

શ્રી ધ્રુવચરિત્ર

(જાનકીના ચરિત્ર)

કવિ:—

સદ્ગુણ મહાના શ્રી સમર્થરામ
સમર્થરામ, શ્રીમદ્ધી, જાનકીના

“સદ્ગુણ મહાના મધુસૂદની, મરી જાનકી મહિ રામ,
કુલકી મધુ કોલી જઈ, જાનકી પ્રસિદ્ધામ.”
શ્રી સમર્થરામ

જાનકી પ્રસિદ્ધ રસનાથ:—

શ્રી સમર્થ-માયના નરેશી

શ્રી રેણુમહેશ

૩. સમર્થરામ-શ્રીમદ્ધી-જાનકીના

પ્રિય ૩. ૩-૦-૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઇટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક

૨૧૮૦

કિંમત

૩.૦૦૦

ગ્રંથનામ

દુવચારિત્ર

વર્ગિક

૬૧૫૨૧૧ ૬૨૨

। तत्सत्परमात्मने नमः ।

श्री ध्रुवचरित्र

[नलदीक्षा सहित]

कर्ता

सद्गत महात्मा श्रीसमर्थरामजी महाराज

डे. श्री समर्थ-आश्रम-मीठाभणी

“ As the sun, the eye of the whole world, is never contaminated by the external ocular impurities, so I myself am never touched by the miseries of the world ”

Shree Shanker Maharaj Unavawala

छपावी प्रसिद्ध करनार,

श्री रेवापेन.

श्री समर्थ-आश्रम-मीठाभणी-अमदावाद

मूल्य रु. ३-०-०

સને ૧૯૩૯] પ્રથમાવૃત્તિ : પ્રતિ ૧૦૦૦ [સંવત ૧૯૯૬

(આ ગ્રંથના સર્વ હક દસ્તીઓના સ્વાધીન છે)

અમદાવાદ—ધી “ ડાયમંડ ન્યુઝિસી ” પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં
પરીખ સુરેશચંદ્ર પોપટનાલે છાપ્યું.

ॐ

पूर्णमदः पूर्णमिदं पूर्णान्पूर्णमुदर्यते ।
पूर्णस्य पूर्णमादाय पूर्णमेवावशिष्यते ॥

परम उक्त्यापाद परब्रह्मनिष्ठ महर्षिः

श्री शंकर महाराज

अनावा (वा. सिद्धपुत्र).

અર્પણ પત્રિકા

જેમાંથી આ વિશ્વ ઉત્પન્ન થઈ જેમાં સ્થિતિ કરી અંતે
જેમાં વિવ્રય પામે છે, જેઓ અંતર્યામી હોવા છતાં
પોતાના ભક્તોનો મહિમા વધારવા અનેક પ્રકારે
ભક્તો ઉપર કષ્ટ નાખી દુનિયાની દૃષ્ટિએ કસોટી
કરે છે, જેમને ભક્ત સમાન અન્ય કોઈ પ્રિય
નથી, જેઓ નિરાકારી છતાં ભક્તોની
અપેક્ષાએ અનેક રૂપ ધારણ કરી ભક્તોના
મનને આનંદ આપે છે, જેઓ વિશ્વના
ઉત્પન્ન કરનાર છતાં જેમને
વિશ્વનો સ્પર્શ નથી તથા જેઓ
સર્વ પ્રકારે આરાધન કરવા
યોગ્ય છે તે સન્નિધાનંદ
સ્વરૂપ પરમાત્માના
પવિત્ર ચરણારવિંદમાં
આ કૃતિ સમર્પણ
કરી કૃતાર્થ
થાઉં છું.

રેવાબેન

તા. ૧-૧૧-૩૬

શ્રી સમર્થાશ્રમ-મીડાખળી

બુધવાર.

અમદાવાદ.

રાજનગરનો યોગી—

મહાત્મા શ્રી સમર્થરામજી

- મનસ્વી સ્થિર ને ધીર, નિશ્ચયાત્મક બુદ્ધિનો; (૧)
પ્રશાન્ત પુણ્યશાળી કે, તપસ્વી પૂરમાં વસે.
અદૃષ્ટ ભાવિના દોરે, દોરાઈ સિદ્ધિવંત એ,
મરૂભૂમિ ત્યજી આજે, ઉત્તળે ગુર્જરી ભૂમી. (૨)
સોનેરી શ્વેત દાઢી ને, સોનેરી શિર્ષની જટા,
હુંદાળા દેવશો દીપે, મહાનય મનોરથી. (૩)
વીરત્વ, પ્રેમની મૂર્તિ, આનન્દી પરમાર્થમાં,
સંસારે દુઃખ દાઝ્યાને, દાખવે પ્રેમ ઔષધિ. (૪)
નયને વાત્સલ્ય છાયા, ને રેખા ચિન્તનની ઉડી,
મુખડે મીઠું હાસ્ય, ને ભાલે જ્ઞાનની પ્રભા. (૫)
ભક્તિ જ્ઞાન ને તપના, ત્રિવેળી સંગમે તરી,
સાગર શા મરત લહેરાઈ, ધૂધવે તત્ત્વ-ગર્જન. (૬)
તત્ત્વ ગર્જનની ઝોની, અનેરી મોજ માળમાં,
નીતરે નવનીતોડે, વિશ્વના ગઢ ભેદમાં. (૭)
અગમ્ય એ ઉડાણોના, અદ્રશ્ય થર ભેદીને,
બુદ્ધિગમ્ય વિભૂતિ એ, દાખવે વિશ્વની લીલા. (૮)
ગર વર્ગોજ સન્યાસ, લેણે સાધુત્વ સ્નેહનું,
તે એ સ્નેહ સૌજન્યે, આત્મ સૌન્દર્ય દીપતું. (૯)
આત્મની ઉન્નવલી પાંખે, દિગન્તે વિચરી અને,
દ્રશ્ય અદ્રશ્યના ભેદો, દાખવે કાળ-ઉર્મિમાં. (૧૦)
નિરક્ષર ક્ષરતા જ્ઞાને, લેણે કાળ્ય-કલા વિષે,
અમોઘા જ્ઞાનની ચર્ચા, સમર્થરામજી દરે. (૧૧)
પુણ્યાત્માની વિભૂતિ એ, પામે છે રસ પ્રેરણા,
તોડીને જડના ભેદો, આત્મ કેરા ઉડાણમાં. (૧૨)
અતલ કે આત્મના નીરે, સાધિ પ્રેમ સમાધિને,
તક્ષાતલ એ નિહાળે છે, વિશ્વ ચૈતન્યનાં ઉડા. (૧૩)
બ્રહ્મ-વર્ચસ્વની લેરે, લહેરાતો બ્રહ્મ ભાખશે,
નિત્ય યૌવન માળીને, વાંચે નિર્ઘન્ય ગ્રન્થ કે. (૧૪)
સદા સૌન્દર્ય આનન્દે, રહે છે રસ મગ્ન જે,
લેવા બ્રહ્મ યોગિને, હલે આ રસ-વન્દના. (૧૫)

શંકરલાલ જગજીવન ઝાની.

ध्रुव चरित्र

पूज्यपाद महात्मा श्री समर्थरामजी

अक्षरधाम निवास सं. १९९२ पौष कृष्ण १३

समर्थराम भजे सिवा होय न समर्थ कोय ।
समर्थराम भजे सदा हरगिझ समर्थ होय ॥

દૂસ્તીનું નિવેદન

પ્રાતઃસ્મરણીય પુણ્યશ્લોક મહાત્માશ્રી સમર્થરામજીના કૈવલ્ય ધામ નિવાસ પછી તેમના પવિત્ર સ્મારક રૂપ આ બીજું મહદ્ કાર્ય છે. પૂજ્ય ગુરુદેવ સંવત ૧૯૯૩ના પોપ શુકલ ૧૨ તા. ૨૧-૧-૧૯૩૬ ના પુણ્ય દિને સ્વસ્વરૂપ સિદ્ધિ પામ્યા તે પહેલાં કેટલાક વખત અગાઉ તેઓશ્રીએ “શ્રી સમર્થ-આશ્રમ” મીઠાખળી-અમદાવાદમાં “શ્રી સમર્થેશ્વર મહાદેવ” નું મંદિર બંધાવવાનું શુભ કાર્ય સ્વહસ્ત પોતાના જીવનકાળમાં શરૂ કરેલું હતું. મંદિરના ઉપયોગ માટે જરૂરની વસ્તુઓ તેમજ શંકરભગવાનની સ્થાપના માટેનું બાણુ જાતે શ્રી કાશીક્ષેત્રમાં તૈયાર કરાવી લાવ્યા બાદ મંદિરના બાંધકામની શરૂઆત પોતે કરેલી. દરમ્યાનમાં દૈવ ઇચ્છાએ પોતાના દેહોત્સર્ગના થોડાક દિવસ અગાઉ “શ્રીસમર્થ આશ્રમ”ની તમામ પ્રવૃત્તિઓના વહીવટ માટે પોતે વસીયતનામું કરેલું તેમાં કરેલા ઉલ્લેખ પ્રમાણે “શ્રી ધ્રુવ-ચરિત્ર” નામક ગ્રંથ પ્રસિદ્ધ થયેલો જેવાનો સુઅવસર આજે અમેને પ્રાપ્ત થાય છે. મહાત્માશ્રી સમર્થરામજીના સમાગમમાં જેઓ આવ્યા હશે તેમને મહાત્માશ્રીની અલૌકિક શક્તિ અને અંતર્જ્ઞાનનો પરિચય થયો હશે. મહાત્માશ્રીની આ બીજી કૃતિ તેમના સેવક વર્ગ અને જનતાને સાદર કરતાં અમેને અનેરો આનંદ થાય છે. આવડો મોટો ગ્રંથ છપાવી પ્રસિદ્ધ કરવામાં જે મહેનત રહેલી છે તેનો જનતાને જરૂર ખ્યાલ હશે, પણ સાંસારિક પ્રવૃત્તિઓમાં રોકાયેલા અમે આ કાર્ય પાર પાડવા માટે સર્વથા અશક્ત હતા, પરંતુ સદ્ગત મહાત્માશ્રીની શુભ પ્રેરણાથી ઉનાવા નિવાસી પરમ દૈવજ્ઞ શ્રી શંકર મહારાજે આ પુસ્તક છપાવવાની, પ્રેરણા સુધારવાની અને તેના અંગેની અનેકાનેક કાર્યવાહીનો ભાર ઉપાડવાની હિંમત ન કરી હોત તો આ ગ્રંથ ક્યારે પ્રસિદ્ધ થવા પામત એ કહેવું અમારે માટે અશક્ય છે. શરીર સ્વાસ્થ્યનો ભોગ આપીને પ. પૂ. શ્રી શંકર મહારાજે આ પુસ્તક છપાવવા માટે જે જહેમત અને શ્રમ ઉઠાવ્યા છે તેના માટે તેમનો આભાર માનવાની અમારામાં કંઈપણ શક્તિ કે સામર્થ્ય નથી. સદ્ગત મહાત્માશ્રી સમર્થરામજી પ્રત્યે શ્રી શંકર મહારાજનો સદ્ભાવ આ કાર્ય પાર પાડવામાં સર્વથા સહાયરૂપ થયો છે, અને અમે તેમના આ કાર્ય માટે આજન્મ ઋણી છીએ.

પૂજ્ય મહાત્માશ્રી સમર્થરામજીએ આરંભેલાં કેટલાંક કાર્યોનો અ.પ. ઉલ્લેખ કરવો અત્રે નિર્રથક નહિ લેખાય. શ્રીસમર્થેશ્વર મહાદેવનું મંદિર

બાંધવાનું કામ મહાત્માશ્રીના જીવનકાળમાં આરંભાયેલું હતું તે તેમના અસ્તિત્વ પછી પણ ચાલુ રાખી પૂર્ણ કરવાની તેમના સેવકવૃંદની ઇચ્છા હતી, પણ જોઈતાં નાણાંને અભાવે એ કાર્ય અપૂર્ણ રહ્યું હોત. પરંતુ મહાત્માશ્રીના જીવનકાળની સમાપ્તિના સમયે અમદાવાદના પ્રખ્યાત રંગના વેપારી શેઠ ભગવાનલાલ તેજજી ખારાવાળાએ તેમના સહગત પિતાશ્રીના પુણ્યાર્થે ભક્તિભાવવડે રૂ. ૧૦૦૦૭ જેટલી મોટી રકમ મંદિરના કાર્યમાં અર્પણ કરવાની ઇચ્છા દર્શાવીને સહગત મહાત્માશ્રીની મંદિર પ્રત્યેની મનોવ્યથા સર્વતઃ દૂર કરી દીધી. એ રકમવડે મહારાજશ્રીના જીવનકાળમાં મંદિરના બાંધકામમાં જે કંઈ ખર્ચ થયેલું તેની બાકી રહેલી રકમો ભરપાઈ કરી દેવામાં આવી હતી. ત્યાર પછી કેટલાક સમયે મહારાજશ્રીનાં પરમ ભક્તિમાન શિષ્યા શ્રી રેવાભેનના પરિશ્રમથી મંદિરની પ્રતિષ્ઠાનું કામ પાર પડ્યું, અને તેમાં પણ મીઠાખળીની જનતા તરફથી આર્થિક સહાય મળવાથી મંદિરનું કામ આગળ ચલાવવાનો નિર્ધાર થયો. પણ આ કામ કંઈ નાનું સૂનું નહોતું, અને નાની મોટી રકમો ભેગી કરી તેને આગળ ચલાવવાનું ચિકિટ્કા કામ શંકર સેવાપ્રિય શ્રી પ્રેમચંદભાઈ રણછોડદાસે હાથમાં ન લીધું હોત તો મંદિરનું બાંધકામ ક્યારે પૂરું થયું હોત એ કહી શકાય તેમ નથી. શ્રી પ્રેમચંદભાઈએ પોતે પણ સારી રકમ મંદિરના પાછળ ખર્ચી છે અને તેમના મિત્રો અને અન્ય શ્રીમંત ગૃહસ્થો પાસેથી તેમના હસ્તક તેમજ બીજાઓના હસ્તક વારંવાર મદદ મળવાથીજ મંદિરનું કામ પરિપૂર્ણ થયું છે. શ્રી પ્રેમચંદભાઈના આ મહદ્ સેવા કાર્યનો ઉલ્લેખ કરી “શ્રી સમર્થ આશ્રમ” તરફથી તેમજ મહારાજશ્રીના સેવક વર્ગ તરફથી અમો તેમનો આભાર માનવાની આ તક લઈએ છીએ.

આશ્રમના પ્રાણ સમાન શ્રી રેવાભેનનો ઉપકાર માનવાની તક લઈને અમો એટલુંજ જણાવીશું કે સહગત ગુરુદેવ પ્રત્યેનો તેમનો અદ્વિનિશ પ્રેમ અને સેવાભાવ તેમને હજી પણ મહારાજશ્રીના અપૂર્ણ રહેલાં બીજા કાર્યો કરવામાં પ્રેરણા આપે અને તેમને તે તમામ કાર્યોમાં સંપૂર્ણ સફળતા મળે એમ અમો પરમ કૃપાળુ પરમાત્મા પ્રત્યે પ્રાર્થના કરીએ છીએ.

ભગવદ્ ઇચ્છા તો “શ્રી સમર્થ-આશ્રમ” ને એક આદર્શ ભક્તિ આચારક સંસ્થા બનાવવાનો આશય છે, અને અમોને સંપૂર્ણ શ્રદ્ધા છે કે આ ઇચ્છા સેવાભાવી સજ્જનના હૃદયમાં સહગત મહાત્માશ્રીની પ્રેરણા થશે અને અમારાં સ્વપ્નો ફલીભૂત થશે.

શેઠ તેજી કરસરામ ખારાવાળા

જેમના પુર્યાર્થે

જેમના સમુદય શ્રી ભગવાનલાલે

શ્રી જમણેશ્વર મહાદેવના શિવાલયના ખાત્રનામમાં

રૂા. ૧૦૦૦૭ ભેટ કર્યા છે.

આશ્રમની નાણાં વિષયક સ્થિતિ સારી ન હોવાથી આ પુસ્તક છપાવવા માટે જોઈતાં નાણાંની તાત્કાલિક ગોઠવણુ શ્રી. રેવાએને પોતે કરી આ ગ્રંથ છપાવ્યો છે. સહગત મહારાજશ્રીના વિલના આધારે નીમાયેલા અમો વિગેરે દ્રુષ્ટીઓની અનુમતિ લઈને શ્રી રેવાએને પોતે નાણાંની ગોઠવણુ કરી તથા અથાગ પરિશ્રમ લઈ આ ગ્રંથ છપાવ્યો છે તે માટે તેમને અમો હૃદયપૂર્વક ધન્યવાદ આપીએ છીએ.

આ ગ્રંથના વેચાણમાંથી ખર્ચ બાદ કરતાં કંઈ પણ રકમ બચત રહેશે તે સહગત મહાત્માશ્રીની બીજા અપ્રસિદ્ધ ગ્રંથો છપાવવામાં વપરાશે એ કહેવાની ભાગ્યેજ જરૂર પડશે.

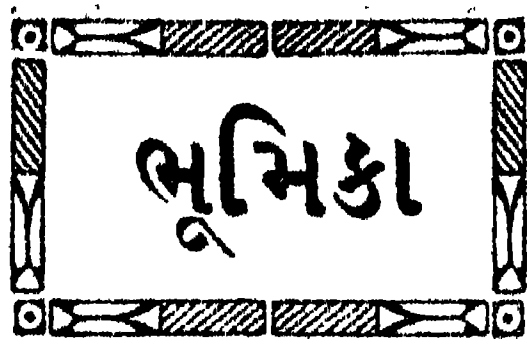
અંતમાં અમારા પૂજ્ય ગુરુદેવ શ્રી સમર્થરામજીના “શ્રી સમર્થ આશ્રમ” ની તમામ પ્રવૃત્તિઓમાં અમદાવાદ અને બેલારની જનતાએ તેમજ ભગવદ્ પ્રેમી મિત્રો અને સજ્જનોએ વખતો વખત અમોને તન, મન અને ધનથી જે સહાય આપી છે તેમનો અમો હૃદયપૂર્વક આભાર માનીએ છીએ.

પ્રાતઃરમરણીય પૂજ્ય ગોસ્વામી શ્રી તુલસીદાસજીની “રામાયણ” ની ધાટી ઉપર રચાયેલું આ પુસ્તક જન સમાજને જરૂર ઉપકારી થશે, અને તેનું શ્રવણ, તેમજ મનન કરવાથી અંદિક અને પારમાર્થિક શ્રેયનો શુભ લાભ થશે એ નિર્વિવાદ છે.

અમદાવાદ
શ્રી સમર્થ-આશ્રમ
મીઠાખળી
સં. ૧૯૯૬ કારતક સુદ ૧
તા. ૧૨-૧૧-૩૯.

લી૦
શ્રી સહગુરુ સેવાભિલાષી,
પરસોતમદાસ હીમતલાલ ડાકવાળા
માણેકલાલ જીણાભાઈ વિગેરે
ના જય જય.

યદાઽઽત્મતત્ત્વેન તુ બ્રહ્મતત્ત્વં
દીપોપમેનેહ યુક્તઃ પ્રપદ્યેત્ ।
અજં ધ્રુવં સર્વં તત્ત્વૈર્વિશુદ્ધં
જ્ઞાત્વા દેવં મુચ્યતે સર્વં પાશૈઃ ॥

શ્વેતાશ્વતરોપનિપત્

ત્યારે અહિં (આ પાંચભૂતાત્મક સ્થૂલ શરીરમાં) કોઈ મહાપુરૂષનો અનુગ્રહ મેળવી જીવ-બ્રહ્મની એકતારૂપ યોગથી યુક્ત બની દીવાના જેવા સ્વયંજ્યોતિ આત્મસ્વરૂપવડેજ બ્રહ્મ (વ્યાપક) તત્ત્વને જ્ઞાની અનુભવે છે ત્યારે જન્મરહિત, અવિનાશી તથા સર્વતત્ત્વથી વિશુદ્ધ દેવને જાણીને જન્મમરણાદિ સર્વ બંધનોથી છૂટો થાય છે.

પ્રાચીન સમયમાં થઈ ગયેલ ઉત્તમકોટિના ભક્તોમાં શ્રી ઉત્તાનપાદના પ્રિયપુત્ર ધ્રુવજીનું નામ સૌથી આગળ આવે છે; એનું કારણ એ છે કે પૂર્વજન્મના મહાન સંસ્કારી તે દિવ્યાત્મા પોતાની નાની (માત્ર પાંચ વર્ષનીજ) ઉંમરમાં સંસારનું અસારપણું સમજી, શબ્દાદિક વિષયોનો સર્વોશે ત્યાગ કરી, બ્રહ્મનિષ્ઠ અને શ્રોત્રિય એવા સદ્ગુરુશ્રી નારદમુનિની કૃપાદ્વારા પરમકૃપાળુ પરમાત્માનો અદ્વયકાળમાંજ સાક્ષાત્કાર કરી-માનુષિક જીવનની મહત્તા મેળવી કોઈએ પણ નહિ પ્રાપ્ત કરેલ એવું પરમપદ પામી જન્મમરણાદિરૂપ અતૂટબંધનોમાંથી અત્યંત મોકળા થયા હતા. માત્ર એકજ જન્મનાં પુણ્યે કરી ધ્રુવજીએ પરમપદ પ્રાપ્ત કર્યું હતું એમ તો કહી શકાય નહિ, કારણકે શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતામાં ભગવાન શ્રી કૃષ્ણચંદ્ર પોતેજ કહે છે કે:-

बहूनां जन्मनामन्ते, ज्ञानवान्मां प्रपद्यते ।
वासुदेवः सर्वमिति, स महात्मा सुदुर्लभः ॥

અ. ૭ શ્લો. ૧૯

એથી સ્પષ્ટ થાય છે કે અનેક જન્મનાં પુણ્યો પરિપાક થઈ પરિણામ પામે છે ત્યારેજ સર્વ કોઈને ઇષ્ટ વસ્તુની પ્રાપ્તિ થઈ શકે છે. કમાઉ દોકરો જેમ માઆપને વ્હાલો લાગે છે તેમ સન્માર્ગ પરાયણ રહી અર્થાત્ નિષ્કામકર્મોદ્ધિના અનુષ્ઠાનવડે અંતરથ જ્ઞાનના પ્રતિબંધક મલવિક્ષેપાદિ

દોષોને દૂર કરી જીવ-બ્રહ્મની એકતાના જ્ઞાનરૂપ અખૂટ ધનને કમાનાર આત્માજ શ્રીહરિને પ્રિયરૂપ થઈ પડે છે.

પૂર્વજન્મનાં પુણ્યે કરી આ (વર્તમાન) જન્મમાં જીવાત્માને સદ્ગુરુ આદિ જ્ઞાન સામગ્રી સહજે મળી આવે છે અને તેના દ્વારા તે જીવ અભેદ જ્ઞાન સંપાદન કરી કૃતાર્થ થાય છે. માટે જ્યારે જ્યારે મહાપુરુષોના દર્શનનો લાભ મળે ત્યારે ત્યારે મુમુક્ષુ જીવે પ્રમાદાદિનો ત્યાગ કરી યથાશક્તિ સેવાધર્મ સ્વીકાર્ય માની પરમાર્થ પરાયણ બનવું જોઈએ. આલસ્ય, નિદ્રા ને પ્રમાદ પાપનાંજ પરિણામો છે એમ માની પોતાના મનને ઉપરામ કરતા રહેવું એ ઈષ્ટ છે. મહાત્મા ભર્તૃહરિ પણ કહે છે કે:—**આલસ્યં हि मनुष्याणां, शरीरस्थो महारिपुः।** મતલબ કે આલસ્ય અને તેના બે મિત્રો (નિદ્રા ને પ્રમાદ) આપણને સત્કાર્યમાં હાનિ પહોંચાડનાર છે. અભેદ જ્ઞાન વિના સંસાર નિવૃત્ત થાય તેમ નથી તો પછી તે વસ્તુ પ્રાપ્ત કરવામાં વિલંબ શા માટે થવો જોઈએ? વેદાંતશાસ્ત્ર પણ ડગલે ડગલે પોકારીને કહે છે કે: **ऋते ज्ञानान्न मुक्तिः। ज्ञानादेव तु कैवल्यं।** ઈત્યાદિ પરંતુ જ્ઞાન એ કાંઈ બળરૂ વસ્તુ નથી કે ખીસામાં બે પૈસા નાખી દોડતા લઈ આવીએ. ઘણા કાળના પરિશ્રમ પછી ઈશ્વર, ગુરુ, વેદ અને અંતઃકરણ આ ચારની કૃપાથી ઉત્પન્ન થતા બ્રહ્મવિચારદ્વારજ તે પ્રાપ્તવ્ય છે. શ્રીમદ્ શંકરાચાર્ય ભગવાન શ્રી અપરોક્ષાનુભૂતિમાં સ્પષ્ટ કહે છે કે:—

नोत्पद्यते विना ज्ञानं, विचारेणान्यसाधनैः।

यथा पदार्थभानं हि, प्रकाशेन विना क्वचित् ॥

જેમ સૂર્યાદિના પ્રકાશ વિના કોઈ પદાર્થનું ભાન કરી પણ થતું નથી તેમ બ્રહ્મવિચાર વિના અન્ય સાધનો વડે જ્ઞાન ઉત્પન્ન થતું નથી.

આજ કાલ તો ફાગણ મહિનાની હોળીના દિવસોમાં હાથમાં ખાંડીઓ (લાકડાની તરવારો) લઈ શેરીએ શેરીએ ફરતા ને ખૂમે પાડતા બાળકોની પેઠે “હું બ્રહ્મ છું, સ્થૂલ દેહના સાથે મ્હારે કાંઈ સંબંધ નથી, ઇદ્રિયો સૌ સૌના વિષયોમાં પ્રવર્તે છે એટલે કર્તાપણું કે ભોક્તાપણું આદિ ધર્મો મ્હારા નથી, હું તો સમ્યક્દાનંદ આત્માજ છું,” આમ બહુ વર્ણાશ્રમ ધર્મ-કર્મથી વિમુખ બની પોતાની જાતને જ્ઞાનીની સંજ્ઞા અપાવનારા મહાત્માઓ ડગલે ડગલે દૃષ્ટિગોચર થાય છે. એમનાં વિચાર, વાણી ને વર્તન કદિએ એક સરખાં હોતાં નથી; અંતઃકરણ દઢરાગરૂપ ગળીથી બોળાયેલાં હોવા છતાં બહારનો ત્યાગ એવો બતાવે છે કે જેને જોઈ

અનેક અંધશ્રદ્ધાળુ આત્માઓ અંજન એમની જાળમાં સપડાઈ જાય છે. વેદાંતશાસ્ત્રનું ખરૂં જ્ઞાન તો ત્યારેજ મેળવ્યું કહેવાય કે જ્યારે હૃદયમાં સર્વાત્મકભાવ પ્રાદુર્ભાવ પામે અર્થાત્ દેહાધ્યાસથી અત્યંત રહિત થયેલું મન સર્વમાં સમાનભાવે પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર કરી અભેદબુદ્ધિને ગ્રાહ્ય માને. અત્યારના બ્રહ્મજ્ઞાની પંચીકરણ કે વધુમાં વધુ વિચાર સાગરનું પહન કરી—જાણે સર્વવેદાંતશાસ્ત્રનું મંથન કરી નાખ્યું માની પોતાનું અધઃપતન કરે છે અને અન્ય જીવોને પણ અધોગતિના કૂવામાં ફેંકી દે છે. જાણતા નથી કે વેદાંતશાસ્ત્ર અતિ વિશાળ હોઈ અપાર છે.

આ ઉપરથી એ વાર્તા સ્પષ્ટ થાય છે કે આચાર્ય ભગવાનના મતાનુસાર “પોતાના મૂળસ્વરૂપનું અનુસંધાન એનું નામજ ભક્તિ” છે. આ ભક્તિ માર્ગમાં પ્રવેશ કરનાર ભક્તોની ત્રણ પ્રકાર સ્થિતિ જોવામાં આવે છે. પહેલી સ્થિતિમાં ભક્ત “હું તે પરમાત્માને ભજું છું,” બીજી સ્થિતિમાં “હું તને ભજું છું” અને ત્રીજી (છેલ્લી) સ્થિતિમાં “હું મને ભજું છું” આમ અનુભવપૂર્વક અંતરોદ્ગાર કાઢે છે. મનઃકલ્પ કે પહેલી સ્થિતિમાં મલાદિકદોષોની નિવૃત્તિ કરવારૂપ પ્રવૃત્તિમાં રચ્યોપચ્યો રહેતો હોવાથી પરમાત્માને ત્રીજા પુરૂષરૂપે જાણે છે; બીજી સ્થિતિમાં પરમાત્મ સાક્ષાત્કાર થતાં સર્વ ઈશ્વરનાંજ સ્વરૂપો છે એમ માને છે અને ત્રીજી સ્થિતિમાં પરમાત્મ સ્વરૂપથી પોતાનો અભેદ સમજતાં હું અને ઈશ્વર એકજ છીએ એમ અનુભવે છે અથવા ઇતિ સુધી આ ધ્રુવ ચરિત્ર વાંચતાં ધ્રુવની આ પ્રકારની દશા પ્રત્યક્ષ થશે. ભક્તપ્રવર ધ્રુવજીએ ઉપરોક્ત પ્રમાણે ક્રમશઃ સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરી સર્વોત્તમ સ્થાન મેળવી લીધું છે.

જો કે ધ્રુવ ચરિત્ર વાળા મહાપુરૂષ લખ્યાં છે તે લખશે પરંતુ સદ્ગત મહાત્મા શ્રી સમર્થરામજી મહારાજે પોતાની અદ્ભૂત કાવ્ય શક્તિનો જેટલો વ્યય કરી ધ્રુવ ચરિત્ર (આ પુસ્તક) લખ્યું છે તેવું તો ભાગ્યેજ મળી આવે તેમ છે. ગ્રંથ જોનાર તથા વાંચનાર ઉભયને અનાયાસે ગ્રંથની અદ્વિતીયતા સિદ્ધ થશે.

આ ગ્રંથમાં મહારાજશ્રીએ સુમતિકાંડ, નારદકાંડ, ધર્મકાંડ, મધુવનકાંડ, હરિકાંડ, નીતિકાંડ, નિર્વાણકાંડ તે વસ્તવકાંડ એમ આઠ કાંડ પાડ્યા છે. પ્રત્યેક નામાનુસાર વિષયોની ઘણીજ યુક્તિપ્રયુક્તિદ્વારા અપૂર્વ ચર્ચા કરવામાં આવી છે. કર્મઠથી માંડી ઠેઠ બ્રહ્મજ્ઞાની સુધીને અતિ ઉપયોગી એવા પ્રસંગો મૂકી વિષયની એવી તો સુંદર છિણ્ણવટ કરી છે કે વાચકને ઘડીભર

પણુ ગ્રંથ નિચે મૂકવાનું મન થાય નહિ. તત્પશ્ચાત્ ગ્રંથમાહાત્મ્ય, નભ (શ્રી કૃષ્ણ પરમાત્માએ પોતાના સખાઓને બતાવેલી આકાશ) લીલા અને અંતિમ સમયે મહાત્માશ્રીએ કાઢેલા ઉદ્ધારરૂપ નવ ભજનો મૂકવામાં આવ્યાં છે.

ગુજરાત, મારવાડ, માળવા ને કાઠિયાવાડ વગેરે દેશોમાં સદ્ગત મહાત્માશ્રીના અનેક અનુયાયીઓ છે જેઓ હજી પણ પ્રમંગોપાત મહાત્માશ્રીના આશ્રમમાં આવી યથાશક્તિ સેવાનો લાભ ઉઠાવે છે. એક વખત એમના આશ્રમમાં રહેતા મહંતશ્રી મૂળારામજીના આમંત્રણને માન આપી હું ત્યાં ગયેલો તે વખતે આ અપ્રસિદ્ધ ગ્રંથ મ્હને દષ્ટિગોચર થતાં સદ્ગત મહાત્માશ્રીની કાયમ સેવા ઉઠાવનાર પુરુષોત્તમદાસ હિંમતલાલ ડાકવાળા, કંસારા માણેકલાલ જીણાભાઈ તથા વિસનગરવાળાં શ્રીરેવા બહેન આ ત્રણુને આ ગ્રંથ છપાવી બહાર પાડવા મેં આગ્રહ કર્યો. તુર્તજ તેઓએ આ વાર્તા માન્ય કરી મ્હને પ્રુદે તપાસવારૂપ પ્રવૃત્તિ આપી.

આજ સમયે મ્હારા શ્રી શંકરવિલાસ નામક ગ્રંથની ત્રીજી આવૃત્તિ છપાવી હોવાથી અર્થાત્ બે ગ્રંથનાં પ્રુદે સાથે તપાસવાનાં હોવાથી પ્રુદે તપાસવામાં બનતી કાળજીનો ઉપયોગ કર્યો છે છતાં જે કયાંય દોષ દષ્ટિ-ગોચર થાય તો આશા છે કે વાચક વર્ગ હંસ ક્ષીર ન્યાયાનુસાર વર્તી કૃતાર્થ કરશે. ભાષા હિંદી ને મારવાડી મિશ્ર હોવા છતાં અતિ સરળ ને મીઠાશથી ભરેલી છે.

સદ્ગત મહાત્માશ્રી બલિર્શસ્ત્રના અદ્વાબ્યાસી હોવા છતાં અંતર્શસ્ત્રનું જ્ઞાન એમને સંપૂર્ણ હતું એ વાર્તા એમના રચેલા ભક્તિપ્રવાહ, કેતૈયા ચરિત્ર આદિ ગ્રંથો વાંચવાથી સહજે સમજાય તેમ છે. નામ પ્રમાણેજ ગુણુ ધારણુ કરનાર એ અદ્ભૂત વ્યક્તિએ ધર્મપ્રેમી જનતા ઉપર આવા ગ્રંથો રચી મહદ્ ઉપકાર કર્યો છે એમ કહીએ તો જરાય ખોટું નથી. ઈતિ શિવમ્

તા. ૧-૧૧-૩૯

બુધવાર

લી. મહત્પુરુષોનો દાસાનુદાસ

શ્રી “શંકર” મહારાજ

ઉનાવા તા. સિદ્ધપુર

હાલ-દરિયાપુર મોટી સાલેપરી

અમદાવાદ.

અ નુ ક મ ભિ કા

૧ સુમતિકાંડ	૧-૨૦	૬ નીતિકાંડ	૨૯૯-૯૬૫
૨ નારદકાંડ	૨૧-૫૭	૭ નિર્વાણકાંડ	૮૬૬-૧૦૬૩
૩ ધર્મકાંડ	૫૮-૮૩	૮ વસ્તવકાંડ	૧૦૬૪-૧૦૮૬
૪ મધુવનકાંડ	૧૮૬-૧૮૫	૯ અંથમાહાત્મ્ય	૧૦૮૭-૧૦૯૬
૫ હરિકાંડ	૧૮૬-૨૯૮	૧૦ નભલીલા	૧૦૯૭-૧૧૨૭

પ. પૂ. શ્રી શંકર મહારાજનાં રચેલાં પુસ્તકો

૧. શ્રી શંકર વિલાસ ત્રીજી આવૃત્તિ મૂલ્ય ૨-૮-૦
ગુજરાત તથા કાઠિયાવાડમાં અભાગ્યેજ એવું કોઈ સ્થળ મળશે કે જ્યાં આ ગ્રંથમાંનાં ભજનો ગવાતાં નહિ હોય. આ ગ્રંથમાં ૬૧ ગજલો, ૨૮ કાવ્યો, ૧૧૪ ગરબીઓ, ૧૬૨ આધ્યાત્મિક ભજનો, ૨૦ ઉલટવાણીનાં સમરાગી અર્થાનુવાદવાળાં ભજનો, ૫ પ્રભાત, ૧૦૦ કુંડળીયા, ત્યાશીઆનો રાસ, ૫૦૧ સાખીઓ, ૧૫ સોરઠા, આત્મસ્તોત્ર, છપ્પાટક, થાળ, આરતી વગેરે ઉપરાંત બે ભક્ત બાઈઓનાં રચેલાં કેટલાંક ભજનો પણ આપવામાં આવ્યાં છે, પાકું સરસ પુંદું ઉત્તમ ગ્લેઝ કાગળ, પૃષ્ઠ ૪૪૭ તથા પુંઠાપર સુંદિર રેપર પણ રાખવામાં આવ્યું છે. માત્ર થોડીજ નકલો રહી છે માટે આજેજ મંગાવી રસથી તરખોળ બનો.
૨. પરમ તત્ત્વવિલાસ મૂલ્ય ૧-૦-૦
આ ગ્રંથમાં આદ્ય શંકરાચાર્યનાં રચેલાં તત્ત્વભોધ, આત્મભોધ, વાક્યસુધા, વાક્યવૃત્તિ, અપરોક્ષાનુભૂતિ, સદાચાર, મણિરત્નમાળા, મોહ-મુહૂર્ત, ચર્પટપંજરિકા, નિર્વાણદશક, અક્ષનામાવલિ વગેરે તથા પ. પૂ. મહારાજશ્રી કૃત પંચદશી સારભૂત કાવ્યસંગ્રહ, આત્મશતક, પાખંડપચીસી તથા શંકરવિલાસમાં નહિ છપાયેલાં ભજનોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.
૩. સ્વરાજ્ય સંગ્રામભોધ ૦-૧-૦
૪. શ્રીકૃષ્ણ જન્મોત્સવ ૦-૧-૦
૫. ઈશ્વરના લાડીલા (ધ્રુવ, અંગરીષ તે રંતિદેવ ત્રણનાં
આખ્યાન) ૦-૩-૦

મળવાનું ઠેકાણું:—

પા. ભગજીભાઈ રેવનદાસ

પટેલ સોસાયટી જહાંગીરપુર, અમદાવાદ.

卐 ॐ श्री गणेशाय नमः 卐

અથ ધ્રુવ ચરિત્ર પ્રારંભ.

સુમતિ કાંડ.

દોહા

સાધક ગન નાયક સદા, જન સુખ દાયક દેવ;	
પાયક ચાયક મોક્ષ પદ, કરે પ્રથમ પદ સેવ.	૧
નામ રૂપ તવ આશરે, સર્વ શક્તિ મમ નાથ;	
લઘુ દાસ દધિ જગતમે, અંદો દીન લખિ લાથ.	૨
જન તારણ ધારણ ધરા, ધર્મ વધારન ધીર;	
દયા દ્રષ્ટિ જન કરે અહી, તરજિ કરો ભવ તીર.	૩
ભક્ત ગાથ હરિહર કથા, મિત્રથ હૃદય સુહાત;	
ભક્તિ રતી મતિ સ્થિર રહે, કૃપા તુમારિ ચહાત.	૪
હરહુ દોષ ત્રય બુદ્ધિ કે, પ્રગટે પરમ પ્રકાશ;	
કર્મ ભક્તિ રતિ જ્ઞાનમે, આશ ત્રાસ હો નાશ.	૫
સ્વરમે શક્તિ સરસ્વતી, પદ વંદૂ હરપાય;	
અજ પુત્રી આનંદયુત, દ્વિદય વિરાજહુ આય.	૬
તવ પ્રતાપ વાણી વિમલ, વિમલ ભક્ત ગુણ ગાથ;	
વિમલ ભક્તિ હરિગુણ વિમલ, ભજે સો વિમલ સનાથ.	૭
હંસ વાહની માતૃ મમ, હંસ પર્યો બેચાલ;	
હંસ વંશ લખિ વાટ લે, કરહુ કૃપા તતકાલ.	૮
તિમિર હરણ ત્રિય ભુવનમે, વિશ્વ ભાસ ઉઘોત;	
ઉર પ્રકાસ પ્રગટે વિમલ, હરિ સુમરણ શુધ હોત.	૯
ત્રિગુણ દેવ ત્રય ભુવનકે, કર ધર હરત હમેશ;	
તાપ ત્રીય માયા ત્રિગુણ, હરીએ હરખિ કલેશ.	૧૦
પંચ ઈષ્ટ ઉરમે વસો, લખિ લઘુ જીવ સન્નત;	
સષ્ટ સદગુર અજનમા, બ્રહ્મ રૂપ સાક્ષાત.	૧૧

ચોપાઈ

સદગુરુ દીન દયાલ દિનેશા,	જેહિ સુમરત અધ રહે ન લેશા;	
સદગુરુ પરીબ્રજ સુખરૂપા,	ગુરુ મુખ સાર લહે જન ભૂપા.	૧
સદગુરુ સર્વ જીવ હિતકારી,	પરહિત કાજ હોત તન ધારી;	
નરતન રતન ધાર ધરણીમે,	નિપુણ ધર્મ ધીરજ કરણીમે.	૨
જગ સાગર તરનો કાઠનાઈ,	અપને બલ કરિ પાર ન પાઈ;	
હરિહર ભક્તિ નાવ દ્રઢ ભાઈ,	ભાવ સહિત બેઠે જન આઈ.	૩
તન મન વચન રામ ગુણ ગાવે,	કેવટ સદગુરુ પાર લેવાવે;	
સત્ય ઉપાય એક એહિ ભાઈ,	જીવ તરે નહિ અપર ઉપાઈ.	૪
સદગુરુ અજર અમર અવિનાશી,	કોટિ જીવ કાટત ભવ ફાંસી;	
પંચ તત્વ ત્રય ગુણ ત્રિય તાપા,	ઉચ્ચ કલેશ જીવ સંતાપા.	૫
દશ ઇન્દ્રિય વિષય રસ ચાવા,	કરિ તન સંગ રૂપ વિસરાવા;	
વ્યાપક રામ મર્મ નહિ પાવા,	ચામ દામ ચંચલ ચિત ચાવા.	૬
અધઃ ઉર્ધ્ધ ધારત અવતારા,	કહિન ભયો છૂટન સંસારા;	
આધિ વ્યાધિ દ્વે રોગ અનાદી,	વાર વાર ભુગતે પરમાદી.	૭
ચતુર બાણ મહિ ચક્ર ફિરાવે,	મિત સદગુરુ વિશ્રામ ન પાવે;	
જળ તળ જીવ કરહિ સતસંગા,	કર્મ ભક્તિ ઉર પ્રેમ અભંગા.	૮
હરિ ગુરુ કૃપા હોય જળ પૂરણ,	તજિ ત્રય દોષ જ્ઞાન સંપૂરણ;	
પ્રગટ રામ ઘટ માંડી પેળે,	તરંગ તોય સમ વ્યાપક દેળે.	૯
સદગુરુ શબ્દ બાણ સમ લાગા,	તજિ આભાસ રૂપ મય જાગા;	
સદગુરુ પદ સરોજ પરતાપા,	લપ્ત શોક મેટયો સંતાપા.	૧૦

દોહા

સદગુરુ સમ કો વિશ્વમે,	જીવ કરણ ભવ પાર;	
પરમારથ હિત કારણે,	હોત સંત અવતાર.	૧
જલ મહિ તરૂ જન ચતુરએ,	કરત રહત ઉપકાર;	
ચલ ઉધાર ચિત અપરકો,	કષ્ટ અપન શિર ધાર.	૨

ચોપાઈ

હરિહર સંત કૃપા જળ કરહી,	તળ યે જીવ ચક્ર ભવ તરહી;	
અમિત કોટિ જિય પ્રથા અનાદી,	લહહિ ન મર્મ જીવ પરમાદી.	૧
નિયમિત સૃષ્ટિ રચે કરતારા,	ઉભય પક્ષ કરિ કરત પસારા;	
સ્વર્ગ નર્ક નારી નર દોઈ,	વિધિ નિષેધ પુન પાપ પળેઈ.	૨

કમ જનક કરિ હવ ઐધાવા, સદગુરુ કૃપા મર્મ કોઉ પાવા; ૩
 માત તાત ગુરુ શિષ્ય સૈવાદા, દાનવ દેવ ર વાદ વિવાદા.
 તરણ હેત સત મંગતિ સારા, હુનન હેતુ કૂસંગતિ ધારા; ૪
 જન્મ મરણ વ્યાધી દુઃખા, હરણ વ્યાધિ સત્સંગતિ ગંગા.
 ધન્ય નારિ નર સંગતી સાધી, સૌ હોય ઘેરે રહિત ઉપાધી; ૫
 તજિ જગ ભોગ રામ ગુણ ગાવા, હરજિ તાત સમ હરિ અપનાવા.
 સૌ નહિ ગુમ પ્રગટ સ. જાણે, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ અમિત પ્રમાણે; ૬
 યુગ યુગ ભક્ત ભયે અતિ ભારી, પુરુષ નારિ ભજિ ભયે સુખારી.
 પૈનંગ પક્ષિ પશુ દાનવ દેવા, કરિ સતસંગ લીન હરિ ભેવા; ૭
 સહજ તરે કહું દેર ન લાગી, હરિ પદ પરસિ ભયે બડભાગી.
 કોટિક અંધ સંત મુખ ગાવે, અહ્ય બુદ્ધિ હમ કહા સુનાવે; ૮
 તરણ વૃદ્ધ અંધા તન બાલા, ભજત રામ મુક્તી તત્કાલા.
 વૃધ ખટવાંગ તરણ શુકદેવા, દ્રુવ બાલક પાયો હરિ ભેવા; ૯
 જિનકી કથા કહું કરજેરી, જિન ગુણ અધિક અહ્ય મતિભેરી.
 અહ્ય પિપિલ સિંધૂ કિમ તરહી, મશક મેર કિમ કર પર ધરહી; ૧૦
 મહિ કિમ પકરિ તરાણુ તોલહિ, દેવવાણિ મૂળા કિમ બોલહિ.

દોહા

રામ કૃપા માહત સરિસ, તુલ સમ હવ અપાર; ૧
 શિખર મેર સત્સંગતે સુજન મોક્ષ ભવ પાર.
 સુજન સંત કવિ પંડિતા, હરિહર કૃપા કરેહ; ૨
 મનતે જન ગાથા લિખું શિર પર લાથ ધરેહ.

ચોપાઈ

ચારિ યુગનકે સુજન સમાજ, લખિ લઘુ દાસ કરો મમ કાજ; ૧
 હરિહર હરિ જનકે ગુણ ભારી, કયા વરણુ તુછ બુદ્ધિ હમારી.
 મન મકટ મોહિ કરત દુઃખારી, હરિ ગુણ કીજ ન ખસે લગારી; ૨
 પ્રેમ દોરિ મનકે ગલ ડાઝ, આંધિ કીજ ગુણ કથા પ્રચાર.
 હરિગુણ ગુણત શાંતિ મન આવે, એ હિત વારવાર ગુણ ગાવે; ૩
 હરિગુણ ચિતવું વારંવારા, લખું મર્મ કિમ અગમ અપારા.
 તજિ જગ રાગ વૃત્તિ વૈરાગા, સુર કવી પંડિત બડભાગા; ૪
 રામ કથા જનનત રસ સારે, સૌ મિલિ કારજ કરહું હમારે.

તરણિ સંગ ચીંટી તર જાવે, સુજન કૃપા હમ પાર લેંધાવે; ૫
 તુમ મમ માત તાત બડભાગી, હમતે પ્રથમ તરે લય લાગી.
 જન પદ પાવનકી મન આશા, રાહ મિલે નહિ રહું ઉદાસા; ૬
 લખિ લઘુ બાલ કૃપા એહિ કીજે, હરિગુણ મોક્ષ માર્ગ શુધ દીજે.
 ધ્રુવકી કથા અમિત જન ગાઇ, નિજ મનકો કરને સ્થિરતાઈ; ૭
 સતયુગ પ્રથમ મનૂ ભગવાના, સંતતિ પાંચ ભયે બલવાના.
 ત્રિય પુત્રી દે પુત્ર પ્રવીના, જિનકે નામ યથા ગુણ દીના; ૮
 નૃપ પ્રિય વર્ત ધર્મ મગ ચીના, પ્રજન કર્મ વિધિવત જિન કીના.
 પાદ ઉતાન ભયે સુત દૂજ, મધ્યમ કર્મ ઈશ પદ પૂજ; ૯
 ઉભય પક્ષ ઉરમે રહે જાકે, રામ ભક્તિ વિષયા રસ ચાખે.
 હઠ કરિ મન હરિકે ગુણ ગાવે, પ્રેમ સહિત વિષયા રસ ભાવે; ૧૦
 જોહિ અવસરમન જોહિ મગ ધાવે, સા ચિતવન કૃત્ર પ્રગટ દિખાવે.

દોહા

ઉત્તમ મધ્યમ નારિ દે, દિપે નૃપતિકે ધામ; ૧
 ઉભય પુત્ર જિન ઉદરતે, સુનીયે જિનકા નામ.
 પ્રથમ પુત્ર ધ્રુવ અવતરે, નામ યથા ગુણ ધામ; ૨
 દ્વિતિય માત ઉરતે ભયે, નિરમલ ઉત્તમ નામ.

ચાપાઈ

નામ યથા ગુણ જાહા નાહિ હોઈ, દિપે ન વિશ્વ વિદિત જન સોઈ; ૧
 નામ યથા ગુણ હોવહિં જાકે, હરિહર હરખિ રહે દિગ વાકે.
 ધ્રુવ જનુની સુમતી વિખ્યાતા, સુર્ય નામ ઉત્તમકી માતા; ૨
 સુમતિ સરલ મતિ ભક્તિ સુખારી, પ્રેમ મગ્ન રહે રામ પુકારી.
 ગદગદ કંઠ નયન જલધારા, વેલવશ વિહલ ન દેહ સંભારા; ૩
 તન મન ધન વિષયારસ ભૂલી, રામભક્તિ સાગર મહિં જૂલી.
 ખાન પાન ભૂપણ ઐંગ અંગર, ત્રિગુણ ભાવ ત્યાગ્યો આદંબર; ૪
 ઉદાસીન પતિ સેવ કરાવે, જે બોલે સુખ રામ કહાવે.
 નારિ ચરિત નહિ ભાવ અશુદ્ધા, વૃથા જગત જાણ્યો પરબુદ્ધા; ૫
 વિષય વિવશ નૃપ શબ્દ સુનાવે, કંપત હૃદય નયન જલ છાવે.
 સત્ય મિથ્યા નહિ નૃપતિ પિછાના, વિષય ભાવ અપનો મત ઠાના; ૬
 સુર્ય નામ નૃપતિ લઘુ રાની, અંચલ ચિત મિથ્યા અભિમાની.

નૂતન પટ ભૂષણ પધરાવે, લાવ ભાવ નિજ પીવ રિઝાવે;
 નારી ચરિત વિષય રસ પૂરી, રામભક્તિ સત જ્ઞાન અધૂરી. ૭
 વિષય વિવશ નૃપતિ ભયો દીના, લઘૂ નારિ વશ ભયો પ્રવીના;
 ધ્રુવ માતાકો સમજિ દિવાની, નૃપ ઉર ઉપજી પરમ ગલાની. ૮
 સુમતી તન ત્યાગ્યો શ્રંગારા, સન્મુખ ચહે ન ચિત્ત હમારા;
 વર્ષ માસ મહિં દર્શન પાદે, નહિતર અપને ભવન રહાવે. ૯
 સુમતી નૃપ મુખ વચન સુનાવા, અધિક પ્રેમ અપને ઉર છાવા;
 હરિહર દેવ કૃપા કરિ ભારી, અઘટ કષ્ટ મમ હર્યો મુરારી. ૧૦

દોહા

વિષય નારિ નર વૃક્ષ તન, જન્મ મરણ ફલ જનન;
 અધઃ ઉર્ધ્વ અવતાર ધર, સહુ જિય હો હેરાન. ૧
 સદગુરુ સદ ઉપદેશ મન, લગે જીવ પરબોધ;
 રામ કૃપા પૂરણ જલાં, વિષ રસ માંહ વિરોધ. ૨

ત્રાપાર્થ

પૂરણ કૃપા રામ જગ્ય કરલાં, જન્મ અપાર પાપ પરહરલાં;
 પાપ પુણ્ય દે નિર આકારા, નર તન ક્રિયા પ્રગટ ગુણ સારા. ૧
 પાપ ક્રિયા કાર પાપ પિછાને, ધર્મા ધર્મ ક્રિયા કરિ માને;
 કાયર શર કર્મ કરિ કહિએ, કામો જતી ક્રિયા ગુણ લહિએ. ૨
 ચતુર વર્ણ કરિ કર્મ વિભાગા, આશ્રમ ચાર કર્મ કરિ રાગા;
 વિધિ નિર્વધ દે કર્મ અનાદી, જ્ઞાની લખે ન લખે પ્રમાદી. ૩
 કર્મ વિભાગ ઉભય નર દેહી, ક્રિયા કરત પ્રગટે ગુણ દેહી;
 પૂરવ પુણ્ય પ્રગટ ફલ જનકે, સંત સમાગમ હોવહિ તાકે. ૪
 કરિ સત્સંગ રામ ગુણ ગાવે, સત મિથ્યા દે કર્મ લખાવે;
 મિથ્યા જગત રામ સત ભાસે, લીન ભક્તિ ચિત ભોગ ઉદાસે. ૫
 તજે ભોગ જન ભોગ ન છોડે, ઉરમે પેહિ અપન દિશિ મોડે;
 નર ઉપરામ નારિ લલચાવે, નારિ તજે તો નર મન ભાવે. ૬
 સુત વિત તાત માત કરિ મોહા, કરિ પ્રપંચ વિષ ભાવ પજોહા;
 મમતા મોહ મિથ્યા અભિમાના, માયા પકરી કરત હેરાના. ૭
 નવધા ભક્તિ કરહિ નરનારી, પ્રેમ વિવશ કહે રામ પુકારી;
 વિષય આશ ઉરતે ભઠ નાશા, અહો નિશિ રામ મંત્ર નિજ શ્વાસા. ૮

હાર ગુરૂ સંત એક કરિ જાને, દૂસર ભાવ હૃદય નહિ આને,
રગ રગ રામ રોમ રણુકારા, હરિ માયા ઉર રહે ન લગારા. ૯
લખિ હરિ ભક્ત તજે તત્કાલા, માયા કટક કરે ન કુચાલા;
માત તાત બ્રાતા પતિ પ્યારી, પુત્ર પુત્રિ સંપતિ નિધિ સારી. ૧૦

દોહા

યે માયાકે મૂલ હે, ઇન કરિ કરત પ્રચાર;
રામ કૃપા માયા હરે, યે લખિ તજે અસાર. ૧
ચાર હરે ધન શાલકો, પકરિ ગિરાવત દુષ;
તેહિ સ્થલ નૃપતી આવતે, ત્યાગિ ચલે લખિ ભૂષ. ૨

આપાર્થ

શુભ શાલ કરણી વિત તાંકે, કરિ હરિ ભક્તિ પ્રેમ રસ આખે;
મોહ રૂ કામ ક્રોધ હુંડારે, હરિ વિત ભોગ કૃપ મહું ડારે. ૧
હરિહર ભૂષ સર્વ શિરતાગ્ન, જન ભયહરણુ કરણુ નિજ કાગ્ન;
ભક્ત ત્રાસ હરિ સહે ન કળહી, કૃપા હોત અરિ ભોગે સળહી. ૨
મેં અગત્રા પ્રભુ ચરણુ નિવાસી, કરિહરિકૃપા સમગિ નિજ દારી;
પર આવીન પાપ કિમ હરહી, પ્રણવ ઉદયિ કીટી કિમ તરહી. ૩
ભક્તિ નાવ હારજી જિવ સરહી, હરિ ગુરૂ જેવ પાર જન કરહી;
સા મન પ્રયત્ન ભંગે વિવાસા, દુષ્મી ન હોત વગત હરિ દારા. ૪
સુમતી કૃપા રામ સમગ્ગઠ, પ્રયત્ન પ્રેમ પ્રગટે ઉર આર્ધ;
ગદ ગદ કંઠ ભર્ષ ધ્રુવ માતા, સત મિથ્યા ઉર લખે વિધાતા. ૫
રામ રામ મુખ રામ ઉચારે, કામ તમામ તરજી જિન ડારે;
ભૂષ પિપાસ નહી તન સહી, રત્ન રામ જગ વૃત્તિ વિરહી. ૬
નૃપ ઉત્તાનપાદ લઘુ નારી, ભયે ભોગ વશ શુદ્ધિ વિસારી;
વિવિધ ભોગ ભોગે અભિમાની, કાયા જૂઠું સત્ય કરિ જાની. ૭
મૃગ તૃણુ જલ મૃગ મન ભાવે, ભટકિ મરે કછુ હાથ ન આવે;
પ્યાસ ખૂંઝે નહિ પ્રાણુ ગુમાવે, ભોગિ ભોગ નહિ આશખુઝાવે. ૮
જન્મ અપાર ભોગ જિય ભોગા, જિમજિમ વધે જનમ જિય રોગા;
સ્વર્ગ નર્ક જિય ભ્રમે અભાગી, હાર પદ પંડજ પ્રીત ન લાગી. ૯
જળ લગિ ભોગ મીઠે નહિ આશા, તળ લગ શુભ જનમ ત્રય ત્રાસા;
ચૌદે લોક ચક્ર જિવ ફિરહી, હરિ ગુરૂ ગિગર કળ્પ કો હરહી. ૧૦

દોહા

નર તનમે નૃપતી અધિક, સુરમેં ઇંદ્ર કહાય;
અહ્મ લોક તક જ્ઞાન બિન, જન્મ ત્રાસ નહિ જાય. ૧
સંત સમાગમ હરિ કથા, પ્રેમ ભક્તિ હો પૂર;
જીવન મુક્તી સુખ લહે, નર તનમે ભરપૂર. ૨

ચોપાઈ

નૃપ ઉત્તાનપાદ યત આશા, તપસા કીન દીન જન ત્રાસા;
પ્રયત્ન તિતિક્ષા તપ યત કષ્ટએ, માયિક ભોગ ચહે મો લષ્ટએ. ૧
નર સુર અસુર ઇન્દ્ર યતકારી, વિવિધ ભોગ ભોગત તપધારી;
નામ રૂપ માયા પ્રભુતાર્થ, તપ યત્નસાધિ અમિત જિવ પાર્થ. ૨
જિમ જિમ જીવ ભોગ યહુ ભોગા, જન્મ મરણ બાદત જિય રોગા.
સુક્ષ્મ તન આશા અનુકાવે, સ્વર્ગ નર્ક જિય કર્મ બ્રમાવે. ૩
છૂટે તન મન આશ ન છૂટે, વારવાર જાતિમ જન્મ ફૂટે;
ત્રિગુણ તાપ કરિ અમિત તપાવે, યદ્યપિ ઉર આશા નહિ જાવે. ૪
આશા નાશ જ્ઞાન બિન નૌઈ, મિશે કૃપા જેહિ રામ ગુસૌઈ;
રામ કૃપા મિલદી સત્સંગા, અજર પામિ જિવ કટે અભંગા. ૫
પાદ ઉત્તાન આશ અનુકાવા, વિપય ભાવ કરિ આપ ઐધાવા;
સુરચી માત ઉત્તમ સુત નામા, નામ યથા ગુણ નહિ ઉર ધામા. ૬
કરિ પ્રપંચ નિજ પીવ રિજાવા, હાવ ભાવ વિપયા મન ભાવા;
વિપય વાડણી જેહિ જન્મ પાના, સાર અસાર મર્મ મનાહિ ચીના. ૭
ચાહે લોક ચરાચર માંડી, કષ્ટ સમૂહ વિપય સમ નાંડી;
મર્કટ શહ નટ હાથ બિડાવે, ચિત મન રજ મહારી ચલાવે. ૮
યું નૃપ નારિ ભયો વશ ભારી, ભોગ તવશ સત્ નીતિ વિસારી.
એક સમે નૃપ સભા બનાઈ, રાજ મંત્રિ ઐહે સખ આઈ. ૯
દેવ સભા નૃપ મંડલ છાન્હે, સુરપાત સમ નપ આય બિરાન્હે;
બિરહાવલિ ગાવે બંદી જન, સુનિ પ્રશંસ ઉમગ્યો નૃપતી મન. ૧૦

દોહા

રાજકુંવર શંગાર ધરિ, આયે સભા મઝાર;
હૃલસિ તાત ગોદી લિગે, ઉર આનંદ અપાર. ૧
ઉભય પુત્ર ગોદી દિપે, હરખી સભા અપાર;
ઉત્તમ માતા દેવ ધર, જલ્પી શબ્દ અસાર. ૨

ચોપાઈ

તજ મર્યાદ નૃપતિ ઢિંગ આઈ, સાહ સતી સમ સભા સુહાઈ; ૧
 મુખ અપશબ્દ કહત ભઈ કૈસે, કરિ અપશુકન સ્યાલ તિય જૈસે.
 ધ્રુવ કર પકર ગોદતે ખીંચા, કરિ ઉર રીસ પુત્ર કર પીંચા; ૨
 રે શહ નૃપતિ ગોદ કિમ બેદા, ઉઘ્ર ક્રોધ કર ગાલ ચપેટા.
 નૃપ ગોદી તવ નહિ અધિકારા, દિપે ગોદમે પુત્ર હમારા; ૩
 નૃપ ગોદી બેદન ઉર આશા, ઉદર મોર શહ કરત નિવાસા.
 કાર તપ પ્રયલ ત્યાગ તન વનમે, મરત માતુ ચાવહુ મોહિ મનમે; ૪
 આઈ ઉદર મમ જન્મેહુ ભાઈ, ફિર નૃપ ગોદિ બેહુ સુખદાઈ.
 જનની દુષ્ટ ઉદર તું આવા, નૃપ ગોદી બેદન કિમ ચાવા; ૫
 અતિ મલીન શહ કરણિ તુમારી, નહિતર જન્મત દૂખ હમારી.
 દુષ્ટ માતુ સુત એલિ ફલ પાવો, તજિ નૃપ ગોદ અપન ગૃહ જનવો; ૬
 બાલ સમજિ અપનો મન માડ, નહિતર તનતે પ્રાણ નિકાડ.
 અતિ કટુ વચન સુનત ધ્રુવ બાલા, વેદવશ વિકલ બંચો બેદાલા; ૭
 થરથર તન ધ્રૂજત બો કૈસે, સિંહનિ નાહ સુનત પશુ જૈસે,
 તન ધ્રૂજત અપને કર જોરી, પર્યો માતુકે ચરન બંદોરી; ૮
 જય જનુની લઘુ દાસ લખીજે, શહ સુત સમજિ ક્ષમા મમ કીજે.
 મેં મમ તાત સમજિ ઢિંગ આવા, ઉંચ નીચ કછુ મર્મ ન પાવા; ૯
 મમ લઘુ ભાત ગોદ જ બેદા, મેં હર્પિત ઉર તાત લપેટા.
 માત તાત સુત અંતર કેસા, એ મોહિ ખજર નહિ ઉર લેશા; ૧૦
 પંચ વર્ષ કયા ભેદ પિછાન, તુમ મમ માતુ તાત સત જન.

દોહા

જનુની શિશુ અપરાધકો, ક્ષમા કરલિ કેઈ વાર; ૧
 ધરહુ ધીર યહ મર્મ લખ, પ્રથમહિ ચૂક હમાર.
 માતા તવ મુખ વચનકો, વંદહુ ઉર હરખાય; ૨
 તપો મર્મ લઈ માતુતે, વસૂ વિપન મેં જાય.

ચોપાઈ

સુનિ ધ્રુવ વચન નૃપતિ દુઃખ ભારી, કલિ ન શકે મુખ નારિ નિહારી; ૧
 વિકલ વિદેહ નયન જલ ધારા, પ્રેમી પુત્ર પ્રાણુતે ખારા.
 લઉ સુત ગોદ અપન ચિત ચાવે, પ્રિયા વિવશ નૃપ પ્રાણુ દુઃખાવે; ૨
 પૂરવ જન્મ પાપ ફલ ભારી, નર સો હોત અવશ્ય વશ નારી.

નર મુનિ સુર વંદત નર દેહી,	ભયો નારિ વશ કામ સનેહી;	
અહો નિશિ કામ ચામ ચિત ચાવા,	રામ ભક્તિ સતસંગ વિહાવા.	૩
હરિહર નામ સુનત ઉર ક્રોધા,	પ્રેમ સમેત વિષય મગ શોધા;	
સર્વ વિહાય નારિ પદ સેવા,	હરિ ગુરૂ ઈષ્ટિ નારિ નિજ દેવા.	૪
નરહરિ નાથ પ્રગટ ફલ દીના,	અધિક પશુ સમ તિય વશ કીના;	
નૃપ ઉત્તાનપાદ બલ અંકા,	વશ વિપચારિ નારિ મુખ રંકા.	૫
સર્વ સભા અતિશય દુઃખ પાવા,	સમજિ સમય ચુપ ચાપ રહાવા;	
ત્રેહવશ વિકલ ભયે નર સારે,	અવસર સમજિ ન વચન ઉચારે.	૬
તાત દશા લખિ ધ્રુવ ધન્યરાવા,	કર સંપુટ પિતુ શીષ નમાવા;	
જય પિતુનાથ ક્ષમા અખ કીજે,	કર્મ ગતી અપને શિર લીજે.	૭
પુત્ર પિતા માતા અરૂ ભાઈ,	વિલગ કર્મ જન્મે જગ માંહી;	
હરખ શોક તજીએ લખિ ભેવા,	જે કહ્યું કરે વિશ્વપતિ દેવા.	૮
અતિ ઉપકાર કીન મહતારી,	લખિ નિજ આલક ભૂલ નિકારી;	
ત્રેહવશ વિકલ ભયો ધ્રુવ આલા,	નૃપ પદ વંદિ ચહ્યો તતકાલા.	૯
પુલકિ માત લોચન ભરિ વારી,	હુલસિ ચક્ષે જાઉં નિજ મહતારી;	
તનુ આલક બુદ્ધિ બલ દાના,	નિજ જનની દિગ ગયો નિધાના.	૧૦

દોહા

સુમતી હરિ સેવા કરે, આય નમન ધ્રુવ કીન;	
વિકલ નિરખિ નિજ પુત્રકો, સંબ્રમ માતુ પ્રવીન.	૧
લાલ લાલ કહિ ગોદલે, ઉર ચંપે ચિત લાય;	
કહો પુત્ર કારણુ કવન, હૃદય ન શ્વાસ સમાય.	૨

ચાપાઈ

પુલકિ માત લોચન ભરિ વારી,	ત્રેહવશ વિકલ ભઈ મહતારી;	
જનની સમ જગ કો હિતકારી,	પ્રથમ વાત જિન સર્વ સુધારી.	૧
કર મુખ ચુંચતિ વારંવારા,	કહો તાત કિમ કહ્યું અપારા;	
પ્રગટ કરો સુત દેર ન કીજે,	લખિ તવ માસ હૃદય મમ છીજે.	૨
સમય સમુજ ધ્રુવ કહ કરજેરી,	સુનો માત વિનતી યહી મોરી;	
જનની આજ કાજ ભો ભારી,	જોહિ કારણુ મેં પરમ દુઃખારી.	૩
નૃપતિ નાથ મમ તાત પિયારે,	હરખિ ગયો દિગ સભા મજારે;	
લધુ બ્રાતા પિતુ હૃદય લપેટા,	હુલસી તાત ગોદિ મેં બેઠા.	૪
દ્વિતીય માત ક્રોધ ઉર લાવા,	તાત ગોદતેં પકર ગિરાવા;	
ક્રોધ વિવશ મોહિ વચન અયોગા,	સુનિ મમ માતુ ભયો ઉર શોગા.	૫

દિપે ગોદમેં પુત્ર હમારા, નૃપતિ ગોદ નહિ તવ અધિકારા;
 નૃપ ગોદી બેઠન સુત ચ્હાવત, તો તું ઉદર હમારે આવત. ૬
 જનની કહ વનમેં તપ દાનો, કરિ તપ તેજ રાજસુખ માણો;
 ફર વચન સુનિ પિતુ દુઃખ પાવા, સર્વ સભા કરણા રસ છાવા. ૭
 સહિ ન શક્યો મેં વચન વિશાલા, પિતુ પદ વંદિ અહ્યો તત્કાલા;
 જનની ભેદ બતાવહુ મોહી, વારવાર વંદહુ પદ તોહી. ૮
 ઉભય બ્રાત હમ એકહી તાતા, કિમ કરિ કષ્ટ દેત મમ માતા;
 ઉભય માતુ સમ મમ શિર રાખૂ, દ્વિતીયા ભાવ શબ્દ નહિ ભાખૂ. ૯
 કિમ નહિ તાત ગોદિ અધિકારા, મમ જનની કરીએ નિરધારા;
 કવન ભેદ જનની સમજાવહુ, કષ્ટ સાધ્ય સો મોય બતાવહુ. ૧૦

દોહડા

ઉભય નેત્ર ધકિ પુરપકે, ઉભય કિરણ રવિ એક;
 ઉભય પુત્ર કિમ વિષમતા, કહુ કરિ માતુ વિવેક. ૧
 જનની સમકો જગતમેં, સુત હિત કરણ સંભાલ;
 યાતે મમ કલ્યાન હિત, બોધ કરો યહ કાલ. ૨

ચોપાઈ

વંદિ માતુ પદ ગદગદ વાણી, કહિ ન શકે સુખ વચન પ્રમાની;
 કષ્ટ વિવશ નિરખી નિજ બાલા, માતુ વચન કહ પરમ રસાલા. ૧
 રે મમ લાલ ન હોહુ દુઃખારી, સત્ય વચન બોધત મહતારી;
 સાર ગ્રહી નિજ હૃદય વિચારો, નિશ્ચે સુત કલ્યાણુ તુમારો. ૨
 રાજ સાજ નૃપતિ સુખ સારા, ઉત્તમ કર્મ પુણ્ય ઉપકારા;
 ઉત્તમ ભોગ વિશ્વમે ભાસે, પુણ્ય પ્રભાવ સમજ નિરખાસે. ૩
 નર સુર અસુર ઈંદ્ર નિધિ સારી, ભોગત ભોગ કર્મ ગતિ ભારી;
 હરિહર અજ ત્રય નામ કલાવે, કરિ તપ તેજ શ્રેષ્ઠ પદ પાવે. ૪
 યા મહિ રાગદ્વેષ કહો કૈસા, ભોગહી ભોગ કર્મ કર જૈસા;
 જો કષ્ટુ કરે કર્મ ફલ પાવે, અહ્ય બુદ્ધિ કાઉ દ્વેષ બઢાવે. ૫
 જલસ્થલ નભચર તર નરનારી, નિજકૃત જીવ ભયે તન ધારી;
 ઉત્તમ કર્મ શ્રેષ્ઠ ફલ પાવે, નીચ કર્મ કરી નીચ કલાવે. ૬
 ઈન મહિં રાગદ્વેષ કહો કૈસા, નિજ નિજ કર્મ કરત ઉપદેશા;
 ઉત્તમ ભોગ અપન મન ભાવે, પુણ્ય કર્મ હરિ ભક્તિ કરાવે. ૭
 રે સુત ભૂલ ભઈ અતિ ભારી, દેખિ અપર સુખ ભયો દુઃખારી;
 તવ લઘુ બ્રાત કીન તપ ભારી, તાતેં તાત ગોદ અધિકારી. ૮

મેં તું પુત્ર ઉભય મદભાગી, રામભક્તિ બિન રહે અભાગી;
પૂરવ જન્મ પુન્ય નહિ કીના, નરહરિ નાથ પ્રગટ ફલ દીના. ૯
હરિગુર સંત ચરણ નહિ સેવા, લખે ન પ્રગટ ભૂમિ સુર દેવા;
ગો દિજ ચરણ પૂજિ સંતોષા, જીવનમુક્ત જીવ નિર્દોષા. ૧૦

દોહા

હરિહર ગો ગુર વિપ્રકા, નહી કીન સન્માન;
તાતેં સુત તવ તાત મુખ, ભયો પ્રગટ અપમાન. ૧
નર તન પૂરવ જન્મમેં, વિષય વાસમેં લીન;
રામ ભક્તિ તજિ ભાગ વશ, તાતે પર આધીન. ૨

ચોપાઈ

પૂર્વ જન્મ નૃપતિ તન પાઈ, ભાગ વિવશ વિધિ કર્મ ભુલાઈ;
પ્રજ્ઞ પ્રીતિ નહિ ન્યાય નિહારા, દંડ વિદંડ કર્મ અનચારા. ૧
પ્રજ્ઞ ત્રાસ દે વિત હરિ લીના, પશુવત પકરિ અપન વશ કીના;
પ્રજ્ઞ નારિ નૃપ પુત્રિ સમાના, જિનસૈંગ કર્મકીન વિધિ આના. ૨
પ્રજ્ઞ દુરાશ નૃપતિ કોઉ લેહી, નૃપ પદ લહે ન ધર નરદેહી;
જોહિ આશ્રમ જિય જન્મ સુધારા, જહાં જોહિ કર્મ સંભારિએ સારા. ૩
આશ્રમ કર્મ કરે નર ભંગા, જો દુઃખ પાવહિ અવશ અભંગા;
આશ્રમ કર્મ રહે કુશલાઈ, સર્વ પ્રકાર જીવ સુખ પાઈ. ૪
હરિ ગુર સંત ચરણ આધીના, પ્રેમ સહિત ભક્તી રસ પીના;
આશ્રમ ચાર વરણ પુનિ ચારી, શોભત નિજ નિજ કર્મ સંભારી. ૫
ન્યાયમૂર્તિ નૃપતી તન આજ્ઞા, પ્રજ્ઞ ન્યાય દીજે તતકાલા;
બાલક પ્રજ્ઞ વૃદ્ધ પશુ નારી, પાંચહુ પરવશ દેખ વિચારી. ૬
કાર અનિત કરહી ઇન ત્રાસા, અમિત જન્મ જિવાફરહિ ઉદાસા;
પૂરવ જન્મ પાપ યહ કીના, એહિ તન નાથ પ્રગટ ફલ દીના. ૭
કૂપ તડાગ વાવ પુન ભારી, પૂર્વ જન્મ નહિ કીન વિચારી;
નિજ પુત્રી કરિ ધર્મ પઠાવત, વિજયપુર નરનારિ વસાવત. ૮
હરિહર મંદિર કરિ હરપાવત, હર પ્રતાપ હરિ દર્શન પાવત;
નિજ વિત તીરથ ઘાટ ઝંઘાવે, નિશ્ચે જીવ વિજય પદ પાવે. ૯
એ સખ ધર્મ પ્રથા સુત ગાઈ, કોટિ ગ્રંથ મુનિ ગાય સુનાઈ;
ઇન કરિ જીવ સર્વ સુખ પાવે, આધિ વ્યાધિ દે રોગ મિટાવે. ૧૦

દોહા

વિશ્વ ચરાચર જીવ જો, સુખ દુખ અપને આપ;	
ચિત ચલાવે સો કીજિયે, નર તનમેં પુન પાપ.	૧
ચોરી જોરી ધરિયા, હિંસક કર્મ કરર;	
નરનારિ નર તન ધરે, પાવે કષ્ટ જર.	૨
વિાધ નિષેધ દો કર્મકો, બોધ કીન ભરપૂર;	
પુર્વ જન્મ કૃત તોહિ મિલ્યો, સમજ લેહુ સુત શર.	૩
જો સુત ચાહે રાજસુખ, તપ કરિયે વન જાય;	
નિશ્ચલ ચિત ઉર એકતા, હરિ ગિન સર્વ તવાય.	૪

ચાપાઈ

ધર્મ ગાથ માતા મુખ ગાઈ,	રામ ભક્તિ સત પ્રીતિ બતાઈ;	
હરિ ગુર ચરણ પ્રેમ ભો ભારી,	ગદગદ કંઠ ભઈ મહતારી.	૧
ધ્રુવ લખિ સમય ઉભય કરજોરી,	વંદિ માત કહ વચન બહોરી;	
જય જનની ગાથા સત ગાઈ,	તવ પ્રતાપ શુદ્ધિ ઉર આઈ.	૨
નિશ્ચય પુણ્ય કર્મ મેં લીના,	જોહિ હિત માતુ નિરાદર કીના;	
પુણ્ય કર્મ ગિન પરમ અભાગી,	તુમ સમ માતુ ભયો બડભાગી.	૩
મમ ઉર પ્રિય લાગ્યો તપ કરણા,	કેવળ વિશ્વનાથ પતિ શરણા;	
વસિ વન બીચ કંઈ તપ ભારી,	દર્શન દેવહિ દેવ મુરારી.	૪
હરિદર્શન ગિન તજૂ ન ધ્યાના,	જય ભક્તે તન પ્રાણ સમાના;	
જય જનની અળ દેર ન કીજો,	લખિ કહ્યાણુ રજા મોહિ દીજો.	૫
સહઉપદેશ કરે કો એસા,	ભેદભાવ રાજ્યો નહિ લેશા;	
તવ પ્રતાપ જનની હરિ પાઉ,	અધિક વાત તોહિ કહા સુનાઉ.	૬
પ્રેમી પુત્ર પ્રેમ ભો ભારી,	નિરખિ દશા બોલી મહતારી;	
વિપન વાટ તપ કષ્ટ કરારી,	મર્મ સમજિ કહ માતુ વિચારી.	૭
સુતકો ગોદ વેહ વશ લીના,	વારવાર મુખ ચુંબન કીના;	
રે સુત પંચ વરસ તન બાલા,	વિપિન વાસ તપ કર્મ વિશાલા.	૮
બ્યાધ વર અહિ અસુર અપારા,	ઉગરેહિ તવ તન કવન પ્રકારા;	
ઉજળુ રૂ શીત ઉભય તન ત્રાસા,	રહે પ્રાણ કિમ ભૂખ પિપાસા.	૯
તુમ ગિન અપર ન પુત્ર હમારે,	જા કરિકે હમ તોહિ તવસારે;	
પુણ્ય વૃક્ષ સમ તવ તન પોપા,	જનની મન કિમ રહે સૈંતોપા.	૧૦

દોહા

તપ લાયક તવ તન નહી, પુત્ર ભજો ધર રામ;
સુરત દોર હરિચરણ હિત, સુધરે કામ તમામ. ૧
વિપિન વસ્તિ કારણ કહા, વ્યાપક નરહરિ દેવ;
જીવ ચરાચર ચિતવના, હાર જનત સખ ભેદ. ૨

ચોપાઈ

સુત બોધત માતા મન કૈસા, વિહ્વરત વારિ મીન મન જૈસા;
દુઃખત પ્રાણ નયન જલ ધારા, સમય સમજિ ધ્રુવ વચન ઉચારા. ૧
જય જનની કિમ ભય દુઃખારી, અદ્ય યાત ચિંતા કરિ ભારી;
તન છોટે મોટે કયા કરિએ, ચિત મન રોકિ ધ્યાન હરિ ધરિએ. ૨
વ્યાપક રામ કહ્યા તેં અગાડી, સો ઉપદેશ હૃદય મમ સગાડી;
વિપિન વ્યાધ વર અસુર અડીશા, સખ ઉર વ્યાપ રહ્યો જગદીશા. ૩
સર્વ શક્તિ વ્યાપક ધનનામી, તો મોહિ માતુ કરે કો આમી;
તથા જીવ પ્રેરક હરિ દેવા, આદિ અંત જનત પ્રભુ ભેવા. ૪
તાતકો તાત માતકી માતા, ઘટઘટ પ્રેરક રામ રહાતા;
તવ ઉપદેશ સત્ય હુવ માતા, તો કો કષ્ટ કરે તન ઘાતા. ૫
પ્રાણ તજૂ પ્રાણ તજૂ ન મૈયા, જો કષ્ટ કરે સો રામ ગોસૈયા;
કાર વનવાસ ભજૂ ભગવાના, તજાણુ શોચ મમ માતુ નિદાના. ૬
ધર મહં રામ જાપે કહો કોઈ, કોટિક કષ્ટ વિદન જાહં હોઈ;
હર્ષ શોક સુખ દુઃખ નહિ છંદા, રહે કવન વિધિ રામ સનેહા. ૭
યે ધર કામ ક્રોધ ભંડારા, જનનિ રૂકે નહિ ચિત્ત હમારા;
કોટિક યાત વિપિન મંહિ જવણુ, સમુજિ મર્મ માતા સ્થિર થાવણુ. ૮
તજિ સુત માતુ તાત ઢિગ જાવે, કયું જનની મન શોચ કરાવે;
રામ તાત મમ વિપિન વિહારી, જિનકી ગોદ રહું મહતારી. ૯
નિશ્ચય મિલહી નાથ મુરારી, જન્મ ત્રાસ હરહી હરિ સારી;
હો નિશ્ચિત આજ્ઞા મોહિ દીજે, જનની ધર હરિ ધ્યાન ધરીજે. ૧૦

દોહા

ભૂધર તર પશુ પક્ષિકી, ચિંતા રામ કરંત;
રામ ભક્ત લખિ મર્મકો, ચિતતે ચિંત હરંત. ૧
જનની થોરેહિ કાલમેં, કરિ સમગ્ર નિજ કાજ;
હરિ પ્રતાપ તવ દેખતેં, કઈ નમ્ર એહિ રાજ. ૨

ચોપાધ

પિતૃ કર પકરિ પુત્ર હઠ કરહી, દેહુ તાત મુખ વચન ઉચરહી; ૧
 પિતૃ તે પુત્ર હઠે નહિ કળહી, નીચ ઉંચ એકલિ ગતિ સળહી.
 અપનો પુત્ર પ્રીય સળહીકો, માર પીટ ત્યાગે કળહીકો; ૨
 ભક્ત પુત્ર હરિ તાત કહાવે, તાતે ધ્રુવ યહ શબ્દ સુનાવે.
 તજિ તન આશ દાસ હરિ ધ્યાવે, જન હિત તરજિ તાત હરિ આવે; ૩
 એ મત કાહુ ન ડિગલિ ડિગાવાં, વેદ શાસ્ત્ર મુનિવર મુખ ગાવા.
 હરિહર હરખિ એહિ મત થાપા, કોટિ યત્ન કરિ કોહિ ન ઉથાપા; ૪
 ભક્તિ હઠાવન અસુર અગ્નતી, કોટિક યત્ન ક્રોન દિન રાતી.
 હઠ કરિ હઠે હઠે નહિ ભક્તી, નરહાર નાથ હરી સૌ શક્તી; ૫
 ધ્રુવ લખિ મર્મ સોઈ ઉર ચીના, વિપિન વાસ મન ચહે પ્રવીના.
 ભયો પ્રેમ વશ ઉતર ન દીના, પુલકિ ગાત ઉર પ્રેમ નવીના; ૬
 સુમતી પૂત્ર મર્મ સહુ ચીના, રોકિ હૃદય કહ બચન નવીના.
 રે સુત માતૃ જાઉ અલિહારી, સગતે શ્રેષ્ઠ ભક્તિ હરિ ધારી; ૭
 ધનતે ધતિર નહીં શુભ કર્મો, હરિહર ભક્તિ વિના તુછ ધર્મો.
 કોટિક યત્ન કરે નરનારી, હરિહર ભક્તિ યિના સગ છારી; ૮
 હવન દાન તપ તીર્થ કરાવે, રામ ભક્તિ યિન અર્થ ન આવે.
 હય ગજ રથ ભરિ હેમ હુંટાવે, રામ ભક્તિ સમ ઈક ન આવે; ૯
 હરિહર ભક્તિ કરે ચિત લાઈ, સગતે શ્રેષ્ઠ લાભ જિવ પાઈ.
 જ્યું લઘુ અનલ વિપુલ વન જારે, રામ ભક્તિ સગ કામ સુધારે; ૧૦
 લખિ તપ વિધન કરહિં સુર ભારી, યાતે સુત ડરપત મહતારી.

દોહા

ઉપલ ગિરે ગિરિ શિખરતે, ફિર ન કરે તેહિ હામ; ૧
 કપટ પાય સુત જે હઠે, જિગડે કામ તમામ.
 પ્રથમ સર્વ મહીમા કરે, ફિર હાંસી હો જનય; ૨
 જનની રહું ન જીવતી, અવશ્ય મરૂ વિષ ખાય.

ચોપાધ

પ્રથમ પુત્ર કર હૃદય વિચારા, આખિર હોય નહિ અનચારા; ૧
 જે કોહિ કામ કરે નરનારી, પ્રથમ અપન ઉર બેહુ વિચારી.
 કરિ શુભ કર્મ ફતે જગ પાઈય, કોટિ કપટ કરિ ના વિસરાઈય; ૨
 કષ્ટ પડે મન હોત અધીરા, પ્રથમ કર્મ તજીએ મમ વીરા.

ખીંગડે કામ હોત જગ હાંસી, ફિર ફિરિયે ધર હોય ઉદાસી;
 યાતે મરણુ ભક્ષો સંસારા, સુનહુ તાત એહિ વારંવારા. ૩
 તપ હિત પુત્ર વિપિન ભલ જાવહુ, હરિ દર્શન યિન ધર નહિ આવહુ;
 ભૂખ પિપાસ સહે તન ભારી, તવ તન રક્ષા કરહિ મુરારી. ૪
 વિશ્વ ચરાચર કર ધર રાખી, પ્રેરક જીવ સર્વ હરિ સાખી;
 તવ તન પ્રાણુ રહે યા જાવે, જનની શોચ જરા નહિ લાવે. ૫
 પડે કષ્ટ તપ તજિ ધર આવે, સમુજિ મર્મ મમ પ્રાણુ દુઃખાવે;
 લધુ તન ત્રાસ કવન વિધિ સહિયે, યાતે રામ નામ ધર લહિયે. ૬
 રે સુત સર્વ વિધી સમજવા, કરહુ કાજ અપને ચિત ચાવા;
 ભક્ષેહિ પુત્ર તપ હેતુ પધારો, કરિહલિં હરિ કલ્યાણુ તુમારો. ૭
 મમતા માતુ પુત્ર અધિકાઈ, યાતે તાત કહ્યો સમજાઈ;
 કરિ હરિ ભક્તિ વૃત્તિ સ્થિર કરિહ, લખિ હરિ ચરણુ શોચ પરિહારહ. ૮
 હરિહર રક્ષા કરહિ તુમારી, વારવાર આશીષ હમારી;
 હરિ ભેટ યિન જે ધર આવહિ, તો નિજ જનની કૂખ લજાવહિ. ૯
 જે હરિ ભેટ પુત્ર ધર આવે, તીનુહિ લોક વિમલ જશ છાવે;
 અવર શીખ દેયે કા તોહી, કર્મ પ્રધાન હોઈ સો હોલી. ૧૦

દોહડા

માતા સુતકો શીખ દે, પ્રેમ વિવશ અનપાર;
 શિશુ તન માતુ વિછોહ લખિ, શ્રવત નયન જલધાર. ૧
 પાપ કર્મ કરતાં લડે, તો પુણ્ય કહિએ પૂર;
 ધર્મ કર્મસે જે ગિરે, તો પાપી ભરપૂર. ૨

ચાપામ

ધ્રુવ જનની લખિ પરમ શયાની, ઉચરે પરમ પ્રેમ પ્રિય યાની.
 જય મમ માતુ મર્મ સગ પાવા, મેં બડ ભાગ ઉદર તવ આવા. ૧
 પરમ વિવેક માતુ સદ્બોધા, સુત કલ્યાણુ ધર્મ મગ શોધા;
 તુમ સમ શીખ દેહિ કો માતા, સુત વિછોહ લખિ પ્રાણુ દુઃખાતા. ૨
 તુમ સમ માતુ મિલે સુત ભાગી, અપર સર્વ સુત પરમ અભાગી;
 સત્ય શીખ શિશુકો નહિ દીની, અધમ ગતી માતા સુત કીની. ૩
 સોમ માતા સુત ભક્તિ કરાવે, જા કરિ જીવ સર્વ સુખ પાવે;
 મમ જનની રહુ પરમ ખુશાલા, તપ કરિહડે ન તવ તન બાલા. ૪
 નહિ જનની તવ કૂખ લજાઉ, હરિ દર્શન યિન ધર નહિ આઉ;
 નૃપ ઉત્તાનપાદ કર પૂતા, નરહરિ નાથ જગાવહુ સૂતા. ૫

જો જનની મેં ક્ષત્રિ કહાઉં, શ્વે હરિ સંગ ઉત્પતિ ધર આઉં;
 હરિ યહાં આઘ દર્શ દે તાતા, તો તવ ચરણ પડ મમ માતા. ૬
 જો નહિ દર્શન દેહિ દયાલા, તો મમ પ્રાણ તજૂ તત્કાલા;
 જીવત મિલહી દેવ મુરારી, હરિ જશ છાવહિ વિશ્વ મઝારી. ૭
 જો યહ રામ રટત જીય જાવહિ, નિશ્ચય જીવ પરમ પદ પાવહિ;
 કાં હરિ દર્શન દે હો પરસન, નહિ તન ત્યાગિ કરે હરિ દર્શન. ૮
 હરિ દર્શન બિન રહ્ય નાંહી, જનની ધીર ધરો ઉર માંહી;
 કાટિ કષ્ટ મન તન હરિ સોંપી, કરે દર્શન બોલૂ પ્રણ રોપી. ૯
 પરહરિ શોચ રજા સુત દીજે, મમ હિત માતુ ન શોચ કરીજે;
 નરહરિ નાથ કૃપા કર સાગર, ભક્ત ભીડ ભંજન ઉજિયાગર. ૧૦

દોહા

જનની કહે કિમ કાર કહું, વિપિન જાહુ મમ તાત;
 હરિ પ્રતાપ ઉર શોચિકે, કરિએ કાજ સુહાત. ૧
 કછુ ઇક ભોજન માતુ કર, જીમહુ પુત્ર શયાન;
 જનની મન મંતોપ કર, કરિએ વિપિન પ્રયાન. ૨
 તાત સભા અપમાન લખિ, પ્રણ ઉર કીન વિચાર;
 જાય પ્રાણ હરિ દર્શ બિન, લેહું ન અન્ન અહાર. ૩
 માતા પદ વંદન કરી, અર પ્રદક્ષિણા કીન,
 વિપિન પંથમે ધ્રુવ કુંવર, ચાલે ભક્ત પ્રવીન. ૪

ચોપાઈ

સુત અહાર બિન વન પગ ધારા, જનની ઉરમે ત્રાસ અપારા;
 હે હરિ કવન પાપ ફલ ભારી, ચલે પુત્ર નિજ માતુ વિસારી. ૧
 ભૂમે પુત્ર તજી નિજ માતા, કવન કર્મ ગતિ રચી વિધાતા;
 સુત વિછોડ જનની દુઃખ ભારી, પ્રગટ લખો મમ દેવ મુરારી. ૨
 જિમ જિમ દષ્ટિ દૂર ધ્રુવ જાવે, તિમ તિમ જનની પ્રાણ દુઃખાવે;
 ભવન ઓટ દ્રષ્ટી નહિ આવા, ભઈ વિકલ તન ભાન ભુલાવા. ૩
 મહુરત તક મન રહી બેહાજા, હરિ ઉર જ્ઞાન દીન તત્કાલા;
 હો સુચેત મુખ રામ રટાવા, મોહ તિમિર હરિ દૂર લદાવા. ૪
 રે મન શઠ મમતા કિમ ધારે, જો કછુ બને સો રામ અધારે;
 કર્મ પ્રધાન કીન કરતારા, સમુજિ રામ કહો વારંવારા. ૫
 કર્મ મર્મ માતા મન ભાવા, રામ ભક્તિ સત કર્મ સુહાવા.
 સર્વ સાક્ષિ સમજી હરિ દેવા, કરન લગે હરિ ગુર પદ સેવા. ૬

યહાં ધ્રુવ ચક્ષે રામ ગુણ ગાતા, પ્રજ્વલ પ્રેમ હરિ ચરણ લુભાતા;
 નગર નારિ નર મર્મ લખાવા, તપહિત શિશુ તન વિપિન સિધાવા. ૭
 કોટિક નગર નારિ નર ધાવા, ત્રાહ ત્રાહ કરિ ચરણ લુભાવા.
 રાજકુંવર ઉર કરહુ વિચારા, તપ લાયક તન નાહિ તુમારા. ૮
 દ્વિતીય માતુ લોક દે ખેરી, રે હત ભાગ બુદ્ધિ કહાં તોરી;
 આપન પુત્ર કીન ઉર પ્યારો, જ્યેષ્ઠ પુત્ર લખિ અપર નિકાર્યો. ૯
 નૃપ અપને મન કધુય ન શોચા, નારિ સ્વભાવ લખે નહિ પોચા;
 નારિ પકર કર પુત્ર નિકારા, નૃપ મુખતે નહિ શબ્દ ઉચારા. ૧૦

દોહા

ભાગિ ચક્ષે કેઈ ભક્તજન, નૃપ સન દીન સુનાય;
 વિપિન ચક્ષે ધ્રુવ પુત્ર તવ, પ્રજ્વલ ભઈ ઉર ત્રાય. ૧
 સુન નરેશ વ્યાકુલ ભયે, નિજ મંત્રી સમજાય;
 અર્ધ રાજ્ય અર્પણુ કરે, મમ સુત નયન બતાય. ૨

ચાપાન

નૃપ મંત્રી ચાલ્યો શિર નાઇ, ધ્રુવ સનમુખ સદ વિનય સુનાઈ;
 મંત્રી વિકલ ભયો ઉર ભારી, જોલિ અવસર ધ્રુવ દશા નિહારી. ૧
 પદ વિન ત્રાણુ^૧ રામ મુખ ગાવે, સન્મુખ કાહુ દષ્ટિ નહિ લાવે;
 રામ રામ કોહિ કહિ બતલાવે, જોરિ ઉભય કર શીશ નમાવે. ૨
 અપર વાત કોહિ કહ નરનારી, જ્યા મુખ દે નહિ દષ્ટિ લગારી;
 અમિત નારિ નર પદ લપટાવે, રામ રામ કહિ તુરત લહાવે. ૩
 મિલે માગ ચાલે ફિર આગે, પ્રજ્વલ શબ્દ ઉર એક ન લાગે;
 ધસે શૂર જિમિ દલ સંગ્રામા, યું હરિ ભક્ત લેત હરિ ધામા. ૪
 મોહકે શબ્દ શસ્ત્ર કર જાનો, જો મુખ કહે શત્રુ કરિ માનો;
 દ્રઢ વેરાગ વર્મા^૨ તન ધારા, શર ભક્ત નહિ ખિસે લગારા. ૫
 ક્ષમા ખડગ જન જોલિ કર લીના, મોહ શત્રુ કહા કરે પ્રવીના;
 વેહ વશ વિકલ રામ મુખ ગાવે, આધિ વ્યાધિ ત્રિય તાપ નસાવે. ૬
 એ સખ દશા ભઈ ધ્રુવ બાલા, પ્રજ્વલ પ્રેમ જન રામ રૂખાલા;
 મંત્રી અરજ કરે કર જોરી, સુનહુ તાત વિનતી યહ મેરી. ૭
 સુનિવન ગમન નૃપતિ દુઃખ ભયેઉ, અર્ધ રાજ દેવન તોલિ કહેઉ;
 અર્ધરાજ લેહુ રાજ કુંવારા, નિજ ધર રામ રટો ઈક ધારા. ૮

૧ જોડા. ૨ બખ્તર.

વચન સુનત ધ્રુવ પ્રેમ અપારા, વ્રેલવશ વિકલ નયન જલ ધારા;
 ગૂઢ મર્મ કોઉ અવર ન જાને, રામ કૃપા ઉર ભક્ત પિછાને. ૯
 ધ્રુવ મંત્રી ઉત્તર નહિ દીના, નૃપ દિગ ચલ્યો વિકલ પરવીના;
 વ્રેલ વશ વિકલ નૃપતિ શિર નાવા, રોકિ હૃદય સખ વિગત સુનાવા. ૧૦

દોહા

કુંવર કલ્પના મોલ મુખ, કાન ધરી નહિ એક;
 રાજ કાજ તન આશ તજ, હરિ દર્શન ઉર ટેક. ૧
 માત તાત વિણુ પુત્રકી, તરજિ ગ્રહે કો બાંલ;
 આપ વિના નર અપરતે, ધ્રુવ ધર આવે નાંલ. ૨

ચોપાઈ

મંત્રિ વચન સુનિ નૃપ ઉઠિ ધાવા, દ્વિતીય રાણિ ક્રોધ ઉર છાવા;
 જલ્પિ શબ્દ મુખ અમિત પ્રકારા, સુત હિત નૃપતિ ન સુને લગારા. ૧
 પ્યાહે ધાય પુત્ર પાઉં આવા, વ્રેલ વશ વિકલ નયન જલ છાવા;
 ધ્રુવ પિતુ ચરણુ ગિરે તેહિ કાના, પ્રગટ પ્રેમ ઉર ભક્તિ વિશાના. ૨
 પિતુ પદ રજ અપને શિર ધારી, વ્રેલ વશ વિકલ ભયે જન ભારી;
 હુલસિ તાત સુત હૃદય લગાવા, પ્રગટ પ્રેમ મનુ તનુ ધરિ આવા. ૩
 લખિ નૃપ દશા નગર નરનારી, વ્રેલ વશ વિકલ ભયે સખ ભારી;
 સમય સમુજિ નૃપ કહ પ્રિય બાની, સુનહું પુત્ર મમ વચન પ્રમાની. ૪
 તવ તન તાત નહી તપ યોગા, રાજ વિભાગ ભાગ જગ ભોગા;
 ચત્રહુ પુત્ર પ્રિય ગાદિ ગિહાઉ, સર્વ સોંપિ મેં વિપિન સિધાઉ. ૫
 રાજ કાજ સુત સર્વ સંભારે, તજિ હહ પુત્ર ભવન પગ ધારે;
 દ્વિતીય માતુ વચન મતિ દીના, ધરહુ ન ઉર મમ પુત્ર પ્રવીના. ૬
 નારિ સ્વભાવ વિશ્વ વિપરીતા, સત મિથ્યા સમજે નહિ રીતા;
 દાનિ લાભ ભલ હોહુ અપારા, કરહિ કાજ અપને મન ધારા. ૭
 પુત્ર સોઈ નિજ ધર્મ સંભારે, જનની તાત વચન શિર ધારે;
 માત તાત સુત પીઠ ન દીજે, રજ હોય સો શીશ ધરીજે. ૮
 પ્રીય પુત્ર ચાલહુ ધર ભાઈ, કરહુ રાજ સુખ સંપતિ પાઈ;
 મમ જીવત સુત વિપિન સિધાવે, એ તન જીવ ત્રાસ વશ જાવે. ૯
 જનની જનક પાપ પ્રભુતાર્થ, શિશુ તન સહે પુત્ર વિલગાઈ;
 વૃથા ભોગ સંપતિ સુખ નાના, જીવન જેહિ પિતુ પ્રેત સમાના. ૧૦

દોહા

બેલ વશ વિકલ વિદેહ નૃપ, સુત વિછોલ લખિ દીન;
સમય સમુજિ ધ્રુવ પ્રીત યુત, બોલે વચન પ્રવીન. ૧
તાત શોચ ઉરતે હરો, કહ્ નિષ્કંટક રાજ;
જનની આજ્ઞા શિર ધરી, કરણ ચહ્ નજ કાજ. ૨

ત્રાપાર્થ

જય મમ તાત પુત્ર હિતકારી, દીન શીખ સત હૃદય વિચારી;
પિતૃ મુખ શીખ પુત્ર મુખ ભારી, વેદશસ્ત્ર કહે સંત પુકારી. ૧
માત તાત સુત કહ્યો ન કરહી, કેવલ કપટ પાય સુખ હરહી;
માત તાત આજ્ઞા શિર ધારે, જોહિ સુત જીવન જન્મ સુધારે. ૨
સભા ખીચ જનની મોહિ બોધા, ધરિ શિર રગ્ન વિપિન મગ શોધા;
જનનિ કહ્યો તપ કરહુ વિશાસા, તપ હિત રાજ મિત્રે તુહિ આસા. ૩
જનની રગ્ન શીખ હમ ધારે, તાતે તપ હિત વિપિન સિધારે;
પ્રથમ રગ્ન જનની અનુસરહ, પીછે તાત રગ્ન શિર ધરહ. ૪
માતુ રગ્ન મેટું મમ તાતા, તો વિમુખ મમ હોઈ વિધાતા;
નિજ જનની મોહિ ગિરા મુનાઈ, તપ હિત વિપિન જનઉ ભક્ત ભાઈ. ૫
શિશુ તન તપ સાધન કહિનાઈ, કહિન કપટ કરિ નહિ રિથરતાઈ;
ધીરજ વિણ હરિહર કિમ પાવે, જીવત મરણ ત્યાગ ધર આવે. ૬
ઉભય માતુ કીનો ઉપદેશા, જિનંદા ભંગ કહે નહિ લેશા;
ઉભય માતુ આજ્ઞા અનુસરહ, કારજ અપર તાત નહિ કરહ. ૭
સત્ય શીખ જનની કહે ભંગા, ઉભય લોક મહિં કપટ અભંગા.
જય મમ તાત મર્મ લખ લલિએ, ફિર ધર ચલનવચન નહિ કહિએ. ૮
જનની વચન સત્ય કરિ આઉં, તાત રગ્ન સોઈ કાજ કરાઉં;
શક બાલક હક તજું ન કયહી, જનની વચન સત્ય કહે સખહી. ૯
મમ તન તાત શોચ નહિ કીજે, લખિ હરિ શરણ શાંતિસુખ લીજે;
તપ કરિ રાજ મિત્રે કહ્યો માતા, મેં અધીર ઉરમે શરમાતા. ૧૦

દોહા

તપ અર્થે વન વાટિકા, ચલત તાત દે રાજ;
મિલહિ અવશ્ય હરિ તપ કરે; સર્વ સુધારહિ કાજ. ૧
વિશ્વનાથ હરિ ગંગ લે, આવહુ ભવન મઝાર;
નહિતર તનિહુ પ્રાણ તન, તાત લેહુ ઉર ધાર. ૨

ચોપાઈ

તાત ચરણુ શિર ધરિ ધ્રુવ આલા,	વિપિન વાટ ચાલ્યો તતકાલા;	
નૃપતિ ઉત્તાનપાદ લખિ મર્મા,	વિકલ ભયો લખિ કર્મ અધર્મા.	૧
ત્રાહ ત્રાહ કરિ નૃપતિ પુકારા,	ધ્રુવ નહિ દ્રષ્ટી ધરત લગારા;	
કલ્પે અમિત નગર નરનારી,	ભક્તિ વિવશ ધ્રુવ ચલ્યો વિસારી.	૨
ત્યાગિ ચલે ધ્રુવ નિજ હિત કાળ,	ચલે નૃપતિ ધર સહિત સમાળ;	
નૃપતિ નારિ નર પ્રાણુ દુઃખાવે,	ત્રેલ વશ વિકલ રામ ગુણુ ગાવે.	૩
હે હરિ આજ લાજ તવ હાથા,	રાખલુ વિપિન આલ ધ્રુવ ગતતા;	
ઉઘ ત્રાસ કરિ નૃપતિ પુકારા,	વિશ્વનાથ હરિ તવ ઇતિઆરા.	૪
નગર નારિ નર ત્રેલ અપારી,	હરિ હરિ કરિ ઉર ભયે દુઃખારી;	
શિશુ તન નૃપતિ પુત્ર વન ગવે,	કષ્ટ વિવશ તન રહન ન પાવે.	૫
હરિ વ્યાપક સગ ઘટ ગોપાલા,	ધી પ્રેરક વારલુ ધ્રુવ આલા;	
વ્યાપક નાથ દયા હરિ લાઠિય,	અનિ પ્રેરક ધ્રુવ ભવન પહાઈય.	૬
શુદ્ધ ભાવ નિરખ્યો નરનારી,	નારદ પ્રેરે દેવ મુરારી.	
દેવ રૂપી પ્રગટે તતકાલા,	ચલત રાહ રોકે ધ્રુવ આલા;	૭
રે શિશુ કવન ભાવ ધરિ મનમેં,	નિજ ધર ત્યાગિ ચલ્યો હિત વનમેં.	
માત તાત ઉર ત્રાસ કરારી,	દયા દ્રષ્ટિ નહિ હૃદય લગારી.	૮
પ્રગ્ન નારિનર પ્રાણુ દુઃખાવે,	અપર ત્રાસ દે કયા સુખ પાવે;	
પાપ ન અપર પીડ સમ ભાઈ,	પુણ્ય ન અપર જીવ સુખદાઈ.	૯
તવ હિત કલ્પે જીવ અપારા,	જ્યા કરિ પુત્ર પાપ હો ભારા;	
તવ મત એક વિપન તપ સાધૂ,	કોટિક જીવ કષ્ટ અપરાધૂ.	૧૦

દોહા

તપ કરિ હરિ મિલનો ચહે, તો ન મિલે તવ તાત;	
તપિ ત્યાગી મુનિ ભક્ત જન, જોગિ રહે વિલખાત.	૧
પુષ્પ પત્ર ફલ અહાર લે, કરિ રહે કર્મ અનેક;	
કોટિ કષ્ટ કરિ સગ થકે, હરિ દર્શન નહિ એક.	૨

નારદ કાંડ

ચોપાઈ

વિપ્ર વચન સુત સત ઉર ધરિએ,	નિજ મન અમિત ભાવ પરહરિએ.	
યુક્ત કર્મ જન આશ કરાવે,	તો હરિ કૃપા તુરત ફલ પાવે.	૧
પાત્ર યથા જલ તૈલે હારાવે,	અધિક ચહે રજ નાહિ સમાવે;	
ક્રોટિક તીર્થ કરે વિધિ દાના,	અપર કર્મ તવિ વેદ જાખાના.	૨
ઉત્તમ ભોગ વિવિધ જગ પાવે,	કરિ હઠ કર્મ ન રામ મિલાવે;	
તાતે પુત્ર ત્યાગ હઠ અપના,	ચલહુ ભવન સગ મિટહિ કલપના.	૩
શ્રેષ્ઠ ભોગ હમ સનમુખ આવા,	સમુજિ પુત્ર સત બોધ સુનાવા;	
લખિ તવ મર્મ દયા મોહિ ભારી,	સમજ પુત્ર મમ શબ્દ વિચારી.	૪
કારજ કઠિન પુખ્ત તન આલા,	સમુજિ મર્મ મુનિ પ્રેમ વિશાલા;	
પ્રેમ વિવશ મુનિ વચન ન આવા,	વિપ્ર સમજિ ધ્રુવ ચરણુ લુભાવા.	૫
મુનિ પદ રજ ધ્રુવ નિજ શિરધારા,	સમય સમુજિ જન વચન ઉચારા;	
જય હરિ રૂપ દર્શ ભલ દીના,	ખૂડત સિંધુ તરણિ તટ લીના.	૬
વિપિન વાટ મુનિ દર્શન પાવા,	શુકન હેતુ હરિ આપ પઠાવા;	
વિપ્ર ધેતુ જન સનમુખ આવે,	સુફલ કાજ સગ વિધન નસાવે.	૭
અગ મોહિ ભયો ભરોસો ભારી,	નિશ્ચય મિલહી દેવ મુરારી;	
રામ કૃપા ગિન કલે જન દર્શન,	નિશ્ચય આજ ભયે હરિ પરસન.	૮
માત તાત બ્રાતા ધન ધામા,	ગિન હરિ ભજન વૃથા વિશ્રામા;	
ભવન વાસ કેતા દિન કરિએ,	આખિર ઘટ મરઘટ મલે હરિએ.	૯
રાજપાટ ચુખ સંપતિ સારી,	આખિર ચલિએ સર્વ વિસારી;	
યાતે પ્રથમ સમુજિ તજ દીજે,	નિજ મન માર ભજન હરિ કીજે.	૧૦

દોહા

વિશ્વ ચરાચર જીવકો,	માત તાત હરિ દેવ;	
ત્યાગિ વૃથા જગ આશરો,	કરહું ચરણુ રચિ સેવ.	૧
મારે યા તારે હરી,	શરણાગત જોહિ લાજ;	
મેં અનાથ જોહિ આશરે,	કરે મુકાજ અકાજ.	૨

ચોપાઈ

અશરણુ શરણુ કરણુ પ્રતિપાલા,	ગો અતીત રક્ષક ગોપાલા;	
ચક્ર પાણિ કરણુ જાળ કરહી,	સર્વ સિદ્ધિ જન રંગ વિચરહી.	૧

સૂરજ શશિ ઉડુગણુ સુર સારે, અહોનિશ જનતન રહત રૂપારે;
 અનલ નીર ભારત નભ ધરણી, તત્વ પાંચ પોષત વિધિ વરણી. ૨
 નામ રૂપ પાંચુ કરિ ભાસે, વ્યાપક સખમે રામ પ્રકાસે;
 વિપિન વસ્તિ પાંચુ કરિ મેલા, સર્વ સાક્ષિ મમ રામ અકેલા. ૩
 રમા રામ વ્યાપક વન વસ્તી, જય દિજરાજ હરો મન તસ્તી;
 જિનજગ ભોગ ભવન સુખ પ્યારા, તિન યે બોધ કરો નિરધારા. ૪
 જોહિ અધિકાર બોધ સોઈ દીજે, બિન અધિકાર બોધ કરિ છીજે;
 મુનિ તવ બોધ નૃપતિ અધિકારી, બોધહુ જય સર્વ નર નારી. ૫
 પાત્ર વસ્તુ લાયક સોઈ ધરિયે, નહિતર અમ મિથ્યા નહિ કરિયે,
 તવ ઉપદેશ નહીં મમ લાયક, કહું કર જેરિ મુનો દિજ નાયક. ૬
 વિપ્ર ધર્મ સત બોધ સુનાવે, અવરમ કર્મ કરત અટકાવે;
 યોગ યજ્ઞ જપ તપ વ્રત દાના, સત્ય કર્મ મુનિ અમિત બખાના. ૭
 એ સત કર્મ કરત અટકાવે, રૌ રૌ નર્ક અવશ્ય જિય પાવે;
 લખિ લઘુ બાલ કૃપા અબ કીજે, મિથ્યા બોધ ન દાસહિ દીજે. ૮
 મિથ્યા બોધ નહી તવ ધર્મી, લખિ સદ મર્મ દાસ ગિત શર્મી;
 ચંદ્ર ભાનુ પશ્ચિમ પરકાસા, તોહુ ન તજે પ્રણુ નિજ હરિ દાસા. ૯
 મસક મેરૂ કર પકરિ ઉઠાવે, લઘુ પિપીલ ભલ સિંધુ લેધાવે;
 પ્રગટે પુત્ર વાંઝ મહતારી, મૂંગા ભણે પ્રગટ દે ગારી. ૧૦

દોહડા

અણુદોણી દોણી હુવે, રવિમેં દોવાહિ રાત;
 રામ ભક્ત પ્રણુ ના તજે, સપથ તુમારી નાથ. ૧
 વિષ્ણુ રૂપ તન વિપ્રકો, સમુજિ ધરે પદ શીશ;
 ગમન કરહુ મન શોચ તજિ, જે કહ્યુ કરે સો ઈશ. ૨

ચાપાઈ

રામ તાત તેહિ પદ હમ દાસા, કિમ કરિ હો હમ વિપિન ઉદાસા;
 રમા રામ કરિ વિશ્વ પ્રકાસા, જોહિ પદ દાસ કરે કો ત્રાસા. ૧
 વ્યાપક રામ મમ ધ્રુવ પાવા, ગૂઢ ગાથ લખિ વિરહ બઢાવા;
 પ્રેહવશ વિકલ રામ રટિ શ્વાસા, વિપિન વાટ ચાલ્યો ધ્રુવ દાસા. ૨
 નારદ નિજ મન કીન વિચારા, ધ્રુવ દ્રઢ ધ્યાન રામ પદ ધારા;
 વિપિન વાટ હદ તજે ન કમ્પહી, કોટિ યતન બોધે ભલ સગહી. ૩
 દ્રઢ વૈરાગ્ય ભયો ઉર જાકે, કો જગ શૂર પકરિ કર રાખે;
 વિષય વાસ આશા નહિ એકા, સત મિથ્યા ઉર કીન વિવેકા. ૪

ભોગ રોગ ભૂપણ ઐંગ ભારા,	રામ ભક્તિ રસ પ્રગલ પિયારા;	
મુનિ મન ઉપજ્યો પ્રેમ વિશાલા,	ધ્રુવ કર પકર લીન તેલિ કાલા.	૫
જન જય હો કલ્યાણ તુમહારા,	મિલહિ રામ સત વચન હમારા;	
હરિ તવ હિત બેજ્યો મોલિ તાતા,	નારદ નામ જગત વિખ્યાતા.	૬
સત્ય ભાવ પરખન હિત ભાઈ,	કધુચક ગાથા ગાય સુનાઈ;	
સાર ગ્રહી જન દ્વેષ ન ધરહ,	સત્ય કર્મ કારજ ભલ કરહ.	૭
હરિહર ભક્તિ યિના નર કૈસા,	ખર ફૂકર સૂકર પશુ જૈસા;	
તપ કરિ તેજ ભક્તિ હરિ નામા,	કરિ સતસંગ જીવ સુખધામા.	૮
ગુરુ નિજ કર શિષકે શિર ધરહી,	ગુરુ પ્રતાપ શિષ કારજ સરહી;	
જીવન મુક્ત લાભ જિવ પાવે,	અજર અમર નિજ આત્મ લખાવે.	૯
હરિહર કૃપા કરે જગ પૂરણ,	તો કારજ ચે હોય સૈંપૂરણ;	
વિષય વાસ ત્યાગી બહભાગી,	નરહરિ નાથ ચરણ રતિ લાગી.	૧૦

દોહા

પૂરણ પુણ્ય પ્રતાપતે, સદ્ગુરુ મિલે સુખન;
વિપિન વાસ કરિ હરિ ભજે, હોય યથારથ જ્ઞાન. ૧

તુગરા નર સમજે નહી, સત મિથ્યા ઉપદેશ;
નિજ મન માને કૃત્ય કર, પાવે ઉગ્ર કલેશ. ૨

ચોપાઇ

મુનિ મુખ ગાથા સમજ સુખની,	અધિક પ્રેમ ગુરુ ભાવ પિછાની;	
સદ્ગુરુ સમુજિ પર્વો મુનિ ચર્ણી,	અધિક પ્રેમ ઉમગ્યો કહા વર્ણી.	૧
પદ રજ શીશ ધરી કેઈ વારી,	સમય સમુજિ ધ્રુવ ગિરા ઉચારી;	
જય મમ નાથ તાત હિતકારી,	બૂડત નાવ ઉદધિ મહિં તારી.	૨
સદ્ગુરુ શિષ્ય મર્મ નહિ પાવા,	કરહુ કાજ નિજ હૃદય સુહાવા;	
જય મમ તાત કૃપા યદિ કીજે,	સમજિ અનાથ લાથ શિર દીજે.	૩
તુમ સદ્ગુરુ મેં શિષ્ય તુમારો,	અથગ સિંધુ જગ બહાર નિકારો;	
તાત પુત્ર તજિ કૂપહુ ઝાંખે,	તદ્વપિ તાત પકર કર રાખે.	૪
જનત કૃપ મર્મ પિતુ માતા,	ભેદ હીણ બાલક હુલસાતા;	
નિરખન હિત હહ બાંધ છુરાવે,	તાત પ્રિયે સુત કિમ વિસરાવે.	૫
મેં શહ હક કરી મર્મ ન ચીના,	ધન્ય તાત કર ગ્રહ્યો પ્રવીના;	
લખિ લધુ દાસ શરણ ગુરુ લીજે,	ધરિ શિર લાથ કૃતારથ કીજે.	૬

કવન મંત્ર કહો કેહિ વિધિ ધ્યાઉ, જ્યા કાર પ્રગટ દેવ હરિ પાઉ; ૭
 કવન પ્રકાર કહે તપ કરમા, જ્ય ગુરરાજ કહો વિધિ ધરમા.
 કો અસ્થાન કહે તહે વાસા, વિધન વિહીન રહે જાહે દાસા;
 કષ્ટ સાધ્ય તપ કહો સમુજનઈ, તરજિ તાત ભેટ હરિ આઈ. ૮
 શિશુતન સમુજિ શોચ નહિ લાધયે, રામ મિલે સોઈ કર્મ બતાઈયે;
 એ તન જ્ય રહે નહિ કામા, બોધહું નાથ મિલે ધનશ્યામા. ૯
 જનની રામ મંત્ર સમુજવા, ધરિ ઉર બીચ વિપિન મહુઆવા;
 વિપિન વાટ ગુર દર્શન પાવા, રામ કૃપા કરિ આપ પહાવા. ૧૦

દોહા

પ્રેમી પ્રેમ પ્રવાહ વશ, પર્યો ચરણ અકુલાય;
 ધ્રુવ શિર કરધર પ્રેમવશ, મુનિ ઉર લીન લગાય. ૧
 જ્ય હો પુત્ર કૃતારથી, વધો ધર્મ પ્રિય ધીર;
 અવશ્ય મિલે નરહરિ પ્રભુ, સુધરે કાજ સધીર. ૨

ચાપાઈ

ગુર આશીષ અચલ હોહુ ભાઈ, હરિ સન્મુખ તવ રહહુ સદાઈ; ૧
 સર્વ આશ સુત સુદત્ત તુમહારી, પ્રેમ સહિત આશીષ હમારી.
 તવ તન વિધન કરે નહિ કોઈ, જન પદ દાસ રહે જિવ સોઈ;
 સર્વ જીવ જન પદ શિર ધારે, તજિ જગ હરિજન રામ ઉચારે. ૨
 ભજન પ્રતાપ પ્રગટ હોય આવે, નર સુર અસુર ચરણ રજ ચલાવે;
 હરિજન ચરણ સિદ્ધિ સખ દાસી, વૃથા સમુજિ જન રહે ઉદાસી. ૩
 પંચ તત્વ સુર જન રખવારે, વારવાર હરિ આપ નિહારે;
 હરિજન હીર હેમ મણિ મોટી, વણિક હરી ઇન દેત કસોટી. ૪
 કષ્ટ પરે હો પર્મ પ્રકાસા, સુખ દુઃખ સરિસ રહે હરિદાસા;
 વિદ્યા ગુર અહિ ત્રાસ દેખાવે, લખિ સુદેત શિષુ દેવ ન લાવે. ૫
 લેણ પરિક્ષા જે ઉપદેશા, અખ મોહિ શંક રહી નહિ લેશા;
 જે તુમ પ્રશ્ન કીન મમ ભાઈ, સત્ય કહું સુનિયે ચિત લાઈ. ૬
 દ્વાદશ અક્ષર મંત્ર અરાધો, તન મન પ્રાણ ઇદ્રિ દશ સાધો;
 ૐ નમો ભગવત વાસુદેવા, ગુપ્ત મંત્ર રટિયે લખિ ભેવા. ૭
 પ્રણવ મંત્ર અજપા ધટ જપિયે, ત્રિગુણ ત્રાસ ત્રય તાપ ન તપિયે;
 પ્રથમ શબ્દ અક્ષર ૐ કારા, પાછે નામ રૂપ સંસારા. ૮
 સોલં સર્વ શક્તિ પરકાસે, રમત રામ ઘટઘટ નિર આશે;
 રમણ શક્તિ કરિ રામ કહાવે, ગુપ્ત મર્મ જાંતી જન પાવે. ૯

નામ રૂપ માયા કરિ નામા, ઈનકે પરે રામ સુખ ધામા;
નામ રટત નામી ઢિગ આવે, નામી મિલત નામ વિસરાવે. ૧૦

દોહા

લક્ષ કોસ દૂરી વસે, પિતા પુત્ર સંતાપ;
પ્રતિ ઉત્તર સુખ પત્રતે, દેખો નામ પ્રતાપ. ૧
પર્યો અવિદ્યા જીવ સુત, ઈશ્વર તે ઈતરાય;
યદ્યપિ નામ પ્રતાપતે, તાત ઈશ મિલ જાય. ૨

ચોપાઈ

યાતે નામ પ્રખલ જલ ભારી, હો સન્મુખ જન દેવ મુરારી;
અતિ ઉત્તમ મધુવન સ્થલ કહિએ, સ્થિરમનસ્થાપિએહિ સ્થલ રહિએ. ૧
યમુના નિકટ ઘાટ અથ દરણી, સર્વ પ્રકાર સજડુ તપ કરણી;
તપ હિત ગાથ સુનો મમ ભાઈ, જ્યા કરિકે હુવ વિશ્વ ભલાઈ. ૨
ત્રીન માસ ફલ પત્ર ભખીજે, ઉભય માસ કેવલ જલ લીજે,
અનિલ અદાર કરડુ ઈકે માસા, દ્વાદશ મંત્ર રટો નિજ શ્વાસા. ૩
તપ મહિં વિઘ્ન કરે સુર આઈ, તજે ન તપ શિશુ કહું લલચાઈ;
કામ ક્રોધ મોહ લોભ દિખાવે, વૃથા સમુજિ સુમરણ ચિત્ત લાવે. ૪
પંચ તત્વ તન ત્રાસ વિસારી, ઉર મહિં સુમિરડુ દેવ મુરારી;
યે તન જાય રહે નહિ કામા, નિજ મન રોકિ રટે ઉર રામા. ૫
અમિત વાર તન કાલ વિહારા, અઘટ ત્રાસ દે પ્રાણુ નિકારા;
રામ ભક્તિ ખિન વૃથા કલેશા, અમિત કષ્ટ કારજ નહિ લેશા. ૬
ભજન ભક્તિ તપ ત્રય ઉર ધારા, જોહિ જિય સુલભ તરન સંસારા
શિશુ તન તાત સિદ્ધિ તેં પાઈ, હકે ન હરિ ભજતાં કહિનાઈ. ૭
ભજન કરત હુવ કષ્ટ કરારી, વેગિ મિલે જન દેવ મુરારી;
જો ખટ માસ ન વૃત્તિ ડગાવે, તરજિ તાત હરિ સન્મુખ આવે. ૮
નિર્ગુણ નાથ સંગુણ તન ધરહી, સન્મુખ આય ભક્ત દુઃખ હરહી;
સમય સમુજિ બોલા ધ્રુવ દાના, સુનહુ નાથ મમ કૃપા નિધાના. ૯
હરિ સ્વરૂપ કિમ લખૂં ગુસાઈ, અદ્ય આયુ શુદ્ધી કહું નૈનાઈ;
લખિ લઘુ દાસ કૃપા ચેહિ કીજે, હરિ સ્વરૂપ શુદ્ધી કહું દીજે. ૧૦

દોહા

હાર સ્વરૂપ હિત ધ્રુવ કહ્યો, મુનિ મન પ્રેમ અપાર;
નામ રૂપ પ્રકૃતિ પરે, નરહરિ નિર આકાર. ૧

મીન પક્ષિ પદ કિમ લહે, કિમ વરણે નભ રૂપ;
પદ અવાચ્ય વાણી પરે, શ્રી હાર રૂપ અનૂપ. ૨

ચોપાઈ

સગુણ ભક્ત સમજી ધ્રુવ બાલા, મુનિ મન રોકે પ્રેમ વિશાલા;
ધે ધ્યાતા બિન ભક્તિ ન હોવે, બિનહરિભક્તિ પાપ કિમ ખોવે. ૧
મળ વિક્ષેપ બુદ્ધિ ત્રય દોષા, ઉરતે જન્ય ભક્તિ રસ પોષા;
કામ ક્રોધ મદ મચ્છર દેષા, રામ ભક્તિ કરિ રહે ન લેષા. ૨
જન હિત રામ સગુણ તન ધારે, ધર્મ નીતિ જન કષ્ટ નિવારે;
સગુણ રૂપ વરણું ધ્રુવ બાલા, તાતે ધ્યાન લગે તતકાલા. ૩
સમયસમન્નિમુનિમુખ મૃદુ બાની, સુનહુ પુત્ર મમ બચન પ્રમાની;
હરિ સ્વરૂપ સુનિયે મમ ભાઈ, રાખ અપન મનમે સ્થિરતાઈ. ૪
હાટક મુગુટ સુભગ શિર છાજે, કૌસ્તુભ મણિ હરિ કંઠ વિરાજે;
હીર હાર વૈજ્યંતી માલા, કુંડલ દનક કરણ મત વાલા. ૫
લોચન ઉભય સૂર શશિ શોભા, બ્રહ્મટિ વિશાલ ભક્ત મન લોભા;
નિજ જન નાથ નેત્ર શશિ પેખે, લોચન સૂર્ય અસુર દલ દેખે. ૬
નરહરિ નાથ ઉભય ફલ દાતા, વિધિ નિષેધ જિય કરહિ સુહાતા;
નિજ નિજ કર્મ સુફલ ફલ ભરહીં, તારહી ભક્ત અસુર હરિ હરહીં. ૭
નાસા શુક ચંચૂ સમ છાજે, ભ્રમર ભ્રમર મનુ આય વિરાજે;
જલજ ઓષ્ઠ દે કરત ખુશાલી, દાડમ બીજ દંત ઉજ્જ્યાલી. ૮
ચાર ભુજ ચાર ફલ દાતા, રામ ભક્તિ કરિ કોઉ જન પાતા;
ચક્ર ધાર અધમી ફલ પાવે, ધર્મ વિજય હરિ શંખ બજાવે. ૯
ગદા હરે હરિજન ત્રય દોષા, પદ્મ પ્રેમ મુક્તી પદ પોષા;
યાતે ચતુર ભુજ હરિ ધારે, ઉભય પક્ષ કરિ કાજ સંવારે. ૧૦

દોહા

પટ પીતામ્બર મેખલા, પદ તુપૂર હરિ નાથ;
પ્રેમ વિવશ પ્રગટે પ્રભુ, લખિ સુત હોહુ સનાથ. ૧
ચેહિ સ્વરૂપ હૃદયે ધરો, કરો સુ તપ બલ પૂર;
દયા દષ્ટિ કરિ નરહરી, પ્રગટહિ નાથ જરર.

ચોપાઈ

મુનિ મન પ્રબલ પ્રેમ હરિ પ્યારા, પુલકિ ગાત લોચન જલ ધારા,
ગદગદ કંઠ થકિત ભઈ બાની, ભયે મગ્ન હરિ મર્મ પિછાની. ૧

હરિ સ્વરૂપ સમજ્યો ધ્રુવ બાલા,	ગિર્યો ચરણ ગુરૂ પ્રેમ વિશાલા;	
જય ગુરૂરાજ કૃપા ભલ કીની,	તપ અસ્થલ શુદ્ધી હરિ દીની.	૨
જય ગુરૂરાજ પર્મ ઉપકારી,	નિજ સુત સમજિ શુદ્ધ દી સારી.	
બ્રાત તાત ભગિની મહતારી,	ગુરૂ સમ અવર કવન ઉપકારી.	૩
નિજ સ્વારથ હિત પ્રીત પસારે,	પરમારથ ગુરૂ નયન નિહારે;	
સર્વ વિષય સુખ દે પિતૃ માતા,	અંજર અમર સુખ દે ગુરૂ દાતા.	૪
કરિ જગ પ્રીત જન્મ દુઃખ કરહીં,	સદ્ગુરૂ જન્મ મરણ દુઃખ હરહીં.	
ગુરૂ પદ રજ કરિ ભયો સનાથા,	અવશ્ય મિલહિ મોહિ નરહરિ નાથા.	૫
જય ગુરૂરાજ હૃદય મમ રહિયો,	લખિ લઘુ દાસ શુદ્ધિ મોહિ લહિયો;	
સર્વ શુદ્ધિ દે કાજ સુધારા,	અગ્ન નહિ વિસરે શિષ્ય તુમહારા.	૬
હરિ ગુરૂ કૃપા હોય જાહે પૂરણ,	સુધરેહિ સખ વિાધ કાજ સંપૂરણ;	
મધુવન ગવન રજ પ્રભુ દીજે,	મો અનાથકી વિનય સુનીજે.	૭
જનની શિશુ સુત પલપલ પેખે,	યેહિ પ્રકાર પ્રભુ હમ કરિ લેખે;	
પ્રેહ વશ વિકલ પર્યો ધ્રુવ ચર્ણા,	પ્રખલ પ્રેમ કહુ કેહિ વિધિ વર્ણા.	૮
મુનિ મન પ્રેમ આધક ઉર આગ,	તરજિ તાત સમ ઉર લપટાવા;	
રે મમ પુત્ર રહો કુશલાર્થ,	હરિ રક્ષક શિર હોહુ સદાર્થ.	૯
તપ નિરવિઘ્ન સુક્ષ્મ હો તોરા,	આશિરવાદ તોય સુત મોરા;	
ભલહિ પુત્ર મધુ વિપિન સિધાધ્ય,	હરિ વ્યાપક લખિ ધ્યાન લગાધ્ય.	૧૦

દોહડા

ગુરૂ આજ્ઞા ઉર ધારકે,	મુનિ પદ શીપ નિવાય;	
ધિયર્યો મધુવન વાટિકા,	નિજ મન પ્રેમ બઢાય.	૧
ગમન કીન ધ્રુવ વિપિનકો,	મુનિ મન કરત વિચાર;	
કરૂ બોધ નૃપકી સભા,	સુખી હોય નરનાર.	૨

ચોપાઈ

દયા દષ્ટિ મુનિ હરણ કલેશા,	નૃપ દિગ ચક્ષે કરન ઉપદેશા;	
પલ પલ હૃદય સ્પુરત ધ્રુવ ગાથા,	પ્રખલ પ્રેમ મુનિ ઉર ન સમાતા.	૧
હાર ગુરૂ ભજન પ્રખલ પ્રભુતાર્થ,	હકે ન જન હઠ કોટિ ઉપાધ;	
હરિ હરિજન દે વિશ્વ અજીતા,	કવન લખે ધનકી ગતિ રીતા.	૨
જો કોહિ લખે સોઈ નહિ લખાયે,	કોટિ કષ્ટ કરિ પાર ન પાયે;	
હરિહર મર્મ સુ હરિહર જાને,	કાં હરિજન હરિ કૃપા પિછાને.	૩
હરિ ગુણ ગુનત નગ્ર મુનિ આવા,	સર્વ શોક મય શુન્ય જનાવા;	
નૃપ મંડલ આયે મુનિ જાની,	નૃપતિ ઉઠે નારદ રૂપિ જાની.	૪

પ્રેમ વશ વિકલ પરે મુનિ ચરના, સુત હિત ત્રાસ નૃપતિ કાલા વરના. ૫
 હડે ન મુનિ પદ નૃપતિ હઠાવા, પુત્ર શોક શુદ્ધી વિસરાવા. ૫
 નૃપ કર પકરિ કહે મુનિ દેવા, હો સચેત કહિએ મન ભેવા; ૬
 કવન હેતુ નૃપ ત્રાસ કરારી, ઉદાસીન સહ પ્રજા દુઃખારી, ૬
 કહિ ન શકે નૃપ કંઠ રૂકાના, પુત્ર વિયોગ કષ્ટ બલવાના; ૭
 ધર્મ પ્રધા ભૂપતિ ઉર ધારા, મુનિ ઉત્તમ આસન બેઠારા. ૭
 પ્રેમ યુક્ત પય પાદ પખારે, લે ચરણોદક જન્મ સુધારે; ૮
 મુનિ આરતિ કરિ નૃપ સુખ પાવા, મનુષ્ય વિપિન ઉલાટ ઘર આવા. ૮
 ધર્મ પરાયણ જે નરનારી, હરિજન ભેટે શોક ગિસારી; ૯
 હર્ષ શોક અપનો મન જાને, ધર્મ પ્રથા મય ભેદ ન આને. ૯
 કરહિ કાજ વિધિ સમય સુહાવા, તજહિ ભાવ અપને મન ભાવા; ૧૦
 ધન્ય ધર્મ ધીરજ શિર ધારે, ઉભય લોક કારજ નિજ સારે. ૧૦

દોહા

પ્રેમ યુક્ત પ્રજા કરી, મુનિ નૃપ દી આશીશ; ૧
 પુત્ર પ્રજા પ્રભુ ભક્તિમે, પ્રેમ વધારે ઈશ. ૧
 પુત્ર નામ સુન નૃપતિ ઉર, પ્રગટ્યો પ્રેમ અપાર; ૨
 અતિ વ્યાકુલ અપશોચ વશ, શ્રવત નૈન જલ ધાર. ૨

આપાર્થ

કહે મુનિ દેવ કહે નૃપ ગાથા, જંદિ હિત તુમ ઉર પ્રાણુ દુઃખાતા. ૧
 સમય સમુજિ નૃપ કહ કરજેરી, ઈષ્ટ દેવ કહિએ કયા મોરી. ૧
 કર્મ પ્રધાન કીન કરતારા, સમય પાય પ્રગટે ગુન સારા; ૨
 પૂરવ જન્મ પાપ પ્રભુતાર્થ, યા ભવમે પ્રભુ દેત દિખાર્થ. ૨
 જે ક્રોધ કર્મ કરે નરનારી, જન્મ પાય પ્રગટે વિધિ સારી; ૩
 હરિ ગુરૂ સંત ચરણ પ્રભુતાર્થ, ઉભય પુત્ર પ્રગટે ઘર આપ. ૩
 જ્યેષ્ઠ પુત્ર પ્રેમી ધ્રુવ નામા, લાઘવ ઉત્તમ પુત્ર પલ્લામા; ૪
 ઉભય પુત્ર પ્રભુ મમ ઉર પ્યારા, ક્ષણ ભર મો મન રહે ન ન્યારા. ૪
 નિરખિ ઉભય સુત પરમ ખુશાલા, કરિ હરિ ભક્તિ કંઈ ક્ષય કાલા; ૫
 જ્યા મહિં વિધન ભયો પ્રભુ ભારી, સો જનત ગતિ દેવ મુરારી. ૫
 સુરચી નામ હુમે લઘુ રાની, જિન મોહિ કીન સર્વ સુખ હાની. ૬
 અતિ કદુ બચન કહે ધ્રુવ જાલા, ખેંચિ જાલ કર સભા નિકાલા. ૬

ઉઘ ત્રાસ કાર ભયો દુઃખારી, ચાલિ ગયો જહાં નિજ મહતારી;
જનની મર્મ સમજી સમુજવા, ક્રોધ વિવશ સુત કાન ન લાવા. ૭
વંદિ માતૃ પદ વિપિન સિધાવા, ઉઘ ત્રાસ ક્રોધ નાહ સુનાવા;
મો ઉર ત્રાસ ભયો અતિ ભારી, નિરખિ દશા સુત ભયો દુઃખારી. ૮
હૃદય લગાય બહુત સમજવા, વંદિ પુત્ર મોહિ વિપન સિધાવા;
લાલાકાર કીન નરનારી, વૃથા સમજિ મોહિ ચલ્યો વિસારી. ૯
કાટત હૃદય યાદ મમ બાલા, નાભી ઉર ઉઠત બેહ જ્વાલા;
વિકલ પ્રાણુ તન મન વિસરાવે, સર્વ વિલાય યાદ ધ્રુવ આવે. ૧૦

દોહડા

અરે તાત અતિશય દુઃખી, પ્યારે પુત્ર ગિછોહ;
શહ ઘટ જિય અટકી રહ્યો, તજત વાર કિમ તોહ. ૧
વૃથા ભોગ સુખ સાજીખી, પુત્ર ગયો વન આજ;
યા જીવન મરનો ભલો, જીવત કાજ અકાજ. ૨

ચાપાઈ

જય મુનિનાથ કહું કહા ભેવા, તુમ સર્વજ્ઞ લખો મન દેવા;
તન મન વચન નૈન ધ્રુવ બાલા, સર્વ ભોગ લાગત સમ કાલા. ૧
ભૂપણ વસ્ત્ર અનલ સમ લાગે, અટકિ રહ્યો કયમ પ્રાણુ અભાગે;
સુત વિછોહ સમ કો દુઃખ ભારી, ત્યાગહિ ઘટ શહ હોય દુઃખારી. ૨
વિવિધ ભોગ મોહિ દષ્ટિ દેખાવે, જિમ જિમ યાદ પ્રિયે સુત આવે;
વ્યંજન અમિત દાસિ લે આવત, મો મુખ બેહિ ઉભય સુત પાવત. ૩
ખીર પુરી પકવાન અનેકા, અધિક રસાલ એકતે એકા;
જિમત ચરિત કરત બહુ તેરે, કાક પીક પક્ષી કહું હેરે. ૪
ચંદ્ર વદન મુખ તોતરિ બાની, હોત હૃદય સુખ મર્મ પીછાની;
સો સુત જિન અહારકિમ રહ્યો, જીમહુ લાલ વિપન કો કહ્યો. ૫
અંગુર આંગ અનાર અપારા, પાવત પુત્ર પ્રીતી અનુસારા;
સુરસરિ નીર પ્રિયે ઉર જેહી, પિયો લાલ જલ વન કો કેહી. ૬
શીશ મુકુટ કાંતી મન લોભે, સો શિર ભાર જટા કિમ શોભે;
કીટ પાટ તન વસ્ત્ર વિરાજે, જેહિ તન ભોજ પત્ર કિમ છાજે. ૭
સુંદર ભવન સેજ સુખ સોવત, દાસી દાસ અમિત રૂપ જોવત;
જાગ્રત અધર રખે નરનારી, જો પલ પલ સુત લેત સંભારી. ૮
પનહી પદ નૂપુર ઝણકારા, જિન વાહન ભૂ પદ નહિ ધારા;
સર્વ વિભોગ સહજ વિસરાવા, જિન પદ ત્રાણુ વિપન ઉઠિ ધાવા. ૯

નગ્ર બહિર નિરખ્યો નહિ ગેલા, વિપન વાટ કિમ ચલહિ અકેલા;
મર્કટ મોર શબ્દ સુનિ બીવે, સો સુનિ સીંહ નાદ કિમ જીવે. ૧૦

દોહા

વિપન ભયંકર વનચરો, નિશિચર ફિરત અપાર;
કો પ્રકાર જીવન જોડી, શિશુ તન પુત્ર હમાર. ૧
કામલ ગાત કમોદ સમ, વિપિન વસ્યો સુત આજ;
નિરાહાર કિમ અશન લઉં, ત્યાગહું તન મહારાજ. ૨

ચોપાઈ

અપર જતન ઉર રચેહુ અનેકા, ત્યાગિહુ પ્રાણ ઉપાય ન એકા;
પુત્ર પુત્ર કહિ દશા વિસારી, વેલ વશ વિકલ પ્રજા નરનારી. ૧
સુરચિ સુરત નીરખી નિજ પિયકી, અતિ પરતાત લખે કો જિયકી;
કર્મ વિવશ કછુ ધર્મ અધર્મી, સુજન સમુજિ પાછે ચિત શર્મા. ૨
જોહિ અવસર ભાવી બલવાના, નર સુર વિકલ બુદ્ધિ બલદાના;
ધર્મ અધર્મ ન કાજ અકાજ, પ્રેરક ભાવિ બને તજિ લાજ. ૩
અલ્પ કર્મ લખિ સુરચિ લગ્નની, પ્રગટ ભઠ નહિ ભવન છુપાની;
લખિ નૃપ દશા સર્વ નરનારી, કહે વિરલ વશ રામ પુકારી. ૪
મનુ કરણા રસ તન ધરિ આવા, ધનવત સર્વ પ્રજા ઉર છાવા;
સર્વ લોક કરણા મય જાની, સમય સમજિ બોલે મુનિ જાની. ૫
જય હરિ સર્વ સાક્ષ મમ દેવા, વિશ્વ ચરાચર જનત ભેવા;
ભક્ત ભૂપ ઉર વેલ અપારી, કબ્દ દરો મમ દેવ મુરારી. ૬
હરિ વંદન કરિ નૃપતિ જગાવા, મંત્રી સહિત સર્વ મન ભાવા;
હો સુચેત સુનિયે નૃપ જાની, ધ્રુવ ગાથા કછુ કહું બખાની. ૭
વિપિન વાટ ભેટ્યો ધ્રુવ બાલા, રામ ભક્તિ મય પરમ ખુશાલા;
જાગ્યો નૃપતિ સુની ધ્રુવ બાની, સુકત વૃક્ષ મિલ્યો જિમ પાની. ૮
હો સુચેત નૃપ કહ વિલખાતા, કલાં ધ્રુવ મિલ્યો કહો મુનિ નાથા;
ચુપ મુખ ચલ્યો કિ રૂદન કરાતા, પ્રસન્ન ચિત કી ઉર ગભરાતા. ૯
માત તાત દૂપણ કછુ ગાવા, સત્ય કહો મુનિ તોહ સુનાવા;
સુનિ સુત ગાથ શાંતિ ચિત લાવહુ, નહિતર મેં વનવાસ કરાવહુ. ૧૦

દોહા

ઈતને સુમતી માતુ ધ્રુવ, મુનિ પદ વંદે આય;
ચરણોદક લે પ્રીતિ યુત, લર્ષ ન હૃદય સમાય. ૧

દુતિયે પતિ પદ પૂજકે, બેઠિ જહાં આધકાર;
મુનિ મુખ ધ્રુવ ગાથા સુનન, ચહત સર્વ નરનાર. ૨

ચોપાઈ

સમય સમજિ બોલે મુનિ જ્ઞાની, સુનહુ નૃપતિ ધ્રુવ ગાથ સુજની;
વિપિન વાટ ભેટયો ધ્રુવ બાલા, રટત રામ મુખ કાંતિ વિશાલા. ૧
હર્ષ શોક મદ મચ્છર હીના, હરિ પદ ચાહત પરમ પ્રવીના;
વિપિન વસ્તિ જિનકે ચિત નાહીં, વ્યાપક રામ લક્ષ ઉર માહીં. ૨
બે પરવાહ વિપિન મૃગ રાજ, યું જન ચલ્યો કરન નિજ કાજ;
હરિગિન અપર આશ જિય ત્યાગી, ધ્રુવ સમ કો જગમેં બડ ભાગી. ૩
હરિ પ્રતાપ મેંહી બડ ભાગી, ભયે દરશ મોહિ પરમ વિરાગી;
સનમુખ પ્રગટિ પકરિ કર રાખા, મતિ અનુસાર શબ્દ કહ્યુ ભાખા. ૪
રે સુત વિપિન વાટ દુઃખ ભારી, ચલ્યો જાત પિતુ માત વિસારી;
અસુર અપાર કરે હરિ^૧ નાદા, શિશુ તન સહ કિમ કષ્ટ અગાધા. ૫
ગિન રક્ષક કિમ રહ તન તોરા, ચલહુ ભવન માનહુ સુત મોરા;
વિપ્ર વચન માનહુ મમ બાત્રા, તવ કલ્યાણ હોય તતકાલા. ૬
સમુજિ વિપ્ર મમ પદ જન ગિરેહુ, મમ પદ રજ અપને શિર ધરેહુ;
જોરિ ઉભય કર વિનય કરાવા, સુનિ શિશુ વચન હમે મન ભાવા. ૭
વિશ્વ ચરાચર દષ્ટા દેવા, સો મમ શીશ સુનો મુનિ ભેવા;
વિશ્વ ચરાચર કર ધર રાખી, સર્વ જીવ રક્ષક સોઇ સાખી. ૮
માત તાત મિથ્યા જગ મેલા, આખિર જાવહિ જીવ અકેલા;
વિપિન વસ્તિ મુનિ હમે ન કામા, જહં તહં બેઠિ ભજું હરિ નામા. ૯
વૃથા બોધ નહિ બાલ સુનાઈય, જય મમ નાથ રૂચિ જિત જાઈય;
વંદી ચરન ચલ્યો મતિ ધીરા, જ્યું તરની ચાલે દધિ તીરા ૧૦

દોહા

ભખિ સુધીર ધ્રુવ ભકતકો, શિશુ શિર દીને હાથ;
દ્વાદશ અક્ષર મંત્ર દે, સુતકો કીન સનાથ. ૧
દ્વિતીય જન ચરણાં ગિર્યો, વિનય કીન અકુલાય;
તપ આરંભ હરિ રૂપકો, કહિયે ગુરુ સમજાય. ૨

ચોપાઈ

વિધિવત જન તપ કર્મ બતાવા, નરહરિ નાથ રૂપ સમજાવા;
ઉત્તમ થલ મધુ વિપિન સિધાઈ, જમુના નિકટ નીર સુખદાઈ. ૧

કંઠ મૂલ ફલ આંખ અનારા, રૂચિ અનુસાર લેહિં જન અહારા;
 શ્રે આશીષ ગવન વન કીના, પ્રબલ પ્રેમ હરિ પુત્ર પ્રવીના. ૨
 સતી સુભટ જન બન મૃગ રાજ, ચારિત્ર નિડર કરે નિજ કાજ;
 ભોગ ભવન મરનો તુચ્છ માને, નિજ કૃત કુશલ કરન સત જાને. ૩
 કોટિક સૂર સતી અધિકાર્થ, હરિ હરિજન દે કુશલ સદાર્થ;
 હરિ હરિજનકે સાલ્ય સદાર્થ, હરિજન હરિ રામ ગુણ ગાધ. ૪
 હરિજન તન કો કષ્ટ કરાવે, તરજિ તાત સમ હરિ ઢિગ આવે;
 જન જોહિ ધર્મ કરે કોહિ હાની, પ્રગટેહિ ચક્ર ધાર હરિ પાણી. ૫
 ખલ ખંડન મંડન મર્યાદા, જોહિ હરિ ભક્ત કરે કો બાધા;
 મેરૂ મહિં જલ થલ બન બસ્તી, જહાં જન વાસ કરે કો તસ્તી. ૬
 વિશ્વ ચરાચરકો હરિ કર્તા, કો હરિ સમ જગ અપર સમર્થા;
 જો કષ્ટુ કરે સો રામ કરાવે, વિગર વિચાર જીવ પસ્તાવે. ૭
 કોટિક કર્મ ધર્મ વિધિ કરહી, બિન હરિ કૃપા પાર નહિ પરહી;
 કરિ પુરુષારથ ગ્રંથ પઢાવે, બિન હરિ કૃપા જ્ઞાન નહિ પાવે. ૮
 કોટિક કરહિ ગુફા મહિં વાસા, ફિરે વિપિન જગ હોય ઉદાસા;
 માયા જનિત કટક અતિ ભારી, પકરિ અગ્યાનક કરહિ દુઃખારી. ૯
 હરિહર કૃપા બીન સુન રાજ, કોટિક કર્મ કરિ સરે ન કાજ;
 ધ્રુવ હિત વૃથા શોચ તોહિ આવે, માતુ ઉદર કો જતન કરાવે. ૧૦

દોહા

કો રક્ષક નરહરિ બિના, વિશ્વ ચરાચર જીવ;
 જિનકો જિનકું સોંપકે, ભજહુ વિશ્વપતિ શીવ. ૧
 કો કિનકો દુખ દેતહે, કો કિનકો સુખ દેત;
 સંચિત કર્મ પ્રધાન જિવ, આપ આપ ગ્રહિ લેત. ૨

ચોપાઇ

કર્મ મર્મ લખિ શોચ ન કીજે, જો હરિ કરે શીપ ધર લીજે;
 સંચિત કર્મ પ્રબલ પ્રભુતાઇ, વિધિ નિષેધ દે દેત દિખાઈ. ૧
 બનિ પ્રેરક ઉર કર્મ કરાવે, ઉચ નીચ ચિતવે જહાં જાવે;
 સ્પુરણ માત્ર સુક્ષ્મ કહે કર્મા, ક્રીયમાણ કહે ધર્મ અધર્મા. ૨
 ચાર ચુગલ કોહિ શઠ પવટકારે, ભક્ષા ભક્ષ રૂ અમિત લખારે;
 દ્રોહ દંભ મદ મત્સર ક્રોધી, હર્ષત હૃદય છીદ્ર પર શોધી. ૩

કો વિધ કર્મ કરે હર્ષાતા, જ્ઞાન ધ્યાન સત સંગ સુહાતા;
હવન યજ્ઞ તીરથ વિધિ ધર્મા, અધરમ ગાથ સુનત ચિત શર્મા. ૪
સુક્ષ્મ કર્મ સ્ફુરત નિત શુદ્ધા, અહોનિશિ કર્મ ન કરે અશુદ્ધા;
હરિ ગુરુ સંત ચરણ શિર ધારે, પ્રગલ પ્રેમ વશ રામ પુકારે. ૫
જિમ જિમ રામ ભક્તિ દ્રઢ હોહી, તિમ તિમ જીવ હોત નિર્મોહી;
દિન દિન વિષય વાસ હો નાસા, મન ઉપરામ ચહે વન વાસા. ૬
માત તાત પરિજન પરિવારા, ચિત ઉપરામ લગે જોહિ ખારા;
હરિહર ભક્તિ પ્રગલ પ્રભુતાર્થ, અમિત જન્મ પ્રગટયો ફલ આર્થ. ૭
હરિહર કૃપા ભર્ષ જોહ પૂરણ, વિષય વાસ ઉર નાસ સંપૂરણ;
પરિપક વૃક્ષ ભયો ફલ પૂરા, રંચ માત્ર નહિ રહ્યો અધૂરા. ૮
ત્યાગિ ચક્ષે તરૂ તહાં ન ઠેરે, એહિ પ્રકાર હરિજન વન હેરે;
કોટિ જન્મ શુભ કર્મ કરાવા, રામ કૃપા ફલ પ્રગટ દિખાવા. ૯
કોટિક નારિ પુરુષ મહિં કાહી, વિષય ભોગ ત્યાગે નિર્મોહી;
હરિહર કૃપા ચેહિ ફલ પાવે, સર્વ ત્યાગ વનવાસ કરાવે. ૧૦

દોહા

વિપિન વાસ કરિ હરિ ભજે, સર્વ આશ કરિ નાસ;
દાસ દુખી નહિ વિશ્વમે, પ્રગટ પ્રેમ પરકાસ. ૧
ધન્યવાદ જોહિ વંશકો, ધન્ય માત જોહિ તાત;
વસ્યો વિપિન વૈરાગ વશ, હરિ સુમરત દિન રાત. ૨

ચાપાઝ

હરિ ગુરુ કૃપા જીવ નિર્મોહી, નહિતર છૂટિ શકે નહિ કોઈ;
વિશ્વ ચરાચર હરિહર માયા, અમિત વિષુધ અહિ આંહ ગિરાયા. ૧
હું પદ વશ કસિ કમર કરારી, માત તાત ત્યાગી નિજ નારી;
ભોગ ભવન સુખ સંપતિ ત્યાગી, હું પદ વિવશ ભયો વૈરાગી. ૨
જટા જૂટ તન એક લંગોટી, વન ફલ અહાર તજિ જન રોટી;
એકા એક વસે યન તેહી, યોગ સિદ્ધિ પર પરમ સનેહી. ૩
નારી પુરુષ નાંહ સમ ભાપન, ગિરિવર ગુલા રહે નિત આસન;
કરિ ખટ ક્રિયા કર્મ કુશલાર્થ, કેહિ સંમત રહે પ્રાણુ રૂકાર્થ. ૪
નિયમિત વૃતિ ધ્યાન કરિ ધાર્થ, ઉતરે પ્રાણુ શુદ્ધિ તન આર્થ;
હરિહર ભક્તિ નહી ઉર જાકે, સો નહિ અજર અમર રસ ચાખે. ૫
માયા મૂલ આશ ઉર આવે, અષ્ટ સિદ્ધિ મુખ લોભ દિખાવે;
વિવિધ ભોગ વિષયા રસ ભાવા, ભોગ વિવશ સતકમ ભુલાવા. ૬

મેં તું તર્ક કીન ઉર વાસા, હર્ષ શોક વશ ભયો ઉદાસા;
 ચામ દામ મમતા મદ મોહા, ભોગ સિદ્ધિ આતમ સુખ ખોહા. ૭
 રાજપાટ સુખ સંપત્તિ પાઈ, પૂરવ જન્મ ભોગ પ્રભુતાઈ;
 ભોગી ભોગ ત્યાગ ભો ભોગી, રામ કૃપા બિન નહિ નિરોગી. ૮
 કરિ હઠ કર્મ નૃપતિ તન પાવે, ભોગ વિવશ હરિ ભક્તિ ભુલાવે;
 તપ બલ પ્રબલ યથા સુખ પાવે, ક્ષીણ પુણ્ય હો નરક સિધાવે. ૯
 વાર વાર જન્મે અરૂ મરહીં, હરિહર કૃપા બિના નહિ તરહીં;
 કબલુક જીવ મિલે નર દેહી, ભોગ વિવશ નહિ રામ સનેહી. ૧૦

દોહા

નૃપતી મમ ઉપદેશકો, કરિએ સત ઉપયોગ;
 રાજપાટ સુખ સાલખી, વૃથા સમજ જગ ભોગ. ૧
 રામ ભક્ત સુત વન ગયો, માત તાત ધન ભાગ;
 પ્રેમ વિવશ હરિહર ભજે, ભોગ વાસના ત્યાગ. ૨

ચોપાઈ

શિશુ તન ધ્રુવ ઉપજ્યો વૈરાગા, વૃદ્ધ વહી નૃપતી કયું રાગા;
 શિશુ સદ ત્યાગ વિપિન તપ દાના, તુમ મમતા વશ ભયે હેરાના. ૧
 ધ્રુવ ઉર એક રામ વિશ્વાસા, રાજ વિભોગ તજી તન આશા;
 બાલક તન એસી મત ધારી, તુમ તામસ વશ પરમ દુઃખારી. ૨
 લખિ તવ બાત્રમરમ સ્થિર રહિએ, વૃથા મોહ મન દૂર હઠાઈએ;
 અમિત જન્મ જગ ભોગ ભોગાવે, યદ્યપિ ઉર તૃપ્તી નહી આવે. ૩
 હરિ ગુરૂ સંત કરે સત સંગા, તો ઉપજે ઉર જ્ઞાન અભંગા;
 જ્ઞાન અમિ સુક્ષ્મ હો નાસા, તો ઉર રંચ રહે નહિ આશા. ૪
 સદ ઉપદેશ સમજ નૃપ દાના, તજિ સુત મોહ ભજે ભગવાના;
 નરહરિ નાથ કૃપા જગ કરહી, શોક શલ મનકે મલ હરહી. ૫
 હરિહર ભજન મર્મ મુનિ જની, ગદ્ ગદ્ કંઠ થકિત સુખ બાની;
 રામ ભક્તિ સુખ હરિજન જને, અજ પુરૂષ કહા ભક્તિ પિછાને. ૬
 મુનિ ઉપદેશ સર્વ મન બાવા, પ્રજા નૃપતિ ઉર પ્રેમ બદાવા;
 મુનિ સુબોધ સુન સર્વ સુખારી, ધ્રુવ જનની ઉર હર્ષ અપારી. ૭
 સર્વ સભા શાંતી રસ છાવા, ઇતનેમે નૃપ સુત લધુ આવા;
 ઉત્ર ત્રાસ કરિ રોવત ભયઉ, તજિ તાત ગોદી સુત લયઉ. ૮
 કહો મમ પુત્ર કવન દુઃખ ભારી, જોહિ હિત તવ ઉર ત્રાસ કરારી;
 કહો તાત બ્રાતા કહાં ગયેઉ, ઇતની દેર દર્શ નહિ ભયેઉ. ૯

કવન ભવન યૈઠે મમ ભૈયા, પહો એગ તાત પર પૈયા;
ભોજન સર્વ બ્રાત સંગ પાઈય, ચલો તાત બ્રાતા ઢિંગ જાઈય. ૧૦

દોહા

ચલો તાત તહાં જાઈએ, બ્રાતા પ્રાણ અધાર;
તવ સનમુખ દે ખેસિકે, કરિએ વ્યંજન અહાર. ૧
વિર વિના નહિ નીર હું, સત્ય વાત યહિ તાત;
તાત બ્રાત બિન મેં દુખી, પ્રખલ પ્રાણ ગભરાત. ૨

ચાપાઇ

બ્રાત હેત ઉત્તમ બેલ ભારી, સમુજિ મર્મ નૃપ પ્રજ્ઞ દુખારી;
ઉત્તમ ગોદિ લીન ધ્રુવ માતા, પ્રખલ પ્રેમ નહિ હૃદય સમાતા. ૧
લખિ સુત ત્રાસ ભૂપ દુખ ભારી, નારદ બોધ ન રહ્યો લગારી;
ત્રેલોક્ય વિકલ ભૂપ સ્થિર થાવા, કુંભક અસ્થિર પ્રાણ રૂકાવા. ૨
ગાદી એટ સ્વસ્થ ભો રાજ, જન ઉપરામ પ્રાણ જિમ સાજ;
સર્વ સભા કણ્ણા રસ છાવા, બોધ પાત મોહ વાત ઉડાવા. ૩
તેહિ અવસર નારદ ગતિ કેસી, એછે નીર મીન મનુ જૈસી;
કરિ વિચાર મુનિ જનમન બોધા, યદ્યપિ ત્યાગ મોહ મગ શોધા. ૪
દેખહુ સંગ દોષ પ્રભુતાઈ, દેવ રૂપી મન નહિ સ્થિરતાઈ;
સંગ દોષ કરિ અમિત ભુલાવા, જ્ઞાન ધ્યાન શુદ્ધી વિસરાવા. ૫
જોગી જતી સંત સન્યાસી, અન અહાર તજિ વિપિન નિવાસી;
પત્ર ફલ ફલ લેત અહારા, હક કરિ ખેંચ કીન મન ન્યારા. ૬
સખ પ્રકાર સંયમ મન રાખે, ખેચરિ સંગ અમી રસ ચાખે;
સંગ દોષ સમજ્યો નહિ મરમા, બિગડે કારજ ધર્મ અધર્મા. ૭
સંગ દોષ સમ અઘ નહિ દૂજ, હરિ હર કૃપા મર્મ જોહિ સૂજ;
સંગ દોષ કહુ રામ બચાવે, તો જિય સહજ પરમ પદ પાવે. ૮
કોટિક કર્મ કષ્ટ કરિ હારે, સંગ દોષસે કાજ બિગારે;
સંગ દોષ સમજે કોઇ ભેવા, સો જન કુશલ મિલે હરિ દેવા. ૯
પાપ કર્મ નર બચાહ વિચારી, સંગ બચાવે દેવ મુરારી;
મુનિ નારદ સમયો જગદીશા, સંગ દોષ હરિએ મમ ઇશા. ૧૦

દોહા

વિશ્વ ક્ષેત્ર ક્ષેત્રજ હરિ, સર્વ શક્તિ કરતાર;
માત્ર ઉદર સમ જીવ જગ, બિગડી લેત સુધાર. ૧

સર્વ નારિનર નૃપતિ, જો, દયા દષ્ટિ હાર કીન;
મુનિ અતિ વ્યાકુલ સમજિકે, મોહ તર્ક હાર લીન. ૨

ચોપાઇ

રાહુ રવી જ્યું વિલગ સુભાગા, મમતા ટરે ભકત જન જાગા;
સરલ સ્વભાવ ભકત નરનારી, કૃપા કીન મમ દેવ મુરારી. ૧
સર્વ સભા શાંતી સુખ ભયઉ, જીવન મુક્ત લાભ સહ લયઉ;
મુનિ મન હર્ષ ન હૃદય સમાતા, ભકત ભીડ ભંજન વિભુ નાથા. ૨
સમય સમુજિ ઉત્તમ સુત બોધા, રામ ભક્તિ નીતી મગ શોધા;
રે સુત ગાથ સુનો ચિત લાઈ, જ્યાં ધ્રુવ ગયો કહુ સમજાઈ. ૩
યહ જગ વૃથા સમજિ જગ સ્વપનો, આખિર વખત એક નહિ અપનો;
રામ ભક્તિ યિન રે સુત ગાઠા, દો જગ ટારિ શકે જમ જાલા. ૪
તન લગી માત તાત સુત ભાઈ, આખિર મેં છક રામ સગાઈ;
ધરિ નરતન જન રામ ન ગાવા, પશુ તન કષ્ટ પાય પસ્તાવા. ૫
માર ધાર તન ભૂખ પિપાસા, વિપિન વાસ ભોગે બહુ ત્રાસા;
અઘટ કષ્ટ ભોગલિ ચોરાસી, રામ ભજન યિન અમિત ઉદાસી. ૬
નરતન ધારિ રામ ગુણ ગાવત, સો જમ જાત કષ્ટ નહિ પાવત;
પૂરવ પુણ્ય પ્રબલ પ્રભુતાઈ, નરતન ધાર રામ ગુણ ગાઈ. ૭
આદિ ભકત ધ્રુવ ભજન પ્રતાપા, શિશુ તન સમજિ તજ્યો સંતાપા;
ભોગ ભવન સુખ સંપતિ ત્યાગી, વસ્યો વિપિન જાઈ પરમ વિરાગી. ૮
ધ્રુવ સમ અપર કવન બહુ ભાગી, સર્વ વિસાર રામ લય લાગી;
પરમ વિવેક ભકત ઉર આવા, રાગ ત્યાગ જગ વિપિન વસાવા. ૯
મિથ્યા સર્વ વિષય રસ દેખી, રામ ભક્તિ સુંદર રસ પેખી;
વ્યાપક રામ રાખિ વિશ્વાસા, એકા એક કીન વનવાસા. ૧૦

દોહા

તુમ જનની હિત ધ્રુવ ગયો, રટો નિરંતર રામ.
જન શિર રક્ષક રામ હૈ, તજ્યો ફિકર તમામ. ૧
સર્વ સભા હર્ષિત ભઈ, મુનિ મુનિ મુખ સહબોધ;
હરિ વ્યાપક રક્ષક લખી, સંશય ભયો નિરોધ. ૨

ચોપાઇ

શિશુ ઉત્તમ મુનિ મુનિ મુખ જાની, ત્યાગી શાન્ત શાંતિ ઉર આની;
મુનિ સુબોધ ઉઠ્યો બહુ ભાગા, હર્ષિત હૃદય ચરન મુનિ લાગા. ૧

પ્રબલ પ્રેમ વશ કહ કરજેરી, કૃપાનાથ સુનિયે યહ મોરી;
 આજતે રામ મંત્ર મુખ ગાવે, પત્ર ફૂલ ફલ ભોજન પાવે. ૨
 ઉદક^૧ અન્ન જળાહી હમ લેવે, મમ બડ બ્રાત દરશ ધ્રુવ દેવે;
 પોઢન પલંગ પથારી હરિહં, ભૂ પર બેઠિ ધ્યાન હરિ ધરિહં. ૩
 ધ્રુવ ધર પોઢલિ સેજ સૈવારી, તખ લગ મો તન ભૂમિ પથારી;
 નિજ જનની કર નિકટ ન જાવે, ધ્રુવ જનની ઢિગ ધ્યાન ધરાવે. ૪
 મો જનની કીનો અધ ભારી, જેલિ હિત બ્રાતભયો તપ ધારી;
 અવર ઉપાય કહે કા દૂજન, ભજહુ રામ મંત્ર ચેલિ સૂજન. ૫
 સુમતિ માત ઢિગ ભજહુ મુરારી, હય ગજ રથ નલિ કરિહું સવારી;
 જળ લગ બ્રાત ઉલટિ ધર આવે, જ્યાં લગિ નરહરિ નેમ નિભાવે. ૬
 ઉત્તમ બ્રાત પ્રેમ અધિકાર્થ, ઉત્ર નેમ કીનો લઘુતાધ;
 શ્રેષ્ઠ નેમ કરિ પ્રેમ બદાવા, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવા. ૭
 સુમતિ માતુ ગોદી સુત લીના, પ્રબલ પ્રેમ ઉર પ્રગટ નવીના;
 સર્વ સભા ઉર નેમ સુલાવા, કરન નેમ સગકો ચિત ચલાવા. ૮
 પ્રથમ નૃપતિ ત્યાગ્યા સિંહાસન, મુનિ મુખ આય કીન નિજઆસન;
 મુનિ પદ વંદિ કહે કરજેરી, કૃપાનાથ સુનિયે યહ મોરી. ૯
 અતિ ઉપકાર કીન મમ દેવા, સહઉપદેશ દીન સહ ભેવા;
 આજતે સર્વ વિષય પરિહરહ, તપડ પ્રાણુ લગિ રામ ઉચરિહ. ૧૦

દોહા

જળ હરિ રૂપ કૃતારથી, ચેલિ દદ નેમ હમાર.
 ધરે ન પદ આ ગાદિપે, તજ્યો નૃપતિ અધિકાર. ૧
 ચેલિ ગાદી પદ ધારિકે, ધ્રુવ કરલીં સ્થિર રાજ;
 કૃપાસિન્ધુ ચેલિ દીનિએ, હરિ ગુરૂ સંત સમાજ. ૨

ચોપાઈ

જળ ગુરૂરાજ કૃપા એલિ કીજે, વાનપ્રસ્થ દીક્ષા પ્રભુ દીજે;
 દે આશ્રમ હમ પૂર નિભાવા, વાનપ્રસ્થ આશ્રમ ચિત આવા. ૧
 આશ્રમ ઉભય ભોગ બહુ ભોગા, ત્રતિયે આશ્રમ ભોગ અન્નેગા;
 ભોગ ભવન સુખ સંપતિ સારી, ત્રતિયે આશ્રમ નહિ અધિકારી. ૨
 ક્ષાણુક ભોગ સુખ ભક્તિ ભુલાને અક્ષય લાભ મોક્ષ નહિ જાને.
 અલ્પ લાભ આશા દુઃખભારી, જન્મ અપાર કષ્ટ નરનારી. ૩

વિષય અધોર ધોર દુઃખ દાર્ઘ, જાગ્રત સ્વપ્ન નહીં સ્થિરતાઈ;
 વપરસ વિષય હમે ફલ પાવા, પુત્ર ગયો વન સુયશ ગુમાવા ૪
 મમ સુત બાલ ભક્તિ રસભોગી, ભોગ વિવસ મેં ભક્તિ વિયોગી;
 ધ્રુવ અચપન ઉપજ્યો વૈરાગા, મેં મતિ મંદ કંઈ જગ રાજ. ૫
 ધ્રુવ વસિ વિપિન ધ્યાન હરિ ધારા, મેં સુખ ભોગું કવન પ્રકાશ;
 તાપસ વેશ તિતિક્ષા ધારી, મેં કિમ સોનું મહલ અટારી. ૬
 જિવન વૃથા નિશ્ચે ઉર આવા, સુખ સંપતિ ધ્રુવ મંગ સિધાવા;
 ચેલિ ઉર આશ ભજું ભગવાના, અપર કર્મ જગ કંઈ ન આના. ૭
 પિંડ પ્રાણુ દે સંગ રહાવે, સર્વ વિસાર રામ ગુણ ગાવે;
 આશ્રમ ધર્મ કહો મમ નાથા, મુલિ અનાથકું કરહુ સનાથા. ૮
 કાહા કંઈ મમ ભાગ્ય બડાઈ, બૂડત શોક સિન્ધુ ત્રલિ બાંડી;
 કર ઉપદેશ શોક હર લીના, અમર બોધ આતમ ધન દીના. ૯
 તુમ બિન કૃપા કરે કો એસી, વેદ શાસ્ત્ર વરણે મુનિ જેસી;
 હારહર કૃપા કરે જિવ જેહી, જગ ઉપરામ સમાગમ દેહી. ૧૦

દોહા

હરિ ગુરુ કૃપા અનુપ લખિ, ભૂપ ભયો બેહાલ;
 ચોથેપન ચેતન ભયો, યદ્યપિ પૂરણ ભાગ. ૧
 પ્રેમ વિવશ લખી ભૂપકો, મુનિ મન અવસર ચીન;
 આશ્રમ ધર્મ અનાદિકો, મુનિ મુખ કંઈ પ્રવીન. ૨

ચાપાઈ

આશ્રમ ધર્મ સુનો નૃપ દાના, પાત્રહિ પુરૂષ હરહિ અજ્ઞાના;
 પ્રથમ ધર્મ આશ્રમ બ્રહ્મચારી, જ્યા મહિં સંગ હોય નહિ નારી. ૧
 પંચકેશી અંગર તન કાસા, દંડ કમંડલ ગુરુકુલ વાસા;
 સદ્ગુરુ શબ્દ શિષ્ય શિર ધારે, પ્રથાહીન નહિ શબ્દ ઉચારે. ૨
 વિદ્યા વેદ પદે ગુરુ પાસા, વિકર્મ કર્મ તજે જિય આશા;
 અષ્ટ પ્રકાર મિથુન કહ્યો યોગી, બ્રહ્મચર્ય જિય રહહિ વિયોગી. ૩
 ગુરુકુલ નેમ લીન સહુ વિદ્યા, સત મિથ્યા લખિ તજહિ અવિદ્યા;
 ધર્મ સનાતન ઉર નિપુણાઈ; પૂરણ હોય રજા ગુરુ પાઈ. ૪
 ધન જિન માત તાત કુલ જાયો, ગુરુકુલ આશ્રમ ધર્મ નિભાયો;
 પાય રજા ગુરુ નિજ ઘરે આવા, માત તાત કુલ પ્રેમ ગઢાવા. ૫
 જનની તાત ચરણ શિર દીના, પિતા હર્ષ લખિ પુત્ર પ્રવિના;
 નિજકુલ સર્વ ભયો આનંદા, સુત પ્રવિણ સગંઠા શિર વંદા. ૬

ત્રિ નારિ અરુ પુરુષ પ્રવીના, હર્ષે પુત્ર ધર્મ મય ચીના;
 બોધ યુક્તિ કહ્યુ શબ્દ સુનાવા, રૂચિ અનુસાર સર્વ મન ભાવા. ૭
 સમય સમુજિ પિતુ લગ્ન કરાવા, કુલવંતી યુવતી મુત લાવા;
 ગૃહિ સ્વધર્મ મય પુત્ર પ્રવિના, પ્રથમ બોધ સદ્ગુરુ સન લીના. ૮
 પ્રાતઃકાલ કર્મ નિપુણાઈ, નિત્ય કર્મ પ્રીતી અધિકાર્થ;
 પ્રથમ ધર્મ આચાર કહીજે, ઈન કરિ ચાર પદારથ લીજે. ૯
 પ્રથમ ગુરુ જનની પિતુ માને, રમા રામ સમ હૃદય પ્રમાને;
 પ્રાત ગિહિ પદ વંદન કરહી, પિતુ પદ રજ અપને શિર ધરહી. ૧૦

દોહા

આશ્રમ ધર્મ અનાદિકો, કિય ગૃહસ્થ જૉહિ પૂર,
 યથા લાભ મંતોપ યુત, સુખ મંપતિ ભરપૂર. ૧
 માત તાત નારી પ્રગ્ન, નીતિ સહિત નિર્દોષ,
 ત્રતિયે આશ્રમ ચિત ચહે, દેવ પિતર રણુ પોષ. ૨

ચોપાઈ

ચિત ઉપરામ કામ નાહિ ચાવે, અહોનિશી રામભક્તિ મન ભાવે;
 ગદગદ કંઠ નયન જલ ધારા, બ્રેહ વશ રટત રામ ઇક તારા. ૧
 કામ ક્રોધ મદ મત્સર હીના, સંત સમાગમ ચહે પ્રવીના;
 વૃષ્ટિ ગૃહસ્થ ઘર કાજ અનેકા, ચિત ઉપરામ ચહે નાહિ એકા. ૨
 ધર્મ હીણ કોહિ શબ્દ સુનાવે, લખિ નિજ શત્રુ નયન જલ છાવે;
 નામ રૂપ મિથ્યા જડ ભાસા, સત્ય રામ પૂરણુ વિશ્વાસા. ૩
 હરિ ગુરુ ચરણુ ચહે બડભાગી, ઉરતે આશ ભોગ જગ ભાગી;
 જિનકે ઘર નારી પતિ પ્યારી, વિપય ભોગ જગ આશ નિવારી. ૪
 પતિતે પ્રથમ વિપય જિય ત્યાગા, ત્રતીય આશ્રમ ચહે સુભાગા.
 બ્રેહવશ વિકલ રામ ગુણુ ગાવે, કર સંપુટ હરિ વિનય સુનાવે. ૫
 નરહરિ નાથ કૃપા કળ કરહી, ત્રિય આશ્રમ મમ પતિ પદ ધરહી
 ઉભય નારી નર ચિત ઉપરામા, પ્રીય રામ જગ કામ નિકામા. ૬
 ત્યાગી ગૃહ દંપતી નર નારી, ગુરુ ઢીંગ ચાત્રે આશ વિસારી;
 ઉભય પ્રેમ વશ ગુરુ પદ પરસે, ગુરુ ઉપદેશ સુનન ચિત તરસે. ૭
 પ્રેમ વિવશ દંપતિ કરજેરી, કૃપાનાથ સુનિયે યહ મોરી;
 વાનપ્રસ્થ દીક્ષા પ્રભુ દીજે, ખૂડત નાવ સિન્ધુ તટ લીજે. ૮

સહગુરુ દીન દયાલ દિનેશા, લખિ ઉત્તમ જન સદ્ ઉપદેશા;
 વાનપ્રસ્થ આશ્રમ કઠિનાઈ, સુનિયે શિષ્ય ધર્મ ચિત લાઈ. ૯
 અદ્ય અહાર દિવસ ઇકવારા, ગૃહ કારજ સેહે તજ્યો વિહારા;
 નિત્ય કર્મ પર પ્રીતિ સદાઈ, જપ્પ લગ જીય શુદ્ધિ તન ભાઈ. ૧૦

દોહડા

વાનપ્રસ્થ આશ્રમ કઠિન, દંપતિ લે શિર ધાર;
 નેમ નિભાવે નીતિ યુત, રમા રામ અવતાર. ૧
 અષ્ટ વર્ષ એકાન્તમે, દંપતિ રહે નિઃસંગ;
 વિષય ભાવ ઉર ના રકુરે, પાવે દેવ અભંગ. ૨

ચોપાઈ

ભવન વસે ચલ વિપિન નિવાસા, રામભક્તિ રત જગત ઉદાસા;
 ભૂખ પિપાસ તિતિક્ષા ધારે, સવ રૂતૂ નિજ અંગ ઉધારે. ૧
 કંદ મૂળ ફલ પત્ર અહારા, હરિહર ભક્તિ હૃદય ઇક ધારા;
 અષ્ટ અંગ વિધિ જોગ અરાધે, કર ખટ ક્રિયા પ્રણવ ઉર સાધે. ૨
 પ્રથમ રામ રસના સત ગાવે, રગ રગ રામ રોમ થહરાવે;
 રેચક પૂરક કુંભક કીજે, અજપા સુમરણ શ્વાસ જપીજે. ૩
 કુંભક પ્રાણ હૃદય ધુનિ લાગે, જન્મ મરણ સંશય સખ ભાગે;
 પ્રણવ મંત્ર અજપા જોહિ નામા, સોહ શબ્દ સેજ સુખ ધામા, ૪
 જિમજિમ કુંભક અધિક બદાવે, પ્રાણ અપાન એક હુઈ આવે;
 મૂલ ચક્ર ભેદે ધન યોગી, છેદિ વંક જન ભયો નિરોગી. ૫
 અમર ગુફા પહુંચે ગુરુ દાસા, જ્યાં નહિ જન્મ મરણ જગ આશા;
 અહરંધ્ર આતમ સુખ પાવા, નિજ સ્વરૂપ સો સાહજ લખાવા. ૬
 મેં તું તક નહિ ધ્યેય ધાતા, આપો આપ અભય સુખ પાતા;
 નામ રૂપ ગુણ અમિત પ્રકારા, અહરંધ્ર નહિ ભાવ લગારા. ૭
 દસમે દાર અમર રસ ભોગી, સર્વજીવ જનો જન જોગી;
 દસમે દાર સદા ચિન્હ દરસે, જોગી હોય જોગ ચિન્હ પરસે. ૮
 ધરર ધરર ધરતી ધરરાવે, ધરર ધરર નભ ઘોર સુનાવે;
 ભળળ ભળળ દામનિ ભળકાવે, ખળળ ખળળ અમૃત ખળકાવે. ૯
 હળહળ સૂર શશી જહાં ભાસે, ક્રોટિક ખીંચ જ્યોતિ પરકાસે;
 બિન રવિ ચંદ્ર પ્રખળ પરકાશા, મેર શિખર ધર અજપ તમાસા. ૧૦

ઢોહા

સૂર્ય શશી વિણુ જ્યોતિ જહાં, ખટ શુ આરે માસ;
જ્યાં જોગી વાસો લહે, પાવે પરમ નિવાસ. ૧
જન્મ મરણુ જાકે નહીં, નહિ જોહિ હર્ષ વિષાદ;
જીવ બ્રહ્મકી એકતા, ચેતન ચિત્ત સમાધ. ૨

ચોપાઈ

પરમ પ્રકાશ સ્વતઃ જ્યાં હોઈ, અદ્ભુત ખેલ લખે જન કોઈ;
માયા તર્ક રકુરે નહિ કબહી, સ્વેચ્છરૂપ ભાસે જગ સખહી. ૧
નિત્ય નિરંજન નિર આકારા, જ્ઞાની બ્રહ્મ રૂપ નિરધારા;
પરમ પ્રકાશ અહોનિશિ દરશે, હરિ ગુરૂ કૃપા ધામ ચેહ પરસે. ૨
નહિ તહાં તેલ દીપ દુઃખ વાતી, બ્રહ્મજ્યોતિ સુખ સહજ સુહાતી;
ગુરૂ મુખ જોગ જુક્તિ જોહિ લીના, ભેદી બંક દર્શ જોહિ કીના. ૩
દસમે દાર લહે જન જોગી, જિવન મુક્ત અક્ષય સુખ ભોગી;
ઇન્દ્રિય પ્રાણુ ખેંચિ મન મારા, સો જોગી પહોંચે ચેહિ દારા. ૪
ધન્ય માત પિતુ ગુરૂ જન જાકે, જીવનમુક્ત બ્રહ્મરસ ચાખે,
યા સમ અવર કોન બડ ભાગી, સર્વ ત્યાગ આતમ અનુરાગી. ૫
પલટી પ્રાણુ નાભિ ધર આવા, હરિ ગુરૂ સંત સમાગમ પાવા;
સદ્ગ સુત્ર આતમ એક પેખે, અપર લાભ ઉરમે નહિં લેખે. ૬
ઉર મહિં એક રૂપ મન ભાવે, જાહિર નીતી કર્મ કરાવે;
કરિ શુભ કર્મ અપન ધર આવહિ, સો પ્રવીણુ કિમ કર્મ ભૂલાવહિ. ૭
ખેઠિ નાવ ઉતર્યો દધિ પારા, તરણી ગુણુ કિમ તજે અપારા;
કરિ વિધિ કર્મ રૂપ નિજ જાના, સો શુભ કર્મ ન તજે સુજાના. ૮
પ્રથમ કર્મ અપને હિત કીના, પીછે પર ઉપકાર પ્રવીના;
વિધિવત કર્મ ઉદધિ જગ સેતૂ, જ્ઞાની કર્મ કરે એહિ હેતૂ. ૯
જ્યું તરૂ પુષ્પ પ્રગટ હોય પહેલા, તો દ્વિતીય ફલ હોહિ સુહેલા;
પુષ્પિત કર્મ તરૂ તન જાનો, વિધિવત વર્તિ મુગ્ધિ ફલ માનો. ૧૦

ઢોહા

જીવન મુગ્ધી ફલ લહે, વિધિવત કર્મ પ્રતાપ;
નિજ પ્રકાશ શાંતી સદા, હરહિં કઠણુ ત્રિય તાપ. ૧
સતસંગતિ શુભ કર્મ કર, પાયો પરમ નિવાસ;
જ્ઞાન અગ્નિ સુક્ષ્મ જર્યો, ઉરતે આશ નિરાશ. ૨

ઓપાર્થ

આશા નાશ ઈતી સંન્યાસી, અજર અમર આશા જિય ફાંસી;
 ભોગ વાસ આશા ગલ ડારી, અમિત ત્રાસ કરિ જીવ દુઃખારી. ૧
 નવ લીંગી આશા ઉર લાગી, સુક્ષ્મ તજે ન જીવ અભાગી;
 જન્મ અપાર આશ વશ ધરહીં, અધઃઉર્ધ્વ અધ યોનિ વિચરહી. ૨
 હરિ ગુરૂ કૃપા કર્મ ગતિ પાર્થ, વિધિ નિષેધ દે મમ લખાઈ;
 વેદવાદ નિર્ણય કરિ દેખા, મિથ્યા નામ રૂપ જડ પેખા. ૩
 સત મિથ્યા દે ભેદ લખાવા, જ્ઞાની સહજ ઉલટ ધર આવા;
 આતમ ધર્મ લીન સદ્ બુદ્ધી, સ્થિર સ્વરૂપ મય જગત વિરૂદ્ધી. ૪
 વૃત્તિ ચપલ સહજ સ્થિર થાઈ, પદ સંન્યાસ લખો સોઈ ભાઈ;
 સુક્ષ્મ નાશ કષ્ટસેં ભાગી, સુખમેં સુતો અચલ વૈરાગી. ૫
 પદ સંન્યાસ શ્રેષ્ઠ કરિ જાનો, બ્રહ્મ ભુવન આતમ સુખ માનો;
 સમ ભૂમિ તુરિયા પદ કહિએ, પદ અવાચ્ય આતમ સુખ લઈએ. ૬
 તુરિયા વાસ વસે સોહિ જોગી, અહોનિશિ અજર અમર સુખ ભોગી;
 કરિ વિધિ કર્મ ભયો નિર્વાના, જિનકો કર્મ લગે નહિ આના. ૭
 યદ્યપિ વિધિવત કર્મ કરાવે, કૃતગૂની અવગુણ નહિ આવે;
 જપ્ત લગ જીવ રહે તન શુદ્ધા, તપ્ત લગ કરે ન કર્મ અશુદ્ધા. ૮
 એસે જન જગમેં ભલ આવા, અમિત જીવ શુભ કર્મ દહાવા;
 એસે સંત જગત પિતુ માતા, કરિ સત્સંગ આમત સુખ પાતા. ૯
 હરિહર અજ એસે જન જાનો, જંગમ તીરથ જોહિ પિછાનો,
 આત્રમ ધર્મ અદ્ય મતિ ગાવા, હરિ ગુરૂ કૃપા મર્મ કહ્યુ પાવા. ૧૦

દોહા

મુનિ નારદ ઉપદેશ કાર, મગ્ન ભયે હરિ રૂપ;
 ભગ્ત ભૂપ ચરણા ગિર્યો, સમજી કૃપા અનૂપ. ૧
 પ્રેમ વિવશ નૃપતિ નિપુણ, અરજ કરત કર જોર;
 ચેહિ અવસર કયા કીજીએ, કહો કરિ કૃપા બહોર. ૨

ઓપાર્થ

પ્રેમ વિવશ બોલે મુનિ રાજ, સુનહુ નૃપતિ કરિએ એહિ કાજ;
 ઉભય પ્રિયા તવ પાસ બેઠાઈય, વાનપ્રસ્થ દિક્ષા સમજાઈય. ૧
 સુનિ મુનિ વચન તેડિ નિજ નારી, પ્રેમ યુગ્ત નૃપ વચન ઉચારી;
 સુમતિ સુરચિ દે નારિ પ્રવીના, પ્રથમ આય શિર ગુરૂ પદ દીના. ૨

દ્વીતીય પતિ પદ શીપ નમાવા, નૃપ સન્મુખ આસન બેઠાવા;
 સમય સમજિ સુમતી હર્ષાની, સુરચી નિજ મન પરમ ગલાની. ૩
 વિકરમ કર્મ હૃદય કુરિ આવા, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવા;
 બ્રેહ વશ વિકલ કહે કરનેરી, કૃપાનાથ સુનિએ મુનિ મોરી. ૪
 સખતે અધમ નીચ મેં નારી, સુત વિરોધ કરિ ભઈ દુઃખારી;
 ઉભય પુત્ર ગિય કહો કયા ભેદા, દુષ્ટ હૃદય ઉપજ્યો અસ બેદા. ૫
 પકરિ પુત્ર કર વચન અજેગા, પ્રેમિ પુત્ર ઉર હર્ષ ન શોગા;
 સભા ખીચ કીનો અપમાના, યદ્યપિ મમ પદ ગીર્થો સુગ્ધના. ૬
 ધરિ પદ શીપ ક્ષમા સુત લયઉ, દુષ્ટ માતુ મેં ઉત્તર ન દયઉ;
 સમજિ મર્મ સુત મન શરમાતી, શોચ અનલ જ્વરત મમ છાતી. ૭
 અતિ અપમાન કીન મેં બાલા, વંદિ તાત ચાલ્યો તતકાલા;
 નૃપતિ પ્રજા અરૂ ધ્રુવ મહતારી, મેં શઠ દીન સર્વ દુઃખ ભારી. ૮
 સર્વ શાંતિ સુખ મેં હરિ લીના, મેં શઠ દુષ્ટ વૃથા જગ જીના;
 કાલ રૂપ મેં ભઈ ગુસાંઈ, અવસર વીત કહા પછતાઈ. ૯
 ધ્રુવ શિશુ પુત્ર કીન વનવાસી, કિમ કરિ મો મન મિટે ઉદાસી;
 સુરચિ શોચ વશ ભઈ બેઠાલા, મુનિ નારદ બોલે તતકાલા. ૧૦

દોહા

સુરચી નિજ મન શોચ તજ, કરનહાર કર્તાર;
 નર કર્તા આપે લખે, સો ઉર વિગર વિચાર. ૧
 વિશ્વનાથ હરિ તાત વિન, વૃક્ષ હથે નહિ પાત;
 કર્મ ગાથ લખિ સ્થિર રહો, કયું નિજ મન પરતાત. ૨

ચાપાઈ

સમય સમજિ કહે સુમતિ સયાની, ગુરૂ પદ વંદિ બોલિ પ્રિય બાની;
 મમ ભગની કિમ ભઈદુ દુઃખારી, તેં સગ વિધિ મમ વાત સુધારી. ૧
 કેા અસ તાત માતુ સુત જા્યો, ત્યાગિ ભોગ જગ ભગત કહાયો;
 હરિહિત ભવનભોગ તજિ સારા, વસિ વનવાસ ધ્યાન હરિ ધારા. ૨
 હરિહર ભગિત કરે જન શરા, પૂરવ જન્મ પુણ્ય ફલ પૂરા;
 અતિશય ઉગ્ર પુણ્ય પ્રભુતાઈ, જેહિ શિશુતન જન ભગિત સંભાઈ. ૩
 વિષ રસ વિધન લગ્યો નહિ જાકે, જિનતે પ્રથમ રામ રસ ચાખે;
 જ્યપન રામ ભગિત ઉર ધારી, જિન કર સહજ પદારથ ચારી. ૪
 શિશુ તનમે હરિ ભગિત પિયારી, યા સમ અવર કવન તપધારી;
 હરિહર હર્ષિ અપન ઉર લાવહિ, ચૌદહિ ભવન ભગત જસ છાવહિ. ૫

ધ્રુવ બચપન ભગ્તી મગ લીના, તવ પ્રતાપ મમ બાહન પ્રવીના; ૬
 ગુરુ પદ સપથ સત્ય કહું બાની, સમુજિ મર્મ મન ત્યાગ ગિલાની. ૬
 સદગુરુ શબ્દ સુમતિ મુખ ગાવા, પ્રેમ વિવશ લોચન જલ છાવા; ૭
 નૃપતી સભા સર્વ નરનારી, સુમતિ શબ્દ સુન ભયે સુખારી. ૭
 સુમતી શીખ લગી સહ પ્યારી, ધન્ય ધીર ધ્રુવ માતુ તુમારી; ૮
 પકરિ પુત્ર કર વિપિન નિકારા, જિનકો જિય માનત ઉપકારા. ૮
 અસ જનની સુત કયું નહિ એસા, હોવહિ વેલ પ્રગટ ફલ તેસા; ૯
 પ્રેમ વિવશ સગ પ્રજા સુખારી, સમય સમજિ મુનિ ગિરા ઉચારી. ૯
 જય જનની જનની ભલ જાઇ, હોહુ અમર હરિ ભજિત કરાઈ; ૧૦
 તુમ સમ માતુ કેવન જગ માંહી, રહ અશોક સુત વિપિન પઠાઈ. ૧૦

દોહડા

ધરિ નર તન યા વિશ્વમે, રામ ભજિત લવ લીન; ૧
 ધન્ય વંશ પિતુ માતુકો, કીનહુ કાજ પ્રવીન. ૧
 ધર્મ ધુરંધર ધન્ય ધ્રુવ, ભજિત વિવશ વનવાસ; ૨
 ધ્રુવ કરણી ઉરમે ધરો, કરિએ ભજિત પ્રયાસ. ૨

ચોપાઈ

લખિ અવસર બોલે નૃપ બાની, સમય કર્મ કરિએ મુનિ જ્ઞાની; ૧
 કૃપાનાથ કરણા એહિ કીજે, વાનપ્રસ્થ દીક્ષા અગ દીજે. ૧
 ઉભય નારિ મેં તવ પદ દાસા, રહે વાસ્ત યા વિપિન નિવાસા; ૨
 કૃપાનાથ આજ્ઞા સોઈ કીજે, જ્યા કરિ મોક્ષ લાભ ફલ લીજે. ૨
 આરત વચન સુનત મુનિ હર્ષા, અમૃત બોધ પ્રેમ યુત વર્ષા; ૩
 જોહ અવસર વસ્તૂ અધિકારી, અર્પહુ તેહિ જ્ઞાસુ વિચારી. ૩
 પ્રબલ ભાવ આશ્રમ નૃપ પેખા, મુનિ મન ઉપજ્યો પ્રેમ વિશેખા; ૪
 ધન્ય ભૂપ આશ્રમ વૃત ધારી, એકહિ દશા રહો નરનારી. ૪
 ભોગ વાસ ઉરતે કરિ નાશા, કેવળ કર્મ રામ વિશ્વાસા; ૫
 અષ્ટ પ્રકાર મિથુન ઉર ત્યાગી, હરિહર ભજિએ પરમ વિરાગી. ૫
 ઈન્દ્રિય પ્રાણુ વૃત્તી સ્થિર રાખો, જીવન મુગ્ધ મહા રસ ચાખો; ૬
 નરહરિ નાથ જપો નિજ શ્વાસા, નામ રૂપ જગ જૂઠ તમાસા. ૬
 તજહુ તર્ક મેરો અર તેરો, માયા મૂલ સમજિ તજ ચેરો; ૭
 હર્ષ શોક મન માન બડાઈ, ઈન કરિ પ્રગટ હોત દુઃખ ભાઈ. ૭
 ધરિ ઉર ધીર ધ્યાન હરિ ધરિએ, નિર અંકુશ હો વિશ્વ વિચરિએ; ૮
 રમા રામ સમજો પિતુ માતા, ઈનકી ગોદ ભગત સુખ પાતા. ૮

તનિ જગ ભોગ ભગિત દ્રઢ ભાવે, સર્વ જીતિ હરિ રૂપ સમાવે;
ઈન્દ્રિય ભોગ સર્વ મુખ આગે, યદ્યપિ ભોગ વૃત્તી નહિ જાગે. ૯
ભોગ વાસ ઉરતે ભઈ નાશા, સો સંન્યાસ મુગ્ધ હરિ દાસા;
વિષય વાસ કરિ વૃત્તી ઉદાસી, બ્રહ્મ સ્વરૂપ સત્ય સંન્યાસી. ૧૦

દોહા

આશ નાશ સંન્યાસ પદ, હૃદય રૂપ પરકાશ;
ગુપ્ત ગાથ ધી પર લખે, સો હરિહર નિજ દાસ. ૧
ભગિત ભાવ તનિ મેં બડો, હું પદ કરહીં કોય;
વચન માત્ર માયા વિવશ, અવશ્ય નીચ ગતિ હોય. ૨

ત્રૈપાઠ

બ્રહ્મવાદ વિધિ યુગ્ત કરાવે, ભોજન વાત ભૂખ નહિ જાવે;
શસ્ત્ર બાંધ નહિ શૂર કહાવે, ઔપધિ વાત ન રોગ નસાવે. ૧
ચિત્રધેનુ કહો પય કિમ પાવહિ, લિખે ભાનુ કહા તિમિર નસાવહિ;
વેશ નૃપતિ કહા પ્રજા વસાવે, મુનિ પટ ધાર ન મુગ્ધ સમાવે. ૨
સર્વ શ્રેષ્ઠ સંન્યાસ કહાવે, રહેણિ રહે સો સહજ સમાવે;
તરંગ તોય મિલિ પાલા પાની, વૃત્તિ લીન જ્યાં લાભ ન હાની. ૩
ધ્યે ધ્યાતા નહિ ધ્યાન કહાવે, સ્વે સ્વરૂપ શિવ રૂપ રહાવે;
સો સંન્યાસ સહજ શિવ રૂપા, સગતે શ્રેષ્ઠ સદા બડ ભૂપા. ૪
જ્યોતિર્લીંગ બ્રહ્મ સોઈ જાણો, શિવ વ્યાપક સહ વિશ્વ પ્રમાણો;
દષ્ટા દેવ સદા ધન સ્વામી, સ્વે પ્રકાશ મમ નાથ નમામી. ૫
શિવ કરિ પાંચ તત્ત્વ પરકાશે, અખિલ બ્રહ્મ ભાસત નિરઆશે;
કાલકા કાલ કાલ કર કરતા, કરત ધરત લય કરત સમરથા. ૬
આદિ અંત મધ એક વિરાજે, વાણી પરે સદા શિવ છાજે;
શિવ કરિ શક્તિ સર્વ વિભુ ધારે, નામ રૂપ શિવ શક્તિ અધારે. ૭
શિવ અર શક્તિ વિષ્ણુ અજ નામા, ચતુર નામ એકહિ ગુણુ ધામા;
ઉત્પત્તિ હિત અજ નામ ઉચારે, પાલન હોત વિષ્ણુ વપુ ધારે. ૮
લય કરિ શેષ રહે શિવ નાથા, વિભુ આધાર શક્તિ વિખ્યાતા;
કર્મ ભેદ અવ નામ કહાવે, હરિહર કૃપા મર્મ કોઈ પાવે. ૯
ચેતન સતા શક્તિ કરિ માનો, ચેતન રૂપ શિવ સત્ય પિછાનો;
ત્રિગુણુ પ્રગટ કરિ વિશ્વ કહાવે, લય કરિકે શિવ શેષ રહાવે. ૧૦

દોહા

શિવ સ્વરૂપ મુનિ મુખ કહ્યો, ઉમગ્યો પ્રેમ અપાર;
હરિહર અજ ત્રિય એક લખ, શ્રવત નયન જલધાર. ૧
શિવ આશ્રમ ઉચો અતી, જોહિ જન કહ સંન્યાસ;
લહરી દાસ હરિહર કૃપા, આશ ત્રાસ કરિ નાશ. ૨

ચોપાઇ

કરિ સત બોધ મમ્મ મુનિદેવા, ભગ્ત ભૂપ જાણ્યો સત ભેવા;
સમય સમજિ નૃપ મંત્રિ હુંકારા, ગુરૂ પૂજન વિધિ કરહુ તયારા. ૧
વિધિવત પુણ્ય કીન નૃપ સારી, કર ધરિ આરતિ પ્રેમ ઉતારી;
બ્રહ્મ સ્વરૂપ સમજિ ગુરૂદેવા, પ્રગટ્યો પ્રેમ પૂજ પદ સેવા. ૨
ચરણોદક લેઈ સુજન સમાજ, જીવન મુગ્ધ આજ લખિ કાજ;
નૃપતિ ઉતાનપાદ વેહ ભારી, ગુરૂ પદ વંદત વારંવારી. ૩
પ્રેમ અગાધ ઉભય કરજેરી, ગદગદ કંઠ વિનય નહિ થોરી;
સર્વ સભા મુનિ બોધ વિચારી, બ્રેહ્વશ ભયે સર્વ નરનારી. ૪
આશ્રમ ધર્મ મર્મ સહ પાવા, જોહિ આશ્રમ તેહિ સર્વ સુહાવા;
નિજનિજ આશ્રમ ધર્મ વિચારી, સોઈ વ્રત ધાર લીન નરનારી. ૫
સુમતિ માતુ ગૃહ ઉત્તમ ગયહિ, નિજ જનની સન દર્શન લયહિ;
સુરચી મર્મ સમુજ પસ્તાર્થ, યદ્યપિ ઉત્તમ દષ્ટિ ન લાઈ. ૬
જોહિ ગૃહ કરહિ વિરોધ નિવાસા, અવશ્ય કરહિ સુખ સંપતિ નાશા;
સુરચિ વિરોધ કીન ધ્રુવ ગાલા, કર્મ દંડ દીનો તતકાલા. ૭
ઉત્તમ સુરચિ માતુ નિજ ત્યાગી, ધ્રુવ જનની દિગ ગયો વિરાગી;
જો દ્રાહિ કરહિ અપર સન ધાતા, તાહિ તૂર્ત ફલ દેહી વિધાતા. ૮
સર્વ સાક્ષિ અંતર ઉરયામી, જો કહુ સ્કુરે લખે ધન નામી;
પ્રભુતે ગુપ્ત કરે કો કર્મ, સમુજિ મર્મ જ્ઞાની ચિત શર્મા. ૯
તિમિર પ્રકાશ પ્રગટ અરૂ છાના, કર્મ મર્મ હરિ લખે સુખના;
ગુપ્ત ગાથ સમજે જન દાના, તજ પ્રપંચ ભજહિ ભગવાના. ૧૦

દોહા

સર્વ સભા શાંતી લહી, ધર્મ સનાતન ધાર;
સંત સમાગમ ભગિતે, તર ગયે પતિત અપાર. ૧
સમય સમુજિ ચલનો ચલા, મુનિ સદ્બોધ સુણાય;
દેવર્ષી ખગ મગ ચલે, હર્ષિત વીણુ વજાય. ૨

ચોપાઈ

સત સંગત સમ સુખ નહિ કોઈ, કરહિ જીય તરહીં ભવ સોઈ;
 સુરસરિ સમ સતસંગ સુહાવે, જો જિય કરે મોક્ષ પદ પાવે. ૧
 સતસંગતિ સમ સુખ નહિ એકા, વેદશાસ્ત્ર મુનિ કીન વિવેકા;
 સંત સમાગમકી પ્રભુતાર્હ, અજ હરિહર મહિમા મુખ ગાર્હ. ૨
 જો જન સંત સમાગમ કરહીં, તારહિ અપર આપ ભવ તરહીં;
 અપલ ચિત્ત સત સંગતિ લાગે, જન્મ અપાર પાપ તજિ ભાગે. ૩
 મલ વિક્ષેપ જાન ત્રિય દોષા, સંત સમાગમ રસ જોહિ પોષા;
 જ્ઞાન અનલ પ્રગટે ઉર આઈ, સંચિત કર્મ ભરમ હો ભાઈ. ૪
 સુક્ષ્મ નાશ મોક્ષ એહિ માનો, એ સતસંગ પ્રભાવ પ્રમાનો;
 કરિ સતસંગ મર્મ કો જાને, જો ન કરે કહા મર્મ પિછાને. ૫
 સર્વ સભા નૃપતી નરનારી, શોક ઉદધિ ખૂડત ભવહારી;
 ધ્રુવ હિત ભૂપ ભયો બેહાલા, દેવરૂપી બોધે તતકાલા, ૬
 કરિ સતસંગ સર્વ શુધ પાઈ, મોહ રૂ મમતા દૂર હદાઈ;
 આશ્રમ ચાર મર્મ નૃપ લીના, ત્યાગિ વિપય સુખ ભયો પ્રવીના. ૭
 ગુરુમુખ જ્ઞાન સુનત જન જાગા, સર્વ વિશ્વમેં સો ખડ ભાગા;
 સદ્ગુરુ શબ્દ હૃદય ધરિ રાખે, ચાર પદારથ કર તલ જાકે. ૮
 સદ્ગુરુ શબ્દ શિષ્ય શિર ધરહીં, સવ સિદ્ધિ જોહિં રજા વિચરહીં;
 સદ્ગુરુ શબ્દ કરે નહિ ભંગા, સો અશ્ર અપર હરે જિમ ગંગા. ૯
 માગર તરન નાવ કરિ જાનો, જગત સિંધુ જન નાવ પ્રમાનો;
 અંતઃકરણ ઉદધિ જગ આશા, ખૂડત ભોગ વાસ જિય ત્રાસા. ૧૦

દોહા

હરિહર કૃપા પ્રતાપતે, સત સંગતિ જોહિ દાસ;
 વિપય આશ મિથ્યા તજે, તરેસુ વિણહિ પ્રયાસ. ૧
 સર્વ સભા નૃપ નારિનર, રામભક્તિ લવ લીન;
 ધ્રુવ મધુવન જઈ હરિ ભજ્યો, સુનિયે કથા પ્રવીન. ૨

ચોપાઈ

ધ્રુવ મધુવન પહુંચે તતકાલા, વિપિન નિરખિ જન ભયો ખુશાલા,
 વૃક્ષ લતા સુંદર છળિ છાજે, મનુ સુરતર સહ આય ગિરાજે. ૧
 આંખ અનાર દ્રાક્ષ પ્રિય વેલી, અંખુજ અમિત કરત મધુ કેલી;
 કદલી કંદમૂલ ફલ ફૂલા, નંદનવન ભૂ રચ્યો સમૂલા. ૨

શક પીક મેનાં લવ મોરા, રામ મંત્ર મુખ કરત જિંગોરા;
 સર્વ રૂતુ સમ રહત સદાઈ, અધિક હોત નહિ એક કદાઈ. ૩
 સર્વ રસાલ મિલે સેહે કાલા, મુનિ જન હિત હરિ રચે કૃપાલા;
 જો મધુવન જન કરે નિવાસા, હર્ષત હૃદય ન હોય ઉદાસા. ૪
 હરિહર હર્ષિ રચ્યો મધુવનકો, સંશય સર્વ હરે જન મનકો;
 હરિહર ભજન કરે સ્થલ જોહી, અવશ્ય અને જન રામ રનેહી. ૫
 સર્વ શાંતિ સુખ સમ સહ કાલા, અવશ્ય વસી જપિએ હરિ માલા;
 પન્નગ પશુ પક્ષી મૃગરાગ, ધરે ન દ્વેષ કરે નિજ કાળ. ૬
 જન વન નિરખિ મોહ મન ભારી, આઈ મિલે જિમ દેવ મુરારી,
 યમુના નિકટ નિરખિ ધ્રુવ બાલા, ગૂઢ મર્મ લખિ પ્રેમ વિશાલા. ૭
 હરિજન હર્ષિ યમુન તટ આવા, માતુ શરણુ કહિ શીષ નમાવા;
 પુલકિ ગાત લોચન જલ ધારા, લખિ અધ હરણુ વંદે કેઈ વારા. ૮
 સમજી અધમ સુરચી વિસરાવા, માતકિ માત શરણુ તોહિ આવા;
 સન્મુખ તાત માતુ લલકારા, તર્જી પકર કર સભા નિકારા. ૯
 માત તાત કીનો અપમાના, કો જગમે અધ મોર સમાના;
 સ્વારથ વિવશ સમુજિ પિતુ માતા, ત્યાગિ ચલ્યો શિર સમુજિ વિધાતા. ૧૦

દોહા

હરિ પ્રતાપ માતા હુમે, તવ તટ દર્શન દાસ;
 હરહુ દોષ ત્રય બુદ્ધિકે, પ્રગટે પ્રેમ પ્રકાશ. ૧
 પ્રબલ પુણ્ય જોહિ પુરપકો, પ્રેમ યુગ્ત યહાં નાલ,
 મિલે શ્રેષ્ઠ પદ તાહિકો, જીવન મુગ્ત કહાય. ૨

ચોપાઇ

યમુના જન જિયે પ્રેમ પિછાની, પ્રગટ હોય બોલી પ્રિય બાની;
 રે જન રંચ ન હોહુ ઉદાસા, ઉત્તમ સ્થલ વાસએ યહાં વાસા. ૧
 પૂરણુ કૃપા રામ તવ કીની, મધુવન હર્ષિ વાટ જન લીની;
 હરિ સમ માત તાત કો ભાઈ, ધન્ય ભગત હરિ શરણુ સૈભાઈ. ૨
 સર્વ જીત જગમે જન સોઈ, હરિહર ભગિત હૃદય જિન હોઈ;
 નરસુર સર્વ સિદ્ધિ જિય સારા, ચરણુ દાસ જોહિ રામ ઉચારા. ૩
 હરિહર હર્ષિ રહે ઢિગ વાકે, રામ ભક્તિ વસહિં ઉર જાકે;
 સર્વ તીર્થ જોહિ આશ કરાવે, પૂરણુ ભગત આય યહાં નહાવે. ૪
 જન ચરણોદક હમ શિર ધારે, અધમ ખોટ અધ જાય હમારે;
 અમિત કોટિ અધ અંગ પખારે, હરિ પ્રતાપ હમ પાપ નિવારે. ૫

કેળવર છૂત હોત કરે કારે, એહિ પ્રકાર અધ અંગ હમારે;
જલ મૃતિકા કરિ કરે ઉજારાઈ, જન પ્રતાપ હમરે અધ જાઈ. ૬
મેં બડ ભાગ દર્શાં ધ્રુવ પાવા, અમિત જન્મ અધ આજ વિલાવા;
રે જન આજ કૃતારથ કીની, કરિ હરિ કૃપા શુદ્ધિ મોહિ લીની. ૭
રે હરિ ભક્ત ભક્તે યહાં આવા, રામ કૃપા કરિ આપ પઠાવા;
એહિ મમ ઘાટ કરહુ અસ્નાના, મધુવન એહિ ભજહુ ભગવાના. ૮
સર્વ આશ જન સુદલ તુમહારી, હરિ પ્રતાપ આશીષ હમારી;
શુભ ઇચ્છા ધારહીં જન બાલા, હરિહર કૃપા સુદલ તતકાલા. ૯
ધર્મ ધીર ધારી શુભ ઇચ્છા, હરિહર હર્ષિ કરે જન રિચ્છા;
જન મન કાજ સર્વ હરિ સારે, નિર્ગુણ નાથ સગુણ તન ધારે. ૧

દોહા

સગુણ રૂપ વૈરાટ તન, વ્યાપક નિર્ગુણ નાથ;
નદિ નીર જ્યું જલ કહે, બંધે બરફ કહાત. ૧
હરિ સ્વરૂપ વ્યાપક કહી, યમુના પ્રેમ અગાધ;
સમય સમુજિ કરજેરિકે, પદ વંદે ધ્રુવ સાધ. ૨

ચોપાઈ

જય અધ હરણુ કરણુ જન કાળ, કીન કૃત્ય કરિ પ્રગટ સમાજ;
લખિ નિજ બાલ પ્રશંસા કીની, વિતરક તર્ક હૃદય હરિ લીની. ૧
તવ તટ તર તર કરહુ નિવાસા, દ્વાદશ મંત્ર રહું નિજ શ્વાસા;
જનની પ્રથમ મિલે તવ દર્શન, અવશ્ય હરિ મિલહી હોય પરસન. ૨
નિશ્ચય ભયો રામ અપનાવા, મેં લઘુદાસ દર્શાં તવ પાવા;
મુનિ મગ પ્રગટ કીન ઉપકારા, શુભ સ્થલ લોચન લાભ તુમહારા. ૩
હરિ ગુરુ એક કહે જન સારે, સત્ય સત્ય હમ નૈન નિહારે.
હરિ ગુરુ ચરણુ તિર્થ સહ વાસા, પૂરણુ આજ ભયો વિશ્વાસા; ૪
લખિ લઘુદાસ સત્ય ઉપદેશા, જનની રહ્યો ન રંચ અંદેશા;
સર્વ પ્રકાર શાંતિ ઉર મોરે, વાર વાર વંદૂ પદ તોરે. ૫
પ્રબલ પ્રેમ વશ ધ્રુવ જન ભયઉ, જય હો ભગ્ત યમુન મુખ કહઉ;
યમુના પદ વંદે ધ્રુવ બાલા, જલ મૈહિ લીન યમુન તતકાલા. ૬
ઉધરે નયન યમુન નહિ દેખા, ધ્રુવ ઉર ઉપજ્યો પ્રેમ વિશેખા;
યમુના દશલાભ લખિ ભારી, મહુરત તન નહિ શક્યો સંભારી. ૭
હો સુચેત હરિ નામ ઉચારા, બ્રેહ્વશ પ્રબલ નયન જલધારા;
જન નિજ જનમ સુદલ કરિ જના, કો જગમે સતસંગ સમાના. ૮

જગ જનની સહબોધ સુનાવા, શ્રેષ્ઠ ભાગ યમુના તટ આવા;
પ્રેમ યુગ્ત અસ્નાન કરાવા. વંદિ ઘાટ મધુ વિપિન સિધાવા. ૯
તટતે નિકટ કદમ તર ચીના, તેહિં તલ ઐઠે ભગ્ત પ્રવીના;
સિદ્ધાસન કરિ ધ્યાન લગાવા, જેહિં પ્રકાર ગુર કહિ સમજાવા. ૧૦

દોહા

જન પ્રવીણુ મુનિ બોધકો, નિજ ઉર કરત વિચાર;
સર્વ તર્ક ઉર ત્યાગિકે, ગુર મંત્ર ચહ સાર. ૧
હર્ષ શોક મનકો લગે, ભૂખ પિપાસા પ્રાન;
સ્વપ્ન માત્ર સંસાર તન, ત્યાગિ ભજું ભગવાન. ૨

ચોપાઇ

હરિ હરિ કરિ ધ્રુવ ધ્યાન લગાવા, અધિક પ્રેમ અપને ઉર આવા;
માતા મંત્ર રામ સમજાવા, પ્રથમ પ્રેમ વૃત્તિ ચિત ચાવા. ૧
રામ મંત્ર ધુનિ લાગે પ્યારી, ગુર મંત્ર ફિરિ કહત સંભારી;
પ્રથમ વૃત્તિ ફિર રામ કહાવે, કરિ વિચાર ગુર મંત્ર પઢાવે. ૨
દ્વાદશ મંત્ર રટે હઠ સાધી, પ્રેમ વિવશ કહ રામ અરાધી;
દેખહુ પ્રથમ કર્મ પ્રભુતાર્થ, ધ્રુવ ધર્મા ઉર ધૂમ મચાઈ. ૩
ત્યાગી તપી તત્વ ગુણ જ્ઞાતા, યાતે કર્મ કરત સકુચતા;
પ્રથમ કર્મ શુધ વૃત્તિ કરાવે, કોટિ યત્ન કરિ ના વિસરાવે. ૪
પ્રથમ કર્મ ચહ સંગ કુસંગા, રૂકે વૃત્તિ જહાં અવશ્ય અભંગા;
કરિ વિચાર સત સંગ કરાવે, વિધિ નિષેધ દે કર્મ લખાવે. ૫
જે નિજ વૃત્તિ લીન શુભ કર્મ, નિત નિત પ્રયળ સનાતન ધર્મા;
અશુભ કર્મ વશ વૃત્તિ મલીના, યોગ કર્મ ફિર કરહુ પ્રવીના. ૬
યુક્ત નિયમ વ્યવહાર નિભાવે, અહોનિશિ હર્ષિ રામ ગુણ ગાવે;
યોગ અંગ સાધે વિધિ સારી, સિદ્ધ યોગ કરિ વૃત્તિ સુખારી. ૭
અજપા જપ જપે જપ્ય યોગી, અશુભ કર્મ ફિર વૃત્તિ વિયોગી;
પાવક પરસિ ગલે જિમ પાલા, ચંચલ વૃત્તિ તજે સહ ચાલા. ૮
પ્રલય કાલ અગ્ની સમ જ્ઞાના, જરિ કરે સહ ભસ્મ સમાના;
નામ રૂપ માયા નહિ ભાસે, નિજ સ્વરૂપ સો પર્મ પ્રકાશે. ૯
સુક્ષ્મ તર્ક વૃત્તિ ભદ્ર નાશા, નિજ સ્વરૂપ ઠાકુર કે દાસા;
જરા ભૂલ બહુ જન્મ ભમાવે, હરિહર કૃપા ઉલટિ ધર આવે. ૧૦

દોહા

ચતુર દિવસ ધ્રુવ ચિત્તકો, રોકે અમિત પ્રકાર;
 વૃત્તી રામ ન વિસરી, પ્રથમ પ્રેમ લખિ સાર. ૧
 રામ ૐ એકહિ સદા, દે પારસકે અંગ;
 વદે વેદ દે મંત્રકો, રટે સો મુગ્ત નિસંગ. ૨

ચોપાઇ

હારિ હૃદય ત્યાગ્યો ધ્રુવ ધ્યાના, અતિ ઉદાસ ઉર પરમ નિધાના;
 મંત્ર એક દ્વિતિયા ભઈ મનકો, કિમ કરિ શાંત હોય મન જનકો. ૧
 ગુરૂ મંત્ર વૃત્તિ નહિ ભાવે, હઠ કરિ રામ મંત્ર ચિત્ત ચાવે;
 સર્વ પ્રકાર કહણુ તપ રીતા, આરંભ કાલ વૃત્તિ વિપરીતા. ૨
 ભૂધર તરૂ અરૂ ભવન અટારી, મહિગિન સ્થિર રહ કવન અધારી;
 સ્થિર વૃત્તિ વિન કિમ કરિ ધ્યાના, વૃથા કષ્ટ કહ વેદ પુરાના. ૩
 મેં હત ભાગ વૃત્તિ નહિ ઠેરા, કિમ કરિ હોય સુક્ષ્મ તપ મેરા;
 ગૂઢ ગાથ લખિ ધ્રુવ ગભરાવા, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવા. ૪
 વિકલ બેહાલ ભયો ધ્રુવ બાલા, મુનિ નારદ પ્રગટે તતકાલા;
 તર્જિ તાત સમ ગોદિ ગિઠાવા, પ્રેમ વિવશ પ્રિય વચન સુનાવા. ૫
 રે સુત કષ્ટ ભઈ કીમ ભારી, સર્વ સંશે મન કહહું વિચારી;
 મુનિ મુખ વચન સુનત ધ્રુવ જગા, નિજ ગુરૂ સમજિ લખે બડ ભાગા. ૬
 પ્રેમ વિવશ ગુરૂ ચરણુ લુભાવા, સુરતરૂ રંક સહજ જિમ પાવા;
 જય ગુરૂ રાજ દર્શ ભલ દીના, અતિ ઉપકાર દાસ શિર કીના. ૭
 સંશય પ્રગલ્ભ ભયો ગુરૂ દેવા, સો સખ પ્રગટ લખે સખ ભેવા;
 જનની રામ મંત્ર ઉપદેશા, રટયો પ્રેમ યુત ત્યાગિ અદેશા. ૮
 ધર કર શીપ મંત્ર ગુરૂ ભાખા, સત્ય સમુજિ ઉરમેં અહિ રાખા;
 ચતુર દિવસ વૃત્તી હઠ લાગી, ગુરૂ મંત્ર નહિ રટત અભાગી. ૯
 પ્રેમ વિવશ કહે રામ પુકારી, ગુરૂ મંત્ર મર્યાદ વિસારી;
 હઠ કરિ વૃત્તિ મંત્ર ગુરૂ ધારૂ, રટે રામ જિય જરા વિસારૂ. ૧૦

દોહા

પંચ તત્વ આકાર તન, કહે સો કંઈ ગુરૂદેવ;
 નિરાકાર વૃત્તી રકુરે, કિમ કરિ પાછય ભેવ. ૧
 નર હરિ મિલે યા ના મિલે, તુર્ત તજ્જું મમ દેહ;
 કૃપા સિંધુ લખિ દીનકો, હરિએ સર્વ સંદેહ. ૨

ચોપાધ

પ્રેહ વશ વિકલ ભયો ધ્રુવ ભારી, સમય સમન્નિ મુનિ ગિરા ઉચારી;
 રે મમ સુત સદ્બોધ સુનીજે, ઉભય મંત્રમે ભેદ ન કીજે. ૧
 ઉભય મંત્ર જિય હરહિં ઉપાધી, જ્ઞાતિમ રોગ આધિ અરૂ વ્યાધી;
 ઉભય રવી જિમ એક પ્રકાશા, સહજહિ પ્રગટ તિમિર કર નાશા. ૨
 ઉભય હુતાશન કાષ્ટ જરાવે, ઉભય મંત્ર મુગ્ધી પદ પાવે;
 પારસ ઉભય ધાતુ પલટાવે, ઉભય નીર ઇક ખ્યાસ જુઝાવે. ૩
 ઉભય સંત ઇક બોધ સુનાવે, અમિત યુગ્તિ કરિ રૂપ લખાવે;
 ગંગા ઉભય હરે જિમ પાપા, કહો પુત્ર કિમ ઉર સંતાપા. ૪
 ઉભય ઈષ્ઠ રસ એક કહાવે, ગુપ્ત મર્મ જ્ઞાની જન પાવે;
 ઉભય વસ્તુ કારજ ઇક કરહી, સમુન્નિ જ્ઞાનિ સંશય પરહરહી. ૫
 વિશ્વ મૂલ આદી ઝૂં કારા, પસર્યો સર્વ જીવ મુખ દ્વારા;
 પરા પશ્યંતી મધ્યમ વાણી, ત્રિય અસ્થલ ઓંકાર પીછાની. ૬
 વૈષ્ણરિ સ્થલ જન રામ ઉચારે, કોટિ પતિત ભવ પાર ઉતારે;
 પન્નગ પશુ પક્ષી નરનારી, રામ મંત્ર ભજિ ભયે સુખારી. ૭
 અધમતે અધમ ઉંચ પદ પાવે, શુદ્ધ ભાવ શિશુ રામ કહાવે;
 ડાલ મૂલ મિલિ વૃક્ષ કહાવે, એકએક ગિન રહન ન પાવે. ૮
 પત્ર ફૂલ ફલ તરૂ ઉપકારા, સો સહ લિપટ રહે તરૂ ડારા;
 શબ્દ માત્ર દે નામ કહાવે, કરિ વિચાર તરૂ એક રહાવે. ૯
 અજપા જાપ પ્રણવ ઓંકારા, રટો રામ જીવહા ઇક ધારા;
 ઉભય મંત્ર મહિં વૃત્તિ પિયારા, અવશ્ય જપો સિધ્ધાંત હમારા. ૧૦

દોહા

રામ મંત્ર ત્રિય તાપકો, હરે જીર્ધિ ત્રિય દોષ;
 ધ્યાન રૂચી અભ્યાસતે, ઉપજે ઉર સંતોષ. ૧
 સરિતા જલ ચંચલ અતી, નિજ પતિ મિલન સુહેત;
 મિલ સમુદ્ર શાંતી ગ્રહે, ચંચલતા તજિ દેત. ૨

ચોપાધ

હરિ હિત ચંચલ વૃત્તિ સદાઈ, સરિતા સમ આતુર ઉર માંહી;
 દધિ સમ આતમ કરિ ઇકતાઈ, ચલે ન અવિચલ રહત સદાઈ. ૧
 પુણિત કર્મ તજે જગ સારા, પ્રણવ મંત્ર અજપા ઇક તારા;
 હરિ સર્વજ્ઞ મર્મ સહ પાવે, સ્થિર હો અજપા જાપ જપાવે. ૨

કરિ નૃપ ક્રિયા ભવન નિજ આવે, ત્યાગિ ક્રિયા સુખ શયન કરાવે;
 મનકી ક્રિયા મિટે જન જળ્યહી, મન વાંચ્છિત ફલ પાવે તબહી. ૩
 મન બુધ્ધી ચિત અર અહંકારા, વૃત્તી નામ સમજ જન સારા;
 જેહિ અવસર વૃત્તી જેહિ રૂપા, લક્ષણુ નામ ધર્યો મુનિ ભૂપા. ૪
 અંતઃકરણ કહત મિત્રિ ચારી, અલ્પ કાળ નિશ્ચે તોહિ સારી;
 તેં સતસંગ કીન નહિ ભાઇ, કિમ કહિ કહું સર્વ સમજાઇ. ૫
 પૂરવ જન્મ કર્મ ફલ પાવા, શિશુ તન રામ ભગિત ચિત રહાવા;
 રામ કૃપા યિન સુન મમભાઇ, તજિ ન શકે જગ નિજ પ્રભુતાઈ. ૬
 કિમ તવ કહું કર્મ પ્રભુતાઇ, બચપનમેં હરિ શુદ્ધિ સંભાઈ;
 ત્યાગિ શંક સુત રામ પઢાઈય, રામ હૈ અંતર નહિ લાઈય. ૭
 વેદ વિદિત આતમ સુખ ધામા, અન્વય સર્વ રમણુ સોઇ રામા;
 જડ માયા વ્યતિરેક કહાવે, સલંગ સુત્ર સોઈ રામ રહાવે. ૮
 કરે ક્રિયાજડ જિનહિ અધારા, અખિલ બ્રહ્મ સોઈ રામ હમારા;
 તજિ શંકા સુત રામ જપીજે, સર્વ વ્યાપિ લખિ શંક તજીજે. ૯
 વૃત્તી રામ ચરણુ રત હોવહિ, અજપા જપ આપ મન મોવહિ;
 સર્વ શબ્દ સાક્ષી ઇક રામા, એ મમ બોધ સત્ય સુખ ધામા. ૧૦

દોહા

પ્રબલ પ્રેમ મુનિમન ભયો, બોધત સહઉપદેશ;
 શુદ્ધ હૃદય ધ્રુવ સાંભળી, ત્યાગ્યો સર્વ સંદેહ. ૧
 સમય સમજિ કર જોરિ ધ્રુવ, પદ વંદે કેઇવાર;
 સહયુર સમકો વિશ્વમેં, કરન અપર ઉપકાર. ૨

ચોપાઇ

જય ગુરુ રાજ વિશ્વ હિતકારી, મો અનાથકો લીન ઉગારી;
 અતિ ઉત્તમ સ્થલ દીન નિવાસા, કોઇ પ્રકાર હમકો નહિ ત્રાસા. ૧
 જનની યમુન દીન મોહિ દર્શન, સમુજિ બાલ બોધે હુઇ પરસન;
 પરમ પવિત્ર ભગત ગુણુ ગાવા, સમજિ મર્મ મુહિ અધિક મુહાવા, ૨
 અતિ સંતોષ દીન લખિ બાલા, વંદત લીન ભઇ તતકાલા;
 નિત્ય કર્મ કરિ તર તર આવા, ગુરુ મંત્ર અહિ ધ્યાન લગાવા. ૩
 રામ મંત્ર વૃત્તી લય લાગી, ગુરુ મંત્ર નહિ અહ્યો અભાગી;
 દ્વીતીયા ભેદ ભયો ગુરુ ભારી, સો જનત ગતિ દેવ મુરારી. ૪
 ચતુર દિવસ કીનો હઠ પૂરણુ, યદ્યપિ તજ્યો ન રામ સંપૂરણુ;
 ગુરુ મંત્ર ત્યાગે શિષ્ય કોઈ, નિશ્ચે જીવ અધમ ગતિ હોઈ, ૫

સદ્ગુરુ શબ્દ કરે જિય ભંગા, સો શિષ્ય ભોગે નરક નિસંગા;
 ગુરુ ઉપદેશ હૃદય નહિ ધારે, યમપુર જાવત કવન ઉગારે. ૬
 સદ્ગુરુ શબ્દ શીષ ધરિ રાખે, જીવન મુગ્ધ મહારસ ચાખે;
 ગુરુ આજ્ઞા વૃત્તિ નહિ ધારી, જા કરિકે પ્રભુ ભયો દુખારી. ૭
 જનની વચન યાદ મોહિ આવા, સમુજિ મર્મ ઉરમે ગભરાવા;
 જો ધર ત્યાગ વિપિન ધ્રુવ જાવે, હરિ દર્શન ગિન ધર નહિ આવે. ૮
 મેં જનની સન ગિરા સુનાઈ, લે હરિ સંગ આવું ધર માઈ;
 વૃત્તિ વિધન નિરખી મુનિ રાજ પ્રગલ્ભ કષ્ટ ભો સમુજ અકાજ ૯
 અતિ ઉપકાર કીન પ્રભુ આઈ, સખ સંશય મન શંક મિટાઈ;
 ગુરુ ગિન કો જગ જીવ ઉગારે, સુક્ષ્મ શંક વૃત્તિ કો ટારે. ૧૦

દોહા

હરિગુરુ એક સ્વરૂપ લખ. પર્યો ચરણ અકુલાય;
 મેં અનાથ શરણાગતી, સદ્ગુરુ લેહુ નિભાય. ૧
 પ્રેમ વિવશ મુનિ કર પ્રલો, લાલ કલો ઉર લાય;
 સર્વ આશ પુરહી હરી, રે સુત નહિ ગભરાય. ૨

ચોપાઈ

સમય સમજિ મુનિ વચન ઉચારા, સુનહુ સત્ય સુત બોધ હમારા;
 નિયમિત સકલ વેહાર નિભાઈએ, જા કરિ યોગ સિદ્ધિ સુત પાઈએ. ૧
 નિરાકાર મનપે હઠ કીજે, તનાકાર વિધિયુગ્ત રહીજે;
 તત્વ તત્વ પોષત દિન રાતી, મન ઇચ્છા કરિ પૂજ અરાતી. ૨
 પાંચ તત્વ કરિ દેહ બંધાવે, નિર આહાર તન રહન ન પાવે;
 એક દેશિ બુદ્ધિ સુત ત્યાગી, સર્વ કર્મ કરીએ વિધિ લાગી. ૩
 નિયમિત સર્વ કર્મ કોઈ કરહીં, જોઈં જિય સુલભ કાજ સહ સરહીં;
 પ્રથમ પુત્ર દીનો ઉપદેશા, સમજિ સાર તજિએ નહિ લેશા. ૪
 નાહિ ધોઈ નિત કરહુ આચારા, રચિ અનુસાર લેહુ કષ્ટ આહારા;
 મન તન શુદ્ધી નહિ વિસરાવે, જહંલગિ નીતિ નેમ નિભાવે. ૫
 મુનિ કર પકર સંગ ધ્રુવ બાલા, યમુના તટ આયે તતકાલા;
 ધ્રુવ યમુના તટ વંદન કીના, પ્રથમ બોધ ઉર યાદ પ્રવીના. ૬
 ગદગદ કંઠ ભયો ધ્રુવ બાલા, ગુરુપદ વંદે સમુજિ કૃપાલા;
 ધ્રુવ વિવેક લખિમુનિ મન હરપા, પ્રેમ વિવશ શિશુ શિર કર પરસા. ૭
 મુનિ નિજ કર અસ્નાન કરાવા, વાર વાર ઉરતે લિપટાવા;
 હરિ ગુરુ હર્ષિ હૃદય જોહિ ચલાવા, સો જન જીવન મુગ્ધ સમાવા. ૮

કરિ અચાર ફિર તર તર આવા, મધુર વિપિન ફલ મુનિ કર લાવા;
મમ કર આજ જીમ મમ ભાઈ, હરિહર હર્ષ હોય મન માંધ. ૯
જન ઉર હરિહર રહત સદાઈ, જનમુખ ભોજન કરિ તૃપ્તાઈ;
પૂરવ જન્મ પુણ્ય ફલ પાવા, જોહિજન નિજકર ભગત જિમાવા. ૧૦

દાહા

ખીજ વૃક્ષ સમ એકતા, જન હરિ એક સ્વરૂપ;
યુ' જન સેવે સમજિકે, લે સુખ મુગ્ધ અનૂપ. ૧
ધ્રુવ ઉર ઉપજી એકતા, સદ્ગુરુ શબ્દ પિછાન;
કો કૃપાલ સદ્ગુરુ સરિસ, જગમે કૃપા નિધાન. ૨

ઓપાઈ

ઉભય પ્રેમ ઉપજ્યો અતિ ભારી, જન હરિ ઉરમે' એક વિચારી;
મુનિમનધ્રુવ હરિભગત પિછાના, હરિ સ્વરૂપ મુનિકો ધ્રુવ જાના. ૧
ઉભય શરીર પ્રેમ ઈક પૂરણ, નિર વિકારિ દે ભક્ત સંપુરણ;
હર્ષિ ઉભય ઉરમે હરિ ધ્યાવા, વિપય ભાવ ઉર તર્ક મિટાવા. ૨
સદ્ગુરુ શિષ્ય રામ ધુની પ્યારી, અપર તર્ક ઉર આશ વિસારી;
પ્રથમ સર્વ ગુરુકો શિષ્ય દીના, ગુરુ બોધે લખિ પાત્ર પ્રવીના. ૩
મિથ્યા તન અભિમાન મિટાવા, ભલે ભગત સદ્ગુરુ ઢિગ આવા;
નામ રૂપ માયા જડ સારી, સો સદ્ગુરુ ઉર આશ નિવારી. ૪
સદ્ગુરુ શિષ્ય ભયા મત એકે, હરિહર હર્ષિ નેન નિજ પેષે;
લેન દેન વસ્તુ ઈક રામા, ઉરમે' અપર રહ્યો નહિ કામા. ૫
સદ્ગુરુ શિષ્ય એક ઉર એસી, ઈનતે અપર દશા કહે કૈસી;
જીવન મુગ્ધ જોહિ જન જાનો, હરિહર પ્રગટ ભલેહિ જોહિ માનો. ૬
વિશ્વ ભાગ પ્રગટે જન એસા, ધર્મ સનાતન હિત ઉપદેશા;
જો જિવ હર્ષિ ચરણ જોહિ જાવે, કરિ સુબોધ અજ્ઞાન લઠાવે. ૭
બડે ભાગ્ય ભેટે જન એસા, જન્મ મરણ દુઃખ રહે ન લેશા;
દેવર્ષી લક્ષણ યહ પૂરા, નિર અભિમાન શિષ્ય ધ્રુવ સૂરા. ૮
હરિહર કૃપા બને એહિ ભાઈ, નહિતર બને ન અપર ઉપાઈ,
સમય સમુજિ મુનિ નેન ઉત્તારા, લખિ અવસર ધ્રુવ કીન અચારા. ૯
ધ્રુવ કર નીર સીંચ ગુરુ ચરણા, પીવત પ્રેમ વ્યથા કહા વરણા;
મુનિ ફલ ફૂલ કીન હરિ અર્પણ, તનમન ધન ધ્રુવ કીન સમર્પણ. ૧૦

દોહા

હરિપ્રસાદ જન હર્ષિકે, મુનિ કરતે ધ્રુવ લીન;
 ગુરુપ્રસાદ પાવે પ્રથમ, બોલ્યો પુત્ર પ્રવીન. ૧
 પ્રથમ વિપિનફલ મુનિલિયે, ફિર ધ્રુવ લીન અહાર;
 શિષ્ય સપુત ગુરુહરિ લખે, નિયમિત એહિ વ્યવહાર. ૨

ચોપાઈ

રૂચિ અનુસાર વિપિન ફલ પાવા, સમય સમજિ મુનિ વચન સુનાવા;
 રે સુત શંક હોય મન માંડી, કહો કેહું સત સહ સમજાઈ. ૧
 પ્રાણુ પોષકે ધ્યાન ધરીજે, તો નિર્વિઘ્ન લાભ તપ લીજે;
 સુર તરુ કામધેનુ માનવ તન, સુર પતિ સુર મુનિ ચહ અપને મન. ૨
 જગત સિંધુ તરણી નર દેહી, ગુરુ ખેવટ મિલિ ઉતરે જેહી;
 જીવ ચરાચર તન અજ્ઞાના, નરતન શ્રેષ્ઠ મિલે શુભ જ્ઞાના. ૩
 સત મિથ્યા નર તન કરી જાને, અવર અમિત તન નહીં પિછાને;
 કરિ સત સંગ રામ ગુણુ ગાવે, પ્રગટ દર્શ નર તન હરિ પાવે. ૪
 વિશ્વ જીવ તન કેદિ કહાવે, નર તન મુગ્ધ દ્વાર જિય પાવે;
 પ્રબલ પુણ્ય માનવ તન ધરહી, કરિ હરિ ભજન સંશે સેહે હરહી. ૫
 નર તન પાય કરહિ વિધિ કર્મા, સો જન સમજેહિ ધર્મ અધર્મા;
 ધારિ નર દેહ ભગિત નહિ ભાવા, ગિરી શિખર જ્યું ઉપલ ગિરાવા. ૬
 જો જિય મર્મ લખે નર દેહી, સુમરિ રામ હો રામ સનેહી;
 અન્ન વસ્ત્ર જલતે તન પાજો, વિષ વત વિષય વિશ્વ સહ ટાજો. ૭
 નિયમિત પત્ર ફૂલ ફલ આહારા, સમજી સત્ય સુખોધ હમારા;
 તપ આરેભ કરહુ મમ ભાઈ, ઉરમે રામ હૈ ઇકિતાઈ. ૮
 વિશ્વ ચરાચરકો હરિ કર્તા, સર્વ વ્યાપિ મમ રામ સમરથા;
 હરિ સ્વરૂપ સમજાયો તોહી, સો ઉર ધાર જગત નિર્મોહી. ૯
 હરિ કલ્યાણુ કરહિ સુત તેરા, આશીરવાદ એહિ જન મોરા;
 સર્વ વિઘ્ન જન હરહી મુરારી, સત્ય ભગિત સુત હોહુ તુમહારી. ૧૦

દોહા

મુનિ જન બોધે પ્રેમ યુત, સત્ય સુખોધ ઉચાર;
 પ્રબલ પ્રેમિ ધ્રુવ પ્રાણુ સમ, વચન લીન ઉર ધાર. ૧
 પુલકિ ગાત બોચન સજલ, ગુરુ પંકજ શિર દીન;
 દેવર્ષી આશીષ દઈ, નભ મગ ચલે પ્રવીન. ૨

ચોપાઈ

ગુરુ વિષ્ણોહ લખિ ધ્રુવ ગભરાવા, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવા;
 ગુરુ વિષ્ણોહ સમ દુઃખ નહિ દૂખ, જે ગુરુ ભગત મર્મ જેહિ સૂઝા. ૧
 સદ્ગુરુ સમ કો અપર સૈંગાતી, જીવ સનાતન સર્વ સજ્જતી;
 જગત સિંધુ ગુરુ ગિન કિમ તરહીં, કોટિક કષ્ટ જીવ ભલ કરહીં. ૨
 કોટિક તિર્થ કરે પુણ્ય સગહી, ગુરુ ગિન મુક્તિ ક્ષેત્રે નહિ કમહી;
 ગુરુ ગિન કષ્ટ કરે તપ કોષ, અમિત ઉપાય જ્ઞાન નહિ હોષ. ૩
 વિવિધ પ્રકાર કરહિ પુરુષારથ, ગુરુ ગિન સરે ન એકહિ સ્વારથ;
 તજિ ગુરુ ભગિત હરી હર કરહી, નર હરિ નાથ હૃદય નહિં ધરહી. ૪
 મો મન પૂર્ણ ભયો વિશ્વાસા, સદ્ગુરુ હરે સર્વ જિય ત્રાસા;
 જય ગુરુરાજ કૃપા એહિ કીજે, માનસિ ધ્યાન દર્શ પ્રભુ દીજે. ૫
 દ્વીતીયે દિવસ કરે ક્ષત્ર અહારા, જ્યાં લગિ ધ્યાન ધરે ઇક ધારા;
 એક માસ એહિ નેમ હમારા, આગે હોય કરહિ કરતારા. ૬
 મો મન ધારિ ન હોય મુરારી, દાસ કરહિ કષ્ટ રજ તુમહારી;
 પ્રગલ્ભ પ્રેમ ધ્રુવ તર તર આવા, કરિ આસન હરિ ધ્યાન લગાવા. ૭
 શંકા રહિત રામ ગુણ ગાવા, માનસિ સેવ અપન ચિત ચલાવા;
 હરિ સ્વરૂપ ગુરુ કહિ સમજવા, સો હર નિરખત પ્રેમ બઢાવા. ૮
 જગદાકાર વૃત્તિ ચિત અપના, પલટે સમજિ સર્વ જીવ સ્વપના;
 રે મન અમિત જન્મ ભટકાવા, ઠેરહુ હર ગુરુ જ્ઞાન બતાવા. ૯
 હરિ પદ ધ્યાન ધરહુ મન મેરા, હો કલ્યાણ અવશ્ય જિય તેરા;
 હરિહર ભગિત વિના ભટકાયો, હરિ ગુરુ કૃપા ઉલટિ ધર આયો. ૧૦

દોહા

એહ વશ વિકલ વિદેહ ધ્રુવ, હરિ સ્વરૂપ હર લીન,
 શુદ્ધ હૃદય આસન દહ, વંદે ભગત પ્રવીન. ૧
 હરિ પંકજ રજ શીર ધરિ, એહહુ આસન ધાર;
 નરહરિ જન રક્ષા કરે, રહે રામ ઇક તાર. ૨

નારદકાંડ સંપૂર્ણ.

ધર્મ કાંડ

ચોપાઈ

ધ્રુવ ધરિ ધીર ધર્મ મગ ધાવા, ધર્મ ધુરંધર ધ્યાન ધરાવા;
 શ્વાસોશ્વાસ રામ ધુનિ લાગી, ઉરતે વૃત્તિ રકુરે નહિ આગી. ૧
 પ્રથમ પ્રેમ વશ રામ કહાવા, સગતે અધિક મંત્ર એહિ ભાવા;
 હરિ પદ વૃત્તિ ભઈ સ્થિર કેસે, પક્ષ હીન ભૂધર સ્થિર જૈસે. ૨
 ધ્રુવ સ્થિર ચિત્ત પરમ વૈરાગી, અસહરિભજેસો જનખડભાગી;
 ચહાં નારદ મુનિ નભ મગ ધાવા, ધર્મરાય ભેટન ચિત્ત ચહાવા. ૩
 ધર્મપુરી પંથે તતકાલા, સત સંગતિ મુનિ પ્રેમ વિશાલા;
 ધર્મ સભા નારદ મુનિ આગે, યમ યમ નાથ નિરખિ ચુખ પાગે. ૪
 સર્વ ઉડી મુનિ વંદન કીના, ધર્મરાય ઉર પ્રેમ નવીના;
 અતિ ઉત્તમ આમન જોદાવા, પ્રગલ પ્રેમ વિવિ પૂજ્ય કરાવા. ૫
 કરિ ચરણોદક ભવન સિંચાવા, નિજપુરતે મનુ અધમ વિલાવા,
 જય મુનિનાથ કૃપા ભલ કીની, લખિ લઘુદાસ શુદ્ધિ મોહિ લીની. ૬
 સગતે અધમ અધમ મમ કર્મી, નહિ સમજૂ કછુ ધર્મ અધર્મી;
 અમિત જીય પાપી યહાં આવત, જિનકો કર અદિ ત્રાસ દિખાવત. ૭
 જો જિય પાપ કરહિ નર નારી, દેત ત્રાસ તેહિ પાપ ધિચારી;
 ઇકતે એક નર્ક દુઃખ ભારી. લખિ કલપત જિય ત્રાસ કરારી. ૮
 નીચ કર્મ દીનો કરતારા, પ્રગટે પૂરવ પાપ લમારા;
 જોહિ જિય કર્મ ચિત્ત જોહિજોરા, હરિ ભેજત જિયકો જોહિ ઠોરા, ૯
 સમજિ મર્મ અપનો મન માઈ, સમરિ રામ મુનિ દિવસ ગુજર;
 ઉરમહિ આશ પ્રગલ જન દર્શન, પઠવે તોય હોય હરિ પરસન. ૧૦

દોહા

પ્રગટ ભાનુ સોઈ ભલો, ભવન પધારે સાધ;
 પાપ વિલય પદ પરસતે, સંગતિ હરે પ્રમાદ. ૧
 જીય ઉધારણ એક જન, વિદિત વિશ્વ કહે વેદ;
 રામકૃપા જોહિ જીયપે, સો જનહિ યહ ભેદ. ૨

ચોપાઈ

જય મુનિનાથ સર્વ અવ હરતા, જન સમકો જગ અપર સમરથા;
 મોહિ યમરાજ કહે સંસારા, જાત્રત સ્વપ્ન ડરે જિય સારા, ૧

પાપી યમતે અધિક કહાઉં, જીવન મુગ્ધ લાભ કિમ પાઉં;
 યદ્યપિ હરિ કરહિ મોહિ કાળ, અધમ તરે કરિ સંત સમાળ. ૨
 મમ અધ હરણુ આપ પ્રભુ આવા, હરિ ગુરુ કૃપા મર્મ મેં પાવા;
 વિનય કરત અતિશય વ્રેહ જાગી, ધર્મરાય સમ કો જાડભાગી. ૩
 જે જન હરિહર હિત વ્રેહ ભારી, યા સમ કો જગમેં તપ ધારી;
 જીવન મુગ્ધ લાભ સોઈ પાવે, યા સમ કો જાડભાગ કહાવે. ૪
 હરિજન દર્શ કરહિ મુખ રૂપા, સો શઠ વિપિન વૃક્ષ જિમ સૂડા;
 નરતન રતન લાભ જિન ખોવા, કંઠન ત્યાગ કાચ મન મોવા. ૫
 ધર્મ રાજ જન કરિ અસ્તૂતી, ભયે પ્રેમ વશ વણા વિભૂતી;
 દેવપ્રી અવસર એહિ ચીના, કહે પ્રેમ વશ વચન પ્રવીના. ૬
 જ્ઞાન વૃદ્ધ વય વૃદ્ધ પિછાની, મુનિ વંદે પદ સમજ સુજની;
 જય મમતાત જીય હિતકારી, કયા મહિમા મુખ કહહુ તુમહારી. ૭
 કર્મ ભેદ પૂરણુ તુમ જાના, સર્વ શ્રષ્ટિ જિવ કર્મ પિછાના;
 મન વચ કર્મ કરે જિય સારા, તુમ ઉર છુપે ન મર્મ લગારા. ૮
 સવ જીવ જાનત જિય ચારી, જીવ ચરાચર તુમ કર દોરી;
 કાટિક જન્ય કર્મ જિય કરહી. સંચિત કર્મ કરહિ સોઈ ભરહી. ૯
 નીચ ઉંચ નહિ ભેદ તુમારે નર સુર ન્યાય કર્મ અનુસારે;
 તુમ ભય ભગિત કરે નરનારી, નહિતર ભજે ન દેવ મુરારી. ૧૦

હોહા

ન્યાય મૂરતી નાથ તુમ, જીવ ચરાચર એક;
 તુમ ભય ભજન પ્રતાપતે, તરિ ગયે પતિત અનેક. ૧
 જીવન મુગ્ધ યથારથી, સત મિથ્યા લખિ ભેદ;
 હર્ષ શોક પુણ્ય પાપતે, તુમ ઉર જરા ન ખેદ. ૨

આપાર્થ

જય મમ નાથ કૃપાકર સાગર, સર્વ શકિત ત્રિય લોક ઉગ્ગર;
 ચૌદે લોક ચતુર જિય ખાની, કરહી કર્મ કો જાન અજાની. ૧
 સર્વ કર્મ દૃષ્ટા તુમ દેવા, જાનત સર્વ જગત જિય ભેવા;
 યા જગ તિમિર હરે તવ તાતા, ઉરતે તિમિર ન રવી હઠાતા. ૨
 તુમ ઉર તિમિર હરો જન જિય કે, સત્ય લાભ બક્ષો કૃત ક્રિય કે;
 જય રવિનાંદન પરમ કૃપાલુ, તુમ સમ કો જગ પરમ દયાલ. ૩
 પ્રશ્ન એક પૂછું મમ સ્વામી, કહો કૃપા કરિ નાથ નમામી;
 વૃષ ઉત્તાન પાદ ક્રુવ પૂતા, વિપિન વરમો શિશુ તન અવધૂતા. ૪

મધુવન ખીચકહિન તપ ઠાના, ભૂખ પિપાસ ન આશ હેરાના; ૫
 નિડર નિશંક રામ ગુણુ ગાવે, ચિત મન ડિગે ન વૃત્તિ ડગાવે. ૫
 તપિત્યાગી યોગી હક કરહી, યદ્યપિ વૃત્તિ ઠામ નહિ ઠરહી; ૬
 કોટિક કષ્ટ સુલભ સંસારા, સગ્ગતે કહિન વૃત્તિ ઇક ધારા. ૬
 સો ધ્રુવ વૃત્તિ પકર સ્થિર રાખી, સો તુમ લખો સવ જિય સાખી; ૭
 પૂરવ જન્મ કવન તપ ભારા, જા કર વૃત્તિ હરી ઇક ધારી. ૭
 પૂર્વ જન્મ ગાથા ધ્રુવ ગાધ્ય, લખિ લઘુદાસ સરલ સમજાધ્ય; ૮
 આદ અંત મધ જનનહારા, હસ્તામલક સર્વ સંસારા. ૮
 સમય સમુજિર વિનંદન બોલા, જય મુનિ તવ ઉપકાર અબોલા; ૯
 અપધિ હરત જીવતન વ્યાધી, જયુ જન કાટત જીવ હિપાધી. ૯
 તર તન પદલવ ફલ અરૂ ફૂલા, અપર હેતુ જડ મૂલ સમૂલા; ૧૦
 તર સમ સંત વચન અરૂ કાયા, અહોનિશિ પર ઉપકાર અમાયા. ૧૦

દોહડા

નિજ આતમ લખિ અપરકો, અહોનિશિ પર ઉપકાર; ૧
 અમિત યુક્તિ ઉપદેશ દે, કરત જીવ ભવ પાર. ૧
 તુમ સર્વજ્ઞ સુજન મુનિ, જનત પૂછહુ દેવ; ૨
 પ્રથમ જન્મ ધ્રુવ વારતા, કહુ જનૂ કહુ ભેવ. ૨

ચોપાઈ

જય મુનિનાથ કૃપા કર સાગર, તારણુ જીવ જગત ઉજિયાગર; ૧
 સંત સમાન અપર કો કર્તા, સવ વિશ્વમે સંત સમરથા. ૧
 અકરણુ કરણુ સંત સમ દૂજ, વિદિત વેદ નિશ્ચે મોહિ સૂઝા; ૨
 ત્રિગુણુ રૂપ માયા વિસ્તારા, નામ રૂપ પ્રગટે ગુણુ સારા. ૨
 ઇશ્વર સર્વ જીવ ઉર સાખી, વિશ્વ ચરાચર કર ધરિ રાખી; ૩
 કર્મ પ્રધાન કીન કરતારા, હરિહર અજ ત્રિય દેવ દુખારા. ૩
 કર્મ રેખ કોઈ શકે ન ટારી, કર્મ ગતી નર સુર ગય હારી; ૪
 ત્રિશ્ચે જીવ ચરાચર સારા, કર્મ ગતી ચુપ રહે ગિચારા. ૪
 તર્ક અપાર કર્મ ગતિ ગાઈ, યદ્યપિ કોવિદ રહે લજાઈ; ૫
 આખિર કહિન કર્મ ગતિ ગાવા, નરસુર પંડિત અસુર લજાવા. ૫
 એસી કહીન કર્મ ગતિ ભાઈ, સો સંગતિ કરિ સહજ વિલાઈ; ૬
 સંત કૃપા કરી જો અપનાવે, કર્મ ગતી જોહિ સહજ વિલાવે. ૬
 ત્રણુ રજ લઘુ વાયુ કરિ સંગા, ગિરિ શિર ઠેરે સહજ નિસંગા; ૭
 જન હમાયુ પર પ્રેમ મિલાવે, નિચતે નિચ પરમ ગતિ પાવે. ૭

પ્રેમી જન બોધે ગુરુ જ્ઞાની, પરમ પ્રાપ્તિ સત પાત્ર પિછાની;
ઉત્તમ ભ્રામ બીજ કૃપિ બોવે, પાપ નીર ઉત્તમ ફલ હોવે. ૮
યું જનકો ગુરુ જ્ઞાન ગતાવે, જ્ઞાનાગ્ની કરિ કર્મ જરાવે;
જીવન મુગ્ધ લહે જન પૂરા, જન્મ મરણ જન જરે ઐક્યરા. ૯
યા વિધિ જ્ઞાન કહ્યા સમજાઈ, અકરણ કરણ સંત સમ નાઈ;
કાક હંસ કરહીં સત સંગા, અધમ તરે જિમ પરસત ગંગા. ૧૦

દોહા

પામરતે પરિશ્રમ સમ, જો સત સંગતિ હોય;
લોહ હેમ તર મલય સમ, ભિન્ન કહે નહિં કાય. ૧
સપ્તર્ષી વ્રજ ભોમિકા, મમ ભગિની તટ નાથ;
પ્રેમ યુગ્ત ચર્યા કરત, ઐક્યે તર તર આય. ૨

ચોપાઇ

ઇતને એક બધિક તહાં આવા, મૃગ મારી ખલ ખંભ ભરાવા;
ઉભય શશા ટેરે નિજ લાડી, કંઠ નાડિ અધમી જોહિ કાટી. ૧
મુનિ મન ઉપજી પરમ ગિજ્ઞાની, અધમી દર્શ ધર્મ હો હાની;
શંકર ભયો તન કાલ સ્વરૂપા, અતિશય વિકલ ભયે મુનિભૂપા. ૨
પર્મ ધર્મ મય પુરૂષ પ્રવીના, વ્યાપક રામ સર્વ ઘટ ચીના;
હિંસા રહિત વચન મન કર્મો, મન વચ કર્મ કરત રત ધર્મો. ૩
કામ ક્રોધ છલ છીદ્ર વિહિના, પિયુષ રામ રસ પ્રીત પ્રવીના;
સર્વ વિશ્વ અપનો ઐગ જાને, નીચ ઉંચ ઉર ભાવ ન આને. ૪
અપર દુઃખ કાર આપ દુઃખારી, અપર જીવ સુખ આપ સુખારી;
સર્વ આપ આપે સહ જાને, દષ્ટા દેવ સર્વ હરિ માને. ૫
પાપ કર્મ કોઉ શબ્દ સુનાવે, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવે;
હિંસક કર્મ નૈન કહું દેખે, સો પલ નરક વાસ સમ લેખે. ૬
સંત હૃદય નવનીત સદાઈ, રામ ભગિત કરિ યહ પ્રભુતાઈ;
સુજન સંત જ્ઞાની ગુણ એલા, સત્ય લખે જોહિ રામ સનેહા. ૭
સપ્ત ર્ષી લખિ અધમ અનારી, વ્રેહ વશ વિકલ મુની દુખ ભારી;
બધિક પાપ કરણી મુની જાણી, કો પ્રકાર ઉગરે યહ પ્રાણી. ૮
જય હરિ દેવ સાક્ષિ કરતારા, કર્મ બધિક તજ કવન પ્રકારા;
વિશ્વનાથ પ્રભુ વિનય સુનાઈય, બાનિ પ્રેરક અધ કર્મ છોડાઈય. ૯
ઇતને બાધક મુનિન ઢિગ આવા, પાછ દર્શ પદ સહજ રૂકાવા;
જન દર્શન ઉપજ્યો સદ્ ભાઉ, મુનિ મૃગિયા કહ્યુ ભોજન પાઉ. ૧૦

દોહા

ઉભય શશા મૃગ એકકો, મુનિજન કરિય અહાર;
ત્રપ્તિ હોય નહિ યાહિતે, લાવહુ અપર સંહાર. ૧
પરમારથિ મતિ ધીર જન, બોધે વચન વિચાર;
સુગરે કર ભોજન કરે, તુગરે કર ન અહાર. ૨

ચાપાઈ

કહે બધિક કહા સુગરા કહીએ, પશુ પક્ષી મોહિ મર્મ લખાઈએ;
ગિરિવર ગુહા કે વિપિન રહાવે, જિનંદા મારિ તુરત હમ લાવે. ૧
સત્ય કહો મુનિ કરો ન ભેદા, મૃગયા નિપુણ હુમે નહિ ખેદા;
ભુખે સપ્ત તુમ લેહુ અહારા, મૃગયા ખેલન કર્મ હમારા. ૨
બધિક વચન મુનિ મર્મ લખાવા, સરલસ્વભાવ સમજિ સુખ પાવા;
એ નહિ જનત ધર્મ અધર્મ, મમ મુખ વચન લખ્યો નહિ મર્મ. ૩
મુનિ કહિ બ્રાત દીન વિશ્વાસા, ધરિ શિકાર ખેહહુ મમ પાસા;
રે મમ તાત ખેહ હિગ આઈ, મમ મુખ વચન સુનહુ ચિત લાઈ. ૪
પાઈ રજા મૃગયા ધાર દીના, પાસ ખેદિ કહુ વંદન કીના;
સુનહુ તાત ઉત્તમ તન પાઈ, નીચ કર્મ કયું કરત સદાઈ. ૫
સખતે અધિક પાપ એહિ કર્મ, કળ છુટહી જિવ વિકટ અધર્મ;
પૂરવ જન્મ પાપ તેં કીના, જે હિત જન્મ બાધક ધર લીના. ૬
ફિર એહિ કર્મ કરત ચિત લાઈ, ધોર નરક ભોગહિં મમ ભાઈ;
માત તાત બ્રાતા સુત નારી, એક ન ચાલે સંગ તુમહારી. ૭
જે હિત કર્મ કરે અતિ ભારી, આખિર ચાલહિ સર્વ વિસારી;
તવ કર પકરિ ચલહિ યમ રાજન, રોવહિ કુટુંબ સરે નહિ કાળ. ૮
જેહિ અવસર કોઉ સંગ ન અપના, ઉગ્ર કષ્ટ વશ કરહિ કલપના;
જે કહુ કર્મ કીન સોઉ સંગા, અપર સંગ તજિ ચલ્યો અસંગા, ૯
રામભજનગિન કિમકાર છૂટે, વાર વાર જાલિમ જમ ફૂટે;
અધઃ ઉર્ધ્ધ ધરહીં અવતારા, હરિ ગિન કવન છુડાવનહારા. ૧૦

દોહા

વિશ્વ ચરાચર જીવકો, સાક્ષિ સદા હરિ દેવ;
યાતે પાપ ન કીજિયે, સુનહુ બધિક યહ ભેવ. ૧
પાપ વિવશ જમ પકરિકર, મારહિ ગુરજ અપાર;
સમજ બ્રાત મન શોચિકે, તજિએ કર્મ અસાર. ૨

ચોપાઈ

સર્વ જીવ અપને સમ જાનો, સગમે આતમ રામ પિછાનો.
 પંચ તત્વ અપનો તન ભાઈ, સો પાંચુ તન મૃગા દેખાઈ. ૧
 અપન ઇંદ્રિ દશ સોઈ ઇંદ્રિ, સમજિ મર્મ સર હણો ન તિનકે;
 અપને માત તાત કુલ પ્યારા, ઇંદ્રિ પુત્ર કુટુંબ પરિવારા. ૨
 સર્વ ભોગ ધર શયન તુમારે, ઇંદ્રિ જલ ભોજન વિપન વિહારે;
 હર્ષ શોક તુમરે ઉર આશા, મિલ વિછોલ યહ પશુહિ ઉદાસા. ૩
 વિષય ઇંદ્રિરસ તુમહિ પિયારા, તુમ સમ સર્વ પશુ વ્યવહારા;
 સમજિ અપન સમ કરહુ ન ધાતા, તવ કલ્યાણ હેતુ સમજતા. ૪
 અપની ધાત આપ કિમ કીજે, સમજિ તાત અધ કર્મ તજીજે;
 યે સત ગોધ લહે સોઈ સુગરા, નહિ માને સોઈ શક નર નુગરા. ૫
 સુગરા સુને ગુર મુખ જાની, જ્ઞાન સુને નહિ નુગરા પ્રાની;
 સહગુર શબ્દ શીશ પર ધારે, સો સુગરા નિજ કાજ સુધારે. ૬
 જાની સંત કરહિ ઉપદાસી, સો નુગરા નર નરક નિવાસી;
 સુગરા જીવ સંત કરિ સંગા, રતન જ્ઞાન ધન પાય અભંગા. ૭
 ધર્મ વિરોધ કરે નર નુગરા, વૈદિક ધર્મ ધરે શિર સુગરા;
 ભક્ષા ભક્ષ ચારી અર જારી, નુગરા કરહી નીચ અચારી. ૮
 સુગરા હરિહર ભગિત કરાવે, નિત્ય કર્મ કરિ સ્વચ્છ રહાવે;
 રે મમ બ્રાત અધિક સુન લીજે, નુગરા સુગરા મર્મ લખીજે. ૯
 નુગરા સુગરા નર તન માંહી, પશુ પક્ષી કોઈ જલચર નાંહી;
 સુગરા ગુર કર શીશ ધરાવે, રામ સુમરિ જન રામ સમાવે. ૧૦

દોહા

સપ્ત રૂપી ઉપદેશ કર, પ્રગલ્ભ પ્રેમ હરિ ધ્યાન;
 પ્રાતઃસમયસમ અધિક ઉર, કહ્યુઅક ઉપજ્યો જ્ઞાન. ૧
 રાઈકો મેર કરે, હરિ ગુર સનમુખ હોય;
 સત સંગતિ પાપી તરે, તર્ક કરો મત કોય. ૨

ચોપાઈ

અનલસંગ જિમ લોહતપાવે, અગ્ની કાજ કરત નિરદાવે;
 જ્યું લટ બ્રંગ અપન સમ કરહી, યું સત સંગ અપર અધ હરહી. ૧
 તિમિર હરે રવિ તેજ વિશાલા, જન અજ્ઞાન હરે તતકાલા;
 અધિક ઉજકિ જાગ્યો મન કૈસે, રાહ વિલગ સૂર શશિ જૈસે. ૨

નીચ કર્મ લખિ ભઈ ગલાની, વેહ વશ વિકલ કહત મુખ યાની;
 હા હત ભાગ કર્મ કહા કીના, કોટિક જીય પ્રાણુ હર લીના. ૩
 નહિ સમજ્યો કછુ સાર અસારા, અહો નિશિ કર્મ કીન અનચારા;
 વેહ વશ વિકલ ઉભય કરી જોરી, મુનિ પદ વંદ બહોર બહોરી. ૪
 લખિ મુનિ મર્મ બહુત સુખ પાવા, અધમી જીય સુજગ હોય આવા;
 નરહરિ નાથ કૃપા ભલ કીની, બધિક જ્ઞાન શુદ્ધી ઉર દીની. ૫
 રામ કૃપા લખિ મુનિ હરસાવા, ગદ ગદ કંઠ નયન જલ છાવા;
 સાક્ષિ રામ સમ કવન કૃપાલા, ભગત ભીડ ભંજન તત્કાલા. ૬
 પ્રેમ મગન નિરખે મુનિ વ્યાધા, નિજ મન ઉપજ્યો પ્રેમ અગાધા;
 નિજ ઉર શોચિ ઉભય કર જોરી, કહન લગ્યો કછુ વચન બહોરી. ૭
 જય રૂપિ રાજ અધમ મેં ભારી, અગ મેં છટિહુ કવન પ્રકારી;
 કર્મ કહોર કીન મુનિ નાથા, જીય અપાર લણે મમ હાથા. ૮
 નિત્ય કર્મ લખિ અધમ કમાવા, પાપ શબ્દ મુખ નાહ સુનાવા;
 લખિ કુલ કર્મ કાજ એહિ કીના, ધર્મ અધર્મ મર્મ નહિ ચીના. ૯
 મેં અધમી પાપી મતિ હીના, તુમ જ્ઞાની મુનિ પુરૂષ પ્રવીના;
 કવન પ્રકાર હર અધ ભારી, સોહિ બોધહુ મુનિ હૃદય વિચારી. ૧૦

દોહા

કવન કર્મ કરિ પાપતે, મુગત હોઉ મમ તાત;
 સો સત કર્મ બતાધ્યે, લખિ મુહિ અધમ અનાથ. ૧
 નુગરે સુગરે શબ્દકો, મર્મ લખ્યો મુનિ રાજ;
 મેં નુગરા સુગરા તુમે, પરસિ કરો મમ કાજ. ૨

ચોપાઇ

પ્રખળ પ્રેમ વશ ભયો નિપાદા, મુનિ મન ઉપજ્યો હર્ષ અગાધા;
 સમય સમુજ મુનિ વચન ઉચારા, રે મમ બ્રાત ન હોઉ દુખારા. ૧
 વિશ્વનાથ હરિ કિરપા કીની, પાપ પુન્ય શુદ્ધી તુહિ દીની;
 નરહરિનાથ દ્રષ્ટિ તુહિ દેખા, તવ તન પાપ રહે નહિ એકા. ૨
 મમ ઉપદેશ હૃદય ધરિ રાખહુ, અહો નિશિ રામ રામ મુખ ભાખહુ;
 સુક્ષ્મ અનલ અમિત વન જરે, રામ મંત્ર તવ પાપ નિવારે. ૩
 પારસ પરસ લોહ પલટાવે, અધમ રામ કહિ રામ સમાવે;
 જ્યું લટ બ્રંગ અપન સમ કરહી, રામ રટત અધમી ભવ તરહી. ૪
 તારક મંત્ર રામ મુનિ ગાવે, કોટિક ગ્રંથ સિધાંત સુનાવે;
 રામ મંત્ર સિંધુ જગ તરણી, બેહિ અધમ ઉધરે બિન કરણી. ૫

પાર જગત તરણો કઠિનાઈ, રટત રામ ઉતરે સુખદાઈ;
 અંધો બહિર નાવ મહિં આવે, બિન પ્રયાસ દધિ પાર લેંધાવે. ૬
 એસે અધમ અંધ બિન કરણી, ઉગરે રામ રટત મુનિ વરણી;
 રે મમ ભ્રાત બધિક સુન ભાઈ, રામ મંત્ર તવ પાપ હઠાઈ, ૭
 આજતે રામ મંત્ર મુખ ગાવડું, હીંસક કર્મ સર્વ વિસરાવડું;
 ભક્ષા ભક્ષ અદાર ન કીજે, તવ કુલકે કર અન્ન ન લીજે. ૮
 તવ કુલ અધમ ડરે મન મોરો, ઈનકે સંગ ભક્ષો નહિ તોરો;
 પાપી નર કર લેત અદારા, વૃત્તિ મલીન હોય નિરધારા. ૯
 જસ અદાર હોવહિ તસ બુદ્ધી, કુરહિ તર્ક ઉર શુદ્ધ અશુદ્ધી;
 અધમ અદાર ડરે જન સારે, વેદ શાસ્ત્ર વરજે મુનિભારે. ૧૦

દોહા

કૂલ પત્ર કૂલ વિપનકે, કરિએ પુત્ર અદાર;
 ઇન્દ્રિ પ્રાણ મન રોકિકે, રટો રામ ઈક તાર, ૧
 હરિ હર અજ ત્રય દેવડો, તર પીંપલ મહિ વાસ;
 કરે પ્રકમા પ્રેમ યુત, તેહિ તર કરડું નિવાસ. ૨

ઓપાઠ

ગેહિ દ્રઢ નેમ પ્રેમ મન રાખે, કરિ હરિ ભગિત રામ રસ આખે;
 ધરિ વિશ્વાસ બોધ મમ માને, સત્ય શબ્દ સોઈ ગુરુ પિછાને, ૧
 દે સદ્ બોધ સોઈ ગુરુ પૂરા, રટહિ રામ સોઈ શીષ્ય સખૂરા;
 બિન સ્વારથ બોધે ગુરુ જાની, સત સમજે સોઈ શીષ્ય સુજની. ૨
 અમિત યુક્તિ ગુરુ જાન બતાવ હિ, લખિ શિષ્યસેન અમર પદ પાવહિ;
 હરિ ગુરુ સંત એક કરિ જાને, સો ગુરુ ભગત અભય સુખ માને. ૩
 સંચિત કર્મ અમિત અધ ભારી, સર્વ હરે ગુરુ દેવ મુરારી;
 રામ મંત્ર ઔપધિ અનુકૂલા, આધિ વ્યાધિ હરહી જિવ શલા. ૪
 રામ મંત્ર રવિ અમિત સમાના, ગુપ્ત મર્મ ગુરુ ભગત પિછાના;
 રામ મંત્ર વડવાનલ કહિયે, જરિ કર્મ કેવલ પદ લધયે. ૫
 રામ મંત્ર સુર તર અધિકેરા, વો માયિક એ અજ્ઞ^૧ પરેરા;
 રામ મંત્ર સમ ડો પદ દૂજ, શ્વાસો શ્વાસ રટા જ્યહિં સૂઝા. ૬
 રામ મંત્ર જ્યહિં મર્મ ન જાના, કોટિક લડ ભલ કરહિં અજાના;
 રામ મંત્ર બિન કાજ ન સરણી, અમિત ઉપાય જીય નહિ તરહિ. ૭

રામ મંત્ર શંકર ઉર પ્યારા, શેષ રસાતલ રામ ઉચારા;
 રામ મંત્ર ઉમિયા મુખ ગાવે, રામ કથા સુનિ ઉર હરસાવે. ૮
 પરમારથ વાદી મુનિ જ્ઞાની, રામ મંત્ર સત ગાથ બખાની;
 કેસરિ નાદ રામ મુખ ગાવે, પાપ પશુ સુન દૂર પલાવે. ૯
 રામ રવી સમ કંઠ પ્રકાશે, હૃદય કમલ જન સહજ વિકાસે;
 અથ અજ્ઞાન હૃદય નહિ રહી, જીવન મુગ્ધ લાભ જિય લહી. ૧૦

દોહા

રામ મંત્ર સત બોધકો, રે સુત હૃદય વિચાર;
 તારક મંત્ર અનાદિકો, અધમ તરે નર નાર. ૧
 શશા કુરંગ શિર કર ધર્યો, મુનિ મન પ્રેમ વિશાલ;
 હો સુચેત તન પલટિકે, દેવ ભયે તતકાલ; ૨

ચોપાઇ

ત્રેલ વશ વિકલ ભયે ત્રય દેવા, પશુ તન કષ્ટ સમજિ જિય ભેવા;
 દર્શન સંત સમુજિ પ્રભુતાર્ક, મુનિ પદ ગિરે પ્રગલ્ભ અકુલાર્ક. ૧
 જય મમ નાથ કૃપા કર સાગર, અધમ જીવ તારણ ઉજિયાગર;
 કરિ તવ દર્શ લાભ હમ પાવા, ત્યાગી પશુ તન દેવ કહાવા. ૨
 કષ્ટ અપાર પશુ તન માંડી, તવ દર્શન વિન છૂટત નાંડી;
 પશુ પક્ષી જલચર તર વ્યાધી, અમિતજન્મ નહિ રહિત ઉપાધી. ૩
 જેલી જીવ પશુ તન જની, કષ્ટ કોપ કહા કહે વખાની;
 ભૂખ પિયાસ ત્રાસ પશુ તનમે, ત્રિવિધ તાપ જનત હમ મનમે, ૪
 કરિ તવ દર્શ ભયે હમ પાવન, અમિતજન્મ અથ ગયે અપાવન;
 સંત દર્શ સમ લાભ ન એકા, કરિ હમ દર્શ પ્રગટ ફલ પેખા. ૫
 નર તન પાપ કરહિ સત સંગા, સો તરહા જિય અવશ અભંગા;
 કોટિક તીર્થ સહજ ફલ પાવે, કરિ જન દર્શ રામ ગુન ગાવે. ૬
 જય મુનિ નાથ સર્વ અઘડારી, કૃત્ય કૃત્ય હમ કૃપા તુમહારી;
 પશુતે દેવ કીન કરતારા, યા સમ અપર કવન ઉપકારા. ૭
 યદ્યપિ નાથ કૃપા યહિ કીજે, નર તન પાપ ભગિત વર દીજે;
 દેવ શરીર હમે નહિ ચળયે, સૂક્ષ્મ તન હરિ ભગિત ન લછયે. ૮
 ભોગ વાસ સુક્ષ્મ તન ભારી, મુગ્ધ હોય જિય કવન પ્રકારી;
 યાતે નાથ દેવ તન ત્યાગી, નર તન મિલે તો હમ બડ ભાગી. ૯

યહિ વરદાન દેહુ મુનિ દેવા, નર તન પાપ કરે જન સેવા;
હરિ ગુરુ સંત મિલે નર દેહી, અવશ બને જિય રામ સનેહી. ૧૦

દોહા

દેવ પ્રેમ વશ પદ ગિરે, મુનિ મુખ દી આશીપ;
સુક્ષ્મ ક્ષેપ શુભ વાસના, કૃપા કરહિ જગદીશ. ૧
દ્વિતિયે વ્યાધકે પદ ગિરે, વિનય કીન કર જોર;
તવ પ્રતાપ હાર જન મિલે, દેવ ગતી ભઈ મોર. ૨

ચોપાઇ

સંત સમાગમકી પ્રભુતાઈ, સ્વર્ગ ચલે સુર ઉર હર્ષાઈ;
દિવ્ય શરીર દેવ પુર આવા, સુર સુરપતિ લખિ મર્મ સુહાવા. ૧
સુર પતિ સુર વંદે ત્રય દેવા, સદ સુર પ્રેમ ભયો લખિ ભેવા;
સુરપતિ સુર ત્રિય કિન્હ ગડાઈ, સંત સમાગમ સમ, કોઈ નાઈ. ૨
કોટિક કષ્ટ કરે જિય કર્મી, સંત સમાગમ સમ નહિ ધર્મી;
કરિ સત સંગ રામ મુખ ગાહી, જીવન મુગ્ધ લાભ જિય પાહી. ૩
સુરપતિ સુર સત સંગ બખાની, ભયે પ્રેમ વશ મર્મ પિછાની;
ચહો નિપધિ મન કરત વિચારા મુનિ કૃપાત્ર પશુ કાજ સુધારા. ૪
પશુ પદ વંદિ સ્વર્ગ પુર પાવા, પશુમમ હિત મુનિ જન ચહો આવા;
જય રૂપિ રાજ કાજ ભક્ત કીના, હરહિ પાપ કર જન્મ નવીના, ૫
મેં પાપી ખલ નીચ ગૈવારા, યદ્યપી નાથ કિન્હ ઉપકારા;
તવ ઉપદેશ ભયઉ વિશ્વાસા, કરિ તવ દર્શ પાપ ભે નાસા. ૬
પીપર તર તર કરિહું નિવાસા, રામ મંત્ર રટિહોં નિજ શ્વાસા;
મમ કુલ નીચ નિવાસ ન કરી હોં, લે ફલ ફૂલ ધ્યાન હરિ ધરી હોં. ૭
ક્ષુધા ખ્યાસ નિદ્રા પરિહરી હોં, પરદખીના પીપર તર કરીહોં;
જય મુનીશ આજ્ઞા શિર રાખૂ, તવ પદ સપથ સત્ય મુખ ભાખૂ. ૮
યદ્યપી નાથ અરજ ઇક મોરી, કૃપા નાથ કય દર્શ બહોરી;
કિમ મમ હૃદય રહે ચિરતાઈ, તવ દર્શન ગિનુ અહો ગુસાઈ. ૯
ગુરુ પદ હરશ કરત જિય જાવે, જમ જલિમ તેહિ નાંહિ સતાવે;
વાર વાર વિનતી પ્રભુ એહી, દાસ જાનિ પુનિ દર્શન દેહી. ૧૦

દોહા

તથા અસ્તુ તવ આશ સત, હમ મિલિહોં નિરધાર;
 હૈ ન હઠ કરિ ભજનતે, હરિ ભગ્તી ઈક તાર. ૧
 અતિ પવિત્ર થત યદ્રિકા, ગૌડ હમ ગવન કરેહ;
 આવૈગે ફિર થત યહી, તૂં હરિ ધ્યાન ધરેહ. ૨

આપાર્થ

ગિરો પ્રેમ વશ મુનિ પદ વ્યાધા, પ્રયત્ન પાપ મુનિ હરે અગાધા;
 દે આશીપ એસે મુનિ નાથા, મુહિ અનાથકૂ કીન સનાથા. ૧
 સંત સમાગમ ધન્ય ગડાઈ, શારદ શેષ પાર નહિ પાર્થ;
 અમિત જન્મ અધ કિયે અપારા, હરિ સત સંગ તરે નિરધારા. ૨
 સખત રૂપી નભ મારગ ધારા, સ્વેચ્છાએં તેહિ આશ્રમ આવા;
 હરિહર દેવ સમજ અનુકૂલા, જુરે સમાધિ જગત સુખ ભૂલા. ૩
 એસે સંત દરસ કોહિ પાવે, ગિનુ પ્રયાસ જિય મોક્ષ સિધાવે;
 સંત વિછાદ સમજ મન વ્યાધા, વિહલ ભયો મન પ્રાણ અગાધા. ૪
 પુનિ અસ આરત વચન પુકારા, જન ગિનુ રક્ષક કવન હમારા;
 જો નહિ ભેટ હોત મુનિ રાગ, મો અધગત સારત કો કાગ. ૫
 સમય સમજિ સોચત મન ભયહિ, કંઈ કાજ આજા ગુરુ દયહિ;
 પીંપર તર ખોજત ભયો અનમે, રામ રામ ઉચરત ભયો મનમે. ૬
 યમુના તટ પીંપર તર પાવા, બહયો પ્રેમ જિમ રામ મિલાવા;
 જોરિ ઉભય કર વંદન કીન્ના, ધન્ય ધર્મ મગ અહ્યો પ્રવીના. ૭
 હરિહર અજ તર માન શરીરા, ભાવરિ ફિરન લગ્યો મતિ ધીરા;
 પીંપર તર તર દેવ નિવાસા, કરત પરિક્રમ હુવ અધ નાસા, ૮
 પીંપર તર હરિ રૂપ કહાવે, મન વાંચિછત ફલ સેવત પાવે;
 તર પીંપર સેવત નર નારી, જિનંદો સુલભ મિલે ફલ ચારી, ૯
 સુત વિત ધામ ધરા પરિવારા, ઉભય શોક સંપતિ સુખ સારા;
 પીંપર તર સેવત સો પાવે, હરિહર અજ લખિ સેવ કરાવે. ૧૦

સોરઠા

અધિક જગે સુખ રામ, કરત પ્રક્રમ્મા પ્રેમ યુત;
 સુધરે કાગ તમામ, પાપ સર્વ પલમે હરે, ૧
 ભૂખ પિપાસ ન ત્રાસ, છૂટે દિન જલ ફલ ભખે;
 વિષ રસ આશ નિરાશ, શુભ આશા હરિમિલનકા. ૨

ચોપાઈ

રામ કૃપા જોહિ જન પર કરહી, ભૂખ પિપાસ જનમ દુઃખ હરહી;
હરિહર દેવ ભગિત ઉર જનકે, કષ્ટ કાલ હરહી હર વાકે. ૧
હરિહર અજ વ્યાપક સુર સ્વામી, જિનકે ભગત કરે કો ખામી;
અધિક બોધ દીનો મુનિ જ્ઞાની, તરૂ પીંપર ત્રય દેવ પીછાની. ૨
ગુરૂ ઉપદેશ અંગ ઉર ધારા, તરૂ ભાવરિ મુખ રામ ઉચારા;
છટ્ટે દિન મન કીન વિચારા, યમુન ન્યાય ક્ષત્રીન અહારા. ૩
ફિર વેલિ ફિરન રામ વલિ પ્રેમા, કયો ન તરે જિનકે યલિ નેમા;
સખત દિવસ નિજ ઘર નહિ આવા, અધિક સગ્ગત સર્વ મિલિ ધાવા. ૪
સજિ સર ભાથ અમિત ઉતપાતી, વિચરે વિપિન કરત પશુ ઘાતી;
શદાવચરત યમુના તટ આવા, પીપર તરૂ નિજ ભ્રાત દિખાવા. ૫
કરિ કિલકાર ભયે સગ્ય ભેરે, પશુપક્ષી હાન લાય ધનેરે;
હાહ કરત યકત યહુ યાની, લખ્યો અધિક નિજ જાત પિછાની. ૬
રે ભ્રાતા કિમ ભયો દિવાના, ફિરત તરૂન તલ હોત હેરાના;
હાહ ભ્રાત કહ્યુ કહ સમુગ્ગત, કયો તરૂ ઓર ફિરત ગભરાઈ. ૭
રચિ અનુસારલિ લેહુ અહારા, દનિ લાયે પશુ પક્ષી અપારા;
હિંસક શબ્દ સુનત તેલિ વારા, કંપત તન કદલી અનુહારા. ૮
સતિ કર પકરિ લીન વ્યભિચારી, જયુત્રિય સંગ દુઃખી અહ્યારી;
દેખહુ રામ ભગિત પ્રભુતાર્થ, હરેહુ પાપ ઉર દયા બહાર્થ. ૯
સર્વ જીય મૈલ રામ પિછાની, નિજ સમસમજ લીન સગ્ય પ્રાની;
રામ રામ કારભાન ભુલાવા, અધિક સગ્ગત સર્વ ગભરાવા. ૧૦

દોહડા

અધિક સગ્ગતિ સગ્ય ભગે, સમજે કાલ સ્વરૂપ;
સભય હોય નિજ ગૃહ ચક્ષે, ચે હરિ ગતી અનૂપ. ૧
નરહરિ વ્યાપક વિશ્વમે, ઉર પ્રેરક ગોપાલ;
અપને શિશુ હરિ સમજિકે, કષ્ટ હરે તતકાલ, ૨

ચોપાઈ

હુઈ સચેત ચહુ ઔરહિ દેખા, અધિક અંધુ એકો નહિ પેખા;
દેખા પશુ પક્ષી યહુ મારા, કંપિ હૃદય મુખ રામ ઉચારા. ૧

રે હત ભાગ બંધુ કહા કીના, મમ હિત પશુ પક્ષી દુઃખ દીના;
 પ્રયત્ન પાપ નહિ હરેહુ હમારા, અધમ સજ્જત કન ઉપકારા. ૨
 પાપી કુલ જનમે જિય પાપી, કિમ કરિ છૂટહિ પાપ અમાપી;
 પૂરવ જન્મ પાપ પ્રભુતાર્થ, મેં જનમ્યો પાપી કુલ માંહી. ૩
 તજિ કુલ કર્મ વિપન મહિ આવા, યદ્યપિ પાપી દર્શ દિખાવા;
 મમ હિત હને જીય ખલ સારા, કિમ કરિ છૂટહિ પાપ અપારા. ૪
 જય હરિ સર્વ વ્યાપિ મમ દેવા, હીંસક કર્મ લખો સગ ભેવા;
 હીંસક કર્મ પાપ લખિ ભારી, રામ રામ મુખ ગિરા ઉચારી. ૫
 પીપર સન્મુખ શીશ નમાવા, હો સુચેત પશુ પક્ષિ પલાવા;
 પક્ષી ગગન વિપિન પશુ ધાવા, યાદિક મર્મ લખિ અનંદ બદાવા. ૬
 પૂરણુ રામ ભયો વિશ્વાસા, જય હરિદાસ કરે કો ત્રાસા;
 હરિહર હરિજન એકહિ રૂપા, પ્રગટ ખેલ મેં લખ્યો અનુપા. ૭
 મેં ખલ નીચ અધમ મતિ દીના, કવન પુણ્ય જન મિત્રે પ્રવીના;
 સપ્ત રૂપી મિત્ર કરણા કીની, પાપ વૃત્તી અંતર હરિ લીની. ૮
 સંત સમાન કવન અવ હરતા, પાપી હરિજન કરહિ સમરથા;
 અખ મેં નર્ક પુરી નહિ જાવહુ, નિત્રે હરિ ગુરુ શરણુ રહાવહુ. ૯
 વેહ વશ કરન લખ્યો સોઈ કર્મા, ગુરુ ઉપદેશ દીન સોઈ ધર્મા;
 છઠે દિવસ પત્ર ફલ પાવે, કરિ અચાર સત કર્મ સંભાવે, ૧૦

દોહા

સંવત દ્વાદશ એક મત, યાદિક વૃત્તિ ઠકિતાર;
 રામ કૃપા તપ તેજ ખલ, મુનિ મન ભયો વિચાર. ૧
 સફલ ભગ્તિ તપ યાદિકકો, પૂરણુ હરિ વિશ્વાસ;
 સપ્ત રૂપી તજિ અદ્રિકા, વળ થલ કીન નિવાસ. ૨

ચોપાઈ

રવિ નન્દનિ તટ કરિ અસ્નાના, યાદિક પાસ મુનિ કીન પયાના;
 યમુના તટ પીપર તર આવા, રામ મંત્ર ધુનિ ભૂમિ સુનાવા. ૧
 પાસ આય મુનિવર જહાં દેખા, ભૂમિ દાર ચહું ઓર વિશેખા;
 ફિરત ફેરિ મુખ રામ ઉચારે, સમજિ મર્મ મુનિ શબ્દ પુકારે. ૨
 રે ગુરુ ભગ્ત સુનહુ શિષ્ય શ્રરા, સર્વ પ્રકાર તુમે તપ પૂરા;
 તુમ હિત સપ્ત રૂપી હમ આવા, માગુ પુત્ર વર તુમહિ સુહાવા. ૩

સુનિ મુનિ વચન હૃદયહરસાવા, પ્રેમ વિવશ ભૂખાહિર આવા;
 કરિ મુનિ દર્શ હર્ષ ભો ભારી, ગિછુડે બાલ મિલી મહતારી. ૪
 ગુરુપદ ગિરત ભઈ ગતિ કેસી, પાપી મિલે અમર પુર જેસી;
 કુંભક પ્રાણુ બાન વિસરાવા, નિજ સુત સમમુનિ હૃદય લગાવા. ૫
 રગત માંસ વિન પીંજર સુકા, હરિ ગુરુ દર્શ દાસ અતિ ભૂખા;
 દર્શ હેતુ તન પ્રાણુ રૂકાવા, વિરહ અનલ તન સર્વ સુકાવા. ૬
 રગ સહ તાર ભયો તન વીણા, લખે મર્મ કોઉ સંત પ્રવીણા;
 પ્રેલ પ્રિયા વીણુ યજ્ઞવનહારી, મર્મી સંત સુનત સુખ ભારી. ૭
 વિન મર્મી કહા મર્મ પિછાને, દર્શી દર્શ ગતી સહ જાને;
 સપ્ત રૂપી ગત સમજ નિપાદા, ઉર મહિ ઉપજ્યો પ્રેમ અગાદા. ૮
 વાર વાર જન શિરકરપરસત, પ્રેમ વિવશ લોચન જલ વરસત;
 જગુ જગુ મમ પુત્ર પ્રવીના, ધન્ય ભગત ભારી તપ કીના. ૯
 મુનિ કર પકર ગોદી મહિ લીના, રકુર્યો પ્રાણુ જગ્યો પરવીના;
 સપ્ત રૂપી પદ વંદન કીના, ચરણ પગાર પિયુષ રસ પીના. ૧૦

દોહા

અધિક ઉભય કર જોરિ કે, પ્રેલ વશ શબ્દ ઉચાર;
 મેં અનાથ શરણાંગતી, કરિએ ભવ નિધિ પાર. ૧
 હરિ ગુરુ દર્શન આશ ઉર, એક ભઈ ભરપૂર;
 હરિ દશન આશા પ્રગલ, ઉર મહિ રહી જર. ૨

ચોપાઇ

જય ગુરુ દેવ અવર નહિં અછએ, નર હરિ નાથ દર્શ કળ લછએ;
 વિશ્વનાથ હરિ દશન પાઉ, રજા હોય સો કાજ કરાઉ. ૧
 સત્ય સત્ય બોલે ગુરુ દેવા, સર્વ પ્રકાર લખૂ હરિ ભેવા;
 વિશ્વ વસ્તુ હમંદ્રા નહી ખ્યારી, સત્ય કહું ગુરુ સપથ તુમહારી. ૨
 જો કછુ દેન ચહો નહિ ચહિયે, શ્રી હરિ મિલે સોઈ મગ લછયે;
 યહિ વરદાન દેહુ ગુરુ દાતા, નર હરિ નાથ મિલે હરસાતા. ૩
 જો કછુ કહો કરું ગુરુ સ્વામી, મિલે કર્મ જોહિં નાથ નમામી;
 બિન હરિ દર્શ હમે નહિ ચેના, જય ગુરુ રાજ કહું કયા બેના. ૪
 ભણેહિ નાથ તવ દશનિ પાવા, જમ કરતે કર પકર છુરાવા;
 ગુરુ કૃપાલ મેટી જમ ત્રાસા, મિલહિ હરી પૂરણ ઉર આશા. ૫

જય મુનિરાજ કૃપા યહિ કીજે, મિલે રામ સોઈ વર દીજે;
 રામ રામ કહિં પ્રેમ બઢાવા, વિકલ વિદેહ નેન જલ છાવા. ૬
 સખત રૂપી જન કર્તા વિચારા, નહિં યે વ્યાધ જ્ઞાન અધિકારા;
 યે તન અધમ તજલિ હરિ ધ્યાના, અપર શરીર હોઈ ધન જ્ઞાના. ૭
 યદપિ રામ મિલન ઉર આશા, ઘિન હરિ મિલે ન જય દુરાશા;
 વ્યાપક રામ લખન કહિનાઈ, ઘિન અધિકાર લખે કિમ ભાઈ. ૮
 યે જિય ભગિત કર્મ અધિકારી, દીજિયે ઔપધ રોગ વિચારી;
 રે હરિ ભગત જગુ મમ ભાઈ, સત્ય શબ્દ સુનિયે ચિત લાઈ. ૯
 યહ તન અધમ ન રામ મિલાવે, દુતિય જન્મ નિશ્ચે હરિ પાવે;
 યહ તન ત્યાગિ અપર તન ધારા, મિલલિ રામ સત વચન હમારા. ૧૦

દોહા

રે સુત દુતિયે જન્મમે, અવશ મિત્રલિ હરિ દેવ;
 રામ કૃપા સૂઝત હમે, પ્રગટ તુમારો ભેવ. ૧
 સુનત વચન હરસત હૃદય, રામ ચરણ અનુરાગ;
 તન ત્યાગ્યો ગુર ચરણમે, ધન્ય અધિક બડ ભાગ. ૨

ચોપાઇ

મુનિ મન ભયો અચંબો ભારી, યા સમ અવર કવન તપ ધારી;
 રામ રામ મુખ ગિરા ઉચારી, ગુર મુખ પ્રાણ તજ્યો અધ હારી. ૧
 હરિ ગુર સંત પ્રગટ મુખ આગે, કો બડ ભાગ અપન તન ત્યાગે;
 રે ધિન અધિક તોરિ ચતુરાઈ, ચલ્યો અપન તન સહજ વિહાઈ. ૨
 દેખહુ રામ ભગિત પ્રભુતાઈ, પાપિ નિપધિ પરમ ગતિ પાઈ;
 સહ ગુર ચરણ રામ મુખ જપના, કો બડ ભાગ તજે તન અપના, ૩
 નિર દુખ રામ રટત ગુર ચરણા, તજે પ્રાણ અવસર કહા વરણા;
 સખતે શ્રેષ્ઠ ગતી યે ભાઈ, હરિ ગુર કૃપા કોઉ જન પાઈ. ૪
 સો ગતિ સહજ મિલી જન વ્યાધા, શ્રેષ્ઠ સમય મુનિ વદત સૈવાદા;
 સો ગુર ભગત ભગિત મત વાદા, સુમતિ ઉદર પ્રગટે ધ્રુવ બાદા. ૫
 પૂરવ જન્મ ગાથ ધ્રુવ ગાઈ, અલપ મતી કછુ ગાઈ સુનાઈ;
 દેવ રૂપી તુમ મર્મ પુછાવા, તાત સમજિ જિમિ પુત્ર બુલાવા. ૬
 દેવ રૂપી તુમ તાત સમાના, બોલન ચહા મર્મ મેં જના;
 સંત સમાન કવન પિતુ માતા, અમિત યુગિત અજ્ઞાન હઠાતા. ૭

ધર્મ રાય મુનિ વંદન કીના, પ્રેમ મગ્ન મન ભયે પ્રવીના;
સમય સમજિ નારદ કર જોરી, ઉચરે વચન બહોર બહોરી. ૮
જય અધ હરન ધર્મ મમ તાતા, મો અનાથકો કીન સનાથા;
કરિ સત સંગ પરમ સુખ પાવા, પૂર્વ જન્મ ક્રુપ ગાથ સુનાવા. ૯
સુનત ગાથ નીચે ભઈ ભારી, સંત દર્શ હોય કૃપા મુરારી;
સત સંગતિ સમ લાભ ન એકા, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ કથત અનેકા. ૧૦

દોહા

ચિત્ર ગુપ્ત યમ ગણ સમે, લખ સત સંગ અનૂપ;
રામ મંત્ર ઉચરત ભયે, મગ્ન હુયે હરિ રૂપ. ૧
નારદ મન પ્રીતી બઢી, સત સંગતિ પર પ્રેમ;
મહુરત યુગતે વૈ અધિક કહું, હરિ ન શકે યદિ નેમ. ૨

ચાપાઈ

સમય સમજિ મુનિ કર ધરિ વીણા, ચલન ચલત નારદ પરવીણા;
ધર્મ રાય મન સમય વિચારા, જોરિ ઉભય કર વચન ઉચારા. ૧
જય મુનિરાજ કૃતારથ કીના, દે મમ દર્શ પાપ હર લીના;
હરિહર દેવ કૃપા જગ્ય કરહી, તુમ સમ સંત દ્વાર પગ ધરહી. ૨
જોદિ અસ્થલ જન કરહિ નિવાસા, હરહિ પાપ પૂરણ વિશ્વાસા;
કરિ સત સંગ બોધ લે કોઈ, જીવન મુગ્ત લાભ લે સોઈ. ૩
જંગમ તીરથ સંત કહાવે, બડે ભાગ્ય જિનકે ધર આવે;
જડ તીરથ તન પાપ ગમાવે, જન્મ મરણ ઇનતે નહિ જાવે. ૪
જંગમ તીરથ સંત સદેહી, આધિ વ્યાધિ હરિયે દુઃખ દેહી;
સગ તીરથ જડ સુખ નહિ બોલે, યે ગિદ્ ગ્રંથિ શબ્દ કરિ બોલે. ૫
સંત સમાન અવર જગ નાઈ, હરિહર અજ જન કરત બડાઈ;
સંત સમાન સંત જન કહિયે, કરિ સત સંગ મોક્ષ પદ લહિયે. ૬
જગમે જય સોઈ સુખ પાવહિ, કરિ સત સંગ રામ ગુણ ગાવહિ;
વિદિત વિશ્વ જિય સો તપ ધારી, લીન રામ પદ વિપય વિસારી. ૭
જો કોઈ જીય ચહે સુખ અપના, ભજહિ રામ જગ ત્યાગિ કલપના;
પશુ પક્ષી નારી નર કોઈ, રામ રટત એકો ગતિ હોઈ. ૮

૧. બે ધડી

રામ રૂપ તુમ પ્રગટ મુનીશા, તવ પદ દર્શ કૃપા જગદીશા;
 સો યડ ભાગ દર્શ તવ પાવે, કોટિક જનમ અવધિ પુન આવે. ૯
 કૃત્ય કૃત્ય તવ પદ પરતાપા, જનમ મરણુ ભાગ્યે સંતાપા;
 ધર્મ રાજ સંતન જશ ગાવા, ભયે પ્રેમ વશ હિતર ન આવા. ૧૦

દોહા

યમ યમ રાજ પ્રેમ વશ, મુનિ પદ વંદે શીશ;
 સંત સમાગમ હોત હે, કૃપા કરે જગદીશ. ૧
 મુનિ નારદ લખિ મર્મકો, ઉપજ્યો લર્પ વિશાલ;
 રામ સુમાર કરિ વંદના, લીન ભયે તતકાલ. ૨

ચાપાઈ

ધર્મ સભા શાંતી રસ છાવા, જન સત સંગતિ સર્વ સુહાવા;
 યમ ગણુ નિજ કૃત કીન વિવેકા, ક્રિયા નિષેધ કર્મ નિજ પેખા. ૧
 જોલિ અવસર યમ પરમ ગજાની, ક્રોધ પ્રકાર ઉગરે મમ પ્રાની;
 નીચ કૃત્ય કરિ કો સુખ પાવે, સો યમપુર કૃત પ્રગટ દિખાવે. ૨
 ધર્મરાય સન વિનય કરીજે, તજિ અધ કર્મ રામ રસ પીજે;
 યમ ગણુ વૃત્તિ ધર્મ ઉર જની, દિવ્ય દ્રષ્ટિ દેખત જગ પ્રાની. ૩
 ધર્મ રાય ઉર પ્રેમ અપારા, દેખણુ સંત દર્શ ઉપકારા;
 સંત સમાગમકી પ્રભુતાઇ, રામ જપત યમ વિરહ બઢાઇ. ૪
 યમગણુ કર્મ તજન ચહ અપના, કર્મ સુખોધ ધન હરહુ કલપના;
 રે યમ ગણુ કિમ ભયે દુખારે, અપના કર્મ ભોગ જિય સારે. ૫
 કર્મ પ્રધાન કીન કરેતારા, નર સુર તન પ્રગટે ગુણુ સારા;
 જડ ચેતન તન જીય કલાવે, જેસા કર્મ કરે સોઇ પાવે. ૬
 નામ રૂપ માયા મય ભાઇ, સો કર્મન કરિ દેત દેખાઇ;
 કર્મ અને સાધન કરિ ભાઇ, તન સાધન જિય સાધ્ય સદાઈ. ૭
 સુક્ષ્મ કર્મ હોત ઉર ખેલા, સાધન અંતઃકરણુ સુહેલા;
 મન શ્રષ્ટી મનલી કરિ હોવત, કરિ વિકલ્પ ઇચ્છા તર બોવત. ૮
 નિજ શ્રષ્ટી નિર અંકુશ કર્મી, સ્કુરે અપન મન ધર્મ અધર્મી;
 સુક્ષ્મ કર્મ સ્કુરે ઉર મૂલા, ઇન્દ્રિય દ્વાર કર્મ અસ્થૂલા. ૯
 સુક્ષ્મ સ્થૂલ નામ દે કલિયે, યદ્યપી કર્મ ગતી ઇક લખયે;
 વિધિ નિષેધ દે કર્મ સ્વરૂપા, અપન આપ ભોગે લધુ ભૂપા. ૧૦

દોહા

વિશ્વ કર્મ કરતા ક્રિયા, નામ રૂપ જોલિ લાય; ૧
રગ્ન હોય સોધ કીજિયે, કયું મનમે પસ્તાત.
કેદ ભવનકો બંધ કર, રહે જોલર જોલિ સંગ;
પકડે છોડે નૃપ રગ્ન, જોલર રહે નિસંગ. ૨

ચોપાઇ

રાજદૂત મહિં અમિત રહાવે, માર પીટ ભય ત્રાસ દિખાવે;
હો નૃપ રગ્ન કરહિ કૃત એસા, પાપ પુણ્ય નોકર કર કેસા. ૧
નર્ક કેદ ઉપરી મુહિ માનો, તુમ યમ ગણુ પ્રભુ દૂત પિછાનો;
રામ રગ્ન સોધ કાજ કરાવે, દાન કરિ ત્રાસ વૃથા તોહિ આવે. ૨
રામ રગ્ન કારજ અનુસરિયે, નીતિ ઉધાપ કાજ નહિ કરિએ;
ઝિપણુ અનન્ન નીર શિતલાઇ, યેહિ વિધિ કર્મ ગતી લખું ભાઈ. ૩
નીતી ભંગ કર્મ દુષ્પદાઇ, નીતી કર્મ સદા સુખદાઈ;
નીતી યુગ્ત કાજ સહ કીજે, જીવન મુગ્ત લાભ ભલ લીજે. ૪
જોહિ અરથલ પ્રભુ દીન નિવાસા, ત્યાં તેહિ કર્મ કરો નિરઆશા;
આશ્રમ કર્મ કરે ચિત લાઈ, ઉભય લોક જીવન સુખદાઈ. ૫
આશ્રમ યુગ્ત કર્મ નિપુણાઈ, જોહિ જન વિશ્વ વિદિત જશ છાઈ;
કર્તા પુરૂષ કર્મ ગતિ થાપી, કે અસ જીય જે શકહિ ઉથાપી. ૬
કર્મ કૃતી સમજે જન સરા, સુમાર રામ પાવહિ પદ પૂરા;
પહરિ ત્રાણ પદ પરમ ખુશાલા, શીશ મુગ્ધ ધરિ અનૈદ વિશાલા. ૭
જીભ દાંત ગિય શોચ્ય ન લાવે, શિશના અધમ દાર હરસાવે;
કર સહ દાર રમે સ્વચ્છ ભાઈ, નિજ નિજ કર્મ સર્વ નિપુણાઈ. ૮
કરતા કર્મ જીય જહિ સૂંપા, નીચ તે નીચ ઉંચ બડ ભૂપા;
જહિ આશ્રમ કારજ સો શોભે, સો મતિ મંદ કરત મન લોભે. ૯
સમય કર્મ નીતી સોઉ રાખે, કરિયે કર્મ સમજિ હરિ સાખે;
નીતી કર્મ મુકિત યેહિ માનો, યે મમ બોધ સત્ય કરિ જાનો. ૧૦

દોહા

ધર્મ રાય મુખ વચન સુન, સમુજિ મર્મ હરખાય;
પ્રેમ યુગ્ત ચરણા ગિરે, જય હુનિ શબ્દ સુનાય. ૧
અપને અપને કર્મમે, સર્વ ભયે પરબુદ્ધ;
જન દર્શન સત સંગતે, સવ મિલે નિય શુદ્ધ. ૨

આપાર્થ

ધર્મ પુરી ઉપજ્યો સુખ ભારી, સંત સમાગમ હૃદય વિચારી;
 રામ મંત્ર મન પ્રેમ બદાવા, નીત્ય કર્મ કરને ચિત રહાવા. ૧
 યહાં નારદ હરિ પુરમેં આવા, કરિ હરિ દર્શ પરમ સુખ પાવા;
 વ્રેહ વશ વિકલ પરે હરિ ચરણા, સો સુખ અમિત કવન વિધિ વરના. ૨
 પ્રેમ યુગ્ત કીની પદ પૂજન, સર્વ વ્યાપિ લખિ ભાવ ન દૂખ;
 ઉગ્ર પ્રેમ કીની અસ્તૂતી, સર્વ સાક્ષિ લખિ વરાણુ વિભૂતિ. ૩
 જય અથ હરણુ કરન ભવ પારા, લખિ ન શકે તવ મર્મ અપારા;
 જય ચરાચર તુમહિ અધારા, છુપે ન તુમ કરિ કર્મ લગારા. ૪
 નામ રૂપ જડ તુમ કરે સારા, વિભુ, વિરાટ, નિજ કર પર ધારા;
 તુમ કરિ પ્રગલ ભઈ જડ માયા, જય ચરાચર પકરિ નચાયા. ૫
 શરણાંગત હરિ હેહુ ઉગારી, વાર વાર પ્રભુ વિનય હમારી;
 તવ જન કષ્ટ ન હેહુ મુરારી, કરહુ ક્ષમા નિજ દાસ વિચારી. ૬
 નરહરિ નાથ વિનય સુન લીજે, કહુ કર જોરિ ક્ષમા પ્રભુ કીજે;
 તવ પ્રેરિત મેં ધ્રુવ ઢિંગ ગયઉ, કહિ કહુ વચન પરિક્ષા લયઉ. ૭
 ધ્રુવ દહ ધ્યાન લગ્યો તવ ચરણા, પ્રગલ પ્રેમ પ્રભુ કિમ વિધિ વરણા;
 તવ દરશન વિન અપર ન આશા, રટત રામ મુખ શ્વાસો શ્વાસા. ૮
 સરલ સ્વભાવ શાંતિ મન કેસી, વેદ શાસ્ત્ર વરણે મુનિ જોસી;
 ભૂખ પિપાસ આશ મન મારી, શુભ ઇચ્છા ઇક દર્શ તુમહારી. ૯
 વસિ વનવાસ આશ તન ત્યાગી, તવ પદ દર્શ પરમ અનુરાગી;
 શિશુ તન તરજિ ત્યાગ જગ સારો, વસ્યો વિપિન ઉર ધ્યાન તુમહારો. ૧૦

દોહા

કહા કહુ કરતારેકો, ઘટ ઘટ જનનહાર;
 અખિલ અહ્મ વ્યાપક પ્રભુ, નામ રૂપ આધાર. ૧
 એસે શિશુ તન ભગત કો, નરહરિ હેહુ ન ત્રાસ;
 નિરખિ કષ્ટ તેહિ દાસકો, મો મન ભયો ઉદાસ. ૨

આપાર્થ

વિનય કરત નારદ વ્રેહ મારી, હૃદય લગાવત દેવ મુરારી;
 હૃદય મોર પંડજ ૧ મકરંદાર, તો સમ અમર કવન નિર બંદા. ૧
 સંત દયાનિધિ પર ઉપકારી, નિરખિ અપર દુઃખ આપ દુઃખારી;
 પર હિત હરખિ તાત સમ તાકે, કરિ ઉપાય હરહી દુઃખ જાકે. ૨

પર હિત કષ્ટ સહે જન શરા, અપર ઉધાર કરન મતિ પરા;
 જો નહિ સંત હોત જગ માંડી, હરિહર ધર્મ લખે જન નાહી. ૩
 મન તન વચન અપર દુઃખ હરહી, પર ઉપકાર પીંડ લગિ કરહી;
 નિરહંકાર આશ વિપ હીના, શિષ્ય ઉર શંક હરન પરવીના. ૪
 અહો નિશિ એક દશા મન ભાવે, લખિ વ્યાપક મમ રૂપ સમાવે;
 જીવ ચરાચર સમ કરિ લેખે, ભૂલન ઇતર ભાવ નહિ દેખે. ૫
 નામ રૂપ માયા જડ જના, અન્વય આતમ એક પિછાના;
 જડ વસ્તુ વ્યતિરેક સદાઈ, અન્વય આપ સમજિ સુખદાઈ. ૬
 કારજ કારણ માંય સમાવા, સમજ મર્મ અક્ષય સુખ પાવા;
 મેં તું તર્ક સ્મરે નહિ કયહી, નિજ સ્વરૂપ સમજ્યો વિભુ સગહી. ૭
 ત્રિય જગ ભોગ વસ્તુ વિભુ સારી, અદ્ય સમજિ જન રહત સુખારી;
 મિલ વિછાદ જિનકે ઉર નાંહી, અસ્તિ ભાંતિ પ્રિય રૂપ સદાઈ. ૮
 અપર દેખ દુઃખ સંત દુખારી, નિજ સ્વરૂપ સમજે અઘહારી;
 તવ ઉર ભાવ લખૂ મમ ભાઈ, કહું સો સુત નારદ ચિત લાઈ. ૯
 વિશ્વ ચરાચર કર્મ અધીના, કર્મ વિભાગ સમજિ હમ કીના;
 ઉંચ નીચ કરિ કર્મ દિખાવે, ગુપ્ત મર્મ જ્ઞાની જન પાવે. ૧૦

દોહા

સર્વ જીવ કર્મન ગતી, પાવે અપની આપ;
 ભોગે વિના ન છૂટહી, જો નિજ કૃત પુન પાપ. ૧
 પુણ્ય કર્મ સુખ હોત હે, પાપ કર્મ દુઃખ લેહ;
 જ્ઞાનિ, ગુણિ, મુનિ, પંડિતા, વિધિવત કર્મ કરેહ. ૨

ત્રાપાર્થ

યાતે કર્મ ગતી મતિ ગૂઢા, લહે મર્મ જન જ્ઞાન આશ્વા;
 નામ રૂપ મિથ્યા જોહિ જના, ભૂલી કર્મ કરે નહિ આના. ૧
 મમ સ્વરૂપ પાયો નિરમેહી, જિનકે કર્મ રહ્યા નહિ કાઈ;
 જ્ઞાન અનલ જિન કર્મ જરાયા, મમ સ્વરૂપ સોઈસહજ સમાયા. ૨
 જગ લગિ જીવ ન રૂપ સમાવે, તગ લગિ વિધિ વત કર્મ કરાવે;
 કર્મ કર્મ કરિ કર્મ બદાવે, કર્મ કર્મ કરિ કર્મ હદાવે. ૩
 પાપ કર્મ કરિ પુણ્ય નસાવે, પુણ્ય કર્મ કરિ પાપ ન પાવે;
 કર્મ કર્મ મય પ્રોધ અનાદી, જ્ઞાની લખે ન લખે પ્રમાદી. ૪

કરિ પદ ક્રિયા સ્વદેશ સિધાવે, ક્રિયા નાશ નિજ દેશ સમાવે;
 એસે કર્મ ગતી મમ ભાઇ, વિલય કર્મ નિજ રૂપ સમાઇ. ૫
 નિજ સ્વરૂપ વિન કર્મ ન નાશા, કરહુ હર્ષ ચાહે રહહુ ઉદાસા;
 કરિ વિધિ કર્મ નિષેધ ગમાવે, જળ્ય યે જીવ શાંતિ સુખ પાવે. ૬
 ધ્રુવ જન પૂર્વ જન્મકી ગાથા, ધર્મ રાય વરણી તોહિ તાતા;
 હિંસક જીવ પાપ અતિ ભારી, કરહિ અધમ જન વગર વિચારી. ૭
 બધિક જન્મ ધ્રુવ અધમ પ્રવીના, જીવ અપાર પ્રાણુ હર લીના;
 પાપ પુંજ કરિ મન નહિ ધાવા, નિત્ય કર્મ લખિ ચિત્ત સુહાવા. ૮
 સખ્ત રૂપી દીનો ઉપદેશા, તપતે અધમ કીન નહિ લેશા;
 બધિક શરીર કીન તપ ભારી, તીન ભાગ દીનો અવ જનરી. ૯
 એથો ભાગ પાપ રહ્યો શેપા, સો હરહી જન તવ ઉપદેશા;
 અધમ કર્મ આવહિ જન અંતા, ફિર કરિહું જહિં મંત મહંતા. ૧૦

દોહા

વિદિત વિશ્વભાવહિ સુજસ, ભક્તિ ધર્મ વિસ્તાર;
 સુર નર ગુણ ગ્રહે ભક્તાંતે, સુખ હોવહિ નર નાર. ૧
 મમ આશય અતિ ગૂઢ જે, પ્રગટ કરું નિરધાર;
 સમજિ સર્વ સંશય મિટે, સુન મુનિ સહિત વિચાર. ૨

ચોપાઇ

વિશ્વે કર્મ ઉભય અંકૂરા, ગુપ્ત પ્રગટ જ્ઞાનત જન શરા;
 કર્મ અદર્શ સ્ફુરે ઉર વાસા, ઇન્દ્રિય દાર કરે પરકાશા. ૧
 કરહિ કર્મ ઇચ્છા અનુસારી, વિધિ નિષેધ નહિ શકે સંભારી;
 કર્મ વિવશ દ્રઢ વાસ જૈંધાવે, મરણુ પ્રયંત ભાવ નહિ જાવે. ૨
 પરિપક કર્મ શરીર જૈંધાવા, વિવિધ ભોગ કર્મન કરિ પાવા;
 કર્મ મર્મ નહિ લખ્યો પ્રમાદી, બહ્યો રોગ આધી અરૂ વ્યાધી. ૩
 જીવ નિરોગ ન હોય કદાઈ, જનમ મરણુ યમ જાલ સદાઈ;
 જળ્ય તપ જીવ કરહિ સત સંગા, કર્મ ભક્તિ લે જ્ઞાન અભંગા. ૪
 કર્મ મર્મ સમજે વિધિ સારી, વિધિ નિષેધ દે હૃદય વિચારી;
 કર્મ નિષેધ કરે નહિ કળાડી, વિધિ વત કર્મ કરે કૃત સળાડી. ૫
 કરિ વિધિ કર્મ હોય મક્ષ નાશા, હૃદય જ્ઞાન ફિર વિમલ પ્રકાશા;
 સત મીથ્યા દે મર્મ લખાવા, સ્વયંરૂપ વ્યાપક નિજ પાવા, ૬

જડ વસ્તુ વ્યતિરેક સદાઈ, અન્વય આત્મ ન ભિન્ન કદાઈ;
 યહ નિશ્ચય નિજ રહત સદાઈ, કર્મ ગ્રાહ નહિ કરે કદાઈ. ૭
 મિથ્યા જગત આપ સત પેખા, જીવ ભાવ ઉર આશ ન એકા;
 જિનકો જન્મ મરણ નહિ ભાસે, અજર અમર નિજ રૂપ પ્રકાશે. ૮
 સર્વ અતિત ભયો નિરમોહી, કર્મ ભોગ જગ આશ ન કોઈ;
 જળ લગ વૃત્તિ જગત આકારી, તળ લગ જીવ કર્મ અધિકારી. ૯
 વેદ શાસ્ત્ર મુનિ મુખ ઉપદેશા, નિજ સ્વરૂપ સમજ્યો સત શેખા;
 તજિ આભાસ વૃત્તિ અંતર મુખ, સ્વાત્મ માત્ર સમજ્યો વિષયા સુખ. ૧૦

દોહા

જળ યે જીવ કૃતારથી, મમ સ્વરૂપમે લીન;
 ભોગજગતનલિવાસના, કરિ ન શકે કોઉ દીન. ૧
 ગુપ્ત મર્મ યે ના લખે, જળ લગ જીવ સૂતાપ;
 સ્વર્ગ નર્ક વિચરત રહે, આપહિ સહ ત્રય તાપ, ૨

ચોપાઈ

મમ સ્વરૂપ મુનિવર કયા કહ્યે, કરિ સત સંગ મર્મ જન લધ્યે;
 બિન સત સંગસ્વરૂપ ન પાવે, કર્મ ક્રિયા કરિ જનમ વિતાવે. ૧
 મમ સ્વરૂપ પાવન જિન આશા, બ્રહ્મ નિષ્ઠ ગુરુ ચરણ નિવાસા;
 કાર સત સંગ સ્વરૂપ લખાવે, સો મમ ભક્ત સહજ મોહિ પાવે. ૨
 જળ લગિ ધ્યો ધ્યાતા નહિ એકા, તળ લગ ઉર નહિ પરમ વિવેકા;
 જાહર ભક્તી કર્મ કરાવે, અંદર એક સ્વરૂપ લખાવે. ૩
 એસે ભક્ત સદા મમ ભાવે, નિર્ગુણ સગુણ ભેદ નહિ લાવે;
 તરવર બીજ તરંગ અરૂ પાની, એક લખે સોધ ભક્ત સુજની. ૪
 ભૂષણ કનક વસ્ત્ર અરૂ મુતા, એક રૂપ સમજ્યો અબધૂતા;
 જીવન મુક્ત ભયો નિરમોહી, જિન જિય હરપ શોક નહિ હોહી. ૫
 કરિ સત સંગ લખ્યો મમ રૂપા, જીવન મુક્ત ભક્ત બડ ભૂપા;
 બ્રહ્મ નિષ્ઠ ગુરુ મર્મ લખાવા, ભક્તિ અભેદ તુરત મોહિ પાવા. ૬
 ભેદ ભક્તિ મોહિ લહે ન તાતા, કોટિ ક્રિયા કોઉ કષ્ટ કરાતા;
 જીવ જનમ હિત કર્મ સકામા, કરિ નીજકામ કર્મ મમ ધામા. ૭
 ધ્રુવ હિત પ્રશ્ન કીન તેં ભાઈ, પ્રતિ ઉત્તર ગાથા કહ્યુ ગાઈ;
 ધ્રુવ તપ કર્મ કરત અતિ ભારી, મમ હિત આશા સર્વ વિસારી. ૮

પૂરણુ પ્રેમ લગ્યો મમ સેવા, પ્રગટ ભક્ત જનુ મુનિ ભેવા,
હિંસક કર્મ પ્રથમ તન કીના, જોડિ હિત અઘટ કષ્ટ ધ્રુવ લીના. ૯
થોડોડિ કાલ પાપ કરિ અંતા, કર અહિ ભક્ત જગાવહુ સંતા;
મો મન ધ્રુવ જન અધિક પિયારો, સત્ય સત્ય મુનિ વચન હુમારો. ૧૦

દોહા

હીરો હરીજન હેમ હય, સરસ વસ્તુ ચેહ સાર;
મેલે દિપે ન દેખતાં, કસ, કર, કંઈ તયાર. ૧
તન મન ઈન્દ્રી પ્રાણુકો, કરિ વશ ભગિલૈ કોય;
હૃદ કરિ હો ન ભક્ત જો, જન્મ મરણ નહિ હોય. ૨

ચોપાઈ

નરહાર નાથ વરણિ ધ્રુવ ગાથા, ભયે પ્રેમ વર્ષા સર્વ સનાથા:
સળંગ સુત્ર વ્યાપક સુર સ્વામી, ઘટઘટ પ્રગટ સર્વ ધન નામી. ૧
પ્રકૃતિ પાર મમ આઘ મહેશા, ત્રિય ગુણ રહિત સર્વ કાર શેષા;
સો હરિ સંત શ્રેષ્ઠતા ગાઠ, પ્રબળ પ્રેમ વશ ભયે ગુસૌઠ. ૨
જહિં અવસર નાદર ગતિ કેસી, સરિતા સિંધુ મિલી મનુ જેસી;
સમય સમજિ નારદ કરજેરી, વિનય કરત આરત નહિં થોરી. ૩
જય વ્યાપક જય વિશ્વ વિહારી, જય અઘ હરણુ ભક્ત હિતકારી;
જય જગ ઈશ આદ્ય મધ અંતા, સર્વ સાક્ષિ ઘટ સર્વ રહંતા. ૪
સર્વ શક્તિ જય નિર આકારા, હસ્તા મલક વિશ્વ કર ધારા;
સૂર્ય બિંબ બિમિ કુંભ સમાના, અહિ પ્રકાર મુનિ વેદ વખાના. ૫
ઇશ્વર બિંબ બ્રહ્મ રવિ માના, ત્રિતય ભાસ જસ જીવ વખાના;
ગુપ્ત મર્મ કોઠિ જનન ન પાવે, તોરિ કૃપા કોઠિ તોહિ લખાવે. ૬
પ્રકૃતિ પાર વ્યાપક મમ દેવા, કવન પ્રકાર લખું તવ ભેવા;
કરો સો કરનહાર કરતારા, અગમ અગોચર મર્મ તુમહારા. ૭
કરિ મેં તર્ક અમિત દુખ પાવા, હરિ માયા મોહિ પકાર નચાવા,
સમજી મર્મ ડરપૂ મન મોહી, પ્રભુ પદ શરણુ ન તણું ગુસૌઠ. ૮
કરિ મુખ કીસસભા પર બોધા, ભલહિ નાથ ઉત્તમ મગ શોધા;
અહભુત ચરિત યાદ મોહિ આવે, સમજિ મર્મ મમ પ્રાણુ દુખાવે, ૯
હરિ આજ્ઞા વિચરં વિભુ દેવા, યદ્યપી તણું ન રામ સનેહા;
મન તન વચન રામ ગુન ગાજી, રમા રામ મય વિશ્વ દેખાજી. ૧૦

દોહા

પ્રેમ વિવશ હરિ પદ ગિરે, કરન લગે હરિ ગાન;
પાય રજા હરિ ઉર ધરી, મુનિ નભ કીન પયાન, ૧
પ્રેમ મગ્ન લખિ નિજપતી, લક્ષ્મિ કરત વિચાર;
મોહ મમત હરિ ઉર નહી, પ્રેલવશ કવન પ્રકાર. ૨

ચોપાઈ

સમય સમજિ લક્ષ્મી કરજેરી, વિનય કરત આરત નહિ થેરી;
જય મમ નાથ ચરણ રજ ચેરી, કૃપાનાથ સુનિયે કહુ મેરી. ૧
દ્રષ્ટા દેવ સર્વ વિભુ સ્વામી, જીવ ચરાચર અંતરયામી,
સર્વ જીવ પ્રેરક મમ નાથા, સુમરિ તોહ જિવ સર્વ સનાથા. ૨
તોરી કૃપા સર્વ અઘ નાશા, વિમલ વિમોહ જ્ઞાન પરકાશા;
સો હરિ આજ પ્રેલવશ ભારી, કવન હેતુ કહો નાથ વિચારી. ૩
ક્ષમા કરહુ પ્રભુ ચૂક હમારી, જડ બુધ્ધી મોહિ શંક અપારી;
કૃપાનાથ કિરપા યહિ કીજે, અદ્ય બુધ્ધિ લખિ ઉત્તર દીજે, ૪
વિશ્વનાથ પ્રિય વચન પિછાની, ઉચરે શબ્દ સપ્રેમ પ્રમાની;
રે મમ પ્રિયા સુનહુ મન લાઈ, જો તેં પ્રશ્ન કીન હરખાઈ, ૫
ભલહિ પ્રિયા સત પ્રશ્ન કરાવા, ભક્ત ગાથ સુનને ચિત ચલાવા;
સર્વ વિશ્વ કરતા ભર હરતા, અખિલ બ્રહ્મ મમ રૂપ સમર્થા. ૬
સર્વ જીવ આતમ મમ જન, નીચ ઉંચ નહિ ભાવ પિછાન;
મુજમેં સર્વ સર્વ મેં રહેતા, ગુપ્ત મર્મ જ્ઞાની જન લેતા. ૭
બીજ વૃક્ષ જિમ એક સદાઈ, સત્ય સત્ય નહિ બિન્ન કદાઈ;
યદ્યપિ ભક્ત અધિક મન ભાવે, તજી જગ ભોગ એક મોહિ ધ્યાવે. ૮
સુપને આશ અપર ઉર નાંહી, મો પદ પ્રેમ સદા મન માંહી;
સર્વ વિભોગ આશ ઉર ત્યાગી, સો મમ ભક્ત શ્રેષ્ઠ બડભાગી. ૯
હરિ હર હરપિ હૃદય ધુનિ લાવે, અપર વાત ચિત નાહિ મુલાવે;
તન મન ઇંદ્રિ સહજ સ્થિર થાવા, ભક્તિ વિવશ જગ ભાન ભુલાવા. ૧૦

દોહા

સર્વ ભૂલ મુજકો ભજે, જહિ મેં ભજું હમેશ;
તરંગ તોય સમ એકતા, ઉર અંતર નહિ લેશ. ૧
તાત માત જિમ પુત્રકી, પલપલ કરત સંભાલ;
યેહિ પ્રકાર નિજ દાસકી, વિપત લડે તતકાલ. ૨

ચોપાઈ

સર્વ જીવ અધિકા પ્રિય સોઈ, પરમ વિવેક જાલ ઉર હોઈ;
 સત મિથ્યા ઉર મર્મ લખાવા, સમજ મર્મ ઉર જગ વિસરાવા. ૧
 વિષય વાશ આશા ઉર નાંડી, મોહિ વ્યાપક જાન્યો સગ્ય ઠાંડી;
 અસ્તિ ભાતિ પ્રિય એક દિખાવે, ભેદ બ્રાન્તિ ઉર કળહુ ન આવે. ૨
 એસે સંત સદા મમ રૂપા, વિશ્વ ચરાચરમેં જડ ભૂપા;
 મમ અવતાર નિત્ય સોઈ જાનો, ઇતર ભાવ ઉરમેં નહિ આનો. ૩
 મેં અવતાર ભૂમિયે ધારં, નિશિચર અધમ પ્રગટ હોઈ મારં;
 યાતે ધરં નિમિત્ત અવતારા, સંત નિત્ય જગ જનમ સુધારા, ૪
 સુક્ષ્મ નિશિચર તનમન બૃધી, કામ ક્રોધ વશ જ્ઞાન વિરૂધી;
 કામ ક્રોધ મદ મચ્છર દેષા, શુક્ષ્મ નિશિચર કરત કલેશા, ૫
 જ્ઞાન અસી હરિજન કર ધારે, સુક્ષ્મ શત્રુ તુરત વિહારે;
 વેદ યુક્ત સત બોધ ઉચારે, માયા જનિત કટક ગ્રહિ મારે. ૬
 યાતે સંત નિત્ય અવતારા, પ્રિયા જનન જન રૂપ હમારા,
 જન હિત, જગમેં જન્મ ધરાગિ, જન કરુણા સોઈ કાજ કરાગિ. ૭
 શિશુ તન પુત્ર ભક્ત જગ મારે, પ્રૌઢ પુત્ર સો જ્ઞાનિ હમારે;
 મમ સ્વરૂપ મહિ લીન સદાઈ, સો મમ રૂપ ન ભિન્ન કદાઈ. ૮
 પંડિત અહોનિશિ પ્રીય સદાઈ, અક્ષર ભેદ ન કરત કદાઈ;
 પક્ષપાત જિન સત ઉપદેશા, વાદ વિવાદ તર્ક નહિ લેશા. ૯
 સત ઉપદેશ હેત નરનારી, કર્મ યથારથ કર્ત પ્રચારી;
 સો પંડિત મમ હૃદય સદાઈ, જીવન મુક્ત સિદ્ધિ જિન પાઈ. ૧૦

દોહા

મમ તન વિશ્વ વિરાટ ચલ, સગ્ય ઉર વ્યાપક એક;
 તરૂ પલ્લવ ફલ ફલ સમ, કરિયે રમા વિવેક. ૧
 અપની જાગે સગ્ય જડે, તરૂ ઉર પ્રિયે હમેશ;
 ચેહિ પ્રકાર પ્રાણી હમે, ચેહિ મમ સત ઉપદેશ. ૨

ચોપાઈ

સુન પ્રભુ વચન પ્રેમ ભો ભારી, પતિ પદ વંદે વારંવારી;
 જય મમ નાથ કૃપા ભલ કીની, ગુપ્ત જ્ઞાન શુદ્ધિ મોહિ દીની. ૧
 અગ્ય મુહિ ભયો પ્રજલ વિશ્વાસા, સગ્યતે પ્રિયે અધિક હરિ દાસા;
 દાસ ભાવ જાકે ઉર હોઈ, તાકા વિધન કરે નહિ કોઈ. ૨

અદ્ય બુદ્ધિ મેં તર્ક બઢાવા, નાથ કૃપા કરિ ભેદ બતાવા;
 ભક્તિ ગાથ સુન અતિ સુખ ભયઉ, પ્રબળ બોધ સંશય મન ગયઉ. ૩
 અબ નહિ તર્ક રકુરે પ્રભુ એકા, નાથ, કૃપા, ઉર, પરમ, વિવેકા;
 ગૂઢ ગાથ લખિ રમા સયાની, ગદ ગદ કંઠ થક્તિ ભઈ બાની. ૪
 દેખાડુ રામ ભક્તિ પ્રભુતાઈ, રમા પ્રેમ વશ ભક્તિ સુહાઈ;
 હરિહર ભક્તિ કરહિ નરનારી, રમા રામ સન્મુખ ત્રિપુરારી. ૫
 વેદ શાસ્ત્ર મુનિવર મુખ ગાવા, સગતે શ્રેષ્ઠ ભક્તિ મત ચલાવા;
 તન અભિમાન ભક્તિ કરિ જાવે, દોષ બુદ્ધિ ત્રય તરત હઠાવે. ૬
 કર્મ ભક્તિ યાતે અધિકાઈ, વિદિત વેદ મુનિ અમિત સુહાઈ;
 યાતે ધ્રુવ ભક્તી લય લાગી, મધુવન ભજન કર્ત બડ ભાગી. ૭
 ભક્ત ગાથ સુનિયે ચિત લાઈ, જ્યહિ પ્રકાર ભેટે હરિ આઈ;
 દુતીય દિવસ તજે ધ્રુવ ધ્યાના, નિત્ય કર્મ ઉર ચહે સુજના. ૮
 જમુના ઘાટ પ્રેમ વશ આવે, નાહ્ય ધોય નિત કર્મ કરાવે;
 કરિ વિધિ કર્મ જમુન શિર નાઈ, મધુવન ચાલે પ્રેમ, બઢાઈ. ૯
 પત્ર ફૂલ ફલ ભૂમિ ગિરાવે, નિર અપરાધ વીણુ ફલ લાવે;
 નીર પખારિ કરે હરિ અર્પણુ, તન મન ધન હરિ સર્વ સમર્પણુ. ૧૦

દોહા

હરિ અર્પણુ કારે ફૂલ ફલ, મહા પ્રસાદ ઉર ધાર;
 પ્રેમ યુક્ત પદ વંદિકે, પાવત જન કરિ પ્યાર. ૧
 જન પોપણુ કરિ પ્રાણકા, ધરિ આસન હરિ ધ્યાન;
 ખેંચિ પ્રાણુ મનહરિભજે, ધન જન પરમ સુજન. ૨

ધર્મ કાંડ સંપુરણ

મધુવન કાંડ પ્રારંભ

ચોપાઈ

યહિ પ્રકાર ધ્રુવ નેમ નિભાવે, દુતિયે તન અહાર ફલ પાવે;
 કરિ તન ક્રિયા ધરે હાર ધ્યાના, કો યહ ભાગી ભક્ત સમાના. ૧
 હર્ષ યુક્ત એસે દિન જનવે, દિન દિન પ્રેમ ભક્ત ઉર છાવે;
 પ્રભુ પદ પ્રેમ અધિક ચિત્ત ખૂદી, જિમ જિમ વૃત્તિ તજે તન શૂદી. ૨
 કળહુક ઉભયદિવસ સ્કુરિ આવે, કળહુક ત્રિતિયે દિવસ વિતાવે;
 કળહુક ચતુર દિવસ જન જાગે, અઘપિ ઉલટિ ધ્યાન હરિ લાગે. ૩
 ગુર ઉપદેશ યાદ ઉર આવે, ધ્યાન મગ્ન તન કર્મ કરાવે;
 ફિર મન ઉલટિ ધ્યાન ઉર લાગે, ચતુર પંચ દિનતે ફિર જાગે. ૪
 એસે એક માસ ભો પૂરણ, પ્રભુ પદ કમલ પ્રેમ સંપૂરણ;
 જ્યહિજન પ્રેમ લગ્યો હાર ચરણા, સગતે શ્રેષ્ઠ ભક્ત કહા વરણા. ૫
 પૂરણ દશા પ્રેમ ઉર જાગે, ભૂખ પિપાસ આશ તજિ ભાગે;
 જોહિ પર કૃપા રામકી હોઠ, તેહિ જન વિઘ્ન કરે નહિ કોઠ. ૬
 પલ પલ પુલકિ પ્રેમ રસ પીવે, સો જન જલ અહાર ગિન જીવે;
 ઇન્દ્રિય સર્વ વિપય રસ ત્યાગે, ઉલટિ પ્રેમ વશ પ્રભુ પદ લાગે. ૭
 પ્રકૃતિ પચીસ ભાવ તજ અપના, પંચ ગ્રાણુ મન તજે કલપના;
 પ્રેમ પિયુષ, રસ, વૃત્તિ, સોહાવા, હરદમ હરસિ રામ રસ ચલાવા. ૮
 સુતે ગ્રાણુ કુંભક સ્થિર હોવે, રામ મંત્ર મન સુરત પજોવે;
 વિશ્વ ચરાચર ભાગ અકારા, રામ પિયુષ રસ જોહિ જન પ્યારા. ૯
 સર્વ વિશ્વ વ્યાપક હરિ દેખે, રમા રામ ગિન અવર ન પેખે;
 ગો ગોચર વૃત્તી મન જાવે, જાહું જાહું વ્યાપક રામ ાદખાવે. ૧૦

દોહા

એક માસ એસે ગયો, ઉભય માસ યહ નેમ;
 પંચમ દિનતે ફલ ભખૂ, પ્રખલ યદ્યો જન પ્રેમ. ૧
 પ્રેમ વિવશ મન ખેંચ ધ્રુવ, રટત ભયો ઉર રામ;
 પ્રખલ દશાલખિ ભક્તકી, દુખિયા દેવ તમામ. ૨

ચોપાઇ

સુરપતિ સુર ઉર કરત વિચારા, ધ્રુવ ધરિ ધ્યાન કરહિ અનચારા;
ભૂખ પિપાસ આશ મન મારી, રટત રામ પૂરણુ તપ ધારી. ૧
સુરપતિ ઉર મહિં શાય વિશાલા, ધ્રુવ તપ નાશ કરે તતકાલા;
અપસર સહિત દેવ યહૈ આવહુ, તજે ભક્ત તપ યુક્તિ બતાવહુ. ૨
સર્વ ગ્રહો સિદ્ધિ મિલિ સારી, ધ્રુવ તપ ડિગે સો કહો વિચારી;
ઇચ્છત દેવ સર્વ વહૌ આવા, સુર પતિ સન સહ શીશ નિવાવા. ૩
જ્યહિં અધિકાર એહ જ્યહિં થાના, પાછ સમય સુરપતિ સનમાના;
સર્વ દેવ સુર પતિ રૂપ દેખા, મધવા બોલે સહિત વિવેકા. ૪
સર્વ સીદ્ધિ અપસર સુર સારે, મમ મુખ રજ સર્વ ઉર ધારે;
મધુ વનમે ધ્રુવ તપ આરંભા, હરિ પદ બિન ત્યાગો અવલંબા. ૫
ભૂખ પિપાસ નીંદ જિન મારી, પ્રબલ પ્રેમ ભક્તી હરિ ધારી;
ચેહિ પ્રકાર ખટ માસ વિતાવહિ, હરિહર હરિર્પિ ભક્ત મુખ આવહિ. ૬
હરિહર જન દેવહિ વરદાના, કરહિ સુદલ માંગહિ જન દાના;
અલ્પ ભોગ ભૂમી નહિ ભાવે, દિવ્ય ભોગ ઇન્દ્રાવતિ ચલાવે. ૭
ભક્તિ વિવશ હરિ ભાન ભુલાવે, માંગત તુરત ઇન્દ્ર પદ પાવે;
હમ તુમ સર્વ હોય પદ દાસા, ફિર ફિરિહૈ યહૌ હોય ઉદાસા. ૮
યાતે સર્વ સુનો મમ ભાઇ, ધ્રુવ તપ ડિગે સુ કહો ઉપાઈ;
શત્રુ, સીંહ રોગ ખટકારા, તુરત હાઠાય સહિત વિચારા. ૯
વિલમ, ક્રિયાં, હોવત અતિ હાની, દેર, ન, કરિએ, દેવ સુગની;
અપની અપની સર્વ સુનાઈય, કવન યુક્તિ કરિ ભક્ત હાઈય. ૧૦

દોહા

સર્વ સિદ્ધિ સુરપતિ સભા, અપસર વ્રન્દ અપાર;
વિવિધ યુક્તિ શાયતભયે, કરિ કરિ હૃદય વિચાર. ૧
તન છોટો બુદ્ધી બડી, પ્રબલ ભક્ત હરિ રૂપ;
હૈ ન અલ્પ ઉપાયતે, રચિયે યુક્તિ અનૂપ. ૨

ચોપાઇ

સમય સમજિ અપસર કર જોરી, નિજ બલ પ્રગટ કરત મતિ ભોરી;
કૃપાનાથ સુનિયે મત મેરા, તણુ સમ મોહિ લગે ધ્રુવ ચેરા. ૧
મસક મેર કહા પકરિ ઉઠાવે, લલુ પપીલ કહા સિંધુ તરાવે;
તુચ્છ બાલ તપ શાય અપારા, મમ મુખ ઇન કરિ કમ્બુવન ભારા. ૨

બહુ અબધૂત જોગ તપ ધારી, કહા લપટાય કીન વ્યભિચારી;
 હાવ ભાવ કરિ ભજન ભુલાવા, અમૃત ત્યાગિ વિષય રસ પાવા. ૩
 અજપા જપ જપે દિન રાતી, પ્રણવ મંત્ર ઉર ધુની સુદાતી;
 અહો નિશિમસ્તરહે મન અપના, જગ પ્રપંચ જાણ્યો જિન સપના. ૪
 મારિ કટાક્ષ કીન બેશક્ષી, સોહાં મંત્ર તજી જિન શક્ષી;
 તપિ ત્યાગી મુનિ વિપિન નિવાસા, જિનકું પકરિ કીન પદ દાસા. ૫
 નર સુર નૃપતિ કાખ હમ રાખે, મમ પતિ નાથ અધિક કહા ભાખે;
 તપિ ત્યાગી નહિ ગિનત હમારે, અવર જીવ સહુ તુચ્છ વિચારે. ૬
 જય મમ નાથ કૃપા ચેહિ કીજે, ધ્રુવ કારજ આજ્ઞા મોહિ દીજે;
 નારિ ચરિત્ર કરે બહુ ચાત્રા, ધ્રુવ તપ નાશ કરે તતકાલા. ૭
 તજિ તપ તુરત હમે સૈંગ આવે, કૃપાનાથ તોહિ નેન દિખાવે;
 ફિરહિ મોહિ સૈંગ ધ્રુવ વિલખાતા, તવ દેખત મારે હમ લાતા. ૮
 મો, ઉર, વિગત. પ્રથમ, હમ, ગાઈ, રજા હોય સો કરે ગુસાઈ;
 ચુપ મુખ ભઈ ગાય મન ગાથા, સુનિ સુરેશ મનમેં શરમાતા. ૯
 ગર્વ ભરી અપ્સર મુખ યાની, લજ્જિત ભયે સુરેશ સુગની;
 રે શહ નારિ વિવેક ન નેકા, ઇન કર કારજ સરે ન એકા. ૧૦

દોહા

સર અવસર સમજો કહા, ચપલ ચિત્ત સહ નાર;
 વિષય ભાવ જિન ઉર નહીં. જલ્પો શબ્દ અસાર. ૧
 પ્રથમ ભોગ ભોગે સરવ, ત્યાગિ ચણે ફિર કાય;
 ઇન્દ્રિય રસ જનત સખે, અવશ તોય વશ હોય. ૨

ચોપાઇ

બાહક વિષય ભાવ કહા જાને, વિગર જ્ઞાન કયા વસ્તુ પિછાને;
 વિષ^૧ રસ વિવશ હોત નરનારી, તરણુ શરીર ઇન્દ્રિ સહ ત્યારી. ૧
 ઇન્દ્રિય સર્વ લખે રસ અપના, જ્યહિં ઉર જાગે અનંગ કલપના;
 કરિ પ્રપંચ તુમ તિનહિ રિઝાવે, ભોગ વિવશ હરિ ભક્તિ ભુલાવે. ૨
 જ્યહિં ઉર મદ મત્સર નહિ કામા, શિશુ તન વિપન રટે ઉર રામા;
 જિનકો કામ બાણુ કિમ લાગે, તુમ પ્રપંચ સો જન કિમ જાગે. ૩
 અંધો પંચ વરણુ કિમ પેખે, મૂળો શબ્દ અર્થ કિમ લેખે;

વિન પદ પંથ ચક્ષે કિમ કોઈ, નારિ નપુંશક વંશ ન હોઈ. ૪
 ધ્રુવ ઉર વિપય ભાવ નહિએકા, અકો નારિ સહ રહિત વિવેકા;
 સર્વ શબ્દ તવ યુક્તિ વિહિના, કરહિ કાજ કોઈ ચતુર પ્રવીના. ૫
 સમય સમજિ સીદ્ધી કર જોરી, કૃપાનાથ મુનિયે પ્રભુ મોરી;
 હમકો રજા કરો સુર રાજા, ધ્રુવ તપ નાશ કરે હમ કાજા. ૬
 લોભ દિખાવે વિવિધ પ્રકારા, તજોહિ ધ્યાન ધ્રુવ તરત ગિયારા;
 ચૌદે લોક ચક્ર મહિં ફેરે, ભૂધર વિપિન ઉદધિ બહુ હેરે. ૭
 શિખરસુમેર ભૂમિ અતિ સુંદર, કરે નિવાસ દેવ જાહે હરિહર;
 તર તડાગ સુંદર જાહે શોભા, સુર ભુશનિડ મુનિવર મન લોભા. ૮
 ધ્રુવ બલ બુધ્ધિ સર્વ વિધિ હીના, લુબ્ધ હોય જાણે પુરુષ પ્રવીના;
 મમ કર પકર ભુધર હેરાવે, લઘુ વણ મેર શરીર દિખાવે. ૯
 વિપન વસ્તિ પ્રગટે તતકાલા, વસ્તી વિપિન હોય તેહિં કાલા,
 જલમેં થત થલમેં જલ હોઈ, મો વિન મર્મ લખે નહિ કોઈ. ૧૦

દોહા

સમય સમજિ સુરકી સભા, વિનય કરત કરજોર;
 રજા હોય કરિયે પ્રગટ, ઉર આશય કહ્યુ મોર. ૧
 સર્વ ગ્રહો સુરકી સભા, કહો કહ્યુ નિજ મન તોય;
 સત પુરુષારથ સો ભક્ષો, જ્યહાં નિજ કારજ હોય. ૨

ચોપાઈ

સુરપતિ સંભતિ સમય પિછાની, નવ ગ્રહ હરપિ કહે નિજ બાની;
 કૃપાનાથ હમકો અધિકારા, કહ્યુ કરે જ્યાં તત્વ પસારા. ૧
 નામ રૂપ માયા જડ ભાસે, જ્યાં લગિ સર્વ પકરિ હમ ત્રાસે;
 નરસુર અસુર અપરજન દાના, સમય સમજિ હમ કરત હેરાના. ૨
 તપિ ત્યાગિ જંગમ જન જોગી, ખેંચિ પ્રાણ મન રહત નિરોગી;
 જોહિં શિર દ્રષ્ટિ હમારી પરહી, હોઈ વિકલ મન ધ્યાન વિસરહી. ૩
 અંતઃકરણ, અધીર બનાવે. નહિ બોલન મુખ શબ્દ બુલાવે;
 માત તાત બ્રાતા સુત નારી, હય ગજ રથ સંપતિ જિન સારી. ૪
 અન્ધો અન્ય પ્રેમ પ્રિય કેસો, તરંગ તોય અંતર નહિ જોસો;

દુનૈ એક, નિરખિ હુવ પરસન, ભાવ અખંડ ભેદું કળ દરશન. ૫
 હમ ગ્રહ દ્રષ્ટિ પરેજ્ય જોહિ પર, જયું ગિરિ શિખર ગિર્યો ભૂમી પર;
 ઉર મહિ અમિત સ્પુરે અનચારા, ઇક ઇક સન વિરોધ વ્યવહારા. ૬
 વ્યંગ વચન કરહીં સહ વાતા, નારિ પુત્ર, ભગની, પિતુ માતા;
 શર્મ ધર્મ આજ્ઞા તજિ દાના, કરહિ કર્મ અપને મન માના. ૭
 એક એક મિલ કરહી દેવા, સુખ સંપતિ ગૃહ રહે ન લેશા;
 જિનકે ઘર સંપતિ સુખજેસા, રાવ રંક વંકા કોઉ કેસા. ૮
 વિરોધ ભાવ જસુ ધર આવા, સુખ સંપતિ વિત સર્વ વિલાવા;
 નારી પુરૂષ ત્યાગિ તપિ કોઇ, જોહિ મમ દ્રષ્ટિ એક ગતિ હોઈ. ૯
 તરૂ મૂલ કોઉ પકરિ હલાવે, પત્ર ફૂલ ફલ સ્થિર ન રહાવે;
 તન તરૂવર બુધ્ધી મન મૂલા, જ્યાં હમ પેઠિ વૃત્તિ પ્રતીકૂલા. ૧૦

દોહા

ધર્મ વિરોધી કર્મ જગ, દરખિ કરહિ નરનાર;
 જન વરજો ખારો લગે, જહિં પર દ્રષ્ટિ હમાર. ૧
 તાત વાત હમ કયા કહે, સર્વ લખો મમ નાથ;
 ધ્રુવ તપ, તોડત, દેર કયા, લધુ ઉપાય મમ લાથ. ૨

ચોપાઇ

સમય સમજિ સુર પતિ મૃદુ જાની, સવ સત્ય સુર તોર કહાની;
 જોહિ હેતૂ પ્રભુ તુમહિ રચાવા, નિત્ય કર્મ સમ તોહિ સોહાવા, ૧
 ઇન મહિં તુમ કર રંચ ન દોષા, વૃથા ભૂલિ કરિયે કોઉ રોષા;
 ઇન્દ્રિય સર્વ કરે નિજ કાજ, હર્ષ શોક હાની મહિ લાજ, ૨
 તજે ન ઇન્દ્રિય અપન વિહારા, નીતી નેક કીન કરતારા;
 દાનવ દેવ પુરૂષ પશુ નારી, વિશ્વ રચી પ્રભુ પ્રગત વિચારી. ૩
 સુર શશી ઉડગણુ અરૂ દેવા, સર્વ શક્તિ જનત હરિ ભેવા;
 હરિ હર નેમ પ્રગલ ગલ ભારી, કોટિ યુક્તિ કોઉ શકે ન ટારી. ૪
 સર્વ શક્તિ હરિ કરે કરાવે, ગુપ્ત મર્મ જાની જન પાવે;
 કર્મ ચક્ર યુક્તી કરિ આંધા, નરસુર અસુર ગિરે હોઇ આંધા. ૫
 વિન જાને અપની મતિ ઠાને, સર્વ જીવ યું હોત હેરાને;
 શ્રેહ ચક્ર તુમ ગાય સુનાવા, સર્વ સત્ય મોરે મન ભાવા. ૬

યદ્યપી ધર્મ કર્મ અધિકાઈ, શ્રેષ્ઠ ચક્ર કરિ ધર્મ હાઈ; ૭
 નામ રૂપ વસ્તુ દેખાવે, કરતા નેમ લોપ નહિ જાવે. ૭
 ધ્રુવ તપ પ્રત્યક્ષ ઉગ્ર કઠિનાઈ, ગ્રહો ચક્ર તહાં ભાવ ન ભાઈ;
 સંત કષ્ટ સમ કષ્ટ ન કોઈ, વાર વાર નિશ્ચે હમ હોઈ ૮
 તન મન ઇન્દ્રિય સંત તપાવે, અલભ લાભ આતમ પદ પાવે;
 જ્ઞાન અગ્નિ સુક્ષ્મ કરિ નાશા, જનમ મરણ મેટત ત્રિય ત્રાસા. ૯
 સર્વ દેવ સિધ્ધી મમ આદી, સુક્ષ્મ તન કરિ રહે પ્રમાદી;
 જ્ઞાન યુક્તિ મુદિ પ્રગટ દિખાવે, સંગ દોષ કરિ રહન ન પાવે ૧૦

દોહા

તન છૂટે નહિ શોક જિન, હરપ ન અમર રહાય;
 જીવત મરે સુ. જગતમેં, જિન કહા કષ્ટ કરાય. ૧
 અપર દેવ અવસર લખી, અર્જ કરે કરજ્જેર;
 કૃપાનાથ હમરે કથન, સુનિયે કછુક બહોર. ૨

ચાપાઈ

યુધ્ધ કર્મ પ્રભુ હુમે કરાવે, અમિત યુક્તિ કરિ શત્રુ હાવે,
 ધાત કપટ છલ છીદ્ર પ્રવીના, અમિત શત્રુ સન હોય ન દીના. ૧
 પ્રત્યક્ષ શત્રુ કેઈ મારિ ઉડાવા, કરિ છલ છીદ્ર ક્રતે હમ પાવા;
 જોગી જતી તપી તપ પૂરણ, સો શત્રુ મમ લખે સંપૂરણ. ૨
 કરિ તપ પૂર ઇન્દ્ર પદ આવે, સમન્નિ મર્મ હમ પ્રથમ ગિરાવે;
 ધ્રુવ શિશુ તન હમકો નહિ ભારા, જારિ અનલ કરિયે તન છારા. ૩
 નહિતર ભૂધર શીશ ગિરાવે, પકર પીસ તન ભૂમિ મિલાવે;
 રમ્મ હોય તન અધર ઉડાવે, અથગ ઉદધિ મહિં જાય ગિરાવે. ૪
 ટૂક ટૂક કરિ પક્ષિ યુગાવે, કૃપાનાથ કછુ શોચ ન લાવે;
 શત્રુ વિનાશક નામ હમારા, જે ધ્રુવ બાલક તુચ્છ ગિચારા. ૫
 કરિ શિર તિલક લંગોટ લગાવે, મારે તો મુખ રામ કહાવે;
 ગાય બળાય કરે બહુ તાના, જિનકો નહી માન અપમાના. ૬
 ભિક્ષા અર્થ જાય પર દારે, દેત કોઉ કોઉ મારિ નિકારે;
 શરમ હીન જિમ હર્ષ ન શોકા, તિનકો નાશ કરન કયા ધોકા. ૭
 અલ્પ વાત ઉદ્ધમ અતિ ભારી, કૃપાનાથ ઉર દેખુ વિચારી;
 એકલિ દેવ રમ્મ મુહિ દીજે, સુલભ કામ મહુરત મહિ કીજે. ૮
 અબ મુહિ રીસ ભધ પ્રભુ ભારી, ક્ષણ મહિ નાશ કરે તપ ધારી;

સુર પતિ નાથ તજો ઉર શંકા, નાશ કરે શઠ ખાલ નિશંકા. ૯
ચૂર ચૂર કરિ ગરદ મિલાવે, કરિયે રજા વિલાંબ ન લાવે;
ક્રોધ વિવશ બોલે સહ દેવા, બોલન ચહે ઇન્દ્ર લખિ ભેવા. ૧૦

દોહડા

સર્વ દેવ મુખ શબ્દ સુન, સુરપતિ ધૂણે શીશ;
ખાલ ન વાંકો કરિ શકે, જન રક્ષક જગદીશ. ૧
રાઈકો પર્વત કરે, પર્વત રાઈ હોય;
રામ રજા વિન સુર સુનો, પત્ર લિલે, નહિ કોય. ૨

ચોપાઈ

સુરપતિ કહત સુનહુ સહ દેવા, તુમ નહિ લખો લખું મૈ ભેવા;
વિશ્વપતી કરણી કરતારા, તુમ હમ લગે ન જોર લગારા. ૧
ભેદ વિહીન ક્રોધ નહિ કીજે, લક્ષ અર્થ વિન વૃથા બકીજે;
સુક્ષ્મ તન અજ્ઞાન અપારા, વૃથા ક્રોધ ઉર કરત પ્રચારા. ૨
પૂરવ જન્મ ભૂલ ભઈ ભારી, માનિ સ્વર્ગ સુખ ભયે સુખારી;
અતિ અજ્ઞાન સર્વ સુર દેહા, અમિત આશ નહિ રામ સનેહા. ૩
સુક્ષ્મ નાશ વિના નહિ જ્ઞાના, જ્ઞાન હીન નહિ હો કલ્યાના;
કેદ પાય પીછે પછતાવલિ, સો શઠ શઠકો તાત કહાવલિ. ૪
નર તન કર્મ કરત નિપુણાઈ, તત્ત્વ દર્શિ ગુર દીક્ષા પાઈ;
કર્મ સકામ સ્વર્ગ પદ પાવે, નિર આશા સો મોક્ષ સિધાવે. ૫
જગ્ન તગ્ન જોલ કરે ચહ પૂરણુ, નર તન જ્ઞાન પાય સૈપૂરણુ;
નારી ધર્મ બોય પછતાવે, ગયો વખત ફિર હાથ ન આવે. ૬
સુક્ષ્મ મિલ્યો કર્મ સંજોગે, હો ચુપચુપ સજા ચહું ભોગે;
દીવ્ય ભોગ ભોગે દિન રાતી, અપ્સર સંગ કર્મ ઉતપાતી. ૭
ભોગ વિવશ બુદ્ધી વિપરીતા, કિમ કરિ લહે જ્ઞાનકી રીતા;
મેં યે મર્મ લખું મમ ભાઈ, યદ્યપિ મંગ દોષ નિપુણાઈ. ૮
સુક્ષ્મ દેહ પાપ કરિ પૂરણુ, માયા જનિત અધમ સૈપૂરણુ;
મો મન અધમ લગે નહી જ્ઞાના, ધ્રુવ તપ કરન ચહું હેરાના. ૯
અદ્ય ઉપાય કહું મમ ભાઈ, તા કરિકે તપ ધ્રુવ વિસરાઈ;
અપર ઉપાય કરો બહુ ભારી, સહ પુરપારથ વૃથા તુમહારી. ૧૦

દોહા

ધ્રુવ તપ ધાર્યો પ્રેમ યુત, તન મન આશ વિસાર;
ચિત્તવૃત્તિ અસ્થિર ભઠ, વિજ્ઞાન ચરણ મંદિ તાર. ૧
પ્રિય હે ત્રિય ધ્રુવકો સદા, માતા ગુરુ હરિ નાથ;
તીન કહે જ્યું ધ્રુવ કરે, ધ્રુવ મન મનકે લાથ, ૨

આપાર્થ

તુચ્છ બુદ્ધિ કહ્યું સરે ન કામા, જનકે શિર રક્ષક શ્રી રામા;
સર્વ દેવ તુમ યુક્તિ બતાઇ, હરિ રક્ષક એ બને ન ભાઈ. ૧
જીવ કસાવનકી યદિ રીતી, ડિગે જીવ જિનકી જાહે પ્રીતી;
જલચર થલચર નભચર સારા, પ્રેમ વિવશ બંધ સંસારા. ૨
યાતે ધ્રુવ જનની તન ધરિયે, જેસો સમય ભાવ સોઇ કરિયે;
પ્રીય વચન કહણા યુત કહિયે, દીન વચન જન મન હરિ લહિયે. ૩
જનની ત્રાસ સમજિ ધ્રુવ બાલા, તપ બલ પ્રબલ તજે તતકાલા;
એક દેવ ધરિયે મુનિ રૂપા, તુમ મહિં ચાતુર અજગ્ય અનૂપા. ૪
જનની વચન વૃત્તિ ધ્રુવ રાચે, સમય સમજિ પ્રગટે મુનિ પાછે;
ધ્રુવ ન સહે જનની દુઃખ ભારી, ગૂરૂ વચન માનહિ અધિકારી. ૫
પરમ કૃપાલુ સંત કલાવે, કપટ ભાવ જિન ચિત્ત ન આવે;
આપ સમાન લગે જિવ સારા, સર્વ વ્યાપા જિન રામ નિહારા. ૬
એ મમ શીખ કરો સુર કાળ, અપર કાળ તવ સર્વ અકાળ;
સુરપતિ શીખ સુનત સુર હરસા, પુણ્ય વૃષ્ટિ નિજ પતિ શિર વરસા. ૭
અવર અકાળ કાળ નિજ માને, અધમ નીચ ચવ વેદ વખાને;
અપર અકાળ આપ હરસાવે, નિશ્ચે જીવ અધમ ગતિ પાવે. ૮
ઉર્વશિ નામ અપ્સરા ભારી, ધ્રુવ જનની હિત કીન તયારી;
હાવ ભાવ છલ છીદ્ર પ્રવીના, અમિત ત્યાગિ અપને વશ કીના. ૯
ઇન્દ્ર પ્રધાન દેવ છલકારી, મુનિ તન ધારણ કીન તયારી;
પાર્થ રજા મધુ વિપિન સિધાવા, ઉર ઉમેદ યમુના તટ આવા. ૧૦

દોહા

ચકિત, ચિત્ત, દોહી, જને, લગે, ભયંકર, તાપ;
પ્રથમ કવન માયા રચે, ઉરમે બઢ્યો સંતાપ. ૧
અતી વૃષ્ટિ ધન ધોર નભ, વાયુ પ્રબલ ચિકાર;
ધ્રુવ જનની તન ધારિકે, વ્યાકુલ વિપન પુકાર. ૨

ઓપાઈ

જનની કષ્ટ પુત્ર મુખ ગાવે, યહિ પ્રકાર સહ શબ્દ સુનાવે;
 મેં નારદ તન ધરં વિશાલા, સમય સમજી પ્રગટ્ત તતકાલા. ૧
 સમજી ગુરૂ પરહી મમ પાવે, અમિત યુક્તિ કરિ હમ, સમજાવે;
 હરિ, ગુરૂ, જનની પ્રિય જિમ ગંગા, સતગુરૂ શબ્દ કરે નહિ ભંગા. ૨
 સગ્ય વિધિ કારજ સફલ ફલાવે, માનિ વચન ધ્રુવ ભવન સિધાવે;
 ધ્રુવ તપ ભંગ હર્ષ સુર સારે, અપનો સુયશ હોય નિરધારે. ૩
 કરહુ વૃષ્ટિ અગ્ય દેર ન કીજે, સમય અમોલ લાભ ભક્ત લીજે;
 માણત પ્રગલ્ભ વૃષ્ટિ અતિ ભારી, યની અપ્સરા ધ્રુવ મહતારી. ૪
 યહ્ન ધ્રુવ પંચદિવસ ધરિ ધ્યાના, નિમિત્ત વૃત્તિ ઉતરી નિજ થાના;
 પ્રગલ્ભ વૃષ્ટિ, અસ્નાન, કરાવા, તરૂ ફલ લેન કહ્યુક ચિત ચાવા. ૫
 રામ મંત્ર લાગત ઉર પ્યારા, ચિત ઉપરામ ચાહે ન અહારા;
 પૂરણુ રામ પિયુષ રસ પીના, ભૂખ પિપાસ ન શોક અધીના. ૬
 ઊપણુ શીત અસર નહિં કરહી, સર્વ શ્રવ સંગ સહજ વિચરહી;
 જન સન વેર કરે નહિં કયહી, સમજી સજ્જત પ્રેમ મય સગહી. ૭
 યહિ પ્રકાર ધ્રુવ દશા સોલાવન, સમજે રામ ભકત જન પાવન;
 ભોજન હિત ધ્રુવ કરત વિચારા, ધ્રુવ ધ્રુવ શોર શ્રવણુ મહિં સારા. ૮
 હા હત ભાગ દુષ્ટ મેં નારી, ધ્રુવ જનની મધુ વિપિન દુખારી;
 રે ધ્રુવ પુત્ર ત્યાગિ કહ્ન ગયઉ, તુમ વિન માતુ પરમ દુખ લયઉ. ૯
 સત્ય સનેહ માતુ સુત પ્યારા, જનની સુત ગિન કવન અધારા;
 રે ધ્રુવ વેગ મિલો મમ ભાઈ, તુમ વિછોડ મમ પ્રાણુ સિધાઈ. ૧૦

દોહા

ધ્રુવ જનનીકે વચન સુન, વિસ્મય ભયો વિશાલ;
 ચકિતચિત્ત સનમુખ ગયો, પદ વંદે તતકાલ. ૧
 નિરખિ પુત્ર છલિ માતુને, કિય સુત હૃદય લગાય;
 કર કંપત તન ચિર નહીં, પ્રાણુ ન હૃદય સમાય. ૨

ચોપાઈ

ઉગ્ર ત્રાસ કરિ રોવન લાગી, અતિ પ્રપંચ મન રચ્યો અભાગી;
 રે મમ પુત્ર પ્રાણુતે પ્યારા, કિમ કરિ સહ વિયોગ તુમારા. ૧
 ખોજત ફિરત માસ દેવીતા, નરહરિ નાથ ભયો વિપરીતા;
 વિચરં વિપન ભૂખ અરૂ પ્યાસી, વેહ વશ વિકલ વિયોગ ઉઠાસી. ૨

પુત્ર વિયોગ માતૃ દુઃખ ભારી, સો જનત ગતિ દેવ મુરારી;
 રે મમ તાત દુઃખી મહ તારી, વર્યો વિપિન મમ શુદ્ધિ વિસારી. ૩
 વિચરતવિપન વસ્ત્રઐંગજરજર, પીંજર હાડ વિરહ સુત કરકર;
 પદ યિન પ્રાણ સૂલ સહકંકર, વિપન કષ્ટ મમ ભયો ભયંકર ૪
 નૃપતિ નારિ સુખ સંપતિ કેલી, સો વિચરે મેં વિપન અકેલી;
 ઘોર કષ્ટ કહા કહું વિશાલા, દયા દૃષ્ટિ સમજો મમ ખાલા. ૫
 માતૃ દયા સુત યિન કે લાવે, માતા સુત હિત પ્રાણ દુખાવે;
 મોરી ભૂલ મોહિ દુઃખ દીના, તાતે પરવશ ભધ પ્રવીના. ૬
 તુમ કર પુત્ર ન દોષ લગારા, પ્રગટ પ્રગલ્ભ યહ પાપ હમારા;
 પ્રથમ શીખ માતા સુત કરહી, શિશુ સન્મુખ નિશ્ચય ઉર ધરહી. ૭
 શુદ્ધ હૃદય શિશુ ગાય સુહાધ, સો ન તજો જિય કોડ ઉપાધ;
 મેં સુત તોય વિપન તપ બોધા, તેં ઉર માનિ વાસ વન શોધા. ૮
 વિગર વિચાર દીન ઉપદેશા, તા કરિકે મુલિ ઉત્ર કલેશા;
 રે મમ પુત્ર દયા ઉર લાધ, ભવન ભજન કરિયે મમ ભાધ. ૯
 જનની વચન શીશ ધરિ લીજો, નિજ ગૃહ આય માતૃ સુખ દીજો;
 હરિ કલ્યાન કરહિ સુત તેરો, સત ઉપદેશ માન પ્રિય મેરો. ૧૦

દોહા

પ્રેલ વશ વિકલ વિદેહ મન, માતૃ ભધ બેભાન;
 દયા દૃષ્ટિ કષ્ટુ પ્રેમ વશ, બોલ્યો ભકત સુખન. ૧
 અહો દેવ, કહો. કહા ગતી, કિમ કરિ લખે પ્રવીન;
 તજિ વિવેક વૈરાગ્યકો, મમ જનની ભધ દીન. ૨

ચોપાઈ

પુલકિ ગાત લોચન જલ ધારા, પ્રેલ વશ ધ્રુવ મુખ રામ ઉચારા;
 નિજ જનની લખિ વિકલ વિદેહા, જન ઉર ઉપજ્યો રામ સનેહા. ૧
 મુખતે રામ કહ્યો નહિ જાવે, પ્રગલ્ભ પ્રેમ શ્વાસા ધુનિ લાવે;
 રામ ભકિત જાકે ઉર હોધ, તેહિ જન કપટ ભાવ નહિ કોધ, ૨
 સરલ સ્વભાવ દયા ઉર ભારી, દેખિ અપર દુખ હોત દુખારી;
 સંત સમાન સંત જન હોઈ, તિન સમ અપર જીવ નહિ કોઈ. ૩
 ધ્રુવ ઉર સમય સમજિ અતિભારી, જય જનની કહિ ગિરા ઉચારી;
 રે મમ માતૃ ધ્યાન હરિ ધરહ, અધ કર મૂળ મોહ પરહરહ. ૪
 મોહ વિવશ હરિ ભકિત ભુલાવે, વિષ રસ વિવશ અધમ પુર પાવે;
 તન લગિ માત તાત સુત ખારો, આખિરમેં છક રામ સહારો. ૫

જનની રામ કહો જિય જાગી, કરિયે ભજન મોહ મન ત્યાગી;
 કાટિક કબ્જ હોય તન ઘાતા, રામ રવા દુઃખ તિમિર વિલાતા. ૬
 સમજિ સુચેત હોહુ મમ માતા, લખિ તવ તાસ પ્રાણુ દુઃખ પાતા;
 સુનત શબ્દ છલિ માતુ ખુશાલા, મો વશ ભયો અવશ્ય ધ્રુવ બાલા. ૭
 નિશ્ચય આજ કાજ ભયો મેરો, પઠવહુ ભવન શિશ શઠ ચેરો;
 તપિ ત્યાગી મુનિ મો મુખ હારા, તુચ્છ બાલ ધ્રુવ કવન વિચારા. ૮
 કરિ છલ નૈન નીર ભરિ બોલી, મનુ નટ કપટ થેલિ નિજ બોલી;
 રે સુત કયા સમજવત મોલી, પરવશ કિયો પ્રેમ વશ તોલી. ૯
 તુમતે પ્રથમ જ્ઞાન મેં પાવા, સતગુરુ કૃપા સિંધુ સમજવા;
 કષ્ટ પડે મન હોત અધીરા, જ્ઞાન ધ્યાન વિસરે મમ વીરા. ૧૦

દોહા

માનિ વચન નિજ માતુંકા, ભવન ચલો મમ બ્રાત;
 અવર ગાથ મિથ્યા સમે, શ્રવણુ સુન નહિ વાત. ૧
 નિજ જનની કે વચન સુન, ધ્રુવ ઉર કરત વિચાર;
 વિનય વચન જનની કહું, કરે હોય કરતાર. ૨

ચોપાઈ

જય જનની નિજ ધર્મ વિચારો, અદ્વય શબ્દ નહિ કામ તુમહારો;
 હાનિ લાભ કુળ કર્મ વિચારી, સત્ય શીખ દેવહુ મહતારી, ૧
 બડા પુરુષ બોધી મત ધરહી, કો જગ ધર્મ નીતિ અનુસરહી;
 શરવીર અરિ સનમુખ ધાવે, કબ્જ પડે નહિ ખીઠ દિખાવે. ૨
 સતી પતી સૈંગ અનલ નિવાસા, જરત શરીર ન હોત ઉદાસા;
 કબ્જ પડે નિજ ધર્મ વિસારે, સો નિજ જન્મ નારિ નર હારે. ૩
 ધર્મ હીન જીવન જગ કેસા, પ્રેત પિશાચ નિશાચર જેસા;
 જહિં નિજ ધર્મ નારિ નર ત્યાગા, કયું જગ જીવત અધમ અભાગા. ૪
 કબ્જ વિવશ કુળ કર્મ ભુલાવે, ઉભય લોક મહિં અધમ કલાવે;
 સુનહુ માત ઇક ગાથ પુરાની, સમજિ અર્થ સુધરે અવ પ્રાની. ૫
 પિતુકે પિતુ સતરા શઠ ગાવા, તાત કૃપા કરિ મોહિ સુનાવા;
 વિલગ વિલગ સુનિયેજિન ગાથા, સમજિ મર્મ ઉપજે સુખ માતા, ૬
 પ્રથમ પાપિ પિતુ માત વિરોધી, સખતે અધમ ગતી જિન શોધી;
 ધર્મ પેંડિ દે પ્રથમ નિકારી, સો કિમ ચઢહી મોક્ષ અટારી. ૭

માત તાત દે ધર્મ સ્વરૂપા, વેદ શાસ્ત્ર વરણે જન ભૂપા;
જિન સંગ વૈર કરહિ મતિમંદા, અધમ ધૂંસ ઝેલ્યો ધરિ ખંભા ૮
દ્વિતીય શઠ કુલ કર્મ વિસારે, અપર ધર્મ અધમી શિર ધારે;
અપર ધર્મ સળકો દુખદાઇ, પરે કબ્જ પીછે પછતાઇ. ૯
ભોગે યિના કર્મ નહિ છૂટે, વાર વાર પાપી શિર ફૂટે;
દુષ્ટ દીન હુઇ પ્રબલ પુકારે, નરહરિ નાથ ન નૈન નિહારે. ૧૦

દોહા

ત્રતિયે શઠ ત્રિય લોકમે, વંશ વિરોધી હોય;
અર્થ ધર્મ અરૂ મોક્ષકો, ચહું ફલ બેઠો ખોય, ૧
હવન દાન પુન તીર્થ લે, વિધિવત ધર્મ અપાર;
યદ્યપિ વંશ વિરોધિ હૈ, ધર્મ કર્મ સહ છાર. ૨

ઓપાઇ

વંશ ત્રિયા સાસુ ગુરૂ નારી, નપતિ વધૂ જનની સમ ચારી;
જનની પંચ વેદ વિધિ ગાઇ, વંદત ધરમી ધીર સદાઈ. ૧
પ્રમથ જીવ સહ માતુ અધારા, પીછે નિજ બલ કરત પ્રચારા;
નરહરિ કરત માતુકી મૈમા, જનની હિત ઉપજન ઉર પ્રેમા. ૨
પંચ માતુ પદ વંદન કરહી, સો જન જીવન મુકત વિચરહી;
પંચ માતુ વૃત્તી વિપરીતા, ચતુરથ પાપી અધમ અનીતા. ૩
પંચમ શઠ પર નારિ પિયારી, નિજ પત્ની નિત વાસ કરારી;
અપર ઉદર ગિંદુ પરવેશા, સો જિવ ભોગે ઉગ્ર કલેશા. ૪
દુર આશીશ લગે નિજ નારી, પર આધીન ભ્રમે ભવ ચારી;
પરવશ હોય પશુ તન ધરહી, વાર વાર જનમે અરૂ મરહી. ૫
પષ્ટમ શઠ શીપ ગુરૂ વિરોધી, નિશ્ચય અધમ ગતી જિન શોધી;
ગુરૂ સમ અપર કવન ઉપકારી, વિધિ નિષેધ કહ કર્મ વિચારી. ૬
સત મિથ્યા દે ભેદ બતાવા, સર્વ વ્યાપિ ઉર રામ લખાવા;
હરિ ગુરૂ કૃપા જીવ પર કરહી, જીતહિ સખે સ્વરૂપ વિચરહી. ૭
ગો અતિત ગોપાલ ગુસાંઈ, ધરિ સ્વરૂપ પ્રગટે જન તાંઈ;
અમિત યુક્તિ ઉપદેશ બતાવે, જન મન સમજિ પરમ પદ પાવે. ૮
વિશ્વ ચરાચર સર્વ નિહારા; ગુરૂ યિન જીવન કવન અધારા;
ક્રાંટિક કબ્જ ઉપાય કરાવે, ગુરૂ કરુણા યિન પાર ન પાવે. ૯
એસે ગુરૂ કરહી અપમાના, સો જિવ ભોગે નર્ક નિધાના;
કબ્જ પાપ પીછે પછતાવે, હરિહર ગુરૂ યિન કવન છુડાવે. ૧૦

દોહા

સપ્તમ શઠ ધન પાયકે, ખરચે દાન ન દેત
નિર આહર કર ભિક્ષુકો, આપ નર્ક ત્રિહિ લેત. ૧
મેં બડપન મનમેં બઢ્યો, ચિન્તા અમિત પ્રકાર;
બિન વિવેક બંધન પચો, ખોયો જન્મ અસાર. ૨

ચોપાઈ

હરિ માયા પાઈ અજાની, બિન વિવેક મનમેં મમ માની;
હરિ માયા હરિ અર્થ લગાવત, નિશ્ચય જીવ વિષ્ણુપુર પાવત. ૧
કરી સત કર્મ ધર્મ શિર ધારત, નરહરિ દર્શન નયન નિહારત;
જીવત સુયશ મરે હરિ ધામા, યહિ માયા સારત સગ કામા. ૨
ગૌબ્રાહ્મભણુ ભગની જનપોષા, સો જિવ સહજ હોત નિર્દોષા.
તીર્થ તડાગ કૂપ અર વાપી, ધર્મ પ્રથા હરિહર અજ થાપી. ૩
અપની પુત્રી ધર્મ બિહાવત, સો નરનાર અમર પુર પાવત;
હરિ માયા સારત સગ કાળ, સમજ હીન શઠ કીન અકાળ. ૪
અષ્ટમ શઠ સુનિયે મમ માતા, મનુ ભગવાન કહી સત ગાથા;
નર મહિં નૃપ હરિ રૂપ કલાવે, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ પ્રગટ સુનાવે. ૫
નારી પુરૂષ દંડ સગ ભરતા, નૃપ અદંડ નીતી અનુસરતા,
પ્રજા પુત્ર વત, પાલહિ, રાજા, ભૂલિ ન, કરહી, કર્મ અકાળ. ૬
દંડ વિદંડ કરે નહિ કબહૂ, નિત્ય કર્મ નિતિ સંયુત સગહૂ;
પ્રજા નારિ સો પુત્રિ સમાના, ઈતર આવ દૃષ્ટી નહિ આના. ૭
ચોરચુગલ હગ નર, વ્યભિચારી, જીવત પતી તજે શઠ નારી;
એસે અધમ પરખિ ગૃહિ મારે, નહિતર હદતે બહિર^૧ નિકારે. ૮
મૃધયાર હેરિ^૩ કરે મૃગરાજ, પ્રજા હેતુ કરહી સગ કાળ;
બાલક પ્રજા ગાય અર નારી, ચારી પરવશ દેખુ વિચારી. ૯
શરણાં ગત કો દુઃખ નહિ દીજે, દે ઈન ત્રાસ નર્ક પદ લીજે;
તજિ, યે, નીત અનીત ચલાવે, સો નૃપ શઠકો તાત કલાવે. ૧૦

દોહા

ચાર વર્ણકી નાર જે, કરહી નિજ પતિ ત્યાગ;
નવમેં શઠ ત્રય લોકમેં, જીવ અધમ મદ ભાગ. ૧
નિજ પતિ આજ્ઞા પાલકે, કરત ચર્ણુ રૂચિ સેવ;
જીવત જશ હો જગતમેં, આખિર વંદત દેવ. ૨

ચોપાઈ

નિજ ભરથાર રામ સમ દેખે; અપર પુરૂષ બ્રાતા કાર પેખે;
 નર સુર ઇન્દ્ર આધક કો આના, પતિ બિન દૂસર તાત સમાના ૧
 અંધ બધીર જરઠ ઐગ લીના, હરિહર સમજે નાર પ્રવીના;
 હો ધનવંત કિ દીન દુઃખારી, કર્મ ગતી લખિ સેવત નારી. ૨
 અમિત ત્રાસ દેવલિ પિય અપના, સતી નારિ નહિ કરલિ કલપના;
 અમિત ત્રાસ અપનો મન ભારે, પર મુખ સતી શબ્દ નહિ સારે. ૩
 પૂરવ જન્મ કર્મ જિવ કીના, સમજિ મર્મ અપને શિર લીના;
 સાધવિ નાર કરલિ પતિ સેવા, વ્યાપક નાથ લખલિ હરિ ભેવા. ૪
 એસે પિયુ સૈગ કરત વિરોધા, તે શઠ નારિ અધમ મગ શોધા;
 નર્ક નિવાસ કરલિ સો નારી, પતિ વંચક ભટકલિ ભવ ચારી. ૫
 દ્વિતિય જન્મ પાઈ તરુણાઈ, પતિ વિયોગ વિધવાપન પાઈ;
 વિધવા ગર્ભ હરત ગતિ કેસી, પ્રેત પિશાચ નિશાચરિ જૈસી. ૬
 ગર્ભ પાત પાતક અતિ ભારી, ભાંગેલિ ગર્ભ યોનિ નરનારી;
 ત્રીન કોડ રોમાવલિ આસા, ગર્ભ યોનિ ભાંગલિ ચલિ કાલા. ૭
 દસમે શઠકી ગાથ સુનીજે, સમજિ મર્મ જ્ઞાની જન રીજે;
 પૂરવ જન્મ પુણ્ય પ્રભુતાર્થ, સંત સમાગમ જેલિ જિવ પાઈ. ૮
 કરિ સત સંગ રામ ગુણ ગાવા, પ્રબલ ભજન વૈરાગ બદાવા;
 વશ વૈરાગ પ્રેલ ઉર આઈ, જગ જૂઠો સત રામ સગાઈ. ૯
 સમજી સર્વ વિષય મન ત્યાગી, જગ પરપંચ તબ્યો બડ ભાગી;
 પ્રિયા વંશ તજિ ભયો ઉદાસા, એકાએક વિપિન મલિ વાસા. ૧૦

દોહા

સત ગુરુ બોધે જ્ઞાન મત, સો શિવ લીનો ધાર;
 સત આતમ મિથ્યા જગત, એકલિ રામ અધાર. ૧
 મમ સ્વરૂપ વ્યાપક સદા, નારી પુરૂષ ન ભેદ;
 સંગ દોષ સમજ્યો નહી, આખિરમે અતિ ખેદ. ૨

ચોપાઈ

બ્રહ્મ અરિમ ઉચરે મુખ ગાની, નીચ ઉંચ કહું પ્રથા ન જાની;
 ઇન્દ્રી સર્વ કરલિ નિજ કાળ, જહિમેં, ગિને ન કાળ અકાળ. ૧
 ગંધ સુગંધ ઉંચ અરૂ નીચા, વાયુ સળંગ રહત સખ બીચા;
 ભાસ્ત લીપે ન ગંધ સુગંધા, તનતે બ્રહ્મ સદા નિરબંધા. ૨

રવિ મુખ વિશ્વ કરે બહુ કર્મ, રવિ સન લગે ન ધર્મ અધર્મ;
 માખી કરે ન અનલ નિવાસ, ઇન્દ્રી બ્રહ્મ કરહિ કિમ ત્રાસ, ૩
 વિશ્વ ચરાચર મુજ મહી દેખૂ, મમ સ્વરૂપ નરનારિ ન પેખૂ;
 આદિ ૩ અંત નહી મમ રૂપા, બ્રહ્મ અસ્મિ આદી બહુ ભૂપા, ૪
 બ્રહ્મવાદ બોધત નિત આની, તત્ત્વ દર્શી જન પરમ સુગની;
 યદ્યપિ વિષય દેખી મન હોયે, યોગ વિયોગ બુદ્ધિ ચિત પરસે. ૫
 સુક્ષ્મ તર્ક સ્ફુરે અધ મૂલા, ઇનિતે ઇતિર કવન દુઃખ શૂલા;
 અતિ સુક્ષ્મ માયા હિર આઈ, વૃથા બહે મુખ જ્ઞાન સદાઈ. ૬
 બ્રહ્માકાર વૃત્તિ નહી હોવે, આખિર ચર્મ દૃષ્ટિ મન મ્હોવે;
 જન્મ મરણ જલિમ જિવરોગા, મિટયો ન સદ્ગુરૂ પાપ સંયોગા. ૭
 સુક્ષ્મ બીજ તરૂ બહુ ભાઈ, વિષય આશ પસરી હિર આઈ;
 સંગ દોષ સમજ્યો નહિ જ્ઞાની, આખિર ભઈ મોક્ષ મગ હાની. ૮
 વિષય સંગ વૃત્તિ ભઈ દીના, અહો નિશિ ચાહત કર્મ મલીના;
 બ્રહ્મ જ્ઞાન મારગ અતિ ઝીના, લખે પ્રબલ કોઉ પુરૂષ પ્રવીના. ૯
 નીચ કર્મ શોભે નહિ જ્ઞાની, દૂબાહિ આપ અપર કર હાની;
 ઇનિતે અપર કવન શક માતા, જ્ઞાન પાપ અધ કર્મ સુહાતા. ૧૦

દોહા

એકાદશ શહજી કથા, કહત શર્મ મોહિ માત;
 બહે પુરૂષજી ગાથકો, વદત ચિત્ત શરમાત. ૧
 માત તાત ગુરૂ ઇષ્ટજી, નિંદાતે અતિ પાપ
 સુની સુનાઈ કહતહું, જનની કરિહું માફ. ૨

ચોપાઇ

સદ્ગુરૂ સમ કો જગ અધહારી, વિશ્વ ચરાચર નીતિ સુધારી;
 સદ્ગુરૂ સમ કરિહું, કો બોધા, વેદિક ધર્મ સનાતન શોધા. ૧
 સદ્ગુરૂ સમ કરિહું કો પારા, કોટિક જીવ જ્ઞાન દે તારા;
 સદ્ગુરૂ સમ કો અપર સનેહી, પરહિત ધરત પ્રગટ નર દેહી. ૨
 માત તાત બ્રાતા સુત નારી, સ્વારથ રત સહ પ્રીત પસારી;
 સ્વારથ વિગર મુખે નહિ બોલે, એક એક અંતર નહિ બોલે. ૩
 સંત સરલ ચિત પર ઉપકારી, સમ ઉપદેશ કરત નર નારી;
 મેં મમતા નહિ માન બડાઈ, સત ઉપદેશ કહત સમજાઈ. ૪

વિધિ નિષેધ દે કર્મ અનાદી, ભૂલે જીવ અમિત પરમાદી;
 કર્મ વિભાગ મર્મ નહિં જાને, વિકરમ કર્મ કરત મન માને. ૫
 સદ્ગુરુ શરણુ સહજ ચલિ આવે, કર્મ ભેદ સો વિલગ બતાવે;
 અમિત યુક્તિ હરહી અજ્ઞાના, અમર લાભ આતમ દે દાના. ૬
 આતમ અન આતમ દે શુદ્ધી, પરમ પ્રકાશ હોય જન ખૂદ્ધી;
 સ્વે સ્વરૂપ સમજે શિવ શરા, જનમ મરણુ મેટલિ ઐક્યરા, ૭
 ભાવા ભાવ મિટે મોહ મમતા, જ્ઞાન અગ્નિ ઇન્દ્રી મન દમતા;
 માયા વીધન કરે નહિ કચ્છી, વ્યાપક રામ લખ્યો ઘટ સચ્છી. ૮
 નામ રૂપ માયા જડ ભાસે, સ્વે સ્વરૂપ લીનો નિર આશે;
 ગુરુ પ્રતાપ પૂરણુ પદ પાવા, ભાવ માત્ર જગ ભાન ભુલાવા. ૯
 જન્મ મરણુ બ્રાંતી મય ભાસે, લલ્યો રૂપ કોઉ અપર ન ત્રાસે;
 વિશ્વ ચરાચર બ્રહ્મ સ્વરૂપા, જહૈં તહૈં દ્રષ્ટિ પડે નિજ રૂપા. ૧૦

દોહા

નામ રૂપ જડ જાનિયે, ચેતન અપનો રૂપ;
 સમજિ મર્મ શાંતી ગ્રહે, સદ્ગુરુ કૃપા અનૂપ. ૧
 જન્મ મરણુ જાકો નહી, અહો નિશિ આતમ ધ્યાન;
 અસ્તિભાતિ પ્રિયરૂપ નિજ, ચેલિ ગુરુ ઉત્તમ જ્ઞાન. ૨

ચોપાઇ

જીવન મૂકત લાભ જિવ પાવા, સદ્ગુરુ કૃપા સ્વરૂપ લખાવા;
 ધન્ય પુરૂષ આતમ અનુરાગી, ત્રિગુણ તાપ આશા તજી ભાગી. ૧
 સદ્ગુરુ કૃપા સમજ યહ આવે, તો જિય સહજ મોક્ષ પદ પાવે;
 સદ્ગુરુ કૃપા વૃત્તિ વૈરાગા, કરિ સત સંગ તજે જિવ રાગા, ૨
 સદ્ગુરુ કૃપા સંશે સહ ભાગે, તજિ અન્ન કર્મ જીવ જગ જાગે;
 સદ્ગુરુ કૃપા જાને સત કર્મી, તો છૂટે જિવ સર્વ અધર્મી. ૩
 સદ્ગુરુ કૃપા મોક્ષ પદ પાવે, ફેર જીવ જમ જાલ ન આવે;
 સુનહુ માતુ ચે સદ્ગુરુ ગાથા, વેદ શાસ્ત્ર મુનિવર જસ ગાતા. ૪
 સદ્ગુરુ સો પરમારથ વાદી, સ્વારથ રત સો જ્ઞાન પ્રમાદી;
 સ્વારથ રત જગ બોધ સુનાવે, ચંચલ ચિત માયા મન ભાવે. ૫
 પક્ષ જ્ઞાન દે પંથ ચલાવે, વેદ શાસ્ત્ર સદ્બોધ, ન, ચલાવે;
 કલ્પિત પંથ કર્મ જડ વાદી, અનરથ રત વિષયા રસ સ્વાદી. ૬

વેદ, શાસ્ત્રકી, સાખ પળેવે, અદ્ય બુધ્ધિ નારી નર મોવે;
 અદ્ય બોધ બોધે નરનારી, ધર્મ, સનાતન, નીતી ઉગરી. ૭
 ગુરુ વિશ્વાસ અમિત જિવ ભૂલે, ભક્તિ વિવેક ત્યાગિ જગ જૂલે;
 વેદ શાસ્ત્ર સંમતિ વિન માતા, મન મુખ જ્ઞાન મોક્ષ નહિ પાતા. ૮
 અંધન, અમિત જીવ છુટ જાવે, જીવ ન છૂટે ગુરુ અંધાવે;
 ગુરુ વિશ્વામ વીશ્વ મહિં ભારી, જ્યા કરિ મોક્ષ લેત નરનારી. ૯
 ગુરુ હરિ સમજિ ચરણ શિર દાતા, મિથ્યા બોધ ન કરે પ્રવીના;
 નિજ સુત સમજિ સત્ય ઉપદેશ, જીવ ભાવ ઉર હરિ કલેશા. ૧૦

દોહા

શિષ્યકો મિથ્યા બોધ દે, સૌ નહિ પુરુષ પ્રવીન;
 દયા હીન દંભી ગુરુ, જિનકો શઠ કરિ ચીન. ૧
 સત ઉપદેશત શાસ્ત્રયુત, શબ્દ સુનાવત સાર;
 તરે તરાવે અપરકો, તરણી સમ સંસાર. ૨

ચોપાઇ

દ્વા દશ શઠ સમકો જગ પાપી, નૃપ અનુચર હુઈ નીતિ ઉથાપી;
 હો પ્રધાન પર કાજ ન કરહી, અપર અકાજ ઉદર નિજ ભરહી. ૧
 કહિ પ્રિય વચન નૃપતિ કરિ રાજી, દુષ્ટ હૃદય મહિં પરમ દુરાજી;
 ન્યાય અન્યાય નજર નહિ દેખે, મિત્રે પિત્ત મારગ સોઈ પેખે. ૨
 જૂહાડિ સાચ સાચકો જૂહા, ન્યાય ધર્મ તે અધમ અફૂટા;
 નૃપતિ કચેરિ અધર્મ ચલાવા, દુષ્ટ દાસ જિનકે મન ભાવા. ૩
 ઉગ્ર ત્રાસ કરિ પ્રજા દુખારી, પીવ ત્રાસ જિમ નારિ બિચારી;
 અનુચર સર્વ જ્ઞાન અપને વશ, ઈષ્ટ પ્રજા કોલૂ ખેંચત રસ. ૪
 અંધા ધુંધ અન્યાય ચલાવા, નૃપતિ પ્રજામે દોષ બડાવા;
 ન્યાય નીતિ સખકે શિર તાજી, ઉંચ ૩ નીચ પ્રજા અરૂ રાજી. ૫
 લખિ અન્યાય અમિત જિવ કલંકે, અદ્ય શબ્દ મુખતે સખ જલપે;
 ભુપતિ પ્રજા નીતી ભઠ ભંગા, બદ્યો, પ્રજા મહિં દોષ અભંગા. ૬
 ખલ અનુચર નૃપ નીતિ ઉગરી, નૃપ નિર્દોષ ભયો અધ ભારી;
 પ્રજા ન્યાય નૃપતિ નિજ કર્મ, નિયમિત કરત બદત મુખ ધર્મી. ૭
 અનુચર અમિત બુદ્ધિ બલદાતા, લજે ન નૃપતી કર્મ નિધાના;
 નૃપતિ પ્રજા દોનૂ મુખ ભારી; ઉભય લોક નિજ નીતિ સુધારી. ૮

નર મહિ નૃપતિ સદા હરિ રૂપા, ન્યાય નીતિ મર્યાદ સ્વરૂપા;
અનુચર અધમ કરે નૃપ ભૂલા, પ્રજા વિરોધ ચલ્યો દુષ્પ મૂલા. ૯
ઉખરી પ્રજા કાર તજિ કેસે, તજિ મર્યાદ ચલે દધિ જૈસે;
ચિંતા વિવિધ ભઈ નૃપ ભારી, દુષ્ટ પ્રધાન કીન સખ ખ્વારી. ૧૦

દોહા

પ્રીય પુત્ર સમ સમજી કે, મહિપતિ અરખ્યો કામ;
અનુચર અધમ પ્રતાપતેં, યિગડ્યો કામ તમામ. ૧
ખાઈ નિમક ખોટી કરે, તે અનુચર ધિક્કાર;
જીવત અપયશ જગતમેં, આખિર નર્ક દુવાર. ૨

ચાપાઇ

ત્રય દશ વૉ શદ, અજગ્ય, અનૃપા,	નરતન પાય ભયો પશુ રૂપા;
મોહ પાશ અપને ગણ ડારી,	અહો નિશ કરત કહત જ્યું નારી. ૧
તિય સંમતિ સખ કાજ કરાવે,	અપર શીખ ઉરમેં નહિ લાવે;
માત તાત બ્રાતા ગુરુ દેવા,	સર્વ ત્યાગ ખ્વારી પદ સેવા. ૨
વૃદ્ધ સલા કોઉ દેત સુભાગે,	શ્રવણ સુનત શત્રુ સમ લાગે;
છદી નાર અપને વશ કીના,	વિપયાશક્ત ભયો પરવીના. ૩
પરવશ પર્યો જોર નહિ લાગે,	રામ ભક્તિ વિન ભયો અભાગે;
વાર વાર પાપી શિર ફૂટે,	રામ કૃપા, વિન, કિમ, કરિ છૂટે. ૪
સમ હો પાપ પુન્ય દે તગ્ગહી,	નરતન મિલે જીવદો જગ્ગહી;
કેવલ મોક્ષ હેતુ નર દેહી,	કર સત મંગત રામ સનેહી. ૫
હરિ ગુરુ ભક્તિ કરે જિવ જગ્ગહી,	જુદી દોષ દૂર હો તગ્ગહી;
તીનહુ દોષ જુદી હો, નાશા,	તો જિય ભાસે પરમ પ્રકાશા. ૬
જીવન મોક્ષ લાભ જિવ પાવે,	નિર અંકુશ હો રૂપ સમાવે;
કોટિક જન્મ પુન્ય પ્રભુતાર્થ,	હરિહર ગુરુ જિન શરણ સંભાર્થ. ૭
ધર્મ સનાતન અંકુશ ધારા,	જોહિ જગ જીવન જન્મ સુધારા;
નરતન પાય વિપય રસ ચલાવા,	અજર અમર સુખ સહજ ગુમાવા. ૮
ધૃષ્ટ દેવ સમ પ્રિયા પિયારી,	ખુશી રહત નિત વદન નિહારી;
ગુપ્ત ગાથ નારી સન કેવે,	જૂજત મીઠા ભંદ નહિ દેવે. ૯
અહ્ય જુદી પોવે શદ નર તન,	અહો નિશિ ચિંતન એક વિપય મન;
હરિ હર ગુરુ પદ પ્રીત ન લાગી,	અંત ત્યાગિ સખ ચલ્યો અભાગી. ૧૦

દોહા

કથા ચતુર દશ શઠનકી, સુનિ ઉર ધરિયે સાર;
શઠ બુદ્ધી તજિ ભજન રત, સુલભ તરે સંસાર. ૧
કર્મ સકામી શઠ સદા, નિષ્કામી નિર બંદ;
પ્રત્યક્ષ પ્રેમ પ્રભુ ભક્તિમેં, રંચ રહત નહિ દંદ. ૨

ચોપાઈ

વેદોયુક્ત કરત વિધિ કરમા, અધરમ તર્ક રહિત ચિત શર્મા;
હવન યજ્ઞ પુન્ય દાન કરાવે, દાન સમય અભિમાન ન લાવે. ૧
સરલ ભાવ સગસે ઉર રાખે, મિથ્યા વચન રંચ નહિ ભાખે;
હરિહર ભક્તિ કરે ચિત લાઈ, રામ મંત્ર ઉર ધુની સુલાઈ. ૨
સર્વ ઇન્દ્રિ મન સંયમ રાખે, મિથ્યા કર્મ ન ઉર અભિલાખે;
લોભ વ્રતિ ઉરમેં નહિ આવે, સંત સમાગમ ભક્તિ સુલાવે. ૩
અહોનિશિ દશા એક ઉર ધારે, સો નિજ જીવન જન્મ સુધારે;
કરિ શુભ કર્મ કરે નહિ આશા, તો નિશ્ચય જિવ મોક્ષ નિવાસા. ૪
કરત આશ ફલકી જિય કેસે, તરણી તીર ઉલટ દાંધ જૈસે;
કર્મ સકામ મોક્ષ નહિ પાવે, વાર વાર જિવ જન્મ ધરાવે. ૫
પૂરવ જન્મ પુન્ય પ્રભુતાઈ, વિવિધ ભોગ ભોગો મમ ભાઈ;
હય ગજ રથ વિત ભરે ભંડારા, અર્વ ખર્વ કહું લહે ન પારા. ૬
કરિ શુભ કર્મ કીન ફલ આશા, સુખ સંપત્તિ સો કર્મ પ્રકાશા;
સુખ સંપત્તિ વશ ભક્તિ ન ભાવે, અહો નિશ સરસ વિપય સુખ ચલાવે. ૭
જો કછુ કરે તો કર્મ સકામા, જ્યા કરિ લખે ન વ્યાપક રામા;
કર્મ સકામા જન્મ ફલ દાતા, જ્ઞાન ખિના જિવ મુક્તિ ન પાતા. ૮
પુન કરિ બહે પ્રજા વિત ભારી, વિપય વિવશ જીવ બન અહંકારી;
નરક દુવાર કામ અર કોધા, સનમુખ ચક્ષે જીવ ખિન બોધા. ૯
યાતે કર્મ કરો નિષ્કામા, જ્યા કરિ જીવ મિલે ધનશ્યામા;
ઉભય કર્મ કરિ મર્મ ન પાવે, સો શઠ શઠકો તાત કલાવે. ૧૦

દોહા

કર્મ સકામીકી કથા, કહી શાસ્ત્ર અનુસાર;
સમજિ મર્મ ઉરમેં ધરે, સુખ પાવહિ નરનાર. ૧
પંચમ દશ શઠકી કથા, કિમ કરી લખું બઢાય;
અધમ જાત અધ દ્વારમેં, જન્મ અમોલખ પાય. ૨

ચોપાઈ

નર તન રતન મોક્ષ કર ખાની, સમજાહિ સુજન સયાન સુજાની;
 સર્વ જીવ સાક્ષી હરિ દેવા, કરિ સત સંગ લેત યહ ભેવા. ૧
 મિત્ર ભાવ અપને ઉર આતા, જીવન મુક્ત લાભ જિવ પાતા;
 મિત્ર ભાવ સમ ધર્મ ન આના, સર્વ જીવ સન પ્રેમ સમાના. ૨
 ઘટ ઘટ પ્રગટ રામ લખિ ભેવા, સમજિ સમ્મત કરત જન સેવા;
 જ્ઞાન રતન ધન નર તન માંહી, અપર શરીર મોક્ષ જિય નાંહી. ૩
 નર તન પાય કરહી કુસંગા, અવશ્ય જીવ હો અધમ નિસંગા;
 કામ ક્રોધ વશ પાપ કમાવે, દે વિશ્વાસ ધાત કરિ ધાવે. ૪
 દે વિશ્વાસ ધાત કોઉ કરહી, રૌ રૌ નર્ક અવશ્ય વહ પરહી;
 દે વિશ્વાસ મિત્ર જોહિ કીના, પ્રેમ ભાવ વશ સર્વ અધીના. ૫
 જલથલ નભચર જીવ અપારા, નર સુર અસુર પ્રેમ વશ સારા;
 પ્રેમ ભાવ વશ સર્વ ઐધાવે, એક એક આધીન રહાવે. ૬
 પિતા પુત્ર માતા અર ભાઈ, વિન વિશ્વાસ ન એક સગાઈ;
 ધરિ વિશ્વાસ ધરે શિર ધર્મા, ચલત રાહ અધરમ ચિત શર્મા. ૭
 વિન વિશ્વાસ મનુષ્ય તન કૈસા, જલ ગિન કૂપ કાક શહ જૈસા;
 દે વિશ્વાસ કરત શહ ધાતા, નરક પઠાવત નરહરિ નાથા, ૮
 મિથ્યા અધરમ અમિત કહાવે, મિત્ર ધાત સમ એક ન આવે;
 યમ ગણુ ડરત સમજિ ધન મર્મા, મિત્ર ધાત સમ કવન અધર્મા. ૯
 સખતે અધિક પાપ યહિ ભારી, હૃદય વિચારિ ચલહુ નર નારી;
 દે વિશ્વાસ ધાત કોઉ કરહી, પ્રેત પિશાચ નીચ તન ધરહી. ૧૦

દોહા

કહિ મારે સો મિત્ર સમ, તાહિ ન શત્રુ જન;
 કપટ કરે નિજ મિત્રસે, સો શહ શત્રુ નિધાન. ૧
 પોડપશહ અધિકારગિન, દાન દેત જન સોય;
 હયો વિત્ત લાની ભઈ, અર્થ ધર્મ ફલ ખોય. ૨

ચોપાઈ

દ્રવ્ય દોય જગમે કહ ભાઈ, કરિ સત સંગ જ્ઞાનિ ગમ પાઈ;
 મહિ વિકાર વિત પ્રગટ પ્રકાસે, જ્ઞાન વિત્ત બુદ્ધી કરિ ભાસે. ૧
 જ્ઞાન રતન ધન બુદ્ધિ પિયારા, વેદ શાસ્ત્ર હરિ કૃપા નિહારા;
 હરિ ગુરુ કૃપા પાઈ જોહિ પ્રાની, વેદ શાસ્ત્ર સત નીતિ પિછાની. ૨

નીતી ત્યાગ કરે નહિ કળ્પહી, વિધિવત ક્રમ કરે જન સગ્ગહી;
 જડ ચેતન દ્વય દાન સધીરા, જોડિ અધિકાર દેત મતિ ધીરા, ૩
 મહિ વિકાર જડ દાન કરાવે, ચેતન શબ્દ મર્મ જન પાવે;
 કરે કરિ દાન હોત જડ ભાઈ, ચેતન જન મુખ બોધ સદાઈ ૪
 ઉભય દાન અધિકારી કહિયે, ગિન અધિકાર દાન કિમ દહિયે;
 ભૂખે નીર પિપાસ અહારા. ઉભય હોત વિપરિત વ્યવહારા. ૫
 ઉભય પુત્ર જનની ઢિંગ આવે, ક્રુધા શબ્દ નિજ માત સુનાવે;
 પ્રાદ પુત્ર વ્યંજન દે ભારી, શિશુ પય પાવત હૃદય વિચારી. ૬
 જો વિપરિત અહાર દે બ્રાતા, કલ્પે પુત્ર ત્રાસ હુવ માતા;
 ગિન અધિકાર દાન દે કરહી, ચાર પદારથ નિજ કરે હરહી. ૭
 અધિકારી લે દાન પ્રબુધ્ધા, સર્વ કર્મ કરહી અતિ શુધ્ધા;
 ગિન અધિકાર દાન લે પાપી, કરહિ ક્રમ સગ્ગ નીતિ ઉચારી. ૮
 ગિન અધિકાર જ્ઞાન ધન પાવે, ત્યાગ કર્મ સત અધમ કહાવે;
 લઘુભાજન કિમ ઉદ્ધિ નિવાસા, કર્મ લીન કિમ જ્ઞાન પ્રકાશા. ૯
 ગિન અધિકાર કરે ક્રોધ કાળ, લાની હોય રંક અરૂ રાગન;
 નર સુર રાવ રંક ક્રોધ નારી, ધર્મ લીન સો અવશ્ય દુઃખારી. ૧૦

દોહા

જડ ચેતન દે દાન જગ, નિર્ણય કહે વિચાર;
 નિરઅધિકારીગમ નહી, અધિકારી લે સાર, ૧
 સપ્તમ દશ શઠ વિશ્વમે, નરતન ધરત અસાર;
 નિજસ્વભાવ તે કષ્ટ લે, લે ન શકે કછુ સાર ૨

ચોપાઈ

સુનહુ માતુ મમ સુમતિ સયાની, સપ્તમ દશ શઠ સમ કો પ્રાની;
 ઉત્તમ નરતન પાય અગ્નની, સત મિથ્યા સત સંગ ન જનની. ૧
 મન મુખ કર્મ કરહિ ચિત ચલાવા, ધર્મ સોધ સત અપન સુલાવા;
 કલ્પિત વ્રાત બકે મુખ આતી, લખે ન આપ અપર કરિ લાની. ૨
 મિથ્યા દોષ દેત નહિ લાગ્ન, ઉભય લોક ભલ કાજ અકાગ્ન;
 ન્યાય પક્ષ ચિત કળૂ ન ચલાવે, અધમ અન્યાય અનીત સુલાવે. ૩
 અરિ સન પ્રીત મિત્ર અરિતાઈ, શર નિજ કુલકી ચહત ભલાઈ;
 વિપ્ર વૃધ્ધ જાયક ક્રોધ આવે, કૂર પ્રણિત કદુ શબ્દ સુનાવે. ૪

દેન કહે નહિ દેત કદાર્થ, કરત કાજ સગ દૂર સદાઈ;
કરિ ન શકે કછુ બકે અપારા, જીવત પ્રેત જન્મ ધિક્કારા. ૫
સર્વ પ્રકાર બુધિ બલ હીના, દુર વ્યસની, દંભી શઠ દીના;
દુર્મલ, હો કરિ સગલ વિરોધા, અવશ્ય મરણ હાંસી મગ શોધા. ૬
દોકી બાત લખે બિન અંધા, કરિ ઉત્પાત બકે શઠ ગંદા;
મનુષ્ય માત્ર કર વેર અજ્ઞની, ભવમેં દૂબ મર્યો બિન પાની. ૭
પરધન હરણુ પ્રબલ ચતુરાઈ, સિંહ ગાય બિમિ અજ્ઞ કસાઈ;
નિજ કુલ આદિ સર્વ સંસારા, બલ જગ જન્મ હેતુ અનચારા. ૮
અપનો અનહિત કીન અભાગી, કિમ હિત કરહિ અપર સૈંગ લાગી;
નરતન રતન ન શક્યો સંભારી, આખિર ચાલ્યો સર્વ વિચારી. ૯
પશુ પક્ષી જલ જીવ અપારે, નરતન ચિંતવત સર્વ ચિચારે;
સુર સુરપતિ, અમરાવતિ વાસા, યદ્યપિ નર તન હેતુ ઉદાસા. ૧૦

દોહા

નરતનમેં હરિ, નહિ ભળે, ચૂક્યો અતિ અવસાન;
અલ્પ મતી ઇન્દ્રિ વિવશ, દીન વિપયકો દાન. ૧
ઉભય લોકતે ભ્રષ્ટ હો, અંત બહ્યો અધ ધાર;
જનની બોધ વિચાર ઉર, મમતા મોહ વિસાર. ૨

ચોપાઈ

જય જનની મમ માતુ પ્રવીના, મેં મતિમંદ ચરણ રજ દીના;
અલ્પ બુધિ કરિયે કયા બોધા, તોહિ પ્રતાપ મોહિ મિલ્યો પ્રબોધા. ૧
સત્રા શઠ ગાથા કછુ ગાર્થ, વિનય કીન કછુ સુની સુનાઈ;
સાર ગ્રહી મમ માતુ સયાની, તુમ સમ ભક્તિ કરે કો પ્રાની. ૨
પક્ષ ત્યાગિ નિજ પુત્ર પ્રબોધા, તવ લઘુ બાલ ભક્તિ મગ શોધા;
તવ ઉપદેશ બુદ્ધિ સ્થિર થાવા, ચિત ઉપરામ ભક્તિ રસ પાવા. ૩
જનની કૃપા ભયો વિશ્વાસા, વિપિન વસ્તિ મહિં રામ નિવાસા;
વિપિન વસ્તિ દૂર હે મન ભર્મા, વ્યાપક રામ લખ્યો ઉર મર્મા. ૪
ત્રિપિન વસ્તિ ઉર ભેદ ન કીજે, પ્રથમ બોધ માતા ઉર લીજે;
રામ ભક્તિ વૈરાગ્ય બદાઈય, પુત્ર ભાવ ઉરતે વિસરાઈય. ૫
તન બ્રહ્મિ પુત્ર પિતા પ્રિય માતા, અલ્પ મોહ વશ ભક્તિ ભુલાતા;
જન્મ જન્મ સુત માતુ મિલાવે, રામ ભક્તિ અવસર કળ આવી. ૬

પૂરવ પુન્ય પ્રબળ પ્રભુતાઇ, રામ ભક્તિ સુત માતૃ સુહાઇ,
 જનની મર્મ સમજિ લખિ દાસા, રામ ભજન મહિ કરહુ ન ત્રાસા. ૭
 તપ ત્યાગન મુહિ વચન સુનાવે, કંપત ગાત પ્રાણુ દુખ પાવે;
 નિકસે પ્રાણુ જાય ભલ દેહા, યદ્યપિ તજૂ ન રામ સનેહા. ૮
 જગતે મધુવન કીન, નિવાસા, પલ પલ બદત પ્રેમ પરકાશા;
 રામ મંત્ર નિર્મળ ચિત ચહાવા, જગ પ્રપંચ મન ભાવ મિટાવા. ૯
 સત્રા શઠકી વિગત સુનાઈ, અધિક એક ચાહત કિમ માઈ;
 ધર્મ વિચાર શાંતિ ઉર ધરિએ, દે આશીપ ગવન ધર કરિએ. ૧૦

દોહા

નિજ સુતકેકડ્યાણુહિત, માત તાત અતિ પ્રેમ; ૧
 સો નિજ ધર્મ વિસારકે, કાહે ચુકાવત નેમ;
 હરિ એમુખ હાંસી જગત, નિજ કુળ લાગહિ લાજ;
 ચર્મ દૃષ્ટિ મન મોહ વશ, યિગડે કાજ અકાજ. ૨

ચોપાઇ

જનની પદ વંદે ધ્રુવ આત્મા, ઉર મહિ ઉપજ્યો પ્રેમ વિશાલા;
 વેલવશ વિઠલ વચન નહિ આવા; ઉર મહિ અજપા રામ જપાવા. ૧
 કપટિ માત મન કરત વિચારા, છળિએ હરિજન કવન પ્રકારા;
 મમતા મોહ ન માન બડાઇ, તજિ અહંકાર રામ લવ લાઇ. ૨
 સત્રા શઠ મહિ લીક^૧ હમારી, રામ ભક્ત સુત કરે દુખારી;
 દેખહુ રામ ભક્તિ પ્રભુતાઇ, છલી માતૃ ઉર વિરહ બડાઇ. ૩
 રે શઠકી શઠ મેં સુર નારી, જન ત્રાસત ધિક બુદ્ધિ હમારી;
 નિજ કૃત નીચ સમજિ ઉર ત્રાસા, રટત રામ મન પર્મ ઉદાસા. ૪
 દ્વીતિય સુર ઉર કરત વિચારા, સુધરે કારજ સર્વ યિગારા;
 નારદ રૂપ ધર્યો તતકાલા, પ્રગટ ભયો કર વીણુ કુચાલા. ૫
 નયન સેન સુર નારિ જગાઇ, સંગ દોષ નિજ કર્મ ભુલાઇ;
 હરિ હરિ કરિ કર બીન બજવા, શામવેદ ભક્તી રસ ગાવા, ૬
 ધ્રુવ હરિ ભક્ત સુની મુનિ યાની, નિજ ગુરુ સમજે શિષ્ય સુજની;
 પ્યાસે નીર રંક નિધિ પાવા, તરજી ગુરુ પદ શીશ નમાવા. ૭
 હંડ સમાન પર્યો ગુરુ ચરણા, પ્રબલ પ્રેમ ઉર કહાં લગી વરણા;
 ધ્રુવ કર પકરિ અપન ઉર લાવા, કપટ ભાવ મુખ શબ્દ સુનાવા. ૮

રે મમ પુત્ર વિરહ કિમ ભારી, દેખી દશા મેં ભયો દુઃખારી;
સતગુરુ શિષ્ય સમ નાંહિ સનેહા, એક જીવ ભાસત દ્વય દેહા. ૯
શિષ્ય બિન અપર કવન ગુરુદાસા, ગુરુ બિન ઉર કો કરે પ્રકાશા;
સુર પ્રેરત ગિદી છલિ નારી, મુનિ પદ વંદત પ્રબલ પુકારી. ૧૦

દોહા

આશનાશ કરિ હરિ ભજે, કરત વિપિન મહિં વાસ;
દાસ દંભ તજિ દીનતા, યદ્યપિ માયા ત્રાસ. ૧
કાયા માયા રૂપ હે, રહ પ્રારબ્ધ અધીન;
હર્ષ શોક સુખ દુઃખ સમય, સંત હોત નહિ દીન. ૨

ચાપાઈ

સુક્ષ્મ તન અતિશય અજ્ઞાના, વ્યાપક રામ મર્મ નહિ જ્ઞાના;
સુર તન પાય કવન સુખ લીના, રાગ દ્વેષ છત્ર છીદ્ર પ્રવીના. ૧
પંચ તત્વ તન જન ધ્રુવ આલા, રામ ભક્તિ રત પ્રેમ વિશાલા;
સરલ સ્વભાવ નહી તન શુદ્ધી, વૃત્તિ રામ પદ જગત વિરુદ્ધી. ૨
છલી દેવ ગુરુ માતુ પિછાની, વંદત હર્ષિ, જોરિ, યુગ પાની;
યદ્યપિ દેવ દયા નહિ લાવત, સમય સમજિ ધ્રુવ શબ્દ સુનાવત. ૩
જય મમ માત તાત ગુરુ તારણ, દર્શન દીન આય તુમ આરણ;
જય ગુરુ રાજ આજ ભક્ત આવા, શોક સિંધુ મોહિ ગિરત બચાવા. ૪
કોટિક કષ્ટ જીવ જાંબઝા, ગુરુ સર્વજ્ઞ હરે તતકાલા;
મમતા મન કરિ તન અધ્યાસા, જીવ આશ વશ પાવત ત્રાસા. ૫
માત તાત બ્રાતા સુત નારી, તન સંબંધ કરિ જીવ દુખારી;
જાલિમ રોગ આધિ અરુ વ્યાધી, ભોગત ભ્રમ વશ જીવ પ્રમાદી. ૬
કષ્ટ અપાર સહત નરનારી, રામ ભજન વિન ભ્રમત દુખારી;
ગુરુ પંકજ રજ જળ તપ્ય ભેટે, દે ઉપદેશ સર્વ દુખ ભેટે. ૭
હરિ અજ્ઞાન જ્ઞાન ધન અરપે, જે શિષ્ય તન મન સર્વ સમર્પે;
દેહ ભાવ તજિ રહત વિદેહી, જીવનમૂક્તી લેત સદેહી. ૮
સદગુરુ કૃપા અભય ફલ પાવે, જન્મ જાલ જગ જીવ ન આવે;
અલ્પ બુદ્ધી કહા કહું વિચારી, તુમ સર્વજ્ઞ લખો ગુરુ સારી. ૯
મેં પંકજ રજ દાસ તુમારો, હરહુ નાથ ચહિ કષ્ટ હમારો;
અધમ મોહ જનની ઉર આવા, જ્ઞાન ધ્યાન હરિ ભક્તિ બુલાવા. ૧૦

દોહા

સુક્ષ્મ અરિ ઉર પેટિકે, વૃત્તી કરત કુચાલ;
જ્ઞાન અસી કર ધારિ કે, હરે શત્રુ તતકાલ. ૧
સુમતિ માતુ મન સમજિકે, ગવન કરે નિજ ગેલ;
વિધન હીન મેં હરિ ભણુ, સદ્ગુરુ કૃપા કરેલ. ૨

ચોપાઇ

જોરિ ઉભય કર શીશ નમાવા, હરિ ગુરુ એક સમજિ સ્થિર થાવા;
ત્રેલ વશ વિકલ ભયો ધ્રુવ ભારી, સમય સમજિ બોલી મહતારી. ૧
હાવ ભાવ કરિ રૂદન બદાવા, કલ્પિત મિથ્યા શબ્દ સુનાવા;
હા ગુરુ રાજ કષ્ટ મોહિ ભારી, પુત્ર વિયોગિનિ માતુ દુખારી. ૨
ચહિ ગુરુ પુત્ર એક હરિ દીના, સો તજિ તુરત વાસ વન કીના;
દયા હીન નહિ કીન વિચારા, મેં જનની જગ કવન અધારા. ૩
ઉભય માસ ભટકત વન આવા, ચલન ચહે નહિ બોધ સુનાવા;
પુત્ર પ્રપુત્ર બોધ કરિ હોવત, કર્મ પ્રધાન બીજ કિમ બોવત. ૪
સર્વ ક્રિયા કરિ બોધ સુધારે, તો જિવ કવન કષ્ટ શિર ધારે;
ભૂખ પિપાસ બોધ કરિ જાવત, નરહરિ નાથ ન અન્ન નિપાવત. ૫
જય મુનિ નારદ સંત સુજની, સમય સમજિ બોવહુ મૃદુ બાની;
તવ ઉપદેશ પુત્ર ગૃહ આવે, માતુ રૂ તાત પ્રજા સુખ પાવે. ૬
જય ગુરુ રાજ કરહુ ઉપદેશા, જયા કરિ જાવે સર્વ કલેશા;
ધ્રુવ તપ ત્યાગિ ભવન પગ ધારે, તો જનની ઉર અનૈદ અપારે. ૭
સુખ મુખ હોય કીન છલ ભારી, ભૂમિ ગિરી તન શુદ્ધિ વિસારી;
વિકલ વિદેહ વચન નહિ આવા, સમય સમજિ મુનિ વચન સુનાવા. ૮
રે ધ્રુવ ભક્ત કહું કહા બાની; સમય સમજ મમ પુત્ર સુજની;
અવસર બીન બોધ વિપરીતા, જ્યું ઘટ ઉલટ નીર બિન રીતા. ૯
તવ જનની કયા બોધ સુનાવે, વ્યાકુલ દેખ દયા મુહિ આવે;
શુદ્ધ હૃદય અરૂ મન સ્થિર હોઈ, બોધ પાત્ર જાનો શિષ્ય સોઈ. ૧૦

દોહા

વિશ્વ વિષે ઉપરામતા, ગુરુ સનમુખ આધીન;
વચન વિવેકી બોધ લે, ઉગરહિ પુરૂષ પ્રવીન. ૧
સુમતી સુને ન બોધ મમ, મન મલીન સુત ત્રાસ;
યાતે તું ઉપદેશ લે, કરિયે ભવન નિવાસ. ૨

ચોપાઈ

રે મમ પુત્ર ભક્ત બડ ભાગી, બચપન રામ ભક્તિ લય લાગી;
 હરિહર ગુરુ જનની હિતકારી, કયા વરણું સુત બુદ્ધિ તુમહારી. ૧
 હરિ ગુરુ માત વચન શિર ધારે, સૌ જન જીવન જન્મ સુધારે;
 હરિ ગુરુ હરિજન વચન સુહાવે, સૌ નિજ ભક્ત રામ મન ભાવે. ૨
 ગુરુ મર્યાદ ન તજત સુગની, સુધરહિ કાજ હોય ભલ હાની;
 પિંડ પ્રાણુ લગ નિયમ નિભાવે, ગુરુ આજ્ઞા નહિ લોપ કરાવે. ૩
 તન મન ધન ગુરુ અર્પણ કીના, શ્રેષ્ઠ ભાગ ભક્તી પદ લીના;
 શરવીર લેવહિ ગુરુ શરના, વ્યાપક રામ લખ્યો કો ડર ના. ૪
 સદ ગુરુ કૃપા સર્વ ક્ષણ પાવે, ધન્ય શિષ્ય ગુરુ વચન નિભાવે;
 સદ ગુરુ સર્વ ધર્મ કર કરતા, સદ ગુરુ સમ કો અપર સમર્થા. ૫
 રે મુવ પુત્ર બુદ્ધિ બલ દાના, તવ હિત જનની ભઈહુ હેરાના;
 દયા દ્રષ્ટિ દેખહુ મમ ભાઈ, કહા તપ કરિયે માતુ દુખાઈ. ૬
 પુત્ર હેતુ જનની તન ત્યાગે, અતિ અપરાધ પુત્ર સન લાગે;
 જનની ત્રાસ દેવ દુઃખ ભારી, માતા વંદત વિષ્ણુ મુરારી. ૭
 નર સુર અસુર જીવ ચર જાતી, જનની ગાથા સર્વ સુહાતી;
 ભક્ત માત સુમતી હરિ પ્યારી, પ્રથમ કીન ઉપદેશ વિચારી. ૮
 સાધવિ માતુ ત્રાસ નહિ દીજે, પુત્ર ભવન હરિ મંત્ર જપીજે;
 વસ્તી વિપિન વસે ઇક દેવા, મો સન પુત્ર લીન તેં ભેવા. ૯
 વસ્તી વિપિન કરહુ ભલ વાસા, રામ ભજન જિન જીવ ઉદાસા;
 વિપિનવસ્તિ તજિ ભાવ અશદ્ધા, ભજન લીન સૌ પુરૂષ પ્રખૂદ્ધા. ૧૦

દોહા

વસ્તીમે હાની કહા, વનમે કહા વિશેષ;
 રવિ, પ્રકાશ, સમ એકતા, રામ રમે સખ દેશ. ૧
 ભવન ગવન ભલ કીજિયે, ગુરુ આજ્ઞા શિર ધાર;
 માત તાત આશીપ લે, સહજ તરહિ ભવ પાર. ૨

ચોપાઈ

યહિ મમ શીખ લખે સુત સારી, પ્રતિ ઉત્તર કરે હૃદય વિચારી;
 ગુરુ મર્યાદ ભંગ નહિ કરીએ, કરિ વિચાર મુખ વચન ઉચરીએ. ૧
 સખતે શ્રેષ્ઠ ગુરુ મર્યાદા, પિંડ પ્રાણુ લગ કરહુ ન આદા;
 જો કહ્યુ કહ્યો સુન્યો તેં ભાઈ, કર ઉત્તર સત રામ દુહાઈ. ૨

અપને ઉર ધ્રુવ કરત વિચારા, કરિએ ઉત્તર કવન પ્રકારા;
 યહાં તપ ટેક વહાં ગુર માતા, કો વિધિ ઉત્તર કરહુ વિધાતા. ૩
 જો જનની ગુર હોય ન રાજી, તો ગિગડે સુધરી સખ બાજી;
 તપ હઠ ત્યાગ ઉલટિ ધર જાવું, સર્વ વિશ્વમેં નીચ કહાવું. ૪
 હરિ હર ભક્તિ કરત કોઉ ત્યાગે, યા સમ કો જિવ અપર અભાગે;
 ઉભય પક્ષ કર મોર અકાળ, હરિહર આજ રખો મમ લાળ. ૫
 ગુર જનની હઠ ત્યાગિ સિધાવે, નહિ તન ત્યાગ પ્રાણ મમ જાવે;
 સદ ગુર ઉત્તર કહા સુનાઉ, અદ્ય બુદ્ધિ કધુ મર્મ ન પાઉ. ૬
 ચિત્ર મૂર્તિ સમ ધ્રુવ સ્થિર રહેઉ, ગુર સન્મુખ કહું શબ્દ ન કહેઉ;
 વ્રેહ વશ વિકલ ભયો ધ્રુવ ભારી, પુલકિ ગાત લોચન ભરિ વારી. ૭
 સર્પ છછુંદરકી ગતિ પાછ, સંકટ ધર્મ કરે હરિ સ્વાર્થ;
 થરથર તન ધૂજત ધ્રુવ બાલા, છલી ગુર બોલે તતકાલા. ૮
 દયા દ્રષ્ટિ ત્યાગી સત નીતી, કહન લગે અપ શબ્દ અનીતી;
 રે હત ભાગ્ય ભક્ત નાદાના, સદગુર શબ્દ હૃદય નહિ માના. ૯
 દેશ કાલ અવસર નહિ ચીના, નિજ મત કારજ કરત નવીના;
 નિજ જનની કરિ ત્રાહ પુકારે, જીવત દેહ અનલ કિમ જારે. ૧૦

દોહા

માત તાતકો ત્રાસ દે, પુત્ર નક પદ લેત;
 ઉપલ હીમતે ધ્વંસ હુય, પાક કૃષીકો ખેત. ૧
 દુરાશીપ જનની લગે, ભક્તિ ભજન તપ નાશ;
 ગુર મર્યાદા ભંગતે, જન્મ મરણ જિય ત્રાસ. ૨

ચોપાઈ

ગુર મર્યાદ ભંગ કરિ ભાષ, કો જન જીવ ક્ષતે જગ પાષ;
 સદગુર શબ્દ ભંગ કોઉ કરહી, જન્મ મરણ જગ યોનિ વિચરહી. ૧
 જેતે ભક્ત મૂક્તિ પદ પાવા, ગુર આજ્ઞા સત ભાવ નિભાવા;
 તન મન ધન ગુર અર્પણ કીના, જે જન ચાર પદારથ લીના. ૨
 રાજપાટ સુખ સંપતિ ત્યાગા, ગુર સુખોધ ઉર લગે સુભાગા;
 સદગુર શબ્દ કીન વિશ્વાસા, નિજ સ્વરૂપ પાયા તજિ આશા. ૩
 તોયપુત્ર ત્યાગ મત અપના, ચલહુ ભવન બૈડે હરિ જપના;
 વિપિન વસ્તિ કારણ કહા ભાષ, ભજન પ્રતાપ મિલે હરિ આષ. ૪

યહિ ગુરુ ગાથ શિષ્ય શિર ધરિયે, નિજ મત ત્યાગિ ગવન ધર કરિયે;
 આજ ભવન પદ ધરહુ ન બાલા, ગુરુ તન ત્યાગ કરહી તતકાલા. ૫
 માત ગુરુ ત્યાગે તન દેહી, તો કિમ હોવહિ રામ સનેહી;
 માત ગુરુ ગૌ હિંસા ભારી, માફ કરહિ કિમ દેવ મુરારી, ૬
 સર્વ કાજ ગિગડે જન તેરા, નહિતર વચન માન સુત મેરા;
 સમય વિચાર કરહુ સુત કાજ, નહિતર હોવહિ અવશ અકાજ. ૭
 હાનિ લાભ દે ગાથ સુનાઇ, કરહુ પુત્ર અપને ચિત ચાઈ;
 અગલા સમ નહિ હોહુ દુખારી, પ્રગટ કરહુ નિશ્ચય નિજ સારી. ૮
 આદિ અંત મધ લેહુ વિચારી, બિન વિચાર બોવહિ ફલ ચારી;
 પરમ ધર્મ સોઈ શિર ધરિયે, કારજ અપર પુત્ર પર હરિયે. ૯
 ગિગડે કાજ લગે નહિ કારી, અમિત ઉપાય કરે નરનારી;
 દેશ કાલ અવસર સુત જાની, સત્ય ગાથ સોઈ બોલ સુજાની. ૧૦

દોહા

પ્રયલ યુક્તિ બોધે શશિ, નિજ હિત વારંવાર;
 ભક્ત ભીડ ભંજન હરિ, ઉર પ્રેરે તતકાલ. ૧
 દેશ કાલ અવસર લખી, પર્મ ધર્મ ઉર ધાર;
 વંદી પદ ગુરુ માતુકે, ધ્રુવ મુખ શબ્દ ઉચાર. ૨

ત્રોપાઇ

જય ગુરુ રાજ માતુ જય મોરી, મેં લઘુદાસ ચરણ રજ તોરી;
 મમ નિશ્ચય કહા કહૂ સુનાઈ, સવ શુદ્ધિ તુમતે હમ પાઈ. ૧
 પંચ વર્ષ તન કહા હરિ જન, રામ ભક્તિ કહા મર્મ પિછાન;
 હાનિ લાભ પુન પાપ પ્રબોધા, વિલગ ભેદ સમજ્યો તવ બોધા. ૨
 સર્વ ત્યાગિ કરિયે તન વાસા, ભજ્યે રામ મંત્ર તજિ આશા;
 વિપિન વાટ ગુરુ મંત્ર સુનાવા, સુનત શબ્દ ઉરમેં સુખ પાવા. ૩
 મહા મંત્ર મય વૃત્તિ વિરોધા, દ્વીતિય પ્રગટ હોય તુમ બોધા;
 તખતે પ્રયલ પ્રેમ ભો ભારી, સો જનત ગતિ દેવ મુરારી. ૪
 તપ સાધન તુમ રીત બતાઇ, વિધિવત સર્વ કરં ચિત ચલાઈ;
 જનની ગુરુ કીનો ઉપદેશા, તા મહિં ભંગ કીન નહિ લેશા, ૫
 વારવાર ગાથા તુમ ગાઈ, કષ્ટ પડે તપ તજો ન ભાઈ;
 જનની વચન કહ્યો સમજાઇ, હરિ દર્શન વિન ધર નહિ આઈ. ૬

હરિ દર્શન બિન દર્શ દિખાવે, જનની તુર્ત ત્યાગિ તન જાવે;
 જગ બિય હાસ્ય ધર્મ હો દીના, શર્મ હીન ફિરિયે હો દીના. ૭
 યદિ ઉપદેશ દીન મમ માતા, કિમ કરિ ભવન ચલૂં હર્ષાતા;
 તુમ ગુરુ રાજ દીન યદિ બોધા, ઉત્તમ ધર્મ સનાતન શોધા. ૮
 પ્રથમ બોધ મમ પ્રગલ પ્રમાની, અપર બાત બોલૂ કિમ બાની;
 દ્રઢ નિશ્ચય મમ ડગે ન કબહી. અપર બોધ બોધે જગ સગહી, ૯
 પ્રથમ બોધ કરહૂ સગ પારા, કહો, સો પાછે કરહુ વિચારા;
 નરહરિ નાથ દર્શ નહિ પાવે, તય લગ અપર શીખ નહિ આવે. ૧૦

દોહા

માતતાતગુરુ સો સહી, કરત ધર્મ મેં રહાય;
 સુત જિજ્ઞાસુ જનકે, દે સત રાહ બતાય. ૧
 ધર્મ કર્મ મેં ત્રાસ દે, અધર્મમેં, અતિ પ્યાર;
 એસે ગુરુ માતા પિતા, ધિક ધિક વારંવાર. ૨

ચોપાઈ

મમ જનની ગુરુ શીશ સદાઇ, જિનકી કૃપા ભક્તિ રતિ પાઈ;
 જય જન તાત ન દોષ લગારા, તવ ઉર પ્રગટે પાપ હમારા. ૧
 પૂરવ જન્મ અધમ ફલ ભારી, રામ ભજન મહિં કરત ખુવારી;
 વિપિનવાસકરિહરિચિત્સહાવા, હેરિ ચોર સમ ધૂમ મચાવા. ૨
 સુખ દુઃખ હર્ષ શોક યદિ કર્મ, વિલગ સ્વભાવ દિખાવત ધર્મ;
 પતિત પ્રવાહ એક તે એકા, પ્રગટ હોત હમ કીન વિવેકા, ૩
 યદ્યપિ કર્મ અવશ્ય જડ રૂપા, વેદ શાસ્ત્ર વર્ણત મુનિ ભૂપા;
 સુખ દુઃખ હર્ષ શોક મન માને, ચિત ઉપરામ ન કર્મ પિછાને. ૪
 યુક્ત કર્મ લખિ આદર દીજે, કર્મ નિષેધ નિરાદર કીજે;
 માત તાત બ્રાતા ગુરુ ભગિની, ધર્મ વૃક્ષ ધરિયે ઉર લગિની. ૫
 દશ લક્ષણુ નિજ ધર્મ સુહાવા, વિધિવત વિધિ જન અમિત સુનાવા;
 અધર્મ કર્મ ધર્મ મહિં આવે, તો વો ધર્મ ન અધમ કહાવે. ૬
 અધરમ યુક્ત ધર્મ કિમ કહીએ, લખિ ઉર મર્મ તુરત તજિ દધએ;
 અતિ પવિત્ર પય પાત્ર ભરાવા, મિલિ મુખ શ્વાન મલીન કહાવા. ૭
 હરિહર પુરૂષ અર્થ નહિ આવે, જો પાવે તો પાપ કહાવે;
 પુત્ર તાત પદ પૂજ કરાવે, જ્યા કરિ જન્મ મરણુ દુઃખ જાવે. ૮

તાત ગુરુ પદ નીર પખારે, લે ચરણોદક જન્મ સુધારે;
હરિહર અજતે અધિક પિયારા, તાત ગુરુ આજ્ઞા શિર ધારા. ૯
તાત ગુરુ ઉર ઇષ્ટ પ્રમાને, જિનકે વચન મોક્ષ નિજ માને;
પીંડ પ્રાણુ લગિ નિયમ નિભાવે, હર્ષ શોક મર્દિ ભૂલ ન જાવે. ૧૦

દોહા

શ્વાન બાવરો તાત પદ, સ્પર્શી કીન અનચાર;
ઝહર વિવશ બકનેલગે, ખોટે શબ્દ અસાર. ૧
તેહિ અવસર સુત શોચકે, કર પદ બાંધત તાત;
કાર્ય હોય હાની મિટે, પુત્ર ન પાપિ કલાત. ૨

ચોપાઇ

સુતકો દોષ લગે નહિ કચ્છી, શ્વાન ઝહર અંધ્યો કહ સચ્છી;
કોઉ નહિ દેત પુત્ર કર ખોરી, કહ સચ્ચ તાત બુદ્ધિ ભર્ષી ભોરી. ૧
બાવરે તાત દયા સુત લાવે, પ્રચલ પાપ નિજ વંશ ગુમાવે;
યાતે નાથ ચરણ રજ ચેરો, સત સિદ્ધાંત ચહી ઉર મેરો. ૨
શ્વાન સમાન મોહ ઉત્પાતી, પ્રગટતહી તન જરત છાતી;
તુમ ત્રીકાલ જ્ઞાનિ સંપૂરણ, જનની રામ ભક્તિ કરિ પૂરણ. ૩
જિનકે મુખ મિથ્યા કિમ બાની, મિથ્યા મોહ ધર્મ કિય હાની;
તન અધ્યાસ ઝહર ભો ભારી, ભવન ગવન કહો વગર વિચારી. ૪
કહાં વો જ્ઞાન વિવેક વિરાગા, ધર્મ વિરોધ કરો જગ રાગા;
નામ રૂપ મિથ્યા સંસારા, ભક્તિ વિહાય લગે તુહિ પ્યારા. ૫
સહ પરિવાર પુત્ર પિતુ માતા, તન લગિ સર્વ સજ્જતી નાતા;
અહ્ય જ્ઞાન અજ્ઞાન બદાવા, તજે રામ મિથ્યા તન ચ્હાવા. ૬
તજિ કણુ રામ તૂપ^૧ મનભાવા, મોહ અધમ ઘટ વાસ કરાવા;
શ્વાન ઝહર એકહિ તન ત્યાગે, ભ્રમે મોહ વશ અમિત અભાગે. ૭
સચ્ચતે અધિક ગરલ ચહિ મોહા, મોક્ષ લાભ જિવ કરત વિજોહા;
યાતે નાથ વિનય ચહ મોરી, ગવનૌ ભવન કહૂ કર જોરી. ૮
સમજિ અનાથ તજે મમ દેવા, તન લગિ દાસ તજે નહિ સેવા;
હમકો બોધ પ્રથમ સત દીના, સોઈ જનની મમ માતુ પ્રવીના. ૯
વિપિન વાટ ગુરુ મંત્ર સુનાવા, પાય શુદ્ધિ ઉત્તમ સ્થલ આવા;
સો સતગુરુ સોઈ સત માતા, સત્ય સત્ય મોહિ શક્તિ વિધાતા. ૧૦

૧. ક્ષેતરાં.

દોહા

પ્રથમ બોધદો ત્યાગદો, અપર કંઈ કોઉ કાજ;
 ધોરનરક મોહિ દીજિયે, વ્યાપક હરિ મહારાજ. ૧
 અલ્પશબ્દ મમતાવિવશ, અગ ના ધરૂં મેં શીશ;
 ભવન ગવન ભલ કીજિયે, માત તાત ગુરૂ ઈશ. ૨

ચાપાઈ

સમયસમુજિ બોલા ગુરૂ કોધી, રે હત ભાગ અધમ ગતિ શોધી;
 શહ કે શહ શહ શબ્દ સુનાવા, ધર્મ વિવેક નીતિ વિસરવા. ૧
 માત તાત ગુરૂ દોષ લગાવે, કરિ અધ કર્મ વિણ્ણુ કિમ પાવે;
 શ્વાન મિશાલ હેત ગુરૂ માતા, પ્રસન્ન હોય લખિ મર્મ વિધાતા. ૨
 માત તાત ગુરૂ નિંદા કીજે, ભક્ત ભેદ લખિ નરહરિ રીઝે;
 ભક્તશિરોમણિ હરિમન ભાવે, માત તાત ગુરૂ અવગુણ ગાવે. ૩
 રે હત ભાગ કહૂં, કા, તોડો, શ્વાન સમાન ગિનત શહ મોકો;
 નિજ જનની મમતા વશ કહી, ગર્ભ યોનિ જહરા દુઃખ લહી. ૪
 ગર્ભ યોનિ સમ કષ્ટ ન દૂખ, હમ ત્રિકાલ દર્શી ઉર મૂળ;
 યદ સગ કષ્ટ તોહિ શિર આવે, કષ્ટ પાય પીછે પસ્તાવે. ૫
 પ્રથમ બોધ જનની તોડી દીના, દ્વિતિયે બોધ ગુરૂ સન લીના;
 માત ગુરૂ સત બોધ સુનાવા, વ્યાપક રામ મર્મ તેં પાવા. ૬
 એસે માત ગુરૂ અપમાના, તુમ સમ કવન બુદ્ધિ બલદાના;
 ગુણ પર ગુણ કહુ કહા ભલાઈ, અવગુણ ગુણ પર યહિ અધિકાઈ. ૭
 વિશ્વ વિદિત હોયહિ જશ તેરા, નિજ કૃત ક્ષો વચન યહિ મેરા;
 હરિ સર્વજ્ઞ લખે સદ મર્મા, કરહિ જીવ કોઉ ધર્મ અધર્મા. ૮
 કૃતધનિ સમ કો પાપ વિશાલા, સો તેં પુત્ર કીન તતકાલા;
 કૃતધનિ સમ કો, જગમેં પાપી, સો તેં પ્રથા સમજિ ઉર થાપી. ૯
 ઉચ પાપ વશ નર તન ત્યાગી, પશુ તન ધરિ જગ ફિર હુ અભાગી;
 વાર વાર યમ ત્રાસ દિખાવે, પાય કષ્ટ પીછે પસ્તાવે. ૧૦

દોહા

પૂરવ તન તવ પારધી, હીંસક કર્મ કરર;
 દયા હીન દંભી અધમ, વહિ મગ ચલ્યો જરર. ૧
 કૂરશબ્દ ગુરૂ મુખ સુની, ધ્રુવ ઉર રહી ન ધીર;
 પુલકિગાતલોચન સજલ, કંપન લગ્યો શરીર. ૨

ચોપાઈ

સુર પ્રપંચ પશુપતિ ઉર આવા,	ત્રાસ સમજિ જન ક્રોધ બડાવા;
ક્ષાર કંઈ સુર સર્વ સમાજ,	ત્રાસ હેત મમ જન શિર તાજ. ૧
શૈલ સુતા શિવ ક્રોધ જનાવા,	અધિક શોચ અપને ઉર આવા;
હમતે ચૂક ભઈ કાઉ ભારી,	ઉચ્ચ ક્રોધ ઉપજ્યો ત્રિપુરારી. ૨
અલ્પ વાત શિવ ક્રોધ ન આવે,	લઘુ મારત કહા મેરૂ ઉડાવે;
ત્રતિય નેત્ર ચાડત શિવ ખોલા,	વિશ્વ નાશ ઇચ્છત પતિ બોલા. ૩
પ્રલય કાલ અવસર નહિ આવા,	અવસર રહિત કાજ શિવ ચલાવા;
નિજ મર્યાદ તજે કિમ નાધા,	નીતી ત્યાગ કવન સુખ પાતા. ૪
ધર્મ નીતિ આજ્ઞા શિવ પાઈ,	વિશ્વ ચરાચર રચું સદાઈ;
જીવ ચરાચર કર્મ વિભાગા,	ચક્ષત નીતિ નિજ કષ્ટહન રાગા. ૫
નાના રૂપ ધરે નિજ ઇચ્છા,	નીતી યુક્ત કંઈ નિત રીચ્છા;
પાંચૂ તત્વ સુર શશિ તારા,	નીતિ યુક્ત નિત કરત પ્રચારા. ૬
ચૌદાઈ લોક ચક્ર જગ સારો,	નામ રૂપ ચલ હમહિ પસારો;
અંતઃકરણ આદિ ચવ વાણી,	મેહિ વ્યાપક શિવ લખે સુજની. ૭
ધનવત વ્યાપક રૂપ હમારા,	મમ અધાર હરિહર ઓંકારા;
સુર સુરપતિ બ્રહ્માદિક સારા,	નામ રૂપ ગુણ ધરે અકારા. ૮
શિવ શક્તી ગિન કો કહા કરિહે,	મેં પ્રચંડ શિવ કિમ કરિ હરિ હે;
નેમ અનેમ ઉભય મમ રૂપા,	અનિરવચનિય કહત જન ભૂપા. ૯
સાક્ષિ માત્ર શિવ કામ તુમહારો,	અપર કર્મ વિભુ સર્વ હમારો;
નિજ નિજ કામ રહે કુશલાઈ,	અપર ન કરિયે તર્ક બહાઈ. ૧૦

દોહા

ગિન અવસર કિમ બોલિએ,	બડે પુરુષ સંગ વાત;	
નીતી પ્રથા ન ત્યાગિએ,	નારિ હમારી જાત.	૧
સમય પાય બોલું સહી,	નિજ બલ કર પ્રચાર;	
અતિ વિશાલ વિશ્વેરચ્યો,	કરન દેહુ કિમ છાર,	૨
નિજ કૃત નીતી વસ્તુકો,	સગહી કરત સંભાર;	
મોક્ષ હેતુ નર તન મિલ્યો,	સમ્રથ, રામ નિહાર.	૩

ચોપાઈ

સુરપતિ શંકર મર્મ લખાવા,	વિકલ વિદેહ વિજયુ દિગ આવા;
સુરપતિ અરજ કરત કર જોરી,	કૃપાનાથ શરણાંગત તોરી. ૧

એહિ અવસર શિવ મુખ કો જાવે, ક્રોધ જ્વાલ કરિ છાર ઉડાવે;
 શંભુ કોપ સમજી સુર સારે, હરિ સન્મુખ કરિ ત્રાહ પુકારે. ૨
 જય હરિ શંભુ કોપ વિશાલા, મમ પુર છાર કરહિ તતકાલા;
 હરિ અજ પ્રેરિ મર્મ લખિ ધાવા, શિવ મુખ આય વંદિ શિર નાવા. ૩
 જય અખિલેશ શંભુ જગ હરતા, તુમ સમ જગ કો અપર સમરથા;
 વિશ્વ ચરાચર તુમહિ અધારા, તુવ અધાર ભાસત સંસારા. ૪
 આદિહિ મધ્ય અંત ઈક રૂપા, તુમતે ઈતર કવન બડ ભૂપા;
 નામ રૂપ જડ તુમહિ અધારા, સર્વ શક્તિ વ્યાપક સંસારા. ૫
 અન્વય આપ વસ્તુ વ્યતિરેકા, ધનવત વ્યાપિ રહે તુમ એકા;
 તરંગ તોય દે એક સદાઈ, વિશ્વ ઈશ નહિ ભિન્ન કદાઈ. ૬
 યોગી યોગ કરી શિવ ધ્યાવે, ભક્ત ભક્તિ કરિ તોહિ મનાવે;
 સુરપતિ સુર શિવ શક્તિ અરાધે, સર્વ ક્રિયા શક્તી કરિ સાધે. ૭
 શિવ શક્તી ગિન સરે ન કાળ, બ્રહ્મ લોક લોં સર્વ સમાજ;
 માયા બ્રહ્મ નામ દે તોરા, ઈષ્ટ દેવ નિશ્ચે દ્રઢ મોરા. ૮
 સર્વ અંગ અંગી કરિ છાજે, સર્વ અંગ મહિં અંગિ વિરાજે;
 સર્વ અંગ મહીં અંગિ સદાઈ, સર્વ શાક્ષિ નહિ ભિન્ન કદાઈ. ૯
 અપના અંગ સર્વકો પ્યારા, સ્વગત ભેદ તોહુ રહિત વિકારા;
 ક્રિયા કર્મ ગુણ દીસત ભેદા, યદ્યપિ જીવ જરા નહિ ખેદા. ૧૦

દોહા

નામ રૂપ જડ અંગ હે, તુમ અંગી અવિરોધ;
 સર્વ ક્રિયા તુમ આશરે, કિમ કરિ ઉપજ્યો ક્રોધ. ૧
 સવ અંગ નિજ આશરે, અરી મિત્ર કોહિ નાંય;
 ક્રોધ શાંત શિવ કીજિયે, સમજિ મર્મ મન માંય. ૨

ચોપાઈ

શિવ રથલ પ્રગટ ભયે અજ દેવા, વંદે પદ રજ સમજ અભેવા;
 ઉગ્ર ક્રોધ વશ સમજિ ગિરીશા, વિનય કરત કમલજ^૧ જગદીશા. ૧
 જય અધ હરણુ શ્રષ્ટિ સંહારન, તુમ કરિ પ્રગટ વિશ્વ કર ધારન;
 કર્મ ભેદ કરિ વિશ્વ ઉપાયા, તુમ આધાર પ્રસરિ યહ માયા. ૨
 વિધિ નિષેધ દે કર્મ સ્વરૂપા, તુમરી કૃપા લખે જન ભૂપા;
 કર્મ મર્મ લખનો કહિનાઈ, તવ પદ દાસ કોહિક ગમ પાઈ. ૩

ક્રિયા કર્મ દૃષ્ટા તુમ દેવા, સર્વ સાક્ષિ જનત સહ ભેવા;
અગમ અગોચર આદ્ય મહેશા, જહાં તુમ નાંચ અવિદ્યા લેશા. ૪
પંચ ત્રીન આઠોસું આહિર, તુવ સ્વરૂપ પ્રકૃતિ પર જાહિર;
પંચ કોપ પર ચ્યાર જાની, શબ્દ પરે કયા કહે બખાની. ૫
તુરિયા આદિ અવસ્થા ચારી, અગમ મર્મ જને બ્રહ્મચારી;
સમ ભૂમિ તુરિયા પદ કહિયે, તોરી કૃપા મર્મ ચહ લહિયે. ૬
સ્વગત ભેદ નહિ પાંચુ ભેદા, શિવ સ્વરૂપ જહાં રંચ ન ખેદા;
ધ્યે ધ્યાતા નહિ જનત વિજ્ઞતી, શિવ સ્વરૂપ જહાં દિવસ ન રાતી. ૭
મુક્તા તુલા નહી મૂલ અવીદ્યા, જ્યાં શિવ નાહિ અવીદ્યા વીદ્યા;
ભાગ ત્યાગ નહીં, જહત અજહતી, સુરતી અગમ પુકારત નેતી. ૮
ખ્યાતી પંચ બુધ્ધિ કરિ કહ્યે, ભાસ નાશ અક્ષર કહા જહ્યે;
બુધ્ધી ઘાટ કહ્યના સારી, નિર અક્ષર કહા કહે વિચારી. ૯
કર્મ વિભાગ કીન કર બુધ્ધી, નિર્ગુણ સર્ગુણ શુધ્ધિ અશુધ્ધી;
હય ઉપાધિ ભાસત જડ માયા, શિવ સ્વરૂપ નિત રહિત અમાયા. ૧૦

દોહડા

પદ અવાચ્ય. વાણી, પરે, કિમ કરિ પાઠ્ય ભેદ;
સૌંગ સુત્ર વ્યાપક સદા, તુમ ઉર જરા ન ખેદ. ૧
સર્વ જીવકે કર્મ નિજ, આપ દિખાઈ દેત;
દર્પણમેં પ્રતિબિંબ સમ, બુધ્ધિ ભાવ ગ્રહિ લેત. ૨

ચોપાઈ

સુનિ અજ વચન શંભુ હરપાવા, શબ્દ મર્મ લખિ ધ્યાન જુડાવા;
જગદાકાર વૃત્તિ વિસરાઈ, નિજ સ્વરૂપમેં સહજ સમાઈ. ૧
સર્વ જોગ કરતા શિવ સ્વામી, વિભુ વ્યાપક મમ નાથ નમામી;
બ્રહ્મ રંધ્ર શંભુ અસ્થાના, અતિ અનંદ કૈલાશ બખાના. ૨
સચ્ચે શ્રેષ્ઠ શંભુ કર ભવના, જોગી જોગ યુક્તિ કોઉ ગવના;
ધ્યાની ધ્યાન જ્ઞાનિ કર જ્ઞાના, જોગ સિધ્ધિ શિવ રૂપ સમાના. ૩
વદત વેદ શશિધર, અસ્તૂતી, કહિ અવાચ્ય સ્થિર વર્ણુ વિભૂતી;
મુનિ મંડલ મિત્રિ ઇશ અરાધે, અષ્ટ પ્રકાર યોગ વિધિ સાધે. ૪
પલટ વૃત્તિ શિવ રૂપ સમાવે, સો જન જીવન મુકત કહાવે;
સર્વ સનાતન શંભુ સદાઈ, સર્વ વ્યાપિ નહિ ભિન્ન કહાઈ. ૫

શિવ ઉર સ્ફુરે ન રાગ વિરાગા, લય ઉત્પત્તિ કધુ કર્મ વિભાગા;
 શિવનિજ શક્તિ સ્વતઃસ્ફુરિ આવે, નામ રૂપ ધરિ વિશ્વ કહાવે. ૬
 ત્રિતિય ભાસ તહુ ભાનુ પ્રકાશા, નામ રૂપ ચેતન શિવ વાસા;
 સુશે નીર રવિ બીંચ સમાવે, લય માયા શિવ આપ રહાવે. ૭
 લય અરૂ પ્રગટ ઉમા કર કામા, શિવ સર્વજ્ઞ સદા સુખ ધામા;
 ચેતન સતા શંભુ નિત છાજે, નામ રૂપ ગુણ શિવા ગિરાજે. ૮
 આય રૂ જ્ઞય ઉભય કૃત માયા, સદા એક રસ શંભુ અમાયા;
 કવન પ્રકાર શંભુ ગુણ ગાવે, ગુનત ગુનત શિવ રૂપ સમાવે. ૯
 શિવ સ્વરૂપ મય વૃત્તી જુઝાની, હરિ અજ હર્ષિ ગતી શિવ જ્ઞની,
 યોગી સોઠે યોગ ગતિ જ્ઞને, ઉલટ વૃત્તિ આતમ સુખ માને. ૧૦

દોહા

અજહરિકરત વિચાર ઉર, શિવ મન જુડે સ્વરૂપ;
 કામ ક્રોધ જિનકે નહીં, યોગી ગતી અનૂપ, ૧
 બ્રહ્મ રંધ્ર મહીં જાયકે, વિનય કરે કર જોર;
 કૃપાનાથ કરહીં કૃપા, જગદિ શંભુ બહોર. ૨

ચોપાઈ

હરિ અજ સુક્ષ્મ રૂપ જનાવા, બ્રહ્મ રંધ્ર શંકર સ્થલ આવા;
 પરમ પ્રકાશ ભયો જહાં ભારી, કોટિક ગિંચ રૂપ ઉજિયારી. ૧
 સૂર શશી નહિ અનલ અકાશા, સ્વયં રૂપ જહાં પરમ પ્રકાશા;
 અજહરિ રૂપ ઉભય લાખિ સ્વામી, ઉર હોં શિવનાથ નમામી. ૨
 પરમ પ્રેમ શિવ જોત્સન રહાવા, સ્ફુરે પ્રાણ દે નૈન ખુલાવા;
 હરિ અજ ખડે ઉભય કર જોરી, હોં શંભુ બહોર બહોરી. ૩
 વિશ્વનાથ જાડે હરપાઈ, હરિ અજ લીને કંઠ લગાઈ;
 પુલકિ ગાત લોચન ભરિ વારી, આદર કીન હર્ષિ કેઈ વારી. ૪
 જયહારિ જયઅજ અચલ સ્વરૂપા, દર્શ દીન કરિ કૃપા અનૂપા;
 બ્રહ્મરંધ્ર તુમ દર્શ દિખાવા, પૂરણ કૃપા પ્રગટ તવ પાવા, ૫
 એસી કૃપા કરે કો દૂજ, કવન પ્રકાર કરે તવ પૂજ;
 ભવન ભયંકર કરે નિવાસા, વૃષભ એક અગ્રજા હક પાસા, ૬
 વસ્ત્ર છાલ અહિ ભૂપણ મોરે, કયા લે ભેટ કરે પદ તોરે;
 ભસ્મ ભંગ ઘોટા અરૂ કુંડી, કોપ મેખલા માલા મુંડી. ૭

અનુચર પ્રેત પિશાચ વિતાલા, કવન વસ્તુ ધરિ કરે ખુશાલા;
 સુખ સંપતિ જહાં રમા નિવાસા, જહાં વિરોધ તહાં રહે ન પાસા. ૮
 સુરસરિ શિવા વૃષભ, મૃગરાજ, પૂરણ પ્રેમ ન ચિત્ત દુરાજ;
 ઉભય પુત્ર અર કટક હમારા, એક એક ઉર દેષ પ્રચારા. ૯
 હરિ વ્યાપક મમ ઇષ્ટ કૃપાલા, વાહન દેખિ ડરે સગ વ્યાલા;
 વિષમ ભાવ જિન ભવન સદાઈ, સુખ સંપત્તિ જહાં રહ ન કદાઈ. ૧૦

દોહા

ગૃહ આશ્રમ ઉંચો અતી, સુખ સંપતિ ભરપૂર;
 વિનવિરોધ હરિભક્તિ રત, જીવન મુક્ત જરૂર. ૧
 જેતી સરિતા વિશ્વમે, ચલત દધી આધાર;
 ગૃહસ્થ ધર્મ તે ધર્મ સગ, જગમે કરત પ્રચાર. ૨

ચોપાઈ

કવન વસ્તુ મમ ભવન પ્રમાની, હરિ અજ ભેટ ધરે મન માની;
 એક વસ્તુ સુંદર ધર મોરે, સો કિમ ભેટ ધરે પ્રભુ તોરે. ૧
 પરમ પવિત્ર પરમ સુખદાઈ, રામ ભક્તિ મોહિ પ્રિય સદાઈ;
 જિન અધાર મેં પરમ ખુશાલા, મર્મ લખો સગ પર્મ કૃપાલા. ૨
 ભક્તિ પ્રતાપ ન ગિનું સંતાપા, ભક્તિ અનલ જારે ત્રય તાપા;
 રામ ભક્તિ રસ પિયુષ સદાઈ, પાવત મરે ન જન્મ કદાઈ. ૩
 રામ ભક્તિ સમ કર્મ ન એકા, હરિ પ્રતાપ હમ કીન વિવેકા;
 રામ ભક્તિ જ્યાકે ઉર હોઈ, હર્ષ શોક ઉર રકુરે ન કોઈ. ૪
 રામ ભક્તિ ઘટ કરહિ નિવાસા, વિષય ભાવ ઉર રહે ન આશા;
 રામ ભક્ત આતમ રસ માણે, નામ રૂપ જડ જૂઠ પ્રમાણે. ૫
 રામ ભક્તિ જહાં રામ નિવાસા, રામ દાસ સોહિ રહે ન ઉદાસા;
 રામ ભક્ત સમ કો જગ પ્રાની, સગતે શ્રેષ્ઠ ભક્તિ ગતિ જાની. ૬
 રામ ધામ જહાં રકુરે ન કામા, રવિ મુખ રહે ન તિમિર તમામા;
 રામ ભક્ત સમ જગ કો જાતી, અપર જાતિ સોહિ જાતિ વિજાતી. ૭
 એસી રામ ભક્તિ કલા અરપે, તન મન ધન હમ સર્વ સમરપે;
 ભક્તિ સંગ મેં ભેટ તુમારી, મમ ઉર વાસ કરો અઘહારી. ૮
 જડ માયા તજિ ધ્યાન તુમારો, નિશ્ચય પ્રણ પ્રભુ પ્રગલ હમારો;
 દાસ ભાવ કરિ રહ હમ રાજ, યેહિ આશીષ ન હોય દુરાજ. ૯
 વિનય કરત હર પ્રેમ અનૂપા, વિશ્વનાથ શિવ બ્રહ્મ સ્વરૂપા;
 અન્યો અન્ય પ્રેમ ભો ભારી, કો જાનત જિનકી ગતિ ન્યારી. ૧૦

દોહા

તરંગ તોયરવિ કિરણુસમ, ભૂપણુ કનક સ્વરૂપ;
 નામ રૂપ વ્યતિરેકમેં, અન્વય બ્રહ્મ અનૂપ. ૧
 સમય સમન્વિઅજહરિઉભય, વિનય કીન કર જોર;
 કૃપા નાથ કરિયે કૃપા, કહન ચહત કધુ ઓર. ૨

ચોપાઈ

જય મહેશ મમ શીશ સદાઈ, ઇષ્ટ દેવ કહા કહું બનાઈ;
 સવ સાક્ષિ જ્ઞાનત સગ મર્મા, તુમતે છુપે ન ધર્મ અધર્મા. ૧
 સ્કુર દૃષ્ટા તુમ આદિ મહેશા, જીવ ભાવ સગ છુપે ન લેશા;
 હું તું હર્ષ શોક યહિ માયા, સર્વ ભાવ શિવ તુમહિ ઉપાયા. ૨
 સુક્ષ્મ સ્થૂલ રચે દ્વય દેહા, કારણ આદી જીવ સનેહા;
 તીન અવસ્થા જીવ કહાવે, ચોથી તુરિયા રૂપ લખાવે. ૩
 તુમ સર્વજ્ઞ સમુજ યહિ ભેદા, લીન રૂપ જગ જરા ન ખેદા;
 સપ્તમિ તુરિયા ભૂમિ અખંડા, ગર્ક રૂપ વૃત્તી નહિ ખંડા. ૪
 કેવલ નિવૃત્તી તોહિ પ્યારી, પ્રવૃત્તી જગ ભોગ વિસારી;
 ઉદાસીન મરહટ સ્થલ વાસા, માયા જનિત પ્રપંચ ન પાસા. ૫
 ઉદાસીન સ્થલ પ્રખલ વિરાગા, માયા રંચ સ્કુરે નહિ રાગા;
 નામ રૂપ જડ જૂઠ લખાયો, વૃથા વિભાગ વૃત્તિ વિસરાયો. ૬
 જ્ઞાની આશ્રમ ભેદ ન માને, જહું તહું આતમ તત્વ પિછાને;
 જેહિ તેહિ આશ્રમ કરહિ નિવાસા, જ્ઞાની આશ્રમ કર્મ ઉદાસા. ૭
 આશ્રમ ભોગ આય અરૂ જાવે, ચિત ઉપરામ ભોગ નહિ ચલાવે;
 ઇદ્રિય, સર્વ અપન રસ ત્યાગો, આતમ તત્વ એક પ્રિય લાગ્યો. ૮
 ઇતર વસ્તુ કોઉ દૃષ્ટિ ન આવે, અસ્તિ ભાતિ પ્રિય રૂપ દિખાવે;
 નારી પુરૂષ ન જાતિ વિજ્ઞતી, હર્ષ શોક નહિ દિવસ ન રાતી. ૯
 પરારબ્ધ તન સંગ દિખાવે, જ્ઞાની સ્વતઃ સ્વરૂપ સમાવે;
 જ્ઞાન અગ્નિ કરિ સંચિત દાવા, કીયમાણુ સો સ્વતઃ સ્વભાવા. ૧૦

દોહા

જ્ઞાની રર્મ રહીત હે, પરારબ્ધ નહિ સંગ;
 ગાઠ સુષુપ્તી સમ સદા, તુરિયાતીત નિસંગ. ૧
 સર્વ, ત્યાગ, અભિમાનકો, કીનો પ્રથમ વિચાર;
 ધ્યે ધ્યાતા બુદ્ધી પરે, નિજ સ્વરૂપ લખિ સાર. ૨

ચોપાઈ

જય શિવ રૂપ સંભાળ્યો આદી, બોલત ચાલત પર્મ સમાધી;
 સુક્ષ્મ દેહ જીવ જહાં વાસા, જ્ઞાન અગ્નિ કીનો શિવ નાશા. ૧
 જ્ઞાન વિના સુક્ષ્મ કિમ હરહી, જન્મ અપાર વિશ્વ મહિં ધરહી;
 ત્રિવિધ તાપ જગ જીવ તપાવે, અધઃ ઉર્ધ્વ વિશ્રામ ન પાવે. ૨
 સુર સુરપતિ સુક્ષ્મ તન ધારા, કેહિ પ્રકાર હુવ રહિત વિકારા;
 રાગ દ્વેષ છલ છિદ્ર પ્રવીના, જન્મ મરણ ભોગત હો દીના. ૩
 જગ લગ જીવ ભાવ નહિ જાવે, તજ લગ ઉર અજ્ઞાન રહાવે;
 કુતરક તર્ક રાગ અરૂ દ્વેષા, જેહિ હિત ભોગત જીવ કલેશા. ૪
 જેહિ જગ જીવ કર્મ સોઠિ કરહી, બુદ્ધી કર્મ ભાવ અનુસરહી;
 તિવ્ર ભાવ ઉપજ્યો જહાં બુદ્ધી, કર્મ ગિતે નહિ શુદ્ધી અશુદ્ધી. ૫
 જ્ઞાન વિવેક વિરાગ ન વાકે, અદ્ય શબ્દ ઇચ્છા યુત ભાગે;
 અપર શીખ વિશ્વાસ ન માને, કલ્પિત કર્મ અપન મત ઠાને. ૬
 નિજ સ્વારથ તાકત દિન રાતી, અપર ભક્ષો નહિ ચલત અરાતી;
 ભક્તી જ્ઞાન ધ્યાન ટોઠિ ધારે, કરિ પ્રપંચ તેહિ તુરત વિહારે. ૭
 સર્વ દેવ સુક્ષ્મ તન વાસા, દેખ અપર તપ હોત ઉદાસા;
 દેવ શરીર દ્વેષ કરિ પૂરણ, સુક્ષ્મ તન અજ્ઞાન સૈંપૂરણ. ૮
 જિનકે ઉર જેસા ગુણ હોઈ, નિજ ગુણ પ્રગટ કરે સખ કોઈ;
 બંડે પુરૂષ ઉર દ્વેષ ન ધરહી, સમજિ મર્મ સંશય પર હરહી. ૯
 છલી દેવ દ્વય રૂપ બનાવા, ધરિઉર દ્વેષ વિપિન મધુ આવા;
 તવ પદ દાસ ભક્ત ધ્રુવ પૂરા, તજે ન ધારા કાજ અધૂરા. ૧૦

દોહડા

તવ, જનકો, કો ત્રાસ દે, બલ બુદ્ધી ભરપૂર;
 હેમ તપાવત અનલમે, જિમ જિમ પ્રગટે નૂર. ૧
 રજની રવિમુખ કયા કરે, જલ મુખ આગ ન જોર;
 છલ પ્રપંચ જહાં કયા કરે, જન મન ભક્તી તોર. ૨

ચોપાઈ

જય અબધૂત શંભુ દુઃખ હરતા, તુમ સમકો જગ અપર સમરથા;
 નરસુર અસુર ચરાચર બૂતા, ચેતન સતા આપ અબધૂતા. ૧
 લખિ લધુ જીવ ક્ષમા શિવ કીજે, સુર સુરપતિ સતકાર કરીજે;
 સર્વ દેવ કંપત લખિ ક્રોધા, ભક્ષેહિ નાથ યુક્તિ યુત બોધા. ૨

સુર અપરાધ માફ શિવ કીજે, ઈષ્ટ દેવ મમ વિનય સુનીજે;
 સુર સુરપતિ દર્શન સખ આવે, કૃપાનાથ અખ કૃપા કરાવે. ૩
 સમય સમજિ શિવ આજ્ઞા દીની, હરિ અજ દર્પિ શીશ ધરિ લીની;
 હરિ પ્રેરે સુર સુરપતિ સારા, ચક્ષે શંભુ સ્થલ દર્પ અપારા. ૪
 મધુવનમેં સુર ખખર જનાઈ, છલ તજિ ચક્ષો ભક્ત શિરનાઈ;
 શંભુ કોપ ભયો અતિ ભારે, હરિ પ્રતાપ ઉગરે સુર સારે. ૫
 સમજી મર્મ કંપે સુર કેસે, બાજ ઝપટ લગ્યા ઉર જેસે;
 ઉભય રૂપ પલટી તતકાલા, ગિરે ભક્ત પદ ત્રાસ વિશાલા. ૬
 ત્રાહ ત્રાહ કરિ અમિત પુકારા, પુલકિ ગાત લોચન જલ ધારા;
 જય ધ્રુવ ભક્ત કૃપા ચેહિ કીજે, હમ અપરાધ ન હૃદય ધરીજે. ૭
 સુર પર કોપ કીન ત્રિપુરારી, હમ ઉગરે જન શરણુ તુમહારી;
 ધન્ય માતૃ તવ દૂધ પિલાવા, ધન્ય ધન્ય સત ઓધ સુનાવા. ૮
 ધન્ય ગુરુ નારદ પરબોધા, ધન્ય ભક્ત ઉત્તમ મગ શોધા;
 ધન્ય ટેક તવ સક્ષત કમાઈ, ધન્ય ધીર સમતા સત પાઈ. ૯
 કુશલ સક્ષત કલહી તપ તોરા, આશિરવાદ, યદી જન મોરા;
 યે ગુરુ નાંચ નાંચ મેં મૈયા, શક સુર હમ પરપંચ રચૈયા. ૧૦

દોહડા

નામ ઉર્વશી અપ્સરા, ઈન્દ્ર ભેજિ જન તાત;
 નિરખિ નયન સુનિશબ્દ તવ, વાર વાર પસ્તાત. ૧
 ક્ષમા કરો અપરાધ મમ, મેં નોકર નહિ દોષ;
 કર્મ દંડ સખકો મિલ્યો, કીનો શંભુ પ્રબોધ, ૨

ચોપાઈ

ધ્રુવ, સુનિ શબ્દ અચંગો ભારી, ધન્ય અગમ ગતિ દેવ મુરારી;
 પ્રગલ્ભ પ્રપંચ રચ્યો ચહિ દેવા, તુમ ગિન અપર લખે કો ભેવા. ૧
 નરહરિ નાથ અચાવનહારા, કહા કરહિ કોઉ અપર ગિયારા;
 હરિ હર નાથ સર્વ શિર સ્વામી, જિન પદ દાસ કરે કો ખામી. ૨
 હરિ હર કૃપા સમજિ શિર અપને, રામ રામ લાગ્યો ધ્રુવ જપને;
 પુલકિ ગાત લોચન જલ ધારા, હરિ હર અતિ માનત ઉપકારા. ૩
 લખિ સુર ત્રાસ દયા ઉર આઈ, જેરિ ઉભય કર વિનય સુનાઈ;
 ક્ષમા કરો સુર દોષ ન કોઈ, સમય કર્મ હોઈ સો હોઈ. ૪

સુખ દુઃખ સર્વ સમય કરિ હોવત, નિપજેહિ નાજ ગિજ નેષ ખોવત;
 અપના કર્મ અપન સુખ આવત, વૃથા સમજ ગિન દોષ લગાવત. ૫
 હર્ષ શોક સુખ દુઃખ કોઈ પાતા, અપન કર્મ ફલ દેત વિધાતા;
 કર્મ પ્રધાન હોઈ સૌ હોઈ, યા મહિ યતન કરે ભલ કોઈ. ૬
 કર્મ મર્મ લખિ શાંત રહી જે, જય સુર સમજિ ન ત્રાસ કરીજે;
 તુમ સુર કીન પરમ ઉપકારા, હરિહર કૃપા ભયો ઈતિયારા. ૭
 કહાં, લગિ, મન મજબૂત હમારા, મર્મ લખ્યો ઉપકાર તુમહારા;
 તુમ કરિ હમ ઉર જરા ન દેપા, પૂરણ કૃપા કીન ઉપદેશા. ૮
 કૃપાનાથ કરુણા ચેલિ કીજે, રામ દાસ કહું ત્રાસ ન દીજે;
 સુર સુરપુર નિર વિધન વિરાજે, છલ પ્રપંચ તુમકો નહિ છાજે. ૯
 જય સુર દાસ રગ્ન ચેલિ દિજે, ભજન વિલીન વૃથા પલ છીજે;
 અલ્પ આયુ છન છન છિન જાવે, ગયો વખત ફિર લાથ આવે. ૧૦

દોહા

રામ કૃપા પૂરણ લખી, ધ્રુવ મન પ્રેમ અગાધ;
 પ્રાણ ઇન્દ્રિ મન પલટિકે, હરિજન જીયો સમાધ. ૧
 સમય સમજિ સુર અપ્સરા, જન વંદે સત ભાય;
 ગવન કીન નિજ ભવનકો, જન શિર પુષ્પ ગિરાય. ૨

ત્રાપાઘ

સુર સુરપતિ, શિવ સન્મુખ આવા, જય મહેશ કહિ શીશ નમાવા;
 મન અધીર કંપત તન ભારી, સમય સમજિ કહે વિષ્ણુ મુરારી. ૧
 રે સુર સુરપતિ કહા વિચારી, લધુ ગ્લાહક જન કરો દુખારી;
 દિવ્ય ભોગ સુર પુર જોહિ આસા, સમજિ વિચારિ કરો ભલ ત્રાસા. ૨
 વિશ્વ પદારથ ઉર નહિ ચલાવે, કેવળ રામ ભક્તિ ઉર ભાવે;
 વિષય વાસ રસ આશ વિસારી, શ્વાસાશ્વાસ રામ ધુનિ ખ્યારી. ૩
 મમતા મોહ ત્યાગ અભિમાના, સર્વ ત્યાગ ભક્તી રસ માના;
 ભજન લીન તજિ ભાવ અશક્ષા, જોહિ જન ત્રાસ ન કરહુ પ્રખૂદા. ૪
 નિજમન ભાવ સર્વ તજ દીજે, સત મિથ્યા સુર વિગત લખી જે;
 વિગર વિચાર કાજ કો કરહી, ચાર પદારથ નિજ કર હરહી. ૫
 નર સુર અસુર નારિ નર કોઈ, વિન વિચાર હાંસી જગ હોઈ;
 સમુજિ મર્મ પીછે પસ્તાવે, વસ્તૂ મિથે ન મૂઠ કહાવે. ૬
 સુર સુરપતિ કહા અધિક સુનાવે, નિર અપરાધિ ન ત્રાસ દિખાવે;
 ધ્રુવ નિજ ભક્ત હમે ઉર ખ્યારા, ક્ષણ ભર તજે ન ધ્યાન હમારા. ૭

હરિહર અજ ત્રિય એક પિછાની, પૂરવ જન્મ કષ્ટ અતિ ઠાની;
 દુતિયે જન્મ ત્યાગ પિતુ માતા, વાસ વિપન કરિ હરિહર ધ્યાતા. ૮
 શિશુપન શૂરવીર મત ધારા, સત્ય રામ લખિ જૂઠ પસારા;
 એ ધ્રુવ અદ્ય ભોગ નહિ ચલાવે, રામ ભક્તિ પૂરણુ મન ભાવે. ૯
 અત્ત લોક લોં ભોગ વિસારી, તત્વ ચીન એકો તપ ધારી;
 રામ ભક્તિ રત રંચ ન રાગા, મૃગ તૃણા જગ કીન વિભાગા. ૧૦

દોહા

અખ થોડેહી કાલમેં, સર્વ કર્મ કરિ અંત;
 પ્રગટ હોય મમ પુત્રકો, કરિહું સંત મહંત. ૧
 અદ્ય ભોગ ઇન્દ્રાવતી, ચૈસે જન કહા દેહ;^૧
 મમ સન્મુખ જીવન મુગત, નિજ સ્વરૂપ સુખ લેહ. ૨

ચોપાઈ

ધ્રુવ સમ ભક્ત વિશ્વ મહિ થોરા, શિશુ તન ત્યાગિ ચલ્યો મમ ઓરા;
 પ્રયલ ઘોર તપ શિશુપન ઠાના, કવન અપર જન ઇનહિ સમાના. ૧
 અઘટ કષ્ટ તન ભૂખ પિપાસા, ઉણુ શીત ઉર જરા ન ત્રાસા;
 તિવ્ર તિતીક્ષા ધ્રુવ મન ધારા, ધર્મ સનાતન પ્રયલ પિયારા. ૨
 ધર્મ ધીર ઉર ભક્તિ પિયારી, સો મમ ધામ વસહિ નર નારી;
 ધર્મ ભક્તિ ઇન્દ્રિય વશ જાકે, સો જન અજર અમર રસ ચાખે. ૩
 ઇન્દ્રિય દમન સમો તપ નાંહી, સુર સુરપતિ સમજો મન માંહી;
 વિપય ભોગ આશા વશ ભારી, અમિત જન્મ જિય ફરત દુખારી. ૪
 નામ એક નવ લિંગ કહાવે, જ્યા કરિ, સુક્ષ્મ, દેહ ઐધાવે;
 પંચ પ્રાણુ ઇન્દ્રી દશ આવે, મન બુદ્ધી મિલ સતર કહાવે. ૫
 ઇન સત્તર કરિ સુક્ષ્મ દેહા, ઉર નહિ ઉપજો રામ સનેહા;
 કુતરક તર્ક સ્ફુરે દિન રાતી, ચપલ ચિત નિત જીવ અરાતી. ૬
 કપટ કૂર છલ છિદ્ર પ્રવીના, સત મિથ્યા કહું મર્મ ન ચીના;
 નિજ કર ભક્ષો બુરો સખ કાગિ, સુક્ષ્મ તન યહ આદિ સ્વભાગિ. ૭
 સર્વ દેવ સુક્ષ્મ તન વાસા, નિજ સ્વભાવ કરિ પર્મ ઉદાસા;
 પુન્ય પ્રભાવ સ્વર્ગ સુખ ભોગી, નર તન પાવહિ જીવ નિરોગી, ૮
 કરિ સત સંગ ધરે શિવ ધ્યાના, હર પ્રતાપ, હરહીં, અજ્ઞાના;
 સોધ પંડિત સોઈ ચતુર પ્રવીના, નર તન પાય શંભુ પદ ચીના. ૯

તીર્થ અમિત ઉદધિ મહિં આવે, કાટિ કર્મ શિવ ભક્તિ સમાવે;
શિવ પદ શેષ મર્મ કોઉ પાવા, જીવન મુક્તી સહજ સમાવા. ૧૦

દોહા

નર તનમેં સત સંગ કરિ, શિવ પદ લખે સ્વરૂપ;
જ્ઞાન અગ્નિ સુક્ષ્મ જરે, સહજ મિલે હર રૂપ. ૧
આશ બીજ સુક્ષ્મ તર, સમજે જીવ સુભાય;
સત સંગત કરિ હર ભજે, જીવ ભાવ જગ જાય. ૨

ચોપાઈ

સુર સુરપતિ કહા કહે વિશેષા, વેદ અંત યહિ સત ઉપદેશા;
નર તન પાય કરહિ સત સંગા, જગ ઉપજે યહિ જ્ઞાન અભંગા. ૧
નામ રૂપ જડ જૂઠ કહાવે, સગૈંગ સુત્ર શિવ રૂપ લખાવે;
તરૈંગ તોય તર બીજ સમાના, વિશ્વ રૂ આતમ એક પિછાના. ૨
મેં તું તર્ક આશ તજિ ભાંગે, દ્વૈત ભાવ ઉર રકુરે ન રાગે;
જીવ ભાવ સગ તજે પ્રમાદી, ઈશ જીવ દે નામ ઉપાધી. ૩
ઘટ મહ ભેદ ઉપાધી ભાસે, યદ્યપિ નભ વ્યાપક નિર આસે;
એસે બ્રહ્મ સગૈંગ ઇક રૂપા, સત્ય મર્મ સમજે સુર ભૂપા. ૪
હર અજ ઉભય મોર શિર સ્વામી, ઈનકી કૃપા રહી નહિ ખામી;
હર અજ કૃપા કરે જન જેહી, જીવન મુક્તી બ્રહ્મ સદેહી. ૫
હર અજ જિન જનકો અપનાયા, સો જન અભય લગે નહિ માયા;
હર અજ કૃપા હોય જહાં ભાષ, વિદ્ન હોય નહિ અમિત ઉપાઈ. ૬
હર અજ કર ભાસત સંસારા, કરિ ન શંકે કોઉ બાદ બિચારા;
હર અજ અગમ ગતી કો જનને, પદ અવાચ્ય કહા મર્મ પિછાને. ૭
ઈંદ્ર દેવ મહિમા કહા ગાઈય, ગુનત ગુનત ગુનિ માંય સમાઈય;
સરિતા સિંધુ મિલે એક રૂપા, જીવ બ્રહ્મ મિલિ રૂપ અનૂપા. ૮
હર અજ હર મહિમા મુખ ગાઈ, પ્રગલ પ્રેમ ઉપજ્યો ઉર આઈ;
હર અજ હરિ લઘુતા બડ જની, ભયે પ્રેમ વશ ભાવ પિછાની. ૯
હર અજ હરિ ત્રય એક સ્વરૂપા, સમજહિ મર્મ જ્ઞાની જન ભૂપા;
સમય અમોલ સમુજિ, સુર રાજા, વિનય કરત મુનિ સહિત સમાજા. ૧૦

દોહા

તાપ તીન ત્રય અવસ્થા, ત્રિગુણ પરે મમ તાત;
 દ્રષ્ટા ચેતન અજનમા, બ્રહ્મ રૂપ સાક્ષાત. ૧
 વ્યાપક વિભુ વૈરાટ તુમ, અસ્તિ ભાતિ પ્રિય રૂપ;
 પદ અવાચ્ય વાણી પરે, કિમ કરિ કથે સ્વરૂપ. ૨

ચોપાઇ

સર્વ શક્તિ વ્યાપક મમ દેવા, મનતે અગમ લખે દો ભેવા;
 સર્વ દેવ હમ સુક્ષ્મ દેહા, છત્ર પ્રપંચ ઉર કપટ સનેહા. ૧
 રાગ દોષ મિથ્યા અભિમાની, કરે વિધન તપ ભકત પિછાની;
 કુકરમ કર્મ લખે ભલિ ભાઉ, યદ્યપિ હોં ન આદિ સ્વભાઉ. ૨
 વાયસ વૃત્તિ તર્ક મમ તાતા. કરિ કુચાત્ર હમ રહત અનાથા;
 દિવ્ય ભોગ ભોગત દિન રાતી, તૃપ્તિ ન હોત જરાવત છાતી. ૩
 સુખ મય ભાસત ભોગ અપારા, ભોગત કપટ ભયંકર ભારા;
 સર્વ જીવ અમરાવતિ ચલાવે, સ્વર્ગ પાય પીછે પછતાવે. ૪
 સ્વર્ગ ભોગ મુકતી કરિ લાની, સુજન લખે નહિ લખે અજનની;
 દિવ્ય ભોગ ભોગત જિય ભોગા, જાળ લગ જીવ ન હોય નિરોગા. ૫
 મૃત્યુ લોક સદ ભોગ વિસારી, સ્વર્ગ હેત કીનો તપ ભારી,
 કર્મ સકામ સ્વર્ગ સુખ પાવે, સમજી મર્મ પીછે પસ્તાવે. ૬
 સુક્ષ્મ કેદ કર્મ ગતિ ભારી, ભોગે વિના ન હોય સુખારી;
 ક્ષીણ પુન્ય હોવત જહીં કાલા, સુખ ત્યાગત જિય કષ્ટ વિશાલા. ૭
 ઉગ્ર કલેશ શબ્દ બહુ જલપે, દિવ્ય ભોગ છૂટત જિવ કલપે;
 કલપત જીવ નિરખિ સહ દેવા, પર્મ ઉદાસ હોત લખિ ભેવા. ૮
 દિવ્ય દ્રષ્ટિ દીસત નિજ કાલા, જ્યા કરિ ઉપજત શોક વિશાલા;
 યદ્યપિ કર્મ ગતી કઠિનાઈ, કોટિ કષ્ટ નહિ હોં લહાઈ. ૯
 કલપત જીવ નિરખિ સહ બાલા, સ્વર્ગ, નારિ કહે શબ્દ વિશાલા;
 રે શહ જીવ ન હોય ઉદાસા, નિમિત માત્ર યહાં સ્વર્ગ નિવાસા. ૧૦

દોહા

હમ નારી નહિ કાહુકી, વિત કરણી યહ ભોગ;
 પુન્ય કરમ પૂરણ ભયો, વૃથા કરત મન શોક. ૧
 ભોગ ભૂમિ યહ સ્વર્ગ સુખ, કર્મ ભૂમિ સંસાર;
 કર્મ, બહાવન, કારણે, ધરહું ભૂમિ અવતાર. ૨

ચોપાઈ

વિવિધ વિલાપ કર્તા જિવ ભારી, યદ્યપિ પીઠ દિખાવત નારી;
અમિત ઉપાય રહન નહિ પાવે, પકર જીવ કર ભૂમિ ગિરાવે. ૧
નર તન પાય કરત સત સંગા, તો ઉપજે ઉર જ્ઞાન અભંગા;
કર્મ સકામ તજે તતકાલા, રામ ભક્તિ રતિ પ્રેમ વિશાલા. ૨
વેદો યુક્ત કર્મ નિષ્કામા, જ્યા કરિ જીવ મિલે સુખ ધામા;
સુક્ષ્મ તન આશા ઉર જાવે, જીવ ભાવ નહિ રંચ રહાવે. ૩
ઈચ્છા તર્ક સ્ફુરે નહિ કબી, નિજ સ્વરૂપ ભાસે જગ સખી;
ભકતી કર્મ કીન નિષ્કામા, જ્યા કરિ જીવ મિલ્યો ધન સ્યામા. ૪
નર તન માંચ ભૂલ ભઈ ભારી, સત મિથ્યા નહિ શકે વિચારી;
હમરી ભૂલ હમે દુઃખ દીના, સુર તન પાય કાલ આધીના. ૫
કર્મ સકામ યહાં ફલ પાવા, પાય સ્વર્ગ સુખ શોક બડાવા;
જ્યા તવ સ્વર્ગ કેદ હુવ પૂરણ, તખ છૂટે યહ કબટ સૈપૂરણ. ૬
વાર વાર પ્રભુ વિનય હમારી, સંત સમાગમ દેહ મુરારી;
તુમ ત્રિય દેવ હુમે શિર સ્વામી, સર્વ લખો મમ નાથ નમામી. ૭
તુમ કર છુપે ન મર્મ લગારા, અહપ અધમ યહ દેહ હમારા;
અહપ બુધિ અપરાધ અપારા, બડે ધર્ત નહિ દ્રેષ લગારા. ૮
નિજ સ્વભાવ હમ કરત અશૂધા, વૃથા નામ મમ કહે વિખૂધા;
યદ્યપિ નાથ શરણ મુલિ લીજે, મમ અપરાધ માફ પ્રભુ કીજે. ૯
હમ સન ચૂક ભઈ પ્રભુ ભારી, ધ્રુવ ધર્મી જન કીન દુઃખારી;
અમિત યુક્તિ જલ કીન અપારા, ધ્રુવ નિજ મત નહિ ડિગ્યો લગારા. ૧૦

દોહા

ઈષ્ટ દેવ કહિએ કહા, સર્વ સાક્ષિ મમ નાથ;
ક્ષમા કરો અપરાધ મમ, લખિ લધુ દાસ અનાથ. ૧
નામ રૂપ પ્રકૃતિ પરે, કયા વરણે શિવ રૂપ;
સતા માત્ર સંસાર યહ. કરિએ કૃપા અનપ. ૨

ચોપાઈ

મૃત્યુ પતાલ સ્વર્ગ જિય સારે, સર્વ કયા સો શંભુ અધારે;
સુક્ષ્મ સ્થુલ આદી મન ધર્મા, જે કછુ સ્ફુરે સો ધર્મ અધર્મા. ૧
શિવ શકતી કરિ કરત પ્રચારા, હમ કહું લખે ન મર્મ તુમારા;
શિવ વ્યાપક કછુ કરે કરાવે, હમ ઉર વૃથા શોચ કયું લાવે. ૨

ઈન્દ્ર યુક્તિ કરિ શંભુ ખુશાલા, હડ હડ હસે પતી વેતાલા; ૩
 રે સુરરાજ યુક્તિ ભલ કીની, દૈત ભાવ વૃત્તિ હર લીની. ૩
 તુમ સમ કવન બુદ્ધિ યલ દાના, સર્વ નીતિ મય પરમ નિધાના; ૪
 અવશ દેવ બુદ્ધી કરિ પૂરણ, ધર્મ નીતિ મર્યાદ સૈપૂરણ. ૪
 નિજ નિજ કર્મ રહે કુશદાર્ઠ, જા કરિ જરા દેવ નહિ ભાર્ઠ; ૫
 નિર અપરાધ શિશુ મમ દાસા, વિગર વિચાર કીન જન ત્રાસા. ૫
 ભક્ત ભક્તિ ભગવંત સુરેશા, મમ મત એક ભિન્ન નહિ લેશા; ૬
 સ્વગત ભેદ ઉપજત અંગ શૂલા, સર્વ અંગ હોવત પ્રતિકૂલા. ૬
 વિશ્વ વિરાટ અંગ મમ જનો, અંગી વ્યાપક હમે પિછાનો; ૭
 સર્વ અંગ અંગી ઉર પ્યારા, યદ્યપિ લોચન અધિક પિયારા. ૭
 સર્વ જીવ મોહિ પ્રીય સમાના, યદ્યપિ ભક્ત અધિક મન માના; ૮
 સર્વ દેવ હિરદે ધરિ લીજે, નિર દચ્છિત જન ત્રાસ ન દીજે. ૮
 હમકો પ્રીય સર્વ સંસારા, જાની સમજે રૂપ હમારા; ૯
 જીવ દેહ સમ જન છકતાર્ઠ, જન ચિંતા મોહિ રહત સદાર્ઠ. ૯
 જન સન જીવ હોત વિપરીતા, કરે વિનાશ યદી મમ રીતા; ૧૦
 જે જન હોત વિશ્વ મહિ નાંકી, હમ કિમ હોત પ્રગટ જગ માંકી. ૧૦

દોહા

ભક્ત હમારી આતમા, સુન સુર સર્વ વિચાર; ૧
 ધર્મ ધરા દિજ ધેનુ હિત, ધર્ત વિજયુ અવતાર. ૧
 સર્વ ત્યાગ અહંકાર તજ, એક ભક્તિ વિશ્વાસ; ૨
 માન મહાતમ ના ચહે, રહે રામ પદ દાસ. ૨

ચોપાઇ

સમય સમજિ કહ વેદ અધીશા^૧, મમ ઉર પ્રીય ભક્તિ જગદીશા; ૧
 ભક્તિ સમાન નહીં મત એકા, વેદ શાસ્ત્ર યુત કીન વિવેકા. ૧
 ધીરજ ધ્યાન ધારણા ધર્મા, ભક્તિ પ્રતાપ જનત સત કર્મા; ૨
 કરિ હર ભક્તિ ચરન હરિ પાવે, રામ ભક્ત શિવ લોક સિધાવે. ૨
 અજ પદ મિલે ભક્તિ પરતાપા, રામ ભક્તિ હરહીં ત્રિય તાપા; ૩
 રામ ભક્તિ ઉપજ્યો વિશ્વાસા, સો જન કબહુ ન હોત ઉદાસા. ૩
 ખટ રૂપુ પાર માસ ત્રય કાલા, ભક્તિ એક રસ સરસ રસાલા; ૪
 ભક્તી ભાવ પ્રેમ રસ પીના, ધન્ય ભાગ જગમે જન જુના. ૪

૧. બ્રહ્મા.

જન સમ કવન અપર બડભાગી, સર્વ ત્યાગ ભક્તી લય લાગી;
ભક્તિ ખુંદ રસ હૃદય સમાવા, અજર અમર આતમ સુખ પાવા. ૫
ભક્તિ સિંધુ જિવ ખુંદ સમાવા, સો જન જન્મ મરણ વિસરાવા;
હૃદય કોપ ભક્તી મણિ ભારી, જોહિ જિય મિલે ન હોત દુઃખારી. ૬
હૃદય કુંભ ભક્તી રમ પાની, જોહિ જન વેદ યુક્ત સુખ પાની;
નિરમલ ભક્તિ દેવસરિ^૧ ધારા, પરસત હૃદય અમિત જિય તારા. ૭
જન તનંતર ભક્તી જોહિ ફૂલા, ફલ જોહિ જ્ઞાન કષ્ટ નિરમૂલા;
જાલિમ રોગ મિટાવન હારી, ઔપધિ ભક્તિ પ્રિયે નર નારી. ૮
જીવન મુક્ત લેત જિવ જોહી, રામ ભક્તિ રત રામ સનેહી;
ચૌદે લોક સુખી જિવ સોઈ, રામ ભક્તિ જાકે ઘટ હોઈ. ૯
હરિ હર ભક્તિ હુને ઉર પ્યારી, સત્ય કહું સુર રાજ વિચારી;
નામ રૂપ જગ કર્મ ફૂલાના, યદ્યપિ ઈન પદ રહું ખુશાના. ૧૦

દોહા

વિધિ નિષેધ દે કર્મકો, સાક્ષી સદા સુરેશ;
મો ઉર ભક્તિ પ્રતાપ તે, કર્મ ત્રિપે નહિ લેશ. ૧
શિવ સ્વરૂપ વ્યાપક લખી, ભેદ ભક્તિ કરિ દૂર;
સોહું ભળું ઉશ્વાસ નિત, સુખી રહું ભરપૂર. ૨

ચોપાઈ

કમલજર વચન ભક્તિ રસ ગાથા, ઉમગ્યો પ્રેમ ન હૃદય સમાતા;
હરિહર સમજ ભક્તિ રસ મર્મી, ઉભય પ્રેમ પ્રગટ્યો તર ધર્મી. ૧
સુર સુરપતિ સમજ ભક્તી રસ, અતિઅનંદ મન ભયો પ્રેમ વશ;
સર્વ ભોગ અમરાવતિ ભૂલા, તેહિ અવસર ભાસા પ્રતિફૂલા. ૨
સર્વ વિષય રસ જૂઠ દિખાવા, પરમ પવિત્ર ભક્તિ રસ ભાવા;
શિવા ભક્તિ સુનિ હર્ષ બદાવા, હા હત ભાગ કવન મગ ધાવા. ૩
શિવ સર્વજ્ઞ ભક્ત પ્રતિ પાલા, ધ્રુવ હિત સુર પર કોપ વિશાલા;
ગિન સમજે ઉર ક્રોધ અપારા, રે હત ભાગ બુદ્ધિ ધિક્કારા. ૪
મિથ્યા દોષ દીન નિજ સ્વામી, યા સમ અપર કવન અન્ન ગામી;
નિજ પતિકો કોઉ દોષ લગાવે, રૌ રવ, નર્ક નારિ સો પાવે. ૫
શિવ સર્વજ્ઞ ધર્મ કર સેતૂ, સગુણ રૂપ ધારત જન હેતૂ;
કામ ક્રોધ મદ મચ્છર નાંઈ, નિજ સ્વરૂપ શિવ રહત સદાઈ. ૬

મમ પતિનાથ લખે સહ મર્મા, જિન કર છુપે ન ધર્મ અધર્મા;
 કર્તા પુરૂષ ધર્મ કિમ ત્યાગે, સર્વ સાક્ષિ નહિ રાગ વિરાગે. ૭
 શિવ સન દેષ કરહિં નર નારી, ઘોર નરક ભરમે ભવ ચારી;
 શૈલ સુતા ઉર વેલ બહાવા, પુલકિ ગાત હોચન જલ છાવા. ૮
 નિજ પતિ નાથ ચરણ લપટાની, નિજ કૃત સમુજી પરમ ગલાની;
 પ્રાણુ પ્રિયા શિવ સમજ બિહાલા, દયા દૃષ્ટિ બોલે તતકાલા. ૯
 શૈલ સુતા કિમ ભઈ દુઃખારી, તુમ ઉર મર્મ લખું બિધિ સારી;
 તુમ કર પ્રિયા ન દોષ લગારા, સુતે બ્રાંતિ ઉપજત વ્યવહારા. ૧૦

દોહા

નામ રૂપ કલ્પિત સખે, બ્રાંતિ જન સંસાર;
 મોહ મમત મેં તું કુરે, બ્રાંતી તર્ક અસાર. ૧
 લય ઉત્પન્ન ભાસે જગત, સો બ્રાંતી કરિ જનન;
 તરંગ તોય સમ એકતા, સમજે રૂપ સુજનન. ૨

ચોપાઈ

સુનિ શિવ શબ્દ શિવા હરસાની, વેદ અંત લખિ ઈશ્વર ખાની;
 સમય સમજિ અજ હરિ કરજેરી, વંદે શિવા બહોર બહોરી. ૧
 સવ શક્તિ મમ માતૃ સયાની, તોરી કૃપા હમે સુખ ખાની;
 વિશ્વ ક્રિયા સહ તુમહિ અધારા, તુમ બિન સરે ન કાજ લગારા. ૨
 પરા પશન્તિ મધ્યમા ખાની, નામ રૂપ તુહિ આદ્ય ભવાની;
 ક્ષર અક્ષર વેખરી પ્રકાશા, પ્રણવ મંત્ર ઉચરે જન શ્વાસા. ૩
 અંતઃકરણ સ્ફુરે જો વૃત્તી, તોરી સતા તક અનુસરતી;
 નામ રૂપ ગુણ ક્રિયા અનેકા, તો બિન નિજ ગુણ ધરે ન એકા. ૪
 અંતઃકરણ ચાર તુહિં ધારે, દિવ્ય નેત્ર તુહિં વિશ્વ નિહારે;
 પાંચ ત્રીન વ્યાપક તુહિં દેવી, તવ જન મર્મ લખે જિન સેવી. ૫
 તુહિં જનની ભગિની ભય હરણી, તુહિં જગ સિંધુ તરણ તુહિં તરણી;
 આદ્ય અંત મધ નામ તુમારા, તુહિં ધારણ કારણ લય કારા. ૬
 નાના રૂપ ધરત તુહિં એકા, નામ રૂપ ગુણ ક્રિયા અનેકા;
 તુહિં રક્ષક ભક્ષક તુહિં માતા, તોરી કૃપા મોક્ષ જિવ પાતા. ૭
 ત્રિગુણ ત્રિકાલ લોક, ત્રિય, ધારણ, તવ જનકો પ્રિય તાપ ઉગારણ;
 તોરી કૃપા સર્વ યદ માયા, હમતે પ્રથમ ધરે તુહિં કાયા. ૮

જનની જન્મ પુત્ર કિમ જને, અનિર વચન કહા વચન વખાને;
જો કહ્યું જને સો તુહીં જનાવે, શિવ અવાચ્ય ચુપચાપ રહાવે. ૯
કરે કરાવે આપ અકેલી, દશ પચીસ સૈંગ ધાર સહેલી;
સતા માત્ર સાક્ષિ શિવ સ્વામી, સૈંગ સુત્ર મમ નાથ નમામી. ૧૦

દોહા

સ્ફુરણુ માત્ર સુક્ષ્મ તુહીં, સ્થૂલ વિશ્વ વૈરાટ;
નામ રૂપ લીલા લલિત, સર્વ તુમારો હાટ. ૧
શિવ શક્તી અજ નરહરી, મગ્ન ભયે લખિ સાર;
પુખ્ત વૃષ્ટિ નભ મગ ભઈ, સુર ઉર હર્ષ અપાર. ૨

ચાપાઈ

સમય સમુજિ મુનિ નારદ આવા; શામ વેદ ધુનિ બીન અગ્નવા;
ગૂઢ મર્મ લખિ હર્ષ વિશાલા, જન રક્ષક ત્રય દેવ દયાલા. ૧
અશરણુ શરણુ કરણુ પ્રતિપાલા, ગો અતિત રક્ષક ગોપાલા;
અજ હરિહર જય શૈલ કુમારી, તુમરી કૃપા સુલભ ફલ ચારી. ૨
ભકિત ભકત લાગત તુહિં પ્યારા, હંચ નીચ નહિ વર્ણુ વિકારા;
નારી પુરૂષ કર્મ કલ હીના, ભકિત લીન સોહિ પરમ પ્રવીના. ૩
હરિહર અજ ઉર ચહિ મતિ ધારા, ભકિત લીન સોઈ પરમ પિયારા;
પ્રથમ ભકિત નવધા ગુણુ ગાવે, દશમી ભકિત સદજ ચિત ચલાવે. ૪
ધ્યે ધ્યાતા લખિ એક સ્વરૂપા, ભજે સો ભકત સર્વ અડ ભૂપા;
રામ ભકિત કરિ ચહિ ફલ પાવે, આધિ વ્યાધિ દે રોગ મિટાવે. ૫
રામ રામ કહિ રામ સમાવહિ, જીવન મુકત જન્મ નહિ પાવહિ;
તન લગ બોધ કરે નર નારી, જનકે વચન વિશ્વ સુખકારી. ૬
સંત સમાન કવન અથ હારી, કર્ત બોધ ઉર આશ વિસારી;
કોટિક જીવ કલ્પના હરહી, અધમતે અધમ ભકિત કર તરહી. ૭
પરમ ભકિત દશમી ઉર આવે, હરિહર અજ ત્રય કૃપા કરાવે;
મમ સમ કવન નીચ જગ પ્રાની, કીન દાસ નિજ ભકિત પિછાની. ૮
અહો નિશિ સરસ ભકિત રસ ભાવે, અસ્તિ ભાતિ પ્રિય રામ દિખાવે;
સોહં મંત્ર રટત નિજ શ્વાસા, લીન સ્વરૂપ મિટી ત્રય ત્રાસા. ૯
યે સખ રામ ભકિત ઉપકારા, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ પ્રગટ પુકારા;
લખિ ધ્રુવ દાસ ઈશ અપનાવા, ભકિત ભાવ સો પ્રગટ જનાવા. ૧૦

દોહા

સુર નાયક, સુનિયે, વિનય, હરિ જન ત્રાસ ન દેહ;
ભોગ વાસના તિન નહીં, જિન ઉર રામ સનેહ. ૧
ભકત સકામી ભોગ વશ, ત્રાસ દેખ હઠ જાય;
સુર, સતી, નિષ્કામિ જન, હોં, ન, કોડ ઉપાય. ૨

ત્રાપાઘ

હરિ હર કૃપા હોય સો હોઈ, કોટિક ચત્ત કરે ભક્ત કોઈ;
કર્મ ગતી અતિ પ્રયત્ન પ્રવીના, વૃથા કષ્ટ કરિ હોવત દીના. ૧
ક્રિયા કર્મ ગતિ કર્તા જનને, સ્વતઃસ્વભાવ કનહિ મન માને;
સમુજિ મર્મ મમતા મન ત્યાગે, ભજહિ રામ સોહિ, પરમ સુભાગે. ૨
સોઈ પંડિત જ્ઞાની સોઈ દાસા, શિવ વિશ્વાસ તજે સગ આશા;
હરિ હર અજ ત્રય એક લખાવે, સો જિય સુલભ મોક્ષ પદ પાવે. ૩
રમા રામ મય વિશ્વ દિખાવે, તરંગ તોય સમ ભેદ ન પાવે;
ઘટ ઘટ પ્રગટ રમે સોઈ રામા, અપર ભાવ ઉર તજે તમામા, ૪
સર્વ ક્રિયા સાક્ષી મમ દેવા, હો ચુપ ચાપ કરે પદ સેવા;
સ્કુરણુ માત્ર સાક્ષી સગ જનને, સવ જીવ ઉર ભાવ પિછાને. ૫
યાતે નાથ કહું કર જોરી, વાર વાર વિનતી ચહિ મોરી;
સત સંગત ભકતી મતિ દીજે, નરહરિ નાથ ભકત પર રીજે. ૬
ભકિત ભેદ નારદ મુખ ગાવા, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવા;
હરિહર અજ ઉર હર્ષ અપારા, સુર સુર પતિ જય ધુની ઉચારા. ૭
પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ છાઈ, સર્વ દેવ ઉરમે એકતાઈ;
હરિ અજ હર ચરણા કરિ વંદન, સમય કર્મ ચાલત નિર અંધન. ૮
શિવ સર્વજ્ઞ સમજિ સગ મર્મા, સગકો રજા દીન તર ધર્મા;
જન રક્ષક સુર રહો સદાઈ, જન હરિ સહજ સમજ ઇકતાઈ. ૯
હાપત વંદિ અન્ને સુર સારે, જય શિવ જય શિવ શબ્દ ઉચારે;
હરિ અજ શિવ મૂરતિ ઉર ધારી, પુલકિ ગાત લોચન ભરિ વારી. ૧૦

દોહા

શિવ શક્તી પદ શીપ ધરિ, ઉભય દેવ કર જોર;
પાય, રજા, નભ, મગચન્ને, વંદિ બહોર બહોર. ૧
ગૂઢ ગાથ લખિ પ્રેમકી, મગન ભયે શિવ નાથ;
પ્રાણુ વૃત્તિ અંતર ભધ, અહ્ન રૂપ સાક્ષાત. ૨

ચોપાઠ

નારદ મુનિ વરણી શિવ ગાથા, પ્રગલ્ભ પ્રેમ નહિ હૃદય સમાતા;
જય મહેશ કહી વંદન કીના, સમય સમજિ મુનિ ચક્ષે પ્રવીના. ૧
શિવા સમજિ સત સંગત મહિમા, ઉમગ્યો પ્રેમ રહ્યો, નહિ નિયમા;
ભક્તિ શિરો મણિ, સર્વ સુહાઈ, દાસ ભાવ સમ કો સુખદાઈ. ૨
શિવ સંવાદ સુજન જન ગાવે, સમજિ મર્મ શિવ લોક સિધાવે;
યહિ શિવ કથા સર્વ ક્ષત દાતા, પ્રેમી ભક્ત ભક્તિ કરિ પાતા. ૩
કર્મ યોગ ભક્તી રતિ જ્ઞાના, શિવ સંવાદ સર્વ સુખ દાના;
અજ હરિ ઉભય કીન અસ્તૂતી, વાર વાર શિવ વરણિ વિભૂતી. ૪
કોઉ જન પાઠ કરહિ નિત યાકો, જન્મ મરણ હોવહિ નહિ તાકો;
શક્તિ સમેત દેવ ત્રય સન્મુખ, કોટિક કાન્ટ હરે શંભૂ દુઃખ. ૫
શિવ સંવાદ પઢહિ નર નારી, જોદિ જન સન્મુખ દેવ મુરારી;
સુત પરિવાર ધામ ધન ધરણી, નિશ્ચય લહે શંભુ ગુણ વરણી. ૭
જો પટ માસ પાઠ યહિ કરહી, નવ ગૃહ દેવ ઉપાધી હરહી;
સર્વ દેવ રહ સન્મુખ વાંકે, યહિ શિવ કથા હોત ધર જાંકે. ૭
અગ્ર મુનિયે શિશુ જન હરિ ધાયા, ધ્રુવ મધુવન મહિ ધ્યાન લગાયા;
ઉભય માસ ગાથા યહ ગાઈ, ચતુર માસ કછુ કદ્દ સુનાઈ. ૮
તૃતીયે માસ કીન પરવેશા, જન હર સુર કરિ હર્યો કલેશા;
છલી માતુ ગુરકી અગ્ર ગાથા, ધ્રુવ હર સ્ફુરત પ્રાણ ગભરાતા. ૯
રામ રામ કહિ વિરલ બદાવે, પુત્રકિ ગાત લોચન જલ છાવે;
હે હરિ સંગ દોષ દુઃખ ભારી, લખિ ન શકે, લધુ બુધિ હુમારી. ૧૦

દોહા

કરં અર્જ કર જોરિ કે, કૃપા સિંધુ હરિ નાથ;
પ્રથમ કૃપા યહિ કીજિયે, હરિએ, દુરજન સાથ, ૧
ભજન ભક્તિ શુભ કર્મજો, જ્ઞાન ધ્યાન વિશ્વાસ;
કરિ કુસંગ હરિએ સરવ, કરિએ હોય ઉદાસ. ૨

ચોપાઠ

હરિ હર દેવ કૃપા યહિ કીજો, દુરજન પુરૂષ દર્શ નહિ દીજો,
પુષ્પ વાદિકા અનલ જરાવે, સુમન સુગંધ રહન નહિ પાવે. ૧
સુમન ભક્તિ વાડી હર જનકો, અનલ સમાન સંગ દુરજનકો;
વચન જવાલ સમ હૃદય જરાવે, રસના નામ સુગંધ નસાવે, ૨

શુકલ વસ્ત્ર જનકો મન કલિયે, દુરજન સંગ મર્મ કિમ લલિયે;
 શુધ્ધ મણી જનકો મન સ્વામી, મર્મ લખો મમ નાથ નમામી. ૩
 યાતે નાથ કૃપા યહિ કીજે, દૂરલિતે, શઠ સંગ હરીજે;
 વાર વાર કલિયે કહા દેવા, સર્વ વ્યાપિ જનત સગ ભેવા. ૪
 મેં લઘુ દાસ ચરણ રજ ચેરો, કૃપાનાથ તુમ કરિહુ નિવેરો;
 તુમરી કૃપા હોઠ સો હોઠ, પ્રભુ વિભુનાથ ભરોસો મોહી. ૫
 પૂરણ ભયો આજ વિશ્વાસા, જગમેં દુઃખી હોત નહિ દાસા.
 હરિ હર વિનય કરત ધ્રુવ યાલા, ઉર મહિં ઉપજ્યો પ્રેમ વિશાલા. ૬
 ગદ ગદ કંઠ થકિત ભર્મ યાની, પ્રેમ ભક્તિ ગતિ પ્રયત્ન કલાની;
 હરિ હરિકલિ ધ્રુવ ધ્યાનલગાવા, ખાન પાન તન જાન ભુલાવા. ૭
 લખિ ધ્રુવ મર્મ શંભુ હરિ હરસેં, પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ વરસેં
 સુર સુરનાથ મર્મ ધ્રુવ પાવા, લખિ નિજ કૃત્ય જહુત પરતાવા. ૮
 વૃથા ભોગ મુખ સંપતિ સારી, રટત રામ ધ્રુવ આશ વિસારી;
 એસે જન સન દેવ ન કીજે, જિનકે દર્શ અમિત અધ છીજે. ૯
 સર્વ દેવ સિક્ષા યહિ લીજે, જન નિષ્કામ ત્રાસ નહિ દીજે;
 ભક્ત સકામ ચલત સુર ભોગા, જેહિ જન તુમ તપ કરહુ વિયોગા. ૧૦

દોહા

નિષ્કામી કેવળ દશા, નિશિ દિન સુમરત રામ;
 રંચ ન આશા રામ જિન, ત્યાગ્યો ફિકર તમામ. ૧
 ચિત ચંચલતા ત્યાગિંકે, ભયો ભજનમેં લીન;
 તન મનકી શુદ્ધિ નહી, હરિ હર જન આધીન. ૨

ચોપાઇ

દેખહુ રામ ભક્તિ પ્રભુતાર્ઠ, નર સુર જન મુખ રહત લગ્નત્ઠ;
 નિષ્કામી જનકો કો ગંજે, હરિહર હર્ષિ ભીડ જન ભંજે. ૧
 સર્વ વિશ્વ અનુકૂલ સદાઈ, રામ ભક્તિ નિષ્કામ સુહાર્ઠ;
 નિષ્કામી જન સર્વ સુહાવે, ભજન વિના વસ્તુ નહિ ભાવે. ૨
 નામ રૂપ મિથ્યા જન જના, તત્વ વસ્તુ સત રામ પિછાના;
 રાગ દેવ વૃતિ વિપરીતી, સર્વ જીવ મમ ભાવ પ્રરીતી. ૩
 ધ્રુવ મધુવન ધરિ ધ્યાન નિધાના, સર્વ વિશ્વ સાક્ષી હરિ જના;
 મશુ પક્ષી મૃગરાજ અહીશા, ધ્રુવ દર્શન આવત લખિ ઈશા. ૪

એક એક સન કરે ન ક્રોધા, મનુ જન પ્રગટ કીન પરમેધા;
 અહિ મૃગરાજ ગિરે જન ચરણાં, ભજન પ્રતાપ કવન વિધિ વરણાં. ૫
 મૃગ, મૃગ રાજ, ક્રિયા ગુણ ન્યારા, મધુવન બીચ ન વિલગ વિહારા;
 લવા બાજ સામિલ મિલ સારા, ભાવ વિરોધ, ન હૃદય લગારા. ૬
 રામ રામ મુખ અપર ન કર્મા, મધુવન બીચ સર્વ ઈકે ધર્મા;
 મધુવન ચતુર કોશ ચહું ઓરા, નિજ સ્વભાવ પશુ તજ્યો કહોરા. ૭
 અલ્પ અદાર નીતિ યુત કરહી, કરિ નિવાહ ધ્યાન હરિ ધરહી;
 ઇન્દ્રિય દમન ભક્તિ તપ મહિમા, જિનકે દર્શ પશુ ચહ નિયમા. ૮
 ક્રિયા કર્મ ગુણ વિલગ સ્વભાવા, સર્વ ત્યાગ ઉર રામ મુલાવા;
 કહેની કર્મ વૃત્તિ ઈકે ધારા, એસે જન વંદે સંસારા. ૯
 મુખસે શબ્દ રંચ નહિ ભાષે, દર્શન દૂર અવિદ્યા જનકે,
 નર સુર અસુર ચરાચર પ્રાની, સુખી હોત ભક્તી સનમાની. ૧૦

દોહા

રવિ પ્રકાશ નહિ ઓચરે, ઉજળ કહે નહિ આગ;
 દર્શન તિમિર દુરાયકે, જન દર્શન અધ ભાગ. ૧
 વન વિચરત પશુ પક્ષિ જે, જિનકો કહા વિધિ બોધ;
 જન દર્શન દૂર મતિ ગઈ, આપહિ ભયો પ્રમેધ, ૨

ચોપાઈ

નામ રૂપ ગુણ વિવિધ પ્રકારા, સગૌંગ સુત્ર વ્યાપક કરતારા;
 ઘટ ઘટ પ્રગટ રમે ઈકે રામા, ચેતન સતા કરે જડ કામા. ૧
 નામ રૂપ જડ વસ્તુ અનેકા, વ્યાપક બ્રહ્મ સર્વ ઘટ એકા;
 કાષ્ટ હુતાશન સર્વ નિવાસા, અનલ વિશેષ કરત પરકાશા. ૨
 બ્રહ્મ ભર્યો ભરપૂર સમાના, બુદ્ધિ પ્રકાશ વિશેષ વખાના;
 રવિ પ્રતિબિંબ કુંભ મહિં આવે, ચેલિ પ્રકાર જગ જીવ કલાવે. ૩
 ધ્રુવ વ્યાપક લખિ ધ્યાન લગાવા, યાતે સર્વ જીવ મન ભાવા;
 સર્વ પ્રકાર વિપિન ફલ ત્યારી, સર્વ રૂતુ દે કૃપા મુરારી. ૪
 રવિ નંદિનિ, જલ જંતુ અનેકા, કરિ જન દર્શન પ્રેમ વિશેકા;
 યમુના પ્રબલ પ્રેમ ભો ભારી, જન દર્શન મનુ દેવ મુરારી. ૫
 તિર્થ અનેક ધરી તન આવત, જન દર્શન કરિ પ્રેમ અલાવત;
 પુષ્પ વૃષ્ટિ કરિ દે આશીષા, જન તપ પાર કરો જગદીશા. ૬

ધન્ય ભક્ત ભક્તી મન માના, શિશુપન પ્રેમ પ્રબલ તપ દાના;
 વિશ્વ પદારથ સ્કુરે ન આશા, કેવળ રામ રટત નિજ શ્વાસા, ૭
 ભક્ત ભક્તિવશ ભોગ ન ચલાવે, એસે ભક્ત રામ મન ભાવે;
 રામ રૂપ સમજો જોડિ સાધૂ, જિનકે દર્શ મિટે અપરાધૂ. ૮
 એસે જન જગ હરિ અવતારા, ક્રોટિક જીવ કરહિ નિસ્તારા;
 મધુવન ખીચ ભક્ત ભક્ત આવા, કરિ દર્શન મમ પાપ વિલાવા. ૯
 સુરસરિ આદિ કીન જન મહિમા, ઉમગ્યો પ્રેમ રહ્યો નહિ નિયમા;
 જન પદ વંદિ ચક્ષે નિજ ગેહા, રામ ભક્તિ પ્રિય પરમ સનેહા. ૧૦

દોહા

કૌ આવે જાવે કવન, જન મન જરા ન ભાન;
 પર્મ સમાધી ચિત્તકી, રામ રૂપ દ્રઢ ધ્યાન. ૧
 અષ્ટ દિવસ તે એક દિન, વૃત્તિ સ્કુરે તન શૂન;
 ગુરૂ આજ્ઞા શિર ધારકે, નિત્ય કર્મ પરબૂધ. ૨

ઓપાઠ

યમુના ઘાટ ભક્ત ધ્રુવ નલાવા, રામ રામ કહિ વિરલ બલાવા;
 ભૂમી આદિ સર્વ વન દેવી, યમુના સંગ ભક્ત ગુણુ ભેવી. ૧
 નારિ રૂપ ધરિ સન્મુખ આગે, જન વંદન કરિ પુણ્ય ચલાગે;
 જય હો ભક્ત ધન્ય પિતૃ માતા, ધન્ય દર્શ મોહિ દીન વિધાતા. ૨
 જન વંદત મહિ વારંવારા, ભાર હરન મમ જન અવતારા;
 અધમી અધમ કરત બહુ ભારી, જ્યા કરિકે મેં પરમ દુઃખારી. ૩
 પાપી જન જહાં કરહિ નિવાસા, લખિ ખલ મર્મ હોત મુહિ ત્રાસા;
 ધર્મ હીન જહાં પાવ ધરાવે. પાપ, અનલ મોહિ અંગ જરાવે. ૪
 શ્રુતિ નિંદક નારી નર ક્રોધ, ગુરૂ દ્વિજ ધાતિ ગિનો જન સોઈ;
 માત તાત બ્રાતા ગૌ ધાતી, નિજ કુલ વિધન કરે ઉત્પાતી. ૫
 નિજ સ્વારથ રત અપર ન નાતા. જીવ માત્ર સ્વારથ હિત ધાતા;
 નિશિ ચર કર્મ કરત નરનારી, ખલ પીડત મેં પર્મ દુઃખારી. ૬
 ધર્મ હાનિ ભોમી શિર ભારા, હરિજન હેતુ, ધરત અવતારા;
 ખલ ખંડન મંડન મહિ નીતી, પ્રગટ હોય હરિ હરહિ અનીતી. ૭
 પ્રથમ હોત હરિજન અવતારે, પીછે નર હરિ નાથ પધારે;
 કુકરમ કર્મ ત્રાસ મોહિ ભારી, જન જન્મત મેં પર્મ સુખારી. ૮

નિર્ગુણ નાથ સગુણ તન ધારે, હરહિ અસુર હરિ ભાર ઉતારે:
હવન દાન પુન, વિવિધ પ્રકારા, જ્યા કરિ તૃપ્ત હોય સુર સારા. ૯
હવન પ્રતાપ વૃષ્ટિ હુવ ભારી, જંગમ સ્થાવર જીવ સુખારી;
કર્મ ભક્તિ કરિ રામ રિઝાવે, રામ રામ કહિ રામ સમાવે. ૧૦

દોહા

વિશ્વ ચરાચર જીવ સુખ, સર્વ મંત ઉપકાર;
હરિ હર પ્રગટે હેતુ જિન, ભક્ષો ભક્ત અવતાર. ૧
જનદર્શનજગઅનલસમ, જિય અધ પદ્મવ જન;
દર્શન કરતે સદજહી, સંચિત ભરમ સમાન. ૨

ચોપાઇ

મહિ મુખ ગાથ ભક્ત ગુણ ગાવા, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવા;
સર્વ દેવિ જનકી લખિ ગાથા, પ્રગલ્ભ પ્રેમ નહિ હૃદય સમાતા. ૧
હરિહર અજ ત્રય એક સ્વરૂપા, ભક્ષે ભાગ્ય દર્શન જન ભૂપા;
ગૂઢ મર્મ લખિ ભાન ભુલાની, પ્રેમ ભક્તિ ગતિ અકથ કહાની. ૨
ધ્રુવ ધરમી સુત સમય પિછાની, વંદિ પાદ બોલ્યો પ્રિય બાની;
ધન્ય માતુ મોહિ, દર્શન, દીના, નિજસુત સમજિ કૃતારથ કીના. ૩
મેં લધુ દાસ લખૂ કહા મર્મા, યાતે રામ કહૂ ચિત શર્મા;
તુમ સર્વજ્ઞ સર્વ ગુણ સાગર, સર્વ શક્તિ તુમ વિશ્વ ઉજ્જગર. ૪
ભૂધર વિટપ વિશ્વ શિર ધારા, કહા વરણુ ઉપકાર તુમહારા;
સરિતા તીર્થ સિંધૂ ગંભીરા, સર્વ શીશ ધારે મહિ ધીરા. ૫
ક્રાંટિક સંત તપી તપ સાધે, તુમ અધાર રહિ રામ અરાધે;
જલ અદાર પોપત જિય સારા, ક્રિયા કર્મ સગ તુમહિ અધારા. ૬
ત્યાગી ત્યાગ વસ્તિ વન વાસા, યદ્યપિ જલ અદાર કછુ આશા;
ફૂલ પત્ર ફલ ભોજન પાવે, પ્રાણુ પોપ કરિ ધ્યાન લગાવે. ૭
યોગી યોગ શાંત મન સાધે, જૈહ ગુફા વિભુનાથ અરાધે;
યોગ સિધ્ધિ પાવહિ જન યોગી, અત્તરંધ્ર આતમ રસ ભોગી. ૮
નિજ સ્વરૂપ લીનો નિરધારા, સો જનની ઉપકાર તુમહારા;
જય મહિ માતુ ધન્ય બલિહારી, મેં લધુ બાલક શરણુ તુમારી. ૯
સર્વ વિશ્વ ઉપકાર તુમહારા, સત્ય માતુ સિધ્ધાંત હુમારા;
પર ઉપકાર કરે કો એસા, વેદ, શાસ્ત્ર, વરણુ જન જોસા. ૧૦

ઢોહા

સુવરણ આદિક ધાતુસખ, સવ ઔષધી સાર;
જીવ નિવારત રોગ દે, જનની તવ ઉપકાર. ૧
પંચ તત્વકી શ્રષ્ટિ તન, સમ ભાસત મંસાર;
યદ્યપિ ચાર ગાણુ હે, રહત તોર આધાર. ૨

ચોપાધ

સર્વ દેવિ મમ માતુ સુખના, દર્શન દીન કીન કલ્યાના;
પૂરણ પુન્ય પ્રગલ ફલ જાકો, દર્શન દેવ દેત જન વાકો. ૧
કહું કવન વિધિ ભાગ્ય વડાઈ, કીન કૃતારથ દર્શ દિખાઈ;
અખ મુલિ ભયો ભરસો ભારી, અવશ્ય મિત્રલિ મોલિ દેવ મુરારી. ૨
જનની અવશ દર્શ હરિ પાઉ, જન્મ મરણ દ્વય, ત્રાસ મિટાઉ;
નરહરિ નાથ શરણુ અખ લેહી, સમજિ અનાથ લાથ શિર દેહી. ૩
શરણું ગત હરિ તુરત ઉગારે, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ પ્રગટ પુકારે;
અશરણુ શરણુ શરણુ પ્રભુ તોરી, અકરણુ કરણ, કરહુ, ગમ મોરી. ૪
વાર વાર ધ્રુવ વિનય સુનાઈ, પ્રગલ પ્રેમ પ્રગટયો ઉર આપાઈ;
લખિ ધ્રુવ મર્મ, હર્પિ, ઉર દેવી, ગૂઢ પ્રેમ ઉપજ્યો જન સેવી. ૫
હરિ હર જન દે એક સ્વરૂપા, હરિ હર કૃપા દર્શ જન ભૂપા;
પુષ્પ પત્ર ફલ જન પદ પૂજન, હરિ સ્વરૂપ લખિ ભાવ ન દૂજન. ૬
પુષ્પ વૃષ્ટિ કરિ પ્રેમ વિશાલા, દેવી સર્વ લીન તતકાલા;
ધ્રુવ તન મન વૃત્તિ સ્થિર થાવા, દેવી સેવ શુદ્ધિ નહિ પાવા. ૭
દ્વિતિય દિવસ પ્રાતઃ ધ્રુવ જંગા, રામ મંત્ર ધુનિ કીન સુભાગા;
ખુલ્લે નયન યમુના તટ દેખા, પુષ્પ દેર ચાહું એર વિશેખા. ૮
રામ કૃપા લખિ પ્રેમ બઢાવા, ધન્ય ભાગ ભક્તિ પદ પાવા;
રામ ભક્તિ સમ પદ નહિ દૂજન, જોલિ જન દેવ કરત પદ પૂજન. ૯
નર તન પાય રામ ગુણુ ગાવે, સર્વ જીવ જન પદ રજ ચલાવે;
નિર અધાર નર નરહરિ ધ્યાવે, કૃપા સિંધુ હરિહર અપનાવે. ૧૦

ઢોહા

તન, મન તર્ક વિસારિકે, વિશ્વ ભોગ નહિ આશ;
લખિ વ્યાપક હરિહર ભજે, સો હરિહર નિજ દાસ. ૧
નિત્ય કર્મ કરિ વંદિ તટ, નિજ આશ્રમ જન આય;
ઉત્તમ ફલ ભૂ પર ગિરે, સો કર લીન ઉઠાય. ૨

ચોપાઈ

ઉત્તમ ફલ હરિ અર્પણ કીના, મહાપ્રસાદ લખિ જન મુખ લીના;
હરિહર ભક્ત વસ્તુ કો પાવે, કરિ અર્પણ નિજ અર્થ લગાવે. ૧
ઈષ્ટ દેવ, અર્પણ, સો ભોગા, જન પાવત તન રહત નિરોગા;
મહાપ્રસાદ પાવત નરનારી, જિનકો સુલભ પદારથ ચારી. ૨
હરિ અર્પણ ગિન લેત અહારા, પશુ પિશાચ તન ધરહિ ગમારા;
પ્રેત નિવાસ તાહ ગૃહ કરહી, ઉચ્ચ કલેશ રોગ વશ મરહી. ૩
પિતા પુત્ર પત્ની પરિવારા, કુકરમ રત ઉર ક્રોધ કરારા;
રામ ભક્તિ ગિન શહ નરનારી, મહાપ્રસાદ ગિન રહત દુઃખારી. ૪
યાતે જન વસ્તુ કરિ અર્પણ, તન મન ધન સગ્ય રામ સમર્પણ;
તન હરિ અર્પ તબ્યા અભિમાના, મહાપ્રસાદ તન સમજ સુગ્તના. ૫
તન મન ક્રિયા કરાવત રામા, તન તે આદિ વિશ્વ હરિ ધામા;
એસો ભક્ત રામ મન ભાવે, જન ચિંતવે સો કામ કરાવે. ૬
એસો પ્રગલ્ભ ભક્ત ધ્રુવ ગાલા, હરિહર હર્ષે પ્રેમ ખુશાલા;
ફૂલ પત્ર ફલ જન કહ્યુ પાવા, મહા પ્રસાદ લખિ હર્ષ બહાવા. ૭
જય વિભુનાથ ચરણ રજા ચેરો, તો ગિન રક્ષક કોહુલ ન મેરો;
મેં અનાથ અધમી અનચારી, મર્મ લખો મમ નાથ મુરારી. ૮
જે કહ્યુ બને સો આપ બનાવો, લધુ પિપિલ ભલ સિંધુ તરાવો;
તુણ મેરે સમ તુરત દિખાવો, મેરે છાર કરિ અવશ્ય હિગવો. ૯
જે કહ્યુ કરો કરણ કરતારા, વેદ અંત સગ્ય મર્મ તુમહારા;
નેતી અગમ પુકારત ગાની, મેં કયા લખૂ અહ્ય મતિ પ્રાની. ૧૦

દોહા

મેં શહ ગાત્રક લહ કરી, તપ આદત ખટ માસ;
સુદલ ફલે તોરી કૃપા, દાસ સત્ય વિશ્વાસ ૧
તર પદ્મવ ફલ ફૂલમેં, વિપિન વસ્તિ મમ નાથ;
વિભુ વ્યાપક કર્તા પુરૂષ, સર્વ તુમારે લાથ. ૨

ચોપાઈ

વિધિ વત નિત્ય કર્મ ધ્રુવ કીના, કર્મ પ્રધાન સત્ય જન ચીના;
વેદો યુક્ત કર્મ ગિન ભાઈ, હરિ સન્મુખ નહિ હોહુ કદાઈ. ૧
મહિ ગિન તર બોવે જન કોઈ, કર્મ ભક્તિ ગિન જ્ઞાન ન હોઈ;
વિધિ વત કર્મ કરહિ નર નારી, મુક્ત હોય જન જગત વિસારી. ૨

નામ રૂપ ગુણ વિલગ વેહારા^૧, કર્મ વિભાગ દિપે જગ સારા;
 મોક્ષ રૂ અંધ કર્મ દ્વય નામા, નિજ નિજ કર્મ જીવ વિશ્રામા. ૩
 મુક્તિ રૂ અંધ કર્મ ગતિ જનો, વિધિ નિષેધ પ્રીતી યુત માનો;
 ઉભય કર્મ મહિં જોહિં જિવ રાતા, તુરત તાહિ ફલ દેત વિધાતા. ૪
 બુદ્ધિ તર્ક કરહિ જોહિ કર્મા, કરે જીવ ચાહે ધર્મ અધર્મા;
 યાતે ધ્રુવ અપનો મન મારા, સત્ય કર્મ પર પ્રેમ પસારા. ૫
 વેદ યુક્ત કરહી કોઉ કર્મા, કર્તા કાલ નિરખિ ચિત શર્મા;
 કર્મ કરત ઈકે ચૂકિત અનૂપા, સમુજહિ સુજન સ્વચ્છ બડ ભૂપા, ૬
 નિર્મલ ભક્ત લખહિ વિધિ સારી, જોહિ પર કૃપા કરહિ અવહારી;
 કર્મ સકામ જન્મ ફલ દાતા, નિષ્કામી જન મોક્ષ સિધાતા. ૭
 ચેહિ અતિ ગૂઢ કર્મ ગતિ જને, ભેદિ ભક્ત અક્ષય સુખ માને;
 ચેહિ સત ગાથ વેદ વિધિ ગાવે, અમિત કોટિ જન કથા સુનાવે. ૮
 ધ્રુવ હરિ ભક્ત ગૂઢ ગતિ જની, કરત કર્મ નિષ્કામ પિછાની;
 ભૂલ ન ભોગ વિષય રસ ભાવે, એક રામ પંકજ રજ ચલાવે. ૯
 નાશવંત વસ્તુ વિપરીતા, સત્ય રામ ઉર પરમ પરીતા;
 વ્યાપક રામ પ્રબલ વિશ્વાસા, રટત ભયો સાક્ષી લખિ શ્વાસા. ૧૦

દોહા

અષ્ટ દિવસ એકાંત ચિત, રહત ધ્યાન દ્રઢ ધાર;
 નવમે દિન વૃત્તિ સ્ફુરે, ફલ ફલ ક્ષેત અહાર. ૧
 હરિહર અજલખિ ગાથકો, કૃપા કરો મમ નાથ;
 શિશુ શક હઠ પૂરણ કરો, સુતકો કરો સનાથ. ૨

ચોપાઈ

કરિ જન નિયમ નયન જલ ધારા, રામ મંત્ર નિજ શ્વાસ ઉચારા;
 રેચક પૂરક પ્રાણ ચકાવા, જગ લગ રામ મંત્ર મુખ ગાવા. ૧
 અધઃ ઉર્ધ્વ શ્વાસા હરિ ધ્યાવા, પ્રબલ પ્રેમ વશ પ્રાણ રૂકાવા;
 યમ અરુ નિયમ પ્રથમ જન સાધા, જ્યા કરિ કુંભક બઢ્યો અગાધા. ૨
 પ્રાણ મંત્ર પ્રગટ્યો ઉર આઈ, સોહં શ્વાસ જપે સુખ દાઈ;
 અજપા જપ હોત ગિન શ્વાસા, ઉલટ ભેદ સમજે નિજ દાસા. ૩
 પ્રાણ અપાન ગતી ઈકે રૂપા, મહા મંત્ર ધુનિ, હોત અનૂપા;
 મન મારત ગતિ એક કલાવે, રૂકે પ્રાણ મન સહજ રૂકાવે. ૪

પ્રાણ અપાન ગતી હો ચંચલ, મનો વૃત્તિ હોવત નહિ નિશ્ચલ;
 યોગી યોગ યુક્તિ સગ્ન જનને, ગુરુ મુખે સગ્ન મર્મ પિછાને. ૫
 રેચક પૂરક કુંભક કર્મો, આસન સહિત યોગ સગ્ન ધર્મો;
 લોભ વિક્લોભ પ્રાણ નિત સાધે, પ્રણવ મંત્ર ઉર વૃત્તિ અરાધે. ૬
 યમ અરુ નિયમ તિતિક્ષા ધારે, સો યોગી જન યોગ સુધારે;
 અસન^૧ વિહાર યુક્ત કરિ રાખે, સો અગ્નધૂત મહા રસ ચાખે. ૭
 પ્રાણ અપાન અશ્વ રથ માનો, અપનો નિજ મન રથી પ્રમાનો;
 અશ્વ પ્રાણ કુંભક સ્થિર કરાવી, મનકે મનન ભાવ પરહરવી. ૮
 નિજ સ્વભાવ ચંચલતા ત્યાગે, પ્રણવ મંત્ર મન રટહિ સુભાગે;
 માયિક બ્રાંતિ તજે મન સારી, અર્થ યુક્ત સોહં ધુનિ પ્યારી, ૯
 ખેદ વિના કુંભક સ્થિર થાવે, રેચક હોન પ્રાણ નહિ ચલાવે;
 નાભી હૃદય પ્રાણ દે ફેરી, અક્ષય મોદ હોત ચીન હેરી. ૧૦

દોહા

મૂલ ચક્ર ધર યોગિ જન, કાઉ દિન કરહિ નિવાસ;
 પ્રેમ યુક્ત પશ્ચિમ દિશા, ચાલે વિનહિ પ્રયાસ. ૧
 ગ્રંથી એકિસ મેરકી, છંદિ લેત ક્ષણ માંય;
 ભ્રમર ગુફા આતમ અચલ, અપર ઉપાધી નાંય. ૨

ચોપાઇ

અક્ષરંધ્ર મહિં અક્ષ નિવાસા, માયા તર્ક એક નહિ આશા;
 કેવળ અક્ષ અજર નિજ ધામા, નિજ સ્વરૂપ પાયો વિશ્રામા. ૧
 વિશ્વ વ્યાપિ ભાર્યો નિજ રૂપા, પૂરણ સુખ મય સમજ સ્વરૂપા;
 નિજ સ્વરૂપ સમ સુખ નહિ દૂન, અંતર વૃત્તિ કીન જિન મૂન. ૨
 રંચ માત્ર જિન નિજ સુખ લીના, સર્વ વિશ્વ સુખ લગે મલીના;
 આપો પલટ આપ મહિં રાજી, જન્મ મરણ જડ મિટી દુરાજી. ૩
 યદિ પ્રકાર ધ્રુવ ધ્યાન ધરાવે, અષ્ટ દિવસ નિજ પ્રાણ રૂકાવે;
 અષ્ટ દિવસ વૃત્તિ ઇક ધારા, રામ રૂપ ઉર રહિત વિકારા. ૪
 ચતુર શ્વાસ ઇક માસ વિતાવા, હરિ હર સમજિ મર્મ હરપાવા;
 શિવ સર્વજ્ઞ યોગ ગતિ જાની, ભયે પ્રેમ વશ મર્મ પિછાની. ૫
 નિજ પતિ નાથ પ્રેમ મય જાની, શૈલ સુતા ઉચરે પ્રિય જાની;
 જય મમ નાથ જગત હિતકારી, ભક્ત ભીડ ભંજન ત્રિપુરારી. ૬

પ્રેમ ઉદધિ પ્રગટયો ઉર આઈ, કૃપાનાથ કલિએ સમજાવ્યું;
 હરિ હર મર્મ હરી હર જાને, કાં કોઉ, જન, તવ કૃપા પિછાને. ૭
 મેં મતિમંદ ચરણ રજ ચેરી, કૃપાનાથ સુનિએ યહિ મેરી;
 કામલ શબ્દ સુનત શિવ સ્વામી, ગુપ્ત ગાથ કહ નાથ નમામી. ૮
 શૈલ સુતા શિશુ તન ધ્રુવ યોગી, અલ્પ ભોગ તજિ ભયો નિરોગી;
 અલ્પ વિષય આશા જિન ત્યાગી, નિજ સુખ લેન ચલ્યો બડ ભાગી. ૯
 ચાર શ્વાસ મહિં માસ વિતાવા, ઈનકે અર્ધ કરન ચિત ચલાવા;
 ઉભય શ્વાસ મહિં માસ વિતાવડિ, તજી પત્ર કેવલ જલ પાવડિ. ૧૦

દોહા

ઉમા યોગ અદ્ભુત ગતી, વિધિવત કરે વિચાર;
 તન મન વૃત્તિ પ્રાણ વશ, બને અત્મ નિર્ધાર. ૧
 વિશ્વ ચરાચર કર્મ જે. યોગી કર્મ વિશેષ;
 સંચિત કર્મ જરાય કે, બને આતમા શેષ. ૨

ચોપાઈ

ગુરુ નારદ ધ્રુવ યોગ બતાવા, પ્રાણ અપાન ગતી સમજાવા;
 રેચક પૂરક કુંભક રીતી, ગુરુ નારદ બોલે કરિ પ્રીતી. ૧
 લોભ વિલોભ યુક્તિ સખ ભાખી, ધ્રુવ ધરિ ધ્યાન સર્વ ગૃહિ રાખી;
 પ્રણવ મંત્ર દીનો ગુરુ નારદ, રટે શેષ સુર ભુષિય વિશારદ. ૨
 અજ, હરિ, ઉમા, રહે, મેં તાકો, અક્ષર, અત્મ કલત પ્રાણ, જનકો;
 પ્રણવ મંત્ર ધારડિ કોઉ શ્વાસા, જીવન મુક્ત ન હોય ઉદાસા. ૩
 પ્રણવ મંત્ર મહિમા કહા કલિએ, હરતા મજક, રૂપ નિજ લલિએ;
 ધ્રુવ તપ તેજ અતી તન છોટો, પ્રણવ મંત્ર દીનો, ગુરુ, મોટો. ૪
 યોગ કર્મ દીનો શુધ, બૃધી, યાતે કીન સર્વ તન શુધી;
 યોગ કર્મ અથ કર્મ નસાવા, સંચિત કર્મ અંત ધ્રુવ આવા. ૫
 એક શ્વાસ ધ્રુવ માસ વિતાવડિ, તરજિતાત હરિ સન્મુખ આવડિ;
 ઉમા યોગ ગાથા કયા ગાઉં, સમજિ મર્મ સુખ ચાપ રહાઉં. ૬
 જગ આભાસ તર્ક મિટ જાવે, જીવ અત્મ જહાં એક કલાવે;
 એક ન હોય દર્શ નહિ દૂર, યોગી યોગ ગતી જોહિ સૂજ. ૭
 વચન પરે કહા વચન બખાને, યોગી હોય યોગ ગમ જાને;
 જાગ્રત સ્વપ્ન સુષુપ્તી ત્યાગી, તૂરિય રૂપ રહત બડ ભાગી. ૮

યોગી યોગ પ્રખલ ફલ પાવા, સવ વિશ્વ નિજ રૂપ દિખાવા;
ચિદ્ર અંથી ચિતતે ભઈ નાશા, પદ સંન્યાસ લીન નિર આશા. ૯
નિર આશા સંન્યાસ કલાવે, લીન સ્વરૂપ આય નહિ જાવે;
પરારબ્ધ ભાસત તન સંગા, યોગી તનતે રહે નિસંગા. ૧૦

દોહા

ઉમા અગમ ગતિ યોગકી, સમજે સવ સુજન;
નારી તન આભાસ તજ, તું સ્વે બ્રહ્મ સમાન. ૧
શૈલ સુતા યાદિ યોગ મત, નારિ પુરૂષ લે ચીન;
સ્વતઃ વ્રતિ સંન્યાસ પદ, પાવણિ પુરૂષ પ્રવીન. ૨

ચોપાઇ

યોગી યોગ કલા પરતાપા, જન્મ મરણ જિય મિટે સૈંતાપા;
યોગ સિદ્ધ સિદ્ધી સખ હાજર, મમ મત પ્રખલ પ્રગટ ઉજિઆગર. ૧
મન માણત ખટ માસ રકાવે, યોગી યોગ સિદ્ધિ જામ પાવે;
સુક્ષ્મ તન અપને વશ હોવે, વિશ્વ પદારથ મન નહિ મ્હોવે. ૨
શુદ્ધ ભાવ સુક્ષ્મ આધીના નિર અભિમાન નિજનંદ લીના;
ચિત ચિતવન ચિતવે જાણાં જાવે, સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાલ ફિરાવે, ૩
પંચ તત્વસે સ્થૂલ ઐધાવા, પરારબ્ધ આધીન રહાવા;
પરારબ્ધ પૂરણ નહિ જામ લોં, તન યદ સ્થૂલ ડગે નહિ તખ લોં. ૪
યોગ કલા માણત સ્થિર થાવે, તનકો ત્યાગ પ્રાન નહિ જાવે;
સુક્ષ્મ ધનિતે ધીર સદાઈ, આહી રંધ્ર સમ આય રૂ જાઈ. ૫
અસી કોપ સમ વિલગ કલાવે, નિજ સંકલ્પ આય અરૂ જાવે;
સર્વ વિશ્વ નિજ રૂપ દિખાવે, જામ લગ જન બહ ભાગ કલાવે. ૬
નામ રૂપ મિથ્યા કરિ લેખે, સૌંંગ સુત્ર આતમ નિજ પેખે;
વિશ્વ પદારથ સ્ફુરે ન કામા, જામ લગ રામ રૂપ સુખ ધામા. ૭
રંચ માત્ર સિદ્ધી મન લાગા, ત્યાગિ અખૈ સુખ પરમ અભાગા;
હો મદ મસ્ત ભોગ સૈંગ લાગે, પલટિ પ્રાણ ઇન્દ્રિય મન જાગે. ૮
રૂકે ન કુંભક લગે ન ધ્યાના, દિન દિન ઉર પ્રગટે અજાના;
સ્વર્ગ ભોગકી આશ કરાવે, યોગ પ્રતાપ ભોગ જાણાં પાવે. ૯
કોટિક કાલ દિવ્ય સુખ ભોગી, ગિરે ભૂમિ ફિર હોય સરોગી;
રધા ધામ સુખ ભોગ અપારા, ભોગ વિવશ મન બદે વિકારા. ૧૦

દોહા

યોગી ભોગી હોત હે, સિદ્ધિ કરે સનેહ;
 નિજ સુખ કંચન ત્યાગકે, કાચ ગ્રહયો જન જોલ. ૧
 જ્ઞાન ભક્તિ શુભ કર્મકો, યાતે તજે ન સંત;
 કુશલ યોગ જિનકા નિભે, હરિ હર રહાય કરંત. ૨

ચોપાઈ

યાતે પ્રિયા પ્રેમ ભો ભારી, ધ્રુવ નિજ ભક્તિ ગતી લખિ સારી;
 યોગ ભક્તિ ઉર જ્ઞાન પ્રવીના, ધર્મ સનાતન જન ઉર ચીન્હા. ૧
 કુશલ કર્મ વિધિવત નહિ ત્યાગે, રંચ વૃત્તિ સ્ફૂરત નહિ રાગે;
 પ્રયત્ન પ્રાણુ સ્થિર કર ધર આયો, મહા મંત્ર ઉર ધ્યાન લગાયો. ૨
 સત મિથ્યા ઉર મર્મ લખાવા, નિજ સ્વરૂપ આતમ સુખ પાવા;
 ઈનકો જન્મ મરણુ નહિ આધા, યોગ યુક્તિ કરિ હોયો પ્રમાદા. ૩
 યદ્યપિ વિષણુ ચરન રજ ચલાવે, સત અભિમાન જરા નહિ આવે;
 હાર હર અજ લખિ એક સ્વરૂપા, વાર વાર વંદત જન ભૂપા. ૪
 ધર્મ ધીર લઘુતા સ્થિરતાઈ, ભક્તિ જ્ઞાન પૂરણુ પ્રભુતાઈ;
 ધ્રુવ જન પ્રયત્ન કહ્ કહા કરની, શારદ શેષ શકે નહિ વરની. ૫
 ઉમા ભક્ત ગુણુ નિરખિ ખુશાલા, આનંદ મય હરદમ ત્રય કાલા;
 ચતુર માસ ધ્રુવ પૂરણુ કીના, પંચમ ચાહત માસ પ્રવીના. ૬
 ઉમા ભક્ત ગુણુ કહ્ લગ ગાઉં, સમજિ મર્મ ચુપ ચાપ રહાઉં;
 શિવ સર્વજ્ઞ ભક્ત ગુણુ ગાવા, પ્રેમ મગ્ન હો ધ્યાન જુડાવા. ૭
 શિવા પ્રેમ વશ શિવ પદ લાગી, સુનિજન ગાથ સમજિ બડ ભાગી;
 દેખણુ રામ ભક્તિ પ્રભુતાઈ, હર્ષમાન સુર જન ગુણુ ગાઈ. ૮
 અજ હરિ હર જનકે ગુન ગાવે, જન હરિહર અજ હૃદય મનાવે;
 જલ તરંગ વત જન હરિ કહિએ, હરિજન હર્ષિ મર્મ ઉર લહિએ. ૯
 રામ ભક્તિ કરિ યહિ ઉપકારા, વિશ્વ વિહિત વંદે મંસારા;
 જ્ઞાની ભક્ત પ્રીય જગ કૈસા, સુર તર રસિક આમ્ર ફલ જૈસા. ૧૦

દોહા

શીતલ છાયા વચન જન, પ્રેમ નીર ભરપૂર;
 મોક્ષ પાપ ફલ તૃપ્ત હો, જન્મ મરણુ દુઃખ દૂર. ૧
 ચતુર માસ પૂરણુ કિયો, ધ્રુવ વૃત્તિ સ્થિર થાપ;
 જ્ઞાન ભક્તિ શુભ કર્મ કર, પ્રયત્ન ભયો નિષ્પાપ. ૨

ચોપાઈ

ચતુર માસ અંતિમ દિન કર્મી, વિધિવત કીન સનાતન ધર્મી;
 નિત્ય કર્મ પર પ્રયત્ન પ્રતીતી, બડા પુરુષ ત્યાગે કિમ નીતી. ૧
 હરિ ગુરુ એક સમજિ ઉર ધારા, માનસિ સેવ કર્મ જન પ્યારા;
 હરિ આસન હૃદયે બેસારા, પ્રેમ નીર કરિ અંગ પખારા. ૨
 કરિ ઉખટનો પટ પહિરાવા, હીર હાર ભૂપણુ પધરાવા;
 અંગ અંગ અંદન ચરચાવા, પુષ્પ માલ શિર મુકેટ મુહાવા. ૩
 ચતુર ભૂજ સુંદર હામિ હાજે, હરિ કર આયુધ ચતુર ધિરાજે;
 નારદ ગુરુ હરિ રૂપ બખાના, સો ધ્રુવ ભક્ત સરસ મન માના. ૪
 આરતિ સહિત કીન જગ્ય પૂજન, હરિ ગુરુ એક ભાવ નહિ દૂજન;
 જોરિ ઉભય કર વિનય સુનાવા, ગદ ગદ કંઠ નયન જલ છાવા. ૫
 જય વ્યાપક જય વિશ્વ વિહારી, જય હો નાથ ભક્ત અધારી;
 જય નિર્લેપ નિરંજન ન્યારા, હામિ ન શકે કોઈ મર્મ તુમહારા. ૬
 જય હરિ દેવ શરણુ મોહિ લીજે, કૃપાનાથ અખ કૃપા કરીજે;
 જગદાધાર વિનય સુન લીજે, હામિ અનાથ ભવ પાર કરીજે. ૭
 પ્રયત્ન પ્રેમ વશ કરી અસ્તૂતી, વારવાર હરિ વરણિ વિભૂતી;
 ઉત્તમ કલ રાખે હરિ આગે, પ્રેમ વિવશ હરિ પાવન લાગે. ૮
 જન મનવાર કીન હરિ હર્ષી, કીન કૃત્ય મનુ શિર કર પરસી;
 અમૃત વચન નાથ મુખ બોલા, પ્રીય પુત્ર મન રહેા અડોલા. ૯
 સર્વ આશ જન સફલ સદાઈ, હોવહુ અચલ અખય સુખદાઈ;
 થોડેલિ કાલ પ્રગટ હો પ્યારા; શુભ ગુણ પ્રગટ કંઈ સંસારા. ૧૦

દોહા

શુદ્ધ ભાવ સેવા યહી, માનસિ જ્યાકે નામ;
 અંતર સન્મુખ વૃત્તિ હુવ, સહજ મિત્રે સુખ ધામ. ૧
 સમયસમજ ધ્રુવ પ્રેમ વશ, સેવ વિસર્જન કીન;
 ભાવ માત્ર હરિ મૂરતી; ભઈ સહજ મહિ લીન. ૨

ચોપાઈ

અપને ભાવ વિશ્વ સખ ભાસે, અપને ભાવ બ્રહ્મ નિર આશે;
 અપને ભાવ જન્મ અરૂ મરણા, અપન ભાવ કરિ શરણુ અશરણા. ૧
 અપને ભાવ પુરુષ અરૂ નારી, અપને ભાવ ગૃહી બ્રહ્મચારી;
 અપને ભાવ સ્વર્ગ પદ પાવે, અપન ભાવ કરિ નર્ક સિધાવે. ૨

અપને ભાવ વર્ણુ આશર્મા,	અપન ભાવ કરિ ધમ અધર્મા;
અપને ભાવ રંક અરૂ રાગ,	નિજ સ્વભાવ કરિ કાળ અકાળ. ૩
અપને ભાવ માન અપમાના,	અપન ભાવ કરિ બાલક દાના;
અપને ભાવ યોગ મત સાધે,	મહા મંત્ર નિજ ભાવ અરાધે. ૪
અપને ભાવ ભક્ત હરિ ભક્તી,	કરિ નિજ ભાવ રો શિવ શકતી;
અપને ભાવ અદ્ય મત સાધે,	દેવિ દેવ કરિ ભાવ અરાધે. ૫
અપને ભાવ ગાય અરૂ નાચે,	અપને ભાવ અપન મહિ રાચે;
અપને ભાવ બ્રાત પિતુ માતા,	અપને ભાવ ગિને નહિ નાતા. ૬
અપને ભાવ કરત પુન્ય દાના,	કરિ વિચાર કોય હોત હેરાના;
અપને ભાવ ઐધ્યો જંગમલા,	અપને ભાવ મુક્તિ તતકાલા. ૭
પંચ તત્વ નિજ ભાવ દિખાવે,	બ્રહ્મ ભાવ કરિ તત્વ ન પાવે;
સુક્ષ્મ સ્થૂલ ભાવ નિજ દરસે,	આતમ ભાવ દેહ નહિ પરસે. ૮
જેસો ભાવ અપન ઉર આવે,	વેસો ચે જગ હોય દિખાવે;
અપને ભાવ મિત્રે કલ સારા,	અમિત સંતમત ચેલિ ઇતખારા. ૯
અપને ભાવ એક ધર આવે,	વિશ્વ નહીં યદ બ્રહ્મ દિખાવે;
ધ્રુવ ધરિ ધ્યાન ભાવ અહિ રાખા,	ચાતે શેવ માનસી ભાખા. ૧૦

દોહા

ભાવ માત્ર ભાસે વિભૂ,	ભાવહિ ભર્યો અનૂપ;	
ભાવ ભક્તિશિવ પદ મિત્રે,	ભાવ લીન નિજ રૂપ.	૧
સર્વ કર્મ શુદ્ધ ભાવ ગિન,	સુક્ષ્મ કલે નહિ એક;	
અમિત ગ્રંથ આજ્ઞા કરે,	સત્ય સત્ય મત નેક,	૨

ચોપાઈ

ધ્રુવ દૃઢ ભાવ કીન હરિ સેવા,	નર હરિ વ્યાપક સમજ સુભેવા;
ભાવ માત્ર મૂર્તિ હરિ પેખી,	હર મહિં પ્રગટયો પ્રેમ વિશેખી. ૧
પ્રેમ વિવશ યમુના તટ આવા,	કરિ વંદન પ્રીતીયુત ન્હાવા;
નિત્ય કર્મ કીના ચિત લાઠ,	ગુરૂ નારદ જન પ્રથા બતાઈ. ૨
નિત્ય કર્મ કરિ જલ કર લીના,	પ્રેમ યુક્ત હરિ અર્પણ કીના;
કૃપાનાથ ભોજન જલ પાછય,	મહા પ્રસાદ જનકો બક્ષામય. ૩
દાસ વસ્તુ દેવે સોઈ સ્વામી,	સો લાજે અગ્ન નાથ નમામી;
અધિક વસ્તુ કરિએ કા અર્પણ,	સો કછુ હો સો સર્વ સમર્પણ. ૪

પ્રેમ વિવશ હરિ વંદન કીના, ઉભય અંજલી જલ, મુખ, લીના;
જન વંદન યમુના મન કીના, નિજ સ્થલ આયે ભક્ત પ્રવીના. ૫
વનચર પશુ પક્ષી મૃગ રાગ, જન દર્શન હિત જુડે સમાગ; ૬
ક્રિયા કર્મ ગુણ મિલે ન કાઝી, યદ્યપિ જન મુખ એક સ્વભાગી.
પ્રગલ્ભ પ્રેમ મનુ સર્વ સજ્જતી, નિર્મલ મન હરિ ભક્તિ સુહાતી;
જન સન્મુખ વંદત સગ આઘ, ધ્રુવ બોધત ઉર પ્રેમ બદાઘ. ૭
રે મમ બ્રાત સુખી રહો ભાઈ, કહો રામ મન કરિ સ્થિરતાઈ;
નર હરિ નાથ કૃપા તોઈ કીની, વિરોધ ભાવ વૃત્તિ હરિ લીની. ૭
પૂરવ જન્મ પાપ અતિ કીના, તેહિ હિત નાથ અલ્પ તન દીના;
પશુ પક્ષી વનચર તન ધારા, વિપિન વાસ મહિં કપટ કરારા. ૯
અહિ મૃગ રાજ બાજ ઉત્પાતી, હિંસક કર્મ કરો દિન રાતી;
પર પીડન સમ પાપ ન ભાઈ, પુન્ય ન અવર કરન સુખદાઈ. ૧૦

દોહા

મમ આતમમનસમજ કે, હિંસક કર્મ નિવાર;
તજિ વિરોધપન હરિભજે, તો હરિ કરિહૈં પાર. ૧
નર નિશિચર પશુ પક્ષિકી, નરહરિ ગિતે ન જાત;
પ્રેમ વિવશ હરિહર ભજે, જોહિ હરિ ગિતે સજ્જત. ૨

ચોપાઈ

જડ જંગમ વિશ્વે જગ સારા, સર્વ કર્મ જનત કરતારા;
યાતે રામ કહો મન સાધી, જન્મ મરણ હરિ હરહિ ઉપાધી. ૧
આણુ ભર અનલ અમિત વન જરે, રામ મંત્ર અથ્ર ઓથ નિવારે;
જો જિવ હરન ચડો ચૌરાસી, ભજેહુ રામ ભવ હોય ઉદાસી. ૨
રામ ભજન ગિત જીવ ન છૂટે, વાર વાર જમ જલિમ ફૂટે;
પશુ પક્ષી સગ રામ ઉચારો, વિશ્વનાથ હુઃખ હરહિ તુમારો, ૩
પંચ તત્વ તન સર્વ સજ્જતી, એક એક કિમ ભાવ અરાતી;
સગ તન જીવ રમે છક રામા, કૂર કર્મ ઉર તજો તમામા. ૪
તુમ મમ બ્રાત સર્વ જડ ભાગી, પશુ તન રામ ભક્તિ લય લાગી;
શ્રેષ્ઠ વાત સુનહુ મમ બ્રાતા, તુમ હિત હરિ પ્રગટહિ વિભુ નાથા. ૫
ઉભય માસ કરિએ તપ ભારી, રટો રામ તન આશ વિસારી;
બૂખ પિપાસ નિંદ તજિ દીજો, હૃદ કરિ રામ મંત્ર ચિત દીજો. ૬

તન મન રોકિ રામ ગુણ ગાવો, મધુવન ખીચ દર્શ હરિ પાવો;
 સત્ય સત્ય મમ સત ઉપદેશા, પ્રાણ કરિ કહું વૃથા નહિ લેશા. ૭
 હર હરિ નાથ હમે વિશ્વાસા, સખતે શ્રેષ્ઠ પ્રીય નિજ દાસા;
 પશુ પક્ષી નર નારિ ન દેખે, નર હરિ નાથ ભક્તિ નિજ પેખે. ૮
 ચાતે નાથ દયા ઉર ધારી, નિશ્ચય પ્રગટે દેવ મુરારી;
 રે મમ ભ્રાત રજા મોહિ દીજે, રામ મંત્ર હૃદયે ધરિ લીજે. ૯
 વરણુત રામ મંત્રકી મહિમા, ઉમગ્યો પ્રેમ રહ્યો નહિ નિયમા;
 પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવા, હરિ હરિ કરિ ધ્રુવ ધ્યાન લગાવા. ૧૦

દોહા

પક્ષદિવસ પ્રાણ કીન ધ્રુવ, મન વૃત્તિ સ્થિર થાપ;
 પ્રાણ સમાધી સ્થિર કરી, જપત અજપા જનપ. ૧
 સુગમ શ્વાસ ઈકિસ્થિર ભયો, જન ઉર જરા ન ત્રાસ;
 સુદૃઢ ક્ષે શુભ વાસના, જોડિ ઉર હરિ વિશ્વાસ. ૨

ચોપાઈ

દેખહુ રામ ભક્તિ વિશ્વાસા, પશુ પક્ષી સખ જન પદ દાસા;
 સુનિ ધ્રુવ શબ્દ સર્વ પશુ જતી, પ્રેમાતુર ઉર જોડ ન સમાતી. ૧
 ધ્રુવ સન્મુખ શોભત પશુ કૈસે, જન સમાજ હરિ સન્મુખ જૈસે;
 જન સન્મુખ સખ રામ ઉચારે, ધ્રુવ હરિ રૂપ સમજ જિવ સારે. ૨
 સર્વ પશુ વૃત્તી ઈકિ ધારા, દેખહુ રામ ભક્તિ ઉપકારા;
 જન દર્શન પશુકે મન કૈસા, નરહરિ દર્શ ભક્ત જન જૈસા, ૩
 સતયુગ સમય તપી ધ્રુવ જૈસા, કયોં નહિ હોય પશુ મન એસા,
 રવિ દર્શન જિમ તિમિર વિલાવે, જન દર્શન અથ રહન ન પાવે. ૪
 જરહિ અનલ તર સવ પ્રકારા, ભસ્મી ભૂત હોય વન સારા,
 રામ કૃપા અગ્ની સમ ભાઈ, જન અથ વિપિન જરે સુખદાઈ. ૫
 ઉચ નીચ ભક્તી કરિ નાતા, પશુ પક્ષી નહિ ગિને વિધાતા;
 હરિ મધુવન નિજ ભક્ત પિછાની, પ્રગટ હોન ચાહત સુખ ખાની. ૬
 હરિ મધુવન વૃત્તિ સ્થિર થાપી, જ્યા કરિ પશુ ભયે નિખાપી;
 સમય સમજિ પશુ જન શિરનાઈ, નિજ નિજ કાજ ચલે હર્ષાઈ. ૭
 જન દર્શન કરિ પાપ ગમાવા, જ્યું અથ જીવ દેવસરિ નહાવા;
 સર્વ પશુ ઉર પરમ અનંદા, હર દર્શન જિમ જન નિરખંદા. ૮

જન મધુવન તન શોભત કૈસે, હર કિલાશ હરિ નિજપુર જૈસે;
પંચમ માસ ભક્ત સુખ દાર્ઠ, ધ્રુવ પિતુ ગાથ સુનો ચિત લાર્ઠ. ૯
નૃપ ઉત્તાન પાદ બડભાગા, વાનપ્રસ્થ આશ્રમ અનુરાગા;
તજિ સિંહાસન ભૂમિ પથારી, આપ સંગ દે નારિ સુખારી. ૧૦

દોહા

વાનપ્રસ્થ આશ્રમ અધિક, અતિશય કઠણ કર; ૧
નિજ પુરુષારથ ના નિમે, હરિહર કૃપા જર. ૧
રામ કૃપા પૂરણ જાણ, જોડિ કુલ પ્રગટે દાસ;
આપ સહિત નિજ વંશકો, તારે વિનહિ પ્રયાસ. ૨

આપાર્થ

નૃપ નૃપ નારિ રહે ઈકે ધામા, પ્રથા યુક્ત સુમરે ઉર રામા;
યુક્ત આદાર વિહાર નિભાવે, એક સમય જન ભોજન પાવે. ૧
વસ્ત્ર એક અપને ઐગ ધારા, નર નારી દ્વય એક વેહારા;
અર્થ નિમિત્ત સુખ શબ્દ ઉચારે, નહિતર મૌન વૃત્તિ સુખ ધારે, ૨
નિત્ય કર્મ નૃપતી નિપુણાર્ઠ, દિજ પદ પૂજત પ્રેમ બહાર્ઠ;
હવન યજ્ઞ ઉર પ્રગલ્ભ પિયારા, દાન દેત જિન જોડિ અધિકારા. ૩
સંત સ્વરૂપ નિરખિ સુખ પાવે, વંદિ પાદ વિધિ સેવ કરાવે;
ચરણ પખારિ પિવત સુખ કૈસે, શુન્ય^૧ શરીર પિયુષ રસ જૈસે. ૪
સર્વ પ્રજ્ઞ યદિ નિયમ નિભાવે, નૃપ સમ ક્રિયા સર્વ મન ભાવે;
પ્રજ્ઞ સવ નૃપ દર્શન આવે, પ્રથા યુક્ત પદ શીશ નમાવે. ૫
પ્રજ્ઞ પુત્ર લખિ નૃપ સતકારે, જોડિ આસન જોડિ અધિકારે;
રામ મંત્ર ઈકે પ્રહર રટાવે, એક એક સન દ્રષ્ટિ ન લાવે, ૬
રટત રામ અતિ પ્રેમ બહાવે, સર્વ સભા કણ્ણા રસ છાવે;
પુલકિ ગાત લોચન ભરિ વારી, પ્રેમ વશ રામ રટત નરનારી. ૭
પ્રેમ વિવશ કોઈ નિયમ ન રાખે, શ્વાસો શ્વાસ રામ રસ આખે;
જોડિ જન રામ મંત્ર ઉર પ્યારો, ચહે ન નિયમ પ્રેમ મત વારો. ૮
ગરલ સુધા જોડિ અવસર લેવહિ, ગિને ન વખત તુરત ફલ દેવહિ;
પાપ પુન્ય, મહી, અવસર કૈસા, રામ મંત્ર મહિ નિયમ ન લેશા. ૯
રામ મંત્ર કો વખત સુહાવન, જગતબજે ભક્ત મન ભાવન;
યદ્યપિ સમય સમજિ નૃપ નાથા, પ્રજ્ઞ રજા કરતે હર્ષાતા. ૧૦

દોહા

સર્વ નારિ નર પ્રેમ વશ, હરિ સન્મુખ કરજોર;
વિનયકરતધ્રુવ દર્શ હિત, નિરખન નયન બહોર. ૧
પ્રજ્ઞશબ્દ સુન નૃપતિ ઉર, ઉમગત વિરહ અપાર;
કહા કહું કર્તા પુરૂષ, સગ વિધિ જનનહાર. ૨

ચોપાઈ

સમય સમજિ નૃપતી, પદ, લાગી, નિજ ગૃહ જવત પ્રેમ સુહાગી;
કર્મ ભક્તિ શુભ ગુણ મુખ રામા, પ્રેમ મગ્ન નર નારિ તમામા. ૧
ધનતે ઇતર કવન શુભ કર્મા, જીવન મુકત સનાતન ધમા;
સર્વ નારિ નર નિજ મન સાધા, રામ મંત્ર મન પ્રેમ અગાધા. ૨
ધ્રુવ મૂર્તી સગકે ઉર પ્યારી, નયન સુફલ કળ હોય નિહારી;
અતિ આભલાપ મિલે કળ આઈ, વિનય કરત હરિ પ્રેમ બહાઈ. ૩
સુત હિત નૃપ ઉર ચિંત કરારી, વાર વાર ઉપજત દુઃખ ભારી;
હા હત ભાગ સમય સત ખાચો, વિપય વિવશં સત ધર્મ વિગાચો. ૪
વિપય પાત્ર નારી વશ હોવાહિ, સો નિશ્ચય નર ધર્મ વિગાવાહિ;
મમ સમ નર પીછે પરતાવાહિ, ગયો વખત ફિર હાથ ન આવહિ. ૫
ગિન વિચાર કરહી કોઉ કાગ્ન, સર્વ કાજ હો અવશ્ય અકાગ્ન;
સીંહ શત્રુ નૃપતી અહિ નારી, ધન વિશ્વાસ અવશ્ય દુઃખ ભારી. ૬
પાંચૂ પ્રીત કરે અતિ આઈ, યદ્યપિ આખરમે દુઃખદાઈ;
પ્રજ્ઞ પ્રાણ મમ હોત દુખારી, એ ઉપકાર સર્વ નિજ નારી. ૭
જેષ્ટ કુમાર રાજ્ય અધિકારા, સભા ખીચ જિનકો ધિક્કારા;
અપનો પુત્ર શ્રેષ્ઠ મન માના, જેષ્ટ પુત્ર કીને અપમાના. ૮
જેહિ અવસર સુતકો ધિક્કારા, સુનિ યોગી નહિ ચૂક હમારા;
ભક્ષે તાત બ્રાતા પરિવારા, નૃપતી ન્યાય કરન અધિકારા. ૯
નીતિ ભંગ કરહિ નરનારી, કરહિ દંડ નૃપ ન્યાય નિહારી;
લોભ મોહ વશ ન્યાય ન કરહી, સો નૃપ નીચ ધર્મ નિજ હરહી. ૧૦

દોહા

પ્રજ્ઞ વિપય વશમેં ભયો, નીતી લખી ન લેશ;
દીન વિધાતા તુરત ફલ, પુત્ર વિયોગ કલેશ. ૧
એક અતી ગુણ ઉપજ્યો, ગુરૂ નારદ મુખ બોધ;
વાન પ્રસ્થ આશ્રમ દિયો, ધર્મ સનાતન શોધ. ૨

ચોપાઇ

ભક્ષે ભાગ્ય ગુરુ નારદ પાવા, મોહ દંદ અજ્ઞાન મિટાવા;
આશ્રમ ધમ બોધ દર્શ તારા, બૂડત ભવ નિધિ પાર ઉતારા. ૧
યોગ યુક્તિ દીની ગુરુ સારી, પ્રણવ મંત્ર દે કીન સુખારી;
રટત મંત્ર ઉપજત સુખ જૈસા, અક્ષય મોહ કહુ મુખ કૈસા. ૨
મહામંત્ર ભજતહિ સુખ ભારી, વર્ણ શકે કો વિશ્વ મઝારી;
મહામંત્ર રટતહિ અથ ભાગે, સર્વ વિષય સુખ મિથ્યા લાગે. ૩
મહામંત્ર નિજ રૂપ પ્રકાશે, સર્વ વિશ્વ જો પદ સમ ભાસે;
સો ગુરુદેવ કૃપા કર દીના, સર્વ શોક મંદય હરિ લીના. ૪
જો ધ્રુવ પુત્ર વિપિન નહિ જાવત, તો ગુરુ રાજ દર્શ કિમ પાવત;
પમ પવિત્ર પુત્ર ઉપકારા, દે ગુરુ દર્શન જન્મ મુદારા. ૫
જન્મ મરણ, મેટી, ગુરુ ત્રાસા, પ્રિયે કુમાર ભેટું યહિ આશા;
નિત્ય કર્મ કરિ ધ્યાન ધરાવે, યદ્યપિ યાદ પુત્ર ધ્રુવ આવે. ૬
પુત્ર વિયોગ વિરલ ઉર ભારી, મો ગતિ જનત દેવ મુરારી;
ધ્રુવકો ચિત્ર યાદ ઉર આવે, જ્ઞાન ધ્યાન હરિ ભક્તિ ભુલાવે. ૭
કરિ વિચાર ધારત દૃઢ ધીરા, તહુ નિરખત ઉર પુત્ર શરીરા;
મુત વિયોગ સમ દુઃખ ન દૂખ, કર્મ કષ્ટ કરિ નિશ્ચય સૂઝા. ૮
નરહરિ નાથ વિનય મુન લઈયે, એક વાર દર્શન ધ્રુવ દઈયે;
અવર આશ ઉરમે નહિ એકા, વાર વાર ઉર કીન વિવેકા. ૯
કરિ ધ્રુવ દર્શ વિપિન ઉદ ધાવે, પીંડ પ્રાણુ લગ ધ્યાન ધરાવે;
યાદ નિશ્ચય અભિજ્ઞાપ લમારા, સર્વ સાક્ષિ જનત કરતારા. ૧૦

દોહા

વિષય આશ નાશા ભઈ, સુખી ભયો ગુરુ દાસ;
ધ્રુવ સમેત હરિદર્શ કર, વસું વિપિન મહિં વાસ. ૧
કામ ક્રોધ શત્રુ પ્રયત્ન, દ્વિતિય મોહ અરુ ક્ષોભ;
ભજન ભક્તિ વૈરાગ તપ, કરત કરત ગિય ક્ષોભ. ૨

ચોપાઇ

મુત અભિજ્ઞાપ નૃપતિ ઉર ભારી, પુલાક ગાત લોચન ભરિ વારી;
નારદ ગુરુ વિધિ બોધ બતાવા, યદ્યપિ ચિત વિશ્રામ ન પાવા. ૧
તૃતીયે આશ્રમ કીન નિવાસા, યદ્યપિ મોહ કરત ઉર ત્રાસા;
રાજ પાટ સુખ મંપતિ ત્યાગી, સર્વ પ્રકાર ભૂપ બડ ભાગી. ૨

તૃતિયાશ્રમ સંયમ મન રાખે,
 યદ્યપિ રકુરે પુત્ર કર ગાથા,
 રામ કૃપા બિન મોહ ન જાવે,
 જહૈ રવિ રામ કરત પરકાશા,
 મૃગ મૃગરાજ પુત્ર કિમ હરહી,
 નિરખિ, આજ, જિમિલવા કરાવે,
 ભક્તી યોગ શ્રેષ્ઠ વિધિ ભાખા,
 નિત્ય કર્મ રત નૃપ નિપુણાર્ધ,
 યહિ પ્રકાર નિત નિયમ નિભાવે,
 નીતી સહિત કરે સત કર્મી,
 નૃપ નારી સુરચી કર નામા,
 ધ્રુવ અપમાન યાદ ઉર આવે,
 મેં મતિ મંદ તજી કુલ ચિંતા,
 મમ કુલ ઉંચ નૃપતિ ધર નારી,
 માત તાત કુલ લાંછન લાગા,
 ભક્ત પુત્ર મેં વિપિન નિકારા,

મહા મંત્ર અજપા રસ ચાખે;
 મોહ યુક્ત બડ વિરચિ વિધાતા. ૩
 અમિત યુક્તિ કોઈ યતન કરાવે;
 તમ અજ્ઞાન હોય તહૈ નાશા. ૪
 હરિજન યું નિરબંધ વિચરહી;
 તિમિ હરિ નામ પાપ જર જાવે. ૫
 કવિ પંડિત જ્ઞાની ગૃહિ રાખા;
 ઉદાસીન ભક્તી ચિત લાઈ. ૬
 પ્રણવ મંત્ર ભક્તી રસ ભાવે;
 વેદો યુક્ત સનાતન ધર્મી. ૭
 ધર્મ હીન નહિ મન વિશ્રામા;
 ખાન પાન હરિ ધ્યાન ભુલાવે. ૮
 હા હત ભાગ કર્મ વિપરીતા;
 શકિ ન મોહ વશ ધર્મ વિચારી. ૯
 શ્વેત વસ્ત્ર કળ્લર જિમ દાગા;
 મમ જીવન જગમેં ધિક્કારા. ૧૦

દોહા

સભા મધ્ય કર પકરકે, કિય કટુ વચન અપાર;
 યદ્યપિ મમ ચરણાં ગિર્ગો, ધર્મ પ્રથા શિર ધાર. ૧
 ક્રોધ વિવશ શહ નારિ, મેં, તોહુ અપેટયો ગાત્ર;
 માત તાત પદ વંદિકે, કુંવર ગયો તતકાત્ર. ૨

ચોપાઈ

યુપ મુખ ચહ્યો વચન નહિ ભાખા, તપ હિત કહ્યો શીશ ધરિ રાખા;
 ક્રોધ વિવશ વનવાસ સુનાવા, શાંત હૃદય શિશુ સત્ય સુલાવા. ૧
 દ્વેષ ભાવ મુખ શબ્દ ન એકા, વંદિ ચહ્યો વન સહિત વિવેકા;
 અમિત યુક્તિ નિજ માતુ સુનાઈ, વશ વૈરાગ્ય ન એક સુહાઈ, ૨
 અમિત શબ્દ પિતુ પ્રજા પ્રબોધા, ધીર પુત્ર ભક્તિ મગ શોધા;
 ધ્રુવ ધીરજ કહા કહું બહાઈ, અધમ માત શુદ્ધી અખ આઈ. ૩
 ગયો વખત ફિર કયા પરતાયે, સુજગ ભયે કયા વિત્ત ગમાયે;
 હો યુપ ચાપ રામ ગુણ ગાવે, વૃથા શોચ કર વખત ગુમાવે. ૪

નરહરિ નાથ કર્મ ફલ દીના, દ્વેષ હેતુ સુત ગયો પ્રવીના;
ઉત્તમ સુત અતિ પ્રાણુ પિયારા, સો નહિ નિરખત વદન હમારા. ૫
કરિ પ્રાણુ કઠિન અન્ન જલ ત્યાગા, રામ મંત્ર મુખ રટત સુભાગા;
એક વસ્ત્ર અંગ ભૂમિ પથારી, હય ગળ રથ નહિ કરત સવારી. ૬
તજિ પદ ત્રાણુ પ્રાણુ સ્થિર રાખે, શ્વાસ ઉશ્વાસ રામ રસ ચાખે;
નિત્ય કર્મ મહિં પ્રયલ પ્રવીના, બ્રાતા હેતુ કઠિન તપ લીના. ૭
જાહે લગિ બ્રાત ઉલટિ ધર આવે, ફૂલ પત્ર ફલ ભોજન પાવે;
કઠિન નેક અયપન સુત ધારી, કરલિ પાર મમ દેવ મુરારી. ૮
મેં હત ભાગ સર્વ દુઃખ દીના, વિપય મગ્ન મન પર્મ મત્રીના;
પૂરવ જન્મ પાપ પ્રભુતાઈ, આ ભવમેં મોલિ દીન દિખાઈ. ૯
મેં મતિ મંદ અધમ મદ ભાગી, નિજ કુલવિપિન પ્રગટ જિમ આગી;
પુત્ર પ્રગ્ન પતિકો દુઃખ દાઈ, કયા હમ કીનજનમ જગ આઈ. ૧૦

દોહડા

અહોદેવ અતિશય દુઃખી, સગ્ય વિધિ પાતક ખાન;
વિશ્વનાથ કરિએ કૃપા, વેગ હરો મન પ્રાન. ૧
જીવત અપયશ જગતમેં, જિન જીવન ધિક્કાર;
યા જીવન મરનો, ભણો, રાવ રંક નર નાર. ૨

ચોપાઇ

દેખાહુ કામ ક્રોધ પ્રભુતાઈ, બડે પુરુષ સન દેત ભુલાઈ;
કામ ક્રોધ જિનકે ઉર આવે, જોલિ જિવ સહજ શુદ્ધિ વિસરાવે. ૧
કુકરમ કર્મ કરલિ જિન શુદ્ધી, વેદ શાસ્ત્ર ફલ ધર્મ વિરુદ્ધી;
અધરમ ધર્મ શુદ્ધી નહિ પાવે, કરલિં કર્મ નિજ હૃદય સુહાવે. ૨
જીવત અપયશ મરે દુઃખારી, નિજ કર ખોય, ચલ્યો ફલ ચારી;
નૃપતિ વધૂ સુરચી દુઃખ ભારી, મન પરતાવતિ વારંવારી. ૩
કર્મ પ્રધાન હોઈ સો હોઈ, નિજ કૃત ટારિ શકે નહિ કોઈ;
નર સુર અસુર ચરાચર સારે, સુખ દુઃખ ભોગત કર્મ અધારે. ૪
સુરચી રવે ઇચ્છા કરિ કાળ, અતિ પરતાવત પરમ અકાળ,
યાતે સમજિ ચલહુ નર નારી, વિધિવત કર્મ વિચાર વિચારી. ૫
ધ્રુવ જનની સુમતી ધરિ ધ્યાના, રામ ભક્તિ રત પરમ નિધાના;
અહો નિશિ રામ મંત્ર મતવારી, વ્યાપક રામ લગી ઉર તારી. ૬

પ્રેમ પ્રીતિ રત રામ પુકારા, ધર્મ સનાતન પ્રળલ પિયારા;
 ભૂલ ન વૃત્તિ વિપય દિશ જાવે, નેક એક રસ રામ સુહાવે. ૭
 સ્વપ્ન માત્ર સમજ્યો સંસારા, સત્ય સત્ય ઈક રામ અધારા;
 સર્વ સાક્ષિ વ્યાપક ધન નામી, સર્વ જીવ ઉર અંતર જામી. ૮
 કુતરક તરક કરત જિવ સારે, વ્યાપક નર હરિ નેન નિહારે;
 જીવ કર્મ જગદીશ્વર જાને, વિધિ નિષેધ કરહીં મન માને. ૯
 કરહિ કર્મ જિવ અપન સોહાતા, કર્મ અવશ્ય ફલ દેત વિધાતા;
 હરિજન કર્મ કરહિ વિધિ સારે, વિકરમ કર્મ ન નૈન નિહારે. ૧૦

દોહા

હરિજન હરિ ભક્તી રતા, અહો નિશિ તત્વ વિચાર;
 ભૂત ભવિષ્ય ન ચિત ધરે, કીયમાણુ હુંશિયાર. ૧
 વિશ્વ વસ્તુ વ્યતિરેકમેં, અન્વય આતમ રામ;
 ખીજ વૃક્ષ સમ એકતા, હરિ મય વિશ્વ તમામ. ૨

ચાપાઈ

યાતે એક ભાવ ઉર ગહીયે, વ્યાપક રામ સમુજિ થિર રહીયે;
 મિલ જિછોહ મન કિમ કરિ માના, સર્વ શક્તિ વ્યાપક ભગવાના. ૧
 પ્રેમી પુત્ર યાદ ધ્રુવ આવે, જનની નિજ મન બોધ સુનાવે;
 તવ ધ્રુવ ગયો ન દૂર વિદેશા, વિશ્વનાથ વ્યાપક સગ્ય દેશા. ૨
 પાંચ તત્વ તન વિશ્વ પસારા, જડ ચેતન હરિ આપલિ ધારા;
 વિન વિવેક વસ્તી વન ભાસે, સર્વ વિશ્વ ઈક રામ પ્રકાસે. ૩
 તન કરિ વિપિન ગયો ધ્રુવ આલા, સગ્ય ઘટ વ્યાપક રામ રૂપાલા;
 તન મણકા આવે અરૂ જાવે, સર્ગ સુત્ર સમ રામ રહાવે. ૪
 સમજિ મર્મ ચિંતા ચિત ત્યાગી, રટહુ રામ મન પરમ વિરાગી;
 પૂરણ બોધ કરહિ ગુરૂ દેવા, હરિ ગુરૂ કૃપા લખે યલ ભેવા. ૫
 સંશય સર્વ હોય મન નાસા, રામ ભક્તિ રસ પરમ પ્રકાશા;
 વ્યાપક રામ અર્થ ઉર આવે, જીવ ભાવ સો સહજ મિટાવે. ૬
 રગ રગ રામ રોમ ધુનિ લાગે, જિમ જિમ પ્રળલ પ્રેમ ઉર જાગે;
 જાત વિજેત ન નિજ પરિવારા, સગ્ય ઘટ રામ રમે નિરધારા. ૭
 પ્રગટ કરણુ ધારણુ લય કારા, સર્વ ક્રિયા ઈક રામ અધારા;
 સમજિ મર્મ મન શોચ ન લાવે, માતુ ઉદર કો સાહય કરાવે. ૮

સર્વ પ્રકાર રામ વિશ્વાસા, એક વાત ઉપજત ઉર ત્રાસા,
સુર પ્રપંચ અતિશય બલવાના, મમ લધુ બાલક કરહિ હેરાના. ૯
શુદ્ધ હૃદય બાલક કહા જનને, સુર યુક્તી બોધે સોઈ માને;
જૂઠ શબ્દ મુખતે નહિ ભાખ્યા, વ્યાપક રામ હૃદય ધરિ રાખ્યા. ૧૦

દોહા

કોટિક તપિ ત્યાગી મુની, સુર કરે ભયે હેરાન;
જ્ઞાનિ ડિગાયે લોભ વશ, મમ બાલક અજ્ઞાન. ૧
સર્વ સાક્ષિ કર્તા પુરુષ, સગ્ય વિધિ જનન હાર;
કરે કરાવે નરહરિ, તજ મન અલ્પ વિચાર. ૨

ચોપાઇ

ભક્ત ભીડ ભંજન ભય હરતા, અશરણુ શરણુ અકર્તા કરતા;
જનત વિગ્નત નાથ નહિ દેખે, ઉત્તમ એક ભક્તિ ગુણુ પેખે. ૧
બાલક તરણુ વૃદ્ધ કહા કારણુ, ભક્તિ નેક દેખે જન તારણુ;
જન બંધન હરિ અમિત ઉગારા, જન હિત હરિ ધરણી અવતારા. ૨
જગત્સ્થાનવિપિનવરિત ઈક રામા, રે મન ત્યાગહુ દ્રિકર તમામા;
મમ તન પ્રગટ ભયો હરિ દાસા, હોં ન કોટિ કષ્ટ સુર ત્રાસા. ૩
મમ સુત સત્ય પીનિ પય ધારા, હોં ન અમિત યુક્તિ ઇત્યાસા;
મોર તનય મનકો વશ કીના, રામ કૃપા સદ મરમ પ્રવીના. ૪
જેણિ પર કૃપા રામપ્રી હોઈ, તિનંદ્રા ગંજિ શકે નહિ કોઈ;
ભૂમી અધર રહી હરિ આશે, રામ સત્તા શશિ સુર પ્રકાસે. ૫
વિશ્વ ચરાચર કરે ધર રાખી, નર સુર અસુર સર્વ હરિ સાખી;
ઉર પ્રેરક વ્યાપક સુર સ્વામી, જહાં જિન કૃપા કરે કો ખામી. ૬
કરિ કિમ કેસરિ સુતકો મારે, ભગે તુરત કહું નૈન નિહારે;
રામ તાત જિનકે જન બાલા, કહા કરે સુર બુદ્ધિ વિશાલા. ૭
રામ કૃપા જન તેજ કરારા, કરિ પ્રપંચ ભાગેહિ સુર સારા;
કોટિક કષ્ટ કરે જન ત્રાસા, તજે પ્રાણુ પ્રણુ તજે ન દાસા. ૮
વિશ્વ જીત સો સુભટ કહાવે, નિજ શત્રુ મન મારિ ઉડાવે;
મિત્ર શત્રુ અપનો મન કહિએ, હરિ ગુર કૃપા મર્મ યહ લહિએ. ૯
સો મન પ્રથમ પકરિ વશ કીના, જાય વસ્યો વન ભક્ત પ્રવીના;
હરિ ગુર કૃપા હોય જહાં ભાઈ, મસક મેર કર શકે ઉઠાઈ. ૧૦

દોહા

જનની નિજ મન સ્થીર કરિ, રટત ભઈ ઉર રામ;
શરણાંગત હરિ તારહી, તજ મન ફિકર તમામ. ૧
ધૃતિને માતા દર્શ હિત, ઉત્તમ સુત આધીન;
અપન ઉભય કર જોરિકે, જનની વંદન કીન. ૨

ચોપાઈ

જય મમ માતૃ પુત્ર હિતકારી, સગ પ્રકાર મમ ખાત સુધારી;
તુમ મમ માતૃ પુત્ર બડભાગી, જન્મત રામ ભક્તિ લય લાગી. ૧
મમ બડ બ્રાત ભક્ત બડ ભાગી, વિષય આશ ઉરતે સહ ત્યાગી;
રજ તમ વિષય ખાણુ નૃપ થાના, ત્યાગિ ચક્ષે જન પરમ નિધાના. ૨
સર્વ ત્યાગ કરિ વિપિન નિવાસા, રામ મંત્ર ઉચરત નિજ શ્વાસા;
મમ બડ બ્રાત પ્રબલ તપ ધારા, સો જનની ઉપકાર તુમદારા. ૩
માત તાત અતિશય ઉપકારા, તા કરિ તન પ્રગટયો સંસારા;
અતિ ઉપકાર ભક્તિ મગ દીના, કદા વરણું ગુણ માતૃ પ્રવીના. ૪
મેં મતિમંદ ચરણ રજ દાસા, જનની જનમ હરે ત્રિય ત્રાસા;
શરણાંગતકો લેહુ ઉગારી, વાર વાર યેહિ વિનય હમારી. ૫
ઉત્તમ ઉત્તમ વિનય સુનાઈ, પ્રબલ પ્રેમ ઉમગ્યો ઉર આઈ;
જનની મર્મ સમુજિ સુખ પાવા, કર અહિ હરસિ પુત્ર ઉર લાવા. ૬
રે મમ પુત્ર પ્રાણુતે, ખારા, બચપન હર્પિ કહણુ તપ ધારા;
પાંચ વર્ષ તન આયુ તુમારી, બ્રાતુ ભાવ બેઠો તપ ધારી. ૭
માત તાત બ્રાતા અર ભગની, ચતુર સાથ કરિયે પ્રિય લગની;
માત તાત ભગની અર બ્રાતા, ઈશ્વર રચિત અનાદી નાતા. ૮
અન્યો અન્ય પ્રેમ ઇન ચારી, દેત પ્રાણુ નિજ સ્વાર્થ વિસારી;
અન્યો અન્ય પ્રેમ નિજ પૂરા, અપર પ્રેમ જગ સર્વ અધૂરા. ૯
માત તાત બ્રાતા પદ સેવા, જીવન મુક્ત મિલે જોહિ મેવા;
વિત વસન^૧ ભગની સંતોષા, સો નર હોત સહજ નિરદોષા. ૧૦

દોહા

કપટ ભાવ કરિએ નહી, ઇન ચારાં જિય કોય;
દુરાશીશ ત્રાસત લગે, અવશ્ય નીચ ગતિ હોય. ૧

ધન ચારાં સંતોષ દે, સોધ સુખી નરનાર;
વામ ધરા અરૂ લક્ષ્મી, બહે પુત્ર પરિવાર. ૨

ચોપાધ

વંશ ભક્ષો ચાહે સોધ જ્ઞાની, યા સમ ઉત્તમ કે જગ પ્રાની;
સર્વ જીવ સમ પ્રેમ સદાષ, સો હરિ રૂપ ન ભિન્ન, કદાઈ. ૧
હરિહર કૃપા કરે જન જેહી, અવશ્ય બને જન રામ સનેહી;
ચાર પદારથ કરે તલ જાકે, જીવત રામ ભક્તિ રસ ચાખે. ૨
રામ રામ કહિ રામ સમાવે, જન્મ મરણ જન્મ જલ ન આવે;
માત રૂ તાત વંશ હિતકારી, સો કરહીં સત સંગ વિચાર. ૩
સત મિથ્યા દે મર્મ લખાવે, સત્ય રામ સમરણ ચિત લાવે;
વેદ શાસ્ત્ર ગુરૂ ધર્મ ન ત્યાગે, કષ્ટ પડે નહિ હડ સુભાગે. ૪
રામ રટત હો હૃદય પ્રકાશ, જિમ્મ જિમ્મ દૂર અવશ્ય ત્રિય ત્રાસા;
ધન જિન ધર્મ સનાતન ધારા, સર્વ ત્યાગ જા રામ જીહારા. ૫
સર્વ વિશ્વ સોધ શરૂ કલાવે, નિજ મન જીતિ રામ ગુણ ગાવે;
સોઈ પંડિત જ્ઞાની સો હરિજન, રટત રામ વશ કીન અપન મન. ૬
ખાન પાન તન મન તજ શુધ્ધી, વ્રતિ રામ રત વિપય વિરૂધ્ધી;
માત રૂ તાત બ્રાત પદ સેવા, જ્યહીં હિત મિલ્યો ભક્તિ રસ ભેવા. ૭
માત તાત ગુરૂ પદ હિતકારી, ઉભય બોક જિન રાહ સુધારી;
પ્રીય પુત્ર, તેં, સોઈ મગ લીના, શિશુ તન તાત રામ રસ, ચીના, ૮
ધ્રુવતે અધિક પ્રીય તું ભાઈ, રામ ભક્તિ ઉર રહો સદાઈ;
જલ અહાર બ્રાતા હિત ત્યાગા, તુમ સમ કવન અપર બડભાગા. ૯
સુફલ ફલો સુત આશ તુમહારી, હરિ સાક્ષી આશીશ હુમારી;
થોડેલિ કાલ મિત્રો તવ બ્રાતા, નરહરિ નાથ સહિત હર્ષાતા. ૧૦

દોહા

અહો પુત્ર આશીશ મમ, સુફલ કરહિ શ્રીરામ;
શબ્દ સ્મરે જિન આશરે, જિનકો ખચર તમામ. ૧
વિશ્વ ચરાચર જીવંકા, જીવન જિસકે હાથ;
શુધ્ધ ભાવ જ્યૈંલિ કર્મ ફલ, સખકો દે જન નાથ. ૨

ચોપાધ

રામ ભક્તિ જિન કે ઉર પ્યારી, માત તાત બ્રાતા હિતકારી;
ઉત્તમ જન થે માથ સુનાઈ, ઇનતે ઇતર સુનો ચિત લાઈ. ૧

માત્રાત પિતૃ વંશ વિરોધી, સચ્ચતે અધમ ગતી જિન શોધી;
 નરતન પાપ પર્મ દુઃખ પાવહિ, આખિરમે શઠ નર્ક સિધાવહિ. ૨
 પૂરવ જન્મ તાત દી ગારી, તાકો હરિ દેવહિ શઠ નારી;
 વૃથા શબ્દ નિજ, નારિ, સુનાવે, તાસુ તનય સો તાત દુખાવે. ૩
 વિધવા પુત્રિ હોય ધર જાકે, વિકરમ, કર્મ, કરન નિત તાકે;
 નારિ પુત્રિ પર પુરુષ પિયારી, આપ અધમ પર નાર નિવાસી. ૪
 નાત જાત મહિ અતિ અપમાના, સર્વ ગિને શઠ જ્ઞાન સમાના;
 ગૌ બ્રાહ્મણ હરિ હર નહિ પૂજા, અહો નિશિ એક અધમ મન મૂળ, ૫
 ભક્ષા ભક્ષ કરે નિત અદારા, ચોરિ જુગાર નીચ વ્યવહારા;
 પર નિંદક પર દ્રવ્ય સુહાવે, છલ પ્રપંચ ઉર કપટ કમાવે. ૬
 નીચ કર્મ જહાં રામ ન આવે, દ્રવ્ય, હીન શિર કર્જ કરાવે;
 ક્ષેન ચતુર દેવન નહિ ચલાવે, જો માગે અપ શબ્દ સુનાવે. ૭
 અપર કર્જ નહિ રામ છુડાવે, અમિત જન્મ પાપી દુઃખ પાવે;
 વંશ તાત પીડત અપરાધા, ઉભય લોક સદ કષ્ટ અગાધા. ૮
 યાતે પુત્ર અગ્રજ બડ ભાગી, અચપન બ્રાત રામ અનુરાગી;
 માત્ર તાત બ્રાતા હિતકારી, તુમ સમ કવન અપર તપધારી. ૯
 ધન્ય પુત્ર ભક્તી મગ ધાવા, સત્ય કર્મ સચ પ્રજ્ઞ શિખાવા;
 રાજ ધર્મ સો પ્રજ્ઞ પિયારા, યાતે પુત્ર કીન ઉપકારા. ૧૦

દોહા

વૈદિક ધર્મ અનાદિકો, સો નૃપ ધરે જો શીશ;
 પ્રજ્ઞ કર્મ સોઈ આચરે, પ્રસન હોય જગદીશ. ૧
 રાજ પ્રજ્ઞ મન એકતા, સુખ સંપતિ ભરપૂર;
 સર્વ પ્રજ્ઞ શુભ કર્મ રત, જ્ઞાન પ્રગટ હો સૂર. ૨

ચોપાઈ

રે મમ પુત્ર ભજન કરે ભાઈ, ધર્મ ગાથ કહ્યુ ગાય સુનાઈ;
 નિત્ય કર્મ રત ચિત્ત સદાઈ, તન લગ પ્રણુ નતજો મમભાઈ. ૧
 યહિ દૃઢ નિયમયહી હરિ ધ્યાના, નરહરિ નાથ કરહિ કહ્યાના;
 રે મમ પુત્ર રહો કુશલાઈ, રોહુ રામ ઉર પ્રેમ બઢાઈ. ૨
 અબહરિ ધ્યાન સમયચલિઆવા, નિત્ય કર્મ કરને ચિત્ત ચલાવા;
 નિજ આશ્રમ જાવહુ મમ ભાઈ, બૈઠહુ હરિ પદ ધ્યાન લગાઈ. ૩

સમય સમજસુત નિજ કરજોરી,	વંદત માતુ બહોર બહોરી;
જય જનની કીનો ઉપકારા,	ધર્મ બોધ કરિ જન્મ સુધારા. ૪
તુમ સમ માતુ પુત્ર કલ્યાના,	રામ ભક્તિ દેવલિ સુત દાના;
તવ આશીશ ભરસો ભારી,	બ્રાત સહિત ભેટ્ર અગ્રહારી. ૫
સત્ય શબ્દ સતિ માતુ તુમારો,	દર્શન હરિ કલ્યાન હમારો;
જય જનની અબ રજા કરીજો,	વારલિ વાર બોધ ચલિ દીજો. ૬
વંદિ માતુ પદ નિજ સ્થલ આવા,	નિત્ય કર્મ કરિ ધ્યાન લગાવા;
ધ્રુવ જનની સુમતી જન પૂરણ,	ધર્મ જ્ઞાન ભક્તી સંપૂરણ. ૭
નિત્ય કર્મ કરિ કરિ હરિ પૂજન,	વ્યાપક સમજ ભાવ નહિ દૂજન;
સર્વ સાક્ષિ સગરે શિર સ્વામી,	વિભુ અધાર જયનાથ નમામી. ૮
વિવિધ પ્રકાર કીન અસ્તૂતી,	વારવાર હરિ વરણિ વિભૂતી;
વિનય કરત જાગી વેલ ભારી,	રામ ભક્તિ રત ધ્રુવ મહતારી. ૯
જોલિ જિય રામ ભક્તિ ઉર ધારી,	જગ પ્રપંચ જનકી મતિ ન્યારી;
વિરલ વિરાગ જાસુ ઉર આવે,	પૂર્વ જન્મ સગ પાપ નસાવે. ૧૦

દોહડા

ભક્તિ અણુણી પ્રેમ યિન,	યિન વિવેક વૈરાગ;	
પ્રજ્ઞ અણુણી ભૂપ યિન,	તિય પતિ વિના સુહાગ.	૧
હરિ હર ભક્તી પ્રેમ રત,	નિત્ય કર્મ આધીન;	
મહામંત્ર ઉચરત રહે,	જીવન મુક્ત પ્રવીન.	૨

ચોપાઈ

શુભ ગુણ સર્વ સુમતિ ઉર આવા,	સત મિથ્યા દ્વય મર્મ લખાવા;
યદ્યપિ નિત્ય કર્મ નિપુણાઈ,	વેદ યુક્ત કરલિ ચિત ચ્હાઈ. ૧
માસ દિવસ પતિ દર્શન જાવે,	વિધી યુક્ત પતિ પૂજ કરાવે;
પંચમ માસ દિવસ ચત્રિ આવા,	નિજ પતિકે પદ શીશ નમાવા. ૨
પ્રથમ પાદ પય સીંચન કીના,	અક્ષત ચંદન અરચિ પ્રવીના;
પુષ્પ વૃષ્ટિ કરિ હાર ધરાવા,	પ્રગલ્ભ પ્રેમ ઉરમે સ્ફુરિ આવા. ૩
પુલકિ ગાત લોચન જલ ધારા,	પતિ સમ કવન પ્રીય ઉર પ્યારા;
રામ રૂપ પતિ ભાન ન દૂજ,	કોટિ તીર્થ ફલ પતિ પદ પૂજ. ૪
શિવ બ્રહ્મા સમ નિજ પતિ જાને,	ત્રિયા પ્રવીણ સર્વ સુખ માને;
ઉભય વંશ તારણ તિય આઈ,	ઉભય લોક મહિ ધન્ય સદાઈ. ૫

અમિત નારિ વિધિ ધર્મ શિખાવા, પતિ પદ પૂજિ અમર પદ પાવા;
 નારિ ધર્મ પતિ પૂજ કરીજે, અપર ધર્મ નરહરિ નહિ રીજે. ૬
 નિજ નિજ ધર્મ સજેહિ નરનારી, રામ ભક્તિ કરિ, હોહિ, સુખારી;
 પ્રતિમા ભાવ પ્રગટ હરિ આવે, ચેતન કયું નહિ પાપ નસાવે. ૭
 જંગમ તીરથ સંત કલાવે, કરિ સત સંગ મોક્ષ પદ પાવે;
 જન હરિ સમજિ નારિ પતિ સેવે, જીવન મુક્તિ ત્રિયા કલ લેવે. ૮
 ધ્રુવ જનની પતિ પૂજ કરાઈ, પતિ પદ રજ નિજ શીશ ચઢાઈ;
 વાર વાર પતિ વંદન કીના, નૃપ ઉર પ્રગટે પ્રેમ નવીના. ૯
 પ્રબલ પ્રવીણ સમજ નિજ નારી, નૃપ સત્કાર કીન કઈ વારી;
 ધ્રુવ જનની તું કર્મ પ્રવીના, મેં નહિ મર્મ તુમારો ચીના. ૧૦

દોહા

સતી નારિ જિનકે સદન, તિનકે દે પતિ ત્રાસ
 સુખ સંપત્તિ શાન્તી હરે, નિશ્ચય નર્ક નિવાસ. ૧
 જિન જાને અપરાધકો, ક્ષમા કરેહિ હરિનાથ;
 વિષય વિવશ બુધ્ધી ભ્રમિત, લખિ પ્રભુ કરહિ સનાથ. ૨

ચોપાઈ

વિષય વિવશ સત વૃત્તિ વિરહી, નહિ સમજ્યો કછુ શુદ્ધિ અશક્તી;
 સમજિ શક્યો નહિ સાર અસારા, સત મિથ્યા નહિ હૃદય વિચારા. ૧
 પરવશ ભયો મર્મ નહિ પાવા, તજી તોય સુત વિપિન સિધાવા;
 ઉગ્ર કલેશ ભયો મન મોરે, સો સગ મર્મ પ્રિયા ઉર તોરે. ૨
 નારિ પ્રપંચ મર્મ નહિ પાવા, સુખ સંપત્તિ નિજ સુચશ નસાવા;
 વિધિવત હૃદય સમજિ યહિ મર્મા, હરેહુ નારિ વશ સર્વ સુધર્મા ૩
 ભૂત કાલ ચિતવે કલા કારી, રો રામ સગ શોક વિસારી;
 તાત પુત્ર તાડત ઉર પ્રીતી, નરહરિ નાથ કીન સોઈ રીતી. ૪
 કર્મ દાંડ દીનો કરતારા, તા કરિ હયો સર્વ અનચારા;
 સમજ પરી મન પર્મ બેલાલા, મુનિ પઠવે નરહરિ તતકાલા. ૫
 ગુરુ નારદ સત બોધ સુનાવા, જ્યા કરિ ધર્મ મર્મ સગ પાવા;
 ગુરુ પ્રતાપ, બુદ્ધી, વર આઈ, ધર્મ સનાતન મર્મ લખાઈ. ૬
 પ્રણવ મંત્ર વૃત્તિ મન લાગા, જ્યા કરિકે મેં પરમ સુભાગા;
 પાછલ મર્મ યાદ મોહિ આવે, પ્રાણ પ્રણવ પ્રીતી વિસરાવે. ૭

દેખડું કર્મ પ્રથા પ્રભુતાઈ, હઠ કરિ હઠે ન કરત ઢિહાઈ;
હરિ ગુરુ કૃપા વૃત્તિ સ્થિર થાપૂ, હરિ હરિ કરિ ઉર ફિકર ઉથાપૂ. ૮
શઠ મન સજ્જ કીન કરતારા, મારિ માન મન જન્મ સુધારા;
પૂરણ કૃપા કીન વિભુ નાથા, મુનિ સુખોધ કરિ કીન સનાથા. ૯
માન મારિ નિજ માન બદાવા, સત મિથ્યા દ્વય મર્મ લખાવા;
સમજિ મર્મ ઉરમેં સુખ ભારી, હરિ પ્રતાપ હરિ વૃત્તિ વિકારી. ૧૦

દોહડા

સુખ માંહે દુઃખ હોત હે, દુઃખ માંહી સુખ હોય;
અતિ વિચિત્ર કર્તા ગતી, સમજિ શકે નહિ કોય. ૧
પુત્ર વિયોગી મેં દુખી, કંઈ પ્રાણુ લગિ ત્રાસ;
મુનિ સુખ બોધ વિચારતે, સુખ મય પર્મ નિવાસ. ૨

ચોપાઈ

રામ કૃપા નૃપ મર્મ લખાવા, પુત્ર પ્રેમ અપને ઉર આવા;
શ્વાસો શ્વાસ રામ ધુનિ લાગી, પ્રેમ ભક્તિ રત પર્મ સુહાગી. ૧
સમય સમુજિ સુમતી કર જોરી, વિનય કરત આરત નહિ થોરી;
જય પતિનાથ પ્રજા હિતકારી, ચોથેપન સગ્ય યાત સુધારી. ૨
મિથ્યા તન અભિમાન મિટાવા, ધર્મ સનાતન ચિત્ત લગાવા;
મન મમતા મદ ત્યાગ અનીતી, પ્રયત્ન પ્રેમ વશ પ્રણવ પ્રતીતી. ૩
જ્ઞાન ભાનુ પ્રગટયો ઉર આઈ, તિમિર તર્ક મન સર્વ વિલાઈ;
વાનપ્રસ્થ આશ્રમ બંડ ભાગી, વિષય વાસ આશા ઉર ત્યાગી. ૪
મુનિ સુખ બોધ સુનત સ્થિર થાવા, પાકે આંગ્ય જ્યું વૃક્ષ તગ્નવા;
તો સમ નાથ કેવન બંડ ભાગી, સર્વ ત્યાગ આતમ ક્રય લાગી. ૫
મેં પદ રજ પતિ ચર્ણુ નિવાસી, અતિ ઉપકાર કીન લખિ દાસી;
વિષય ત્રાસ લખિ આજ્ઞા દીની, જય પતિનાથ કૃતારથ કીની. ૬
પરમ કૃપાલ કૃપા પતિ કીજે, અહોનિશિ ચરણ ભક્તિ રતિ દીજે;
તન મન વચન કંઈ પિયુ ચોરી, વિશ્વનાથ જનનત ગતિ મોરી. ૭
તન મન વચન સાક્ષિ કરતારા, જીવ ચરાચર જનનહારા;
તનમન વચન કરહિ જિય કર્મા, સો જનનત હરિ ધર્મ અધર્મા. ૮
યાતે નાથ સત્ય મમ ગાથા, પતિ પ્રતાપ મેં ભઈ સનાથા;
નિજ નિજ ધર્મ નારિ નર રાતા, જોહીં પર કૃપા કરહિ વિભુનાથા. ૯
મેં પતિ પાદ પૂજ કૃત્ત પાવા, નિશ્ચય નિજ મત ગાથ સનાવા;
નારી ધર્મ વિશ્વ નહિ એકા, પતી પુજ્ય સમ કીન વિવેકા. ૧૦

દોહા

જય પતિનાથ કૃતારથી, કૃપા કરો લખિ દાસ;
વાર વાર વર દીજિયે, હરિ ગુર ચર્ણુ નિવાસ. ૧
નૃપતિપ્રાણ ચિત્તસ્થિરલખી, પદ વંદે શિર નાય;
હર્ષિ ચલી નિજ ભવનકો, હરિ પદ પ્રેમ બઢાય. ૨

ચોપાઈ

દેખહુ રામ ભક્તિ પ્રભુતાર્થ, વૃથા મોહ મમતા વિસરાઈ;
પુત્ર પિતા પત્ની પિય પ્યારી, લીન ભક્તિ ચિત્ત વિષય વિસારી. ૧
શુદ્ધ ભાવ ઉર ધૃતિર ન ચારી, રટત રામ હ્રુવ વિરહ અપારી;
રાગ પ્રગ્ન સર્વ મન એકા, નિત્ય કર્મ મય પર્મ વિવેકા. ૨
નગ્ર નારિ નર સંયમ ધારા, ધ્રુવ સમ વ્યાપક રામ પિયારા;
સર્વ પ્રગ્ન હરિ ભક્તિ પિયારી, ધ્રુવ હરિ દર્શ પ્યાસ ઉર ભારી. ૩
મુનિ મુખ્ય બોધ કીન કર્મ વારી, કરહિ સત્ય મમ દેવ મુરારી;
છટ્ટે માસ દર્શ ધ્રુવ પાવો, રામ મંત્ર ધુનિ ધ્યાન લગાવો. ૪
પંચ માસ વીતે ચહિ આશા, ઉર મહિં રામ મંત્ર વિશ્વાસા;
કેવળ એક માસ રહ બાકી, અવધિ અવશ કરિહાં હરિ જાકી. ૫
દર્શ દિખાય કટ હરિ હરહી, નરહરિ નાથ કૃતારથ કરહી;
જન ભય હરણુ કરણુ સંય કાગ્ન, દીન બંધુ રાખહિ મમ લાગ્ન. ૬
ચારિહુ વરણુ પ્રગ્ન નર નારી, દર્શ આશ કહ રામ પુકારી;
પર્મ પવિત્ર દશા સંય કાગ્ન, અવશ્ય મિલહિ નરહરિ ભલિભાગી. ૭
સર્વ પ્રગ્ન એક હિંમત ધારા, છટ્ટે માસ દર્શ નિરધારા;
ગિગે દિવસ દર્શ નહિ પાવે, સર્વ પ્રગ્ન જ વિપિન વસાવે. ૮
મધુવન ધ્રુવ દર્શન ફલ પાવે, રોકિ પ્રાણુ મન ધ્યાન લગાવે;
મિન હરિ દર્શ તજે નહિ ધ્યાના, ભક્ષે જાય તન પ્રાણુ સમાના. ૯
શઠ બાલક સમ કરિહાં ઢિહાઈ, સમુગ્નિ અનાથ મિલહિ હરિ આઈ;
સર્વ પ્રગ્ન કરણુ રસ છાવા, રામ રામ કહિ ધ્યાન લગાવા. ૧૦

દોહા

ભક્ત પુત્ર હરિ તાત સમ, કયું નહિ દર્શન આશ;
અવશ્યક્ષે, શુભ વાસના, ઘટ ઘટ રામ નિવાસ. ૧
પંચ માસ પૂરણુ ભયે, જાગ્યો ભક્ત સુભાય;
રામ રામ ઉચરત ભયો, નિત્ય કર્મ ચિત્ત ચ્હાય. ૨

ચોપાઈ

દેખાડુ રામ રૂપ જન કેસા, વિધિવત કર્મ તજે નહિ બેશા;
 રામ સ્વરૂપ વૃત્તિ સ્થિર થાવા, ઉભય શ્વાસ મહિ માસ વિતાવા. ૧
 પ્રેમ ઉદ્ધિ ગંગોદક ન્હાવા, યદ્યપિ નિત્ય કર્મ ચિત ચ્હાવા;
 રામ રામ કહિ નેત્ર ઉધારા, પશુ પક્ષી અભિવંદ અપારા, ૨
 કરિ કેસરિ મૃગ પક્ષિ અનેકા, વિરહ વિવશ ભયે વિકલ વિશેકા;
 જન સમ દશા નિર્ખિ ધ્રુવ આલા, નિજ ઉર પ્રગટયો પ્રેમ વિશાલા. ૩
 ધ્રુવ અપને મન કરત વિચારા, દેખાડુ રામ મંત્ર ઉપકારા;
 પશુ પક્ષી નિજ ભાવ ભુજાવા, રામ ભક્તિ વશ પ્રેમ બદાવા. ૪
 કેસરિ, ગજ, કુરંગ, મિલ દાદા, અન્યો અન્ય પ્રેમ ઉર વાદા;
 હરિ હર દર્શ અવશ ઈન હોધ, પ્રેમ લીન તન મન નિરમોહી. ૫
 પ્રગલ્ભ પ્રેમ વશ હરિગુણ ગાવે, લખિ અપને જન દર્શ દિખાવે;
 સો સખ દશા ભધ ઈન કેરી, હર્પિ નાથ આવલિ નહિ દેરી. ૬
 સમુજિ મર્મ ધ્રુવ વિકલ વિદેહા, ધન્ય દર્શ જન રામ સનેહા;
 પશુ પક્ષી નર નારિ વિગ્નતી, રામ રૂપ જોલિ ભક્તિ સુહાતી. ૭
 સર્વ વ્યાપિ ધ્રુવ રામ પિછાની, વંદન કીન જોરિ યુગ પાની;
 રે મમ બ્રાત ધન્ય તવ દર્શન, નિશ્ચય નાથ ભયે હરિ પર્સન. ૮
 નર તન પાય ભજલિ ભગવાના, જોલિજનજગ કહા અધિક બખાના;
 પશુ તન રામ મંત્ર લય લાગી, તુમ સમ અપર કવન બડભાગી. ૯
 ધરિ નર દેહ રામ નહિ ગાવે, સો સહ તુમતે નીચ કહાવે;
 તવ કૃણા હિત નરહરિ આવલિ, મમ સમ અધમ દર્શ પ્રભુ પાવલિ. ૧૦

દોહા

પૂર્વ જન્મ મેં પાતકા, સુનાડુ બ્રાત સત વાત;
 તવ કૃણા હરિ આવલિ, હમકો કરહિ સનાથ, ૧
 વિરહ વિવશ હરિજન વિકલ, રજા લીન કરજોર;
 નિત્ય કર્મમે ચિત લગ્યો, દર્શન દેહુ બહોર. ૨

ચોપાઈ

રવિ નંદિનિ ત્રટ ધ્રુવ જન આવા, કરિ વંદન અરનાન કરાવા;
 જય મમ માતુ સર્વ અન્ન હરણી, તવ, ગુણ અમિત શકે કોવરણી. ૧
 તોરી કૃપા સર્વ સુખ પાવા, પંચ માસ પ્રિય કુશલ વિતાવા;
 પષ્ટમ માસ આજ પરકાશા, નરહરિ નાથ મિલે ઉર આશા. ૨

જમુના માતૃ રજ્જ મોહિ દીજે, શુભ અભિલાષ સુદૃઢ મમ કીજે;
 યમ અનુજ્ઞ^૧ ઉમગી કહ્યાની, તથા અસ્તુ જન આશ પ્રમાની. ૩
 રે હરિ ભક્ત ભક્ષે યહાં આવા, સ્પર્શિ ચરણ રજ્જ પાપ વિલાવા;
 નિશ્ચય નાથ પ્રગટ હરિ હોવહિ, કોટિક જીવ જન્મ દુઃખ ખોવહિ. ૪
 વચન સુનત જન પ્રેમ વિશાલા, યમુના લીન ભઈ તત્કાલા;
 જન જમુના સન વંદન કીના, સમય સમુજિ. સ્થલ, ચક્ષુ પ્રવીના. ૫
 હરિજન હર્ષિ અપન સ્થલ આવા, સર્વ દેવિ વન દર્શ દિખાવા;
 દેવી સર્વ ઉભય કર જોરી, જન પદ વંદિ બહોર બહોરી. ૬
 જય ધ્રુવ ભક્ત જગત હિતકારી, કરિ તવ દર્શન પર્મ સુખારી;
 વન દેવી હમ વિપિન નિવાસા, તન અભિમાન વિપય રસ આશા. ૭
 સુક્ષ્મ તન અજ્ઞાન અપારા, રાગ દ્વેષ ઉર અમિત વિકારા;
 દિવ્ય ભોગ આશા અતિ જનગી, ધરિ સુર તન હમ, પર્મ અભાગી. ૮
 સ્વપ્ન સમાન પ્રગટ મમ ભોગા, ભોગત જીવન હોય નિરોગા,
 ભોગત ભોગ અધિક ઉર આશા, તૃપ્તિ, ન, હોવત, ત્રાસ ઉદાસા. ૯
 તવ દર્શન જગતે હમ પાવા, સર્વ પ્રકાર શાંતિ મન આવા;
 જન દર્શન સમ લાભ ન કોઈ, અમિત પ્રકાર લીન હમ જોઈ. ૧૦

દોહડા

સુનહુ રામ જન વીનતી, અબલા એક વિચાર;
 પુષ્પ પત્ર ફલ વિપિનકે, મમ કર કરિય અહાર, ૧
 સર્વ તીર્થકો, સાર જે, જપ તપ સંયમ દાન;
 જન ભોજન સમ વિશ્વમં, નહિ ફલ અપર નિધાન. ૧

ઓપાર્થ

સમય સમુજિ ધ્રુવ કહ કર જોરી, જય જનની જન પ્રીત ન થોરી;
 ધન્ય પ્રેમ તવ પ્રગલ પ્રવીના, તપિ લઘુદાસ દર્શ મોહિ દીના. ૧
 કૃત્ય કૃત્ય તવ દર્શન પાર્થ, કહૂ કવન વિધિ ભાગ્ય બગાર્થ;
 રામ કૃપા ગિન નહિ સુર દર્શન, દેવ દર્શ જહિ હરિહર પરસન. ૨
 ભક્ષેહિ માતૃ, મોહિ, દર્શન, દીના, પૂરણ કૃપા દાસ મોહિ ચીના;
 તુમ ત્રિકાલ દર્શી સહ દેવા, વિશ્વ ચરાચર જનત ભેવા. ૩
 ઉત્તમ કર્મ દેવ તન પાવા, દિવ્ય ભોગ સહુ સ્વર્ગ વસાવા;
 સર્વ જીવ જનત તુમ ભેદા, પ્રતિ ઉત્તર કરિયે નહિ ખેદા. ૪

યે તવ દાસ કરે કહ્યું કમા, સો તુમ પ્રગટ લખો સહ મર્મા;
 જ્યતે દાસ શરણુ તવ આવા, ત્યતે વિપિન ફૂલ ફલ પાવા. ૫
 હરિ ગુરુ રજ્જ શીશ પર ધારી, કરે કર્મ આજ્ઞા અનુસારી;
 હરિ ગુરુ દેવ રજ્જ જિમ કરહી, અલ્પ દાસ આજ્ઞા અનુસરહી. ૬
 હરિજન હરિ અધાર મમ માતા, યને કર્મ કહ્યું રજ્જ વિધાતા;
 રામ રજ્જ, યિન, પત્ર ન લાગે, કિમ કરિ જીવ, અપન, મત ચાગે. ૭
 હરિ ગુરુ પંકજ રજ્જ મેં દાસા, નાથ રજ્જ જહાં કહેં નિવાસા;
 વિપિન વસ્તિ જિન રજ્જ રહાવૂં, જહાં તહાં બેઠિ રામ ગુણુ ગાવૂં. ૮
 રામ રજ્જ સોઈ કૃત્ય કરાહી, રામ રજ્જ સોઈ ભોજન પાહી;
 પ્રેરક નાથ વિશ્વ કરે કર્તા, જનની કો જગ અપર સમરથા. ૯
 વ્યાપક રામ કૃપા ભલ કીની, ભૂખ પિયાસ આશ હર લીની;
 હરિ પદ દર્શ પ્યાસ ઉર ભારી, દીનચંદુ હરહી અવહારી. ૧૦

દોહા

માતુ વિનય તવ દાસકા, સો ઉર લેહુ વિચાર:
 રામ રજ્જ સોઈ હોત હે, કિમ કરિ કહેં અહાર. ૧
 તીન માસ ફલકો ભજે, ઉભય માસ જલ પાન;
 મારત ભોજન માસ ઇક, કૃપા કીન ભગવાન. ૨

ચાપાઇ

જય જનની અગ્ન હમા કરીજે, રામ રજ્જ સોઈ શીશ ધરીજે;
 યે લધુ દાસ અપર નહિ ચલાવે, કેવળ રામ મંત્ર મન ભાવે. ૧
 સત્ય કર્મ મહિં દેર ન કીજે, હણુ હણુ શ્વાસ આયુ તન છીજે;
 રામ ભજન યિન જો પલ જાવે, સો પલ મો મન વર્ષ લખાવે. ૨
 નર તન રતન રામ ગુણુ ગાઈય, સુર તર તન મુક્તી પદ પાઈય;
 રામ મંત્ર જલ મો મન મીના, દયા દષ્ટિ કીજે લખિ દીના. ૩
 વિનય કરત ધ્રુવ ગદ ગદ યાની, વંદિ ચલી વન દેવિ સુખની;
 પુણ્ય વૃષ્ટિ કરિ વચન ઉચારા, કુશલ યોગ કલ્યાન તુમહારા. ૪
 વનદેવી ઉર પ્રેમ વિશાલા, નભ મગ લીન ભઇ તત્કાલા;
 ધ્રુવ હરિ ભક્ત સમય જગ્ન ચીના, વાર વાર ગુરુ વંદન કીના. ૫
 હરિ ગુરુ નેક નિભાવનહારા, નિરભય જન રક્ષક કરતારા;
 નરહરિ નાથ કૃપા અગ્ન કીજે, લખિ લધુદાસ દર્શ હરિ દીજે. ૬

યોગ યજ્ઞ જપ તપ વ્રત દાના, અને ન મો સન કૃપા નિધાના;
 સર્વ શક્તિ વ્યાપક, ઘટ સારે, જો, કષ્ટ, અને સો તુમહિ અધારે. ૭
 તુમતે ઇતર કંઈ કહા કર્મા, જ્યા કરિ પ્રસન હોહુ તર ધર્મા;
 જલગિન તરંગ તર ગિન ફૂલા, ચેતન વિના જીવ નિરમૂલા. ૮
 તરંગ જીવ તુમ તોય સમાના, તુમ ગિન કર્મ અને કો આના;
 યાતે નાથ કહું કર જોરી, મેં અનાથ તુમ કર મમ ડોરી. ૯
 સખતે અધમ દાસ લધુ જાની, દીજિએ દર્શ, ચક્ર ધર પાની;
 દુષ્ટ દીન તહુ દાસ તુમારો, હરિયે હરિ અપરાધ હમારો. ૧૦

દોહા

દાસ ગુના હરિહે હરી, દીજિએ દર્શ દયાલ;
 દાસ દુઃખી તવ દર્શ વિન, પ્રગટ હોઉ તત્કાલ. ૧
 કો રક્ષક તુમ વિન હુમે, એકઈ શરણુ સધીર;
 ધી તરણી દધિ જગતમેં, તરજિ કરો ભવ તીર. ૨

ચોપાઈ

હરિ દર્શન ચાહત ધ્રુવ બાલા, વેલ વસ વિકલ ભયો બેલાલા;
 વ્યાપક રામ લખ્યો બડભાગી, તદપી સગુણ દર્શ લય લાગી. ૧
 નિરગુણ સમુજિ સંત ભવ પારા, સગુણ સ્વરૂપ વીશ્વ ઉપકારા;
 ધર્મ હેતુ સર્ગુણ તન ધારે, ધર્મ નીતિ મર્યાદ સુધારે. ૨
 સગુણ વિના ભક્તી કિમ કરિયે, ભક્તિ વિહીન પાપ કિમ હરિયે;
 સગુણ રૂપ ભક્તી કર મૂલા, ધ્યાવત ભક્ત પાપ નિરમૂલા. ૩
 નિર્ગુણ સગુણ સંત સમ જાને, સમજિ સ્વરૂપ ભક્તી રસ માને;
 સર્ગુણ રૂપ પરમ ઉપકારા, સમજિ ચહે જન વારંવારા. ૪
 યાતે ધ્રુવ દર્શન લય લાગી, જગ ઉદ્ધાર ચહે બડ ભાગી;
 જગ મહિંજન સમ કો ઉપકારી, વિશ્વ ભક્તો ચહ સ્વાર્થ વિસારી. ૫
 સર્વ વિશ્વ હરિ રૂપ દિખાવે, યાતે સર્વ ભક્તો મન ચલાવે;
 ધ્રુવ હરિજન ઉર દર્શ પિયારા, જ્ઞાની કર્મ વિશ્વ ઉપકારા. ૬
 સમય સમજિ ધ્રુવ પરમ સયાના, માનસિ સેવ કીન ભગવાના;
 ભાવ રૂપ હરિ ઉર બેસારા, ભાવ નીર કરિ અંગ પખારા. ૭
 ભૂપણુ ભાવ વસ્ત્ર પહિરાવા, અર્ચિત પુષ્પ માલ પધરાવા;
 કિરિટ મુગ્ધ શિર છત્ર વિરાજે, ચાર જુગ સુંદર છમિ છાજે. ૮

હરિ કર શસ્ત્ર ભક્ત ભય હરતા, સગુણ રૂપ હરિ શ્રેષ્ઠ સમરથા;
ભાવ સહિત આરતિ કરિ દાસા, રંક રતન જ્યું પાય ઉલાસા. ૯
ભોજન ભાવ વિવિધ ભરિ થારી, માણત, ભોજન, કરહુ મુરારી;
મહાપ્રસાદ જિન મેં, નહિં પાજી, યાતે માણત ભોગ ધરાજી. ૧૦

દોહા

જો જનકો ભોજન મિલે, હરિ જીમહુ હરપાય;
દેવે સો લેવે સહી, ધનમે કયા ઇતરાય. ૧
હરિ, ભોજન, હર્ષિત, લિયો, જન મન પ્રેમ વિશાલ;
જન શિર કર ધરિ નરહરી, લીન ભયે તત્કાલ ૨

ચોપાઇ

ધ્રુવ હરિ સેવ વિસર્જન કીની, ધર્મ સેતુ જન આંધ નવીની;
અટોનિશિ ધ્યાન મગન મહ માતા, યદ્યપિ નિત્ય કર્મ કુશલાતા. ૧
અધર લગે તરૂંકે ફલ ફૂલા, તરૂં માલી સીંચત તરૂં મૂલા;
જીવન મુક્ત અધર ફલ જાના, ભક્તિ કર્મ તરૂં મૂલ સમાના. ૨
નિત્ય કર્મ ત્યાગે નહિ જાની, મુક્ત આતમા ચેહિ નિશાની;
ધર્મ, પ્રથા, મલિ, કરે ન હાની, સમય કર્મ મય કુશલ મુજની. ૩
એસે ભક્ત જગત ભલ આવે, નિત્ય કર્મ સત ધર્મ બઢાવે;
ધ્રુવ ધરિ ધ્યાન શ્રેષ્ઠ મત ધારા, ધર્મ પ્રથા નહિ તજે લગારા. ૪
સમય સમુજિ જન આસન ધારે, ગુરૂ વંદન કીને કઈ વારે;
મહાપ્રસાદ માણત જન જાના, શીતલિ મુદ્રા કીન મુજની. ૫
શીતલિ દ્વાર વાયુ ઉર લીના, સમજે પવન અહાર પ્રવીના;
સનૈ સનૈ જન અલ્પ અહારી, મન સંતોષી વિગત વિકારી. ૬
પવન અહાર પ્રાણ મન પોપા, યથા લાભ જાની, સંતોષા;
પતિત પ્રવાહ કર્મ ગતિ જાની, હાની લાભ તજે મન જાની. ૭
હર્ષ શોક જાની નહિ જાને, ધર્મ સનાતન ટેક પિછાને;
તન મન પ્રાણ કષ્ટ નહિ ધારે, જીવન મુક્તી માર્ગ સુધારે. ૮
શરવીર ધ્રુવ કષ્ટ ન કાયર, કોટિ સૂર સમ જન જગ જાહર;
ઈંડા પિંગલા સુખમણ શેરી, સાધૂ સમુજ લેત હિય હેરી. ૯
રેચક પૂરક ગતી અનૂપા, પ્રાણ કલા સમજ્યો જન ભૂપા;
કુંભક પ્રાણ બઢ્યો જન ભારી, કયું નહિ સન્મુખ દેવ મુરારી. ૧૦

દોહા

રેચક કરિ પૂરક કર્યો, કુંભક હૃદયો હામ;
એક શ્વાસમે માસ યહ, પૂરણુ કરિયો રામ. ૧
દુખી દીન લખિ નરહરિ, શહ હહ કરિયે પૂર;
ઉર પ્રેરક જનત સમે, ઘટ ઘટમે ભરપૂર. ૨

ઓપાધ

કુંભક પ્રાણ સહજ સ્થિર થાવા, ધ્રુવ હરિ ચરણા ધ્યાન લગાવા;
મન માણ્ત વૃત્તિ સ્થિર સ્થાઈ, નુરત સુરત એકણુ ધર આઈ. ૧
ઈડા પિંગલા દે એક રંગા, સુખમણુ ચણે અખંડ અભંગા;
નાભી મૂલ ખુણે શુધ દારા, સુખમય પ્રાણુ જપત ઓં કારા. ૨
અગમ પ્રાણુ પશ્ચિમ દિશ ચાણે, જોગી, જોગ, મસ્ત ગતિ, માણે;
મસ્ત મરાલ જોંદ ગતિ જોગી, સ્વે પ્રકાશ આતમ રસ ભોગી. ૩
અનડ, ગતી, અપને ધર આવા, અત્તરંધ્ર મહિ વાસ કરાવા;
અત્ત રંધ્ર મહિ અત્ત નિવાસા, નિજ સ્વરૂપ જહાં અપર ન આશા. ૪
જોગી જોગ કલા ધર પાવે, જન્મ મરણુ જગ જલ મિટાવે;
દશમે દાર અમર ધર આદૂ, પંથે પ્રેમ યોગ બડ સાધૂ. ૫
ગુર મુખ વચન કીન વિશ્વાસા, રામ મંત્ર સમયો નિજ શ્વાસા;
ભજન પ્રતાપ પ્રેમ ઉર જગા, ચિત ઉપરામ ભયો બડ ભાગા. ૬
દ્રઢ વૈરાગ રાગ ઉર નાસા, પ્રણવ મંત્ર અજપા વિન ત્રાસા;
રેચક પૂરક કુંભક કીના, અત્તરંધ્ર પૂજો પરવીના. ૭
કુશલ યોગ આદૂ ધર આવા, દશમે દાર સ્વરૂપ સમાવા;
જોગી જોગ યુક્તિ ફલ પાઈ, જીવ અત્ત જોઈ એક સદાઈ. ૮
ધ્રુવ દ્રઢ ધ્યાન ધરી ધર આવા, જીવ અત્ત દે ભાવ મિટાવા;
મેં તું તર્ક મિટી ત્રિય ત્રાસા, રૂપ મગ્ન જન અચલ નિવાસા. ૯
દુતિયા ભાવ બ્રાંતિ તજિ ભાગી, હે સો સમુજ સહજ લવ લાગી;
અચલ અમાપ અમર અણુ ભેદી, પદ નિર્વાણુ શકે કેા છેદી. ૧૦

દોહા

હરિગુર કૃપા પ્રતાપતે, ધ્રુવ પાયો નિજ ધામ,
અમિત સંત, યું, ઉધરે, કૃપા કરે જહાં રામ. ૧
જીવ સનાતન અત્ત જે, અત્તરંધ્ર જેહિ સ્થાન;
જોગ કલા હરિગુર કૃપા, પાયો પદ નિર્વાણુ. ૨

ચોપાઈ

રામ ધામ ધ્રુવ અચલ રહાવા, સમજિ મર્મ હરિહર હર્ષાવા;
 ઉમા યોગ મત અચલ અગાધા, હોય અચલ જોહિ વિધિવત સાધા. ૧
 ધ્રુવ બાલક વિધિવત ધરિ ધ્યાના, યોગ યુક્તિ બલ બ્રહ્મ સમાના;
 ધર્મ પુત્ર ધીરજ ઉર ધારી, પલટિ પ્રાણુ બેઠો બ્રહ્મચારી. ૨
 અષ્ટ પ્રકાર યોગ ઐંગ ચૂકતા, કરિ હઠ કર્મ ભયો જન મૂકતા;
 પ્રાણુ અપાન ગતી કરિ એકા, ચહ્યો બંક મગ સહિત વિવેકા. ૩
 ગાંઠ છકીસ યોગ કરિ ભેદી, જ્યા કરિ આપ ભયો નિર્વેદી;
 આપો પલટિ આપ ધર આવા, આપ આપ મહિ આપ સમાવા. ૪
 દેખાહુ ઉમા યોગ પ્રભુતાર્થ, જન સન્મુખ હમ રહત સદાઈ;
 સુરપતિ સુર વિજ્યુ ભગવાના, અહો નિશિ જન ચાહત કલ્યાના. ૫
 વિશ્વનાથ શિવ કહિ જન મહિમા, ભયે પ્રેમ વશ રહ્યો ન નિયમા;
 સર્વ સાક્ષિ શિવ બ્રહ્મ સ્વરૂપા, ભક્ત ગાથ કહિ પ્રેમ અનૂપા. ૬
 કરિ હઠ કર્મ કીન શુધ બૂધ્ધી, વૃત્તિ બ્રહ્મ મય વિષય વિરૂધ્ધી;
 નિશ્ચય બ્રહ્મ રૂપ જન દાના, દાસ ભાવ નહિ તજત સુજના. ૭
 યાતે હરિ હર અધિક પિયારા, સમજિ મર્મ ક્ષોચન જલ ધારા;
 લખિ શિવ મર્મ શિવા હરસાના, વંદેહુ નાથ જોરિ યુગ પાની. ૮
 જય મમ નાથ ભક્ત હિતકારી, તરહિ જીવ જગ કૃપા તુમહારી;
 હરિહર એક સમુજિ જિવ ધ્યાવે, સો જન સહજ મોક્ષ પદ પાવે. ૯
 લખે ન ગુપ્ત ગાથ યહિ મર્મા, તરે ન જીવ અમિત કરિ કર્મા;
 હરિહર એક લક્ષ ઉર આવા, સો જન જીવન મુક્ત કહાવા. ૧૦

દોહા

ગુપ્ત મર્મ સતગુરુ કૃપા, જો જન જાને ભેદ;
 હરિ માયા નહિ ત્રાસ દે, પાર હોત ગિન બેદ. ૧
 વિશ્વ ભેદ ગુણુ કર્મતે, નામ રૂપ જડ વાદ;
 અમિત ખિન્નોના ઈખ રસ, સેન લખે કોહ સાધ. ૨

ચોપાઈ

ઉમા ભક્ત ગત મર્મ પિછાની, પ્રેમ મગ્ન મુખ કહે ન બાની;
 શિવ અરૂ શિવા ભક્તિ વશજના, હરિ હર્ષે ઉર કૃપા નિધાના. ૧
 દેખાહુ રમા ભક્ત પ્રતિપાલા, ધ્રુવ હિત હર ઉર પ્રેમ વિશાલા;
 સર્વ વ્યાપિ મમ માતુ ભવાના, પ્રેમ મગ્ન ગાથા જન જાની. ૨

ઉમા ઇશ ઉર મોહ ન માયા, લીન રૂપ નિત રહિત અમાયા;
 યદ્યપિ ભક્તિ ભાવ ઉર આની, ભયે પ્રેમ વશ શંભુ ભવાની. ૩
 નિર્મળ ભક્ત શંભુ મન ભાવે, કોટિ કુણ્ટ શિવ સદજ હઠાવે;
 રટત કુણ્ટમે શંભુ ભવાની, નિશ્ચય તેહિ જન હોહુ ન હાની. ૪
 અંત સમય શિવ નામ ઉચારે, સો જિવ સુલભ હોત ભવ પારે;
 અધમ તે અધમ તરહિ સંસારા, અંત સમય શિવ નામ ઉચારા. ૫
 શિવ શક્તી દ્વય એક પિછાને, ગુપ્ત મર્મ જ્ઞાની જન જ્ઞાને;
 તરંગ તોય દ્વય એક સદાઈ, પુષ્પ ગંધ નહિ ભિન્ન કદાઈ. ૬
 ગિપણુ અનલ એક લખિ લખએ, ભૂપણુ કનક ભેદ કિમ કહિએ;
 કર્તા કર્મ નામ અર નામી, સામિલ સદા સેવ્ય અર સ્વામી. ૭
 રવિ અર કિરણુ અમી અર ચંદા, માયા બ્રહ્મ સંગ નિરબંધા;
 શિવ શક્તિ એસો કરિ જ્ઞાને, સો હર ભક્ત પરમ સુખ માને. ૮
 અજ હરિહર ઉમિયા ઇક જ્ઞાની, ધ્રુવ ધ્યાવત ધરિ ધ્યાન સુજ્ઞાની;
 સર્વ ભેદ તજિ તત્વ પિછાના, યાતે શંભુ અધિક મન માના. ૯
 સો અડભાગ શંભુ અપનાવા, તજિ પ્રપંચ શિવ રૂપ સમાવા;
 જીવન મુક્ત લાભ જન પાવે, ધર્મ નીતિ પ્રભુ ભક્તિ અઠાવે. ૧૦

દોહા

એસે હરિજન વિશ્વમેં, પ્રગટ હોત જગ હેત;
 તનમન ઇન્દ્ર દમન કર, જ્ઞાન દાન જન દેત. ૧
 હરિહર અજ હાજર સદા, જન સુખ રગ ચદંત;
 સ્વારથ ગિન ઉપકાર ઉર, સર્વ શિરોમણિ સંત. ૨

ચોપાઇ

યાતે ઉમા ભક્ત મુહિ ભાવે, ચારહિ વેદ સંત ગુણુ ગાવે;
 સંત સરલ ચિત પર ઉપકારી, શાંત સ્વભાવ ઉદ્ધિ સમ ભારી ૧
 ધારજ ધર્મ ધ્યાન મય પૂરણુ, સમજ્યો વ્યાપક બ્રહ્મ સંપૂરણુ;
 મમ સ્વરૂપ, મય, મગ્ન સદાઈ, ભાવ માત્ર જગ બ્રાંતિ ભુલાઈ. ૨
 ઇશ્વર જીવ ભેદ નહિ જ્ઞાને, તરંગ તોય સમ એક પિછાને;
 બ્રહ્માકાર વૃત્તિ નિર્મોહી, પૂરણુ દશા એક નહિ દોઈ. ૩
 ધ્યે ધ્યાતા દ્વય બુદ્ધિ ભુલાની, પાશો પિંગલ મિલ્યો જ્યું પાની;
 અસ્તિ ભાતિ પ્રિય રૂપ અમાપી, બ્રહ્મ અસ્મિ વૃત્તિ સ્થિર થાપી. ૪

મેં તું તર્ક સ્ફુરે નહિ કળહી, નિજ સ્વરૂપ ભાસે વિભુ સગહી;
 તુર્યા તત્વ ગર્ક રહ યોગી, નિજ સ્વરૂપ આતમ રસ ભોગી. ૫
 ઉમા સંત ગુણ અમિત અપારા, નિજ સ્વભાવ જિન નિજ કર ધારા;
 નિજ સ્વભાવ આતમ રત સોઈ, વિષય વિરકત રહત નિર્મોહી. ૬
 વિષય આશ સોઈ અપર સ્વભાવા, કામ ક્રોધ મય વૃત્તિ ભુલાવા;
 નિજ સ્વભાવ જિન એક દિખાવા, દ્વિતિયા ભાવ બુદ્ધિ વિસરાવા. ૭
 અપર સ્વભાવ વિવિધ જગ ભાસે, ભોગ વાસ કરિ રહત ઉદાસે;
 નિજ સ્વભાવ અક્ષય સુખ અપના, અરમી બ્રહ્મ સર્વ જગ સ્વપના. ૮
 પર સ્વભાવ સોઈ પરમ ઉપાધી, સુખ સ્વપને નહિ લલહિ પ્રમાદી;
 નિજ સ્વભાવ નિર્ણય કરિ સારી, જીવન મુક્ત શાંત બ્રહ્મચારી. ૯
 અપર સ્વભાવ બંધ સોઈ માનો, નિજ સ્વભાવ રત મુક્ત પિછાનો;
 નિજ સ્વભાવ નિર્ણય જિન કીના, યા સમ કો જગ પુરૂષ પ્રવીના. ૧૦

દોહા

નિજ સ્વભાવ રાતા રહે, માતા મસ્ત મતંગ;
 આતમ રત અઅધૂતકો, લગે ન મંગ અમંગ. ૧
 સસા, સિંહકો કયા કરે, અહિ કયા ગરૂડ ડરાન;
 તિમિર મિદિર ૧ ત્રાસે કહા, જગ ભય હર્યો નિદાન. ૨

ચોપાઈ

ધ્રુવ ધર્મી નિશ્ચય યહિ ધારા, યદ્યપિ આહત દર્શ હમારા;
 પરમ વિવેક વિશ્વ ગુણ જીતા, જન્મ મરણ જન રહી ન ભીતા. ૧
 રંચ આશ ઉર રહી ન ઇનકો, નિજ સ્વરૂપ ભાસ્યો વિભુ જિનકો;
 અપન સ્વભાવ આપ ભો લીના, દૃઢ અપરોક્ષ રૂપ નિજ ચીન્હા. ૨
 સર્વ બ્રહ્મ મય અપર ન કોઈ, યદ્યપિ દર્શ અહત નિર્મોહી;
 ભક્તિ શિરોમણિ જન મનભાઈ, હડે ન નિજ હઠ કોડ ઉપાઈ. ૩
 પુત્ર સપૂત પ્રાદ તન હોહી, યદ્યપિ માતુ ચરણ મન મોહી;
 અતિ ઉપકાર માતુ સન જનની, સુત પદ સેવત પ્રેમ પિછાની. ૪
 તરણ ભયો તન માત પ્રતાપા, માતુ હીન સુત અતિ સંતાપા;
 પય અનર પોપ કીન તરણાઈ, સમુજિ મર્મ સેવત સુત માઈ. ૫
 જીવ પુત્ર ભક્તી નિજ માતા, પ્રયત્ન તાત વ્યાપક વિભુ નાથા;
 ભક્તિ પ્રેમ પય પાપ પ્રવીના, કૃત્ય કૃત્ય નિજ સુત જિય કીના. ૬

પ્રાદ પુત્ર મુક્તી પદ ચ્હાવે, રામ ભક્તિ સત સંત સુહાવે;
 કરિ સત સંગ હરહિ ત્રય દોષા, પાપ જ્ઞાન પૂરણ સંતોષા. ૭
 ઉર મહિ આશ રહી નહિ એકા, સત મિથ્યા જિન કીન વિવેકા;
 જીવ ભાવ ભય સર્વ ભુલાવા, અજર અમર અક્ષય પદ પાવા. ૮
 ભરમીભૂત કીન અથ ઢેરી, જરિ નિકારી કર્મ કચેરી;
 પ્રલય કાલ અગ્ની સમ જ્ઞાના, કર્મ ઇન્દ્રિ મન ભરમ સમાના. ૯
 ભક્તિ પ્રતાપ અમર પદ પાવે, તોહુ ભક્તિ જન નાંહિ ભુલાવે;
 પાપ અમર પદ ભક્તિ ન ભૂજે, જન અપરાધ કરહિ નિર્મૂલે. ૧૦

દોહા

અતિ ઉત્તમ મમ ભક્ત લખિ, ઉદર ધરત અવતાર;
 ધર્મ બઢાવન ધર નિમે, પતિત કંઈ ભવ પાર. ૧
 સંત તાત હમકો ગિને, મેં સંતનકો દાસ;
 વ્યાપક રૂપે વિશ્વમેં, અધિક સંત ઉર વાસ. ૨

ચોપાઈ

ભક્ત ગાથ કહિ નરહરિ નાથા, ભયે પ્રેમ વશ વિશ્વ વિધાતા;
 જિનકો નામ લેત અથ નાશા, યદ્યપિ જન હિંત પ્રેમ પ્રકાશા. ૧
 સમય સમુજિ કમલા કર જોરી, વિનય કરત આરત નરિ થોરી;
 જય મમ નાથ જગત હિતકારી, અગમ ગાથ કો લખહિ તુમારી. ૨
 સર્વ વ્યાપિ કહિ વેદ, બખાના, સર્વ સમાન સત્ય કરિ જાના;
 અધિક સંત ઉર કવન પ્રકારા, વિશ્વનાથ કરિયે નિરધારા. ૩
 અધિક ન્યુન માયા મહિ ભાસે, નિરાકાર તવ રૂપ પ્રકાસે;
 અલ્પ બુધ્ધિ જનત નહિ ભેવા, કહુ સમજાય નિરંજન દેવા. ૪
 સમય સમુજિ કમલા પતિ બોલા, ધન્ય પ્રિયા જન ભાવ અડોલા;
 તવ કર છુપે ન મર્મ લગારા, યદ્યપિ પ્રજ્ઞ વિશ્વ ઉપકારા. ૫
 રમા પ્રજ્ઞ તવ અધિક પિયારા, સુનિયે સત્ય કંઈ નિરધારા;
 અગ્નિ સમાન કાષ્ટ મહિં સારે, યદ્યપિ જરા કાષ્ટ નહિં જરે. ૬
 ઉભય વિશેષણ હીન કહાવે, કાષ્ટ જરે નહિ તિમિર નસાવે;
 દીપક જ્યોતિ વિશેષ કહાવે, હરહિ તિમિર અરૂ વિપિન જરાવે. ૭
 સર્વ વ્યાપિ અગ્નિ સત આતમ, યદ્યપિ સંત લખો પરમાતમ;
 જડ ચેતન મહિ બ્રહ્મ નિવાસા, ઉભય વિશેષણ હીન ઉદાસા. ૮

વ્યાપક અનલ બ્રહ્મ કરિ જાનો, અનલ વિશેષ સંત પરમાનો;
જ્ઞાના અગ્નિ કર્મ નિજ જારે, શરણાગંત જિય અમિત ઉગારે. ૯
સ્વે પ્રકાશ નિજ રૂપ નિહારા, ચક્ષે ન અચલ વૃત્તિ ઇક ધારા;
અપર પ્રકાશ કરત ઉર જનકે, સર્વ ભાવ મેટયા જન મનકે. ૧૦

દોહા

સખ મહિ જલ મય તદપિ જલ, ભાસત કૂપ મઝાર;
વહ પીવત જિય અમિત પુનિ, હોત પ્રબલ ઉપકાર. ૧
જીવ ભાવ તજ તત્વ રત, મમ સ્વરૂપ હૈ સંત;
જલવત અતિ ઉપકાર પર, યાતે અધિક રહંત. ૨

ચોપાઈ

સર્વ વિશ્વ મહિ વૃક્ષ સમાના, યદ્યપિ સુરતર અધિક અખાના;
સર્વ ધેનુ પય દેત સદાહ, યદ્યપિ કામધેનુ અધિકાર્થ. ૧
સરિતા કૂપ વાપિ જલ પાવે, યદ્યપિ જલ નિધિ અધિક કલાવે;
ચરણામૃત સુરસરિ જલ ધારા, યદ્યપિ સુધા ચક્ષત સંસારા. ૨
કોટિક દીપક જ્યોત જરાવે, રવિ પ્રકાશ સમ એક ન આવે;
સરિતા અમિત પ્રગટ સંસારા, હરહિ પાપ જિય સુરસરિ ધારા. ૩
અમિત જાતિ આહિ વિશ્વ મઝારા, કિન્તુ શેષ ઉત્તમ નિર ધારા;
જીવ જીવ પ્રતિ સંગતિ કરહી, સત સંગતિ, બિન કો ભવ તરહી. ૪
કોટિ યત્ન નર દ્રવ્ય કમાવે, જ્ઞાન રતન ધન સમ નહિ આવે;
સર્વ ધર્મ દ્રષ્ટા મેં એકા, ભક્તિ જ્ઞાન મુહિ પ્રીય વિશેકા. ૫
વિશ્વ જીવ મોહિ ભાવ સમાના, અધિક સંત પ્રિય વેદ અખાના;
ચિંતામણી નહિ ઉપલ પ્રમાના, સંત શિરોમણિ મો મન માના. ૬
પતિવરતા ઉર ધર્મ નિવાસા, એસે સંત હૃદય મમ વાસા;
નિમિત નિત્ય દ્વય રૂપ હમારા, જ્ઞાની લખે ન લખે ગમારા. ૭
નિશિચર નિમિત ધર તન સર્ગુણ, નિત્ય સ્વરૂપ સંત મમ નિર્ગુણ;
કામ ક્રોધ સુક્ષ્મ બલ મારે, દે, ઉપદેશ અમિત જિવ તારે. ૮
પ્રગટ દોહ તોહુ રહત વિદેહા, નિજ સ્વરૂપ સ્થિર પર્મ સનેહા;
એસે સંત ચરણ રજ ચલાવૂ, રમા અધિક મેં કહા સુનાવૂ. ૯
ભંજન મૃતિકા ભેદ ન ભાસે, બધુર^૧ સમીર^૨ એક નીર આશે;
મેં અર સંત સદા ઇક રૂપા, સમજેહિ મેન સુજન બડ ભૂપા. ૧૦

દોહા

યાતે સંત શિરોમણી, મમ આતમ બહુ ભૂપ;
 સંત હૃદય મમ ભવન નિજ, સંત સદા મમ રૂપ. ૧
 ધર્મ સનાતન વેદ યુત, સંત સંભાવન હાર;
 ધર્મ ગલાની સંત હિત, ધર્મ સચુણ અવતાર. ૨

ચોપાઇ

પાંચ, રૂ, વીસ, દિવસ ધ્રુવ જનકો, જરા ન ભાન ભક્ત તન મનકો;
 બહારંધ્ર બેઠો બહુ ભાગી, અચક્ષુષ વૃત્તિ આતમ અનુરાગી. ૧
 ત્રીસ દિવસ હૃદ કીન નિદાના, ઈનતે પ્રથમ ચક્ષે નહિ પ્રાના;
 પલ પલ પ્રેરિ રહિ ધ્રુવ કરણી, રમા ગાય કહિયે કા વરણી. ૨
 પાંચ દિવસ સત વર્ષ સમાના, કય જાગે મમ ભક્ત સયાના;
 લખિ ધ્રુવ મર્મ હૃદય ભરિ આવે, પુત્રકિ ગાત ઉર વિરહ સતાવે. ૩
 પ્રેમી પુત્ર નયન કય બોલે, વૈષ્ણરિ દ્વાર રામ કય બોલે;
 મન વાંચિત ફલ જન કય લેહી, હર અજ, હર્ષિ, પ્રગટ ઈન દેહી. ૪
 મમ કર ભોજન જન કય પાવહિ, વિધિ શિવ ઉમા સહિત હર્ષાવહિ;
 ગિન અહાર ખટ માસ વિતાવા, માર્ગ જલ ફલ મન સમુગ્ધવા. ૫
 પ્રેમ ભક્તિ આતમ અનુરાગી, તન મન તૃણ વત આશા ત્યાગી;
 તજિ અહાર ઇન્દ્રી જ્યહિ મારી, પ્રેમ વિવશ કહ રામ પુકારી. ૬
 રસિક અહાર ઇન્દ્રા મન ચંચલ, વિષય વાસ કરિ હોય અપરચલ;
 તર જલ સિંચત પ્રગલ કહાવે, નીર બીન તર સહજ સુકાવે. ૭
 ભોજન રસિક ઇન્દ્રિયહ ભોગા, રસ ત્યાગે મન રહે નિરાગા;
 ગિન અહાર ત્યાગે મન આશા, ભગ્ન નિરંતર સો નિજ દાસા. ૮
 મમ સ્વરૂપ ચિંતવે દિન રાતી, અપર વાત ચિત નાહિ સુહાતી;
 કુંભક પ્રાણ રોકિ મોહિ ધ્યાવે, શ્રેષ્ઠ સંત મમ રૂપ સમાવે. ૯
 એસે જન દુર્લભ સંસારા, મમ સ્વરૂપ નહિ ભેદ લગારા;
 ધર્મ તર મમ સમજેહિ જનો, ઈતર ભાવ ઉરમે નહિ આનો. ૧૦

દોહા

એસે જન અવતાર મમ, નર તન ધરત હમેશ;
 જ્ઞાન ભક્તિ સત કર્મ રત, કરત વિશ્વ ઉપદેશ. ૧
 અગમ મતા આતમ રતા, છતા વિશ્વમે સંત;
 આશ હતા મમતા ગતા, સો નિજ સતા તરંત, ૨

ચોપાઈ

એસે સંત સેવ - કે કરહી, જીવન મુક્ત જન્મ દુઃખ હરહી;
 એસે જન મુખ ભોજન દેહી, મન વાંચિત મમ કર ફલ લેહી. ૧
 વેદ શાસ્ત્ર જનકે ગુણ ગાવે, ધ્રુવ તનમે મોહિ પ્રગટ દિખાવે;
 યાતે ધ્રુવ ચિતવન મોહિ ભારી, તજે ધ્યાન જન કરે સુખારી. ૨
 જન હર પ્રગલ્ભ કરે મેં પૂરા, જન ચિતવન નહિ રખૂ અધૂરા;
 રમા સર્વ સુખ મૂરતિ સાધુ, ઈન દર્શન મુહિ પ્રેમ અગાધુ. ૩
 તરંગ તોય સમ જન એકતાઈ, ખીજ વૃક્ષ નહિ ભિન્ન કદાઈ;
 સંત સર્વ ગુણ કિમ કરિ કહિયે, બ્રહ્મ સ્વરૂપ સમજિ સ્થિર રહિયે. ૪
 અવલંબન, હમકો ઈક દાસા, સમુજિ મર્મ રહુ પ્રેમ હૃદાસા;
 મેં અંગી જન અંગ સદાઈ, અંગી અંગ ન ભિન્ન કદાઈ. ૫
 અંગ ગિના અંગી દુખ પાવે, અંગ અંગી ગિન સુન્ય કલાવે;
 અંગ કષ્ટ કરિ અંગિ દુખારી, સુખી અંગ કરિ અંગિ સુખારી. ૬
 જન મમ અંગ અંગિ મોહિ જનો, પટ તંત્ર સમ એક પ્રમાનો;
 યાતે રમા રામ જન ભાવે, સંત હૃદય મહિ અધિક રાવાવે. ૭
 હરિ હરિજન વરણી ઈકતાઈ, હરિ ઉર પ્રેમ લહરિ રહુરિ આઈ;
 સુનિ પ્રભુ વચન રમા હર્ષાની, પ્રેમ વિવશ બોલી મૃદુ બાની. ૮
 જય પતિ નાથ કૃપા ભલ કીની, સંત શ્રેષ્ઠ શુદ્ધી સખ દીની;
 સખતે શ્રેષ્ઠ સંત ગુણ ભારી, સમુજિ મર્મ મેં ભલ સુખારી. ૯
 વિશ્વ ચરાચર જીવ અપારા, પર્મ પવિત્ર સંત ગુણ ધારા;
 ગો મન પ્રાણ જીતિ સ્થિર થાવે, જ્ઞાન ભક્તિ ઇક દશા નિભાવે. ૧૦

દોહા

અમિત અધિક ગુણ સંતકે, કિમ કરિ કહિયે પાર;
 પતિત ઉધારણ કારણે, હોત સંત અવતાર. ૧
 તન મન મમ માયા મહી, મમતા રત અજ્ઞાન;
 જડ ધર્મી વૃત્તી પ્રગલ્ભ, તવ પ્રતાપ કષ્ટ જ્ઞાન. ૨

ચોપાઈ

વિશ્વ નાથ વ્યાપક ધનનામી, સર્વ સાક્ષિ મમ નાથ નમામી;
 પર્મ પવિત્ર સંત ગુણ ગાવા, મો મન સંશય સર્વ વિલાવા. ૧
 સર્વ પ્રકાર સંત અધિકાઈ, જન ઉર મંદિર વસો સદાઈ,

જન ભય હરણુ કરન સખ કાળ, મિલહિમોક્ષ જેહિ આપ નિવાળ. ૨
 કૃપાનાથ જેહિ વિનય સુનીજે, મમ અપરાધ ક્ષમા અખ કીજે;
 સર્વ શ્રુષ્ટિ પ્રેરક તુમ સાખી, ધ્રુવ પ્રણુ પૂરં દિવસ છક બાકી. ૩
 નિજ જન જાનિ દર્શ પ્રભુ દીજે, જન મન આશ સફલ સખ કીજે;
 તન મન પ્રાણુ ઇન્દ્રિ દે ત્રાસા, ભયો અચલ તવ દર્શન આશા. ૪
 કૃત્ય કૃત્ય કીજે દે દર્શન, નિજ જન જાનિ હોહુ પ્રભુ પરસન;
 યહિ અવસર ધ્રુવ સમ કો આના, કર્મ ભક્તી રત જ્ઞાન નિધાના. ૫
 આતમ રત ચિત પર્મ પ્રકાશા, યદ્યપિ તવ દર્શન અભિનાયા;
 પૂરણુ સમય ભયો મમ નાથા, જન દર્શન દે કરહુ સનાથા. ૬
 જન હિત વિનય કરત જગ માતા, પ્રખલ પ્રેમ નહિ હૃદય સમાતા;
 પુલકિ ગાત લોચન જલ ધારા, પ્રભુ પદ વંદત વારંવારા. ૭
 સમય સમુજિ હરિ દીન દયાલા, સર્વ સિધ્ધિ પ્રેરી તતકાલા;
 સુરતર કામ ધેનુ સખ સીધ્ધી, હરિ સન્મુખ આગે નવ નીધ્ધી. ૮
 હરિ પદ નમન કીન મુખ સારા, લઈ અર્જુનક જન્મ સુધારા;
 સર્વ સિધ્ધિ ઉર હર્ષ અપારા, પુલકિ ગાત લોચન જલ ધારા. ૯
 પ્રેમ વિવશ સિધ્ધી કરજેરી, વિનય કરત આરત નહિ થેરી;
 નર હરિ નાથ કૃપા અખ કીજે, કિંકરિ હાજર હુકમ કરીજે. ૧૦

દોહા

હરિ સત્કારે સિધ્ધિ સખ, પ્રેમ ભક્તિ લખિ પૂર;
 નિયમ ન નરસુર અસુરકો, હરિ વશ ભક્તિ જરૂર. ૧
 સર્વ દેવ મધુ વિપિનમેં, ધ્રુવ દર્શન હિત ચલાય;
 પ્રાત હોત પ્રગટે સહી, સ્થલ તુમ, રખો, સખાય. ૨

ચોપાઇ

સુરતર કામ ધેનુ સુન લીજે, વિપિન વાટિકા સરસ સજીજે;
 સર્વ પ્રકાર સજે જન ધામા, સર્વ દેવ મુખ પ્રગટ તમામા. ૧
 દિવ્ય ભોગ ત્રય લોક મજારા, મધુવન પ્રગટ કરો વિધિ સારા;
 નીતી યુક્ત ધરો સખ આસન, હર અજ અધિક ધરો સિંહાસન. ૨
 આઘ શક્તિ આસન શુભ દીજે, જ્યા કરિ જન્મ લાભ ફલ લીજે;
 સર્વ વ્યાપિ મમ માત ભવાની, જીવન મુક્ત યોગિ જન જાની. ૩
 નામ રૂપ જગ જિનહિ અધારા, જિનકી કૃપા જીવ ભવ પારા;
 માયા મર્મ સંત જન જાને, જીવન મુક્ત સહજ મુખ માને. ૪

મોક્ષ, દાઘની, માતૃ ભવાની, મો મન મગ્ન મર્મ જિન જાની;
 શંભુ શિવા મમ શીશ સદાઇ, ઈન પદ કૃપા સિધ્ધિ મેં પાઈ. ૫
 ઈચ્છા રૂપ સર્વ ઉર વ્યાપી, નિજ બલ પ્રબલ ન શકે ઉથાપી;
 ભક્ત સંત અપને જન જાની, રક્ષા કરે, કરે નહિ હાની. ૬
 સુજન સંત જન મર્મ લખાવે, બ્રહ્મ રૂપ લખિ ધ્યાન ધરાવે;
 નામ રૂપ ઈનકે ગુણુ ધામા, સમુજિ મર્મ દરહી નિજ કામા. ૭
 સખતે શ્રેષ્ઠ શક્તિ લખિ લીજે, યાતે અધિક સિંહાસન દીજે;
 પ્રાત હોત પ્રગટે હમ સાઈ, તહાં લગી સ્થલ, દેહુ સગઈ. ૮
 મધુવન ખીચ જીવ જડ જાતી, કોઉ નહિ હૃદય હોય ઉત્પાતી;
 મધુવન પશ્ચ ભાવ નિજ ત્યાગા, રામ ભક્તિ સિંવરણ ચિત લાગા. ૯
 ધ્રુવ સમ ધ્યાન વૃત્તિ સખ લાગી, મમ દર્શન ચાહત બડ ભાગી;
 મધુવન વિપિન પ્રબલ ઉપકારા, ધ્રુવ મમ જન તિન દીન અહારા, ૧૦

દાહા

સર્વ જીવ તન પલટિકે, કરની હિત મમ ધામ;
 ધ્રુવસન્મુખ સખ પ્રેમ યુત, સુમરે હિ આતમ રામ. ૧
 જીવન મુક્તિ લાભ દે, અચલ કરે મમ દાસ;
 યાતે નીતી ઉર ધરો, હોય કાહુ નહિ ત્રાસ. ૨

ચોપાઈ

શોર બકોર જરા નહિ કીજે, ચૂકે ધ્યાન સંત મન છીજે;
 ધર્મ ધીર ધ્યાની જન સાધૂ, ઈનકે ત્રાસ લગે અપરાધૂ. ૧
 છલ પ્રપંચ જનમેં કોઉ કરહી, પ્રેત પિશાય નાય તન ધરહી;
 યાતે સર્વ સિધ્ધિ મન સાધી, કારજ કરિએ રહિત ઉપાધી. ૨
 સર્વ સિધ્ધિ સુરતર કરજેરા, વંદન કીન બહોર બહોરી;
 કૃપાનાથ જનકે ગુણુ ગાવા, સર્વ પ્રકાર હમે મન ભાવા. ૩
 નીતીયુક્ત રમ્મ શિર ધરિહાં, ભક્ત વૃત્તિ મહી ભેદ ન કરિહાં;
 જય વિભુનાથ કૃપા ભલ ડીની, સેવા સંત રમ્મ મોહિ દીની. ૪
 સંત સેવ સમ લાભ ન દૂજ, જીવન મુક્તિ મિલે જન પૂજ;
 સર્વ સિધ્ધિ સુરભી તર દેવા, સુકલ આજ મોહિ જન પદ સેવા. ૫
 નર હરિ નાથ કૃપા યદિ કીજે, સંત સેવ ભક્તી પદ દીજે;
 કરિ વંદન મધુ વિપિન સિધાવા, દર્શ લાભ લખી હર્ષ બહાવા. ૬
 નભ મગ ચલે પ્રબલ હર્ષાઈ, જન સન્મુખ ઉતરે સુર આઈ;
 મધુવન નિરખિ સરસ હર્ષાવા, કરિ જન દર્શ પર્મ સુખ પાવા. ૭

સર્વ સિદ્ધિ જન વંદન કીના, નિરખિ, દશા, હર પ્રેમ નવીના;
 સુર તર કામ ઘેનુ કરિ દર્શન, જન પદ ગિરે હોય અતિ પર્સન. ૮
 કૃત્ય કૃત્ય જન દર્શન પાવા, સમુજિ દાસ હરિ આપ પહાવા;
 સંત દર્શ સમ લાભ ન દૂજ, ભયે કૃતારથ જન પદ પૂજ. ૯
 દર્શન સંત રામ મુખ આવે, અમિત પાપ તન પુંજ, નસાવે;
 દર્શન સંત વૃત્તિ વૈરાગા, જગ પ્રપંચ છૂટે સખ રાગા. ૧૦

દોહા

સર્વ સિદ્ધિ સુર તર કહે, સમુજિ કરો નિજ કાજ;
 પ્રાત હોત પ્રગટહિ હરી, સર્વ સન્ને સ્થલ સાજ. ૧
 સુર શ્રી સંકલ્પકી, કરત વિચાર વિચાર;
 જેહિ પદાર્થ ઉર ચિંતવે, સહજ હોત જહાં ત્યાર, ૨

ચોપાઈ

રામ શક્તિ સિદ્ધિ સોઈ નામા, ચિતવન કરે જને સો કામા;
 વસ્તી વિપિન હોય તત્કાલા, વન મહિં પ્રગટે વસ્તિ વિશાલા. ૧
 જલમે સ્થલ પલમે પ્રગટાવે, સ્થલ જલ જલ મય તુરત દિખાવે;
 ક્ષણ મહિં દિવ્ય ભોગ ભોગાવે, ક્ષણ મહિં રાવ રંક ગતિ પાવે. ૨
 ક્ષણ મહિં રંક વિશ્વપતિ કાલાવે, ક્ષણ મહિં તર તર વાસ કરાવે;
 ક્ષણ મહિં અમિત શ્રુષ્ટિ ચિત ભાસે, ક્ષણ મહિં શુન્ય વિપિન નિર આશે ૩
 અતિ વિચિત્ર સિદ્ધી કર કર્મા, રામ કૃપા જને જન મર્મા;
 હરિ ગુર સંત ચરણ નહિ સેવા, સો નહિ લખે સિદ્ધિ કર ભેવા. ૪
 વિષ રસ વિવશ સિદ્ધિ મન લાવે, પકરિ તાહ કર નર્ક ગિરાવે;
 માયા ભોગ વિવિધ મન ભાવે, રામ ભક્તિ સત કર્મ ભુલાવે. ૫
 હો ધનવંત વિષય રસ ભોગી, ગિરે નર્ક શહ રામ વિયોગી;
 કરિ અધ કર્મ નીચ ગતિ પાવે, ચાર ખાણુ મહિ ચક્ર ફિરાવે. ૬
 રામ ભક્તિ રત જગત વિયોગી, ચિત ઉપરામ રામ રસ ભોગી;
 સર્વ ત્યાગ ચિત વૃત્તિ ઉદાસી, એસે જન સિદ્ધી પદ દાસી. ૭
 ભોગ વિવશ સિદ્ધી મન ભાવે, સો જિય અવશ્યનીચ ગતિ પાવે;
 ભોગત ભોગ પ્રીય અતિ લાગે, નિમ નિમ જીવ અધો મુખ જાગે. ૮
 વિષય આશ કાંસી ગલ ડારી, જ્ઞાન ધ્યાન તજિ નીચ અચારી;
 શાસ્ત્ર સંત શહ વેદ વિરોધી, અતિ અજ્ઞાન અકારણ ક્રોધી. ૯
 કરિ હઠ કર્મ યોગ બલ સાધી, સિદ્ધિ પાપ શહ ભયો પ્રમાદી;
 રામ ભક્તિ યિન સરે ન કાજ, અમિત કષ્ટ કરિ ભયો અકાજ. ૧૦

ટાહા

હરિહર ભક્તિ પ્રતાપ તે, સિદ્ધિ કરત સુહેત;
ભક્તિ હીન હઠ કર્મ તે, સિદ્ધિ જન્મ ફલ દેત. ૧
સર્વ સિદ્ધિ સુર તર મિલી, મધુવન કીન તયાર;
દિવ્ય ભોગ ચૌદે ભવન, સર્વ દિખાયો સાર. ૨

ચોપાઈ

મધુવન વિપિન વિવિધ વિધિ સાગ્ન, જન હિત જુરહી દેવ સમાગ્ન;
જન મન મારિ ભક્તિ રત ભારી, નિર ઇચ્છિત વિભુ ભોગ તયારી. ૧
જન અપના મન હરિ પદ દીના, વિશ્વ ચરાચર જન આધીના;
દન્દિ જીત રામ ગુણ ગાવે, હરિહર હર્ષિ દાસ દિગ આવે. ૨
સત્ય ગાથ મુનિ શાસ્ત્ર સુનાવે, રામ દાસ સૌઈ મર્મ લખાવે;
વેદ વિદિત મુનિ અમિત પુકારા, હરિહર ભક્તિ મુક્તિ નિર્ધારા. ૩
ભક્તિ હીન મુક્તી કિમ પાવે, સુજન સંત સત ગાથ સુનાવે;
સમુગ્ધિ મર્મ સુમરણ ચિત લાગા, નિજ સ્વરૂપ મહિ લીન સુભાગા, ૪
ધ્રુવ ધુનિ ધર્મ મૂલ પદ લાગી, અંતર વૃત્તિ રૂપ મય જાગી;
આતમ તત્ત્વ તાર ઈક રંગા, સ્થિર સ્વરૂપ મય ભયો અભંગા. ૫
યદ્યપિ હરિ દર્શન અભિલાષી, જ્ઞાની અંત ચહે જિમ કાશી;
ગુપ્ત મર્મ જ્ઞાની જન જાને, અગ્નિ પુરૂષ નહિ મર્મ પિછાને. ૬
ધ્રુવ જન વૃત્તિ સમજ અજ દેવા, બ્રહ્મ લોક હૈયે લખિ ભેવા;
બ્રહ્મલોક મહિ બ્રહ્મ વિલાસા, લીન સ્વરૂપ આશ નહિ ત્રાસા. ૭
બ્રહ્મલોકકા ગેલિ અધિકાર્થ, સંત સમાગમ રહત સદાઈ;
રંચ માત્ર જન હો પ્રતિબંધા, હરિ સતસંગ હોય નિર્બંધા. ૮
મૃત્યુ લોક મહિ અંત્ર ઉપાસી, પ્રણવ મંત્ર ભજિ જગત ઉદાસી;
ચૌદે લોક ભોગ તજિ આશા, કેવળ મંત્ર રટે નિજ શ્વાસા. ૯
ચિત ઉપરામ ભોગ નહિ ચલાવે, હરદમ પ્રણવ મંત્ર મન ભાવે;
મૃત્યુ પતાલ ઇન્દ્ર સુર ભોગા, મંત્ર વિહીન, લગે સમ રોગા. ૧૦

ટાહા

આખિર તક ઉત્તમ દશા, એક ભાવ રહ દાસ;
રંચ માત્ર પ્રતિબંધ તે, બ્રહ્મ લોક મહિ વાસ. ૧
અજ દર્શન સત સંગતે, પૂરણ ભયો પ્રવીન;
જીવન મુક્તી લાભ ભે, હોત બ્રહ્મમે' લીન. ૨

ચોપાઈ

પર્મ પવિત્ર બ્રહ્મ સ્થલ કહિએ, પૂરણુ દશા વાસ જાહો લહિએ;
 મલ વિશેષ દોષ નહિ જાકે, શ્વાસો શ્વાસ બ્રહ્મ રસ ચાખે. ૧
 સુર સુર પતિ હરિહર નિધિ સારી, રટે મંત્ર ઉર આશ વિસારી;
 કેવળ પ્રેમ મંત્ર તન દાસા, સૌ જન કરત બ્રહ્મ સ્થલ વાસા. ૨
 બ્રહ્મલોકતે ફિર નહિ આવે, કરિ સત સંગ સ્વરૂપ સમાવે;
 બ્રહ્મ લોક કી યહિ પ્રભુતાઈ, કરિ સત સંગ સ્વરૂપ સમાઈ. ૩
 અતિશય ગુપ્ત મર્મ યહિ ચીના, લખે સુજન જન સંત પ્રવીના;
 જાહર નીતી ધર્મ નિમાવે, અંતર નિજ આતમ દરશાવે. ૪
 નામ રૂપ માયા જડ જનની, અંતર આતમ એક પિછાની;
 ધ્યે ધ્યાતા બુદ્ધી જન ત્યાગી, નિજ સ્વરૂપ સમજ્યો બડ ભાગી. ૫
 દ્વૈત પ્રપંચ ભયો ઉર નાશા, સગૌંગ સુત્ર આતમ પરકાશા;
 દાસોહં વૃત્તિ તજિ ભાગી, સોહં તત્ત્વ તાર ઉર લાગી. ૬
 સોહં મંત્ર રટે નિજ શ્વાસા, ઉર મહિ એક સ્ફુરે નહિ આશા;
 તન મન જન અભિમાન મિટાવા, સોહં મંત્ર સહજ ઉર આવા. ૭
 સતગુર શિષ્ય ભયા ઇક રૂપા, જીવન મુક્ત બ્રહ્મ બડ ભૂપા;
 જાહર પ્રથા ધર્મ નહિ ત્યાગે, ઉરમેં આપ રૂપ મય જાગે. ૮
 આધિ વ્યાધિ જન હરી ઉપાધી, નિજ સ્વરૂપ મય પર્મ સમાધી;
 દયા દષ્ટિ વિધિ કમ કરાવે, ઉત્તમ જીવ ધર્મ મગ ધાવે. ૯
 કરહિ કર્મ પરમારથ વાદી, જેહિ મગ ધાવહિ જીવ પ્રમાદી;
 કરિ શુભ કર્મ પ્રસાદ મિટાવે, તજિ અજ્ઞાન સ્વરૂપ સમાવે. ૧૦

દોહા

વિધિવત કર્મ અનાદિકે, જ્ઞાની, કરે, ન, ત્યાગ.
 એસે ઉત્તમ પુરૂષ કો, સંગ મિલે બડ ભાગા. ૧
 કોટી જન જેહી પુરૂષકે, કર્મ કરત સત્કાર;
 ભાડત જ્ઞાન શુભ કર્મતે, સહજ હોત ભવપાર. ૨

ચોપાઈ

એસે પુરૂષ કર્મ તહિ લાગે, સુક્ષ્મ કમ ભાવ સખ ત્યાગે;
 કર્મ કરે જન ફલ નહિ આપે, પૂરણુ મત સંન્યાસ કહાવે. ૧
 જેહિ તેહિ આશ્રમ કરહિ નિવાસા, જ્ઞાની કર્મ ભોગ નિર આશા;
 પૂરણુ બ્રહ્મ રૂપ સંન્યાસી, જેહિ પદ રજ પરસત ફલ કાસી. ૨

આતમ તત્વ વૃત્તિ ભઇ લીના, વ્યાપક બ્રહ્મ સ્વતંતર ચીના;
શિવ સ્વરૂપ સમજો સંન્યાસી, વિષય વાસ કરિ પર્મ ઉદાસી. ૩
ચૌદહિ લોક વસ્તુ, વ્યતિરેકા, અન્વય બ્રહ્મ લખ્યો નિજ એકા;
દષ્ટા દર્શ વૃત્તિ નહિ દરશે, સર્ગેગ સુત્ર આતમ નિજ પરસે. ૪
સખતે શ્રેષ્ઠ દશા યહિ જનો, ભાસત દેહ વિદેહ પ્રમાનો;
પ્રણવ મંત્ર પ્રતિગંધન એકા, સત મિથ્યા જિન કીન વિવેકા. ૫
૬ અક્ષર દ્વિતીયા તજિ ભાગા, સોહં મંત્ર અર્થ અનુરાગા;
વ્યાપક બ્રહ્મ સદા શિવ રૂપા, સો મેં મેં સો અજગ અનૂપા. ૬
સોહં મંત્ર અર્થ યહિ જના, આપ આપ મહિ આપ સમાના;
ધ્યે ધ્યાતા દાકર નહિ દાસા, ચંચિત કર્મ કીન જિન નાશા. ૭
જેહિ જન રંચ નાધિ પ્રતિગંધા, જીવન મુક્ત ભયે નિરંધા;
દીપ જ્યોતિ સમ સડજ સમાવે, હરિદર અજ જિનકે ગુન ગાવે. ૮
બ્રહ્મ ભૂત અવધુત સગાધા, યદ્યપિ ધર્મ કર્મ નહિ બાધા;
જાદર ભકિત કર્મ તન દાસા, ઉર મહિ એક કર્મ નહિ આશા. ૯
જાદર નિત્ય કર્મ કરી પૂરણુ, ઉરમેં આતમ દષ્ટિ સૈપૂરણુ;
ચેહિ ગતિ ગૂઢ મૂઢ નહિ જને, સર્વ ત્યાગિ, કોઈ સંત પિછાને. ૧૦

દોહા

ચેહિ ગતિ ગૂઢ અનાદિકા, ધ્રુવ જન લીની સાજ;
બ્રહ્મ લોક મેં મર્મ લખ, હંપે સર્વ સમાજ. ૧
ઐસે જન જગ અવતરે, કરન વિશ્વ પ્રતિપાલ;
હરિદર પ્રગટે હેત જિન, ગો રક્ષક ગોપાલ. ૨

ચોપાઈ

અજ સમાજ હંપે સખ જાની, ગુપ્ત ગાથ જન મર્મ પિછાની;
અજ નિજ. મુખ, જન કરત બડાઈ, ઐસે જન જગ :કો સુખદાઈ. ૧
જાદર નીતી કર્મ નિભાવે, અંતર આતમ એક લખાવે;
જાનીકી ગમ જનત જાની, ગુપ્ત મર્મ નહિ લખે અજાની. ૨
ઐસે સંત હરી અવતારા, ધર્મ નીતિ મર્યાદ સુધારા;
જેહિ જિય જન લક્ષણુ ઉર ધરહી, કરિ નિજ કાજ અપર દુઃખહરહી. ૩
જન સ્વભાવ ધરહી જન સુરા, જન્મ મરણુ જિય જરે ઐકુરા;
શુભ ગુણુ સંત અપન મુખ ગાવે, પ્રબલ, પુંજ, તન તાંપ નસાવે. ૪

સંત સંત સમ અપર ન આવે, સંત સંત સમ સંત કહાવે;
 અંત જન્મ જગ સંત પ્રમાનો, બ્રહ્મ સદેહ સંત કરિ જાનો. ૫
 અસ જન દર્શ હર્ષ હમ ભારી, દિવિષદ,^૧ હરિ હર્ષિત ત્રિપુરારી;
 ધ્રુવ તપ પ્રગલ પૂર ભો આજ્ઞ, પૂરન કરન ચહત જન કાજ્ઞ. ૬
 હરિ હર અજ સુર સર્વ સમાજ્ઞ, જન મુખ્ય પ્રગટ હોય હમ આજ્ઞ;
 ધ્રુવ ધરિ ધ્યાન અચલ અબધૂતા, જન હરિ આજ જગાવહિ સૂતા. ૭
 હરિ દર્શન હિત ધ્રુવ હહ ભારી, દર્શ દેદિ જન દેવ મુરારી;
 આશ નાશ કરહિ વિભુ નાથા, નિજ જનકો પ્રભુ કરહિ સનાથા ૮
 પ્રાત હોત પ્રગટહિ મધુવનમે, હરિજન પ્રેમ રેકે નહિ તનમે;
 પશુ પક્ષી મધુ વિપિન અપારે, જન અજનન મુક્તિ લે સારે. ૯
 હરિ હર દર્શ લાભ સખ પાવહી, પાપ તિમિર રૂપિ દર્શ વિલાવહિ;
 હરિ હર અજ જન દર્શ દિખાવે, બિનહિ પ્રયાસ મોક્ષ પદ પાવે. ૧૦

દોહા

નિજ સ્વભાવ ત્યાગે નહી, પારસ અનલ કરર;
 જન અજને સ્પર્શતા, નિજ ગુણુ વેત જરર. ૧
 જન હરિ હર અજ દર્શ તે, પ્રગલ પાપ હુવ નાશ;
 પામર તે પંડિત બને, હોય હરી હર દાસ. ૨

ચોપાઇ

અજ હરિ મર્મ સમજ શિવ સ્વામી, ભયે પ્રેમ વશ નાથ નમામી;
 પ્રેમ વિવશ બોલે શિવ જાની, ભક્ત પ્રિયે સુતપ્રિયા ભવાની. ૧
 ધ્રુવ હરિ ધ્યાન અમર પદ પાવા, યદ્યપિ મમ દર્શન ચિત ચલાવા;
 બ્રહ્મ સ્વરૂપ ભયો નિર્જાની, લીન રૂપ જહાં લાભ ન લાની. ૨
 સર્વ જીવ ચાહત કલ્યાના, યા સમ અપર કવન જન દાના;
 હરિહર ભક્તિ પ્રગટ ચહે દાસા, જોહિ હિત હરિ દર્શન અભિલાષા. ૩
 યહિ અતિ ગૂઢ મર્મ કો જાને, પર ઉપકારી સંત પિછાને;
 સર્વ જ્ઞાનિ, મત એક ભવાની, પ્રગલ પ્રેમ મોહિ મર્મ પિછાની. ૪
 ધર્મ તરૂ ધ્રુવ યહિ મત ધારા, હરિ અજ હમ ઉર અધિક પિયારા;
 ગુપ્ત મર્મ જ્ઞાની જન જાને, સર્વ વિશ્વ નિજ રૂપ પિછાને. ૫
 સંત સમાન કવન ઉપકારી, વિશ્વ ચરાચર નીતિ સુધારી;
 ધરિ નરદેહ ત્યાગ અથ કર્મા, ધારત શીશ સનાતન ધર્મા. ૬

ધન્ત્રિ પ્રાણુ જીતિ મન રાગા, સત મિથ્યા દ્વય કીન વિભાગા;
 સોહં બ્રહ્મ સ્વતંતર યોગી, જીવન મુક્ત બ્રહ્મ રસ ભોગી. ૭
 ચઘપિ મમ ભક્તી નહિ ત્યાગત, યાતે પ્રીય પ્રાણુ સમ લાગત;
 બ્રહ્મ સદેહ વિદેહ પિછાનો, હમતે ઉમા અધિક જન જાનો. ૮
 ઐસે સંત કિરિટ કહિએ, જિનકે દર્શ હર્ષ હમ લહિએ;
 ઉમા આજ ઉત્સવ અતિ ભારી, મધુવન પગરેલિ દેવ મુરારી. ૯
 સુરપતિ સુર અજ હમ તુમ સારે, પ્રગટ હોય હરિ ભક્ત નિહારે;
 સંત સમાગમ સમ સુખ નાહી, અપર વિશ્વ સુખ અલ્પ સદાઈ. ૧૦

દોહા

પરમ લાભ સત સંગકો, લેત મુજન જન સાર;
 શ્રવણ મનન નિદિધ્યાસ કર, સહજ હોત ભવપાર. ૧
 ઉમા સમાગમ સંત હિત, મધુવન જુરલિ સમાજ;
 સ્વચ્છ બુદ્ધિ સ્થિર રાખકે, પ્રગટ લેહુ ફલ આજ. ૨

ચાપાઈ

કૃપાનાથ શિવ બ્રહ્મ સ્વરૂપા, ભયે પ્રેમ વશ અજળ અનૂપા;
 સંત સમાગમકી પ્રભુતાઈ, સો શિવ જનનત મર્મ સદાઈ. ૧
 સત સંગતિ સમ સુખ નહિ દૂગ, શિવ સર્વજ પ્રગટ જોહી મુઝા;
 કરિ સત સંગ સ્વરૂપ લખાવે, જીવન મુક્ત લાભ જિવ પાવે. ૨
 ગિન સતસંગ સ્વરૂપ ન જાને, અમિત કર્મ કરિ હોત હેરાને;
 ગુપ્ત ગાથ જનનત શિવ સ્વામી, ભયે પ્રેમ વશ નાથ નમામી. ૩
 ઉમા પ્રેમ કહા કહું બખાની, સર્વ શક્તિ મમ માતુ ભવાની;
 ધનકી કૃપા મિલલિ સત સંગા, દયા દ્રષ્ટિ કર રૂપ અભંગા. ૪
 ધ્રુવ હિત પ્રેમ ભયો ઉર ભારી, સંત સમાગમ મર્મ વિચારી;
 સર્વ તીર્થ ઉર પ્રેમ પ્રકાશા, પ્રાત હોત નિરખલિ દાસા. ૫
 સંત સમાગમ સુરસરિ ધારા, જન્મ પાય જાવલિ નિર ધારા,
 હરિ હર અજ ત્રય દેવ દિનેશા, પ્રગટ ભક્ત કરહી, ઉપદેશા. ૬
 દેવ દર્શ કરિ સંત સમાજ, જરહિ પાપ સુધરલિ સખ કાજ;
 કોટિક કષ્ટ કરે જન કોઈ, યા સમ લાભ કવન પુન હોઈ. ૭
 હરિહર કૃપા જાને યહિ કાજ, મિલે સુલભ જોલિ સંત સમાજ;
 પ્રાત હોત મધુ વિપિન સિધાવે, જીવન મુક્ત લાભ સખ પાવે. ૮
 તીરથ સવ યેહિ મત સ્થાપા, સુરસરિ સંગ હરહિ સખ પાપા;

સંત સમાગમ ગંગ તરંગા, સ્પર્શી હોવત જીવ અભંગા. ૯
કરિ સત સંગ ધરહિ હરિ ધ્યાના, પ્રથા યુક્ત ઉપજે ઉર જ્ઞાના;
ઉંચ નીચ જડ જંગમ તરહી, જો જિયે સંત સમાગમ કરહી. ૧૦

હોહા

સાર સાર વિવેક જિવ, સત સંગત કરિ હોહિ;
સત આતમ મિથ્યા જગત, સમજી સંત નિર્મોહી. ૧
અતિ અવિત્ર મત પ્રબલ યહ, ધ્રુવ ઉર બેઠો ધાર;
જન દર્શન નર સુર ચહે, ધન્ય સંત અવતાર. ૨

ચોપાઈ

દેવ દેવ પતિ હર્ષ બહાવા, પ્રગટ હોન મધુ વિપિન સુહાવા;
જન દર્શન સત સંગ સુહાવત, યાતે પ્રગટ હોન સમ ચહાવત. ૧
હરિ અજ અપનો જન જની, પ્રગટ હોન ચાહત સુખ ખાની;
ધ્રુવ હરિ દર્શન આશ કરારી, પૂરણ કરન ચાહત અધારી. ૨
હરિ હર જન પર કૃપા વિશેષા, જન ઉર ત્રાસ લખે નહિ લેશા;
હરિ હર જન સમપ્રીય ન કોહી, જન હિત તન ધારત નિર્મોહી. ૩
ભગવદ્ ભક્ત ભક્તિ રસ એકા, હોત વિલગ નહિ કીન વિવેકા;
ભક્ત ભક્તિ કરિ રામ રિઝાવે, ભગવદ્ ભક્તિ વિવશ પ્રગટાવે. ૪
જન હરિ ભક્તિ કરત મન મારી, જન સન્મુખ રહે દેવ મુરારી;
સર્વ ત્યાગ હરિજન હરિ ધ્યાવે, હરિજનકો નિજ ધામ પહાવે. ૫
જન જગ ભોગ વૃથા કરિ જનને, રામ ભક્તિ રસ સરસ પ્રમાને;
રામ મંત્ર પ્રિય અપર ન આશા, સ્વપ્ન માત્ર જગ વૃત્તિ ઉદાસા. ૬
એસે સંત રામ મન ભાવે, ધરિ સ્વરૂપ જન સન્મુખ આવે;
નિર્ગુણ નાથ સગુણ તન ધારે, ધર્મ પ્રથા જન કાજ સુધારે. ૭
ધર્મ સનાતન નીતિ અનાદી, સુજન લખે નહિ લખે પ્રમાદી;
નિયમિત્ત સૃષ્ટિ રચી કરતારા, ધર્મ નીતિ અપને કર ધારા. ૮
સમય સમુજિ હરિ કાજ સુધારે, નરહરિ નિયમ ન તને લગારે;
જીવ ચરાચર વિશ્વ મઝારા, તન મન ક્રિયા સાક્ષિ કરતારા. ૯
જો જો કર્મ જીવ જોહિ કરહી, અવશ્ય દેસે દેસ કાહુલન ટરહી;
ધર્મ પ્રથા વિધિ વેદ બખાની, ધ્રુવ સમ મર્મ લખે શુધ પ્રાની. ૧૦

હોહા

ધ્રુવ તપશ્યા, ખટ, માસકી, રામ કૃપા ભમ પૂર;
હરિ હર અજ વ્યાપક પ્રભુ, પ્રગટહિ આજ જરૂર. ૧

ભય હરતા કરતા વિભૂ, ધરતા ધર્મ સુધીર;
અનુસરતા જન ઇચ્છા જ્યું, ભરતા હર ભવ ભીર.

૨

ચોપાઈ

હરિ હર દેવ અમર સુખ દાતા, ભેદી ભક્ત ભક્તિ ચિત રહાતા;
ભક્તિ લતા ફલ જ્ઞાન કહાવે, હરિ હર કૃપા પ્રેમિ જન પાવે. ૧
જ્ઞાનવાન ભક્તી નહિ ત્યાગે, માત તાત સમ વિશ્વ સુભાગે;
હરિ હર અજ ત્રય દેવ કહાવે, નિજ સ્વરૂપમે લીન રહાવે. ૨
દ્રષ્ટા દેવ અજર અવિનાશી, ત્રિમુણુ તાપ કરિ નાંચ ઉદાસી;
અર્ધ નીદ્રા ઉપરામ અનાદી, સ્વયં રૂપ મય પર્મ સમાધી. ૩
સર્વ શક્તિ વ્યાપક ધન નામી, સર્વ સાક્ષિ સખકે શિર રવામી;
યદ્યપિ ધર્મ સનાતન ધારે, પ્રથા યુક્ત જગ કાજ સુધારે. ૪
સત્વ રજ્જે તમ નામ ધરાવે, પ્રથા કર્મ મય ભેદ ન લાવે;
નિત્ય કર્મ સમજત નિજ કર્મી, નીતિ યુક્ત સંભાળત ધર્મી. ૫
સુક્ષ્મ સ્થૂળ મર્મ દ્વય રૂપા, વિધિ નિષેધ દ્વય તર્ક અનૂપા;
સર્વ સાક્ષિ કર્તા મમ દેવા, વિતરક તર્ક લખે સખ ભેવા. ૬
સર્વ કર્મ સાક્ષિ ફલ દાતા, વિધિ નિષેધ કાઉ કરહિ સુહાતા;
નિજ નિજ કર્મ ગતી નહિ ત્યાગે, ઉભય પક્ષ આતમ અનુરાગે, ૭
કરતા જગત અકરતા આદી, જ્ઞાની લખે ન લખે પ્રમાદી;
જડ ચેતન દ્વય પક્ષ અનાદી, સમુજિ સંત ચિત પર્મ સમાધી. ૮
ચેતન કહૂ કહ્યો નહિ જાવે, જડ ચેતન બિન કહા કરાવે;
યાતે અકથનીય કહ માયા, સમુજિ મર્મ ચુપ ચાપ રહાયા. ૯
બ્રહ્મ અવાચ્ય કહત પદ યોગી, રૂપ લીન આતમ રસ ભોગી;
યદ્યપિ ભક્તિ ભાવ નહિ ત્યાગે, કરે કર્મ આતમ મય જાગે. ૧૦

“ મધુવન કાંઠ સંપૂર્ણ ”

“ હરિ કાંડ પ્રારંભતે ”

દોહા

ત્રિગુણ દેવ પતિ વિશ્વ કે,	નિજ ગુણ કરે ન ત્યાગ;	
અહ્મ રૂપ પ્રકૃતિ પરે,	તાહ ભજે બહુ ભાગ.	૧
હરિ હર ભક્તિ પ્રતાપ તે,	મિલે અહ્મ પદ શેષ;	
જ્ઞાન પાપ ભક્તી રતા,	યહિ જનકો આદેશ.	૨
ધ્રુવ તપસી ખટ માસમેં,	ભયો અહ્મ, મય, લીન;	
ભક્તી ગુણ ભૂલ્યો નહી,	હરિ હર જન આધીન.	૩
ચાતક, મીન ચકોર ઇમ,	હરિ દર્શન ધ્રુવ આશ;	
પ્રગટ હોન ચાહત પ્રભુ,	સમજિ મર્મ પ્રતિપાત્ર.	૪
સાત સમય શુભ લગ્નમેં,	કરન ભક્તિ પ્રતિપાલ;	
ધર્મ વધારન નરહરી,	પ્રગટ ભયે તત્કાલ.	૫

ચોપાઇ

અકરણ કરણ ધરન શ્રુતિ સેતું,	મધુવન પ્રગટ ભયે જન હેતુ;	
નિર્ગુન, નાથ સગુન તન ધારા,	અહ્મ જ્યોતિ તન તેજ અપારા.	૧
હર અજ પ્રગટ ભયે તત્કાલા,	દયા દ્રષ્ટિ જન પર્મ કૃપાલા;	
હર અજ ઉભય ચરણ હરિ વંદા,	છાપ્ટ દેવ લખિ પર્મ અનંદા.	૨
અન્યો અન્ય કીન ત્રય વંદન,	એક સ્વરૂપ અભય નિર્મલન;	
ધ્રુવ જન દશા નિરખિ જગભૂપા,	ભયે પ્રેમ વશ અજય અનૂપા.	૩
પંચ વર્ષ તન તત્ત્વ અરાધા,	સખતે શ્રેષ્ઠ કહણુ તપ સાધા;	
ત્વચા માત્ર તન હાડ દકાવા,	રકત માંસ સખ અંશ સુકાવા.	૪
જટા શીપ રજ લગી અપારા,	હરિ અજ હર અપને કર ઝારા;	
કરણા વશ હરિ અજ ત્રિપુરારી,	નિજ જનકો તન નયન નિહારી.	૫
પરસત તનુ મજ્જન કર લાગે,	જિમ જિમ વિરહ અધિક ઉરજાગે;	
અજ કર્તા વૃત્તી કરિ દેખા,	યોગ યુક્ત શંભુ જન પેખા.	૬
દયા દ્રષ્ટિ કરિ ઉર હરિ લાવા,	પ્રગલ્ભ કષ્ટ લખિ પ્રેમ બઢાવા;	
રમા, અહ્મતિય, શૈલ કુમારી,	ચક્રિત ચિત બહુ પ્રેમ નિહારી.	૭
સુર સુર નાથ તીર્થ નિધિ સારે,	સમુજિ સમય સુપ રહે બિચારે;	
સર્વ સિધ્ધિ સુર તર સુર ગાધ,	ઉમગે અથગ પ્રેમ ગતિ પાઈ.	૮

વિપિન દેવિ મહિલા તન ધારી, રહે ચિત્રવત સમય નિહારી;
 સર્વ દેવ દુષ્ટા ત્રય કાલા, સમુજિ મર્મ ઉર પ્રેમ વિશાલા. ૯
 દેવિ દેવ સખ વિરહ અપારી, ધન્ય ભક્ત ધ્રુવ કરનિ તુમ્હારી;
 કડકડ, હાડ યાત્ર તન જનકો, નાડી પ્રાણ કીન સ્થિર મનકો. ૧૦

દોહા

જનતનમજ્જન માંસ મય, સુક્ષ્મ તન સખ દેવ;
 વિરહ વિવશભય ૧નિરખિ જન, સમુજિ ભક્ત ગુણુભેવ. ૧
 હરિ હર અજ માયા પરે, સર્વ સાક્ષિ કરતાર;
 ભક્તિ વિવશ જન ત્રાસ લખ, ઉમગ્યો પ્રેમ અપાર; ૨

ચોપાઈ

જનતિ વરણ તન ગિને ન કોઈ, પ્રેમ ભક્તિ વશ હરિ હર હોઈ;
 સર્વ દેવ ભક્તી રસ ભાવા, વિરહ વિવશ લોચન જલ છાવા. ૧
 વિપિનદેવિ સુર નારિ સયાની, ભક્તિ ભાવ વશ વિરહ ભવાની;
 સાવિત્રી લક્ષ્મી જન પેખી, સમુજિ મર્મ ઉર વિરહ વિશેખી. ૨
 લખિ અવસર હરિ સમય પિછાની, શિવ સન વિનય કીન મૃદુયાની;
 જય વ્યાપક જય વિશ્વ વિહારી, મમ દુષ્ટા જય હોહુ તુમ્હારી. ૩
 જય કરતા ધરતા જગ હરતા, અજર અમર વિભુ સર્વ સમર્થા;
 યોગ ભોગ મુક્તી ફલ દાતા, હરિ હર ભક્તિ સહજ જન પાતા. ૪
 તવ પદ ભક્તિ કીન ધ્રુવ દાસા, અહ્મરંધ્ર મહિ કીન નિવાસા;
 સર્વ યોગ કર્તા તુમ દેવા, નાડી ચક્ર લખો સખ ભેવા. ૫
 ભક્ત જગાય કૃતારથ કીજે, ધરિ શિર લાથ અભય વર દીજે;
 પરમ પ્રેમ વશ ભઈ સુર નારી, સમુજિ મર્મ ધ્રુવ દેવિ દુઃખારી. ૬
 પ્રેમ વિવશ સુખ આપ રહાવા, મનુ કરણા રસ તન ધરિ આવા,
 સર્વ હૃદય શાંતી સુખ આવે, કૃપાનાથ શિવ ભક્ત જગાવે. ૭
 જગે ભક્ત સર્વ સુખ ભારી, કરિએ કૃપા દેવ ત્રિપુરારી;
 સુરિ હરિ વચન શંભુ મન હારી, સુર દુમ સુમન વ્યોમ મગ વર્ષા. ૮
 સમય સમજ અજ કહ કરગ્નેરી, અરજ યહી, વૃષભ ધ્વજ, રમેરી;
 ભક્ત જગાય કૃતારથ કીજે, સર્વ સાક્ષિ અવસર લખિ લીજે. ૯
 તુમ, સમ, અપર, યોગ કો જાણે, અજર અમર રસ કિમ કરિ માણે;
 યોગી યોગ કલા કોઉ પાવે, કૃપા દૃષ્ટિ શિવ આપ લખાવે. ૧૦

દોહા

બાલક યોગી દાસ ધ્રુવ, તવ પ્રતાપ તપ પૂર;
પરમ સમાધી પ્રાણ સ્થિર, રૂપ મૌન ભરપૂર. ૧
યદ્યપિ દર્શન લાલસા, હરિ હિત હર્ષ અપાર;
જન જગાય મન શાંત કરે, સમુજ સમય યહ સાર. ૨

ચોપાઇ

સુનિ અજ વિનય શંભુ હર્ષાવા, પ્રથા યુક્ત પ્રિય વચન સુનાવા;
જય હરિ અજ તવ વિનય ગડાઈ, અગમ ભેદ જનત કોઉ નાઈ. ૧
વિમલ વિવેક વિશ્વ ઉર વ્યાપી, અગમ અગોચર મર્મ અમાપી;
તુમ કરિ ભેદ લખે કોઉ કૈસે, લખે ન તાત જન્મ સુત જૈસે. ૨
અમિત કર્મ કરિ જૈકે હારી, જે કોઉ લખે સો કૃપા તુમારી;
ધ્રુવ ધરિ ધ્યાન દર્શ હરિ ચલાવા, અત્તરંધ્ર મહિ વાસ કરાવા. ૩
લીન સ્વરૂપ અચલ ભો ભારી, ઇષ્ટ દેવ હરિ કૃપા તુમારી;
માયા જનિત પ્રપંચ અપારા, જિન હરિ કૃપા પરે કો પારા. ૪
માયા તર્ક સહજ, સ્ફુરિ, આવે, જ્ઞાન ધ્યાન પ્રિય ભક્તિ ભુલાવે;
જન પર કૃપા કરે હરિ દેવા, એકા બ્રહ્મ જીવ લહુ ભેવા. ૫
તન લગિ વૃત્તિ રહે ઈક ધારા, ઇષ્ટ દેવ ઉપકાર તુમારા;
જ્ઞાન પાય ભક્તી નહિ ત્યાગે, જેહિ સમ કો જગ ભક્ત સુભાગે. ૬
વિધિવત કર્મ કરે સોઈ જ્ઞાની, કરે ન ધર્મ પ્રથા મય લાની;
યે ધ્રુવ દર્શ ચહે હરિ દેવા, સો અજ પ્રગટ લખે સખ ભેવા. ૭
ધ્રુવ ત્રય દેવ સત્ય પદ દાસા, યદ્યપિ હરિ દર્શન અભિલાષા;
અમિત કોટિ યુગ પ્રથા અનાદી, ઇષ્ટ પ્રિયે સો જુરે સમાધી. ૮
સત્ય સત્ય સિદ્ધાંત હમારા, ઇષ્ટ પ્રીય મોહિ અધિક પિયારા;
નિજ કુલ પ્રિય લગે સખ કાહૂ, યદ્યપિ અધિક તાત સન ભાહૂ. ૯
સતિકો પતિ કુલ સમ પ્રિય તાઈ, યદ્યપિ પતિ સમંધ અધિકાઈ;
જ્ઞાની ઘટ ઘટ બ્રહ્મ પિછાને, યદ્યપિ ઇષ્ટ વિશેષ અખાને. ૧૦

દોહા

જહિ તરવર જહાં કલ લગે, રસ પાવત તહાં પૂર;
તર ત્યાગે જલમે ગિરે, હરસત નિરસ જરર. ૧
ધ્રુવ સ્વરૂપ નિશ્ચય કિયો, તોહુ હાર દર્શન આશ;
પૂરણ ભક્તી દેક લખ, પ્રિય લાગત મોહિ દાસ. ૨

ચોપાઇ

યાતે નાથ કૃપા યહિ કીજે, ભકત જગાય દર્શ હરિ દીજે;
 જોહિ જન પ્રાતિ ઇષ્ટ પદ લાગી, યા સમ અવર કવન બડ ભાગી. ૧
 ઇષ્ટ દેવ પદ પ્રેમ અપારા, જોહિ જન તરન સુદામ સંસારા;
 ઇષ્ટ દેવ પદ પ્રીતિ અખંડા, માયા ત્રાસ ન કરત પ્રત્યંડા. ૨
 ઇષ્ટ દેવ ઉરમે વિશ્વાસા, સો નહિ દુખી હોત પ્રિય દાસા;
 દેવી દેવ ઇષ્ટ ઉર લાવે, એકહિ રામ સર્વ થટ પાવે. ૩
 જિનંદા ઇષ્ટ પ્રિયે જો લાગા, ભક્તેહિ ભજે જિવ સદજ સુભાગા;
 પત્ર ફૂલ ફૂલ શાખ અનેકા, યદ્યપિ સદજ મૂલ તર એકા ૪
 તરવર સમ ગુણુ નામ અપારા, યદ્યપિ રમા રામ વિસ્તારા;
 યહિ પ્રકાર ધ્રુવ હરિ પદ ચલાવત, યાતે દાસ ન ભકત જગાવત ૫
 યાતે નાથ હર્ષ હરિ લાઇ, કરહુ કૃત્ય નિજ દાસ જગાઈ;
 કૃપા સિંધુ હરિ દેર ન કીજે, લખિ ધ્રુવ મર્મ હૃદય મમ છીજે. ૬
 ઇષ્ટ દેવ કહા કહૂં બહોરી, હરિ વ્યાપક જનત સખ મોરી;
 લખિ ઉર મર્મ વિરહ ઉર ભારી, કહાં લગ નાથ રહું મન મારી. ૭
 કૃપાનાથ કહા કહું વિવેશા, તુમતે મર્મ છુપે નહિ લેશા;
 વિનય કરત શિવ વિરહ અપારી, પુલકિ ગાત લોચન ભરિ વારી. ૮
 શિવ સર્વજ્ઞ મોહ નહિ લેશા, અપને જન પર કૃપા વિશેષા;
 હરિહર અજ નિજ ભકત સુલાવે, જ્યું સુરભી સુત હિત હરપાવે. ૯
 ધ્રુવ તપ ભજન ભક્તિ ઈક ધારા, સમુજિ મર્મ શિવ પ્રેમ અપારા;
 ભજન ભક્તિ શિવ ઇષ્ટ સુલાવે, નિશ્ચલ ભકત શંભુ મન ભાવે. ૧૦

દોહડા

ઇષ્ટ હેત શંકર ગિરા, સુન હોં સુર ભૂપ;
 ઇષ્ટ ભાવ સખંદા પ્રિયે, જોહિ જોહિ રૂચી અનૂપ. ૧
 સુર સુરપતિ નર, નારિ જે, કરન ચહે નિજ કાજ;
 ઇષ્ટ ભક્તિ વેરાગ સમ, પ્રથમ સજે યહિ સાજ. ૨

ચોપાઈ

અચલ ઇષ્ટ બોધે ત્રિપુરારી, દેવિ દેવ સુન ભયે સુખારી;
 તીરથ સર્વ સુની શિવ આની, ભયે પ્રેમ વશ મર્મ પિછાની. ૧
 સર્વ ઇષ્ટ સાક્ષી ઈક દેવા, સુજન સંત જનત યહિ ભેવા;
 ઓ દેવી ઓહિ દેવ મનાવે, ઓહિ હરિહર અજ ધ્યાન લગાવે. ૨

કોઉ ગુર ભક્ત ઇષ્ટ ગુર માને, વ્યાપક બ્રહ્મ ગુર કરી જાને; ૩
 ગુર ઉપદેશ પ્રજલ વિશ્વાસા, ત્રણુવ મંત્ર ઉચરત નિજ શ્વાસા.
 કોઉ નિજ માત તાત પદ શેવા, રમા રામ સમ સમજ સુભેવા;
 કોઉ પતિવ્રતા ઇષ્ટ પતિ જાને, હરિહર અજ સમ પતી પ્રમાને. ૪
 સગાડી ટેક એક ફલ દાતા, ભક્ત આશ સોઉ સુફલ ફલાતા;
 સુર તર સમ જન ઇષ્ટ કલાવે, જૈસી આશ કરે સોઈ પાવે. ૫
 અપની આશ ફલે ફલ સારે, સત મિથ્યા કોઉ પ્રથમ વિચારે;
 ફલે સુફલ ફિર ક્યા પરતાવે, વૃથા શોચ, કરિ, ક્યું દુખ પાવે. ૬
 સગ શિર ઇષ્ટ રામ સુખ ધામા, યાતે સુફલ ફલે સગ કામા;
 ગુપ્ત મર્મ જ્ઞાની જન જાના, સુખમય સોવલિ પરમ સુજના ૭
 ઇષ્ટ મર્મ જનત શિવ યોગી, નામ મગ્ન આતમ રસ ભોગી;
 સર્વ ત્યાગ છક ઇષ્ટ મનાવે, પ્રેમ મગ્ન અગ્નવૃત રલાવે. ૮
 પ્રેમ મગ્ન હરિસમુજિ ગિરીશા, વાર વાર વહે પદ ઇશા;
 શિવ આત્મા હરિ નિજ ધારિ, ભક્ત જગાવન કીન તયારી. ૯
 પિતાંજર કર ધ્રુવ તન ઝારા, ભક્ત ભાવ લખિ પ્રેમ અપારા;
 જન કર પકર ગોદ મહિ લીના, હૃદય લગાય શીશ કર દીના. ૧૦

દોહડા

હરિ સમ કો માતા પિતા, હરિ સમ કો પરિવાર;
 આખિરમે જન ગોદ લે, તરજિ કરત ભવપાર. ૧
 વેલ વશ વિકલ વિદેહ હરિ, ધ્રુવ નિજ ગોદી લીન;
 અભય વચન ઉચરત ભયે, જનગણ ભક્ત પ્રવીન. ૨

ચોપાઇ

નરહરિ નાથ ભક્ત પિતુ માતા, જન હિત પ્રેમ ન હૃદય સમાતા;
 ભક્ત પુત્ર જનગણ મમ ભાઈ, ઉચરણ વચન હોય સુખદાઈ. ૧
 વિશ્વ ચરાચર મમ સુખ રૂપા, ભક્ત ભીડ મોદી કષ્ટ અગ્નપા;
 સુક્ષ્મ સ્થૂળ અશુર અરિ વંકા, જિન કર મારન જરા ન શંકા. ૨
 નિમિત્ત નિત્ય ધાર અવતારા, ઉભય યુક્તિ ખલ હણું અપારા;
 યદ્યપિ કષ્ટ જરા નહિ ધારે, પ્રજલ કષ્ટ જન કષ્ટ નિહારે. ૩
 અપર કષ્ટ જન હેત વિશાલા, જિનકો નાશ કરે તતકાલા;
 જન હન્દ્રિય અપનો મન મારે, વિષય વાસ તન આશ વિસારે. ૪
 સુખમય ભોગ આદિતન મનકે, સર્વ વિહાય ગસે મિથ વનકે;

પ્રેમ ભક્તિ વશ રામ ઉચારે, શિવ પદ શેષ સમજિ નિરધારે. ૫
 ભૂખ પિપાસ આશ તન ત્યાગી, રટે રામ પ્રિય પરમ વિરાગી;
 તન અસ્થૂલ અન્નમયકોશા, જિનકો સંત ગિને નહિ લેશા. ૬
 સુક્ષ્મ પુષ્ટ ઇન્દ્રિ રસ ભોગી, જન આશા તજ રહત વિયોગી;
 તનકો અન્ન અહાર ન દેવે, મનકે વિપય ભાગ હરિ લેવે. ૭
 સુક્ષ્મ સ્થૂલ ઉભય તન ત્રાસે, ભજન ભક્તિ મય લીન નિરાસે;
 કોટીક સુર સતી કહિનાઈ, જન સમ કષ્ટ કરે કો ભાઈ. ૮
 સુર સતી અભિલાપ ન જાવે, સુજન ભજન વશ આશ જરાવે;
 સુર સતી જગ જન્મ ધરાવે, સંત શ્રેષ્ઠ શિવ રૂપ સમાવે. ૯
 સુર સતી મન અતિ અભિમાના, સંત ભક્તિ વશ પર્મ નિધાના;
 સુર સતી ઉર લર્પ વિપાદા, રામ રૂપ જન તજ્યો પ્રમાદા. ૧૦

ટાહા

જન તન મનકો ત્રાસ દે, નિજ મન હરે પ્રમાદ;
 જીવન મુક્ત યથારથિ, સર્વ શિરોમણિ સાધ. ૧
 ધર્મ હાનિ જન કષ્ટ તજ, જન દુઃખ સહ્યો ન જાય;
 ઉભય પક્ષ અનિશય પ્રગલ્ભ, કરિએ કવન ઉપાય. ૨

ચોપાઈ

જગ જગ ધ્રુવ દેર ન કાળે, લખિ તવ ત્રાસ હૃદય મમ છીજે;
 અતિશય કષ્ટ ભઈ સુત ભારી, લઘુ તન તવ સમ કો તપ ધારી. ૧
 જાની ભક્ત વિશેષ પિયારા, સત્ય સત્ય નિજ રૂપ દમારા;
 જનકો હરિ ચહ કરન સનાથા, ભક્ત ભાડ ભજન વિભુનાથા. ૨
 જિનકો નામ લેત અથ નાશા, સો હરિજન હિત પરમ હુલાસા;
 જન શિર હાથ ધરે અપ્રહારી, ધ્રુવ જાગ્યો મુખ રામ ઉચારી. ૩
 સર્વ દેવ દેવી મન લર્પા, પુણ્ય વૃષ્ટિ નભ મારગ વર્પા;
 હર અજ લર્પ ભયો ઉર કેસે, ગિછુરે તાત મિત્રે સુત જંસે. ૪
 પૂરણ દશા પુત્ર ધ્રુવ બાલા, ગરક અભય મુખ પરમ રસાલા;
 પ્રાણ અપાન ગતી જિન પાઈ, હરિહર કૃપા સહજ મુખદાઈ. ૫
 અક્ષરંધ્ર કીના જિન વાસા, વિશ્વ ભોગ કરિ ભયો ઉદાસા;
 અર્ધ નિદ્રાવત જાગ્યો ભક્તા, ધ્યાન રચી વૃત્તી આશકતા. ૬
 રામ મંત્ર શ્વાસા હુનિ ધારા, પ્રગલ્ભ પ્રેમ વશ નયન ઉધારા.
 નિરખિ દેવ મનમેં લર્પીવા, સુર પ્રપંચ ઉરમેં સ્ફુરિ આવા. ૭

સુર પ્રપંચ કરિ ભક્તિ ભુલાવે, નરતન રતન લાભ મોહિ જાવે;
 રામ ભક્તિ બિન જીવન કેસા, પ્રેત પિયાચ પશ્ચ તન જૈસા. ૮
 નિર્જન વિપિન કહા યહ ત્યારી, અજ્ઞાન સ્વરૂપ અમિત નરનારી;
 દિવ્ય ભોગ અમરાવતિ ભાસે, સુર પ્રપંચ કીનો નિર આશે. ૯
 જય હરિ હર અજગુરુ મમ દેવા, મેં અજ્ઞાત લખું નહિ ભેવા;
 દુઃખી દીન લઘુ દાસ તુમારો, કૃપાનાથ હર કષ્ટ હમારો. ૧૦

દોહા

ધ્રુવ પ્રવીણ પૂરણ દશા, યદ્યપિ ડર્યો કુસંગ;
 કુશલ જ્ઞાન ભક્તી ચહો, કરિએ સદા સુસંગ. ૧
 ગુરુ નારદ, યહાં, આયકે, કહે કહું સો કામ.
 પ્રાણ તજું પ્રણ ના તજું, સપથ તુમારી રામ. ૨

ચોપાઈ

મૂંદે નયન રામ મુખ ગાવા, જેન્નિ પ્રાણ જન ધ્યાન જુરાવા;
 પ્રથમ પ્રપંચ કીન સુર ભાવા, ડરે કુસંગતિ રહિત વિકારી. ૧
 વિશ્વપતી હરિ હર મુખ આવા, યદ્યપિ, સુર પ્રપંચ ડર પાવા;
 સુજન સંત જ્ઞાની હરિ ધ્યાવે, મંગ દોષ હરિ વિલગ હડાવે. ૨
 જ્ઞાન ધ્યાન ભક્તી રસ ભૂલે, કરિ કુસંગ ભવ સાગર ખૂલે;
 કુસંગ સંગ બુદ્ધિ વિપરીતા, ત્યાગ ધર્મ સનાતન રીતા. ૩
 નર સુર સંત નારિ નૃપ કોઈ, કરિ કુસંગ નિજ જન્મ વિગોઈ;
 ધ્રુવ, બાલક, સુર, પ્રથમ, ડરાવા, યાતે હરિ વિશ્વાસ ન આવા. ૪
 ગુરુ નારદ બિન નયન, ન ખોલું, ગુરુ આજ્ઞા બિન મુખ નહિ ખોલું;
 રામ સપથ કરિ સ્વસ્થ રહાવા, હરિ લખિ મર્મ પ્રેમ હર આવા, ૫
 હર અજજન મનમર્મ લખાવા, સત્ય કુસંગતિ મોય નચાવા;
 કુસંગતિ હમરી મતિ ભેરી, બાલ ભક્ત ડરપે કહા ખેરી, ૬
 સુરપતિ સુર સમજે યહિ ભેવા, અતિ શરમિદ ભયે સખ દેવા;
 નિજ મન બાર બાર દે ખેરી, કવન પ્રકાર હોય ગતિ મેરી. ૭
 કર્મ કઠોર લખી સુર નારી, વિરહ વિવશ બ્યાકુલ દ્રગ વારી;
 તપિત્યાગી મુનિ, હરિ, જન ભક્તા, ભજન ભક્તિ સુમરણ આશક્તા. ૮
 વૃત્તિ ડગાય કીન કે કામી, કેહિ વિધિ હમ તરિહિ અધગામી;
 સખતે નીચ કર્મ સુર નારી, ગતી હોય કિમ નીચ અચારી. ૯

પૂરવ જન્મ પાપ ફૂલ પાવા, સ્વર્ગ પાપ અથ કર્મ કરાવા;
નીચ પુરૂષ ઉચ્ચ પદ પાવે, યદ્યપિ આદિ સ્વભાવ ન જાવે. ૨૦

દોહડા

સુજન સંત મુનિ ભક્ત જે, હરિહર અજ અરૂ દેવ;
સંગ, દોષ, ડરપૈ, સરવ, વિધિ નિષેધ લખિ ભેવ. ૧
ધ્રુવ મર્મીકે મર્મકો, સમજિ લીન હરિ સેન;
હરિ ચિતવત, પ્રગટે મુની, મધુર બળવત બેન. ૨

ચોપાઠ

જય જય શબ્દ કીન મુનિ ભારી, ભયે મગ્ન સજ દેવ નિહારી;
હોય દેવ સભા મુનિ આવા, શામવેદ ધુનિ બીન બળવા, ૧
હરિહર અજ મુની એક પિછાની, વેદ યુક્ત ગાવત મુખ બાની;
કર ભર હતાં આદિ મહેશા, સર્જંગ સુત્ર વ્યાપક સજ દેશા. ૨
ભક્તિ જ્ઞાન શુભ કર્મ અનાદી, તોરી કૃપા શકે જન સાધી;
યોગ યુક્તિ યોગી જન ધ્યાવે, પ્રણવ મંત્ર ધુનિ ધ્યાન લગાવે. ૩
ઠીકા પિંગલા કરિ ઠીક અંગા, ખેંચત પ્રાણ સુખમણા સંગા;
રેચક પૂરક કુંભક સાધે, દમન ઇન્દ્રિ મન રામ અરાધે. ૪
તોરી કૃપા હોય ભગવાના, અત્તરંધ્ર પહોંચે નિજ સ્થાના;
રામ કૃપા બિન, કો, ભવ તરહી, કોટિક કર્મ પાર નહિ પરહી. ૫
હરિહર ભક્તિ હોય ઉર જાકે, સો જિવ સહજ મહારસ ચાખે;
માયા જનિત પ્રપંચ અપારા, જન સન ત્રાસ ન કરે લગારા. ૬
રામ ભક્તિ ઉર કરહિ નિવાસા, સા જન મુખી ન હોય ઉદાસા;
યે ધ્રુવ પ્રપંચ વર્ષ તન બાલા, સમજિ દાસ કર પાર કૃપાલા, ૭
યે લઘુ બાલ યોગ કહા જાને, કવન પ્રકાર ભક્તિ રસ માને;
તોરિ કૃપા બિન કિમ સ્થિર ખુદી, નિજ સ્વરૂપ પાવે કિમ શુદ્ધી, ૮
બિન હરિકૃપા અંક કિમ છેદે, અમર ગુફા પહોંચે બિન ખેદે;
અત્તરંધ્ર પહોંચે જન સાધૂ, તોરી કૃપા મિલે ધર આદુ. ૯
સર્વ સનાતન આદિ મહેશા, કાલ કર્મ જહાં લગે ન લેશા;
હરિ હર કૃપા યહિ ફલ પાવે, શિવ સ્વરૂપ જન સહજ સમાવે. ૧૦

દોહડા

ઉચ્ચ નીચ જાતી વરણુ. કુલ કરણી નહિ કામ;
સહજ તરે ભવ સિંધુતેં, કૃપા તુમારી રામ. ૧

તવ પદ રજ સમ બાલધ્રુવ, કવન કઠિન તપ કીન;
નિજ અડપન જન જન નિજ, સર્વ દેવ આધીન. ૨

ચોપાઈ

વિનય કરત મુનિ પ્રેમ અપારા, પુલકિ, ગાત, લોચન જલ ધારા;
પ્રેમ લહર ઉમગત મન કેસે, સંગમ સરિત સરિત પતિ જૈસે. ૧
હરિહર અજ મુનિ પ્રેમ પિછાની, પ્રેમ પિયુષ ઉચરે મુખ બાની;
જય મુનિરાજ ભક્તિ ભંડારા, અતિ નિરમલ ભલ, ભાવ, તુમારા. ૨
કર્મ ભક્તિ, રચિ જ્ઞાન સ્વરૂપા, તવ પ્રતાપ ધ્રુવ અચલ અનપા;
સત્ય બોધ બોધે ધ્રુવ બાલા, જ્ઞાન ભક્તિ મય પ્રેમ વિશાલા. ૩
ગુર જ્ઞાની ભક્તિ રતિ હોઈ, ભજન લીન જગતે નિરમોહી,
આશા ત્રાસ નાશ નિજ કીની, સ્વે સ્વરૂપ શુદ્ધિ જિન લીની. ૪
દ્રઢ વૈરાગ્ય ભયો ઉર જ્યાકે, સત મિથ્યા નિર્ણય કરિ રાખે;
સત્ય બ્રહ્મ જગ ગૂઢ લખાવા, અમર કોવ આતમ ધન પાવા. ૫
રામ રૂપ સમજે જોડિ સાધૂ, શિવ સ્વરૂપ સો પર્મ અગાધૂ;
એસે ગુર શિષ્યકો પર બોધે, જ્ઞાન ભક્તિ નીતી મગ શોધે. ૬
એસે ગુર કરહી ઉપદેશા, ભેદ ભાવ રાખે નહિ લેશા;
એસે સંત ચરણ રજ સ્પર્શે, પરમ પ્રકાશ રૂપ નજ દર્શે. ૭
એસે સતગુર બોધ સુનાવે, ભેદિ ભક્ત દ્વય રોગ મિટાવે;
એસે સત ગુર ચરણ લુભાવે, સો શિષ્ય સદજ પાર ભવ પાવે. ૮
એસે ગુર પંકજ રજ ધારે, નિશ્ચય સો શિષ્ય કાજ સુધારે;
પદ પખારિ, ચરણોદક લણહી, સંચિત કર્મ સદજ મહી દણહી. ૯
આદિ વ્યાધિ દ્વય રોગ અનાદી, અજન^૧ મૂલ તજિ પરમ સમાધી;
ધ્રુવ સમ ધ્યાનિ બને સો ભક્તા, ભક્તિ જ્ઞાન ચિત રત આશકતા. ૧૦

દોહડા

ઉત્તમ લક્ષણ સંતકે, પ્રગટ પ્રબલ મુનિરાજ;
ઉત્તમ ધ્રુવ ઉપદેશ લે, પ્રગટ કીન નિજ કાજ. ૧
ગુર વિશ્વાસ અનાદિકો, સો ધ્રુવ રાખ્યો ધીર;
ભજન ભક્તિ પરતાપતે, તરિ ઉતર્યો ભવ તીર. ૨

ચોપાઈ

મુનિ નારદ ઉપકાર તુમારા, ધર્મ વૃદ્ધિ સગ્ય વિશ્વ મજારા;
 ભક્તિ પ્રતાપ પ્રગટ જગ ભારી, અક્ષય લાભ લહી નરનારી. ૧
 સુર નર સંત ભક્ત ગુણ ગાવહિ, પ્રેમ મગન હો રામ રિઝાવહિ;
 ધ્રુવ સમ શિષ્ય ગુરુ તુમ જેસા, કયું નહિ કામ હોય સત ઐસા. ૨
 ગુરુ ઉપદેશ સત્ય ધ્રુવ ધારા, નિશ્ચય હોય વિશ્વ ઉપકારા;
 હરિ દયાલ ધ્રુવ ખાલ જગાવા, નયન ઉધાર રામ મુખ ગાવા. ૩
 સગ્ય વૈભવ સુર સભા નિહારી, સુર પ્રપંચ સમજ્યો તપ ધારી;
 યતી યોગિતા, ૧ નિરખિ ડરાવે, નિજ કરણી કહુ વિધન ન આવે. ૪
 સતી નારિ નિજ શીલ સંભારે, અપર પુરૂષ સંગ સત્ય ન હારે;
 યું ડરપત જન દેખિ કુસંગા, જ્ઞાન ભક્તિ હોવે નહિ ભંગા. ૫
 નીચ પુરૂષ નીચો મત સ્થાપે, જ્ઞાન વિવેક વિરાગ ઉઠાપે;
 કરિ કુચાલ અધ કર્મ કરાવે, સત્ય કર્મ હરિ ભક્તિ ભુલાવે. ૬
 યાતે મુજન સંત તપ ધારી, કારજ કરહિ વિચાર વિચારી;
 ડરખિ ચક્ષે જગ સો યડભાગી, નિડર રહે સો પરમ અભાગી. ૭
 નિડર રહે સો અવશ્ય ગિરાવે, ઝિગરહિ કાજ અમિત પસ્તાવે;
 યાતે રામ ભક્ત યડભાગી, રામ ભક્તિ રત ઉર અનુરાગી. ૮
 જગ પ્રપંચ જન નયન નિહારે, મુખ મુખ ઉર મહિ રામ ઉચારે;
 યહિ પ્રકાર ધ્રુવ હૃદય વિચારી, ભયો ચકિત ચેત ભોગ નિહારી. ૯
 રામ સપથ કરિ નયન ગુરાવા, ગુરુ યિશ્વાસ એક ચિત ચલાવા;
 નારદ ગુરુ યિન નયન ન ખાસે, ગુરુ આજ્ઞા યિન મુખ નહિ ખોસે. ૧૦

દોહા

યાતે મુનિ ઉપકાર કર, ધ્રુવ મુત કરહુ સુચેત;
 હર્ષ હોય ચૌદે ભુવન, જન યિન કો જસ લેત. ૧
 અજ, મુખ, વચન, અગાધ, મુન, મુનિ મન હર્ષ વિશાલ;
 રામ કૃપા પૂરણ લખી, પદ વંદે તતકાલ. ૨

ચોપાઈ

અજ મુખ વચન મુનત સગ્ય દેવા, ભયે પ્રેમ વશ સમજ સુભેવા;
 હા સતસંગ વિના હમ ભૂલા, આતમ તત્ત્વ જ્ઞાન નિર્મૂલા. ૧
 કરિ કુસંગ સત વખત વિતાવે, જન્મ મરણ જગ અંત ન આવે;

વિરલ વિવશ વ્યાકુલ સખ ભારી, અજ મુખ વચન વિચાર વિચારી, ૨
 મુનિ નારદ મન પ્રેમ અપારા, હરિ પદ પંકજ ઉર મહિ ધારા;
 અજ આજ્ઞા મુનિ સમય વિચારિ, ઈષ્ટ દેવ વંદે કઇ વારી. ૩
 જો કછુ બને સો રામ બનાવે, હર્ષ શોક મિથ્યા મન લાવે;
 વિશ્વનાથ વિભુ બડે સદાઇ, બડે લઘૂકો દેત બડાઈ. ૪
 જયું તરૂ મૂલ સદા અધિકાઈ, તહુ, લઘુ, કુંપલતે, ફલ પાઈ;
 હરિ હર નિજ જન પ્રેમ સદાઈ, લખિ લઘુ બાલક દેત બડાઈ. ૫
 મેં પદ રજ સમ કયા બડ બુધ્ધી, હરિ હર કૃપા ભક્તિ રતિ શુધ્ધી;
 સ્વામી રજ શીશ પર ધારે, સો, સેવક, નિજ કાજ સુધારે. ૬
 સેવક સ્વામી રજ ઉથાપે, ઉગ્ર કષ્ટ ઉર જીવ સૈતાપે;
 સેવક સ્વામી રજ વિચરહી, સો જગ સૂલ સુલભ દુઃખ હરહી. ૭
 ભક્ત જગાન ૧ કહે હરિ નાથા, અપને જનકો કરન સનાથા;
 યદ્યપિ યોગ કલા હરિ જાણે, અજ શિવ બ્રહ્મરંધ્ર સુખ માણે. ૮
 સમય સમુજિ મુનિ દે કરજોરી, વિનય કરત આરત નહિ થોરી;
 કૃપાનાથ હરિકૃપા કરીજે, દુર્ગલ દાસ વિનય સુન લીજે. ૯
 ભક્ત જગાવહિ દીન દયાલા, સર્વ શાંતિ ઉપજે તતકાલા;
 દુર્ગલ દાસ, રજ યુત, ત્યારી, ધ્રુવ સમજાવહિ રજ તુમારી. ૧૦

દોહા

ગૂઢ ગાથ લખિ સંતકી, હરિ હર હર્ષ વિશાલ;
 ધી પ્રેરક પ્રેરક બને, ધ્રુવ જાગ્યો તતકાલ. ૧
 નિજ ગુરુ સન્મુખ નિરખિકે, ઉર, મહિ હર્ષ અપાર;
 અતિ વ્યાકુલ, ચરણા, ગિર્યો, શ્રવત નયન જલધાર. ૨

ચોપાઈ

જાગ્યો ભક્ત ભયો જયકારા, દેવિ દેવ ઉર હર્ષ અપારા;
 જય જય ધુનિ ચહુ ઓર સુહાઈ, પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ છાઈ. ૧
 મુનિ અવસરલખિ મુખ મૃદુ બાની, સુનહુ પ્રેમિ જન ભક્ત સુગની;
 હરિ હર અજત્રય વિશ્વ વિહારી, ચરણ શીશ ધર શંક વિસારી. ૨
 જેહિ દર્શન હિત તપતે કીના, સન્મુખ ભેટહુ પુત્ર પ્રવીના;
 ગો અતીત રક્ષક ગોપાલા, સો સન્મુખ ચે દીન દયાલા. ૩

તપિ ત્યાગિ મુનિ જોહિ પદ સેવા, સો યહિ પ્રગટ વિશ્વપતિ દેવા;
 રે સુત ભૂલ ભઠ અતિ ભારી, ગિર્યો મોર પદ પ્રથા વિસારી. ૪
 તુમ હમ સર્વ સાક્ષિ ચેહિ દેવા, કરિએ પ્રથમ પાદ ઈન સેવા;
 સર્વ સાક્ષિ વ્યાપક ધન નામી, ઉર પ્રેરક મમ નાથ નમામી. ૫
 હરિ ગુન ગુનત પ્રેમ ભો ભારી, મુનિ મન હરિ જનનત ગતિ સારી;
 ગુર મુખ વચન સુનત ધ્રુવ જગા, ભેદ ભર્મ ઉરતે સજ ત્યાગા. ૬
 જ્ઞાન ભાનુ પ્રગટયો ઉર ભારી, ભયો પ્રેમ વશ રૂપ નિહારી;
 પુલકિ ગાત લોચન જલ છાયા, ત્રાહ ત્રાહ કરિ ચરણુ ગિરાવા. ૭
 ડંડ સમાન ગિર્યો હરિ ચરણુ, સો સુખ પ્રગલ કાહુ વિધિ વરના;
 હરિહર અજ લખિ ભક્ત સુગાથા, ભયે પ્રેમ વશ ત્રય જન નાથા. ૮
 સુર સુરપતિ ઉર પ્રેમ અપારા, સુમન ૧ વૃષ્ટિ કીન સુર દારા;
 વિપન દેવિ તીરથ સમુદાર્ઠ, પ્રગલ પ્રેમ મય દર્શન પાર્ઠ. ૯
 હરિહર અજ તિયર પ્રેમ નિહારી, ભક્ત ભાવ લખિ ભઈ સુખારી;
 સર્વ ઇવ દ્રષ્ટા ગુણુ ભેવી, કરણુ વશ વ્યાકુલ ત્રય દેવી, ૧૦

દોહા

સમય અમોલખ સમજિ ધ્રુવ, ઉર મહિ પ્રથા વિચાર
 પ્રથક પ્રથક વંદત ભયો, એક સ્વરૂપ નિહાર. ૧
 સુર સુરપતિ દેવી સરજ, તીરથ સર્વ સમાજ:
 વંદિ કહે કીનો અભય, ભયો સુદલ દિન આજ. ૨

ચોપાઇ

હરિ સન્મુખ હાટો કર જોરી, વંદત ચરણુ બહોર બહોરી;
 કહન ચહે કહુ કહ્યો ન જાવે, કરણુ વિવશપ્રાણુ અટકાવે. ૧
 પ્રેમ વ્યથા જિનકો ઉર જાગી, વિશ્વ વિખ્યાત ભક્ત બડ ભાગી;
 પ્રેમ ભક્તિ વશ હરિ હર દેવા, પ્રેમી પુરૂષ લખે યહિ ભેવા. ૨
 પ્રેમ વિના પ્રભુ કમહુ ન રીઝે, કોટિક કષ્ટ કરત તન છીજે;
 હરિ ગુર ચરણુ પ્રેમ ઉર પ્યારા, તેહિ જન સુલભ તરન સંસારા. ૩
 પ્રેમ પયોનિધિ જહિ ઉર જાગા, વિપય વિરકત રામ અનુરાગા;
 હરિહર હરિ તાહિ ઢિગ આવે, હુલસિ તાત સમ હૃદય લગાવે. ૪
 ધ્રુવ ધરમી જન અવસર ચીના, સમય સમુજિ બોલ્યો પરવીના;
 જય હરિહર અજ અહ સ્વરૂપા, જય જય જન દુઃખ હરન અનુપા. ૫

સર્વ સાક્ષિ વ્યાપક ધન નામી, જય હો નાથ નમામિ, નમામી;
 અશરણુ શરણુ કરણુ ભવ પારી, ધર્મ સેતુ જય હોહુ તુમારી. ૬
 સર્વ, સનાતન, અંતર્યામી, જય દ્રષ્ટા મમ નાથ નમામી;
 નામ રૂપ જડ આય રૂ જાવે, તવ સ્વરૂપ પ્રભુ અચલ કહાવે. ૭
 ઘટ બટ આય જાય યહિ માયા, તુમ વ્યાપક પ્રભુ અગમ અમાયા;
 જન્મ રૂ મરણુ દેહકૃત કામા, અજર અમર તવ રૂપ અકામા. ૮
 હર્ષ શોક મન માન બડાઈ, મેં મમતા મિથ્યા ગરૂઆઈ^૧;
 વિષય ભાવ આશા ઉર ભારી, સુક્ષ્મ તન યહિ પ્રયત્ન વિકારી. ૯
 કારણુ તન સો કર્મ તિગ્નેરી, સમજે સુજન કૃપા વલ તોરી;
 સર્વ અતિત આત્મ અનભેદી, માયા બાન શકે કિમ છંદી. ૧૦

દોહા

કરમ હેતુ ત્રય નામ ધર, ધારત સૃષ્ટિ અપાર;
 ઉભય એક કલિયે કલા, તુંડી પુરૂષ તુંડિ નાર. ૧
 ભેદ ન ઉપણુ અનલમેં, જલ લહરી કિમ ભેદ;
 પટ તંતુ નહિ ભિન્નતા, સમુજિ તજ્યો મન બેદ. ૨

ચોપાઈ

અર્થી અર્થ ન ભિન્ન કહાઈ, નામિ નામ દે સંગ સદાઈ;
 બીજ વક્ષ દ્વય સંગ અનપા, એસે રમા રામ છક રૂપા. ૧
 અમિત સૃષ્ટિ યહિ ગેંદ બનાઈ, રમા રામ બેલત લપાઈ;
 કર્મ ચેષ્ટિકા નિજ કર ધારા, સમય સમુજિ હસિ કરત પ્રહારા. ૨
 કર્મ વેગ અથ ઉર્ધ્વ ભમાવે, કૃપાહીન વિશ્રામ ન પાવે;
 મોક્ષ બંધ દ્વય સીમ બનાઈ, યદૈ ગિય ભરમત, જીવ, સદાઈ. ૩
 જન્મ તખ જીવ રામ ગુણુ ગાવે, ઉર પંકજ રજ નિજ ચિત ચલાવે;
 હરિ ગુરૂ સંત વચન વિશ્વાસા, રામ, મંત્ર, ધુનિ શ્વાસોશ્વાસા, ૪
 ભજન ભક્તિ પૂરણુ ચિત લાગે, માયા જનિત કટક તજિ ભાગે;
 હરિહર ભક્તિ પ્રયત્ન મન રાતા, કૃપા કરે જિય પર જન ત્રાતા^૨. ૫
 સત્ય મિથ્યા દે મર્મ લખાવે, સીમા મુક્ત^૩ અચલ સુખ પાવે;
 ભક્તી ભજન પ્રેમ અનુરાગી, મો સમ જીવ બનહિ બડભાગી. ૬
 દર્શન આશ પ્રયત્ન ઉર ભારી, સમુજિ દાસ પ્રગટે અધહારી;
 મરણુ તાપ ત્રય સહજ હાવા, ભયો કૃત્ય દર્શન તવ પાવા. ૭

રમા રામ શક્તી શિવ સંગા, અજ સાવિત્રી પ્રેમ અભંગા;
 માત તાત સમ હૃદય લગાવા, લખિ સેવક જન માન બડાવા. ૮
 મનતે અગમ મર્મ કિમ પાવે, શબ્દ પરે કહા શબ્દ સુનાવે;
 કવન પ્રકાર કરે અસ્તૂતી, કૃપા નાથ ગુણુ તુમહી વિભૂતી. ૯
 બુદ્ધી પ્રાણુ વચન મન સારા, નિજ ગુણુ ધારત તુમહિ અધારા;
 સુક્ષ્મ સ્થૂલ જીવ જોલિ કર્મા, ઉમાધાર ધારત નિજ ધર્મા. ૧૦

દોહા

કહા નિંદુ વંદુ કહા, અસ્તિ ભાતિ પ્રિય રૂપ;
 ચુપ મુખ ઉર શાંતી વિમલ, લીલ અજગ્ય અનૂપ. ૧
 કલિયે સો કહ્યુ હૈ નહી, હૈ સો કહ્યો ન જાય;
 કરણા વિવશ વિદેહ ધ્રુવ, ગિર્યો ચરણુ અકુલાય. ૨

ચોપાઇ

હાર હર હર્ષ ભયો લખિ ભેવા, સમુજિ મર્મ હર્ષે અજ દેવા;
 સુર સુરપતિ ઉર મોહ અપારા, લખિ જન મર્મ નયન જલ ધારા. ૧
 તીરથ સર્વ પ્રેમમય ભારી, હરખ અપાર ભયો સુર નારી;
 વિપિન દેવિ મદિ અતિ હરમાની, ધન્ય પ્રેમ ગતિ અકથ કહાની. ૪
 મધુવન સર્વ જીવ પશુ જાની, પ્રગલ્ભ પ્રેમ વિદરત નિજ છાતી;
 હરિહર દર્શ હોય કહ્યાના, ગુપ્ત મર્મ અપને મન જાના. ૩
 જમુના નીર કિનારે આવા, ભઈ પ્રગટ અતિ અનંદ બડાવા;
 પરમ પવિત્ર ભઈ મેં આજ્ઞ. મમ તટ પ્રગટે દેવ સમાજ. ૪
 દર્શ લાભ લખિ હર્ષ બડાવા, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવા;
 સમય સમુજિ શિવ પ્રેરિ ભવાની, ગુપ્ત ગાથ કોઈ પ્રગટ ન જાની. ૫
 હંડ સમાન ગિર્યો ધ્રુવ દેખા, શૈલ સુતા ઉર પ્રેમ વિશેષા;
 સર્વ શક્તિ મમ માત સુજાની, સુત સમ ગોદ લીન ગ્રહ પાની. ૬
 જગત માતુ ઉર વ્રેલ વિશેષી, કડ કડ હાડ ભક્ત તન પેષી;
 રક્ત માંસ જિન પિંજર રૂપા, જલ જિન વિપિન વૃક્ષ જિમ સૂષા. ૭
 રામ દર્શ હિત હૃદ જિન કીના, તન મન જગત ભાવ તજિ દીના;
 જન સમ અવર કપટ કો ધારે, તન અભિમાની જીવ વિચારે. ૮
 તન મન આશ તજે જન શૂરા, સો નિશ્ચે પદ લેત સખૂરા;
 રે ધ્રુવ ભક્ત નિરખિ તન તોરા, વ્યાકુલ પ્રબલ હોત મન મોરા. ૯

હો સુચેત મમ પુત્ર સુજની, મધુર વચન બોલહુ મુખ જાની;
તવ, હિત સર્વ દેવ યહૈ આવા, નિરખિ દશા કરણા રસ છાવા. ૧૦

દોહા

ઉમા અપન કર પ્રેમ વશ, તન પરસ્યો તતકાલ;
કૃપાવંત નિજ ભક્ત પે, ધ્રુવ તન પુષ્ટ વિશાલ. ૧
લલિત લાલ સુંદર છબી, કાન્તી ક્રોમલ ગાત;
અન હોની હોના હુવે, જહિં જન હરિ અપનાત. ૨

ચોપાઈ

ધ્રુવ મૂરતિ હરિ હર ઉર પ્યારી, મનુ દ્વિતીય તનુ દેવ મુરારી;
પિતા પુત્ર દે એક સ્વરૂપા, પ્રગટ વાત જનત જન ભૂપા. ૧
ભક્ત પુત્ર હરિ તાત સદાઈ, હરિ સ્વરૂપ હોવત હરિ પાઈ;
જન જગદીશ એક કરિ જનો, ભેદ ભાવ ઉરમેં નહિ આનો. ૨
હો સચેત ધ્રુવ સમય વિચારી, ઉમાપાદ વંદે બહુ વારી;
જય જનની જનની કૃત કીના, ધર્મક્ષેત્ર તન કીન નવીના. ૩
ધર્મ ધ્યાન ધીરજ જન ધારત, નિજ કારજ નર તન કરિ સારત;
દાન પુન્ય તીરથ વ્રત નેમા, હરિ હર ભક્તિ પ્રબલ ઉર પ્રેમા. ૪
ઉત્તમ, કર્મ બને નર દેહી, કરિ સત કર્મ અચલપદ દેહી;
અષ્ટ પ્રકાર યોગ વિધિ સાધે, ખેંચિ પ્રાણુ મન રામ આરાધે. ૫
પશ્ચિમ ઉલટ ચક્ષે જન યોગી, અક્ષરંધ્ર આતમ રસ ભોગી;
જીવન મુક્ત યથારથ જીવે, ખેચરિ દાર સુધારસ પીવે. ૬
હરિ હર સદગુરુ કૃપા કરાવે, નર, તન, રતન લાભ જિય પાવે;
સુરતર કામ ધેનુ નિધિ સારી, યહ પાવત જન કૃપા મુરારી. ૭
વિશ્વ ચરાચર જીવ સદેહી, જીવન મુક્ત લાભ નરદેહી;
નર તન નાવ જીવ ભવ પારા, સો સખ માતુ ઉદર ઉપકારા. ૮
અભય દાન દીનો મુલિ માતા, સર્વ શક્તિ મમ માતુ વિધાતા;
મેં સત કર્મ કીન કછુ કરણી, તવ પ્રતાપ કહિયે કા વરણી. ૯
સર્વ ક્રિયા શક્તી તુહિ ધારે, જો કછુ બને સો તુમહી અધારે;
જો કછુ કર્મ કરે સો છાજે, આઘ અંત મમ માતુ ખિરાજે. ૧૧

દોહા

જન અસ્તુનિ કરિ માતુ સન, વરણુત પ્રેમ અપાર;
સર્વ શક્તિ વ્યાપક લખી, હરમે સુર નર નાર. ૧

રાની જનકી ચાતુરી, હરિ હર જનત ભેવ;
ધર્મ પ્રથા યુત વચન મુખ, અંદર ગાય અભેવ. ૨

ચોપાઇ

સમય સમજિ હરિ પ્રથા વિચારી, વિધિવત આસન કીન તયારી;
અજ શિવ શક્તિ અપર સુર રાજ, જૈઠે આસન સર્વ સમાજ. ૧
દેવી નિજ આસન અધિકારી, ચરણ ધરત લખિ મર્મ રૂકારી;
સમજિ મર્મ હરિ સન્મુખ આયે, નિજ આશય સો પ્રગટ સુનાયે. ૨
જય અંખા જગ, કરિનિ, માતા, સખતે શ્રેષ્ઠ જૈઠ મમ માતા;
વિશ્વ ચરાચર જો તન ધારી, નામુ રૂપ સખ લિલા તુમારી. ૩
તુહિ કર્તા ભરતા તુહિ હરતા, વિશ્વ અપન કર ધરત સમરથા;
સર્વ શક્તિ તુહિ આવ ભવાની, યાતે અધિક જૈઠે મન માની. ૪
પ્રેમ અગાધ ભયો હરિ ભારી, સમય સમજિ કહ શૈલ કુમારી;
જય હરિ હરિ હરીજન તારન, નાતી, પ્રથા ધર્મ ધૃતિ ધારન. ૫
કયું નહિ એસે વચન ઉચારત, નીતી યુક્ત વિશ્વ કર ધારત;
ઘટ ઘટ પ્રગટ રમો સુર સ્વામી, સર્વ જીવ હર, અંતરયામી. ૬
નીતી પ્રથા સર્વ શિર તાજ, નાર પુરૂષ રંક અર રાજ;
યુક્ત કર્મ શોભત નર નારી, ધન્ય ધીર સો ચલે વિચારી. ૭
પ્રથા હીન કારજ કો કરહીં, ઘોર કબ્ઠ સહિ વિશ્વ વિચરહીં;
કરિયે કર્મ વિવેક વિચારી, સર્વ શાંતિ ઉપજે મુખ ભારી. ૮
ચરણ શીશ શિર પાદ ન હોવે, ગંધ કાન નાક, નહિ જોવે;
નયન મુને નહિ જીભ વિચરહી, પાની કર્મ પાદ કિમ કરહી. ૯
જોહિ ઇન્દ્રી તેહિ સ્થાન ગિરાજે, નિજ નિજ કર્મ કરત નિંત છાજે;
અપરકર્મ કરહી કર પ્રીતી, ધર્મ હરે અર હોય અનીતી. ૧૦

દોહા

પંચ દોર નારી દિપે, લગ્ન યજ્ઞ વ્યવહાર;
તીરથ અર સહ ગમનમેં, એ અવસર અધિકાર. ૧
શરદ, પૂર્ણિમા, અંદની, યદ્યપિ નિશા કહંત;
અતિ સુશીલ શાંતિ સદા, અવગુણ અબ્દ રહંત ૨

ચોપાઇ

યાતે હરિ કરુણા યહિ કીજે, હર પદ યજ્ઞ દાર મમ દીજે;
નર સુર સખા સંત સત સંગા, નારી ભૂપર દિપે નિસંગા. ૧

ધર્મ નીતિ મર્યાદ વિચારે, કરિએ કારજ દેવ મુરારી;
 સર્વ શક્તિ વ્યાપક હરિ દેવા, દ્રષ્ટા દેવ છુપે નહિ ભેવા. ૨
 જન રક્ષક જય હોહુ તુમારી, ધર્મ સેતુ યહિ વિનય હમારી;
 ઉમા રામ મન બડપન જાની, ભઠ પ્રેમ વશ આદ્ય ભવાની. ૩
 સમય સમજિ હરિઆસન દીના, વામ^૧ વામ સ્થલ ગૈહ પ્રવીના;
 શિવા ગાથ સખ દેવ સુહાર્ધ, સુર નારી અતિશય હરસાર્ધ. ૪
 વિપિન દેવિ યમુના અરૂ ગંગા, સર્વ તીર્થ ઉર હર્ષ અભંગા,
 સર્વ સિદ્ધિ ઉર હર્ષ બઢાવા, નિજ પુરુષારથ સુફલ ફલાવા. ૫
 સુર તર કામધેનુ ઉર હરપા, પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ વરસા;
 હર અજ હર્ષ ભયો અતિ ભારી, સમય સમજિ શિવ ગિરા ઉચારી. ૬
 ઇષ્ટ દેવ હરિ કૃપા કરીજે, મન વાંચ્છિત વર ધ્રુવ જન દીજે;
 ધ્રુવ નિજ ભક્ત હોય મન આશા, કરિય સુફલ સમજી નિજ દાસા. ૭
 સર્વ વ્યાધિ જનત વિધિ સારી, દેર ન કીજે દેવ મુરારી;
 ઇષ્ટ દેવ આજ્ઞા હર કીની, કરિ વંદન હરિ નિજ શિર લીની. ૮
 હર પંકજ રજ હરિ શિર ધારત, હર હર્ષિત હરિ રૂપ નિહારત;
 હરિ હર માંય ભેદ કો કરહી, સો શહ કોટિ અધમ તન ધરહી, ૯
 હરિ હર અજ ત્રય એક લખાવે, સો જન જીવન મુક્ત કહાવે;
 ધર્મ સનાતન જેહિ શિર ધારા, સો જાની જન રહિત વિકારા. ૧૦

દોહા

હર વંદન કરિ નરહરિ, જન શિર સ્પર્શે હાથ;
 પ્રગટ પ્રેમ ઉર પ્રગટ ભો, જનકો કરેન સનાથ. ૧
 મન વાંચ્છિત વર માગ ધ્રુવ, કરિ ઉર સત્ય વિવેક;
 ઇચ્છિત ફલ અરપૂ સકલ, જિણુપ રખૂ ન એક. ૨

ચોપાઇ

મુન હરિ વચન હર્ષ ભો ભારી, પુષ્પ વૃષ્ટિ સખ દેવ પ્રચારી;
 અતિ મન, મોદ ભયો ધ્રુવ કેસે, જન્મ અંત્ર લોચન ફલ જેસે. ૧
 રંક રત્ન ધન બાલક માતા, પાપી જન જિમ મિલે વિધાતા;
 વંધ્યા પુત્ર પ્રગટ જિમ પાવા, યાતે અધિક ભક્ત હર્ષાવા. ૨
 ધ્રુવ હરિ પદ પંકજ રજ સ્પર્શી, લોચન ઉભય પ્રેમ જલ વર્ષા;

વાર વાર મૂરતિ હરિ પેખે, ગુરુ ઉપદેશ ચિન્હ સખ દેખે. ૩
 ઉભય જન્મ હરિ દર્શન આશા, વાર વાર લખિ પરમ હુલાસા;
 રે, મમ, નયન, લાભ ભલ લીજે, વીતે વખત આયુ તન છીજે. ૪
 યહિ અવસર નહિ વારંવારા, દર્શ લાભ મત ચૂક લગારા;
 રે મન તર્ક તજે ઉર સારી, ભેટ રામ પદ રહિત વિકારી. ૫
 હરિહર અજ સખ દેવ સુરેશા, મિલે દર્શ સતગુરુ ઉપદેશા;
 જો ગુરુ રાજ પ્રથમ નહિ પાવત, તો યહિ વખત કવન વિધિ આવત. ૬
 હરિ દર્શન સમ કો જગ ભોગા, પાય જોહિ જિય રહે ન રોગા;
 રે મન તર્ક ન કરે અસારા, હરિ હર દર્શ મિલે ફલ સારા. ૭
 સખતે શ્રેષ્ઠ ચેલી વર ભાષ, હરિ હર દર્શ સદા સુખદાર્ષ;
 રે, મમ, બુધિ કહું કરે જોરી, અલ્પ લાભ નહિ ચિન્ત અહોરી. ૮
 રે, અલંકાર અચલ અખ રહિયો, તન અભિમાન, ભાવ તજ દહિયો;
 રક્ત માંસ પિંજર અતિ વ્યાધી, દર્શ લાભ લે તજહુ ઉપાધી. ૯
 રે મમ ચિત ચિંતવ હરિચરણા, હર્ષ અપાર અવન વિધિ વરણા;
 અંતઃકરણ કહું કરે જોરા, વિપય ભાવ નહિ કરહુ અહોરી. ૧૦

ટાહા

હરિ વર દિત જનકો કહ્યો, ધ્રુવ ડરખ્યો ધરિ ધીર;
 અપને દિલ ઉપદેશ કર, મનકો કીન સધીર. ૧
 વિપય, પદારથ, વર સખે, જન માગે હરિ દેત;
 વિપય પ્રયત્ન વૈરાગ ધન, જ્ઞાન ધ્યાન હરિ લેત. ૨

ચાપાઇ

હરિ વર દેન કહ્યો ધ્રુવ આજ્ઞા, વિકલ ભયો જન ડરપિ વિશાજ્ઞા;
 હર વર દે હરિ તજહિ મોહિ આજ્ઞા, સર્વ મનોરથ ભયો અકાજ્ઞા. ૧
 કોટિ કાંટ કરિ દર્શન પાવા, નરહરિ નાથ તજન મોહિ આજ્ઞા;
 પ્રેમ વિવશ મુખ ગદ ગદ આની, સમય સમુજિ કહુ કહે સુજની. ૨
 જય વ્યાપક સાક્ષિ મમ દેવા, ઘટ ઘટ પ્રગટ લખો સખ ભેવા;
 મમ ઉર આશ લખો પ્રભુ સારી, કહા માગો વર, વચન, ઉચારી. ૩
 હરિ હર અધિક વસ્તુ કહા કહિયો, તુમતે માગિ હર્ષિ, હમ લહિયો;
 તવ દર્શન સમ લાભ ન દૂજ, તોરી કૃપા પ્રગટ મોહિ સૂજ. ૪
 તુમરે દર્શ મિના જગ ભોગા, જન્મ મરણ આહત જિવ રોગા;

ત્રિવિધ તાપ ફલ દેવનહારે, સ્વર્ગ નર્ક જિવ જન્મ દુઃખારે. ૫
 મિલ બિછોડ મન શોક સદાઈ, તર્વ દર્શન બિન સ્થિર ન કદાઈ;
 બ્રાંતિ માત્ર ભાસત સંસારા, જા મહિં રૂકે ન ચિત હમારા. ૬
 હરિ હર દર્શ અમર વર પાવા, સત્ય સત્ય સત્ય પ્રભુ હમે સુહાવા;
 દે વરદાન ન તજો ગુસાઈ, બડે દીન ત્યાગત નહિ ઝાઈ. ૭
 અહોનિશિ દર્શ લાભ વર દધએ, અવર અમિત વર હમે મ ચધએ;
 લોચન લાભ મિલે નિત દર્શન, ચેહિ વર દેહુ નાથ હો પરસન. ૮
 જે તવ ભક્ત વસ્તુ સોધ ચલાવે, કૃપાનાથ કરી કૃપા દિરાવે;
 જેહિ જન વસ્તુ હોય જેહિ પ્યારી, અવસ્ય દેહુ મમ દેવ મુરારી. ૯
 જિનકો રચી હોય ફલ દીજે, કૃપાનાથ ચેહિ વિનય સુનીજે;
 દીન બંધુ પ્રભુ નામ તુમારો, મન વાંચિછત જન કારજ સારો. ૧૦

દોહા

સત મિથ્યા દ્વય મર્મકો, પ્રગટ લખો મમ નાથ;
 કરનહાર કર્તા પુરુષ, સર્વ તુમારે લાથ. ૧
 મેં વર માગો એક ચહ, દર્શન લાભ હમેશ;
 લક્ષારથ આતમ દશા, ડિગે કળહુ નહિ લેશ. ૨

ચોપાઈ

ધનતે અધિક વસ્તુ હોય સ્વામી, અવસ્ય દેહુ મમ નાથ નમામી;
 માત તાત સુત પ્રીતિ સદાઈ, સુતકો વસ્તુ દેત અધિકાઈ. ૧
 શિશુ સમજે નહિ સાર અસારા, માત તાત જનત સખ સારા;
 પુત્ર તાતકો વિનય સુનાવે, કરહિ તાત અપને ચિત ચટાવે. ૨
 રમા રામ શક્તી શિવ તાતા, ઈચ્છિત વર માગત હરસાતા;
 ચાતક મોર ચંદ્રાર પુકારે, નીર સુધા વાસવ^૧ શશિ સારે. ૩
 અખલા જન ટેરત અભિલાપા, સુદલ આશ યા કરહુ નિરાશા;
 આશરણુ શરણુ કરણુ પ્રતિપાલા, નિજ ઇચ્છા સો કરહુ દયાલા. ૪
 જ્યું મરજી યું દાસ તયારી, હાના કહે ન સરહુ હમારી;
 હરિ ઇચ્છા સખ જનહી કાળ, કયું મુખ બોલિ ગુમાવે લાળ. ૫
 કરણુ નાથ કૃપા સોઈ કીજે, ઘડી બાંધ નહિ દાસ તજીજે;
 વારવાર વિનતી ચહિ મોરી, જગ મહિ જન્ન નદેહુ બહોરી. ૬

કોટિક જન્મ કર્મ મોહિ દર્શે, પુલકિ ગાત લોચન જલ, વરસે;
 તન કંપત મન નહિ સ્થિરતાઈ, તજહુ ન નરહરિ કોડ ઉપાઈ. ૭
 વિનય કરત ધ્રુવ ભયો બિહાલા, હાર ઉર હુલસિ લીન તતકાલા;
 પ્રબલ યુક્તિ મય જન ધ્રુવ બોલા, સમુજિ મર્મ સખ દેવ અડોલા. ૮
 ભક્તિ જ્ઞાન અધિકો કહા કહિએ, સો હરિ હરાય ભક્ત સન દહિએ;
 પ્રથમ કહ્યો મન વાંચિત દેના, માગ્યો ભક્ત જ્ઞાન ધન લેના. ૯
 અપર શબ્દ બોલન હરિ ચલાવે, પ્રથમ શબ્દ સો વૃથા દિખાવે;
 ચુપ મુખ ભયે કહે કહા જાની, ભક્ત ગાય મતિ અકથ કહાના. ૧૦

દોહા

સર્વ દેવ ચુપ મુખ ભયે, નિજ મન કરત વિચાર;
 ધ્રુવ મુખ વાણી અટપટી, કિમ કરિએ નિરધાર. ૧
 વિશ્વ પદારથ ક્ષણિક સુખ, રાજ પાર ધન ધામ;
 અક્ષય સુખ આતમ અચલ, મિથ્યા અપર તમામ. ૨

ચોપાઈ

દેખહુ રામ ભક્તિ પ્રભુતાઈ, હરિ હર્પત જન કંઠ લભાઈ;
 સમય સમુજિ ધ્રુવ હરિ પદ વંદા, અજ હર ઉર મહિ મર્મ અનંદા. ૧
 પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ છાઈ, જય જય ધુનિ ચહું ઓર સુહાઈ;
 દેવ સભામહિ હરપ અપારા, સમય સમુજિ હરિ વચન ઉચારા. ૨
 રે મમ ભક્ત ભક્તિ ગુણ સાગર, સત્ય શબ્દ તવ વિશ્વ ઉજગર;
 ભક્તિ જ્ઞાન સમ અપર ન કર્મ, સખતે શ્રેષ્ઠ શ્રેષ્ઠ તર ધર્મ. ૩
 સર્વ પદારથ મિથ્યા ભાઈ, પરમ પવિત્ર જ્ઞાન અધિકાઈ;
 સર્વ વિષય મુખ ક્ષણ ભંગૂરા, આધિ વ્યાધિ મય દુઃખ ભરપૂરા. ૪
 હર્પ શોક જરત નિત છાતી, વિતરક, તર્ક, હોત ઉત્પાતી;
 યાતે જ્ઞાન ભક્તિ અધિકાઈ, જીવન મુક્ત લાભ જિય પાઈ. ૫
 યદ્યપિ કર્મ પ્રધાન જખાના, વિધિ નિરેધ દે નામ પ્રમાના;
 શુભ અર અશુભ કરહિ જિય કર્મ, પ્રગટ હોય ફલ ધર્મ અધર્મ. ૬
 અજ પુરુષ શક કર્મ અનીતી, જ્ઞાની તજે ન ધર્મ સુનીતી;
 પ્રબલ વેગ ઇચ્છા સોઈ પૂરણ, ફલહિ સફલ ફલ કર્મ સંપૂરણ. ૭
 યાતે પુત્ર સમજ વિધિ સારી, પ્રથમ આશ ઉર બેહુ વિચારી;
 માતા પ્રથમ દીન ઉપદેશા, તપ બલ તે મહિ હોત નરેશા. ૮

તેં લખિ મર્મ માતુ મુખ બોલા, રાજ હેતુ તપ કરે અડોલા;
મુદિત હોય સારહિ હરિ કાળ, લે વરદાન બનું યહાં રાજ. ૯
દ્વિતિય રાજ દેવન કહ્યો તાતા, તું બોલ્યો મોહિ દેહિ વિધાતા;
કરિ હરિ દર્શ રાજ ફિર કરિ હું, જહાં લગિધ્યાન વિપિન મહિધરિહું. ૧૦

દોહા

પુત્ર આશ પૂરણુ ભધ, દર્શન દેવ સમાજ;
શિવ સ્વરૂપ ઉરમે ધરી, કરહુ નથ નિજ રાજ. ૧
સુક્ષ્મ કવે દ્રઢ વાસના, નીતિ સદા અબાધ;
વેદ શાસ્ત્ર નિર્ણય કરી, ધર મુનિ વંદે સાધ. ૨

ચોપાઈ

સમય સમજિ ધ્રુવ કહ કર જોરી, કૃપાનાથ બુદ્ધી મમ થોરી;
અધટિત હહ બાલક શહ કરહી, માત તાત ઉર દોષ ન ધરહી. ૧
હરિહર ઉમા માત તુમ તાતા, વિકટ ખોટ હહ કરે વિધાતા;
કુતરક તર્ક તાત સન કરહીં, પ્રેત પિશાય નીચ તન ધરહીં. ૨
વાદ વિવાદ ખુર સન કરહીં, વાયસ, દેહ પ્રલય તક ધરહા;
અલ્પ બુદ્ધિ કા કરું વિચારી, સર્વ ક્રિયા પ્રભુ શક્તિ તુમારી. ૩
લીલ હક્યો જલ સર્વ પ્રકારી, જલ અધાર તહુ લીલ વિચારી;
લીલ સમી લધુ બુદ્ધિ હમારી, બ્રહ્મ પયોનિધિ સતા તુમારી. ૪
યાતે અલ્પ વૃથા કષ્ટ બાની, કૃપા કરહુ મમ નાથ સુગની;
કર્મ પ્રધાન વિશ્વપતિ ભાખા, સત્ય સત્ય મુનિવર દે સાખા. ૫
નર સુર અસુર પક્ષિ તન ધારી, નિશ્ચય કર્મ ગતિ યહિ સારી;
આશ્રમ ચાર વર્ણ પુનિ ચારી, નિજ નિજ કર્મ દિપે નર નારી. ૬
સર્વ ક્રિયા સો કર્મ સ્વરૂપા, વિધિ નિગ્રધ વર્ણુત જન ભૂપા;
સ્વર્ગ નર્ક કર્મન કરિ પાવે, જો જોહિ કર્મ કરે જહાં જાવે ૭
યા મહિં અલ્પ રંચ નહિ કોઈ, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ કહ નિરમોઈ;
યદ્યપિ, નાથ, એક યહાં ભેદા, કૃપાનાથ કીજે નહિ ખેદા. ૮
ઉભય શરીર કર્મ અસ્થાના, કારણ સંચિત કર્મ ખગ્નના;
પ્રથમ કર્મ શુભ ઈચ્છા કરહી, વેદો યુક્ત ધર્મ અનુસરહી. ૯
ફિર સતસંગ રામ ગુણુ ગાવે, રામ ભક્તિ દ્રઢ પ્રેમ બઢાવે;
બ્રમણુ મનન કરહીં નિદિધ્યાસા, જિમ જિમ જિગત મિટે અધ્યાસા. ૧૦

ટાહા

હરિહર ભક્તિ પ્રતાપતે, હરે બુદ્ધિ ત્રય દોષ;
 ગુરુ સુબોધ શિષ્ય પાયકે, સહજ હોત નિર્દોષ. ૧
 પ્રણવ મંત્ર પરતાપતે, પ્રગટે પરમ પ્રકાશ;
 નિજ સ્વરૂપ નિર્ણય કિયો, કો હાકુર કો દાસ. ૨

ચોપાઈ

પાંચ, ત્રીન, આઠાં, સુ, બાહર, વ્યાપક રૂપ લખ્યો નિજ જાહર;
 પાંચ કોશ પર આતમ પાયો, ત્રીન અવસ્થા પાર લખાયો. ૧
 તુર્યા તત્ત્વ ગર્કે રહ્યોની, યોગ વિયોગ ન સદા નિરોગી;
 ભાસ માત્ર નહિ જગત દિખાવે, જાહે જાહે આતમ તત્ત્વ લખાવે. ૨
 અસ્તિ ભાતિ પ્રિય રૂપ અનૂપા, સુખ મય જ્ઞાનિ ભયો બડ ભૂપા;
 મેં તું તર્ક રકુરે નહિ કયહી, નિગ્મનંદ ભાસે જગ સખહી. ૩
 હરિ ગુરુ કૃપા હરી સહ વ્યાધી, ચિત વૃત્તિ સ્થિર પરમ સમાધી;
 ગ્રહણ ત્યાગ મનતે ગર્ભ ગંધા, સહજ ભયો સત ચિત આનંદા. ૪
 વિધિ નિષેધ દે કરમ નસાવા, જાગ્યતે આપ આપકો ભાવા;
 ભયો અતંત આભાવ અપારા, તે જન કિમ ભાસત સંસારા. ૫
 સર્વ વિશ્વ નિજ રૂપ દિખાવે, સો વિપરીત વસ્તુ કિમ ચલાવે;
 સુક્ષ્મ તન ઇચ્છા અસ્થાના, અનલ જ્ઞાન હરિ ભરમ સમાના. ૬
 પ્રલય કાલ પાવક સમ જ્ઞાના, સંચિત કર્મ જરે અસ્થાના;
 મહિ યિન વૃક્ષ કવન વિધિ લાગે, સુક્ષ્મ વિના રકુરે કિમ રાગે. ૭
 જલ યિન લહરિ કવન વિધિ હોવે, સુક્ષ્મ વિના વિષય કો મોવે;
 જાહે હોવહિ ઉદ્યોત દિનેશા, તદિ તલ તિમિર ન કરહિ પ્રવેશા. ૮
 આતમ તત્ત્વ લીન ભો યોગી, સો કિમ હોય વિષય રસ ભોગી;
 આતમ તત્ત્વ અમર રસ આખા, સો કિમ કરે નીચ અભિલાખા. ૯
 ભૂંજે બીજ વૃક્ષ કિમ હોવે, પાય સ્વરૂપ વિષય નહિ મોવે;
 કર તલ રોમ, ન, નભ દર્શો, જ્ઞાન પાય જન વિષય ન સ્પર્શો. ૧૦

ટાહા

હરિ ગુરુ કૃપા પ્રતાપતે, જન પાયો નિજ ધામ;
 નામ રૂપ નિજ આશરે, મિથ્યા વસ્તુ તમામ. ૧
 કહા કહું કર્તા પુરૂષ, મો મન જનત ભેદ;
 વિલય કર્મ તવ દર્શતે, જન્મ મર્ણુ જિમ બેદ. ૨

ચોપાઈ

હરિરહર દાસ નહી ઉર આશા, સ્વાખ માત્ર જગ લખે તમાસા;
 રમા રામ મય સખ જગ ભાસે, પદ નિર્વાણુ લીન નિર આશે. ૧
 દ્વૈત ગયે ફિર દ્વૈત ન આવે, નિજ આતમ અદ્વૈત દિખાવે;
 દ્વય અરુ એક શબ્દ કરિ ગાવે, શબ્દ પરે કહા શબ્દ સુનાવે. ૨
 એસો પ્રખલ જ્ઞાન, જોહિ, જનકો, તેવ પદ લીન કીન નિજ મનકો;
 કર્મ જ્ઞાન પાવક કરિ નાસા, તવ પદ લીન ભયો નિજ દાસા, ૩
 જોહિ જન કર્મ કરે કિમ બાધા, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ વદત સૈવાદા;
 તવ મુખ ગિરા વેદ વિધિવરણા, રહે ન કર્મ લીન તવ શરણા. ૪
 તીન પ્રકાર શરણુ તવ કલિએ, તોરી કૃપા મર્મ યલ લલિએ;
 ભય કરિ શરણુ તુમારી આવે, ભજન ભક્તિ વશ પાપ નસાવે. ૫
 દાસ ભાવ દાસોહં ગાવે, સો જન સદજ સ્વર્ગ પદ પાવે;
 સોહં સમજિ કહે નિજ દાસા, તવ સ્વરૂપ મય કરત નિવાસા. ૬
 દસમી શ્રેષ્ઠ ભક્તિ ચેહ ગાઈ, વિદિત વેદ મુનિ વદત સદાઈ;
 જોહિ જન કર્મ રહે કહાં દેવા, સર્વ શક્તિ જનત સખ ભેવા. ૭
 યાતે નાથ કૃપા ચેહિ કીજે, જિન ઉર આશ રાજ્ય જોહિ દીજે;
 હમકો દીન સ્વરાજ્ય સદાઈ, અપર ન ઇચ્છે રાજ્ય કદાઈ. ૮
 અજર અમર સુખ રાજ્ય હમારા, નિષ્કંટક સ્વે રહિત વિકારા;
 નામ રૂપ જડ જૂહ પસારા, અલ્પ કર્મ નહિ કામ હમારા. ૯
 ભક્ત સકામ નામ તવ ગાવે, વિશ્વ નાથ તેહિ રાજ્ય દિરાવે;
 અહો નિશિ દર્શ લાભ હમ રાજી, અલ્પ ભોગ મન ભઈ દુરાજી. ૧૦

દોહા

અક્ષય સુખ આતમ દશા, સર્વ શિરોમણી રાજ;
 અપને જનકો દીજિએ, ચેહિ રાજ મહારાજ. ૧
 ઇચ્છા વર માંગન કહ્યો, સો માગ્યો મહારાજ;
 રજન રામ શિર ધારકે, દાસ કરહિ સો કાજ. ૨

ચોપાઈ

જ્ઞાન ગિરા કરિ પરમ સુખારી, પુનિત પ્રેમ ઉપજ્યો ઉરભારી;
 ગદ ગદ કંઠ થકિત ભઈ જાની, હરિ ગુર વંદે પાદ સુજની. ૧
 સુનિ ધ્રુવ શબ્દ શંભુ હર્ષાવા, અજ અનંદ નહિ રૂકે રૂકાવા;

યોગી યોગ કલા ધર આવા, બ્રહ્મરંધ્ર આતમ સુખ પાવા. ૨
 સો કિમ અહ્ય રાજસુખ ચલાવે, સ્વાન માત્ર મન વિશ્વ દિખાવે;
 નામ રૂપ જડ મિથ્યા જાની, દેહાધ્યાસ તજ્યો અભિમાના. ૩
 આતમ ઇતર વસ્તુ નહિ ભાસે, અમિત શ્રષ્ટિ નિજ રૂપ પ્રકાશે;
 અપને આપ આપંદ્રા ચલાવે, આપ આપ મહિં આપ રલાવે. ૪
 શંકર ગુપ્ત ગાથ યદિ જાની, ભયે પ્રેમ વશ સહિત ભવાની;
 સુર સુરરાજ સભા જન સારે, પ્રેમ વિવશ કરે પુખ્ત પ્રચારે. ૫
 ધ્રુવ જન લલિત કાંતિ છગિ છાજે, મનુ દ્વિતીય સુરરાજ ગિરાજે;
 હરિ હર કૃપા કરે જન જેહી, કાલ આદિ જિવ પર્મ મનેહી. ૬
 જેહિ જન વિશ્વ કરે દેહ આવા, હરિ હર ભક્તિ પ્રણવ જિન સાધા;
 હરિ હરિ ભક્તિ જ્ઞાન ધન પાવા, સો જન કાહુ ન ડિગહિ ડિગાવા. ૭
 જાની ભક્ત વાત ઠક ભાવે, કરે પ્રીત જેહિ સત્ય સુનાવે;
 જાની ધર્મ પ્રથા નહિ તોડે, નીતી યુક્ત ભયે કોહ મોડે. ૮
 હરિ હર રજ્ઞ પાય અજ્ઞ ઈશા, જન સન બાધ ચલત જગદીશા;
 આશય ગૂઢ મર્મ જન જાની, અજ્ઞ બોલે શુભ સમય પિછાની. ૯
 હે સુત ભક્ત ગાત સત ગાઈ, જ્ઞાન ગિરા મોહિ અધિક સુહાઈ;
 જાની કર્મ કરે નહિ એકા, સત્ય સત્ય તવ સત્ય વિવેકા. ૧૦

દોહા

શ્રવ ભાવ જિનકંઠ ગયો, ભયો રૂપ મહ લીન;
 આદ અંત મધ એક રસ, નિશ્વસ ભયો પ્રવીન. ૧
 અનલ પક્ષિ નભમે રહે, કલ્પા ધરણુમે કામ;
 યદ્યપિ ધરણી ઉતરે, ભોજન દિત વિશ્રામ. ૨
 કુરંગ પારધિ જાણુ કે, માર્ગો બાણુ વિચારા;
 ઘેનુ વચ્ચ તનમે લગ્યો, ભયો પ્રગલ્ભ અનચાર. ૩
 પારધિ ઉર ઉપજી દયા, અનલ જરાએ બાન;
 ક્રિયા ત્યાગ પરિપકવ ભો, છૂટયો શર નિર્વાન. ૪

ચોપાઈ

યું જાની લખિ સાર અસારા, સમુજિ મર્મ ત્યાગત સંસારા;
 ગુરુ પરતાપ સર્વ ગમ પાવે, સંચિત જ્ઞાન અગ્નિ જરાવે. ૧
 જ્ઞાના અગ્નિ પ્રગલ્ભ બલ ભારી, સુક્ષ્મ કર્મ ન રહે લગારી;

ઉલટ વૃત્તિ અપને ધર આઈ, મિથ્યા વિષય આશ વિસરાઈ. ૨
 નિશ્ચય ભયે પર્મ સુખ પાવા, વિશ્વ વ્યાપ નિજ રૂપ દિખાવા;
 ભાસ માત્ર જગ રંચ ન ભાસે, નિશ્ચલ પદ લીનો નિરઆશે. ૩
 સર્વ પ્રકાર શાંતિ ઉર આઈ, વૃત્તી નિજ સુખ લીન સદાઈ;
 નભ સમ વ્યાપક સદજ સ્વરૂપા, સગને શ્રેષ્ઠ લખ્યો જન ભૂપા. ૪
 જીવન મુક્ત યથારથ યોગી, અજર અમર આતમ રસ ભોગી;
 સર્વ દેવ હમ જેહિ પદ સેવા, ઉર મહિ ઇષ્ટ દેવ લખિ ભેવા. ૫
 ઘણપિ પરારબ્ધ તન ધર્મો, તન લગિ કરત રહન સત કર્મો;
 છૂટયોં આણુ લાથ કિમ આવે, જિતનો વેગ હોય જલ્દાં જાવે. ૬
 સંચિત કર્મ નિષ્કાંઠ પિછાનો, પરારબ્ધ છૂટયો શર જાનો;
 સંચિત કર્મ જ્ઞાન કરિ જરા, પરારબ્ધ તન રહ્યો અધારા. ૭
 જલ્દાં લગિ પરારબ્ધ તન સંગા, જ્ઞાની ભોગત રહત અસંગા;
 ભોગે પરારબ્ધ હો અંતા, યું ભાખત જન સંત મદંતા. ૮
 ગુપ્ત મર્મ જ્ઞાની જન જાને, પરારબ્ધ અપનો નહિ માને;
 જીવ ભાવ કાનો ઠકતાઈ, ચેતન પરારબ્ધ કદે ભાઈ. ૯
 પરિપક કર્મ શરીર યૈલાવે, ચેતન સ્વતઃ સ્વભાવ સમાવે;
 સુખ દુઃખ હર્ષ શોક તન વ્યાધી, ચેતન નિશદિન રહિત ઉપાધી. ૧૦

દાહા

દેહ, અધ્યાત્મી, જીવ હિ, સુખ દુખ માનત આપ;
 તદાકાર તન્મય સદા, તદે લગ પુન્ય રૂ પાપ, ૧
 સત મિથ્યા નિર્ણય કરી, ત્યાગ્યો તન અધ્યારા;
 અલંભાવ આશા ગઈ, શો ભત પદ સંન્યાસ. ૨

આપાઈ

દગ્ધ ચીર કિમ રંગ સુરંગા, તન ભાસત તોડુ જ્ઞાન અસંગા;
 ચિત્ર ઘેનુ કહુ દ્વંધ ન પાવે, પ્રતિમા ભાતુ તિમિર કિનિ જાવે. ૧
 જ્ઞાની તન એસે કરિ જાનો, દૂસર ભાવ હૃદય નહિ આનો;
 કાષ્ટ પૃતશી તંતુ અધારા, ધર્મ તંતુ જન તન વ્યવહારા. ૨
 જળ લગ જીવ રહે તન સંગા, ધર્મ ક્રિયા જન કરે અગંગા;
 પરારબ્ધ ભાવી અલવાના, સમય કર્મ ધારત જન દાના. ૩
 જ્ઞાની પરારબ્ધ અતિ શુદ્ધા, જાને કબૂ નહિ કર્મ અશુદ્ધા;

જ્ઞાની દશા સર્વ જિવ ચલાવે, હરિહર કૃપા ક્રોધ જન પાવે. ૪
 હાની લાભ હૃદય નહિ આવે, સર્વ જન યા સર્વ મિલાવે;
 જલકી લહેરે સર્વ જલ માંડી, લાભ અલાભ નીરકો નાંડી. ૫
 અહ્મ ઉદધિ જગ દહેર કલાવે, ઉપજે ખપે દષ્ટિ કલા લાવે;
 જ્ઞાની અહ્મ ભયો નિરવાના, સર્વ વિશ્વ નિજ રૂપ પિછાના. ૬
 દ્રષ્ટા રૂપ ભયો નિરમોલી, સ્વતઃ વ્યવહાર હોઈ સો હોઈ;
 સ્વર્ગે નર્ક ઉર રહી ન શંકા, જાહે તાહે દર્શે આપ નિશંકા. ૭
 અજર અમર અગધૂત અખંડા, દ્વિતિયા ભાવ વ્રતિ-જિન ખંડા;
 એસે જન ક્રોધ રાજ સમરપે, તન મન ધન જિનકો ક્રોધ અરપે. ૮
 જન અગધૂત એક મત ધારા, પરાગમ્ય સો હોત બોધારા;
 સુખ મુખ રહે શબ્દ નહિ સારે, નીતિ યુક્ત સખ કામ સૈવારે. ૯
 પ્રથાવંત જન પરમ વિવેકો, સુખ મુખ ભયો રૂપ નિજ પેખી;
 વિકરમ કર્મ કરે નહિ કચલી, આતમ રામ વ્રજ્યો ઘટ સખડી. ૧૦

દોહડા

યાને પુત્ર કૃતારથી, ધરો ધર્મ શિર ભાવ;
 સમજિ મર્મ સુખ આપ હો, ધર્મ સુનીતિ સુધાર. ૧
 અહ્મ લોક લો ભોગજે, તો મન રહી ન આશ;
 રામ રજ્જ શિર પર ધરો, ધર્મ સનાતન દાસ. ૨

ચોપાઈ

જ્ઞાની ભક્ત જગત અવતાતા, નીતી ધર્મ નિભાવનદારા;
 નિર દમ્બિત કરહી વિવિ કર્મી, કેવળ પ્રગત કરન જગ ધર્મી. ૧
 મિશે રાજ્ય મમતા નહિ ધરહી, માર્ગ ભીખ દિકર નહિ કરહી;
 સુખ દુઃખ હર્ષ શોક નહિ વ્યાપે, નિજ સ્વરૂપ જિનવ્રજ્યો અમાપે. ૨
 પતિત પ્રવાહ કર્મ ગતિ બની, નિજ સ્વરૂપ મય લાભ, ન હાની;
 રે હરિ ભક્ત ધર્મ ચેલિ ધરહુ, હરિ હર રજ્જ કાજ અનુસરહુ. ૩
 હરિ હર કૃપા ગાથ કહ્યુ ગાઈ, નિજ દમ્બા સો ગાય સુનાઈ;
 હરિ હર ભક્ત ગતી કો જાને, કરહિ કાજ અપને મન માને. ૪
 હરિ હર ઇષ્ટ દેવ મમ સ્વામી, ઈનકે ભજન હોય નહિ ખામી;
 કર્મ કુલાલ દીન કરતારા, ચાર ખાણિ તન રચૂં અપારા. ૫
 કંઈ પાપી કંઈ પુન્ય સ્વરૂપા, નીચ તે નીચ ઉચ બૂપા;

નિમિત્ત માત્ર યદિ કર્મ કરાઉ, હર્ષ શોક મનમે નહિ લાઉ. ૬
 પરારબ્ધ હોવે સો હોઠ, કરિ ઇન ભજન તરહુ નિરમોહી;
 પરારબ્ધ હોવાડિ જ્ય પૂરણ, તનકી ક્રિયા જ્ય સંપૂરણ. ૭
 જ્ય લગ નીતી કર્મ નિભાવે, ઈનકે ભજન પર્મ સુખ પાવે;
 ચતુરાતન કરિ ધર્મ સંવાદા. ઉર મહિ ઉપજ્યો પ્રેમ અગાધા, ૮
 હરિ હર સર્વ સભા હરસાવા, પુષ્પ વ્રાણ નભ મારગ છાવા;
 પર્મ બોધ સુન સુર નરનારી, તીરથ આદિ પ્રેમ મય ભારી. ૯
 મધુવન સર્વ જીવ સુખ પાવા, ભયો જ્ઞાન અજ્ઞાન મિટાવા;
 ધ્રુવ સુનિ બોધભયો સુખ ભારી, અજ પદ, શ્રીશ હીન કઈ વારી. ૧૦

દોહા

સમય સમજિ ધ્રુવ ભક્ત જન, વિનય કરત કરજેર;
 કૃપાનાથ કરિએ કૃપા, બાલક બંદે બહોર. ૧
 અતિ પ્રપંચ નૃપકિ ક્રિયા, અતિશય કર્મ કંઠાર;
 સંગ દોષ વશ ભક્તિ તજ, ગિર નકમેં ધોર. ૨

ચાપાઇ

જ્ય અજ તાત ભક્ત હિતકારી, જે કહુ બન સો કૃપા તુમહારી;
 હરિહર અજ ત્રય નામ ધરાવો, ક્રિયા ભેદ તહુ એક કહાવે. ૧
 હજે ન પત્ર રજન ગિન દેવા, તોરી કૃપા લખે જન ભેવા;
 મેં મતિ મંદ ચરાણ રજ દાસા, રજ હોય જઈ કરદિ નિવાસા. ૨
 ગિરિવર ગુલા કે નૃપ અધિકારા, રજ યુક્ત રહ દાસ તુમહારા;
 સર્વ પ્રકાર કૃપા પ્રભુ કીની, અંશય શલ સર્વ હરિ લીની. ૩
 મમ ઉર એક રહિ નહિ આશા, સુક્ષ્મ તર્ક કીન સય નાશા;
 યદ્યપિ નાથ હર મન માંડી, સંગ દોષ અતિ પ્રગલ્ભ ગુસાંધ. ૪
 કો અસ શરવીર દ્રઢ જાની, સંગ દોષ જન કરદિ ન હાની;
 દોહ પલ વ્રી દિવસ દોહ માસા, દોહ કેઈ સંમત રહદિ ઉદાસા. ૫
 દોહ કુસંગ વશ જન્મ ધરાવે, અમિત જન્મ યોની ભટકાવે;
 તોરી કૃપા મિત્રે સત સંગા, તજિ કુસંગ કહ રામ નિસંગા. ૬
 હરિહર ભક્તિ પ્રગલ્ભ અનુરાગા, તો કુસંગ ત્યાગે જગ રાગા;
 હો નિસંગ ભજાહી ભગવંતા, જન્મ મરણ આવહિ જિય અંતા. ૭
 યું કુસંગ મમ નાથ ભભાવે, તાતે દાસ પ્રગલ્ભ ગભરાવે;

રાજ કુસંગતિ કર ભંડારા, કેહિ પ્રકાર પ્રભુ ભજન તુમહારા. ૮
 જિન હરિ ભજન જીવ જગ કૈસા, કૃમી કાક, સૂકર ખર જૈસા;
 જિન હરિ ભજન દુઃખી નર નારી, નૃપતિ હોય યા હોહુ ભિખારી. ૯
 નીચતે નીચ રામ ગુણ ગાવે, ઉંચતે ઉંચ પરમ પદ પાવે;
 વિશ્વ ચરાચર નીચો સોધ, જોદિ ઉર રામ ભક્તિ નાહ હોધ. ૧૦

દોહા

જીવ અહમકી એકતા, કરિ કુસંગ હો દોય;
 યાતે જન શરણું ચહત, ડર લાગત અતિ મોય. ૧
 પ્રગટ અવિદ્યા રાજમદ, હોય જ્ઞાન દ્રઢ હીન;
 લખે કલેશ જ્ઞાની તજે, તવ પદ ચહે પ્રવીન. ૨

ચાપાઝ

હરિ ચાહત દ્રુવ નૃપતિ બનાવા, દ્રુવ ત્રપિ કષ્ટ પરમ દુઃખ પાવા;
 કશળા વિવશ વિકલ દ્રુવ ભારી, હરિ ઉર ચંપત વારંવારી. ૧
 રે મમ ભક્ત ન હોહુ દુઃખારી, તવ રક્ષક શંકર ભય હારી;
 શંભુ ભવાની દર્શન પાયા, જોદિ જન હૃદય લગે નહિ માયા. ૨
 જિનકો નામ લેત અથ નાસા, પ્રગટ લાભ લોચન ધન દાસા;
 શિવ શક્તી ઉર ધ્યાન ધરાવે, જીવન મુક્ત લાભ જિંવ પાવે. ૩
 શિવ સર્વજ્ઞ જપે જન જોડી, અવશ્ય યને જન રામ સનેહી;
 યાતે હૃદય ડરો મત ભાઈ, ભણેદિ રાજ્ય કીજે સુખદાઈ. ૪
 સુનિયે પુત્ર રાજ નપ નીતી, જન કરિકે, તુવ, હોય પ્રતીતી;
 રાજ ધર્મ સમ ધર્મ ન દૂગ્ધ, અતિ પ્રવિન જિનકો ચેદિ સુખ. ૫
 પતની પીવ પિતા અરૂ પૂતા, ભૂપતિ પ્રગ્ન રવામિ અરૂ દૂતા;
 આડૂ અપન ધર્મ ન ત્યાગે, સુખ મય જીવન મુક્ત સુભાગે. ૬
 દેશ કાલ અવસર મન જાની, સમય કર્મ સત કરે સુખની;
 વેદો યુક્ત કર્મ નિત કરહી, લાની લાભ હૃદય નહિ ધરહી. ૭
 અપનો અર્થ જાણ ભલ સખહી, ધર્મ હીન ડગ ધરે ન કમહી;
 મન મુખ કર્મ કરે નહિ રાજ, અમિત જીવ જગ હોય અકામ. ૮
 યાતે નૃપતિ અપન મન મારી, જો કષ્ટુ કરે વિચાર વિચારી;
 નિત્ય કર્મ નૃપ પ્રીતિ સદાઈ, ધર્મ પ્રથા નહિ તજે કદાઈ. ૯

ભૂસુર ગૌ ગુરુ હરિ પદ પૂજા, ઇષ્ટ દેવ ઉર ભાવ ન દૂર્ગ્ગ;
દ્વિજ સદગુરુ હરિ રૂપ સદાઈ, લે ચરણોદક ઉર લપાઈ. ૧૦

દોહા

નિત્ય કર્મ કરિ નર પતી, દેત દાન અધિકાર;
હેમ હીર હય વસ્ત્ર અન, ગજ રથ સહિત વિચાર. ૧
ધર્મ સનાતન વિશ્વમે, સો ઉર ધરે અનૂપ;
પ્રગ્ન પ્રતોષ પુત્રવત, સો ભૂપતિ હરિ રૂપ. ૨

ચોપાઈ

મન ઇન્દ્રિય અપને વશ રાખે, નૃપ મુખ વૃથા શબ્દ નહિ ભાખે;
પ્રગ્ન નારિ નિજ સુતા સમાને, ઇતર ભાવ ઉરમે નહિ આને. ૧
તર્ક શક્તિ કરિ ન્યાય નિધારે, દંડ કરે નહિ રહિત વિચારે;
ચોર ચુગત શદ્દ હગ વ્યાભિચારી, અરિ કેસરિ નૃપ લણે નિધારી. ૨
દયા દ્રષ્ટિ ઇતપે નહિ લાવે, જો લાવે નૃપ અધમ કલાવે;
ઈતને દુષ્ટા પ્રગ્ન દુઃખદાઈ, લણે નૃપતિ ઉર ક્રોધ બદાઈ. ૩
એ નૃપ ક્રોધ દયા સમ ભાઈ, ઈન પર દયા ન પ્રગ્ન ભલાઈ;
નરપતિ, ધર્મ, નિશા, મહિ જાગે, પુર ચરણા હિત હિરે સુભાગે. ૪
ઈન મહિ નૃપતિ લાભ અતિ ભારી, યિનહિ પ્રયાસ વિગતિ લલ સારી;
અધરમ ધર્મ અનીતિ રૂ નીતી, દ્રાહી રાજ પ્રગ્ન ટાઢિ પ્રીતી. ૫
નિશિ મહિ વાત કરે નર નારી, છુપ કર નૃપતિ સુને વિધિ સારી;
અધમ અનીતિ સમુજિ અટકાવે, જ્યા કરિ ભૂપ અમર પદ પાવે. ૬
મન ઇન્દ્રિય નૃપતી વશ રાખે, પ્રણવ મંત્ર અજપા રસ ચાખે;
અજપા જાપ જાપે જા કરા, રાજ યોગ નૃપ કાજ સુધારા. ૭
યોગ ભાગ સાધે નૃપ શરા, સુલભ મોક્ષ પાવે ફલ પૂરા;
પર, ત્રિય, ગમન, કરહિ, જો, રાજ, ધર્મ તપો બલ હોય અકાજ, ૮
ભૂપતિ અંશ અપર ધર આવે, જન્મ ધાર બદ કર્મ કરાવે;
નરપતિ અંશ સર્વ સુખ ચલાવે, ભાગ્ય હીન કલ લાથ ન આવે. ૯
દુર આશીશ દેત વેા પ્રાની, ગુપ્ત પાપ હોવાહિ નૃપ લાની;
યાતે નૃપતિ બુધ્ધિ બલ દાના, ચાતુર, કર્મ, કરે, નહિ આના. ૧૦

દોહા

નર, મહી, નરપતિ નરહરી, નીતી ધર્મ નિધાન;
ન્યાય પ્રથા, ત્યાગે, નહીં, જ્યાં લગિ તનમે પ્રાન. ૧

ધર્મ સનાતન શિર ધરે, રાજા સો હરિ રૂપ;
મમતા, વશ, નીતી તજે, અવશ્ય ગિરે ભવ દૂષ.

૨

ચાપાઠ

અહો નિશિ નીચ કૃત્ય ચિત ચાહે, પ્રજા ન્યાય પર પ્રીત ન લાવે;
દાંડ વિદાંડ કરે મન માને, લંપટ યુગલ લગાર ગણાને. ૧
પાંડિત વૃદ્ધ કરે ઉપહાસી, કુલટા અપલ, લગી, પ્રિય, દાસી;
નિપટ ખોટ, નિર્વજ્જ, નિકામી, દૂતી વિવશ ભયો છિતિ સ્વામી. ૨
અપયશ પ્રગલ ભયો સંસારા, ધર્મ સનાતન નૃપ પદ હારા;
ક્રોધિક પ્રજા ન્યાય ગિન ત્રાસા, દેખિ દેત ભૂપતિ દુર આશા. ૩
મૂઠ ભૂપ લખિ લઈ ધુતારે, અમિત વિદ્ન કરિ પ્રજા ઉગરે;
ભૂપ ભાગ્ય વશ અધ વ્યવહારા, પ્રજા રાજા વ્યાપા અનચારા. ૪
ચાતુર ગયે રહે સજા પાછ, રાજા પ્રજા મન ભઈ દુરાચ;
વિવિધ પ્રકાર વિદ્ન દો ભારી, મૂઠ ગજા મલિ કવન સુખારી. ૫
સુખ સંપત્તિ જ્યાં ધર્મ ગિરાજે, ધર્મ નાશ ત્યાં અવશ્ય અકાજે;
નર સુર નૃપતિ ધર્મ કરિ છાજે, ધર્મ ધુરંધર અધિક ગિરાજે. ૬
વિશ્વ ચરાચર ધર્મ અધીના, તુમ સમ ભક્ત ધર્મ મગ ચીના;
તુમ સમ ભક્ત રાજા પદ પાઈ. ધર્મ નીતિ હરિ ભક્તિ બઢાઈ. ૭
રે ધ્રુવ ભક્ત નીતિ નૃપ ગાઈ. ઉભય પક્ષ કરિ પ્રગટ દિખાઈ;
કર્મ નિષેધ નર્ક પદ પાવે, નીતિ નિપુણ નર મોક્ષ સિધાવે. ૮
યાતે મર્મ સમુજિ ઉર ભાઈ, કરહુ રાજ્ય જગમે સુખદાઈ;
તવ ઉર મોહ લગે નહિ માયા, વિશ્વનાથ શંભુ અપનાયા. ૯
જે તેં વર માગ્યો હરપાઈ, તથા અસ્તુ સુત સુદલ સદાઈ,
જેલિ અવસર ચિંતવે સુલિ બાણા, હરિ હર અજા હાજર તતકાલા. ૧૦

દોહડા

ધર્મ દૃપાણ નરહરી, કલિ નૃપ નીતી સાર,
હર અજા હોં સુર સખા, જય જય નાદ અપાર. ૧
સમય સમુજિ ધ્રુવ ભક્ત જન, ચાલત પર ઉપકાર;
વિનય કરત કર જોરિ કે, નીતી વચન ઉચાર. ૨

ચોપાધ

જય અધ હરણુ કરણુ જગકાળ, દયા દૃષ્ટિ યહૈ દેવ સમાળ; ૧
 પરમ પવિત્ર કીન મધુ વનકો, અતિ સંતોષ કીન જન મનકો.
 દુર્બલ દાસ, ચરણમે લીના, કરિ સત બોધ કૃતારથ કીના;
 દાસકો દાસ દાસ કરિ દાસા, હરિ આજ્ઞા જહૈ કરહિ નિવાસા. ૨
 આશા માત્ર, નહુ રહી, કૃપાલા, તૃણ કિમ રહે પ્રગટ જહૈ જવાલા;
 તમ ન ટિકે જિત બાનુ પ્રકાશા, હરિ હર દર્શ રહે કિમ આશા. ૩
 નામ હરે અથ કષ્ટ વિશાલા, પ્રગટ દીન મોહિ દર્શ દયાલા;
 પ્રગલ રોગ આધી અરૂ વ્યાધી, હરિ દર્શન કિમ રહહિ ઉપાધી. ૪
 સંચિત કર્મ કીન અગ નાશા, જ્યા કાર નાથ જરા નહિ ત્રાસા;
 કેવલ સંગ દોષ ઉર ત્રાસા, યાતે હરે અલ્પ મતિ દાસા. ૫
 યદ્યપિ પ્રગલ ભયો વિશ્વાસા, નરહરિ નાથ હરહિ જન ત્રાસા;
 પ્રથમ દેવ કીનો હલ ભારી, કૃપા કીન મમ પર ત્રિપુરારી. ૬
 લખિ લધુ દાસ કૃપા ભલ કીની, પ્રગલ ત્રાસ પલમે હર લીની;
 દ્વિતિય વચન દીનો અઘહારી, કષ્ટ સમય કિર કરહિ મુખારી. ૭
 સર્વ પ્રકાર સુખી મુહિ કીના, કૃપાનાથ કર્મ આશ નવીના,
 દીન દયાલ દીન દુઃખ હારી, કરહું કૃપા દુઃખિ દીન વિચારી. ૮
 યે મધુ વિપિન જીવ પશુ જાતી, અપન, સ્વભાવ, પ્રગલ ઉત્પાતી;
 વ્યાધ વર કરિ કેસરિ ભારી, અજગર પન્નગ^૧ બાજ દુઃખારી. ૯
 અપર જીવ હિંસક, વન, માંછ, પ્રગટ લખો મમ નાથ ગુસાંછ;
 જાતે દાસ વિપિન મહિ આયા, તાતે હિંસક કર્મ ભુલાયા. ૧૦

દોહા

અલ્પ ભોગ નિદ્રા તજી, વિરહ વિવશ રટ રામ;
 વૈર ભાવ તજ ભક્તિ વશ, દર્શન ચહે તમામ. ૧
 અસ્તિ, ભાતિ, પ્રિય, રૂપ, તુમ, ઘટઘટ જનનહાર;
 દીન દાસ અગ કહા કહે, કરો સોછ કરતાર. ૨

ચોપાધ

જગદાધાર વિનય સુન લીજે, કર્મ જરાય કૃતારથ કીજે;
 હરિહર અજ ત્રય દેવ પધારા, અવશ્ય નાથ કીજે ઉપકારા. ૧

પક્ષી પિપિલ અહી તરે સારે, આશ યહિ હરિ આજ ઉગારે;
 હરિ હર દર્શન કર્મ વિલાવે, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ અમિત સુનાવે. ૨
 પાપ અંત બિન કિમ હરિ દર્શન, અંત પાપ હોવે હરિ પરસન;
 સંચિત કર્મ ખગ્ગનો ભારી, જ્ઞાન અગ્નિ કરતી સગ છારી. ૩
 ભુને ખીજ દરખત નહિ હોવે, યું હરિ દર્શન પાપ વિગોવે;
 પ્રગટ દેવ ત્રય દર્શન દીના, કિમ કરિ જીવ કર્મ આધીના. ૪
 ભૂપ ચરણ જોલિ ચોર સૈંતાઈ, તો મહીપ કરે કહા પ્રભુતાઈ;
 સ્પર્શત આગ શીત નહિ જાવે, અનલ શબ્દ મહિમા ઘટિ જાવે. ૫
 તિમિર રહ જ્યાં રવી પ્રકાશા, ભાનુ પ્રતાપ હોય તમ નાશા;
 યું હરિ દર્શ પાપ નહિ હરહી, તો તવ ભક્તિ વિશ્વ કો કરહી. ૬
 યાતે નાથ કૃપા યહિ કીજે, મધુવન જીવ અમર મુખ દીજે;
 કર્મ ભેદ ગુણ સ્વભાવ ભીના, યહિ અવસર સગ ભક્ત પ્રવીના. ૭
 રામ ભક્તિ બિન અપર ન કર્મી, નિજ કૃત્ય ત્યાગ્યો સર્વ અધર્મી;
 રામ મંત્ર બિન અવર ન આશા, પ્રેમ વિવશ તન ગિને ન ત્રાસા. ૮
 તવ દર્શન બિન અવર ન ચલાવા, ખાન પાન તન ભાન ભુલાવા;
 સો કરિ દર્શ ભયો મુખ ભારી, કેદ પશુ તન હરહુ મુરારી. ૯
 કૃપાનાથ અથ દેર ન કીજે, નિરખિ અખોલ હૃદય મમ છીજે;
 પશુ તન ત્યાગ દેવ તન દીજે, કૃપાનાથ યહિ કૃપા કરીજે. ૧૦

દોહા

હરિજન સમ, યા, વિશ્વમેં, કવન ધરે અવતાર;
 તન મન ઇન્દ્રિય ત્રાસ દે, કરે અપર ઉપકાર. ૧
 ધ્રુવ હરિજન પશુ પિપિન હિત, વિનય કીન કર જોર;
 હરિ સન્મુખ લખિ મર્મકો, પુલકિત ભયો અપાર. ૨

ચોપાઈ

સમજિ મર્મ હરિહર હર્ષાવા, પુણ્ય વૃષ્ટિ અજ કર વર્ષાવા;
 જય જયકાર ભયો અતિ ભારી, સર્વ સભા લખિ મર્મ સુખારી. ૧
 હરિહર અજત્રય સમય વિચારી, કશળા મય નિજ ભક્ત નિહારી;
 ઇશ્વર અંશ જીવ સગ આદી, મોહ મમત વશ ભયો પ્રમાદી. ૨
 કરિ અથ કર્મ દેહ પશુ પાવા, વિપય વિવશ નિજ રૂપ ભુલાવા;
 પનગ પક્ષિ પશુ પામર કોઈ, હરિ હર રટત હરી સમ હોઈ. ૩

યહિ પ્રકાર પશુ મધુવન સારે, ધ્રુવ પ્રતાપ સખ રામ ઉચારે;
 સર્વ દેવ પેખી મત ચેહી, હરિ હર અજ પલટો પશુ દેહી. ૪
 અજ હર ઉમા હર્ષ ચેહિ ભાવા, કૃપાનાથ હરિ મર્મ લખાવા;
 સમય સમજિ હરિ શંખ બજાવા, જંગમ જીવ શ્રવણુ સુખ પાવા, ૫
 મધુવન ખીચ જીવ તન ધારી, શંખ ધુની જિન, શ્રવણુન, સારી;
 પશુ તન ત્યાગ ભયે સુર સારે, જય હરિ હર સુખ ગિરા ઉચારે. ૬
 પુખ્ત વૃષ્ટિ નભ મારગ છાઈ, દેખહુ રામ ભક્તિ પ્રભુતાઈ;
 રામ ભક્તિ કરિ ચેહિ પ્રતાપા, મધુવન, પશુકો, હર્યો સૈતાપા. ૭
 કોટિક પશુ દેવ તન પાઈ, ગિરે હરિ પદ વિરલ બદાઈ;
 હર અજ પદ લાગત શ્રેલ ભારી, સો સુખ કલિએ કવન પ્રકારી. ૮
 હરિ હર અજ સુખ સુર કરજેરી, વિનય કરત આરત નલિ થેરી;
 નૂતન દેવ ગિરે ધ્રુવ ચરણા, પ્રયત્ન પ્રેમ કહે કલુવિધિ વરણા. ૯
 સમય સમુજિ ધ્રુવ લગ્ન ભારી, સુર વંદે મુલિ પ્રથા વિસારી;
 હરિ ગુરુ સુખ શિષ્ય ચરણુ પુજાવે, નીચતે નીચ કર્મ પદ પાવે. ૧

દોહા

હરિ હર ગુરુ અપમાન કર, શિશ ચાલત કલ્યાન;
 તન અભિમાની નીચ જન, ગિરે નર્કકી ખાન. ૧
 અહો દેવ દૂરે રહે, મેં પદ વંદુ તોર;
 હરિ ગુરુ સન્મુખ આયકે, કરો ન હાંસી મોર. ૨

ચોપાઈ

રે અભિમાન હરે મેં તુમસેં, કોટિક કપટ કીન તુમ હમસેં;
 મેં તુમ સંગ અમિત મન પાયા, અર્ધ ઉર્ધ્વ ઘટ ગોનિ બ્રમાયા. ૧
 આશ્રમ વર્ણુ ભયો અભિમાની, હરિ ગુરુ ભક્તિ ન હૃદય પિછાની;
 મેં યડ મેં યડ બહુત બકાવા, હરિ ગુરુ કૃપા મર્મ અજ પાવા. ૨
 ઇશ્વર અંશ જીવ જગ સારે, કરિ તવ સંગ પ્રયત્ન દુઃખિ આરે;
 તન અભિમાન અંધિ નલિ છૂટે, યાતે વાર વાર યમ કૂટે. ૩
 અંતઃકરણ માંચ ઘર કાનો, હરિ ગુરુ કૃપા મર્મ મેં લીનો;
 ચાતુરકો ચાતુરિ અભિમાના, હાર જીત વશ અતિ હેરાના. ૪
 શત્રૂ મિત્ર વિશ્વ જિય મેલો, અમિત ક્રિયા મલિ આપ અકેલો;
 કર્મ સકામ કરહિ જિય સારા, જળ લગ તજે ન સંગ તુમારા. ૫

હરિ ગુરૂ સંત ચરણ મેં લાગા, વિલગ રહો અળ દુષ્ટ અભાગા;
 હરિ ગુરૂ કૃપા ભયો નિષ્કામા, તવ પ્રપંચ મેં તજ્યો તમામા. ૬
 સત ગુરૂ નારદ જ્ઞાન અતાવા, ઈનકી કૃપા મર્મ મેં પાવા;
 ગુરૂ નારદ હરિ હરઅજ સ્વામી, ઈષ્ટ દેવ મમ નાથ નમામી. ૭
 ઇન સન્મુખ, સુર મમ પદ લાગા, મેં મોલિ સમજૂ પરમ અભાગા;
 પ્રથા હીન કારણ ક્રોધ કરહી, હરિ હર ક્રોધ અધમ તન ધરહી. ૮
 રે અલંકાર વંદુ પદ તોરે, કરહુ ન વિદન ભક્તિ મલિ મોરે;
 વિધિ હરિહર ગુરૂ ચરણ સુધાવે, ઇતર વસ્તુ હમકો નહિ ભાવે. ૯
 ધ્રુવ ઉર પ્રેમ ભયો અતિ ભારી, ગુપ્ત ગાથ લખિ દેવ દુઃખારી;
 સુક્ષ્મ તન અભિમાન અપારા, કિમ હોવહિ કહ્યાણુ હુમારા. ૧૦

ટાહા

બોધ યુક્ત ધ્રુવ વચન સુન, સુર, સગ, કરત વિચાર;
 વર્ણાશ્રમ અભિમાન તે, અહ્યો જાય મંસાર. ૧
 હર કૃપાનુ ઉર હર્ષિતે, જન શિર દીનો હાથ;
 ધર્મ ધીર પરમા^૧ બદો, યું ઉચરે શશિમાથ^૨. ૨

ચોપાઇ

સમય સમુજિ ધ્રુવ હૃદય વિચારા, યહિ અવસર નહિ વારંવારા;
 સુક્ષ્મ કંઈ સગ કાજ વિચારી, સન્મુખ આજ બ્રાજ^૩ ત્રિપુરારી. ૧
 હર પદ પંકજ રજા શિર ધારા, ધ્રુવ જન બોલે સહિત વિચારા;
 જય મમ નાથ શંભુ જન હર્તા, તુમ સમકો જગ અપર સમર્થા. ૨
 ભક્ત ભીડ ભંજન વિભુ નાથા, જન દર્શન દે કરત સનાથા;
 શંભુ ભવાનિ ભક્તિ જન કરહી, ઉભય લોક સુખ સહજ વિચરહી. ૩
 મો મન ભયો ભરસો ભારી, ધ્યાન રૂક્યો મન કૃપા તુમારી;
 ભેદી બંક સહજ ધર પાવા, નિશ્ચય નાથ આપ અપનાવા. ૪
 અક્ષરંદ્ર નિશ્ચલ નિર્યાની, કૃપા કીન સત શંભુ ભવાની;
 દશમેં દાર આપ અપનાવા, શિવ સ્વરૂપમેં સહજ સમાવા. ૫
 નિજ પ્રકાશ જહાં અપર ન સંગા, અહોનિશિઆતમ અચલ અભંગા,
 અજર અમર સુખ સહજ લખાવા, વિશ્વ નાથ, પતિ શિવ અપનાવા. ૬
 વિશ્વ નહીં શિવ રૂપ સદાઈ, લખી મર્મ નહિ ભિન્ન કદાઈ;

ઇતર ભાવ ઉરમે નહિ આવે, પ્રગટ કૃપા શિવ પ્રગટ દિખાવે. ૭
 અગ્નિ મન ભયો પ્રગટ વિશ્વાસા, હર મહિં ઇતર રહુરે નહિ આશા;
 લખિ લઘુ દાસ, હરી, અપનાવા, મન વાંચિછત વરદાન દિરાવા. ૮
 સ્વારથ આશ સર્વ તજિ ભાગી, હરિહર ચરણ વૃત્તિ અનુરાગી;
 દ્રષ્ટા દેવ રખ્યો સગ મર્મા, વૃત્તિ રહુરે નહિ કર્મ અકર્મા. ૯
 માન મહાતમ ચહુ નહિ દેવા, અંતરયામિ, લખો, સગ ભેવા;
 વિશ્વ ચરાચર જનનહારા, તુમ કરિ છુપે ન મર્મ લગારા. ૧૦

દોહા

જનની સત મેં યું કહ્યો, હરિ લે આવું સંગ;
 તર સત માતા દર્શ હિત, હર મહિ આશ અભંગ. ૧
 માતુ દુઃખ અતિ પ્રિય લગે, સુત તર રાત લેદિ હેત;
 કૃપાવંત સુત ગોદ લે, પ્રેમ વિવશ પય દેત. ૨

ચોપાઇ

વિશ્વ ચરાચર જે જન દાસા, દર્શન પય ચાહત હર આશા;
 ભૂખ પિપાસ આશ તન ત્યાગી, કરુણા વિવશ દર્શ અનુરાગી. ૧
 માતરે માત તાતકે તાતા, વિશ્વ તાત તુમ તત્વ વિધાતા;
 દીન દયાલ દર્શ જન દીજે, કટિ અથ કર્મ કૃતારથ કાજે. ૨
 વિશ્વ ચરાચર અંતરયામી, સર્વ વસ્તુ સમ નાથ નમામી;
 સર્વ જીવ સમ જનનહારા, નિશ્ચય ભયો પ્રતાપ તુમારા. ૩
 યદ્યપિ નર તન જાન, વિશેષા, શિવ સ્વરૂપ જનનત નિત શેષા;
 તવ પદ દાસ મિત્રે તવ આધ, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ વદત સદાઈ. ૪
 દાસ દુઃખી દર્શન ગિન દેવા, દ્રષ્ટા દેવ લખો સગ ભેવા;
 કૃપા સમુદ્ર કૃપા ચહિ કીજે, યે તન તાત દર્શ નૃપ દીજે. ૫
 સર્વ પ્રગ્ન દર્શન તવ કરહી, કોટિક જન્મ પાવ પરદરહી;
 મમ હિત અતિશય માત દુઃખારી, કરિ તવ દર્શન હોય સુખારી. ૬
 જોહિ પ્રતાપ તવ દર્શન લીના, કૃત્ય કીન મમ માત પ્રવીના;
 અખિલ નાથ કરિએ ઉપકારા, લઘુ તણુ પદ રજ દાસ તુમારા. ૭
 ભક્ષેહિ નાથ આજ્ઞા કછુ કરહી, સોઈ શિર ધાર દાસ અનુસરહી;
 એકા એક જાહિ ઘર દાસા, દર્શ પ્યાસિ જિવ હોહિ ઉદાસા. ૮
 પરમારથ સત્તા નહિ હાની, સત્તા સ્વારથ માંહિ ગલાની;

મૂઠ ખુદ્ધિ ધરહી મનશંકા, ધ્રુવ હરિ ભેટે નાંચ નિશંકા. ૯
મિલત નાથ નિશ્ચય ધર લાવત, વચન દિયો સો અવશ્ય નિભાવત;
અદ્ય વચન જલ્પહિ નરનારી, કૃપાનાથ સોઉ કૃપા તુમારી. ૧૦

દોહા

ધ્રુવ કહિ વચન વિવેક યુત, ભયો પ્રેમ મય લીન;
હરિહર અજ લખિ મર્મકો, નારદ આજ્ઞા કીન. ૧
ઈન્દ્ર આસરા દેવ ગણુ, તીરથ સર્વ સમાજ;
ચદિ વિમાન ઉર લપિંકે, કરે ભક્ત નિજ કાજ. ૨

ચોપાઇ

શંકર રગ્ન સુનત સુર સારે, ભયે પ્રેમ વશ પ્રથા નિધારે;
હરિગ્ન વચન શંભુ હરિ માને, યા હિત ભક્તી અધિક વખાને. ૧
ભક્તિ પ્રધાન વિશ્વ મહિં ગાર્હ, જીવ તરે નહિ અવર ઉપાધ;
જન મન મારિ ભજે ભગવંતા, હરિ હજર જન સુખ શ્રુતિકંતા^૧ ૨
હરિ હર પ્રેમ ભક્ત પર પેખી, સર્વ દેવ ઉર મોદ વિગેખી;
ઉત્સવ સમય સમુજિ નરનારી, શામ વેદ ગાવત ધુનિ પ્યારી. ૩
ભક્તિ જ્ઞાન મય શબ્દ અનૂપા, સમજિ મર્મ હોં સુર ભૂપા;
ત્રિવિધ તાત્ર, મરદંગ, જગત્તે, પ્રેમ વિવશ ભક્તી રસ ગાવે. ૪
હર્ષિત સભા દેવ અરૂ દેવી, ઉમગત હૃદય ભક્તિ રસ ભેવી;
રગ્ન પાપ નારદ નભ ધાવા, શિષ્ય કલ્યાન સમુજિ સુખ પાવા. ૫
તાત પુત્ર નિજ ગુણુ મય પેખી, ઉર ઉપજત આનંદ વિશેખી;
પિતા પુત્ર ગુરૂ શિષ્ય સનેયા, શુધ્ધ ભાવ વશ રહત વિદેહા. ૬
સુત અરૂ શિષ્ય સપૂત કલાવે, ગુરૂ અરૂ તાત અધિક હર્ષાવે;
જીવ ચરાચરકી ગેહિ રીતી, સ્વતઃ સ્વભાવ અંશ પર પ્રીતી. ૭
નાદ ગિંદુ દ્વય અંશ અનાદા, સમજેહિ સુજનન, લખહિ પ્રમાદી;
ચહ્ન ધ્રુવ તાત માત અરૂ ભાર્હ, રટે રામ ઉર અતિ હર્ષાઈ. ૮
પ્રગ્ન પ્રેમ મય સગ નરનારી, નિયમ યુક્ત કહ રામ પુકારી;
પ્રથમ આપ નારદ મુનિ યોધા, જ્ઞાન ભક્તિ ઉત્તમ મગ શોધા. ૯
સત્ય રામ જગ જૂઠ સગાઈ, યાતે રામ રટે હરપાઈ;
ધ્રુવ લઘુ ભાત કહિન પ્રણુ કીના, ભાતુ ભાવ મય પ્રગલ પ્રવીના. ૧૦

દોહા

ધ્રુવ દર્શન જિન અન્નજલ, મો મુખ લેહુ ન અહાર;
પ્રાણ પોપ ફલ ફલ પય, કેવળ હરિ આધાર. ૧
સકલ પ્રજા નપ સુંદરી, યુક્ત નિયમ સગ કીન;
તન મન મિથ્યા સમજિડે, ભયે ભક્તિ પદ લીન. ૨

ચોપાઈ

મુનિ નારદ સગદો સંતોષા, ગવનત પ્રાણ પિયુષ જિન પોષા;
પૂરણ પુન્ય પ્રગલ ફલ તાંડો, જ્ઞાની સંત મિલે સંત જ્યાંડો, ૧
હરિ હર કૃપા સમજિએ તપાદી, જ્ઞાની સંત સંગ હો જ્યાંડી;
જ્ઞાની સંત યથારથ બોધે, હો કલ્યાન સોઠ મગ શોધે. ૨
વિધિ વત બોધ કરે નરનારી, સંશય તર્ક હરે વિધિ સારી,
બુધ્ધી દોષ હરે પ્રય ત્રાસા, ઉર મલિં પ્રગટે પરમ પ્રકાશા. ૩
જીવન મુક્ત લાભ જિવ પાવે, હો નિદાંદ સ્વરૂપ સમાવે;
યાતે વેદ સંત ગુણ ગાવે, રામ કૃપા જોલિ તરત મિલાવે. ૪
નારદ પઠવે દેવ મુરારી, નૃપકો બોધ દીન વિધિ સારી;
નૃપતી નારિ પ્રજા સમુદાઇ, ઉર મલિં આશ મિલે ધ્રુવ આઈ. ૫
સર્વે જન કરુણા મય ભારી, મુનિ નારદ મુખ કહ્યો વિચારી;
છટ્ટે માસ ભક્ત ધ્રુવ આવે, રામ કૃપા તોલિ દર્શ દિખાવે. ૬
જહૈ લગી ધર્મ પ્રથા ઉર ધારી, કહો રામ મુખ રહો સુખારી;
કરિ સુબોધ મુનિ હરિ પહું જયેઉ, સર્વ લોક શાંતી મુખ લયઉં. ૭
એક દશા અટ માસ ચિતાવા, સમય સમુજિ દર્શન જન ચલાવા;
આખિર દિવસ દિનેશ પ્રકાશા, ચાતક સમ સગ દશે પિપાસા. ૮
દર્શન આશ પ્રગલ ઉર જાગી, કરુણા વિવશ વિરહ ઉર લાગી;
ખાન પાન ભુલ્યે હરિ ધ્યાના, દર્શન પ્રેમ ભયો અજવાના. ૯
એક એક સનમુખ ઉઠ ધ્યાવે, પ્રેમ વિવશ ધ્રુવ ગાય બુખવે;
દેખા મુના કહો મમ ભૈયા, તન મન અર્પિ પડ તવ પૈયાં. ૧૦

દોહા

સર્વ નારિ નર પ્રેમ વશ, ધ્રુવ દર્શન ચિત ચલાય;
એક એક બૂજત ફિરે, વિરહ બઢાય બઢાય. ૧
લધુ બ્રાતા ઉત્તમ દશા, ઉત્તમ જિનકો નામ;
ઉત્તમ પ્રીતી બ્રાત પદ, આજ મિલાવહુ રામ. ૨

ચોપાઇ

પ્રજ્ઞ પ્રેમ ઉત્તમ ઉર જાગા, બ્રાત દર્શ ઉર ચહત સુભાગા;
 પંચ વર્ષ આયુ ઉત્તમ જન, રામ ચરણ રાચ્યો ઉનકો મન. ૧
 કરની કહિન કીન અતિ ભારી, ધ્રુવ સમ આપ ભયો તપ ધારી;
 અંબુ, ^૧ અનાજ ત્યાગ, જન કીના, પત્ર ફૂલ ફૂલ પય મુખ લીના. ૨
 દુર્ગલ દેહ કષ્ટ સહ બાલા, રામ ભક્તિ પ્રિય પ્રેમ વિશાલા;
 ભજન પ્રતાપ ન સંકટ ધારી, યાતે રામ દર્શ અધિકારી. ૩
 સમય સમુજિ સુમતી, દિગ આવા, જય જનની કહિ શીશ નવાવા;
 પ્રેમ વિવશ નિરખ્યો નિજ બાલા, હર્ષિ ગોદ લીનો તતકાલા. ૪
 હૃદય લગાવત વારંવારા, પુત્રકિ ગાત લોચન જલધારા;
 રે મમ પુત્ર વિરહ કિમ ભારી, કહડુ તાત જનની બલિદારી. ૫
 કર મુખ ચુંબન વારંવારા, કરડુ તાત કહ્યુ હૃદય વિચારા;
 સમય સમુજિ ઉત્તમ જન બોલા, મનકે મર્મ માતુ મુખ બોલા. ૬
 જનની પ્રિય ગંધવ કળ ભેટૂં, હરિ દર્શન સંશય મન ભેટૂં;
 ગુરુ નારદ ખટ માસ બતાવા, આખિર દિવસ આજહી આવા. ૭
 યદ્યપિ બ્રાત ભવન નહિ આવા, જનની હરિએ કવન ઉપાવા;
 બ્રાતા ભવન આજ નહિ આવે, માતુ મમ તન તુરત તૂળવે. ૮
 એસી ટેક પ્રથમ કર રાખી, સત્ય કહું લખિ નરહરિ સાખી;
 હા મમ આજ દર્શ નહિ બ્રાતા, ધર્મ હીણુ તન રખૂ ન માતા. ૯
 પ્રિય ગંધૂ નહિ દર્શ દિખાવે, તો તન ત્યાગ પ્રાણુ મમ જાવે;
 અસ્ત દિવાકર ^૨ તક અભિલાષા, ન, દર્શ, હુવ, તન તજૂં નિરાશા. ૧૦

દોહા

સુમતી સુતકે વચન સુન, હરણી હૃદય અપાર;
 તન સમંધ ત્રય લોક મેં, પ્રજ્ઞ રચ્યો કરતાર. ૧
 રે મમ બાલક બુધ્ધિ બલ, બચપન મેં ભરપૂર;
 રામ ભક્તિ પરતાપતેં, ભેટલિ બ્રાત જરૂર. ૨

ચોપાઈ

હરિ સર્વજ્ઞ સર્વ ઘટ જાને, ભક્તિ ભાવ પ્રભુ પ્રગટ પિછાને;
 જો કહ્યુ આશ કરે નરનારી, ઉર પ્રેરક જનત અધારી. ૧

જન ઉર અધિક રહે હરિ દેવા, ગુરૂ પ્રતાપ જનત જન ભેવા;
હરિજન હર્ષિ રામ ગુણ ગાવે, હરિ હરિજનકો સ્હાય કરાવે. ૨
હરિજન હર્ષિ કરે વિધિ કર્મા, ઉર પ્રેરક દૃષ્ટા તરૂ ધર્મા;
વિશ્વ પતી, ગિન પત્ર, ન, હાથે, જિનકી રજા સૂર્ય શશિ ચાથે. ૩
કાલ કે કાલ કાલ કર કરતા, રામ અધિક જન કવન સમર્થા;
એસે રામ ભક્તિ કાઉ કરહી, તેહિ જન કયું નહિ કામ સુધરહી. ૪
એસે રામ શરણ કાઉ આવે, તેહિ જનતે મહાકાલ ડરાવે;
એસો રામ ભજન કાઉ કરહી, સર્વ કાલ સુખ માંય વિચરહી. ૫
ધન જન માત તાતજેહિ જાઓ, હરિ વ્યાપક લખિ ધ્યાન લગાઓ;
હરિ હિત તન મન કષ્ટ કરાવે, તર્જિ નાત સમ સન્મુખ આવે. ૬
જન ઇચ્છા કરહી, હરિ કાળ, હરિ જનકી રાખત હરિ લાળ;
હરિ જન ટેક નિભાવ નહારા, સત્ય સત્ય મમ ઉર ઇતિ બારા. ૭
યાતે પુત્ર ન હોય દુઃખારી, નિશ્ચય આવહિ નાથ મુરારી;
ધ્રુવ મોહિ કહ્યો હરી લે આવૂં, માત તાતકો દર્શ કરાવૂં. ૮
નિશ્ચય નરહરિ નાથ પધારે, લોક દર્શ લે જન્મ સુધારે;
રાખહુ, પુત્ર હૃદય ઇતિ બારા, સત્ય સત્ય ચેહિ શબ્દ હમારા. ૯
કૃપા નિધાન કૃપા હરિ કરહી, દર્શ દિખાય જન્મ દુઃખ હરહી;
ભક્તભીડ ભંજન વિભુનાથા, દર્શ દિખાવહિ કરહિ સનાથા. ૧૦

દોહા

નિશ્ચય આવહિ નર હરી, સર્વ દેવ લે મંગ;
સર્વ આશ પૂરણ કરે, સુત કહો રામ નિશંક. ૧
ધર્મા સુતકો ધીર દે, પ્રેમ મગ્ન ભઈ માત;
પ્રેમ પયો નિધિ મીન મન, રામ રટે દિન રાત. ૨

ચોપાઈ

યહાં સુર્ય નૃપતી દિગ આઈ, વિધિવત પતિ પદ પુગ્ન કરાઈ;
લઈ ચરણોદક વંદન કીના, પ્રગલ પ્રેમ વશ ભઈ પ્રવીના. ૧
વિરહા કુલ લોચન જલ ધારા, સમય સમુગ્ધિ કહુ વચન ઉચારા;
જય, પતિ નાથ, અવમ મેં નારી, અધમ કૃત્ય ખોયે ફલ ચારી. ૨
ભક્ત પુત્ર કીનો અપમાના, કો જગમે શઠ મોય સમાના;
પલ પલ પ્રેરિ રહ્યો કૃત ભારી, કૃપાનાથ મેં પરમ દુઃખારી. ૩

ગુરુ નારદ ભક્તી રસ પોષા, જ્યા કરિ કછુ ધાર સંતોષા;
 છત્રે માસ હોય ધ્રુવ દર્શન, જાહે લગિ, રામ, રટો, હો, પરસન. ૪
 આખિર દિવસ આજ યેહિ આવા, યદ્યપિ ધ્રુવ નહિ દર્શ દિખાવા;
 કવન ઉપાય કરે અગ્ન નાથા, અધમ હેતુ મમ રચી વિધાતા, ૫
 સર્વ પ્રગ્ન દીનો દુઃખ ભારી, હા, હત, ભાગ, દુષ્ટ મેં નારી;
 પ્રેમી પુત્ર આજ નહિ આવે, પ્રાણુ પીંડ મો રહન, ન, પાવે. ૬
 હાય ઉપાય કરે કા દૂગ્ધ, તજું પ્રાણુ નિશ્ચય યહિ સૂગ્ધ;
 હા મમ નાથ કષ્ટ મુદિ ભારી, ઉત્તમ ત્યાગ ગયો મહ તારી. ૭
 ઉત્તમ માતૃ દયા નહિ લાવા, એક દિવસ નહિ દર્શ દિખાવા;
 ઉત્તમ નિયમ કીન અતિ ભારી, તજું પ્રાણુ મિલકી મહતારી. ૮
 કવન પ્રકાર પુત્ર મુખ જાવૂં, જે હસ કરે પુત્ર ગુમાવૂં;
 નર હરિનાથ પ્રગટ ફલ દીના, જગ અપમાન પુત્ર હરિ લીના. ૯
 સમજિ મર્મ અપનો મન મારું, જગ દગ્ધ સમ દિવસ નિઠારું;
 મો મન આશ ભઈ સગ નાશા, કર્મ કીન યહિ અજગ્ય તમાસા. ૧૦

દોહા

આજ પુત્ર ધ્રુવ આવડી, તો જીવનકી પાત;
 મિલિર ૧ અસ્ત, સુત, ના, મિલે, તુરત કર તનવાત. ૧
 ઉત્તમ માતા અતિ દુઃખી, કર્મ ગતી નિજ ચીન;
 હેન હાર, ભાવી, સમજ, ચુપ મુખ રહી પ્રવીન. ૨

ચોપાઈ

વિકલ વિદેહ ભઈ નિજ રાની, સમય સમુજિ બોલે નૃપ રાની;
 અહો પ્રિયા કિમ ભઈ દુઃખારી, કર્મ ગતી નિજ લેહુ વિચારી. ૧
 નિજ નિજ કર્મ કરત પર બોધા, વૃથા કરત કોઉ કોઉ પર ક્રોધા;
 હાની લાભ હર્ષ અર શોકા, કર્મ ગતિ લખિ રહો અશોકા. ૨
 જે તેં કર્મ પ્રથમ કછુ કીના, ફલે સુફલ સોઉ સમજ પ્રવાના;
 અતિ પ્રવીણ જગમેં જન સોઈ, કર્મ ગતી લખિ રહ ચુપ જોઈ. ૩
 રહિત વિચાર યતન કોઉ કરહી, કેવળ કષ્ટ કાજ નહિ સરહી;
 પંડિત ફર્યો હિલાવહિ અંગા, અધિક ફસે અર મરણ નિશંકા. ૪
 યાતે પ્રિયા શોચ નહિ કીજે, સમુજિ કર્મ ચુપચાપ રહીજે;

જો કહ્યું કરનહાર કરતારા, હરિ સન કર્મ ન છુપે લગારા. ૫
 કર્તા પુરુષ કર્મ ગતિ જાને, જિન સમજે જિય હોત હેરાને;
 દેહ અધ્યાસ પ્રયત્ન અહંકારા, મેં કર્તા માનત વ્યવહારા. ૬
 તન અભિમાન પ્રયત્ન દુઃખ ભારી, યા કરિ કષ્ટ લેત નર નારી;
 યાતે સમજ સાક્ષિ કરતારા, તજહુ પ્રિયા મન અદ્ય વિચારા. ૭
 અવશ્ય આજ આવહિ હરિ નાથા, અપને જનકો કરન સનાથા;
 હૃદય ઉમંગ હોત અતિ ભારી, નિશ્ચય મિલહી દેવ મુરારી. ૮
 પલ પલ રકુરત પ્રેમકી ગાથા, ધ્રુવ સમેત મિલહી હરિ નાથા;
 પ્રિયા આજ કહા કહું હમારી, મન જાનત યા દેવ મુરારી. ૯
 ચિત મન ઉમગિ દર્શ હરિ આપે, ચેલિ અવસર હરિ દર્શ દિખાવે;
 પ્રિયા, રામ પૂરણ વિશ્વાસા, અવશ્ય આજ મિલહી લખિ દાસા. ૧૦

દોહા

હરિ દર્શન લિત લાલસા, ભૂપ ભયો બેલાસ;
 મુનિ નારદ નભ મારગે, પ્રગટ ભયે તત્કાલ. ૧
 અતિ કૃપાલ પરમા લલિત, શુભ કર શોભત ખીન;
 નીરખિ નયન ચરણા, ગિર્યો, પ્રેમી ભૂપ પ્રવીન. ૨

ચાપાઈ

હરિ ગુરુ દર્શન પુત્ર વધાઈ, સમજિ મર્મ નૃપ પ્રેમ અધાર્મ;
 વિકલ વિદેહ ભયો નૃપ કૈસા, પાયહુ સંત અમર પદ જૈસા. ૧
 મુનિ મન પ્રેમ ભયો અતિ ભારી, શુદ્ધ ભાવ નૃપ દશા નિહારી;
 મુનિ નિજ કર મલિપતિ શિરસ્પર્શા, ઉમગ્યો પ્રેમ નયન જલ વરષા. ૨
 કર સ્પર્શત નૃપતી જન જગા, પંકજ રજ શિર ધરત સુભાગા;
 અતિ ઉત્તમ આસન બેઠારા, પૂજ્ય કીન પય પાદ પખારા. ૩
 ગુરુ ચરણોદક નૃપ મુખ લીના, ભયો કૃત્ય મન સમજ પ્રવીના;
 સમય સમુજિ સુરચી પદ લાગી, નિજ ઉર કૃત્ય જરાવત આગી. ૪
 સંગ દોષ હોવહિ શુધ પ્રાની, હરિ ગુરુ મુખ નહિ જાય ગલાની;
 વાર વાર ગુરુ વંદન કીના, ગુરુ ચરણોદક લીન પ્રવીના, ૫
 પુત્ર ગાથ ખૂજન ચિત આઈ, સમય સમજિ ચુપચાપ રહાઈ;
 ઉભય પક્ષ ઉર હર્ષ ર શોકા, નીચ કૃત્ય કોઉ નાંચ અશોકા. ૬
 સમય સમુજિ નૃપ હૃદય વિચારા, ખખર હેતુ અનુચર હંકારા;

સર્વ પ્રજા મહિ ખગર જનામય, અક્ષય લાભ દર્શ ગુરૂ પામ્યિ. ૭
 ધ્રુવ જનની ઉત્તમ દ્રઢ નેમી, હરિ ગુરૂ ભક્ત બ્રાત પ્રિય પ્રેમી;
 ગુરૂ આગે ગાથા ચેહિ કહીએ, જીવન લાભ દર્શ કરિ લખએ. ૮
 નૃપ આજ્ઞા અનુચર શિર ધારી, ચહ્યો કરન મનુ પ્રજા સુખારી;
 જહૈં તહૈં ખગર દિન ગુરૂ આવા, સુનિ શુભ ગાથ પ્રજા સુખ પાવા. ૯
 પ્રજા નારિ નર સુનિ ઉઠ ધાવા, ભૂપ ભવન અતિ ભીર જુરાવા;
 સુનિ પદ વંદિ પુષ્પ વરસાવે, જેહિ અધિકાર જગે જેહિ જાવે. ૧૦

દોહા

અમિત નારિ નર પદ ગિરે, સુનિ સુખ દે આશીવ;
 આજ દિવસ ધ્રુવ સંગ લે, દર્શ દેહુ જગદીશ. ૧
 ચહૈં ધ્રુવ જનની ધર્મ સુત, ઉત્તમ કહ્યો સુનાય;
 તાત ગૃહે ગુરૂ પદ ધરે, દર્શ લાભ લે જાય. ૨

ચોપાઇ

રે મમ પુત્ર ભયો સુખ ભારી, ગુરૂ દર્શન હો કૃપા મુરારી;
 સગતે શ્રેષ્ઠ સદ્ગત દિન સોઈ, જેહિ અવસર ગુરૂ દર્શન હોઈ. ૧
 રામ રૂપ સમજે ગુરૂ અપના, સોજિવ મેટો સહજ કલપના;
 હરિહર વિધિ ગુરૂકે ગુન ગાવે, ગુનત ગુનત ગુરૂ માંય સમાવે. ૨
 વેદ શાસ્ત્ર વરણે ગુરૂ જાની, સમજહિ મર્મ સુજન જન પ્રાની;
 સત ગુરૂ શબ્દ ધરે કૃતિયારા, સો નહિ ધરે વિશ્વ અવતારા, ૩
 પૂરવ પુન્ય પ્રયત્ન પ્રભુતાર્થ, ગુરૂ જાની મિત્રહી જેહિ ભાઈ;
 કોટિક જન્મ પુન્ય ફલ પાવા, જિનકે ધર જાની ગુરૂ આવા. ૪
 એસે ગુરૂ પંડજ રજ રૂપશે, વ્યાપક બ્રહ્મ સહજ જહિ દર્શે;
 ગુરૂ ચરણે દક નિજ સુખ ધરહી, જીવન મુક્ત કાજ નિજ કરહી. ૫
 શ્રોત્ર ધાર વચનામૃત પીવે, મરે ન અમર જુગો જુગ જીવે;
 બ્રહ્મ રૂપ નારદ ગુરૂ જાની, ઉગરે બોધ અમિત અથ પ્રાની. ૬
 અપનો પુન્ય પ્રયત્ન નિર્ધારા, રામ કૃપા ગુરૂ ભવન પધારા;
 યાતે પુત્ર ચત્રો ગુરૂ ચરણા, ધન્ય ભાગ અપનો કહા વરણા. ૭
 ધ્રુવ ગાથા ગુરૂ સર્વ સુનાવે, સો સુન હૃદય શાંતિ તુહિ આવે;
 યાતે પુત્ર ચત્રો હર્ષાઈ, ગુરૂ દર્શન કરિએ ગૃહ જાઈ. ૮
 ગુરૂ ગાથા જનની સુખ ગાઈ, પ્રયત્ન પ્રેમ ઉપજ્યો હર આઈ;

ઉત્તમ માતૃ પ્રેમ વશ જનની, પર્યો ચરણમેં પરમ સુજનની. ૯
 અવશ્ય બ્રાત મિલહિ મો આજ્ઞ, નરહરિ નાથ સુધારહિ કાજ્ઞ;
 સમુજિ મર્મ અતિશય સુખ પાવા, જોરિ ઉભય કર વચન સુનાવા. ૧૦

દોહડા

સુત જોધે કલ્યાન હિત, વિમલ હૃદય ધન માત;
 મેં મતિ મંદ વિવેક જિન, એક ટેક અટકાત. ૧
 બ્રાત દર્શ જિન માતૃ મુખ, પ્રથમ ન દેખું જાય;
 ગુરુ સન્મુખ પ્રણુ ચે કિયો, વચન રહ્યો અટકાય. ૨

ચાપાઈ

ધન્ય માતૃ સત ગાથ સુનાઈ, તવ ઉપદેશ સર્વ સુખદાઈ;
 ગુરુ નારદ સમ કો જન જાની, જોહિ પદ સ્પર્શિ હોય અથ લાની. ૧
 એસે સંત દર્શ અથ જનવે, પૂરણ ભાગ્ય જાહિ ધર આવે;
 જનની અસ્પ શુદ્ધિ કહા જનનં, સુની સુનાઈ બ્રાત અમાનં. ૨
 યદ્યપિ માત તાત ગુરુ દર્શન, નિશ્ચય નાથ શંભુ હરિ પરસન;
 માત તાત ગુરુ કરી અપમાના, અવશ્ય ગિરે નર નર્ક નિધાના. ૩
 જનની આજ કાજ ભો ભારી, રખહિ લાજ મમ દેવ મુરારી;
 ગુરુ દર્શન યહાં વચન તુમારો, નિજ હઠ તજે ન ચિત હમારો. ૪
 ધ્રુવ દર્શન હિત હઠ મન ભારી, પ્રથમ ન કરું દર્શ મહતારી;
 પીંડ પ્રાણ હોવહુ ભલ ન્યારા, યદ્યપિ તજૂ ન જો પ્રણુ ધારા. ૫
 ખાન પાન ધ્રુવ દર્શન લારે, ભલે જાય તન નેક અધારે;
 પિંડ પ્રાણ લગ તજૂ ન ધર્મા, ક્ષત્રી મર્મ સનાતન કર્મા. ૬
 કષ્ટ વિવશ સત કર્મ ભુલાતા, જોહિ જન મરણ ભલો જગ માતા;
 ધર્મ હીણુ જીવન જન કૈસા, દૂકર કાક પશુ તન જૈસા, ૭
 તવ આજ્ઞા મેટૂ મેં માતા, અવશ્ય નીચ ગતિ દોહિ વિધાતા;
 દ્વિતીય ગુરુ દર્શન નહિ જાઉં, ઘોર પાપ વશ નર્ક સિધાઉં. ૮
 ફલ વિપરીત મિત્રે મો આજ્ઞ, શઠ હઠ કરિ મો અવશ્ય અકાજ્ઞ;
 યદ્યપિ માતૃ અધમ મન મોરા, તજે ન નિજ હઠ દુષ્ટ કઠોરા, ૯
 યાતે પ્રથમ દર્શ ધ્રુવ પાઉં, પાછો હાંપ માતૃ પદ જાઉં;
 જાણ લગિ બ્રાત દર્શ નહિ પાવે, તજ લગ મમ હઠ રામ નિભાવે. ૧૦

દોહા

અહ્મ પયોનિધિ સત ગુર, રહે સર્વ ઘટ છાય;
 શઠ હઠ શિશુ સુત સમન્નિકે, દર્શ દેહિ મો આય. ૧
 પર્મ દયાલુ માતુ મમ, ગુર દર્શન ભલ જાહુ:
 બ્રાત ગાથ સતગુર કહે, જનની વેગ સુનાહુ. ૨

ચોપાઇ

ઉત્તમ પ્રેમ ભયો અતિ ભારી, સમય વચન સમન્નિ મહતારી;
 ઉત્તમ પ્રણુ નહિ તજે વિવેકી, ક્ષત્રી ધર્મ સનાતન ટેકી. ૧
 ધર્મ સનાતન તજે ન કળાડી, ધર્મ પ્રીય ક્ષત્રી ઓ સગાડી;
 તન અર પ્રાણુ રહે દય સંગા, ક્ષત્રી ધર્મ ન તજે અભંગા. ૨
 દર્શન બ્રાત હેત હઠ પૂરા, તજે ન ઉત્તમ ધર્મ સખૂરા;
 શઠ નારી બાલક અર યોગી, નિજ હઠ તજે ન પ્રાણુ વિયોગી. ૩
 ઉત્તમ હઠ કરહી હરિ પૂરણુ, સર્વ સાક્ષિ મમ નાથ સંપૂરણુ;
 ભક્ત ભીડ ભંજન હરિ દેવા, જગદાધાર લખે સગ ભેવા. ૪
 ધર્મ અવસ્થા દય હઠ બાલા, તજે ન તજિ અત્રિએ તતકાલા;
 શુભ કારણમેં દેર ન કીજે, આયુ વખત અમોક્ષખ છીજે. ૫
 સમય સમુન્નિ ધ્રુવ માતુ સયાની, ગવન કીન શિશુ શિર ધર પાની;
 રે મમ પુત્ર ગુર પદ જાહિ, દર્શન લાભ પાય ફિર આહિ. ૬
 ધ્રુવ હિત ગાથ કહે ગુર દેવા, સો સગ આય કહુ તુવ ભેવા;
 યા નરહરિ તવ નેક નિભાવે, ધ્રુવ સમેત હરિ દર્શ દિખાવે. ૭
 મેં જાહિ તું શિવરણુ કીજે, રામ રજા અપને, શિર લીજે;
 ઉત્તમ જનની શીશ નમાવા, ચલી માતુ મન અવસર પાવા, ૮
 ગુર દર્શન હિત અતિ હર્ષાઈ, મોક્ષ લાભ લખિ ગુર દિગ આઈ;
 કરિ ગુર દર્શ પર્મ હર્ષાઈ, વંદિ ચરણુ રજા શીશ ચઢાઈ. ૯
 ક્ષે ચરણાદક જનમ સુધારા, પુલકિ ગાત કોચન જલધારા;
 સાધિ પ્રથા પતિ કે પદ લાગી, ચરણુ પખારે પર્મ સુભાગી. ૧૦

દોહા

પ્રથાવંત પૂરણુ દશા, રામ નામ ઉર પ્રેમ;
 ધર્મ નીતિ ચૂકે નહિ, પ્રયત્ન પ્રીય નિત નેમ. ૧
 ગુર પૂજા નૃપતી કરી, વિધિવત પ્રેમ બહાય;
 દીન ગંધુ દુઃખ હરણુ હિત, દર્શન દેનેહુ આય. ૨

ચોપાઈ

જય ગુરુ રાજ કૃપા ભલ કીની, સમય, સમજિ, શુધ્ધી મમ લીની; ૧
 કૃપાનાથ બોધે ખટ માસા, ધ્રુવ મિલહી નહિ હોહુ ઉદાસા.
 ધર્મ કર્મ શુધ્ધી દી સારી, નિભે આજ તક કૃપા તુમારી;
 પ્રજા નારિ નર મેં તવ દાસા, ભજન ભાવ હરિ દર્શન આશા. ૨
 ગુરુ આજ્ઞા ખટ માસ વિતાવા, અવશ્ય દિવસ દર્શન તવ પાવા;
 પ્રજા નારિ નર સર્વ દુઃખારી, ધ્રુવ દર્શન હિત ત્રાસ કરારી. ૩
 અવશ્ય, સમય, દર્શન, ગુરુ દીના, દુઃખત ઉદધિ તરણિ તટ લીના;
 સૂકત નાજ મિલ્યો જિમ પાની, ભયે મુદિત મુનિ ગુરુ મુખ આની. ૪
 કૃપાનાથ ગુરુ વિનય મુનીજે, મમ, અપરાધ, ક્ષમા પ્રભુ કીજે;
 જય ગુરુ દેવ કહો ધ્રુવ ગાથા, ભાવિ વિવશ કહુ કીન વિધાતા. ૫
 તજ્યો પ્રાણુ કે, હે, તન ધારી, મિલ્યો કાત્ર કહુ મિલહુ મુરારી;
 તપ બલ બદ્યો કે પાપ બદાવા, દુષ્ટા ભયો કે જન પદ પાવા. ૬
 કુયશ કીન કે સુયશ સુદાવા, ભક્ત ભયો, કિ, ભોગ, મન ભાવા;
 બઢી આશ કે આશ નિવારી, તન મન દમે, કિ, વિચલ વિહારિ. ૭
 તન આભાસ, ટકે, કહું ત્યાગા, કાં વિપયા વશ ભયો અભાગા;
 સત્ય ગાથ બોધહુ ગુરુ સ્વામી, તુમ સર્વજ્ઞ નમામિ નમામી. ૮
 જો કહુ બની પ્રગટ અગ્ન કીજે, સત મિથ્યા મન મર્મ લખીજે;
 લાયક હોય કરે કહુ આશા, નહિતર તજે તુરત મન ત્રાસા. ૯
 અધમી પુરુષ દર્શ કયા કાળ, ધર્મ નીતિ માલ હોય અકાળ;
 માત તાત બ્રાતા સુત નારી, અતિ સગંધ, ગેહિ રચ્યો મુરારી. ૧૦

દોહા

અતિ સગંધ ત્રય લોકમેં, નિજ જતી પરિવાર;
 યદ્યપિ ધર્મ વિરોધિકો, તજત, ન, કીજે વાર. ૧
 ધર્મ સનાતન શિર ધરે, ચાર વર્ણુ નર નાર;
 જિનકી પદ રજ વંદિકે, પ્રગટ હરી અવતાર. ૨

ચોપાઈ

યાતે તાત વાત સત્ય કહિયે, કૃપાનાથ વિનતી મુન લહિયે;
 સત્ય સત્ય કરિયે ઉપદેશા, જ્યા કરિ હો ઉર દુર અંદેશા. ૧
 સર્વ પ્રજા ઉપકાર કરીજે, પલક એક સંવત સમ છીજે;

પ્રેમી ભક્ત પ્રાણુ કર ધારા, તજત અપન તન કરે ન વારા. ૨
 ધ્રુવ લઘુ બ્રાત કીન પ્રણુ ભારી, નેક નિભાવહિ દેવ મુરારી;
 ભાનુ અસ્ત તક ધ્રુવ નહીં આવે, નિશ્ચય, નિજ, તન, પ્રાણુ, ગુમાવે. ૩
 કૃપા નાથ ગુરુ કહો સુનાઈ, હરિહર અજ કછુ બ્રાત બનાઈ;
 કર્મ પ્રધાન હોઈ સો હોઈ, યા મહિં તર્ક કરે કહો કોઈ. ૪
 કર્મ ગતી મુખ સગ જિવ હારે, સમજિ મર્મ ચુપચાપ ગિચારે;
 તન મન ધન સગ રામ સમરપા, ઈન્દ્રે સમજ ઇન્દ્રો અરપા. ૫
 સર્વ પદારથ, ઉનકી માયા, કૃપાનાથ ગુરુ કહિ સમજાયા;
 હરિ પંકજ રજ હમ શિર ધારે, જો હમ કરે સો રામ અધારે. ૬
 સર્વ ક્રિયા પ્રેરક વિભુ નાથા, જો કછુ કરે સુ ઉનકે હાથા;
 સર્વ સભા નૃપ વચન સુનાવા, પુત્રકિ ગાત લોચન જલ છાવા. ૭
 નૃપ ઉપજ્યો વૈરાગ અપારા, લોચન ઉભય પ્રેમ જલ ધારા;
 રામ રામ નૃપ ગિરા ઉચારી, મુનિ નારદ સમજે વિધિ સારી. ૮
 સમય સમજિ બોલા મુનિ જ્ઞાની, ધન્ય ભૂપ તવ વચન પ્રમાની;
 ન્યાય યુક્ત ભાષે સગ બેના, પર્મ વિવેક ભયો સુખ ચેના. ૯
 તન સગંધ કહુ રંચ ન રાખા, ધર્મ વિવેક વચન સત ભાખા;
 સુનિયે ભૂપ કીન ધ્રુવ કરણી, પર્મ પવિત્ર કહું કછુ વરણી. ૧૦

દોહડા

ધ્રુવ ધર્મીકી બ્રાત કછુ, નૃપતી કહી ન જાય;
 ચિત્ર ખિચ્યો મમ ચિત્તમેં, હૃદય ન પ્રેમ સમાય. ૧
 ધ્રુવ ગાથા અતિશય અગમ, રૂક મન ચિત ધી સાથ;
 હો પ્રસન્ન હરિહર મિલે, સુતકો કીન સનાથ. ૨

ચોપાઇ

સગતે શ્રેષ્ઠ નૃપતિ યહિ ગાથા, ધ્રુવ આવત સગ દેવ સંગાથા;
 સુર તરુ કામધેનુ સગ સંગા, તીર્થ સર્વ યમુના અરુ ગંગા. ૧
 તીન કોટિ જિવ મધુવન તારા, સો મુખ રામ રો ઇક ધારા;
 સો સગ સંગ લીન તવ બાલા, ચેહિ ક્ષણ પ્રગટ હોય તતકાલા. ૨
 ધન્ય ભૂપ કહા ભાગ્ય બડાઈ, કહું કવન વિધિ કહ્યો ન જાઈ;
 ધન્ય માતુ એસે સુત જાયા, કોટિ જીવ કહ્યાણુ કરાયા. ૩
 ચાહહિ લોક લાભ જિવ ચેહી, સર્વ ત્યાગ હો રામ સનેહી;

માત તાત સુત યેહિ મગ લાગા, ભજહિ રામ સોહિ પર્મ સુભાગા. ૪
 નર તન રતન લાભ યહિ રાગ, ભજન ભક્તિ સારે નિજ કાગ; ૫
 પ્રગલ પ્રેમ વશ રામ પુકારે, સો જિવ સુલભ તરન સંસારે. ૫
 રવિ નરહરિ જોહિ હય પ્રકાશા, અતિ અજ્ઞાન તિમિર હુવ નાસા,
 રામ મંત્ર ચિંતામણી પાવે, દુઃખ દારિદ્ર સર્વ મિટ જાવે. ૬
 જન્મ મરણ જલિમ દુઃખ યેહા, સહજ મિટે જહાં રામ સનેહા;
 માયા જનિત રાગ અર દેવા, રામ રટત હર રહે ન લેશા. ૭
 તૃણ તર્ક જીવ જગ ત્રાસા, રામ હૃદય જહાં રહે ન આશા;
 વિશ્વ પદારથ જૂઠ દિખાવે, વ્યાપક રામ એક મન ભાવે. ૮
 રામ રટત છૂટે સખ આશા, મૃગ તૃણાવત જગત તમાસા;
 નામ રૂપ માયા જડ ભાસે, આદિ અંત મધ રામ પ્રકાસે. ૯
 આત્મ તત્વ અક્ષય સુખ ભોગી, યા સમ અપર કવન જગ યોગી;
 જીવન મુક્ત લાભ જિન પાયા, આપ આપ મહી આપ સમાયા. ૧૦

દોહા

અમર લાભ આતમ દશા, ધ્રુવ પદ પાયો શેષ;
 હરિહર અજ વંદત સદા, નૃપ કહા કહુ વિશેષ. ૧
 બ્રહ્મ રૂપ ભક્તી વિવશ, પ્રીય પ્રગલ જલ મીન;
 ગુપ્ત ગાથ હરિ હર લખે, ભયે ભક્ત આધીન. ૨

ચોપાઇ

નવ કરુણા લખિ નરહરિ નાથા, પદવ્યો મોય કરન ધ્રુવ ગાથા;
 ઘટ ઘટ પ્રગટ રમે સુર સ્વામી, સર્વ સાક્ષિ હરિ, અંતર યામી. ૧
 તુમતે આદિ સર્વ નર નારી, ધ્રુવ દર્શન દિત પરમ દુઃખારી;
 દીન બંધુ હરિજન દુઃખ હરતા, રામ કામ કારજ જન કરતા. ૨
 હય નીચ હરિ હર ગુન ગાવે, ગિતે ન જાત તુરત અપનાવે;
 હરિ હર એક ભક્તિ કરિ નાતા, અપર સંબંધ ન ગિતત વિધાતા, ૩
 ભક્ત હેત પ્રગટે વિભુ નાથા, કરદિ કાજ કહુ ભક્ત સુહાતા;
 તુમ હરિ ભક્ત વિયોગ દુઃખારી, યાતે પડ્યો મોહિ અધારી. ૪
 હરહુ કષ્ટ મન શોચ ન લાવો, રામ મંત્ર અપને સુખ ગાવો;
 એક ચિત્ત ધરિયે હરિ ધ્યાના, દર્શ દિખાવહુ કૃપા નિધાના. ૫
 દૃઢ વિશ્વાસ રામ ગુણ ગાવે, ધ્રુવ હરિ નિશ્ચય દર્શ દિખાવે;

સત સિધ્ધાંત છુપા નહિ ભાઈ, પ્રગટ તોય ફલ દેહિ દિખાઈ. ૬
 યાતે રામ ભક્તિ અધિ કાઈ, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ વંદે સદાઈ;
 ભજન ભક્તિ સમ અપર ન કર્માં, કોટિક કષ્ટ હોય ચિત્ત શર્માં. ૭
 ભક્તિ ભજન બિન મુક્તિ ન ભાઈ, જેહિ સિધ્ધાંત અપેલ સદાઈ;
 રે મમ બ્રાત સર્વ નર નારી, તવ હિત આવત દેવ મુરારી. ૮
 સુમતી ઉદર રતન જન આવા, અમિત જીવ અક્ષ પદ પાવા;
 જન સમ જન્મ ધરે કો દૂખ, નર સુર હર્ષિ કરે જન પૂજ. ૯
 રામ રૂપ સમજાહિ મંસારા, જન મુખ બોધ ચહે જિવ સારા;
 સરલ સુબોધ માન મદ હીના, કરન જીવ કલ્યાન પ્રવીના. ૧૦

દાહા

એસે જન જનની જણે, જન સમાજ જગદીશ;
 અમિત પતિત પાવન કૃપા, મહા ઈશિકો ઈશ. ૧
 જીવન મુક્ત, યથારથી, જંગમ તીરથ જન;
 અકરણ કરણ અનાદિ કે, જન સમ અપર ન જન. ૨

ચોપાઈ

હરિ જન ગુન વર્ણત હરિ દેવા, ભયે પ્રેમ વશ સમજ સુભેવા;
 સન્મુખ વૃત્તિ રામ ગુન લાગી, સંત શિરોમણિ પ્રેમ, સુહાગી. ૧
 નારદ દશા નિરખિ નર નારી, પ્રેમ વિવશ લોચન ભરિ વારી;
 ધ્રુવ સત ગાથ સર્વ મન ભાઈ, સમજિ મર્મ મન વૃત્તિ રૂકાઈ. ૨
 અક્ષય અનંદ ભયો તહિ વારા, જહાં લગિ વૃત્તિ રહી ઇક ધારા;
 જેહિ અવસર વૃત્તિ તેહિ રૂપા, તદાકાર આનંદ અનૂપા. ૩
 જગદાકાર હોય જગ દેખે, સન્મુખ હો આતમ નિજ પેખે;
 અક્ષય લાભ લેત નિજ અંદર, નામ રૂપ ભાસ્યો નિજ મંદિર. ૪
 અચલ લાવ,^૧ ચંચલતા ત્યાગે, તદાકાર નિજ રૂપ સુભાગે;
 જળ લગ વૃત્તિ રહે ઇક ધારા, પદ અવાચ્ય સુખ અગમ અપારા. ૫
 સખતે શ્રેષ્ઠ સ્વતંતર યોગી, અમર લાભ આતમ રસ ભોગી;
 સમય કર્મ અવસર જળ આવે, હો ચંચલ ઉર તર્ક બઢાવે. ૬
 પરાસ્પદ તન વૃત્તિ મિલાવે, નાના જગત વિષય મન ભાવે;
 ક્ષણિક, ભોગ, વિષયા, રસ ચાવે, યદ્યપિ સ્થિર બિન સુખ નહિ આવે. ૭

રૂંઢે વૃત્તિ આનંદ અપારા, સત મિથ્યા જન કરે વિચારા;
 ક્ષણિક લાભ વિપયા રસ કહિયે, બ્રહ્મા કાર અમર સુખ લહિયે. ૮
 ભૂપ પ્રજા સમ ભયે સુખારે, સુની ધ્રુવ ગાથ વૃત્તિ ઈક ધારે;
 જીવન લાભ લીન નર નારી, ભયે ચિત્ર સમ ભાન વિસારી. ૯
 રામ ચરણ વૃત્તી જિન લાગી, ઇનતે ઇતર કવન બડ ભાગી;
 સંસ્કાર, વૃત્તી સ્ફુરિ આઠ, જય જય ધુનિ ચહું ઓર સુનાઈ, ૧૦

દોહડા

ભૂપ પ્રજા સુખિયા ભયે, આવત ધ્રુવ હરિ નાથ;
 હાંમિ વિલાપ, ન, ચિત્ર સમ, સુરચિ ચિત શરમાત. ૧
 ધ્રુવ જનની એકો દશા, રામ મંત્ર ચિત્ત ચ્હાત;
 કરે કરાવે આપહી, વ્યાપક નરહરિ નાથ. ૩

ચોપાઈ

સમય સમુજિ મુનિશાય વિશેષા, નૃપ લઘુ પુત્ર નયન નહિ દેખા;
 મુનિ નારદ બોલે સુન રાજા, ઉત્તમ કિમ આયે નહિ આગ્ન. ૧
 કારન કવન કુંવર નહિ આવા, કવન હેતુ ઉત્તમ અટકાવા;
 લાવહુ વેગ કિખાવહુ બાલા, ધ્રુવ દર્શન જિન પ્રેમ વિશાલા. ૨
 પ્રેમિ પુત્ર હમ ગોદ બિઠાવે, વિધિવત બ્રાત ગાથ કહુ ગાવે;
 બ્રાતુ હેત પ્રણ કાન કરારા, દુર્લભ બ્રાતુ ભાવ સંસારા. ૩
 બ્રાત બ્રાત હિત કષ્ટ ઉઠાવે, જીવન સુયશ મુક્તિ પદ પાવે;
 બ્રાત બ્રાત ભુજ પ્રગટ કહાવે, બધુ બધુ કરે કષ્ટ હટાવે. ૪
 બ્રાત બ્રાત હિત તન મન અરપે, પ્રબલ પ્રેમ વશ સર્વ સમર્પે;
 બ્રાત બ્રાત ત્યાગે નહિ કળહી, તન ધન જન્ય ભલ સળહી. ૫
 એક અંશ ઉપજે દ્વય ભાઈ, બ્રાતુ ભાવ નહિ જન્ય કદાઈ;
 માત તાત ભગની પ્રિય બ્રાતા, પ્રબલ પ્રેમ ચેલિ રચ્યો વિધાતા. ૬
 ઇનમે કપટ કરે જન કોઈ, પાપી પ્રબલ અધમ ગતિ હોઈ;
 ઉત્તમ પ્રેમ અનાદી ઇનકો, હરિહર કૃપા મર્મ ચેલિ જિનકો. ૭
 બ્રાતુ ભાવ શુભ શુણ ને કહિએ, સરલ સદજ ઉત્તમ તન લહિયે;
 ઉત્તમ ઉત્તમ નીતિ નિભાઈ, યાતે પ્રિયે મોય આધકાઈ. ૮
 ધ્રુવ જનની અવસર ચેલિ ચીના, જોરિ ઉભય કરે કહત પ્રવીના;
 ઉત્તમ ગાથ સુનહુ અવહારી, શિશુ શઠ હઠ કાની અતિ ભારી. ૯

તવ મુખ પ્રથમ બાલ પ્રણુ ધારા, સો નહિ ચૂક્યો એક લગારા;
જલ અહાર ત્યાગ્યો મમ બાલા, બ્રાત હેતુ તન કષ્ટ કરાલા. ૧૦

દોહા

તન સુકાય પિંજર કિયો, રૂદન કરત દિન રાત;
રામ રામ કહ હે હરી, વેગ મિલાવહુ બ્રાત. ૧
ગુરુ આવન સુન દર્શ હિત, ઉગ્ર પ્રેમ ઉર ત્રાસ;
ધ્રુવ ગિન ચલુ ન, માતુ મુખ, યાતે મિલ્યો ન દાસ. ૨

ચોપાઇ

ભાવી પ્રબલ કરે કહા દેવા, તુમ સર્વજ લખો સહ ભેવા;
મેં સુત ત્યાગ ચલી તવ ચરણા, ઉત્તમ ત્રાસ ભઈ કહા વરણા. ૧
ગુરુ દર્શન ઉર પ્રેમ વિશાલા, એક નેક અટક્યો તન બાલા;
વિરહ વિકલ મુખ વચન ન આવા, ગુરુ પદ વાર વાર શિર નાવા. ૨
વિકલ વિદેહ વચન ઈક ભાખ્યા, કરે ન પ્રગટ ગોચ મન રાખ્યા;
ગુરુ કરણા મય દીન દયાલા, પદ રજ સમજિ દર્શ દે બાલા. ૩
ગુરુ સર્વજ લખો વિધિ સારી, કિમ કરિ કહુ અલ્પ મતિ મારી;
કૃપાનાથ ગુરુ કૃપા કરીજે, લખિ લલુ દાસ દર્શ જલિ દીજે. ૪
અલ્પ મતી બાલક હદ કરહી, યદ્યપિ તાત દેવ નહિ ધરહી;
પિતા પુત્ર ગુરુ શિષ્ય સનેહા, એક સ્વરૂપ દિપે દ્વય દેહા. ૫
અપર સનેહ સર્વ મય સ્વારથ, ગુરુ સનેહ કેવળ પરમારથ;
યાતે નાથ સ્વરૂપ પિછાની, દર્શ લાભ દીજે જન જની. ૬
ગુરુ ગિન શિષ્ય હરે દે ત્રાસા, દીન શીશ સતગુરુ વિશ્વાસા;
અપર કૃપા ઉલટો ફલ પાવે, સતગુરુ કૃપા સ્વરૂપ સમાવે. ૭
અપર કૃપા જિય જન્મ ધરાવે, સતગુરુ કૃપા અમર પદ પાવે;
અપર સંગ કરિ જીવ અલગ્ન, સહજ તરે જેહિ ગુરુ પદ પૂગ્ન. ૮
અપર શબ્દ ઉપજે જિય રાગા, સતગુરુ શબ્દ પ્રબલ વૈરાગા;
અપર સનેહ વૃત્તી બાહિર મુખ, જ્યા કરિ હોત પ્રબલ, આતમ, દુઃખ. ૯
સતગુરુ શબ્દ પ્રીતિ કોઉ કરહી, અધમતે અધમ સહજ, ભવ, તરહી;
હરિ મન હર્ષ દર્શ શિશુ દીજે, કૃપાનાથ ગુરુ કૃપા કરીજે. ૧૦

દોહા

સરલ, ચિત્ત, સુમતી સુશિલ, સુત હિત વિનય સુનાય;
ગુરુ પદ રજ નિજ શીખ ધર, હૃદય ન પ્રેમ સમાય. ૧

સુરથી સુમતી વચન સુન, વ્યાકુલ ભઇ અપાર;
લજ્જિત હો રોવન લગી, કર્મ વિચાર વિચાર. ૨

ચોપાઇ

તેહિ અવસર નારદ મુનિ જ્ઞાની, સમય સમુજિ બોલે પ્રિય બાની;
રે મમ પુત્રિ ન હોહુ બેહાબા, જો કછુ કરે સો રામ કૃપાલા. ૧
કરે ન જીવ કરે કર તારા, નીતી યુક્ત સર્વ વ્યવહારા;
વિધિ નિષેધ નીતી દ્વય સ્થાપી, અતિશય પ્રગલ્ભ, ન, શકે, ઉથાપી. ૨
જો જો જીવ કરહિ કછુ કર્મા, ભોગહિ અવશ્ય હોય ચિત શર્મા;
હો સુચેત ભજિયે ભગવંતા, અધરમ કર્મ તુરત હુવ અંતા. ૩
શ્વેત વસ્ત્ર લાગ્યો રંગ શ્યામ, ધોવન કરિયે વેગ ઉપાધ;
ભૂત કાલકા શોચ ન કીજે, છૂટે દાગ કર્મ સો કીજે. ૪
પંડિત ભક્ત સુર સો જ્ઞાની, ભૂત કલ્પના તજે સુન્નની;
ભવિષ્ય વાતમે શોચ ન લાવે, વર્તમાન મહિં નિપુણ રહાવે. ૫
યાતે સુતા શોચ પરિહરહ, વીતી વખત કલ્પના હરહ;
તેં કછુ કર્મ ન કીન અશુદ્ધા, સુખમય, રહહુ પુત્રિ પરબુદ્ધા. ૬
નિમિત્ત માત્ર લખિ શોચ તજી જો, રહહુ રામ શાંતી સુખ લીજો;
રામ મંત્ર રટતે દુઃખ નાસા, ફિર ન હોય કહું જીવ ઉદાસા. ૭
રામ મંત્ર રટતે સુખ ભારી, હોય ન કયહ જીવ દુઃખારી;
રામ મંત્ર રટતે અથ, નાસા, જન્મ મરણ મેટે જિવ ત્રાસા. ૮
રામ મંત્ર સમ મંત્ર ન દૂન, પ્રેમી પુરૂષ ભજો જેહિ સૂન;
રામ મંત્ર ભજતાં સુખ ભારી, જો પદ વિશ્વ તરે નરનારી. ૯
વૈખરિ દ્વાર રામ જન ગાવે, કોટિ પતિત ભવ પાર લંઘાવે;
યાતે સુતા શોચ પરિહરહ, સર્વ વિહાય ભજન હરિ કરહ. ૧૦

હોહા

ઉત્તમ ઉત્તમ ટેક વશ, રહ્યો નેક અટકાય;
દર્શન લાભ, વિશેષ, દે, બેવહુ કંઠ લગાય. ૧
સર્વ સભા હર્ષિત ભઇ, મુનિ, મુખ બોધ અગાધ;
જીવ ઉગારણુ કારણે, પ્રગટ હોત જગ સાધ. ૨

ચોપાઇ

નારદ ચલે કરન જગ કાળ, સર્વ સભા પ્રેમી સંગ રાજ;
શિષ્ય પુત્ર સન કહા હઠ ભાઇ, જેહિ રૂંડે બડ ભેત મનાઇ. ૧

અપને, અંગ હોય કહું વ્યાધી, અમિત યત્ન કરિ કરહુ ઉપાધી;
 અપનો અંગ શિષ્ય સુત જનો, દૂસર ભાવ હૃદય મત આનો. ૨
 હર્ષિ ચક્ષે નૃપ નારદ સંગા, શુદ્ધ ભાવ ઉર પ્રેમ અભંગા;
 સુરથી કર્મ સમજ અટકાઈ, સમય સમજિ જન સંગ ન આઈ. ૩
 હર્ષિ હત ભાગ્ય પરમ દુઃખદાઈ, નારદ બોધ શુદ્ધિ વિસરાઈ;
 કર્મ કહોર કરે નર પેલા, પાછે બોધ ન લગે સુહેલા. ૪
 યાતે સુજન સંત મુનિ જાની, કર્મ કરત ઉર ડરે સુજની;
 યહ ઉત્તમ જન ખખર જનાઈ, તાત ગુરુ આવત હરસાઈ. ૫
 સુનત પ્રેમ ઉમડ્યો ઉર ભારી, ગુરુ મુખ ચહ્યો ધર્મ વ્રત ધારી;
 તાત ગુરુ દર્શન ધર આવે, શિષ્ય પુત્ર દ્વય અધમ કહાવે. ૬
 શ્રવણ સુને ગુરુ તાત પધારે, અધમી નીચ શ્રવણ નહિ સારે;
 એમે અધમ નરક મહિં જાવે, વાર વાર વાયસ તન પાવે. ૭
 તાત ગુરુ સુનહી કહું આતા, ધાઈ ચક્ષે સન્મુખ હર્ષાતા;
 સમજિ મર્મ ઉત્તમ જન ધાવા, હર્ષ શોક દ્વય પ્રગલ્ભ બઢાવા. ૮
 ભૂપ ભવન ધારે ગુરુ આવા, પુણ્યવંત ગુરુ પદ લપટાવા;
 નિરખિ નયન ઉપજ્યો મુખ ભારી, ગિર્યો ચરણ તન શુદ્ધિ વિસારી. ૯
 સ્પર્શત, ચરણ પરમ મુખ પાવા, કર શ્રદ્ધિ નારદ કંઠ લગાવા;
 વારવાર ગુરુ શિષ્ય કર સ્પર્શી, મુનિ મન પ્રેમ નયન જલ વર્ષા. ૧૦

દોહા

ભૂપ પ્રજા નર, યુવતિ, જે, સ્વચ્છ હૃદય સમ સંત;
 ભક્તિ રતા ઉત્તમ કુંવર, કયું ન મિલે ભગવંત. ૧
 પ્રીય જનો આશીષ યહ, મુનિ કહ વારંવાર;
 સર્વ દેવ ધ્રુવ સંગ લે, દર્શ દેહુ કરતાર. ૨

ત્રોપાઈ

રે મમ સુત ઉત્તમ તવ કરણી, અતિ પવિત્ર કહિયે ક્યા વરણી;
 બ્રાતૃ ભાવ ઉત્તમ મન ભાવા, ધર્મ સનાતન નીતિ નિભાવા. ૧
 સુનિત્તવ ગાથબ્રાત મન ભાવહિ, વિશ્વ સુયશ મુક્તી પદ પાવહિ;
 તુમ સમ બ્રાત બ્રાત મન ભાવે, જિનકો, હરિહર, દર્શ દિખાવે. ૨
 તુમ સમ બ્રાત હેતુ મન ત્રાસે, જન્મ મરણ મેટે નિર આશે;
 આજ ભયો તપ પૂર તુમહારો, સુદલ ક્ષ્ણો યહિ વચન હમારો. ૩

હરિહર અજ આવહિ સુત આગ્ન,	ધ્રુવ મિલાય સારે ભગ્ન કાગ્ન.
સર્વ પ્રગ્ન હરિ દર્શ કરાવે,	ગિનહિ પ્રયાસ મુક્તિ પદ પાવે. ૪
અક્ષય વચન સુનત ધ્રુવ માતા,	ભઈ પ્રેમ વશ શીતલ ગાતા;
મુનિ મુખ કહે સુનહું જન રાગ્ન,	યહિ મૈદાન કરો શુભ કાગ્ન. ૫
સર્વ પ્રગ્ન યહિ વચન સુનાઈય,	ચિત મન રોક રામ ગુણ ગાઈય;
સિદ્ધ સન બેહુ નરનારી,	હરિ પદ ધ્યાન ન ડિગે લગારી. ૬
ચેહિ અશ્વલ આવહિ વિભુ ગાથા,	દે જન દર્શન કરહિ સનાથા;
સુનિ મુનિ વચન પ્રગ્ન ઉર પ્રીતી,	નૃપ ઉપદેશ કીન ગુરૂ નીતી. ૭
નૃપ મુખ વચન સુનત નરનારી,	પ્રથા યુક્ત બૈદે અધિકારી;
પ્રગલ્ભ પ્રેમ વશ ધ્યાન ગુડાવા,	ધ્રુવ હરિ દર્શ કરન ચિત ચલાવા. ૮
ઉમગત વિરહ સહલ નરનારી,	પુલકિ ગાત કહ રામ પુકારી;
ભક્ત ભૂપ ગુરૂ આસન દીના,	ગુરૂ પંકજ રજા નિજ શિર લીના. ૯
ગુરૂ પદ શીશ ધર્યો ધ્રુવ માતા,	અક્ષય પ્રેમ ન હૃદય સમાતા;
ઉત્તમ ચરણ ગિર્યો હર્પાતા,	જય ગુરૂ રાજ મિલાવહુ બ્રાતા. ૧૦

દોહા

પ્રગલ્ભ પ્રેમ જોહિ, પર, લગ્યો, છનકો સોઈ, સુહાત.	
હરિ હરતે અધિકો ઉમંગ, ઉત્તમ દર્શન બ્રાત.	૧
ભૂપ પ્રગ્ન પ્રભુકો ભજે, હરિ દર્શન ચિત ચલાય;	
પ્રભુ વ્યાપક લખિ પ્રેમ જન, દર્શ દિખાવન ધાય.	૨

ચાપાઈ

હરિ હર અજ વ્યાપક ત્રય દેવા,	વિશ્વ ચરાચર જનત ભેવા;
ભક્ત ભીડ ભંજન જન નાથા,	કરન ચલત ધ્રુવ પ્રગ્ન સનાથા. ૧
સમય સમજિ હરિ સેન જનાઈ,	સુર વિમાન સાજહુ સગ્ન ભાઈ;
વિપન દેવિ સગ્ન તીર્થ સમાજ,	ગવનહુ સર્વ કરન ધ્રુવ કાગ્ન. ૨
હરિ શિવ પાદ વંદિ કેઇ વારી,	નંદીશ્વર કહ વૃષભ સવારી;
પ્રથમ નાથ વાહન પદ ધરહી,	પીછે દેવ સવારી કરહી. ૩
અજર અમર અક્ષય રસ ભોગી,	તુમ સમ અપર કવન જમ બોગી;
સગ્નતે શ્રેષ્ઠ સ્વતંત્ર સુદેવા,	સર્વ હુમે સુર તવ પદ સેવા. ૪
યાતે વૃષભ ચહે શિવ શાની,	દ્વીતીય વાહન સજે ભવાની;
પ્રિતીય દેવ સવારી કરહી,	પ્રેમી ભક્ત ભીડ હર હરહી. ૫

સુનિ હરિ વચન શંભુ હર્ષાવા, ઇષ્ટ દેવ મમ માન બઢાવા;
 ઝોલી ઝડપ લીન સખ વ્યાલા, વૃષભ ચઢે શંભુ તત્કાલા. ૬
 દ્વિતિય શિવા શંકર રૂપ પાઈ, સિંધ પીઠ પર, ચઢિ, હર્ષાઈ;
 અતિ વિકાલ કાલ મૃગ રાજ, અતિ ગરજ સુર ખીચ સમાજ. ૭
 વૃષભ આદિ જિતને પશુ જાતી, ભગે પ્રયત્ન મન સમજ અરાતી;
 વકત્ર ૧ તુંડ, વાહન, ડરિધાવા, ચમકિ ચઢે સુર નૂતન પાવા. ૮
 મધુવન પશુ દેવ ગતિ પાઈ, યદ્યપિ આદિ સ્વભાવ ન જાઈ;
 કાર, કુરંગ, ગો, સસા, સિયારી, ભાગ ચઢે તન આદિ વિચારી. ૯
 તખ, લગી સુક્ષ્મ દેહ રહાવે, જગ્ય લગિ જીવ ભાવ નહિ જાવે;
 જગ્યહી જ્ઞાન અગ્નિ તન નાસા, તખ જાવે, યહ, જીવ દુરાસા. ૧૦

દોહડા

ગુપ્ત ગાથ યહ મરમ લખ, સુર સહ હસે વિશાલ;
 પશુ દેવ મધુ વિપનદે, લખિ, કેસરિ, નિજ કાલ. ૧
 શિવ બોધે સુર વૃષભકા, કછુ કેરે સુનિ બોધ;
 તન સુક્ષ્મ અતિ અજ્ઞતા, લગે ન તાહિ પ્રબોધ. ૨

આપાર્થ

કરતા પુરૂષ ગતી કે જાને, કરહી ખેલ અપન મન, માને;
 વિશ્વ ખિલોના ખેલનદારા, હોય સત્ય સોઉ હૃદય વિચારા. ૧
 દ્વિતિયે હાસ ભયો અતિ ભારી, ગનપતિ વાહન દશા નિહારી;
 શિવ અહિ, લખિ, ભૂ, રંધન, પેઠો, ખેંચત પુચ્છ ધસે જિમિ હેઠો. ૨
 સિંધ વ્યાલ દે કાલ સમાના, પશુ, મૂશક, લખિ અધિક ડરાના;
 લંબો દર કરિ યતન અપારી, ખિસે ન વાહન કાલ વિચારી. ૩
 હરિ દયાલ મૂસા સમજાવા, વિરૂધ ભાવ ઉરતે વિસરાવા;
 ચઢિ વાહન ગનપતિ, હર્ષાવા, સર્વ દેવ નિજ યાન સજાવા. ૪
 જન ધ્રુવ હરિ અપને સંગ લીના, અજ ઉર ઉપજ્યો પ્રેમ નવીના;
 હરિકો જન લાગત અતિ પ્યારા, કવન ભક્તિ સમ અપર અચારા. ૫
 જોહિ જન હરપિ ભક્તિ રસ લીના, સખતે શ્રેષ્ઠ મોક્ષ પદ ચીના;
 જીવન મુક્ત લાભ સો પાવે, પ્રથમ રામ, ભક્તિ, મન, ભાવે. ૬
 રામ રતન ધન જોહિ ઉર પ્યારા, રામ રૂપ જન રહિત વિકારા;

ચિત ઉપરામ રામ ગુણુ ગાવે, હરિ હર જોહિ જન હૃદય લગાવે. ૭
 હરિ હર હરણિ જહી અપનાવા, સો જન જનમ મરણુ વિસરાવા;
 જીવન મુક્ત જન્મ નહિ પાવે, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ પ્રગટ સુનાવે. ૮
 મો મત પ્રબલ ભયો વિશ્વાસા, જનમ ધરે નહિ જનનિર આશા;
 આશા નાશ કરે હરિ દાસા, ગો ખુર વત જગ તરન તમાસા. ૯
 સત્ય સત્ય યહ સત્ય સદાઈ, નિશ્ચય સત્ય ન મૃપા^૧ કદાઈ;
 ભક્તિ ભક્ત ભગવાંત સ્વરૂપા, ગુપ્ત મર્મ જનત જન ભૂપા. ૧૦

દોહા

અગમ અગોચર મર્મ યહ, લખે સો હરિ હર દાસ;
 તરે તિરાવે અપરકો, જીવન મુક્ત નિવાસ. ૧
 ધન્ય ભાગ્ય ધ્રુવ ભક્તકો, હરિ હર લીનો સંગ;
 સુયશ સફલ તપ વિશ્વ મેં, નિશ્ચલ ભક્ત અભંગ. ૨

ચોપાઈ

અજ અપને મુખ જન જસ ગાવા, વાર વાર લોચન જલ છાવા;
 હરિ અજ ગુપ્ત ગાથ લખિ મનમેં, ઉમગત પ્રેમ રૂકે નહિ તનમેં. ૧
 હરિ અજ મર્મ સમંજિ ધ્રુવ દાસા, ઉરમેં પ્રગટયો પ્રેમ પ્રકાશા;
 નભ મગ ચલત હોત જયકારા, પુષ્પ વૃષ્ટિ હો વારમવારા. ૨
 ગન ગાંધર્વ કરત કલ ગાના, શોભત નભ વિમાન વિધિ નાના;
 રામ ભક્તિ કર યહ ગુણુ ભેવા, જન ગ્રહ ચન્દ્રે હરણિ સહ દેવા. ૩
 યહ નારદ નૃપ નર અર નારી, પ્રેમ વિવશ કહ રામ પુકારી;
 તન મન ધન શુધ્ધી સહ ભૂલા, હરિ ગિન અપર સરવ સુખ શૂલા. ૪
 પ્રેમ પયો નિધિ જોહિ ઉર આવા, પ્રિયે રામ પરપંચ ભુલાવા;
 જોહિ અવસર જનકી ગહિ ચેહા, હરિ હર હરિ, કરહિ જન નેહા. ૫
 ભૂપ પ્રજા એસી મતિ ધારી, ચહે દર્શ ધ્રુવ વિપિન વિહારી;
 એક ભાવ સખકે મન ભાવા, સમય સિધ્ધિ સુરતર પ્રગટાવા. ૬
 જય હો ભૂપ ભક્ત મુનિ રાજા, હાર આવત જન દેવ સમાજા;
 હરિ પ્રેરિત હમ તુમ દિગ આવા, ભવન સજ્જેવન હેતુ પઢાવા. ૭
 સુરતર કામ ઘેનુ સહ સિધ્ધી, ભૂપ રજા હાજર નવ નિધ્વી;
 ભૂપ રજા કીને, કુશલાતા, ચેહિ ક્ષણુ પ્રગટ હોય હરિનાથા. ૮

ભૂપ પ્રજા સુનિ સુર મુખ યાની, ભયે પ્રેમ વશ મર્મ પિછાની;
 ઘડ વશ વિકલ વચન નહિં આવા, જોરી ઉભય કર શીશ નિવાવા. ૯
 ભક્ત ભૂપ ઉર સમય પિછાની, ગદ ગદ કંઠ કહત ભયે યાની;
 કૃપાનાથ કહા સંમતિ મોરી, કરહુ કાળ મરજી કહ્યુ તોરી. ૧૦

દોહા

અવસર મમય વિચારિ, સુર, કરહુ કાળ વિધિ સોય;
 જોહિ કારજ, મમ સંસતિ, હરિ હર સન્મુખ હોય. ૧
 સોહી સ્થલ અમરાવતી, જહાં પ્રગટે વિભુનાથ;
 અધમ, ઉધારન, દરશ, દે, સખકો કરહિ સનાથ. ૨

ચોપાઈ

વિનય કરી નૃપ નયન જુરાવા, પ્રેમ વિવશ ઉત્તર નહિં આવા;
 હરિ દર્શન નૃપતી ચિત લાગા, યા સમ કવન અપર બડ ભાગા. ૧
 સમય સમજિ નારદ કહ યાની, મુનોહુ સિધ્ધિ સુર વિટપ સુજની;
 શુભ અસ્થલ યહ સમય વિચારી, પ્રથા યુક્ત કરિયે યહા ત્યારી. ૨
 ભૂપ પ્રજા એકહિ, મત રાતા, રામ મંત્ર હરિ દર્શ સુહાતા;
 ચિત ઉપરામ રામ રસ ચલાવા, જોહિ જન વિષય ભોગ વિસરાવા. ૩
 જન ઉપરામ કામ નહિ ચલાવે, રામ રામ રસ હૃદય સુહાવે;
 ધ્રુવ જનની ઉત્તમ યહ બાલા, રો રામ ઉર વિરહ વિશાલા. ૪
 ધ્રુવ હરિ દર્શ હેતુ શિશુ પ્યાસા, જગ પ્રપંચતે ભયો ઉદાસા;
 યહા નૃપ નમ્ર સર્વ નરનારી, રામ રામ રસકે અધિકારી. ૫
 યાતે સુર યહ સમય વિચારી, કરિયે કારજ નીતિ નિહારી;
 સર્વ સિધ્ધિ સુરતર કરજોરી, મુનિ પદ વંદ બહોરિ બહોરી. ૬
 મુનિ આજ્ઞા અપ્ને શિર ધારી, સિધ્ધિ સર્વ વિધિ કીન તયારી;
 દિવ્ય ભોગ અમરાવતિ, સારા, રચે સિધ્ધિ તહ સહિત વિચારા. ૭
 વિધિવત આસન કીન તયારી, હરિ હર અજ એહિ અધિકારી;
 લલિત લતા વિલસિત ચહુ વૃંદા, લખિ ઉપજત મન પરમ અનંદા. ૮
 ભક્ત ભવન ભગવત મન ભાતા, ઇન્દ્ર સદનસે અધિક દિખાતા;
 સુરતર કામ ઘેનુ નવ નિધી, કવન કમી પ્રગટે જહાં સિધ્ધી. ૯
 શુધ્ધ ભાવ હરિ શિવરણુ કરહી, સર્વ સિધ્ધિ જન રજા વિચરહી;
 સર્વ પ્રકાર કીન સ્થલ ત્યારી, નભ મગ આયે દેવ મુરારી. ૧૦

ઢાહા

ભક્ત ભીડ ભંજન પ્રભો, જન મન પૂરણ આશ;
 ખગ મગ પ્રગટે નરહરી, પ્રિયે સંગ ધ્રુવ દાસ. ૧
 શિવ અજ સુરપતિ સુર સખે, સર્વ તીર્થ સંગાથ;
 તજિ વિમાન ભૂપદ ધરે, જનકો કરન સનાથ. ૨

ચોપાઇ

જય જય ધુનિ ચહુ ઓર સુહાઈ, પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ છાઈ;
 કિન્નર અમિત કરે મૃદુ ગાના, અજે વર્જિત અમિત વિધિ નાના. ૧
 ત્રિવિધ તાલ મરદંગ અખવે, શામ વેદ ધુનિ સુર તિય ગાવે;
 નારદ નૃપતિ પ્રજા નરનારી, પદ વંદત હરસે અવહારી. ૨
 ધ્રુવ જનની ઉત્તમ સુત પ્રેમી, પ્રગલ ટેક ધારી સત નેમી;
 ઉડે હરખિ ચરન પ્રભુ પરસન, પ્રેમ ઉદધિ ખૂડે કરિ હરસન. ૩
 ખુલે નયન કર પાદ જુડાવા, પ્રભુ વ્યાપક યદ મર્મ પિછાના;
 હરિ હર ઉપજ્યો પ્રેમ પિશાલા, અમિત રૂપ ધારે તતકાલા. ૪
 ધ્રુવ હરિ ઉભય દૃષ્ટિ જન આવા, એક સમય સદ કંઠ લગાવા;
 બાલક તરણ વૃદ્ધ નરનારી, સગ સંગ ભેટે દેવ મુરારી. ૫
 યદિ પ્રકાર ઉત્તમકી માતા, ધ્રુવ સહિત ભેટ જન ત્રાતા;
 ઉચ નીચ નરનાર અપારા, નય દર્શ હરિ નર તન ધારા. ૬
 ઉત્તમ દરશ બ્રાત ધ્રુવ પાવા, ત્રાય ત્રાય કરિ ચરણ ગિરાવા;
 રૂકી પ્રાણ શુધ્ધી ગછ તનકી, પ્રેમ પીડ જાને કો મનકી. ૭
 તન પિંજર નિરખ્યો નિજ ભાઈ, પ્રગલ પ્રેમ ઉપજ્યો ધ્રુવ આઈ;
 હે હરિ નાથ કવન ગતિ બાલા, અગમ ભેદ મમ તાત કૃપાલા. ૮
 આતમ તત્ત્વ જ્ઞાન વિસરાવા, પકરિ બ્રાત કર કંઠ લગાવા;
 વાર વાર મુખ ક્ષેત બૈયા, વિદરત હૃદય બેઠુ મમ ભૈયા. ૯
 ધ્રુવ લઘુ બ્રાત અપન ઉર લાવા, નર સુર ઉર કરણા રસ છાવા;
 હરિ હર ઉમા પ્રેમ ભો ભારી, અતિ સગંધ તન રચ્યો મુરારી. ૧૦

ઢાહા

સુધાવંત ભોજન મિલ્યો, ખ્યાસે પાંચો નીર;
 બાલક કો જનની મિત્રી, યદિ પ્રકાર ધ્રુવ વીર. ૧
 મહુરત તક લિપટ્યો રહ્યો, બ્રાતૃ ભક્તિ અતિ હેત;
 સ્થીર વૃત્તી શાંતી ભઈ, જન મન ભયો સુચેત. ૨

ચોપાઈ

બ્રાત સુચેત સમજિ ધ્રુવ દાના, સમય સમજિ કહ વચન પ્રમાના;
 હરિ હર વિધિ વંદહુ મમ ભાઈ, ઉમા રમા વંદહુ હરખાઈ, ૧
 યદિ અવસર નહિ વારંવારા, ઇન પદ પરસિ સહજ ભવપારા;
 ગો ગ્રાહણ જન ધર્મ વધારણ, ક્રોટિક પતિત ઉગારણ કારણ. ૨
 અખિલ બ્રહ્મ વિભુ વિશ્વ વિખ્યાતા, ઈન, પદ, શીશ ધરહુ મમ બ્રાતા;
 સુર સુરપતિ તીરથ સહ આવા, કૃપા સિંધુ નિશ્ચય અપનાવા. ૩
 જનનિ પિતા સદગુરુ પરતાપા, પ્રગટ દર્શ હરિ હર્યો સૈતાપા;
 જિનકો નામ લેત અથ નાસા, દીન દર્શ મેટી ત્રીચે ત્રાસા. ૪
 ભેટહુ બ્રાત ચરણ હરસાઈ, જીવન મુક્ત સિધ્ધિ ધર પાઈ;
 ઉત્તમ ઓધ સુનત ઉર જગા, હરિ પદ પંકજ ગિર્યો સુભાગા. ૫
 નર હરિ નાથ ભક્ત ગતિ પેખી, ઉર મહિ ઉપજ્યો પ્રેમ વિશેખી;
 વિશ્વનાથ હરિ ભક્ત પિયારા, પુત્રકિ ગાત લોચન જલ ધારા. ૬
 જન શિર પર પરસે નિજ પાની, સમય સમજિ બોલે પ્રિય આની;
 રે મમ પુત્ર સુખી રહેા ભાઈ, તુમ સમ ભલ જગમે જન નાહિ. ૭
 ગુરુ પદ માત તાત પ્રિય બ્રાતા, ઈન પદ ભક્ત અધિક મુદિભાતા;
 ઈનકી ભક્તિ કરહિ કાઉ પહેલા, તો, હરિ હર અજ દર્શ સુહેલા. ૮
 સો સહ પ્રગટ લાભ તેં પાવા, બ્રાત ભક્તિ સત ધર્મ બડાવા;
 અજ હર, ઉમા હુમે શિર તાગ્ન, ઇન પદ લાગ સર્વ સિધ કાગ્ન. ૯
 નરહરિ નાથ વચન સુન ગાલા, ગિર્યો શંભુ પદ પ્રેમ વિશાલા;
 શિવ સર્વજ પ્રેમ ભો ભારી, જન તન કર પરચો ત્રિપુરારી. ૧૦

ટાહા

તન પિંજર જન નિરખિકે, શિવ ઉર દયા વિશાક્ર;
 દ્વિતીય તન કર પરસિકે, પુષ્ટ કીન તતકાક્ર. ૧
 ઉત્તમ તન ઉત્તમ ભયો, નિર્મલ કાંતિ સ્વરૂપ;
 રાઈકો પર્વત કરે, હરિ હર કૃપા અનૂપ. ૨

ચોપાઈ

વિશ્વનાથ શિવ વ્યાપક સ્વામી, સર્વ સાક્ષિ ઉર અંતર જામી;
 ભક્ત ભીડ ભંજન વિભુ નાથા, અપને જનકો કરત સનાથા. ૧
 ધર્મ નીતિ નારી નર ભાવે, નિશ્ચય જહિ જન હર અપનાવે;
 ઉત્તમ બ્રાત્ર ભાવ મન ભાવા, યાતે શંભુ હરખિ અપનાવા. ૨

ઉત્તમ લલિત ક્રાંતિ સહ પેખી, નર સુર ઉરમેં પ્રેમ વિશેખી;
 ભાઈ પ્રેમ વશ શૈલ કુમારી, જન પર કૃપા સમજ ત્રિપુરારી. ૩
 ઉત્તમ સમય અમોલખ ચીના, અજ પદ ગિર્યો પુત્ર પરવીના;
 અજ નિજ કર જનશિર પરપરસા, ગદ ગદ કંઠ નયન જળ વરસા. ૪
 બ્રાતૃ ભક્ત, જય હોહુ તુમારી, વિશ્વ ચરાચર નીતિ સુધારી;
 જન સમ અપર કરે કો ઐસી, વેદ, શાસ્ત્ર, વરણે મુની જૈસી. ૫
 જો જન જગ નહિં હો અવતારા, ધર્મ નીતિ કો કરે પ્રચારા;
 જો નહિં ભક્ત હોત જગ માંહી, હરિ હર ભક્તિ કરે કોઉ નાંહી. ૬
 યાતે પુત્ર ધન્ય તવ કરણી, કહિયે કહા પ્રગટ મુખ વરણી;
 રે ઉત્તમ ગિરિજા પદ લાગી, નિશ્ચય હોય મોક્ષ યડ ભાગી, ૭
 ઉત્તમ અજ યાણી સુન હરસા, પુલકિ ગાત લોચન જલ વરસા;
 હરપિ માતૃ પદ ગિર્યો સુગ્મના, બોલી ઉમા માયુ વર દાના. ૮
 ઉત્તમ નિજ મન કીન વિચારા, કો વર અતિ ઉત્તમ તત સારા;
 કરિ વિચાર બોલ્યો જન દાના, ઇચ્છિત વરે દેહુ માતૃ સુગ્મના. ૯
 ધ્રુવતે પ્રથમ જય મમ દેહી, આખિર તક મન રામ સનેહી;
 ભક્તિ જ્ઞાન વૈરાગ ન બૂલૂ, તજિ તન બ્રહ્મ, ઉદધિ મેં જૂલૂ. ૧૦

દોહડા

તન સુક્ષ્મ આશા પ્રબલ, સો હરિએ તતકાલ;
 તવ માયા તવ દાસ તે, કહહુ ન કરે કુચાલ. ૧
 ઉત્તમ ઉત્તમ મગ ગ્રહો, ગુપ્ત મર્મ લખિ માત;
 તથા અસ્તુ હરિ હર કૃપા, હરપ ન હૃદય સમાત. ૨

ચોપાઈ

ઉત્તમ વર લખિ સુર નર સારે, જયજય ધુનિ ચહુ ઓર ઉચારે;
 પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ છાઈ, ઉત્તમ અતિ ઉત્તમ ગતિ પાઈ. ૧
 સમય સમુજિ હરિ જનહિતકારી, આસમ દીન સુભગ ત્રિપુરારી;
 દૃષ્ટા દેવ ઈષ્ટ મમ તાતા, તોરી કૃપા વિશ્વ સુખ પાતા. ૨
 જોહિ સ્થલ બેહલિ શંભુ ભવાની, જન્મ મરણ જગ હોય ન હાની;
 પરમ પવિત્ર સ્વચ્છ સ્થલ સોઈ, ગૌરી શિવ આસન જહૈ હોઈ. ૩
 શિવ ગૌરી જહૈ કરહિ નિવાસા, કોટિક કષ્ટ કરે નહિં ત્રાસા;
 શિવ અર શિવા ભક્તિ ઉર ધરહી, વિકટ સિંધુ ભવ સાગર તરહી. ૪

કરિ શિવ ભક્તિ અમર પદ પાવે, જન્મ મરણ જગ જાલ, ન, આવે;
 શિવ અગાધ મહિમા કહા કહિએ, સમુજિ મર્મ આતમ સુખ લહિએ. ૫
 શિવ સ્વરૂપ વ્યાપક સુખ ખાતી, જય જય જય હો શંભુ ભવાની;
 હરિ હર હરિ, શંભુ ગુન ગાવા, હર અતિ પ્રેમ નયન જલ છાવા. ૬
 સુન હરિ શબ્દ શંભુ સુખ પાવા, શિવા મર્મ લખિ પ્રેમ બઢાવા;
 સમય સમુજિ શિવ કહ કરજોરી, જય હરિ ઇષ્ટ કહુ કયા મેરી. ૭
 તાત પુત્રકો લાડ લડાવે, પ્રેમ વિવશ કહુ શબ્દ સુનાવે;
 તાત બ્રાત કહિ અધર ઉઠાવે, પ્રગલ પ્રેમ વશ ખંભ બિઠાવે. ૮
 યદ્યપિ તાત તાત ગુણુ ધામા, પુત્ર તાત પદ રજ શિશુ નામા;
 ઇષ્ટ દેવ હરિ મેં પદ દાસા, તોરી કૃપા સ્વચ્છ નિર આશા. ૯
 હરિ પદ ભક્તિ કરહિ નરનારી, હસ્તામલક સુલભ ફલ ચારી;
 જીવન મુક્ત સ્વતંતર સોઈ, જોહિ હર રામ ભક્તિ પ્રદ હોઈ. ૧૦

દોહા

વિષ્ણુ હૃદયમેં હર વસે, હરહિ હૃદય હરિ જાન;
 જલ તરંગ વત એકતા, સમજાહિ, સુજન સયાન. ૧
 હર વંદે નિંદે હરી, હરિ વંદે હર નિંદ;
 પ્રલય કાલ તક જન્મ મર, કબુલન હો નિર્યાંધ. ૨

ચોપાઇ

હરિ હર બીચ લેહ કોઉ કરહી, અમિત વાર વાયસ તન ધરહી;
 હરિ હર એક સમજિ કોઉ ધાવે, સો જન જનમ મરણ નહિ આવે. ૧
 ઉભય પ્રેમ ઉપજ્યો હર ભારી, જય જય શબ્દ કીન નર નારી;
 પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ છાઇ, સુર સુરપતિ વંદે હરખાઇ. ૨
 અખિલ નાથ જય હોહુ તુમારી, સર્વ દેવ બોલે નર નારી;
 હરિહર મર્મ ગૂઢ અજ ચીના, નિજ આતમ લખિ વંદન કીના. ૩
 સમય સમજિ અજ કીન વાહારા, સુર નર સહ આસન બૈઠારા;
 ભક્ત ભવન અપનો અજ જાની, આસન દીન સર્વ સનમાની. ૪
 દેખહુ રામ ભક્તિ પ્રભુતાઇ, કારજ દેવ કરત હરખાઈ;
 નૃપ અપને મન સમય વિચારી, વિવિવત પૂજા કીન તયારી. ૫
 સપ્ત રૂપય તેહિ અવસર આવા, કરિ હર દર્શ પરમ હરસાવા;
 હરિહર અજ ત્રય બ્રહ્મ પિછાની, પદ વંદે મુનિ પરમ સુજાની. ૬

પાછિલ મર્મ સમજિ ધ્રુવ બાલા, મુનિ, પદ, આય ગિર્યો તતકાલા;
 મુનિ પદ રજ ધ્રુવ નિજ શિર ધારત, જય અધ હરન કીન કરતારથ. ૭
 પૂરવ જન્મ પારધી પાપી, કીન પાપ નહિં માપ અમાપી;
 હિંસક કર્મ કરત નહિં ધાયો, નિત્ય કર્મ લખિ ચિત્ત સવાયો. ૮
 પાપ તર્ક કહુ દ્રષ્ટિ ન લાવા, પરમ કૃપા કરિ દર્શ દિખાવા;
 મૃગયા પાસ રૂપ તન કરતા, યદ્યપિ બોધ કીન અધ હરતા. ૯
 વેલ વશ નિરખિ નર્ક મોહિ જતા, યુક્ત બોધ મુલિ દીન વિધાતા;
 પરમ યુક્તિ બોધે અબધૂતા, પાપી જીવ જગાયો સૂતા. ૧૦

દોહા

પર ઉપકારી સંત સમ, કો પ્રગટે સંસાર;
 અમિત મુક્તિ ઉપદેશ દે, જીવ કરત ભવ પાર. ૧
 જીવ રોગ આદી જનમ, મરણ પ્રયત્ન અતિ ત્રાસ;
 અધિ સંગતિ સંતકી, પ્રગટે પરમ પ્રકાશ, ૨

ચોપાઈ

જય મુનિનાથ સર્વ દુઃખ હરતા, કો જન સમ જગ અપર સમરથા;
 જો કહુ કરે સંત કરનારે, સત્ય સત્ય હમ નૈન નિહારે. ૧
 મેં અતિ અધમ કહાં હરિ દર્શન, સંત કૃપા ભેટ હો પરસન;
 માત તાત સમ સંભુ ભવાની, પ્રેમ વિવશ પરસત શિર પાની. ૨
 અજ સુરપતિ સુર તીરથ સારા, દયા દ્રષ્ટિ અસ્થત પદ ધારા;
 યે સખ પ્રગટ સંત ઉપકારા, જ્ઞાની લખે ન લખે ગમારા. ૩
 ગુરુ ઉપકાર કવન વિધિ ગાવે, શારદ શેષ પાર નહિં પાવે;
 ગુરુ સ્વરૂપ અતિ અગમ અપારા, પદ અવાચ લખ્યે કિમ પારા. ૪
 ધ્રુવ હરિ ભક્ત ગાય ગુરુ મહિમા, ભયો પ્રેમ વશ રહ્યો ન નિયમા;
 મુનિ નારદ મન સમય વિચારા, નૃપ ઉત્તાનપાદ, હંકારા. ૫
 હરિહર અજ કરિયે પદ પૂજન, સમુજિ એક ઉર ભાવ ન દૂગન;
 દ્વિતિયે ઉમા હિદિરા^૧ માતા, નામ રૂપિણી વિશ્વ વિખ્યાતા. ૬
 તૃતિયે મુનિ પદ પૂજ નરેશા, જ્યા કરિ અધ રહે ન બેશા;
 ચતુરથ^૨ સુર સુરેશ પદ સેવહુ, પંચમ તીર્થ સેવ સુખ લેવહુ. ૭

નૃપ નારદ આજ્ઞા શિર ધારી, વિધિ પૂજા કીન તયારી;
 હરિહર હરિ કહે સુન રાજ, પ્રથમ સેવ પદ સંત સમાજ. ૮
 સંત ઈષ્ટ મમ બ્રહ્મ સ્વરૂપા, હમતે અધિક શ્રેષ્ઠ બડ ભૂપા;
 જીવન મુક્ત યથારથ યોગી, ભોગ ભાવ તજ ભયે નિરોગી. ૯
 વિશ્વ ચરાચર જીવ અપારા, કર્મ કેદ હમ કીન વિચારા;
 અર્ધ ઉર્ધ્વ ભટકત જિય સારા, સંચિત કર્મ ન ખિસે લગારા. ૧૦

દોહા

વિધિ નિષેધ દે કર્મ વશ, ભટકત જીવ અપાર;
 લખ ચોરાસી જોલમેં, જનમત વારંવાર. ૧
 અકરણુ, કરણુ, અનાદિકે, સંત શિરોમણિ ભૂપ;
 બંધન કર્મ જરાયકે, પરખાવે નિજ રૂપ. ૨

ચોપાઇ

યાતે સંત શ્રેષ્ઠ સુન રાજ, સંત પ્રતાપ સરે મમ કાજ;
 વિધિ નિષેધ દે ધર્મ અધર્મા, હરિ સત સંગ લેત જિય મર્મા. ૧
 જોતિક ધર્મ ક્રિયા સુખ રૂપા, સો બોધત જન બ્રહ્મ સ્વરૂપા;
 નવધા ભક્તિ હરિહર કૈયે, દશમી મર્મ સંત સન લૈયે. ૨
 સત મિથ્યા દે ભેદ અનાદી, સો બોધે જન આતમ વાદી;
 તન અભિમાન તર્ક મિટિ જાવે, સંત બોધ સત રૂપ સમાવે. ૩
 જન અવતાર વિશ્વ હિતકારી, સંત કૃપા હરિ હમે સુખારી;
 હરિહર ભક્તિ કરે સંસારા, સુખમય સર્વ સંત ઉપકારા. ૪
 પરમ ધર્મ સો સંત બતાવે, જીવન મુક્ત લાભ જિવ પાવે;
 સાગરમેં તીરથ સહ આવે, જન પૂજત મમ પુજ્ય કલાવે. ૫
 યાતે સંત સેવ મમ ભાઇ, જન સેવા હમ સંગ સદાઈ;
 ભેદ ભાવ તજ સેવહુ રાજ, જ્યાં હરિ સરે સર્વ વિધિ કાજ. ૬
 દ્વિતિયે વિપ્ર સમજ મમ રૂપા, પદ વંદન કરિયે જન ભૂપા;
 ગો બ્રાહ્મણ સુર સંત સમાજ, હરિ અવતાર કહે ઈન કાજ. ૭
 અમિત કોટિ જિવ સ્રષ્ટિ મજારા, વિપ્ર વરણુ મોહિ અધિક પિયારા;
 કામ ક્રોધ છત્ર છિદ્ર વિહીના, વેદ પાદી જન બોધ અવીના. ૮
 વ્યાપક રૂપ લખ્યો જિન અપનો, નામ રૂપ જાન્યો જિન સપનો;
 સત્ય વિપ્ર જોહિ બ્રહ્મ પ્રકાશ, સો મમ ઈષ્ટ ચરણમેં, દાસા. ૯

બ્રહ્મ સદેહ વિશ્વ હિતકારી, વંદન વારંવાર હંમારી;
નારદ આદિ સર્વ મુનિ દેવા, હમતે અધિક સમજ નૃપ ભેવા. ૧૦

દોહા

બ્રહ્મપરાયણ આતમા, સૌ જન બ્રહ્મ સ્વરૂપ;
પ્રથમ પાદ તેહિ સેવિયે, યહિ મમ બોધ અનૂપ. ૧
દ્વિતિયે મમ શિરતાજ શિવ, ગૌરી ચરણ પ્રજ્ઞેશ; ૧
નામ રૂપ જિન, આશરે, વ્યાપ રહ્યો સહ દેશ. ૨

ચોપાઈ

સુર તીરથ કરિયે પદ પૂજા, લખિ મમ રૂપ ભાવ નહિ દૂજા;
સર્વ સેવ સૌ સેવા મોરી, સત્ય કેહુ નૃપ રખૂ ન ચોરી. ૧
સમુજ સેન ચેહ ભૂપ સુજની, અપર બોધ કહિયે કહા બાની;
હરિ કરિ બોધ સ્વરૂપ જુડાવા, સમય સમજિ મુનિ વચન સુનાવા. ૨
જય હરિ હર અજ વ્યાપક દેવા, તુમ જિન ગુપ્ત કહે કો ભેવા;
નામ રૂપ વસ્તુ વ્યતિરેકા, અન્વય વ્યાપ રહે તુમ એકા. ૩
સુવરણ ઘાટ ઘડે જિમ એકા, તુમ વ્યાપક યહ પરમ વિવેકા;
તરંગ તોય રવિ કિરણ સમાના, તુમતે ઇતર વસ્તુ નહિ આના. ૪
અર્મ દષ્ટિ જડ હેહ અસારા, સર્વ ક્રિયા પ્રભુ તુમહિ અધારા;
ગવના ગવન આય અરૂ જાવે, તીર્થ યજ્ઞ વિધિ પૂજ કરાવે. ૫
સર્વ ક્રિયા યહ જડ આકારા, સર્વ વ્યાપ તુમ યહ ઇતિઆરા;
સર્વ પૂજ સૌ પુજા તુમારી, યાતે નરહરિ નિર અહંકારી. ૬
હરિ હર અજ ઉર યહિ ઇકતાઇ, દુતિયા દર્શન દેત દિખાઈ;
યાતે નાથ વચન યહિ ભાખા, સર્વ સમાન ભાવ ગહિ રાખા. ૭
તુમ ઉર ઇતર ભાવ નહિ આવે, માત્ર ગર્ભ સમ વિશ્વ કહાવે;
યદ્યપિ નાથ મર્મ વૃત ધારી, પ્રથા યુક્ત સહ સૃષ્ટિ પ્રસારી. ૮
પ્રથા યુક્ત સહ કર્મ પસારા, આશ્રમ વર્ણુ ધર્મ વ્યવહારા;
નારી પુરૂષ પ્રથા તુમ રાખી, સર્વ ક્રિયા પ્રેરક તુમ સાખી. ૯
વિધિ નિષેધ પુન્ય પાપ બનાવા, વેદ શાસ્ત્ર નિર્ણય કરિ ગાવા;
હરિ હર ગુર ત્રિય શ્રેષ્ઠ અનાદી, સુજન લખે નહિ લખે પ્રમાદી. ૧૦

દોહા

મેર શિખર તૃણ તર રહે, યદ્યપિ તૃણ તર નામ;
 દિપે સર્વ શિર બાલ નિત, તદ્યપિ બાલ તમામ. ૧
 ચરણ શીશ નહિ હો શકે, પ્રથા તુમારી નાથ;
 નૈન નૈન કૃત નૈન હી, હાથ હાથ કૃત હાથ. ૨

ચોપાઇ

બડે પુરૂષ છોટે સંતોષે, માત તાત બાલક જિમ પોષે;
 પત્ર ફલ ફલ તર શિર ધરહી, બડે પ્રેમ મન દેવ ન કરહી. ૧
 ભૂપ મુગુટ અપને શિર ધરહી, યદ્યપિ મુગુટ ન્યાય નહિ કરહી;
 પ્રજા ન્યાય સો ભૂપ ચુકાવે, છત્ર શીશ શોભા નૃપ પાવે. ૨
 લઘુ સંતોષ બડાકી શોભા, યાતે નાથ આપ ચિત દોભા;
 બડા બડા નહિ ચલત બડાઇ, લઘુ બડપનકા ચલત સદાઈ. ૩
 કૃપ તડાગ નદી અરૂ વાપી, યદ્યપિ મહિમા ઉદધિ અમાપી;
 સખ મહિં તોય એક નહિ ખામી, સ્થાન ભેદ નિશ્ચય મમ સ્વામી. ૪
 જલવત સર્વ વ્યાપિ મમ દેવા, તોરી કૃપા લખ્યો યહિ ભેવા;
 સર્વ ક્રિયા આવત જહૈ અંતા, સ્થિર સ્વરૂપ નિશ્ચલ ભગવંતા. ૫
 અગમ અગોચર શબ્દ અતિતા, સદા એક રસ પર્મ પુનીતા;
 ભાસ માત્ર જગ તોય ન ભાસે, આપો આપ અચલ નિરઆશે. ૬
 અધરમ ધર્મ ન નીતિ અનીતી, રાગ વિરાગ ન પ્રીતિ અપ્રીતી;
 તવ સ્વરૂપ મય લાભ ન હાની, કલ પ્રસંશ કરિય ચવ યાની. ૭
 દિવ્ય દ્રષ્ટિ કરિ જગત ન ભાસે, વિપમ દ્રષ્ટિ કરિ જગત પ્રકાશે;
 બ્રહ્મ રૂપ તુમ વ્યાપક દેવા, યાતે તુવ ભાસે કિમ ભેવા. ૮
 જીવ દ્રષ્ટિ હમ ભેદ દિખાવે, યાતે ધ્યે ધ્યાતા મન ભાવે;
 યાતે નાથ કહે કર જોરી, વ્યાપક સર્વ ભાવના મોરી. ૯
 પ્રથમ પાદ હરિ હર અજ પૂજે, વાર વાર હમકો યહિ સૂજે;
 બાલ વિનોદ કરે મમ સ્વામી, રજા હોય મમ નાથ નમામી. ૧૦

દોહા

પ્રબલ યુક્તિ મુનિ વચન સુન, હરિ હર હર્ષ સુભાય;
 જય હો સંત કૃતારથી, કરિયે સુજન સુહાય. ૧
 હરિ હર અજ પૂજત ભયે, ભૂપ પ્રજા નરનાર;
 પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મગ ભધ, જય જય શબ્દ ઉચાર. ૨

ચોપાધ

વિધિવત દેવિ દેવ કરિ પૂજન, પ્રગલ પ્રેમ ઉપજ્યો નૃપકે મન; ૧
 મુનિ દ્વિજ તીર્થ કીન નૃપ પૂજ, ઇષ્ટ દેવ લખિ ભાવ ન દૂજ. ૧
 વિધિવત સર્વ પૂજિ નૃપ દાના, ભયો પ્રેમ વશ પર્મ સુજના; ૨
 જીવન મુક્ત લાભ નૃપ જાની, પ્રેમ વિવશ બોલ્યો મૃદુ જાની. ૨
 જય અંધ હરન કરન ભવ પારા, પ્રગટ દર્શ દે જન્મ સુધારા; ૩
 કોટિક પ્રગ્ન સર્વ નરનારી, કૃત્ય કૃત્ય પ્રભુ રૂપ નિહારી. ૩
 અકરણુ કરણુ આપ કરતારા, અગમ અગોચર મર્મ તુમારા; ૪
 અદ્ય બુદ્ધિ ધ્રુવ લઘુ તન જાલા, જિનકો અડપન દીન વિશાલા. ૪
 યહિ ધ્રુવ જાલ કહા તપ લાયક, હરિહર કૃપા ભયો જન નાયક; ૫
 અંધ અધીર પંગુ દધિ પારા, સો સગ પ્રગટ નાથ ઉપકારા. ૫
 મેં મતિ મંદ અંધ અજ્ઞાના, તજિ સત કર્મ વિપય મન માના; ૬
 બોધ હીન મેં અધિર સદાધ, સત મિથ્યા મન ખચર ન પાધ, ૬
 ચાલિ ન ગયો સંતકે પાસા, યાતે પંગુલ નીચ ઉદાસા; ૭
 કૃપાનાથ મમ પાપ ન છોડા, કિમ કરિ ઉપજે રામ સનેહા. ૭
 પતિત ઉગારણુ નામ તુમારા, સત્ય સત્ય ભાખત મુનિ સારા; ૮
 નિશ્ચય ભયો પ્રગલ છત્યારા, દર્શ દિખાય કીન ભવ પારા. ૮
 યે મમ નથ સર્વ નર નારી, ભયે કૃતારથ તોય નિહારી; ૯
 યમ કિંકર નહિ ત્રાસ દિખાવે, હરિહર અજ જિવ દર્શન પાવે. ૯
 એકહિ નામ હરે ત્રય તાપા, પ્રગટ દર્શ કિમ કર સંતાપા; ૧૦
 જય જય રક્ષક ભાવ હમારા, અહનિશિ ઉર રહ ધ્યાન તુમારા. ૧૦

દોહા

કહા કહું કર્તા પુરુષ, ઘટ ઘટ જનનહાર; ૧
 જીવ માત્ર ઉર વાસના, રકુરે મો આપ અધાર, ૧
 ભૂપ વિનય કરિ ચુપ ભયો, પુલકિ ગાત જલ નેન; ૨
 જન ભય હર્તા હર્ષિ મુખ, કહે રસીલે બેન. ૨

ચોપાધ

જય હો ભૂપ ભક્તિ રત ભાધ, ધર્મ નીતિ ઉર રહો સદાધ; ૧
 સત મિથ્યા લખિ લક્ષ સ્વરૂપા, અહનિશિ અચલ રહો જન ભૂપા. ૧
 સત્ય કર્મ પર પ્રીતિ સદાધ, માયા વિધન ન કરે કદાધ; ૨
 કાલ કર્મ ભાસત જગ બેદા, અજ જીવ ઉપજત મન ખેદા. ૨

મિથ્યા ભાસ તુમે નહિં ભાસે, અચલ રૂપ વૃત્તિ નિર આશે;
 નિશ્ચય રહેા અચલ વર પાછ, ભક્તિ જ્ઞાન ઉર રહેા સદાઈ. ૩
 ધન્ય ભૂપ જગમેં જડભાગી, તવ સુત જયપન પરમ વિરાગી;
 ઇન્દ્રિય દમન પવન મન મારા, કરિ કુંભક મમ નામ ઉચારા. ૪
 ખાન પાન ત્યાગી તન શુદ્ધી, વૃત્તી સન્મુખ જગત વિરુદ્ધી;
 તીન માસ ફલ ભોજન પાવા, ઉભય માસ જલ પાન કરાવા. ૫
 આખિર માસ પૌન ઇક લીના, જ્યા કરિ ભાગે કર્મ મલીના;
 કુંભક પ્રાણુ ઉલટિ ધર આવા, બ્રહ્મરંધ્ર મહિં વાસ કરાવા. ૬
 સંચિત કર્મ જરી ઉર આશા, પ્રગટયો નિજ ધર પર્મ પ્રકાશા;
 ધ્યે ધ્યાતા જહાં એક ન દોષ, પદ, નિર્વાન, કહે કહા કોષ. ૭
 અજર અમર પદ દ્રુવ જન પાવા, યદ્યપિ ભક્તિ ભાવ મન ભાવા;
 સખતે શ્રેષ્ઠ અધિક ગુણુ એહા, બ્રહ્મ લીન તહુ ભક્તિ સનેહા, ૮
 એસે જન જન્મે જગ કોઈ, ધર્મ સેતુ પરમારથી સોઈ;
 અમિત પતિત ઉતરહિ ભવપારા, એસે સંત વચન ઉર ધારા. ૯
 દ્રુવ કરણી ઉરમેં કાઉ ધરહી, તારહિ અપર આપ ભવ તરહી;
 દ્રુવ પિતુ માત ધન્ય સુત જાયો, ધર્મ સનાતન વિશ્વ દિપાયો. ૧૦

દોહા

દ્રુવ મહતારી મુખ સુની, પ્રગટયો પ્રેમ પ્રકાશ;
 કરનહાર કર્તા પુરૂષ, ભાર ધરે શિર દાસ. ૧
 સમય સમજિ નૃપ નારિ નિજ, ઉભય પ્રિરિ શુભ ભાય;
 હરિ હર અજ ચરણાં લગી, વિરહ વિશેષ બદાય. ૨

ચોપાઇ

દ્રુવ જનની ઉર પ્રેમ અપારા, ગૌરિ રમા વંદિ કેઈ વારા;
 દેવી દેવ સર્વ શિર નાઈ, કીન કૃતારથ દર્શ દિખાઈ. ૧
 રમા રામ શક્તી શિવ સ્વામી, દીને દર્શ હરી મમ ખામી;
 જન્મ મરણુ જિવકો દુઃખ ભારી, નિશ્ચય હર્યો દર્શ ત્રિપુરારી. ૨
 હરિહર નામ ક્ષેત્ર અધ નાસા, કરિ દર્શન કિમ રહ ત્રય ત્રાસા;
 ચૌદહિ લોક ચરાચર સારા, નામ રૂપ જડ જે આકારા. ૩
 ક્રિયા કર્મ ગુણુ ભેદ અપારા, અજ સંકલ્પ સૃષ્ટિ કરતારા;
 નિર ઇચ્છા નિર્ગુણ મમ તાતા, ધરે રૂપ જન કરન સનાથા. ૪

સત્તા માત્ર ભાસ સંસારા, નિર અકાર તુમહી આકારા; ૫
 નિર્ગુણ સર્ગુન નામ તુમારા, બરફ નીર સમ થહિ ઇતિબારા. ૫
 જ્યું નવનીત ઉભય ગુણુ ધારે, પિગલે હસે ધૂત આધારે;
 નામ રૂપ થીજ્યો ધૂત જાનો, વ્યાપક પિગલ્યો ધૂત પિછાનો. ૬
 ઉભય રૂપ ધૂત ભેદ ન ભાસે, અપનો રૂપ લખે નિર આશે;
 થહિ પ્રકાર ગુન નિર્ગુન કૈયે, તોરી કૃપા મર્મ કોઉ કૈયે. ૭
 કૃપા નિધાન કૃપા અજ ધીની, લખિ લઘુદાસ શુદ્ધિ ધ્રુવ લીની;
 પ્રગટ દર્શ દે કારજ સારા, રામ ભક્તિ પૂરણુ ઇતિબારા. ૮
 રામ ભક્તિ પૂરણુ વિશ્વાસા, નિશ્ચય રામ હરહિ ત્રય ત્રાસા;
 રામ ભક્તિ કરિ, થેહિ, ફલ પાવે, રામ ભક્ત જગ જન્મ ન આવે. ૯
 જીવન મુક્ત લાભ લે સોઈ, જહિ જન રામ ભક્તિ દહ હોઈ;
 રામ ભક્તિ સુંદર ગુણુ ખાની, લખે સુજન જન સંત સુજની. ૧૦

દોહડા

પુલકિ ગાત લોચન સજલ, રામ કહત દિન રાત;
 ભક્ત શિરોમણિ વિશ્વ મેં, રામ રૂપ સાક્ષાત. ૧
 હરિ હર અજ સત ગુર કૃપા, જગ એસી મતિ હોય;
 સહજ તરે ભવ સિંધુ તે, જન્મ મરણુ દુઃખ ખોય. ૨

ચોપાઈ

મેં મતિ મંદ કહા ગુણુ ગાવે, લઘુ પિપીલ કિમ સિંધુ તરાવે;
 નારિ સ્વભાવ અધિક બર રાવે ૧, જિન દેખી કહું ગાત બનાવે. ૧
 કૃપાનાથ જડ બુધ્ધી મોરી, કિમ કરિ કહુ અગમ ગતિ તોરી;
 સર્વ સાક્ષિ ઉર અંતર યામી, મમ ઉર ભાવ લખો ધન નામી. ૨
 ગાત્ર કહે કહુ તોતરિ ખાની, માત તાત લે મર્મ પિછાની;
 યાતે તાત બકી બેશુધ્ધી, નારિ સ્વભાવ અલ્પ મમ બુધ્ધી. ૩
 કેવળ રામ મંત્ર વિશ્વાસા, અપર કર્મ સમજે નહિ દાસા;
 અહો નિશિ રામ ભક્તિ મન ભાવે, અપર કર્મ કહું ચિત ન ચલાવે. ૪
 સત ગુર રામ મંત્ર સમજવા, શિવરત શ્વાસ ઉશ્વાસ સુલાવા;
 નામ પ્રતાપ પ્રગટ દર્શાવા, જેહિ પ્રતાપ તવ દર્શન પાવા. ૫
 હરિ જન નેક નિભાવનહારા, સત્ય સત્ય મમ ભો ઇતિબારા;
 ધ્રુવ આશ્રક બોલ્યો બર રાતા, હરિ સંગ લે આવું મમ માતા. ૬

ભક્ત વચન રાખ્યા પ્રભુ ભારી, હર્ષત દર્શ દીન ત્રિપુરારી;
 ભક્ત બંદે કહ્યુ રામ ભરોસે, હરિ હર હર્ષિ બાલ લખિ પોષે. ૭
 સર્વ શક્તિ વ્યાપક મમ તાતા, જો કહ્યુ કરો સર્વ તુમ હાથા;
 કૃપાનાથ ઇક વિનય હમારી, મમ ભગની સુરચી દુઃખ ભારી. ૮
 નરહરિ નાથ કરો કહ્યુ બોધા, જ્યા કરિ જાય અકારણ ક્રોધા;
 હોન હાર ભાવી બલવાના, કર્મ વિવશ જન હોત હેરાના. ૯
 ભાવિ અપર બલ, ટરેલિન, ટારી, સુખ સુખ વિબુધ વિચાર વિચારી;
 લખિ ઇન ત્રાસ ત્રાસ મો ભારી, સર્વ શક્તિ જનો વિધિ સારી. ૧૦

દોહા

સર્વ સાક્ષિ કર્તા પુરુષ, ઉંચ નીચ નહિ ભેદ;
 અતિ પામર કો દર્શ દે, હરો જન્મ જિય ખેદ. ૧
 કહા કહુ કર્તા પુરુષ, વાણી અગમ અગાધ;
 મન બુધ્ધી પહોંચે નહી, નેતિ પુકારત સાધ. ૨

ચોપાઇ

ધ્રુવ જનની હરિ કરિ અસ્તૂતી, ભઈ પ્રેમ વશ વર્ણ વિભૂતી;
 સુમતી ગાય સર્વ મન ભાઈ, નર સુર દેવી સખ હર્ષાઈ. ૧
 ઉમા રમા ઉચર્યો કેઇ વારી, ધ્રુવ જનની જય હોહુ તુમારી;
 સાધ્વી માત ભક્ત સુત જાયો, ધર્મ સનાતન વિશ્વ વધાયો. ૨
 નારિ અપાવન પાવન કીની, હરિ હર ભક્તિ હર્ષિ ઉર લીની;
 ધન્ય પુત્રિ મન સરલ સખૂરી, તવ ઉર આશ, ન, રહે, અધૂરી. ૩
 વિશ્વનાથ હરિ સમય પિછાની, ધ્રુવ સન સેન કીન નિજ પાની;
 તાત ચરણ ગહિએ દોહ ભાઈ, જ્યા કરિ નૃપતિ પર્મ સુખદાઈ. ૪
 દ્વિતિય માતુ કરૂં, સંતોષા, જિન ઉર લાય પ્રથમ પય પોષા;
 માત તાત સમ કો જગ નેહા, જિનતે પ્રગટ ભયો ચેહિ દેહા. ૫
 ધર્મ ક્ષેત્ર તન મોક્ષ ભંડારા, ઇનતે અપર કવન ઉપકારા;
 જન હરિ વચન સુનત ઉર હર્ષા, પુલકિ ગાત બોચન જલ વર્ષા. ૬
 હરિ ગુર પ્રથમ વંદિ ધ્રુવ બાલા, તાત ચરણ ભેટે તતકાલા;
 ઉભય પુત્ર પદ રજ લપટાવા, પ્રગલ્ભ પ્રેમ નૃપ ઉર ન સમાવા. ૭

ઉભય પુત્ર નૃપ ગોદી લીના, ઉર લિપટાયે પર્મ પ્રવીના;
 ભેટત પુત્ર ભૂપ ગતિ કેસી, ક્ષણિ મણિ રંક રતન ધન જૈસી. ૮
 ચતુર પ્રકાર પુત્ર પ્રિય લાગા, લખે મર્મ કોઉ સુજન સુભાગા;
 એક પુત્ર દ્વિતિયે તપ પૂરણ, રામ ભક્તિ ઉર પ્રેમ સૈપુરણ. ૯
 તિસરા હરિ સુત હિત ધર આવા, ચતુર્થ જીવન મુક્ત સમાવા;
 ચાર પ્રકાર પુત્ર પ્રિય ભૂપા, હરિ હર સમુજે મર્મ સુગુપા. ૧૦

દોહા

હરિ હર અજ નર સભા, ઉમગ્યો પ્રેમ અપાર;
 પુખ્ત વૃષ્ટિ નભ મગ ભદ્ર, જય જય શમ્ભુ ઉચાર. ૧
 પ્રેમી ગુરૂ માતા પિતા, પ્રેમી પુત્ર પ્રવીન;
 પ્રેમ વિવશ હરિ પ્રાવણા, કેઈ નર પાવન કીન. ૨

ચોપાઇ

પિતૃ સંતોષ સુજન ધ્રુવ જ્ઞાની, ગિરે સુર્ય પદ સમય પિછાની;
 ઉત્તમ આય માતૃ પદ લાગ્યો, જનની પ્રેમ અધિક ઉર જાગ્યો. ૧
 ધ્રુવ જનની સુત સમુજ સુનીતી, યઠી પુત્ર પર અતુલિત પ્રીતી;
 સુર નર સભા સર્વ સુખ પાવા, ધન્ય ભક્ત નીતી મગ ધાવા. ૨
 સુર્યી ઉભય પુત્ર મુખ પેખી, ગૂઢ મર્મ લખિ વિકલ વિશેખી;
 ઝડપિ ઉભય સુત કંઠ લગાવા, કુંભક પ્રાણ સદજ સ્થિર થાવા. ૩
 મહર્ત તક રહિ વિક ગિહાલા, હરિહર કૃપા કીન તતકાલા;
 અપને જનકો નિરખિ દુઃખારી, મોહ નિશા હરિ શિઘ્ર નિવારી. ૪
 હો સુચેત નિજ નયન ઉધારા, રૂકે ન પ્રેમ નયન જલ ધારા;
 ઉભય પુત્ર મુખ ચુંગતિ માતા, નિજ કૃત સમુજિ હોત ઉર ધાતા. ૫
 પકરિ પુત્ર કર નિજ ઉર લાવત, ગિરહા કુલ, સુખ જયન ન આવત;
 ઉભય પુત્ર મુખ લેત બલૈયા, નિર્મલ પ્રેમ કવન સમ મૈયા. ૬
 જલ જિમ મીન દીન ધન પાવા, અધિક પ્રેમ સુત માતૃ મિલાવા;
 જનની સમ જગ કો હિનકારી, શુદ્ધ ભાવ સુત વદને નિહારી. ૭
 પ્રસુતી સમય કષ્ટ અતિ ભારી, મન જાને કહુ લખે મુરારી;
 જનની પુત્ર સમુજિ અવતારા, ભુલી કષ્ટ મન પ્રેમ અપારા. ૮
 ઘોર કષ્ટ મહિં પુત્ર પિયારો, ગિને ન નિજ દુઃખ પુત્ર નિહારો;
 એસી માતૃ પુત્ર પરહરહી, પાપી પુત્ર નર્ક મહિં પરહી. ૯

ગંગા યમુન સમુજ પદ સેવે, સો સુત સહજ મોક્ષ પદ લેવે;
રમા રામ સમુજે પિતુ માતા, સો સુત ઉભય લોક સુખ પાતા. ૧૦

દાહા

ધ્રુવ, માતા, વ્યાકુલ લખી, વંદત વારંવાર;
જય હો જનની વિશ્વ તુમ, કીન પર્મ ઉપકાર. ૧
તવ પ્રતાપ હરિહર મિલે, બ્રહ્માદિક સખ દેવ;
વિશ્વપતી દર્શન પ્રજા, ત્યાગો સો લખિ ભેવ. ૨

ચોપાઇ

જનની કર્મ ગતી બલવાના, સમુજિ ન શોચ કરે જન દાના;
કર્મ ગતી અવસર લખિ આવત, કિયે કૃત્ય જિવ પ્રગટ દિખાવત. ૧
હાની લાભ સુયશ યશ હોવત, કૃત્તહી સુકૃત બીજ સોહિ બોવત;
હર્ષ શોક સુખ દુઃખ સંસારા, પ્રગટેલિ અવશ્ય કીન કૃત સારા. ૨
ક્રિયા કર્મ સાક્ષી જિવ કૈયે, નિજ કૃત્ય કીન સુકૃત કૃત લૈયે;
સુક્ષ્મ તર્ક સ્મરે ઉર પહેલા, જિનકો મારન સરસ સુહેલા. ૩
જીવ સૃષ્ટિ સંકલ્પ સુ કૈયે, સુક્ષ્મ તર્ક મર્મ લખ લૈયે;
સત મિથ્યા દ્વે મર્મ લખીજે, સત્ય ગ્રહી મિથ્યા તજિ દીજે. ૪
સત મિથ્યા નહિ પ્રથમ લખાવે, નિજ મન માને કૃત કરાવે;
કર્મ ફલે પાપી શિર ફૂટે, ભોગે બિના કર્મ નહિ છૂટે. ૫
જ્ઞાની કષ્ટ કર્મ લખિ સહી. હો ચુપ ચાપ પ્રગટ નહિ કહી;
સૂર કવી કોવિદ મુનિ જ્ઞાની, પરારબ્ધ ગુણ લખે સુખની. ૬
કર્મ ગતી સખકો દુઃખ દાઈ, કર્મ કર્મ લખિ શોચ ન લાઈ;
કર્તા પુરુષ કર્મ ગતિ સ્થાપી, અવશ્ય હોય નહિ શકે ઉથાપી. ૭
પતિત પ્રવાહ સમુજ ચેલિ ગાથા, હર્ષ શોક તજિ ભજેલિ વિધાતા;
હોનહાર હોઇ સો હોઇ, યા મહિ યતન કરે કહો કોઇ. ૮
યાતે જનની ધીર ધરી જે, હો પ્રસન્ત હરિ દર્શન કીજે;
જિનકે ઘર હરિ હર મિજ માના, કે જન ઉત્તમ તાહ સમાના, ૯
અજ સુરપતિ તીરથ હો પરસન, પરમ કૃપા દીને ઘર દર્શન;
કો જગમે બહુભાગ કહાવે, જિનકે ઘર હરિહર અજ આવે. ૧૦

દાહા

જનની તવ પરતાપતે, મેં પરસ્યો નિજ ધામ;
જીવન મુક્તી સુખ લહ્યો, નિજ સ્વરૂપ વિશ્રામ. ૧

અતિ પવિત્ર ગાથા વિમલ, આધક સુનાઉ તોય;
કોટિ ચલ નહિ બનિ શકે, હરિ અપનાયો મોય.

૨

ચોપાઇ

સખતે કહિન ભક્તિ મગ માતા, અમિત કોટિ મુનિ ઉર હર્ષાતા;
ભક્તિ શિરોમણિ મુનિ મુખ ગાઈ, હરિહર કૃપા મિલે કાઉ ભાઈ. ૧
રામ ભક્તિ સારે સખ કાળ, જોહિ ઉર ભક્તિ ન હોય અકાળ;
જનની પ્રથમ બોધ તપ બોધા, તવ પ્રતાપ મેં સો મગ શોધા. ૨
રામ કૃપા તપ સુદલ ફલાવા, હર્ષિ હરિહર અજ ધર આવા;
સુદલ ફલી જનની તવ આની, સમુજિ મર્મ મન ત્યાગ ગલાની, ૩
હર્ષ સમયમેં, શોક ન કીજે, કરિ હરિ દર્શ મોક્ષ ફલ લીજે;
યે અવસર નહિ વારંવારા, જનની નિજ મન કરહુ વિચારા. ૪
હો સુચેત હરિનામ ઉચરહુ, મનકે અપર ભાવ પરિહરહુ;
મેં મતિ મંદ કહું કહા તોકો, જનની બોધ દીન તેં મોકો. ૫
જનની મન કંપત અતિ મોરા, સજલ નૈન નિરખત શિશુ તોરા;
લખિ લઘુદાસ કૃપા અખ કીજે, સર્વ ભૂત હરિ ભજન કરીજે. ૬
ધ્રુવ જનની સત બોધ સુનાવા, પ્રયત્ન પ્રેમ અપને મન આવા;
ધ્રુવ મુખ બોધ સુનત નરનારી, સત્ય ગાથ સુન ભયે સુખારી. ૭
સંત સરલ ચિત પર ઉપકારી, સમુજિ મર્મ હોયે નરનારી;
સુમતી પુત્ર વચન સુન હર્ષી, કૃત્ય કૃત્ય સુત આતમ દર્શી. ૮
ધર્મ ધીર નીતી નિપુણાઈ, સત્ય ગાથ જનની સમજાઈ;
પર ઉપકાર પ્રયત્ન ઉર પ્રીતી, જાની બીન લખે કો રીતી. ૯
નર તન રતન લાભ જહિ પાવા, નિજ સ્વરૂપ બ્યાપક દર્શાવા;
ભક્ત પુત્ર પૂરણુ વિત્ત પાવા, અક્ષય લાભ સ્વરૂપ લખાવા. ૧૦

દોહા

કર્મ ભક્તિ આતમ, રતા, જ્ઞાન ધ્યાન ભરપૂર;

પર્મ વિવેકી આતમા, મહા સુરનકો મૂર. ૧

સુદલ ફલી શુભ વાસના, યે હરિ ભક્તિ પ્રતાપ;

તિર્યો તરાવહિ અપરકો, હરહિ અમિત જિવ તાપ. ૨

ચોપાઇ

ધ્રુવ જનની સુમતિ શુભ જ્ઞાની, ભપ પ્રેમ વશ પર્મ સુજની;

કરણા વિવશ રામ ધુનિ લાગી, હરિ હર મદ વદે બડભાગી. ૧

ઉત્તમ માતૃ સુરૂચિ મન ઓધત, યદ્યપિ મન મલીન મમ શોધત;
 વાર વાર ચિતવત નિજ કર્મ, ઓલન, ચલત, હોત ચિત શર્મા. ૨
 કર્મ મલીન હોત શુદ્ધ પ્રાની, દેહ પ્રયંત ન જાય ગલાની;
 વિકરમ કર્મ અધમ નહિ લાગ, સર્વ હસો નહિ કાજ અકાજ. ૩
 નિત્ય કર્મ લખિ પાપ કમાવે, સત્ય ઓધ નહિ હૃદય સુધાવે;
 સ્વર્ગ નર્ક સંશય નહિ જ્યાકે, નિજ ઉર હર્ષિ વિષય રસ ચાખે. ૪
 અહિ મૂશક ઈમ અપર અકાજ, દુષ્ટ હૃદય નહિ હોવત લાજ;
 પર્મ પવિત્ર વિશ્વ નરનારી, કારજ કરહી પ્રથમ વિચારી. ૫
 યદ્યપિ કર્મ ગતી જલવાના, આઘ ત્રાસ દેવત વિધિ નાના;
 ભાગે ભાગ સર્વ ચિત શર્મા, ભાવી વિવશ જને કહ્યું કર્મ. ૬
 અધરમ ધર્મ ઉભય જન ચીના, યદ્યપિ કર્મ કહ્યું જને મલીના;
 સમજિ મર્મે જન રામ ઉચારે, વ્યાપક નરહરિ ભક્ત ઉગારે. ૭
 જનકી રહાય કરે તતકાલા, હરે કષ્ટ જન વિકટ વિશાલા;
 પ્રગટ હોય હરિ જન સંતોષે, નિજ જન વચન પિયુષ સમ પોષે. ૮
 યદ્યપિ નિજ મન પરમ ગલાની, જયું પતિ વ્રતા સ્પર્શ અથ પ્રાની;
 વિકરમ કર્મ હોત લખિ ત્રાસા, જિમ જિમ પાપ કર્મ હો નાશા. ૯
 ઘોર પાપ કરિ અતિ પરતાવે, કડણા વિવશ રામ ગુન ગાવે;
 અધમતે અધમ રામ ગુન ગાવલિ, તમ દિનકર સમ પાપ વિલાવલિ. ૧૦

દોહડા

અતિ વિશાલ વન પાપ જન, રામ અનલ કરે જન;
 પ્રજ્વલિ પલક ભરમી જને, તુરત તત્વ મેદાન. ૧
 હરિ કૃપાલ માયા હરી, સુરૂચી ભદ્ર સુચેત;
 ધ્રુવ અવસર લખિ માતૃ નિજ, ગિર્યો ચરણ ઉર હેત. ૨

ચોપાઇ

ઉત્તમ આય સુમતિ પદ લાગા, ઉભય પુત્ર ઉર લીન સુભાગા;
 વાર વાર સુમતી ઉર લાવા, રૂકે ન નિજ મન પ્રેમ રૂકાવા. ૧
 ગદ ગદ કંઠ નયન જલ ધારા, પ્રજલ વિરહ વશ વચન ઉચારા;
 રે મમ પુત્ર ભયો અડ ભાગી, રામ ભક્તિ આતમ અનુરાગી. ૨
 રે મમ પુત્ર સુધિ જલ દાના, ઉભય પક્ષ મેં પર્મ સુખના;
 હરિ પ્રતાપ આતમ ધ્રુવ પાવા, ધર્મ ભક્તિ નહિ પ્રથા સુલાવા. ૩

આશ્રમ ધર્મ પ્રથા જગ ત્યાગે, મો જ્ઞાની નહિ પર્મ અભાગે;
 વર્ણાશ્રમકા, ધર્મ ન ધારા, જ્ઞાની કહો ન અથ અવતારા. ૪
 ધર્મ પ્રથા તજિ બોધત જ્ઞાના, કોટિ શત્રુ સમ લખો સુખના;
 સર્પ સિંહ મુખ શીશ ધરીને, અર્ધ દગ્ધ સંગ પ્રીત ન કીને. ૫
 દૂપ નહિ સાગર જાય પરિણે, અર્ધ દગ્ધ સંગત પરહરિણે;
 પી મુખ ગરજ ભક્તે તન ત્યાગો, અર્ધ દગ્ધ મુખ શીખ ન લાગો. ૬
 મો જિવ અવશ્ય નર્કમે પરહી, અર્ધ દગ્ધ સંગ સંગતિ કરહી;
 અર્ધ દગ્ધ સમ કો જગ પાપી, નર્ક પહાવલિ જીવ અમાપી. ૭
 અમિત પ્રકાર બોધ કુશલાઈ, લખિ ન પરે ખલકી ચતુરાઈ;
 રચિ પ્રપંચ ખલ પંથ ચત્રાવે, જીવ દયા નહિ સ્વારથ ચલાવે. ૮
 સ્વારથ રત પરમારથ હીના, અર્ધ દગ્ધ મોહ કરત પ્રવીના;
 હરિ હર અર્ધ દગ્ધસે હારા, અજ આદત નહિ વદન નિદારા. ૯
 યાતે પુત્ર ભયો યડ ભાગી, જ્ઞાન ભક્તિ રત ધર્મ સુદાગી;
 અર્ધ દગ્ધ ઉર તર્ક ન આવા, સમુર્જિ મર્મ મોહિ અધિક સુદાવા. ૧૦

દોહા

કીન પ્રમંશા પ્રેમ યુત, ધર્મ પરાયન જન;
 પુત્ર સમજ પ્રીતી નહીં, સમજ્યો નીતિ નિધાન. ૧
 ધન્ય ભાગ ધ્રુવ બ્રાત્રે, બ્રાતૃ ભક્તિ રત તેમ;
 બ્રાતા તે મરણો પ્રથમ, વર માગ્યો વશ પ્રેમ. ૨

ચોપાઈ

ઉત્તમ ઉત્તમ નિયમ નિભાવા, બ્રાતૃ ભક્તિ ભગવંત મિત્રાવા;
 રે લધુ પુત્ર ધન્ય તવ કરણી, પ્રગટ પ્રકાશ કહું કયા વરણી. ૧
 રે મમ પુત્ર આશ ઉર તોરી, સુદક્ષ હોય આશિષ યદિ મોરી;
 જે વર હર્ષિ દીન જગ માતા, સુદક્ષ કરલિ શિવ વિશ્વ વિધાતા. ૨
 રમા રામ શક્તી શિવ સ્વામી, દીન ભક્ત દુઃખ હરે નમામી;
 ઇનકે ચરણ શરણ ક્રોધ આવે, આધિ વ્યાધિ દ્વય રોગ મિટાવે. ૩
 ઇન પદ દાસ દુઃખી નહિ કળહી, ક્ષણમે કષ્ટ હરે હરિ સખહી;
 એક ચિત ઇન નામ ઉચારે, તેલિ જનકે ત્વર કાજ સુધારે. ૪
 ઉચ નીચ નહિ જાત વિગતી, હરિહર અજ નિજ ભક્તિ સુદાતી;
 ભક્તિ વિવશ કહુ ગિને ન નાતા, હર્ષિ દેત વર ભક્ત સુદાતા. ૫

યાતે પુત્ર ભયા બડ ભાગી, શિશુપન હર્ષિ ભક્તિ લય લાગી;
 અતિ ઉત્તમ ભક્તી મન ભાઈ, ઇન કરિ સર્વ જીવ સુખદાઈ. ૬
 ભક્તિ પ્રતાપ કહાં લગિ ગાવે, ધરિ તન તીર્થ ભક્ત ધર આવે;
 અપર તીર્થ તન પાપ ગમાવે, ભક્તિ તીર્થ મુક્તી પદ પાવે. ૭
 સર્વ તીર્થ ભક્તી મન ભાઈ, યાતે હર્ષિ ભક્ત ધર આવઈ;
 સો યહ પ્રગટ છુપી નહિ ગાથા, સર્વ તીર્થ મનમુખ હર્ષાતા. ૮
 રામ ભક્તિ સોઉ ગંગ કલાવે, સુર નર તીર્થ આય તટ ન્દાવે;
 જન તન ઘાટ વચન ગંગ ધારા, સુજન ન્દાય મન જનય વિહારા. ૯
 મળ વિલેપ દોષ ત્રય દરણી, ભવ નિધિ પાર સુલભજિવ તરણી;
 એસી રામ ભક્તિ ઉર ધરહી, હરિદર અવસ્ય કાજ તિન કરહી. ૧૦

દોહા

ભવ તરણી ભક્તી સુભગ, સુમતી વરણી સાર;
 ધરણી સમ ધીરજ હૃદય, કરણી તત્વ વિચાર. ૧
 ધર્મ પરાયણ પુત્ર લખિ, ઉરમે પ્રેમ અગાધ;
 નર સુર ઉર હર્ષિત ભયે, સાધ સાધ કહિ સાધ. ૨

ચાપાઠ

હોં હરિદર વિશ્વ વિધાતા, પર્મ વિવેકિ સમજ ધ્રુવ માતા;
 બ્રહ્મ રૂપ નિશ્ચય ત્રય દેવા, ઉમગત હૃદય સમજિ મન ભેવા. ૧
 નારી પુરૂષ ન ભેદ કદાઈ, ભક્તિ લીન સો મુક્ત સદાઈ;
 નારી પુરૂષ ઉભય તન ભેદા, જીવ રૂ અત્મ એક નહિ બેદા. ૨
 ઉભય પદ્મ હરિ અમિત સુજાવા, ગુપ્ત મર્મ જાની જન પાવા;
 નામ રૂપ મિથ્યા કરિ લેખા, વ્યાપક રૂપ અત્મ નિજ પેખા. ૩
 રૂપ જ્ઞાન સો મુક્ત સદાઈ, નારી પુરૂષ ન ભેદ કદાઈ;
 ધ્રુવ જનની ચુપ સમજ સુજાની, સમય સમુજિ બોલે નૃપ આની. ૪
 કૃપાનાથ અજ હરિ હર દેવા, સર્વ સૃષ્ટિ જનત જિય ભેવા;
 શિશુ મન મર્મ લખે પિતુ માતા, યદ્યપિ બાલક બહુ અર રાતા. ૫
 સર્વ વિશ્વ વ્યાપક મમ સ્વામી, મર્મ લખો ઉર અંતર યામી;
 કૃપાનાથ કરુણા મમ પેખી, પ્રથમ કીન અતિ કૃપા વિશેખી. ૬
 મુનિ નારદ પદ્મા તતકાજા, દયાસિંધુ ઉપકાર વિશાજા;
 ધ્રુવ વિયોગ વશ હમે દુઃખારી, મુનિ મુખ બોધત પર્મ સુખારી. ૭

કર્મ ભક્તિ સત જ્ઞાન યતાવા, આશ્રમ ધર્મ ધ્યાન સમુગ્ધવા;
 પ્રણવ મંત્ર વિધિ યુક્ત યતાયો, સાધત સદ્ગુણ સદ્ગુણ ચિત્ત ધર આયો. ૮
 મિથ્યા તર્ક કલ્પના છૂટી, વિષય ભોગ જગ વૃત્તિ અકૂટી;
 શ્વાસોશ્વાસ રામ ધુનિ લાગી, જગ આભાસ કલ્પના ભાગી. ૯
 દ્વિતિયા ભાવ પ્રપંચ મિટાવા, વ્યાપક બ્રહ્મ મર્મ ઉર આવા;
 મેં તું તર્ક રહી નહિ એકા, કૃપાનાથ ઉર પર્મ વિવેકા. ૧૦

દોહડા

વિશ્વ વ્યાપિ નરહરિ પ્રભુ, વિનય યહી ભગવાન;
 જ્ઞાન ભક્તિ તન લગ રહે, દીનિય યહિ વરદાન. ૧
 મેં ત્યાગ્યો અભિમાન નૃપ, રામ ભક્તિ ઉર ધાર;
 કૃપાસિંધુ, અબ, દીનિયે, ધ્રુવકો નૃપ અધિકાર. ૨

ચોપાઇ

વિધિ,^૧ હર વિષ્ણુ વિશ્વપતિ દાતા, મોરી સર્વ વાત તવ દાતા;
 ત્રિપિ પદ દાસ કૃપા યદિ કીજે, નૃપ પદ ધ્રુવ અધિકાર કરીજે. ૧
 પલ પલ પ્રેરિ રહી યદિ ગાથા, કૃપા, નાથ, કરિ, કરિયે સનાથા;
 ધ્રુવ નૃપ પદ ભરિ નયન દિખાવે, હરિ ગુરુ આજ્ઞા વિપિન સિધાવે. ૨
 હરિ હર દર્શ આશ જગ ભાગી, અદનિશિ, દાસ ચરણ અનુરાગી;
 તનુ પ્રયંત વન વાસ કરાવે, પ્રણવ મંત્ર સિંવરણ ચિત લાવે. ૩
 યાતે નાથ કાજ યદિ કીજે, અવસર સમય જામ ભલ લીજે;
 સર્વ પ્રગ્ન યદિ વિગત સુધાવે, હરિહર અજ ધ્રુવ તખ્ત યિદાવે. ૪
 ઉત્તમ માત યાત યદિ ભાવા, સમય સમુજિ હરિ વિનય સુનાવા;
 કૃપાનાથ હરિહર ઉર વાસી, ધ્રુવ નૃપ દેખત મિટ ઉદારી. ૫
 પ્રજલ કુચાલ કીન સૈંગ આજ્ઞા, યદ્યપિ ચરણ ગિરો તતકાજ્ઞા;
 જન ઉર રાગ દ્રેપ કહું નાંલી, સર્વ સમાન ભાવ ઉર મારી. ૬
 પ્રથમ આય મોરે પદ લાગા, સાર ગ્રહી મમ પુત્ર સુભાગા;
 સતગુરુ બોધ યથારથ દીના, રામ ભક્તિ કરિ ભયો પ્રવીના. ૭
 મેં પાપી કદાં દર્શ તુમારા, પ્રગટ દર્શ સો સુત ઉપકારા;
 સંત સરલ ચિત પર ઉપકારા, નિશ્ચય આજ ભયો ઈતિયારા. ૮

મમ દુર્ગુણ અતિશય નહિ પારા, શુભ ગુણ ઉદ્ધિ ભક્ત અવતારા;
પલ પલ પ્રેરિ રહી મમ ગાથા, પિંજર પ્રાણ ન વિલગ વિધાતા. ૯
જિમજિમધ્રુવ લઘુતા ઉર ધારત, તિમતિમ વિરહ ધાવ ઉર મારત;
સમુજિ મર્મ મનવો દુઃખ પાવે, વિત્યો સમય હાથ કહાં આવે. ૧૦

દોહા

હોનહાર ભાવી પ્રયત્ન, કર્મ ગતી કષ્ટ નાથ;
કર્મ ક્રિયા અકરણ કરણ, સર્વ તુમારે હાથ. ૧
ધ્રુવ ગાદી ઐહાલ્યે, યદી અરજ તવ દાસ;
હર્ષ પ્રજા નરનાર નૃપ, મો મન મિટે ઉદાસ. ૨

ચોપાઈ

કરિ હરિ વિનય વેદ વશ ભારી, રામ રો ઉત્તમ મહતારી;
દેખહુ કર્મ ગતી યત્નવાના, હરિ હર સન્મુખ જીવ હિરાના. ૧
જડ ચેતન અંથી પ્રભુતાર્થ, જ્ઞાન હીન છૂટન કહિનાઈ;
ચિદ અંથી જગદી નિર વારે, અપન આપ મુખ અપન નિહારે. ૨
વ્યાપક રૂપ લખે જન અપના, જગ્ય જાવે જિવ સર્વ કલપના;
દ્વિતિયા ભાસ દંભ નહિ ભાસે, વિભુ વિરાટ નિજ રૂપ પ્રકાશે. ૩
નામ રૂપ વૃત્તી વિસરાવે, જહાં તહાં નિજ સ્વરૂપ દર્શાવે;
જડ ચેતન અંથી જગ્ય જાવે, છતર ભાવ ઉરમેં નહિ આવે. ૪
હર્ષ વિપાદ ગયો અધ્યાસા, નિજ સ્વરૂપ મય યોગ નિવાસા;
જગદાકાર વૃત્તિ વિસરાઈ, ગર્ક ભયો નિજ રૂપ સદાઈ. ૫
લેશ અવિદ્યા તન આધારા, કરે કર્મ કષ્ટ નિતિ વ્યવહારા;
જયું અપનો તન જીવ મૈભારે, યદિ પ્રકાર જન નીતિ નિહારે. ૬
હાનિ લાભ કહું ધરે ન શંકા, વિધિવત કર્મ કરહિ નીશંકા;
યે તન જાય રહે નહિ કામા, વિધિવત કરહી, કર્મ તમામા. ૭
વિશ્વ વિરાટ અપન તન જાની, કરહિ કર્મ કહુ જીવ, ન, હાની;
યાતે જાની અધિક અખાના, જ્ઞાનીકા ગતિ જ્ઞાની જાના. ૮
જ્ઞાન યિના અંથી નહિ જાવે, હરિ હર અજ ત્રય બોધ કરાવે;
અપનો આપ સ્વરૂપ લખાવે, તવ ચિદ અંથી રહન, ન પાવે. ૯
હરિ બોધી ઉત્તમ મહતારી, ઉર અજ્ઞાન ન ખર્યો લગારી;
વિદ્યા અવિદ્યા, જ્ઞાન અજ્ઞાના, ઉભય પક્ષ અતિશય યત્નવાના. ૧૦

દોહા

જ્ઞાન બિના ચિદ્ર અંધિકો, કરિ ન શકે કોઈ નાશ;
અમિત ક્રિયા કરે કર્મ થક, યદ્યપિ હૃદય ઉદાસ. ૧
તત્ત્વ દૃષ્ટિ સત ગુરૂ મિત્રે, ઉત્તમ શિષ્ય શુધ ભાય;
જ્ઞાન અગ્નિ સુક્ષ્મ જરે, બોધત રૂપ લખાય. ૨

ચોપાઈ

ઉત્તમ સમય સમુજિ મુખ બોલા, બ્રાત્ર ભાવ ઉર પ્રેમ અડોલા;
જય મમ નાથ ભક્ત દિતકારી, મમ ઉર ગાથ લખો પ્રભુ સારી. ૧
મમ દિત બ્રાત કષ્ટ અતિ લીના, મમ જનની, નિર આદર, કીના;
વિપિન ભયંકર કીન નિવાસા, ભૂખ પિપાસ સહી તન ત્રાસા. ૨
એકા એક નહીં કોઈ સંગા, રામ ભક્તિ વિશ્વાસ અભંગા;
વિશ્વ ચરાચર અંતર યામી, તવ પદ દાસ કરે કો ખામી. ૩
પ્રેમ ભક્તિ વશ ધ્રુવ હરિ ધ્યાવા, સમુજિ દાસ જન પ્રાણુ ગચાવા;
તુમ સમ અપર કવન પિતુ માતા, હરિ હર કૃપા મર્મ કોઈ પાતા. ૪
હરિ હર ભજન સરે સય કાળ, તવ જન કાળ ન હોય અકાળ;
જન મન આશ કાળ સય સરહી, રામ મંત્ર શુધ ભાવ ઉચરહી. ૫
સત્ય સત્ય પ્રભુ સત્ય સદાઈ, નિરખે નયન ન જૂઠ કદાઈ;
મેં મતિ મંદ સર્વ કરે લીના, જિનકો નાથ દર્શ તુમ દીના. ૬
માત તાત બ્રાતા પરતાપા, હરિ હર દર્શ મિટયો સંતાપા;
અજ સુરપતિ સુરતી રથ રાજુ, દર્શ દિખાય કીન મમ કાજુ. ૭
જન્મ મરણ જગમેં દુઃખ ભારી, સો મમ શંભુ હયો ત્રિપુરારી;
ગૌરી માત દીન વર ભારી, આશા નાશ ભઈ ઉર સારી. ૮
ભજન ભક્તિ કરિ ચેલિ ક્ષત્ર પાવે, જીવન મુક્ત સ્વરૂપ સમાવે;
નિશ્ચય અડગ ન ડગે હમારા, હરિ ગુરૂ હર પરતાપ તુમારા. ૯
પિંડ પ્રાણુ લગ નિયમ નિભાવે, ઈતર ભાવ ઉરમેં નહિ આવે;
શુભ આશા ઉર કરત પ્રચારા, સુદૃઢ કરહિ હરિ મન ઇતચારા. ૧૦

દોહા

સર્વ સાક્ષિ કરતા પુરૂષ, ઘટ ઘટ જનનહાર;
ધ્રુવ ગાદી બેઠાઈયે, ચલિ ઉર આશ હમાર. ૧
બ્રાત્ર ભાવ પૂરણુ નિભે, રામ ભક્તિ ચિત્ત પૂર;
પ્રાણુ તજી મુખ રામ કહ, દો વરદાન જરૂર. ૨

ચોપાઈ

ઉત્તમ ઉત્તમ શબ્દ ઉચારા, હરિ હર અજ સુર સર્વ પિયારા;
 દેવી સર્વ પ્રેમ ભો ભારી, ગદ ગદ કંઠ ભઈ મહતારી. ૧
 સર્વ તીર્થ ઉર પ્રેમ અપારા, પુલકિ ગાત લોચન જલ ધારા;
 જય જય શબ્દ કીન સુર ભારી, નભ મગ પુષ્પ પ્રચાર પ્રચારી. ૨
 ગુપ્ત ગાથ લખિ, ધ્રુવ ઉર પ્રેમા, શિવ પદ ગિર્યો રહ્યો નહિ નેમા;
 સાક્ષિ ભૂત શિવ શિર કર દીના, કંઠો પુત્ર કલ્પ વિગત નવીના. ૩
 કવન હેતુ ઉપજ્યો શ્રેષ્ઠ ભારી, પ્રગટ કરહુ જન હૃદય વિચારી;
 ધર્મ વિવેક નીતિ યુત કામ, સુદક્ષ કરહિ હરિ ભક્ત નિવામ. ૪
 જન ઉર રકુરે ન વિકર્મ કામા, આસોઆસ હૃદય જિન રામા;
 શબ્દ યથારથ ઉચરહુ ભાઈ, જ્યા કરિ હોય સર્વ સુખદાઈ. ૫
 શિવ સર્વજ્ઞ સુની પ્રિય બાની, સમય સમુજિ ધ્રુવ કહે સુગની;
 જય હરિ અજ જય શંભુ ભવાની, પૂરણ કૃપા પ્રગટ મેં જાની. ૬
 તવ ઉર પ્રીય ભક્ત અધિકાઈ, યા મેં ભેદ ભાવ કહું નાઈ;
 સર્વ પ્રકાર કીન કરતારથ, કૃપાનાથ ઉપજી ઉર આરત. ૭
 હર્ષ શોક ક્રુધ મોહ રૂ કામા, વિચલ વૃત્તિ નહિ રહે મુકામા;
 અધિક ન્યુન કહું શબ્દ ઉચારે, બે સમુજિ નહિ દોષ નિહારે, ૮
 આરતવાન સદા યેદિ રીતી, સુક્ષ્મ ઉરમેં રહત અનીતી;
 આરતવાન અધિકતા ચલાવે, યાતે જલ્પિત શબ્દ સુનાવે. ૯
 યેદિ અવસર આરતતા મોરી, કરિયે ક્ષમા કહું કરજોરી;
 અથા હીન કોઈ શબ્દ ઉચારે, માર તાર પ્રભુ શરણ તિહારે. ૧૦

દોહા

હરિ કરિ બાલક માતુ મુખ, જલ્યે શબ્દ અસાર;
 જનની ધરે ન દોષ ઉર, કરે પુત્ર લખિ પ્યાર. ૧
 રમા ઉમા હરિ હર પ્રભુ, વિશ્વ જીવ જગ તાત;
 અવગુણ ધરે ન દાસ લખ, બ્રહ્મ રૂપ સાક્ષાત. ૨

ચોપાઈ

યહિ અવસર આરત ઉર સ્વામી, સર્વ સાક્ષિ મમ લખો તમામી;
 ઉભય માતુ મમ તાત સુગની, સત મિથ્યા સત ગાથ પિછાની. ૧
 ગુરૂ નારદ કીનો ઉપદેશા, ભેદ ભાવા રાખ્યો નહિ ક્રેશા;
 આશ્રમ ચાર મર્મ સમુજવા, શુદ્ધ હૃદય નૃપ અધિક સુદાવા. ૨

વૃત્તી ભયો પ્રખલ વૈરાગા, રંચ ન રુકુરે પદારથ રાગા;
 ભોગ વાસ ઉરતે ભઠ નાશા, ભાસ માત્ર જગ સ્વપ્ન તમાસા. ૩
 અદનિશિ એક ભજન મન ભાવે, જગ પ્રપંચ ચિત્ત નાંચ સુધાવે;
 નૃપ અધિકાર પુત્ર નિરખાવલિ, લે તવ રજ્જ વિપિન ઉદ ધાવલિ. ૪
 કૃપાનાથ ઇન અતિ હિપકારા, માત તાત સમ કો મંસારા;
 નર તન દીન કીન મો પાવન, સંચિત ભાગે કર્મ અપાવન. ૫
 જ્ઞાન ધ્યાન બનહી નર દેહી, અવસ્ય બને જિવ શીવ સનેહી;
 સર્વ દેવ તીરથ ધર આવે, નર તન પાય રામ ગુન ગાવે. ૬
 સો મમ પ્રગટ ભયો વિશ્વાસા, સો ગુણ વિસરે કિમ તવ દાસા;
 હમતે ઇન પદ બની ન સેવા, યાતે દાસ દુઃખી લખિ ભેવા. ૭
 નપ પદ પાય હમે સુખ ભારી, યે વન એકા એક દુઃખારી;
 હમ સોવે સુખ સેજ અટારી, વિપિન તાત દુઃખિયા મલતારી. ૮
 હમ નૃપ ભોગ અમિત રસ ભોગી, યે દુઃખિયા અન વસ્ત્ર વિયોગી;
 ભૂપણ વસ્ત્ર અમિત હમ ધારે, તીન રૂપુ યદ અંગ ઉધારે. ૯
 ઉત્તમ ભવન કરે હમ વાસા, યે ત્રય તર, તર, કરલિ નિવાસા;
 હમે પુત્ર જાયો કહા કાળ, માત તાત તન હોય અકાળ. ૧૦

દોહા

માત તાત વનમેં વસે, પટ દિન ચિતા અદાર;
 સુત ભોગે સુખ સાદયખી, વાર વાર ધિક્કાર. ૧
 ધર્મ હીન ધિક્કાર જિન, રાવ રંક ભલ કોય;
 તાત દુઃખી સુત સુખ ચહે, અવસ્ય નર્ક ગતિ હોય. ૨

ચોપાઈ

યાતે નાથ તાત સંગ જાવે, કરી ઇન સેવ રામ ગુન ગાવે;
 કૃપાનાથ સેવા ઇન કરિહ, સુખ દુઃખ મેં ઇન સંગ વિચરિહ. ૧
 પત્ર ફૂલ ફલ લાગર કરિહ, સ્વચ્છ નીર ભોજન ભર ધરિહ;
 પાવ પગોટિહ માત ર તાતા, ઉરમેં જપૂં વિશ્વ પતિ દાતા. ૨
 ઇન, મમ, તન અતિ સેજ સૈવારી, ઇન તન વિપિન સૈવાર પથારી;
 માત તાત કરિહ વન સેવા, યહિ ઉર આશ હમે મમ દેવા. ૩
 મમ લઘુ બ્રાત નૃપતિ પદ દીજે, યહિ અવસર કારજ યહિ કીજે;
 કૃપાનાથ મમ, બ્રાત સુજાની, કયલુ ન કરે પ્રજમેં હાની. ૪

નીતી ધર્મ તજે નહિ કબ્બી, હરિહર કૃપા મર્મ ઇન સગ્બી;
 તન છોટા બુદ્ધિ બડ જનકી, કૃપાનાથ જનો સગ મનકી. ૫
 માત તાત કરિહ મેં સેવા, રમા રામ સમ સમજ સુભેવા;
 ઉત્તમ પ્રજા સર્વ સુખ દેહી, મેં જનની પદ તાત સનેહી. ૬
 ઉભય પક્ષ પૂરણુ કર નાથા, કર્તા કર્મ ગતી તવ હાથા;
 વિશ્વનાથ ગાથા ઉર મોરી, પ્રગટ કરિ નિજ બુદ્ધિ નિચોરી. ૭
 કરો સુ કરનહારા કરતારા, વિનય કરન કહુ કામ હુંમારા;
 સત્ય મિથ્યા કહુ મર્મ ન જના, પ્રગલ્ભ ભાવ સો પ્રગટ બખાના. ૮
 ધ્રુવ કરિ વિનય પ્રેમ ભો ભારી, સમય સમુજિ બોલે ત્રિપુરારી;
 રે મમ પુત્ર પર્મ બડ ભાગી, માત તાત પદ અતિ અનુરાગી. ૯
 ધર્મ તર શાખા પિતુ માતા, ધન્ય પુત્ર સેવા ઇન ચ્હાતા;
 સરિતા તટ બટ પરમ વિશાલા, જૂડત શાખ ગ્રહે તતકાલા. ૧૦

દોહા

જગ સરિતા તટ હરિ તર, ધર્મ શાખ પિતુ માત;
 સેવા સમરણુ ભક્તિ વશ, હરિ તર રૂપ સમાત. ૧
 માત તાત ગુરુ બ્રાત પદ, પતિ પદ પૂજીહ નાર;
 હરિ હૃદય લાવત હુમે, કરત પુત્રવત પ્યાર. ૨

ચોપાઇ

યાતે પુત્ર સત્ય તવ બાની, ભે પ્રસન્ન હમ મર્મ પિછાની;
 ધન્ય પુત્ર પિતુ માત પિયારા, કો બડ યા સમ વિશ્વ મજારા. ૧
 કોટિક તીર્થ પુન્ય પ્રભુતાર્થ, સો પિતુ માત સેવ કર પાધ;
 તુલા દાન તીરથ તટ દેવે, સો ફલ સેહેજ તાત પદ સેવે. ૨
 કરિ^૧ હેવર^૨ ભરિ હેમ લુટાવે, તાત સેવ સમ તોહુ ન આવે;
 અમિત પ્રકાર કરહિ તપ કર્મા, યદ્યપિ અધિક તાત પદ ધર્મા. ૩
 ધરિ આશા કોઉ જોગ કમાવે, તાત સેવ સમ તોહુ ન આવે;
 ધરિ આશા જિન જોગ કમાવા, પ્રગટ સિદ્ધિ વિપિયા ફલ પાવા. ૪
 સિદ્ધી ફલ દેવહિ વિપરીતા, સમજન કહિન જોગકી રીતા;
 સિદ્ધિ વિવશ પ્રગલ્ભ અહંકારા, ત્રિગુણ ભાવ વશ ભયો ગવારા. ૫
 મેં તું તર્ક દેહ અધ્યાસા, અહોનિશિ પ્રગલ્ભ વિપયરસ આશા;
 ભક્તિ વિના લઘુતા કિમ આવે, લઘુતા જિન કિમ પાપ નસાવે. ૬

૧. હાથી. ૨. ધોડો.

પાપ ગયા ગિન મન નહિ શુદ્ધી, કિમ કરિ વૃત્તી વિષય વિરુદ્ધી;
 બુદ્ધિ તીન દોષ અધિકાઈ, વિષય ભાવ ઉર રહત સદાઈ. ૭
 ભક્તી હીન જોગ ફલ કેસા, કડવો નીર દૂપમેં જેસા;
 સિદ્ધી દૂપ ભોગ જલ ખારા, ભોગહિ ભોગી કષ્ટ ગવારા. ૮
 કષ્ટ જોગ સિદ્ધી ફલ પાવા, જ્યું ગજ ગહિરે ગાર ગિરાવા;
 પંકિલ ભોગ યુથ્થ^૧ ગહેરાઈ, જીવ કરિ નિકસ્યો નહિ જાઈ. ૯
 હરિ ગુર ભક્તિ ત્યાગ ચલ કર્મી, જ્યા કરિકે જિય ભયો અધર્મી;
 યાતે પુત્ર તાત પદ સેવા, હરિ ગુર ભક્ત લખે ચલ ભેવા. ૧૦

દોહા

હરિ હર અજ માતા પિતા, ગુર આતા જન સેવ;
 ભક્તી પદ પૂરણ દશા, ધર્મ તર લખિ ભેવ. ૧
 વિશ્વ ચરાચર કર્મ જે, નીતી પ્રથા પ્રધાન;
 આદ અંત મધ શોચિકે, કરિયે કરમ સુજનન. ૨

ચાપાઈ

ભક્તિ પદારથ શ્રેષ્ઠ સદાઈ, જીવન મુક્ત લાભ જિવ પાઈ;
 ભક્ત બ્રૂપવત અધિક વિરાજે, યદ્યપિ નીતી પ્રથા કરિ છાજે. ૧
 આશ્રમ વર્ણુ ધર્મ નિપુણાઈ, તો ભક્તી મણિ દિપે સદાઈ;
 આશ્રમ વર્ણુ ધર્મ તજિ રીતા, ભક્તી પદ દેવહિ વિપરીતા. ૨
 કર્મ સકામ ભક્તિ હરિ કરહી, જીવન મુક્ત લાભ પરહરહી;
 ભક્ત પુત્ર ઉર દેખ વિચારી, પ્રથમો આશ્રમ તવ બ્રહ્મચારી. ૩
 સો નહિ પૂર ભયો મમ ભાઈ, ચતુરથ આશ્રમ કિમ ચિરતાઈ;
 ચતુર્થ આશ્રમ મોક્ષ અટારી, અનુક્રમ તે ચઢિયે સુખકારી. ૪
 પેડી વિના અધર કિમ જાવે, અમિત યુક્તિ કરિ રહેજ ગિરાવે;
 “આશ્રમ કર્મ પેડી વિધિ જાનો,” વિધિવત ચાલી સર્વ સુખ માનો. ૫
 આશ્રમ કર્મ જેહિ જન ત્યાગા, અવસ્ય અધનવશભયો અભાગા;
 આશ્રમ ધર્મ કરહિ નર ભંગા, સો સહ ભોગહિ કષ્ટ અભંગા. ૬
 દુતિયે તાત ભૂપ મન ભાવા, ભક્ત પુત્ર ધ્રુવ ગાદિ ગિહાવા;
 વાનપ્રસ્થ દીક્ષા નૃપ લીના, યાતે ભૂપ પ્રયત્ન પ્રણ કીના. ૭
 ધ્રુવકો પદ દેવહુ યુવરાજ, મેં કરિ ભજન કરું નિજ કાજ;
 તૃતિયે ચલ ઉત્તમકી માતા, પ્રયત્ન શોચ વશ પ્રાણુ દુઃખાતા. ૮

જો હરિ ધ્રુવ સુત ગાદિ બિલાવણિ, તો મમ ઉરતે શોક વિલાવણિ;
ચતુરથ સર્વ પ્રગ્ન નરનારી, ધ્રુવ ગાદી હિત પરમ સુખારી. ૯
પંચમ પ્રથમ પ્રેમ તોણિ પૂરા, કર રાજ હરિ ધાય સખૂરા;
પષ્ટમ સર્વ દેવ મન ચેલિ, ધ્રુવ નૃપ હોવે ધર્મ સનેહી. ૧૦

દોહા

ભૂપ ધર્મ સોઈ આચરે, સોઈ પ્રગ્ન ઉર પ્યાર;
યાતે નૃપકો ચાહિયે, વેદ યુક્ત વ્યવહાર. ૧
ધર્મ સનાતન શ્રેષ્ઠ જો, તવ તનમેં ભરપૂર;
યાતે પુત્ર કૃતારથી, ગાદી ખેઠ જરૂર. ૨

ચોપાઈ

સર્વ પ્રકાર નૃપતિ પદ લીજો, યામેં પુત્ર ન શોચ ધરીજો;
ધર્મ શાસ્ત્ર મુની સર્વ સુનાવે, કારજ કરિયો સર્વ સુધાવે. ૧
નર સુર શાસ્ત્ર મંત મુખ ગાની, ધરણિ શીશ સો, પર્મ સુગની;
હનકી રગ કરે કોઈ કાગ્ન, તેણિ જગ જીવ ન હોય અકાગ્ન. ૨
આશ્રમ ધર્મ હોય નહિં ભંગા, ધર્મ નીતિ જગ સુયશ અભંગા;
યાતે પુત્ર કાજ ચેલિ કાજો, નૃપ પદ પાય સુયશ જગ લીજો. ૩
પૂરવ જન્મ કાઠ તવ ભારી, સખેત રૂપી જનત તવધિ સારી;
પીપર તર ત્રિય દેવ અરાધા, ઉચરી રામ મંત્ર મન સાધા. ૪
પીંજર લાડ પ્રેમ હરિ ધાવા, ગુરુ દર્શન હિત પ્રાણુ રકાવા;
કૃપાસિંધુ ગુરુ શિર કર દીના, માંયુ કલ્યો પ્રેમી જન ચીના. ૫
હરિ દર્શન હિત કલિ અભિગ્રાખા, પ્રતિ ઉત્તર પૂરણુ ગુરુ ભાખા;
દ્વિતિયે જન્મ મિલે હરિ નાશા, ગુરુ પદ ગિયો સમુજિ સુત ગાથા. ૬
રામ કહી ગુરુ પદ તન ત્યાગા, તો સમ કવન અપર અડભાગા;
ઉત્તમ જન ગુરુ ધર્મ પિછાની, સખેત રૂપી હરો મુનિ જ્ઞાની. ૭
વારવાર મુનિ કીન અડાઈ, ગુરુ પદ પ્રાણુ તજ્યો ધન ભાઈ;
હરિ ગુરુ કૃપા ભૂપ ધર આવા, અતિ ઉત્તમ ધ્રુવ નામ ધરાવા. ૮
સુમતી સત્ય કીન ઉપકારા, રામ મંત્ર સિંચ્યો ધક ધારા;
દ્વિતિયે ગુરુ નારદ પરખોવા, જયા કર અહરંધ્ર મગ શોધા. ૯
મધુવન ખીચ કીન તપ ભારી, જયા કરિ સન્મુખ વિપિન વિહારી;
કુંભક પ્રાણુ ભજ્યો ભગવંતા, જયા કરિ જન્મ મરણુ દુઃખ અંતા. ૧૦

દોહા

સર્વ મનોરથ સિદ્ધ ભે, તુમ ચીંતે મમ તાત;
સમુજ મર્મ મન સ્થિર રહો, કરિયે હુમે સુહાત. ૧
નીતી પ્રથા ન તોડિયે, યે હરિજનકી રીત;
કબ્જ પડે કરણી વિવશ, તોહુ ધર્મ પર પ્રીત. ૨

ચોપાઈ

સુનિ શિવ વચન પ્રેમ ભો ભારી, જય જય શબ્દ કીન નરનારી;
હરિ અજ હરિ શંભુ શિર નાવા, પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ છાવા. ૧
ધ્રુવ શિવ બોધ સુનત હરસાવા, પુલકિ ગાત ક્ષોચન જલ છાવા;
ભૂપ ઉત્તાન પદ બડ જ્ઞાની, ઉમગ્યો પ્રેમ શંભુ સુનિ જ્ઞાની, ૨
ઉત્તમ માતુ પ્રબલ ઉર પ્રેમા, હર્ષ અપાર રહ્યો નહિ નેમા;
ધ્રુવ જનની ઉર હર્ષ ન શોકા, રામ કૃપા મન ભયો અશોકા. ૩
કરતા પુરૂષ કર્મ ગતિ થાપી, કરે કરાવે થાપ ઉથાપી;
નર કરતા બનિ હરપ બદાવે, યાતે અધિક શોક મન આવે. ૪
સુક્ષ્મ સ્થૂલ ઉભય ક્ષલ દાતા, જો કછુ બને સો કરે વિધાતા;
અકરણ કરણ અકર્મો કર્મો, જો કછુ કહું હોત ચિત શર્મા. ૫
કર્તા કેહુ ઉદાસી આવે, કેહું અકર્તા કહ્યો ન જાવે;
યાતે સમુજ બૂઝ થિર રેયે, જો કછુ કરે શીશ ધર લેયે. ૬
વ્યાપ અવ્યાપ કહે કા જ્ઞાની, પદ અવાચ્ય શંકર નિરવાની;
પ્રકૃતિ પાર ૩ સંસૃતિ^૧ હરતા, સર્વ ક્રિયા સાક્ષી શિવ કરતા. ૭
નામ રૂપ સગ્ન ઇનહિ અધારા, ઇન કર છુપે ન જગ વ્યવહારા;
ઇનકી સતા કરે જડ કર્મો, વિધિ નિષેધ કછુ ધર્મ અધર્મો. ૮
રે મમ કરે ન ચાહું ચતુરાઇ, શેશ શંભુ પદ રહો સમાઈ;
ધ્રુવ જનની લખિ શંભુ સરૂપા, ભઇ પ્રેમ વશ અજગ અનૂપા. ૯
હરિ હર અજ ત્રય એક સ્વરૂપા, લક્ષા અર્થ લહે જન ભૂપા;
રામ ભક્ત સોઉ ભેદ લખાવે, જીવન મુક્ત લાભ સો પાવે. ૧૦

દોહા

શુભ ગાથ ધ્રુવ માતુકી, હરિ હર સમજ સુભેવ;
અચલ રહો આશીપ, યે, મગન ભયે ત્રિય દેવ. ૧

હર્ષમાન નર સુર સભા, નારદ સમય નિહાર;
જય હરિ હર અજ નાથ મમ, કરિય સમય વ્યવહાર. ૨

ચોપાઈ

કૃપાનાથ કરુણા યહિ કીજે, સમય કર્મ આજ્ઞા પ્રભુ દીજે;
સગ્ગ ઉર આશ લખો સુરસ્વામી, જય વ્યાપક મમ નાથ નમામી. ૧
સર્વ સભા મન યહી સુહાવા, ધ્રુવ જન ચાહત ગાદિ ગિદાવા;
રજ્જ હોય કીને સોઉ કાળ, વિનય સુનહુ હરિ ભક્ત નિવાળ. ૨
પ્રગલ્ભ આશ સગ્ગી વિભુ નાથા, સુદક્ષ કરહુ લખિ ભક્ત સુગાથા;
સર્વ પ્રકાર દૃષ્ટા મમ દેવા, સર્વ સનાતન જનનત ભેવા. ૩
હરિ મુનિ વચન સુનત આનંદા, વાર વાર શંકર પદ વંદા;
દૃષ્ટા દેવ દષ્ટ મમ સ્વામી, અખિલ બ્રહ્મ જય નાથ નમામી. ૪
જય પ્રચંડ ખંડન અત્ર હરતા, અકરણુ કરણુ અકર્તા કર્તા;
શૈલ સુતા શિવ સર્વ પસારા, ક્ષર અક્ષર દે ભેદ તુમારા. ૫
દાશર જીવ બ્રહ્મ તવ નામા, વિદ્ય અવિદ્યા તવ ગુણુ ધામા;
ભાસ માત્ર જગ તુમહિ અધારા, રમા રામ તુમહી કારા. ૬
કર્મ પ્રધાન વિશ્વ તુમ થાપા, કોટિ યત્ન કો શકે ઉથાપા;
ધર્મ નીતિ યુત જો કહુ કાળ, રજ્જ હોય કરિયે મમ તાળ. ૭
દષ્ટ દેવ યહ વિનય હુમારી, કરિયે કારજ રજ્જ તુમારી;
જય જનની જય આઘ ભવાની, કરિયે રજ્જ સમય સત જાની. ૮
હરિ ઉર પ્રેમ ભયો અતિ ભારી, સમય સમુજિ ખોલે ત્રિપુરારી;
જય જય જય જય નર હરિ નાથા, જય જય જય જન કરન સનાથા. ૯
જય જય જય જય સાક્ષિ સ્વરૂપા, જય જય જય મમ દષ્ટિ અનૂપા;
જય જય જય જય વિશ્વ ત્વહારી, જય હરિ નાથ ભક્ત ભયહારી. ૧૦

દોહા

જય જય જય મમ શિર, મુકુટ, જય જન રક્ષક નાથ;
ધ્રુવ ગાદી ગૈદાય કે, ધરો અભય તુવ હાથ. ૧
સગ્ગ તીરથ કો, તોય, જે, સર્વ ઓપધી સાર;
સર્વ શાંતિ સુર શુભ વડી, પ્રભુ શુભ ચરણુ તુમાર. ૨

ચોપાઈ

કૃપાનાથ ધ્રુવ ગાદી દીજે, નરહરિ નાથ સુયશ શુભ લીજે;
મુહુરત બ્રહ્મ કરો સહ ત્યારી, પ્રાત કાલ, અવસર શુભ ભારી. ૧

આય સિદ્ધિ નૃપ આલય^૧ સાળ, અતિ પવિત્ર વિભુનાથ ગિરાળ;
 સુરતર કામધેનુ જહાં આવે, કવન વસ્તુ તહાં કમી રહાવે. ૨
 યદ્યપિ હો કહ્યુ નીતિ વેહારા, હરિ અજ સુરપતિ કામ તુમારા;
 અજ તિય ઉમા રમા જગ સેવી, નામ રૂપિણી વ્યાપક દેવી. ૩
 જગ વ્યવહાર કરો કહ્યુ કર્મા, હમ નહિ સમજો ધર્મ અધર્મા;
 પીવે ભંગ રંગ હરિ રાતા, ઇષ્ટ દેવ પદ મસ્ત રહાતા. ૪
 પ્રણવ મંત્ર કુંભક હરિ ધ્યાવે, વાર વાર ઉર ઇષ્ટ રિઝાવે;
 પ્રાણુ અપાન કરી ગતિ એકા, બંક ચઢે હમ સહિત વિવકા. ૫
 અહ્મરંધ્રમેં અહ્મ નિવાસા, સ્થીર રૂપ જહાં રંચ ન આશા;
 કહા હમ ચીતે જગ જાગનકા, જગ પ્રપંચતે પંથ નિરાસા. ૬
 અજ હરિ સર્વ કર્મ કરિ કર્તા, ઇનતે કો જગ અપર સમરથા;
 હમકો એક ઇષ્ટ ઉર ખારા, કયા જાને હમ ઇતર અચારા. ૭
 હરિ હરિ કરિ શિવ ધ્યાન જુડાવા, શંભુ મર્મ લખિ હરિ હર્ષાવા;
 સમય સમુજિ કહ દેવ મુરારી, જય અખધૂત શંભુ ગતિ ન્યારી. ૮
 જોગી જોગ કહા મહિં પૂરણુ, જગ પ્રપંચ જિન તજ્યો સૈંપૂરણુ;
 કેવળ નિરવરતી જન ભાવે, પરવરતી ચિત નાંદિ સુધાવે. ૯
 કો જાને અહભુત ઇન રીતા, સર્વ કર્મ ઇન જગ વિપરીતા;
 જગમેં રહે જગતસે ન્યારા, સર્વ વિશ્વ વિપરીત વિહારા. ૧૦

દોહડા

જોગી રોવે જગ હસે, જગ જાગે વહ સોય;
 ઉલટા ચાલે જગતસે, ગતી ન જાને કોય. ૧
 જોગી જગ વ્યવહારકો, નિરખિ લખે વિપરીત;
 મુદ્રા ઉલટ અગોચરી, પ્રિય નિજ આતમ પ્રીત. ૨

ચાપાઇ

યાતે શંભુ લક્ષ ચેહિ ધારા; ધન્ય ભાગ ધ્રુવ ભક્ત તુમારા;
 શંકર સેન કીન અતિ ભારી, સો સુત લેવહુ હૃદય વિચારી. ૧
 સર્વ કર્મ દ્રષ્ટા શિવ જોગી, યદ્યપિ અખંડ અહ્મ રસ જોગી;
 સખતે આદ અંત ઉર વાસી, સર્વ સાક્ષિ ચહ સર્વ ઉદારી. ૨
 યહિ પ્રકાર જગમેં જન જાની, વિધિવત કર્મ કરત નહિ હાની;
 કર્મ કરે અરૂ ચિત ઉપરામા, અહ્મરંધ્ર પરસે નિજ ધામા. ૩

વિધિવત સર્વ કરે જગ કર્મા, અહોનિશિ ઉરમે રહત અકર્મા;
 મુખમે જીભ જલજ જલ માંડી, જલ નવનીત બિદે દે નાંડી. ૪
 જ્ઞાની જન પ્રારબ્ધ ન માને, પતિત પ્રવાહ કર્મ ગતિ જાને;
 નભવત વ્યાપક રૂપ પિછાના, હરખ શોક કરિ નાંહ હેરાના. ૫
 નામ રૂપ જડ વિશ્વ પદારથ, ચેતન આપ વૃત્તિ આતમરત;
 કેવળ ભાવ વૃત્તિ મન ભાવા, ગાઠ સુષુપ્તી સમ સમુગ્નવા. ૬
 શિલા કોપવત નિશ્ચલ રેહી, તન ભાસે તોહુ સદા વિદેહી;
 યાતે પુત્ર દશા યહિ ધારો, રૂપ મગન રહિ કાજ સુધારો. ૭
 જ્ઞાનીકી ગતિ જ્ઞાની જાને, જ્ઞાન હીન નહિ મર્મ પિછાને;
 વિદ્ય અવિદ્યા અહ્મ અધારા, ઉભય સતા દે આપ નિયારા. ૮
 અહ્મ રૂપ જ્ઞાની જન ન્યારે, અર્ધ નિદ્રવત કર્મ નિધારે;
 કર્મ ભાવ ઉરમે નહિ આવે, વિધિવત નીતી પ્રથા નિભાવે. ૯
 યાતે પુત્ર શંભુ લખિ સેના, કરહુ રાજ રહિયે સુખ ચેના;
 રાજ ભાગ સુખ સંપતિ સારી, અલ્પ જીવંકા કરત દુઃખારી. ૧૦

દોહડા

શંભુ ભવાની ભક્તિ મિત, અવશ્ય વિશ્વ દુઃખ દૂપ;
 શંભુ ભવાની ભક્તિ રત, સો જન મગન સ્વરૂપ; ૧
 શેણુ અગાધ જ્ઞાની દશા, સો જન નિશ્ચે કીન;
 જની રહેા આશીષ મમ, બૈઠહુ ગાદિ પ્રવીન. ૨

ચાપાઇ

ધર્મ ધુરંધર નરહરિ નાથા, કરન ચહત પ્રભુ સર્વ સનાથા;
 ધર્મ પ્રથા પ્રભુ પ્રગલ્ભ પિયારા, ધર્મ યુક્ત વિશ્વે કર ધારા. ૧
 ધર્મ હેતુ ધારત અવતારા, અમિત વાર હરિ અમુર સૈહારા;
 ધર્મ હીન હરિ ડગ નહિ ધારે, ધર્મ યુક્ત સહ કામ સૈવારે. ૨
 ધર્મ હીન નર પ્રભુ પ્રિય કેસે, વિધવા પુત્ર માતુ મન જેસે;
 ભયો અંગ વૃણુ કાહૂ ભારી, છુવત દેત નહિ હૃદય દુઃખારી. ૩
 પુત્ર કપૂત તાત દુઃખદાર્ઠ, મરે હરખ નહિ જિયે ભગાધ;
 ધર્મ હીન લાગત હરિ એસો, પ્રગટ પુકારિ કહયો ઉર જેસો. ૪
 નરહરિ નાથ ધર્મ વૃત ધારી, જો કછુ કરે સો સમય વિચારી;
 સમય સમુજિ તીરથ સનમાના, હરિ પદ વંદે તીરથ નાના. ૫

હરખે દેવ પાપ નિજ છીજે, કહે નાથ આજ્ઞા કહ્યું કીજે;
હરિ બોલે મુખ સમય વિચારી, જય હો સર્વ તીર્થ અધિકારી. ૬
કોટિક અધમ ઉધારન હારે, કૃપા કીન જન દાર પધારે;
લઘુ કિંકર પૂરણ ફલ દીજે, અપર નીર હાજર ધન કીજે. ૭
જેહિ અવસર નૃપતી અધિકારી, જલ જોષ્યે પ્રભુ અવશ તુમારા;
તીર્થ નીર અતિ મંગલકારી, જેહિ જન મિલે કૃપા ત્રિપુરારી. ૮
કાનન દેવિ કૃપા યહિ કીજે, યહી અવસર ઔપધિ યહાં દીજે;
વ્યાધી રોગ મિટાવન હારી, મૂલ આપધી મંગલ કારી. ૯
ઔપધ મૂલ બેદ કોઉ જાને, હોય વ્યાધી રોગ હેરાને;
આધી રોગ જ્ઞાન કરિ જાવે, વ્યાધી ઔપધ રોગ મિટાવે. ૧૦

દોહા

ચતુર આશ્રમી વિપ્ર કુલ, જેહિ વંદે હરિ આપ;
જય હો વિપ્ર કૃતારથી, તવ પદ મિટે સૈંતાપ. ૧
શુદ્ધ ભાવ સેવા કરે, પદ પખાર લે નીર;
લે સુખોધ સુમરાણુ કરે, સહજ તરે ભવ તીર. ૨

ચોપાઈ

જય દિવ રાજ કાજ યહિ કીજે, ધ્રુવ જન આજ રાજ પદ દીજે;
સમય કર્મ કીજે દિવ દેવા, તુમ સર્વજ્ઞ લખે સખ બેવા. ૧
તિલક સમય વસ્ત્ર અધિકારી, રજન યુક્ત સહ કરે તૈયારી;
સમય અમોલ લાભ પ્રભુ લીજે, અવસર કર્મ દેર નહિ કીજે. ૨
બ્રહ્મ વર્ણુ સમ કો જગ પાવન, દર્શનતે અધ ઔધ નસાવન;
કરિ શુભ કર્મ સહજ કલ્યાના, પ્રથમ વિપ્ર સેવહિ જન દાના. ૩
દિવ સંતોષે લે આસીશા, તેહિ કલ્યાન કરહિ હરિ ધીશા;
કોટિક પુન્ય દાન વિધિ કીના, ફલે ન દિવ આસીશ વિહીના. ૪
યાતે પ્રથમ વિપ્ર સંતોષે, જયું તરૂ મૂલ પ્રથમ કોઉ પોષે;
ધર્મ વિટપ મમ કહે સંસારા, યદપિ વિપ્ર મૂલ અધારા. ૫
પ્રથમ મૂલ તરૂ જલ સિંચાવે, પીછે મન વાંચિત ફલ પાવે;
લખિ યહ મર્મ વિપ્ર સંતોષા, જીવન મુક્ત જીવ નિર્દોષા. ૬
હરિ હર અજ કોઉ સન્મુખ આવે, પ્રથમ વિપ્ર પદ સેવ કરાવે;
વિપ્ર વચન વિધિ વેદ જાપાને, ગુપ્ત મર્મ જ્ઞાની જન જાને. ૭

ક્રોટિક જન્મ પુન્ય ફલ પામે, વિપ્ર વંશ જોલિ જન્મ ધરાયો;
 જગ સિંધુ તટ વિપ્ર શરીરા, કરિ શુભ કર્મ તર્યો ભવ તીરા. ૮
 કરિ સત સંગ કરહિ અબ્યાસા, લખિ સ્વરૂપ મેટહિ ત્રિય ત્રાસા;
 ધરિ તન વિપ્ર ન કર્મ કરાવે, નિત્ય કર્મ નિજ ચિત્ત ન આવે. ૯
 કર્મ નિષેધ કરે દિન રાતી, વેદ કર્મ કર પર્મ અરાતી;
 ભક્ષા ભક્ષ ભેદ નહિં જાને, કરે કર્મ અપને મન માને. ૧૦

દોહા

વિપ્ર હોય વિધિ કર્મકો, કરહિ અદ્ય મતિ ત્યાગ;
 ઉપલ ગિર્યો ગિરિ શિખર સમ, ગયો નર્ક હત ભાગ. ૧
 વેદ ધર્મ શિર પર ધરે, કરે કર્મ વિધિ સોય;
 યુક્ત બોધ દે જગત દો, પર્મ પ્રિયે દિજ મોય. ૨

ચોપાઇ

યાતે દિજ ફલ વેદ બખાના, પર્મ પવિત્ર સર્વ કરિ માના;
 વિપ્ર શરીર મોક્ષ કર શ્રેણી, ક્રોટિક પતિત મોક્ષ પદ દેણી. ૧
 વચન પેડિ વિધિ પાલ ધરાવે, જીવન મુક્ત લાભ જિય પાવે;
 યાતે વિપ્ર દેવ અધિકારી, તિલક સાજ સહ કરહુ તયારી. ૨
 વિપ્ર વચન સોઈ મંગલ રૂપા, સમુજે મર્મ સુજન જન ભૂપા;
 વિપ્ર વરણ મહિમા હરિ ગાઈ, જય જય ધુનિ ચહું ઓર સુહાઈ. ૩
 હરિ મુખ વચન સુનત અજ હર્ષા, પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ વર્ષા;
 સપ્ત રૂપી મન હરણ અપારા, હરિ પદ વંદત વારંવારા. ૪
 જય હરિ હરણ પાપ ત્રય ત્રાસા, તવ પદ દાસ ન રહે ઉદાસા;
 જય વ્યાપક હરિ વિશ્વ વિહારી, અગમ અગોચર કલા તુમારી. ૫
 વિશ્વ વિરાટ આદ્ય અર અંતા, સર્ગ સુત્ર વ્યાપક ભગવંતા;
 સુર નર નાગ પશુ અવતારા, સર્વ જીવ અપનો અંગ પ્યારા. ૬
 નામ રૂપ ગુણ વિલગ સુભાવા, ચિત ચેતનમેં આપ સમાવા;
 નાપ રૂપ વસ્તુ વ્યતિરેકા, સર્ગ સુત્ર વ્યાપક તુમ એકા. ૭
 સર્વ અંગ રહ અંગિ અધારા, ક્ષણ ભર રહિ ન શકે કહું ન્યારા;
 જો જો કર્મ ક્રિયા હિત અંગા, કરે કર્મ સંગ અંગિ નિસંગા. ૮
 વિશ્વ અંગ અંગી તુમ દેવા, હરિ ગુરૂ કૃપા લખ્યો કહ્યું ભેવા;
 કર મુખ નાક, નેન અર કાના, અપને અપને કર્મ સુજના. ૯

શીશ ઉપરથ જીભ સહ ગાતા, કર્મ હેતુ સખ અંગ સુહાતા;
અધિક, ન્યુન અંગી ઉર નાઈ, ધર્મ પ્રથા હિત ભેદ ગુસાઈ. ૧૦

ટાહા

તવ તન તે ચાર વરણ, ઈશ્વર વાણી વેદ;
કલ્પિત જાતી કર્મ હિત, ગુણ કરિ ભાસત ભેદ. ૧
વિપ્ર, વરણ મુખ નેન સમ, અધિક અખાને નાથ;
ધર્મ હેતુ મહિમા કરી, તુમકો સવ સુહાત. ૨

ચોપાઈ

જય મમ નાથ સર્વ ઉર સાખી, વિશ્વ ચરાચર કર ધરિ રાખી;
સર્વ જીવ સન ભાવ સમાના, તવ ઉર ભાવ રકુરે નહિ આના. ૧
તાત ગિના સુત, કો, સંતોષે, જનની ગિના પુત્ર કો પોષે;
એહિ પ્રકાર હમકો સંતોષા, ભયો આજ દિજ કુલ નિર્દોષા. ૨
કૃપાનાથ શુભ, મહુર્ત, સોઈ, હરિહર દેવ, દર્શ, જગ હોઈ;
દેશ કાલ અવસર શુભ થાના, સો દિન સુકલ મિલે ભગવાના. ૩
મોક્ષ આદિ સહે મંગલ કાળ, સર્વ સુલભ જયલાં ઈશ વિરાળ;
નીતી ધર્મ પ્રથા તુમ સેતુ, વિધિવત કર્મ કરત જગ હેતુ. ૪
નરહરિ નાથ ધર્મ જૂત ધારી, કરે કર્મ સોઠિ રગ્ત તુમારી;
ઔપધિ મૂલ તીર્થ જલ લાઈય, જન તન પટ ભૂપણુ પધરાઈય. ૫
ધૂપ દીપ અક્ષત અર અંદન, ગનપતિ ગુર કરિયે પદ વંદન;
ઈષ્ટ દેવ જનની અર તાતા, પદ પંકજ રજ ધરં હર્ષાતા. ૬
પુત્ર સર્વ સુખ ઇનહિ અધારા, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ પ્રગટ પુકારા;
જ્ઞાન વ્રદ આશ્રમ વ્રદ જનની, વિપ્ર વ્રદ પદ સેતું સુજની. ૭
કરિ વિધિ કર્મ ગાદિ પદ ધરિયે, સુખમય રાજ અકંટક કરિયે;
જેહિ અધિકાર દાન સો દીજે, ઇન આશીપ સુયશ જગ લીજે. ૮
ઉભય સૃષ્ટિ મન એક કહાવે, હરિહર કૃપા મર્મ, કો, પાવે;
સુક્ષ્મ સૃષ્ટી મન આધારા, ઉઠત શંક જાહિ અમિત પ્રકારા. ૯
જ્ઞાન અસી આશા અહિ મારે, જીવ ભૂપ કારજ નિજ સારે;
મૃપ^૧ સંકલ્પ શત્રુ સંહારા, આતમ નિશ્ચલ નિર આધારા. ૧૦

દોહા

તુરિયા પદ આતમ દશા, લીનો પ્રથમ સ્વરાજ;
અખ જન ગાદી બેઠિકે, કરહુ પ્રગટ જન કાજ. ૧
નામ રૂપ અસ્થૂલ તન, કરિયે ન્યાય નરેશ;
ઉભય, પક્ષ, આતમ દશા, માયા લગે ન દેશ. ૨

ચોપાઈ

વિપ્ર વચન સુનિ નિજ નિજ કાજ, વિધિવત કરન લગે નૃપ સાજ;
સર્વ તીર્થ અપનો જલ લાવા, ઉદાધ આદિ સહ સનમુખ આવા. ૧
વિપિન દેવિ ઔપધિ લે આઈ, પ્રેમ યુક્ત દિજ ચરણ ધરાઈ;
મંત્રી સન નૃપ સેન જનાવા, પટ ભૂપણ વિધિ પૂજ મંગાવા. ૨
જન ગાંધર્વ સમય શુભ ધારી, શામવેદ ધુનિ મૃદુલ ઉચારી;
વેદોયુક્ત બેખરી યાત્રી, સુનિ હરસે સુર સંત સુગની. ૩
મધુર મધુર સુર સુર તિય ગાવે, ત્રિવિધ તાલ મરદંગ બજાવે;
મંગલ સમય સમુજિ હરિહરપા, પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ વરપા, ૪
વિશ્વનાથ હરિજન હિતકારી, ભક્ત લડાવત વારંવારી;
ધ્રુવ કર પકર ગોદિ મહિ લીના, હૃદય લગાવત સમુજ પ્રવીના. ૫
પટ ભૂપન નિજ કર પહિરાવા, નર સુર સંત નિરખિ સુખ પાવા;
વેદ મંત્ર ઉચરે દિજ સારે, ધૂપ દીપ વિધિ કીન તયારે. ૬
બંદી જન મુખ સુયશ ઉચારા, જન્મત ભક્ત ભક્ષે સંસારા;
વંશાવલિ વિધિ યુક્ત સુનાવા, નૃપ ઉત્તાન પાદ સુખ પાવા. ૭
પિતૃ કે પિતૃ અજ સન્મુખ પેખી, નૃપ ઉર ઉપજ્યો મોદ વિશેખી;
અજ નિજ અંશ સમુજ સુખ પાવા, મર્મ જાન હરિહર હર્ષાવા. ૮
સાવિત્રી પર પૌત્ર પિછાની, જય હો પુત્ર કહત શુભ યાત્રી;
જિમ જિમ સુયશ કરત બંદીજન, તિમ તિમ મોદ હોય અજકે મન. ૯
ધ્રુવ જન શિર હરિમુકુટ ધરાવા, ગાદી સમય સરસ ચલિ આવા;
અવસર તિલક અભય સુખદાતા, વિપ્ર જનાવત જહિ જન ત્રાતા. ૧૦

દોહા

શુભ અવસર મંગલ સમય, દિજ મુખ આજ્ઞા પાય;
નૃપ પદ દીને નરહરી, ધ્રુવ શિર હાથ ધરાય. ૧
નર સુર કિન્નર અપ્સરા, બંદી જન દિજ રાજ;
જય જય ધુનિ ઉચરત ભયે, હરણ્યો ધર્મ સમાજ. ૨

ચોપાઈ

કુલ ગુર વિપ્ર તિલક ધ્રુવ કીના, વિધિવત દાન ભૂપ દિજ દીના;
 દિજ આશીશ અચલ હોઉ રાજ, વિધિવત સુફલ ફલો શુભ કાજ. ૧
 ધ્રુવ નૃપ નામ ધર્યો દિજ દેવા, હરિ અજ હરસે સમુજિ સુભેવા.
 જય જય ધુનિ ચહુ ઓર સુહાર્, પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ છાર્. ૨
 તીરથ હર્ષ ભયો ઉર ભારી, જમુના લખિ ભર્ષ મુખારી;
 ધ્રુવ કરણી તપ કીન કરારા, જમુનાકે તટ સર્વ પ્રકારા. ૩
 સગ પ્રકાર આનંદ ભૌ આજ, ભૂપ ભયો જન દેવ સમાજ;
 દેવી સર્વ હર્ષ ભૌ ભારી, પ્રગલ્ભ પ્રેમ ઉર શૈલ કુમારી. ૪
 ઉભય માતૃ ભ્રાતા અર તાતા, ગાદ પ્રેમ ગતિ લખી વિધાતા;
 નગર લોક અવિલોક મુખારી, જય જય શબ્દ કરત નરનારી. ૫
 મધુવન પશુ પક્ષી ભે દેવા, અતિ હરણે ઉર સમુજિ સુભેવા;
 નિજ કરણી ઉર કરત વિચારા, સમુજત સરસ સંત ઉપકારા. ૬
 પનગ પક્ષિ પશુ નર્ક નિવાસા, જન ઉપકાર હરી ત્રય ત્રાસા;
 કોટિક કષ્ટ જન્મ ચવરાસી, કાલ વિવશ નિશિ દિવસ ઉદાસી. ૭
 મમ દુઃખ દુસ્તર અમિત પ્રકારા, શારદ શેષ ગિનત નહિ પારા;
 સો જન દર્શન સહજ વિલાવા, પશુ તન ત્યાગિ દેવ તન પાવા. ૮
 સંત દર્શ સમ લાભ ન કોઈ, સત્ય સત્ય નિશ્ચય મમ હોઈ;
 સંત સમાગમ જે જન કરહી, અધમતે અધમ સહજ ભવ તરહી. ૯
 નીચતે નીચ નારિ નર કોઈ, અવશ્ય તરહિ જન સંત સનેહી;
 સંત ચરણ રજ નિજ શિર ધરહી, મમ સમ અધમ સહજ ભવ તરહી. ૧૦

દોહડા

મધુવન વાસી દેવ સહ, વલ વશ ભયે અપાર;
 કવન લાભ સત સંગ સમ, સરસ સંત ઉપકાર. ૧
 સમય સમુજિ, નરહરિ પ્રભુ, પ્રગલ્ભ પ્રેમ શુધ ભાવ;
 હૃદ દેવ આરત હરન, પરસે પશુપતિ પાવ. ૨

ચોપાઈ

જય અખિલેશ્વર વ્યાપક સ્વામી, જય અલિધર મમ નાથ નમામી;
 દૃષ્ટા દેવ કયા અગ કીજે, હો સુચેત શુદ્ધી જન લીજે. ૧
 આરત હરન ચરણ જન તારણ, જય, મહેશ, નિજ, ભકત ઉગારણ;
 તનિયે ધ્યાન ધર્મ વૃત ધારી, કરિયે કારજ રજા તુમારી. ૨

નરહરિ નાથ ઈષ્ટ આશીના, ઇષ્ટી ઇષ્ટ મરમ જિન ચીના;
 હરિહર વિનય કરત વ્રહ ભારી, યોગેશ્વર લખિ પલક ઉઘારી. ૩
 શંભુ સુજગ સમુજિ સુર સારે, જય જય ધુનિ ચહુ ઓર ઉચારે;
 પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ છાઈ, જય જય હર સુર કહ હરસાઈ. ૪
 તેહિ અવસર સનકાદિક આવા, પરમ હંસ સુર સભા સુઢાવા;
 વય લધુ પંચ વરસ તન કેરી, ભે પ્રસન્ન અદ્ભુત ગતિ હેરી. ૫
 અવ્યય અજર અમર રસ ભોગી, અહ્મ સ્વરૂપ સ્વતંતર જોગી;
 જ્ઞાન વૃદ્ધ વપુ^૧ ગાલ સ્વરૂપા, નિશ્ચલ ચિત આતમ રત ભૂપા. ૬
 કાલ કરાલ ગતી જિન જીતી, પ્રણવ મંત્ર પર પૂરણ પ્રીતી;
 પ્રાન અપાન ગતી જિન હાતા, કરિ કુંભક પિછમ દિસિ જાતા. ૭
 અહ્મરંદ્ર મહિં રહત સદાઈ, લીન સ્વરૂપ ન, ભિન્ન, કદાઈ;
 દ્રઢ અપરોક્ષ જ્ઞાન જન પાવા, ત્રિપુટિ ભેદ જિન સર્વ મિટાવા. ૮
 ખટ વિકાર તન પાંચુ ભેદા, બ્રાંતિ માત્ર જગ જરા, ન, ખેદા;
 પાંચુ કોપ અવસ્થા તીન, તુરિયા તત્ત્વ હંસ મન મીન. ૯
 ધર્મ હંસ સો રૂપ સમાવે, નભવત અચલ આય નહિ જાવે;
 પરમ હંસ સો અહ્મ સ્વરૂપા, ગુપ્ત મર્મ લહ સંત અનૂપા. ૧૦

દોહા

હરિહર અજ દર્પત ભયે, અદ્ભુત દશા નિહાર;
 ધર્મ દિપાવન કારણે, પરમ હંસ અવતાર. ૧
 અહ્મ ઉદ્ધિ આતમ દશા, પ્રસન્ન ભયે સુર ચીન;
 પરમ હંસ ધ્રુવ મર્મ લખિ, વ્રહ વશ ભયે પ્રવિન. ૨

ચોપાઈ

પરમ હંસ હર પ્રથા પિછાની, અજ પદ વહે પરમ સુખાની;
 પ્રથમ તાત તન કરિ ઉપકારા, તન કરિ પ્રગટે સખ વ્યવહારા. ૧
 ધર્મ ક્ષેત્ર સોહિ નર તન કૈયે, સો ચહ માત તાત સન કૈયે;
 જોતિક ધર્મ ક્રિયા જગ સારી, વેદ યુક્ત મુનિ કહત વિચારી. ૨
 સો સહ સહજ યને નર દેહી, સહજ યને જિવ શીવ સનેહી;
 નર તન યિના મોક્ષ નહિ પાવે, અમિત યોનિ જીવ જન્મ ધરાવે. ૩
 સનકાદિક અજ તાત પિછાની, વાર વાર વહે યુગ પાની;
 હરિહર ચરણ પરે હરસાઈ, શેષ આતમા શંભુ લખાઈ. ૪

સનકાદિક શિવ કરિ અસ્તૂતી, વાર વાર વિભુ વરણિ વિભૂતી;
 સપ્ત રૂપી વય વૃદ્ધ પિછાની, સનકાદિક વંદે યુગ પાની. ૫
 સર્વ વ્યાપિ લખિ શૈલ કુમારી, વંદત પાદ હર્ષ ભો ભારી;
 સનકાદિક લખિ પ્રેમ અપારા, ઉભિયા નિજ મુખ વચન ઉચારા. ૬
 જય હો પરમ હંસ મમ ભક્તા, નિજ સ્વરૂપ વૃત્તી આશકતા;
 માયા પ્રગલ વેગ મમ ભારી, હરિહર ભક્ત ન લગેહુ લગારી. ૭
 સનકાદિક દે પક્ષ પ્રવીના, નિજ સ્વરૂપ વૃત્તી ભઠ લીના;
 પ્રેમ યુક્ત ભક્તી રસ ભાવત, સર્વ વિશ્વ નિજ રૂપ દિખાવત. ૮
 જ્ઞાન પાય ભક્તી નહિ ભૂલે, અહ્મરંધ્ર આતમ સુખ ઝૂલે;
 જ્ઞાન પાય ભક્તી પર હરહી, દુસ્તર માયા તર્ક ન તરહી. ૯
 તત્ત્વ દર્શી તુમ પ્રગલ પ્રવીના, સમુન્નિ સુભેદ ભક્તિ મગ ચીના;
 આશિર્વાદ, યહી, મુનિ મોરા, ઉભય પક્ષ નિર્ણય રહુ તોરા. ૧૦

દોહા

સનકાદિક આતમ રતા, જ્ઞાન ધ્યાન ભરપૂર
 નીતિ પ્રથા ત્યાગત નહીં, સર્વ શિરોમણિ સૂર. ૧
 ધર્મ દિખાવત વિશ્વમેં, પરમ હંસ અવતાર;
 પ્રેમ યુક્ત પદ વંદિ તવ, સુખી હોત સંસાર. ૨

ચોપાઈ

સમય સમુન્નિ બોલે મુનિ જ્ઞાની, સર્વ વ્યાપિણી માતુ પિછાની;
 જય જનની જિય હરણુ કલેશા, તવ પદ દાસ ત્રાસ નહિ લેશા. ૧
 પૂરણુ કૃપા હોય જહાં તોરી, જો જન જન્મ ન ધરત બહોરિ;
 તોરી કૃપા, હોત જિવ શુદ્ધા, એકો જીવ અહ્મ પર ભુદ્ધા. ૨
 તુહિ તારણુ ધારણુ વિભુ સારા, માતુ કૃપા હમ નેન નિહારા;
 જોતે નામ રૂપ જગ ભાસે, તવ અધાર જનની નિર આશે. ૩
 જડ ચેતન ગ્રંથી અતિ ભારી, ભાવ માત્ર જિવ ભયા દુઃખારી;
 વિશ્વ ભાવ કરિ ભાન ભુલાવા, નિજ સ્વરૂપ નિરણુ વિસરાવા. ૪
 દેહ અધ્યાસ ભયો અતિ ભારી, છૂટે વિના નહોય સુખારી;
 વિષ રસ સરસ વૃત્તિ મહિ ભાવા, જિમ જિમ જિય અજ્ઞાન બઢાવા. ૫
 જન્મ તળ જીવ બને તુવ દાસા, વિત્ત ભોગ કરિ ચિત્ત ઉદાસા;
 તોરી કૃપા મિલે ગુરૂ પૂરા, જ્ઞાન ધ્યાન મય વૃત્તિ સખરા. ૬

સત, મિથ્યા દે મર્મ પિછાને, નિજ સ્વરૂપ નિરંજુ કરિ જાને;
 ગુરૂ કૃપાલ કરહી ઉપદેશા, સર્વ તર્ક ઉર રહે ન લેશા. ૭
 કેવળ જીવ ચહે કલ્યાના, સર્વ વિશ્વ આતમ નિજ જાના;
 તોરી કૃપા મિલે ગુરૂ એસા, જીવે બ્રહ્મ ભેદ નહિ લેશા. ૮
 ગુરૂ ઉપદેશ મર્મ સહ પાવે, હર્ષ શોક તજિ રૂપ સમાવે;
 ભક્તિ ભક્ત ભગવંત ભવાની, નામ રૂપ તવ કૃપા પિછાની. ૯
 નિજ સ્વરૂપમેં સહજ સમાવે, દેહ અધ્યાસ કૃપા તવ જાવે;
 ચિદ્રાંથી ચિતતે ભઈ નાશા, નભવત વ્યાપક પરમ પ્રકાશા. ૧૦

દોહા

અચલ વૃત્તિ આતમરતા, છતા વિશ્વ મહિ સંત;
 કૃપાવંત તું દાસપે, સો ગે દશા લહંત. ૧
 ભક્તિ મુક્તિ ભંડાર તૂં, નામ રૂપિણી માત;
 અચળ રહે આતમ દશા, કૃપા તુમારી યાત. ૨

ચોપાઈ

સનકાદિક શક્તી ગુન ગાવા, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવા;
 માયા બ્રહ્મ એક લખિ જાની, ભયે પ્રેમ વશ પરમ મુજની. ૧
 મુનિ મુનિ વચન સભા સુર હર્ષે, પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ વર્ષે;
 ધ્રુવ સર્વજ સમુજ સુચિ ભેવા, સર્વ સભા હર્ષે મુનિ ભેપા. ૨
 અજ ઉર પ્રેમ ભયો અતિ ભારી, પુલકિ ગાત સુત દશા નિહારી;
 હરિહર હર્ષે સમજિ સ્વરૂપા, જય હો પરમ હંસ જન ભૂપા. ૩
 જ્ઞાન ભક્તિ સ્થિર વૃત્તી તુમારી, રૂપ લીન આશીપ હુમારી;
 સમય સમજિ નારદ કહ એના, ધ્રુવ જન સમજ લીન ગુરૂ સેના. ૪
 તજિ આસન ગુરૂ સનમુખ આવા, જોરિ ઉભય કર શીશ નિવાવા;
 કહ નારદ સુન સુત મમ રૂપા, હરિહર પ્રથમ સેવ જન ભૂપા. ૫
 હરિહર અજ ઉર પ્રેરક ભારી, ગુરૂ પદ પ્રથમ સેવ અધહારી;
 ધ્રુવ ત્રિકાલ દર્શી બ્રહ્મચારી, ધર્મ પ્રથા જાનત વિધિ સારી. ૬
 ઇષ્ટ દેવ આજ્ઞા શિર ધારી, ગુરૂ પદ વંદે સમય વિચારી;
 ગુરૂ પદ વંદત પ્રેમ અપારા, પુલકિ ગાત લોચન જલ ધારા. ૭
 અજ હરિહર ગુરૂ એક પિછાની, વારવાર પરસત પદ પાની;
 કૃત્ય કૃત્ય કાને અધહારી, હરિહર દર્શન કૃપા તુમારી. ૮

ગુરુ સમ કવન કરન ઉપકારા, રામ મંત્ર દે જન્મ સુધારા;
 ગુરુ સમ માત તાત નહિ બંધૂ, સહજહિ પાર કરત ભવ સિંધૂ. ૯
 ગુરુ સમ કો જગ જીવ સનેહી, સત ગુરુ કૃપા રૂપ નિજ લેહી;
 અસ્તિ ભાતિ પ્રિય આપ દિખાવે, દ્રઢ અપરોક્ષ ન શંક રહાવે. ૧૦

દોહા

સત ગુરુ બ્રહ્મ સ્વરૂપ હે, ગુપ્ત મર્મ લહ કોય;
 રામ કૃપા યહ જાય લખ, બ્રહ્મ રૂપ શિશ હોય. ૧
 વિશ્વ ચરાચર જીવ જે, ગુરુ ગિન લહે ન ભેવ;
 હરિ ગુરુ કૃપા પ્રતાપતે, પરસે આતમ દેવ. ૨

ચોપાઈ

ગુરુ નારદ શિર પર કર પર્ષા, પુત્રકિ ગાત લોચન જલ લર્ષા;
 ધ્રુવ મુખ વચન યથારથ જાની, નારદ હર્ષે પરમ સુજાની. ૧
 ગુરુ ધર્મી ધ્યાની ધ્રુવ ધીરા, ઉલટ વૃત્તી ઉતર્યો ભવ તીરા;
 બ્રહ્મરંધ્ર વ્યાપક દરસાવા, શિવ સ્વરૂપ નિશ્ચય નિજ પાવા. ૨
 સુત્ર આતમા આપ દિખાવા, યદ્યપિ પ્રથા નહીં વિસરાવા;
 સજાતે શ્રેષ્ઠ જ્ઞાની જગ સોઈ, જન ઉપકાર ભક્તિ રત હોઈ. ૩
 સો પ્રવીન પંડિત સો જ્ઞાની, પ્રથા પ્રસન્ન કીને સનમાની;
 સર્વ દેવ સનમુખ હો જાકે, માયા જીવ બ્રહ્મ રસ ચાખે. ૪
 શુભ ગુણ સર્વ વસો ઉર તોરે, હરિ પ્રતાપ નહિ જન્મ બહોરે;
 હરિ ગુરુ સંત ચરણ અધિકાર્થ, નિત પ્રતિ વૃત્તિ બદો સદાર્થ. ૫
 પ્રજા પુત્ર વત પાલકુ ભાઈ, નૃપ નીતી ઉર પ્રીતિ સદાર્થ;
 વાર વાર આશીષ હુમારી, અચલ વૃત્તિ રહો રૂપ તુમારી.
 ક્યા આશીષ દેઉ મમ ભાઈ, રક્ષક હરિહર શીશ સદાર્થ;
 જીવન મુક્ત લાભ તેં પાવા, ગુરુ પ્રથા મુખ વચન સુનાવા. ૭
 સતગુરુ શીષ્ય અનાદી નાતા, પ્રૌઢ પુત્ર શિશુવત મન ભાતા;
 પૂત સપૂત ભૂપ પદ પાવે, માત તાતકો પુત્ર દિખાવે. ૮
 યાતે પુત્ર કહે કષ્ટુ બેનાં, હરિ પ્રતાપ જાનત તૂ સેના;
 મુનિ ઉર પ્રેમ થકિત ભઈ જાની, ધ્રુવ ગુરુ વંદે પરમ સુજાની. ૯
 ભયો પ્રેમ વશ ઉતર ન આવા, સમય સમુજિ હરિપદ લપટાવા;
 નરહરિ નાથ પ્રેમ મય જાની, ધ્રુવ શિર પરસે નિજ પાની. ૧૦

દોહા

રે મમ પુત્ર કૃતારથી, ભક્ષો સુક્ષ્મ દિન આજ;
શિવ પ્રતાપ શાંતી વધો, સુધરો સર્વ સુકાજ. ૧
ગુરુ સંત શિવ ભક્તિ રત, નિજ સ્વરૂપ રહુ લીન,
મુલા તુલા તવ ના લગે, કરિ ન શકે કોઈ દીન. ૨

ચોપાઇ

શિવ શક્તી સો મુલા અનાદી, નામ રૂપ સો તુલા પ્રમાદી;
શુધ્ધ મુલા સાઉ બ્રહ્મ સંજોગી, તુલા અવિદ્યા જીવ સરોગી. ૧
કરિ સંજોગ વિપય રસ ભાવા, નિજ આતમ સુખ ભાન ભુલાવા;
તુમ સમ સંત કરે સત સંગા, તો પાવે મમ રૂપ અભંગા. ૨
ધન્ય પુત્ર તું જન બડ ભાગી, શિશુપનમેં ભો અચલ વિરાગી;
ઉભય પ્રકાર લગે નહિ માયા, અખિત્રેશ્વર તુહિ શિવ અપનાયા. ૩
સો જિય સહજ, તરહિ સંસારા, અહિ ભૂપન ૧ જેહિ આરનિહારા;
તુમ કરે પકરે શંભુ ઉરે લાવા, પ્રેમ વિવશ શિરે હાથ ધરાવા. ૪
આતમ અમર અચલ ધન દીના, સંચિત કર્મ રોગ હરે લીના;
કા હમ દે આશીપ અનાથા, અયોનિ નાથ શિવ કીન સનાથા. ૫
ધર્મ પ્રથા હમ નિરખિ ખુશાલા, મમ આશીપ અચલ રહુ ગાલા;
તુમ સમ ભક્ત ભક્ષે જગ આવે, ધર્મ નીતિ મર્યાદ બડાવે. ૬
સેવહુ પુત્ર પાદ શિવ સ્વામી, વ્યાપક નાથ, નમામિ, નમામી;
કોટિક તીર્થ ગયાદિક નહાવે, શિવ સેવા સમકો નહિ આવે. ૭
કોટિક તીર્થ તુલા દે દાના, યદ્યપિ નહિ શિવ સેવ સમાના;
ગજ હેમર ભરિ હેમ છુટાવે, અન્ન વસ્ત્ર અતિ દાન દિરાવે. ૮
જીવત તને હિમાલય અંગા, યદ્યપિ મિલે ન મુક્તિ નિસંગા;
પુન્ય પ્રતાપ સ્વર્ગ પદ પાવે, ક્ષીણ પુન્ય ભૂતલ ગિરિ આવે. ૯
જન નિષ્કામ શંભુ પદ સેવે, જીવન મુક્ત જીવ ફલ લેવે;
આય ન જાય અચલ નિર્ઘાના, શિવ પદ સેવત શંભુ સમાના. ૧૦

દોહા

હરિ હર પદ સેવા કરી, મગન ભગે શિવ રૂપ;
ઘણિ દેવ સમ સુખ વહી, સમજે જન બડ ભૂપ. ૧

હરિ આજ્ઞા શિર ધાર ધ્રુવ, સમય સમજિ જન સૂર;
સેવ લાભ શિવ, પદ ગિરો, બદ્યો પ્રેમ ભરપૂર. ૨

ચોપાઈ

શિવ સર્વજ્ઞ સમજ જન પ્યારા, શિર કર સ્પર્શત વારંવારા;
જન કર પકર હૃદય શિવ લાવા, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવા. ૧
શિવ સર્વજ્ઞ મોહ નહિ માયા, પ્રકૃતિ પાર શિવ રહિત અમાયા;
યદ્યપિ ભકત ભાવ ગુણુ પેખી, પશુ પતિ ઉર ભો પ્રેમ વિશેખી. ૨
પ્રેમ વિવશ બોલે શિવ બાની, સુનહુ પુત્ર દ્રુવ સંત સુગની;
યોગ ભોગ વૃત્તી સ્થિર તોરી, ચેલિ આશીષ અચલ સુત મોરી. ૩
મમ માયા તવ લગે ન કળહી, તવ પદ દાસ ચરાચર સગહી;
રંચ માત્ર શિશુ કરે ન શંકા, કરહુ રાજ યહાં નીતિ નિશંકા. ૪
હરિ ગુરુ સંત ચરણુ શિર ધારે, સર્વ ભૂત મહિ હમહિ નિહારે;
સર્વ વ્યાપિ નિજ રૂપ નિહારે, બહિર પ્રથા નીતિ શિર ધારે. ૫
વ્યાપક એક લખે સો જ્ઞાની, ધર્મ પ્રથા મહિં કરે ન લાની;
સોષ પંડિત સોષ વિશુદ્ધ પ્રવીના, ધર્મ ધુરીન લીન જલ મીના. ૬
મમ સ્વરૂપ નિશ્ચય સોષ જ્ઞાનો, હરિ હર અજ ત્રય તાલપિછાનો;
યાતે પુત્ર ધર્મ વૃત્ત ધારી, કરો રાજ્ય મમ વચન વિચારી. ૭
જે દ્રોહ શંક હોય ઉર બાલા, કરિયે પ્રગટ હર તત કાલા;
સમય સમુજિ ધ્રુવ વચન ઉચારા, રૂકે, ન નયન પ્રેમ જલ ધારા. ૮
જય કરતા ભર્તા જગ હર્તા, કો તુમ સમ જગ અપર સમર્થા;
વિશ્વ ચરાચર અંતર યામી, જનત સવ કહુ કહા સ્વામી. ૯
ઘટઘટ લખો પ્રગટ કરતારા, તુમ કરિ છુપે ન મર્મ લગારા;
મો મન આશ એક યહિ ભારી, માત તાત નહિ હોય દુઃખારી. ૧૦

દોહા

માત તાત પદ પૂજિકે, અન જલ લેહુ અહાર;
હરિ ઇચ્છા ઈન યહાં રંખે, તય લગ નિયમ હમાર. ૧
ગંગા તટપે સુમન વન, તહાં ત્રય કરે નિવાસ;
ધરે ધ્યાન પરબ્રહ્મકે, ચરણુ સેવ રહ દાસ. ૨

ચોપાઈ

જય શિવનાથ તાત કર તાતા, માત તાત પદ મોય સુદાતા;
માત તાત સેવા મમ ભાવે, રાજ કાજ ચિત્ત નહીં સુદાવે. ૧

ઈનકા કૃપા દર્શ મેં પાવા, રાજ ક્રિયા કરિ અમિત ભુજાવા; ૧
 માત તાત શેવા નિત કરિહૂ, હરિ ગુરુ રગ્ન શીશ નિત ધરિહૂ. ૨
 રાજ કાજ અજ્ઞાત ગુસાંઈ, ન્યાય કર્મ જનૂ કછુ નાંહી;
 માનિ રગ્ન તવ નૃપ પદ લીના, રાજ ક્રિયા કરિ નાય પ્રવીના. ૩
 સર્વ કર્મ દષ્ટા તુમ દેવા, સર્વ સાક્ષિ જનૌ તુમ ભેવા;
 મમ મન આશ લખો પ્રભુ સારી, ક્યા વિશેષ કહું નાથ વિચારી. ૪
 લખિ લઘુદાસ કહા સગ્ય કીના, મંશય શોક સર્વ હર લીના;
 ઉરમે આશા રહી ન એકા, સત, મિથ્યા તવ કૃપા વિવેકા. ૫
 પૂરન રાજ દીન મમ સ્વામી, અહ્ય અપર સુખ રાજ તમામી;
 અક્ષય લાભ અમર ધન પાવા, નિજ સ્વરૂપ નિજ રાજ સુહાવા. ૬
 ઈન જિન રાજ ચહુ કે આના, શિવ પદ જિન સુખ સ્વામન સમાના;
 ઈપ્ટ દેવ આજ્ઞા કછુ કીની, નિમિત માત્ર અપને શિર લીની. ૭
 તુમરી કૃપા જીન કહા કરિયે, તોય રગ્ન તેહિ માર્ગ વિચરિયે;
 સર્વે જીવ પ્રેરક મમ નાથા, જીવ ક્રિયા સો સગ્ય તુમ હાથા. ૮
 તોરી કૃપા લખ્યો મન ભેવા, તરજિ તાત વ્યાદત પદ સેવા;
 યાતે નાથ કૃપા યદિ કીજે, માત તાત પદ સેવા દીજે. ૯
 અપર આશ ઉરમે નહિ કાઈ, હરિહર દર્શ જીવ નિરમેહી;
 તનુ લગિ અવત્રંચન પદ સેવા, અહં વૃત્તિ ઉપજે નહિ દેવા. ૧૦

દોહા

હરિહર ગુરુ માતા પિતા, સર્વ પદ સેવ વિશેષ;
 અહંકાર ઉર ના રહુરે, તાપ રહે નહિ લેશ. ૧
 નિત્ય કર્મ જિન ચિત્ત પર, મિથ્યા આત્મણુ આશ;
 નિત્ય કર્મ તવ ભક્તિ રત, પ્રગટે પર્મ પ્રકાશ. ૨

ચોપાઈ

કૃપા નાથ કહિયે કા મોરી, સર્વ પ્રકાર હાથ તવ દોરી;
 વિનય કરત જીવ પ્રેમ વિશાલા, ભયે પ્રેમ વશ શંભુ કૃપાલા. ૧
 ધર્મ નીતિ શિવકો અતિ પ્યારી, મુનિ જીવ વચન મગન ત્રિપુરારી;
 તથા અસ્તુ કહિ કારજ સારા, સત્ય હોય જન વચન તુમારા. ૨
 સમય કર્મ કરિયે મમ ભાઈ, ધર્મ નીતિ જગ હોય ભલાઈ;
 અવસર ચિન્હ રગ્ન શિવ પાછ, અજપદ ગિર્યો ભક્ત લખાઈ. ૩

ભકત ભાવ લખિ અજ હર્ષાવા, શ્રવત નયન જલ રૂક ન રૂકાવા;
 જય હો ભકતભક્તિ રસ ભોગી, નિજ સ્વરૂપ નિત રહે નિરોગી. ૪
 તુમસે ભકત ભક્ષે સંસારા, ધર્મ સનાતન વિશ્વ પ્રચારા;
 જ્ઞાની ભકત ભક્ષે જગ આવે, ઇશ્વર જીવ સર્વ મન ભાવે. ૫
 ઉધરે અમિત જીવ સત સંગા, તુમ સમ ભક્ત પ્રગટ જિમ ગંગા;
 એક જન્મ અધ લારિણી ગંગા, સંચિત કર્મ હરે સત સંગા. ૬
 કરી તીર્થ સુર લોક સિધાવે, સત સંગતિ મુક્તિ પદ પાવે;
 સંગતે શ્રેષ્ઠ કર્મ સત સંગા, જીવ લહે સુખ અનર અભંગા. ૭
 સૂર સંત વૃત્તી ધર લાવે, અસ્તિ ભીતિ પ્રિય રૂપ લખાવે;
 ચિદ, ગ્રંથી ચિતવે કરિ નાશા, નિજ સ્વરૂપ મય પર્મ પ્રકાશા. ૮
 એકો સ્યામ અપર નહિ ભાસે, આતમ લક્ષ નિત્ય નિર આશે;
 બ્રહ્મ સ્વરૂપ સંત જન કલિયે, હરિ હર કૃપા મર્મ યદિ લલિયે. ૯
 રે મમ તાત કહે કયા તોફાં, શુભ ગુણ સંત કીન વશ મોહાં;
 શુભ ગુણ સંત ચહે સુર સારા, સંત સુભાવ તરે સંસારા. ૧૦

દોહા

અચલ રહેા આતમ દશા, જ્ઞાન ધ્યાન ભરપૂર;
 હરિ હર જન સન્મુખ રહેા, ભકત શિરોમણિ સૂર. ૧
 મુનિ મંડલ સુરકી સભા, માત તાત સંતોષ;
 પાય અમર આશીશ ગણુ, પ્રિયે પુત્ર નિર્દોષ. ૨

ચોપાઇ

જય, આશીષ દીન પ્રિય જ્ઞાની, ભયો પ્રેમ વશ ભકત સુગની;
 ચંતુરાનન, હર પ્રેમ અપારા, પુત્રકિ ગાત લોચન જલ ધારા. ૧
 ગુપ્ત મર્મ લખિ ધર્મ સમાજ, ભયે પ્રેમ વશ સમજ સુકાજ;
 માત તાત કહા પ્રેમ કહાની, પ્રેમી પુરૂષ પ્રેમ ગતિ જાની. ૨
 મરત મરાલ પ્રેમિ ધ્રુવ સાધૂ, સ્વસ્થ ભયો વશ પ્રેમ અગાધૂ;
 નરહરિ નાથ સમજ જન ભેવા, પ્રેરક બને નિરંજન દેવા. ૩
 પ્રેમ ઉદ્ધિ ખૂડત ધ્રુવ જાગા, સમજ લીન હરિ સેન સુભાગા;
 સમય સમજિ અજ આજ્ઞા પાઈ, સપ્ત રૂપી બંદે હરપાઈ. ૪
 અરણોદક લે જન હર્ષાવા, સમય સમજિ મુનિ વચન સુનાવા;
 જય હો સંત શિરોમણિ સૂરા, ધમ ભક્તિ રત જ્ઞાન, સખૂરા. ૫

ઉભય પક્ષ હરિ પર્ણ નિભાવા, મન વચ્ચે નિર્દોષ ચ્હાવા;
 સપ્ત ભૂમિકા લક્ષ સદાઈ, તુર્યા તત્વ ગર્ક રહેા ભાઈ. ૬
 નિમિત્ત માત્ર નીતિ સત કર્મા, કરતે રહેા બોધ જગ ધર્મા;
 કર્મ સકામ ન રકુરે તુમારે, રામ કૃપા વિશ્વાસ હમારે. ૭
 નિર્ગુણ સર્ગુણ એક લખાવે, જોહિ અંતર અજ્ઞાન ન આવે;
 નિર્ગુણ સર્ગુણ ઉર કરે ન ભેદા, જોહિ જિવ અગ્ન ૧ કરે નહિ ખેદા. ૮
 હરિહર કૃપા હોય જાહે ભાઈ, અજર અમર સુખ સુલભ સદાઈ;
 રવિ પ્રકાશ, તિત, તિમિર ન આવે, રામ કૃપા અજ્ઞાન નસાવે. ૯
 પ્રગટ દર્શ હરિહર અજ પાવા, વિશ્વ જીત સા સંત કહાવા;
 સો તે પ્રગટ સિદ્ધિ સખ પાઈ, હમ આશીષ કહા દે ભાઈ. ૧૦

દોહા

જગ જલનિધિ પ્રિય નાવ સમ, પતિત ઉતારહુ પાર;
 ધર્મ પ્રથા ભક્તી રતા, ભક્ષો સંત અવતાર. ૧
 અદ્ય બુદ્ધિ આતુર હૃદય, કા હમ દે આશીષ;
 તરે તરાવે અપરકો, જિહિ અપનાવે ઇશ. ૨

ચોપાઈ

મુનિ જન ભક્ત ગુપ્ત લખિ ગાથા, ભયે પ્રેમ વશ સમજ સનાથા;
 જ્ઞાન પાઈ ભક્તી રત હોઈ, જિન સંગ જીવ કૃતારથ સોઈ. ૧
 જ્ઞાન પાય ભક્તી રત હોઈ, જ્યા સમ ધન્ય ધન્ય નહિ કોઈ;
 જ્ઞાન પાય ભક્તી આચરહી, તેહિ જન સંગ પતિત ભવ તરહી. ૨
 જ્ઞાન પાય ભક્તી નહિ ધ્યાના, સો જ્ઞાની પ્રિય વંજ સમાના;
 પતિ પત્ની દ્વય અનંદ અપારા, વંશ વધે નહિ જગ ઉપકારા. ૩
 વૃત્તિ બ્રહ્મમેં લીન સદાઈ, પર ઉપકાર ન અને કદાઈ;
 યાતે ભક્તિ તજે નહિ જ્ઞાની, પર ઉપકાર સ્વરૂપ ન હાની. ૪
 પ્રસુત નારિ સમ ભક્તિ સદાઈ, કોટિક જીવ અમર પદ પાઈ;
 જ્ઞાની પુરૂષ ભક્તિ ઉર પ્યારી, કોટિક જીવ તરે અધહારી. ૫
 જ્ઞાની સમજ ભક્તિ નહિ ત્યાગે, પર ઉપકાર પ્રવીણ સુભાગે;
 જ્ઞાની સર્વ જીવ હિતકારી, અહોનિશિ ઉરમે પર ઉપકારી. ૬
 ભક્તિ જ્ઞાન શુભ કર્મ કરાવે, જ્યા કરિ જીવ ધર્મ પદ પાવે;
 ભક્તિ કર્મ જિન જ્ઞાની કેસા, ભાગે સુભટ ૨ સમર મહિં જેસા. ૭

વેા શદ શર ભવન મન લોભા, કર્મ હીન જ્ઞાની નહિ શોભા;
 દલ યિન ભૂપ કર્મ યિન જ્ઞાની, નિશ્ચય હોય ધર્મમેં હાની. ૮
 અરિ નૃપ કરહી પર્મ દુઃખારા, જ્ઞાની ભૂપ ન હોય સુખારા;
 મહિપ ફોજ જ્ઞાની શુભ કર્મો, દિપે પ્રગલ્ભ બાદે નિજ ધર્મો. ૯
 યાતે ભક્તિ કર્મ જન ધારે, ઉભય પક્ષ જિવ કાજ સુધારે;
 ઉભય પક્ષ ધ્રુવકે ઉર થેલી, યાતે નર સુર ભક્ત સનેલી. ૧૦

દોહા

સપ્ત મુની સંવાદ યહ, ઉરમેં ધરે સુધાર;
 ભક્તિ કર્મ શુભ જ્ઞાન લે, દિપે વિશ્વ જિમ હીર. ૧
 સમય સમજિ ધ્રુવ ધર્મ જન, મુનિ પદ શીશ નિમાય;
 પરસ હંસ પૂરન દશા, ભક્ત પર્યો જોલિ પાય. ૨

ચોપાઈ

પર્મ હંસ બોલે પ્રિય જ્ઞાની, જય હો ભક્ત ભક્તિ, રસ, જ્ઞાની:
 પર્મ હંસ ગતિ પાવહુ ભાષ, હરિહર સન્મુખ રહો સદાષ. ૧
 પર ઉપકાર પ્રેમ યુત કીજે, સર્વ જીવ નિજ રૂપ લખિજે;
 જડ ચેતન ગ્રંથી તવ નાશા, સર્વ વિશ્વ તવ અત્મ વિલોસા. ૨
 અક્ષરંધ્ર નિશ્ચલ તું સૂતા, ધન્ય ધન્ય ધીરજ અગધૂતા;
 જ્ઞાની યિના ધીર કો ધારે, ધર્મ ધુરંધર નીતિ સુધારે. ૩
 એકો દશા રહે ધન જ્ઞાની, ધર્મ કર્મ મય દ્રષ્ટિ સુવનતી;
 સગકી લખે મુખે નહિ બોલે, આતમ સ્થિત ચિત વૃત્તિ અંગોલે. ૪
 ઉપરતે સુપ ચાપ અબોલે, જ્ઞાનિ મિલે તો અંતર બોલે;
 ગુપ્ત મર્મ જ્ઞાની જન જનને, સમજિ ભેદ આતમ સુખ માને. ૫
 રે મમ બ્રાત ગાથ તેં પાઈ, ધન્ય ધન્ય તેરી પ્રભુતાઈ;
 જ્ઞાની વિના કરે કો એસી, વેદ શાસ્ત્ર વરણ મુનિ જેસી. ૬
 ઠહા કરે હમ બ્રાત વિશેષી, હમતે હોય નહીં તુમ જેસી;
 પ્રથમ કરે હમ ઈન સંસારા, યાતે પંચ વરસ તન ધારા. ૭
 તરણુ શરીર કામ વશ હોવે, વિપય આશ વશ નારિ વિગોવે;
 કામ ક્રોધ મદ મત્સર લોભા, યે ખત્ર કરત ભજન મહિં લોભા. ૮

વિચલ વૃત્તિ ઉપજે કિમ જ્ઞાના, આતમ તત્વ લગે નહીં ધ્યાના;
ભજન ભક્તિ બિન પાપ ન જાવે, કિમ હરિ જીવ મુક્તિ પદ પાવે. ૯
યાતે પ્રથમ ડરે મમ ભાષ, પરમ હંસ ગતિ હરિસેં પાષ;
તુમ શિર પર ત્રય દેવ કૃપાલા, માયા બાધ નહીં ત્રય કાલા. ૧૦

દોહા

મમ બ્રાતા આનંદ યુત, કરો નગ્ર યહિ રાજ;
શંભુ ભવાની સ્થાય શિર, સવ સુધારે કાજ. ૧
સત સંગતિ કરત રહો, ધરતે રહો હરિ ધ્યાન;
કુકર મતે ડરતે રહો, યેહિ ગુરુ ઉત્તમ જ્ઞાન. ૨

ચોપાઇ

પરમ હંસ આતમ થિત બોધા, ધન્ય નારિ યહિ મગ શોધા;
સુર નર સર્વ સુનત ઉપદેશા, ઉર મંદેહ રહ્યો નહિ લેશા. ૧
માયા તર્ક સર્વ તજ ભાગી, આતમ તત્વ તાર ઉર લાગી;
પરમ હંસ મુનિ જન મુખ યાની, મુનિ સમજે નર નાર મુગ્ધની. ૨
જીવન મુક્ત લાભ જિવ પાવે, અપર જીવ અજ્ઞાન મિટાવે;
સંત સમાગમકા પ્રભુતાઈ, અકરણ કરણ વેદ વિધિ ગાઈ. ૩
ભાવ ક્રમાવ કરહિ સત સંગા, અવશ્ય અધમ લાગે હરિ રંગા;
ક્રોટિક પતિત ભયે ભવ પારા, અમિત ગ્રંથ મુનિ પ્રગલ્ભ પુકારા. ૪
નીચ નારિ નર સંગત કરહી, હરહિ પાપ ભવસાગર તરહી;
યાતે સંત સમાગમ ભારી, મહિમા મુનિ ગાવત ત્રિપુરારી. ૫
મુનિ, મુખ, વચન સુનત ઉરહરસા, પુણ્ય વૃષ્ટિ નભ મારગ વરસા;
ધ્રુવ ઉર પ્રેમ ભયો અતિ ભારી, મુનિ મુખ વચન વિચારિ વિચારિ. ૬
ધ્રુવ ધર્મી ઉર અવસર ચીના, પરમ હંસ પદ વંદન કીના;
સુરપતિ પદ પૂજત ભો ભૂપા, ભયો પ્રેમ વશ સમજિ સ્વરૂપા. ૭
અપની આપ કરત જન પૂજન, પૂરણ પ્રેમ ભાવ નહી દૂજન;
જ્ઞાનીકી ગમ જ્ઞાની જાને, ધર્મ પ્રધામે ભેદ ન આને. ૮
જાલર નીતિ કરત વ્યવહારા, અંદર એક લખ્યો નિરધારા;
વેદો યુક્ત કર્મ કુશલાર્થ, ઉરમે આતમ થિર એકતાર્થ. ૯
યહિ પ્રકાર ધ્રુવ કરત અચારા, જ્ઞાની ધર્મ હેતુ અવતારા;
જ્ઞાની ધર્મ નીતિ શિર ધારે, દે ઉપદેશ અમિત જિવ તારે. ૧૦

દોહા

સુરપતિ સુર ધ્રુવ પૂજિકે, ચરણ નવાયો શીશ;
 સુર સુરપતિ હર્ષિત ભયે, દેન લગે આશીપ. ૧
 જય હો ભક્ત કૃતારથી, રામ ભક્તિ લય લીન;
 સુક્ષ્મ ભયે સુનિ બોધ હમ, કૃત્ય કૃત્ય મોહિ કીન. ૨

ચોપાઇ

કહા આશીપ હમ દેવે ભાઇ, નીચ કૃત્ય હમ કરત સદાઇ;
 તુમ સમ ભક્ત ધરત હરિ ધ્યાના, તહૈ જાઇ વિદન કરત હમ નાના. ૧
 મમ ઉર કુતરક કરત પસારા, સુખમય માનત ભોગ અસારા;
 ક્ષણિક ભોગ ભોગત સુખ ભારી, દેહ અધ્યાસી નીચ અચારી. ૨
 સુક્ષ્મ તન અજ્ઞાન અજ્ઞના, અલ્પ ભોગ અમૃત મય માના;
 દુષ્કૃત વરા ઉપજત અહંકારા, કોઉ છીને નહિ ભોગ હમારા. ૩
 અલ્પ ભોગ હિત ધરિ ઉર દેશા, તપિ ત્યાગિ સુનિ કરત કલેશા;
 જ્ઞાન ધ્યાન તપકો કરી નાશા, અધમ હૃદ હમ હોત હુલાસા. ૪
 ધ્યાની ધ્યાન કરે કોઉ નાશા, અવશ્ય કરે શઠ નરક નિવાસા;
 રામ ભક્તિ મહિં વિદન કરાવે, સંવત સદસ્ય સર્પ તન પાવે. ૫
 પ્રગટ પાપ હમકો સહ દરસે, યદપિ અધમ કર્મ જિવ તરસે;
 વિધવા નારિ લખે સહ મર્મા, યદપિ ખલ ચાલત અધ કર્મી. ૬
 ચોર લખે ચોરી કૃત સારા, યદપિ શઠ નહિ તજત વિકારા;
 વારણિ વશ શઠ કીચ ગિરાવે, સુજગ હોય વાહી મગ ધાવે. ૭
 એસી દશા ભઈ જન મોરી, જન મુખ કિમ રાખે હમ ચોરી;
 કરિ સતસંગ શુદ્ધિ મમ સારી, પાય દેવ તન ભયે દુઃખારી. ૮
 તુમકો ત્રાસ દીન અતિ ભારી, ક્ષમા કરો જન ચૂક હમારી;
 કપટ સ્વાંગ દે દેવ પહાવા, જે, હિત, શંકર કોપ કરાવા. ૯
 હરિહર દીન અંધુ દિનેશા, મમ અપરાધ ગિન્યો નહિ લેશા;
 દીન સમુજિ ત્યાગે ત્રિપુરારી, નહિતર ભરમ કરત સહ જારી. ૧૦

દોહા

હમ સુર અવગુન ખાન સખ, જન શુભ ગુન ભંડાર;
 નિજ સ્વરૂપ સુર સમજિકે, પૂજત પ્રેમ પ્રચાર. ૧

નિજ સ્વભાવ પરગટ કરી, પ્રેમ વિવશ સુરરાજ;
શુદ્ધ ભાવ સુરપતિ સમજ, હૃદ્યો ધર્મ સમાજ.

૨

ઓપાઠ

હર સર્વજ્ઞ હર્ષ ભો ભારી, સમુજિ સમય શિવ ગિરા ઉચારી;
ધન્ય સુરેશ તોર લઘુતાઈ, સત્ય મુખ ગાથ સુનાઈ. ૧
તુમ મધવા ૧ નહિં દોષ લગારા, વિશ્વ ચરાચર આદિ વોહારા;
સુક્ષ્મ તન સ્વભાવ યદિ ભાઈ, રાગ દ્વેષ ગિન રહ ન કદાઈ. ૨
વિષય વાસ આશા ભંડારા, જે હિત જીવ ધરત અવતારા;
તન અસ્થૂલ કાલ વશ ભાઈ, જન્મ મરણ વશ રહત સદાઈ. ૩
સૂક્ષ્મ મરણ રહિત ઉપાધી, સુજન લખે નહિ લખે પ્રમાદી;
ક્રિયા હીન ૧ જડ વસ્તુ સદાઈ, તજ લખે નહિ અજ કદાઈ. ૪
અજ પુરૂષ સમજે નહિ ભેદા, યાતે જનમ મરણ જિય ખેદા;
સુક્ષ્મ ઇચ્છા યુક્ત ચલાવે, નિર ઇચ્છા ગિન કબુલ ન જાવે. ૫
વિષય વાસ આશા જિવ લાગી, દુઃખ મુખ માનત પર્મ અભાગી;
દેહ અધ્યાસ વર્ણ કલ માને, આતમ તત્વ લક્ષ નહિ જાને. ૬
નિજ સ્વરૂપ નિર્ણય વિસરાયો, યાતે સુક્ષ્મ દેહ ઐધાયો;
જગ, તગ, જીવ, કરહિ, સંત મંગા, સમજિ મર્મ લહિ રૂપ અભંગા. ૭
સ્વપ્ન માત્ર સનજે એ સારા, વિષય આશ, સહ લીન વિકારા;
સમુજિ મર્મ વૃત્તી વૈરાગા, જગ્ય એ જીવ તજે જગરાગા. ૮
વૃત્તિ ઉલટ હોય અંતર મુખ, જગ્ય છૂટે જગ ભાવ વિષય મુખ;
અસ્મી બ્રહ્મ તાર ઉર લાગે, માયા તર્ક સર્વ તજિ ભાગે. ૯
જ્ઞાન અગ્નિ જગ્ય હોય પ્રકાશા, સુક્ષ્મ દેહ હોવ તગ નાશા;
તગ લગ યહિ ઉપજે નહિ જ્ઞાના, જગ્યલગ હોવહિ જીવ હેરાના. ૧૦

દોહા

સુક્ષ્મ, તન, સુર સુરપતી, કિમ કરિ હરો વિકાર;
ક્ષીણ પૂણ્ય નર તન ધરી, કરિયો મંગતિ સાર. ૧
બ્રહ્મ નિષ્ઠ ગુરૂ પાયકે, સમજહિ સત ઉપદેશ;
નિજ સ્વરૂપ નિર્ણય કરી, હરિયો સર્વ કલેશ. ૨

ચોપાઇ

સુનિ શિવ વછ^૧ કમલજ^૨ હરિ હર્ષે, પુખ્ત વૃષ્ટિ નભ મારગ વર્ષે;
 જય જય ધુનિ ઉચરે અહં ઓરા, સુર સુરપતિ ઉર પ્રેમ ન થોરા. ૧
 જય શિવ નાથ કૃતારથ કીના, અમર બોધ આતમ ધન દીના;
 નર તન આશ સર્વ ઉર લાગી, કળ છૂટે સુર દેહ અભાગી. ૨
 ભેદવાદિ ગુર દીક્ષા પાઇ, કષ્ટ અપાર ભોગ યહાં આઇ;
 જીવન મુક્ત લાભ સગ્ય બોઇ, સુર તન વૃત્તિ વિષય વશ હોઇ. ૩
 સુર તન કેદ હોય જગ્ય અંતા, અગ્ય ભેટે જીવ સંત મહંતા;
 કરિ સત સંગ અમર પદ પાવે, સુક્ષ્મ તર્ક કષ્ટ સગ્ય જાવે. ૪
 કર્મ ગતી સુર મર્મ લખાવા, કરણા વિવશ ભાન વિસરાવા;
 નિજ કૃત મુક્ત દક્ષે યહિ રીતી, નર સુર કર્મ કરદિ કર પ્રીતી. ૫
 યાતે સુજન ડરે અધ કર્મ, વિધિવત કર્મ કરે લખિ મર્મ;
 શિવ ઉપદેશ સુનત ધ્રુવ આલા, પ્રગલ પ્રેમ જાગ્યો તતકાલા. ૬
 સમય સમજિ કષ્ટ કલનન પાવા, શિવ જન મન સગ્ય મર્મ લખાવા;
 જય હો પુત્ર ધર્મ વૃત્ત ધારી, ઉભય પક્ષ મમ નીતિ સુધારી. ૭
 સમય સમજિ જન વંદિ સુરેશા, તીરથ વંદે ત્યાગિ અંદેશા;
 વ્યાપક રૂપ સમજિ શિવ સારે, તીરથ પદ વિધિ યુક્ત પખારે. ૮
 જય જમુના સુરસરિ જય કાશી, તવ પદ સ્પર્શિ જીવ સુખ રાશી;
 કૃત્ય કૃત્ય કીનો ધર આઈ, ધર્મ ભક્તિ રતિ પ્રથા અદાઈ. ૯
 ઉદધિ આદિ તીરથ સુખ ધામા, વિધિવત પૂજે પાદ તમામા;
 વયો વૃદ્ધ કુલમે કોઉ દાના, વિધિવત પૂજે પાદ સુજના. ૧૦

દોહા

સુર નારીસે અપ્સરા, તેહિ ધ્રુવ વંદન કીન;
 ઉચ નીચ દ્રષ્ટી નહી, નિજ સ્વરૂપ મય લીન. ૧
 સાવિત્રી ગૌરી રમા, ઈન પદ પર્યો સુજન;
 વારવાર વંદત ભયો, નામ રૂપિણી જાન. ૨

ચોપાઇ

ઉમા ભક્ત ગતિ જાનત સારી, ભઇ પ્રેમ વશ જગ મહતારી;
 કમલા સર્વ મર્મ જન જાના, ભઈ પ્રેમ વશ સુગુન નિધાના. ૧

સાવિત્રી જન સેન લખાઈ, પ્રેમ વિવશ તન ભાન લુલાઈ;
 ત્રય બોલી મુખ એકલિ બારા, નિરણે રહે સ્વરૂપ તુમારા. ૨
 હર્ષ શોક વ્યાપે નહિ કયલી, નિજ આતમ ભાસહિ, જગ સગલી;
 કામ ક્રોધ મદ મત્સર મોહા, શિવ પ્રતાપતે પ્રથમ વિગોહા. ૩
 માયા જનિત પ્રપંચ ન એકા, કરૂં રાજ સુત સહિ વિવેકા;
 હરિ ગુરૂ સંત સમાગમ કીજે, ધર્મ બોધ પરજન સન દીજે. ૪
 શરવીર સંગ્રામ પિયારા, કાયર નિજ મન કરત વિચારા;
 શરવીર જન ભેદ ન આને, સર્વ વિશ્વ નિજ રૂપ પિછાને. ૫
 ઇન્દ્રિય જીત અપન ધર આવા, મન બુદ્ધી ચિત્ત ભર્મ મિટાવા;
 દેહ અધ્યાસ ગલ્યો જિમ પાલા, વૃત્તી વિષય તજે સગ ચાલા. ૬
 સ્થીર વૃત્તિ નિજ રૂપ લખાયો, નિર્ગુણ સર્ગુણ ભેદ મિટાયો;
 થીજ્યો પિગલ્યો વૃત્ત કલાવે, વિશ્વ વિભૂ જન ભેદ લખાવે. ૭
 રે મમ પુત્ર કરે કહા બોધા, પ્રગત યોગ આદ્ય મગ શોધા;
 નૈન અનંત કહે જન જાની, હમ બોધે કોઉ હોય અજની. ૮
 હરિહર કૃપા ભયો પર બુદ્ધા, સ્વે સ્વરૂપ લીની જન શુદ્ધા;
 ઘી દૃષ્ટા જનત વિધિ સારી, ધર્મ ધુરંવર બ્રહ્મ વિચારી. ૯
 જિનકો બોધ કરે કહા કોઇ, શબ્દાતીત ભયો નિરમોહી;
 પ્રથાવંત પૂરણું તું ભાઈ, નિમિત માત્ર નીતિ કછુ ગાઈ. ૧૦

ઢાહા

સર્વ દેવિ ઉપદેશ દે, પ્રેમ મગન નિજ રૂપ;
 દેવી પદ વંદત ભયો, ધ્રુવ લખિ કૃપા અનૂપ. ૧
 હરિહર અજ હર્ષિત ભયે, સુર ઉર મોહ અપાર;
 જય જય ધુનિ ઉચરત સમે, પુષ્પ પ્રચાર પ્રચાર. ૨

ચોપાઈ

અવસર સરસ પ્રેમિ ધ્રુવ જના, માત તાત પદ પર્યો સુખના;
 ઉમગ્યો પ્રેમ પ્રગત ઉર ભારી, મન જનત કે દેવ મુરારી. ૧
 મો મન આશ સુદૃઢ વહે તાતા, લાજ રખે શિવ વિષ્ણુ વિધાતા;
 માત તાત તજિ આજ સિધાવે, મમ તન પ્રાણુ રહન નહિ પાવે. ૨
 માત તાત મિન, રમુ, ન, પ્રાના, સહી વિયોગ ન હોહુ હૈરાના;
 કાં હરિહર રાખાહિ મમ લાજ, દુષ્ટા દેવ સુધારહિ કાજ. ૩

જો મમ ભક્તિ સત્ય હો દેવા, માત તાત દીજો પદ સેવા;
 જો મમ કપટ ભાવ હરિ જના, તો, મમ તુરત હરે હરિ પ્રાના. ૪
 હરિ હર બોધ કરે ભલ સગ્રહી, માત તાત પદ તજહુ ન કગ્રહી;
 યા, તન રહ મો પિતુ પદ સેવા, નહિતર પ્રાણુ તજુ મમ દેવા. ૫
 અમિત તર્ક કરિ કરણા ભારી, હરિહર અજ સમજો વિધિ સારી;
 શુધ્ધ ભાવ સમજિ ધ્રુવ જનકો, શિવ સર્વજ્ઞ પ્રેમ ભો મનકો. ૬
 ધન્ય ભક્ત ભક્તી, પિતુ માતા, કયું નહિ નીતી ધર્મ વિભાતા;
 વિરહા કલ મહિ પતિ સુત પેખા, ઉર ઉપજ્યો વૈરાગ વિશેખા. ૭
 યેહિ અવસર સુત મોહ ન કીજો, આશ્રમ સમજિ તુરત તજિ દીજો;
 નૃપ મમ ઉપજી પરમ ગલાની, આશ્રમ ધર્મ મોહ કરિ હાની. ૮
 વાનપ્રસ્થ આશ્રમ કહિનાઈ, મોહ કરી કાઉ પાર ન પાઈ;
 નારિ પુત્ર ધન તન મન ગેહા, ઈન આશ્રમ તજિયે સગ્ર નેહા. ૯
 વિશ્વ પદારથ ચિત્ત ન દીજો, પ્રણવ મંત્ર ઘટ જાપ જાપી જો;
 સુત વિત નારિ મોહ કર મૂજા, તજિયે ઇન ઉર ભાવ સમૂજા. ૧૦

દોહા

માત તાત બ્રાતા પ્રિયા, પુત્ર કુટુંબ પરિવાર;
 યે માયાકે મૂજા હે, તજિયે સમજિ અસાર. ૧
 ઇન આશ્રમ મેં નારિ ઇક, સૈગમે શત્રુ સમાન;
 હરિ પ્રતાપ યુધ જીતિ કે, પાવે પદ નિર્વાન. ૨

ચોપાઇ

ધ્રુવ જનની લખિ સેન સુગની, પતિ સંમતિ બોલી પ્રિય આની;
 જય પતિનાથ અવશ્ય યહિ નીતી, ઇન અવસર કરિયે નહી પ્રીતી. ૧
 વિકરમ મોહ ધર્મ કરે હાની, વેદ શાસ્ત્રી મુનિ વદત સુગની;
 ઇન્દ્રિય દમન ગવન શુધ નીતી, ઇન આશ્રમ ઇક રામ સેં પ્રીતી. ૨
 તન મન ભાન સર્વ તજિ દીજો, અજપા સિંવરણ જાપ જાપી જો;
 ચૌદે લોક વસ્તુ જગ સારી, રામ ભજો જન સર્વ વિસારી. ૩
 રામ ભક્તિ રત ભોગ ન ભાવે, જ્ઞાન ધ્યાન ચેતન ચિત્ત ચાવે;
 પુત્ર નારિ પરિવાર ન ભાસે, સગ્ર ઘટ વ્યાપક રામ પ્રકાશે. ૪
 નામ કપ જડ જૂઠ પ્રસારા, અખિલ બ્રહ્મ સો વિશ્વ અધારા;
 જીવ રૂ બ્રહ્મ જુદા, નહિ જાને, જહું સહું આતમ તત્વ પિછાને. ૫

એસી મત જિનકે ઉર આઈ, સો જન જીવન મુક્ત સદાઈ; ૬
 પ્રથમ, વિરાગ પ્રગલ બલ શરા, મોહ જીતી લેવહિ પદ પૂરા. ૬
 દૃઢ વૈરાગ સદા મુખ રૂપા, સો જન આખિર બ્રહ્મ સ્વરૂપા; ૭
 સ્વપ્ન માત્ર સમજયો સંસારા, અસ્તિ ભાતિ પ્રિય આપ નિહારા. ૭
 મોહ મમત ત્યાગે અડ ભાગી, આતમ તત્વ તાર ઉર લાગી; ૮
 જય પતિ નાથ ચરણ રજ ચેરી, તવ મત પ્રગલ પ્રીતિ સત મેરી. ૮
 હરિ હર અજ સન આજ્ઞા લીજે, સ્વે ઇચ્છા જહાં વાસ કરીજે; ૯
 દાસી ચરણ કરહિ નિત સેવા, હરિ હર અજ વ્યાપક લખિ દેવા. ૯
 નારી પુરૂષ ભાવ તજ દીજે, ચેતન વ્યાપક એક લખીજે; ૧૦
 નારી પુરૂષ ઉભય કૃત દેહા, વ્યાપક ચેતન સમજિ સનેહા. ૧૦

દોહા

વિનય કરત પતિ નાથ કો, ઉમગ્યો પ્રેમ અપાર; ૧
 તત્વ દાંપ, અધ્યાસ તજ, સમજ લીન નિજ સાર. ૧
 મધ્યમ કર્મો સુરચિ, યદ, સમજ શકી નહિ સેન; ૨
 ચિત્ર મૂર્તી સમ ભઈ, કછુ અન બોલી બેન. ૨

ચોપાઈ

સમય સમુજિ નૃપ આશા ચાવા, હરિ હર સન્મુખ શીશ નિવાવા; ૧
 જય હરિહર અજ આજ્ઞા દીજે. ધરિ શિર લાથ કૃતારથ કીજે. ૧
 હમ પર કૃપા કરી પ્રભુ ભારી, આખિર ગિગડત બાત સુધારી; ૨
 સર્વ પ્રકાર કીન પ્રભુ પાવન, એકલિ કર્મ ન રહ્યું અપાવન. ૨
 પ્રગટ વિશ્વ પતિ મમ ઘર આવા, સુર સુરપતિ તીરથ સૈંગ લાવા; ૩
 ત્રય જનની મોહિ દર્શ દિખાવા, જીવન મુક્ત લાભ મેં પાવા. ૩
 ધ્રુવકો આજ દીન યુવરાજ, મો મન ભયો સૈપૂરણ કાળ; ૪
 ઉભય પુત્ર પ્રભુ શરણ તુમારે, નહિ અથ ઇનતે કામ હમારે. ૪
 સર્વ વિશ્વ પ્રેરક કરતારા, પ્રગલ ગતી કો જનન હારા; ૫
 તોરી કૃપા બને કછુ કાળ, કૃપા હીન જિય હોત અકાળ. ૫
 અદ્ભુત ચરિત લખે કો દેવા, તોરી કૃપા લખે જન સેવા; ૬
 કૃપાનાથ યહિ વિનય હમારી, આખિર મેં પ્રભુ લેહુ ઉગારી. ૬
 આશ્રમ ધર્મ નિભાવહુ સ્વામી, યહિ અરજ મમ અંતર યામી; ૭
 બની રહે યહિ દ્રષ્ટિ દિનેશા, અપર વસ્તુ ચહિયે નહિ લેશા. ૭

માયા સખલ પ્રખલ બલ ભારી, હાંસી હોય ન દેવ મુરારી;
 જેલિ જીવન જગમેં દુઃખિયારી, હાંસી હર્ષિ કરે નરનારી. ૮
 વાનપ્રસ્થ આશ્રમ કઠિનાઈ, તાર કૃપા બિન પાર ન પાઈ;
 યાતે નાથ વિનય સુન લીજે, હર્ષિ નાથ આજ્ઞા અગ કીજે. ૯
 વિપિન વસુ ઉર ધ્યાન તુમારો, કૃપાનાથ યહિ નિયમ હમારો;
 ફૂલ પત્ર ફલ ભોજન પાવે, તન લગિ આશ્રમ ધર્મ નિભાવે. ૧૦

દોહા

વિનય કરત હરિ ભૂપ મન, પ્રગટયો પ્રેમ અપાર;
 પુલકિ ગાત કોચન સજલ, શકે ન દેહ સંભાર. ૧
 ભક્તી રત જ્ઞાની ગુની, સો લઘુતા ભંડાર;
 મુક્ત ચહત ચિત્ત આપને, ત્યાગ્યો ખલ અલંકાર. ૨

ચોપાઈ

સમય સમુજિ ઉચરે શિવ યાતી, સુનહુ ભૂપ જન સંત સુજની;
 લઘુતા પ્રખલ ધન્ય નૃપ તોરી, જેલિ આશીશ સફલ હો મોરી. ૧
 જીવન મુક્ત સ્વતંત્ર તું યોગી, આતમ તત્ત્વ અખંડ રસ ભોગી;
 વિષય વાસ ઉરતે તવ નાશા, મમ આશીપ કુરે નહિ આશા. ૨
 સર્વ ભોગ સુખ સંપતિ સારી, કબુલન તવ વૃત્તિ વિકારી;
 અંતઃકરણ રહો તવ શુદ્ધા, આતમ રત વૃત્તી પર બુદ્ધા. ૩
 તુમકો લગે ન હરિ હર માયા, સમજિ પુત્ર કરહી શિર છાયા;
 શિશ જનની રહ ગોદ સદાઈ, જનની મન ન કુભાવ કદાઈ. ૪
 નૃપ આશ્રમ તુમ રહ્યો ન યાકા, સત્ય કહું વિષ્ણુ લખિ સાખા;
 નરહરિ નાથ કૃપા કરિ ભારી, સુફલ ભયે નૃપ આશ્રમ ચારી. ૫
 સંશય ભૂપ ન કરહુ લગારી, વિશ્વપતી હરિ યાત સુધારી;
 વિપિન વસિત નૃપ કરહુ, ન, શંકા, જહાં તહાં વ્યાપક બ્રહ્મ નિશંકા. ૬
 તમ સમ કવન અપર તપ ધારી, સાહજહિ સુફલ ફલે ફલ ચારી;
 જીવન મુક્ત ભયો નૃપ આજ્ઞ, સત્ય સત્ય સુધરે તવ કાજ્ઞ. ૭
 ધ્રુવકો ગોદિ લેહુ નૃપ દાના, મમ પલ વીતે કલ્પ સમાના;
 પ્રેમી પુત્ર પ્રખલ દુઃખ પાવે, ભક્ત ત્રાસ મમ સહી નબાવે. ૮
 માત તાત બિધુરત ઈન જાના, પલક જાન ઈન કલ્પ સમાના;
 નૃપ સત્કાર કીન નહિ આજ્ઞા, ઈન ઉર વિરહ ઉહત અતિ જવાજા. ૯

ભક્ત દુખાય કવન સુખ પાયો, જ્ઞાન ધ્યાન તપ તેજ ગમાયો;
પૂત કપૂત નિરાદર કીજો, પૂત સપૂત ગોદિ મહિં લીજો. ૧૦

દોહડા

ધ્રુવ સમ સુતકો ત્યાગ કે, નૃપતિ લાભ કહા લીન;
છન રહણી કરણી વિવશ, હરિ અજ હમ આધીન. ૧
નર સુર તીરથ આદિ લે, કરિ દર્શન હર્ષાય;
એસે સુતકો ત્યાગકે, નૃપતિ કહા સુખ ચ્હાય. ૨

ચોપાઇ

સુનિ શિવ શબ્દ સર્વ જન હોયે, પુખ્ત વૃષ્ટિ નભ મારગ વપે;
સત્ય સમજ નૃપ હર સુખ યાની, લીન ગોદમેં પુત્ર સુજની. ૧
શિર પર લાથ ધરે કેઇ વારી, વદન વિલોકત વારંવારી;
કંઠ લગાય ભૂપ સુખ પાવા, ધ્રુવ ઉર કબ્જ સહજ વિસરાવા. ૨
સમય સમજિ નારદ કર જોરી, વંદત શંભુ બહોરિ બહોરી;
શિવ સર્વજ કૃપા પ્રભુ કરિયે, મમ અપરાધ ન અંતર ધરિયે. ૩
શઠ બાલક સમ બકેં ગુસાઇ, તુમ કરિ ભાવ છુપે મમ નાઇ;
સર્વ ધર્મ નીતી તુમ કરતા, વેદ શાસ્ત્ર જન ગિરા ઉચરતા. ૪
તો બિચ તર્ક કરે કો પાપી, અવટ કષ્ટ લે નર્ક અમાપી;
તુમ સર્વજ શાક્ષિ કરતારા, સતા માત્ર ભાસત સંસારા, ૫
આતમમેં દિતિયા નહિ દર્શે, એકો બ્રહ્મ સર્વ ઘટ પરમે;
બ્રહ્મ દશા બ્રાંતી નહિ આવે, જીવ દશામેં ભેદ દિખાવે. ૬
આશ્રમ ચાર વરણુ પુનિ ચારી, સો કીના તુમ પ્રથા વિચારી;
શીશ પાદ શોભે અસ્થાના, લોભ વિલોભ જીવ હેરાના. ૭
નયન નાક નિજ દોર ભલાઇ, ફેરફાર નહિ દિપે કદાઈ;
એસેલિ આશ્રમ ધર્મ કલાવે, વિપમ વોહાર ન શોભા પાવે. ૮
જીવ દૃષ્ટિ કરિ ભાસત ભેદા, આતમ દૃષ્ટિ જરા નહિ બેદા;
ગંગા નિકટ બાગ નૃપ ભારી, કરલિ નિવાસ ત્રીય નરનારી. ૯
સગંધો સુલભ આય અરૂ જાવલિ, કરિ સેવા પદ દર્શન પાવલિ;
આશ્રમ ધર્મ સ્વતંત્રલિ શોભા, અલ્પ મતી મોરા મન લોભા. ૧૦

દોહડા

કૃપાનાથ ચંચલ અતી, મો મન પીપલ પાત;
બિન વિચાર જલપત રહે, ફિર પીછે પછતાત. ૧

શિવ કરત હિપજી વિરહ, ચરણ પડે અકુલાય;
શિવ નારદ કર પકરિકે, લીને, કંઠ લગાય. ૨

ચોપાઈ

રે મમ પુત્ર સત્ય તવ બાની, આશ્રમ ધર્મ ન તજહુ સુખની;
ભક્તે ભૂપ આસન વહાં કીજે, પ્રજા પુત્ર સખ આદર દીજે. ૧
ભેદ બ્રાંતિ નૃપ જરા ન લાવે, સત હિપદેશ સર્વ સમજાવે;
ધ્રુવ હરિ ભક્ત ખુશી રહુ ભાઈ, માત તાત દર્શન નિત પાઈ. ૨
મન વાંચિત કારજ સખ પૂરણ, હરિ પ્રતાપ સખ ભયે સંપૂરણ;
સહસ ત્રીસ સંવત ખટ હિપર, તખ લગિ રાજ કરો જન, ભૂ, પર. ૩
સહસ છત્રીસ વર્ષ કરિ પૂરા, ફિર હરિપુર વસિયો જન શરા;
પૂરણ પતીવ્રતા તવ નારી, વધો પ્રજા આશીષ હમારી. ૪
ભોગ મોક્ષ હોવહુ સુત ભાગી, આતમ તત્વ અચર અનુરાગી;
અચપન યોગ સિદ્ધિ ધર હેરા, ધન્ય તાત માતા ગુરુ તેરા. ૫
કેવળ ધર્મ હેતુ મમ ભાઈ, હરિ તવ રાજ દીન હર્ષાઈ;
જ્ઞાની વિના ધર્મ કો ધારે, અધમ જીવ જગ કવન ઉધારે. ૬
યાતે પુત્ર સમુજ યહિ મર્મા, ઉભય પક્ષ ધારો શિર ધર્મા;
અપને જનકો કરન સનાથા, સત્ય બોધ બોધે શિવ નાથા. ૭
સુનિ સુનિ શિવ શબ્દ હરી હર્ષાંચે, સમય સમુજિ પ્રિય વચન સુનાંચે;
જય વ્યાપક મમ ઇષ્ટ અનાદી, કરિતુવ ભક્તિ હરહિ જિવ વ્યાધી. ૮
લખિ લઘુદાસ કીન ધ્રુવ બોધા, અતિ ઉત્તમ સુનીત મગ શોધા;
સર્વ પ્રકાર શંભુ સત બેના, યાતે ભક્ત કરો સુખ ચેના. ૯
રે મમ સુત આજ્ઞા મો દીજે, શિવ વ્યાપક લખિ ધ્યાન ધરીજે;
જો કોઈ કષ્ટ હોય મમ બાલા, હરિહર અજ હાજર તતકાલા. ૧૦

દોહા

બ્રહ્માદિક દેવો સખે, તીરથ સુરપતિ દેવ;
શિવ સંમતિ જન શીખ લે, ત્યાર ભયે લખિ ભેવ. ૧
ભક્ત કાજ પૂરણ ભયો, ભક્તિ વિવશ શુધ ભાય;
સર્વ દેવ ખગમગ ચલે, પુષ્પ ગિરાય ગિરાય. ૨

ચોપાઈ

હરિહર નાથ ભક્ત કરિ કાજ, નિજ પુર પંથે દેવ સમાજ;
નિજ નિજ મન જનકે ગુન ગાવે, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવે. ૧

શિવકો પ્રથમ કિલાશ પઠાવા, સર્વ દેવ શિવ શિશ નિવાવા;
હરિ અજ વંદિ ચક્ષે નિજ ભવના, હરિ વંદન પાછે સુર ગવના. ૨
હરિ કમલા પહોંચે નિજ સ્થાના, વિધિવત હરિ સખ સુર સન્માના;
વિધિવત અજ આસન ઐઠારે, પુષ્પ વૃષ્ટિ નિજ હાથ પ્રચારે. ૩
અજ સુર ઇન્દ્ર હરી પદ પૂજ, વ્યાપક સમજિ ભાવ નહિ દૂજ;
લક્ષ્મી પૂજ સર્વ સુર કીની, સુર નારી સખ પદ આધીની. ૪
જય જય ધુનિ સુર મુખ હર્ષાઈ, પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ છાઈ;
નિજ આસન ઐઠે સખ દેવા, અજ ચર્યા જન કીન સુભેવા. ૫
ધન્ય ભક્ત ધ્રુવ ધીરજ ધારા, હરિ કૃપાલ જન કાજ સુધારા;
ભક્તી જ્ઞાન કર્મ કહિનાઈ, તન લગિ તજે ન કોડ ઉપાઈ. ૬
હરિ કુંભક પશ્ચિમ દિશિ આવા, બ્રહ્મરંધ્ર આતમ ધન પાવા;
અહોનિશિ આતમસ્થિત અનુરાગી, ધ્રુવ સમ અપર કવન બડ ભાગી. ૭
સર્વ ધર્મ દૃષ્ટા ધ્રુવ જ્ઞાની, પ્રથમ યુક્ત સત્કાર સુજની;
વ્યાપક રૂપ સ્વતંત્રહિ પાવા, યદ્યપિ ભક્તિ પ્રથા ન ભુલાવા. ૮
એસે ભક્ત જગત હિતકારી, ધર્મ પ્રથા જિન સર્વ સુધારી;
પંચ વર્ષ ઉત્તમ લઘુતાઈ, બ્રાત્ર ભાવ પ્રીતી અધિકાઈ. ૯
નિર અહાર ત્યાગી મલતારી, ધન્ય ઉત્તમ શિશુ કરણિ તુમારી;
રામ મંત્ર ઉચરે નિજ શ્વાસા, જિનકો કાલ કરે નહિ ત્રાસા. ૧૦

દોહા

ભક્ત ગાથ અજ મુખ કહી, હર્ષિત દેવ સમાજ;
સુર સુરપતિ વંદત ભયે, ધન્ય સુફલ દીન આજ. ૧
સંત સમાગમ હોત હે, રામ ભક્તિ વિશ્વાસ;
નિજ સ્વરૂપ નિર્ણય ભયે, સહજ હરે ત્રય ત્રાસ. ૨

ચોપાઈ

હરિ પદ વંદિ ચક્ષે અજ દેવા, ભક્ત ગાથ ઉર ગુનત સુભેવા;
સુર સુરપતિ હરિ વંદન કીના, ચક્ષે ઇન્દ્ર પુર દેવ પ્રવીના. ૧
ભક્ત ગાથ ઉરમેં કુરિ આવત, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવત;
સુર તન ત્યાગિ મિત્રે નર દેહી, જગજિય હોવહિ રામ સનેહી. ૨
હરિ ગુર સંત ચરણ હમ સેવે, આતમ તત્વ જીવ સુખ લેવે;
આતમ તત્વ લાભ હમ પાવે, આધિ વ્યાધિ દ્વય રોગ મિટાવે. ૩

સુક્ષ્મ તન હોવહિ નહિ આશા, જન્મ લગ જન્મ મરણુ જિય ત્રાસા;
 પ્રથમહિ ભૂલ સર્વ સુર કાની, ભેદ વાદિ ગુર દીક્ષા લીની. ૪
 પ્રથમ ભૂલ નહિ હોત સુરેશા, તો નહિ પાવત ઉગ્ર કલેશા;
 અભ્યાનષ્ટ સતગુર જિય ભેટે, પ્રલલ બોધ સંશય મન મેટે. ૫
 વીતી વખત કહા પસ્તાવે, સમુજિ મર્મ ચુપચાપ રહાવે;
 કુતરક તર્ક કરો મત કળહી, વ્યાપક રામ ઘટોત્કચ સળહી. ૬
 સમજિ મર્મ સુર ગદ ગદ આની, સુર સુરપતિ સખ વિકલ સુખની;
 વિરહા કલ યહ્ન ધ્રુવ જન જ્ઞાની, હરિ વિયોગ અપને મન માની. ૭
 હા હરિહર અજ પરમ કૃપાલા, બોધત લીન ભયે તતકાલા;
 અખ હરિહર દર્શન કળ નૈના, અમૃત મય સુનહી કળ યૈના. ૮
 હરિહર ગોદ લીન લખિ બાલા, ત્યાગિ ગયે કિમ પરમ કૃપાલા;
 ધ્રુવ હરિ વ્યાપક મર્મ લખાવા, પ્રેમ વિવશ સળહી વિસરાવા. ૯
 દેખહુ પ્રેમ ભક્તિ પ્રભુતાર્થ, જ્ઞાન ધ્યાન મહિં રહત સમાર્થ;
 પૂરણુ ભક્તિ પ્રગટ હો જ્ઞાના, નિજ સ્વરૂપ જન લેત સુખના. ૧૦

દોહા

પ્રેમ વિવશ ગુર પદ ગિર્યો, મુનિ મન પ્રેમ અપાર;
 જ્ય હો પુત્ર કૃતારથી, સમજ લીન તેં સાર. ૧
 હરિ હર કાજ સુધારિકે, સમય પાય સુર ધામ;
 નીતિ પ્રથા નૃપ ચિત ધરો, સુધરેલિ કાજ તમામ. ૨
 સૈપૂરણુ હરિકાંડ ભો, સુનિયે નીતિ સુહેત;
 ધર્મ પ્રથા ઉરમેં ધરે, તરલિ કટુંચ સમેત. ૩
 નીતીમેં નિશ્ચય રહે, ધર્મ સનાતન ધાર;
 તરે તરાવે અપર કો, સો હરિહર અવતાર. ૪

મતિ હરિકાંડ સંપુરણમ્

અથ નીતિકાંડ પ્રારંભતે

ચોપાઈ

નીતિકાંડ સરસ સંસારા, સુલભ તરે જિન નીતિ નિહારા;
 સુર નર સંત શ્રેષ્ઠ જહાં નીતી, અધમ કવન જહાં હોય અનીતી. ૧
 પરમ મિત્ર કોઈ નીતી ધારે, શત્રુકો જગ નીતી ઉગરે;
 જીતે કવન નતિ જહાં ધારી, હારિ ચલ્યો જિન નીતિ જિગારી. ૨
 નીતી નિપુણ સોઈ નર શૂરા, તજે નીતિ કાયર સો પૂરા;
 નારી પુરૂષ રંક અર રાગ, નીતીવાન સર્વ શિરતાગ. ૩
 કહ નારદ સુન ધ્રુવ સુત પ્યારા, મન વાંચિછત હરિ અજ સુધારા;
 કરહુ રાજ જન નીતિ નિહારા, વારવાર આશીપ હમારી. ૪
 હરિહર સંત એક કરિ જાને, ઇનમેં ઈતર ભાવ મત આને;
 નિમિત નિત્ય હરિ દ્વય અવતારા, હરિ વ્યાપક હરિજન તન ધારા. ૫
 હરિ સંહારે નિશિચર સ્થૂણા, સુક્ષ્મ સંત કરહિ નિરમૂણા;
 ઉત્તમ જન ગુરૂ ચરણ લુભાવે, સો જન જીવન મુક્ત કહાવે. ૬
 વિશ્વે જીવ સર્વ તન ધારી, સંત સમાગમ હોય સુખારી;
 જિન સતસંગ તરે નહિ કોઈ, વેદ શાસ્ત્ર વરણે મુનિ સોઈ. ૭
 જ્ઞાન પાય સતસંગતિ કીજે, નિત્ય કર્મ કરિ સ્વચ્છ રહીજે;
 જ્ઞાન પાય સતસંગતિ ત્યાગે, તો ચિત વૃત્તિવિપય સંગ લાગે. ૮
 સંત સમાગમ જોહિ જન કીના, વા જન વૃત્તિ ન હોય, મઝીના;
 પરમ હંસ સનકાદિક જ્ઞાની, સત સંગતિ ચિત ચહત સુખની. ૯
 જીવનમુક્ત યદ્યારથ યોગી, આતમ રત જગ વૃત્તિ વિયોગી;
 યદ્યપિ ચહે સમાગમ સંતા, હરિહર અજ ચાહત શ્રુતિ અંતા. ૧૦

ઢાહા

કોટિક ગ્રંથ કૃતારથી, વહે વેદ મુનિરાજ;
 સંત સમાગમ શ્રેષ્ઠ હે, સર્વ સુધારે કાજ. ૧
 વાયક જ્ઞાની જ્ઞાન વશ, તજિ સત સંગત સાર;
 રામ ભક્તિ શુભ કર્મ તજ, ખોવત જન્મ અસાર. ૨

ચોપાઈ

તામસ વશ સત કર્મ તજવે, સંગ દોષ અજ્ઞાન અદાવે;
 હરિ માયા કર પકરિ ગિરાવે, વિચલ વૃત્તિ વિપયા રસ ચલાવે. ૧

ઉભય લોક ખોયા શહ સારા,	બહુયો કુસંગતિ વિષય વિકારા;
ચામ હામ ચંચલ ચિત ચલાવે,	વિધિવત કર્મ ન ભક્તિ સુહાવે. ૨
કુતરક તર્ક કરહિ દિન રાતી,	ધર્મ નીતિ હરહી ઉતપાતી;
વૈદિક ધર્મ કર્મ કર ક્રોધી,	કુકરમ કર્મ નીતિ શહ શોધી. ૩
સંત સમાગમ દ્વેષ ચલાવે,	મૂઢ લોક અથ કર્મ દુહાવે;
અતિ પ્રલાપિ તરકી અનચારી,	મૂઢ લોક સમજે જન ભારી. ૪
નિર અક્ષર નર નારિ ગિયારે,	અલ્પ બોધ બોધે સોષ ધારે;
જયા કરિ હોય મોક્ષ મગ હાની,	સમજહિ સુજન નારિ નરજાની. ૫
સુજન સંત જ્ઞાની જન પૂરા,	તજે ન સંત સમાગમ શરા;
આતમ સુખ સત સંગતિ ધારા,	જ્ઞાની લખે ન લખે ગમારા. ૬
જ્ઞાન રતન ધન ધર્મ ખજાના,	મર્મી સુજન મર્મ ચેહિ જના;
ચૌદહિ લોક જીવ જન સારા,	કરિ સત સંગતિ જન્મ સુધારા. ૭
સે, સત સંગ મર્મ તેં પાવા,	ગુરૂ નીતિ કહ્યુ ગાય સુનાવા;
માત તાત ગુરૂ નીતી ભાઈ,	સમજ પુત્ર સત બોધ સદાઈ. ૮
અતિ પ્રવીણ સત નીતિ નિધાના,	યદ્યપિ તાત ગુરૂ દે જાના;
સુનિ સત બોધ અપન શિર ધારે,	શિષ્ય પુત્ર સગ કાજ સુધારે. ૯
નિજ બુધ્ધિબલ કરિ અભિમાના,	સુને ન બોધ અંત હેરાના;
યાતે પુત્ર ગાથ ચેહિ ગાઈ,	પ્રીય પ્રબલ સત સંગ સદાઈ. ૧૦

દોહા

મુનિ નારદ સત સંગડી,	મહિમા કીન અપાર;	
પ્રબલ પ્રેમ મુનિ મંડલી,	અવત નયન જલધાર.	૧
ભૂપ પ્રજા નરનારિ સગ,	સમજ લીન સગ સાર;	
જય ધુનિ ઉચરે પ્રેમ વશ,	પુષ્પ પ્રચાર પ્રચાર.	૨

ચોપાઈ

ભૂપ પ્રજા પ્રેમી જન પેખી,	મુનિ નારદ કહ વચન વિશેખી;
રે મમ બ્રાત ભાગ્ય બડ તોરા,	કહન ચહું ચિત્ત રૂકે ન મેરા. ૧
તુમ સમ કવન પુણ્ય પ્રભુતાઈ,	જીવન મુક્તિ સહજ ધર પાઈ;
કોટિક કપટ કરે વિધિ ધર્મો,	વેદ વિદિત ભાખે વિધિ કર્મો. ૨
હરિહર અજ સુરપતિ ધર આવે,	એસા કો જગ કર્મ દહાવે;
સુરતરૂ તીર્થ સિદ્ધિ સુર ગાઈ,	કવન પુણ્ય ધર દર્શ દિખાઈ. ૩

સર્વ દેવ દેવી ગુણુ ધામા,	સો ધર દર્શન દીન તમામા;
પરમ હંસ ચવ અહ્મ સ્વરૂપા,	અહ્મ સદેહ સપ્ત મુનિ ભૂપા. ૪
પ્રગટ દર્શ દીને ધર આઈ,	ભૂપ ભાગ્ય કહા કહે બડાઈ;
અપર પુણ્ય ચેહિ બને ન કાળ,	સત્ય સત્ય સુનિયે જન રાજ. ૫
કેવળ રામ ભક્તિ કરિ ભાઈ,	સર્વ સિદ્ધિ ધર બેઠે પાઈ;
ભક્ત ભૂપ જનમે જોહિ તાતા,	નિશ્ચય સન્મુખ હોય વિધાતા. ૬
રામ ભક્તિ સમ કર્મ ન એકા,	વેદ શાસ્ત્ર મુનિ વદત વિવેકા;
તજિ જગ આશ વાસ વન કીના,	મન ઇન્દ્રિય વશ કીન પ્રવીના. ૭
કેવળ રામ ભક્તિ ચિત રહાવા,	જોહિ પ્રતાપ હરિહર ધર આવા;
નિજ સુત સમજિ કાજ સગ કીના,	જીવન મુક્ત લાભ સગ લીના. ૮
ભૂપ પ્રજા નારિ નર સારા,	સુદલ ભયો જન તવ અવતારા;
જીવન મુક્તિ સિદ્ધિ તુમ પાઈ,	સત્ય વચન માનહુ મમ ભાઈ. ૯
હરિહર અજ દર્શન જિન કીના,	સંચિત પાપ સર્વ હરિ લીના;
કૃત્ય કૃત્ય જગતે ભો પ્રાની,	જમ જલિમ જિહિ કરે ન હાની. ૧૦

દોહા

રામ ભક્તિ નિત ચિત ધરે, પલ પલ પ્રેમ પ્રકાશ;	
સતસંગત નિત નિત કરે, ગુરુ પંકજ રજ દામ.	૧
સંગ દોષકી પ્રત્યક્ષતા, બચતો રહે હમેશ;	
રામ મંત્ર રટતા રહે, લગે ન માયા લેશ.	૨

ચોપાઈ

સંગ દોષ સમ પાપ ન દૂજ,	કરિ સત સંગ સુજન જન સૂજ;
સંગ દોષ કરિ જીવ કહાવા,	નિજ સ્વરૂપ કહું ખજર ન પાવા. ૧
તન અધ્યાસ મોહ ભો ભારી,	વિપય ભાવ કરિ ભયો દુઃખારી;
નારી પુરૂષ ધાર દ્વય રૂપા,	નીચતે નીચ ભયો બડ ભૂપા. ૨
કામ ક્રોધ છલ છિદ્ર પ્રવીના,	રામ ભક્તિ સત સંગ ન ચીના;
નિર અકાર ધાર્યો તન અંજન,	સંગ દોષ નહિ લખે નિરંજન. ૩
મેં મેં કરત ભયો જડ રૂપા,	સમજ્યો નાંચ અહ્મ મેં ભૂપા;
વ્યાપક રૂપ સ્વતંત્રહિ મેરા,	સો કિમ બનૂં નીચ જડ ચેરા. ૪
સંગ દોષ તનકી પ્રભુતાઈ,	વિપય વાણી ભાન ભુલાઈ;
કરિ કુસંગ ઉપજે અવ કમા,	કરિ જડ સંગ બન્યો જડ ધર્મા. ૫

નીચ કર્મ લાગ્યો અથ ગામી, પરવશ ભયો વિશ્વકે સ્વામી;
 વ્યાપક નાથ નિરંજન દેવા, સો જડ હોય કરત જડ સેવા. ૬
 જડ ચેતન ગ્રંથી અલુખાવા, કરિ સતસંગ મર્મ કોઉ પાવા;
 સંગ દોષ ગાથા યહિ ગાવા, વિપુલ વાર ખલ મોહિ નચાવા. ૭
 હરિહર સન્મુખ રહે સદાઈ, યદ્યપિ સંગ દોષ પ્રભુતાઈ;
 તજિ સત સંગ તપોખલ ધાગ, કામ જીતિ બાઢ્યો અહંકારા. ૮
 સંગ દોષ નહિ મર્મ લખાવા, હરિ માયા મમ પકરિ નચાવા;
 તપ્પતે ડરે કુસંગતિ ભાઈ, રામ ચરણ રત રહું સદાઈ. ૯
 વિચરત રહું કરે સતસંગા, રામ ભક્તિ રત પ્રેમ અભંગા;
 યાતે સંત સમાગમ કીજે, સંગદોષ લખિ તુરત તજીજે. ૧૦

દોહા

હરિહર અજ સનમુખ સદા, તીન કાલ દરસંત;
 જ્ઞાન વૃત્તિ આશ્લ જન, ડરે કુસંગતિ સંત. ૧
 મુનિ નારદ ઉપદેશ કર, નભ મગ કીન પયાન;
 અમિત જીવ પાવન કિયે, જ્ઞાન રતન દે દાન. ૨

ચોપાઈ

ગુરૂ વિયોગ ધ્રુવ નિજ મન જની, ભયો પ્રેમ વશ પરમ સુગની;
 નૃપ ઉતાન પાદ મન કૈસે, ગિછુરત નીર મીન ગતિ જૈસે. ૧
 ધ્રુવ જનની સુમતી મતિ ધીરા, ગુરૂ હિત શ્રવત નયન દ્વય નીરા;
 ઉત્તમ ઉર વિરહાતુર ભારી, વિકલ વિદલ ન શક્યો સંભારી. ૨
 નિજ ગુરૂ સમજિ પ્રજ્ઞ નરનારી, ગુરૂ વિયોગ લખિ લોક દુઃખારી;
 નભ મગ લીન ભયે મુનિ નાથા, ભૂપ પ્રજ્ઞ મન રહ્યો ન હાથા. ૩
 ગુરૂ મૂરતિ ગુન સમજ અપારા, વિરહ વિવશ લોચન જલ ધારા;
 ગુરૂ મૂરતિ સમ કો ઉપકારી, જીવ શીવ શુદ્ધિ દિન સારી. ૪
 જડ ચેતન દ્વય મર્મ લખાવા, અધરમ ધર્મ મર્મ સમજવા;
 કરિ સત સંગ મિલે નિજ રૂપા, કરિ સંગ ગિરહી ભવ દૂપા. ૫
 સત ગુરૂ મર્મ સરસ સમુજવા, અપ નહિ ભૂલહિ જીવ મુલાવા;
 ગુરૂ નારદ મુખ બોધ વિચારી, વિરહાકુલ હોવત નર નારી. ૬
 સપ્ત રૂપી મન કીન વિપારા, સમય સમજિ મૃદુ વચન ઉચારા;
 રે મમ જ્ઞાત ધન્ય તવ તાતા, ભક્ષેહિ જન્મ તવ દીન વિધાતા. ૭

લખિ તવ મર્મ રહે સુખ ભારી, ધન્ય ધન્ય જનમ્યો મહતારી;
હરિ ગુરુ ભક્તિ પરમ ચિત લાગા, જેહિ સમકો જિય અપર સુભાગા. ૮
ગુપ્ત ગાથ કહ્યુ ગાય સુનાવે, જ્યા કરિ નિજ આતમ સુખ પાવે;
મલ વિશેષ દોષ તવ નાશા, જ્યા કરિ સમજિ શકે ગુરુ દાસા. ૯
શબ્દ બ્રહ્મ ઈક બ્રહ્મ અનાદી, જ્ઞાની લખે ન લખે પ્રમાદી;
શબ્દ બ્રહ્મ સતગુરુ સો જનો, વ્યાપક બ્રહ્મ સર્વ ઘટ માનો. ૧૦

દોહા

બ્રહ્મ સદેહી સતગુરુ, શબ્દ બ્રહ્મ સો જન;
વ્યાપકકો નિર્ગુણ કહે, ક્રિયા રહિત નિરજાન. ૧
વ્યાપકતે કહ્યુ ના બને, સાક્ષિ માત્ર જિન કામ;
શબ્દ બ્રહ્મ સતગુરુ મિલી, જીવન મુક્ત સુધામ. ૨

ચોપાઇ

બ્રહ્મ વિશેષ ક્રિયા ગુણ સારા, નીચ ઉંચ કહ્યુ કરત વોહારા;
હર્ષ શોક મન મોહ બઝાર્ઠ, અધરમ ધર્મ મિત્ર અરિતાર્ઠ. ૧
ગવના ગવન વિશેષ સદાર્ઠ, કરે ન કર્મ સામાન્ય કદાર્ઠ;
જે કહ્યુ બને સો હોત વિશેષા, બ્રહ્મ સમાન બને નહિ લેશા. ૨
જન હિત દેવ સર્વ યહાં આવા, કરિ કારજ નિજ ધામ સિધાવા;
મુનિ નારદ દીનો ઉપદેશા, મિત્ર ભાવ રાખ્યો નહિ લેશા. ૩
હરિહર અજ નિજ જ્ઞાન બતાવા, સજંગ સુત્ર આતમ દર્શાવા;
સર્વ સનાતન અંતરયામી, પર્મ બોધ બોધે તવ સ્વામી. ૪
પરમ હંસ સનકાદિક દેવા, બ્રહ્મ જ્ઞાન બોધે સત લેવા;
મુનિ નારદ સમ કવન કૃપાલા, ધ્રુવ મન શંકા મેટિ વિશાલા. ૫
ૐ રામ બીચ શંકા કીની, કરિ સત બોધ શંક હરિ લીની;
તુમકો બોધ યથારથ દીના, ઉર અજ્ઞાન સર્વ હરિ લીના. ૬
એસે સતગુરુ કિમ વિસરાઇય, લખિ વ્યાપક ઉર ધ્યાન લગાઇય;
બ્રહ્મ વિશેષ સમાન ન ન્યારા, વેદ શાસ્ત્ર નિર્ણય ઇતખારા. ૭
નામી નામ ન મિન્ન કદાર્ઠ, બીજ વૃક્ષ સમ એક સદાઇ;
શબ્દ બ્રહ્મ કોહિ મર્મ લખાવે, બ્રહ્મ સમાન સહજ સમજાવે. ૮
કાંસો નાદ મિન્ન કિમ ભાઇ, શબ્દ બ્રહ્મ દ્વય એક સદાઇ;
બ્રહ્મ સમાન સર્વ ઘટ જાયો, શબ્દ બ્રહ્મ મુખ દ્વાર દિખાયો. ૯

જાની ચાર શબ્દ ઓં કારા, ચેતન સતા પ્રગટ થહિ સારા;
વ્યાપક હિંધી બ્રહ્મ સમાના, વિશ્વ બ્રહ્મ લહરી કરિ જના. ૧૦

દોહા

વ્યાપક સતગુર અજનમા, આદિ અંત મધ એક;
યોગ વિયોગ ન તાહિમેં, કરિયે ભૂપ વિવેક. ૧
ભૂપ પ્રજા શાંતી ભઇ, સમજ લીન ગુર સેન;
લખિ વ્યાપક હર્ષત ભયે, ઉર ઉપજ્યો સુખ ચેન. ૨

ચોપાઇ

સમય સમુજિ ધ્રુવ દોહિ કર જોરી, મુનિ પદ ગિર્યો પ્રીતિ નહિ થોરિ;
વિરહાકુલ મુખ વચન ન આવે, નિજ મન મર્મ કહન કછુ ચલાવે. ૧
સમય સમુજિ અપનો મન મારી, ઉચરત ભયો વચન બ્રહ્મચારી;
જય સનકાદિક જ્ય મુનિ નાથા, દે દર્શન મમ કીન સનાથા. ૨
પૂરવ જન્મ યાદ મુહિ ગાતા, ધન્ય ભાગ મુનિ મિલે વિધાતા;
સપ્ત રૂપી કીનો ઉપકારા, કહા વરણુ ઉપકાર તુમારા. ૩
મુનિ ઉપકાર મર્મ મેં જન, અગમ ભેદ કિમ ગિરા બખાન;
નર તન રતન લાભ કછુ પાવા, તવ પ્રતાપ હરિહર અપનાવા. ૪
જાતે દરશ દીન તવ દાસા, દિન દિન હરિપદ પ્રેમ પ્રકાશા;
વ્યાપક બ્રહ્મ મર્મ કછુ પાવા, તવ પ્રતાપ આતમ સ્થિર થાવા. ૫
કહા લે ભેટ ધર પદ તોરે, તવ લાયક ધર વસ્તુ ન મોરે;
જડ વસ્તુ તવ અર્થ ન આવે, ચેતન વ્યાપક આપ રહાવે. ૬
તન મન ભેટ ધર હર્ષાઇ, તો તુમતેં નહિ ભિન્ન કદાઈ;
સુરતર કામધેનુ સખ સિદ્ધી, સર્વ વસ્તુ સિદ્ધિ નવ નિદ્ધી. ૭
સુત્ર આતમા વ્યાપક સારે, નામ રૂપ જડ તુમહિ અધારે;
અખ કહા ભેટ કરે મમ સ્વામી, વાર વાર તવ ચરન નમામી. ૮
ચક્તિ ભયો ચિત કરત વિચારા, તુમતે ઇતર વસ્તુ નહિ સારા;
યાતે નાથ ભેટ કહા દીજે, દેહ અધ્યાસ હમેં હર લીજે. ૯
દેહ અધ્યાસ અમિત દુઃખદાઇ, ઉરમેં આત્રણુ રહત સદાઈ;
અસત વસ્તુ કરિ સત્ય દિખાવે, જીવ ભાવ મુખ શબ્દ બકાવે. ૧૦

દોહા

યાતે જડ અહંકાર કો, હરિ લીજે ગુર નાથ;
સતગુર વ્યાપક, વિશ્વમેં, શિષ્યકો કરહુ સનાથ. ૧

મન કરતા યેહિ વિશ્વકો, બન યેહે સરદાર;
યેહિ, હીત યહ અબ ભેટ તુમ, લીજિય ભુજ પ્રસાર. ૨

ચોપાઈ

દરખત વિશ્વ બીજ મન દેવા, પ્રતાપ જાન્યો યેહિ ભેવા;
જડ અહંકાર અધમ અધ્યાત્મી, ભોગ વાસ ડારત જિવ ફાંસી. ૧
સુર નર અપર જીવ જગ સારે, કોટિક કષ્ટ યતન કરિ હારે;
અમિત યુક્તિ મન નહિ સ્થિરતાઈ, કરિ પ્રપંચ ચુપ રહે લગ્નઈ. ૨
તવ પ્રતાપ મન મર્મ લખાવા, તુમતે કુરે ભેદ યહ પાવા;
મન મર્કટ તુમ તાહિ મદારી, પર્મ વિવેક ડોરિ ગલ ડારી. ૩
તુમ, યહિ કીસ નચાવત નીકે, સર્વ મંત્ર જાનત યહિ જીકે;
શિક્ષા કર્મ જોષ્ટિકા ધારી, કીસ નચાવત પરમ મદારી. ૪
અંકુશ જ્ઞાન પ્રબલ તવ હાથા, તુમ વશ રાખિ શકો મમ નાથા;
યાતે ભેટ ઘરે લર્ષઈ, ઇનતે વિલગ સદા મુખદાઈ. ૫
કૃપાનાથ યહિ કૃપા કરાવે, અધમી હિલટ ફેરિ નહિ આવે;
કૃપાનાથ મનકો ડર ભારી, અમિત જન્મ ઇન કીન દુઃખારી. ૬
યાતે નાથ અરજ યહિ દાસા, મન તરફી મો કરે ન ત્રાસા;
જય ગુરુ રાજ લાજ તવ હાથા, દૃષ્ટા દેવ રહે મમ સાથા. ૭
પલ પલ પલક ખોલિ તવ પેખૂં, તો બિન અપર વસ્તુ નહિ દેખૂં;
સર્વ વસ્તુ મય તોય નિહાઈ, સત્ય ભાવ ગહિ કાજ સુધાઈ. ૮
સોહં ભાવ સદા ઉર વાસી, મમ વૃત્તી તવ ચરણ નિવાસી;
તનુ લગિ એક ભાવ ગુરુ રહિયે, અપર વસ્તુ હમકો નહિ ચહિયે. ૯
ધ્રુવ ઉર ભાવ સત્ય યહિ ભાવા, પુલકિ ગાત ભોચન જલ છાવા;
મુનિ સર્વ સમુજિ યહિ મર્મા, પ્રબલ પ્રેમ ઉપજ્યો તર ધર્મા. ૧૦

દોહા

પ્રેમ ત્રિવલ મુનિ મુખ ગિરા, ધન્ય ધન્ય જન ભૂપ;
સત્ય સુદલ આશીષ મમ, નિશ્ચય રહે સ્વરૂપ. ૧
પરમ હંસ આર જણે ભયે પ્રેમ વશપૂર;
ધ્રુવ ધર્મી આશીષ મમ, રહે જ્ઞાન ભરપૂર. ૨

ચોપાઈ

સનકાદિક મુનિ કહે વિચારી, કરિયે રજા ભૂપ તપ ધારી;
 સુધરે સર્વ કાળ નૃપ તેરા, હરિ હર કલમજ ૧ કીન ગિવેરા. ૧
 વાર વાર કરિયે સત સંગા, બન્યો રહે ઉર જ્ઞાન અભંગા;
 કબુલક ઇચ્છા હો મમ ભાધ, કરિ હાં અવશ્ય સમાગમ આધ. ૨
 હમકો ભૂપ અપર કા કાળ, કરત ફિરે નિત સંત સમાળ;
 પૂરણ કૃપા રામ કર ચેહી, મિલે સુજન જન સંત સનેહી. ૩
 ઉત્તમ જિજ્ઞાસુ મુલિ જાને, કરિ સત સંગ અભયસુખ માને;
 મમ ઉપદેશ લખે અધિકારી, શુદ્ધ આતમા રહિત વિકારી. ૪
 મળ વિક્ષપ હોય નહિ તાકે, આપણ એક હોય ઉર જાકે;
 ચૌદહિ લોક વસ્તુ નહિ ભાવે, જીવન મુક્તિ એક ઉર ચલાવે. ૫
 સતગુર શબ્દ પ્રબલ વિશ્વાસી, જગ પ્રપંચ સખ શબ્દ ઉદાસી;
 એસે જીવ જ્ઞાન અધિકારી, કરિ સત સંગ શુદ્ધિ લે સારી. ૬
 ભૂપ પ્રજા ઉત્તમ નરનારી, હરી, કીન તોહિ રહિત વિકારી;
 જિજ્ઞાસુ લક્ષણ કછુ ગાવા, સર્વ લક્ષ તોરે ઉર આવા. ૭
 હરિ હર દર્શ પ્રબલ ફલ પાવા, યાતે હમે અધિક મન ભાવા;
 યાતે સર્વ રહે સુખદાઈ, પ્રણવ મંત્ર ઉર રોટા સદાઈ. ૮
 યાતે ભૂપ રજા મોહિ દીજે, મમ ઉપદેશ હૃદય ધરિ લીજે;
 નૃપ ઉત્તાન પાદ કરજેરી, સમય સમુજિ કહુ વચન બહોરી. ૯
 કૃપાનાથ મુનિ કૃપા કરીજે, ભોજનભવન દાસ કછુ લીજે;
 તુમ સમ કવન સંત યહુ આવે, કરિ ભોજન મમ પાપ નસાવે. ૧૦

દોહા

સુનહુ ભૂપ તવ ભાવ ચહ, અતિ પવિત્ર મમ તાત;
 અન્ન વસ્ત્ર દીજે સકલ, નર તન સમુજ સુજાત. ૧
 અન્ન વસ્ત્ર અવિકારિ સખ, સર્વ વિશ્વ નરનાર;
 વિત અરપત ઉર આપને, કછુ અક, કરો વિચાર. ૨

ચોપાઈ

હય ગજ રથ વિત દાન કરીજે, ભૂમી અર્પિ, અભય ફલ લીજે;
 વિપ્ર બ્રાત ભગિની ગુર દેવા, દેજે દાન સમજિ સત ભેવા. ૧
 ગુર ત્યાગી અન વસ્ત્ર દરીજે, ગુર અહિ વિત અર્પિ સુખ લીજે;
 ગુર આશ્રમ લખિ દીજે દાના, લલહુ મર્મ નૃપ નીતિ નિધાના. ૨

બોધ યુક્તિ ગુરુ જ્ઞાન ગહીજે,	આશ્રમ ચાર ભેદ નહિ કીજે;
ગ્રહ મહિં અમિત ભયે ગુરુ જ્ઞાની,	અમિત ત્યાગમેં ભયે સુજની. ૩
દાન સમે આશ્રમ ગુરુ પેખો,	જ્ઞાન સમય આશ્રમ મત દેખો;
વેદો યુક્ત બોધ લખ લીજે,	આશ્રમ વર્ણુ ભેદ નહિ કીજે. ૪
ડૂબત નીર પકરિ કર તારે,	કુલ આશ્રમ કહા તાહિ નિહારે;
દેહ અધ્યાસ ઉદધિ નિર ધારા,	નિજ સ્વરૂપ સોહિ સહજ કિનારા. ૫
નિજ સ્વરૂપ નિર્ણય સમજાવે,	સો સતગુરુ પદ દાસ કહાવે;
ભેદા ભેદ બુદ્ધિ જિન ટારી,	આતમ તત્વ શુદ્ધિ દી સારી. ૬
સત મિથ્યા નિર્ણય સમજાવે,	જ્યા કરિ ઉલટિ આપ ધર આયો;
એસે સતગુરુ બ્રહ્મ સ્વરૂપા,	આશ્રમ કુલ તજિ તત્વ અનૂપા. ૭
આશ્રમ વર્ણુ ભેદ નહિ કીજે,	આતમ તત્વ બોધ ગતિ લીજે;
ગુરુ જ્ઞાની વસ્તુ ક્યા દીજે,	ગુરુ પદ સ્પર્શિ જ્ઞાન રસ પીજે. ૮
આશ્રમ સમજિ કરો કછુ સેવા,	જ્યા કરિ પ્રસન્ન હોય વિભુ દેવા;
ભિક્ષા અર્થ કહ્યો મમભાષ,	ઉતર ન દીનો રહે લગ્નધ. ૯
સનકાદિક મુનિ મંડલ સારા,	રસિક પદાર્થ ન લેત અહારા;
ભોજન ભોગ નીંદ અરુ નારી,	ભજન ભંગ કરિહે મિલ ચારી. ૧૦

દોહા

રસ સિંચે રસ ઉપજે,	ઇન્દ્રિય પરબલ હોય;	
ભજન ભક્તિ વૈરાગ તપ,	જ્ઞાન ધ્યાન દે ખેાય.	૧
વિપિન વાસિ હમ મુનિ,	ભખે, કંદ મૂલ ફલ સાર;	
નિયમ તજે નહિ દેહ લગ.	નિમિત નિત્ય વ્યવહાર.	૨

ચોપાઈ

પ્રેમ ભાવ ભોજન હમ ભૂખે,	અપર ભોગ વ્યંજન સખ રૂખે;
આતમ તત્વ ભાવ તૃપ્તાઈ,	અપર ભાગ વંચ્છે હમ નાઈ. ૧
રક્ષન પ્રાણુ વિપિન ફલ ખાવે,	રામ ભજન કરિ વખત વિતાવે;
વન ફલ પત્ર પ્રાણુ હમ પેખે,	રામ ભજન કરિ મન સંતોષે. ૨
કરિ સત સંગ કરે ક્ષય કાલા,	આતમ રત દિવ્ય દૃષ્ટિ વિશાલા;
પ્રથમ ધર્મ આચાર નિભાવે,	અપર કર્મ હમ ચિત્ત ન ચલાવે. ૩
નૃપ સંતોષ ધરે ઉર માંહી,	નિત્ય કર્મ હમ ત્યાગત નાંહી;
મુનિ મંડલ રાખત નિત નીતી,	આશ્રમ ધર્મ ધરે ઉર પ્રીતી. ૪

પ્રેમ ભાવ હમ રહે નૃપ રાજી, અપર કર્મ મન હોત દુરાજી;
 વ્યંજન સર્વ ભાવ મહિં આવા, ધન્ય ભૂપ સો આજ ધપાવા. ૫
 પૂરણ પ્રેમ નિરખિ નૃપ તોરા, અતિ સંતોષ ભયો મન મોરા;
 અખ હમ તૃપ્ત ભયે મુનિ સારા, ધ્રુવ ઉત્તમ જન નયન નિહારા. ૬
 પંચ વરસ આતમ અનુરાગી, ધ્રુવ સમ અપર કવન બડભાગી;
 તરણ બાલ કા વૃધ્ધ શરીરા, ધન્ય વાદ તેહિ જ્ઞાન ગૈભીરા. ૭
 આતમ તત્વ લીન અભ્યાસી, જોહિ જન દર્શ સ્પર્શ ફલ કાશી;
 અમિત તીર્થ ફલ જોહિ પદ પૂજા, સત્ય સત્ય નૃપ ભાવ ન દૂજા. ૮
 અખ નૃપ રૂકે ન, મનહિ, રૂકાવા, નિત્ય કરમ કરને ચિત ચલાવા;
 નિત્ય કર્મ અવસર યહિ ભાઈ, હમ નહિ ચૂકે કોડ ઉપાઈ. ૯
 નિત્ય કર્મ સમ કર્મ ન દૂજા, સુજન સંત જ્ઞાની યહ સૂજા;
 નિર્મિત નિત્ય કર્મ પરતાપા, તાપ ત્રયે મન મિટયો સંતાપા. ૧૦

દોહા

સમય સમજિ પૂજા કરી, પય મુનિ પાદ પખાર;
 ભૂપપ પ્રજા હર્ષિત ભયે, મિલે પદારથ ચાર. ૧
 ચરણોદક લીનો સૈય, પ્રગટયો પ્રેમ વિશાલ;
 મુનિ મંડલ ચલ ગગન પથ, લીન ભયો તતકાલ. ૨

ચોપાઈ

દેવ સભા મુનિ સર્વ સિધાવા, પ્રજા ભૂપ મન વિરહ બઢાવા;
 સંત મિલન સમ સુખ નહિ દૂજા, જન વિયોગ સમ દુઃખ નહિ સૂજા. ૧
 મિલે સંત પર બ્રહ્મ મિલાવે, મિષ્ટુરત સંત પ્રાન દુઃખ પાવે;
 પૂરણ કૃપા કરહિ ભગવંતા, જોહિ દિન મિલે સુજન જન સંતા. ૨
 મિલે સંત સખ પાપ નસાવે, જીવન મુક્ત લાભ જિવ પાવે;
 સંત સમાગમકી પ્રભુતાઈ, જીવે બ્રહ્મ સહજ ઈકતાઈ. ૩
 નૃપ વિરહાકુલ રહ્યો ન નેમા, વર્ણુત પ્રગલ બઢ્યો ઉર પ્રેમા;
 ધ્રુવ જનની સત નીતિ સયાની, પ્રેમ વિવશ ઉચરત નહિ યાની. ૪
 ધ્રુવ લધુ બ્રાત પ્રેમિ જન પૂરા, બ્રાત ભાવ હરિ ભક્તિ સખૂરા;
 ધ્રુવ હરિ ભક્ત સમય યહિ ચીના, માત તાત પદ ગિયો પ્રવીના. ૫
 વંદિ તાત બોલ્યો કર જોરી, કૃપાનાથ વિનતી યહિ મોરી;
 જય મહારાજ કાજ કયા કીજે, રત્ન હોય સો શીશ ધરીજે. ૬

નૃપ મુખ બોલે સમય વિચારી, નિત્ય કર્મ કરિયે નર નારી;
 વેદો યુક્ત કરો નિતિ કર્મો, જહિ પ્રકાર બોધે મુનિ ધર્મો. ૭
 વ્યંજન યુક્ત કરો સખ ત્યારી, અર્પણ કરિયે દેવ મુરારી;
 હરિ પ્રસાદ લખિ પ્રેમ બઢાવો, સર્વ પ્રજા ભોજન યહાં પાવો. ૮
 ઉભય પુત્ર જીમે યહાં આઈ, હમ ફિર વિપિન જાય હર્ષાઈ;
 પાય રજ સખહી નર નારી, નિત્ય કર્મ મય પ્રીતિ પ્રસારી. ૯
 યહાં વ્યંજન સખ કીન ત્યારી, સજી નિયમ આયે નર નારી;
 વિધિવત ભોગ કરી હરિ અર્પણ, તન મન ધન સખ કીન સમર્પણ. ૧૦

દોહા

ધ્રુવ ઉત્તમ માતા ઉભય, ભૂપ પ્રજા નર નાર;
 હરિ પ્રસાદ લે હર્ષયુત, કીન નીતિ વ્યવહાર. ૧
 નિયમ નિભાવે નરહરિ, સુધરે કામ તમામ;
 અણુ હોણી હોણી હુવે, જોહિ શિર રક્ષક રામ. ૨

ચોપાઈ

સાચે ભક્ત રામ મન ભાવે, જોહિ જન હરિ નિયમ નિભાવે;
 સાચી ભક્તિ કરહિ નર નારી, મહજહિ પાર કરે અધહારી. ૧
 ઉત્તમ ભ્રાત લધુ જિન દેહી, રામ મંત્ર પ્રિય પર્મ સનેહી;
 ભ્રાતૃ ભાવ ત્યાગ્યો અન નીરા, હરિ પ્રતાપ ઉતર્યો ભવ તીરા. ૨
 સર્વ ત્યાગ ધ્રુવ ધ્યાન લગાયો, હરિહર હર્ષિ હૃદય લપટાયો;
 ભૂપ પ્રજા કીનો પ્રણુ ભારી, દર્શન આય દીન ત્રિપુરારી. ૩
 ધ્રુવ જનની અતિ પરમ સુજ્ઞાની, સુધરી સર્વ વાત મન માની;
 અર્ધ દગ્ધ ઉત્તમકી માતા, જ્ઞાન હીન જિન મન સકુચાતા. ૪
 મન તન વચન કર્મ કરે કૈસા, નરહરિ નાથ દેત ફલ જૈસા;
 નિજ કૃત સુફલ ફલે મમ ભાઈ, વિાધ નિષેધ કરિયે હર્ષાઈ. ૫
 નૃપ ઉત્તાન પાદ કહે જાતી, સમજિ સમય બોલે નૃપ જ્ઞાતી;
 અખ હમ રજ લેહુ મમ ભાઈ, સુખ મય રાજ કરહુ હર્ષાઈ. ૬
 પુત્ર પ્રજા નહિ હોહુ ઉદાસા, નિકટ ઘાટ ગંગા તટ વાસા;
 આજ્ઞા કીન શંભુ હર્ષાઈ, દર્શ સ્પર્શ કરતે રહેા ભાઈ. ૭
 કર્તા કર્મ ગતી જિન લાથા, જોહિ વશ રહ સખ જીવ અનાથા;
 શિવ આજ્ઞા ડો મેદન હારા, તકે કરે કોહિ પરમ ગમારા. ૮

હસ્તામલક વિશ્વ કરે ધારા, જો કહ્યું જને સો ઇનહિ અધારા;
હરિહર રજ શીશ જન ધરહી, ગોપદ સમ ભવ સાગર તરહી. ૯
વિધિ નિષેધ દય હૃદય વિચારી, વિધિવત કર્મ કરે નરનારી;
હરિહર અજ આજ્ઞા યહિ ભાઈ, વિધિવત કર્મ કરો હર્ષાઈ. ૧૦

દોહડા

પ્રજ્ઞ પુત્ર ઉપદેશ દે, વિચરે ભૂપ પ્રવીન;
સમય કર્મ નય^૧ નિપુણ નૃપ, સફલજન્મ કરે લીન. ૧
પ્રજ્ઞ સકલ આત્મજ ઉભય, કરુણા વિવશ અપાર;
વિમલ પ્રેમ પદ પ્રાણુ ગિન, લગે ભૂપકી લાર. ૨

ચોપાઈ

ઉભય નારી નર આશ વિસારી, પદ ગિન પ્રાણુ ચલે અહ્યચારી;
સર્વ ભોગ ત્યાગી તન આશા, સુર સરિ નિકટ કીન નિજ વાસા. ૧
તર પદ્મવ ફલ અપારા, હરિ ઇચ્છા નૃપ પ્રથમ સંવારા;
શિવ આજ્ઞા નૃપ કીન નિવાસા, સુખમય સરસ કુરે નહિ ત્રાસા. ૨
કુશ આસન ગૈડે નૃપ દાના, વિધિવત સર્વ પ્રજ્ઞ સનમાના;
અતિશય નેહ કરો મત ભાઈ, અધિક કર્મ સખકે દુઃખદાઈ. ૩
સર્વ પ્રકાર મોહ દુઃખ રૂપા, પ્રજ્ઞ પુત્ર યહિ બોધ અનૂપા,
અખ તુમ જાઈ ભજો ભગવંતા, કરતે રહો સમાગમ સંતા. ૪
પ્રથમ ભાવ હમતે તજ દીજે, લખિ હરિ દાસદરશ ભલ કીજે;
પિતા પુત્ર રૈયત અર રાજન, હમતે તજો સખંધ અકાજન. ૫
પિતા પુત્ર નાતો પર હરિયં, સમજ સાધુ સંવા ભલ કરિયં;
નૃપ નારી રૂ પ્રજ્ઞ પરિવારા, જે સખ ગ્રહી ધર્મ વ્યવહારા. ૬
વાનપ્રસ્થ, આશ્રમ યહાં છાજે, ગૃહસ્થ કર્મ કરત હમ લાજે;
મુખતે સાધૂ શબ્દ ઉચારો, અપર ભાવ મનકે સખ ડારો. ૭
નીતી યુક્ત પ્રશ્ન ભલ કીજે, રામ કૃપા ઉત્તર કહ્યું લીજે;
ધ્રુવ હરિ ભક્ત સમય જળ ચીના, માત તાત પદ ગિરો પ્રવીના. ૮
પુલકિ ગાત લોચન ભરિ વારી, પ્રેમ વિવશ તુખ ગિરા ઉચારી;
જય મમ તાત પુત્ર હિતકારા, સખ પ્રકાર મમ પાત સુધારી. ૯
પરણુ ભયે સર્વ કરિ કાજન, વિશ્વનાથ રાખી તવ લાજન;
કૃપાનાથ યહિ વિનય હમારી, રાજ પ્રપંચ કર્મ અતિ ભારી. ૧૦

દોહા

રાજ કર્મ સમજે નહી, કેવળ હરિ વિશ્વાસ;
 પ્રજા ન્યાય કિમ કરિ શકુ, યાતે ચિત ઉદાસ. ૧
 પ્રજા ન્યાય, નૃપ, ના, કરે, હોય પ્રજાદો ત્રાસ;
 દુરાશીશ નૃપકો લગે, હોય નર્કમે વાસ. ૨

ચોપાઈ

કૃપાનાથ કહ્યુ મો સમજાવે, જ્યા કરિ ન્યાય યુક્તિ ઉર આવે;
 બને રહે નિર્દોષ સદાઇ, કૃપાનાથ કહિયે સમુજાઇ. ૧
 જીવન મુક્ત લાભ નહિ જાવે, રામ ભક્તિમે બ્રાંત ન આવે;
 ઉભય લોક ગિગડે નહિ દેવા, ચેહિ પ્રકાર દીજે કહ્યુ ભેવા. ૨
 જય મમ તાત પુત્ર હિતકારી, સત્ય વિનય નહિ તર્ક લગારી;
 સેવા લાભ કહો સમજાઇ, જે હિત દર્શ લાભ લે આઇ. ૩
 મો મન પ્રબલ ભયો અભિલાષી, સત્ય કહું હરિહર મમ સાખી;
 પૂરણ દયા દાસ પર લાઇય, ઉત્તમ કો ગાદી ઐદાઇય. ૪
 તપ પદ સેવ દાસકો દીજે, કૃપાનાથ યહ કૃપા કરીજે;
 પર્મ ખુશાલ રહે તવ દાસા, માત તાત પદ પાઈ નિવાસા. ૫
 અહો નિશિ રામભક્તિ ચિત આવે, અપર વાત ચિત નાય સુહાવે;
 રજા યુક્ત હાજર તવ બાજા, આજા હોય કરહિ તતકાલા. ૬
 જહૈં તહૈં ઐહિ કરિહુ ક્ષય કાલા, ઉર અંદર ભજહિ ગોપાલા;
 કર્મ પ્રધાન ગતી જહિ ભારી, જેહિ પ્રકાર યહિ રચી મુરારી. ૭
 જ્ઞાન ભક્તિ સત સંગતિ દીજે, પૂરણ કૃપા રામ યહિ કીજે;
 હર્ષ શોક સુખ દુઃખ નહિ જાને, કરિ સત સંગ અભય સુખ માને. ૮
 વિનય કરંત ગિરહ ભઇ ભારી, તાત ચરણ વંદે કેઈ વારી;
 સમય સમુજિ જનશિર કર દીના, સુનહુ વચન મમ પુત્ર પ્રવીના. ૯
 નીતી નિપુણ બુદ્ધિ અલ દાના, હરિહર કૃપા પર્મ મેં જાના;
 હરિહર રાજ નીતિ સમુજાઇ, સત્ય સત્ય ઉર રખો સદાઇ. ૧૦

દોહા

દંડ વિદંડ ન કીજિયે, પ્રજા પુત્રવત જાન;
 ઉચ નીચ ઉર ભાવ તજ, કરિયે ન્યાય સમાન. ૧

પ્રજ્ઞ નારિ સો પુત્રિવત, ચોર યુગલ ગહિ માર;
ધર્મ સનાતન શિર ધરો, બોલિય વચન વિચાર.

૨

ચોપાધ

કૂપ તડાગ ઐંધાવડુ વાપી, કન્યા દાન સુપુણ્ય અમાપી;
સુરભી^૧ વિપ્ર વૃદ્ધ જન પૂજા, રામ રૂપ લખિ ભાવ ન દૂજા. ૧
હવન દાન તીરથ વિધિ કીજે, સ્વધર્મ બોધ પ્રજ્ઞ સન દીજે;
કોવિદ શબ્દ કથા ચિત્ત ધરિજે, મૂરખ ભૂપ મંત્રિ નહિ કરિજે. ૨
જ્ઞાન વૃદ્ધ શિક્ષા નિત લેજે, મૂરખ મિત્ર તુરત તજિ દેજે;
પાપી પુરૂષ ભૂખ દિગ આવે, સમય સમુજિ કહુ પાપ લગાવે. ૩
કુકરમ કર્મ કરાવે રાજા, અવશ્ય પ્રજ્ઞમે^૨ હોય અકાજા;
નયન હીન કોહિ કૂપ ગિરાવે, શઠ મંત્રિ નૃપ અધમ બનાવે. ૪
કુકરમ કર્મ અનીતી ગિનકા, પાપી ભૂપ ચાર હો નાકઈ;
અપર નારિ અપસું કરિ લેખે, પ્રજ્ઞ ત્રાસ ઉરમે^૩ નહિ પેખે. ૫
મૂરખ મિત્ર કીન યહિ કાજા, ભૂજા પ્રજ્ઞ દૂય કીન અકાજા;
યાતે મૂર્ખ મિત્ર નહિ કીજે, સમુજિ મર્મ નૃપતી તજિ દીજે. ૬
પ્રણવ મંત્ર નૃપતી ચિત દીજે, જ્યાં કરિ ચાર પદારથ લીજે;
અપની પ્રજ્ઞ સર્વ ઇક વારી, તાત પુત્ર વત લેહુ નિહારી. ૭
ઇનમે^૪ ભૂપ લાભ હુવ ભારી, મુખ દુઃખ ન્યાય નિશ્ચે હોય સારી;
ભૂપ મંત્રિ કોહિ કપટ ચલાવે, પ્રજ્ઞ ભૂખ મુખ સખ દુઃખ ગાવે. ૮
સમુજિ મર્મ મંત્રિ સસજાવે, પ્રજ્ઞ ત્રાસ નૃપ દૂર હઠાવે;
દે આશીષ સર્વ નર નારી, સુજસ હોય નૃપકા છિતિ^૫ સારી. ૯
ગેહિ સત ગાય હૃદય ધરૂ ભાઇ, ઉભય બોકમે^૬ લેહુ બલાઇ;
આખિરમે^૭ કરિ પ્રણુ પયાના, રાવ રૂંક એક ગતિ જાના. ૧૦

દોહડા

કર્મ યથારથ કીજિયે, સુયશ લેહુ સંસાર;
ધામ ધરા મુખ સાહયથી, આખિર ચલે વિસાર. ૧
ધન્ય જિવન જન જગતમે^૮, ધર્મ નીતિ સત હેત;
ધર્મ હીન નર નારિકો, જીવત જાનહુ પ્રેત. ૨

ચોપાઈ

યાતે પુત્ર કાજ યહિ કીજે, આખિર તક નહિ ધર્મ તજીજે;
 અવર શીખ કયા કહ સમજાઈ, હરિહર કૃપા શુધ્ધિ તેં પાઈ. ૧
 ઉમાનાથ હરિ અજ અનુકલા, જગ પ્રપંચ સુત હોય ન સૂલા;
 જહાં હરિ હર સુર પદ ધારા, અધર્મ કૃત્ય વિલય હો સારા. ૨
 રામ ભક્ત ઉર રામ નિવાસા, હરિ માયા તહાં કરે ન ત્રાસા:
 નિજ સુત સર્માજ કરે પ્રતિપાલા, સુખ મય રહો ભક્ત મમ યાલા. ૩
 તુમ સમ ભક્ત પુત્ર પિતુ માતા, કૃપા કરહિ જગ તાત વિધાતા;
 ધન્ય પુત્ર કહા કરે વડાઈ, ઉભય લોક તવ સુયશ સદાઈ. ૪
 નર તન દર્શ હરી હર પાવા, કર ગ્રહી કૃપાનાથ અપનાવા;
 મુનિ તીરથ સુરપતિ સુર આવા, જીનન મુક્ત લાભ હમ પાવા. ૫
 ગુરુ નારદ કહા કરે વડાઈ, જન્મ મરણુ જિવ ત્રાસ મિતાઈ;
 સત મિથ્યા દ્વય કર્મ લખાવા, આતમ તત્વ અમર ધન પાવા. ૬
 નિત્ય પ્રાપ્ત મમ રૂપ સદાઈ, ગુરુ પ્રતાપ એસી ગમ પાઈ;
 જાઈ તાઈ જૈદિ ધરે વો ધ્યાના, ગુરુ પ્રતાપ મમ ડગે ન જાના. ૭
 આશ્રમ વર્ણુ ભેદ નહિ જાને, સર્વ વ્યાપિ મમ રૂપ પિછાને;
 વિપિન વસ્તિ સુત હમે ન કામા, વિશ્વ નહી, કેવળ મમ ધામા. ૮
 અસ્તિ ભાતિ પ્રિય રૂપ દિખાવે, ગુરુ પ્રતાપ બ્રાંતી નહિ આવે;
 માયા બ્રહ્મ કલ્પના સારી, મમ રૂપ નિત રહિત વિકારી. ૯
 એક હોય કહિયે કિમ જાની, સમજિ મર્મ સુપ ચાપ સુજની;
 હરિ હર કૃપા મર્મ યહિ સુજે, પૂરણુ પ્રેમ ગુરુ પદ પૂજે. ૧૦

દોહા

હરિ ગુરુ કૃપા પ્રતાપતે, કર્મ રહે નહિ લેશ;
 શબ્દ પરે અગ્ન કહા કહે, લખ્યો આતમા શેષ. ૧
 કરે કર્મ કહ્યુ જો ક્રિયા, સો સગહી ઉપકાર;
 બહે પુરુષકે કર્મકો, સ્વીકૃત કરે^૧ સંસાર. ૨

ચોપાઈ

યાતે પુત્ર સમજ યહિ નીતી, રાજ કર્મ કરિયે કરિ પ્રીતી;
 રાજ મંત્રિ મમ વૃદ્ધ સયાના, રાજ કર્મ વિધિવત ઇન જાના. ૧
 વિધિવત સર્વ કીન ઇન કાજા, પ્રજા સુખી સગ ધર્મ સમાજા;
 મમ સમ ઇન પદ સેવ કરીજે, રાજ કાજ ઇનકો સગ દીજે. ૨

૧. સ્વીકારવું

વયો વૃદ્ધ લખિ ભેદ ન કીજે, વૃદ્ધો સેવ ભૂપ યશ લીજે;
 વૃદ્ધ દિવાન ફોજ તરણાર્ધ, પ્રજા ભૂપ દોનુ સુખ પાછ. ૩
 યાતે પુત્ર કામ ધન દીજે, તુમ હરિ ભક્તિ પિયુષ રસ પીજે;
 સુનિ નૃપ વચન મંત્રિ ઉર પ્રેમા, ગિર્યો ભૂપ પદ રહ્યો ન નેમા. ૪
 ગદ ગદ કંઠ રહત કર જોરી, કૃપાનાથ સુનિયે ચેહિ મોરી;
 તૃતિયા આશ્રમ મમ ચલિ આવા, કૃપાનાથ કહા કાજ ભલાવા. ૫
 વૃદ્ધ શરીર કાજ કહા કીજે, નિતિ કાઠ દીન દાસ ચરણાંમે લીજે;
 વૃદ્ધ, શરીર, કર્મ ચેહિ કરિહુ, કો પ્રકાર ભવ સાગર તરિહુ. ૬
 કૃપાનાથ કીના વન વાસા, ચરણ સેવ રાખહુ ચહિ દાસા;
 કૃપાનાથ બુદ્ધિ બલ થોરા, મમ નિશ્ચય સો કહે નિચોરા. ૭
 સમય સમુજિ બોલા નૃપ દાના, રે અમાત્યરે મમ સાધુ સુજના;
 હરિહર અજ જોહિ દર્શન કીના, જીવન મુક્ત લાભ જિવ લીના. ૮
 તુમરે સહિત પ્રજા નરનારી, મોક્ષ સમીપ દીન અધહારી;
 યામે' શંક જરા નહિં ભાઈ, નિજ ઘર રામ જયો સુખદાઈ. ૯
 સમુજિ મર્મ મન રહો ખુશાલા, સખ ઘટ વ્યાપી રહ્યો ગોપાલા;
 અપર વાત સુનિયે ચિત લાઈ, અવર કરો મન પ્રેમ બડાઈ. ૧૦

દોહા

કુલ ઉત્તમ કન્યા સુશિલ, ધ્રુવ સન લગ્ન કરાય;
 શુભ અવસર આજ્ઞા મુની, ભૂસુર ભુવન બુલાય. ૧
 રાજ રાણિ બિન રાજ પદ, દિપે ન નીતિ વ્યવહાર;
 યાતે અવસર સમુજિકે, કિયે વ્યાવ તૈયાર. ૨

ચોપાઈ

અખ અપને ઘર જાવહુ ભાઈ, નિજ નિજ કર્મ રહો કુશલાઈ;
 હમકો સેવ કહુ નહિ ચલિયે, વિપિન ફૂલ ફૂલ ભોજન લલિયે. ૧
 સમય પાય પય પાન કરાવે, હરિ ઈચ્છા કોઉ લે યહાં આવે;
 અન્ન વસ્ત્ર અખ હમે ન આવે, ધારિ તિતિક્ષા નિયમ નિભાવે. ૨
 ભોજ પત્ર વહકલ મન નીતી, વાન પ્રસ્થ આશ્રમ ચહિ રીતી;
 નિત્ય કર્મ અવસર ચહિ ભાઈ, તુમ નિજ ભવન ચહો સુખદાઈ. ૩

સમય કર્મ અપનો મન દીને, શિવરણુ વિના વૃથા દમ છીને;
 ચુપ મુખ ચલો શબ્દ મત સારો, બોલન ચહે ન ચિત્ત હમારો. ૪
 સમય સમજિ નૃપતી, શિરનાથ, ચલે ભવન વૈરાગ બદાર્થ;
 નીતી વિવશ ચલે ધર સારે, પલટિ સર્વ નૃપ વદન નિહારે. ૫
 ઉભય પુત્ર જનની નિજ પેખી, ઉરમેં ઉપજત પ્રેમ વિશેખી;
 સુમતી ભૂપ વૃત્તિ ઇક ધારા, ચલે સર્વ નહિ નયન ઉધારા. ૬
 આતમ તત્વ અખંડ અનુરાગી, જગ પ્રપંચ આશા જિન ત્યાગી;
 ઘટ ઘટ પ્રગટ રૂપ નિજ પેખે, યોગ વિયોગ બ્રાંતિ નહિ દેખે. ૭
 સુરથી પુત્ર વિયોગ નિહારી, વિરહાકુલ ભધ વિપુલ દુઃખારી;
 હરિહર પ્રગટ દર્શ જિન પાવા, યદ્યપિ નહિ અજ્ઞાન નસાવા. ૮
 રામ કૃપા બિન મોહ ન નાશા, કોટિ જન્મ જિવ ફિરહિ ઉદાસા;
 જગ તગ જીવ કરત સતસંગા, રામ ભક્તિ રસ પીવ અભંગા. ૯
 જગ ચે કામ ક્રોધ હુવ નાશા, સર્વ વિષય રસ વૃત્તિ ઉદાસા;
 રામ ભક્તિ સત સંગ ન હોઈ, તો જગ સિંધુ તરે કયા કોઈ. ૧૦

ઢાહા

સમય સમજિ ચુપ મુખ રહી, કહિ ન શકી કછુ બેન;
 સુત વિયોગ વ્યાકુલ ભધ, શ્રવત નીર દ્વય નેન. ૧
 મંત્રી સુત સમજાયકે, કહે વચન કછુ સાર;
 ભૂપ રજા શિર ધારકે, આયે નગાર મઝાર. ૨

ચોપાઇ

સમય સમજિ મંત્રી વિધિ સારી, ભૂપ સભા સગ કીન તયારી;
 ધ્રુવ હરિ ભક્ત ભૂપ સિંહાસન, લઘુ બ્રાતા દીનો શુભ આસન. ૧
 અપર અમીર આય પદ લાગા, ધ્રુવ સતકારે સર્વ સુભાગા;
 બેઠે આસત જોહિ અધિકારા, ભૂસુર આશિરવાદ ઉચારા. ૨
 જય હો ભૂપ ભક્ત હિતકારી, ધર્મ પ્રજા નિત બદો તુમારી;
 તુમસે ભૂપ ભૂમિ અવતારા, ઉભય લોક મમ કાજ સુધારા. ૩
 હરિ હર પ્રગટ દર્શ હમ પાવા, અમિત જન્મ મમ પાપ નસાવા;
 આર વરણુ સર્વ નર નારી, ભયે કૃત્ય હરિ રૂપ નિહારી. ૪
 ઇનતે ઇતર લાભ કો સ્વામી, પ્રગટ દર્શ શીવ નાથ નમામી;
 પરમ હંસ મુનિ દર્શન પાવા, ગુપ્ત જ્ઞાન સો પ્રગટ સુનાવા. ૫
 ગુર નારદ કહા કરે બડાઈ, અમિત યુક્તિ મન તર્ક મિટાઈ;
 આશ્રમ ચાર મર્મ સમુજવા, સુનિ નરેશ શાંતી સુખ પાવા. ૬

યે ઉપકાર સર્વ પ્રભુ તોરા, આશિરવાદ સત્ય હો મોરા;
 સર્વ પ્રકાર શાંતિ સુખ પાવે, વાર વાર હરિ દર્શ દિખાવે. ૭
 શિવ સર્વજ્ઞ મોક્ષ કર દાતા, સો તવ શીશ છત્ર સમ તાતા;
 સર્વ કાલ અનુકૂલ સદાઈ, કોઉ વિપરીત ન વૃત્તિ કદાઈ. ૮
 સર્વ સમય શાંતી સગ્ય દેશા, કરિ ન શકે કોઉ તુમહિ કબેશા:
 જો કોઉ વેર કરહિ તવ લાગી, પાય દંડ તન તજહિ અભાગી. ૯
 ભાવી વિવશ બનહિ કહ્યુ કાળ, વિશ્વનાથ રાખહિ હરિ લાગ્ન;
 પ્રલય કાલ અગ્ની જન ક્રોધા, હરિહર અજ મનુ કરહિ પ્રબોધા. ૧૦

દોહા

વિપ્ર વચન મિથ્યા નહી, સુકૃત કૃત્તો આશીશ;
 રામ ભક્તિ રસ ચિત રહે, સર્વ સુધારો ઇશ. ૧
 પારસડો દે પિત કહા, સુરતર કો કયા દાન;
 હરિહર જન આશીપ કયા, સગ્ય પર કૃપા નિધાન. ૨

ચોપાઈ

વિપ્રપાદ વંદે ધ્રુવ જ્ઞાની, જય હો ભૂપ કહે દ્વિજ જ્ઞાની;
 સમય સમજિ નૃપતિ કર જોરી, વિનય કરત આરત નહિ થોરી. ૧
 જય દ્વિજરાજ સર્વ શિરતાજ, તવ પ્રતાપ સુધરે મમ કાળ;
 વિપ્ર વરણુ સગ્યતે અધિકાઈ, હરિહર યશ ગાવત હર્ષાઈ. ૨
 પરમ પવિત્ર પરમ સુખદાઈ, ધર્મ ધુરંધર નીતિ સદાઈ;
 સદાચાર નીતી નહિ ત્યાગે, વૈદિક ધર્મ વૃત્તિ જિન લાગે. ૩
 નિત્ય કર્મ પર પ્રીતિ સદાઈ, ભૂલહિ ઇતર ભાવ નહિ ભાઈ;
 હવન યજ્ઞ કરિ અપર કરાવે, જ્યા કરિ સર્વ પ્રજા સુખ પાવે. ૪
 દિક્ષા દાન દેત હર્ષાઈ, સમજિ જીવ ભક્તી પદ પાઈ;
 આશ્રમ ચાર વિપ્ર કુલ સાધે, આખિર તક શિવ મંત્ર અરાધે. ૫
 યોગ યુક્તિ વિધિવત સગ્ય જાને, બ્રહ્મ રંધ્ર આતમ સુખ માને;
 બ્રહ્મ લીન બ્રાહ્મણુ સો પૂરા, જન્મ મરણુ જરે અંકૂરા. ૬
 ઉત્તમ કર્મ વિપ્ર કુલ માંડી, કૃપાનાથ ઝાલી મમ બાંડી;
 દેવ રૂપી નારદ મુહિ બોધા, જ્યા કરિ ધર્મ સનાતન શોધા. ૭
 વૃત્તિ ડગી ન સુર સૈંતાપા, સત્ય સત્ય સતગુરુ પરતાપા;
 બ્રહ્મરંધ્ર પાયો મેં સ્થાના, સતગુરુ કૃપા મર્મ મેં જાના. ૮

મધુવન હર્ષિ હરી પદ ધારા, જે સખ પ્રગટ ગુર ઉપકારા;
સર્વ દેવ દર્શન મમ દીના, હર્ષિ શંભુ ગોદામે લીના. ૯
શૈલ સુતા કરિ કૃપા સયાની, કાયા પુષ્ટ કીન સુત સુખની;
સંગ આય કારજ સખ સારા, સર્વ દર્શ દે જીવ ઉગારા. ૧૦

દોહા

હંચ નીચ નહિ હરિ ગિને, દર્શ દીન લખિ દાસ;
જીવન મુક્તી લાભ સખ, દીનો બિનહિ પ્રયાસ. ૧
વિધિવત, સખ, સંતોષ, કર, લીન ભયે નિજ ધામ;
અભય કીન આતમ, દશા, યહિ ગુર કૃપા તમામ. ૨

ચાપાઈ

વિપ્ર વર્ણ કહા કહે જગાઈ,	જિનતે સર્વ સિદ્ધિ મેં પાઈ;
વિપ્ર વર્ણ હરિ રૂપ સદાઈ,	ગુપ્ત મર્મ જ્ઞાની ગમ પાઈ. ૧
રમા રામ સમ દિજ નરનારી,	ઇન પદ સેવિ સુફલ ફલ ચારી;
આપ સમેત કુટુંબ ચહ નાસા,	તો કહે વિપ્ર વંશ કો ત્રાસા. ૨
વેગહિ નાશ હોય સુખ સારા,	સત્ય સત્ય મમ મન ઈતિઆરા;
જો કલ્યાન ચહે કોઈ અપના,	સેવહુ દિજ પદ ત્યાગિ કલપના. ૩
વિશ્વ વિરાટ વિપ્ર તન જનો,	દૂસર ભાવ હૃદય મત આનો;
શુદ્ધ ભાવ સગાહી નર નારી,	અવસ્ય તરે તન ત્યાગ વિકારી. ૪
દિજ પુત્રી કરિ ધર્મ વિલાવે,	સો જિવ સુલભ વિજય પુર પાવે;
અપર પુન્ય અતિ સહિત વિવેકા,	ધર્મ પુત્રિ સમ પુણ્ય ન એકા. ૫
અભય દાન ઉચરત મુનિ સારા,	વિદિત વેદ નિશ્ચય ઈતિઆરા;
વિપ્ર વરણ મહિમા ગાવે,	સમુજિ મર્મ ઉર પ્રેમ જઠાવે. ૬
હર બ્રહ્મા પર પૌત્ર કહાવે,	યાતે અધિક વંશ યહિ ભાવે;
એસો કો જગમેં અધ પ્રાની,	અપન વંશ વંદે ન વખાની. ૭
સર્વ સૃષ્ટિ કરતા અજ તાતા,	સર્વ શ્રેષ્ઠ દિજ કિય મન ભાતા;
બ્રહ્મ પુત્ર બ્રાહ્મણુ કરિ જના,	યાતે દિજકુલ વેદ વખાના. ૮
અજ દિજ જાત પ્રથમ યહિસ્થાપી,	કર્મ ભેદ ફિર કીન અમાપી;
ચાક વરણુ કર્મ કરિ ભાખા,	જ્યું જટ દાસ વધારે શાખા. ૯
કર્મ ભેદ કરિ વિશ્વ કહાવે,	ગુપ્ત મર્મ જ્ઞાની જન પાવે;
બ્રહ્મ કર્મ ચાવહિ કોઈ જાતી,	અવસ્ય મિલે તન ત્યાગિ સજાતી. ૧૦

દોહા

કહા વરણું કુલ વિપ્રકી, મહિમા અગમ અપાર;
લખિ સજ્જત લેહ શરણુ, તરજિ કરેહુ ભવ પાર. ૧
લખિ લઘુ બાલક ચરણુ રજ, ચિતવત રહુ રૂપિરાજ;
યા અવસર આજ્ઞા કહા, રજ યુક્ત સગ કાજ. ૨

ચોપાઈ

વિપ્ર વરણુ મહિમા નૃપ ગાવા, ધર્મ સમાજ સર્વ હર્ષાવા;
જય જય ધુનિ ચહુ ઓર સુહાર્ધ, પુણ્ય વૃષ્ટિ નભ મારગ છાર્ધ. ૧
દિજ કુલ સર્વ જ્ઞાનિ નૃપ જના, અક્ષત વૃષ્ટિ ભૂપ સનમાના;
ખંદી જન ગિરદાવલી ગાવત, સરસ સુયશ નૃપ વંશ સુનાવત. ૨
અજતે મનુ મનુતે તવ તાતા, નૃપ ઉત્તાન પાદ વિખ્યાતા;
જેહિ ધ્રુવ પુત્ર પ્રબલ બડ ભાગી, જન્મત રામ મંત્ર લય લાગી. ૩
ધન્ય ભાગ્ય તુમ સમ યજમાના, જીવનમુક્ત દીન શુભ દાના;
હરિહર દરશ પરમ ગતિ પાઠ, અપર દાન ઈચ્છા અગ નાંધ. ૪
જડ વસ્તુ હમ ચહે ન દાના, નિજ સ્વરૂપ પાયો નિર્માના;
કૃપાનિધાન કૃપા ચેહિ કાજે, રામ ભક્તિ સત સંગતિ દીજે, ૫
કરિ સતસંગ ઇવેક ન ભૂલે, નામ નીર સાગર મહિં જૂલે;
રામ મંત્ર અજપા ઘટ સાધે, પ્રેમ વિવશ આતમ આરાધે. ૬
તનુ લાગ રામ મંત્ર રસ પીવે, જયા કરિ જગત યથારથ જીવે;
મનવો મસ્ત રહે નિત મેરો, ચિતવે નાંચ વિપય રસ ચેરો. ૭
અમિત વાર ભૂલો અથ આશા, જન્મ મરણુ ભૂક્તી યમ ત્રાસા;
તુમ સમ ભૂપ ભાગ બડ પાવા, જન્મ મરણુ દ્વય રોગ મિટાવા. ૮
અમિત વાર જાચ્યો જગ સ્વામી, અગ કે ત્રહ્યો નાથ, નમામી;
આતમ તત્વ જ્ઞાન ધન દીનો, સંશય શોક સર્વ હર લીનો, ૯
અપર વસ્તુ અગ કહૂ ન ચહિયે, નરહરિ નાથ હાથ ગહિ લહિયં;
અવગુણુ અમિત માફ કરિ મેરા, અગ નહિ તજો ચરણુ રજ ચેરો. ૧૦

દોહા

ખંધી જન વંદી હરી, કરી અરજ કરજોર;
અપર વસ્તુ ચિત ના ચહે, દેહુ ન જન્મ બહોર. ૧
સમય સમજિ નૃપકી, સલા, મંત્રી સન આચાર;
ખોલિ ખજાના, દાન શુભ, દીનો જહિ અધિકાર. ૨

ચોપાઈ

હય ગજ હીર હેમ રથ દાના, વિધિ સમેત સજ્જો સનમાના;
 પરિષ્કાર^૧ મલિન પહિનાવા, ભૂપણ અધિક અધિક બક્ષાવા. ૧
 વિધિ સંયુક્ત સજ્જિ સંતોષા, અમૃત નીર વેલ જિમ પોષા;
 પ્રેમ વિવશ નૃપ ગિરા સુનાઈ, તુમ કરિકે મમ રાજ બડાઈ. ૨
 મમ ભુજ બલ બ્રાતા તુમ મોરે, મેં યહાં રાજ કરે બલ તોરે;
 મેં પક્ષી તુમ પરાં હમારી, નભ વિચરે હમ કૃપા તુમારી. ૩
 નિષ્કંટક હમ રાજ કરાવે, સો અબ કૃપા આપ સન ચલાવે;
 ભુજ બલ બીન કરિય કે કાળ, રંકતે રંક ઉચ બડ રાજ. ૪
 આપ અમીર પ્રજા રૂપવારી, યાતે રક્ષા ચહે તુમહારી;
 રાજ કાજ અર સાજ ખજનો, હમ સહિત અપનો કરિ માનો. ૫
 કપટ ભાવ કછુ વચન સુનાઉં, સાક્ષી રામ ધોર ગાત પાઉં;
 મંડલેશર બડ બ્રાત હમારે, ઉભય બ્રાત હમ શરણુ તુમારે. ૬
 નૃપ ઉત્તાન પાદ વન વાસા, કેવળ હમે આપ વિશ્વાસા;
 વૃધ્ધ મંત્રિ શરણાંગત તોરી, વાર વાર વિનતી ચહિ મોરી. ૭
 પ્રજા ન્યાય મેં ભેદ ન આવે, ધર્મ નીતિ યુત ન્યાય ચુકાવે;
 અધરમ ધર્મ ન્યાય તુમ જાનો, નિમિત માત્ર નૃપતી મમ માનો. ૮
 ભૂપ વચન બોલે હરપાઈ, ગુપ્ત કાજ ખૂજો યહાં આઈ;
 દર્શન કાજ મિલહુ સંગ મોરે, કરિયે પ્રશ્ન શંકા હો તોરે. ૯
 સંશય સર્વ હરહિ નૃપ નાથા, સર્વ કાજ કીજો નિજ હાથા;
 અલ્પ બુધ્ધિ કછુ વિનય સુનાઈ, સંશય હોય કહો મમ ભાઈ. ૧૦

દોહા

નરમેં હરિ સમ નૃપતિ ધ્રુવ, વચન વિવેક ઉચાર;
 શબ્દ મર્મ લખિ નૃપ સભા, શ્રવત નયન જલધાર. ૧
 જય જય ધ્વનિ ઉચરત, ભયે, ગદ ગદ કંઠ અપાર;
 ધન્ય વાદ દે સર્વ મુખ, પુષ્પ પ્રચાર પ્રચાર. ૨

ચોપાઈ

મંડલેશર મંત્રી કરજોરી, વિનય કરત આરત નહિ થોરી;
 તુમ સમ અપર કવન તપ ધારી, સજ પ્રકાર હમ ભયે સુખારી. ૧

સર્વ પ્રજા હમ પર્મ ખુશાલા, સંગિત પાપ હરે તતકાલા; જન્મ મરણ મેટી જન્મ ત્રાસા, યમપુર જન રહિ નહિ આશા. ૨
 કામ ક્રોધ મત્સર મલ નાશા, જડ અહંકાર ગયો અધ્યાસા; હરિહર હરિજન એક સદાઈ, હર પ્રતાપ શુધ્ધી હમ પાઈ. ૩
 હરિ હર અજ ઈદ્રાદિક સારે, હરપિ રહત હરિ જન રૂખવારે; તવ પદ રજ સમ હમ ભવહારી, કો પ્રકાર તવ કરે રૂખારી. ૪
 સુલભ સ્વાય રક્ષક હર તોરે, સુર સુરપતિ હાજર કરજોરે; કીટ પતંગ અલ્પ મતિ મોરી, કરિ ન શકે સેવા કષ્ટુ તોરી. ૫
 સર્વ સિધ્ધ સુરતરૂ સુર ગાઈ, સનમુખ હાજર રહત સદાઈ; બ્રહ્મ વિસલા વિશ્વ શિવ સ્વામી, જિનકે દાસ કરે કો ખામી. ૬
 જડ ચેતન જિવ જિનહિ અધારા, જોહિ હર હરપત કાલ ગિયારા; વિશ્વ વ્યાપિણી ગિરજા માતા, અભય કીન કર શિર ધરિ તાતા. ૭
 અલ્પ જીવ હમ સર્વ અનાથા, હરી ત્રાસ મોહિ કીન સનાથા; હમ તવ દાસ વચન કહ ભારી, કૃપાનાથ હમ શરણુ તુમારી. ૮
 કૃપા નિધાન કૃપા એહિ કીજે, આખિર તક નહિ દાસ તજીજે; અમિત જન્મ મમ જીવ દુઃખારી, તવ પદ પરસિ ભયો સુખ ભારી. ૯
 વાર વાર વિનતી પદ તોરે, દાસ ભાવમેં ભેદ ન મોરે; અપર ન ચૈયે વસ્તુ અનેકા, રામ ભક્તિ સત સંગ વિવેકા. ૧૦

દોહા

રામ ભક્તિ રત ચિત રહે, દાસ ભાવ મેં લીન;
 અપર ન ઈચ્છે આશ ઉર, દૃષ્ટા આપ પ્રવીન. ૧
 નિત્ય કર્મ અવસર લખી, સભા વિસરેજન કીન;
 વંદિ ચક્ષે નિજ નિજ ગૃહે, રામ ભક્તિ રસ ચીન. ૨

ચોપાઈ

ધ્રુવ ઉત્તમ દે બ્રાત પ્રવીના, વિધિવત નિત્ય કર્મ સહ કીના;
 હવન યજ્ઞ હિત વિપ્ર ખુલાવા, નિત્ય કર્મ વિધિ યુક્ત કરાવા. ૧
 વિપ્ર રજા યુત દાન કરાયે, લે દિજ વૃંદ સર્વ સુખ પાયે;
 દાસી દાસ દાન અધિકારી, દિયે પ્રેમ યુત સર્વ હંકારી. ૨
 વચન વિવેક સર્વ સંતોષા, સૂકત નાજ નીર જિમ પોષા;
 હરપિ રહે પ્રિય શોચ ન કીજે, ઈચ્છા યુક્ત વસ્તુ સહ લીજે. ૩

ઉણુત રહે ન આશ નિવારી, નીતિ યુક્ત વસ્તુ સહ ત્યારી;
 રામ ભક્તિ કરિ જન મુખ મોરા, કામ ક્રોધ મનકે મલ છોરા. ૪
 નર તન રતન લાભ ભલ લીજે, લખિ વ્યાપક હરિ ધ્યાન ધરીજે;
 હમ તુમ ખિયમેં બેદ ન ભાઇ, નીતિ યુક્ત રહે સુખદાઇ. ૫
 મેં અંગી તુમ અંગ હમારે, સમુજિ મર્મ સહ કામ સૈવારે;
 સ્વામી દાસ અનાદી નાતા, અંગી અંગ ન ભિન્ન રહાતા, ૬
 હમતે તુમ તુમસેં હમ રાજી, રામ કૃપા નહિ હોય દુરાજી;
 ઉરમેં અવર રખો મતિ આશા, કેવળ રામ મંત્ર વિશ્વાસા. ૭
 દાસી દાસ ભાવ તજિ દીજે, ધર્મ પ્રથા ઉરમેં ધર લીજે;
 તુમ મમ માત તાત પદ દાસા, માત તાત સમ મમ વિશ્વાસા. ૮
 આશ્રમ વૃદ્ધ જ્ઞાન હમ રાજી, કબુલન મો મન હોય કરાજી;
 યાતે પરમ ખુશી રહુ તાતા, નિજ નિજ કામ કરહુ કુશલાતા. ૯
 સમય વસ્ત્ર ભૂપણુ પધરાધય, નીતી યુક્ત કામ નિરવાધય;
 આપ વૃદ્ધ કારજ નિપુણાઇ, કા બોધે હમ વાત બડાઇ. ૧૦

દોહા

સર્વ દાસ નૃપ વચન સુન, હર્ષ ન હૃદય સમાય;
 પુલકિ ગાત લોચન સજલ, ગિરે ભૂપ પદ આય. ૧
 દાસ પ્રજા નિજ મંડલી, પોષે શબ્દ રસાલ;
 નર નારાયણ નૃપતિ સો, મોક્ષ ક્ષેત તતકાલ. ૨

ચોપાઈ

દાસી દાસ પ્રેમ ભો ભારી, જોરિ ઉભય કર ગિરા ઉચારી;
 જય હો નાથ દાસ હિતકારી, સર્વ પ્રકાર હમે સુખ ભારી. ૧
 ભોગ મોક્ષ દોનૂ સુખ દાતા, અભય દાન બક્ષ્યો મમ તાતા;
 અગ, મુલિ, અદ્યભોગ નહિ ભાવે, કેવળ રામ ભક્તિ ચિત ચલાવે. ૨
 આખિર તક તવ પદ હમ દાસા, રામ મંત્ર રટિહાં, નિજ શ્વાસા;
 શેષ કછુક પ્રારબ્ધ હમારા, વિધિવત, કરિહાં, જગ વ્યવહારા. ૩
 તવ પ્રતાપ હરિ દર્શન પાવા, સકલેશ્વર શિવ બોધ સુનાવા;
 આત્રણ દૂર ભયે મમ ખુદ્દી, શિવ સુબોધ પાઇ રવે શુદ્ધી. ૪
 કોટિક જન્મ મરણુ દુઃખ ભાગા, આતમ તત્વ તાર ઇક લાગા;
 મમ સુધરી પરતાપ તુમારા, તવ પદ સેવન કર્મ હમારા. ૫

અપર કહા અરપે હમ દીના, તન મન વચન ચરણુ આધીના;
 કૃપાનિધાન કૃપા યહિ કીજે, અહોનિશિ સંત સમાગમ દીજે. ૬
 ગદ ગદ કંઠ ભયે સખ દાસા, ધ્રુવ નૃપ ખોલિ દીન વિશ્વાસા;
 વિપ્ર વૃંદ આશીપ સુનાવા, પ્રેમ વિવશ નૃપ શીશ નમાવા. ૭
 સમય સમુજિ નૃપ કહ કર જોરી, જય દિજ રાજ વિનય યહિ મોરી;
 નિત્ય કર્મ યહાં પ્રથા અનાદી, પ્રેમ યુક્ત કરિયે વિધિ સાધી. ૮
 નિત્ય કર્મ સમ કર્મ ન દુઝ, હરિ હર કૃપા મર્મ યેહિ સૂઝ;
 નિત્ય કર્મ કરિ ઇષ્ટ મનાવે, તેહિ જિવ પાપ રહન નહિ પાવે. ૯
 નિત્ય કર્મ વૃત્તી નિર બંદા, પ્રગટ પ્રેમ ઉર પર્મ અનંદા;
 નિત્ય કર્મ કરિ કુતરક ભાગે, આતમ તત્વ તાર ઉર જાગે. ૧૦

દોહા

નિત્ય કર્મ કરતા રહો, ધર્મ સનાતન ધાર;
 રાજ ધર્મ તવ આશરે, વિપ્ર હરી અવતાર. ૧
 ઉત્તમ નવ ગુણુર આદિતં, દિજ કૃત્યે ભરપૂર;
 તિમિર હરે જગ મહાજહી, પ્રગટ હોય જિમ સુર. ૨

ચોપાઈ

તથા અસ્તુ કહિ પુષ્પ ગિરાવા, ધ્રુવ ધરમી નિજ શીશ ચઢાવા;
 મંત્રી ખોલા સમય વિચારી, વિધિવત ભોજન સર્વ તયારી. ૧
 ભૂપ રજા હરિ અર્પણુ કીના, નિજ નિજ સ્થલ બેઠે પરવીના;
 પય ફલ ફલ પત્ર નૃપ ચઢાવા, વિપ્ર સંગ નૃપ પાસ પઠાવા. ૨
 સખ સૈંતોપ ભૂપ લઘુ બ્રાતા, ભોજન નિમિત્ત બેઠે કુશલાતા;
 હરિ અર્પણુ કરિ નૃપ મુખ પાવા, ભક્ત ભૂપ સખકે મન ભાવા. ૩
 નીતી પ્રથા સર્વ શિરતાજ, નારી પુરુષ રંક કહા રાજ;
 ધર્મ હીન સોભત જન કેસા, નાક હીન નગ^૧ ભૂપણુ જૈસા. ૪
 ધર્મ વિવેક ધીર વૃત્ત ધારી, સો નર નાર ધર્મ અવતારી;
 ધર્મ દિપાવન હિત અવતારા, પર ઉપકાર હેતુ તન ધારા. ૫
 ધર્મ પરાયણ જે નરનારી, તિનકો સુલભ પદારથ ચારી;
 ભૂપ પ્રજા કિય રચિર અહારા, અચમન કરે નીતિ અનુસારા. ૬

ભોજન અંત વિપ્ર દે દાના, ભૂસુર હોયે ધમ નિધાના;
ભોજન ભજન પ્રીય દિજ દેવા, વિત ચિત અરપિ કરે સુર સેવા. ૭
ગુપ્ત મર્મ ધ્રુવ પ્રથમ પિછાના, યાતે આધક વિપ્ર મન માના;
હરિહર પ્રસન્ન હોય ઈન સેવા, સુજન સંત સમુજિં યહિ ભેવા. ૮
ધર્મ પ્રથા લખિ સગ્ય સુખ પાવા, પાય રગ્ન નિજ ભવન સિધાવા;
ચરચા કરત નમ્ર નરનારી, ધ્રુવ પ્રતાપ સુધરી વિધિ સારી. ૯
એસે ભૂપ ભાગ્ય કોઉ પાવે, આધિ વ્યાધિ દે રોગ મિટાવે;
હરિહર દર્શ પાપ સગ્ય નાસા, ઘટ ઘટ આતમ રામ પ્રકાસા. ૧૦

દોહા

અમિત વશ મંત્રુ વિપિનકે, અપન પ્રગ્ન નરનાર;
જીવન મુક્તિ સુખ લયો, સર્વ સંત ઉપકાર. ૧
પ્રગ્ન પુત્ર ઈનકે યડે, કહા દુરગ્ન આશીપ;
હરિ વિરચિ આશીપ ઈન, હૃદય લગાયો ઇશ. ૨

ચોપાઇ

હરિ ચર્ચા કરિ સમય વિતાવા, સંધ્યા કાલ વખત ચરિ આવા;
ભક્ત ભૂપ વિધિ કર્મ કરાવા, સ્થલ એકાંત ધ્યાન જોડાવા. ૧
પ્રથમ હૃદય ગુરુ વંદન કીના, વ્યાપક રામ હૃદય મેં ચીના;
યદ્યપિ નિત્ય કર્મ નિપુણાઈ, યોગ મુક્તિ મેં, પ્રીતિ સદાઈ. ૨
રેચક પૂરક ફૂંભક કીના, મહા મંત્ર ચિત દીન પ્રવીના;
અક્ષર બ્રહ્મ આદિ ૐ કારા, અજપા જાપ વૃત્તિમેં ધારા. ૩
સુરત ગુરત એકણુ ધર આઈ, જગ પ્રપંચ વૃત્તી વિસરાઈ;
મન પાવન અજપા મહિં લાગા, યોગી સંમ કો જગ બડભાગા. ૪
પ્રાણ અપાન એક ગતિ રૂપા, યંક વાટ ચાલ્યો જન ભૂપા;
નાભી હૃદય મૂલ પલટાવા, બ્રહ્મરંધ્ર સહજાહિ ચલિ આવા. ૫
બ્રહ્મરંધ્ર જ્યોતિ પરકાશા, આતમ તત્વ અપર નહિ આશા;
આદિ અંત મધ તહુ નહિ ભાસે, પદ નિર્વાણુ નિત્ય નિર આશે. ૬
મિલ ગિછોહ અંદર તહિ બારે, નેતિ નેતિ કહિ વેદ પુકારે;
શબ્દ પરે કહા શબ્દ સુનાવે, ગૂઢ મર્મ જ્ઞાની જન પાવે. ૭
દશમે દ્વાર ગરક રહ યોગી, બ્રહ્મ સ્વરૂપ ભયો નિરરોગી;
જિનકો જગત જરા નહિ ભાસે, અસ્તિ ભાતિ નિજ રૂપ પ્રકાશે. ૮

જેસો હોય એસિ ગતિ જાને, બ્રહ્મ રૂપ હો બ્રહ્મ પિછાને;
 ઇતર દૃષ્ટિ કરિ બ્રહ્મ ન પાવે, અમિત કોટિ કોઠિ કબ્જ કરાવે. ૯
 જળ તળ ભાવ મિટ જાવે, ગ્રંથિ નાસ નિજ રૂપ સમાવે;
 દૈત ગયે ફિર દૈત ન આવહિ, જહૈં તહૈં અપનો રૂપ દિખાવહિ. ૧૦

દોહા

ધ્રુવ ધીરજ યુત ધ્યાન ધર, બ્રહ્મરંધ્રમેં વાસ;
 જીવ બ્રહ્મકી એકતા, પાયો પર્મ નિવાસ. ૧
 નિયમિત વૃત્તી ધ્યાન ધર, કુરિ આધ પરભાત;
 ધર્મ વિવેકી આતમા, નિત્ય કર્મ ચિત આત. ૨

ચોપાઇ

બ્રહ્મરંધ્ર વાસી જન સૌઈ, જિનકે કર્મ રહ્યા નહિ કોઈ;
 સંચિત કર્મ જ્ઞાન કરિ જનરા, નિશ્ચય બ્રહ્મ રૂપ નિરધારા. ૧
 અધિક અભાવ અપન મન ભાવા, ભાસ્ય માત્ર જગ ભાવ મિટાવા;
 જિનકે કર્મ કરે નહિ બાધા, અમ રૂપ હો હયો પ્રમાદા. ૨
 દેહ અધ્યાસ અદ્ય અહંકારી, તળ લગ જીવ કર્મ અધિકારી;
 હરિહર કૃપા સ્વરૂપ લખાવે. દિવ્ય દ્રષ્ટિ નહિ જગત દિખાવે. ૩
 કરિ શુભ કર્મ ભયો નિરખાની, ગર્ક રૂપ ચુપ આપ ન બાની;
 એસો હોય અમર સુખ માને, આપ આપમેં આપ પિછાને. ૪
 જાગ્રત સ્વપ્ન ત્યાગ દુઃખ તીવ્ર, તુર્યા તત્વ લીન મન મીન;
 જાગ્રત જીવ સ્વપ્ન લખિ ત્યાગા, સુષુપ્તી સમ કુરે ન રાગા. ૫
 લીન રૂપ મય અચલ વિરાગી, સો કયા કર્મ કરે બડભાગી;
 જીવત મરણ ભયો નિર મોહી, બ્રહ્મ રૂપ હો ફિર કયા હોહી. ૬
 મરતક કર્મ કરે કહો કેસા, જ્ઞાની કર્મ રહ્યા નહિ લેશા;
 જીવ ભાવ ગત મરતક માનો, તન પ્રારબ્ધ ક્રિયા પહિછાનો. ૭
 દયા દૃષ્ટિ નિરખે સંસારા, નિમિત માત્ર કછુ નિતિ વ્યવહારા;
 અપનો અંગ લખે વિભુ સારો, ધર્મ નીતિ નિત દેત સહારો. ૮
 જ્ઞાની કર્મ કરે જગ હેતૂ, ધર્મ પ્રથા દૂટે નહિ સેતૂ;
 બડે પુરૂષ કરહી જો કર્મો, અદ્ય જીવ ધાવહિ લખિ ધર્મો. ૯
 યાતે બડા કર્મ નહિ ત્યાગે, કર્મ જરાય કર્મ સંગ લાગે;
 વિધિવત કર્મ કરત રહ સારા, જયા કરિ તરહિ સર્વ સંસારા. ૧૦

દોહા

જ્ઞાની શુભ ગુણ સમજિ સમ, હૃદય ધરહિ નરનાર;
જગ, સમુદ્ર અટકે નહી, અધશ્ય હોય ભવપાર. ૧
પ્રાતઃ કર્મ ધ્રુવ ભૂપને, કીને નિતિ વ્યવહાર;
યુક્ત દાન દે વિપ્રકો, તાત દર્શ તૈયાર. ૨

ચોપાઇ

ઉભય બ્રાત તન ધરિ શ્રંગારા, નિજ મંત્રી સંગ તુરત હંકારા;
પૂજન વિધી સંગ લે સારી, જનની તાત દર્શ હિત ત્યારી. ૧
ભૂપ રજા મંત્રી શિર નાઇ, વિધિવત પૂજા સર્વ સજ્જાઇ;
વિપ્ર પ્રજા શુભ સમય વિચારી, દર્શન ચક્ષે સર્વ નરનારી. ૨
ઉભય બ્રાત ચાક્ષે હરપાઇ, માત તાત પદ પ્રીતિ બઢાઇ;
નિકટ વ્રાટ નૃપતી દિગ આવા, દર્શન કરત પરમ સુખ પાવા. ૩
નૃપ નારી નર ગંગા નહાઇ, સ્થિર બેઠે દૃઢ ધ્યાન લગાઇ;
સુખ સુખ રહે શબ્દ નહિ સારા, દુરતે વંદન કીન અચારા. ૪
ધ્યાન કરત કોઈ વિધન કરાવે, રહેલિ રામ અધમ ગતિ પાવે;
યાતે સુજન સમજિ નરનારી, જનકો ત્રાસ ન દેહુ લગારી. ૫
રામ ભજન મહિં વિધન ન કીજે, સેજહિ પાપ પોહ શિર લીજે;
યાતે જન મન સમય વિચારી, સુખ સુખ રહે સર્વ નરનારી. ૬
અલ્પ સમય જાગે નૃપ દાના, નીતી યુક્ત સર્વ સનમાના;
પ્રજા પુત્ર સમ ભાવ નિહારા, અધિક ન્યુન નૃપ ભાવ વિસારા. ૭
ચેહિ ભાવ ધ્રુવ, જનની રાખા, અધિક ન્યુન નહિ ઉર અભિલાખા;
ઉત્તમ માતુ નિરખિ સુત આવા, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવા. ૮
સમય સમજિ સુખ ચાપ રહાઇ, ચાહત પુત્ર મિલું ઉર લાઇ;
દેખહુ મોહ પ્રબલ બલ ભારી, આશ્રમ ત્યાગે કરત દુઃખારી. ૯
કરિ વનવાસ ભખે ફલ ફુલા, તોહુહન જડતે જાત સમૂલા;
દેહ અધ્યાસ શબ્દ સ્ફુરિ આવે, મરમી સુજન મર્મ સમજાવે. ૧૦

દોહા

જ્ઞાન હિમાલે ના ગલે, જળ લગ તન અધ્યાસ;
આશ્રમ ત્યાગે હોય ક્યા, કરો સ્વર્ગ ભલ વાસ. ૧
હરિ ગુરુ કૃપા પ્રતાપતે, રહે ન ઉર અજ્ઞાન;
સત મિથ્યા લખિ મર્મકો, પ્રગટે રવિ વિજ્ઞાન. ૨

ચોપાઇ

વસ્તુ યથારથ મર્મ લખાવે, તળતે મન મમતા વિસરાવે;
 દેહ અધ્યાસ જ્ઞાન કરિ નાશા, નિજ સ્વરૂપ ઉર પ્રગલ પ્રકાશા. ૧
 પ્રલય કાલ પાવક સમ જ્ઞાના, ભસ્મ હોય અધ્યાસ અજ્ઞાના;
 ધ્રુવ જનની નૃપ જ્ઞાન ગૈભીરા, સુરગિ મોહ વશ ભઈ અધીરા. ૨
 કર્મ પ્રધાન કીન કર તારા, સમય પાય પ્રગટે ફલ સારા;
 યાતે કર્મ ગૂઢ ગતિ ગાઈ, સમજિ શકે નહિ કોઈ ઉપાઈ. ૩
 કરિ સતસંગ સ્વરૂપ લખાવે, કર્મ તિમિર રવિ પ્રગટ દિખાવે;
 સુરગી, ઉર ઉપજ્યો નહિ જ્ઞાના, યાતે મોહ વિવશ હૈરાના. ૪
 સમય સમજિ ધ્રુવ પરમ પ્રવીના, તાત માત પદ સેવન કીના;
 પ્રગલ પ્રેમ વશ ચરણ પખારા, લે ચરણોદક જનમ સુધારા. ૫
 ઉભય બ્રાત પરજન નરનારી, પૂજન સર્વ કીન અધિકારી;
 હરિહર અજ સમ સમજ નરેશા, પૂજે પાદ તર્ક નહિ લેશા. ૬
 રાજ રાણિ લખિ માતુ સુગ્મના, પરમ પ્રેમ પૂજે પદ દાના;
 લે ચરણોદક જનમ સુધારા, પુષ્પ વૃષ્ટિ જય શબ્દ ઉચારા. ૭
 ત્રીન વરણ નૃપ પાવ પુગ્ગવા, દિજ સુખ નૃપ આશિષ સુતાવા;
 ભૂપ પ્રવીણ સમજિ મન લેવા, વિધિવત વિપ્ર પાદ નૃપ સેવા. ૮
 વિપ્ર પાદ પય ભૂપ પખારા, અચમન સમુજ, સુરસરી, ધારા;
 હરિ ગુર વિપ્ર ચરણ અધિકારી, સો જિવ સુખી હોત નરનારી. ૯
 ઈન, પદ રજ, અપને શિર ધારે, લે ચરણોદક જનમ સુધારે;
 હરિ ગુર વિપ્ર એક કરિ જનને, જીવન મુક્ત સહજ સુખ માને. ૧૦

દોહા

દિજ ફલ પૂજે ભૂપ કર, ઉમગ્યો પ્રેમ અપાર;
 ધર્મ પ્રથા લખિ ભૂપકી, પ્રેમ વિવશ નર નાર. ૧
 ઉભય નારિ દિજ વંદિ પદ, એકે જાઉં અધિકાર;
 ઉભય પુત્ર વંદન કરી, જય ધુનિ પુષ્પ પ્રચાર. ૨

ચોપાઇ

નીતિ યુક્ત એકે નિજ સ્થાના, કહન ચહાત કછુ મંત્રિ સુગ્મના;
 સમય સમુજિ મંત્રી કર જોરી, વિનય કરત આરત નહિ થોરી. ૧
 કૃપાનાથ વસ્તુ કોઈ ચહાવે, લખિ લલુદાસ રજ દરમાવે;
 સર્વ વસ્તુ તવ ભરે ભંડારા, હાજર કરે હોય અધિકારા. ૨

કૃપાનાથ નહિ કષ્ટ કરીજે, ઇચ્છિત વસ્તુ સર્વ યહાં લીજે;
 મંત્રી પ્રેમ વિવશ ભો ભારી, સમજિ મર્મ નૃપ ગિરા ઉચારી. ૩
 રે મંત્રી મમ સરળ સ્વભાવા, રામ ભક્તિ પૂરણ પદ ભાવા;
 શુદ્ધ સ્વભાવ ન તર્ક લગારા, સત્ય સત્ય મમ મન ઇતિયારા. ૪
 યદ્યપિ તાત સુનહુ મમ જ્ઞાની, શુદ્ધ ભાવ ઉર મર્મ પિછાની;
 મન મલીન ઉર વિષય વિકારી, જડ વસ્તુ ચાહત નર નારી. ૫
 વિવિધ પ્રકાર ભોગ જગ ભાવે, ભોગત ભોગ તૃપ્તિ નહિ આવે;
 વેદ શાસ્ત્ર જન સુને ન ગાથા, અહનિશિ હર્ષિ વિષય સુખ ચહાતા. ૬
 જ્ઞાનેન્દ્રિય ન પંચ કર સંગા, મિથ્યા વિષ રસ ચહત અભંગા;
 સત મિથ્યા ઉર મર્મ ન જના, જન્મ મરણ કરિ હોત હેરાના. ૭
 અર્ધ ઉર્ધ્વ ધારત અવતારા, જગ પ્રપંચ તજિ હોય ન ન્યારા;
 કષ્ટ અપાર કહાં લગિ કહિયે, તન અધ્યાસ સર્વ દુઃખ લહિયે. ૮
 દેહ અધ્યાસ હોય નહિ નાશા, જન્મ મરણ ભોગત ત્રય ત્રાસા;
 ઉર અજ્ઞાન રહે મમ ભાઈ, જડ વસ્તુ મન ચહત સદાઈ. ૯
 હરિ ગુરૂ મંત્ર કૃપા જગ કરહી, મન મલીન જડ ભાવ વિસરહી;
 મન મલીન હમકો દુઃખ દીના, હરિ ગુરૂ કૃપા મર્મ મેં ચીના. ૧૦

દોહા

હરિ ગુરૂ કૃપા પ્રતાપતે, નિજ મન આયો ઠોર;
 તન મન જગ ભાસત નહી, ભયો ઓરકો ઓર. ૧
 ભોગ વિષય આશા ગઈ, ભઈ તર્ક ઉર નાશ;
 મોહ મમત માયા નહી, તિન તહૈ બ્રહ્મ પ્રકાશ. ૨

ચોપાઈ

મનકે કૃત્ય યાદ મોહિ આવે, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવે;
 મિત્ર નારદ ગુરૂ રામ સ્વરૂપા, જગતે સમજ પયો નિજ રૂપા. ૧
 રામ ભક્તિ સુંદર મન લાઈ, મન લીન સખ આશ મિટાઈ;
 ઇન્દ્રિય ભોગ સર્વ રસ ત્યાગા, સત શિવરણ મન લગ્યો સુભાગા. ૨
 પ્રણવ મંત્ર અજપા ઘટ સાધે, અહનિશિ આતમતત્વ અરાધે;
 આતમ લક્ષ એક ઉર આવા, દેહ અધ્યાસ ભાવ વિસરાવા. ૩
 એ તન જાય રહે કયા કામા, વ્યાપક રૂપ સત્ય મમ રામા;
 હમંતે ઇતર વસ્તુ નહિ એકા, ગુરૂ પ્રતાપ યે કાન વિવેકા. ૪

સુક્ષ્મ સ્થૂલ નહી મમ સંગા, મેં દૃષ્ટ નિત રહું અસંગા;
 સુક્ષ્મ સ્થૂલ આવે અરૂ જાવે, કારણુ ઈનકે સંત સિધાવે. ૫
 જાગ્રત સ્વપ્ન સુષુપ્તી ત્યાગી, મેં ઈન દૃષ્ટા અચલ વિરાગી;
 જ્ઞાન અગ્નિ ઈનકે કરિ નાશા, મમ સ્વરૂપ નિત વિમલ પ્રકાશા. ૬
 ભીતિ માત્ર ભાસ્યો સંસારા, મમ સ્વરૂપ નહિ રંચ વિકારા;
 હરિ ગુરૂ કૃપા મર્મ યહિ પાવા, ભગી ભૂલ અપને ધર આવા. ૭
 ભાસ માત્ર જગ બ્રાંતિ દિખાવે, હમતે શ્રેષ્ઠ વસ્તુ કે રહાવે;
 નામ રૂપ જડ વસ્તુ પસારા, મમ અધાર ભાસત સંસારા. ૮
 મમ સમ વસ્તુ કવન પિયારી, દેખુ મંત્રિ તુમ હૃદય વિચારી;
 સખતે શ્રેષ્ઠ વસ્તુ મમ રૂપા, મિથ્યા અપર વસ્તુ જન ભૂપા. ૯
 કવન વસ્તુ ઈચ્છે કરિ આશા, શબ્દ માત્ર જગ સર્વ તમાસા;
 યે શરીર કરિ મર્મ બંધાવા, વશ પ્રારબ્ધન કેર ૧ રહાવા. ૧૦

દોહા

તેલ દીપ યાતી જરે, ઉન ઉજિઆરે જન;
 તેલ ઘટયો યાતી બુજી, અનલ ભયો નિર્વાણ, ૧
 કર્મ તેલ તન દીપ સમ, યાતી શ્વાસા જન;
 કર્મ ઘટે તન વીસરે, આતમ અચલ પ્રમાન. ૨

ચોપાઈ

અન્ન કોષ યે દેહ અસારા, કર્મ પ્રધાન દિપે સંસારા;
 પ્રાણુ મનો વિજ્ઞાન સુતીનૂ, સુક્ષ્મ કોષ ભયો મન મીનૂ. ૧
 ગાહ સુષુપ્તી કોષ અનંદા, કેવલ જીવ રહત સ્વછંદા;
 જાગ્રત સ્વપ્ન ઇન્દ્રિ અરૂ પ્રાના, ભયો વિયોગ કષ્ટ નહિ આના. ૨
 વૃક્ષ બીજ સમ કારણુ દેહા, બીજ માલિ તરૂ ગવણુ સનેહા;
 ભુંજે વિના સત્વ નહિ જાવે, સમે પાય અંકૂર પુરાવે. ૩
 બીજ રૂપ તજિ વૃક્ષ કહાવત, એસે જીવ સર્વ તન પાવત;
 સત્વ વાસના કારણુ કહિયે, તન અરૂ બીજ મર્મ લખલલિયે. ૪
 અતિ અજ્ઞાન અવસ્થા ભાઈ, વશ અજ્ઞાન ન રૂપ લખાઈ;
 કરિ સતસંગ ગુરૂ ગમ પાવે, જ્ઞાના અગ્નિ હૃદય પ્રગટાવે. ૫

સત મિથ્યા ગુરૂ કરહિ વિભાગા, ઉત્તમ જન સમજહિ બડભાગા;
 નિજ સ્વરૂપ નિશ્ચય કરિ રાખા, નામ રૂપ, ત્યાગી, અભિલાખા. ૬
 સુક્ષ્મ કારણ બીજ કરાવા, વ્યાપક આપ આપકો પાવા;
 જિનકે નહિ ઉર રાગ વિરાગા, વિશ્વ આપ નહિ ભિન્ન વિભાગા. ૭
 વિશ્વ વિરાટ અપન અંગ જાને, ઇતર ભાવ ઉરમેં નહિ આને;
 ગુરૂ નારદ કીનો ઉપકારા, જ્ઞાન અગ્નિ જાગ્યો સંસારા. ૮
 હમતે ભિન્ન વસ્તુ નહિ ભાસે, પદ નિર્વાણ લીન નિર આશે;
 રંચ કુરે નહિ મો મન આશા, ગર્ક સ્વરૂપ રહે ગુરૂ દાસા. ૯
 મર્મી મંત મર્મ યહ જાને, પુત્ર પીડ કા વાંઝ પિછાને;
 ગુંગે ગુડ જિમ ખાય સરાયો, ગુંગે મિલ ગુંગો હપાયો. ૧૦

દોહા

પદ, અવાચ્ય, વાણી, પરે, યહ ગુંગાકી સેન;
 અક્ષય અનંદ અપાર સુખ, કિમ કરિ કહિયે એન. ૧
 સર્વ વસ્તુકો સાર નિજ, સો ગુરૂ અક્ષયો જ્ઞાન;
 અપર વસ્તુ ઇચ્છા કહા, સમજહુ મંત્રિ સુજન. ૨

ચાપાઇ

સત્ય સ્વરૂપ વર્ણુ નૃપ ગાથા, ભયો પ્રેમ વશ સમજ સુગાથા;
 નૃપ મુખ બોધ સુનત ધ્રુવ જ્ઞાની, ભયે પ્રેમ વશ સરસ સુજની. ૧
 આતમ તત્વ તાર જિન લાગી, અચલ સ્વરૂપ ભયો બડ ભાગી;
 હારહર અજ જિન પ્રગટ પ્રબોધા, નૃપતે પ્રથમ રૂપ નિજ શોધા. ૨
 તાત દશા લખિ ધ્રુવ સુખ પાવા, ધન્ય ભાગ નૃપ રૂપ સમાવા;
 અસલી દશા તાત મુખ વરણી, ધન્ય પાર પહુંચે ઈન કરણી. ૩
 ઈનિતે અપર દશા કહો કેસી, વેદ શાસ્ત્ર વરણે મુનિ જેસી;
 ઈનકો અપર રાહ નહિ કર્મી, સુતે સ્વભાવ ભયા નિજ ધર્મી. ૪
 અખ કહ્યુ કર્મ કરહિ મમ, તાતા, આત્રમ ઉદાસીન સરમાતા;
 શ્રેષ્ઠ પુરૂષ શુભ કર્મ ન ત્યાગે, અપર જીવ આચરહિ સુભાગે. ૫
 ગુપ્ત મર્મ લખિ ધ્રુવ સુખ ભારી, પુત્રકિ ગાત લોચન ભરિ વારી;
 જય જય ધુનિ સખ સભા મૈંઝારા, પુખ્ત પ્રચારે વારં વારા. ૬
 સર્વ સભા મંત્રી સુખ પાવા, સમય સમજિ નૃપ વચન સુનાવા;
 રે મમ ભાત રહો સુખદાઈ, બહત રહો ઉર ધર્મ સદાઈ. ૭

વિધિવત રાજ કાજ સત ગાથા, અવશ પ્રગટ કરિયે મમ ભ્રાતા;
 માત તાત ગુરુ સંમતિ કાળ, સુધરહિ અવશ ન હોય અકાળ. ૮
 આદ્ય ધર્મ પ્રથા ચલિ આઈ, સંમતિ કરમ સદા સુખ દાઈ;
 યાતે મંત્રિ પ્રશ્ન ભલ કીજે, સમય અમોલ લાભ જન લીજે. ૯
 સમય પાય મંત્રી કર જોરી, વિનય કરત આરત નહિ થોરી;
 કરિયે ક્ષમા સમજિ નિજ દાસા, મનકે મર્મ કંઈ પરકાશા. ૧૦

દોહડા

રાજ રાણિ ખીન રાજ પદ, દિપે ન મમ નૃપ નાથ;
 સર્વ પ્રજા ચાહત યહી, સખકો કરો સનાથ. ૧
 પરમ વિવેકી આતમા, અતિ પવિત્ર તવ બેન;
 સુદલ દલો સો વાસના, સુનિ ઉપજ્યો નૃપ ચેન. ૨

ચોપાઈ

કુલ પવિત્ર કન્યા ગુણુ પેખી, રેખા હસ્ત અવસ્થા દેખી;
 અતિ નિર્લજ, અતિ હેત અહારા, અતિ ચંચલ વિપરિત વ્યવહારા. ૧
 અતિ આલસ કટુ વચન વિગ્નેગી^૧, અતિ રિમાલુ પર પુરુષ સંયોગી;
 અદ્ય હાનિ હિત બંધ અપારી, અપર લોક સુનતાં દે ગારી. ૨
 નિત્ય કર્મ નીતી નહિ જાને, પ્રાત ઉઠ જલકો નહિ છાને;
 હરિહર અરપન કરન અહારા, રાંધત ભોજન ખાય ગમારા. ૩
 અતિ વિચિત્ર લચ્છન કેઇ નારી, કરિયે પ્રથમ વિચાર વિચારી;
 અસ નંદાર નારી ઘર આવે, ધર્મ નીતિ કુલ કર્મ નસાવે. ૪
 ઉચ્ચ કલેશ હોય નિત દારે, શલ સમાન પતી પરવારે;
 સંતતિ હોય ઉદ્ર તેહિ નારી, પાપતે પાપ બદ્યો મનુ ભારી. ૫
 જનની લચ્છન પુત્રમે આવે, આગ વધી જિમ આગ બદાવે;
 પૂરવ જન્મ પાપ ફલ ભારી, જા ધર હોય પાપ લછ નારી. ૬
 નારી નહિ યો નર્ક ખજાના, સમજે સુજન ચતુર નર દાના;
 નૃપત નારિ શોભે શુભ લચ્છન, કરહુ વિચાર મંત્રિ અપને મન. ૭
 પ્રજા ભૂપ કારન નહિ ભાઈ, નીચ નાર સખકો દુઃખ દાઈ;
 અરધ અંગ સમજે યે દારા, યાતે હોય કલેશ અપારા. ૮
 ધન્ય નારિ જગમે અવતારા, સુનિ સુબોધ અધ કર્મ નિવારા;
 તન ધરિ ભૂલ હોત નર નારી, ધન્ય સોઈ લછ હેત સુધારી. ૯

૧. પતિને નહિ અનુસરનાર.

સમજિ મર્મ અથ કર્મ ન કરહી, હરિ પ્રતાપ નિશ્ચે ભવ તરહી;
વેહ વશ વિકલ રામ ગુન ગાવે, તરહિ આપ નિજ વંશ તરાવે. ૧૦

દોહા

વિકરમ કર્મ કમાયકે, આખિર, ભજહી, રામ;
કૃપા સિંધુ કરહી કૃપા, સુધરહિ કામ તમામ. ૧
યાતે સર્વ વિચારિકે, કરિયે મંત્રી કાજ;
મમ સંમતિ શુભ કાજમેં, લેહુ સમતિ દિજ રાજ. ૨

ચોપાઇ

રાજ કાજ સહ ધર્મ વિચારી, કરિયે સર્વ નીતિ અનુસારી;
ધર્મ વિહીન કર્મ નહિ કીજે, ઉભય લોકમે અપયશ લીજે. ૧
પાછલ પહોર સમય ચલિ આવા, નિત્ય કરમ કરને ચિત ચલાવા;
ભૂપ પ્રગ્ન નિજ ભવન સિધાવો, ધર્મ વિવેક ભક્તિ ચિત લાવો. ૨
નૃપ* સંમતી, ઉંડે હરસાઈ, ચલે ભવન નૃપ શીશ નમાઈ;
પ્રેમ વિવશ અપને ઘર આવા, નૃપ ઉપદેશ સવ મન ભાવા. ૩
સંઘા કર્મ કીન હપીંઈ, પ્રેમ ભક્તિમે રેન વિતાઈ;
પ્રાતઃ કર્મ નૃપતિ સહ કીના, વિધિવત દાન વિપ્ર સન દીના. ૪
હરિ અર્પન કરિ લીન અહારા, ધ્રુવ કીને સહ નિતિ વ્યવહારા;
સમય સમજ નૃપ મંડલ આવા, નીતી યુક્ત સમાજ જુડાવા. ૫
વિપ્ર પાદ નૃપ પૂજન કીના, શુભ આશીપ વિપ્ર કુલ દીના;
જય હો ભૂપ ભક્ત દિતકારી, રક્ષક શીશ સદા ત્રિપુરારી. ૬
સર્વ કાજ સિધ હોયહુ તોરા, આશિરવાદ સત્ય એહિ મોરા;
પ્રગ્ન વિપ્ર મંત્રી ઉર આશા, શુભ કારજ કરિયે પરકાશા. ૭
ધર્મ સમાજ સર્વ રૂપ જનની, મંત્રી વિનય કરત મૃદુ બાની;
કૃપાનાથ તુમ સર્વ સુગ્નની, અલ્પ બુદ્ધિ હમ સર્વ અગ્નની. ૮
તાત ભૂપ નીતી યુત બોધા, આશ્રમ ધર્મ પ્રથા યુત શોધા;
નિજ મન પ્રગટ હહુ મમ તાતા, જયા કરિકે હમ હોય મનાથા. ૯
સંમતિ હોય કરે કહુ ત્યારી, લગ્ન લાભ લેવહિ નરનારી;
નીતી કર્મ અવશ્ય પ્રભુ કીજે, શુભ કારજ આજ્ઞા મોહિ દીજે. ૧૦

દોહા

સર્વ સભા હર્ષત ભઈ, સુન મંત્રી મુખ બેન;
ધ્રુવ પ્રવીન લખિ મર્મકો, લગે લક્ષ કહુ કેન. ૧

જ્ઞાન ભક્તિ વૈરાગ્યમે, બાધક નારી સંગ;
વિષમ વિષય તવ જનિ ધ્રુવ, બોધન લગ્યો 'પ્રસંગ.

૨

ચોપાઈ

હરિ ગુરુ વિપ્ર ચરણ શિર નાવા, પ્રેમ વિવશ ધ્રુવ વચન સુનાવા;
સુનિયે પ્રજ્ઞ વિપ્ર કુલ દાના, સુનહુ મંત્રિ તાત સુજ્ઞના. ૧
લગ્ન હેતુ યહ સદા તુમારી, નીતી પ્રથા અવશ્ય જુજ ચારી;
આશ્રમ ચાર કીન કરતારા, નર સુર અજ નીતી સવિકારા. ૨
ગૃહસ્થ ધર્મ સધર્મ અધારા, આશ્રમ ગૃહી દીપે સંસારા;
આશ્રમ શ્રેષ્ઠ સર્વ તે એહી, સુર યાચત ઉરમે નર દેહી. ૩
એહિ આશ્રમ હરિ લે અવતારા, યાતે શ્રેષ્ઠ કહત મુનિ સારા;
યદ્યપિ ગુપ્ત ગાથ ચેહ ભાઈ, સર્વ બંધુ સુનિયે ચિત લાઈ. ૪
દેહ અધ્યાસી જીવ અપારા, અહનિશિ ચાહત વિષય વિહારા;
અન આતમ આતમકરિ જ્ઞના, નિજ આતમ કરિ રહે અજ્ઞના. ૫
સત્ય સ્વરૂપ ન ભાન લગારા, મેં શરીર ચેહી ઈતિચારા;
ખાન પાન નિદ્ર સુખ પ્યારા, ઇન્દ્રિ ભોગ મન ચહે અપારા. ૬
સુત વિત ધામ ધરા પરિવારા, હર્ષિ કહે યહ સર્વ હમારા;
વિષયાધીન વૃત્તિ વિપરીતા, નિજ કલ્યાન લખે નહિ રીતા. ૭
ચામ ધામ ચંચલ ચિત ચલાવે, નિરખિ નારિ મુખ ઉર હર્ષાવે;
વિષય ભાવ વશ વૃત્તિ વિકારી, જેહિ જન ધર શોભત યહ નારી. ૮
વિષય, ભોગ આશા ઉર હોઈ, જગ્ય લગિ નાર તજ્ઞે મત કોઈ;
સમજિ, મર્મ ભામનિ ધર લાઈયે, મિલ દંપતિ સત કર્મ નિભાઈયે. ૯
જગ્ય લગ વૃત્તિ નહી ઉપરામા, તજ્ય લગિ તજ્ઞે ન નિજ ધર વામા;
આશ્રમ ચાર વૃત્તિ કર નામા, જેહિ આશ્રમ વૃત્તી વિસરામા. ૧૦

દોહા

વિદ્યામેં વૃત્તી પ્રથમ, બ્રહ્મચર્ય, જેહિ નામ;
વિષય લીન વૃત્તી ભઈ, ગૃહિણિ સંગ ગૃહ ધામ. ૧
વૃત્તિ વિષય ઉપરામતા, વાનપ્રસ્થ કહ સાય;
ચિતકી વૃત્તી સ્થિર ભઈ, ચાથે પદ યહ હોય. ૨

ચોપાઈ

યાતે બ્રાત વાત યહ સારા, સમજિ મર્મ યહ કરહુ વિચારા;
હરિ ગુરુ સંત સદા શિર સાખી, વૃત્તિ ભાવ, નિશ્ચય કરિ ભાખી. ૧

હરિ ગુરૂ ચરણુ વૃત્તિ મમ રાચી,	શિવ પદ સપદ કહું યહ સાચી;
જે મમ વૃત્તી વિષય વિકારા,	હરિ કલ્યાન ન કરોહુ હમારા. ૨
હરિ ગુરૂ વ્યાપક રૂપ દિખાવે,	અપર ભાવ વૃત્તી નહિ ભાવે;
અસ્તિ ભાતિ પ્રિય રૂપ હમારા,	કવન સંગ હો વિષય વિકારા. ૩
નામ રૂપ જડ વસ્તુ પસારા,	વ્યાપક આતમ રામ હમારા;
નામ રૂપ ગુણુ વિલગ વિહારા,	ક્રિયા કર્મ ગુણુ એક અધારા. ૪
મમ સ્વરૂપ વ્યાપક યહ એકા,	અહનિશિ વૃત્તી પરમ વિવેકા;
ધર્તર ભાવ ઉરમે નહિ આવે,	કો કાહૂ સંગ લગ્ન કરાવે, ૫
નારી પુરૂષ ઉભય જડ નામા,	મમ સ્વરૂપ ધનિતે પરધામા;
દેહ અધ્યાસ કૃત્ય જિવ સારા,	મમ સ્વરૂપ નિત રહિત વિકારા. ૬
નિમિત માત્ર તન કરિ બ્રુવ નામા,	તદ્વપિ વૃત્તિ રહતી નિષ્કામા;
અત્રત સ્વપ્ન સુષુપ્તી ત્યાગી,	તુરિયા તત્વ વૃત્તિ અનુરાગી. ૭
અચલ અભેદ અખય સુખલાગી,	ચેતન પાયો પીવ સોલાગી;
તનજ સ્વરૂપ સો નિર અકારા,	ચહે, ન, નામ રૂપ સંસારા. ૮
પ્રજ્ઞ બ્રાત યહ લક્ષ લખીજે,	નીચ કૃત્ય હમકો નહિ દીજે;
તાત વચન મમ શીશ સદાર્થ,	મિથ્યા કરમ ન કરે કદાર્થ. ૯
નિમિત માત્ર કીનો હરિ રાજ,	ન્યાય કરમ કારહું નિત કાજ;
નીતી ધરમ પ્રથા શિર ધારે,	વિધિ સમેત સહ કાજ સુધારે. ૧૦

દોહા

ધર્મ સનાતન શિર ધરે, નીતી પ્રથા ન ભેદ;	
સંગ દોષ વિષયા વિવશ, ઉર મહિ ઉપજત બેદ.	૧
ગિન મચ્છા અધિકાર ગિન, કરે વસ્તુ સંગ પ્રીત;	
સંગ દોષ લાગે અવશ, હોય ધર્મ વિપરીત.	૨

ચોપાઈ

સર્વ પ્રજ્ઞ હરિ દર્શન પાવા,	શુદ્ધ હૃદય સહ મર્મ લખાવા;
હરિ હર પ્રગટ દર્શ જોહિ કીના,	તેહિ જન ચીત ન રહે મલીના. ૧
પ્રગટ દેવ ભેટે બડ ભાગી,	ચારિહુ વરણુ રામ અનુરાગી;
બ્રુવ મુખ અચન સુનત સખ જના,	નારી સંગ ન કરહિ નિદાના. ૨
કવન બુક્તિ કરિયે ધન બોધા,	હમતે પ્રથમ તત્વ જિન શોધા;
નિર વિકાર નિજ રૂપ લખાવા,	કિમ કરિ સમજે વો સમજવા. ૩

આપ અપન મન નીતી ધારે, તો વિધિવત સહુ કાળ સુધારે;
 જ્ઞાની સર્વ ધર્મ ભંડારા, ઈન કરિ છુપે ન મર્મ લગારા. ૪
 જ્ઞાની માત તાત સમ કહિયે, જિન મુખ બોધ મુક્ત પદ લહિયે;
 જ્ઞાની કરે ન કરમ અશુદ્ધા, સખતે શ્રેષ્ઠ પ્રબલ પરબુદ્ધા. ૫
 પરમ પુરૂષ આતમ રસ ભોગી, વ્યાપક સર્વ સ્વતંત્ર સુજોગી;
 સો કિમ વિષય ભોગ આધીના, આતમ તત્ત્વ વૃત્તિ જલ મીના. ૬
 એકો બ્રહ્મ દરશ નહિ દોષ, જ્ઞાની ઇતર કર્મ કિમ દોષ;
 નિમિત્ત માત્ર સમજે નિજ દેહી, અહનિશિ આતમ તત્ત્વ સનેહી. ૭
 સ્વે સ્વરૂપ નિર્ણય ધ્રુવ કીના, અપર કર્મ કિમ હોત અધીના;
 વૃદ્ધ દિવાન સમજિ યહ મર્મી, ચુપ મુખ રહ્યો ભયો ચિત શર્મી. ૮
 કહા સખ કહેયુકિત નહિ એકા, ચિત ચિતવત સહ પરમ વિવેકા;
 સર્વ સભા ચુપ આપ રહાવા, હરિ વ્યાપક સહુ મર્મ લખાવા. ૯
 નારદ પ્રેરે પરમ દયાલા, ઘટ ઘટ પ્રગટ લખે ગોપાલા;
 આદ અંત મધ જનન હારા, હરિ ઉર છુપે ન મર્મ લગારા. ૧૦

દોહા

નારદકો આજ્ઞા કરી, નરહરિ દીન દયાલ;
 નભ મગ બીન બળવતે, પ્રગટ ભયે તતકાલ. ૧
 નિજ ગુરૂ આવન નિરખિકે, ધ્રુવ ઉઠ્યો હરસાય;
 કર સંપુટ ચરણાં ગિરે, હૃદય ન હર્ષ સમાય. ૨

આપાર્થ

નિજ સુત સમજિ શીશ કર દીના, જન કર પરસિ હરખિ ઉર લીના;
 જય હો ભૂપ ભક્તિ કિતકારી, મુખમય રહો અશીપ હમારી. ૧
 ધ્રુવ ધર્મી ઉર સમય વિચારા, ગુરૂ ઉત્તમ આસન બેઠારા;
 ગો પય કરિ ગુરૂ ચરણ પખારા, લે ચરણોદક જનમ સુધારા. ૨
 પ્રજા દિવાન સર્વ પદ લાગે, ઉર હો નિજ સમજિ સુભાગે;
 વિપ્ર વ્રંદ ઉર અનૈદ અપારા, હરિ મન નારદ હરિ અવતારા. ૩
 દ્વિજ ક્ષત્ર પાવન કીન કૃપાલા, દર્શ પાપ ભાગે તતકાલા;
 ગુરૂ ચરણાં બેઠે ધ્રુવ જ્ઞાની, વિધિવત સર્વ સભા મનમાની. ૪
 તીન કાલ મુનિ જનન હારા, મર્મ લખે વહાં સર્વ પ્રકારા;
 ધ્રુવ કર પકર અધર બહારા, ધન્ય પુત્ર યહ નિતિ વ્યવહારા. ૫

માત તાત ગુર દિજ મર્યાદા, પાળે જન સુખ લહલિ અગાધા;
 પ્રથા યુક્ત પૂજત મુનિ રાજ, કહો મંત્રિ કાહા હેતુ સમાજ. ૬
 સમય સમુજિ મંત્રી કર જોરી, વિનય કરત આરત નહિ થોરી;
 કૃપાનાથ નૃપતી મુહિ બોધા, લગ્ન હેતુ કહ્યુ કીન પ્રબોધા. ૭
 નૃપ ઉત્તાન પાદ કહ કાજ, જોહિ કારન યહ જુરે સમાજ;
 ધ્રુવ ધર્મી ઉર લગ્ન ન ભાવા, પ્રતિ ઉત્તર કરિ શાંત રહાવા. ૮
 નૃપ મુખ જોર હુમે કહા દેવા, સો તુમ પ્રગટ લખો સહ ભેવા;
 ભૂપ રજ સો શીશ હમારે, રજ ખીન કિમ શબ્દ ઉચારે. ૯
 ભૂપ પ્રજા ઉરમેં યહિ આશા, ધ્રુવ કરિ લગ્ન ધર્મ પરકાશા;
 કૃપાનાથ કરુણા યહિ કીજે, લગ્ન હોય સો બોધ કરીજે. ૧૦

દોહા

સમય સમજિ મુનિરાજ મન, ધર્મ સનાતન ધાર;
 આશ્રમ પ્રથા વિચારિ ઉર, નીતી વચન ઉચાર. ૧
 ધર્મ પ્રથા નીતી કરમ, જાની કરે ન ત્યાગ;
 નિર આશા શક્તી રહી, કરહિ કર્મ વિધિ લાગ. ૨

ચોપાઇ

રે મમ પુત્ર ધર્મ વ્રત ધારી, સર્વ વિશ્વ મહિં નીતિ સુધારી;
 ધર્મ નીતિ શોભત સંસારા, ધર્મ હીન અપનો ભવ હારા. ૧
 નર સુર અસુર ધર્મ નિજ ધારે, જોહિ પ્રસિધ્ધ જગ કાજ સુધારે;
 ધર્મ નીતિ ભક્તી મન ભાવે, પ્રગટ રામ જહિ દર્શ દિખાવે. ૨
 હરિગુર કૃપા જ્ઞાન જિન પાવા, સત મિથ્યા તેહિ મર્મ લખાવા;
 નામ રૂપ જડ જન વિજ્ઞાની, વ્યાપક આપ સમજ નિર્બાની. ૩
 ચેતન સતા ક્રિયા જડ કરહી, સત મિથ્યા મુખ વચન ઉચરહી;
 દાર પુતરી નૃત્ય કરાવે, સતા મહારીકી જગ પાવે. ૪
 સૂર શસ્ત્ર કર ધરિ અરિ મારે, સર્વ પ્રકાર કાજ નિજ સારે;
 ભયે અકંટક શસ્ત્ર પ્રતાપા, સર્વ શત્રુ મેટયો સંતાપા. ૫
 જડ ઓજાર કવન વિધિ જીતે, સરે ન કાજ એક સખહીતે;
 ચેતન સતા પાય સહ કાજ, નિજ જલ જીતિ ભયો સુખ રાજ. ૬
 કર અર શસ્ત્ર હોય દે સંગા, તો સુધરે સહ કાજ નિસંગા;
 તન, ઈન્દ્રી, જડ રૂપ સદાઈ, ચેતન વિના ન ચલે કદાઈ. ૭

ગુપ્ત મર્મ જાને જન જ્ઞાની, યાતે ધમ કરે નહિ હાની;
 નીતી ધર્મ તજે નહિ કબ્હી, વેદ શાસ્ત્ર વરણે મુનિ સખહી. ૮
 આશ્રમ ધર્મ સદા શિર ધારે, પ્રથા યુક્ત સહ કાળ સુધારે;
 મન ઇન્દ્રી અપને વશ રાખે, મિથ્યા કર્મ શબ્દ નહિ ભાખે. ૯
 જ્ઞાની રામ ભેદ કહો કેતા, માખણ ધૃત સમજિયે જેતા;
 જ્ઞાની, ધર્મ હેતુ અવતારા, યાતે તજે ન વ્રત વ્યવહારા. ૧૦

દોહા

તન પ્રારબ્ધ અધીન હી, ભાસત વિશ્વ મઝાર;
 જ્ઞાની સુધરમ ના તજે, ચલે વિચાર વિચાર. ૧
 હાનિ લાભ ન ચિત ધરે, પર ઉપકાર પ્રવીન;
 સ્વગત ભેદ સમ વિશ્વકો, નિજ ઉર લીનો ચીન. ૨

ચોપાઇ

યાતે પુત્ર સમજ કર ધર્મા, કરિયે વિધિ સમેત સોઠિ કર્મા;
 આશ્રમ કર્મ હોય, સો, હોઈ, જ્ઞાની હર્ષ શોક નહિ દોષ. ૧
 આશ્રમ ધર્મ હોય કલ કર્મા, જ્ઞાની કરત નાંચ ચિત શર્મા;
 ગ્રહણ ત્યાગ ચેહ વૃત્તિ ઉપાધી, ભાસે જગ લગ વૃત્તિ પ્રમાદી. ૨
 પૂરણ જ્ઞાન વૃત્તિ ભદ્ર લીના, ગ્રહણ ત્યાગ નહિ કર્મ અધીના;
 અસ્તિ ભાતિ પ્રિય રૂપ દિખાવે, ભેદ ભ્રાંતિ ઉર કબહુ ન આવે. ૩
 નિજ સ્વરૂપ ભાસત સંસારા, સુતે હોત જન ધર્મ અચારા;
 આંખો ક્ષે ન આક કદાઈ, જ્ઞાની કર્મ સુનીતિ સદાઈ. ૪
 જરહ જીવતિ કિમ સંતતિ પાવે, યું જ્ઞાની અધ કર્મ ન ભાવે;
 જ્ઞાન રવી અજ્ઞાન નસાવા, ધર્મ સનાતન સહજ સુભાવા. ૫
 નિરમળ ભક્ત જ્ઞાન કરિ શોભા, પર ઉપકાર પ્રબલ મન લોભા;
 એકહિ દશા રહે સત ભાઉ, દુતિયા ભાસ ન કુરે કુભાઉ. ૬
 ધર્મ સેતુ ગાંધત જન જ્ઞાની, સો કયુ કરે ધર્મ મય હાની;
 યાતે પુત્ર વચન મમ ધારો, નિતિ યુક્ત કલ કર્મ સ્વિકારો. ૭
 સર્વ વિશ્વ વ્યાપક તવ રૂપા, ગુપ્ત મર્મ જાન્યો જન ભૂપા;
 સપ્તમ તુરિયા ભોમ કહાવે, જ્ઞાની ઇન અસ્થાન રહાવે. ૮
 પ્રથમ ભોમિ શુભ ઇચ્છા કહિયે, શબ્દ વિચાર દુસરી લહિયે;
 તનૂમાનસા તૃતિયે જાનો, ચતુરથ સત્વાપતી પ્રમાનો. ૯

પંચમ અમંગ સંગ, ન, લાગે, અહિમુખ મણિ સમ રહત સુભાગે;
દે પ્રકાશ અહિ ઝેર ન લેવે, ચેહિ પ્રકાર જ્ઞાની જન રેવે. ૧૦

દોહા

વિશ્વ પદારથ વસ્તુકો, મનમે ભયો અભાવ;
સષ્ટમ ભૂમી કહત હે, આતમ તત્વ સુભાવ. ૧
તુરિયા આતમ તત્વ રત, સપ્તમ ભૂમી સોય;
ધ્યે ધ્યાતા બુદ્ધી પરે, હોય હોય સો હોય. ૨

ચોપાઈ

ભયો અતંત અભાવ વિજ્ઞાના, આતમ વિશ્વતેં ભિન્ન ન જના;
ગર્ક જ્ઞાત તન ભાન બુદ્ધાવા, નર વિદેહ જન મુક્ત કહાવા. ૧
શીત ન ધામ ન અંબુ^૧અહારા, ઉંચ નીચ નહિ જગ વ્યવહારા;
અલ્પ કાલ જાવહિ જન દેહી, મુક્ત ભયો તતકાલ વિદેહી. ૨
જીવન મુક્ત રામ અવતારા, વિધિવત વરતે સખ વ્યવહારા;
ભોગ મોક્ષ દોન પપ્પ સાધે, તન લગિ આતમ રામ અરાધે. ૩
ધર્મ નીતિ આધત મર્યાદા, અહનિશિ જન સન ધર્મ સૈવાદા;
આશ્રમ ધર્મ કર્મ નિપુણાઈ, અધમી તરે બોધ જન પાઈ. ૪
તું જન જીવન મુક્ત સદાઈ, નિર્મિત નિરખંધન હરિ પાઈ;
હરિહર ભક્તિ સદા ઉર તોરે, યાતે પરમ પ્રીય ઉર મોરે. ૫
જ્ઞાન પાઈ ભક્તિ નહિ ત્યાગે, નરસુર સંત વિશ્વ પ્રિય લાગે;
યાતે ધર્મ કાજ સુત કીજે, જીવન લાભ જગત જશ લીજે. ૬
વિશ્વ રૂ અહમ સદા ઇકતાઈ, બીજ વ્રક્ષ સમ એક સદાઈ;
સમજ મર્મ જગમેં જસ લીજે, ધર્મ કર્મ ઉત્તર, નહિ દીજે. ૭
હરિ પ્રેરત હમ તવ ઢિંગ આવા, સત્ય સત્ય સત બોધ સુનાવા;
ગુરૂ આજ્ઞા પાલહિ નર જ્ઞાની, જેહિ જન જગત હોય નહિ હાની. ૮
શિવ આશીષ દીન તોહિ ભાઈ, સુંદરિ તોય મિત્રો સુખદાઈ;
વૃથા ન હોય શંભુ મુખ જાની, ધરિયે શીશ સત્ય સનમાની. ૯
આદ અંત શિવ જનન દારા, જિન અધાર ભાસત સંસારા;
સર્વ અતીત સ્વતંત્ર અગાધૂ, ગુપ્ત મર્મ જનત જન સાધૂ. ૧૦

દોહા

વિભુ વ્યાપક કરતા પુરૂષ, સર્વ શક્તિ મમ નાથ;
અકરણ કરણ અનાદિકે, સર્વ ક્રિયા જિન હાથ. ૧

યાતે પુત્ર યથારથી, આશ્રમ ધર્મ સંભાલ;
શુભ કારણ કીજે અવશ, સુફલ ફલો તતકાલ. ૨

ચોપાઈ

મુનિ મુખ વચન સર્વ જન હોયે, પુષ્પ વૃષ્ટિ નારદ શિર વર્ષે;
ઉત્તમ હરિ પયો ગુરુ ચરણાં, પ્રબલ પ્રેમ કાઢ વિધિ વરણાં. ૧
નારદ નિજ કર શીશ ધરાવા, કરિ જન કૃપા અપન ઉર લાવા;
રે મમ પુત્ર ધર્મ વૃત્ત ધીરા, બ્રાતુ ભાવ ઉતર્યો ભવ તીરા. ૨
પ્રીય બ્રાત અપને મન ભાવા, મર્વ ત્યાગ હરિ ધ્યાન લગાવા;
તજી તન આશ કીન તપ ભારી, બ્રાત હેત ત્યાગી મહતારી. ૩
ધન્ય પુત્ર સતભાવ તુમારા, તુમ સમ બ્રાતુ ભક્ત અવતારા;
સત્ય ભાવ હિત હરિ ધર આવા, પ્રજ્ઞ દર્શ કરિ પાપ ગુમાવા. ૪
પર ઉપકાર પ્રજ્ઞ સન કીના, ધન્ય પુત્ર ઉત્તમ મગ લીના;
સર્વ પ્રકાર સુખી રહુ ભાઈ, હરિહર અઝ તવ ત્રાત સદાઈ. ૫
ઉભય બ્રાતુ ભક્તી રસ પીજે, પ્રેમ વિવશ ઉર રામ જાપીજે;
યહ મમ બોધ હૃદય ધર ભાઈ, ગુરુ આજ્ઞા સુખ હોય સદાઈ. ૬
તન કિશોર સુત ભયે તુમારા, આશ્રમ કર્મ દિપે સંસારા;
જ્ઞાન વૃત્તિ જ્ઞાની જન જાને, અજ્ઞ પુરૂષ તન ભાવ પિછાને. ૭
આશ્રમ કર્મ અવસ્થા તનકી, લખે ન ભાવ વૃત્તિ જન મનકી;
જ્ઞાન અજ્ઞાન અપન મન પેજે, આશ્રમ જગત અવસ્થા દેખે. ૮
તવ તન પ્રૌઢ ભયો મમ આલા, યાતે લગ્ન કરે તતકાલા;
તો મન ભાવ સર્વ મેં જનૂ; વચન પરે કહા અચન અખાન. ૯
ભાવ માત્ર જગ તુમે ન ભાસે, પદ, નિરવાન, લીન નિર આશે;
યદ્યપિ બ્રાત ધર્મ વૃત્ત ધારી, નીતિ કર્મ જગ લેહુ સુધારી. ૧૦

દોહા

ભક્તિ ભક્ત ભગવાંત શિવ, ધર્મ સેતુ સંસાર;
ધર્મ સનાતન કારણે, ધરત ભૂમિ અવતાર, ૧
આશ્રમ કર્મ અનાદિકે, જ્ઞાની કરે ન ત્યાગ;
ઉભય પક્ષ પૂરણ દશા, સો હરિ જન બડ ભાગ. ૨

ચોપાઇ

ઉભય પક્ષ મુનિ કીન પ્રબોધા, ધર્મ વિવેક નીતિ મગ શોધા;
 મુનિ મુનિ વચન હર્ષ ભો ભારી, મુનિ પદ વંદત વારંવારી. ૧
 ધ્રુવ વંદે પદ પ્રેમ વિશાલા, નારદ લીન ભયે તતકાલા;
 દેખડુ રામ ભક્તિ પ્રભુતાઈ, નરકો સુર બોધત ધર આઈ. ૨
 મુનિ ઉપદેશ સમજ ધ્રુવ મર્મા ગુરૂ આજ્ઞા ધારે શિર ધર્મા;
 ભયે પ્રેમ વશ રહિત વિકારા, આશ્રમ ધર્મ લગ્ન સવિકારા. ૩
 રામ સર્વ વ્યાપી ધન નામી, જો કછુ કરે સો અંતરયામી;
 સાક્ષિ રૂપ હો સખ ઘટ દેખે, સુધર્મ કર્મ પ્રગટ હરિ પેખે. ૪
 રામ રજા સો કાળ સુધારે. ધર્મ નીતિ યુત સખ શિર ધારે;
 સમય સમુજ બોલે ધ્રુવ બાની, સુનહુ મંત્રિ મમ તાત સુજની. ૫
 ગુરૂ જ્ઞાની સત બોધ સુનાવા, ઉભય પક્ષ મોરે મન ભાવા;
 સત્ય કર્મ કરિયે ચિત ચાઈ, ગુરૂ આજ્ઞા મમ શીશ સદાઈ. ૬
 અવસર સમય સમજી કર કાળ, પ્રથમ રજા કીની તવ રાજ;
 પ્રથમ શોચ કરિયે સહ કર્મો, આખર હાનિ હોય નહિ ધર્મો. ૭
 નિત્ય કર્મ અવસર અખ આવા, કરહુ બ્રાત ગુરૂ દેવ બતાવા;
 નિત્ય કર્મ વિન નર તન કેસા, કીટ કાક પશુ મર્કટ જેસા. ૮
 નિત્ય કર્મ વિન જો નર નારી, ભોગહિ નર્ક ભયંકર ભારી;
 પશુ પક્ષી તન વિપિન નિવાસા, ઉપણુ શીત ભૂખ તન ત્રાસા. ૯
 નિત્ય કર્મ હરિ ભક્તિ ન કીની, તાતે ત્રાસ અઘટ ઘટ લીની;
 નિત્ય કર્મ કરિ હરિ ગુન ગાવત, રટત રામ મુક્તી પદ પાવત. ૧૦

દોહા

રે મમ પ્રજા પ્રવિણ મમ, કરિયે નિત્ય અચાર;
 કુશલ રહો નિજ કર્મમેં, ધર્મ નીતિ શિર ધાર, ૧
 સર્વ સભા અવસર લખી, નૃપ પદ વંદન કીન;
 બોધ ગાય ઉરમેં ધરી, ચાલે ભવન પ્રવીન. ૨

ચોપાઇ

સર્વ લોક ઉરમે સુખ ભારી, રામ ભક્તિ રત નિત્ય અચારી;
 યહાં ધ્રુવ ભક્ત ભક્તિ નિપુણાઈ, સમય કર્મ કીને હરપાઈ. ૧
 યજ્ઞ શાલ મહિ વિપ્ર સમાજ, વિધિવત હવન સાજ સહ સાજ;
 ભક્ત ભૂપ આયે શુભ થાના, નીતિ યુક્ત વિપ્ર સનમાના. ૨

વેદો યુક્ત કીન સખ કર્મો, નીતી નિપુણ સનાતન ધર્મો;
 વિધિવત દાન કીન નૃપ જ્ઞાની, ધર્મ પ્રથા મહિ હોય ન હાની. ૩
 નીતી યુક્ત સર્વ સંતોષા, અમૃત વચન પ્રેમ યુત પોષા;
 પ્રાણુ પોષ કરિ જીરે સમાધી, જગ પ્રપંચ મન ત્યાગ ઉપાધી. ૪
 જો જગ જીવ કર્મ યહ પ્યારા, તરહિ સહજ મુનિ સર્વ પુકારા;
 ધ્રુવકો ધ્યાન લગ્યો ધરની ધર, પલટિ પ્રાણુ પહુંચ્યો અપને ધર. ૫
 એસે ભક્ત રામ મન ભાવત, તેહિ જન કારજ દેવ કરાવત;
 ઇન્દ્રી પ્રાણુ જીતિ અભિલાષા, વ્યાપક રામ એક ઉર આશા. ૬
 યહિ પ્રકાર ધ્રુવ જીરે સમાધી, અહરંધ્ર ધર રહિત ઉપાધી;
 યોગી યોગ કલા ધર પાવે, સર્વ વિશ્વ જોહિ દાસ કલાવે. ૭
 ભૂપ ઉત્તાન પાદ હરિ દાસા, સુરસરિ તટ જિન કીન નિવાસા;
 નિત્ય કર્મ કરિ હરિ ગુન ગાવે, પ્રણવ મંત્ર ઉર ધ્યાન લગાવે. ૮
 અજપા જપ જપે નિજ શ્રાસા, નિત નિત પ્રગટત વિમલ પ્રકાશા;
 જિમ જિમ ભૂપ યોગ ચિન્દ દરસે, પુલકિ ગાત લોચન જલ વરસે, ૯
 વિરહ આગ જોગી ઉર જાગી, યા સમ અપર કવન જડભાગી;
 વિરહ વિરાગ એક ધર આવે, જીવન મુક્ત લાભ સોહિ પાવે. ૧૦

દોહા

વિરહ આગ ઉરમે લગી, જલ્યો પ્રજલ વૈરાગ.
 સર્વ ત્યાગ અધ્યાસ તન, બ્રહ્મ રૂપ જડભાગ. ૧
 વિરહ વિયોગી આતમા, તાલાવેલી ચીત;
 તૃપા ભૂખ તન આશ તજ, તત્વ અરાધત નીત. ૨

ચાપાઇ

જે સખ દશા ભૂપ જડભાગી, અહો નિશ તાર તત્વ ઉર લાગી;
 રેચક પૂરક કુંભક સાધા, પ્રણવ મંત્ર સ્થિર વૃત્તિ અરાધા. ૧
 સુખમણુ રહેજ સ્વરોહય આઠ, શંકર શૈવ સંત સુખદાઠ;
 સુખમણુ સુરત નુરત ઇક રંગા, સો જોગી સુખ રહેજ અભંગા. ૨
 પ્રાન અપાન ગતી ભદ્ર એકા, જોગીકે મન પરમ વિવેકા;
 વૃત્તી પ્રાણુ સહજ ચિર થાવા, જોગી જોગ કલા ધર આવા. ૩
 સહજહિ મૂલ ચક્ર ખુલિ આવા, હર્ષિ હંસ પિચ્છમ દિશ ધાવા;
 ગાંઠ છકીસ મેરકી છેદી, બ્રમર ગુફા પંથ્યો ગુર ભેદી. ૪

દસમે દાર હંસ ધર આવા, જીવ ભાવ દે ભાન મિટાવા;
 દોય, ન, એક અપર નહિ કોઇ, હે સો લખે મંત નિરમોહી. ૫
 શબ્દ પરે કા શબ્દ 'અખાને, જોગીકી ગમ જોગી જાને;
 આદિ ન અંત મધ્ય કહ કૈસો, હો ચુપ ચાપ લખ્યો જન જોસો, ૬
 કિમ કરિ કહે કહન કૌ ચાવે, કહતા કહવનહાર સમાવે;
 કહન સુનન દુતિયા કર કામા, દોય ન એક સદા સુખ ધામા. ૭
 દ્વિતિયા ભાવ ભયો જહાં નાશ, આપ આપમેં પરમ પ્રકાશ;
 કોટિક સુર શશી ઉજિયારા, આપ આપમેં પરમ સુખારા. ૮
 સાધત પ્રાણુ સહજ ધર આવે, સો યોગિ યહ ચિન્હ દિખાવે;
 ગુરુ નારદ ચોલ જ્ઞાન અતાવા, નૃપ ઉત્તાન પાદ ધર પાવા. ૯
 અહો નિશિ ભૂપ ધરે યહિ ધ્યાના, ઉલટ વૃત્તિ ઉપજ્યો અહ્મ જ્ઞાના;
 થિર નૃત્તી અંચલતા ત્યાગી, અહ્મ લીન નિત પરમ સુહાગી. ૧૦

દોહા

ધ્યે અરુ ધ્યાતા બુધ્ધિ ગર્હ, સમજ્યો શુદ્ધ સ્વરૂપ;
 તન ઇન્દ્રી મન પ્રાણુ પર, મેં આતમ અડભૂપ. ૧
 નામ રૂપ મિથ્યા સદા, કારણુ આદી દેહ;
 નિરાકાર વ્યાપક સદા, સાક્ષી સર્વ વિદેહ. ૨

ચોપાઈ

યહિ પ્રકાર નૃપતી નિરદ્રંદા, આતમ લક્ષ સદા નિરઅંદા;
 સર્વ વિશ્વ અપનો અંગ જાની, નિત્ય કર્મ કર પ્રીત સુજાની. ૧
 જ્ઞાની સુધરમ કરે ન ત્યાગા, સતગુરુ બોધે પ્રથમ સુભાગા;
 વિધિવત કર્મ કરે નર જ્ઞાની, ધર્મ પ્રથા શિર ધરે સુજાની. ૨
 માત તાત સમ સો જન જાનો, હરિહર અજ સમ તાહ પ્રમાનો;
 તાતકી માત તાતકો તાતા, જગ હિત પ્રગટે તત્વ વિધાતા. ૩
 રામ રૂપ પ્રગટે સો સાધૂ, વિધિવત ધર્મ પ્રબોધ અગાધૂ;
 જોહિ જન પદ રજ અંજન લીજે, નિર્મલ ચાર નેત્ર નિજ કીજે. ૪
 હંચ નીચ જિન હર્ષ ન શોગા, વિપય માત્ર ત્યાગ્યે જગ ભોગા;
 નારી પુરૂષ ન અરી મિત્તાર્થ, નિજ સ્વરૂપ ભાસત ઈકતાઈ. ૫
 ઉત્તમ જન આરત કરિ આવે, પ્રતિ ઉત્તર કરિ શોક મિટાવે;
 નારી પુરૂષ રંક ડા રાજ, ધર્મ બુધ્ધિ કરહી જહિ કાજ, ૬

એસી દશા નૃપતી ઉર આઇ, ઉભય પક્ષ બોધત હર્ષાઇ; ૭
 ધ્રુવ જનની નૃપતી સત જ્ઞાની, દોનૂ દશા એક મન માની. ૭
 દેહ અધ્યાસ ન ભાવ અશુધ્ધા, અહરંધ પહુંચે પરબુધ્ધા;
 અર્ધ દગ્ધ ઉત્તમકી માતા, ઉભય પક્ષમે ચીત લુભાતા. ૮
 કબહુક ધ્યાન વૃત્તિ ચિત લાગે, ક્ષણમે ઉપજે તર્ક અભાગે;
 ઉલટ વૃત્તિ, બાહર મુખ, હોવે, રાજ વિભોગ વિષય મન મોવે. ૯
 દેહ અધ્યાસ પ્રબલ હોય આવે, તરણ અવસ્થા ચરિત દિખાવે;
 રાજ વિભોગ ભોગ બહુ ભોગા, હોત યાદ ઉપજત મન શોગા. ૧૦

દોહા

વિષય, વાસ, આશા, બઢી, ચિદ વૃત્તી હો નાશ;
 ધીર ધર્મ તજિ ધ્યાનકો, ઉરમે ઉપજત ત્રાસ. ૧
 મુખ શાંતી સંતોષ તજ, ચિતવત વિષય વિકાર;
 નર પામર સોઇ જનિયે, વાર વાર ધિકકાર. ૩

ચોપાઇ

જર્જરિ નાવ કિનારે લાગી, ફિર નાખન દધિ ચહત અભાગી;
 અહિ મુખતે મેકુક જિમ છૂટો, ફિર ચાહત અહિ બદન અફૂટો. ૧
 ગિર્યો દૂપ કાઢ્યો જન કોઇ, ફિર ચિત મૂઢ ચહત ચિત સોઇ;
 જરત જવાલ અગ્ની કોઉ રાખા, અધમી કરત અનલ અભિલાખા. ૨
 વિષય વાસ આશા ગલ ફાંસી, જેહિ કારણુ જિય સર્વ ઉદાસી;
 પૂરવ પુન્ય પ્રગટ ફલ આવા, તાતે અહનનીપટ ગુરૂ પાવા. ૩
 વિધિવત બોધ દીન દયાલા, તા કરિ પાપ હર્યો તતકાલા;
 વિષય ભોગ કરિ વૃત્તિ ઉદાસી, ગુરૂ ઉપદેશ કટી ચમ ફાસી. ૪
 વિધિવત આશ્રમ ધર્મ નિભાવા, ચિત ઉપરામ વિષન મહિ આવા;
 તૃતીય આશ્રમ કીન નિવાસા, યદ્યપિ અધમ વિષય ઉર આશા. ૫
 ખર ફૂકર પશુ, નિલજ, નિહારા, મોક્ષ લાભ તજિ ચહે વિકારા;
 મૂકર ચહત નર્કમે વાસા, યું શહ ચાહત વિષય નિવાસા. ૬
 ચોર કેદ મહિ કષ્ટ ઉઠાવા, છૂટી કેદ, ચોરિ ચિત ચાવા;
 વિધવા નાર ગર્ભ દુઃખ પાવત, છૂટો કષ્ટ જર ચિત ચાહત. ૭
 એસે જીવ અધમ મદ ભાગી, છૂટો અધરમ ચહત અભાગી;
 પૂરવ પુન્ય પ્રબલ પ્રભુતાઇ, છૂટો પાપ નિરવર્તી પાઈ. ૮

હરિ ગુરૂ કૃપા મિલ્યો સતસંગા, જ્યા કરે પાઈય દેવ અભંગા;
એસો સમય પુન્ય કાર પાવે, રાત ત્યાગ વન ધ્યાન ધરાવે. ૯
ધરત ધ્યાન વિષયા રસ ચાવે, યા સમ કો જગ અધમ કહાવે;
દેખહુ કઠિન કર્મ પ્રભુતાઈ, જ્ઞાન ધ્યાન હરિ ભક્તિ ભુલાઈ. ૧૦

દોહા

સુરૂચી સંશય આતમા, ચિતવત વિષય વિકાર;
ક્ષણિક પદારથ રાજ સુખ, ઉરમેં, ફરે અસાર. ૧
નૃપ નારી ચિત ચકિત લખ, કરન ચહત કછુ બોધ;
સમય સમુજ ઉચરે ગિરા, ધર્મ સનાતન શોધ. ૨

ચોપાઈ

નૃપ, ઉત્તાનપાદ, શુભ જ્ઞાની, પ્રિયા મર્મ મન લખ્યો સુજની;
કહો પ્રિયા કિમ ભગી દુઃખારી, રામ ભક્તિ સત નીતિ વિસારી. ૧
કવન વસ્તુ જગ સાર વિશેષી, ત્યાગત રામ મંત્ર જોલિ પેખી;
સ્વપ્ન માત્ર ભાસત સંસારા, નામ રૂપ જડ વસ્તુ અસારા. ૨
વિશ્વ પદારથ અલ્પ સદાઈ, ચપલા ચંચલ ધિર ન કદાઈ;
ક્ષણિક ભોગ આવે અરૂ જાવે, મર્મ હીન મનવો લપાવે. ૩
કો જગ માત તાત શુભ બ્રાતા, તનુ લગ અલ્પ સર્વ ચેહ નાતા;
દેહ અધ્યાસી જીવ અભાગી, મિથ્યા મરત વપય સૈંગ લાગી. ૪
તન સંબંધ મિથ્યા જગ મેલો, આખિર જાવે જીવ અકેલો;
પિતા પુત્ર પત્ની તન માતા, આખિર ત્યાગ ચક્ષં પરતાતા. ૫
રાજ પાટ ધન ધામ ખજાના, મન મૂરખ અપનો કરિ માના;
ધર સરાય જગ જીવ વટાયૂ, વસે વાસ જગ્ય તક તન આયૂ. ૬
આયુષ ખૂટે હંસ સિધાવે, તન સરાયમે રહન ન પાવે;
સર્વ ભોગ ધન ધામ અટારી, ચલ્યો અચાનક જીવ વિસારી. ૭
તરસત જીવ જોર નહિ લાગે, જમ કર પકર ચલ્યો લે આગે;
કલ્પે લોક કુટુંબ પરિવાર, જમમુખ જોર ન લગહિ લગારા. ૮
સમય પાપ સગહી નરનારી, ચલે સર્વ જગ ભોગ વિસારી;
નર સુર અસુર ચરાચર સારા, સમય સુરૂચિ ચલ કાલ, પસારા. ૯
કર્તા કાલ કાલ ઇન હરતા, નામ રૂપ શિર કાલ સમરથા;
કાલ કલેવો વિશ્વ કહાવે, કાલ વિવશ આવે અરૂ જાવે. ૧૦

દોહા

નામ રૂપ જડ કાલ વશ, સમજ સુર્યિ યહ ભેદ;
કાલ, પરે આતમ અચલ, લખિ સ્વરૂપ તજ ખેદ. ૧
વાનપ્રસ્થ સન્યાસમેં, મમતા રોગ અસાધ;
જ્ઞાન ધ્યાન તજિ દુર્ગતી, તરિ ન શકે કે સાધ. ૨

ચોપાઈ

ઉત્તમ માતૃ સમજ મમ બાની, મમતા મોહ મોક્ષ પદ હાની;
આશ્રમ વાનપ્રસ્થ યહ ભારી, કરિ ન શકે નર નાર વિકારી. ૧
ધન આશ્રમ શોભે નહિ કામા, ભજહિ રામ મન હોય અકામા;
મમત મોહ ધન આશ્રમ કરહી, સો જિય અધમ ચક્ર ભવ પરહી. ૨
ધન આશ્રમમેં ઈતર ન કામા, ઈવળ ભજન ભક્તિ વિશ્રામા;
ધન આશ્રમ ન ઈતર વ્યવહારા, શોભત વૃત્તિ તત્વ ઇકતારા. ૩
ધન આશ્રમ વૃત્તી સ્થિરતાઈ, જીવન સુકત લાભ જિય પાઈ;
ધન સમ અપર ન આશ્રમ દૂજ, સ્થીર વૃત્તિ જ્ઞાની જન સૂજ. ૪
યાતે પ્રિયા વૃત્તિ સ્થિર કીજે, આતમ તત્વ લક્ષ ઉર લીજે;
આતમ તત્વ અમર સુખ લીજે, અપર ભાવ દુઃખ રૂપ તજીજે. ૫
જાતી વર્ણુ તાત સુત ભાઈ, તન સંબંધ યહ જૂઠ સદાઈ;
કરિ ધન મોહ અમિત દુઃખ પાવા, લખ ચોરાસી ચક્ર ફિરાવા. ૬
ઉત્તમ માત ધર્મ વ્રત ધારી, રટહુ રામ મન મેટ વિકારી;
આશ્રમ ધર્મ ભેદ નહિ કીજે, તજિ વિકાર ઉર રામ જપીજે. ૭
નિજ પત્ની બોધત નૃપ જ્ઞાની, ભયે પ્રેમ વશ પરમ સુજની;
સુર્યી સુન ઉપદેશ સંવાદા, કછુક દેર મન તજ્યો પ્રમાદા. ૮
યદ્યપિ કહિન કર્મ ગતિ ભારી, પુત્ર પુત્ર કહિ પ્રગલ પુકારી;
જલ્પત મુખતે શબ્દ અપારા, સમજ શકી નહિ સાર અસારા. ૯
મેં દીનો ધ્રુવકો દુઃખ ભારી, મમ સુતકો ધ્રુવ કરહિ દુઃખારી;
પરવશ ભયો પ્રેમિ મમ બાલા, કવન કર્મ ગતિ રચી કૃપાલા. ૧૦

દોહા

મેં ધ્રુવ તનકો ત્રાસ દિય, ધ્રુવ ત્રાસહિ મમ બાલ;
પુત્ર કષ્ટ લખિ મર્મકો, તન ત્યાગહુ તતકાલ. ૧
વૃથા શબ્દ સુન રાનિ મુખ, નૃપ મુખ કરત વિચાર;
હરિ સન્મુખ અધ ના જરે, કવન ગતી કરતાર. ૨

ચોપાઇ

નૃપ અજ્ઞાન સમુજી પ્રભુતાઇ, ગુરુ પદ વંદે પ્રેમ બહાઈ;
જય ગુરુરાજ કૃપા ભલ કીની, મોહ મમત વૃત્તી હરિ લીની. ૧
ખલ અજ્ઞાન કૃપા તવ ભાગા, અમિતજન્મ દુઃખ દીન અભાગા;
દે ઉપદેશ હર્યો અધ્યાસા, સ્વયં રૂપ તવ કૃપા પ્રકાશા. ૨
કૃત્ય કૃત્ય કીનો અધહારી, મગ્ન રૂપ અધ તર્ક વિસારી;
મમ ઉર અખ અજ્ઞાન ન આવે, રામ કૃપા મોહિ પ્રગટ દિખાવે. ૩
રામ કૃપા જિન જ્ઞાન ન આવે, સુરચિ ભાવ લખિ મન શરમાવે;
કૈતિક વાર કહ્યો સમુજી, યદ્યપિ કર્મ ગતી કહિનાઈ. ૪
લખિ અવસર બોલા નૃપ જ્ઞાની, મિથ્યા શબ્દ ન બોલ અજ્ઞાની;
મિથ્યા દોષ ન દેહુ અજ્ઞની, રહિત વિચાર બકે કિમ બાની. ૫
ધ્રુવ સમ આજ કવન તપ ધારી, દદ સ્વરૂપ મય વિગતવિકારી;
સર્વ વિશ્વ નિજ રૂપ દિખાવે, ધ્રુવ ધર્મી ઉર દેષ ન આવે. ૬
દેહ અધ્યાસ તજ્યો બડભાગી, વ્યાપક તત્વ તાર જિન લાગી;
સુક્ષ્મ જ્ઞાન અગ્નિ કરિ નાસા, લીન રૂપ જગ સ્વપ્ન તમાસા. ૭
બ્રહ્મત સ્વપ્ન, સુપૂપતિ, ત્યાગી, તુરિયા તત્વ ગરક બડભાગી;
મેં તું તર્ક ભઈ જિન નાશા, અચલ રૂપ હાકુર કો દાસા. ૮
ધ્યે ધ્યાતા જિનકે મન એકા, સ્વે સ્વરૂપ જહિં પરમ વિવેકા;
ધ્રુવકી દશા કવન વિધિ કહિયે, શબ્દ અતીત મર્મ કિમ લહિયે. ૯
લિમતે અનલ પ્રગટ કિમ હોવે, ધ્રુવ ધર્મી માયા કિમ મોવે;
ભૂમિ નીર ગિરિ શિખર ન જવે, ધ્રુવ મન અજ્ઞાન ન આવે. ૧૦

દોહા

બાલુ તેલ ન ઉપજે, તપત ન શશી સમાય;
ધ્રુવ ઉર હોય ન અજ્ઞતા, સર્વ વિશ્વ પલટાય. ૧
દ્રષ્ટિ દોષ જોલિ પુરૂષ કે, ઉભય શશી દર્શત;
જડ વાદી, કહ્યો, વૃથા, બ્રહ્મ રૂપ મય સંત. ૨

ચોપાઇ

અપન સ્વભાવ અપરમે ભાસે, નિજ અજ્ઞાન પકરિ જિય ત્રાસે;
જેસો આપ અપરકો દેખે, કામી ચોર ચોર જગ પેખે. ૧
સર્વ અંધ અંધો મન માને, વિશ્વ પાપિ મન પાપિ પ્રમાને;
ધર્મ લીન નારી વ્યભિચારી, નિજ સમાન સહ નારિ નિહારી. ૨

યુંહી અજ્ઞાની જ્ઞાન ન જાને, આપ સમા જગ સૈંત પ્રમાને;
 સંત સરલ ચિત રામ સ્વરૂપા, આતમ તત્વ લખ્યો નિજ રૂપા. ૩
 સંત સુભાવ લખે કિમ અંધા, વશ અજ્ઞાન વિષય રસ અંધા;
 લોચન જ્ઞાન અજ્ઞાન ઢંકાવા, સંત સમાગત મર્મ ન પાવા. ૪
 મોહ મમત આધો અભિમાની, આતમ તત્વ રીત નહિ જાની;
 વૃથા શબ્દ મુખ ઉગ્ર કલેશા, સો શઠ કિમ માને ઉપદેશા. ૫
 કરિ જડ સંગ ભયો જડ રૂપા, કિમ કરિ આતમ લખે અનૂપા;
 સંત સમાગમ શબ્દ ન લાગે, વિષય ભોગ ચિત ચહત અભાગે. ૬
 સંત સરલ ચિત બોધ સુનાવે, પાપી, પાપ, પ્રબલ મન ભાવે;
 ચોર ચહત ચિત રેન અંધારી, જયું કામી પર નારી પિયારી. ૭
 પાપી પાપ પ્રબલ ઉર છાવા, વજ્ર લેપ અધ કર્મ કમાવા;
 બ્રહ્મા ગુરુ સમ પ્રગટ પ્રબોધે, તોહ અધમિ અધમ ગતિ શોધે. ૮
 નિજ મન નહી ઉપજે વૈરાગા, જાળ લગ જીવ તજે નહિ રાગા;
 નિજ મન નાહ વિચાર વિવેકા, સત્ય શીખ માને નહિ લેશા. ૯
 સંત સમાગમ કરે ન પાપી, ફિર ફિર કરહી પાપ અમાપી;
 પાપ પ્રતાપ નર્ક પુર જાવે, કબૂત પાપ પીછે પરતાવે. ૧૦

દોહા

નર પામરે સમજે નહી, સત, મિથ્યા ઉપદેશ;
 પાપ વિવશ ગિરિ નર્ક મે, પાવે ઉગ્ર કલેશ. ૧
 ધન્ય ભાગ જિજ્ઞાસુ જન, સંત સમાગમ કીન;
 સત મિથ્યા લખિ મર્મ કો, જીવન મુક્ત પ્રવીન. ૨

ચોપાઇ

ઉત્તમ માતુ મર્મ યહ લીજે, સમજિ જ્ઞાન અજ્ઞાન તજીજે;
 વૃથા ભાવ ઉપજત તુલિ દેપા, સમુજ મર્મ તજ જૂઠ કલેશા. ૧
 ધ્રુવ ઉરમે નહિ ભાવ અશુધ્ધા, વિધિ વત અચલભયો પર બુધ્ધા;
 જિનકે હિત તવ વૃથા કલેશા, ઉત્તમ માતુ માન ઉપદેશા. ૨
 મિથ્યા નિજ મનત્યાગ કલપના, સર્વ વિશ્વ માનહુ મન સ્વપના;
 ધ્રુવ લઘુ બ્રાત પ્રાણુતે પ્યારા, સત્ય સત્ય મમ મન ઇતપ્યારા. ૩
 સર્વ જીવ ધ્રુવ ભાવ સમાના, યદ્યપિ બ્રાત આધક મન માના;
 ઉત્તમ તપસા કીન કરારી, ધ્રુવ સર્વજ લખે વિધિ સારી. ૪

બ્રાત હેત ત્યાગી તન આશા, રટયો રામ જિન શ્વાસો શ્વાસા;
 બ્રાત હેત જિન તજ્યો અહારા, રહ્યા પ્રાણુ ધક રામ અધારા. ૫
 કરણી ઉત્તમ કી તવ બાલા, તેલિ હિત દર્શન દીન દયાલા;
 સો સત મર્મ લખે ધ્રુવ જ્ઞાની, તું જિન દોષ દેત અભિમાની. ૬
 શ્વેત વસ્ત્ર કિમ ડાઘ લગાવે, લગે દોષ પાછે પછતાવે;
 ફલ વિપરીત મિલે તુલિ નારી, સત્ય કહુ લખુ શીખ હમારી. ૭
 નીચ વૃત્તિ વિશ્રામ ન પાવે, સમુજ પ્રિયા હમ પ્રથમ સુનાવે;
 સત્ય શીખ માને નહિ કોઇ, ઉંચતે ઉંચ નીચ ગતિ હોઈ. ૮
 નિજ મન નીચ, કલ્પના, ત્યાગો, ઉત્તમ માતુ શીખ મમ લાગો;
 મમ દેખત તું નર્ક સિધાવે, વાર વાર જગ જનમ ધરાવે. ૯
 યાતે સમજિ ભજે ભગવાંતા, જન્મ મરણ આવે જગ અંતા;
 રે મમ પ્રિયા રામ ગુન ગાઇય, સમય અમોલ ન વૃથા ગમાઇય. ૧૦

દોહા

રામ ભક્ત ધ્રુવ પ્રેમિ જન, જિન મુખ હાજર દેવ;
 ધર્મ હેતુ અવતાર જોલિ, નિજ બ્રાતા કિમ ભેવ. ૧
 વૃથા ભાન અભિમાન તજ, ત્યાગ તત્વ આરાધ;
 વ્યાપક બ્રહ્મ અનાદિ અજ, જલિ શિર વંદત સાધ. ૨

ચોપાઇ

શુદ્ધ ભાવ નૃપ બોધ સુનાવા, ગુપ્ત ગાથ લખિ ઉર લખાવા;
 રાની કે ઉર અતિ અજ્ઞાના, સત્ય સુબોધ ન ઉર હારાના. ૧
 ઉલટા કુંભ ઉદધી, મલિ રહી, યદ્યપિ નીર જરા નહિ લહી;
 વ્યાપક બ્રહ્મ ઉદધિ કરિ જ્ઞાનો, હૃદય કમલ કરિ કુંભ પિછાનો. ૨
 સન્મુખ હોય ઉભય સુખ પાવે, તત્વ તોય તે સુભર ભરાવે;
 ઉત્તમ માતુ પ્રબલ અજ્ઞાના, તાતે ભૂપ બોધ નહિ માના. ૩
 સુન ઉપદેશ કોઇ ઉર આવા, પ્રબલ મોહ વશ શબ્દ સુનાવા;
 ભૂપ પ્રીય સુત ધ્રુવ તુલિ લાગા, મમ સુત ચાહત કરન અભાગા. ૪
 પર આધીન ભયો મમ બાલા, કહા કહે ઉર કષ્ટ વિશાલા;
 ધ્રુવ સુતતે તવ પ્રાણુ અલજ, સાર અસાર તુમે નહિ સજ્જ. ૫
 વિગર વિચાર તજ્યો સંસારા, સમજ, જિન મમ કાજ બીગારા;
 કેવળ જ્ઞાન સરે નહિ કાજ, બિન પુરુષારથ સર્વ અકાજ. ૬

પરમ હંસ મુનિકે સુન બોધા, તજ્યો રાજ નૃપ સાર ન શોધા;
 અપની અપની સર્વ સુનાવે, આપન અપની કિમ વિસરાવે. ૭
 વ્યાપક રામ કહ્યો મુનિ સારે, ત્યાગ વસ્તિ કિમ વિપિન પંધારે;
 ધરમે રામ રટત કહા હાની, એરે વિપિન આધક કહા જાની. ૮
 વિપિન કર્મ સો ધર મહિ કાજે, તો કયા વ્યાપક રામ ન રીઝે;
 અપર શીખ કરહી કો કાજ, જિગડહિ, કારજ હોય અકાજ. ૯
 અપર શીખ અપને શિર ધરહી, અપન સમાન અવશ સો કરહી;
 મુનિ ઉપદેશ ભયે નૃપ મૂની, ત્યાગી ચક્ષે પ્રજા કરિ સની. ૧૦

દોહા

નિજ મત તજ્યે પીવ મમ, દાસી વિનય વિચાર;
 ભવન ભજો ભગવંત કો, લગે ન દોષ લગાર. ૧
 નૃપ નારિકે, વચન સુન, ઉર મહિ કરત વિચાર;
 અધમ જાકે અજ્ઞાન વશ, નારી સંગ અસાર. ૨

ચોપાઇ

રે શહ નાર બોલ મત જાની, તવ મુખ બોધ મર્મ મગહાની;
 રે હત ભાગ શબ્દ કહા બોધા, મમ ઉપદેશ સાર ચહ શોધા. ૧
 રે અજ્ઞાન કવન અધ ભારી, હરિહર મુખ નહિ પાપ વિસારી;
 રે મતિ મંદ રામ રસ ભૂલી, પ્રજ્વલ વિપય રસ સાગર જૂલી. ૨
 જ્ઞાન હીન અધ શબ્દ સુનાવા, મમ ઉપદેશ વિચાર ન આવા;
 સુનિ તવ વચન સત્ય મેં જાના, પ્રજ્વલ મોહ વશ હોહુ હિરાના. ૩
 સતકો મિથ્યા દોષ લગાવે, જ્યા કરિકે તું નર્ક સિધાવે;
 મૃત્યુ અકાલ હોયગા તોરા, સત્ય શબ્દ હોવહિ ચહ મોરા. ૪
 વિગત વિચાર શબ્દ નહિ કહિયે, હો ચુપ ચાપ મૌન મુખ ગહિયે;
 અપની કરની પાર ઉતરિયે, કો કાહુકો શોચ ન કરિયે. ૫
 મો મન મૂઢ દયા ઉર લાઈ, જ્ઞાન ગિરા તુલિ ગાય સુનાઈ;
 અજ મોહિ ભો પૂરન ઇતજારા, શહ ત્યાગે નહિ અપન વિકારા. ૬
 સર્વ કર્મ સાક્ષી કરતારા, અવશ દંડ દેવહિ ઇતજારા;
 વિશ્વ ચરાચર કર ધર રાખી, સર્વ કર્મ દષ્ટા હરિ સાખી. ૭
 ખેંચ પ્રાણુ નૃપ ધ્યાન જુડાવા, પલટ વૃત્તિ અપને ધર આવા;
 પ્રણવ મંત્ર ઉચરે નૃપ શ્વાસા, જગ, પ્રપંચ તે, ભયો ઉદાસા. ૮

કુંભક પ્રાણુ સહજ થિર થાવા, નિજ સ્વરૂપ મય ભૂપ જીડાવા;
ધ્રુવ જનની અવસર યહ ચીના, સત્ય શબ્દ મુખ કહે પ્રવીના. ૯
રે મમ બહેન શોચ નહિ કરિયે, રામ રજા અપને શિર ધરિયે;
પતિ સંમતિ ચાહે સોઉ નારી, સુખ મય સહજ લહે ફલચારી. ૧૦

દોહા

પતી વચન શિર પર ધરો, કરો ન ચિંતા કોય;
કરનહાર કરતા પુરૂષ, હોના હોય સો હોય. ૧
સુરચિ કહે સુન બહેન મમ, તવ, સુત, પાયો રાજ;
કયું નહિ ભક્તી ચિત ધરો, મમ સુત કીન અકાજ. ૨

ચોપાઇ

ધ્રુવ જનની લખિ સહજ સયાની, ચુપ મુખ રહી, ન બોલી બાની;
વાત પીત કહ કોપે તીન, જલ્દે શબ્દ તાસ આધીન. ૧
કામ વાત કહ લોભ અપારા, ક્રોધ પીત છાતી જોહિ જરાર;
નીતી ધર્મ પ્રથા નહિ ભાવે, સ્વારથ રત શદ શબ્દ સુનાવે. ૨
નિજ સ્વરૂપ નિર્ણય નહિ વાકો, વિપયા શક્ત ભયો મન બકો;
સત ઉપદેશ મર્મ કહા જાને, જિનકો વિપય ભાવ મન માને. ૩
પ્રાત : સમય નૃપતિ બડ ભાગી, જાગત વૃત્તિ કર્મ જિન લાગી;
પૂરણ પ્રેમ કર્મ ધ્રુવ માતા, સુરચી કર્મ કરે શરમાતા. ૪
યહ પ્રકાર નિત નેમ નિભાવે, કંદ મૂળ ફલ ભોજન પાવે;
સમય કર્મ નૃપતી મન ભાવા, ચિત ઉપરામ રામ ગુન ગાવા. ૫
યહાં ધ્રુવ બ્યાન વૃત્તિ દૂર આદ, પ્રાત કર્મ ચિત પ્રીતિ સુહાઈ;
દાસી દાસ અમિત મુખ આગે, નિત્ય કર્મ કરને નૃપ લાગે. ૬
સમય સમુજ આયે લઘુ બ્રાતા, જન પદ વંદે સમુજ વિધાતા;
ઉભય બ્રાત સત કર્મ સુભાવે, હવન યજ્ઞ કરિ ઉર હર્ષાવે. ૭
ગો ગુરુ વિપ્ર કરે પદ સેવા, હરિ હર અજ સમ સમુજ સુભેવા;
વિધિવત દાન દેત અધિકારી, સરલ સ્વભાવ શબ્દ સ્વીકારી. ૮
વિનય વચન કહિ પ્રેમ બદાવે, રામ ભક્તિ સત કર્મ શખાવે;
દાસી દાસ શબ્દ સુનિ હરસે, વંદિ પાદ લોચન જલ વરસે. ૯
કરિ સંતોષ કચેરી આવા, સમય મંત્રિ પદ શીશ નિવાવા;
સમય સમુજ મંડલ સહ આવા, વંદે ભૂપ હૃદય હર્ષાવા. ૧૦

દોહા

નૃપ સનમાને નેમ યુત, બેઠે જ્યાં અધિકાર;
 ધ્રુવ શોભિત સુરપતિ સરિસ, સુર સમ નૃપ સરદાર. ૧
 વિપ્ર ટુંદ આશીષ દે, વંદી જન જશ ગાય;
 ગાંધિવ ગાવત ભક્તિ રસ, સુનત સર્વ હર્ષાય. ૨

ચોપાઈ

સર્વ સભા બેઠે સુખદાઈ, ઈતને યુવા નારિ ઈકે આઈ;
 ત્રાય ત્રાય કરિ રોવન લાગી, કૃપાનાથ મેં પરમ અભાગી. ૧
 ધ્રુવ કહ પુત્રિ ન હોહુ દુઃખારી, કે અધમી દીનો દુઃખ ભારી;
 સર્વ પ્રકાર કરે સેવકાઈ, કહો સુતા સજ વિગત સુનાઈ. ૨
 પ્રજા ત્રાસ નાશન મમ ધર્મી, નીતી ભૂપ સનાતન કર્મી;
 પ્રજા ત્રાસ નૃપતી નહિ હરહી, નર્ક નિવાસ પાપ વશ કરહી. ૩
 પુત્રી કહો કષ્ટ સમુજાઈ, કંપત ગાત પરમ દુઃખ દાઈ;
 સુતા શાંત ચિત બોલહુ આની, સમુજિ મર્મ મન હોત ગદાની. ૪
 સમય સમુજિ નારી કરજેરી, કહન, લગી મન મર્મ બદોરી;
 કૃપાનાથ કહિયે કહા મોરી, હોવત નિત્ય હૃદય મમ દોરી. ૫
 તુમ મમ તાત કહત શરમાહિ, શર્મ હીન કિમ અચન સુનાહિ;
 માત તાત નૃપ સતગુરુ દેવા, ઇન મુખ મન કહિયે સત ભેવા. ૬
 યાતે તાત કહુ કર જોરી, કૃપાનાથ સુનિયે યહ મોરી;
 તરણુ અવસ્થા પ્રજા ન એકા, પતિ ત્યાગત મોહિ વિગત વિવેકા. ૭
 અમિત યુક્તિ પદ ગેહિ સમુજવા, મમ મુખ ત્રાસ હૃદય નહિ લાવા;
 તરણુ અવસ્થા ત્યાગત નારી, ધર્મ નીકિ મર્યાદ વિસારી. ૮
 પતિ મુખ જોર કહુ કહા નારી, કૃપાનાથ તવ શરણુ પુકારી;
 વણિક નારિ મેં પરમ દુઃખારી, કૃપાનાથ હર કષ્ટ હમારી. ૯
 તાતકો તાત વિનય સુન લીજે, દુર્ગલ દાસી કષ્ટ હરીજે;
 વિનય કરત હુવ વિરહ અપારી, ચુપ મુખ રહી ન વચન ઉચારી. ૧૦

દોહા

ભૂપ સમજિ, યે, મર્મ કે, હી આજ્ઞા નિજ દાસ;
 વણિક પુત્ર સમગ્ગયકે, લાવ હમારે પાસ. ૧
 રજા યુક્ત અનુચર ચક્ષે, વણિય પુત્ર સમગ્ગય;
 લે આયે નૃપતી સભા, ઉભો શીશ નમાય. ૨

ચોપાઇ

કરિ આદર ધ્રુવ પાસ ગિઠાવા, ધર્મ યુક્ત કષ્ટ શમ્દ સુનાવા;
 રે મમ બ્રાત તજત કિમ નારી, કો અપરાધ ભયો ઇન ભારી. ૧
 સાસુ સસુર કીન અપમાના, વિન અધિકાર દીન કહુ દાના;
 નિત્ય કર્મ તજિ ભોજન કીના, કાઠિ દુર્ગલ ભોજન નહિ દીના. ૨
 કાં જન વિપ્ર ત્રાસ ઇન દીની, યા, તવ, રજ, શીશ નહિ લીની;
 યા પર પુરૂષ પ્રીતિ ઇન લાગી, તા કારકે યહ ભધ અભાગી. ૩
 તજિ શંકા બોલહુ મમ ભાઈ, સત્ય વાત સખકો સુખ દાઈ;
 હરિહર નૃપતિ તાત ગુરુ સાધ, ઇન મુખ જૂઠ પ્રગલ અપરાધૂ. ૪
 સત્ય ગાથ સુત પ્રગટ કરીજે, ન્યાય યુક્તિ પ્રતિ ઉત્તર લીજે;
 સત્ય સત્ય વરણહુ મન ગાતા, જ્યા કરે હોય સર્વ સુખ તાતા. ૫
 વણિક પુત્ર અવસર યહ પાવા, સમય સમુજિ મુખ વચન સુનાવા;
 જ્યા મમ નાથ હરિ અવતારા, અલ્પ બુદ્ધિ મુખ શમ્દ હમારા. ૬
 ધરમ પવિત્ર, યેહ મમ નારી, વર્મ પ્રથા નહિ ચૂક લગારી;
 ઉભય વંશમે ઇનકી શોભા, સર્વ પ્રકાર ધર્મ મન શોભા. ૭
 સરલ મુખાવ વચન મુખ નીતી, શુદ્ધ ભાવ મય સેવ પરીતી;
 કાઠિ પ્રકાર નહિ નારિ વિકારા, હરિ પ્રતાપ મોહિ ઇન ઇત્યારા. ૮
 હરિ ગુરુ કૃપા હમે વૈરાગા, ચિત ઉપરામ તજ્યો જગ રાગા;
 સ્વપ્ન માત્ર વિષયા સુખ સારા, ધર મહિ રૂકે ન ચીત હમારા. ૯
 માત તાત બ્રાતા સુત નારી, ઇનકી સંગતિ જીવ દુઃખારી;
 આમત જન્મ ઇન સંગ વિગોવા, ધરિ ધરિ જન્મ ત્રાસ જિય રોવા. ૧૦

દોહા

હરિ ગુરુ કૃપા પ્રતાપતે, જિય જાગ્યો મમ નાથ;
 તન સખંધ અધ્યાસ તજ, જીવો બ્રહ્મ સખત. ૧
 વિશ્વ વિષય વિપ સમ વૃથા, તજી સર્વ મન આશ;
 માત તાત ત્રિય ત્યાગકે, કરિહું વિપિન નિવાસ. ૨

ચોપાઇ

વસિ વનવાસ ભજૂ ભગવંતા, જન્મ મરણ આવહિ મમ અંતા;
 ધરિ હરિ ધ્યાન કરિહુ નિજ કાળ, સનમુખ હોવહિ ભક્ત નિવાળ. ૧
 નિત્ય કર્મ કરિહુ વિધિ સારી, ધર્મ પ્રથા નહિ તજું લગારી;
 ધર્મ પ્રથા, તોડહિ નર નારી, નર્ક નિવાસ બ્રમે ભવ ચારી. ૨

ગુરુ નારદ શુધ ષોધ સુનાવા, તવ પ્રતાપ મોહિ અધિક સુહાવા;
 ધર્મ પ્રથા મહિ ભેદ ન કરિહું, ચિત મન રોકિ ધ્યાન હરિ ધરિહું. ૩
 પ્રણવ મંત્ર અજપા ગુરુ ષોધા, મારગ મુક્ત હુમે ચેહિ શોધા;
 અજપા સિંવરણુ ધ્યાન લગાઉં, કરિ કુંભક હરિકે ગુન ગાઉં. ૪
 અષ્ટ અંગ વિધિ યોગ અરાધૂ, સર્વ પ્રકાર ઇન્દ્રિ મન સાધૂ;
 ચિત ચંચલ કરિ છાર ઉડાવૂ, છલિ મન જીતિ પરમ સુખ પાવૂ. ૫
 હરિ ગુરુ કૃપા કરે ચહ કર્મા, જીવે બ્રહ્મ સનાતન ધર્મા;
 તન અધ્યાસ કરે નિરમૂલા, જ્યા કરિ જાય જન્મ દુઃખ શલા. ૬
 કૃપા નાથ ભુગત્યો દુઃખ ભારી, યાતે સંગ ચહુ નહિ નારી;
 વિષય ભોગ સંગ ભક્તિ ભુલાવે, યાતે નાથ ન નારિ સુહાવે. ૭
 જોગી જતી સંત સંન્યાસી, ત્રિયા સંગ કરિ સર્વ ઉદારી;
 જ્ઞાન વિવેક વિરાગ ગુમાવે, જો જન નારી નેહુ ભુભાવે. ૮
 નીતી ધર્મ બુદ્ધિ બલ ધ્યાના, સારા સાર રહે નહિ જ્ઞાના;
 સર્વ પ્રકાર નારિ સંગ હીના, મોક્ષ માર્ગકો ચહે પ્રવીના. ૯
 નિજ કલ્યાન કહે કોઉ સાધૂ, નારી સંગ પ્રબલ અપરાધૂ;
 યાતે નાથ તજી નિજ નારી, વિપન વાસ કરિ ભજી મુરારી. ૧૦

દોહા

કોટિ જન્મ કલ્પત કિર્યો, મમત મોહ વશ નાથ;
 કરિ સત સંગત શુધ ભઈ, ગુરુ શિર દીનો લાથ. ૧
 વિષય પદારથ અલ્પ સુખ, સત સત રામ સનેહ;
 ભજન ભક્તિ પરતાપતે, ધરે ન દુઃખ દેહ. ૨

ચોપાઇ

વણિક વચન સુન ધ્રુવ નૃપ જ્ઞાની, સમજ લીન સહ સાર સુજ્ઞાની;
 ઇનકે મન ઉપજ્યો વૈરાગા, યાતે તજન ચહે જગ રાગા. ૧
 સમય સમજ નૃપ વચન ઉચારા, સુનહિ બ્રાત સિદ્ધાંત હમારા;
 તવ મુખ વચન સત્ય સહ ભાઈ, તન સગંધ જગ જૂઠું સગાઈ. ૨
 અંત વખત કોઉ અર્થ ન આવે, સર્વ ત્યાગ જિવ એક સિધાવે;
 માત તાત ભગિનિ સુત ભાઈ, આખિરમે ઇક રામ સગાઈ. ૩
 રામ ભક્તિ વિન કુટુંબ પ્રવારા, નકં ગિરત નહિ દેત સહારા;
 ઇનકો ત્યાગ ભજહિ ભગવંતા, જન્મ મરણુ આવહિ જિવ અંતા. ૪

ઇનકે સંગ વૃત્તિ વિપરીતા, ભજન ભક્તિ નહિ ધર્મ પરીતા;
 સંગ દોષ કરિ અમિત ભુલાવા, અમિત જન્મ વિશ્રામ ન પાવા. ૫
 જળ તળ જીવ કરહિ સત સંગા, ભજન ભક્તિ વશ તજે કુસંગા;
 હરિ ગુરુ કૃપા અને યહ ભાષ, નતર^૧ અને નહિ અન્ય ઉપાર્થ. ૬
 વ્યાપક રામ કૃપા જળ કરહી, વિપય ભાવ મન વૃત્તિ વિસરહી;
 શ્વાસોશ્વાસ રામ ધુનિ ડાગે, રાગ ત્યાગ વેરાગ સુભાગે. ૭
 દ્રઢ વૈરાગ ભયો ઉર જ્યાકે, ભૂલિ ન ભોગ વિપય રસ ચાખે;
 યદ્યપિ ધર્મ પ્રથા સુન ભાઈ, જહિ પ્રકાર પ્રભુ નીતિ રચાઈ. ૮
 વિશ્વ ચરાચર જીવ અપાગ, નીતી યુક્ત સર્વ વ્યવહારા;
 નર સુર અસુર હરિહર દેવા, નીતી યુક્ત ચક્ષે લખિ ભેવા. ૯
 મુનિ પંડિત જ્ઞાની વૈરાગી, નીતી યુક્ત દિપે યડ ભાગી;
 નીતી નિપુણ કરે નિજ કાળ, ત્યાગી નીતી અવશ અકાળ, ૧૦

ટાહા

રાજ પાટ સુખ સાહયખી, ભડતી પદ નિર્વાણુ;
 મુક્તભ મિલે જન જોહિકા, નીતી ધર્મ નિધાન. ૧
 પ્રથા ત્યાગ પાખી અને, હજો ધર્મકી રીત;
 વસ્તી વિપન ભટકત કિરે, લગે, ન, હરિહર પ્રીત. ૨

ચોપાઈ

યાતે ધર્મ પ્રથા શિર ધરિયે, પ્રથા હીન કારજ નહિ કરિયે;
 આદ્ધ ધર્મ સનાતન નીતી, પુત્ર વિવેકી કરિયે પ્રીતી. ૧
 આશ્રસ ધર્મ ધરો શિર ભાષ, જ્યા, કરકે, હો વિશ્વ ભલાષ;
 આશ્રમ ધર્મ પ્રથમ અહ્યારી, અષ્ટ પ્રકાર સંગ નહિ નારી. ૨
 ગુરુ કુલ નીતી પૂર નિભાવે, ફિર ગૃહસ્થ કુલ કર્મ કમાવે;
 માત તાત બ્રાતા નિજ ભગની, નીતી યુક્ત સર્વ સન લગની. ૩
 કુલવંતી ભામિનિ ઘર લાવે, પ્રથા યુક્ત તેહિ પ્રેમ નિભાવે;
 વેદો યુક્ત કર્મ ચિત લાવે, દેવ પિતૃ રણુ સર્વ ચુકાવે. ૪
 જોહિજોહિ આશ્રમ નીતિ વ્યવહારા, જ્યામેં દ્વેષ ન ધરે લગારા;
 પ્રજા પ્રગટ હોવાહિ નિજ નારી, પુત્રી પુત્ર કર્મ અનુસારી. ૫

લલના પ્રીતિ પ્રજ્ઞ સન લાગે, વિષય ભાવ મન તજે સુભાગે;
 કુલવંતી પતિ ધર્મ પિયારા, ધર્મ પ્રિયે નહિ વિષય વિકારા. ૬
 ઉત્તમ નારિ ધન્ય જગ સોઈ, વિષય વિકાર આશ નિર્મોહી;
 હરિ ગુરુ કૃપા લખ્યો સહ મર્મા, ધન્ય ધન્ય સમુજ પિયુ ધર્મા. ૭
 તન મનતે પતિ સેવ કરાવે, વિષય ભાવ નહિ શબ્દ સુનાવે;
 વાર વાર હરિ વંદન કરહી, મમ પતિ વિષયભાવ હરિ હરહી. ૮
 વિષય ભાવ ગત્ત જુદ્ધિ વિગોવે, આયુષ અદ્ય વિષય સંગ હોવે;
 પતિ ખિન્ન રક્ષા તિય કરહી, પતિ મુખ વચન વિરાગ ઉચરહી. ૯
 જય પતિનાથ સર્વ જગ જૂઠા, રામ ભજ્જે જગ હોય અપૂઠા;
 સખરો નીચ કર્મ યહ કામા, અવશ ત્યાગ ભજિયે પતિ રામા. ૧૦

દોહા

પતી મિત્ર નારી સુહી, ત્યાગે વિષય વિકાર;
 પદ સેવા ચૂકે નહી, પૂજે લખિ કરતાર. ૧
 પુરૂષ પ્રિયાકે વચન સુન, અર્ધાંગ પર પ્રેમ;
 ત્રિતિયે આશ્રમ ચિત ધરે, ગુરુ મુખ ધારત નેમ. ૨

ચોપાઈ

આશ્રમ ઉભય કીન જિમ પૂરા, ત્રિતિયે આશ્રમ વિષય સખૂરા;
 અષ્ટમ વર્ષ ઉભય રહ સંગા, ભજન લીન બ્રહ્મચર્ય અભંગા. ૧
 અષ્ટ પ્રકાર વિષયતે હીના, ભજન પ્રતાપ રૂપ મય લીના;
 સર્વ આશ ઉરતે ભઈ નાશા, શોભિત સદજ વૃત્તિ સંન્યાસા. ૨
 શિવ પદ શેષ સોષ સંન્યાસા, ઉર મહિ ઈતર કુરે નહિ આશા;
 બ્રહ્મ ભૂત જોગી અબધૂતા, સખતે શ્રેષ્ઠ સ્વતંતર સૂતા. ૩
 ભાસ માત્ર જોહિ જગત ન ભાસે, આદ અંત નિજ રૂપ પ્રકાશે;
 પદ સંન્યાસ શ્રેષ્ઠ સો જાગે, ધનવત વ્યાપક વિશ્વ વિરાજે. ૪
 સર્ગ સુત્ર ભાર્યો નિજ આતમ, સમજે તાહ પ્રગટ પર માતમ;
 વિધિ સમેત આશ્રમ જિન સાધા, પાછે પાયો રૂપ અગાધા. ૫
 પેડી પેડી શિખર ચઢાવા, વૃત્તિ વિવેક જગત વિસરાવા;
 અજર અમર મુખ કહ્યો ન જાવે, સમજ સમજ આપહિ મુખ પાવે. ૬
 જો તેહિ પદ પાવન યહ આશા, આશ્રમ ધર્મ ન હોહુ ઉદાસા;
 આશ્રમ ધર્મ તજે નર કાયર, પાવે પ્રબલ કષ્ટ જગ જાહર. ૭

આશ્રમ ધર્મ તજે નર નારી, યૌદ કોક ન હોય સુખારી;
 નર તનમે નિજ ધર્મ ન જાના, જન્મ કંઠ પાવહિ અજાના. ૮
 ધર્મ ગૃહસ્થ પૂર તવ નાંધ, યાતે પુત્ર રહો ઘર માંધ;
 સંતતિ પંચ હોય નિજ નારી, પાછે પુરુષ ભણે અહ્યારી. ૯
 પાછે પતી ન હો અપરાધા, ધન્ય વિવેકી નિજ મન સાધા;
 ધન્ય નારિ નર યહ મત ધારત, સો નિશ્ચય નિજ જન્મ સુધારત. ૧૦

દોહા

નદી વેગવત કામ તન, શાન્ત ભયો સુત પાંચ;
 ભવન વાસ ચલ વન વસો, કામ અરી, નહિ, આંચ. ૧
 હરિ ગુરુ કૃપા પ્રતાપતે, અને, ન, કામા, અંધ;
 ભજન કરત પરબ્રહ્મકો, જીવત હોત નિરમંધ. ૨

ચોપાઈ

યાતે પુત્ર ધર્મ શિર ધારો, નીતી યુક્ત સદ કાજ સુધારો;
 યે અગ્રજા ઉર વાસ કરારી, તરણ વધી તજિયે નહિ નારી. ૧
 પુત્ર વિના જોગન કિમ નાશા, કામ આશ કિમ હોય નિરાશા;
 વિશ્વનાથ નીતી ચેહ થાપી, અદ્ય જીવ કિમ શકે ઉથાપી. ૨
 ભોજન વિના ભૂખ કિમ નાસા, પાની વિના જાય કિમ પ્યાસા;
 સમય કર્મ ઇન્દ્રી સખ આવે, યિન અહાર તૃપ્તી કિમ આવે. ૩
 ગ્રીષ્મ શીત રતુ સંસારા, સમય કર્મ ચાકત વિધિ સારા;
 ગ્રીષ્મ તાપ શીત શિતલાઈ, તરણ વૃદ્ધ તન કર્મ દિખાઈ. ૪
 તરણ કર્મ તરણાપન છાજે, વૃદ્ધ શરીર તરણ કૃત લાજે;
 સમય કર્મ સાધે સો જાની, ક્ષોભ વિક્ષોભ કરહિ અજાની. ૫
 બાલક તરણ વૃદ્ધ તન નામા, પડ વિકાર વ્યાધી તન ધામા;
 તું ધનવત ચેતન ઇન ન્યારા, તવ સ્વરૂપ નહિ એક વિકાર. ૬
 નિરાકાર નિર્મલ નિરહંદા, શુદ્ધ સ્વરૂપસચ્ચિ દાનંદા;
 આતમ તત્વ લક્ષ ઉર લીજે, વિધિવત આશ્રમ કર્મ કરીજે. ૭
 નીતી ત્યાગે નાહ ભલાઈ, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ અમિત સુનાઈ;
 ગૃહસ્થ ધર્મ પૂર્ણ કરિ ભાઈ, પાછે વિપિન ચલો હર્ષાઈ. ૮
 હરિ હર અજ નીતી ચલ થાપી, કો પ્રકાર જિય શકે ઉથાપી;
 હમકો રજા કીન કરતારા, ત્યાગી શકે ન નીતિ વ્યવહારા. ૯

હમકો નૃપત કીન યહિ હેતૂ, તોહિ ન શકે ધર્મ જગ સેતૂ;
ધર્મ પ્રથાકો કરે ખુવારી, દંડ દેત હમ તેહિ નરનારી. ૧૦

દોહા

ચાર વરણુકે નારિ નર, કરે ધર્મ વૃત ત્યાગ;
જીવત અપયશ જગતમે, મરે નક કમ ભાગ. ૧
વણિક પુત્ર મન શોચિકે, કરિયે ભવન નિવાસ;
જો, નહિ માને બોધ મમ, તો હમ દેવે ત્રાસ. ૨

આપાર્થ

યાતે પુત્ર માનિ ઉપદેશા, વસો ભવન સન ત્યાગ કલેશા;
પત્ની પતી રહો ઈક રંગા, શ્વાસા સિમરો રામ નિસંગા. ૧
રામ મંત્ર જપતાં સુખ ભારી, આપહિ વિષય જન્ય નરનારી;
જગ ઉપરામ રામ ગુન ગાવો, હરિ ગુરૂ કૃપા તુરત ફલ પાવો. ૨
ગદ ગદ કંઠ રામ ગુન ગાવે, વિષય ભાવ મન સહજ ભુલાવે;
તૌરિ આત્ર ફલ હર્ષહુ નાહી, સાખ હોય આપે ગિરિ જાહી. ૩
તન રસાલ તરૂ ફલ મન લાગા, રામ મંત્ર જલ સીંચ સુભાગા;
લક્ષા અર્થ પરમ રસ પાવે, તૃપ્ત હોય ફલ અવશ ગિરાવે. ૪
રે મમ બોધ સત્ય સુન ભાઈ, ચાર વરણુ ધારો હરપાઈ;
આત્રમ ધર્મ ભંગ કોહિ કરહી, ભોગહિ દંડ કરે સોહિ ભરહી. ૫
મેં ન કહુ યહ નીતિ પુકારે, હમકો દોષ ન દેહુ લગારે;
નૃપકો દંડ દેન અધિકારા, સુનિ મંડલ હરિ પ્રગટ પુકારા. ૬
યાતે પ્રજા કહું કરજેરી, ધર્મ કર્મ મય કરહુ ન ખેરી;
દૃષ્ટા દેવ સર્વ ઘટ સાખી, વિશ્વ ચરાચર કર ધર રાખી. ૭
અધર્મ ધર્મ સાક્ષિ ભગવાના, વિન સમજે શક હોત હિરાના;
યાતે પ્રથમ ચેત ચલુ ભાઈ, આત્રમ ધર્મ રહો નિપુણાઈ. ૮
કરી ઉપદેશ ભૂપ ચિર થાવા, જય જય ધુનિ ચહુ ઓર સુનાવા;
પુણ્ય વૃષ્ટિ કીની નરનારી, ધર્મ પ્રથા લાગી સહ પ્યારી. ૯
ધન્ય તાત ઉપદેશ સુનાવા, મન મલીન સહ ભાવ મિટાવા;
આત્રમ કર્મ તજે નહિ કળહી, ધર્મ પ્રથા ધારે શિર સખહી. ૧૦

દોહા

સર્વ પ્રજા હર્ષત ભઈ, દિજ કુલ દિય આશીપ;
તુમ સમ પ્રગટે ભૂપ જગ, કૃપા કરે જગદીશ. ૧

વણિક નારિ નર પદ ગિરે, વેહ વશ ભયે અપાર;
કૃપાનાથ બોધે સરસ, કીનો પર ઉપકાર. ૨

ચોપાઈ

હમ નારી નર પાવન આગ્ન, આશ્રમ ધર્મ કરે નિજ કાગ્ન;
ઉભય પક્ષ અંતર મેં સાધી, સુમરિ રામ રહ રહિત ઉપાધી. ૧
સ્વપ્ન માત્ર લખિ વિષય અસારા, રોટ રામ વૃત્તી ઇક ધારા;
આતમ તત્વ બોધ દે તારા, અગ્ન નહિ ભુલે દાસ તુમારા. ૨
ઉરમેં આતમ તત્વ અરાધે, આશ્રમ ધર્મ નીતિ યુત સાધે;
નરાધીશ જ્ય હોહુ તુમારી, શધ ભાવ આશીષ હમારી. ૩
મો મન ભૂલ ભધ અતિ ભારી, અગ્ન સમજ્યો મેં કૃપા તુમારી;
આજ્ઞા દેહુ ધર્મ વૃત્ત ધારી, હમા કરે પ્રભુ ચૂક હમારી. ૪
ગદ ગદ કંઠ ભયે નરનારી, દિય આજ્ઞા ધ્રુવ સમય વિચારી;
દંપતિ ચલે શીશ પદ નાઈ, હર્ષ અપાર ન્યાય નૃપ પાઈ. ૫
નથ નારિ નર હર્ષ, અપારા, ન્યાઈ ભૂપ ભયો ઈતિયારા;
વણિક વંશ ઉપજ્યો મુખ ભારી, ઘર આગે દંપતિ નરનારી. ૬
યેદિ પ્રકાર સત સંવત વીતા, રામ ભજન જન રહે નચીતા;
માત તાત સેવા નિત સાધે, નિશદિન આતમ તત્વ અરાધે. ૭
નૃપ ઉત્તાન પાદ મુખ બાની, સમય સમુજિ સહ ચહે સુગની;
ધ્રુવ નૃપ લગ્ન કરન ચિત ચાહત, નથ નારિ નર વાત ચલાવત. ૮
કોટિક પુરૂષ વૃત્તિ ઇકધારા, નૃપ આજ્ઞા ચાહત જન સારા;
સર્વ સભા અર વિપ્ર સમાગ્ન, મંત્રી સહિત ચહત નિજ કાગ્ન. ૯
ધ્રુવ ત્રિકાલ દર્શી હરિ રૂપા, સર્વ સેન લખ લી જન ભૂપા;
પ્રથા સમુજિ ધ્રુવ મૌન રહાવા, મંત્રિ અરજ કરન ચિત આવા. ૧૦

દોહા

લખિ અવસર કરજેરિકે, મંત્રિ નમાયો શીશ;
લગ્ન હેતુ ચિંતા હમે, રજા કરો મમ ઈશ. ૧
આશ્રમ ધર્મ વિચારિ ધ્રુવ, સમય કર્મ સંતોષ;
રજા કીન હરસત હૃદય, વચન પિયુષ રસ પોષ. ૨

ચોપાઈ

નીતી યુક્ત બને કછુ કાગ્ન, સોહ કરો મમ સર્વ સમાગ્ન;
તવ ધ્રુવ પ્રગટ રામ મમ તાતા, કરહુ કર્મ સેહે તુમહિ સુહાતા. ૧

રામ રજા બોલત મુખ બાની,	સો શિર ધરત હુમે કહા હાની;
કરિ હરિ દર્શ ભયે તુમ પાવન,	તુમતે બને ન કર્મ અપાવન. ૨
જીવન મુક્ત સર્વ જન જ્ઞાની,	જન મુખ વચન હોય નહિ હાની;
સંત વચન જન સો શિર ધરહી,	સર્વ પ્રકાર કાજ નિજ કરહી. ૩
સંત સુબોધ લહે નર નારી,	જિનકો સુલભ પદારથ ચારી;
રામ કૃપા તુમ રહિત વિકારી,	સંત સુભાવ સર્વ નર નારી. ૪
સંત સુભાવ સર્વ તુમ દોહા,	પરમ ધર્મ રત રામ સનેહા;
તુમરી રજા શીશ હમ ધારે,	ભલહિ તાત સત કાજ સુધારે. ૫
પ્રથાવચન કહિ ધ્રુવ ચિર થાવા,	સર્વ સભા શાંતી રસ છાવા;
સર્વ સભા ધ્રુવ લઘુતા જાની,	ભયે પ્રેમ વશ પરમ સુગ્ધની. ૬
પુલકિ ગાત લોચન જલ ધારા,	જય હો ભૂપ કહે કર્મ વારા;
તણુ સમ પ્રજા સર્વ પદ દાસા,	એસી કૃપા રહે યહિ આશા. ૭
પ્રાણુ પિંડ લગ મંગતિ દીજે,	આખિર વખત શરણમે લીજે;
કવન પ્રકાર કરે અસ્તૂતી,	અંદર બાહર આપ વિભૂતી. ૮
અંતઃકરણ ઇન્દ્રિ મુખ બાની,	તુમ દૃષ્ટા મમ નાથ સુગ્ધની;
સર્વ ક્રિયા સો કૃપા તુમારી,	સમુજિ મર્મ ચિર વૃત્તિ હમારી. ૯
નામ રૂપ સહ તુમહિ અધારા,	મહિમા કહ હમ કવન પ્રકારા;
જો કછુ કહે સો ઉરહિ થકાવે,	તુમ અપાર કોઠિ પાર ન પાવે. ૧૦

દોહા

જીવ ચરાચર વિશ્વ યહ,	વ્યાપક અત્મ સ્વરૂપ;	
ધર્મ પ્રથા હિત જગતમેં,	પ્રગટ હોત જન ભૂપ.	૧
જલ વિકાર જલમે સમે,	તન્તુ પટ કહા ભેદ;	
સર્વ ક્રિયા સાક્ષા પ્રભૂ,	હમ ઉર રંચ ન ખેદ.	૨

ચોપાઈ

મંદા સમય સમજિ ધ્રુવ તાતા,	નિત્ય કર્મ હિત ચિત્ત લુભાતા;
સભા વિસરજન કાન નરેશા,	પ્રથા યુક્ત દીનો ઉપદેશા. ૧
સર્વ પ્રજા મન હર્ષ અપારા,	એસે ભૂપ રામ અવતારા;
સંઘા કર્મ લગે નરનારી,	જો જહિ વરણુ કર્મ અધિકારી. ૨
નિત્ય કર્મ કરિ ધ્યાન જુડાયે,	રામ મંત્ર મહિ ચિત્ત લગાયે;
સર્વ પ્રજા એકહિ મત, ધારા,	રામ મંત્ર ભક્તી રસ પ્યારા. ૩

હરિહર ભક્તિ મિટે સંતાપા, ત્રિવિધ તાપ જિવ તપે ન તાપા;
 જીવન મુક્તી લાભ કિનારા રામ ભક્તિ કરિયે ઇતિયારા. ૪
 યહ્નું ધ્રુવ સમય કર્મ કરિ જ્ઞાની, ધ્યાન ચલન ચિત પરમ સુખની;
 ઉભય બ્રાત લે સાથ અહારા, બ્રાતૃ, ભાવ, ઉર પ્રેમ અપારા. ૫
 કરિ અચવન નિજ મંદિરે આવા, લઘુ બ્રાતા ધ્રુવ પાસ ગિદાવા;
 દાસી દાસ પાન લે આવા, ધ્રુવ લે અનુચર રજા કરાવા. ૬
 ચરચા કરન ચલત ધ્રુવ જ્ઞાની, સંત સમાન અવર કો પ્રાની;
 નામ રૂપ ત્યાગ્યો અહંકારા, જ્ઞાનીકો મન રહિત વિકારા. ૭
 સર્વ શ્રદ્ધિ અપનો અંગ જાને, ઉચ્ચ નીચ કિમ હૃદય પ્રમાને;
 લઘુ બ્રાતા ગોદી મહિ લીના, ભયે પ્રેમ વશ ભક્ત પ્રવીના. ૮
 બ્રાતૃ ભાવ મુખ કહ્યો ન જાવે, પુદ્ગલિ ગાત લોચન જલ ટાવે;
 વાર વાર કર ચુંચન કીના, મધુર વચન મુખ કહે પ્રવીના. ૯
 હરિ ગુરુ કૃપા પરમ પદ પાવા, સર્વ જીવ ઉર મર્મ લખાવા;
 જો જો જીવ તરફ પ્રીતિ આવે, ધ્રુવકો નિજ મન પ્રગટ લખાવે. ૧૦

દોહા

ઉત્તમ જનની સુરચિકા, મર્મ લખ્યો ધ્રુવ તાત;
 સમય સમજિ એકાંતમે, બ્રાત કલન ચિત ચાત. ૧
 ધર્મ ધીર કો જ્ઞાનિ સમ, પરમ દયાળુ સાધ;
 નિજ હિત હો કોઈ કષ્ટ જિવ, તાહી ગિને અપરાધ. ૨

ચોપાઈ

રે મમ બ્રાત પ્રાનતે પ્યારા, શુદ્ધ હૃદય મન રહિત વિકારા;
 તુમ સમ અપર કવન તપ ધારી, બ્રાતૃ ભાવ હરિ ભક્તિ પિયારી. ૧
 પ્રાનતે અધિક પ્રિયે તું મોહી, ક્ષણ ભર દૂર રખું નહિ તોહી;
 ભગિની બ્રાત માત અરુ તાતા, તન સમંધ યહ રચ્યો વિધાતા. ૨
 ગુપ્ત ગાથ કિન આગે કહ્યે, જ્યા કરિ સર્વ શાંતિ સુખ લખ્યે;
 ગાથા એક હમે કુરિ આઈ, ધર્મ ધીર સુનિયે ચિત લાઈ. ૩
 માત તાત વનમે દુઃખ પાવે, મમ મન સંગ સદા ઇન આવે;
 અતિ ઉપકાર કીન ઇન દોહી, કોટિ કષ્ટ ઉરન નહિ હોહી. ૪
 સેવા કરન વૃત્તિ મન મોરી, યાતે બ્રાત રજા યહ તોર;
 વનતે ઉદ્વેગિ ભનન નહિ આવે, આશ્રમ ધર્મ ન ભંગ કરાવે. ૫

યાતે શરણુ રહુ દિન રાતી, કરે સેવ ધન હૃદય સુહાતી;
 પત્ર ફૂલ ફલ હાજર કરિહું, સર્વ પ્રકાર રજા અનુસરિહું. ૬
 નૃપ અધિકાર દેઉ મેં તોફા, તાત સેવ આજ્ઞા કર મોફા;
 સર્વ પ્રકાર ન્યાય નિપુણાધ, ધર્મ વિવેક પ્રજા સુખદાધ. ૭
 તું કરે રાજ સેવ મેં સાધૂ, ઉભય પક્ષ નાંધ અપરાધૂ;
 હરિ ગુર તાત ચરણુ કર ધારું, સત્ય સત્ય મુખ વચન ઉચારું. ૮
 કૃત્ય કૃત્ય બ્રાતા મોહિ કીજે, પ્રાત હોત નૃપતી પદ લીજે;
 તું કરે રાજ કરે મેં સેવા, ઉભય પક્ષ ઉર સમજ સુભેવા. ૯
 ધર્મ ધુરંધર હૃદય ધરીજે, પ્રથા યુક્ત કારજ જગ કીજે;
 હરિ કહ્યાન કરહુ જન તેરો. સત ઉપદેશ માન ઉર મેરો. ૧૦

દોહા

બ્રાત બ્રાત ભુજ બલ સદા, બ્રાતા બ્રાત અધાર;
 હુકમ બ્રાત હાજર રહે, સુલભ મિલે ફલ ચાર. ૧
 ધ્રુવ ધર્મીકે વચન સુન, ઉત્તમ જોરે હાત;
 કૃપાનાથ સુનિયે વિનય, અજ્ઞ કરત સક્રયાત. ૨

ચોપાઈ

તદપિ નાથ નીતી યુત ગાતા, કલિયે અવશ્ય ભૂપ અરે બ્રાતા;
 ઉભય પક્ષ પરણુ તવ ચરણાં, યાતે ગાથ પ્રીતિયુત વરણાં. ૧
 કરિયે ક્ષમા ચરણુ રજા જતની, અલ્પ મતી મેં દાસ અજ્ઞની;
 અલ્પ શબ્દ મુખ જલ્પિ સુનાવે, લખિ લઘુ દાસ ન તર્ક બદાવે. ૨
 ઉભય, બ્રાત, માતા, અરે તાતા, તન સંબંધ યહ રચ્યો વિધાતા;
 એક અંશ ઉપજે દે માધ, કૃપાનાથ યહ સરિસ સગાધ. ૩
 મેરે તેરે યહાં નહિ કલિયે, મરણ હોય લાભ સોઈ કલિયે;
 રામ ભક્તિ કરહી નરનારી, ઉચ નીચ તરહિ ભવ ચારી. ૪
 રામ તાત મેરો નહિ તેરો, પદ સેવત હોય પાપ નિવેરો;
 મુરમુરિ ઘાટ પક્ષ કિમ ચાલે, ન્હાવે સોઉ સ્વર્ગપુર મ્હાલે. ૫
 ભોજન કરે ભૂખ જોહિ ભાગે, ક્ષોહ પલટ પારસ જોહિ લાગે;
 યાતે તાત હુમે મન આશા, માત તાત પદ કરિહુ નિવાસા. ૬
 તજે રાજ કારજ કહા સ્વામી, મેં પિતૃ સેવ રખું નહિ ખામી;
 યાતે તાત રજા મેં પાઉ, તાત સેવ બડ ભાગ કહાઉ. ૭

ધન્ય પુત્ર જનની તહિ જ્યો, માત તાત પદ ભક્ત કહાવે;
હરિહર ભક્તિ કરે નરનારી, માત તાત પદ સેવ વિસારી. ૮
નવ પ્રકાર ભક્તી ગુન ગાવે, તદ્વપિ હરિ હર દર્શન પાવે;
માત તાત બ્રાતા, દુઃખદાઇ, કહા ભયો હરિ ભક્તિ કરાઈ. ૯
હરિ હર દેવ અવશ્ય નહિ રાજી, માત તાત પદ સેવ દુરાજી;
માત તાતકો કરત દુઃખારી, દુષ્ટ ગિને જહિ દેવ મુરારી. ૧૦

દોહા

માત તાત અપમાન કર, ભક્તિ કરે નરનાર;
નરહરિ નાથ ન કર ગ્રહે, જલ્યો અધમ અસાર. ૧
પર જિન ઉટે, ન, પક્ષિનભ, જલ જિન ચન્ને ન ન્યાવ;^૧
ધર્મ હીન હરિ હર મિત્રે, ઉત્તરો હો અન્યાય. ૨

ચોપાઇ

ચાતે નાથ તાત પદ સેવા, કરન ચહું યહ સમજ સુભેવા;
કૃપાનાથ કારજ યહિ સારો, પિતૃ પદ પૂજન કામ હમારો. ૧
નીતિ નિપુણ કરો ચિર રાજન, પ્રથા યુક્ત કરિયે જગ કાજન;
સર્વ પ્રકાર બુધ્ધિ બલ દાના, પ્રજા કર્મ મહિ નિપુણ નિધાના. ૨
તુમ સમ કવન કર્મ કુશલાઈ, હરિ હર કૃપા શુધ્ધિ સદ પાઈ;
રાજ ક્રિયા કર હુમે ન કર્મી, સર્વ પ્રકાર લખો તર ધર્મી. ૩
ચાતે તાત રજા મુદિ દીજે, લખિ લધુ, દાસ, કૃતારથ કીજે;
સજતે શ્રેષ્ઠ રાજ પિતૃ સેવા. સનમુખ હોય હર્ષિ સદ દેવા. ૪
પિતૃ પદ સેવ પાપ તન જાવે, સુલભ જીવ શાંતી પદ પાવે;
તાત સેવ સમ ધર્મ ન દૂજ, પૂરણ કૃપા રામ જેહિ સૂજ. ૫
પત્ની પીવ પુત્ર પિતૃ માતા, ચરન સેવ મુક્તી પદ માતા;
યોગ યજ્ઞ જપ તપ નહિ જનૂ, રામ ભક્તિ નહિ મર્મ પિછાનૂ. ૬
સંત સમાગમ મર્મ ન મોહી, કિમ કરિ લખૂ રામ નિરમોહી;
માત તાત બ્રાતા પદ સેવા, સમજ સુલભ સરસ યહ ભેવા. ૭
તવ પદ સેવ હોહિ સો હોહી, હમકો અપર આશ નહિ કોહી;
તાત સેવ કરિ હરિ ગુન ગાવે, મમ મન અપર કર્મ નહિ આવે. ૮
ધર્તર કર્મ હમ કહ્યુહ, ન, જાને, પિતૃ પદ સેવ મોક્ષ પદ માને;
હમકો સરસ કર્મ યહિ ભાવે, પ્રાત હોત પ્રભુ રજા કરાવે. ૯

પિતૃ પદ સેવ મોક્ષ પદ માનું, ઈતર ભાવ હિરમેં નહિ આનું:
જો દુર ભાવ હોય ઉર સ્વામી, નર્ક દેહુ મમ નાથ નમામી, ૧૦

દોહા

વિરોધ ભાવ મમ ચિત્તમે, ઘોર નર્ક દેહુ રામ;
આદ અંત મધ વિશ્વકો, સાક્ષી જીવ તમામ. ૧
ઉત્તમ ઉત્તમ વચન કહિ, સુખ મુખ ભયો જયું સાધ;
પુલકિ ગાત લોચન સજલ, પ્રગટયો પ્રેમ અગાધ. ૨

ચોપાઇ

નિરમલવચન સુનત નિજ ભાઇ, ધ્રુવ ધર્મા ઉર વિરહ બહાઈ;
આદ અંત સદ મર્મ લખાવા, ઉત્તમ ઉત્તમ નીતિ સુલાવા. ૧
નિર લોભી નહિ લોભ સુલાવે, કામી જતી ન સંગ રલાવે;
નિરમોહી મોહી કરે ન કાહ, રવિ રજની સમ વિલગ સ્વભાહ. ૨
ક્ષમાવંત ક્રોધી ક્રિમ સંગા, અજ તજ નહિ સંગ પ્રસંગા;
ભક્ત અભક્ત બને નહિ કબહ, આદિ સ્વભાવ ન ત્યાગે સગહ. ૩
ચેહિ પ્રકાર ઉત્તમ જન રીતી, માત તાત બ્રાતા પદ પ્રીતી;
રાજ પાટ ધન ધામ, ન, ચાવે, એકહિ બ્રાતૃ ભાવ મન ભાવે. ૪
પૂરણ એક રામ વિશ્વાસા, જગ પ્રપંચતે ભયો ઉદાસા;
જહિ જન રામ ભક્તિ મન ભાઈ, સ્વપ્ન માત્ર સગ વિશ્વ દિખાઈ. ૫
ભક્તિ પ્રેમ રસ જેહિ જન પીના, વિપ રસ અલ્પ ન ચહે પ્રવીના;
યદ્યપિ જનની ગાથ સુનાવે, દયા દૃષ્ટિ ઉત્તમ ઉર લાવે. ૬
સમય સમુજિ ધ્રુવ કહ સુન ભાઈ, ગુપ્ત ગાથ સુનિયે ચિત લાઈ;
માત તાત મન હોન દુરાગ, પુત્ર સપૂત કરે કાઉ કાગ. ૭
જનની તાત રહે જિમ રાજી, પુત્ર ચક્ષે અપનો મન સાજી;
ચાતે તાત વાત સુન મોરી, સત્ય ગાથ મન રખું ન ચોરી. ૮
સુરચિ માતૃ ઉપજ્યો મન બેદા, જ્યા કરિ મોય હોત, મન, ખેદા;
મમ સુત ત્રાસ કરહિ ધ્રુવ ભારી, કરિ ચિંતા ચિત હોત દુઃખારી. ૯
અરપિ રાજમેં રહું ઇન પાસા, તો જનની ઉર જય ઉદાસા;
ઈનકી કૃપા સર્વ મેં પાવા, ચાતે ચહું ન ચિત દુઃખાવા. ૧૦

દોહા

વિષય પદારથ અલ્પ સુખ, રાજપાટ ધન ધામ;
ઈન જનની પરતાપતે, મિલ્યો સ્વતંતર રામ. ૧

પરમ ધામ આતમ દશા, નિશ્ચય લખ્યો સ્વરૂપ;
તવ જનની પરતાપતે, મેં નિષ્કંટક ભૂખ, ૨

ચોપાઈ

છન જનની મેં પ્રાણુ દુઃખાપૂં, કૃત્ય ગુનીમેં નીચ કહાવૂં
બ્રહ્મ પયોનિધિ પ્રિય મુખ આની, ઉચરત ઉપજ્યો પ્રેમ સુખની. ૧
પ્રેમકી ગતિ પ્રેમી જાને, પ્રેમી પ્રેમ પરમ રસ માને;
સમય સમુજિ ઉત્તમ કરજેરી, કાળ લગ્યો કષ્ટ, અચન, અહોરી. ૨
ધન્ય તાત ઉત્તમતા તોરી, કિમ કરિ કહું અલ્પ મતિમેરી;
જો મમ માતુ કીન જગ કરની, સર્વ વિશ્વ ગાવત જસ વરની. ૩
મમ જનની કરણી ગતિ ગૂઢા, નીચ કૃત્ય કીનો મતિ મૂઢા;
નીર, અપાવન, ગંગ સમાવે, અચમન કરત બ્રાતિ નહિ લાવે. ૪
હરિહર સંત સમાગમ ગંગા, જનની નીચ નિહ્યો જલ સંગા;
તદ્વપિ મિત્રત કિનારે ગંદા, અધમ તર્ક ઉપજત મતિ મદા. ૫
ઉંધા કુભ ઉદધિ અથડાવે, સન્મુખ વિના ન નીર બરાવે;
યહિ પ્રકાર જનની ઉર દેખા, હરિ મુખ લગ્યો ન, ઉર, ઉપદેશ. ૬
નિજ અજાન જીવ દુઃખ પાવે, વેદ શાસ્ત્ર કહા સંત કરાવે;
પૂરવ પાપ કર્મ ગતિ બારી, જોદિ દિત કષ્ટ મહેં નરનારી. ૭
અપની ભૂલ આપ દુઃખદારી, વિન વિવેક કિમ કર સુખદારી;
ક્રાંતિ વિવેક વિચાર કરાવે, સત મિથ્યા દે મર્મ લખાવે. ૮
કરિ સત સંગ હોય જિય બોધા, તન અધ્યાસ જાય જિય ક્રોધા;
મેં મમતા મેરો અરૂ તેરો, હરિ ગુરૂ કૃપા જાય જગ ચેરો. ૯
જગ લગ જીવ જ્ઞાન નહિ આવે, અપની ભૂલ આપ દુઃખ પાવે;
નિજ નિજ કર્મ કરત ઉપદેશ, કૃપાનાથ છન કહા અંદેશ. ૧૦

દાહા

જાની નિજ આતમ સમજ, દયા દૃષ્ટિ જિય દેખ;
બોધત પરમ વિવેક યુત, ખિસે ન નિજ કૃત મેખ. ૧
યાતે પાત્ર કુપાત્રકો, ભેદ કીન મુનિરાજ;
જિજ્ઞાસા મિન બોધ કર, ઉત્તરો, હોત, અકાજ. ૨

ચોપાઈ

યાતે તાત ત્યાગ મન વ્યાધી, રટણ રમ મન રહિત ઉપાધી;
અપની કરની આપ દુઃખારી, સમજિ ભાન ભૂલણ મહતારી. ૧

ભ્રમિત પુરૂષ કહા જતન કરાવે, ગયે ભર્મ આપહિ મુખ પાવે;
 જનની ભર્મ સત્ય કહાં તાતા, સર્વ સાક્ષિ મમ લખે વિધાતા. ૨
 યાતે તાત તળે ઉર શંકા, રામ ભક્તિ કહું રાજ નિશંકા;
 દરદી દરદ કરમ વશ પાવે, વૈદ ધર્મ જહિ જતન કરાવે. ૩
 કર્મ જન્ય કોઈ રોગ કરારા, જન્ય ન વૈદ જતન કરિ હારા;
 કષ્ટ વિવશ કરિ ત્રાહ્ય પુકારે, તદ્વપિ વૈદ ન દોષ લગારે. ૪
 વજ્ર લેપ કુકરમ જિન કીના, લગે ન જ્ઞાન તિવ્ર ફલ લીના;
 હરિહર અજ બોધી મમ માતા, તદ્વપિ બોધ ભયો નહિ તાતા. ૫
 સમજિ મર્મ બ્રાંતી તજ દીજે, કૃપાનાથ ભક્તી રસ પીજે;
 મેં લઘુ દાસ ચરણ રજ ચેરો, મેં જલખ્યો આશય ઉર મેરો. ૬
 આદ અંત જનૂં નહિ મર્મા, તુમ સદ મર્મ લખો તર ધર્મા;
 બાલક બહે તોતરી બાની, હરસત તાત ન કરહિ ગલાની. ૭
 જોરિ ઉભય કર ચરણ લુભાયો, સાધુ સાધુ કહિ ધ્રુવ હર્ષાયો;
 ચતુર પ્રવીન જ્ઞાનિ મમ તાતા, સ્વચ્છ વૃત્તિ તુહિ રખો વિધાતા. ૮
 તુમ સમ બ્રાત ભણે જગ ભાઈ, ઉભય લોક મય સુયશ સદાઈ;
 સુનિ તવ ગાથ બ્રાત પદ પૂજે, જોહિ જિય મોક્ષ માર્ગ ઉર સૂજે. ૯
 તુમ સમ કવન પ્રેમિ નિજ ભાઈ, મરનો પ્રથમ લીન ચિત ચાઈ;
 શૈલ સુતા અસ્તૂ મુખ ગાવા, હમ તે પ્રથમ મરણ હર્ષાવા. ૧૦

દોહડા

રે બ્રાતા તવ ભાવકી, મેં જનૂં સત ગાત;
 કહિ ન શકું મહિમા અથગ, હૃદય ન પ્રેમ સમાત. ૧
 બડ બ્રાતા સુખ દીજિયે, ધરૂં નિવરતી ધ્યાન;
 પ્રજ્ઞ ન્યાય સખ કીજિયે, ના નહિ કરહું નિધાન. ૨

ચોપાઈ

ધ્રુવ આજ્ઞા ઉત્તમ શિર લીની, વાર વાર પદ વંદન કીની;
 અમૃત વચન કહે કરજોરી, કૃપાનાથ વિનતી યહ મોરી. ૧
 કહ્યું અક કાલ ન્યાય જનકીજે, જ્યા કરિ ન્યાય યુક્તિ ઉર લીજે;
 ચોરેહિ કાલ સમુજિ સદ મર્મા, પીછે ન્યાય કહું સત કર્મા. ૨
 ન્યાય સુકાવન કર્મ હમારો, ધર્મ બોધ પ્રભુ કામ તુમારો;
 ધર્મ બોધ સુનિ જીવ સુખારી, રામ ભક્તિ કરહી નરનારી. ૩

સમજિ મર્મ ધ્રુવ પરમ ખુશાલા, તન કર પરસે પ્રેમ નિશાલા;
 રે મમ બ્રાત નિશા બહુ આછ, પોઢણુ કરો તાત સુખદાઈ. ૪
 કરે કલ્યાન શંભુ દુઃખહારી, સત્ય ગાઢ બ્રાતા અધિકારી;
 સુખમય શયન કરિય મમ ભાઈ, રામ મંત્ર શ્વાસા ધુનિ લાઈ. ૫
 ધરિ શિર રગ્ન હૃદય હરસાવા, જાય ભવન જન સેન કરાવા;
 ધ્રુવ સિદ્ધાસન ધ્યાન જુડાવા, કુંભક પ્રાણુ ખેંચિ શિર ઝાવા. ૬
 પલટિ પ્રાણુ પશ્ચિમ દિશ આવા, અક્ષરંધમેં વાસ કરાવા;
 અક્ષરંધ વૃત્તી જન જોગી, ગર્ક રૂપ મય જગત વિયોગી. ૭
 મધુરે નાદ હોત અહું ઝોરા, ચમકત બીજ ઘટ ઘન ઘોરા;
 અમૃત ખુંદ હુંગ જડ લાગી, નિરમે સંત સુજન બડ ભાગી. ૮
 અક્ષરંધ સુખ કલ્યો ન જાવે, પૂગા હોય સોય ગમ પાવે;
 અક્ષરંધ સુખકી બલહારી, પહુંચે સંત સૂર તપ ધારી. ૯
 પાંચ, પચીસ, કીન નહિ પરવા, ગુરુ સુખ જ્ઞાન ધ્યાન મન ગરવા;
 પ્રણવ મંત્ર ધુનિ ધ્યાન લગાવે, અક્ષરંધ સોઉ વાસ વસાવે. ૧૦

દોહા

પ્રાત કાલ શાંતી સમય, વૃત્તી ભઈ સુચેત;
 નિત્ય કર્મ ચિતમેં કુરે, પ્રગલ પ્રથા પર હેત. ૧
 ધર્મ નીતિ નિત કર્મકા, જ્ઞાની કરે ન ત્યાગ;
 કરે કરાવે અપરકા, જાહે સંગતિ બડ ભાગ. ૨

ચાપાઈ

સમય સમજિ અનુચર સુખ આવા, જોરિ ઉભય કરે શીશ નમાવા;
 ભૂપણુ વસન નીર કરે ત્યારી, ધ્રુવ જન ક્રિયા કીન વિધિ સારી. ૧
 સંધ્યા કર્મ કીન સત ધારી, ધર્મ પ્રથા લાગત જાદિ ખારી;
 લઘુ બ્રાતા ઉત્તમ યદિ કર્મી, સુકૃત કર્મ તર્ક ચિત શર્મા. ૨
 સમય સમજિ દ્વિજ મંડલ આવા, યજ્ઞશાલ વિધિ કર્મ કરાવા;
 સમય પાય નૃપતી દે દાના, રૂચિ અનુસાર સર્વ સન્માના. ૩
 દ્વિજ મંડલ મન ભયો અનંદા, હરિ સ્વરૂપ લખિ નૃપ પદ વંદા;
 હરસિ વિપ્ર આશીપ સુનાઈ, ભક્ત ભૂપ રહવહુ સુખદાઈ. ૪
 સમય પાય ભોજન સહ ત્યારી, હરિ અરપન કીનહુ ભરિ ધારી;
 ઉભય બ્રાત ભોજન જન પાવા, મહા પ્રસાદ લખિ હર્ષ બઢાવા. ૫

સમય પાય સિંહાસન આયે, નિજ મંડલ શિર આય નિમાયે;
 પ્રેમ યુક્ત નૃપતી સનમાના, બેઠે સર્વ જોડિ અસ્થાના. ૬
 બંદી જન ગિરદાવલિ ગાવે, સમય રાગ ગાંધર્વ સુનાવે;
 નીતી યુક્ત સર્વ સંતોષા, અમૃત વચન પિયુષ રસ પોષા. ૭
 સમય પાય મંત્રી કર જોરી, વિનય કરત આરત નહિ થોરી;
 વીતે દિવસ ગાય કછુ ગાઇ, કૃપાનાથ કરિ કૃપા સુનાઈ. ૮
 યેહિ અવસર સંભતિ કછુ પાવે, ઉત્તમ કર્મ કરન ચિત આવે;
 સમુજિ મર્મ બોલા નૃપ જાની, તાત મંત્રિ તુમ પરમ સુજની. ૯
 પ્રથમ તાત તોડિ રજા કરાઈ, જોડિ અનુસાર કરહુ ચિત આહી;
 તાત રજા મેં શિર પર ધાર, હુકમ હાય સોઇ કાજ સૈવાર. ૧૦

દોહા

મંત્રી જાવહુ તાત પદ, અરજા કરહુ કરજોર;
 રજા હોય સો કીજિયે, કારજ નીતિ બહોર. ૧
 રજા પાય મંત્રી અપર, ચણે વિપિન નૃપ પાસ;
 સમય પાય ચરણા ગિરે, પ્રગટયો પ્રેમ પ્રકાશ. ૨

ચાપાન

નૃપ ઉત્તાન પાદ બડ જાની, ઉચરે વચન વાત કછુ જાની;
 મમ મંત્રી તોરી ધન કરણી, અતિ પવિત્ર કહિયે કલા વરની. ૧
 રાજ નીતિ મય પ્રગટ પ્રવીના, પ્રજા ન્યાય નીતી યુત કીના;
 પ્રજા ભૂપ ભક્તી હરિ ભાવા, ઉભય પક્ષ જન પર નિભાવા. ૨
 સોઇ પંડિત આતુર સોઈ જાની, ઉભય પક્ષમેં કરે ન ધાની;
 ધર્મ યુક્ત વ્યવહાર નિભાવે, શ્વાસા સિંવરન રામ રિજાવે. ૩
 ચિત ઉપરામ રામ રસ પ્યારો, વ્રથા સમુજ લીનો જગ સારો;
 જીવ માત્ર સહ સમજ સજાતી, ક્રિયા કરે જન સર્વ સોહાતી. ૪
 યાતિ ધર્મ વ્રથા શિર ધારે, સર્વ કાજ વિધિ યુક્ત સૈવારે;
 યાતિ તાત કહો વિધિ સારી, ધર્મ વ્રથા કોઇ વાત વિચારી. ૫
 સત્ય કર્મમેં દેર ન કીજે, વીતે વખત આયુ તન છીજે;
 અવસર સમુજિ મંત્રિ મુખ બોલા, મનકે મર્મ પ્રગટ સહ બોલા. ૬
 કૃપાનાથ આજા તુમ દીની, લગન હેતુ મોહિ આશ નવીની;
 સર્વ પ્રકાર પુત્ર નિપુણાઈ, રજા કાજ કરિયે હર્ષાઈ. ૭

ચહિ ગાથા ધ્રુવ નૃપ મુખ ગાઇ, વચન વિવેક કહે શરમાઇ;
મંત્રી અપર ભૂપ મુખ જાવે, તાત રજા સોઈ કાજ કરાવે. ૮
પાતે નાથ કહ્યો કર જોરી, કરિયે કાજ રજા કહ્યુ તોરી;
કૃપાનાથ યહ નીતિ અનાદી, સમય કર્મ કરિયે પલ સાધી. ૯
તુમ સર્વજ્ઞ ભૂપ કાઉ ભાવે, રજા હોય જ્યહિ જાય ખુઝાવે;
કન્યા સુશિલ જાય દ્રગ નિરખે, ગુણ અવગુણ નીતી યુત પરખે. ૧૦

દોહડા

નિજ મંત્રી મુખ વચન સુન, સમજ લીન નૃપ સેન;
કરિ વિચાર ઉચરત ભયે, પરમ રસીસે બેન. ૧
શિશમાર નૃપતી સુશિલ, કન્યા સુશિલ સુધામ;
સુશિલ પુત્ર દંપતિ દિખે, આલ્હિ કન્યા નામ. ૨

ચોપાઈ

શિશમાર કન્યા ગુણ ધામા, કુલ પવિત્ર મોહિ મર્મ તમામા;
નીતી યુક્ત કરો સહ કાજ, મમ મુખ વચન કહો શુચિ^૧ રાજ. ૧
હરિ ગુરુ કૃપા સર્વ સુખદાઈ, રામ કૃપા તુમ કુશલ સદાઈ;
નીતી યુક્ત ગાથ સગ ગાવે, સમુજિ ભૂપ મનમે લખાવે. ૨
અરપહિ સુતા લઈ હો, રાજ, તો જાવહુ વહાં સર્વ સમાજ;
રચે સ્વયંવર મંડલ છાજે, ઉભય પુત્ર તહાં જાય ખિરાજે. ૩
જ્યેષ્ઠ લઘુ દે મર્મ લખાઈ, શિશમાર નૃપકો સમુજાઈ;
ઉત્તમ લઘુ પુત્ર કર નામા, ધ્રુવ જોહિ નામ યહો ગુણ ધામા. ૪
કન્યા કર્મ વિવશ મન ભાવે, રાજ કુંવર જહિ માલ ધરાવે;
પૂરવ જન્મ કર્મ પ્રભુતાઈ, નારી પુરુષ હોત યહાં ભાઈ. ૫
ગાઠ સંબંધ ટરે નહિ ટારા, કરહુ હર્ષ યા કષ્ટ અપારા;
સુનહુ મંત્રિ કારજ યહિ સાધા, ગુરુ ગનપતિ શિવ શકિત અરાધા. ૬
ધર્મ કર્મમેં દેર ન કીજે, કર્મ યથારથ પ્રથમ કરીજે;
ચેહિ મમ બોધ સર્વ શિર ધરહુ, પ્રથા યુક્ત કારજ સહ કરહુ. ૭
વાર વાર ખૂઝન કહા કામા, કરિયે કાજ રાખિ ઉર રામા;
સર્વ કર્મ સાક્ષી, ધનશ્યામા, જ્યહિ અધાર યહ વિશ્વ તમામા. ૮
નામ રૂપ ગુણ ધારત એકા, વર્ણાશ્રમ યહ બુદ્ધિ વિવેકા;
નીતી પ્રથા ધર્મ શિર ધારે, સો જ્ઞાની નિજ જન્મ સુધારે. ૯

રાણી ઉભય સમજિ યહ ગાથા, ઉર હર્ષી ઉત્તમકી માતા;
ધ્રુવ જનની ઉર હર્ષ ન શોભા, સ્વપ્ન માત્ર સહ વિશ્વ વિભોગા. ૧૦

દોહા

અજ્ઞાની જ્ઞાની મનુજ, તન પર ચિન્હ ન એક;
તન અધ્યાસી અજ ઉર, જ્ઞાની પર્મ વિવેક. ૧
હર્ષ શોક સુખ દુઃખ સમય, દેહ અધ્યાસી લીન;
સ્વપ્ન માત્ર જ્ઞાની સમુજ, સુખ મય રહત પ્રવીન. ૨

ચોપાઇ

સમય સમજિ મંત્રી શિર નાઇ, ચક્ષે ભવન નૃપ આજ્ઞા પાઇ;
લખિ અવસર ધ્રુવ સન્મુખ આવા, કરિ વંદન સગ મર્મ જનાવા. ૧
જય મમ નાથ તાત યહ ગાવા, શિશુ માર, નૃપ નામ સુનાવા;
નૃપ કન્યા પરમ સુમાની, કહિ હે લગન તાહ મન માની. ૨
કૃપાનાથ સંમતિ કછુ દેવે, જયા કરિ અમર લાભ હમ લેવે;
સમય સમજિ બોલા ધ્રુવ જ્ઞાની, સુનહુ મંત્રિ તુમ તાત સુમની. ૩
માત તાત આજ્ઞા શિર ધરિયે, ઉનકી રગ કાજ અનુસરિયે;
વયો વૃદ્ધ જિનકે કુલ હોહી, જિનકી રગ ચક્ષે સગ કોહી. ૪
કુલકે કર્મ વૃદ્ધ જન જાને, ધર્મ પ્રથામે ભેદ ન આને;
મન મુખ કરે કાજ નરનારી, મિગરે કારજ કષ્ટ કરારી. ૫
જો જો કર્મ રચ્યા કરતારા, સોહિ દૃષ્ટા જનત ગુન સારા;
જો કછુ કર્મ કરન જન આવે, તો દૃષ્ટા જયાહિ જય બુઝાવે. ૬
દૃષ્ટા વિના કાજ નહિ કીજે, હાંસી હોય ધર્મ મગ છીજે;
યાતે તાત મંત્રિ તુમ દાના, કુલકે કર્મ સર્વ તુમ જાના. ૭
હમ અજ્ઞાત જ્ઞાત હરિ પૂજ, ગુર પ્રતાપ હમકો યહિ સૂજ;
કુલકે કર્મ હુમે કહા જાને, સગ ઘટ વ્યાપક રામ પિછાને. ૮
હરિ હર અજ ગુર પદ હમ પૂજે, અપર કર્મ હમકો નહિ સૂજે;
મમ ચિત્ત રત ભયો ગુર જ્ઞાના, અપર કર્મ સગ તુચ્છ દિખાના. ૯
નિજ સ્વરૂપ મય હમ રાજ, અપર કર્મ મન ભઈ દુરાજ;
નિમિત માત્ર હાજર તન તોરે, જો કછુ કરો સદા શિર મોરે. ૧૦

દોહા

ધર્મ પ્રથા શિર પર ધરે, તજે ન તત્વ વિચાર;
કરે કરમ નીતી યથા, સુખી હોય નરનાર. ૧

આશ્રમ કર્મ અનાદિકો, ધરહુ તલિપે ધ્યાન;
કરહુ કાજ વિધિ શોચિકે, હોય ધર્મ નહિ હાન. ૨

ચાપાઈ

મંત્રી મર્મ સમજિ હર્ષીવા, જોરિ ઉભય કર શીશ નમાવા;
વિપ્ર ગૌરિ ગનપતિ ગુરુ ધ્યાઈ, દિજ પ્રધાન ચાલે હરસાઈ. ૧
કહુ અક સંગ લીન કુલ દાના, ગયે ભૂપ શિશુ માર મકાના;
ધ્રુવ મંત્રી આવા નૃપ જાના, લાવન મનમુખ ચલે સુજાના. ૨
સંગ વિપ્ર મંત્રી જન મારે, નૃપ નીતી યુત સવ જુહારે;
વિપ્ર પાદ નૃપ વિધિવત પૂજા, હરિ સ્વરૂપ લખિ ભાવ દૂખ. ૩
દિય અધિકાર યથા શુભ આસન, શિશુમાર યેકે સિંહાસન;
ભૂપ ભૂપ જુઝી કુશલાતા, ઉત્તર કીન મંત્રિ હર્ષીતા. ૪
કૃપાનાથ હરિ ભક્તિ સુદાઈ, તિનકે ભવન સદા કુશલાઈ;
રામ મંત્ર ઉચરે નરનારી, કુશલ પદારથ પાવહિ ચારી. ૫
રામ ભક્તિ પૂરણ જહું હોહી, સદા કુશલ જહું વિધન ન, કોહી;
રામ ભક્તિ પૂરણ વિશ્વાસા, સદા કુશલ જહું અપર ન આશા. ૬
હરિ ગુરુ સંત સમાગમ કરહી, અક્ષય કુશલ જન્મ નહિ ધરહી;
ધર્મ પ્રથા મહિં ભેદ ન આને, કુશલ સદા પરમાર્થ પિછાને. ૭
સગતે કુશલ શિરોમણિ સોહી, નિજ સ્વરૂપ જાન્યો નિરમોહી;
ઉભય રોગ તન તજી ઉપાધી, સદા કુશલ જેહિ ચિત સમાધી. ૮
નૃપ ઉત્તાનપાદ યહિ જાના, ધ્રુવ ધર્મી યહ મર્મ પિછાના;
ભાસ માત્ર ભાસત સંસારા, ધ્રુવ નિશ્ચય નહિ શંક લગારા. ૯
બ્રહ્મ સદેહ બ્રહ્મ રસ ભોગી, સર્વ અતીત સહજ આજુરોગી;
તથાપિ ધર્મ પ્રથા નહિ ત્યાગે, ન્યાય સુકાવત નીતિ સુભાગે. ૧૦

દોહા

હરિહર અજ હર્ષિત રહે, તીરથ દેવ સમાજ;
એસે જનકી કુશલતા, સદા, હોહિ મહારાજ. ૧
શિશુમાર સુનિ અચન સત, ઉમગ્યો પ્રેમ અપાર;
પુલકિ ગાત લોચન સજલ, શ્રવત નૈન જલ ધાર. ૨

ચાપાઈ

મહ ગદ કંઠ ભૂપ કરજોરી, વંદત ભયો અહોર અહોરી;
ધન્ય ભાગ મમ ભવન પધારે, પરમ બોધ દે કાજ સુધારે. ૧

પરવ જન્મ પુન્ય ફલ કોહી, જોહિ જન સંત સમાગમ હોહી;
 સંત સમાન કવન ઉપકારી, શરણાંગતદો લેત ઉગારી. ૨
 થોડે પ્રશ્ન જોધ ધન અર્પે, જીવન મુક્તી લાભ સમર્પે;
 રંક પુણ્ય નૃપતી મુખ લાવે, મહિપ દાન તેહિ લક્ષ દરાવે. ૩
 એસે સંત નિરખિ જીજ્ઞાસા, દે ઉપદેશ હરે ત્રય ત્રાસા;
 લઘુતા નિરખિ હોય જન રાજી, જન્મ મરણુ જિય હરે દુરાજી. ૪
 ભક્ત ભૂપ મંત્રી ઘર આવા, અક્ષય લાભ જ્ઞાન ધન પાવા;
 જય મમ તાત કૃપારથ કીના, દેહ અધ્યાસ અધમ હરિ લીના. ૫
 મેં યડ ભાગ આપ પહુંનાઈ, જીવન મુક્ત કીન ઘર આઈ;
 પરમ પવિત્ર ભયો મેં આજ્ઞ, ભવન પધાર કીન મમ કાજ્ઞ. ૬
 કૃપાનાથ ઉપજી ઉર આશા, અપર ગાથ ચાહત તવ દાસા;
 નૃપ મંત્રી દિજ મંડલ આવા, કારજ કવન નાથ ચિત ચાવા. ૭
 કરિયે પ્રગટ શંક મન ત્યાગી, કરિ જન સેવ યત્ન યડ ભાગી;
 હમંકા સહજ હૃદય વિશ્વાસા, મિથ્યા શબ્દ ન કહ હરિ દાસા. ૮
 સત્ય કર્મમેં શંક ન મોરે, સર્વ પદારથ હાજર તોરે;
 પુત્ર પુત્રિ તન મન ધન સારા, હરિ અરપન સિદ્ધાંત દમારા. ૯
 સમુજિ સરાય કરે યદાં વાસા, રામ ભક્તિ રત જગત ઉદાસા;
 ઉનકી કૃપા યને સગ કાજ્ઞ, યિન સમજે જિય હોત અકાજ્ઞ. ૧૦

દોહા

નૃપ મંત્રી કરિયે કૃપા, વિગત ઉર જે જોય;
 રામ કૃપા પૂરણુ કરે, તથા વચન નહિ હોય. ૧
 ભૂપ રત્ન શિર ધારિડે, સમજ લીન મન સેન;
 નિજ કારજ ઉર ધારિડે, મંત્રી ઉચરે જેન. ૨

આપાર્થ

જય મમ તાત ભૂપ યડ ભાગી, કરિ તવ દર્શન ભયો સુભાગી;
 નરમેં નરહરિ પ્રગટ નરેશા, પ્રગટ કરત હરિ હરણુ કલેશા. ૧
 સર્વ પ્રજા અપને સુત જાની, ન્યાય ચુકાવત ધર્મ સુજાની;
 વ્યાપક રામ સમજિ ઇક દેવા, નીતિ ધર્મ ન તજત સુભવા. ૨
 પ્રજા નારિ સહ પુત્રિ સમાના, ઉરમે પ્રિય ઘરે નહિ આના;
 જો ગુરુ વિપ્ર ચરણુ નિત પૂજા, રામ રૂપ લખિ ભાવ ન દૂજા. ૩
 દેવે દાન સમજ અધિકારી, ઉભય લોક નૃપ લીન સુધારી;
 જીવત સુયશ મરે હરિ ધામા, ભક્ત ભૂપ સાચી સહ કામા. ૪

ધર્મ પ્રથા વિન પાવ ન ધરહી, ધન્ય ભૂપ કારજ નિજ કરહી;
 ભૂપ સર્વ ગુણ સૈપન્ન સોઈ, હરિહર ભક્ત નીતિ રત હોઈ. ૫
 શિશુમાર ઉત્તમ ગુણ ખાની, કરિ સત સંગત વિગત પિછાની;
 મેં અનુચર લાયક કછુ નાઈ, જિનકો અડપન દીન ગુસૌઈ. ૬
 અડા અપરકો દેત અડાઈ, અડા પ્રીય લાગત લઘુતાઈ;
 અડપન સોદ અચન લઘુતાઈ, અડપન જન્ય અચન ગરવાઈ. ૭
 ભણેહિ ભૂપ કારજ હમ આવા, રામ કૃપા કરિ દર્શ દિખાવા;
 જય મમ, તાત કાજ જ્યાહિ આવા, સો સુનિયે અગ સહિત સુભાવા. ૮
 નૃપ મુખ સત્ય કહી યદ ગાથા, દ્રુવ હિત સુતા દેહુ નૃપ નાથા;
 તવ કન્યા દ્રુવ અરપન કાજે, નૃપતી સુચર વિશ્વમેં લીજે. ૯
 પરમ દાન કન્યા અરપીજે, જ્યા કરિ ભૂપ અભય મુખ લીજે;
 ધર્મ વ્યાહ સમ ધર્મ ન દગ્ન, હરિહર કૃપા મર્મ જ્યાહિ સુગ્ન. ૧૦

દોહડા

કોટિક તીરથ દાન પુન, વિધિ વત કરિ પુન હોય;
 કન્યા દાન વિશેષતા, યા સમ તુલે ન કોય. ૧
 શિશુમાર સુનિ શબ્દકો, ઉરમેં હર્ષ અપાર;
 મુખ તથાસ્તુ ઉચરત ભયો, ધર્મ નીતિ શિર ધાર. ૨

ચોપાઈ

નૃપ શિશુમાર મંત્રિ સુન યાતી, ભયો હર્ષ ઉર પરમ સુગ્મની;
 ધન્ય ભાગ દ્રુવ મમ વર આવે, સપ્ત ગૌત્ર મુર ધામ સિધાવે. ૧
 દ્રુવ સમ ભક્ત ભવન પગ ધારે, દર્શ લાભ લઈ જન્મ સુધારે;
 દ્રુવ સમ અપર કવન તપ ધારી, હરિ અજ સનમુખ જન ત્રિપુરારી. ૨
 દ્રુવ સમ વર પાવહિ મમ યાત્રા, જન્મ અંત હોવહિ તતકાત્રા;
 બ્રાહ્મી ભરમ દેહ અધ્યાસા, દ્રુવ મુખ બોધ સુનત હુવ નાસા. ૩
 નારી ધર્મ નિપુણ મમ યાત્રા, પતિ મુખ વચન જાન તતકાત્રા;
 અતિ પવિત્ર મમ સુતા સયાતી, મિલે જોગ શિવ કૃપા ભવાતી. ૪
 શિશુમાર લખિ સમય અંગેત્રા, શિવ શિર ધાર વચન મુખ બોત્રા;
 ઈષ્ટ દેવ શિવ શીશ નિવાસા, પ્રેમ પિયુષ રસ શબ્દ સુનાવા. ૫
 જય હો વ્યાપક વિષ્ણુ વિધાતા, જય જય શંભુ સર્વ મુખ દાતા;
 જય જનની મમ આગ્ર ભવાતી, હવ ચરાચરકી શુભ ખાતી. ૬

ક્રિયા કરમ ગુણુ ધરત અકેલી, નામ રૂપ પ્રસરી પ્રિય બેલી;
 આણી ચાર અવસ્થા ચ્યારી, જો હમ કરે સો કૃપા તુમારી. ૭
 કૃપાવતી સત કાજ સુધારો, નિમિત માત્ર મેં દાસ તુમારો;
 મેં કછુ કરિ ન શકું જગ કર્મા, સમજી મર્મ હોત ચિત શર્મા. ૮
 ધરા ધામ ધન વિભવ અપારા, પુત્ર પુત્રિ મેં દાસ તુમારા;
 યહિ અવસર ઉત્તર કહા કીજે, ધી પ્રેરક બુદ્ધી મુલિ દીજે. ૯
 ગુરુ ગનપતિ કરિયે ઉર વાસા, જ્યા કરિ ઉરમે જ્ઞાન પ્રકાશા;
 વખત જાય પેં^૧ વચન ન જાવે, કૃપાનાથ સોઈ કૃપા કરાવે. ૧૦

દોહા

હરિ ગુરુ ઇષ્ટ મનાયકે, નૃપ બોલે શુધ ભાય;
 મંત્રી શુભ મુહુરત લખી, કરો લગ્ન યહાં આય. ૧
 દિજ મહુરત શોધત ભયે, ધર્મ સુજ્યોતિય ધાર;
 યહ વર યહ કન્યા ઉભય, અનુકુલ ગ્રહ અનુસાર. ૨

ચોપાઇ

યથાયોગ કીની પહુંનાઇ, લગ્ન કુંડલી વિપ્ર જનાઈ;
 મુહુરત માસ તિથી અરુ વારા, રચે સ્વયંવર સપ્ત દિહારા. ૧
 અંત : પુર નૃપ ખમર જનાઈ, આત્મી વર હરિ આત જનાઈ;
 નૃપ ઉત્તાનપાદ ગડ જાની, જિનકે ધ્રુવ ગડ પુત્ર મુજની. ૨
 હરિહર ઉમા ઇષ્ટ શિર રાખા, નૃપકો મુતા દેન હમ ભાખા;
 મમ પુત્રી પૂરણુ વિશ્વાસા, તાત વચન કહું કરે ન નાસા. ૩
 માત તાત પતિ ગુરુ હરિ દેવા, ઇનકી રજા નીતિયુત સેવા;
 સોહ પુત્રી સોહ પુત્ર પ્રવીના, જીવન મુક્ત લાભ જિન લીના. ૪
 અંત:પુર નૃપતી નિજ નારી, પ્રસન ભઈ શુભ કાજ નિહારી;
 નૃપ નારી પતિ ઇષ્ટ મનાવા, વેદ મંત્ર મધુરે સુર ગાવા. ૫
 આત્મી પ્રેમ ભયો ઉર ભારી, સો જનત ગતિ દેવ મુરારી;
 હરિહર અજ સમજન પતિ નાથા, દીન કૃપા કરિ આપ વિધાતા. ૬
 ચુપ મુખ રહી શબ્દ નહિ સારા, મનકે મર્મ લખે કરતારા;
 હરખ શોક નહિ તર્ક જનાઇ, મૌન ગૌનિ એકાંત સિધાઇ. ૭
 કુલવંતી પુત્રી સોઈ સૂરી, પીયર સસુર પ્રથા મહિ પૂરી;
 યથા યોગ સહ ધર્મ સુધારા, ઉભય વંશ તારણુ અવતારા. ૮

શિશુમાર શુભ સમય સુહાવા, યથા યોગ દિજ દાન દિરાવા;
સમય સમજિ મંત્રી કર જોરી, વિનય કરત આરત નહિ થોરી. ૯
જય નૃપ નાથ રજા મુહિ દીજે, સમય અમોલ લાભ ભલ લીજે;
સર્વ પ્રકાર કીન મમ પાવન, દર્શ હરે મમ પાપ અપાવન. ૧૦

દોહા

શિશુમાર અવસર લખી, દિજ સન દાન દરાય;
હય ગજ રણ અસ્વારિ દે, દીને ભવન પહાય. ૧
ધ્રુવ પ્રજા શુભ ગાથકી, સમજ લીન સહસાર;
જય જય ધુનિ ઉચરત ભયે, ઉરમે હર્ષ અપાર. ૨

ત્રાપાઠ

મંત્રી વિપ્ર ભૂપ પહૈ આવા, સમય સમજિ નૃપ શીશ નમાવા;
નૃપ ઉત્તાનપાદ લખિ કાળ, સ્વીકારે દિજ સહિત સમાજ. ૧
મંત્રી આય શીશ પદ દીના, નૃપ નીતી યુત આદર કીના;
ભૂપ પત્રિકા પ્રેમ પહાઠ, મંત્રી હાજર કી હરસાદ. ૨
ભૂપ પત્રિકા નિજ કર ધારી, વાંચત પ્રેમ ભયો ઉર ભારી;
વાર વાર હરિ ગુરુ પદ વંદા, ભક્ત ભૂપ મન ભયો અનંદા. ૩
હરિ હર નાથ કર્મ ગતિ થાપી, પ્રગલ્ભ વેગ કો શકે ઉથાપી;
શંભુ વચન સત્ય હો સારા, કોટિ યતન કો ટારનહારા. ૪
ધર્મ પ્રથા શિવ જ્ઞાનનહારે, નીતી યુક્ત વિશ્વ વિસ્તારે;
શિશુ માર નૃપ હરિહર પ્રેરા, વિપ્ર જંદ મુહુરત શુભ હેરા. ૫
સપ્તમ દિવસ સ્વયંવર ભારી, તુમ જીવન હિત કરહુ તયારી;
સજહુ વરાત સરસ શુભ રીતી, વૃદ્ધ મંત્રિ જ્ઞાનત સહ નીતિ. ૬
મંત્રી બ્રાત હુમે મન ભાવા, કરહુ કાજ શુભ તુમહિ સુહાવા;
ઉભય લોક મહિ સુયશ સુહાવે, હરિહર દાસ સમુજિ અપનાવે. ૭
ભૂસુર સુર સુરપતિ ગન દેવા, પ્રથમ પાદ કરિયે ઈન સેવા;
દેશ કાલ અવસર જોહિ કાળ, શોભિત કર્મ કરો તજ લાળ. ૮
સમય કર્મ ચૂકે અજાની, નિશ્ચય હોય ધર્મ મહિ હાની;
વૃધ્ધ દિવાન વિપ્ર કુત્ર દાના, કહા બોધે તુમ પરમ સુખના. ૯
પૂરવ પુન્ય પ્રગલ્ભ પ્રભુતાઠ, ભૂસુર ધર આવત હરસાઠ;
પૂરવ જન્મ પુન્ય ફલ પાવા, ભૂસુર સુર હરિ હર ધર આવા. ૧૦

દોહા

હરિ હર કૃપા પ્રતાપતે, મુધરે કામ તમામ;
 મુજન મંત લખિ મમકો, નિશિ દિન ઉચરત રામ. ૧
 પરમ વિરાગી પુત્ર મમ, ધ્રુવ ધર્મી દે ધાર;
 પર ઇચ્છા પાત્રહુ પ્રથા, પ્રેમી પુત્ર સધીર. ૨

ચોપાઇ

ભૂપ ગાથ સગકે મન ભાઈ, રાની ઉભય સમજિ સુખ પાઈ;
 ધ્રુવ જનની કરતા ગતિ જની, સમય સમજિ હરિ ધ્યાન જુડાની. ૧
 ઉત્તમ માત ગાથ કુરિ આવત, કહન ચહે લખિ સમય રૂકાવત;
 નૃપ ભય ચુપ મુખ રહત અજાની, સત મિથ્યા કહું રીત ન જની. ૨
 દેખહુ હરિ માયા પ્રભુતાઈ, નિજ બલ તજે ન કોડ ઉપાઈ;
 જગ તજ સમજિ કરહિ સતસંગા, જ્ઞાન ભક્તિ અભ્યાસ અભંગા. ૩
 અપની કૃપા આપ પર હોવે, જગ યદ જીવ ભક્તિ મન મોવે;
 ચાર કૃપા કહ સંત મુજના, ઈશ્વર વેદ ગુરુ સનમાના. ૪
 ઇશ્વર કૃપા મનુજ તન પાવે, ગુરુ કૃપા સત બોધ સુનાવે;
 વેદ કૃપા સત અર્થ દિખાવે, ચોથી અપની કૃપા કલાવે. ૫
 અપની કૃપા વિના યદ તીન, કરિ, ન, શકે, જે એક અધીન;
 અપર દયા સગલી જન હાની, અપનો જીવ જચાવે જાની. ૬
 અપને આપ કૃપા કોહિ કરહી, સુમરિ રામ સંશય સગ હરહી;
 તીનુ કૃપા આપ ચલિ આવે, આપ આપ પર કૃપા કરાવે. ૭
 સુક્ષ્મ સેન લખી નહિ રાની, હરિ હર સન્મુખ રહિ અજાની;
 દેહ અભ્યાસ પ્રબલ બલ ભારી, અપની કૃપા ન લખી ગૈવારી. ૮
 અમિત શંક ઉર કષ્ટ અપારા, પુલકિ ગાત લોચન જલ ધારા;
 આત્રમ ભેદ વિપિન મહિ વાસા, તહુ અજ્ઞાન કરત ઉર ત્રાસા. ૯
 જ્ઞાન વિના અજ્ઞાન ન જાવે, ભેપ ધરે ચલ ભવન રહાવે;
 કોટિક કષ્ટ કરે જન કોઈ, રામ કૃપા વિન જાન ન હોઈ. ૧૦

દોહા

વિપ્ર વૃંદ મંત્રી સુજન, શુભ અવસર સમજાય;
 ભૂપ રગ શિર નાયકે, ચંદ્રે ભવન હરમાય. ૧

હાટ વાટ ચોહટ ભવન, સમજિ સજે નરનાર;
ભક્ત ભૂપકો લગ્ન લખિ, હરસત હૃદય અપાર. ૨

ચોપાઈ

હાટ વાટ ચોહટ નૃપ દ્વારા, પ્રજા અપન ગ્રહ સજે અપારા;
ધન પતંગ નિશાન અટારી; જહૈં તહૈં મંગલ ગાયત નારી. ૧
શંખ ભેર ભાજત સરનાઇ, ગાન કરત ગાંધર્વ સુહાર્ધ;
જીવન મુક્ત નગ્ર નરનારી, દે દર્શન હરિ કીન સુખારી. ૨
નીતી પ્રથા ધર્મ જિન પ્યારા, આશ્રમ કર્મ કુશલ વ્યવહારા;
આશ્રમ વર્ણ કર્મ નહિ ત્યાગે, ભજન ભક્તિ રત ચિત મુભાગે. ૩
નૃપ ધ્રુવ લગ્ન સમુજિ ભારી, કૃપા કીન કહ દેવ મુરારી;
અધુ ભૂપ માતેત અપારા, જ્યાં ત્યાં કિય પત્ર વ્યવહારા. ૪
હરસી ચલે નૃપતિ મન કેસે, સરિતા નીર ઉદ્ધિ મહિ જેસે;
સમય પાય ધ્રુવ સનમુખ આયે, જેરિ ઉભય કર શીશ નિવાયે. ૫
ધ્રુવ સન માનત વારંવારા, બેહારત જિન, જેલિ, અધિકારા;
દિજ, મંડલ, નૃપ સનમુખ આવા, વેદ મંત્ર આશીષ સુનાવા. ૬
સમય સમુજિ નૃપ વંદન કીના, વિપ્ર વચન અપને શિર લીના;
વિપ્ર વચન સુધરે મમ કાળ, જય હરિ રૂપ ઈષ્ટ દિજ રાગ. ૭
દિજ પદ સેવલિ રહિત વિહારી, જેલિ જિય, સુલભ, મિલે કલ્યારી;
દિજ મહિમા કહા ગાય સુનાવે, શારદ શેષ પાર નહિ પાવે. ૮
અહ્મ અહ્મ સમ અપર ન આવે, અહ્મ સુમરિ જિવ અહ્મ સમાવે;
અહા વરણુ સમંદા જગ પાવન, લખિ ન શકે જિન વૃત્તિ અપાવન. ૯
લખે અહ્મ સોહિ આહ્મણુ પૂરા, નિત્ય કર્મ મય વૃત્તિ સખૂરા;
તન લગિ નિત્ય કર્મ નહિ ત્યાગે, અહ્મ પરાયણુ કુરે ન રાગે. ૧૦

દોહા

દવન ઇન્દ્રિ મન વાસના, ગવન ધર્મ મગ ધીર;
દિજ તરણી પ્રય લોકમેં, તારણુ વિશ્વ સધીર. ૧
વિપ્ર વૃંદ નૃપ વચન સુન, દેત સર્વ આશીશ;
ભક્ત ભૂપ યા વિશ્વમેં, મહા ઇશકે ઈશ. ૨

ચોપાઈ

દાસી દાસ નગર નરનારી, કરત ચાવ કછુ સમય વિચારી;
વિવિધ પ્રકાર કરત કવ્વ ગાના, પ્રેમ ભક્તિ મય પરમ સુખના. ૧

રામ ભક્તિ સખકે મન ભાવે, ચિત ચિતવે સોહિ મુખે સુનાવે;
 કરિ હરિ દર્શ ભયે સહ પાવન, જહિ ઉર કુરે ન કર્મ અપાવન. ૧
 નૈન એન રગ રગ ઉર રામા, સ્વપ્ન માત્ર જગ સ્કુરે ન કામા;
 સુધરમ આશ્રમ ધર્મ નિવાસી, રામ રતા ચિત કર્મ અપાવન. ૨
 નારી પુરુષ એક મત સાધા, ભજન ભક્તિ વશ હયો પ્રમાદા;
 ભજન ભક્તિ જિનકે ઉર આવે, મોહ મમત અજ્ઞાન નસાવે. ૪
 ધ્રુવ પરબ સહ પરમ સયાની, કરિ હરિ દર્શ ભયે શુભ જ્ઞાની;
 ભૂપ વિવાહ સર્વ મન ભાવા, રમા રામ સમ દર્શન પાવા. ૫
 મંગળ શબ્દ સરસ શુભ ગાવત, હરસિ હરસિ હરિ હરહિ મનાવત;
 સર્વ શ્રષ્ટિ ગનપતિ તુમ તાતા, વિભુ વ્યાપક ગહિયો મમ હાતા. ૬
 અક્ષર બાવન આદિ મહેશા, કાર વ્યાપક સખ દેશા;
 ભગણુ જગણુ મગણુ, ગણુસારા, દૃષ્ટા ગનપતિ નામ તુમારા. ૭
 શેષ બ્રહ્મ શિવ તવ શિર તાતા, નામ રૂપિણી ઉમિયા માતા;
 શબ્દ બ્રહ્મ કહિ સર્વ ઉચારે, લક્ષારથ સમજી ભવ પારે. ૮
 કરિ મુખ સુંદ રૂપ તવ ભાસે, સમુજત સુજન સંત નિર આશે;
 શિવ બ્રહ્મા વિષ્ણુ સુર ધ્યાવે, સર્વ સાક્ષિ લખિ પ્રથમ મનાવે. ૯
 યાતે તાત કાજ યહિ કીજે, ઉર પ્રેરક મમ વિનય સુનીજે;
 ભક્ત ભૂપ કરિયે યહ કાજ, સુયશ વિશ્વ અર સંત સમાજ. ૧૦

દોહા

ગન શ્રષ્ટી, નાયક, તુમે, લખોદર તવ નામ;
 વિશ્વ ચરાચર ઉદરમે, અમિત શ્રષ્ટિ તવ ધામ. ૧
 બ્રહ્મ અયોની તાત શિવ, શબ્દ બ્રહ્મ તુમ દેવ;
 પ્રણવ મંત્ર અજપા જપે, સો જન જને ભેવ. ૨

ચોપાઈ

ગન નાયક લાયક શુભ કાજ, યાતે ધાવત સંત સમાજ;
 અક્ષર બ્રહ્મ અનાદી સ્વામી, પ્રથમ સતાવત નાથ નમામી. ૧
 તુમ જિન પત્ર હિલે નહિ દેવા, હરિ ગુર કૃપા લખ્યો યહ ભેવા;
 પરા પસંત મધ્યમા બાની, અક્ષર ભેદ વેખરી જની- ૨
 તીન સ્થાન ઓંકાર અભેદા, વેખરિ દ્વાર ભયે બાહુ ભેદા;
 બાવન અક્ષર આદિ મહેશા, શબ્દ સાક્ષિ વ્યાપક સખ દેશા. ૩

નામ રૂપ આકાર અપારા, ક્રિયા કરે જડ તુમહિ અધારા;
 યાતે નાથ પ્રથમ તેહિ ધ્યાવે, ધ્રુવ ધર્મી નૃપ લગ્ન કરાવે. ૪
 સુક્લ કર્મ ફલહી જીવ જાળી, શુદ્ધ ભાવ સુમરે તુહિ તખલી;
 સર્વ સખી મિલ મંગલ ગાવા, વિશ્વ વ્યાપિ ગન રાજ મનાવા. ૫
 શિવ શક્તી સુત ગનપતિ પૂરા, લખહિ મર્મ કોહિ સંત સખૂરા;
 સખિ સુખ વચન સુનત ધ્રુવ હરસા, નિજ સ્વરૂપ ગન નાયક દરસા. ૬
 દેખહુ રામ ભક્તિ પ્રભુતાર્થ, નારિ નિરંજન ગાથ સુનાઈ;
 રામ ભક્તિ કરિ યહિ ફલપાવે, તજિ પ્રપંચ હરિ રૂપ સમાવે. ૭
 રામ ભક્તિ કરિ સુજન સુભાગી, તજિ તન તત્વ રૂપ અનુરાગી;
 હરિ હર ભક્તિ હૃદય જિન ધારા, જીવન મુક્ત નહીં અવતારા. ૮
 યાતે રામ ભક્તિ ગાહિ લક્ષ્યે, તજિ પ્રપંચ ભક્તી ચિત દષ્ટ્યે;
 મુનિ સખિ વચન સર્વ સુખ પાવા, સર્વ સભા શાંતિ રસ છાવા. ૯
 સમય સમજિ મંત્રી કરે જોરી, કલન લગ્યો પ્રિય બચન બહોરી;
 જય સર્વજ્ઞ ભૂપ મમ તાતા, સમય કર્મ કરિ કરહુ સનાથા. ૧૦

દોહા

શિશુમાર નૃપતી સુશિલ, વિનય કીન કરજોર;
 લગ્ન હેતુ દિન સપ્તમે, આવહુ ભવન બહોર. ૧
 હરિ હર આજ્ઞા ધારિ શિર, ચલહુ નૃપતકે દાર;
 કૃપાનાથ કરિયે કૃપા, ધર્મ સનાતન ધાર. ૨

ચોપાઈ

મંત્રી વચન સુનત ધ્રુવ જ્ઞાની, આદ અંત મધ ગાથ સુજની;
 તુરિયા તત્વ અમર રસ ભોગી. વિષય ભાવ જિન વૃતિ વિયોગી. ૧
 ચોથે પદ જ્ઞાની અસ્થાના, વ્યાપક અપનો રૂપ પિછાના;
 ધ્રુવ અપને મન કરત વિચારા, સ્વપ્ન માત્ર ભાસત સંસારા. ૨
 ચિદાભાસ મહિ તન અધ્યાસા, હર્ષ શોક સુખ દુઃખ મન ત્રાસા;
 વિષય આશ કરિ જીવ કહાવા, અદ્ય ભોગ ઈન્દ્રી રસ ચાવા. ૩
 પંચ તત્વ તન જડ અસ્થૂલા, જન્ન મરણ વ્યાધી કરિ મૂલા;
 પડ, વિકાર ઈન મંગ રહાવે, ખટ ઉરમી કહુ અંત ન આવે. ૪
 જાતી વરણ પ્રબલ અભિમાના, ચિદાભાસ માનત વિન જ્ઞાના;
 ગવના ગવન લોક પર લોકા, હૈ ઉપાધિ વશ હર્ષ ર શોકા. ૫

અંતઃકરણ પ્રખલ અજ્ઞાના, યાતે મોક્ષ અંધ નિજ માના;
 નિત્ય મુક્ત આતમ નિજ જાતી, ત્યાગિ રૂપ વશ ભયો વિજીતી. ૬
 અજર અમર અક્ષય નિજ રૂપા, જડ સંબંધ સુખ તજ્યો અનૂપા;
 તું ચેતન સુખ રૂપ સદાઈ, જડ તનમેં સુખ નાય કદાઈ. ૭
 કૌટિક કર્મ લગી, તન વ્યાધી, ચિત્ત રૂકે નહિ રહિત ઉપાધી;
 નિત્ય મુક્ત આતમ નિરમોહી, ખૂજત કિરત મુક્ત કિમ હોહી. ૮
 કલપિત કૌટિક દેવ અરાધે, આતમ તત્વ દેવ નહિ સાધે;
 હરિ હર ભક્તિ ન સંત સમાજ, કો પ્રકાર સુધરે જિય કાજ. ૯
 બ્રહ્મ નિષ્ઠ સતગુરુ પદ પરસે, તો નિજ રૂપ યથારથ દરસે;
 કરિ સતમંગ ધરે, વિશ્વાસા, તો પ્રગટે નિજ રૂપ પ્રકાશા. ૧૦

દોહા

હરિ ગુરુ કૃપા પ્રતાપતે, મેં પાંચો નિજ રૂપ;
 પદ અવાચ્ય વાણી પરે, સાક્ષી સદા અનૂપ. ૧
 મમ આતમ વ્યાપક વિભુ, દૃષ્ટા સંગ ન કોય;
 ચિદાભાસ, વીશેષમેં, જે કહ્યું હોય સો હોય. ૨

ચોપાઈ

સખ અવસ્થા અતિ અજ્ઞાના, ચિદાભાસકી પ્રગટ બખાના;
 જ્ઞાન અજ્ઞાન ઉભય ઇન મંગા, મમ સ્વરૂપ નિરલેપ નિસંગા. ૧
 ધ્યે ધ્યાતા દૃષ્ટા અરૂ દરશન, પ્રોક્ષ અપ્રોક્ષ ઉતર અરૂ પરસન;
 દૃઢ અદૃઢ જ્ઞાન કહ્યું હોઈ, જે ગુણ ચિદાભાસ કરે હોઈ, ૨
 જીવ કુટસ્થ ઇશ ત્રિય ભેદા, ભાસત વિલગ ઉપાધી ખેદા;
 બાદ ઉપાધી એક સ્વરૂપા, સો મેં વ્યાપક બ્રહ્મ અનૂપા. ૩
 સર્વ ક્રિયા ગુણ રહત વિશેષા, મમ સ્વરૂપ વ્યાપક નિત શેષા;
 મમ અધાર ભાસત સંસારા, અસ્તિ ભાતિ પ્રિય રૂપ હમારા. ૪
 મેં સર્વજ્ઞ સદા સુખ રાસી, મંત્રી વચન સુનત હો હાંસી;
 કો પ્રકાર ઉત્તર ઇન દીજે, ઇન ઇચ્છા કારજ સો કાજે. ૫
 હર અજ હરિ નીતી યહ થાપી, અપર જીવ કિમ શકે ઉથાપી;
 જાતિ વરણ કુલ દ્રશ્ય વ્યવહારા, મમ સ્વરૂપ યહ નાહ લગારા. ૬
 નામ રૂપ માયા ગુણ ધામા, ઇનકે યહ ગુણ કર્મ તમામા;
 પંચ તત્વ યહ પ્રગટ શરીરા, દ્રષ્ટા દેવ લખે મતિ ધીરા. ૭

હદકી વાત હોત હદ સારી, મમ સ્વરૂપ નિત રહિત વિકારી;
માત તાત માયા કરિ મેલો, મમ સ્વરૂપ ઈન રહિત અકેલો. ૮
હા, ના, કહન નહીં મમ ધર્મો, સમજિ મર્મ રહિયે ચિત શર્મા;
જ્ઞાની કર્મ જ્ઞાન મય રહિયે, જો કષ્ટ બને શીશ ધર લહિયે. ૯
હરિ હર અજ બોલો હર્ષાઈ, આશ્રમ ધર્મ તજો મત ભાઈ;
આશ્રમ વણે ધર્મ કુલ નીતી, નેના નૃપત કરે ઇન પ્રીતી. ૧૦

દોહા

હરિહર હર્ષત યું કહ્યો, ભામનિ મિલો સપૂત;
છાપ્ટ દેવ આજા તજું, તો મેં અવશ્ય કપૂત. ૧
લગ્ન કરો ધ્રુવ પુત્રકો, તાત કહ્યો કર પ્રીત;
તજૂ વચન નિજ તાનકો, હોય ધર્મ વિપરીત. ૨

ચાપાઇ

જ્ઞાની ધર્મ નીતિ ત્યાગે, સમય કર્મ મય કુશલ સુભાગે;
ધર્મ હેતુ જ્ઞાની અવતારા, યાતે તજ, ન, નીતિ વ્યવહારા. ૧
નિશ્ચય સદા રહત નિજ રૂપા, ધર્મ કર્મ મય કુશલ અનૂપા;
આશ્રમ ધર્મ સુનીત ન ત્યાગે, આતમ તત્વ વૃત્તિ અનુરાગે. ૨
વૈદિક ધર્મ શીશ નહિ ધારે, કો પ્રકાર જગ કાજ સુધારે;
સુધરમ ત્યાગ કરે જન જ્ઞાની, ધર્મ સનાતન મેં બડ દાની. ૩
હરિ ગુર માત તાત વિધિ ધર્મો, ઇન સંમતિ કરિયે ચહિ કર્મો;
ઇનકી રજા ધરે નહિ કાના, બડ અપરાધ પ્રબલ અજાના. ૪
નારી સંગ દોષ અતિ ભારી, કામ લુબ્ધ હો વૃત્તિ વિકારી;
ચંચલ વૃત્તી તજહિ સુધર્મો, દેહાધ્યાસ ચહે અપ કર્મો. ૫
વિવિધ ભોગ ઇન્દ્રી રસ ચાવે, જ્ઞાન ધ્યાન ભક્તી વિસરાવે;
ઇન્દ્રિ અપર બલ પ્રબલિત ક્રોધા, તજિ સત કર્મ અધમ મગ શોધા. ૬
ધર્મ સનાતન ઉર નહિ ચાવે, હરિ ગુર ભક્તી તર્ક ચલાવે;
નીચ કૃત્ય નીચો મત થાપે, ધર્મ સનાતન અધમ ઉથાપે. ૭
ધર્મ હીન નર નર્ક સિધાવે, જન્મ મરણ જગ અંત ન આવે;
વાર વાર શંકા મોહિ આવે, હરિ હર અજ ગુર કૃપા કરાવે. ૮
કિસ્તી લગી કિનારે મોરી, કૃપાનાથ નહિ જાય બહારી;
કામ રૂ ક્રોધ ભોભ અરૂ મોહા, અમિત વાર ઇન મોહિ વિગોહા. ૯

યાતે નાથ ડર ઈન સંગા, ભજન ભક્તિમેં કરે ન ભંગા;
રાખહુ આજ લાજ હરિ મોરી, દુરખલ દાસ શરણુ મેં તોરી, ૧૯

દોહા

આશ્રમ સ્વારથ રીતિ યહ, કરિયે લગ્ન સુનીત;
પરમારથમે ના દિપે જ્ઞાન ધ્યાન વિપરીત. ૧
ઉભય પક્ષકા પ્રળલતા, મો મન ભયો અધીર;
હરિહર સાક્ષી સખ લખો, તારન ભક્ત સધીર. ૨

ચોપાઇ

ધી પ્રેરક અજ મમ શિર નાથા, રજા હોય કહિયે સો ગાથા;
મો મન યહ વિપરિત વ્યવહારા, સાક્ષી મર્મ લખો તુમ સારા. ૧
સંગ દોપ ડરપું મમ સ્વામી, ગુપ્ત મર્મ તુમ લખો તમામી;
યદ્યપિ તાત રજા કહુ તોરી, દુરખલ દાસ હાથ તવ દોરી. ૨
હરિ હર અજ ધ્રુવ વિનય સુનાઇ, પ્રળલ પ્રેમ પ્રગટયો ઉર આઇ;
અત્મ સ્વરૂપ ભયો જન દાના, સંગ દોપ લખિ હોત હેરાના. ૩
સુજન સતી જ્ઞાની અરૂ સાધૂ, સંગ દોપ કરિ ડરત અગાધૂ;
તન લગિ ડરત રહેં યહ સારે, તાતે રામ ન ભક્તિ વિસારે. ૪
ગૂઢ મર્મ જ્ઞાની જન જાને, જીવન મુક્ત અભય સુખ માને;
હરિહર અજ વ્યાપક મમ સ્વામી, મર્મ લખ્યો મેં નાથ નમામી. ૫
વિશ્વ ચરાચર અંતર યામી, જીવ નર્ક ઉર લખો તમામી;
શુદ્ધ ભાવ ધ્રુવ ભક્તિ પિછાની, ભયે પ્રેમ વશ શંભુ ભવાની. ૬
રમા રામ અજ મોદ અપારા, જ્ઞાની જગ મહિ મમ અવતારા;
અંદર આતમ તત્વ પિછાને, જાહર કર્મ યથારથ જોને. ૭
કર્મ ધર્મ મહિ કરે ન લાની, જ્ઞાનીકી ગમ જનત જ્ઞાની;
યહ ધ્રુવ વિવશ હરિ ધ્યાવા, ઉર સુક્ષ્મ હરિ રૂપ દિખાવા. ૮
હરિ હર લખિ, હૃદય મેં, આવા, ધ્રુવ કરણા વશ ચરણુ લુભાવા;
હરપિ હાથ શિર ધરે કૃપાજા, સુખ મય સદા રહો મમ બાલા. ૯
હરપદિ અધમ ધરમ મગ ખોવા, ડરપદિ યતી, કામ મન મોવા;
ડરહિ નારિ પતિ સંગ વિરોધા, ડરપદિ વિપ્ર અકારણુ ક્રોધા. ૧૦

દોહા

માયા, વશ, ત્યાગી ડરે, ડરપે ભાગો સૂર;
ડરપે શ્રુતિ નિંદક સદા, ભાગે દુઃખ ભરપૂર. ૧

ન્યાય હીન નૃપતી ડરે, ડર ગૃહસ્થ ધનહીન;
નિરક્ષર બ્રાહ્મણ ડરે, તું કિમ ડરો પ્રવીન. ૨

ચોપાઈ

જયહિ ઉર હરિ ભક્તિ પિયારી, ગો બ્રહ્મણ ગુરુ પદ અધિકારી;
ગુરુ પ્રતાપ પાયો નિજ ધામા, ભાસ માત્ર જગ ભગ્યો તમામા. ૧
અત્રિમ રોગ આધિ અરુ વ્યાધી, રૂપ લીન જહિ ગર્હ ઉપાધી;
જીવન મુક્ત સ્વંતર જોગી, સદા અક્ષેપ અમર અણુ રોગી. ૨
પરારબ્ધ વશ ચેહ શરીરા, જ્ઞાની મર્મ લીન મતિ ધીરા;
દૃષ્ટા રૂપ દૃશ્ય તન ભાસે, લક્ષા અર્થ મસ્ત નિર આસે. ૩
લેશ અવિદ્યા તહુ તન સંગા, જ્ઞાની અસ્થિર રૂપ અસંગા;
દગ્ધ વસ્ત્ર કહું અર્થ ન આવે, ભલે તંતુ પટ સર્વ દિખાવે. ૪
ચિદાભાસ માનત ગુણ સારા, જ્ઞાની વ્યાપક રૂપ સંભારા;
યાતે બ્રાત સમુજિ યહ ભેવા, અમિત શ્રદ્ધિ વ્યાપક ઇક દેવા. ૫
લખિ સ્વરૂપ સેવા કછુ કીજે, ધર્મ નીતિ બલ બાંહ ધરીજે;
જ્ઞાની ધર્મ પ્રથા નહિ ધારે, અધમ, જીવ, કહો કવન ઉગારે. ૬
તુમ સમ ધીર પ્રગટ સંસારા, અમિત યુક્તિ હરિ જીવ ઉગારા;
દુઃખ સુખ હર્ષ શોક ઉર ત્યાગી, બોધિ જગાવત જીવ સુભાગી. ૭
અધમી જીવ અમિત ભવપારા, યાતે જ્ઞાની મમ અવતારા;
ધર્મ પુત્ર ધીરજ ઉર ધારો, બદે ધર્મ સો કાજ સુધારો. ૮
આશ્રમ ધર્મ ભંગ નહિ કીજે, પ્રથા સુધારિ સુયશ જન લીજે;
વ્યાપક બ્રહ્મ રૂપ મમ ભાઈ, માયા તવ પદ દાસિ સદાઈ. ૯
સુક્ષ્મ માયા રહ હમ પાસા, જ્ઞાની જનકો કરે ન ત્રાસા;
જ્ઞાની રમા તાત કરિ લેખે, પ્રેમી ભક્ત પુત્ર સમ પેખે. ૧૦

દોહા

જ્ઞાન હીન ભક્તી વિના, જ્યાં માયા કરજોર;
ઈષિ કાલુ સમ અધમકો, ત્યાગે તુરત નિચોર. ૧
જ્ઞાની જન હરિ દાસકા, સેવ કરે દિન રાત;
શીલ શાંતી શુભ ગુણ લહે, લખિ મમ સહજ સગ્ગત. ૨

ચોપાઈ

સુનિ શિવશબ્દ પ્રેમ ધ્રુવ બાલા, હરિ હર લીન ભયે તતકાલા;
ખુલે નેન બહિ વિરહ અપારી, શંકર બોધ મુદિત જન ભારી, ૧

જય મહેશ વ્યાપક જગ હરતા, દીન બોધ મુહિ હૃદય સમરથા;
 જય અખિ લેશ આદ્ય મધ અંતા, આપ આપ મહિ આપ રહંતા. ૨
 સર્વ વ્યાપિ સાક્ષી મમ નાથા, પરમ બોધ દે કીન સનાથા;
 હરિહર નાથ સમજિ નિજ દાસા, કૃપા સિન્ધુ કરે હૃદય નિવાસા. ૩
 તોરી કૃપા બનહિ કછુ કાળ, સર્વ પ્રકાર દાસ તવ લાળ;
 વિવિધ ભાંતિ શાંતી ધ્રુવ આધ, નેત્ર બોલ બોલે હરસાધ. ૪
 જય હરિ ગુરુ મહેશ અજ ઇશા, જય વ્યાપક સાક્ષી જગદીશા;
 અમિત નામ નામી તુમ એકા, લખે સુજન જન કીન વિવેકા. ૫
 ધ્રુવ હર શંક સર્વ હર લીની, કૃપાનાથ શિવ કરુણા કીની;
 સમય સમુજિ મંત્રી હંકારા, સુફલ કરહુ જન કાળ તુમારા. ૬
 નય^૧ વ્યવહાર કરહુ નરનારી, મેં લાજર કછુ રગ્ન તુમારી;
 પ્રજ્ઞ ભૂપ આદી યહ નીતી, કારજ કરે પરસ્પર પ્રીતી. ૭
 ગાથા સત્ય પ્રજ્ઞ કોઉ કહહી, ભક્ત ભૂપ અપને શિર લહહી;
 ન્યાય યુક્ત બોધે કછુ રાજ, માનિ પ્રજ્ઞ સારે નિજ કાળ. ૮
 અન્યો અન્ય પ્રેમ રહ ભારી, પ્રજ્ઞ ભૂપ દે પરમ સુખારી;
 હરિહર દેવ હરપિ ઘર આવે, કરિ હરિ દર્શ મુક્તિ પદ પાવે. ૯
 પિતા પુત્ર નૃપ પ્રજ્ઞ સમાજ, એક એક મિલિ સારે કાળ;
 હાથ પાવ મુખ નાક ર નેના, નિજ નિજ કર્મ કુશલ તન ચેના. ૧૦

દોહા

એક અંગમેં દીનતા, સખ તન હોય કલેશ;
 જીવ, ભૂપ, દુખિયો સદા, સુખ સંપતિ નહિ લેશ. ૧
 પ્રજ્ઞ અંગ નૃપ જીવ, સમ, મિલિ કરિયે નિજ કાળ;
 તવ આજ્ઞા મમ શીશ પર, મરજી ધર્મ સમાજ. ૨

ચાપાઈ

ભૂપ વચન સુનિ મંડલ હરસા, પુલકિ ગાત લોચન જલ વરસા;
 ગદ ગદ કંઠ નયન જલ ધારા, પ્રેમ વચન સહ વચન ઉચારા. ૧
 જય હેા ભૂપ ભક્ત હિતકારી, નારી નર સુર નીતિ સુધારી;
 સર્વ પ્રકાર ભયે હમ પાવન, અમિત જન્મ અથ ગયે અપાવન. ૨
 હરિ આજ્ઞા એકહિ હર આશા, રજ કીન સમજે નિજ દાસા;
 કૃપાનાથ યહ નીતિ વ્યવહારા, આશ્રમ ચાર કીન કરતારા. ૩

તો સમ ભૂપ નીતિ પરહરહી, ડા જગ ધીર ધર્મ શિર ધરહી;
 વર્ણાશ્રમ સુધર્મ જિવ સેતૂ, તવ અવતાર ધર્મ જગ હેતૂ. ૪
 ધીરજ ધર્મ કળ્પ કર સાગર, ધરહિ સૂર શિર વિશ્વ ઉજગર;
 આશ્રમ ધર્મ શીશ કાઉ ધરહી, આપ સમેત કાજ જગ કરહી. ૫
 યાતે તાત ધન્ય, વૃત ધારી, ઉભય પક્ષ પ્રભુ લીન સુધારી;
 વ્યાપક લક્ષ અર્થ તુમ લીના, પ્રગટ કીન મમ તાત પ્રવીના. ૬
 સર્વ વ્યાપિ નિજ રૂપ પિછાની, આજ્ઞા કીન હુમે જન જની;
 વ્યાપક રૂપ લક્ષ ઉર આવા, સતગુરુ કૃપા મર્મ હમ પાવા. ૭
 જગ પ્રપંચ પ્રભુ તુમે ન ભાસે, હરિ ગુરુ કૃપા મર્મ નિર આશે;
 કેવળ પરઉપકાર ગુસૌંધ, આશ્રમ ધર્મ કીન તુમ ઝાંધ. ૮
 કૃપાનાથ કારજ યહિ સારે, શિશમાર નૃપ દાર પધારે;
 ભૂપન વસન નયે ઝાંગ ધારે, સમય કાજ અવસર યહિ સારે. ૯
 સમય સમજ કહે ધ્રુવ સુન ભાઈ, પ્રથમ તાત, પદ, પરસે જાઈ;
 પાછે જો જગ કરે વ્યવહાર, કરિહુ તાત સમય અનુસાર. ૧૦

દોહા

ઉભય ભ્રાત પરજન સહિત, નિજ મંત્રી સંગાત;
 હરસિ ચલે આતુર હૃદય, પદ પરસે નિજ તાત. ૧
 ઉભય માતુકે પદ ગિરે, જનની દિય આશીશ;
 ધર્મ ધ્યાન વૃત્તી અચલ, સનમુખ હો જગદીશ. ૨

ચોપાઇ

સનમુખ ભૂપ દિપે દે ભાઈ, જ્ઞાન વિરાગ ધર્મ દિગ સ્થાઈ;
 મંત્રી પ્રજા વિપ્ર કુલ સારે, સમય પાય નૃપ સર્વ જુહારે. ૧
 નિજ અસ્થલ યૈહે હરસાઈ, મંત્રી જોલે પ્રેમ બઢાઈ;
 કૃપાનાથ મંગલ દિન આજૂ, શિશમાર ધર લગ્ન સમાજૂ. ૨
 સખતમ દિવસ આજ શુભ ભારી, રજા હોય પ્રભુ કરે તયારી;
 ભૂપ અચન સુનિ અતિસુખ પાવા, ધન્ય મંત્રિ સત શબ્દ સુનાવા. ૩
 આશ્રમ કર્મ અવશ્ય શિર ધરિહં, સત્ય કર્મ મહિ દેર ન કરિહં;
 શિશમાર નૃપ અતિ સંતોષી, અપની પ્રજા ધર્મ જલ પોષી. ૪
 પુત્ર સરિસ નૃપ પ્રજા પ્રમાના, સો નૃપ નિશ્ચય રામ સમાના;
 પ્રજા દુઃખાય કરે નિજ કાજ, અધમતે અધમ અવશ્ય સોઉ રાજ. ૫

પાપી પ્રજા નૃપત જહૈં પાપી. ઉભય કષ્ટ ભોગેહિ અણુ માપી;
 શિશુમાર નૃપ નીત નિહારી, રામ ભક્તિ રતુ પ્રજા સુખારી. ૬
 દંડ વિદંડ ન ન્યાય અન્યાધ, રાજ, પ્રજા સંમત ઇકતાધ;
 ઇનકી સુતા અપન ગૃહ આવહિ, સુખ સંપતિ હરિ ભક્તિ બઢાવહિ. ૭
 માત તાત લક્ષણ શિશુ આવે, સમય પાય સોહિ કૃત્ય કરાવે;
 ગુણ અરૂ દોષ માતુ સોહિ કરહી, પુત્રી પુત્ર અવશ્ય અનુસરહી. ૮
 હરિહર ભક્તિ સર્વ ગુણ ન્યારી, કરહિ નારિ નર હોહુ સુખારી;
 અધમ નીર ગંગા મિલિ પાવન, ભક્તિ લીન ગુણ જય અપાવન. ૯
 ભક્તિ લીન કમ કરે અનેકા, ખિસે ન દુર્ગુણ પ્રજલ વિવેકા;
 યાતે ભૂપ હમે મન ભાવા, શિશુમાર નૃપ ભક્તિ સુભાગા. ૧૦

દોહા

યાતે પુત્ર કૃતારથી, ભલ કીજે શુભ કાજ;
 આશ્રમ ધર્મ દિપાધ્યે, ભલો સુકલ દિન આજ. ૧
 અવશ્ય કાજ અવસર યહ, દેર ન કરિયે લાલ;
 હરિ ગુરુ શંભુ મનાયકે, વિદા, હોહુ તતકાલ. ૨

ચોપાઈ

તાત રજા સુનિ વંદન કીના, ઉભય માતુ પદ ગિર્યો પ્રવીના;
 ધ્રુવ જનની સુત શિર કર દીના, હર્ષ શોક વિન શબ્દ નવીના. ૧
 જય હો પુત્ર ધર્મ હિતકારી, ઉભય બ્રાત હરિ ભક્તિ પિયારી;
 નીતી ધર્મ પ્રથા શિર ધરિયે, આશ્રમ ધર્મ કારજ અનુસરિયે. ૨
 તન લગિ ધર્મ પ્રથા નહિ ત્યાગે, હરિહર પ્રિયે પ્રાન સમ લાગે;
 ક્ષણ ભંગૂર સર્વ સંસારા, પ્રેમ ભક્તિ જિવ રામ અધારા. ૩
 ધર્મ પરાયણ જે નરનારી, સર્વ પ્રકાર ભયે સુખ ભારી;
 જીવત સર્વ વિશ્વ યશ જાવા, તજ યહ સ્થૂલ પરમ પદ પાવા. ૪
 યાતે પુત્ર ધીર વૃત ધારી, ઉભય પક્ષ તે લીન સુધારી;
 વ્યાપક લક્ષ અર્થ ઉર ધારી, કરહુ કાજ જન તત્વ વિચારી. ૫
 ભલે તાત ગોદી મમ આવા, કરિ સત કર્મ સ્વરૂપ સમાવા;
 તુમ સમ પુત્ર હોય જેહિ માતા, કૃપા કરહિ હરિ તત્વ વિધાતા. ૬
 આશ્રમ ધર્મ સજહુ મમ ભાધ, તુમ પ્રવીન કહા કહ સમજાધ;
 બ્રાતુ ભાવ ઉત્તમ ઉર ભારી, ધન્ય તાત જન્મે મહતારી. ૭

તુમ સમ બ્રાતૃ ભાવ નિભાવે, હરિહર સપથ મુક્ત પદ પાવે;
સમય કર્મ કીજે મમ ભાષ, ચલિયે રજા તાત મન પાઈ. ૮
નિત્ય કર્મ અવસર મમ આવા, મો મન નિત્ય કર્મ ચિત આવા;
ચિત ઉપરામ વાત નહિ ચાવે, અધિક પુત્ર તુલિ કહા સુનાવે. ૯
ધ્રુવ સમજયો યહ મર્મ સુગ્ગની, દુતિય માતૃ વંદે યુગ પાની;
ઉત્તમ જનની શીપ નિભાવા, સુરચી વિકલ નૈન જલ છાવા. ૧૦

દોહા

સુરચી કહ કહા કિજીયે, કર્મ ગતી નહિ લાથ;
મેં વનમે તું ભવનમેં, રે સુત ભયો અનાથ. ૧
ઉત્તમ કહ જનની સુનો, અધ જન સર્વ અનાથ;
જાની સુખિયા જગતમે, રામ રટત દિન જનત. ૨

ચાપાઇ

જય જનની દુખિયા જગ સોઇ, જલિ ઉર રામ ભક્તિ નહિ હોઇ;
દિતિયે દુખી નીતિ જિન ત્યાગી, ધર્મ સનાતન તજ્યો અભાગી. ૧
માત તાત ગુરુ સેવ ન કીની, સો નર દુખી અધમ ગતિ લીની;
શ્રુતિ સાધુ નિજ વંશ વિરોધી, દુખિયો દુષ્ટ અકારણ ક્રોધી. ૨
અડપન પાપ ન લઘુતા ધારી, સો દુખિયો સુનહુ મહતારી;
તન ધન માની સો દુખિયારા, જન્મ મરણ ભોગે દુઃખ મારા. ૩
સો નૃપ દુખી ન્યાય જિન ત્યાગા, સંત દુખી માયા મુખ જાગા;
સખતે દુખી જીવ જગ સોઇ, કરિ સત સંગ જ્ઞાન નહિ હોઇ. ૪
વજ્ર લેપ જિન પાપ કમાવા, સો અપરાધ પ્રગટ ફલ પાવા;
પરકો ભલો ન અપનો કીનો, પરમ દુખી નર તન હર દીનો. ૫
વિશ્વ ચરાચર સુખિયા સોઈ, જલિ ઉર રામ ભક્તિ દદ હોઈ;
ધર્મ સનાતન જલિ શિર ધારા, સુખિયા સો જન વિશ્વ મજારા. ૬
પ્રેમ ભક્તિ સત સંગતિ, રાતા, જલિ જન, સુખ, વરણ કહા માતા;
હરિ ગુરુ માત તાત પરતાપા, મેં સુખિયો મન મિટયો સંતાપા. ૭
હરિ હર અજમમ શિર કર દીના, નિજ સુત સમજ દેવિ ઉર લીના;
મમ ઉર આશ રહી નહિ એકા, કો દુખ જનની કરહુ વિવેકા. ૮
તુમ સમ માતૃ તાત મત જાની, ધ્રુવ સમ બ્રાતા પરમ સુગ્ગની;
ઉભય લોક મેં પરમ સુખારી, મમ દિત માતૃ ન હોહુ દુખારી. ૯

જીવત સુયશ મરે હરિ ધામા, સુખ સીમા ભરપૂર તમામા;
હરિ ગુરૂ કૃપા સીધી મેં પાછ, જનની સુખ મય રહો સદાઈ. ૧૦

દોહા

ઉત્તમ દો કર જોરીકે, રજા લીન લખિ વાર;
જનની જનો આજહી, શિશુમાર નૃપ દાર. ૧
ઉત્તમ ઉત્તમ બોધ સુન, હર્ષિત સભા અપાર;
પર ઉપકારી પ્રથમતે, સંત રામ અવતાર. ૨

ચોપાઇ

ધ્રુવ જનની હાથી સુનિ ગાથા, ભલે પુત્ર જનમ્યો તોલિ માતા;
શરવીર વિન ભક્તિ ન હોવે, કાયર વિષય ભાવ મન મોવે. ૧
સુરચી કહો જાઉ મમ ભાઈ, કર્મ ગતી સોઉ ફલહિ સદાઈ;
સુરચિ એન સુન મુસકેહુ રાજા, નિજ અજ્ઞાન કરત કહા કાજા. ૨
સુનિ સત સંગ ભયો નહિ જાના, નિજ અજ્ઞાન કરત હેરાના;
ક્રાંટિક જનમ પુન્ય પ્રભુતાઈ, જલિ જિય રામ ભક્તિ મન ભાઈ. ૩
ભક્તિ પ્રતાપ જાય પ્રિય દોષા, પ્રગટે જાન જીવ નિરદોષા;
કૈત ગયે ફિર કૈત ન આવે, જીવન મુક્ત લાભ જિવ પાવે. ૪
વપુ નિજીવ વૈદ કહા કરહી, વિગર વિચાર બોધ કિમ દરહી;
વર વિન જાન કાન વિન ગાના, અજ બોધ કહા કરે સુગ્ગના. ૫
યાતે પ્રજા સર્વ નરનારી, રામ ભક્તિ રત કામ વિસારી;
ધન્ય પ્રજા તવ ભાગ અડાઈ, હરિહર દર્શ દીન હર્પાઈ. ૬
તુમ નિરદોષ ભક્તિ પ્રભુ કાજે, આશ્રમ ધર્મ પ્રથા ચિત દીજે;
શિશુમાર નૃપ દાર સિધાવો, મંગલ સમય વિલંબ ન લાવો. ૭
યહ આશીષ સુનો મમ ભાઈ, રામ ભક્તિ ઉર અદો સદાઈ;
ભૂપ રજા અપને શિર ધારી, ચલન ચહે પરજા નરનારી. ૮
ઉભય પુત્ર પિતુ ચરણુ લુભાવા, સમુજ સપુત ભૂપ મન ભાવા;
નૃપ નિજ કર સુત શિર પર પરસા, સંગ દોષ નૈના જલ વરસા. ૯
સમય સમુજિ આજા સુત દીની, મુંદે નૈન વૃત્તિ ઘર લીની;
ધ્રુવ, પ્રવીણ, નીતી નિપુણાઈ, લખિ અવસર ચાલે દોઉ ભાઈ. ૧૦

દોહા

કુલ નીતી રીતી કહ્ય, વેદ યુક્ત વ્યવહાર;
ભૂપન વસન સજ્જયકે, ચલન ચહે લખિ સાર. ૧

હય ગજ રથ શુભ પાલખી, ધ્યાદે પુરૂષ અપાર;
ગુરૂ ગનપતિ પૂજત ભયે, દિજ મુખ મંત્ર ઉચાર. ૨

ચોપાઈ

જય ગણેશ ગુરૂ આદ્ય સ્વરૂપા, તુમ આધાર યદ સૃષ્ટિ અનૂપા;
નામ રૂપ ગણુ તુમરી માયા, પતિ વ્યાપક તુમ પ્રકટ રહ્યાવા. ૧
મુલા તુલા દે તુમહિ અધારા, ક્રિયા કર્મ ગુણુ વિવિધ પ્રકારા;
આદ્ય મધ્ય અંત એકહિ દેવા, યાતે પ્રથમ સર્વ તુમ સેવા. ૨
કરે ધર હરત આર અરૂ પારા, મંગલ દાયક નામ તુમારા;
આતમ રસ રિદ્ધી ઇકે નારી, ભોગ સિદ્ધિ દ્વિતિય પ્રિય ધ્યારી. ૩
ઉભય નારિ પદ વંદત કોઈ, જ્યાપર કૃપા તુમારી હોઈ;
તોરી કૃપા દર્શ કોઈ પાવે, સો વ્યાપક તવ રૂપ સમાવે. ૪
જન્મ મરણુ જ્યાલ કરે ન બાધા, સમુજિ મર્મ તવ નામ અરાવા;
શબ્દ બ્રહ્મ સિંવરણુ કોઈ શ્વાસા, અનંદ અનૂપ ન હોય ઉદાસા. ૫
ૐ નામ નામી શિવ તાતા, તવ સિંવરત શિવ રૂપ સમાતા;
નામ રૂપિણી શીવા સયાની, નિજ સુત સમુજિ કરે નહિ હાની. ૬
યાતે પ્રથમ રો મુનિ જાની, જન રક્ષક હો માતુ ભવાની;
સર્વ વ્યાપિ શિવ તાત તુમારા, જનની ઉભિયા વિશ્વ અધારા. ૭
કવન પ્રકાર કરે અસ્તૂતી, નિરગુણ સિરગુણ તુમહિ વિભૂતી;
સર્વ સાક્ષિ જ્ઞાનત કરતારા, સુદ્ધ કરો નીતી વ્યવહારા. ૮
આશ્રમ ધર્મ સુદ્ધ મમ કીજે, સુનિ જન વિનય સુયશ ગન લીજે;
ઉભય પ્રિયા લે સંગ પધારો, નિજ જન સમજિ કાજ યદ સારો. ૯
દિજ મંડલ ગનરાજ મનાવા, ગનપતિ અર્થ સમજિ સુખ પાવા;
વિધિવત સર્વ કીન કુલ રીતી, ચલન ચહે સખકે ઉર પ્રીતી. ૧૦

દોહા

શુભ, અવસર, દિજ સમુજિકે, રજ કીન ગન ધ્યાય;
નિજ નિજ વાલન બેઠિકે, ચણે નિશાન બળનય. ૧
પદવા ઇન્દ્ર વિમાન ઇક, આય ગયો તેહિ વાર;
ધ્રુવ મંડલ જ્યાલિ ચઢિ ચણે, આયે નૃપકે દ્વાર. ૨

ચોપાઈ

શિશુમાર નૃપ ખખર જનાવા, ધ્રુવ મંત્રી મંડલ સહ આવા;
સુનત ભૂપ ઉપજ્યો સુખ ભારી, સન્મુખ મિલન કીન બડ ત્યારી. ૧

પુષ્પ હાર મેવા ભરિ થારી, ભર ભર થાલ શીશ ધર નારી;
 હયગય^૧ રથ નૃપ અજગ્ય સગ્નવા, નિરખત લોક સર્વ સુખ પાવા. ૨
 હર્ષિત મિલન ચલે નૃપ દાના, વિવિધ પ્રકાર બળય નિશાના;
 કોકિલ કંઠ ગાત બહુ નારી, નરસુર સુનત શ્રવણ સુખ ભારી. ૩
 ભૂપન વસન લલિત હળિ છાજે, સુર સુંદર નિરખત મન લાજે;
 ભક્તિ સરસ રસ સુંદર યાની, શ્રવણ સુનત હો ખુશી સુગ્મની. ૪
 ભૂપ ભવન મુખ ચોહટ ભારી, જાહે સંમેલન કીન તયારી;
 ઉભય ઉદાધ જિમિ હર્ષિ મિલાવા, યાતે અધિક પ્રેમ ઉર છાવા. ૫
 વિધિવત આસન સરસ સગ્નવા, અતિ સુંદર સગ્નકે મન ભાવા;
 તજિ વિમાન ધ્રુવ આસન આવા, જયજય ધ્વનિ ચાલું એર સુલાવા. ૬
 ભક્ત ભૂપ સુંદર હળિ છાજે, મનહુ દ્વિતીય સુર રાજ ગિરાજે;
 નૃપ શિશુમાર ભયો સુખ ભારી, હર્ષિત, ભયે નગર નર નારી. ૭
 સુંદર શબ્દ ભક્તિ રસ ગાવત, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવત;
 ભામિનિ સર્વ હર્ષ ભો ભારી, જય ઉચરત કલ પુષ્પ પ્રચારી. ૮
 હરિ પ્રેરત સુર સુરપતિ સારા, જન નિરખન આયે વ્યવહારા;
 જન સનમુખ રહિ શીશ નિવાવા, હરિ પ્રણામ કર પુષ્પ ગિરાવા. ૯
 ધ્રુવ હળિ મર્મ હર્ષ ભો ભારી, સુર સતકાર કીન કેઇ વારી;
 શુભ આસન દીનો સુર રાજ, ધ્રુવ જિન અપરન લખે સમાજ. ૧૦

દોહડા

સુર, રમની, હર્ષિત હૃદય, મિત્રી સગ્મની આય;
 ભક્તિ રસ ગાવત ભઈ, પ્રેમ અઢાંવ અઢાય. ૧
 સુર સુરપતિ હર્ષિત ભયે, હળિ જન મર્મ અનૂપ;
 જાની સમ કો જગતમે, ધર્મ દુરંધર ભૂપ. ૨

ચાપાઘ

મધુવન પશુ દેવ તન પાવા, હર્ષિત ધ્રુવ પદ શીશ નિવાવા;
 પુલકિ ગાત લોચન ભરિ વારી, ઉચરત જય હો ભૂપ તુમારી. ૧
 દુખી દીન હમ કીન સુખારી, ખૂડત નાવ સિંધુ મધિ તારી;
 પશુ પામર પક્ષી ઉતપાતી, જિનકો કીને દેવ સગ્મતી. ૨

હમ હિત મધુવન કીન નિવાસા, સુર તનુ કીન હરી મમ ત્રાસા;
તવ ઉપકાર કહાં લગિ ગાવે, મન વિનવત મુખ કહયો ન જાવે. ૩
મધુવન દેવ પ્રેમ ભયો ભારી, ધ્રુવ સતકાર કીન કેઈ વારી;
મધુવન મોદ યાદ ધ્રુવ આવા, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવા. ૪
સમય સમજિ ધ્રુવ મન સકુચાવા, પ્રબલ વિરાગ હૃદય કુરિ આવા;
જેહિ ઉર રામ ભક્તિ રસ ચાખા, સો કયા કરે જગત અભિલાખા. ૫
વ્યાપક રૂપ અપન જિન ચીના, સો કિમ હોય વિષય આધીના;
સત મિથ્યા જિન કીન વિવેકા, ઘટ ઘટ બ્રહ્મ પ્રગટ સત પેખા. ૬
ધ્રુવ વૃત્તી વૈરાગ બદાવા, સમજિ મર્મ હરિહર લખાવા;
હરિ માયા પ્રેરી તતકાલા, સર્વ ધર્મ રક્ષક ગોપાલા. ૭
ધ્રુવ વૃત્તી ત્યાગહિ વ્યવહારા, આશ્રમ ધર્મ હોય અનચારા;
ધર્મી પુરૂષ તજે કુલ રીતી, અધર્મી ધર્મ ન ધરે પ્રતીતી. ૮
ધ્રુવ મન મસ્ત વૃત્તિ ઈક ધારા, આશ્રમ ધર્મ ન લક્ષ લગારા;
યાતે રમા ભક્ત દિગ જાઈયે, તિત્ર વિરાગ વૃત્તિ હરિ લાઈયે ૯
અર્થ નિવ્રવત સંત સ્વભાઉ, આશ્રમ ધર્મ તજે નહિ ભાઉ;
સુનિ હરિ વચન રમા કર જોરી, કહન લગિ કછુ બચન બહોરી. ૧૦

દોહા

ભક્ત પુત્ર ત્રિય શોકમે, મેં જનની તુમ તાત;
હોત અનીતી નીતિમે, કહે પુત્ર સન ચાત. ૧
કામી ક્રોધી કુતરકી, કપટી કુલટા નાર;
શ્રુતિ નિહક શહ લીંસકી, માઈ પટકિ પછાર. ૨

ચોપાન

કહે કપટ મમ સુત સન સ્વામી, જનની ધર્મ હોય બડખામી;
હરિહર ભક્ત પુત્ર સમ પ્યારા, જ્યા સૈંગ કહે ન છલ વ્યવહારા. ૧
અન કોહિ કપટ કરે ઈન સંગા, કહે જરાયકે ભરમ નિસંગા;
હરિહર ભક્ત દ્રોહ કોહિ કરહી, મમ કર અધમ આયુ જિન મરહી. ૨
જ્ઞાની ભક્ત કવન ધ્રુવ જૈસે, જ્યા, સન, કપટ, કહે કહો કૈસે;
કૃપાનાથ કારજ યહ ભારી, ક્ષમા કરહુ પ્રભુ ચૂક હમારી. ૩
ગદ ગદ કંઠ નૈન જલ છાવા, ચુપ મુખ રહી ન ઉત્તર આવા;
રમા સેન લખિ શૈલ કુંભારી, સત્ય સત્ય કહિ ગિરા ઉચારી. ૪
જય મમ નાથ શંભુ ત્રિપુરારી, રમા વચન નહિ વૃથા લગારી;
ધ્રુવ સર્વજ્ઞ સુશીલ સુજ્ઞાની, શુદ્ધ હૃદય હમ કરે ન હાની. ૫

સર્વ સૃષ્ટિ કરતા તુમ દેવા, તુમતે સર્વ છુપે નહિ ભેવા;
 અમિત કોટિ વિશ્વે કર ધારા, કરો, સુ, કરનહાર કર્તારા. ૬
 ઉર પ્રેરક જનનત ગતિ સારી, વિભુ વિરાટ યહ લીલા તુમારી;
 ધ્રુવ ધર્મા ઉર કરહુ નિવાસા, જ્યા કરિ ધર્મ રચી હોય દાસા. ૭
 હહ હહ વિહસત હર હર્ષાઈ, ધન્યહુ સતિ તોરી ચતુરાઈ;
 જન પર કૃપા પ્રબલ તવ પેખા, ઉર ઉપજ્યો મોહિ હર્ષ વિશેખા. ૮
 હર્ષત મૂંઢે નૈ ન કૃપાલા, ધ્રુવ ઉર દશ દીન તતકાલા;
 ધ્રુવ કરિ દર્શ હર્ષ પદ લાગા, શિવ બોલે સુન પુત્ર સુભાગા. ૯
 સમય કર્મ સૂચક રહુ ભાષ, ધ્રુવ સૃષ્ટિ જગ લેહુ ભલાઈ;
 સમય કર્મ શોભે જન જાની, ધર્મ કર્મ મય હોય, ન, હાની. ૧૦

દોહા

શિવ સર્વજ સુજન પ્રભુ, વિભુ વ્યાપક મમ નાથ;
 ધર્મ નીતિ ઉપદેશ દે, જનકો કીન સનાથ. ૧
 સુર સુરપતિ લખિ મર્મકો, હર્ષે હૃદય વિશાલ;
 ઈષ્ટ દેવ ધ્રુવ વંદિકે, સુજગ ભયો તતકાલ. ૨

ચોપાઇ

શિશુમાર નૃપ સમય વિચારી, મિલન ચહત સહ જન જુદારી;
 મંત્રી નૃપકો સેન જનાઈ, મધવા પ્રથમ મિલો હર્ષાઈ. ૧
 મધવા મર્મ ભૂપ નહિ જના, શ્રેષ્ઠ પુરૂષ કોઉ અપર પિછાના;
 દ્વિતિયે મિલે, મંત્રિ, સન આઈ, પ્રગત પ્રેમ ઉર કહ્યો ન જાઈ. ૨
 ત્રિતિયે મિલે સર્વ સૈંગ રાજ, હર્ષ ભયો અતિ ઉભય સમાજ;
 જોહિ અધિકાર મિલે જે આઈ, કરિ સુનીત બેઠે દરસાઈ. ૩
 હોલ મૃદંગ ઝાંઝ ડહ વાજે, સ્વર સુરનાઈ ભરી છળિ છાજે;
 કોકલ કંઠ ગાય સુર નારી, સુર નર સભા સુનત સુખ ભારી. ૪
 કર ગાધર્વ અમિત કલ ગાના, વેદો યુક્ત શબ્દ કલ નાના;
 ભક્તિ સરસ રસ સુંદર બાની, સમજિ મર્મ સુખ હોત સુજની. ૫
 રામ ભક્તિ સુંદર ગુન બાની, જોહિ પ્રતાપ જનકે સુર જાની;
 રામ ભક્તિ સમ અપર ન કર્મ, સમજહિ સુજન સંત જન મર્મ. ૬
 રામ ભક્ત બંદી જન સારા, બિરદાવલિ લખિ સમય ઉચારા;
 ભક્ત ભૂપ મહિમા સુખ ગાવત, નરસુર સુનત શ્રવણ સુખ પાવત. ૭

ઉભય ભૂપ ગંદીજન દાના, સુંદર સુયશ ગાત વિધિ નાના;
વિપ્ર સમાજ સમય જગ્ય ચીના, કહે સુનો નૃપ નીતિ પ્રવીના. ૮
અતિ પવિત્ર મુહુરત કહ કાલા, પુત્રી કર દેવહુ વરમાલા;
સર્વ પ્રકાર સમય યહ નીકા, ભક્ત ભૂપ કરિયે ધ્રુવ ટીકા. ૯
નૃપ નિજ, દાસી પાસ ખુલાઈ, કહી નીતિ નિજ ભવન પહાઈ;
અંત : પુરમે ખખર જનાવહુ, સખિ મિલિ સકલ સુતા શ્રેઆવહુ. ૧૦

દોહડા

વૃદ્ધ કિંકરિ જા કર સકલ, અંત : પુર કિય આત;
સખી કુંવરિકો સંગ શ્રે, આજા નિવાસ ખરાત. ૧
વિપ્ર તાત સમ પુત્રિ સન, બોધ કીન તત કાલ;
ભાલ તિલક કાંતી વિમલ, જલિ ઉર ધરિયે માલ. ૨

ચોપાઈ

આસન કનક છત્ર શિર છાજે, ચંદ્ર વદન હરિ રૂપ વિરાજે;
દક્ષણ ઐંગ શોભે લઘુ બ્રાતા, બ્રાતૃ ભાવ હિત રચાહુ વિધાતા. ૧
સુતા વચન મમ અતિ શુભકારી, મેલિ માલ ગલ હોહુ સુખારી;
શુભ અવસર કારજ યલિ કીજે, અવસર સાજિ સુયશ ભલ લીજે. ૨
વિપ્ર શીખ દે નિજ થલ આવા. સખિ સામિલ મિલિ સમયસજ્જવા;
લલિત માલ આહ્વા કર ધારા. ઉર શરમાત નીતિ અવતારા. ૩
પ્રથમ માતૃ પદ શીશ નિમાવા, પુલકિ ગાલ શોચન જલ છાવા;
બ્રેહ વશ વિકલ ભદ્ર મહતારી. કર મુખ ચુંગતિ વારંવારી. ૪
અહો સુતા અવસર સત સાધો, હરિ ગુર ગન નિજ હૃદય અરાધો;
શુભ અવસર લહાવો યહ લીજે, સત્ય કાજ નહિ શરમ કરીજે. ૫
નિજ જનની આજ્ઞા શિર ધારી, ધર્મ નીતિ મગ ચલી કુંવારી;
ભાદ્રવ ઘટા સખી ચહું ઓરા, ઉચરત શબ્દ જલધિ જિમધોરા. ૬
આહ્વા તહૈં રાજત જગિ કેસી, દામનિ દમક ઘટામે' જૈસી;
દામનિ દમકિ ઘટા દુરિ જવે, સખિ ઓટમે' આત્મિ છુપાવે. ૭
વેદ મંત્ર મુખ વિપ્ર ઉચારા, આહ્વા માલ અપન કર ધારા;
સમ્મિલ, સખી સભા ખિય આઈ, ધ્રુવ મુખ નિરખિ પરમ સુખપાઈ. ૮
શર્મ અપાર ધર્મ કુલ રીતી, ઉભય પક્ષમે' પરમ પરીતી;
કર પદ થકિત ભઈ મુખ આની, ત્રાટક નેન પીવ નિજ જની. ૯
ચતુર સખી લખિ સેન કરાઈ, વર વરમાલ ધરહુ હરસાઈ;
દરદીકી ગતિ દરદી જાને, પ્રીત રીત ગત પ્રેમિ પાછાને. ૧૦

દોહા

ચકિત ચિત્ત અવસર લખી, પતિ ગલ, મેલી, માલ;
 નરસુર નૃપ હરસત ભયે, જય જય શબ્દ વિશાલ. ૧
 પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મગ ભઠા, વળે વળંત્ર અપાર;
 ભક્ત ભૂપ દંપતિ ભયે, સર્વ હર્ષ નર નાર. ૨

ચોપાઈ

પતિ પૂજા આય વિપ્ર કરાઈ, પદ પરસત અતિશય શરમાઈ;
 વંદી પદ સખિ ઓટ, છૂપાઈ, દિજ હર્ષિત આશીપ સુનાઈ. ૧
 શિશુમાર નૃપ દ્રવ્ય મૈંગાવા, કરિ ન્યોછાવરિ અમિત હુંટાવા;
 હાર હીર મણિ હેમ અપારા, લીનો સર્વ જોલિ અધિકારા. ૨
 ઉભય પક્ષ અંદીજન જાની, લીનો દાન યથા મન માની;
 નર સુર ઇન્દ્ર હર્ષ ભો ભારી, ભક્ત ભૂપ સત નીતિ સુધારી. ૩
 બ્રાહ્મી માતુ ચરણ શિર નાવા, હરસિ માત શિવ હાથ ધરાવા;
 સુતા ગૌરિ શંભૂ પદ પૂજન, પતિ હિત હૃદય ભાવ નહિ દુઃખ. ૪
 હર પ્રતાપ હરિ સમ વર પાવા, શિવ સેવા કલ પ્રગટ દિખાવા;
 સમય કર્મ કીના સહ નારી, વિપ્ર મંત્ર ઉચરત વિધિ સારી. ૫
 સાસુ હાથ લઈ સુવરન થારી, આરતિ હરપિ કીન કેઈ વારી;
 જો જો સમય કર્મ કલ રીતી, સર્વ કીન સખિ પરમ પરીતી. ૬
 બ્રાહ્મી પતિ નિરખી નૃપ નારી, રામ રૂપ ગનિ ભઠા સુખારી;
 પ્રખલ પુન્ય કોઉ પ્રગટ હમારે, રામ રૂપ જન ભવન પધારે. ૭
 વ્યાવ સમય ઇક અજગ વ્યવારા, સુજન સંત સમજે, કોઉ, સારા;
 સકટ ધૂંસરિ દિજ કર દીની, ધ્રુવ સર્વજ સેન લખિ લીની. ૮
 પુરૂષ પ્રિયા દ્રે, વ્રપભ બનાવા, મમતા ધૂંસરિ, કંધ, ધરાવા;
 અધરમ ધરમ ઉભય મગ પૂરા, ચાલહિ હરસિ અધૂરા શરા. ૯
 નરક સ્વર્ગ પંથે નરનારી, સુખ દુઃખ હોય કર્મ અનુસારી;
 હરિ ગુરૂ પંકજ રજ શિર ધરહી, ધર્મ રાહ નર નારિ વિચરહી. ૧૦

દોહા

હાથ રવાઈ ધારિકે, સેન કીન દિજ રાજ;
 નામ રૂપ તજિ, છાછવત, ધૂત આતમ લેહુ સાજ. ૧
 ઉર મથની આતમ સુખર, રજગૂ શ્વાસ ઉશ્વાસ;
 રહ વિચારસે, મથન, કર, ત્યાગહુ તન અધ્યાસ. ૨

ચોપાઈ

રહ વિચાર જો કર નહિ ધારી, નર્ક નિવાસ કરહિ નર નારી;
સત મિથ્યા નહિ કીન વિવેકા, નર તન સાર મિલ્યો નહિ એકા. ૧
દ્વિતિયે સેન રવધ્યો કીની, જોહિ બડભાગ શીખ ઉર લીની;
સરસ સેન સમજન નહિ પાવે, તો દુઃખમય સંસાર વિતાવે. ૨
ત્રિતિયે પુનિ મૂશલ કર ધારે, કહે દ્વિજ વર નિજ નેન નિહારે;
ખાંડહિ નાજ નારિ કર ધારી, યદ પ્રકાર ગતિ હોહિ તુમારી. ૩
ગૃહસ્થાશ્રમ સુખ દુઃખ ભંડારા, ધીર પુરુષ ઉતરે ભવ પારા;
દુઃખ સુખ ઉભય હૃદય નહિ ધારે, સાર ગ્રહી હો રામ જીહારે. ૪
હરિહર ભક્તિ કરે નર નારી, લપ શોક દોઉ હૃદય વિસારી;
હાની લાભ ધરે નહિ મનમે, યથા લાભ સંતોષી ધનમે. ૫
તન ધન પશુ પુત્ર પરિવારા, સર્વ લખે યદ રામ અધારા;
અરિ મિત્રમે ભેદ ન જાને, કર્મ ગતી લખિ સમ સન માને. ૬
તો જગ જીતિ અમર પદ પાવે, સુમરિ રામ જન રામ સમાવે;
ત્રિતિયે સેન સમજ નહિ આવે, મન મૂશલ જિવ નર્ક ગિરાવે. ૭
મન મૂશલ ખાંડત સંસારા, કોટિ કપટ કરિ જીવ દુઃખારા;
વિષય ભાવ તજિ મનકો મારા, સો સુખિયા ત્રય લોક મજારા. ૮
ગોથી સેન તાકલો કરમે, વૃત્તી ઉલટ રખે કોઉ ધરમે;
સુરતા તાર શ્વાસ મહિ લાગે, પ્રણવ મંત્ર ઉર રટે સુભાગે. ૯
તન ચરખો ફેરે દિન રાતી, ત્રિગુણ કપાસ હરે ઉતપાતી;
વૃત્તી તાર તૂટ કહું જાવે, હો સુચેત ફિર શ્વાસ જીડાવે. ૧૦

દોહા

હમન ઇન્દ્રિ મન સુત્ર સમ, પ્રેમ પાંજુ શુભ પાય;
પરમ વિવેકી આતમા, બુદ્ધી વસ્ત્ર વણાય. ૧
રંગિ રામ રંગ સતગુર, વૃત્તી ઓઢે ચીર;
આતમ રત સનમુખ ચલી, તરિ ઉતરિ ભવતીર. ૨

ચોપાઈ

તત્વ તાકલો સૂતર કાંતે, સો નહિ જીવ જનમ જમ હાતે;
સંશય શલ જાય યા મનકી, મિલે બ્રહ્મ આશા તજિ તનકી. ૧
જો વર સેન લખે નહિ ચેહા, તો દુઃખ શલ પ્રગટ હો દેહા;
સર્વ જગત દુઃખ રૂપ દિખાવે, વિષય આશ વિશ્રામ ન પાવે. ૨

માત તાત બ્રાતા સુત નારી, મિત્ર શત્રુ સમ દેખ દુખારી;
 દામ ધામ તન સર્વ સજ્જતી, શલ સમાન લગે નિજ છાતી. ૩
 જગદાકાર વૃત્તિ વિષ રૂપા, શઠ સમ તરજિ પર્યો ભવ કૂપા;
 રગ રગ શલ વિષય કર ભારિ, સમજ વિના જરિ મુવો વિકારી. ૪
 શલ સમાન સમજ જગ જૂઠા, હરિ સનમુખ જગ તર્ક અફૂટા;
 વ્રેહ વશ વિકલ રામ ગુન ગાવે, ઉભય પક્ષ તજિ મોક્ષ સમાવે. ૫
 પંચમ સેન ઉભય કર દીવા, જ્યું તન જીવ શંભુ અરૂ શીવા;
 ઉભય પક્ષ કરિ વિશ્વ દિખાવે, વિલગ ભયે કહું જગત ન પાવે. ૬
 દીવા ખીચ દધી સોપારી, સૈપુટ રાખે બીદી અગારી;
 પય પલટી જિમ દહિ કલવાયા, યું પરિણામી ભાસત માયા. ૭
 સોપારી સમ દૃષ્ટા આતમ, તનમે નિરવિકાર પરમાતમ;
 સમજ મર્મ ઉપર પગ ધારે, ગૃહ આશ્રમ સો ભલે પધારે. ૮
 ગૃહ આશ્રમ દુખકો ભંડારા, ધીર પુરૂષ ઉતરે ભવ પારા;
 ચંચલ ચપલ ચલિત જિન બુદ્ધી, ધર્મ સનાતન વૃત્તિ વિરૂદ્ધી. ૯
 શ્રુતિ નિંદકે નિજ વંશ જિગાડ, અપર ધાત અપને લિત સાડ;
 પ્રોહ દંભ ધાતિકે વિશ્વાસા, અમિત યુક્તિ કરહી પર ત્રાસા. ૧૦

દોહા

રૂમા દયા ધીરજ હૃદય, પર, અવગુન, ટકિ, દેત:
 સૈપુટ અર્થ સુહાવનો, નર મૂરખ નહિ લેત. ૧
 તન વિકારખે પગ ધરે, શુદ્ધ રૂપ ત્રિપિ લેત;
 તરે તરાવે અપરકો, દિજ સેની યદ દેત. ૨

ચોપાઈ

વિધિવત કર્મ કીન દિજ નારી, ધ્રુવ પ્રવીણ સમજે વિધિ સારી;
 મંદ મંદ મુલકે લખિ મર્મા, જગ પ્રપંચ મિથ્યા યદ કર્મા. ૧
 યદ્યપિ સેન વિપ્ર દી સારી, સમજહિ સજ્જન સાધુ નર નારી;
 સર્વ સેન ઉરમેં ત્રહિ રાખે, કરિ હરિ ભક્તિ પ્રેમ રસ ચાખે. ૨
 ધન્ય વિપ્ર સત સેન અતાર્થ, સમજિ મર્મ આતમ સુખ પાર્થ;
 સમય કર્મ કીના વિધિ સારી, ભાંમરિ હેત ચહે નર નારી. ૩
 નૃપ સમજિ ઉઠે હરસાર્થ, જય જય ધુનિ ચહું ઓર સુહાર્થ;
 ગન ગાંધર્વ કરત કલ ગાના, જહુ પ્રકાર કર હનેહુ નિશાના. ૪

સુર નારી નારી મિલ દોઈ, સુંદર રાગ સુનત મન મોઈ;
 ચીર હીર પિતામ્બર સારે, ભૂપ ભૂમિ પર સરસ પથારે. ૫
 રાજકુંવર ઉપર પદ ધરિયે, ભવન પધારિ કૃતારથ કરિયે;
 સહ જનુવાસ ધરો પદ ઉપર, સપથ મોર, પદ, ધરો ન, ભૂ, પર. ૬
 મુક્લ ભાગ શુભ જન પહુનાઈ, પૂરવ પુન્ય સિદ્ધિ યહ પાઈ;
 રજા યુક્ત ધ્રુવ પટ પદ ધારા, નૃપ હરસે હરિ કાજ સુધારા. ૭
 સુરપતિ સુર ઉર હર્ષ અપારા, સર્વ અપન કર પુણ્ય પ્રચારા;
 સખ તિય લખિ વર રૂપ નિધાના, અપના જન્મ મુક્લ કર માના. ૮
 આહ્વા વર કન્યા શુભ જોરી, અજ નિજ પુરુષારથ નહિ થોરી;
 વર કન્યા જોરી સમ તૂલા, યનહિ જોગ હરિહર અનુકૂલા. ૯
 શિવ ગૌરી પૂજાદિ જે નારી, મન વાંછિત વર પાય સુખારી;
 તન નિરોગ સુત પિત પ્રભુતાઈ, હરિહર કૃપા મુક્લ જિવ પાઈ. ૧૦

દોહા

જન ઉતારો નીતિ યુત, જોછયે જિન અધિકાર;
 હરિહર પ્રેરે સિદ્ધિકો, પ્રથમહિ કાન તિયાર. ૧
 સુરપતિ સુર લખિ મર્મ યહ, હરપદિ હૃદય અપાર;
 વિશ્વ ચરાચર સંત સમ, કવન અપર અવતાર. ૨

ચાપાઈ

સુર સુરપતિ હરિહર અજ દેવા, સમજિ શ્રેષ્ઠ સાધત જન સેવા;
 હરિજન હરિહર નામ ઉચારે, હરિહર હર્ષિ કાજ ઇન સારે. ૧
 હરિહર હરિજન એક સ્વરૂપા, સમજેલિ સેન સુજન જન ભૂપા;
 વ્યાપક નિરાકાર ત્રય દેવા, ધરિ અકાર જન સાધત સેવા. ૨
 સુર સુરપતિ લખિ મર્મ અનૂપા, ભયે પ્રેમવશ સુરપતિ ભૂપા;
 ગુપ્ત ગાથ ધ્રુવ સમજ સુજની, હૃદ દેવ વંદે નિજ પાની. ૩
 રમા રામ જય શંભુ ભવાની, તુમ દષ્ટા મમ બુદ્ધિ, અજની;
 સર્વ જીવ પ્રેરક મમ સ્વામી, નામ રૂપ વ્યાપક તુમ નામી. ૪
 નામી નામ ભેદ કોહિ પાવે, સુમરિ નામ શિવ રૂપ સમાવે;
 નામી મિલે નામ પરતાપા, નામ વિના જિય પરમ સૈતાપા. ૫
 નાથ ગતી તવ અકથ કહાની, શબ્દ પરે કિમ જય જાખાની;
 હો ચુપચાપ રજા શિર ધારે, કરો નાથ સોહિ નેન નિહારે. ૬

મમ સ્વરૂપ મહિ લાભ, ન હાની, હરપ શોક નહિ જન અજની;
 સેવક ધર્મ કરે સેવકાર્થ, માલિક રજા ચલે હરસાધ. ૭
 ઇષ્ટ દેવ મેં દાસ તુમારા, સંમતિ ચાલન કામ હુમારા;
 જગદાધાર જગત વિધિ ધર્મા, તોરિ, કૃપા કરે હમ કર્મા. ૮
 કર્મ મર્મ જાનો કરતારા, તુમ કરિ છુપે ન મર્મ લગારા:
 જલચર થલચર નભચર જીવા, વ્યાપક સર્વ શંભુ અરૂ શીવા. ૯
 ધ્રુવ અપને મન ઇષ્ટ મનાવા, પુલકિ ગાત ક્ષોચન જલ હાવા;
 હરિહર સમુજિ કહે જન સાધૂ, ઇષ્ટ દેવ હિત પ્રેમ અગાધૂ. ૧૦

દોહા

આતમ રત માતા રહે, ગાતા અનુભવ ગીત;
 શાન્તી રસ પાતા રહે, પરણુ ઇષ્ટ પ્રતીત. ૧
 ધર્મ દુરંધર, ધીર, નર. અત્મ પંચાનિધિ પૂર;
 અધમ ઉધારણુ કારણે, પ્રગટ ભયો નિમ મુર. ૨

ચોપાઇ

ધ્રુવ તોરણુ આવા શુભ જ્ઞાની, હરસં સુર નર નારી સુખની;
 મર્જત ભયે નિશાન અપારા, જય જય હુનિ ઉચરત ઇકધારા. ૧
 સુર સુંદરિ સખિસે મિલ ગાવત, મનુ જનકે ગુન હરિહિ સુનાવત;
 દીનિયે નરતન સુરતન, ત્યાગી, જન સમ હમહિ બને બડભાગી. ૨
 કરી સતસંગ રામ ગુન ગાવે, હરિહર કૃપા મુક્ત પદ પાવે;
 આશ્રમ ધર્મ ન નીતિ નિહારી, વિપયા વિવશ ભઈ સુર નારી. ૩
 દિવ્ય ભાગ, અમરાવતિ, ભાવા, સંત સમાગમ સુખ નહિ ચાવા;
 સુર નારી હમ સર્વ દુઃખારી, ફિર ફિર કરત અમિત સંગ, ચારી. ૪
 યદ્યપિ આશ બૂઝ નહિ મોરી, નિત નિત નવિન કામ ઉર હોરી;
 હાવ ભાવ કરિ અમિત ભુલાવે, કપટ પ્રીતિ કરિ પાપ કમાવે. ૫
 કરિ સતસંગ ભયો મોહિ જ્ઞાના, સમુજિ સમુજિ મન હોત હિરાના;
 સર્વ વ્યાપિ હરિ કૃપા કરીજે, ચરણ રેણુ લખિ પાપ હરીજે. ૬
 નીચતે નીચ અધમ સુર નારી, દીનઅંધુ તોહુ શરણુ તુમારી;
 શરણાંગતકો લેહુ ઉગારી, નરતન દીનિયે પાપ વિસારી. ૭
 આશ્રમ ધરે નહિ ભંગા, પતિ પદ પૂજે અવસ્ય અભંગા;
 હરિ ગુરૂ સંત સમાગમ કરિ હાં, વેદ ધર્મ સત પંથ વિચરિહાં. ૮

અપર પુરૂષ પિતૃ બ્રાત સમાના, ભુલી કર્મ ચહે નહિ આના;
સર્વ સાક્ષિ કાલા કહે વિશેષા, તુમતે મર્મ છુપે નહિ લેશા. ૯
સત્ય સત્ય હમ સત્ય પુકારે, તો હરિ, હરિષિ, કાળ મમ સારે;
હૈય નીચ નહિ જાતિ વિગ્નતી, વિશ્વનાથ તોહિ ભક્તિ મુલાતી. ૧૦

દોહા

સુર નારી કરુણા પ્રબલ, હરિ વ્યાપકે ચિત ચીન;
અરતુ તોહિ નર તન મિલે, દુખી ન હોહુ પ્રવીન. ૧
સુક્ષ્મ તન સુર નારિ સહ, સમુજ લીન હરિ ભેવ;
હરિ હરી વંદત ભધ, નમો નિરંજન દેવ, ૨

ચોપાઈ

ચવરી મંડપ ખીચ જનાઈ, અતિ સુંદર સખડે મન ભાઈ;
થંભ થંભ પુતરી શણુગારી, ગાવત ગીત જગવત તારી. ૧
જલજળ અંબુમેં બ્રમર સૈવારા, ઉભય પાંખ કરિ કરત ગુંગરા;
તરવર લતા સુગંધ મુલાવત, શુક મેના પ્રિય શબ્દ સુનાવત. ૨
તોતે કડત પાવ મહિ ડારી, લખિ ન પરત ચાતુરિ નહિ થારી;
અહિ વેલી, ચહું, ઓર જનાઈ, સમય પાય ઉહત જુઝલાઈ. ૩
કૃષ્ણ કૃષ્ણ નિરખિ ડરે નર નારી, સુર નર નારિ હસે દે તારી;
સર્વ ચિત્ર નિજ ચરિત્ર કરાવે, કૌશલ કલા મર્મ સોહિ પાવે. ૪
તર્ક મર્મ નહિ હૃદય વિવેકા, સો કલ પક્ષિ ચિત્ર નહિ એકા;
મંડપ ભવન સોહ અતિ ભારી, સુર સુરપતિ સહ, નિરખિ, સુખારા. ૫
ચવરી ચોક સરસ ચિત્રાવન, હરસત નિરખિ સર્વ મનહી મન;
સુવરણ કુંભ ધરે ચહું ઓરા, એક એક ઉપર ઇક જોરા. ૬
અતિ ઉત્તમ તાસન દે લાવા, દિજ આજા, જહાં, તુરત થપાવા;
હાટક હીર જડે સિંહાસન, વિપ્ર રુન બેઠે ધ્રુવ આસન. ૭
ધ્રુવ આસન બેઠે જ્યહિ વારી, જય જય શબ્દ કીન નર નારી;
અંતઃપુર કન્યા કધુ નીતી, પીડી તેલ કીન કર પ્રીતી. ૮
જો કુલ રીત કીન સહ નારી, પરમ પવિત્ર કીન વિધિ સારી;
ભૂપન વસન સર્વ વિધિ સાજ, કુલિન રાજ કન્યા ઉર લાજ. ૯
સુંદરિ સુંદર સુતા જનાઈ, લખિ સ્વરૂપ સુર નારી લગ્નઘ;
તન સિંગાર, કવી, કથિ, ગાવે, મનકે મર્મ કવી કિમ પાવે. ૧૦

દોહા

હરિહર અજ નિજ પીવડો, સમુજે પ્રિયા સુગ્ગન;
પતિ સંમતિ ચિતવત રહે, તન મનતે સનમાન. ૧
આત્મી નિજ પતિ દેવડો, સમજ વિષ્ણુ અજ શીવ;
ભક્તિ વિવશ હૃદય ભધ, પદ રજ ચાલત પીવ. ૨

ચોપાઇ

સજિ સિંગાર માતૃ પદ લાગી, પ્રગ્લ વિરલ જનની ઉર જગી;
ત્રેલ વશ વિકલ માતૃ ઉર લાઇ, ગદ ગદ કંઠ કહી સમજાઇ. ૧
સુગ્ગ સુતા નહિ હોહુ ઉદાસા, સર્વ પ્રકાર હરહુ મન ત્રાસા;
હરિહર અજ સમ પીવ પિછાની, હરસત હૃદય ગ્રહો પિવ પાની. ૨
નારી ધર્મ પીવ પદ પ્રજ્ઞ, યા સમ અપર દેવ નહિ દૂજ્ઞ;
યાતે સુતા કરહુ સત કોજ્ઞ, ધર્મ, કર્મ, મય, કરહુ, ન, લાજ્ઞ. ૩
પત્ની પતી અનાદી નાતા, ધર્મ નીતિ સત રચી વિધાતા;
ઉભય પક્ષ કરિ વિશ્વ રચાવા, જ્ઞાની સુગ્ગન મર્મ જ્યલિ પાયા. ૪
ઇતને વિપ્ર જુલાવન આવા, સમય કર્મ સાંઠે ગાય સુનાવા;
મંડપ સુતા વેગ પઠવાવો, અવશ સમય મલિ દેર ન લાવો. ૫
વિપ્ર વચન સુનત નૃપ નારી, વંદે ઇષ્ટ હરસ ઉર ભારી;
મંગલ સમય યથા વિધિ સાધા, લખિ અવસર શિવ સુત આરાધા. ૬
સુર, નર, નારી, મિલી ઇકે રંગા, મંગલ ગાયત સરસ સુરંગા;
સર્વ યુથ મિલિ મંડપ આઇ, વર મુખ નિરખિ સર્વ મુખ પાઇ. ૭
ધૂંધટ ઓટ, વદન, પીવ, ચીના, આત્મી નિજ મન વંદન કીના;
ઉર મલિ અરજ કીન પતિ નાથા, જ્ય શિરતાજ લાજ તવ લાથા. ૮
જગત સિંધુ ગંભીર અપારા, કર ગ્રહિ દીન કરહુ ભવ પારા;
આત્મી નિજ મન પીવ મનાવા, અજ નારિ નર મર્મ ન પાવા. ૯
ધ્રુવ સર્વજ સમુજિ યદ મર્મા, હરસે સુગ્ગન આત્મિ રૂચિ ધર્મા;
સુરનારી યદ સેન લખાઇ, નર તન શ્રેષ્ઠ સમુજિ હરપાઇ. ૧૦

દોહા

સમય સમજિ દિન રાજ, યામ ભાગ આસન દિયો;
કન્યા દાન સુકાજ, શિશુમાર તેડત ભયે. ૧

ભૂપ, નિવાયહુ, શીશ, વિનય કીન કર જોરીકે;
રજા હોય સો ઇશ, સમય કર્મ, યદાં, કીજિયે. ૨

ચોપાઈ

સમય સમુજિ બોલે દિજ દાના, સુનિયે નૃપ શિશુમાર સુજના;
કન્યા દાન કરહુ દરપાઇ, ઉભય લોકમે લેહુ બલાઇ. ૧
નારી પુરુષ બેહુ દોઉ આઈ, દાન સમય યદ નીતિ સદાઇ;
કન્યા દાન ઉભય કર દીજે, જીવ જનમ સુકલ કરિ લીજે. ૨
ધર્મ પુત્રિ અમ દાન ન એકા, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ કીન વિવેકા;
કન્યા દાન કરહિ નર નારી, દેત મુક્તિ તેહિ દેવ મુરારી. ૩
અપની સુતા ન હોવે ભાઇ, તો કુલ કન્યા લગ્ન કરાઈ;
કદાપિ વંશ હોય નહિ આલા, તો દિજ કન્યા પૂન્ય વિશાલા. ૪
ભૂપન વસન અરપિયે સારા, વિપ્ર વરણા કહ્યુ નિતિ વ્યવહારા;
ધર્મ વિવાહ કરહિ દિજ આલા, મુક્ત સમીપ મિલે તતકાલા. ૫
અધ્યા યુક્ત પુત્રિદા દીજે, પુત્રી ધર ભોજન નહિ લીજે;
સુતા ગેહ પિતુ માન આધારા, વિન વિવેક કીનો અનચારા. ૬
પુત્રીકે ધર ભોજન પાવહિ, કિયે પુન્ય સો સદજ ગમાવહિ;
અરખો દાન ઉલટ કોઉ લેવહિ, દીનાનાથ અધમ ગતિ દેવહિ. ૭
કન્યા વેચિ દ્રવ્ય કોઉ ખાવહિ, કોડ જનમ કોઠી તન પાવહિ;
રગત માંસ કન્યા દરિ લીના, નરદરિ નાથ પાપ ફલ દીના, ૮
વેચહિ કન્યા સમકો પાપી, અપને હાથ અધમ ગતિ થાપી;
જહૈં તહૈં જનમ હોય દુઃખ ભારી, વિપ્ર વચન સુનિયહુ નરનારી. ૯
કન્યા દાન અવશ્ય જન કીજે, કન્યા વસ્તુ કહ્યુ નહિ લીજે;
અભય દાન કન્યા સન કહિયે, નર તન લાભ અવશ્ય જનલહિયે. ૧૦

દોહા

શિશુમાર દિજ વચન સુન, દરમે પ્રેમ પુનીત;
સમય કર્મ ચાહત ભયો, યદી ધર્મ પર પ્રીત. ૧
કરિ કનાત પટ તાનિકે, દંપતિ બેઠે આય;
વેદ મંત્ર કહિ વિપ્ર મુખ, વિધિવત દાન દરાય. ૨

ચોપાઈ

કન્યા દાન દીન નૃપ દાના, દાન કીન અહુ, ખોલિ, ખજના;
વિવિધ પ્રકાર નિશાન અજવા, ગન ગાંધર્વ શામ ધુનિ ગાવા. ૧

કરિ વિધિ દાન ઉઠે હરસાધ, ભૂસુર પદ નૃપ શીશ નિવાધ;
 નૃપ નારી ઉર પ્રેમ અપારા, પુલકિ શરીર નૈન જલ ધારા. ૨
 અમિત દાસિ સેમિલ ઉઠિ આધ, પ્રેમ ધાર નહિ રૂકે રૂકાર્ધ;
 વેદ મંત્ર ઉચરે દિજ રાજ, કરન લગે લથ લેવો કાળ. ૩
 ગૌરી ગનપતિ શંભુ મનાવા, દંપતિ કર દિજરાજ મિલાવા;
 મેદી વાટ વીચ કર રાખી, રાયહુ રામ રંગ શિવ સાખી. ૪
 કર અહિ પાર કરહુ ભવ સાગર, રામ રૂપ તુમ જન ઉજિયાગર;
 ભવસાગરતે લેહુ નિકારી, હરિ હરિજન ફલ અર્પો, ચારી. ૫
 વાર વાર દિજ વિનય સુનીજે, મમ પુત્રી મુકતી પદ દીજે;
 વિધિવત લવન કીન સહ ત્યારી, દિજ મંડલ મુખ મંત્ર ઉચારી. ૬
 કરિ આવાહન અહલિ મનાવા, જેહિ અધિકાર દેવ સહ ધાવા;
 જવ તિલ લવન વસ્તુ જે સારી, વિપ્ર પ્રચારત વારંવારી. ૭
 દૂત આહુતિ ભૂસુર કર દેવત, સુર અધિકારી સનમુખ લેવત;
 નવ અહ ગનપતિ સનમુખ આવા, પ્રગટ લોક લોચન ફલ પાવા. ૮
 નવ નારિ નર દર્શન કરિ કારિ, ધારત, પુષ્પ, મુષ્ટિકા, ભરિભારિ,
 લંબોદર કર ચાર ગિરાજે, શ્રોત્ર વિશાલ મૂંઢ છબિ છાજે. ૯
 એક દંત યહ સેન જનાવે, ચેતન ગન વ્યાપક ઈક પાવે;
 હો વિશેષ હરિજન હિત આવત, દે દર્શન જિય પાપ જમાવત. ૧૦

દોહા

વ્યાપક માંઝ ક્રિયા નહી, યાતે હોત વિશેષ;
 ધર્મ પ્રથા હિત તન ધરે, કરે સત્ય ઉપદેશ. ૧
 સાગરમે ભર જલ સભર, તરંગ તોય નહિ ભેદ;
 નિર્ગુણ સગુણ મર્મ લખિ, તજે સુજન જન ખેદ. ૨

ચોપાઇ

જય જય શબ્દ ભયો અતિ ભારી, ધ્રુવ ગનપતિ વંદે કેઈ વારી;
 શિશુમાર વંદે પદ આર્ધ, મોહક ભોગ ધરે હરસાધ. ૧
 પદ પખારિ ચરણોદક લીના, જય ગનરાજ દર્શ ફલ દીના;
 વિધિવત પૂજ કરી નૃપ સારી, આરતિ હરસિ કીન કેઈ વારી. ૨
 નવ અહ વંદે નૃપ કરજેરી, પ્રજા પુત્ર શરણાંગત તોરી;
 શુભ દૃષ્ટિ કર દાસ પિછાની, પ્રજા પુત્ર સુખ હોય ન હાની. ૩

નવ ગ્રહ દેવ કહે હરસાઈ,	રામ ભક્તિ તહાં મંગલતાઈ;
સવ શાંતિ મુખ ભક્તિ ભંગારા,	કષ્ટ કલેશ ન હોય લગારા. ૪
કોટિક કષ્ટ ભક્તિ કરિ જાવે,	હમ હરિજન નહિ ત્રાસ દિખાવે;
સર્વ દેવ હમ હરિ હરદાસા,	યાતે ભક્ત કરે નહિ ત્રાસા. ૫
સુરપતિ સુર ધ્રુવ જહાં પહુનાઈ,	ધન્ય ભૂપ કહા કરે બડાઈ;
ધન્ય ભૂપ લઘુતા અતિ ભારી,	કરે કલ્યાન દેવ ત્રિપુરારી. ૬
મુનિ સુર શબ્દ પ્રેમ નૃપ ભારી,	ભક્તિ અધિક મુન પ્રજ્ઞ મુખારી;
દિગ્ગ મંડલ મન સમય પિછાની,	વેદ મંત્ર ઉચરે મુખ બાની. ૭
મનમુખ દેવ કીન અસ્તૂતી,	સર્વ શક્તિ શિવ વરણિ વિભૂતી;
સમય સમુજિ દિગ્ગ આજ્ઞા દીની,	ધર્મ ધુરંધર ધ્રુવ શિર લીની. ૮
ભાંમરિ ફિરિયે દીન દયાલા,	ધર્મ બાંધ દીગ્ગે તતકાલા;
વિગ્ર રજન ધ્રુવ નિજ શિર ધારી,	ભાંમરિ ફિરન લગે નરનારી. ૯
જય જય ધુનિ, ચલુ ઓર સુહાઈ,	પુણ્ય વૃષ્ટિ નભ મારગ છાઈ;
સુર નારી ભક્તી રસ ગાવત,	ત્રિવિધિ તાલ મરદંગ બજાવત. ૧૦

દોહા

નમ્ર યુવતિ નર પ્રેમકી,	કલિયે કહા વિશેષ;	
મલિમા પ્રેમ પ્રવાહકી,	કહે ન શારદ શેષ. ૧	
અર્થ ધર્મ અર કામ યહ,	ચોથો મોક્ષ સ્વરૂપ;	
ધ્રુવ ફેરા આર ફિરે,	મંગલ ભયો અનૂપ. ૨	

ચોપાઈ

હત લેવો ત્યાગો તેહિ વારી,	ભૂપ દાન દીનો અતિ ભારી;
હય ગજ રથ ગો જેહિ અધિકારા,	અરપત ભૂપ ન કીન વિચારા. ૧
દાસી દાસ વિગ્ર જન સારે,	લીનો સર્વ રૂચી અનુદારે;
મંદી જન ધનતે સંતોષા,	જિન જિન રૂચી સર્વ મન પોષા. ૨
ચવરી ખીચ ક્રિયા જે સારી.	કીની વિગ્ર વિચાર વિચારી;
ગ્રહ ગનપતિ વિદ્યાગિરિ દીની,	અક્ષત પૂજ રીતિ સહ કીની. ૩
વેદો યુક્ત કાજ સહ કીના,	આશિરવાદ વિગ્ર મુખ દીના;
સમય સમુજિ દિગ્ગ ભૂપ બુલાવા,	શિશુમાર દિગ્ગ શીશ નિવાવા. ૪
વિગ્ર કહે મુનિયે નૃપ દાના,	ડેરે ભેજહુ જન સુજના;
નૃપ સંમતિ નારી નર પાઈ,	થાન સિધાય નિશાન બજાઈ. ૫

સુંદરિ સર્વ રાગ મુખ ગાવત, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવત;
 નૃપ નારી ઉપજી શ્રેષ્ઠ ભારિ, પુત્રી હૃદય લાય કેષ વારી. ૬
 બ્રાહ્મી માતા ઉર લપટાઈ, અમિત યુક્તિ જનની સમુજાઈ;
 કુંવરી દશા નિરખિ નિજ દાસી, પ્રયત્ન વિરહ વશ ભઈ ઉદાસી. ૭
 સુરનારી ઉપજી શ્રેષ્ઠ ભારી, માત તાત લખિ મર્મ દુઃખારી;
 નિજ ડેરે આયે સખ જની, લીની નય નારિ સનમાની. ૮
 ધ્રુવ મંત્રી રીતી સહ કીની, સખી લાગ સંપૂરણ દીની;
 નૃપ નિજ ભવન ગદાસહ નારી, ધ્રુવ આસન બેઠે તપ ધારી. ૯
 ધ્રુવ પ્રણામ કીનો કરજોરી, જય સુરેશ શરણાંગત તોરી;
 ઈન્દ્ર વંદિ કહે દાસ તુમારો, જન દર્શન ધન ભાગ હુમારો. ૧૦

દોહા

અમિત જનમકી ભૂલ મમ, તવ દર્શન કરે નાશ;
 કળ નર તન દે નરહરી, રહી એકે ચરિ આશ. ૧
 નર તન બિન મુક્તી નહી, નહી સમાગમ સંત;
 મમ નિશ્ચય પરતાપ તવ, મુનિ જન વેદ વદંત. ૨

ચોપાઈ

કરિ તવ દર્શ દાસ સુખ ભારી, સંત દર્શ બીન જીવ દુખારી;
 નરસુર જીવ સર્વ મંસારા, વિન સત સંગ નહી ભવપારા. ૧
 તુમ સમ બ્રહ્મનિષ્ઠ જન સાધૂ, જિનકે સંગ જાય અપરાધૂ;
 બોધ યથારથ જયહિ ઉર આવે, સમજિ સ્વરૂપ ભાવ જિવ જાવે. ૨
 દેહ અધ્યાસ હોહી ત્યાહિ નાશા, અચલ, વૃત્તિ, નિજ પરમ પ્રકાશા;
 જન સમ કવન અપર ઉપકારી, દે સુબોધ જિય કરે સુખારી. ૩
 ધર્મ કર્મ હમ સર્વ નિહારા, માયિક પદારથ દલ દે સારા;
 જીવન મુક્ત સંત બિન નાહી, તવ પ્રતાપ શુદ્ધી સહ પાઠ. ૪
 નર, તન પ્રથમ શુદ્ધિ યહ પાવત, તો સુક્ષ્મ તન પુરત જરાવત;
 ભેદ વાદિ ગુર દીક્ષા લીની, સુર, તન પાય અધમ ગતિ કાની. ૫
 તુમ નર તન હમ સુર તનુ ધારી, યદ્યપિ નાથ ન તુલ્ય તુમારી;
 તુમ તજિ સુક્ષ્મ રૂપ લખાવા, હમ સુક્ષ્મ તન પ્રયત્ન બઢાવા. ૬
 દિવ્ય ભોગ ભોગત દિન રાતી, યદ્યપિ કામ જરાવત છાતી;
 ભોગત ભોગ વૃત્તિ નહિ આવે, ઉર્ધ્વ જવાલ જિમ ક્ષુધા બઢાવે. ૭

ભોગ વાસ સુક્ષ્મ અલ ભારી, કિમ કરિ હોય જ્ઞાન અધિકારી;
 યાતે તાત ધન્ય તવ કરણી, અગમ મર્મ કહિયે કિમ વરણી. ૮
 જીવન મુક્ત લાભ તુમ પાવા, આત્રમ ધર્મ ભેદ નહિ લાવા;
 મુખમે' જીભ કમલ જિમ પાની, યહિ, પ્રકાર, તુમ, સંત મુગ્ધની. ૯
 લખિ તવ મર્મ અચંખો ભારી, જ્ઞાની સંત જગત મતિ ન્યારા;
 અંધન છતાં રહો નિર અંધન, યાતે વાર વાર પદ વંદન. ૧૦

દોહા

નરસુર સુરપતિ વચન સુન, વંદત હર્ષ અપાર;
 વિશ્વ ચરાસુર બીચમે', સંત સમાગમ સાર. ૧
 સમય સમુજિ જનુ વાસંકે, તેડ, દિયે, શિશુમાર;
 અનુચર વંદન કરિ કહ્યો, વ્યંજન સર્વ તયાર. ૨

ચોપાઈ

અનુચર વિનય સુને સગ્ન જનની, દ્રુવ મંત્રી બોલે મદુ જ્ઞાની;
 દુપાનાથ નૃપ દાર પધારે, સુર સુરપતિ મંડપ પગ ધારે. ૧
 કર્મ ભૂમિ અરથુલ વ્યવહારા, તુમ લાયક વ્યંજન નહિ સારા.
 હચ્છા ભોજન સુક્ષ્મ દેહા, યહ તન અન^૧ રહે પ્રાણુ સનંદા. ૨
 દિવ્ય ભોગ ભોજન તવ ભારી, તવ મુખ અલ્પ સર્વ યહ ત્યારી;
 યદ્યપિ ભૂપ દાર પદ ધરિયે, જનની ભયે રીત કછુ કરિયે. ૩
 સુનિ સત શબ્દ હરસ સુર રાગ, ચક્ષે ભૂપ ધર સહિત સમાગ્ન;
 સગ્ન ગાંધર્વ કરત કલ ગાના, વજ્રે વજ્રંત્ર મદુલ સુર નાના. ૪
 સુર સુંદરિ સુંદર સુર ગાયત, શ્રાવણુ સુનત નર સુર સુખ પાવત;
 ગંદી જન ગિરહાવતિ ગાયત, ભૂપ મર્મ લખિ ઉર હરપાવત. ૫
 ભૂપ દાર આગે જનુ વાસા, વિધિવત આસન દીન સુવાસા;
 નર સુર પંગતિ ભેદ ન ભાસે, સુર, સમ, સર્વ સ્વરૂપ પ્રકાસે. ૬
 દ્રુવ બિન મર્મ લખે નહિ કોઈ, નર સુર સમજિ હર્ષ મન સોઈ;
 સુવરણુ થાલ ધરે સગ્ન આગે, વ્યંજન સર્વ પડસન લાગે. ૭
 ભોજન કહ જગ ચાર પ્રકારા, વિધિવત થાલ પડસે સારા;
 રજા કીન જિમ હું મમ નાથા, નર નર સર્વ પસારેહુ હાથા. ૮
 સુર સુરપતિ મન કરત વિચારા, સુક્ષ્મ તન લછયે, કિ, અલારા;
 સુર કર વ્યંજન ધરે ન કોઈ, શિશુમાર સંશય મન હોઈ. ૯

શિશુમાર બોલે કર જોરી, કરિયે ક્ષમા ચૂક કહું મોરી;
અહ્ય મતી મેં મૂઠ ગૈવારા, તુમ જ્ઞાની શિરતાજ હમારા. ૧૦

ઢોહા

કો, પ્રકાર જીમત નહી, મમ અહ ભોજન આજ;
પાવન કરિયે પાતકી, લે ભોજન મહારાજ. ૧
નહિ પાવે તો ભૂપ દુઃખ, સુક્ષ્મ તન કિ, ૧ અહાર;
ધ્રુવ મંત્રી બોલત ભયે, ચાહત પર ઉપકાર. ૨

ચાપાઈ

ધ્રુવ મંત્રી બોલે શુભ જ્ઞાની,	સુનહુ ભૂપ તુમ તાન સુજની;
રામ ભક્તિ જલાં શુધ વ્યવહારા,	જ્યહિ જન ધર હમ સેત અહારા. ૧
વ્યસન માત્ર જિનકે ધર નાહી,	હરિહર ભક્તિ પ્રેમ મન માહી;
અહોનિશિ રામ મંત્ર મન ભાવે,	હરિ ગુર સંત ચરણ ચિત ચાવે. ૨
તન મન ધન હરિ અરપન સારા,	ધરિ હરિ ભોગ, સુસેત, અહારા;
નિત્ય કર્મ કહિ ભેદ ન લાવે,	ગો દિજ ચરણ પૂજિ હરસાવે. ૩
વેદો યુક્ત કર્મ અનુરાગે,	વિકરમ કર્મ ભાવ ઉર ત્યાગે;
હરિહર ભક્તિ સનાતન કર્મ,	વર્ણાશ્રમ સુધર્મ ઉર મર્મ. ૪
યહિ શુભ ગુન જોહી જન ધારા,	તેહિ ધર હમ લહ મુદિત અહારા;
હરિહર ભક્તિ હોય તવ ધામા,	તો જીમહિજન અન્ન તમામા. ૫
મંત્રિ વચન સુન નૃપ હરસાવા,	સમય સમુજિ નૃપ વિનય કરાવા;
કૃપાનાથ ભોજન ભક્ષ પાવે,	હરિ ગુર કૃપા વિચાર ન લાવે. ૬
કહુ અક રામ ભક્તિ મન ભાવા,	ગુર કૃપાનુ કહુ મર્મ લખાવા;
યદ્યપિ ધર્મ કર્મ મય આદા,	સુજગ ભયો સુનિ તવ સૈવાદા. ૭
કૃપાનાથ કરુણા અગ કીજે,	કરિ હરિ અરપન ભોજન લીજે;
કરિ હરિ અરપન લીન નિવાલા,	સુર સિદ્ધી પ્રેરી તતકાલા. ૮
વ્યંજન ભોગ વાસ સુર લીના,	સિદ્ધી ગુપ્ત પદારથ કીના;
ગુપ્ત ભેદ નહિ મર્મ લખાવા,	કો પ્રકા સુર ભોજન પાવા. ૯
નમ્ર નારિ ગારી મુખ ગાવત,	સમજિ મર્મ નર સુર હરસાવત;
વિપ્ર નારિ મહિ પરમ પ્રવીના,	ગારી ગાવત જ્ઞાન નવીના. ૧૦

દોહા

કાલ નિરંજન નારિ તન, ધ્રુવ મંત્રી લી સંગ;
પતી, યને પર નારકે, કિમ કરિ રહે નિસંગ. ૧
નિરવરતી નિજ નારિકે, સેન^૧ કરી તુમ ત્યાગ;
અક્ષય લાભ વિસારિકે, રહે વિપય સૈંગ લાગ. ૨

ત્રાપાઘ

હરિ, ગયે ત્રીન પુરુષ તવ નારી, તવ ઉરમે પર નાર પિયારી;
સુર નર સુશિલ શીલ તુમ સાધૂ, ઇતર કર્મ કરિ યડ અપરાધૂ. ૧
અપર નારિ અપની કરિ માની, તા કરિ હોય મોહ મગ લાની;
અપર નારિ સંગ કે સુખ પાયો, નર તન યોય અવમ પછતાયો. ૨
અપની નાર અપર ઘર જાવે, આપ અપર વનિતા લક્ષ્યાવે;
સા જાની સમ કલા ઉપદેશા, અપને કૃત્ય યાદ નહિ લેશા. ૩
ભક્તિ ભાવ હમકો કલા યોધો, સર્વ જનિ અપનો મન શોધો;
સખ વરાતિ પર નાર પિયારી, પરમ પ્રિયા ઘર વૃત્તિ વિસારી. ૪
દેહ અધ્યાસ સર્વ ઉર ભારી, મોહ મમત કરિ પરમ દુખારી;
સુક્ષ્મ નાર વાસના ખાટી, જીવ ચક્ર ડાયો ત્રલ ચોટી. ૫
સરિતા આશ બહયો સંસારા, સંગ દોષ કરિ બહયો વિકારા;
નિજ નારી વૃત્તી સૈંગ પ્રીતી, તો કિમ હોય દશા વિપરીતી. ૬
અપર ભૂલ દષ્ટિ મત દેખો, અપની ભૂલ હૃદયમે પેખો;
અવગુન અપર લખન સહ, સુરો, નિજ અવગુન નહિ લખે અધૂરા. ૭
અવગુન અપના નૈન નિહારે, ધન્ય નારિ નર જન્મ સુધારે;
ચાર લખે સાર્થ દ્રવ્ય બચાવે, ગાફિલ રહે વિત્ત હરિ જાવે. ૮
ઔપધ કરે હરે તન બ્યાધી, નહિતર મરે અવસ્ય અપરાધી;
આધી બ્યાધી રોગ અપારા, જતન વિના ભોગે સંસારા. ૯
સર્વ વરાત ગારિ હમ ગાઈ, લખિ નિજ માન દયા મોહિ આઈ;
ધ્રુવ સમ તાત હૃદય નહિ ક્ષાંભે, તુમકો ગારિ દેત કમ શાંભે. ૧૦

દોહા

સુર સુરપતિ કરે જોરિ કે, પદ વંદે કેઈ વાર;
હમકો એસી દીજિયે, ગારી વારંવાર. ૧

યહ ગારી પ્યારી લગી, અવશ્ય સંગ પરનાર;
તમ માની જની નહી, વૃત્તી પ્રિયા વિસાર. ૨

ચોપાઠ

જ્ઞાન ગારિ સુનિ સુર હરસાવા, ધ્રુવ લખિ મર્મ પરમ સુખ પાવા;
ધન્ય માતુ તોરી ચતુરાધ, કરિ નિર્ણય સત ગારિ સુનાધ. ૧
અસત સત્ય દે કીન વિભાગા, સમુજત સુજન તજે તન રાગા;
પંચ તત્વ જડ અધમ શરીરા, સંગ દોષ ભૂલે મતિ ધીરા. ૨
જડ ચેતન દે આદિ વિગ્નતી, સંગ દોષ માનત રવે જનતી;
જડ અહંકાર પ્રગલ અજ્ઞાના, તામસ વશ અપનો તન જનના. ૩
યાતે સત્ય તુમારી ગારી, અવશ્ય હુમે પર નારિ પિયારી;
વૃત્તી નાર પીવ નિજ આતમ, સનમુખ હોય લખે પરમાતમ. ૪
અહ્માકાર વૃત્તિ સુખ ભારી, અક્લય સુખમય ભર્મ સુખારી;
વૃત્તી નાર ઉલટિ ધર આવે, ભાસ્ય માત્ર જગ ભાન ભુલાવે. ૫
યહાં નારી ગારી યહ ગાઠ, જનતી જિમે ઉર હરસાઈ;
નૃપત હોય અચવન સહ કીના, મુદિત ભયે સુનિ ગારિ નવિના. ૬
ખીડા પાન નૃપતિ કર દીના, લપંત હૃદય જનિ સહ લીના;
એલચિ તજ લવિંગ સોપારી, સુને કથ્ય યુક્તાલી ભારી. ૭
ધ્રુવ ધર્મા ગારી લખિ મર્મા, ધન્ય માતુ જન્યા સત ધર્મા;
ગૃહ આશ્રમ અર નારિ શરીરા, કરિ સત કર્મ તરે ભવ તીરા. ૮
કોટિક જનમ પુન્ય પ્રભુતાઠ, લખિ નિજ રૂપ વૃત્તિ સ્થિર થાઈ;
નારી પુરુષ તજ તન વ્યાધી, જીવન મુક્તી રહિત ઉપાધી. ૯
નારી પુરુષ દેહ, કરિ નામા, વ્યાપક એક બ્રહ્મ સુખ વ્રામા;
જય મમ તાત સંત સુખ રૂપા, શબ્દ સુનત સુખ અજગ અનૂપા. ૧૦

દોહા

સંત શબ્દ મુખ એકહી, હરે અમિત અપરાધ;
ઉત્તમ જન ઉરમે ધરે, પાવે મુક્ત અગાધ. ૧
દિવ નારી ભારી કરી, ગારીકે મિસ જ્ઞાન;
સુર હરસે વરસે સુમન, લગ્યો નિરંજન ધ્યાન. ૨

ચોપાઠ

શિશમાર નૃપ સમય વિચારી, પુજન વિધિ કીની, સહ ત્યારી;
સર્વ જનિ પદ પુજ્ય કરાઈ, પુખ્ત માલ સખડો પહિરાઈ. ૧

ગહિ ગહિ હને નિશાન અપારા, સુર સુંદરિ શુભ રાગ ઉચારા;
જય જય ધુનિ ચહુ ઓર સુહાર્ધ, પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ છાધ. ૨
અતિ આનંદ ભયો નૃપ ભવના, સમયસમજિ નિજ આસનગવના;
સહ જનુવાસ પ્રેમ ઉર ભારી, અમિત ઉછાલ કરત નરનારી; ૩
સર્વ જાનિ આસન સ્થિરતાર્ધ, એક એક સન અધિક મિતાર્ધ;
હરિ પ્રેરિત સીદ્ધી સહ ત્યારી, મિલે વસ્તુ જોલિ હૃદય વિચાર. ૪
દેખહુ રામ ભક્તિ પ્રભુતાર્ધ, સુર સીદ્ધી હાજર હરસાર્ધ;
નરતન ભક્તિ કરહિ નરનારી, જન મુખ હાજર દેવ મુરારી. ૫
ધ્રુવ અચપન હરિ ભક્તિ પિયારી, લપંત દર્શ દીન ત્રિપુરારી;
સુર સુરપતિ રંભા સુર નારી, રામ ભક્તિ વશ સર્વ ત્યારી. ૬
અમરાવતિ સમ સર્વ સોહાવા, સંખ્યા કાલ સમય ચલિ આવા;
નિત્ય કર્મ હિત ધ્રુવ ચિત લાગા, રામ મંત્ર મન ચહત સુભાગા. ૭
અતિ પવિત્ર એકાંત અટારી, પૂજન વિધિ કીની જાહો ત્યારી;
પ્રથમ કીન હરિ ગુર પદ પૂજન, વ્યાપક સમુજિ ભાવ નહિ દૂજન. ૮
માનસિ સેવ ભેવ ઉર ભારી, ઉર મલિ દર્શન દેહુ મુરારી;
વિધિવત પુણ્ય કરે હરસાર્ધ, નવ, પ્રકાર ભક્તી લવ લાખ. ૯
નવ પ્રકાર ભક્તી ગુન ગાવે, સો જિય સહજ વિખણુ પુર પાવે;
નિષ્કામી આશા ફલ ત્યાગે, દશમી એક અખંડ ચિત લાગે. ૧૦

દોહા

દસમી આત્મ નિવેદિની, વિરલા જનત ભેવ;
જીવ અવસ્થા તીન તજ. મિલે નિરંજન દેવ. ૧
ધ્રુવ પ્રવીણ પ્રેમી પુરુષ, દસમીમે લવ લીન;
હરિહર અજ નિજ એકતા, સ્વે સ્વરૂપ મન મીન. ૨

ચોપાઈ

તુરિયા તત્ત્વ ગર્ક ધ્રુવ જાની, અચલ વૃત્તિ સુખ રૂપ સુજની;
વાણી ચાર અવસ્થા ચ્યારી, પદ અવાચ્ય નિશ્ચલ અહ્યારી. ૧
વૃત્તી લીન ભદ્ર નિજ રૂપા, કલા કહિયે સુખ અજલ અનૂપા;
જોગી જોગ યુક્તિ સુખ માણે, જોગી હોય જોગ ગતિ જાણે. ૨
આપો ઉલટ આપ મલિ રાજી, એક દોય મન મિટી દુરાજી;
અગમ અગોચર આદ ન અંતા, આપ આપ મલિ આપ રહંતા. ૩

એસો હોય અસી, ગમ જાને, ઇતર પુરૂષ નહિ મર્મ પિછાને;
 દેહ અધ્યાસી નીચ અચારી, સો કિમ પહેંચે મોક્ષ અટારી. ૪
 આતમ તત્વ લક્ષ નહિ મર્મો, ક્રિયા કરમ મહિ વખત વિતાવે;
 લક્ષ્યાર્થ લહે નહિ મર્મો, અનુભવ શબ્દ સુનત ચિત શર્મા. ૫
 અપનો આપ મર્મ નહિ પાવે, સત ગુરૂ વિગર કવન સમુજાવે;
 હરિ ગુરૂ કૃપા કરે જન જોહી, અવશ્ય જાને જિવ બ્રહ્મ સદેહી. ૬
 ધ્રુવ પ્રવીન પરચો ગઢ, ગંડા, જન્મ મરણ મેટી જિય શંકા;
 જીત્યો પ્રાણ પ્રણવ કરિ પૂરણ, વ્યાપક બ્રહ્મ લખ્યો સંપૂરણ. ૭
 સદજ સમાધ રહે ઉર લાની, જમ સમ અવર કવન બડભાગી;
 નિયમિન વૃત્તિ ધ્યાન કરિ ધાધ, સમય કર્મ શુધ્ધી પુરિ આધ. ૮
 નામ રૂપ વસ્તુ વ્યતિરેકા, અન્વય મુત્ર આતમા એકા;
 ભેદ ભાવ બ્રાંતી નહિ ભાસે, જહૈં તહૈં આતમ તત્વ પ્રકાસે. ૯
 નિર વિકાર વૃત્તી જિન શુધ્ધા, જિન નહિ દરસે જગત અશુધ્ધા;
 જહૈં તહૈં અપનો રૂપ દિખાવે, ઇતર ભાવ ઉરમે નહિ આવે. ૧૦

દોહા

અંદર બાહિર એક મત, ભાસત બ્રહ્મ પ્રકાશ;
 તરંગ તોય સમ એકતા, કો હાકોર કો દાસ. ૧
 નિત્ય કર્મ કરિ ભક્ત જન, આયે નિજ જનુવાસ;
 નર સુર ઉર હર્ષત ભયે, પ્રગટ્યો પ્રેમ પ્રકાશ. ૨

ચોપાઇ

પુર નારી સહયુથ મિત્રાઈ, મંગલ ગાત દરપ ચલિ આઈ;
 જનુ વાસનકો શબ્દ સુનાવે, વેદ મંત્ર સમ સર્વ સુહાવે. ૧
 સુનિ ઉપજે વૈરાગ અમીતા, વિપય વિશ્વ ભાસત વિપરીતા;
 પરમ વિવેક વચન અતિ શુધ્ધા, બુદ્ધિ સરાહત ૧ ત્રિયા વિબૂધ્યા ૨. ૨
 સમય સમુજિ દાસી કરજોરી, વિનય કરત આરત નહિ થોરી;
 રાજ કુંવર સુસરાલ પધારે, આરત વંત કાજ મમ સારે. ૩
 વૃદ્ધ દિવાન મર્મ યદ જાના, ભયે એકાંત સુપરમ સુજાના;
 આશ્રમ વૃદ્ધ સર્વ જે જાની, હર્ષિત ઉઠે સમય શુભ માની. ૪
 બડે પુરૂષ નીતી ભેંડારા, નીતી નિપુણ દિપે સંસારા;
 ધ્રુવ ધર્મો જીત્યો ભવ પારા, ઉરમે પુરે ન વિપય વિકારા. ૫

નારી પુરુષ ભેદ નહિ જાને, સખ ઘટ આતમ રામ પિછાને,
ખાંડ ખિલોને સમ જગ જાના, અમિત ઈષ્ટ રસ એક પ્રમાના, ૬
સમુજિ સ્વરૂપ કહે મૃદુ બાની, કવન હેતુ કહે સખી સયાની;
દાસી કહે નૃપ ભવન પધારે, દરશ લાભ દેખ જનમ સુધારે. ૭
ધ્રુવ અપને મન કરત વિચારા, ભાવી વિવશ સર્વ સંસારા;
શંભુ હિમા હરી મમ તાતા, કરહિ પાર મમ વિશ્વ વિધાતા. ૮
સંગ દોષ લખિ મન ગભરાતા, પદ રજ દાસ લાજ તવ લાથા;
દીન દાસ લખિ ઉપર ૧ કરિયો, સંગ દોષ વિપતી પરિ હરિયો. ૯
જનમ મરણ દુઃખ કાલ કરાવા, કૂર કૃતાંત સર્વ જિવ સાત્તાર;
કાલકો કાલ કાલ કર કરતા, શિવ શરણાંગત લીન સમરથા. ૧૦

ટોણા

અખિત્ર અહ્મ પતિ વિશ્વકે, શિવ શરણાંગત દાસ;
અરિ મૃગ ગણુ મૃગરાજ સુત, કરિ ન શકે મૃગ ત્રાસ. ૧
યદ્યપિ વન વિચરત રહે, લક્ષ હેતુ મહારાજ;
વશ કૃસંગ પરિ પિંજરે, તન મન હોત અકાજ. ૨

ચાપાઇ

યાતે તાત કઈ કૃસંગા, દીન દયાલ દેહુ સતસંગા;
વિશ્વ પદારથ વિવિધ પ્રકારા, જયા મહિ રૂકે ન ચીત હુમારા. ૧
મન મલીન વિપયા રસ ચાવે, કૃપાનાથ કરિ કૃપા લઠાવે;
મન સ્વભાવ નહિ તજે અનાદી, સંગ દોષ લાગે પરમાદી. ૨
યાતે અરજ કઈ કરજેરી, કૃપાનાથ જનત મન ચોરી;
ધ્રુવ જન અરજ કીન હરી હરકો, સખી સંગ ચાત્રે નૃપ ધરકો. ૩
ભૂપ ભવન અતિ મંગલ ચારા, અંતઃપુર જન ભક્ત પધારા;
અંતઃપુર આનંદ અપારા, જય જય ધુનિ ચહુ ઓર ઉચારા. ૪
નૃપતિ નિહાવર દ્રવ્ય અપારા, હર્ષી દેત જેહિ અધિકારા;
સર્વ મિલી સુર નારિ સયાની, શામ વેદ ગાયત મૃદુ બાની. ૫
સુંદર ભવન સરસ જહા ત્યારી, શુભ આશન એકે અહ્મચારી;
સુંદર ભવન નિરખિ સુર નારી, નિજ પુર શોભા સર્વ વિસારી. ૬
શિશમાર નારી ધ્રુવ દેખા, પૂરવ જન્મ પુન્ય ફલ લેખા;
રામ રૂપ હરિજન ધર આવા, સહજહિ ચાર પદારથ પાવા. ૭

જય હરિ રૂપ કૃપા યહિ કરિયો, જન્મ મરણ વ્યાધી મમ હરિયો;
 પ્રબલ પ્રેમ ઉપજયો ઉર ભારી, ગદગદ કંઠ ભય નૃપ નારી. ૮
 ધ્રુવ પ્રવીણ જનત વિધિ સારી, દી આશીષ સમુજ મહતારી;
 જનની આશ સફલ હોહુ તોરી, હરિ હર જનમ ન દેહુ બહોરી. ૯
 જય જનની આશીષ સુનાઈ, મોધ યુક્ત સુન સર્વ સુહાઈ;

દોહા

પ્રબલ પ્રેમ ગંભીર મત, ચાહત પર ઉપકાર;
 લખિ સ્વરૂપ ચરણાં ગિરી, પદ વંદે કેઇ ચાર. ૧
 ધ્રુવ પ્રવીણ અવસર લખી, દિજ નારી મન માન;
 પદ વંદે અતિ પ્રેમ યુત, આશ્રમ અધિક પિછાન. ૨

ચોપાઈ

દિજ નારી કહ જય હોહિ તાતા, નિજ સ્વરૂપ નિર્ણય કૃશલાતા;
 કૃપા કીન દર્શન મુદિ દીના, ટ્રાટિક જનમ પાપ હરિ લીના. ૧
 સંત દરશ સમ લાભ ન એકા, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ જ્ઞાન વિવેકા;
 સંત સમાગમ સમ સુખ નાઈ, તારત જીવ ઉદધિ પ્રલ ઝાઈ. ૨
 અપની ભૂલ આપ દુઃખ પાવત, કરિ સુખોધ સત રૂપ લખાવત;
 ઉત્તમ જીવ સુને સત જાની, જગ પ્રપંચમે પરમ ગિલાની. ૩
 તન મન વિષય પ્રબલ વૈરાગા, વૃથા સમજ ત્યાગે મન રાગા;
 રામ મંત્ર ઉચરે નિજ શ્વાસા, જિમ જિમ વ્રતિ વિમલ હરિદાસા. ૪
 દિન દિન પ્રગટે અતિ આનંદા, પ્રેમી પુરૂષ દોત નિરંદા;
 વેલ વશ વિકલ રામ ગુન ગાવે, ગદ ગદ કંઠ નૈન જલ છાવે. ૫
 પ્રેમ નીર ધાવે ઐગ અપના, તેહિ જન ઉરતે મિટે કલપના;
 પ્રેમી પુરૂષ પ્રેમ પરતાપા, જનમ મરણ મન હરે સૈતાપા. ૬
 પ્રેમી પુરૂષ પ્રેમ વશ પેખી, હરિ હર હર્ષિત કૃપા વિશેખી;
 પૂરણ પ્રેમ વિવશ હરિ આવત, જન ઇચ્છા સોઈ કાજ કરાવત. ૭
 ચાર પદારથ હરિ કરે ધારા, પ્રેમી પુરૂષ મિલે ફલ સારા;
 પ્રેમી પુરૂષ પ્રેમ ગમ જાને, જ્ઞાન હીન નહિ પ્રેમ પિછાને. ૮
 પ્રણવ મંત્ર પ્રેમે જન ધ્યાવે, દેહ અધ્યાસ અવશ્ય હદિ જાવે;
 ભગે ચોર જાગે જામ ભૂપા, અચ્ચો વિત્ત સુખ અજામ અનૂપા. ૯
 જ્ઞાન રતન ધન જન ઉર ભારી, હરે ચોર શહ વિષય ત્રિકારી;
 કરિ સતસંગ સુજન જન જાગા, ક્રોધ આદિ બલ ભગે અમાગા. ૧૦

દોહા

જપ તપ તીરથ દાન વ્રત, નિત્ય કર્મ સત નેમ;
જ્ઞાન ધ્યાન નિષ્કલ રહ્યા, જપ્પ લગ પ્રગટ ન પ્રેમ. ૧
દીન અંધુ દીનેશ તુમ, ધ્રુવ ધર્મી મમ તાત;
દિવ્ય દષ્ટિ જનત સમે, દર્શન કીન સનાત. ૨

ચોપાઈ

દિગ્ગ નારી સતસંગ અખાની, ગદગદ કંઠ થકિત મુખ આની;
ધ્રુવ ધર્મી જ્ઞાની જન જની, સંત સમાગમ ચહે મુગ્ધની. ૧
દિવ્ય દષ્ટિ ધ્રુવ મર્મ લખાવા, સત ઉપદેશ કરન ચિત ચાવા;
જપ જનની સર્વજ સુજના, આતમ તત્વ રૂપ જિન જના. ૨
સંત સમાગમ મહિમા ભારી, તવ પ્રતાપ જનુ વિધિ સારી;
પ્રેમ વિના સત સંગ ન પાવે, વિન સતસંગ ન રૂપ લખાવે. ૩
પ્રેમ ગાથ જનની તુમ ગાઈ, સત્ય સત્ય મમ હૃદય સુહાઈ;
પ્રેમ ભાવ જિનકે ઉર આવે, પ્રથમ જીવ વૈરાગ બઢાવે. ૪
સ્વાપ્ન માત્ર સમજે મંસારા, વિપ વત વિપય લગે ઉર ખારા;
મમતા મોહ કામ નહિ ક્રોધા, ઉર મહિ આશ અખૈંડ ઇક બોધા. ૫
ખાન પાન નિદ્રા વિસરાવે, શ્વાસો શ્વાસ રામ ધુનિ ગાવે;
સતગુરુ શબ્દ પ્રબલ વિશ્વાસા, શ્રવણુ મનન કરહી નિદિધ્યાસા. ૬
અપર જીવ સંગ પ્રીત ન ચાવે, ગુરુ વિશ્વાસ રામ ગુન ગાવે;
ઉત્તમત દશા ભજે ભગવંતા, જોહિ જન પાય સહજ હો અંતા. ૭
પાપ અંત પૂરણુ ઉર પ્રેમા, પલ પલ પ્રબલ ટરે નહિ નેમા;
પલ પલ પુલકિ રામ ગુન ગાવે, વિમલ વૃત્તિ ત્રય દોષ હરાવે. ૮
ઉર અજ્ઞાન હોય તેહિ નાશા, નિત નિત પ્રગટે વિમલ પ્રકાશા;
જગ પ્રપંચ વૃત્તિ વિસરાવે, સર્વ વિશ્વ મહિ રામ દિખાવે. ૯
આપ રામ કૃતિયા નહિ દરસે, તત્વ રૂપ તીરથ યહિ પરસે;
સર્વ વિશ્વ નિજ રૂપ દિખાવે, ઇતર ભાવ ઉરમે નહિ આવે. ૧૦

દોહા

નરનારી અધ્યાસ તન, સંગ દોષ તજિ દાસ;
નામ રૂપ વ્યતિરેકમે, અન્વય બ્રહ્મ પ્રકાશ. ૧
એસે જીવન મુક્તાકો, જાનો બ્રહ્મ સદહ;
જિન મુખોધ વ્યાધિ હરે, કરિયે અરણ્ય સનેહ. ૨

ચોપાઈ

એસો જ્ઞાન પ્રબલ ઉર જાગે, યદ્યપિ ધર્મ પ્રથા નહિ ત્યાગે;
 આશ્રમ ધર્મ હોય જે નીતી, જ્ઞાની તજે ન પ્રથા પરીતી, ૧
 જેહિ આશ્રમ જેહિ હોય શરીરા, વિધિવત્ કર્મ કરે મતિ ધીરા;
 નારિ પુરૂષ દેહ કર નામા, આતમ એક ઉભય સુખ ધામા. ૨
 યદ્યપિ ઉભય શરીર ઉપાધી, કરતા પુરૂષ કીન વિધિ સાધી;
 કરતા કાલ કરમ ગતિ થાપી, અદ્ય જીવ નહિ શકે ઉથાપી. ૩
 નીતી ધર્મ વિવેક વિચારી, કરહિ કર્મ જ્ઞાની નરનારી;
 સુધરમ ધરમ તજે નહિ જ્ઞાની, કોટિક જીવ સમુજિ જગ હાની. ૪
 જ્ઞાની સર્વ જીવ કરિ તાતા, હરિહર અજ સમતત્વ વિખ્યાતા;
 કોટિક જીવ જ્ઞાન દે તારે, અમિત પતિત ભવ પાર ઉતારે. ૫
 જ્ઞાનીસમ જગ કો હિતકારી, ભક્તે પુરૂષ હોવે તન નારી;
 નારી પુરૂષ ભેદ નહિ કાજે, સત્ય બોધ અપને ઉર લીજે. ૬
 ઘટ ઘટ પ્રગટ લખો ઈક દેવા, સમજિ સુભેવ કરહુ પદ સેવા;
 વિશ્વ ચરાચર રામ અધારા, હરિ ગુરૂ કૃપા ભયો ઈક્યારા. ૭
 યાતે રામ ભક્તિ ચિત્ત ધરિયે, નારી ધર્મ નીતી અનુસરિયે;
 આશ્રમ ધર્મ તજહિ નરનારી, કષ્ટ વિવશ ભટકહિ ભવ ચારી. ૮
 યાતે નિજ મનકો ધિર રાખી, રટિયે રામ સમજિ ઘટ સાખી;
 વિવિધ પ્રકાર વિશ્વ જગ ભોગા, અંત સમય સખ હોય વિયોગા. ૯
 યાતે સમુજિ ધર્મ શિર ધારી, ભજહુ રામ જગ ભોગ વિસારી;
 રામ સુમરિ મન રામ સમર્પિ, જીવન મુક્ત પરમ પદ પાછય. ૧૦

દોહા

રામ રટે સૌ રામ સમ, નારી પુરૂષ ન કામ;
 પરમ વિવેકી આતમા, આખિર સહજ સુધામ. ૧
 વિપ્ર પ્રિયા પૂરણ દશા, સુક્ષ્મ ભયો મેં આજ;
 દરશનતે દુગધા ગઈ, તાર્યો ત્રિયા સમાજ. ૨

ચોપાઈ

સખી સમાજ સુનત ધ્રુવ યાની, ભઠ પ્રેમ વશ સર્વ સયાની;
 પુત્રકિ ગાત ભોચન જલ ધારા, જય જય શબ્દ કીન કઈવારા. ૧
 સરલ સુબોધ સર્વ મન ભાવા, પ્રબલ પ્રેમ વશ પુખ્ત ગિરાવા;
 સર્વ નારિ મિલ દે આશીશા, દર્શ હેતુ જેજે જગદીશા. ૨

જય મહારાનિ સુતા ભલ જાઈ, રામ રૂપ જન મિલે જમાઈ;
 ખાહી પ્રગલ્ભ પુન્ય પ્રભુતાઈ, હોહી અમર એસે પતિ પાઈ. ૩
 કરિ જન દર્શ પાપ હો દૂરા, સેવા જરે જનમ ઐકૂરા;
 દર્શન કરત સર્વ દુઃખ જાવે, તેહિ પતની કિમ પાપ રહાવે. ૪
 ભયો નય સહ સુદલ હુમારો, કૃપાસિંધુ કરિ દર્શ તુમારો;
 સર્વ નારિ ધ્રુવ કીન બડાઈ, ભઈ પ્રેમ વશ દર્શન પાઈ. ૫
 નૃપ દાસી અવસર જગ ચીના, નારિ કર્મ કહ્યુ કીન પ્રવીના;
 ભૂપ નારિ અવસર યહ જાની, ભઈ એકાંચત સમય પિછાની. ૬
 પતિ પદ પૂજ કરાવન ચાઈ, દાસી સખ ખાહી પહુંઆઈ;
 ધર્મ યુક્ત કહ્યુ વિનય સુનાઈ, નૃપતિ સુતા સુનિયે ચિત લાઈ. ૭
 પતિ પદ પૂજન સમય વિચારી, આભૂષણ સજીયે વિધિ સારી;
 દાસી શબ્દ સુનત શરમાઈ, મહિ નખ ખોદત નૈન ભરાઈ. ૮
 પતિ પદ પૂજ પ્રીત ઉર આઠી, પુલકિ ગાત રોમાવલિ ઠાઠી;
 અતિ પવિત્ર પુત્રી કુલ તારણુ, જનમત જગત ધર્મ શિર ધારણુ. ૯
 દાસી શબ્દ અપન શિર ધારા, ભૂષણ વસન પહરિ ઐંગ સારા;
 ગજ ગામનિ ભામનિ ધ્રુવ પ્યારી, પતિ પદ પૂજન કીન તયારો. ૧૦

દોહડા

શાન્તી મય અતિશય સુશિલ, સર્વ સખી મિલિ સાત;
 પતિ સન્મુખ વંદત ભઈ, પદ પરસત હરસાત. ૧
 પુષ્પ પત્ર અક્ષત કિયે, પય પતિ પાદ પખાર;
 પ્રગલ્ભ પ્રેમ પય પાન કર, મિલે પદારથ ચાર. ૨

ચોપાઈ

પતિ પદ વંદત પ્રેમ અપારા, પુલકિ ગાત ક્ષોચન જલ ધારા;
 વેખરી દાર શબ્દ નહિ સારા, ઉર મહિ અરજ કીન કેઇ વારા. ૧
 જય પતિ નાથ ચરણ રજ દાસી, કિંકરિ અહોનિશ ચરણ નિવાસી;
 સમુજિ દાસ સેવા પદ દીજે, જનમ અપાર પાપ હરિ લીજે. ૨
 ભ્રમત ભ્રમત બાંમી તન પાવા, તરત સિંધુ અવસર યહ આવા;
 મમ કર પકરિ પાર કંઈ દેવા, જય પતિ નાથ લખો સહ ભેવા. ૩
 શરણાંગત પતિ શ્રેષ્ઠ ઉગારી, વાર વાર કહ વિનય હુમારી;
 ગુપ્ત ગાય કોઈ મરમ ન પાવા, ધ્રુવ પ્રવીણ સહ મર્મ લખાવા. ૪

મોક્ષ હેતુ શ્રદ્ધાસા જાની, ભયે પ્રેમ વશ પરમ સુગ્ધની;
 પરમ પવિત્ર જીવ જગ સોઈ, નિજ કલ્યાન ચલ નિર મોહી. ૫
 હર્ષ શોક તજ માન બડાઈ, હરિ ગુર પંકજ લીન સદાઈ;
 રામ મંત્ર શ્વાસા ધુનિ લાગે, જોહિજનજનમમરણુદુખભાષે. ૬
 કામલ વચન પ્રિયા સનમાની, ભયે પ્રેમ વશ સંત સુગ્ધની;
 તરણુ સખી ઇક પરમ પ્રવીના, દુલહિનિ વામ ભાગ આસીના. ૭
 પતિ પદ વંદિ એદિ હરસાઈ, સમય સમુજિ દાસી ઇક આઈ;
 ધુંધટ ઓટ વિલન પટ કીના, નિરખલુ પ્રિયા વદન પરવીના. ૮
 પ્રથમ પતી પતની મુખ પેખે, અર્ધ અંગ અપનો કરિ લેખે;
 અપનો અંગ આપ પ્રિય માની, પ્રિયા પ્રેમ પિય કરે સુગ્ધની. ૯
 દંપતિ મિલ ભાસત સંસારા, કોટિક કવિ મુનિ ગ્રંથ પુકારા;
 માયા બ્રહ્મ ઉભય પ્રભુતાઈ, શિવ શક્તી મિલ વિશ્વ રચાઈ. ૧૦

દોહા

રમા રામ બ્રહ્માદિ સુર, દંપતિ દિપે સુજોગ;
 અમિત પદારથ વિશ્વ સુખ, પ્રિય ન પ્રિયા સમ ભોગ. ૧
 જ્ઞાન ધ્યાન ભક્તી રતા, જોગી જોગ પ્રવીન;
 પ્રિયા પ્રેમ પૂરણુ લગ્યો, સર્વ ત્યાગ આધીન. ૨

ચોપાઈ

યાતે નાથ સમુજિ ચિત દીજે, પ્રિયા પ્રેમ આતમ રસ લીજે;
 નારિસરસરસ જન નહિ પીના, સો જન જનમિજગત કહા કીના. ૧
 નારિ વદન નિરખત નહિ હરસા, મૃગ, સમ મૃદ ફિરત વન તરસા;
 સુન, તિય વચન પ્રેમ નહિ જાગા, વિગર પુંછ પશુ સમુજ અભાગા. ૨
 રમણી રમણુ યુક્તિ નહિ જાને, જનમ પાય જિય રહ્યો અગ્નને;
 મહિલા મન સંતોષ ન કીના, મૃદ કહત કવિ કાવ્ય પ્રવીના. ૩
 વિશ્વ જીવ ફલ તરવર નારી, ગુપ્ત મર્મ જાનત બ્રહ્મચારી;
 નરસુર અસુર સુર કવિ ભૂપા, નારિ વૃક્ષ ફલ ફલે અનૂપા. ૪
 નારિ ભોમિ અરૂ વૃક્ષ સંસારા, જલ કરિ મુક્લ ફલે ફલ સારા;
 ક્યારી એક ઉભય ફલ જાગા, લખે મર્મ કોહિ સુજન સુભાગા. ૫
 ઉભય પ્રકાર સરસ રસ ભારી, લખે પ્રવીન પ્રેમિ નરનારી,
 ઉભય શરીર પ્રાણુ મન એકા, જોહિ પ્રવીણુ રસ કીન વિવેકા. ૬

ગિંટ આંખ રસ સ્વાદ ન આવે, સર્વ ખાય નિજ ઉદ્ર ભરાવે;
પાડો પ્રેમ પિયુષ કહા જાને, જાહે તહે વિચરિ વિષય મુખ માને. ૭
મહા સુત સમ પુરુષ ગૈવારા, કેવળ ઉદ્ર ભરન અધિકારા;
વ્યંગ ઉપોદ તર્ક પ્રિય વચના, મૂઢ ન લખે શબ્દકી રચના. ૮
સુધડ સનેહ ધરમ રત પ્યારી, મૂઢ પતી મુખ ભદ્ર ગૈવારી;
પ્રિયા પિયુષ સમ શબ્દ સુનાવે, પિવ ફૂકર સમ કાટન ધાવે. ૯
મૂરખ પીવ ચતુર ધર નારી, પૂરવ જનમ પાપ ફલ ભારી;
પુરુષ પ્રવીન નારિ શક જ્યાકે, સો કિમ રામ સરસ રસ ચાખે. ૧૦

દોહા

પુરુષ નારિ દે એક મત, ત્યાગે કર્મ કરર;
વિમલ ભક્તિ વેરાગ વશ, જીવન મુક્ત જરર. ૧
ગિરો પુરુષ કોઈ ભોમિયે, તોલિ અધાર ઉત્ત;
યદિ પ્રકાર નિય આંચ યત્ર, સાર સમજિયે કંત. ૨

ચોપાઈ

માયા જનિત પ્રપંચ અપારા, સયતે શ્રેષ્ઠ કામ સરદારા;
જોલિ જન કામ કરે ઉર વાસા, જ્ઞાન ધ્યાન હરિ ભક્તિ ઉદાસા. ૧
જોગી જોગ ભોગ વશ ત્યાગે, અપર નારિ વશ ભયો અભાગે;
તપિ ત્યાગિ પંડિત ગુણ સાગર, કામ કષ્ટ કલખે ઉજ્યાગર. ૨
કામ બાણ કિનકે નહિ લાગા, સમુજિ પ્રિયા નિજ સેવ સુભાગા;
કામ કષ્ટ નારી કર નાસા, પ્રિય પ્રવીણ હરે પિવ ત્રાસા, ૩
જ્ઞાન ધ્યાન ભક્તી ચિત લાગે, પીવ આંચ યલ નારિ સુભાગે;
પુરુષ પ્રવીન મર્મ યહ પાવે, નિજ નારી સન નેહ બઢાવે. ૪
ગુપ્ત મર્મ જાનત અભચારી, આશ્રમ ઉભય રખે સૈંગ નારી;
કામ કટક ઉરતે હો નાસા, પ્રિયા સંગ ભલ હોડુ ઉદાસા. ૫
યાતે નાથ કલયો કર જોરી, નારિ ગૈવાર અદ્ય મતિ મોરી;
મતિ અનુસાર ગાથ કછુ ગાઈ, દેખી સુતી સો પ્રગટ સુનાઈ. ૬
કૃપાનાથ નીતી યહ આદૂ, ધર્મ પ્રથા ત્યાગે નહિ સાધૂ;
આશ્રમ ધર્મ સંત હિતકારી, જોલિ મગ ચક્ષે અદ્ય નરનારી. ૭
કરે બોધ કહા દીન દયાલા, જાનત મર્મ સર્વ ત્રય કાલા;
વિગત ૧ વિવેક બધી તુચ્છ નારી, કૃપાનાથ તોડુ દાસિ તુમારી. ૮

જોરિ ઉભય કર પદ લપટાઇ, પ્રેમ ગાય ઉરમે દુરિ આઇ;
 વ્રેહ વશ વિકલ ભઈ અતિ ભારી, નિજ મુખ વચન વિચાર વિચારી. ૯
 વિકલ વિહ્વાલ નિરખિ નિજ દાસી, ધ્રુવ મુખ વચન કહ સુખ રાસી;
 હે હરિજન નહિ હોહુ ઉદાસા, કરિ હરિ ભજન હરહુ મન ત્રાસા. ૧૦

દોહા

કો નારી કો પુરુષ હે, રવચન માત્ર સંસાર;
 શબ્દ માત્ર મન, કલપના, તજિયે શેષ અસાર. ૧
 જેથી મનકી ભાવના એસો શબ્દ ઉચાર;
 સંત વિવેકી આતમા, સંશય નાહ લગાર. ૨

ચોપાઇ

નીતી યુક્ત વચન તેં ભાખા, જો કહુ ઉર હિપજ અભિલાખા;
 રામ ભક્તિ સિંવરણ નહિ શ્વાસા, વિષય ભાવ ઉરમે નહિ આશા. ૧
 ચર્મ દૃષ્ટિ વિષયા રસ ભાવે, કામી કાક કરક^૧ લલચાવે;
 પિંજર હાડ અધમ અસ્થાના, સૂકર પંકિલ સરસ ગપાના. ૨
 ગહર પંક કરહિ નિત વાસા, પુષ્પ વાટિકા ચહે ન ખાસા;
 મધુકર લેત સુગંધી સારા, પંકિત દૃષ્ટિ ન ધરત લગારા. ૩
 અજ પુરુષ સૂકર અભિમાની, પંકિલ સમ તન સત્ય પિછાની;
 આતમ પુષ્પ સુગંધી વાસા, ત્યાગિ કરે નહિ નીચ નિવાસા. ૪
 કામ નિકામ કર્મ રસ ભોગી, નિજ આતમતે ભયો વિયોગી;
 નારી પુરુષ કર્મ સોહિ કરહી, વૃત્તી અવશ્ય કર્મ અનુસરહી. ૫
 જ્ઞાની ભ્રમર સુમંધી ભોગી, તન પંકિલતે ભયો વિયોગી;
 આતમ પુષ્પ સુગંધી પ્યારી, પંકિલ વિષય ન હોય વિકારી. ૬
 હરિ ગુર કૃપા પ્રબલ ફલ પાવા, સહજહિ તન અધ્યાસ મિટાવા;
 નારી પુરુષ ભેદ નહિ ભાસે, ચેતન દૃષ્ટા એક પ્રકાસે. ૭
 નામ રૂપ જડ નિર્ણય કીના, ચેતન નિજ સ્વરૂપ લખ લીના;
 જ્ઞાની અપર વસ્તુ કહા ભાસે, સર્વ વિશ્વ નિજ રૂપ પ્રકાસે. ૮
 મમ આતમ દાસી સત યાની, સમજિ મર્મ મન ત્યાગ ગિલાની;
 તવ મુખ બોધ સત્ય મમ ખાલા, અજ પુરુષ લાગે તતકાલા. ૯
 અજ્ઞાની આતમ મહિ ભૂલા, જયહૈ તવ બોધ અવશ્ય અનુકૂલા;
 મિથ્યા દેહ સત્ય કરિ માને, આતમ, તત્ત્વ મર્મ નહિ જાને. ૧૦

દોહા

મિથ્યાકો સત માનકે, ભોગત ભોગ અનૂપ;
સત્ય આતમ મિથ્યા લખ્યો, યહી અવિદ્યા રૂપ. ૧
લખે વસ્તુ વિપરીત મન, મંશય શોક અપાર;
હર્ષ હોય હાની મિટે, લખે વસ્તુ જળ સાર. ૨

ચોપાઈ

મિથ્યા સર્પ રજ્જુમેં દેખા, મિટે શંક મન કીન વિવેકા;
શીપ રૂપ લખિ ઉર લલચાવા, શીપી સમજ બહુરિ સરમાવા. ૧
આતમમેં તન ચું અધ્યાસા, સમજ વિના ભોગે જિય ત્રાસા;
હરિ ગુર કૃપા મર્મ યદ પાવે, વ્યાપક રૂપ સમુજિ હરસાવે. ૨
કો નારી કો પુરૂષ સયાની, તરંગ તોય હોનુ ખિય પાની;
નામ રૂપ વસ્તુ વ્યતિરેકા, અન્વય બ્રહ્મ વ્યાપિ ઘટ એકા. ૩
ચર્મ હાડ મુખકો કહા પેખે, તન અધાર આતમ હમ દેખે;
મરતક દેહ દેખ કહા જીવે, નિજ સ્વરૂપ આતમ રસ પીવે. ૪
ભોગ મુક્તિ અક્ષય ઘર પાવા, ક્ષણિક ભોગ મન ભાવ ભુલાવા;
નારી પુરૂષ શબ્દ કરિ ગાવે, હમકુ તો નિજ રૂપ દિખાવે. ૫
ધ્રુવ ધર્મી મમ પરમ વિવેકા, નિજ આતમ નિર્ણય કરિ દેખા;
નિજ નિર્ણય સો ગાય સુનાવે, દેશ કાલ અવસર નહિ ચાવે. ૬
નિજ ભાષા બોલે સોઉ બાની, દેશ વિદેશે જાણુ અજ્ઞાની;
દર્દી દર્દ હોય સો ગાવે, સર અવસર કહા સમય સુહાવે. ૭
જ્ઞાની એક દશા મન માને, દેશ કાલ અવસર કહા જાને;
આશ્રમ વર્ણ કરમ નહિ બાસે, જહૈં તહૈં આતમ તત્ત્વ પ્રકાસે. ૮
ધ્રુવ મુખ બોધ સનાતન રીતા, વિન અધિકાર લગ્યો વિપરીતા;
બ્રહ્મ બોધ સુન સુંદરિ સારી, ચકિત ચિત્ત ઉરમેં નૃપ નારી. ૯
વિસ્મય ભઇ સર્વ પુર નારી, કવન કર્મ ગતિ વાત વિગારી;
નારી પુરૂષ એક ઉર જાનત, પ્રિયા પ્રેમ રસ સો કહા માનત. ૧૦

દોહા

દમન કીન મન ઇન્દ્રિયે, રટત શ્વાસ મહિ રામ;
ભેદ ન નારી પુરૂષમે, કિમ કરિ હો વશ કામ. ૧
આશ્રમ ધર્મ અનંગ વિન, કિમ કરિ બ્રજ પ્રવીન;
કવન હેતુ પાણી ગ્રહ્યો, પ્રથમ વિચાર ન કીન. ૨

ચોપાઈ

સંશય શોક ભયો સહ નારી, નેન નીર ઉર અધિક દુઃખારી;
 નૃપ રમણી કરિ ત્રાસ પુકારી, કુંવરિ જન્મ કિમ દૂપ ન ડારી. ૧
 પુત્રી તાત ન કીન વિચારા, વિન વિવેક વરત્યા વ્યવહારા;
 આદ અંત નૃપ વિગત ન જાની, નિજ પુત્રી ડારી અહિ પાની. ૨
 તપી ત્યાગિ જગ વંશ, બધાવે, આશ્રમ અધિક ગૃહસ્થ કિમ ગાવે;
 જીવત મરે કરે કહા કાળ, પ્રથમ વિચાર કીન નહિ રાજ. ૩
 તન મન અપર ઇન્દ્રિ અહિ મારે, સો નિજ કરે કહા કામ સૈવારે;
 સુન ઈન બોધ અપર અદ ત્યાગે, ઈન પ્રિય ગૃહસ્થ કિમ લાગે. ૪
 ત્યાગી રાગી બને ન સંગા, પુત્રી દેહ લગ કષ્ટ અભંગા;
 ત્યાગી અહપ લખે સંસારા, રાગીકો ચૈયે સુખ સારા. ૫
 યાતે સુતા હોય દુઃખ ભારી, બની વિધિ સખ જાત ગિગારી;
 અમિત શબ્દ જલ્પે સહ દાની, નૃપ નારી મન પરમ ઉદારી. ૬
 ધ્રુવ ત્રિકાલ દર્શી સહ જાને, સર્વ જીવ ઉર ભાવ પિછાને;
 બ્રહ્મ સ્વરૂપ ભંયા નિર્મોહી, જિન ઉર હર્ષ શોક નહિ દોહ. ૭
 ધ્રુવ અપને મન કરત વિચારા, સત્ય બોધ ઉપજ્યો અનચારા;
 અપની ભૂલ આપ દુઃખ પાવે, જાતકો કહા બહુરિ જગાવે. ૮
 અલુક રવી રજની કરિ જાને, નિશિંદ્રા નિજ, મન, સુર પ્રમાને;
 રવિ સમ આપ બ્રહ્મ અવિનાશી, તન સંબંધ કરિ લખે વિનાશી. ૯
 તન વિનાશી આવે અરૂ જાવે, અચલ ગગનવત આપ રહાવે;
 ચિદાભાસ મહિ ખટપટ સારી, આતમ દ્રષ્ટા રહિત વિકારી. ૧૦

દોહા

મમ સ્વરૂપ વ્યાપક સદા, એક હોય નહિ દ્વંદ્વ;
 અજર અમર અણુલેપતા, મુજમે મોક્ષ ન બંદ. ૧
 મિત્ર શત્રુ મુજમે નહી, શબ્દ ન કરે પ્રવેશ;
 સર્વ પ્રબોધે બોધ સત, અપર કવન ઉપદેશ. ૨

ચોપાઈ

સમય સમજિ ધ્રુવ ઈષ્ટ અરાધા, હે હરિ કરિયે કહા સૈવાદા,
 સત્ય બોધ લાગ્યો વિપરીતા, ત્યાગી સર્વ સનાતન રીતા. ૧

સુનિ મમ શબ્દ ધને દુઃખ ભારી, યાતે દયા હોત અવહારી;
 વિન અધિકાર બોધ મેં દીના, સમજ હીન ઉત્તર ગહી લીના. ૨
 પુષ્પ ચિત્ર નિરખે કિમ અંધા, ખૂઝનહાર લખે મતિ મંદા;
 પંઠ પુરુષ કિમ વંશ બદાવે, શહેકો શહ ધનિતે સુત ચાવે. ૩
 પંચુ શિખર શિર નૃત્ય કરાવે, તો શહ પુરુષ જ્ઞાન ગમ પાવે;
 જ્ઞાન વિષય ઉત્તમ જન જનને, ધન્ય ધીર આતમ સુખ માને. ૪
 યાતે નાથ ભૂલ ભલ ભારી, મેં બોધે શહ નારિ ગમારી;
 કૃપાનિધાન કૃપા ચેલિ કીજે, જ્ઞાન પ્રેરક ઈન બોધ કરીજે. ૫
 અંતઃપુર મહિ કરત સંવાદા, બીતી નિશા મિહીર પ્રસાદા;
 પ્રાત સમય અવસર ચલિ આવા, નિત્ય કર્મ ધ્રુવ ચિત્ત ધુભાવા. ૬
 સમય સમુજિ ધ્રુવ આજ્ઞા લીની, વંદિ પાદ સખિ આજ્ઞા દીની;
 આત્મી પદ વંદે કેઈ વારી, જ્ઞાની પીવ સમજ સુખ ભારી. ૭
 સમય સમજિ કછુ કહી ન જાની, મગ્ન ભલ પતિ મર્મ પિછાની;
 ધ્રુવ પ્રવીણ સમજે વિધિ સારી, એક છવ ઉત્તમ અધિકારી. ૮
 સમય સમુજિ ચાત્રે હરસાઈ, અમિત પ્રિયા પહોંચાવન આઈ;
 સ્વ થલ આય ધ્રુવ રજ કરાઈ, ચર્ચા કરત અપન ગ્રેહ આઈ. ૯
 ધ્રુવ ચિર અંતર કીન અચારા, નિત્ય કર્મ નીતી વ્યવહારા;
 પ્રણવ મંત્ર ધ્રુવ જુડે સુભાગા, પ્રાત સમય જાની સહ જાગા. ૧૦

દાહા

સર્વ જન નર સુર સભા, નિત્ય કર્મ ચિત્ત દીન;
 રામ મંત્ર ઉચરત ભયે, પ્રેમી પુરુષ પ્રવીન. ૧
 ધ્રુવ ધર્મી કરિ નેમ જન, આયે સભા મજાર;
 જય જય ધુનિ ઉચરત સભા, પુષ્પ પ્રચાર પ્રચાર. ૨

ચોપાઈ

શિશુમાર નૃપ નયર વ્યવહારા, નિત્ય કર્મ જ્ઞાને વિધિ સારા;
 વેદો યુક્ત કીન અસ્તૂતી, વાર વાર હરિ વરણિ વિભૂતી. ૧
 વિપ્ર દાન દે કરિ સંતોષા, અમૃત નીર નાજ જિમ પોષા;
 કરિ વંદન અંતઃપુર આવા, ભક્ત ભૂપ આસન બેઠાવા. ૨
 નિજ નારી પૂજન પદ પાઈ, પતિ પૂજન વિધિ યુક્ત કરાઈ;
 બે અરણોહક વંદન કીના, ઉરમે પ્રગટયો પ્રેમ નવીના. ૩

વ્રેહ વશ વિકલનિરપિ નિજ નારી, નૃપ બોલે તિય દશા નિહારી;
 અહો ત્રિયા કિમ પરમ દુઃખારી, કે પ્રકાર ઉપજો દુઃખ ભારી. ૪
 પરમ પવિત્ર પુત્રિ વર પાવા, રામ રૂપ જન હરિ મન ભાવા;
 સમજિ મર્મ મન હર્ષ બઢાઇય, શુભ અવસર કરણા કિમ લાઈય. ૫
 સુનિ નૃપ વચન નારિ કરજોરી, કહન લગિ કછુ બચન બહોરી;
 જય પતિ નાથ સત્ય તવ ખાની, ધ્રુવ પ્રવીન જ્ઞાની ગુણ ખાની. ૬
 ગો દિજ ગુરુ હરિ પૂજન હારા, ધર્મ ધુરંધર નીતિ ઉદારા;
 કપિલા ગાત્ર સુશીલ સુરંગા, પૂજત પાત કરે લગિ સંગા. ૭
 દૂધ વચ્છ વિન લાગત શીકા, યદ્યપિ સર્વ અંગ હો નીકા;
 ભૂપણ વસન ગાર તરણાઈ, નારિ વૃંદ મેં અધિક સુલાઈ. ૮
 યદ્યપિ વંઝ હોય મમ સ્વામી, અવશ્ય વંશ ઉપજત બડખામી;
 ધ્રુવ મુખ બોધ સુનત મન શંકા, જન મન અહે ન ભોગ નિશંકા. ૯
 નારી પુરૂષ ભેદ નહિ તનમેં, વિપય ભાવ ઉપજો કિમ મનમેં;
 સર્વ પ્રકાર ભયો સુખ ભારી, સુતા ભાગ્ય લાખ પરમ દુઃખારી. ૧૦

દોહા

પતી ગતી જાની નહી, સતી સંત કિમ સંગ;
 વો ત્યાગી રાગી યહે, કિમ કરિ બને પ્રસંગ. ૧
 ત્યાગી દુહુકા રાગિ હુવ, સુધરે કામ તમામ;
 સકટ ઉભય પદ વિપમતા, કિમ કરિ લે નિજ ધામ. ૨

ચોપાઇ

નારી પુરૂષ ઉભય પદ ભારી, સકટ વિશ્વ યહ રચ્યો મુરારી;
 નારી પુરૂષ હોય મત એકા, નિભે ધર્મ ગ્રહ સહિત વિવેકા. ૧
 સુત પરિવાર સુદ્ધ મંસારા, સુખમય જીવન શાંતિ અપારા;
 સુખ મય આત્રમ ધર્મ નિભાવે, કરિ હરિ ભક્તિ મુક્તિ પદ પાવે. ૨
 નારી પુરૂષ એક મત ધારા, તિનકો તરન સુલભ સંસારા;
 જીવન સફલ સમજિયે વાકો, નારી પુરૂષ એક મન જાકો. ૩
 નારિ પુરૂષ ઉભય મત ન્યારા, ધિક, જીવન સમજો સંસારા;
 એક એક મન ભધ દુરાજી, સાપ છછુંદરકા ગતિ સાજી. ૪
 એક એક સંગ અરચી લાવે, મિથ્યા કલ્પિત શબ્દ સુનાવે;
 હસિ બોલે મન દોષ ન જાવહિ, કેદી સમ શહ વખત વિતાવહિ. ૫

પૂરવ જન્મ પાપ પ્રભુતાઇ, દુતિયા દંપતિ ભાવ સદાઇ;
 જીવત પ્રેત ભયે દે પાપી, મોક્ષ લાભ શદ્દ હર્યો અમાપી. ૬
 યાતે નાથ કહ્યો કરજેરી, સર્પ છદ્ધંદરકી ગતિ મોરી;
 પુત્રી પતી વિભોગ ન ચાવે, કો પ્રકાર કન્યા સુખ પાવે. ૭
 યાતે ભયો હૃદય દુઃખ ભારી, તુમ પ્રવીણ જનત ગતિ સારી;
 પુત્રી પ્રિયે માતુ મન કૈસે, ચંદ્ર કમોદ મીન મન જૈસે. ૮
 મેં મતિ મંદ નીચ મન નારી, કિમ કરિ લખે સંત ગતિ ન્યારી;
 સુનિ સત યોધ કીન અનુમાના, વિનય કીન પતિ કૃપા નિધાના. ૯
 પ્રતિ ઉત્તર કરિયે પતિ દેવા, સુખ ઉપજે મન સમુજ સુભેવા;
 મનકે મર્મ પ્રગટ સદ્ ગાવા, નૃપ નારી ઉર પ્રેમ ગદાવા. ૧૦

દોહા

નૃપ સુજનન અવસર લખી, પ્રિયા શબ્દ લખિ સાર;
 જ્ઞાન ગિરા ઉચરત ભયે, હૃદય વિચાર વિચાર. ૧
 સંત શબ્દ સમજન કહિન, કરની કહિન કરર;
 લહે મર્મ શ્રદ્ધાસુ જન, જીવન મુક્ત જરર. ૨

ચોપાઇ

સંત સમાન કવન તપ ધારી, વિષય ભોગ જગ, આશ, વિસારી;
 શરવીર ઇન્દ્રિય મન મારે, આતમ તત્ત્વ ધ્યાન ઉર ધારે. ૧
 ભજન ભક્તિ હરિહર દેવા, સન્મુખ આય કરે જન સેવા;
 વિષયાસક્ત જીવ જગ સારે, સરિતા આશ ગહે કો તારે. ૨
 ભજન ભક્તિ વિન જીવ પ્રમાદી, ભોગત રોગ આધિ અરૂ વ્યાધી;
 વિચલ વૃત્તિ વિષયા રસ લાગા, જન્મ મરણ દુઃખ સહત અભાગા. ૩
 યાતે શીલ સંત ગહિ રાખે, આતમ અજર અમર રસ ચાખે;
 વિષય અલ્પ સુખ ક્ષણ ભંગૂરા, યાતે ત્યાગ કરે જન શૂરા. ૪
 અક્ષય લાભ અમર રસ આતમ, ભજન ભક્તિ ભેજ્યો પરમાતમ;
 અમૃત પાન કીન ભરિ પ્યાલા, નિંચ પત્ર કિમ ચહે કુશાલા. ૫
 હય ગજ રથ વાહન ધર ત્યારી, સો નહિ ચાહત ખર અરવારી;
 ખટ રસ ભોજન સર્વ તિયારી, જિનકો લગે ન છાછ પિયારી. ૬
 હરિ ગુર કૃપા અમર પદ પાવે, સો જન અલ્પ વિષય કિમ ચાવે;
 રગ રમ રામ રોમ ધુનિ લાગે, સો જન વિષય સંગ કિમ જાગે. ૭

દસમેં દાર અમર રસ ભોગી, સો ચાહે કિમ વિષય વિયોગી;
 જીવ રૂ અહ્મ એક ઉર જ્યાકે, સો કિમ વિષય ભોગ રસ ચાખે. ૮
 પ્રિયા સંત ગતિ તુમેં ન જાનો, ચે જડ દેહ સત્ય કરિ માનો;
 રાજી રંક હિંચ અરૂ નીચા, વર્ણુ ભેદ કાયા જડ ખીચા. ૯
 જડ કાયા ચેતન આધારા, કરિ વિચાર સમજહુ યહ સારા;
 પુત્ર પુત્રિ પશુ પરિજન સારા, જડ માયા ભાસે સંસારા. ૧૦

દોહા

ઉર અજ્ઞાન અનાદિકે, કરિ વિચાર તિય ત્યાગ;
 સમજ રૂપ તન ભાન તજ, જગ જગ યડ ભાગ. ૧
 જ્ઞાની જન આ વિશ્વમેં, ધર્મ હેતુ અવતાર;
 આશ્રમ નીતી ના તજે, ચલે વિચાર વિચાર. ૨

ચોપાઈ

આશ્રમ ધર્મ કરે નહિ ભંગા, મોર પ્રિયા ઉર રહહુ નિસંગા;
 ધર્મ દુરંધર ધ્રુવ સુન પ્યારી, સો કિમ ત્યાગ કરહિ નિજનારી. ૧
 આશ્રમ ધર્મ નિભાવન દારા, અહ્મ રૂપ જન રહિત વિકારા;
 પિંડ પ્રાણુ લગ ધર્મ ન ત્યાગે, ધ્રુવ ધર્મી સમ કવન સુભાગે. ૨
 સમય સમય વરતહિ વ્યવહારા, જ્ઞાનીકે મન જીત ન દારા;
 ગ્રહણ ત્યાગ ચિતતે ગઈ ગંધા, ધ્રુવ જ્ઞાની મન પરમ અનંદા. ૩
 ગ્રહણ ત્યાગ અરૂ રાગ વિરાગા, જિજ્ઞાસુ ઉર ઉપજે રાગા;
 અહ્મરંધ આતમ સુખ પાવા, તેહિ જોગી યહિ ભાવ મિટાવા. ૪
 નીતી યુક્ત સ્વતઃ વ્યવહારા, જોહિ પ્રકાર કીની કરતારા;
 કર્મ કરે અરૂ ફલ નહિ ચાવે, સો જ્ઞાની સંન્યાસ કદાવે. ૫
 અચલ વૃત્તિ આતમ અનુરાગી, સો સંન્યાસ શ્રેષ્ઠ યડભાગી;
 સર્વ કર્મ દૃષ્ટા શિર સ્વામી, અચલ વૃત્તિ ઉપજે નહિ ખામી. ૬
 એસી દશા હોય જોહિ સાધૂ, સો સંન્યાસી અહ્મ અગાધૂ;
 એસેં જન એસી ગતિ જાને, અપર જીવ નહિ મર્મ પિછાને. ૭
 એક અહ્મ દ્વિતિયા જિન નાસા, ભાસ માત્ર જગ સ્વપ્ન તમાસા;
 એસી દશા શ્રેષ્ઠ ધ્રુવ જનકી, આતમ ભૂત અવસ્થા મનકી. ૮
 યદ્યપિ ધર્મ વિવેક ન ત્યાગે, ધ્રુવ સમ જગમેં કવન સુભાગે;
 આશ્રમ ધર્મ સર્વ શિર ધરહી, નીતી યુક્ત કાજ સખ કરહી. ૯

જ્ઞાની કર્મ કરે જગ હેતૂ, જન અવતાર ધર્મ કર સેતૂ;
યાતે પ્રિયા શોચ નહિ કીજે, મમ, મુખ, બોધ હૃદય ધરિલીજે. ૧૦

દોહા

ધન્ય ભાગ્ય બ્રામી સુતા, નિજ પતિ બ્રાહ્મ સ્વરૂપ;
પદ સ્પર્શત કંચન ભઠ્ઠ, જીવન મુક્ત અનૂપ. ૧
પૂરન પુન્ય પ્રતાપતે, મિલે સુસંગતિ સંત;
કવન પુન્ય બડ પુત્રિકા, મિલ્યો ભક્ત જન કંત. ૨

ઓપાઠ

શિશુમાર જનકે ગુન ગાવા, ઉરમહિ પ્રેમ અધિક સ્ફુરિ આવા;
જ્ઞાનીકા ગમ જાને જ્ઞાની, લખે ન મર્મ અજ્ઞાની પ્રાની. ૧
પ્રેમી પ્રેમ પિયુષ રસ ખારા, વિષય વાસ રસ ભયો ઉદાસા;
નિજ પતિ દશા નિરખિ નૃપ નારી, વંદન કીન ચરણ કષ્ટ વારી. ૨
જય પતિ નાથ ક્ષમા પ્રભુ કીજે, મમ અપરાધ ન હૃદય ધરીજે;
મેં મતિ મંદ ન મર્મ પિછાના, ભેદ હીન મન કીન દિરાના, ૩
વેદ અંત દરિજન મુખ જાની, મેં કિમ લખુ દેહ અભિમાની;
રૂપ પ્રકાશ રજની કિમ જાને, પ્રસવ પીડ, કિમ, વંઝ પિછાને. ૪
અધિર સુને નહિ રાગ પ્રલાપા, ગુંગો કરે ન શબ્દ અલાપા;
વચન યથારથ ઉચરત સાધૂ, યજ લખે નહિ મર્મ અગાધૂ. ૫
વેદો યુક્ત મંત મુખ વચના, જ્ઞાની લખે જ્ઞાનકી રચના;
મેં મતિમંદ અધમ તન નારી, મોહ મમત વશ વૃત્તિ હમારી. ૬
જય પતિનાથ વિનય સુન લીજે, ચરણ રોળું લખિ ક્ષમા કરીજે;
અળ મોહિ ભયો ભરોસો ભારી, મોક્ષ લાભ લે પુત્રિ હમારી. ૭
ધર્મ પ્રથા ધ્રુવ તજે ન જ્ઞાની, મુખ પાવહિ મમ પુત્રિ સયાની;
ધન્ય ભાગ્ય ભેટે પતિ ઐસો, ઈનતે પ્રજાત પુન્ય કહો કૈસો. ૮
મનકી શંક દરી મમ નાથા, સત્ય બોધ દે કીન સનાથા;
પુલકિ પ્રેમ લોચન ભારિ વારી, પતિ પદ વંદે વારંવારી. ૯
જય પતિ નાથ કૃતારથ કીની, દે ઉપદેશ વિપતિ દરિ લીની;
સંશય શૂલ મિટ્યો સળ મનકો, ભલે ભાગ ભેટે ધ્રુવ જનકો. ૧૦

દોહા

કૃપા સિંધુ અવસર ભયો, પ્રાત કર્મ મતિ ધીર;
ધર્મ પ્રથા પરતાપતે, તરિ ઉતરે ભવ તીર. ૧

નિત્ય કર્મ નૃપતી નિપુણ, રામ ભક્તિ ચિત્ત લીન;
યજ્ઞ શાલ હરસત હૃદય, પ્રવિશે ભૂપ પ્રવીન. ૨

ચોપાઠ

નાથ ધોય નૃપ કીન અચારા, નિત્ય કર્મ નીતી વ્યવહારા;
વિપ્ર હવન કાને વિધિ સારી, ભૂપ દાન દીને અધિકારી. ૧
દ્વિજ કુલ નૃપ આશીષ સુનાવા, ભૂપ વિપ્ર પદ શીશ નિવાવા;
વંદિ પાદ નૃપતિ જન ગવના, આયે સુભગ શાન્તિ શુભ ભવના. ૨
નિજ મંત્રી તેડે નૃપ દાના, વંદેઉ આકર ચસી પ્રધાના;
કૃપાનાથ સૈમતિ સોઈ દાસા, કરહિ કાજ મન પરમ હુલાસા. ૩
ભૂપ સમય લખિ અમૃત યાની, સુનહુ મંત્રી મમ પરમ મુગ્ધની;
ધ્રુવ મંત્રી સન મિલિયે જાઈ, શૃલ જરાત તેડન કહો ભાઈ. ૪
સમય સમુજિ જન ભવન પધારે, સમુજિ દાસ કારજ મમ સારે;
દત્ત દાયજ્ઞે કરિયે ત્યારી, વિધિવત વસ્તુ વિચાર વિચારી. ૫
દ્વિજ બંદીજન જાચક સારે, દાસી દાસ દાન અધિકારે;
વિધિવત નેગ^૧ ચુકાવહુ સારા, પ્રથા ચૂક નહિ કરહુ લગારા. ૬
ભક્ષે ભાગ્ય હુલિતા ધર જાઈ, રામ કૃપા કરિ આપ પઠાઈ;
જનની જનકે તરણુ યેહિ તરણી, દ્વય કુલ સહજ પાર ભવ કરણી. ૭
ધર્મ સેતુ તનયા નિજ જાનો, ધર્મ વિવાહ મુક્તિ પદ માનો;
અભય દાન વિધિ વેદ વખાના, ધર્મ વિવાહ તાત કહ્યાના. ૮
યાતે આજ લાભ ભલ કીજે, વિત અનુમાન દાન ભલ દીજે;
ધર્મ કર્મ મહ દેર ન લાઈય, દત્ત હેતુ જન વાસ બુઝાઈય. ૯
પૂરવ પુન્ય બને શુભ કાળ, રામ કૃપા જહાં સંત સમાજ;
અપન ભાગ કહા કર બડાઈ, ધર યેઠે સત સંગતિ પાઠ. ૧

દોહા

ઉત્તમ કુલ નરતન મિલે, મિલે વિત સત સંગ;
શુર જ્ઞાની ભક્તી મિલે, પાવે દેવ અભંગ. ૧
પતી વૃતા નારી મિલે, મિલે જ્યું પુત્ર પ્રવીન;
ધર્મ હેતુ પુત્રી મિલે, સફલ જન્મ વહ ચીન. ૨

ચોપાઈ

ભૂપ વચન સુન મંત્રી હરપા, સમુજિ મર્મ લોચન જલ વરપા;
 જોરિ ઉભય કર વંદન કીના, જનુવાસન તહૈં ચહ્યો પ્રવીના. ૧
 મંત્રિ ગયે હર્ષિ જનુ વાસા, હરિહર કથા કરત હરિ દાસા;
 નર સુર સભા શાંતિ મય સારા, કથા શબ્દ ઉર કરત વિચારા. ૨
 શ્રોતા શ્રવન સુને સત બાની, નિજ કૃત લખે લાભ મન હાની;
 કરણધાર વચનામૃત પીવત, અમૃત પાપ મૃતક જિમ જીવત. ૩
 ધ્રુવ મુખ વચન સુનત જન સારે, પુલકિ ગાત લોચન જલ ડારે;
 અપની ભૂલ આપ મહિ દર્શો, સમુજિ મર્મ લોચન જલ વર્ષો. ૪
 પ્રથમ ધર્મ આચાર સુનાવા, નિત્ય કર્મ નીતી યુત ગાવા;
 હરિહર ભક્તિ પ્રભાવ બખાના, હરે દોષ બુદ્ધિ ત્રય જના. ૫
 સ્વચ્છ બુદ્ધિ સિંવરણ ચિત લાગે, જન્મ અનંત પાપ તજિ ભાગે;
 મલ વિલેપ પાપ કર મૂલા, રાગ દ્વેષ ઉર હર્યો સમૂલા. ૬
 ભજનભક્તિ બેલજેલિ ઉર આવા, સો જિવ સુફલ પરમ પદ પાવા;
 ભય કરિ ભજન અને મમ ભાઈ, રૂચી શબ્દ કરિ રૂચી બહાઈ. ૭
 કરણા વિવશ રામ ગુન ગાવે, નિર્મલ ભક્ત જ્ઞાન ચિત ચાવે;
 નિશ્ચય ભયા જ્ઞાન અધિકારી, જ્ઞાન ગિરા લાગત જેલિ પ્યારિ. ૮
 અહ્મનિષ્ટ ગુર જ્ઞાન ઉચારે, નિર સંશય જન ઉર મહિ ધારે;
 નામ રૂપ મિથ્યા ગુર આવે, કરિ વિચાર જગ જૂઠ દિખાવે. ૯
 વિષય વાસ ઉર રહે ન એકા, ઉત્તમ જન મન પરમ વિવેકા;
 સત મિથ્યા નિજ મર્મ લખાવા, હો ચુપ ચાપ પરમ પદ પાવા. ૧૦

દોહડા

પરમ વિવેકા આતમા, પાયો પદ નિર્વાણ;
 આધી વ્યાધી રોગ દ્રવ, રહી ન ખેંચા તાણ. ૧
 સમજ્યો વ્યાપક વિશ્વમેં, સત સત અપનો રૂપ;
 જ્ઞાન મસ્ત ભક્તી રતા, સો સાધૂ બડ ભૂપ. ૨

ચોપાઈ

મુનિ ધ્રુવ શબ્દ સભા સહુ હર્ષે, પુખ્ત વૃષ્ટિ નભ મારગ વર્ષે,
 નરસુર નાર હર્ષ ભો ભારી, જ્ઞાન વિવેક વિચાર વિચારી. ૧
 સંત સમાગમ મહિમા ભારી, સર્વ સભા તન શુદ્ધિ વિસારી;
 નિજ સ્વરૂપ નિર્ણય જેલિ ભાસા, સર્વ વિશ્વ જડ જૂઠ તમાસા. ૨

પ્રલય કાલ પાવક સમ જ્ઞાના, સર્વ દોષ જરિ ભરમ સમાના;
 ઉત્તમ જન જિનતે બડભાગી, સ્થીર વૃત્તિ આતમ અનુરાગી. ૩
 હર્ષ શોક જિનકે મન ભાગા, નિજ સ્વરૂપ મય લીન સુભાગા;
 સર્વ સભા શાંતી રસ છાવા, આતમ તત્વ સમજિ સુખ પાવા. ૪
 કરતા બોધ પ્રબલ ધ્રુવ જ્ઞાની, સુનત બોધ સુધરે શુધ પ્રાની;
 બ્રહ્મનિષ્ઠ ગુરુ જ્ઞાન બતાવે, ઉત્તમ જીવ સ્વરૂપ લખાવે. ૫
 ઉભય વિશેષણુ જો ગુરુ પૂરા, અવશ્ય રૂપ પાવે શિષ્ય શરા;
 ઉભય વિશેષણુ ધ્રુવ ઉર પૂરણુ, હરિ હર અજ જિન કૃપા સંપૂરણુ. ૬
 નરકી સભા સર્વ ભો જ્ઞાના, સુર સુક્ષ્મ તન પ્રબલ અજ્ઞાના;
 શ્રવણુ જ્ઞાન સમજણુ મય પૂરા, મનન કરન મહિ કૃપણુ અધૂરા. ૭
 સુક્ષ્મ તન અજ્ઞાન ન જાવે, ચિદા ભાસ કરિ તર્ક બુલાવે;
 તન અસ્થૂલ જ્ઞાન કરે સાધક, સુક્ષ્મ દેહ જ્ઞાન જન બાધક. ૮
 અર્થ લખે પણ લક્ષ ન ડેરે, અંચલ વૃત્તિ સર્વ દિશિ ડેરે;
 યાતે દેવ સર્વ દુઃખ ભારી, સુનત જ્ઞાન ઉપજી વેદ ભારી. ૯
 સર્વ લખે સુર મન અપલાઈ, જ્ઞાન ધ્યાન મહિ નહિ સ્થિરતામ;
 સુરપતિ સુર ઉર વેદ અપારી, ધ્રુવ પ્રવીન જનત વિધિ સારી. ૧૦

દોહા

દિવ્ય દૃષ્ટિ આતમ દશા, ધ્રુવ સુર જનત ભેદ;
 જુદો ન તુમતે આતમા, સુરપતિ કરો ન બેદ. ૧
 સુર સુરપતિ સુનિ શબ્દ ધ્રુવ, વિનય કીન કરજેર;
 સુક્ષ્મ તનકે નાશ બિન, મુક્તિ હોય કિમ મોર. ૨

ચોપાઇ

કરિ સત સંગ ભેદ હમ જાના, મોક્ષ માર્ગ સખ મર્મ પિછાના;
 નર તન ધર સતગુરુ પદ સ્પર્શે, અમૃત બોધ ગુરુ મુખ વર્ષે. ૧
 શ્રવણુ મનન કરિહાં નિદિધ્યાસા, પરમ બોધ પ્રગટે પરકાસા;
 જ્ઞાન અગ્નિ વાસના જરાવે, સુક્ષ્મ દેહ રહન નહિ પાવે. ૨
 જીવ ભાવ સોઇ સુક્ષ્મ દેહા, વિષય પદારથ પરમ સનેહા;
 જાન તજ જ્ઞાન પ્રબલ ઉર જાગે, માયા જનિત કટક તજિ ભાગે. ૩
 સર્વ કર્મ સાધન કરે સિધ્ધી, બિન પુરુષારથ મિલે ન રિધ્ધી;
 સત પુરુષારથ નર તન માંહી, સુક્ષ્મ તન પુરુષારથ નાંહી. ૪

સમુજિ મર્મ મોહિ વિરહ સતાવે, વીતી વખત હાથ કિમ આવે;
 કર્મ દંડ દીનો કરતારા, સ્વર્ગ ભોગ યહિ કેદ અસારા. ૫
 પ્રગલ્ભ ભોગ વિપચારત બુધ્ધી, નિજ સ્વરૂપ ત્યાગે નિત શુધ્ધી;
 સુક્ષ્મ દેહ દેવ અભિમાના, સમુજિ મર્મ મન હોત હિરાના. ૬
 કૃપાનાથ કહિયે કહા મોરી, તુમ સર્વજ્ઞ છુપે નહિ ચોરી;
 તવ પ્રતાપ મનમે વિશ્વાસા, નર તન પાય તજે હમે આશા. ૭
 નરહરિ નાથ કૃપા યહિ કીની, તુમ સમ સંત સમાગમ દીની;
 હમ હમહી, તુમ તુમહી, તાતા, સમુજિ મર્મ મનમે પરતાતા. ૮
 મધુવન ખીચ કીન છલ ભારી, યદ્યપિ શરણુ લીન અધહારી;
 સંત સમાન કવન ગંભીરા, જગ અપાર ઉતરે ભવ તીરા. ૯
 જન સમ કવન કરે ઉપકારા, જ્ઞાન ગિરા કેઠ જીવ ઉગારા;
 પૂરણુ ઉર વિશ્વાસા હમારે, સંત વિના કોઉ જીવન તારે. ૧૦

દોહા

કેરી અને ન સ્વર્ગ કે, જોહિ જન સંગતિ કીન;
 કર્મ ભૂમિ નરતન ધરી, રહે સંત આધીન. ૧
 સર્વ સભા સુર વચન સુન, હર્ષત ભયે અપાર;
 જય જય ધુનિ ઉચરત ભયે, પુષ્પ પ્રચાર પ્રચાર. ૨

ચોપાઈ

શિશુમાર મંત્રી કર જોરી, ઉચરે વચન વિનય નહિ થોરી;
 કૃપાનાથ ગુપ ભવન પધારે, મંડપ ભૂપ કીન સજ ત્યારે. ૧
 દર્શન, હિત તરસત જીજ્ઞાસુ, દે, દર્શન હરિયે ત્રય ત્રાસુ;
 આપ દર્શ સજ પાપ, નસાવે, જીવન મુક્ત લાભ સજ પાવે. ૨
 કૃપાનાથ કરિયે અહ પાવન, જન પદ રજ જગ પાપ નસાવન;
 દીન દયાલ દેર નહિ કરિયે, નગર નારિ નર અવગુન હરિયે. ૩
 મંત્રી વિનય કરત ભો પ્રેમા, ધ્રુવ પદ ગિયો રહ્યો નહિ નેમા;
 પરમ પવિત્ર સમજ ધ્રુવ જન મન, શિર કર સ્પર્શી કીન અતિ પાવન. ૪
 ભૂપ મંત્રિ તુમ પરમ સુજના, પ્રેમ, ભક્તિ, ઉત્તમ ગુન જના;
 પ્રેમી ભક્તી હરિ હર પ્યારા, તુમકો તરન સુશ્રભ સંસારા. ૫
 રટત રામ ઉર વિરહ બઢાવે, એસે ભક્ત રામ મન ભાવે;
 તોરી દશા નિરખિ સુખ ભારી, પાર ઠરહુ તહુ દેવ મુરારી. ૬

જાય મંત્રિ ભલ ખયર જનાવે, ભૂપ ભવન હર્ષિત હમ આવે;
 સુનિ ધ્રુવ વચન મંત્રિ હર્ષાઈ, ચલ્યો ભૂપ પદ શીશ નમાઈ. ૭
 વંદિ ભૂપ બોલે મૃદુ યાની, કૃપાનાથ આવત સગ્ન જાની;
 શિશમાર ઉર હર્ષ અપારા, ખોલે સર્વ વિવિધ ભંડારા. ૮
 ભૂપ ભવન ભામનિ સગ્ન સેની, મૃગ સાવક કોચનિ પિક બેની;
 ભૂપણુ વસન અલંકૃત શોભા, સુર સુરપતિ નિરખત મન ક્ષોભા. ૯
 લલિત કાંન્તિ મુખ તેજ વિશાલા, લક્ષ ધર્મ મય લાલ ગુલાલા;
 સુર સુંદરિ તિય ધર્મ વિહીની, સ્વર્ગ વાસી સુર સગ્ન આધીની. ૧૦

દોહા

ધર્મ પરાયણુ નારિ નર, મહા સુરનંદા સુર;
 મુખ પંકજ હર્ષિત હૃદય, હરિ હર હર્ષ હનૂર. ૧
 નર સુર નૃપ પંડિત કવી, નિજ કુલ ઉત્તમ માન;
 ધર્મ હીન મુખ સાહ્યખી, શીકા નિપટ નિદાન. ૨

ચોપાઈ

સુર નારિ સમજ મુખ અપને, દ્રવિત હૃદય લાગે હરિ જપને;
 કરતા પુરુષ અગમ ગમ તોરી, કો પ્રકાર જનત મતિ મોરી. ૧
 ધ્રુવ પ્રવીન સુરકી ગતિ જાની, લક્ષા અરથ કહે મુખ યાની;
 જય સુર સભા સર્વ મમ આતમ, તુમતે અપર કવન પરમાતમ. ૨
 કેવળ સુક્ષ્મ દેહ પ્રમાદી, ચિદાભાસ મય હોત ઉપાધી;
 ક્ષીણ વાસના સુક્ષ્મ નાસા, સર્વ દેવ કરિયે અભ્યાસા. ૩
 દીરઘ ઇચ્છા રોગ જઠાવે, ક્ષીણ વાસના વ્યાધી જાવે;
 ઉભય શરીર જીવ અધ્યાસી, હર્ષ શોક, જલિમ, ગલ ફાંસી. ૪
 નર સુર ઉભય દેહ કરિ નામા, સાક્ષી એક જીવ મુખ ધામા;
 ઉભય શરીર તજે અધ્યાસા, જળ પ્રગટે નિજ રૂપ પ્રકાશા. ૫
 યાતે તાત વિનય યહિ મોરિ, ઉભય શરીર હરો મન ચોરી;
 નર સુર અસુર સજ્જતિ વિજ્ઞતી, સર્વ વ્યાપિ છક બ્રહ્મ સજ્જતી. ૬
 યાતે તાત કૃપણતા ત્યાગી, રહો એક મત અચલ વિરાગી;
 થોડહિ કાલ ત્યાગ સુર દેહા, ધરિ નર તન કર સંત સનેહા. ૭
 કરિ સત સંગ શેષ મુખ પાદ્ય, ગો પ્રપંચ મન ભાવ મિટાઇય;
 નિત્ય પ્રાપ્ત વસ્તુ નિજ રૂપા, યાતે શોચ હરો સુર ભૂપા. ૮

ગવનહુ હર્ષિ ભૂપ ધર જાણ્ય, જગ વ્યવહાર નીતિ નિર્વાહિય;
બાલક ખેલ ખિસોના સારે, લખિ જ્ઞાની ઉર હર્ષ અપારે. ૯
સુનિ ધ્રુવ વચન સર્વ સુર હર્ષા, પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ વર્ષા;
ગહિ ગહિ હને નિશાન અપારા, સુશિલ શબ્દ સુર પ્રિયા ઉચારા. ૧૦

દોહા

હર્ષિ ચત્રે સુર નર સભા, શિશમાર નૃપ દાર;
મંડપ પહુચે પ્રેમ યુત, યૈરે સહિત વિચાર. ૧
શિશમાર અવસર ક્રમી, પુજન કીન તયાર;
સમય સમજિ હાજર હુવે, પદ વંદે કેઇ વાર. ૨

ચોપાઇ

પ્રથમ પાદ મુનિ મંડલ પૂજન, હરિ હર સમજિ ભાવ નદિ દૂબન;
જય મુનિ નાથ ભક્ત ભવ તારણ, શરણાંગત જગ શુભ ઉગારણ. ૧
ઉત્તમ જન આવે કરિ આશા, દે ઉપદેશ હરે ત્રય ત્રાસા;
કરિ સત સંગ હરે જિવ વ્યાધી, જન્મ મરણ મન મિટે ઉપાધી. ૨
અમિત પતિત સત સંગતિ તારા, કિમ કરિ ગિને સંત ઉપકારા;
ધર્મ હેતુ મુનિ તવ અવતારા, સમુજહિ મર્મ સુજન જન સારા. ૩
મેં મતિ મંદ કહા ગુન ગાવે, કવિ પંડિત વિધિ વેદ સુનાવે;
તવ ઉપકાર ન ગિનહિ ગિનાવા, ગુનત ગુનત ગુન માંહય સમાવા. ૪
કૃપાસિંધુ યહિ અરજ ગુજરં, હરિ ગુરુ ભક્તિ ન હૃદય વિસાડં;
ભૂપ પ્રેમ વશ ગદ ગદ બાની, મુનિ ઉચરે આશીપ સુગ્મની. ૫
જય હો ભૂપ ભક્તિ તાહિ પ્યારી, અચલ રહેા આશીપ હમારી;
ધ્રુવ સમ ભૂપ જ્ઞાનિ ધર આવા, શુભન મુક્ત લાભ નૃપ પાવા. ૬
નગર નારિ નર પાવન સારે, જોહિ જન દર્શન નયન નિહારે;
તન સબંધ તજિ દર્શન કરહી, સો જિય જન્મ મરણ દુષ્પ હરહી. ૭
હરિ ગુરુ સંત એક કરિ લેખે, દૂસર ભાવ હૃદય નહિ પેખે;
જોહિ જિવ સુલભ તરન સંસારા, સર્વ સંત મુનિ પ્રગટ પુકારા. ૮
અપનો ભાવ ફલે ફલ સારે, કરિ ઇચ્છા નયન નિહારે;
યાતે શુદ્ધ ભાવ જન પેખે, રામ રૂપ અપને મન દેખે. ૯
યાતે શુદ્ધ ભાવ નૃપ પેખી, ઉરમેં ઉપજ્યો હર્ષ વિશેખી;
અવશ્ય હોહુ કથ્યાન તુમારા, અચલ ડગે નહિ વચન હમારા. ૧૦

દોહા

શિશુમાર અવસર લખી, મુનિ પદ વંદન કીન;
દ્વિતીય દિન મંડલ સખે, પૂજત ભયો પ્રવીન. ૧
પ્રતિયે સુરપતિ વૃદ્ધ જે, પૂજે નયન નિહાર;
ધ્રુવ પદ પૂજન ચિત ચહે, નૃપ ઉર કરત વિચાર. ૨

ચોપાઇ

રામ રૂપ ધ્રુવ હરિ અવતારા, ભૂપ ભાવ જનત વિધિ સારા;
સમય સમુજિ ધ્રુવ મુખ મૃદુ યાની, સુનહુ તાત મમ પરમ સુજની. ૧
રામ રૂપ તુમ તાત હમારે, તવ પ્રતાપ હમ કાજ સુધારે;
પુત્ર બેઠો તોહુ પિતુ પદ દાસા, જિમ અગ્નિ તે બઢ્યો પરકાશા. ૨
રવિતે કિરણુ તપાવત તાપા, નીર બઢ્યો તહુ જલધિ પ્રતાપા;
તર પ્રતાપ ફલ મધુર કહાવે, ફલતે ફલ કહો કિમ પ્રગટાવે. ૩
માત તાત તર ફલ નર દેહી, ગુર પ્રતાપ હો રામ સનેહી;
હરિ હર કૃપા મિલે સતસંગા, સુમરિ રામ જિવ હોત અસંગા. ૪
વિશ્વ ચરાચર વ્યાપક એકા, લાવે રામ ચહિ પરમ વિવેકા;
સત્યા સત્ય વિવેકી પૂરા, જન્મ મરણુ જેહિ જરે અંકુરા. ૫
એસો જ્ઞાન ભયો જેહિ જનકો, ઇન્દ્રિય મદન વિપય ગયો મનકા;
જીવન મુક્ત લખો જેહિ યોગી, દહ સ્વરૂપ આતમ રસ ભોગી. ૬
રામ રૂપ સમજો જે સાધૂ, દયાવંત મન મિટયો વિવાદ;
દેવ દર્શ હિત જન દિગ આવે, લોચન લાભ પરમ સુખ પાવે. ૭
ચર્યા લાભ ચહે સુર સારે, બોધ યથારથ સંત ઉચારે;
મોક્ષ મધુર ફલ જાંટનહારા, યદ્યપિ માત તાત ઉપકારા. ૮
વયો વૃદ્ધ તપ વૃદ્ધ કહાવે, આશ્રમ વૃદ્ધ અધિક જન ગાવે;
જ્ઞાન વૃદ્ધ મહિમા જગ ભારી, તેહિ લખિયે સમ દેવ મુરારી. ૯
યદ્યપિ માત તાત અધિકાર્થ, ઇન પ્રતાપ શુદ્ધી ચહિ પાછ;
તવ પદ સેવ કરત હમ છાજે, તુમ સેવત મમ ધર્મ અકાજે. ૧૦

દોહા

અગ્ની અપનો જનકે, ધ્રુમ ધરે નિજ શીશ;
બહે બહાઇ અપરકો, હેત રહે જમદીશ. ૧
તુમે તાત મમ શીશ પર, મેં દાસનકો દાસ;
સેવ ચહે તુમ મમ ચરણુ, સમજ હોત મોહિ ત્રાસ. ૨

ચોપાઈ

તર વિશાલ તર છાંદ ગંભીરા, પથિક નિવાસ કરે મતિ ધીરા;
 પત્ર પુષ્પ ફલ લાગત સુંદર, દીરઘ બઢ્યો છાંદ હો ભૂવર. ૧
 તર કમ ભાગ્ય સમજ પ્રભુતાર્થ, શઠ અહંકાર રકુર્ચો ઉર આધ;
 મેં પ્રચંડ ખંડન કરે મૂલ, જડ ઉખાડિ મેટ મન શલા. ૨
 હમતે નીચ કીચ મહિ વાસા, પરમ ગલાનિ હોત મન ત્રાસા;
 અરિ અહંકાર અંધ કરિ લોચન, લખે ન મૂલ સર્વ દુઃખ મોચન. ૩
 ધનિતે પ્રખલ ભયો ગંભીરા, મિલ્યો તીર સરિતા ભલ નીરા;
 સર્વ સિદ્ધિ તર મૂલ અધારા, લણે મૂલ તરવર હો છારા. ૪
 માત તાત દય મૂલ સમાના, વિશ્વ તર સમજે જન દાના;
 વૃદ્ધ પુરૂષ કરહી અપમાના, અવશ્ય નાશ હોય વૃદ્ધ સમાના. ૫
 કૃપાનાથ તુમ મૂલ હમારે, હમ તરવર સમ તુચ્છ બિચારે;
 કૃપાનાથ યેલિ કૃપા કરીજે, સેવા લાભ દાસ સન દીજે. ૬
 યેલિ અવસર નલિ નારંવારા, મિત્રે સેવ જડ ભાગ હમારા;
 વૃદ્ધ ચરણ પૂજે બડભાગી, જીવન ધન્ય પરમ વૈરાગી. ૭
 વૃદ્ધ પૂજન મહિમા અતિ ભારી, લખે મર્મ જન વિગત વિકારી;
 વૃદ્ધ પાદ સમ સેવ ન દૂગ, બુદ્ધી દોષ હરે જિન સૂગ. ૮
 વિશ્વ વિદિત ઉત્તમ સોધ સાધૂ, વૃદ્ધો પૂજન પ્રેમ અગાધૂ;
 વૃદ્ધો પુજ્ય પ્રેમ યુત કરહી, ધરા ધામ સુત વિત મન ભરહી. ૯
 ગૌ બ્રહ્મણ ગુરૂ વૃદ્ધો સેવે, સો જન સુલભ સર્વ ફલ લેવે;
 મોક્ષ આદિ મુખ કરે મનૂરી, સર્વ દેવ જન હર્ષ હનૂરી. ૧૦

દોહા

વૃદ્ધા પૂજા આદિ તે, સુજન સમજ પદ સેવ;
 હરે પ્રખલ અજ્ઞાનતા, દિખે નિરંજન દેવ. ૧
 ધ્રુવ મુખ ઉત્તમ બોધ સુન, હર્ષે ધર્મ સમાજ;
 શિશુમાર નૃપ શ્રવણ સુન, કહ મુખ સુધર્મો કાજ. ૨
 પુત્રી અરપી આપકો, આશ્રમ અધિક કહાય;
 યાતે શોભત સેવ પદ, ભલ સુધર્મ સદ ભાય. ૩
 સમય સમજિ હર્ષત હૃદય, દી આજા દિજ રાજ;
 શિશુમાર પદ સેવ કર, લખે સંપૂરણ કાજ. ૪

ચોપાઈ

શિશુમાર ઉર હર્ષ અપારા, નગર લોક જય શબ્દ ઉચારા;
 પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ છાઈ, ધન્ય તાત વિધિ ગાથ સુનાઈ. ૧
 વૃદ્ધો પૂજ ધરમ ઉપદેશા, તુમ બિન બોધ કરે કો એસા;
 નગર નારિ નર ધર્મ સંભાવહિ, વિનહિ પ્રયાસ વિજય પુર પાવહિ. ૨
 ધન્ય નાથ કીનો ઉપકારા, દે ઉપદેશ સર્વ જન તારા;
 જ્ઞાન વૃદ્ધ સખતે અધિકાઈ, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ વેદ સદાઈ. ૩
 જ્ઞાન વૃદ્ધ સમ વૃદ્ધ ન દૂજ, યાતે તાત ચલત પદ પૂજ;
 જ્ઞાન વૃદ્ધ આશ્રમ અધિકાઈ, જિવન મુક્ત સિધ્ધી જિન પાઈ. ૪
 વયો વૃદ્ધ હમ જ્ઞાન વિલીના, નરતન પાય લાભ કલા કીના;
 યાતે હર્ષિ જ્ઞાનિ પદ પૂજે, પદ રજ અંજન આતમ સૂજે. ૫
 ચરણોદકતે મન ચિત બુધ્ધી, હરિ અજ્ઞાન કહે નિજ શુધ્ધી;
 હરિ તે અધિક જ્ઞાની અવતારા, યાતે સેવ ચહે જન સારા. ૬
 મો મન અધિક ચહે પદ પૂજ, રામ રૂપ મમ ભાવ ન દૂજ;
 તન અસ્થૂત સેવ પરિહરહ, માનસિ સેવ સંત પદ કરિહ. ૭
 મમ મન ભાવ સુફલ હરિ કરહી, જન્મ મરણ જલિમ દુષ્પ હરહી;
 સુનિ તવ બોધ શુરુ મન આઈ, વિપમ તવમ સત રામ સગાઈ. ૮
 સાક્ષી પુરૂષ મનો મન સાખી, વિશ્વ ચરાચર કર ધર રાખી;
 શિશુમાર નૃપ પ્રેમ અપારા, સાધુ સાધુ સખ સભા ઉચારા. ૯
 ધન્ય વાદ દે નર સુર સારે, નિજ નિજ કર સખ પુષ્પ પ્રચારે;
 ધ્રુવ મુખ ધન્ય કહે મમ તાંતા, જીવન મુક્તી દેહુ વિધાતા. ૧૦

દોહા

સમય સમજિ મંત્રી સુજન, અરજ કરત કર જોર;
 કૃપાનાથ કરિયે કૃપા, અવસર કાજ બહોર. ૧
 શિશુમાર મન શોચિકે, સમય કર્મ કરિ ચીત;
 પુષ્પ પત્ર અર્પણ અરથ, લાવહુ મંત્રિ સુમીત. ૨

ચોપાઈ

ઉભય લક્ષ બાજી બહુ રંગી, નખ શિશુ ભૂપણ વસન સુરંગી;
 સુંદર સરસ એક તે એકા, નિરખિ લેહ સહિત વિવેકા. ૧

ગોમ આદિ દૂપણુ હય ટારી, લાવહુ મંત્રિ નિહાર નિહારી;
 અચિક દુલાતી હીંડણુ ગોડી, તન છય કાલ વણુ ભદ કોડી. ૨
 જય કલ્યાણુ મહીં ખુર ખોદા, સાજોતર^૧ ઉત્તમ ગુણુ શોધા;
 હય દૂપણુ ગુણુ અમિત અપારા, સરસ લાવુ સિધ્ધાંત હમારા. ૩
 લક્ષ કરી કંચન અંજારી, શિર સિંદૂર શિંગાર સિંગારી;
 મણિ ઝલરી અંગ ઝૂલઁ ઓઢાઇય, સર્વ સખય જન પહોંચાઇય. ૪
 રતન જડિત રથ સહસ સતાસી, ખાત્તી પ્રિય દાસ અર દાસી;
 ત્રાપભ રથી વસ્ત્ર અંગ ભૂપણુ, દાસી દાસ સજે આભૂપણુ. ૫
 દાસી દાસ ન ગિનો પ્રસંગા, સુતા હેતુ ચાવે સોઇ સંગા;
 દાસી દાસ ભાગ્ય પ્રભુતાઈ, અહોનિશિ દર્શ લાભ જન પાઈ. ૬
 ધન્ય ભાગ્ય ધ્રુવકે ધર જાવે, નિશ્ચય હરિપુર વાસ વસાવે;
 ધન્ય માત પિતુ વંશ અડાઈ, નારી પુરુષ સમાગમ પાઈ. ૭
 ધ્રુવ સંગ ગમન મોક્ષ મગ માનો, દૂસર ભાવ હૃદય મત આનો;
 નૃપ મુખ વચન સુનત નરનારી, અમિત લોક મંગ કીન તયારી. ૮
 ભૂત્યા ભૂત્ય ભૂપ અલ જે તે, સુનિ હર્ષે શિશુ વૃદ્ધ સમેતે;
 પ્રજા નાર નર સુજન સમાજ, ધ્રુવ પુર ચહે કરન નિજ કાજ. ૯
 ધ્રુવ સુર સમજ ભૂપ ચતુરાઈ, પ્રજલ પ્રેમ ઉપજ્યો ઉર આઈ;
 ધન્ય ભૂપ જ્ઞાની ગુન દાના, સર્વ પ્રજા ચાહત કલ્યાના. ૧૦

દોહડા

માત તાત ગુર ભક્ત જન, પ્રજા પુત્ર શિષ્ય પ્રીત;
 ચહે ઉધાર ચાર જને, પ્રજલ અનાદી રીત. ૧
 પ્રજા પુત્ર ગુર શિષ્યકો, ચહે ન ચિત્ત ઉધાર;
 નર્ક નિવાસી ચતુર જે, વાર વાર ધિક્કાર. ૨

ચોપાઇ

સુર સુરભી સમ સુશિલ સખતી, અતિ મુંદર નર સુરહિ સુહાતી;
 ઉભય લક્ષ અરથી નર જ્ઞાની, વચ્છ સમેત ગ્વાલ સુખ માની. ૧
 ભૂપણુ વસન નીતિયુત સારે, સુશિલ ઘેનુ લખિ લોક સુખારે;
 ગો પુત્રી અરપે કોઉ દાના, કવન પુન્ય અડ ચાહિ સમાના. ૨
 નિષ્કામી કારજ ચહિ કરહી, નિશ્ચય જીવ જગત ભવ તરહી;
 શિશુમાર અવસર ચહિ પાવા, ભૂપણુ વસન પવિત્ર મંગાવા. ૩

૧. પારખનાર.

હીર હાર મણિ રત્નન માલા, નૃપ કર હરપિ લીન તત્કાલા;
 જેલિ અધિકાર નૃપતિ કર દીના, પ્રથા યુક્ત પદ વંદન કીના. ૪
 વિપ્ર વૃંદ મુનિ મંડલ સારે, દીનેહુ દાન જેલિ અધિકારે;
 કોવિદ કવિ દાસી અરુ દાસા, યુક્ત દાન લે પરમ હુલાસા. ૫
 માગધ^૧ આદિ સર્વ સુખદાઇ, વાર વાર નૃપ સુયશ જનાઈ;
 જ્ઞાન દાન વિત્ત દાન વિશેષા, જેલિ આધિકાર રહ્યો નહિ શેષા. ૬
 નર સુર સભા નૃપતિ કર જોરી, વિનય કરત આરત નહિ થોરી;
 કૃપાનાથ મેં કહ્યુન લાયક, તુમ શિર તાજ સર્વ સુખદાયક. ૭
 જ્ઞાન દાન દે પાવન કીના, સંચિત કર્મ પાપ હરિ લીના;
 તન અધ્યાસ વૃત્તિ આરુઢા, નીચ કૃત્ય રત મેં મતિ મૂઢા. ૮
 સત્ય બોધ સુનિ ભયો સુખારી, દેહ અધ્યાસ હ્યો દુઃખ ભારી;
 સુક્ષ્મ કષ્ટ અપન મન જાને, યા ભેદ કોઈ સંત બખાને. ૯
 તત્વ દર્શિ સત ગુરુ ગિન દેવા, કો, મન, મર્મા લખે છલ બેવા;
 દૃષ્ટા ગિના દ્રશ્ય કિમ જાને, જ્ઞાન લીન કહા મર્મ પિછાને. ૧૦

દોહા

લક્ષ હોય જેલિ વસ્તુકો, બોધે પૂરણુ પ્રીત;
 ગિન જાને જન બોધ દે, હોય ધર્મ વિપરીત. ૧
 તુમ સર્વજ્ઞ સુજ્ઞાન જન, દૃષ્ટા આતમ દેવ;
 સુનિ સુબોધ શાંતી ભઇ, નિજ સ્વરૂપ સત ભેવ. ૨

ચોપાઇ

વિનય કરત નૃપ ગદ ગદ ગાની, ભયો પ્રેમ વશ ભૂપ સુજ્ઞની;
 વિનય વચન સુનિ નર સુર હર્ષા, પુખ્ત પુંજ નૃપતી શિર વર્ષા. ૧
 જય હો ભૂપ ભક્તિ ગુણુ સાગર, સરસ સુયશ રહો વિશ્વ ઉજ્જગર;
 ધન્ય ભૂપ લઘુતા અતિ તોરી, ગુણુ અતીત થકિત મતિ મોરી. ૨
 ઉભય પક્ષ નૃપતી તુમ સાજ્ઞ, કયું નહિ મુકત હોય તવ કાજ્ઞ;
 ધર્મ ધુરંધર શુભ વ્યવહારા, દોનૂ પક્ષ કૃપાનકિ ધારા, ૩
 ચતુર પુરૂષ ચૂક નહિ ધારા, તેલિ જિવ સુલભ તરન સંસારા;
 પરમારથ ચૂકે અહુ લાની, સ્વારથ ચૂકે પરમ ગજાની. ૪
 દોનૂ પક્ષ અરાગર જાને, સો જ્ઞાની આતમ સુખ માને,
 ઉભય પક્ષ અદ્ભુત સંસારા, સાધત સહજ જીવ ભવ પારા. ૫

ચાતે ભૂપ હમે સુખ ભારી, યુગલ પક્ષ તુમ લીન વિચારી;
 દ્વિધા પક્ષ પૂરણુ તુમ તાતા, નિભો કૃપા હરિ કરે વિધાતા. ૬
 વાર વાર આશીષ હમારી, આખિર તક યહિ વૃત્તિ તુમારી;
 આખિર અચલ વૃત્તિ નિરદ્વંદા, જહૈં લગિ આતમ અચલ અનંદા. ૭
 તુમ સમ ભૂપ ભામિ ભલ આવે, પ્રગ્ન ન્યાય વિધિ યુક્ત ચુકાવે;
 ન્યાય નાવ સમ સમજાહિ રાગ, સુલભ તરે સુધરહિ સગ કાગ. ૮
 ધન્ય તાત કહા કરે બડાઇ, તુમ સમ સુજન સહજ બન આઈ;
 ધ્રુવ સુખ વચન સુગત નૃપ જ્ઞાની, વાર વાર વંદે યુગ પાની. ૯
 સમય કર્મ કાને વિધિ સારી, ઇતને ભોજન સર્વ તિયારી;
 મંત્રી અરજ કરે સુન તાતા, ભોજન સમજ કરો હપાતા. ૧૦

દોહા

સર્વ સભા હર્ષત હૃદય, બેંકે પંગત જાઇ;
 બ્યંજન વિવિધ, પ્રકાર કે, પાયે મન હપાઇ. ૧
 સુર સુરપતિ સુખ મુલાકકે, કાનો આદિ સ્વભાવ;
 સમય કર્મ કરનો પરે, કરિયે કવન ઉપાવ. ૨

ચોપાઈ

સુર સુગંધિ નર ભોજન પાવા, તૃપ્ત હોય આચમન કરાવા;
 જ્ઞાન ગારિ ગાવત પુર નારી, નર સુર સર્વ લગે ઉર પ્યારી. ૧
 નૃપ કર પાન સુપારી અરપે, મનુ તન મન સર્વ સમરપે;
 સર્વ જ્ઞાન નૃપ પૂજન આવા, દિજ મંડલ પદ પ્રથમ પુજવા. ૨
 કરિ ચંદન માત્રા પલિરાઇ, ભૂપ પાદ વંદે હરસાઈ;
 દિતિયે પૂજે, સર્વ, યરાતી, પ્રેમી ભૂપ ભરી નિજ છાતી. ૩
 ભલહિ લાભ દીનો કરતારા, યહિ અવસર નહિ વારંવારા;
 એક સમંધ દ્વિતીય સત સંગા, તીસર યુક્તી લાભ નિસંગા. ૪
 ચતુરથ લાભ સંત પદ પૂજ, રામ કૃપા જિનકો યહિ સૂજ;
 મેં બડ ભાગ લાભ યહિ પાવા, શંભુ કૃપા યહિ મર્મ લખાવા. ૫
 ભૂપ ભાવ વશ વિરહ અપારી, સુરપતિ ધ્રુવ સમજે વિધિ સારી;
 ઉર મહિ સર્વ સરાહત^૧ દેવા, શુદ્ધ ભાવ નૃપતી ધન સેવા. ૬
 નિર અભિમાની મોક્ષ સ્વરૂપા, પરમ વિવેક ધન્ય બડ ભૂપા;
 ભક્તિ ભાવ જિન મુક્ત ન પાવે, સત્ય સત્ય વિધિ વેદ સુનાવે. ૭

પ્રેમી ભૂપ કીન વિધિ પૂજા, ઇષ્ટ દેવ લખિ ભાવ ન દૂજા;
 વાર વાર નૃપ શીશ નમાવા, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવા. ૮
 સુર નર વિપ્ર સરાહત સારા, જય હો ભૂપ ભક્ત અવતારા;
 આખિર જન્મ જ્ઞાનિ જન કૈયે, શુભ, ગુણ, સર્વ તાસુ મહ લૈયે. ૯
 જ્ઞાન ધ્યાન નરપતિ ભૈડારા, નિશ્ચય જીવન મુક્ત તુમારા;
 એકલિ ભાવ રહો ઉર તોરે, ઉર અજ્ઞાન ન હોહુ અહોરે. ૧૦

દોહા

સર્વ સભા જન શાન્તિ મય, ઉર નહિ પ્રેમ સમાત;
 સુર સુરપતિ ધ્રુવ સુજન જન, વિદાહોન ચિત્ત ચાત. ૧
 સપ્ત દિવસ સત સંગ ભો, વીતત લગી, ન, વાર;
 મંત્ર ઉચ્ચાટણ દેવ મુખ, બોલે મંત્રિ વિચાર, ૨

ચોપાઇ

ધ્રુવ મંત્રી બોલે કરજેરી, પ્રેમ અગાધ પ્રીતિ નહિ થોરી;
 શિશુમાર નૃપ જય હો, તાતા, સુદલ કાજ સગ કીન વિધાતા. ૧
 કૃપાનિધાન કૃપા ચેહિ કીજે, કરિયે રજા સુયશ નૃપ લીજે;
 સર્વ જન ઇચ્છા ચેહિ લાગી, કરિયે રજા ભૂપ અડભાગી. ૨
 સપ્ત દિવસ હમ ખયર ન પાઇ, ભૂલે ભવન સંગ સુખદાઈ;
 અમરાવતિ સમ સહજ સુવાસા, ઉરમેં છતર રકુરે નહિ આશા. ૩
 ચિત વૃત્તિ મહિ મોહ અપારા, યદ્યપિ નાથ જગત વ્યવહારા;
 કર્મ પ્રધાન કીન કરેતારા, સર્વ જીવ જગ કર્મ અધારા. ૪
 સંચિત કર્મ બુધ્ધિ મહિ આવે, કર્મ ગતી જયુહિ તર્ક કુરાવે;
 અવસર પલસોઈ ધરિ સોઈ કાલા, કર્મ ગતી પ્રગટે તતકાલા. ૫
 ઇન્દ્રિય સર્વ તર્ક અનુસરહી, હલન ચલન મુખ વચન ઉચરહી;
 ચેહિ પ્રકાર પ્રભુ મમ ઉર આજા, ગૃહસ્થ ધર્મ રકુરે ધર કાજા. ૬
 યાતે તાત રજા અગ ચાવે, અધિક નાથ કહા ગાથ સુનાવે;
 તુમ સર્વજ્ઞ ધર્મ વૃત ધીરા, રામ ભજત ઉતરે ભવ તીરા. ૭
 કર્મ મર્મ જનત તુમ નીકે, કહિયે કહા તર્ક આ જુકે;
 મંત્રી વચન સુનત નરનારી, નગર લોક કરણા મય ભારી. ૮
 શબ્દ પ્રધાન સુનત ધ્રુવ જ્ઞાની, આદિ અંત સગ વિગત પિછાની;
 સમય કર્મ કરિયે કર પ્રીતી, નહિતર હોય ધર્મ વિપરીતી. ૯

હવે શોક મમતાદિક મારી, કીજે અવસર કાજ વિચારી;
કરિ વિચાર મંત્રી હંકારા, પ્રગટ કીન નૃપ અપન વિચારા. ૧૦

દોહા

અંતઃપુર જન જન્ય કે, ખજર કરો રન વાસ;
પ્રેમી પ્રીતમ પ્રાહુને, જન ચહત જનવાસ. ૧
મંત્રી શીશ નિવાય કે, ભૂપ રજા શિર ધાર;
અંતઃપુરમે ખજર દી, જની ગમન તયાર. ૨

ચોપાઈ

મંત્રી અરજ કરે કર જોરી, દેશ માતુ સુન મોરી;
સુતા સમેત દાસિ અર દાસા, જન પદ ચહે સો પ્રેમ હુલાસા. ૧
યેહિ અવસર કરિયે સગ ત્યારી, મંગલ સમય વિચાર વિચારી;
કર્તા પુરૂષ કરી કછુ નીતી, કરિયે અવશ્ય ધર્મ પર પ્રીતી. ૨
મંત્રી વચન સુનત રન વાસા, પરમ સનેહ પ્રેમ પરકાશા;
બ્રાહ્મી માતુ ભયો દુઃખ ભારી, વાર વાર નિજ સુતા નિહારી. ૩
સુતા વિયોગ સમજ મન રાની, પુલકિ ગાત મુખ ગદ ગદ યાની;
રાની દશા નિરખિ સગ દાસી, સમજિ મર્મ મન ભધ ઉદાસી. ૪
રાની પ્રિયે દાસિ કરે જોરી, વિનય કરત આરત નહિ થોરી;
રાજ રાની મમ માતુ પ્રવીના, ધર્મ નીતિ લખિ હોહુ ન દીના. ૫
કર્તા પુરૂષ કીન જગ ધર્મા, ત્યાગિ શોચ કરિયે સોહિ કર્મા;
માત તાત અડભાગ કલાવે, પતિપદ પૂજિ પુત્રિ ધર જાવે. ૬
પતિ વિયોગ તનુજી^૧ ધર જાકે, ઉચ્ચ કલેશ હોય નિત તાકે;
ધર્મ હરે હોવહિ ધર લાની, પ્રગટ લખો મમ માતુ સુજની. ૭
યાતે પુન્ય પ્રયત્ન જોહિ તાતા, પતિ પદ પ્રેમ પુત્રિ હરસાતા;
જન્ય જનની મન મર્મ પિછાની, સુતા શીખ દીજે મૃદુ યાની. ૮
માત તાત ગુરૂ બાલક બોધે, શિષ્ય પુત્ર મારગ સોઈ શોધે;
સુતા પ્રવીન શીખ સત લાગે, જનની વચન ન તજે સુભાગે. ૯
શુકલ વસ્ત્ર સોહિ રંગ રંગાવે, શ્રુણુ તક આખિર નહિ જાવે;
જનની તાત સોઈ શિખ દેવે, હર્ષિત હૃદય બાલ સોઈ લેવે. ૧૦

દોહા

માત તાત સત શીખ દે, ધન્ય સુતા સુત ભાગ,
વૃથા બોધ બોધે અલપ, સંતતિ પરમ અભાગ. ૧

યાતે નારી ધર્મકા, શીખ દેહુ નૃપ નાર;
ઉભય વંશ જીવત સુયશ, આખિર મોક્ષ દવાર. ૨

ચોપાઇ

દાસી વચન સુનત નૃપ નારી, આદ અંત શુભ સમય વિચારી;
લખિ અવસર અપનો મન મારી, પ્રગલ પ્રેમ વશ પુત્રી હંકારી. ૧
નિજ કરતે કર અહિ નિજ જાલા, ઉર લપટાય લીન તતકાલા;
આત્મી ઉર ઉપજી એહ ભારી, કર મુખ ચુંગતિ નિજ મહતારી. ૨
રે મમ સુતા ન હોહુ દુઃખારી, કર્તા કીન અપર વશ નારી;
કર્તા પ્રથમ દયા નહિ કીની, નારિ જનતિ નર કીન અધીની. ૩
કર્તા કરમ ગતી નિજ હાથા, તાતકે તાત માતકા માતા;
અકરણુ કરણુ શરણુ જોલિ રહિયે, જિનકી રજા શીશ ધરિ લહિયે. ૪
કર્તા પુરુષ કીન ચેહિ નીતી, નારી વર્મ પતી પદ પ્રીતી;
પતિ આત્મા વિષ્ણુ હર જનને, દુસર ભાવ હૃદય નહિ આને. ૫
જરહ રોગિ પંગૂ ઐંગ હીના, રામ રૂપ તહુ લખે પ્રવીના;
ક્રોધી અધિર અંધ મતિ મંદા, તન પિંજર કોઢી દુર ગંધા. ૬
યદ્યપિ નારી પરમ સયાની, કરત સેવ હરિ રૂપ પિછાની;
પતિ આજ્ઞા લોપે નહિ પ્યારી, સેવા શબ્દ વિચાર વિચારી. ૭
તન કિશોર સુંદર છગિ શોભે, કામી કુટિલ કાક મન લોભે;
પતિવ્રતા ઉર હર્ષ ન શોકા, કામ હીન મન ભયો અશોકા. ૮
નિજ પતિ રામ અપર જન ભાઈ, વૃદ્ધ તાત ઐસી મતિ આઈ;
સાસુ શ્વસુર કુટુંબ પરિવાર, સગ પર પ્રેમ જોલિ અધિકાર. ૯
અમૃત વચન સર્વ સંતોષે, સુકત નીર નાજ જિમ પોષે;
ભિક્ષુક ગૃહ અતીથિ દે અન્ના, અર્પન પટ કર હોહિ પ્રસન્ના. ૧૦

દોહા

પરમ વિવેકી ભક્તિ રત, રામ પીવ નહિ ભેદ;
દમન ઇન્દ્રિ મન રામ રત, હરત તાપ ત્રય ખેદ. ૧
મમ પુત્રી મન મોદ મમ, રામ રૂપ પતિ તોર;
મર્મ લખ્યો હરિહર કૃપા, રમા રામ સમ જોર. ૨

ચોપાઇ

દાસી દાસ રચિર દેયે, ભૂપણુ વસન સાર નિત લેયે;
મધુર વચન કરિયે સખ પોષા, સદા શબ્દ કરિયે નિર્દોષા. ૧

વ્યંગ ઉપોધ રાગ અરૂ દ્રેષા, ડોહ આડ ઇન મંગ ન લેશા;
 અતિ પ્રલાપ હઠ શઠ મુખ ગારી, શબ્દ દોષ ઉપજે દુઃખ ભારી. ૨
 માત તાત બ્રાતા સુન નારી, મિત્ર ગુરૂ સ્વામી શુધ યારી;
 વચન કઠોર સકલ દુષ્પ દાષ, ક્ષણમેં દૂટે પ્રયત્ન સગારી. ૩
 યાતે શબ્દ દોષ સખ ટારી, વચન ઉચરિયે પ્રથમ વિચારી;
 સરલ, શબ્દ ઉચરે સત નીતી, ધર્મ સનાતન આઢેહિ પ્રીતી. ૪
 કોમલ અચન હોત પ્રતિ પ્રીતી, કટુક શબ્દ પ્રિય હોહિ અપ્રીતી;
 યાતે સુતા સુયશ જગ આવે, ઉચરત વચન વિચાર કરાવા. ૫
 નૃપ હરિ રૂપ લક્ષ્મી રાની, જો નિત ન્યાય યુક્ત મુખ આની;
 નરમેં નૃપતિ શ્રેષ્ઠ પદ કલિયે, સમજિ મર્મ જગમે જશ લલિયે. ૬
 ગો ગુરૂ વિપ્ર વૃદ્ધ નિત પૂજન, ઇષ્ટ દેવ લખિ ભાવ ન દૂજન;
 સંત અતીથી આદર કીજે, સુનિ સુખોધ મુક્તી પદ લીજે. ૭
 સાસુ સસુર સેવ સનમાની, રમા રામ સમ નિજ મન જની;
 કદાપિ અપર રજા વિસરાવે, નિજ પતિ શબ્દ ભેદ નહિ આવે. ૮
 સખકા સાજ પતી પદ ત્યાગે, ગિરે નર્ક શઠ નારિ અભાગે;
 સખકા ત્યાગ સ્વામિ પદ સેવે, નિશ્ચય નારિ સ્વર્ગ પુર લેવે. ૯
 કુલવંતી સખકા સનમાને, અપનો પીવ અધિક કર જાને;
 ઉભય વંશ તારણ અવતારા, નીતી પ્રથા ન તજે લગારા. ૧૦

દોહા

પ્રાણ પ્રિયે બ્રહ્મી સુતા, સમજ લેહુ સખ સાર;
 બોધ યથારથ માનિ મન, ચલે વિચાર વિચાર. ૧
 અહરથ સધ્યો તો સખ સધ્યો, અહરથ ગયે સખ જાય;
 યાતે સત ઉપદેશકો, તજે ન કોડ ઉપાય. ૨

ચોપાઈ

બોધત સુતા માતુ મન કેસા, બિહુરત મીન વારિ મન જેસા;
 રોમાંચિત મુખ ગદ ગદ આની, બ્રેલ વશ વિકલ ભદ્ર નૃપ રાની. ૧
 બ્રાહ્મી નયન નાસિકા જેરી, ભરત ઉશ્વાસ બહોર બહોરી;
 નયન નીર મનુ ચલત પનારે, જનની વચન વિચાર વિચારે. ૨
 માત તાત રામ કો હિતકારી, પ્રથમ શીખ સુત દેત વિચારી;
 જનની જનક દીન નરદેહા, કિમ નહિ ઉપજંત પરમ સનેહા. ૩

સપ્ત ધાતુ કરિ દેહ ઐધાવે, ચતુર માતુ ત્રય તાત કહાવે;
 માત તાત તનતે તન પાવા, કિમ નહિ હોત હૃદય શુચિ ભાવા. ૪
 માત તાત તનકે હિતકારી, સત ગુરુ કરત જીવ ભવ પારી;
 માત તાત ગુરુ વચન ન ત્યાગે, જ્યા, સમ, કો જગ, સરસ સુભાગે. ૫
 જનની શીખ શીશ મેં ધાંડે, જ્યા કરિકે નિજ જન્મ મુધાંડે;
 સમુજિ મર્મ અપનો મન મારી, મુખ મૃદુ વચન કહે મહતારી. ૬
 જય જનની મમ પરમ પ્રવીના, સત ઉપદેશ કૃપા કરિ દીના;
 રજ ભર રજ ન મેટહુ માતા, કરિહુ કાજ સખ તુમહિ સુહાતા. ૭
 ગૌ દિજ સંત અતીથી સેવા, વંદિહુ હરિ સમ સમજિ સુભેવા;
 સાસુ શ્વસુર સેવ નિત કરિહુ, અપર કાજ નીતી અનુસરિહુ. ૮
 દાસી દાસ પ્રાણુ સમ રાખૂ, મુખતે કહિન વચન નહિ ભાખૂ;
 જનનિ ઇકે ચિંતા અતિ ભારી, પ્રજ્વલ હાંચ મોહિ કરહિ દુઃખારી. ૯
 તવ પદ સેવ વિછોલ સુ મોરે, દર્શ લાભ કળ નયન બહોરે;
 લક્ષમિ માત તાત હરિ રૂપા, ચતુર ચરણુ કળ દર્શ અનૂપા. ૧૦

દોહા

લાલ લાલ કહિ ગોદ લે, લાલન પાલન પ્રીત;
 પલ પલ પય વ્યંજન રચી, તવ ગિન કરે કો ચીત. ૧
 વિશ્વ ચરાચર જીવ જગ, જનની સમ નહિ ભાવ;
 મુખ દુઃખ દે સુત કર્મ વશ, કરે ન માતુ, કુભાવ. ૨

ચોપાઈ

તનયા વચન સુનત પ્રિય માતા, ભઈ પ્રેમ વશ પ્રાણુ દુખાતા;
 રે મમ સુતા સુશીલ સયાની, અમૃત વચન સર્વ ગુણુ ખાની. ૧
 તુમ સમ પુત્રી જેહિ કુલ હોઈ, તા કુલ તરન, ન સંશય કોઈ;
 સુતા સુહાગ અમર રહો તોરા, હરિ ગુરુ કૃપા વચન સત મોરા. ૨
 ભોગ મોક્ષ ચાર ફલ પાવહુ, આખિર હરિપુર વાસ વસાવહુ;
 સુતા શબ્દ શાંતી મય તારા, સમજિ મર્મ અસ્થિર મન મોરા. ૩
 સુતા અવર શિક્ષા કહા દેવે, હરિ ગુરુ કૃપા પરમ પદ લેવે;
 હરિહર અરજ કરહુ કરજોરી, દીન દયાલ શુદ્ધિ લે મોરી. ૪
 પામર પતિત પ્રપંચ અપારા, કિમ કરિ હો કલ્યાન હમારા;
 સર્વ પ્રકાર હમે કૃત હીના, દીન તે દીન દીન કર દીના. ૫

પુત્ર પુત્ર હરિ નામ ઉચારે, અપને સપ્ત ગોત્ર સો તારે;
 સો તવ નાથ કીન ધ્રુવ કરણી, સુજન સંત ગાવત જસ વરણી. ૬
 ધ્રુવ અપનો ફલ પાવન કીનો, અમિત જીવ મુક્તી ફલ દીનો;
 યાતે સુતા વિનય ચેલિ મોરી, હરિહર અરજ કરે કર જોરી. ૭
 પાવન પતિત નામ પ્રભુ તોરો, યાતે નાથ હરહુ અથ મોરો;
 વારંવાર વિનય પ્રભુ કરહ. પુત્રી જનમ કષ્ટ મમ હરહ. ૮
 રામ રૂપ પુત્રી પતિ જાની, રાની વિનય કીન મૃદુ જાની;
 ઉમંગ્યો પ્રેમ નયન જલ છાવા, પ્રેમ વિવશ મુખ ઉત્તર ન આવા. ૯
 દાસી અમિત નિરખિ નૃપ નારી, પુત્રકિ ગતિ લોચન ભરિ વારી;
 વૃદ્ધ દાસિ ઇંક અવસર જાની; કરિ વંદન ખોલી મૃદુ જાની. ૧૦

દોહડા

રાજ રાની મમ ધીર ધર, કરહુ સમય વ્યવહાર;
 હય ગજરથ સજને લગે, જાની ભયે તિયાર. ૧
 રાની અવસર સમજિડે, મોલ મમત મન માર;
 અતિ પવિત્ર ભૂપન વસન, દાસી સુતા સૈવાર. ૨

ચોપાઈ

દાસી દાસ રચી અનુસારી, સુતા દાસી નૃપ નારિ સૈવારી;
 સુતા સમાન સર્વ સમ ભાઉ, બડે પુરૂષ ચે આદિ સ્વભાઉ. ૧
 પ્રયસ પ્રેમ વશ ખોલિ ખજાના, લેવહુ લાલ જોલિ મન માના;
 સર્વ પુત્રિ મન શંક ન કીજે, અમિત વસ્તુ ઇચ્છા સોઈ લીજે. ૨
 લેવહુ લાલ વિચાર વિચારી, તુમતે અધિક વસ્તુ કે પ્યારી;
 વસ્ત્ર શરીર જીવ જિમ દેલા, ચેલિ પ્રકાર તુમતે હમ નેલા. ૩
 નૃપ નારી લજ્જા તુમ લાથે, તુમતે ગુપ્ત હોય કહા યાતે,
 દાસી દાસ સપૂત સયાના, અવટિત કર્મ રખે નૃપ છાના. ૪
 ઉત્તમ શીખ દેત નૃપ નારી, સુચશ હોય સોઉ શબ્દ વિચારી;
 ઉભય લોક નૃપતી સુખ પાવે, સો અનુચર સત શીખ સુનાવે. ૫
 કોટ તિજોરી ભવન રૂપારે, દાસી દાસ પ્રીત ચલિ પારે;
 પલ પલ પલક નયનકો પેખે, દાસી દાસ ભૂપ થું દેખે. ૬
 લજ્જા ભૂપ વસ્ત્ર સમ દાસા, લખલિ ભૂપ જોલિ જ્ઞાન પ્રકાશા;
 દાસી દાસ મર્મ નલિ જાને, અવશ્ય ભૂપ સોઉ હોય હિરાને. ૭

દાસી દાસ નીચ કરિ માને, મેં ઉત્તમ અધિકૃત જિય જાને;
 તુચ્છ વચન નિર આદર કરહી, અનાચાર કરતાં નહિ ડરહી. ૮
 પુત્રી પુત્ર દાસ અર દાસી, શઠ સુભાવ કરહી જેહિ દાસી;
 જિનકે સંગ કરહી અથ કર્મ, ભાગ્ય હીન જોયો નૃપ ધર્મ. ૯
 માત તાત સમ પ્રજા નરેશા, શઠ નૃપતી મર્યાદ ન લેશા;
 એસો ભૂપ નરક અધિકારી, પાપ શ્રેષ્ઠ પદ ભયો ભિખારી. ૧૦

દોહા

ગુપ્ત ગાથ પરગટ ભઈ, દાસી ભયો સુંયોગ;
 પ્રજા પ્રેમ દ્વિતિયા ભઈ, ભૂપ ભયો વશ ભોગ. ૧
 તેજ ગયો તપસા ગઈ, બડપન ગયો વિવેક;
 અર્થ ધર્મ મુક્તી ગઈ, ભૂપ ભોગ વશ એક. ૨

ચોપાઈ

યાતે દાસ દાસિ તુમ સારી, આંહી લજ્જા કરહુ રૂખારી;
 ગેહ બાલક કછુ મર્મ ન જાને, તુમ પ્રવીન સજ યાત પિછાને. ૧
 અદ્ય બુદ્ધિ બાલક કછુ જોલે, તુમ સુજનન જાહર નહિ જોલે;
 અતિ ચાતુર તહુ કર્મ અનૂપા, કર્મ વિવશ ભૂલે બડ ભૂપા. ૨
 કાંઈન કર્મ ગતિ કહિયજાવે, તખી ત્યાગિ નર સુરહિ ભુલાવે;
 યાતે સર્વ કહું કર જોરી, દુહિતા જાજ હાથ તવ ડોરી. ૩
 સુતા સપૂત શ્વસુર ઘર શોભા, જિનકે દર્શ દેવ મન લોભા;
 સર્વ સખી મમ બલિન પિયારી, બાલ સુતા ચહિ શરણુ તુમારી. ૪
 કરણા વિવશ ભઈ નૃપ નારી, સર્વ સખી ઉપજી વેહ ભારી;
 વ્રદ દાસી અવસર ચહિ ચીના, સમય સમુજિ જોલી પરવીના. ૫
 રાજ રાનિ જય માતુ હમારી, રજકી રજ પદ દાસિ તુમારી;
 સ્વામી સેવક પ્રથા અનાદી, સુજન લખે નહિ લખે પ્રમાદી. ૬
 સ્વામી કોટિક કષ્ટ દરાવે, સેવક ધર્મ ત્યાગ નહિ જાવે;
 સજતે કાંઈન ધર્મ સેવકાઈ, નર પ્રવીન શુદ્ધી જિન પાઈ. ૭
 પુત્ર સપૂત પતીવ્રત નારી, સેવક ધર્મ શુદ્ધિ તિન સારી;
 કાં ચહ મર્મ લખે કોઉ ભકતા, હરિહર પદ રજ ચિત્ત આશકતા. ૮
 કાં કોઉ દાસી દાસ પ્રવીના, સેવક ધર્મ મર્મ જિન ચીના;
 રામ રૂપ જાને નિજ સ્વામી, સો નહિ કરે સેવ મહિ ખામી, ૯

હમ જનની તવ હાથ ખિકાયા, તજે ન ધર્મ જહાં લગિ કાયા;
સુતા શોચ ઉર કષ્ટુય ન કીજે, નિષ્કંટક ચિત રામ જપીજે. ૧૦

દોહા

અંતઃપુર આવાસમેં, સમય સમુજિ સજિ નાર;
કરણા રસ ગાવત ભઇ, વિરહ પ્રચાર પ્રચાર. ૧
મંત્રી ભૂપ બુલાયકે, સર્વ સજાયે સાજ;
ગૌ બાજી^૧ રથ રથિક જન, અવર સજે ગજરાજ. ૨

ચોપાઇ

નૃપ શિશુમાર સમય લખિ નેકા, ભરિ કુંસારસુ થાર અનેકા;
પિસ્તાં દ્રાક્ષ બદામ જાંબેરી, ફલ આવર અમૃત મય હેરી. ૧
મેવા વિવિધ પ્રકાર ભરાવા, સર્વ જન જિનકે જોહિ ચાવા;
રત્ન કોપ બોલે નૃપ દાના, ભૂપણ વસન મેંગાયે નાના. ૨
નીલમ પન્ના હીર અનેકા, રત્ન અમોલ એકતે એકા;
જોહિ અધિકાર દીન નૃપ જ્ઞાની, વંદે પાદ સર્વ સનમાની. ૩
વિનય કરત નૃપ વારંવારી, ક્ષમા કરહિ પ્રભુ ચૂક હમારી;
સર્વ પ્રકાર સજી નહિ સેવા, કરિયે ક્ષમા દાસ લખિ દેવા. ૪
પાવન કીન દર્શ પ્રભુદાના, લખિ નિજ દાસ ચરણમહિ લીના;
કૃપાનાથ વિનતી ચહિ મોરી, કબહુક દર્શન દેહુ બહોરી. ૫
સંત સરણ ચિત્ત પર ઉપકારી, મેં સેવક પ્રભુ શરણુ તુમારી;
દાસ પકર કર પાર કરી જે, શરણાંગત લખિ નાહિ તજીજે. ૬
હમકો હૃદય પ્રબલ વિશ્વાસા, હરિ હરિજન ત્યાગે નહિ દાસા;
તુમકો રામ રૂપ મેં જનૂં, તન સખંધ નહિ હૃદય પિછાનૂં. ૭
અજી જીવ તોહિ કહહિ જુદાઇ, મો મન તુમ હરિ રૂપ સદાઈ;
હરિ હરિજન મહિ અંતર કરહી, સો જિય નર્ક નીચ તન ધરહી. ૮
હરિ નિંદે વંદે હરિ જનકો, જાય ન જીવ ભાવ જોહિ મનકો;
હરિજન કર્મ જાત કુલહીના, લખે મર્મ કોહિ સુજન પ્રવીના. ૯
સૂર સતી હરિજન હરિ ચારી, નિકુલ સદા ઉર દોષુ વિચારી;
ઇનકો ગિને સખંધી નાતા, સો શક જીવ સહજ દુખ પાતા. ૧૦

દોહા

ધર્મ દિપાવન કારણે, ચાર ધરે અવતાર;
સેન લખે મુક્તી લહે, હૂમે લખિ પરિવાર. ૧

યાતે મો મન રામ સમ, મોક્ષ ચહું મહારાજ;
લખિ અનાથ શરણે લહ, કરિયે જનકો કાજ. ૨

ચોપાઈ

વિનય કરત નૃપ વિરલ અપારી, પુલકિ ગાત લોચન ભરિ વારી;
નરસુર સભા ધન્ય કહ સારે, સર્વ સભાકર પુષ્પ પ્રચારે. ૧
સુરપતિ ઉર ઉપજ્યો સુખ ભારી, ધન્ય ભૂપ શુધ બુદ્ધિ તુમારી;
હરિ હરિજન જાની ઇકતાઈ, જીવન મુક્ત નરેશ સદાઈ. ૨
તન સગંધ ત્યાગ્યો અધ્યાસા, પ્રગટ્યો પ્રગલ જ્ઞાન પરકાશા;
દેહ અધ્યાસ જ્ઞાન કરિ જાવે, નિશ્ચય જીવ ભાવ મિટ જાવે. ૩
જાતી વંરણ ભેદ મન ત્યાગી, સંત રામ સમજે બડભાગી;
પરમ વિવેક જોલિ ઉર આવે, હોય જ્ઞાન અજ્ઞાન મિટાવે. ૪
યાતે ભૂપ ભયો ઈતિઆરા, સરલ શબ્દ શુધ ભાવ તુમારા;
તુમ સમ ભૂપ ભલે જગ આવે, સમુજિ સુખોધ પરમ પદ પાવે. ૫
સુરપતિ સુર તુમતે નિત હીના, સ્વગ મિલ્યો તોહુ કાલ અધીના;
ચૌદલિ લોક ભૂપ ભો કોઈ, રામ ભક્તિ બિને મુક્તિ ન હોઈ. ૬
યાતે ભૂપ ધન્ય તેલિ આગન, સમુજિ મર્મ મોલિ હર્ષ સમાગન;
સર્વ પ્રકાર કીન સેવકાઈ, હરિહર કૃપા કસર નહિ કાંઈ. ૭
સર્વ પ્રકાર ભયો સંતોષા, અમૃત વચન નીર જિમ પોષા;
અખ યહિ કૃપા કરહુ નૃપ નાથા, કરિયે રગ હૃદય હરપાતા. ૮
હમ નિજ ધર સગહી સુખ ભૂલા, તવ સંગત સાગરમેં ખૂલા;
ત્યાગ ન ચહે ન ચરણ તુમારા, યદ્યપિ ખંચત કર્મ હમારા. ૯
યાતે નાથ રગ મુલિ દીજે, સુદૃત સુચશ મોક્ષ પદ લીજે;
મહિમા કહો લગિ કહે તુમારી, મિત્રો મોક્ષ આશીપ હમારી. ૧૦

દોહા

લખિ અવસર ધ્રુવ ઉચ્ચરે, સુનિયે તાત મુજન;
જીવન મુક્તી લાભ લે, પાવહુ પદ નિર્વાન. ૧
ધન્ય તાત તોરી મતી, દ્વય પખ લીન સુધાર;
તવ પદ રંગ શિરપેં ધર, સહજ તરલિ નર નાર. ૨

ચોપાઈ

મુનિ ધ્રુવ વચન ભયો સુખ ભારી, જય જય મુનિ ચહું આર ઉચારી;
પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ છાઈ, નગર નારિ નર વિરલ બઢાઈ. ૧

પ્રેમ ડોર સખકે ગલ ડારી, જન ગિછોલ લખિ ભયે દુખારી;
 તન સખંધ દ્વિતિય સતસંગા, સમજિ મર્મ ઉર પ્રેમ અભંગા. ૨
 રામ ભક્તિ સખકે ઉર વ્યાપી, નગર લોક ઉર પ્રેમ અમાપી;
 સર્વ નારિ નર યહિ ઉર આશા, ધ્રુવ નૃપ નગર કરે જા વાસા. ૩
 કેતે કરત વિચાર વિચારી, કેતે સજિ ધ્રુવ સંગ તયારી;
 ભક્તિ ભાવ ઉર પ્રેમ અભંગા, જગ લગ જીવ કરે સતસંગા. ૪
 નથ લોક કોઈ વંશ સમેતી, ત્યાગી ભવન સંપદા જેતી;
 ધ્રુવ સંગ ચલન કીન જિન ત્યારી, તિનકે પદ લાગત નરનારી. ૫
 ધન્ય વાદ કહિ પદ શિર નાવત, વાર વાર આશીપ સુનાવત;
 કન્ય તાત ધ્રુવ સંગ સિધાવા, જીવન મુક્ત લાભ તુમ પાવા. ૬
 સંત દર્શ નિત નિત સતસંગા, કો યા સમ સુખ અવર અભંગા;
 પ્રગટ લાભ બ્રાતા તુમ પાવા, રામ કૃપા કરિ તવ અપનાવા. ૭
 પુણ્ય વૃષ્ટિ કરિ મંગલ ગાવે, લખિ વંશ સખ વિદા કરાવે;
 દેખહુ રામ ભક્તિ પ્રભુતાર્થ, જાતિ ભંદ તજિ પરમ મિતાર્થ. ૮
 જન જાતી સમ જાતિ ન એકા, વેદ શાસ્ત્ર કરિ કહત વિવેકા;
 યહાં જનુવાસન કીન તયારી, સુતા ગિછોલ વિકલ નૃપનારી. ૯
 વારવાર પુત્રી ઉર લાવત, લખિ વિયોગ ઉર પ્રાણુ દુખાવત;
 રે મમ સુતા પ્રાણુતે પ્યારી, કરિ નહિ અજ લગ પત્રક નિયારી. ૧૦

ઢોહા

કર્મ ગતી કર્તા પુરૂષ, ક્રિમ કરિ લખે પ્રવીન;
 મિલ ગિછોલ જનમન મરણુ, સહત રહત જિય દીન. ૧
 ભૂપ દાર આર્થ સખે, રાણી સહિત સમાજ;
 યહુ જાની ત્યારી ભયે, સર્વ સખયો સાજ. ૨

ચોપાઈ

સમય સમુજિ સુરપતિ ઉર હરે, ઉભય વિમાન પુણ્ય પ્રિય પ્રેરે;
 પ્રેરત ઉભય તુરત જહાં આવા, ભૂપ દાર સુરપતિ હરવા. ૧
 સુરપતિ શિશમાર સમજવા, પુણ્યક યાન મર્મ કહુ ગાવા;
 દાસી દાસ અપર નરનારી, જૈહુ સુતા સમેત સુખારી. ૨
 પ્રજા નારિ નર સંગ સિધાવે, સો સખ યહિ વિમાન મહિ આવે;
 દ્વિતિયે યાન હમે સખ જાની, ચત્રે સુમરિ ગન શંભુ ભવાની. ૩

હય ગજ રથ ગૌ ગ્વાલ સમેતા,	સો આવહિ સુખમય ભુ વહેતા;
યહિ પ્રકાર નૃપ કરહુ તયારી,	શુભ અવસર યેહિ સમય વિચારી. ૪
સુરપતિ રજ્જ ભૂપ શિર ધારી,	યેહિ પ્રકાર સખ ક્ષાન તયારી;
સમય સમુજિ સુર હને નિશાના,	બૈઠન લગે યાન વિધિ નાના. ૫
સુર સંમતિ ધ્રુવ સમય વિચારી,	ભેટન લગે સાસુ મહતારી;
આવત નિરખિ પુત્ર નૃપ નારી,	ઉભરે નયન જલધિ સમ વારી. ૬
ધ્રુવ લખિ માતુ ચરણ શિર નાવા,	માતુ પ્રેમ વશ વચન સુનાવા;
જય હો રામ ભક્ત ગુન સાગર,	કરિ હરિ ભજન ભયે ઉજિયાગર. ૭
કોટિક પતિત કરન ભવ પારા,	જીવ ઉગારણ તવ અવતારા;
ભોગ મોક્ષ તુહિ દેવ મુરારી,	વારવાર આશીષ હમારી. ૮
તુમતે હમ ચાહત કલ્યાના,	ઉર ધરિયો જન કૃપા નિધાના;
ભક્ત પુત્ર અપનો કુલ તારે,	અવર જીવ દે બોધ ઉગારે. ૯
યાતે તાત અરજ યેહિ મોરી,	કાલ દર્શ નહિ દેહુ બહોરા;
ભેટત સંત સર્વ અથ નાસા,	યાતે મોય પ્રગલ વિશ્વાસા. ૧૦

દોહા

લેવન દેવન પક્ષ દુહુ, રાની લીન સુધાર;	
સમજ મર્મ ધ્રુવ લખિકે, બોલે સહિત વિચાર. ૧	
સુતા સમરપી પ્રેમ યુત, રામ ભક્તિ ચિત્ત પૂર;	
ઉભય પુન્ય પરતાપતે, દે હરિ મોક્ષ જરૂર. ૨	

ચોપાઇ

સુનિ ધ્રુવ વચન લખિ ભો ભારી,	વિરહાકુલભયે પુર નરનારી;
જન શિર પુષ્પ પ્રચાર પ્રચારી,	કરણા રસ ગાવત તિય સારા. ૧
ગાવન ચહત રાગ નહિ આવત,	ગદ ગદ કંદ નયન જલ છાવત;
ધ્રુવ પ્રેમી લખિ પરમ સુગ્ગની,	વારવાર વંદત યુગ પાની. ૨
કરિ પ્રણામ નિજ આસન આવા,	જય જય ધુનિ ચહુઓર સુહાવા;
ધર્મ પ્રથા ધારત જન જ્ઞાની,	હોય ન ધર્મ વિશ્વમેં હાની. ૩
જાહર નીતી ધર્મ નિભાવે,	અંદર વ્યાપક રામ દિખાવે;
જ્ઞાની સમ જગમેં કો દાના,	સર્વ કર્મ મય પરમ સુગ્ગના. ૪
શિશુમાર અવસર જય જના,	સુતા મિલન હિત ત્રયે સુગ્ગના;
સુતા તાત લખિ વિરહ બઢાઇ,	હુલસિ તાત ઉરતે લિપટાઇ. ૫

ધરિ શિર હાથ સુતા સુતોપી, સૂકત નાજ નીર જિમ પોષી;
 વિરહ વિવશ નરપતિ ભો ભારી, જ્ઞાન ધ્યાન તન શુદ્ધિ વિસારી. ૬
 તન સખંધ સમ કો દુઃખ ભારી, જ્યા કરિકે જિય વિશ્વ દુખારી;
 તન સખંધ બાદત દ્વય રોગા, જામન મરણો મિલન વિયોગા. ૭
 ભૂપ વિવિધ વિધિમન સમુજવા, યદ્યપિ પ્રેમ ન રૂકે રૂકાવા;
 તર રસ અમર વેલ જિમ લેવે, ચેહિ પ્રકાર સંતતિ દુઃખ દેવે. ૮
 માત તાત તરવર કરિ માનો, સંતતિ અમર વેલ સમ જાનો;
 પ્રેમ સરસ રસ ખેંચિ સમૂલા, ભક્તી હીન ભયે નિર્મૂલા. ૯
 સમુજિ ભૂપ મન સમય વિચારી, પ્રેમ પુત્રી વિમાન ખિડારી;
 દાસી દાસ સર્વ સંગ ઐકે, પ્રેમ પ્રીતિ યુત સગ સન ભેટે. ૧૦

દોહડા

ધ્રુવ આદિ નર, સુર, સખે, જાની એકે યાન;
 ભૂપ સુતા માંડી^૧ સખે, ઐકે એક વિમાન. ૧
 પ્રખલ પ્રીતિ યુત કે, વિધિવત દાન દરાય;
 જય ધુનિ કરિ ખગ મગ ચલે, પુખ્ત ગિરાય ગિરાય. ૨

ચોપાઈ

સુતા વિયોગ કષ્ટ ઉર ભારી, શ્રેલ વશ ભયે નય નરનારી;
 સુરપંત ચલત વિમાન દિખાવે, સર્વ જોરિ કર શીશ નમાવે. ૧
 વિરહ આગ ઉઠત કર કેસી, વડવાનલ સમુદ્ર મહિ જૈસી;
 દ્રષ્ટિ અદર્શિત ભયે વિમાના, જન ગિછોલ નિશ્ચય જન જાના. ૨
 હરિ હરિજનકો એક પિછાની, નગર નારિ નર વ્યાકુલ પ્રાની;
 જન ગિછોલ હરિ સમ સનમાના, હરિજન હૃદય ભયે હૈરાના. ૩
 શિશુમાર નૃપ સમય પિછાની, વિરહાકુલ લખિ પુર નર નારી;
 અમૃત વચન કહે નૃપ જ્ઞાની, સુનહુ તાત મમ પ્રજા સુજાની. ૪
 ધન્ય તાત તુમ ભક્તિ પિયારી, જન ગિછોલ કરુણા વંશ ભારી;
 જોહિ જન પ્રેમ ભક્તિ ઉર હોઈ, સો જન સહજ હોત નિર્મોહી. ૫
 હરિહર હરિજન એક પિછાને, સો જન સરસ મોક્ષ રસ માને;
 વિરહ વિરતિ વશ રામ ઉચારે, સો જિવ સર્વ કાજ નિજ સારે. ૬
 વેલ વશ વિકલ રામ ગુન ગાવા, તેહિ જનતે જમ કાલ ડરાવા;
 કામ ક્રોધ મદ મસ્તર ભાગે, જોહિ જન સુરત રામ સંગ લાગે. ૭

શુભ લક્ષણ તવ હૃદય નિવાસા, યાતે હમે પ્રખલ વિશ્વાસા;
 સર્વ સાક્ષિ ઉર અંતર્યામી, મનકે મર્મ લખે સુર સ્વામી. ૮
 જીવ ભાવ જગ જનનહારા, હરિ ચૂકે નહિ ચાલ લગારા;
 જૈસો કર્મ કરે ફલ દાતા, રખે ન રજ ભર વિશ્વ વિધાતા. ૯
 વ્યાપક રામ ઘટોઘટ સાખી, કાણુ કર્મ રાખે નહિ યાત્રી;
 યાતે તાત શાંતિ રસ લીજે, સમુજિ મર્મ મુખ રામ જપીજે. ૧૦

દોહા

ભૂપ વચન સુન નારિનર, ભયો સર્વ સૈંતોપ;
 ઉર પંકજ હરિ યે કિયે, વચન પિયુષ રસ પોષ. ૧
 રજ કીન નૃપ નારિ નર, પ્રજા નમાયો શીશ;
 તજ સોક સંશય ચલે, દે તનુજન આશીશ. ૨

ચોપાઇ

હય ગજ રથ સારથિ ગૌ જ્વાલા, વિદા કીન નગ્ધતિ તતકાલા;
 વિવિધ ભાંતિ નૃપ કીન શિખામન, માવત રથિક આદિ મન ભાવન. ૧
 અપને કર્મ રહે કુશલાઈ, હમરી તુમતે તાત બડાઈ;
 લખ્યો સુયશ સુમરિ જગદીશા, સત્ય શીખ સાક્ષી મમ ઈશા. ૨
 નર તન રતન સુફલ કરિ લીજે, ભક્તિ ભાવ વશ રામ જપીજે;
 ચેલિ મમ શીખ હૃદય ધર ભાઈ, ગવન કરણુ હરિ શંભુ મનાઈ. ૩
 રજ સુનત અનુચર કર જોરી, નૃપ પ્રદ ગિરે પ્રીતિ નહિ થોરી;
 જય હો ભૂપ ભક્તિ હિતકારી, તુમતે સુધરી સર્વ હમારી. ૪
 કરિ ધ્રુવ દર્શ રામ ગુન ગાવલિ, જમ કિંકરતે રામ છુડાવલિ;
 અનુચર વિનય કરત બ્રેલ ભારી, વંદિ ચલે નિજ યાન હંકારી. ૫
 ગ્વાલ સર્વ જૈઆં કરિ આગે, વંદી ભૂપ ચલે બડ ભાગે;
 ગૌ પદ ભૂપ નિમે કેઇ વારી, પુલકિ ગાત કોચન ભરિ વારી. ૬
 હરિ હર પ્રિય સમુજી તોલિ રાખે, તવ પદ સેવિ પરમ રસ ચાખે;
 જમ જનની જય હોણુ તુમારી, હરણુ પાપ ચેલિ વિનય હમારી. ૭
 તન વૈતરણી તરનો ભારી, આખિર માત લેણુ સૈંભારી;
 લખિ સગ્ગત ઇન્દ્રી ગૌ મારે, લલુજન જનની કાજ સુધારે. ૮
 ગદ ગદ કંઠ નયન જલ છાવા, ભૂપ પ્રેમ વશ વચન રૂકાવા;
 ગૌ અવાચ્ય નૃપકી સુન યાતી, હુરકત ભઈ નયન ભરી પાતી. ૯

વાર વાર નૃપ વદન નિહારે, ચક્ષે નયન મનુ નીર પનારે;
રગ્ન કીન નૃપતી અડ ભાગે, ગ્વાલ ચક્ષે જનની કહિ આગે. ૧૦

દોહડા

પશુ જાતી ગૌ વિશ્વમેં, નર સુર પોપનહાર;
સેવાતે મુક્તી મિલે, સમજે સહિત વિચાર. ૧
હવન યજ્ઞ ભોજન સમે, દૃત ગ્નિન પ્રેત પ્રસાદ;
ચાતે હરિહર ઉર પ્રિયે, નર સુર વંદત સાધ. ૨

ચોપાઇ

ગૌ પદ સેવ કરે નરનારી, હરિહર પ્રસન હોય અધારી;
ગૌ પદ સેવ લગે જોલિ પ્યારી, તેલિ જન અવશ્ય મિલે ફલચારી. ૧
ગૌ દિજ સંત વૃદ્ધ પદ પૂજા, યા સમ અપર દેવ નહિ દૂજા;
જન અડભાગ એસિ મતિ આવે, સમજિ રામ સમ સેવ કરાવે. ૨
ગૌ પદ સેવ સુનત નરનારી, કહે જય ભૂપ ભક્ત ભયહારી;
ગૌ પદ સેવ હમે નહિ મર્મા, સમુજે આજ પરમ ચેલિ ધર્મા. ૩
ગૌ પદ સેવ તરે વૈતરણી, સત્ય સત્ય ગાથા તુમ વરણી;
પ્રજ્ઞ પરમ કીનો ઉપકારા, ગૌ દિજ પૂજલિ દાસ તુમારા. ૪
તુમ સમ ભૂપ જગત ભલ આવે, સત્ય ધર્મ નિજ પ્રજ્ઞ સુનાવે;
મમ આશીપ અચલ હોહુ રાગ, ઉભય લોક સારહુ હરિ કાગ. ૫
શિશુમાર જય હોહુ તુમારી, સર્વ પ્રજ્ઞ ખોલેહુ નરનારી;
સર્વ પ્રજ્ઞ ઉર પ્રેમ બદાવા, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવા. ૬
સમય સમુજિ નૃપ શીશ નમાવા, રગ્ન પાય અપને ઘર આવા;
પ્રજ્ઞ નારિ નર સંગ સિધાવા, તેલિ જન સુયશ નગર મહિ છાવા. ૭
જોલિ જન પૂરણ પ્રેમ કહાયે, સર્વ ત્યાગ ધ્રુવ સંગ સિધાયે;
જીવત જન પદ સેવ કરાવે, જન્મ અંત હરિ શરણ રહાવે. ૮
ચર્ચા કરે પરસ્પર સારે, વ્રેહ વશ હરિજન રામ ઉચારે;
ઉત્તમ જન સત સંગતિ કરહી, આયુષ તક નહિ રામ વિસરહી. ૯
યદાં શિશુમાર સમય જગ્ય પાવા, નિજ પ્રધાનકો તુરત બુલાવા;
ભૂપન પટ અમોલ વિધિ નાના, તુર્ત લાહુ જન ખોલિ ખજાના. ૧૦

દોહડા

ખોલિ ખજાના દાન નૃપ, દીનો જોલિ અધિકાર;
જય જય ધુનિ ઉચરત ભયે, લીનો રૂચિ અનુમાર. ૧

નૃપતિ ઉભય કર જોરિકે, વિનય કીન કહ વાર;
પાવન કીનો દર્શ દે, ચેહિ અવસર મમ દાર. ૨

ચોપાઇ

અંદી જન વંદન કરિ ધાવા, દિજ નૃપ દે આશીષ સિધાવા;
મુયશ કરત આલે હર્ષાઇ, ગૌરી ગનપત શંભુ મનાઈ. ૧
યા સમ વ્યાહ હોય કહો કિનકો, હરિહર કૃપા કરહિ જન જિનકો;
મન લાયક સંબંધ કો પાવે, જોહિ ઉપર હરિ કૃપા કરાવે. ૨
યહાં શિશુમાર સમય લખિ ગવના, હર્ષિ ઉદી આયે નિજ ભવના;
દાસી દાસ સર્વ રનિ વાસા, વિરહા કલ મન પરમ ઉદાસા. ૩
ત્રેહ વશ વિકલ નિરખિ નૃપ દાના, કરિ સાદર સખકો સન માના;
નૃપ નારી પદ શીશ નિમાવા, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવા. ૪
કહ નરેશ સુન પ્રાણુ પિયારી, મંત બોધ ઉર લેહુ વિચારી;
ધામ ધરા સંપતિ પરિવારા, દાસી દાસ પુત્રિ પિય પ્યારા. ૫
આખિર જીવ એકલો જાવે, કો કાહ નહિ સંગ સિધાવે;
સ્વપ્ન માત્ર સમજહુ સંસારા, કરિ હરિ ભજન હોહુ ભવપારા. ૬
સાંજ સમય પક્ષી તર આવે, પ્રાત સમય સખ ઉહ સિધાવે;
કો કાહ સન કરિયે નેહા, સમુજિ મર્મ કર રામ સનેહા. ૭
કર્મ વિવશ જિય આય રૂ જાવે, સમજ હીન આપહિ દુખ પાવે;
સમુજિ મર્મ તજિયે મન શોચા, મુમરિ રામ મન રહો અશોચા. ૮
પતિત પ્રવાહ સર્વ સંસારા, ભજહુ રામ તજિ શોચ અસારા;
રામ રજા અપને શિર ધરિયે, અવર ઉપાય સર્વ પરહરિયે. ૯
જો કહુ જાને સો રામ જાનાવે, રે મન મૂઢ શોચ કિમ લાવે;
સંગ કુસંગ સુનો ચેહિ રાની, યાને મંત સંગ મન માની. ૧૦

દોહા

કુટુંબ સંબંધિ કુસંગતે, ઉપજો પરમ કલેશ;
મુખ શાંતી શુભ ગુણુ હરે, જ્ઞાન ધ્યાન નહિ લેશ. ૧
યાતે પ્રિયા વિચાર ઉર, આખિર સંગી રામ;
ધરા ધામ તન ધન તજી, વિપિન કરે વિશ્રામ. ૨

ચોપાઇ

યાતે પ્રિયા ત્યાગ સખ વ્યાધી, રોટા રામ મન રહિ ઉપાધી;
તન સંબંધ તન શોચ ન કીજો, શોચહુ ભજન વિના પદ છીજો. ૧

શોચિયે વખત કુસંગતિ જાવે, રામ કૃપા કરિ નાંહિ દિખાવે;
 શોચિયે સંત સમાગમ ત્યાગી, અપર સંગ જિય પરહિ અભાગી. ૨
 શોચહુ ધર્મ પ્રથા જિન તોરી, ભજન ભક્તિ પ્રીતી જિય ચોરી;
 શોચિયે પુત્ર પુત્રિ ઉર પ્યારી, ભક્તિ મોહ વશ રામ વિસારી. ૩
 યાતે પ્રિયા શોચ પરિ હરહ, નરહરિ નાથ ભક્તિ ચિત ધરહ;
 આદ અંત જિય રામ સૈંગાતી, સ્વપ્ન માત્ર મિથ્યા સગ ન્યાતી. ૪
 સુતા પુત્ર દાસી અરૂ દાસા, વૃથા સમજ ગિન ભયે ઉદાસા;
 આત્મિ અપન ગૃહ ગઘ કુશલાતા, કૃપા કીન મમ વિશ્વ વિધાતા. ૫
 આત્મી પતી રામ સમ પાવા, જ્યા હિત શોચ વૃથા તોહિ આવા;
 સમજિ મર્મ મન મંગલ પાવો, શ્વાસો શ્વાસ રામ ધુનિ લાવો. ૬
 આત્મી કો સાધૂ સન માનો, શુભ ગુણ સંત હૃદય મહિ આનો;
 સાધ્વી નાર પુરૂષ કોહિ સાધૂ, સંતતિ ભાવ લખે અપરાધ. ૭
 પુત્રી પુત્ર ભાવ તજિ નાતા, સંત સમજિ સેવહુ હર્ષીતા;
 લક્ષારથ ગુપ્તોધ ઉર લખ્યે, ઈતર ભાવ ઉરતે તજ દહ્યે. ૮
 યાતે સર્વ દાસ અરૂ દાસી, રટહુ રામ મન મિટે ઉદાસી;
 પ્રેમ વચન સગકો સંતોષા, અમૃત નીર નાજ, જિમ, પોષા. ૯
 ભૂપ વચન સુન સગ નરનારી, ભયે પ્રેમ વશ હૃદય સુખારી;
 રામ ભક્તિ રતિ સહજ સુહાર્ધ, દ્વિતીય તર્ક વૃત્તિ વિસરાઈ. ૧૦

દોહા

શિશુમાર નૃપ નારિ નર, સર્વ પ્રગ્ન નિજ દાસ;
 ભૂપ બોધ સુન સ્થિર ભયે, ત્યાગ્યો તન અધ્યાસ. ૧
 ભયો લગ્ન હરિ ભક્ત કો, પ્રગ્ન હર્ષો અજ્ઞાન;
 રામ ભક્ત જહાં પદ ધરે, બોધ યથારથ જ્ઞાન. ૨

ચોપાઈ

શિશુમાર નિજ નાર સંતોષી, અમૃત વચન પિયુષ રસ પોષી;
 દાસી દાસ સર્વ જનુ વાસા, હરેહુ મોહ સિંવરણ હરિ શ્વાસા. ૧
 ભૂપ બોધ સગકે ઉર આવા, પ્રેમ ભક્તિ ચિત રામ સુહાવા;
 રાની વિવિધ કીન પતિ પૂજા, રામ રૂપ લખિ ભાવ ન દૂજા. ૨
 દાસી દાસ ભૂપ પદ વંદા, રામ રટત મન ભયો અનંદા;
 જય હો ભૂપ ભક્ત હિતકારી, સર્વ દાસ હમ શરણુ તુમારી. ૩

હમ અનાથ તુમ નાથ હમારે, અથગ સિંધુ અહિ હાથ ઉગારે;
 પૂરવ જન્મ પુન્ય પુન્ય ફલ મોરા, દાસી દાસ ભયે હમ તોરા. ૪
 રામ રતન ધન યક્ષહુ દેવા, મિલ્યો પ્રબલ ફલ તવ પદ સેવા;
 જમ કિંકર કર ભય મન ભાગા, જળ્યતે રામ મંત્ર ચિત લાગા. ૫
 અગ્ય મોહિ શંક રહી નહિ એકા, કૃપાનાથ ઉર કીન વિવેકા;
 દાસી દાસ પ્રેમ ભો ભારી, સમય સમુજિ બોલી નૃપ નારી. ૬
 જય પતિનાથ કૃપા ભલ કીની, સર્વ પ્રકાર શાંતિ મુહિ દીની;
 અગ્ય નહિ ભૂલહિ પદ રજ દાસી, જગત હેતુ નહિ હોહુ ઉદાસી. ૭
 વ્યાપક રામ મર્મ મેં પાવા, સત્ય બોધ પતિ હૃદય સુહાવા;
 હરિહર કૃપા હમેં નહિ ભૂલે, સરસ પ્રેમ સાગરમેં જૂલે. ૮
 પતિ પદ શીશ ધર્યો કેઈ વારી, પ્રિયા પ્રેમ ઉપજ્યો ઉર ભારી;
 રામ રૂપ સમજી પિય અપના, અપર મોહ મન મેટિ કલપના. ૯
 સંધ્યા સમય સમજિ નૃપ નાથા, નિત્ય કર્મ ઉપજી ઉર ગાથા;
 મજ્જન કરિ આયે મખશાલા,^૧ નિજ પદ પૂજન પ્રેમ વિશાલા. ૧૦

દોહા

વિપ્ર ધેનુ પદ પૂજિકે, વિધિવત દીનો દાન;
 સ્થિર આસન અજપા જપે, પ્રથા સર્વ સન્માન. ૧
 શિશમાર સુખ મય સદા, ધ્રુવ પહુંચે નિજ ધામ;
 તજિ વિમાન ભૂ ઉતરે, હર્ષે નગર તમામ. ૨

ચોપાઈ

સર્વ શોક ઉપજ્યો સુખ ભારી, જયજય શબ્દ કીન નરનારી;
 બળે વર્જિત અનેક પ્રકારા, ભક્ત ભૂપ ધ્રુવ ભવન પધારા. ૧
 વેદ યુક્ત ગાવત સુરનારી, નિજ કર પુષ્પ પ્રચાર પ્રચારી;
 પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ છાઈ, જય જય શબ્દ કરત હર્ષાઈ. ૨
 બંદી જન ચિરદાવલિ ગાવે, અતિ ઉછાલ વશ સુયશ સુનાવે;
 તન અધ્યાહી સુન હર્ષાવે, ધ્રુવ સુનિ શબ્દ સ્વપ્ન સમ માને. ૩
 સર્વ વિશ્વ નિજ રૂપ દિખાવે, તેહિ ઉર હર્ષ શોક કિમ આવે;
 હર્ષ શોક આવત અરૂ જાવત, મિલ જિછોહ દ્વિતિયા દરસાવત. ૪
 તન અધ્યાસ તર્ક તજિ ભાગા, જિનકે ઉર ઉપજે કિમ રાગા;
 રામ રૂપ ભાસત સંસારા, સંત હૃદય નહિ જીત ન હારા. ૫

ધ્રુવ સર્વજ્ઞ સરસ મન સાધા, ગર્ક રૂપ ઉર હર્યો પ્રમાદા;
 પારાવાર વૃત્તિ જિન લાગી, ધ્રુવ સમ અપર કવન બહુભાગી. ૬
 જ્ઞાની ધર્મ નીતિ અવતારા, યાતે તજે ન સત્ય વિહારા;
 પુણ્ય પત્ર ફલ તરવર શોભા, યું લખિ જ્ઞાનિ કર્મ મન લોભા. ૭
 ઈચ્છા રહિત કરે પરમારથ, સર્વ સુખી જ્ઞાની યહિ સ્વારથ;
 એકો સર્વ આતમા જ્ઞાની, યાતે હર્ષ સર્વ સનમાની. ૮
 યહ્નં જ્ઞાપિ સમય સર્વ નરનારી, દાસી દાસ સર્વ મિલ ત્યારી;
 કંચન કલસ શીશ લે નારી, આરતિ હિત ભૂસુર કર થારી. ૯
 અતિ ઉમંગ મુખ્ય મંગલ ગાવા, સનમુખ યુથ્થ વધાવન આવા;
 બજે વર્ણન અમિત વિધિ નાના, ગન ગંધર્વ કરત કલ ગાના. ૧૦

દોહા

આત્મી દાસી દાસ સગ, ઉતરે તજી વિમાન;
 ધ્રુવ દાસી ચરણાં ગિરી, પ્રિયે લગી જિમ પ્રાન. ૧
 આત્મી સુંદર પાલખી, ધ્રુવ બેઠે ગજ રાજ;
 નર સુર સુરપતિ યું કહે, જ્ઞાનિ સર્વ શિરતાજ. ૨

ચોપાઈ

ગલ ગહે હને નિશાન અપારા, હર્યો લોક ભક્ત કલ તારા;
 દારા અમિત કરે કલ ગાના, મંગલ શબ્દ હોત વિધિ નાના. ૧
 મહિ સુર વેદ મંત્ર મુખ્ય ગાવે, જન હરિ એક સમુજિ સુખ પાવે;
 દેવી દેવ સર્વ હર્ષાવત, પુત્રકિ ગાત કર પુણ્ય ગિરાવત. ૨
 વારંવાર આશીશ સુનાવે, ધર્મ નીતિ લખિ ઉર હર્ષાવે;
 ધર્મ રૂચી આશીષ હમારી, જય હો ભૂપ ભક્ત હિતકારી. ૩
 ઉત્સવ કરત ચલે નિજ ગેહા, સર્વ લોક મન રામ સનેહા;
 ધ્રુવકો રામ લખે સગ પ્રાની, રામ ભક્તિ ગતિ અકથ કહાની. ૪
 ભૂપ દાર પંથે અરથાના, તજિ સવારિ ઉતરે ધ્રુવ દાના;
 જય જય શબ્દ કીન નરનારી, પુણ્ય વૃષ્ટિ હરિજન શિર ભારી. ૫
 દુલાહિન દાસ પાલખી લાવા, ઉતરે દાર લોક હર્ષાવા;
 દિજ મંમતિ ગવની ધ્રુવ નારી, જય જય શબ્દ ભયો અતિભારી. ૬
 નર સુર સુરપતિ પુણ્ય ગિરાવા, સતી નારી લખિ ઉર હર્ષાવા;
 ધ્રુવ ભગિની સનમુખ ખહિ આઈ, દુલાહિન દાર રોક હર્ષાઈ. ૭

વિપ્ર કહે નૃપ દાન દિરાવે, ઉભય લોક ભગિની સુખ પાવે;
 હર્ષિ કહે ધ્રુવ વચન તુમારા, હોહુ સત્ય સિદ્ધાંત હમારા. ૮
 દ્વિજ હરિ રૂપ વચન નહિ જાવે, જીવન મુક્ત બહિન ફલ પાવે;
 દ્વિજ મુખ વચન સત્ય હોય ખેની, વિપ્ર ગિરા સખડો સુખ દેની. ૯
 રત્ન દાર ભગિની ગલ ડારા, સમય કર્મ કરિ કાજ સુધારા;
 ચણી દાર ચોહટ મહિ આવા, નીતિ કર્મ કરિ સખ વિપ્ર કરાવા. ૧૦

દોહા

ગનપતિ પિતૃ પૂજિકે, દેવી શંભુ મનાય;
 ધર્મ પ્રથા જગ પાલકે, જન ધર પહુંચે આય. ૧
 ખોલિ ખજાના દાન દે, સર્વ શાંત મન આશ;
 માત તાત નહિ ભવનમેં, ધ્રુવ મન ભયો ઉદાસ. ૨

ચોપાઈ

વેલ વશ વિકલ ભયો ધ્રુવ દાના, શુન્ય ભવન જનની જિન જના;
 માત તાત સમ કો સતકારે, લાલ લાલ કહિ વદન નિહારે. ૧
 જનની જનક જિના જન કેસા, પુખ્ત બાગ માલી જિન જૈસા;
 નૃપ જિન પ્રજા નાવજિન ખેવટ, કિમ કરિ કુલ જૈયે સાગર તટ. ૨
 ચેહિ પ્રકાર ભગિની અરૂ બ્રાતા, માત તાત કરિ રહ કુશલાતા;
 ચારૂ ખાનિકે જીવ અપારા, જનની ઉદર ધરત અવતારા. ૩
 માત તાત શિશુ ભયે વિછોડા, જોહિ જિય મર્મ પ્રગટ ચેહિ હોહા;
 સુર સુરપતિ યહ મર્મ લખાવા, ધન્યવાદ દેઈ ઉર લખાવા. ૪
 નગર નારિ નર મર્મ ન જના, ભૂપ વિરહ લખિ ભયે હિરાના;
 આપ અનુજ^૧ ઉત્તમ કર જોરી, વિનય કરત આરત નહિ થોરી. ૫
 અહો તાત કિમ ભયે દુખારી, કવન હેતુ ચિંતા ઉર ભારી;
 હરિ હર અજ જિનકે શિર સ્વામી, તેહિ જન અપર કરે કો ખામી. ૬
 તાત પ્રગટ કરિયે ઉર ગાથા, જોહિ હિતતે તવ પ્રાણુ દુખાતા;
 સર્વ પ્રજા સંશય ભો ભારી, કૃપાનાથ ઇન કરહુ સુખારી. ૭
 સર્વ કાજ હરિ તુરત સંધારે, કૃપાનાથ કહા શોચ તુમારે;
 જોહિ શિર રક્ષક શંભુ ભવાની, સો કિમ કષ્ટ લહે મન પ્રાની. ૮
 પ્રગટ શંભુ જોહિ દર્શન દીના, કાલ આદિ સખ શત્રુ અધીના;
 જિનકો નામ લેત અથ નાસા, તેહિ જન ઉર ઉપજે કિમ ત્રાસા. ૯

કૃપાનાથ અળ દેર ન કીજે, કરિયે પ્રગટ કષ્ટ સળ છીજે;
રજ્જ હોય કારજ સળ કરિહાં, સુનિ તવ હુકમ ધીર નહિ ધરિહાં. ૧૦

દોહા

લઘુ બ્રાતકે વચન સુન, ધ્રુવ કલ શબ્દ સુનાય;
માત તાતકે દર્શ ગિન, પ્રાણુ રહે ગભરાય. ૧
ચલોહુ બ્રાત માતા પિતા, પદ રજ પરસે જાય;
કૃપા માતુ કલ્યાન મમ, સો ગુન કિમ વિસરાય. ૨

ચોપાઇ

સુનત શબ્દ નર સુર દિજ દેવા, ચલે ભૂપ પદ સમજ સુભેવા;
હય ગજ દાસ સવારી લાવા, નીતિ યુક્ત ધ્રુવ વચન સુનાવા. ૧
માત તાત ગુરૂ તીરથ સેવા, ખ્યાદે જાય પૂજિયે દેવા;
જહાં તે દ્રષ્ટિ પડે ધન ભવના, તજિ સવારિ કીજે ભૂ ગવના. ૨
નીતી ત્યાગ કરહિ નરનારી, નર્ક નિવાસ ભ્રમહિ ભવ ચારી;
તાત ભવન મોહિ દ્રષ્ટિ દિખાવે, તાતે વાહન ચિત ન રહાવે. ૩
ભૂપદ ચલે રામ મુખ ગાવે, સો જન સંગ હમારી આવે;
દે ઉપદેશ ચલે પિતુ ચરણાં, ઉમગત પ્રેમ ગાથ કલા વરણાં. ૪
જિમ જિમ તાત ચરણ દિગ જાવે, તિમ તિમ નયન નીર અતિ છાવે;
તાત પ્રેમ પૂરણ સુત જ્યાકે, સો સુત અજર અમર રસ ચાખે. ૫
નર સુર સર્વ પ્રજા નરનારી, દર્શન ભૂપ પ્રેમ ઉર ભારી;
ધ્રુવ ઉત્તમ સુરપતિ સમુદાયે, પ્રેમ વિવશ નૃપ આશ્રમ આયે. ૬
પ્રથમ તાત પદ ધ્રુવ શિર દીના, જિમી અંધ લોચન ફલ લીના;
દ્વિતિયે ઉત્તમ પિતુ પદ લાગા, રામ રૂપ ઉર સમજિ સુભાગા. ૭
ઉભય પુત્ર પ્રેમી લખિ ભૂપા, ઉર મહિ ઉપજ્યો પ્રેમ અનૂપા;
પૂત સપૂત હોય પિતુ માતા, કરહિ કૃપા જેહિ રામ વિધાતા. ૮
કરિ સત કર્મ રામ ગુન ગાવે, ઉભય લોકમેં શુભ યશ છાવે;
ધર્મ ન્યાય હરિ ભક્તિ પિયારી, અખૈંડ પ્રેમ આશીષ હમારી. ૯
પ્રજા પુત્રવત પાલહુ ભાઈ, ભૂપ વિશ્વ મહિ તહી ભલાઈ;
જીવત સુયશ અંત સુખ ધામા, સમજિ સુફલ કીજે સળ કામા. ૧૦

દોહા

જય હો પુત્ર કૃતારથી, કરિ આયે શુભ કાજ;
પ્રજા પુત્ર ભક્તિ બહો, સન્મુખ હરિ મહારાજ. ૧

સુર સુરપતિ નરનારિ સખ, ભૂપ કીન સનમાન;
સમય પાય યૈસે સકલ, જિનકો જોલિ અસ્થાન. ૨

ચોપાઇ

ધ્રુવ અથ જાન્ય સુરચિ પદ લાગા, સર્વ કર્મ મય કુશલ સુભાગા;
કોધી બાલક વૃદ્ધ ગૈવારા, ઈનકો પ્રથમ કરોલુ સતકારા. ૧
સયુજિ મર્મ ઈન પ્રથમ મનાવે, ધર્મ કર્મમેં બાધ ન આવે;
ભૂપ મંત્રિ સન પ્રીત ન પહેલા, તો નૃપ મિલનો અવશ્ય દુહેલા. ૨
ચક્રમ બક્રમ પ્રથમ મનાવે, અવશ્ય ભૂપ મંગ પ્રીત દ્રઢાવે;
દુર્જન સુજન સજન જન સેવી, જીવન મુક્ત લહે ગુરુ ભેવી. ૩
દુરિજન મોક્ષ માર્ગ અટકાવે, સુજન બોધ દે મોક્ષ પઠાવે;
જ્ઞાની સુજન સમજ યહ મર્મા, ભક્ષે જુરે સેવત ચિત શર્મા. ૪
નીતી નિપુણ સમજિ ધ્રુવ જ્ઞાની, અપર માત પરથમ સનમાની;
યદ્યપિ જાન્ય ન આદિ સ્વભાવા, મન મલીન મુખ શબ્દ સુનાવા. ૫
સુખમય સદા રહેા મમ ભાઈ, તુમ સુલાત વિધિ બાત બનાઈ;
આપ સુખી સુખમય સૈસારા, વિશ્વ ચરાચર યદિ વ્યવહારા. ૬
શબ્દ પરે ધ્રુવ શબ્દ પિછાની, વાર વાર વહે યુગ પાની;
તોરી કૃપા સુખી મેં માતા, મોક્ષ લાભ તોલિ દેહુ વિધાતા. ૭
ઉત્તમ જનની શીશ નિમાવા, હુલસિ માતુ ક્ષોચન જલ છાવા;
રે સુત લગન કરે કો તેરા, માત તાત બન કિન બસેરા. ૮
બચપન માત તાત સુત ત્યાગા, પુત્ર વિશ્વ મહિ પરમ અભાગા;
સો સખ હાલ બયા સુત તોરા, કર્મ પ્રધાન જોરે કહા મોરા. ૯
ભવિષ્ય કર્મ કો જનનહારા, પરલિ જન પ્રગટે ગુન સારા;
કર્મ ગતી ભોગલુ મમ ભાઈ, પ્રગટ કિયે અખ કહા ભલાઈ. ૧૦

દોહા

મો મન મરજી ઔર થી, બન્યો ઔરહી કામ;
સુત મહીપ મમતા પ્રબલ, જંગલ મિલ્યો મુકામ. ૧
નિજ જનની કે વચન સુન, ઉત્તમ કરત વિચાર;
વજ્ર લેપ કરમન ગતી, કહિન કીન કરતાર. ૨

ચોપાઇ

અહો દેવ કહા વિલા તુમારી, અદ્ય મતી કિમ લખે હમારી;
હરિહર અજ સન્મુખ સત બોધા, યદ્યપિ માતુ અદ્ય મતિ શોધા. ૧

રે જનની કિમ હોત દુઃખારી,	શંભુ સર્વ વિધિ વાત સૈવારી;
ધ્રુવ સંગ પુત્ર પતી મમ તાતા,	ત્રિતિયા આશ્રમ દીન વિધાતા. ૨
હરિહર અજ તીરથ સગ દેવા,	દર્શનસમજ પુન્ય કલ ભેવા;
સતગુરુ નારદ મુનિવર પાવા,	રામ કૃપા કરિ આપ પદાવા. ૩
પરમ હંસ સનકાદિક ચ્યારી,	સપ્ત રૂપી જ્ઞાની અભ્યારી;
પરમ કૃપા કરિ જ્ઞાન સુનાવા,	નરસુર સમજિ સર્વ સુખ પાવા. ૪
તોરી કૃપા કષ્ટક મુલિ જ્ઞાના,	કષ્ટયક હૃદયે અલ્પ અજ્ઞાના;
ગુરુ પ્રતાપ શુધ્ધી કષ્ટ આર્ધ,	યદ્યપિ સુખમય રહુ સદાર્ધ. ૫
દ્વિતિયા ભાવ હૃદય નહિ દરસે,	માત તાત બ્રાતા પદ પરસે;
હરિ ગુરુ રામ ભક્તિ અભિલાખી,	જનની સત્ય કહું શિવ સાખી. ૬
તવ પદ રજ સમ મેં લઘુ દાસા,	સુખમય હરિ ગુરુ ચરણ નિવાસા;
તું જનની મમ શ્રેષ્ઠ સદાધ,	કો પ્રકાર દ્વિતિયા ઉર આર્ધ. ૭
વ્યંગ વચન ઉપજત મુખ તોરે,	અતિ અંદેશ હોત મન મોરે;
વ્યંગ વચન ઉચરત જન દાના,	વિતહી બડપત હાંસિ સમાના. ૮
બંડ પુરુષ રાખલિ ઉર રાગા,	સત મિથ્યા કિમ હોય વિભાગા;
ઉત્તમ જન રાખલિ ઉર દ્વેષા,	અલ્પ જીવ કિમ જાય કલેશા. ૪
મમતા મોહ શ્રેષ્ઠ જન ધારે,	અજ જીવ કિમ જન્મ સુધારે;
તુમ સમ ઉત્તમ કો મમ માતા,	સુનિ તવ શબ્દ દાસ શરમાતા. ૧૦

દોહા

ભયો લગ્ન તવ પુત્રકો, સુરત લગી હરિ ધ્યાન;	
શીલ ધર્મ દય સુત ભયે, સત મિથ્યા ઉર જ્ઞાન.	૧
જીવ પ્રિયા સુરતા સુશિલ, અચલ રહે નિજ ધામ;	
રામ પતી પદ ના તજે, ત્યાગહુ દ્રિકર તમામ.	૨

ચોપાઈ

જનની નિજ ઉર કરહુ વિચારા,	યહિ અવસર નહિ વારંવારા;
તરણી લગી કિનારે તોરી,	કયું અટકાવત માત બહોરી. ૧
ધરા ધામ તન ધન સુત જાયા,	આખિર તજત સર્વ પસ્તાયા;
પંચ તત્વ તન ધન સુત સારા,	મિથ્યા વસ્તુ જૂદ પસારા. ૨
ભૂત પંચ મહાભૂત મિલાવે,	જીવ ભાવ વશ આય રૂ જાવે;
જળ જળ જીવ રામ ગુન ગાવે,	ભજન ભક્તિ વશ મોહ લડાવે. ૩

હરિ ગુરૂ કૃપા મિટે સખ વ્યાધી,	શિવ પ્રતાપ જિય રહિત ઉપાધી;	
જનની સહજ મિલી તવ સિધ્ધી,	તજિયે નિજ મન વૃત્તિ વિરોધી. ૪	
માતૃ મુખ બાલક નહિ શંકા,	યાતે જનની બંકુ નિશંકા,	
જય જનની તોરી મતિ ગૂઢા,	લખિ ન શકું બાલક મતિ મૂઢા. ૫	
વાર વાર પદ શીશ, નમાવા,	કર્મ મર્મ લખિ ઉર ગભરાવા;	
ઉત્તમ શબ્દ સુનત પિતૃ લર્પા,	પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ વર્પા. ૬	
નર સુર સુરપતિ લર્પ અપારા,	જય હો ભક્ત કહે કેઇ વારા;	
નૃપ ઉત્તાન પાદ બડ ભાગા,	ઉભય પુત્ર જન ભક્ત સુભાગા. ૭	
સમય સમુજિ ધ્રુવ નિજ મહતારી,	પદ રજ શીશ ધરી કેઇ વારી;	
વાર વાર પદ વંદન કીના,	ઉર મહિ ઉપજયો પ્રેમ નવીના. ૮	
દ્વિતિયે ઉત્તમ શીશ નિવાવા.	સુમતી કહે લાલ ભલ આવા;	
ભોગ મોક્ષ હોવહુ બડભાગી,	જીવત રહો જગત સુખ ત્યાગી. ૯	
જીવત મરો ધરો નહિ કાયા,	ઉર મહિ અલ નિશિ રહો અમાયા;	
જીવન મુક્ત લાભ યહિ ભાઈ,	કહુન સ્કુરે આશા ઉર માંહી. ૧૦	

દોહડા

તનય લગે નહિ રૂપમેં,	દુરાશીપ આશીષ;	
ચિદાભાસ ચંચલ સદા,	બાહુગર કર કીસ. ૧	
બાહુગર આતમ અચલ,	નહી અવિદ્યા લેશ;	
જ્યું પાડોશી ભવનમેં,	નિત નિત હોત કલેશ. ૨	

ચોપાઈ

ભગિની બ્રાત માત અરૂ તાતા,	તન સખંધ મિથ્યા ચેહિ નાતા;	
દેહ અધ્યાસ હરે હરિ વ્યાધી,	તેહિ જિય ઉરતે જય ઉપાધી. ૧	
નિદ્રા દોષ જય જિય જ્યાકો,	બ્યાપક રૂપ દર્શ હુવ તાકો;	
સમજિ મર્મ ચુપ ચાપ રહાવે,	મુંગો મિષ્ટ ખાય મુલકાવે. ૨	
ગુંગાકી ગતિ ગુંગો જાને,	અપર પુરૂષ કહા મર્મ પિછાને;	
યાતે પુત્ર કહુ કહા બાની,	હમતે પ્રથમ ભયો નિરબાની. ૩	
પદ અવાચ્ય આદુ ઘર પાવા,	મનતે અગમ સહજ સ્થિર થાવા;	
માયા બ્રહ્મ નહી કહુ ભેદા,	સમજિ મર્મ હરિયે મન ખેદા. ૪	
સર્વ વિશ્વ અપનો ઐંગ જાની,	ધર્મ કર્મ મહિ કરો ન હાની;	
પત્ર ફૂલ ફૂલતેં તરૂ શોભા,	શાખ આદિ દુમસે મન લોભા. ૫	

યેહિ પ્રકાર સૃષ્ટી જિવ સારે, ઇશ આદિ તરે બ્રહ્મ અધારે;
 ઇનતે બ્રહ્મ વિલગ કિમ ભાઈ, તરંગ તોય સમ એક સદાઈ. ૬
 કે આશીય દોષ દે કાહુ, ઉભય ભૂપ ઉર એપરવાહુ;
 મરે ન જીવ અમર યહિ આતમ, સ્વતઃ સ્વભાવ ઉભય પરમાતમ. ૭
 જીવ અરે ઇશ ઉપાધી નામા, તુમ સર્વજ્ઞ સદ્ગુણ સુખ ધામા;
 તુમ નહિ પુત્ર નહીં મેં માતા, ચર્મ દ્રષ્ટિ સમુજે યહિ નાતા. ૮
 કલિયે કલ્પ કલ્પત નહિ આવે, બ્રાતા સમુજિ લક્ષ યહિ ચલાવે;
 ધ્રુવ જનની ગાથા સત ગાઈ, લીન રૂપ ચુપ ચાપ રદાઈ. ૯
 સર્વ સભા શાંતી રસ હાવા, સમુજિ ભૂપ અતિશય સુખ પાવા;
 પદ સન્યાસ લીન ધ્રુવ માતા, કૃપા કીન શિવ તત્વ વિધાતા. ૧૦

દોહા

વાનપ્રસ્થ પ્રણે જોડી, પ્રગટે પદ સંન્યાસ;
 એક બ્રહ્મ દ્વિતિયા ગઈ, કે હાકર કે હાસ. ૧
 ધ્રુવ જનની મુખ ઓધ સુન, નર સુર ભયે સનાથ;
 જય જય ધુનિ ઉચરત ભયે, ધન્ય ધન્ય મમ માત. ૨
 સુરચી કહે મુખસે કહે, અને જો બ્રહ્મ સ્વરૂપ;
 ધર્મરાય ફિર કયા કરે, કવન પરે ભવરૂપ. ૩

ચાપાઈ

સર્વ સભા સુરચી સુન યાની, ઉર મહિ ઉપજી પરમ ગદાની;
 સમય સમજિ સગાડી મન મારા, પ્રતિ ઉત્તર નહિ શબ્દ ઉચારા. ૧
 અજ્ઞાતજ્ઞ નિજ તજે ન ભાઉ, એક એકતે એપરવાહુ;
 રવિ પ્રકાશ રજની તમ પ્યારો, સ્વતઃ સ્વભાવ જીત નહિ હારો. ૨
 તજ તત્વ મય રત સદાઈ, અજ્ઞ અજ્ઞતામેં નિપુણાઈ;
 નર સુર સભા મર્મ યહ જાની, રામ કૃપા શાંતી ઉર આની. ૩
 સમય સમુજિ કુલ ગુર દિજ જાની, મધુર બચન બોલે પ્રિય યાની;
 સમય કર્મ આજ્ઞા નૃપ દીજે, જગ વ્યવહાર નીતિ કહુ કીજે. ૪
 ધ્રુવ પત્ની સાસુ પદ પરસે, યહિ હિત હાંપ આય સબ ધરસે;
 નૃપ ઉત્તાનપાદ સુન યાની, ઉર મહિ હર્ષે પરમ સુજની. ૫
 વંદિ વિપ્ર પદ બોલેહુ રાજ, જય દિજરાજ કરહુ ભલ કાજ;
 ધર્મ નીતિ કારજ ભલ કીજે, કરિ શુભ કર્મ સુચશ યશ લીજે. ૬

કુલ ગુરુ સર્વ કર્મ કુશલાતા, હમકો ક્યા ખુજહ દિજ તાતા;
 વેદ યુક્ત વ્યવહાર વિચારી, સર્વ કર્મ કરિયે નરનારી. ૭
 વિપ્ર વરણ સખતે અધિકાઇ, તુમતે નાથ શદ્ધિ હમ પાઈ;
 યદ્યપિ જડા સર્વ સમ જાને, પ્રથા યુક્ત સખકો સનમાને. ૮
 ભૂપ વિનય કરિ વંદન કીના, હર્ષમાન ઉર વિપ્ર પ્રવીના;
 સમયસમુજિ દિજ આહ્મિ ખુલાઇ, નિજ સાસુ પદ સેવ કરાઇ. ૯
 વિધિ સમેત સાસુ સ્પર્શી, આહ્મી પ્રેમ નયન જલ વર્ષા;
 સુમતી સમયસમુજિ શુભ જાની, નારિ ધર્મ પ્રિય લેહુ પિછાની. ૧૦

દોહા

અપને પતિકો રામ સમ, સમુજિ કરે પદ સેવ;
 મન વાણી અરુ કર્મમેં, સાક્ષી સમજિ સુભેવ. ૧
 વૈદિક ધર્મે અનાદિકો, સમુજિ ધરે નિજ શીશ;
 પ્રણવ મંત્ર શ્વાસા રટો, મોક્ષ દેહુ જગદીશ. ૨

ચાપાઈ

વૈદિક ધર્મ સનાતન આદ્ય, સમજાલિ સુજન નારિ નર સાધુ;
 સાધ્વી નાર ધર્મ યલિ ધારે, ઉભય વંશ જગ સિંધુ ઉગારે. ૧
 સાધુ પુરુષ ધર્મ ચેલિ ધરણી, સુન તેલિ બોધ અધમ નર તરણી;
 નારી પુરુષ તજેલિ નલિ નીતી, વ્યાપક રામ અવશ્ય હો પ્રીતી. ૨
 નારી કરે પીવ પદ નેહા, તનુ લગ તજે ન ધર્મ સનેહા;
 સાસુ શ્વસુર કુટુંબ પરિવારા, યથા યોગ પ્રિય નય વ્યવારા. ૩
 સુત કલત્ર^૧ કુલવંતી આવે, ધર્મ દુરંધર સુયશ બઢાવે;
 ઉભય લોક મલિ સુયશ બઢાઈ, આખિર પ્રિયા પરમ ગતિ પાઈ. ૪
 યાતે સુતા સમજ ચેલિ મર્મા, આશ્રમ ધર્મ કુશલ ચવ કર્મા;
 દ્વિતિયે આશ્રમ કર્મ સુધારો, યાતે યલિ ઉપદેશ હમારો. ૫
 ગૃહી ધર્મ સમ ધર્મ ન એકા, પુત્રી નિજ મન કરહુ વિવેકા;
 નર સુર અસુર પક્ષિ પશુ કિતર, ગૃહસ્થ વાસ ક્ષેત્ર વિધિ હરિહર. ૬
 જિન ગૃહસ્થ અસ્થુલ તન નાંહી, કરિ ઉપાય થાકે મન માંહી;
 પાંચ તત્વ ક્રાંતે કરતારા, માત તાત દે થંભ વિચારા. ૭
 વિશ્વ ભવન દે થંભ અધારા, માત તાત મિલ સૃષ્ટિ પસારા;
 કોટિક સુર કવિ મુનિવર જ્ઞાની, માતુ ઉઠર તન ધર્મો સુજની. ૮

આશ્રમ ઉભય લીન જન શક્ષી, તૃતીય આશ્રમ વૃત્તિ વિશ્લેષી;
વાનપ્રસ્થ આશ્રમ કરિ પૂરણ, પદ સંન્યાસ લીન સંપૂરણ. ૯
આશા નાશ ઇતી સંન્યાસી, વિપિન વસ્તિ નહિ હર્ષ ઉદાસી;
વ્યાપક બ્રહ્મ સ્વતંત્ર સોઇ, તુરિયા તત્ત્વ ગર્હ નિરમોહી. ૧૦

દોહા

મન બુદ્ધિ ચ્યાર પરે, જાહેં રૂઝ ચ્યાર નાસ;
બાની ચારકે પરે, શોભે પદ સન્યાસ. ૧
નર નારી અધ્યાસ તન, ભરી અવિદ્યા પૂર;
રામ કૃપા સતસંગતે, હરિયા હર્ષિ જર. ૨

ચોપાઈ

વાર વાર આશીષ હમારી, હરિ ગુરુ રક્ષા કરહુ તુમારી;
તૃતિયે આશ્રમ હોહુ નિવાસા, પદ સન્યાસ મિથે મિટિ આશા. ૧
અપર કહા આશીષ સુનાવે, હરિ ગુરુ કૃપા હોય સોઇ પાવે;
કહિન કર્મ ગતિ વિશ્વ રચાઇ, રામ કૃપા ગિન પાર ન પાઇ. ૨
અકરણ કરણ સંત ગિન સ્વારથ, સંચિત કર્મ મેરુ સમ જનરત;
પાપી પ્રબલ અમિત ઇન તારે, ધન્ય ભાગ્ય પદ રજ શિર ધારે. ૩
હરિહર અજ મહિમા ઇન ગાવે, કોટિ ગ્રંથ મુનિ અમિત સુનાવે;
યાતે સંત સમાગમ કરિયો, દેહ અધ્યાસ અવિદ્યા હરિયો. ૪
કરિ સત સંગ સ્વરૂપ લખાવો, જગ્ય તુમ ભૂપ સ્વતંત્ર કહાવો;
અપર કવન આશીષ સુનાવે, કરિ સતસંગ સ્વરૂપ લખાવો. ૫
વિશ્વ પદારથ આદ્ય સદાઇ, અક્ષય લાભ વૃત્તિ ધર આઇ;
વ્યાપક બ્રહ્મ વૃત્તિ આધીના, અમર લાભ ગુરુ ગમ કરિ લીના. ૬
મમ હિર નિશ્ચય ગાય સુનાવા, મેં નિજ ગુરુ નારદ તે પાવા;
હિર મહિ ધરો કરો નિજ કાળ, રક્ષા રામ વિશ્વ પતિ રાજ. ૭
મન તન વચન ભાવ ઇક રહિયે, સાક્ષી સર્વ રામ લખ લહિયે;
રજ ભર રજ ઉલંઘ ન કરિહો, અવશ્ય કર્મ હરિહો સો ભરિહો. ૮
યાતે સુતા કહ્યો સમુજાઇ, દ્વિતીય સામુ કરહુ સેવકાઇ;
હમતે અધિક ચરણ ચિત દીજે, નર તન રતન સુદન કર લીજે. ૯
દ્વિતીય સાસ બ્રાન્તિ મન લાવે, નર હરિ નારી નર્ક ગિરાવે;
યાતે ઇન પદ સેવ વિચારી, ઇન પદતે તવ પીવ સુખારી. ૧૦

દોહા

સુનિ સુખોધ આત્મી સુતા, ઉર મહિ હર્ષ અપાર;
 વિમલ હૃદય ગુણસુ જન, સમજ લીન સખ સાર. ૧
 નિજ સાસુ પદ વંદિકે, દ્વિતીય સાસુ સુંદત;
 ઉત્તમ જન ઉત્તમ દશા, સમય કર્મ લખિ લેત. ૨

ચોપાઇ

દ્વિતીય સાસુ સેવ અનુરાગી, ધર્મ પત્નિ ધ્રુવ ધન્ય સુહાગી;
 માત તાત ઉત્તમ કુલ જાકે, સ્વતઃ સ્વભાવ શુદ્ધ મન વાકે. ૧
 ઉત્તમ નરનારી મન શુદ્ધા, કર્મ કરે વિધિ યુક્ત વિખૂદ્ધા;
 વિપ્ર આય વિધ વચન ઉચારા, વેદ મંત્ર કહિ ક્રિય વ્યવહારા. ૨
 સાસુ ચરણ સુત વધુ ન^૧ પખારા, લે ચરણોદક જન્મ સુધારા;
 ચંદન અક્ષત પૂજ્ય ગિરાવા, જોરિ ઉભય કર શીશ નિમાવા. ૩
 વાર વાર સાસુ પદ પરસા, પુલકિ ગાત લોચન જલ વરસા;
 સુરચી નયન નીર ભરિ લાઈ, ઉર ગાથા સોહિ ગાય સુનાઈ. ૪
 રાજ પાટ ધન ધામ સુવારી, તુમ હિત કીન સર્વ તૈયારી;
 તુમતે પ્રથમ કીન વનવાસા, હર્ષિ રહો યા રહહુ ઉદાસા. ૫
 વિવિધ પ્રકાર કષ્ટ હો વનમેં, કો જાને જાનત હમ મનમેં;
 સખ પ્રકાર સુખ સંપત્તિ ત્યાગી, વનમહિ વાસ કીન કર્મ ભાગી. ૬
 તામસ વશ નહિ ભૂપ વિચારા, સુદૃઢ ફલે જિનકે ફલ સારા;
 અખલા અખલ કરે કહા જોરા, કરહિ કાજ પ્રેરે પતિ મોરા. ૭
 યાતે ચેલિ આશીપ હમારી, સર્વ સાહયખી ભેટ તુમારી;
 સાસુ શ્વસુર નહી ધર મૌહી, સો સુત પ્રિયા સ્વતંત્ર સદાહી. ૮
 દેવર જેઠ પ્રિયા ધર આવે, તો કહ્યુક ધર દેવ ચલાવે;
 સો તવ પીવ જ્ઞાન દે આતા, હર્યો વિપય તન તાલ અગતા. ૯
 બસન ગૃહસ્થ ક્રમ વૃત્તિ સાધૂ, તવ પતિ આત લગહિ અપરાધૂ;
 પર અનહિત અપના હિત ચલાવે, કયું નહિ નરહરિ નર્ક ગિરાવે. ૧૦

દોહા

ધ્રુવ ગડપન કીનો ભક્ષે, આતા દીનો જ્ઞાન;
 હર લીનો તિય વિભવ ચિત, ચીનો જગત જરાન. ૧

સુલભ ભોગ સુખ સાહયખી, કંઈ નિષ્કંટક રાજ;
લઘૂ બ્રાત સાધૂ ભયો, સર્વ સુધાર્યો કાજ. ૨

ચોપાઈ

હમતે શ્રેષ્ઠ ભાગ્ય સુત પ્યારી, યિન પુરુષારથ સર્વ તયારી;
તું યજ્ઞભાગ પુન્ય ફલ પાવા, ભાગ્ય હીન હમ વિપિન વસાવા. ૧
દી આશીપ મિલે ફલ સારા, કયા અરપે હમ ભિક્ષુ ગિચારા;
ઉત્તમ તાત તપ્યો વૈરાગા, યિન સમુજે મોહિ કીન અભાગા. ૨
ત્યાગી ભયે ન રાગિ રહાયે, અર્ધ દગ્ધ કરિ કર્મ ભમાયે;
તન વનમેં મન ભવન રહાવે, કો પ્રકાર હમ ધ્યાન ધરાવે. ૩
નયન નાસિકા મુંદે શ્વાસા, યદ્યપિ મન ચિંતન ધર આશા;
આશ્રમ તીન ચાર કહા કામા, નિજ મન અધિર ભજે નહિ રામા. ૪
મમ ઉર મર્મ પ્રગટમેં ગાવે, દુઃખ દાઝી કહા અપર સુનાવે;
એક શીખ મમ ઉર મહિ આને, ઉત્તમ દીન બ્રાત કરિ માને. ૫
માત તાત સમકો મંતોષે, માલી નીર પુષ્પ જિમ પોષે;
જડે બ્રાત વધુ માત સમાના. જગ કર વિધિ અસ રચેલુ વિધાતા. ૬
સુતા પાય આશીપ હમારી, સુખમય રહેા ઉભય નરનારી;
સાસ શીખ વધુ ઉર લાવે, સોઉ પ્રિયા ફલ મર્મ નિભાવે. ૭
પુરન જ્ઞાન લિયે યિન આલા, મો સમ ગતી હોત તતકાલા;
અપર શીખ ઉરમેં નહિ લીજે, મમ શિક્ષા ધર કાજ કરીજે. ૮
અતિ સર્વત્ર વર્જ સંસારા, સો ફલ મેં નિજ નયન નિહારા;
સંગ દોષ લાગલિ મમ પ્યારી, તજિ જગ ભોગ યનહુ તપધારી. ૯
વિપિન વાસી યોગી તપધારી, કરલિ આપ સમ સર્વ ઉગ્ગરી;
યાતે સુતા શીખ મમ લીજે, આખિર તક નહિ ભવન તજીજે. ૧૦

દોહડા

દ્વય પત્ની એકહિ પતી, આશ્રમ એક નિવાસ;
સુરચિ શબ્દ આશા વિવશ, સુમતી આશ નિરાશ. ૧
વિન વિવેક વૈરાગ જ્ઞે, કરહિ વિપિન મેં વાસ;
સુરચી સમ કલ્પત રહે, મિટે ન જિયજી ત્રાસ. ૨

ચોપાઈ

નરસુર સુરચી વચન સુનાવા, કર્મ મર્મ સમકો સમુજવા;
પૂરવ પુન્ય પ્રયત્ન ફલ ભારી, તેલિ જિય જ્ઞાન હોત નરનારી. ૧

અહો દેવ કર્મ ન ગતિ ગૂઢા, કરણી સુજન લખે કિમ મૂઢા;
 પ્રયત્ન અવિદ્યા જેહિ જિય લાગી, રામ કૃપા ગિન ખુઝે ન આગી. ૨
 હરિ ગુરુ કૃપા જીવ જેહિ હોહી, કરિ હરિ ભજન હોત નિર્મોહી;
 રામ કૃપા ગિન મોહ ન નાસા, મોહ નાસ ગિન જીવ ઉદાસા. ૩
 રામ ભક્તિ હરિ ગુરુ પદ સેવા, તો જિવ જાગિ લહે કષ્ટ ભેવા;
 ઉર વિશ્વાસ વેદ ગુરુ બાની, કૃપા કરે તેહિ શંભુ ભવાની. ૪
 હરિહર કૃપા અવિદ્યા નાસા, તોહિ ઉર પ્રગટે જ્ઞાન પ્રકાશા;
 ગુપ્ત નાથ જ્ઞાની જન જાને, ગિન મર્મી કહા મર્મ પિછાને. ૫
 નરસુર નૃપતિ કીન હરિ દર્શન, હરિહર અજ ભક્તી વશ પરસન;
 હરિ હરિ દર્શ પાપ ભયે નાશા, ભૂપ પ્રજા ઉર જ્ઞાન પ્રકાશા. ૬
 ધ્રુવ પ્રવીન પાયો નિજ રૂપા, હર્પ શોક પર વ્યાપક ભૂપા;
 વ્યંગ શબ્દ સુરચી વિષ જૈસા, યદ્યપિ સુનત રોપ નહિ લેશા. ૭
 કર્મ ગતી લખિ લક્ષ ન લીના, જ્ઞાની કર્મ કરે નહિ દીના;
 અપર ભાવ અપને ઉર આવે, શુદ્ધ હૃદય મહિ દોભ કરાવે. ૮
 જેહિ અવસર વૃત્તિ જેહિ રૂપા, સો પ્રગટે ફલ અવશ્ય અનૂપા;
 યાતે સુજન ડરે મન માંહી, અપર ભાવ ભાવે ઉર નાંહી. ૯
 ઉચ નીચ કહું દૃષ્ટિ ન લાવે, વ્યાપક આતમ તત્વ દિખાવે;
 જ્ઞાની કે મન દ્વિતીયા આવે, સમજિ મર્મ પીછે પછતાવે. ૧૦

દોહા

દ્વિતીયા સમકો દુર્ગતી, સમુજિ તજે જન સંત;
 નામ રૂપ મુખ દુઃખ તજી, નિજ મન મરત રહંત. ૧
 ઉત્તમ ઉત્તમ ભક્તિ વશ, સુખ મુખ રહ્યો પ્રવીન;
 કહણુ કર્મ ગતિ કયા કરે, માતૃ મોહ વશ દીન, ૨

ચોપાઈ

સમય સમુજિ બોલે દિજ દેવા, ભૂપ ચરણ બ્રહ્મી ચલ સેવા,
 સમજિ ભૂપ બોલે મુદ્દુ બાની, સમય કર્મ દિજ કરહુ સુજની. ૧
 સુંદર સર્વ સખી નિજ સાથા, સેવિ તાત પદ ચલત સનાથા;
 સર્વ સભા કહુ કીન કિનારા, વિપ્ર આય મુખ મંત્ર ઉચારા. ૨
 પય કરિ પાય પખારે બ્રાહ્મી, પિતૃ પદ તીરથ માન તમાંમી;
 હર્પત મુખ ચરણોદક લીના, ત્રિતપત જન્મ કૃપારથ કીના. ૩

અંદન અક્ષત પુષ્પ અઢાવા, હર્ષી રંક રતન જિમ પાવા;
 પુલકિ ગાત લોચન જલ વર્ષે, ભૂપ મર્મ લખિ નિજ મન હર્ષે. ૪
 પુત્ર સપૂત સુલક્ષણિ નારી, માત તાત પાયે ફલ ચારી;
 પૂરવ જન્મ પુન્ય પ્રભુતાઈ, પુત્રવધૂ કુલવંતી પાઈ. ૫
 તન નિરોગ વિત્ત વંશ ભલાઈ, પુત્ર સપૂત પ્રિયે સુખદાઈ;
 સપ્તમ સુખ સત સંગત પ્યારી, કરિ હરિ ભજન મુક્ત નરનારી. ૬
 તન સરોગ વિત્ત હીન દુખારી, પુત્ર કપૂત કુલક્ષણિ નારી;
 ભૂપ જાતિ કુલ કુટિલ અચારી, આયુ જિતાવત ત્રાસ કરારી. ૭
 અહોનિશ ચહે અપરકી ઘાતા, સાધુ વિલોક પરમ દુઃખ પાતા;
 પ્રયલ સાત દુઃખ શઠ ઘર આવે, આખિર અધમ નરક પુર જાવે. ૮
 લખિ યહ મર્મ હર્ષ મોહિ આવા, શંભુ પ્રતાપ સપ્ત સુખ પાવા;
 મમ ઉર આશ રામ નહિ રાખી, સત્ય કહું શિવકો લખિ સાખી. ૯
 હરિહર કૃપા કરહિ જોહિ પૂરણ, સર્વ કાજ તોહિ સિદ્ધ સંપૂરણ;
 આત્મી ભાવ ભક્તિ મન ભાવહુ, તો ફલ ચાર પદારથ પાવહુ. ૧૦

દોહા

સંચિત કર્મ પ્રતાપતે, સુકૃત મિલ્યો સંયોગ;
 ભોગ મોક્ષ ભાગી બને, હણે આદિ જિય રોગ. ૧
 કુલ નીતી પ્રીતી પ્રથા, ભીતી ધર્મ વિવેક;
 જીતી યહિ રીતી જગત, આત્મ પ્રતીતી એક. ૨

ચોપાઇ

યહિ પ્રકાર પુત્રી પ્રિય ધર્મા, નીતી યુક્ત કરહુ ગૃહ કર્મા;
 ગૌ દ્વિજ વૃદ્ધ અતીથી પૂજા, રામ રૂપ લખિ ભાવ ન દૂજા. ૧
 ચેતન દેવ સમુજિ પિવ અપના, પરસે પદ રજ ત્યાગિ કલપના;
 બોલત બ્રહ્મ સદા નિર્ગાની, વેદો યુક્ત હોય જોહિ આની. ૨
 શબ્દ બ્રહ્મ યહિ સાક્ષિ કહાવે, હો વિશેષ ચેહિ વિશ્વ રચાવે;
 ઉરે પરે અરૂ અંદર બહારે, સાક્ષી ગર્ક ભર્યો ઘર સારે. ૩
 યાતે પીવ સમજ હરિ રૂપા, સેવત પાવે મોક્ષ અનૂપા;
 દાસી દાસ પુત્ર સમ જાની, પ્રેમ ભાવ રાખહુ સનમાની. ૪
 શરણાંગતકો દુઃખ ન દીજે, પ્રજા ત્રાસ નૃપતી તપ છીજે;
 યા સખ દાસી દાસ અદોષા, પુષ્પ તર સમ હમ ઈન પોષા. ૫

પુત્રી પુત્ર સમુજિ હમ સેવા, ઇન મોહિ લખ્યો હરિહર દેવા;
 સત્ય સત્ય મોહિ ઉર ઇત્યારા, ભૂપ સર્વ સુખ દાસ અધારા. ૬
 દાસી દાસ ક્ષમા ઉર કેસી, વેદ શાસ્ત્ર વરણે મુનિ જૈસી;
 અમિત શબ્દ જલપે નૃપ નારી, યદ્યપિ દેવ ન ધરે લગ્યારી. ૭
 તન મન ધન અરપન કરિ સારા, સેવત નૃપ પદ સહિત વિચારા;
 આદ અંત તક ઇન ઇત્યારા, યાતે અધિક લગે મોહિ ખ્યારા. ૮
 માત તાત સમ ઇન ઉપકારા, સત્ય સત્ય સિદ્ધાંત હમારા;
 યાતે સુતા બોધ સત જાને, ઇનકો પૂત્ર સમુજિ સનમાને. ૯
 વ્યાપક રામ રટે નિજ શ્વાસા, વિષય અલ્પ લખિ હરિયે આશા;
 રામ મંત્ર રટતાં સુખ ભારી, હરે પાપ હોય રહિત વિકારી, ૧૦

દોહા

જય તપ તીરથ દાન પુન, સર્વ ક્રિયા વિધિ સાર;
 સદ્ગુણ મિલે ફલ જેહિ જન, રટે રામ ઇક તાર. ૧
 પુત્રી પરમ પ્રવીન તું, વિધિ નિષેધ લખ લેલ;
 વિકરમ કર્મ વિભાગ તજ, વિધિવત કર્મ કરેલ. ૨

ચોપાઈ

ભૂપ વચન સુનિ સભા સુખારી, જય જય હુતિ ચાલું ચોર ઉચારી;
 પુખ્ત વૃષ્ટિ નભ મારગ હાઈ, સુરપતિ સુરનારી હર્ષાઈ. ૧
 આત્મી સમજ લીન સગ સારા, નિશ્ચય ભયો ભઈ ભવ પારા;
 જેહિ ઘર હોય પુરૂષ સગ જ્ઞાની, ચાર પદારથ જિન નહિ હાની. ૨
 રામ ભક્તિ રત પ્રેમ અદાવત, સર્વ દેવ ઘર કયું નહિ આવત;
 મેં અડ ભાગ જ્ઞાનિ ઘર પાવા, રામ કૃપા ફલ પ્રગટ દિખાવા. ૩
 સમુજિ મર્મ આત્મી સુખ ભારી, પાર દર્શી સમજે ધ્રુવ સારી;
 સુર સુરનાથ મર્મ જેહિ જાના, હરિહર ભક્તિ પ્રભાવ પિછાના. ૪
 ધ્રુવ નૃપ આજ્ઞા કીન સુજની, સુરપતિ વિપ્ર પૂજ સુત જ્ઞાની;
 તાત રજા ધ્રુવ નિજ શિર ધારી, વિધિવત પૂજા કીન તયારી. ૫
 સમય સમુજિ દિન કલત સુજના, સુરપતિ પ્રથમ પૂજ નૃપ દાના;
 સુરપતિ કલ સત શબ્દ તુમારા, ભૂસુર સુર શિર અતિ ઉપકારા. ૬
 સૂક્ષ્મ તન હમ સ્વર્ગ નિવાસી, દિવ્ય ભોગ તોહુ હૃદય ઉદાસી;
 જય તપ નિયમ ધર્મ નહિ ખ્યાના, ભોગ ભાવ વશ ઉર અજ્ઞાના. ૭

સર્વ સ્વતંત્ર દેવ કલાવે, સુક્ષ્મ તન અહંકાર રલાવે;
 નિરંકુશ હરિ ભક્તિ ન ધારે, વિષય ભોગ સંગ સમય ગુજારે. ૮
 હમ સમજે હમરે કૃત સારા, શરમ હેતુ નહિ કરે પ્રચારા;
 યાતે પ્રથમ વિપ્ર પદ સેવે, જ્યા કરિ અમર લાભ જિય લેવે. ૯
 વિપ્ર વરણ હરિ રૂપ સદાઈ, ઇન પદ રજ સ્પર્શત અન્ન જાઈ;
 જગત પાર ચલાવે કાંઈ જ્ઞાની, પ્રથમ સેવ દિજ કુલ સન્માની. ૧૦

દોહા

સુરપતિ મુખ મહિમા કરી, ભૂસુર અધિક અખાન;
 ધ્રુવ પ્રવીન પદ વંદિકે, કરન લગે સનમાન. ૧
 પય દિજ પાદ પખારિકે, ચરણોદક લે સાર;
 અતિ પ્રવીન હર્ષત ભયો, મિલે પદારથ ચાર. ૨

ચોપાઈ

અંદન અક્ષત પુષ્પ ચલાવા, વિપ્ર વેદ મુખ મંત્ર સુનાવા;
 દિજ મંડલ આશીપ ઉચારા, સર્વ કાળ હુવ સફલ તુમારા. ૧
 ધર્મ રૂચી ઉર ગહો સદાઈ, વ્યાપક જ્ઞાન ન હો કદાઈ;
 ભોગ મોક્ષ ભોગહુ બડ ભાગી, તુમ સમ કો જગ અવર સુભાગી. ૨
 કો પ્રકાર હમ દે આશીપા, કુશલ કીન તુમકો શિવ ઈશા;
 જોહિ પર કૃપા કરે ગિરિ નાથા, સો જન સહજ મોક્ષ પદ પાતા. ૩
 નામ રૂપિણી માતુ ભવાની, અભય કીન જન શિર ધર પાની;
 હરિ અજ હર્ષિ હૃદય તેં લાવા, ત્યતેં સહજ સ્વરૂપ સમાવા. ૪
 જય હો ભૂપ ભક્ત હિતકારી, વિશ્વ ચરાચર નીતિ સુધારી;
 સમ સમુજ જન વંદન કીના, ઇન્દ્ર પાદ સેવન ચિત્ત દીના. ૫
 સકુચે ઇન્દ્ર આદિ કૃત સૂજન, ભક્ત ભાવ ભાસે નહિ દૂજન;
 સમય સમુજિ સુરપતિ કહ જાની, સુનહુ ભક્ત નૃપ તાત સુજની. ૬
 હમતે પ્રથમ તાત પદ સેવા, કરિયે રામ રૂપ લખિ ભેવા;
 યા સમ અવર કવન તપ ધારી, ઉભય મોક્ષ પક્ષ કરિ ભયે સુખારી. ૭
 સુખ મય ભોગ મોક્ષ જિન સાધી, હો ઐકે જન રહિત ઉપાધી;
 કો જનની ઐસો જન જાવે, નિર દુઃખ ઉભય પક્ષ સો પાવે. ૮
 માયા વિઘ્ન પ્રચંડ અપારા, કોવિદ સૂર કવી જન હારા;
 કોટિક કર્મ પાર નહિ પાવે, કરિ પ્રપંચ જિય બીચ ગિરાવે. ૯

મેા મન માયા કીન કુચાલા, સુર તન ભોગત કષ્ટ વિશાલા;
સુક્ષ્મ તન માયા ઘર કીના, અપર છિદ્ર નિરખન પરવીના. ૧૦

દોહા

સુરતનકો નર શ્રેષ્ઠ લખ, કરે સ્વર્ગકી આશ;
પાય સ્વર્ગ પસ્તાવહી, આખિર ત્રાસ ઉદાસ. ૧
નર તન ખિન મુક્તી નહી, યુક્તી કરો અનેક;
ભજન ભક્તિ ગુર ચરણ ખિન, તરન યુગિત નહિ એક. ૨

ચોપાઇ

નૃપ ઉત્તાનપાદ સખ લાયક, હમતે શ્રેષ્ઠ સદા શિર નાયક;
ભોગ માક્ષ દે પાય સુભાગી, આતમ તત્વ સહજ લય લાગી. ૧
જ્ઞાન વૃદ્ધ સમ વૃદ્ધ ન કોઈ, કરિ સત સંગ અચલ મમ હોઈ;
ઈનકે ઉદર ભક્ત અવતારા, સર્વ વિશ્વ મહિ ધર્મ પ્રચારા. ૨
અતિ ઉપકાર ભયો સંસારા, નારી નર સુર નીતિ સુધારા;
યાતેં પ્રથમ પાદ નૃપ પૂજા, કરિયે અપર કર્મ વિધિ સૂજા. ૩
સુરપતિ શબ્દ સુનત નરનારી, જય જય ધુનિ ચહું ઓર ઉચારી;
પુખ્ત વૃષ્ટિ નભ મારગ ભારી, ધન્ય સુરેશ કહે નરનારી. ૪
નૃપ ઉત્તાન પાદ કરજેરી, વિનય કરત આરત નહિ થેરી;
જય સુરેશ જનત સખ ભેવા, ત્રીન કાલ દર્શી તુમ દેવા. ૫
પૂરવ પુન્ય પ્રગલ્ભતા તોરી, અતિ પુરપારથ પ્રીત ન થેરી;
હવન યજ્ઞ તપ તીર્થ કરાવા, પ્રગલ્ભ પુન્ય સુરપતિ પદ પાવા. ૬
ઈન્દ્ર શરીર અપર ઉપકારી, વૃષ્ટિ પાય મહિ પ્રજા સુખારી;
નર સુર સંત સુજન તપ ધારી, અન્ન વસ્ત્ર પોષત વિધિ સારી. ૭
સુર સુગંધિ ઉર લે હર્ષાવે, ચેહિ પ્રકાર સૃષ્ટી સુખ પાવે;
કહુઅન લેત દેત સંસારા, યા સમ અપર કવન ઉપકારા. ૮
કોઉ પ્રવિન જન મર્મ લખાવે, સુર હિત વિધિ વત હવન કરાવે;
સુર પ્રસન્ન વૃષ્ટી હો ભારી, સર્વ નિરોગ પ્રજા સુખિયારી. ૯
ચાહ ખાણુ જીવ સુખ આવે, હવન, યજ્ઞ કરિ ચે ફલ પાવે;
કરિ શુભ કર્મ જીવ નિર્દોષા, મળ વિશ્લેષ જય ત્રય દોષા. ૧૦

દોહા

અજ તજ દય જીવ જગ, લાગે નિજ નિજ કાજ;
અહપ અમર દય ફલ લહે, કૃપા તોરિ સુરરાજ. ૧

નર સુર નૃપતીતે અધિક, પર ઉપકાર પ્રવીન;
દીન જનિ ધર દર્શ દે, કૃત્ય કૃત્ય મમ કીન. ૨

ઓપાઈ

વેદ વિદિત નીતિ યદ ગાઠ, ધર આવે સો શીશ સદાઈ;
વિવિધ પ્રકાર સેવ જિન કીજે, યથા યોગ્ય વસ્તુ સોઈ દીજે. ૧
ધર આયે સતકાર ન કરહી, પશુ પામર પાપી તન ધરહી;
નર તનમેં મિજમાન ન સેવા, દેવલિ નહિ તિન નર તન દેવા. ૨
ગૃહ આશ્રમ પૂરણુ ફલ પાવે, ધર આયે જન સેવ કરાવે;
શ્રદ્ધા યુક્ત કરે જન સેવા, જ્યા કરિ ખુશી હોય હરિ દેવા. ૩
યાતે તાત કૃપા તુમ કીની, લખિ લઘુ દાસ આય શુધિ લીની;
સુર સુરપતિ મિજમાન પધારે, સેવ લાભ લે જન્મ સુધારે. ૪
કૃત્ય કૃત્ય કીને સુર સ્વામી, મો અડભાગ રહી નહિ ખામી;
કૃપાનાથ નિશ્ચલ મન રીઝે, પ્રથમ સેવ નહિ શંક કરીજે. ૫
સર્વ પ્રકાર બડાપન તોરા, સત્ય સત્ય સમજત મન મોરા;
અળ કછુ બને ન હમતે કાળ, સર્વ પ્રકાર કુશલ સુરરાજ. ૬
મેં કછુ કિયો ન કરને હારા, હરિહર અજ મિલિ કાજ સુધારા;
પશ્ચિમ કૃત્ય યાદ મોહિ આવે, ગુરુ દયાલ ગિન કવન છુડાવે. ૭
ગુરુ ગુણુ યાદ ભૂપ વ્રેહ ભારી, પ્રબલ નયન દ્વય રૂકે ન વારી;
ધ્રુવકો સેન કીન નૃપ દાના, સુરપતિ સુરપદ સેવ સુજના. ૮
ધ્રુવ અવસર લખિ સેન સુજની, પૂજન ભયો ઈન્દ્ર પદ જાની;
વિધિવત અર્ચન ધ્રુવ પરવારી, પ્રેમ યુક્ત નિજ રૂપ નિહારી. ૯
જય સુરેશ દર્શન ભલ દીના, ભવન પધાર કૃતારથ કીના;
અંદન અક્ષત પુષ્પ ગિરાવા, જોરિ ઉભય કર શીશ નિમાવા. ૧૦

દોહા

સુરપતિ સુર જન પૂજિકે, પદ વંદે કેઈ વાર;
જય સુરેશ ઉચરત સભા, પુષ્પ પ્રચાર પ્રચાર. ૧
ઈન્દ્ર કહે અક્ષય રહો, હરિપુર કરહુ નિવાસ;
હરિ હર અજ સન્મુખ રહો, માયા કરૈ ન ત્રાસ. ૨

ઓપાઈ

સમય સમુજિ બોલે સુર રાજ, ભક્ત ભૂપ સુધરે સગ કાળ;
ઉભય પક્ષ વૃત્તિ નિપુણાઈ, જીવન મુક્ત સીધિ તુમ પાઈ. ૧

એકહિ કર્મ ન રહે અધૂરા, અવધી કર્મ જ્ઞાન ભરપૂરા;
 એસે જન દુર્લભ સંસારા, બ્રહ્મ સદેહ રામ તન ધારા. ૨
 પ્રબલ વિચાર કરત હમ હારે, યદ્યપિ લખે ન મર્મ તુમારે;
 તુમ સમ સુજન તુમહિ કોઉ જાને, મો સમ જીવ ન તુમહિ પિછાને. ૩
 કૃપાનાથ કેદી સુર સારે, કો પ્રકાર હમ તુમહિ નિહારે;
 સુક્ષમ તન હમ વિચલ વિહારી, દૃઢ સ્વરૂપ તુમ બ્રહ્મ વિચારી, ૪
 અપનો આપ સમુજિ મો તાતા, જયું નિજ જાલ ખિલાવત માતા;
 તાત તાત કહિ શીશ ચઢાવે, હર્પત ઉંચે શબ્દ સુનાવે, ૫
 યદ્યપિ તાત તાત સોઈ તાતા, પુત્ર પુત્ર પદ રજા હર્પાતા;
 ચેહિ પ્રકાર પ્રભુ હમ પદ પૂજન, તોરી કૃપા મર્મ મોહિ સૂજન. ૬
 જ્ઞાની જ્ઞાન મતી ગતિ ગૂઢા, લખે ન અજ મર્મ મતિ મૂઢા;
 તખતે તાત દર્શ ધ્રુવ કીના, નિશ્ચય સુર સખ જન્મ નવીના. ૭
 સુર તન કેદ હોય મમ અંતા, નર તન પાય બજહિ ભગવંતા;
 તુમ સમ દશા હોય કબ દાસા, સુર મંડલ સખકો ઉર આશા. ૮
 કરિ સતસંગ હમે સુખ ભારી, દિવ્ય ભોગ ઉર આશ વિસારી;
 યદ્યપિ કર્મ ગતી અતિ ભારી, ભ્રમિત બુધ્ધિ પ્રેરત કેઈ વારી. ૯
 કૃપાસિંધુ જન વિનય સુનીજે, સુર મંડલ આજ્ઞા પ્રભુ કીજે;
 ચિંતવત રહે હમે લખિ દાસા, જયા કરિ હોય પાપ મમનાશા. ૧૦

દોહા

હરિ હર હરિ જન હર્ષિકે, જે ચિંતવે જેહિ દાસ;
 અલગ હોહિ આવર્ણુ ઉર, પ્રગટે પરમ પ્રકાશ. ૧
 યાતે જન ચિંતવન ચહે, રહે ચરણ ચિત્ત લાગ;
 સુરતન તજિ નર તન લહે, મિલે સંગ અડભાગ. ૨

ચોપાઈ

સુરપતિ વચન સુનત નૃપ હર્ષા, પુષ્પ અપાર ગગન મગ વર્ષા;
 જય સુરેશ કહા કરે અડાઈ, સખતે શ્રેષ્ઠ શ્રેષ્ઠ લઘુતાઈ. ૧
 અડે પુરૂષ લઘુતા ઉર ધરહી, પર ઉપકાર અવશ્ય સોઉ કરહી;
 લઘુ નામ ધાર્યો લઘુતાઈ, જીવ માત્ર સંગ કરન મિંતાઈ. ૨
 લઘુતા ક્ષમા નામ ક્ય કહિયે, ઉર મહિ ધારિ મર્મ ધન લહિયે;
 નામ માત્ર કહિયે યે છોટી, સમુજત મર્મ સરવસે મોટી. ૩

હાર હર હર્ષિ ક્ષમા દિગ આવે, લધુતાકો હસિ કંઠ લગાવે;
 લધુતા ક્ષમા ઉભય ઉર ધારા, ધન્ય નારિનર કાળ સુધારા. ૪
 લધુત ક્ષમા હોય જોહિ પાસા, વિશ્વ ચરાચર કરે ન ત્રાસા;
 લધુતા ક્ષમા ઉભય ઉર રાખે, જીવક મુકત બ્રહ્મ રસ ચાખે. ૫
 યાતે ધન્ય ધન્ય સુર રાજ, પ્રગટ આય કીને જન કાળ;
 જય હો તાત કહે કહા ખાની, સુફલ ક્ષેત્ર શુભ આશ સુજની. ૬
 કર્તા પુરુષ કર્મ ગતિ થાપી, નર સુર અસુર ન શકે ઉથાપી;
 નર સુર વિધિવત કર્મ વિચારી, હર્ષિત સર્વ કરો નરનારી. ૭
 યાતે તાત આત તવ પ્યારી, ભક્ષે સ્વર્ગ હિત કરો તયારી;
 મેં પદ દાસ દર્શ દિર દહયો, આય સુરેશ શુધ્ધિ મમ લખયો. ૮
 કર્મ અદ્રશ્ય હોય કોઉ મેરા, કૃપાનાથ તુમ કરહુ નિવેરા;
 મૃત્યુ લોક હમ નર તન ધારી, પાર કરહિ હરિ દેવ મુરારી. ૯
 પતિત પ્રવાહ કર્મ બલવાના, ક્ષણમેં આય કરે હૈરાના;
 કર્તા પુરુષ કર્મ ગતિ લાથા, જો કહ્યુ કરે નિરંજન નાથા. ૧૦

દોહા

પ્રથમ ગતી યા કર્મકી, ડરત રહે મન મોર;
 જગત સિંધુ તટ નાવ મમ, ગિરે ન ભૈવર બહોર. ૧
 પરમ વિવેકી ભૂપ મન, પ્રગટયો પ્રેમ વિશાલ;
 સુર પતિ સુર વંદન કરી, લીન ભયે તતકાલ. ૨

ચોપાઈ

ધર્મ સમાજ સર્વ નરનારી, જય જય શબ્દ કીન અતિ ભારી;
 સુર સુરનાથ ચક્ષે હરપાઈ, જય ઉચરત નભ પુષ્પ ગિરાઈ. ૧
 દેખહુ રામ ભક્તિ રસ ખાની, નરકો સુર પૂજત પ્રિય ખની;
 ધ્રુવ પ્રવીણુ અવસર ચેહિ ચીના, તાત સેવ પદ ચહે પ્રવીના. ૨
 વેદ મંત્ર ઉચરે દ્વિજ રાજ, પિતૃ પદ સેવ સજે ધ્રુવ સાજ;
 વિધિવત પય કરિ પાંચ પખારા, અચવન સમજ સુરસરી ધારા. ૩
 તાત ચરણ રજ નિજ શિર ધારી, પુલકિ ગાત લોચન ભરિ વારી;
 પિતૃ પદ પ્રેમ ભક્ત ઉર ભારી, ગૂઢ ગતી જનત ત્રિપુરારી. ૪
 જ્ઞાનીકે ઉર ધર્મ પિયારા, તન લગિ ચક્ષે કૃપાનકિ ધારા;
 પ્રથમ ધર્મ અપને શિર ધારે, સત્ય ક્રિયા જન સર્વ નિહારે. ૫

કઠિણ ક્રિયા નિરખે નરનારી, તિમિ તિમિ ચઢે વિચાર વિચારી;
 સૂર સંત કહા બોધ સુનાવે, ધર્મ ક્રિયા કરિ પ્રગટ દિખાવે. ૬
 યાતે જ્ઞાની ધર્મ ન ત્યાગે, સુધર્મ શિર ધરિ ચઢે સુભાગે;
 ધ્રુવ ધર્મી ઉર ધર્મ પરીતી, નર સમાજ શિખવે જન રીતી. ૭
 નગર નારિ નર લિખિ વ્યવહારા, ધર્મ સનાતન નિજ શિર ધારા;
 હર્ષે સર્વ નગર નરનારી, જય હો ભક્ત ધર્મ વૃત ધારી. ૮
 ધ્રુવ પ્રવીન ઉર અવસર જની, પિતુ પદ પુજા કરત નિજ પાની;
 વિરહ વિરાગ અપન મન મારી, સમય કર્મ કીને તપ ધારી. ૯
 ચંદન અક્ષત પુષ્પ ચઢાવા, વાર વાર પદ શીશ નિમાવા;
 જય હો માત તાત શુભ જ્ઞાની, સર્વ કર્મ તુમ પરમ સુજની. ૧૦

ટાહા

માત તાત સમ વિશ્વમેં, કૃપાવંત નહિ એક;
 અવર સર્વ સ્વારથ રતા, મમ ઉર કીન વિવેક. ૧
 મૃત્યુ લોક માતા પિતા, મોક્ષ માર્ગ ગુરુ દેવ;
 પ્રિયે ન યા સમ વિશ્વમેં, જ્ઞાની જનત ભેવ. ૨

ચોપાઇ

નરતન માત તાત જિમ પાવે, મોક્ષ ભાગિ સો અવશ્ય કહાવે;
 નર તન પાય ભજે ભગવંતા, જન્મ મરણ હોવલિ જિય અંતા. ૧
 કરિ સતસંગ ગુરુ પદ સેવે, જીવન મુક્ત લાભ જિવ લેવે;
 નીચતે નીચ પાપીતે પાપી, રટત રામ લલ મુક્તિ અમાપી. ૨
 સત પુરુષારથ હો ન પ્રાની, નરતન મોજ મિલે મન માની;
 જ્ઞાની ગુની લખે મતિ ધીરા, નર તન સમ નહિ અવર શરીરા.
 સર્વ જીવ જાયત નર દેહી, હોન ચહત સગ રામ સનેહી;
 ગુરુ અંકુશ આપન શિર સહહી, લક્ષા અરથ લાભ જિવ લહહી. ૪
 નર શરીરમેં જ્ઞાન વિશેષા, રહે ન મૂલ અવિદ્યા લેશા;
 દેહ અધ્યાસ મિટે તન વ્યાધી, સો જિય સહે ન ઉદર ઉપાધી. ૫
 પદ નિર્વાણ મિલે યા તનમેં, સુજન પુરુષ જનત ચહ મનમેં;
 તિરે તિરાવે અપર અનેકા, મર્મી નરતન કરહિ વિવેકા. ૬
 સુર તરુ સર્વ સિદ્ધિ સુર ગાર્હ, યાતે નરતન અતિ અધિકાર્હ;
 સુર તરુ આદિ પદારથ અરપે, નર તન મુક્તી લાભ સમર્પે. ૭

વિષય પદારથ જન્મ ધરાવે, નર તન તરૂં નિજ રૂપ લખાવે;
 યાતે શ્રેષ્ઠ સદા નર દેહી, કરિ સત સંગ મર્મ કાઠિ બેહી. ૮
 નરતન મૂલ માત અરૂં તાતા, ધનતે સર્વ જીવ તન પાતા;
 નર તન પાય હોય ભવ પારા, સો સગ માત તાત ઉપકારા. ૯
 હરિહર નરસુર સર્વ સરાવે, નર તન માત તાત તે પાવે;
 ધરિ અવતાર ધર્મ શિર ધારે, હરિજન તારિ અસુર ગહિ મારે. ૧૦

દોહા

માત તાત મહિમા પ્રખલ, મર્મ લખે કાઠિ સાધ;
 બ્રહ્મનિષ્ઠ ગુરૂ હરિ કૃપા, પાયો રૂપ અગાધ. ૧
 માત તાત અસ્તુતિ કરી, મગન ભયે જન ભૂપ;
 નૃપતી સુન જનકે વચન, પ્રગટયો પ્રેમ અનૂપ. ૨

ચોપાઈ

ધન્ય ભક્ત જ્ઞાની મમ આલા, માત તાત પદ પ્રેમ વિશાલા;
 જનની જનક ગેહિ વિધિ સેવે, નિશ્ચય ચાર પદારથ લેવે. ૧
 જનની જનમ શ્રેષ્ઠ જિન જાના, સો ફલ સહજ લહે મન માના;
 ગુરૂ પદ સેવ સર્વ અધિકારી, કરિ સતસંગ પિછે ગમ પારી. ૨
 જન્મત જડ મલીન બે શુદ્ધા, જનની પ્રેમ યુક્ત લિય શુદ્ધા;
 કરિ પવિત્ર નિજ ઉર લપટાવા, પ્રેમ યુક્ત પય પાન કરાવા. ૩
 અમિત કળ જનની પિતુ લીના, તા કરિ પુત્ર પ્રોદ તન કીના;
 ગુરૂ કુલ વિદ્યા પાય વિવેકી, સર્વ વિગત સત મિથ્યા પેખી. ૪
 માત તાત ગુરૂ ઇષ્ટ મનાવે, સમુજિ રામ સમ ભેદ ન લાવે;
 પૂજે ગુરૂ વ્યાપક લખિ દેવા, દ્વિતીય માત તાત પદ સેવા. ૫
 તન ઉપકાર તાત પદ પૂજા, ગુરૂ વ્યાપક લખિ ચિત્ત અલૂજા;
 હરિહર ભક્તિ હૃદય મહિ રાખે, પુત્ર પ્રવીન અમર રસ ચાખે. ૬
 શુભ ગુન સર્વ હરિહર દીના, હરિ ગુરૂ કૃપા મર્મ મેં લીના;
 ઉભય પુત્ર આશીષ હમારી, સ્વચ્છ વૃત્તિ ગુરૂ ચરણ તુમારી. ૭
 બ્રહ્મ પયોનિધિ સતગુરૂ દેવા, આખિર તક સુત તજો ન સેવા;
 આશ્રમ ધર્મ કર્મ અધિકારો, પ્રજા ન્યાય નૃપ નીતિ સુધારી. ૮
 નૃપ નીતી કરિ પ્રજા સુખારી, દે આશીષ સર્વ નર નારી;
 પ્રજા કલેશ હરણુ હિત રાજા, રચે વિશ્વપતિ ભક્ત નિવાજા. ૯

નિર અભિમાન નૃપતિ લે મર્મા, પ્રાણ પિંડ લગ તજે ન ધર્મા;
ઉભય લોક નીતી ઉર રાખી, કરહુ ન્યાય પશુપતિ લખિ સાખી. ૧૦

દોહા

શિવ ગૌરી શિરપે તપો, જપો અજપા જપ;
ઉભય શત્રુ ઉરમેં ખપો, તપો ન તીનું તાપ. ૧
પુત્ર પધારો ભવન નિજ, ધરો નિરંતર ધ્યાન;
કરો કાજ વિધિ યુક્ત સખ, કખૂ ન હો અજ્ઞાન. ૨

ચોપાઈ

ઉભય ભ્રાત ભક્તી રત રહિયે, યદિ મમ શીખ શીશ ધરિ લઈયે;
તુમકો શીખ દઉં કહા ભાઈ, રામ કૃપા તુમ નિપુણ સદાઈ. ૧
સત યુગ સમ આયુ અલ ભારી, લક્ષ વર્ષ ભોગે નર નારી;
સહસ પચીસ સર્વ બ્રહ્મચારી, પિછે ગૃહસ્થ ભણે સંગ નારી. ૨
સહસ પચીસ ગહી ભલ કીજે, પીછે વાનપ્રસ્થ ચિત દીજે;
યેલિ પ્રકાર જીવન જન ગાલો, ધર્મ સનાતન સુત પ્રતિ પાલો. ૩
અખ જીવહુ અપને ધર ભાઈ, સમય કર્મ રહહુ કુશલાઈ;
નિત્ય કર્મ અવસર ચલિ આવા, અખ મમ રૂકે ન ચિત રૂકાવા. ૪
નિત્ય કર્મ સમ કર્મ ન દૂજ, હરિ ગુરુ કૃપા મર્મ મુહિ સૂજ;
પુત્ર ન સર્વ કર્મ કુશલાઈ, નિત્ય કર્મ માતહુ અધિકાઈ. ૫
તન શુદ્ધી તક કર્મ ન ભૂલો, કુશલ જ્ઞાન મુખ સાગર જૂલો;
બ્રાહ્મી સુતા સમજ યદિ મર્મા, ત્યાગહુ નાંહિ સમજ શુભ કર્મા. ૬
સર્વ પ્રજા સુનિયે નરનારી, ચલિયે ધર્મ પ્રથા શિર ધારા;
ગુરુ નારદ હમકો કછુ ખોધા, સો મેં તુમકો કીન પ્રખોધા. ૭
નિત્ય કર્મ મોહિ સમય સુલાવે, તુમતે ચિત યાત નહિ ચાવે;
ધર જીવહુ રેવહુ કુશલાઈ, હરિહર ભક્તિ કરો ચિત ચ્હાઈ. ૮
જો કછુ કહ્યો હૃદય ધરિ રાખો, વ્યાપક રામ મંત્ર મુખ ભાખો;
કરિ ઉપદેશ ભૂપ મન પ્રેમા, ઉઠે હર્ષિ કરન નિત્ય નેમા. ૯
સર્વ સભા જય શબ્દ ઉચારા, સર્વ નારિ નર પુખ્ત પ્રચારા;
સકલ પ્રજા નૃપ પદ શિર નાવા, કરિ સત્કાર ભૂપ ઉઠ ધાવા. ૧૦

દોહા

જ્ઞાની ગુણી યથારથી, નિત્ય કર્મ પર પ્રેમ;
ઉભય લોકમેં મુખ લહે, જો જન ધારે નેમ. ૧

ધ્રુવ પ્રવીન અવસર લખી, રજા કીન નરનાર;
કરિ વંદન હર્ષિત ચક્ષે, આયે ભવન મજાર. ૨

ચોપાઈ

મંધ્યા કર્મ સર્વ વિધિ કીના, વિપ્ર દાન વિધિવત નૃપ દીના;
દ્વિજ મંત્રોષ ભવન નૃપ આવા, દાસી દાસ પ્રિયા હરસાવા. ૧
નિજ આસન ઐકે હર્ષાઈ, પ્રાત્નિ ચરણુ સેવ કિત આઈ;
વિધિવત પૂજા પાદ પતિ કીની, હરિહર અજ લખિ પ્રીત નવીની. ૨
પદ પખારિ ચરણોદક લીના, વાર વાર પતિ વંદન કીના;
ધર્મ પત્નિ ધ્રુવ નીતિ પિછાની, અતિ સત્કાર કીન પ્રિય યાની. ૩
દાસી દાસ હર્ષયુત આવા, ધ્રુવ સનમુખ પદ શીશ નિવાવા;
ધ્રુવ સર્વજ્ઞ ભાવ ઈકતાઈ, ઓસે ખુશી રહો મમ ભાઈ. ૪
અનુચર ધર્મ પ્રથા સહ પાલો, નીતિ યુક્ત સગ કામ સંભાલો;
તારક મંત્ર રામ મુખ ગાવહુ, નિશ્ચય તાત મોક્ષ પદ પાવહુ. ૫
ચિત ઉપરામ કામ સહ કીજે, પ્રગલ પ્રેમ ઉર રામ જપીજે;
દાન દેવ સાક્ષિ ઘટ સ્વામી, વિશ્વ ચરાચર સતા તમામી. ૬
સગમેં મરણુ કરે સોઈ રામા, યોગી જિનમેં લે વિશ્રામા;
એસે રામ મંત્ર લય લાગે, યા સમ જગ મહિ કવન સુભાગે. ૭
નિત્ય કર્મ મહિ ભેદ ન કરહુ, હો પવિત્ર મુખ રામ ઉચરહુ;
તન મન શુદ્ધ રામ ગુન ગાવે, સો જન ચાર પદારથ પાવે. ૮
યોગ યજ્ઞ જપ તપ વ્રત દાના, સર્વ કર્મ નહિ રામ સમાના;
પુણ્ય દાન વિધિ યુક્ત કરાવે, રામ મંત્ર સમ તોહુલન આવે. ૯
ધર્મ કર્મ શુભ ક્રિયા અનેકાં, રામ મંત્ર સમ તૂલ ન એકાં;
સાધન કઠિન કર્મકી ધારા, સુલભ તરે જિન મંત્ર ઉચારા. ૧૦

દોહા

કર્મ ધર્મ ધીરે ક્ષે, જનમ મરણુ લે સંગ;
રામ મંત્ર જપતાં સુજન, તુરતહિ હોય નિસંગ. ૧
યાતે ધર્મ વિવેક યુત, કરો કર્મ નિષ્કામ;
તન મન ધન અભિમાન, તજ, રટો નિરંતર રામ. ૨

ચોપાઈ

દાસી દાસ સવ સુખ પાવા, જય નરેશ કહિ શબ્દ સુનાવા;
વાર વાર વંદત નરનારી, ઉમગ્યો પ્રેમ કૃપા લખિ ભારા. ૧

સમય સમુજિ ભોજન લે આવા, ધ્રુવ સન્મુખ લે થાલ ધરાવા;
 વિંજન સર્વ કીન હરિ અરપન, તન મન ધન ધ્રુવ કીન સમરપન. ૨
 હરિ પ્રસાદ લખિ દોનૂ ભાઇ, સહ મિલ જીમત જીય હર્ષાઈ;
 ચરચા કૃત દુહુ લેત અહારા, અચવન કીનો સહિત વિચારા. ૩
 કરિ અચવન ઐડે ચિર આઈ, નીતી પ્રથા ગાથ કષ્ટુ ગાઈ;
 ઉત્તમ અવસર યહ અતિ નીકો, અવશ્ય કાજ કરિયે ચેહિ જીકો. ૪
 જગ આભાસ સ્વપ્ન સમજની, રામ મહારસ પીવ સુજની;
 રે મમ બ્રાત પ્રાણુ તે પ્યારા, મમ સ્વરૂપ તે નહિ ન્યારા. ૫
 નામ રૂપ માયા મહિં ભાસે, વ્યાપક ચેતન એક પ્રકાશે;
 માત તાત બ્રાતા તન વ્યાધી, વ્યાપક ચેતન રહિત ઉપાધી. ૬
 બ્રાતૃ ભાવ સર્વ ઉર ત્યાગી, લક્ષા અરથ રહો ઉર લાગી;
 નારદ ગુરુ કરુણા કરિ આવહિ, દૂર હૃદય આવણું હઠાવહિ. ૭
 નિજ સ્વરૂપ લેવહિ વિશ્રામા, ઉરતે જીવહિ જગત તમામા;
 જ્ઞાન પાય જીવહિ જિય શંકા, વિધિવત કરિયે કર્મ નિશંકા. ૮
 કર્મ ભક્તિ વૈરાગ્ય અઢાઈય, જ્યા કરિ જ્ઞાન રતન ધન પાઠય;
 યાતે બ્રાત કહયો સમુજઈ, નિજ સ્વરૂપ પર પ્રીત સદાઈ. ૯
 કર્મ વૃક્ષ ફલ જ્ઞાન કહાવે, જ્ઞાની સુજન મર્મ કાઉ પાવે;
 વૃક્ષ અંત જહા ફલ પ્રગટાવે, કર્મ ન કરે જ્ઞાન જિવ પાવે. ૧૦

ટાહા

યોગ આદિ શુભ કર્મ સખ, સર્વ સાર ફલ જ્ઞાન;
 મિટી વાસના રૂપ મય, અહો નિશિ ગર્ક નિધાન. ૧
 પરમ વિવેકી આતમા, હેત ધર્મકો ધીર;
 અપર ઉધારણુ કારણે, કરતે કરમ સધીર. ૨

ચોપાઇ

ઉત્તમ બ્રાત સમય જગ્ય પેખા, વિનય કરત ઉર પ્રેમ વિશેખા;
 કૃપાનાથ સત શબ્દ તુમારા, મનન કરત કહ્યાણુ હુમારા. ૧
 દયા દષ્ટિ કરિ પલપલ બોધત, વેદ શાસ્ત્ર નિર્ણય મગ શોધત;
 કોટિક ગ્રંથ સત કથિ ગાવે, કૃપાનાથ સોઈ આપ સુનાવે. ૨
 યદ્યપિ નાથ મોર મન માના, ખિસે ન શઠ હઠ વશ વિધિનાના;
 જો જો કર્મ ધર્મ લય લાગી, સ્વપ્ન આંહિ સોમ કરે અભાગી. ૩

જો હમ ભૂલન કો કછુ ચાવે, મનન હોય ઉર સજડ કરાવે;
 જો કછુ કહે લહે ઉર સારા, પાછે કરે અપન મન ધારા. ૪
 સખડી સુને ગુને કેઇ વારા, અપની ચાલ ન ચુકે લગારા;
 એસો હડી કટી કર કાઠી, મન મુખ એક પઢ્યો જન પાઠી. ૫
 કૃપાનાથ મમ મન હત ભાગી તજે ન એક લગન ઉર લાગી;
 જ્યતે જનમ દીન કરતારા, હો સુચેત કછુ આપો ધારા. ૬
 રામ રૂપ યડ ભાત નિહારી, પદ વંદત ઉર પ્રેમ ઉચારી;
 કૃપાનાથ નહિ કંઈ બડાઈ, પ્રગટ કંઈ મનકો કછુ ભાઈ. ૭
 સર્વ દેવ અરૂ તીરથ સારા, વેદ વિદિત પુન પાપ અપારા;
 જોતિક કર્મ ક્રિયા જગ સારી, મો મન ધરે ન દષ્ટિ લગારી. ૮
 તવ પંકજ રજ મો મન પ્યારી, અપર વાસના સર્વ વિસારી:
 હરિહર અજ ભક્તી નહિ ભાવે, કેવલ ઉભય ચરણ ચિત ચલાવે. ૯
 આપ ચરણ ચિત ધ્યાન લગાવે, ત્રિશ્વ પદારથ ભાવ ન ભાવે;
 ચાર પદારથ તવ પદ જના, અપર કર્મ તે ભયો હિરાના. ૧૦

દોહા

હરિ હર અજ સન્મુખ મિલે, તવ પદ તાત પ્રતાપ;
 સુર તીરથ દેવી કૃપા, મેટ્યો મન સંતાપ. ૧
 તવ પદ સેવ પ્રતાપ ફલ, પ્રગટ મિલ્યો મન નાથ;
 ચંચલ મન યહ થિર ભયો, અપર કછુ નહિ ચાત. ૨

ચોપાઇ

પદ નિરવાણુ હુમે નહિ આશા, અહો નિશિ એક દર્શ અભિલાષા;
 જિનકે જિનસે ભો ઉપકારા, સો ગુન વિસરે કવન પ્રકારા. ૧
 મેં શઠ ખોટ નિપટ હઠ કીના. યદ્યપિ આય દર્શ હરિ દીના:
 ગુણુ અવગુણુ પ્રભુ ગિને ન એકા, તુમ સમ હમકો જન હરિ લેખા. ૨
 જ્યપન સુની ભક્ત મુખ ગાથા, ભક્ત ભક્તિ ભગવંત સુહાતા;
 તવ પદ ભક્તિ હુમે ફલ પાવા, સુની વાત સો પ્રગટ દિખાવા. ૩
 સંત સેવ હરિ સનમુખ આવે, શંભુ ભવાની દર્શ દિખાવે;
 સો સખ ગાથ સત્ય ભઈ તાતા, દર્શ દીન શિવ વિષ્ણુ વિધાતા. ૪
 પ્રગટ લાભ મનવો કિમ ભૂલે, પલ પલ પ્રેલ પિયુષ રસ ખૂલે;
 માતે તાત ભક્તિ રસ ભાવે, પદ નિર્વાણુ ન હુમે સુહાવે. ૫

વાર વાર પ્રભુ વિનય હમારી,	નિર અંકુશ નહિ કરહુ મુરારી;
ધ્યે ધ્યાતા ભક્તી વિશ્રામા,	રો રામ કહુ અવર ન કામા. ૬
નિરાકાર નિરમલ નિર અંધા,	સર્વ સાક્ષિ સત ચિદ આનંદા;
અજર અમર અણુત્રડ અણુજાતી,	યદ્યપિ હમકો ભક્તિ સુહાતી. ૭
નિરાકાર મન રૂકે ન મેરા,	પ્રગટ પ્રાણિ પદ, ચલે, ન ચેરા.
વાર વાર કહિયે કાલા તાતા,	મમ દૃષ્ટા ઉર લખો વિધાતા. ૮
પાન અપાન પીંડ રહ સંગા,	કૃપાનાથ રહે ભક્તિ અભંગા;
પદ નિરવાણુ હુમે નહિ ભાવે,	તવપદ સેવ ભક્તિ ચિત્ત ચલાવે. ૯
વિનય કરત ઉર પ્રેમ અપારા,	પુલકિ ગાત લોચન જલ ધારા;
તાત તાત કહિ ઉર લપટાવા,	ધ્રુવ પ્રવીણ સહ મર્મ લખાવા. ૧૦

દોહા

અહો તાત અસહી રહો,	રો નિરંતરરામ;	
સુદૃઢ દ્વેષ શુભ વાસના,	ત્યાગહુ ફિકર તમામ,	૧
સર્વ ભૂત સાક્ષી હરી,	વ્યાપક બ્રહ્મ સમાન;	
ગર્કે ભર્યો રસ ઇષ્ઠ સમ,	જ્યા તહાં ધરિયે ધ્યાન.	૨

ચાપાઈ

વ્યાપક સર્વ વસ્તુ હરિ દેવા,	દદ મન રાખિ ભજ્ને લખિ ભેવા;
મોમે તોમે વિશ્વ ચરાચર,	એકહિ વ્યાપિ રહ્યો વિશ્વેશ્વર. ૧
હરિ ગુર માત તાત અરૂ બ્રાતા,	ધર્મ વૃક્ષ વિધિ વેદ સુનાતા-
પત્ની પતી પ્રજા નૃપ સેવે,	નીતિ યુક્ત મુક્ત પદ લેવે. ૨
ગા બ્રાહ્મણ ગુર સેવ વિશેષા,	હોય જ્ઞાન અજ્ઞાન ન લેશા;
યાતે તાત તોહ મન રાતા,	તુરત દેહિ ફલ વિશ્વ વિધાતા. ૩
પંચ તત્ત તૃણ મેરૂ પ્રયંતા,	સવ વ્યાપિ ઈક રામ રહંતા;
સાકર પૂતરિ અંગ અનેકા,	સ્પર્શ જીભ સ્વાદ સહ એકા. ૪
સમુજિ મર્મ કહુ વક્ષ ન કીજે,	ઠ્યો ચિંત તહાં ધ્યાન ધરીજે;
યાતે તાત ભયો ઇતખારા,	અખ નહિ ચુકહી ધ્યાન તુમારા. ૫
દાસ ભાવ તોરે ઉર ભારી,	ધન્ય તાત સત નીતિ સુધારી;
તો સમ ભક્તિ કરહિ નરનારી,	હો કલ્યાન ન હોય દુઃખારી. ૬
ભલહિ તાત એસી મત થાપી,	શકે ન શક કોહિ અપર ઉથાપી;
માત તાત બ્રાતા ભગવાના,	ઈન પદ સેવ ભક્તિ અસ્થાના. ૭

બડ શાખા સમ ઇનકો જનો, ઇન પદ સેવ મુકિત પદ . માને;
 બ્રેહ શાખા બટકો જે ભેટે, ઇન પદ સેવ સર્વ દુઃખ મેટે. ૮
 ચાતે તાત ભક્ષો તવ ભાવૂ, આખિર તક રહુ બેપરવાહ;
 હરિ હર રક્ષા કરહુ તુમારી, વાર વાર આશીષ હુમારી. ૯
 નિહર નિશંક ધરો શિર ધર્મા, નૈમિત સુકલ ક્ષેત્રિ શુભ કર્મા;
 કર્મ ભકિત પૂરણ વિશ્વાસા, નિશ્ચય જ્ઞાન મિટે મન આશા. ૧૦

દોહા

માલી સીંચે વૃક્ષકો, સમય કર્મ ફલ દેત;
 કર્મ ભકિત સતસંગતે, જીવ રૂપ લખિ લેત. ૧
 મેન કરો સુખમય રહો, શ્વાસાં સિંમરણ સાર;
 સર્વ ક્રિયા સાક્ષી પ્રભૂ, જનહુ જગદાધાર. ૨

ચોપાઈ

સમય સમુજિ આશા લે બ્રાતા, નિજ સ્થલ શયન કીન કુશલાતા;
 ધ્રુવ પ્રવીન સત બોધ સુનાવા, મનત કરન નિશ્ચય ચિત ચાવા, ૧
 શ્રવણ મનન વિન વસ્તુ ન પાવે, વસ્તુ મિલે જોલિ મનન કરાવે;
 નિદિ ધ્યાસ મલિં કછુચ ન શર્મા^૧, ચાલેલિ મનન કીન સોધ ધર્મા. ૨
 વિદ્ય ગુરુ એકો લખિ દીનો, હરિખ શિશ્વ અપને કર લીનો;
 મનન કરત કે તે દીન બીતા, યદ્યપિ વૃત્તિ હોય વિપરીતા. ૩
 હદ કરિ મનન કીન ભલભાઉ, દેહ પ્રયંત ન જાય સુભાઉ;
 યદિ પ્રકાર કરિ ઉતમ બ્રાતા, પલ પલ યાદ કરત ધ્રુવ ગાથા. ૪
 સર્વ શબ્દ ઉર માંલિ વિચારત, પરમ પ્રિયે સોધ ઉર મલિ ધારત;
 પુલકિ ગાત લોચન જલ ધારા, કરત મનન સોધિ બ્રાત ઉચારા, ૫
 કર્મ ભકિત વૈરાગ બખાના, લક્ષણ સહિત અપન ઉર આના;
 સાધન જ્ઞાન સમુજિયે સારા, રાંમ મંત્ર નિજ શ્વાસ ઉપારા. ૬
 પ્રબલ પ્રેમ પ્રિય ભકિત સુલાવે, અપર ભાવ ઉરમે નહિ આવે;
 ગર્ક પ્રેમ મય મન મત વાલા, નિદ્રા વિવશ ભયો તતકાલા. ૭
 વૃદ્ધ દાસિ થઈ સમય પિછાની, બ્રાહ્મી સન બોલી પ્રિય બાની;
 જ્યહો રાજ રાણિ મન માતા, ભલહિ જનમ તાહિ દીન વિધાતા. ૮
 ઉભય વંશ તારણ અવતારા, ભલહિ પ્રગટ કીની કરતારા;
 સમય સમુજિ સંજિયે શ્રંગારા, ભૂસન વસન નીતિ યુત સારા. ૯

નારી ધર્મ ધરિયે ઉર નીતી, ધર્મ સનાતન કરિયે પ્રીતી;
વિશ્વનાથ કહ્યું નીતિ રચાઈ, સમય કર્મ કરિયે હર્ષાઈ. ૧૦

દોહડા

પતી પત્ની પ્રીતી પ્રબલ, આદુ નીતિ વ્યવહાર;
યદ્યપિ દાસી વૃદ્ધ મુખ, બેઠી લજ્યા ધાર. ૧
હરસિ દાસિ સોમલ મિલી, સાજ્યો તન સિંગાર;
પતિ પદ પૂજા સાજ ભે, પ્રાણી ભઈ તયાર. ૨

ચોપાઈ

વૃદ્ધ દાસિ અપને સ્થલ આઈ, બાલ તરણુ સહ સંગ મિલાઈ;
કરત વિનોદ અપન મન ભાવત, મંગ વચન કહિ હર્ષિ લગ્નવત. ૧
મિલિમિલિ ગાવત મુખ મૃદુ બાની, એક એક હર્ષત ગેલિ પાની;
કર્મ પ્રધાન કીન કરતારા, સમય પાય પ્રગટે ફલ સારા. ૨
કરતા પુરૂષ કર્મ ગતિ થાપી, કવન ક્ષૂર ચલિ શકે ઉથાપી;
ધ્રુવ પત્ની મન પરમ સયાની, હર્ષ મયે દારી સહ જની. ૩
રજા કીન કોહાર ખુલાવા, વિધિવત ભૂષન વસન મૈંગાવા;
અપને કર દાસી સિંગારી, હર્ષત રહે હૃદય પ્રિય પ્યારી. ૪
રામ મંત્ર મુખતે કહો પ્યારી, ઉભય લોક મહિ રહે સુખારી;
યહ અવસર નહિ વારંવારા, નર તન રામ રટો ઈક તારા. ૫
પ્રેમ વિવશ રહે રામ ઉચારી, સો મમ પ્રિયા પ્રાણુતે પ્યારી;
હાસ્ય રસ મહિ ભક્તિ બખાની, વિરોધ ભાવ ન લહે સુજની. ૬
વૃત્તિ પ્રેમ મમ હોય વિશાલા, ચલિ ક્ષણ બોધ લગ તતકાલા;
ચલિ અવસર વૃત્તી ઈક ધારા, યાતે મંત્ર કહ્યો નિજ સારા. ૭
તુમ ભગિની બાલા મમ સગી, રટત રામ વૃત્તી ઈક રંગી;
મમ મુખતે જમપુર નહિ જાવે, યાતે તારક મંત્ર સુનાવે. ૮
મો ઉર તોર ભરસો ભારી, મમ મુખ રજા ન તજો લગારી;
સખતે શ્રેષ્ઠ ભક્તિ વિશ્રામા, તન અભિમાન ત્યાગ કહો રામા. ૯
હાસ્ય વિનોદ વધે અધ્યાસા, તન અભિમાન જ્ઞાન હો નાસા;
હાંસી નકલ વિનોદ પ્રલાપી, ધનકો જ્ઞાન ન હોય કદાપી. ૧૦

દોહડા

અર્થ કાજ યુત બોલિયે, આશ્રમ ધર્મ વિચાર;
નલિતર રટિયે રામ ઉર, રહે મૌન મુખ ધાર. ૧

જિજ્ઞાસી કે ચાહિયે, મન ઇન્દ્રી કર હાથ;
સ્થિર વૃત્તી ઉર થાપિકે, રટો નિરંજન નાથ. ૨

ચોપાઈ

સર્વ સખી લખિ સાર સયાની, વંદે પાદ જોરિ યુગ પાની;
જય હો રાજ રાણિ મમ માતા, હમ હિત તુમકો રચી વિધાતા. ૧
જડ બુદ્ધી નારી અરૂ દાસી, અપર રજા હિત હૃદય ઉદાસી;
જૂઠ કપટ છલ છિદ્ર પ્રવીની, ભક્તી રામ રતન ધન હીની. ૨
પર આધીન પ્રથા કહા જાને, અપર રજા કારજ સોઈ ઠાને;
પૂરવ જન્મ પાપ ફલ ભારી, દાસી તન પ્રભુ દીન વિચારી. ૩
જય જનની મમ દોષ ન દેખહુ, ચરણ રેણુ હમકો કરિ લેખહુ;
અપર શીખ દેવે કે એસી, માત તાત બ્રાતા ગુરૂ જોસી. ૪
માલિક બિન અનુચર કે બોધે, મોક્ષ માર્ગ કહો કે વિધિ શોધે;
પદ રજ દાસ આશ ઇક એહા, આખિર તક મન રામ સનેહા. ૫
કૃપાનાથ નહિ બોધ બુલાવે, દશ ઇન્દ્રી મન દમન કરાવે;
અર્થ હીન નહિ શબ્દ ઉચારે, રામ મંત્ર શ્વાસા મહિ ધારે. ૬
ઇતર કર્મ ઉરમે નહિ આવે, આપ રજા સોઉ નેમ નિભાવે;
જિજ્ઞાસી લક્ષણ મોહિ બોધા, કૃપાનાથ ઉત્તમ મગ શોધા. ૭
વિનય કરત ઉપજી બ્રેહ ભારી, પદ મહિ દીન શીશ કેઈ વારી;
સમયસમુજિ બ્રાહ્મી ભવ તારણ, કહે શબ્દ નિજ દાસિ ઉગારણ. ૮
રે મમ સુતા પ્રાણુતે પ્યારી, સત્ય શીખ ઉર લેહુ વિચારી;
અહો નિશિ ચલહુ વિચાર વિચારી, જન્મ મરણ જાવહિ દુખ ભારી. ૯
રામ મંત્ર સમ મંત્ર ન એકા, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ કીન વિવેકા;
કોટિક પતિત ભયે ભવ પારા, પ્રેમ વિવશ મુખ રામ ઉચારા. ૧૦

દોહા

દાસ ભાવ સંજતે ભક્ષો, ભજન ભક્તિ ભરપૂર;
દાસ ભાવ વિન જગતમેં, તરે ન જીવ જરૂર. ૧
મુનિજન મુનિજન સાધુ સંજ, દાસ ભાવ મય લીન;
તન મનતે અભિમાન, તજ, રહે રામ આધીન. ૨

ચોપાઈ

દાસ ભાવ સમ ભાવ ન દૂજ, સંજતે શ્રેષ્ઠ સુજન જન શજન;
દાસ ભાવ નહિ સમુજ ગુલામી, ઉંચતે ઉંચ સર્વ શિર સ્વામી. ૧

દાસ ભાવ જિનકે ઉર આવા, સો જન જીવન મુક્ત કહાવા;
 દાસા પન સખકે શિર તાજ, નરસુર નાર રંક અર રાજ. ૨
 દાસાપન વિન ભક્તિ ન હોવે, વિન હરિ ભજન પાપ કિમ ખોવે;
 દાસાપન સમ પુરૂષ ન હંચા, અહંકારી સમ નર નહિ નીચા. ૩
 દાસા તન હિત હરિહર આવે, દાસ કહે સોઈ કાજ કરાવે;
 દાસ ભાવતે સખ કુછ પાવે, દાસ ભાવ વિન જીવ ભુલાવે. ૪
 તુમ દાસી મેં દાસ સદાઈ, અહંભાવ નહિ ધરહુ કદાઈ;
 હરિ પદ વંદૂ વારંવારી, દાસ ભાવ દીજે અધ્રહારી. ૫
 દાસ ભાવ જાણાસા પાવે, કરિ અહંકાર ન દાસ કહાવે;
 યાતે સુતા ભજે ભગવંતા, જન્મ મરણ આવહિ જિય અંતા. ૬
 વૃદ્ધ દાસિ લખિ સમય બહોરી, વિનય કરત આરત નહિ થોરી;
 જનની બોધ મત્ય સમુજવા, અલ્પ ભાવ મન ભરમ મિટાવા. ૭
 હમ દાસા તન દેહ અધ્યાસા, મિથ્યા ભોગ અલ્પ ઉર આશા;
 સુનિ તવ બોધ શુદ્ધિ મોહિ આઈ, શુદ્ધ ભાવ મહિં લીન સદાઈ. ૮
 અહંકાર તજિ દાસ કહાવે, તો મમ જીવ પરમ પદ પાવે;
 તન અધ્યાસ ત્યાગ હમ દાસા, અખ જનની નહિ રહે ઉરાસા. ૯
 જનની સમય સમુજિ ભલિ ભાઉ, હરિ હર સમુજિ પતી પદ આહુ;
 દાસી શબ્દ સુનત ધ્રુવ પ્યારી, પતિ પદ પુજન કીન તયારી. ૧૦

દોહા

ધર્મ નીતિ રત ધ્રુવ પ્રિયા, પતિ પદ પૂજન પ્યાર;
 ચલી દર્શ હિત શુદ્ધ મન, ઉર નહિ વિપય વિકાર. ૧
 આગૂ ખયર જનાય કે, રજા લીન નિજ નાથ;
 પ્રથમ પાદ વંદન કરે, ઉર મહિં સમજ સનાથ. ૨

ચોપાઈ

ધર્મ પત્નિ લખિ ધ્રુવ સનમાની, પૂજ કરત ભઈ નિજ પાની;
 પય કરિ પાદ વખારે પિયકે, અચવન દોષ કરે ધી જિયકે. ૧
 ચંદન અક્ષત પુષ્પ ચઢાવા, વાર વાર પદ શીશ નિવાવા;
 પુલકિ ગાત લોચન જલ ધારા, પ્રયલ વિરહ વશ શબ્દ ઉચારા. ૨
 જય પતિ નાથ ચરણ રજ ચેરી, જગમહિ જનમ ન દેહુ બહોરી;
 અમિત જનમ ધરિ જીવ દુખારી, આજ કૃત્ય તવ દર્શ નિહારી. ૩

તવ પદ સેવ આજ બહુ ભાગી, રામ રૂપ પિવ અમર સુહાગી;
હરિ હર ભક્તિ પ્રગટ પલ પાવા, બ્રહ્મ રૂપ નિશ્ચય હર આવા. ૪
કૃપાનાથ યહિ વિનય હુમારી, જનમ ન પાવે દાસિ તુમારી;
જન્મ મરણ સમ દુખ, ન દુખ, હરિ ગુરુ કૃપા મર્મ મોહિ સૂખ. ૫
કૃપાનાથ સોઈ બોધ સુનાવે, જ્યા કરિ દાસ જનમ નહિ પાવે;
અતિશય કઠિન હોય કાઉ કરણી, મમ હિત ગાથ નાથ કહુ વરણી. ૬
તવ પદ તરણી દાસા નિવાસા, ભવનિધિ ત્રાસ હોય નહિ દાસા.
શરણાંગતકો ત્રાસ ન કાઢી, છાટ દેવ શિર તપે સદાહી. ૭
સર્વ પ્રકાર છાટ કો લાગ્ન, કરે કાજ વર હોય અકાગ્ન;
મારે તારે મૂલ ઉઠાવે, અસલી દાસ દોષ નહિ લાવે. ૮
જેહિ પ્રકાર રાખહિ મમ નાથા, મંશય રહિત દાસ સુખ પાતા;
સુખ દુખ દોષ દૃષ્ટિ નહિ જાકે, શુદ્ધ ભાવ ભક્તી રસ ચાખે. ૯
યાતે નાથ કૃપા કરિ કંઈયે, રજા હોય સો મારગ લઈયે;
પદ પંકજ દાસી લખિ લીજે, બોધ યથારથ કૃપા કરીજે. ૧૦

દોહા

વિનય કરત બ્રેહ વશ ભઈ, ધ્રુવ લખિ સાર સનેહ;
દાસ ભાવ જાણસિ લખ, સત્ય શબ્દ ઉચરેહ. ૧
પતી ભક્ત ભક્તી રતી, હરિ પદ પૂરણ પ્રેમ;
ધરિયે આશ્રમ ધર્મકો, તન લગિ પાલહુ નેમ. ૨

ચોપાઇ

ગામ ભાગ આસન બેઠારી, ધર્મ વીર હરિ નીતિ નિહારી;
દાસી સમય સમુજિ પદ લાગી, રજા ચાત પ્રિય પરમ સુહાગી. ૧
ધ્રુવ ત્રિકાલ દર્શી લખિ સારી, સમુજિ મર્મ સહ પાસ બિહારી;
સમુજિ મર્મ સુનિયે ચિત લાઇ, સત્ય બોધ સજકો સુખદાઇ. ૨
જેહિ જોહ આશ્રમ સમય વિચારી, સત ઉપદેશ લેહુ સહ નારી;
શ્રેષ્ઠ ભાગ સમજે સહ દાસી, ધ્રુવ પદ વંદે પરમ હુલાસી. ૩
તુમ સમ કૃપા કરે કો સ્વામી, મમ ઘટ અધમ ભરી બહુ ખામી;
કૃપાનાથ કરિયે કલ્યાના, દુરગત, બોધ રતન દેહુ દાના. ૪
શરણાંગતકો લેહુ ઉગારી, કૃપાનાથ કરિયે ભવ પારી;
પ્રેમ પયો નિધિ હર કુરિ આવા, દાસી સર્વ નૈન જલ ધાવા. ૫

ધ્રુવ અવસર લખિ મુખ મૃદુયાની, સુનહુ પ્રેમિ મમ સુતા સુખની;
 રાજ રાનિ શિશુમાર કુમારી, સુનહુ બોધ મમ હૃદય વિચારી. ૬
 કાણુ ભુંગુર લખિ સખ સંસારા, કરિ હરિ ભક્તિ હોહુ ભવપારા;
 નારી પુરુષ ન જાત વિજાતી, સખમેં વ્યાપક રામ સજાતી. ૭
 નામ રૂપ જડ જન સયાની, પ્રગટ બ્રહ્મ જાનહુ તોહુ પાની;
 એસે પાંચ તત્વ તન ભાસે, મિથ્યા સત્ય રામ નિર આશે. ૮
 ભાસ માત્ર ભાસત યહ માયા, જ્ઞાન વિના જન અજ્ઞ ભુલાયા;
 મોહ મમત મેરો અર તેરો, મિથ્યા તન અભિમાન ધનેરો. ૯
 પ્રખલ અવિદ્યા જોહિ ઉર લાગી, વ્યાપક રામ ન તજો અભાગી;
 કરિ કુસંગ સત સંગ ભુલાવા, ચામ દામ ચંચલ ચિત આવા. ૧૦

દોહા

વૃથા ભોગ સુખ સાહયખી, સજજન સેવ સનેહ;
 યાતે ભજિયે રામ ઉર, વૃથા સમજ નિજ દેહ. ૧
 નૃપ શરીર સુખ સાહયખી, મિલ પુન્ય પરતાપ;
 યદ્યપિ જીવન મુકિત હિત, જપો અજપા જાપ. ૨

ચોપાઈ

અજપા જાપ મંત્ર ઓં કારા, શબ્દ સિન્ધુ મથિ કાઢેહુ સારા;
 હરિ હર અજ બોધત નિત વેદા, ભજત મંત્ર ભાગે ભવ ખેદા. ૧
 મુનિ પંડિત યોગી જન ધ્યાવે, બ્રહ્મ રંધ્ર મહિ વાસ વસાવે;
 બ્રહ્મરંધ્ર આદ્ય અસ્થાના, પહુંચે શરવીર જન દાના. ૨
 પ્રણવ મંત્ર અજપા ઘટ સાધે, પ્રાણ વૃત્તિ સ્થિર વૃત્તિ અરાધે;
 રેચક પૂરક કુંભક ઠેરા, ભજ સ્વરૂપ નિશ્ચય ચિત હેરા. ૩
 મન ઇન્દ્રી કરિ છાર ઉડાવા, પલટિ મૂલ પશ્ચિમ દિશ આવા;
 ભ્રમર ગુફા મહિ લીન નિવાસા, કુશલ યોગ પંથો ગુરુ દાસા. ૪
 પગ ગિન નૃત્ય કરાં ગિન વાજ, વિન મુખ ગીત શ્રવણ વિન;
 તેલ યાતિ ગિન જોતિ જરાવે, પરમ હંસ દર્શન કોહિ પાવે. ૫
 દમિનિ દમક રહિ ચહું ઓરા, ગિન બાદલ બરસત ધન ઘોરા;
 શશી સૂર ગિન પરમ ઉજેરા, યોગ યુક્તિ યોગી જહાં ડેરા. ૬
 એક બ્રહ્મ દુતિયા તહાં નાસા, આસા ગમન ન જમકી ત્રાસા;
 શબ્દ માત્ર સંશય ઉર આવા, ભર્મ ભૂલ બહુ જનમ ગુમાવા. ૭

રટત રામ આદુ ધર આવા, ભાસ્ય માત્ર જગ ભાન ભુલાવા;
વિશ્વ નહીં વિશ્વશ્વેર એકા, અહ્મરંધ્ર મહિં પરમ વિવેકા. ૮
તરંગ તોય સમ એક દિખાવે, યોગી સંશય સવ મિટાવે;
કુરે ન જોહિ ઉર રાગ વિરાગા, અહ્મરંધ્ર પહુંચ્યા બડભાગા. ૯
એસી દશા હોય યહ જાને, અપર પુરુષ કહા મર્મ પિછાને:
હરિ ગુર ચરણ કીન કષ્ટુ સેવા, જિનકી કૃપા કહ્યો યહ ભેવા. ૧૦

દોહા

પ્રિયા પરમ ગતિ જો ચહે, યુક્ત આધાર વિહાર;
નિત્ય કર્મ એકાંત ચિત, શ્વાસા સિંચરણ સાર. ૧
પ્રણવ મંત્ર રસ પીવતાં, સર્વ કર્મ હવ નાશ;
મિટે દોષ ત્રય બુદ્ધિકે, પ્રગટે પરમ પ્રકાશ. ૨

ચોપાઈ

ધર્મ પત્નિ ધીરજ ઉર ધારી, સત્ય ગાથ ઉર લેહુ વિચારી;
સો સત કર્મ કરન મન ત્યારી, આગ અંત ઉર લેહુ વિચારી. ૧
આશ્રમ ધર્મ સનાતન રીતી, આખિર તક નહિ તજો પ્રતીતી;
અહ્મચર્ય આશ્રમ યહ અપના, જો કષ્ટ કુરે ન કામ કલપના. ૨
અષ્ટ પ્રકાર મિથુન કહ યોગી, અહ્મચર્ય મન રહિત વિયોગી;
લક્ષ વરસ આયુષ નરનારી, સહસ પચીસ રહો અહ્મચારી. ૩
અહ્મચર્ય આશ્રમ હો પૂરણ, જ્યાં લગિ રટિયે રામ સંપૂરણ;
મન ઇન્દ્રિ કરિ વિગત વિકારા, પ્રણવ મંત્ર સિંચરો ચેહ સારા. ૪
તન મનમેં નહિ વિષય વિકારા, જ્યાં લગિ રામ રહો ઇક ધારા;
વિષય વિષય વાયૂ નહિ લાગા, ભજોહુ રામ ભય હરણ સુભાગા. ૫
સર્વ વિશ્વ મહિ નીતિ વિહારા, સમય પાય પ્રગટે ક્ષણ સારા;
ચાડ ખાણ જિય જન્મ ધરાવે, પ્રથા યુક્ત સહ કરમ કરાવે. ૬
જલચર સ્થલચર નભચર સારે, કરતા ગતી સર્વ શિર ધારે;
યાતે પ્રિયા અપન મન મારી, રહો રામ મન વિગત વિકારી. ૭
રાજ કાજ મહિં બ્રાંતિ ન કીજો, ઉભય વંશમેં શોભા લીજો;
સ્વારથ પરમારથ દો ભારી, વિના સમજ ત્યાગે નરનારી. ૮
કરિ સ્વારથ પરમારથ લોભે, વિન પરમાર્થ સ્વાર્થ નહિ શોભે;
કેવળ સ્વાર્થ કરે જિય હાની, ભવ મહિં બૂડિ મરે વિન પાની. ૯

વિન સ્વારથ સંગ્રહ કિમ કીજે, પરમારથમેં કહુ કહા દીજે;
મૂલ તર સ્વારથ જલ ખીંચે, પત્ર ફૂલ ફલ તરવર સીંચે. ૧૦

દોહા

ફૂલ પત્ર ફલ વિપનકે, પરમારથ કે કાજ;
તર મૂલ સ્વારથ તજે, નિશ્ચય વૃક્ષ અકાજ. ૧
શિશુમાર પુત્રી સુનો, દે પપ્પ લેહુ સુધાર;
જીવન મુક્તી સુખ મિલે, સત્ય સત્ય નિરધાર. ૨

ચોપાઈ

દાસી સર્વ ધર્મ યહ ધરહ, નીતી યુક્ત કાજ સખ કરહ;
નિત્ય કર્મ પ્રિય તજે ન કળહ, સત્ય બોધ ધારો ઉર સખહ. ૧
નિત્ય કર્મ સમ કર્મ ન એકા, વાર વાર હમ કીન વિવેકા;
આશ્રમ ધર્મ હૃદયમેં ધારો, નિજ આશ્રમ સોઇ નૈન નિહારો. ૨
આશ્રમ ધર્મ સજલિ નરનારી, જોલિ જન સુલભ મિલહિ ફલચારી;
બાલ નારિ બ્રહ્મચર્ય સંભાલો, તન કિસોર આશ્રમ ગૃહ પાલો. ૩
પુત્ર વતી આશ્રમ ગૃહ પૂરા, વિષય વાસ મન કરહુ સખૂરા;
વાનપ્રસ્થ પ્રિય આશ્રમ ભારી, ગુરુ સુખ દિક્ષા લહુ નરનારી. ૪
વિપિન વાસ ચહ ભવન રહાવે, વિષય વિરકત રામ ગુન ગાવે;
અષ્ટ વર્ષ રહિયે દે સંગા, વિષય ભાવ કરિ વૃત્તિ અભંગા. ૫
અષ્ટ પ્રકાર મિથુન મન નાશા, સુતે વિરતી પરસે સન્યાસા;
વિષય આશ નાશા સન્યાસી, વિમલ વિમોહ ન હોહુ ઉદાસી. ૬
જીવન મુક્ત યથારથ યોગી, આતમ તત્વ અખૈંડ રસ ભોખી;
પૂરણ દશા પ્રપંચ વિહીના, બ્રહ્મ ઉદધિ જલ જિન મન મીના. ૭
તનુ લગિ અખૈંડ કરહિ ઉપકારા, કોટિક પતિત કરહિ ભવ પારા;
એસે જન પદ પરસહિ સુરા, જીતિ પ્રાણ પાવહિ પદ પૂરા. ૮
ધન અબધૂત બોધ કોહિ ધારે, તરહિ આપ જિય અપર સુધારે;
કર્મ ધર્મ આશ્રમ નિત પાલા, પદ નિરવાણ લીન તતકાલા. ૯
યાતે પ્રિયા ધર્મ શિર ધારો, નિશ્ચય જીવન જનમ સુધારો;
ગિરતાં પેંડી અથન આવે, પેંડી વિના ચઢયો નહિ જાવે. ૧૦

દોહા

બ્રહ્મ શિખરતે આતમા, ગિર્યો ભોમિ તન આય;
આશ્રમ પેંડી ધર્મ વિન, શિખર ચઢયો નહિ જાય. ૧

વર્ણાશ્રમ પેંડી કરે, ધર્મ ધ્યાન દે પાદ;
પ્રણવ મંત્ર પુરુષારથે, પરસ્યો આતમ આદ. ૨

ચોપાઇ

ધરત ધ્યાન ધીરજ ઉર ધારી, સત્ય સુબોધ ધરહુ ઉર સારી;
મમ ઉપદેશ હૃદય મહિં ધરહો, હો નિરબંધન વિશ્વ વિચરહો. ૧
મન ઇન્દ્રી મુખ મૂન ધરી જે, અવશ્ય કાજ પ્રતિ ઉત્તર કીજે;
અંતઃ કરણ ચપલતા ત્યાગી, રટો રામ જગ વૃત્તિ વિરાગી. ૨
સ્વારથ પરમારથ દે સાધો, ઉર મહિં આતમ તત્વ અરાધો;
આશ્રમ ધર્મ સત્ય યહ સ્વારથ, ઇન કરિ સર્વ સજે પરમારથ. ૩
સ્વારથ પરમારથ દે સંગા, કરિ વિવેક લહે દેવ અભંગા;
સ્વારથ મિગડે હો બડહાની, પરમારથ પાવે નહિ પ્રાની. ૪
વિધિવત કર્મ કરે નિષ્કામી, ફલ આશા ઉર તજે તમામા;
આશ્રમ ધર્મ સજે નિષ્કામી, સનમુખ હોય વિશ્વ પતિ સ્વામી. ૫
સ્વારથ સુફલ ફલ્યો શુભ કર્મો, ઉર મહિં દર્શ દીન તર ધર્મો;
સ્વારથ ગૃહસ્થ, ધર્મહિ, પૂરા, જલિ પરમારથ રહ ન અધૂરા. ૬
વેદો યુક્ત કર્મ સોધ સ્વારથ, આતમ તત્વ લીન પરમારથ;
ઉભય પક્ષ સાધે સોઈ સૂરા, હારિ ચક્ષે સો અવશ્ય અધૂરા. ૭
યાતે સુન શિશુમાર કુમારી, સત્ય શીખ લેવહુ ઉર ધારી;
સ્વામ શુભે કરિ નિત્ય અચારા, હરિ અરપન કરિ નિત્ય અહારા. ૮
હરિ અરપન વિન ભોજન કરહી, પ્રેત પિચાશ અધમ તનુ ધરહી;
નવ ગ્રહ રોગ પ્રેત ધર જાકે, રામ ભક્તિ રસ કબુલ ન ચાખે. ૯
છષ્ટ દેવ અરપિ લે અહારા, સુફલ કીન નર તિય અવતારા;
રામ ભક્તિ ઉપજે ઉર આઈ, સુખ સંપતિ શિવ કૃપા સદાઈ. ૧૦

દોહા

અપન ઇષ્ટ અરપન કરે, ધામ ધરા ધન ગેહ;
તન મન અર્પે ચરણ ચિત, અમર અજર ફલ લેહ. ૧
વૃદ્ધન પૂજા વિપ્ર પદ, ગો અતીથિ પદ સેવ;
પ્રણવ મંત્ર શ્વાસા રટો, મિલે નિરંજન દેવ. ૨

ચોપાઇ

સમય પાય સત મંગત કીજે, શ્રવણ બોધ મમ ધ્યાન ધરીજે;
શ્રવણ કીન સોધ મનન કરીજે, નિદિ ધ્યાસ આતમ સુખ લીજે. ૧

મમ સતસંગ કરેન ચિત ચાવે, હો નિસંગ અવસર લખિ આવે;
 ક્ષણ ભંગૂર સમજિ યહ માયા, ભજહુ રામ ભલ અવસર આયા. ૨
 લખિ જીજ્ઞાસા બોધ સુનાવા, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ મંડલ ગાવા;
 સત્ય સુબોધ હૃદય ધર પ્યારી, વિનહી પ્રયાસ મિલલિ ફલ ચ્યારી. ૩
 પ્રેમ ભક્તિ સિંવરણ ચિત દીજે, નીતી યુક્ત કાજ સહ કીજે;
 સદા સુખી રહેવહુ મમ પ્યારી, કરહુ પ્રશ્ન ઉર તરક તુમારી. ૪
 સત્ય ગાથ મહિં શંક ન કીજે, યથા પ્રશ્ન પ્રતિ ઉત્તર લીજે;
 સમય સમુજિ શિશુમાર કુમારી, સમુજિ સુબોધ પ્રેમ ઉર ભારી. ૫
 પ્રથમ પાદ પિય વંદન કીના, વિમલ મુખ કહહુ પ્રવીના;
 જય પતિનાથ કૃપા કર સાગર, ચરણ દાસિ દુખ હરણ ઉજગર. ૬
 પૂરવ શંભુ ગૌરિ પદ પૂજ, કરિ તવ દર્શ પ્રગટ મોલિ સૂજ;
 તો સમ પીવ મિલેલિ કોઉ નારી, જનમ ધરે નલિ હોય દુખારી. ૭
 એકહી વાર દરશ તવ કરહી, કોટિક જનમ પાપ તન હરહી;
 ચરણ રેણુ ચરણોદક લેવે, જમ કિંકર જન ત્રાસ ન દેવે. ૮
 તવ મુખ વચન જીવ ઉર ધારે, તરલિ આપ ખલ અમિત ઉંગારે;
 સો મમ શીશ છત્રપતિ નાથા, કૃપા કીન શિવ તત્ત્વ વિધાતા. ૯
 દર્શન કીન પાપ મમ ભાગા, પદ રજ પરસત ભઈ સુભાગા;
 જીવન મુક્ત મિલી તતકાજા, જોલિ અવસર કર ગ્રહયો કૃપાજા. ૧૦

દોહા

ભોગ રોગ નલિ ભાવ મમ, અર્થ ધર્મ નલિ કામ;
 કેવળ ભક્તી આપ પદ, કૃપા કરહુ પતિ સ્યામ. ૧
 શુભે સ્યામ સેવા ચરણ, એકાંતલિ સત સંગ;
 મન વાંચિછત મુખ બોધ લે, સિંવરહુ રામ નિસંગ. ૨

ચોપાઇ

સમય સમુજિ બોલા ધ્રુવ જાની, સુનહુ પ્રિયા મમ પરમ સયાની;
 પ્રાતઃ કાલ સેવ પદ કીજે, સુનિ સુબોધ અપને ઉર લીજે. ૧
 લવ સત સંગ પ્રખલ ફલ ભારી, વદત વેદ શિવ દેવ મુરારી;
 લવ સત સંગ તરે કેઇ પાપી, કટે કર્મ ઘટ અધમ અમાપી. ૨
 લવ સત સંગ તિરે જીજ્ઞાસી, વિષય ભોગ જિન વૃત્તિ ઉદાસી;
 લવ સત સંગ અમિત દુખ હરહી, શુદ્ધ ભાવ જીજ્ઞાસુ કરહી. ૩

લવ સતસંગ હોય સોધ હોધ, યા મહિં પ્રિય સંશય નહિ ડોધ;
 સુલભ શબ્દ સમજે સોધ સાધૂ, તન અભિમાન હરહિ અપરાધૂ. ૪
 ક્ષણ ભર પારસ હોહ મિત્રાવે, વરણ ત્યાગિ સુવરણ હુધ જાવે;
 યું લવ સંગ કરહિ કલ્યાના, કોટિ ગ્રંથ મુનિ અમિત બખાના. ૫
 યાતે પ્રિય સમુજિ યહ મર્મા, પ્રાત સમય સાજહુ પતિ ધર્મા;
 ધર્મ પત્નિ તું સરલ સ્વભાવૂ, શુધ્ધ હૃદય નહિ ભાવ કુભાવૂ. ૬
 વિષય ભાવ આશા નહિ તોરે, સો વિશ્વાસ અવશ્ય ઉર મોરે;
 મેં સમજૂ ચાહત તું સંગા, મન વાંચ્છિત ચિત ચહત પ્રસંગા. ૭
 શુધ્ધ સુશીલ પતીવ્રત નારી, ચેહિ અવસર નહિ વૃત્તિ વિકારી;
 તૂ ચાહત એકાંત સુસંગા, ઉર ગિય પાવન દેવ અભંગા. ૮
 યદ્યપિ બ્રહ્મચર્ય યહ નીતી, તિય એકાંત ન હોય પ્રતીતી;
 બ્રહ્મચર્ય આશ્રમ યહ ભારી, અષ્ટ પ્રકાર સંગ નહિ નારી. ૯
 નારી બ્રહ્મચર્ય કોહિ પારે, અષ્ટ પ્રકાર ન પુરૂષ નિહારે;
 નિશિચર કામ ચોર યહ ભારી, રેન સમય મહિં પ્રબલ વિકારી. ૧૦

દોહા

ત્યાગી તપી મુનિશ્વરા, જ્ઞાન ધ્યાન ભરપૂર;
 અપલા સંગ ઇકાંતમેં, ઉપજે કામ જરૂર. ૨
 જ્ઞાન ધ્યાન તપ તજે બલ, કરની કઠિન પ્રયાસ;
 નિશા સમય એકાંતમેં, ભયે નારિ સૈંગ નાશ. ૨

ચોપાઈ

યાતે પ્રિયા સમુજિ યહ મર્મા, પ્રાત કાલ સાજહુ સહ ધર્મા;
 કરિ અચાર સત સંગતિ કીજે, વેદો યુક્ત બોધ ભલ લીજે. ૧
 આશ્રમ ધર્મ હેતુ મમ પ્યારી, કહી વિગત યહ સત્ય વિચારી;
 રામ કૃપા આશ્રમ યહ પૂરણ, પીછે ગૃહસ્થ કાજ સૈપૂરણ. ૨
 સમય કર્મ હોવહિ સોઈ હોઈ, તેહિ જિય ટારિ શકે નહિ કોઈ;
 કરતા પુરૂષ કર્મ ગતિ થાપી, કો જનમ્યો જન શકે ઉથાપી. ૩
 વિશ્વ ચરાચર કર ધર રાખી, સર્વ કર્મ પ્રેરક હરિ સાખી;
 થાપ ઉથાપ શકે નહિ કોઈ, કર્મ પ્રધાન હોઈ સોહિ હોઈ. ૪
 યાતે પ્રિયા સમુજિ યહ મર્મા, ધરિયે શીશ સનાતન ધર્મા;
 શંકા રહિત કાજ નહિ કીજે, હોય ન સુક્લ વિષય ફલ લીજે. ૫

બ્રહ્મચર્ય યહ ધર્મ નિભાવે, જલ લગ રેન સમે નહિ આવે;
 અપને અપને ભવન રહાવે, રોક પ્રાણ મન ધ્યાન લગાવે. ૬
 પ્રાણ મંત્ર સખતે યહ સારા, સુલભ હોય સહ જન વ્યવહારા;
 માયા રંચ પ્રપંચ ન ત્રાસે, જીવન મુક્ત લાભ નિર આશે. ૭
 યાતે પ્રિયા ધાર સત નીતી, રટો રામ ઉર પૂરણ પ્રીતી;
 શયન સમય જાવહુ ધર પ્યારી, રામ કૃપા નિત રહો સુખારી. ૮
 ઉપજ્યો પ્રેમ સુનત પિવ યાની, વંદે પાદ જોરિ યુગ પાની;
 પુલકિ ગાત લોચન જલ ધારા, પતિ પદ વંદત વારંવારા. ૯
 સાર ગ્રહી ઉપજ્યો સુખ ભારી, પતિ મુખ શબ્દ વિચાર વિચારી;
 કૃપા કરહિ જિન દેવ મુરારી, પતીવ્રતા પાવહિ નરનારી. ૧૦

દોહા

પતિ સુખોધ શ્રવણે સુન્યો, મનન કરન ચિત આય;
 સમય સમજિ આજ્ઞા લઈ, ચલી ભવન હર્ષાય. ૧
 સમય સમજ વિશ્રામ ધ્રુવ, કીનો સહિત વિચાર;
 ઇનકો નિદ્રા કયા કરે, યુક્ત અહાર વિહાર. ૨

ચોપાઈ

ઘટિકા ઉભય કીન વિશ્રામા, લખિ અવસર ઉઠે ગુણ ધામા;
 તીન કાલ દરશી ધ્રુવ જ્ઞાની, આદ અંત મધ લખે સુખની. ૧
 પૂરવ જન્મ કૃત્ય કુરિ આવા, ઉરમહિ વિરહ વિરાગ બઢાવા;
 રે હત ભાગ જનમ અહુ સોયા, અઘટ ત્રાસ કેતા તન ખોયા. ૨
 અમિત અધમ યોની ભરમાયો, હરિ ગુર વિન વિશ્રામ ન પાયો;
 કોટિક જનમ ભૂલ ભઈ ભારી, હરિ ગુર શરણુ ન શક્યો સંભારી. ૩
 જમ કિંકર કર કષ્ટ કરારા, ઘોર નર્ક ડાર્યો કેઈ વારા;
 કાક તાલિ જન દર્શન પાવા, જમ કિંકરતે તુરત છુડાવા. ૪
 દે ઉપદેશ જ્ઞાન ધન અપ્યો, જીવન મુક્તી લાભ સમપ્યો.
 રામ મંત્ર અજપા ઘટ દીના, અથ અજ્ઞાન સર્વ હરિ લીના. ૫
 નિજ સ્વરૂપ આતમ પરકાશા, ઉર મહિં એક વિષય નહિ આશા;
 સવ પ્રકાર ભયો સુખ ભારી, અગ કયું સોવે ભજન વિસારી. ૬
 અક્ષય લાભ લેહુ મન મેરા, મહુરત બ્રહ્મ સુસમય સવેરા;
 રાજ પાટ ધન ધામ અટારી, ક્ષણિક ભોગ સુખ અલ્પ નિહારી. ૭

શ્વાસ શ્વાસ શ્વાસા હોય નાશા, અલ્પ આયુ ઈનકી કયા આશા;
રે મન સમુજિ રામ રસ પીજે, વૃથા આયુ વિશ્વાસ ન કીજે. ૮
નીર બુદ બુદા સમ નરદેહી, સમુજિ મર્મ હો રામ સનેહી;
અવર સનેહ સવ રસ કાચો, સરસ સનેહ રામ રસ સાસો. ૯
રે મમ મિત્ર પ્રવીન પિયારા, રામ મંત્ર રટ વારંવારા;
રામ મંત્ર રટતાં સુન ભાઈ, જીવ ૩ બ્રહ્મ એક હો ગ્નઈ. ૧૦

દોહા

નિત્ય પ્રાપ્તિ યહ આતમા, જીવ બ્રહ્મ નહિ દોય;
ભજન ભકિત બ્રાંતી ભગે, સંગતિ સંશય ખોય.
યાતે શ્વાસ ઉશ્વાસ મેં, પ્રણવ મંત્ર ભજ સાર;
મણિ ગણવત તું આતમા, લહે જગત આધાર. ૨

ચોપાઈ

ધ્રુવ પૂરણ પદ પાય સુજ્ઞાની, વ્યાપક આતમ સમજ સુજ્ઞની;
તુરિયા તત્વ ગરક દિન રાતી, સર્વ વિશ્વ નિજ લખે સખતી. ૧
યદ્યપિ ભૂપ સ્વપ્ન મહિં રંકા, જાગ્રત માંહિ હોત કહુ શંકા;
ખગ બાલક ભૂ પર દુખ પાચો, ભયો પ્રબલ ખગ મગ ઉદિ ધાયો. ૨
યદ્યપિ અહાર હેતુ મહિ આવે, અહી જાજ લખિ ઉર ગભરાવે;
કંઠી સ્વ^૧ સ્વપ્ના મહિં મારા, જાગ્રતમેં ભય હોત લગારા. ૩
યેહિ પ્રકાર જ્ઞાની લખિ રૂપા, ભયો સ્વતંત્ર સર્વ પર ભૂપા;
યદ્યપિ ચિદાભાસ ગુણ આદી, સુતે સ્વભાવ હોત પરમાદિ. ૪
અમિત જન્મ શક્ષી કુરિ આવે, જ્ઞાની શ્રેહ વશ ભજન કરાવે;
કાટિક કષ્ટ જ્ઞાન વિન પાવા, ધન્ય તાત ગુરૂ જ્ઞાન બતાવા. ૫
આતમ તત્વ બોધ ભલ દીના, જય ગુરૂ રાજ કૃતારથ કીના;
ક્ષુધા અહાર પ્યાસ જ્યું પાની, ગુરૂ ગુન માનત શિષ્ય સુજ્ઞની. ૬
યહિ પ્રકાર ધ્રુવ જનમ દિખાવા, શ્રેહ વશ હોય રામ ગુન ગાવા;
શ્રેહ વશ વૃત્તિ રહે, છક ધારા, રટત રામ ઉતરે ભવ પારા. ૭
કરણ ધાર દ્રષ્ટી ધ્રુવ ધારે, નિધિતે નૌકા સહજ કિનારે;
સ્થીર વૃત્તિ ચંચલતા ત્યાગે, ધ્રુવ સમ જ્ઞાન બ્રહ્મ મય લાગે. ૮
શ્રેહ વિન જ્ઞાન ધ્યાન વૈરાગા, ચંચલ વૃત્તિ તજે કિમ રાગા;
શ્રેહ વિહિન વૈરાગી કેસો, ભજન સર્વ લવન વિન જેસો. ૯

બ્રેહ વૈરાગ ભક્તિ વશ દેવા, આય કરત સંતન પદ સેવા;
ધરિ અવતાર ધર્મ ધર સ્થાપે, કોટિક અધમી તુરત ઉથાપે. ૧૦

દોહા

બ્રેહ વશ વિકલ વિદેહ મન, જે જન ઉચરે રામ;
મોક્ષ દાસિ પદ રજ તેહી, ગંદે વિશ્વ તમામ. ૧
પ્રાત કર્મ ધ્રુવ ઉર કુરે, આગે ચોક મઝાર;
સમય સમજિ જણાસિ જન, દાસી દાસ તયાર. ૨

ચોપાઈ

ઉત્તમ આય બ્રાત પદ લાગા, પ્રેમ મગન મન ભયો સુભાગા;
જય મમ તાત બ્રાત ભય ભંજન, ક્રિય કૃતાર્થ મમ નાથ નિરંજન. ૧
મમ હિત પ્રગટે તત્વ વિધાતા, મોહિ અનાથકો કીન સનાથા;
યોગ યજ્ઞ તપ તીર્થ ન જનૂ, રામ મંત્ર પદ આપ પિછાનૂ. ૨
તવ પદ લીન ભયો મન મેરો, જન્મ આદિ દુખ સર્વ નિવેરો;
વાર વાર ઉપજે યેહિ આશા, તવ પદ લીન રહે યેહ દાસા. ૩
કૃપાનાથ કહુ અપર ન ભાવે, રામ મંત્ર પદ આપ સુલાવે;
ઉત્તમ ઉત્તમ પ્રેમ બઢાવા, વિકલ પ્રાણુ ધ્રુવ ચરણુ લુભાવા. ૪
ધ્રુવ બ્રાતા શિર નિજ કર પરસા, સમુજિ મર્મ નૈના જલ વરસા;
સાધુ સાધુ કહિ ધ્રુવ ઉર લાવા, પ્રેમ પિયુષ રસ શબ્દ સુનાવા. ૫
રે મમ બ્રાત સાધુ બડ ભાગી, જન્મત રામ ભક્તિ પ્રિય લાગી;
ધનતે ધતિર કવન શુભ કર્મા, રામ ભક્તિ સમ અપર ન ધર્મા. ૬
વિધિવત કર્મ સર્વ ફલ દેની, સર્વ વિશ્વ મહિં મોક્ષ નિસેની;
કોટિક કર્મ કરે ભલ કોઇ, રામ ભક્તિ વિન મૂક્તિ ન હોઇ. ૭
સુવરણ માંય ઘાટ સહ આવે,, જલવિકાર સહ જલહિ સમાવે;
સર્વ કર્મ ભક્તી યું ખાની, મોક્ષ દેત જિય શંભુ ભવાની. ૮
યાતે ધન્ય ધન્ય મમ ભાઈ, યેહિ પ્રકાર સ્થિર રહહુ સદાઈ;
ચલહુ બ્રાત આચાર કરીજે, નિત્ય કર્મ મહિં દેર ન કીજે. ૯
યજ્ઞ શાલ પહુંચે દોહિ ભાઈ, જલ, અરનાન, કીન હર્ષાઈ;
ભૂપન વસન સજે અંગ સારા, જે કષ્ટ આશ્રમ નય વ્યવહારા. ૧૦

દોહા

યજ્ઞ શાલ દિજ રાજ ગણુ, વિધિવત પૂજ તયાર;
વેદ મંત્ર ઉમરત ભયે, કીનો નિત્ય અચાર. ૧

ભૂપ દાન દિજકો દિયો, ઉર મહિં હર્ષ અપાર;
દયા યની રહે દાસપે, ઉચરે વારંવાર. ૨

ચોપાઠ

દિજ આશીષ દીન કેઈ વારી, યની રહે શિવ ભક્તિ તુમારી;
ધર્મ ધુરંધર ધન્ય નરેશા, સમ્યક દ્રષ્ટિ ડિગો નહિ લેશા. ૧
ધર્મ કર્મ મહિં નિપુન સદાઈ, કહા આશીષ અપર અધિકાઈ;
અગમ મર્મ તવ મર્મ ન પાવે, યાત્ર વિનય કરિ વિપ્ર સુનાવે. ૨
સુનત વચન ધ્રુવ કહ કરજેરી, દિજ પ્રતાપ સુધરી કછુ મેરી;
કૃપાનાથ આજ્ઞા અગ દીજે, અપર કર્મ અવસર લખિ કીજે. ૩
અક્ષત સિંચિ રજા દિજ દીની, વંદિ ભૂપ અપને શિર લીની;
દિજ સંતોષ ભૂપ ધર આવા, અતિ સુંદર આસન બૈઠાવા. ૪
દુતિયે, આસન, ઉત્તમ આવા, વંદિ પાદ આસન બૈઠાવા;
બ્રાહ્મી પ્રથમ કીન આચારા, નિરખિ નૈન પિય પ્રેમ અપારા. ૫
વિધિવત પૂજા કીન તિયારી, પતિ પદ પૂજન ચલી પિયારી;
પ્રિય પતિ આકર્ષક મન કેસે, સાગર મિલન સરિત ગતિ જેસે. ૬
આય સર્વ સખિ શિશ નિવાવા, ધ્રુવ વિધિવત સત્કાર કરાવા;
પ્રિયા પતી પદ પૂજન લાગી, મોક્ષ માન મન અમર સુહાગી. ૭
પ્રથમ પાદ પદ પ્રીતિ પખારા, ચંદન અર્ચત વારંવારા;
અક્ષત પુષ્પ ધરે કોઈ વારી, વંદત પાદ પ્રેમ ભો ભારી. ૮
કહન ચહે કછુ કહ નન આવે, ગદ ગદ કંઠ નયન જલ છાવે;
સમય સમુજિ બોલી મન મારી, ધ્રુવ સર્વજ્ઞ લખે વિધિ સારી. ૯
જયપતિ નાથ દાસ શુધ લીજે, ચરણુ ધ્યાન યહિ કૃપા કરીજે;
પતિ પદ સેવ તવના તિય કેસી, પ્રેત પિત્તાશ નિશાચરિ જેસી. ૧૦

દોહા

પતી સેવ વિન જે પ્રિયા, જીવત મરણુ સમાજ;
વિચલ વૃત્તિ અપયશ જગત, પરમ નર્કકી ખાન. ૧
પતિ સેવા સન્મુખ રહે, ઉર ખિય ઉચરે રામ;
નિત્ય કર્મ ચૂકે નહીં, વસે વિજય પુર ધામ. ૨

ચોપાઠ

વિનય કરત ઉપજી બ્રેહ ભારી, ધ્રુવ સન્માન કીન લખિ પ્યારી;
પતિ સંમતિ બેઠી સ્થિર આઈ, જેહિ પ્રકાર પ્રભુ નીતિ બનાઈ. ૧

સર્વ સખી અવસર યહ ચીના, ધ્રુવ પદ વંદત ભઈ પ્રવીના;
 યુક્ત અચાર કીન સહ નારી, નીતી યુક્ત યથા અધિકારી. ૨
 બેઠી સર્વ જોહિ અધિકારા, સમય સમુજિ ધ્રુવ વચન ઉચારા;
 પ્રથમ કીન નિજ ગુરૂ અસ્તૂતી, દ્વિતિયે હરિહર વરણિ વિભૂતી. ૩
 ત્રિતિયે કર્મ ભક્તિ શુભ જ્ઞાના, નિત્ય કર્મ કષ્ટ કહે નિધાના;
 આશ્રમ ચાર મર્મ સમુજવા, સતગુરૂ નારદ પ્રથમ સુનાવા. ૪
 ઘટિકા દોય કીન ધ્રુવ બોધા, ઉત્તમ ધર્મ સનાતન શોધા;
 પ્રબલ પ્રેમ જીજ્ઞાસા નારી, ધ્રુવ મુખ બોધ લીન ઉર ધારી. ૫
 પ્યાસે પુરૂષ મિલ્યો જયું પાની, સત્ય બોધ યું લીન સુખની;
 ધ્રુવ કહ સત્ય શીખ ઉર લીજે, યહિ અવસર નિત કથા કરીજે. ૬
 જો કષ્ટ શ્રાવણ કીન સત બાની, મનન કરહુ એકાંત સુખની;
 મનન કરત હોવહિ બહુ વ્યાધી, મન મલીન ઉર કરહિ ઉપાધી. ૭
 અમિત જનમ વિષયારસ ભોગા, ભજન કરત મન ભોગ વિયોગા;
 મનકો અર્થ મૂલસે નાસા, તેહિ અવસર મન પરમ ઉદાસા. ૮
 પ્રબલ પ્રપંચ કરહિ મતિ મૂઢા, યદ્યપિ સંત લખો ગતિ ગૂઢા;
 રે મન મૂઢ વિષય કિમ ચાવે, જોહિ હિતજગ મહિં જન્મ ધરાવે.
 જનમ મરણ જલિમ દુખ ભારી, યદ્યપિ ચાહત ભોગ વિકારી;
 યાતે અલ્પ ત્યાગ મન આશા, ભજોહુ રામ ભાગે જમ ત્રાસા. ૧૦

દોહા

યહિ પ્રકાર મન બોધ દે, મનન કરો શુભ બોધ;
 કરત કરત અભ્યાસ નિત, લગે, જીવ, પર બોધ. ૧
 લખી સુબોધ શાંતી ગ્રહે, સમજહિ સાર અસાર;
 પ્રેમ ભક્તિ હરિ ભજનતે, સહજ હોહુ ભવ પાર. ૨

ચોપાઇ

ભોજન સમય સમજ નૃપ દાના, કથા વિસરજન કીન સુખના;
 સમય સમુજિ શિશુમાર કુમારી, વંદત પીવ પ્રેમ ભો ભારી. ૧
 સર્વ સખી સ્વામી પદ વંદા, ઉર મહિં ઉમગત પરમ અનંદા;
 જય જય શબ્દ કીન કેઈ વારી, પ્રમદા પુષ્પ પ્રચાર પ્રચારી. ૨
 ઉત્તમ પ્રેમ કહ્યો નહિ જાવે, સમુજિ સુબોધ નયન જલ છાવે;
 પ્રેમ વિવશ ચરતાં શિર દીના, ધ્રુવ ધરિ હાથ કૃતારથ કીના. ૩

સુખી રહો પ્રિય બ્રાત સનેહી, જીવન મુક્ત લાભ તું લેહી;
 બ્રાતા આશ સુફલ હોહુ તોરી, યેહિ આશીષ સત્ય પ્રિયે મોરી. ૪
 બ્રાત ભાવ લખિ ધ્રુવ ઉર પ્રેમા, પ્રત્યલ પ્રેમ ઉર રહ્યો ન નેમા;
 શુધ્ધ ભાવ ઉપજ્યો ઉર જ્યાકે, કયું જમ જલ પડે ગલ વાકે. ૫
 પ્રેમી ભક્ત જગત ભલ આવે, તરહિ આપ ખલ અમિત તરાવે;
 ઉભય બ્રાત ઉર પ્રેમ અગાધૂ, પરમ પવિત્ર લચ્છ યહ સાધૂ. ૬
 સર્વ દાસિ ધ્રુવ પ્રિય પ્રવીના, પ્રત્યલ પ્રેમ વશ ભધ નવીના;
 સમય સમુજિ શાન્તી સહ લાવા, રામ નામ મુખ મંત્ર જપાવા. ૭
 દાસી વિનય કીન કેઈ વારી, કૃપાનાથ ભોજન યહ ત્યારી;
 ધ્રુવ સંમતિ ભોજન મુખ લાવા, હરિહર અર્પણુ કરિ હર્ષાવા. ૮
 હરિ અર્પણુ કોઉ ક્ષેત અહારા, જ્યા ધર જમ નહિ કરહિ પ્રચારા;
 ધરા ધામ ધન તન મન સારા, અર્પણુ કરિયે રહિત વિકારા. ૯
 હરિ હર અરપિ ભયો બડભાગી, માયા ઉપાધિ જિન નહિ લાગી;
 ઇષ્ટ દેવ વિન ધરે અહારા, વૃત્તી બદે વિકાર અપારા. ૧૦

દોહા

મહા પ્રસાદ લખિ પ્રેમ યુત, લહિ હુહુ બ્રાત અહાર;
 સમય સમુજિ અચવન કરી, ભયે કચેરી ત્યાર. ૧
 પાન પુંગિ ફલ^૧ પાયકે, ચત્રે ભૂપ હર્ષાય;
 ન્યાય ભવન ભય હરન હિત, ઐકે આસન આય. ૨

ચોપાઈ

નૃપકો વંદન કીન પ્રધાના, ધ્રુવ પ્રવીણ હરસત સન્માના;
 અપર ભૂપ માતેત અપારા, સમય સમુજિ વંદે સુખ સારા. ૧
 પ્રજા લોક ઉર પ્રેમ અપારા, સમય સમુજિ વંદે સુખ સારા;
 યથા યોગ ધ્રુવ સખ સન્માના, વિપ્ર સમાજ અધિક મન માના. ૨
 નિજ નિજ આસન સખ બેહારે, જિનકો જોગ સોધ અધિકારે;
 સર્વ સભા શાન્તી રસ છાવા, બંદીજન જન સુયશ સુનાવા. ૩
 ગન ગાંધર્વ કરત કલ ગાના, શામ વેદ ધુનિ ઉચરત નાના;
 ત્રિવિધ તાલ મરદંગ બજાવે, અમિત નૃત્ય ગત ગાયે દિખાવે. ૪
 સરસ મર્મ સુર સમજ સુજની, સ્થિર મન સુન પ્યાસે જિમિ પાની;
 સુર ઇશ્વર સમજત કોઉ દાના, હરિ હર ભક્તી લીન સુજના. ૫

સર્વ શબ્દ સો સ્વર મય જાનો, ઝૂં કાર સ્વર મૂલ પિછાનો;
 જિનકો જપે હોત કલ્યાના, યાતે સ્વર ઈશ્વર કરિ માના. ૬
 દાન દીન ગાંધર્વ અપારા, સર્વ સભા જય શબ્દ ઉચારા;
 હરસત ભયે સર્વ નર નારી, નિજ કર પુષ્પ પ્રચાર પ્રચારી. ૭
 પ્રજા લોક દર્શન હિત આયે, સો વંદન કરિ તુરત સિધાયે;
 આયે અવર ન્યાય હિતકારી, કહન ચહે કછુ સમય નિહારી. ૮
 ધ્રુવ સર્વજ્ઞ લખે ઉર સારી, રજા કીન જન સમય વિચારી;
 જો કોઈ કહન ચહે કછુ આતા, કરિયે પ્રગટ અવશ્ય મમ બ્રાતા. ૯
 તાત ગુર નૃપતી મુખ આગે, હરસિ કહો મન મર્મ સુભાગે;
 કૂડ કપટ છલ છિદ્ર નિવારી, સત્ય ગાથ કહુ સમય વિચારી. ૧૦

દોહડા

પાંચ વિપ્ર અવસર લખી, ધ્રુવ પદ વંદન કીન;
 પ્રેમ ભક્ત પાંચુ જને, એહ વશ ભયે પ્રવીન. ૧
 કૃપાનાથ કહિયે કહા, ઘટ ઘટ જનત ભાય;
 મમ પુરમે તવ રાજમે, હોત અધિક અન્યાય. ૨

ચોપાઈ

પુરુષ એક આયા અનચારી, જોહિ ઉપદેશ કીન નર નારી;
 એકો બ્રહ્મ બાત સમુજવા, નિત્ય કર્મ આચાર છુડાવા. ૧
 હરિહર ભક્તિ ન ધ્યાન ધરાવે, પિતૃ સેવ ન દાન કરાવે;
 સત સંગત ન અતીથિ અહારા, ધર્મ શાસ્ત્ર ગુર કહ્યુદ ન ધારા. ૨
 ભક્ષાભક્ષ કરત નહિ શંકા, પુરુષ અપર તિય ભજત નિશંકા;
 વર્ણાવરણ ભેદ નહિ રાખત, મુખતે એક બ્રહ્મ કહિ ભાખત. ૩
 ગુર જન બેકો નીચ અચારી, શઠ પદ આય પરત નર નારી;
 વરજે હમ મૂરખ કહિ મારે, ગાહિ કર ધરતે બહિર નિકારે. ૪
 નારી સુત સગહી ભરમાવા, લગે ન જોર શરણુ તવ આવા;
 ભાવત અન્ન ન નિદ્રા આવે, રૂદન કરત હમ રેન વિતાવે. ૫
 નારી પુત્ર ભવન વિત સારા, હરન કીન મોહિ મારિ નિકારા;
 સત્ય સત્ય ગાથા પ્રભુ ગાઇ, યા મહિં ભૂત રંચ કહુ નાઇ. ૬
 વિનય કરત ઉપજી એહ ભારી, ધ્રુવ સત્કાર કીન કેઈ વારી;
 સત્ય ગાથ તવ વૃથા ન ભાઇ, ક્ષમા કરો હરિ સહાય સદાઇ. ૭

હરિ પ્રેરક જનત સખ ઘટકી, ચક્ષે ન ચાતુરતા નટખટકી;
સત અહંકાર ભૂપ ઉર આવા, નિજ પ્રધાન સન શબ્દ સુનાવા. ૮
અધમી સભા સર્વ નર નારી, તુરત લાહુ યહાં નીચ અચારી;
પાપી પાપ પ્રજલ પરબોધા, ધર્મ સનાતન સત્ય ન શોધા. ૯
વિન વિવેક બોધત સંસારા, લગે ન જ્ઞાન હોય અનચારા;
વિચલ વૃત્તિ કહા બોધ સુનાવે, ચામ દામ ચંચલ ચિત ચાવે. ૧૦

દોહા

રજા પાય અનુચર ચક્ષે, ગયે પ્રલાપી વામ;
ખલ મંડલ ખદોત સમ, બેઠે અધમ તમામ. ૧
મદ અહારિ વ્યભિચારિ સખ, કરત બ્રહ્મકી બાત;
ભેદ ન નારી, પુરૂષમેં, સબકો ગને સજાત. ૨

ચોપાઇ

અનુચર નિજ મન કોન વિચારા, ખલ મંડલ નિશ્ચલ અથ ભારા;
કવન યુક્તિ શઠકો સૈંગ ડોરે, જ્યા કરિ ત્રાસ હોય નહિ મોરે. ૧
યુક્તિ વિચાર ઉભય કર જોરી, ચાલ્યો સભા અધમ ગુરૂ ચોરી;
ચરણ શીશ ધરિ વિનય સુનાવા, કૃપાનાથ તોહિ ભૂપ બુલાવા. ૨
શોભા સુનત ભઈ જીજ્ઞાસા, દે દર્શન પુરહુ પ્રભુ આશા;
હોવહિ લાભ સર્વ સંસારા, બહે ધર્મ અથ જાય વિકારા. ૩
સંત સમાગમ લાભ અભૂતા^૧, અમિત જીવ જગહિ શઠ સૂતા;
શિષ્ય વ્રંદ નારી નર સારે, ભૂપ કહ્યો સખ સભા પધારે. ૪
સુનત વચન બોલા ખલ નાયક, બાલક ભૂપ ભયો કધુ લાયક;
પૂરવ પુન્ય યોગ પુરિ આવા, દર્શ હેતુ જિન લમહિ બુલાવા. ૫
મમ સતસંગ કરહિ બડભાગી, ભાગિ ચક્ષેહિ કે પાપ અભાગી;
હરસિ સભા બોલ્યો સુનુ ભાઈ, હરસિ ચક્ષો સખ લોક લુગાઈ. ૬
ભૂપ ચલત આતમ ઉપદેશા, નિશ્ચય ભયો શંક નહિ લેશા;
મુખતે કહે બોધ નહિ આવે, સર્વ ક્રિયા કરિ પ્રગટ દિખાવે. ૭
સુરાપાન આમિષ સંગ લીજે, પીવત સભા શંક નહિ કીજે;
અપની અપર નાર નહિ શંકા, એક એક કર પ્રહો નિશંકા. ૮
સર્વ ક્રિયા મુખ પ્રગટ દિખાવે, વિનહિ પ્રબોધ જ્ઞાન નૃપ આવે;
મુખતે બકે સો મૂઢ કહાવે, શૂરવીર સો પ્રગટ દિખાવે. ૯

૧. પુર્વે ન થયેલ.

ચક્ષો બ્રાત અગ દેર ન કીજે, અક્ષય લાભ સમાગમ લીજે;
ચક્ષે મંગ સો જન અડભાગી, ભવન રહે સો પરમ અભાગી. ૧૦

દોહા

શહ ગુરકો ઉપદેશ સુનિ, નારી નર હરસાય;
ભૈડ ભૈડકી લાર સમ, ધ્રુવ પુર પહુંચે આય. ૧
ભૂપ ભવન હાજર હુયે, પામર અસી હજ્જર;
બેદિ ક્રિયા કરને લગે, જે ગુર બેધે સાર. ૨

ચોપાઈ

સમયસમુજિ અનુચર ચલિ આવા, વાંદ પાદ નૃપ વિનય સુનાવા;
કૃપાનાથ ખલ મંડલ આવા, જીવત પ્રેત ગતી મન ભાવા. ૧
અસી સહસ નરનારિ નિહારે, અતિ પ્રલાપિ શહ નીચ હગારે;
ભવન દાર બેદે સહ આધ, ક્રિયા કરત અધ ઉર હર્ષાધ. ૨
અનુચર અચન સુનત ધ્રુવ જ્ઞાની, સવ મર્મ ઉર લખે સુજ્ઞની;
ધ્રુવ અપને મન કરત વિચારા, વિશ્વ ચરાચર એક અધારા. ૩
વિધિ નિષેધ દે કર્મ અનાદી, મુલા તુલા દે વાદ વિવાદી;
વિદ્યા અવિદ્યા ધર્મી પાપી, કર્તા એક સર્વ ગતિ થાપી. ૪
યદ્યપિ ડોર દિપે યહ સારે, લોમ બિલોમ હોય દુઃખ ભારે;
યાતે ન્યાય યુક્તિ સમજાવે, જ્યા કરિકે અધ કર્મ છુડાવે. ૫
અસિહજ્જર યહાં ભવન નમાવે, સનમુખ મંત ચક્ષો વહાં જાવે;
ધ્રુવ મંડલ આદર સહ આવા, દંભી ગુર સન શીશ નિમાવા. ૬
શહ આદર દીના નહિ કાહ, કરે ક્રિયા નિજ બેપરવાહ;
ગુર દિગંજર વસ્ત્ર વિહીના, સત મિથ્યા જિન મર્મ ન ચીના. ૭
ગુર ગોદી સૂતી છક નારી, કર પદ ચુંગતિ વારંવારી;
સર્વ અંગ ગુર નિજ કર પરસે, વિષય વિકાર ચોર નિત હરસે. ૮
સંગ દોષ જ્ઞાની ચિત ડરપે, હરિહર ચરણાં સર્વ સમરપે;
હરિહર ચરણુ ધરે નિજ શીશા, સંગ દોષ હરહુ જગ દીશા. ૯
પ્રેલવશ વિકલ રામ મુખ ગાવે, વાર વાર ઉર છટ મનાવે;
સંગ દોષ ટારહુ સુર સ્વામી, તો શરણાંગત દાસ તમામી. ૧૦

દોહા

સંગ દોષ સાધૂ ડરે, કરે અરજ કરજોર;
કૃપાનાથ કરિયે કૃપા, દેહુ ન જન્મ બહોર. ૧

નર પામર પાપી પ્રબલ, કરે બ્રહ્મકી બાત;
આતમ ઘાતી વિષય રત, ધર્મ શત્રુ સાક્ષાત. ૨

ચોપાધ

ગુર પ્રલાપિ બોલા મુખ બાની, સુનો બ્રાત મમ મિત્ર સુગ્મની;
મેં શિવ રૂપ શક્તિ મમ દાસી, સમુજિ મર્મ નહિ રહેા ઉદાસી. ૧
ઘન્દ્રી સર્વ કાળ નિજ કરહી, જન અજ્ઞાન શંક ઉર ધરહી;
હમ સમ ગુર મિલે નહિ બ્યાકો, તન અધ્યાસ બ્યય નહિ વાકો. ૨
બ્રહ્મનીષ્ઠ ગુર દે ઉપદેશા, તો ઉર શંક રહે નહિ ક્લેશા;
મુખતે બાત બ્રહ્મકી કરહી, ઉર મહિ શંક કાળ નહિ સરહી. ૩
જ્ઞાનીકે ઉર શંક ન આવે, સર્વ ક્રિયા કરિ પ્રગટ દિખાવે;
જરા શંક ઉપજે ઉર નાંહી, સર્વ કર્મ મહિ કુશલ સદાહી. ૪
યું બોલત શક પરમ ગૌવારા, મહિલા મુખ યુંબે કેઈ વારા;
આમિય પદ બ્યાલા ભરિ લાવા, દંભી અપને મુખ પધરાવા. ૫
ગુર પ્રસાદ લખિ લેત અભાગી, અધમી સભા લીન મુખ લાગી;
સતગુર શિષ્ય એક મત સરા, ગુર બોધે સોઘ કર્મ પિયારા. ૬
અંધે અંધ મિલે મગ ચાલે, ઇધર ઉધર જાવત કો પાલે;
વિપિન વસ્તિ અંધે નહિ શુદ્ધી, મન મુખ વૃત્તી ધર્મ વિરુદ્ધી. ૭
અધમી સભા શબ્દ બહુ ગાવે, શિર ધૂન અર તારિ બજાવે;
ચોગે પદકી બાત બખાને, મન મલીન વિષયા રસ માને. ૮
વિકરમ કરમ કરે બ્યભિચારી, ભક્ષા ભક્ષ કરે નરનારી;
ધ્રુવ પ્રવીણ લખિ બ્રહ્મચારા, યા કરિ વિશ્વ અનર્થ અપારા. ૯
શામ દામ કરિ ઈન સમુજાવે, કર્મ મલીન કદા વિસરાવે;
સુનિ સત બોધ વિષમતા ત્યાગે, સમુજિ સંત ગત ગહિ સુભાગે. ૧૦

દોહા

ધ્રુવ અપની લખિ આતમા, બોલે શબ્દ વિચાર;
કુકરમ કરો ન સંત જન, હોય ધર્મ અનચાર. ૧
વિલગ કીન કરતા પુરુષ, વિધિ નિષેધ દે ભેદ;
સમુજિ તજે જન મંડલી, ઉર મહિ ધરો ન ખેદ. ૨

ચોપાધ

સુનિ ધ્રુવ શબ્દ કહે ગુર પાપી, રે ધ્રુવ દૈત મતિ કિમ થાપી;
સત સંગત કરને હમ આવા, તેં કુસંગતિ શબ્દ સુનાવા. ૧

અસિ સહસ્ર નારી નર જ્ઞાની, જિનકે ધર્મ કરહિ તું હાની;
 જે મમ મંડલકી ઇકિતાર્થ, કરહુ દર્શ નૃપ ઉર હરસાર્થ. ૨
 ભેદ ભાવ ઇનકે ઉર નાર્થ, મસ્ત ભયે સખ લોગ લુગાર્થ;
 મમ સમ ક્રિયા કરે હરસાર્થ, ગુરુ સમ શિષ્ય સદા સુખદાર્થ. ૩
 સત ગુરુ કર્મ શિષ્ય કોઉ કરહી, જિનકી સંગ અપર જિવ તરહી;
 યાતે મેં મમ પરમ સુખારા, મમ સમ કરમ કરે શિષ્ય સારા. ૪
 મેં ધ્રુવ જ્ઞાની શ્રાવણ સુનાવા, યાતે તવ દ્વારે ચલિ જાવા;
 જે કલ્યાન ચહો નૃપ ભાઈ, મમ સમ કર્મ કરો હર્પાર્થ. ૫
 કર્મ કરત ઉપજે ઉર શંકા, કાચો જ્ઞાની અવશ્ય નિશંકા;
 વિધિ નિર્બંધ જ્ઞાની નહિ ભાસે, વ્યાપક બ્રહ્મ લાખ્યો નિરઆશે. ૬
 સર્વ ક્રિયા મહિં આપ અંકેલા, વિકરમ કર્મ ન ધર્મ ઝમેલા;
 જે કછુ હોય હોય સો હોવે, ઉચ નીચ જ્ઞાની નહિ જોવે. ૭
 બ્રહ્મ જ્ઞાન નૃપ યાત ન જની, જ્યા કરિ બક્યો દ્વૈત મુખ જાની;
 તુમકો મિલે ન સત ગુરુ પૂરા, યાતે ભાખત શબ્દ અધૂરા. ૮
 આતમ જ્ઞાન ચહો મમ ભાઈ, મમ સુખ બોધ લેહુ હરસાર્થ;
 જન્મ મરણ જમ જલ, ન, આવો, હોય અમર નિજ રૂપ સમાવો. ૯
 અકરમ કર્મ ન ધર્મ અધર્મ, ઇન્દ્રી સર્વ કરે નિજ કર્મ;
 જળ લગ પ્રોક્ષ જ્ઞાન ઉર હોવે, અધરમ ધર્મ વૃત્તિ મન મોવે. ૧૦

દોહા

ગુણ ઇન્દ્ર વરસત, સદા, જ્યા મહિં પુન્ય ન પાપ;
 કુશલ સદા નિજ કર્મમેં, ન્યારો ચેતન આપ. ૧
 સૂર્ય રહત આકાશમેં, ક્રિયા કરત સંસાર;
 કરે ભરે પુન પાપકો, રજા ન દોષ લગાર. ૨

ચોપાઈ

અધરમ બચન સુનત ધ્રુવ ધર્મી, અતિ ઉદાસિ છાઈ ચિત્ત શર્મી;
 અધર્મી અધમ પ્રબલ મત બોધા, નીચતે નીચ નીચ મગ શોધા. ૧
 સમય સમુજિ બોલા ધ્રુવ જ્ઞાની, ઉચરત ભયે વચન અઘહાની;
 રે મમ આતમ બોલ વિચારી, અલ્પ બોધ બોધત નરનારી. ૨
 વિકરમ કર્મ વૃત્તિ વિપરીતા, ત્યાગહિ ધર્મ સનાતન રીતા;
 વિપય અંધ વિપયા રસ ચાવે, જ્ઞાન ધ્યાન હરિ ભક્તિ ન ભાવે. ૩

વિષયાશક્ત યદે અધ્યાસા, તિમિ તિમિ જ્ઞાનનેન હોય નાશા;
 તન અધ્યાસ આશ વિષ લાગી, ક્ષણિક ભોગવશ ભયો અભાગી. ૪
 ચેતન વિના ઇન્દ્રિ કયા કરહી, મૃતક અંગ કિમ શબ્દ ઉચરહી;
 ઇન્દ્રી દાર ભયો મન રાગ, ચેતન સતા કરત સહ કાળ. ૫
 રવિ પ્રકાશ જલ બિંબ દિખાવે, છુપે રવી સો બિંબ છુપાવે;
 ચિદાભાસ ચેતન કરે ભાઈ, ચેતન સતા કરત ઠકુરાઈ. ૬
 ચેતન સતા ત્યાગિ તન જાવે, ચંચલતા ઇન્દ્રિ વિસરાવે.
 ચેતન વિના કરે તન વ્યાધી, તો માને હમ ઇન્દ્રિ ઉપાધી. ૭
 ચેતન વિના ઇન્દ્રિ ઊદિ ધ્યાવે, નિશ્ચય ઇન્દ્રિ કરમ કરાવે;
 ચેતન વિના કરે જડ કાળ, હિંસા ચારી જારિ અકાળ. ૮
 દેખી સુતી ન અંથ સુનાવા, સંત સમાજન મુનિ મુખ ગાવા;
 નામ રૂપ જડ રૂપ સદાઈ, ઇન કર ક્રિયા ન હોત કદાઈ. ૯
 જડ ઇન્દ્રી ચેતન કરિ ભાઈ, નિજ નિજ કર્મ હોત કુશલાઈ;
 ચેતન સતા પાય સહ કર્મી, કરે અપન મન ધર્મ અધર્મી. ૧૦

દોહા

જડ વસ્તુ વ્યતિરેકમેં, ક્રિયા ન કર્મ લગાર;
 હાલન ચલન જડકી ક્રિયા, સો ચેતન આધાર. ૧
 નીચ કર્મ જ્ઞાની કરે, હોય ધર્મ મય હાન;
 યાતે કુકરમ ત્યાગિકે, સુકૃત કરો સુજન. ૧

ચોપાઈ

સુનિ ધ્રુવ શબ્દ અધમ હસિ યોગી, વાહ અજ્ઞાન મર્મ મન યોગી;
 ભેદ વાદિ ગુર યોધ યતાવા, યાતે મત અદ્વૈત ન ભાવા. ૧
 ભેદ વાદિ ગુર ભેદ પ્રયોધે, યાતે જીવ સત્ય કિમ શોધે;
 બ્રહ્મનિષ્ઠ સત ગુર બિન ભાઈ, આતમ તત્વ ન એક લખાઈ. ૨
 વરણાશ્રમ ઉંચા અર નીચા, સર્વ જીવ અટકે ઇન બીચા;
 ભેદા ભેદ દૃષ્ટિ કરિ ભૂલા, મિટે ન જનમ મરણ દુઃખ શલા. ૩
 યાતે સમજ ભૂપ ધ્રુવ જ્ઞાની, મમ ઉપદેશ લેહ સુખ ખાની;
 ભેદ ભાવ દૃષ્ટી તજિ દીજે, મમ સમ ક્રિયા સર્વ પુર કીજે. ૪
 કાટિક જીવ કરહુ કલ્યાના, યહિ ઉપદેશ દેહુ નૃપ દાના;
 હો નિશંકા કીજે સહ કર્મી, ઉંચ નીચ નહિ ધર્મ અધર્મી. ૫

પંચ તત્વ ગુન ત્રીન પસારા, સખ મહિં ચેતન રૂપ હમારા;
 ભક્ષાભક્ષ ન ધર્મા ચારા, આદી કર્મ કીન કરતારા. ૬
 નર્ક સ્વર્ગ સંશય નહિ કોઈ, મમ ઉપદેશ ધરો ઉર સોઈ;
 સંશય આતમ હોય વિનાશા, કરો કર્મ સહ ત્યાગિ ઉદાસા. ૭
 ચિત્ત ચિંતે સોઈ કર્મ કરાવે, નર્ક સ્વર્ગ સંશય મત લાવે;
 એકહિ બ્રહ્મ સર્વ ભરપૂરા, નર્ક સ્વર્ગ ચહ નામ અધૂરા. ૮
 એક માંચ કો આવે જાવે, મન માને સોઈ મોજ કરાવે;
 ક્રિયા કર્મ રહણી અરૂ કરણી, દ્વૈત પ્રપંચ જીવ કહ વરણી. ૯
 ઘટે વધે કરણી કયા છીજે, સર્વ વસ્તુ અન્વય નિજ લીજે;
 યે મમ બોધ સત્ય ઉર પેખો, સર્વ ક્રિયા દુર્ગુણ નહિ દેખા. ૧૦

દોહા

જાપે ન અજપા જાપકો, ધરે ન ધર્મ વિવેક;
 કરે ન નિત્ય અચારકો, જોડિ ઉર દરસ્યો એક. ૧
 નિર મંશય આતમ અચલ, કવન ગિને પુન પાપ;
 મન માને જ્યું કીજીયે, સોહં આપો આપ. ૨

ચોપાઇ

ધ્રુવ અપને મન કરત વિચારા, અધમી પુરૂષ કરહિ અનચારા;
 શહકો દંડ અવશ્ય મય દીજે, જ્યા કરિ ઇન દુર્ગુણ હરિ લીજે. ૧
 શહ ભરમાય સંગ લી નારી, ઇનકો ત્રાસ દેત દુઃખ ભારી;
 બોધ યુક્તિ કરિ ઇનહિ હઠાવે, પાછે શહકો ત્રાસ દિખાવે. ૨
 ધ્રુવ એકાંત બુલાઇય નારી, સન્મુખ આય ખડી વ્યભિચારી;
 ધ્રુવ કહ સુતા કવન શહ બોધા, જ્યા કરિ પાપ પંથ તુમ શોધા. ૩
 ક્યું તવ પતી ત્યાગ ચહો આઇ, દુષ્ટ સંગ સત નીતિ બુલાઈ;
 નારી ધર્મ પતી પદ પૂજા, પિંડ પ્રાણુ લગિ ભાવ ન દૂજા. ૪
 અપર પુરૂષ પિતુ બ્રાત સમાના, પ્રાણુ હરે પર ભાવ ન આના;
 અપનો પીવનો હોય ઐંગ હીના, પ્રગટ રામ જનત પરવીના. ૫
 રોગી જરહ અધિર હો કંતા, યદ્યપિ તિયા લખે ભગવંતા;
 અપર પુરૂષ સુરપતિ સમ હોવે, પતિ વરતા બ્રાતા યુત જાવે. ૬
 એસો ધર્મ સનાતન ત્યાગી, અધમ ધર્મ કિમ ધર્યો અભાગી;
 અપર પુરૂષ પ્રીતી તજિ દીજે, મમ ઉપદેશ પુત્રિ ઉર લીજે. ૭

ધર્મ સનાતન હો કલ્યાના, યાતે તજો ધર્મ અધ આના;
 યે મમ બોધ હૃદય તવ ભાવે, તજી પાપિ સંગ ભવન સિધાવે. ૮
 નહિતર ત્રાસ કરે હમ તોડો, ફિર અપરાધ લગે નહિ મોડો;
 પ્રથમ ગાથ સત ગાય સુનાઈ, કરિયે સુતા અપન ચિત ચાઈ. ૯
 સમય સમુજિ બોલી શહ નારી, સર્વ અલ્પ નૃપ શીખ તુમારી;
 ગુરુ બોધે મોહિ વારંવારા, સમુજિ સુપંથ મોક્ષ હિત ધારા. ૧૦

દોહા

પાંચ તત્વ આકાર તન, પતિ વ્યાપક ઈક દેવ;
 વૃત્તી પ્રિયા પ્રવીણ હમ, કરે સર્વકી સેવ. ૧
 ભેદ વાદી ઉપદેશ ગુરુ, મેટયો અપર વિવાદ;
 સર્વ ક્રિયા ફલ એક સમ, સત ગુરુ બોધે સાર. ૨

ચોપાઈ

ભેદ ભાવ નૃપ હુમે ન આવે, નર તન અલ્પ મોક્ષ મગ આવે;
 હમકો અલ્પ બોધ નહિ દીજે, મો મન અપર ધર્મ નહિ રીજે. ૧
 નારી ધર્મ પતી ઈક પૂજા, સગ થટ રામ પીવ મોહિ સૂજા;
 હો નિશંક હમ સગ સૈંગ ખેલે, અપર ધમ હમ ઉર નહિ ઝેલે. ૨
 અલ્પ બુદ્ધિ શહ બકો અપારે, મો મન સત્ય ધર્મ ચહિ ધારે;
 રાજ રંક શંક નહિ માને, વિન જાને સગ બકેહુ અજાને. ૩
 ગુરુ મર્યાદ તજે નહિ કબહી, તુમતે આદિ બકે શહ સગહી;
 પિડ પ્રાણુ લગિ ધર્મ ન ત્યાગે, બકે કોટિ નર નારિ અભાગે. ૪
 પરમ પવિત્ર હુમે મગ પાવા, વિશ્વનાથ ગુરુ સત સમુજાવા;
 જીવન મુક્ત લાભ કોહિ ચાવ, હો નિશંક મમ ધર્મ સૈભાવે. ૫
 ધ્રુવ ધર્મી ધીરજ ઉર ધારા, હર્ષ શોક પર રહિત વિકારી;
 ધીર ગૌભીર ધરમ નહિ ત્યાગે, બકે કોટિ નર નારિ અભાગે. ૬
 જોહિ જન હરિહર અજ ઉર લાવા, ધર્મ ધીર કહુ ડિગ ન ડિગાવા;
 દેવિ દેવ તીરથ સુર રાજા, જિન મુખ આય કરે મન કાજા. ૭
 સર્વ સિદ્ધિ સુરતર સુર ગાઇ, ધ્રુવ મુખ હાજર રહત સદાઈ;
 જન ચિંતે સોઈ કાજ કરાવે, રામ ભક્તિ કરિ ચેહ ફલ પાવે. ૮
 ત્રીન કાલ ધ્રુવ જાનનહારા, બ્રહ્મ સદેહ સંત અવતારા;
 ધર્મ સેતુ બાંધનકે કાજા, સંત રૂપ લહ ભક્ત નિવાજા. ૯

સંત રામ બિચ બેઠ ન ભાઈ, મરમી સુજન સેન યહ પાછ;
અધમ લખે કહા જનકી રીતી, પ્રબલ પાપ વશ કરત અનીતી. ૧૦

દોહા

પાપી નારી પુરપકો, ધ્રુવ બોધે કેઇ વાર;
શ્વેત બને કિમ કોલસો, કજલી નિકસી પાર. ૧
શહ ભરમાયે નારિ નર, અધમ ધર્મ ઉર ધ્યાન;
ઉત્ર ત્રાસ દે સવકો, હરે પ્રબલ અજ્ઞાન. ૨

ચોપાઇ

અધમ નારિ આજ્ઞા દીની, ધ્રુવ સિદ્ધી મન ચિતવન ભારી;
હાજર સર્વ ભઇ તતકાલા, રજા હોય સોઇ કરે કૃપાલા. ૧
ધ્રુવ કહ કોટ કરો શહ ઓરા, અનલ વૃષ્ટિ શિર કરહુ કોરા;
રખહુ બંધ હમ રજા કરાવે, ત્રાસ વિવશ કોઉ પ્રાણુ ન જાવે. ૨
પાપ હરણુ હિત ત્રાસ દિખાવે, પ્રાણુ લેન હમ ચિત નહિ ચાવે;
હરન રોગ હિત દેત દવાઇ, ભગ્યો રોગ ઔપધ કિમ ભાઈ. ૩
કુકરમ વિવશ અધમ મગ ધ્યાવત, જોડિ હિત યહ હમ ત્રાસ દિખાવત;
ધર્મ નીતિ ત્યાગે નરનારી, શિક્ષા કરત ન દોષ લગારી. ૪
રક્ષા ધર્મ નીતિ હિત કાજ, નરહરિ નાથ કીન મોહિ રાજ;
સર્વ સીદ્ધી યહ મર્મ લખીજે, સમય સમુજિ કારજ ભલ કીજે. ૫
ધ્રુવ મુખ રજા હોત તતકાલા, કોટ રૂ પાવક વૃષ્ટિ વિશાલા;
અનલ વૃષ્ટિ નભ વરસન લાગી, શિષ્ય ગુરૂ સગ જરે અભાગી. ૬
જરત જવાલ ઉપજી ઉર તરતી, મનતે ભગી ચલી મદ મસ્તી;
પીઠ પેટ પદ શીશ જરાવત, ભગ્યો જ્ઞાન અધમી ઉઠ ધાવત. ૭
દિર્ઘ કોટ ભાગી કહા જાવે, જલ્પ શબ્દ મુખ ત્રાસ સુનાવે;
જરત વસ્ત્ર ઐગસે સહકારા, ભયે દિગંબર પરમ ગૌવારા. ૮
વસ્ત્ર વિહીન ભયે નરનારી, જીવત પ્રેત ગતી બલિચારી;
જરત જવાલ સતગુરૂ મુખ આવે, તરજી શિષ્ય ગુરૂ માથ ચઢાવે. ૯
પકરી ગુરૂ કર ભૂમિ પહારા, તવ મુખ બોધ દુઃખી હમ સારા;
પાપી પાપ બોધ હમ લીના, તાતે ભૂપ ત્રાસ યહ દીના. ૧૦

દોહા

પાપી ગુરૂ કરજોરિ કે, અરજ કરત હો દીન;
અધર્મ ધર્મ તજિ આજતે, નિત ચરણાં આધીન. ૧

દીન દયાળુ દીન લખ, દિનિયે જીવન દાન;
ધર્મ સનાતન શિર ધરે, જગ લગ તનમેં પ્રાન. ૨

ચોપાઈ

અસિ હજાર સગાહી નર નારી, એક વાત મુખ કહત પુકારી;
ધર્મ સનાતન મમ શિર ધરિહાં, વિકરમ કર્મ તથા નહિ કરિહાં. ૧
ધ્રુવ સગ ઘટકી સમુજ સુભાગી, એકાએક ઓલાઇ આગી;
અમૃત વૃષ્ટિ કીન તતકાલા, જવાલ શૂલ સભ મિટી વિશાલા. ૨
પ્રગલ દાહ ખૂઝી સગ અંગા, સ્વસ્થ ભયે સગ નગન નિસંગા;
પ્રેત પિત્તાશ સરિસ શહ શોભે, નગન નારિ નર નિરખત ક્ષોભે. ૩
જો કોહિ કરહિ ધર્મ મહિ હાની, યહિ ગતિ હોવહિ સમજી સુજની;
ધ્રુવ અવસર લખિ વસ્ત્ર મંગાએ, તથા યોગ નરનારિ પેરાએ. ૪
પહેરે વસ્ત્ર પ્રેમ ઉર જગા, ઉરતે ભાગો પાપ અભાગા;
સુવરણ સોની અનલ તપાવે, કાટ ગયો અર કાંતિ બઢાવે. ૫
ચેહિ પ્રકાર નારી નર સારે, હર્યો પાપ મુખ રામ ઉચારે;
પંથ ચલત સુતો નર કોઈ, જગત હરસિ પંથ લે સોઈ. ૬
અધમ નિંદ આઈ નરનારી, ભગ્યો પાપ કહ રામ પુકારી;
ધ્રુવ પદ ગિરત વિરહ ઉર ભારી, શરણાંગત હમ લેહુ ઉગારી. ૭
જગ હો ભૂપ પ્રજા હિતકારી, નર્ક ગિરત મોહિ લીન ઉધારી;
તો વિન કૃપા કરે કો એસી, વેદ શાસ્ત્ર વરણી મુનિ જેસી. ૮
જમ કિંકરતે લીન છુડાઈ, કૃપાનાથ શુદ્ધી મોહિ આઈ;
કૃપાનાથ સંશય ભો ભારી, કૂર કર્મ કિમ હરહિ મુરારી. ૯
કેવળ અધરમ ધર્મ પિછાના, વિકરમ કર્મ કીન મન માના;
અપર નારિ અપની કરિ જની, સખતે નીચ નર્કકી ખાની. ૧૦

દોહડા

સુર અપાનકો પાન કર, આમિષ કિયો અહાર;
વિષય ભોગી હરસત રહે, નિરખ પરાઈ નાર. ૧
હવન દાન તપ તીર્થ તજ, નિત અચાર નહિ નેમ;
મ્હેચ્છ ગતી મોરી ભઈ, કિમ કરિ નરહરિ પ્રેમ. ૨

ચોપાઈ

અધમ શબ્દ હમ તુમ સન ભાખા, યદ્યપિ નાથ મૌન ગહિ રાખા;
શહ નારી શહ શબ્દ સુનાવા, ધન્ય નાથ તોહુ ઉર નહિ લાવા. ૧

અનલ ત્રાસ દે પાપ ભગાવા, હમ શહ સૂતા સહજ જગાવા;
 પૂરવ પુન્ય પ્રગટ ભો તાતા, દરશ દીન તવ તત્વ વિધાતા. ૨
 કૃપાનાથ યહ કૃપા કરીજે, હરે પાપ સોઘ બોધ દરીજે;
 અતિશય કહિન હોય કોહિ કરણી, કૃપાનાથ કહિયે ભલ વરણી. ૩
 શહ ગુરુ આય પર્યો ધ્રુવ ચરણા, વેહ વશ વિકલ કાહુ વિધિ વરણા;
 કૃપાનાથ અધ કર્મ કમાવા, વૃથા બોધ દહ અમિત ભુલાવા. ૪
 અમિત નારિ નર પાપ પ્રબોધા, ત્યાગી ધર્મ અધમ મગ શોધા;
 વૈદિક ધર્મ નીતિ નહિ ધારા, પાપ કર્મ સોહિ પંથ હુમારા. ૫
 અમિત નારિ પતિ ધર્મ છુડાવા, અપર પુરુષ સન પ્રીતિ દ્રઢાવા;
 બ્રહ્મ જ્ઞાન દે બુદ્ધિ ભમાધ, સગ્ય ઘટ વ્યાપ રહ્યો ઇક સાધ. ૬
 મૂરખ નારિ મર્મ નહિ પાવા, પુરુષ માત્ર સન પ્રેમ બઢાવા;
 સર્વ પુરુષ યહી મત દીના, મૂઢ મતી હર્ષિત ગહિ લીના. ૭
 અતિ પ્રપંચ કીનો મમ નાથા, કો પ્રકારમેં બચૂ અનાથા;
 અધમ ગતી કરહી કરતારા, ત્રાહ ત્રાહ પ્રભુ શરણુ તુમારા. ૮
 પાપ પહાર પાપ કર પાપી, કો પ્રકાર અધ જરે અમાપી;
 પાપ પ્રથા વરણત વેહ ભારી, ગિર્યો ભ્રામ તન શુદ્ધિ વિસારી. ૯
 કકર્મ કર્મ વિચાર વિચારી, વેહ વશ વિકલ હોન નરનારી;
 નરહરિ નાથ સુગતિ જિન દેહી, અવશ્ય બને જિય રામ સનેહી. ૧૦

દોહા

ધ્રુવ પ્રવીણુ લખિ ભાવ મન, ઉપજી દયા વિશાલ;
 બ્રાત બ્રાત કહિ કર બહ્યો, બોધ કીન તતકાલ. ૧
 પાપ તાપ તન તે ગયો, કહ્યો મંત્ર મુખ રામ;
 હો સચેત સુનુ નારિ નર, કહુ સો કરિયે કામ. ૨

ચોપાઇ

વેદો યુક્ત કર્મ નિત કીજે, અજપા શિવરણુ ધ્યાન ધરીજે;
 ગૌ બ્રાહ્મણુ પદ પૂજ અતીથી, રામ ભકિત ઉર પ્રબલ પ્રતીતી, ૧
 નીત્ય કર્મ કર ભોજન લીજે, અથ અહાર હરિ અરપન કીજે;
 મહાપ્રસાદ લખિ ભોજન કરિયે, કોટિક જન્મ પાપ પર હરિયે. ૨
 પાંચ વરસ રહિયે બ્રહ્મચારી, તહુ લગિ વિલગ વસહુ નરનારી;
 નારી ભવન નારિ સહ જાવે, ગુરુ કુલમેં બ્રહ્મચારિ કલાવે. ૩

કોવિદ કથા કરત સતસંગા, સર્વ આય તહૈં સુના નિસંગા;
 આશ્રમ ધર્મ મર્મ સહ લેયે, આખિર તક નહિ ધર્મ તજૈયે. ૪
 ચંદ્રાયણ કરિયે નરનારી, ઉરમે અધર્મ પાપ વિસારી;
 પીપલ તર પરિકરમા કીજે, જ્યા કરિ સર્વ પાપ તવ છીજે. ૫
 તનતે કરો ન કર્મ અશુધ્ધા, નિત્ય કર્મ કરિયે સહ શુધ્ધા;
 મુખતે અદ્ય શબ્દ મત ભાષો, ઉર મહિં રામ મંત્ર રસ ચાષો. ૬
 વરસ એક ચંદ્રાયણ ચારા, શુધ્ધ હોય મન તજે વિકારા;
 હરિહર ભક્તિ સદા ચિત દીજે, જીવન જનમ સુફલ કર લીજે. ૭
 થેહી દંડ સર્વ નરનારી, પંચ વરસ બનહૂ તપધારી;
 પીછે નિજ નિજ ભવન સિધાવો, જો જોહિ આશ્રમ કર્મ કરાવો. ૮
 મન ઇન્દ્રી નિગ્રહ કરિ ભાષ, રોડા રામ હોવહિ સુખદાર્ધ;
 ધર્મ ગુરુ સુનિયે ચિત લાષ, કહૂ કર્મ સોષ લેહુ સંભાષ. ૯
 કૃત્ય વ્રત ચંદ્રાયણ કીજે, સુલભ કર્મ તવ પાપ ન છીજે;
 લખ ચહુ વિસ ગાયત્રી કરહૂ, પુરુષ્વરણુ કરિ પાપ વિસરહૂ. ૧૦

દોહા

સંગ દોષ કર જીવ જિન, કીને કર્મ કરર,
 વિધિ, કર્મ દિગ્ગજી કૃપા, હરહી પાપ જરર. ૧
 ઉત્તમ કર્મ અનાદિતે, કરત પાપકો નાશ;
 કરિ કુંભક અજપા જપે, મિટે જીવ ત્રય ત્રાસ.

ચોપાઈ

તર પીપર તર વાસો કીજે, અજપા સિંવરણુ જાપ જાપીજે;
 અગ્નિ હોત્ર કરિયે દિગ્ગ સંગા, ભરમ હોય તવ પાપ અભંગા. ૧
 વૈદિક કર્મ ધર્મ નહિ ત્યાગો, સદાચાર નીતી યુત લાગો;
 વિપ્ર શરીર કીન અધ ભારી, અધિક દંડ તવ દીન વિચારી. ૨
 સિંહનિ દૂધ કનક ધક હરહી, દિગ્ગ ગિન કહિન કર્મ કો કરહી;
 ગાયત્રી સિંહનિ કરિ જાનો, પય ઇન પ્રેમ મુક્તિ પદ માનો. ૩
 કનક પાત્ર જીરાસુ કહીયે, જોહિ ઉર હરે બ્રહ્મ પદ લઇયે;
 બ્રહ્મ કર્મ સમ કર્મ ન દૂજ, મોક્ષ ભાગિ જિનકો યહ સૂજ. ૪
 વિપ્ર કર્મ સો અનલ સમાના, ભજતાં ભરમ કરે અધ નાના;
 યાતે રજ્જ શીશ મમ ધારી, કરો કર્મ વિધિ યુક્ત વિચારી. ૫

વિપ્ર વંદ નૃપ વંદન કીના, સમય સમુજિ કહ વચન પ્રલીના;
 જય દિજ રાજ સર્વ દુષ્પ હરતા, હરિ સ્વરૂપ મમ ઈષ્ટ સમરથા. ૬
 અસી હજાર પ્રજા, નરનારી, દુષ્પી દીન યહ શરણુ તુમારી;
 બુધ્ધી વસ્ત્ર લગે ઇન દાગા, કુર્કમ કળજર ઇન ઉર લાગા. ૭
 પ્રેમ નીર સાખૂ સત સંગા, કર્મ લાહિ કર ધરો નિસંગા;
 સુરત શિલા પર વારંવારા, શબ્દ જોષ્ટિકા કરહુ પ્રહારા. ૮
 નિત નિત નેમ ધીરતા ધરહી, તિમ તિમ પાપ શામતા હરહી;
 વેદો યુક્ત કર્ત અભ્યાસા, વજ્ર લેપ ઉર જય દૂરાશા. ૯
 વૈદિક કર્મ હુમે વિશ્વાસા, તાતે વિનય કરત દિજ દાસા;
 જય દિજ દેવ ક્રિયા યહિ કીજે, નિજ આતમ લખિ પાપ હરીજે. ૧૦

દોહા

મેવ અવસર ઉર ચીન કે, રજા કીન દિજ રાજ;
 સંગ લેહુ નરનારિ ઇન, કરિયે આપને કાજ. ૧
 દિજ મંડલ પૂરણુ દશા, હરસત ભયે અપાર;
 સ્વસ્તિ વચન, દે, ભૂપકો, ચક્ષે જુહાર જુહાર. ૫

ચોપાઇ

અસી હજાર સખહિ નરનારી, ભૂપ રજા અપને શિર ધારી;
 નૃપ પદ વંદિ ચક્ષે દિજ લારે, ઉર મહિં અપને કર્મ વિચારે. ૧
 કોઉ કોઉ કહિન કમ ગતિ પેખી, ઉર મહિં ઉપજત તાપ વિશેખી;
 અગ્ની ત્રાસ યાદ ઉર આવે, ચુપ મુખ ચક્ષે ન પ્રગટ સુનાવે. ૨
 ભય વિન પ્રીત હોય નહિ કગહી, વેદ શાસ્ત્ર ભાખત મુનિ સખહી;
 ન્યાય હેતુ સરજે હરિ રાજ, યા વિન ચવે ન ધર્મ સમાજ. ૩
 ભૂપ વિહીન પ્રજા કહો કેસી, પુરૂષ વિના યુવતી ગતિ જોસી;
 પત્ની પતી પ્રજા નૃપ નાથા, સમુજિ કર્મ જગ કીન વિધાતા. ૪
 ન્યાય નિહારે સો, નૃપ જ્ઞાની, કરે ન ધર્મ સનાતન હાની;
 ધ્રુવ ધર્મી યહ ન્યાય ચુકાવા, સર્વ પ્રજા શાંતી રસ છાવા. ૫
 પુષ્પ વૃષ્ટિ કરિ સહ હરસાયે, જયજયજય ધુનિચહું ઓર સુહાયે;
 શોભા કરત સર્વ નર નારી, એસે ભૂપ રામ અવતારી. ૬
 ધન્ય ભાગ ધ્રુવ નમ્ર વસાવા, જીવન મુક્ત લાભ જિન પાવા;
 હર્યો પાપ હરદમ હરિ ધ્યાવત, મો સમ અપર કવન મુખ પાવત. ૭

ન્યાય કરત અવસર ચલિ આવા, નિત્ય કર્મ ધ્રુવ ચરણુ લુભાવા;
સભા વિસર્જન કીન સુભાગી, ચક્ષે ભવન નિજ ધ્રુવ પદ લાગી. ૮
ઉભય જ્ઞાન ચાક્ષે હરસાધ, નૃપ પદ પાપ મ માન બડાઈ;
યજ્ઞ શાલ કીને અસ્નાના, કરિ વિધિ કર્મ વિપ્ર દે દાના. ૯
દિજ શિર નાય ચક્ષે, નિજ, ગેલા, જીવન મુક્ત રામ પદ નેલા;
ભવન બેઠિ ભોજન મૈંગવાવા, હરિ હર અરપિ આપ મુખ પાવા. ૧૦

દોહા

લે ભોજન જ્ઞાતા ઉભય, ચરચા ધર્મ કરેલ;
સમય શીશ પદ નાયકે, નિજ ગ્રહ પાદ ધરેલ. ૧
ધ્રુવ ધર્મી અવસર લખી, ધરિ બેઠે હરિ ધ્યાન;
નીંદ ભૂખ આશા ગઈ, જોહિ ઉર આત જ્ઞાન, ૨

ચોપાઇ

જિનકો મન લાગ્યો નિજ રૂપા, ધ્રુવ સમ અપર કવન બડભૂપા;
ઉભય લોક નૃપતી પદ પાવા, નિષ્કંટક નિજ રૂપ લખાવા. ૧
યદ્યપિ ધર્મ નીતિ ઉર ધારા, હરિહર ભક્તિ સરસ રસ પ્યારા;
નિશ્ચલ ધ્યાન અર્ધ નિશિ આઈ, નેમિત વૃત્તિ કુરી હર્ષાઈ. ૨
જોહિ જન વ્યાપક રૂપ નિહારા, તેહિ નર પ્રેમ મસ્ત મત વારા;
આધી વ્યાધિ રોગ મિટાવા, રામ રામ કહિ રામ સમાવા. ૩
રામ કૃપા એસી ગતિ હોઈ, રામ રૂપ સમજો જન સોઈ;
હરિહર હરસિ તાહ ઢિંગ આવે, જન ઇચ્છે સોઈ કાજ કરાવે. ૪
રે ઉત્તમ ગુણુ સગ ધ્રુવ દાના, બ્રહ્મ રૂપ તોહુ ભક્તિ નિધાંના;
અર્ધ નિશા તન ધર્મ પિછાની, કછુચક સેન કીન જન જ્ઞાની. ૫
યુક્ત આહાર વિહાર નિભાવે, તેહિ જન જોગ લાનિ નહિ આવે;
અતિ ખાવે તો નિંદ્રા આવે, નહિ ખાવે તન શક્તિ ઘટાવે. ૬
અતિ ઉંધે તો આલસ ભારી, નહિ ઉંધે તન રોગ વિકારી;
જોગી જોગ સિધ્ધ કાઉ આવે, યુક્ત કર્મ અપનો મન લાવે. ૭
ધ્રુવ જન જોગ કર્મ ગમ સારી, ચાતે સેન કીન તપ ધારી;
ઘટિકા ચાર કીન વિશ્રામા, નિત્ય કર્મ ઉર કુરે તમામા. ૮
હરિજન હરસિ ચોક મહ આવા, દાસી દાસ શીશ પદ નાવા;
આય જ્ઞાત વધુ વંદન કીના, જ્ઞાત ભક્ત લખિ આદર દીના. ૯

મજ્જન હરસિ કીન દે ભાઈ, વલકલ વસ્ત્ર લીન ઐંગ લાઈ;
યજ્ઞ શાલ પૂજન વિધિ સારી, વિપ્ર સમાજ જુઓ જહાં ભારી. ૧૦

દોહા

હવન દાન દિજ પૂજકે, તપ બલ નૃપ ભરપૂર;
રોગ વિધન શત્રુ હરે, કરિયે હવન જરૂર. ૧
હવન વિના હાની હુવ, જપ તપ મંયમ નાશ;
જીવ દુખી જનમે મરે, જહું તહું જમકી ત્રાસ. ૨

ચોપાઈ

યાતે ધ્રુવ નૃપ સમુજ સુમેવા, કરત હવન પૂજત દિજ દેવા;
દિજ અતીથિગુરુ ચરણ પખારત, લે ચરણોદક શિર પર ધારત. ૧
જોરિ ઉભય કર વિનય સુનાવે, દાસ વિશ્વ મહિં જનમ ન પાવે;
જન્મ મરણ સમ દુઃખ નહિ દૂખ, હરિ ગુરુ કૃપા મર્મ મોહિ સૂખ. ૨
યેહિ પ્રકાર નિત નેમ નિભાવે, દિજ મંડલ આશીષ સુનાવે;
દિજ મંતોપ આય નિજ મંદર, ઉભય બ્રાત બેડે મિલિ અંદર. ૩
રાણી ચરણ સેવ હિત આઈ, વિધિવત પતિ પદ પૂજ કરાઈ,
પદ પખાર ચરણોદક લીના, ધન્ય નારિ જગમેં જિન જીના. ૪
યહિ પ્રકાર પાત પૂજ કરાવે, ઉભય લોક મહિં સુયશ બડાવે;
ધન્ય માતુ પુત્રી જોહિ બાઈ, પતિ પદ પૂજન પ્રીતિ બઢાઈ. ૫
ધર્મ ધીર હિત જનમ ધરાવે, કૃત્ય પીવ અસી તિય પાવે;
ધ્રુવ સમ ધ્યાન ધરે નરનારી, તો યહ સત્ય વિગત હો સારી. ૬
બ્રાહ્મી પીવ સેવ નિરવારા, બેડી આય જહાં અધિકારા;
આય અનુચરિ વંદન કીના, નિજ નિજ આસન બેડિ પ્રવીના. ૭
ધ્રુવ અવસર લખિ કથા પ્રચારી, ઉચરે વચન સમય અનુસારી;
વિધિવત કર્મ ધર્મ જો નેમા, ધ્રુવ મુખ સુનત સર્વ ઉર પ્રેમા. ૮
જાતે બોધ સુન્યો સહ નારી, ભજન ભક્તિ મય પ્રીતિ કરારી;
ઉત્તમ જીવ સુને સતસંગા, રટત રામ મન વૃત્તિ અભંગા. ૯
બ્રાહ્મી સહિત નારિ જાણાસા, કામ ક્રોધ ઉરમેં નહિ ત્રાસા;
ધ્રુવ આજ્ઞા સખડી શિર ધારે, પ્રણવ મંત્ર નિજ શ્વાસ ઉચારે. ૧૦

દોહા

ધ્રુવ અબલા ઉપદેશ, કર, કથા વિસરજન કીન;
ઉભય બ્રાત પિતુ દર્શ હિત, આમે વિપિન પ્રવીન. ૧

અમિત નારિ નર નગ્રકે, ચક્ષે ભૂપ સંગાત;
જન્ય ગિરે પદ તાત નિજ, હૃદય ન હર્ષ સમાત. ૨

ચોપાધ

હરસિ તાત સુત શિર કર દીના, જય હો ભૂપ ભક્તિ પરવીના;
જીવન મુક્ત કીન કરતારા, સુદૃઢ સત્ય સુત જનમ તુમારા. ૧
તુમ સમ પુત્ર ભક્ષે જગ આવે, ધર્મ નીતિ હરિ ભક્તિ વડાવે;
નિજ સુત સમજિ ન કંઈ બડાઈ, સત્ય સમજિ વરણે કધુ ભાઈ. ૨
ધ્રુવ ગુણ સમુજિ ભૂપ હર્ષાવા, ગદ ગદ કંઈ નયન જલ છાવા;
તાત દશા લખિ ધ્રુવ જન જ્ઞાની, સત્ય સમુજિ બોલ્યો પ્રિય બાની. ૩
કૃપાનાથ તવ પદ રજ દાસા, તવ પ્રતાપ મેટી હરિ ત્રાસા;
હરિહર દર્શ દીન થર આઈ, કૃપાનાથ તવ પદ પ્રભુતાઈ. ૪
અનલ પ્રતાપ દીપકી શોભા, તોરી કૃપા ભક્તિ મન લોભા;
રવિતે નૈન પદારથ પેખે, નહિતર નિકટ વસ્તુ નહિ દેખે. ૫
ચેતન કરિ તન કાજ સુધારે, ચેલિ પ્રકાર હમ તુમલિ અધારે;
તરૂ વિન ફલ પ્રગટે નહિ કોહી, માત તાત વિન પુત્ર ન હોહી, ૬
સર્વ વસ્ત્ર રહ સુત્ર અધારા, તિમિ તુમતે હમરે સુખ સારા;
તરૂંગ હોત જગ ઉદધિ અધારે, માત તાત કરિ જિય તન ધારે. ૭
કો પ્રકાર મલિમા હમ ગાવે, સખ પ્રકાર તવ દાસ કલાવે;
માત તાત અપનો ઐંગ જાની, હર્ષ હોત જન પુત્ર બખાની. ૮
પુત્ર સદા પિતુકે આધીના, માત તાત શિરતાજ પ્રવીના;
ચતુર વેદ વિદ્યા કોઉ પાવે, કરિ પ્રબોધ જગ શ્રેષ્ઠ કલાવે. ૯
વિશ્વ જીત હો શત્રુ સૈવારે, મન વાંચિત નિજ કાજ સુધારે;
યદ્યપિ માત તાત શિર સ્વામી, ગિને ન પુત્ર હોલિ અધ ગામી. ૧૦

દોહા

અમૃત ખાની બાનિ ધ્રુવ, મર્મ લખે કોઉ સાધ;
ધર્મ પ્રથા ત્યાગત નહીં, જીવન મુક્ત અગાધ. ૧
સમય સમુજિ નર નારિ સદ, નૃપ પદ વંદન કીન;
પ્રેમા પ્રજા વિચારિ નૃપ, સખકો આદર દીન. ૨

ચોપાધ

ધ્રુવ પ્રવીણ જનની પદ લાગા, ભયો પ્રેમ વશ પુરૂષ સુભાગા;
જનની હરસિ શીશ કર દીના, ધન્ય પુત્ર અક્ષય સુખ લીના. ૧

સખતે શ્રેષ્ઠ કાજ નિજ રૂપા, સો પાયો સુખ અજબ અનપા; ૨
 જીવન મુક્ત લાભ સુત ચેહી, ભૂલ ભોગ સુખ રૂપ સનેહી.
 ભજન ભક્તિ એકણુ ધર આવે, નિશ્ચય જીવ સ્વરૂપ લખાવે;
 અજપા જાપ જપે કોહિ યોગી, નિશ્ચય અજર અમર રસ ભોગી. ૩
 તેં સુત પ્રથમ કીન ચતુરાધ, ગુરુ નારદ સત નીતિ બતાધ;
 પૂરણુ પ્રેમ મંત્ર ઘટ સાધા, તા કરિ પરસ્યો દેવ અગાધા. ૪
 અક્ષરંધ આતમ અસ્થાના, હરિ ગુરુ કૃપા પ્રગટ તેં જાના;
 જોગીકો સુખ જનત જોગી, લખે ન મર્મ વિષય રસ ભોગી. ૫
 માત તાત બ્રાતા કહા કામા, પરમે શિખર ભજે કોહિ રામા;
 નીચ ઉંચ મોટા કહા છોટા, અક્ષરંધ પરમે સોઈ મોટા. ૬
 યાતે પુત્ર કાજ ભલ કીના, અપને આપ આપકો ચીના;
 નર તન રતન લાભ કોહિ આવે, પલટિ વૃત્તિ નિજ રૂપ લખાવે. ૭
 પરવરતી પચરંગી ત્યાગે, નિરવરતી સુખ લેત સુભાગે;
 નિરવરતી સમ સુખ નહિ દૂજ, ધન્ય ધીર ધારી જિન સૂજન. ૮
 નિરવરતી મય સૂખ અપારા, પરવરતી મહિં દુઃખ નહિ પારા;
 નિરવરતી સુખ રૂપ સદાઈ, પરવરતી સ્થિર નાંચ કદાઈ. ૯
 નિરવરતી સુખકો ભંડારા, સ્વર્ગ આદિ સુખ લગે અસારા;
 નિરવરતી જિનકો ઉર આવે, સત આતમ જગ જૂઠ દિખાવે. ૧૦

દોહા

સર્વ મર્મ સુત જ્ઞાનિ લખ, ઉપજત ખ ભરપૂર;
 તન સંગંધ વૃત્તી કુરે, ઉપજત શોચ જરૂર. ૧
 રાજ કાજ બાલક વહી, ન્યાય કર્મ અધિકાર;
 અતિ પ્રપંચ નિર્ણય કઠિન, પરવરતી વેપાર. ૨

ચોપાઇ

ધ્રુવ જનની કરિ બોધ અભંગા, બદ્યો પ્રેમ જિમ ગંગ તરંગા;
 સમય સમુજિ બોલે ધ્રુવ બાની, જનની બોધ કીન સુખ ખાની. ૧
 સુધા સમાન સરલ તવ બોધા, સમુજત સત્ય જાય જિય ક્રોધા;
 તવ ઉપદેશ હૃદય મહિં ધરહી, જીવન મુક્ત કાજ નિજ કરહી. ૨
 નિરવરતી પરવરતી ગાઈ, સમુજિ શિશુ સુત પ્રીતિ બદાઈ;
 યદ્યપિ માત તાત પરતાપા, હરિ હર અજ ગુરુ હર્યો સંતાપા. ૩

નટ બાજીગર બાલ પઢાવે, અપની વિદ્યા પુત્ર દ્રઢાવે;
 વિદ્યા મર્મ લખે શિશુ સારા, નટ બાજી પરપંચ અપારા. ૪
 નટ બાજીગર જગ ભરમાવે, અમિત નારિનર સમજ ન આવે;
 વિસ્મય પ્રબલ હોત જન સારા, નટ બાલક મુખ હસે અપારા. ૫
 તાત પ્રતાપ બાલ નટ ભેદા, તાતે ઉર ઉપજત નહિ ખેદા;
 કરતા પુરૂષ રચી નટ બાજી, અગ્ર પુરૂષ મન પરમ દુરાજી. ૬
 લોક બાક કહુ સમજ ન આવે, અતિ વિચીત્ર જગ જલ દિખાવે;
 ચર્મ દ્રષ્ટિ કરિ અતિ દુઃખ પાવત, મોહ મમત કરિ જનમ ધરાવત. ૭
 મિલ બિછોલ જમ જલ કરારી, મર્મ લખે વિન પરમ દુઃખારી;
 શોષત નીર મીન દુખ ભારી, યહિ પ્રકાર દુખિયા નર નારી. ૮
 હરિ ગુરૂ ભક્ત શિશુ હરિ જની, કૃપા કરે શિર શંભુ ભવાની;
 ગુરૂ સ્વરૂપ હોઇ હરિજન બોધે, વૈદિક ધર્મ સનાતન શોધે. ૯
 માયા બ્રહ્મ મર્મ સમુજાવે, ઉત્તમ પિણ્ય સહજ મુખ પાવે;
 નામ રૂપ જડ ગૂઢ બખાને, ઉત્તમ જન નિર્ણય કરિ જાને. ૧૦

દોહા

હરિહર અજ ગુરૂ તાત સમ, સરસ પ્રબાધે ભેદ;
 બાલ મદારી પુત્ર તવ, સમુજિ મર્મ નહિ ખેદ. ૧
 પનહારી શિર કુંભ ધર, જલપે શબ્દ અપાર;
 ક્રિયા પ્રવરતી પદ ચલે, સુરતા કુંભ મઝાર. ૨

ચોપાઇ

હરિ માયા યહ ખેલ મારી, હર પ્રતાપ હરિ જન ગમ સારી;
 સ્વપ્ન માત્ર સમજ્યો સંસારા, યાતે ભરમ ન હોય લગારા. ૧
 અકરણ કરણ હરણ દુઃખ જનકો, શરણાંગત જન શંક ન મનકો;
 નિરવરતી પરવરતી નામા, હરિ પ્રતાપ દુઃખ તજ્યો તમામા. ૨
 માયા રચિત પ્રપંચ સૈવાદા, હરિ શરણાંગત એક ન બાદા;
 સહાય કરે જહાં શંભુ ભવાની, ધનિકી શરણ કરે કો હાની. ૩
 જનની અલ્પ શોચ પરહરિયે, વૃત્તી વિધન કાજ નહિ કરિયે;
 સર્વ જિવ પ્રેરક ઇક દેવા, ઉરતે શોચ હરહુ લખિ ભેવા. ૪
 આતમ જ્ઞાન ભયો ઉર જ્યાકે, કો જગ ભોગ પકરિ તેહિ રાખે;
 અસ્તિ ભાતિ પ્રિય રૂપ દિખાવે, ઇતર ભાવ ઉરમેં નહિ આવે. ૫

દોય ખીચ કધુ ખટપટ હોવે, સમજ્યો એક સહજ સુખ સોવે;
 યાતે માતુ ન વૃત્તિ ડિગાવો, તવ પદ દાસ શોચ મત લાવો. ૬
 પ્રલય કાલ અગ્ની તપ ભારી, ક્ષણ મહિં વિશ્વ કરે સહ છારી;
 યદ્યપિ જ્ઞાન વૃત્તિ નહિ નાશા, રૂપ લીન મન જરા ન ત્રાસા. ૭
 હર્ષ શોક સુખ દુઃખ જડ વ્યાધી, ચેતન આતમ રહિત ઉપાધી;
 જ્ઞાની બ્રહ્મ રૂપ લવ લીના, સત મિથ્યા નિર્ણય જિન કીના. ૮
 જનની મર્મ સમુજિ સુખ લીજે, ઈતર ભાવ ઉરમે નહિ કીજે;
 નિરવતી પરવરતી નામા, નિજ સ્વરૂપ મય અલ્પ તમામા. ૯
 મનદ્રો ભાવ સર્વ સંસારા, મનવો મરે જીત નહિ હારો;
 ચેતન ચેતન જડ જડ જની, મૃગ તૃણા પીજે કહા પાની. ૧૦

દોહા

કહા સુખોધ બોધુ તુમે, જનની તુમ તદ રૂપ;
 અંગ જાનિ આદર કિયો, મુજ પર કૃપા અનૂપ. ૧
 સમય સમુજિ સુમતી કહે, સુનિ મન ઉપજ્યો ચેન;
 ધર્મ હેતુ અવતાર જન, સર્વ વિશ્વ સુખ દેન. ૨

ચોપાઇ

જાવહુ પુત્ર માતુ પદ સેધય, જીવન જનમ સુફલ ફલ લેધય;
 દુતિયે માતુ પ્રત્યલ ઉપકારા, જિનકરિસમજ લીન જગ સારા. ૧
 ધ્રુવ અવસર લખિ વંદન કીના, દુતિયે માતુ પદ ગિર્યો પ્રવીના;
 ઉત્તમ ઉભય માતુ પદ વંદા, ભક્તિ ભાવ મન પરમ અનંદા. ૨
 મુરચી કહે સુખી રહુ ભાઈ, અપની અપન કર્મ ગતિ પાઈ.
 કરતા કર્મ પુરૂષ જગ કૈયે, હો સુચેત મન મર્મ લખૈયે. ૩
 વિધિ નિષેધ દે કર્મ કહાવે, મન મરજી સોઢિ પુરૂષ કરાવે;
 યાતે એક દેશિ મત ત્યાગી, કેહું કરો સુત કર્મ સુભાગી. ૪
 આશ્રમ ચાર કીન કરતારા, તવ બડ ભાગ પ્રગટ સ્વીકારા;
 અખ ચે લગ્ન હુવો સુત તેરો, સદા પ્રસન્ન રહે ચિત મેરો. ૫
 લઘુ બાંધવ ગૃહિ ધર્મ વિસારી, તો રત તાન બળપત તારી;
 તિલક માલ છાપા દે તનમેં, નૃપ સંતાન લાજ નહિ મનમેં ૬
 સર્વ નારિ નર ચહિ મતિ ધારે, પ્રજા વંશ કિમ વિશ્વ વધારે;
 વન મહિં નગ્ને દિગંબર સારા, યદ્યપિ નિભન ગૃહસ્થ અધારા. ૭

માત તાત તનતે તન પાવા, એક દેશિ મત વિપિન વસાવા;
 વન મહિં વસત રામ ભરપૂરા, ધર મહિં કયા રહ રામ અધૂરા. ૮
 મુખતે વ્યાપક રૂપ બખાને, વ્યાપકતા ઉર અર્થ ન જાને;
 કૂપલિ ભાંગ પરી મમ ભાઈ, નિજ સ્વાસ્થ નરસુર નિપુણાઈ. ૯
 તું સુત જનની કહ્યો કરીજે, આશ્રમ ગૃહસ્થ કર્મ લીજે;
 જનની બોધ હૃદય નહિ લાહી, ધરિ મુનિ ભેખ ભમે વન માંહી. ૧૦

દોહા

માતુ કહે કર જોરિકે, મમ સુત ઉત્તમ માન;
 ગૃહ આશ્રમ તોડન ચહે, સો તવ શત્રુ સમાન. ૧
 સમય સમુજિ ઉત્તમ કહે, જનની મન સમુજનવ;
 તવ સુત થોરલિ કાલમે, કરિ બતલાવલિ વ્યાવ. ૨

ચોપાઇ

જનની સમય પાપ સખ હોવે, જિનકે પ્રથમ વૃથા દમ ખોવે;
 સમય પાપ તરવર ફલ દેવે, પ્રથમ કષ્ટ કરિકે ફલ લેવે. ૧
 તર કંટક પદ્મવ ફલ ફુલા, સમય પાપ પ્રગટે સહ મૂલા;
 તન તર કર્મ દોષ ગુણુ કૈયે, સમય પાપ નિશ્ચય ગુણુ લૈયે. ૨
 કર્મગતી મમ સુફલ ફલાવે, સમજિ માતુ મત પ્રાણુ દુઃખાવે;
 નિજ નિજ કર્મ સુફલ હો સખહૂ, હર્ષ શોક કરિ રૂકે ન કબહૂ. ૩
 આશ્રમ વાનપ્રસ્થ તવ માતા, ભજન ભક્તિ કરિયે હર્ષાતા;
 પિતા પુત્ર બ્રાતા પ્રિય ભગની, ઉરતે દૂર કરહુ યહ લગની. ૪
 ઇન આશ્રમ યહ રોગ અસારા, સમુજિ ભજન કરિયે તત સારા;
 રોગ અસાધ્ય આદિ અર વ્યાધી, તન સખંધ કરિ પરમ ઉપાધી. ૫
 લખિ પ્રપંચ મુનિ જન ગૃહત્યાગા, વિપન વાસ હરિ ભજે સુભાગા;
 વાનપ્રસ્થ કોઉ ધન સન્યાસી, આશ કાંસી કર ભયે ઉદાસી. ૬
 ધન અખંધૂત સત્ય મત ધારી, રાગ ત્યાગ વ્યાપક બ્રહ્મચારી;
 જગ પ્રપંચ જિન ઉર નહિ આવે, દ્રઢ સ્વરૂપ મન મસ્ત રહાવે. ૭
 મસ્ત મરાલ અમર રસ પાવા, જગ પ્રપંચ મન ભાવ મિટાવા;
 ધન અખંધૂત અસી મત ધારા, ભાવ માત્ર ભાસ્ય વિસારા. ૮
 તજિ પ્રપંચ ચિત ભઈ સમાધી, દશા લખે નહિ જીવ પ્રમાદી;
 જનની તવ આશ્રમ યહિ કૈયે, લખિ ઉર મર્મ દશા ગહિ લૈયે. ૯

ધન્ય ભાગ આશ્રમ યહિ પાવા, મિલે મોક્ષ જિન પૂર, નિભાવા;
અવસર સરસ મિલ્યો મમ માતા, કૃપા કીન શિવ તત્વ વિધાતા. ૧૦

દોહા

વડી માત મમ તાતકો, ઉપજ્યો આતમ જ્ઞાન;
કવન કઠિન ગતિ કર્મકી, જનની તૂ હેરાન. ૧
ઉત્તમ ઉત્તમ વચન કહ, ઉમગ્યો પ્રેમ અભંગ;
જનનિ કહ કહા કીજિયે, લગ્યો ભ્રાત કો રંગ. ૨

ચોપાઈ

પ્રથમ બાધ લાગ્યો જહિં બાલા, તજે ન કરિ કાઠિ કપટ વિશાલા;
હાની હોહુ યા હો કલ્યાના, કરહી કાજ પ્રથમ મન માના. ૧
ધરા ધામ સુખ સંપતિ દૂટે, યદપિ શઠ નહિં હોત અફૂટે;
માત તાત શિક્ષા ગુરુ કરહી, શઠ ઉર ધ્યાન કાજ નિજ કરહી. ૨
હાની લાભ લક્ષ નહિ મનમેં, લાગી તાર કૃત્ય નિજ તનમેં;
કેતિક વાર મર્મ સુમુજવા, અજ પુરુષ ઉર એક ન આવા. ૩
નારદ આશ્રમ ધર્મ પ્રબોધા, ધ્રુવ લખિ મર્મ શ્રેષ્ઠ મત શોધા;
ધ્રુવ નિજ સ્વારથ કીન સુજની, શઠ સુત લખે, ન, મર્મ અજ્ઞાની. ૪
સર્વ ખોય સેવહી, દુઃખ શૂલા, ઉભય લોક સુખ જન્ય સમૂલા;
પાપી સમ પિછતાવહિં પિચ્છે, તાજ મમ વચન અપન મત ઇચ્છે. ૫
પશુ સમ વિપિન ફિરહી દિનરાતી, નિજ પતિ મારિ નારિ પછતાતી;
ગયો વખત ફિર હાથ ન આવે, નિજ હઠ શઠ પાછે પછતાવે. ૬
હમકો વાનપ્રસ્થ પરબોધે, શઠ સુત અપની વાત ન શોધે;
ગૃહસ્થ ભેજિ જિન વિપિન સિધાવે, ચંચલ મન વિશ્રામ ન પાવે. ૭
મમ ગૃહ કારજ રહ્યો અધૂરા, સુત હિત કપટ હોત ભરપૂરા;
વિપિન વસૂં ચિત પુત્ર સંગાતા, કહા મુખ કહે હોત જિય ધાતા. ૮
મુનિ પટ ધરે ભયો કાહા કાજ, મન પિછતાવત પ્રબલ અકાજ;
ધર જાવે હાંસી જગ ભારી, મન હરિ રટે ન પરમ વિકારી. ૯
યાતે કહું બહોર બહોરી, મમ ગતિ હોય અવશ્ય સુત તોરી;
આખર બોધ યાદ મન આવહિ, સમુજિ મર્મ મમ સમ પછતાવહિ. ૧૦

દોહા

સુરચી બચન સુહાવન, ગૃહ આશ્રમ અનુકૂલ;
રાગ ત્યાગ વૈરાગ વશ, જિનકે મન પ્રતિકૂલ. ૧
ત્યાગ્યો અધ પ્રિય જગતકો, લાગ્યો નહિ ગુરુ જ્ઞાન;
ભાગ્યો વિપયા ભોગ હિત, જન્યો ઉર અજ્ઞાન. ૨

ચોપાઇ

સુરચી નૈન ચલી જલ ધારા, પુત્ર હેતુ ઉર કબ્જ કરારા;
યદ સત બોધ સુને નર નારી, તજે ન અધ પ્રિય જગત વિચારી. ૧
નિજ મત વિવશ્યલહિ કોઉ ત્યાગી, વિપય અંધ હોવહિ અધ ભાગી;
ઉભય પીવ ઇકે નારિ અભાગે, દોઉ કર ખેંચત કહો કો ત્યાગે. ૨
તન વનમેં ઘરમેં હર લાગી, દુષ્ટ નારિ સમ ભયો અભાગી;
યાતે પ્રથમ શોચિ કછુ કીજે, જ્યા કરિ વિશ્વનાથ પતિ રીજે. ૩
સુરચી શબ્દ શોચિ ઉર લૈયે, યાતે સમુજિ સમુજ પદ દૈયે;
ધ્રુવ ચુપ મુખ કહું શબ્દ ન બોલા, સપ્ત ભોમિતેં રહિત અડોલા. ૪
શબ્દ માત્ર સમજ્યો સંસારા, જ્ઞાનીકે મન જીત ન હારા;
લેશ માત્ર દુતિયા નહિ દરસે, જાહેં તહેં અપન આપકો પરસે. ૫
જો કછુ કહે સર્વ સત ભાસે, બોલત શબ્દ સર્વ નિજ આશે;
અપની અપની ગાય સુનાવે, જ્ઞાની હર્ષ શોક નહિ લાવે. ૬
નભ મગ ચલે પક્ષિ કોઉ કેતા, પંખ જોર હોવહિ જિન જેતા;
નભ સમ બ્રહ્મ અભેદ અગાધા, બુદ્ધી યુક્ત કરે સૈવાદા. ૭
જ્ઞાની પુરુષ સમજ યદ ભેદા, સ્વસ્થ રહે ન કરે પદ બેદા;
ઉદધિ નીર અંત નહિ આવે, યથા પાત્ર જલ માંચ સમાવે. ૮
કર્તા ક્રીને પાત્ર વિચારા, જહિ જિવ કર્મ ગતી અનુસારા;
જ્ઞાની કર્મ મર્મ મન જાના, ચુપ મુખ રહ બકવાદ ન દાના. ૯
અસ્તિ ભાતિ પ્રિય સમજ ગૌભીરા, હરિ ગુરુ કૃપા તર્યો ભવતીરા;
ભાવ અતંત ભયો ઉર જાકે, ગહે મૌન મુખ શબ્દ ન ભાખે. ૧૦

દોહા

સૂત્ર આતમા સત્ય લખ, નામ રૂપ લખિ સૂન;
વાણી ચાર પ્રકારકી, જ્ઞાની રાખત મૂન. ૧
બ્રહ્મ આશ જ્ઞાસિ લખ, જ્ઞાની ઉચરત બોધ;
ભેદ ભાવ તજિ તત્વ રત, શિષ સન કરે પ્રબોધ. ૨

ચોપાઠ

ધ્રુવ ઉત્તમ વંદન કરિ માતા, એઠે આય ચરણ દિગ તાતા;
 સર્વ લોક સુરચી સુન જાની, ચુપ મુખ રહે કર્મ ગતિ જાની. ૧
 સમય સમુજિ નૃપ શબ્દ સુનાવા, કર્મ જ્ઞાન ભક્તી રસ ભાવા;
 રે મમ પ્રજા ભક્તિ રસ પ્યારા, અવસ્ય હોહુ કલ્યાન તુમારા. ૨
 રામ ભક્તિ સત સંગ પિયારી, જીવન મુક્ત અવસ્ય નરનારી;
 હરિ ગુરુ કૃપા ભક્તિ મન માની, મુક્ત દહિ જેહિ શંભુ ભવાની. ૩
 પ્રગટ દર્શ પાવા શિવ જેહી, જહુરિ ન જન્મ ધરે જિય દેહી;
 યાતે સુક્ષ્મ કાજ સહ તોરા, દ્રઢ વિશ્વાસ અચલ યહ મોરા. ૪
 અપને અપને ભવન સિધાવો, સમય પાય દર્શન દિત આવો;
 ઘટ ઘટ પ્રગટ વસે સુર સ્વામી, સમુજિ દર્શ જેહિ કરો તમામી. ૫
 તુમ હમ સર્વ સાક્ષિ ઇક દેવા, સમુજિ મર્મ કરિયે જહિ સેવા;
 દ્રષ્ટા દેવ આપ અવિનાશી, દર્શ પરસ કરિ તન્ને ઉદાસી. ૬
 કરિ સત સંગ લાભ યહિ લીજે, અપના આપ દર્શ ઉર ડીજે;
 જ્ય ત્ય દર્શ કરે જિય અપના, સહજ વિલય હુવ સર્વ કલપના. ૭
 મમ બ્રાતા શિક્ષા યહિ લીજે, નિજ દર્શન મહિ દેર ન ડીજે;
 આત્મજ^૧ ઉભય પ્રેમ મય રૈયા, લક્ષા અર્થ લાભ ભલ લૈયો. ૮
 નય યુક્તિ મય નિપુન રેહાવે, જ્યા કરિ પ્રજા સર્વ સુખ પાવે;
 પ્રજા સુખી ભૂપતિ સુખ ભારી, પ્રજા દુખી નૃપ અવસ્ય દુખારી. ૯
 વાયક જ્ઞાની દંડ દિરાવા, સુનિકે ગાથ પરમ સુખ પાવા;
 એસે દુષ્ટ પ્રજા દુઃખદાર્ઠ, ધર્મ સનાતન હાનિ સદાર્ઠ. ૧૦

દોહા

કરણી જિન યકતા દિરે, વાયક જ્ઞાની ધૂત;
 ધર્મ જિગાડે વિશ્વમેં, જ્યું કલ માંય કપૂત. ૧
 વૈદિક ધર્મ અનાદિકો, લક્ષા અર્થ અગાધ;
 વાયક જ્ઞાની કહા લખે, સેન લખે જન સાધ. ૨

ચોપાઠ

ધર્મ નીતિ શહ પુરૂષ વિગોવે, જ્યા કરિ પ્રજા રાજ દુખ હોવે;
 અધરમ ધરમ મરમ નહિ પાવે, અધરમકો વહ ધર્મ મનાવે. ૧

ગુરુ મુખ વચન કરે વિશ્વાસા, સત મિથ્યા સમજે કાઉ દાસા;
 જે સતગુરુ હો પરમ દયાલા, સત્ય બોધ બોધે તતકાલા. ૨
 નિજ આતમ સહ વિશ્વ પિછાને, દૈત ભાવ ઉરમેં નહિ આને;
 સો અબધૂત દૈત ક્યું બોધે, હો કલ્યાન માર્ગ સોઉ સોધે. ૩
 સર્વ વિશ્વ નિજ અંગ પિછાને, ઈતર ભાવ ઉરમેં નહિ આને;
 સત ઉપદેશ કરત નરનારી, હરે પાપ જિવ વિગત વિકારી. ૪
 રેહણી કલણિ રહે ઈક રંગા, આતમ વિના અપર નહિ સંગા;
 ઇન્દ્રી દવન હવન અધ્યાસા, આશા ત્રાસા ભઈ ઉર નાશા. ૫
 એસે સંત ધર્મ વૃત ધારી, પ્રગટ હોય જહૈ કૃપા મુરારી;
 ધર્મ સનાતન સત્ય દ્રઢાવે, જ્યા કરિ જીવ સર્વ મુખ પાવે. ૬
 તન અધ્યાસ કુરે નહિ કબહી, વિધિવત કર્મ કરે જગ સખહી;
 વેદો યુક્ત કરે સખ કર્મો, ચિત વૃત્તિ નિશ્ચલ નિજ ધર્મો. ૭
 ઉત્તમ દશા સંત યહ ભાઈ, ઇનતે ઇતર સર્વ દુખદાઈ;
 મુખતે વાત અહમકી બોધે, નિજ મન નીચ વિષય નિત શોધે. ૮
 જિનકો જન સમજે નહિ જાની, નીચતે નીચ અધમ સોઉ પ્રાની;
 સુર સરિ, જાય કીન અસ્નાના, અચમન કરે ન કપટ નિધાના. ૯
 પારસ પરસ હેમ નહિ હોવા, અપર ધાતુ મિલ રહે વિછોલા;
 એસે જ્ઞાન પાય શહ પાપી, ધર્મ નીતિ મરિયાદ ઉથાપી. ૧૦

દોહા

ધર્મ હાનિ કરતા પુરુષ, વાચક જ્ઞાની શોધ;
 સમજાયો સમજે નહી, કરિયે ચોથો બોધ. ૧
 રાજકુંવર ધર જાવહર, લાવહુ લક્ષ સુનીત;
 પાવહુ પ્રેમ પ્રસાદકો, નિત્ય કર્મ પર પ્રીત. ૨

ચોપાઈ

અપને હેત કરહુ નિત કર્મો, જ્યા કરિ સુલભ હોય સહ ધર્મો;
 ઉભય લોક અપને હિત કારન, સુધરમ ધરમ કરો શિર ધારન. ૧
 નામ રૂપ જડ વસ્તુ અપારી, અપને હેત લગે સખ પ્યારી;
 પતિ પત્ની પત્ની પતિ પ્યારો, નિજ નિજ હિત ઉર પ્રેમ અપારો. ૨
 સુત પરિવાર તાત ઉર પ્યારા, અપને હિત લખિ કસે ગૌવારા;
 હય ગજ રથ વાહન વિધિ એહા, અપને હિત કરિ સર્વ મન સનેહા. ૩

રાજ પાટ ધન માલ ખજાના, અપને અર્થ સર્વ મમ માના; ૪
 નામ રૂપ વ્યતિરેક પદારથ, સર્વ સંબંધ ઝંધે નિજ સ્વારથ. ૪
 એક એક વિન સરે ન કાળ, દૃષ્ટા એક સંબંધી રાજ; ૫
 સ્વગત ભેદ ઈન્દ્રી તન સાધન, પ્રેરત સમય કાળ અપનો મન. ૫
 જોહિ ઈન્દ્રી અવસર સોધ કાળ, સુફલ કાળ હરસત મન રાજ; ૬
 એસે વિશ્વ પદારથ સારે, સમય કર્મ હિત સર્વ પિયારે. ૬
 વિધિ નિષેધ દે કર્મ સ્વરૂપા, સમુજત સુજન સંત બડભૂપા; ૭
 અધરમ ધર્મ કુનીતી નીતી, ઉભય મહિં સાધન પ્રીતી. ૭
 સાધન વિના બને નહિ કર્મ, કરન ચલા કોઉ ધર્મ અધર્મ; ૮
 કર્મ ક્રિયા કરિ પ્રગટ દિખાવે, અધરમ ધરમ સુફલ ફલ પાવે. ૮
 યાતે પુત્ર સમુજિ શુચિ ગાથા, સુક્રિત કર્મ કરે નિજ લાથા; ૯
 તાત પુત્ર પરજા અરૂ રાજ, એક એક કીજે હિત કાળ. ૯
 ભૂપ કર્મ કરિ ભૂપ સુખારી, પ્રજા કર્મ પરજા સુખ ભારી; ૧૦
 અપને અર્થ સર્વ સંબંધા, ગયો અર્થ લાગે મન ગંધા. ૧૦

દોહા

દૃઢ વિરાગ ભક્તી રતા, નિત્ય કર્મ આધીન; ૧
 ન્યાય નીતિ નિત ધર્મ રત, સો જન જગ નહિ દીન. ૧
 સમય કર્મ શોચત રહે, મોચત રહે મન મૂઢ; ૨
 સુધરમકો પોષત રહે, સો ગાત પાવહિ ગૂઢ. ૨

ચોપાઈ

જાવહુ વત્સ કર્મ શુભ કરિયે, હરિ હર ભકિત ધર્મ શિર ધરિયે; ૧
 સમય સમુજિ ધ્રુવ વંદન કીના, ઉત્તમ પિતુ પદ ગિર્યો પ્રવીના. ૧
 પુલકિ ગાત લોચન ભરિ વારી, પિતુ પદ શીશ ધર્યો કંઈ વારી; ૨
 ગદ ગદ ગિરા કહે કરજેરી, પિતુ પદ કમલ પ્રીત નહિ થોરી. ૨
 જય મમ તાત પુત્ર હિતકારી, દીન સુખોધ કૃપા કરિ ભારી; ૩
 તુમ સમ તાત મિલે સુત જ્ઞાની, મોક્ષ માર્ગ જિન હોય ન હાની. ૩
 સર્વ પ્રકાર પુત્ર પર બોધા, સુધરમ ધરમ સનાતન શોધા; ૪
 હરિહર કૃપા હુમે કછુ જાના, પીંડ પ્રાણુ લગ ધર્મ ન આના. ૪
 વેદિક ધર્મ વિના મંસારા, તરિ ન શકે કરિ કળ્પ ગંવારા; ૫
 ધર્મ સનાતન જો શિર ધરહી, વિનહિ પ્રયાસ સુફલ ભવ તરહી. ૫

અમિત યુક્તી કરિ કહિ સમુજવા, જ્યા કરિ સત્ય બોધ મન ભાવા;
 અખ નહિ ચૂકહિ દાસ તુમારા, કૃપાનાથ ધરિયે ઇતખારા. ૬
 એસહિ કૃપા બની રહે મો પર, પ્રબલ પ્રેમ ભક્તી મન હરિહર;
 ઉત્તમ વિનય કરત બેહ ભારી, ભૂપ સમય લખિ ગિરા ઉચારી. ૭
 રે ઉત્તમ ઉત્તમ મુખ બાની, પ્રેમ પીયુષ ભક્તી રસ ખાની;
 ભક્ત વિના લઘુતા કો ધારે, લઘુતાતે નિજ જનમ સુધારે; ૮
 લઘુતા ભક્તિ હોય દે મંગા, હરિહર સનમુખ હોય નિસંગા;
 એકહિ દશા રહે સો જ્ઞાની, ધર્મ સનાતન કરે ન હાની. ૯
 અજપા જપ જપે નિજ શ્વાસા, ત્રિવિધ તાપ જહિ કરે ન ત્રાસા;
 જીવન મુક્ત લાભ સોધ પાવે, રામ રામ કહિ રામ સમાવે. ૧૦

દોહા

ધર્મ ધુરંધર ધીર ધ્રુવ, ધર ધરણી ધર ધ્યાન;
 ધરા ધામ ધન ધિપન^૧ ધિક, પાયો અવિગત જ્ઞાન. ૧
 અનંત ચક્ષુ જ્ઞાની ખુલ્લે, દરરંગો વ્યાપક દેવ;
 મમ આતમ લખિ વિશ્વકો, કરત નીતિ યુત સેવ. ૨

ચોપાઇ

વિમલ જ્ઞાન ઉપજ્યો ઉર જ્યાકે, અપર દૃષ્ટિ આવે કહ વાકે;
 જહં તહં અપનો રૂપ દિખાવે, અવર ભાવ ઉરમેં નહિ આવે. ૧
 દેખે સુને શબ્દ મુખ ગાવે, ઉરતે આતમ લક્ષ ન જાવે;
 શબ્દ યથારથ ઉચરે બાની, ઉધરે અમિત ધરે ઉર પ્રાની. ૨
 ઉત્તમ દશા ભૂપ ઉર આધ, પ્રજા પુત્ર સત નીતિ સુનાઈ;
 ગદ ગદ ગિરા ભયો નૃપ જ્ઞાની, ધ્રુવ પ્રવીણુ યહ દશા પિછાની. ૩
 લખિ અવસર પિતુ વંદન કીના, પ્રજા સહિત ધર ચક્ષે પ્રવીના;
 આયે ભવન હર્ષ ઉર ભારી, વિપ્ર દાન દીને વિધિ સારી. ૪
 દાસી દાસ ગંદિ જન સારે, દીન દાન નૃપ રામ ઉચારે;
 હરસે સર્વ લોક નરનારી, નૃપ શિર પુષ્પ પ્રચાર પ્રચારી. ૫
 સમય સમુજિ મંત્રી કરજોરી, વિનય કરત આરત નહિ થોરી;
 ન્યાય સમય આવા મન નાથા, ન્યાય ભવન ચલિ કરહુ સનાથા. ૬
 ધ્રુવ પ્રવીન પરજા હિતકારી, હરસિ ચક્ષે અવસર ઉર ધારી;
 કષ્ટયક દેર સમજ ધ્રુવ જ્ઞાની, ઉર મહિં ઉપજી પરમ ગિલાની. ૭

ન્યાય ભવન આવા જન ભૂપા, ન્યાય કર્મ મહિં કુશલ અનૂપા;
 હરિ ગુરુ વંદિતખત સ્થિર થાવા, સર્વ પ્રજા જય શબ્દ સુનાવા. ૮
 બંદીજન નૃપ સુયશ સુનાવત, સર્વ સભા સુનિ સુખ પાવત;
 સમય સમુજિ નૃપ સખ સંતોષા, પિયુષ શબ્દ વિત્તતેં કવિ પોષા. ૯
 વંદત ભૂપ સર્વ સનમાના, બેઠે સર્વ જેહી અસ્થાના;
 સમય સમુજિ બોલા નૃપ જ્ઞાની, નીતી યુક્ત સવ સનમાની. ૧૦

દોહા

સર્વ પ્રજા યહ પ્રાણવત, પ્રિય લાગત હર મોર;
 અર્ધ ઘડી અવસર ગયે, ક્ષમા ચહે હમે તોર. ૧
 સમય ન્યાય સેવા પ્રજા, કુશલ ભૂપ સોષ જન;
 સુધરમમેં સમજે નહી, જિનકો ભૂપ ન માંન. ૨

ચોપાઈ

ગુણુ કરિ, નામ, દિયે સંસારા, ગુણુ વિન નામ વૃથા જેલિ ધારા;
 ગુણુ અરુ નામ ઉભય હો સંગા, જેલિ વશ છાવલિ વિશ્વ અભંગા. ૧
 ગુણુ પરકાશ પ્રભાકર નામા, પ્રગટ તિમિર જગ હરે તમામા;
 સતી નામ ગુણુ પતિકી સેવા, નિશ્ચય મિલે નિરંજન દેવા. ૨
 નામ સપૂત કપૂત કરારા, ગુણુ વિન નામ પાઈ ભવહારા;
 નામ નીર જહૈં તૃપા ન ભાગે, નીર નામ શહ ધર્યો અભાગે. ૩
 સાધુ નામ ગહિ રામ ન ગાવે, સાધુ શબ્દ ગુણુ રહિત લખવે;
 નૃપતી નામ ન્યાય ગુણુ જાકો, સંગ હોય હરિ સમ લખુતાકો. ૪
 ગુણુ અરુ નામ સંગ સંસારા, કહા વરણું ગુણુ નામ અપારા;
 જ્ઞાની ગુની મર્મ યહ જાને, ગુણુ અરુ નામ ભેદ નહિ આને. ૫
 ધારે નામ ધરે ગુણુ એસો, કરહિ કર્મ છાજે જેલિ જેસો;
 ગુણુ અરુ નામ દિપાવે જ્ઞાની, ધર્મ સનાતન કરે ન હાની. ૬
 તજે પ્રાણુ પ્રણુ તજે ન શૂરા, કષ્ટ પડે ડગિ જાત અધૂરા;
 સૂર સતી ત્યાગહિ તન અપના, નેક તજન નહિ કુરે કલપના. ૭
 યાતે પ્રજા સર્વ મમ બ્રાતા, વખત બોય મનમેં પસતાતા;
 તાત દર્શ કરિ અવસર આવા, દાન હેતુ કષ્ટુ દેર કરાવા. ૮
 ઘટિકા અર્ધ વખત તવ બોહી, જ્યા કરિ સૂલ હોત હર મોહી;
 નિત્ય કર્મ નૃપતી યહિ જાના, ન્યાય ચુકાય કરહિ કહ્યાના. ૯

નિત્ય કર્મ નૃપતી નિત ચૂકે, તજિ તન વિપિન પ્રત હોય ફૂકે;
ભૂખ પિપાસ ત્રાસ ઉર ભારી, પ્રજ્ઞ પાપ કરિ ભયો દુખારી. ૧૦

દોહા

પ્રજ્ઞ હાયતેં રાય વહ, મરત પાય તન પ્રેત;
ગતિ કુભાય અન્યાય કૃત, ધાય ધાય દુખ દેત. ૧
બ્રાત લખૂ ચહ ભેદ સખ, ડરપત રહ હમેશ;
કૃપાસિંધુ નારદ ગુર, પ્રથમ કીન ઉપદેશ. ૨

ચોપાઇ

નોકર પ્રજ્ઞ લક્ષ હમ રાખે, સત્ય સત્ય મુખ વૃથા ન ભાખે;
સાક્ષિ રામ લખિ સત્ય સુનાવે, હમતે પ્રજ્ઞ કલેશ ન પાવે. ૧
તુમ હમ સર્વ સાક્ષિ ઈકે રામા, સર્વ ક્રિયા સારત જિય કામા;
અધિક ન્યુન ધનમે કહો કેસા, સુભરભયો કહું કમી ન લેશા. ૨
જ્ઞાન ચક્ષુ ભાસે ચહ ભાઈ, કરિ સતસંગ સુજન જન પાઈ;
પ્રજ્ઞ ભૂપ નીતી પ્રભુ સ્થાપી, કોટિ યતન કો શકે ઉથાપી. ૩
હરિ હર રજ્ઞ શીશ હમ ધારે, ધર્મ નીતિ યુત ન્યાય નિહારે;
કહ્યુચક ભૂલ હોય જે મોરી, રે મમ બ્રાત ક્ષમા ચહ તોરી. ૪
આખિર વખત રાવ નહિ રંકા, ધર્મ રાય મુખ ન્યાય નિશંકા;
હું પદ વિવશ ભૂલ કોઉ કરહી, આખિર કર્મ કરહિં સો ભરહી. ૫
સજલ નૃપતી સ્થિર થાવા, ધન્ય વાદ મુખ પ્રજ્ઞ સુનાવા;
જય હો ભૂપ પ્રજ્ઞ હિતકારી, ગુપ્ત ગાથ જની મમ સારી. ૬
મમ મલીન મમ કરત વિચારા, જ્ઞાની ભૂપ સમય કિમ હારા;
મમ શઠ મન ચહિ તર્ક બદાઈ, દૃષ્ટા દેવ પ્રગટ સોઉ ગાઈ. ૭
કૃપાનાથ તવ અવગુણ કેસા, મોહિ લખિ મૂઢ કીન ઉપદેશા;
હરિહર દર્શ પાપ મમ ભાગા, તવ પ્રતાપ હમ ભયે સુભાગા. ૮
ભજન ભક્તિ કરિ હમ મુખ પાવે, અગમ ગાથ કહા ગાય સુનાવે;
તુમતે લાભ હુમે જે પાવા, શારદ શેષ ન શકે સુનાવા. ૯
જીવ બ્રહ્મ કીની ઈકિતાઈ, પદ અવાચ્ય લખિ મગ્ન સનાઈ;
નિત્ય કર્મ ભક્તી નહિ ખંડી, યાતે નિજ મુખ વૃત્તિ અખંડી. ૧૦

દોહા

ભૂપ પ્રજ્ઞ પ્રેમી પ્રગલ, ભક્તિ ભાવ ભરપૂર;
નિત્ય કર્મ નીતી રતા, પ્રગટ જ્ઞાન સમ સૂર. ૧

રીતી વીતી ના ચિંતે, ભવિષ્ય ધરે નહિ ચીત;
વર્તમાન વિધિ યુક્ત મેં કુશલ સુજન જત નીત. ૨

ચોપાઈ

એસે ભૂપ પ્રજા ઇકિ ધર્મા, ભક્તિ રતા વિષયા ચિત શર્મા;
એકહિ દશા ધર્મ વૃત ધારી, રામ મંત્ર ઉચરત નરનારી. ૧
ભોગ રોગ ભૂપણુ ઐંગ ભારા, પરમ વિવેક શરત વ્યવસારા;
ભૂપ ધર્મ સો પ્રજા ધરાવે, વેદ શાસ્ત્ર નિર્ણય કરિ ગાવે. ૨
યાતે ભૂપ મર્મ લખિ દાના, ધરે મર્મ વિધિ યુક્ત પ્રમાના;
વેદો યુક્ત ધર્મ શિર ધારે, કરિ સુબોધ નિજ પ્રજા સુધારે. ૩
સત્ય કર્મ કરિ પ્રજા સુખારી, નિજ નિજ ધર્મ કુશલ નરનારી;
એક એક સન પ્રેમ અપારા, એકહિ ધર્મ સર્વ શિર ધારા. ૪
કુલતે આધક ધર્મ કર પ્રીતી, તજે ન તન લગ ધર્મ પ્રતીતી;
કષ્ટ પડે ત્યાગે કુલ સખડી, ધર્મ સખંધ તજે નહિ કચડી. ૫
ગુપ્ત ગાથ નૃપ સમજ સુજની, વેદિક ધર્મ નીતિ મન માની;
એક ધર્મ ઉપજે નહિ ક્રોધા, ભૂપ પ્રજા નહિ જાહે વિરોધા. ૬
ભૂપ પ્રજા દે દેવ વિહીના, મુક્ત લાભ લલ પરમ પ્રવીના;
ગુપ્ત ગાથ જાને નૃપ દાના, વેદિક બોધ કરત સનમાના. ૭
ધ્રુવ પ્રવીણુ યહ મમ પિછાના, એક ભાવ લખિ બોધ ન આના;
ગૂઢ ગાથ નૃપતી કોઈ જાને, વેદિક ધર્મ આપ મન માને. ૮
પ્રજા આપ ચાહે સુખ સારા, ધર્મ નીતિ જગ કરે પ્રચારા;
તરે આપ તારે ઇર્ષ પાપી, સુચશ હોય નૃપ વિશ્વ અમાપી. ૯
ભૂપ પ્રજામેં જાહ, ન વિરોધા, સમજિ મહીપ પંથ ચાહ શોધા;
હરિહર હરસિ કાજ જોહિ સારે, રામ રૂપ લખિ પ્રજા જીહારે. ૧૦

દોહા

પ્રજા ભૂપ શાંતિ ચાહે, વેદિક ધર્મ ધરેહ;
જીવન મુક્તી સુખ લાહે, કારણ સર્વ સરેહ. ૧
ન્યાય ભવન ધ્રુવ ધામ મુખ, પંચ વિપ્ર શિર નાય;
સજલ નેન ગદ ગદ ગિરા, કહ નિજ કષ્ટ સુનાય. ૨

ચોપાઈ

ધ્રુવ લાખ વિપ્ર ઉભય કરજોરી, વંદન કીન જાહોર જાહોરી;
હિંદિ ભૂપ આસન જોહારે, પય કરિકે દિજ પાદ પખારે. ૧

લે ચરણોદક આદર કીના, કહો તાત કહા કાજ નવીના;
 કષ્ટ પડે નહિ નીતિ વિગોવે, કર્મ પ્રધાન હોય સોહિ હોવે. ૨
 પ્રથમ પાદ વંદા તુમ હુમકો, ઈતર કર્મ શોભે નહિ તુમકો;
 ઉંચા સોધ ધર્મ શિર ધારે, નીચા સો સત પ્રથા ઉજારે. ૩
 કરિયે ક્ષમા વિપ્ર મમ નાથા, અગ્ન કછુ કહો હોય નિજ ગાથા;
 આશ્રમ વૃદ્ધ વૃદ્ધ તન તોરા, પદ પરસત ભાગે અધ મોરા. ૪
 કૃપાનાથ કારજ મમ લાયક, કરિહું અવશ્ય કહો દિજ નાયક;
 હદતે પાર હોય કછુ કાગ્ન, કરિયે ક્ષમા અવશ્ય દિજ રાગ્ન. ૫
 બુદ્ધી બલ જહું લગે હુમારા, તહું લગિ હાજર દાસ તુમારા;
 ભૂપ વચન સુનિ દિજ સુખ પાવા, અવસર સમુજિ કલન કછુ ચાવા. ૬
 ધર્મ પ્રથા લખિ પ્રગ્ન સુખારી, દિજ આશીશ દીન કેઈ વારી;
 સમય સમુજિ બોલા દિજ જ્ઞાની, ધર્મ ધીર નૃપ સુનુ મમ બાની. ૭
 અનરથ અર્થ ભયો મમ સ્વામી, સત્ય કર્મ ઉપજી બડ ખામી;
 સિંગલ દીપ સુબોધ ભૂપાલા, ધર્મ ધીર ઉર નીતિ વિશાલા. ૮
 ગૌ બ્રાહ્મણ અરૂ પૂજ અતીથી, વૈદિક ધર્મ પૂર ઉર પ્રીતી;
 નિત્ય કર્મ મય નિપુણ સદાઈ, સમય કર્મ નહિ ચૂક કદાઈ. ૯
 યજ્ઞ કર્મ સાધત નૃપ દાના, સત ગા નિત્ય દેત દિજ દાના;
 સર્વ પ્રકાર વિપ્ર સંતોષે, સૂકત નાજ નીર જિમ પોષે. ૧૦

દોહા

અંત સમય ઉનકો અયો, ભૂપ ગયો સુર લોક;
 તાહ પુત્ર નૃપતી ભયો, પરજન છયો અશોક. ૧
 મહિપ મહીકે વિપ્ર મિલ, સ્વસ્તિ અખિલ નૃપ દીન;
 રાજ પ્રથા ગૌ દાન હિત, સનમુખ ચર્યા કીન. ૨

ચોપાઈ

સુનિ મમ વચન કીન કછુ આદર, નૃપ અનીતિ ઉર માંલિ અનાદર;
 મો મુખ નિરખિ તરેરે નેનાં, ઉચરન ચલા વૃથા મુખ બેના. ૧
 પુત્ર સુબોધ સમય લખિ બોલા, મનકે મર્મ પ્રગટ સહ બોલા;
 સર્વ રૂપી તુમ શબ્દ સુનાવા, તવ પ્રપંચ મેં મમ લખાવા. ૨
 ધર્મ નામ અરૂ અધરમ પ્રીતી, મેં તુમ પ્રગટ લખી સખ રીતી,
 તુમ બોધત કિ દાન દિજ દેવે, સા તન ત્યાગ જીવ સુખ લેવે. ૩

તુલા દાન ગજ રથ હય અરપે,	તન મન ધન કોઈ સર્વ સમરપે;
તુમ કહો ધર્મ પુરી જિય જાવે,	ધર્મ રાય કાર ન્યાય ચુકાવે. ૪
તુમ વિશ્વાસ સર્વ સંસારા,	અમિત વીત દે દાન અપારા;
તુમ મુખ વચન સર્વ વિશ્વાસી,	યદ્યપિ મો મન ભધ ઉદાસી. ૫
પુન્ય કરન ચાહત ચિત મોરા,	પેં ^૧ ઉપજ્યો મોહિ ભરમ કઠોરા;
તુમ સખ તત્વ દરશિ ભૂ દેવા,	સ્વર્ગ નર્ક જાનો સહ ભેવા. ૬
તુમરે વચન પ્રબલ વિશ્વાસા,	દૂર કરો ભ્રમ જાય દુરાશા;
મોરે તાત ગાય દી દાના,	હેમ હીર સિંગાર સમાના. ૭
હર હમેશ સત ધેનુ સમરપી,	નીર અહાર લિયો નૃપ અરપી;
વર્ષ પચીસ નેમ યહિ રાખા,	મરણુ પ્રયંત હૃદય અભિલાખા. ૮
સો સુર લોક ગયે તન ત્યાગિ,	કરિ નિજ કાજ ભયે બડભાગી;
મો મન ઉપજ્યો પરમ અદેશા,	વિભ્રમ ચિત શાંતી નહિ લેશા. ૯
નૃપત સુખોધ કાહ પદ પાવા,	સ્વર્ગ ગયે યા નર્ક સિધાવા;
ગો દિજ અરપિ કવન ફલ લીના,	મોક્ષ મિલી કે નર્ક ધીના. ૧૦

દોહડા

કવન પુન્ય પિતુકો મિલ્યો,	ગૌ બ્રાહ્મણ સંતોષ;	
સ્વર્ગ જાય નિશ્ચય કરો,	વિપ્ર હોહુ નિરદોષ. ૧	
નહિતર વર્ષ પચીસકી,	કરિ હિસાબ ગૌ દેહ;	
જો કારજ યહ ના અને,	કારજ અપર કરેહ. ૨	

ચોપાઈ

મમ ભૂ પર જો વિપ્ર રહાવે,	કેદ કરન હમ પકર મંગાવે;
ત્રીન કાજ મહિં ઉત્તમ લાગે,	સો કારજ દિજ કરો સુભાગે. ૧
સખતે શ્રેષ્ઠ સ્વર્ગ મહિં જાવો,	મો મન અદ્વ અદેશ ભટાવો;
કરિ હિસાબ કે સુરભી દીજે,	નહિતર કેદ નિવાસ કરીજે. ૨
ત્રીન વાત વિન વિપ્ર, ન, છૂટો,	રવિ શશિ ચાહે ઉદય અકૂટો;
ત્રીન વાત દિજ લેહુ વિચારી,	કરિયે પ્રગટ નિશ્ચય ઉર સારી. ૩
જો મુખ કહો સો કરો સંપૂરણ,	નહિતર ત્રાસ મિલે તોહિ પૂરણ;
પ્રતિ ઉત્તર કરિયે દિજ દેવા,	જો ઉર સુલભ સમજ કહો ભેવા. ૪
કંપિ ઉઠે દિજ નૃપ સુન બાની,	ધર્મ હીન નૃપકો સનમાની;
સમય સમુજિ હમ આજ્ઞા પાઈ,	પ્રાત કાલ ઉપર દે આઈ. ૫

શોચ વિવશ કે લિય ન અહારા, સર્વ નિશા મહું કીન વિચારા;
 વૃથા યુક્તિ કરિ પ્રાણુ અચાવા, જાય પ્રાત નૃપ વચન સુનાવા. ૬
 સ્વર્ગ તાત શુદ્ધી હમ લાવે, પાંચ માસ મોહિ રજા દિરાવે;
 અસ્તૂ વચન ભૂપ મુખ ભાખા, ભાગિ ચક્ષે જીવન અભિલાખા. ૭
 તાત તોય પદ યહિ હિત આવા, વિપ્ર કષ્ટ સો પ્રગટ સુનાવા;
 કે કરણી હમ સ્વર્ગ સિધાવે, જ્યા કરિ પ્રગટ ભૂપ ગમ પાવે. ૮
 કરતા પુરૂષ નીતિ યહ થાપી, કે પ્રકાર કેહિ શકે ઉથાપી;
 તન અસ્થૂલ સ્વર્ગ નહિ જાવે, સુક્ષ્મ તનતે સ્વર્ગ સિધાવે. ૯
 યોગ સિદ્ધિ કુંભક જિન સાધા, પ્રણુવ મંત્ર જિન રામ અરાધા;
 અજપા જપ જપે કેહિ યોગી, વિપ રસ ત્યાગ બ્રહ્મ રસ ભોગી. ૧૦

દોહા

છેદ ગંઠ બેલદ વસ્યો, બ્રહ્મરંધ્ર કર વાસ;
 જય હોતે અબધૂતકી, હરી કહણુ ત્રય ત્રાસ. ૧
 જો જોગી અસ્થૂલ તજ, સુક્ષ્મ કીનો લાત;
 સ્વર્ગાદિક વિચરત રહે, જિનકો કે અટકાત. ૨

ચોપાઈ

ચવદલિ લોક ચરાચર સારા, જોગી લખે વિશ્વ વ્યવહારા;
 જીવ માત્ર સુક્ષ્મ તન પેખે, સર્વ ક્રિયા નેનાં નિજ દેખે. ૧
 જિનકો સુલભ સર્વ સંસારા, બ્રહ્મ સ્વરૂપ ભયો નિરધારા;
 સત મિથ્યા જિન મર્મ લખાવા, અપને આપ યોગ કરિ પાવા. ૨
 યોગ સિદ્ધિ પ્રભુ હુમે ન સાધી, ઉત્તમ કુલ તોહુ સહિત ઉપાધી;
 વિપ્ર પાય તન બ્રહ્મ ન ચીના, તન અધ્યાસ રહે આધીના. ૩
 મિથ્યા દેહ અધ્યાસ અભાગા, અતી શુદ્ધ તોહુ હુમે ન ત્યાગા;
 દેહ અધ્યાસી શુદ્ધ કહાવે, વદત વેદ મુનિ અમિત સુનાવે. ૪
 તન અધ્યાસ તજે દિજ સોઈ, તન અભિમાન વિપ્ર નહિ કોઈ;
 સમજે સુને અપરકો બોધા, યદ્યપિ મો મન જાય ન ક્રોધા. ૫
 વિષય વિવશ વૃત્તી સ્થિર નાંધ, વિપ્ર કર્મ કિમ કરિ કુશલાઈ;
 યાતે તાત દરણુ તવ આવા, ભૂપ ત્રાસ કરિ અતિ દુઃખ પાવા. ૬
 તીનુધ વાત બને કિમ તાતા, યાતે કરે પ્રાણુ હમ ધાતા;
 કોટિક વિપ્ર પ્રાણુ પ્રભુ જાવે, ધ્રુવ ધરમી કેહિ યુક્તિ બતાવે. ૭

નહિતર ભાગિ ચલે હદ ત્યાગી, વચન હીન હો વિપ્ર અભાગી;
 કે પ્રકાર હરિ વચન નિભાવે, જ્યા કરિ દિજ શોભા દરસાવે. ૮
 કવન પ્રકાર રામ રહે રાજી, વિપ્ર ધર્મ મય વૃત્તિ દુરાજી;
 નિત્ય કર્મ ઉપરામ સદાધ, હર્ષ હોત વિષયા રસ પાધ. ૯
 કિમ કરિ મોક્ષ હેત વિભુ સ્વામી, મો મન મર્મ લખે ધન નામી;
 વિશ્વનાથ ઘટ ઘટકી જાને, કહુ કહા કર્મ કરે જિન છાને. ૧૦

દોહા

ભક્ત ભૂપ ભય હરણુ તુમ, શરણાંગત દિજ જાન;
 કૃપાનાથ કરિયે કૃપા, કરહુ વિપ્ર કલ્યાન. ૧
 પ્રેલ વશ વિકલ વિદેહ દિજ, નિજ મરણો મનમાન;
 ધ્રુવ બોલે અવસર લખી, દુઃખી વિપ્ર સનમાન. ૨

ચોપાઈ

જય હરિ રૂપ વિપ્ર મમ તાતા, તવ કારજ કરહી જગ ત્રાતા;
 વિશ્વનાથ જાનત સગ ઘટકી, ચૌદે લોક જીવ ખટપટકી. ૧
 આદ અંત મધ્ય જાનનહારા, સર્વ જીવ હરી લખ વ્યવહારા;
 વિધિ નિષેધ કરહી જિવ કર્મ, હરિ જાનત જિય ધર્મ અધર્મ. ૨
 જીવ ચરાચર નિજ તન ત્યાગે, કર્મ ગતી દુતિયે તન લાગે;
 વિધિ નિષેધ નરતન મહિં કરહી, ક્રાંટિક જનમ કરે સોઉ ભરહી. ૩
 નરતન વિધિવત કર્મ કરાવે, કરિ સતસંગ મોક્ષ પદ પાવે;
 કર્મ સકામ કરે વિધિ યુકતા, સ્વર્ગ નિવાસ વિષય આશકતા. ૪
 દિવ્ય ભોગ ભોગત રહ રાજી, નિજ સ્વરૂપતે ભઈ દુરાજી;
 હર્ષ શોક મન માન બદાવે, આતમ તત્વ કવન વિધિ પાવે. ૫
 સુક્ષ્મ નાશ વિના નહિ જ્ઞાના, પાય સ્વર્ગ સુખ ભયે હિરાના;
 નર તન ભૂલ ભઈ અતિ ભારી, બદે કર્મ જિય લગે ન કારી. ૬
 નગ્ર એક મગ ચલે અપારા, પથિક પ્રથમ મન કરે વિચારા;
 ચલ્યો પ્રથમ મન બેપરવાહ, આગે કષ્ટ દોષ નહિ કાહ. ૭
 પંથી જીવ નગ્ર નર દેહી, સમજિ ચલ્યો નહિ વિષય સનેહી;
 કર્મ નિષેધ કીન શઠ કામી, ઘોર નર્ક દુઃખ સહલિ તમામી. ૮
 સુરતર કામ ઘેનુ યહ કાયા, ઇચ્છા જીવ સુક્લ ફલ પાયા;
 વિધિ નિષેધ ઇચ્છા અનુસારી, હર્ષ શોક કહુ લગે ન કારી. ૯

સર્વ કર્મ સાક્ષિ હાર દેવા, સ્કુરણુ જિય જનત પ્રભુ ભેવા;
કર્મ ગતી જહાં લેત નિવાસા, હર્ષ માન યા હોહુ ઉદાસા. ૫૦

દોહા

યાતે દિજ કુલ તાત મમ, શોચ ન કરહુ લગાર;
રાવ રંક એકો ગતી, દંડ કર્મ અનુસાર. ૧
તુમ કારજ હોવાહ અવશ્ય, હુમતે બને ન દેવ;
કૃપા કરી જવહુ જહાં, સર્વ અતાવું ભેવ. ૨

ચોપાઈ

કાશી પુરી વિપ્ર ધર નારી, કહિ ન શકું મહિમા જિન ભારી;
વિપ્ર નારિ જનની મમ જનૂ, સત અગાધ કા રીત અખાન. ૧
જિનકે ાહગ મોરી તુચ્છ કરણી, સત્ય સત્ય ગાથા કેહુ વરણી;
હરિ સમ તાત માત વેદેહી^૧, રટે રામ મન પીવ સનેહી. ૨
પતિ પદ કરે દિવસ મહિં વાસા, રેન સમે વૈકુંઠ નિવાસા;
હરિકે પાથ કરે નિશિ સેવા, દેખહુ પ્રગટ લેહુ દિજ ભેવા. ૩
પાછલ વગત કેહુ ઈન નારી, સ્થીર ચિત્ત સુનિયે દિજ સારી;
અચપન માત તાત તન ત્યાગા, જોષ્ટ બ્રાત ઢિગ રહી સુભાગા. ૪
નિત્ય કર્મ મય માનસિ સેવા, પ્રેલ વશ રામ રટે લખિ ભેવા;
પ્રેલ વશ વિકલ બજે ભગવંતા, જન દર્શન દીજે શ્રુતિ અંતા. ૫
તાતકે તાત વિજ્યુ મમ તાતા, માતકિ માત લક્ષ્મી માતા;
માત તાત જગમેં તન ધારી, ત્યાગિ ગયે મોહિ તુરત વિસારી. ૬
મમ તન તાત નહીં તન શૂધી, શિશુ તનમે જડવત મમ બૂધી;
જોલ અવસર માતા પિતુ ત્યાગી, વિન રક્ષક મેં પરમ અભાગી. ૭
ભૂખ પિપાસ ત્રાસ તન ભારી, જનની વિન કો શકે સંભારી;
માતા વિના બાલ ગતિ કેસી, નર્ક નિવાસ જીવ ગતિ જેસી. ૮
જોષ્ટ બ્રાત કરણાકે સાગર, મમ તન કષ્ટ સહયો ઉજ્યાગર;
સર્વ બ્યાપિ જનો ગતિ સારી, અહપ બુધિ કહા કેહું વિચારી. ૯
નિત્ય કર્મ મમ બ્રાત શિખાવા, માનસિ સેવ ભેવ સમુજવા;
રમા રામ સમ તાત ન દૂજ, માનસિ સેવ ભેવ યહ સૂજ. ૧૦

દોહા

અહપ નિદ્ર ભોજન અલપ, અહ નિશિ રહત ઉદાસ;
રમા રામ માતા પિતા, કળ દર્શન દે દાસ. ૧

ચેહિ આશા આયુષ ભઘ, દાસા દર્શન ચાહ;
બ્રાત જગ વ્યવહાર લખ, કીનો ભગિનિ વિવાહ. ૨

ચોપાઇ

પુત્રી પતી વિપ્રકી ગાથા, સુનોહુ તાત સંક્ષેપ સુનાતા;
પલ્લિજે જન્મ ક્ષત્રિ તન ધારી, રામ ભકિત કીની ઇન ભારી. ૧
ઈન્દ્રી જીત અપન મન મારી, તપ બલ સાધા વિગત વિકારી;
એક દિવસ ગંગા તટ ન્હાવત, ઇતતે ગાય બેલ ઇક આવત. ૨
ગૌ રતુવંતી નિજ પતિ સંગા, તૃષાવંત આગે તટ ગંગા;
પીવત નીર વૃષભ રતુ સાધા, તપસી તા પર ક્રોધ અગાધા. ૩
કર ડંડ વૃષભ શિર મારા, રતુ વિયોગ કરિ મારિ નિકારા;
ટૂટો શ્રંગ બહુત શિર ધૂના, વૃષભ ત્રાહ અપને ઉર રૂના. ૪
ગૌ નિજ પતી શ્રંગ વિન દેખા, ગિરત ખૂન લખિ રીસવિષેખા;
રે બલ તપસી કીન અનીતી, તોડિ અનન્ય પતી મમ પ્રીતી. ૫
કહા અપરાધ શિંગપતિ તોરા, યાતે તોહિ શ્રાપ ચેહિ મોરા;
રામ ભકિત કીની તેં ભારી, અપર કહું નહિ હૃદય વિચારી. ૬
દુતિયે જનમ વિપ્ર તન તોરા, જહાં યહ સુકલ શ્રાપ હો મોરા;
પાણી ગ્રેહે હોય તોહિ નારી, રકત પીત યહ દેહ તુમારા. ૭
કર પદ ધાય મોર પતિ મારા, રૂંક મુંઠ તન હોહુ તુમારા;
કોહ કષ્ટ હોવહુ દુઃખ ભારી, સતી નારિ કર સેવ તુમારી. ૮
ચાલી વિપન ઘેનુ કરિ ત્રાસા, નિજ પતિ સેવા કીન નિવાસા;
તપસીકે મન પરમ ગલાની, ધર્મ સનાતનમેં બડ લાની. ૯
ગૌકા ત્રાસ હેત નરનારી, નર્ક ગિરાવત નાથ મુરારી;
તપસી પાપ વિવેશ તપ ભૂલા, જલ અહાર ત્યાગ્યો તન શલા. ૧૦

દોહા

સો તપસી તન ત્યાગિકે, જનમ્યો દિજ ઘર ચાહ;
સો કમલા કર્મન ગતી, ભયો તાહ સંગ વ્યાહ. ૧
પાણી ગ્રહ ત્યાગન સમે, ઘેનુ શ્રાપ તેહિ વાર;
રકત પીત તન વિપ્રકો, ભયો પ્રબલ અનચાર. ૨

ચોપાઇ

હાહા કાર કીન નરનારી, અદભુત બેલ ભયો અતિ ભારી;
અધટ પાપ પુત્રી કહા કીના, તાતે નાથ કષ્ટ યહ દીના. ૧

વિપ્ર પુત્ર કહા કીન કમાઈ, એકા એક કુળ તન પાઈ;
 ક્ષણ મહિં પ્રગટયો કોઠ શરીરા, કો પ્રકાર વરણે તન પીરા. ૨
 કાશી નથ સર્વ નરનારી, દુખ વશ વિવશ ઉદાસી ભારી;
 કમલાકે મન હર્ષ ન શોકા, રામ રામ રટિ વૃત્તિ અશોકા. ૩
 રો રામ જિનકા મતિ મોટી, વય લઘુતે ગિનિયે નહિ છોટી;
 અદ્ય તિરણ સો વાયુ પ્રસંગા, ગિરિશિર પહુંચે અવશ્ય અભંગા. ૪
 તણ સમ તનયાકી વય જ્ઞનો, રામ મંત્ર મારત પિછાનો;
 પ્રગટે રવી રેન તજિ ભાગે, રો રામ અથ જોર ન લાગે. ૫
 રો રામ સોહિ ઉંચ કહાવે, શ્રેષ્ઠ બુદ્ધિ કો બુદ્ધિ શિખાવે;
 કમલા તન છોટો જડ બૂદ્ધી, જ્યપન રામ ભક્તિ મન શૂદ્ધી. ૬
 હો સુચેત ચહું ઓર નિહારા, સર્વ સમાજ નેન જલ ધારા;
 સમય કર્મ સમુજ મન માંઈ, ચુપ મુખ રહે ભલાઈ નાંઈ. ૭
 જોરિ ઉભય કર વંદન કીના, ઉચરે નિજ મુખ વચન નવીના;
 માત તાત બ્રાતા સમ સારે, તવ પદ રજ કધુ વચન ઉચારે. ૮
 અદ્ય મતી લઘુ દાસ તુમારી, શ્રેષ્ઠ પુરુષ મુખ બદૂ અસારી;
 યદ્યપિ સમય કર્મ ગતી જની, શઠ સમ વૃથા બકું મુખ જાની. ૯
 ગદ ગદ કંઠ નેન જલ ધારા, મમ લિત તાત કુળ તોહિ ભારા;
 લખિ તવ ત્રાસ ત્રાસ મોહિ ભારી, તાતે દાસી કહત વિચારી. ૧૦

દોહા

અમિત જન્મ કે કર્મ જિવ, પ્રગટે અવસર પાય;
 જાલો તાલો જન્મે જીવ જગ, વહું વહું પહુંચત આય. ૧
 યાતે શાય ન કીજિયે, કર્મ ગતી લખિ ભેવ;
 ભોગે વિના ન છૂટહા, મર્મ લખો દિજ દેવ. ૨

ચોપાઈ

યહ સખ કાજ કર્મ મમ કીના, વિપ્ર વૃંદ લખિ હોહુ ન દીના;
 કર્મ કુશલ અવસર નહિ ચૂકે, હર્ષ અમિત કોટિ ભલ ફૂકે. ૧
 કોટિક જનમ કર્મ પ્રભુતાઈ, આગ, ડો, નહિ વસ્ત્ર ઢંકાઈ;
 રવિકો તિમિર ન શકે છુપાઈ, કર્મ છુપે નહિ કોડ ઉપાઈ. ૨
 રામ દયા નિધિ સાક્ષિ સદાઈ, મિથ્યા દંડ ન દેત કદાઈ;
 અપને આપ કરે સોહિ પાવે, સત મિથ્યા કોહિ પ્રથમ કરાવે. ૩

ક્ષણે કર્મ કોઠિ કરો ન ક્રોધા, મનક્રો કરિયે પ્રથમ પ્રમોધા;
 યાતે તાત શાંતી ચિત લીજે, સમય હોય સોઠિ કારજ કીજે. ૪
 વિશ્વપતી યહ કરુણા કીની, પતિ પદ સેવ અમર મેઘાદ દીની;
 મેં બહુભાગ ભક્તિ ભલ પાઈ, પતિ પદ પુજિહુ ઉર હર્ષાઈ. ૫
 ધન્ય પૂત્રિ જનની જેહિ જાઈ, પતિ પદ પૂજત હર્ષ બહાઈ;
 હરિ હર અજ અપનો પાત જાને, કરત સેવ વિષ્ણુ સન માને. ૬
 ચૌદાહ લોક નીચ તેહિ નારી, ભજે અપર પિવ, પતી વિસારી;
 પ્રેત ખરી કુકરી તન ધરહી, જીવત પતી સેવ પર હરહી. ૭
 સેવા લાભ દીન કરતારા, અતિ ઉત્તમ બહુ ભાગ હુમારા;
 કર્મ ગતી નિજ પ્રગટ દિખાઈ, હરસિ અપન શિર લીજીય ભાઈ. ૮
 કૂકે કર્મ અંત નહિ આવે, સમય કર્મ સોઈ કાજ કરાવે;
 યાતે તજિયે સર્વ ગલાની, કરહુ કાજ અબલા સુન જાની. ૯
 વિકલ વિદેહ ભયે દિજ રાગ, કરોહુ સાર કરિયે ઇન કાગ;
 મો અબલાકો રાગ કરીજે, વિપ્ર ઉદાય અપન ગ્રહ લીજે, ૧૦

દોહા

વિપ્ર સુતાકે વચન સુન, જય ઉચરે નરનાર;
 પ્રેમ યુક્ત વંદત ભયે, પુણ્ય પ્રચાર પ્રચાર. ૧
 વિપ્રન વિપ્ર ઉદાયકે, પહુંચાયો નિજ ધામ;
 કરમલા પિય સેવા લગી, સમુજ અપન પિવ રામ. ૨

ચોપાઈ

કાશી વિશ્વનાથ જ્યહાં વાસા, સેવહિ સુજન ન રહત ઉદાસા;
 કાશી પુરી શંભુ અસ્થાના, મૃત્યુ લોક કૈલાશ સમાના. ૧
 વસિ કૈલાશ જીવ ફલ પાવે, સો ફલ કાશી સહજ મિલાવે;
 ઇન્દ્રા જીત અપન મન મારે, પ્રણુવ મંત્ર વસિ કાશિ ઉચારે. ૨
 અર્ધ ઉર્ધ્વ અજપા ઘટ સાધે, સોહં સોહં શબ્દ અરાધે;
 ઉભય વપ કરહી અબ્યાસા, શિવ પ્રસન્ન હોવહિ લખિ દાસા. ૩
 વિનહિ પ્રયાસ જોગ ગમ પાવે, પલટે શ્વાસ શિખર ઘર આવે;
 કૃપા કરે જેહિ શંભુ ભવાની, જીવન મુક્ત મિલે મન માની. ૪
 મનક્રો મારિ રામ ગુણુ ગાવે, વિશ્વનાથ નિત દર્શન પાવે;
 શિવ ચરણોદક લે હર્ષાવે, અમિત જન્મ અવસહજ વિલાવે. ૫

મહા પ્રસાદ પાવહિ જન શરા, સો જન જરહિ કર્મ ઝંકૂરા;
કાશી સેવ કરે નર નારી, અવશ્ય મોક્ષ દેવહિ ત્રિપુરારી. ૬
કાશી નિવાસ ત્રાસ જિવ જાવે, આખિર હરિપુર વાસ વસાવે;
શઠ અધમી સત કર્મ ઉદાસી, એકલિ રેન વસ્યો જેહિ કાશી. ૭
દુતિયે દિવસ અંત તેહિ આવે, હરે પાપ શિવ લોક સિધાવે;
પારસ અનલ સદા ઇક ભાઉ, જળ પરસે તળ એક સુભાઉ. ૮
યું કાશી પાવન રસ એકા, પાપ રહે નહિ પરમ વિવેકા;
કાશી પુરિ કલિયુગ નહિ વાસા, ડરે શંભુ ડર રહત ઉદાસા. ૯
કમલા કાશી જનમ સુધારા, અવશ્ય હોય દિજ કાજ તુમારા;
વર્ષ પચીસ ભયા યહિ રીતી, અહો નિશિ અખંડ પીવ પદ પ્રીતી. ૧૦

દોહા

ભજ પિયાસ ન આસ તન, દાસ ભાવ પતિ સેવ;
સતી ત્રાસ લખિ નરહરી, પાસ વાસ યહિ ભેવ. ૧
ભક્ત ભીડ ભજન પ્રભુ, ગો રક્ષક ગોપાલ;
ધર્મ હેતુ જન કારણે, તન ધારત તતકાલ. ૨

ચોપાઈ

પ્રથમહિ પંચ વર્ષ પદ પૂજા, હરિ સમ સમુજિ ભાવ નહિ દુઝા;
પૂરણુ પ્રેમ નિરખિ હરિ નાથા, પ્રગટયો પ્રેમ ન હૃદય સમાતા. ૧
જિનકે નામ લેત અથ નાશા; હરિ વશ મોહ નિરખિ નિજ દાસા;
શ્રી હરિ રમા ભેજિ તતકાલા, લાવહુ વેગ ભક્ત અતિ બાલા. ૨
મમ દે દૂત રહો પતિ પાસા, કમલા નિશિ યહાં કરહિ નિવાસા;
પ્રાત હોત હમ પુત્રિ પઠાવે, પાર્ષદ ઉભય ઉલટિ યહાં આવે. ૩
સેવા લાભ લેહુ સુખ સારા, જન દિજ જાનોહુ રૂપ હુમારા;
સતી સંત દિજ ન્યાયિ નરેશા, મમ સ્વરૂપ યહ બિન્ન ન લેશા. ૪
ઇનકી સેવ કરે ચિત લાભ, સો જન પરમ પ્રિયે સુતુ ભાઈ;
ઇનકે હેત સર્વ મેં ત્યાગૂ, સર્વ વિહાય સેવ ઇન લાગૂ. ૫
અસુર માર મેં સહ અપારી, યદ્યાપ ભક્ત કરે સુખિયારી;
અસુર કરે અપમાન હુમારો, ભક્ત પ્રેમ વશ કધુયન ધારો. ૬
આખિર અસુર સકલ કરે નાશા, અસુર મોર અરપું સમદાસા;
ભક્ત હેત પાપીકો તાર, માન મહાતમ મન નાહ ધાર; ૭

નારી પુરૂષ ભલે કોઈ પાપી, મમ દર્શન લહ મોક્ષ અમાપી;
 અપન સ્વભાવ હૃદય મેં ધાર, અસુર સંત દે કાળ સુધાર. ૮
 ભક્ત માત તાત મોહિ માને, મમ સન્નતિ જનકો કરિ જાને;
 સેવે સંત સેવ મમ જાનો, સંત હૃદય મહિં મોહિ પિછાનો. ૯
 યાતે દૂત કાશિ ભલ જાઈય, શુદ્ધ ભાવ દિજ સેવ કરાઈય;
 કાશી પુરી શંભુ અસ્થાના, ઇષ્ટ દેવ મમ પ્રાણુ સમાના. ૧૦

દોહા

પાર્ષદ હરિ બાની સુની, પ્રગટયો પ્રેમ અપાર;
 સેવ લાભ લખિ પદ ગિરે, મિલે પદારથ આર. ૧
 સમજ ઇંદિરા બોધકો, પદ વંદે કેઈ વાર;
 લે અનુશાસન યાન ચઢિ, આયે કાશિ મઝાર. ૨

ચોપાઇ

સંઘા સમય સતીકે દારા, રમા પાર્ષદ કીન પ્રચારા;
 ઉર્ધ્વ વિમાન આપ ભૂ આવા, આય શુતા સતિ શીશ નમાવા. ૧
 કમલા હર્ષ ભયો ઉર ભારી, તરસત બાલ મિલી મહતારી;
 મમય સમુજિ અપનો મન મારી, અતિ સત્કાર કીન વિધિ સારી. ૨
 અતિ ઉત્તમ આસન બૈદારે, સમુજિ માતુ પય ચરણ પખારે;
 ચંદન પુષ્પ કીન વિધિ પૂજા, લક્ષ્મિ માતુ લખિ ભાવ ન દૂજા. ૩
 હાર દૂતહિ આસન બૈદારે, નીતી યુક્ત કીન સતકારે;
 ગદ ગદ કંઠ નયન જલ ધારા, સમય સમુજિ મૃદુ વચન ઉચારા. ૪
 અહો માતુ કરુણા ભલ કીની, દુર્ગલ દીન શુદ્ધિ મમ લીની;
 જય જનની મેં અદ્રમ અપાવન, ભવન પધારિ કીન મોહિ પાવન. ૫
 સુખિયા સાર કરે સંસારા, દુખી દીન ઇક રામ અધારા;
 સુખિયા દુખી દેખ મુસકાવે, દુખી દીન દુખ હૃદય ન લાવે. ૬
 દુખી દીન શિર સરજન હારા, રમા રામ દુખ હરે અપારા;
 તુમ જનની સુખકે ભંડારા, બડે ભાગ્ય મોહિ દર્શ તુમારા. ૭
 ભવન પધારિ કૃતારથ કીના, કોટિક જનમ પાપ હર લીના;
 કહાં નિવાસ કાળ પધારે, મમ લાયક સોઈ કાળ સુધારે. ૮
 નીતી યુક્ત હોય કછુ કાળ, કહો માતુ કરિયે નહિ લાળ;
 મમ પતિ સેવ હોત મોહિ વારા, શિશ્ન કહો કરિયે નરવારા. ૯
 અવશ્ય કાળ મહિં દેર ન કીજે, વીતે વખત લાભ કહા લીજે;
 જનની ઈર્મ ગતી આત ભારા, ક્ષણ મહિ પ્રગટે ખેલ અપારા. ૧૦

દોહા

કહા ભરંસો કર્મકો, પલટે ક્ષણ ક્ષણ રૂપ;
રાગકો દુર્ગલ કરે, કરે રંકકો ભૂપ. ૧
કમલા કહિ ગદગદ ગિરા, શ્રવત નીર દે નેન;
જનની લક્ષ્મી મર્મ લખ, કલન લગિ મુખ બેન. ૨

ચોપાઇ

પુત્રી પતિ પદ સેવા કીની, તન મન અપન શુદ્ધિ તજ દીની;
ભૂખ પિપાસ નીંદ તેં ત્યાગી, પતિ પદ સેવત પરમ સુહાગી. ૧
પંચ વરસ એકહી મત ધારી, હરિ હર હર્ષે ભક્તિ નિહારી;
નારી પતી, પુત્ર પિતૃ સેવે, હરિહર હર્ષે તાહ ઢિગ લેવે. ૨
તેં પતિ સેવ કીન અતિ ભારી, પ્રસન ભયે હરિ દેવ મુરારી:
મેં દાસી હરિ ચરણ નિવાસી, લક્ષ્મિ નામ ભેજિ હરિ કાશી. ૩
તવ હિત હરિ ભેજ મેં આઈ, મુદિત ભઈ તવ વચન સુનાઈ;
હરિ જન ત્રાસ હરી દુઃખ ભારી, યાતે પુત્રી લેહુ વિચારી. ૪
તું નિશિ મહિં મમ લોક નિવાસા, પતિ પદ સેવ ન રહેહુ ઉદાસા;
તવ પતિ સેવ કરે દે પારથ, નીતી નિપુણ બુદ્ધિ પરમારથ. ૫
પ્રાત હોત આવહુ ફિર કાશી, કરહુ સેવ પતિ પરમ હુલાસી;
હર હમેશ કારજ યહિ કીજે, નિશા નિવાસ વિજયપુર લીજે, ૬
પ્રાત હોત કાશી પદ ધરહુ, પતિ પદ સેવ પ્રેમ યુત કરહુ;
હરિ કૃપાલ મોહિ હુકમ કરાવા, સત્ય સત્ય તોહિ પ્રગટ સુનાવા. ૭
પ્રતિ ઉત્તર કરિયે મમ બાલા, હરિ રક્ષક તવ દીન દયાલા;
તવ મરજી બનિહે સહ કાળ, નરહરિ નાથ લખો તવ લાળ. ૮
લક્ષ્મિ નિરખ્યો વિપ્ર શરીરા, પુલકિ ગાત લોચન ભરિ મીરા;
સમય સમુજિ કમલા કર જોરી, સમુજિ મર્મ પદ ગિરી અહોરી. ૯
જય મમ માતૃ કૃપા કી ભારી, દીન દુખીકો કીન સુખારી;
અક્ષય લાભ દીન ધર આઈ, ધન્ય માતૃ કહા કરે બડાઈ. ૧૦

દોહા

રમા રામ માતા પિતા, જીવ ચરાચર બાલ;
નિરાધાર તવ શરણકી, સ્થાય કરો તતકાલ. ૧
જીવ સજ્જતી સ્વારથી, તુમ પરમારથિ દેવ;
અદ્ય જીવ જનુ કહા, મુનિ જન જનત લેવ. ૨

ચોપાઈ

કનલા કમલા મર્મ લખાવા, નિઘટ પ્રેમ ઉરમેં કુરિ આવા;
 વેહ વશ વિકલ નિરખિ મહ તારી, હૃદય લગાવત વારંવારી. ૧
 રે મમ સુતા ન હોહુ દુખારી, ચલુ વૈકુંઠ લેહુ સુખ ભારી;
 ઈતને દિન તોહિ કષ્ટ વિશાલા, અખ નહિ કષ્ટ હોય મમ ખાલા. ૨
 હરિપુર વાસ સર્વ દુઃખ નાશા, સમુજિ મર્મ હરિયે મન ત્રાસા;
 હરિ તવ તાત માતુ મેં તોરી, પુત્રી કષ્ટ ન હોહુ બહોરી. ૩
 જિનકો નામ લેત અધ નાશા, ચરણુ નિવાસ હોય કિમ ત્રાસા;
 રે મમ સુતા શોચ પરહરહ, ચલિયે સ્વર્ગ કાજ સોઈ કરહ. ૪
 મનકે મર્મ પ્રગટ અખ કીજે, જ્યા કરિ શિવાનાથ પ્રભુ રીજે;
 અવસર સમુજિ ઉભય કરજોરી, પ્રેમ વિવશ કહે વચન બહોરી. ૫
 જય મમ માત માતકી માતા, દૃષ્ટા દેવ ભક્ત સુખ દાતા;
 સર્વ જીવ પ્રેરક તુમ સાખી, વિશ્વ ચરાચર કર ધર રાખી. ૬
 મમ ઉર વાત કહા તુમ છાની, વિશ્વ વ્યાપિણી રમા ભવાની;
 નામ રૂપ યહ તોરી માયા, સર્વ જીવ શરણાંગત આયા. ૭
 અંતરકી દૃષ્ટા તુહિ દેવી, જીવ માત્ર કુરણુ તુહિ ભેવી;
 મેં લઘુદાસ શરણુ પદ તોરે, છુપે ન મર્મ વિગત ઉર મોરે. ૮
 યદ્યપિ માતુ પ્રશ્ન તુમ કીના, કહું ક્ષમા કરિયે લખિ દીના;
 અદ્ય મતી મમ વચન અજોગા, તવ સુખ પ્રગટ કરન નહિ જોગા. ૯
 યદ્યપિ શરમ ભરી કાઉ વાતા, પુત્રી પ્રગટ કરે નિજ માતા;
 દુઃખકી વાત માત મન લાવે, યાતે પુત્રી પ્રગટ સુનાવે. ૧૦

દાહા

માતા પતિ દુખિયો તજી, કિમ કરિ સ્વર્ગ નિવાસ;
 દેવ સેવ પિવકી કરે, મો મન કિમ વિશ્વાસ. ૧
 જોહિ પતિ પદ રજ પૂજતે, હરિહર સનમુખ હોય;
 જિનકો દુખિયો ત્યાગકે, સુખ ન ચહે મન મોય. ૨

ચોપાઈ

હરિહર સેવ માતુ યહિ માનૂ, સ્વર્ગ આદિ સુખ પતિ પદ જાનૂ;
 અહોનિશિ સેવ કરત દિન જાશે, રામ મંત્ર રટિ વખત વિતાવે. ૧
 પતિ પદ સેવ સવ સુખ ખાની, મર્મ લખો મમ માતુ સુજની;
 જોહિ મન પ્રિયે વસ્તુ જોહિ લાગી, સુખ દુઃખ સહ અર લખે સુભાગી. ૨

પ્રેમ સહિત મન વસ્તુ ભાવે, ઇતર વસ્તુ ચિતમેં નહિ ચલાવે;
 સત મિથ્યા મન મર્મ ન જાને, જ્યહાં લાગ્યો તહાં સત્ય પિછાને. ૩
 હર્ષ શોક સુખ દુઃખ નહિ ભાસે, પ્રેમ સહિત લાગ્યો નિર આશે;
 યાતે માતુ સત્ય યહ ગાથા, મો મન સેવા લાભ સુહાતા. ૪
 કરિયે ક્ષમા માતુ લખિ ભેવા, હમકો પ્રિયે પતી પદ સેવા;
 પતિ પદ સેવ પ્રગટ ફલ પાવા, જગત માતુ ધર દર્શ દિખાવા. ૫
 પતિ પદ સેવ હરીહર રાજી, ત્યાગિ દુઃખી કિમ કરે દુરાજી;
 પીવ દુખી નારી સુખ ચલાવે, તિનકો નરહરિ નર્ક ગિરાવે. ૬
 હરિહર તાત માત તુમ દેવી, વિશ્વ ચરાચર સખ ગુણુ ભેવી;
 માત તાત શિક્ષા નહિ માને, પુત્રી તિન હરિ પાપિ પિછાને. ૭
 પીવ વચન મેટે કોઢે બાલા, તો તેહિ પાપ લગે તતકાલા;
 પતિ સંમતિ તજિ જો ડગ ચાલે, નિશ્ચય નારિ નરક મહિં માલે. ૮
 માતુ તાત હરિ રજ્જ કરાઈ, ગિન પિંવ રજ્જ ચલૂ કિમ ભાઈ;
 મો તન મન પતિ અર્પન કીના, પીવ રજ્જ નિત રહૂ અધીના. ૯
 પતિ સંમતિ કરિયે સોહ કાળ, કાજ હોય યા જાને અકાળ;
 યાતે માતુ પતી સન કધયે, પીવ રજ્જ જહાં વાસો રધયે. ૧૦

દોહા

લક્ષ્મી સમય પિછાનકે, દિજ શિર દીનો હાત;
 શૂલ મિટી શાન્તી ભઈ, ઉઠ્યો ઉર હરપાત. ૧
 સમય કર્મ દિજ સમજિકે, વિનય કીન કરજેર;
 હરિ દર્શન જાવહુ પ્રિયા, આવહુ પ્રાત અહોર. ૨

ચોપાઈ

દુખી દીન લખિ દર્શન દીના, જ્ય મમ માતુ કૃતારથ કીના;
 પૂરવ જન્મ પાપ પ્રભુતાર્થ, કુષ્ટ શરીર વિપ્ર તન પાર્થ. ૧
 નિત્ય કર્મ નહિ વિપ્ર શરીરા, કિમ હાર પાર કરહિ ભવ તીરા;
 નિત્ય કર્મ વિન દિજ તન કેસા, પ્રેત પિશાચ નિશાચર જૈસા. ૨
 કીને કર્મ તુરત ફલ પાવા, યાતે રક્ત પીત તન આવા;
 અધરમ કરત પુન્ય કષ્ટ કીના, તાતે નાથ વિપ્ર તન દીના. ૩
 યદ્યપિ પાપ કર્મ પ્રભુતાર્થ, કર પદ અંગુરિ કોહ ગિરાઈ;
 ભોગે વિના પાપ નહિ છૂટે, કોટિક કુષ્ટ ભલે શિર ફૂટે. ૪

અધરમ કરમ અંત મમ આવે, કૃપાનાથ જળ કૃપા કરાવે;
 રે મમ પ્રિયા માતૃ સંગ જાઈયે, લોચન લાભ દર્શ હરિ પાછય. ૫
 હરિ પુર દર્શ કરત અટકાઉ, દુતિયે ઘોર નર્ક મેં પાઉ;
 તું હરિ દર્શ કરહુ અડભાગી, કહાં મોહિ દર્શન અધમ અભાગી. ૬
 સતી નાર હોવે ધર જાકે, હરિહર હર્ષિ આવ ધર તાકે;
 સો મોહિ ભયો આજ વિશ્વાસા, લક્ષ્મી દશ દીન આય દાસા. ૭
 અવશ્યહિ પાપ હરહિ અધહારી, કૃપા કરહિ મમ દેવ મુરારી;
 ભલહિ પ્રિયા વિજયુ પુર જાવહુ, નરહરિ પદ રજ શીશ નિમાવહુ. ૮
 અકરણ કરણ વિશ્વપતિ સ્વામી, જો કહુ કરે કરે કો ખામી;
 વિશ્વ ચરાચર જિન કર ધારા, કરહિ કાજ મરજી અનુસારા. ૯
 યદ્યપિ નાથ નીતિ નિપુણાઈ, કર્મ યુક્ત દેવ ફલ આઈ;
 કમલા વિનય કરત દિજ દેવા, ઉપજ્યો પ્રેમ પ્રગલ્ભ લખિ ભેવા. ૧૦

દોહા

કમલા આજ્ઞા પાયકે, પતિ સન શીશ નિમાય;
 ચહિ વિમાન હર્ષત હૃદય, હારપુર પહુંચે આય. ૧
 સર્વ વ્યાપિ નરહરિ પ્રભૂ, ઉકે અધિક હર્ષાપ;
 કમલા ઉર લે તાત સમ, હર્ષ ન હૃદય સમાય. ૨

ચોપાઈ

વિશ્વનાથ વ્યાપક સુર સ્વામી, દષ્ટા દેવ શ્રેષ્ઠ ધન નામી;
 સર્વ જીવ સમ ભાવ સદાઈ, યદ્યપિ ભક્ત પુત્ર અધિકાઈ. ૧
 સર્વ જીવ મદ મમતા ધારે, મન મરજી જિમ કાજ સુધારે;
 ઇન્દ્ર વિષય સરસ રસ લેહી, તન ધન રતન રામ સનેહી. ૨
 મોહ મમત મહિં વખત વિતાવે, વિપયાશક્ત રામ નહિ ગાવે;
 રામ ભક્ત ભક્તી રસ માતા, વિષય ભાવ ઉર ચિત્ત ન લાતા. ૩
 મોહ મમત વિપયા રસ ત્યાગા, અજપા સિમરણ કરત સુભાગા;
 હરિ પદ પૂરણ પ્રેમ સુહાગી, વિષય ભાવ ત્યાગો સમ આગી. ૪
 વેહ વશ વિકલ ભૂખ નહિ પ્યાસા, રામ દર્શ હિત પરમ ઉદાસા;
 વિકલ વિદેહ રામ વિન કેસે, તલકત મીન નીર વિન જેસે. ૫
 પૂરણ ભક્ત ભક્તિ રસ પેખી, કૃપા કરે જ્યહિં રામ વિશેખી;
 જેહિ ચિંતે ચિંતે તેહિ તાકે, એક એક અંતર રત વાકે. ૬

પ્રખલ પ્રેમ જન હારકો ધ્યાવે, હરિહર હરિ ભક્ત ઢિંગ આવે;
 યા મહિં રતી ન ન્યુન વિશેષા, સુજન સંત ધારત ઉપદેશા. ૭
 યાતે કમલા હરિ ઉર લાવા, પુત્રિ પુત્રિ કહિ પ્રેમ બઢાવા;
 પુલકિ ગાત લોચન જલ ધારા, તાત પુત્ર સમ જન હરિ પ્યારા. ૮
 રમા રામ ભક્તન પિતુ માતા, ક્યું નહિ ભક્ત દેખિ હરપાતા;
 કમલા કમલ નેન પિતુ પેખા, નિજ ઉર પ્રેગટયો પ્રેમ વિશેખા. ૯
 કમલા પુજ્ય પ્રથા વિસરાઈ, ત્રાય ત્રાય કરિ ચર્ણુ લુભાઈ;
 સહજહિ ભાન અપન તન ભૂલી, પ્રેમ સુધા સાગર મહિં જૂલી. ૧૦

દોહા

પુજ્ય પ્રથા જોહિ પ્રેમ વશ, જન મન રહે ન નેમ;
 હરિ હરી લાવહિ હૃદય, જે જન પૂરણુ પ્રેમ. ૧
 પ્રિયા પ્રેમ રત પીવ પદ, વિલગ ભયો જહિ કંત;
 અસુ પનારે પ્રેમકે, ક્યું કરિ નેમ રહંત. ૨

ચોપાઇ

યહિ પ્રકાર હરિજન હરિ ધ્યાવે, નેમ પ્રેમ નહિ સંગ રહાવે;
 નેમ પ્રેમ દે સંગ ન દેખા, સુજન સંત મન કીન વિવેકા. ૧
 નેમ નજીક પ્રેમ ચલિ આવે, આવે પ્રેમ નેમ ઉઠિ ધાવે,
 પ્રેમ નીર મહિં નેમ ડુગાવે, જેસે સરિતા સિંધુ સમાવે. ૨
 નેમ પ્રેમ હોવહિ ઇક રંગા, તેહિ જન ઉપજે જ્ઞાન અભંગા;
 ગુંગાકી ગમ ગૂંગો જાને, પ્રેમકી ગત પ્રેમિ પિછાને. ૩
 વાંઝ ન લખે પ્રસવકી પીડા, સુનત વાત હરસત કરિ કીડા;
 દરદી દરદ ગતી સહ જાને, પ્રેમી પ્રેમી ભાવ પિછાને. ૪
 યાતે કમલા ભાન ભુલાઈ, પ્રેમ વિવશ પૂજા વિસરાઈ;
 કમલા શિર કર ધરે કૃપાલા, સુતા સુચેત ભઈ તતકાલા. ૫
 હરિહર લીન પુત્રિ ત્રય ત્રાસા, ઉર મહિં પ્રગટયો જ્ઞાન પ્રકાશા;
 વ્યાપક રૂપ પ્રગટ હરિ જાના, દુતિયે પ્રભુ પદ ગિરી સુજાના. ૬
 જોરિ ઉભય કર વંદન કીના, મધુર વચન મુખ કહે પ્રવીના;
 જય અખિલેશ્વર આદ અનૂપા, સજતે શ્રેષ્ઠ સ્વતંત્ર સ્વરૂપા. ૭
 કાલકે કાલ કાલ કર કરતા, કો તવ સમ જગ અપર સમરથા;
 સર્વ વિશ્વ તવ ઉદ્ધ દિખાવે, તોરી કૃપા મર્મ કોઉ પાવે. ૮

તોરી કૃપા વિના મમ તાતા, કોટિક કુળ મરમ નહિ પાતા;
ભક્તી પંથ સુલભ નરનારી, અવશ્ય હોય હાર કૃપા તુમારી. ૯
સો મોહિ આજ ભયો વિશ્વાસા, કર પરસત પ્રગટયો પરકાસા;
કોટિક જનમ શુદ્ધિ મોહિ આઈ, કૃપાનાથ તન કુળ મિટાઈ. ૧૦

દોહા

જય સાક્ષી વ્યાપક હરી, રમા રામ મમ તાત;
દર્શ આશ પૂરણ કરી, લખિ મોતિ તાત અનાથ. ૧
અશરણ શરણ અનાથપ્રી કરો કુળ તતકાલ.
ભૂ, રજ, શિર, મેર ધરે, તો સમ કવન કૃપાલ. ૨

ચોપાઇ

રામ ભક્તિ સત સંગ ભુલાઈ, કોટિક જનમ કુળ મેં પાઈ;
પશુ પક્ષી જલચર સ્થલ વાસા, કોટિક કુળ સહી ઘટ ત્રાસા. ૧
નિજ અજ્ઞાન અમિત તન પાવા, કહાં લગિ ગિને ન જન્ય ગિનાવા;
પૂરણ પુન્ય વિપ્ર તન પાવા, ભક્તિ પંથ બડ ભ્રાત દ્રહાવા. ૨
માનસિ સેવ ભેવ અતલાઈ, તવ પંકજ રજ વૃત્તિ રૂકાઈ;
પતિ પદ સેવ દીન કરતારા, જેહિ પ્રકાર મમ કાજ સુધારા. ૩
દુરબલ દીન સમુજિ યહાં આવા, કર શિર ધરિ અજ્ઞાન હટાવા;
કૃપાનાથ યહિ વિનતી મોરી, જગ મહિં જન્મ ન દેહુ બહોરી. ૪
મોક્ષ લાભ મુનિ સર્વ બખાંને, દર્શ લાભ હમ અધિકો જાને;
વાર વાર ભક્તી પદ દૈયે, અપર અમિત પદ હુમે નચૈયે. ૫
ઉદયી બીચ તીર્થ સખ આવે, ભક્તિ દયી મહિં મુક્તિ સમાવે;
યાતે તાત ભક્તિ પથ દીજે, શરણાંગત નહિ દાસ તજીજે. ૬
વિનય કરત ઉપજી શ્રેષ્ઠ ભારી, હરિ પદ રજ વંદે કેઈ વારી;
હરિ શિર કર ધરિ કહેહુ કૃપાલા, રંચ ન શોચ કરહુ મમ બાલા. ૭
તુમ સમ ભક્ત જનમ નહિ પાવે, તન લગિ નીતી કર્મ નિભાવે;
ભક્ત ત્રાસ મોહિ ત્રાસ કરારી, કર્મ પ્રધાન લગે નહિ કારી. ૮
તવ પતિ પૂર્વ જન્મ તપ ભારા, વિગર વિચાર વૃપભ કો મારા;
ટૂટ સીંગ ચલ રૂદ્ર પનારા, સુરભી શ્રાપ દીન તેહિ વારા. ૯
પ્રીતી ભંગ કીન તેં મોરી, કુળ શરીર ગતી હો તોરી;
પતિ પત્ની રસ હોહુ વિયોગા, વર્ષ પચીસ કુળ તન રોગા. ૧૦

દોહા

ગૌ બ્રાહ્મણ સાધૂ સતી, ધર્મ દિપાવે ચાર;
વિશ્વ સવ સુખ ચારતે, મો મન ઈનહિ અધાર, ૧
ઈનકો વચન ઉથાપિકે, કલ્યાં હમકો વિશ્રામ;
મેં હહેરં એકહિ જગા, ધર્મ હમારો ધામ. ૨

ચોપાઈ

મેટી ન શકું સરખિ કર આપા, ભોગે પાપ જાય સંતાપા;
નિજ નિજ કર્મ ગતી સહ ભોગે, યાતે પુત્રી રહહુ અશોગે. ૧
અપનો અપનો ધર્મ નિભાઈય, પતિ પદ સેવ ભેવ નહિ લાઈય;
સુખ દુખ કર્મ હેતુ સહ અપના, સમુજિ મર્મ મન તજહુ કલપના, ૨
પુત્રી શયન કરો અખ જાઈ, હો, ન ચિંત, મન શોચ ગલાઈ;
પ્રાત હોત કાશી સ્થલ જાઈય, પર્મ પ્રેમ પતિ પૂજ કરાઈય. ૩
લક્ષ્મિ નિજ પુત્રી સંગ લીજે, ભવવન જાય સુખ શયન કરીજે;
એસી સેવ મિલન કહિનાઈ, શુદ્ધ ભાવ કરિયે હર્ષાઈ, ૪
કોઉ અક ભકિત કરે નિષ્કામા, વિપય વૃથા સુખ ત્યાગિ તમામા;
સર્વ ત્યાગિ હમકો કોઉ ધ્યાવે, જેહિ દર્શન હિત હમહિ હુભાવે. ૫
નર સુર શ્રેષ્ઠ જેહિ જન જાનો, નિશ્ચય મમ સ્વરૂપ કરિ માનો;
યાહ રસ ગુપ્ત કોક ગમ જાને, જ્ઞાની સહેજે મર્મ પિછાને. ૬
યાતે રમા સેવ ઈન દીજે, સમુજિ સજ્જત લાભ ભલ લીજે;
રમા હર્ષિ હરિ પદ શિર નાવા, ચલી સેન હિત હર્ષ જઠાવા. ૭
કમલા કમલા સેન કરાઈ, હાર પ્રેરિત નિદ્રા ઉર આઈ;
પતિ પદ સેવત નિદ ન આઈ, પંચ વર્ષતે શયન કરાઈ. ૮
ભકિત પંથ સજહી નરનારી, પ્રથમ કપ્પ પાછે સુખ ભારી;
રમા રામ શક્તી શિવ સ્વામી, ભક્ત લડાવત અંતર જામી. ૯
પુત્ર તાત સમ ગોદ ખિલાવે, જન ઈચ્છે સોઈ કાજ કરાવે;
યાતે ભકિતે શિરોમણિ ભાખી, સુજન સંત મુનિ ઉર ધરિ રાખી.

દોહા

રામ ભકિત રસ સુજન જન, પાવે હૃદય વિચાર;
હરપિ હરાહર, કર ગ્રહે, સુલભ ભક્ત ભવ પાર. ૧
કમલા સુખ મય શયન, કી હર્ષશોક ઉર નાંચ;
મૃત્યુ લોક મય સાસરો, પીયર હરિપુર માંચ. ૨

ચોપાધ

રામ ભક્તિ જિનકે મન ભાઈ, સર્વ વિશ્વ સુખ રૂપ સદાઈ;
 ચવદેઈ લોક સર્વ ફિરિ આવે, રામ ભક્તકો કો અટકાવે. ૧
 વિશ્વ ચરાચર રામ અધારા, રમા રામ ભાસત સંસારા;
 રાજ પુત્ર પિતુ દેશ ફિરાવે, જહાં જાવે તહાં હર્ષ બઢાવે. ૨
 સર્વ પ્રજા પદ રજ લપટાવે, જય ઉચારિ શિર પુખ્ત ગિરાવે;
 રામ તાત સુત ભક્ત કહાવે, મન મરજી તહાં વાસ કરાવે. ૩
 ગેહિ પ્રકાર કમલા સુખ પાઠ, હરિપુર નિશિ મહિં શયન કરાઈ;
 પ્રાત હોત જાગી શુધ નારી, નિદ્રા વિવશ હોય ભો ભારી. ૪
 પુલકિ ગાત લોચન જલ ધારા, અર્ધ નિદ્રવત શબ્દ ઉચારા,
 ખુલ્લે ન નૈન ઉભય કરજોરી, વંદિ પાદ કહે વચન બહોરા. ૫
 હરિપુર વાસ વૃત્તિ વિસરાઈ, પતિ પદ સેન નિંદ સુખદાઈ;
 અવિક નિંદ લખિ આસ્ત ભારી, પરમ શોચ ઉપજ્યો શુધ નારી. ૬
 તન વૈકુંઠ ધ્યાન પતિ પાસા, જ્યું પદ લીન રહે હરિ દાસા,
 પ્રજા શોચ મન પરમ ગિજાની, સ્વપ્ન સમાન કહત મુખ યાની. ૭
 કૃપાનાથ પદ, રજ શદ ચેરી, નિંદક નીચ નિહુર મતિ મેરી;
 ત્યાગી સેવ નદ સુખ લીના, કૃપાનાથ અવગુણ અતિ કીના. ૮
 નિદ્રા વિવશ પુત્રિ લખિ ગાતા, ભયે પ્રેમ વશ હરિજન ત્રાતા;
 રે પતિ ભક્ત પુત્રિ કહા પ્રેમા, જાત્રત સ્વપન માંચ ઈક નેમા. ૯
 જાત્રત સ્વપન નેમ નહિ ત્યાગે, જન સમ કો જગ અપર સુભાગે;
 નર્ક સ્વર્ગ સંશ નહિ કોઈ, ભક્ત ભક્તિમ વશ જગ નિર મોહી. ૧૦

દોહા

હર અજ હમ સુર સુરપતી, હરપિ હરીજન દાસ;
 સર્વ આશ તજ ભક્ત જન, એક ભક્તિ વિશ્વાસ. ૧
 હરિ લક્ષ્મી હરસત હૃદય, કીન પુત્રિ સન માન;
 ખુલ્લે નેન સુનિ બેનકો, ભો, વિકુંઠકો ભાન. ૨

ચોપાધ

રા માંચિત મુખ ગદ ગદ યાની, હરિ પડ ગિરી જોરિ યુગ પાની;
 જય વ્યાપક જય અંતર જામી, મમ હર આશ લખો ધન નામી. ૧
 વિશ્વનાથ તુમ નીતી સ્થાપી, અહ્ય જીવ કિમ શકે ઉથાપી;
 ધર્મા ધર્મ અનીતી નીતી, મિશ્રિત વૃત્તિ મજાર પ્રતીતી. ૨

જાગ્રત સ્વપન ઉભય અસ્થાના, મન સંકલ્પ કુરે જોહિ માના;
 નિરાકાર વૃત્તિ મહિં ચિતવન, અધરમ ધર્મ પ્રીતિ અપને મન. ૩
 દેહ અન્ય અસ્થાન નિવાસા, વૃત્તિ ગઈ જહાં ચિત આસા;
 ઘેરી ઘિરે ન લે વિશ્રામા, યાતે દુખિયા જીવ તમામા. ૪
 દ્રઢ ચિતવન કરિ જો કૃત કીના, અવશ્ય દીન ફલ પ્રગલ નવીના;
 કૃપાનાથ યહિ ગતી હુમારી, મન કાશી તન શરણુ તુમારી. ૫
 કર્મ પ્રધાન સત્ય તુમ રાખા, સ્વર્ગ નિવાસ નર્ક અભિલાખા;
 અધરમ ધર્મ વૃત્તિ જહાં લાગી, કોટિ ઉપાય, ન તજો અભાગી. ૬
 સર્વ વિષય તજિ તવ ગુણુ ગાવે, હરિહર કૃપા વૃત્તિ ધર આવે;
 વેદ શાસ્ત્ર મુનિ યદ મત બોધા, હરિહર ભક્તિ શ્રેષ્ઠ મગ શોધા. ૭
 દ્રઢ વિશ્વાસ ન ત્રાસ હુમારે, ભક્ત દુઃખી નહિ શરણુ તુમારે;
 તાતકે તાત વૃત્તિ દુઃખ ગાવા, કરહુ નાથ કહુ તુમહિ સુહાવા, ૮
 જ્યું મરજી ત્યું દાસ તયારી, કરહિ કાજ જન રજી તુમારી;
 પત્ર ન હસે રજી ખિન દેવા, સર્વ સાક્ષિ જનત સખ ભેવા. ૯
 દુરગલ દાસી બકી અસારા, પદ રજી સમજ કરો ભવ પારા;
 સર્વ સાક્ષિ કહા શબ્દ સુનાવે, અલ્પ મતી વિશ્રામ ન પાવે. ૧૦

દોહા

સૂરજકો જગનૂ કહા, પારસકો કહા દાન;
 હરિ સનમુખ સમજન કહા, સખકી લખે સુજન. ૧
 કમલા દોહિ કર જોરિકે, ચરણ નિવાયો શીશ;
 રમા રામ શિર કર ધર્યો, સુતા સમુજિ આશીશ, ૨

ચોપાઈ

આહો સુતા મન શોચ ન કરહૂ, મનો વૃત્તિ ધીરજ ઉર ધરહૂ;
 તવ ચિતવનચિત પતિ પદ લાગી, સાધવિ પુત્રી પરમ સુભાગી. ૧
 કર્મ સકામ વિષય ફલ દાતા, નિષ્કામી મુકતી પદ પાતા;
 તું પુત્રી કેવળ નીષ્કામી, યાતે પ્રસન ભયે શિવ સ્વામી. ૨
 મો મન વૃત્તિ મહેશ અધારા, શિવ પ્રેરત ચિતવું ગુણુ સારા;
 ઈષ્ટ દેવ મમ શંભુ ભવાની, ઇન પદ સેવ સર્વ સુખ ખાની. ૩
 કારજ કરં શંભુ જો પ્રેરે, હર્ષ શોક ઉપજો નહિ મેરે;
 માલિક રજી કરે શિર લીજો, અનુચર હર્ષ શોક નહિ કીજો. ૪

શિવ પ્રેરત મેં તુમહિ બુલાઈ, પુત્રી સુખમય રહો સદાઈ; હર હમેશ નિશિ મહું યહું આવહુ, પ્રાત હોત કાશી સ્થલ જાવહુ. ૫
નિશિ મમ વામ પ્રાત મહિં કાશી, પરમ મર્મ લખિ પ્રેમ હુલાસી; ગૌકો શ્રાપ પાપ હો પૂરણ, પતિ તન પીડા જાય સૈંપૂરણ. ૬
તવપતિ પીડ પ્રગલ ઉર ભારી, સો સખ હરિ તોરી મહતારા; નામ રૂપ દે રમા ઉપાયા, જો કછુ કરે સો ધનકી માયા. ૭
કેવળ રહ્યો ચર્મ કરિ દોષા, સો નિરદોષ રામ રસ પોષા; બેહિ વિમાન પુત્રિ ધર જાઈય, સંધ્યા સમય ઉલટિ યહાં આઈય. ૮
રમા રામ પદ વંદન કીના, આપ વિમાન બેહી પરવીના; હરિ વિમાન નભ મારગ ધાવા, ધર્મ રાય ગિય દર્શન આવા. ૯
રામ રજા રોકે તિત યાના, રવિ સુત વંદે તજિ અભિમાના; જાય જાય ધુનિ ચહું ઓર સુહાઈ, પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ છાઈ. ૧૦

દોહા

ધર્મ રાયકો મર્મ લખ, કમલા દો કર જોર;
રવિ નંદન વંદત ભઈ, ચરણ બહોર બહોર. ૧
સમય પાય આજ્ઞા લઈ, સગકો શીશ નિવાય;
રટત રામ ખગ મગ ચલી, શિવ સ્થલ પહુંચે આય. ૨

ચોપાઈ

યાન ત્યાગ અપને ગ્રહ આઈ, નિજ પતિ નેન નિરખિ સુખ પાઈ;
સુખમેં પતી રામ ગુન ગાવે, હરી દૂત દિગ કથા સુનાવે. ૧
સુનિ પ્રસંગ હર્ષત મન કેસે, પાપી મિલ્યો વિષ્ણુપુર જોસે;
કળહુક કર્મ ગાથ સુન ભારે, નેન ચલે દિજ નીર કુઆરે. ૨
ઉત્તમ દશા સમજ નિજ પિયકી, સર્વ બ્રાંતિ ભાગી તિય જિનકી;
નીતી યુક્ત પાદ પિવ વંદા, પતી પ્રિયા લખિ પર્મ અનંદા. ૩
સમય સમજિ પાર્ષદ કર જોરી, વિનય કીન આરત નહિ થોરી;
સંધ્યા સમય રજા હરિ પાઈ, કથા પ્રસંગ કહે ફિર આઈ. ૪
પાય, રજાય, વિમાન ચઢાવા, રામ રજા હરિપુર મહિં આવા;
કમલા રજા પીવ સન પાઈ, નિત્ય કર્મ મય પ્રીતિ બઢાઈ. ૫
નિત્ય કર્મ કીને ભલિ ભાગિ, વિપ્ર વણુ મન આદિ સુભાગિ;
ઉત્તમ કુલ મહિં ઉત્તમ રીતી, સુધર્મ ધર્મ પ્રગલ ઉર પ્રીતી. ૬

નિત્ય કર્મ કરિ સમય વિચારી, પતિ મજ્જન હિત કીન તયારી;
જલ સમોઠ દોઢ કર જોરી, વિનય કર્ત આરત નહિ થોરી. ૭
કૃપાનાથ અળ રનાન કરીજો, સમય કર્મ મય ચિત્ત ધરીજો;
પ્રિયા પ્રેમ મય વચન સુનાઈ, ઉઠગો વિપ્ર હૃદય હરસાઈ. ૮
આપઘ, ઊઠ, પાટપે આવા, પ્રજલ પ્રેમ મુખ રામ જપાવા;
કમલા હૃદય કમલ ખુલિ આવા, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવા. ૯
ધન્ય ભાગ પતિ રામ ઉચારા, આપઈ આપ પાટ પગ ધારા;
હરિ હર હરિ કૃપા યહિ કીની, દુર્ગલ દિજ પુરુષારથ દીની. ૧૦

દોહા

પતિ અસ્નાન કરાયકે, પુજ્ય કીન શુધ પ્રેમ;
ભક્ત ભક્તિ નારી સતી, જિન મન નિય યહ નેમ. ૧
પ્રિય પતિ પાદ પખારિ પય, ચરણાંત્રત લીન;
વિનય કરત ગદ ગદ ગિરા, વેલ વશ ભધ પ્રવીન. ૨

ચોપાઈ

જય પતિનાથ લાજ તવ હાતા, તવ સેવા હિત રચી વિધાતા;
પતિ પદ સેવ પ્રગટ ફલ પાવા, રમા રામ મોહિ દર્શ દિખાવા. ૧
નિજ પુત્રી સમ મોહિ સતકારા, પ્રાણ પતી ઉપકાર તુમારા;
રમા રામ મમ શિર કર પરસા, પુલકિ ગાત લોચન જલ વરસા. ૨
જિનકો નામ લેત અધ નાસા, સો હરિ મમ હિત ભયે ઉદાસા;
મોહ મમત હરિ ઉર નહિ આતા, કેવળ એક ભક્તિ કર નાતા. ૩
ભક્તિ વિવશ હરીહર દેવા, સુજન સંત જનત યહ ભેવા;
હરિહર ભક્તિ હમે નહિ કીની, કેવળ પતી પદ સેવ અધીની. ૪
સર્વ દેવ તીરથ પદ સેવા, પતિ પદ પૂજે સમુજિ સુભેવા;
તરવર રામ જગત સગ શાખા, ભજે ભગત પૂરણ અભિલાખા. ૫
માત તાત હરિ હર ગુર દેવા, પત્ની પતિ પદ સાજહિ સેવા;
ધર્મ અંગ ભક્તી અસ્થાના, ઈન સેવત ફલ મિલે સમાના. ૬
મો મન ભયો પ્રજલ વિશ્વાસા, પતિ પદ સેવ મિટે ભવ ત્રાસા;
કૃપાનાથ હરિ રજ કરાઈ, કરિયે નિશિ નિવાસ યહાં આઈ. ૭
જય પતિનાથ રજ જયું તોરી, દાસી કધુલન કહલિ અહોરી;
વિનય કરત ઉપજ વેલ ભારી, ગદ ગદ કંઠ ભઈ દિજ નારી. ૮

સમય સમુજિ બોલા બ્રહ્મચારી, સતી નારિ જય હોહુ તુમારી;
ભક્ત ભીડ ભંજન વિભુ નાથા, અકરણ કરણ ભરણ જિન હાથા. ૯
હરિ આજ્ઞા અપને શિર ધારી, પ્રભુ પદ વાસ કરહુ મમ પ્યારી;
શિવપુર દિવસ સાંઝ મહિ હરિધર, પૂરણ કૃપા કીન તવ હરિહર. ૧૦

દોહા

પૂરણ પાપી વિપ્રકો, દીન દર્શ જગ માત;
દીન દયાલુ દીન લખ, હરિ મોહિ કરહિ સનાથ. ૧
કમલા પંકજ પીવ રત, પ્રેમ મયી ભરપૂર;
દિજ કાશી સેવન કરો, બનહી કાજ જરૂર. ૨
અકરણ કરણ અનાદિકે, અશરણ શરણ અનાથ;
હરસિ ચલો હરકે ચરણ, શંભુ કરહિ સનાથ. ૩

ચોપાઈ

સર્વ સભા ધ્રુવ વચન સુનાવા, કમલા ગાથ સમજિ સુખપાવા;
પુખ્ત વૃષ્ટિ નૃપકે શિર ભારી, જય જય શબ્દ કીન કેમ વારી. ૧
પાંચો વિપ્ર ભયો સુખ કેસે, જનમ અંત્ર લોચન ફલ જેસે;
જય નૃપ નાથ કીન મમ કાજ, પરસે જય વિશ્વ પતિ રાજ. ૨
પ્રથમ દર્શ શંભુ પદ પાવે, વંદિ પાદ દિજ ભવન સિધાવે;
શિવ પ્રતાપ કારજ હો મોરા, અતિ ઉપકાર ભક્ત નૃપ તોરા. ૩
બનહિ કાજ ઉલટી ચલાં આવે, રજન હોય મોહિ કાજ કરાવે;
ધ્રુવ અવસર લખિ વંદન કીના, દે અશીષ દિજ ચલે પ્રવીના. ૪
નિત્ય કર્મ અવસર ચતિ આવા, સભા વિસરજન ભૂપ કરાવા;
સંધ્યા કર્મ કરો મમ ભાઈ, જયા કરિ ઉભય લોક સુખદાઈ. ૫
સર્વ સભા સુનિ નૃપસુખ આની, વંદે ભૂપ જેરિ યુગ પાની;
ધ્રુવ ઉત્તમ અપને ગૃહ આવા, નિત્ય કર્મ મય ચિત્ત ગુડાવા. ૬
સર્વ લોક નિજ નિજ ગૃહજાઈ, સમય કર્મ લાગે હરસાઈ;
વિપ્ર હરસિ કાશી સ્થાન આવા, સુરસરિ ઘાટ પ્રેમ યુત ન્દાવા. ૭
નિત્ય કર્મ કરિ ઉર હરસાઈ, વિશ્વનાથ પરસે પદ આઈ;
દર્શન કરત પરમ સુખ પાવા, પ્રગટ શંભુ જિમ દર્શ દિખાવા. ૮
ગદ ગદ કંઠ ભયે દિજ દેવા, બ્રહ્મ રૂપ શિવ સમજ સુભેવા;
સરગુણ નિગુણ ભેદ દે ત્યાગી, વ્યાપક શંભુ લખે બડભાગી. ૯
બેદ વશ વિકલ કરત અસ્તૂતી, અસ્તિ ભાતિ પ્રિય શંભુ વિભૂતી;
ધનવત પ્રગટ ઘટો ઘટ એકા, સુજન જ્ઞાન લોચન કરિ દેખા. ૧૦

દોહા

સર્વોગ સુત્ર આતમ અચલ, વ્યાપક શંભુ વિશેષ;
નામ રૂપ જડ લીન હો, રહત સદા શિવ શેષ. ૧
ભક્ત ભીડ ભંજન પ્રભુ, શરણાંગતકી લાજ;
સર્વ સાક્ષિ મનકી લખો, કરિયે જનકો કાજ. ૨

ચાપાઇ

વિપ્ર પાંચ શંભુ પદ પૂજત, વ્યાપક સમુજિ ભાવ નહિ દૂજત;
શંભુ અરાધિ ચલે દિગ્ગ જેહા, નિજ કારજ ઉર રાખિ સનેહા. ૧
સતી દર્શ અમિલાયા ભારે, પૂછત કમલા દાર પધારે;
ભવન દાર દિગ્ગ ભયો ઐદેશા, વિન અવસર કિમ ભવન પ્રવેશા. ૨
કારજ હિત જનકયે પર મંદર, અવસર વિન પ્રવેશ નહિ અંદર;
નિજ નિજ ભવન અધ્યાતમ કર્મા, અગર પુરુષ આવત ચિત રમી. ૩
કીન પ્રવેશ સમય વિન જાની, અવસ્ય હોય નિજ કારજ દાની;
યાતે જન સમાજ નરનારી, કરિયે કારજ પ્રથમ વિચારી. ૪
શિવ શિવ શબ્દ કીન દિગ્ગ દેવા, કમલા સુન્યો કરત પતિ સેવા;
હરિહર ભક્ત દાર કોઉ આવા, સમય સમુજિ પતિ વચન સુનાવા. ૫
શિવ શિવ શબ્દ કરન કોઉ દારે, રજા હોય પતિ જાન નિહારે;
હરપત રજા કીન નિજ નારી, ભક્ત હોય લાવહુ મમ પ્યારી. ૬
કમલા ભવન દાર પર આદ, વૃદ્ધ વિપ્ર લખિ ઉર હરપાઇ;
વયો વૃદ્ધ લખિ વંદન કીના, આશિર વચન વિપ્ર મુખ દીના. ૭
પુત્રી હોવહુ અચલ સુલાગા, ઉરતે હરિ મેટહુ જગ રાગા;
પર ઉપકાર પતી પદ સેવા, કામ લીન ચિત સમુજ સુભેવા. ૮
પુત્રી કહા આશીષ સુનાવે, પતિ પદ સેવ સર્વ કૃત્ર પાવે;
હમ અરથી દારે તવ આવા, ભડે ભાગ તવ દર્શન પાવા. ૯
વિપ્ર અપન દુઃખ ઉર કુરિ આવા, પુત્રકિ ગાત લોચન જલ છાવા;
કમલા સમય સમુજિ કરજેરી, વિનય કીન આરત નહિ થેરી. ૧૦

દોહા

તાત પ્રવેશ ભવનમેં, આય લેહુ વિશ્રામ;
સર્વ અર્થ પૂરણ કરે, વ્યાપક હરિ હર રામ. ૧
સતી શબ્દ સંતોષ મય, સુનિ દિગ્ગ હર્ષ અપાર;
શુભ આસન શાંતી ભવન, એકે સહિત વિચાર. ૨

ચોપાઈ

કરિ દર્શન કમલા પતિ હરસે, વિપ્ર પાદ પરસન ચિત તરસે;
 યદ્યપિ દશા અપન તન પેખી, દૂરતે વંદન કીન વિવેકી. ૧
 ગદ ગદ કંઠ કહ હરસાઈ, તાત દરશ દીને ધર આઈ;
 પાપી વિપ્ર દર્શ તવ પાવા, કૃપા કીન હરિ આપ પહાવા. ૨
 પૂરવ જનમ પાપ ફલ ભારા, વસૂ વિપ્ર તન વિગર અચારા;
 નિત્ય કર્મ વિન જીવન કેસા, જીવત નર્ક પ્રેત ગતિ જેસા. ૩
 નિજ કૃત કર્મ કૂર ફલ દીના, ભોગેહુ ભોગ કરમ આધીના;
 કૃપાનાથ કહા રોપ કરાવે, કીને કૃત્ય જીવ ફલ પાવે. ૪
 બડે ભાગ તવ દર્શન પાવા, નિશ્ચય અધમ અંત મમ આવા;
 પાપ અંત વિન સંત ન દર્શન, હો સત સંગ રામ જગ પરસન. ૫
 જ્ઞાન વૃદ્ધ વય વૃદ્ધ તુમારી, દર્શ દીન ધર કૃપા મુરારી;
 સુનિ પ્રિય વચન વૃદ્ધ દિજ હરસા, ઉમગત હૃદય નેન જલ વરસા. ૬
 સમય સમુજિ કમલા કર જેરી, કહન લગી કછુ વચન બડોરી;
 તાત કર્મ ગતિ શોચિ સધીરા, સમય કર્મ કરિયે ધરિ ધીરા. ૭
 કહહુ તાત મમ લાયક કાળ, કરહિ સુફલ હરિ ભક્ત નિવાળ;
 સર્વ સાક્ષિ મમ અંતર યામી, આદ અંત જનત સુર સ્વામી. ૮
 મિલ જિછોહ સખ ઉનકી માયા, કર્મ જલ કરિ જીવ ભુલાયા;
 રામ રજા તુમ તાત પધારે, દીન દર્શ દેખ જનમ સુધારે. ૯
 અખ કછુ કરહિ વશ્વપતિ રાજ, હમ તુમતે કછુ બને ન કાળ;
 યાતે તાત કહો હરપાઈ, બન અવશ્ય સોહિ રામ બનાઈ. ૧૦

દોહા

કમલા કોમલ વચનકો, સુન હરસે દિજ રાજ;
 સુફલ અર્થ સમુજે સુજન, કહન લગે નિજ કાજ. ૧
 સિંગલ દ્વીપ સુખોધ નૃપ, જહૈ હમ કરે નિવાસ;
 ધર્મ ધીર તન ત્યાગિ નૃપ, કીન સ્વર્ગ મહિં વાસ. ૨

ચોપાઈ

સત સત સુરભિ દાન નૃપ દીની, હર હમેશ હરસત હમ લીની;
 પુત્ર સુખોધ નૃપતિ પદ પાવા, હમ ગૌવાં હિત જાય સુનાવા. ૧
 અધરમ ધર્મ મર્મ નહિ પાવા, શદ નૃપતી હદ શબ્દ સુનાવા;
 સો ગૌ તાત પ્રાત નિત દીની, આગે ભૂપ ગતી કહા લીની. ૨

સ્વર્ગ જાય નિશ્ચય કરિ આવો, નહિતર સર્વ ઘેનુ મમ લાવો;
 વર્ષ પચીસ દીન ગૌ દાના, કરિ હિસાબ દેઉ વિપ્ર પ્રમાના. ૩
 નહિતર જનમ સજ્જ મહિં જાવો, ધર ધરતે ઇકે વિપ્ર બુલાવો;
 કારજ તીન પ્રિયે તોહિ લાગે, હરસિ કરો દિજ રાજ સુભાગે. ૪
 નૃપ પ્રિય વચન લગે મોહિ કેસે, હીમ ઉપલ પુષ્પન પર જોસે;
 વૃથા વચન કહિ પ્રાણુ જાયાવા, સ્વર્ગ જન હિત નૃપ સમુજાવા. ૫
 પંચ માસ નૃપ આજ્ઞા પાછ, કાશી સેવન ગાથ સુનાઈ;
 રજા પાય સહુ ભગે ઉદાસા, ત્રાસ વિવશ આગે ધ્રુવ પાસા. ૬
 ધ્રુવ ધરમી મમ આદર કીના, સર્વ વિગત મમ સુતી પ્રવીના;
 અતિ સંતોષ દીન નૃપ નાથા, કહી કૃપા કરિ તુમરી ગાથા. ૭
 હરસિ ચક્ષે આગે સ્થલ કાશી, દરશ દીન શંભુ અવિનાશી;
 હરિહર કૃપા દાર તવ પાવા, પુત્રા સર્વ ગાથ યહ ગાવા. ૮
 વિપ્ર કષ્ટ પુત્રી ઉર ધરહ, અને તો સુતા કાજ યહ કરહ;
 જો નહિ અને તો કર્મ હુમારા, પ્રિયે પુત્રિ નહિ દોષ તુમારા. ૯
 રામ રજા અપને શિર ધરિહાં, સુખ દુઃખ સહન અપન મન કરિહાં;
 કરતા પુરુષ કરમ ગતિ થાપી, હૃદ કરિકે કો શકહિ ઉથાપી. ૧૦

દોહા

પુત્રી પરઉપકારકો, અને તો કીજો કાજ;
 પરમારથ મય પ્રભુ વધે, રખે સર્વકી લાજ. ૧
 કમલા દિજકે વચન સુન, ઉર મહિં કરત વિચાર;
 હા ના કિમ કરિ કહિ શકું, કરનહાર કરતાર. ૨

ચોપાઇ

કમલા દિજ મુખ વચન સુનાવા, હરિ હર પદ નિજ શીશ નિવાવા;
 જય હરિ સર્વ સાક્ષિ કરતારા, જીવ કર્મ જગ જનનહારા. ૧
 દિજ મુખ વચન લખો ધન નામી, જીવ ચરાચર અંતર જામી;
 તુમ પ્રેરે દિજ વચન ઉચારા, યહિ ઘટ પ્રેરિ કરો નિરધારા. ૨
 દૃષ્ટા દેવ વિનય સુન લીજો, રજા હોય કારજ સોઉ કીજો;
 વ્રેહ વશ વિકલ ભઇ દિજ નારી, પ્રભુ પ્રેરક જનત વિધિ સારી. ૩
 ભક્ત ભીડ ભંજન વિભુ નાથા, તાતકો તાત માતકી માતા;
 ભક્ત નારિ પ્રેરિત તતકાલા, કમલા બોલી વચન રસાલા. ૪

જય દિજ તાત દર્શ તવ પાવા, પર ઉપકાર હેતુ યહાં આવા;
 તવ મુખ ગાથ પ્રીતિ યુત ગાઈ, હરિ પ્રતાપ મમ હૃદય સુહાઈ. ૫
 કરદિ કાજ તવ ભક્ત નિવાજ, કહું સલાહ કરિયે સોઈ કાજ;
 સંધ્યા સમય કરહુ નિત કર્મ, જે દિજ વંશ સનાતન ધર્મ. ૬
 વહકલ વસ્ત્ર અપન ઐંગ ધારો, કેહુ સો કારજ હૃદય વિચારો;
 કપટ ભાવ અંતર અજ્ઞાના, મોહ મમત મિથ્યા અભિમાના. ૭
 હર્ષ શોક મન માન બડાઈ, દુરગુણ ઉરતે દૂર હઠાઈ;
 કેવળ રામ ભક્તિ વિશ્વાસા, અમિત જીવ મેટી યમ ત્રાસા. ૮
 સંત સુભાવ ધરહુ મમ તાતા, ચહિ વિમાન બેટહુ નૃપ નાથા;
 લેવન હુમે દૂત હરિ આવે, એક વિપ્ર હમ સંગ લેગવે. ૯
 નૃપ સુખોધ તોહિ પ્રગટ મિલાવે, મન મરજી સોઈ ગાય સુનાવે;
 પ્રાત હોત આવહિ મમ સંગા, હરિ પ્રતાપ કરિ કાજ નિમંગા. ૧૦

દોહા

એક અરજ તવ દાસકી, સુનો તાત ચિત લાય;
 રૂણિ ન હોવ તવ પંચમેં, સો મમ સંગ સિધાય. ૧
 હર્ષ શોક વશ દિજ ભયે, નિજ મન કરત વિચાર;
 અપની ભૂલ અનાથ હમ, કિમ કરિ પરિહાં પાર. ૨

ચોપાઈ

દિજ કુલ પાય વિચાર ન કીના, મિથ્યા તન અભિમાન અર્ધીના;
 પદ ગુણ બકે બેખરી આની, સભા જીતિ સુક્ષ્મ અભિમાની. ૧
 કુતરક તર્ક વૃત્તી વિપરીતા, નિજ સ્વરૂપ નિર્ણય વિન રીતા;
 વેદ અંત આતમ નહિ ચીના, સમુજિ સુખોધ સાર નહિ લીના. ૨
 મૂઢ લોક પંડિત કરિ પૂજા, શબ્દ જાલ મન મૂઢ અલૂગ્ન;
 સુક્ષ્મ દ્વૈત બહયો અહંકારા, પાય વિપ્ર તન રહે ગૌવારા. ૩
 પંચ વિષય શત્રુ નહિ મારા, ચિત ઉપરામ ન ભયો લગારા;
 ત્રીન દોષ બુધ્ધી મય છાવા, સમુજિ દોષ નહિ દૂર હઠાવા. ૪
 વિકરમ વિવશ અધમ કૃત કીના, અપર દ્રવ્ય યુક્તી હર લીના;
 કરિ પ્રપંચ પર દ્રવ્ય હરાવા, માંગા તો કહુ શબ્દ સુનાવા. ૫
 હરિ વિમાન કિમ કરિ પગ ધારે, સહ પ્રકાર અધ કર્મ હમારે;
 અતુર વિપ્ર વિદ્યા મહિ પૂરા, શબ્દા અર્થ સભા મહિ શરા. ૬

પંચ શત્રુ સુક્ષ્મ તન ધારી, મારિ શકે નહિ વૃત્તિ વિચારી;
 વિવિધ શસ્ત્રકો કરત હુહારા, જ્યા કરિ મારત શત્રુ અપારા. ૭
 ધરે શસ્ત્ર સો સૂર કલાવે, કારીગર તન ધાવ ન લાવે;
 યહિ પ્રકાર પંડિતપ્રી બાની, લખે પાર હો પુરુષ સુખની. ૮
 આપ અર્થ ઉરમેં નહિ લાવે, યાતે તન અધ્યાસ ન જાવે;
 જ્ઞાન વિના અજ્ઞાન ન જાવે, નિજ શત્રૂ કિમ દૂર હાવે. ૯
 પંડિત ચ્યારી કહે કરજેરી, સતી સુતા સુન વિનતી મોરી;
 પુત્રી કહે કાલા મમ ગાથા, હમ જનત યા જન વિધાતા. ૧૦

દોહા

એકલિ તન અધ્યાસ ઉર, સહ અનરથકો મૂલ;
 કરિ પ્રપંચ પંડિત ભયે, તજી ન સુક્ષ્મ શલ. ૧
 પાપ ક્રિયા જોતિક જગત, હમતે અચી ન એક;
 ધર્મ પુરી લાયક નહી, મો મન કીન વિવેક. ૨

ચોપાઇ

પંડિત ચાર એક મત મોરી, ચલે ન ધર્મ રાય મુખ ચોરી;
 પંચમ વિપ્ર વૃદ્ધ યહ સંગા, પદયો ન શંભૂ ભકત નિશંગા. ૧
 કેવળ શિવ શિવ મંત્ર ઉચારે, જગ પ્રપંચ નહિ ભાન લગારે;
 શબ્દા અર્થ સભા ચતુરાઈ, વ્યંગ ઉપોધ ન વર્ણુ સગાઈ. ૨
 શબ્દ સંધિ સ્વર ભેદ ન જાને, ચલહિ સંગ કલા કરહિ અજાને;
 શિવ શિવ શિવ શિવ શબ્દ ઉચારે, વેલ વશ વિકલ નેન જલ ડારે. ૩
 કેવળ ભકત કાજ કલા સારે, હાની લાભ ન હૃદય વિચારે;
 સુર બાની ઉર મર્મ ન જાની, ધર્મ ધામ કલા કરહિ અજાની. ૪
 સમય પાય શિવ ભકિત પ્રવીના, જગ વ્યવહાર મર્મ નહિ ચીના;
 પંચમ વિપ્ર વૃદ્ધ યહ ગાથા, કરહુ સુતા તવ કાજ સુહાતા. ૫
 કમલા મર્મ સમુજિ મુસકાની, સત્ય તાત ઉચરી તુમ બાની;
 એક દેશિ બુધ્ધી હર ધ્યાવે, જગ પ્રપંચ રસ સર્વ ભુલાવે. ૬
 હરિ હર ભકિત પ્રેમ મન લાગા, સો જગ ભોગ ન ચહે સુભાગા;
 ક્ષણ ભંગૂર સમુજિ સંસારા, પર્મ લાભ શિવ મંત્ર ઉચારા. ૭
 પદે પ્રંથ કહું પાપ ન નાસા, પ્રેમ ભકિત વિન રહે ઉદાસા;
 જોતિક કર્મ ક્રિયા જગ સારી, પત્ર ફૂલ તર ડાલ વિચારી. ૮

ભજન ભક્તિ વૈરાગ્ય વિવેક, મોક્ષ લાભ તરૂં મૂલ વિસેકા;
 યાતે તાત વિવેક વિચારી, પંચમ દિવ કરિયે સંગ ત્યારી. ૯
 અધિક એક ગુણ ભક્તી વિદ્યા, ભક્તિ હીનગુન સર્વ અવિદ્યા;
 યાતે તાત શંક તજ દીજે, ભક્ત વિપ્ર હમકો સંગ લીજે. ૧૦

દોહા

સતી પતીકી સેવ દ્રઢ, ઉર મહિં પ્રેમ વિશાલ;
 હરિ વિમાન સંધ્યા સમે, આય ગયે તતકાલ. ૧
 વિષ્ણુ અનૂચર આયકે, વિનય કીન શુભ ભાય;
 યાદ કરત નરહરિ પ્રભૂ, દર્શન કરિયે જાય. ૨

ચોપાઇ

કમલા પાર્ષદ શબ્દ સુનાવા, અધિક પ્રેમ અપને ઉર આવા;
 પતિ સનમુખ કમલા કરજોરી, વિનય કીન આરત નહિ થોરી. ૧
 નરહરિ નાથ વિમાન પઠાવા, કરહુ કાજ પિવ તુમહિ સુહાવા;
 સમય સમજિ દિવ પર્મ પ્રવીના, ઉચરહુ વચન હોય અતિ દીના. ૨
 કૃપાસિંધુ પદ વિનતી મોરી, દુરગત દાસ લાથ તવ દોરી;
 સર્વ સાક્ષિ કહા કહે વિશેષા, મંચિત કર્મ કરત ઉપદેશા. ૩
 કર્મ મર્મ જાનો સુર સ્વામી, તુમતે છુપે ન મર્મ તમામી;
 હરિ સનમુખ દુરગત દિવ અરજી, કરહુ નાથ તોરી કહ્યુ મરજી. ૪
 ભક્ષે પ્રિયા હરિપુર પગ ધારો, કરિ દર્શન હરિ જનમ સુધારો;
 વિપ્ર કાજ પરમારથ ભારી, અવસ્ય કરહુ નિષ્કામ વિચારી. ૫
 કર્મ સકામ ભક્ષે તજ દીજે, તન લગિ નહિ પરમાર્થ તજીજે;
 જ્યા મહિં અતિ ઉત્તમ દિવ દેહી, કરહુ કાજ નિષ્કામ સનેહી. ૬
 જાવહુ પ્રિયા વિલંબ ન કીજે, વૃદ્ધ વિપ્ર અપને સંગ લીજે;
 પરમારથ કરિયે હર સાધ, ઉભય લોક મહિં અવસ્ય ભલાધ. ૭
 પતિ આજ્ઞા અપને શિર ધારી, પદ વંદે હરિ રૂપ વિચારી;
 પાય રજા પ્રિય ચલી સુહાગી, હરિ દર્શન હિત જન બડ ભાગી. ૮
 વૃદ્ધ તાત દિવ દેર ન કીજે, સમય અમોલ લાભ ભલ લીજે;
 સુનત વચન દિવ હાજર આવા, કમલા કર ગ્રહિ યાન ગિહાવા. ૯
 ચક્ષે વિમાન વિષ્ણુ પુર પ્રેરે, ધર્મ રાય પુર આયે નેરે;
 ધર્મ રાય નિજ મંડલ સાથા, પુણ્ય હાર હરિજન હિત લાથા. ૧૦

દોહા

કમલા અપન વિમાનકો, રોક દીન તતકાલ;
ધર્મ પુત્રિ હરિજન લખી, પહરાઇ ગલ માલ. ૧
કમલા દોહા કરે જારિકે, દિજકો હાજર કીન;
કહિ વિગત સમુજાયકે, જનત ધર્મ પ્રવીન. ૨

ચોપાઈ

ધર્મ રાય જય શબ્દ ઉચારા, પુલકિ ગાત લોતન જલ ધારા;
યમ ગણુ જય જય કીન અપારા, પુષ્પ પ્રચારત વારંવારા. ૧
ધર્મ કહે ધન ભાગ હુમારા. સંત સેવ ચહ પર ઉપકારા;
ભૂપ વિપ્ર દોહા પ્રગટ મિલાવે, કરે વાત અપને ચિત ચાવે. ૨
સુતા ભક્ષે હરિ ચરણ સિધાવે, કરિ હરિ દર્શ પરમ સુખ પાવે;
રજા પાય પુત્રી શિર નાઇ, હરિ સનમુખ આગે હરસાઈ. ૩
હરિ લક્ષ્મી કમલા ઉર લાવા, નિષ્કામી લખિ પ્રેમ બઢાવા;
જય મમ સુતા કહે કલા તોરી, ચુપ સુખ હોત વૃત્તિ મન મોરી. ૪
નર તન ભક્તિ કરે નર નારી, કષ્ટયક ઉર મહિ આશ વિચારી;
રાજ પાટ ધન ધામ ખજાના, નારી પુત્ર ચહે સુખ આના. ૫
સ્વર્ગ લોક સુંદર સુખ ચલાવે, મૃત્યુ લોકકે ભોગ ન ભાવે;
કર્મ ભોમિ સુખ ત્યાગિ ઉદાસા, કેવળ સ્વર્ગ ભોગ મન આશા. ૬
અપની આશ સુફલ ફલ પાવે, સ્વર્ગ લોકમે વાસ વસાવે;
પૂરણ વિષય સરસ રસ ભોગી, દિવ્ય ભોગ જિય ભયો સરોગી. ૭
ભોગત ભોગ ભ્રમિત ભઈ ખુદી, અતિ અજ્ઞાન જ્ઞાન નહિ શુદ્ધી;
બઢ્યો રોગ આઘી અર વ્યાધી, તામસ વશ અતિ કરહિ ઉપાધી. ૮
જય લગિ પુન્ય ખજાનો પાસા, તય લગિ કરહી સ્વર્ગ નિવાસા;
ક્ષીણ પૂન્ય સુર પકરિ ગિરાવે, ક્ષણ ભર સ્વર્ગ રહન નહિ પાવે. ૯
કર્ત કલેશ ચલ્યો મૃત્યુ લોકા, ભક્તિ સકામ ન હોય અશોકા;
યાને સુતા પ્રિયે મોહિ લાગે, ભક્તિ સકામ ન કુરે સુભાગે. ૧૦

દોહા

શ્રેષ્ઠ સોઇ જન જગતમેં, ભક્તિ કરે નિષ્કામ;
જીવન મુક્તી ગખ લહે, વિન પ્રયાસ હરિ ધામ. ૧
શયન કરો સેની સુતા, સર્વ શ્રેષ્ઠ સુખ પાય;
ધર્મ પ્રથાકો ધીર દે, આખિર રૂપ સમાય. ૨

ચોપાધ

સુન હરિ વચન પ્રેમ મય ભારી, પ્રભુ પદ વંદે વારંવારી;
 પ્રગલ્ભ પ્રેમ વશ શબ્દ ન આવા, નિજ મન મનન રામ ગુન ગાવા. ૧
 કરે આપ હરિ અપર બખાને. કરતાકી ગતિ કરતા જાને;
 પટ તંતુ સહ સુત્ર અધારા, સર્વ વસ્તુ વ્યાપક કરતારા. ૨
 હરિ આજ્ઞા વિન પત્ર ન હાલે, સર્વ જીવ હરિ આજ્ઞા ચાલે;
 ગૂઢ ગાથ જ્ઞાની જન જાને, અજ્ઞ પુરૂષ કહા મર્મ પિછાને. ૩
 મેં મતિ મૂઢ લખું કહા મર્મા, જો કહ્યું લક્ષ કૃપા તરૂં ધર્મા;
 નરહરિ નાથ વાત યહ ભાઈ, અપને જનકી કરત બડાઈ. ૪
 માત તાત નિજ બાલ ખિલાવે, મન મરજી સોઠે શબ્દ સુનાવે;
 કમલા નિજ મન હરિ ગુન ગાવા, વંદિ પાદ પુનિ શયન કરાવા. ૫
 હરિ લક્ષ્મી હરસે સુર ભારી, જન ગુન ગાવત વારંવારી;
 નિષ્કામી જન અધિક સુહાવે, ભજન કરે જગ ધર્મ નિભાવે. ૬
 વિધિવત ધર્મ કર્મકો કરતા, અંતર અહોનિશિ રહત અકરતા;
 જ્યું જલ સનમુખ ચાલત મીના, યું જન ઉલટ રૂપ મમ ચીના. ૭
 સર્વ કર્મ ફલ ત્યાગી આશા, ઉર મહિં એક ભવન વિશ્વાસા;
 જાહર કર્મ ભેદ નહિ આને, ઘટ મહિં ઉલટ અમીરસ માને. ૮
 વો મેરો મેં ઉનકો બ્રાતા, ઘટ મૃતિકાવત સંગ રહાતા;
 તરંગ તોય તરૂં બીજ સમાના, હરિજન એક લખે જન દાના. ૯
 સર્વ જીવ મોહિ પ્રિયે સમાના, યદ્યપિ ભક્ત વિશેષ બખાના;
 નરતન પાય ભયો નિષ્કામા, જપત નામ નામી સુખ વામા. ૧૦

દોહા

હર અજ હરિ વંદન કરે, નિષ્કામી નરનાર;
 અધમ ઉધારન કારણે, હોત ભક્ત અવતાર. ૧
 ધાર કષ્ટ શિર આપને, અવર અમિત સુખ દેત;
 ધરિ ઉરમેં નિષ્કામતા, સહજ મોક્ષ ફલ લેત. ૨

ચોપાધ

યહાં દિજ ધર્મ રાય સૈંગ લાવા, કમલા કર ગ્રહિ સંગ પદાવા;
 દિજ સન પ્રેમ કરત રવિ નંદન, ડારત પુણ્ય ચરચિ અંગ અંદન. ૧
 મમ ઘર આજ અતીથી આવા, અડે ભાગ હમ દર્શન પાવા;
 એક સતી પદવા તુમ આયે, તા કરિકે હમ અધિક સુહાયે. ૨

દુતિયે શિવ પદ ભક્તિ વિશેષા,	અવશ્ય તોય મિલહી પદ શેષા;
તુમ સનભક્તિ અપર જન કરહી,	જગ મહિં જનમ બહોર ન ધરહી. ૩
નામી નામ સદા ઇકતાઈ,	રટે નામ જોહિ નામિ મિલાઈ;
યાતે તાત પ્રિયે મોહિ લાગે,	ભયે દર્શ મોહિ ભાગ સુભાગે. ૪
હરિહર ભક્ત દાર કોહિ આવે,	પાપ પુંજ તેહિ દૂર વિલાવે;
જીવન મુક્ત અતીથી આવા,	શંભુ કૃપા કરિ આપ પહાવા. ૫
કવન પ્રકાર સેવ તવ કીજે,	જ્યા કરિ શંભુ ભક્ત મન રીજે;
ઉર ઇચ્છા સોહિ પ્રગટ કરાવે,	લાયક સેવા દાસ ઉઠાવે. ૬
ભગવત ભગત એક ઉર ધારી,	ધર્મ રાય ઉપજી બ્રેહ ભારી;
અવસર સમુજિ વિપ્ર કર જોરી,	વિનય કરત આરત નહિ થોરી. ૭
કૃપાનાથ કહા વિગત સુનાવે,	જીવ માત્ર ઉર કર્મ લખાવે;
પ્રથા હેતુ પૂછા મમ સ્વામી,	વિશ્વ ચરાચર અંતર યામી. ૮
ચ્યારિ ખાનિકે જીવ અપારા,	કરે કર્મ મરજી અનુસારા;
ક્રિયા સ્વતંત્ર કરે સજ કાઈ,	ભોગત ભોગ અપર વશ હોઈ. ૯
તરકર કરે સ્વતંતર ચોરી,	ભોગત કેદ હોત ઉર હોરી;
ચૌદેહિ લોક ચક્ર જગ સારો,	કૃપાનાથ ચહ કર્મ પસારો. ૧૦

દોહા

સર્વ જીવ કર્મેન ગતી, પ્રગટ લખો મમ તાત;	
વર્ષ માસ દિન પલ ઘડી, સહ હિ સજ તવ હાત.	૧
નૃપ સુબોધકી જો ગતી, સર્વ લક્ષ ઉર તોય;	
કો પ્રકારમેં કહિ શકું, જનત જૂઝત મોય.	૨

ચોપાઇ

ભક્ત વિપ્ર ઉપજી બ્રેહ ભારી,	ધર્મ પાદ વંદે કેઇ વારી;
જય હો ધર્મ કર્મ કે દાતા,	તુમતે કર્મ ન રહે છુપાતા. ૧
દિનતે દીન દીન તહિ દીના,	અતિ દુરલભશિવ ભક્તિ અધીના;
ત્રાય ત્રાય કરિ ચરણ ગિરાવા,	ધર્મ મર્મ લખિ શબ્દ સુનાવા. ૨
જય દ્વિજરાજ રહો આનંદા,	શિવતે પ્રિયે હુમે શિવ બંદા;
નૃપ સુબોધકો પ્રગટ મિલાવે,	મન મરજી સોહિ વિગત સુનાવે. ૩
પ્રથમ કેહુમેં અર્થ ન આવે,	નૃપ મુખતે સુનિ આધક સુહાવે;
એક ગાય સુનિયે દ્વિજ તાતા,	અધમો જીવ કષ્ટ યહાં પાતા. ૪

દેખિ ત્રાસ તુમ ડરો ન દેવા, કર્મ મર્મ લખિયે યહાં ભેવા;
 પાપી કષ્ટ પડત યહાં ભારી, પૂરવ કર્મ વિચાર વિચારી. ૫
 સમુજિ મર્મ ઉપદેશ લહીજે, ચિત વિલેપ કલેશ ન કીજે;
 મણિ સમ મનકો આદિ સુભાવા, સંગ દોષ કરિ ભાવ કુભાવા. ૬
 હર્ષ શોક સુખ દુઃખકો ત્યાગી, સાક્ષિ સ્વરૂપ રહો અણુરાગી;
 પતિત પ્રવાહ કર્મ ગતિ જાની, નિજ મન જાપિયે શંભુ ભવાની. ૭
 ઈષ્ટ દેવ સુખ દુઃખ મહિં ધ્યાવે, જોહિ ઉર હર્ષ શોક નહિ આવે;
 યાતે પ્રથમ કલ્યો સમુજાઇ, કરિયે અપન કાજ હરપાઇ. ૮
 ચિત્ર ગુપ્ત અનુચર દે કરતા, કર્મ હિસાબી પ્રબલ સમરથા;
 ધર્મરાય દોનૂ સંગ દીના, જાન્ય કાજ દિજ કરહુ પ્રવીના. ૯
 કષ્ટ કુંડ નૃપ બહિર નિકારી, ચરયા ઉભય કરહિ મન ધારી;
 કરે પ્રશ્ન તોહિ ઉત્તર ભાખો, ભેદ ભાવ ઇનતે નહિ રાખો. ૧૦

દોહા

ચિત્ર ગુપ્ત દિજ સંગ લે, ગયે નર્કકે દાર;
 યમ ગણ અધમી જીવકો, માર માર શિર માર. ૧
 ત્રાસ ભયંકર નિરખ દિજ, પ્રાણ રહ્યો ગભરાય;
 નર્ક કુંડ નૃપતી ગિર્યો, સનમુખ ઉભા આય. ૨

ચોપાઈ

કૃમી કાક ચંચૂ હનિ ખાવે, ત્રાય ત્રાય નૃપ શબ્દ સુનાવે;
 તલ્લે જાન્ય અગતી તપ ભારી, નિકસે આહર માર કરારી. ૧
 કીંકર કર મહિં ગુરજ ભયંકર, મારે કર્મ યાદ સુખ કરકર;
 કૃમી અપાર ગલિત સદ અંગા, જમ શિર મારત માર નિસંગા. ૨
 દુખિયો જીવ ત્યાગિ કિમ જાવે, નિજ કૃત્ય કિયે સર્વ ભુગતાવે;
 નિરખ નેન દિજ ભૂપતિ ત્રાસા, તન કંપત રોધિત ઉર ત્રાસા. ૩
 સૂકો વદન શુષ્ક ભઇ જાની, દિજ મન ઉપજી પરમ ગલાની;
 ચિત્ર ગુપ્ત સમજી યહ સારા, કુંભિ પાકતે નૃપતિ નિકારા. ૪
 ચિત્ર પરસિ કર પીડ મિટાઇ, દિજકે મન શાંતિ કધુ આઇ;
 વિગત પીડ નૃપ વિપ્ર પિછાના, દિજ ધરિ ધીર ભૂપકો જાના. ૫
 એક એક સન વિરહ દુખારી, નેન પ્રવાહ અલ્યો જલ ભારી;
 ભૂપ ત્રાહ કરિ દિજ પદ લાગા, કૃપાનાથ મેં પરમ અભાગા. ૬

વિપ્ર ભૂપ દુષ્ટે દુઃખ ભારી, કવન કર્મ ગતિ રચી મુરારી;
 ન્યાય નિપુણ નૃપ પરમ પ્રવીના, કો પ્રકાર નૃપતી દુષ્ટ દીના. ૭
 દુષ્ટ દાંડ દીનો કહુ દેખી, પ્રજા નાર પુત્રી કરિ પેખી;
 વેદો યુક્ત કર્મ સહ કીના, નિત્ય કર્મ મય નિપુણ પ્રવીના. ૮
 પક્ષપાતમે લક્ષ ન દીનો, પ્રજા દુષ્ટા કાજ નહિ કીનો;
 અહંભાવ સુપને નહિ આવા, કિયે કર્મ જોહિ સર્વ સુહાવા. ૯
 વિપ્ર ગાય ભગિની વૃધ પૂજા, ઈષ્ટ દેવ લખિ ભાવ ન દૂજા;
 હરિ ગુરુ સંત અતીથી સેવા, પ્રેમ સહિત પૂજે લખિ દેવા. ૧૦

દોહા

વેદ વિદિત શુભ કર્મ કરિ, મિલે નર્કકા ત્રાસ;
 મોક્ષ મિલે શુભ કર્મ તે, ઇનકા કયા વિશ્વાસ. ૧
 ભૂપ કર્મ નિરખે નયન, સન સત કહું સુનાય;
 હોત અનય^૧ નર લોકમે, યમપુર કિમ અન્યાય;

ચોપાઇ

સત અહંકાર કુર્યો દિજ આઈ, ચિત્ર ગુપ્ત બોલે ગભરાઈ;
 જય દિજરાજ ક્ષમા પ્રભુ કીજે, દુરગ્ધ દાસ વિનય સુન લીજે. ૧
 સર્વ કર્મ નૃપતી તુમ ગાવા, સત્ય સત્ય પ્રભુ મમ મન ભાવા;
 સર્વ જીવ સત કર્મ કરાવે, મમ કર કલમ લિખી સમુજાવે. ૨
 કુકરમ કર્મ જીવ જે કરહી, લેખિત સર્વ કરે સોહી ભરહી;
 ભૂપ કીન સગહી સત કર્મા, વિન વિવેક છક કીન અધર્મા. ૩
 હર હમેશ દીની સત ગાઈ, નિજ દિવાન સન રજા કરાઈ;
 શઠ દિવાન કીની ચતુરાઈ, અધરમ ધર્મ શુદ્ધિ નહિ પાઈ. ૪
 અધર્મી અધરમ પ્રગલ કમાવા, ટાલિ વચ્છ ગો દાન દિરાવા;
 લાખાં ગાય તુરતકી વ્યાધ, કૂકત ગઈ વચ્છ વિન ત્રાધ. ૫
 પય થન પાકિ રૂઢ હો આયા, દુઃખી ગાય કઈ પ્રાણુ ગુમાવા;
 ગજરા માતુ હીન કરિ ત્રાસા, મરે દૂધ વિન હોય નિરાશા. ૬
 ભૂપ સમજ વિન ખજર ન લીની, ભયો મોહ ગૌવાં દિજ દીની;
 એક ધેતુ અપને કર મારે, સંવત સહસ નર્ક હરિ ડારે. ૭
 પ્રેત પિશાચ નીચ તન ધરહી, અધમ યોનિ ભવ ચક્ર વિચરહી;
 અમિત પશુ જગમેં તન ધારી, ગો સમ અવર કવન ઉપકારી. ૮

ગો સુત અન્ન વસ્ત્ર ઉપજાવે, કૃષી કર્મતેં પ્રજા નિભાવે;
 દૂધ નીર કાઢી જગ પાવે, ઉપલ^૧ કાષ્ટ ખેંચી ગૃહ લાવે. ૯
 સકટ બહાઈ^૨ તીર્થ પહુંચાવે, વિધિવત દાન કર્ત સુખ પાવે;
 ગો ધત હવન પવિત્ર અખાના, અપરસપ્રિ^૩ ઇન સમ નહિ માના. ૧૦

દોહડા

ગો મહિમા મનતે અગમ, ઉભય લોક સુખ દેત;
 શુદ્ધ ભાવ સેવા કરે, તારે કુટુંબ સમેત. ૧
 ગાય ગૌત્ર ભવ તારણી, જિનકો કીનો નાશ;
 અન ગિનતી હત્યા લગી, તાતે નૃપ યહૌ ત્રાસ. ૨

ચોપાઈ

ભૂપ ભૂલ ગૌ પ્રાણુ ગમાવા, સો અપરાધ નૃપતિ શિર આવા;
 દ્વિજ સર્વજ્ઞ લખો સહ મર્મા, મુમતે છુપે ન ધર્મ અધર્મા. ૧
 સાકર શેર ખાર ત્રય શેરા, સાકર સ્વાદ ન ખાર ધનેરા;
 અમૃત ખુંદ ગરલ દધિ બીચા, ભયો ન પ્રગટ મિલ્યો જાયકીચા. ૨
 પય અહિ મુખમેં પાઈ ધપાવા, ઉગતત પ્રગલ ગરલ હોઈ આવા;
 નર શુભ ગુણુ અવગુણુ કરિ નાસા, હસે લોક લે નર્ક નિવાસા. ૩
 એસે નરપતિ કીન વિકર્મા, ગૌ હિંસા કરિ ભયો અધર્મા;
 યહૌ અહૌકાર સુપાર્સ ન લાગે, છૂટે નાંચ ભલે કોઉ ભાગે. ૪
 એક યુક્તિ ઉગરે જિય સારા, પુત્ર સપૂત હોય સંસારા;
 જાવે પાપ પુન્ય કરિ દેવા, તુમ સર્વજ્ઞ લખો યહ ભેવા. ૫
 તિમિર જાય રવિ તેજ પ્રકાશા, જ્યું અજ્ઞાન જ્ઞાન કરિ નાસા;
 એસે અધમ ધર્મ કરિ જાવે, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ અમિત સુનાવે. ૬
 અંશા અંશી ભાવ અનાદી, સુજન લખે નહિ લખે પ્રમાદી;
 એસે તાત અંશ સુત જાયા, માત તાતતે તન ઉપજાયા. ૭
 બીજ વૃક્ષ દે એક કહાવે, નામ રૂપ દે ભિન્ન દિખાવા;
 એસે તાત પુત્રકી ગાથા, પ્રગટ મર્મ જાનો દ્વિજ તાતા. ૮
 શુદ્ધ ભાવ સોઈ સુદ્ધ કલાવે, નરસુર અસુર ભાવ કલ પાવે;
 ભક્ત ભાવ ભગવંત પધારે, ધરિ સ્વરૂપ જન કાજ સુધારે. ૯
 નર્ક સ્વર્ગ દે ભાવ સ્વરૂપા, સમુજે સંત શ્રેષ્ઠ બડ ભૂપા;
 સતગુર શિષ્ય ભાવ કરિ ગાવે, શુદ્ધ ભાવ કરિ ઇષ્ટ મનાવે. ૧૦

દોહા

ચારિ વરણુકે નારિ નર, ભાવ ભજે ભગવંત;
અવશ્ય મિલે નિજ ભાવ વશ, પ્રગટ પુકારત સંત. ૧
પુત્ર પિતા હિત ભાવ વશ, પુન્ય કરે કર પ્રીત;
અવશ્ય મિલે તેહિ તાતકો, સ્વર્ગ અનાદી રીત. ૨

ચોપાઇ

તાત પુત્ર ઇકે રૂપ કહાવે, કેવળ ઉભય સ્વરૂપ દિખાવે;
પુત્ર ત્રાસ કરિ તાત દુઃખારી, અન્યો અન્ય ભાવ પ્રિય ભારી. ૧
તન સંબંધ અધ્યાસ કરારા, ભાવ વિવશ ધારત અવતારા;
સર્વ જીવ નિજ ભાવ બંધાવા, વશ અજ્ઞાન મર્મ નહિ પાવા. ૨
ભાવ વિવશ ભાસત સંસારા, મિટે ભાવ કોઉ આર ન પારા;
જીવન મુક્ત ભાવ જગ ત્યાગા, બ્રહ્મ સદેહ ભયો બડભાગી. ૩
પાપ, પુન્ય આશા જિન ત્યાગી, વ્યાપક બ્રહ્મ તાર ઉર લાગી;
બ્રાતા પુત્ર પ્રિયા ધન ધામા, તન સંબંધ જિન તજ્યો તમામા. ૪
સ્વર્ગ નર્ક ઉરતે ગર્ભ ગંદા, બ્રહ્મ સદેહ સત ચિદાનંદા;
જીવત મરે હરે મન આશા, જિન, કો, કરે વિશ્વ મહિં ત્રાસા. ૫
સુક્ષ્મ જ્ઞાન અગ્નિ કરિ જારા, દષ્ટિ માત્ર તન રહ્યો અકારા;
જીવ હોવહિ પ્રારબ્ધહિ પૂરણ, તનકી ક્રિયા જીવ સંપૂરણ. ૬
જિન હિત કરે પુત્ર કષ્ટુ ધર્મા, મુક્ત મિલે નહિ ધર્મ અધર્મા;
ગાર છાર હંગાર શરીરા, જડ ચેતન વ્યાપે કિમ પીરા. ૭
પલટ્યો ભાધ જગત નહિ ભાસે, આતમ તત્વ લીન નિર આશે;
દાન પુન્ય કષ્ટુ પુત્ર કરાવે, ઉનકે અર્થ કછૂ નહિ આવે. ૮
જીવ લગ જીવ ભાવ નહિ જાવે, તમ લગિ પાપ પુન્ય સહ પાવે;
અપને વંશ આશ જીવ લાગી, ફિરિ ફિરિ ધારત જનમ અભાગી. ૯
પાપ પુણ્ય નિજ પુત્ર કરાવે, સુક્ષ્મ તનમે તુરત મિલાવે;
સુક્ષ્મ તન સંબંધ અતિ ભારી, અમિત જનમ નહિ તજે વિકારી. ૧૦

દોહા

સુક્ષ્મ તન આશા પ્રબલ, તાત પુત્ર ઉર ભાય;
વિધિ નિષેધ પુન પાત સુત, તાત મિલે ફલ આય. ૧
યાતે નૃપતી કષ્ટકો, હરન ચહો દિજ રાજ;
નિર સંશય મમ માન મન, કહો સો કરિયે કાજ. ૨

ચોપાઈ

નૃપ સુખોધ સુત રાજ તજ્જવે, વિપ્ર અરથિ પર રાજ સિધાવે;
 નારી પુરુષ શીલ વૃત્ત ધારી, સંવત બાર રહે બ્રહ્મચારી. ૧
 પદ વિન પ્રાણ વસ્ત્ર ઇક ધારે, ત્રીન રતુ રહે અંગ ઉધારે;
 ભૂપર સેન કરે નરનારી, કબ્બાન હો મન વૃત્તિ વિકારી. ૨
 કૃસ ચંદ્રાયણ વર્ષ મજારા, રામ મંત્ર ઉચરે ઇક ધારા;
 ગૌકો ગારિ ન લાઠિ પ્રચારે, માતુ માતુ કહિ શબ્દ ઉચારે. ૩
 નિત્ય કર્મ કરિ ગૌ પદ પૂજા, ભવતારણ લખિ ભાવ ન દૂજા;
 પંચ દેશિ ઇન્દ્રિ વશ રાખે, પંચ વિષય ઉર નહિ અભિલાખે. ૪
 બાર વર્ષ યહ નેમ નિભાવે, હરે પાપ નૃપતી સુખ પાવે;
 સંવત બાર કરે યહ પૂરા, ધ્રુવનંદા^૧ જીવન સુત સૂરા. ૫
 ધર્મ ક્રિયા કરહી વિધિ નાના, વેદો યુક્ત વિપ્ર દે દાના;
 પ્રગટ દર્શ પાવે સુત તાતા, દે આશીષ ચત્રે હરસાતા. ૬
 હરિપુર જાય અચલ સુખ પાવે, પુત્ર સપૂત વિશ્વ જસ છાવે;
 યા, વિન, અવર ઉપાય ન દૂજા, શાસ્ત્ર પુરાણ યહી મત સૂજા. ૭
 પાપ કર્મ વશ જીવ અલૂજે, પુણ્ય કર્મ કરિ જીવ સલૂજે;
 નૃધુકો સુખી કરન દિજ ચાવો, સુત સુખોધકો ખોવ સુનાવો. ૮
 નૃપતિ ત્રિખે પત્ર નિજ લાથા, જો કહ્યુ કહી હુમે શુભ ગાથા;
 પુત્ર પ્રવીણ તાત હિતકારી, તો યહ વિગત ધરે ઉર સારી, ૯
 રાજ વિભોગ અપન મન માના, તો તવ શબ્દ સુને નહિ કાના;
 વિપયાશકત વૃત્તિ વિપરીતી, સો નહિ ગિને ધર્મ કુલ રીતી. ૧૦

દોહા

ચિત્ર ગુપ્ત સુખ વચન સુન, દિજ મન અતિ સંતોષ;
 ધર્મ તર વિશ્વે વિદિત, સુખ પાવે જિવ ખોપ. ૧
 વિપ્ર વિવેકી આતમા, માન્યો અતિ ઉપકાર;
 કાર ગુજરી ધર્મકે, જય હો વિશ્વ મજાર. ૨

ચોપાઈ

દ્વારપાલ કીની પ્રતિપાલા, ધર્મ બોધ દીનો તતકાલા;
 પિતા હેત સુત પુણ્ય કરાવે, નિશ્ચય ભ્રમ અવશ્ય જિય પાવે. ૧

સુક્ષ્મ સુદૃઢ ક્ષે શુભ ભાવા, શાસ્ત્ર પુરાણ અમિત મુનિ ગાવા;
 વિષય ભાવ વશ કિંકર મારે, ભક્તિ ભાવ કરિ જનમ સુધારે. ૨
 ભાવ મલીન બ્રમે મંસારા, શુદ્ધ ભાવ ઉતરે ભવપારા;
 જીવ ભાવ તજિ મોક્ષ સિધાવે, જિનકે પુણ્ય અર્થ નહિ આવે. ૩
 તન ત્યાગે જગ ભાવ ન ત્યાગે, જિનકે પાપ પુણ્ય ફલ લાગે;
 મો મન ભયો પુર્ણ વિશ્વાસા, નિશ્ચય નૃપતિ મિટે જિય ત્રાસા. ૪
 અવસર સમુજિ કહ દિજ દેવા, નૃપ સુખોધ સમજે યહ ભેવા;
 વિગત લિખો અપને કર સારી, અધિક લિખો મન અપન વિચારી. ૫
 પુત્ર હેતુ કોઈ અપર સુગાથા, લિખિયે અવશ્ય ભક્ત જન તાતા;
 મો મન ભયો ભંસો ભારી, સુગતિ કરહિં તવ દેવ મુરારી. ૬
 ભૂપ ભૂલ કીની અતિ ભારી, ગો હિંસા કરિ ત્રાસ કરારી;
 પાપી પ્રબલ ત્રાસ નહિ પાવે, કરત પાપ જિવ કિમ અટકાવે. ૭
 તજિયે ભૂપ કલ્પના સારી, લિખો પત્ર કહિ વિગત વિચારી;
 ચિત્ર ગુપ્ત દિજકી સુનિ ગાથા, નૃપ ઉર પ્રેમ ન હૃદય સમાતા. ૮
 વંદે પાદ જોરિ યુગ પાની, ગદ ગદ કંઠ કહે નૃપ બાની;
 દર્શન લાભ દીન તતકાલા, તન મન ત્રાસ હરી વિકરાલા. ૯
 ભૂસુર તાત કૃપા ભલ કીની, સ્વર્ગ આય શુદ્ધી મમ લીની;
 ગો ગુરુ વિપ્ર લોક દે તારે, પૂરણ નિશ્ચય ભયો હુમારે. ૧૦

દોહા

ચિત્રગુપ્ત ગાથા કહી, સર્વ સત્ય મમ તાત;
 ધારણ મરજી પુત્રકી, લિખું હમારે હાથ. ૧
 ચિત્ર લેખિની પત્ર દિય, ભૂપતિ હાથ ધરેહ;
 ગુપ્ત ગાથ ઉરમેં કુરી, નૈના નીર ભરેહ. ૨

ચોપાઈ

સમય સમુજિ અપનો મન મારી, લિખન લગે નૃપ પત્ર વિચારી;
 પ્રથમ પુત્ર આશીષ લિખાઈ, પાછે શઠ દિવાન અતુરાઈ. ૧
 ગાય વચ્ચ ફિર લખે વિયોગા, નૃપ સુખોધ ઉપજત ઉર રોગા;
 ગાય વચ્ચ ત્યાગે જિમ પ્રાના, રદન કરત નૃપ લિખે નિદાના. ૨
 સહસ સહસ ગો અસુર હરિ લીના, જ્યાતે નાથ નક માંહિ દીના;
 કુંભી પાક પડયો સુત મેરા, કરે સહાય તો તન ગુન તેરા. ૩

ઘૂટે કાક કૃમી તન ખાવે, પુત્ર વિના પિતૃ કવન બચાવે;
 તાત પુત્ર ઉર પરમ મિતાર્થ, વિશ્વ હેતુ હરિ આપ રચાર્થ. ૪
 જીવત તાત જગત સુખ દેવે, ત્યાગે પ્રાણુ સર્વ શુધ લેવે;
 જીવત પલ પલ પ્રગટ નિહારે, ઘૂટે દેહ પુણ્ય કરિ તારે. ૫
 પરમ પ્રવીણુ લિખૂ કહા તોડો, મોરી ભૂલ દીન ફલ મોડો;
 પ્રજા પાપ કહું પુણ્ય કરાવે, દશમેા અંશ અવશ્ય નૃપ પાવે. ૬
 પુનિ ઇનતો હમ આચરે સુદીની, પાપ પુણ્યકી ખખર ન લીની;
 પ્રજા પુત્ર વત નૃપતી પારે, પુણ્ય પાપ નૃપ નેન નિહારે. ૭
 અપનો અંગ સમુજિ શુધ લેવે, પાપ ક્રિયા કહું કરન ન દેવે;
 દશમેા અંશ સહજ ધર આવે, યાતે ભૂપ ભૂલ નહિ જાવે. ૮
 સો મેં ભૂલ પ્રગટ ફલ પાઉ, ઘોર નર્ક મય કષ્ટ ઉઠાઉ;
 સંવત તીન લાખ નિરખાના, નર્ક ત્રાસ મોહિ કરહિ હેરાના. ૯
 પાછે ચાર ખાન મહિં ડારે, લાખ ચોરાસી વર્ષ નિકારે;
 હંચ નીચ ચોની ભુગતાવે, બહુરી નરતન વાસ કરાવે. ૧૦

દોહા

તાત કષ્ટ હરની ચહે, રખે વચન વિશ્વાસ;
 ધારી તિતિક્ષા કરહિ સુત, હરહિ તાતકી ત્રાસ. ૧
 રાજ અરપિ દિજ રાજકો, તુમ જાવહુ પિતૃ કાજ;
 તવ તપ કારણુ તાતકો, તારહિ ભક્ત નિવાજ. ૨

ચોપાઇ

અપર રાજ ગૌ જાય ચરાવો, મુનિ તન ભેપ હૃદય હરિ ધ્યાવો;
 ભવતારિણિ ગૌકો લખિ લીજે, સંવત બાર સેવ ઇન કીજે. ૧
 સુર સરિ તટ જાય દાન કરીજે, આશિરવાદ પિતા સન લીજે;
 ધર્મ ક્રિયા કરિ મમ દુઃખ જાવે, હરસિ હરીપુર વાસ વસાવે. ૨
 ઇચ્છા એક પ્રજલ મમ બાલા, સો તું પ્રથમ કરેહુ તતકાલા;
 ઘોર નર્ક મહિં યાદી આવે, પ્રજલ ત્રાસ મહિં નહિ વિસરાવે. ૩
 મમ નિવાસ સુંદર શુભ ભવના, વાંચિ પત્ર કીજે તુમ ગવના;
 ભવન ચોક બિચ થંભ રખાવા, થંભ તથે મહિ દ્રવ્ય રખાવા. ૪
 સત્રા કોડ જમા મેં કીના, કહિ ન શકયો મુખ કાલ અધીના;
 કહન હેતુ કલખ્યો મેં ભારા, સમય સમુજિ જમ જીવ નિકારા. ૫

અતિ પરતાય ચલ્યો જમ આગે, રંક રાવ કહુ જોર ન લાગે;
 વ્યાઝ વરણુ પુરૂષ અઝ નારી, કાલ ત્રાસ સખકે શિર ભારી. ૬
 ધરા ધામ ધન માલ ખળના, ધર્મ વિના કોઈ સંગ ન આના;
 વિધિ નિષેધ કીને જિય કર્માં, હાજર કીન રખે નહિ શર્માં. ૭
 કર્યો કર્મ સોઈ સંગ સિધાવે, કરનો સો પાછો રહિ જાવે;
 યાતે પુત્ર સમુજિ મન સેના, હો સુચેત ચૂકે મત કેહના. ૮
 રાજ રાણિ તવ માતુ સુજની, અંત સમય ઉચરી મેં જાની;
 કન્યા પાંચ વિપ્રકી આંની, ધર્મ વિવાહ કરો સનમાંની. ૯
 લખિ નિજ પુત્રી લગન કરાવો, હય ગજ રથ જોહિ દાન દિરાવો;
 ભોમી દાન દેહુ હરસાઈ, આયુષ તક રહે સુખી સદાઈ. ૧૦

સોરઠા

દ્વિજ કન્યા દે દાન, પુત્ર અભય સુખ લીજિયે;
 કરહુ ધર્મ સનમાન, શુભ કારણ નહિ ઢીલ કર. ૧
 મમ કારન કરે તાત, તાત સ્વર્ગ મહિ ત્રાસ હર;
 શાસ્ત્ર યુકત સત ગાથ, પુત્ર કર્મ પિતુકો મિલે. ૨

ચોપાઈ

તાત પ્રાત હોવે ઉર ભાઈ, તો યહ કાજ કરહુ હરસાઈ;
 ત્રિયા તુમારી સંગ ન આવે, યદ્યપિ રાજ ત્યાગિ તું જાવે. ૧
 મમ હિત તપસા કરહુ કરારી, શુધ્ધ ભાવ મિલિહ મોઈ સારી;
 દ્વિજ ઉપકાર હૃદય મહિ ધરહૂ, હરિ સમ સમજિ સેવ ઇન કરહૂ. ૨
 પ્રથમ પુત્રિ દ્વિજકી પરણાઈય, પાછો રાજ ત્યાગ ભલ જાઈય;
 મમ કર પત્ર લિખ્યો વિધિ સારી, કરહુ પુત્ર જસ મરજી તુમારી. ૩
 દુખિયો દીન સમુજિ નિજ તાતા, કરહુ કાજ લખિ સાક્ષિ વિધાતા;
 તન ધન રાજ પાટ સ્થિર નાંઈ, કર પિતુ કાજ સમુજિ મન માંઈ. ૪
 મોરે રાજ અર્થ નહિ આયો, પાપ વિવશ ગહિ નર્ક ગિરાયો;
 રાવ રંક એકો ગતિ ભાઈ, વિકરમ કર્મ સુફલ ફલપાઈ. ૫
 મમ કર પત્ર વાંચિ લખિ મર્માં, કરિયે પુત્ર મોર હિત કર્માં;
 ભયો કર્મ વશ પર આધીના, યાતે અરજ કરે હો દીના. ૬
 ધર્મ કર્મ મય ભૂલ ન કરહૂ, વાંચિ પત્ર મમ નિજ ઉર ધરહૂ;
 ભૂપ પત્ર લખિ ગદ ગદ જાની, દ્વિજ પદ ગિયો જોરિ યુગ પાની. ૭

જય મમ નાથ કૃપા ભલ કીની, ઘોર નર્ક શુધ્ધિ તુમ લીની;
 રે મમ પત્ર પુત્રકો દૈયો, દેખી ત્રાસ પ્રગટ ઉન કૈયો. ૮
 નરહરિ નાથ દયા મમ ભાવહિ, તે સુત અવશ્યવાત મન ભાવહિ;
 જાને વિના પાપ ભો સ્વામી, સો સખ જાનોહુ અંતરયામી. ૯
 અજહૂ પૂત્ર પ્રેરણા કીજે, સમુજિ દીન મમ દુઃખ હરીજે;
 પતિત ઉધારન નામ તુમારો, કરન યથારથ મોય ઉગારો. ૧૦

દોહા

લિખ્યો પત્ર કરમેં દિયો, હરિ લીન દિવરાજ;
 શંભુ ભવાની હરિ કૃપા, અવશ્ય હોય નૃપ કાજ. ૧
 ચિત્ર ગુપ્ત અવસર લખી, વિનય કીન શુધ્ધ ભાય;
 તાત વિલંબ ન કીજિયે, ગવન સમય નિય રાય. ૨

ચોપાઈ

ચાલન કહ્યો ભૂપ મન ત્રાસા, સમુજિ મર્મ દિવ ભયેહુ ઉદાસા;
 બિછડત ભૂપ નર્ક મહિં ડારે, કૃમી કાક વોહી ગુરજ પ્રહારે. ૧
 પ્રબલ આગ નૃપ અંગ તપાવે, કષ્ટ કરે જીવ દુઃખ પાવે;
 બિછુરત વિપ્ર ભૂપ દુઃખ ભારી, ઉગરહિ સાહસ કરહિં અધહારી. ૨
 ગુપ્ત કહે દિવ રહે અશોગા, દુઃખ સુખ જીવ અપન કૃત ભોગા;
 નર્ક દાર મહિં તુમ દિવ આવા, દે દર્શન યજમાન છુડાવા. ૩
 નર્ક દાર સખકો દુઃખદાઇ, તુમકો કયું નહિ ત્રાસ દિખાઇ;
 નર્ક સ્વર્ગ મહિં રંચ ન ભેદા, નિજ કૃત જીવ સુખી દુઃખ ખેદા. ૪
 નર્ક સ્વર્ગ અપને કૃત નામા, દેહ અધ્યાસ ગયે સુખ ધામા;
 અજ્ઞાની દુતિયા મન ભાવે, જ્ઞાનીકો નિજ રૂપ દિખાવે. ૫
 અપને ભાવ ક્ષે ક્ષે સારા, જ્ઞાની લખે, ન, લખે ગૌવારા;
 અજ્ઞાની ઉર ભાવ અનેકા, જ્ઞાની પ્રબલ ભાવ ઉર એકા. ૬
 યાતે નર્ક સ્વર્ગ નહિ શંકા, શુધ્ધ ભાવ કરિ ભયો નિશંકા;
 યાતે નર્ક દાર તુમ સુખિયા, અપની ભૂલ ભૂપ ભો દુખિયા. ૭
 યાતે તાત શોચ પરહરહ, ચક્ષો ધર્મ ઢિગ સંગતિ કરહ;
 નૃપ સંતોષ ચક્ષે દિવ રાજ, મૃત્યુ લોક સાધન નૃપ કાજ. ૮
 વિપ્ર બિછોહ ભૂપ દુઃખ ભારી, સો જાનત ગતિ દેવ મુરારી;
 વિકલ વિદેહ ન દેહ સંભાલા, ઇતને જમ આયે તતકાલા. ૯

અધર ઉઠાય કુંડ મહિં ડારા, દુષ્ટ દયા નહિ હૃદય લગારા;
વહ તન કૃમી કાક તલ આગી, કૂકત ભયો ભૂપ કમભાગી. ૧૦

દોહા

કર્મ સકામી તે કરે, ભરે તિજેરી તેહ;
મિલે અગાઉ આપના, જાહ તાહ જન્મ ધરેહ. ૧
નર્ક સ્વર્ગ છૂટે નહી, કિયે કર્મ નિરધાર;
પ્રથમ કર્મ નિષ્કામતા, કરો વિચાર વિચાર. ૨

ચોપાઇ

નર્ક દાર મહિં કર્મ સ્વરૂપા, પ્રથક પ્રથક ભાસે નિજ રૂપા;
જો જો જીવ કર્મ કરિ આવે, ન્યારી ન્યારી ત્રાસ દિખાવે. ૧
ચિત્ર ગુપ્ત સૈંગ વિપ્ર પ્રવીના, આવસર સમુજિ પ્રશ્ન દિજ કીના;
ચિત્ર ગુપ્ત તુમ પરમ વિવેકી, ઉપજ્યો પ્રશ્ન ત્રાસ યાહ દેખી. ૨
ન્યૂન વિશેષ ત્રાસ જિવ પાવે, કવન ભેદ યહ મોહિ સમુજવે;
રાજ તખ્ત મુંદર અતિ સોવત, ઊપર બેઠ પુરૂષ કિમ રોવત. ૩
કહિયે સર્વ કૃપા કર સાગર, તુમ દષ્ટા યાહ વિશ્વ ઉગ્ગર;
શુદ્ધ હૃદય દિજ ભકત સંભુકર, ભયો વિકલ લખિ ત્રાસ ભયંકર. ૪
ચિત્રગુપ્ત બોલે મૃદુ બાની, સુનહુ તાત દિજ પરમ સુજની;
તવ મુખ પ્રશ્ન જગત હિતકારી, સુનિ ઉર ધરે તરહિ નરનારી. ૫
સુનિ યહ કથા રહે અથ ત્યાગી, સો જન ધન્ય જીવ બડ ભાગી;
તજહિ પાપ હરિ સિંવરણુ કરહી, હો નિષ્પાપ સહજ ભવ તરહી. ૬
રાગ રંક સર્વ સંસારા, હરિ હરિ ભજે હોય ભવ પારા;
સુન યહ કથા શ્રવણુ નહિ ધારે, સો પાપી યાહ અવશ્ય પધારે. ૭
સુનિયે તાતકી નર્કકી ગાથા, સમુજ જીવ શ્રવણુત ભય પાતા;
સુનિ યહ કથા પાપ તજિ ભાગે, સૂતો જીવ જગક જિમિ ભાગે. ૮
પ્રથમ તખ્તકી ગાથ સુનાવે, ભૂપ પ્રવીણ સુનત મુખ પાવે;
મૃત્યુ લોક નૃપતી તન પાવા, વેદ યુક્ત જિન ધર્મ સંભાવા. ૯
નિત્ય કર્મ કરિ ધ્યાન ધરાવે, પ્રણવ મંત્ર સિંવરણુ ચિત આવે;
નીતી નિપુણ ધર્મ વિશ્વાસા, વિન વિવેક કોઉ કરે ન ત્રાસા. ૧૦

દોહા

ઇષ્ટ દેવ ગો વિપ્ર પદ, પૂજત ઉર હરપાય;
પ્રભ ન્યાય આશીશ લે, અવશ્ય અમર પુર જાય. ૧

ભૂપ તજે શુભ કર્મકો, કુકરમ કર્મ કરેલ;
ચોરિ જરી હિંસકી, સો જમ હાથ પરેલ. ૨

ચોપાઈ

પ્રેમા પ્રિયા ત્યાગ નિજ નારી, દુષ્ટ ભૂપ પરનાર પિયારી;
અપર માંસ મદ પાન કરાવે, વનચર પશુ મારિ ઘર લાવે. ૧
ભક્ષાભક્ષ વૃત્તી વિપરીતા, સો કિમ લિખે સનાતન રીતા;
કામ ક્રોધ અરિતે મન ક્ષોભા, ઉર મહિં પેહિ કરે મન ક્ષોભા. ૨
પ્રજ્ઞ ન્યાય કહું નજર ન પેખે, કુકરમ કર્મ ધર્મ કરિ શ્રેષ્ઠે;
હાંસી તર્ક હકો ગિરિ પ્યારી, મિત્ર મશ્કરા શહ વ્યભિચારી. ૩
પાતર પ્રિય ભક્ત પદ તાકે, વિષ રસ સરસ પિયુષ સમ જાકે;
નટી નાર અપને વશ કીના, તપસા તેજ ધર્મ હર લીના. ૪
ધર્મ હીન નર નીતિ ઉથાપી, નૈમિત પાપ કરહિ અણુમાપી;
પ્રજ્ઞ ન્યાય નિજ ત્યાગી, નૃપ તન પાય ભયો હત ભાગી. ૫
અધરમ ધરમ મર્મ નહિ ચીના, સો શહ ભૂપ નર્ક આધીના;
જેહિ હિત ધાતૂ તખત બનાઇ, નગન શરીર બેઠાવત લાઈ. ૬
ધાતૂ આસન અપર બનાવા, આસ પાસ ઈન મીત્ર બિઠાવા;
અનલ તપાવત અધમ શરીરા, વિગર ગુને પરજા જિન પીરા. ૭
સુંદર ધાતૂ તિયા બનાઈ, અનલ તપાય ભેટ વત લાઈ;
કીને પાપ પ્રબલ સંસારા, યહિ આસન ભોગાવત સારા. ૮
સજડ શરીર જાંઝર બંધાવે, કષ્ટ કરહૂ ભાગી કહાં જાવે;
ફૂકે મંત્રી સર્વ દુઃખારી, ભૂપ કષ્ટ વશ દે તિન ગારી. ૯
પાપી પાપ પંથ મોહી ડારા, અનલ તપાય ગુરજ ગહિ મારા;
કુકરમ કર્મ કીન બલ સંગા, તાતે મારત ગુરજ નિસંગા. ૧૦

દોહડા

ધરા ધામ પરજા પ્રબલ, લક્ષ્મી કોપ અપાર;
કરત રહત શુભ કર્મકો, કિમ મારત જમ માર. ૧
ન્યાય નિપુણ નીતી નિપુણ, નિપુણ ધર્મ વૃત ધીર;
શબ્દ અર્થ સમજણ નિપુણ, તરિ ઉતરે ભવ તીર. ૨

ચોપાઈ

અધમ કુસંગ ભયો અતિ ભારી, સત સંગતિ નહિ શક્યો સૈભારી;
સંગ દોષ કરિ પાપ પિયારો, ધર્મ વિવેક ભક્તિ મગ હારો. ૧

ક્રમ નિષેધ કીન દિન રાતી, વેદ શાસ્ત્ર મયાદ ઉથાપી;
સત ગુરૂ સંત શાસ્ત્ર નહિ ધારા, સુચલ ચોર વ્યભિચારિ પિયારા. ૨
કરિ સત સંગ રામ ગુન ગાવત, તો અધપુર ક્યું આગ તપાવત;
નૃપ તન પાય ભયો મેં પાપી, સંગ દોષ દુઃખ અજળ અમાપી. ૩
અતિ પ્રવીણ પંડિત ગુણ સાગર, ધર્મ ભોધ કરિ પ્રબલ ઉગ્ગર;
સંગ દોષ કરિ શુદ્ધિ ન લીની, પાપી સંગ પાપ ગતિ કીની. ૪
ભૂપ ભવન મુક્તી ભંડારા, સાધન જ્ઞાન મિત્રે જહું સારા;
ભૂપ ભેદ વિન કર્મ ભમાયો, સુરસરિ તટ શહ, સમ, તરસાયો. ૫
પાછલ ગુણ અવગુણ કર યાદી, દૂકે કર્મ વિવશ અપરાધી;
ભોગે વિના કર્મ નહિ છૂટે, વાર વાર અધમા શિર દૂટે. ૬
યહ દિજરાજ અધમ નૃપ કરણી, પાવે કષ્ટ પ્રગટ કહિ વરણી;
ઠાઠી અપર અધમ કેધ નારી, ત્રાસ વિવશ દૂકત વ્યભિચારી. ૭
વસ્ત્ર વિહીન દીન દુખિયારી, અનલ સેજ સોવત દુઃખ ભારી;
ધાતૂ પુરૂષ સેજ પર સૂતા, તહિં ભેટાવત નારિ કપૂતા. ૮
લાલ શરીર અનલ કરિ ભારી, ભેટત અંગ જરહિ શહ નારી;
અપને પીવ તજી જિન યારી, મસ્ત ભઈ પર પુરૂષ નિહારી. ૯
ઉભય કુટુંબ તજી ઉર લાગ, કારજ કુકરમ કીન અકાગ;
ધર્મ સનાતન શંક ન માની, નર તન પાય ભઈ અધ ખાની. ૧૦

દોહા

નિજ પતિ આજ્ઞા ત્યાગકે, અપર પુરૂષ આધીન;
અગ્નિ તપાવત તાહ જન, રોઈ ભોગે હોઈ દીન. ૧
કુલટા લક્ષણ આપને, લક્ષ વર્ષ લે ત્રાસ;
પાછે નર્ક ગિરાવહી, ભૂત પ્રેત તન વાસ. ૨

ચોપાઇ

નિજ પતિ સેવ ભેવ લખિ કરતી, જમ કિંકર કર કિમ કર પરતી;
સાસુ સસુર માત અરૂ તાતા, ઈન પદ સેવત સમુજિ વિધાતા. ૧
પતિ પદ રજ અપને શિરધરતી, હરિપુરમે સુખ સેજ વિચરતી;
તજિ પિવ પ્યાર જર પ્રિય લાગા, આગ સેજ ભોગત કમ ભાગા. ૨
સુક્ષમ તન મહિં કષ્ટ કરારી, ભાગિ ચત્રે કહું જીવ દુખારી;
અરૂ કિશોર સુત શોર મચાવે, પુત્ર કપૂત પરમ દુઃખ પાવે. ૩

માત તાત આશા ઉર ભારી, જનમિ પુત્ર મોહિ કરહિ સુખારી;
 જનમે પુત્ર પરમ સુખ પાવા, સર્વ વંશ મહિં ચાવ કરાવા. ૪
 વિત અનુસાર દીન કછુ દાના, સર્વ એક ગતિ લખે સુખના;
 પ્રૌઢ પુત્ર લખિ પિતુ પરણાવા, કર્મ યથા કામિની ધર લાવા, ૫
 વિષયાશકત વિષય રસ પ્યારો, નારીકે વશ ભયો નિદારો;
 નારી સુશિલ હોય વશ નીતી, સાસુ અસુર તજે નહિ પ્રીતી. ૬
 નિજ પતિકે કર ગહિ સમુજવે, માત, તાત સંગ પ્રીતિ દ્રઢાવે;
 ધર્મ હીન શઠ કુટિલ કોરી, નિજ પતિ પાઠ ચહે નિત ચોરી. ૭
 અપનો ઉદ્ધ ભરન ઇક સૂજે, અપર પુરુષ કહુ ભાવ ન ખૂજે;
 પતિતે પ્રથમ કરંતે અહારા, ધર્મ પ્રથા તજિ ઇતર અચારા. ૮
 એઠા ઉતર્યો પતી જિભાવે, બોલે તો કહુ શબ્દ સુનાવે;
 ધુર ધુર શબ્દ કહત શઠ સૂરી, નારિ ધર્મ તે અધમ અધૂરી. ૯
 પૂરવ જનમ પાપ ફલ ભારી, જોહિ નર ધર આવત અસ નારી;
 ખર કૂકર સમ શઠ કીના, નિલજ કામિ ઇનભયો અધીના. ૧૦

દોહા

માત તાત કલ્પત તજી, અધમ નાર સંગ નેહ;
 તાત ત્રાસ જમપુર દુઃખી, કરમી કૂદ કરેહ. ૧
 અગ્નિ કુંડ મહિં ડારિકે, અધમ જરાવત અંગ;
 તાતે સંવત સહસ દશ, ડારહિ નર્ક નિસંગ. ૨

ચોપાઇ

જનની જનક દીન દુઃખ ભારી, મુખ અંગાર દીન કેઈ વારી;
 કોટિક પુત્ર ત્રાસ વશ કલપે, લે તિય નામ શબ્દ બહુ જલપે. ૧
 રે હત ભાગ નારિ ભરમાવા, શુદ્ધ ભાવ પિતુ માતુ છુડાવા;
 નર તન રતન ઉદ્ધ જિન પાવા, નિલજ નારિ વશ તહિ વિસરાવા. ૨
 માત તાતકો કીન દુઃખારી, હરિ ગુરુ સમ સેવી શઠ નારી;
 જમ જારે તન મારિ ગિરાવે, અધમ નારિ આડી કહું આવે. ૩
 દુષ્ટ પુત્ર મારત શિર જમરો, કિમ કરિ, ઉડે અપર વશ ભમરો;
 નર્ક ત્રાસ લખિ પિતુ પદ પૂજ, જોહિ જિય નાથ નિરંજન સૂજ. ૪
 ફિર દેખી કંચનકી નારી, જિનકો અનલ તપાધય ભારી;
 તજિ ધર નાર અપર તિય પ્યારી, તેહિ ભેટાવત શઠ વ્યભિચારી. ૫

ભીરત અંગ^૧ ઉદત અતિ જવાલા, જરત અંગ શઠ શોર વિશાલા;
 ભાગન ચહે ભગે કહું પાપી, અપર નાર નર ભોગિ અમાપી. ૬
 કલપત રહી સતી ધર નારી, અપર નારિ પ્યારી વ્યભિચારી;
 અપની નાર ત્રાસ બહુ દીની, અન્ન વસ્ત્ર કહું સાર ન લીની. ૭
 હરિ ગુરૂ સંત શીખ નહિ માની, અપર નારિ પ્યારી અભિમાની;
 માત તાત બ્રાતા સમુજવા, ધરિ કર શસ્ત્ર મારને ધવા. ૮
 કલપત રહે કુટુંબી સારે, યદ્યપિ દુષ્ટ ગયો પર દારે;
 જિનકો પ્રગટ ભોગ ફલ ભાઈ, તેહિ હિત સુવરણુ નારિ, તપાઈ. ૯
 જમ કિંકર પકરી કર લાવા, કુંદન, અનલ નારિ પરસાવા;
 તનપે ભારત ગુરજ ભયંકર, શઠ દૂકત અતિશય ઉર ડરડર. ૧૦

ટોણા

અપર નારિકો મંગિ નર, ત્રીન લોકલે ત્રાસ;
 ચતુર ખાનિ જનમે મરે, કરે ન ચિત નિવાસ. ૧
 પંચમ ઘાણી તેલકી, જોડે જોડ વિશાલ;
 દૂકત નર કર પકરકે, જમ ડારત તતકાલ. ૨

ચોપાઈ

ઉચ્ચ ત્રાસ લખિ વિપ્ર શરીરા, ધૂજન લગ્યો રહી નહિ ધીરા;
 ચિત્રગુપ્ત સન કહ સમુજાઈ, કષ્ટ કરે મર્મકો ભાઈ. ૧
 અધર પાદ કીને શિર નીચા, ડારત જમ ઘાણી કે ખીચા;
 કષ્ટ કરે હુમે દુઃખ ભારી, વેગિ કહો સુર હૃદય વિચારી. ૨
 ચિત્ર ગુપ્ત અવસર લખિ જોલા, પાપી પ્રમલ પાપ સખ જોલા;
 દેશ દિવાન ભૂપ દુઃખ ભારી, વિવિધ ત્રાસ દે પ્રજા યિગારી. ૩
 અપનો ઉદ્ધ ભરન કે કાળ, લોભ વિવશ જિ પ્રજા અકાળ;
 કલમ અસી અપને કર ધારી, દંડ અનય કાર પ્રજા દુઃખારી. ૪
 સર્વ પ્રજા પર કર અતિ, કીના, વિત કૃષિકાર કરે હરિ લીના;
 કોલૂ વાડ, વાડ, જિમ બાગા, પ્રજા ગતી તિમિ કીન અભાગા. ૫
 અન્ન વસ્ત્ર વિન પ્રજા દુઃખારી, ધરિ ન દયા દ્રષ્ટિ અનચારી;
 દ્રવ્ય કોપ ભરિ ખૂબ દિખાવા, નૃપ અજ્ઞાન મર્મ નહિ પાવા. ૬
 કોટિક પ્રજા દૂક ધન લાગી, તાતે ઉર્ધ્વ શીશ દુર ભાગી;
 પ્રજા ઈખ રસ વીત અપારા, કોલુ ત્રાસ કીન કેઈ ભારા. ૭

ઇન તન પીલ તેલ હમ કાડે, પાછે સૂલ વૃક્ષ પર ચાડે;
 પ્રજા સૂલ દીની ઇન ભારી, હમ ઇન સૂલ કરે કેઈ વારી. ૮
 સર્વ વિશ્વ સાક્ષી કરતારા, અધમ દિવાન ન કીન વિચારા;
 અમિત સૃષ્ટિ અપને કર ધારી, જીવકર્મ જનત વિધિ સારી, ૯
 કરતા પુરૂષ કૃપા હમ જાને, જીવ માક્ષકે કર્મ પિછાને;
 જો જો જીવ કર્મકી ગાથા, આદ અંત હમ મર્મ લખાતા. ૧૦

દોહા

કરિ હિસાબ પુન પાપકો, પ્રગટ જીવ મુખ દેત;
 કો પ્રકાર કરિયે દયા, સુખદુઃખ અપનો લેત. ૧
 સપ્તમ સીસો ગારિકે, મુખ ડારત જમ દૂત;
 સુરાપાન આમિય ભખ્યો, ફૂંકે કૃમી કપૂત, ૨

ચોપાઇ

હિંસા કરત દયા નહિ આની, વનચર અમિત સતાયે પ્રાની;
 રસના કાજ કીન અનચારા, વ્યાપક રામ ન હૃદય વિચારા. ૧
 ઇન્દ્રી એક ક્રિયા સખ એકા, ઉરમી એક એક જિવ પેખા;
 પંચ તત્વ તન સૃષ્ટિ પ્રકાસે, સાક્ષી એક સદા નિર આસે. ૨
 નર તનમેં ઇક જ્ઞાન વિશેષા, જ્યા કરિ હરે અવિદ્યા લેશા;
 સો શઠ જીવ મર્મ નહિ લીના, અમિત જીવ યાતે દુઃખ દીના. ૩
 નીચ કૃત્ય નીચો મત થાપી, નર તન પાય ભયો શઠ પાપી;
 લંપટ લોભી જૂઠ અકાળ, જૂઠી સાખ ભરત નહિ લાળ. ૪
 અહોનિશિ જલખ્યો શબ્દ અસારા, તાતે શઠ સીસા મુખ ડારા;
 જલે શરીર દુષ્ટ દુઃખ પાવે, રામ કૃપા ખિન કવન છુડાવે. ૫
 સત ગુર શાસ્ત્ર મંત મુખ નિંદા, ધર્મ હીન ઉર વડી અવિદ્યા;
 રામ કથા નહિ શ્રવણ સુનાઇ, વિપયા શબ્દ સુનત સુખદાઈ. ૬
 સીસો ગાર શ્રોત્ર મહિં ડારા, કષ્ટ વિવશ શઠ ફૂક કરારા;
 પાપી નિરખિ હર્ષ પર નારી, ઉભય આંખ અગ્ની કરિ જારી. ૭
 જમ દે ત્રાસ દોષ નહિ લેશા, અપને કરમ કરત ઉપદેશા;
 કરહિ કર્મ જેસા ફલ પાવે, કૃપાનાથ દિજ નહિ ગભરાવે. ૮
 ગુપ્ત પ્રગટ વિધિ કીન નિષેધા, હરિ પ્રતાપ જનત હમ ભેદા;
 નર સુર અસુર ભૂપ જન જ્ઞાની, કર્મ નિષેધ સખહિ કર હાની. ૯

જોગી જતી સંત સંન્યાસી, નીચ કર્મ કરિ સર્વ ઉદાસી;
વૃત્તિ વિવેક રામ રહ રાજી, દંભ માત્રતે હરિ ધનરાજી. ૧૦

દોહા

સપ્તમ શઠ ઠગ ભક્તકી, ગાથ સુનો મમ તાત;
છલી સંતકે મર્મ લખ, હમ યમ ગન શરમાત. ૧
ભક્ત ભેપ ભક્તી રતા, ગાવત તોડે તાન;
મદિરા મહિલા મુગ્ધ મન, કરત અપન પર હાન. ૨

ચોપાઈ

ભૂપણુ વસન ધારિ ઐંગ નીકે, ધર્મ ધુરંધર લાગત કીકે;
તારિ તાન મુખ નેન તરેરે, પાપી પુરૂષ હર્ષ તહિ હેરે. ૧
કરિ પ્રપંચ શઠ લોક રિઝાવે, ચામ દામ ચંચલ ચિત ચાવે;
નિલજ, નિંદાર, ચોર શઠ નારી, તજિ નિજ પીવ કીન, જેહિ, ચારી. ૨
ધર્મ વિવેક સર્વ વિસરાવા, હાવ ભાવ ખલકે મન ભાવા;
અમિત નારિ નર મૂઠ યનાવા, રસ સિંગાર હાસ્ય રસ ગાવા. ૩
છાપા તિલક ધરી ઉર મારા, ભક્ત ભેપ અરૂ નીચ અચારા;
ભક્ત ભેપ હરિ નીતી ઉથાપી, યા સમ અપર કવન જિય પાપી. ૪
ભક્ત ભેપ જમકો ભય ભારા, જેહિ કિમ શોભે નીચ અચારા;
માલ તિલક ધારહિ શિર યાનો, દ્રષ્ટિ પરત કરત જમ કાનો. ૫
ભેષી ભક્ત જગત પદ પૂજે, મનકો મેલ જિને નહિ સૂજે;
વિપયાશક્ત વૃત્તિ વિપરીતા, વ્યાપક રામ લખે સખ રીતા. ૬
નૃપકો પુક્ષ ચોરિ કોઉ કરહી, ન્યાય ભૂપ કેદ મહિ ધરહી;
કરે ન દંડ પુત્ર મન મોવે, પ્રજા ત્રાસ નૃપ ધર્મ વિગોવે. ૭
પુત્ર પ્રિયે નહિ કરહી નરેશા, અવશ્ય દંડ કરહી ઉપદેશા;
વિશ્વનાથ હરિ સત્ય સુહાતા, અપર અમિત પ્રભુ ગિને ન નાતા. ૮
ન્યાય ધર્મ નીતી પ્રભુ થાપી, નરહરિ નાથ ન શકે ઉથાપી;
યાતે અવશ્ય કર્મ ફલ પાવે, વિધિ નિષેધ અપને મન ભાવે. ૯
ભેષ ધરે કહું કર્મ ન નાસા, કરહુ હર્ષ યા રહહુ ઉદાસા;
રંક ભેષ નૃપ રાજ ન પાવે, ભિક્ષુ ભેષ કહા રાજ ગમાવે. ૧૦

દોહા

શુદ્ધ ભાવ શ્રી હરિ પ્રિયે, ભેપ ન રાજી રામ;
તજિ પ્રપંચ હરિ હર ભજે, નારી પુરૂષ તમામ. ૧

ભેપ ભરોસે ભોગિ જન, કીને કર્મ કઠોર;
પકરિ પછારત અનલમેં, જમ મારત કરિ શોર.

૨

ઓપાઘ

ભક્ત ત્રાસ લખિ દિજ તન કંપા, લવા યાજ જિમ શિર પર કંપા;
પુલકિ ગાત લોચન ભરિ વારી, ચલિયે સુર ઉચરે કંઈ વારી. ૧
ચિત્ર ગુપ્ત અવસર લખિ લીના, ચલે સંગ લે વિપ્ર પ્રવીના;
નકં દાર તજિ આહર આવા, દ્રષ્ટિ દોષ તજિ દિજ થિર થાવા. ૨
વ્યાપક ઈશ તાજ શિર જની, દિજ સિવરે મુખ શંભુ ભવાની;
વિપ્ર શ્વાસ સિંવરે શિવ સ્વામી, ઉર આવર્ણુ પલાય તમામી. ૩
ઈષ્ટ દેવ સિંવરત સુખ ભારી, યદ્યપિ કંપત ત્રાસ વિચારી;
ધર્મરાય પદ પંકજ ચાઈ, ચલે દર્શ દિત દિજ હરસાઈ. ૪
વણિક એક મારગ મહિં ભેટા, નિરખિ વિપ્રકો ચરણ લપેટા;
ઉત્ર ત્રાસ કરિ પદ લપટાવા, વણિક હોં નહિ દૂર લદાવા. ૫
દિજ કરે પકરિ કહે સુન ભાઈ, કવન હેતુ આરત ચતુરાઈ;
ધર્મપુરી જાઈ ધર્મ નિવાસા, કો પ્રકાર પ્રિયે ભયો ઉદાસા. ૬
કહહુ કવન દુઃખતે તવ ત્રાસા, મો મન ધર્મ દર્શ પ્રિય પ્યાસા;
સમય સમુજિ મહાજન કરજોરી, વિનય કરત આરત નહિ ધારી. ૭
કૃપાનાથ યહ ભવન તુમારો, લખિ નિજ દાસ ચરણ ચલાં ધારો;
ચિત્રગુપ્ત સુન સંમતિ પાઈ, વણિક ભવન પેહે હરસાઈ. ૮
અતિ ઉત્તમ આસન બેદારા, દિજ પદ પૂજે સદિત વિચારા;
હરિસમસમુજિ વણિક પદ પૂજન, ઉર મહિં એક ભાવ નહિ દૂગ. ૯
યત ગન પાદ સેવ થેહિ ભાઉ, શુદ્ધ જીવ ઉર શુદ્ધ સ્વભાઉ;
વિનય કરન ઉપજી બેહ ભારી, બોલત ભયો અપન મન મારી. ૧૦

દોહડા

રામ રૂપ દિજ રાજ તુમ, હરસિ પધારે ધામ;
દયા દ્રષ્ટિ કરિ કરે ગ્રહો, હરિયે ફિકર તમામ. ૧
મે વાસી તવ નગ્રકો, સદા વર્ત કરે દાસ;
દીન સવાયો દાન દિત, પાયો સ્વર્ગ નિવાસ. ૨

ઓપાઈ

ભૂપ રજતે દીન સવાયો, તાતે વાસ સ્વર્ગ પુર પાયો;
સર્વ પ્રકાર સ્વર્ગ સુખ ત્યારી, એક કાન્ટ ઉર ચિંતા ભારી. ૧

કર્તા કર્મ કીન દે રૂપા, વિધિ નિષેધ દે ગતી અનૂપા;
 અતિ વિચિત્ર કર્મનકી ગાતા, હરિહર કૃપા મર્મ કાઉ પાતા. ૨
 કર્મ લખે નહિ અપર શરીરા, નરતન અવશ્ય લખે મતિ ધીરા;
 વિકરમ કરમ ઉભય યહ ધારા, લખે સુજન જનસહિત વિકારા. ૩
 કરિ સતસંગતિ કર્મ જરાવે, બહે કર્મ નહિ સંગતિ પાવે;
 અગ્નિ પુરુષ નહિ સંગતિ જાને, કરે કર્મ અપને મન માને. ૪
 પુત્ર કર્મ પહુચે નિજ તાતા, યાતે હૃદય હોત મમ ધાતા;
 સુક્ષ્મ દેહ સ્વર્ગ યહ નીતી, પુત્ર કર્મ પિતૃ લગે અનીતી. ૫
 અર્ધ ભાગ સુત નીતિ અનીતી, ભોગે તાત અવશ્ય યહાં રીતી;
 યાતે તાત ભયો દુઃખ ભારી, જો કહુ મિટે તો કૃપા તુમારી. ૬
 પુત્ર સુખોધ નૃપત પદ પાવા, મમ સુત દેશ દિવાન બનાવા;
 ઓછે પાત્ર બઝાઈ પાઈ, અધરમ કરન ચહે હરસાઈ. ૭
 બહે રહત જલ કમલ સમાના, ધર્મ તજે નહિ હોય હિરાના;
 મમ સુત નીચ ઉંચ પદ પાવા, ગયે દિવસ ઈકે કર્મ કરાવા. ૮
 રજક પુત્રિ તિનકે ગૃહ આઈ, માંગે વસ્ત્ર હૃદય હરસાઈ;
 અતિ સુશીલ જિન ગૌર શરિરા, નિરખિ અધમ સુત ભયો અધીરા. ૯
 કામી કામ વિવશ ભો ભારી, જાત વિજીત ગિની નહિ નારી;
 કામ અંધ નહિ ધર્મ પિછાને, નીતી ત્યાગ અપન મત ઠાને. ૧૦

દોહા

રજક પુત્રિ આવહિ અવશ્ય, વસ્ત્ર દેનકે કાજ;
 પડે રાખુ પ્રેમ યુત, ગિનુ ન જનકી લાજ. ૧
 પાપ કર્મ નિજ પુત્રકો, તાત લગે તતકાલ;
 ત્રતિય અટારી ભવનકી, ભૂમી ગિરી વિશાલ. ૨

ચોપાઈ

પ્રગટ નેન નિરખહુ દિજ તાતા, પુત્ર કૃત્ય મમ પ્રાણુ દુઃખાતા;
 જખ તખ રજક પુત્રિ ધર આવે, શહ સુકર સમ કર્મ કમાવે. ૧
 અંત્યજ રજક નાંહ કહુ ભેદા, મુનિ મંડલ ગાવત શ્રુતિ વેદા;
 ઉંચ વરણુ નીચો કૃત કરહી, નિશ્ચય નીચ નર્ક મહિં પરહી. ૨
 તપસા તેજ ધર્મ વૃત કીના, કુકરમ કર્મ સર્વ હરિ લીના;
 જોહિ જનકે ધર નીચ અચારા, પિતૃ દેવ તહ લહ ન અહારા. ૩

અંત્યજ રજક શ્વાન ધર આવે, તન તિન દાર પત્ત ધર જાવે;
 કુરુકુટ અર રતુવંતી નારી, સ્પર્શત તાહ ભયો અધ ભારી. ૪
 ધર્મ સનાતન પ્રીતિ નિભાવે, ઈતને પરસત અંગ બચાવે;
 પરમ પવિત્ર રહે હરિ દાસા, તેહિ જનકે ધર દેવ નિવાસા. ૫
 મમ સુત પાપ રાજ મદ પાપી, ધર્મ સનાતન પ્રથા ઉથાપી;
 રજક પુત્રિ સન કર્મ કરાવે, સુતકે પાપ નર્ક હમ પાવે. ૬
 ભૂપ સુખોધ કષ્ટ તુમ પેખી, ઇનતે હમકો કષ્ટ વિશેખી;
 વણિક વિનય કરિ ભયો દુખારી, દિજ કહે વિગત લખો યહ સારી. ૭
 અપર વાત ઉરમેં રકુરિ આવે, વણિક બ્રાત સહ પત્ર લિખાવે;
 માનહિ બોધ યુક્તિ કછુ મોરી, અવશ્ય વિપતિ હરિહે હરિ તોરી. ૮
 મહાજન મર્મ સમુજિ મન માંહીં, પત્ર લખિન લાગો હરસાઈ;
 પ્રથમ પુત્રકો દી આશીશા, કૃપા કરહુ તવ પર જગદીશા. ૯
 રે સૂત વણિક ધર્મ મત ત્યાગે, ભૂલિ ન, અપર શીખ નહિ લાગે;
 રાજા પ્રગ્ન સર્વ હિતકારી, વણિક ધર્મ નિજ વિચારી. ૧૦

દોહા

યોગ વસ્તુ સંગ્રહ કરે, સમય સમુજિ ફિર દેત;
 યુક્ત વ્યાજ વિત સમુજિકે, લાભ અપન ગ્રહ લેત. ૧
 દયા દ્રષ્ટિ સખ જીવપે, નિત્ય કર્મ પર પ્રેમ;
 જીવન મુક્તી સુખ લહે, ધર્મ સનાતન નેમ, ૨

ઓપાધ

સુનહુ બ્રાત ઈકે દસર વાતા, તા કર તાત પ્રાણુ દુખ પાતા;
 રજક પુત્રિ તોરે ધર આધ, તા પર તોરી વૃત્તિ લુભાઈ. ૧
 કરણ ચાહત જિનકો તું નારી, તા કરિ દુરગતિ હોહિ હમારી;
 ભાવ માત્રતે પાપી ભારી, સહજ ગિરી મમ ભવન અટારી. ૨
 તેં જો કર્મ કીન ઇન સંગા, હમકો ડારહિ નર્ક નિસંગા;
 યાતે પુત્ર કેહું કરજોરી, ત્યાગહુ સંગ વિનય સુન મોરી. ૩
 પુત્ર કર્મ અરધો લે તાતા, તાતે પુત્ર પ્રાન ગભરાતા;
 મમ હિત પુણ્ય કર્મ કર ભાઈ, સો મોહિ સર્વ મિલે સુખદાઈ. ૪
 પુત્ર સપૂત સુયશ યગ લેવહુ, ઉભય બોક પિતુકો સુખ દેવહુ;
 જીવન અન્ન વસ્ત્ર અર યાની, સેવહિ તાત હરી સમ જાની. ૫

મૂવે ધર્મ ક્રિયા કર સારી, શાસ્ત્ર પુરાણ વિચાર વિચારી;
સ્વર્ગ તાત નિશ્ચય સુખ પાવે, પિતૃ કૃપાતે વંશ વધાવે. ૬
યાતે પુત્ર પાપ પરહરિયે, વેદો યુક્ત કાજ શુભ કરિયે;
તજિયે મન સંકલ્પ અસારા, મમ કર પત્ર ધરો ઇતિહારા. ૭
યદ્યપિ દુતિયે નારિ સુહાઈ, અપરલગ્ન કરિયે મમ ભાઈ;
એક વાત ભૂલો મેં કહના, વાંચિ પત્ર મનમેં લખિ લદના. ૮
પાયા ચાર હુમે ચરપાઈ, હીરા જયા મહિં ધરે ગડાઈ;
પાદ એક નગ વીસ રંખાવા, કાલ વિવશ મેં કહન ન પાવા. ૯
કાલ ચક્ર જગ કંદ રૂકાવે, તન મન ધન શુધ્ધી વિસરાવે;
યાતે પુત્ર કહન નહિ પાયો, છૂટો પ્રાન બહુત પરતાયો. ૧૦

દાહા

અસી લાખડો દ્રવ્ય યહ, લીજે પુત્ર નિકાલ;
કુલિન સુલક્ષ્મિ, યુવતિ, સૈંગ, કરહુ વ્યાહ તતકાલ. ૧
વિપ્ર સાખ કુલ સંમતી, સાસુ સસુર સુહેત;
પ્રિયા સુશિલ પિય રંજની, તારે કુટુંબ સમેત. ૨

ચોપાઇ

ચૌદે લોક હીર ઈક જાતી, તવ જનની પાસે યહ થાતી;
સો ચેહ પુત્ર સૈભાલે દ્રોષા, નિજ જનની મન કરિ સૈતોષા. ૧
તવ જનની સન મેં સમુજાઈ, મમ, હિત, સહસ દેહુ દિજ ગાઈ;
સો તવ જનની યાદ ન આઈ, સો કરી, યાદ દાન કર ભાઈ. ૨
રજક પુત્રિ પુત્રી સમ જાની, ભગની સુતા બોલુ મુખ બાની;
ધર આવે શિર હાથ ધરાવો, સુતા દાન દે ભવન પઠાવો. ૩
મમ કર પત્ર લિખ્યો કર પ્રીતી, પિતા પુત્ર પ્રિય આદ સુનીતી;
અંશા અંશી ભાવ અનાદી, સુજન લખે નહિ લખે પ્રમાદી, ૪
તું મમ પુત્ર ધર્મ વૃત ધારી, નિજ કુલ માત તાત હિતકારી;
પરમ પ્રેમ કરિ પત્ર લખાવા, મો મન સર્વ ભાવ દર સાવા. ૫
મન મરજી યહ માનહુ ભાઈ, નહિતર કર્મ ગતી ફલ પાઈ;
અરધો અધમ તાત શિર આવે, જમ કિંકર ગહિ નર્ક ગિરાવે. ૬
તાત દયા સુત ઉર મહિં ધારે, લખિ અનાથ મમ કાજ સુધારે;
મમ આશીશ ખુશી રહુ ભાઈ, પ્રજા ધર્મ તવ બદો સદાઈ. ૭

નર તન રતન લાભ ભલ લીજે, વેદિક ધર્મ કર્મ સહ કીજે;
 સંત સમાગમ કરિ હેહુ તાતા, જ્યા કરિ જીવ અમર પદ પાતા. ૮
 સત મિથ્યા કરિ વિલગ વિભાગા, સંત સુખોધ ગ્રહે બડભાગા;
 કર્મ નિષેધ હૃદય નહિ આવે, કરિ હરિ ભક્તિ અમર પદ પાવે. ૯
 જો મમ પત્ર વિપ્ર લે આવે, હરિ સમ સમુજિ ચરણ લિપટાવે;
 વિપ્ર વંશ વિશ્વે સુખદાર્ઠ, હરે પાપ શુભ કર્મ અતાર્ઠ. ૧૦

દોહા

વિપ્ર વચન શિર પર ધરે, કરે કર્મ વિધિ સોય;
 તુજકો મુજકો વંશકો, અવશ્ય સર્વ સુખ હોય. ૧
 પાય રાજ પદ મદ તજે, સમુજે ક્ષણ ભંગૂર;
 તન મન ઇન્દ્રિ દવન કર, હરિ સિંવરે સુત સૂર. ૨

ચોપાઇ

ઈતી પત્ર, લિખિ દિજ કર દીના, ગિર્યો વિપ્ર પદ વલ્લિક પ્રવીના;
 જય દિજરાજ લાજ તવ હાતા, પુત્ર ગાય સમ જીવહ તાતા. ૧
 વિપ્ર વરણ સમ, કો, જિવ તારે, સ્વર્ગ આય યજમાન સંભારે;
 તન અસ્થૂલ સ્વર્ગ નહિ આવે, મન મરજી સોઠિ કર્મ કરાવે. ૨
 કરણીવાન અકર્તા કર્તા, મન, મરજી, જિમ કરન સમર્થા;
 કર્મ પ્રધાન કીન કરતારા, સાધૂ કર્મ જરાવન હારા. ૩
 પંચાનન^૧ તન તાત જગાવે, ઉગ્ર કોપ સુત દેખિ વિલાવે;
 હરિ હર પુત્ર ભક્તકો જાને, યાતે કાજ કરે મન માને. ૪
 સમજ હીન નર તર્ક બડાવે, સમજૂ સમજિ પરન સુખ પાવે;
 યાતે વિપ્ર વરણ સુખ દાતા, અધિક વાત કહિય કહા તાતા. ૫
 જય દિજરાજ પત્ર યહ મોરા, દીજે સુત ઉપકાર ન થોરા;
 કરિ સુત બોધ કૃતારથ કીજે, દુરબલ દાસ વિનય સુન લીજે. ૬
 દિજ લે પત્ર સમય ઉર ચીના, વલ્લિક દીન આશીષ પ્રવીના;
 સર્વ પ્રકાર સરહિ તવ કાજ, રખહિ લાજ હરિ ભક્ત નિવાજ. ૭
 અખ મોહિ રજ દેહુ મમ ભાઈ, ધર્મરાય પરસે પદ જોઈ;
 વલ્લિક વંદિ પદ ભયો અધીના, અવસર સમુજિ ગવન દિજ કીના. ૮
 ચલત રાહ અંત્યજ ઇક આવા, વિપ્ર ચરણમે શીશ નિવાવા;
 નમ્ર નામ નિજ નામ સુનાવા, વિપ્ર પિછાનિ પરમ સુખ પાવા. ૯

કૃપાનાથ પદ પ્રાણ સંધાવા, જ્યા મહિં ચર્મ દોરિ હમ વાવા;
પૈસા એક કહ્યો તવ દેના, કૃપાનાથ છોટે નહિ લેના. ૧૦

દોહા

વિપ્ર કહે મહિ જાયકે, અધિક દામ કંઈ દાન;
પાઈ એક ન પાસ ચહા, સમજહુ પુત્ર સુજન. ૧
નહિ ઉધાર સુર લોકમે, કહ અંત્યજ મહારાજ;
ચર્મ ઉતાર પગ તલી, કંઈ વસુલ વિત વ્યાજ. ૨

ચોપાઈ

રે શહ વિપ્ર ન મહિમા જાની, સ્વર્ગ વાસતે રહ્યો અજાની;
હરિ સમ સમુજિ પાદ મમ સેવત, પય પખારિ ચરણોદક લેવત. ૧
વિપ્ર ચરણ રજ જન શિર ધારે, લે સુખોધ નિજ જનમ સુધારે;
હય ગજ રથ વિત દાન દિરાવે, જ્યા કરિ જીવ પરમપદ પાવે. ૨
વિપ્ર દાન દે લેવન ચાવહિ, સો અધમી શહ નર્ક સિધાવહિ;
વૃથા વચન કહિ વિપ્ર દુઃખાવે, રૌ રા નર્ક અવશ્ય જિય પાવે. ૩
વિપ્ર શરીર શસ્ત્ર કોઉ મારે, પ્રલય તક નહિ રામ ઉગારે;
વિપ્ર હરિ સમ વેદ પુકારે, તું જિનકે પદ ચર્મ ઉતારે. ૪
મુખતે કહે બને તું પાપી, ક્રિયા કરે તો પાપ અમાપી;
ચાતે વૃથા વાદ નહિ કીજે, સમુજિ મર્મ ચુપ ચાપ રહીજે. ૫
યદ્યપિ તોહ વિત પર મમતા, કરિહુ પુણ્ય રાખૂં મન સમતા;
બહુત દિવસકી કાઠી થાતી, સ્વર્ગ રાહ રોકત ઉતપાતી. ૬
નીચ પુરૂષ ઉચો પદ પાવે, યદ્યપિ આદિ સ્વભાવ ન જાવે;
યમ યમગણ હાજર મુખ આગે, તેહિ અટકાવત પરમ અભાગે. ૭
તજિયે પંથ સંત મત ધારી, કૃપણ કહણ યહ રીસ હુમારી;
વિપ્ર આપ ડરપે સુર સારે, કવન ગિનત તવ તુચ્છ જિયારે. ૮
સમય સમુજિ અંત્યજ કરજોરી, કહન લગ્યો કહુ વચન બહોરી;
જય દિજરાજ સર્વ વિધિ લાયક, સર્વ સૃષ્ટિ અગ્રેસર નાયક. ૯
શ્રેષ્ઠ પુરૂષ થાપે જગ નીતી, પ્રાણ હરે નહિ કરે અનીતી;
ન્યાય પક્ષ નહિ તજે સુભાગી, ધર્મ પ્રથા ધારે બડ ભાગી. ૧૦

દોહા

નર સુર સુરપતિ આદિ લે, લેન દેન યહ ન્યાય;
રણ સંબંધ છોટે નહી, કરિયે કોડ ઉપાય. ૧

લેતાં કરિયે લાયકી, દેતાં કરિયે રીસ;
ન્યાય હીન નીચો નિલજ, દુષ્ટ ગિને જગદીશ. ૨

ચોપાઇ

કૃપાનાથ લેના સોઇ દેના, યા મહિં ઇતિર શબ્દ કિમ કહેના;
કરો રીસ યા રહિયે રાજી, રણી પુરુષ ગિને પ્રભુ પાજી. ૧
પૈસો રણુ ચાહે અરખ અઠારા, રણી સુરપુર નહિ ઇતખારા;
રણી પુરુષ સ્વર્ગ નહિ પાવે, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ સર્વ સુનાવે. ૨
મૃત્યુ લોક રણુ નિજ શિર રાખા, સો ક્યું કરે સ્વર્ગ અભિલાખા;
વિગર વિચાર દ્રવ્ય કર હાની, ધર્મ સનાતન રીત, ન જાની. ૩
યથા લાભ સંતોષ વિચારી, નીતી યુક્ત ચક્ષે નરનારી;
વિત અનુમાન ખર્ચ ધર રાખે, અધિક વસ્તુ ઉર નહિ અભિલાખે. ૪
ધારિ તિતિક્ષા નિજ મન મારે, રો રામ નિજ જન્મ સુધારે,
દ્રવ્ય યથા મતિ કરે સુધર્મા, નિત્ય કર્મ સાધે ચિત શર્મા. ૫
તન મન વચન ઇન્દ્રિયિર જાકી, પ્રેહ વશ રામ દર્શ અભિલાખી;
જગ વ્યવહારહિ ભેદ ન લાવે, સો જન સહજ વિષ્ણુપુર પાવે. ૬
લેન દેન યહ જગ વ્યવહારા, સર્વ લોક જિવ ઇનહિ અધારા;
લેન દેન રીતી નહિ જાની, જ્યા કરિ ભઈ મોક્ષ મગ હાની. ૭
હરિ હર માત તાત ગુરુ સ્વામી, લેન દેન શુધ ભાવ તમામી;
લેન દેન કરિ રહ નીતી કર ખાધા, ક્ષણ મહિં તાહિ લગે અપરાધા. ૮
લેન દેન કરિ રહ સખ રાજી, કબલુ ન કો મન હોત દુરાજી;
નિખલ સખલ યહાં સરે ન કાળ, ધર્મ ધુરંધર સો શિરતાળ, ૯
નીતિ સંભારહુ વિપ્ર સુભાગે, ન્યાય પક્ષ મહિં શ્રાપ ન લાગે;
વ્યાજ સમેત ચર્મ પદ લેવહુ, પ્રસન હોય હમકો દિજ દેવહુ. ૧૦

દોહા

સુનિ સુખોધ શાંતી ભઈ, અંત્યજ વચન પ્રમાન;
દેના દેવન ઉતરે, દીજે કરિ સનમાન. ૧
વિપ્ર ચરાણુ આગે ધર્યો, અંત્યજ કાટી ચામ;
કિયો કર્મ છૂટે નહી, સુનિયો વિશ્વ તમામ. ૨

ચોપાઇ

કાટી ચર્મ ત્રાસ ભઈ ભારી, દિજ મુખ શિવ શિવ ગિરાઉચારી;
પ્રેમી ભક્ત પ્રિય ત્રિપુરારી, દિજ કી ગાય લખે શિવ સારી, ૧

યદ્યપી દેન લેન યહ નીતી, હરિહર અજ થાપી કર પ્રીતી;
 ધર્મ પ્રથા અપને કર થાપા, સો શિવ કિમ સત પંથ ઉથાપ. ૨
 અપનો કિયો પ્રિયે સખહીકા, ધર્મ સનાતન સખ શિર નીકા;
 ધર્મ પ્રથા હિત હરિ હર ધ્યાવે, ન્યાય પક્ષ સો કિમ વિસરાવે. ૩
 કૃપા કીન તેહિ પદ ત્રિપુરારી, વિપ્ર પાદ પીડા હરિ સારી;
 ભયો શુકલ પદ પીડા ભાગી, વિપ્ર તાર શંકર પદ લાગી. ૪
 દિજ મન ભયો પરમ સંતોષા, સૂકત નાજ નીર જિમ પોષા;
 કર્મ ગતી દિજ મર્મ લખાવા, અપને કિયે આપ ફલ પાવા, ૫
 સત્ય સ્વર્ગ રૂણી કિમ આવે, દ્રવ્ય હોય રૂણ રહન ન પાવે;
 રૂણતે અધિક પુણ્ય હોય પાસા, અવશ્ય લહે જિય સ્વર્ગ નિવાસા. ૬
 કૃપા કીન મમ શંભુ ભવાની, રૂણ તે મુકત કીન જન જની;
 રૂણ સમુદ્ર ઉતર્યો મેં પારા, દેત લેત વિત કરિહુ વિચારા. ૭
 અંત્યજ ત્રાસ ન હૃદય વિસાર, ધારિ તિતિક્ષા કારજ સાર;
 વિત અનુસાર ખર્ચ ઘર રાખુ, અધિક વસ્તુ નહિ મન અભિલાખુ. ૮
 અપર વસ્તુ ધન ધૂલ સમાના, નીતી પ્રથા સત્ય મન માના;
 કરત વિચાર વિપ્ર બ્રેહ ભારી, ગદ ગદ કંઠ જપે ત્રિપુરારી, ૯
 સમય સમુજિ ચાલે દિજ આગે, રવિ નંદન દિગ ગયે મુભાગે;
 અતિ સત્કાર કીન યમ રાગ, કહો દેવ કીનો નિજ કાગ. ૧૦

દોહા

લખિ અવસર કરજોરિકે, વિનય કીન દિજરાજ;
 તવ પ્રતાપ હરિહર કૃપા, સર્વ સુધાર્યો કાજ. ૧
 અતિ વિચિત્ર ગતિ કર્મ કી, લખિ ન પરે મમનાથ;
 કર્મ મર્મ કર્તા લખો, જીવ ન લખે અનાથ. ૨

ચોપાઇ

કો પ્રકાર તુમ સુષ્ટિ રચાવે, મર્મ હીન શંકા મોહિ આવે;
 તન અસ્થૂલ તાત અર માતા, તન છૂટે ફિર રહે ન નાતા. ૧
 કુરણુ માત્ર સુક્ષમ યહ દેહા, ભગની બ્રાત ન તાત સનેહા;
 જન્મ મરણુ સુક્ષમમે નાહી, મન કરતા નિત સંગ સદાહી. ૨
 જન્મ તન્ન જીવ કરે સત સંગા, ઉર મહિં ઉપજે જ્ઞાન અભંગા;
 જીવ અર બ્રહ્મ સ્વરૂપ લખાવે, જન્મ યહ સુક્ષમ દેહ વિલાવે. ૩

કૃપાનાથ કહું સુની સુનાઈ, મેં મન ગાથ પ્રગટે નહિ પાઈ;
 કૃપાનાથ યહ પ્રશ્ન કરાવા, આદ અંત કહું મર્મ ન પાવા. ૪
 કરિયે ક્ષમા તાતકે તાતા, ઉત્તર કરિયે સમુજિ અનાથા;
 ગદ ગદ કંક બયે દિજ રાજ, ભય^૧ પ્રસન્ન થમ રાજ સમાજ. ૫
 જય દિજ પ્રશ્ન બલ કીના, કરન ચહત ઉપકાર નવીના;
 તોરે પ્રશ્ન બડે ઉપકારા, સુજન લખે નહિ લખે ગૌવારા. ૬
 સુનિયે બ્રાત ગાથ ચિત લાવે, મિટે તર્ક અરૂ હર્ષ બહાવે;
 ભશ્વ ચરાચર ઇકે સ્વરૂપા, જ્ઞાની લખે સુજન જન ભૂપા, ૭
 નામ રૂપ માયા ગુન ધામા, ચેતન રમણુ સર્વ ઇક રામા;
 ત્રિગુણ માંય તન માત્રા આઈ, તિત પ્રધાન પ્રકૃતિ કહલાઈ. ૮
 અપરા પરા પ્રકૃતી નામા, જ્યા કરિ રચે વિશ્વ ગુણુ ધામા;
 નામ રૂપણી અપરા કહિયે, પરા સ્વરૂપ સહજ મમ લહિયે. ૯
 માયા બ્રહ્મ સંબંધ અનાદી, લહે મરમ જન આતમ વાદી;
 ઇશ્વર બ્રહ્મ ઉપાધી ભેદા, પ્રબલ સંબંધ ન માનહુ, ખેદા. ૧૦

દોહા

ઇશ્વર જીવ અભેદ હે, જીવ જીવ નહિ ભેદ;
 જડ અરૂ જીવ, સંબંધ, હે, જ્ઞાની લહે ન ખેદ. ૧
 તરૂ વરતે શાખા વઢી, પત્ર ફૂલે ફલ નામ;
 હે સંબંધ ન વાલ ભર, વ્યાપક વૃક્ષ તમામ. ૨

ચોપાઈ

પાંચૂ ભેદ અભેદ લખાવા, વેદ અંત જ્ઞાની ગમ પાવા;
 જળ લગ ભેદ અભેદ ન જાને, જન્મિ જન્મિ જિય હોત હિરાંને. ૧
 હરિ ગુરૂ કૃપા અભેદ લખાવે, તળ યહ જીવ પરમ પદ પાવે;
 અપરા પરા ઉભય હરિ ધારે, જ્યા કરિકે જગ રચે અપારે. ૨
 ઉભય પક્ષ હરિ સૃષ્ટિ રચાવે, નાના નામ રૂપ દર્શાવે;
 પ્રકૃતિ ઓર વિકૃતી ધારા, વિકૃતિ સો પ્રકૃતી અધારા. ૩
 માતા સમ પ્રકૃતી પ્રમાનો, વિકૃતિ સો પુત્રી સમ જાનો;
 વહ પુત્રિતે પુત્રી હો આવે, તિનકા વિકૃતિ નામ ધરાવે. ૪
 ઉપાદાન પ્રકૃતિકુ જાનો, આગે બડે વિકૃતી માનો;
 પ્રકૃતિ સો અનાર દુઃખ કહિયે, દારિમ ફલવત વિકૃતિ લહિયે. ૫

દીસત ભેદ અભેદ સદાઈ, માયા બ્રહ્મ લખો યું ભાઈ;
 યેહિ પ્રકાર માયા વિસ્તારા, મિલિ ચેતન જડ કરી વ્યવહારા. ૬
 પાંચૂ તત્વ અનુક્રમ જાનો, વ્યાપક સાક્ષી એક પિછાંતો;
 ઉપાદાન માયા સોઈ માના, વ્યાપક તત્વ સમુજિયે તાતા. ૭
 રવિ પ્રતિબિંબ નીર મહિં આવા, ત્રતિય ભાસ જડ ભીંત દિખાવા;
 બ્રહ્મ રવી ઇશ્વર પ્રતિબંબા, જીવ અવિદ્યા જડ અવલંબા. ૮
 માયા માત તાત શિવ દેવા, જીવ પુત્ર યહ સમુજ સુભેવા;
 જીવ ભાવ કરિ જીવ કહાવા, ઇશ્વર ભાવ ઇશ પદ પાવા. ૯
 શુદ્ધ પ્રકૃતી ઇશ્વર માયા, અંધ અવિદ્યા જીવ લુભાયા;
 મહા તત્વ સો ભાવ સમજી, જાહે તહે જીવ ભાવ તન વ્યાપી. ૧૦

દોહા

પાંચ તત્વ દશ ઇન્દ્રિય મન, યહ વિકૃતી રૂપ;
 મુત્ર આતમા એક રસ, વ્યાપક બ્રહ્મ અનૂપ. ૧
 સાક્ષી ત્રીનું દેહકો, તુરિયા પદ નિરવાન;
 નિજ સ્વરૂપ જાને વિના, વૃથા હોત હૈરાન. ૨

ઓપાઈ

જયું પ્રતિબિંબ રવી નહિ ન્યારા, યહિ પ્રકાર જગ જીવ વિચારા;
 અપનો આપ ન રૂપ લખાવે, તખ લગ જન્મ મરણ નહિ જાવે. ૧
 વિષય પદારથ ઉર મહિં આશા, તખ લગ જાય ન તન અધ્યાસા;
 માત તાત ભગની સુત ભાઈ, પ્રિય તાદાત્મ્ય સંબંધ સદાઈ. ૨
 ધરા ધામ ધન સુંદરિ પ્યારી, તન ત્યાગે જિય તજે ન યારી;
 તનતે ઇતર આપ નહિ જાને, જડ જાતી અપની કરિ માને. ૩
 સૂક્ષ્મ સ્થૂલ ઉભય સમ ભોગા, હર્ષ શોક જિય મિલન વિયોગા;
 સ્થૂલ માહિ સૂક્ષ્મ કૃત દરસે, સૂક્ષ્મ સ્થૂલ ભાવ નહિ પરસે. ૪
 સૂક્ષ્મ તન કેવળ અભિમાના, મમતા પ્રબલ ભોગ મન નાના;
 તન અસ્થૂલ પુત્ર અજ્ઞાની, તાત પુત્ર એકહિ અભિમાની. ૫
 વો ઇનકો ઉનકો વો ચાહે, એક ભાવ અજ્ઞાન કહાવે;
 તન તાદાત્મ સંબંધ ન નાસા, નાશ વિના જાવે કિમ આશા. ૬
 નવ લિંગી આશા ઉર આવે, સૂક્ષ્મ સત્રા તત્વ જાંધાવે;
 સૂક્ષ્મ તન યહ દ્રઢ અજ્ઞાના, તાતે તન સંબંધ સત જાના. ૭

૬૯ સંકલ્પ ભૂલ નહિ જાવે, જ્યા કરિ કૃતિયે જનમ ધરાવે;
 મન મુખ જીવ ભયે પરમાદી, કર્મ ખીજ સંકલ્પ સુઆદી. ૮
 કુર સંકલ્પ કરે જિય કરમા, મન મરજી જયું ધર્મ અધરમા;
 ૬૯ મન કહે કરે સો કાળ, નરસુર અસુર રંક પશુ રાજા. ૯
 નર્ક સ્વર્ગ સુખ દુઃખ યમ ત્રાસા, ભોગહિ જીવ જહાં લગિ આશા;
 છૂટે દેહ ભાવ નહિ છૂટે, જેહિ હિત વાર વાર જન્મ ફૂટે. ૧૦

દોહા

માયા બ્રહ્મ સખંધતે, ઉપજ્યો યહ સંસાર;
 લીન હોય લાણુ એકમેં, લહે જ્ઞાન જિય સાર. ૧
 મોક્ષ બંધ દે ભાવ વશ, ભાવ આત અરૂ જાત;
 લહ સ્વરૂપ શુધ ભાવતે, જીવો બ્રહ્મ સજાત. ૨

ચોપાઈ

એક ભાવ વ્યાપક ઘટ સારે, મન મરજી સો કાળ સુધારે;
 ભાવ હિતે હરિજન ધર આવે, ભક્ત કરે સોઈ કાળ કરાવે. ૧
 વિષ્ણુપુર અજપુર કૈલાસા, અપને ભાવ કરે જહાં વાસા;
 શુદ્ધ ભાવ વશ સખ સનમાને, વ્યાપક દેવ ઘટો ઘટ જાને. ૨
 કર્મ સકામ કરે નિષ્કામા, અપને મનકે ભાવ તમામા;
 અપને ભાવ આય અરૂ જાવે, અમિત યોનિ ધર જન્મ ધરાવે. ૩
 ચૌદે લોક જીવ સંસારા, સખકે ભાવ લખે હમ સારા;
 જીવ ઉપાવત ભાવ અનેકા, સમુજિ મર્મ મન કરન વિવેકા. ૪
 શુદ્ધ અશુદ્ધ અપન મન માને, હમ દોનકા મરમ પિછાને;
 જિમિ પ્રતિગિંય કાય અસ્થૂલા, તિમિ હમ લખ ઉર ભાવ સમૂલા. ૫
 અમિત જન્મ જિય આય રૂ જાવે, નિજ મન ભાવ સુદ્ધ ફલ પાવે;
 ભક્ત ભાવ ભક્તી પદ પાવે, દૂષ્ટ ભાવ સોહિ નર્ક સિધાવે. ૬
 સંત સ્વભાવ એક મન માને, નિજ સ્વરૂપ મય મસ્ત સયાને;
 સંચિત કર્મ ખજાનો ભારી, હમ રાખત તેહિ સર્વ સંભારી. ૭
 મૂવે પ્રથમ કરે હમ ત્યારી, જે જેહિ જીવ કર્મ અનુસારી;
 વિન ચિંતે વસ્તુ સેહે આવે, સંચિત કર્મ સુદ્ધ ફલ પાવે. ૮
 દેના દેના તિલ અરૂ રાઈ, કાહુ ન છૂટે કોડ ઉપાઈ;
 સુક્ષ્મ ભાવ જીવ ફલ પાવે, પ્રગટ પદારથ કિમ વિસરાવે. ૯
 પાંચ તત્વકી વસ્તુ સારી, જે કષ્ટ પુણ્ય કરે નરનારી;
 તત્વ તત્વકો ત્યાગત નાંહી, જે કષ્ટ દેહ રહે સો વાંહી. ૧૦

ઢોહા

સુક્ષ્મ મન સંકલ્પ કિય, પુત્ર પિતાકે હેત; ૧
અન્ન વસ્ત્ર વિત તિત હહયો, હુમે ભાવ ગહિ લેત.
ભેદ વસ્તુ વ્યતિરેકમેં, અન્વય આતમ એક;
ભાવ સુક્ષ્મ યાતે ક્ષે, દિજ મન કરો વિવેક. ૨

ચોપાધ

ધર્મરાય કરિ ધર્મ સૈવાદા, ઉર મહિં ઉપજ્યો પ્રેમ પ્રસાદા;
જ્ઞાન ગિરા સુનિ દિજ મન જાગા, ઉચરે જય જય શબ્દ સુભાગા, ૧
યમ ગણ મંગલ શબ્દ ઉચારા, પુષ્પ પ્રચારે ચારંચારા;
ચિત્ર ગુપ્ત પદ શીશ નિવાઈ, વિપ્ર ગાય સો સર્વ સુનાઈ. ૨
અંત્યજ વણિક ભૂપકી કરણી, ધર્મરાય મુખ સો સહ વરણી;
પ્રથા યુક્ત વંદે શિર નાઈ, એકે જઈ અધિકાર સદાઈ. ૩
સમય સમુજિ ભૂસુર કર જોરી, વિનય કરત આરત નહિ થોરી;
જય મમ તાત વિશ્વ હિતકારી, કિસ વિધિ મહિમા કહેં તુમારી. ૪
જય સર્વજ્ઞ સાક્ષિ કરતારા, સુન સુખોધ ભાગ્યો બ્રમ ભારા;
અમિત જન્મકી ઉંધ ઉડાઈ, નિજ સ્વરૂપ શુદ્ધી બગસાઈ. ૫
ધર્મર જીવ બ્રહ્મ અન ભેદા, જ્ઞાન કૃપાન ભેદ બ્રમ છેદા;
કૃપાનાથ કષ્ટ જનમ વિતાવા, કરિ તવ દર્શ પરમ પદ પાવા. ૬
ભાવ માત્ર ભાર્યો સૈસારા, ભેદ ભાવ ભરમ્યો દુઃખ ભારા;
ભાવ અશુદ્ધ સર્વ દુઃખ પાવે, શુદ્ધ ભાવ જિય મુક્ત મિલાવે. ૭
મોક્ષ બંધ દે અપને હાતા, કૃપા કરે શિવ ઇષ્ટ વિધાતા;
હરિહર કૃપા મિલે સતસંગા, તો જિવ પાવે રૂપ અભંગા. ૮
કૃપા કીન મો પર ત્રિપુરારી, તાતે સંગતિ મિલી તુમારી;
પર ઉપકાર હેતુ મેં આવા, ઇષ્ટ કૃપા દર્શન તવ પાવા. ૯
પર ઉપકાર કાજ ભો મેરા, કા ગુન માનૂ નાથ ધનેરા;
ઈનકો કાજ હોઈ જગ્ય હોહી, મો મન નાથ કીન નિરમોહી. ૧૦

ઢોહા

જય સર્વજ્ઞ શિરોમણી, ધર્મ રાય મમ તાત;
અક્ષય પદ અર્પણ કિયો, સમુજી જીવ સન્નત. ૧
જલ આતમ લહરી જગત, ભાવ માત્ર મન ભેદ;
ઉપજત વિન સત્ તોયમેં, કિમ કરિ કરિયે ખેદ. ૨

લહર સખી દરિઆવકી, લહર નહી દરિઆવ;
યહિ પ્રકાર ચેહ દાસપે, બન્યો રહે શુધ ભાવ. ૩

ચોપાઇ

અહ્ય પ્રશ્ન ઉત્તર બડ દીના, કૃપાનાથ અપના જન ચીના;
સંચિત કર્મ જ્ઞાન કરિ જાવે, જિનકે કર્મ અર્થ નહિ આવે. ૧
જીવત મર્યો મુકત જિન પાઠ, પાપ પુણ્યતે વિલગ સદાઈ;
આશા નાશ શ્રેષ્ઠ સંન્યાસી, સર્વ કર્મ તે ભયો ઉદાસી. ૨
કર્મ કરે અરૂ ફલ નહિ આવે, જિનકે કર્મ અર્થ નહિ આવે;
જીવન મુકત યથારથ યોગી, ભોગ ભોગ તે ભયો નિરોગી, ૩
પરારખ્ધ આ પુન નહિ જાને, પતિત પ્રવાહ કર્મ ગતિ જાને;
વિશ્વ વિરાટ લખ્યો નિજ રૂપા, વ્યાપક બ્રહ્મ ભયો બડભૂપા. ૪
દેહ અધ્યાસી જીવ અમીતા, રામ ભક્તિ વિન રહ ગય રીતા;
કર્મ સકામ કરે દિન રાતી, પંચ વિષય નહિ લખે અરાતી. ૫
કર્મ સકામ સ્વર્ગ પદ પાવે, દિવ્ય ભોગ કરિ આશ બઢાવે;
સુક્ષ્મ દેહ વિષય કર સાગર, તોરી કૃપા લખ્યો ઉજિયાગર. ૬
સુક્ષ્મ સ્થૂલ ઉભય ઈકે રૂપા, ભૂલી જીવ પર્યો ભવ કૃપા;
માત તાત બ્રાતા અરૂ ભગની, સુક્ષ્મ સ્થૂલ એક સમ ભગની. ૭
યાતે પુત્ર કરમ લહ તાતા, સત્ય સત્ય સમજ્યો મેં ગાથા;
અબ્ધ નહિ ભૂલહિ દાસ તુમારા, કૃપાનાથ કીનો ઉપકારા. ૮
ઉભય પક્ષ સમજ્યો ભારી, ઉરતે તર્ક હરી પ્રભુ સારી;
કૃપાનાથ જોહિ કારજ આવા, કર્યો કાજ નિજ રૂપ લખાવા. ૯
નૃપ સુખોધ અપનો જન જાંની, કરિયે કૃપા હોય દુઃખ હાંની;
સૂપ દયાલ ધર્મ વ્રત ધારી, દુષ્ટ દિવાન કીન ઈન ખ્યારી. ૧૦

દોહા

ધર્મ કહે મમ આતમા, મુખી રહે દિજ રાજ;
સુત સુખોધ જ્ઞાની ગુણી, સર્વ સુધારે કાજ. ૧
પત્ર દેહુ નૃપ હાથ તુમ, વાંચત પ્રેમ કિશાલા;
તાત હેત તવ રાજ, દે, ત્યાગિ ચલહિ તતકાલર. ૨

ચોપાઇ

પુત્ર સુખોધ અપન મન સાધે. જો સેવા કરિ રામ અરાધે;
ધારિ તિતિક્ષા તપ બલ કરહી, તિમ તિમ બૂપ પાપ પરહરહા. ૧

નિત નિત નેમ બદલિ નરનારી,	તિમ તિમ નૃપતી હોય સુખારી;
પુણ્ય કરણિ તપ વ્રથા ન જાવે,	જિનકો જેલિ વલ જમા કરાવે. ૨
પુત્ર દાસ જનની અર તાતા,	જિનકી લાજ રખે તિલુ નાથા;
નારી પુરુષ ધર્મ મગ ધારે,	તેલિ જન પલ પલ રામ સંભારે. ૩
ક્ષમા કરહુ દિજ રાજ દિનેશા,	હમતે સેવ અની નહિ લેશા;
મેં કહ્યુ કિયો ન કરને જોગા,	જો કહ્યુ અને સો કર્મ સંજોગા. ૪
તવ પદ ચર્મ કટી હમ જાંના,	સ્વર્ગ નીતિ કહા કરે સુજાંના;
કર્મ સેતુ બાંધી કરતારા,	જા મુખ ચક્ષે ન જોર હમારા. ૫
હરિ અજ હર હમ, જાનત, સારે,	નીતી સમુજિ શબ્દ નહિ સારે;
યાતે અંત્યજકો કહા દોપા,	નીતી કરમ કરે નિરદોપા. ૬
જિનકો કર્મ જેલિ ભુગતાવે,	યાતે હમ નિરદોપ રહાવે;
સાર ગ્રહે હમ લે ઉપદેશા,	મિથ્યા કરમ કરે નહિ લેશા. ૭
નિજ મન ડરપિ રામ ગુન ગાવે,	તન મન ધન અભિમાન ન આવે;
અર્ધ નિદ્રવત વૃત્તિ હુમારી,	જુડે રૂપ સંસાર વિસારી. ૮
કર્મ પ્રધાન વૃત્તિ કુરિ આવે,	સોલં શબ્દ શ્વાસ ધુનિ ધ્યાવે;
કર્મ તમામ વૃત્તિ ઉપરામા,	નિમિત માત્ર સાધે કહ્યુ કામા. ૯
કરે કર્મ અર રંચ ન રાગા,	સત મિથ્યા ઉર ભયો વિભાગા;
વ્યઘિ સમજી ત્યાગી દોઈ,	મમ સ્વરૂપ નિર્જુય યહ દોઈ. ૧૦

દોહા

જલ, વિકાર, જલમેં, સમે, કિમ કરિ કહિયે દોય;	
અહ્મ ઉદધિ લહરી જગત, હોય હોય સોઈ હોય.	૧
નરસુર અસુર ન અંતરો, સર્વ વ્યાપિ મમ રામ;	
વિપ્ર વૃત્તિ યહિ ધારિ ઉર, કરિયે કામ તમામ.	૨

ચોપાઈ

સર્વ સભા શાંતી રસ છાવા,	ઉચરત જ્ઞાન પ્રાત હો આવા;
જય જય શબ્દ ભયો ચહુ ઓરા,	નિત્ય કર્મ, સજાહી, ચિત જોરા. ૧
યહાં હરિપુર કમલા દિજ નારી,	ભઈ સુચેત સન સમય વિચારી;
પ્રથમ પતી પદ વંદન કીના,	રટન, લગી ફિર રામ પ્રવીના. ૨
હરિ કૃપાલ ઉર મર્મ લખાવા,	ઉમગ્યો પ્રેમ નયન જલ છાવા;
હરિ સમ અવર કવન પિતુ માતા,	મો અનાથકો કીન સનાથા. ૩

પતિ પદ સેવ સુક્લ ફલ દીના, જન્મ અપાર પાપ હર લીના;
 નિશિ હરિ નગર પ્રાત મહિં, કાશી, જન્મ મરણ કાટી જમ ફાંસી. ૪
 અકરણ કરણ હરણ જન વ્યાધી, હરિ સનમુખ જન હરે ઉપાધી;
 રામ ભક્તિ પરણ વિશ્વાસા, હરિ હર દાસ ન રહે ઉદાસા. ૫
 દ્રઢ વિશ્વાસ ભયો મોહિ ભારી, પ્રગલ્ભ પ્રેમ વશ નેન નિહારી;
 હરિ ગુન ગુનત પ્રાત હો આવા, હરિ હરિપુર વૈમાન સખવા. ૬
 સમય સમુજિ પગા^૧ વહાં આઈ, કમલા હર્ષિ ચરણ લપટાઈ;
 શિવપુર સમય ભયો મમ બાલા, પતિ પદ સેવ સખે તતકાલા. ૭
 હરસિ ચલી લક્ષ્મિ સંગ કેસે, ગિરજા હર્ષિ શંભુ પદ જૈસે;
 હરિહર અજ અપનો પતિ જાને, જીવન લાભ પ્રિયા સો માંને. ૮
 એસી નાર નર્ક પદ તારે, જીવત હરિ હર નૈન નિહારે;
 રામ સમુજિ પતિ સેવ કરાવે, ઉભય વંશ વિષ્ણુપુર પાવે. ૯
 હર્ષત હૃદય હરી પદ લાગી, હરિ ઉચરે જય સુતા સુહાગી;
 શંભુ આજ સર્વ દુઃખ હરહી, નિજ જન જાને કૃપારથ કરહી. ૧૦

દોહા

હરિ આયસુર^૨, તે, યાન ચઢિ, ચલી કાશિપુર ધામ;
 ધર્મ રાય દિજ સંગ લે, આયે દર્શ તમામ. ૧
 વિપ્ર વિમાન ચઢાયકે, સમય સમુજિ કષ્ટ વાત;
 કરિ વંદન ખગ મગ ચલે, આયે ત્રર હર્ષાત. ૨

ચોપાઇ

તજિ વિમાન કમત્રા ગ્રહ આઇ, પતિ પદ પરસિ, પ્રગલ્ભ હર્ષાઈ;
 જય પતિ નાથ ચરણ રજ દાસી, તવ પ્રતાપ હરિપુર સમ કાશી. ૧
 નારી નિહર નીચ મતિ હીની, જિનકો નાથ કૃતારથ કીની;
 હરિ વ્યાપક વિશ્વેશ્વર સ્વામી, જીવ ચરાચર અંતર જામી. ૨
 સર્વ જીવ સમ ભાવ સદાઇ, ઉચ નીચ નહિ દ્રષ્ટિ કદાઈ;
 સો હરિ નિજ પુત્રી સમ જાની, હૃદય લગાવત શિર ધરિ પાની. ૩
 જગત માતુ લક્ષ્મી ઉર લાવે, પુલકિ ગાત લોચન જલ હાવે;
 સુતા સુતા કહિ નિજ ઉર લાતા, પ્રેમ કરત જૈસે પિતુ માતા. ૪

નર સુર હરસિ કરત સતકારા, પતિ પદ સેવ પ્રગટ ઉપકારા;
 કૃપાનાથ કહા ગાથ સુનાવે, સમુજિ મર્મ મન મસ્ત રહાવે. ૫
 પતિ સમ દેવ નહિ કોઉ પ્યારી, પૂજત પાદ જોલિ ગમ સારી;
 પતિ પદ સેવ કરે કોઉ નારી, સુલભ લાભ પાવે ફલ ચારી. ૬
 સત્ય કહું નિજ નૈન નિહારી, રામ ભક્તિ એંઠા ઉર ધારી;
 કમલા ભઠ પ્રેમ વશ ભારી, કહે પતિનાથ ખુશી રહો પ્યારી. ૭
 પતિ પદ ભક્તી રહાડુ તુમારી, વાર વાર આશીષ હુમારી;
 ઉભય વંશ તારણુ તું આઈ, રામ ભક્તિ કરિ લેહુ ભલાઈ. ૮
 દિનમન ઉપજ્યો પ્રેમ અપારા, ઉભય નૈન વરસી જલ ધારા;
 સમય સમુજિ ખોલે દિન ચારિ, સ્વર્ગ ગાથ દિન કહો વિચારી. ૯
 ધર્મ પુરી કહું ભૂપ મિલાવા, કહો તાત કષ્ટ વચન સુનાવા;
 સત્ય કહો કહું રખો ન ભેદા, કર્મ પ્રધાન શાંતિ અરૂ ખેદા. ૧૦

દોહા

દિન દિન મુખડે વચન સુન, કહે સુનો મમ બ્રાત;
 મિલ સુખોધ શાંતી ભઈ, પત્ર દીન લિખિ હાત. ૧
 વણિક વિવેકી આતમા, પત્ર દીન જિન સાર;
 સો લાજર યદ હર કૃપા, લીજે વાંચ વિચાર. ૨

ચોપાઈ

અગ્રેસર પંડિત અભિમાની, નિજ કર પત્ર લીન બડ જાની;
 હરિ વ્યાપક ઠક ચરિત દિખાવા, પંડિત પત્ર અર્થ નહિ આવા. ૧
 શબ્દ પડે પુનિ મર્મ ન પાવે, પંડિત સમુજિ સમુજિ પસ્તાવે;
 ફિર વાંચે મન કરે વિચારા, લખે ન મર્મ નૈન જલ ધારા. ૨
 અપર વિપ્ર નિરખિ બ્રહ્મ ભારી, સમુજે અવશ્ય ભૂપ દુખિયારી;
 પુલકિ ગાત ક્ષોચન ભારિ વારી, ભૂપ દુઃખી લખ વિપ્ર દુઃખારી. ૩
 કહ દિન કિમ કલ્યાંત કરાઈ, ભૂપ કષ્ટ કદા પત્ર લખાઈ;
 મેં ઇન પત્ર મર્મ નહિ પાવા, જ્યા કરિ નૈન નીર ભરિ આવા. ૪
 ચતુર વેદ ઉચરત હમ જાની, સો મેં સરલ લખું ગુન જાની;
 સો મમ વિદ્યા સર્વ વિલાઈ, અર્થ એક ભાસત નહિ ભાઈ. ૫
 લાવા પત્ર અર્થ નહિ આવા, વાંચ શકે, કો, અધિક પઢાવા;
 મયો ન ત્રાભ ધર્મપુર જાઈ, લિખે પત્ર યું વખત વિતાઈ. ૬

પંડિત વચન સુનત વિપરીતા, બોલ્યો વિપ્ર કાલ જિન જીતા;
 બ્રાતા પત્ર કૃપા કરિ દીજે. સર્વ અર્થ પ્રતિ ઉત્તર લીજે. ૭
 ચોથે ભાગ ભણ્યો નહિ હમતે, કહા અર્થ જાને વિન, ગમતે;
 એકહિ શબ્દ અર્થ સમુજાવે, હમ પંડિત તવ દાસ કહાવે. ૮
 શિવ પદ વંદિ પત્ર કર લીનો, શબ્દ શબ્દ પ્રતિ ઉત્તર દીનો;
 ઉભય પત્ર વાંચે ઇક ધારા, શબ્દ અર્થ નહિ ચૂક લગારા. ૯
 પઢ્યો પત્ર મુખ ગદ ગદ જાની, વંદત ભયો જોરિ યુગ પાની;
 પંડિત મન ભાગ્યો અહંકારા, હરિહર ભક્તિ શ્રેષ્ઠ જગ સારા. ૧૦

દોહા

પટલ પ્રજલ અહંકારકે, ચતુર નેત્ર કિય હીન;
 ભક્તિ જ્ઞાન અંજન ધરી, કાટે પુરૂષ પ્રવીન. ૧
 મેં વિદ્યા અહંકાર વશ, ભક્તિ ધરી નહિ અંગ;
 પત્ર અર્થ સમજ્યો નહીં, કીન માન પ્રભુ ભંગ. ૨

ચોપાઈ

પંડિત ચાતુરકી જલિહારી, સમુજિ મુરાહ મહે નરનારી;
 મૂરખ ગ્રાહ મકેરો દૂટે, પ્રાણાંગત અપનો મત ફૂટે. ૧
 પંડિત સો સતકો ગલિ રાખે, કુકરમ કરમ ન ઉર અભિલાખે;
 સમુજત દેર સુજન કહા લાગે, અંત ઉરે શહ ખોટ અભાગે. ૨
 પંડિત પ્રેમ સમુજિ ઉર જાગા, રટત ભયો શિવ મંત્ર સુભાગા;
 કમલા નિજ પતિ આજ્ઞા પાઈ, નિત્ય કર્મ કીને હરસાઈ. ૩
 નિજ પતિ સેવ કીન વિધિ સારી, ભઈ પ્રસન પતિ પાદ પખારી;
 લે ચરણોટક શ્રેહ નહિ ચોરી, ચારોં વિપ્ર કહે કર જોરી. ૪
 સતી સુતા શંકા યહ મોરી, સત્ય કહે કહું રખે ન ચોરી;
 અપર ભીડ ભંજન તું જાલા, મમ દુઃખ નાશ કીન તતકાલા. ૫
 અભય દાન દીનો દિજ જાતી, નહિતર પ્રાણુ લેત ઉતપાતી;
 પર ઉપકાર કીન અતિ ભારી, સો જાનત સખ દેવ મુશારી. ૬
 ભક્તિ પ્રતાપ શક્તિ તવ આઈ, ક્ષેત્ર સુકલ ઉપકાર સદાઈ;
 હરિહર ભક્તિ કરે નર નારી, દેત અમર પદ તિહિં ત્રિપુશારી. ૭
 અંત નામ શંભૂ હરિ ગાવે, અધમતે અધમ ત્રિજ્યુપુર પાવે;
 સતી સુતા હરિ ધામ નિવાસી, પ્રાત હોત આવત ફિર કાશી. ૮

વિશ્નુ તાત રમા તવ માતા, એસી સતી પતી દુઃખ પાતા;
સત્રા સંવત સ્વર્ગ નિવાસા, યદ્યપિ હરી ન પતિકી ત્રાસા. ૯
શંકા પ્રબલ અચંખો ભારી, કો પ્રકાર ગતિ રચી મુરારી;
એક નામ અથ સર્વ વિલાવે, સનમુખ સદા કષ્ટ નહિ જાવે. ૧૦

દોહા

અમિત પતિત ઇક નામતે, સુલભ તરે સંસાર;
હરિહર અજ પુત્રી લખે, તદ્દપિ ન ત્રાસ નિવાર. ૧
કમલા દોઉ કર જોરિકે, કહે સુનો દિજ તાત;
સર્વ સાક્ષિ મનકી લખે, અરજ કરત શરમાત. ૨

ચોપાઇ

તાત કર્મ ગતિ અગમ અપારા, કર્મ પ્રધાન કીન કરતારા;
ભોગે વિના કર્મ નહિ છૂટે, આદી પ્રથા પ્રબલ કિમ ટૂટે. ૧
જળ તળ કર્મ ગતી હુવ અંતા, કૃપા કરહિ આપક ભગવંતા;
ધન, મહિ, તાત વિનય કહા કીજે, અપને કિયે આપ ફલ લીજે. ૨
ક્ષમા કરહુ દિજ તાત હુમારે, વિશ્વપતી કારજ તવ સારે;
કરિ ન શકે કોઉ પર ઉપકારા, અપને કર્મ હેત ફલ સારા. ૩
નિમિત માત્ર નિમિત્તવારિદ વારી, તસ પ્રકાર મોહિ લખો વિચારી;
ઈશ્વર સતા નીર વરસાવે, નિમિત માત્ર બદલ જસ, પાવે. ૪
એસે એક દોય મિલિ કાળ, જ્ઞાની ગુણી, પ્રજા અરૂ રાજ;
કો કાહ ન કરે ઉપકારા, એક એક મિલી કારજ સારા. ૫
અંધ અધમ ધારે અહંકારા, મેં ધન પર કીનો ઉપકારા;
હમતે સુધયોં ધનકો કાળ, હાર એસુખ યુંહિ હોત અકાળ. ૬
સાકર બહલ^૧ પીઠ ધરિ લાવે, લખે ન સ્વાદ ધાસ મુખ આવે;
અપને મુખતે આપ બડાઈ, મૂઠતે મૂઠ લખો તિહિં ભાષ. ૭
કરતા પુરુષ દીન નર દેહી, સમુજિ મર્મ હોહુ ચરણ સનેહી;
જો કછુ બને સો રામ બનાવે, મિથ્યા વાદી મર્મ ન પાવે. ૮
યાતે કાજ કરે કર તારા, હમ તુમ અપર ન જોર લગારા;
સમુજિ વિચાર શાંતિ ઉર લીજે, લધુ પુત્રી લખિ ક્ષમા કરીજે. ૯
વિપ્ર વચન સુન રહી ન ધીરા, ઇષ્ટ દેવ પર ક્રોધ ગૈભીરા;
હરિ પ્રેરત દિજ ગિરા ઉચારી, શિવ મુનિયે યહ અરજ હમારી. ૧૦

દોહા

સતી પતી તન પીડ હર, કરિયે ક્રાંતિ વિશાલ;
 નહિતર પાંચુ વિપ્ર હમ, તન ત્યાગે તતકાલ. ૧
 તંજિ પુરુષારથ કર્મ વશ, મોક્ષ શબ્દ હો નાશ;
 નાથ અયોની જગ હરન, હરો દાસ લખિ ત્રાસ. ૨

ચોપાઇ

પારસ કંચન લોહ બનાવે, ઉનકે કર્મ ભાગિ કહૌ જાવે;
 લટકો બ્રંગ કરે નિજ રૂપા, કહાં ગયે ઉન કર્મ અનૂપા. ૧
 પક્ષિ હમાયુકી પર છાંઈ, રંકનકો કર નૃપ છિન માંઈ;
 નામ લેત ઉચરે ખલ પાપી, કહાં ગયે ઉન કર્મ અમાપી. ૨
 ભોગે કર્મ હોય જે અંતા, તો તુમકો કો કહ ભગવાંતા;
 ભોગે કર્મ મોક્ષ પદ પાવે, તો ભક્તી કો ભજન કરાવે. ૩
 યાતે તાત હુમે ઇતબારા, જે કહુ કરનહાર કરતારા;
 ચેહિ ક્ષણુ પ્રગટ હોહુ શિવ સ્વામી, પીડ હરો દિજ તાત તમામી. ૪
 નહિતર પ્રાણુ તજે હમ તાતા, પ્રદ નિશ્ચય જનહિ શિવ દાતા;
 જ્યાદા બકે ન જલ્પ સુનાવે, છાપ્ટ દેવ કરું તોય સુહાવે. ૫
 પંચહિ દિજ નિશ્ચય ઇક કીની, નિજ નિજ લાથ કટારી લીની;
 હઠ હઠ હસે શંભુ હરસાઈ, ઉમા દેખુ હરિકી ચતુરાઈ. ૬
 વિશ્વ ચરાચરકે હરિ કરતા, યા સમ કો જગ અપર સમરથા;
 યદ્યાપ નાથ પ્રબલ મર્યાદી, જિન યહ સૃષ્ટિ રચાઈ આદી. ૭
 હરિ મર્યાદ સર્વ અધિકાઈ, હરિ શીશ હમ રખે સદાઈ;
 કમલા કાશી કરે નિવાસા, હર હરિહોં કમલા પતિ ત્રાસા. ૮
 વિપ્ર પ્રેરિ હઠ હરી કરાવા, દિજકે કરમ અંત યહ આવા;
 ધર્મ વૃક્ષ શાખા સંસારા, હસ્તામલક વિશ્વ કર ધારા. ૯
 વિક્ષ ક્ષેત્ર ક્ષેત્રજ મુરારી, આદ અંત જનનત વિધિ સારી;
 હે હરિ પ્રગટ હોહુ તતકાલા, દિજ તન પીડા હરહુ વિશાલા. ૧૦

દોહા

છાપ્ટ દેવ પર ક્રોધ કર, પ્રાણુ હરણુ દિજ ત્યાર:
 હરિહર પ્રગટે ભક્ત હિત, નિજ જન કરન સંભાર. ૧

વિગ્ર પાંચ દર્શન કરી, પરે ચરણ અકુલાય;
કમલા પતિ પીડા હરી, પ્રભુ પદ વંદે આય. ૨

ચોપાઇ

કમળા દર્શ દેખિ વિભુ નાથા, ઉમગ્યો પ્રેમ ન હૃદય સમાતા;
મેહ વશ વિકલ હરી પદ લાગી, ભક્તિવાન સમ કો બડભાગી. ૧
હરિ કર ગ્રહ્યો હરસિ તતકાલા, હૃદય લગાવત પ્રેમ વિશાલા;
પુત્રી સુખી રહો ઉર ભારી, કૃપા કીન તવ પર ત્રિપુરારી. ૨
કૃપાસિંધુ શશિધર ધર આવા, ચર્મ દોષ તન વિગ્ર હઠાવા;
પુષ્પ શરીર કીન શિવ સ્વામી, ગિરજપતી રખી નહિ ખામી. ૩
હરિ મુખ વચન સુનત હર ચરણા, કમળા ગિરી પ્રેમ કહા વરણા;
છાંટ દેવ દર્શન જન પાવે, પ્રગટ રૂપ લખિ પદ લપટાવે. ૪
કોટિક જન્મ પુણ્ય પ્રભુતાઇ, તેહિ જન દર્શ દેત પ્રભુ આઈ;
માત તાત ગુરુ છાંટ મિલાવે, પ્રેમી પ્રેમ પાર કો પાવે. ૫
જિનકો પ્રેમ હોય સોઈ જાને, અવર પુરૂષ કહા મર્મ પિછાને;
ખટ બ્રાહ્મણ કમલા બડ ભાગી, હરિ હર છાંટ ચરણ અનુરાગી. ૬
દેખહુ રામ ભક્તિ પ્રભુતાઈ, હરિહર હરસિ દર્શ દિ આઈ;
ભક્તિ પક્ષ વિન પાર ન પાવે, કોટિ યતન કો કાંટ કરાવે. ૭
માત તાત પતિ હરિહર દેવા, મિલે એક ફલ સુલભ સુભેવા;
જીવન મુક્ત લાભ જિય પાવે, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ અમિત સુનાવે. ૮
સાતહિ ભક્ત સમય ત્રિપિ સુંદર, ભાવ સેવ સાધે પદ હરિહર;
ભાવ હિતે અસ્નાન કરાવા, ભાવ હિતે ચંદન ચર્ચાવા. ૯
ભૂષણ વસન વિષ્ણુ પધરાયે, ધરિ શિર મુગટ પરમ સુખ પાયે;
દર્શન મુખ મન કરત વિચારા, શિવ સિંગારે કવન પ્રકારા. ૧૦

દોહા

મુંડ માલ છાલા વસન, ભસ્મ લપેટે અંગ;
ગંગા અર્ધગા શિવા, ભૂષણ ધરે ભુજંગ. ૧
સર્વ સાક્ષિ કરતા પુરૂષ, મમજલિ ભાવ અનૂપ;
હરિ સિંગાર સિંગાર મમ, સમજે એક સ્વરૂપ. ૨

ચોપાઇ

હરિ હર પ્રેરિ લીન સહ નારી, પારવતી પજા હરિ પ્યારી;
કમલા ઉભય માતૃ તન ચીના, હરસિ ઉભય પદ ગિરી પ્રવીના. ૧

શિવા પવિત્ર સુતા લખિ લીની, હૃદય લગાય કૃતારથ કાની;
 ધન્ય પુત્રિ નારી કુલ તારા, તો સમ સુતા ધર્મ અવતારા. ૨
 કર્મ સકામ કરત નરનારી, ફલ વિપરીત લેત ભવ હારી;
 નિષ્કામી ભક્તી ગતિ ભારી, ધર આવત તાતે ત્રિપુરારી. ૩
 કેવળ ભક્તિ કીન નિષ્કામ, યાતે ધર પ્રગટે વિભુ રામા;
 હરિપુર રેન પ્રાત શિવ ધામા, ચે, ન, અને વિધિ કર્મ તમામા. ૪
 નિષ્કામી ભક્તી મન ભાઈ, જિનકી સખ વિધિ સુલભ સદાઈ;
 નિષ્કામી જન જે મન ધારે, હરસી હરિ હર કાજ સુધારે. ૫
 નિષ્કામી સમ કો જગ કરતા, વિશ્વ ચરાચર ભરતા હરતા;
 નિષ્કામી સમ કો અવતારા, ધર્મ બોધ દે વિશ્વ સુધારા. ૬
 નિષ્કામી સમ કો પિતુ માતા, પ્રગટ હોત હરિ ત્રિભુવન ત્રાતા;
 નિષ્કામી સમ કો જગ જાયો, તન મનતે જન ધર્મ શિખાયો. ૭
 નિષ્કામી હરિહર પદ પાવે, જીવન મુક્ત સ્વરૂપ સમાવે;
 નિષ્કામી તન રહ વર જાવે, ધર્મ સનાતન નહિ વિસરાવે. ૮
 કોટિક કુબ્જ સહે નિષ્કામી, તદ્યપિ ચલ ઉપકાર તમામી;
 ઉભય લોક છાછા ઉર ત્યાગી, નિષ્કામી સમકો બડ ભાગી. ૯
 નિષ્કામી મહિમા કહા ગાવે, સમુજ મર્મ હૃદય સુખ પાવે;
 ધન્ય તાત જનની તોઈ જાઈ, નિષ્કામી ભક્તી મન ભાઈ. ૧૦

દોહા

કાશી પુરિ પાવન કરી, પ્રગટ ભઈ ભલ દાસ;
 તવ ભક્તી આશીષ મમ, કરો વિષ્ણુપુર વાસ. ૧
 શંભુ કહે દિવ દેવ સુનુ, પ્રબલ ભાવ તવ દાસ;
 નિજ કુલ કારજ સારિકે, કરહુ વાસ કૈલાસ. ૨

ચોપાઈ

હરિ પ્રેરિત વૈમાન સખવા, સુર સુરપતિ દર્શન હિત આવા;
 પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ ભારી, જય જય શબ્દ કીન સુરનારી, ૧
 શામ વેદ સુર નારિ સુભાવે, ત્રિવિધ તાલ મરદંગ બજાવે;
 નાર પ્રગટ ભયે કર વીણા, દશવીં ભક્તિ અલાપ પ્રવીણા. ૨
 જ્ઞાન ભક્તિ મિશ્રિત ગુન ગાવે, હરિહર હરસિ પરમ સુખ પાવે;
 વિધિ શિવ વિષ્ણુ એક ત્રય રૂપા, જ્ઞાન ગિરા ગાવત મુનિ ભૂપા. ૩

કાશીપુરી સર્વ નરનારી, ભે પ્રસન્ન પ્રભુ રૂપ નિહારી;
 વેદ મંત્ર કાવિદ સુખ ગાવે, સંકરકે જન સ્તોત્ર સુનાવે. ૪
 જય જયશબ્દ ભયો અતિ ભારી, સમય સમુજિ બોલે ત્રિપુરારી;
 જય હરિ ઈષ્ટ વિનય સુન લીજે, કમલા વાસ વિશ્નુપુર લીજે. ૫
 દંપતિ યહ વૈકુંઠ નિવાસા, તવ પદ અપર પુરે નહિ આશા;
 હરિ હર હરસિ શંભુ પદ પરસા, પુલકિ ગાત બોચન જલ વરસા. ૬
 જય મમ ઈષ્ટ તાતશિવ સ્વામી, વ્યાપક બ્રહ્મ નમામિ નમામી;
 દાસ સદા આજ્ઞા અનુસરહી, દાસ, દેવ, જયું, રજા વિચરહી. ૭
 વંદિ શંભુ કમલા સનમાની, કમલ નયન બોલે મૃદુયાની;
 અતિ વિમાન દંપતિ નરનારી, મમ ઢિગ સદા રહો સુખકાર. ૮
 કૃપા મહેશ અચલ સુખ પાવે, જન્મ મરણ મનતે વિસરાવે;
 કીન પવિત્ર દીન જન જાંની, કૃપા કીન તોહિ શંભુ ભવાંની. ૯
 લખિ અવસર કમલા કરજેરી, હરિ હર તાત વિનય સુનુ મોરી;
 હરિહર દર્શ કીન નરનારી, પર્મ પવિત્ર ભયે અધહારી. ૧૦

દોહા

હરિપુર શિવપુર એક સમ, મો મન દદ વિશ્વાસ;
 યાતે ઇનકો આજહી, હરિપુર કયું ન નિવાસ. ૧
 હરિ સેવે હર દર્શ દે, હર સેવે હરિ પાસ;
 વદત વેદ મુનિ મંડલી, કયું ન તરે યહ દાસ. ૨

ચોપાઇ

કૃપાનાથ કાશીકે વાસી, અવશ્ય હરીપુર હોય નિવાસી;
 દાસકિ દાસ દાસ કર દાસા, ઇતની એક હરો હરિ આશા. ૧
 અપર આશ ઉરમેં નહિ એકા, કૃપાનાથ કરિ કહું વિવેકા;
 કાશી પુરી સર્વ નરનારી, હરિપુર વાસ કરે અધહારી. ૨
 જો સનમુખ મમ શંભુ ભવાની, ઇતની દાસ સત્ય હો બાની;
 શંભુસમજ ભકિત રતિ ભારી, અદ્ભુત ખેલ કીન ત્રિપુરારી. ૩
 હર્ષમાન હો શંખ બજવા, સર્વ નારિ નર સ્વર્ગ પહાવા;
 કાશી ચાર વરણ નરનારી, પઠવે સ્વર્ગ શંભુ અધહારી. ૪
 પાંચો વિપ્ર અપન ગૃહ આવા, સ્વપ્ન સમાન મર્મ નહિ પાવા;
 જોહિ જનકો હરિહર અપનાવે, સર્વ કાજ જોહિ સુલભ કહાવે. ૫

સર્વ વિશ્વ શિવ શક્તી વાસા, જન મરણ જહું કરે નિવાસા;
 રમા રામ શક્તી શિવ તાતા, અસ્તિ ભાતિ પ્રિય રૂપ રહાતા. ૬
 વ્યાપક ઇષ્ટ ભક્ત ઉર આવા, જીવન મુક્ત લાભ જિન પાવા;
 હરિ હર ભક્ત રમે મન રાજી, કૃપાસિંધુ મન નાંહ દુરાજી. ૭
 સર્વ વિશ્વ અપનો અંગ જાને, આદ અંત મધ આપ પ્રમાને;
 અનંત સૃષ્ટિ જિન રોમ પ્રકાસે, જ્ઞાની મર્મ લખે નિરઆશે. ૮
 નભવત વ્યાપિ રહ્યો ઘટ સારે, જ્ઞાન નેત્ર કરિ સંત નિહારે;
 જિનકો નર્ક સ્વર્ગ નહિ શંકા, જહું તહું વ્યાપક એક નિશંકા. ૯
 નવધા ભક્તિ પ્રથમ જન ગાવે, અહો નિશિ હરિહર ચરણ લુભાવે;
 ઉભય દોષ ભક્તી કરિ જાવે, સ્થીર વૃત્તિ નિજ રૂપ સમાવે. ૧૦

દોહા

કર્મ સકામી ત્યાગિકે, ભક્તિ કરે તજિ માન;
 હરે દોષ ત્રય બુધ્ધિ કે, ઉપજે આતમ જ્ઞાન. ૧
 મોક્ષ આસ નિરવાસ, હોય, ભક્તિ કરે ભરપૂર;
 સુર સુરપતિ સેવા કરે, હરિ હર દાસ હજૂર. ૨

ચોપાઇ

કાશી પુરી સર્વ નરનારી, હરિપુર વાસ કીન સુખકારી;
 શિરપુર માંચ અપર જન આવા, હર પ્રતાપ કછુ મર્મ ન પાવા. ૧
 સંપતિ સારી ભવન અટારી, નિજ મન માન સર્વ સુખકારી;
 શિવ શિવ મંત્ર જપે નિજ આસા, લીન ભક્તિ ચિત જગત ઉદાસા. ૨
 ભક્તિ પ્રતાપ જાને યહ સારા, જ્ઞાની ગુની ભક્ત ઇતિઆરા;
 કર્મ કીન તરફી અનચારી, જિનકો અઘટ અસંભવ ભારી. ૩
 સંત સમાગમ ભાકત ન જાને, મિથ્યા ભોગ સત્ય કરિ માને;
 જડ મલીન તન પરમ અશુધ્ધા, આતમ તત્વ ન લખે અબુધ્ધા. ૪
 પરમ અવિદ્યા જેહિ જિય લાગી, સો કયા સત્ય લખે હત ભાગી;
 ઉલુક લખે કહા ભાનુ પ્રકાશા, ઘોર તિમિર મય પરમ ઉલાસા. ૫
 સિંહ નાદ જંબુક કિમ કરહી, મેરૂ શીશ પદ પંગુ ન વરહી;
 મૂગો વેદ ઋચ્યા કિમ ખોલે, શબ્દ અર્થ કહો કિમ કરિ ખોલે. ૬
 ભિક્ષુક ભૂપ કરે કિમ નાશા, જો કહું કહે કરે મુનિ હાસા;
 એસે નીચ નામકી ગાથા, સુન વિપરીત લગે યહ તાતા. ૭

કરતા અગમ ગતી મમ ભાષ, અતિ વિચિત્ર જિન વિશ્વ રચાર્ઠ;
 સુવરણ, સુવરણકાર, ઘડાવે, મન મરણ સોડિ ચિત્ર કરાવે. ૮
 કરતાકી ગતિ ખેલ મદારી, નટકો પુત્ર લખે ગમ સારી;
 વિરમય ભયે સર્વ સંસારા, નટ સુત સંશય નાય લગારા. ૯
 કરતા નટ યાજી યહ માયા, સત્ય સમુજિ સહ જીવ લુભાયા;
 અદ્ભુત ખેલ મરમ નહિ પાવે, શહ મરકટ નટ હાથ ઝંધાવે. ૧૦

દોહા

પંડિત જ્ઞાની ભકત જન, પુત્ર મદારી માન;
 સુત્ર આતમા સમુજિકે, ચુપ મુખ રહે નિદાન. ૧
 માયા મેં સખ કહ્યુ અને, અનિર્વાચની લખિ લીન;
 હાંની લાભ ન રૂપ મમ, સંશય હર્યો પ્રવીન. ૨

ચોપાઇ

પંચલિ વિપ્ર હર્ષ ભો ભારી, ભે પ્રસન્ન ગ્રહ અપન નિહારી;
 ઇષ્ટ દેવ શિવ ચરિત દિખાવા, પાંચુ દિજ નિજ નત્ર પદાવા. ૧
 શંભુ સત્ય કરહિ સખ કાળ, હરસિ ચલો જહૈ નૃપતિ સમાળ;
 ધ્રુવ હરિ ભકત પ્રથમ જે ખોધા, સુફલ ફલે મન ભયો પ્રખોધા. ૨
 પાંચો દિજ ઉર હર્ષ અપારા, ઇષ્ટ મનાય ચલો નૃપ દારા;
 અપને અર્થ અપર ગ્રહ જાઇય, ઇષ્ટ દેવ ઉર પ્રથમ મનાઇય. ૩
 વિદન અપાર હોય જેહિ હાંની, સુફલ કાળ સુખ પાવહિ પ્રાંની;
 ઇષ્ટ દેવ મહિમા દિજ ગાવા, હરસત હૃદય સભા નૃપ આવા. ૪
 વિપ્ર વદન નિરખે મહારાજ, અવશ્ય વિપ્ર આયે કરિ કાળ;
 મુખ પ્રમુદિત અર કાંતિ વિશાલા, સમુજિ મર્મ નૃપ ભયો ખુશાલા. ૫
 ઉડી ભૂપ કીનો સતકારા, અતિ ઉત્તમ આસન ઐહારા;
 ચરણ પખારિ કીન પદ પૂજ, તાત ઇષ્ટ લખિ ભાવ ન દૂજ. ૬
 પુલકિ ગાત લોચન નૃપ વારી, દિજ આશીષ દીન કેઈ વારી;
 સર્વ કાળ સિધ હો નૃપ તોરા, હરિહર કૃપા વચન યહ મોરા. ૭
 દિજ સંતોષ ભૂપ થિર થાવા, સમય સમુજિ નૃપ પ્રશ્ન કરાવા;
 જય દિજરાજ સર્વ દુઃખ હરતા, નર તન તો સમ કવન સમરથા. ૮
 નર સુર વિપ્ર કર્મ આરાધે, પૂરણ ભાગ કર્મ વિધિ સાધે;
 સત્ય સુખોધ દેત નરનારી, ઉભય લોક મહિં જીવ સુખારી. ૯

મમ અપરાધ માફ કરિ તાતા, તાત હેત કછુ કહો સુગાથા;
કર્મ હેતુ કછુ યની યનાઇ, કૃપાનાથ કહું પ્રગટ જનાઈ. ૧૦

દોહા

સ્વર્ગ નર્ક નિજ કરમતે, અવશ્ય, મિલે, મમ, દેવ;
કહો ભૂપત્રી કે ગતી, તુમ જનત સખ ભેવ. ૧
ભૂપ તાત હિત ગાથ કહિ, ભરિ આયે જલ નેન;
વિપ્ર સમય લખિ સુજન જન, કહત મધુર મુખ યેન. ૨

ચોપાઈ

જય હો ભૂપ તાત હિતકારી, સુદલ હોહુ શુભ આશ તુમારી;
સુનહુ સપૂત સુખોધ સુગાથા, સુધરેહિ સર્વ કાજ તવ લાથા. ૧
ધ્રુવ હરિ ભક્ત કીન ઉપકારા, ભેજ દિન મોહિ કાશિ મંજારા;
કાશી વિશ્વનાથ પદ પરસા, શિવકી કૃપા મર્મ સહ દરસા. ૨
કમલા વિપ્ર નારિ રહ કાશી, પ્રેમ પતી પદ જગત ઉદાસી;
ગયે દાર જેહિ દર્શન આવા, સમય સમુજિ મન મર્મ સુનાવા. ૩
સુનિમમવચન પ્રસન ભઈભારી, વિપ્ર કાજ કરહીં ત્રિપુરારી;
પતિ સનમુખ ઉચરી સહ ગાથા, પતિ યહ રજા કીન હરસાતા. ૪
પતિ પદ સેવ પ્રતાપ અપારા, સત્ય સત્ય હમ નેન નિહારા;
હરિ સર્વજ સમુજિ નિજ દાસા, નિશિ મહિં નિજપુર દેત નિવાસા. ૫
વિપ્ર સેવ સાધત દે દેવા, ચરચા કરત ભક્તિ રસ ભેવા;
પ્રાત હેત કાશી પુર આવે, ઉભય દેવ સુર લોક સિધાવે. ૬
એક વિપ્રકો યાન બિહારી, ધર્મરાય સંગ દીન પદારી;
કમલા ગઈ હરસિ હરિ ધામા, જહિ શરણાંગત વિશ્વ તમામા. ૭
અતિ કૃપાલ રવિ નંદન દેવા, મોહિ પ્રખોધ દીન સત ભેવા;
ચિત્ર ગુપ્ત દે સંગ પદાવા, લે મોહિ સંગ ભૂખ મુખ આવા. ૮
કુંભી ષાક ધોર જિય ત્રાસા, નૃપ સુખોધ તહાં કીન નિવાસા;
ભૂપ કષ્ટ કહું કહિ નહિ જાવે, સમુજિ મર્મ મમ મન ધભરાવે. ૯
ગદ ગદ કંઠ ભયે દિજ ભારી, પુત્રકિ ગાત લોચન ભરિ વારી;
સમય સમુજિ નૃપ કહ કર જોરી, વિનય કરત આરત નહિ થોરી. ૧૦

દોહા

કૃપાનાથ તવ મુખ ગિરા, સર્વ સત્ય મમ તાત;
મૂઠ હુમે મન હા ભરે, હોય કછ સાક્ષાત. ૧

વિષ્ણુ વેલ વશ પત્રકો, નૃપ દીનો તતકાલ;
તાત વચન વાંચત ભયો, પ્રગટયો પ્રેમ વિશાલ. ૨

ચોપાઈ

વાંચત પત્ર વિકલ ભો રાજ, તાત મતી અતિ સમુજ અકાજ;
અક્ષર તાત હાથ ઉર ચીના, યદ્યપિ નિજ મન તર્ક અધીના. ૧
દુષ્ટ દિવાન મર્મ સહ પાવા, અતિ વિચાર નૃપતી ઉર આવા;
દુષ્ટ દિવાન ક્રીન વિશ્વાસા, તાતે નૃપતી નર્ક નિવાસા. ૨
શહ દિવાન ક્રીનો અથ ભારી, હા મમ તાત ક્રીન દુઃખિયારી;
સર્વ પ્રકાર તાત હિત ત્રાસા, તદ્યપિ નિજ મન નહિ વિશ્વાસા. ૩
વાંચત આગે પત્ર સુખના, તાત લિખ્યો ધર માંહિ ખગ્ગના;
દિજ કન્યા પરણાવન કાજ, આખિર સમય કહ્યો તિય^૧ રાજ. ૪
કહ્યુ અક વીતર^૨ લિખ્યો વધુ પાસા, વાંચત ભૂપ કહ્યુક વિશ્વાસા;
દિજ સંતોપિ ભવન નૃપ આવા, નિજ જનની સન શીશ નિવાવા. ૫
જનની તાત સમય તન ત્યાગા, પુણ્ય કરન કહ્યુ કહ્યો સુભાગા;
કહ્યુ અક દ્રવ્ય તાત તોહિ દીના, કહો કૃપા કરિ માતુ પ્રવીના. ૬
સુનિ સુત વચન માતુ દુખિયારી, રે સુત ભૂલ ભઈ અતિ ભારી;
દિજ કન્યા વ્યાવન હિત ભાઈ, કહ્યો ભૂપ આખિર સમુજાઈ. ૭
સહસ હીર અગરો તવ તાતા, કિંમત તાહ લખું નહિ બ્રાતા;
ગુપ્ત પત્ર ઇક નૃપ મોહિ દીના, વાંચિ મર્મ જોહિ લેહુ પ્રવીના. ૮
પત્ર લાય કર દીનેહુ માતા, વાંચત નૈન ન નીર સમાતા;
સત્રા કોડ દ્રવ્ય વિધિ સારી, પત્ર લિખી નૃપ સર્વ વિચારી. ૯
વાંચ્યો પત્ર લિખી સહ ગાતા, નિશ્ચય કરન ચહ્યો કહિ તાતા;
ખોલે ભવન ખગ્ગને આવા, સત્રા કોડ જમા જહાં પાવા. ૧૦

દોહા

હૃદય લગાયો પત્રકો, તાત તાત કહિ તાત;
અહો તાત મેં પુત્ર તવ, લિખી કરે સત ગાર. ૧
નિજ જનની શિર નાયકે, નિજ મન ભયો નિશંક;
પ્રેમ વિવશ નિજ પદ ગિર્યો, દિજ મન રહી ન શંક. ૨

ચોપાઈ

ગદ ગદ કંઠ નયન ભરિ વારી, દિજ પદ વંદત વારંવારી;
 જ્ય દિજ રાજ સત્ય તવ ખાતી, મમ પિતુ પત્ર ગાથ સત જની. ૧
 સંશય સર્વ ભયો મમ નાશ, પૂરણ ભયો પત્ર વિશ્વાસા;
 મો મન અધમ કુતરકી ભારી, મિટી તર્ક સહ કૃપા તુમારી. ૨
 કૃપાનાથ આજ્ઞા મોહિ દીજે, રજ હોય સો કાજ કરીજે;
 સમય સમુજિ બોલે દિજ દેવા, ભૂપ અપર સુનિયે ઈક ભેવા. ૩
 તવ દિવાન મહા તાતા જનકો, ભેટયો સ્વર્ગ વાટ વિલ ખાતા;
 વણિક પુત્ર કીનો અધ ભારી, ગિરી, ભોમિ તિન ભવન અટારી. ૪
 રજક પુત્રિ પર વૃત્તિ મલીના, પુત્ર પાપ પિતુકો દુઃખ દીના;
 વણિક પુત્ર હિત પત્ર લિખાવા, સો નૃપ લેહુ પત્ર હમ લાવા. ૫
 પ્રથમ પત્ર નૃપતી મુખ વાંચા, અધિક વાત જનન મન રાચા;
 નિજ દિવાન સનમુખ હંકારા, વચન કહે નૃપ સહિત વિચારા. ૬
 રે મમ બ્રાત પ્રાણુતે પ્યારા, પ્રગલ હુમે વિશ્વાસ તુમારા;
 ધર્મ પ્રથા અપને શિર ધારી, વૃથા વચન નહિ કહહુ લગારી. ૭
 તોરે તાત પત્ર યહ દીના, જે તવ કર્મ સ્વર્ગ જિન ચીના;
 સુક્ષમ દેહ કાલ ત્રય ભાસે, યાતે સત્ય કહે નિરઆસે. ૮
 ધ્યાન ધરમ કરણી અરૂ માયા, પ્રગટ કરે નહિ સર્વ છુપાયા;
 ઇનકો પ્રગટ હોય અતિ હાની, ચતુર પુરૂષ મન હોય ગિલાની. ૯
 પાપ છુપાવે સો જિય પાપી, નિત નિત વાઢે પાપ અમાપી;
 કીને પ્રગટ પાપ સુખ ભારી, નિર વિકાર હોવહિ નર નારી. ૧૦

દોહા

યાતે બ્રાતા તાત હિત, સત્ય સત્ય કહ વાત;
 ધર્મ વઢે ધીરજ વઢે, તાત અભય સુખ પાત. ૧
 રજક પુત્રિ ત્રિતિયે દિવસ, વસ્ત્ર હેતુ તવ દાર;
 આઈ તખ તિન રૂપસે, તો મન ભયો વિકાર. ૨

ચોપાઈ

તુરત એક કારજ કહે ભાઈ, તાત શયન લાવહુ ચરપાઈ;
 તોરી માત વાત યહ કેના, સહસ ગાય ભાખી પિતુ દેના. ૧
 ભૂષન વસન ધેનુ સિંગારી, દિજકો હરસિ દીજિયે સારી;
 રે મમ બ્રાત વેગિ ફિર આવહુ, ગુપ્ત ગાથ મોહિ પ્રગટ સુનાવહુ. ૨

આજ્ઞા પાપ વણિક ધર આવા, નિજ જનની સન વચન સુનાવા;
કહે જનની ગાથા સત ભાષ, લિખી પત્ર હમકો સમુજાઇ. ૩
ઉભયદિવસ મુખ શબ્દ ન ભાખા, ઉર મહિં રામ મંત્ર ગ્રહિ રાખા;
છેલી સેન હુમે સમુજાઇ, હરિપુર ગયે શરીર વિહાઈ. ૪
પતિ વિયોગ મેં અધિક દુઃખારી, તુવ પિતુ પત્રકી સુરતિ વિસારી;
યે તવ તાત પત્ર લહુ ભાષ, ગૌ દિજ દાન દેહુ હરસાઈ. ૫
તાત પત્ર ચરપાઈ લીની, ભૂપ સભા મહિં હાજર કીની;
ભૂપ રજા પાયા ચવ કાઢા, બડહી^૧ ખીચ કરોતી^૨ વાઢા. ૬
હીરા વીસ પાદ ઇકે પાવા, સમુજિ મર્મ નૃપતી હરસાવા;
અસી હીર વ્યાઝ પદ પેખા, નૃપ ઉર ઉપજ્યો પ્રેમ વિશેખા. ૭
મધુર વચન બોલે નૃપ બાની, રજકિ ગાથ કહું વણિક વખાની;
ઝૂઠ પ્રપંચ ન ચલે લગારા, સત્ય ગાથ આવહિ ઇતિઆરા. ૮
વણિક પુત્ર મન કરત વિચારા, યહાં ન ચાલે ઝૂઠ ગુજારા;
ભૂપ તાત ગુરૂકે મુખ આગે, સત્ય કહે કહું પાપ ન લાગે. ૯
અવસર સમુજિ અપન કરજેરી, વિનય કરત આરત નહિ થોરી;
કૃપાનાથ મેં અધમ અનાથા, કરિયે ક્ષમા તાત કે તાતા. ૧૦

દોહા

સ્વર્ગ નિવાસી તાત તુમ, લિખ્યો પત્ર કર પ્રીત;
રજક પુત્રિ નારી ચહી, મેં શઠ કરી અનીત. ૧
ભવન બુલાવહુ તાહકો, ભગની સન સનમાન;
ઈન ધર ભેજહુ પ્રેમ સહ, શ્રદ્ધા યુત દે દાન. ૨

ચોપાઈ

આખિર પત્ર તાત યહ દીના, ભુલી માતુ મમ શોક અધીના;
લીજિયે પત્ર તાત હિતકારી, ગૌ દિજ દેન વિગત યહ સારી. ૧
ભૂપ પત્ર વાંચ્યો હરસાઈ, વણિક વિગત સહ સત્ય દિખાઈ;
વણિક ભૂપ દે પત્ર પઠાવા, પુત્ર સુખોધ પરમ સુખ પાવા. ૨
નિજ દિવાનકો પત્ર દિખાયો, તાત શબ્દ વાંચત સુખ પાયો;
ગદ ગદ કંઠ નયન જલ ધારા, દિજ પદ ગિર્યો વણિક કેઈવારા. ૩
તાત કે તાત પત્ર ભજ લાવા, નર્ક ગિરત તવ દાસ બચાવા;
તાત પત્ર ગાથા સખ સાચી, કૃપાનાથ રજ ભર નહિ કાચી. ૪

ધર્મ હીન પાપી મેં ભારી, તાતે તકી રજક પરનારી;
 જો ઇનકે સંગ કરમ કમાતો, ઉભય લોક મહિં અધમ કહાતો. ૫
 મોરે પાપ તાત દુઃખદાઇ, પિતા પાપ કર છૂટત નાઈ;
 પત્ર વાંચિ પુરણુ વિશ્વાસા, પુત્ર પાપ પિતૃકો હોય ત્રાસા. ૬
 જોહિ અવસર મમ વૃત્તિ મલીના, વિધિવત તાત પત્ર લિખિ દીના;
 પાપ પુણ્ય કહું પુત્ર કરાવે, જહું તહું અવશ્ય તાત ફલ પાવે. ૭
 યાતે આજ કહું કરજોરી, પાપ કર્મ નહિ કરિહું બહોરી;
 ગૌ હજાર દિનકો મેં અરપૂં, પ્રાત હોત વિધિ યુક્ત સમરપૂં. ૮
 કુકરમ કર્મ ન કહે કહોરા, નરહરિ નેમ નિભાવહિ મોરા;
 રામ મંત્ર સવર નિજ શ્વાસા, હરિહર હરસિ હરે મમ ત્રાસા. ૯
 જય દિનરાજ કાજ મમ સારા, ઘોર નર્ક મહિં જનત ઉગારા;
 તવ પદ પૂજ્ય કહે કહા અર્પન, તન મન ધન સહ તોય સમર્પન. ૧૦

દોહા

તાત વિપ્ર તોરી રજ, સર્વ સુધાર કાજ;
 લાજ તાજ દિજ રાજ તુમ, શીશ ગરીબ નિવાજ. ૧
 વણિક વિનય કરિ પ્રેમ વશ, ચરણ નિવાયો શીશ;
 પ્રેમ વિવશ હરસત હૃદય, દિજ જન દી આશીશ. ૨

ચોપાઈ

સમય સમુજિ નૃપતી કરજોરી, કહન લગે મૃદુ વચન બહોરી;
 અહો દેવ આજા મોહિ દીજે, રજ હોય સોઉ કાજ કરીજે. ૧
 વિપ્ર કહે નૃપ પત્ર વિચારો, તાત રજ અપને શિર ધારો;
 પત્ર લિખે સોઉ કર્મ કરીજે, જયા કરિ તાત પરમ સુખ દીજે. ૨
 તાપસ ભોય ધરો નિજ અંગા, પત્ની પતી વૃતા નિજ સંગા;
 એક વસ્ત્ર વિન વસ્તુ ન પાસા, વિપય ભાવતે ચિત ઉદાસા. ૩
 ઉભય નેમ ધારો ઉર એકા, અહો નિશિ ઉર મહિં પરમ વિવેકા;
 મદન શત્રુ ઉર કરત નિવાસા, કારજ લાનિ હોય નૃપ, ત્રાસા. ૪
 યાતે ભૂપ, સમુજિ, મન મારો, જયા કરિકે નિજ કાજ સુધારો;
 દવન ઇન્દ્રિ સમ તપ નહિ દૂજ, પૂરણુ રામ કૃપા જોહિ સુખ. ૫
 સંવત બાર ધાર ઇક ધરહ, અપને તાત કાજ નૃપ કરહ;
 ભોજન અહ્ય દિવસ ઇક વારા, રસ વિહીન તન હરન વિકારા. ૬

ગૌ હિંસા નૃપતી દુઃખ દીના, કરિ સેવા અથ હરહુ પ્રવીના;
 વૈતરણી તરણી ગૌ કહિયે, ઇન પદ સેવ સર્વ મુખ લહિયે. ૭
 ગૌ સેવા કરહી નરનારી, તિનકા સુલભ પદારથ ચારી;
 ગૌ સેવા મહિમા અતિ ભારી, સેવહુ નૃપ નિશ્ચય હો સારી. ૮
 માર ડાર નહિ ગાર સુનાવે, ચાર પાર પદ સેવ કરાવે;
 ગૌ સેવા ક્ષત્ર અંત ન પારા, સેવત સુલભ તરે સંસારા. ૯
 દિવસ માંય ગૌ સેવા કીજે, રજની મેં હરિ ધ્યાન ધરીજે;
 આસન ધારિ શ્વાસ હરિ ધ્યાવે, સુદલ કાળ તેહિ વિધન ન આવે. ૧૦

દોહા

અલ્પ ખાન નિદ્રા અલ્પ, અલ્પ, શબ્દ મુખ સાર;
 સુલભ ભજન ભકતી, સુલભ સુલભ હોય ભવ પાર. ૧
 પ્રણવ મંત્ર શ્વાસા રટે, કટે કોટિ અપરાધ;
 ભજન મહાતમ ભય હરન, સર્વ પુકારે સાધ. ૨

ચોપાઈ

નામ મહાતમ કહો કહા ગાવે, રટત કોટિ શહ પાર સિધાવે;
 નામ મહાતમ મહિમા ભારી, ભજતાં સર્વ તરે નરનારી. ૧
 યાતે ભૂપ તિતિક્ષા ધારી, દંપતિ ભજિયે ભોગ વિસારી;
 સંવત પ્યાર કરો ગૌ સેવા, નિજ મન જપો નિરંજન દેવા. ૨
 યહિ પ્રકાર પિતુકો દુખ હારો, પ્રગટ હોય જગ સુયશ તુમારો;
 નીતી ધર્મ હોય અવલંબા, ગિરત ભવન પાયો નિમ થંબા. ૩
 શરવીર વિન કો યહ ધારે, કષ્ટ પાય પર કાળ સુધારે;
 પુત્ર સપૂત ધર્મ શિર ધારો, સ્વર્ગ માંય પિતુ કાળ સુધારો. ૪
 યાતે ભૂપ ધર્મ શિર ધારી, કારજ તાત કરહુ નરનારી;
 ગાય સેવ પૂરણ કરિ ભાઈ, પાછે ગંગ ચંદ્રો સુખદાઈ. ૫
 પિંડ દાન કરિયે વિધિ સારી, દિજ મુખ વચન વિચાર વિચારી;
 જો મોહિ પ્રશ્ન કીન તેં રાજ, યહિ પ્રકાર સારો પિતુ કાળ. ૬
 ઇષ્ટ દેવ રાખી મમ લાગ્ન, સુદલ ક્ષો નૃપતી તવ કાળ;
 દિજ કરિ બોધ નેન જલ ધારા, સમય સમુજિ નૃપ વચન ઉચારા. ૭
 જય દિજ રાજ પરમ હિત બોધા, પરમ ધરમ નીતી મગ શોધા;
 દિજ ગિન કૃપા કરે કો એસી, તાત સ્વર્ગ ભાખી ગતિ જેસી. ૮

પત્ર ગાથ સહ સત્ય કરાઉ, તો મેં પિતુકો અંશ કહાઉ;
 દુઃખી તાત મેં યહ્નં સુખ પાઉં, નરતન ત્યાગિ નર્ક મહિં જાઉ. ૯
 સમય સમુજિ નૃપ કરત વિચારા, સત્ય કર્મ કરિયે નહિ વારા;
 દિજ પદ વંદિ તજી નૃપ ગાદી, ક્ષત્રિય ધર્મ ધર્યો શિર સાદી. ૧૦

દોહા

પુલકિ ગાત લોચન સજલ, દિજ પદ રજ શિર લેત;
 કુશલ કાજ કર તાતડો, વિપ્ર હરિ હર હેત. ૧
 સંવત આરે સેવ કર, કરિ આવું પિતુ કાજ;
 તહ્નં લગિ ગાદી બેઠિકે, વિપ્ર કરહુ સ્થિર રાજ. ૨

ચોપાઈ

સમય સમુજિ પંડિત કહ રાજ,	સમુજિ વિચાર કરો યહ કાજ;
ભૂપ કર્મ બુધ્ધી બલ ચૈયે,	જયા કરિ ન્યાય યુક્તિ લખિ લૈયે. ૧
તર્ક શક્તિ વિન ન્યાય ન જાને,	બુધ્ધિ હીન કહા મર્મ પિછાને;
અહ્ય બુધ્ધિ કો ન્યાય નિહારા,	પ્રજા પ્રબલ વાડે અનચારા. ૨
વહે પાપ અરૂ ધર્મ વિગોવહિ,	સો સહ પાપ ભૂપ શિર હોવહિ;
સુર વાણી સમજે નૃપ મર્મા,	તો સમુજે કષ્ટ ધર્મ અધર્મા. ૩
સો યહ વિપ્ર પદ્યો નહિ બાની,	તુમ ઈનતે નૃપ પરમ અજાની;
શિવ ભકતી કાર વખત વિનાવે,	આદ અંત કહું મર્મ ન પાવે. ૪
અહો નિશિ સિંવરણુ શંભુ ભવાની,	ગાય, રોય, નાચત દે પાની;
અહ્ય બુધ્ધિ ભકતી વ્યવહારા,	ભૂપ કર્મ કહા કરહિ બિચારા. ૫
જ્ઞાની ગુની પહે સુર બાની,	કોવદ વિપ્ર ભૂપ સનમાની;
પંચ વિપ્ર મહિં નૃપ પેખીજે,	સમુજિ વિચાર રાજ પદ દીજે. ૬
સમય સમુજિ નૃપતી કરજેરી,	વિનય કરત આરત નહિ થોરી;
તવ મુખ વચન સત્ય મમ દેવા,	તોરી કૃપા લખ્યો મેં ભવા. ૭
જ્ઞાની જન જગ ગુની અપારે,	શ્રેષ્ઠ સદા શિર તાજ હુમારે;
હમતે શ્રેષ્ઠ બુદ્ધિ બલ દાને,	તેહિ જન પદ રજ અંજન માને. ૮
યદ્યપિ તાત સ્વાર્થ જેહિ જનસે,	તિનસે પ્રીત કરે તન મનસે;
જલ દૂગત કર પકર નિકારો,	તિનકો તેહિ જન લગે પિયારો. ૯
વદન ભયંકર કારી ગોરી,	વડે દંત અરૂ વચન બકારી;
જાયો પુત્ર ઉદ્ધ જિન જેહી,	પરમ પ્રિયે સુત માત સનેહી. ૧૦

દોહા

એક આંખ કસરાયલી, કછુઅક, સૂજત માગ;
પ્રાણુ પ્રિયે વાંઝા લગે, માનત મન નિજ ભાગ. ૧
કબૂટ હરે સો શીશ પર, મો મન તાત સમાન;
ધન ગાદી ચેહિ દિપે, ક્ષમા કરહુ ભગવાન. ૨

ચોપાઈ

ભૂપ વચન સુનિ પંડિત સારે, સુખ સુખ રહે ન શબ્દ ઉચારે;
કાલ જીત દિવરાજ સુભાગી, જિનકી પ્રીત શંભુ પદ લાગી. ૧
પ્રેમ મસ્ત શિવ શબ્દ ઉચારે, ભક્તિ લીન મન જીત ન હારે;
સમય સમુજિ નૃપતી પદ પરસા, પુત્રકિ ગાત લોચન જલ વરસા. ૨
ગદ ગદ કંદ કહે નૃપ જાની, સુનિયે તાત દાસ પદ જાની;
કૃપાનાથ ગાદી પદ ધરિયે, લખિ લઘુ દાસ કૃતારથ કરિયે. ૩
કારજ સુદૃઢ હોય મમ તાતા, તય લગિ રાજ સતા તવ હાતા;
બારે સંવત રાજ સમરપન, કિર યહ કિંકરકો કિય અરપન. ૪
દિવ આજ્ઞા અવસર શુભ આવા, હરસિ વિમ્બ ગાદી જૈહાવા;
દિવ પદ સેવ કીન નૃપ દાના, ગહ ગહ હને અપાર નિશાના. ૫
પુત્ર સપૂત શ્રેષ્ઠ બડ ભાગી, તાત હેત સુખ સંપતિ ત્યાગી;
ધર્મ ધુરંધર પુત્ર પ્રવીના, હરિ ગુરૂ તાત ભક્તિ આધીના. ૬
શરંવિર ભક્તી પથ સાજે, હરિ રક્ષક કિમ હોય અકાજે;
ધર્મ તરૂ હરિ આપ કહાવે, સાધત ધર્મ વિધન કિમ આવે. ૭
નૃપ સુબોધ સુત પરમ વિરાગી, તાત કબૂટ કાટન લય લાગી;
પય દિવ પાદ પખારે ભૂપા, લે ચરણોદક પ્રેમ અનુપા. ૮
સમય સમુજિ તેડી નિજ રાની, હાજર ભઈ જોરિ યુગ પાની;
પ્રથમ આય પતિકે પદ લાગી, દુતિયે દિવ પદ લગી સુભાગી. ૯
ચરણોદક નૃપતી પ્રિય દીના, ઉચરેહુ ભૂપ વચન પરવીના;
સમય કર્મ સુનિયે શુધ નારી, આદ અંત મધ લેહુ વિચારી. ૧૦

દોહા

રાજ કાજ તજિ આજતે, ગો પદ કરિહાં નિવાસ;
એક વસ્ત્ર મુનિ ભેપ તન, કઠિન તિતિક્ષા ત્રાસ. ૧
મનો ઇન્દ્રિ રસ દનન કર, હરિ હર ભજે હમેશ;
રાજ ભોગ સુખ સાહયખી, ઉરમેં કુરે ન બેશ. ૨

ચોપાઈ

નારી પુરુષ ભાવ નહિ એકા, પ્રથમ પ્રિયા ઉર કરહુ વિવેકા; ૧
 અદ્ય અહાર દિવસ ઇક વારા, રસતેં વિરસ વિપય રસ હારા. ૧
 પદ વિન ત્રાણુ કહિનતા ભારી, સહન હોય ચલિયે સંગ નારી;
 સહન શીલતા હોહુ ઉર તોરે, તો ભલ મંગ ચલહુ પ્રિય મોરે. ૨
 કળ્પ સમય સુખ સંપતિ ચાવે, કિયે કર્મ શુભ નાશ કરાવે;
 યાતે પ્રથમ શોચિ ધર રધયે, સુખ મય રામ ભક્તિ ચિત દધયે. ૩
 સંવત ધાર વૃત્તિ ઇક ધારા, તો મન ડિગે હોય અનચારા;
 યાતે પ્રથમ વિચાર વિચારી, કરિયે કાળ સર્વ નરનારી. ૪
 કહો પ્રિયા અપને મન ધારા, હમકો હોત સમય મલિં વારા;
 અવસર સમુજિ સુલચ્છનિ નારી, કહન લગી કુલ ધર્મ વિચારી. ૫
 જય પતિનાથ ચરણ રજ ચેરી, કલિયે કહા અદ્ય મતિ મેરી;
 માત તાત ગુર શીખ સુનાવા, પતિ પદ સેવ અધિક સમુજવા. ૬
 માતા ગુર વચન વિશ્વાસા, પતિ પદ સેવ હુમે નહિ ત્રાસા;
 પતિ વિયોગ સમ ત્રાસ ન નારી, અવર ત્રાસ કહો કવન વિચારી. ૭
 રાજ પાટ સુખ ભોગ અનેકા, પતિ વિયોગ પ્રિય લગે ન એકા;
 ભૂપન વસન અનેક પ્રકારા, પતિ વિન લાગત સર્વ અસારા. ૮
 ભૂખ પિપાસ વૃક્ષ તર વાસા, પતિ પદ પાસ ન પ્રિયા ઉદાસા;
 કોટિક કળ્પ અપન શિર ધારે, પતિતે અધિક ચહ સુખ નારી. ૯
 પતિતે અધિક ચહ સુખ નારી, પ્રેત પિશાચ અમિત ભવધારી;
 સેવા ધર્મ કળ્પ વિન કેસે, પ્રસવ પુત્ર પીડા ગિન જૈસે. ૧૦

દોહા

માત તાત હરિહર ગુર, પતિપદ પૂજે કોય;
 સેવા ભક્તી સફલતા, કળ્પ વિના કિમ હોય. ૧
 તન નારી ક્ષત્રી વરણુ, કળ્પ હમારો કામ;
 શરણાંગત પતિ સેવ કર, ભજિહુ નિરંતર રામ. ૨

ચોપાઈ

રાનિ જયન મુનિ નૃપ મન હરસત, ધર્મ રાહ ચાલત ચિત તરસત;
 સમય સમુજિ નૃપતી કરજેરી, વિનય કીન દિજ રાજ બહોરી. ૧
 ભૂપ અંગ ભૂપણુ ભૂ કારા, મહારાણી આભણુ ઉતારા;
 ભૂપ મુગુટ રાખ્યો દિજ ચરણા, સભા શોક કરણા કહા વરણા. ૨

દિજ મંડલ ઉર વિરહ બહાવા, નેન નીર પરવાહ^૧ ચલાવા;
 રાણી નખ શીખ ઝેવર ત્યાગા, પ્રગ્ન વિકલ સખ સુભાગા. ૩
 દંપતિ દશા નિરખિ નરનારી, ત્રાહ ત્રાહ કરિ દાસિ પુકારી;
 હા વિપરીત ભયો હરિ આગ્ન, સુખ સંપતિ મમ કીન અકાગ્ન. ૪
 દાસી શોર સુનત કહ રાની, મિથ્યા શબ્દ ન બકો અગ્નની;
 ધન્ય આજ પિતુ કાજ સિધાવે, કાજ સંવારિ સુતા ફિર આવે. ૫
 તાત દુઃખી અપને સુખ પાવે, પાપ વિવશ પ્રભુ નર્ક ગિરાવે;
 યાતે સુતા સમુજિ થિર રહિયે, વૃથા વચન મુખતે કિમ કહિયે. ૬
 જો તુમકો હમસે અતિ ચારી, વેહ વશ ભજિયે શંભુ મુરારી;
 અન્ન વસ્ત્ર વિત દાન દિરાવો, તજિ અભિમાન રામ ગુન ગાવો. ૭
 અગ્નતે તાત ભૂપ દિજ માનો, ઇન પદ સેવ ભેવ મત આનો;
 પરમ શીખ ઉરમે ધરિ લીજે, મોહ મમત તજિ ધ્યાન ધરીજે, ૮
 નિજ દિવાન કરણા મય જાના, સમય સમુજિ નૃપતી સનમાના;
 લખિ નૃપ. સન આય પદ લાગા, તન કંપત મનુ હોહિ વિભાગા. ૯
 ભૂપ દિવાન અપન ઉર લાવા, વિધિ સમેત નીતી સમુજાવા;
 અહો બ્રાત પરગ્ન સુખ દીજે, દિજ નૃપ વચન શીશ ધરિ લીજે. ૧૦

દોહા

આવહુ મેં પિતુ કાજ કર, જા તન રાખહિ રામ;
 તહાં લગ તું રક્ષા કરે, સુતવત સમજ તમામ. ૧
 દિજ સન આજા પાયકે, ચલે ભૂપ હરસાય;
 દંપતિ દર્શનકે લિયે, પરે માતુ પદ આય. ૨

ચોપાઇ

જનની હર્ષિ હાથ શિર દીના, વિસ્મય ભઇ રૂપ સુત ચીના;
 કારણ કવન તાત સમુજઈ, ભૂપન વસન તજે મમ ભાઈ. ૧
 સુનિ સત બોધ ભયો વૈરાગા, તાતે તાત તજયો જગ રાગા;
 વાનપ્રસ્થ અવસર નહિ આવા, કે કારન યહ ભય બનાવા. ૨
 ગૃહ આશ્રમ પરન જિન ભાઈ, અધિક કૃત કરિ નાંહ ભલાઈ;
 વેદ શાસ્ત્ર મરિયાદ ઉઘાપી, મન મુખ કર્મ બને જિય પાપી. ૩

યાતે પુત્ર સમય બિન કાળ, અહંકાર વશ હોય અકાળ;
 મનકે મર્મ કહો સમુજાઇ, સમુજિ મર્મ માતા સુખદાઇ. ૪
 લખિ અવસર નૃપતી કરજેરી, વંદન કીન બહોર બહોરી;
 ગદ ગદ કંઠ નયન જલ ધારા, રોકિ અપન મન શબ્દ ઉચારા. ૫
 જય મમ માતૃ ગાથ સતગાઇ, આશ્રમ નીતી ગાય સુનાઇ;
 ગૃહસ્થ ધર્માશ્રમ યહ મેરો, કરિ ન શક્યો મેં પૂર નિવેરો. ૬
 જનની તાત સ્વર્ગ પદે પાવા, ગો હિંસા હિત નર્કે ગિરાવા;
 પત્ર ગાથ સહ વાંચ સુનાઈ, સમુજિ મર્મ જનની દુઃખ પાઈ. ૭
 પિતા કષ્ટ દરનેકે કાળ, તન પર ભેષ માતૃ ચેહ સાળ;
 જનની મોહિ આશીષ દરાઈય, કરિ પિતૃ કાળ દર્શ તવ પાઈય. ૮
 રાજ સીવ તજિ લેહુ અહારા, યાતે માતૃ કરો નહિ વારા;
 જનની મર્મ હૃદય સહ ચીના, જય હો પુત્ર કહ્યો પરવીના. ૯
 શૂરવીર સુત એસી ધારે, નર્ક તાત ગહિ બાંહ નિકારે;
 ધન્ય પુત્ર અસી મત ધારી, તાત હેત સગ વિભવ વિસારી. ૧૦

દોહા

હરિ ગુર ઇષ્ટ મનાયકે, કરો પુત્ર નિજ કાળ;
 તન કામલ અતિ કષ્ટમેં, રખો રામ તવ લાજ. ૧
 ક્ષત્રી હકે ન કષ્ટમેં, ક્ષત્રી કષ્ટ સુહાય;
 કષ્ટ પડે આગે જટે, પ્રાય જાય તો જાય. ૨

ચોપાઈ

યાતે પુત્ર ધર્મ વૃત ધારી, કરિયે કાળ વિચાર વિચારી;
 ધર્મ ટેક ક્ષત્રી સુત ત્યાગે, વા ક્ષત્રી સમ કવન અભાગે. ૧
 અપર વરણ ત્યાગે નિજ કર્મ, ક્ષત્રિ, ન, તજે, ધરે શિર ધર્મ;
 યાતે પુત્ર કાળ ભલ કીજે, પડે કષ્ટ નહિ ધર્મ તજીજે. ૨
 પુત્ર વધૂ તું પરમ સયાની, તજે ન ધર્મ હોય તન હાની;
 ધર્મ હેતુ તન જાય સદાઇ, તન રહ ધર્મ ન જોય કદાઈ. ૩
 ધર્મ ગયે જીવન જગ કેસા, વિધવા નાર ભયો સુત જેસા;
 યાતે ધર્મ હેતુ તન જાવે, ઉભય લોક અક્ષય જસ છાવે. ૪
 ધર્મ કાળ તોહિ કષ્ટ કરારી, જયા કરિજરા ન દુખ મહતારી;
 શઠ મન હકે કષ્ટ બડ પેખી, યાતે મો મન શોચ વિશેખી. ૫

મેા મુખ શીખ ઉભય ઉર લીજે, ધર્મ રાહ સુત પાંચ ધરીજે;
 મમ કર પુત્ર યહી આશીશા, સુદલ કાજ કરહી. જગદીશા. ૬
 ધર્મ કર્મકો કરતા સાખી, વિશ્વ ચરાચર કર ઘર રાખી;
 યાતે સુદલ હોય તવ કાજ, રાખહુ હૃદય વિશ્વપતિ રાજ. ૭
 શરવીર માતા સુત બોધા, ધર્મ સનાતન નિજ ઉર શોધા;
 સમય પાય નૃપ વંદન કીના, હરસિ ચલે પિતુ કાજ પ્રવીના. ૮
 નગર લોક નારી નર સારે, વેલ વશ વિકલ વિયોગ વિચારે;
 વિવિધ બોધ નૃપતી સમુજવા, યદ્યપિ શોક શાંત નહિ પાવા. ૯
 પુર આહર દિજ મંડલ આવા, ભૂપ સમય લખિ શીશ નિવાવા;
 જય દિજરાજ ક્ષમા અખ કીજે, ધર્મ કર્મ મય સંગ રહીજે. ૧૦

ટાહા

કૃપા બની રહ દાસપે, નિજ શિશુ સમુજિ હમેશ;
 શુભ કારણમે નાથ મમ, વિધન હોય નહિ લેશ. ૧
 પ્રજા વિપ્ર સંતોષિ નૃપ, વંદિ ચલ્યો પિતુ હેત;
 એસે પુત્ર સપૂત જગ, તારે વંશ સમેત. ૨

ચોપાઈ

ચલ્યો ભૂપ કરને પિતુ કાજ, વેલ વશ નથ લોક દિજ રાજ;
 વિપ્ર ભૂપ બોલે પ્રિય બાની, સુનહુ તાત સહ પ્રજા સુજની. ૧
 ભૂપ ચલે કરને પિતુ કાજ, નરહરિ નાથ નિભાવહિ લાજ;
 અપન પ્રિયે નૃપતી ઉર ભારી, ઈન હિત ભજિયે દેવ મુરારી. ૨
 નિત્ય કર્મ પર પ્રીતિ પ્રચંડા, ક્રાંટિક પાપ ગિરી^૧ સહ ખંડા;
 નાહય ધોય કરિયે તન શૂદ્ધી, કર્મ પ્રધાન શુદ્ધ હો ખૂદ્ધી. ૩
 ખૂદ્ધી સદા કર્મ અનુસારી, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ કહે વિચારી;
 આહર કર્મ શુદ્ધ હો પેલા, અંતર લાગહિ ધ્યાન સુહેલા. ૪
 હવન યજ્ઞ જપ તપ શુધ કર્મ, ઇન કરિ વઢે વિશ્વ મહિં ધર્મ;
 ભોજન ઈષ્ટ દેવ કરિ અર્પન, તન મન ધન સહ રામ સમર્પન. ૫
 પ્રભુ અરપન પાવેહી અહારા, કબહુન હો વિપરિત વ્યવહારા;
 મહા પ્રમાદ બનહી મન ખૂદ્ધી, કરે કર્મ નહિ ધર્મ વિરૂદ્ધી. ૬

પંચ પાપ ગૃહ માંચ સદાર્થ, પંચ પાત્ર કરિ રહુ ન કદાઇ;
 પંચ યજ્ઞ કરિ પાપ નસાવે, તા કરિ ગૃહસ્થ ધર્મ બઢાવે. ૭
 ગો બ્રાહ્મણુ પદ પૂજ અતીથી, ગૃહસ્થ ધર્મ આદુ યહ નીતી;
 નિત્ય કર્મ બિન લેત અહારા, જીવત પ્રેત જનમ તિન હારા. ૮
 નિત્ય કર્મ બિન વૃત્તિ મલીના, પાપ કર્મ કરહીં મતિ હીના;
 ચોથો ભાગ ભૂપકો આવે, તાતે હમ તોહિ પ્રથમ સુનાવે. ૯
 ત્યાગે ધર્મ ખઅર હમ પાવહિ, તિનકો હદતે બહિર પઠાવહિ;
 યાતે સત્ય કર્મ કરે ભાર્થ, રાજ પ્રજા મહિં હોય ભલાઇ. ૧૦

દોહા

ધર્મ નીતિ યુત રાજ હમ, કરિહાં સંવત આર;
 નિત્ય કર્મ કરતે રહો, સુખી હોહુ નરનાર. ૧
 ચાર વરણુકે નારિ નર, અપને ધર્મ ખુશાલ;
 કુકરમ કરહીં નીતિ તજ, કેદ કરે તતકાલ. ૨

ચોપાઈ

પુત્રી પુત્ર પ્રજા મમ સારી, યજ્ઞે ધર્મ વશ નીતિ નિહારી;
 પિતા પુત્ર વત તો મમ નાતા, યાતે બ્રાત રહો કૃશનાતા. ૧
 રાજદારિ અનુચર સહ નીતી, કહો મોહિ કોહિ કરે અનીતી;
 નીતી યુક્ત સર્વ અધિકારા, કબ્જ હોય આય કરો પુકારા. ૨
 કર્મ મલીન કરે નર નારી, જિનકો દંડ મિલે યહાં ભારી;
 આહર ભીતર શુદ્ધ રહાવે, પ્રેમ વિવશ હરિ હર ગુન ગાવે. ૩
 ભૂપ હેત કરિયે શુભ કામ, જ્યા કરિ સુખી રહે તવ રામ;
 દિન સંતોષહુ વારંવારા, જ્યા કરિ ખુશી હોય કરતારા. ૪
 અજ હરિ રૂપ વિપ્રકો જાનો, ઈતર ભાવ ઉરમેં મત આનો;
 જોહિ જન વિપ્ર ગાયસન પોષા, માનત દેવ સર્વ સંતોષા. ૫
 સમુજિ સુખોધ યજ્ઞો નર નારી, સત્ય સત્ય યહ શીખ હુમારી;
 વણિક, દિવાન સમય કરજોરી, વિનય કરત આરત નહિ થોરી. ૬
 કૃપાનાથ કીનો ઉપદેશ, વેદો યુક્ત શંક નહિ લેશા;
 બોધ યુક્ત ચાલહિ હમ સારે, કરે દંડ કહું પાપ નિહારે. ૭
 હમકો નાથ કરો નિરદોષા, નિલજ નિકામ કામ કરિ કોષા;
 રજા હોય કીજો સોઈ તાતા, સો કષ્ટુ કરો સર્વ તવ હાતા, ૮

વિપ્ર ભૂપ બોલે હરપાઠ, તાત પત્ર યુત કીજેહુ ભાઈ;
રજક પુત્રિ સન તુરત બુલાવે, ભૂપણુ વસન તાહિ બગસાવે. ૯
ધરિ શિર હાથ ભગિનિ સમમાંની, ભવન પહાધય ભૂપ સુજની;
સહસ ગાય બ્રાહ્મણકો દીજે, સ્વર્ગ તાત મુખ સુચર લખજે. ૧૦

દોહા

વિપ્ર ભૂપકો વચન સુન, મહાજન પ્રેમ વિશાલ;
ગો હજાર ભૂપન વસન, દી દિજકો તતકાલ. ૧
રજક પુત્રિકો તેડિકે, ભૂપન વસન પેરાય;
ક્ષમા માનિ ભગિની કહી, દીની ભવન પડાય. ૨

ચોપાઈ

સુખ મય સવ નમ્ર નરનારી, રામ મંત્ર મુખ જપે સુખારી;
સુનિયે અપર ભૂપકી ગાતા, સુખિયો કીન સ્વર્ગ નિજ તાતા. ૧
રાહ ચલે દંપતિ નરનારી, ત્રિતિયે દિવસ ભયે હદ બારી;
હદ તક અન્ન નીર નહિ પાવા, સૂકો કંઠ પ્રાન ગભરાવા. ૨
ક્ષત્રી સમકો શર કહાવે, દેહ પ્રાન લગ ધર્મ નિભાવે;
તનકો તજે ધર્મ નહિ છોડે, મારિ મરે અરિ મુખ નહિ મોડે. ૩
એસે શરવીર દે પ્રાની, વિપ્ર રાજ પીનો નહિ પાની;
નિજ હદ ત્યાગ અપર હદ આવા, સરિતા તીર નિવાસ કરાવા. ૪
નાહય ધોય તન કીન અચારા, નિત્ય કર્મ નીતિ વ્યવહારા;
જોરિ સિધાસન દે ધિર થાવા, સોહં જપે ગુરુ સન પાવા. ૫
અજપા જપ તાર ઉર લાગી, ભૂખ પિયાસ ત્રાસ તજ ભાગી;
નિત્ય કર્મ કરિકે નરનારી, જલ અરપન કીનો ત્રિપુરારી. ૬
આજ અહાર દીને જલ તાતા, હરસિ લેહુ ભોજન વિભુ નાથા;
દેના સો લેના યહ નીતી, કૃપાનાથ લીજે કર પ્રીતી. ૭
હરિહર વંદિ પ્રેમ ભયો ભારી, જલ અચવન કીનો નરનારી;
કરિ જલપાન પ્રાન મુખ પાવા, શ્વાસા સિંવરણુ ધ્યાન ધરાવા. ૮
પ્રેહ વશ વિકલ ભયે નરનારી, પુલકિ ગાત લોચન ભરિ વારી;
તાત ગાય ઉરમેં ફરિ આવત, તિમતિમ ભૂપ પ્રાણુ દુઃખ પાવત. ૯
ગૌ પદ સેવ કરને ચિત ચાવે, કહાં જાધયે અરુ કવન બતાવે;
હરિહર દેવ કૃપા યહિ કીજે, ગૌ પદ સેવ તુરત પ્રભુ દીજે. ૧૦

દોહા

ગો અતીતં ગોપાલ હર, કરન ભક્ત પ્રતિપાલ;
ગો હજાર ગ્વાલી સહિત, આય ગયે તતકાલ. ૧
નિરખિ રૂપ સુર સુરભિ સમ, ભો પ્રસન્ન ભોપાલ;
જન આશા પૂરણુ કરે, હરિહર દીન દયાલ. ૨

ચોપાઈ

ગો ગોપાલ નદી જલ પીના, બેઠે તીર સમય નૃપ ચીના;
સનમુખ ગ્વાલ ભૂપ ચલિ આવા, રામ રામ કહિ વિનય કરાવા. ૧
અહો બ્રાત સુનિયે મમ ભેવા, હમ ધન હીન ચહેગો સેવા;
અવર મજૂરી કરી ન કબ્હૂ, ચારન ગાય મર્મ મોલિ સબ્હૂ. ૨
અન્ન વસ્ત્ર વિન અપર ન દામા, કરિ ગો સેવ જપે મુખ રામા;
નિજ જનની સમ સેવા કરિહાં, ઇન પ્રતાપ ભવ બંધ વિસરિહાં. ૩
કોટિક જન્મ પાપ ફલ ભારે, ગો જનમી સહ હરહિ હુમારે;
યાતે તાત દાસ પદ તોરે, અનુચર રાખુ હોય સુખ મોરે. ૪
કષ્ટ માંય પટ અન્ન દિરાવે, સો સમ તાત શાસ્ત્ર વિધિ ગાવે;
સર્વ પ્રકાર હુમે ધન હીના, રાખહુ દાસ સમુજિ મોલિ દીના. ૫
દીન વચન સુન નૃપ ગોપાલા, બ્રાત બ્રાત બોલ્યો તતકાલા;
રે મમ તાત ન હોહુ દુઃખારી, મમ માયા સો સર્વ તુમારી. ૬
તું મમ બ્રાત બ્રાત મેં તોરા, સત્ય શબ્દ માનહિ પ્રિય મોરા;
દીન વચન મુખ કહો ન તાતા, ચક્ષો ભવન રહિયે કુશલાતા. ૭
એક સરિસ કો વખત વિતાવે, કર્મ ચક્ર સબકે શિર આવે;
સુખદુઃખ તાત હરસિ શિર લધયે, હર્ષ શોક મનતે તજિ દધયે. ૮
વ્યગ્ર^૧ બને સુખ દુઃખ કો હરહી, જવહિ લાજ હાંસિ જગ કરહી;
યાતે સુખ દુઃખ સહન કરીજે, ચલિયે ભવન રામ રસ પીજે. ૯
સુખમેં હર્ષ શોક દુઃખ માંહી, જિનકો રામ ભક્તિ ચિત નાંહી;
જો કોહિ કષ્ટ ચહે જન અંતા, સુખ દુઃખ ત્યાગિ બજે ભગવંતા. ૧૦

દોહા

બ્રાત ચલિયે ભવનકો, ભજે રામ ભરપૂર;
ભજન ભક્તિ પરતાપતે, તારે રામ જરૂર. ૧

રતન રોડિ^૧ સમ વિપનમેં, મિલ્યો મુજન જન ગ્વાલ;
તાજ કાજ લખિ સુકલતા, નૃપ ઉર પ્રેમ વિશાલ. ૨

ચોપાઇ

ગ્વાલ બચન સુનિ ભૂપ મુખારી, ભૂમે બાલ મિલી મહતારી;
સત્ય ગ્વાલ કીનો ગો ગ્વાલી, મનો ઇન્દ્રિ મમ જાવત વાલી. ૧
સુનિ તવ વચન ભયો વિશ્વાસા, ગો પદ સેવ સુકલ મન આશા;
રહિ તવ શરણુ કહે ગો સેવા, જ્યા કરિ પ્રસન હોય હરિ દેવા. ૨
ગો સેવા હિત પરમ ઉદાસા, મિલે બ્રાત પૂરણુ મમ આશા;
અવશ્ય ગાય સેવા મોલિ દીજે, મો પર કૃપા બ્રાત યહ કીજે. ૩
ગ્વાલ કહે બ્રાતા સુખ કીજે, પાંચ ગાય સેવા હિત લીજે;
દંપતિ દાર ચક્ષો સુખકારી, કરિયે ભાજન શોચ વિસારી. ૪
તુમ સંમતિ ચાક્ષે મમ ભાઈ, સુખમય દંપતિ રહે સદાઈ;
નેમ ધરમ મરજી યુત ધારો, શુદ્ધ ભાવ મુખ રામ ઉચારો. ૫
ગુર આજ્ઞા અપને શિર ધારી, સુખમય સદા રહે નરનારી;
ગ્વાલ પ્રેમ વશ નૃપ સતકારા, ચક્ષે ભવન નિજ ગૌ દેકારા. ૬
પુષ્પા ખીરી ઘોરી હુમ્મર, ગ્વાલ પીઠ ચાલી ઘર હંકર;
પુત્ર માતુ સમ પ્રેમ અપારા, ગૌ જનની તારણુ સંસારા. ૭
વિષ્ણુ ઘરે ઘરની અવતારા, ગૌ સેવા પર પ્રેમ અપારા;
ગૌ સેવા હિત હરિ સૈંગ હોક્ષે, જનની માતુ કહિ મુખ બોક્ષે. ૮
ગૌ સમ કવન કરે ઉપકારા, ધાસ ખાય ઘી દે સંસારા;
યાતે હરિહર લગે પિયારી, તજે સહજ ગૌ સેવા ચારી. ૯
પશુ પતિ વૃષભ લગેઉર પ્યારા, વિચરે વિશ્વ હોય અસવારા;
સુરપતિ સુર ગાયાં સહ પાસા, જ્યા કરિ કબુલન રહે ઉદાસા. ૧૦

દોહા

ગૌ મહિમા સુન પ્રેમ યુત, સેવ કરે ચિત લાય;
સહજ તરે ભવસિંધુતે, ઉભય લોક સુખ પાય. ૧
ગ્વાલ અપન ગૃહ આયકે, પાંચ ગાય નૃપ દીન;
જય જનની કહિ પદ ગિર્યો, સુકલ કાજ લખિ લીન. ૨

ચોપાઈ

ગ્વાલ વંશ સખહી નરનારી, વંદત સર્વ પ્રેમ કરિ ભારી;
 ભા બાપા કહિ પાંવ પખાવે, પુલકિ ગાત બોચન જલ ડારે. ૧
 ભૂપ પ્રેમિ દંપતિ નરનારી, સમુજે બ્રાત તાત મહતારી;
 ભૂપ કહે મેં દાસ તિહારો, કૃપા કરો નહિ પાંવ પખારો. ૨
 પુજ્ય પાત્ર મેં કવન પ્રકારી, આશાવંત દીન દુઃખિયારી;
 અર્થ આશ તવ દર્શન ભાગી, મિલી સેવ ગૌ પરમ સુભાગી. ૩
 તોરે દર્શ સુદલ ફલ પાવા, અર્ધ શોક મોહિ સહજ વિલાવા;
 યાતે ચરણુ પખાઈ તોરા, સત્ય તાત તરસત મન મોરા. ૪
 તાત પ્રેમ તવ મહિમા ભારી, કહિ ન શકું લઘુ બુદ્ધિ દુમારી;
 મોરો કારજ કરહિ મુરારી, ભો પ્રસન્ન તવ પ્રેમ નિહારી. ૫
 ઝરત નેન તવ પ્રેમ નિહાર, ભૂપ ભવન છપરી પર વાર્શ;
 હંચે મહલ અટારી ભારી, પ્રસન હોય સહ નેન નિહારી. ૬
 રામ ભક્તિ નહિ પ્રેમ નિવાસા, સમ સમશાન પ્રેત જહાં વાસા;
 રામ ભક્તિ વિન જે નરનારી, જીવત પ્રેત ગિને ત્રિપુરારી. ૭
 યાતે છપ્પર તાત તુમારા, સત્ય કહું મોય પરમ પિયારા;
 ગદ ગદ કંઠ ભૂપ સ્થિર થાવા, તાત તાત કહિ ગ્વાલ બુલાવા. ૮
 રે મમ તાત ભરે કિમ નેના, હમકો પ્રિયે લગે તવે બેના;
 અહો તાત મોરે કુલ રીતી, જ્યાતે તો સૈંગ કીન પરીતી. ૯
 મોરે ધર આવે મિજમાના, જિનકો જનત રામ સમાના;
 લે ચરણામૃત કુલ હરસાવે, જ્યા કરિ જનમ પાપ મમ જાવે. ૧૦

દોહા

પ્રથમ જિભાવત પ્રાવણો, પાછો મો પરસાદ;
 તવ મન ભઈ ઉદાસિ કિમ, મમ કુલ યહ મરિયાદ. ૧
 ચલો દંપતી ચોકમે, લો ભોજન મમ તાત;
 મહા પ્રસાદ, તવ સમુજિકે, જીમે સર્વ સજાત. ૨

ચોપાઈ

ગ્વાલ વચન સુન નૃપ મુખ બોલા, મનકે મમ પ્રગટ સહ બોલા;
 બ્રાત દેન ચહો હમહિ અહારા, તો હમ કહે સો કરિય અચારા. ૧

રસ વિહીન રૂપો અન કીજે, પાત્ર પખાર અન્ન મોહિ દીજે;
 જળ લગ દાર રહે હમ તોરે, એકલિ અહાર નેક યહ મોરે. ૨
 મન મરણ લગ તવ ધર પાવે, નહિતર રૂપા અન્ન દિરાવે;
 કંદ મૂલ ફલ પાય ગુમરા, તુમ હદ કરો ન તાત લગારા. ૩
 કર અહાર દિનમે ઇક વારા, યહિ પ્રકાર નિત નેમ હમારા;
 અપર નેમ મનકો મન જાને, કાં વ્યાપક ઘટ રામ પિછાંતે. ૪
 નરહરિ નાથ નિભાવહિ નેમા, વરણુત ગાથ ભયો નૃપ પ્રેમા;
 જ્વાલ જ્વાલ નારી નર સારે, ભયે પ્રેમ વશ ભક્ત વિચારે. ૫
 ભૂપ વચન યુત ભોજન લાવા, યુક્ત સમુજિ નૃપતી સુખ પાવા;
 રૂપે ભોજન નીર મિલાવા, રૂચિ અનુસાર પાય થિર થાવા. ૬
 ઉભય નારિ નર કરત વિચારા, કર્મ અગમ કીને કરતારા;
 પ્રિયા રામ રાખે જયું રહ્યે, ઉરતે હર્ષ શોક તજ દહ્યે. ૭
 ઉભય પ્રકાર બનો ગો જ્વાલી, સમય કર્મ મય રહે પુશાત્રી;
 મન પ્રેરક ઇન્દ્રી દસ ગાર્ધ, ચેતન હોય ચરાહુ સદાર્ધ. ૮
 વિષય વિપિન મહિં ભાગિ, ન જાવે, ધર્મ ક્ષેત્ર મહિં વિધન કરાવે;
 વિધિવત કર્મ જોષ્ટિકા ધારી, નિજ ઉર ગાય ચરાવહુ નારી. ૯
 ભજન ભક્તિ શુભ કર્મ બુલાવે, ક્ષણ મહિં પ્રત્યક્ષ વિષય વન ધાવે;
 ભોજન રસિક કષ્ટ હો ભારી, અમિત જન્મ તક કરે દુઃખારી. ૧૦

દોહા

યાતે પ્રથમ વિચારિ ઉર, મન ઇન્દ્રી કર લાથ;
 પ્રત્યક્ષ પ્રેમ વશ થિર રહી, જયો નિરંજન નાથ. ૧
 દુતિયે ગાર્ધ પંચ, યહ, ભવ તારણ લખિ ભેવ;
 અપન પ્રાણુતે અધિક લખ, કરહુ ચરણ રૂચિ સેવ. ૨

ચોપાઇ

ઉભય ગાય રક્ષણ અવતારા, ક્ષત્રી તન દીનો કરતારા;
 ઇક પોષણ સોષણ ઇક કીજે, સમુજિ મર્મ અક્ષય પદ લીજે. ૧
 ઇન્દ્રિય સોષણ પોષણ ગાર્ધ, ઇન કરિકે જિય અવશ્ય ભલાઈ;
 ગો દે ત્રાસ ઇન્દ્રિ રસ પોષા, સો શઠ દુષ્ટ નહિ નિરદોષા. ૨
 યાતે પ્રિયા સમજ યહ નીતી, ગો પદ પૂજન કરો પ્રતીતી;
 ચરયા કરત નિશી ભઈ નાસા, રવિ પ્રકાશ જગ ભયો ઉગસા. ૩

ગાય વચ્છ પય પાંન કરાવા, રૂચિ અનુસાર પાય સહ ધાવા; ૪
 ઉછરી ગાય વિપિનકો ધાઈ, ગ્વાલી સંગ ચક્ષે હરસાઈ.
 પદ વિન પ્રાણુ ચક્ષે નરનારી, ગ્વાલ નારિ નર ત્રાસ કરારી;
 ચક્ષે ગ્વાલ સૈંગ સહુ સનમાની, ધીરજ દીન જોરિ યુગ પાની. ૫
 વિચરે ગિન ગો લેત અહારા, પાછે દંપતિ વિપિન વિહારા;
 હરિત ઘાસ મુખ આગલ ધરડી, હર્ષિત ગાય ઘાસ સોઈ ચરડી. ૬
 વિચરત વિપિન ગાય સહ ધાઈ, પ્યાસ વિવશ સરિતા તટ આઈ;
 રૂચિ અનુસાર પીન સહ નીરા, કરિ સંતોષ બેઠિ તટ તીરા. ૭
 સમય સમુજિ દંપતિ નરનારી, નિત્ય કર્મ વિધિ કીન વિચારી;
 ગૌ જનની અસ્નાન કરાવા, લે ચરણોદક પ્રેમ બદાવા. ૮
 દંપતિ નેન ચલી જલ ધારા, જય ભવ તારણુ શરણુ તુમારા;
 સર્વ કાજ મોરો તોહિ હાથે, દ્રઢ વિશ્વાસ દર્શ તવ પાતે. ૯
 જનની જનક વિશ્વ ગૌ માતા, ભવ તારણુ હિત રચી વિધાતા;
 નર સુર અસુર સર્વ મુખ દેણી, વિશ્વ ચરાચર મોક્ષ નિસેની. ૧૦

દોહા

વૃષભ માતુ તવ પુત્રતે, જીવત નર સુર સંત;
 તું તવ સુત નહિ જગતમેં, હોત તીનકો અંત. ૧
 સુક્ષ્મ તન અસ્ત્રૂતમેં, જીવ કરત પ્રતિપાલ;
 યાતે મો મમ તાતકી, સાહય કરો તતકાલ. ૨

ચોપાઈ

વિનય કીન દંપતિ નરનારી, બેઠે પાસ ધર્મ વ્રત ધારી;
 રામ મંત્ર પૂર વિશ્વાસા, રટને લગે ઉભય નિજ શ્વાસા. ૧
 રાજ કાજ ઉર રંચ ન આવે, તાત કષ્ટ ગૌ સેવ છુડાવે;
 ત્રિતિયે રામ મંત્ર ઈક વારા, અપર કર્મ મન સર્વ વિસારા. ૨
 ક્ષત્રી તન અરૂ તાત સનેહા, ક્યું નહિ ધર્મ ધરે શિર એહા;
 નિત્ય કર્મ કીને વિધિ સારી, વંદન કીન ભૂપ પદ નારી. ૩
 પદ પખાર ચરણોદક લીના, અપના જનમ સુદલ કરિ ચીના;
 જય પતિનાથ પાર ભવ કીજે, સમુજિ અનાથ શુદ્ધિ મોહિ લીજે. ૪
 ગૌ ગોચર પ્રેરક મન રાગ્ન, સર્વ વિગોવત સુધરે કાગ્ન;
 કરિ સુખોધ સત નીતિ અતાઈ, બૂલ શકું નહિ કોડ ઉપાઈ. ૫

રામ ધામ દે ચરણુ તુમારા, શરણુ સુખી યહિ પ્રણુહુ હુમારા;
 દાસ નિવાસ ચરણુ પ્રભુ દીને, પૂરણુ કૃપા પતી ચેહિ કીને. ૬
 પુલકિ ગાત ક્ષોચન જલ ધારા, વંદન ચરણુ કીન કેઇ વારા;
 સમય સમુજિ ગ્વાલનકી પ્યારી, કરિ ભોજન ભરિ કીન તયારી. ૭
 મિલિ ચાલી સહ યુથ બનાઇ, પ્રેમ વિવશ ત્રટ સરિતા આઈ;
 હરસિ ગાય ગ્વાલિનિ લખિ કેસે, નિરખ ચકાર ચંદ્રિકા જેસે. ૮
 આય નિકટ ધર દીન અહારા, મિલે ગ્વાલ કહ સહિત વિચારા;
 પ્રથમ ભૂપ તેડે નર નારી, જીમહુ તાત રૂચિ અનુસારી. ૯
 રૂપિ રોટી વોહી જલ સંગા, પાઈ ઉભય ખુદી ઇક રંગા;
 અચવન કીન ઉભય નરનારી, ગ્વાલનિ ગ્વાલ સમુજિ દુખ ભારી. ૧૦

દોહા

ચહે ઇન્દ્રિ વશ અપન મન, રૂપો ભોજન સાર;
 શ્રી હરિ સિંવરે શ્વાસમે, સુલભ તરે સંસાર. ૧
 યદ્યપિ વૃત્તી વિચલ મન, તો કરિયે ઉપવાસ;
 કહન તિતિક્ષા ઉર ધરે, હરે જીવ ત્રિય ત્રાસ. ૨

ચોપાઇ

યાતે મર્મ સમુજિ યહિ રાગ, કરન કાજ અપનો મન સાગ;
 સર્વ પ્રકાર ભોગ જિન ભોગા, તાત હેત ત્યાગે લખિ રોગા. ૧
 ઇન્દ્રિય દમન ઉભય ચિત આવા, યાતે વિરસ નાજ મન ભાવા;
 ધન્ય પ્રિયા પતિ સંમતિ આલે, ઉભય વંશ વિષ્ણુપુર મહાલે. ૨
 તન મન ત્રાસ તિતિક્ષા પૂરી, નિજ મન મારન વૃત્તિ સખૂરી;
 એસી પ્રિયા હોય ધર જ્યાકે, સો નર નાર રામ રસ ચાખે. ૩
 યાતે ઉભય ભૂપ નર નારી, કમતે ભયે કહિન તપ ધારી;
 ગ્વાલ સમય લખિ હાંકી ગાઈ, ગ્વાલનિ ભવન ચલી હરસાઈ. ૪
 ગ્વાલ ગાય સહ વન મહિ આવા, હરસી ગાય હરિત તૃણ પાવા;
 પાંચો ગાય પાસ નૃપ રાંની, હરિત ધ્રાસ લાવત ગહિ પાંની. ૫
 હરસત ગાય હરિત તૃણ પાર્વત, તન મચ્છર નર નારિ ઉડાવત;
 ગો પ્રેમાલ પ્રેમ ભો ભારી, હું કરિ હરસત ભૂપ નિહારી. ૬
 સંધ્યા સમય ચલી સહ ભવના, ગો પાછે નારી નર ગવના;
 નિજ અરથાન સર્વ સ્થિર થાઈ, ગો ઢિંગ બેડે દે હરસાઈ. ૭

ગ્વાલનિ ગ્વાલ વસ્ત લે આવત, નિજ નિજ માતુ સર્વ મિલિ ધાવત;
 દૂલત ગાય નારિ પરવીણા, ધારત તાર વાજત જિમ વીણા. ૮
 પય કરિ પાત્ર ભરે સહ નારી, ભૂપ સમય લખિ ભયો સુખારી;
 જો જગ ગાય નહિ અવતારા, તો જન જીવત કવન પ્રકારા. ૯
 દૂધ દધી ઘી છાછ પિયોરી, લે મુખ હરસે વિજ્ય મુરારી;
 ગા કે મર્મ અગમ ગતિ ગૂઢા, અમ ન લખે અંધ મતિ મૂઢા. ૧૦

દોહા

સમુજિ સેવ ગૌકી કરે, નિજ ગો મનકો જીત;
 મુકલ ફલે મન કામના, લગે વિજ્ય પદ પ્રીત. ૧
 ગૌ ગાસે નૃપ નારિ નર, ધરન લગે હરિ ધ્યાન;
 પ્રણવ મંત્ર શ્વાસા જપે, ત્યાગ્યો તન અભિમાન. ૨

ચોપાઇ

ગૌ પદ રજ ઉર ભૂપ પિથારી, યાતે દંપતિ ભૂમિ પથારી;
 ગ્વાલ ગ્વાલનિ સહ મિલિ આયા, ભૂ આસન લખિ હૃદય દુભાયા. ૧
 પ્રેલ વશ વિકલ ભયે સહ ગ્વાલા, સમુજિ ભૂપ જાગ્યો તતકાલા;
 રે મમ ભ્રાત બેલ કિમ ભારી, કવન હેતુ કહે તાત વિચારી. ૨
 ગ્વાલ ગ્વાલની કહ નરનારી, તાત દુઃખી તવ નિરખિ પથારી;
 કિંકર કામરિ આસન લીજે, સેવક સમુજિ કૃતારથ કીજે. ૩
 બાપા રાંક હુમે નરનારી, ગાદિ પલંગ ન હીર પથારી;
 દૂટી કંથા કંમરિ કાટી, દિવસ ગુજરે છાપરિ ટાટી. ૪
 છાછ દૂધતે દિવસ નિકારે, રટત રામ ઉપજત સુખ ભારે;
 જંગલ વાસ બને ભગવંતા, સુખકી સીમ અવર સુખ અંતા. ૫
 દુતિયે સુખ તુમસમ મિજમાના, સમુજે રામ ભાવ નહિ આના;
 યાતે તાત કહે કરજોરી, કંમરિ લેહુ વિનય સુન મોરી. ૬
 કંમરિ ચાર ઉભય તુમ લીજે, પય ગ્રહિ હમહિ કૃતારથ કીજે;
 ઇનતે ઇતર ન ચહ વ્યવહારા, અવર નેમ કરિયે તુમ ધારા. ૭
 ઇતનો ભાવ રખો ભા મોરો, અધિક નામ હમ લહે ન તોરો;
 ગદ ગદ કંઠ ભયે નરનારી, ભૂપ સમય બોલે તપધારી. ૮
 રે મમ તાત ક્ષમા અજ કીજે, દુરબલ દાસ વિનય સુનિ લીજે;
 ભજન ભક્તિ સેવા તપ કરણી, કષ્ટ મૂલ મહિમા મુનિ વરણી. ૯

ગૌ સેવા હિત હમ યહાં આવા, રામ કૃપા કરિ તોહિ મિલાવા;
ગૌ પદ દાસ પાસ રહ ઇનકે, અવર ભવન જાવે કહો કિનકે. ૧૦

દોહા

ભવન ભોગ સુખ સાહ્યખી, દાસી દાસ ખવાસ;
વૃથા સત્ય સેવા નિમિત, ગૌ પદ કીન નિવાસ. ૧
સંવત ગારે ભૂમિ પર, એસિ ભજે ભગવંત;
અહો નિશિ સેવે સુરભિ પદ, વસે વાસ એકંત. ૨

ચોપાઇ

એક વસ્ત્ર વિન વસ્ત્ર ન પાસા, કરિહાં ગૌ, પદ, ભૂમિ નિવાસા;
ભોજન વિરસ એકહી વેલા, જ્યા કરિ સિવરણુ હોત સુહેલા. ૧
સજ્યા સરસ સુ સરસ અહારા, ભજન ભક્તિ વિપરિત વ્યવહારા;
આલસ ઉંધ ભોગ પ્રિય લાગે, ત્યાગે ભજન વિપય દિશજાગે. ૨
મધુર દૂધ ધૃત રસિક પદારથ, ઇન્દ્રી પાય વિપન મહિં ડારત;
યાતે પય ધૃત તજી અહારા, રૂપે ભોજન કરે ગુજરા. ૩
અશ્વ શરીર ઇન્દ્રિયાં આદી, મન સવાર ચંચલ પરમાદી;
આહર મુખ હાંકત રથ અપનો, માન્યો સત્ય વૃથા જગ સપનો. ૪
મન ચંચલ રસતે તન ચંચલ, ધર્મ તર પાવે કિમ નિશ્ચલ;
અશ્વ અહાર ન નીર પિલાવે, રથિ ચંચલ નહિ અશ્વ ચલાવે. ૫
ભોજન ભોગ સરસ રસ નીરા, ઉભય ત્યાગિ હમ દમે શરીરા;
ખિન અહાર નિદ્રા તજિ જાવે, કિય અહાર આલસ ઉર છાવે. ૬
પરમારથ કારજ કોઉ ચાવલિં, આલસ નિંદ અહાર વટાવલિ;
સો ત્રય પ્રખલ શત્રુ પરમારથ, પ્રથમ તજે જિનકે હરિ આરથ. ૭
યાતે બ્રાત સમુજિ યહ ગાથા, ભોજન પટ હઠ તજિયે તાતા;
જો હમ કરે સો કરને દીજે, સમજિ મર્મ શાંતી ઉર લીજે. ૮
રે મમ બ્રાત પ્રીતિ નહિ થોરી, કુંઠિત બુદ્ધિ મર્મ લખિ મોરી;
માત તાત બ્રાતા સુત પ્યારી, પ્રીતી પ્રખત્ર સ્વાર્થ મય સારી. ૯
પરમારથી આરથ તવ પેખી, કહા વરણુ મમ પ્રેમ વિશેખી;
પરમારથ પ્રેમિ હરિ રૂપા, શ્રુતિ સમૃતિ ગાવત મુનિ બ્રૂપા. ૧૦

દોહા

ધન્ય તાત તવ પ્રેમકો, ધન ધન સત્ય સનેહ;
દાસ શીશ અવસાન તવ, તજે ન જગ લગ દેહ. ૧

સમુજિ મમ પદ વંદિકે, ચલે ગ્વાલ નરનાર;
ધર આગે ઉભરત હૃદય, બ્રેલ વશ ભક્તે અપાર. ૨

ચોપાઇ

ભૂપ મર્મ લખિ બ્રેલ વશ ભારી, દેવ સમાન ગ્વાલ નરનારી;
યે શિર તાજ વચન મોહિ કાળ, જે માનૂ મમ હોય અકાળ. ૧
મો મય દયા હોત અતિ ભારી, શુદ્ધ ભાવ યદ રહિત વિકારી;
અન્ન વસ્ત્ર ઇન આજ્ઞા ધાર, તો કિમ કરિ પિતુ કાળ સુધાર. ૨
ધારી ટેક ટૂટ હો નાસા, ધર્મ જય હોવહિ જગ દાસા;
હારી ધર્મ દાગ કુલ લાગે, મો સમ ડા જગ દુષ્ટ અભાગે. ૩
દયા દષ્ટિ ઉપજે અનચારા, દયા તજત કીજે નહિ વારા;
સર્પ શ્વાન શદ કરણી છીજે, ચાર દોર દયા નહિ કીજે. ૪
મનડો ધર્મ ઉતરતો જાવે, હદ ત્યાગે ફિર લાથ ન આવે;
યે મન મૂઢ વૃથા સુખ હેરે, ધર્મ વિવેક નેકતે હેરે. ૫
હાંતી હોય દયા જાલે લાવે, યોગ્ય દયા જાલે વિધન કરાવે;
યાતે મન વિશ્વાસ ન કીજે, ધર્મ પ્રથા ગદિ નાંદ તજીજે. ૬
બ્રેલ વશ ભયો ભૂપ લખિ ભેવા, જપને લગ્યા વિશ્વ પતિ દેવા;
જય જય હરિ અજ શંભુ ભવાંતી, કરિયે કૃપા દાસ નિજ જાતી. ૭
સુધરહિ કાળ કૃપા હો તોરી, કરિયે કદા અલપ મતિ મોરી;
વ્યાપક નાથ લગ્યા ઉર સારી, જે કહ્યુ જને સો કૃપા તુમારી. ૮
નિજ નારી સન ભૂપ નિહારી, નિશ્ચલ ચિત ઉચરે અધારી;
નિરખે નેન ગાય નૃપ ધીરા, ઉમગ્યો પ્રેમ નેન ભરિ નીરા. ૯
ઉડી ગાય ઉભય દિગ આવા, ગા તન મચ્છર તુરત ઉડાવા;
સમુજે નૃપ ઇનેતે કલ્યાના, ગો પદ સેવ લગ્યા જન દાના. ૧૦

દોહડા

ચેલિ પ્રકાર સેવા કરત, વીતે સંવત પાંચ;
એક સમે પિતુ યાદ કર, વિરહ લગી ઉર આંચ. ૧
પાંચ વર્ષ પદ સેવતાં, પૂરણુ ભયે જયું આજ;
કા જાને પિતુ કહા ગતી, જાને હરિ મહારાજ. ૨

ચોપાઇ

નેન નીર નિરખે નિજ નારી, બ્રેલ વશ વિકલ લગી પદ પ્યારી;
ગદ ગદ કંઠ કહે કરજેરી, રામ રૂપ પતિ પ્રીત ન થારી. ૧

જય પતિ મેં ડિંકરિ પદ તોરી, કરિયે કામા હુદ્ધિ મમ થોરી;
 પ્રેલ વશ વિહલ ભયે કિમ નાથા, કહો કૃપા કરિ સમુજિ અનાથા. ૨
 મિથ્યા કર્મ ફૂરે નહિ દેવા, હાંની હોય ગાય પદ સેવા;
 ક્ષત્રી ધર્મ લગે નહિ દાગા, સો ભલ ચિતવે નાથ સુભાગા. ૩
 દરસ્યો ભૂપ વચન સુન જાની, અપની પ્રિયા ધર્મ રત જાની;
 કહન લગે નૃપતી નિજ મમા, કૃતિયે પ્રિયા કૃતિ રત ધર્મા. ૪
 પંચ વસ્ત્ર વીતા ગૌ સેવા, સુખ દુઃખ તાત જરા નહિ ભવા;
 સેવા લાભ ભપ કહુ પાવા, શદ મન નિશ્ચય કરન સુભાવા. ૫
 ઔપધ ખાત રોગ કહુ જાવે, વેદ દવા પર પ્રેમ બઢાવે;
 રજ ભર રોગ દેહ નહિ દેવા, દવા વેદ કિમ રહે સનેદા. ૬
 યાતે પ્રિયા નૈન જલ આવા, પંચ વર્ષ પિતુ મર્મ ન પાવા;
 સુખ દુઃખ તાત વાતકો કાવે, યાતે પ્રિયા ગ્રાણુ દુઃખ પાવે. ૭
 આખિર સુધરહિ કાજ સધીરા, તરફા મો મન હોત અધીરા;
 કવન ઉપાય કરો કોઉ એસા, મિત્રે તાત સુખ દુઃખ હો જોસા. ૮
 કૃતિયે ભૂપ વિરલ ભઈ ભારી, સમય સમુજિ બોલી નૃપ નારી;
 જય પતિનાથ ક્ષમા મોલિ કરિયે, વિરજ ધર્મ શાંતિ ઉર ધરિયે. ૯
 ધમ સનાતન જોલિ શિર ધારા, દરિદર દરપિ કરહિ ભવ પારા;
 સંશય રહિત ધર્મ સોઈ માંના, સંશય ધર્મ અધર્મ સમાના. ૧૦

દોહા

યુક્ત કર્મ વિશ્વે વિદિત, નિર સંશય સુખ રૂપ;
 જરા શંક શુભ કર્મમેં, તો હો દુઃખ સ્વરૂપ. ૧
 ક્ષેત્ર માંય ક્ષત્રી જડે, અરિ સનમુખ સંગ્રામ;
 હરન શત્રુ હર્ષિત રહે, સંશય હરે તમામ. ૨

ચાપાઈ

યહિ પ્રકાર શત્રુ ઉર શંકા, મારી લડાઈયે નાથ નિશંકા;
 પ્રથમહિ શંક પત્ર મહિ કીની, કરિ વિચાર નિર્ણય ઉર લીની. ૧
 તાત લિખી વસ્તુ સહ પાઈ, ગુપ્ત ગાથ નિજ માતુ સુનાઈ;
 વણિક પુત્ર કર સાખ વિશેખા, સો પતિનાથ પ્રગટ તુમ પેખા. ૨
 તાત લિખી સોઈ વિપ્ર સુનાઈ, સત્ય સમુજિ ચાલે દરસાઈ;
 તાત રજાયુત સાધન કર્મા, વિધિવત સર્વ સનાતન ધર્મા. ૩

ઈન મહિં શંક કહા પતિ કીજે, હો નિશંક સત રાહ ગહીજે;
 સતમે અસત શંક કુરિ આવે, બિગડે કારજ ધર્મ ગુમાવે. ૪
 પ્રથમ પત્ર શંકા સો સાચી, દુતિયે શંક તર્ક પતિ કાચી;
 વ્યાપક રામ લખે ઘટ ઘટકી, તજિયે તર્ક વૃથા મન નટકી. ૫
 શૂરવીર ક્ષત્ર તન અપના, લગે પાપ હો જુડે કલપના;
 તાત પત્ર સત માન સદાઈ, લહેતે લહો ન પીવ કદાઈ. ૬
 ધર્મ કર્મ મય શંકા આવે, પૂરવ પાપ પ્રવાહ દિખાવે;
 કોટિક જનમ પાપ ફલ આવત, ધર્મ કર્મમે શંક કરાવત. ૭
 પૂરવ પાપ સમુજિ પતિ ભેવા, હરસિ ગાય કરિયે પદ સેવા;
 અવશ્ય કષ્ટ હરિહેં ગો માતા, સત્ય કહું લખિ સાક્ષિ વિધાતા. ૮
 નિશ્ચય તાત વિપ્તુ પુર પાવે, પ્રગટ અપન દર્શ દિખાવે;
 રામ આશ કરિ હેં સહ પૂરણ, હરસિ કરો પિવ કરન સંપૂરણ. ૯
 અપનો ધર્મ કર્મ વિધિ સાજે, કરહુ રામ ભલ કાજ અકાજે;
 કરતા પુરવ કર્મ ફલ દેહી, રહે રામ હો રામ સનેહી. ૧૦

દોહા

નૃપ નારીકે વચન સુન, શાંતી ભધ શરીર;
 પતિ પત્ની એસી મિલે, દેત ધર્મ મય ધીર. ૧
 લખિ અવસર મંધ્યા સમય, નિજ રથજ આમ ગાય;
 શાંત ભયે પદ સેવ કર, મેં ધ્યાન લગાય. ૨

ચોપાઈ

અર્ધ નિશા તક ધ્યાન ધરાવા, સમય સમુજિ નૃપ સન કરાવા;
 ભક્ત ભીડ ભંજન હરિ દેવા, જીવ ચરાચર જનત ભેવા. ૧
 ભક્ત ભૂપ શંકા પ્રભુ જાંની, અજ પુત્રી સન કહ સનમાંની;
 સ્વરમે શક્તિ સરસ્વતિ સારે, સર્વ જીવ મુખ શબ્દ કિયારે. ૨
 ભક્ત ભીડ ભંજનકે તાઈ, હોવહુ પ્રગટ ગાય મુખ માંઈ;
 નૃપ સુખોધ ગાથા સહ ગાવે, સુનિ નર નારિ પરમ મુખ પાવે. ૩
 હરિ પદ વંદિ ચલી અજ યાત્રા, નૃપ આશ્રમ આઈ તતકાત્રા;
 દો અચ્છરી ભૂપકે પાસા, જિનકે કંઠ શબ્દ પરકાસા. ૪
 એક એક સન બોલન લાગી, સુન નારી નર ભૂપ સુભાગી;
 અચ્છરી હરસિ કહે સુન આઈ, તુમે લક્ષ કો લોક કુમાઈ. ૫

નિજ કારજ હિત ગો પદ સેવા, દર્શત તોય કહે કછુ ભેવા;
 હાં કરિ હરસિ કહે મુખ જાની, સુનહુ બેન ઇન મર્મ સુજની. ૬
 નૃપ સુબોધ સુત યહ ઇન નારી, દંપતિ તાત હેત તપ ધારી;
 સર્વ વિભોગ સાહયખી, ત્યાગી, તાત કાજ ચાહત બડ ભાગી. ૭
 માત તાત કલ પાવન કીનો, દૂબત ધર્મ ખંભ ઇન દીનો;
 ગૌ અપરાધ તાત ઇન લાગા, ગિર્યો નર્ક નૃપ ભયો અભાગા. ૮
 પુત્ર યુક્તિ કીની અતિ ભારી, ગયે સ્વર્ગ દિજ હોય દુઃખારી;
 કમલા સતી કીન ઉપકારા, કારજ સુદત ભૂપ મિલિ સારા. ૯
 દિજ લે પત્ર દીન ઇન હાથા, સુનિયે બહેન અવર કછુ ગાથા;
 પંચ વર્ષ વીતા ગૌ સેવા, મિલ્યો સુદત ફલ સુનિયે ભેવા. ૧૦

દોહા

જિમ જિમ ગૌ સેવા કરી, તિમ તિમ પાપ નિવાસ;
 ચતુરથ સંવત ભૂપકી, કટી નર્કકી ત્રાસ. ૧
 હેત પુત્ર આશીષ નિત, નૃપતી સુત વિશ્વાસ;
 પૂરણુ આરે વર્ષતે, હરિપુર કરહિં નિવાસ. ૨

ચોપાઇ

કુંભીપાક હરી નૃપ ત્રાસા, અલ્પ કષ્ટ મહિં ભૂપ નિવાસા;
 ગૌકે બાલ બિછોવે મૂવા, દુતિયે પાપ ભૂપ શિર હૂવા. ૧
 સંવત સપ્ત કરહિં સુત પૂરા, નૃપ કારજ નહિં રહહિ અધૂરા;
 જ્યું પુન વધે હોય સુખ રાજ, વિશ્વનાથ સારહિં સહ કાજ. ૨
 અબ રહિયે ચુપ બહન સયાની, અવસર પાય કહે ફિર જાની;
 અપન શબ્દ ધરહિં વિશ્વાસા, હરહિ ભૂપ સહજહિ ત્રિય ત્રાસા. ૩
 ભારતિ ગૌ મુખ શબ્દ રસાલા, કહિ નભ બીન ભઈ તતકાલા;
 ભૂપ નારિ નર સુન ઉપદેશા, ઉર મહિં ઉપજ્યો પ્રેમ વિશેશા. ૪
 વ્યાપક રામ મર્મ નૃપ પાવા, ગૌ મુખ હરિ સત બોધ સુનાવા;
 સંશય હર્યો હરણુ ત્રિય તાપા, ભક્ત ભીડ ભંજન સતાપા. ૫
 મન તરકી મરકટ ભો નાસા, નૃપ ઉર ભયો રામ વિશ્વાસા;
 અબ નહિં તર્ક કુરે ઉર એકા, ભિન્ન ભિન્ન પ્રભુ ભયો વિવેકા. ૬
 પંચ વર્ષ સેવા ફલ પાવા, તાત સ્વર્ગ મહિં ત્રાસ છુડાવા;
 અરધી કષ્ટ રહી પિતુ શેષા, સો સેવા કરિ રહે ન શેષા. ૭

અમ નહિ હું કબ્જ શહે મનતેં, રડું રામ મનતે અર તનતે;
 રે મમ પ્રિયા સત્ય તવ ખાંની, સંશય ધર્મ અવશ્ય હુવ હાંની. ૮
 પ્રિયા શબ્દ તવ સખ રસ ખાની, યદ્યપિ મો મન રહી ગિલાની;
 ગો મુખ શબ્દ સુનત વિશ્વાસા, સંશય વૃક્ષ મૂલતે નાસા. ૯
 તો મુખ ગિરા સત્યહો સારી, તાત દર્શ દે કૃપા મુરારી;
 પિતા પ્રેમ ઉરમે પુરિ આવા, પુલકિ ગાત દોચન જલ છાવા. ૧૦

દોહા

પ્રેમ ત્રિવશ લખિ પીવડો, પુલકિ પરી પતિ પાય;
 કોટિ કબ્જ પલમે હરે, જિન શિર રામ સલાય. ૧
 રટત રામ રજની ગર્ભ, મો પ્રકાશ ચહું ઝોર;
 ગોળી ગોરમ જ્વાલની, ધમક ઘટા સમ ઘોર. ૨

ચોપાઈ

પ્રાત સમય દધિ ઘોર સુલાવત, જ્વાલન સરસ ભક્તિ રસ ગાવત;
 દેખહુ પ્રિયા શાંતિ સ્થલ કેસા, નિશ્ચય હરિપુર શિવપુર વૈસા. ૧
 રજ તમ નાશ વિપિનકે વાસી, ગોરમ ઘોર ગંગ સમ કાશી;
 જ્વાલ દયાલ શંભુ સમ સારે, જ્વાલનિ ગૌરી મરિમ હુમારે. ૨
 વૃષભ દફડત વારંવારા, અદિ વિચરત યહાં વિપિન અપારા;
 દેવી વાલન વિપિન અંતેકા, અતિ ગલવંત એકને એકા. ૩
 દેવ નદી જલ ચલે અપારા, પ્રેમ ભક્તિ યહાં સુરસરિ ધારા;
 પ્રસન હોય શિવ ભરમ લગાવે, સુતે ભરમ યહાં ગર્દ ઉડાવે. ૪
 મૂવે મુકત દેત ફલ કાશી, જીવન મુક્ત વિપિનકે વાસી;
 જ્વાલ જ્વાલનિ હરિ શિવ ધ્યાવે, જિનકો જમ કિમ દર્શ દિખાવે. ૫
 યાતે સમ કાશી યહાં શોભા, હરિ હર કૃપા, હુમે મન લોભા;
 પ્રિયા ભાગકી કહા બડાઈ, ભયો સુખી સેવાં ગૌ પાઈ. ૬
 રાજ વિભોગ વૃથા સુખ માના, મેં મમતા વશ હોત, હિરાના;
 જૂકો સુખ સાચો કરિ માન્યો, જપ તપ સુખ સત નાંદ પિછાન્યો. ૭
 વિપન વાસ કરિ હરિ નહિ ગાવા, તિનકો જગ યહ સત્ય દિખાવા;
 વસિ વન વાસ રામ ગુન ગાવે, સત્ય રામ જગ જૂઠ દિખાવે. ૮
 જો દિજ રાજ સ્વર્ગ નહિ જાવત, તો સત ભારગ કવન બતાવત;
 અપ્રે તાત કીનો ઉપકારા, તાતે મર્મ લખ્યો યહ સારા. ૯

સ્વાસ્થ્ય પરમાસ્થ દે પાવા, વિપ્ર કૃપા યદ મર્મ લખાવા;
યદ સખ સુહૃદ ક્ષત્રી ગૌ સેવા, હરિ ગુરુ કૃપા લખ્યો યદ ભેવા. ૧૦

દોહા

સમય સમુજિ જ્વાલન સખે, નિજ નિજ દોહી ગાય;
ગાય જ્વાલ અવસર લખી, ચક્ષે વિપિન હરસાય. ૧
ભૂપ નારિ નર વિપિનમે, નિજ મન કરત વિચાર;
અન્ન ખાન તજિ આજતે, ફલ ફલ પત્ર અહાર. ૨

ચોપાઈ

પ્રથમ અહાર ગાય મુખ દીને, પીછે નિજ દિત જનત કરીને;
પરિપક ગિરે ભૂમિ ફલ આધ, તર તરતે પ્રિય લેહુ ઉદાર. ૧
નિર અપરાધ ફલ ફલ લલિયે, તરતે તોડ લાથ નહિ ગલિયે;
નરહરિ નાથ સવ મય વ્યાપી, નિજ દિત છવ સૈતાવે પાપી. ૨
ગૌ દિત ધાસ અપન કર લાવે, સો કાલત મમ પ્રાણ દુખાવે;
યદ્યપિ નીતિ રચી કરતારા, નિત્ય કર્મ સમ ગાય અહારા. ૩
પર ઉપકાર હેતુ યદ કાળ, રખાહિ લાજ હરિ ભક્ત નિવાળ;
કરત વિચાર ધાસ કરિ ભારા, સનમુખ લાવત ગાય અહારા. ૪
કાટિ કાટિ મુખ દેર લગાવત, કુદૃઝ સમેત ગાય સદ પાવત;
આય ચરો સખ નૃપ ઈકે ભાઉ, સંતનદ્રે સમ સહજ સુભાઉ. ૫
પત્ર ફલ ફલ ભૂમી ચીના, નૃપતિ નારિ નર નિજ કરત્રીના;
સમય સમુજિ નૃપ પ્રેમ વિશાલા, વિપિન દેવિ પ્રગટી તતકાલા. ૬
ભૂપ નારિ નર વંદન કીના, જય જનની દર્શન ભલ દીના;
જય દુમ દેવી માતુ સુગંના, હમ ભિક્ષુક તેરે મિજમાંના. ૭
હર હમેશ મોહિ વિપિન વિહારા, ગૌ સેવા શુભ કર્મ હુમારા;
યદ શુભ વિપિન દેવિ રખવારી, હમ અરથી યહાં શરણુ તુમારી. ૮
પરિપક ભૂમિ ગિરે ફલ ફલા, હમ કર લેત હોય અનુદા;
જે ફલ ફલ લેત યહાં હાંની, તજિ શંકા કહુ માત સુગંની. ૯
ગદ ગદ કંઠ કહે દુમ દેવી. દુષ્ટી અગમ ભૂપ ગુન ભેવી;
રે નૃપ ભ્રાત ગાથ મેં જનૂ, ધન્ય તાત કહા વાત વખાનુ. ૧૦

દોહા

તાત હેત તજિ સાહ્યખી, કીનો વિપિન નિવાસ;
દાસ બને દંપતિ હરી, મનો ઇન્દ્રિ કરિ નાસ. ૧

તાત હરી સુત ભક્ત જન, વિશ્વ ચરાચર નાથ;
મન માને સોઈ લીજિયે, સર્વ તુમારે હાથ. ૨

ચોપાઈ

૨ે હરિ ભક્ત સુફલ ફલ પાછય, શંકા રંચ હૃદય નહિ લાછય;
કંદ મૂલ ફલ વિવિધ પ્રકારા, રૂચિ અનુકુલ નૃપ લેહુ અહારા. ૧
તુમ સમ ભક્ત જહીં મિજમાના, કૃપા કરે વ્યાપક ભગવાના;
તાત વાત ઉરમેં ચેહિ ધરિયે, હર્ષ માન નિજ વિપિન વિચરિયે. ૨
તવ નિજ તાત વાત કોઉ ચાવે, લખું સર્વ મોહિ અવશ્ય ખુઝાવે;
સુક્ષમ દેહ દેવ સુર સારે, તીન કાલ હમ જનન હારે. ૩
યાતે તાત ગાય ભલ ખૂઝે, હમકો વિશ્વ ચરાચર સૂઝે;
ભૂપ મર્મ લખિ ભયો ખુશાલા, દેવી લીન ભઠ તતકાલા. ૪
ગૌ પદ સેવ સુફલ ફલ ભારી, ઉમગ્યો પ્રેમ ઉભય નર નારી;
સમય સમુજિ ગૌ જલ હિત ચાલી, ચલે જ્વાલ મૈંગ કરત ખુશાલી. ૫
ચલે નારિ નર સુજન પ્રવીના, તર ફલ ફૂલ અપન કર લીના;
સ્વચ્છ નીર સરિતા તટ આધ, રૂચિ અનુસાર નીર લે ધાઈ. ૬
એક એકસે પ્રેમ અપારા, વૃષભ દડકત વારંવારા;
ભૂપ ગાય અસ્નાન કરાવા, લે ચરણોદક ઉર હરસાવા. ૭
નિત્ય કર્મ કીનો નરનારી, ધર્મ સનાતન નિજ શિર ધારી;
ગૌ ઢિંગ એઠિ ધરે હરિ ધ્યાના, ઘટ ઘટ વ્યાપક ઇષ્ટ પિછાના. ૮
પુલકિ ગાત લોચન જલ ધારી, હરિ પદ વંદત વારંવારા;
કૃપાનાથ કરિયે ભવ પારા, આપ વિના નહિ અવર અધારા, ૯
મરજી મુજબ રખો મમ સ્વામી, મેં મતિ મંદ ભરી બહુ, ખામી;
સખતે નિબલ જોર નહિ મેરો, યાતે સખલ સમુજિ પદ ચેરો. ૧૦

દોહડા

ભૂપ વિનય કરિ સ્થિર ભયો, નિત્ય કર્મ કરિ નેક;
હરસિ હરી બલ બાંહ દે, તેહિ જન એસી ટેક. ૧
જ્વારન ગાવત રામ જસ, આધ તરંગિનિ તીર;
અન્ન જિમા વન જ્વાલ હિત, ઉચરત શબ્દ ગૌભીર. ૨

ચોપાઈ

બાપા બ્રાત પુત્ર પ્રિય પ્યારી, કહિ કહિ ટોકની^૧ સર્વ ઉતારી;
આવહુ જ્વાલ ઉભય નરનારી, જીમહુ બ્રાત નસ્તુ અધિકારી. ૧

ઉભય નારિ નર ગાલ ગોપાલા, ખાન હેતુ આયે તતકાલા;
 ગ્વાલનિ હરસિ પરસ અહારા, ભૂપ વિનય કરિ શબ્દ પ્રચારા. ૨
 અહિનિ આજતેં નેમ હુમારા, કંદ મૂલ ફલ સેવ અહારા;
 દૃઢ સંકલ્પ કિયો હમ આગ્ન, નરહરિ નાથ નિભાવહિ લાગ્ન. ૩
 ભોજન હિત હઠ કરહુ ન બ્રાતા, મેં સેવક તુમ મમ પિતુ માતા;
 ભક્તિ કાજ સુત કષ્ટ ઉઠાવે, સમગ્રુ માત તાત સુખ પાવે. ૪
 યાતે માત તાત તુમ મોરે, મેં તવ દાસ પુત્ર સમ તોરે;
 અહાર હેતુ કહ્યુ હઠ નહિ કીજે, હમ ફલ ભખે અન્ન તુમ લીજે. ૫
 ગ્વાલ ગ્વાલની નૃપ સુન બાની, ભયે પ્રેમ વશ પરમ સુગ્મની;
 અહો બ્રાત કારજ કહા કીનાં, રૂપો અન્ન ખાન તજ દીના. ૬
 રે બાપા તન ત્રાસ કરારી, કેસે નિભે સુક્રોમલ નારી;
 તુમરે હઠ હઠ કરે ગિચારી, સો સહિ સકે કિમ કષ્ટ કરારી. ૭
 યાતે સમુજિ અહાર સુ લીજે, બાપા કૃપા ગ્વાલ પર કીજે;
 નહિતર છાછ દૂધ ઘી સંગા, હમ ફલ ભખિયે ભક્ષે નિસંગા. ૮
 ભૂપ નાર કહે બને ન એકા, તજિયે નાંદ ગ્રહી હમ ટેકા;
 નારી પુરૂષ અર્થ નહિ આવે, નિજ કરણી સગહી ફલ પાવે. ૯
 શંકા અલ્પ તાત નહિ કીજે, સમય સમુજિ સહ ભોજન લીજે;
 રાણી શબ્દ સુનત સહ ગ્વાલા, કરને લગે નેમ તતકાલા. ૧૦

દોહા

કોઉ કહે અન્ન અહારકો, લેવે એકલિ વાર;
 કોઉ કહે સંવત સાત તક, કરે ન રતિ વ્યવહાર. ૧
 છાછ દૂધ વન ફલ ભેખે, કોઉ ધાર્યો ચહ નેમ;
 ભૂપ સમુજિ યા મમકો, ઉર કુર આયો પ્રેમ. ૨

ચોપાઈ

યેહિ પ્રકાર ગ્વાલની સહ નેમા, બ્રેહ વશ ભયે બહયો ઉર પ્રેમા;
 રે મમ તાત હુમે ઘર આવા, રામ કૃપા કરિ આપ પહાવા. ૧
 તુમકો કષ્ટ હુમે સુખ પાવે, તો પાપી હમ નીચ કહાવે;
 તોરી ગતી ગતી સાધ મોરી, રામ તાત જિનકે ઘર ડોરી. ૨
 જો કરિયે ધરિલાં શિર સારે, જીવે જઈ લગિ રામ ઉચારે;
 બેઠહુ તાત કીન ઉપકારા, ભોજન લેહુ સગ રચિ અનુસારા. ૩

દેવ પુરુષ જિનકે ધર આવે, રામ ભક્તિ સત કર્મ બદાવે;
 હમકો તાત હાથ ગહિ તારા, ધર્મ કર્મ ઉપકાર તુમારા. ૪
 વિપન વાસિ કહા ધમ પિછાને, સેવા ગાય સવ સુખ માને;
 તુમ આયે તે હમ નરનારી, ભજન ભક્તિ કરિ ભયે સુખારી. ૫
 યાતે તાત કીન ઉપકારા, ભક્તે ભાગ મોહિ દર્શ તુમારા;
 અખ સખહિ મિલ કરો અહારા, જોહિ જિનકી મરજી અનુસારા. ૬
 કોઉક છાછ કોઉ અન લીના, કોઉક દધિ દૂત કોઉ પય પીના;
 કોઉ ફલ ફલ ભૂપ સંગ પાવા, ગ્વાલ સમાજ નેક મન ભાવા. ૭
 ભૂપ કહે ધન ભાયપ^૧ તોરી, કુંહિત ભઠ મતી પ્રિય મોરી;
 પરમારથ હિત પ્રેમ ન છેહા, પુરણુ ભાવ રામ પદ નેહા. ૮
 લખિ લઘુ દાસ કૃપા નહિ થોરી, સત્ય સત્ય ઉર જરા ન ચોરી;
 ગદ ગદ કંઠ ભયો નૃપ દાના, તાત તાત કહિ સહ સનમાના. ૯
 સમય સયુજિ ગ્વાલનિ પતિ પ્યારી, ચલી ભવન ભજતાં ભયહારી;
 હાંકી ગાય ગ્વાલ લખિ વેલા, ચલી વિપન હરસત કરિ કેલા. ૧૦

દોહા

ભૂપ નારિ નર વિપનકે, વિચરત ગૌકે સંગ;
 હરિત દાસ ચારત ફિરત, રટને રામ નિસંગ. ૧
 અસ્ત રવી સંધ્યા ભઈ, વાડે આ ગઈ ગાય;
 ગ્વાલ ગ્વાલની વાછડા, શાંત ભયે પય પાય. ૨

ચોપાઇ

અસ પ્રકાર નિત કરત વિહારા, નિજ મત તજો ન જો પ્રણુ ધારા;
 દિનમેં કરત ગાય પદ સેવા, રજની રો રામ લખિ ભેવા. ૧
 નારી પુરુષ રહે નિત સંગા, શીઝ વૃત ઉર વૃત્તિ અભંગા;
 ઇન્દ્રી દમન બદ્યો તપ ભારી, દેખિ દશા - હર્ષ ત્રિપુરારી. ૨
 દેખહુ ઉમા ભક્તિ ગુન ભેવા, કોઉ જન લહે કૃપા હરિ દેવા;
 મન્મથ^૨ ત્રાસ હૃદય નહિ આવત, દંપતિ નિશ્ચલ ધ્યાન ધરાવત. ૩
 ભૂપ ભોગ સુંદર રસ ભોગા, રામ ભક્તિ કરિ ભયે વિયોગા;
 રાજ ભોગ ઉર કુરે ન એકા, રટત રામ મન પરમ વિવેકા, ૪
 કડ કડ હાડ જરા શિર શોભે, લખિ ઈન મમ મોર મન દોભે;
 કો તપિ આશ્રમતેં ગો મારે, ભોગ વિવશ હાંતી જગ સારે. ૫

કોઢિક રાજ ભોગકે તાંધ, ઇન્દ્રા દમન કરત તન માંહી;
 ત્રિતિયે સ્વર્ગ લેન મન આશા, દમે દેહ ઇન્દ્રી કરિ નાશા. ૬
 ગગન ઉડનકી ચતુરન આશા, જગ શોભા અરૂ પરમ પ્રકાશા;
 ભૂધર ગુફા ધ્યાન બ્રહ્મચારી, ઇન્દ્રિ દમી આશા ઉર ભારી. ૭
 ખેંચિ પ્રાણ દશમે સ્થિર કીના, ઉર મલિ આશા ન લખે પ્રવીના;
 ઉતર્યો શ્વાસ સિદ્ધિ મુખ આધ, ગગન ઉડે જગ શોભા પાઈ. ૮
 શકેક શક સિદ્ધી ગાદ કીનો, કરલી ખોય નરક પદ લીનો;
 યાતે ભક્તિ શિરોમણિ ગાવે, રાગ દ્વેષ બિન ઇષ્ટ મનાવે. ૯
 તન મન ઇન્દ્રી તજ અભિમાના, દુરબલ દાસ બંને ભગવાના;
 દુઃખ સુખ હર્ષ શોક નહિ ધારે, હાંન લાભ તજિ રામ ઉચારે. ૧૦

દોહા

પ્રેમ ભક્તિ પરતાપતે, સુતે ઇન્દ્રિ મન નાશ;
 શ્વાસ શ્વાસ સિંચરણ કરે, ઉરમે રહે ન આશ. ૧
 ભક્ત ઇન્દ્રિયા માર કર, મોક્ષ લેત તતકાત;
 નિજ સ્વરૂપ નિર્ણય ભયો, ગો દૃષ્ટા ગોપાત. ૨

ચોપાઈ

પંચમ ઇન્દ્રી દમી ભુવાના, દંપતિ ભયે ગાયકે ગ્વાના;
 તીરથ ફિરે ન ગુફા વસાઈ, આશ નાશ ચરાવત ગાઈ. ૧
 વિચરત વિપિન ઇન્દ્રિ તજિ ભાગી, ચિત વૃત્તી ગા પદ અનુરાગી;
 ભોજન વિરસ ભખે ફલ ફૂલા, ભોગ ઇન્દ્રિ મન દમે સમૂના. ૨
 ઉમા ભૂપ કારજ પિતુ કરલી, આખિરમે નિજ રૂપ વિચરલી;
 ધ્રુવ જન સાથ કરલિ સત સંગા, જ્ઞાન હરલિ આવણ અભંગા. ૩
 સંવત બાર ભયા ઇન પૂરણ, તાત નર્ક દુઃખ હર્યો સંપૂરણ;
 ઉત્તમ જ્ઞાસી નર નારી, અખ ચે ભયે જ્ઞાન અધિકારી. ૪
 ભક્તી પદ હોય મલ નાસા, ઇષ્ટ ધ્યાન વિદ્યેષ વિનાસા;
 ગો ભક્તી હરિ પ્યાન લગાવા, યાતે જ્ઞાસી પદ પાવા. ૫
 રહ્યો એક આવણ અજ્ઞાના, ધ્રુવ હરલી કરલી શુભ જ્ઞાના;
 એસે ભક્ત હુમે મન ભાવે, મમ સ્વરૂપ લખિ મલિમા ગાવે. ૬
 ભયે પ્રેમ વશ શંભુ ભવાની, ભૂપ ભક્તિ શુભ ભાવ પિછાની;
 દેખહુ રામ ભક્તિ પ્રિય જાની, પ્રેમ મગ્ન ઉર શંભુ ભવાની. ૭

શુભ ગુણ સર્વ ભક્તિ રસ ખાની, સમજહિ સંત સુજન જન જ્ઞાની;
 સુખસે મોક્ષ ભક્તિ કરિ પાવે, યાતે ભક્તિ શિરોમણિ ગાવે. ૮
 પુત્ર સુખોધ ઉભય નરનારી, ગાય ચરાય ભયે તપધારી;
 સંવત યાત પૂર હરિ સાખી, કેવળ દિવસ એક રહ્યો ખારી. ૯
 રેન સમે નૃપ શબ્દ સુનાવા, સમુજિ મર્મ અતિશય સુખપાવા;
 ગર્ભવતી ગાઠ ઇકે કવારી, ચર્ચા ઉભય કરત મિલિ ભારી. ૧૦

દોહા

ગર્ભવંતિ ગાઠ કહે, મમ ભગની સુન યાત;
 સંવત ખારા સેવ ગો, સુખી કિયો નૃપ તાત. ૧
 કાલ દિવસ પૂરણ કરી, આજ્ઞા લેવહિ ગ્વાલ;
 પરસન હિત ભાગીરથી, હરસિ ચલહિ તતકાલ. ૨

ચોપાઠ

ગવલી ગાય ચરાઈ રાજ, વિત અરપન ચાવહિ જોહિ કાજ;
 ભૂપ લહે નહિ ગાય ચરાઈ, ગ્વાલી હક કરલી લે ભાઈ. ૧
 ગાય ચરાઈનિકા લે દામા, તો નૃપકા તપ જાય તમામા;
 ક્ષત્રી ધર્મ ભૂપ નિપુણાઈ, યાતે લેહે ન ગાય ચરાઈ. ૨
 પુત્ર સુખોધ સુશીલ સુજ્ઞાની, જો મમ મર્મ લખે સત યાની;
 ગાય ગર્ભવંતી મમ અંગા, હમકો લે નૃપ સંગ નિસંગા. ૩
 તાતકે તાત ઇકોતર તાઈ, ગિરે નર્ક સો સહજ નિકાઈ;
 ભૂપ સવ કીની ગો ભારી, યાતે દંપતિ ભક્તિ પિયારી. ૪
 ગવલી સર્વ હોય મન રાજ, ક્ષત્ર હિત મો મન મિટ દુરાજ;
 કરતાકી ગમ કરતા જાને, હોન હાર સો હરી પિછાને. ૫
 ભાવી પ્રયત્ન લખી નહિ જાવે, નહિ ચિતવે તેહુ અવશ્ય કરાવે;
 નરતન કરિ ન શકે સો કાજ, ક્ષણ મહિ કરે વિશ્વ પતિ રાજ. ૬
 અકરણ કરણ અનાદી દેવા, સુખ સુખ રહો સમુજિ સત ભેવા;
 ગો સુખ શબ્દ સુને નરનારી, ભયે પ્રેમ વશ વચન વિચારી. ૭
 ગોકો નિરખિ હૃદય મહિ ચીની, ખાન પાન જિન પરવશ કીની;
 વંદે ગાય ઉભય પદ શીશા, પૂરણ કૃપા સમુજિ જગદીશા. ૮
 તુમતે નર્ક અયે હમ તાતા, કયું નહિ સંગ લેહુ મમ માતા;
 તાત ઇકોતર તું ભવતારણ, ગિરે નર્ક સો સહજ ઉગારણ. ૯

હમ દંપતિ કરિયે ભવપારા, જ્યજનની મોહિ શરણુ તિહારા;
અહો માતુ મોહિદદ વિશ્વાસા, ગો પદ દાસ હરે ત્રય ત્રાસા. ૧૦

દોહડા

શરવીર ભકતી રતા, તપ બલમે ભરપૂર;
પ્રેમ વિવશ રજની ગઇ, પ્રગટ ભયો પ્રિય સૂર. ૧
સંવત આરે ઉદાધ સમ, તરિ આયે ભવ તીર;
રામ કૃપા કરણી પ્રબલ, ધર્મ ધુરંધર ધીર. ૨

ચોપાઈ

તે દિન નિત્ય કર્મ તણાં કીના,	સંવત આર સૈપૂરણુ ચીના;	
ગ્વાલ નારિ નર મર્મ લખાવા,	પ્રેમ ભરે સગ નૃપ દિગ આવા. ૧	
વિલખે વદન નૈન જલ ધારા,	નૃપ પદ વંદત વારંવારા;	
રે બ્રાતા જીવન કિમ ચાવા,	મો મનમે કછુ દિખાવા. ૨	
રામ સપથ કોઉ તુમતે બેદા,	રે મમ તાત ન માનહુ બેદા;	
કરિ તવ દર્શ હુમે સુખ પાવા,	રામ ભક્તિ કછુ મર્મ લખાવા. ૩	
વિપિન વાસિ પશુકે સમ ખૂદી,	રામ ભક્તિ તુમતે ભઈ શૂદી;	
પશુતે મનુષ કીન મમ તાતા,	રામ ભક્તિ મમ ચીત હુભાતા. ૪	
કરણી કહણુ નિરખિ હમ તોરી.	રામ ભક્તિ વૃત્તી રત મોરી;	
તાત હુમે તુમતે સુખ પાવા,	મો ક્યું જન અચાનક ચાવા. ૫	
રામ રૂપ જનત હમ તુમકો,	મો કિમ ત્યાગ ચલે તુમ હમકો;	
સત્ય ગાથ મોહિ તાત સુનાઈય,	ચૂક હોય મોહિ પ્રગટ જનાઈય. ૬	
નહિંતર મો મનમે દુઃખ ભારી,	બેદ વિના દુખિયા નરનારી;	
કારજ હેતુ ખુશી હો બાપા,	તો હમકો નાંદી મંતાપા. ૭	
ગદ ગદ કંઠ ભયે સદ થવાલા,	ભૂપ વિનય બોલે તતકાલા;	
રે મમ બ્રાત કહું કહા મોરી,	સુધરી સર્વ કૃપા ચહ તોરી. ૮	
મોરે તાત નક પદ પાવા,	ગો હિંસા અપરાધ બંધાવા;	
દિજ હરી રૂપ ખજર લે આવા,	તાત તાહ સૈંગ પત્ર પહાવા. ૯	
આર વરસ અપનો ગ્રહ ત્યાગી,	ગો પદ સેવ કરે મન લાગી;	
તો મહિં નક કેદ હો નાસા,	નિશ્ચય હરિપુર કરિહુ નિવાસા. ૧૦	

દોહડા

તાત રજ શિર પર ધરી, કરી ગાય પદ સેવ;
ગુપ્ત ગાથ પરગટ કહી, લખો તાત ચહ ભેવ. ૧

તાત તુમે હમ શીશ પર, પ્રિય કિમ હોહુ નરાજ;
તુમતે મો મન ભેદ તો, નર્ક દેહુ મહારાજ. ૨

ચોપાઈ

રે મમ બ્રાત પ્રેમ કરિ પાલા, સુખમય સંવત બાર નિકાલા;
બ્રાતા ભાવ ધન્ય સહ તોરા, બારે વરસ ચીત નહિ ચોરા. ૧
અહો નિશિ પ્રેમ ભાવ મન રાતા, સ્વર્ગ નિવાસ દેહુ હરિ તાતા;
મુક્તિ સમીપ દેહુ ત્રિપુરારી, વાર વાર આશીપ હુમારી. ૨
કીનો અતિ સતકાર હુમારો, કમ વિસદં ઉપકાર તુમારો;
સુખ મય મિત્ર બને સખ કોઈ, દુઃખમે મિત્ર પ્રિયે જગ સોઈ. ૩
સુખમે સગો સર્વ સંસારા, દુઃખમે મિત્ર ધર્મ જિન ધારા;
મેં દુષ્ટિયો અનતે અરૂ ધનતે, ત્રિતિયે કષ્ટ તાત દુઃખ મનતે. ૪
પરમ કષ્ટ મહિં પિતુ સમ ભેટા, કરિ ઉપદેશ પ્રબલ દુઃખ મેટા;
નિજ મન પ્રાણુસરિસ મમ રાખા, અલ્પ શબ્દ મુખતે નહિ ભાખા. ૫
જખતે ત્યાગ્યો અન્ન અહારા, તખતે તાત કહિન પ્રણુ ધારા;
છાછ દૂધ વર્નકે કલ પાવા, નરનારી મુનિ ભેપ બનાવા. ૬
કિતને વાનપ્રસ્થ નરનારી, મમ હિત કહણુ તપસ્યા ધારી;
તવ મહિમા તરણુ કહા ભાઈ, હમતે કળહુ ન બને બનાઈ. ૭
હમ સ્વારથ હિત કષ્ટ ઉદાઈ, તુમ કેવલ પરમારથ ભાઈ;
કરિ ન શકું મેં તવ ઉપકારા, સુખી સદા તુમ સર્વ પ્રકારા. ૮
રામ ભક્તિ સુંદર સુખ ખાની, જયા મહિં લાગે પરમ સુગની;
હરિ હર ભક્તિ જ્ઞાલ ચિત લાગા, શોક શલ દુઃખ ભગે અભાગા. ૯
સો તવ રામ ભક્તિ ઉર પ્યારી, જીવન મુક્ત દેહિ ત્રિપુરારી;
કહા મેં તાત કરું સેવકાઈ, રામ કસર રાખી નહિ કાંઈ. ૧૦

દોહા

તાત અરજ ઇક દાસકી, સર્વ લેહુ ઉર ધાર;
મમ દેખત નારી પુરુષ, લીજો અન્ન અહાર. ૧
આજ ગિછોલન હોત હે, મિલન હોય નહિ હોય;
લેત અન્ન નિરખું નયન, સંશય રહે ન કોય. ૨

ચોપાઈ

વિનય કરત નૃપતી બ્રેહ ભારી, પુલાક ગાત લોચન ભાર વારી;
ગ્વાલ ગ્વાલની સેન લખાવા, નિત્ય કર્મ સહ કરિ કાર આવા. ૧

ભૂપ વચન સહ શિર પર ધારી, લેન અહાર કીન તૈયારી;
 ભોજન યુક્ત ગ્વાલની લાઇ, બેઠે ગ્વાલ સર્વ હરસાઈ. ૨
 નૃપ મુખ જોવત વારંવારા, કષ્ટુચક લેવહુ તાત અહારા;
 સમુજિ ભૂપ બોલે કરજોરી, લેવન અન્ન તાત નહિ ખોરી. ૩
 જય ગંગ પિતુ પિંડ સરાહિ, પાછે અન્ન અહાર કરાહિ;
 ગ્વાલ કહે યહ જ્વનતી મોરી, હમ નહિ રખે આપ મુખ ચારી. ૪
 સાચી વાત પ્રગટ હમ ગાવે, યે મમ પ્રાણુ રહે ભલ જાવે;
 જો તુમ આજ અન્ન નહિ લેવે, મમ તન અન્ન અહાર ન દેવે. ૫
 પંચ વર્ષ તુમ ભોજન પાવા, સપ્ત વર્ષ તે અન્ન તજવા;
 યાતે તાત યહાં પ્રણુ ત્યાગો, અન્ન અહાર કરી મગ લાગો. ૬
 જો મમ વાત તુમે નહિ માની, મમ જીવન તક રહહિ ગલાની;
 ભોજન પાપ પધારહુ તાતા, આયુષ તક હમ રહ હરમાતા. ૭
 ભૂપ વિચાર કરત મન માંહી, પરમ પ્રિયે મમ યા સમ નાંહી;
 ઇનકો વચન કહે મેં ભંગા, લગે પાપ મોહિ અવશ્ય અભંગા. ૮
 સમુજિ મર્મ હરિ શીશ નિવાઈ, હિત ભોજન બેઠે હરસાઈ;
 ગ્વાલ ગ્વાલતી હર્ષ અપારા, જય જય શબ્દ કીન કેઇ વારા. ૯
 ભૂપ પ્રેમ વશ ભોજન લીના, શુદ્ધ ભાવ હરિહર આધીના;
 પ્રેમિ ભક્ત ભગવંત સુધાવે, નેમ ન ગિને પ્રેમ વશ ધ્યાવે. ૧૦

દાહા

ભોજન પાયો ભાવ વશ, વિનય કરત નર નાર;
 કૃપા બની રહ દાસપે, અગ્ન હમ કરે વિહાર. ૧
 ગ્વાલ કહે કર જોરિકે, ગાય ચરાઇ લેહુ;
 હુકમ હોય હાજર કહે, તાત ભણે વિચરેહુ. ૨

ચોપાઇ

ગ્વાલ બચન સુન કહ નૃપ જ્ઞાની, સુનોહુ તાત યહ વાત સુજ્ઞની;
 ગાય ચરાઈ હમ ભરપાઇ, તાત નર્ક અથ ત્રાસ હઠાઈ. ૧
 રાજ પાટ ધન ધામ ખજાના, વિધિવત વિપ્ર તીર્થ દે દાના;
 અપર કાટિ કોહિ કષ્ટ કરાવે, યદ્યપિ ગૌ હિંસા નહિ જાવે. ૨
 કેવળ કરે ગાય પદ સેવા, ગૌ હિંસા હરહી હરિ દેવા;
 સો મમ તાત ભયો અપરાધા, જ્યા કરિ પાયો નર્ક અગાધા. ૩

બની ન સેવ કૃપા ગો કીની, નર્ક ત્રાસ પિતુકી હર લીની;
 મો મન ગો પદ ભયો સનેહી, ગો પદ ભક્ત સુક્લ નર દેહી. ૪
 જીવન મુક્ત મિલે ગો સેવા, ગ્વાલ તાત સમજે યદ ભેવા;
 મુક્ત સનાન દ્રવ્ય કો ભાઈ, લે ચૂકે હમ પ્રથમ ચરાઈ. ૫
 યદ્યપિ મુજ પર કૃપા વિશેકા, ધવલી ધેનુ સંગ દહુ^૧ એકા;
 સેવા લાભ હમેશાં પાવે, ગંગા આદી તીર્થ કરાવે. ૬
 અવશ્ય કાજ ધનતે હમ આવે, ગો પદ ત્યાગત મન ગભરાવે;
 ગદ ગદ કંઠ નયન જલ ધારા, ગોપદ નૃપ વંદે કેઇ વારા. ૭
 રાણી પ્રેમ વિવશ ગો ચરણા, વ્રેહ વશ વિકલ કવન વિધિ વરણા;
 ગો પ્રેમાલ હુરકિ સહ આઈ, ઝરત નેન બિછુરત. સુત માઈ. ૮
 વંદત ભૂપ ચરણ કેઇ વારા, રૂકે ન નેન પ્રબલ જલ ધારા;
 ગવલી ગાય ધવલ ગેહિ ગ્વાલા, અરપી ભૂપ લાય તતકલા. ૯
 બ્રેહ વશ સર્વ ગ્વાલ નરનારી, પ્રેમ પીડ પ્રેમી ઉર પ્યારી;
 સમય સમુજિ નૃપ વંદન કીના, ચલન તાત હિત ચહે પ્રવીના. ૧૦

દોહા

દેશ કાલ અવસર લખી, નૃપ પદ વંદન કીન;
 સમય સમુજિ ગો સંગ, ચાણે ભૂપ પ્રવીન. ૧
 વરત ગાય ગ્વાલી સખે, વ્રેહ વશ ભયે અપાર;
 રામ ભક્તિ અસ પ્રેમતે, લે જન જન્મ સુધાર. ૨

ચોપાઇ

પ્રેમ વિના ભક્તિ કિમ હોવે, ઉપજે પ્રેમ ભક્તિ મન મોવે;
 પ્રેમ વિના જપતપ નહિ જ્ઞાના, પ્રેમ લીન હરિ લગે ન ધ્યાના. ૧
 પ્રથમ પ્રેમ ઉપજે સત જાની, પીછે સર્વ કર્મ રત પ્રાની;
 કર્મ સુક્લ નહિ પ્રેમ વિહીના, શાસ્ત્ર સંત કહે પુરુષ પ્રવીના, ૨
 યાતે પ્રેમ શિરોમનિ ગાવા, બંડે ભાગ જિનકે ઉર આવા;
 ગ્વાલ ગ્વાલની વિપન વિહારી, જિનકે પ્રેમ ભક્તિ ઉર ભારી. ૩
 પ્રેમકી ગતિ પ્રેમી જાને, વિગર પ્રેમિ નહિ પ્રેમ પિછાને;
 ભૂપ નારિ નર વ્રેહ વશ કેસે, બિછુડત હંસ હંસ ગતિ જોસે. ૪
 યદ્યપિ કર્મ ગતી બલવાના, સમુજિ ભૂપ મગ કીન પયાના;
 ગો કરિ પ્રેમ હુરકતી આવે, આગે ભૂપ ધર્મ મગ ધાવે. ૫

ગો પાછે નૃપ નારિ પિયારી, વંશ હેતુ ચાલે તપધારી;
 જો નિજ વંશ ભલો કાઠિ આવે, તોહિ જન રામ અવશ્ય અપનાવે. ૬
 અપને વંશ ખુરાઈ કરહી, જીવત પ્રેત નર્ક મહિં પરહી;
 પુત્ર સુખોધ સમુજિ યહ સારા, વંશ હેતુ તપ કીન કરારા. ૭
 ચાલત પંથ ગાય પદ સેવત, રજની હોય વાસ જહૈં શેવત;
 રામ ભક્તિ સિંવરણુ મન ભાવા, સેવત ગાય ગંગ તટ આવા. ૮
 સંવત બાર સેન લખિ સારી, પ્રથમ દિવાન કીન સહ ત્યારી;
 ત્વપ્ર ભૂપ મંડલ સહ આવા, રાજ સતા અપરણુ હરસાવા. ૯
 દેશ દિશાંતર મહિમા ભારી, દર્શન હેતુ જુરે નરનારી;
 ગંગા તટ આયે તપધારી, પ્રેમ વિવશ લોચન ભરિ વારી. ૧૦

દોહા

વાર વાર વંદન કિયો, ભવતારણિ લખિ માત;
 કૃપાવતી કરિયે કૃપા, દર્શ દિખાવહુ તાત. ૧
 મુગુટ કેશ પંજર દેહી, છક છક વસ્ત્ર શરીર;
 સર્વ લોક નૃપ કપટ લખ, અતિ ઉર બને અધીર. ૨

ચોપાઈ

દંપતિ દશા એક સમ પેખી, સર્વ લોક ઉર વિરલ વિશેખી;
 તપિ ત્યાગી નૃપ મર્મ લખાવા, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવા. ૧
 ગંગા ગુર અર વિપ્ર અનેકા, કાવિદ અધિક એકતે એકા;
 પૂજન ગંગ કીન સહ ત્યારી, રજ કીન દિજ નૃપ નરનારી. ૨
 નાયન ગંગ કરહુ મમ સ્વામી, બે પ્રસન્ન તપ પર ધનનામી;
 રજ પાય નૃપતી હરસાવા, પ્રથમ ગાય અસ્નાન કરાવા. ૩
 પાછે દંપતિ મળજન^૧ દાના, દીને દાન વિપ્ર મન માના;
 દુતિયે બાલ ઉતારે રાજ, ધર્મ સનાતન સમુજિ સુકાજ. ૪
 સતી સોહાગ સમુજિ દિજ સારા, નૃપ નારી નહિ કેશ ઉતારા;
 દાસી અમિત દેખિ નિજ માતા, ઉમગત હૃદય ન પ્રેમ સમાતા. ૫
 કહે દિજ ઉભય સજે સિંગારા, અવસર પિંડ હોત યહ વારા;
 વિપ્ર રજ અપને શિર ધારી, ભૂપન વસન સજે નરનારી. ૬
 ભૂપ કહે ભૂસુર મેં રંકા, ધારત વસ્ત્ર હોત મન શંકા;
 અરપન રાજ કીન મેં તોષ, ભૂપન ધરત શંક ઉર હોષ. ૭

યાતે તાત ક્ષમા મોહિ કીજે, પ્રતિ ઉત્તર ઈનકો મોહિ દીજે;
 સુનિ નૃપ વચન હરસિ દિવ બોલા, ધન્ય ભૂપ તુમ ધર્મ અડોલા. ૮
 નીતી પ્રથા નરેશ પિયારી, યાતે લગે ન દોષ લગારી;
 બારે વર્ષ રાજ મોહિ દીના, સો પ્રન પૂરણ કીન પ્રવીના. ૯
 પૂરણ વચન ભયો તઅહીતે, સંવત બાર ભયા જઅ હીતે;
 અઅ નહિ શંકા કરહુ નરેશ, તુમકો દોષ લગે નહિ લેશ. ૧૦

દોહા

બાર વર્ષ પૂરણ ભયા, તઅતે તેરો રાજ;
 પક્ષ એક ઉપર ભયો, ભૂપ કરહુ ભલ કાજ. ૧
 પિંડ ક્રિયા પૂરણ ભઈ, ઇતને વ્યાઈ ગાય;
 જન્મત તરણ^૧ વાછડી, ગંગા ગઈ સમાય. ૨

ચોપાઇ

હાહાકાર કીન નૃપ ભારી, ઉપજી ત્રાસ સર્વ નરનારી;
 ભૂપ કહે ગિગડયો સહ કાળ, સત્ય સમય મહિં ભયો અકાળ. ૧
 તારે તરજિ ગિરો જલ માંડી, ગો રક્ષા કરિયે મમ ભાઈ;
 બછરી હિત નર વ્રંદ અપારા, કદ પડે જલ ગંગ મઝારા. ૨
 હેરત બહુત પતો નહિ લાગે, કહે નરેશ મમ ભયો અભાગે;
 ગો હિંસા કરિ તાત દુઃખારી, સો નમ કૃત્ય નર્કકી ત્યારી. ૩
 ભયો કહા અર કાહુ વિચારા, અગમ ગતી જનત કરતારા;
 ગો પદ ભૂપ પર્યો અકુસાઈ, રે જનની કહા વિગત સુનાઈ. ૪
 તારણુ તાત ઈકાતર ગાવા, તાતે માતુ સંગ તોહિ લાવા;
 કવન ગતી હોવહિ યહ મોરી, બછરી ગંગ ગિરી યહ તોરી. ૫
 કલ્પત ભૂપ અમિત નરનારી, હરિહર વ્રેહ વશ કહે પુકારી;
 કોલાહલ ધરિ એક મયાવા, ગો બાલા કહુ મર્મ ન પાવા. ૬
 હું કરિ ગો અવસર હરસાઈ, ગંગ ગિય ગો બાલ દિખાઈ;
 ધ્રુવ દિશિ ઓર ગંગ મજ ધારા, અથગ નીર જહાં વેગ અપારા. ૭
 ભૂસમ ખેલત જલ પર ભારી, ભૂપ લોક સહ નિરખિ સુખારી;
 કરત અચંબો વારંવારા, કો પ્રકાર સનમુખ જલ ધારા. ૮
 વિરમય ભયે સર્વ નરનારી, અદ્ભુત ચરિત નિહાર નિહારી;
 કરતાકી ગમ કરતા જનને, નર પામર કહા વાત પિછાંને. ૯

હરસિ દોડ માતા ઢિંગ આઈ, ચમકિ ચલી જલ પર ફિર આઈ;
ફિરિ ફિરિ દોડ ગાય પહું આવે, ઉચકિ અધર જલ સન્મુખ ધાવે. ૧૦

દોહા

ધધર ઉધર ખેલત રહી, સખ દેખત હરસાય;
વેતરણી તારત સહી, યા ભવમેં ગો માય. ૧
સુવરણ વરણ સૌદાવનો, જનની ભેટી આય;
પય કારણ થનમે જગી, ગો ખોલી હરસાય. ૨

ચોપાઈ

પુત્રી અહો દેર કિમ ભારી, ભૂપ આદિ સદ લોક દુઃખારી;
ઘટિકા અર્ધ રજા તોલિ મેરી, વિસરી રજા ભૂલ કિમ તોરી. ૧
ધાવન ત્યાગિ માતુ મુખ આઈ, જય જનની સુનિયે ચિત લાઈ;
ઘટિકા અર્ધ ભૂપ કુલ તારા, રાનિ પિતૃ ધરિ અર્ધ ઉગારા. ૨
ભૂપ યરોયર ઇન તપ કીના, ઇન કુલ રદ કિમ નર્ક અધીના;
તાત ઇકોતર કર કલ્યાના, તવ પદ આ ગર્હ માતુ સુજના. ૩
ઉભય વંશ આવલિ તટ ગંગા, પરસિ ગંગ પદ લલલિ અભંગા;
સુરસરિ ધાર પરમ નિજ પાની, હરિપુર જવલિ સર્વ સુજની. ૪
સુતા વચન સુત ગો હરસાઈ, ધન્ય સુતા તવ સુદલ કમાઈ;
હરસિ હેત ચાટન તન લાગી, રાજા પ્રસન ભયો બડભાગી. ૫
ગો પદ વંદત પ્રેમ વિશાકા, હરિ વિમાન હરસે તતકાલા;
ખગ મગ નિરખિ વિમાન અનૂપા, હરસે સર્વ લોક જન ભૂપા. ૬
જય જય શબ્દ કીન નરનારી, નિજ કર પુખ્ત પ્રચાર પ્રચારી;
ભૂપ વિમાન ગંગ પર આવા, પ્રગટ હોય સુત દર્શ દિખાવા. ૭
તાત દર્શ કરિ સુત બ્રેલ ભારી, પિતૃ પદ વંદે વારંવારી;
સુત શિર પુખ્ત ગિરાવત રાજા, જય હો પુત્ર કીન મમ કાજા. ૮
તાત ઇકોતર નર્ક ઉગારા, ઇનતે અપર કવન ઉપકારા;
હો કલ્યાણ યહી આશીશા, સન્મુખ રહો શંભુ જગદીશા. ૯
સર્વ વંશ હમ હારપુર વાસા, સુદલ ક્ષત્રી તોરી સુત આશા;
ધર્મ કર્મ સુત નિજ કર કીજે, યે મમ વચન હૃદય ધર લીજે. ૧૦

દોહા

તાત ઇકોતર એક મત, દે આશીશ તમામ;
સુર સરિ ધારા પરસિ કે, ગયે વિષ્ણુ પુર ધામ. ૧

તાત ઇકોતર રાનિકે, જય જય શબ્દ સુનાય;
પરસિ ગંગ હરિપુર ચણે, પુષ્પ ગિરાય ગિરાય.

૨

ચોપાઈ

ઉભય વંશ પૂજે હરિ ધામા, ગો સેવા પરતાપ તમામા;
કોટિક કષ્ટ પાર નહિ પાવે, ગો સેવા કરિ તુરત તિરાવે. ૧
સર્વ લોક નિશ્ચય ભઈ ભારી, ગો સેવા હોવત ભવ પારી;
તારન જગ સમુદ્ર ગો તરણી, ગો મહિમા અધિકી યું વરણી. ૨
અવસર સમુજિ કહે દિજ સારે, સમય કર્મ નૃપ લેહુ સૈવારે;
પિંડ ક્રિયા સહ ભઈ સંપૂરણુ, વિપ્ર દાન દીનો વિધિ પૂરણુ. ૩
શુભ અવસર લખિ ગાદી હારી, ખેહુ તાત ધર્મ દિતહારી;
દિજકે વચન ભૂપ ધરિ શીશા, જૈકે આય સુમરિ જગદીશા. ૪
વિધિ વત તિલક કીન દિજ આઈ, વેદ મંત્ર મુખ ધુની સુનાઈ;
હિત કરિ ભૂપ રાજ દિજ અરપા, સમય પાપ વિધિ યુક્ત સમરપા. ૫
સતગુરુ શિષ્ય સનાતન ધર્મા, તજે ન પ્રથા રહે ચિત શર્મા;
લેન દેન યદ નય^૧ વ્યવહારા, લખે મમ જિન જન્મ સુધારા. ૬
લેન દેન વિપરિત વ્યવહારી, આલ્યો જનમ અમોલખ હારી;
ભૂપ દિવાન લોક સહ આવા, સમય પાપ સહ શીશ નિવાવા. ૭
પ્રેહવશ ભયે સર્વ નરનારી, નૃપ સતકાર કીન કેઈ વારી;
દાસી દાસ આય પદ વંદા, પ્રેમ ભક્તિ ઉપલ્યો આનંદા. ૮
ગુરુ સંમતિ સેવા વિધિ સારી, દિજ પદ પૂજન કીન તયારી;
પય કરિ પાદ પખારે રાગન, હર્ષમાન દિજ લોક સમાગન. ૯
લે ચરણોદક ભૂપ સુખારી, લખિ કલ્યાન લીન નૃપ નારી;
અક્ષત ચંદન દિજ પદ પૂજન, ઇષ્ટ દેવ લખિ ભાવ ન દૂગન. ૧૦

દોહા

વિપ્ર ભૂપ હરસત ભયે, હરસ્યો સર્વ સમાજ;
ધન્યવાદ અસ પુત્રકો, કરત વંશ પિતુ કાજ. ૧
વિપ્ર સહિત ગો સંગ લે, પિતુ કારજ શુભ સાર;
હર્ષિ ચણે જન દર્શ દિત, આયે ધ્રુવ નૃપ દાર. ૨

ચોપાઈ

પ્રાત સમય ધ્રુવ ખચર જનાવા, પુત્ર સુખોધ દર્શ હિત આવા;
ધ્રુવ લધુ બ્રાત દિવાન પઠાયે, ઉત્તમ ભવન નિવાસ કરાયે. ૧

ધ્રુવ મંડલ આગે શુભ જ્ઞાની, જૈઠ સર્વ સભા સનમાની;
 બંદીજન ગિરદાવતિ ગાવત, આદ અંત પિતુ સુયશ સુનાવત. ૨
 દિજ મંડલ આશીપ સુનાવા, ભૂસુર પદ ધ્રુવ શીશ નિમાવા;
 દિજ સતકાર ભૂપ સ્થિર થાવા, સર્વ સભા જય શબ્દ સુનાવા. ૩
 તખ તેહિ હૈર શાંતિ રસ હાગે, સુત સુખોધ અવસર લખિ આગે;
 જન પદ પરસિ પ્રખલ હરસાવા, ધ્રુવ ઉત્તમ આસન બેઠાવા. ૪
 દિજ મંડલ આર અગવાની, દે આશીપ મધુર મુખ ખાની;
 સુત સુખોધ પરજન નરનારી, કરિ ધ્રુવ દર્શ ભયો સુખ ભારી. ૫
 યથા યોગ આસન બેઠારા, સમય સમુજિ ધ્રુવ વચન ઉચારા;
 કહો દિજ રાજ કાજ નૃપ કીના, દિજ સમકો જગ પુરૂષ પ્રવીના. ૬
 જીવત જન ઉપદેશ બતાવત, મુવે ખજર સુરપુર લે આવત;
 વિપ્ર વંશ જગકે હિતકારી, પરમ ધર્મ બોધત નરનારી. ૭
 જો દિજ વચન ચલે જન પ્રાની, જન્મ મરણ હોવે અધલાની;
 દિજ સન દ્રોહ કરે મતિ મંદા, હો નિરવંશ જય જન્મ બંદા. ૮
 જલચર નભચર ચક્ર ફિરાવે, પ્રલય લગી નર તન નદિ પાવે;
 હરિજન હરિ દિજ કરહિ દુરાજી, પશુ તન પાવ ત્રલય તક પાજી. ૯
 યાતે ઇષ્ટ દેવ દિજ મોરે, હમ હિત તાત પરે પદ તોરે;
 ગાય વિપ્ર મુનિ જન પદ પૂજન, વ્યાપક બ્રહ્મ નિરંજન સૂગ્ન. ૧૦

દોહડા

વિનય કરત દિજ રાજકો, ભૂપ ભરે જલ નેન;
 લખિ અવસર દિજ રાજ મુખ. કંઈ રસીલે બેન. ૧
 અહો તાત તોરી કૃપા, સર્વ સુધાર્યો કાજ;
 નૃપ સુખોધ હારપુર ગયે, રામ લખી સુત લાજ. ૨

ચોપાઈ

સમય પાય શુભ શાંતી^૧ બોલા, મનકે મર્મ પ્રગટ સહ બોલા;
 કૃપાનાથ અવગુણ મેં ખાની, લખહુ તાત તુમ પરમ સુગ્મની. ૧
 વિપ્ર વરણ નિશ્ચય હરિ રૂપા, જિનકો દી મેં ત્રાસ અનુપા;
 જલપ શબ્દ મુખ અલપ સુનાવા, જ્યાતે કષ્ટ કલેશ દિજ પાવા. ૨
 મમ પિતુ હેત વિપ્ર દુઃખ દીના કૃપાનાથ અધ કીન નવીના;
 વાર વાર સંશય ઉર આવે, પ્રખલ પાપ પ્રભુ કો વિધિ જાવે. ૩

૧. સુખોધ રાજના પુત્રનું નામ છે.

હરે પાપ સોઈ કહિયે સ્વામી, જ્યા કરિ મંશય જાય તમામી;
 દુતિયે અરજ દાસ સુન લીજે, કવન ઉપાય જન્મ દુઃખ છીજે. ૪
 જન્મ મરણુ યહ આવે અંતા, સો કરી કૃપા કહો ભગવંતા;
 યે તન કવન જીવ કહા કહિયે, કો પ્રકાર ઇનકી ગમ લહિયે. ૫
 મિથ્યા કહા, કહા સત્ય સ્વામી, લખિ ન શકું મો મેં બહુ ખામી;
 કૃપાનાથ ભુગલ્યો દુઃખ ભારી, યાતે આયો શરણુ તુમારી. ૬
 લખિ લઘુ દાસ ત્રાસ હરિ લીજે, ગર્ભ યોનિ સંકટ નહિ દીજે;
 પ્રશ્ન કરન બુદ્ધી નહિ મોરી, દુઃખી દીન શરણુગત તોરી. ૭
 પોય જાલ સમ સમજ પ્રજાપી, શરણુગત લખિ તારહુ પાપી.
 રામ સંત સમ મુનિ મુખ ગાવા, તાતે તાત શરણુ તવ આવા. ૮
 અકરણુ કરણુ ઉભય જગ આવે, સંત રામ સમ અપર ન આવે;
 મુનિ યહ ગાથ તાત પદ આવે, ગુપ્ત મરમ સો ગાય સુનાવા. ૯
 કૃપાનાથ મેં દાસ તુમારો, સમુજિ અનાથ તાત ભવ તારો;
 શુભ શાંતી નૃપતી બ્રેહ ભારી, પુત્રકિ ગાત લોચન ભરિ વારી. ૧૦

દોહા

સુત સુખોન્નકે વચન સુન, ધ્રુવ મન પ્રેમ અગાધ;
 આધિકારી યહ જ્ઞાનકો, અતિ ઉત્તમ જન સાધ. ૧
 લાખિ અવસર બોલન લગે, ધ્રુવ ઉર આતમ એક;
 શુભ શાંતી ઉપદેશ મમ, સુન ઉર સહિત વિવેક. ૨

ચોપાઇ

હે સુત પ્રશ્ન કીન તેં ભારી, સુનિ સુખોન્નક સુધરહિ નરનારી;
 પ્રથમ પ્રશ્ન દિજ હિત તેં કીના, જિનકો ઉત્તર સુનહુ પ્રવીના. ૧
 નરમહિં નૃપતિ કીન હરિ દેવા, પ્રથમ ન્યાય નૃપ લીછય ભેવા;
 શામ દામ દંડ ભેદ દિખાવે, અમિત સુક્તિ કરિ ન્યાય લખાવે. ૨
 માત તાત બ્રાતા સુત નારી, ઈન લે ન્યાય નૃપતિ અધિકારી;
 સમુજિ સમ્મત ન્યાય નૃપ ત્યાગી, નહિં નૃપતી, શદ, પરમ અભાગી. ૩
 પરમ હંસ સાધૂ તપિ ત્યાગી, દિજ હરિ રૂપ તાર નિજ લાગી;
 યદ્યપિ કરે ધર્મ મય લાની, અટકિ શકે નૃપતી સનમાની. ૪
 શ્રાપ પાપ લાગે નહિ રાગ, નીતીયુક્ત કરે ભલ કામ;
 પ્રથાયુક્ત નૃપ તાપ દિખાવે, હરે પાપ અરૂ ધર્મ દિખાવે. ૫
 ભૂપ તાપ સજકો હિતકારી, ધર્મયુક્ત ચાલે નરનારી;
 ધર્મ ધીર અધરમ પર ક્રોધા, ધન્ય ભૂપ મુક્તી મગ શોધા. ૬

શઠ પર ક્રોધ કરે નહિ રાગ, વધે પાપ પુનિ પ્રજા અકાળ;
કારણ ક્રોધ સર્વ પર કીજે, જ્યા કરિ ભૂપ સાર કષ્ટ લીજે. ૭
કારણ ક્રોધ સર્વ સુખદાર્ઠ, ક્રોધ અકારણ હરે ભલાઈ;
કારણ ક્રોધ સત્ય અહંકાર, જ્યા કરિ વધે ધમ સંસાર. ૮
કારણ ક્રોધ તાત હિત કીના, સો તુમ સાર પ્રગટ થલ ચીના;
દુતિયે ક્રોધ ઇન્દ્રિ મન ઉપર, મુનિ પટ ધાર શયા ભૂમી પર. ૯
વિરસ અભાર ચારિ વન ગાઈ, રાખે પ્રાણુ વિપન ફલ ખાઈ;
સત અહંકાર સુદલ ફલ દીના, હરિપુર વાસ તાત તવ કીના. ૧૦

દોહા

જ્ઞાન ધ્યાન તપ તીર્થ વ્રત, ભક્તિ ભાવ શુભ પ્રેમ;
ફલે ન સત અહંકાર વિન, વિશ્વ અનાદી નેમ. ૧
પાપ તાપ તીવ્ર ગઈ, રહી ન આશા એક;
યદ પ્રતાપ ગો વિપ્રકો, સુનુ નરેશ યદ નેક. ૨

ચોપાઈ

દુતિયે પ્રજા કીન તેં રાગ, ધારણુ યોધ સરે સલ કાળ;
મમ ઉપદેશ હૃદય મહિં લીજે, અસત સત્ય નિર્ણય નૃપ કીજે. ૧
પંચ પ્રાણુ ઇન્દ્રી દશ ભાઈ, મન જુદી મિલ સત્ર કલાઈ;
નવ લિંગી આશા ઉર આવે, યાતે સુક્ષ્મ દેહ બંધાવે. ૨
ઇશ્વર અંશ સુતે મહિં આવા, જડ આશા કરિ જીવ કલાવા;
ઇશ્વર જીવ રૂપ અહમ અનાદી, સદા એક રસ ભેદ ઉપાધી. ૩
વ્યષ્ટિ સમષ્ટી દે અભિમાની, લક્ષા અર્થ લખે કોઈ જાની;
મુનિ ગુરુ યોધ અવિદ્યા ત્યાગે, અસ્મી અહમ લક્ષ ઉર લાગે. ૪
ભાગ ત્યાગ લક્ષણુ કરિ પરણુ, ઇશ્વર માયા તજે સૈંપૂરણુ;
જગત સ્વપ્ન સુષુપ્તી ત્યાગી, તુરિયા તત્ત્વ તાર તહિં લાગી. ૫
એક ન દોય અપર નહિ ભાસે, નિજ સ્વરૂપ લીનો નિરઆશે;
પદ અવાચ્ય વાણી નહિ પૂજે, ગુંગેડી ગમ જાંતી ગૂંગે. ૬
ધ્યે ધ્યાતા વૃત્તી તવસરાઈ, લીન સ્વરૂપ ન ભિન્ન કદાઈ;
ભાસ માત્ર જગ ભાન ભુલાવા, અચલ વૃત્તિ આતમ સુખ પાવા. ૭
મેં તું તર્ક કુરે નહિ કળાહી, નિજ સ્વરૂપ ભાસે જગ સખાહી;
સ્વપ્ન માત્ર જગ કે વ્યવહાર, જ્ઞાની કે મન જીત ન હારા. ૮

પતિત પ્રવાહ કર્મ ગતિ જાને, જ્ઞાની હર્ષ શોક નહિં આને;
 નહિં પ્રારબ્ધ અપનકે સંગા, નિજ સ્વરૂપ નિત અચલ અભંગા. ૯
 પરારબ્ધે દેહ ઔધાવે, જિયકા નહિં પ્રારબ્ધ કહાવે;
 જીવ સ્વરૂપ લખ્યો જળ અપનો, તન તે આદિ વિશ્વ સળ સપનો. ૧૦

દોહા

શુભ શાંતી શાંતી ગ્રહો, સત્ય બોધ લખુ તાત;
 નામ રૂપ મિથ્યા સખે, જીવો બ્રહ્મ સખત. ૧
 ક્ષેત્ર દેહ ક્ષેત્રજી તું, સદા અલેપ અસંગ;
 નિર અકાર સાક્ષી સદા, એક ન હોય પ્રસંગ. ૨

ચોપાઈ

કો મારે કો તારનહારા, સળ પર સતા એક કરતારા;
 તન અસ્થૂલ આય અરૂ જાવે, જન્મ મરણ કૃત દેહ કહાવે. ૧
 ગુણ ઈન્દ્રી અપને મન માની, યે હું કહે દેહ અભિમાની;
 કરિ જડ સંગ ભયો જડ રૂપા, લખે ન બ્રહ્મ સર્વ જડ ભૂપા. ૨
 આતમ સતા વિશ્વ યહ ભાસે, મેં વ્યાપક ચેતન નિર આસે;
 અમિત સૃષ્ટિ મમ રોમ પ્રકાસે, એક ન હોય અવર કો ત્રાસે. ૩
 મેરી સતા, સતા સંસારા, મમ સ્વરૂપ મહું જીત ન હારા;
 કામ ક્રોધ નહિં મસ્તર મોહા, મમ સ્વરૂપ નહિ મિલન મિછોહા. ૪
 ઉરે પરે નહિં આદ રૂ અંતા, મમ સ્વરૂપ વ્યાપક ભગવંતા;
 કાલ કરમ કરતા નહિં કોઈ, મેરી સતા હોય સો હોઈ. ૫
 જડ ચેતન દે નામ અસારા, કલ્પિત ભાવ માત્ર વિસ્તારા;
 નિરગુણ સરગુણ નામ કહાવે, ચિદાભાસ બ્રાંતી દરસાવે. ૬
 ચિદા ભાસ મહિં સર્વ ઉપાધી, અંતઃકરણ ધર્મ યહ આદિ;
 કરિ સતસંગ રૂપ જિય જાના, ભયે વૃથા જિમ સ્વાન સમાના. ૭
 સ્વપ્ને શીશ કટયો નિજ જાન્યો, જાગ્યો હર્ષિત સ્વાન જાજાન્યો;
 યાતે શુભ શાંતી સુખ લીજે, અહોનિશિ ગર્ક રૂપ મય રીજે. ૮
 તન મિથ્યા આતમ સત તેરા, વેદ વિદિત નિશ્ચય ચેહિ મેરા;
 રવિ રજની સમ ભિન્ન સદાઈ, જડ ચેતન નહિં એક કદાઈ. ૯
 અપની ભૂધ જાને જડ વાદી, યાતે હોત સ્વરૂપ પ્રમાદી;
 બ્રહ્મનીષ્ઠ સત ગુરૂ જળ ભેટે, દે ઉપદેશ ઉપાધી મેટે. ૧૦

દોહા

ગો સેવાકો ફલ મિલ્યો, સ્વર્ગ પહાયે તાત;
નિજ ગો સેવા ફલ યહી, સમુજ રૂપ સાક્ષાત. ૧
શુદ્ધ હૃદય જિજ્ઞાસિ જન, ધ્રુવ મુખ સુન ઉપદેશ;
નિજ સ્વરૂપ નિશ્ચય કિયો, રહિ ન અવિદ્યા બેશ. ૨

ચોપાઈ

શુભ શાંતી ઉર મોહ અપારા, ધ્રુવ પદ ગિર્યો નયન જલ ધારા;
જય ગુરુરાજ હરી ત્રય ત્રાસા, બોધે બોધ સત્ય ઉર આસા. ૧
આતમ જ્ઞાન વિના દુઃખ ભારી, જીવ ચરાચર સર્વ દુઃખારી;
સંત વિના કહાં સત ઉપદેશા, કિમ કરિ રૂપ લખે જિવ જોસા. ૨
વિન સતસંગ ભ્રમે જગ સારા, ઉચ નીચ ધારત અવતારા;
સંત વિના સતકો પરબોધે, કિમ કરિ જીવ યથારથ શોધે. ૩
યાતે તાત ભ્રમ્યો ભવ માંહી, વિન સત સંગ શુદ્ધિ કહું નાંહી;
કરિ તવ દર્શ પરમ પદ તોરે, ક્ષણ મહિં જરે સર્વ અધ મોરે. ૪
તન અભિમાન શરીર સખંધા, સત ઉપદેશ વિલગ મમ કંદા;
કૃપાનાથ સત ગાથ સુનાઈ, અમિત જન્મકી હિંચ ઉડાઈ. ૫
મોહ નિશા બહુ જન્મ વિતાવા, હરિહર કૃપા શરણુ તવ આવા;
અમિત જન્મ ચલન ચલ પંથા, ક્ષણ મહિં પાર કીન ભગવંતા. ૬
અખ મેં ભયો ચરણુ રજ એરો, નિશ્ચય જન્મ હોય નહિં મેરો;
સતગુરુ તોય તરંગમેં તોરી, યાતે જનમ ન હોય બહોરી. ૭
બીજ વક્ષ દે એક સદાઈ, સતગુરુ શિષ્ય ન ભિન્ન કદાઈ;
બ્રહ્મ સમુદ્ર તુમે ગુરુ સ્વામી, હરિ વિશ્વ નમામિ નમામી. ૮
જય મમ તાત કૃપા કર સાગર, શંકા શિષ્ય હરણુ ઉજ્યાગર;
મમ ઉર શંક રહી નહિં એકા, ભિન્ન ભિન્ન હમ કીન વિવેકા. ૯
યદ્યપિ તાત અરજ દાક મોરી, તન અધ્યાસ ન કુરે બહોરી;
શુદ્ધ ભાવ ગુરુ પદ હમ ચલાવે, અલંભાવ ઉરમેં નહિં આવે. ૧૦

દોહા

ધ્રુવ કહ સુતો સુબોધ સુત, તન લગ સત અલંકાર;
યા બિન વપુ નહિં રહિ શકે, ચક્ષો વિચાર ત્વચાર. ૧
દગ્ધ ચીર તંતુ દ્રશી, યદ્યપિ હરે ન ચોર;
સાનિ ક્રિયા તન લગ કરે, ધરે ન જન્મ બહોર. ૨

ચોપાઈ

યહ અહ્કાર ઉભય કૃત ભાઈ, ઇક મલીન ઇક શુદ્ધ સદાઈ;
 તન અહ્કાર સદા અથ રૂપા, સત અહ્કાર સદા બ્રહ્મ ભૂપા. ૧
 તન અભિમાની જીવ કહાવે, સત અહ્કારી બ્રહ્મ સમાવે;
 અસ્મી બ્રહ્મ અચળ અહ્કારા, જોહિ ઉપજે ઉતરે ભવપારા. ૨
 સત અહ્કાર હોત અથ હાની, આશ્રમ ધર્મ નિભાવત જ્ઞાની;
 વિન અહ્કાર કરે કિમ કર્મ, કર્મ તજે તો હોય અધર્મ. ૩
 જડ અહ્કાર પ્રથમ જિન નાસા, પાછે પ્રગટયો જ્ઞાન પ્રકાશા;
 જડ અહ્કાર હૃદય મહિં ધારે, જીવન મુક્ત લાભ જિવ હારે. ૪
 યાતે સત અહ્કાર ધરાવે, જ્ઞાની વિધિવત કર્મ કરાવે;
 ઉલટ વૃત્તિ આતમ દિશ આઈ, જડ અહ્કાર પુરે નહિ ભાઈ. ૫
 ધ્યે ધ્યાતા વૃત્તી વિસરાવે, અસ્મી બ્રહ્મ કહન નહિ પાવે;
 પદ અવાચ્ય જહાં એક ન દોઈ, ભાવાભાવ વૃત્તિ નહિ હોઈ. ૬
 લવણ પૂતલી જડ ઇક રૂપા, વૃત્તી લીન ભઠ નિજ રૂપા;
 સતગુરુ શિષ્ય ન બોધ સુનાવે, આપ આપ મહિં આપ રહાવે. ૭
 નિરાભાસ નિરોધ સદાઈ, આદ અંત નહિ મધ્ય કદાઈ;
 કહા કહે અખ કહત ન આવે, જો કહુ કહે કહત શરમાવે. ૮
 ગુંગો કહે ન ગુડકો સ્વાદા, એસો આતમ તત્વ સૈવાદા;
 દરદીકી ગમ દરદી જાંને, વિન દરદી કહા દરદ પિછાંને. ૯
 વંઝ ન લખે પ્રસવકી પીડા, સમજે સુખટ સમરકી કીડા;
 અંધો પંચ વર્ણ કહા જાંને, દિવ્ય નેત્ર સો તુરત પિછાંને. ૧૦

દોહા

પુત્ર ધરો અહ્કાર સત, કરો વિશ્વ વિધિ કાજ,
 વિચરો વ્યાપક એક યહ, મમ આતમ મહારાજ. ૧
 સરગુણ નિરગુણ રૂપ મમ, નીતી તજે ન તાત;
 સર્વ સંભાલો અંગ લખ, યહી જ્ઞાન સાક્ષાત. ૨

ચોપાઈ

પ્રથમ પૂંપ કત્તિ કહ સંસારા, ઝિકસે તખ તેહિ સુમન પુકારા;
 કલી કુમુદ કહું ભયે ન ચોરા, રૂપ ભેદ વસ્તુ જોહિં ઠોરા. ૧
 બ્રહ્મ કલીવત જાંનહુ ભાઈ, ખુલ્યો પૂંપ સમ વિશ્વ દિખાઈ;
 નામ રૂપ ગુણ વિવ્રગ પ્રમાનો, બ્રહ્મ વસ્તુ વ્યાપક ઇક જાનો. ૨

જડ વસ્તુ વ્યતિરેક પ્રખંદા, અન્વય એક સચ્ચિદાનંદા;
 વિદ્ય અવિદ્યા એક અધારા, જ્ઞાની ધરે ન દેવ લગારા. ૩
 જહાં જો ક્રિયા કર્મ ગુણ પેખે, જ્ઞાની વિશ્વ અપન મહિં દેખે;
 જ્યું જલ વિપિન સર્વ કુમ પેખે, યું જ્ઞાની સખકો સંતોષે. ૪
 આશ્રમ ધર્મ ભેદ નહિં આને, બ્રહ્મ રૂપ પે^૧ સખ સનમાને;
 એસી મધ્ય અવસ્થા ધારો, નિરગુણ સરગુણ એક નિહારો. ૫
 નિશ્ચય નિર્ગુણ સરગુણ કર્મા, પોપહુ ઉભય પક્ષ વિધિ ધર્મા;
 સરગુણ મેં સરગુણ મત સાધો, નિરગુણ આતમ તત્વ આરાધો. ૬
 એસી દશા એક ઉર ધારો, ઉભય પક્ષ નૃપ કાજ સુધારો;
 સત અહંકાર ધર્મ યુત ધરિયે, નિશ્ચલ હોય કર્મ શુભ કરિયે. ૭
 જ્ઞાની આશ્રમ ભેદ ન આવે, ભયો મુક્ત જહાં બ્રહ્મ લખાવે;
 કેવલ જીવ ઉગારન કારન, આશ્રમ ધર્મ ધરે શિર ધારન. ૮
 બડા પુરૂષ જો કર્મ સ્વિકારે, સોઈ કર્મ જીવ શિર ધારે;
 યાતે બડા કર્મ વિધિ કરહી, તોહી પ્રકાર સહ વિશ્વ વિચરહી. ૯
 યાતે ભૂપ રૂપ ઉર ધારી, ઉભય પક્ષ યહ લેહુ સુધારી;
 મમ નિશ્ચય સો ગાય સુનાઈ, સમુજિ મર્મ વિચરહુ મમ ભાઈ. ૧૦

દોહડા

ઉભય પાંખ ઈક પક્ષિકા, સમુજિ લેહુ સુત ભેદ;
 ઉભય પક્ષ અપન લખી, કરો કર્મ વિન ભેદ. ૧
 પ્રજા નરેશ રૂ નારિ નર, પિતા પુત્ર જન રામ;
 અપની ફરજ બજાઈયે, તો સુધરે સહુ કામ. ૨

ચોપાઈ

સમય સમુજ શુભ શાંતી બોલા, ધન્ય તાત તવ બોલ અડોલા;
 મંશય સર્વ હયો મમ નાથા, નિશ્ચય રૂપ ભયો સુનિ ગાથા. ૧
 ઉભય પક્ષ પ્રભુ ભેદ ન ભાસે, નીતી કર્મ કંઈ નિર આશે;
 ન્યાય પક્ષ મહિં ભેદ ન આવ, તજે ન્યાય નૃપ હોત હૈરાન. ૨
 ગો મમ તાત વિપ્રદી દાના, સમુજિ સુરાહ કરિહુ સનમાના;
 પંચ ગાય દિજકો નિત અરપૂ, ભૂસન વસન સૈવારિ સમરપૂ. ૩
 હવન દાન કરિહુ વિધિ સારી, દિજ ઉપકાર વિચાર વિચારી;
 ચંદન કાટે મૂલ કુઠારી, યદપિ દેત સુગંધી ભારી. ૪

મેં કુહાર દિજકો દુઃખ દીના, યદ્યપિ મોય કૃતારથ કીના;
 પિતૃકી મોક્ષ કીન તતકાલા, મમ શિર દિજ અલશાન વિશાલા. ૫
 જીવન મુક્તિ આપ મોહિ દીની, યે દિજ કૃપા વાત મેં ચીની;
 તવ પદ દર્શ હુમે કહાં દેવા, વિપ્ર પ્રગટ જનત તવ ભેવા. ૬
 ઉરુ^૧ નાદિ તાત મેં ધનિતે, યદ્યપિ સેવ કરે તન ધનિતે;
 કૃપાનાથ વિસરે નહિં તોષ, પિંજર પ્રાણુ રહે સંગ દોષ. ૭
 સર્વ સ્વતંતર રૂપ લખાવા, નિત્ય મુક્ત આતમ દરસાવા;
 અજર અમર આતમ અનભેદી, સો મેં બ્રહ્મ શકે કો છેદી. ૮
 જય ગુરુ રાજ કાજ ભલ કીના, જન્મ મરણ સંશય હરિ લીના;
 જય ગુરુ રાજ કૃપા કર સાગર, તારન જીવ વિશ્વ ઉજ્યાગર. ૯
 જય ગુરુરાજ લાજ તવ હાથા, લખિ લઘુ દાસ સંભારિયો તાતા;
 વ્યાપક તાત લખો મમ સારી, અખ, મેં રજા લેઉં અધારી. ૧૦

દોહા

શુભ શાંતી શુભ સમય લખ, પર્વો ગુરુ ધ્રુવ પાય;
 રજા બોધ શિર પર ધરી, ચલે ભવન દરસાય. ૧
 રાણી દિજ પરજા સખે, વંદિ ચલે દરસાય;
 પ્રગલ્ભ પ્રેમ પુલકત હૃદય, પહુચે નિજ પુર આય. ૨

ચોપાઇ

આયે ભૂપ માતુ પદ લાગા, રામ કૃપા સંશય સદ ભાગા;
 બેંકો તખ્ત ભૂપ સુખ ભારી, વંદે પ્રજા સર્વ નરનારી. ૧
 ધર્મ પ્રથા સુત રાજ ચલાવા, જોડિ પ્રકાર ગુરુ નીતિ શિખાવા;
 દુરતે સુની ગુરુ મુખ આની, નૃપ સમ બોધ ભયો ઉર રાની. ૨
 ધન્યવાદ એસે નરનારી, ઉભય પક્ષ કો લેત સુધારી;
 ભોગ મોક્ષ દોનુ પખ સાધા, કો યા સમ ભવ બુદ્ધિ અગાધા. ૩
 ઉભય પક્ષ મહિં બ્રાંત ન આની, દીપ જોતિ સમ જગ નિરખાની;
 ભૂપ સુબોધ કથા ચલ ગાઈ, સુની સંત મુખ ફરે સુનાઈ. ૪
 યે ગો ગાથ સુને નરનારી, પૂજે ગાય મિલે ફલ ચારી;
 ગો ભવ તારન સમજ સયાના, અપર શંક નહિં કરે બયાના. ૫
 કરિ ગોત્રાટ કથા ચલ ગાવે, જિનકો નરહરિ પાર લેવાવે;
 કરિ ગોત્રાટ પાઠ ચલ કરહી, મન ચિંતે કારજ તેહિ સરહી. ૬

કરિ ગોત્રાટ શીલ વૃત ધારે, પદે પાઠ યહ જનમ સુધારે;
 ગો સપ્તમિ સુનિયે યહ ગાતા, પંચ ગાય ક્ષત્ર દેત વિધાતા. ૭
 સુનિ યહ કથા ગાય પદ સેવે, સો નરનાર સર્વ ક્ષત્ર ભેવે;
 તન ધન ભવન પુત્રકી આશા, સો ગો સેવ ધરે વિશ્વાસા. ૮
 કરે પાઠ ગો સેવ કરાવે, ઉભય લોક સહજાદિ સુખ પાવે;
 મૂવે માત તાત ક્ષત્ર તારે, જે શુધ ભાવ સેવ ગો ધારે. ૯
 ઉભય લોક મદિ ગો સુખ દાતા, સમુજે મર્મ સુજન જન ગાતા;
 ગો મદિમા કહા ગાય સુનાવે, પક્ષી જેર જિતો નભ ધાવે. ૧૦

દોહા

ગો મદિમા શીખે સુને, કરે સેવ ચિત લાય;
 સુખ સંપતિ પરજા બહે, શ્રી હરિ કરે સલાય. ૧
 નૃપ સુખોધકી ગાય યહ, ભો સંપૂર્ણ કાજ;
 અગ્ર સુનિયે ધ્રુવ ભક્તકો, તાર્યો હરિ મહારાજ. ૨

ચાપાધ

જ્ઞાની ગુણી ભક્ત વિખ્યાતા, કોવિદ કવી તાતકે તાતા,
 બાલક બહે તોતરી બાંની, હર્ષિત તાત પુત્ર નિજ જાની. ૧
 મેં બાલક તુમ તાત હુમારે, બકું વૃથા મેં તોલિ અધારે;
 હોહુ ખુશી ચાહે દેવહુ ખેરી, મેં લઘુ દાસ શરણ પ્રભુતોરી. ૨
 કરહુ ક્ષમા લખિ બાલ તુમારો, વાર વાર ચલિ વિનય હુમારો;
 વૃથા બહે માતુ લખિ મારે, યદ્યપિ બાલક બકલિ ગમારો. ૩
 ચેલિ પ્રકાર યહ ગ્રંથ બનાવૂ, શહ શહ શિશુ સમ સોર સુનાવૂ;
 વિગર પ્રમાણ કલ્પના મોરી, છુપે ન તાત તલિ સુખ ચેરી. ૪
 રામ મંત્ર મંતનંદા સંગા, લગત પ્રિયે મોલિ અવશ અભંગા;
 સત મિથ્યા નલિ મર્મ લખાવૂ, અમિત પ્રકાર સંત ગુન ગાવૂ. ૫
 સંત રામ મોલિ દરસત એકા, અલ્પ મતી મમ કીન વિવેકા;
 યાતે ધ્રુવ ચરચા મોલિ ભાવે, કલ્પિત ગાય તાત ગુન ગાવે. ૬
 પરારબ્ધ અપનો તન પારે, રામ કથા હમ દિવસ નિકારે;
 ભક્ત ગાય ભગવંત સુલાવે, યાતે હુમે અધિક મન ભાવે. ૭
 પુત્ર સુખોધ ગયો નિજ ગેહા, ધ્રુવ પરજા મન બહેયો સનેહા;
 જય જય શબ્દ કીન નરનારી, ધ્રુવ શિર પુષ્પ પ્રચાર પ્રચારી. ૮

સંધ્યા સમય સમુજિ ધ્રુવ દાના, સભા વિસરજન કીન સુખના;
 નિત્ય કર્મ લાગે નરનારી, વેદો યુક્ત પ્રથા ઉર ધારી. ૯
 ઉભય બ્રાત કીને સત કર્મો, અદ્ય અહાર લીન તર ધર્મો;
 ચર્ચા ધર્મ કીન દે ભાઈ, સમય સમુજિ આજ્ઞા ધ્રુવ પાઈ. ૧૦

દોહા

ધ્રુવ ધર્મો હરિ ધ્યાનમે, સર્વ વિતાઈ રાત;
 મોહ મમત નિદ્રા ગઈ, જિનકે હરિ સાક્ષાત. ૧
 પ્રાત કર્મ દે બ્રાત કર, હરિકો અરપ અહાર;
 કરિ અચવન અવસર લખી, ભયે કચેરી ત્યાર. ૨

ચોપાઈ

ન્યાય ભવન આયે દે ભાઈ, નિજ આસન બેઠે હરસાઈ;
 વૃદ્ધ દિવાન બંદિજન આવા, સમય સમુજિ સદ શીશ નિવાવા. ૧
 ન્યાય હેતુ આવત નરનારી, પાય ન્યાય હોવત સુખ ભારી;
 લખિ અવસર પ્રધાન કરજેરી, વિનય કરત આરત નહિ થોરી. ૨
 કૃપાનાથ મમ વૃદ્ધ શરીરા, સુનિયે અરજ તાત મતિ ધીરા;
 તવ પદ પાય ન્યાય સદ પ્રાની, રટે રામ ભક્તી સુખ ખાની. ૩
 દીજે ન્યાય દાસ લખિ અપનો, વૃથા વિશ્વ ભાસત સમ સપનો;
 વૃદ્ધ શરીર ચાહું વનવાસા, ગૃહ આશ્રમતેં ચીત ઉદાસા. ૪
 રાજ કાજ લાયક નહિ તાતા, અહોનિશિવૃત્તિવિપનચિત ચાતા;
 વસિ વનવાસ ભજૂં ભગવંતા, જન્મ મરણુ આવે મમ અંતા. ૫
 આશ્રમ ધર્મ સજે મમ સ્વામી, હોવે નાંચ પ્રથા મહિં ખામી;
 દુરબલ દાસ દયા ઉર લાઈય, હો પ્રસન્ન પ્રભુ વિપન પહાઈય. ૬
 રાજ દિવાન અપર કોઈ કીજે, વૃદ્ધ જન આજ્ઞા મોહિ દીજે;
 આશ્રમ ધર્મ હોય નહિ ભંગા, મેં પાઉ નિજ રૂપ નિસંગા. ૭
 વિનય કરન પ્રભુ કામ હમારા, કરહુ તાત તવ હૃદય વિચારા;
 વૃદ્ધ દિવાન વિરહ વશ ભારી, ધ્રુવ પદ શીશ ધર્યોહુ કેઈ વારી. ૮
 સમય સમુજિ ધ્રુવ આદર કીના, ધન્ય ધન્ય મમ તાત પ્રવીના;
 વૃદ્ધ પુરૂષ સમકો જગ પાવન, ધન્ય ધરા મહિં ધર્મ દિપાવન. ૯
 આશ્રમ તીન કીન જિન પૂરણુ, દમન કીન મન ઇન્દ્રિ સંપૂરણુ;
 દેવ પિતૃ રણુ સર્વ સુકાવા, જગત સિંધુ તરિકે તટ આવા. ૧૦

દોહા

સર્વ કર્મ પૂરણ ભયો, રહ્યો આત્મા શેષ;
યદ્યપિ વન વાસો ચહો, કરણ જગત ઉપદેશ. ૧
ભક્ષે તાત વિચરે વિપન, રૂચિ જહૈં લેહુ નિવાસ;
તાત મંત્રિ તુમ તાત, સમ કૃપા બની રહ દાસ. ૨

ચોપાઇ

ઉત્તમ કહ મેરે મન રોગા, કઠન તિતિક્ષા તન નહિં જોગા;
વૃદ્ધ શરીર વિપન કિમ વાસા, વસ્ત્ર વિહીન રૂ બૂખ પિયાસા. ૧
એકા એક નહીં કોઉ પાસા, યાતે તાત હુમે મન ત્રાસા;
રાજ ભોગ સમ તુમ સુખ ભોગા, એકા એક ન સહહિ વિયોગા. ૨
મન વિરાગ તન વૃદ્ધ તુમારા, યાતે યહ સિદ્ધાંત હુમારા;
તાત મિત્ર લખિ તાત સમાના, ભયો પ્રેમ વશ ઉત્તમ દાના. ૩
ઉત્તમ ઉત્તમ વચન સુનાવા, સર્વ સભા શાંતી રસ છાવા;
વૃદ્ધ દિવાન પ્રેમ ભો ભારા, સમય સમુજિ કહ્યુ વચન ઉચારા. ૪
જય મમ તાત પ્રગલ્ભ તવ કરણી, શબ્દ અમોલ શકું કિમ વરણી;
તુણ મેરૂ કિમ સરિસ તુલાવે, રતી હેમ સમ મોત્ર ન પાવે. ૫
મગા^૧ ગંગ કિમ મહાતમ એકાર, રવિ પ્રકાશ રજની નહિ દેખા;
સુરતરૂ કલ નહિં દેત કરીરા, સ્વામી સેવક સમ ન શરીરા. ૬
નરમે^૨ નૃપ નરહરિ સમ કહિયે, દાસકે દાસ શરણ હમ રહિયે;
યાતે તાત નહિં હમ લાયક, સદા શેષ તુમ હમ શિર નાયક. ૭
યદ્યપિ પારસ આદિ સુભાઉ, લોહ પત્ર નહિં લહે કુભાઉ;
પુંડરિક^૩ મુખ શબ્દ વિશાલા, તુલ્કે ન તેહિ સમગરજો સ્યાલા. ૮
બહે લઘુકો દેત બડાઈ, વિશ્વ વિદિત યહ નીતિ સદાઈ;
રાજકુંવર આશ્રમ ઉર ધારી, કરિયે કારજ ભોગ વિસારી. ૯
અવસર વિના ભોગ સમ રોગા, મોક્ષ માર્ગ ગિય કરે વિયોગા;
તન સરાય સુખ કહૈં લગિ મોહે, ગાર હંગાર છાર તન હોહે. ૧૦

દોહા

વૃથા ભોગ સુખ સાહયખી, સ્વપ્ન માત્ર સંસાર;
વિપિન વાસ ભજિયે હરી, તજિયે જગત અસાર. ૧

ચતુરથ આશ્રમ ધર રહે, કરે પુત્ર અપમાન;

હરે પદારથ ચાર કર, જીવત પ્રેત સમાન ૨

ચોપાઠ

યાતે તાત વિપિન ચિત ચાવે, કૃપાનાથ મોહિ કૃપા કરાવે;
વિનય કરત ઉપજી જીવે ભારી, સમય સમુજિ ધ્રુવ ગિરા ઉચારી. ૧
જય મમ તાત સત્ય તવ બાની, ધર્મ પ્રથા મહિ હોય ન હાની;
વિનય એક માનહુ યહ દાસા, ભૂપ તાત દિગ કરહુ નિવાસા. ૨
મોરે મન ઉપજે સંતોષા, રટિયે રામ પ્રાણુ કરિ પોષા;
તાત દર્શ તવ દર્શન કરિહાં, શુભ અચાર તવ મમ ઉર ધરિહાં. ૩
હમતે સેવ બને કછુ તોરી, યાતે તાત કહે કરે જોરી;
હમદા ન્યાય યુક્તિ પરમોધા, ધન્ય તાત ઉત્તમ મગ શોધા. ૪
ન્યાય ધર્મ સમ ધર્મ ન એકા, કોટિ કવિ મુનિ કીન વિવેકા;
હરિહર અજ મધિર યહ ન્યાય, ન્યાય પક્ષ કરિ વિશ્વ રચાઈ. ૫
એસો ન્યાય તુમે હમ અરપે, કહા વસ્તુ હમ તોહિ સમરપે;
યાતે વિપિન વસો પિતુ પાસા, કરિ દર્શન પૂરે મન આશા. ૬
વયો વૃદ્ધ આશ્રમ વૃધ જની, ધ્રુવ સમ તાત સંતોષે બાની;
ધ્રુવ સવજ ધર્મ પર પ્રીતી, સો કિમ તજે સનાતન રીતી. ૭
જ્ઞાની ધર્મ નીતિ નહિં ત્યાગે, ઉચરત વચન વિવેક સુભાગે;
જ્ઞાની સમ જગ કો પિતુ માતા, ધર્મ સનાતન તજે ન તાતા. ૮
બ્રહ્મ સ્વરૂપ ધન્ય ધ્રુવ ધ્યાની, જ્ઞાનીકો ગમ જનત જ્ઞાની;
જાહર કર્મ કરે જગ રૂપા, ઉર મહિં આતમ તત્વ અનૂપા. ૯
જાહર કર્મ બેદ નહિં આને, ઉરમહિં જગત્ શન્ય કરી જાને;
જાહર વિધિ વત કર્મ વિભાગા, ઉર મહિં કુરે ન રાગ વિરાગા. ૧૦

દોહા

વાનપ્રસ્થ દિક્ષા લહી, દિજ તે વૃદ્ધ દિવાન;
વિપિન ચક્ષે દંપતિ જને, ધર્મ શીશ સનમાન. ૧
સંગ ચક્ષે નૃપતી પ્રજા, ગંગા તટ પિતુ પાસ;
ધ્રુવ દિવાન પરજા સખે, ગિરે ચરણુ હો દાસ. ૨

ચોપાઠ

નૃપ ઉત્તાનપાદ સત નેમી, પુત્ર પ્રજા નિરખે સહ પ્રેમી;
વૃદ્ધ દિવાન સમુજિ વૈરાગા, કહે ભૂપ ત્યાગ્યો ભલ રાગા. ૧

સમય કર્મ સમુજે અભાગી, આખિર જગત શકે સોઢિ ત્યાગી;
 સમય કર્મ સમજ્યો નહિ ભેવા, સો કિમ લખે પ્રગટ નિજ દેવા. ૨
 જંગમ સ્થાવર જીવ કહાવે, સૂચક સમય સોઈ ફલ પાવે;
 ભૂધર ભૂતર પદ્મવ સારા, સમય મુશ્કલ ફલ ફલે અપારા. ૩
 સવિતા સમય જલધિ^૧ જલ સોપે, અવસર વરસિ મહી જલ પોપે;
 સમય કર્મ કરહી કૃપિ કાળ, અમિત પ્રકાર અપાર અનાળ. ૪
 શશિ^૨સંપન્ન^૩ ઘાસ છિતિ^૪સારા, પશુ પક્ષી મિલ કરત ગુજારા;
 જંગમ જીવ સૃષ્ટિ મહિં સારે, સમય કુશલ સો કાજ સુધારે. ૫
 સમય નામ માયા ગુણુ ધારે, સમય પાય શિવ સૃષ્ટિ સંહારે;
 યાતે સમય સમુજ મમ ભાઈ, વાનપ્રસ્થ દિક્ષા ભલ પાઈ. ૬
 વાનપ્રસ્થ આશ્રમ અધિકાઈ, રોહુ રામ ઉર સર્વ વિહાઈ;
 યહિ આશ્રમ તન ભાન ભુલાવે, સો અગવૃત્ત પરમ પદ પાવે. ૭
 યાતે તાત શ્રેષ્ઠ તે કીના, સદન ત્યાગ આશ્રમ વન લીના;
 સમય કર્મ સમજ્યો મમ ભાઈ, સર્વ સિદ્ધિ આતમ નિજ પાઈ. ૮
 નીતી સર્વ કર્મ ફલ યેહી, જીવો બ્રહ્મ સ્વરૂપ સનેહી;
 જીવ ભાવ ઉરતે વિસરાવે, અસ્તિ ભાતિ પ્રિય રૂપ દિખાવે. ૯
 બીજ વૃક્ષ સમજી ધકતાઈ, દુતિયા તર્ક ન કુરે કદાઈ;
 અચર વૃત્તિ લીના નિજ રૂપા, ઈતે ઇતર કવન યડ ભૂપા. ૧૦

દોહડા

નરતન ધારી જીવડો, શ્રેષ્ઠ સરસ ફલ એક;
 સત આતમ મિથ્યા જગત, ધન જિન કીન વિવેક. ૧
 ધરે ન આશ્રમ ધર્મડો, કરે ન પૂરણુ કામ;
 ધરે ન વ્યાધી જીવડી, કરે ન આતમ હામ. ૨

આપાઠ

આશ્રમ ધર્મ પૂર જિન ડાના, વિનહિ પ્રયાસ મોક્ષ મગ લીના;
 આશ્રમ ધર્મ તજે શહ પ્રાની, હોવહિ અવશ મોક્ષ મગ લાની. ૧
 આશ્રમ ધર્મ સજે જન શરા, જિનકે કારજ રહન અધૂરા;
 યાતે તાત ધન્ય તવ કરણી, કહિયે કહા વિગત યહ વરણી. ૨
 ગેહિ આશીપ પૂર્ણુ પદ પાવહુ, નિશ્ચય ચીત સ્વરૂપ સમાવહુ;
 સ્વે સ્વરૂપ સુખ કહ્યા ન જાવે, સમુજિ સમુજિ જાની સુખ પાવે. ૩

નર તન રતન લાભ જિન પાવા, કરિ સતસંગ સ્વરૂપ સમાવા; ૪
 તન અધ્યાસ હરે સતસંગા, પાવે આતમ દેવ અભંગા. ૪
 સત સંગતિ મહિમા નૃપ ગાર્હ, પ્રગલ પ્રેમ ઉપજ્યો ઉર આર્ધ; ૫
 વૃદ્ધ દિવાન સમય યહ ચીના, પર્યો પ્રભુ પદ પરમ પ્રવીના. ૫
 જય મમ તાત જીવ હિતકારી, દીન બોધ મોહિ સમય વિચારી; ૬
 સેવક સદા સરણુ અગ્ન આશા, સુનિ તવ બોધ હરહિ ત્રય ત્રાસા. ૬
 તવ પદ શરણુ મોક્ષ મન માની, તોરે ચરણુ શરણુ મુખ ખાની; ૭
 તન લગિ દાસ તજે નહિ શરણુ, જય મમ તાત સર્વ દુષ્પ હરણુ. ૭
 આપ કહો તું બ્રહ્મ અનાદી, હમકો હર્ષ સેવ પદ સાધી; ૮
 સેવા લાભ હુમે મુખ ભારી, બની રહે યહ કૃપા તુમ્હારી. ૮
 જીવ કહે યા બ્રહ્મ કહાવે સેવા કરત મિલે સોઈ પાવે; ૯
 હરિ ગુરૂ આપ ચરણુ, મેં દાસા, ભક્તિ વિના કહું અપર ન આશા. ૯
 નારદ સદ્ગુરૂ બોધ સુનાવા, તથાતે પ્રેમ ભક્તિ મન ભાવા; ૧૦
 શ્વાસા સિંમરણુ રામ સુલાવે, પદ સેવા કરિ વખત વિતાવે. ૧૦

દોહડા

દાસ ભાવ ભક્તી રતા, મહા મંત્ર ચિત લીન;
 સહજ મિલે પરિબ્રહ્મ મે, કથિ ગયે પુરૂષ પ્રવીન. ૧
 સમય સમજિ નૃપતી કહે, સુન ધ્રુવ પુત્ર સુગ્ગન;
 ઉત્તમ કો અવસર યહી, હો પદ દેશ દિવાન. ૨

ચોપાઈ

સુનિ નૃપ વચન પ્રગ્ન હરસાની, સમય સમજિ બોલહુ ધ્રુવ ખાની; ૧
 કૃપાનાથ જિમ કૃપા તુમ્હારી, હમ પદ દાસ રગ્ન જ્યું ત્યારી. ૧
 દૃષ્ટા દેવ લખો મમ તાતા, મો મન પ્રથમ કુરી યહ ગાથા; ૨
 સો ઉત્તમકો ગાથ સુનાઈ, સર્વ મર્મ જનંત લઘુ ભાઈ. ૨
 શુભ અવસર અપને મન જાની, ઉત્તમ વિનય કરત મૃદુ ખાની; ૩
 કૃપાનાથ પદ પંકજ દાસા, તાત રગ્ન જાણે કરહુ નિવાસા. ૩
 દેન લેન કહું હુમે ન કામા, જાણે તણે બેઠિ જપે મુખ રામા; ૪
 દાસ રગ્ન સો કામ કરાવે, ઉંચ નીચ કહું હુમે ન ભાવે. ૪
 એકહિ પ્રિયે ભક્તિ વિશ્રામા, રહિ પદ દાસ કરે કછુ કામા; ૫
 હમકો પ્રિયે રગ્ન શિર સ્વામી, તવ મુખ વચન કરે નહિ ખામી. ૫
 ક્ષત્રી ધર્મ પ્રગ્ન રખવારી, કરહિ સેવ અહંકાર વિસ્તારી; ૬
 ક્ષત્રી પ્રગ્ન ન્યાય યહ સેવા, ગુરૂ નારદ ભાખ્યો યહ ભેવા. ૬

ક્ષત્રી પ્રજા પુત્ર સમ જાની, હરે કષ્ટ સેવા મન માની;
 પ્રજા નારિ કન્યા કરિ લેખે, વિપમ ભાવ દુગતે નહિ દેખે. ૭
 વ્યાધ ચોર અરિ પ્રજા સૈતાવે, ક્ષત્રી ધર્મ અર્ધનિશિ ધાવે;
 રાજ વિભોગ સર્વ, સુખ ત્યાગી, અરિ સનમુખ જા જીડે સુભાગી. ૮
 પ્રજા હેતુ નૃપ પ્રાણુ ગુમાવે, યદ્યપિ અરિ ન પીઠ દિખાવે;
 ક્ષત્રી તન શુભ ગુણુ યદ શોભે, અપને ધર્મ ચીત નહિ કોભે. ૯
 સવિતા તિમિર હરણુ યદ ધર્મી, ક્ષત્રી પ્રજા સેવ નિત કર્મી;
 ઊપણુ અનલ બરફ શિતલાઈ, નિજ ગુણુ ધારત શરમ ન કાંઈ. ૧૦

દોહા

કષ્ટ ઉદાવન કારણે, ક્ષત્રી તન અવતાર;
 પ્રથા યુક્ત સેવા પ્રજા, યદ નિજ કાજ હુમાર. ૧
 પદવી પૂરણુ બ્રહ્મ હી, ક્ષત્રી તન બક્ષીસ;
 પદવી અરપન લમ ચાહે, સેવ કરે ધરી શીશ. ૨

ચોપાઈ

ઉત્તમ શબ્દ સુનત નૃપ હરસા, ક્ષત્રી ધર્મ નેક સુત હરસા;
 ભૂપ ઉત્તાનપાદ કલ ભાઈ, ચિત ચિંતા મન રહી ન કાંઈ. ૧
 સુનિ તવ શબ્દ ભયો વિશ્વાસા, અજ મમ પ્રજા હોય નહિ ત્રાસા;
 ચતુર પ્રવીણ ભૂપ સુત ન્યાઈ, બ્યાપ્તી પ્રજા ન હોય અન્યાઈ. ૨
 સુખ સંપતિ ફેલણિ ચહું આરા, રામ ભક્તિ અથ હરણિ કહોરા;
 સુખમય પ્રજા નૃપતિ સુખ ભારી, કૃપા સૈપૂરણુ દેવ મુરારી. ૩
 રામ કૃપા હોવણિ જોણિ જન પર, સંશય એક રહે નહિ મન પર;
 મો પર કૃપા કીન હરિ એસી, વેદ શાસ્ત્ર વરણુ મુનિ જોસી. ૪
 હરિ ગુરૂ સંત ભક્તિ ફલ પાવા, આધિ વ્યાધિ દે રોગ મિટાવા;
 ના કષ્ટ કિયો ન કરને યોગા, નરહરિ નાથ મિટાયે શોગા. ૫
 ગુરૂ ગુન ગુનત પ્રેમ કુરિ આવા, ગહગદ કંઠ નયન જલ છાવા;
 જય જય શબ્દ કીન નરનારી, કરતે પુષ્પ પ્રચાર પ્રચારી. ૬
 સર્વ સભા શાંતી રસ છાવા, વાયૂ ભૂપ હરસ હિત આવા;
 નૃપ પદ સેવ કીન વિધિ સારી, હરસિ પાદ વંદે કંઈ વારી. ૭
 પુત્ર પુત્રિ વાયૂકી રાની, પય કરિ પાદ પખારે પાની;
 લે ચરણોદક પ્રેમ અપારા, વંદે પાદ ભૂપ કંઈ વારા. ૮

વાનપ્રસ્થ આશ્રમ બડ જાની, વંદે સર્વ જોરિ યુગ પાની;
વાયુ સહ કુટુંબ પદ પૂજ, લખિ ઉર ઇષ્ટ ભાવ નહિ દૂજ. ૯
સમય સમજિ નૃપતી સતકારા, અતિ પવિત્ર આસન બેઠારા;
સર્વ પ્રકાર બૂઝિ કુશલાઇ, વાયુ જોરિ કર વિનય સુનાઈ. ૧૦

દોહડા

કાળ ચક્ર ત્રિય લોકમે, કુશલ રહે નહિ કોય;
રામ કૃપા સત સંગતે, કુશલ હોય તો હોય. ૧
આજ કુશળ આરોગ્યતા, તવ પદ પરસત તાત;
મમ દૃષ્ટા જનનત સખે, રામ રૂપ સાક્ષાત. ૨

ચોપાઇ

કરિ સતસંગ કુશલ સગ કાહ, રામ ભક્તિ ઉપજે ઉર ભાહ;
રામ ભક્તિ ભય હરહિ અપારા, જનતા મુક્તિ તરહિ સંસારા. ૧
હરિ ગુરુ કૃપા હોય સતસંગા, મન મલીન લાગે હરિ રંગા;
સુનિ સુબોધ વિપયા સંગ ત્યાગે, પ્રેમ ભક્તિ સિવરણ ચિત લાગે. ૨
મળ વિલેપ હોય દે નાસા, વિમલ બુદ્ધિ મહિ પરમ પ્રકાસા;
આત્મણુ જન્ય કરે ગુરુ બોધા, અપનો રૂપ જીવ નિજ શોધા. ૩
જ્ઞાન અનલ હોવાહિ કર્મ^૧ નાશા, કુશલ જીવ ઉર જન્ય ઉઠાસા;
અરમી બ્રહ્મ એક લય લાગી, કરિ સત સંગ ભયો બડભાગી. ૪
લીન સ્વરૂપ ભયો નિરજાની, એહિ ગુરુ કૃપા વાત મેં જાની;
યાતે નાથ કુશલ મેં આજન, આપ કૃપા સરહી મમ કાજન. ૫
કૃપાનાથ ઇક વાત વેદારી^૨, કહે પ્રગટ જો કૃપા તુમહારી;
તવ આશ્રમ યહા જ્ઞાન સંવાદા, ગૃહસ્થકા ચર્ચા યદા બાધા. ૬
જો જોહિ કર્મ દોર જોહિ છાજે, યાતે પ્રગટ કલત હમ લાજે;
કેવળ દર્શ જ્ઞાન હિત આવા, યદપિ કર્મ પ્રભાવ દિખાવા. ૭
મો મન ઉર નિરવરતી ચાવે, પરવરતી ગૃહ ધર્મ દિખાવે;
વિન અવસર ગૃહ કાજ સંતાવે, યાતે નાથ ચિત્ત અકુલાવે. ૮
વાયુ ભૂપ વચન અતિ શદ્ધા, સુન હરસે નૃપતી પરબૂદ્ધા;
અહો ભૂપ નહિ કરહુ ગિજાની, કુર્યો પ્રજ્ઞ સો કહહુ સુખની, ૯
સંત ધર્મ સગદો સનમાને, ઉત્તર કરત જહાં લગિ જાને;
ઉભય નેત્ર સગદો તન કહિયે, વિદ્યા નૈન તિસરો લહિયે. ૧૦

દોહા

ધર્મ પરાયણ આતમા, લોચન ચતુર પ્રમાન;
જ્ઞાની નેત્ર અનંત હૈ, મુનિ મુખ કરત વખાન. ૧
વર્ણાશ્રમકો મર્મ જો, જ્ઞાની સમજ્યો સાર;
યાતે યોધે હર્ષ યુત, શંકા સર્વ નિવાર. ૨

ચોપાઈ

વાયુ ભૂપ સમય યદ ચીના, મધુર વચન મુખ કહે પ્રવીના;
દૃષ્ટા દેવ લખો મમ સારી, કહા કેહુ તુચ્છ બુદ્ધિ હુમારી. ૧
કૃપાનાથ કરિયે નહિ રોપા, આશ્રમ ધર્મ પુરે નહિ દોપા;
જોહિ આશ્રમ જન કરે નિવાસા, કુરે કર્મ ઉપમેં નહિ આશા. ૨
આશ્રમ કર્મ જોર અધિકાધ, નર સુર મુનિ વંદત હરખાધ;
યાતે નાથ કહું કર જોરી, કરિયે હમા ચૂક પ્રભુ મોરી. ૩
તવ તન પુત્ર પ્રવીન પ્રખ્યાદા, જ્ઞાની ગુણી સરલ અતિ શદ્ધા;
નિરખિ સ્વરૂપ ભયો મુખ ભારી, કહિ ન શકું ઉર પ્રેમ અપારી. ૪
ઉભય પુત્ર મહિં નિર્ણય કીજો, સંમતિ આપ સુતા મમ લીજો;
અહ્ય મતી કિંકરિ પદ દારી, કૃપાનાથ કહે ચરણ નિવારી. ૫
મેં લધુ દાસ ચરણ રજ ચેરો, કરિયે કાજ આજ યદ મેરો;
દાસ આશ પ્રભુ સુદક્ષ કરાવે, મુનિ સત શબ્દ શાંતી ઉર આવે. ૬
ભૂપ ઉત્તાનપાદ લખિ મર્મા, ઉચરે વચન વિવેક સુધર્મા;
અહો ભૂપ યદ શબ્દ સુનીતી. કયું ન કરે સત કારજ પ્રીતી. ૭
કર્મ યથારથ કહા ઐદેશા, આશ્રમ ધર્મ શંક નહિ લેશા;
રાજપુત્ર પ્રતિ ઉત્તર દીજો, ધર્મ કર્મ મય શંક ન કીજો. ૮
પિતુ સંમતિ સત સમય પિછાની, ઉત્તમ વિનય કહત મૃદુ બાની;
જય મમ તાત પુત્ર હિતકારી, મમ દૃષ્ટા જાનત વિધિ સારી ૯
માત તાત બ્રાતા મુખ આગે, જોડત હુમે લાજ અતિ લાગે;
હા ના તવ મુખ કહા સુનાવે, કર્મ ગૃહસ્થ હુમે નહિ ભાવે. ૧૦

દોહા

યદનત તવ તનતે પ્રગટ, સસ વિધિ તવ આધીન;
ત્રિયા સંગ નહિ દીજ્યો, સમુજ દીનકો દીન. ૧
શૂર લડે સંગ્રામમેં, કાયર ભાગે દૂર;
ગૃહી ધર્મ શૂરા સજો, મેં દુર્ગલ ભરપુર. ૨

ચોપાધ

ભજન ભક્તિ શાંતિ મોહી પ્યારી, અવર કર્મ સહ લગે વિકારી;
 માત તાત બ્રાતા પદ સેવા, યે મોહિ પ્રિયે લખો પિતુ મેવા. ૧
 સર્વ વિશ્વ મહિં નારિ કહાવે, નિજ જનની સમ મોહિ મન ભાવે;
 ભગિની માતુ પુત્રિ સમ જાનૂ, ઇતર ભાવ ઉરમે નહિ આનૂ. ૨
 હરિહર ઉમા કૃપા યદિ કીની, પ્રેમ ભાવ વૃત્તી હરિ લીની;
 અનંગ ભાવ ઉરમે નહિ આવે, તનુ લગિ નરહરિ નેક નિભાવે. ૩
 ઈષ્ટ દેવ કરહી મમ કાળ, લખિ લઘુ દાસ રમે શિવ લાળ;
 ઈષ્ટ દેવ કરહી ભવ પારા, અમતિ વાત ઉરમે ઈતિ પારા. ૪
 ક્ષણ ભંગુર યદ તનકા આચૂ, પતિત પ્રવાહ જનત જિમ વાચૂ;
 કરતા કાલ કરમ મતિ જાને, કો અવસર આય કરહિ રવાને. ૫
 કહો કેતા દિન યા તન પાડી, કરતા કાલ સર્વ જન સાખી;
 અપર ભવનમે કીતે વાસા, સ્થીર રહે ન કરે કહા આશા. ૬
 પર આભૂપણુ ઐગ પર ધારા, કહા મન માન ધરે અહંકારા;
 તન સરાય યદ જીવ વટાહિ, મમતા મોહ કરે કહા ભાહિ. ૭
 યાતે તાત કૃપા યદિ કીજે, યદ લઘુદાસ સેવ પદ દીજે;
 રામ ભક્તિ મહિં વિદન ન આવે, કૃપાનાથ મોહી કૃપા કરાવે. ૮
 રામ રટત છૂટત તન મોરા, યદિ અવસર વર યદ સુત તોરા;
 જો મન વિગત કહું કહા તાતા, દષ્ટા દેવ લખે મમ બ્રાતા. ૯
 ઉત્તમ ઉત્તમ શબ્દ સુનાવા, નિજ ઉર પ્રગલ્ભ પ્રેમ કુરિ આવા;
 ઉત્તમ નિજ મન ગાથ સુનાઈ, ઉત્તમ માતુ સુરચિ દુઃખ પાઈ. ૧૦

દોહા

ઉત્તમ જાની અટપટી, ઝટપટ લખે ન કાય;
 હટ આશા હરિકો ભજે, જમ ખટપટ નહિ હોય. ૧
 ધ્રુવ દષ્ટા ચેતન વિમલ, તીન કાલ દરસંત;
 હોનદાર જનત સદા, કહુલન બોલ્યો સંત. ૨

ચોપાઈ

સુરચી ક્રોધ ન રકે રકાવા, વિન અવસર જિનપુત્ર ખુલાવા;
 ઉત્તમ આય માતુ પદ લાગા, બકન લગી ધિક પુત્ર અભાગા. ૧
 રે હત ભાગ ઉદ્ધરિ મિ આવા, જીવત જનની દેહ જરાવા;
 રે શહ ખોટ કવન હઠ લાગા, ચૂકત અવસર પરમ અભાગા. ૨

વાયુ ભૂપ સરિસ સચુરારી, સુંદર સરસ સુતા જિન સારી;
 રાજપુત્રિ પતિવ્રતા સુભાઉ, કષ્ટ પડે નહિ પીવ કુભાઉ. ૩
 કુલવંતી પુત્રી કુલ તારે, ઉભય વંશ નિજ કાજ સુધારે;
 શોધે મિત્રે ન અસ સૈંજોગા, જિનકો શઠ મુખ શબ્દે અજોગા. ૪
 માત તાત બ્રાતા નૃપ પરજ, તજી લાજ સાધૂ સમ ગરજ;
 તુમ સમ બોધ ન કાહ પાવા, તાતે તેં મુખ બોધ સુનાવા. ૫
 વિગર વિચાર બકે પરમાદી, લખે ન આશ્રમ કર્મ, વિવાદી;
 બ્રાતુ ભક્તિ સત પંથ સૈંભાવા, સત મિથ્યા કહુ મર્મ ન પાવા. ૬
 ગ્રહો પૂંછ ખરકો નહિ ત્યાગે, કષ્ટ પડે વરૂ મરે અભાગે;
 પ્રગટ કષ્ટ જાને નહિ પાપી, ઉભય લોક દુઃખ સહી અમાપી. ૭
 આશ્રમ ધર્મ બોધ દે ભાઈ, તેં જાગ્રત કિમ આંખ મિચાઈ;
 આશ્રમ ધર્મ સજો નરનારી, તું કહાં એક અધિક તપધારી. ૮
 સર્વ નારિ નર ધર્મ સૈંભારે, તું કહા અધિક ધર્મ નહિ ધારે;
 તોરત તાન બલવત તારી, શઠ શિર ધૂનિ ભયો બ્રહ્મચારી. ૯
 વાતે ભક્ત ભક્તિ રસ માને, વાતલિતે તપ ત્યાગ વખાને;
 વાતે વાત ભયે બ્રહ્મ રૂપા, વાતે રંક હોય બડ ભૂપા. ૧૦

દોહડા

રત અંધારી આગિઆ, ચમક દિખાવત આગ;
 શિશિર રતુકી શીમમે, તરફિ મરે મદ ભાગ. ૧
 ખલ ખલોતી ભક્તિ તવ, બન બેઠે હરિદાસ;
 કષ્ટ પડે કૂકત ફરે, તન ત્યાગે વશ ત્રાસ. ૨

ચોપાઇ

નાહ્ય ધોય તન તિલક સમજાવે, ઉર મલિં ઉભય માલ પધરાવે;
 બક ધ્યાની બેઠે બનિ સાધૂ, ચિત ચંચલ ઉર કપટ અગાધૂ. ૧
 આપને કાજ અપર પર બોધે, સજો અર્થ સોઈ મગ શોધે;
 અમિત ઉપાય કાજ નિજ કરહી, બિગડે અપર આપ નહિ દરહી. ૨
 તો સમ પ્રાણી શુદ્ધ અપારે, કપટ બોધ કહા લખે બિચારે
 સહગુરૂ સમજ બોધ શિર ધરહી, બોધે ગુરૂ કારજ સોઈ કરહી. ૩
 અંધે કર પકરાઈ લાડી, ઠોરે અપર જાન જેહિ વાડી;
 ચાતે પુત્ર અંધ નહિ હોવહુ, નેત્ર વિચાર ધાર ઉર જોવહુ. ૪
 કરતા બોધ કરે સો કર્મી, કિમ નહિ શીરા ધરે સોહિ ધર્મી;
 તવ બડ બ્રાત લગ્ન થહ કીના, તું કિમ ત્યાગત પુત્ર પ્રવીના. ૫

નારી એક નર્ક મહિં ડારત, તો બડ બ્રાત કાહેકો ધારત;
 નારી શ્રેષ્ઠ સરસ નર ખાની, સમજ મર્મ મમ પુત્ર સુજની. ૬
 નારી સર્વ વિશ્વકી કરતા, જનની વિન કો જનમ સમરથા;
 યાતે પુત્ર માન ઉપદેશા, લગ્ન શકે કરિયે નહિ લેશા. ૭
 છલી ભક્ત મુખ વાત ન માનો, મમ ઉપદેશ સત્ય કરિ જનો;
 જો મમ શબ્દ સત્ય નહિ ધારે, ફિર પસ્તાવલિ વારંવારે. ૮
 જો મમ બોધ હૃદય નહિ લાવે, વાયુ પુત્રિ નહિ યોગ મિત્રાવે;
 જો તવ બ્રાત હોય સતવાદી, તો દુતિયે નહિ કરલિ ઉપાધી. ૯
 જો મમ વચન જૂઠું હો બાણ, તો તોલિ ખખર પરિહિ તતકાણા;
 લખે કપટ યહ ચાતુર દાના, તું કયા જાને ઉઠુક સમાના. ૧૦

દોહડા

આત્રમ ધર્મ અનાદિકો, માન માન સુત માન;
 બક બ્રાતાકે બોધ તે, હોય ચતી હેરાન. ૧
 ઉત્તમ જનની વચન સુન, વેલ વશ ભયો અપાર;
 મમ માતા અજ્ઞાન વશ, બોલત શબ્દ અસાર. ૨

ચોપાઇ

અનલ ગરલ સમતવ મુખ જાની, માંહે મન નિજ માત પિછાની;
 ઇષ્ટ ગુરુ નિંદક ગલિ માંહે, નહિતર તન તે પ્રાણુ નિકાંહે. ૧
 માત તાત ઈષ્ટ ગુરુ દેવા, ચતુર સમાન કંઈ પદ સેવા;
 યાતે માતુ કહું કહા તોંકો, મમ અપરાધ દેત ફલ મોંકો. ૨
 યદ્યપિ માતુ કહું કરજેરી, નિંદા બ્રાત ન કરલુ બંદારી;
 નિંદા શબ્દ અવણુ જો ધાર, તવ મુખ મમ તન પ્રાણુ નિકાર. ૩
 તવ મુખ જોર કંઈ કહા ફૂલ, તજુ પ્રાણુ યહિ મારગ સુઝા;
 જો જનની જીવન મમ ચાવે, નિંદા શબ્દ ન મોલિ સુનાવે. ૪
 નિંદા સુનત પાપ મોલિ લાગા, માતુ ભયો મેં પરમ અભાગા;
 ઉભય માસ મુખ લહું ન અહારા, રામ મંત્ર ઉચરું છક ધારા. ૫
 કરિ તવ દર્શ તુરત ફલ પાવા, ઉભય માસ અન મોય છુડાવા;
 કરિ તવ દર્શ મિલી મોલી સંથા, ઉભય માસ ભજિલુ ભગવંતા. ૬
 જય જનની મોલિ રજા કરીજે, તથા વખત આચૂ તપ છીજે;
 મેં તવ દાસ ક્ષમા મોલિ કરહૂ, સત્ય ગાથ જનની ઉર ધરહૂ. ૭
 અલ્પ આયુ તજિયે મન ધાતા, સુમરિ રામ મુક્તી લેલુ માતા;
 સુરચી વચન સુનત ગભરાઈ, નિંદા હિત મરિ હું સુત ગાધ. ૮

પ્રથમ ગાથ ઉરમેં કુરિ આવા, સુત ખટ માસ ન દર્શ દિખાવા;
વચન ભંગ નિજ કરે ન બાલા, અપનો તન ત્યાગહિ તતકાલા. ૯
યાતે અખ કહું કહૂં ન બાની, જો કછુ કહું હોય સુત હાની;
દંભી ભક્ત બાલ ભરમાવા, છતે પુત્ર મમ વંશ ગમાવા. ૧૦

દોહા

સુરચી મુખ બોલી નહી, ઉરમે દુર આશીશ;
સહ કંધ મધ ના મિલે, જન શિર પર જગદીશ. ૧
સૂવો શ્રીફલ ચંચુ દે, ગોટો લગે ન હાથ;
શ્રાપ લગે નહિ સંતકો, રક્ષક રામ સખત.

ચોપાઇ

જ્ઞાનહીન કલ્પત ભદ્ર કેસે, જલગ્નિન મીન દીન દુઃખ જેસે;
વાનપ્રસ્થ આશ્રમ જિન તીજ, કર્મ ગૃહસ્થાશ્રમ મન રીજ. ૧
વનમે વાસ ત્રાસ ઘર આશા, કિમ કરિ ઉરતે જાન્ય દુરાશા;
આશ્રમ ડોલ અડંગર તનપર, તાકો અસર હોત નહિ મન પર. ૨
તન અકાર મન નિર આકારા, સેમિલ ચક્ષે ન વિલગ વેલારા;
ઈશ્વર નામ રૂપ ગુણ કરતા, નેમો યુક્ત ભરત અરૂ હરતા. ૩
સંકલપ સૃષ્ટી નિર આકારા, કરે કર્મ અપને મન ધારા;
મન ગિન તન કછુ કરે ન કાળ, મિલે સ્વર્ગ ચાહે નર્ક અકાળ. ૪
યાતે આશ્રમ અર્થ ન આવે, ચિત ચિંતે સોઈ કાળ કરાવે;
હાંસી કરે હસે જગ સારો, યદ્યપિ મન કરહી નિજ ધારો. ૫
હાની લાભ હૃદય નહિ લાવે, કરહિ કાળ જો અપન સુલાવે;
વેદ શાસ્ત્ર સતગુરૂ પરબોધહિ, યદ્યપિ ઉક્ત અપન મગ શોધહિ. ૬
યાતે આશ્રમ ધર્મ સંભાલે, મન માને વિન ડગ નહિ ચાલે;
આશ્રમ ધર્મ સુજન જન થાપા, વાટ ચક્ષે નહિ હોલિ સંતાપા. ૭
નિજ મત કરિ આશ્રમ કો ત્યાગે, સો સુરચી સમ બનહિ અભાગે;
યાતે સમજિ કાળ સત કીજે, મૂવે મન મુકતી પદ લીજે. ૮
આશ્રમ ચાર પાંચ ફિરિ આવે, મન મૂવે વિન મુકત ન પાવે;
નારી પુરૂષ ચક્ષો સત નીતી, રટો રામ નહિ કરહૂ અનીતી. ૯
વ્યાપક રામ સવે ઘટ વાસા, હરહિ ત્રાસ ભજિયે વિશ્વાસા;
ભજન પ્રતાપ હરે ભય સખાહી, આશ્રમ કાળ કરે નહિ કચહી. ૧૦

દોહા

આશ્રમ શોભે સો સદા, કર્મ હોય અનુકૂલ
કર્મ ઈતર આશ્રમ ઇતર, તે શિર ડારત ધૂલ. ૧
સુરચી મન સંકોચ વશ, સુતકો આજ્ઞા કીન
વંદિ માતૃ પિતૃયે ગયો; વંદે પાદ પ્રવીન. ૨

ચોપાઇ

સવ સભા વિશ્વમય ઉર ભારી, સુને વચન ઉત્તમ મહતારી;
કર્મ ગતી લખિ પરમ પ્રવીના, સત ઉપદેશ સર્વ ઉર લીના. ૧
કરિયે કાળ અપન મન પેખી, ચલિયે રાહ તરફ સહ દેખી;
ધ્રુવ સર્વજ્ઞ શબ્દ નહિ સારા, લખે સર્વ ઉર સહિત વિચારા. ૨
સર્વ વિશ્વ અપનો અંગ ભાસે, બ્રહ્મ સ્વરૂપ સદા નિર આસે;
વિશ્વ ક્રિયા સહુ બ્રહ્મ અધારા, જન મનમે નહિ જીત રૂ હારા. ૩
એસો હોય સોઈ ગમ જાને, વિન સમજે કદા મર્મ પિછાને;
ધ્રુવકે તાત સમય યહ ચીના, દિજે સન બોલે શબ્દ પ્રવીના. ૪
જય દિજ રાજ કાળ કધુ કીજે, અવસર સમાજ સુયશ જશ લીજે;
ભૂપ વચન સુન દિજ મુખ બોલા, મનકે મર્મ પ્રગટ સહ બોલા. ૫
કૃપાનાથ સંમતિ યહ મોરી, કરિયે નાંહ ધર્મ મય ચોરી;
વાયુ વર માંગે હરપાઈ, અરપન આપ હૃદય કુશલાઈ. ૬
સુતા ન સંમતિ લીન નરેશા, યાતે મો મન અધિક સંદેશા;
ધર્મ લીન કારજ નહિ કીજે, અપયશ હોય ધર્મ મગ છીજે. ૭
કુંવરી કર દીજે વરમાળા, પ્રેરિત કર્મ ધરે તતકાલા;
સભા બીચ સુત ઉભય વિરાજે, લલિત કાંતિ સુંદર છગિ છાજે. ૮
કર્મ પ્રધાન મિલેહિ આય આપે, કે જન્મે જગ તાહિ ઉથાપે;
ચેહિ અવસર કારજ યહિ કીજે, ઉભય લોક નૃપતી જસ લીજે. ૯
દિજ મુખ વચન સુનત નૃપ હરસા, ઉમગ્યો પ્રેમ નૈલ જલ વરસા;
ભલે તાત કારજ યહિ કીજે કુંવરી કર વરમાલા દીજે. ૧૦

દોહા

પુત્રી કર વરમાલ દે, રજા કીન દિજ રાજ;
ઈલા ધર્મ શિર ધર ચલી, કરન ચલત નિજ કાળ. ૧
પ્રથમ પતી ધ્રુવ ઉર ધરે, નિજ મન રામ મનાય;
સભા બીચ શરમત હૃદય, દી વરમાલ પેરાય. ૨

ચોપાઈ

વંદિ પાદ માતા પેહુઆઈ, પ્રેમ વશ વિકલ લપટાઈ;
 પ્રેમ વિવશ વાયૂકી રાની, પુત્રી ગોદ લીન ગહિ પાની. ૧
 હૃદય લગાવત વારંવારા, સુતા હેતુ લોચન જલધારા;
 પ્રિય પુત્રી કિમ દિલ ગભરાયો, હરિહર કૃપા અમર વર પાયો. ૨
 હર્ષુમાન હો વહુ મમ આલા, ધ્રુવ સમી પતી ધરી ગલ માલા;
 એસો વર મિલનો કઠિનાઈ, રામ કૃપા પદ પંકજ પાઈ. ૨
 એસે સંત રામ અવતારા, પતી મિલ્યો ધન ભાગ તુમહારા;
 એસે સંત દર્શ અધ નાસા, ઈન પદ દાસ ન રહે ઉદાસા. ૪
 મિલે સંત તેહિ રામ મિલાવે, સંતરામ મહિં ભેદ ન લાવે;
 સેની સુતા સમજિ યદિ મર્મા, હર્ષહુ હૃદય ત્યાગ ચિત શર્મા. ૫
 જીવન સુકત લાભ નહિ ભેદા, જનન મરણુ જીવલિ જિવ ખેદા;
 સમજિ રામ સમ પતિ પદ સેવા, કમલુ ન હોય ભક્તિ મહિં ભેવા. ૬
 પતિ સન ભેદ કરલિ શહ નારી, નીચ યોનિ ભર મહિ ભવચારી;
 ચાતે સુતા ઇષ્ટ પતિ જાની, સનમુખ રહે જોરિ યુગ પાંતી. ૭
 ભાવ રજોગુણુ પતિ ઉર આવે, અજ સમ સમજિ ચરણુ લપટાવે;
 દયા દાષ્ટ કરિકે પતિ દેખે, વિપ્રણુ સમ પત્ની પતિ પેખે. ૮
 અતિ અહંકાર પતી ઉર આવે, સમજિ શંભુ તિય શીશ નમાવે;
 કુલવંતી પતિ ધર્મ પિયારો, રામ રૂપ અપનો પતિ ધારો. ૯
 દુરગુન પતી દષ્ટિ નહિ આવે, જો કહ્યુ પતી કરે સોઈ ભાવે;
 ગુનકો ગ્રહે ન, દુરગુન દેખે, પતી વચન સેવા કરિ પેખે. ૧૦

દોહા

નારી ધર્મ અનાદિકો, સુતા લેહુ શિર ધાર
 પરમ લાભ ભક્તી પતી, જીવન જન્મ સુધાર. ૧
 ભૂપ રાજા દિજ રાજ મિલ, લગ્ન વિધી શુદ્ધ ભાવ
 વેદ યુક્ત વિધિ મંત્ર કહિ, કીન ઇલા ધ્રુવ વ્યાવ. ૨

ચોપાઈ

સર્વ સભા મહિં હર્ષ અપારા, સુરચી ઉર ઉપજ્યો અહંકારા;
 જય જય શબ્દ કીન નરનારી, નિજ કર પુષ્પ પ્રચાર પ્રચારી. ૧
 જય હો તાત ધર્મ વૃત ધારી, ધર્મ પ્રથા ચવ વર્ણુ વધારી;
 તુમ સમ સંત હોત જગ માંહી, અમિત પતિત તારત ગહિ આહી. ૨

તવ પ્રતાપ સુધરી સહ મોરી, ધન્ય ભાગ પરજા હમ તોરી;
 હરિહર દર્શ દીન ધર આઈ, ભયે કૃત્ય હમ દર્શન પાઈ. ૩
 યમ ગણ ત્રાસ રહી નહિ તાતા, ધન્ય તાત તારે પિતુ માતા;
 સર્વ પ્રજા મુખગદ ગદ બાની, ધ્રુવ સતકાર કીન પ્રિય જની. ૪
 રે મમ તાત સર્વ ઈક દેવા, કો નિંદે વંદે લખુ ભેવા;
 જ્યુ દધિ નીર આય અરૂ જાવે, આપો આપ ન અપર સમાવે. ૫
 રેન બુદ બુદા તરંગ અપારી, યદ્યપિ જલ નહિ ભયો વિકારી;
 દધી લાભ કહા તરંગ બઢાવે, હાંતી હોય ન સર્વ સમાવે. ૬
 યહિ પ્રકાર આતમ અણુ જાતી, વિશ્વ ચરાચર જીવ સજાતી;
 હાંતી લાભ હર્ષ નહિ શોકા, સુખર ભયો રવે આતમ અશોકા. ૭
 અમિત વિશ્વ તો હુ બ્રહ્મ ન સંગો, મિલે માંલિ તે હુ બ્રહ્મ અસંગા;
 નામ રૂપ માયા ગુન વ્યાધી, બ્રમિત હોય સોહિ રૂપ પ્રમાદી. ૮
 અપનો દર્શ આપ નહિ કીના, ચિદા ભાસ મન જીવ અધીના;
 આતમ તત્ત્વ તાર નહિ લાગી, મિથ્યા કો સત માન અભાગી. ૯
 બ્રમિત મોહ બુદ્ધી વિપરીતા, સો નહિ લખે સનાતન રીતા
 સર્વ ભૂત આતમ ઈક જાતી, લખે મર્મ કોહિ સંત સજાતી. ૧૦

દોહા

ધ્રુવ વિવાહ સ્વપને ભયો, સ્વપને કરો વખાન;
 બ્રાત જગો સ્વપન તે, લાભ હોય નહિ હાન. ૧
 મેં તું સંશા સ્વપન મે, નારી પુરૂષ અનંત;
 સુપન મિટે સત સંગ તે, સરસ જગાવત મંત. ૨

ચોપાઈ

સુન ઉપદેશ સભા ધિર કેસે, મારૂત વિના વૃક્ષ વન જેસે;
 ચિતવત સર્વ ભઈ ચિત નાસા, ભાસ માત્ર જગ લખ્યો તમાસા. ૧
 ભૂપ ઉતાન પાદ સુન સુન બાની, પ્રજલ પ્રેમ કહા કહે વખાની;
 ધ્રુવ જનની સત મર્મ લખાઈ, પુત્ર ભાવ ઉરતે વિસરાઈ. ૨
 બ્રહ્મ રૂપ સમજ્યો ધ્રુવ જાની, પદ અવારય કિમ કહે વખાની;
 સુરચી કહે પ્રપંચ અપારા, કપટ સંત લીનો અવતાર. ૩
 સખકો હમે ન સંત કહાવે, મરખ પ્રજા મર્મ નહિ પાવે;
 ચાતુર કપટ પ્રજલ ચતુરાઈ, એકા એક લખે કોઈ નાઈ. ૪
 ઓઠે બેઠ અપરકો મારે, આન જોર નહિ લગે લગારે;
 ત્યાગી ભકત બાત, મહિ પૂરણ, વિષય ભોગ મન ચહે સંપૂરણ. ૫

મમ સુત અધમ લખે નહિ રીતી, મૂરખ લગી મૂરખ પદ પ્રીતી;
 ઉભય વ્યાવ કરિ ઉર હરખાવત, મમ સુત મૂર્ખ મર્મ નહિ પાવત. ૬
 કહેણી જ્યું રહેણી ઇન હોવે, દુતિયે નારી કિમ મન મોવે;
 સુક્ષમ કપટ લખે નહિ કાઈ, સરસ સરસ લાખે શઠ સોઈ. ૭
 બલ બુદ્ધી નૃપતી વિસરાઈ, હાં હાં કરત પુત્ર મન ભાઈ;
 ધ્રુવ જનની ઉર મોદ અપારો, ભયો ભૂપ બડ પુત્ર હમારો. ૮
 સૌતિ^૧ પુત્રકો સંત બનાયો, અપને પુત્ર રાજ પદ પાયો;
 બ્રાતા ભાગ રાજમહિં લેવત, વંશ વધે તો ફિર દુઃખ દેવત. ૯
 યાતે રામ પઢાયો પાટી, જીવન સમુજ વંશ જડ કાટી;
 કહા કહે સુત લખે ન મારી, અર્ધરાજ લેવડ લલકારી. ૧૦

દોહા

સહ અવગુન ધ્રુવ તાતકો, ધરિ બેઠે વન ધ્યાન;
 ઇનકે પાછે મેં દુઃખી, પુત્ર પ્રગટ અજ્ઞાન. ૧
 ઉત્તમ જનની કલ્પના, પ્રગટ લખે ધ્રુવ ધીર;
 કલ્પત સમુજ માતુકો, બેલ ઉર ભઈ ગંભીર. ૨

ચોપાઈ

બેઠે પુરૂષ અવગુન નહિ પેખે, શુભ ગુન હોય દ્રષ્ટિ સોઈ દેખે
 ગો પિંજરમહિં અમિત વિકારા, શુદ્ધિવાન દૂધ લે સારા. ૧
 ગંગા ચલે તલે તાહિ ગારો, અપન નીર લે જન્મ સુધારો
 માત તાત ભગની અરૂ ભાઈ, પુત્રી પુત્ર સગંધ સગાઈ ૨
 અપની નાર વિપ્ર ગો સાધૂ, દુર ગુન હો નહિ કરો વિવાદ
 અમિત યુક્તિ દુર ગુનકો હરિયે, મુખ પર પ્રગટ વાદ નહિ કરિયે ૩
 પ્રગટ વિવાદ ધર્મ હો હાંની, આખિર કષ્ટ લહે વો પ્રાંતી
 ધ્રુવ સર્વજ્ઞ રૂપે ઈક જના, ભયો પ્રેમ વશ બુદ્ધિ નિધાના. ૪
 જીવ માત્ર નહિ જ્ઞાનિ દુઃખાવે, યાતે ધ્રુવ મન બ્રહ્મ બઢાવે
 સમય સમજિ પિતુકે પદ વંદા, તાત કહે સુત રહે અનંદા. ૫
 જય હો પુત્ર ધર્મ હિતકારી, સમય સમજિ સહ વાત સંવારી
 સહસ્ત્ર પચીસ વર્ષ તવ પૂરણ, બ્રહ્મચર્ય તવ ભયો સંપૂરણ. ૬
 બ્રહ્મચર્ય તુમ પૂર નિભાવા, દેવ પિતુર વૃદ્ધો મન ભાવા;
 દુતિયે આશ્રમ ગૃહી તુમારા, ચત્વિયે પુત્ર અસીકા ધારા. ૭

ભૂલે તો ભવસાગર જાવે, ચલે વિચાર પરમ પદ પાવે;
 વેદો યુક્ત કહેા સદ કર્મ, નિત્ય કર્મ નહિ તજે સુધર્મ. ૮
 કરિયે કર્મ વિચાર વિચારી, તો સુખ હોય સર્વ નરનારી;
 પુત્રન તુમે સર્વ ગુણ લાયક, ભયે નિયંત હુમે સુખ દાયક. ૯
 વર્ષ માસ દિન દર્શન આવહુ, ચર્ચા લાભ શાંતિ સુખ પાવહુ;
 હર હમેશ પરજા તુમ આવે, ભજન ભક્તિ મેં બ્રાંતિ કરાવે. ૧૦

દાહા

નિરવરતી આશ્રમ મયે, સભા ન શોભે તાત;
 હય ઉપાધિ આદર કરન, અમિત શબ્દ ઉતપાત. ૧
 હમ આવે દર્શન કરન, અપર ન લાવે સાથ;
 કો અડભાગી વિશ્વમે, દર્શ મિલે નિત તાત. ૨

ચોપાઇ

જય મમ તાત પુત્ર હિતકારી, સહ પ્રકાર મમ વાત સુધારી;
 જરા કષ્ટ જગ દહે ન તુમકો, કેવળ દર્શ લાભ દેહુ હમકો. ૧
 અમિત કષ્ટ તુમ હમ હિત લીના, દે ઉપદેશ કૃતારથ કીના;
 જન્મ મરણ વ્યાધી જીવ ભારી, હરી તાત અગસે ફલ ચારી. ૨
 સુત સૈંતોષે સર્વ પ્રકારા, હમતે સેવન બની લગારા;
 યાતે તાત પ્રબલ ઉર આશા, દર્શન પાય સુખી રહ દાસા. ૩
 તુમકો સુખી કીન કરતારા, કવન સેવ હમ કરે બિચારા;
 યદ્યપિ તાત દર્શ ફલ દીજે, દુરબલ દાસ વિનય સુન લીજે. ૪
 તથા અસ્તુ નૃપતી સુખ ભાખા, પૂરણ ભઈ પુત્ર અભિલાખા;
 એસે તાત પુત્ર ઇકિતાઈ, કયું ન મિલે ચાદ ફલ તાઈ. ૫
 એહિ પ્રકાર સુતકો પિતુ પોપે, તન મનતે પિતુ સુત સૈંતોષે;
 બચપન તાત કરે રખુવારી, વૃદ્ધાપન સુત લેત સૈંભારી. ૬
 તનતે ધનતે સુત પોસાવત, અન્ન વસ્ત્ર કેવલ પિતુ આવત;
 ગુપ્ત મર્મ જાની સુત જાને, મૂરખ પુત્ર ન મર્મ પિછાને. ૭
 સમજિ મર્મ માતા પિતુ સેવે, પુત્ર પવિત્ર પરમ જસ લેવે;
 માત તાત સેવા સુત ત્યાગી, યા સમકો જગપરમ અભાગી. ૮
 ધ્રુવ સર્વજ સાર લખિ સારી, યદ્યપિ માત તાત અધિકારી;
 સમય સમજિ આજ્ઞા પિતુ પાઇ, વંદન માતુ ચલે હરસાઇ. ૯
 જય જનની કહિ શીશ નિવાયા, માતા સુત શિર હાથ ધરાવા;
 મુખતે કષ્ટ ન ઉત્તર દીના, મૂંદે નૈન ભજન મન લીના. ૧૦

દોહા

ધ્રુવ પ્રવીણુ લખિ સેનકો, પ્રગટયો પ્રેમ અગાધ;
હય ઉપાધિ તજ તત્વ રત, સત્ય મતો ચેહિ સાધ. ૧
દુતિયે જનની પદ ગિર્યો, માન પ્રગલ્ભ અહસાન;
જાનિ શત્રુ સમ પુત્રકો, રોપ ભરી અજ્ઞાન. ૨

ચોપાઈ

ઝોલી વ્યંગ શબ્દ ઉતપાતી, ક્રોધ અનલ જ્વરત ઉર છાતી;
આવત પુત્ર બુદ્ધિ બલ દાના, સર્વ કર્મ મય પરમ નિધાના. ૧
ધારે કાજ સુદક્ષ કરિ લીના, તો સમકો જગ પરમ પ્રવીના,
પૂરવ જન્મ પુન્ય પ્રભુતાર્થ, શિશુપત તાત શુદ્ધિ સહ પાર્થ. ૨
કો પ્રકાર કારજ નિજ કરિયે, વિચરે નિહર કાહુ નહિ ડરિયે;
શત્રુહીન હોન કઠિનાર્થ, સો અચપન શુદ્ધી તે પાર્થ. ૩
સર્વ પ્રકાર કાજ કરિ અપના, સર્વ કર્મ મન મોટિ કલપના;
ઉત્તમ ખર તોરો લઘુભાર્થ, હાંની લાભ ન મર્મ કદાઘ. ૪
વિન વિવેક ભક્તી પદ રીઝા, શહ સમજવત મો મન છીજ;
ભક્ત બિખારી બીખ મગીજે, ઝોલી પત્ર બ્રાત કર દીજે. ૫
શીશ જટા તન ભસ્મ લગાવે, હોય દિગંજર વનકો ધાવે;
પૂરણ મન હોવે મમ રાજી, જાય ભવનતે ગંધ દુરાજી. ૬
આશ્રમ ધર્મ શીશ નહિ ધારે, તે અધમી કણ વંશ વધારે;
ધન્ય પુત્ર આશ્રમ ધ્રમ ધારા, મમ દેખત સહ કાજ સુધારા. ૭
આશ્રમ ધર્મ શીશ નહિ ધારે, ઉત્તમસી ગતિ હોય નિહારે;
એસે શહ જીવન ધિક્કારા, નર તન રતન લાભ જિન હારા. ૮
ઉત્તમ નામ લખયો અંધે, છૂટો નામ ધરાયો અંધે;
મૂરખ પુત્ર દુઃખી મહતારી, શક સમજે વિન વાત વિગારી. ૯
ત્રતિયે આશ્રમ પુત્ર વિગોયો, ધનિકે હેત લાભ મેં ખોયો;
યાતે પુત્ર ચતુર તું ભારી, કરિ પ્રપંચ સહ વાત સુધારી ૧૦

દોહા

કપટી જાને કપટતે, ચાત્રે સખ સંસાર;
યાતે નિંદત ધર્મકો, મેં મગ લીનો સાર. ૧
સત વક્તા સાચે મતે, ધર્મ શીશ લે ધાર;
પ્રભુ વ્યાપક જેહિ દાસકી, ગિગડી લેત સુધાર. ૨

ઓપાઘ

સમય સમુજિ ખોલા ધ્રુવ જ્ઞાની જ્ય જનની મમ માતુ સુખની;
 જ્ય મમ માતુ શુદ્ધિ ભલ લીની, સર્વ પ્રકાર કૃપા તેં કીની. ૧
 મોરી સુધરી તવ પરતાપા, સર્વ પ્રકાર હર્યો સૈતાપા;
 અક્ષય દાન દીન મકા માતા, સત્ય કહું મમ શાક્ષિ વિધાતા. ૨
 જીવન મુક્ત લાભ મોહિ દીના, તવ સમકા જગ અપર પ્રવીના;
 તરણીસમ તાર્યો તવ જ્ઞાતા, જીવન મુક્ત દીન તતકાલા. ૩
 હરિ હર આય દર્શ યહા દીના, અધમી અમિત કૃતારથ કીના;
 તીરથ આય હર્યો સદ પાપા, જનની તવ ઉપકાર અમાપા. ૪
 યાતે માતુ રામ સમ મોરે, વાર વાર વંદૂ પદ તોરે;
 અખ જનની આજ્ઞા મોહિ દષ્ટ્યે, યે લધુ દાસ કાજ કષ્ટ કષ્ટ્યે. ૫
 જાવ હુ બ્રાત ભયો સુખ ભારે, ઉત્તમ જીવન લાથ તુમારે;
 ધ્રુવ પદ વંદિ ચલ્યો પિતુ પાસા, શબ્દ માત્ર જન્યો જગ લાસા. ૬
 સુરચી કહે અક્ત શઠ આવા, અતિ પ્રપંચ મય શબ્દ સુનાવા;
 પ્રેમ ભરી યાની મુખ બોલે, ઉરતે કપટ ગાંઠ નહિ ખોલે. ૭
 મોર સમાન મધુર મુખ યાની, અમિત પ્રકાર શકે કો જની;
 ઉરગ^૧ અહાર કરત નહિ શંકા, ભક્ત કરે યહુ કાજ નિશંકા. ૮
 સો યહ મંગટ હુંકા ફલ પાયો, લધુ બ્રાતકો ભક્ત ગિનાયો;
 શંકો કીન દિગંચર ભેપા, તલપિ કપટ લખે નહિ લેશા. ૯
 હરિહર ઇન્દ્ર આય કહા કીના, કપટી મેલ મિલ્યો મેં ચીના;
 ભક્ત રાજ લધુ બ્રાત અકાજન, કરહિન રાગ વિશ્વપતિ રાજ ૧૦

દોહા

સમદરશી કિમ વિપમતા, જે સુર શુદ્ધ સ્વભાવ,
 કપટ ભરી સહ મંડલી, મિલ મિલ ખેલત દાવ. ૧
 ઉભય બ્રાત બ્રાંતી કહા, અરધો અરપત રાજ;
 તો હરિહર શુધ ભાવતે, કરત વિશ્વકો કાજ. ૨

ઓપાઘ

યાતે કપટ રૂપ મંસારા, નરસુર અસુર એક મત ધારા;
 કૂવે ભાંગ પડી મોહિ દરસે, રે મન સમજવૃથા કિમ તરસે. ૧

પુલાંક ગાત લોચન જલ ધારા, કપટીકે નહિ એક અધારા;
 વિન વિશ્વાસ ત્રાસ અતિ પાવે, વિશ્વ રામ વિશ્વાસ ન આવે. ૨
 લીલો કાચ નેન મુખ આવા, સર્વ પદારથ હરે દિખાવા;
 વજ્ર લેપ અમને અધ ભારી, યાતે દર્શત સર્વ વિકારી. ૩
 હરિ હર અજ બોયે શુધ ભાઉ, નદપિ તજે ન આદિ સુભાઉ;
 કલ્પત રહી પાપ વશ માતા, ઉત્તમ સમુજ અમિત પરતાતા. ૪
 સમય સમજિ દિજ કીન આચારા, જો કુલ રીત વિદિત વ્યવહારા.
 ધ્રુવકી પ્રિયા સસુર પદ લાગી, ભૂપ કહે સુખ રહો સુભાગી. ૫
 રામ ભક્તિ સુંદર સુખ ખાની, અવશ કરો મમ સુતા સુજની;
 રામ ભજન વિન કોઉલ ન અપના, પુત્રી મિથ્યા વિશ્વ કલપના. ૬
 આશ્રમ ધર્મ શીશ ધર લીજે, વેદોયુક્ત કાજ સહ કીજે;
 ચેહિ સુખોધ ચેહી સત જ્ઞાના, ધરદિ શીશ હરહુ અજ્ઞાના. ૭
 જાવહુ સુતા શીખ લે ધરકો, રાખહુ હૃદય હરસી હરિ હરકો;
 સમય સમજિ સાસુ દિગ આઈ, વંદત ચરણ હૃદય હરસાઈ. ૮
 ધ્રુવ જનની મન કહ્યુલ ન ભાના, ગર્ક રૂપમય બ્રહ્મ સમાના;
 દુતિયે સાસ વંદિ ધ્રુવ નારી, રીસ ભરી ઉત્તમ મહતારી. ૯
 ધ્રુવ નારી સતકાર ન પાવા, દૂર દૂર મુખ શબ્દ મુનાવા;
 વશ વૈરાગ સમજ ધ્રુવ પ્યારી, મન શરમિદ ભઈ સતિ ભારી. ૧૦

દોહા

અપને આપ સુભાવકો, ભાવ ધરે સમ ટ્રાય:
 એક એકકી ના લખે, કરતા કરે સો હોય. ૧
 પ્રિયા પુત્ર પરજન સહિત, નૃપ સન આજ્ઞા પાય;
 વાયૂ પદ વંદન કરી, ચક્ષે ભવન હરસાય. ૨

ચોપાઈ

વાયૂ ભૂપ અપન ગૃહ આવા, લગ્ન મર્મ લખિ સહ હરસાવા;
 ધ્રુવ સમ પતી પુત્રિ વર પાયો, સર્વ લોક પૂરણ જસ છાયો. ૧
 ચાચક દાન દીન વિધિ સારી, વાયૂ ભૂપ વિચાર વિચારી;
 દિજ અતિથી ગો પૂજન કીના, શુભ અશીષ વિપ્ર મુખ વીના. ૨
 જય જય શબ્દ કીન નરનારી, વાયુ ભુપ ભયો સુખ ભારી;
 સગપન સગો સખંધ સપૂતા, કૃપા કરે શંભુ અખંધૂતા. ૩
 કરિ વિવાહ હરસે નરનારી, કૃપા કરે શંભુ ત્રિપુરારી;
 ચહા ધ્રુવ પ્રજા નથ મહિ આવા, ગહે ગહે અમિત નિશાન ધુરાવા. ૪

ધ્રુવ પ્રવીણુ વિત કોપ ખુલાવા, વિધિવત દાન સર્વ લે ધાંવા;
 વિપ્ર પૂજી નૃપતી હરસાચે, વિધિવત દાન દીન દિજ આચે. ૫
 પિત્ર દેવ પૂજે દિજ રાજ, નીતી પ્રથા કાજ સહ સાજ;
 દિજ આજ્ઞા ધ્રુવ ભવન પધારે, દાસી દાસ પ્રેમ ભો ભારે. ૬
 બ્રાહ્મી સુન્યો વ્યાવ સૈવદા, ઉર મહિં પ્રગટયો પ્રેમ અગાધા;
 સુને મૂપ દાર પર આવા, હરસ ભરિ સિંગાર સજવા. ૭
 ભૂપન વસન વિવિધ પધરાઈ, કનક કલસ અપને શિર લાઈ;
 વ્યાપક દેવ પતી અસતારા, પતિ પદ પૂજન કામ હમારા. ૮
 કંચન થાલ ધર્યો અપને કર, હર્ષ અપાર અરતી કર રર;
 પય કરિ પાદ પખારે દોઈ કરિ મુખ પાન કૃતારથ હોઈ. ૯
 દિજ આજ્ઞા સમ સખ વિધિ કીની, અપની બલિન ગોદમે લીની;
 હૃદય લગાવત વારંવારા, રે મમ બલિન ધન્ય અવતારા. ૧૦

દોહડા

લઘુ બહીન લખિ પ્રેમયુત, ઉર લાવત કરિ ખ્યાર;
 સૌતિ ભાવ સ્વપને નહી, ધન્ય સતી અવતાર. ૧
 ઉભય નાર પિવ એકડી, ભગની બ્રાંતી નાય;
 ચૂક સેવ હમ એકતે, આય દીન તેં ઝાય. ૨

ચોપાઇ

પૂરવ જન્મ કીન તપ ભારી, જ્યાતે ભઈ એક પતિ ખ્યારી;
 સામિલ તપ કરને તન ત્યાગા, યા ભવ સામિલ મિલી સુભાગા. ૧
 હરિ હર સિંવરે ત્યાસ ઉશ્વાસા, રામ રૂપ પતિ ચરણે નિવાસા;
 ભક્ષે ભાગ્ય બલિની ધર આઈ, સમજિ મર્મ વૃત્તી સ્થિર થાઈ. ૨
 સૌતિ મિલે સત રાહ બતાવે, જ્યા કરિ જીવ જનમ નહિ પાવે;
 મિલે સોતિ હરહી સહ શોકા, રામ ભક્તિ કરિ જીવ અશોકા. ૩
 પૂરવ જન્મ પુન્ય પ્રભુતાર્થ, જ્ઞાની સોતિ મિલે ધર આઈ;
 સોતિ મર્મ લખનો કહિનાઈ, લખે નારિ જોહિ ગુરુ ગમ પાઈ. ૪
 સુક્ષ્મ સ્થૂલ નારિ દે શોકા, પીવ જીવ ભજી હોય અશોકા;
 દશ ઇન્દ્રી પિવ એક કલાવે, દવન હોય આતમ સુખ પાવે. ૫
 નાર પચીસ પીવ ઇક સંગા, મિલે શોક સુખ લેત અભંગા;
 ઇડા પિંગલા સુખમણુ ખ્યારી, અપનો પીવ કીન બ્રહ્મચારી. ૬
 અપરા પરા મિલી તિય દોઈ, ચેતન અંશ વિશ્વ યહ હોઈ;
 દે વિન ચક્ષે ન જગ વ્યવહારા, જ્ઞાની મર્મ લખે યહ સારા. ૭

યાતે બહિન કૃપા કરિ આઘ, સર્વ વાત મોહિ અધિક સુહાધ;
 ધ્રુવ લખિ મર્મ પર્મ સુખ પાવા, બ્રાહ્મી આતમ તત્વ લખાવા. ૮
 સંત સમાગમકી બલિહારી, અતિ અજ્ઞાન જ્ઞાન ભો નારી;
 છટન કહિન નારિ અધ્યાસા, અમિત પ્રકાર દેહુ ભલ ત્રાસા. ૯
 કાક મરાલ હોહિ કરિ સંગા, જ્યું અધ સહજ હરે જિયગંગા;
 ક્ષણ મહિં વહિની^૧ વિપિન જરાવે, કરિ સતસંગ પાપિ તરી જાવે. ૧૦

દોહા

ધર આંગન ઉચ્છવ ભયો, સુખી ભયે નરનાર;
 અપને અપને ગૃહ ગયે, ભૂપ જુહાર જુહાર. ૧
 નિત્ય કર્મ અવસર લખી, કરન લગે નિજ કાજ;
 અગ્નિ હોત્ર શાલા મહીં, કરે કર્મ દિજ રાજ. ૨

ચોપાઈ

વિપ્ર દાન દે સગ સંતોષે, કુમુદ નાથ ચોપધિ જિમિ પોષે;
 આજ્ઞા પાપ ભૂપ ધર આવા, વિધિવત ભોજન ત્યાર કરાવા. ૧
 ધરે થાલ હરિ અરપન કીના, મહાપ્રસાદ લખિ હરિજન લીના;
 ઉત્તમ ભોજન કર નહિ છીવા, પયકર ધાર કછૂ મુખ પીવા. ૨
 ધ્રુવ ધર્મી મન મર્મ લખાવા, પુતકિ ગાત લોચન જલ છાવા;
 કરિ અચવન બેઠે થિર આઘ, સમય સમજિ ધ્રુવ વાત ચલાઘ. ૩
 રે મમ બ્રાત ન ભોજન પાવા, કહો કયા શોચ હૃદય કુરિ આવા;
 કો જગમે અસ કાજ કરારા, જિનકે હિત પરિત્યાગ અહારા. ૪
 હરિહર અજશિર સહાય સદાઘ, કો પ્રકાર સંકટ વટ ભાઈ;
 સહસ પચીસ વર્ષ યહ આવા, દીન બંધુ નહિ કષ્ટ દિરાવા. ૫
 શત્રૂ એક નહી સંસારા, હર વશમે કલાદિક હારા;
 વનમે સુખી તાત મહતારી, ઉતકી કૃપા અધન સુખ ભારી. ૬
 શોચ એક નીતી નહિ ચૂકે, દેવહુ અન્ન અતીથી ભૂખે;
 દુતિયે શોચ સંત દિજ ગાઈ, ધન પદ સેવ કરો હરસાધ. ૭
 ત્રતિયે શોચ પ્રજા સનમાની, કરિયે ન્યાય પુત્ર નિજ જાની;
 ચતુરથ શોચ ભક્તિ નહિ ભૂલે, હરિપદ ત્યાગ નકમે દૂલે. ૮
 પંચમ શોચ કપટ નહિ કાઢે, રહિયે એક સદા શુધ ભાઉ;
 અપર શોચ બ્રાતા કહા આવા, જ્યા કરિ આજ અન્ન નહિ પાવા. ૯

કહિયે બ્રાત બ્રાંતિ નહિ કીજે, વિધિવત જિન પ્રતિ ઉત્તર લીજે;
રજ્જ પાપ મુખ વચન ઉચારા, ઉત્તમ નયન ચલી જલ ધારા. ૧૦

દોહા

કો પ્રકાર કર્મન ગતિ, પ્રયત્ન રચી કરતાર;
અમિત યુક્તિ કરિ કંઈ થકે, લે ન શકે કોઈ પાર. ૧
હરિ હર અજ સનકાદિ મુનિ, જનની દીનો બોધ;
તાત યુક્તિ બહુ વિધિ કહ્યો, લગ્યો ન તોલ પ્રબોધ. ૨

આપાર્થ

અમિત શબ્દ જનની મુખ ગાવા, તાતે શોક હૃદય મમ છાવા;
બોટે શબ્દ કલપના બોટી, કો પ્રકાર બુદ્ધી રહ મોટી. ૧
કહો લગિ સરન કહે નટ ખટકી, કૃપાનાથ જનત ઘટ ઘટકી;
છલ પ્રપંચ જનની નહિ ત્યાગે, ઇત મુખ વચન જ્ઞાન સમ ભાગે. ૨
કુતરક તર્ક કરે દિન રાતી, અનલ વચન જનરે મમ છાતી;
તન સંબંધ પ્રભુ હમે સૈંતાવે, અનલ ક્રોધ ઉરમે ફરિ આવે. ૩
મેં હતભાગ ઉદ્ધ ઇત આવા, ભોગ મોક્ષ દે લાભ ગુમાવા;
જન્મત મર્યો ન જીવ્યો પાપી, યાતે સંકટ સહ અમાપી. ૪
જીવત સુત્ર ઈષ્ટ ગુરુ નિંદા, જન્ય ન જીવ રખે હરિ નિંદા,
પૂરવ જન્મ પાપ ફલ ભારી, જ્યાતે ભઈ સુર્ય મહતારી. ૫
કો પ્રકાર છૂટે મમ પ્રાના, વાર વાર વંદુ ભગવાના,
હે હરિનાથ પ્રાણુ હરિ લીજે, દુરયત્ન દાસ દુખી નહિ કીજે. ૬
તજું પ્રાણુ તો મેં બહુભાગી, રહે પ્રાણુ તો પરમ અભાગી;
ઉર પ્રેરક જનત ગતિ સારી, ઘટઘટ વ્યાપક વિપિન વિહારી. ૭
મમ શિર ઈષ્ટ બ્રાત ગુરુ તાતા, જિનકો નિંદત મમ મુખ માતા;
નિજ જનની સન જોર ન લાગે, જો કછુ કહું તો બનું અભાગે. ૮
જિનકે ઉદ્ધ જનમ મેં લિના, સર્વ પ્રકાર ચરણ આધીના;
મો મુખ લીન દૂધ જોડિ ધારા, જો કછુ કહું તો બનું ગમારા. ૯
નર તન રતન ભક્તિ પદ પાવા, અતિ ઉપકાર ન જન્ય ભુલાવા;
યાતે તાત ન એક ઉપાધ, તજિયે યે તન ઉર હરસાધ. ૧૦

દોહા

જનની તજે ન કરતા, નિંદા સુની ન જન્ય;
તજુ માતુ તો પાપ હો, કરિયે કવન ઉપાય. ૧

યાતે તન ત્યાગન ચહ, ધર્મ રહે દુઃખ જાય;
કરે દર્શ હરિ લોકમે, સખતે શ્રેષ્ઠ ઉપાય. ૨

ઓપાઠ

અન્ન માસ યુગ લેહુ ન તાતા, આજ કીન ત્રણ સનમુખ માતા;
છટિ દટિ કરહી મમ ઓરા, હેર^૧ હરહિ હર કષ્ટ કહોરા. ૧
જગ જનની દીનો વરદાના, હોય સત્ય નહિ કરહિ હેરાના;
અખ મોહિ સુશલ કલી સહ આશા, તણુ પ્રાણુ તવ ચરણુ નિવાસા. ૨
પુલકિ ગાત લોચન જલ ધારા, ધ્રુવપદ શીશ ધર્યો કેઈ વારા;
બ્રાતૃ ભાવ ઉત્તમ સમ કાઝિ, તજન ચહે તન બ્રાતૃ મુભાઝિ. ૩
ચહૈ ગુરુ છટિ ઉહાં નિજ માતા, ધર્મ કીન ત્યાગન તન ચહાતા;
ઉત્તમ ઊત્તમ ધર્મ સુહાવા, તાતે પ્રખલ પ્રાણુ ગભરાવા. ૪
ધ્રુવ લખિ મર્મ પ્રખલ ઉર પ્રેમા, શ્રેષ્ઠ ભયો રહ્યો નહિ નેમા;
સાધુ સાધુ કહિ ઉર લપટાવા, સમયસમજિ પ્રિય વચન સુનાવા. ૫
રે મમ બ્રાતૃ બ્રાંતિ તજ સારી, નિજ સ્વરૂપ ઉર દેખ વિચારી;
સંત સમાન કવન હગ દૂજન, હગી તાહિ જોહિ વિશ્વ અલૂજન. ૬
સંત સમાન કવન જગ પાપી, તન ઇન્દ્રી જોહિ હની અમાપી;
તન અધ્યાસ જીવ જિન મારા, નિજકર ધાર જ્ઞાન તરવારા. ૭
તીન અવસ્થા પાંચૂ કોપા, મારે તીન જીવ નિરહોપા;
સુક્ષ્મ માર કતે જિન પાઈ, સંત સમાન કવન હગ ભાઈ. ૮
સંત સમાન કવન રસ ભોગી, વૃત્તી અહ્માકાર સંયોગી;
કામા અંધ ભરે જન ભારી, કણુ ભર રહે ન વૃત્તી વિસારી. ૯
નારિ સંયોગ ૩ યોગિ કલાવે, કામી અહ્મચારિ પદ પાવે;
રાગી ત્યાગ કીન સંસારા, સંત સેન લઈએ કિમ પારા. ૧૦

દોહા

બહર બોલે જગતસુ, અંદર ખુલે કપાટ;
હદ બેહા બેહદ રમે, જિનકો ઉત્તરો હાટ. ૧
કામી ક્રોધી લોભિયા, જગમે પૂરા સંત;
રામ કૃપા વિન કિમ લખે, હરિજન ન્યારો પંથ. ૨

ઓપાઠ

સત અહંકાર ધાર સહ સાધૂ, અમિત હણે નિજ શત્રુ અગાધૂ;
તન અધ્યાસ વીર ભટ ભારી, જિનકો જન માર્યો લલકારી. ૧

સત અહંકાર સંત નહિ ધારત, કિમ કરિચરિ મનકો ગહિ મારત; ૧
 જન સમ કપટ કરે કો દૂખ, રામ કૃપા જિનકો યહ સૂઝા. ૨
 માત તાત ભગની સુત ભાઈ, નારી સહિત પ્રગટ મિત્રાઈ; ૩
 અવર લોક આવે અરૂ જાવે, હસિ બોલે પુનિ પ્રેમ બઢાવે. ૪
 જાત જમાત સર્વ સંગ પ્રીતી, સર્વ ખુશી મન પર્મ પ્રતીતી; ૫
 યદ્યપિ ઉર મહિં પ્રબલ અપ્રીતી, જાનત સંત સંતકી રીતી. ૬
 વિધિવત કર્મ કરે, જગ સારા, યદ્યપિ નિજ મન ઈતર વિહારા; ૭
 રાગ દ્વેષ કરતો જન દરસે, હર્ષ શોક જનકો નહિ પરસે. ૮
 એસો કપટ કીન બ્રહ્મચારી, માયા હાથ જોરિ જોહિ હારી; ૯
 કરણી લોભ કરત રહ સાધૂ, હરે અપર ધનના અપરાધૂ. ૧૦
 જ્ઞાન રતન ધન ગુરૂ ખગ્નના, ઉત્તમ જન ધન હર્યો સુખના; ૧૧
 શિષ્યકો દોષ ન લગે લગારા, તરે આપ અધમી કેઈ તારા. ૧૨
 સંત સમાન કરે કો લોભા, માયા કટક કરે ગિય લોભા; ૧૩
 રામ કૃપા યહ લોભ કમાવે, કુશલ ઉલટ અપને ઘર આવે. ૧૪
 કરણી કરે કરે સંસારા, સાધૂ લોભ કૃપાનકી ધારા; ૧૫
 માયા છલી છલી જન છતી, જોહિ જન પૂરણ રામ પરીતી. ૧૬
 માયા છલ બલ કઈ જન હારા, રામ કૃપા ઉતરે ભવ પારા; ૧૭
 હરિ હર અજ સુનિ સંત અનેકા, કરે કપટ યે સહિત વિવેકા ૧૮

દોહડા

જુઠા જગમે સંત જન, સમજ મેન મમ તાત; ૧
 સંત જૂઠ જગાડી લખે, હોય સંતકી જાત. ૨
 જગત સત્ય જૂઠો કિયો, દેહ સત્ય કરિ જૂઠ; ૩
 નામ રૂપ જૂઠા સમુજ, દીન જગતકો પૂંઠ. ૪

ચોપાઈ

જૂઠે જૂઠી જ્ઞાન જનાઈ, અમિત યુક્તિ કરિ જગત દિખાઈ; ૧
 ઉત્તમ જનકો બોધ સુનાવા, પ્રગટ વિશ્વ સો લય સમુજવા. ૨
 જગ આભાસ ભાવ કરિ ભાસા, કરિ ઉપદેશ કીન ઉર નાશા; ૩
 પદ અવાચ્ય માઈ વચન ન લાગે, સો સુનિ બોધ સુજન જન જાગે. ૪
 અગમ અગોચર બ્રહ્મ કહાવે, સો સુનિ કથન પ્રગટ શિવ પાવે; ૫
 એસે સંત જૂઠ નહિ બોલે, કપટ કપાટ શિષ્યકો બોલે. ૬

ઉલટે ઘાટ રમે જન સાધૂ, સંત ગતી કે લખે અગાધૂ;
 સાચો જગત જૂઠું દરસાવે, જ્ઞાનીકી ગમ જ્ઞાની પાવે. ૪
 યાતે તાત તજો ઉર ક્રોધા, મિથ્યા માતુ શબ્દ કે બોધા;
 જનની શબ્દ ક્રોધ સુત લાવે, કે પ્રકાર ભવ સિંધુ તરાવે. ૫
 ઉભય માસ ત્યાગો અન્ન ભાઈ, ભક્ષે ભજન કરિયે ચિત લાઈ;
 જનની મમ નિંદા નહિ કીની, સત્ય ગાય માતા મતિ ચીની. ૬
 મિથ્યા દોષ માતુ નહિ દીજે, કરમ ગતી અપની લખિ લીજે;
 યાતે શોક સર્વ તજ દહયે, કીનો બોધ હૃદય ધરિ લધયે. ૭
 ચરચા કરત રેન સહ વીતી, બ્રાતા કરિયે કર્મ પરીતી;
 નિત્ય કર્મ અવસર યદ ભાઈ, સદાચાર કીજે દરસાઈ. ૮
 અવસર સમુજિવચન શિર ધારા, કરન લગે જન નિત્ય અચારા;
 દાસી દાસ અમિત મુખ આવા, વસ્ત્ર નીર મંજન વિધિ લાવા. ૯
 ઉભય બ્રાત કીનો અસ્નાના, વિવિધ પ્રકાર દાસ દે દાના;
 યજ્ઞ શાત્ર આયે દોઉ બ્રાતા, વિપ્ર દાન દે ઉર દરસાતા. ૧૦

દોહા

વિધિ સમેત આચાર કર, હરિ અરપન કરિ અદાર;
 ન્યાય હેતુ હર્ષિત ચક્ષે, કરન પ્રજ્ઞ ઉપકાર. ૧
 આય કચેરી તખ્ત પર, બેઠે આસન ધાર;
 પ્રજ્ઞ લોક હર્ષિત હૃદય, સનમુખ કરત જુહાર. ૨

ચોપાઈ

પ્રજ્ઞ લોક બેઠે નરનારી, સમય સમજિ ધ્રુવ ગિરા ઉચારી;
 રે મમ બ્રાત ધન્ય તવ કરણી, ભક્તિ લીન કહું કહા વરણી. ૧
 એસી ભક્તિ કરે નરનારી, જિનકો સુલભ મિલે ફલ ચારી;
 ધર્મ હીન કારજ નહિ કીજે, જ્યા કરિ ચાર પદારથ છીજે. ૨
 ચોર ચુગત્ર બટ ફારે કામી, પરજ્ઞ ધર્મ કરે અતિ ખામી;
 દેખો સુનો પકરિ યહા લાવો, તુરતહિ વિદ્યા શાત્ર પહાવો. ૩
 શામ દામ દૂડ ભેદ બતાઈય, આશ્રમ ધર્મ નીતિ સમજાઈય;
 વિદ્યા દાન અવશ્ય તેહિ દીજે, કર્મ નિષેધ સર્વ હરિ લીજે. ૪
 વિકરમ કર્મ કરે વિન જાને, તુરત તજે સત કર્મ પિછાને;
 વેદો યુક્ત કર્મ નહિ જાના, જ્યા કરિ કુકરમ કર્ત અજાના. ૫

લખિ શુભ કર્મ તજે અથ કર્મો, ઝેલહિ અવશ સનાતન ધર્મો;
 વિદ્યા સમુજિ અવિદ્યા ત્યાગે, રામ મંત્ર મુખ રટહિ સુભાગે. ૬
 અપર ઉપાય ન એકો ભાઈ, પ્રજ્ઞ સુધારન યહી ઉપાઈ;
 વિદ્યા વિના અપર કો કર્મો, જની શકે સનાતન ધર્મો. ૭
 માર પીટ કરિ પાપ છુડાવે, તજે ન ઉલટો અધિક કમાવે;
 તજે ન આપ અપરકો ડારે, પાપી અપનો પંથ વધારે. ૮
 નિર અક્ષર નારીનર અંધા, શઠ ભરમાય લોભમે બંધા;
 છલ પ્રપંચિ સૈંગ જન્મ ગુમાવે, અધરમ ધર્મ મર્મ નહિ પાવે. ૯
 અંધે અંધા ઉંટ કતારા^૧, ભેડ ચાલ ચાલત સંસારા;
 જીવે મરે કિ જન્મ યિગારે, યદ્યપિ ઉંટ ઉંટકી લારે. ૧૦

દોહા

યાતે શઠકો માર તજ, દીજિયે વિદ્યા દાન;
 નહિ શીખે તો ત્રાસ દો, હરો પ્રયત્ન અજ્ઞાન. ૧
 જિતને વિદ્યા ઉર ધરે, ત્યાગે કર્મ અસાર;
 રટે રામ જમ ત્રાસ વશ, ચલે વિચાર વિચાર. ૨

ચોપાઈ

નારી પુરુષ તજે વિધિ ધર્મો, વશ અજ્ઞાન કરે અથ કર્મો;
 વિદ્યા દાન દેહુ યહાં લાઇ, જ્યા કરિ હોવહિ અવશ ભલાઈ. ૧
 પુરુષ હોય હોવહિ ભલ નારી, વર્ષ દગ્ગર રખો અહ્યારી;
 દેહ દીપ મણિ^૨ તેજ અપારો, દિવ્ય જ્યોતિ પ્રગટે ઉજિયારો. ૨
 બલ બુદ્ધી ગુણ જ્ઞાન અપારા, અહ્યર્ય જિન ધિન મુંભારા;
 અહ્યર્ય સમ કવન અનંદા, ભજન ભક્તિ કરિ હો નિરખંદા. ૩
 ઇન્દ્રી જીત સભા મહિં શોભે, નારી પુરુષ નિરખિ મન લોભે;
 શીલવંત શોભે સંસારા, હરિહર કૃપા હોત ભવ પારા. ૪
 વિર્યવાન જન ધ્યાન ધરાવે, હરિહર દેવ હરિ મુખ આવે;
 શીલવાન આવે ગુણ કોઈ, પાવત વસ્તુ વિલંબ ન હોઇ. ૫
 સર્વ સિદ્ધિ વિદ્યા મુખ આવે, રજ્જ હોય સોઇ કાજ કરાવે;
 મુકુટ સમાન શીલ નર કઇયે, યાતે અવશ્ય શીલ વૃત લઇયે. ૬
 શીલ ધાર કોઈ કાજ કરાવે, થોરહિ કાલ તુરત ફલ પાવે;
 ભોગ વિભોગ ત્યાગ હરિ ધ્યાવે, તરજિ તાત સમ સનમુખ આવે. ૭

પ્રગટ ભઈ ભાખૂ મમ ભાઈ, લખિ લધુ દાસ લીન અપનાઈ;
મેં કછુ કિયો ન કરને જોગા, કૃપાનાથ શિવ કીન અશોગા. ૮
સો ઉપકાર પ્રગટ હરિ હરકો, કીને કૃત્ય કૃત્ય આય ધરકો;
પ્રગટ લખો કહિયે કહા ભાઈ, યાતે ભક્તિ કરો હરસાઈ. ૯
રે મમ પ્રજા કાજ સોઈ કીજે, જ્યા કરિ નાથ નિરંજન રીજે;
સુધરમ ધર્મ તજે નહિ ભાઈ, યે તન પ્રાણુ રહે યા જાઈ. ૧૦

દોહા

સુધરમ ધરિયે શીશ પર, કરિયે આશ્રમ કામ;
કરિયે વિકરમ કર્મતે, તરિયે જીવ તમામ. ૧
બ્રાતા જાઈય ભવનકો, પાઈય પ્રેમ પ્રસાદ;
ધાઈય આતમ રામકો, લાઈય લક્ષણુ સાધ. ૨

ચોપાઈ

પ્રેમ ભરે નારી નર સારે, ચાલે ભવન જીહાર જીહારે;
શ્રવન સુની ધ્રુવ મુખ પ્રિય જાની, મનન કરત નરનાર સુજની. ૧
જાણુ સમાન લગે ધ્રુવ વચના, ધન્ય સુખોધ ધર્મકી રચના;
એસે ભૂપ રામ અવતારા, પ્રજા બોધ દે કાજ સુધારા. ૨
નિજ નિજ ભવન ગયે મતવારા, ઉમગત પ્રેમ નયન જલ ધારા;
યહાં ધ્રુવ સર્વ સભા સંતોષી, પ્રજા વેલ વચનામૃતપોષી. ૩
વિલખે વદન નિરખ નિજ ભાઈ, ઉર મહિં પરમ ગિલાની આઈ;
અહો બ્રાત ધરિયે ઉર ધીરા, કંઈ વિચાર ગુર જ્ઞાન ગંભીરા. ૪
યુદ્ધ સમય આયુધ કર ધરિયે, સત અહંકાર ધાર અરિ હરિયે;
યેહિ પ્રકાર ગુર જ્ઞાન સંભારો, કામ ક્રોધ શત્રૂ ગલિ મારો. ૫
ક્રોધ શીલ કરિ હોવહિ નાસા, કામ અકામ રામ વિશ્વાસા;
મોહ રાગ વૈરાગ નસાવે, ઉર સંતોષ લોભ ઉઠિ ધાવે. ૬
સમતે સર્વ વિપમતા ભાગે, હર્ષ શોક શક ભગે અભાગે;
શબ્દ માત્ર વિષયા રસ ઉલા, જ્ઞાન વિના ઉર કુરત બખૂલા. ૭
સમજિ સરસ શાંતિ ફલ લીજે, શબ્દ જલ ઉર દૂર કરીજે;
રવિકો રાત કહે કોઉ અંધા, સૂરજ પરમ પ્રકાશ અનંદા. ૮
અનલ હેમ કોઉ કહિ બતલાવે, કહે હીમ નહિ અનલ સમાવે;
ચિત્ર ચિરાગ કહે પરકાસા, યદ્યપિ તિમિર હોય નહિ નાસા. ૯
નૃપકો રાંક કહે કોઉ નામા, તદ્યપી ભૂપ સદા સુખ ધામા;
ગંગાકો કોઉ કલ કૃમ નાસા, તદ્યપિ કરત અધ ઓધ વિનાસા. ૧૦

દોહા

નામ કહે ગુણ ના ખિસે, ભણે ખુરે ઉર સોય;
સંત સુખી યહ સેન લખ, હર્ષ શોક નહિ હોય. ૧
માત તાત નિજ પુત્રકો, મુખતે કરે વખાન;
મિલે પુત્ર વિપરીત ફલ, હોય ધર્મ મય હાન. ૨

ચોપાઈ

યાતે બ્રાત માતુ મુખ યાની, પલટિ મર્મ મન લખો સુખની;
જનની સત્ય શબ્દ મુખ ગાવા, મર્મ વિહીન પર્મ દુઃખ પાવા. ૧
અળ યહ પર્મ મર્મ ઉર લીજે, મલ વિક્ષેપ દૂર મન કીજે;
ભજન ભક્તિ મહિં કરે દુરાજી, પરમ ચોર ત્યાગો લખિ પાજી. ૨
શોક શત્રુ ઉરમે કુરિ આવે, સર્વ કર્મતે શુન્ય કરાવે;
કામ ક્રોધ મદ લોભ અનારી, ચેતન શુન્ય કરે મિલિ ચારી. ૩
જિનકે ઉર યહ કરહિ પ્રવેશા, જ્ઞાન વિવેક રહે નહિ લેશા;
કુકરમ કર્મ કરહિ નરનારી, જળ્ય લગિ ઉર યહ વશહિ વિકારી. ૪
હરિ ગુર કૃપા મિલે સતસંગા, અવશ્ય ચાર યહ ભગે નિસંગા;
સતગુર બોધ જીવ લહ શક્તી, કુકરમ કર્મ તજે સત ખૂદી. ૫
શ્વાસ ઉશ્વાસ ભજે ભગવંતા, જનમ મરણ આવે જિય અંતા;
યાતે બ્રાતા તજહુ ગિલાની, મમ ઉપદેશ પિયુપી પી પાની. ૬
ભજ ભગવંત ત્યાગ મન વ્યાધી, સ્વપન માત્ર જગ બ્રાંતિ ઉપાધી;
જ્યું અપશુકન કલેશ કરાવે, આગે પુરૂષ પરમ દુઃખ પાવે. ૭
કામ ક્રોધ ઉર અંદર આવે, સંત સુજન અપ શુકન ગિનાવે;
યાતે અરજ કરે ધન નામી, મૃત્યુ અકાલ હરો સુર સ્વામી. ૮
યાતે મો મન પરમ ઉદાસા, ફલ વિપરીત મિલે મન ત્રાસા;
તવ મુખ પંકજ ખિસે સુભાગી, મો મન મધુપ ભયો સુખ લાગી. ૯
મન ચકોર મમ તવ મુખ ચંદા, સુધા બેન સુન પરમ અનંદા;
બ્રાતુ ભાવ તન તવ અવતારા, પ્રેમી બ્રાત સુનત સુખ ભારા. ૧૦

દોહા

બ્રાતુ ગાથ તવ વિશ્વમે, સુનહી બ્રાત સુખન;
બ્રાતુ ભાવ હરિ ભક્તિતે, પાવહિ પદ નિરયાન. ૧

બહુબ્રાતા કે વચન સુન, ઉત્તમ ભયો સુચેત;
પ્રેમ વિવશ ચરણા ગિરો, ઉર નહિ ઉત્તમ હેત. ૨

ચોપાઈ

હરસી સભા ભયો જયકારા, નિજ નિજ કરતે પુષ્પ પ્રચારા;
સત્ય બોધ સખકે મન ભાવા, યાતે પ્રેમ અધિક ઉર છાવા. ૧
ધ્રુવ કર પકરિ બ્રાત ઉર લોવા, વાર વાર શિર કર પરસાવા;
રે મમ બ્રાત આજ કજી ગાથા, અથગ પ્રેમ તું આધક સુહાતા. ૨
અદભૂત આજ પ્રેમ ઉર ભારી, કલા કરિ હે મમ નાથ મુરારી;
દૂર દેશ જાવત જિમ ભાઈ, વિદ્યુત પ્રેમ પ્રગલ અધિકાઈ. ૩
માત તાત ગુરુ બ્રાત વિછોલા, ઉપજત પ્રગલ શુદ્ધ યદ મોલા;
સો યદ આજ ગતી ભઈ મોરી, બ્રાત ભાવ બુદ્ધી ભઈ ભોરી. ૪
કરતા પુરુષ ગતિકો જાને, કરડી કાજર અપને મન માને;
કલા ચિતે હરિ કલા કરાવે, કરતા પુરુષ ગતી ટોપાવે. ૫
કરતા પુરુષ કરહિ સદ કાજ, જોહિ પદ દાસ રખાઈ જન લાજ;
પુલકિ ગાત બ્રાતા તન પરસત, ધ્રુવ ધર્મી નૈનાં જલ વરસત. ૬
પ્રથાવંત જન સમ કો દૂજ, વ્યાપક વિશ્વ નાથ જિન સજા;
સર્વ જીવ સમ ભાવ પિછાના, યદપિ પ્રથા અધિક મન માના. ૭
ગદ ગદ ભો ધ્રુવ ભૂપતિ જાની, ઉત્તમ બોલે સમય પિછાની;
કૃપાનાથ મોરે શિર સ્વામી, લખો ભાવ ઉર કુરે તમામી. ૮
પુષ્પ પત્ર ફલ તર શિર ધારા, હમ દુરખલ ઈકે તુમહિ અધારા;
શરણાંગત પર પ્રીત સદાઈ, સંત સ્વભાવ ન તજે કદાઈ. ૯
દુરખલ દાસ અધાર તુમારે, ઇષ્ટ દેવ ઉર ધ્યાન હુમારે;
નિરગુણ બ્રહ્મ બોધ સમજવા, યદપિ તાત ભક્તિ મન ભાવા. ૧૦

દોહા

જ્ઞાન ભાન તવ બાન સુન, ક્ષણિક વૃત્તિ વિશ્રામ;
પલટિ પ્રેમ વશ ભક્તિ રત, નિશ્ચલ ઉચરત રામ. ૧
અતિ સુક્ષ્મ આતમ વિષય, ક્ષણમે લખ્યો ન જાય;
પ્રેમ વિવશ મુખ રામ ભજ, મગ્ન હોત રસ પાય. ૨

ચોપાઈ

આલક રોવત કહિ મહતારી, માત તાત સુન ત્રાસ કરારી;
હરસિ દોડ ઉરતે ત્રિપટાવે, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવે. ૧

હમ બાલક તવ તાત અધારા, ક્યું નહિ ઉપજત પ્રેમ અપારા;
 સહગુરુ શિષ્ય ઈષ્ટ અરૂ બંદા, પિતા પુત્ર યહ આદિ સગંદા. ૨
 જાવે દેહ સગંધ ન જાવે, યાતે નિજ નિજ દેશ સિધાવે;
 યાતે તાત સગંધ સગાઈ, પ્રબલ પ્રેમ ઉપજત ઉર આઈ. ૩
 તવ કર પ્રેમ હુમે કલ્યાના, કૃપાનાથ નિશ્ચય મન માના;
 સુનત બોધ ઉપજ્યો સુખ ભારી, જનની શબ્દ શૂલ ગઈ સારી. ૪
 કૃપાનાથ મન હરી ઉદાસી, પાવન ભયો પરસિ જિમ કાસી;
 અબ નિર વિધન રામ મુખ ગાજી, રજા હોય સો કાજ કરાજી. ૫
 વિનય કરત ઉપજી બેહ ભારી, ધ્રુવ પદ શીશ ધર્યો કેઈ વારી;
 ગુપ્ત મર્મ લખિ ધ્રુવ ઉર પ્રેમા, ભયો વિકલ મન રહ્યો ન નેમા. ૬
 ઉત્તમ નિજ આસન બેઠાવા, લલકારે આઈ શીશ નિવાવા;
 કૃપાનાથ એક વિનય હમારી, પ્રજા ત્રાસ કર મૃગપતિ ભારી. ૭
 સહસ્ત્ર ગાય બાલક કેઈ મારા, સિંહ ત્રાસ કરિ લોક દુઃખારા;
 જય નરેશ પરજા હર ત્રાસા, ધારિ શસ્ત્ર કર કેહરિ નાસા. ૮
 મૃગયા ભૂપ કરે મૃગરાજ, નીતિ નરેશ અવસ્ય યહ કાજ;
 યાતે તાત વિનય યહ કીની, પ્રજા સુખી કરિયે યહ ચીની. ૯
 સુનિ ધ્રુવ પાપ ગિલાની ભારી, વેગિ કરો હરિ^૧ હનન તયારી;
 મમ કર શસ્ત્ર સર્વ યહ લાવો, કરો ન દેર સવારિ સજવો. ૧૦

દોહા

વ્યાધિ અરી ગો વધ સુની, ક્ષત્રી ધરે ન ધીર;
 મારત અરિ લલકારિ કે, ફેર લેત મુખ નીર. ૧
 ઉત્તમ અવસર સમજિકે, વિનય કીન કરજોર;
 પ્રથમ રજા મોહિ કીજિયે, આવે આપ બહોર. ૨

ચોપાઈ

આદ અંત ધ્રુવ જનનહારા, જન ઉર છુપે ન મર્મ લગારા;
 ઉત્તમ આશ તજન તન જાંની, યહ વર ચિંતે શંભુ ભવાની. ૧
 તાત શ્રાપ લાગ્યો વહ માતા, મૃત્યુ અકાલ સુરચી હોય ધાતા;
 સંત વચન કહું વૃથા ન જાવે, સુરચી જીવત દેહ જરાવે. ૨
 કરતા કાલ કરમ ગતિ થાપી, અતિ પ્રવીણ કે શકે ઉથાપી;
 સર્વ સગંધ મિલ્યો યહાં ચેહા, રે મન તજિયે બ્રાત સનેહા. ૩
 અવસર સમજિ રજા ધન દીજે, કરતા નીતી કાજ કરીજે;
 હહ કીને હોવેહિ અતિ હાની, મિથ્યા હોય ન બાની ભવાની. ૪

શેલ સુતા યહ શિવ આધારા, ઈન અધાર ભાસત સૈસારા;
જિનકે વચન વૃથા કિમ હોહી, અમિત યત્ન કરિહે ભલ કોઈ. ૫
યાતે બ્રાતૃ ભાવ તજિ દીજે, રામ રજા અપને શિર લીજે;
ગદ ગદ કંઠ નયન જલ છાવા, ઉત્તમ જનકો સેન જનાવા. ૬
સેન સમજિ પદ શીશ નિવાવા, લે સંગ ફોજ વિપન ઉઠિ ધાવા;
યહો ધ્રુવ સમુજિ જહ મન મારા, યદ્યપિ રૂકે ન પ્રેમ અપારા. ૭
તન સગંધ બ્રાતા જડ પ્રેમી, બ્રાતૃ ભાવ ભક્તી રસ નેમી;
નામ યથા ગુણુ ઉત્તમ સારે, સમુજિ મર્મ ધ્રુવ નેન પનારે. ૮
અવસર સભા વિસરજન કીની, ચાતુર સુજન સેન લખિ લીની;
વંદિ ચલે મન કરત વિચારા, પ્રજલ પ્રેમ નૃપ કવન પ્રકારા. ૯
લઘુ મર્મ કરિ બેલ ન ભારી, કવન લખે જનકી ગતિ ન્યારી;
હરિહર સંત મર્મ કો જાને, ઇન મન મર્મ ન અપર પિછાને. ૧૦

દોહા

ધ્રુવ ઇકાન્ત અન્ધ્યાનમે, જૈકે આસન ધાર;
ચિદાભાસ ચંચલ તજ્યો, અચલ વૃતિ ઇક તાર. ૧
ઉભય નાર ધ્રુવકી પ્રિયા, નિત્ય કર્મ વિધિ સાધ;
મિલ બેઠી એકાંતમે, જિનકા મતો અગાધ. ૨

ચોપાઈ

ઇલા આદિ ઉર શાંત સુભાગી, હરસત હૃદય આભિ પદ લાગી;
ગદ ગદ કંઠ કહે કર જોરી, બડી બલિન શરણાંગત તોરી. ૧
લઘુ દાસી લખિ શરણે લીજે, નીતિ સુખોધ કૃતારથ કીજે;
લખિ ન શકું મેં સાર અસારા. કો પ્રકાર ઉતરે ભવ પારા. ૨
આશ્રમ ધર્મ મર્મ નહિ જન, કો પ્રકાર સત મિથ્યા પિછાન,
પતિ પદ સેવ મર્મ સમગ્રધર્મ, જ્યા કરિ ચાર પદારથ પાઠય. ૩
ઈષ્ટ દેવ સિંવરણ કિમ કરિયે, જ્યા કરિ જનમ મરણ દુઃખ હરિયે;
વિધિવત ગાથ બતાવડુ સારી, શરણાંગન લઘુ દાસિ વિચારી. ૪
મેં મતિમંદ શરણ તવ આઈ, જમ કિંકર કર લેહુ છુડાઈ;
મેં અજ્ઞાન જ્ઞાન કર લીની, તુમ સર્વજ્ઞ શુદ્ધિ સહ કીની. ૫
યાતે અરજ કંઈ કરજોરી, દુર ગતિ દાસ ન હોય બહોરી;
ગદ ગદ કંઠ નયન જલ ધારા, બડિ બલિન વંદિ કેઇ વારા. ૬
બ્રાહ્મી વચન સુનત હરસાઈ, કર અદિ વાર વાર ઉર લાઈ;
ધન્ય બલિન જ્ઞાસા તોરી, તું નહિ પાવે જનમ બહોરી. ૭

જેહિ ઉર આતમ હો છજાસા, સો જન અવશ હોય નિર આશા;
 અવણુ કરે સિદ્ધાંત સદાઈ, મનન ન ચૂકે વૃત્તિ કદાઈ. ૮
 કરત કરત ગાઢે અભ્યાસા, નિદિધ્યાસ હરહી ત્રય ત્રાસા;
 પ્રથમ બેન કરિયે સત સંગા, સમજી મર્મ લહ રૂપ અભંગા. ૯
 રામ રૂપ અપને પતિ નાથા, તેહિ મુખ બોધ સુનહુ સત ગાથા;
 પ્રાત સમય હોવત સતસંગા, ઇલા લેહુ ઉર જ્ઞાન અભંગા. ૧૦

દોહા

બોધ યથારથ યુક્તિ યુત, કરિ ન શકું મમ બેન;
 પ્રગલ બોધ પતિ વચન સુન, ઉર ઉપજહિ તોહિ ચેન. ૧
 આશ્રમ ધર્મ અનાદિકો, સો બોધહિ પતિ નાથ;
 અવણુ મનન નિદિધ્યાસ કરિ, હો મમ બેન સનાથ. ૨

ચોપાઈ

પતી નાથ રહી ઉપદેશા, યા મહિં વૃથા શબ્દ નહિ લેશા;
 ધરિ વિશ્વાસ ધારણા ધરહ, કરિ હરિ ભક્તિ કાજ નિજ કરહ. ૧
 ક્ષણ ભંગૂર સમુજિ સંસારા, ઉરતે તજિયે ભાવ અસારા;
 ચિત ઉપરામ રામ ગુણ ગાઈય, શ્રાસ ઉશ્વાસ અભય મુખ પાઈય. ૨
 રામ વિના સય કામ અકામા, રામ મંત્ર રટતાં મુખ ધામા;
 ભજન વિના ભવ ચક્ર ભમાવે, ભજન ભક્તિ મુક્તી પદ પાવે. ૩
 નારી ધર્મ પ્રથમ પતિ પૂજન, યા સમ અપર ધર્મ નહિ દૂજન;
 અપનો પીવ રામ સમ જાને, પીવહિ રામ ભાવ ઉર આંને. ૪
 પતિ આજ્ઞા કરિયે કહુ કર્મી, પતિ આજ્ઞા પત્ની સોઈ ધર્મી;
 પતિ આજ્ઞા વિન ધર્મ અધર્મી, સુજન સતી સમજે યહિ મર્મી. ૫
 માત તાત પુત્રી પતિ અરપે, તન મન પતિ પીવ સમરપે;
 ગુપ્ત ગાથ સમજેહિ સતિ નારી, અહો નિશિચલહિ વિચાર વિચારી. ૬
 કરિ સત કર્મ પાપ હો નાસા, પતિ આજ્ઞા વિદ્વેષ વિનાસા;
 હર આવાણુ કરે સત સંગા, નિજ સ્વરૂપ મજ્જન નિત ગંગા. ૭
 પૂરવ જન્મ પુન્ય પ્રભુતાઈ, સર્વ સિદ્ધિ સહેજે ધર પાઈ;
 પ્રાત સમય નિર્ણય હો સારી, ચલિયે બહિન વિચાર વિચારી. ૮
 સંધ્યા સમય ભયો મમ બેની, નિત્ય કર્મ કરિયે મુખ લેની;
 નિત્ય કર્મ કર મર્મ અગાધૂ, સમજહિ સેન સુજન જન સાધૂ. ૯
 નિત્ય કર્મ કરિ નિત્ય લખાવે, જન્મ મરણુ જમ જલ ન આવે;
 યાતે બહિન સમુજ યહિ મર્મી, વિધિવત કર્મ ધરો શિર ધર્મી. ૧૦

દોહા

આહ્મીકે ઉપદેશતે, ઈલા ભયો ઉર પ્રેમ;
વાર વાર પદ વંદિકે, કરન લગી નિત નેમ. ૧
ધ્રુવ પ્રવીન દઢ ધ્યાનમે, વૃત્તિ કુરી લે સાર;
આદ અંત મધ એક રસ, આપહિ જગદાધાર. ૨

ચોપાઈ

ઉરતે દૈત ભાવ ધ્રુવ નાસા, ભાસત મોથ્યા વિશ્વ વીલાસા;
મનસેં રાગ દ્વેષ ગર્હ ગંધા, કેવલ ભાસત બ્રહ્મ આનંદા. ૧
સૂક્ષ્મ તર્ક કુરે નહિ ત્રાસા, મમ સ્વરૂપ વ્યાપક નિર આસા;
અપને આપ આપ મહિં રાજી, જન્મ મરણ મન મીટી દુરાજી. ૨
ચીત્ર મૂરતી સમ થીર થાવા, વૃત્તિ વિપય ભાવ વિસરાવા;
જાગ્રત જગત સ્વપન કરિ જાંને, સ્વપન માંય જાગ્રત સુષ્પ માંને. ૩
સૂપતિ મય લીન સુભાગી, જાગ્રત સ્વપન સુપ્રુપ્તી ત્યાગી;
જાગ્રત મે મહા જાગ્રત આઈ, ત્રીન અવસ્થા તાહ સમાઈ. ૪
મહા જાગ્રત તુરિયા પદ કમળે, જ્ઞાની હોય જ્ઞાન ગમ લમળે;
તુરિયા તત્વ ગર્હ રહે યોગી, પદ અવાચ્ય આતમ રસ ભોગી. ૫
મહા પ્રલય અગ્ની સમ જ્ઞાના, તિનતે કર્મ રહે નહિ આંના;
ભસ્મી ભૂત સર્વ જીવ આસા, જીવો બ્રહ્મ એક પરકાસા. ૬
પાંચ તત્વ તન પ્રગટ દિખાવે, યદ્યપિ જ્ઞાની બ્રહ્મ કલાવે;
પીગુટે^૧ બાલ પાદ કરે લાસે, યદ્યપિ પાંચ કદમ નહિ ચાસે. ૭
ક્રિયા કરે શિશુ તજે ન કાંમા, ચેહિ પ્રકાર જ્ઞાની ગુણ ધાંમા;
વિધિવત ક્રિયા કર્મ તન લાગે, લક્ષા અર્થ ચીત નહિ ત્યાગે. ૮
સર્વ ક્રિયા મહિં નિપુણ દિખાવે, જ્ઞાનીકે ઉર દષ્ટ ન આવે;
બાલ વિનોદ કરત હરસાઈ, અપનો ધ્યેય ન ખિસે કદાઈ. ૯
સર્વ વિશ્વ અપનો અંગ જાંની, વિધિવત કર્મ કર્ત રહે જાંની;
હાંની લાભ ચીત નહિ લાવે, નિતિ કર્મ નરનારિ સિખાવે. ૧૦

દોહા

ચેહિ પ્રકાર ધ્રુવ ધ્યાનિ જન, સમય કર્મ ચિંત ચાય;
હરિ ગુર શંભુ નાયકે, ઉડે જન હરસાય. ૧

દાસિ દાસ જલ વસ્ત્ર લઈ, ધ્રુવ કીનો અસ્તાન;
યજ્ઞ શાલ મહિં યજ્ઞ કર, દિજ સન દીનો દાન. ૨

ચોપાઈ

દિજ આજ્ઞા લે ભવન પધારે, નિપુણ નીતિ આસન પદ ધારે;
દાસી દાસ ઉભય નિજ નારી, વંદત પાદ નીતિ અનુસારી. ૧
ઉભય પ્રિયા વિધિ વત પદ પૂજ, પતિ રામ ઉર ભાવ ન દૂજ;
લે ચરણોદક પ્રેમ બઢાવા, જનુ ચકોરિ શશિ કલા સુહાવા. ૨
દાસી દાસ ચરણ જલ લીના, પ્રેમ બઢ્યો નરનાર પ્રવીના;
ધ્રુવ અવસર અપને મન જાંની, હિત ઉપદેશ કહત મુખ જાની. ૩
રે મમ પુત્ર દાસ સહ દાસી, રામ ભક્તિ રત જગત ઉદાસી;
ચિત ઉપરામ રામ ધુનિ લાગી, તુમ સમ અપર કવન બડભાગી. ૪
જીવન મુક્ત લાભ ચેલિ ભાઈ, ચિત ઉપરામ રામ મુખ ગાઈ;
નિત્ય કર્મ નીતી નહિં ત્યાગે, ધન જીવન નરનાર સુભાગે. ૫
દેખિ દશા મોહિ હર્ષ વિશેષા, ચેલિ મગ ચક્ષો સત્ય ઉપદેશા;
કરમ સકામ ન કરહુ કદાઈ, ભક્તિ કરો નિષ્કામ સદાઈ. ૬
નરહરિ નાથ ઘટો ઘટ જાંની, જીવ માત્ર કિત કરહુ ન હાંની;
સર્વ જીવ નિજ આતમ જાંની, ઉચરો વચન વિવેક પિછાંની. ૭
આશ્રમ કર્મ યથારથ કીજે, કષ્ટ પડે નહિં ધરમ તજીજે;
આશ્રમ ધર્મ હરસિ શિર ધારે, હરસિ હરીહર પાર ઉતારે. ૮
સહસ્ત્ર પચીસ વર્ષ બ્રહ્મચારી, હમકો પાર કીન ત્રિપુરારી;
ગયે કાત્ર પ્રભુ પૂરણ કીના, આશ્રમ ગૃહસ્થ હમ હરિ દીના. ૯
આશ્રમ પ્રથમ કીને હરિ પૂરણ, ગૃહ આશ્રમ કરહીં સંપૂરણ;
આશ્રમ દ્વિતીયે દિવસ ત્રિચારી, સંધ્યાકાલ સભા સહ નારી. ૧૦

દોહા

બ્રહ્મચર્ય આશ્રમ મહીં, સંધ્યા સંગ ન નાર;
સંગ દોષ હાની ધરમ, કિમ કરિ ઉતરેલિ પાર. ૧
ત્રાપ ગૃહસ્થ નીતી પ્રબલ, દંપતિ શોભે સંગ;
પ્રથા ધર્મ પરજા વડે, મુનિ જન કહન કુસંગ. ૨

ચોપાઈ

ભૂપ સમુજી રૂપ ભોજન આવા, હરિ અરપન લે પ્રથમ ધરાવા;
સમય સમુજિ ધ્રુવ વચન સુનાવા, દતિયે ભોજન થાલ મગાવા. ૧

ભોજન પ્રિયા ઉભય યહાં કીજે, મંગલ રૂપ દિવસ લખિ લીજે;
 પ્રથમ અહાર લીનો ધ્રુવ જાની, પાછે પાયો નારિ સુજની. ૨
 દાસી દાસ ભયો સુખ ભારી, આશ્રમ ધર્મ વિચાર વિચારી;
 સમય સમુજ ધ્રુવ અચમન કીના, મહાપ્રસાદ મંડલ સહ લીના. ૩
 દાસી દાસ સર્વ સુખ પાવા, મહાપ્રસાદ લે ઉર હરસાવા;
 ધ્રુવ મન પ્રેમ પ્રયો ઉર આઈ, ચેહિ અવસર ઉત્તમ ધર નાઈ. ૪
 પ્રજા ત્રાસ લખિ બ્રાત સિધાવા, ક્ષત્રિ ધર્મ જન પ્રગટ દિપાવા;
 ભૂખ પિયાસ ત્રાસ નહિં ધારી, લે નિજ દોજ ચલ્યો લલકારી. ૫
 પ્રાત હોત આવહિ મમ ભાઈ, રામ કૃપા ધર હોય વધાઈ;
 કરતા પુરૂષ કરે સોહિ કાળ, પ્રાત હોત સોહિ પ્રગટ સમાજ. ૬
 મન ચિંતે ક્યા ક્યા હરિ કહા દાને, કરતાપ્રી ગમ કરતા જાને;
 ભાવ પ્રગલ હોઈ સો હોઈ, યા મહિં યતન કરે કહો કોઈ. ૭
 ઉભય નાર દાસી અર દાસા, નિજ નિજ આસન કરહુ નિવાસા;
 ચર્યા ધરમ કરો ચિત આઈ, જ્યા કરિ ઉર ઉપજે ઇકતાઈ. ૮
 દુતિયા દૂર હોય નહિં તખ્તો, જ્ઞાન ભાન પ્રગટે નહિં જખ્તો;
 જ્ઞાન વિના અજ્ઞાન ન જાવે, જનમ મરણ કિમ રોગ મિટાવે. ૯
 યાતે પ્રિયા ભજહુ ભગવંતા, જ્યા કરિ જનમ મરણ હો અંતા;
 આશ્રમ ધર્મ ગૃહી ચલી આવા, બ્રહ્મચર્ય આશ્રમ પલટાવા. ૧૦

દોહા

મુનિ મંડલ દિજ રાજ સખ, આવહિ અપને ધામ.
 વિધિવત યજ્ઞ કરાવહી, બોધહિ ધર્મ તમામ. ૧
 ધર્મ ધીર નીતી પ્રથા, મુનિ મુખ સુનિ ઉપદેશ;
 રૂપ રહસ્ય પાલે પૃથા, લગે ન અવગુણ લેશ. ૨

ચોપાઈ

ઉભય નારિ પતિ સંમતિ પાઈ, વંદે ચરણ હૃદય હરસાઈ;
 ઇલા પતિ ઉપદેશ સુનાવા, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવા. ૧
 વંદે પીવ જોરિ યુગ પાની, રામ રૂપ નિજ પીવ પિછાની;
 ધ્રુવ સર્વજ સમુજ શુદ્ધ નારી, કહે કલ્યાન કરો ત્રિપુરારી. ૨
 મોહ મમત તજી ધ્યાન ધરીજે, જીવન જનમ સુદ્ધ કરિ લીજે;
 હરસત હૃદય અપન ગૃહ જાઈય, બોધ યુક્તિ ત્રિયનાં વિસરાઈય. ૩
 પતિ આજ્ઞા અપને શિર ધારી, અવસર વંદિ ચલી દે નારી;
 દાસિ દાસ પદ વંદન કીના, નિજ નિજ આસન ચલે પ્રવીના. ૪

રાણી ઉભય સંગ કઇ નારી, પ્રબલ પ્રેમ ઉપદેશ વિચારી;
 રાણી ઉભય ભવન નિજ આઘ, જ્ઞાન વૃદ્ધ કેઇ દાસિ ખુલાઘ. ૫
 જુરિ ખેડી ચરચા બહુ કીની, પતિ ઉપદેશ શુદ્ધી સહ લીની;
 યહાં ધ્રુવ કાલ કરમ ગતિ જનની, આદ અંત સહ મરમ પિછાંની. ૬
 ચિદાભાસ ચંચલતા ત્યાગી, કુંભક પ્રાણ કીન બડ ભાગી;
 નામ રૂપ જડ તજી ઉપાધી, શિવ સ્વરૂપ લીનો ઉર સાધી. ૭
 અક્ષરંધ્ર મહિં કીન નિવાસા, એક ન હોય તક નહિ ત્રાસા;
 જોગી જગત જગો જગ જુવે, અક્ષરંધ્ર આતમ રસ પીવે. ૮
 સર્વ અપિત સ્વતંતર સૂતા, યા સમ અવર કવન અગધૂતા;
 કાલ કર્મ નહિ યોગ વિયોગા, અક્ષરંધ્ર આતમ રસ ભોગા. ૯
 ભેદી ભેદ લખે ગેહ સારા, આણુભેદી ઉર સર્વ અસારા;
 પૂરણ યોગી યોગ કમાવા, સો ગુરુ ભક્ત શંભુ થલ આવા. ૧૦

દોહા

અક્ષરંધ્ર ઘર જોગિ જન, નિશિ દિન કરત નિવાસ;
 શબ્દ પરે સંશય હર્યો, નહિં કાલ જહાં ત્રાસ. ૧
 પ્રાણ સમાધી ઉતરે, વૃત્તી અખંડ અખપ;
 આશ્રમ કે ક્રમ આચરે, લગે ન તેલિ પુન પાપ. ૨

ચોપાઈ

એસી દશા અચલ ધ્રુવ બ્યાંની, કર્મ કરે અરૂ સર્વ સુજનની;
 નિશિ મહિં અચલ ભયો નિરમોહ, સુનિયે અખ ઉત્તમ ગતિ હોઈ. ૧
 ચહ્યો વીર જગ લેન ભલાઘ, પહુંચ્યો તહુ કંશરિ હનિ ગાઘ;
 ધ્રુવ લલુ બ્રાત પ્રજા સુનિ ધાવા, દર્શ હેતુ સહ સનમુખ આવા. ૨
 વાર વાર વંદન કરિ સારે, જય જય કરિ કર પુષ્પ પ્રચારે;
 ઉત્તમ સર્વ કીન સતકારા, ધન્ય જનો મન પ્રેમ તુમારા. ૩
 કહો બ્રાત મુખ ત્રાસ તુમારી, જોલિ પ્રકાર તુમ ભયે દુઃખારી;
 રક્ષા કરણ ક્ષત્રિ કર ધર્મા, કહો તાત કીજે નહિં શર્મા. ૪
 હમ ક્ષત્રી તુમ પ્રજા હુમારી, રક્ષણ હિત મોલિ રચે મુરારી;
 રાજ ત્રાસ યા ચોર હગારે, વ્યાધ વરૂ નિશિચર કરિ હારે. ૫
 વેગિ કહો પ્રિયે દેર ન કીજે, ક્ષણ ક્ષણ પરારબ્ધ તન છીજે;
 હોય હોય હોયો સો હોવલિ, હોણો રહ્યો પ્રાણ તન ખોવલિ. ૬

યાતે બ્રાત કહેા સોઈ કીજે, વિગર કાજ વિરથા તન છીજે;
 વૃત્તી લગે ન ભજન હમારી, કેવલ જીવે રાહ તુમારી. ૭
 અવસર સમુજ પ્રજા કહે આંની, સુનહુ તાત મમ પરમ સુખંની;
 રાજ કાજ કોઉ હુમે ન ભીડા, ધ્રુવ નરેશ પરજા હરિ પીડા. ૮
 ચોર ચુગલ હુટેરા નાંધ, રામ મંત્ર ભક્તિ ઉર માંધ;
 એક એક સન પરમ મિતાધ, નર જાતી ઉતપાત ન કાધ. ૯
 ગો ધાતિક પંચાનન ભારી, જ્યા કરિકે હમ પ્રજા દુઃખારી;
 અને તો તાત કાજ યહિ કીજે, સુરભિ ગયાય સુયશ જગ લીજે. ૧૦

દોહા

યેહિ પહાડ યહિ વિપિનમે, અમિત વર અરૂ સીંગ;
 મમ ડરતે ડરપત નહીં, મારત ગાય નીસંગ. ૧
 વિપિન ભયંકર નિશિ ચરન, ડરે ન ક્ષત્રિ કુમાર;
 ગાય પ્રજા રક્ષન કરન, કિય કાનન લલકાર. ૨

ચોપાઈ

ભાગી ચલે પ્રજા નર લારે, અમિત પ્રકાર શસ્ત્ર કર ધારે;
 ભૂધર બીચ નહી ઈક ભારી, તિન કંઠીર ગર્જના ભયકારી. ૧
 શુભકે શ્રવન સુભટ લલકારા, ભ સચેત વનરાજ અપારા;
 કહ આલસ મહિ એ પરવાહ, ભયકા લેશ અશેપ ન કાહ. ૨
 નિડર સિંહ ક્ષત્રી ડર હીના, જુડે જંગ મહિં ઉભય પ્રવીના;
 ડરિ ભાગન સમજે નહિં તટમે, મારૂ મારૂ ચાલત રહે મનમે. ૩
 વ્યાધ્ર વૃંદ સનમુખ ઉઠિ ધાવા, નિરખિ નેન ક્ષત્રી હરમાવા;
 રે શહ સિંહ ગાય બહુ મારી, ધર્મ સનાતન ગો મહતારી. ૪
 ક્ષણ મહિં આજ કરે તોહિ છારા, તોરણ ક્ષત્રી નાંમ હમારા;
 સર્વ ક્ષત્રિ ધનુ આંન સૈવારા, ઉત્તમ પ્રથમ તીર ઇક મારા. ૫
 સિંહ પ્રચંડ બાણ શિર લાગા, તરજ ભૂમિ પર ગિર્યો અભાગા;
 ગિરત મહિં ગરજ્યો વિકરાત્રા, સખ પલ ભક્ષા તરજ તેહિ કાત્રા. ૬
 તરજે એક એકકી લારા, યહાં ક્ષત્રી કિય ધનુષ ટંકારા;
 દશ દશ સરમગ પતિ શિર મારા, ગિરે ભૂમિ કેઈ કહી હંકારા. ૭
 પથર ગિરત ધરત મુખ માંધ, ચાઈ ચુર કરિ ભોમિ ગિરાઈ;
 કીતને ધાયત ઉછલી અપારા, આઈ ગિરે રણ શત્રુ મઝારા. ૮

કિર્તન અશ્વ તુડ મુહુ આવા, એકહિ હથ્થલ મોરિ ગિરાવા;
 કેઈ સનમુખ તન ભીડે અપારા, ભૂમિ પછાડ કટારી મારા. ૯
 ઢોઉ ઢોઉ ક્ષત્રિ ન શકે સંભારી, હણી હથ્થલ તન માન નિકારી;
 સહસ્ત્ર સિંહ અવસર તેહિ મારા, ક્ષત્રી પચપન સિંહ વિહારા. ૧૦

દોહા

મારન ચાહે અપરકો, પ્રથમ મરન નિજ થાપ;
 મારિ મરે જોહિ ક્ષત્રિકો, જીનકો નહિ સંતાપ. ૧
 એક સિંહ ચચંલ અતિ, ગરજ્યો પ્રગલ પ્રચંડ;
 ભાગી ચલ્યો પુનિ વીપનમે, ઉત્તમ કો હય ખંડ. ૨

ચોપાઈ

ઉત્તમ અપર અશ્વ અસવારા, ભાગી ચલ્યો શત્રુ સિંહ લારા;
 એકા એક અપર નહિ સંગા, ધીર પુરૂષ ઉર નિડર નિસંગા. ૧
 ડરત સિંહ દોડત મુખ આગે, પાછલ ઉત્તમકો હય ભાગે;
 ઉત્તર દિશા જાત દોઉં દોરે, ઉત્તમ સરતે નિજ તન ન ચોરે. ૨
 અતિ વિશાલ ભૂધર દિગ આવા, વૃક્ષ ઓટ વહાં સિંહ છુપાવા;
 શૈલ નિકટ ઉપવન અતિ ભારી, સુંદર ભવન ખડી છક નારી. ૩
 અતિ સુંદર સુંદર શિર ચીરા, નવ જોગન તન ગૌર શરીરા;
 ભૂપન વસન વિવિધ વપુ માળ, અંગ અંગ મનુ મદન વિરાળ. ૪
 મંદ હાસ્ય અરૂ નેન તરેરે, મૃગ કાંમી મારન હિત હેરે;
 ચપલ ચલત અંગ વસ્ત્ર ઉડાવે, કામ કોપ છલ ભાવ દિખાવે. ૫
 ગરજત સિંહ પાસ આય કેરા, શિર પર સત કર પ્યાર ધનેરા;
 વદન ભયંકર ગરજત ભારી, યદ્યપિ શીશ ધરત કર નારી. ૬
 તન પલ ભક્ષ પક્ષ છલ ધારા, તેહિ પ્રપંચિ ઉત્તમ હય મારા;
 છતતે ઉત્તમ દષ્ટિ પસારી, સિંહ શીશ પરસત કર નારી. ૭
 શિવા રૂપ અપને ઉર આવા, જય જનુની કેહિ શીશ નિવાવા;
 મોહિ વરદાન દીન હરસાતા, સત્ય કરણુ આઈ મમ માતા. ૮
 દેવી શબ્દ વૃથા નહિ ભાખે, નિજ સુતભક્ત અવશ્ય પ્રણુ રાખે;
 ચતુર દિવસતે ચિંતા ભારી, હરણુ હેતુ પ્રગટી મહતારી. ૯
 સિંહ સાથ મોહિ લીન બુલાઈ, કરહુ કૃત દરસન દે માર્છિ;
 ત્યાગિ અશ્વ ઉત્તમ ભૂ આવા, પાસ જય પદ શીશ નિવાવા. ૧૦

દોહા

જ્ઞાની ગુણી યથારથી, ભક્ત ભક્તિ ભંડાર;
રામ કૃપા કુકરમ જરે, કયું ઉર ફરે અસાર. ૧
ધર્મી ચાહે ધર્મકો, પાપી ચાહે પાપ;
પ્રયત્ન યોધ આદી જુડે, હકે ન વેગ અમાપ. ૨

ચોપાઇ

ઉભય પક્ષ થાપી ચેહે માયા, હક નહિં હકે કટે ભલકાયા;
અમિત યુક્તિ કરિ કેઇ જન હારા, છલિ છલ પ્રયત્ન નખિસે લગારા. ૧
સુક્ષ્મ સ્થૂલ લીન ઇન રૂપા, સમુજ મર્મ જ્ઞાનિ જન ભૂપા;
સ્થૂલ વૈરાટ વિશ્વ પરકાસા, સુક્ષ્મ લીના વૃત્તી નિવાસા. ૨
માયા સ્થૂલ રૂપ ગહુ જાને, સુક્ષ્મ માયા સંત પિછાંને;
આતમ તત્ત્વ તાર જન લાગી, સુક્ષ્મ રૂપ લખે ગડ ભાગી. ૩
વૃત્તિ સંકલ્પ રૂપ મહિં પેડી, સાક્ષી વ્યાપક સંત ચપેટી;
યદ્યપિ એક સંતકો ત્યાગી, અમિત અપર જીવ લગે અભાગી. ૪
આખિર સર્વ વિશ્વ કરિ નાસા, જાય અહ્મ મહિં કરત નિવાસા;
યાતે યુગલ ભિડે હરસાઇ, એક એકસે ગંજતે નાઇ. ૫
ઉત્તમ વંદે માતૃ પિછાંની, યજ્ઞ નારિ હરસી પિવ માંની;
સમય સમુજ બોલી શક નારી, અસીધાર જીમ શત્રુ સૈવારી. ૬
ધ્રુવ લઘુ બ્રાત વીર રન વંકા, શત્રુ સૈહારત જરા ન શંકા;
અચલ વીરતા તવ રણુ પેખી, મમ ઉર ઉપજ્યો પ્રેમ વિશેખી. ૭
શૂર વીર ક્ષત્રી રન પૂરા, જોહિ હમ ચાહત પીવ સખૂરા;
ક્ષત્રી શૂરવીર હમ નારી, તજે પ્રાણુ ચાહે તન ધારી. ૮
શૂર પુરે હમ અપસર સારી, શૂરવીર ક્ષત્રી ધર નારી;
શૂરવીર વિન અપર ન સંગા, અહ્મચર્ય હમ રહત અભંગા. ૯
સર્વ પ્રકાર શુરાતન મોરા, યાતે પતિ ચાહત હમ મોરા;
કરિ વિચાર સતકાર કરીજે, નારી પિયુષ પ્રેમ રસ પીજે. ૧૦

દોહા

ઉત્તમ ઉર મહિં એકતા, દૃષ્ટી ધરે ન આંન;
જનની મમ કલ્યાન હિત, કરત પરિક્ષા જાન. ૧
માતા પુછત પુત્રકો, પ્રતિ ઉત્તર કહા દોષ;
પ્રથા યુક્ત મુખ વચનતે, પુત્ર અવશ્ય નિરદોષ. ૨

ચોપાધ

ઉત્તમ સમય સમુજ મુખ બોલા, રામ ભક્તિ રત પ્રેમ અડોલા;
 જ્ય દેવી મેં દાસ તુમારા, મેંન લખું તુમ વચન ઉચારાં. ૧
 કેવલ રામ ભક્તિ વિશ્વાસા, અપર પદારથ હુમે ન આસા;
 એહ સંસાર અમિત રસ ખાંની, મેં મતિ મંદ ભક્તિ મન માંની. ૨
 જીનંકા મન જોહિ મત રાતા, સોરસ પ્રિયે લગે સુન માતા;
 કાયા કટે ઘટે ભક્ત માંના, યદ્યપિ હેટ ન પરમ મુજના. ૩
 સુધરમ ટેક ક્ષત્રિ નહિં ત્યાગે, કટે હોં નહિં શર સુભાગે;
 સુક્ષમ અરી કાંમ અર ક્રોધા, જ્ઞાન અસી મારે કર બોધા. ૪
 અંતઃકરણ ઈન્દ્રી વશ કીની, સો અનુચર સમ રહત અધીની;
 મિથ્યા તર્ક કુરે નહિં કળહી, સંત સ્વરાજ્ય કીન તન મળહી. ૫
 નિજ ઈચ્છા કારજ અનુસરહી, વેદો યુક્ત ધર્મ શિર ધરહી;
 નગરી નૃપત નિપુણ નિજ નીતી, કુકરમ કરમ ન કુરે અનીતી. ૬
 નીતી યુક્ત પ્રજા વશ રાખે, ધર્મ કીન મુખ શબ્દ ન ભાખે;
 કાયા નથ જીવ તેહિ રાજ, હરિ ગુર કૃપા કરે શુભ કાજ. ૭
 પાંચ તીન અર ચાર પચીસા, સુધરમ બોધ અમીરસ સીંચા;
 પંચ પ્રાણ પુનિ પાંચુ કોપા, વિકરમ ત્યાગિ ભયે નિરદોપા. ૮
 દશ ઈન્દ્રી નિજ કાજ કરાવે, મિથ્યા કર્મ વિભોગ નચાવે;
 મન બુદ્ધી શ્વાસા મહિં લાગી, મહા મંત્ર ઉર જપે સુભાગી. ૯
 સૂતો જીવ ભૂપ એહ જગા, વશ કરિ પ્રજા રૂપ દિસ લાગા;
 મિથ્યા કર્મ કરે કહો કેસા, રાજા પ્રજા એક મન એસા. ૧૦

દોહા

મેં જનમ્યો યા જગતમે, ભજન ભક્તિ કે કાજ;
 અપર કર્મ ઇચ્છું નહીં, રજોહિ રામ મમ લાજ. ૧
 માસી માતા બહિન સમ, સમજુ જગમે નાર;
 મમ દષ્ટા લખિ મર્મ કા, મુખતે બોલ વિચાર. ૨

ચોપાધ

ગદ ગદ કંઠ ઉભય કર જોરી, વંદન કીન બહોર બહોરી;
 ઉત્તમ વચન સુનત શઠ નારી, ક્રોધ વિવશ બોલી વ્યભિચારી. ૧
 રહત ભાગ ખાગ^૧ કિમ ધારી, ક્ષત્રી જનુની કૃપા વિગારી;
 શર વીર લખિ મેં દિગ આધ, ગીદડ ખરે રામ ઈન્દ્રિ કમાઈ. ૨

અવસર ભોગ ઇન્દ્રિ ગહિ મારી, તિય મુખ રોવત નિલજ ભિખારી;
 કવન કુસંગ સંત તોહિ કીના, પુરૂષ ભાવ વિપયા હર લીના. ૩
 ભગત ભૂત સમ જંગલ વાસી, જટિલ મુખ વચન ઉદાસી;
 મિલે ન ભોગ કર્મ મદ ભાગી, બોધ અપર બનાવ ત્યાગી. ૪
 વિશ્વ ચરાચર કો યહિ ધર્મા, અપન સમાન કરાવત કર્મા;
 ચાતે પ્રથમ ચતિ પગ ધરિયે, દુષ્ટ દિગંબર સંગ ન કરિયે. ૫
 જીવત મરે ફિરે મત હીના, ઇન સમ ઇને કહે પરવીના;
 જરે આપ અરૂ અપર જરાવે, એસે મૂઢ જનમ કિમ પાવે. ૬
 ઇન્દ્રી સરસ ભોગ નહિ ભોગા, સો શરૂ જનમે જગત અજોગા;
 પ્રથમ ભોગ ઇન્દ્રી રસ લીજે, પ્રાપ્ત હોય પાછે કછુ કીજે. ૭
 બૂઢો અશ્વ કામ નહિ આવે, ધાસ ચરે વરૂ દાન બંધાવે;
 તાજે તુરી તરજી અરિ મારે, ક્યું નહિ ભૂપ કાજ નિજ સારે. ૮
 તુરિવત તન કિશોર રસ પૂરા, દષ્ટિ પસાર દેખુ મોહિ શરા;
 ભક્ત ભૂત ત્યાગહુ ઉપદેશા, હર મહિ કંઈ મમ વચન પ્રવેશા. ૯
 જગ જગ મિથ્યા ભ્રમ સૂતા, પ્રિયા પ્રેમ કીજે રન દૂતા;
 મો સમનાર મિલી તોહિ ભાગી, કરહુ પ્રેમ મિથ્યા મોહી ત્યાગી. ૧૦

ચાપાઈ

પૂરવ પુન્ય પ્રતાપતે, મિલ્યો અચાનક જોગ;
 સમુજી મર્મ મન આપને, કરિયે પ્રેમ સંજોગ. ૧
 પ્રથમ તજે પ્રિયે વસ્તુકો, ફિર ન મિલે તેહિ આય;
 ચોર હરે ધન શાહ કો, બહુરિન ભેટે નાય. ૨

ચાપાઈ

ચાતે સજન સમુજી ચેહ સેના, હરસિ પ્રિયા બોલહુ મુખ બેના;
 ધન્ય ભાગ તવમેં તિય ભેટી, કામ કષ્ટ હરિ હાથ સમેટી. ૧
 પતિ વૃતા નારી કહાં જોગા, પુન્ય પ્રતાપ મિલે સંજોગા;
 સમુજી મરમ કીજે સતકારા, અવશ્ય વરૂ યહ પ્રણહુ હમારા. ૨
 તવ તોખાર^૧ હણ્યો યહ સિંગા, મેં પ્રેરે તવ મિલન નિસંગા;
 પ્રાન પ્રિયે અળ વિલંબ ન લાવે, અરિ અનંગ મમ હૃદય જરાવે. ૩
 બેહ વશ વિકલ ભઈ છલિ નારી, લખિ બોલ્યો ઉત્તમ અધિકારી;
 રે મમ માત દુઃખી કિમ હોવત, મિથ્યા ભોગ વૃથા મન મોવત. ૪

મોહ અલ્પ યહ હે દુઃખ ખાંતી, સમુજ મર્મ તણુ માતુ સયાંતી;
 સ્વર્ગ પાવ સંશય નહિ હારા, વા સમ કો જગ અપર ગૈવારા. ૫
 દેવી દેવ દંભતા ધારે, અપર કવન કોહ દંભ નિકારે;
 દંભ કપટ છલ નર્ક નિસેની, આશ વિષય રસ દુર્ગતિ દેની. ૬
 વિષય ભાવ વશ કો સુખ પાચો, અવસર ચૂક અવશ્ય પછતાચો;
 યાતે વિષય ભાવ તજ દીજો, જનુની આતમ રામ જપીજો. ૭
 ભજન ભક્તિ કરતાં ભય નાસા, ઉરતે ભાગે સર્વ દુરાસા;
 મલ વિક્ષેપ ભજન કરિ જાવે, સમુજ સ્વરૂપ વૃત્તી થિર થાવે. ૮
 સંત સંગ આવણું પરહરહી, વૃત્તી અત્તરંધ્ર ધર દરહી;
 સુક્ષ્મ સ્થૂલ દેહ યહ કારણ, રૂપ લખ્યાં વિન કુરે અકારણ. ૯
 સુની મમ વચન ધ્યાન ઉર ધરહ, જનની સહજ સ્વરૂપ વિચરહ;
 નારી પુરૂષ દેહ અધ્યાસા, મર્મ હીન હોવત વિશ્વાસા. ૧૦

દોહા

વિષય ભાવ કરિ વિશ્વ જીવ, જનમે મરે અપાર;
 યદપિ શોભે સુલભતા, જ્યાં હાં જનકો અધિકાર. ૧
 ભગની બ્રાતા માત સુત, કિમ કરિ કર્મ અનિત;
 નિમે કહાં લગિ કુકરમી, હોય મર્મ વિપરીત. ૨

ચોપાઇ

જય જનુની મેં, પુત્ર તુમારો, શિવા માતુ સમ ભાવ હુમારો;
 શુદ્ધ ભાવ મય બ્રાંતિ ન આવે, અમિત યુક્તિ અથ શબ્દ સુનાવે. ૧
 હરિ ગુરૂ કૃપા ધર્મ ઉર આવા, સો જને કાહુ ન હોં લહાવા;
 યાંતે સમુજ શાંતિ ઉર લીજો, નારી પુરૂષ ભાવ તજ દીજો. ૨
 ચેતન પુરૂષ એક અવિનાશી, ઘટ ઘટ પ્રગટ રમે સુખ રાશી;
 નારી પુરૂષ દેહ કર નાંમા, ઉભય પ્રકાશત એક તમાંમા. ૩
 નિરાકાર વ્યાપક જીવ જાતી, નામ રૂપ જડ સર્વ વિજાતી;
 બોક્ષત પુરૂષ સ્વતંતર સોઇ, કરિ સતસંગ લખે નિરમોઇ. ૪
 નભ સમ વ્યાપી રહ્યો યહ એકા, મમ જનુની ઉર કરહુ વિવેકા;
 તજી તનભાન જાન નીજઆતમ, સર્વ વિશ્વ વ્યાપક પરમાતમ. ૫
 જીવ માત્ર જગ સર્વ સજાતી, નામ રૂપ સો સર્વ વિજાતી;
 તું ચેતન જડ ભાસ્ય શરીરા, સુનિ સુબોધ સમજહુ મતી ધીરા. ૬
 વિન સમુજે તન મોહ વિકારી, તું મેં મેં તું દેખૂ વિચારી;
 અમિત યુક્તિ કરિ હોય ન ન્યારા, ઇનતે અપર કવન જગ પ્યારા, ૭

ક્ષણ ભંગૂર મોહ તન કાચો, વ્યાપક રૂપ સમજ યહ સાચો;
મોહ અમોહ કહ્યો નહિં જાવે, હો ચુપ ચાપ ભક્તિ રસ ભાવે. ૮
ઈનતે અપર કહું કહા માતા, કરિયે કારજ હૃદય સુહાતા;
ગદ ગદ કંઠ ભયો ઉત્તમ જન, યક્ષ નારિ સમુજ અપને મન. ૯
ઉત્તમ ઉત્તમ શબ્દ પ્રચારા, સમુજ સ્વરૂપ નયન જલ ધારા;
પ્રજલ વિકલ ઉત્તમ પદ લાગી, હરિપુર ચલી પ્રાણુ પદ ત્યાગી. ૧૦

દોહા

સગુણ ધામ હરિકીપુરી, તલાં પહુંચી તન ત્યાગ;
છલી સિંગ તન પલટિ કે, ભય વશ ચલ્યો સુભાગ. ૧
યક્ષ નગર અલકાપુરી, જાય કીન લલકાર;
વેગિ ચલો ધ્રુવ જાતને, દીન યક્ષિની માર. ૨

ચોપાઈ

સુનિ ખલ શબ્દ યક્ષ ઉઠિ ધાવા, ધરિ કર શસ્ત્ર યુદ્ધ હિત આવા;
ઉત્તમ અશ્વ કીન અસવારી, નિજ કર ધરિ શરકીન તયારી. ૧
યક્ષ કહે ખલ ભાગિ ન જાવહુ, ક્ષત્રી ભુજ ખલ પ્રગટ દેખાવહુ;
પ્રથમ ક્ષત્ર વટ યિગડી તિહારી, ક્ષત્રી હોય હણીની શહ નારી; ૨
પુરૂષ નારિ પર શસ્ત્ર ચલાવે, નર મહિં નીચ નરક ગતિ પાવે;
રે હત ભાગ વિચાર ન કીના, અખલા અખલા પ્રાણુ હરિ લીના. ૩
અખ કહાં ભાગી જાહુ રણુ શરે, મારી શસ્ત્ર કરીલાં ચકચૂરે;
જાત ભક્ત તું ભક્તિ પ્રવીના, યુવતિ ધાવ કિન મતિ હિના. ૪
રે હત ભાગ ભક્તિ કરિ ભૂલા, વનિતા હનત પ્રાણુ નહિં ડૂલા;
ગુરૂ નારદ ચેલિ જ્ઞાન જતાવા અપર અગતી પ્રાન ગમાવા. ૫
ભાગિ ચલો યા પડ મમ પાહુ, ગો તણુ લે મુખ પ્રાણુ ખચાહુ;
મમ મન યુદ્ધ કરન મન હોવે, બોલી કહે કાહે મુખ જોવે. ૬
ઉત્તમ હસી કહ બે પરવાહુ, યક્ષન લગ્યો સનિશ્વર રાહુ;
કાલ ધૂમત શિર કીન તોરે, યુદ્ધ હેતુ આયે મુખ મોરે. ૭
ક્ષત્રી સન નહિં કીન લડાઈ, યાતે બોલત ગાલ અજાઈ;
ક્ષત્રી લાથ બાણુ નહિં લાગા, રહે અજાણુ પ્રાણુ નહિ ત્યાગા. ૮
આજ યાંહિ સ્થિર રેવહુ ભાઈ, ક્ષત્રિ બાણુ રસ દેહુ ચખાઈ;
સરસ હોય રસ તો ભલ પાઈય, કટુક લગે તો તુરત પલાઈય. ૯
ભાગે કો રસ ક્ષત્રિ ન પાવે, સનમુખ પીવ ધાપિ ધપાવે;
મારૂં મારૂં કહા ક્ષત્રિ પુકારે, રન ઇચ્છા તો બાણુ સવારે. ૧૦

દોહા

છપ્પ દેવ ત્રિપુરારિ મમ, તુમ તાપદકે દાસ;
સમુજ મર્મ મન મારિકે, તોકો કિયે ન નાસ. ૧
નારી સમ બકિયે નહીં, ભારી શબ્દ સુનાય;
ત્યારી સમ કરિયે તીરકો, જાહિર યુદ્ધ જનાય. ૨

ચોપાઇ

નહિતર ભાગી લેહુ ઘર અપના, યુદ્ધ કરન મન ત્યાગિ કલપના;
ક્ષત્રી ભુજબલ ઉદ્ધિ સમાંના, બુદ્ધિ મરહુ સલ યક્ષ દિવાંના. ૧
યાતે ભાગિ ચલેહુ મમ ભાઈ, મમ સન મુખ તવ નાંહ ભલાઈ;
યક્ષ ગાથ સુનિ ક્રોધ અપારા, હણે બાંણુ બહુ એકહિ વારા. ૨
ઉત્તમ અવસર સમુજ સુજાંની, મારે તીર કાંન લગતાંની;
ઉરગતીર જીનકે ઉર પેઠા, તજ્યો પ્રાણુ તન ભુમિ લપેટા. ૩
મરે યક્ષ બહુ શોર અપારા, જીમ જીમ યક્ષ રીસ સર મારા;
તરમેતીર લગે ઉત્તમ તન, કટે શરીર હટે ન ક્ષત્રિ મન. ૪
તકિ તકિ બાન હને નર શૂરા, યક્ષગિરત ઘાયલ હો પૂરા;
યક્ષ અપાર ગિરે કર ત્રાસા, સર્વ યક્ષ મન ભયે ઉઠાસા. ૫
ઉઘરીસ કરિ એકહિ વારા, સહસ ત્રિશુલ શીશ શઠ મારા;
ઉત્તમ નિજતન બાન ભુલાવા, છપ્પદેવ ઉરધ્યાન ધરાવા. ૬
હરિ દરસન ઉરમે ધરિ આસા, રામ મંત્ર ઉચર્યો નિજ શ્વાસા;
દેવીવર ઉર સત્ય પિછાંની, જપે પ્રેમ વશ શંભુ ભવાંની. ૭
જય જનુની કારજ ભલ કીના, ધ્રુવતે પ્રથમ મરણુ મોહિ દીના;
બ્રાત્ર ભાવ મહિં બ્રાંતી ન આઈ, જગજનુની પ્રણુ લીન નિભાઈ. ૮
પ્રાણુ જય પરિ ધર્મ ન જાવે, ઈનિતે અપર મોક્ષ નહિ ચાવે;
ધર્મ તજાય મોક્ષ કોઉ દેવે, હરિહર સપથ હુમે નહિ લેવે. ૯
હરિહર ચરણે મોક્ષ હમ જાંને, હમકો હરસન દરશ સમાંને;
યાતે તાત શરણુ હરિ લીજે, દાસ આશ પૂરણુ પ્રભુ કીજે. ૧૦

દોહા

દાસા તન ભક્તી રતા, જ્ઞાની કરે ન ત્યાગ;
જીવન મુક્તી ભક્તિ તે, સહેજ લીન બડભાગ. ૧
હરિ વિમાન બેજે હરસ, સુજન રૂપ સનમાંન;
ઉત્તમ તજ અસ્થુલકો, ચાલે ચઢી વિમાંન. ૨

ચોપાઇ

હરિજન હરસી હરીપુર આવા, સુરસુરપતીજય શબ્દ સુનાવા;
 પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ છાઇ, દેખાડુ રામ ભક્તિ પ્રભુતાઈ. ૧
 મૃત્યુલોક હરિજન જશ ગાવે, આખિર હરસિ હરીપુર પાવે;
 હરિ સનમુખ ઉત્તમ ચલિ આવા, પ્રગલ્ભ પ્રેમ વશ ચરણુ લુભાવા. ૨
 હરિ કર પકર અપન ઉર લાગે, વિશ્વનાથ કોચન જલ છાંયે;
 રેમમ ભક્ત ભક્તિ રસ પૂરણુ, કહા વરણુ તવ ગાથ સંપૂરણુ. ૩
 ભાતુભાવ દહ ભક્તિ કરારી, પ્રથમ મરણુ માંગ્યો અધિકારી;
 શંભુ ભવાંતી હરસ અપારા, તથા અસ્તુ કેલિ કાજ સુધારા. ૪
 જોડીપર શંભુ ભવાંતી રાજ, કયું જોલિ જન મન હોય દુરાજ;
 નામ રૂપણી આઘ ભવાંતી, ભક્ત આશ પુરેલિ મન માંતી. ૫
 જનકી કૃપા બને શુભ કાળ, મોક્ષ આદિ દે ભક્ત નિવાળ;
 દુતિયે રામ મંત્ર મુખ ગાવા, વ્યાપક સમુજ શ્વાસમલિ ધ્યાવા. ૬
 પલપલ પ્રેમ પિયુષ રસપીના, ભજ્યો એકરસ જ્યું જલમીના;
 વ્યાપક રામ સમુજકોઉધ્યાવે, ઉર ઈચ્છે તહાં વાસ કરાવે. ૭
 નિર ઇચ્છા જપહી જન રામા, કેવલ મોક્ષ મિત્ર મુખ ધામા;
 ત્રિતિયે મનો ઇન્દ્રિ કરિ નાસા, જગ પ્રપંચ તે ભર્યો ઉદાસા. ૮
 ત્રિયા પુરૂષ દે ભાવ મિટાવા, ઘટઘટ પ્રગટ રામ દરસાવા;
 જીવે માત્ર તન ભાન ભુલાઈ, વ્યાપક રામ સમુજ મુખદાઈ. ૯
 ચતુરથ ક્ષત્રી ધર્મ નિભાવા, સમય કર્મમય શંકન લાવા;
 સિંગ અરી યક્ષહી તકિ મારા, તજ્યો ન શરવીર મત ધારા. ૧૦

દોહા

છિન્ન મિન્ન તન બાંનતે, તોહુચિત નિરબાન;
 મેઘહું દવત બાંશુતન, યદ્યપિ તજ્યો ન ધ્યાન. ૧
 અપર અથળ શુભ ગુણ અમિત, જન વિણ લહે ન ઓર;
 કર નીવાસ જહાં જન રચી, ધરલિ ન જનમ બહોર. ૨

ચોપાઇ

ચાતે જ્ઞાની અધિક પિયારા, સર્વ કર્મ સાધે વિધિ ધારા;
 સેમિલ કર્મ કરે મન ન્યારા, જ્ઞાની ગમ નહિ લખે ગવારા. ૧
 જ્ઞાની અગમ લખે ગમ જ્ઞાની, જ્ઞાન ગર્કજન વૃત્તી દરાંતી;
 ગુપ્ત મર્મ લખિ ગર્ક સદાઇ, જ્ઞાની જન નહિ તણુ કદાઇ. ૨

એસે જન સંગતિ મેં ચાહું, જ્યાતે ઇચ્છા સ્વર્ગ કરાહું;
 એસેજન નહિ જનમ ધરાઉ, કરિઈન સંગ અખંડ સુખ પાઉ. ૩
 સંતસમાગમકી બલિહારી, કબુહન હોવત વૃત્તી વિકારી,
 સંતસમાગમ રસ જેહિ પીના, ધિન જન જગત યથારથ જના. ૪
 હરિ સર્વજ સમાગમ વરની, ધન સતસંગ કરે જન કરની;
 હરિહર અજ જનકે ગુણ ગાવે, પુન્ય પ્રવાહ મર્મ કોઉ પાવે. ૫
 ઉત્તમ અવસર મર્મ પિછાંની, લક્ષ્મી પદ વંદે દોઉ પાંની;
 જય જનુની લઘુદાસ તુમારો, ચરણ શરણ લખિ કાજ સુધારો. ૬
 જગ પ્રપંચ વ્યાધી સેહે હારી, શરણ લીનનિજ દાસ વિચારી;
 વારવાર વિનતી જેહિ મોરી, જગ મહિ જન મન દેહુ બહોરી. ૭
 મેંલઘુદાસ દાસ કર દાસા, રામ ભક્તિ વિન અપર ન આસા;
 રામ ભક્તિ કરતાં કહુ હોઈ, અપર કર્મ ઇચ્છા નહિ કોઈ. ૮
 મોક્ષ લાભ હમ અપર ન જાને, દાસભાવ અક્ષય સુખ માંને;
 જનકે ચિત જ્યાંહી વિચાંમા, જ્યાંહાં સુખ મિલે તમાંમા. ૯
 મો મન હરિગુરુ હર પદ લાગા, હરસિ કહે હમ પરમ સુભાગા;
 કરી સતસંગ રામ ગુણ ગાવે, હમ ઉર હરાસ મોક્ષ ચેહિ ચાવે. ૧૦

દોહા

લક્ષ્મી કહે આશીશ મમ, ઇચ્છત હોવહુ તાત;
 હરિચરણાં અજહર કૃપા, યહી મોક્ષ સાક્ષાત. ૧
 જનમ ધરે નહિં જગતમે, જ્ઞાનીજન શીવદાસ;
 નીર ઇચ્છા ત્રિલોકમે, રચિ જ્યાંહાં કરહુ નિવાસ. ૨

ચોપાઈ

ઈતને યક્ષ નારી અહ ભારી, હરિપદ વંદત વારમવારી;
 હરિસન વિનય કરત કરજેરી, આરત વચન વિનય નહિં થોરી. ૧
 કૃપાનાથ મેં પરમ મવારી, ઉત્તમ જન દીનો દુઃખ ભારી;
 હાવભાવ હલહિદ્ર કરાવા, વિષય ભાવ શહ' શબ્દ સુનાવા. ૨
 જનમન મર્મ લખી નહિં મૂઢા, વિષયભાવતેં વૃત્તી આરઠા;
 વૃત્તી મલીન અધમ મમ ભાવા, રવિરજની ઢાંપન જીમ ચાવા. ૩
 જ્ઞાન રવી અજ્ઞાન અંધારા, મર્મ લખી નહિં પરમ ગૌવારા;
 યદ્યપિ ધન્ય ધન્ય જન જ્ઞાંની, લક્ષા અર્થ કરે નહિં હાંની. ૪
 મિથ્યા શબ્દ તર્ક નહિં દેખા, દીન બોધ કરિ યુક્તિ અનેકા;
 કર્મ ભક્તિ વૈરાગ સુનાવા, હરિ પ્રતાપ હમરે મન ભાવા. ૫

નિજ કૃત સમુજ પ્રજલ ધનરાધ, હરિ હરિ કરિ તન ભાંન ભુલાઈ;
 વ્યાપક રામ લક્ષ ઉર આવા, યદ્યપિ હરિ દરશન ચિત આવા. ૬
 પ્રાન તજ્યો મુખ રામ પુકારી, પ્રજલ આશ હરિ દરશ તુમારી;
 જ્ઞાની ત્રાસ કીન અતિ ભારી, કવન ગતી પ્રભુ હોહિ હમારી. ૭
 સર્વ પ્રકાર કર્મ મમ હીના, કો પ્રકાર હરિ દરશન દીના;
 કરતા પુરૂષ ગતી કો જાને, વિન જાને હા મર્મ પીછાંને. ૮
 કૃપાનાથ હા ગતી હુમારી, વિકટ ખોટ શક શરણુ તુમારી;
 હરિપદ ગિરી ભઠ બેલાલા, દીન બંધુ બોલે તત કાલા. ૯
 ઉંચ નીચ નહિં ગિને પ્રજાંધા, નરહરિ નાથ ભક્તિ કર બંધા;
 રે મમ પુત્રિ ન હોહુ હેરાંને, મમ મુખ વચન સત્ય કરિ માંને. ૧૦

દોહા

ઉત્તમ લક્ષણુ સંતકે, કહે યતીસ મુનિરાજ;
 સો ઉત્તમ સતસંગતે, તવ મુધર્યો સહેજ કાજ. ૧
 કેવલ મુક્તિ જ્ઞાનતે, કરિં વિવેક અધ નાસ;
 આખિર ઇચ્છા દરશ મમ, તાતે અત્રે નિવાસ. ૨

ચોપાઇ

ઉત્તમ ત્રાસ તુમે નહિં દીના, દેવી વચન સત્ય કરિ લીના;
 નિમિત માત્ર તુમકો ગેહિ રાખી, સર્વ કર્મ માયા શિવ સાખી. ૧
 કરે આપ અરૂ અપર કરાવે, ગુપ્ત મર્મ જ્ઞાંતી જન પાવે;
 હર વિન રજા પત્ર નહિં લાલે, કો અસ પ્રજલ રજા વિન ચાલે. ૨
 ઉત્તમ ક્ષત્રિ ધર્મ નિભાવા, પર્મ કષ્ટ કરિ નાં વિસરાવા;
 મારન મરન ક્ષત્રિ કર કર્મો, રક્ષણુ પ્રજા સનાતન ધર્મો. ૩
 નિત્ય કર્મ સમ ક્ષત્રિ સુહાવે, મારન મરન શોચ નહિં લાવે;
 ઇન સતસંગ સરસ ગતિ પાઈ, પરહરિ પાપ હુમે પુર આઈ. ૪
 અખ તન ગતી મનુજ તન લાગી, સો સુનિયે અખ સુતા સુભાગી;
 ધ્રુવ નગ્રી માલ જનમ સુધારી, સુજન સંત ધર હોવહિ નારી. ૫
 ગૃહઆશ્રમ હોય તે વહિ પરણુ, જાળ ઉપજેહિ તેહિ જ્ઞાન સૈપૂરણુ;
 ઉત્તમ સંત ભોગતેં આવા, તાતે દુતિયે જનમ ધરાવા. ૬
 ભોગ હિ ભોગ સમાગમ કરહી, કુકરમ કરમ સમાગમ હરહી;
 સમજત જ્ઞાન હરહિ મનરાગા, હરમહિ ઉપજેહિ પ્રજલ વિરાગા. ૭
 સમુજ સ્વરૂપ વાસના ત્યાગે, આતમ તત્ત્વ તાર ઉર લાગે;
 તન અધ્યાસ સહેજ હો નાસા, જનમ મરણુ જીવ હોય ન ત્રાસા. ૮

એકલિ જનમ રહે તવ બાકી, જનકી ગાથ પ્રગટ તવ ભાખી;
 સુખમય રહે સર્વ દુઃખ હારી, સંત સમાગમ મહિમા ભારી. ૯
 નર સુર અસુર સર્વ નરનારી, કરિ સત સંગત હોય સુખારી;
 સંત સમાન કવન ઉપકારી, જીવન મુક્ત દેત નરનારી. ૧૦

દોહા

હરિ આજ્ઞા સુનિ બોધકો, ચાલી શીશ નિવાસ;
 ધ્રુવનથી ઉત્તમ વરણુ જ્યાંહાં જન જનમી આય. ૧
 યક્ષ નારિ હરિકી કૃપા, મોક્ષ લીન નિરધાર;
 ઉત્તમ માતા સુરચિકા, સુનિયે ગાથ વિચાર. ૨

ચોપાઈ

ઉત્તમ હરિપુર કીન નિવાસા, હરિ સનમુખ નિત રહે હરિદાસા;
 વસે ભૂમિ ધરપરાયા હરિલોકવસાવે, હરિ હરિજન કે સંગ રહાવે. ૨
 યાતે ભક્તિ શંભુ ઉર પ્યારી, એલ વશ વિકલ હોત ત્રિપુરારી;
 ભક્તિ વિરાગ કર્મ શુભ જ્ઞાના, સમુજત ભેદ તાહુ અજ્ઞાના. ૨
 જયું તન એક અંગ બહુ નાંમા, ભક્તિ જ્ઞાન કૃમ એક તમાંમા;
 હોય લખે જન દુષ્ટ ન જાવે, સમુજેલિ એક સ્વરૂપ સમાવે. ૩
 ભક્તિ ભૂમિ તર કર્મ પિછાંનો, જીવન મુક્ત જ્ઞાન ફલ જાંનો;
 ભૂમિ વિના દ્રુમ કહાં લગાવે, વક્ષ વિના કહો ફલ કિમ પાવે. ૪
 યાતે જ્ઞાન ભક્તિ શુભ કર્મી, ભેદ ન માનત જ્ઞાનિ સુધર્મી;
 શંકર શંભુ શેષ સંત મુનિજ્ઞાની, મગ્ન રહત રસ ભક્તિ પિછાની. ૫
 ભક્તિ સરસ રસ મર્મ ન જાંના, સો જીવજગ મહિં હોત દિરાંના;
 ઉત્તમ માતુ સુરચી જન નાંમા, હરિહર અજગુર બોધિ તમાંમા. ૬
 વજ્રલેપ જન કર્મ કઠોરા, જ્ઞાન ભક્તિ તે નિજ ચિત ચોરા;
 હરિહર અમિત યુક્તિ સમુજર્ઠ, યદ્યપિ જ્ઞાન ગિરા નહિં ભાધ. ૭
 સમ રૂપી સનકાદિક ચ્યારી, જ્ઞાન ગિરા ઉચરી કેઈ વારી;
 ભૂપ ઉતાનપાદ ધ્રુવ માતા, આતમ તત્ત્વ સમુજ સુખ પાતા. ૮
 ત્રિતિયે આશ્રમ કીન નિવાસા, સુરચી કે ઉપજત ઉર આસા;
 ભૂપ સુબોધ દીન કષ્ટ વારી, યદ્યપિ તરક તજ નહિં નારી. ૯
 વારવાર નૃપતી સમુજર્ઠ, દુરગુણ વધ્યો ન ભક્તિ સુહર્ઠ;
 આખિર શ્રાપ દીન નૃપ જનકો, મૃત્યુ અકાલ હોય હોહલિ ધનકા. ૧૦

દોહા

ઉત્તમ અનુચર ભૂમિ રન, આયર કીન વિચાર;
યક્ષ અરી મારે અમિત, ઉત્તમ જન તન છાર. ૧
ઉત્તમ અનુચર સરસ લખ, યક્ષ ચક્ષે ખલ ભાગ;
ઉત્તમ તન ધરિ કાષ્ટમે, અનુચર દીની આગ. ૨

ચોપાઈ

અનુચર ઉર અતિ શોક બઢાવા, જમુના તટ નૃપતી દિગ આવા;
રૂઢ ભરે તન વિકલ વિહાવા, બોલે ભૂપ નિરખિ તતકાલા. ૧
કહો બ્રાત કહો દશા તુમારી, વિલખે વદન શોક ઉર ભારી;
રણુ સંગ્રામ શત્રુ મુખ હારા, જયા કરિ કે ઉર શોક કરારા. ૨
યા નિર શસ્ત્ર શત્રુ કોઉ મારે, જયા કરિ ક્ષત્રિ ધર્મ સહ હારે;
યા મારહુ કોઉ શત્રુ ભાગા, જયા કરિ કે તુમ ભયે અભાગા. ૩
યા દિને ગાયત્રિયા અર સાધૂ, મારત અધરમ લગ્યો અગાધૂ;
વેગિ કહો નહિં કરહુ ગિલાની, કર્મ પ્રધાન શોચ સુખની. ૪
ભાવી અપર બલ વાત બનાવે, સુજન શોચ તજી યતન કરાવે;
કહો તાત તુમકો નહિં દોષા, નિમિત માત્ર નર તુમ નિરદોષા. ૫
સમય સમુજી કહુ બોલન ચાવા, ગદગદ કંઠ નયન જલ છાવા;
ધ્રુવ જનુની નીજ નયન ન બોલા, ધ્યાન સ્થીતિ મન વૃત્તી અંડોલા. ૬
ચરચા સુનન સુરચી લલચાઈ, તજ હરિ ધ્યાન ભૂપ દિગ આઈ;
બૂઝત ભઈ ભયો કાલા ભાઈ, વેગિ કહો મોહિ સત સમુજાઈ. ૭
સુરચી ઉર ઉમગી બેહ જવાલા, ઉત્તમ અવસ્ય કીન મમ કાલા,
સમજી અવસ્ય તનય મમ મારા, પુત્ર પુત્ર કરિ શબ્દ પુકારા; ૮
જનની પુત્ર પ્રગલ્લ ઇકતાઈ, સત્ય સત્ય પ્રભુ નીતિ રચાઈ;
જો જનની ઉર મોહ ન એસા, તોયેહ વિશ્વ વસે કહો કેસા. ૯
ખિંદુ તાત અર માતુ શરીરા, કયું નહિં હોત માતુ મન પીરા;
માતા પુત્ર ભેદ કિમ ભાઈ, શુદ્ધ પ્રેમ જનુની સમ નાઈ. ૧૦

દોહા

અનુચર અવસર ચીનકે, વિનય કીન કરિ ત્રાસ;
વીપન અરી ઉત્તમ મીલે, યક્ષ કીન તન નાસ. ૧
સુરચી સુન ભૂપર ગિરી, પુત્ર હિ પુત્ર પુકાર;
બહુત કહી માંની નહિં, ચેહ ધ્રુવકો ઉપકાર. ૨

ચોપાઈ

હૃદય શીશ કર હણહુ અપારા, ધ્રુવકો કલંક દીન કેઇ વારા;
 દંભી ભક્ત પુત્ર મમ માર્યો, અતિ દુરબલ તવ કહા બિગાર્યો. ૧
 ભિક્ષુક બ્રાત મારિ કહા કીના, ઉભય લોક માંહિ અપયસ લીના;
 પ્રથમ કપટ તેં કીન કરારા, ત્યાગિ બનાયા પુત્ર હુમારા. ૨
 તન માંહિ જીવન તુમ પ્રિય લાગા, મારી નિકારો રે હત ભાગા;
 પુત્ર વિહીન દુષ્ટ તેં કીની, આજ ન જીવ હું કાલ અધીની. ૩
 પુત્ર બોધ કરિ ભધ હિરાની, કાલ વિવશ મમ એક ન માંતી;
 બ્રાત સમય લખિ ભાવ દિખાવા, બ્રાતૃકૃપા તન ત્યાગિ સિધાવા. ૪
 અવગુણ સવ ભૂપ સનમાંના, મમમુખ શબ્દ એક નહિં માંના;
 પિતાપુત્ર બનિયો ચેહ કાળ, ઉત્તમ મર્યો કરો અગ રાજ. ૫
 રાજ અકંટક આજ તુમારો, મર્યો પુત્ર પુનિ મરણ હુમારો;
 કપટભાવ નૃપ પ્રગટ દિખાવા, મર્યો પુત્ર જલનેન આવા. ૬
 ધ્રુવજનુની કહું ખુલે ન નેના, પુત્ર ગાદી પર ઉર અતિ ચેના;
 મર્યો પુત્ર તિન જનની હોરી, કિમ કરિ આંખ ખુલે ચહ તોરી. ૭
 રે બક ધ્યાનિ કોણ અગ કહિયે, કરો કર્મ એસો ફલ લહિયે;
 એસી ભકિ ન અપર સિખાવે, જ્યા કરિ કે જેહિ વંશ ગુમાવે. ૮
 માતા પુત્ર પ્રાણ દે લીના, એસી તોરી ભક્તિ નવીના;
 તુમ સમ ભક્ત પરમ ગતિ પાઈ, કરતા પુરૂષ અવશ્ય અન્યાઈ. ૯
 ત્રાહ ત્રાહ કરી અમિત પુકારી, હા હત ભાગ દુષ્ટ મેં નારી,
 અનુચર સન કહે સનહુ સુભાગા, પઠવો જહાં ઉત્તમ તન ત્યાગા. ૧૦

દોહા

સમય સમુજી નૃપતી કહે, અનુચર શબ્દ સુનાય;
 પઠવો રાની ક્ષેત્ર તહાં, બને કહેા કછુ આય. ૧
 અનુચરલે ગયે સુરચિકો, જરી પુત્ર કે સંગ;
 મતી ગતી હોવે અવશ્ય, શ્રુતિ સત શબ્દ અભંગ. ૨

ચોપાઈ

અનુચર આય કહી ક્ષણ ગાતા, ઉત્તમ સંગ જરી જેહિ માતા;
 જગ લગ પિંડ પ્રાણ નહિ ત્યાગા, જલત જવાગ મહિજલિપ અભાગા. ૧
 ધ્રુવકો દેત રહી મુખ ગારી, ફિર ઉત્તમ કેહિ કૂક કરારી;
 ધ્રુવ જનુનીકો દોષ લગાવા, ધૂર્ત શોક પતીકો સમુજવા. ૨

તુમકો દોષ દીન કેષ વારા, નૃપત વૃદ્ધપન બુદ્ધિ વિસારા;
અપર અલ્પ કેઈ શબ્દ સુનાવા, હરિહર અજ મુખ રામ ન ગાવા. ૩
ઉત્તમ માતૃ ગાથ ચેહ ગાઇ, દેખી સુની સો સર્વ સુનાઈ;
નૃપતે ઉતાન પાદ સુન વચના, કંપે ભૂપ મોહ લખિ રચના. ૪
હા હરિદેવ મોહ બલ ભારી, કોઉ જન ઉગરે કૃપા તુમારી,
મૂઠ નારિ તન અનલ જરાવા, પ્રાણાગત તક દુરિગુણ ગાવા. ૫
તન ત્યાગો દુરગુણ નહિ ત્યાગા, નર્કનિ વાસ કીન રત ભાગા;
કામ ક્રોધ મોહ નર્ક દુવારા, જિન સમુજે તકિ ગિરત ગિવારા. ૬
રામકૃપા જિનકીમ કરિ જાને, કરિ સતસંગત સુજન પિછાને;
હરિહર અજ કરિ કૃપા પ્રબોધી, યદ્યપિ કર્મ ગતિ મતિ શોધી. ૭
યાતે કર્મ કહિન કહે સારે, જ્ઞાન જિના નહિ જરે નિહારે;
પ્રલયકાલ અગ્ની સમ જ્ઞાના, કરે ભસ્મ જેહિ કાષ્ટ સમાના. ૮
સંચિત કર્મ હોય જગ નાસ્ત્રમ, ઉર મહિ અલ્પ ફરે નહિ આસા;
જીવ ભાવ ઉરમે નહિ આવા, અવશ્ય જેહિ જન કર્મ જરાવા. ૯
અસ્તિ ભાંતિ પ્રિય આપ દેખાવે, સો કાહુ સન વેર બઢાવે;
એક હોય જીનકો નહિ ભાસે, વ્યાપક આપનો રૂપ પ્રકાસે. ૧૦

દોહા

જ્ઞાનિ ક્રિયા વિધિવત કરે, આશ્રમ ધર્મ વિચાર;
નીરસંશય શાક્ષી સદા, નીરખ્યો નિજ દીદાર. ૧
ઉત્તમ જનુની ખખર જે, કહે ધ્રુવકો તતકાલ;
જોજો કારજકી જીયે, આશ્રમ ધર્મ સંભાલ. ૨

ચોપાઇ

દુતિયે દિવસ પ્રાત ધ્રુવ જગા, નિત્ય કર્મ મય લગે સુભાગા;
કર્મ કરે વરૂ વૃત્તી ઉદારી, જ્ઞાની હૃદય ભયો સમ કાસી. ૧
જ્ઞાન ગંગા ચાલે ઉર ધારા, જ્ઞાનીકો મન રહિત વિકારા;
ગંગા પરસત પાપ ન આવે, જનમ મરણ જીવ અંત નઆવે. ૨
સંત સમાગમ ગંગાના વહિ, પાપ તાપ ત્રીયે દોષ ગુમાવહિ;
શુદ્ધ સ્વરૂપ પ્રગટ જેહિ ભાસે, જ્ઞાની બ્રહ્મરૂપ નિર આસે. ૩
દિવ્ય રૂપ લખિ હર્યો પ્રમાદા, જીનકો કર્મ કરે કિમ બાદા;
અકરમ વિકરમ કર્મને લાગે, જ્ઞાની નિજ સ્વરૂપમય જાગે. ૪
યદ્યપિ કર્મ તેજ નહિ જ્ઞાની, સર્વવિશ્વ અપનો ઐગ જાંતી;
જ્ઞાની કર્મ સર્વ મન ભાવે, લખિ જ્ઞાની શુભ કર્મ કરાવે. ૫

ગુપ્ત મર્મ જાને જન મરમી, જગ હિત કર્મ કરે ધ્રુવ ધરમી;
 નહાય ધોય આયે મખ શાલા, દિવ મુખ ઉચરત મંત્ર રસાલા. ૬
 પૂજા હવન કાન વિધિ સારી, દીનેહ દાન વિચાર વિચારી;
 દિવ સંતોષ રજા નૃપ લીની, શુભ આશીશ વિપ્ર મુખ દીની. ૭
 વંદિ વિપ્ર અપને ગૃહે આવા, અપને ભવન ભૂપ લૌહાવા;
 કથા હેતુ નારી સેહે આધ, ઉભય પ્રિયા પદ સેવ કરાઈ. ૮
 દાસી દાસ આય પદ વંદા, ચરણો દક લે પરમ અનંદા.
 જેહિ અધિકાર સર્વ સ્થિર થાવા, સમય સમુજ ધ્રુવ પ્રસંગ ચલાવા ૯
 પ્રથમોધર્મ અચાર સુનાવા યુવતી, નારિ વંદ સર્વ મન ભાવા;
 કરિ ખટ કર્મ કરો તન શુદ્ધી, વૃત્તી સંકલપ તજે અશુદ્ધી. ૧૦

દોહા

નવ પ્રકાર ભક્તિ સરસ, સોવરણી ધ્રુવધીર;
 પ્રેમ મગ્ન નારી સખે, ભક્તિપ્રિય ગંભીર. ૧
 ફિર વ્યાપક કહિ રામકે, સુમરન શ્વાસોશ્વાસ;
 નારિ ઉભય દાસી સરવ, ઉપજ્યો ઉર વિશ્વાસ. ૨

ચોપાઈ

પ્રણવ મંત્ર ભાષા વિધિ સારી, સુનત સૈન સમુજ શુદ્ધ નારી;
 યમ અવરને મતિ તિક્ષા કાર, સિદ્ધ ન જોગવિના ચેહ ધારણ. ૧
 યુક્ત અહાર વિહારનિ ભાવહી, સુકલ યોગ યોગી ફલ પદવહી;
 આસન વિધિ ક્રિયા ખટ ભાખી, ચતુર નારી ઉરમ ગણિ રાખી. ૨
 જોગી જોગ જુક્તિ ફલ પાવે, જુક્તિ વિના નહિ મુક્તિ મિલાવે;
 કર્મ યોગ ભક્તિ અરૂ ધ્યાના, ચે સખ સાધન જ્ઞાન પિછાના. ૩
 પદ વિન પંથ ચલે કહો કોઈ, સાધન વિના જ્ઞાન કિમ હોઈ;
 ખગમગ પર ઝિંઝ પક્ષિન ધ્યાવે, સાધન વિના જ્ઞાન કિમ પાવે. ૪
 રૂપનીર સાધન કરિ પાવે, યું સાધન કરિ રૂપ લખાવે;
 દાસી પ્રિયા સત્ય ચેહિ જ્ઞાના, સાધત જીવે બ્રહ્મ સમાના. ૫
 પૂરવ જનમ પુન્ય ફલ ભારી, નરતન સાધન સર્વ તૈયારી;
 નરતન સાધન સર્વ મિલાવા, જપને અજપા જનમ ગુમાવા. ૬
 ધામ ધરા ધન દેહ અરોગી, કયું ન ભજે ભગવંત વિભોગી;
 વિષયાસક્ત ભયો શહ પ્રાંતી, નરતન મોક્ષ લાભ ભઈ હાંતી. ૭
 અલ્પ કાલ જીવહિ તન તેરો, ચિડિયાં તરૂ જીમ રેન બસેરો;
 પ્રાત હોત ચિડિયાં ઉડિ ધ્યાવે, તન તરવર તજી જીવ સિધાવે. ૮

સોઈ પ્રવીણ સોઈ ચાતુર દાંના, નરતન પાય કરે હિ કલ્યાંના;
સોઈ પંડિત ત્યાગી નૃપ સાધૂ, નરતન પાય હરેહિ અપરાધૂ. ૯
સાધન ચાર વેદ વિધિ ગાવા, સાધત સુલભ મોક્ષ પદ પાવા;
સાધન હૃદય ધરેહુ મમ પ્યારી, ભજહુ રામ જગ ભોગ વિસારી. ૧૦

દોહા

ભોગ રોગ સમ સમજી કે, ભોગ જુક્તિ ભજ રામ;
રોગ સમજ સંસાર સુખ, રોગટ વિશ્વ તમામ. ૧
પ્રથમ પેડકો ગણિ ચહે, વૃક્ષ શિખર ફલ લેત;
મોક્ષ મધુર ફલ જે ચહે, મૂલ કર્મ શુભ હેત. ૨

ઓપાઈ

યાતે પ્રિયા કર્મ શુભ કીજે, વિનહિ પ્રયાસ મોક્ષ પદ લીજે;
નારી ધર્મ પ્રથમ મેં ગાવા, આદ અંત સો તોય સુનાવા. ૧
સમુજ સાર અહંકાર તજીજે, દુરગત દશા રામ રસ પીજે;
ક્ષણ મહિ કાલ કરે કાહા કાળ, જપિત રામ જગત પતિ રાજ. ૨
પતિત પ્રવાહ કર્મ ગતિ આવે, ક્ષણ દસાય ક્ષણ માંય રોવાવે;
ક્ષણ મહિં ભિક્ષુક ભૂપ બનાવે, ક્ષણ માંહિ ભૂપ ભિક્ષુ પદ પાવે. ૩
યે સગ કર્મ ગતી સુનુ પ્યારી, સમુજ મર્મ રહેા રામ પુકારી;
હરિહર કૃપા સંયોગ બનાવા, નરતન રતન રામ ધન પાવા. ૪
દાસ કે દાસ દાસ હો રીજે, નૃપ અભિમાન સર્વ તજ દીજે;
કાલ દિવાન રામ જગ રાજ, અપર રાજ હાં સરે ન કાળ. ૫
રામરાજ કોઉ શકે ન જીતી, હાય કરે તિન હોય ફજીતી;
રાજ રામ શરણ કોઉ રહેહી, અક્ષય લાભ અમર ફલ લહેહી. ૬
યાતે સમુજ શીશ ગેહિ લીજે, દાસા તનમન રામ જપીજે;
તન મનધન સુત તાત સમરપે, તાત તાતપન સુતકો અરપે. ૮
દુર અલદાસ રામ ગુણ ગાવે, રામ અમર પદ દીસ દિરાવે;
મિથ્યા તન અધ્યાસ ઉઠાવે, તરંગ તોય સમ રામ મિલાવે. ૯
સંત રૂ રામ અભેદ સદાઈ, વદત વેદ નિશ્ચય મોહિ આઈ;
નારી પુરૂષ ન જાત વિજાતી, સાધુ લક્ષ સોઈ રામ સજાતી. ૧૦

દોહા

આજ હુમે એકાદશી, બારસ દિવસ અહાર;
અગર નહીં ક્ષણ એકકી, કરે હોય કરતાર. ૧

દશ ઇન્દ્રી અરૂ એક મન, કહે એક મત રામ;
ભોગ ત્યાગ ભૂખા રહે, યહિ અગ્યારસ નામ. ૨

ચોપાઈ

સર્વ ભોગ જીન શક્તિ મીના, સોઈ કરાર મુનિ કહત પ્રવીના;
પિંડ પ્રાણ કહ્યુ રક્ષા કરહી, અધિક ભોગ ઉર વાસ ન ધરહી. ૧
ભયે એક રસ અલખ અરાધે, લક્ષા અર્થ રૂપ નિજ સાધે;
ભયો જ્ઞાન જીવ જન્મ ન પાવે, યું અગ્યારસ નામ ધરાવે. ૨
અગીઆરસ મહિમા યહ ભારી, સમુજે મર્મ તરહિ નરનારી;
પ્રિયા પ્રિયે દાસી વરૂ દાસા, યહિ પ્રકાર કરિયો ઉપવાસા. ૩
જીન ઉપવાસ પાપ પરહરહુ, સમુજ મર્મ અગિઆરસ કરહુ;
મર્મ વિહીન કરહિ ઉપવાસા, તરે જીવન ભોગ ઉપલાસા. ૪
અદ તપ અલગે મોક્ષ ન પાવે, યાતે ગુમ મમ સમુજનવે;
ન્યાય સમય આયો મમ પ્યારે, નિજનિજ કારજ ભવન પધારે. ૫
આજ ભવન નહીં બંધુ સુભાગે, ઉત્તમ વિના શુન્ય માહિ લાગે;
બ્રાત નહીં મમ પ્રાણ આધારા, ભલ બંધુ દીનો કરતારા. ૬
એસો બ્રાત બ્રાત કોઈ પાવે, જીનકો જીવન સુક્ષ્મ કહાવે;
ઉભય દિવસ દે સંવત જનન, પ્રિયા અધિક કહા વાત બખાન. ૭
પલપલ પ્રેરિ રહી બેલ જવાલા, બ્રાતા ભેટ કહે તતકાલા;
આજ અવશ્ય હરી બ્રાત મિલાવે, બેલ જવાલ ઉરતે સજ્ય જાવે. ૮
અથવા બજે બ્રાત બુલાઈ, લે સંગ ફોજ તુરત મેં જાઈ;
પ્રિયાઆજ મોહિ પરમ ઉદાસી, બ્રાતવદન નિરખુ સુખરાસી. ૯
પરમ અધિર વેગો મન મેરો, દર્શવિના નહીં હોય નવેરો;
જાય મિલૂ કે આય મિલાવે, નહિતર મન વિશ્રામ ન પાવે. ૧૦

દોહા

પ્રિયા દાસદાસી સખે, ધ્રુવ મન બેલ અગાધ;
ન્યારા સામિત કમલવત, ઉત્તતા ખેલત સાધ. ૧
ઉભય પ્રિયા કરજોરિકે, પીવ વંદી કેધવાર;
આંત્રી કહે પતિ કહા કહું, કરે હોય કરતાર. ૨

ચોપાઈ

કથા વિસરજન સમય વિચારા, સર્વ સભા જય શબ્દ ઉચારા;
તરૂં ફલ અવસર લખિ લાવા, હરિ અરપન ધ્રુવ ભોગ ધરાવા. ૧

આજ કરાર વિપિન ફલ સ્વાંમી, લખો મર્મ મમ અંતરજાંમી;
કૃપાનાથ કહા ભોગ ધરાઉ, સર્વ વસ્તુ અંદર તોહિ પાઉ. ૨
નામ રૂપ વસ્તુ વ્યતિરેકા, સખમે વ્યાપી રહ્યો તું એકા;
તુજ મે સર્વ સર્વ તુહિ તાતા, બોલી શકું નહિ મન શરમાતા. ૩
સર્વ ક્રિયા યહ આપ આધારા, યદ્યપિ શોભત નિતી વ્યવહારા.
કુલ પત્ર ફલ વૃક્ષ આધારે, યદ્યપિ દોડ દિપે યહ સારે. ૪
સમજ સુનીતિ ધરે હય ભોગા, હરિ પ્રસાદ કરિઅત નિરોગા;
હરિપ્રસાદ સખહી લે પાવા, લે કરાર ઉપવાસ નિભાવા. ૫
કરી અચવન વંદન સહ કીના, ન્યાય હેતુ ધ્રુવ ચક્ષે પ્રવીના;
આયે ન્યાય કચરિ ધર્મી, વંદત પાદ ભગત જન મર્મી. ૬
જય જય શબ્દ કીન જન સારે, નિજનિજ કરતે પુષ્પ પ્રચારે;
ધ્રુવ પ્રવીન કીનો સતકારા, એકે સર્વ જ્યાંહાં અધિકારા. ૭
આંમ નેન ફરકત ધ્રુવ ભારી, પીઠ પાછ રોવત ઈકે નારી;
ભેરવિ આય વામદિશિ કરકી,^૧ આય ખલર મનુ દે નિશિચરકી. ૮
દિન મહિં શબ્દ સ્યાલ બહુ બોલા, લખિ અપશુકન ભૂપ મન ટોલા;
વિના ત્રિપુંડ વિપ્ર ઈકે આવા, સનમુખ આશિરવાદ સુનાવા. ૯
સમુજ શકુન અપ કહ ધ્રુવજાંની, રે દિજ કર્ત ધર્મ મય હાંતી. ૧૦

દોહા

કહ્યુ ન કહત તવ વિપ્ર લખ, ધર્મ ચીન લહુ ધાર;
નહિંતર અનલ જરાયકે, કરું તોહ તન છાર. ૧
શુકન ભયંકર સમજ ધ્રુવ, મનમે કર્ત વિચાર;
ઈતને અનુચર ચકિત ચીત, આય ગયે તેહી વાર. ૨

ચોપાઈ

વિલખે વદન નયન જલ ધારા, ત્રાહ ત્રાહ કરિ અમિત પુકારા;
ધ્રુવ પદ આય ગિરે હો દીના, જલ વિન દીન ભઈ જીમ મીના.^૧
કહી ન શકે કહ્યુ મુખતે જાની, ધ્રુવ પ્રવીણ કહે સમય પિછાની;
દાસ ઉઠાય અપન ઉર લાવા, સમય સમુજ પ્રિય વચન સુનાવા. ૨
રે મમ ભ્રાત ભયો દુઃખ ભારી, વેગિ કહો સત સમય વિચારી;
પ્રજ્ઞ શત્રુ યા ધર્મ વિરોધી, ક્ષત્રી ધર્મ હણે ચેહ શોધી. ૩

આપ મરે મારણ કોઉ જાવે, જ્યા કરિ ક્ષત્રી શોચ ન લાવે;
 કો શત્રુ તવ કીન ગિહાલા, જીનકો જાચ હને તતકાલા. ૪
 કહો બ્રાત અજ દેર ન કીજે, પલપલ મોચ માસ સમ છીજે;
 પઠવા બ્રાત હેત કહા તોફાં, ઉત્તમ ખખર વેગિ કહો મોફાં. ૫
 કો અરાતિ ઉત્તમ સંગ્રામા, માર કરે હમ છાર તમામા;
 શત્રુ સનમુખ બ્રાત અકેલો, ધન્ય ક્ષત્રિ જાહ જલ એલો. ૬
 જાચ સંભાલુ શત્રુ તમાંમા, થક્યો વીર લેવહિ વીત્રાંમા;
 કવન દિશાકો શત્રુ અભાગી, ઉત્તમ અડે આશ જીય ત્યાગી. ૭
 કરહુ ન દેર કહો મમ ભાઈ, શોચ કિયે અજ નાહ ભલાઈ;
 સમય કહેન અનુચર કહુ ચલાવે, કહન ચહે મુખ દંત જુરાવે. ૮
 કહન ચહે મુખ કહો ન જાવે, સમુજ મરમ લોચન જલ છાવે;
 ઉત્તમ ગાથ કહી નહિ જાવે, સમય સમજી ચુપચાપ રહાવે. ૯
 ધ્રુવ કહે વાત જની કોઉ ભારી, યુદ્ધ હેતુ હય કરહુ તયારી;
 મમ હિત જયચંદન શણુગારો, નિજનિજ શસ્ત્ર સર્વ કર ધારો. ૧૦

દોહડા

વિશ્વ ચરાચર જીવકે, ભાવિ ભ્રમ નિજ શીશ;
 જની કહો સંકોચ તજ, જો કહુ મરજી ઈશ. ૧
 અવસર લખિ અનુચર કહે, ઉત્તર દિશ અરિત્રાસ;
 યદા નથ ઈલકાપુરી, ઉત્તમ કીનો નાસ. ૨

ચોપાઈ

ઉત્તમ મરન સુનત ધ્રુવ જ્ઞાની, વિકલ ભયો પ્રિય બ્રાત પિછાંની;
 પુલકિ ગાત લોચન જલધારા, સ્વસ્થ ભયો જન તખત મઝારા. ૧
 સર્વ સભા મહિ શોક જનાયા, બ્રેહ્વશ વિકલ રામમુખ ગાવા;
 ધ્રુવ ચુપ મુખ મન કરત વિચારા, કરિયે કારજ કવન પ્રકારા. ૨
 મમ સ્વરૂપ નહિ અરી મિતારી, જામણ મરણ ઉભય કૃત નાઈ;
 માત તાત નહીં બ્રાત સચંદા, કેવલ એક સચ્ચિદાનંદા. ૩
 જગ પ્રપંચ જ્યાંહાં જરા ન વ્યાધી, મમ સ્વરૂપ નિત રહિત ઉપાધી;
 અરી મિત્ર નહિ જાત ઝમેલા, મમ સ્વરૂપ નિત આપ અકેલા. ૪
 જાત વિજાત નાંમ અરૂ રૂપા, મમ સ્વરૂપ ઇન પરે અનૂપા;
 એક ન દોય દૃષ્ટ નહિ આવે, શબ્દ પરે કહા શબ્દ સુનાવે. ૫
 મેં તુ હર્ષ શોક નહિ મોમે, શત્રુ ભાવ કહે કહો કોમે;
 સર્વ વિશ્વ મમ રૂપ દિખાવે, શત્રુ ભાવ કહો કિમ કરિ લાવે. ૬

આંતિ માત્ર તાતા અરૂ ભાઈ, નામ રૂપ જડ જૂઠ સગાઈ;
 વિશ્વ ચરાચર ક્રિયા અનેકા, નામ રૂપ વ્યાપક મેં એકા. ૭
 કે પ્રકાર કરિયે યુધ કાળ, નિમિત્ત માત્ર જગમે મેં રાજ;
 કરું યુદ્ધ નિશ્ચય મમ જાવે, જો ન કરું જગ ધર્મ થટાવે. ૮
 હરિહર રજા ન નીતી ત્યાગો, સમય કર્મ અવસર લખિ લાગો;
 કરું ન યુદ્ધ રૂપ મમ જાંની, સ્વાસ્થ સતા હોય બડ હાંની. ૯
 ક્ષત્રી ધર્મ ન રહે લગારા, વીર પુરૂષ દેવલિ ધિક્કારા;
 ગૃહ આશ્રમ ક્ષત્રી કુલ કર્મો, અવશ્ય હોય જગ ધર્મ અધર્મો. ૧૦

દોહા

હાંની લાભ ન રૂપમે, વિધિવત કર્મ કરેહ;
 જાની વિચરે જોલિ મગ, જગત જીવ વિચરેહ. ૧
 અમર મરે નહિં આતમા, નિરાકાર નિરક્ષેપ;
 અપર બ્રહ્મ અલ્પ સત્ય, તજોહુ ચીત વિક્ષેપ. ૨

ચોપાઇ

હાંની લાભ લર્પ અરૂ શોકા, જન્મ મરણ માયા કૃત ધોકા^૧;
 ગવના ગવન આય અરૂ જાના, નામ રૂપ માયા ગુણ નાના. ૧
 જસ અપજસ પુનિ ધર્મ અધર્મો, આતમ ઇતર સર્વ જડ કર્મો;
 ચિદાભાસ ભાસત ગુણ સારા, મમ સ્વરૂપ નિત રહિત વિકારા. ૨
 જલ પ્રતિબીંબ સ્વી કર ભાસે, ભાનુ વિના નહિં બીંબ પ્રકાસે;
 ચિદાભાસ ચેતન વિન નાંઈ, ચંચલ હોત બુદ્ધિ જલમાંઈ. ૩
 મેં દષ્ટા ચેતન ધનનાંમી, આદ અંત સરવોપરિ સ્વાંમી;
 મેંહી એક અનેક દિખાઉ, એક અનેક ન મુજમે પાઉ. ૪
 વિદ્યા અવિદ્યા મોલિ અધારા, વિધિ નિષેધ દે હમને ધારા;
 જો કછુ કરું કરણ મેં જોગા, મમ સ્વરૂપ નહીં જોગ અજોગા. ૫
 યદ્યપિ હારહર કર્મ પ્રબોધે, મો મન હરસિ સોધ મગ શોધે;
 જગડી ક્રિયા જગત મહિં શોભે, કરિયે અવશ્ય કહે મન ક્ષોભે. ૬
 મરે કવનકો મારનહારા, ભાસ માત્ર ભાસત સંસારા;
 તન અરૂ જીવ જ્યહાં લગ મેલો, તય લગિ કરિયે કર્મ ઝમેલો. ૭
 જીવન મુક્ત કરે સોઈ જાજે, વિધિવત કર્મ કર્ત કિમ લાજે;
 નિમિત્ત ભૂપ અરૂ ક્ષત્રિ શરીરા, સહી ન શકે અપવાદ સધીરા. ૮

દુતિયે એક ભયંકર દોષા, આયુષતક નહિ હો નિરદોષા;
કર ન યુદ્ધ બ્રાત હિત આજ્ઞ, ધર્મ હાંન વર સુયશ અકાજ્ઞ, ૬
સુરથી શબ્દ સર્વ સત માંને, અવશ્ય બ્રાત દેવી કરિ જાંને;
ધ્રુવ ઉત્તમ મારન યહ ચાવા, યાતે યક્ષ ન યુદ્ધ કરાવા. ૧૦

દોહા

જગ અપવાદી જીવકો, જીવત મરણ સમાન;
યાતે કરિયે યુદ્ધકો, ભૂપ ધર્મ નહીં હાંન. ૧
નરસુર અસુર ન અંતરો, જડ વ્યતિરેક પિછાંન;
અન્વય મરે ન આતમા, અપર મરે સગ્ગ જાંન. ૨

ચોપાઇ

બ્રાત બ્રાત કહિ તેન ઉધારા, લોચન ચલી પ્રગ્ન જલધારા;
અહો બ્રાત ઉર દયા ન આપ, ચલે સ્વર્ગ જડ બ્રાત વિલાપ. ૧
ખિન્નુડત સુરત ન નિરખિહુ તોરી, અગ્ન મિલિહો કહાં બ્રાત બહોરી;
રે મમ વીર ધરં કિમ ધીરા, તવ દર્શન વિન પ્રાણ અધીરા. ૨
ભુજ બલ દૂટિ ગિરી યહ મોરી, રે શહ કાલ કીન તેં ચોરી;
રે ખલ કાલ વેર લેઉં તુમસે, જો કહુ આય મિલો તુમ હમસે. ૩
દે સિરપાવ ચલું નિજધાંમા, તવ મરિયાદા તોડિ તમાંમા;
રે હત ભાગ દયા નહિ આપ, ચલ્યો પ્રાણ લે તન વિસરાઈ. ૪
કાલ સ્વતંતર ભયો ગુમાંની, તાતે રાડ આય મોહિ હાંની;
સુર ક્ષત્રી કર આજ દિખાઉ, રે નિર અંકુશ શંક મનાઉ. ૫
બ્રાત વેર લેઉં મે તુમતે, જગતજ ભેટ હોય તુમ હમતે;
સમય સમુજ સહ વીર હંકારા, યુદ્ધ હેતુ સહ હોહુ તયારા. ૬
બ્રાત હેત ઉહત તન જવાલા, અલકાપુરી ચલહુ તતકાલા;
ગજરથ હય કરિયે અસવારી, મારહુ અધમ યક્ષ લલકારી. ૭
નિર અપરાધ હન્યો મમ ભાઈ, અસુરન તજીયે કોડ ઉપાઈ;
અસુર યક્ષ અતિ કીન અનીતી, હરિયે હરસિ ધર્મ ધર પ્રીતી. ૮
વિશ્વનાથ કરહિ રનિવાસા, ઉત્તમ કીન સર્વ સુર વાસા;
જો કલ ક્રિયા સર્વ તુમ કીજો, હમકો તાત રજા અગ્ન દીજો. ૯
અલકાપુરી યક્ષ વિન કરિહુ, સારંગ^૧ ધનુષ ધરી અરી હરીહુ;
ઉગરે નાંહ આજ કર મેરે, કરહિ સ્થાય ઈન અપન ધનેરે. ૧૦

દોહા

સજ્યો વીર રણ વંકુરો,^૧ સારંગ ધનુષ ઉઠાય;
સરસ વિજય રથ સ્વાર હોય, હરિ ગુરુ મુદ્ર મનાય. ૧
પંચ લાખ ગોધા પ્રયળ, ચાલે હરમિ સપૂત;
હરિજન હરસે મોક્ષ હિત, રણ હરસે રજપૂત. ૨

ચોપાઇ

ચાલે હરસી સુર દલ કેસે, ભક્ત સકામ સ્વર્ગ મગ જેસે;
ભક્ત સકામ સ્વર્ગ પદ લેવે, સો ફલ શરવીર હરિ દેવે. ૧
કર્મ સકામ કષ્ટ અતિ ભારી, ફલ સુફલ જીવ અતિ દુઃખારી;
સો ફલ સુફલ ક્ષત્રિ ક્ષણ પાવે, ત્યાગી અપન તન સ્વર્ગ સિધાવે. ૨
તન મન ધન પરજન હિત ત્યાગી, સ્વર્ગ નિવાસ કીન બડભાગી;
હરિ વ્યાપક જાનંત ગતિ સારી, પ્રજા સેવ સોઇ સેવ હમારી. ૩
મે મિત્રિ સર્વ કરું નિત સેવા, સુજન મંત જાનંત ચેહ લેવા;
સર્વ જીવ મુજતે સંસારા, સખમે વ્યાપિ રહ્યો ઈકે સારા. ૪
વિશ્વ વિરાટ નામ અરૂ રૂપા, મમ સ્વરૂપ વ્યાપક અનરૂપા;
જો કોઈ કાહુ સેવ કરાવે, જડ વ્યાપક ચેતનકો પાવે. ૫
ચાતે પ્રજા ભૂપ હિતકારી, શત્રુ સૈદારત રણ લલકારી;
ભૂપ ક્રોધ સો કૃપા કલાવે, અરિ હરિ ત્રાસ પ્રજા સુખ પાવે. ૬
ભૂપ પ્રજા હિત નિજ સુખ ત્યાગે, શત્રુ સનમુખ જીડે સુભાગે;
તન પ્રયંત નિજ ધર્મ નિભાવે, સો તન ત્યાગ સ્વર્ગપદ પાવે. ૭
ક્ષત્રિ ટેક લખિ હરિ હરહરસે, ત્યાગત પ્રાણુ પુખ્ત નભ વરસે;
ઉત્સવ સુરપુર અપહર નારી, અતિ સુંદર પાવે પ્રિય પ્યારી. ૮
કિયે કર્મ ફલ રોમે ન તાતા, સર્વ શાક્ષી મમ વિપ્તુ વિધાતા;
લખે મર્મ ક્ષત્રી રણ વંકા, યુદ્ધ કર્મ ઉર કરે ન શંકા. ૯
સતી સર અરૂ મંત સુભાગી, મારન મરન શંક જન ત્યાગી;
સતી સૂર તન આશ વિસારે, કર્મ સકામ સ્વર્ગ પદ ધારે. ૧૦

દોહા

સંત કર્મ નિષ્કામતા, કેવળ આતમ ધ્યાન;
મરિ જીવે જીવત મરે, વ્યાપક બ્રહ્મ સમાન. ૧

સ્વર્ગ નિવાસી જીવ જો, આખિર જન્મ ધરંત;
જીવત મૂવા જગતમે, જનમ ધરે નહિં સંત. ૨

ચોપાઠ

ધ્રુવ યોધા માર્ત સમ ધાવા, ઉત્તમ યુદ્ધ ક્રીન તહાં આવા;
સહસહિ યક્ષ મરે તહાં દેખે, જનુની બ્રાત ચિંતા મુનિ પેખે. ૧
ઉત્ર ખેદ ધ્રુવકે ઉર છાવા, બ્રાત બ્રાત કહિ ભુમિ ગિરાવા;
અનુચર આય સંભારેહુ દેહી, ધન્ય ધન્ય ધ્રુવ બ્રાત સનેહી. ૨
જનુની બ્રાત અનલ તન જ્વરા, મેં જીવહુ અળ કવન અધારા;
જનુની બ્રાત અમિત ઉપકારા, માતુ કૃપા મેં કાજ સુધારા. ૩
કરિ ન શક્યો ઇનકો ઉપકારા, વિન અવસર જનુની તન જ્વરા;
ઉત્તમ ક્ષત્રિ ધર્મ સંભારે, મારિ મર્યો નહિં દોષ લગારે. ૪
જનુની ઉર નહિ ક્રીન વિચારા, વિન સમુજે ક્રીનો તન છારા;
વિકલ વિદેહ ભયો ધ્રુવ ભારી, અનુચર ખોલે સમય વિચારી. ૫
કૃપાનાથ કૃષ્ણા નહિં ક્રીજે, કૃષ્ણા કરત વિરસ છીજે;
શત્રુ હનન ક્ષેત્ર મહિં આવા, તહાં ચહિએ રસ વીર બડાવા. ૬
યુદ્ધ સમય કૃષ્ણા રસ આવે, ક્ષત્રિ વીર ધર્મ ઘટિ બને;
પુત્ર પિતા બ્રાતા કોઉ મરહી, સૂર યુદ્ધ મહિં દષ્ટિ ન ધરહી. ૭
અમિત મરે પરિ દૃષ્ટિ ન લાવે, લગે ધાવ જ્યું રોપ બડાવે;
મોહ માત પિતુ બ્રાત ન ત્યાગી, શત્રુ હનન લગ્યો બડભાગી. ૮
શૂરવીર ક્ષત્રી રણમેં રોવે, હસે શત્રુ હાંસી જગ હોવે;
મારણ મરણ મોહ ઉર ધરિએ, શત્રુ સંહાર કાજ નિજ કરિએ. ૯
તન સખંધ જીતને જગ ભોગા, યુદ્ધ સમય ક્ષત્રી સમ રોગા;
ક્ષત્રી વિજય કરણ નિજ ચાવે, યુદ્ધ સમય ઉર મોહ ન લાવે. ૧૦

દોહા

સમર ક્ષેત્ર રસ વીરમેં, સોભે નહિં શૃંગાર;
કૃષ્ણા રસ તસ વિપમતા, યુદ્ધ ભૂમિમેં ધાર. ૧
જ્યું વેરાગી પુરૂષકો, રાગીકે સૈંગ ખ્યાર;
ધ્યાન ધરમ ધીરજ હરે, ખેડો ચહું ફલ હાર. ૨

ચોપાઠ

અનુચર વચન સુનત ધ્રુવ જગા, સમય કર્મ સમજ્યો બડભાગા;
રે ધન વીર વૃદ્ધ વય તુમકો, સમય શબ્દ સૂચે તુમ હમકો. ૧

અવસર ભૂલ ભધ મમ ભારી, સુજગ કીન જ્ય હોહુ તુમારી;
 વયો વૃદ્ધ વંદે નર નારી, સમય શીખ દે કરત સુખારી. ૨
 સમય કર્મ ભૂલ્યો મેં ભાઈ, કૃપા કીન મોહિ દીન જગાઈ;
 ક્ષત્રી સૂર મરણુ રણ આવે, મિલ સ્વર્ગ કહા શોચ કરાવે. ૩
 યાતે વૃથા શોચ મોહિ આવા, ધન્ય તાત મોહિ વેગિ જગાવા;
 હરસિ ચક્ષો યક્ષન પુર ઉપર, મારી અધમ ગિરાઈયે ભૂપર, ૪
 એહિ વિજય રથ તુરત લકાવા, નિજ દત્ત સહિત અસુરપુર આવા;
 ધરિ કર શંખ પ્રગલ્લ લલકારા, સુજગ ભયે ખલ મંડલ સારા. ૫
 ધનવત ઘોર ઓર ચહું છાઈ, યક્ષ નારિ અતિશય દુઃખ પાઈ;
 કરહુ ત્રાસ શર ભરેહુ શ્વાસા, શ્વાસ આશ તજ ભઈહુ નિરાશા. ૬
 કેતિક યક્ષ નારિ તન ત્યાગા, અમિત અસુર અથ કંપન લાગા;
 ભૂધર વિપિન ગિરે પુર ધામા, ભૂ કંપત શક ડરે તમામા. ૭
 પ્રલય કાલ સમ શત્રુ આવા, ધારિ શસ્ત્ર સનમુખ ઉહિ ધાવા;
 અસુર આય સનમુખ લલકારા, યક્ષ વૃંદ ધ્રુવ નયન નિહારા. ૮
 સારંગ ધનુષ વીર ટંકારા, અહિ સમ બાણુ ચક્ષે ઈક ધારા;
 જેતે યક્ષ ભોમિ રણુ આવા, તીન તીન ધ્રુવ બાણુ લગાવા. ૯
 ગિરે ભોમિ તન શુદ્ધિ વિસારી, અપર યક્ષ કંપે ઉર ભારી;
 વિદ્યા બાણુ પ્રગલ્લ ધ્રુવ પેખી, સર્વ યક્ષ ઉર શોચ વિશેખી. ૧૦

દોહા

અતુલિત બલ બુદ્ધી વિમલ, પ્રગલ્લ તેજ ધ્રુવ જાન,
 યક્ષ વિજય લખિ વિકટ ભધ, કરને લગે વખાણુ. ૧
 રણુ વંકે રજપુતકે, વેરિ વખાનત નીત;
 સુજશ સુની ત્યાગત નહીં, સમય કર્મ શુભ નીત. ૨

ચોપાઇ

યક્ષ વખાણુ ન ધ્રુવ ઉર લાવા, મેઘ બુંદ સમ બાણુ ચલાવા;
 સહિ ન શકે ધ્રુવ કે બલ બાંના, સર્વ યક્ષ મન ભયે હેરાના. ૧
 લક્ષ યક્ષ કર એકલિ વારા, ખટખટ તીર શીશ ધ્રુવ મારા;
 ધ્રુવ તન શર નહિં કિન પ્રવેસા, યક્ષ સર્વ મન પરમ ઐહેસા. ૨
 જ્ઞાના અજ યોગકી જ્વાલા, ભિરત બાણુ ઝાંગ ભરમ વિશાલા;
 દુતિયે બ્રહ્મચર્ય તન પૂરા, સહસ્ર પચીસ સજે તપ સૂરા. ૩
 ત્રતિયે રામ કરત રૂપવારી, જન રક્ષક મન વિપિન વિહારી;
 કાલ બાણુ જન શકે ન લાગી, પદ નિરવાણુ લીન અભાગી. ૪

યાતે અસુર બાણુ નહિં ભેદા, શિવ પદ દાસ કરે કો ખેદા;
 યક્ષ સર્વ સમજે ચેહ મર્મા, કીને અસુર અપર ઇકિ કર્મા. ૫
 ભૂંગલ પ્રાશ ખડગ ત્રીશલા, ફરસિ સાંગણિ દુઃખ મૂલા;
 પક્ષ અહી મમ બાણુ અપારા, ધ્રુવ રથ કે પર અનિત પ્રચારા. ૬
 ઘટા ઓટ જીમ રહિ ઢંકાવે, બાણુ વૃષ્ટિ ધ્રુવ દષ્ટિ ન આવે;
 નર સુર મુનિ મન શોચ અપારા, મુની કહે રામ દેવ હાહાકારા. ૭
 દેવ ડરે અસુરન કર ત્રાસા, સંત સમુજી મુનિ પરમ ઉદાસા;
 નર તન રતન જતન જીન કીના, સો ધ્રુવ ભયો કાલ આધીના. ૮
 હરિ હર અજ મુનિ વિનય સુનાઈ, જન રક્ષા કીજે પ્રભુ આઈ;
 અશરન શરન હરન જન બંધન, ધરમ હીન ખલ કરન નિકંદન. ૯
 ઢંકયો શસ્ત્ર રથ કષ્ટ વિશાન્ના, હરિજન ત્રાસ હરો તતકાલા;
 ઘટઘટ પ્રગટ લખો કરતારા, અરજ કરે હમ કવન પ્રકારા. ૧૦

દોહડા

અણુ ઉદય સમ વીરરથ, નીકસ્યો પરમ પ્રકાશ,
 શસ્ત્ર સર્વ અગ્ની જરે, લખી ખલ ભયે નીરાશ. ૧
 ધ્રુવ ટંકારે વીરસર, મારે તીર અપાર;
 ભોમિ ગિરને લગે, હોય હોય તન છાર. ૨

ચોપાઈ

ધ્રુવ કરસર જ્યાકે ઉર લાગે, તજી પ્રાણુ ભૂગિરે અભાગે;
 સુર તર કામ ધેનુ સહ સીદ્ધી, સુરપતી સુર હાજર નવનિદ્ધી. ૧
 હરિહર હરસિ શીશ કર ધારા, કાલ કરાલ ભક્તિ મુખ હારા;
 ઇન્દ્રી પ્રાણુ અપન મન જીતા, સર્વ વિશ્વમહિં શર અજીતા. ૨
 શુભ ગુણુ સર્વ શાસ્ત્ર મુની ગાવા, સો ધ્રુવ હૃદય સહેજ થીર થાવા;
 નામ રૂપની રમા ભવાની, મધુ વન શીશ ધરે ધ્રુવ પાની. ૩
 શિવ આજ્ઞા તન પુષ્ટ બનાવા, આશિષ શંકર ગૌરિ સુનાવા;
 વજ્ર શરીર શસ્ત્ર નહિં લાગે, ચેહિં તન હરિ મુખ વસહિ સુભાગે. ૪
 યાતે વિંધે ન શસ્ત્ર શરિરા, અચલ ક્ષેત્ર ઉભો રણુ ધીરા;
 અસુર બાણુ ધ્રુવ અંગન લાગે, ધ્રુવ શર નિશિચર મરે અભાગે. ૫
 કર પદ શીશ હોત તન ન્યારે, શોણિત તન મનુ ચલત પનારે;
 ગીધ પક્ષી અંગ પકહિ ઉડાવે, કટ કટાય મારગ નભ ધાવે. ૬
 શોણિત ધાર મેઘ સમ વરસે, યોગિનિ હરસિ પીત અપ્પરસે;
 ભોમી લાલ શોભતી કેસે, ગંગ ઘાટ કંકુ મહિ જેસે. ૭

ક્ષત્રી રણુ તીરથ મહીં નાવે, ગંગા સમ સહ સ્વર્ગ સિધાવે.
ભૂપણુ સહિત અસુર અંગ શોભે, લગ્ન હેતુ અપહર મન લોભે. ૮
અમિત અસુર તન ત્યાગિ સિધાવા, અપર યક્ષ અતિશય ગભરાવા;
સમય સમુજી કીની શઃ માયા, ચદિ અકાશ અતિ ચરિત રચાયા. ૯
મળ્યો મેદ પીક વર લાલા, નભતે ડારત પ્રેત વિતાલા;
મૂંધર શસ્ત્ર હણે બે પારા, ડાકિની અમિત દિખાવત ચારા. ૧૦

દોહા

નિશિ સમ દિનમેં ઘોર તમ, દામનિ દમક અપાર;
અસુર નારાયણુ આણુમે, સાંધ્યો ભક્ત વિચાર. ૧
માયા અસુર અલોપ હિત, માર્યો એકલિ તાન;
તિમિર હર્યો અજ્ઞાન સમ, પ્રગટ ભયો પ્રિય ભાન. ૨

ચોપાઇ

અહ્મનિષ્ઠ સતગુરુ શિષ્ય બોધે, ઉત્તમ જન ઉત્તમ મગ શોધે;
સત્ય શબ્દ સતગુરુ શર મારા, હર્યો શોક સહ જીવ વિકારા. ૧
જીવત મરે મુક્તિ પદ પાવા, જીવભાવ તજી અહ્મ કહાવા;
જીવત મરે મરે ફિર જીવે, સો શિષ્ય શર સરસ રસ પીવે. ૨
મર ન શોચ તજી સનમુખ જૂએ, આતમ તત્ત્વ તાહ શિષ્ય સૂએ;
જીવન મરણુ સરસ યહ નીતી, અતિ પ્રવીણુ સમજે યહ રીતી. ૩
ગુરુ મુખ વચન સરસ રસ ઝેલે, અહ્મ સહેલ રૂપ મય ખેલે;
ધ્રુવ સર સરસ અસુર ઉર ઝેલા, મોહ મમતા મન મિટે ઝમેલા. ૪
ધ્રુવકર અસુર મરે જો સારે, મોક્ષ સમીપ લીન નિરધારે;
ધ્રુવ કર સર ચાલત વિકરાલા, તજી તન અસુર મોક્ષ તતકાલા. ૫
સમય કુશલ ધ્રુવકો હરિ જાની, હરસે ઉરમાંલિ શંભુ ભવાની;
જાહર યુદ્ધ યુક્તિ ભલ ઠાની, ઉરમાંલિ સ્વસ્થ રૂપ નિરખાની. ૬
જાહર શત્રુભાવ દિખાવે, ઉરમાંલિ મિત્ર શત્રુ નહિ આવે;
તીન કાલ ધ્રુવ જાનનહારા, સર્વ કર્મ મય રહિત વિકારા. ૭
સમજી મર્મ ધ્રુવ યુદ્ધ કરાવત, મુવે યક્ષ મુક્તિ પદ પાવત;
હર પ્રેરે હરિકો તતકાલા, યુદ્ધ ક્ષમા કરિયે ગોપાલા. ૮
હર આજ્ઞા હરિ નિજશિર ધારી, અસુર પ્રિયા પ્રેરી તેહિ વારી;
હુતિયે મુનિ મનુ મંડલ પ્રેરા, મિલન પ્રૌત્તકુ પ્રેમ ધનેરા. ૯
ઉર મહિં દયા ભદ્ર મનુ ભારી, અસુરસેન ધ્રુવ બહુત વિહારી,
અજ સુત મુનિ મંડલ મંગ લીના, યુદ્ધ ક્ષેત્ર આગે પરવીના. ૧૦

દોહા

ધ્રુવ પ્રવીણ લખિ મર્મકો, રથ ત્યાગ્યો તતકાલ,
ચરન પિતામહકે ગિર્યો, માંહિ પ્રેમ વિસાલ. ૧
દ્વિતિયે મુનિપદ વંદિકે, પ્રેમ પખારે પાવ,
મુનિ નિજ મુખ આશીશ દે, બન્યો રહે શુદ્ધ ભાવ. ૨

ચોપાઈ

ધતને સર્વ યક્ષ તિય આઈ, ત્રાહ ત્રાહ કરિ વિનય સુનાઈ;
જય અરિહરણુ ક્ષમા અખ કીજે, અમત્રા અસુર વિનય સુન લીજે. ૧
નીચતે નીચ નીચ ખલ નારી, નીતિ ન જનત નીચ અચારી,
શરણાંગત લખિ વિનય સુનીજે, યુદ્ધ કર્મ પ્રભુ ક્ષમા કરીજે. ૨
અમિત યક્ષ મમ પતી વિહારા, કૃપાનાથ હમ કવન આધારા;
જીવનદાન યક્ષ કો દીજે, દીનચંદુ ચેહ દયા કરીજે. ૩
દીન દયાલ દીન લખિ દાસી, કરોહુ ક્ષમા મન મિટે ઉદાસી;
મૂવે ગયે રહે નહિ હરિયે, કૃપાનિધાન કૃપા યહિ કરિયે. ૪
ભક્ષાભક્ષ કરંત અપારા, અંધ હૃદય હમ ચૂક અપારા;
અધમી અસુર તાહ હમ નારી, કહા બોધે સમજત વિધિ સારી. ૫
વિનય કરત ઉપજી બ્રેહ ભારી, ત્રાહ ત્રાહ કરિ અમિત પુકારી;
મનુ ભગવાન દયા ઉર લાઈ, વિમલ વચન બાધહુ હરસાઈ. ૬
સુતકે સુત જય હોહુ તુમારી, વાર વાર આશીશ હુમારી;
શરવીર ક્ષત્રી રણુ વંકા, શત્રુ સંહારત ધરી ન શંકા. ૭
ક્ષત્રી રણુ મહિ પીઠ દિખાવે, રારવ નરક અવશ્ય શહ પાવે;
સર્વ ધર્મ દષ્ટા જન જાંની, કહે ન ધર્મ સનાતન લાંની. ૮
રણુ ક્ષત્રી મુખ નાહિ પુકારે, વીર પુરૂષ ઉર વેર વિસારે;
નારી શરણુ શત્રુ લખ લીજે, તેહિ અવસર રણુ ક્ષમા કરીજે. ૯
તજીયે યુદ્ધ સમુજી યહ મર્મા, શરવીર આદ્ય યહિ ધર્મા;
દ્વિતિયે એક અનાદી રીતી, સુનિયે પુત્ર પ્રિયે કર પ્રીતી. ૧૦

દોહા

શત્રુ ઉભય પ્રકારકે ઇક સુક્ષ્મ ઇક રથુક્ષ,
યુગલ નાશ પાવે બિના જિયકા મટે ન શલ. ૧
ધમ્બર સૃષ્ટી રથૂલ તન, નામ રૂપ સંસાર;
જિયસૃષ્ટિ સંકલ્પ હે, જાની ચક્ષે વિચાર. ૨

ચોપાઈ

જીવ ઇશ દો હૂતે ન્યારો, જ્ઞાની નિરમલ રહિત વિકારો;
 સર્વ વ્યાપી નીશ્ચય નિજ રૂપા, સંયતે શ્રેષ્ઠ સવ બડ ભૂપા. ૧
 સર્વ જીવ અપને સમ જાંની, સમ દરશન દેખ જન જાંની;
 યદ્યપિ સમય કર્મનિપુણાઈ, યુક્ત કર્મ કહિ શાંત સદાઈ. ૨
 અધિક કર્મ શોભે નહિ જાંની, જ્યા કરિ હોય ધર્મ મત હાંની;
 સમ દર્શન મહિં વિષમ પ્રવેશા, વડે વિષમ સમતા નહિં લેશા. ૩
 સમતા ગઈ વિષમતા આઈ, ઉભય લોકતે બ્રહ્મ સદાઈ;
 રહ્યો અજ્ઞ નહિં જ્ઞાનિ પૂરા, ઉભય પક્ષતે રહ્યો અધૂરા. ૪
 જ્ઞાન બદ્ધ તેહિ કહત મુનીશા, પરવશ ભયો બાદિ કર કીશા;
 ધર ધર કીશ નચાવત બાદી, ભયો મોહવશ ભમે પ્રમાદી. ૫
 વૃત્તી કાક મમ બડ સમ ધ્યાંના, ઉર મહિં પ્રબલ વલ્યો અજ્ઞાંના;
 જલ્પ બુદ્ધિ બહુ જન્મ ધરાવે, બિન વિશ્વાસ વિવેક ન આવે. ૬
 વેદ વચન ગુરુ નહિં વિશ્વાસા, તેહિ શક જીવ જન્ય કિમ આશા;
 મેં મમતા મદ જોહિ ઉર વાડા^૧, વિચરત ધર્મ સનાતન આડા. ૭
 વિકરમ કર્મ રહે શક રાતા, વિષયાઅંધ ન ધર્મ સુહાતા;
 વિકરમ કર્મી ધર્મ ન જાંને, કરહિ કર્મ અપને મન માને. ૮
 નીચ તે નીચ ગતી તેહિ પાવે, અર્ધ ઉર્ધ્વ યોની અરમાવે;
 યાતે તાત સમુજી ચેહ મર્મા, તજિયે પ્રબલ પ્રવૃત્તી કર્મા. ૯
 યક્ષ બ્રાત ઉત્તમ ઇક મારા, એક અર્થ બહુ યક્ષ વિહારા;
 ઉત્તમ યુદ્ધ કીન અતિ ભારી, તજ્યો પ્રાણ બહુ યજ્ઞ મંહારો. ૧૦

દોહા

એક બદલ મારે અમિત, અધિક કર્મ યદ્ કીન,
 પરવરતી ઇનકો કહો, શક્યત રહત પ્રવીન. ૧
 ત્રીન અવસ્થા કાલત્રય, ત્રિગુણ પરે તવરૂપ;
 યદ્યપી ભક્તી આચરી, તવ ઉર યુક્તિ અનૂપ. ૨

ચોપાઈ

ગુરુ નારદ તોહિ જ્ઞાન બતાવા, પાન અપાન ગતી સમુજવા;
 યોગ કર્મ સંયતે અધિકાઈ, જીવો બ્રહ્મ અવસ્થ ઇકતાઈ. ૧
 યોગ કર્મ સમ કર્મ ન એકા, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ વદત વિવેકા;
 સાધત પ્રાણ પિછમ દિશ આવે, બ્રહ્મરંધ્ર મહિં વાસ વસાવે. ૨

સો સુત સર્વ સહેજ ગમ પાઈ, જીવ બ્રહ્મ નહિં ભિન્ન કદાઈ;
 તુમકો સર્વ રૂપ નિજ ભાસે, માયા નટી ન તુમકો ત્રાસે. ૩
 પ્રલયકાલ અગ્ની તવ જ્ઞાના, સર્વ કર્મ તોહિ ભસ્મ સમાતા;
 હર્ષ શોક પુન પાપ ન લાગે, જ્યં લખિ અનલ મક્ષિકા ભાગે. ૪
 યદ્યપિ જ્ઞાની જગ હિતકારા, વેદોયુક્ત કરહિ વ્યવહારા;
 રૂપે આપ ન અપર હુઆવે, જગ સિંધુ તે પાર પહુઆવે. ૫
 જલ મહિં ન્યાવ ન સ્વારથ ધારત, યાતે કોટિક પાર ઉતારત;
 જ્ઞાની સ્વારથ રહ્યો ન લેશા, શિવ સ્વરૂપ સમજ્યો નિજ શેષા. ૬
 તદ્યપિ સર્વ જીવ હિતકારી, વિચરત વિશ્વ વિચાર વિચારી;
 કર્મ વિશેષ ન ઉર મહિં ધારે, યુક્ત કર્મ સહ કાજ સુધારે. ૭
 અધિક કર્મ કીનો તવ પાની, યાતે મો મન ભધ ગિલાની;
 મો મન આશય ગાય સુનાવા, તુમ ઉર પ્રથમ મર્મ સહ પાવા. ૮
 જ્ઞાનીકો કો દે ઉપદેશા, સાક્ષિ રૂપ વ્યાપક સગ દેશા;
 હમતે છુપેન મો મન મર્મા, અધિક કહા કહિયે તર ધર્મા. ૯
 મનુ ભગવાન ધોધ સત કીના, પ્રગલ પ્રેમ વશ ભયે પ્રવીના;
 ધ્રુવ પ્રવીણ સહ મર્મ લખાવા, તાત તાત કહિ શીશ નિવાવા. ૧૦

દોહા

અહો તાત ઉપદેશ તવ, ધર શીશ હરસાય;
 યુદ્ધ કર્મ સજતે કહિન, નિવૃત્તિ ચિરન રહાય. ૧
 તાત કરં નહિ યુદ્ધ ઈતિ, હનુન યક્ષ મમ હાથ;
 યુદ્ધ સમય સત બોધ દે, સુતકો કીન સનાથ. ૨

ચોપાઇ

જય મમ ઈષ્ટ તાતકે તાતા, દર્શ દીન મોહિ કીન સનાથા;
 પર્મ વિવેક નીતિ સમુજવા, પ્રગલ કર્મ કરતે અટકાવા. ૧
 ઉગ્ર કર્મ શોભે નહિ જ્ઞાની, સત્ય ગાથ તવ વચન પ્રમાની;
 જ્ઞાની કરે ન વિકરમ કર્મા, જનમે પ્રગટ કરન જગ ધર્મા. ૨
 ધીરજ ધર્મ ક્ષમા લઘુતાઈ, જ્ઞાની ચાહત અવશ્ય બડાઈ;
 દયા દીનતા ક્રોધ વિહીના, જ્ઞાની લક્ષણ કહત પ્રવીના. ૩
 યદ્યપિ દેશ કાલ અસ્થાના, આશ્રમ ધર્મ ન તજે નિદાના;
 કુલ આશ્રમ કરણી કર્મ ભેદા, નીતી પ્રથા શંકે કો છેદા. ૪

કર્મ એક નીતી લેલિ ન્યારી, જોલિ અધિકાર કરે નરનારી;
જનકે કર્મ જોલિકો છાજે, અપર કરે જન અવશ્ય અકાજે. ૫
જ્ઞાની લક્ષ કર્મ જગ એકા, કુલ અર આશ્રમ ભીન વિવેકા;
જોલિ કુલ આશ્રમ જ્ઞાનિ નિવાસા, કરે કર્મ મુનિ ચિત્ત નિરાસા. ૬
કરે કર્મ અર ફલ નહિ આવે, ઉદાસીન કુલ કર્મ નિભાવે;
ધર્મ પ્રથા જ્ઞાની શિર ધારે, યાતે આશ્રમ કર્મ સંભારે. ૭
જ્ઞાની કર્મ અર્થ નાહ આવે, દયા દષ્ટિ ઉપકાર વડાવે;
યાતે નિમિત્ત નૃપતિ તન તાતા, જનમ દીન ક્ષત્રી કુલ દાતા. ૮
આર વરણુ તાત અર ભાષ, નૃપકો ચલિયે સરિસ સમિતાષ;
ઘનિકા આય કરે કોઉ હાંની, ભૂપ ધર્મ મારે અરિ માંની. ૯
ઉનકી સ્થાય ભુપ નહિ કરહી, ઘોર નર્ક નૃપતી જાય પરહી;
તુમ સર્વજ્ઞ લખો વિધિ સારા, ઉત્તમ જન કહા યક્ષ વિગારા. ૧૦

દોહા

નિર અપરાધી આતમા, કીન યક્ષ જોહી નાશ,
યાતે નૃપતી ધર્મ લખ, કીતે અસુર વીનાશ. ૧
ઉત્તમ અરી માફ નહીં, તો જગ અપયશ મોર;
ગર્વ ભરે અધમી અસુર, કરે અનીતી ઓર. ૨

ચાપાઈ

નિર અપરાધ હણ્યો મમ ભાઈ, દુષ્ટ હૃદય કહું શંક ન આઈ;
છખી યક્ષ ઉત્તમ હય મારા, ભાગિ ચલ્યો શઠ કપટ ગૌવારા. ૧
હય અરિ લખ ઉત્તમ ઉઠિ ધાવા, યક્ષ નારિ છલ રૂપ બનાવા;
કરતલ શેર કરત લલકારા, ભૂસન વસન લલિત શૃંગારા. ૨
ઉત્તમ ઇષ્ટ દેવિ ઉર જાંની, વંદે પાદ જોરી યુગ પાંની;
છલી નાર છલ શબ્દ સુનાવા, ઉત્તમ હૃદય એક નહિં આવા. ૩
અવસર સમુજ કીન પર બોધા, યક્ષ નારિ ઉત્તમ મગ શોધા;
સમુજ બોધ ઉપજ બેહ ભારી, વંદી પાદ ત્યાગ્યા તન નારી. ૪
સંત બોધ ફલ મિલ્યો વિશાલા, હરિ સનમુખ પહુંચી તતકાલા;
છખી યક્ષ તન પલટી પલાવા, હણી નાર મમ વૃથા બકાવા. ૫
વિગર વિવેક મિલે ખલ સારે, હણ્યો બ્રાત મમ વિગર વિચારે;
કહો તાત કિમ ક્રોધ ન આવે, કુલકે કર્મ ત્યાગિ કિમ જાવે. ૬

સ્વારથ સત્તા ઝૂંધ્યો સંસારા, સર્વ કર્મ નીતી અનુસારા;
 પરમારથ સત્તા નિપકાંમી, કર્મ અંત જ્યાં હોય તમાંમી. ૭
 એક બ્રહ્મ દુતિયા હોય નાસા, નિજ સ્વરૂપ હાકુર નહિ દાસા;
 સદર પ્રગલ એકતા કૈસી, જાહર દશા દિગંબર જેસી. ૮
 વિપન વાસ વર વૃત્તી ઉદાસી, જીનકો મધાક્ષેત્ર સમકાશી;
 ત્યાગી આશ્રમ રાગ ન શોભે, કરે રાગ જગકો મન ક્ષોભે. ૯
 આશ્રમ વર્ણુ સંબંધ ઉથાપા, નહિ જીન હર્ષ શોક પુન પાપા;
 શત્રુ મિત્ર ન જાત વિજાતી, સર્વ વિશ્વ ભાસત સ્વગતી. ૧૦

દોહા

ગૃહસ્થ ધર્મ આશ્રમ હુમે, દુતિયે અરખ્યો રાજ;
 ઉભય પણ આતમ દશા, કિમ કરિ રહે મહારાજ. ૧
 પરમારથ સ્વારથ દોહિ, રવીરજની સમ દૂર;
 પરમારથમે એકતા, દુતિયા સ્વારથ પૂર. ૨

ચોપાઈ

ઈન મહિં યુદ્ધ કર્મ અતિ કુરા, અતિ અજ્ઞાન પ્રગલ ભરપૂરા;
 નિજતન શુદ્ધી ન રહ લગારા, લક્ષ એક શત્રુ કરે ક્ષારા. ૧
 લેન દેન સમ વૃત્તી ન ભાવે, અધિક કર્મ કરને ચિત ચાવે;
 જોખી વાટ વસ્તુ કોઈ દેવે, એ દેવે ઈતની કિરિ લેવે. ૨
 વૈર ભાવે ઉપજે જ્યહાં આઈ, લેન દેન નહિં સરિંસ સગાઈ;
 એક એકતે અધિક્રા ચાવે, મારણ મરણ શુદ્ધિ વિસરાવે. ૩
 યુદ્ધ કર્મ રજતે હો મેર, તાતકે તાત અપન ઉર હેર;
 યદ્યપિ તાત યુદ્ધ એલિ મમ કર, હજૂ ન પક્ષ સાક્ષિ હરખ હર. ૪
 તવ મુખ બોધ રંચ નહિં ત્યાગૂ, ભૂલી ન અધિક કર્મ નહિ લાગૂ;
 કીજયે તાત ક્ષમા અપરાધા, કરે ન કર્મ નીતિ કરિ આધા. ૫
 કરિ તવ દર્શ ભયો વિશ્વાસા, જરહિ અધિક કર્મ જીયે ત્રાસા;
 કૃપાનાથ મેં પ્રથમ પુકારા, હરિહર અજ નહિં સુની લગારા. ૬
 રામ કર્મ ચેહ કલેશ ભંડારા, યાતે ચહે ન ચીત હમારા;
 નિરવતી નહિ નેન નિહારે, પરવરતી મય દિવસ નિકારે. ૭
 મો મન નેક નિરવરતી ભાવે, પરવરતી પરપંચ દિખાવે;
 દરપણુ ગિંચ સંગ ચહ દોષા, કૃપાનાથ બાહ્યો મન રોષા. ૮
 સંગ દોષ પરવરતી ભારી, નરસુર જન મુનિ કર્તા દુઃખારી;
 મેં લઘુદાસ ચરણ રજ ચેરો, કહૈં લગિ જોર ચક્ષે પ્રભુ મેરો. ૯

જોયેલિ અવસર તુમ નહિ આવત, કો કપટી ખલ ક્રોધ હઠાવત;
દરસન લાભ દીન પ્રભુ ભારી, તન અધ્યાસ વિપત ગઇ સારી. ૧૦

દોહા

બ્રેહ વશ વિકલ વિદેહ દ્રુવ, પદ વંદે કેઇ વાર;
ગુપ્ત મર્મ જ્ઞાની સમુજ, મુનિ મનુ પ્રેમ અપાર. ૧
મનુ ઔર મુનિ મંડલી, ઉચરે વારંવાર;
નિશ્ચય ચિત નિર્ણય રહે, કલિ ચાલે નિજ દાર. ૨

આપાઝ

હરિ પ્રેરે ધનપતિ શુભ ચારી, જીવન મુક્ત લખે વિધિ સારી;
અહ્મ સ્વરૂપ સદા સુખ રૂપા, યુદ્ધ ક્ષેત્ર પ્રગટે બડ ભૂપા. ૧
નિજ સ્વરૂપ લખિ દ્રુવ પદ લાગા, ઉર મલિં ઉપજ્યો પ્રેમ સુભાગા;
દ્રુવ સનમુખ ઉભો કર જોરી, વંદત પાદ બહોર બહોરી. ૨
નૃપ કુખેર સમુજ સદનીતી, કલન લગે સત શબ્દ સુપ્રીતી;
જય હો ભૂપ ભક્ત હિતકારી, વિશ્વ ચરાચર નીતિ સુધારી. ૩
તુમ સમકો જગમે શુભ જ્ઞાંતી, કરહુ કર્મ સદ મર્મ પિછાંતી;
સર્વ ક્રિયા દષ્ટા તુમ દેવા, આદ અંત જ્ઞાનત સદ ભેવા. ૪
અહ્મ રૂપ વ્યાપક સગ દેશા, તુમતે મર્મ છુપે નહિ લેશા;
બોધ રૂપ કહા બોધ સુનાવે, જીય સંકલ્પ સફલ સમુખવે. ૫
તુમતે છુપે ન મમ ઉર મર્મી, ગુપ્ત ગાથ જ્ઞાનત તર ધર્મી;
મનુ મહારાજ મુનિ નમનરાખા, કામા યુદ્ધ મેટી અભિનાખા. ૬
અતિ સંતોષ ભયો ઉર જ્યાકે, જ્ઞાની વિના પ્રથા કો રાખે;
જ્ઞાની કી ગમ જ્ઞાનત જ્ઞાંતી, અપર યતન કરિ શકે ન જાંતી. ૭
માત માત બ્રાતા અર ભગતી, નામ રૂપ માયા જીય લગતી;
જડ માયા ભૂલે નહિ જ્ઞાની, ભયો સ્વતંતર રૂપ પિછાંતી. ૮
દષ્ટા દેવ સર્વ વિધિ જાંને, કેવલ કર્મ વિશ્વ હિત ઠાને;
જ્ઞાની માત તાત નહિ બંધૂ, કેવળ એક સ્વરૂપ સબંધૂ. ૯
સર્વ વિશ્વ અપનો અંગ જાંતી, નીતી પ્રથા હણે નહિ જાંતી;
સર્વ મર્મ તુમ જાંનનહારા, જો કછુ કિયે સો સત વ્યવહારા. ૧૦

દોહા

યક્ષ ન મારે બ્રાતકો, બ્રાત ન મારે યક્ષ;
જ્ઞાની સમુજે મર્મ કો, પાળત દોનુ પક્ષ. ૧

માયા મે સખ કુછ યને, હાંન લાભ સખંધ;
જ્ઞાની માયા બાધ કર, ભયો બ્રહ્મ નિરખંધ. ૨

ચોપાધ

સમય સમુજ કહે ધ્રુવ કર જોરી, જય મમ નાથ કૃપા નહિ થોરી;
કૃપાનાથ તવ પદ રજ દાસા, અહો નિશિ મંત સમાગમ પ્યાસા. ૧
અડે પુરુષ બાણી બડ કહિયે, લઘુ શબ્દ લઘુકા લખિ લહિયે;
પારસ તજે ન અપનો અંગા, વિપુલ ઉપલ અહો નિશિ રહે સંગા. ૨
નામ રૂપ જડ ઉપલ અપારા, સત્તા માત્ર ભાસત મંસારા;
જડ ચેતન દષ્ટા તુમ દેવા, શબ્દ પરે જાનત કો ભેવા. ૩
લખિ લઘુદાસ બડાધ દીની, અપનો જાન પ્રશંસા કીની;
સર્વ પ્રકાર આપતે હીના, પત્ર શીશ તર તરહિ આધીના. ૪
બ્રહ્મ પયોનિધિ વૃક્ષ અનાદી, વિશ્વ જીવ પલ્લવ પરમાદી;
નામ પત્ર ગુણ ન્યારા ભાસે, યદ્યપિ તર અધાર નિર આશે. ૫
ભૂલ સ્વરૂપ બ્રમ્હો ભવ ભારી, સો તોહિ તાત હૃદય ગમ સારી;
તુમ સમ સંત મિત્રે મુનિ રાજ, દર્શ લાભ સારે સહ કાળ. ૬
મો મન મૂઢ બોધ નહિ ચાવા, યદ્યપિ મુનિ કરિ કૃપા સુનાવા;
સુનત બોધ ઉપજી જાણાસા, પાપ કર્મ ઉપજી ઉર ત્રાસા. ૭
રામ મંત્ર મુનિ વર મુખ ભાખા, દઢ વિશ્વાસ હૃદય ધરિ રાખા;
મંત્ર પ્રતાપ પાપ તજી બાગા, સુન મુનિ બોધ રૂપ મય જાગા. ૮
હરિહર કૃપા કીન અતિ ભારી, દાહન આશા સહેજ વિડારી;
મનુ ભગવાન આપ મુનિ સારા, યુદ્ધ ક્ષેત્ર મહિં આય સંભારા. ૯
તોરી કૃપા સર્વ ગમ પાઈ, કરહું ન અગ મેં યુદ્ધ કદાઈ;
યહિ વરદાન દેહું મમ દેવા, તત્ત્વ લીન વૃત્તી નહિ ભેવા. ૧૦

દોહા

જલ તરંગ રવિ કિરણ સમ, ઉભય જ્ઞાની મત એક;
હર્ષ શોક કિમ કરિ લગે, કીનો પ્રથમ વિવેક. ૧
નટ બાજી સમ જ્ઞાનિકા, રમણ ક્રિયા મંસાર;
બ્રમે જગત બાજી નિરખ, જ્ઞાની આરંપાર. ૨

ચોપાધ

અન્યોઅન્ય પ્રેમ મો ભારી, જ્ઞાનીકી જગમે મતિ ન્યારી;
જાહર કર્મ ક્રિયા કુશલાઈ, અંદર નિશ્ચલ શુન્ય સદાઈ. ૧

રાજ રાજ સુભ સમય વિચારી, વંદિ ચક્ષે ઉર હરપ અપારી;
 જય જય શબ્દ કીન સુર સારે, નભ મગ પુષ્પ પ્રચાર પ્રચારે. ૨
 સમય સમુજ્ઞ ધ્રુવ દલ હંકારા, કરહુ બ્રાત નિજ ભવન વિહારા;
 સુનિ ધ્રુવ રજા ચક્ષે ભટ સારે, સર્વ શરણુ ભૂમી જુહારે. ૩
 જય રણુ ભૂમી જનની હુમારી, સૂર શર સદ શરણુ તુમારી;
 ક્ષત્રી વરણુ તરણુ તરવેણી, ઉભય લોક મહિં મોક્ષ નિસેણી. ૪
 મોહ મમત જગ ભોગ વિસારી, ક્ષત્રી આવહિ શરણુ તિહારી;
 રિપુ સંહાર રનમેં તન ત્યાગે, સો ક્ષત્રી ધન સૂર સુભાગે. ૫
 હત ભાગી હમ મન નહિં ભાવા, તાતે જીવત ભવન પદાવા;
 જનની પુત્ર વિનય ઉર લાધય, જ્યૈંહૈં ત્યૈંહૈં દર્શન ઠેર જુલાધય. ૬
 તવ તટ તન ત્યાગ ન મોહિઆશા, અવશ્ય નિવાસ દેહુ લખિ દાસા;
 જગડે ભોગ રોગ સમ લાગે, તવ તટ મિત્રે તો પરમ સુભાગે. ૭
 આજ હુમે ઉર ત્રાસ કરારી, જીવત ધર જાવે દુઃખ ભારી;
 કર્મ ગતી મુખ કહા વસાવે^૧, સમય કર્મ સોધ શીશ ધરાવે. ૮
 ગદ ગદ કંઠ ભયે સદ વીરા, પુલકિ ગાત લોચન ભરિ નીરા;
 ધ્રુવ લખિ મર્મ પ્રેમ ભોભારી, જય હો ક્ષત્રિ કુમાર તુમારી. ૯
 ક્ષત્રી ધર્મ મમ તોહિ પૂરણુ, સુદૃઢ કરો હરી ઇચ્છા તૂરણુ;
 તુમ સમ પ્રજાલ ભયો વેરાગા, જીત મન વિપન વસ્તિ કહાં રાગા. ૧૦

દોહા

પરમ વિવેકી આતમા, શરવીર સરદાર,
 સ્વપન માત્ર સંસાર ધર, સમુજ્ઞ જપો ઓંકાર. ૧
 સુન સુખોધ ઉરમે ધર્યો, ચાલે શંખ અજાય;
 ધ્રુવ સહીત સહવીર ભડ, નગ્ર પહુંચે આય. ૨

ચોપાઇ

ધ્રુવ નૃપતી અપને ગૃહ આવા, નગ્ર લોક મય શોક જનાવા;
 હાટ વાટ ચોહટ નરનારી, બ્રેહ વશ ઉત્તમ વિરદ^૨ વિચારી. ૧
 કોટિક જીવ કલપના પેખી, ધ્રુવ ઉર ઉપજ્યો પ્રેમ વિશેખી;
 સંગ દોપકિ મહિમા ભારી, શુકલ વસ્ત્ર જીમ લીલ વિકારી. ૨
 સંત હૃદય અતિ રહિત વિકારી, નિરખિ અપરદુઃખ હોત દુઃખારી;
 અમિત લોક ઉત્તમ ગુણુ ગાવે, ત્રાહ ત્રાહ કરિ બરહ બદાવે. ૩

બ્રાત્ર ભાવ ઉરમે કુરિ આવા, નિજ મંદર ધ્રુવ સુન દિખાવા;
 બ્રેહ વશ વિકલ ભયે ધ્રુવ ભારી, જ્ઞાન ધ્યાન તન શુદ્ધિ વિસારી. ૪
 બ્રાત્ર બ્રાત્ર કહિ અમિત પુકારા, નેન નીર મનુ ચલે પનારા;
 અંતઃપુર રોવત અતિ રાંની, તન સખંધકી અકથ કહાંની. ૫
 દાસ દાસ ત્રાસ ભઈ ભારી, ગીરે ભુમી કેઇ દસા વિસારી;
 ઉત્તમ ઉત્તમ ગાથ વખાંની, બ્રાત્ર બ્રાત્ર કહિ રોવત રાંની. ૬
 દુતિયે સુરચી ત્રાસ સંભારી, રાણી ત્રાહ કરત અતિ ભારી;
 મૃત્યુ અકાલ ભયો મમ માતા, કવન કર્મ ગતિ રચી વિધાતા. ૭
 જનૂની મંત્ર રામ મુખ ગાવત, તો સુત પાછે સતી કહાવત;
 જગમહિં સુયશ હોત અતિ ભારી, મોહ શોક નહિં હોત લગારી. ૮
 સો સાસુ મુખ શબ્દ અગ્નેગા, જરત જ્વાલ ચિતવે જગ ભોગા;
 અઘટ ત્રાસ મુખ રામ ન ગાવા, અહો ક્રોધ કહા ભાન ભુલાવા. ૯
 ઉત્તમ બ્રાત્ર ભલે જગ આવા, આખિર તક સત ધર્મ નિભાવા;
 અહો લાલ મૂરત કહાં દેખે, અમૃત વચન પ્રિયે ઉર પેખે. ૧૦

દોહા

દાસિ દાસ રાની ઉભય, કીન દુલાલપૂર;
 કર્મ કાલ ચૂકે નહીં, કરતા ગતી કરૂર, ૧
 વૃદ્ધ વિપ્ર દાંતે અપર, ધ્રુવમુખ વંદન કીન;
 દેશ કાલ અવસર લખી, ઉચરે શબ્દ પ્રવીન. ૨

ચોપાઇ

જય મમ તાત જગત હિતકારી, સદ પ્રકાર જગ નીતિ સુધારી;
 જીવન મુક્ત મિલે ફલ ચારી, તવ સમ અપર કવન તપધારી. ૧
 બ્રહ્મરૂપ ત્રીયે દેવ અનાદી, અર્ધ નિંદ્રાવત પરમ સમાધી;
 ગો ગોચર પર આદ્ય મહેશા, જીનકો નાંચ અવિદ્યા લેશા. ૨
 નિરાકાર વ્યાપક સખ સાખી, વિશ્વ ચરાચર કર ધર રાખી;
 નામ રૂપણી રમા ભવાંની, જાવન વર્ણુ પ્રગટ ચવ ખાંની. ૩
 સર્વ શક્તિ મમ કર્ત પ્રકાશા, અકથનીય જનત કોઉ દાસા;
 સુર સુરરાજ તીર્થ અવ હરતા, સતકાદિક મુનિ સખ સમરથા. ૪
 સર્વ સૃષ્ટિ નેતા ધર આવા, શુદ્ધ ભાવ પરભાવ^૧ દિખાવી;
 અતિ નીરમળ તવ ભાવ બલિષ્ઠા, પ્રગટ બોધ કીનો જગ છટા. ૫

હરિહર અજ સુનીશ મમ તાતા, વિમલ બોધ દે કીન સનાથા;
 ગુરુ નારદ કીનો ઉપકારા, પ્રથમ જ્ઞાન દે હૃદય સુધારા. ૬
 તવ પ્રતાપ હમકો યહ જ્ઞાના, કહા વરણે મમ બુદ્ધિ હેરાના;
 ભક્તિ જ્ઞાન શુભકર્મ સંયુક્તા, ધારિ હૃદય હમ જીવનમુક્તા. ૭
 તવ પ્રતાપ હમકો યહ મર્મા, તવ ઉર મોહ ન હો તર ધર્મા;
 જનમ મરણ મેરી તુમ વ્યાધી, જીવત જેકે રહિત ઉપાધી. ૮
 નામ રૂપ મિથ્યા કરિ માંના, દહ સ્વરૂપ મય પરમ સુખનાં;
 માત તાત બ્રાતા અરુ નારી, દે ઉપદેશ કીન બ્રહ્મચારી. ૯
 અતિ ઉત્તમ ઉત્તમ ગુણ સાગર, ધર્મ ધીર ધન પ્રદા ઉગ્ગર;
 બ્રાત્ર ભાવ જીન પૂર નિભાવા, તુમતે પ્રથમ મરણ જીવ ચાવા. ૧૦

દોહા

ધરી ટેક પૂરણ કરી, શરવીર સરદાર;
 આખિર તક એકલિ દશા, સુયશ બઢ્યો સંસાર. ૧
 જીવત તન જનની જરી, અપને સુતકે કાજ;
 અનુતનમતિ યુગતિ, સોચ કહા મહારાજ. ૨

ચોપાઈ

જન મન દર્પણ સરિસ કલાવે, અપર છાંય ઉરમે દરસાવે;
 મુખતે દૂર ખિસે નહિં મૂરત, જગ લગ દરપન ભાસત સૂરત. ૧
 એસે સંત હૃદય અતિ શુદ્ધા, દેશ કાલ કરિ કર્મ વિરુદ્ધા;
 દેશ કાલ વીતે વોલિ ધ્યાંના, અપન આપ ભાંસે નહિં આંના. ૨
 યહિ પ્રકાર ધ્રુવ શોક જનાવા, સુનિદિજ વચન સુજગ હોધ આવા;
 દ્વિજ પદ વંદન કીન નરેશા, ધન્ય તાત કીનો ઉપદેશા. ૩
 વિપ્ર વિના કો વિશ્વ જગાવે, જીવ લાભ જીવત કિમ પાવે;
 તોરે કર્મ તોલિ કો છાજે, અપર અવશ્ય કરિ હોય અકાજે. ૪
 ગુરુ નારદ વિધિવત સમુજવા, સંગ દોપકે મર્મ લખાવા;
 યદ્યપિ સમય કર્મ મન સંગા, ત્યાગત અપનો રૂપ અભંગા. ૫
 ચાતે તાત વિપ્ર કુલ ભારી, તજે ન ટેક અપન મન ધારી;
 ધન્ય તાત અવસર પરબોધા, નીતી ધર્મ સનાતન શોધા. ૬
 યહિ અવસર કરિયે કહા દેવા, રજા દાસ કરિહે પદ સેવા;
 સમય સમુજ દિજ કહ કરજોરી, કૃપાનાથ આરત નહિ થોરી. ૭

યહિ અવસર જમના તટ જાઇય, કુટુંબ લોક બ્રાતા હિત નાઇય;
 પિંડ દાન કરિ અંગુલી દીજે, સમય કર્મ નીતી ઉર લીજે. ૮
 ઈન મહિં સંગ દોષ નહિ લેશા, આશ્રમ કર્મ કરે ઉપદેશા;
 આશ્રમ યુક્ત કાજ સન કીજે, સુધરમ સાધિ સુયશ ભલ લીજે. ૯
 દ્વિજ મુખ રજ નૃપત શિર ધારી, નાવન હેત યમુન તટ ત્યારી;
 જનુ વાસન પુર લોક સિધાવા, ધ્રુવ સહિત પ્યાદે તટ આવા. ૧૦

દોહા

પ્રજ્ઞ લોક નૃપ નારિ નર, નાયે સહિત વિચાર;
 યથા યોગ કુલકે કરમ, દ્વિજ આજ્ઞા અનુસાર. ૧
 પ્રથા યુક્ત વહવાર કર, વિધિવત દાન દિરાય;
 દ્વિજ આજ્ઞા દર્શન પિતા, આશ્રમ પહુંચે આય. ૨

ઓપાર્શ્વ

પ્રથમ આય ધ્રુવ પિતૃ પદ વંદા, ઉર પ્રગટયો અધ્યાસ સખંદા;
 પુલકિ ગાત લોચન જલ ધારા, લેહિ અવસર નૃપ નેન ઉધારા. ૧
 સર્વ નારિ નર વંદન કીના, દ્વિજ મંડલ સહ વંદે પ્રવીના;
 સર્વ લોક અતિ શોક અધીના, ધ્રુવ રાત્રી કરના વશ દીના. ૨
 ધ્રુવકી દશા નીરખી નૃપ બોલા, મનકે ગુપ્ત મર્મ સહે બોલા;
 અહો પુત્ર જ્ઞાની સુન ભાર્ષ, તન સખંધ જગ જૂઠ સગાઇ. ૩
 પંચ તત્વ તન તાત અર માતા, ભગની બ્રાત દેહ લગિ નાતા;
 માત તાત તનતે તન હોવત, મનકો આપ સમુજી શઠ મોવત. ૪
 મિથ્યા કે સત માન અભાગી, તીન તાપ તપતે દુઃખ આગી;
 સત્ય રૂપ અપનો નિજ ભૂલા, દષ્ટિ પદારથ ચાહત ઉલા. ૫
 નામ રૂપ જડ રૂપ સદાર્ષ, બને ન ચેતન સંગ કદાર્ષ;
 શઠ બાલક અતિશય હઠ લાતા, કનિકા^૧ બરફ સકિ દેહુ તાતા. ૬
 પિતૃ કર પકરિ બહુત સમુજવા, શઠ સમજે વિન વો હઠ ઠાવા;
 બાલક જીવ વ્રથા હઠ લાવે, જડકો સંગ બરફ સમ ચાવે. ૭
 તું ચેતન જડ મિથ્યા દેહા, ક્રોધિ યતન નાહ બને સનેહા;
 વેદ શાસ્ત્ર સતગુરુ સમુજવે, તાત કે તાત ગાય સત ગાવે. ૮
 ઉત્તમ જીવ સમુજી ગુરુ ગાથા, ચુપ મુખ રહે ન કહે શરમાતા;
 અપને આપ અમાપ દિખાવા, આપો આપ સમુજી સ્થિર થાવા. ૯

ભયો અતંત અભાવ અડોલા, સ્વપન માત્ર બંધન સદ બોલા;
તનુ અધ્યાસ હોય નહિ કળહી, સ્વે આતમ ભાસત જગ સગહી. ૧૦

દોહા

મમ સ્વરૂપ આતમ દશા, બની રહો ઇકે તાર;
ધર્મ ધીર ધ્રુવ ધન્ય તુમ, સંશય નહીં લગાર. ૧
ક્ષત્રી સુત રણ ક્ષેત્રમે, ધન્ય કરે તન ત્યાગ;
ચાર પદારથ હાથમે, મોક્ષ ભયો બડભાગ. ૨

ચોપાઇ

ધર્મ હેતુ અપનો તન ત્યાગા, યા સમ અવર કવન બડ ભાગા;
સુધરમ કાજ તજી નિજ દેહી, ધન્ય ધીર જન ધર્મ સનેહી. ૧
ઉત્તમ ઉત્તમ ધર્મ સુહાવા, તજી તન ભાન ભજન લય લાવા;
રણ ભૂમી ત્યાગ્યો તન અપના, લીન મોક્ષ મન ત્યાગ કલપના. ૨
ઉત્તમ શોચ કરણ નહિ જોગા, સમુજ મર્મ મન રહો અશોગા;
જીવત સુયશ મુવે નિજ ધામા, જેહિ હિત ફિકર ન કરહુ તમામા. ૩
મો મન શોચ એક રહ્યો તાતા, જરી અજવશ ઉત્તમ માતા;
આશ્રમ ધર્મ પ્રથા જન તોરી, કેવલ પ્રીત પાપ સૈંગ જોરી. ૪
વાનપ્રસ્થ ન ગૃહસ્થ રેહાઈ, મોહ ધાર અથ ખીચ બહાઈ;
પૂરણ પ્રેમ પુત્ર કરે જરતી, સ્વર્ગ પાય હરિ દર્શન કરતી. ૫
વાનપ્રસ્થ રાખત મરિયાદા, તો પાવત નિજ રૂપ અગાધા,
યહ સુધરા નહી નાં વહ સાજ, ઉભય પક્ષતે બ્રષ્ટ અકાજ. ૬
કૃપા ચાર વિધિ વેદ બખાંના, સો ગેહ સત્ય મર્મ મેં જાંના;
હરિ હર અજ ત્રીય બોધ સુનાવા, આપ કૃપા વિન મર્મ ન પાવા. ૭
હરિ હર દરશ તર કેઈ પાપી, મિલે મોક્ષ નિજ પાપ ઉથાપી;
પરમ દયાલ પ્રગટ જન બોધા, યદ્યપિ ઉલટિ અધમ મગ શોધા. ૮
ઉત્તમ જન વિન બોધ ન આવે, વિપુલ વાર હરિ બોધ સુનાવે;
જનકો નામ ક્ષેત્ર અથ નાશા, સુનિ સુબોધ શઠ તજી ન ત્રાસા. ૯
કોટિક સૂર શશી પરકાશા, જનમ અંધ કિમ હોય ઉજાસા;
હરિહર અજ ત્રય બોધ સુનાવે, જ્ઞાન લીન અજ્ઞાન ન જાવે. ૧૦

દોહા

જલતે ઉપલ ન ગલિ શકે, ના જન નિપજે ખાર;
જ્ઞાન ઉપજે અજકો, ઉરમે ભર્યો અસાર. ૧

ઉત્તમ માતા ગાથ લખ, ઉર મહિ હોત અધાત;
જાસા વિન જીવકો, હોન કહું સાક્ષાત. ૨

ચોપાઇ

આત્મી ધલા તાત પદ લાગી, તાત કહે રહુ અચલ સુહાગી;
ઉત્તમ મરણુ લેહુ ઉપદેશા, પુત્રી યા તન આશ ન શેશા. ૧
ઉત્તમ સમ અપનો તન જાવે, સમુજ મર્મ હરિ ભજન કરાવે;
ક્ષણ ભંગૂર કહા તન આશા, ક્ષણ મહિ હોય વિપિન મય વાસા. ૨
નદી વેદ સમ આયુષ જાવે, હરિ ગુરૂ કૃપા મર્મ જન પાવે;
ગયે સુગયે રહે સહ જાવે, તન સરાય મય રહન ન પાવે. ૩
તન ચેહ હાટ જીવ વેપારી, જીવન મુક્ત લાભ નર નારી;
સમુજ મર્મ પુત્રી ઉર ધારો, રટે રામ મન મોહ નિવારો. ૪
સમય કર્મ ધરિયે ઉર પ્રીતી, ભૂત ભવિષ્ય ચેહ ચિંતે અતીતી;
ગયો કાલ કહા ચિંત કરાવે, અવશ્યહિભવિષ્ય કાલ સોઈ આવે. ૫
ભૂત કાલ મહિ જોર ન લાગા, ભવિષ્ય કાલ કહા કરહુ સુભાગા;
યાતે વર્તમાન ચિંત દીજે, આદ અંત ઉર શોચ તજીજે. ૬
આતમ મર્યો ન મરને હારા, નામ રૂપ મિથ્યા સંસારા;
ઉત્તમ આતમ અમર સદાઈ, સમુજ શોચ તજીયે મમ ભાઈ. ૭
સર્વ પ્રબળ ઉર શોચ ન કીજે, અલ્પ મોહ તજી ધ્યાન ધરીજે;
અપની અપની આયુ સિધાવે, તન વર અમર રહન નહિ પાવે. ૮
આગલ પાછલ જંગલ વાસા, સમુજ મર્મ નહિ હોહુ ઉદાસા;
નીતી કર્મ શોચ નહિ કરહૂ, કરતા ગતી હર્ષ શિર ધરહૂ. ૯
ઉત્તમ ભ્રાત્ર ભાવ ઉર ધારો, સ્વચ્છ પ્રેમ આયુષ તક પારો;
શુભ ગુણ હૃદય ધરહુ હરસાઈ, સોચ કિયે ઉર નાંહ ભલાઈ. ૧૦

દોહડા

ધ્રુવ જનુનીકે પદ ગિર્યો, કહૂ ન બોલી બેન;
લીન ભઘ નિજ રૂપમે, રહ્યો ન બાપી કહેન. ૧
ભૂપ કહે જાવો ભવન, કરો સુનીતી કાજ;
વિપ્ર વચન શિર ધરિકે, કરહુ ઉભય થલ રાજ. ૨

ચોપાઇ

કહ દિજ રાજ ભૂપ ધન કરણી, આશ્રમ યુક્ત ગાથ સત વરણી;
જીવન મુક્ત લાભ તુમ પાવા, નિજ આશય સોહ શબ્દ સુનાવા. ૧

ઇન આશ્રમ શોભત યદિ બોધા, ધન્ય ભૂપ ઉત્તમ મગ શોધા;
 તન સઅંધ ત્યાગ્યો અધ્યાસા, નિશ્ચય ભયો શબ્દ સુનિ દાસા. ૨
 તન અધ્યાસ ગયો જળ જાને, હર્ષ શોક મન મોહ ન માને;
 તનતે આદિ વિશ્વ સહ ભાસે, નિજ સ્વરૂપ જાને નિર આશે. ૩
 જલકી લહર સર્વ જલ અંદર, નામ રૂપ નિજ આતમ મંદર;
 જનમ મરણ જ્ઞાની કિમ માને, એકો બ્રહ્મ અવાચ્ય બખાને. ૪
 નિષ્ઠા બ્રહ્મ વૃત્તી સ્થિર હોઇ, જીનકે શબ્દ મસ્ત નિરમોઈ;
 પુષ્પ સુગંધી પુષ્પ દિખાવે, શબ્દ બ્રહ્મ કરિ બ્રહ્મ લખાવે. ૫
 જ્યું રવિ કિરણ કરી રવિ ભાસે, ચંદ્ર કલા કરિ ચંદ્ર પ્રકાશે;
 શબ્દ બ્રહ્મ કરિકે નિજ જાને, પદ અવાચ્ય અક્ષય સુખ માને. ૬
 પૂરણ લક્ષ આપ મહિં પેખા, ધન્ય તાત તવ પર્મ વિવેકા;
 ધન્ય તાત તોરી પ્રભુતાઇ, તન અધ્યાસ આંચ નહિ આઇ. ૭
 દેખિ દશા તવ હમ સંતોષા, હરિહર કરદિ અવસ્ય નિરદોષા;
 એકદિ દશા પુત્ર પિતુ કેરી, અચલ અનંદ હુમે દિય હેરી. ૮
 તુરિયા તત્ત્વ રત પ્રુવ માતા, જ્ઞાન મૂર્તિ જોદિ રચી વિધાતા;
 ધન્ય દિવાન ચરણ તવ આવા, વાન પ્રસ્થ જીન નામ ધરાવા. ૯
 તવ ઉપદેશ હોય ઇન જ્ઞાના, જીવન મુક્તી બ્રહ્મ સમાના;
 ધન્ય પ્રજ્ઞ હમ દરશન તોરા, સુનિ સત બોધ ગયે અથ મોરા. ૧૦

દોહા

સમય સમુજ પદ નાય શિર, પ્રજ્ઞ પુત્ર નરનાર;
 કરત ભજ ગવને ભવન, ભૂપ જીહાર જીહાર. ૧
 પાય રજા આયે ભવન, દ્વિજ આજ્ઞા અનુસાર;
 હવન દાન કુલકિ ક્રિયા, કરે વિચાર વિચાર. ૨

ચોપાઈ

શોક સમય શાંતી સહ હોઈ, કુલકી ક્રિયા કીન નિરમોઈ;
 કોટિક ધેનુ વિપ્ર દી દાના, સર્વ લોક વિધિવત સનમાના. ૧
 ઉભય પ્રિયા દાસી વર દાસા, સજ સંતોષ દીન વિસવાસા;
 શોક દિવસ સખહી કરિ અંતા, તેડન ચહે સમાજ મહંતા. ૨
 સંત દરશ વિન નહિ સંતોષા, કરિ સત સંગ જીવ નિરદોષા;
 નિજ મંત્રીકા તુરત જીલાવા, સંત સભા હિત શબ્દ સુનાવા. ૩
 વિપ્ર સમાજ સર્વ કુલ દાના, સર્વ તેડિ કરિયે સનમાના;
 કરિ સતસંગ સર્વ ગમ પાવે, ગૃહસ્થ કર્મ સવિધિ સમુજાવે. ૪

મંત્રી વિનય કીન કેઈ વારા, કૃપાનાથ શુભ કાળ વિચારા;
 જોતિક નામ રૂપ જગ વ્યાધી, સંત દરશતે જાય ઉપાધી. ૫
 યાતે તાત કૃપા ભલ કીની, પ્રજા દાસ લખિ શુદ્ધી લીની;
 જય નરેશ સહ સભા તયારી, હરિ પ્રતાપ તે પ્રથમ સવારી. ૬
 આયસુ પાય ચલા જન જાની, સંત દરશ દિત વૃત્તી લોભાની;
 ભૂદર વિપિન સંત મુનિ વાસા, મંત્રી પહોંચ્યો પ્રેમ હુલાસા. ૭
 પ્રાત કર્મ કરિ સંત સમાજ, સુંદર સમય સમાગમ સાજ;
 જ્ઞાન વિવેક ભક્તિ રસ ખાંતી, પર્મ યુક્તિ ઉચરત જન ખાંતી. ૮
 જ્ઞાન ગિરા મુનિ જન હરસાવે, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવે;
 કિતને મુખાકૃતી મુધકાવત, કિતને અચલ વૃત્તી થિર થાવત. ૯
 કીતને પ્રેમ વિવશ શિશ ધૂનત, મનહુ કીલ દાટત લખિ ઉનત;
 ધ્રુવ મંત્રી જાણાસા ભારી, બેદિ સંત વંદે કેઈ વારી. ૧૦

દોહા

સત સંગત ઘટિકા ઉભય, જન મુખ વરણી સાર;
 મંત્રી પર્મ વિવેક યુત, બોલ્યો સમય વિચાર. ૧
 વંદિ પાદ કર જોરિકે, કહિ પ્રેમી ધ્રુવ ગાથ;
 ભૂપ ભવન દે દર્શ જન, મુનિ જન કરો સનાથ. ૨

ચોપાઇ

મંત્રિ વચન મુનિ મુનિ જન હરસા, પ્રેમ પુષ્પ અપને ઉર વરસા;
 તથા અસ્તુ મંત્રી તવ ખાંતી, આવેહિ અવશ ચલા નૃપ જાની. ૧
 સમય સમુજ મુનિ મંડલ સારે, પ્રેમ વિવશ નૃધ ધામ પધારે;
 સનમુખ આય ભૂપ પદ લાગા, દર્શ દીન મોહિ કીન સુભાગા. ૨
 આસન ઉચિત દીન નૃપ જાની, બેસારે મુનિ જન સનમાની;
 દ્વિજ મંડલ હિ અવસર આવા, ઉડી ભૂપ પદ શીશ નિવાળા. ૩
 આસન દીન કીન સતકારા, જાની જાનત સર્વ વ્યવહારા;
 દ્વિજ પદ સેવ ચહે નૃપ દાંના, સમુજ સેન કહે વિપ્ર સુજાના. ૪
 શુભ ગુણ સંપન્ન ધ્રુવ સુદેશા, તુમતે મર્મ છુપે નહિ બેશા;
 આશ્રમ વિદગ કીન કરતારા, નીતી નિપુણ લખો ચહ સારા. ૫
 યાતે પ્રથમ સંત પદ સેપયે, અક્ષય લાભ ધર્મ યુત લઘયે;
 વિપ્ર વચન નૃપતી શિર ધારા, પય કરિ મુનિ પદ જાય પખારા. ૬

લે ચરણોદક હર સહુ રાગ, કૃત્ય કૃત્ય સમુજે સહ કાગ;
અક્ષત પુષ્પ અરચિશિર નાવા, ભૂપ પ્રવીણ પ્રેમ ઉર છાવા. ૭
દ્વિતીયે દિન પદ નૃપત પખારા, મિઝરત નેન પ્રેમ જલ ધારા;
વિધિવત પૂજ કરી દિન રાગ, જય ધ્વાન ઉચરે સભા સમાગ. ૮
વાંદિ ભૂપ સિંહાસન આવા, દિન મુનિ નૃપ શિર પુષ્પ ગિરાવા;
સર્વ સભા નૃપતી સતકારા, જોરિ ઉભય કર વચન ઉચારા. ૯
જય મુનિ રાજ ક્ષમા અમ કીજે, દુરબલ દાસ વિનય સુન લીજે;
મુનિ દિન માત તાત સમ મોરે, મો મન મર્મ પ્રગટ ઉર તોરે. ૧૦

દોહા

અહમચર્યા આશ્રમ હુમે, પૂરણ ભયો કૃપાલ;
કો વિધિ ધર્મ ગૃહસ્થ કે, મોહિ લાગત સમગ્ગલ. ૧
તિથી વાર અવસર સમય, ગર્ભ ગતીકી રીત;
પ્રગ્ન અરોગી પ્રબલતા, વડે ધર્મ પર પ્રીત. ૨

ચાપાઈ

ભૂપ પ્રશ્ન મુનિ મુનિજન હરસા, પર ઉપકાર તીર્થ નૃપ પરસા;
ભક્ત ભૂપ ચાલત ઉપકારા, વિશ્વ હેતુ યદ વચન ઉચારા. ૧
ગર્ભ ગાથ સુનિકે નરનારી, ચલદિ સુપંથ વિચાર વિચારી;
ભૂલન પ્રથા કરદિ ભવ હારી, પાવદિ પુરુષ અવશ્ય ફલચારી. ૨
પ્રગટેલિ સંતતિ પરમ પ્રવીના, આયુષ રોગ હોય નહિ દીના;
પુત્રી પુત્ર કરન નિજ હાથા, ભાખ્યો પ્રથમ પુનિત પશુ નાથા. ૩
સુનિયે ભૂપ ગર્ભ ગ્રહે નેમા, ધર્મ પ્રિયે નારી નર પ્રેમા;
ઉભય લોક ચાલત જન જીતા, સો નહિ ચલે ધર્મ વિપરીતા, ૪
પ્રૌઢ શરીત પુરુષ નરનારી, ધાર્યો અહમચર્યા પણ ધારી;
અહમચર્યા આશ્રમ કરિ પૂરણ, ધર્મ ગૃહસ્થ ચહે સંપૂરણ. ૫
હવન દાંત કરિ સંત સમાગ, ગુરુ મુખ રજ પાય નિજ કાગ;
પ્રથમ તીથી અર વાર વિચારી, સમય કર્મ સાધે નરનારી. ૬
વસ્ત્ર મલિન પ્રિયા રજુ વ્યાધી, ચતુર દિવસ તિથ પરમ ઉપાધી;
રજકી શુદ્ધ દિવસ ત્રય નારી, સ્પર્શ કરે નહિ પુરુષ વિચારી. ૭
અતિ એકાંત ભવન મય વાસા, જ્યહાં નહિ દરસે ભાન પ્રકાશા;
પંચમ દિવસ કરદિ આચારા, ભૂપણ વસન સજેલિ સિંગારા. ૮

છઠ્ઠે દિવસ અર્ધનિશિ પાછે, પતની પુરુષ પ્રેમ યુત રાચે;
 સંતતિ દેવ ઉદ્ધ જેહિ આવે, વિમલ ભક્તિ કુલ ધર્મ વડાવે. ૯
 આયુષ પ્રગલ્હ હોય બલપૂરા, એકે અંગ ન પુત્ર અધૂરા;
 હરિ હર હરસિ રહે ઢિગ જ્યાકે, જીવન મુક્ત માધારસ ચાખે. ૧૦

દોહા

પ્રથા ન પાણે ધર્મકી, કરે કર્મ વિપરીત;
 વંશ વિરોધી પુત્ર હો, સુનહુ નૃપતિ તેહિ રીત. ૧
 માત તાત અજાત તે, હોત વિશ્વ અનચાર;
 યાતે ગર્ભ કથા સુની, યજ્ઞો વિચાર વિચાર. ૨

ચોપાઇ

ચતુર આઠ ખટ બારા દોહ, ધારે ગર્ભ પુત્ર જેહિ હોઇ;
 એકા કે દિન પુત્રિ પધારે, એકા પુત્ર હોય નિરધારે. ૧
 ચલ સિદ્ધાંત સત્ય મમ ભાઈ, દંપતિ સાધિ પ્રગટ ફલ પાઈ;
 અગ્ર સુનિયે નૃપ દૂસરિ બાતા, રગત ક્રોડ પ્રગટે સુત ગાતા. ૨
 પ્રથમ દિવસ તિથ ગર્ભ જી ધારે, બચપન મે તન પુત્ર બિગારે;
 દુતિયે દિવસ ગિંદુ લે દારા, સુન તન બેબન સમય વિગારા. ૩
 ત્રીયે દિન તિથ ગર્ભ પ્રસંગા, તીજે પન વિગડે તેહિ અંગા;
 ચોથે દિવસ ગર્ભ જે ધારે, ચતુરથપન તન પુત્ર તવગારે. ૪
 યાતે માત તાત શુભ જ્ઞાની, કરે કર્મ સુત તન નહિ હાંની;
 ગુપ્ત ગાથ સુનહુ છક રાજા, માત તાત સુત હોય અકાજા. ૫
 રહ્યો ગર્ભ મહિલા જળ જાને, પતની પિવ વિહાર ન હાંને;
 માસ દિતિથ પચ ફલ દૂધ અહારા, નિત્ય કર્મ કરિ ભક્તિ વિહારા. ૬
 હરિ હર દર્શ કરે સત સંગા, રામ મંત્ર મુખ રટે અભંગા;
 તિક્ષણ ભોજન કળુ ન પાવે, કડુ ખાટે તે ચિત્ત હટાવે. ૭
 શુદ્ધ અહાર વિહાર નિભાવે, કામ ક્રોધ ઉરમે નહિ લાવે;
 ચોર ચુગલ નિંદક નહિ સંગા, ધર્મ સનાતન પ્રીતિ અભંગા. ૮
 અપનો પુત્ર સુધારન ચાવે, સમુજ માતુ નિત નેમ નિ ભાવે;
 નેમ ન પાત્રહિ જે પિતુ માતા, પાપી હોય ગર્ભ હવ ધાતા. ૯
 ગર્ભણિ નાર પીવે નિત સંગા, ગિરે ગર્ભ યા રોગિ અભંગા;
 કાકવાંજ હો વંશ ગુમાવે, ગર્ભ સહિત પતિ કે ઢિગ જાવે. ૧૦

દોહા

અધ પાપ ને પુત્ર હોય, પુત્રી પૂરણ પાપ;
નક નિવાસી દે જના, ભોગે અતિ સંતાપ. ૧
દીન અસ્તે સંધ્યા સમે, ગર્ભ ધરે ને કોય;
નિશિયર સમ સુત અવતરે, અવશ્ય અધમ ગતિહોય. ૨

ચોપાઇ

સંધ્યા સમય શંભુ દલ ભારી, નિરખત નેત્ર ત્રિયા ત્રિપુરારી;
પ્રેત પિશાચ નિશાચર ભારા, સંધ્યા અવસર કરત વિહારા. ૧
સંધ્યા સમય ગર્ભ લે નારી, જનમે ઉદર નિશાચર ભારી;
તિથી વાર સમજો યહ સારા, માત તાત ઉર કરે વિચારા. ૨
ભોમીકો સુત મંગલ વારા, તેહિ દિન ભોગે ભોગ ગવારા;
તાત મરકે જનુની જાવે, જીવે દુહુ તો ગર્ભ ગિરાવે. ૩
ને જનમે અતિ ઉતપાતી, જનુની જનક વંશ ગુરુ ધાતી;
કુટકુટ સમ કાંમી અનચારી, ગિને ન આપ અપરકી નારી. ૪
યાતે માત તાત ઉર ધરિયે, મંગલવાર ભોગ પરલરિયે;
અગિઆરસ આરસ દે સંગી, પુત્ર નપૂશક હોય અભંગી. ૫
નહિ નારી નહિ પુરુષ કલાવે, તત થેઈયા કહિ તારિ વખવે;
પૂનમ ગર્ભ ધરે ને કોઈ; પંગૂ પૂત્ર તાલ ધર હોઈ. ૬
ગર્ભ અભાવસમે ને ધરહી, મુક પુત્ર જનમે દુષ્ટ ભારહી;
માત તાત નીતી નહિ ધારે, જ્યા ધર પાપી પૂત્ર પધારે. ૭
સોડપ દિવસ ગર્ભકી ગાથા, વરતે પુત્ર પ્રિયે પિતુ માતા;
અપન પુત્ર ચાહે કલ્યાના, નીતિ પ્રથા ઉર ધરહી સુજના. ૮
અમિત ગ્રંથ ગાથા ચેહે ગાઈ, સુનિ સત મુખે સોઈ સુનાઈ;
કૃસિ કરના જિની પાવત સારે, પ્રથમ સર્વ મિલિ ભોમિ સુધારે. ૯
કર કુહાર કંટક તર કોટે, હજતે પ્રશભ સુધાર સુધારે;
ખાત્ર ખેડ કરહી અતિ શુદ્ધા, ખોવે ખીજ ફેર અવિરુદ્ધા. ૧૦

દોહા

નિપજ નાજ નવીન તહાં, શુદ્ધ હોય જ્યહાં ખેત;
સર્વ પ્રજા પોષે કૃષી, ભવ મહિં શુભયશ લેત. ૧

નીતિ પ્રથા વિન કર્મ સહે, સો તર કંટક જન;
પુત્ર નાજ નિરમલ ચહે, કાટહુ પ્રથમ સુજન. ૨

ચોપાધ

કરની પ્રજલ કુહાર સવારો, મન મલીન તર મૂલ નિવારો;
મન ઇન્દ્રી અપને વશ રાખો, વિધિવત કર્મ ધર્મ રસ ચાખો. ૧
વિધિવત કર્મ સર્વ સુખદાર્ઠ, યાતે ધર્મ ધરો હરસાર્ઠ;
ધર્મ પ્રથા નીતી ચેહે પાખર, ઇનતે અટકિ કરો નિજ કાજ. ૨
ધર્મ પાજ લખિ નિજ મન મારા, જીવન મુક્ત નહીં અવતારા;
સોડસ દિવસ ગર્ભકી ગાથા, સુજન શાન્ત સમજે પિતુ માતા. ૩
સોડસ વે દિન ગર્ભ ધરાવે, રવિ સમ પુત્ર પ્રગટ જશ છાવે;
આયુરવેદ સમુજ પિતુ માતા, ઔપધ મૂલ સહેજ ચિત લાતા. ૪
મનતે રોગ આદિ અરૂ વ્યાધી, મનતે ઉપજત સર્વ ઉપાધી;
મનતે ભ્રમે જીવ ભવચારી, અર્ધ ઉર્ધ્વ ઘટયો નિ દુઃખારી. ૫
જીવકો જનમ મરણ મન માંને, મોહ મમત કરિ હોત હેરાંને;
જડ ચેતન ગ્રંથી મન ભારી, સંગ દોષ કરિ હોત વિકારી. ૬
દેહ અધ્યાસ ભયો જલ વાંના, મિથ્યા મોહ સત્ય કરિ જનના;
સુપન માત્ર જગકે વ્યવહારા, જન્યત વિના નાંચ નિરધારા. ૭
સુત કર પકરિ જગાવત તાતા, તોહુ સુત બોલત ઉર અલસાતા;
ભય રોચક પિતુ વચન સુનાવે, પુત્ર શોચિ જન્યત હોઈ આવે. ૮
જન સમુદાય સંત પિતુ માતા, વેદો યુક્ત બોધ સમુજતા;
આશ્રમ ચાર મર્મ સમુજવત, ધરહિ શીશ દંપતિ સુખ પાવત. ૯
સતગુર શબ્દ શ્રવણ શિષ્ય કરહી, નીતિ નેમ અપન ઉર ધરહી;
શ્રવન મનન કરહી નિદિ દ્યાસા, જીવ ભાવ મિટિ પર્મ પ્રકાસા. ૧૦

દોહા

મન વિકાર સગહી મિટે, આધિ વ્યાધિ દે રોગ;
અજર અમર અનભો અચળ, લખિ સ્વરૂપ અણસોગ. ૧
કહ પ્રબોધે તાત તવ, સર્વ આતમા આપ;
આતમા આપ જ્ઞાતી ચહે, વિવેક યુતજેહિન લગે પુનપાપ. ૨

ચોપાઈ

ધૂ મુનિ મર્મ સમુજી હરસાવા, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાયા;
 જય મુનિ રાજ તાતકે તાતા, યુક્ત બોધ મમ દીન વિધાતા. ૧
 ગર્ભ ગાથ અતિ ઉત્તમ ગાઈ, દંમતિ પ્રેમ સભા હરસાઈ;
 સર્વ વિશ્વ પરગ્ન નરનારી, ધરહિ નેમ નરનારિ સુખારી. ૨
 તન મન નેમ અપન ગાહિ રાખે, સો જીવ સુલભ રામ રસ ચાખે;
 નેમી પુરૂષ સહજ ભવપારા, નેમ હીન ભવ હર્યો ગિવારા. ૩
 યાતે તાત કૃપા ભલ કીની, ગ્રહસ્થ ધર્મ શુદ્ધિ મમ દીની;
 ગર્ભ કર્મતે તાત અન્નના, યાતે પ્રસન ભયો મુનિ જાના. ૪
 સમય કર્મ સખડો સંતોષે, સુખ દુઃખ પરારબ્દ સમ પોષે;
 તન અસ્થૂલ કર્મ અસ્થાના, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ વર માંના. ૫
 યદ્યપિ કર્મ મર્મ નહિ જંતે, મમ હીન કહા કર્મ પિછાંતે;
 જય મુનિરાજ કાજ ભલ કીના, સમય કર્મ બોધે પરવીના. ૬
 સંત સમાન કવન પિતુ માતા, બોધત જન સમાજ હરસાતા;
 નિજ સુત જાનિ સર્વ જન બોધત, ધર્મ સેતુ ઉત્તમ મગ શોધત. ૭
 સંત સનેહ કરણ ભવપારા, જગ જિય નેહ દુખાવનહારા;
 સંત સમાગમકી પ્રભુતાઈ, કહિ ન શકે પ્રભુ કોડ ઉપાઈ. ૮
 કરિ સત સંગ સર્વ સુખ પાયા, સો સુખ કહુ હન હોંહુ લહાયા;
 નિમિતે માત્ર સાધત વ્યવહારા, નિશ્ચય હોં ન વ્રતી લગારા. ૯
 સર્વ પ્રકાર સુખી હમ દેવા, ચિતવન કુરત બ્રાત્રુ લખિ ભેવા;
 ઉત્તમ સમ બ્રાતા જગ થોરે, વિરહ જવાત્ર ઉત્ત ઉર મોરે. ૧૦

દોહા

પ્રથમ તજ્યો તન બ્રાત દિત, વિખુ ચરણ અનુરાગ;
 ઉભય લોક મહિં યસ લયો, કો યા સમ બડ ભાગ. ૧
 એક અનેક ન આતમા, યદ્યપિ એક અનેક;
 પ્રીત અપ્રીત ન એકમે, યદ્યપિ પ્રીત વિશેક. ૨

ચોપાઈ

અહો તાત બ્રાતા ગુણ ભારી, કહો નાથ કિમ શકું વિસારી;
 જ્ઞાન દ્રષ્ટિ દેખુ મોહે અંદર, તન સબંધ અધ્યાસ ન દંદર. ૧
 મે તું તર્ક હર્ષ નહિં શોકા, અગમ અગોચર સહજ અશોકા;
 શબ્દ માત્ર યહ સર્વ ઉપાધી, મમ સ્વરૂપ નિત સહજ અનાદી. ૨

હરિ ગુરુ સંત કૃપા પદ પાવા, જગતે સંશય સર્વ મિટાવા; ૩
 યદ્યપિ સંગ દોષ પ્રભુતાર્થ, નીતી કર્મ કુરે ઉર આર્થ. ૩
 આશ્રમ દેશ કાલ ક્રમ ચીની, સમય સમુજી જીવ વ્રતી અધીની; ૪
 વિધિવત કર્મ ધર્મ મય લાગે, સર્વ કર્મ કૃત કુશલ સુભાગે. ૪
 કહો તાત યહ કારણ કોહા, મિથ્યા તદપિ કુરે મન મોહા; ૫
 મુનિ તવ કૃપા હૃદય મોહિ શાંના, યદ્યપિ ઉપજત ઉર અજાંના. ૫
 કારન જ્ઞાન પરે નહિ દેવા, કરિયે કૃપા લખું યહ ભેવા; ૬
 સંત કૃપા વિના જ્ઞાન ન હોહી, કોટિક યત્ન કરે ભલ કોઈ. ૬
 સંત કૃપા કરિ જોહિ અપનાવે, આતમ તત્વ અમર ધન પાવે; ૭
 યાતે તાત વિનય સુન લીજે, કારણ ગુપ્ત મરમ પ્રભુ દીજે. ૭
 અતિ સુક્ષ્મ સમજૂ કિમ મર્મા, ધર્મ કર્મ મય કરત અધર્મા; ૮
 આતમ તત્વ અચળ અણુરાગી, જ્યા મલિ અધરમ કરત અભાગી. ૮
 સુપન માત્ર ભાસત સંસારા, સત્ય સત્ય નહિ અદ્ય લગારા; ૯
 પદ્યપિ તર્ક કુરે ઉર ભારી, તન સખંધ બ્રાતા મહતારી. ૯
 અમિત પ્રકાર યત્ન કરિ લારા, યદ્યપિ ખિસે ન ઠીટ લગારા; ૧૦
 સંત સમાગમ કરિ સુખ પાવે, હોય વિલગ ઉર ધૂમ મચાવે. ૧૦

દોહા

કવન કર્મ બાકી રહ્યો, જ્યા કરિ કુરે અસાર; ૧
 હરે કહે અતિ કષ્ટ કર, જો લખિ પાઉ સાર. ૧
 મુનિ મંડલ ધ્રુવ વચન સુન, સમુજે મર્મ અગાધ; ૨
 પ્રેમ વિવશ ઉચરત ભયે, ધન્ય ધન્ય તુમ સાધ. ૨

ચોપાઈ

લદડી ક્રિયા હોય લદ સારી, બેદ જ્ઞાની વિગત વિકારી; ૧
 તરંગ તોય વત વ્રતી લીના, સ્વે સ્વરૂપ મલિ લીન પ્રવીના. ૧
 રૂપ લીન વ્રતી ઇક ધારા, જગ લગ કુરે ન વિશ્વ વિકારા; ૨
 પરારબદ તન જીવ અધારા, ચેતન સતા હોય ક્રમ સારા. ૨
 દેશ કાલ અવસર ક્રમ જાંની, સુક્ષ્મ તર્ક કુરે ઉર આંની; ૩
 વ્રતી હોય તર્ક આધીના, ક્ષણિક ભોગ બાહર મુખ ચીના. ૩
 જ્ઞાની મરમ લખે યહ સારા, બાહર મુખ તોહુ સત્ય બિહારા; ૪
 કરમ કરે અરૂ ફલતે લીના, આતમ તત્વ લખ્યો પરવીના. ૪

જ્ઞાન અગ્નિ કરિ આશા જારી, વ્યાપક રૂપ ભયો બ્રહ્મચારી;
 પરારબ્દ આધીન શરીરા, પ્રથમ ભરમ સમજ્યો મતિ ધીરા. ૫
 ક્ષીણુ વાસના ઉપજત આઈ, દષ્ટા જ્ઞાની કુશળ સદાઈ;
 આશા રહિત કરે વિધિ કર્મો, નહિ સમજે કહુ ધર્મ અધર્મો. ૬
 કરતા તદપિ અકરતા આતમ, જ્ઞાની પ્રગટ લખો પરમાતમ;
 નિરગુણુ સિરગુણુ ભેદ ન જ્યાકે, ઉભય પક્ષ આતમ રસ ચાર્મે. ૭
 નામ રૂપ ગુણુ કર્મ અનેકા, વ્યાપક રૂપ લખ્યો જન એકા;
 દેશ કાલ અવસર ઉર જાંની, સર્વ કર્મ મય કુશલ સુજાંની. ૮
 કે પ્રકાર જાંની ગુણુ ગાવે, સમુજે સિગુણુ નિગુણુ હોઈ આવે;
 યાતે તાત તુમે નિર બંદા, ગુણુ અતીત તવ વ્રતી અનંદા. ૯
 વ્રતી વિષે નહિ તવ વિદ્વેષા, નિજ સ્વરૂપ ભાસત અણુલેષા;
 કેવલ પર ઉપકાર પિયારા, જેહિ કારન થલ વચન ઉચારા. ૧૦

દોહા

ઉભય શત્રુ સંહાર કર, નિમ્ન કંટક મહારાજ;
 દુતિયે આશ્રમ પદ ધરો, કરો વિશ્વકો કાજ. ૧
 બ્રહ્મચર્ય પૂરણુ ભયો, સંમત સહસ્ર પચીસ;
 ધર્મ ગૃહસ્થાશ્રમ ધરો, જિંદુ કરો જગ સીસ. ૨

ચોપાઈ

તોરે કર્મ રહે નહિ લેશા, શિવ સ્વરૂપ સમજ્યો તુમ સેશા;
 પાંડ આતમા શેષ સદાઈ, યુક્ત કર્મ વિચરો હરસાઈ. ૧
 મતિ અનુસાર ગાથ કહ્યુ ગાઈ, તુમ સુગ્મન નૃપ લખો સદાઈ;
 મંધ્યા કર્મ સમય ચલિ આવા, ભૂપ રૂકે નહિ ચીત રૂકાવા. ૨
 સમય કર્મ મય ભેદ ન લાવે, સમુજ મર્મ નૃપ રગ્ન કરાવે;
 મુનિ મુખ વચન સુનત નરનારી, જ્યજ્ય શબ્દ કીન અતિ ભારી. ૩
 ધન્ય ધન્ય નૃપતી મુખ ગાવા, નિજ કરતે શિર પુષ્પ ગિરાવા;
 અતિશય સુખઉપજ્યો સહ ભારી, વંદત પુષ્પ પ્રચાર પ્રચારી. ૪
 સમય સમુજ ઉંડે મુનિ દેવા, વિધિવત ભૂપ કીન પદ સેવા;
 દે આશીશ ચલે મુનિ રાગ્ન, વિચરત સંત કરન જગ કાગ્ન. ૫
 ભૂપ સહિત પરગ્ન નરનારી, જિહ્વુડત સંત પ્રેમ ભયો ભારી;
 ગદ ગદ કંઠ નયન જલ ધારા, જન હિત હોત સંત અવતારા. ૬

માત તાત હરિહર જન જાની, તલપત મીન વિલગ જીમ પાની;
 વિકલ વિદેહ સમજ જન સારે, મુનિ સંતોષે વારંવારે. ૭
 રે મમ ભાત પ્રાણુ તે પ્યારે, ફિર આવહિ અવસર તવ દારે;
 કાલ કરમ ગતિ લખિ હન જાવે, સમુજી મરમ સત કરમ કરાવે. ૮
 કાલ કરમ ગતિ તજી વિસવાસા, રામ મંત્ર રટિએ નિજ શ્વાસા;
 કાલ કરમ ગતિ અદ્ભુત ભાઈ, લખિ ન પરેય પ્રથમ ચતુરાઈ. ૯
 યાતે જપો જગત પતિ સ્વાંમી, જ્યા કરિ મિટે જનમ દુઃખ ખામી;
 નિત્ય કર્મ મય ચીત રૂકાઈય, યાતે સર્વ લાભ જન પાઈય. ૧૦

દોહા

સમય કર્મ મુનિ બોધ દે, ચક્ષે વિપન હરસાય;
 મગન ભયે નરનારી નૃપ, પ્રેમ પ્રસાદી પાય. ૧
 લખિ અવસર આજ્ઞા કરી, નૃપ પ્રિયે વચન સુનાય;
 પ્રથા યુક્ત ચાલત ભયે, નૃપ પદ શીશ નવાય. ૨

ઓપાઠ

સંધ્યા કર્મ કીન નૃપ નાથા, ધર્મ સનાતન કરન સનાથા;
 યજ્ઞ શાલ આવા નૃપ જાંની, બેઠે આસન દિજ મન માંની. ૧
 વેદ મંત્ર ઉચરે દિજ રાગન, હવન કરન લાગે વિવિ કાગન;
 મંત્ર ધુની સુન નૃપ ઉર હરસા, ઉમંગ્યા પ્રેમ નયન જલ વરસા. ૨
 હવન દાન મહિમા અતિ ગૂઢા, સમુજત સુજન લખે નહિ મૂઢા;
 પૂરવ પૂન્ય પ્રગલ્ભ પ્રભૂતાઈ, હવન દાન જીન દારે સદાઈ. ૩
 વેદ વચન ઉચરે દિજ દારે, તેહિ જન ભવન દેવ રૂપવારે;
 નવ ગ્રહ હવન હવ્યતે રાજી, કૃપાવંત નહિ કરે દુરાજી. ૪
 અકિનિ પ્રેત પિસાચન રોગા, હવન હેતુ જન રહે અસોગા;
 નિપ કંટક હોવાહિ નરનારી, કરહિ જો જન હવન વિચારી. ૫
 મહિમા હવન ભૂપ મુખ વરણી, ધ્રુવ સર્વજ્ઞ ધન્ય જન કરણી;
 દિજ આજ્ઞા નારી દે તેરી, નૃપ શિર નાય ચક્ષી નિજ ચેરી. ૬
 અંતઃપુર દાસી ચલિ આઈ, વંદિ પાદ નૃપ ગાથ સુનાઈ;
 પિવ આજ્ઞા સુનિ હરસી જાંની, ભૂપન વસન નવીન સમ્માંની. ૭
 હરસી ચક્ષી પુજા ભરિ થારી, સાધવિ સંગ લીન કેઇ નારી;
 બ્રાંમી ઈલા યજ્ઞ થલ આઈ, પતિ પદ વંદિ પ્રગલ્ભ હરસાઈ. ૮

વિપ્ર ચરન વંદી લખિ તાતા, દિજ આસીશ દીન હરસાતા;
અમર સુહાગ અમર વર તોરા, જીવન મુક્ત વચન યહિ મોરા. ૯
સર્વ પ્રકાર સુયશ સંસારા, ધર્મ નીતિ ઉતરેહુ ભવ પારા;
પ્રથમ પીવ પદ સેવા કીજે, બાંમ ભાગ આસન દે લીજે. ૧૦

દોહા

દિજ આજા પતિ પૂજ કરિ, બેઠિ જ્યાં હાં અધિકાર;
હવન ક્રિયા ભૂસુર કરી, વેદ યુક્ત વ્યવહાર. ૧
નૃપ સંતોષે વિપ્રગણુ, વિધિવત દાન દિરાય;
અહરથ ધર્મ આજા દધ, દિજ મન હર્ષ બહાય. ૨

ચોપાઈ

દિજ પદ શિશ વંદે ધ્રુવ જ્ઞાંતી, હરસિ ચરણ વંદે દે રાંતી;
ગદ ગદ કંઠ કહે ધ્રુવ રાજ, ભૂસુર સારે સર્વ સુકાજ. ૧
તુમતે મોરી વિશ્વ ભલાઈ, સર્વ સિદ્ધિ દિજ પદતે પાઈ;
દિજ પદ સેવ દિજે નરનારી, તેહિ જિય સુલભ પાવ ફલચારી, ૨
મો મન સત્ય સત્ય ઇતચારા, વેદ વિદિત વરણે મુનિ સારા;
દિજ પદ પૂજ પરમ પદ પાવે, અમિત સંત સત ગ્રંથ સુનાવે. ૩
યાતે તાત કહું કર જોરી, મહિસુર શુદ્ધિ ન વિસરેહુમોરી;
તરણી કૃપા તુમારી તાતા, જગ સિંધુ જીવ પાર લંધાતા. ૪
દિજકે કર્મ અપન દિલ ધરહી, સો જીવ જનમ મરણ દુઃખ હરહી;
વેદો યુક્ત વિપ્રકે કરમા, ધરહિ ધીર અધરમ ચિત શરમા. ૫
નિત્ય કર્મ પર પ્રીત સદાઈ, જમ દરશન નહિં જીવ કદાઈ;
દ્રઢ વિશ્વાસ ભયો પ્રભુ ભારી, હરિ ગુર ભૂસુર કૃપા તુમારી. ૬
દિજ પદ વંદિ રજા નૃપ ચાવા, વિપ્ર રજા કરિ ઉર હરસાવા;
દિજ સંતોષ ચક્ષે નિજ ભવના, મન વચ કર્મ પાપ જન દવના. ૭
ઉભય નારિ નૃપ નિજ ગ્રેહ આયે, દાસી દાસ સર્વ હરસાયે;
ગૂઢ મર્મ લખિ પ્રેમ અપારા, ભૂપ પાદ વંદે કેઇ વારા. ૮
નૃપ પ્રિય વચન કીન સંતોષા, નલિનિ વંદ જિમિર વિકર પોષા;
ભૂપ પ્રેમ વશ ખોલિ ખજાના, ઇચ્છા યુક્ત દીન બહુ દાના. ૯
દાસી દાસ પ્રેમ ભો ભારી, અમિત પ્રેમ ઉપજ્યો નૃપ નારી;
ધ્રુવ આસન બેઠે સુખ ધાંમા, બાંમ ભાગ બેઠી દે બાંમા. ૧૦

દોહા

હરસ ભરી દાસી હરી^૧, કરી આરતી ત્યાર;
વિધિવત પદ પુજત ભયે, પુષ્પ પ્રચાર પ્રચાર. ૧
રાજ ભવન રીતી સરસ, એક રહી નહિં શેષ;
ધર્મ દિપાવન કારણે, હરસત કીન વિશેષ. ૨

ઓપાઘ

જય જય ધુનિ ચાહું ઓર સુહાર્ધ, પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ છાધ;
ચરણોદક લીનો સહ દાસી, અમિત જનમ ઉર ગર્હ ઉદાસી. ૧
પ્રેમ નીર નિઝરત સહ નેનાં, પદ વંદત ઉચરત નહિં બેનાં;
નિજ કલ્યાણ સમજી સુખ ભારી, દાસી દાસ અવાચ મુખારી. ૨
સમય સમજી ધ્રુવ ગિરા ઉચારી, મુખમય રહેા સર્વ નરનારી;
માન મોહ મમતા ઉર ત્યાગી, રહેા રામ ઉર અચલ વિરાગી. ૩
એકહિ દસા ભજાહુ ભગવંતા, જનમ મરણુ આવહિ જીવ અંતા;
વ્યાપક રામ રમણુ ચિર રહિયે, અપનો રૂપ અપન ઘટ તદાચે. ૪
મમ ઉપદેશ હૃદય ધરિ રાખો, અજર અમર આતમ રસ ચાખો;
નિત્ય કર્મ પર પ્રીત સદાર્ધ, જ્ઞાતી સરસ દશા યહિ ભાધ. ૫
રે સુત સમય કર્મ ચિત દીજે, હરિ અરપન કરિ ભોજન ટીજે;
આશ્રમ કુલકે ધર્મ અનાદી, નિજ ઉર કળાહુ ન હોહુ પ્રમાદી. ૬
ધન્ય ધન્ય સખહી નર નારી, અચલ વૃત્તી આશીપ હમારી;
સંધ્યા સમય ભોગ હરિ ધરિયે, પાય પ્રસાદ કાજ દિર કરિયે. ૭
ભોજન મુખ રજા સુનત હરસાવા, રાણી રૂપર ભોજન મગ ગાવા;
ભૂપ પ્રથમ હરિ અરપન કીના, ઉર મહિં ઉપજ્યો પ્રેમ નવીના. ૮
ભોજન ભાવ લેહુ હરિ તાતા, મોહિ અનાથકો કરન સનાથા;
અગમ અગોચર નિર આકારા, કો પ્રકાર તવ ધરં અહારા. ૯
હસ્ત પાદ મુખ નેન અપારે, ગુનત ગુનત ગુનિ જન કવિ હારે;
મન વચ કર્મ કરે સો માયા, અગમ અગોચર આપ અમાયા. ૧૦

દોહા

લે અહાર હરિ ઉદર ખિન, નેત્ર વિના નિરખંત;
હસ્ત વિન રક્ષા કરે, સર્વ પુકારત સંત. ૧

મુખ વિન ઉચરત અહુ ગિરા, પદ વિન વિચરત તાત;
અગમ ગતી કરતા પુરૂષ, મેં લઘુ દાસ અનાથ.

૨

ચોપાઈ

એસી અકથ કહાંની તોરી, કો પ્રકાર પહોંચે મતિ મોરી;
વાર વાર મનકો પર બોધે, યદ્યપિ પદ પંકજ રજ શોધે. ૧
પ્રેમ ભક્તિ પદ ગંગ તરંગા, મો મન સુખ યહિ ચહત અભંગા;
જેહિ અવસર ભક્તિ ચિત લાગે, પદ નિરવાણ ન ચહે સુભાગે. ૨
મનકે મનન ભાવ કંઈ ભારી, ભક્તિ લીન હોય દીન વિસારી;
જનમ યોનિ દુઃખ લીન અપારા, ભયો પરમ સુખ શરણુ તુમારા. ૩
યાતે વૃત્તી વિપેશ સુદાવે, પ્રેમ ભક્તિ આતમ સુખ પાવે;
ધ્યે ધ્યાતા બુદ્ધી વિશ્રાંમા, અથ અગાધ તન તજે તમાંમા. ૪
ઈષ્ટ દેવ અંકુશ શિર ધરહી, હરિ ગુરુ કૃપા શુભ જગ તરહી;
યાતે તાત ભક્તિ મન ભાવે, શઠ સેવક લખિ કૃપા કરાવે. ૫
લીજે ભોગ દાસ લઘુ જાંની, વ્યાપક નાથ ચરાચર પ્રાંની;
ધરિ હરિ ભોગ ધર્મી ધ્રુવ ધ્યાંની, જ્ઞાંનીકી ગમ જાંનત જ્ઞાંની. ૬
વૃક્ષ ફલ ફલ એક લખાવે, સો જન ભક્તિ જ્ઞાન ધન પાવે;
વિશ્વ વિરાટ વૃક્ષ લખિ સાધૂ, ભક્તિ જ્ઞાન ધન લીન અગાધૂ. ૭
ધ્રુવ ઉર પ્રેમ પયોનિધિ ભારી, પુલકિ ગાત લોચન ભરિ વારી;
ઉભય નારિ ઉર પ્રેમ અપારા, ઉમગિ ચલી જીમ સુરસરિ ધારા. ૮
દાસી દાસ પ્રેમકી ગાથા, નિજ મન લખે યા લખે વિધાતા;
ધ્રુવ પ્રવીણ ઉર સમય વિચારા, હરિ પદ વંદત વારંવારા. ૯
પ્રેમી નેમ ન રહ કદાઈ, વિન અવસર ઉર વસે સદાઈ;
પ્રેમી પ્રેમ પીડ કો જાંને, વિન પ્રેમી કહા પ્રેમ પિછાંને. ૧૦

દોહા

ધ્રુવ પ્રવીણ કો પ્રેમ લખ, હરિ હર હરસ અપાર;
જ્ઞાની જન વિન જગતમે, કો સમજાવે સાર. ૧
હરિ અરપન કરિ ધ્રુવ પ્રિયા, પાયો પ્રેમ પ્રસાદ;
જગત જીવકી જ્યાજ જન, તારત સિંધુ અગાધ. ૨

ચોપાઈ

રૂચી અનુકુલ લિય તીર અહારા, અચવન કીને સહિત વિચારા;
અનુચર સમય પાંન કર દીના, હરસિ ભૂપ અપને મુખ લીના. ૧

ભૂપ પાન બગસે દે નારી, ભધ પ્રસન્ન મન સમય વિચારી; ર
 રંક રતન ધન પાવ ખુશાલી, પરમ પ્રેમ પ્રગટી મુખ લાલી. ૨
 માન પાન પ્રિયે પુત્ર સુહાગા, બગસેહુ આજ હુમે બડ ભાગા; ૩
 હરસે ભૂપ પ્રિયા લખિ મર્મા, અવસર કરમ સનાતન ધર્મા. ૩
 કરતા પુરૂષ કરમ ગતિ થાપી, કે જનમે તેહિ શકે ઉથાપી; ૪
 દાસી દાસ પાન સહ પાવા, સમય સમુજી નૃપ વચન સુનાવા. ૪
 રે મમ તાત ભક્તિ ચિત દૈયો, જ્યા કરિ ચાર પદારથ લૈયો; ૫
 કર્મ ભક્તિ વિન જ્ઞાન ન પાવે, કોટિ ગ્રંથ મુનિ અમિત સુનાવે. ૫
 ધરિ વિશ્વાસ આશ તજ સારી, ઉર મહિં જપિયે દેવ મુરારી; ૬
 ક્ષણુ ભંગુર સમુજી સંસારા, રામ મંત્ર જપિયે નિજ સારા. ૬
 અમિત યોનિ જીવ જન્મ ધરાવે, ભજન ભક્તિ અવસર નહિ આવે; ૭
 ભજન ભક્તિ નર તન ભંડારા, સુમરિ સુલભ ઉતરો ભવ પારા. ૭
 નર તન રતન લાભ યહિ લીજે, નિજ કલ્યાણુ ભક્તિ વશ કીજે; ૮
 જીવન મુક્ત લાભ જીન લીના, નરતન રતન કાજ તિન કીના. ૮
 ક્ષણુ ભંગુર વિપયા રસ કાચો, ભજન ભક્તિ સિંવરણુ રસ સાચો; ૯
 માત તાત બ્રાતા સુત નારી, આખિ રચ લિયે સર્વ વિસારી. ૯
 પરમ મિત્ર તહુ હોય ગિછોહા, સુપન માત્ર માયા તન મોહા; ૧૦
 યાતે સમુજી ભજન ચિત દૈયે, સખતે શ્રેષ્ઠ મોક્ષ પદ લૈયે. ૧૦

દોહા

ઇલા અમિત પ્રિય પ્રેમ વશ, ઉપજ્યો ઉર વૈરાગ; ૧
 વૃથા સમુજી મુખ સાહયખી, ઉરતે વિસરી રાગ. ૧
 તન ધન લક્ષ્મી મન પ્રિયે, બ્રાહ્મી રૂચી અપાર; ૨
 રજ પ્રધાન શાંતી ગવણુ, સુત વિત સમજ સાર. ૨

ચોપાઈ

બ્રાહ્મી પ્રિયે રાજ મુખ સારા, ઇલા બોધ લખિ લખ્યો અસારા; ૧
 બ્રાહ્મી પુત્ર આશ પુરિ આઈ, ઇલા ભાવિ લખિ શાંત રહાઈ. ૧
 બ્રાહ્મી સમય કર્મ ચિત ચાવા, ઇલા અનૈગ હૃદય નહિ આવા; ૨
 બ્રાહ્મી સર્વ વિભો પ્રિય ભારી, ઇલા બોધ મુનિ પરમ મુખારી. ૨
 બ્રાહ્મી સુત ચાહત સંસારા, ઇલા બોધ લખિ લખ્યો અસારા; ૩
 મહિ સમાન વરસત જલ ધારા, મધુર મધુર ખાલે મિલિ ખારા. ૩

મધુર કટુક જલધી નહિં ભેદા, સંગ દોષ પ્રગટે કહા ખેદા;
 યું જાની સમ બોધ સુનાવે, મતિ અનુસાર સર્વ ફલ પાવે. ૪
 શાની કે ઉર ભેદ ન ભાસે, નિજ મત ગ્રહણ કરે નિર આસે;
 ધ્રુવ સત બોધ સર્વ સમુજવા, મતી અનુસાર સર્વ મન ભાવા. ૫
 ચરચા કરત નિશા ચલિ આઈ, સમય સમુજી નૃપ રજા કરાઈ;
 દાસી દાસ વંદિ નૃપ ચરણાં, ચલે હરસ યુત કો વિધિ વરનાં. ૬
 ભૂપ પ્રિયા બેઠે જે દારા, સિદ્ધિ નિજ કર આય સવારા;
 સુંદર ભવન સુગંધિત શોભા, લલિત છબી નિરખત સુરલોભા. ૭
 હરિ આજ્ઞા સિદ્ધી જ્યાંહાં વાસા, ઉમગિ કામ તિત કીન નિવાસા;
 ધ્રુવ નિરખત શીતલ ભો કામા, શાંત વૃત્તી ઉચરત ભયો રામા. ૮
 જન જ્યાંહાં અનૈગ જોર નહિં લાગે, જન ઉપરામ કામ તજી ભાગે;
 કરિ કહરિ એક ટિક ન ભવના, આવત એક એક હો ગવના. ૯
 કિમકરિરવિમુખતિમિર નિવાસા, રામ હૃદય તહાં કામ ન વાસા;
 ધ્રુવ ત્રિકાળ જનંત ગતિ સારી, સમય કર્મ જગ નીતિ નિહારી. ૧૦

દોહા

વિન તન વ્યાપક વિશ્વમે, જય જય મહન સુરેશ;
 જીવ ચરાચર વૃધી હિત, ઇચ્છત રહત હમેશ. ૧
 જલચર થલચર નભચરા, નરસુર અસુર અજ્ઞત;
 તવ સુખકો આલત સદા, ચિતવે ચિત દિન રાત. ૨

ચોપાઇ

જય જય સુમર જીવ શિર સ્વાંમી, નરસુર માંનત રજા તમાંમી;
 સર્વ ઇન્દ્રિ અપનો રસ આવે, તુમ પ્રેરક હો રજા કરાવે. ૧
 સર્વ ભોગ ઇન્દ્રી મન પ્યારો, અનૈગ દેવ ઉપકાર તુમારો;
 દંપતિ પ્રેમ દિપે સંસારા, નાના રૂપ પ્રગટ હો સારા. ૨
 આરૂ ખાણુ જીવ તન ધારી, કરતે કેલ સોહ કૃપા તુમારી;
 પામર પનગ પક્ષિ પશુ જાતી, તુમ કરિ પ્રેમ રખે ઉતપાતી. ૩
 જડ ચેતન વિશ્વ નરનારી, ફલહિ સુફલ સહ સમય વિચારી;
 પંચ જ્ઞાન સખકે ઉર આવે, રૂપ સંયોગ સુફલ ફલ પાવે. ૪
 અતિ અજ્ઞાન જ્ઞાન કરિ હીના, યદ્યપિ અનૈગ દેવ આધીના;
 જોગી જતી સંત સંન્યાસી, તુમ ભય વસ્તિ ત્યાગ વનવાસી. ૫
 કરિ તપ કૂર ઇન્દ્રિ મન મારે, અજપા સિંવરણુ શ્વાસ ઉચારે;
 યદ્યપિ રતિ પતિકા ડર ભારી, ચમકી ચલત નિરખત કહું નારી. ૬

તુમ ભય ભક્તિ રામ ઉર રાખે, હરિ ગુરુ કૃપા અમર રસ ચાખે;
 નિજ કરણી અહંકાર ધરાવે, ભક્તિ હીન મુક્તી નહિ પાવે. ૭
 વિષયા સક્ત બુદ્ધિ વિપરીતા, ભજન ભક્તિ વિન રહે ગયે રીતા;
 જેહી પર કૃપા હોય પ્રભુ તોરી, સો જીવ જનમ ન ધરે અહોરી. ૮
 જિવકો જનમ મૂલ તુમ દેવા, તોરિ કૃપા લખ્યો મેં ભેવા;
 યાતે તાત હુમે ડર ભારી, પાર હોય હમ કૃપા તુમારી. ૯
 સરનાંગત નહિ હોય દુઃખારી, કૃપાનાથ યહ વિનહુ હમારી;
 આશ્રમ નિભે જ્ઞાન નહિ ભૂલૂ, તોરી કૃપા અભે સુખ ઝૂલૂ. ૧૦

દોહા

જ્ઞાન ધ્યાન રૂચિ ધર્મમે, અહો નિશિ ઉચર રામ;
 વિધન હીન આતમ દશા, કૃપા તુમારી કામ. ૧
 વિવિધ કર્મ કરતો રહે, જ્ઞાન ધ્યાન નિર દાંદ;
 કામ કૃપા વિન કષ્ટ કર, બને જ્યું કામા અંધ. ૨

ચોપાઇ

યાતે કામ કૃપા યહિ કરહ, દયા દષ્ટિ મમ ધામ વિચરહ;
 શારદા નિજ બાલ ખેલાવે, અપના જાન ન ત્રાસ દિખાવે. ૧
 ઉભય પક્ષ નીતી યુત પાસે, કૃપાનાથ નિજ બાલ સંભાસે;
 વિશ્વ ચરાચર હુકમ તુમારો, મોહિ સેવક લખિ કાજ સુધારો. ૨
 તુમતે નરતન પાય અબાદી, મિત્રે રૂપ ઇન્દ્રી મન સાધી;
 ચેહિ મરજી ચિતમે તવ દાસા, ઉભય પક્ષ મહિ અનંગ ન ત્રાસા. ૩
 જેહિ જેહિ આશ્રમ હમ અધિકારી, તહાં તહાં ચાહત કૃપા તુમારી;
 વરણાશ્રમ કરણા તવ પારા, વિન તવ કૃપા અમિત પચિહારા. ૪
 અનંગ શક્તિ વ્યાપક વેરાટા, લલિત કાંતિ શોભત સહ દાટા;
 સમય રૂપ તુમતે સંતોષા, એક એક માનત પ્રિય પોષા. ૫
 જીવ ચરાચર યાચત તોડો, સેવક સમુજી શરણુ લહુ મોડો;
 બાલક વિનય સમુજી ઉર ધરિયે, હૃદય કમલ મમ આસન કરીયે. ૬
 વંદે ભૂપ જોરિ યુગ પાંતી, અનંગ દેવ ઉચરે મૃદુ બાની;
 જય હો ભક્ત ભીડ ભય ભંજન, સર્વ દેવ કીને મન રંજન. ૭
 તપ કરણી સાજ્યો મન ધ્યાના, અહરંધ્ર પલ્લવો અસ્થાના;
 અગમ અગોચર આતમ દેવા, પ્રગટ સ્વરૂપ લીન નિજ ભેવા. ૮
 તુમવિન અવર કરે કો એસી, વેદ વિદિત વરણે જન જોસી;
 સવ દેવ હમ કીન વિવેકા, તુમ સમ બને ન કારજ એકા. ૯

સુક્ષ્મ તન હમ પરમ અભાગા, તજી શુદ્ધ તુમ પરમ વિરાગા;
ઉભય શરીર આશ તુમ ત્યાગી, હમ આશા વશ પરમ અભાગી. ૧૦

દોહા

આશ નાશ કરિ હરિ ભજ્યો, પાયો પર્મ નિવાસ;
અમિત પતિત પાવન ભયે, જો જન પદકે દાસ. ૧
ધ્રુવ સર્વજ્ઞ સુખન પ્રભુ, મો મન જાનત ભેવ;
કર્મ કેદ કરતા દર્ષ, અંધન મય હમ દેવ. ૨

ચોપાઇ

ધર્મ સેતુ જન સંત સુહાગી, કરિ તવ દર્શ ભયો બડ ભાગી;
સર્વ જીવ તન ઉર મમ વાસા, તુમ સમ સંત ચરણ રજ દાસા. ૧
ભજન ભક્તિ વશ સુમરે રામા, કામ કર્મ તજ ભયે અકામા;
એહ વશ વિકલ રામ ગુણ ગાવે, એસે જન પદ શિર હમ નાવે. ૨
માયા જનિત કટક હમ સારે, જન પદ રજ હમ સહ શિર ધારે;
મમ અપમાન કરે ભજ સંતા, હમ સમજે જનકો ભગવંતા. ૩
હમ અપમાન રહે હમ રાજી, જન મુખ વચન ન હુમે દુરાજી;
હટકે સંત હમે સુખ પાવે, સંત દરસ કરિ પાપ નસાવે. ૪
અમિત જીવ જમ કાંસી ડારત, કામ ક્રોધ વશ કરિ હમ મારત;
વિપય અંધ નહિ ધરમ પિછાંને, શ્વાન વૃત્તી વિપયા સુખ માંને. ૫
માત તાત ત્યાગહિ મરિયાદા, સત્ય બોધ જ્યહાં અસત સંવાદા;
ધર્મ હીન સહ કૃત્ય સુહાવે, રામ ભક્તિ ચિતમે નહિ ચાવે. ૬
ક્ષોચન ચતુર હોય શઠ અંધા, ગિરહિ નર્ક કરહી કૃત ગંધા;
પ્રેરે કર્મ નિપેધ સદાઈ, સ્થીર વૃત્તી નહિ રહે કદાઈ. ૭
અધમ કૃત્ય યહ લખો હુમારા, ભયે કૃત્ય કરિ દરશ તુમારા;
યાતે તાત આજ સુખ પાવા, જાગતે સંત ભવન મે આવા. ૮
કહા રક્ષા હમ કરે તુમારી, કરિ તવ દર્શન બનિહુ હુમારી;
કરિહે દાસ રજ યુત કાળ, શરણાંગત રાખહુ પ્રભુ લાળ. ૯
શિવ જનતે અતિ ડરે વિશાલા, મમ તન નાશ કીન તતકાલા;
હરિહર અજ ત્રિય એક સ્વરૂપા, વિશ્વ ચરાચર શિર બડ ભૂપા. ૧૦

દોહા

હરી પ્રેરીત સિદ્ધી હુમે, દર્શ લાભ મહારાજ;
રજ યુક્ત રજ શિર ધરી, કહો સો કરિહાં કાજ. ૧

પારનહારે ધર્મકો, જનરનહારે પાપ;
હારનહારે સિંધુ તટ, મારન અધકો આપ. ૨.

ચોપાઈ

ગુપ્ત ગાથ જ્ઞાની ધ્રુવ કીની, રાણી ઉભય મર્મ નહિ ચીની;
સંકલ્પ મેં ચર્ય દોઉ જનકી, ગુપ્ત ગાથ જ્ઞાને કો મનકી. ૧
અનંગ દેવ આજ્ઞા નૃપ પાઈ, કીન પ્રવેશ યુવતિ તન માંઈ;
ચંચલ વ્રતી ભયે દે રાંની, પુલકિ મધુર મુખ ઉચરી જાંની. ૨
અનંગ દેવ વ્યાખ્યો અંગ સારે, પ્રબલ પ્રેમ પતિ વદન નિહારે;
યુવતિ આંખ રતિ કિય રતનારી, ધ્રુવ પ્રવીન જ્ઞાનત વિધિ સારી. ૩
ચપલ ચાલ ચાલત પતિ આગે, મનુ અનંગ અપની રૂતુ માંગે;
ભૂપન વસન સવારે નીકે, અનંગ સંગ લાગ્યો અંગ જીકે. ૪
ધ્રુવ સર્વજ્ઞ ન રંચ વિકારા, યદ્યપિ પ્રિયે લગી દે દારા;
કરતા પુરૂષ રચી યહ નીતી, સમય કર્મ પર અવશ પરીતી. ૫
દાનવ દેવ મનુષ્ય પશુ જાતી, સમય ગાથ સોધ સર્વ સુહાતી;
ચાતે કર્મ પ્રધાન બખાના, કોવિદ કવિ મર્મ ચેહિ જાંના. ૬
ધ્રુવ પ્રવીન સમજે યહ સારા, પ્રેમ વચન પોષી નિજ દારા;
ધર્મ પત્નિ ધીરજ બડ તોરી, તન મન વચન પતી નહીં ચોરી. ૭
પતિ પદ પ્રેમ અપરમિત તોરા, પ્રિયા પ્રસન્ન ભયો મન મોરા;
શુભ અચાર નારી જગ જેતા, તો તન પ્રગટે ધર્મ સમેતા. ૮
ધર્મ રચી અધરર્મ ઉર ત્યાગા, ઉભય પ્રિયા મમ પરમ સુભાગા;
તુમ સમ પ્રિયા પીવ સંજોગા, મીઠે મુકત મન હોય નીરોગા. ૯
અર્ધ અંગ પતની પિવ કહિયે, હોય સરોગ શાંતિ કિમ લહિયે;
ધર્મ હીન નારી પિવ કેસી, અર્ધ અંગ પીડા જીવ જેસી. ૧૦

દોહા

નારિ કુનારી પીવ ધર, જીવત પ્રેત સમાન;
નર્ક પહાયો નરહરી, જનમ પાપ ફલ જાંન. ૧
પતીવ્રતા જેહિં પીવકે, ભામનિ ભક્ત અકામ;
દે કુલ તારે તરનિ સમ, કૃપા કીન શ્રી રામ. ૨.

ચોપાઈ

શુભ સંયોગ દીન હરિ દેવા, શરણાંગત પ્રભુ સમુજ સુભેવા;
ધર્મ પત્નિ અવસર ભલ આવા, નિશ્ચય રામ કૃપા કરિ પાવા. ૧

નરહરિ નાથ કૃપા ભક્ત કીની, સવ પ્રકાર શુદ્ધિ મોલિ લીની;
અદ્ભુત રોગ આધિ અરૂ વ્યાધી, મૂલ સહિત હરિ હરિહુ ઉપાધી. ૨
હરિ ગુરુ હર ભક્તિ પરતાપા, મન વિકાર હર હર્યો સૈતાપા;
સંચિત કર્મ કીન પ્રભુ નાસા, દેહ અધ્યાસ હરી ત્રીય ત્રાસા. ૩
પરારબ્ધ અસ્થૂલ અધારા, મેં દષ્ટા ચેતન ધન ન્યારા;
વિશ્વ ચરાચર સો મમ રૂપા, હરિહર હરસિ કીન બડ ભૂપા. ૪
ભાસ માત્ર ભ્રમતે જગ ભાસા, જ્ઞાન હીન મન ભયો ઉદાસા;
હરિ ગુરુ કૃપા મર્મ સમુજવા, અક્ષય પ્રેમ ન રૂકે રૂકાવા. ૫
કિમ કરિ કથુ ગુપ્ત યદ ગાથા, આપ આપ મહિં આપ સમાતા;
યે સગ કૃપા રામ ગુરુ સંતા, હર પ્રતાપ ભેટે ભગવંતા. ૬
ઉનકી કૃપા હોય સોઈ હોઈ, તજ મન તર્ક રહો નિરમોઈ;
પ્રિયા પ્રાણુ તક ચેલિ પ્રાણુ ધારો, કુશળ કર્મ મુખ રામ ઉચારો. ૭
આશ્રમ ધર્મ હરસિ શિરધરિએ, વેદો યુક્ત કર્મ અનુસરિએ;
કર્તા કર્મ ગતી બલવંતા, ધરલિ શીશ મુનિ મંત મહંતા. ૮
તન લગિ કર્મ ભક્તિ નહિ ત્યાગે, માયા બલ જન શિર નહિ લાગે;
નિજ સુત સમુજ કૃપા બહુ રાખે, નિશ્ચય ચિત હરિ રસ જન ચાખે. ૯
યાતે પ્રિયા પ્રેમ મોલિ ભારી, રમા રામ મોલિ વાત સુધારી;
અજ શિવ શિવા હરસિ ઉર લાવા, તન અસ્થૂલ અમર પદ પાવા. ૧૦

દોહા

ધલા અમર ઉપદેશ સુન, ભઈ ભજનમે લીન;
સરિતા જમ સાગર મિત્રિ, નિશ્ચલ ભઈ પ્રવીન. ૧
પાય રજ પદ વંદિ પિવ, લે આજ્ઞા નિજ ગેલ;
કરિ આસન ધરિ ધ્યાનકો, વૃત્તી ભઈ વિદેલ. ૨
બ્રાહ્મી રજગુણ અધિકતા, ભૂપ હોન સુત આશ;
શૂરવીર બહુ બુદ્ધિ બલ, નિપ કંટક અરિ નાસ. ૩

ચોપાઈ

ધ્રુવ અપને મન કીન વિચારા, બ્રાહ્મી રજ ગુણ બહયો અપારા;
યહિ અવસર બુદ્ધિ વિપરીતા, શત્રુ મિત્ર હાર અરૂ જીતા. ૧
વૃત્તી ભ્રમિત ભઈ વશ કાંમા, શુદ્ધ ભાવ સો વિચલ તમાંમા;
દેહ અધ્યાસ પ્રબલ ઉર આવા, ભૂપ કરન અપનો સુત ચાવા. ૨
કલપિત કર્મ અગાઉ હાંના, ભાવી કર્મ મર્મ નહિ જાંના;
દષ્ટિ પદારથતે ભો રાગા, ચંચલ ચિત કિમ દરહી વિરાગા. ૩

યેહી અવસર પ્રિય બને સંયોગા,
 યોગ સમે જનુની ઉર ભાવા,
 માતા ભાવ પુત્ર મહિં આવે,
 રજ તમ મિશ્રિત સિય ઉર આવા,
 યહિ અવસર ધનિતે નહિ સંગા,
 સત્વ પ્રધાન વિના રતુ ભોગા,
 યાતે આજ તજ્જે સંગ બ્રાહ્મી,
 પ્રિયા પ્રિયા કેહિ નિજ ઉર લાવા,
 જ્ઞાન ભક્તિ રસ હાસ્ય દિખાવા,
 અમૃત વચન વદન કરે પરસા,
 ગજગામિનિ ભામિનિ ભય હરની,
 પતિ પદ વંદિ હર્ષ મય ભારી,
 પ્રિયા સખય લખિ સેન કરાઈય,
 સુફલ હોહુ મન ભાવ તુમારા,
 હો હિન પુત્ર પ્રજા નૃપ યોગા;
 સુત મહીં પ્રગટે સહજ સુભાવા. ૪
 અમિત યત્ન કરિ નાંહ રૂકાવે;
 શુદ્ધ ભાવ સત જ્ઞાન ઢકાવા. ૫
 પ્રગટહિ પુત્ર અબોધ અભંગા;
 તાત પુત્ર નહિં રહેહુ અસોગા. ૬
 સુધરેહિ કારજ અપર તમાંમી;
 પ્રગત પ્રેમમય શબ્દ સુનાવા. ૭
 પતિ કરે પરસ શાંતિ રસ છાવા;
 બ્રાહ્મી હૃદય પિયુષ રસ વરસા. ૮
 તારણ ઉભય વંશ ભવતરની;
 ધ્રુવ બોલે નિજ સમય વિચારી. ૯
 કરિ વ્યાપક લખિ ધ્યાન લગાઈય;
 કરતા પુરૂષ મર્મ ઉર સારા. ૧૦

દોહા

ધ્રુવ પ્રવીન તિય શાંતકર, ઈલા ભવન પગ ધાર;
 ધર્મ હેતુ તન મન કરે, સંતરામ અવતાર. ૧
 ઈલા સત્વ ગુણુ અધિકતા, જ્ઞાન ધ્યાન ભરપર;
 અધારી સુત અવતરે, તિમિર હરણુ જીમ સૂર. ૨

ચોપાઈ

રજ પ્રધાન તમ ગુણુ હો સંગા,
 તમ પ્રધાન રજ ગુણુ હો પાછે,
 ધર્મ સનાતન ધરે ન કર્મ,
 સત્વ પ્રધાન રજે ગુણુ સાથી,
 રજતે ધર્મ પ્રથા જગ પારે,
 સત આગે તમ પીઠ સદાઈ,
 વેદો યુક્ત કરે કછુ કર્મ,
 ફિર પસતાવહિ વારંવારા,
 પ્રથમ સત્વ ગુણુ વાત સંવારે,
 તમ પ્રધાન સત ગુણુ હો લારે,
 તેહિ જીવ જ્ઞાન ન હોય નિસંગા;
 ચંચલ વૃત્તી પ્રેમ સમ નાચે. ૧
 વરજીત કરહીં કર્મ કુકર્મ;
 નિશ્ચય જ્ઞાની બ્રહ્મ સજ્જતી. ૨
 સત્વ નેત્ર નિજ રૂપ નિહારે;
 શુભ ગુણુ પાર ન પડે કદાઈ. ૩
 તામસ વશ શીર હોય અધર્મ;
 ચેતિ શકે નહીં પ્રથમ ગવારા. ૪
 તમ ગુણુ પાછે અવશ વિગારે;
 પ્રથમ ક્રોધ કરિ પિછે સુધારે. ૫

પ્રથમ ક્રોધ વશ તામસ બ્રાંની, પાછે ક્ષમા સર્વ સુખ પ્રાંની;
 કૂર શબ્દ સુનિ સહ ભય માંને, મિથ્યા કર્મ વિકર્મ ન હાંને. ૬
 તમ પ્રતાપ સુખ શબ્દ અકારા, વર્તમાન સહ શુદ્ધ વિકારા;
 શબ્દ માત્ર બોલે વિપરીતા, ધર્મ સનાતન તજે ન રીતા. ૭
 તમ સત મિશ્રિત યહી ગુણ બ્યાકે, જ્ઞાની સમુજ મર્મ ઉર રાખે;
 જ્ઞાની ત્રિગુણ અપન વશ કરહી, ગુણ અતીત સુખ વિશ્વ વિચરહી. ૮
 સતા માત્ર સમજે સંસારા, જ્ઞાનીકે મન જીત ન હારા;
 સર્વ વિશ્વ ગુણકે આધીના, જ્ઞાની ગુણ અપને વશ કીના. ૯
 અનુચર સમ ઇન્દ્રી ગુણ સારે, રજ્જુ યુક્ત સહ કાજ સવારે;
 સુક્ષ્મ અચૂલ ઉપાધી હારી, જ્ઞાની દષ્ટા રહિત વિકારી. ૧૦

દોહા

સ્વારથ પરમારથ સતા, આતમ એક અધાર;
 ઉભય પક્ષ ગાદા રહે, જ્ઞાની સહિત વિચાર. ૧
 શુક્ષ્મ અર અસ્થૂલ કર્મ, વસ્તત સહિત વિવેક;
 ધર્મ કર્મ બહુ કુશળતા, ઉર મહિં ભાસત એક. ૨

ચોપાઈ

યાતે અવસર આજ વિચારી, નીતી યુક્ત કહે સૈંગ નારી;
 ધર્મ કર્મ સાહસ નહી કાજે, હો અધીર ઉત્તરો ક્ષણ લીજે. ૧
 સ્વચ્છ ભોમિ કૃપિ નાજ ઉપાવે, શુદ્ધ હૃદય જ્ઞાની સુત આવે;
 ઈલા આજ ઉત્તમ ગુણ ધારા, સત્વ પ્રધાન ન રંચ વિકારા. ૨
 શુદ્ધ સત્વ ગુણ ઉર મહિં છાવા, સ્વચ્છ રજ્જે ગુણ પાછે આવા;
 પ્રીય અસ્થાન તમે ગુણ કેરા, ધર્મ કર્મ મય પ્રગલ ધનેરા. ૩
 સત અહંકાર વિના કિમ શુદ્ધી, વિન વિરાગ નહિ થિર હો બુદ્ધી;
 ત્રીય ગુણ જીતિ ઈલા મન સાધા, અવશ આજ ઇન સંગ સમાદા. ૪
 નિજ દાસી નૃપસેન જનાઈ, સમુજ મર્મ દાસી ગ્રહ આઈ;
 સનમુખ જય વિનયકી માતા, મહત્ત પધારે પ્રિય મમ તાતા. ૫
 સુનત શબ્દ રાણી ઉર પ્રેમા, બહયો હર્ષ ઉર રહ્યો ન નેમા;
 નાહ્ય ધાય તન કીન અચારા, ભૂપન વસન સજે સિંગારા. ૬
 પતિ પદ પૂજા નિજ કર ધારી, આય ચરન વંદે કેઇ વારી;
 પ્રથા યુક્ત પદ સેવ કરાઈ, ચંદન અરચિ પરમ સુખ પાઈ. ૭

દે ચરનોદક હરસાંની, વંદત પાદ જોરિ યુગ પાંની;
 ગદ ગદ કંઠ નયન જલ છાવા, ભષ્ટ પ્રેમ વશ વચન ન આવા. ૮
 ધર્મ પત્નિ લખિ આદર કીના, ખામ ભાગ નૃપ આસન દીના;
 સમય સમુજી નૃપ વચન ઉચારા, આવહુ પ્રાણુ પ્રિયે મમ દારા. ૯
 પતની પ્રિયા પ્રેમ કર ખાંની, નારિ સરસ રસ લખેહુ સુગ્ગંની;
 નર તન રતન ખાન તન તોરા, સમુજી જ્ઞાન નહિ જનમ બહોરા. ૧૦

દોહા

વિશ્વ ચરાચર જીવ જો, ધર્તી ઉદર અવતાર;
 મર્મ હીન અંગે યહી, મર્મ લખે સોહિ પાર. ૧
 દિપે જગ દંપતિ દમક, દાનવ દેવ દિનેશ;
 દે દ્રષ્ટા ઈક આતમા, જ્ઞાની સમુજત શેષ. ૨

ચોપાઇ

ઉભય પક્ષ મોહી પ્રગટ દિખાવે, યાતે પ્રિયા અધિક મન ભાવે;
 પંચ તત્વ તન રંચ ન ભેદા, વ્યાપક એક કંઈ કિમ ખેદા. ૧
 જ્યું જલ એક બગીચે વ્યાપા, બિજ સુભાવ પ્રગટ જલ થાપા;
 જલ નિરમલ મલ એક ન આવા, મધુર કદુક ચેલ બીજ સુભાવા. ૨
 જલ સમ નિરમલ અત્મ સદાઈ, નારી પુરૂષ ન દેત કદાઈ;
 જલચર થલચર નભચર જીવા, વ્યાપક માંદ શક્તિ નહિ શીવા. ૩
 નામ રૂપ જડ મિથ્યા મેલો, અત્મ સતા ચલ સર્વ ઝમેલો;
 નામ રૂપ ચલ પ્રગટ અકારા, નિરાકાર રમે રામ અપારા. ૪
 પુરૂષ નારિ ચલ નામ ઉપાધી, જ્ઞાની લખે ન લખે પ્રમાદિ;
 અધરમ ધર્મ કર્મ ગુણ સારા, હર્ષશોક પુન પાપ અપારા. ૫
 નીચ ઉંચ રંક અરૂ રાજ, ભેદા ભેદ ઉપાધી કાજ;
 માયા ગુણ માયા મહિ છાજે, એક રૂપ જ્યાં સર્વ અકાજે. ૬
 સૂક્ષ્મ સ્થુલ રચિત દે માયા, ધર્મ ધ્યાન દે થંભ રચાયા;
 ઇનકો સેવે સહિત વિચારા, દંપતિ સહેજ હોય ભવપારા. ૭
 અપન નારિ નર ભૂપ કલાવે, વેદો યુક્ત કર્મ ચિત ચાવે;
 વેદો યુક્ત ધર્મ નૃપ ધારે, પ્રજા મર્મ લખિ અવશ સ્વિકારે. ૮
 યાતે આશ્રમ ધર્મ ન તજીયે, કરિ વિધિ કર્મ વિશ્વપતિ ભજીયે;
 અત્મચર્ય પરણુ હરિ કીના, આશ્રમ અલસથ આજ નવીના. ૯
 નીતી યુક્ત કરે કોહિ કર્મા, ધર્મ હોય નહિ હોય અધર્મા;
 યાતે પ્રિયા પ્રિયે મોહી લાગી, ઉભય પક્ષ તું પરમ સુહાગી. ૧૦

દોહા

સમય કર્મ કરતા ગતી, ધ્રુવ ધરમી શિરધાર;
નિત્ય કર્મ કરતે લગે, વેદ યુક્ત વહેવાર. ૧
જલજલ વસે જલમે સદા, જલ નદિં ભીજત અંગ;
યું જાની જગ સૈંગ સદા, ન્યારા અવશ નિમંગ. ૨

ચાપાઈ

સમય કર્મ કરિ જલ દિગ આવા, તીર્થ^૧ રેણુકાર^૨ અંગ લગાવા;
ગાયત્રી ઉચરે કેવ વારા, તુમતે હો કલ્યાન હુમારા. ૧
ગંગોદક દાસી લે આધ, લે આજ્ઞા શિર ધાર કરાઈ;
ધ્રુવ શિર પરસ સુરસરી ધારા, ઉરમલિં પ્રગટે પ્રેમ અપારા. ૨
કરન ચલત ધ્રુવ સુરસરિ મેમા, અલ્યો પ્રેમ મન રહ્યો ન નેમા;
જટા શંકરી જય મમ માતા, પરસિ લલર શિર કીન સનાતા. ૩
જય મંદાકિની કહે કલ્યાના, જીવન મુક્ત દેહુ જન દાંના;
વિષ્ણુ પદી પ્રેમી જન તોરા, તેહિ જન જનમ ન દેહુ અહોરા. ૪
પરસત ધાર સર્વ અધ નાસા, તવ જન ભાસે જગત તમાસા;
ધર્મ પ્રદરથ માતુ કહે પૂરણ, તવ જલે કૃપા તિન ચૂરન. ૫
સુનિ ધ્રુવ વચન ભઈ નભ આંતી, જય જગ તારણ ભક્ત સુખાંતી;
ચાર પદારથ હરિ તવ દાના, કાલ આદિ તવ પદ આધીના. ૬
ધર્મ પ્રથા પાલનકે કાળ, મધુર વચન ઉચરત જન રાગ;
સુર તીરથ આહ્વાણ ગો સાધૂ, તુમ ધન સેવા પ્રેમ અગાધૂ. ૭
યાતે તાત નીતિ મય આંતી, ધર્મ વિવેક જ્ઞાન રસ આંતી;
આશ્રમ ધર્મ અડાવન હારે, જય હો સંત રામ અવતારે. ૮
સુરસરિ જન શિર પુષ્પ ગિરાવા, ભઈ લીન શીશ નિવાવા;
ધૈયા પ્રથા રત કીન અચારા, નારી ધર્મ પ્રગટ મંસારા. ૯
ભજન ભક્તિ કરિ અંતર શુદ્ધા, જલ શુદ્ધી તન અહિર પ્રખૂદ્ધા;
ભજન ભક્તિ મનકે મલ જાવે, જલ કરિકે તન મલહિ નસાવે. ૧૦

દોહા

ધલા ઉભય પરકારતે, શુદ્ધી શાંત વિશાલ;
નિર્જન નદિ લખિ મર્મ મન, પ્રગટ ભઈ તતકાલ. ૧
લલિત અંગ કાંતી વિમલ, કૃપાવંત લખિ પ્રેમ,
હરસિ ધૈયા પદ કમલ ગિરિ બ્રહ્મ વશ રહ્યો ન નેમ. ૨

ચોપાઈ

ઈલા શીર સુરસરિ કર ધારા, રહ વહુ અચલ સુહાગ તુમારા; ૧
 સુરસરિ નામ કહે સંસારા, પ્રગટ ભઈ લખિ ધર્મ તુમારા. ૧
 ભજન ભક્તિ પતિ પૂજ્ય પિયારી, યા સમ અવર કવન વ્રત નારી;
 નિત્ય કર્મ કરિ યાહર શુદ્ધી, ભજન પ્રતાપ સ્વચ્છ ભઈ શુદ્ધી. ૨
 શુદ્ધ વિચાર અચાર નિભાવે, તે જન હરસિ દેવ ધર આવે;
 સો તવ પતી પ્રગટ ફલ પાવા, હરિહર અજસુર સહે ધર આવા. ૩
 હરિ અજ શિવપુર સમ ધર તોરા, પુત્રી સત્ય શબ્દ યહ મોરા;
 સર્વ દેવ તીરથ જ્યાંલાં વાસા, તેહિં સ્થળ હરિજન કર્ત નિવાસા. ૪
 સંત સમાગમ હોહિ જોહિ દારા, સુતા સમજીયે સુરસરિ ધારા;
 એક જન્મ પાતક હરં ભંગા, જીવન મુક્ત દેત સતસંગા. ૫
 સંચિત કર્મ ન તીર્થ જરાવે, કરિ સતસંગ જનમ નહિં પાવે;
 ધ્રુવ સમસંત વિશ્વ મહિં થોરા, સંગ હેત હરસત મન મોરા. ૬
 ધન્ય પુત્રિ તેં નરતન ધારા, રામરૂપ હરિજન ધર દારા;
 તનમન અરપિ રામરસ પીજે, જીવન જનમ સુફલ કરિ લીજે. ૭
 સંત પતી મિલનો કહિનાઈ, ભેટે પૂર્વ પુન્ય પ્રભુતાઈ;
 યાતે સુતા સમુજી ચેહ મેના, જીવન મુક્ત લેહુ પતિ જૈના. ૮
 વેદ અંત નૃપ જન ધ્રુવ જ્યાંની, સમુજક મોક્ષ લેત શુધ પ્રાંની;
 યાતે સુતા મારિ મન અપના, સમુજ રૂપ સહ ત્યાગ કલપના. ૯
 જ્ઞાની પુત્ર ઉદ્ધ તોહિ આવે, બ્રહ્મ સદેહ સ્વરૂપ લખાવે;
 કોટિક જીવ જગાવાહ સુતા, પરમહંસ હોવહિ અબધૂતા. ૧૦

દોહા

અદ્ય રાજ આવે નહીં, ભાવે નહિં જગ ભાગ;
 જમપુર મગ જાવે નહીં, તાવે નહિં અંગ રોગ. ૧
 ઈલા આરતી ભાવતે, ભાવે ચરણ પખાલ;
 ભાવે પદ વંદન ક્રિયો, લીન ભઈ તતકાલ. ૨

ચોપાઈ

વાયુ સુતા સમુજી મન અપને, પ્રણવ મંત્ર લાગી મુખ જપને;
 ગંગા દીનો બોધ અભંગા, વરણ્યો પ્રબલ અચલ સતસંગા. ૧
 સતસંગત વિન જીવ ન તરહી, અમિત ઉપાય ભક્ષે કોહિ કરહી;
 હરિહર કૃપા હોય સતસંગા, પ્રગટ બોધ દીનો આય ગંગા. ૨

પુત્ર હેતુ ગાથા કહ્યુ ગાઇ, સમુજ સાર અતીશય સુખ પાઈ;
 સુરસરિ વચન વ્રથા નહિ જાવે, જ્ઞાની પુત્ર ગોદિ મમ આવે. ૩
 પ્રગટ હોત સત શબ્દ સુનાવું, સોઈ શબ્દ અપન મુખ ગાવું;
 શિશુપન શબ્દ માતુ મુખ ભાળે, અવશ પુત્ર અપને ઉર રાખે. ૪
 સત મિથ્યા બોલે કહ્યુ માતા, શિશુપન શુદ્ધ હૃદય સોઈ ભાતા;
 મિથ્યા શબ્દ માતુ મુખ ગાવે, શિખી અપન સુત નર્ક સિધાવે. ૫
 બોધ યથારથ ઉચરેહુ માતા, જીવન મુક્ત લાભ જીવ પાતા;
 યાતે કરિહુ સત ઉપદેશ, મમ સુત લગે ન માયા લેશા. ૬
 સુનિ ઉપદેશ સત્ય સુત ધારે, મિથ્યા ભોગ રોગ લખિ હારે;
 અલ્પ આશ ત્યાગે મમ બાલા, જીતહી નિશ્ચય કાલ કરાલા. ૭
 ગંગા અવશ સત્ય હો આંની, મમ સુત પાવહિ પદ નિરવાંની;
 ઇલા મર્મ લખિ પ્રેમ અપારા, પુત્રક્રિયાત લોચન જલ ધારા. ૮
 રામ મંત્ર ઉચરત ભઈ રાંતી, જીનકે રો હોય અવ હાંતી;
 ધ્રુ ધર્મી યહાં કીન અચારા, વેદો મુક્ત વ્રથા વ્યવહારા. ૯
 વીતી નિશા પ્રાતઃ હોઈ આવા, નિત્ય કર્મ પરજન ચિત આવા;
 ભૂપ ધર્મ અપને ચિત આવે, ભય વશ પ્રજન સોઈ મન લાવે. ૧૦

દોહા

યજ્ઞ શાલ દિજ વંદિકે, દાન હેતુ ઉર ધાર;
 ગજરથ હય અનવસ્ત્ર વિત, દીનો જોડિ અધિકાર, ૧
 દિજ સન આજ્ઞા પાયકે, નૃપ આયે નિજ દાર;
 પતિ પૂજન વિધિ સંગ લે, પદ વંદે દે નાર. ૨

ચાપાઇ

પતિ પદ પૂજ કીન દે નારી, વેદોમુક્ત વિચાર વિચારી;
 લે ચરણોદક ઉર હરસાઇ, હરિહર જાનત પીવ સદાઇ. ૧
 વંદિ પાદ સંમતિ પિવ પાઈ, નિજ આસન બેઠ દે આઇ;
 દાસી દાસ સમય મન પેખા, નૃપ પદ પૂજત પ્રેમ વિશેખા. ૨
 લે ચરણોદક ઉર હરસાવત, ઉમગત હૃદય પ્રમોદ બદાવત;
 કરિ વંદન અપને થલ આવા, સમય સમુજ નૃપ વચન સુનાવા. ૩
 રે મમ બ્રાત ભાવ શુધ તોરા, સમુજ મર્મ હરસત મન મોરા;
 સમ સંતોષ હૃદય તવ વાસા, જમ કિંકર તોહિ કરહિ ન ત્રાસા. ૪

શુદ્ધ વિચાર પ્રિયે સતસંગા, ભયે પવિત્ર પરસિ જીમ ગંગા;
 મોક્ષ દાર પાલક યદ ચ્યારી, સત્ય સત્ય સુત લેહુ વિચારી. ૫
 દારપાલ જખ દાર ઉવારે, સો નૃપતી જન નેન નિહારે;
 નિજ સ્વરૂપ નિરખન નૃપ આશા, દાર પાલ પદ કરિએ વાસા. ૬
 દાર પાલ ચતુરન સંગ પ્રીતી, નામ રૂપ જડ અવશ અપ્રીતી;
 મલ આદિક મય દાર ઉવારે, વ્યાપક આતમ તત્ત્વ નિહારે. ૭
 જીવ બ્રહ્મ બિચ રંચ ન બેદા, સમુજ અબેદ મિટે મન બેદા;
 જનમ મરણ મન શંક મિટાવે, જીવલિ બ્રહ્મ સમુજ સુખ પાવે. ૮
 મેં તું તર્ક મિટે મન વ્યાધી, સુખમય વિચરત રહિત ઉપાધી;
 બ્રહ્મ ભવન ભાસત વીણુ સારો, જ્ઞાનીકે મન જીત ન હારો. ૯
 શેવક દશા સરસ યદ તોરી, સત્ય ગાથ સમજાહુ સુત મોરી;
 આશ્રમ ધર્મ નીતિ યુત ધારો, વ્યાપક આતમ એક નિહારો. ૧૦

દોહા

ત્રય અવસ્થ અભિમાનિ યદ, વિશ્વ રૂ તેજસ પ્રાજ;
 યે ત્રીનુ પદ ત્યાગકે, તવ ચોથે યડ ભાગ. ૧
 મમ આતમ સુખમય સદા, કરિએ ધર્મ અચાર;
 એક દશા નિરવાળયે, ધરો ન ફિર અવતાર. ૨

ચોપાઇ

પતિ મુખ વચન સુનત દે રાંતી, જ્ઞાન ગિરા લખિ ઉર હરસાંતી;
 બોધયુક્તિ આતમ ધન પાવા, સત મિથ્યા દે મર્મ લખાવા. ૧
 ઈલા અમર પદ વ્રતી હરાંતી, વ્યાપક અપનો રૂપ પિછાંતી;
 સુરસરિ બોધ હૃદય ફરિ આવા, ધન્ય ભાગ પૂરણુ પતિ પાવા. ૨
 બ્રાહ્મી ભર્મ ભયો વશ કાંમા, ઉર કુરિ આયે શબ્દ તમાંમા;
 મમ સુત નૃપતિ ચરી ગલિ મારે, ભાગ ભવન ભય રહિત સુખારે. ૩
 કામ કુસંગ બુદ્ધિ વિપરીતા, ત્યાગત ધર્મ સનાતન રીતા;
 કામ ક્રોધ અરિ મોહ અકારે, જ્ઞાન ધ્યાન ધીરજ પ્રિય હારે. ૪
 રે મન મૂઢ કરે કાણ કાળ, સ્ત્ય સમય કાલિં કરત અકાળ;
 સંત સમાગમ યલિ પ્રભુતાઇ, સત મિથ્યા દે દેત દિખાઈ. ૫
 બ્રાહ્મી ગુપ્ત લખી મન મરમા, બેહવશ વિકલ ભઇ ચિત શરમા;
 ધ્રુવ અપને મન કરત વિચારા, બ્રાહ્મી સમજ સકી નહિં સારા. ૬

સત્વ પ્રધાન ભયો ઉર આગ્ન, જ્યા કરિ જને સર્વ વિધિ કાગ્ન;
 રજતમ પાછે રહ્યે હોઈ, અવશ જીવ હોવહિ નિરમોઈ. ૭
 સત્વ પ્રધાન બુદ્ધી ચિર હોવત, જ્યાં થેલ જીવ આપકો જાવત;
 વ્રતી નીરોધ કહેત મુની જ્ઞાના, ચંચળ વ્રતી હોય અજ્ઞાના. ૮
 પર્મ વિરાગ વિવેક વિચારા, કરિ સતસંગ વ્રતી એક ધારા;
 જે સજ્ય જોગ મિલ્યો પ્રિયની, જ્યા કરિકે મન વ્રતી દરાંની. ૯
 યાતે પ્રિયા શુદ્ધ મન આગ્ન, જ્યા કરિ જને સર્વ વિધિ કાગ્ન;
 સમય સમુજી નૃપ આજ્ઞા દીની, અનુચર સભા વિસરજન કીની. ૧૦

દોહા

જનમંડલ દાસી સખે, જય જય શબ્દ ઉચાર;
 વંદિ પાદ ચાલે ભવન, પુષ્પ પ્રચાર પ્રચાર. ૧
 મલ વિદ્યેષ રહીત જે, તેહી જન ઉપજ્યો જ્ઞાન;
 કેતે ભકતી કર્મ રત, કેતે સિવરણ ધ્યાન. ૨

ચોપાઈ

સમય સમુજી ભોજન લે આવા, હરિ અરપન કરિ નૃપ મુખ પાવા.
 કરી અચવન લે પાંન સુપારી, ન્યાય કચેરી કીન તયારી. ૧
 આગલ પાછલ અનુચર ધાવા, ન્યાય ભવન નૃપતિ જન આવા;
 જય જય શબ્દ ભયો અતિભારી, દર્શન હેતુ અમિત નરનારી. ૨
 પુષ્પ વ્રષ્ટિ નૃપતી શિર છાઈ, સિંહાસન બેઠે હરસાઈ;
 પ્રજા મંત્રિ વંદે કેઈ વારા, બેઠે સર્વ અપન અધિકારા. ૩
 નૃપ સતકાર કીન લખિ આતમ, પ્રજા ભૂપ જાનત પરમાતમ;
 અન્યો અન્ય પ્રેમ જો ભારી, નરમહિ નૃપ નરહરિ અવતારી. ૪
 ન્યાય નૃપતિ પ્રગટહિ હરિ કૈયે, જીનકી રજ પમ પદ લેધયે;
 ધ્રુવ નૃપતી નીતી ભંડારા, હરિ સમ અવશ દિપે સંસારા. ૫
 અરિસન અરી પ્રજા પિતૃ માતા, જનમે જન અર જ્ઞાનીનમે જ્ઞાતા;
 તપ માંહિ તપી બોધ હિત સાધૂ, કો જાનત ઈન મર્મ અગાધૂ. ૬
 દેહધારિ તહુ વ્રતી વિદેહા, જ્ઞાની સર્વ પ્રગટ લજ એહા;
 દ્વંદ અતિત ધર્મ શિર ધારે, મારે મરે ધર્મ નહિ હારે. ૭
 હર્ષ શોક નહિ માન બડાઈ, તજે ન ધર્મ અપન તન તાંઈ;
 સર્વવિશ્વ અપનો અંગ જાની, યાતે ધર્મ તજે નહિ જાની. ૮

ધર્મ કર્મ ભક્તિ અરૂ જ્ઞાના, સખતે પર જ્ઞાની અસ્થાના;
કર્મ ધર્મ ફલ જ્ઞાની પાવા, નિર ઇચ્છત નિજ રૂપ લખાવા. ૯
યાતે કર્મ અર્થ નહિ આવે, યદાપિ જ્ઞાની કર્મ નિભાવે;
ધ્રુવ ધર્મી યેહી મત હાંના, કરે કર્મ ધિતિ અહ્મ લખાના. ૧૦

દોહા

ધ્રુવ પ્રવીન અવસર લખી, ઉચરન લાગે બેન;
ધર્મ પ્રિય બાંતી વિમલ, સુન જીજ્ઞાસી ચેન. ૧
પ્રજ્ઞ પુત્ર બ્રાતા હુમે, પ્રશ્ન કરે છક તોય;
સમુજ મર્મ મન આપને, ઉત્તર કરિયે મોય. ૨

ચાપાઇ

રાજા પ્રજા અનાદી નાતા, યુક્ત નીતિ યહ રચિ વધાતા;
રાજા પ્રથા ધારે સોઇ રાજા, પરજા યુક્ત કર્મ સોઈ કાજા. ૧
રાજા પ્રજા કર્મ નિજ પેખે, ભૂલી આહિ દ્રષ્ટિ નહિ દેખે;
નિજ નિજ કર્મ કરે કર પ્રીતી, પ્રજા ભૂપ નહિ હોય અપ્રીતી. ૨
ધર્મ ધર્મ રસ રામ પિયારો, ભક્તિ રતા જીત નહિ હારો;
કર્મ પ્રધાન સમુજ હરિ ધ્યાવે, હર્ષ શોક ઉદમે નહિ આવે. ૩
રાજા પ્રજા ધર્મ નિજ ત્યાગે, ધર્મ હીન શત્રુસમ લાગે;
એક એક અટકાવન ધર્મો, કરિયે નાંહ ધર્મ માંહિ શર્મા. ૪
રાજા પ્રજા ધર્મ મય એકા, બ્રાતા નિજે મન કરેહુ વિવેકા;
હુઓ સોહિ ધર્મ મગ ધારે, નીચો સો નિજ ધર્મ વિસારે. ૫
યાતે બ્રાતા લેહુ વિચારી, ધર્મ હેતુ યહ સલા હુમારી;
નિમિત માત્ર રાજા હરિ કીના, સો તુમ મર્મ પ્રગટ સેહ ચીના. ૬
પ્રથા માત્ર અધિકો ભલ જાનો, તન ચેતન યહ સરિસ પિછાનો;
યાતે બ્રાત શંક નહિ લાઈય, ભૂપ ભૂલ સોહિ અવશ બતાઈય. ૭
ભૂલે મારગ આય બતાવે, ચલે મુરાહ સર્વ સુખ પાવે;
વારવાર ચિંતવે શુધ પ્રાંતી, ભૂલે વિપિન હોત અતિ હાંતી. ૮
યાતે પ્રજા કહું કરજેરી, હમ નહિ લખે હમારી ચોરી;
કામ ક્રોધ મમતાકે કારન, સ્વારથ રત કોહિ કર્મ અકારન. ૯
અનહિત અપર હેત નિજ કાજા, કદાપિ હમ કોહિ કરે અકાજા;
શારદ્વજ સ્વારથ નિજ આવે, અમિત જીવ પર પ્રાંત ગુમાવે. ૧૦

દોહા

હરિહર અજ શિરધારિકે, કંઈ અરજ કરજોર;
ન્યાય કર્મમે ભેદ હો, કહિયે પ્રજાનિ ચોર. ૧
પાય ભૂપ ભયના રેહો, સપથ દેહ તોહિ રામ;
મમ દુરગુણ દાખે નહીં, સો સગ શત્રુ સમાન. ૨

ઓપાર્શ્વ

મમ દુર ગુણ કોહિ પ્રગટ સુનાવે, સો હરિહર ગુરુ સમમોહી ભાવે;
માત તાત મિત્રી જગે વોધ, દુર ગુણ દૂર કરે જીવ સોધ જોઈ. ૧
હરિ ગુરુ રૂપ હરે તન વ્યાધી, કરહી બોધ મન હરહિ ઉપાધી;
દુર ગુણ ગુપ્ત પ્રગટ કોહિ ગાવે, જીજાસી લખિ હર્ષ અડાવે. ૨
નિજ દુર ગુણ સુનિ જે દુઃખ પાવે, નર્ક નિવાસી નીચ કે હાવે;
સત ઉપદેશ લગેહી જેહિ ખારા, યા સમ ભવ મહિં કવન ગવારા. ૩
પુસ્ત પુન્ય ઉદય હોઈ આવે, જગ અપને દુર ગુણ કોહિ ગાવે;
નયું તરકર કોહિ ભવન છુપાયો, પર્મ મિત્ર તિન આય અતાયો. ૪
જો તરકર કૂર મર્મ ન પાવત, તો શક હરસિ દ્રવ્ય હરિ જાવત;
એસે દુર ગુણ ચોર સમાંના, પ્રગટ કરે કોહિ પુરૂષ સુજગા. ૫
યાતે પ્રજા પરમ ઉપકારા, કરિયે પ્રગટ અવશ હર ધારા;
ન્યાય પણ મય નીતિ સદાઈ, પ્રથા કર્મ નહિં શંક કદાઈ. ૬
પ્રજા ચેહિ દુર ગુણ મમ દાખે, ધન્ય તેહિ જન છુપો ન રાખે;
યુપ મુખ રહે ભૂપ કોહિ જાંની, સભા મર્મ સેહે લખે સુજાંની. ૭
સરલ સુભાવ શાંતિ નૃપ ભારી, સમુજ મર્મ હરસે નર નારિ;
સર્વ સભા સાધુ નરનારી, કરિ હરિ દર્શન રહિત વિકારી. ૮
એક હિ ધમ ધ્યાન હરિ ચરનાં, પર્મ પવિત્ર પ્રેમિ કાહા વરનાં;
પરમ વિવેક બુદ્ધિ જન શુદ્ધા, પાપ કર્મ તે ભય વિરુદ્ધા. ૯
રામ રૂપ સમજે સંસારા, જન મનમે નહિં રંચ વિકારા;
આશ્રમ ધર્મ સખૂર સદાઈ, ચંચળ પ્રતી ન હોય કદાઈ. ૧૦

દોહા

સર્વ પ્રજા ક્રુપ પ્રજા સુન, હર મહિં પ્રેમ અપાર;
દુર ગુણ મમ દ્રષ્ટી નહીં, નૃપ નરહરિ અવતાર. ૧

ગુણુ સાગર નાગર તુમે, આગર^૧ શુભ ગુણુ આપ;
દુર ગુણુ કાટે દીન લખ, પ્રજા કીન નિષ્પાપ. ૨

ચોપાઈ

નિર ગુણુ નાથ સગુણુ તને ધારા, અમિત જીવ હિત તવ અવતારા;
પક્ષી પપિલ પનગ પશુ જાતિ, મધુવન કીને દેવ સજ્જતી. ૧
પશુ તે દેવ ગતી ભયજી જીનકી, શોભા પ્રગટ છુપી નહીં ઈનકી;
સર્વ દેવ અપને સૈંગ લાવા, દર્શ લાભ દે પાપ ન સાવા. ૨
ધર બેઠે કીનો કલ્યાંના, કૃપા નાથ કહા કરે બખાંના;
અતિ ઉપકાર કીન અધ ભારી, અતિ પ્રસંસ ઇક જીભ વિચારી. ૩
અમિત કષ્ટ ત્રીય દેવ ન દર્સાં, જીન કે પદ ધર બેઠે પર્સાં;
નૃપ શિશુ રાજ સહજમહિ પાવા, તવ પ્રતાપ ત્રીય દર્શ દિખાવા. ૪
ઉંચ નીચ વિચ બ્રાંત ન ભેવા, સર્વ દર્શ દીને ત્રયે દેવા;
નારી પુરુષ ભેદ નહિં પેખા, કૃપા નાથ દ્રષ્ટા ઇક દેખા. ૫
લખિ લઘુદાસ કર્મ સખ જારા, જ્ય નૃપતી ઉપકાર તુમારા;
કૃપાનાથ દુર ગુણુ નહિં દરસે, હરિહર સપથ ચરણુ તવ પરસે. ૬
દુર ગુણુ અમિત હરે હરિ હમરે, સો દુર ગુણુ રાખે કિમ તમરે;
તવ પ્રતાપ હમરે ભભો જાંના, પ્રગટ દર્શ દીને ભગવાંના. ૭
મલ્લ વિક્ષેપ હરે પર માતમ, સર્વ વ્યાપિ દરસે ઇક આતમ;
યદ્યપિ નાથ નીચતા મોરી, શુદ્ધ ભાવ વિચ રાખત ચોરી. ૮
પ્રોક્ષ જ્ઞાન મહિં પ્રીતિ પસારે, દ્રઢ અપરોક્ષ ન ઉર મહિં ધારે;
તજે ન શક મન આદિ સુભાઉ, અમિત યુક્તિ બોધત ભલિં ભાઉ. ૯
દ્રષ્ટિ પદારથ ચાહત ઉલા, ત્યાગત આતમ તત્ત્વ સમૂલા;
હઠ કરિ પલાટ પ્રતી ધર લાવે, ચુપકી ચપલ ચોર સમ ધ્યાવે. ૧૦

દોહા

હટકિ હટકિ રાખત હુમે, છટકિ મન જાત;
પટકિ પટકિલે પ્રાણુ મમ, ગટકિ વિષય ફલ ખાત. ૧
દ્રથા વિનય નહિ હમ કરે, ઉર પ્રેરક મહારાજ;
પદપંકજ રજ લખિ પારકરં, બાહ્ય ગ્રહેકી લાજ. ૨

ચોપાઈ

અશરણુ શરણુ હડણુ ત્રય તાપા, જનમ મરણુ મેટન સંતાપા;
ખલ ખલ્લોત રવી સમ કેસે, ગુંજા હેમ તરાણુ જેસે. ૧

કનિકા કાય હીર મણિ તોલે, સમ અકાર પરિ મિલે ન મોલે;
કામી જતી સતી શઠ નારી, નર તન સમ મત મિલે ન ચ્યારી. ૨
પાંચ તત્વ તન આતમ એકા, કર્મ વિલગ પ્રભુ કીન વિવેકા;
રાગ પ્રજ્ઞ કર્મ ગતિ સારી, લખે મર્મ હમ કૃપા તુમારી. ૩
હમ શ્રેષ્ઠ ભૂપ ભય હરતા, નરહરિ રૂપ કીન તવ કરતા;
દુરગુણ દ્રષ્ટ પડે નહિ દેવા, તુમ સર્વજ્ઞ લખો સહ ભેવા. ૪
હમ દુરગુણકી ખાંન મુસાઈ, ચલિત ચપલ માંનત મન નાઈ;
યદ્યપિ ઇષ્ટ ભરોંસે પૂરણ, રામ કૃપા હો કાજ સંપૂરણ. ૫
પ્રજ્ઞ અલ્પ મતિ કરહિ અન્યાઈ, યદ્યપિ નાથ શીશ તુમ ન્યાઈ;
કૃપાનાથ આરત ઇક મોરી, કરિયે વિનય રજા હો તોરી. ૬
ધર્મ યુક્ત હો હૃદય ધરીજે, હોય અયુક્ત ક્ષમા પ્રભુ કીજે;
ભક્ત ભક્તિ વશ ભગવત ધ્યાવે, અશુભ કર્મ જીનકો નહિ ભાવે. ૭
અમિત યુક્તિ જોધે નર નારી, ચાલે આપ વિચાર વિચારી;
અતુર પ્રવીન તજે નહિ નીતિ, અહો નિશિ જેહી ઉર ધર્મ પ્રતીતી. ૮
પુરૂષ અખોધ અનીત ભંડારા, નીચ કૃત્ય વશ ઉર અનચારા;
મિથ્યા કર્મ કરે દિન રાતી, અધરમ રત અરૂ ધર્મ અરાતી. ૯
જ્ઞાન જુગાર ચોરિ ચિત ચાવે, પર વિત હર્ત શંક નહિ લાવે;
પ્રજ્ઞ પ્રપંચ રચે દિન રાતી, સંત સમાગમ ઉર ન ચુલાતી. ૧૦

દોહા

જો દિજ સાધૂ પ્રાણુ લે, નિજ સ્વારથકે કાજ;
ધર્મ વિરોધી નારિ નર, અવશ ત્રસે તેહિ રાજ. ૧
અધમ હઠાવન કારને, કેદ કરત ભલ ભૂપ;
પ્રજ્ઞ પુત્ર વત સમુજકે, નૃપતી કૃપા અનૂપ. ૨

ચોપાઈ

અનરત સમુજ અધરમી નરકો, કરત કેદ જાવત નહિ ધરકો;
માસ વર્ષ કોઉ પાંચ પચીસા, નીતી યુક્ત દંડ જગદીશા. ૧
અતિ હિંસક કોઉ કર્મ કમાવે, સો આયુષ તક કેદ રહાવે;
કેદી અમિત કર્મ વશ કેતે, ગણિ ન શકે જીલમી હો જેતે. ૨
યદ્યપિ આપ પ્રજ્ઞ હિંતકારી, અલ્પ બુદ્ધિ કહા કહે વિચારી;
કષ્ટ પડે કુકરમ નહિ છોડે, વિન અધાર વૃત્તી કિમ મોડે. ૩

પતિત પ્રવાહ ચલ્યો કોઉ જાવે, વિનકર ગ્રહે બહિર કિમ આવે;
 યાતે તાત પ્રજા ચેહિ ચાવે, જ્ઞેલ માંચ સતસંગ કરાવે. ૪
 સાધૂ વિપ્ર કરે ઉપદેશા, કેદી કર્મ રહે નહિ લેશા;
 દુતિયે વિદ્યા શાલ બનાવે, પઠણુ હેતુ કેદી સખ જાવે. ૫
 વેદિક વિદ્યા સર્વ સિખાવે, જો ન પઢે તેહિ ત્રાસ દિખાવે;
 નિત્ય કર્મ બ્રાહ્મણુ નિત બોધે, ધર્મ સનાતન નીતિ પ્રબોધે. ૬
 કરે પ્રમાદ કર્મ નર નારી, શઠ કર પકરિ ત્રાસ દેહુ ભારી;
 અન્ન વસ્ત્ર જલ તાહ ન દીજે, ચોથો બોધ અવશ શઠ કીજે. ૭
 તન પર ત્રાસ અવશ મન શુદ્ધી, ચંચલ ચપલ હોય થિર બુદ્ધી;
 થિર બુદ્ધી ઉપજે ઉર જ્ઞાંના, સુનત બોધ હરહી અજ્ઞાંના. ૮
 કેતે પઠન પાઠ કરિ વિદ્યા, સમુજી મર્મ મન હરહિ અવિદ્યા;
 કેતે ત્રાસ વિવશ તજી પાપા, કુકરમ કર્મ તજેહિ સંતાપા. ૯
 કેતે બોધ સુનત નર નારી, સમુજી તજેહિ મન સર્વ વિકારી;
 બે દિવાન તજ અમિત કુકર્મા, કૃપાનાથ બાદે જગ ધર્મા. ૧૦

દોહા

સવ પ્રજા નૃપ પુત્ર વત, કરિયે સરખો પ્યાર;
 અમિત યુક્તિ અધકો હરે, ભૂપ રામ અવતાર. ૧
 પ્રજા સુધારન કારને, ચાર ભેદ ભગવંત;
 વેદ શાસ્ત્ર નિરણુય કર્યો, મુનિ મંડલ કહ સંત. ૨

ચોપાઈ

તનકો કેદ કરો કરતારા, મન મલીન કો જીત ન હારા;
 તનકો ત્રાસ દેહુ ભલ તાતા, મરકટ મન શઠ તજે ન ધાતા. ૧
 વાર વાર તન ત્રાસ દિખાવે, યદ્યપિ મન સુભાવ નહિ જાવે;
 તન ધર ત્રાસ મુવે જમ મારે, યદ્યપિ મનવો અધ ન વિસારે. ૨
 ઉભય લોક પાવે અતિ ત્રાસા, યદ્યપિ શઠ મન તજે ન આશા;
 કરિ સત સંગતિ શાસ્ત્ર વિચારે, તો મનવો અધ કાજ વિસારે. ૩
 મન વશ કરણુ ઉપાય ન એકા, કૃપાનાથ કરિ કહત વિવેકા;
 સત સંગતિ કહ જીવ ઉગારા, કોટિ ગ્રંથ મુનિ કરત પુકારા. ૪
 નીચતે નીચ નીચ મતિ ધનકી, ઉધરે પતિત સમાગમ જીનકી;
 પ્રલય કાલ અગ્ની સમ જ્ઞાંના, જરે પાપ હોય ભસ્મ સમાંના. ૫

શાસ્ત્ર પઢે સત સંગતિ ધારે, સો કયું નહિ નિજ જનમ સુધારે;
 દેખત દષ્ટિ કૂપ કો ગિરહી, નિરખિ નેન જન દૂર વિચરહી. ૬
 યાતે તાત કૃપા યહિ કીજે, પ્રજા પુત્ર લખિ બોધ કરીજે;
 બોધે બોધ અર્થ કહા આવે, પુરૂષ અબોધી બોધ સુનાવે. ૭
 જેલી અંધા અધમ અબોધી, યાતે અધમ ગતી ધન શોધી;
 કૃપાનાથ કીજે ધન બોધા, જ્યા કરિ જન્ય અકારણ ક્રોધા. ૮
 ઉપજહિ જ્ઞાન જપે જગદીશા, વાર વાર નૃપ દે આશીશા;
 અધરમ ત્યાગિ ધર્મ વ્રત ધરહી, કુકરમ કારજ સર્વ વિસરહી. ૯
 સર્વ સમાન નીતિ તવ રહહી, ધન્ય વાદ પરજા સહ કહહી;
 બદે ધર્મ અધરમ કૃત છીજે, જ્ય નૃપ નાથ વિનય સુન લીજે. ૧૦

દોહા

ચાર શાહ સાધૂ સજન, દુરજન જન ગુણ નામ;
 વિધિ નિષેધ ગુણ કર્મ તે, ધારત નામ તમામ. ૧
 દુરગુણ ત્યાગે ગુણ ગ્રહે, વિધિ વ્રત કરે સુકાજ;
 મુક્ત હોય કેદી સોઈ, ક્ષમા કરે મહારાજ. ૨

ચોપાઈ

ત્રીન વાર ભાષી તેહિ દીજે, પાછે જનમ સજ્જ ભલ કીજે;
 નૃપકો દોષ ન લગે લગારા, હિત હિત^૧ સર્વ કાન ઉપકારા. ૧
 ઇતની વિનય ધરો ઉર સ્વાંમી, પૂરણ પરજા આશ તમાંમી;
 પુત્ર તાતકો કરે પુકારા, કરહિ તાત કાજ મન ધારા. ૨
 પ્રજા પુત્રવત વિનય સુનાઈ, કરીયે તાત અપન ચિત ચાઈ;
 હો સુનીત સતકાર કરીજે, હો અનિત નિર આદર કીજે. ૩
 જલ નિધિ આપ હમે જલ ધારા, પ્રયત્ન બુદ્ધિ લખ્યે કિમ પારા;
 મેરૂ સિખર ખડો કધુ દેખે, સો ભૂપર ઉમે કિમ પેખે. ૪
 ઉંચી દશા શિખર સમ આતમ, તુમ સર્વજ્ઞ સોઈ પરમાતમ;
 વિશ્વ ચરાચર તુમકો ભાસે, હમ કિમ લખે તુમારો આસે. ૫
 જ્ય નૃપનાથ દાસ લઘુ જાંની, કરીયે કાજ હોય નહિ લાંની;
 વિનય કરત ઉપજી બેહ બારી, પ્રજા ભૂપ વંદે કેહ વારી. ૬
 ધ્રુવ પ્રવીન મન કર્તા વિચારા, પ્રેમી પ્રજા ચહે ઉપકારા;
 સત્ય ગાથ ધનિકા નહિ ધારે, ભૂપ ધર્મ નીતી નિજ ધારે. ૭

બ્રાતા મિત્ર પ્રજ્ઞ સુત ચારી, સંમતિ ચાર ચક્ષુ સુખ ભારી;
 સતકી ગાય ચાર નહિં માંને, સુખ જાવે અરૂ હોય હિરાંને. ૮
 શુદ્ધ શરીર ગાય સત ગાવે, શ્રેષ્ઠ પુરૂષ જહિ શીશ નિવાવે;
 યાતે પ્રજ્ઞ વિનય ઉર ધારૂં, જ્યાં કરિ કેદી જનમ સુધારૂં. ૯
 કુકરમ કરમ અવશ સહ ત્યાગે, કરિ સતસંગ ભક્તિ મગ લાગે;
 ત્રાસ દિયે કુકરમ નહિં છોડે, ભક્તિ પ્રતાપ પ્રીત પ્રભુ જોડે. ૧૦

દોહા

ધ્રુવ પ્રવીન અવસર લખી, કહે રસીક્ષે એન;
 તથા અસ્તુ કારણ તુમે, રહો પ્રજ્ઞ મમ એન. ૧
 સો નૃપતી સત આચરે, કરે અસતકો ત્યાગ;
 કરે અરજ નીતી પ્રથા, સો પરજ્ઞ બડ ભાગ. ૨

ચોપાઇ

રે મમ પ્રજ્ઞ રહો સુખ એના, સખતે શ્રેષ્ઠ તુમારા કહેના;
 અધરમ હરણુ યુક્તિ ભલ ગાવા, સમુજી મર્મ મોરે મન ભાવા. ૧
 કેદી અવશ બને હરિ ભક્તા, ચિતતે જન્ય જગત આશક્તા;
 ચોરી જરી યુગલ જુગારી, કરિ સતસંગ હરહિ નરનારી. ૨
 કોટિક દુષ્ટ કેદ મહિં ડારા, દુખિયા અપને કર્મ ગવારા;
 કરિ સતસંગ સુખી હોય સારા, સર્વ પ્રજ્ઞ મન હરહિ વિકારા. ૩
 યાતે બ્રાતા રહો નિસંગા, કેદી સર્વ કરહિ સતસંગા;
 બ્રાતા ઉણુપ રખહુ ન કોઇ, કહિયે અપર વાત કોઇ હોઈ. ૪
 પ્રજ્ઞ ભૂપ આદ્ય એહિ ધર્મા, સત્ય ગાય કીજે નહિં શર્મા;
 નિત્ય કર્મ બ્રાતા ચિત દીજે, મંદા સમય સેન લખિ લીજે. ૫
 નિત્ય કર્મ નહિં ચૂક લગારા, જે અવસર નહિં વારંવારા;
 નરતન રતન લાભ ભલ લીજે, ભજી ભગવંત કાજ જીવ કીજે. ૬
 મુર દુરલભ નરતન અવતારા, વિન સમજે તજી દેત ગૌવારા;
 યાતે બ્રાત અપન મન મારી, ભજીયે વ્યાપક શંભુ મુરારી. ૭
 ઇષ્ટ દેવ ઉર ધરિ વિશ્વાસા, પ્રણવ મંત્ર જપિયે નિજ શ્વાસા;
 ભજન ભક્તિ સમ કર્મ ન કોઇ, ઇનિતે હોય હોય સો હોઈ. ૮
 વિશ્વ ચરાચર આદ્ય અનાદી, ભજ ભક્તિ કરી તરે પ્રમાદી;
 યાતે બ્રાત હૃદય ધરિ લીજે, સુમરણુ છતર ભાવ તજી દીજે. ૯

ભજન ભક્તિ ઉર સત્ય વિવેકા, યા સમ કર્મ સત્ય નહિ એકા;
સંયમ ધાર ધર્મ મગ ધાવે, જીવન મુક્ત અવશ જીવ પાવે. ૧૦

દોહા

રજા પાય વંદે પ્રજા, સભા વિસરજન કીન;
હરસી હૃદય ખોલત સખે, જય હો ભૂપ પ્રવીન. ૧
ધર્મ ધીર ક્રાંતી વડે, નિત્ય કર્મ હરિ ધ્યાન;
સુખ સંપત પરજા વડે, હોય ભૂપ સુજ્ઞાન. ૨

ચોપાઈ

હરસિત ભૂપ ભવન નિજ આવા, નિત્ય કર્મ કીને ચિત આવા;
વિપ્ર દાન દે મન સંતોષા, અમૃત વચન પિયુષ સમ પોષા. ૧
યજ્ઞ સાલ કીને વિધિ કર્મા, દ્વિજ પદ વંદિ ચક્ષે તર ધર્મા;
રનિવાસહિ આયતખત વિરાજા, મહિલા હરસે સહિત સમાજા. ૨
પતિ પદ પૂજ કરન તિય આઠ, વંદત ચરણ હૃદય હરસાઠ;
ઉભય નારિ પય પાદ પખારા, અચવન સમુજ સુરસરિ ધારા. ૩
ચંદન અક્ષત પુષ્પ ગિરાવા, વંદત હરસ મોક્ષ જીમ પાવા;
જય પતિ નાથ ચરણ રજ દાસી, સેવ વિયોગ ન રહે ઉદાસી. ૪
જય પતિનાથ દર્શ નિત આઉ, ચેહિ વરદાન દેહુ ભલિ ભાઉ;
હરિહર અજ સેવા તવ ચરણાં, મો મન મર્મ લખો કહા વરણાં. ૫
નિજ પતિ કપટ કરહિ શક નારો, નીચ યોનિ ભરમહિ ભવચારી;
ઉભય લોક અપયશ તિન છાવે, તેહિ ઘટ જનમ ધારિ દુઃખ પાવે. ૬
જડ જંગમ તન ધરહિ જરરા, ભોગહિ કોટિક કળ્પ કરરા;
યાતે નાથ ડરત મન મોરા, ચરણ શરણ ચાહું મેં તોરા. ૭
કૃપાનાથ દાસી નહિ ત્યાગે, હરસિત વાર વાર વર માંગે;
તન અસ્થૂલ જાય યા રેહી, યદ્યપિ તજે ના પ્રાણ સનેહી. ૮
શુક્લમ તન તહુ શરણ તુમારી, કૃપાનાથ પ્રભુ વિનય હુમારી;
મમ ઉદ્ધાર અવશ તવ હાથા, સત્ય સત્ય મમ શક્તિ વિધાતા. ૯
નાં હમ તજે ન હમકો ત્યાગો, કૃપાનાથ ચરણાં ચિત લાગો;
હમ અખલા સખલા તુમ સ્વામી, મમ દષ્ટા તેહિ ખખર તમામી. ૧૦

દોહા

વિનય કરત રાણી ઉભય, પ્રગટયો પ્રેમ પ્રકાશ;
પુલકિ ગાત લોચન સજલ, કુંભક ભયો જ્યું શ્વાસ. ૧

મધુર વચન વાણી વિમળ, બોલે ભૂપ વિચાર;
હરિહર પૂરે આશ તવ, સુખી રહેો મમ નાર. ૨

ચોપાઈ

અહો પ્રિયા પતિ ધર્મ તુમારા, સમુજી મર્મ ચિત પ્રસન હુમારા;
પૂરણુ પ્રેમ પતી પદ પૂજા, રામ રૂપ લખિ ભાવ ન દૂજા. ૧
તન મન વચન પીવ આધીની, સુલભ મોક્ષ સંસય વિન લીની;
સર્વ દેવિ સુર જોહિ રૂપવારા, શકે ન શક કોઉ તાસ વિગારા. ૨
સિદ્ધી સર્વ તરુ સુર ગાઇ, સતિ સન સેવ કરે હરસાઇ;
મન વંછિત ફલ હાજર સારા, હરિ પ્રતાપ હમકો ઇતખારા. ૩
શુભ ગુણુ સર્વ રામ તોહિ દીના, પતિ પદ પ્રેમ પ્રગલ જલ મીના;
યાતે સર્વ મનોરથ પૂરણુ, કૃપાનાથ હરિ કરહી સૈપૂરણુ. ૪
ધ્રુવ પ્રવીન સત ગાથ સુનાઇ, દાસી દાસ પ્રિયા સુખ દાઇ;
તથ વિધ વિધ ભોજન આવા, ધ્રુવ પ્રવીન હરિ ભોગ ધરાવા. ૫
મહા પ્રસાદ પાવા જન પ્રેમી, ધન્ય ધન્ય એસે જન નેમી;
હરિજન કાહુ પદારથ પાવે, પ્રથમ ઇષ્ટકો ભોગ ધરાવે. ૬
તન મન ધન જન કીન સમરપન, દ્રઢ વિશ્વાસ ઇષ્ટ અપને મન;
ખિગરી વાત અપન શિર લેવે, સુધરે સુયશ ઇષ્ટકો દેવે. ૭
એસો ભગત રામ મન ભાવે, કયું નહિ જીવ મુક્ત પદ પાવે;
યાને સર્વ ઇષ્ટ શિર રાખે, ઇષ્ટ પ્રતાપ મહારસ ચાખે. ૮
જીવત મરે કરે સોઇ કાળ, અવશ રામ રાખે તેહિ લાળ;
મરતક ચક્ષે અપરકે ખંભા, એસે ઇષ્ટ ધરે અવલંબા. ૯
જો કહ્યુ બને સો ઇષ્ટ બનાવે, નિજ મનમે અભિમાન ન લાવે;
સર્વ ઇષ્ટ દ્રષ્ટા ઇક રામા, યાતે હો કલ્યાન તમામા. ૧૦

દોહા

ધ્રુવ પ્રવીન ભોજન કિયો, અચવન કીન વિચાર.
પાન સુપારી પાય જન, રજા કીન નર નાર. ૧
લખિ અવસર બ્રાંમી ભવન, આગે હરિજન ભૂપ;
પ્રિયા આય ચરણાં ગિરી, ઉર મહીં ઉમંગ અનૂપ. ૨

ચોપાઈ

વિધિવત પૂજન કીન પતિ ચરણાં, પ્રબળ પ્રેમ કહો કાહુ બિધિ વરણાં;
શુદ્ધ ભાવ લખિ ધ્રુવ હરસાવા, સત્વ પ્રધાન પ્રિયા ઉર આવા. ૧

રજ ગુણ પીઠ તમે તિન પાછે, રાણી સેવ કીન ઉર આછે;
 એસે સમય અવશ રતુ દાંના, પ્રગટેહિ સંતતિ સુગુન નિધાંના. ૨
 કરતા નીતી સરસ કહાવે, સમય સમુજ સજ્જન ફલ પાવે;
 ધર્મ પ્રેમ નૃપ ગિરા ઉચારી, બામ ભાગ બેઠહુ મમ પ્યારી. ૩
 પતિ સંમતિ બેઠી આય બાંમા, તન મન ધન પતિ અરપિ તમાંમા;
 દાસી દાસ વિલગ લખિ નીતી, ચરચા કરત અર્ધનિશિ વીતી. ૪
 કરતા નીતી સમુજ નરેસા, હર્ષ શોક ઉરમે નહિં બેશા;
 વિધિવત કર્મ વેદ વિધિ ગાવે, સુજન સંત તેહિ શીશ ચઢાવે. ૫
 આશ્રમ ધર્મ નિભાવન કાળ, સમય કર્મ નૃપતી જન સાળ;
 ચિદાભાસ દ્રષ્ટા જન જ્ઞાની, વ્યાપક અપનો રૂપ પિછાંની. ૬
 મનો ઈન્દ્રિ ગુણ ક્રિયા વિશેષા, વ્યાપકમેં નહિં શેષ અશેષા;
 જ્ઞાની સર્વ શુદ્ધ સ્વે આતમ, દ્રષ્ટા રૂપ લખેા પરમાતમ. ૭
 વેદો યુક્ત કરમ નિત કરતા, વરતત ઈન્દ્રિ રહત અકરતા;
 કર્મ સકામ હૃદય નહિં આવે, નિષ્કામી હોય કર્મ કરાવે. ૮
 કરે કર્મ ઉર ફલ નહિં આશા, ધર્મ હેતુસે ક્રિયા નિરાશા;
 ચિત વૃત્તી આતમ રત જાકી, જનકે કર્મ રહે નહિં બાકી. ૯
 જો કહ્યું કરે સૌ પર ઉપકારા, ધર્મ હેતુ જ્ઞાની અવતારા;
 હરિહર અજ જ્ઞાની યે ચ્યારી, અર્ધ નીંદ્રવત રહિત વિકારી. ૧૦

દોહા

ધ્રુવ પ્રવીન આતમ રતા, સમય કર્મ કહ્યું કીન;
 નિત્ય કર્મ હિત ગંગ તટ, ચાલે અવસર ચીન. ૧

ધ્રુવ ધરમી વંદ ક્રિયો, સુરસરિ વારંવાર;
 જય જનુની જગ તારણી, તવ જન કરિયો પાર. ૨

ચોપાઈ

સુરસરિ માત સર્વ દુઃખ હરણી, સર્વ જીવ મનુ મોક્ષ નિસરણી;
 સુર નર સંત પ્રેમ યુત નાવત, પરસત ધાર પાપ હટિ જાવત. ૧
 મરત ધરત જનુની તવ ધ્યાંના, તરે પાપ હોય ભસ્મ સમાંના;
 તરણી સમ ધરણી તવ ધારા, પરસે પુરૂષ હોય ભવ પારા. ૨
 પરસત ગંગ અંગ હો નિરમલ, અચમન કરત જય મનકે મલ;
 વિષ્ણુ પદી મહિમા કહા ગાવે, સમુજ મર્મ મનવો હરસાવે. ૩

જટા શંકરી અધિક વડાઈ, શ્રેષ્ઠ સમુજી શિવ શીશ ચઢાઈ;
 બ્રહ્મ કમંડલી બ્રહ્મ સ્વરૂપા, જ્ઞાનત મર્મ સુજન જન ભૂપા. ૪
 અધ હરણી કરણી ભવપારા, તવ પદ દાસ પ્રબલ ઇતખારા;
 ભક્ત મૂલ ભય હરિયે માતા, તો પદ દાસ અભય સુખ પાતા. ૫
 કે પ્રકાર મહિમા તવ ગાવે, ગુનત ગુનત ગુણ બુદ્ધિ પકાવે;
 જય જનુની પૂરણુ વિશ્વાસા, તવ પદ દાસ રહે નહિ આશા. ૬
 વિનય કરતે ધ્રુવ ગદ ગદ બાંની, અચવન કીન પાંનિ લે પાંની;
 હર હર કર પેઠે સરિ ધારા, જ્ઞાની ધર્મ બઢાવન હારા. ૭
 જ્ઞાની જ્ઞાન હૃદય ગૈંગ ધારા, પ્રબલ પવિત્ર અંત અવતારા;
 વિધિવત કર્મ કરત કહા હાંની, જ્ઞાની કે નહિ હોત ગિલાની. ૮
 યદ્યપિ ધર્મ પ્રથા શિર ધારે, નિત્ય કર્મ નહિ ચીત વિસારે;
 જ્ઞાની મુખ ગૈંગા સતસંગા, પરસત પાવે રૂપ અભંગા. ૯
 કરિ સત સંગ પતિ ભયે પાવન, પાયો રૂપ ન રહે અપાવન;
 જ્ઞાની દે પદ તીર્થ સ્વરૂપા, સમજહિ મર્મ સુજન જન ભૂપા. ૧૦

દોહા

પદ ગાયત્રી પાદ મુખ, પરસે સુરસરિ ધાર;
 તટ ગંગા દિજ તેડિકે, દીને દાન વિચાર. ૧
 યજ્ઞ શાલ મહિં આયકે, હવન દાન વિધિ કીન;
 દિજ સન આજ્ઞા પાય કે, આયે ભવન પ્રવીન. ૨

ચોપાઇ

બ્રાહ્મી નિત્ય કર્મ વિધિ કીના, ઉર મહિં ઉપજ્યો પ્રેમ નવીના;
 હરિહર કૃપા સમુજી અનુકૂલા, ઉરતે પ્રથા તર્ક ગર્ભ સૂલા. ૧
 પટ ભૂવન તનયે પધરાવા, પતિ પદ પૂજ કરન ચિત ચાવા;
 પૂજ વિધી કીન સહ ત્યારી, પતિજ્ઞા જ્ઞાનત દેવ મુરારી. ૨
 એસે ઇલા પૂજ લે આઇ, દર્શ હેતુ ચાલી હરસાઈ;
 ભગની ઉભય ભાવ ઉર શુદ્ધા, જગ પ્રપંચ તે ભઇ તવરૂદ્ધા. ૩
 પતિ મુખ બોધ સુનત જીવજગી, સંત રૂપ દે પરમ સુહાગી;
 નીતી નીપુણ ધર્મ વ્રત ધારી, પતિ સનમુખ આયે દે નારી. ૪
 પતિ મુખ નિરખિ પ્રેમ ઉર ચાવા, વાર વાર પદ શીશ નિવાવા;
 વિધિવત પૂજ કીન દે નારી, મગન ભઈ પિવ ચરણુ પખારી. ૫

લે ચરનોદક પ્રેમ નવીના, ધર્મ પત્નિ નૃપ આદર કીના;
 દાસી દાસ સર્વ પદ લાગા, ભયે પ્રેમ વશ સર્વ સુભાગા. ૬
 કરિ પૂજા બેઠે સ્થલ આધ, સમય સમુજી નૃપ કથા સુનાધ;
 નારી પુરૂષ ધર્મયુત બોધા, ધર્મ સનાતન સર્વ પ્રબોધા. ૭
 અપને અપને કર્મ બતાવા, કર્મ પરે આતમ દરસાવા;
 નિત્ય કર્મ કરિ આતમ પાવે, આતમ લીન કર્મ વિસરાવે. ૮
 કર્મ કર્મ કરિ આવત અંતા, યું ભાખત જન સંત મહંતા;
 ત્રિતી કર્મ કર્તા દધિ પાવે, મિલે સમુદ્ર ક્રિયા વિસરાવે. ૯
 એસે કર્મ ગતી લખુ ભાઈ, નિત્ય કર્મ કરિયે હરસાઈ;
 કર્મ અંત આતમ ઈક રૂપા, સમુજી મર્મ કરે કર્મ અનૂપા. ૧૦

દોહા

કર્મ અંત જળ હોત હે, મિલે સમાગમ સંત;
 પંથ ચલે પર બ્રહ્મ કે, સૌ નહિં જનમ ધરંત. ૧
 મત પ્યારો ધારો સખે, ડારો કર્મ અનીત;
 હારો મમતા મોહતે, પરબ્રહ્મ કરે પ્રીત. ૨

ચોપાઈ

કર્મ મર્મ સમુજે નરનારી, પ્રબલ પ્રેમ ઉપજ્યો ઉર ભારી;
 નૃપ પદ શીશ ધરે કેઈ વારા, જય મમ તાત કીન ઉપકારા. ૧
 ધન્ય તાત તોરી પ્રભુતાઈ, કર્મ અંત ગત સરસ બતાધ;
 અવશ કર્મ આવહિ મમ અંતા, તોરી કૃપા તાત ભગવંતા. ૨
 તો સમ કો કરહી ઉપકારા, તત્વ બોધ દે જનમ સુધારા;
 કરતે કર્મ મર્મ નહિં હનંદો, જૂઝન તાત ચલત હમ તમકો. ૩
 લખિ મમ મર્મ પ્રથમ તુમ ગાવા, કર્મ અંત કરિ કૃપા બતાવા;
 સત્ય કર્મ કરિ વિકરમ નાસા, વિકરમ વીતે જય દુરાસા. ૪
 જળ લગ વિકરમ હૃદય નિવાસા, મિથ્યા ભોગ પુરે મન આશા;
 વિકરમ કર્મ હૃદયતે જાવે, મિથ્યા આશ ત્રતી વિસરાવે. ૫
 કર્મ ગતી યહ અગમ અપારા, તોરી કૃપા લખે યહ સારા;
 કૃત્ય કૃત્ય કીને મમ સ્વાંમી, દે ઉપદેશ હરી મમ ખાંમી. ૬
 વિનય કરત ઉપજી બ્રેહ ભારી, પુલકિ ગાત લોચન ભરિ વારી;
 ધ્રુવ પ્રવીન ઉત્તમ ગતિ ચીની, કથા વિસરન અવસર કીની. ૭

નૃપ પદ વંદિ ચત્રે હરસાધ, પૂરણ પ્રેમ કર્મ ગતિ પાઈ;
 પૂરણ મંત્ર બોધ દે પૂરણ, જીનકે શિષ્ય ન રહે અપરણ. ૮
 ધ્રુવ પ્રવીન ઉત્તમ જન સાધૂ, અહ્મ રૂપ જીન બોધ અગાધૂ;
 સમય સમજ દે પ્રિયા સયાંની, દારી સેન કીન નિજ પાંની. ૯
 ભરિ ભોજન દારી લે આઈ, નૃપ મુખ થાલ ધરત હરસાઈ;
 નૃપ લે થાલ કીન હરિ અરપન, વિશ્વનાથ ચલ તોય સમરપન. ૧૦

દોહા

મહાપ્રસાદ મલિમા પ્રગલ, કોઈ જન જનંત સાર;
 હરિ અર્પિટે અદાર લે, ધન્ય જીવન મંસાર. ૧
 ઈષ્ટ દેવ અરપન કરી, પાગે પ્રેમ પ્રસાદ;
 સાર ગ્રહી મંશય રહિત, નીતી તજે ન સાલ. ૨

ચોપાઈ

જીનકે મન પરમારથ પ્યારા, સો સોચત રહ પર ઉપકારા;
 પ્રથાવંત નહિ પ્રથા વિસારે, કષ્ટ પાય પર પુરૂષ સુધારે. ૧
 ધ્રુવ કરિ ભોજન લગા વિચારા, કો પ્રકાર સુધરે મંસારા;
 સર્વ પ્રજા મમ નેન નિદાર, હોય દુઃખી જોલિ કષ્ટ નિવાર. ૨
 દેશ દેશ મમ અનુચર સારે, નિરમું સર્વ ન ધર્મ વિસારે;
 નીતી યુક્ત કહે ઉપદેશા, જ્યા કરિ સુધરે સર્વ પ્રદેશા. ૩
 કર્ત વિચાર સમય ચલિ આવા, પ્રજા ન્યાય હિત ચીત લુભાવા;
 હરસત હૃદય કચેરી આયે, પ્રજા નારિ નર શીશ નિવાયે. ૪
 નેમી ભક્ત દર્શ નિત પ્યાસા, કરિ નૃપ દર્શ પુરી મન આશા;
 બેઠે ભૂપ તખ્ત અહ્મચારી, નિજ દિવાનકું લીન હંકારી. ૫
 મંત્રી આય શીશ પદ નાવા, નૃપ નીતી યુત શબ્દ સુનાવા;
 કરિયે બ્રાત સવારી ત્યારી, પેખું પ્રજા ભાવ ઉર ભારી. ૬
 મમ સ્વરાજ પરજા જ્યાં હાં સારી, કરન બોધ ચાલત નરનારી;
 મમ અનુચર સહ દેશ રહાવે, કો પ્રકાર નૃપ નીતિ ચલાવે. ૭
 અજ પ્રજા નીતી કહા જાને, અનુચર કર્મ કરે મન માંને;
 અનુચર વિકરમ નૃપકો લાગે, નૃપતી વિન કિયે બને અભાગે. ૮
 પ્રજા ત્રાસ ત્રપતી હો પાપી, નકું નિવાસ કષ્ટ અણુમાપી;
 પ્રલય તલક નરતન નહિ પાવે, જડ યોની મહિ વાસ કરાવે. ૯
 ભૂપ ભોગ વશ ભવન ન છાંડે, અનુચર પ્રજા અનીતી માંડે;
 ભોગી ભૂપ ભવન મોં રાજી, ન્યાય ધર્મ માંહિ ભધ દુરાજી. ૧૦

દોહા

જૂઠ્ઠા આહાર વિહારમે, લાગો ભૂખ અખોધ;
મોક્ષ માર્ગેડો ત્યાગકે, લીન નર્ક મગ શોધ. ૧
ઈન્દ્રો વિચલ વિવેક કવિન, અપન પ્રગ્ન કરિ નાશ;
યહૈં અપયશ આખિર દુઃખી, જનમ જનમ જનમ ત્રાસ. ૨

ચોપાઈ

યાતે બ્રાત સમુજી યદ ભેવા, કરો વિહાર સુમહિ ગુરુ દેવા;
અનુચર પ્રગ્ન નેન નિજ પેખે, નિત અનીત અપન સુખ દેખે. ૧
સર્વ વિભો સુખ ભોગ તજી જે, જાહે ધર્મ સોઈ મગ લીજે;
નિજ નિજ કર્મ રહો લેશ લાઇ, હર્ષ શોક વિન શીશ ઉઠાઈ. ૨
અપનો ફર્જન આપ સુધારે, સો નરમાંય પશુ અવતારે;
ઉતકે ભયે ન ઇત સતકારા, ઉભય પક્ષ શહ આપ ગિગારા. ૩
યાતે બ્રાત પ્રગ્ન સુખ દીજે, નારી પુરુષ ત્રાસ હરિ લીજે;
દેર કરો નહિં કરેહુ તયારી, ધર્મ હેત મંશય જે ભારી. ૪
ઈતના દિવસ ભુજ મે કીની, વિચરિ સુદેશ ખચર નહિં લીની;
કો જાને કહા પ્રગ્ન દુઃખારી, અનુચર અધમ કીન કોઉ ભારી. ૫
વેગિ ચક્ષો પ્રિય દેર ન કીજે, આયુષ થંડે પ્રથા તન છીજે;
યે દસ દમ દમ કરત પયાંના, અહભુત કાલગતી કો જાંના. ૬
શુભ કારણ નહિં વિલગ કરાવે, અલ્પશ્વાસ આવે નહિં આવે;
પરિ પ્રખોધ ધ્રુવ નેન જુડાવા, ન્યાયી ભૂપ પ્રગ્ન મન ભાવા. ૭
જય જય શબ્દ કીન નરનારી, જય હો ભૂપ રામ અવતારી;
પુખ્ત વૃષ્ટિ ત્રપતી શિર છાઇ, મંત્રી આજ્ઞા શીશ ચઢાઇ. ૮
જોજો સમય કાજ અનુસરતા, નિજ કારણ અગ્રેસર કરતા;
સેનપ સેન સમજવનહારા, મંત્રી તુરત તાહ હંકારા; ૯
કરિયે તુરત સવારી ત્યારી, કરિ વિવેક વિધિ યુક્ત વિચારી;
દલપતિ રજા પાય હરસાઇ, હાં કરિ ચલ્યો શીશ પદ નાંઈ. ૧૦

દોહા

હય ગજરથ ત્યારી કિયે, વિધિવત સાજ સમય;
ચતુરંગી સેના બની, એક એક અધિકાય. ૧
મંત્રિ ઉભય કર જોરિ કે, વિનય કીન નિજ નાથ;
રજા યુક્ત ત્યારી સખે, કૃપા કરેહુ મમતાત. ૨

ચોપાઈ

હરિ પ્રેરક સમુજે નિજ દાસા, સુરપતિ પ્રેરે સહિત હુલાસા;
 જન ઇચ્છે નિજ મન જોહિં થાંના, સુર સહિત સંગ રહે વિમાના. ૧
 ધ્રુવ પ્રવીન અપને ધર જાવે, સુર સુરપુર વિમાન લે આવે;
 હરિ આજ્ઞા સુરપતિ શિર ધારી, કીને તુરત વિમાન તયારી. ૨
 યહો ધ્રુવ ચલન અપન ચિત ચાવા, ઇતને સુર વિમાન લે આવા;
 હરિ આજ્ઞા સુર પ્રગટ સુનાઈ, ધ્રુવ વિમાન બેઠે હરસાઈ. ૩
 નિજ નિજ મંડલ સર્વ ગિહાવા, અપર સેનકો મના કરાવા;
 હય ગય રથ સદ્ યહો રહાવે, ચહિ વિમાન હમ ગવન કરાવે. ૪
 હરિહર કૃપા સમજ ધ્રુવ પ્રેમા, બેલવશ વિકલે રહ્યા નહિં નેમા;
 જોહિં જન રામ લેત અપનાઈ, તિનંદે સગ કછુ પાસ સદાઈ. ૫
 સર્વ સિદ્ધિ સુરતર સુરગાઈ, જનમુખ લાજર રહત સદાઈ;
 જનસે પ્રથમ ચિતે હરિ દેવા, વ્યાપક પુરૂષ લખે સહ ભેવા. ૬
 પ્રેમી પુરૂષ પ્રભુ મન ભાવે, જન ચિંતા જગદીશ કરાવે;
 પ્રથમ પ્રજા મહિં ખખર જનાઈ, ધ્રુવ ત્રપતી આવત મમ ભાઈ. ૭
 સર્વ પ્રકાર સજે જ્યહાં સાજા, હરિહર સરિસ દર્શ લખિ રાજા;
 જોહિ સ્થલ નૃપતી ચહે નિવાસા, દર્શ હેતુ આવત જન પ્યાસા. ૮
 યૂથ યૂથ આવત નરનારી, દર્શ હેતુ ધર કામ વિસારી;
 હરિ ગુર હર દર્શન કોઉ જાવે, ચિત મહિં ચિતવન અપર કરાવે. ૯
 હરિ ગુર હર ચરનાં તન લાવા, વિપય પદારથ નિજ ચિત ચાવા;
 દેવ દર્શ જન લાભ ગુમાવા, ચિત ચિતવન વસ્તુ સોઈ પાવા. ૧૦

દોહા

તાક શિકારી તિરલે, મારે મૃગદો ખીચ;
 કર સિરકયો સર વિકલભો, લગ્યો ન તા ઉર ખીચ. ૧
 મોક્ષ લાભ હિત તીરચિત, જીવ શિકારી જાન,
 ઇષ્ટ ધ્યાન તતી ડિગી, ભઈ મુક્તકી લાન. ૨

ચોપાઈ

ચાતે ઇષ્ટ દરશ કોઉ જાવે, સમુજ મર્મ નહિં ધ્યાન ડિગાવે;
 દર્શ લાભ ચાહે નર નારી, પ્રથમ મર્મ ચેહ લેહુ વીચારી. ૧
 તનતે મનતે મમતા ત્યાગી, ઇષ્ટ દર્શ કરહી બડ ભાગી;
 સર્વ પ્રજા લક્ષણ ચહિ ધારા, ચહે દર્શ નહિં અપર વિચારા. ૨

યહૈં ધ્રુવ ખગમગ ચક્ષે વિમાના, જન સમૂહ ઉતરે અસ્થાના;
 જય જય શબ્દ ભયો અતિ ભારી, હરસત ભયે સર્વ નરનારી. ૩
 તજી વિમાન ગાદી ધ્રુવ આવા, સર્વ પ્રજા પદ શીશ નિવાવા;
 વિધિવત પ્રજા પૂજ નૃપ કીની, પ્રજા પ્રીત પદ ચરણ નવીની. ૪
 નૃપ ચરણોદક લે નર નારી, નિજ મનમોદ મિલે ફલ ચારી;
 પ્રજા ભૂપ મંડલ સહ પૂજ, જન સમાજ લખિ ભાવ ન દૂજ. ૫
 પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવા, હરસિ ભૂપ શિર પુષ્પ ગિરાવા;
 સમય સમુજ દિજ મંડલ આવા, વેદમંત્ર આશીશ સુનાવા. ૬
 આશ્રમ વૃદ્ધ સમુજ ત્રપ દાંના, દિજપદ વંદ દાસ સમાના;
 ઇષ્ટ દેવ લખિ દિજપદ પૂજ, રામરૂપ લખિ ભાવ ન દૂજ. ૭
 પ્રેમી ભૂપ પ્રેમ ઉર છાવા, પાથ રજા સિદ્ધાંસન આવા,
 દીજકુલ હર્ષ ભયે જન દાંના, ધન્ય ભૂપ જન નીતિ નિધાંના. ૮
 એસે ભૂપ રામ અવતારા, પ્રગટ હોત જગ કરન ઉધારા;
 નીતી નિપુણ ધર્મ વ્રત ધારી, જનકે દર્શ મિલે ફલ ચારી. ૯
 ધન્ય ભાગ હમ દર્શન પાવા, પૂરવ પૂન્ય પ્રગટ હો આવા;
 હરિહર કૃપા પ્રજા પર કરહી, એસે ભૂપ ભોમિ પગ ધરહી. ૧૦

દોહા

પ્રજા પુન્ય પૂરણ ઉદય, ધર્મ દુરંધર ભૂપ;
 સુખસંપતિ ભક્તી વડે, હરિહર કૃપા અનૂપ. ૧
 પાપ પ્રત્યક્ષ જોલિ પ્રજા, પ્રગટે નૃપત અભોધ;
 અતિ ઉપદ્રવ^૧ અન્યાય વશ, લીન નરક મગ શોધ. ૨

ચોપાઇ

વંદિ ભૂપ કીનો સતકારા, દિજ ઉત્તમ આસન બેઠારા;
 સમય સમુજ ત્રપતી ત્રદુ બાંતી, બોલે સર્વ પ્રજા સનમાંતી. ૧
 અહો પ્રજા તવ પ્રેમ તુમારા, સમુજ મર્મ મન પ્રસન હુમારા;
 હરિહર ધર્મ નિભાવો તોરા, આશિરવાદ યહ સત મોરા. ૨
 વીપ્ર વૃદ્ધ ગૌ પૂજ કીજે, ઇન આશીષ પરમ પદ લીજે;
 માતતાત પદ પૂજ અતીથી, વિકરમ કર્મ રખો ઉર ક્ષીતી. ૩
 કુકરમ ડરપિ કરમ શુભ ભાઉ, રટો રામ મન શુદ્ધ સુભાઉ;
 નિત્ય કર્મમેં ભેદ^૨ ન કીજે, સમય કર્મ કરિ સ્વચ્છ રહીજે. ૪

યજ્ઞ હવન તીરથ વિધિ નાના, વિધિવત સર્વ કરહુ જન દાના;
 ઇષ્ટ દેવ નિત ધરહુ અહારા, તો તવ સુદ્ધ કાજ મન સારા. ૫
 સંત સમાગમ કરિયે ભાઈ, ઉરમહિં બદે વિરાગ સદાઈ,
 સંત સમાગમ હોય વિવેકા, અલ્પ આશ ઉર રહે ન એકા. ૬
 મિથ્યા ભ્રમ મંકલ્ય તુ ભાગે, અહોનિસિ તાર તત્ત્વ સૈંગ લાગે;
 મેં તું તર્ક મિટે મન વ્યાધી, હો બેડે જીવ રહિત ઉપાધી. ૭
 યાતે શ્રેષ્ઠ સદા સત સંગા, પાવહુ આતમ દેવ અભંગા;
 ઉચ્ચતે ઉચ્ચ સમાગમ ગાઈ, જન સમૂહ મુનિ જન હરસાઈ. ૮
 અપર એક બુઝૂં તોહિ વાતા, ઉત્તર કરે સંશય તજી બ્રાતા;
 મમ અનુચર વિચરત સંસારા, રાજ કાજલિત નિતિ વ્યવહારા. ૯
 કોઉ અન્યાય ક્રીન કહુ સંગા, પ્રગટ કરો મમ પ્રજ્ઞ અભંગા;
 સત્ય ગાથ મોં શંક કરાવે, ધર્મ હાંનિ હો પાપ બડાવે. ૧૦

દોહા

છુપો પાપ પરગટ કિયે, હોય પુન્ય ભરપૂર;
 પાપ છુપાયે પુન નહિં, અધરમ હોય જરૂર. ૧
 મમ અનુચર અહંકાર વશ, ક્રીન અનીતી કોય;
 તવ મુખ તુરત બુલાયકે, અવશ કંડ જે હોય. ૨

ચોપાઈ

સુનિ નૃપ શબ્દ ખડી ઇકિ નારી, સુનેહુ તાત ઇકિ વિનય હુમારી;
 જય નૃપનાથ પ્રજ્ઞ પિતુ માતા, મો મનમે તુમ તત્ત્વ વિધાતા. ૧
 પ્રગટ કહત મન હોત ગિલાંતી, યદ્યપિ કહું વચન તવ માંતી;
 નારિ પુરૂષ હમ દે વનમાલી^૧, પુષ્પ વાટિકા કરે રૂખાલી. ૨
 વન ફલ પુષ્પ માલિ યહ કર્મો, પાલત સદા સનાતન ધર્મો;
 તીન વરસ તવ અનુચર વીતા, વાડી કર્મ કરત વિપરીતા. ૩
 વનફલ પાંચ સુમનકી માલા, નિત્ય હેત કહિ અચન કરાલા;
 માગત દામ દંભ કરિ દાટે, જાદા બેકો વૃક્ષ સખ કાટે. ૪
 ભૂપ ભોમિકા કરો નિવાસા, ઇતિને ખરચ કહા તુમ ત્રાસા;
 પ્રજ્ઞ પ્રાણુ તન ધન સુખ સારા, નીતિ ધર્મ સેહ ભૂપ અધારા. ૫
 સર્વ પ્રકાર રૂખારત રાજ, તેહિ અનુચર યહ કહા અકાજ;
 કરાહુ રીસ તો યહ સુન લીજે, વાડી ભાગ અર્ધ નૃપ દીજે. ૬

ચુપ મુખ રહોં શબ્દ મત સારો, ખખરદાર કહુ દિગ ન પુકારો;
આવહિ ભૂપ ખખર જો પરહી, દેખત સર્વ પ્રાણુ તવ હરહી. ૭
કૃપાનાથ યહ દાગ દગાયે, ચુપ મુરખ રહે ન મર્મ જનાયે;
સુનિ તવ બોધ હૃદય ભરિ આવા, સમજી તાત તો શબ્દ સુનાવા. ૮
અનુચર ડર હમ રહત દુઃખારે, કૃપાનાથ લખિ દીન ઉગારે;
અપર કર્મ હમ જાનત નાંધ, પોપણુ ભરન એક ધન માંધ. ૯
યથા લાભ સંતોષ વિચારી, રામ મંત્ર રટતે નર નારી;
પૂરવ જન્મ પૂન્ય મમ જગા, તવ પદ પરસિ ભયે બડ ભાગા. ૧૦

દોહડા

વિનય કરત નારી પુરુષ, વિકલ ભયે ભય ત્રાસ;
પરમ દયાલુ સંત જન, ધ્રુવ મન ભયો ઉદાસ. ૧
રે ખસ અનુચર અધરમી, કહાં મમ બોધ અનિત;
વૃથા ત્રાસ દે વિત હયો, કર્મ ધર્મ વિપરીત. ૨

ચોપાઇ

માલી ત્રાસ સમુજી નૃપ ભારી, ભક્ત ભૂપ અતિ ભયે દુઃખારી;
ઉભય નેન નૃપ નીર વિશાલા, મંત્રી રગ્ન કીન તત કાલા. ૧
કહલુ દુષ્ટ અનુચર યહાં આવે, સત્ય ગાથા નિજ ગાય ચુનાવે;
સમુજી મરમ હમ કરે નિવેરા, યુક્ત દંડ કરિ હો ધન કેરા. ૨
અવસર સમુજી મંત્રિ શિર તાઇ, શઠ અનુચરકો લીન ખુલાઈ;
ભય વશ વિકલ ભૂપ મુખ આવા, જોરિ ઉભય કર શીશ નિવાવા. ૩
નિજ કત અધમ સમુજી ઉર ત્રાસા, ગુપ્ત પાપ સો પ્રગટ પ્રકાસા;
અધરમ ધર્મ રહે નહિં છાંના, સમય પાય હોય પ્રગટ નિદાના. ૪
યાતે સુજન કર્મ ગમ રાખે, ઉર કર મુખતે વૃથા ન ભાખે;
વિકરમ કર્મ ફરત ઉર જાંતે, યાતે સુજન ન હોત હેરાંને. ૫
જો કષ્ટુ કરે વિચાર વિચારી, યાતે સહજ લેત ફલ ચારી;
વિન સમજે શઠ કરે અનીતિ, ભોગે કષ્ટ ન રામ પ્રતીતી. ૬
સમય સમુજી ધ્રુવ નિજ મન મારા, દેશ કાલ લખિ વચન ઉચારા;
રે જન જીવ કાજ કહા કીના, દુર બલ પ્રજા ત્રાસ અતિ દીના. ૭
ઉભય નારિ નર ચેહ વનમાલી, કૂર શબ્દ કેહિ કીન કુચાલી;
પુષ્પ માલ તરકે ફલ લે વત, જીનકો દાટિ દામ નહિં દે વત. ૮
ધર્મ ચોરિ કરિ જોર દિખાવત, દુતિયે ભય નૃપતી દર સાવત;
નૃપ કબ કહ્યા અનીતિ કરના, વિકરમ કર્મ ઉદર તવ ભરના. ૯

પ્રજ્ઞ વસ્તુ લેઈ દામ ન કીજે, હો મમ રજ્ઞ પ્રગટ યહાં કીજે;
ખિનવિત પ્રજ્ઞ વસ્તુ ભલ પાછયે, જો બોલે તો આંખ દેખાછયે. ૧૦

દોહા

કો અધાર વસ્તુ હરી, કો અધાર છલ કીન;
કો અધાર નીતી તજી, કો અધાર દુઃખ દીન. ૧
ઉભયલોક મહિં અતિ દુઃખી, વૃથા ન યકિયે બેન;
હો સુચેત સત શિર ધરો, તો ઉપજે સુખ ચેન. ૨

ઓપાઈ

માલી શબ્દ સત્ય હો ભાઈ, ધરેહુ શીશ ઉરમે હરસાઈ;
જો ઇન વૃથા ગાય કછુ ગાઈ, ગોઈ રખો નહિ અમિત ઉપાઈ. ૧
વેગિ કહો અખ દેર ન કીજે, ન્યાય પક્ષ મિથ્યા પલ છીજે;
સ્વસ્થ ભયે નૃપ બોલ સુનાઈ, અનુચર બોલ્યો શીશ નિમાઈ. ૨
કંપત ગાત નેત્ર જલ ધારા, પ્રેરત નિજ કૃત વારંવારા;
બોલે વૃથા ભૂપ ભય ભારી, સત્ય કહેત મન કષ્ટ કરારી. ૩
યદ્યપિ સમય સમુજ મુખ બોલા, મન કે કંપટ ભાવ સહ બોલા;
કૃપા નાથ કહિયે કહા દેવા, મો મન પ્રગટ લખો સહ ભેવા. ૪
વનમાલિનિ કછુ ગાય સુનાઈ, સર્વ સત્ય ઇન જૂઠ ન ગાઈ;
લોભ વિવશ મેં કીન અધર્મી, મરજી મુજબ કરો તરૂ ધર્મી. ૫
જોરિ ઉભય કર શિર પદ દીના, કૃપાનાથ મેં તવ આધીના;
જીવત દાન તાત મોહિ દીજે, મુક્ત પાપ સોઈ કૃપા કરી જે. ૬
ગદગદ કંઠ નેન જલ ધારા, ત્રાય ત્રાય કરી અમિત પુકારા;
ભય વશ વિકલ ન ઉત્તર આવા, સમય સમુજી નૃપ વચન સુનાવા. ૭
ધ્રુવ માલી નૃપ કહ સમુજાઈ, ફલ અરૂ માલ મોલ કયા ભાઈ;
તીન વરસકે ફલ અરૂ ફૂલા, જીનકો મોલ લેહુ અનફૂલા. ૮
સુનિ નૃપ વચન માલિ મન હરસા, ગિયોં ચરણ પદ રજ શિર પરસા;
કૃપાનાથ ઇન સત્ય સ્વિકારા, મેરો ન્યાય ભયો નિરધારા. ૯
ડાટિ ડાટિ મમ અહુત ડરાવા, તાતે તવ મુખ વિનય કહાવા;
પુષ્પ માલ ફલ ચે ભલ લેવે, કરિયે રજ નજી નહિ દેવે. ૧૦

દોહા

હમ પરજા રાજા તુમે, તન મન ધન તવ દાસ;
ઇનકો માશી કીજયે, દીજે ચરણ નિવાસ. ૧

વનમાલીકે વચન સુન, ધ્રુવ કરિ કહે વિવેક;
દયા ન કરિયે ન્યાયમેં, નૃપ સુજન યહ નેક. ૨

ચોપાઈ

પ્રથમ દામ તોરે તું લેવે, પાછે યુક્ત દંડ હમ દેવે;
પ્રથમ કાજ કીજે યહ ભાઈ, એક ન કરિયે અપર ઉપાઈ. ૧
ભૂપ વચન અપને શિર ધારી, માત્રી બોલે દામ બિચારી;
પુષ્પ માલ પૈસે ઈક જાવે, ચવ ફલ પૈસે ત્રીન વિકાવે. ૨
નિતકે ચાર પછસે દાંમા, ત્રીન વરસ કછુ જુરે તમાંમા;
કરિ હિસાબ અનુચર હંકારા, રે શહ સુન યહ નય વ્યવહારા. ૩
સાડા સાત સાંઠ રૂપૈયા, માલી અરપિ પડો ઇન પૈયા;
દી ઇન ત્રાંસ ક્ષમા કરવા ઇય, પાછે રાજ દંડકો પાઘય. ૪
પાય રજ પછસા લે આવા, વનમાલી મુખ લાય ધરાવા;
માલી ચરન ગિયોં તતકાલા, ક્ષમા કરો મમ પાપ વિસાલા. ૫
માલી માફ કહ્યો કેઈ વારી, તુમ હમ દોય શરણુ ત્રિપુરારી;
કરહિ માફ જીવ હરિહર નાથા, કાલ કર્મ ગતિ જીવ જોહિ લાથા. ૬
રે મમ ભ્રાત કરહુ નહિં ત્રાસા, કરહિ માફ નૃપતી લખિ દાસા;
હરિહર મમ નરમહિં નૃપ જાંતી, પરિયે પાદ જોરિ યુગ પાંતી. ૭
અનુચર બોધ મુન્યો મુખ માલી, નૃપ સહિત સગ સભા ખુશાલી;
અનુચર આય ભૂપ પદ લાગા, સમય સમુજ નૃપ કહે સુભાગા. ૮
રે વનમાલી જન મમ રૂપા, અનુચર પર કરિ કૃપા અનૂપા;
ધીરજ ધર્મ ભક્તિ ઉર ખ્યારી, જીવન મુક્ત લેહુ નરનારી. ૯
તો સમ ધીર ધર્મ શિર ધરહી, વિષ્ણુ પુર નરનાર વિચરહી;
જીવત સુયશ મુવે હરિ ધામા, રામ કૃપા સુધરે જીન કામા. ૧૦

દોહા

મંત્રીકો નૃપતી કહે, અનુચર કેદ કરાય;
યુક્ત અહાર વિહાર વશ, હરિ સિંવરત દિન જાય. ૧
ચતુર વરસ એકાંત ચિત, અહો નિસિ ઉચરે રામ;
તજી અનીત નીતી ગ્રહે, ફિર પડવો ઇન ધામ. ૨

ચોપાઈ

નિત્ય કર્મ સતસંગતિ કીજે, વિકરમ કર્મ સર્વ હરિ દીજે;
ત્રીન વાર હમ માફ કરાવે, ચોથે હદતે પાર પઠાવે. ૧

કારાગાર પકવ નૃપ અનુચર, કીનો ન્યાય શાક્ષિ લખિ હરિહર;
 ભૂપ ન્યાય સહ પ્રજા સુહાવા, પુષ્પ વૃષ્ટિ કરિ પ્રેમ વડાવા. ૨
 જય જય શબ્દ કીન ચહું ઓરા, એસે ભૂપ ભૂમિ મહિં થોરા;
 પ્રજા શબ્દ સુન નૃપ સુખ પાવા, લખિ અવસર ફિર વચન સુનાવા. ૩
 રે મમ ભ્રાત સવ નરનારી, મમ આશીશ કૃપા ત્રિપુરારી;
 સનમુખ હો જેહિં શંભુ ભવાંની, અજર અમર સુખ લેહિ તેહિ પ્રાંતી. ૪
 અપર કુષ્ટ હોવેહિ કાઉ ભાષ, કરોહુ પ્રગટ મન શંક વિલાષ;
 નૃપ અરૂ પ્રજા અનાદી નાતા, એક એક ચાલત કુશલાતા. ૫
 યાતે પ્રજા કહો કર પ્રીતી, મો મન કળહુ ન હોય અપ્રીતી;
 ઈતને એક વણિક ચલિ આવા, ત્રાહત્રાહ કરિ શબ્દ સુનાવા. ૬
 કુષ્ટ શરીર કુષ્ટ અતિ ભારી, ઝરત રૂઢ અરૂ ત્રાસ કરારી;
 રામ રૂપ નૃપમે પદ દાસા, કો પ્રકાર હમ કો ચહ ત્રાસા. ૭
 દીન દયાલ દયા ચહ કીજે, સમુજી મર્મ મમ કાપટ હરીજે;
 નારી પુત્ર કુટુંબી ત્યાગા, પાપ વિવશ હો ફિર અભાગા. ૮
 ભૂખ પિયાસ સહું દુઃખ ભારી, પરસત નાંહ હમે નરનારી;
 કાઉ હરિદાસ દયા ઉર લાવે, દેખિ દીન અન વસ્ત્ર દિરાવે. ૯
 દૂર દૂર ભાખત નરનારી, કૃપાનાથ મેં પરમ દુઃખારી;
 હરો પીર યા પ્રાંણ હરીજે, જય નૃપ નાથ ન્યાય મમ કીજે. ૧૦

દોહડા

દુઃખી દીનકે વચન સુન, ધ્રુવ ઉર દયા અપાર;
 ચેતન જડ આધીન ચહ, કવન ગતી કરતાર. ૧
 બ્રેહ રોક ઉચરત ભયે, રટો રામ મમ વીર;
 પતિત ઉધારણ મંત્ર ચહ, તરિ ઉતરહિ ભવતીર. ૨

ચોપાઇ

રામ મંત્ર જપિયે મમ ભાષ, હરણ પાપ ચહ સરસ ઉપાષ;
 રટત રામ હો પાપ વિનાશા, ઉરમહિં પ્રગટે પરમ પ્રકાશા. ૧
 રામમંત્ર રટતાં દુઃખ જાવે, આધિ વ્યાધિ દે રોગ મિટાવે;
 અપને આપ કર્મ ફલ સારા, દોષ દેત કાઉ અપર જૈવારા. ૨
 કિયે કર્મ શાક્ષી કરતારા, કો અમ્મ કર્મ છુડાવનહારા;
 ઘટ ઘટ વ્યાપક રામ રમેશા, જેહિં સિંવરત અગ્ર રહે ન લેશા. ૩
 યાતે પુત્ર જપો હરિ નામા, વિલય હોય તવ કરમ તમામા;
 ભજન ભક્તિ વિન પાપ ન જાવે, અમિત કાટિ જીવ જતન કરાવે. ૪

વ્યાધી હરણુ અપન ચિત ચાવે, વશ વૈરાગ રામ મુખ ગાવે;
 સર્વ ઔપધી મૂળ સદાઈ, સેવત રોગ ન રહે કદાઈ. ૫
 કવન પાપ ખૂજે કહા ભાઈ, પ્રખલ પાપ ફલ દીન દિખાઈ;
 ધુપ કર કુકરમ કરત ગૈમારા, કોઉ હન જાનત મર્મ હમારા. ૬
 વ્યાપક પુરુષ એક ઉર દેખે, જો કછુ કરો સો દશતર લેખે;
 હર્ષ શોક વિન હાજર કરહી, અપને કર્મ અવશ જીવ ભરહી. ૭
 રાજી રહેા યા હો વેરાજી, કુકરમ કિયો ન છૂટહિ પાજી;
 ખૂજે કહા અપન ઉર પેખો, સુખ દુઃખ ઉમેકર્મ ફલ લેખો. ૮
 પાપ પ્રતાપ પર્મ દુઃખ પાવે, પુન્ય પ્રતાપ હરમ દિન જાવે;
 પુન્ય પ્રતાપ મિટે સતમંગા, જ્યા કરિ ઉપજે જ્ઞાન અમંગા. ૯
 પાપ પ્રતાપ પર્મ દુઃખિયારી, જ્યાહાં જાવે તહાં ત્રાસ કરારી;
 કષ્ટ વિવશ વિશ્રામ ન પાવે, જ્યાં તહાં કુકરમ વિધ કરાવે; ૧૦

દોહડા

વિધ સંતોષી જીવકો, જપ ન પરે દિન રાત;
 નરનારી સુરતન ધરે, કરત રહે ઉતપાત. ૧
 રામ રો ખટપટ મિટે, ઝટ પટ મુક્તી હોય;
 કર્મ કટે દુઃખસે હટે, જન્મ પાપ દે ધોય. ૨

ચોપાઈ

સુનહુ તાત તોહિ સત્ય સુનાઉ, તવ અપરાધ મર્મ સમુજાઉ;
 પૂરવ જન્મ વિપ્ર તન તોરા, દિજકે કર્મ અપને ચિત ચોરા. ૧
 વિપ્ર શરીર ધર્મ કર સાગર, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ વહે ઉગ્ગર;
 નિત્ય કર્મ મય ચીત પ્રવીના, કમહુ ન હોત ધર્મતે હીના. ૨
 હરિ સ્વરૂપ દિજ હરિ મુખ ગાવે, નિર સંશય સત મોહિ સુહાવે;
 દિજકે કર્મ સર્વ પરિ છાજે, જો સાધે સો શ્રેષ્ઠ વિરાજે. ૩
 જીવન મુક્ત લાભ દિજ કર્મો, પ્રગટ દર્શ પાવે તર ધર્મો;
 સો તન પાપ કર્મ તેં ત્યાગા, કુકરમ કર્મ કુસંતિ લાગા. ૪
 ભક્ષા ભક્ષ ભેદ નહિ રાખા, પર ધન પરસ્ત્રી મન અભિજાખા;
 અધમતિ યા ગણિકા સંગ ચારી, શુદ્ધ પ્રિય ધર નારિ દુઃખારી. ૫
 તાત કો તાત વિપ્ર તન કછયે, પુત્રી પુત્ર વરણુ ત્રય લછયે;
 દિજ તન પાપ કુદ્રષ્ટિ દેખે, નરહરિ નાથ અધમ કરિયે લેખે. ૬
 યે સખ પાપ કીન તેં ભાઈ, અધિક પાપ સુન કહું સુનાઈ;
 વેશ્યા વિવશ વિપય સૈંશ રાતો, સત અસત્ય સમજ્યો નહિ નાતો. ૭

નગર વધૂ કિય નિજ તિય મારે, તો મોરે ધર ભલ પગ ધારે;
 નહિંતર મમ ધર પાવ ન દીજે, રવે ઇચ્છા જ્યાં હૈં વાસ કરીજે. ૮
 વિપ્ર કર્મ નહિં ધર્મ પિછાંના, ગણિકા શબ્દ સત્ય કરિ જાંના;
 રેન સમે આયો નિજ દારા, મારિ તિયા તન પ્રાણુ નિકારા. ૯
 સતી મરત શિવ મંત્ર ઉચારા, શિવ લખિ મર્મ તોહિં ધિક્કારા;
 વણિક શરીર રક્ત તન તોરા, દુર આસીસ ચેહ શઠ મોરા. ૧૦

દોહા

સતિ નારિ મમ ભક્તિરત, મારિ હર્યો તેહિ પ્રાંન;
 લક્ષ વરસ તન ત્રાસ લે, ગિરે નર્કકી ખાંન. ૧
 ઇશ અયોની નાથ મુખ, પ્રગલ્ભ દીન તોહિ આપ;
 વિશ્વ અધિક કો શંભુતે, તમાકિ હરે તવ ત્રાસ. ૨

ચોપાઈ

પૂરણ પ્રેમ હરિ હર ધ્યાવે, હરસત હરહરિ ઇષ્ટ મનાવે;
 યાતે હરિહર એક પિછાંની, રામ મંત્ર ઉચરો પ્રિય જ્ઞાની. ૧
 દ્વિજ હરિ રૂપ લગે હર પ્યારા, યાતે વણિક દીન અવતારા;
 દ્વિજ તનમે હર ત્રાસ ન દેવે, જન્મ અપર કુલ કૃત ફલ લેવે. ૨
 યાતે વણિક પાવ તન ભાઈ, નારિ ત્રાસ શિવ પ્રગટ દિખાઈ;
 નિરપરાધ હણી નિજ પ્યારી, જ્યા કારણ તું ભયો દુઃખારી. ૩
 હરણુ રોગ આધી અરૂ વ્યાધી, રટત રામ હોય રહિત ઉપાધી;
 રામ મંત્ર ધુનિ શિવ ઉર પ્યારી, રો નિરંતર વિગત વિકારી. ૪
 રામ ભક્ત સો શિવ મન ભાવે, અમિત કોટિ અધ સહજ હટાવે;
 રામ ભક્તિ લખિ હર હરસાવે, શંભૂ દ્રોહ સર્વ વિસરાવે. ૫
 યાતે રામ રોડા લખિ ભેવા, આપહિ પ્રસન્ન હોય શિવ દેવા;
 નિર પરાધ ક્ષમા હર કરહી, શિવ પ્રતાપ નિર બંધ વિચરહી. ૬
 સર્વ વિભોજનકો શિવ દીના, યાતે વાસ મસાંના કીના;
 ભૂપન વસન ભક્ત સન દીયે, વસ્ત્ર છાલ ભૂપન અહિ લીયે. ૭
 પુષ્પ પાત્ર ચંદન હરિ ધારા, શિવ લે ભરમ કપાલ સ્વિકારા;
 અર્ક ધતુરે ફલ અરૂ ફૂલા, જગ પ્રતિકૂલ શંભુ અનુકૂલા. ૮
 અપને પાસ રખી નહિં કોડી, કરિ ઉપકાર વૃત્તી મુખ મોડી;
 શિવ સર્વજ્ઞ દયાલૂ ભારી, ભક્ત હેત અરપી નિધિ સારી. ૯

શિવ શિવ રટત હોય અધનાસા, તીન તાપ જમ કરે ન ત્રાસા;
યાતે સમુજી વિશ્નુ શિવ ધ્યાવો, હરહિ પાપ મુક્તી ફલ પાવો. ૧૦

દોહા

પ્રશ્ન તુમારો પુત્ર યહ, જીનકો ઉત્તર દીન;
રામ ભક્તિ લવ લીન હો, ભજીયે રામ પ્રવીન. ૧
અતિહિ શુદ્ધ નારી પુરૂષ, આય ગયે તતકાલ;
સમય સમુજી વંદનકિયો, પ્રગટયો પ્રેમ વિશાલ. ૨

ચોપાઇ

ઉભય શરીર શુદ્ધ નર નારી,	ભાલ તિલક ગલ માલ સૈવારી;
નિત્ય કર્મ પર પ્રીતિ અખંડા,	કુલકે કર્મ આદિતે છંડા. ૧
વિનય કરન નૃપ કો કષ્ટુ ચાવત,	બ્રેહ વશ વિકલ શબ્દ નહિ આવત;
ધ્રુવ પ્રવીન જાનંત ગતિ સારી,	અતિ સતકાર કીન નરનારી. ૨
રે મમ ભ્રાત ગિરહ કિમ ભારી,	હોય કષ્ટ સોહિ કહો વિચારી;
શુદ્ધ ભક્ત નૃપકી સુન જાંની,	બોલત ભયો જોરિ યુગ પાંની. ૩
જય મમ નાથ તાતકે તાતા,	ન્યાય કરન નૃપ રચે વિધાતા;
ન્યાય પક્ષ નહિ ઉંચ ૩ નીચા,	વ્યાપક રામ સર્વ ઘટ બીચા. ૪
જય મમ તાત સર્વ દુઃખ હરતા,	પ્રજ્ઞ કષ્ટ તુમ હરણ સમરથા;
મમ તન શુદ્ધ પ્રજ્ઞ તોહુ તોરી,	જ્ઞાની ભૂપ વિનય સુતુ મોરી. ૫
અચપન માત તાત મમ જ્ઞાંની,	રામ ભક્તિ જિનકે મન માની;
જનુની ઉદર જનમ હમ પાવા,	રામ મંત્ર મુખ માતુ સુનાવા. ૬
દિન દિન તન શુદ્ધી મોહિ આઈ,	રામ મંત્ર ધુનિ હૃદય સુહાઈ;
પંચમ વર્ષ ભયે તન મોરા,	રામ મંત્ર વૃત્તી ચિત્ત જોરા. ૭
માત તાત હરિ ભક્તિ સિખાઈ,	નિત્ય કર્મ નીતી સમુજાઈ;
શુદ્ધ કર્મ પિતુ માત ન કીના,	હમકો ભક્તિ કર્મ હરિ દીના. ૮
માત તાત દે સ્વર્ગ નિવાસા,	અચપન હુમે રામ વિશ્વાસા;
સહસ પચીસ વર્ષ હરિ ગાવા,	દ્વિતિયાશ્રમ લખિ ભામિનિ લાવા. ૯
વનિતી અતિ પવિત્ર હરિ ધ્યાવે,	અહોનિશ રામ રટત દિન જાવે;
ઉદર નિમિત કષ્ટુ કર્મ કરાવે,	જને વસ્ત્ર અર્ધ સમય ખિતાવે. ૧૦

દોહા

યથા લાભ સંતોષ વશ, રામ રટત દિન જાય;
પ્રજ્ઞ નારિ નર દેષ ધર, ત્રાસ કરે મોહિ આય. ૧

ભક્તી કર્મ ઉથાપિટે, શુદ્ધ કર્મ તું લાગઃ
હમારી રજા ન શિર ધરે, તુરત ચલો વન ભાગ. ૨

ચોપાધ

બ્રાહ્મણ ક્ષત્રી વૈશ્ય શરીરા, ત્રીનુ વરણ કીન મોહિ પીરા;
શુદ્ધ કર્મ મોહિ ચીત નચાવા, ત્યાગ વસ્તિ મેં વિપિન વસાવા. ૧
કંદ મૂલ ફલ ભોજન પાવે, નિમિત્ત અહાર વિહાર નિભાવે;
નિત્ય કર્મ કરિ ધ્યાન લગાવે, શ્વાસા સુમરણ રામ રિઝાવે. ૨
સર્વ પ્રકાર વિપિન સુખ ભારી, કૃપા કીન મમ દેવ મુરારી;
પર્મ પવિત્ર હુમે સ્થલ દીના, નિત નિત ઉપજત પ્રેમ નવીના. ૩
યદ્યપિ નાથ સગંધી કાળ, બ્રાત જાત કહુ ન્યાય સમાજ;
દરશન હેતુ વસ્તિ મહિં આવે, વિપ્ર આદિ મિલ દ્વેષ કરાવે. ૪
કલ્પિત શબ્દ અલ્પ બહુ ભાષે, યદ્યપિ હુમે શીશ ધરિ રાષે;
અમિત પ્રકાર વિનય હમ કરતે, તદ્યપિ જરા ધ્યાન નહિં ધરતે. ૫
કૃપાનાથ સહ કષ્ટ કરારી, યાતે દુઃખી દીન નર નારી;
કૃપાનાથ યહ ન્યાય હમારા, સમુજ સોચિ કરિયે નિરધારા. ૬
આપ વિના કો કષ્ટ ઉગારે, દુઃખી દીન હમ શર્ણુ તુમારે;
વિનય કરત ઉપજી બ્રેહ ભારી, ભૂપ ચરણ વદે કેઈ પારી. ૭
ભૂપ પ્રવીન મર્મ સહ પાવા, દુઃખી શુદ્ધ સતકાર કરાવા;
રે હરિ ભક્ત ન કલ્પ હુ ભાઈ, દ્રષ્ટા રામ સર્વ સુખદાઈ. ૮
સર્વ સૃષ્ટિ કરતા ઈક દેવા, સુજન સંત જાનંત યહ ભેવા;
ક્ષમા કરેહુ અગ રૂદન ન કીજે, ન્યાય પક્ષ પ્રતિ ઉત્તર લીજે. ૯
જન સંતોષ સમય નૃપ ખોલા, મનકે મર્મ પ્રગટ સહ ખોલા;
વિપ્ર આદિ ત્રય વર્ણુ સુજાની, શુદ્ધ વિજય ઉર લેહુ પિછાની. ૧૦

દોહા

વસ્તી તજાઈ કાજ કો, પહોંચો વન કો કાજ;
નગ્ર આત અટકાત કિમ, કહિયે સર્વ સમાજ. ૧
બેદ જાતિ કથિ કર્મતે, નહીં જન્મતે જન;
શુદ્ધ તદ્યપિ ઉત્તમ કરમ, કિમ બર્જત તજી કાન. ૨

ચોપાધ

બ્રહ્મા તાત જાત ઇક જાયે, કર્મ ભેદ કરિ વર્ણુ કહાયે;
શુણ અરુ કર્મ ઘટે જ્યહાં દોઈ, તિનકો નામ જાતિ તેહિ દોઈ. ૧

યાતે પ્રજા વિચાર વિચારી, પ્રતિ ઉત્તર કરિયે વિધિ સારી;
 સમય સમુજ પરજા જન દાંના, કહન લગે સુતુ કૃપાનિધાંના. ૨
 ગરધવ ગાય ન અકલિં મરાલા, ઉપલડુ ન પારસજ હોય કૃપાલા;
 અપર તર સુરતર સમ કેસે, મધા ક્ષેત્ર કિમ હરપુર જેસે. ૩
 પીતલ હેમ કાચ કિમ હીરા, અધમી કિમ ઉતરે ભવ તીરા;
 કામી જતી સતી શઠ નારી, સમ ખેલે યહ રજા તુમારી. ૪
 શુદ્ર શરીર સંત કિમ પેખે, ઈન કુલ જનમ આદિતે દેખે;
 તિલક કિયે કહુ તન પલટાવા, અશ્વ ભયો ખર ગંગ નવાવા. ૫
 રામ રટે પહેરી ગલ માલા, યાતે વિપ્ર ન ભયો કૃપાલા;
 આશ્રમ ધર્મ હઠાવન આવે, તો દ્વિજ પંગતિ શુદ્ર પઠાવે. ૬
 નારી પ્રજા જનરે કહા કરહી, પતી ભૂપ આજ્ઞા અનુસરહી;
 નીતી ધર્મ હોય પ્રભુ હાંની, સો જાનત તુમ પર્મ સુજાંની. ૭
 ધર્મ હેતુ યહ તન ભલ જાવે, કુકરમ કર્મ ન હુમે સુહાવે;
 સર્વ પ્રજા મત યહી સુહાવે, વર્ણાશ્રમ નહિં તોડન આવે. ૮
 જે યહ શુદ્ર ભયો હરિ રૂપા, હરિ સમ કારજ કરે અનૂપા;
 હરિહર નામ પતિત ભવ પારા, શુદ્ર ભક્ત કહો કવન સુધારા. ૯
 કોટી વણિક કરે અતિ ત્રાસા, હરે પીડ ઉપજે વિસવાસા;
 પીડા મિટે વણિક સુખ પાવે, તો હમ ઈનકો શીશ નિવાવે. ૧૦
 આશ્રમ વર્ણ ભેદ જામ જાવે, રામ સુમરિ કોઉ રામ સમાવે;
 જે કોઉ રામ રૂપ હો સાધૂ, કોટિક જીવ હરે અપરાધૂ. ૧
 શુદ્ર શરીર ગિલાંની જાવે, રામ સરિસ કોઉ કાજ કરાવે;
 કાં યહ કરે રામ સમ કર્મા, નહિંતર ધરે શુદ્ર તન ધર્મા. ૨
 પ્રજા દાસ લખિ ક્ષમા કરીજે, સુત સમ સમુજ વિનય સુન લીજે;
 કૃપાનાથ સોઈ કાજ કરાવે, ધર્મ સનાતન બ્રાંતિ ન આવે. ૩

દોહા

ધ્રુવ પરજાકે વચન સુન, નિજ ઉર કરત વિચાર;
 યહાં ભક્તિ નીતી યહાં, કરિયે કવન પ્રકાર. ૧
 ઈશ અજાતી એક તું, જાત હોય કિમ દાસ;
 પ્રગટ કરો ભક્તી પ્રબલ, પ્રજા હોય વિસવાસ. ૨

ઓપાધ

ધ્રુવ કહ્યું બોલન ચહે વિચારી, ઇતને બેલ ભયો અતિ ભારી;
 પ્રાણ ચક્ષુ બાલા દિજ આધ, ત્રાહ ત્રાહ કરિ ગિરા સુનાઈ. ૧
 નૃપ આદર કરિ પાસ બિહારી, અહો સુતા કિમ ભઈહુ દુઃખારી;
 કહું તનયા મમ લાયક કાળ, હરિહર દેવ રખાહિ તવ લાળ. ૨
 દિજ પુત્રી અવસર લખિ બોલી, ઉર અભિલાષ પ્રગટ તેહિ બોલી;
 કૃપાનાથ નીતી કરિ ભંગા, પુત્રી ધર્મ તજી કહું નિસંગા. ૩
 તાતકે તાત માતકી માતા, કરે વિનય અહિયે કર ત્રાતા;
 આશ્રમ પ્રથમ ભયો મમ પૂરણ, એક કર્મ નહિં રહ્યો અપૂરણ. ૪
 ઊપર વરસ વીસ અર એકા, યદ્યાપ દિજ નહિં કરત વિવેકા;
 પ્રાણ ચક્ષુ કહિ હમે ન ચાવે, દિજ સુત મમ કરમાલ ન પાવે. ૫
 સમય કર્મ ચાહત જીવ સારે, કૃપાનાથ મેં કવન અધારે;
 બચપન માત તાત તન ત્યાગા, દુઃખી દીન મેં પરમ અભાગા. ૬
 દીન બંધુ ભુગત્યો દુઃખ ભારી, તજી શંક તવ શરણ પુકારી;
 યા મમ કષ્ટ હરો નૃપ નાથા, નહિંતર પ્રાણ હરો તવ હાથા. ૭
 વિનય કરત ઉપજી બ્રેહ ભારી, ગિરિ ભૂમી તમ શુદ્ધિ વિસારી;
 સંત કૃપાલ કૃપાનિધિ ભારી, કષ્ટ ભયો નૃપ કષ્ટ નિહારી. ૮
 કર્મ વિચિત્ર ગતી મમ ભાધ, નિજ કૃત અપર ન જોરે કદાધ;
 ઉઠિ ભૂપ બ્રેહ ઉર ભારી, નિજ પુત્રી લખિ ગોદ બેહારી. ૯
 રે મમ સુતા ન કરિયે ત્રાસા, ઉર મિત્ર રાખ રામ વિશ્વાસા,
 પૂરવ જનમ વિપ્ર ઘર નારી, અધદગ્ધ પતિ પ્રીતિ તુમારી. ૧૦

દોહા

પૂરણ પ્રીતી અપર સૈંગ, કિય પતિકો કહું બેન;
 યદ્યકૃત ફલતે નરહરી, હરે તુમારે નેન. ૧
 યદ્યાપિ દીન દયાલકો, ઉરકી ખજર તમામ;
 ભકિત વિવશ અધકો હરે, રોટા પ્રેમ વશ રામ. ૨

ઓપાધ

કરિ મુખોધ સંતોષી બાલા, સર્વ પ્રજા મન પ્રેમ વિશાલા;
 નૃપ સીંહાસન આય બીરાજ, કરન ચહત પરજ સન કાળ. ૧
 ઉર મહિં હરિહર દેવ અરાધે, કૃપાનાથ કારજ યહ સાધે;
 વણિક શુદ્ધ દિજકી યહ બાલા, ઇનકો ન્યાય કરો તતકાલા. ૨

સર્વ પ્રજા ચાહત કહ્યું દેખા, સત્ય કરો પ્રભુ સહિત વિવેકા;
હરિ જાતિ જાતિ નહિ જનકે, સો સજ્ય મર્મ લખો મમ મનકે. ૩
યહિ અવસર રાખહુ પ્રભુ લાગ્ન, ઈષ્ટ દેવ સારો જગ કાગ્ન;
કળ્પ હરો અરૂ નેન ઉધારો, શુદ્ધ ભક્ત કારજ યહ સારો. ૪
વિશ્વનાથ તો વિન કો તારે, ધર્મ હેતુ યહ ભક્ત ઉગારે;
અકરણ કરણ આપ અથ હરતા, તો વિન કો જગ અપર સમરથા. ૫
કરતા ધરત હરત મંસારા, નામ રૂપ જડ તુમહિ અધારા;
બ્રહ્મ વિલાસ સર્વ મંસારા, નટ આજી સમ ખેલ તુમારા. ૬
નટ આજી કોઉ મર્મ ન જાને, નટકે બાલક મર્મ પિછાને;
નટકી કૃપા બાલ લખિ કૂલે, કૃપા વિહીન અમિત જીવ ભૂલે. ૭
તુમ નટ બાલક ભક્ત તુમારે, યાતે તાત કાજ યહ સારે;
સર્વ પ્રજા ઉપજહિ વિશ્વાસા, સુખસે રામ રટહિ તવ દાસા. ૮
તન અધ્યાસી વરણ પિછાને, વ્યાપક બ્રહ્મ મર્મ નહિ જાને;
જાતી વરણ કામ નહિ એકા, તરહિ અવશ જિન કીન વિવેકા. ૯
હરિહર વિનય કીન ધ્રુવ જાની, ભયે પ્રેમ વશ સંત સુજાની;
હરિ પ્રેરિત ધ્રુવ શુદ્ધ બુલાવા, પ્રેમ વિવશ પ્રિય વચન સુનાવા. ૧૦

દોહડા

રે મમ બ્રાતા ભક્ત જન, કરો સુભક્તિ પ્રચાર;
પ્રેમ પ્રીત પ્રગટે પ્રજલ, પ્રજા સુખી નર નાર. ૧
બુલે નેન દિજ પુત્રીકે, સુધરે વણિક શરીર;
ભક્તિ ભાવ આદર વડે, પ્રજા હોય મન ધીર. ૨

ચોપાઇ

મુનિ ધ્રુવ શબ્દ શુદ્ધ કર જોરી, વંદે ભૂપ બહોર બહોરી;
ગદ ગદ કંઠ કહે મુખ આંતી, સુનહુ તાત મમ પર્મ સુજાંતી. ૧
શુદ્ધ શરીર દીન કરતારા, અમિત જનમ અથ ફલ હમારા,
સર્વ પ્રકાર બુદ્ધિ અલ હીના, નર તન પાય અપર આધીના. ૨
યોગ યજ્ઞ જપ તપ નહિ એકા, વાર વાર ઉર કીન વિવેકા;
મોરી ભક્તિ પ્રજલ કહાં એસી, વેદ શાસ્ત્ર વરણે મુનિ જોસી. ૩
દાસકો દાસ દાસ કર દાસા, કર્મ હીન મન રહું ઉદાસા;
એક રામ મંત્ર વિસવાસા, લખિ લઘુ દાસ હરે હરિ ત્રાસા. ૪
અપનો બિરદ સંભાલહિ તાતા, મો અનાપકો કરહિ સનાથા;
ગદ ગદ કંઠ ભયો જન ભારી, એકહિ દશા ભઈ નર નારી. ૫

તદાકાર વૃત્તી હરિ ચરનાં, દંપતિ પ્રેમ અધિક કહા વરણાં;
 ઉત્તમ દશા સમુજી જન ભૂપા, રજા કીન લખિ સમય અનૂપા. ૬
 રે જન વણિક શીશ કર ધરહ, હરિ અપરાધ કૃતારથ કરહ;
 ભક્ત નાર કન્યા કર પરસે, ઉધરે નયન પ્રગટ જગ દરસે, ૭
 દંપતિ ભક્ત રજા નૃપ પાઇ, દંપતિ કર પરસે હરિ ગાઇ;
 દ્વિજ કન્યા હરિ નેન ઉધારા, સમુજી મર્મ મન હર્ષ અપારા. ૮
 જનમ અંધ લોચન ફલ પાવા, શુદ્ધ નારિ સન શીશ નિવાવા;
 રંભા રૂપ ભર્ષ દ્વિજ બાલા, સર્વ પ્રજા મન હર્ષ વિશાલા. ૯
 વણિક શરીર ભયો શુધ ભારી, હરે પાપ તેહિ દેવ મુરારી;
 અકરણ કરણ વિશ્વપતિ તાતા, જીવ ચરાચર જીનકે હાતા. ૧૦

દોહા

વણિક વિવેકી આતમા, કષ્ટ વિગત લખિ સાર;
 શુદ્ધ ભક્તકે પદ ગિર્યો, બ્રેહ વશ વિકલ અપાર. ૧
 ભક્ત કહે લાયક નહીં, પાયક^૧ પરજા દાસ;
 હરિ નાયક સાહયક સદા, દીનમંદુ હરિ ત્રાસ. ૨

ચોપાઇ

રૂપ પુષ્ટ તન વણિક વિલોકી, પ્રજા પ્રીતિ ઉર રહતિ ન રોકી;
 જય જય શબ્દ કીન નરનારી, નિજ કર પુષ્પ પ્રચાર પ્રચારી. ૧
 જાત બ્રાંતિ સગકે ઉર ભાગી, રામ રૂપ જન કહ અડ ભાગી;
 અચર પૌરસ મિલિ હેમ કહાવે, રટે રામ સો રામ સમાવે. ૨
 પ્રજા પ્રગટ પરચા જન પેખા, ભાગ્યો ભ્રમ ઉર પ્રેમ વિશખા;
 અકરણ કરણ વિશ્વપતિ રાંભા, જીવ કર્મ જીન હાથ તમાંભા. ૩
 કરના કર્મ મર્મ કો પાવે, જલમે થલ નભ વિશ્વ દિખાવે;
 આપ અગોચર દ્રષ્ટિ ન આવે, નામ રૂપ જડ ક્રિયા કરાવે. ૪
 પ્રેમી ભૂપ ભક્તિ લખિ મર્મા, સમય સમુજી બોલે તરૂ ધર્મા;
 રે મમ પ્રજા સર્વ નરનારી, તો પર કૃપા કીન અધહારી. ૫
 અણુ હોણી હોણી કરિ કીની, ઉચ ત્રાસ જનકી હરિ લીની;
 ભક્તિ પંથ નહિ જાત વિજાતી, રામ રટે તે સર્વ સજાતી. ૬
 રે મમ જાત બ્રાંતિ નહિ કાળે, રામ ભક્ત લખિ આદર દીળે;
 અસ્તિ ભાતિ પ્રિય વ્યાપક રામા, નેહિ આધાર જમ વસ્તુ તમામા. ૭

નામ રૂપ જડ વસ્તુ વિરાટા, પંચ તત્વ મેલેા જગ કાટા;
જીવ માત્ર પંચુ તન મેલા, જ્યા મહિં વ્યાપક રામ અકેલા. ૮
જડ પંચુ ચેતન જીવ રાજા, છંદે મિલ સારત જડ કાળા;
શુદ્ધ સદા જડ તેહિ અભિમાના, સોધ વિપ્ર જન રૂપ પિછાંના. ૯
કર્મ ભેદ કરિ જાતિ પિછાંને, વિદિત વેદ જન તજા હિ જાને;
પલ્ટે કર્મ જાત જોહિ જાવે, કરે કર્મ સોધ જાતિ કલાવે. ૧૦

દોહા

સર્વ પ્રજા સુનવચન નૃપ, વિનય કીન કરજોર;
કૃપાનાથ દુતિયા ગર્ભ, પ્રગટ ન હૃદય બહોર. ૧
ગુન ખાંતી જાંતી નહીં, ભક્તિ શિરોમણિ નાથ;
હરિ હાંતી માંતી હુમે, દાની દીન સનાથ. ૨
સમય સમુજી બોલે દિજ સારે, જયજય ધુનિ ચાલું ઓર ઉચારે;
જય હો ભૂપ પ્રજા હિત કારી, અઘટ ત્રાસ જડ બ્રાંતિ વિહારી. ૧
ચાહ વરણુ કર્મ કરિ માંના, પ્રગટ લખાયે ભૂપ સુજાંના;
કર્મ ભેદ કરિ જાતિ કલાવે, ભાગ્યો ભ્રમ મન બ્રાંતિ ન આવે. ૨
કર્મ વિના જાતિ સત હોવત, કન્યા વણિક કબૂટ કિમ ખોવત;
શુદ્ધ અપાર યહી થજ આવા, અર્પે નયન ન કૂબટ નસાવા. ૩
શુદ્ધ શરીર ઉભય નરનારી, પ્રગટ કીન તન વિગત વિકારી;
ચાતે તાત કર્મ સોધ જાતી, સર્વ સભા યહ નીતિ સુહાતી. ૪
કૃપાસિંધુ કીનો ઉપકારા, મન મલીન મમ હર્યો વિકારા;
જન પદ વંદત વારંવારા, સર્વ લોક માનત ઉપકારા. ૫
ઉમગ્યો પ્રેમ સર્વ નરનારી, રામ કૃપા લખિ ભય સુખારી;
શુદ્ધ ભક્ત અવસર યહ સારી, જોરિ ઉભય કર કહે પ્રવીના. ૬
જય હો તાત ભૂપ હરિ રૂપા, કહિ ન શકું યહ કૃપા અનૂપા;
મન તે અગમ ગાથ કહ સારી, કલા કહે મતિ તુચ્છ હુમારી. ૭
નીચ યોનિ તન પ્રગટ હમારા, જનકો સુલભ સિંધુ ભવતારા;
વણિક શરીર અધિક બેલાલા, જનકો શુદ્ધ કીન તતકાલા. ૮
જનક અંધ દિજ પુત્રિ વિચારી, લોચન લાભ દીન ફલ ભારી;
મમ તન નીચ શુદ્ધ ધર આવા, સમુજી દાસ નિજ માન બડાવા. ૯
સર્વ પ્રજા ઉપજ્યો વિસવાસા, સુખમય સર્વ હરી મન ત્રાસા;
હરિ હર ભક્તિ કરણ ચિત આવા, પ્રગટ્યો પ્રેમ નયન જલ છાવા. ૧૦

દોહા

સમયસમુજ્જકન્યાવણિક, નૃપ પદ વહે શીશ;
 જોરિ ઉભય કરપ્રેમ વશ, દેન લગે આશીશ. ૧
 જય હો ભૂપ કૃતારથી, કૃત્ય કૃત્ય મોહિ કીન;
 આધી વ્યાધી રોગ દે, દૂર કીન લખિ દીન. ૨

ચોપાઇ

દીનમંધુ દુખહરણ દયાલા, નૃપ હરિ રૂપ પ્રગટ ગોપાલા;
 અશરણુ શરણુ સત્ય હમ જાના, કૃપા કીન મોહિ કૃપા નિધાના. ૧
 તન અરૂ નેન કીન સુખ ભારી, કષ્ટ કરૂ હરી અત્ર ભારી;
 મેં દિજ પુત્રી નેન વિહીની, દીને નેત્ર ત્રાસ હરિ લીની. ૨
 ઉભય નારિ નર શુદ્ધ શરીરા, જનકો કૃત્ય કીન મતિ ધીરા;
 જાત વિજાતિ મર્મ લખાવા, કર્મ પ્રધાન સહજ સમુજાવા. ૩
 કર્મ જાતિ વિન જાતિ ન કાઈ, પાંચ તત્વ તન ચેતન વાઈ;
 નારી પુરૂષ ઉભય તન નાંખા, કર્મ જાતિ યહ વિશ્વ તમાંખા. ૪
 જળચર થળચર નભચર જાવા, વ્યાપક એક શક્તિ અરૂ શીવા;
 ગુણ અરૂ કર્મ વિભાગ વિજાતી, સત્ય મે વ્યાપક જીભ સજાતી. ૫
 તત્વ તત્વ જાતી ઇકે કહિયે, ચેતન એક સર્વ ઘટ લઈયે;
 કર્મ વિભાગ સમુજ્જ યહ જાતી, યદ્યપિ આતમ સર્વ સજાતી. ૬
 વેદો યુક્ત બોધ પરતાપા, કૃપાસિંધુ મોહિ હર્યો સૈંતાપા;
 ઉભય શરીર ઉપાધી ટારી, આધિ વ્યાધિ દે વિપતિ નિવારી. ૭
 વિપયાશક્ત બુદ્ધિ વિસરાઈ, નિજ સ્વરૂપ નિરણુય જગસાઈ;
 તાત કે તાત હાથ ગેલિ લીના, ચેતન પીવ પુત્રિ સન દીના. ૮
 વ્રતી પ્રિયા પતી પદ લાગી, અજર અમર પિવ અખૈંડ સુહાગી;
 જન વિન કવન કરહી ઉપકારા, સત્ય જ્ઞાન દે જનમ સુધારા. ૯
 ક્ષોચન ચતુર હીન મેં નારી, સુખી કીન યવ નૈન ઉધારી;
 તાત કે તાત ગાથ ઉર લીજે, ડીજે ન જ્ઞાન કૃપા યહિ કીજે. ૧૦

દોહા

દિજ પુત્રી પૂરણ દશા, સજલ ભયે દે નેન;
 સમય સમુજ્જ સર્વજ ધ્રુવ, કહે રસીકે એન. ૧
 શિવ ગૌરી શીરપે તપો, રામ ભક્તિ ચિત લીન;
 લક્ષ અથ વ્રતી વિમલ, પુત્રી રહો ન દીન. ૨

ચોપાઇ

આશ્રમ ધર્મ સજો મમ બાલા, રામ ભક્તિ રત રહો ખુશાલા;
ભજન ભક્તિ વિન જ્ઞાન ન કરહો, યાતે સુજન ભક્તિ ઉર ધરહી. ૧
કોપ વિના વિત રહે ન કબહી, અમિત ઉપાય કરે ભલ સબહી;
ભક્તિ કોપ ધન જ્ઞાન અપારા, સે મિલ દિપે પ્રબલ ઈતિઆરા. ૨
યાતે સુતા ભક્તિ ઉર ધારો, કુશલ જ્ઞાન ઉર રહે તુમારો;
અબલા તન પાયો મમ બાલા, ધરિયે આશ્રમ ધર્મ ખુશાલા. ૩
વિશ્વ નારિ તન ધર્મ સુધારો, દે ઉપદેશ સજ્જતી તારો;
અતિ પવિત્ર કુલ દિજ હરિ રૂપા, તેહિ કુલ તવ તન નારિ સ્વરૂપા. ૪
નારી ધર્મ દિપાવન કાળ, દીન જનમ તોહિ ભક્ત નિવાળ;
યાતે ધર્મ અપન શિર ધરિયે, કરિ ઉપદેશ કાળ જગ કરિયે. ૫
પ્રથમ ધર્મ અપને શિર ધારે, સો નારી નર અપર સુધારે;
જો નિજ ધર્મ અપન નહિ ધારા, સો ક્યા કરે અપર ઉપકારા. ૬
યાતે ધર્મ ધાર શિર બાલા, નરતન લાભ લેહુ તતકાલા;
હાર સર્વજ કૃપા કરિ ભારી, ભક્ત ત્રાસ હરિ નીતિ સુધારી. ૭
નિજ નિજ ધર્મ સજો નરનારી, રોટા રામ મન શોક વિસારી;
કરતા પુરૂષ સર્વ શિર સ્વામી, ઘટ ઘટ વ્યાપ રહ્યો ધન નામી. ૮
સર્વ ક્રિયા શાક્ષી મમ દેવા, સજીયે ધર્મ સમુજી યહ ભેવા;
વિધિ નિષેધ ક્રમ જાનનહારા, અવશ કલે પૂરણ ઈતિઆરા. ૯
યાતે સમુજી ધર્મ મગ ધારો, નરતન જીવન જનમ સુધારો;
નિજ નિજ કર્મ સુફલ ફલ પાવે, યાતે વાર વાર સમુજાવે. ૧૦

દોહા

નિત્ય કર્મ અવસર સમુજ, આજ્ઞા કીન નરેશ;
સર્વ પ્રજા હરસત ભઈ, સુનિ સત નૃપ ઉપદેશ. ૧
યથા યોગ વંદત ભયે, પુખ્ત પ્રચાર પ્રચાર;
હરસિ ચક્ષે નિજ ભવનકો, જય જય શબ્દ ઉચાર. ૨

ચોપાઇ

ન્યાય યુક્તિ હરિ ભક્તિ પિછાંની, પ્રેમ યુક્ત વંદત નિજ પાંની;
એસે ભૂપ રામ અવતારા, ન્યાય નીતિ સત ધર્મ અધારા. ૧
શુભ ગુણ કોપ ભૂપ ઉર પાવન, પદ પરસત અધ જય અપાવન;
નરહરિ નાથ પુન્ય ફલ દીના, જોહિ અસ ભૂપતિ દર્શન કીના. ૨

સુનિ સત બોધ સર્વ અધ ભાગા, સત મિથ્યા ચિત કીન વિભાગા;
 કર્મ પ્રધાન સત્ય સમુજ્જવા, અપર બ્રાંતિ સહ અલ્પ ઉડાવા. ૩
 કર્મ વિભાગ જાતિ કુલ નામા, સો નિરણ્ય ઉર ભયો તમામા;
 જોતિક પ્રજ્ઞ નારિ નર સારે, સમુજ્ઞ મર્મ સહ ભયે સુખારે. ૪
 સમય કર્મ લાગે નર નારી, ત્વપ ઉપદેશ વિચાર વિચારી;
 વિધિવત સર્વ ટર્મ નિત કીના, રામ મંત્ર મુખ રટે પ્રવીના ૫
 નિજ નિજ ભવન સર્વ ચિર થાવા, પ્રેમ યુક્ત સિંવરણ ચિત ચાવા;
 યહાં ધ્રુવ ચરણુ ગિરી દ્વિજ આલા, ઉર મહિ પ્રગટયો પ્રેમ વિશાલા. ૬
 વણિક આય લાગ્યો ધ્રુવ ચરણાં, પ્રેમ અગાધ કવન વિધિ વરણાં;
 શુદ્ધ શરીર ઉભય નર નારી, પદ વંદત તન શુદ્ધિ વિસારી. ૭
 ધ્રુવ પ્રેમી જન પ્રેમ પિછાંની, મધુર વચન ઉચરે મુખ બાંની;
 રેચવ ભક્ત ભક્તિ રસ પ્યાસા, વ્યાપક રામ હરી તવ ત્રાસા. ૮
 અણુહોણી હોણી કરિ કીની, સર્વ પ્રજ્ઞ બ્રાંતી હરિ લીની;
 હરિ હર સમ જગ કો પિતુ માતા, યુક્ત કર્મ ફલ દેત સુધાતા. ૯
 વરણાશ્રમ નહિ જાત વિજ્ઞતી, સય વટ વ્યાપક રામ સગ્નતી;
 સમુજ્ઞ મર્મ સુમરણ ચિત લીજે, જીવન મુક્ત લાભ જન લીજે. ૧૦

દોહડા

કરણહાર કરતા પુરૂષ, સુચશ દેત જન જાનન;
 રામ રજ્ઞ વૃષ્ટી સમય, વાદલ હોત વખાન. ૧
 સંત વિવેકી આતમા, સમજા લેત યહ સેન;
 લખિ સ્વરૂપ શાંતી વિવશ, ઉચરત આતમ બેન. ૨

ચોપાઈ

હરખ શોક ઉરમે નહિ આંતત, સર્વ ગતી કરતા કરિ જાનત;
 જગદાધાર કરે સોઠ હોવત, સમુજ્ઞ મર્મ જન મન નહિ મોવત. ૧
 યાતે તુમ ચાર જન જાંતી, કરિયે કર્મ ધર્મ મન માંતી;
 તન લગી મનતે ધર્મ ન જાવે, તાત અપર કહા બોધ સુનાવે. ૨
 નિત્ય કર્મ અવસર યહ ભાઈ, ધમ પ્રથા મન રહ્યો લુભાઈ;
 અહો તાત જન આજ્ઞા લીજે, સિંવરણ વિના પ્રથા તન છીજે. ૩
 ગદ ગદ કંઠ ભયો જન ભૂપા, સંત મરમ ગતિ અજ્ઞા અનૂપા;
 સમય સમુજ્ઞ ચાર જન સાધૂ, ગિરે ભૂપ પદ પ્રેમ અગાધૂ. ૪
 રજ્ઞ લેત ઉપજી શ્રેષ્ઠ બારી, સો જાનત ગતિ દેવ મુરારી;
 વાર વાર વંદત પદ માથા, ગિધુરી ચલે ગાલ જીમ માતા. ૫

ખિછુડન મિલન સંત સમ દૂગ, વિશ્વ ચરાચર હૃદય ન સૂગ;
તન ખિછુડે મન જન પદ દાસા, સત સંગત હિત હૃદય ઉદાસા. ૬
મિલે સંત દે બોધ અભંગા, સંત સમાગમ ગંગ તરંગા;
ખિછુડે સંત ખિરલ ઉર જાગે, મન ઉપરામ રામ રંગ લાગે. ૭
યાતે મિલ ખિછોલ જન નીકે, સર્વ રોગ જાવલિ મન જાગે;
ચિદાનંદ મય સંત સુજાની, બ્રહ્મ રૂપ જાની ગમ જાની. ૮
શુદ્ર નારિ નર વણિક શરીરા, તીલે ભક્ત ચલે મનિ ધીરા;
દિજ પુત્રી કહુ ડિગી ન ડોલી, ચિત વૃત્તી જન ભલ અડોલી. ૯
ધ્રુવ સર્વજ સેન લખિ લીની, સમય કર્મ આજા સલ કીની;
આપલિ ભૂપ કર્મ શુભ લાગા, જગ હિત જનમે સંત સુભાગા. ૧૦

દોહા

નૃપ મંડલ દિજ પુત્રી સલ, કીનો નિત્ય અચાર;
દિજ સંતોષે નીતિ યુત, ભોજન સમય તયાર. ૧
ઈષ્ટ દેવ અરપન કિયો, ભોજન વિવિધ પ્રકાર;
પ્રેમ યુક્ત પાવન લગે, મહાપ્રસાદ લખિ સાર. ૨

ચોપાઈ

રૂચિ અનુસાર અહાર સુખ પાયા, અવસર અચમન ભૂપ કરાયા;
પાન માન હિત સગડો દીને, હરમિ ભૂપ અપને કર લીને. ૧
અલ્પ અહાર લિયો દિજ આલા, પ્રેમ મસ્ત વૈરાગ વિશાલા;
પુત્રી ભાવ ભૂપ ઉર ચીના, ઉર મલિ ઉપજ્યો પ્રેમ નવીના. ૨
અનુચર પઠવા સમય વિચારી, દિજ મંડલ લાવહુ તપ ધારી;
અનુચર જાય વિનય દિજ કીની, હરસત વિપ્ર સર્વ ઉર લીની. ૩
કરિ અચાર અવસર જળ પાવા, તરણુ વૃદ્ધ નૃપતી દિગ આવા;
નૃપ સતકાર કીન કર પ્રીતી, ધર્મ સનાતન જો કુલ નીતી. ૪
દિજ આશીશ દીન કેઇ વારી, અક્ષત પુષ્પ પ્રચાર પ્રચારી;
નિજ નિજ આસનસગ ચિર થાવા, લખિ અવસર નૃપ વચન સુનાવા. ૫
જય દિજરાજ વિશ્વ હરિ રૂપા, ધર્મ દુરંધર ધીર અન્પા;
તવ મુખ જીભ અસી અધ નાસા, તોરી કૃપા ન જીવ ઉદાસા. ૬
સર્વ ધર્મ દષ્ટા મમ દેવા, ધર્મ પ્રથા જનત સગ ભેવા;
યે તવ સુતા લગ્ન હિત ત્યારી, રચો સ્વયંવર હૃદય વિચારી. ૭
માત તાત બ્રાતા ધન નાંઈ, સો તવ લક્ષ સર્વ ઉર માંઈ;
કરિયે કૃપા દેર નલિ કીજે, ન્યાય પક્ષ અવસર મોલિ છીજે. ૮

નૃપકી રજા પાય દિજ રાજા, તેડે નિજ નિજ પુત્ર સમાજા;
 અહમચર્યા આશ્રમ જોહિ પૂરણ, સો સો દિજ સુત જુરે સૈપૂરણ. ૯
 તેજોમય બાલક અહમચારી, નિરખિ ભૂપ મન ભયો સુખારી;
 દિવ્ય કાંતી સુંદર છબિ છાજે, મદન દેવ મનુ આય વિરાજે. ૧૦

દોહા

નરતન તરવર તરણુતા, અહમચર્યા તે જાન;
 પૂર્ણ નિભાવે નીતિ યુત, ફૂલે ફૂલો નિધાન. ૧
 ગિંદુ રસ યા વૃક્ષમે, ભક્તિ પુષ્પ અગાધ;
 આશ્રમ ચાર નિભાય કે, મોક્ષ લાભ લે સાધ. ૨

ચોપાઈ

ધ્રુવ સનમાન કીન દિજ બાલા, દિજ સુત ઉચરે વચન રસાલા;
 જય હો ભૂપ ભક્ત ભયહારી, કરિ સુખોધ સખ પ્રજા સુધારી. ૧
 ધર્મ ધીર જાંની ગુણ સાગર, રામ રૂપ જગ ભૂપ ઉગ્ગર;
 કરિ તવ દર્શ સર્વ અધ જાવે, શુદ્ધ ભાવ પદ શીશ નિવાવે. ૨
 સુનિ તવ બોધ શંક મન હરહી, સો જીવ સદજ સિધુ ભવતરહી;
 આજ કૃત્ય હમ બાલક સારે, વિષ્ણુ રૂપ નૃપ નેન નિહારે. ૩
 અહમચર્યા આશ્રમ ગુરુ સેવા, પાયા લાભ હુમે યદ ભેવા;
 ગુરુ આશીશ લાભ હમ પાવા, તવ દરસન મોહિ રામ પદાવા. ૪
 તો સમ ભૂપ ભક્ત કહૈ દરસન, ભેટે રામ હોય જોહિ પરસન;
 પૂરણ પુન્ય પ્રજા ફલ પાવે, તુમ સમ નૃપતી જનમ ધરાવે. ૫
 ન્યાયી ભૂપ ધર્મ વૃત્ત ધારી, મિલે કૃપા હો દેવ મુરારી;
 પ્રજા પાપ ફલ પ્રગટ અપારા, પાપી ભુપ ધરત અવતારા. ૬
 ધર્મ ન્યાય શુભ કર્મ ન જાને, કરહિ કાજ અપને મન માંને;
 દંડ વિદંડ પ્રજા દુઃખ ભારી, ભક્ષા ભક્ષ ભોગ પર નારી. ૭
 દુઃખી આપ પરજા દુઃખદાઈ, આખિર ચલે નર્ક પછતાઈ;
 યાતે તાત હુમે ભડ ભાગી, ભક્ત ભૂપ કરિ દર્શ સુભાગી. ૮
 પદ રજ સમ બાલક મતિ હીના, કે પ્રકાર ગુણ ગુણે પ્રવીના;
 લઘુ પિપલ કહા સિંધુ તરાવે, ગુણ અગાધ તવ કિમ હમ ગાવે. ૯
 પુત્ર તાત મુખ કરે હિટાઈ, યહિ પ્રકાર કહુ બાનિ મુનાઈ;
 પ્રેમ ઉદધિ ઉમગ્યો ઉર આઈ, મુખ મુખ રહે બાલ સમુદાઈ. ૧૦

દોહા

બાલક મુખ બાંતી વિમલ, સમુજ પ્રેમ મય ભૂપ;
સર્વ સભા હરસત ભર્ષ, જય જય શબ્દ અનૂપ. ૧
ધ્રુવ પ્રવીન અવસર લખી, અતિ સનમાંને બાલ;
દિન પુત્રી સંતોષિકે, દીન પુખ્ત કરમાલ. ૨

ચોપાઈ

જય મમ સુતા સર્વ ગુણ ખાંતી, ધરેહુ માલ ગલ પીવ પિછાંતી;
શુભ કારણ કીજે સનમાંની, સર્વ શંક મન ત્યાગ ગલાંતી. ૧
સમય કર્મ સજાડી જન શરા, મોક્ષ લાભ લેવલિ જન પૂરા;
સમય કર્મ ચૂકે નહિ જ્ઞાની, જ્યા કરિ હોય ધર્મ જગ હાંતી. ૨
દિન બાલક બેઠે બ્રહ્મચારી, દેખુ સુતા નિજ નેન નિહારી;
પ્રસન્ન હો લીજે વર હેરી, ચિત મહિં તર્ક ફિરે નહિં કેરી. ૩
માત તાત જન દોષ ન દીજે, હો ચિત રૂચી હેરિ પતિ લીજે;
સમય ચૂક પ્રાણી પસતાવે, ગઈ વખત ફિર હાથ ન આવે. ૪
યાતે હેરિ કરો સુત કાળ, પ્રસન્ન હોય હમ સર્વ સમાજ;
મે કુછ ગુન્યો સુન્યો તે બાલા, સમુજ કાળ કીજે તતકાલા. ૫
નિજ ઈચ્છા સો પ્રગટ કરીજે, પુત્રી સમય લાભ ભલ લીજે;
કરિ ઉપદેશ ભૂપ ચિર થાવા, દિન બાલા નૃપ વચન સુનાવા. ૬
જય હો ભૂપ તાત શુભ જ્ઞાંતી, સર્વ ધર્મ તોલિ દષ્ટિ સમાંતી;
આશ્રમ ધર્મ અધિક મન માંના, જ્યા કરિ જીવન હોય લિરાના. ૭
આશ્રમ સજે ભજે ભગતંતા, જનમ નરણુ આવે તેલિ અંતા;
યાતે આશ્રમ ધર્મ વખાંના, તવ ઉપદેશ હુમે મન માંના. ૮
યદપિ તાત વાત યહ આદુ, વ્રતી વિભાગ કીન સહ સાધુ;
મનો વ્રતી તન મય અધ્યાસા, મિથ્યા તર્ક પદારથ આશા. ૯
મમતા મોહ વરણુ અભિમાંતી, અલ્પ દેહ જન સત્ય પિછાંતી;
મેં બાલક મેં તરણુ શરીરા, ઈંદ્રી રસ ઉર ચહે અધીરા. ૧૦

દોહા

તન અધ્યાસી આતમા, જનકો આશ્રમ ચાર;
અમિત ભોગ ભોગત રહે, આખિર લખે અસાર. ૧
વૈદ જીવત દે ઓપધી, મૂવે નિકટ ન જાય;
મેં મરતક તુમ વૈદ હો, મરે ન તાત સૈતાય. ૨

ચોપાઇ

વૃત્તી વિભાગ વિષય રસ ત્યાગા, એક સરસ રસ આતમ લાગા;
 વૃત્તિ કુરે ન કામ અકામા, વિભુ સ્વરૂપ પાયો વિશ્રામા. ૧
 પુષ્પ માલ મેં મોગલ ડાંરે, કવન દષ્ટિ કરિ અપર નિહારે;
 આતમ પતિ વૃત્તી છક ભાવે, અપર પતી કોઉ દષ્ટિ ન આવે. ૨
 સર્વ પદારથ મિથ્યા દરસે, નામ રૂપ કો હમ નહિં પરસે;
 નામ રૂપ વ્યતિરેક પસારા, અન્વય આતમ રામ હમારા. ૩
 જીવ ચરાચર વિશ્વ પસારો, વ્યાપક ધનવત રૂપ હમારો;
 મમ અધાર ભાસત યહ માયા, હય ઉપાધિ મેં પુરૂષ અગ્નયા. ૪
 નારી પુરૂષ દેહ કર નાંખા, મેં સાક્ષી આતમ સુખ ધામા;
 યેહ સ્વરૂપ મમ અમર અનાદી, જીનકો ત્યાગિ બનુ પરમાદી. ૫
 જન્મ લગ ભેટ ભઈ નહિં તુમતે, તય લગ ભૂલ ભઈ કહ્યુ હમતે;
 તન અધ્યાસ પ્રગલ દુઃખ દીના, વિષય વાસ કરિ આશ અધીના. ૬
 સંત સમાગમ વિન હમ ભૂલા, અમિત જન્મ સાગર દુઃખ ખૂલા;
 ભઈ ભેટ તવ દરશન પાવા, ભગી ભૂલ અપને ધર આવા. ૭
 તાત તોર કર મમ શિર પરસા, પ્રગલ પ્રકાશ રૂપ નિજ દરસા;
 સુનિ તવ બોધ રૂપ મહિં જગા, જડ અધ્યાસ ભગ્યો તન રાગા. ૮
 અખ નહિં ચહે શરીર સગંધા, અક્ષય આતમ પરમ અનંદા;
 આતમ રસતે કો રસ સારા, ત્યાગી અભય સુખ કરે પિયારા. ૯
 જ્ઞાન અનલ અલ્પ સુખ નાસા, સર્વ પરે સુખ હૃદય પ્રકાશા;
 મૂવા પછે મરે કહા તાતા, સો તુમ પ્રગટ લખો મમ ગાથા. ૧૦

દોહા

તીન કાલ દરસી તુમે, ઘટ ઘટ જ્ઞાનન હાર;
 તન અધ્યાસી જીવકો, દીજે કર વરમાર. ૧
 તરૈંગ તોય પટ તંતુ સમ, નિજ આતમ લખિદાસ;
 અલ્પ ભોગ દીજે નહીં, દીજે ચરણ નિવાસ. ૨

ચોપાઇ

સતગુરુ શિષ્ય ભાવ ઉર આંતી, શ્રેષ્ઠ વશ વિકલ થકિત ભઈ આંતી,
 ધ્રુવ પ્રવીન યહ અવસર ચીના, બોલન ચલા નરેશ પ્રવીના. ૧
 શબ્દ યથારથ બોલી ગાલા, કિમ કરિ કાટિ શકું તતકાલા;
 ચિત ઉપરામ વતી ભઈ લીના, અલ્પ ભોગ સુખ ચહે ન દીના. ૨

યદ્યપિ સંત સરસ શ્રુતિ સેતુ, અમિત કષ્ટ ધારે જગ હેતુ;
 પ્રથમ ભૂપ યહ કીન વિચારા, સમય શબ્દ બોલે અતિ સારા. ૭
 જય હો તાત સત્ય તવ બાંની, વેદ અંત કહા કહું વખાંની;
 અવશ્ય ગયો અધ્યાસ શરીરા, નિશ્ચય બ્રહ્મ રૂપ મતિ ધીરા. ૪
 તોરી દ્રષ્ટ વિશ્વ નહિં ભાસે, સ્વે સ્વરૂપ નિજ તત્વ પ્રકાસે;
 ગુણ અતીત નિરગુણ નિજ આતમ, વ્યાપક રૂપ એક પરમાતમ. ૫
 પ્રબલ એક નિશ્ચય તવ પૂરણ, સવ શક્તિ આતમ સૈપૂરણ;
 અગમ અગોચર આતમ દેવા, તુમ સમ સંત લખે યહ ભેવ. ૬
 આતમ સતા સર્વ સંસારા, આદ અંત નહિં મધ્ય વિહારા;
 ચેતન મય સગ જગડી શોભા, જ્ઞાની સમુદ્ધ એક મન લોભા. ૭
 આપ આપ મય મસ્ત રહાવે, આપ અપર કોઈ દ્રષ્ટિ ન આવે;
 જ્યું તર તરણ ભયો દ્રઢ અંબા, જીનકો કહા કરે અવલંબા. ૮
 જડ પતાલ જલમે જન લાગી, ફલ ઝિરધ આકાશ સુભાગી;
 પશુ ત્રાસ નહિં માલી રક્ષા, આપ ગભીર ભર્યો યહ વૃક્ષા. ૯
 યદ્યપિ તર માલી ચિત આવે, નિજ બચપન ઉરમે પુરિ આવે;
 ધરિ શિર કુંભ તપત મહિં સીંચા, માલી ગુણ તરવર ઉર બીચા. ૧૦

દોહા

જાની ધારત ધર્મ કો, પૂર્વ જન્મ કરિ યાદ;
 તજે ન આશ્રમ^૧ લીકકો, કષ્ટ ઉદાવત સાધ. ૧
 જલ ન ડબોવે કાષ્ટ કો, અમિત વાત ઇતિહાર;
 કષ્ટધાર નૌકા ભઈ, કરણ અપરકો પાર. ૨

ચોપાઇ

યાતે તાત વાત યહ મોરી, સંત ન કરે સંત મુખ ચોરી;
 જ્ઞાની સર્વ વિશ્વ કર તાતા, હર્ષ શોક જેહિ ચીત ન આતા. ૧
 તર માલી કળ શબ્દ સુનાવા, દયા દ્રષ્ટિ કરિ જલ તહુ પાવા;
 યું અજ્ઞાની ધર્મ ન ચાવે, સંત કૃપા કરિ બોધ સુનાવે. ૨
 આશ્રમ ધર્મ આપ શિર ધારે, વરત માન સગ કામ સુધારે;
 વેદો યુક્ત કર્મ નિત કરહી, ધર્મ પ્રથા સોઈ બોધ ઉચરહી. ૩
 દેખે સુને સંત જન દાસા, તિમ તિમ લોક વધે જીજ્ઞાસા;
 સંત પ્રભાવ સર્વ ઉર આવે, ધર્મ રૂચી ઉર અધિક વડાવે. ૪

સંત કર્મ કરિ ઉર નિષ્કાંભા, વ્યાપક અપનો રૂપ તમાંભા;
 જીવ અંગ લખિ દેહ સંભારે, યું જ્ઞાની લખિ ધર્મ પ્રચારે. ૫
 સર્વ સનાતન અંતર યાંમી, જ્ઞાની સર્વ તાત શિર સ્વાંમી;
 ઇચ્છા રહિત ધર્મ શિર ધારે, યાતે કારણ સર્વ સુધારે. ૬
 યાતે અધિક કહું કહા તાતા, દ્વિજ પુત્રી હું સર્વ સુજાતા;
 જ્ઞાની સમ જગ કો પરબુદ્ધા, નિજ સ્વરૂપ પાઈ જન શુદ્ધા. ૭
 તુમ સમ નાર અપર કો દૂજી, લખિ સ્વરૂપ જન વૃત્તી સલૂજી;
 તુમકો નિરખિ અપર કોઉ નારી, ચલે સર્વ જગ ભોગ વિસારી. ૮
 પૂરણુ જ્ઞાન વિના દુઃખ પાવે, કરિ કુસંગ મન ભજન ભુલાવે;
 વિષયાશક્ત બુદ્ધિ વિપરીતા, ત્યાગે ધર્મ સનાતન રીતા. ૯
 ઈનકી રહે ન ઉત ચિત લાગે, વિશ્રમ ભૂત હૃદયમેં જાગે;
 ગૃહસ્થ તજ્યો અરૂ તજ્યો વિરાગા, વિષય ભોગ ઉપજી ઉર રાગા. ૧૦

દોહા

ઉપર અંબર ત્યાગ તન, ઉર મહિં ઉપજ્યો રાગ;
 ઉભય પક્ષતે બ્રહ્મ હોય, જ્ઞાન વૃત્તી હતભાગ. ૧
 વર્યો ભેપ સંન્યાસ કો, ઉર આશા અધિકાર;
 યાતે જ્ઞાની સમુજકે, ચલે વિચાર વિચાર. ૨

ચોપાઈ

યાતે સુતા કહું કર જોરી, ધાર શીશ શિક્ષા યદ મોરી;
 જો સખત રૂપો વન ચાવે, તો મમ રજા ન લગ કરાવે. ૧
 તારન ચહે સખત તુમારી, તો માનહુ મન શીખ હુમારી;
 તોરી દશા સર્વ મેં જાંનુ, સત્ય સત્ય મેં સત્ય પિછાંનુ. ૨
 જલ તરવર ધરની જન જ્ઞાની, કષ્ટ લેત પરમારથ જાંની;
 કેવલ કષ્ટ અપર હિત ધારે, દયા દ્રષ્ટિ સદ કાજ સુધારે. ૩
 યાતે સુતા લક્ષ ઉર લાઈ, પુણ્ય માલ ધરિયે હરસાઈ;
 ધર્મ વડે અધરમ હો નાસા, આશ્રમ ધર્મ પ્રજા વિશ્વાસા. ૪
 મમ ઇચ્છા પુત્રી શિર ધારો, આશ્રમ નીતી કાજ સુધારો;
 પર ઇચ્છા જ્ઞાની શિર ધરહી, કરિ કારણ જગની સંગ વિચરહી. ૫
 ચાડ ભેદ ન તવ મુખ ભાખુ, જ્ઞાની સમુજ મારિ મન રાખુ;
 કષ્ટ દેવ પુત્રી તોહિ જાંની, ભૂપ ધર્મ કહા કહું બખાંની. ૬
 દ્વિજ હરિ રૂપ તાહ તું બાલા, સમુજ કાજ કીજે તતકાલા;
 શુદ્ધ ભાવ જગ તારણુ હેતુ, યે મમ બોધ ધર્મ કર સેતુ. ૭

આતે સુતા ધર્મ શિર ધરિયે, નીતી યુક્ત કાજ અનુસરીયે;
કરિ ઉપદેશ ભૂપ યુષ બાંની, હર્ષમાન સહ સભા સુજાંની. ૮
દિજ પુત્રી સુનિ બોધ પ્રવીના, સમય કર્મ અપને ઉર ચીના;
ભૂપ પ્રવીન જ્ઞાન કર સાગર, હરિહર અજ બોધે ઉજાગર. ૯
ઈનકા બોધ શીશ ધર લીજે, જ્ઞાની સન અપમાન ન કીજે;
અતિ સર્વત્ર વરજ નિય કહિયે, કલ વિપરીત તાહ કરિ લખ્યે. ૧૦

દોહા

ભૂપ બોધ ઉરમે ધર્યો, દિજ પુત્રી શુધ ભાય;
મસ્ત મૂરતી વિપ્ર સુત, દી માલા પહિરાય. ૧
સર્વ સભા હરસત ભઈ, નૃપ ઉર પ્રેમ અગાધ;
પુષ્પ ગિરાયે પુત્રિ શિર, સાધુ સાધુ કેહિ સાધ. ૨

ચોપાઇ

ન્યાયા ભૂપ નિરખિ નરનારી, જય જય શબ્દ કીન અતિ ભારી;
પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ છાઈ, વંદત ભૂપ સર્વ હરસાઈ. ૧
જય હો ભૂપ ધર્મ હિતકારી, સર્વ પ્રગ્ન મહિં નીતિ સુધારી;
આશ્રમ ધર્મ મર્મ હમ પાવા, ધન્ય તાત કરિ કૃપા સુનાવા. ૨
મોક્ષ માર્ગ આશ્રમ કર ધર્મા, તરણો સહજ મીલ્યો મોહિ મર્મા;
તાતકે તાત હાથ ગહિ લીના, ઉગ્ર કૃપા પરગ્ન સન કીના. ૩
મોક્ષ માર્ગ હિત પરમ ઉદાસી, કોટિ તીર્થ પરસ તે કાસી;
યદ્યપિ ચિત વિશ્રામ ન પાવા, પ્રગ્ન તકે ઉર અધિક બદાવા. ૪
જ્યહું જાવે તહું અપની અપની, સુનિસુનિ વિભ્રમ ભો ઉર જપની. ૫
એક એક કરિ બોધ વિરહા, ભ્રમીત ભયે બુદ્ધી બેશદ્ધા. ૫
સુનિ તવ બોધ હર્ષ જીવ જગા, સંશય સર્વ હૃદયતે ભાગા;
આશ્રમ ધર્મ સર્વ સુખ સાગર, જીવન મુક્તી મિત્ર ઉજાગર. ૬
વેદ શાસ્ત્ર સાખા કરિ ગાવા, યાતે તાત અધિક મન ભાવા;
શંકા સર્વ ભમી મમ મનતે, આશ્રમ ધર્મ સજે મન તેનતે. ૭
ભલેહિ તાત મોહિ દરશન દીના, સર્વ પ્રગ્ન સંશય હરિ લીના;
અજ હમ તજે ન આશ્રમ ધર્મા, વેદો યુક્ત કરે સતકર્મા. ૮
ભોગ ૩ મોક્ષ ઉભય કલ દાતા, બોધે બોધ યથારથ તાતા;
વિપ્ર વ્રદ્ધ હમ ભયે સુખારી, સજે ધર્મ બોધે નરનારી. ૯
આશ્રમ શોભે કર્મ સહીતા, વિના કર્મ આશ્રમ વિપરીતા;
કર્મ વિના જાતી નહિ શોભે, સુત વિન વ્રથા વંજ જીમ ભોભે. ૧૦

દોહા

જાતી દિપે ન કર્મ વિન, નાક વિના નર નાર;
 સાધુ દિપે ન શીલવિન, સમુજ લેહુ ચેહ સાર. ૧
 ભૂપ કહે બ્રાંતી તજે, ભજે નિરંજન નાથ;
 લજે કર્મ શુભ ત્યાગ તે, અવશ મોક્ષ તવ હાથ. ૨

ચોપાઇ

ન્યાય ધર્મ આશ્રમ શુભ કર્મ, ભૂપ બોધ સમજે સહ મર્મ;
 પરજા મન બ્રાંતી સહ ભાગી, રામ ભક્તિ સિંવરણ અનુરાગી. ૧
 સર્વ પ્રકાર સુખી નરનારી, પુલકિત બોધ વિચાર વિચારી;
 લખિ અવસર નૃપયાંનર સજવા, પ્રજા પ્રેમ યુત શબ્દ સુનાવા. ૨
 રે મમ પ્રજા પ્રાણુતે પ્યારે, મમ શિરતાજ ધર્મ સોઈ ધારે;
 નૃપતે સુખ લે વહિ બડ ભાગી, સો નર નાર ધર્મ અનુરાગી. ૩
 રાજ રામ દુહુકે વિરોધી, ત્યાગે ધર્મ અકારણ ક્રોધી;
 ઉભય લોક વિશ્રામ ન પાવે, જયલ્ જનમે જમ ત્રાસ દિખાવે. ૪
 યાતે પ્રજા કહું કર જોરી, ધર્મ ન્યાય કરિયે નહિ ચોરી;
 ચાર વરણ ભક્ષે નર નારી, પ્રથાહીન નૃપ ત્રાસ કરારી. ૫
 પાછે દોષ ન દેવહુ ભાઇ, યાતે પ્રથમ કહ્યો સમુજઈ;
 બ્રાતા દેવ દ્રિષ્ટી નહિ કીજે, સોચિ વિચાર સાર ઉર લીજે. ૬
 સાર ગ્રહી હો સાર ગ્રહી જે, મિથ્યા તર્ક અસાર તજી જે;
 વિપ્ર તાત આજ્ઞા મેં પાઉં, અપર પ્રજા કો બોધ સુનાવું. ૭
 પ્રજા ભૂપ આદી યા નીતી, અન્યો અન્ય પ્રબલ ઉર પ્રીતી;
 તનતે તન રક્ષા નૃપ કીજે, મનતે પ્રજા બોધ સત દીજે. ૮
 જરતે પૂજા ભૂપ મંતોષે, કરતે ધર આયે કહુ પોષે;
 પ્રજા કર્મ સો પ્રજા કરાવે, ભૂપ ધર્મ સો ભૂપ નિભાવે. ૯
 યાતે નિમિત્ત કહું મે પૂરણ, ધર્મ રચી હો પ્રજા સંપૂરણ;
 જેહિ કારન હરિ નરતન દીના, કરે કાજ સોહિ પુરપ પ્રવીના. ૧૦

દોહા

પ્રેમી પરજા પદ ગિરે, સુનિ નૃપ ઉત્તમ જ્ઞાન;
 ધ્રુ મંડલી વિમાન ન ચઢ, નભ મગ કીન પ્રયાંન. ૧
 માત તાત બ્રાતા ગુર, પ્રીયા પીવ તન શ્વાસ;
 ધર્મ ભૂપ ગિછરન ન હુતે, ઉર અતિ પ્રજા ઉદાસ. ૨

ચોપાઈ

બિહુરત ભૂપ પ્રજા બ્રેહ ભારી, નભ નિહારી વંદે કૃષ્ણ વારી;
 દ્રષ્ટિ વિમાન જ્યહાં લગી દેખા, સર્વ નારિ નર નમત વિશેખા. ૧
 દ્રષ્ટિ અદ્રષ્ટ ભય જળ યાના, બ્રેહવશ દુષ્પિત ભયે સહ દાંના;
 સખકે ઘટ કરણા રસ છાવા, મગ્ન ભયે તન ભાન ભુલાવા. ૨
 ન્યાયી ભૂપ સાધુ લછ પૂરા, સમુજ સુખોધ પ્રેમ ભરપૂરા;
 ઘટિકા એક સર્વ નર નારી, ભયે પ્રેમ વશ ભાંન વિસારી. ૩
 દિજકી સુતા સમય ઉર સાંતી, ઉચરત ભઈ મધુર મુખ ખાંતી;
 બ્રાતા ભૂપ બોધ ઉર આંતી, સમય કર્મ કરિયે સનમાંતી. ૪
 નિત્ય કર્મ અવસર યહ ભાધ, ચાલિ ભવન કરિયે હરસાધ;
 ભૂપ ગુર આજ્ઞા અનુસરિયે, તનતે મોહ કબૂ નહિં કરિયે. ૫
 તનતે મોહ વૃથા મન માંતો, મંત સુખોધ પ્રેમ સત જાંતો;
 ભૂપ રજા અપન શિરે લીજે, નિજ નિજ ભવન પ્રયાંન કહીજે. ૬
 જ્ઞાની ભૂપ સવ ઘટ વાસી, સમુજ મર્મ નહિં હોહુ ઉદાસી;
 ભૂપ સુખોધ સર્વ ઉર છાવા, કોટિ યતન નહિં હટહિ હટાવા. ૭
 પલ પલ પ્રેરિ રહી નૃપ ગાથા, ચિત ચિતવે વિસરે કિમ તાતા;
 વેદ અંત નૃપ ગિરા સુનાધ, કો પ્રકાર વરનુ મમ ભાધ. ૮
 પુલકિ ગાત લોચન ભરિ વારી, ચુપ મુખ રહી વિપ્રકી નારી;
 સુનિ સુખોધ પરજા શિર નાવા, અપને અપને ભવન સિધાવા. ૯
 વિપ્ર વ્રંદ આયે નિજ દારે, નિત્ય કર્મ હિત નીત પસારે;
 ભૂપ સુખોધ સર્વ મન ભાવે, નૃપ અચાર સો પ્રજા કરાવે. ૧૦

દોહા

ક્રુવ સાધુ લક્ષણ ધરી, દીનો પ્રજા સુખોધ;
 નીતી ધર્મ વિવેક યુત, વેદ વિદિત મગ શોધ. ૧
 જ્યહાં લગિ સીમા અપની, નૃપ વિચરે ચહું ઓર;
 સર્વ પ્રજા ઉપદેશ દે, આયે ભવન બહોર. ૨

ચોપાઈ

સર્વ પ્રજા નૃપ કીન સુખારી, સત્ય બોધ બોધે નરનારી;
 ચારુ વરણ સનાતન ધર્મો, આશ્રમ ચાર યથારથ કર્મો. ૨
 કરિ સુખોધ નૃપતી ધર આવા, નગર લોક દરશન હિત ધાવા;
 અમિત નારિ મિલ મંગલ ગાવે, ભેરી તાલ મૃદંગ બજાવે. ૨

સુર અપહર નભ મંડલ આયે, જય જય કહિ શિર પુષ્પ ગીરાયે;
 અંતઃપુર નૃપતી દે નારી, આયે પીવ સમુજ સુખ ભારી. ૩
 પ્યાસે નીર મિલ્યો જીમ ગંગા, પ્રીયા પ્રેમ મન અધિક અભંગા;
 તર્સત ભઈ દર્શ હિત પ્યારી, કરન લગી પતિ પૂજ તયારી. ૪
 યાહો ત્રધાન દિજ મંડલ સારે, નૃપપદ પૂજન કીન તયારે;
 નમ્ર લોક સહ સનમુખ આવા, સમય પાય પદ શીશ નિવાવા. ૫
 દિજ મંડલ જાંના નૃપ આયે, પ્રથમ ભૂપ દિજ શીશ નિવાયે;
 જય હરિ રૂપ વિપ્ર મમ તાતા, તવ પ્રતાપ હમરે કુશલાતા. ૬
 સો નૃપ ખુશી પ્રાત તવ દર્શન, મિલે સુખોધ રામ હો પરસન;
 મેં બડ ભાગ દર્શ કરિ આજ, કુશલ પ્રજા સારે કછુ કાળ. ૭
 હરિગુર વિપ્ર કૃપા જયહાં પૂરણ, તેહિ જન સુધરે કાજ સૈપૂરણ;
 યાતે તાત કૃપા યહિ કીજે, શુદ્ધ ભાવ દર્શન નિત દીજે. ૮
 શુદ્ધ ભાવ નૃપ દિજપદ વંદા, ઉર મહિ ઉપજ્યો પરમ અનંદા;
 પુલકિ ગાત લોચન ભરિ વારી, જય જય શબ્દ કીન નર નારી. ૯
 દિજ આશીશ દીન કેઈ વારી, અક્ષત પુષ્પ પ્રચાર પ્રચારી;
 ધન્ય ભૂપ ભક્તી રસ ભોગી, વ્યાપક રૂપ સ્વતંતર યોગી. ૧૦

દોહા

તુમ સમ બને ન અપરતે, ભૂપ ભક્તિ મહારાજ;
 ઉભય પક્ષ આદર દઈ, વિલગ કીન નિજ કાજ. ૧
 જ્ઞાન ભક્તિ શુભ કર્મ જીવ, વણી શ્રમ શુભ નીત;
 લખાહિ મર્મ જીજ્ઞાસિ જન, સમુજ નિત્ય અનીતિ. ૨

ચોપાઈ

વિધિ નિષેધ કર્મ કીન વિભાગા, જયા કરિ અનુ જીવ કેઈ જગા;
 મોક્ષ રૂ અંધ મર્મ સમુજવા, કોટિક પ્રજા સરલ મન ભાવા. ૧
 ભક્તિ કર્મ ફલ જ્ઞાન સ્વરૂપા, તુમ આદર્શ પ્રગટ જન ભૂપા;
 તવ ગુણ ત્રિગુણ હતેં પરતાતા, કિમ કરિ કથે કથત શરમાતા. ૨
 શબ્દ પરે કહા ગાય સુનાવે, સમુજ મર્મ મનમે સુખ પાવે;
 નભકો માપ શકે કો દેવા, આતમ તત્વ કહે કો ભેવા. ૩
 બ્રહ્મ સદેહ દેહતે દૂરા, સમુજે જ્ઞાંતી સુજન સખૂરા;
 ક્રિયા કર્ત દીપ્ત તન દારે, ક્રિયા પરે નહિ ક્રિયા તુમારે. ૪
 કર્મ રહિત અરૂ કર્મ કરાવો, લખે મર્મ તેહિ આપ લખાવો;
 ઇન્દ્રી પરે ઇન્દ્રિ રસ ભોગી, સર્વ પરે અરૂ સર્વ સંયોગી. ૫

કોઠિ જન એક એક કહિ ગાવે, કોઠિ ધ્યે ધ્યાતા ધ્યાન ધરાવે;
 યોગી યોગ સિદ્ધિ કરિ ધ્યાવે, સમુજ મર્મ ચુપ આપ રહાવે. ૬
 નિશ્ચય ભર્મ અપરકો આયો, કવન અપર જન ધ્યાન ધરાયો;
 ભકતી ભકત કવન ભગવંતા, નિજ સ્વરૂપ આયો સહ અંતા. ૭
 એક ન હોય અપર નહિ દરસે, જ્ઞાની હોય જ્ઞાન ગમ પરસે;
 દુરલભ મર્મ સુલભ તુમ ગાવા, તોરી કૃપા હુમે મન ભાવા. ૮
 હરિહર અજ સતગુરુ તુમ તાતા, તવ પદ દર્શન સર્વ સમાતા;
 સુનિ તવ શબ્દ સર્વ દુઃખ નાસા, ઉર મહિ પ્રગટયો બ્રહ્મ પ્રકાશા. ૯
 સત મિથ્યા દે દર્દ મિટાવા, સોલં શબ્દ અર્થ સુખ પાવા;
 લક્ષા અર્થ લહે બડ ભાગી, નિજ સ્વરૂપ નિરમે લય લાગી. ૧૦

દોહા

તુમ સમ બોધી આતમા, પ્રગટ હોત જગ હેત;
 સમુજ સજ્જતી આતમા, સર્વ જ્ઞાન સમ દેત. ૧
 દિજ અસ્તૂતી ભુપ સન, પ્રગટયો પ્રેમ અગાધ;
 વારવાર વંદત ભયે, સાધુ સાધુ કહ સાધ. ૨

ચોપાઇ

હર્ષ અપાર ભયો નૃપ દરશન, વ્યારૂ વરણ પ્રજા મન પરસન;
 મતિ અનુક્રમ મહિમા સહ ગાઠ, ભયે પ્રેમ વશ શીશ નિવાઈ. ૧
 વ્યારૂ વરણ અટક નહિ કાંઈ, નૃપ પદ ભેટે જન સમુદાઈ;
 યથા યોગ સખકો સંતોષા, જુનુની પય કરિ જીમ સુત પોષા. ૨
 સમય સમુજ દિજ આજ્ઞા પાઈ, ભૂપ ભવન ચાત્રે હરસાઈ;
 નિજ મંદિર નૃપતી જગ આવા, પ્રિયા પ્રેમ ઉર અધિક બડાવા. ૩
 પદ ભૂપણ તન સજી સિંગારા, પૂજન પતી ચલી દે દારા;
 ધરિ શ્રંગાર દાસિ સંગ આઈ, મંગલ ગાવત હર્ષ બહાઈ. ૪
 નૃપતી નિજ મંદિર ચિર થાવા, દાસી દાસ હરસિ તહૈ આવા;
 સુંદરિ આય પ્રથમ પદ લાગી, પર્મ પ્રેમ વશ ભઈ સુભાગી. ૫
 વિધવત પુજ્ય કીન વિધિ સારી, પય કરિ પાદ પખાર સુખારી;
 ઉભય નારિ અચમન પય કીના, લખિ ચરણોદક પ્રેમ નવીના. ૬
 બહુત દિવસ પતિ દર્શન પાવા, કલન ચહે નિજ કંઠ રકાવા;
 વાર વાર પદ વંદન કીના, સમય સમુજ ચુપ રહી પ્રવીના. ૭

મન તનડી જાનંત ધ્રુવ સારી, સાધવિ સમુજ લીન નિજ નારી;
 શુદ્ધ પ્રેમ નહિં ભાવ અશુદ્ધા, નિશ્ચય મોક્ષ નારિ પરશુદ્ધા.
 દાસી દાસ સમય જળ પાવા, પ્રબલ પ્રેમ વશ શીશ નિવાવા;
 નૃપ આશીશ દીન કેઈ વારી, રામ ભક્તિ રત રહે સુખારી.
 રે મમ બ્રાત ધન્ય તવ કરણી, અતિ પવિત્ર કહિયે કિમ વરણી;
 નિર અભિમાન યાંન ભક્તિ રસ, વશ મય સહેજ કીન ઇન્દ્રી દસ.

દોહા

દાસ ભાવ ઇન્દ્રી દમન, પ્રભુ પદ મન અનુરાગ;
 પ્રેમ ભક્તિ સિંવરણ રતા, ઉર ઉપજે નહિં રાગ. ૧
 યાતે સુના તુમ જનમતે, દાસ ભાવ મહિં લીન;
 નૃપ સંમતિ સેવા સધરવ, તો સમ કવન પ્રવીન. ૨

ચોપાઇ

સેવા ધર્મ કહિણ મમ ભાઈ, જીવત મરે કરે ચિત લાઈ;
 તન મન વચન અપન વશ કીના, સો જન રહે અવર આધીના.
 સ્વાંમી રજ્જ શીશ પર ધારે, રજ્જયુક્ત સહ કાજ સૈવારે;
 કષ્ટ હોય યા સુલભ સભાઉ, સ્વામી કારજ નાંદ કુભાઉ.
 કોટિક કષ્ટ દાસ સહ તનમેં, મિથ્યા તર્ક કુરે નહિં મનમેં;
 કષ્ટ સહે પર કાજ સુધારે, તન લગિ દાસ હૃદય નહિં હારે.
 જીવન મુક્ત જાંને તેહિ દાસા, દરસન કાજ કરે સુર આસા;
 એસે દાસ રામ મન ભાવે, દરસત શિવો શંભુ અપનાવે.
 માયા દંભ અપાર કહાવેં, શંકર કૃપા નિકટ નહિં આવે;
 શિવ હરિ દાસ સર્વ મન ભાવે, સર્વ ન્યાયિ શિવ તાત કહાવે.
 સ્વાંમી સેવક સર્વ પિયારા, સેવક સ્વાંમી શબ્દ અધારા;
 યાતે તાત ભાવ તવ પેખી, મમ ઉર ઉપજત પ્રેમ વિશેખી.
 સેવા સમે કષ્ટ હો ભાઈ, રહિ ન શકે મનડી ચિરતાઈ;
 મન મોજી વિપયા સુખ રાતો, દુઃખમય દુષ્ટ રખે નહિં નાતો.
 અપની ગિને ન અપર સગાઈ, દુઃખતે દૂર ભજે દુઃખદાઈ;
 સ્વર્ગ મિલ યા નર્ક સદાઈ, કરહિ કર્મ મન જહૈ રચિપાઈ.
 બોધ હીન વિપિયા સુખ રાતો, તાતે ગિને ન બ્રહ્મ સનાતો;
 સમુજ સુબોધ અખય સુખ લાગા, તુરત વિપય સુખ તજે સુભાગા.

એકહિ મન સમુજાવન કાળ, કાટિ સુખોધે સંત સમાજ;
સમુજ સેન મનવો ધર આવે, જીવન મુક્ત સ્વરૂપ સમાવે. ૧૦

દોહા

સ્વાંમી તે સેવક અધિક, સ્વાંમી વશ કરિ હેત;
ચિંતવન આવત હરસિકે, સ્વાંમી સેવક હેત. ૧
યાતે દાસી દાસ તુમ, પર્મ પવિત્ર પ્રવીણ;
હરિહર અજ હરસત હૃદય, આય દર્શ ધર દીન. ૨

ચોપાઇ

સેવા મર્મ સંત જન જાને, લખિ સ્વરૂપ અક્ષય સુખ માંને;
દાસ ભાવતે ભાવ અપારા, દાસ ભાવ સખકે શિરદારા. ૧
તન મન વચન એક ધર લાવે, સો નિજ દાસ પર્મ પદ પાવે;
તન જન સંગ વચન મન ઓરે, દાસ નહિ નર નાર હગોરે. ૨
જલ્પ શબ્દ મન નહિ ચિરતાઇ, કષ્ટ પડે શહ સહજ પલાઈ;
સુખ સંગી દુઃખ દેખિ પલાવે, રૌ રૌ નર્ક દાસ સો જાવે. ૩
ગણિકા સમ શહી ગુરવાઈ, મતલબ સરે ન રજ મિત્રાઈ;
એસે અધમ દાસ જમ દારે, જમ મારત કરિ ત્રાહ પુકારે. ૪
પિતા પુત્ર પતની પતિ પ્યારા, સ્વામી સેવક ઇ વ્યવહારા;
રાજા પ્રજા ધર્મ યદિ ધારે, આહું અવશ્ય મોક્ષ નિરધારે. ૫
પુત્રા લક્ષ ઘટે તવ દાસા, પાવહુ મોક્ષ પ્રખલ વિશ્વાસા;
રે સુત નિત્ય કર્મ ચિત ચાવા, સમય કર્મ અવસર ચલી આવા. ૬
નિજ નિજ કર્મ સજો મમ ભાઇ, વેદો યુક્ત પ્રથા ગુરુ ગાઇ;
સુનિ નૃપ વચન દાસી વર દાસા, વંદત ચણે હૃદય હરસાતા. ૭
સમય સમુજ આજ્ઞા નિજ નારી, પતિ પદ વંદે સમય વિચારી;
પતિ રૂપ પાય ચલી હરસાઇ, અનંદ ભરી અપને ગૃહ આઈ. ૮
ગર્ભવતી પતિ પ્રેમ અપારા, નિત્ય કર્મ કીનો દે દારા;
પટ અર નીર દાસ લે આવા, ધ્રુવ પ્રવીન અસ્તાન કરાવા. ૯
કરિ અચાર આયે મખ શાલા, નિરખિ વિપ્ર નૃપ પ્રેમ વિશાલા;
સનમુખ આય વિપ્ર પદ વંદા, દિજ સુનીતિ લખિ પર્મ અનંદા. ૧૦

દોહા

દિજ નૃપકો આશીશ દી, હો કલ્યાંન નરેશ;
હરિ હર કૃપા હમેશ તો, લગે ન માયા લેશ. ૧

નૃપતી દિજ વંદન કિયો, દિયે દાન અધિકાર;
પાય રજા હરસત ચલે, આરે રાજ દવાર. ૨

ચોપાઠ

ભવન ચોક ગિય કીન તયારી, નૃપ આસન બેઠે બ્રહ્મચારી;
નૃપ નારી દાસી વડે દાસા, કથા શ્રવન હિત પ્રેમ હુલાસા. ૧
પ્રેમયુક્ત વંદન કરિ સારે, બેઠે જન જન જોલિ અધિકારે;
ધ્રુવ પ્રવીણ લખિ સમય અનૂપા, ગુણ ગણપતિ વહે જન ભૂપા. ૨
હરિહર અજ ત્રય દેવ અરાધા, ઉરમહિં ઉપજ્યો પ્રેમ અગાધા;
સંત કથા પાછે સહ કરહી, પ્રથમ ધ્યાન વ્યાપક પ્રભુ ધરહી. ૩
વરણત સર્વ વિભૂતી સારા, દેત વિવે શણુ અગમ અપારા;
ચલ વૃત્તી ચંચળતા ત્યાગે, વક્તા ધ્યાન ધર્મ મય લાગે. ૪
રામ રૂપ લખિ સગ્ય સંસારા, બોધે બોધ સુબોધ સુખ્યારા;
કોમલ વચન પ્રિયે મુખ આંતી, ધર્મ રૂચી ઉપજે સુન પ્રાંતી. ૫
ધિર વૃત્તી વક્તા જન બોધે, શ્રોતા અવશ ધ્યાન મગ શોધે;
મન ઇન્દ્રી વક્તા વશ કરહી, તેહિ જન બોધ અમિત જીવ તરહી. ૬
વક્તા બોધ બીજ સમ જાનો, ધર્મ રૂચી સો વૃક્ષ પ્રમાનો;
વક્તા બોધ કીન સોઈ ધર્મા, શ્રોતા અવશ કરે રૂચિ કર્મા. ૭
વક્તા ધર્મ રૂચી ચિત નીતી, શ્રોતા અવશ કરે તેહિ પ્રીતી;
રસ રેડત બીબેકી રેખા, પ્રગટે અવશ વિશ્વ સહ દેખા. ૮
બીબે ગુપ્ત ચિત્ર સોઈ ભાઈ, પ્રગટ હોય ફિર દેત દિખાઈ;
યાતે પ્રથમ બોધ જન કરતા, વૃત્તી અપન કરે મન ધિરતા. ૯
ગુરુ ગનપત ગોરી શિવ ધ્યાવે, બોધ હેત વૃત્તી ધિર લાવે;
યાતે પ્રથમ કરે અસ્તૂતી, પાછે કથા પ્રસંગ વિભૂતિ. ૧૦

દોહડા

વક્તા બોધે જગત કો, ધર્મ સનાતન ધાર;
મન ઇન્દ્રિ નિજ વશ, બોધ તરેહ સંસાર. ૧
મન ઇન્દ્રી ચંચલ સદા, વૃત્તી વિપય દિશિ ધાય;
અધમ બોધબોધે અપર, આપ નર્ક મહિં જાય. ૨

ચોપાઠ

યાતે મુનિ મંડલ જન જાંતી, પ્રથમ ઈષ્ટ વહે સુર આંતી;
વૃત્તિ ત્રાટક હરિ કે પદ લાગે, પાછે બોધત બોધ સુભાગે. ૧

યાતે ક્રુવ પ્રવીન હરિ વંદા, નિશ્ચલ વૃત્તી પરમ આનંદા; દયા દ્રષ્ટિ સમ સખ પર દેખી. ૨
 દાસી દાસ પ્રિયા નિજ પેખી, જનકો સુખ ફલ અતી બલવાંના; પ્રેમી સભા સર્વ મન ભાઈ. ૩
 પ્રથમો ધર્મ અચાર બખાંના, નિજ અજ્ઞાન જીવ કિમ જાગે; સિંવરણ તાર વૃત્તી ચિત પોવે. ૪
 દૂસર પ્રેમ ભક્તિ પ્રભુ ગાઈ, વિન આધાર નહિં વૃત્તી રૂકાવે; પૂજન વિધિ સમેત સહ કરિયે. ૫
 ભક્તિ વિના વિભ્રમ કિમ ભાગે, મન મમત્વ રાખે નહિં ધરપે; ભાસે સર્વ વસ્તુ જગ સપનો. ૬
 નિરમલ મન ભક્તિ કર હોવે, વૃત્તી નિશ્ચય મંત્ર જાપીજે; નિત નિત નેહ મંત્ર મન મોવે. ૭
 ધ્યેય વસ્તુ વૃત્તી મન ભાવે, દિન દિન પ્રગટે વિમલ પ્રકાશ. ૮
 પ્રથમ ઈષ્ટ મૂરત ઉર ધરિયે, ગુરુ સુખોદ આવર્ણ હટાવે; આપહી ઉલટ આપકો પાવા. ૯
 તન મન ધન અભિમાન સમરપે, નિજ સ્વરૂપ યું પ્રખલ પ્રકાસા; નિજ નિરમલ નિરક્ષેપ નિરાસે. ૧૦
 વ્યાપક ઈષ્ટ લાગે મન અપનો, આપહી ઉલટ આપકો પાવા. ૯
 ઈષ્ટ દેવ ચરણાં ચિત દીજે, નિજ સ્વરૂપ યું પ્રખલ પ્રકાસા; નિજ નિરમલ નિરક્ષેપ નિરાસે. ૧૦
 અંકુશ ઈષ્ટ વૃત્તી ચિર હોવે, દિન દિન પ્રગટે વિમલ પ્રકાશ. ૮
 જડ અહંકાર ઈષ્ટ પદ ત્યાગા, ગુરુ સુખોદ આવર્ણ હટાવે; આપહી ઉલટ આપકો પાવા. ૯
 ઈષ્ટ મંત્ર રટતાં મત્ર નાસા, નિજ સ્વરૂપ યું પ્રખલ પ્રકાસા; નિજ નિરમલ નિરક્ષેપ નિરાસે. ૧૦
 ચિત નિરક્ષેપ ધ્યાન કરિ જાવે, આપહી ઉલટ આપકો પાવા. ૯
 દુર આવર્ણ સ્વરૂપ લખાવા, નિજ સ્વરૂપ યું પ્રખલ પ્રકાસા; નિજ નિરમલ નિરક્ષેપ નિરાસે. ૧૦
 સવિતા પ્રગટ તિમિર જીમ નાસા, નિજ સ્વરૂપ યું પ્રખલ પ્રકાસા; નિજ નિરમલ નિરક્ષેપ નિરાસે. ૧૦
 સર્વ શક્તિ આતમ નિજ ભાસે, નિજ નિરમલ નિરક્ષેપ નિરાસે. ૧૦

દોહા

અગમ અગોચર અજનમા, અસ્તિ ભાતિ પ્રિય રૂપ;
 કાલ કર્મ જગ જીત જન, માલ ભૂપકો ભૂપ. ૧
 જ્યું જનુની પરતાપતે, બાલક પ્રોઠ શરીર;
 યું ભક્તિ પર તાપતે, બ્રહ્મ હોત મતિ ધિર. ૨

ચોપાઈ

યાતે ભક્તિ યથા ચિત ધકિયે, વેદો યુક્ત કર્મ અનુસરિયે;
 ઇશ્વર બાંણી વેદ અનાદી, જનકો ત્યાગિ ચક્ષે પરમાદી. ૧
 વેદો યુક્ત ચક્ષે સો પ્રાંતી, નિશ્ચલ પદ પાવે નિરખાંતી;
 પદ નિરખાંત ભક્તિ કરિ પાવે, યદ્યપિ સુજન ન ભક્તિ ભુલાવે. ૨
 નભ મગ પક્ષી અધર ઉડાવે, યદ્યપિ તરૂ ભૂદર ચિર થાવે;
 બ્રહ્મ અકાશ વૃત્તી હો લીના, યદ્યપિ તન લગ કુરે પ્રવીના. ૩

બુદ્ધી તરૂ ભક્તિ મહિ જાના, વૃત્તો વિદ્ય હીન વિશ્રામા;
 આશ્રમ ધર્મ ધરે ઉપરામા, ઉદાસીન ચિત્ત કર્મ તમાંમા. ૪
 અકરમ કર્મ કરે દિન રાતી, મહા મંત્ર ધુનિ પર્મ સુહાતી;
 અર્ધ નિદ્રવત કારજ કરતા, સર્વ કર્મ મય રહે અકરતા. ૫
 હિંસા રહિત કર્મ જન સારે, જાહર ઉર નિજ રૂપ નિહારે;
 પ્રેમ પ્રવાહ ચક્ષે જીમ ગંગા, પલપલ પુલકિત પ્રબલ અભંગા. ૬
 નર તન જીવ શરણુ કોઉ આવે, કરિ સતકાર સુખોધ સુનાવે;
 સરલ સુખોધ દેત નરનારી, નિજ આતમ નર નાર નિહારી. ૭
 નિર આદર આદર કોઉ નિંદે, શુદ્ધ સ્વરૂપ સમુજી સહ વંદે;
 દરપન સર્વ રૂપ નિજ દરસે, જાંની વિશ્વ રૂપ નિજ પરસે. ૮
 પાંચ તત્વ તન કાય અપારા, ચેતન જીવ સર્વ મય સારા;
 સુક્ષ્મ સાર લખે જન જાંની, જાંની નહીં લહે અજાંની. ૯
 યું લખિ હર્ષ શોકતે ન્યારા, મે મમતા તજી તત્વ વિચારા;
 ભક્તિ તરૂ નામ જલ દેવે, પ્રેમ પુણ્ય મુક્તી ફલ લેવે. ૧૦

દોહા

નિજ નારી સહ ગર્ભ લખ, કરન ચહે ઉપદેશ;
 સમય કર્મસત બોધમે, શંકા ધરો ન લેશ. ૧
 ઈશ્વા આંત્રિ ઉપદેશ મમ, સુનો ગર્ભ દિત સાર;
 ઉદર રક્ષણુ પુત્રકો, ચક્ષો વિચાર વિચાર. ૨

ચોપાઈ

ગર્ભ ઉદર ધારા તે નારી, તયતે ચક્ષે વિચાર વિચારી;
 પતિ સંયોગ તજે તિય તયતે, ગર્ભ ધાર લીના તન જગતે. ૧
 તન મન વચન સજે પતિ સેવા, એક સંયોગ તજે લખિ ભેવા;
 ગર્ભ વધે જીમ તરૂ અંદૂરા, નારી નિત નિત ધરે સખૂરા. ૨
 તિક્ષણુ કટુક ન જનની ખાવે, જ્યા કરિ ગર્ભ પર્મ દુઃખ પાવે;
 માતા મરચી ખાય સુખારી, આલક ગર્ભ જરત તન ભારી. ૩
 અતિ શીતલ અતિ ઉષ્ણ અહારા, જતુની પાવત કરે વિચારા;
 સુરા પાન મુનિ મંસ અહારી, પર્મ પિસાચનિ સમુજે નારી. ૪
 દયાહીન દંભી સુત આવે, વંશ તાત ગુરૂ ધાત કરાવે;
 ધર્મ પ્રથા દિજ નીતિ ન જાંતો, મન મુખ કર્મ સત્ય કરિ માંતે. ૫

સેણી માતૃ સમુજ યહ મર્મા, યુક્ત વિહાર સજે શુભ કર્મા;
 ભોજન શુચિ ફલ ફલ અહારા, રામ ભક્તિ રત સ્વચ્છ અચારા. ૬
 કથા કીરતન શ્રવણ કરાવે, હરિ હર ગુરુ દર્શન નિત જાવે;
 અંદન લેપ કરે શુભ અંગા, પદ વંદત મન ભક્તિ અભંગા. ૭
 પુષ્પ વાટિકા કરે નિવાસા, રામ મંત્ર ઉચરે નિજ શ્વાસા,
 ક્રોધ કપટ હક કરે ન ધાતા, લક્ષણ માતૃ પુત્ર મહિં આતા. ૮
 નિદ્રા ઘોર માતૃ નહિં લીજે, તામસ વધે યાત્ર તન છીજે;
 વ્રતી વિપય વિશે નહિં આવે, જે વરતે તો પાપ કમાવે. ૯
 ગર્ભ પતન હોવાહિ તેહિ નારી, જે જન્મે તો રોગી ભારી;
 યાતે રામ ભક્તિ ચિત દીજે, વરજીત કર્મ કચ્છ નહિં કીજે. ૧૦

દોહા

વિમલ અહાર વિહાર જન, વાણી વિમલ વિવેક;
 નિત્ય કર્મ ભક્તિ વિમલ, ધન્ય નાર તે નેક. ૧
 વંશ સુધાર્યો આપનો, નિજ તન મન વશ કીન;
 ઉભય વંશ શાભા લહી, જનમે પુત્ર પ્રવીન. ૨

ચોપાઇ

યાતે ઉભય સુનહુ તુમ રાની, ગર્ભ ગાથ ઉર ધરહુ સુજાંતી;
 અપનો અંશ સુધારન કારન, સમય કર્મ ધરિયે ઉર ધારન. ૧
 જન્ની સુને ગુને મન ગાથા, સોઘ કૃત્ય સહજ સુહાતા;
 કદુક મધુર રસ તરવર હોઇ, ફલે સુફલ ફલમે રસ સોઇ. ૨
 યાતે જનૂતી પરમ સુજાંના, મિથ્યા કર્મ કરે નહિં આંના;
 તન મન વચન ધર્મ સોઇ ધારે, જ્યાકરિકે નિજ વંશ સુધારે. ૩
 ખાંભી ધીલા કુશલ સગ ભાંતી, સરલ સુભાવ સંત લછ સાંતી;
 ગર્ભ ગાથ કછુ ગાય સુનાઈ, ધારણ હૃદય ધરહુ હરસાઈ. ૪
 રક્ષા ગર્ભ માતૃ યહ ધર્મા, કર્તા પુરૂષ કીન યહ કર્મા;
 નિજ નિજ કર્મ સજે નર નારી, વિશ્વ વિદિત જન હોય સુખારી. ૫
 ચૂકે કર્મ કાજ તેહિ હાંતી, કોટિક કષ્ટ સહે શહ પ્રાંતી;
 વિધિવત કર્મ સુધર્મ સનેહી, જીવન મુક્ત ધરે નહિં દેહી. ૬
 કથા પ્રસંગ હૃદય ધરિ રાખો, ભજ ભગવંત અમર રસ ચાખો;
 નારી તન યહ ધર્મ ભંડારા, જે નિજ ધર્મ સજે કોઉ દારા. ૭

મન વચ્ચે કર્મ પતી પદ સેવા, નિત્ય કર્મ સુમરે હરિ દેવા;
 અલ્પ આગ જીમ વિપિન જરાવે, નારી નેક પર્મ પદ પાવે. ૮
 નર નૃપતી હરિ હર સુર સારે, જન્મ ઉદર તિયજનમ સુધારે;
 જનૂતી ઉદર મનુષ્ય તન પાછ, લખિ સ્વરૂપ રહે મસ્ત સદાઇ. ૯
 નરતન વિના જ્ઞાન નહિ પાવે, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ પ્રગટ સુનાવે;
 યાતે પ્રિયા સમુજ યહ મર્મા, સજીયે સરસ સનાતન ધર્મા. ૧૦

દોહા

સમય કર્મ આશ્રમ ધરમ, બોધે ભૂપ પ્રવીન;
 અવસર ભોજન સમુજકે, કથા વિસરજન કીન. ૧
 દાસી દાસ તિયા સહિત, વંદિ ચક્ષે નિજ દ્વાર;
 વિંજન ભોજન વિવિધ તખ, કીને સમય તયાર. ૨

ચોપાઈ

હરિ અરપન કિય ભૂપ અદારા, ભક્તિ ભાવ યહ નિતિ વ્યવહારા;
 જન જોહિ અવસર ભોજન પાવે, ઇષ્ટિ અરપન પ્રથમ કરાવે. ૧
 અરપન ઇષ્ટ સુક્લ સુ અદારા, પાવત પાપ ન રહે લગારા;
 પ્રાણનાથ વ્યાપક ઇક ઇશિ, ઘટ ઘટ પ્રગટ ઇષ્ટ જગદીશા. ૨
 જહરા નિમિત્ત યથેષ્ટ અદારા, દ્રષ્ટા સર્વ ક્રિયા કરતારા;
 સુક્ષ્મ સ્થૂલ ક્રિયા જે સારી, કરિયે અરપન ઇષ્ટ વિચારી. ૩
 સર્વે કર્મ પ્રભુ અરપન તોરે, મહા પ્રસાદ ધાંડે શિર મોરે;
 તુમતે તાત કહે કિમ ચારી, મન વચ્ચે કર્મ લખો ગતિ મોરી. ૪
 યહિ પ્રકાર નિત ઇષ્ટ અરાધે, સર્વ ઇન્દ્રિ અપનો મન સાધે;
 સમુજ મર્મ યું ઇષ્ટ મનાવે, નિશ્ચય ભક્ત પરમ પદ પાવે. ૫
 ધ્રુવ સર્વશ ઇષ્ટ પદ સાધી, ઇષ્ટ કૃપા જન રહિત ઉપાધી;
 હાર અરપન કરિ ભોજન પાવા, પ્રસાદ લખિ આનંદ બડાવા. ૬
 પોપણુ પ્રાણુ જી અલ્પ અદારી, કરિ અચવન જન કીન તયારી;
 ન્યાય કર્મ અવસર ચક્ષિ આવા, ભવન રૂકે નહિ ચીત રૂકાવા. ૭
 સર્વ અંગ નિજ જીવ સંભારે, મલિપ પ્રગ્ન યું પ્રીત પસારે;
 તન સમ પ્રગ્ન જીવ સમ રાગ, ઉભય નિરોગ સર્વ સુખ કાગ્ન. ૮
 યદ્યપિ જીવ અધિક કરિ જાનો, જીવ આધાર દેહ પરમાનો;
 જીવ કરે વિપરિત વ્યવહારા, તો તન ઉપજે તરત ત્રિકારા. ૯

એસે ભૂપ તને સતનીતી, પરજાકે મન હોય અપ્રીતી;
ધ્રુવ પ્રવીણ સમને વિધિ સારી, સમય કર્મ નહિ ચૂક લગારી. ૧૦

દોહા

રાજ કચેરી રામ જન, આયે ભુપ પ્રવીન;
પ્રથા યુક્ત પરજા સખે, નૃપ પદ વંદન કીન. ૧
જનકો જ્યહાં અધિકાર જે, તેહિ થલ બેઠે આય;
જગાસા જન બોધ નૃપ, હૃદય ન પ્રેમ સમાય. ૨

ચોપાઇ

સમય સમુજ બોલે નૃપ જાંની, કામલ ગિરા સર્વ સુખ દાની;
રે મમ પ્રજા ભ્રાત અરૂ ભગની, નિરમલ દશા ધર્મ મય લગની. ૧
રામ મંત્ર ઉચરત તવ દેખી, મમ ઉર ઉપજત પ્રેમ વિશેખી;
ભજનભક્તિ સિંચરણ ચિત લાગે, સો જીવ જાગ્યો અવશ સુભાગે. ૨
રટતાં રામ હૃદય ભરિ આવે, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવે;
ચિત ઉપરામ રામ રસ પ્યારો, અપર વિષય સુખ અદ્ય વિકારો. ૩
એસી દશા હોય નર નારી, અવશ બને જીવ રહિત વિકારી;
હરિહર કૃપા કરી અતિ ભારી, તાતે પ્રેમ ભક્તિ તવ પ્યારી. ૪
પ્રેમ ભક્તિ વિન હોય ન જાંના, જ્ઞાન હીન જીવ અમિત હેરાંના;
યાતે રામ ભક્તિ અધિકાઇ, નરસુર મુનિ મન વંદે સદાઈ. ૫
રામ ભક્તિ તરૂ જેહિ ઉર જાંમા, જનમ મરણ દુઃખ હરહિ તમાંમા;
નૂતન પલ્લવ પ્રેમ અંકૂરા, સમુજહિ જીવ સ્વરૂપ સખૂરા. ૬
તવ ઉર રામ ભક્તિ વિશ્વાસા, અવશ જીવ તવ જીવ દુરાશા;
નિત્ય કર્મ અરૂ નિતિ વ્યવહારા, આશ્રમ ધર્મ ધરો દ્રઢ ધારા. ૭
કુલકે કર્મ ધર્મ અનુસરિયે, પ્રથા યુક્ત કારજ સખ કરિયે;
રે જન સભા સર્વ નર નારી, કહા બોધે સમને વિધિ સારી. ૮
રાજા પ્રજા એક મત ધર્મી, જનકે સુફલ હોય શુભ કર્મી;
યાતે તાત ભક્તિ રસ પીજે, જીવન જનમ સુફલ કર લીજે. ૯
મેરી ભૂલ હોત કહું ભાઈ, કરો પ્રગટ ઉર શંક વિહાઈ;
મુનિ નૃપ વચન સભા કર જોરી, વંદે ભૂપ બહોર બહોરી. ૧૦

દોહા

કૃપાનાથ કીની કૃપા, દીને બોધ પવિત્ર;
કર્મ ભક્તિ ચિત રત ભયે, સુધરે સર્વ ચરિત્ર. ૧

ધનિતે અધિકો સુખ કહા, દીનેહુ દાન સુગ્રાંન;
હોય ન બ્રાંતી ભજનમે, દેવહુ યહિ વરદાન. ૨

ચોપાઇ

દીન બંધુ દુઃખ સવ વિલાયે, તખતે શરણુ તુમારી આયે;
સુખ દુઃખ સુલભ દુલભ દુઃખ એહા, જખ લગ જીવન રામ સનેહા. ૧
જખ લગ રામ ભક્તિ નહિં ભાવે, સ્વર્ગ આદિ સુખ દુઃખ કહાવે;
જખ લગ પ્રતી ન તજે વિકારા, બ્રહ્મ લોક લો જીવ દુઃખારા. ૨
નામ રૂપ માયા સુખ મિથ્યા, શુભ અર અશુભ કુરે ચિત ચિંત્યા;
મિલ બિછોહ માયા સુખ કૈધયે, નિત્ય પર્મ સુખ રંચ ન લૈયે. ૩
માયા સુખ મિથ્યા મમ દેવા, તવ પ્રતાપ જાણ્યો સત ભેવા;
માયિક સુખ મિશ્રિત દુઃખ ભારી, લખે ન મર્મ અજ નર નારી. ૪
માયિક ભોગ અદ્ય સુખ માંના, ત્યાગી અખે સુખ હોત હરાંના;
તાતકે તાત કૃપા ભલ કીની, સર્વ પ્રકાર શુદ્ધિ મોહિ દીની. ૫
તવ પ્રતાપ નારદ ગુરૂ પાવા, સત મિથ્યા દે મર્મ લખાવા;
સત ગુરૂ બોધ સુનત જીવ જગા, સુખ દુઃખ હર્ષ શોક તજી ભાગા. ૬
તુમ સમ ભૂપ પ્રજા જેહિ પાયા, મિત્રે મોક્ષ જિય લગે ન માયા;
તોરી કૃપા હુમે સુખ ભારી, કહિ ન શકે સો બુદ્ધિ વિચારી. ૭
વચન પરે કહા વચન વખાંતે, કૃપાનાથ તુમતે નહિં છાંતે;
હરપ શોક સુખ દુઃખ મન વ્યાધી, જનમ મરણ યહ દેહ ઉપાધી. ૮
ભૂખ પિયાસા પ્રાણુ પિયારી, તોરી કૃપા લખે ગમ સારી;
સુક્ષ્મ સ્થૂલ તજી દે બ્રાંતી, નિજ સ્વરૂપ પાછવ વિશ્રાંતી. ૯
શુક્ષ્મ સ્થૂલ ઉભય દુઃખ ત્યાગા, પર્મ પ્રિયે આતમ સુખ લાગા;
હમકો દુઃખ દરસે નહિં દેવા, અહો નિશિ ગર્ક ગુરૂ પદ સેવા. ૧૦

દોહા

તોરિ પ્રજામે જીવ જે, કરે વૃથા દુઃખ ભાંન;
જડ વાદી જીવન વૃથા, વજ્ર લેપ અજ્ઞાન. ૧
તવ દશન વ્યાધી હરે, જરે જી કર્મ કરર;
તવ સુબોધ ઉરમે ધરે, જીવન મુક્ત જરર. ૨

ચોપાઈ

યદ્યપિ પ્રજા હોય નર નારી, કરિયે અવશ સમય ઉર ધારી;
દિજ હરિ રૂપ ભૂપ ગુણુ ગાવા, ઉમગ્યો પ્રેમ નયન જલ છાવા. ૧

જય જય શબ્દ કીન નર નારી, ભૂપ પ્રવીન પ્રેમ ભો ભારી;
 દિન વિન બોધ કરે કે એસા, વેદ શાસ્ત્ર વરણે મુનિ જેસા. ૨
 સર્વ સભા શાંતી રસ છાવા, વ્યાપક લક્ષ સમુજ સુખ પાવા;
 ધ્રુવ નૃપ સભા નારિ ઈક આધ, ત્રાહ ત્રાહ કરિ ગિરા સુનાઈ. ૩
 ભૂપ પતિચરન ગિરિ બ્રેહ ભારી, નૃપ સતકાર કીન કેધ વારી;
 દેહુ સુતા દુખ હેતુ જનાઈ, તાસુ નિવારન કરે ઉપાઈ. ૪
 તનતે મનતે ધનતે બાલા, તવ દુઃખ દૂર કરે તતકાલા;
 વંઝયા પુત્ર ભયે સુખ ભારી, યું નૃપ પ્રજા પ્રિયે નર નારી. ૫
 વંશ વિના માતા પિતુ કેસે, સૂકે વૃક્ષ વિપિન મહિં જૈસે;
 જાનિયે ભૂપ ન્યાય વિન કેસા, વિત વિન વણિક શાહ કહ જેસા. ૬
 યાતે પ્રજા પુત્ર નૃપ જાંતી, હરે ત્રાસ સો ભૂપ સુજાંતી;
 યાતે સુતા સમય ઉર આંતી, કહો દુઃખ પ્રગટ વખાંતી. ૭
 કર્મ પ્રધાન કર્ત ઉપદેશા, સમુજ મર્મ મન તજહુ અંદેશા;
 આદ અંત મન શોચ વિસારી, વર્તમાન યહ લેહુ સુધારી. ૮
 કહો સુતા અગ દેર ન કીજે, ન્યાય સમે અવસર યહ છીજે;
 સમય ચૂક પછતાવણિ પ્રાંતી, સમુજ સમય ચુકત નહિ જાંતી. ૯
 મુનિ નૃપ વચન વણિકકી નારી, કહે ન લગી મને મર્મ વિચારી;
 કૃપાનાથ દુરગત મેં દાસી, પરમ કષ્ટ કરિ રહું ઉદાસી. ૧૦

દોહા

તરણુ અવસ્થા ત્યાગ તન, પીવ ગયે પર લોક;
 કવન પાપ પ્રગટયો પ્રગલ, હૃદય જરાવત શોક. ૧
 રામ ભક્તિ શુભ કર્મમેં, મન ન લહે વિશ્રામ;
 અત વૃત્તિ ચંચલ ભઈ, ગિગડયો કામ તમામ. ૨

ચોપાઈ

કૃતિયે આશ્રમ કીન પ્રવેશા, કૃપાનાથ યહ ભયો કલેશ;
 વાનપ્રસ્થ આશ્રમ સંન્યાસા, પૂરણુ પદ તે ભઈ નિરાશા. ૧
 ચતુરથ આશ્રમ કિમ કરી પાઉ, જ્યા કરિ જીવન મુક્ત કલાઉ;
 કર્મ અંત કર્મ ન કરિ આવે, વિન સાધન કિમ કર્મ કરાવે. ૨
 સાધન વિના અને નહિં કર્મ, તુમ સર્વજ્ઞ લખો તર ધર્માં;
 સાધન હીન ભઈ મેં તાતા, તાતે તવ પદ શરણુ અનાથા. ૩

સાગર ખીચ રૂકી મમ નૈયા, કૃપાનાથ તુમ પાર કરૈયા;
 સતયુગ સમય આયુ નિરખાંના, નરતન લક્ષ વર્ષ રહે પ્રાંના. ૪
 અર્ધ આયુ પિવ મો કિમ મૂવા, કૃપાનાથ કારણ કહા હૂવા;
 આશ્રમ ધર્મ સંજી અખ કેસે, ઉતર પાર કહો નૃપ જેસે. ૫
 સંતતી સમય પીવ તજી પ્રાંના, કાલ બલી મોહિ કીન હેરાંના;
 જો મમ દ્રષ્ટિ અપર સૈંમ લાગે, ધર્મ કીન હો પર્મ અભાગે. ૬
 જ્ઞાન ધ્યાન તીરથ પુન દાંના, પાપ અનલ કરિ ભરમ સમાંના;
 વિકરમ કર્મ વંશ દે લાગે, ઉભય લોક પરમ અકાગે. ૭
 સર્વ પ્રકાર વિચારત હારી, હો અનાથ તવ શરણ પુકારી;
 અમિત ઉપાય બુદ્ધિ મમ ભોરી, તાતકે તાત રખું નહિ ચોરી. ૮
 ધર્મ રહે આયુષ સુખ છીજે, કૃપાનાથ આજ્ઞા સોઠ કીજે;
 દુઃખી દીન અરથી મેં નારી, અલ્પ મતી મેં જલ્પિ અપારી. ૯
 મેં મતિ મંદ જ્ઞાન કરે કીની, તન અધ્યાસી પર્મ અધીની;
 સત મિથ્યા પ્રભુ મર્મ ન જાનૂ, આશ્રમ કર્મ સત્ય કરિ માંનૂ. ૧૦

દોહા

જડ ધર્મો જડ બુદ્ધિ મમ, જડ તન માંનુ સાચ;
 ક્રિયા જડ ચિત ચહે કહા, સત્યા સત્ય ન જાચ. ૧
 રામ રૂપ તુમ મૂપ હો, મો પર કૃપા અનૂપ;
 મમ દ્રષ્ટા ચિદ રૂપ તુમ, મેં ન પડું ભવ કૂપ. ૨

ચોપાઇ

વણિક નારિ મુખ વચન અનૂપા, પ્રેમ અપાર ભયો જન ભૂપા;
 રે સુભાગ સુંદર શુદ્ધ નારી, સરલ શાંતિ મય ગિરા ઉચારી. ૧
 સમય સમુજી બોલા નૃપ દાંના, અહો પુત્રી નહિ હોહુ હેરાંના;
 ઉત્તમ ગિરા ગાથ તેં ગાઇ, ભલે તાત જનુની તોહિ જાઇ. ૨
 પરમ પવિત્ર હૃદય મમ બાલા, હરહિ શંભુ તવ કષ્ટ કરાલા;
 દ્રષ્ટા દેવ સર્વ ઘટ સાખી, વિશ્વ ચરાચર કર ધર રાખી. ૩
 તન મન વચન લખે પ્રભુ સારી, સુખ દુઃખ હોત કર્મ અનુસારી;
 કર્મ પ્રધાન વિશ્વ પ્રભુ કીના, નર સુર અસુર કર્મ આધીના. ૪
 મંચિત કર્મ ખજાનો ભારી, કોટિક જનમ કરે નરનારી;
 સમય પાય સખા દલ દેવે, અજ તજ શાંતી વિન સેવે. ૫

પુત્રી સુનહુ સુખોધ હુમારા, ધારિ ચક્ષો કલ્યાન તુમારા;
 દેશ કાલ અવસર ત્રય જાની, ધરોહુ શીશ મમ પુત્રી સુજાની. ૬
 વેદો યુક્ત કર્મ સોહિ ધરમા, પ્રથા હીન સોહિ અવશ અધર્મા;
 અધરમ ધરમ ઉભય ફલ દાયક, અધરમ દુઃખ ધર્મ સુખ નાયક. ૭
 અધરમ ધરમ ચક્ષે જીવ સંગા, જ્યહાં જાવે તહાં મિલે નિસંગા;
 યાતે પુર્વ જનમ તુમ બાલા, નૃપ નારી નવ પુન્ય વિશાલા. ૮
 કરિ તપ તેજ નૃપતિ પતિ પાવા, જ્ઞાન ધ્યાન શુભ કર્મ ભુલાવા;
 રામ ભક્તિ નહિં ધર્મ અચારા, ભક્ષા ભક્ષ વિષય રસ પ્યારા. ૯
 ભૂસન વસન દેહ અભિમાની, સત મિથ્યા નહિં રીત પિછાની;
 રાજ રાનિમેં સખ શિર તાજા, અકલ હીન નિજ કીન અકાજા. ૧૦

દોહા

પ્રજા પુત્રવત જાનિકે, કરત રહત ઉપકાર;
 સુયશ હોત સંસારમે, આખિર મોક્ષ તુમાર. ૧
 તજી વિવેક ભદ્ર વિષય વશ, મોહ મમતા મહિં ચીત;
 અપર પુરુષ તે પ્રીત હુધ, કીની નીત અનીત. ૨

ચોપાઈ

જનની જનક પ્રજા નૃપ નારી, વદત વેદ કહ સંત વિચારી;
 ક્ષત્રી પ્રિયા સુરપત ત્યાગી, વણિક પીવ ચાચો હત ભાગી. ૧
 વણિક શરીર દિવાન તુમારા, જીનકે કુકરમ ચહો ગંવારા;
 દેશ દિવાન ધર્મ રત નેકી, રામ ભક્તિ રત પરમ વિવેકી. ૨
 નૃપ નારી જનની સમ જાને, ભૂપ પિતા સમ હૃદય પ્રમાને;
 જીનકો વિષય ભાવ સમુજાવા, વો જનુની કહિ પદ શિર નાવા. ૩
 પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવા, કર શબ્દ તેં તિનહિ સુનાવા;
 રે શઠ કરે ન મો સૈંગ યારી, અવશ લેહુ તવ પ્રાંન નિકારી. ૪
 જાનહુ અનલ શરીર તુમારા, શિર પર ધરે ન ધર્મ હુમારા;
 માંની રજા કરહિ મોહિ પ્યારી, રાજ વિભોગ ભોગ સુખ બારી. ૫
 તવ તન પુરુષ મોર તન નારી, દંપતિ કરતા કીન વિચારી;
 વરણુ ભેદ નહિં જાત વિજીતી, ચીત મિલે નર નારિ સજીતી. ૬
 ચતુર પ્રવીણુ કરહિ પ્રિય આદર, નર મૂરખ નારી નિર આદર;
 કરિ વિચાર બોલ હુ મમ પ્યારા, રખું ન પલ ભર હમતે ન્યારા. ૭

નૃપ નારીકે વચન અશદ્ધા, સુનિ સમજ્યો શણકાર પ્રખૂદ્ધા;
 હડહડ હર્યો મારિ મન અપના, સમજ લીન સારો જુગ સપના. ૮
 પર્મ વિવેકી બોલન લાગા, મિલે આપ મોરે બડ ભાગા;
 જિગે જાન સોમ શિવ વારા, નિશ્ચય નિભાહિ અપન વ્યવહારા. ૯
 શિવ કે વાર કાળ કોઉ કરહી, શિવ સર્વજ્ઞ કષ્ટ સહ હરહી;
 મેં પદ દાસ શીશ તુમ મોરે, કિમ નહિ રજન ચહું મેં તોરે. ૧૦

દોહડા

શક નારી સમુજાય કે, શાદ આય નિજદાર;
 ધર્મ હીન યા વિશ્વમે, જનકો જન અસાર. ૧
 યોગા અગ્નિ જરાય કે, મહા મંત્ર ઉર ધાર;
 ધર્મ ધુરંધર ધીર નર, કીન અપન તન છાર. ૨.

ચોપાઈ

કલ્પત રહી શાહકી દારા, સમ માસ મહિં શ્વાસ નિકારા;
 વણિક પ્રિયા કર ત્રાસ કરારી, સો અપરાધ લગ્યો નૃપ નારી. ૧
 પાપ વિવશ તું ભઈ દિવાની, પૂરવ જન્મ પુન્ય તવ હાંતી;
 પાતક મય અપનો તન ત્યાગા, વણિક પતી ઉર ચહ્યો અભાગા. ૨
 વો જોગી જન રૂપ લખાયો, નિજ આશય લહું સહજ સમાયો;
 તેં નિજ આશ વણિક તનપાવા, સંચિત પ્રયત્ન પાપ ઘટ છાવા. ૩
 મિલ્યો પીવ તોહુ મો જન માંની, પ્રયત્ન ભોગ પિવકી તન હાંતી;
 નિજ કૃત સુફલ ફલે કહા દોષા, સમુજ મર્મ કીજો સંતોષા. ૪
 યદ્યપિ પ્રયત્ન પાપ ફલ સંસારી, નિજ મન ઉપજોહિ અમિત વિકારા;
 વિધવા ધર્મ કહીણુ સંસારા, જો સાધે ઉતરે ભવ પાસ. ૫
 વિધવા ધર્મ નિભાવન ચાવે, સો નારી યહ તેમ નિભાવે;
 જળ તે પતી ગયો સુર ધાંમા, ત્યાગે તન શિંગાર તમાંમા. ૬
 અલ્પ અહાર લેવ છક વારી, મંચ ત્યાગ ભૂ શયન સુધારી;
 શુકલ શ્યામ અંબર દો ધારે, કેશ શીશકે કાટિ નિકારે. ૭
 ભૂષન માત્ર ધરે નહિ અંગા, પુરૂષ માત્ર તન કરે ન સંગા;
 નિજપટ કહું પરપુરૂષ છુઆવે, ઉભય દિવસ મુખ અન્ન ન પાવે. ૮
 જીમન જાત જમાત ન જાવે, બ્રેહ વશ વિકલે રામ ગુણુ આવે;
 રેચક પૂરક ભક કરહી, ધરિ શિવ ધ્યાન જનમ દુઃખ હરહી. ૯

જ્ઞાન વૃદ્ધ ગુરૂકે ઢિંગ જાવે, દૂર એઠિ પદ શીશ નિવાવે;
ગુરૂ પરમારથ જ્ઞાન સુનાવે, સહિત વિવેક અપન ઉર લાવે. ૧૦

દોહા

કર્મ ભક્તિ આચાર શુભ, જ્ઞાન ધ્યાન તપ યોગ;
ઉર ધરિયે ઉપદેશ ગુરૂ, જો અપને ઉપયોગ. ૧
સર્વ નિયમ આસન વિધી, આરૂ અંગ સુખનં;
ધરે ધ્યાન એકાંત ધર, પાવે પદ નિરજાન. ૨

ચોપાઇ

મન તન વચન રહે ઇક ધારા,	આધિ વ્યાધિ જીવ હરે વિકારા;
સંગ દોષ ડરપે મન અપને,	કર્મ મલીન પ્રકટ હો સપને. ૧
જન્યત સુપન બીચ દુઃખ દાઢ,	વિચલ વૃત્તી સિંવરણુ વીસરાધ;
યોગી યોગ કરે જગ સારે,	સર્વ ધ્યાન ઇક વૃત્તી અધારે. ૨
જ્યું નટ વાંસ વરતપે ધાવે,	ડિગે સુરત જૂ તુરત ગિરાવે;
એસે વૃત્તી ડિગે જો યોગી,	સંગ દોષ કરિ વિષય સંયોગી. ૩
વેદ શાસ્ત્ર મરિયાદ ઉઠાપી,	વિષયા શક્ત બને જીવ પાપી;
નારી પુરૂષ ન કારન કોઇ,	વિષયા શક્ત નીચ ગતિ હોઈ. ૪
ધ્યાન યોગ દે વૃત્તી અધારા,	સખતે કહિન યોગપ્રી ધારા;
ધિર વૃત્તી વિન યોગ ન હોવે,	અપલ વૃત્તી માયા મન મોવે. ૫
યોગી જતી તપી સંન્યાસી,	વિચલ વૃત્તી સો અવશ ઉદાસી;
ત્યાગી વિધવા નાર સરીસા,	ઈનકો પાર કરે જગદીશા. ૬
પૂરણ નિભે તો રામ સ્વરૂપા,	ડિગે તો અવશ ગિરે ભવ કૃપા;
થિર વરતી ત્યાગી અરૂ નારી,	રામ કૃપા ઉતરે ભવ પારી. ૭
લઠવિન લઠ ન કહિન નિજ પાપા,	વૃત્તી વીચ કરે સંતાપા;
ધર્મ ધ્યાન વિચ વીધન કરાવે,	અલ્પ ભોગ વૃત્તી મન ભાવે. ૮
યાતે સુતા ધર્મ વ્રત ધારી,	કરિયે કાજ વિચાર વિચારી;
યાતે ગૃહ આશ્રમ નહિ ત્યાગે,	વ્રતી દુર ગુણુ હરે સુભાગે. ૯
ત્યાગ કિયો જગ વિષય ચિતારે ^૧ ,	વિન વિવેક નિજ કાજ વિગારે;
ગૃહી માંચ વૃત્તી નહિ શુદ્ધા,	તબ લગ ત્યાગ ન કરે પ્રબુદ્ધા. ૧૦

દોહા

વિધવા નારી ત્યાગિ નર, પ્રતી કરે વિચાર;
 પ્રતી નિરોગી ચિર રહે, અવશ હોય ભવ પાર. ૧
 વિધવા નારી ત્યાગિ નર, તન ઓરે મન ઓર;
 ચિત્ર ધેનુ પયહીન સમ, ગિરે નર્ક જે ઘોર. ૨

ચોપાઇ

યાતે પુત્રી સમુજ સુશાંતી, મમ ઉપદેશ મર્મ ઉર જાની;
 પુનર વિવાહ પાપ નહિ એકા, સંત શાસ્ત્રી મુનિ કીન વિવેકા. ૧
 સંતતિ સુતા ગર્ભ નહિ આવે, અક્ષય યોની નારિ કહાવે;
 અક્ષય યોની પતિ પર ધાંમા, પુનર લગ્ન કરીયે ભલ વામા. ૨
 આશ્રમ ચતુર નિભાવન કારન, સુતાપતી કરિયે ભલ ધારન;
 વધે વંશ અર આશ્રમ સાધો, નિત્ય કર્મ ચિત રામ અરાધો. ૩
 નૃપ દિજ માત તાત કુલ શાખા, પૂરણ પતી ધરો અભિલાખા;
 દંપતિ ઇચ્છા એક કરીજે, પુત્રી દોષ હુમે નહિ દીજે.
 દંપતિ ધર્મ ધારના ધરિયે, વેદો યુક્ત કાજ અનુસરીયે;
 ધર્મ કર્મ મય શર્મ નં કરિયે, વૃદ્ધા વચન અવશ શિર ધરિયે. ૫
 મમ ઉપદેશ હોય કલ્યાંના, સત્ય શીખ શિર ધરહુ સુજાના;
 પતીવ્રતાપન જાય ન તેરો, સુતા વચન સત માન હુમેરો. ૬
 પતી હોય પર પુરુષ નિહારે, સો શઠ નારિ જનમે નિજ હારે;
 નિજ પતિ ત્યાગ અપર સંગ ચારી, જીવત પ્રેત સમી શઠ નારી. ૭
 અપનો ધર્મ મોહ વશ ભૂલી, નરતન પાય પાપ મય ખૂલી;
 અથવા પતી મુવો તે દારા, ત્યાગપનો દીનો કરતારા. ૮
 વિધવા પટ જેહિ નિજતન પેરા, મન ચંચલ વિષયા રસ હેરા;
 તન પર વિધવાપન દેખાવે, છૂપી પ્રીત પર પુરુષ લુભાવે. ૯
 જાહર બેઠ ધ્યાન બક ધારે, ચિત મિથ્યા ઉર કર્મ ચિતારે;
 આહિર રામ કામ ચિત પ્યારા, સો શઠ નાર જનમ નિજ હારા. ૧૦

દોહા

રામ હૃદય વ્યાપક પ્રભુ, ઘટઘટ જાનનહાર;
 શાંતી જાનત મર્મ કો, લખે ન ભેદ ગૌવાર. ૧
 યાતે નીતિ કર્મ કો, ધરો ધર્મ યહ શીશ;
 સુખ શાંતી સિંવરો હરી, પાર કરે જગદીશ. ૨

ચોપાઈ

વણિક વરણુ બેઠે નર નારી, સમય સમુજી નૃપ ગિરા ઉચારી;
 વણિક વૈશ્યજ્ઞાતિ મમ ભાઈ, અધિક ન્યુન મોહિ કહુ સમુજાઈ. ૧
 સત્ય હોય કારણ સો કીજે, હોય અસત તો લક્ષ નદી જે;
 વૃદ્ધ વણિક અવસર યહ જાની, વંદિ ભૂપ બોલ્યો જન જાની. ૨
 સત્ય તાત તોરા ઉપદેશા, જ્યાં મહિં વચન વૃથા નહિ લેશા;
 વિધવા ત્યાગ અસીકી ધારા, હરિહર કૃપા હોય ભવ પારા. ૩
 કપટ ભાવતે પાર ન હોવે, અવશ ગિરે શહ જનમ વિગોવે;
 પાપ પ્રપંચ હોય નહિં પારા, દ્રષ્ટા દેવ લખે કૃત સારા. ૪
 અમિત યુક્તિ અથ કર્મ કમાવે, છપે ન અવશ પ્રગટ હોય આવે;
 વિધવા ગર્ભ ત્યાગિ અથ કર્મી, પ્રગટે હિ અવશ ન છુપે અધર્મી. ૫
 હિંસક ગર્ભ પાપ અતિ ભારી, નિશ્ચે નર્ક ગિરે શહ નારી;
 માત તાત અપનો કુલ લાજે, માનવ તન કલ્યાંન અકાજે. ૬
 જીવત મરણુ ભયો જેહિ બાલા, કટુક વચન જન સહે વિશાલા;
 નિરલજ નીચ સહે દુઃખ શલા, ધર્મ હીન કારણ પ્રતિકૂલા. ૭
 નિર આદર જીવન ધિકકારા, શ્વાન સમાન સુખાન અહારા;
 રોવત ફિરત કરત લાચારી, આદર કરે ન કોઉ નરનારી. ૮
 વિલખે વદન સદન^૧ મહિં વાસા, રેન દિવસ શહ હૃદય ઉદાસા;
 મિલે નારિ નર દે ધિકકારા, નિલજ નાર નિજ જનમ વિગારા. ૯
 યાતે છુપો કર્મ નહિં કીજે, તપસા તેજ બુદ્ધિ બલ છીજે;
 જાતી સભા ભૂપ સત કારે, સો કારણ નરનાર સ્વિકારે. ૧૦

દોહા

વયો વૃદ્ધ જાતી વણિક, બોધે મતિ અનુસાર;
 વણિક નારિ અવસર લખી, લીન બોધ શિર ધાર. ૧
 વય સમાન લખિ વણિકકી, સરિસ વૃત્તી ચિત ચાહ;
 ભૂપ સભા હર્ષત હૃદય, કીનો પુનર વિવાહ. ૨

ચોપાઈ

ન્યાઈ ભૂપ સમુજ નરનારી, જય જય શબ્દ કીન અતિ ભારી.
 વણિક પુત્રિ દંપતિ કર જોરી, નૃપ પદ ગિરે બહોર બહોરી. ૧

કૃપાનાથ નિજ પુત્રિ પિછાંની, સત ઉપદેશ દીન મૃદુ બાંની,
 પાપ કર્મતે લીન છુડાઈ, ધર્મ કર્મ સત નીતિ બતાઈ. ૨
 નિંદીત કર્મ કરત દિન રાતી, મોક્ષ લાભ તન વૃથા ચુમાતી,
 સમય કર્મ છૂટત નહિં કબ્બી, પ્રગટ હોત અવસર પર સબ્બી. ૩
 છુપે કર્મ કરિ જન્મ વિગોવત, સુપને સુખ નિંદ્રા નહિં સોવત;
 નર તન રતન પ્રેત ગતિ પાવત, જનમ અપાર પ્રબલ પસતાવત. ૪
 જય હો ભૂપ ભક્તિ હિતકારી, અધમ ગિરત બલ નારિ ઉગારી;
 મેં મતિ મંદ હીન તે હાની, સમુજ અનાથ કૃપા ભલ કીની. ૫
 શહ બાલક સમ બકી ગૈવારા, યદ્યપિ દોષ દ્રષ્ટિ નહિં ધારા;
 તાત કે તાત કૃપા યહ કીજે, રામ ભક્તિ સત સંગતિ દીજે. ૬
 હરિ હર અજ નિજ પતી પ્રમાંનૂ, બ્રાત તાત પર પુરૂષ પિછાંનૂ;
 ધર્મ સનાતન પ્રતી હુમારી, કૃપાનાથ યહ કૃપા તુમારી. ૭
 વિનય કરત ઉપજી શ્રેષ્ઠ ભારી, પુલકિ ગાત લોચન ભરિ વારી;
 સમય સમુજી બોલે ધ્રુવ બાંની, સુખ મય વિચાર પુત્રિ સુજાંની. ૮
 સતકે વચન કીન સતકારા, કરહિ શીવ કલ્યાંન તુમારા;
 રામ ભક્તિ સિંચરણ ચિત ધરિયે, વેદો યુક્ત કર્મ અનુસરિયે. ૯
 નિર અહંકાર ભક્તિ નિપકાંમા, તો તવ સુધરે કાજ તમાંમા;
 આશ્રમ ધર્મ ભેદ નહિં કીજે, પદ નિરવાન મોક્ષ ધર લીજે. ૧૦

દોહા

ધર્મ ધીર શાંતી બદો, બદો ભક્તિ રચિ પ્રેમ;
 જ્ઞાન ધ્યાન પ્રીતી બદો, પ્રભુ નિભાવો નેમ. ૧
 પક્ષપાત વિન બોધ કામ, હૃદય ધરોહુ નરનાર;
 કરેહુ કર્મ ભક્તી રતા, ચલો વિચાર વિચાર. ૨

ઓપાર્થ

સભા વિસરજન અવસર આવા, ન્યાય પક્ષ પૂરણ તુમ પાવા;
 અપર પ્રશ્ન હોવે મન ભાઈ, નૂતન દિવસ કરો ફિર આઈ. ૧
 તાત દર્શ વીતે બહુ કાલા, કરિયે જય આજ તતકાલા;
 બ્રાત હોત મન દર્શ લુભાવા, યદ્યપિ ન્યાય હેતુ અટકાવા. ૨
 પ્રજા ન્યાય હિત ત્રાસ દેખાવે, દર્શન લાભ ભૂપ નહિં પાવે;
 હરિ હર ભક્તિ કરે નૃપ કાઈ, તીરથ દાંન દર્શ પ્રિય હોઈ. ૩

તુલા દાન દે હેમ હુટાવે, પ્રજા ન્યાય તુલ તોહુ ન આવે;
 તપ બલ સાધિ શત્રુ સહ જીતે, હય ગજ રથ દે દાંન અમીતે. ૪
 યદ્યપિ પ્રજા ન્યાય નહ પાવે, સર્વ કર્મ નૃપ વૃથા કહાવે;
 પ્રજા ન્યાય હિત નૃપ તન પાવા, ન્યાય કર્મ સહ ધર્મ સમાવા. ૫
 નિજ નિજ કર્મ ધર્મ કર મૂલા, સાધત ધર્મ સહજ અનુકૂલા;
 નિજ કૃત ત્યાગ ધર્મ કહ કોઈ, તેહિ જન મૂઢ કહે નિરમોહ. ૬
 યાતે તાત દર્શકી આશા, રાખી ગાય^૧ હરણુ તવ ત્રાસા;
 બંધુ પ્રજા રજા મોહિ દીજે, જનુની તાત દર્શ ફલ લીજે. ૭
 ચેતન તાત માતતે પાવા, સો ઉપકાર ન બને બનાવા;
 માત તાત ગાથા કહા ગાઉ, સમુજી મર્મ મનકો સુખ પાઉ. ૮
 વરણુત ગાથ પ્રેમ નૃપ ભારી, જય જય શબ્દ કીન નરનારી;
 ધન્ય તાત તવ નીતિ સ્વરૂપા, પ્રજા ભાગ પ્રગટે અસ ભૂપા. ૯
 ભક્ષે તાત દર્શન હિત જાવે, પ્રજા સર્વ દર્શન ચિત આવે;
 કૃપાનાથ અગ દેર ન કીજે, દર્શ લાભ અક્ષય ફલ લીજે. ૧૦

દોહા

ભૂપ સમય લખિ દર્શ હિત, ઉઠે ઉર હરસાય;
 પ્રજા સર્વ કર જોરિકે, વંદે શીશ નિવાય. ૧
 હરસિ ચક્ષે નૃપ દર્શ હિત, સર્વ પ્રજા લે સંગ;
 જય ગિરે પદ તાતકે, ઉર મહિ પ્રેમ અભંગ. ૨

ચોપાઇ

નૃપ પદ ગિરે સર્વ નર નારી, દેખિ દશા ઉપજી બ્રેહ ભારી;
 સર્વ નારિ નર યહિ ઉર દાંના, એસી દશા દેહુ ભગવાના. ૧
 નિરવરતી મૂરતિ નર નાથા, નિજ સ્વરૂપ નિરમલ સુખ પાતા;
 અચરજ ભયે સર્વ નર નારી, મસ્ત ભયે નૃપ દશા નિહારી. ૨
 ધ્રુવકો ધ્યાન વ્રતી કુરી આઠ, સમય સમુજી ઉરતે અટકાઈ;
 વાર વાર વિનતી નૃપ છીની, સુપન માત્ર શુદ્ધી તન લીની. ૩
 અર્ધ નિદ્રવત નેન ઉધારા, ધ્રુવ વંદે પદ વારંવારા;
 જય જય શબ્દ કીન નરનારી, ધ્રુવ જનની નિજ પલક ઉધારી. ૪
 શરવિર અપનો તન ભૂલે, ક્રતે સંગ સુખ સાગર ખૂલે;
 મસ્ત કરી તોરે નિજ અંધન, વિપન જય સુતે નિરઅંધન. ૫

એસે ભૂપ ઈન્દ્રિ મન મારી, નિજ સ્વરૂપ સૂતો બ્રહ્મચારી;
 અધ નિંદ્ર વત અવસર જાની, ખેંચી વત બોલે નૃપ જાની. ૬
 આવહુ મમ આતમ સહ ભાઈ, નિશ્ચલ રહો સ્વરૂપ સમાઈ;
 વિકરમ કર્મ ધર્મ શુભ નીતી, સર્વ ત્યાગ કરિયે નિજ પ્રીતી. ૭
 સર્વ પ્રપંચ દોષ મહિં ભાસે, દુષ્ટપિન નાશ આપ નિરઆસે;
 મેં તું તર્ક તત્ત્વ મે નાંધ, સદા એક રસ આદ ગુસાંધ. ૮
 કર્તા કર્મ ક્રિયા નહિં ભાસે, વ્યાપક આપ બ્રહ્મ નિરઆસે;
 જમણુ મરણુ જગત નહિં આશા, ઉત્પતિ પ્રલય ન અપર અનાસા^૧; ૯
 પદ અવાચ્ય કહા બોલિ સુનાવે, હો ચુપ આપ પરમ સુખ પાવે;
 અગમ અગોચર રૂપ હમારા, મોરી સતા સર્વ સંસારા. ૧૦

દોહા

રૂપિ આશ્રમ બદ્રી ભવન, મિલે સમાગમ મંત;
 ચિત ચાહત મમ ગિરિ ગુહા, કરે નિવાસ એકંત. ૨
 લખિ અવસર કર જોરિ કે, ધ્રુવ ઉચરે સુખ બેન;
 દર્શ લાલસા ધારિ ઉર, નૃપ સમજવત બેન. ૨

ચોપાઈ

જય મમ તાત સ્વતંતર યોગી, તોરી દશા શ્રેષ્ઠ અણુરોગી;
 સપ્તમ તુરિયા ભૂમિ તુમારી, નિજ સ્વરૂપ જ્યહાં વ્રતી વિચારી. ૧
 તુરિયા તત્ત્વ આનંદકિ છાયા, વ્રતી લીન જ્યહાં સોઈ સમાયા;
 લીન ભયે જ્યહાં સર્વ વિચારા, સો સુખ કહન સુનનસે ન્યારા. ૧
 આપો ઉલટ આપ મહિં રાજી, કરતા કર્મ ન કાલ દુરાજી;
 આતમ શૈલ^૨ ગુફા તવ રેણી, સખતે ગુપ્ત કહે કહા કેણી. ૩
 અતિ એકાંત આપ કરે ભવના, હરિ ગુર કૃપા કોઉક જન ગવના;
 તવ આશ્રમ ઉંચો અતિ માતા, તોરી કૃપા કોઉક જન પાતા. ૪
 યેહી આશ્રમ અધિકાઈ, ધરે જનકા સ્થાન યહ પાઈ;
 જન વિદેહ આશ્રમ યહિ આવે, જીવન મુક્ત પ્રથમ ગમ પાવે. ૫
 બદ્રી આશ્રમ આપ નિવાસા, યાતે અરજ કરે પદ દાસા;
 વ્રતી ઉલટ આપ ઘર આઈ, તેહિ જન બદ્રિ નિવાસ સદાઈ. ૬

૧. બીજની આશા.

૨. પર્વત.

આશ્રમ વસે વ્રતી નહિં દેરે, બેઠી ગુફા વિષય રસ હેરે;
ભજન ભક્તિ અભ્યાસ કરાવે, રામ કૃપા વ્રતી ચિર થાવે. ૭
વ્રતી લીન ભઈ નિજ રૂપા, તાત શ્રેષ્ઠ યહ ગુફા અનૂપા;
વિશ્વ ચરાચર વ્યાપક દેવા, તોરી કૃપા લખે યહ ભેવા. ૮
અસ્તિ ભાતિ પ્રિય રૂપ અનૂપા, વ્યાપક એક રહ્યો નિજ રૂપા;
ગયે કહાં કહા અધિક મિલાવે, કો અસ્થાન રહે ધટિ જાવે. ૯
એકહિ બ્રહ્મ ભવન મમ તાતા, જ્યાહાં ત્યાહાં સર્વે સુત્ર સુખદાતા;
વ્યાપક આપ અપર નહિં સંગા, યહિ આશ્રમ આણુ ભેદ અભંગા. ૧૦

દોહા

સદા સ્વતંત્ર શ્રેષ્ઠ તુમ, અગમ આદ આણુભેદ;
દાસ શબ્દ જલધ્યો અમિત, દ્રષ્ટા ધરો ન ખેદ. ૧
દર્શ આશા ઉર ધારિકે, કહે શબ્દ કછુ દાસ;
મન મરજી પિતુ માતકી, તેહિ થલ કરે નિવાસ. ૨

ચોપાઇ

વિનય કરત ઉપજી બ્રેહ ભારી, પુલકી ગાત લોચન ભરિ વારી;
જોરિ ઉભય કર પદ શિર દીના, ભૂપ કહે સુન પુત્ર પ્રવીના. ૧
તું નહિં પુત્ર હુમે નહિં તાતા, સુપન માત્ર જગ રચ્યો વિધાતા;
નામ રૂપ ભાસે યહ માયા, જ્ઞાન વિહીન જીવ ભરમાયા. ૨
હરિ હર કૃપા મિલ્યો સતસંગા, સત ગુરુ અરપે જ્ઞાન અભંગા;
સમજ્યા જીવ સહજ ધર આવે, ભ્રમિત જીવ વિશ્રામ ન પાવે. ૩
પ્રણવ મંત્ર શ્વાસા ધુનિ લાગે, ચિત ઉપરામ કોઉક જીવ જાગે;
સુને જ્ઞાન શીખે અરૂ ગાવે, વિન ઉપરામ ન જીવ જગાવે. ૪
જપ તપ તીરથ કરે અચારા, વિન ઉપરામ ન કામ લગારા;
વિપિન વાસ કરિ ગુફા નિવાસા, અજપા જપ જપે નિત શ્વાસા. ૫
ચિત ઉપરામ વ્રતી નહિં ધારે, સિદ્ધી વિવશ જોગિ કઈ હારે;
જ્ઞાની જ્ઞાન ધ્યાનિ કરિ ધ્યાના, વિન ઉપરામ ભયે હેરાંના. ૬
કરિ સત સંગ વિવેક બઢાવે, સત મિથ્યા દે મર્મ લખાવે;
દ્રઢ અભ્યાસ વ્રતી મન સાધે, અજપા ઘટ મહિં મંત્ર સરાધે. ૭
દ્રઢ અભ્યાસ કરે સત સંગા, જગદાકાર વ્રતી હો ભંગા;
મિથ્યા કો મિથ્યા કરિ જાંને, સત્ય સ્વરૂપ સમુજી સુખ માંને. ૮

ચિત ઉપરામ કામ સખ ત્યાગે, રામ રૂપ લખિ કુરે ન રાગે;
સોહં શબ્દ અર્થ લખિ ભેદા, નિશ્ચય ચિત ઉપજે નહિં ખેદા. ૯
નામ રૂપ જડ રૂપ દિખાવે, જડ અધાર ચેતન દરસાવે;
ચેતન વ્યાપક આપ પિછાંના, તોય તરંચ બરફ સમ જાંના. ૧૦

દોહા

એસી દ્રઢ ઉપરામતા, સત સંગતિ કરિ હોય;
બની રહે એકહિ દશા, નિશ્ચય જોગી સોય. ૧
તન સ્વભાવ તન લગ રહે, કુરે અચાનક આય;
કદાપિ રૂકે ન આપતે, તો સતસંગતે જાય. ૨

ચોપાઈ

યાતે તાત ચહે સત સંગા, નિજ સ્વભાવ નહિં કુરે તરંગા;
ઉત્તમ માત ગાથ કુરિ આવત, બ્રેહ વશ વિકલ પ્રાણુ દુઃખ પાવત. ૧
હરિ હર અજ સનમુખ સમુજાઈ, તદ્વપિ તત્ત્વ શુદ્ધિ નહિં પાઈ;
અમિત મુક્તિ કરિ મેં પરબોધી, યદ્વપિ ઉત્તર અપન મન શોધી. ૨
ઉત્તમ ઉત્તમ ગાથ સુનાઈ, યદ્વપિ જ્ઞાન અપન ચિત ચાઈ;
નરતન હરિહર દર્શન કીના, તદ્વપિ નર્ક ખેંચિ શિર લીના. ૩
આશ્રમ ધર્મ વિગોચ અભાગી, પુત્ર ત્રાસ જાયો તન આગી;
જરત શરીર કટુક મુખ ખોલી, શઠ હઠ અજ અંધિ નહિં ખોલી. ૪
સુરૂચી ગાથ વિચાર વિચારી, સંગ દોષ ડરવું ઉર ભારી;
યાતે પ્રથમ વિપિન ચિત ચાવા, મુનિ મંડલ સત સંગતિ ભાવા. ૫
તવ હિત શંભુ હમે સમુજવા, તાતે ચેહિ સ્થલ વાસ કરાવા;
અખ તું તાત ખુદિ બલદાંના, સર્વ કર્મ અરૂ ધર્મ નિધાંના. ૬
પ્રજા ન્યાય કરણે કુશલાઈ, પ્રજા પ્રસન્ન મુખ કરે બડાઈ;
સુનિ સોભા ઉપજ્યો સુખ ભારી, બની રહેા યહ કૃપા મુરારી. ૭
હરિ હર અજ જનકે શિર ત્રાતા, સો જગ જીત જીવ કુશલાતા;
તીન દેવ તવ સનમુખ ભાઈ, કયું ન હોય જગ તોર ભલાઈ. ૮
હરસિ શંભુ આજ્ઞા મોહિ દીની, યહિ અસ્થલ પૂરણુ શિવ કીની;
અખ ચિત ચહે સમાગમ સંતા, સંત ચરણુ ભજી હું ભગવંતા. ૯
સંત સમાગમમે સુખ ભારી, હરિહરઅજ અહિરાજ ખુમારી;
શારદ સુર સુરપતિ ગુરૂંદેવા, ચાહત સંત સમાગમ ભેવા. ૧૦

દોહા

ધ્રુવ પ્રવીણ પિતુ મર્મ લખ, ઉરમહિં પ્રેમ વિશાલ;
સુર વિમાંન અવસર લખી, બેજ દીન તતકાલ. ૧
ધ્રુવકી જનની જનક અરૂ, વનિતા સહિત દિવાન;
ચડિ વિમાન ખગમગ ચલે, બદા કીન પ્રયાન. ૨

ચોપાઇ

ગવનેહુ ભૂપ બદ્રિ થલ આવા,	આશ્રમ નિરખિ પરમ સુખ પાવા;
અતિ પવિત્ર થલ કીન નિવાસા,	કોટિક સંત વસે નિરઆશા. ૧
સુર વિમાંન આજ્ઞા નૃપ પાઈ,	ઇન્દ્રાવતિ પહુચે હરસાઈ;
યહાં ધ્રુવ સર્વ લોક નર નારી,	નૃપ વિયોગ ઉપજી બ્રેહ ભારી. ૨
પ્રેમ વિવશ જન ભાન ભુલાવા,	પુલકિ ગાત લોચન જલ ટાવા;
સમય સમુજી યોગી નૃપ જાંની,	અમૃત સરિસ પ્રેમ મય આંની. ૩
રે મમ બ્રાત ભક્ત હિતકારી,	કહા વરણુ જન દશા તુમારી;
જાંની ભક્ત ભક્તિ રસ ભોગી,	વિપય ભાવ જગ વૃત્તી વિયોગી. ૪
જાંન ભક્તિ જ્યાકે ઘટ હોઈ,	યાસમ લાભ અવર નહિ કોઈ;
ભૂપ દશા ઉરમે ધરિ રાખો,	પ્રણુવ મંત્ર અજપા રસ ચાખો. ૫
સુમતી માતુ નૃપતિ મતિ કેસી,	વેદ શાસ્ત્ર વરણે મુનિ જેસી;
તન મન ધન ચરિજન નહિ પ્યારા,	જાન ગર્ક તહાં જીત નહારા. ૬
બ્રાતા ભાવ ભૂપ દ્રઢ ભારી,	મિત્રે કૃપા હોય દેવ મુરારી;
જેહી પર શિવા શંભુ હો રાજી,	દુતિયા દુરગુણ હોય દુરાજી. ૭
એકો બ્રહ્મ બ્રાંતિ જેહી નાસા,	વિપયા અનરથ જાય દુરાસા;
નિજનંદ આતમ ધન પાવા,	અચલ પ્રતી નિજ રૂપ સમાવા. ૮
હરિ ગુરૂ કૃપા લક્ષ યહ પાવે,	જીવન મુક્ત સ્વરૂપ સમાવે;
તારણુ તરણુ દેહ જીન ધારી,	સો જન એસો રહિત વિકારી. ૯
તાત અપન મત ચહિ દ્રઢ ધારો,	તજી પ્રપંચ નિજ રૂપ સંભારો;
તનતે આદિ પ્રપંચ અસારા.	વ્યાપક બ્રહ્મ સવ ઘટ સારા. ૧૦

દોહા

દુતિયા દુરગુણ દૂર કર, એકતાઈ ચિત લાય;
સોલં લક્ષા અર્થ રત, અપર ન ચિતમે ચાય. ૧
જેહિં નિવાસ આશ્રમ જ્યાહાં, ધર્મ ન તજીયે તાત;
આશ્રમ ધર્મ ઉઠાપતે, હોય વિપ્ર ગુરૂ ધાત. ૨

ચોપાઈ

ચલહુ તાત કારજ ગ્રહ કરિયે, મમ ઉપદેશ અવશ હર ધરિયે;
 નિજ નિજ ધર્મ સંભાલહુ ભાઈ, જ્યા કરિકે હુય વિશ્વ ભલાઈ. ૧
 સુનિ નૃપ વચન સર્વ નર નારી, ભૂપ પાદ વંદે કેઈ વારી;
 સુપ મુખ ચણે મગ્ન હો કેસે, મસ્ત મરાલ^૧ ઉદ્ર ભરિ જેસે. ૨
 ઉમગત પ્રેમ ને નજલ ધારા, ચિત ઉપરામ ભયો જગ ન્યારા;
 નૃપ અરૂ પ્રજા નગ્ર મહિં આવા, સમય સમુજ સેહ શીશ નિવાવા. ૩
 ભૂપ રજા આયે સહ ધરકો, ઉરમહિં પ્રેમ લગ્યો હરિ હરકો;
 ભૂપ દશા ઉરમે ફૂરિ આવે, ગદગદ કંઠ નયન જલ છાવે. ૪
 ધ્રુવ સમ ભૂપ નગ્ર નર નારી, અતિ પવિત્ર હરિ રૂપ નિહારી;
 હરિહર પ્રગટ દર્શ આય દીના, જીવન મુક્ત સર્વ જન કીના. ૫
 હરિહર ભક્તિ ધર્મ રત સારે, રામ રજા સહ કાજ સુધારે;
 કયું ન હોય એસી મત જ્યાકી, મંચિત કર્મ રહ્યો નહિં બાકી. ૬
 હરિહર કૃપા સર્વ અધ જરે, શ્રેષ્ઠવશ અહોનિશિ રામ ઉચારે;
 વેદો યુક્ત કર્મ અનુસરતા, ભૂલી ઇતર કર્મ નહિં કરતા. ૭
 રામ રૂપ નિરખત સંસારા, હર્ષ શોકતે જીત ન દારા;
 જે કછુ બને સો રામ બનાવે, ઇતર ભાવ ઉરમે નહિં આવે. ૮
 ધર્મ સનાતન જીન શિર ધારા, સો કિમ ધરે અવર અવતારા;
 જીવત મરે ધરે કિમ કાયા, નર વિદેહ નિજ રૂપ સમાયા. ૯
 આખિર જનમ ભયો જન જેહી, મોક્ષ રૂપ સો રામ સનેહી;
 રામરૂપ એસે જન જાંને, દૂસર ભાવ હૃદય મત આનો. ૧૦

દોહા

બદ્રી આશ્રમ નૃપ ગયે, ધ્રુવ આયે નિજ ધામ;
 રામ સનેહી ભક્તકો, સુધરે કામ તમામ. ૧
 ધ્રુવ નારી લખિ ગાયકો, ઉરમહિં પ્રેમ અપાર;
 આપ પતીકે પદ ગિરિ, શ્રવત નેન જલધાર. ૨

ચોપાઈ

સમય સમુજ નૃપ આસન આવા, ઉભય નારિ પદ પૂજ કરાવા;
 શ્રેષ્ઠ વશ વિકલ ભઈ દે દારા, નૃપ લખિ મર્મ નયન જલ ધારા. ૧

દાસી દાસ સર્વ દુઃખ દાઇ, રૂકે ન ઉર મહિં ખિરલ રૂકાઇ;
 વૃદ્ધ દાસિ અરૂ દાસ અપારા, નૃપ ઉતાનપાદ જોહિ પારા. ૨
 સુમતિ ભૂપ બદ્રી સુનિ ગવના, ભૂલે ભાન રૂકે તન પવના;
 ભયો પ્રબલ દુઃખ ભૂપ સિધાવા, ચાલત સમય દર્શ નહિં પાવા. ૩
 દાસી દાસ ભયો દુઃખ ભારી, સમય સમુજી બોલી નૃપ નારી;
 કૃપાનાથ કરિયે નહિ રોષા, દાસી દાસ હુમે નહિં દોષા. ૪
 દર્શન લાભ હુમે જો પાવત, તો નહિં ત્રાસ હૃદય ધમરાવત;
 આખિર સમય દર્શ નહિં પાવા, તાતે નાથ અંદેશો આવા. ૫
 જય મમ ઈશ રજા જ્યું તોરી, કરિયે ક્ષમા વિનય યહ મોરી;
 અલ્પ બુદ્ધિ હમ તન અધ્યાસી, લખિ ખિછોહ મન ભયો ઉદાસી. ૬
 આપ રજા સો હમ શિર ધારે, સમુજી દાસ શુભ દ્રષ્ટિ નિહારે;
 બ્રાહ્મી ચરણ ગિરી અકુલાઇ, ભૂપ સમય લખિ ગિરા સુનાઇ. ૭
 દાસી દાસ ઉભય મમ નારી, તુમ નહિં દૂપણ એક લગારી;
 તન અધ્યાસ તજન કહિનાઇ, જ્ઞાંતી ગુની કોક ગમ પાઈ. ૮
 તન અધ્યાસ કુરે ઉર આઇ, તાતે જીવ ભ્રમે ભવમાંઇ;
 આખિર તક અધ્યાસ ન જાવે, જ્યાતે પ્રાંતી જનમ ધરાવે. ૯
 તન અધ્યાસ ઉભય પરકારા, સમજે સુજન ગુર શિર ધારા;
 જગ અધ્યાસ હુમોવન હારા, ગુર અધ્યાસ સહજ ભવપારા. ૧૦

દોહા

છપ્પ દેવ ગુર મૂરતી, પ્રણવ મંત્ર ઓમકાર;
 થીર વરતી અધ્યાસ ઈન, સહજ હોત ભવ પાર. ૧
 માત તાત અધ્યાસ તજ, સંતરૂપ લખિ પ્રેમ;
 પ્રજા નારિ નર તુમ હુમે, ખિછુડત રહ્યો ન નેમ. ૨

ચોપાઇ

માત તાત તન શુદ્ધિ વિસારી, મુનિ સર્વજ્ઞ સમુજી બ્રેહ ભારી;
 તન અધ્યાસ નહી મન ક્ષોભા, પરણુ દશા દેખિ મન ક્ષોભા. ૧
 પૂરણુ દશા સંત કહાં દરશન, તેહી જન મિલે હોય હરિ પરસન;
 દર્શાવન દર્શન જન પાવે, તીન લોક સુખ તુલ્ય ન આવે. ૨
 દશાવાન જનકી મુખ આંતી, સંચિત કર્મ સુનત હોય હાંતી;
 દશાવાન જન મુખ ઉપદેશા, ધારત ઉર અધ રહે ન ક્ષેશા. ૩
 એસે સંત સમાગમ કરહી, પતિત અપાર પાર ભવતરહી;
 એસી દશા માતુ મમ તાતા, કૃપા કીન ઈન શંભુ વિધાતા. ૪

પૂરણુ દશા હુમે મન ભાવા, વિષ્ણુડત મો મન થિર નર હાવા;
 ચીત્રધેનુ સમ સંત અનેકા, પય અરૂ જ્ઞાન રતી નહિ દેખા. ૫
 પ્રશ્નવત ગો સાધૂ જન જ્ઞાની, પરસત પાદ પાપ હોય હાંની;
 સાધૂ શબ્દ સર્વ શિર તાજ, મિલ તાહ હરિ શંભુ નિવાજ. ૬
 ચિત આતુરતા ચક્ષે ન કોષ, હરિ ગુરૂ કૃપા હોઈ તો હોષ;
 આતે પ્રિયા પ્રેમ સત તોરા, સમુજ મર્મ માનત મન મોરા. ૭
 યદપિ મો મન અપર વિચારા, યાતે સંગ લીન નહિ દારા;
 પૂરણુ ગર્ભ નારિ તન હોષ, ભવન ત્યાગિ ડગ ભરે ન કોષ. ૮
 સપ્ત માસ પૂરણુ હો આવે, તજ નિજ ભવન દૂર નહિ જાવે.
 સરધા યુક્ત કરે ધર કાજ, ઉર મહિ રટે વિશ્વ પતિ રાજ. ૯
 સત સંગતિ મુનિ મંડલિ પાસા, અષ્ટ માસતક દર્શ પ્રયાસા;
 નવમે માસ લગ્યો તેહિ નારી, ભવન તજે નહિ હૃદય વિચારી. ૧૦

દોહડા

પૂરણુ અસ્થીતિ ગર્ભ તવ, તાતે લીન ન સંગ;
 સમુજ સંત પિતુ માતુ મન, રાખાડુ પ્રેમ અભંગ. ૧
 લખિ જિછોડ પિતુ માતુકો, દાસી દાસ અકુલાત,
 વૃત્તી ભંગ હો સંતકી, તાતે લીયે ન સાથ. ૨

ચોપાઈ

દાસી દાસ સર્વ જન રૂપા, મિલ જિછોડ નહિ માનડુ ભૂપા;
 મમ પિતુ માત ઉભય બ્રહ્મ રૂપા, અસ્તિ ભાંતિ પ્રિય સર્વ સ્વરૂપા. ૧
 તન કરિ માત તાત હમ ગાવત, શબ્દમાંય ચેતન કિમ આવત;
 નામ રૂપ ગુણ કૃત્ય અનેકા, કર્મ ભેદ વ્યાપક નિજ એકા. ૨
 માત તાત તેહિ કહ્યો ન જાવે, વ્યાપક વસ્તુ એક કહાવે;
 ઈષ્ટ એક રસ પુષ્પ સુગંધા, વ્યાપક એક સચ્ચિદાનંદા. ૩
 મિલ જિછોડુ સંભવ નહિ તામે, પુત્ર તેહિ સમુજાવુ કહા મેં;
 તન કરિ ભૂપ તાત મમ માતા, આમ અચલ ભયે મમ બ્રાતા. ૪
 તનતે અદ્રિ વાસ વસાવા, આતમ અપન સર્વ ઘટ છાવા;
 જો મમ બ્રાત ચહો કહ્યાંના, વ્યાપક સમુજ ધરો ઉર ધ્યાંના. ૫
 તન કરિ મોહ ગિરે ભવ કૃપા, આતમ પ્રેમ સદજ સુખ રૂપા;
 યાતે તાત તજે તન બ્રાંતી, વ્યાપક લક્ષ લેહુ ઉર શાંતી. ૬
 પ્રણવ મંત્ર શ્વાસા ધુનિ ધારો, લક્ષ અર્થ લે કાજ સુધારો;
 સદાચાર આશ્રમકી નીતી, વિધિવત કરિયે કર્મ સપ્રીતી; ૭

નિરગુણ સરગુણ ભેદ ન કીજે, એક સમુજ આતમ સુખ લીજે;
સરગુણ પુષ્પ સ્વરૂપ પ્રમાણે, નિરગુણ પુષ્પ સુગંધ વખાણે. ૮
નામી નાંમ જુદે કિમ કીજે, નિરગુણ સરગુણ યું લખ લીજે;
વ્રક્ષ છાંય નહિં બિન્ન કદાચ, નિરગુણ સરગુણ સૈંગ સદાચ. ૯
વ્રક્ષ યસ ફલ ફૂલ અપારા, છાયા મહિ ન એક વિકારા;
વિશ્વ તર સમ સરગુણ ભાષ, છાયા નિરગુણ બ્રહ્મ સદાચ. ૧૦

દોહડા

નિરગુણ વ્યાપક આતમા, સરગુણ જાણુ શરીર;
ભેદ ભાવ તજ ભક્તિ રત, મોક્ષ લાભ લહુ ધીર. ૧
નભવત ચેતન બ્રહ્મ નિત, જડ માયા આધાર;
લક્ષ અર્થ જાંતી લખે, મંસય નાંહિ લગાર. ૨

ચોપાઈ

બ્રાતા તજ બ્રાંતી મન સારી, કરિયે કર્મ વિચાર વિચારી;
અંતઃપુર કારજે વિધિ સારે, વૃદ્ધો તાત અધાર તુમારે. ૧
ભુવન કાજ તુમતે કાલા છાંના, કલા સુચવે હમ પરમ અજ્ઞાના;
મો લાયક કારજ કાઉ ભાષ, કહેો અવશ કરિયે હરસાઈ. ૨
દાસી દાસ કહે કરજેરી, જગ મહિં જનમ ન દેહ બડોરી;
બનહી કાજ કર્મ અનુસારી, મિત્રે મોક્ષ પ્રભુ કૃપા તુમારી. ૩
સર્વ પદારથતે ચિત ચોરા, જીવન મુક્ત ચહે મન મોરા;
સખતે કદિન કાજ યહી ભારા, કૃપાનાથ કરિયે ભવ પારા. ૪
દાસી દાસ વિનય કરિ ભારી, બ્રેહ વશ વિકલ ભયે નરનારી;
ધ્રુવ પ્રવીન બોલે હરસાઈ, તથા અસ્તુ તવ શબ્દ સદાઈ. ૫
નિરમલ ભક્ત વસ્તુ ચિત ચાવે, લે હરિ લાચ હરસિ મુખ આવે;
અર્થ ધર્મ મુક્તી અર કામા, ચાર પદારથ કર ધનશ્યામા. ૬
જન હિત લાજર રખે કૃપાલા, ઇચ્છત તાહિ દેત તતકાલા;
યાતે મેં બગસુ કલા ભાઈ, જન મુખ લાજર મોક્ષ સદાઈ. ૭
યાતે તાત રામ રસ પીજે, મોક્ષ હેત ચિંતા નહિં કીજે;
નિત્ય કર્મ કરિ સ્વચ્છ અચારા, ધર્મ ધાર નહિં ચૂક લગારા. ૮
સંઘા સમય કર્મ નિપુણાઈ, બ્રાતા ભવન ચલે હરસાઈ;
મો મન નિત્ય કર્મ ચિત ચાવા, નિજ સ્વરૂપ નિરણુય હરસાવા. ૯
સાતે સભા વિસરજન કીજે, નિત્ય કર્મ કરિ ધ્યાન ધરીજે;
સમય સમુજ નૃપ આજ્ઞા પાષ, દાસી દાસ ચલે હરસાઈ. ૧૦

દોહા

અંતઃપુર નારી પુરુષ, ધર્મ પ્રથા મહિં લીન;
સમય કર્મ ધ્રુવ સાધિકે, જુરે જ્યું ધ્યાન પ્રવીન. ૧
સમય કર્મ કરિ અન્ન લે, બેઠે આસન ધાર;
સર્વ વિશ્વ નિજરૂપ લખ, ચાલત પર ઉપકાર. ૨

ચોપાઈ

સર્વ વિશ્વ વ્યાપક મમ રૂપા, મેં અગાધ અણુભેદ અનૂપા;
મોરી સતા સર્વ સંસારા, મેં સવરૂ સર્વતે ન્યારા. ૧
મેં કરતા ભરતા અરૂ હરતા, મો સમ યા જગ કવન સમરથા;
મેં અણુલેપ અજ્ઞાત અનાદી, જ્ઞાની લખે ન લખે પ્રમાદી. ૨
માયા બ્રહ્મ ભેદ દરસાવે, જળ લગ પરણુ જ્ઞાન ન પાવે;
ભયો અતંત અભાવ અદેખા, તેહિ જન પૂરણુ જ્ઞાન વિવેકા. ૩
ઉર પરે નહિ આદ મહેશા, મમ સ્વરૂપ વ્યાપક સખ દેશા;
દુગ્ધ સુભર ભરિયો જિમિ સાગર, સોયં આપ સહજ ઉજ્યાગર. ૪
મહા પ્રલય સમ જ્ઞાન હમારા, ભસ્મ ભયે જડ નામ અકારા;
બ્રહ્મ સમુદ્ર ભર્યો રસ ભારી, અમિત સૃષ્ટિ મહિં લહરિ અપારી. ૫
પ્રગટે છુપે ફેર પ્રગટાવે, યદ્યપિ હર્પ શોક કદા લાવે;
પ્રગટ ભઈ તેહુ તોય અધારા, હુપ્ત ભઈ તહુ જલ નહિ ન્યારા. ૬
અમિત સૃષ્ટિ યહ તરંગ સ્વરૂપા, યદ્યપિ સર્વ શાંત મમ રૂપા;
ફેન બુદ બુદા નામ અપારા, જલ સ્વરૂપ યહ જલહિ વિકારા. ૭
એસે નાંમ રૂપ જડ માયા, મમ અધાર બ્રાંતી ભરમાયા;
ઓલા^૧ બર્ફ ભિન્ન જલ ભાસે, પિંગલે હોય તોય નિર આશે. ૮
જલકો ભિન્ન ભેદ નહિ ભાસે, યું જ્ઞાની નિશ્ચય નિર આસે;
ઘતર ભાવ ઉરમે નહિ આવે, પાર દર્શ નિજ રૂપ દિખાવે. ૯
કોપર કરિયે પર ઉપકારા, જ્યહાં ત્યહાં દરસત રૂપ હમારા;
ગાવે સુને કરે અસ્તૂતી, હરસ શોક કદા એક વીભૂતી. ૧૦

દોહા

કહા નિંદે વદે કાહા, તોડે સંધે તાર;
તંતૂ પટંગ સુત્ર સમ, ભર્યો બ્રહ્મ રસ સાર. ૧

અપની બાજુ આપહી, બાજુગર નિરખાંત;
ચેહિ પ્રકાર નિજ રૂપ લખ, સરસ બોધ દે સંત. ૨

ચોપાઈ

એસે સર્વ સૃષ્ટિ નિજ જાની, પર ઉપકાર કરત રહ જાની;
સર્વ કર્મ નિષ્કામ કરાવે, હાંની લાભ હૃદય નહિ લખે. ૧
સુધરે સુયશ હર્ષ નહિ જાની, યિગડે અપયશ નાંહ જિલાની;
મનકો જીત પર્મ પદ પાવા, સર્વ વ્યાપિ નિજ રૂપ લખાવા. ૨
હર્ષ શોકતેં આપ અસંગા, નાય નિચોવે કયા જન નંગા;
કરે કર્મ અરૂ ફલ નહિ ચાવે, પૂરણુ મત સંન્યાસ કહાવે. ૩
ધ્રુવ પ્રવીન યું કરત વિચારા, પ્રગટયો પ્રેમ નયન જલ ધારા;
ઉત્કટ વ્રતી અપને ધર આધ, નિજ સ્વરૂપમે સહજ સમાધ. ૪
સૂરજ ચંદ્ર પવન નહિ પાંની, બે હૃદ વાસ વસે જન જાની;
લવણુ પૂતલી નીર સમાઈ, વૃત્તી અહ્મ સહજ છકતાઈ. ૫
યોગ નિદ્રા ધ્રુવ રેન વિતાઈ, પ્રાત હોત શુદ્ધી ફરિ આઈ;
જગ હિત કર્મ સુતે ફરિ આવા, કરિયે અવશ હૃદય હરસાવા. ૬
વસ્ત્ર નીર લે દાસ તયારી, વિધિવત નાહ્યે જન અહ્મચારી;
કરિ અચાર આગે મખ શાલા, વેદ મંત્ર ધુનિ હોત વિશાલા. ૭
મંત્ર સુનત નૃપ પ્રેમ અપારા, દિજ પદ વંદે વારંવારા;
વિધિવત વિપ્ર વંદે પદ પૂજા, હરિ સ્વરૂપ લખિ ભાવ ન દૂજા. ૮
વિધિવત દાંત દીન મખશાલા, દિજ મુખ દે આશીસ વિશાલા;
જય હો ભુપ બક્ત હિતકારી, ધર્મ પ્રથા જગ સર્વ સુધારી. ૯
રામ રૂપ નૃપ કહે સૈંસારા, સત્ય સત્ય હમ પ્રગટ નિહારા;
કહા આશીશ દેહ હમ તુમકો, જીવન મુક્તિ દીન તુમ હમકો. ૧૦

દોહા

તાત તોર ગુણુ ગુણુ પરે, ગુણુતાં ગુણી સમાય;
ગુણુ અતિત વાણી પરે, કિમ કરિ તવ ગુણુ ગાય. ૧
ગદ ગદ કંઠે દિજ ભયે, ધ્રુવ વંદે ધરિ શીશ;
ધન્ય તાત તોરી કૃપા, દિજ કલ શિર મમ ઇશ. ૨

ચોપાઈ

દિજ સંતોષી નૃપ મહ આવા, હરિ અરપન કરિ ભોજન પાવા;
સુર ગુર વાર શ્રેષ્ઠ નૃપ ચીની, અનુચર સર્વ રજા ત્રપ કીની. ૧

સમજી સુવાર ધ્યાન હરિ ધરિયે, અહ્ય વિચાર સર્વ પરહરિયે;
 હરિહર કથા ભક્તિ ચિત ધારો, મન ઇન્દ્રી વશ રામ ઉચારો. ૨
 પ્રબલ પ્રેમ વશ અજપા જપિયે, ત્રિવિધિ તાપ તપ જીવન તપિયે;
 કરિ સતસંગ ભજો ભગવંતા, જનમ મરણ આવહિ જીવ અંતા. ૩
 ખટ દિન રાજ કાજ ભલ કીજો, સપ્તમ ગુરુ હરિ ધ્યાન ધરીજો;
 આજ અકેલો મેં વન જાઉં, મુનિ મંડલ દર્શન કરિ આઉં. ૪
 નિજ મંત્રી વિધિવત સમુજાવા, હય ચહિ ભૂપ વિપિન કો ધાવા;
 નગર દૂર આવા નૃપ જાંની, કૃસિક કષ્ટ ઉર ચિતે સુજાંની. ૫
 કૃષિક કષ્ટ સમ કષ્ટ ન કોઈ, નિરખિ નેન નિરણ્ય મોહિ હોઈ;
 તજી નિજ ભવન વિપિન કરિવાસા, ભૂખ પિયાસ તાપ સહ ત્રાસા. ૬
 વૃષભ ચારિ ભૂશયન દુઃખારી, ભવન ભોગ પ્રિયવાસ ન નારી;
 વ્રક્ષ મૂલ લાણ નાજ નિપાવે, રાજા પ્રજા સર્વ સુખ પાવે. ૭
 શુદ્ર વણિક ક્ષત્રી દિજ સારે, ચતુર વરણ ઇક કૃષી અધારે;
 દિજ દે બોધ ક્ષત્રિ કર રક્ષા, વાણીક વિણજ પુત્ર દે શિક્ષા. ૮
 શુદ્ર સેવ મન મોદ ધનેરો, અન્ન વિના ધર સર્વ અંધેરો;
 રહે ન પ્રાણ ખાન બિન કાદ, કો પ્રકાર રહે જે પરવાદ. ૯
 દુષ્ટ નરેશ કૃષિક દુઃખદારી, સારા સાર ખખર નહિ પાઈ;
 પ્રજા દુઃખાય નક પદ પાવા, ભૂપ હોય ભવ સુયશ ગુમાવા. ૧૦

દોહડા

પક્ષી પાંખ તન જીવ સમ, પ્રજા ભુપ ઇકતાર;
 સમ તુલ દાંડી તોલ વિન, ઉપજી શકે કિમ સાર. ૧
 વૃદ્ધ નારિ કર જોષ્ટિકા, પચ્છિ ઉડાવત ખેત;
 નૃપ હય સન મુખ આયકે, બોલી પ્રેમ સમેત. ૨

ચોપાઈ

અહો તાત કો કહાં તુમ જાવે, કવન ભુવન તુમ વાસ કરાવે;
 કવન હેતુ વિચરત વન માંડી, કહો તાત હમકો ગમ નાંહી. ૧
 કહે ભૂપ હમ ક્ષત્રિ કહાવે, મુનિ દર્શન હિત વનકો જાવે;
 મુનિ મુનિ વચન જ્ઞાન ધન પાવે, જ્યા કરિ જનમ મરણ દુઃખ જાવે. ૨
 વૃદ્ધ નારિ કહે ક્ષત્રી સોઈ, મનો ઇન્દ્રિ અપને વશ હોઈ;
 નિજ શત્રુ મહિ માર હટાવે, જાહર શત્રુ રહન નહિ પાવે. ૩
 સો ક્ષત્રી એસી મતિ ધારી, કવન ક્ષત્રિ તુમ કહો વિચારી;
 ભૂપ કહે સુનહ મમ માતા, ધર્મ ધીર હમ ક્ષત્રિ કહાતા. ૪

ક્ષમા શીશ સંતોષ સદાઈ, રક્ષણુ પ્રજા યુદ્ધ કુશલાઈ;
 પાત્રે પ્રજા પુત્ર સમ જાની, દે ઉપદેશ સર્વ સુખ ખાની. ૫
 બુદ્ધિયા કહે ધીર તર ધરની, સહે કષ્ટ કહિયે કહા વરની;
 કાટે છિંદે છાલ ઉતારે, યદ્યપિ શબ્દ ન રંચ ઉચારે. ૬
 અધરમ ધર્મ ધરા પર કરહી, દુરજન સર્જન શીશ વિચરહી;
 વાપી કુપ તાલ કૃપિ કરહી, જીવ અનાજ ઉદર જલ ભરહી. ૭
 કષ્ટ સહે સુખ શબ્દ ન ભાખે, સુખ દુઃખ ઉભયગોચ મન રાખે;
 તુમકો ધીર કહો મમ ભાઈ, શત્રુ મિત્ર મન માંન વડાઈ. ૮
 ક્ષમા શીલ ગોકે સુત ધારે, કષ્ટ સહે અર કાજ સુધારે;
 શ્રાવ શીલ સંતોષી પૂરા, પ્રાણુ જાય તોહુ ધર્મ સખૂરા. ૯
 નરતન પાય કવન અધિકાઈ, પશુ ધર્મ રત રહત સદાઈ;
 સત્ય કહો સુત જૂઠું ન ખોલો, અંતર કપટ ગાંઠ પ્રિય ખોલો. ૧૦

દોહા

ધ્રુવ પ્રવીન ચિત ચિત્ર સમ, નિજ મન કરત વિચાર;
 તન અધ્યાસી જીવકો, કિમ સમજાવ્ય સાર. ૧
 અહો માતુ મે વણિક હું, જગ હટવાંડા જાન;
 મોક્ષ લાભ હિત આવિયો, મમ જનુની યહ માન. ૨

ચોપાઈ

કર્મ કરીણા^૧ મેં સંગ લાવા, ગુરુ વેપારી હાટ વિકાવા;
 દીને લીને લક્ષ લખાવા, સંપત્તિ પાછ સાલ કલાવા. ૧
 પાંચ તત્વ તન વેલર ન ધારું, વિણુજ કંઈ નહિ મેં વિત હારું;
 યાતે સત્ય સાલ મેં માતા, સત્ય કહું લખિ શખિ વિધાતા. ૨
 હડ હડ હસી વ્રહ્મ કૃપિ નારી, વિરમય ભયે ભૂપ ધ્રુવ ભારી;
 કહે કૃપિ નાર સુનહુ મમ ભાઈ, ક્ષત્રિ વણિક ન જૂઠું ભલાઈ. ૩
 પ્રથમ કહ્યો ક્ષત્રિમેં શરા, દુતિયે કહો સાલ મે પૂરા;
 નરતન વચન વ્રથા નહિ ધર્મી, તાત સમુજી હોધયે ચિત શર્મા. ૪
 જલ અર અન્ન શાહ મમ ભાઈ, ભેટત ભૂખ પિપાસ ગુમાઈ;
 અનલ શાહ સહ પ્રગટ પુકારે, મનવાંચિત કારણ જગ સારે. ૫
 હિમકર દિનકર શાહ સદાઈ, પ્રગટત તિમિર નહિ રહે કદાઈ;
 ત્રિષ્મ શત્રુ લે નીર અપારા, વરસત સમય સુધાકી ધારા. ૬

ઘટ સહુકાર સવ ધર દારે, ભરે નીર સહ નારિ નિકારે;
 દ્રવ્ય કોષ સહુકાર સદાઇ, હરે ન વસ્તુ કોષ કદાઇ. ૭
 કાગળ સાર્થ સાહ કેહાવે, લિખિ વાત સત્ય બતાવે;
 તુમ કો શાહ કહો સમુજાઇ, જૂઠ બકે નહિ ચલે કદાઇ. ૮
 ધ્રુવ પ્રવીણ મન કર્ત વિચારા, બુદ્ધિયા શબ્દ સિંધુ કિમ પારા;
 એકહિ શબ્દ સત્ય નહિ માંને, કરિ વિચાર અપની મત ઠાંને. ૯
 ઉપમા સહિત વાત સમુજાવે, કો પ્રકાર હમ ઇનહિ હટાવે,
 વયો પ્રહસન વાદ ન કીજે, પડિયે પાય સાર કછુ લીજે. ૧૦

દોહા

સુનહુ માતુમે દાસ હું, સેવ કરન મમ કામ;
 હારિ ચલુ સંસારિસે, સીમરૂ વ્યાપક રામ. ૧
 દાસ ભાવ સમ વિશ્વમેં, સુલભ રાહ નહિ એક;
 લઘુતામે પ્રભુતા સરસ, સત સત કીન વિવેક. ૨

ચોપાઇ

બુદ્ધિયા કહે ભયો પરમાદી, મિથ્યા બોલત વિશ્વ વિવાદી;
 મુખતે દાસ કહે સમુજાઇ, ઉર મહિં પુરૂષ ભાવ ગરવાઇ. ૧
 લઘુતા ધાર લીન જગ નારી, પિય મુખ હાજર માન વિસારી;
 સાસુ સસુર પીવ કદુ ભાખે, હસિ બોલે મનમે ગોઠ રાખે. ૨
 કરે અપર ઉનકે શિર ડારે, દુષ્ટ ક્રોધ વશ ગારિ નિકારે;
 કબલુ કહોય કલેશ અપારા, રોઇ એકાંચત કષ્ટ નિવારા. ૩
 ઉભય વંશ શોભા હિત નારી, ધરકો કષ્ટ સહે અતિ ભારી;
 સુધરે આપ રૂ અપર સુધારે, નારી સમ લઘુતા કો ધારે. ૪
 પુત્રી પીતા ક્ષમા ભંડારા, યા સમ ધીર ન વીશ્વ મઝારા;
 જોહિ કુત્રમે કન્યા નિજ દીની, લઘુતા ખેંચિ અપન શિર લીની. ૫
 કોટિક શઠ કદુ શબ્દ સુનાવે, તથાપિ સનમુખ શીશ નિવાવે;
 જોરિ ઉભય કર આદર કરહી, જો કછુ કહે શીશ નિજ ધરહી. ૬
 અપની પુત્રીકે હિત તાતા, સહે કષ્ટ અરૂ રહ ધન્યરાતા;
 સેવા ધર્મ કઠિણ સંસારા, મુખતે દાસ બકો કેઇ વારા. ૭
 ત્રિતિયે દાસ ભાવ જન ધારા, દેન લેન ધર વિત વેપારા;
 વિત અરપે અરૂ દાસ કહાવે, દેણુદાર કદુ શબ્દ સુનાવે. ૮
 યથાપિ લેણુદાર કહે ભૈયા, કબ અરપો મમ તાત રૂપૈયા;
 ચતુરથ શુદ્ધ જાતિ સંસારા, લઘુતા દાસ ભાવ શિર ધારા. ૯

દૂર દૂર સહ શબ્દ સુનાવે, સ્પર્શ હોત જલતે જાઈ નહાવે;
મુવે પશુ મલ મુત્ર ઉઠાવે, યદ્યપિ મન ગિલાંનિ નહિ લાવે. ૧૦

દોહા

ઉતર્યો અરપે અન્ન ધન, પાપ રજા હરસાય;
કાટે દુટે વસ્ત્ર લે, દેવત જન્મ વિતાય. ૧
સેવા સાધે દાસ સો, માંન રહિત અહંકાર;
રામ ભજે તજ દંભતા, સુલભ હોત ભવપાર. ૨

ચોપાઈ

તવ મુખ દાસ અમિત રહ ભાઈ,	દાસ ગિરા મુખ વૃથા સુનાઈ;
દાસ ભાવ સાધે નરનારી,	અપનો તન મન દેત વિસારી. ૧
તુમ સમ દાસા તન કિમ સાધે,	વિશ્વ પદારથ હૃદય અપરાધે;
ક્ષત્રી શાહ દાસ નહિ એકા,	કો તુમ કલિયે પરમ વિવેકા. ૨
સત્ય કહે વિન તણું ન ભાઈ,	સંગ રખું મમ ભવન સદાઈ;
દિવસ આય યહ પક્ષિ ઉડાવે,	મંદ્રા સમે બહરિ ધર આવે. ૩
કૃષિક કર્મ કરિ અન્ન નિપાવે,	શુધ આહાર નિત ભોજન પાવે;
કૃષિક નાજ સો નિર અપરાધી,	નિરંકુશ જીવ રહિત ઉપાધી. ૪
નિજ કરતે કરિ શુદ્ધ કમાઈ,	રામ મંત્ર રટિયે સુખદાઈ;
સકલ લોક ધર આત કૃપાના,	અન્ન વસ્ત્ર પાવત કછુ દાના. ૫
નિજકી ખખર હોય કછુ કલિયે,	નહિતર ભવન હમારે રહિયે;
વિસ્મય હોત ભક્ત ધ્રુવ ભારી,	કવન યુક્તિ બોલત વદ્ધ નારી. ૬
કો પ્રકાર ઉત્તર ધન કરિયે,	મુક્ત હોય મુનિ દર્શ વિચરિયે;
ગૂઢવેદ મત કહું પ્રચારી,	લખે ન મર્મ હોય ચુપ નારી. ૭
મૂઢ લખે નહિ મર્મ અગાધા,	તાતે હંકે કર્ત સંવાદા;
પદ નિરખાંન મર્મ કહા જાંને,	જડવાદી જડ કર્મ વખાંને. ૮
સમય સમુજ બોલા ધ્રુવ જાંની,	ગુપ્ત ગાથ સુન માતુ સયાંની;
મેં હું કવન કવન મંસારા,	સુનિ સુબોધ ઉર કરહુ વિચારા. ૯
અગમ અગોચર મમ કર ધાંમા,	નામ રૂપ જગ લીન તમાંમા;
અતિ શુક્ષ્મ વ્યાપક મમ રૂપા,	નિર અકાર અજ અજખ અનૂપા. ૧૦

દોહા

વ્યાપક જાને બ્રહ્મકો, સો બ્રાહ્મણ તદ રૂપ;
મેં તું તહાં ન સંભવે, સો મમ જાંન સ્વરૂપ. ૧

જલ લહરી જલમે કુરે, હોવહિ જલમહિ લીન;
નામ રૂપકો ત્યાગિ કે, સો મોહિ જાન પ્રવીન. ૨

ચોપાઈ

સુનિ નૃપ વચન નારિ મુસકાંની, રે મમ બ્રાત કહી કહા છાંની;
જો તેં કહી સર્વ મેં જાનું, ગુપ્ત કહા મેં પ્રગટ વખાંનું. ૧
અહ્મ એક દેશિ નહિં ભાઈ, નભવત સર્વ ઘટો ઘટ માંઈ;
જડ ચેતન કો જનતે ન્યારા, અસ્તિ ભાંતિ પ્રિય રૂપ હમારા. ૨
આપુ ન આપ સર્વકો જાના, કો અસ અપન આપ તે છાંના;
જલચર થલચર નભચર સારે, અપન આપકો સર્વ નિહારે. ૩
જલથલ નભ સુરપુર નરનારી, નિજ અહંકાર સર્વ ઉર ભારી;
મોક્ષ બંધ જનકો નહિ ગંધા, નિજ નિજ કારજ પર્મ અનંદા. ૪
તરંગ તોય તુમ એક પ્રમાંનો, જડ ચેતન કિમ હોય વખાંનો;
ભંજન અતિકા ભેદ ન ભાઈ, યું જડ ચેતન એક સદાઈ. ૫
તુમકો જડ બ્રાંતી મન ભાસે, હમકો ચેતન એક પ્રકાસે;
હમતે ઇતર કવન તુમ ચેતન, કલ્પિત શબ્દ કહો મુખ ભિન ભિન. ૬
સત અહંકાર વ્રતી મહિં વાસા, અરમી અહ્મ શબ્દ પરકાસા;
જગ લગ વ્રતી બની રહે ભાઈ, હોય ન શકે અહ્મ ઇકિતાઈ. ૭
શબ્દ અતીત શબ્દ નહિં પૂગે, ગુંગે કી ગમ જાંની ગૂંગે;
કહે સો અહ્મ બને કિમ ભાઈ, ત્રિપુટિ ભેદ મય શબ્દ સદાઈ. ૮
સર્વ પરે સો સાક્ષિ કહાવે, ત્રિપુટિ ભેદમે સો કિમ આવે;
કેહણી સમ રહેણી ઉર ધરિયે, અપન આપ દરશન કો કરિયે. ૯
મુનિ મંડલ દર્શન હિત ધાવા, મેં વ્યાપક કિમ શબ્દ સુનાવા;
વ્યાપક નિજ સ્વરૂપ તુમ જાના, ચતુર વર્ણ કિમ બને હેરાંના. ૧૦

દોહા

તૃથા વચન કિમ બોલિયે, જો તુમ જાંની સાધ;
નામ રૂપ જગ કલપના, લગે સંત અપરાધ. ૧
હે સો કહિયે તાત તુમ, યા રહિયે મમ ધામ;
પય અનાજ ભેદરિ ભજો, તજીયે શીકર તમામ. ૨

ચોપાઈ

સુનિ ધ્રુવ શબ્દ રહા ચિર કેસે, ચિત્ર દીપ ચુલકત નહિં જેસે;
ચિર વ્રતી નૃપ કીન વિચારા, બુઢિયા અહ્મ રૂપ નિરધારા. ૧

અગમ અગોચર નિષ્ટા ઇનકી, મેંકયા કહુ લખે મમ મનકી;
તન બુઢિયા આતમ કહાં બૂઢા, ઉચરત શબ્દ પરમ ગતિ ગૂઢા. ૨
મેા મન ભૂલ ભઈ અતિ ભારી, કૃષિક વિપિન સમુજી શહ નારી;
આતમ દ્રષ્ટિ ભઈ નિરમૂલા, તાતે શબ્દ કહે પ્રતિકૂલા. ૩
હય તજી ભૂપ ભૂમિ પર આવા, જોરિ ઉભય કર શીશ નિવાવા;
જ્ઞાન વ્રદ વય વ્રદ શરીરા, ધન્ય તાત તોરી મતિ ધીરા. ૪
તજી મર્યાદ શબ્દ વિપરીતા, તદ્વપિ તાત તજી નહિં રીતા;
વિન વિવેક મેં શબ્દ ઉચારા, ડગી ન તોય જ્ઞાનકી ધારા. ૫
અગ્ય નહીં વ્રથા બકું મમ મૈયા, વારવાર વંદુ તવ પૈયાં;
અગ્ય કહુ કહાં મુનુ સોઉ માતા, તું સર્વજ્ઞ શ્રેષ્ઠ મમ તાતા. ૬
કહુયક જ્ઞાન ગિરા ઉપદેશા, સત સંગતિ કરિ જાય અંદેશા;
ભયે પ્રેમ વશ ભૂપ મુગ્ધની, બુઢિયા પરમ સાર મય જાંની. ૭
રે સર્વજ્ઞ ભૂપ ધ્રુવ જાંની, તોરી સર્વગાથ નહિં છાંની;
સર્વ કેહુ સુત ગાથ તુમારી, જ્યહાં લગિ પહુંચત દ્રષ્ટિ હુમારી. ૮
ભૂપ ઉતાનપાદ કર પૂતા, મધુવન ધ્યાન ધર્યા અગધૂતા;
સોહં શબ્દ વ્રતી નહિં ધારા, રામ મંત્ર ઉર લગ્યા પિયારા. ૯
વિકલ બિલાલ ભયો ચિત તેરો, ગુરુ નારદ તજી કીન નિવેરો;
દે ઉપદેશ રૂપી ભે લીના, તેં તપ કહિને વિપિન મહુ કીના. ૧૦

દોહા

હરિહર પ્રગટે હેત જન, જુગિત જગાયો તાત;
ઈચ્છત વર માંગન કહ્યો, તું બોલ્યો હરસાત; ૧
પર્મ ચાતુરી વચન તવ, યદ્વપિ લખ્યો ન સાર;
દર્શ હમેશાં વર લયો, ઇતની આશ અસાર. ૨

ચોપાઇ

પૂરણ જ્ઞાન લાભ નહિં પાવા, હરિહર અજ બીચમે અટકાવા;
પૂરણ જ્ઞાન સ્વરૂપ લખાવા, મિથ્યા દર્શ લાભ ચિત ચાવા. ૧
આતમ અધિક દર્શ કો ભાઈ, કરિ તેહિ દર્શ મુક્તિ શીર પાઈ;
રંચ ભૂલ દર્શનકી આશા, પ્રલય તલક તન કરહુ નિવાસા. ૨
રાજ પ્રપંચ પ્રવરતી યામે, નિરવરતી સુખ રંચ ન જામે;
યાતે પુત્ર સમુજ યહિ સારા, પદવરતી સુખ ત્યાગ અસારા. ૩
જીવન મુક્ત લાભ સુખ ચાવે, દે સુતરાજ વિષ્ણુપુર જાવે;
જો મે કૃષિક નારિ તન પાવા, વિધિવત આશ્રમ તીન નિભાવા. ૪

સતગુર શબ્દ સમજ જીવ સારા, સમુજ સ્વરૂપ સહજ ભવ પારા; ૫
 આશ્રમ ચતુર તજી જમ આશા, પર્ણકુટા કૃષિ ક્ષેત્ર નિવાસા. ૫
 કેવલ નિરવરતી સુખ રાસી, સર્વ કર્મ તે ચીત ઉદાસી; ૬
 મેં તું તર્ક પુરે નહિં કળહી, મમ સ્વરૂપ ભાસે જગ સખહી. ૬
 ક્રિયા કર્મ જડ ચેતન સોઠ, અપનો આપ અપર નહિં કોઈ; ૭
 નારી પુરૂષ દેહ કર નાંખા, બ્રહ્મ સ્વરૂપ સદા સુખ ધામા. ૭
 અહો પુત્ર મેં પરમ ખુશાલા, જ્ઞાના અનલ કર્મ સહ જલા; ૮
 જાઈ ભવન અખ કરહુ નિવાસા, લીન રૂપ જગ આશ નિરાસા. ૮
 રક્ષા કરહુ વિશ્વ પતિ તોરી, યહિ આશીશ સત્ય સુત મોરી; ૯
 શુક્ષ્મ તર્ક અવિદ્યા લેશા, જરા ન કરિયે પુત્ર અદેશા. ૯
 પરાશબ્દ હોવ હિ જગ અંતા, કાંયા દુટી જન્ય જીમ કંથા; ૧૦
 શુક્ષ્મ ભૂત મિલે મહા ભૂતા, વ્યાપક રૂપ રહે અખધૂતા. ૧૦

દોહા

યે તન જાવો આજહી, દિન રહે અપાર; ૧
 ઈખિ ત્વયા કદિ ખર ભખો, ખેંચ લીન જગ સાર. ૧
 કથન કરત અદ્વેતકો, રોમાંચિત ભરી ગાત; ૨
 ભૂપ પ્રેમ વશ પદ ગિરે, ધન્ય ધન્ય મમ માત. ૨

ચોપાઈ

જય જનુની ભલ દરશન દીના, હરિ અહંકાર કૃતારથ કીના; ૧
 સત ઉપદેશ દીન અતિ ભારી, અતિ શુક્ષ્મ મમ ભૂલ નિકારી. ૧
 દર્શ ભાવ ભક્તિ સત સંગા, યા મહિં મો મન પ્રેમ અભંગા; ૨
 ધન પરતાપ મિલ્યો ધર આદ્ર, યદ્યપિ હર્ષ દર્શ ઉર સાધૂ. ૨
 દીપક તેલ વાતિ નહિં નાસા, અનલ સંયોગ પ્રજલ પરકાસા; ૩
 તેલ જ્વાળા અર અનલ ખુઝાવા, ભવન ઘોર તમ મોહ વિલાવા. ૩
 આયુષ તેલ દીપ તન કૈયે, વાતી શ્વાસ સમુજ મન લેયે; ૪
 જીવ જ્યોતિ પ્રગટે ઉર ભારી, જંગમ જીવ સર્વ ઉર પ્યારી. ૪
 નર તન રતન મિલે સત સંગા, મિલે જ્ઞાન જલ ગંગ તરંગા; ૫
 ભજન ભક્તિ સિંવરણ ચિત લાગે, અજ નિશા સુતો જીવ જાગે. ૫
 દર્શ પ્રેમ ભક્તી રસ ભારી, જની રહે ઉર ભજન ખુમારી; ૬
 ઉમગે પ્રેમ સિંધુકી ધારા, સો સુખ જાનત જાનનહારા. ૬

અગમ અગોચર કહ્યો ન જાવે, સમુજ સમુજ સાધૂ સુખ પાવે;
પ્રેમ વ્યથા જીનકે ઉર જાગી, વિશ્વ ચરાચર સો જડ ભાગી. ૭
તીરથ વર્ત યોગ મખ કરણી, જે તિક ધર્મ ગાથ વિધિ વરણી;
જપ તપ વિધિ વત ક્રિયા કરાંવે, પ્રેમ પિયુષ રસ તુલ્ય ન આવે. ૮
ધ્યે ધ્યાતા મહિં અનંદ અપારા, તન છૂટે ચે મિલે ન સારા;
સરિત પ્રેમ યુક્ત અતિ ધ્યાવે, સાગર હિત અતિ વેગ વડાવે. ૯
સાગર મિલે ભયો જલ એકા, મેં સમુદ્ર યહ ભયો વિવેકા;
પ્રેમ ભાવ વૃત્તી વિસરાઈ, ભયા એક સુખ લહર સમાઈ. ૧૦

દોહા

પતિ સમીપ નારી રહે, જીનકે કહા કલેશ;
સનમુખ વૃત્તી અહરત, દુતિયા ભાવ ન લેશ. ૧
ભવન કાજ નારી કરે, ઉરતે પતી ન દૂર;
વિધિ કારજ વૃત્તી કરે, જ્ઞાન લક્ષ ભરપૂર. ૨

ચોપાઈ

યાતે માતુ એસિ મતિ ધારી, દર્શન ચાવા દેવ મુરારી;
ધ્યે ધ્યાતા મહિં અનંદ અપારા, સુખ લહરી ઇક્તા ન લગારા. ૧
ધ્યે ધ્યાતા મહિં જે સુખ પાવે, એક્તાઈ સુખ રંચ ન આવે;
ધ્યે ધ્યાતા કરિ ધર્મ પ્રચારા, ઇક્તા રંચ નહીં ઉપકારા. ૨
હાસ ભાવ ભક્તી રસ ભારી, ઇક્તા જરા ન સુખ મહતારી;
યદ્યપિ સુન ઉપદેશ તુમારા, સત્ય ધરે ઉર ચીત હુમારા. ૩
તદ્યપિ તું ત્રિકાલ જન દરસી, દ્રષ્ટા દેવ દેખ મોહિ હરસી;
છુપે ન તુમતે તન ચતુરાઈ, હસ્તામલક જગત દરસાઈ. ૪
મમ ઉર દુતિયા ભાવ ન એકા, જય જનુની ઉર કરહુ વિવેકા;
તોરી કૃપા ન વિશ્રમ ભાસે, જ્યાંહ ત્યાંહ આતમ તત્વ પ્રકાસે. ૫
વિધિવત કર્મ કંઈ જગ સારા, આતમ લક્ષ ન ખિસે લગારા;
કંઈ કર્મ ફલ કુરે ન આશા, ઇચ્છુ કાહ સર્વ મય વાસા. ૬
નિરગુણ સરગુણ શંક ન લેશા, વ્યાપક રામ રમે સખ દેશા;
અરુ નીર સમ સતગુર ભાખા, જ્યતે લક્ષ અર્થ ગહી રાખા. ૭
નર્ક સ્વર્ગ શંકા ઉર નાસા, આદ અંત મમ રૂપ પ્રકાશા;
તુમતે તાત કહૂ નહિં જાંને, અગટ લખે અખ કહા વખાંને. ૮
સ્થિયા ભાવે હુમે મન ચાવા, અહ્ય શબ્દ મેં તોય સુનાવા;
અમિત બુદ્ધિ મેં શુદ્ધિ વિસારી, અહ રૂપ નિરખી જડ નારી. ૯

વૃથા બકયો જડ બત વતાર્થ, નિજ સ્વરૂપ શુદ્ધી વિસરાર્થ;
કરિયે ક્ષમા ઇષ્ટ મમ માતા, તું નારી નહિં તત્વ વિધાતા. ૧૦

દોહડા

ધ્રુવ પ્રવીન નિજ ભૂલ લખ, ગિરહ ન હૃદય સમાય;
રવિ રાહુ સમ યહ અગ્ન, કુરે અચાનક આય. ૧
બુઢિયા ધ્રુવ કર પકરિ કે, શબ્દ સુનાયે સાર;
રાગ પરે નિજરૂપ તવ, મેં તું તર્ક અસાર. ૨

ચોપાઈ

અંતઃકરણ ધર્મ મમ ભાર્થ, હર્ષ શોક મન માંન બડાર્થ;
અચલ ગિંબ રવિ ચલ પ્રતિગિંબા, ચંચલ વૃતિ બુદ્ધિ અવલગ્ના. ૧
દ્રષ્ટા ગિંબ શંક નાહ લાવે, જ્ઞાની મર્મ સમુજ સુખ પાવે;
જલ ચંચળતા રવી ન પેખે, સમજ સ્વરૂપ રૂપ નિજ દેખે. ૨
એસે ચિત ચંચલતા ભાર્થ, બુદ્ધી જલ કરિ ચક્ષે સદાર્થ;
રવિ સમરૂપ સમુજ ચિર અપના, ચિદા ભાસ લખિ તજહુ કલપના. ૩
મન બુદ્ધી ચિત નહીં આંકારા, ઈન શક્તી ચિદ રૂપ તુમારા;
ચુંબક સત્તા ચક્ષે જીમ સૂર્ય, જડ મહિં ક્રિયા તાહ મિલે દૂર્મ. ૪
ચુંબક લોહ સંગ નહિં એકા, યું જ્ઞાની મન પર્મ વિવેકા;
યું લખિ રૂપ રહો ચિર ભાઈ, તવ સ્વરૂપ અન્વય ઇકતાઈ. ૫
જ્ઞાની તૂલ્ય તુલ્યે કો ભાઈ, જીવત વૃત્તી વિદેહ સમાઈ;
દીસત દેહ વિદેહ વિરાજે, જ્ઞાની કર્મ જ્ઞાનિકા છાજે. ૬
દ્રઢ આતમ આખિર અવતારા, સર્વ વ્યાપિ અરૂ સખતે ન્યારા;
સુને સર્વ કહ્યુ નાંહ સુનાવે, સર્વ પર્મ અરૂ નાં પરસાવે. ૭
ખોલ્લે સદા મૌન નહિં ખોલ્લે, કરત રાજ વિન વિશ્વ હિ તોલ્લે;
નેન વિહીન સર્વકો દેખે, એક અનેક એક દરિ લેખે. ૮
સર્વ સુગંધ લેત વિન નાસા, સૂર શશિ વિન પરમ પ્રકાસા;
ખટ રસ સર્વ જીભ વિન પાવે, ખાવે સર્વ કહ્યુ નહિં ખાવે. ૯
સુનત શબ્દ લાગે વિપરીતા, જ્ઞાની લખે જ્ઞાનકી રીતા;
ચૌદા ત્રિગુણ ગૈયાલીર સાખી, ગુઢતે ગૂઢ જ્ઞાન મત રાખી. ૧૦

દોહડા

નિરાકાર વ્યાપક વિભુ, લે અકારતે કામ;
અતિ વિચિત્ર ગતિસો લખે, જે સિંવરે જન રામ. ૧

સર્વ લક્ષ તો કો ધટે, મેં તું જરા ન બેદ;
વિચરો પુત્ર કૃતારથી, જરા ન ધારહુ ખેદ. ૨

ચોપાઠ

સમય સમુજ પદ વંદિ નરેશા, યહ વિચરન ઉર હારિ અંદેશા;
મુનિ દર્શન ઇચ્છા ફલ પાવા, બ્રહ્મ રૂપ જન સહજ મિલાવા. ૧
વંદિ ચક્ષે મગ ચક્ષે ન ચરણાં, સંત સમાગમ સુખ કહા વરણા;
વ્યાપક લક્ષ ભૂપ નહિં ટારત, ફેરિ પીઠ જન વદન નિહારત. ૨
યે દુતિયા ઇકિતા સમ ભાઈ, સુજન સંત કોઉ મર્મ લખાઈ;
એસો હો એસી મતિ ધારે, સુધરે આપ અરૂ અપર સુધારે. ૩
હય ચઢિ ભૂપ અપન ગ્રહ આવા, પરજન મંત્રી શીશ નિવાવા;
સમય યુક્ત નૃપ આદર કીના, હય તજ ભવન ગયે પરવીના. ૪
નિજ મંદિર બેઠે નૃપ આઈ, ઉર મહિં ગર્ક ભરી ઇકિતાઈ;
મસ્ત વૃત્તી નૃપ ધ્યાન જુડાવા, અનુચર લખિ ચુપ આપ રહાવા. ૫
બ્રહ્મરંધ્ર પહોંચે જન જાંની, ભાસ માત્ર દુતિયા જ્યાં હૈં હાંની;
યોગ નિંદ્રા સમ સુખ નહિં એકા, પૂરણુ યોગી કીન વિવેકા. ૬
પરમ પુરૂષ યોગી અગધૂતા, યોગ નિંદ્રા શાંતિ સુખ સૂતા;
જીવ બ્રહ્મકી જહાં ઇકિતાઈ, યોગ અર્થ મુનિ વદત સદાઈ. ૭
જગ્ન તગ્ન જીવ અર્થ યહ જાંને, મરે ન અજર અમર સુખ માંને;
એક વાર તીરથ યહિ પાવે, સો જન જનમ મરન નહિં આવે. ૮
બ્રહ્મ રંધ્ર તીરથ અતિ શુદ્ધા, પહોંચે પુરૂષ પ્રવીન પ્રબુદ્ધા;
જીવત મરે કરે યહ કાળ, અસ્મી બ્રહ્મ સ્વતંતર રાજ. ૯
ધ્રુવ ધર્મી તીરથ યહિ પાવા, નિજ સ્વરૂપ મહિં સહજ સમાવા;
ધ્યાન અવસ્થા રેન વિતાઈ, પ્રાત હોત વૃત્તી કુરિ આઈ. ૧૦

દોહા

પ્રાત કર્મ વિધિ વત કિયે, યજ્ઞશાત્ર સનમાન;
અર્પી નૃપ અન્ન લે, અચલત કીન સુજન. ૧
સમય કચેરી સમજકે, હરસિ ચક્ષે નૃપ ઇશ;
ન્યાય ભવન ભૂપતિ ગયે, પ્રજા નિવાયો શીશ. ૨

ચોપાઠ

પ્રજા સર્વ દર્શન અધિકારી, જય જય શમ્ભુ કીન નરનારી;
વિધિ વત પદ વંદત મુખ આઈ, નૃપ સતકારત ઉર હરસાઈ. ૧

બેઠે સર્વ જ્યાંહાં અધિકારા,
 રાજ ધર્મ સો પ્રજા પિયારા,
 યાતે ભૂપ વિચાર વિચારી,
 ધ્રુવ પ્રવીણ સોઈ મગ ધારા,
 અહો નિશિ ચલે વિચાર વિચારી,
 સમય શબ્દ ઉચરત ભે રાગ,
 પ્રથમ વિવેક વિરાગ વખાંના,
 મલ્લ વિક્ષેપ હરણુ દે રીતિ,
 શુદ્ધ ભાવ આતમ જીજ્ઞાસા,
 હો આવર્ણ્ય ભંગ ગુરુ બોધા,
 રે મમ બ્રાત પ્રજા નરનારી,
 જાહર હરિહર ભક્તિ કરાવો,
 રામ મંત્ર સોહં અરૂં ઓહં,
 સત્યકો સાર એક હમ જાંના,
 નાંમી મિલે નાંમ કોઉ ધ્યાવે,
 અધિક નામકે કહા ગુણુ ગાવે,
 નાંમી નામ ભિન્ન નહિં હોઇ,
 હદ બેઠે બેહદ હો વાસા,
 સુનિ નૃપ શબ્દ સભા સત્ય હરસી,
 નૃપ મંદિર ઈક ગાથા નવીના,
 ઉર મહિં રામ ભક્તિ રસ ધારા;
 વિદિત વિશ્વ યહ નય વ્યવહારા. ૨
 નીતી ધર્મ વેદ અનુસારી;
 ધર્મ પ્રથા નહિં ચૂક લગારા. ૩
 નિજ સુત પ્રજા સમુજ નરનારી;
 કરણુ ચહે જનકે નિજ કાળ. ૪
 ખટ સંપતિ સમુજાઈ સુખાંના;
 જ્યા કરિ ધર્મ સનાતન પ્રીતી. ૫
 ઉપજે જ્ઞાન જય દુર આશા;
 કુરે ન ઉર અજ્ઞાન નિરોધા. ૬
 યહ સિદ્ધાંત લેહુ ઉર ધારી;
 ઉર અજપા સિંચરણુ ચિત લાવો. ૭
 જનકો પ્રિયે ભજો જન સોહં;
 પારસ પૂતરી અંગ સમાંના. ૮
 નામી મિલે ન તામ ધરાવે;
 નામી મિલે નામ વિસરાવે. ૯
 સમુજ મંત્ર મુમિરો સત્ય કોઇ;
 એસો મંત્ર પ્રગલ પરકાસા. ૧૦
 પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ વરસી;
 હર્ષ નિવાસ ભવન મનુ કીના. ૧૧

દોહા

ઇલા ભાંગિની ભૂપકી, જનમ્યો પુત્ર સપૂત;
 શુભ અવસર શાંતી સમે, ખચર જનાઇ દૂત. ૧
 ભૂપ સભા શાંતી કરી, સમય સમજ તેલિ કાલ;
 અનુચર સન્મુખ ચાયકે, વિનય કીન ભૂપાલ. ૨

ચોપાઈ

અનુચર અર્જ કરત કર જોરી, કૃપાનાથ સુનિયે નૃપ મોરી;
 ઇલા માતુ મમ સુત જન્માવા, કરિયે કારજ આપ સુલાવા. ૧
 અનુચર શબ્દ સુનત નૃપ બોલા, હર્ષ શોક બિન શબ્દ અડોલા;
 જન્મ ન મરણુ હર્ષ કહા ભાઈ, મો નિજ મન યહ તુલ્ય સદાઇ. ૨
 જનમે મરે મરે ફિર જનમે, ત્રિવિધ આગ લાગી તન વનમે;
 માત તાત બ્રાતા સુત નારી, કાલા હરસે સહ મરણુ તયારી. ૩

ચેતન મિલ ચંચલ જડ દેહી, યદ્યપિ આખિર કાલ સનેહી;
 અજ શરીર સત્ય કરિ માંને, જ્ઞાંતી તન મરતક કરિ જાંને. ૪
 અજ અમર આશા યા તનકી, જ્ઞાંતી આશ તજી તન ધનકી;
 અલ્પ ભોગ અજાંતી પ્યારા, જ્ઞાંતી ત્યાગે સમુજી વિકારા. ૫
 અજ પુરુષ સુતંતે હરસાવે, શોક અંગાધ ત્યાગિ તન જાવે;
 જનમત હર્ષ શોક મરણે મે, કુશલ મૂઠ દોનૂ કરણેમે. ૬
 જ્ઞાંતી જનમ મરણુ નહિ જાંને, અજર અમર નિજ રૂપ પિછાંને;
 હર્ષ ન શોક વિયોગ ન ભોગી, નિજનંદ નિરમલ અન રોગી. ૭
 અજ તજ તન ક્રિયા સમાંના, નિશ્ચય ભેદ લખે જન દાંના;
 અજ આશ નિર આશા જ્ઞાંતી, જ્ઞાંતી ગમ નહિ લહાડિ અજાંતી. ૮
 જગમે જન વિચરત હે કેસે, મુખ મેં જીભ જલજ જલ જેસે;
 છીપ સમુંદરકે બિચ વાસા, યદ્યપિ જલતેં રહત ઉદાસા. ૯
 શ્વાંતી ખુંદ અપન ચિત ચાવે, સમય પાય મુક્તા નિપજાવે;
 શોભા દેત પયોનિધિ ભારી, યદ્યપિ છીપ રહે જલ ન્યારી. ૧૦

દોહડા

જગ સમુદ્ર જન છીપ સમ, આસો આતમ જાંન;
 શબ્દ ખુંદ ગુર મુખ લહે, જીવન મુક્ત સુહાન. ૧
 જગત જાતિ શોભા દહે, લેહે ન વિષય વિકાર;
 મુક્તા સમ સત બોધ દે, કરે જીવ ભવપાર. ૨

ચોપાઇ

યાતે બ્રાત હુમે ગમ નાંધ, કરોવિનય દિજ તાત ગુસાંધ;
 કુલકે ગુર વિપ્ર મમ તાતા, કરહિ કર્મ કધુ ધનહિ સુહાતા. ૧
 દુતિયે મમ મંત્રી જડજાંતી, કરિયે કર્મ ધર્મ નહિ હાંતી;
 નૃપ કુલ રીત પ્રથમ ચલિ આધ, વિત હય દાન કરો હરસાધ. ૨
 સભા વિસરજન કીજે અખહી, અનુચર રજા પાહુ પ્રિયે સખહી;
 નિજ નિજ કાજ કરો હરસાધ, દિજ મંડલ આજ્ઞા પ્રિયે પાધ. ૩
 દિજ મંત્રી આજ્ઞા નૃપ પાધ, ઉચ્છવ હેતુ ચક્ષે હરસાધ;
 નગર નારિ નર હર્ષ અપારા, વંદિ ભૂપ પદ ગવને હુસારા. ૪
 ભુપ અપન શ્રેહ અધર અટારી, જ્યાંહાં જા થિર બેડે બ્રહ્મચારી;
 લીલાવત જન જગત નિહારે, બ્રહ્મ રૂપ નિજ બ્રહ્મ વિચારે. ૫
 નામ રૂપ મિથ્યા સંસારા, સત્ય શ્રેષ્ઠ નિજ રૂપ સુધારા;
 કરિ વિચાર વૃત્તી ધર આધ, ભયે અચલ નૃપ ધ્યાન જીડાધ. ૬

યાંહા મંત્રી ભંડાર ખુલાવા, સમય દાન અધિકારિ ખુલાવા;
 બંદી જન જાનક દિજ દેવા, દે આશીશ સમુજ સત ભેવા. ૭
 અરપત દાન દિવાન વિચારી, પર્મ પ્રેમ નીતી અનુસારી;
 હય ગય રથ વિત ભૂષન નાના, હરસિ દેત અધિકાર પિછાંના. ૮
 દાસી દાસ નગ્ન નરનારી, ગાવત મંગલ પ્રેમ પ્રચારી;
 દોલ મદંગ વળે સુરનાઇ, સરસ વળવત હર્ષ વડાઇ. ૯
 પુષ્પ વૃષ્ટિ નૃપ મંદિર છાઇ, ભુંગલ ભરે અવાજ સુહાઇ;
 જય જય શબ્દ હોત ધુનિ ભારી, સુંદરિ ગાવત અધર અટારી. ૧૦

દોહા

પર્મ પ્રેમ પ્રગટયો ભવન, ઉચ્છવ ભયો અપાર;
 અર્ધ નિશા બ્રાંભી ભવન, દુતિયે સુત અવતાર. ૧
 સમુદર તે સમુદર મિલે, રવિ તે રવી પ્રકાશ;
 દુતિયે સુતકી ગાય સુન, પરજા બહયો હુલાસ. ૨

ચોપાઇ

પ્રાત હોત ઉચ્છવ અતિ ભારી, દુતિયે દાંન દીના નરનારી;
 વિધિવત જાનક સહ સંતોષા, અમૃત ઇષ વાડી જીમ પોષા. ૧
 ઉચ્છવ પ્રખલ હર્ષ ભો ભારી, પ્રેમ અપાર સર્વ નરનારી;
 નિત્ય કર્મ મય અતિ નિપુણાર્ધ, રામ મંત્ર ઉચરત હરસાઇ. ૨
 સમય કર્મ મય નિપુણ નિદાના, આત્રમ ધર્મ નીતિ સનમાંના;
 ઉભય માસ ઉચ્છવ નૃપ દારા, નિતનિત નૂતન હર્ષ અપારા. ૩
 દિજ પ્રવીન યહ સમય વિચારી, વિધિવત હવન કીન સહ ત્યારી;
 ગુર ગુણ ગ્રહો પૂજા વિધિ સાથે, સુર સુર પતિ કરિ મંત્ર અરાધે. ૪
 હરસે દેવ મંત્ર દિજ ગાવા, પ્રગટ પૂજા લેને સુર આવા;
 નિજ નિજ પૂજા સર્વ સુર લીની, આશિરવાદ હરસિ નૃપ દીની. ૫
 પ્રજા પુત્ર નૃપતી સુખદાર્ધ, નિપ કંટક નિશ્ચય પ્રભુતાઇ;
 ધ્રુવ ત્રિકાલ દર્શી લખિ મર્મા, સુર સતકાર કીન તર ધર્મા. ૬
 સુક્ષ્મ તન નૃપતી ઢિગ આવા, કાર દરશન જન હર્ષ વડાવા;
 પુષ્પ વૃષ્ટિ સુર જન શિર કીની, ધ્રુવ ઉર પ્રગટી પ્રીત નવીની. ૭
 જય સુરરાજ દર્શ ભલ દીના, ભવન પધારિ કૃતારથ કીના;
 હરિહર કૃપા દર્શ તવ પાવે, નરતન કષ્ટ અપાર મિલાવે. ૮
 તોરી કૃપા સરે સહ કાળ, મિલે ભક્તિ વર સંત સમાજ;
 કરિ સત સંગ સુધર્મ સંભારે, ભજન ભક્તિ કરિ જનમ સુધારે. ૯

વિધન હરણુ ગન દીન દયાલા, જન પર કૃપા કરો તતકાલા;
પ્રણવ રૂપ લખિ જે જન ધ્યાવે, સો જીવ અવશ મોક્ષ પદ પાવે. ૧૦

દોહડા

આદ્ય અંત મધ્ય એક રસ, વ્યાપક ગનપતિ દેવ;
સમુજ સુજન સુર નર સખે, પ્રથમ કરે પદ સેવ. ૧
ગન હરસે વરસે સુમન, દરસે દીન દયાલ;
સુર સરસે પદ વંદિ કે, લીન ભયે તતકાલ. ૨

ચોપાઈ

ઇલા પુત્ર ઉત્કલ ગુણ ધાંમા, બ્રાહ્મી પુત્ર વસ્ત જોડિ નાંમા;
બ્રાહ્મી પુત્ર નિરખિ સુખ ભારી, પલ પલ પુલકત પુત્ર નિહારી. ૧
ઇલા પ્રતી ઉપરામ અદંબા^૧, જગ પ્રપંચ ઉર નહિ અવલંબા;
વિધિવત કર્મ કરે જગ સારા, આતમ લક્ષ ન ખિસે લગારા. ૨
નિજ આતમ સમ પુત્ર સુહાવા, અધિક નુન્ય ઉરમે નહિ આવા;
જ્ઞાની સર્વ વિશ્વ સમ દેખે, વ્યાપક નિજ આતમ કરિ લેખે. ૩
પંચમ માસ ભયા સુત દોષ, ઇલા જ્ઞાન મય ઉર નિરમોષ;
ઉત્કલ નામ ઇલા કર પૂતા, મસ્ત મતંગ સરિસ અખધૂતા. ૪
ક્ષુધા અર્થ પય પાન કરાવે, મુંદિ નેન મનુ ધ્યાન જીડાવે;
એક દિવસ રજની મહિં જગા, પિગુડેર નિરખે ચિત્ર સુભાગા. ૫
મેના મોર પપઘ્યા સૂવા, નિરખિ રૂપ વિસ્મય યહ હૂવા;
અહણુ હેતુ કરિ કર પસરાવા, યદ્યપિ ચિત્ર હાથ નહિ આવા. ૬
ચિત્ર મિલા નહિ રીસ વડાઈ, રોવન લગે દાસિ ઉઠ ધાઈ;
અમિત યુક્તિ રીઝાવતી બાલા, યદ્યપિ રોવત પુત્ર વિસાલા. ૭
ઇલા પીગુડો જાય સૈભાલા, ચિતવત ચિત્ર ભયો ખેલાલા;
હરસિ પુત્ર પિગુડે પધરાવા, ખેંચી દોર મુખ શબ્દ સુનાવા. ૮
રે સુત રૂદન કરત કિમ ભાઈ, વિશ્વ ચિત્ર જડ રૂપ સદાઈ;
મિથ્યા કો સત માંન અજ્ઞાની, મર્મ લખે વિન રોવત પ્રાંની. ૯
રે સુત રૂદન દૂર કર ભાઈ, કહુ સો શબ્દ સુનો હરસાઈ;
ચિત્ર સમાન જાંન જગ સારો, ઇન ઇચ્છા કરિ જનમ ન હારો. ૧૦

દોહડા

નામ રૂપ જડ ચિત્રવત, ચેતન વ્યાપક એક;
સો ચેતન તું આપ હે, કરિયે પુત્ર વિવેક. ૧

લઘુ દીર્ઘ નહિ આતમા, લઘુ દીર્ઘ તન રૂપ;
ચુપ ચરચા સુનને લગ્યો, જનુની શબ્દ અનૂપ. ૨

ચોત્રાઈ

જનુની કહે સુનહુ મમ બાલા, યહ સુનિ ઉપદેશ સુધર તતકાલા;
તું ચેતન અણુભેદ અનાદી, રૌવે જીવ અધમ પરમાદી. ૧
ધલા માતુ ઉદર તું આવા, રામ કૃપા કરિ આપ પઠાવા;
જો સુત અપર ઉદ્ર તું જાવત, જન્મિ જન્મિ જગ રૂદન કરાવત. ૨
વિન સત સંગ જ્ઞાન કિમ પાવે, જ્ઞાન હીન બહુ જનમ ધરાવે;
આયે ઉદર હમારે ભાઈ, અપર ઉદ્ર નહિ જાય કદાઈ. ૩
આપિર જનમ ઉદ્ર તું મોરે, માયા રંચ લગે નહિ તોરે;
અપર શરીર ન ધરે કદાઈ, મમ ઉપદેશ હૃદય ધરે ભાઈ. ૪
જડ મિથ્યા તનકો અહંકારા, યે મન માનત પરમ ગૌવારા;
પંચ તત્વ તીનુ ગુણુ આવા, જડ આશા કરિ દેહ બંધાવા. ૫
વિષય ભાવ આશા ઉર ભારી, સૂક્ષ્મ તન યહ પરમ વિકારી;
કારણુ શુક્ષ્મ સ્થૂલ શરીરા, તું ધનકો દ્રષ્ટા મતિ ધીરા. ૬
અગમ અગોચર તું અણુભેદી, માયા ગુણુ તોહિ શકે ન છેદી;
રવિ રજની સમ વિલગ સદાઈ, કિમ કરિ રૂદન કીન મમ ભાઈ. ૭
રૌવે નીચ દુષ્ટ હત ભાગી, સંત સમાગમ કાંન ન લાગી;
રૌવહિ ભુપ ન્યાય નહિ કરતા, અપનો લાભ આપહી હરતા. ૮
રૌવહિ વિપ્ર કર્મ નિજ ત્યાગા, અપર કર્મ કરિ ભયો અભાગા;
રૌવહિ જતિ માયા મન મોવા, ચાર પદારથ નિજ કર ખોવા. ૯
રૌવહિ નાર પતી વ્રત ખંડા, અપર પુરૂષ સૈંગ પ્રીત અખંડા;
રૌવહિ વણિક લિખે ન ખોટા, ધર્મહીન ધરમે વિત ટોટા. ૧૦

દોહા

નિમક હરામી નારિ નર, કલ્પત વિન વિચાર;
નિજ સ્વરૂપ નિરણુય વિના, ચલ્યા જમારો હાર. ૧
તવ રૌવન કારણુ નહીં, સુન મમ પુત્ર પ્રવીન;
વ્યાપક રૂપ લખાવું તવ, તાત રખું નહિ દીન. ૨

ચોપાઈ

સિદ્ધોદ્ધમ બુદ્ધો હમ ખોબો, ચિદ્ર અંથી ચિતતે સુત ખોબો;
સત ચિદ્ર આનંદ રૂપ તુમારા, સુત સમજો સિદ્ધાંત હુમારા. ૧

ગુણ અરુ કર્મ ક્રિયા તે ન્યારા, વ્યાપક સત ચિત અનૈદ અપારાઃ
 અણુધડ અમર અજાત અનાંમી, જડ ચેતન વ્યાપક તું સ્વાંમી. ૨
 એહં અરમી બોલ સદાઈ, અપર શબ્દ નહિં બોલ કદાઈ;
 દાસી સર્વ મંત્ર યહી ધારો, સોહં સોહં શબ્દ ઉચારો. ૩
 ચેહિ મંદિર અંદર સુત પાસા, અપર શબ્દ નહિં કરો પ્રકાસા;
 બાલક શબ્દ સુને સોઈ ધારે, આખિરમે વોઈ શબ્દ ઉચારે. ૪
 જો જો માત તાતકી બાપા, સુનિ સીખે સુત વિનહિ પ્રયાસા;
 યાતે માત તાત હોય જાંની, શિશુ ઢિગ વૃથા બકે નહિં બાંની. ૫
 સોહં રામ માત પિતુ ગાવે, સુનિ શિશુ શ્રવન હૃદય સોઈ લાવે;
 સમજહિ અર્થ ભવિષ્ય મહિં બાલા, ભક્તિ ભાવ પ્રગટહિ તત કાલા. ૬
 યાતે સુતા સમુજી યહિ સેનાં, શબ્દ યથારથ ઉચરો બેનાં;
 જો કષ્ટ કાળ કહન કોઈ આવે, જાઈ બહિર ગૃહ વાત કરાવે. ૭
 નિત્ય કર્મ ઉર પ્રથા ન તજીયે, રામ મંત્ર અજપા ઘટ જપિયે;
 બકો ન વૃથા મૂન મુખ ધારો, અવશ કાળ હો શબ્દ ઉચારો. ૮
 ઉદાસીન કરિયે અહ કાળ, મન વચ કરમ ન કરો અકાળ;
 ચંચલતા ચિતતે સહ ત્યાગો, પ્રણવમંત્ર શ્વાસા મહિં લાગો. ૯
 મો સમ કર્મ કરો મમ દાસી, મિલો રૂપ નહિં રહો ઉદાસી;
 પિયુડે વિજ કર ડોર હિલાઈય, સિદ્ધો હમ બુદ્ધો હમ ગાઈય. ૧૦

દોહા

સિશુપન ઉતકલ માતુ મુખ, સત્ય શબ્દ ઉર ધાર;
 ચંચલતા ચિત ત્યાગિકે, કરને લગ્યો વિચાર. ૧
 બ્રાહ્મી અપને પુત્રકો, બોધત નીતિ નિહાર;
 રાજ કરે સુત પ્રોહ હો, શત્રૂ લણે વિચાર. ૨

ચોપાઈ

બ્રાહ્મી સુત અપને ઉર લાવા, પ્રેમ યુક્ત મુખ શબ્દ સુનાવા;
 રે મમ પુત્ર પ્રોહ હો બાઈ, રાજ કર્મ કરિયે કુશલાઈ. ૧
 નિત્ય કર્મ કરિયે હરસાઈ, ભજન ભક્તિ પર પ્રીતિ સદાઈ;
 ગુરુ પદ વંદિ વિદ્યા વિત લીજે, ગુરુકુલ નેમ ઠસર નહિં કીજે. ૨
 સંવત સહસ્ત્ર પચીસ પિયારે, બ્રહ્મચર્ય આશ્રમ સુત પારે;
 બ્રહ્મચર્ય આશ્રમ અતિ શુદ્ધા, ધર્મ મર્મ લખિ કર્મ પ્રબુદ્ધા. ૩
 બ્રજ ન્યાય યુક્તી સુત લીજે, ચતુર ભેદ કરિ ન્યાય કરીજે;
 શત્રુ નાશ કવન વિધિ કરિયે, વિધન હીન નિજ ભવન વિચરિયે. ૪

શુક્ષ્મ સ્થૂલ શત્રુ દે ભાષ, કરિ સત સંગતિ મર્મ લખાઈ;
 સ્થૂલ શત્રુ પરગટ જગ પેખે, શુક્ષ્મ શત્રુ અપન ઉર દેખે. ૫
 જ્ઞાન અમી શુક્ષ્મ અરિ હરિયે, જ્યા કરિ જીવન મૂકત નિચરિયે;
 હરિ ગુર કૃપા ભક્તિ ભરપૂરા, શુક્ષ્મ શત્રુ હણે જન શૂરા. ૬
 ઉભય શત્રુ જીતહુ રણ વંકા, નિજ સ્વરૂપ કહે રાજ નિશંકા. ૭
 પ્રગટ શત્રુ મારન સુલ ભાઈ, કટક શસ્ત્ર કરિ મારિ હટાઈ;
 ક્ષત્રી ધર્મ ઉભય અરિ જીતે, જે તું શ્રેષ્ઠ હોય સખ હીતે;
 શુક્ષ્મ શત્રુ ન મારહિ શૂરા, જાય ન જનમ મરણ અંકૂરા. ૮
 નિજ અજ્ઞાન શત્રુ ગહિ મારે, શર ક્ષત્રિ તિહુ લોક મજારે;
 તન કિસોર ગ્રહિ ગુણ ગે સારા, ધર ઉર સુત ઉપદેશ હુમારા. ૯
 વર્ણાશ્રમ ધર્મ ઉર ધારી, વિધિવત ચઢિયે ભવન અટારી;
 રદન કરન કારણ કો બાલા, ધરે મમ શબ્દ હૃદય તતકાલા. ૧૦

દોહા

કહે અર્જ કર જેરિકે, પીવ ભરોસો મોય;
 કૃપાવંત યુવરાજ પદ, અવશ અરપહી તોય. ૧
 ઉભય નારિ નિજ પુત્રકો, બોધત મતિ અનુસાર;
 શુકલ વસ્ત્ર જેહિ રંગ રંગે, સરસ દેખાવત સાર. ૨

ચોપાઈ

બોધવાન આશય ઉર હોવે, શબ્દ બીજ શિષ્યકે ઉર બોવે;
 પ્રોહ તર હોવહિ ઉર જ્યાકે, કટુક મધુર રસ સો જન ચાખે. ૧
 એસે કુસંગ સતસંગ અભંગા, અવશ બુદ્ધિ પટ રંગે સુરંગા;
 નીતી ધર્મ પ્રથા હોય બાદા, એસે સુનો ન જન સંવાદા. ૨
 સુનિયે ભૂષ વચન કુલ રીતી, કરણ ચહે કુલ લોક પરીતી;
 જનમે પુત્ર વર્ષ એક વીતે, પતી પદ પૂજ પ્રીયા કર હીતે. ૩
 શિશુ તન તાત અરણ મહિ ધરહી, શિશુ શિર તાત પરસ કર કરહી;
 પ્રથમ ગુર શિશુ કે પિતુ માતા, શ્રોત્ર મંત્ર ઉચરે હરસાતા. ૪
 જેહિ સુનીત અવસર યહાં આવા, પ્રજા વિપ્ર પ્યારી મન ભાવા;
 દિજ પવિત્ર અવસર યહ જાની, ગયે ભુષ ઢિગ સમય પિછાની. ૫
 નૃપ સનમાન કીન અતિ ભારી, દિજ મંડલ હરિ રૂપ નિહારી;
 દિજ મંડલ આશીશ સુનાઈ, નૃપ ઉર બની રહે ઇકતાઈ. ૬
 જેરિ ઉભય કર નૃપ હસિ બોલા, તાત સત્ય તવ વચન અડોલા;
 દિજ સુબોધ હૃદય જન ધારા, તેહિ ઉર રહે ન દૂધ વિકારા. ૭

જીવ અવિદ્યા કરિ અલુઝાવા, દિવ મુખ બોધ અમિત સધુઝાવા;
 મુનિ તવ બોધ સુજન જન જાગા, માયા જનિત કટક તજી ભાગા. ૮
 દુર્ધ ગયે ન દષ દરસે, દિવ ચરનોત્પલ રજ જે પરસે;
 યાતે દિવ પદ કમલ પ્રતાપા, ગુરુ નારદ મોહિ હર્યો સૈતાપા. ૯
 યાતે શ્રેષ્ઠ સુકલ દિન આજ, દિવ દર્શન સરહી શુભ કાજ;
 કરિયે રજ દાસ મુખ આગે, સંમતિ હોય સોધ મગ લાગે. ૧૦

દાહા

ગુરુ ગાથા ઉરમે ધ્રુરી, ઝરી નેન જલ ધાર;
 ગુરુ ગ્રાહક કિમ વિસરે, જેહિ કીનો ઉપકાર. ૧
 સમય સમુજી દિવ રાજ મુખ, કીનો શબ્દ પ્રચાર;
 સુત સંમત નીતી નિપુણ કીજે કુલ આચાર. ૨

ચોપાઈ

પ્રાતકાલ કારજ ચેહિ કીજે, સમય સાજી પ્રભુ સુયશ લહીજે;
 નૃપ આશ્રમ નીતી મમ તાતા, કુશલ કર્મ જનન રીત જ્ઞાતા. ૧
 સુનિ દિવ શબ્દ કહે નૃપ નાથા, કરિયે કારજ અપન સુહાતા;
 મોહિ જૂજન કારણ કહા દેવા, મમ કુલ તાત લખો સહ ભેવા. ૨
 નિજ મંત્રી કો કહે હંકારી, દિવ આજ્ઞા કરિયે સહ ત્યારી;
 મંત્રી રજ ભૂપ સન પાઈ, ભૂપ ભવન સહ દીન સજાઈ. ૩
 દાસી દાસ પ્રેમ ઉર ભારી, સમય સમુજી નૃપ નારિ સુખારી;
 નગ્ર નારિ નર ઉર હરસાવા, હાટ વાટ નિજ ભવન સજાવા. ૪
 પ્રાત હોત સહ કીન ત્યારી, નેમ સજી આયે નરનારી;
 કરિ નૃપ દર્શ હર્ષ મન કેસે, પ્રગટ ઈષ્ટ પાયો જન જેસે. ૫
 નિત્ય કર્મ નૃપતી નિપુણાઈ, જૈકે આય રજ દિવ પાઈ;
 રજ કીન દિવ દે નૃપ નારી, અતિ પવિત્ર જે પ્રથમ ત્યારી. ૬
 નુદ્ધકલ ભૂપણ તન જીન ધારા, પતિ પદ પરસન પ્રેમ અપારા;
 પતિ પદ પૂજ સર્વ વિધિ ત્યારી, બે સુત સંગ ચલી દે નારી. ૭
 ભૂપન વસન કુવર છગિ છાજે, મનુ મૂરતિ દે અનંગ ખિરાજે;
 દાસી અધર લીન ઉર લાઈ, મંગલ ગાત ચલી હરસાઈ. ૮
 દિવ સંમતિ સનમુખ દે આઈ, પ્રથમ વિપ્ર પદ સેવ કરાઈ;
 પતિ પદ પય કરિ પ્રથમ પખારા, દીન પુત્ર મુખ જનમ સુધારા. ૯
 નૃપ નારી અચવન પય કીના, ભઈ પ્રસન્ન મન પરમ પ્રવીના;
 વર્ષ માસ પતિ દર્શન પાવા, રામ રૂપ લખિ હર્ષ વડાવા. ૧૦

દોહા

વિપ્ર ઉભય સુત ભૂપ પદ, રાખે ચરણ નિવાસ;
નૃપ કર પરસો શીશ સુત, પાર કરો લખિ દાસ. ૧
નીતી ધર્મ વિચારી નૃપ, દિજ આજ્ઞા શિર ધાર;
સર્વ વ્યાપિ નિજ રૂપ લખ, કીનો સમય વોહાર. ૨

ચોપાઇ

જયજય શબ્દ કીન નર નારી, નૃપ પદ વંદત પુષ્પ પ્રચારી;
વેદ મંત્ર ઉચરે દિજ સારે, અક્ષત પુષ્પ ભૂપ શિર ડારે. ૧
જય હો ભૂપ ભક્ત હિતકારી, આશ્રમ નીતી સર્વ સુધારી;
સુત શિર કર પરસે કરિ પાવન, ઇનકે રહે ન કર્મ અપાવન. ૨
તાત પુત્ર શોભત ભય કેસે, ઈશ્વર જીવ બ્રહ્મ ત્રીય જેસે;
ઉતકલ ઈશ જીવ સુત દુગ્ધ, બ્રહ્મ સ્વરૂપ ભૂપ દિજ સૂગ્ધ. ૩
દિજ આજ્ઞા દાસી સુત લીના, નિજ નિજ માતુ ગોદિ લે દીના;
ખાંમ ભાગ આસન દે નારી, શોભત ભૂપ ભયે અતિ ભારી. ૪
દાસી દાસ સર્વ પદ પરસા, લોક કુટુંબ સર્વ ઉર હરસા;
નૃપ સંમતિ સહ જોલિ ખજાના, ભૂપન વસન વિવિધ વિધિ આના. ૫
જેહિ જન જેહિ વસ્તુ અધિકારી, અરપત ભયે વિચાર વિચારી;
દિજ દિજ નાર માતુ નૃપ જાની, રચી અનુસાર સર્વ સનમાંની. ૬
યાચક વર્ણુ નમ્ર નર નારી, દાસી દાસ હંકાર હંકારી;
ભૂપન વસ્ત્ર વીત સંતોષા, પુષ્પ વાટિકા જલ જીમ પોષા. ૭
ઉચ્છવ સરસ ભયો નૃપ દારે, સુર સુર સુંદરી હર્ષ અપારે;
પિતૃ સુર હરસે ઉર ભારી, ભયે પ્રસન્ન પ્રયોગ નિહારી. ૮
રહો આરોગ્ય ઉભય તન ભાઈ, ધર્મ કર્મ મય કુશલ સદાઈ;
પિતૃ તાત તુમ પુત્ર હુમારે, સુખ સંપતિ ઘર રહો તુમારે. ૯
મમ આશીષ વૃથા નહિ જાવે, કરિ શુભ કર્મ મુક્તિ પદ પાવે;
ધ્રુવ ત્રિકાલ દર્શી સહ જાને, સુર પીતૃશ્વર વૃત્તી પિછાને. ૧૦

દોહા

પુત્ર સહિત રાણી ઉભય, દાસી દાસ સમેત;
દિજ આજ્ઞા શિર ધરિ ચલે, વંદે પ્રેમ સમેત. ૧

સમય કર્મ વિધિ સાધિકે, રજા લીન નર નાર;
વંદિ ચરણ હરસત ચક્ષે, આયે અપને દાર. ૨

ચોપાઇ

સ્ત્રુપ વિપ્ર પદ વંદન કીના, ઉર મહિં ઉપજ્યો પ્રેમ નવીના;
જય દિજ રાજ રામ સમ મોરે, વિધન વિહીન શરણુ પદ તોરે. ૧
ધર્મ પ્રથા નીતી યુત બોધત, મમ કલ્યાંન જીવિત સોઈ સોધત;
ગુરુ ધર્મ શિષ્યકો સંતોષે, શંકા રહિત જ્ઞાન રસ પોષે. ૨
કૃપાનાથ ઉપકાર તુમારા, ગુપ્ત ગાથ મન લખહુ હુમારા;
ભવન પેડિ શિશુ તાત ચઢાવે, યહિ પ્રકાર તુમ ધર્મ શિખાવે. ૩
બાલક પહોંચે ભવન અટારી, સમુજી ધર્મ સુખિયા નર નારી;
ધન્ય તાત તોરી ચતુરાઈ, અમિત યુક્તિ જન ધર્મ શિખાઈ. ૪
અમિત કષ્ટ કારણુ હમ ધારો, કહા વરણુ ઉપકાર તુમારો;
તવ ઉપકાર હેતુ કહા અરપે, નન મન ધન હમ સર્વ સમરપે. ૫
તદ્વપિ તાત ઉરણુ નહિં કબહી, પ્રાણુ આદિ અરપે વિાધ સબહી;
જીવન મુક્તિ કીન પ્રભુ મોરી, યા સમ સેવ કરે કહા તોરી. ૬
ગદગદ કંઠ ભયે નૃપ જ્ઞાની, સમય સમુજી દિજ કહે સુજાની;
ધન્ય તાત ત્રપતી તવ બાંની, વેદ અંત કે'ઉ શકે ન જાની. ૭
પદ નિરજાંન અમર ઘર તોરા, પહોંચી ન શકે લક્ષ પ્રભુ મોરા;
પદ અવાચ્ય આતમ ચિરતાર્થ, હમ નહિં જાને કોડ ઉપાઈ. ૮
અહો નિશિગર્ક જ્ઞાન ગતિ ગુઢા, હમ કહા લખે મર્મ મતિ મૂઢા;
તદાકાર તન મય અભિમાની, આશ્રમ જાત સત્ય કરિ જાની. ૯
કો કરણી હરિહર અજ દર્શન, સનમુખ બોધ કીન હો પરસન;
યે સખ કૃપા તુમારી તાતા, સત્ય કહે હમ સાક્ષિ વિધાતા. ૧૦

દોહા

એસી સેવા કો કરે, કરે સો તુમ સમ હોય;
જીવ બ્રહ્મકી એકતા, બિન્ન કહે નહિં કોય. ૧
સર્વ શબ્દ આદી તુમે, નામ રૂપ તુમ શેષ;
સર્વ કર્મ તુમકો ધટે, હમ માંનત ઉપદેશ, ૨

ચોપાઇ

જય નૃપ નાથ રજા મોહિ કીજે, અજર અમર અક્ષય સુખ લીજે;
આતમ સેવ તાત તુમ કીની, જીવત મુક્તિ સ્વતંતર દીની. ૧

અપર કરે કે એસી સેવા, કૃપાનાથ જાનંત હમ લેવા;
 બ્રાહ્મણ ખરે બ્રહ્મ તુમ ચીના, મમ અજ્ઞાન સર્વ હર લીના. ૨
 તદાકાર નિજ રૂપ દિખાવા, ભગી ભૂલ અપને ધર આવા;
 તદ્દપિ તાત કુરે અધ્યાસા, આશ્રમ વર્ણુ કર્મ ઉર આશા. ૩
 યદ્દપિ તાત ભરંસો ભારી, મોક્ષ હોય મમ કૃપા તુમારી;
 હમ બ્રાહ્મણ જાતી અભિમાની, તુમ બ્રાહ્મણ સત રૂપ પિછાની. ૪
 તવ ઉપદેશ બ્રહ્મ પદ પાવા, મિથ્યા કુલ અભિમાન મિટાવા;
 યાતે તાત હમે સુખ ભારી, બની રહે યહ કૃપા તુમારી. ૫
 રજ્ઞ પાય ચાક્રે દિજ દેવા, નિજ કલ્યાન માન ઉર સેવા;
 વંદે ભૂપ વિપ્ર કેઇ વારી, આશ્રમ ધર્મ વિચાર વિચારી. ૬
 અન્યે! અન્ય પ્રેમકી ગાથા, પ્રેમી લખે યા લખે વિધાતા;
 સર્વ પ્રકાર કીન શુભ કર્મા, આશ્રમ ધર્મ સનાતન ધર્મા. ૭
 મંધ્યા શુભ અવસર ચલિ આવા, નિત્ય કર્મ નૃપ ચીન લુભાવા;
 સર્વ પ્રકાર કીન શુભ કર્મા, વરણાશ્રમ સનાતન ધર્મા. ૮
 ભૂપ ભવન બેઠે હરસાઈ, દાસી સમય થાત લે આઈ;
 પ્રથમ ભૂપ હરિ અરપન કીના, મહાપ્રસાદ લખિ ભોજન લીના. ૯
 કરિ અચવન લે પાંન સુપારી, નિજ આસન બેઠે બ્રહ્મચારી;
 દાસી રજ્ઞ લેન સુખ આઈ, પ્રિયા ગાથ સો પ્રગટ સુનાઈ. ૧૦

દોહા

દર્શ હેત રાણી ઉભય, વિનય કીન કરજોર;
 જો મરજી મમ તાત તવ, કરિયે રજ્ઞ બહોર. ૧
 અહો પ્રિયા આવો ભક્તે, ભક્તિ ભાવ સુનુ ગાથ;
 ભક્તિ લાભ આતમ દશા, આપે સમુજ સનાથ. ૨

ચોપાઈ

રજ્ઞ પાય દાસી હરસાઈ, ખગર હેતુ રાણી દિગ આઈ;
 દાસી નૃપ નારી પદ વંદા, હર્ષ ભરી અરૂ પરમ અનંદા. ૧
 કૃપા સિંધુ નૃપતી મમ તાતા, રજ્ઞ દીન દર્શન હિત નાથા;
 કરિયે પતિ પૂજન પદ ત્યારી, હરસિ ચક્ષો દે માતુ હમારી. ૨
 રાણી શબ્દ સુનત હરસાઈ, પતિ પદ પૂજન ત્યાર કરાઈ;
 નૂતન પદ ભૂપન પધરાવા, ઉભય કુંવર શ્રંગાર સજ્જવા. ૩

હરસિ ચલી દાસી સૈંગ રાંની, પતિ પદ પૂજ કરત નિજ પાંની;
 પતિ રૂપ પદ વંદન દે કીના, પય કરિ પાદ પખારે પ્રવીના. ૪
 અક્ષત પુષ્પ પુજ નૃપ નારી, ચરણોદક લીનો અન્ન હારી;
 ઉભય પુત્ર ચરણાં મહિ રાખા, નૃપ આશીશ દીન શુભ ભાખા. ૫
 હરસત હૃદય ગોદિ મહિ લીના, શિર કર પરસી કૃતારથ કીના;
 આગ્રહ કુંવર અમર ધન પાવો, લખિ સ્વરૂપ દિરિ જનમ ન આવો. ૬
 હરિ ગુર સંત ચરણ પદ પ્રીતી, વિપય ભાવ વૃત્તી વિપરીતી;
 દ્વંદ્વ વૈરાગ તિતિક્ષા તનપે, માયા અસર હોય નહિ મનપે. ૭
 કર્મ સકામ કુરે નહિ તોરે, પુત્રો પ્રગટ ભયા તન મોરે;
 ધર્મ સનાતન ઉર ધર લીજે, આશ્રમ કર્મ પ્રથા યુત કીજે. ૮
 સવિતા તિમિર હરે જિમિ તાતા, તિમિ અધર્મ નૃપ કરત નિષ્ઠતા;
 પુત્રો ધર્મ ગાથ ઉર ધરિયે, વેદો યુક્ત કર્મ અનુસરિયે. ૯
 સુતતે માત તાતકી શોભા, પુત્ર સપૂત ધર્મ મગ લોભા;
 રમા રામ વિશ્વે કર વાસા, લક્ષ અનૂપ લખે સુત દાસા. ૧૦

દોહા

પુત્રો પ્રોત્ત શરીર હોય, ગુર કુલ કરો નિવાસ;
 ધર્મ મર્મ આશ્રમ સમુજ, કરિયે કર્મ ઉદાસ. ૧
 ઉભય પુત્ર વૃત્તી અચલ, પિતુ મુખ સમજે સાર;
 વસતવ સુન સુપ મુખ રહ્યો, ઉતકલ હર્યો અપાર. ૨

ઓપાઠ

ધ્રુવ ત્રિકાલ દર્શી જન દાંના, પુત્ર લક્ષ ઉર લખે નિધાંના;
 સમય સમુજ કષ્ટ કહે ન મર્મા, ભવિષ વાત જાનત તર ધર્મા. ૧
 નિતી સમુજ પુત્ર સન પ્રીતી, પ્રેમ પ્રવાહ દિખાઈ રીતી;
 હૃદય લગાવત વારંવાર, મુખ કર ચુંગિ કીન બહુ પ્યારા. ૨
 પુત્ર કપૂત માત પિતુ કેસે, વાપી કૂપ કડક જલ જેસે;
 મિષ્ટ નીર પરમારથ ભારી, જલ ફલ પાય સુખી નર નારી. ૩
 મિષ્ટ નીર સમ પુત્ર સપૂતા, કડવે જલ સમ પૂત કપૂતા;
 યાતે વાંઝ ભલી જગ માંડી, મૂરખ પુત્ર તાત દુઃખદાઈ. ૪
 પુત્ર કપૂત ઉપાધી મૂલા, માત તાત નિતનિત ઉર સૂલા;
 પૂત્ર કપૂત સર્વ દુઃખદાઈ, રાવ રંક એકા ગતિ ભાઈ. ૫
 કર્મ નિષેધ કપૂત સુહાવે, જ્યું વરજે જ્યું અધિક કરાવે;
 આખિર તક પિતુ માત દુઃખારી, ભૂલે ભજન નર્ક અધિકારી. ૬

ધર્મ અધર્મ પુત્ર કરાવે, યોથો ભાગ માત પિતુ પાવે;
 પુન્ય પાપ ફલ હર્ષ ર શોગા, ભોગે માત તાત સોઈ ભોગા. ૭
 યાતે પુત્રે કહા સમુજાવે, તનય કર્મ માતા પિતુ પાવે;
 યાતે સુત કારજ સોઈ કીજે, વડે ધર્મ વ્યાપક હરિ રીજે. ૮
 વેદો યુક્ત કર્મ નિપુણાઈ, માત તાત જગ હોય ભલાઈ;
 જનુની જનક સોઈ બડ ભાગી, પુત્ર પ્રવીણ ધર્મ અનુરાગી. ૯
 ધર્મ સનાતન સુત શિર ધારે, માત તાત જગ જનમ સુધારે;
 પુત્રો મોહ ઉર તવ ઇતખારા, ધર્મ થંભ દે તવ અવતારા. ૧૦

દોહા

સમય સમુજ સુત દાસિ લે, વંદી ગઈ નીજ ધાંમ;
 ધ્રુવ પતની ચરચા કરત, વીતી રેન તમાંમ. ૧
 પ્રાત સમય પદ વંદિકે, નારી ધર્મ વિચાર;
 લે આશા હરસત ચલી, આઈ અપને દાર, ૨

ચોપાઇ

સમય કર્મ કીને વિધિ સારી, આશ્રમ ધર્મ વિચાર વિચારી;
 આહર નીર નાહ્ય તન શુદ્ધી, જ્ઞાન નીર ભીતર શુધ શુદ્ધી. ૧
 ધ્રુવ પ્રવીણ નાવા દે નીરા, યજ્ઞ શાલ આયે મતિ ધીરા;
 ધર્મ ક્રિયા કીની વિધિ સારી, દ્વિજ સંતોષે જન બ્રહ્મચારી. ૨
 દ્વિજ આજ્ઞા નૃપતી ઘર આવા, હરિ અરપન કરિ ભોજન પાવા;
 પ્રજ્ઞ ન્યાય ઉરમે પુરિ આવા, અવશ કર્મ લખિ નૃપ હરસાવા. ૩
 અનુચર સંગ કચેરી આયે, વંદિ પ્રજ્ઞ જય શબ્દ સુનાવે;
 નૃપ હરિ રૂપ સર્વ સંતોષા, અમૃત વચન નિતિ પુત પોષા. ૪
 કર્મ મર્મ સખકા સમુજવા, ધર્મ યુક્ત સખકે મન ભાવા;
 પ્રેમી ભૂપ ભક્તિ રસ ભાખા, અધિક બઢી સખકા અભિલાખા. ૫
 સત મિથ્યા દે મર્મ વખાંના, જ્ઞાની મર્મ સમુજ હરસાંના;
 સર્વ પ્રકાર બોધ નૃપ ગાવા, જેહિ અધિકાર સોઈ મન ભાવા. ૬
 લખિ અવસર જેલર ઈક આવા, જેરિ ઉભય કર શીશ નિવાવા;
 જય જગ જીવન કહિ મુખ બોલા, મનકે મનન ભાવ સહ બોલા. ૭
 જેલી પુરૂષ જીતે નરનારી, દર્શન ઉર અભિલાષ કરારી;
 કૃપાનાથ કરના ચેહિ કીજે, દર્શ લાભ ટેદી સન દીજે. ૮

તોરે દર્શ હોય અથ હાંની, તરહિ સહજ અપાવન પ્રાંની;
ઘોર તિમિર જ્યાં રવિકર આશા, રવિ રવિ મે કહા કરે પ્રકાશા. ૯
જલ મંછી જલકો કહા ચાવે, પ્યાસે નીર પ્રબલ મન ભાવે;
તવ મંડલ જાંની મમ તાતા, નિજ સ્વરૂપ નિરણુય હરસાતા. ૧૦

દોહા

અક્ષર જાન્યો આતમા, તત્ત્વ લગી જીન તાર;
ધ્યે ધ્યાતા બુદ્ધી ગઇ, નહીં જ્ઞાન અધીકાર. ૧
ચિત નિશ્ચલ ઉપરામતા, વૃત્તી રત વૈરાગ;
સો અધિકારી જ્ઞાનકો, તેહિ બોધહુ બડભાગ. ૨

ચોપાઇ

સર્વ સભા ઉર જ્ઞાન અનૂપા, નિજ સ્વરૂપ પાયો બડ ભૂપા;
અચલ રૂપ પાયો નરનારી, યે નહિં તાત જ્ઞાન અધિકારી. ૧
કેદી સર્વ કર્મ કરિ શુદ્ધા, મન વિષયારસ વૃત્તી^૧ વિરક્ષા;
યાતે તાત ચહે તવ દરશન, દીજે અવશ હોય પ્રભુ પરસન. ૨
જેલર યુક્ત વિનય સુત રાજન, કહત ચક્ષો કરિયે તવ કાજન;
કેદી સર્વ ભક્તિ અધિકારી, તિન પર કૃપા કીન ત્રિપુરારી. ૩
હરસિ ચક્ષે નૃપતી શુભ જાંની, પર ઉપકાર અપન ઉર આંની;
શિક્ષા ભવન ગયે જન દાંના, કેદી અમિત કીન સનમાંના. ૪
શિક્ષક પંડિત પ્રેમ બડાવા, દેવ ગિરા આશીશ સુનાવા;
જેકે ભૂપ જ્યાંહાં અસ્થાંના, યથા યોગ સખકો સનમાંના. ૫
કેદી સર્વ ભૂપ મુખ આવા, વારવાર નૃપ શીશ નિવાવા;
ધ્રુવ સર્વજ્ઞ સમીપ બિહારે, સમય સમુજ મૃદુ વચન ડિયારે. ૬
રે મમ ભ્રાત સુનો ચિત ભાઇ, કેદી કવન વિધિ પાઇ;
નર તનમે પ્રભુ ભેદ ન કીના, ઈંદ્રી સમ વિહાર હરિ દીના. ૭
જલચર થલચર નભચર જીવા, સખમે એક રમે શિવ શીવા;
ખટ ઉરમી સખકે ઉર એકા, નર વિશેષ ઇક જ્ઞાન વિવેકા. ૮
મિથુન અહાર નિંદ ભય ક્રોધા, જનમ મરણુ જમ કરત પ્રબોધા;
ખટ ઉરમી ભોગે નરનારી, હરપ શોક મય જીવ દુ.ખારી. ૯
નર તન ઇતર જીવ જગ જેતે, સુર ગ્રાંધર્વ ગણુ અસુર સમેતે;
સત મિથ્યા કોઉ મરમ ન પાવે, સંત કૃપા વિન કવન બતાવે. ૧૦

દોહા

નર તન મે સતસંગ કરિ, સમજે સાર અસાર;
કરિ વિવેક વેરાગ વશ, ત્યાગે વિપય વીકાર. ૧
ચોરી જારી ધરખા, હિંસક કર્મ કરર;
કપટ ફૂડ સતસંગ સુન, બ્રાતા તજે જરર. ૨

ચોપાઈ

જનમ મરણુ જલમ દુઃખ ભાઈ,	રામ ભજન વિના નહિ ચિરતાઈ;
ભજન ભક્તિ વૈરાગ વડાવો,	કુકરમ કર્મ સર્વ વિસરાવો. ૧
શ્વાસ ઉશ્વાસ રામ ધુનિ લાગે,	તો તવ પાપ સર્વ તજી ભાગે;
રામ રટત હોવે અથ નાસા,	તન મન સમજે સર્વ તમાસા. ૨
પ્રથમ અહાર નિંદ વશ કીજે,	મિથ્યા મનન ભાવ તજ દીજે;
ભોજન નિંદ અપન વશ હોઈ,	પાછે કાજ સુફલ સખ કોઈ. ૩
વિરસ અહાર અપન મુખ દીજે,	જ્યા કરિ વિપય ભાવ મન છીજે;
ભોજન રસિક આપ મુખ પાવે,	ચંચલ વિપય વિરાગ ન હટાવે. ૪
જલ સિંચ તરવર કિમ નાસા,	ભોજન રસિક જય કિમ આશા;
જલ કરિ વૃક્ષ વડે અંકૂરા,	વિપય આશ યોગી નહિ પૂરા. ૫
વૃક્ષ વડાવન હિત જલ જાંતો,	વિપય અપરખત્ર ^૧ ભોજન માંતો;
ભોજન રસિક તજે દૂસંગા,	અલ્પ અહાર કરિય સતસંગા. ૬
મનમે મનન સંત ઉપદેશા,	જ્યા કરિ પાપ રહે નહિ લેશા;
અહણુ ત્યાગ કછુ સંત બતાવે,	કરિ ચિતવન મન પ્રખલ દ્રઢાવે. ૭
જગ પ્રપંચ મિથ્યા લખિ લીજે,	તન મન તે લખિ તુરત તજીજે;
મિથ્યા કર્મ કર્તા જગ વીતા,	ભજન ભક્તિ વિન જીવન રીતા. ૮
કર્મ મલીન પ્રગટ ફલ પાવા,	પાઈ રતન તન કેદિ કલાવા;
નર તન જ્ઞાન ધ્યાન નિસરની,	ભવ નિધિ પાર તરન જીવ તરની. ૯
સર્વ શ્રેષ્ઠ ગુણુકી યહ ખાંતી,	કરિ સતસંગ સુજન જન જાંતી;
મન ઇન્દ્રી અપને વશ કીજે,	નર તન રતન લાભ ભલ લીજે. ૧૦

દોહા

નિત્ય કર્મ નીતી ધરમ, બ્રાતા ધરિયે ધીર;
ભજન ભક્તિ સતસંગતે, તરિ ઉતરો ભવ તીર. ૧

પ્રથમ રામ રસના રટો, ફિર અજપા ઝોંકાર:
પ્રાંણુ જીત પશ્ચિમ વસો, લખો રૂપ નિજ સાર. ૨

ચોપાઈ

બ્રાતા મમ ઉપદેશ વિચારી, હરિહર રટો સર્વ અવહારી;
ભજન ભક્તિ પૂરણ પદ પાવો, કેદ મિટે અરૂ સંત કે હાવો. ૧
ખુદી હોય કર્મ અનુસારી, યાતે બ્રાતા ચલેહુ વિચારી;
કર્મ કરે સોધ નામ કહાવે, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ સર્વ સુનાવે. ૨
સાહ ચોર સાધુ જન પાપી, કર્મ ભેદ વિશ્વે પ્રભુ થાપી;
યાતે સમય વિચાર વિચારી, કરિયે કર્મ વેદ અનુસારી. ૩
દિજ હરિ રૂપ તોહિ પર બોધા, ધર્મ સનાતન સો દિજ શોધા;
દિજ મુખ વચન સુરમરી ધારા, કાટિક અધમ પરસિ ભવ પારા. ૪
પારસ પરસ લોહ મિટ અંગા, પાપી તરે વિપ્ર સતસંગા;
સો મોહિ આજ ભયો વિશ્વાસા. કેદી રામ રટો નિજ શ્વાસા. ૫
પ્રેમ ભક્તિ વશ રામ ઉચારે, પ્રાણુ પ્રિયે સો ઇષ્ટ હમારે;
જેતિક પ્રજ્ઞ સર્વ નરનારી, રામ ભક્તિ જીનકે ઉર પ્યારી. ૬
ચ્યાર વરણ માંય જન કોઈ, મો મન પ્રિયે રામ કહ સોઈ;
કેદી નહીં કૃત્ય તુમ સારે, રામ ભક્તિ ઉર વસી તુમારે. ૭
યાતે તાત યહી કલ પાવો, કેદ ત્યાગ નિજ ભવતે સિધાવો;
વેદો યુક્ત કર્મ સેહ કીજે, કર્મ નિષેધ સર્વ તજ દીજે. ૮
તન લગિ કર્મ નિષેધ ન કરહી, સો જન વિણુ ધામ વિચરહી;
ત્યાગિ ભક્તિ અધ કર્મ કરાવહિ, કુકરમ વિવશ કેદિ બન આવહિ. ૯
દુગુન^૧ સજ્જ ભોગહિ શહ પાપી, ફિર પસતાવહિ અધમ અમાપી;
કર્મ નિષેધ ન કરહિં સુજાંની, સો મમ પ્રિયે પ્રાંણુ સમ પ્રાંની. ૧૦

દોહા

તીસ સહસ કેદી સમે, સમુજ ભક્તિ વશ ભૂપ;
તજ બંધન મુક્તા કિયે, કરિયે કૃપા અનપ. ૧
સર્વ કેદિ કરજેરિ કે, પદવંદે કેઇ વાર;
પ્રેમ વિવશ ઉચરત ભયે, અવસર સમય વિચાર. ૨

ચોપાઇ

જય નૃપ નાથ કૃપા ભલ કીની, મો સમ અધમ શુદ્ધિ પ્રભુ લીની;
 પૂરવ જનમ પાપ ફલ ભારી, જ્યા કરિકે હમ નીચ અચારી. ૧
 ભક્ષા ભક્ષ ચોરિ ઠગ બાજી, નીચ કૃત્ય કરિ રહ હમ રાજી;
 અપર પ્રાણુ પિત હરણુ પ્રવીના, કુકરમ રત ભક્તિ વિન દીના. ૨
 સત સંગતિ નહિ ભક્તિ સુહાતી, હુમ્મ કૃત પ્રિયે પ્રબલ ઉતપાતી;
 ધર્મ પ્રથા હમકો નહિ પ્યારી, પાપ ત્રિયે હમ નીચ અચારી. ૩
 ભર દરિયા બિચ ન્યાવ હમારો, ડોલત તાત દીન મોહિ સ્યારો;
 તોરી કૃપા કિનારે લાગી, કરિ તવ દરશ ભયે બડ ભાગી. ૪
 કેદ નહીં ચેહ ભક્તિ ભંડારા, મો સમ અધમ કીમ ભવ પારા;
 અમિત યુક્તિ દિજ કથા સુનાઇ, અધરમ ધરમ નીતિ સમુજાઇ. ૫
 પ્રથમો ધર્મ અચાર સિખાવા, નિત્ય કર્મ કરણે ચિત ચાવા;
 રામ મંત્ર દીનો દિજ દેવા, ભજતાં ભરમ ભગ્યો લખિ ભેવા. ૬
 રામ મંત્ર અગની અધ જરા, સંચિત કર્મ કીન સહ છારા;
 રામ મંત્ર હમસે અધ તારા, કૃપાનાથ ઉપકાર તુમારા. ૭
 તુમ સમ ભૂપ હોય જ્યાંહાં જાની, મિટેહિ પ્રજા જનમ દુઃખ હાંની;
 કેદી સમુજ ભૂપ દે ત્રાસા, જાય ન ઉરતે અધમ દુરાશા. ૮
 દંડ ભેદ કરિ અતિ તન ત્રાસે, યદ્યપિ શક ન તજે નિજ આસે;
 ભયતે કછુક કાલ મન શંકા, ફિર કરહી વોહિ કૃત્ય નિસંકા. ૯
 ભજન ભક્તિ વશ ઉચરેહિ રામા, સો ત્યાગે કૃત નીચ તમામા;
 સત સંગતિ કરિ હરિ ગુણુ ગાવે, સો જન અધમ નિકટ નહીં જાવે. ૧૦

દોહા

ભજન ભક્તિ વિન નાં હરે, ઉરતે દોષ અગાધ;
 દોષ ગયે વિન જીવ દુઃખ, કિમ કરિ હરે પ્રમાદ. ૧
 તન ત્રાસે તે અધમ મન, ધારે ઉર અહંકાર;
 જ્યું તન તપસી જ્ઞાન વિન, આઢે વિપ્રય વિકાર. ૨

ચોપાઇ

હરિજન ભૂપ હુમે નહિ પાવત, માર કુટ મોહિ કેદ કરાવત;
 મારત દેષ વઢત અતિ દૂના, છૂટી કેદ કરત જગ સુના. ૧
 હમ અધમી બુદ્ધી સત હારી, નૃપકો કરિયે કર્મ વિચારી;
 ચોર ચુગલ તોહુ પ્રજા તુમારી, ક્યું નહિ કરિયે સાર^૧ હમારી. ૨

પુત્ર કપૂત તાત દુઃખ દાઇ, યદ્યપિ પુત્ર ન તાત વિહાઈ;
 એસે પ્રજા પુત્ર સમ જાની, કરિયે રક્ષા ભૂપ સુજાની. ૩
 સો તુમ પ્રથમ મર્મ સહ ચીના, ભજન ભક્તિ સત સંગતિ દીના;
 નિજ સુત સમુજ દીન સતસંગા, તાતે તરજી હાર્યો કૂસંગા. ૪
 કૃપાનાથ ઉપકાર અખંડા, પાપ મેરૂ પલમે મમ ખંડા;
 અખ નહિ ચૂકે ધર્મ લગારો, કૃપાનાથ ઉપકાર તુમારા. ૫
 જળ લગ તાત રહે તન શુદ્ધી, તખ લગ ધર્મ તજે નહિ બુદ્ધી;
 અપર જીવ કરિહાં ઉપદેશા, બોધત સત્ય શંક નહિ દેશા. ૬
 સહસ્ત્ર તીસ કેદી જન સારે, નિત્ય કર્મ કોઉ તજે નિહારે;
 જાત વિજાત અપર નર નારી, કરહિ પાપ કોઉ નીચ અચારી. ૭
 પ્રથમ યુક્તિ કરિ બોધ સુનાવે, યદ્યપિ દંભિ ન કર્મ ભુલાવે;
 તો મમ તાત કરહુ યહાં પરગટ, તુરત કેદ કીજે અધમી ઘટ. ૮
 પાવે કષ્ટ કરે સતસંગા, અવશ હરે ઉરતે કૂસંગા;
 મમ સમ જાગે જીવ અભાગી, તોરી કૃપા બને બડ ભાગી. ૯
 કૃપાનાથ હમ પરમ સુખારી, તવ દર્શન સુધરી મમ સારી;
 કૃપાનાથ આજ્ઞા મોહિ દીજે, જ્યા કરિ ગવન અપન ગૃહ કીજે. ૧૦

દોહા

પુલકી ગાત લોચન સજલ, કેદી સર્વ સમાજ;
 ભૂપ કહે જાઈય ભવન, રામ રખો તવ લાજ. ૧
 વંદિ પાદ કેદી ચલે, આયે નિજ નિજ દાર;
 ભજન ભક્તિ પરતાપતે, પાપી ઉતરે પાર. ૨

ચોપાઈ

આયે ભૂપ ભવન ભય હારી, પ્રજા ધર્મ યુત નીતિ સુધારી;
 ઉભય પક્ષ સાધે નિરમોહી, વિરધા સુત વિશ્વ મહિં કોઇ. ૧
 એક સમય નિજ પુત્ર બુલાવા, હરસત હૃદય ઉભય સુત આવા;
 લલિત કાંતિ સુંદર છાપિ છાજે, ઉભય મદન મનુ આય વિરાજે. ૨
 પ્રેમ વિવશ પિતુ કે પદ લાગા, નૃપ કર સુત શિર ધર્યો સુભાગા;
 પકરિ ઉભય કર ઉર લપટાવા, સમય સમુજ પ્રિયે પ્રેમ દિખાવા. ૩
 નિજ કર વાર વાર શિર પરસે, સુધટ ઘાટ સુંદર લખિ હરસે;
 અતિ મનહર લખિ યુગલ કુમારા, ઉર ઉમંગત નૃપ વારિ વારા. ૪

એક અનેક વિચિત્ર બનાવા, હરિ હર કૃપા મર્મ કોહિ પાવા;
 મર્મ હીન ભૂલે ભવ હારી, ચિત્ર વિચિત્ર નિરખિ નરનારી. ૫
 ચિત્ર નિરખિ ચૂકે નિજ ચાલા, ભૂલે અપનો રૂપ વિશાલા;
 નામ રૂપ જડ ચિત્ર અમીતા, સત્ય સમુજ વૃત્તી વિપરીતા. ૬
 જગદાધાર રૂપ વિસરાવા, ચિત્ર તવચિત્ર અપલ ચિત ચાવા;
 મિથ્યા કો સત માંન અભાગી, લક્ષ્યા અર્થ પ્રતી સત ત્યાગી. ૭
 હરિ ગુર કૃપા ભક્તિ પદ પાવે, ભજન પ્રતાપ વૃત્તી ધર આવે;
 વ્યાપક રૂપ લખે જળ અપના, નામ રૂપ મન મિટે કલપના. ૮
 હરિ ગુર કૃપા હર્ષ મોહિ ભારી, સર્વ ભૂત નિજ રૂપ નિહારી;
 માયા કૃત વ્યતિરક અપારા, મેં અન્વય વ્યાપક ઇક સારા. ૯
 રૂપ અપાર ધર મેં એકા, યદ્યપિ એક ન ભયો અનેકા;
 યાતે સર્વ સમુજ મમ રૂપા, રમું રમણુ મે અજળ અનપા. ૧૦

દોહા

રાજકુંવર અવસર ભયો, ગુરકુલ કરહુ નિવાસ;
 ગુર પદ રજ શિર ધારિકે, કરે વિદ્યા અભ્યાસ. ૧
 ચાર વેદકો સાર યહ, રામ મંત્ર હર ધાર;
 ધર્મ સનાતન શિર ધરો, મિલે પદારથ ચાર. ૨

ઓપાર્થ

નિજ મંત્રી નૃપ તુરત બુલાવા, વિધિવત સર્વ સેન સમુજવા;
 વિદ્યા ગુર અપને ગ્રહ લાઘ્ય, વિધિ યુત પદરજ પૂજ કરાધ્ય. ૧
 ગુર પદ પૂજ કરે દે બાલા, વિદ્યા બોધ હોય તતકાલા;
 ગુર પદ રજે જો શિશુ શિર ધરહી, વો બાલક કે કાજ સુધરહી. ૨
 રજ ભૂપ પદ શીશ નિવાર્ધ, ગુર કુલ મંત્રિ ગયે હરસાધ;
 અતિ કૃપાલ ગુર મૂર્તિ નિહારી, મંત્રી પદ વંદે કેઈ વારી. ૩
 ભૂપ વિનય સો પ્રગટ સુનાવા, કુલ ગુર સુનત પરમ સુખ પાવા;
 જય હો ભૂપ ભક્ત હિતકારી, ધર્મ પ્રથા નૃપ સર્વ સુધારી. ૪
 ગદ ગદ કંઠ નૈન ભરિ વારી, ભૂપ દાર હિત કીન તયારી;
 હિભય સહસ્ર શિપકો સૈંગ લીના, ભૂપ દાર જન ગયે પ્રવીના. ૫
 આસન હિચિત સર્વકો દીના, ગુર પદ વંદે ભૂપ પ્રવીના;
 નૃપતી કરન લગે પદ પૂજ, ઈષ્ટ દેવ લખિ ભાવ ન દૂજ. ૬

ઉભય પુત્ર નૃપ પાસ બિઠાવા, પૂજન વિધી સખ તિન સમુજવા;
 ઉભય પુત્ર પદ પૂજ કરાઈ, ગુરુ પદ પરસ હરસ દે ભાઈ. ૭
 અક્ષત પુષ્પ અગરયા ચરચે, પૂજન પ્રેમ નેન જલ વરસે;
 સ્ને ચરણોદક પ્રેમ વડાવા, જ્યું પાપી કૈલાસ વસાવા. ૮
 વંદે ભૂપ ચરણ કેઈ વારા, કૃપા કીન ગુરુ ભવન પધારા;
 ઉભય પુત્ર શરણાંગત તોરી, જગ મહિં જનમ ન ધરે બહોરી. ૯
 વિદ્યાદાન દેહુ ગુરુ દેવા, નિજસ્વરૂપ પાવે સત જોવા;
 વિદ્યા સોઈ અવિદ્યા નાસા, હર્ષ શોક ઉપજે નહિ આસા. ૧૦

દોષ

દોષ દ્રષ્ટિ ઉતરે હરે, કરે ન નીતી ભંગ;
 ચોથે આશ્રમ પદ ધરે, પાવે દેવ અભંગ. ૧
 પદ વિદ્યા પૂરણ ભયા, દોષ દ્રષ્ટિ ભરપૂર;
 કણ ત્યાગી કૂકસ ગ્રહો, બક્યો કૂરહી કૂર. ૨

ચોપાઈ

ચાતે તાત કૃપા ચેહિ કીજે, બોધહુ તેહ અવિદ્યા છીજે;
 જીવ અવિદ્યા કરિ દુઃખ પાવે, વાર વાર જગ જનમ ધરાવે. ૧
 રૂપ લખે જગ પૃથા ન તોડે, કૃપાનાથ સોઈ મગ મોડે;
 આશ્રમ ધર્મ કરે નહિ ભંગા, આતમ રત રહે વ્રતી અભંગા. ૨
 વિધિવત કર્મ ભક્તિ અર જાના, પ્રથક પ્રથક બોધહુ દિજ દાના;
 સમજે હિ સાર પુત્ર પરવીના, ભોગ મોક્ષ સુ હોય ન દીના. ૩
 ચાતે તાત કૃપા ચેહિ કીજે, શિશુ અનાથ શરણાંગત લીજે;
 રવિ પ્રકાશ જગના કહા કરહી, મેર મસક કહા કર ધરહી. ૪
 તુમ સવિતા જગના મમ વચના, જાનત સર્વ શબ્દ કી રચના;
 તુમતે મર્મ છુપે નહિ તાતા, નભવત વ્યાપક વિશ્વ રહાતા. ૫
 મો મન મૂઢ તર્ક કરિ ધ્યાવે, વિન સમુજે નિજ હુંશ વડાવે;
 કર્તા કર્મ ગતી સત થાપી, કો પ્રવીન જોહિ રોકે થાપી. ૬
 તુમ ત્રિકાલ દર્શી સેહે જાને, કૃપાનાથ હમ કહા વખાને;
 મોહ વિવશ સુત ભાવ કુરાવા, તાતે કલ્પિત શબ્દ સુનાવા. ૭
 તુમ સર્વજ્ઞ અંગ જગ જાને, આપ સમા સહ વિશ્વ પ્રમાને;
 તુમકો દૈત જરા નહિ ભાસે, સવ વિશ્વ નિજ રૂપ પ્રકાસે. ૮

યાતે ક્ષમા કરો મમ સ્વાંમી, શાક્ષિ ભૂત સહ અંતર યાંમી;
 ધ્રુવ પ્રવીન મુખ ગદ ગદ બાંની, સમય સમુજ બોલે ગુરુ જ્ઞાંની. ૯
 જય હો ભૂપ ધર્મ હિત કારી, ધર્મ પ્રથા જગ સર્વ સુધારી;
 સર્વ ગાય તુમતે નહિં છાંની, સર્વ વિશ્વ શાક્ષી સહ પ્રાંની. ૧૦

દોહા

ધર્મ પ્રથા હિત તવ ગિરા, ઉચરત વચન રસાલ;
 આશ્રમ ધર્મ ઉધાર જીવ, તુંમ દર્શી ત્રયકાલ. ૧
 કીરણ રવિ કણકા અનલ, તરંગ તોય તવ પૂત;
 ધનિકો કહા ઉપદેશ દે, જન મતહી અબધૂત. ૨

ચોપાઇ

અચલ હોહુ નૃપતી તવ બાંની, ધર્મ ધુરંધર ભૂપ સુજાંની;
 તવ મુખ ગિરા અમિત જીવ જાગે, ધર્મ મર્મ લખિ મુક્ત સુભાગે. ૧
 યાતે તાત સત્ય તખ બોધા, ઉધરે પતિત સોઇ મગ શોધા;
 આશ્રમ ધર્મ નિભે ચેહિ રીતી, તાતે તવ ઉર પરમ પરીતી. ૨
 હરિ હર વિપ્ર ગુરુ પદ પૂજા, ધર્મ મૂલ હમકો યહ સુજા;
 નિત્ય કર્મ મખ હવન પિયારા, ધન કરિ ધર્મ તર વિસ્તારા. ૩
 તો તુમ પ્રિયે પ્રેમ જલ સીંચા, નર સુરતર પરચો ઉર બીચા;
 પ્રિયે વચન ઉચરો જહિ કારન, દ્રષ્ટા દેવ ધન્ય વૃત્તી ધારણ. ૪
 તો સમ ધીર ધર્મ નહિ ધારે, અપર કવન સત પૃથા સુધારે;
 ધર્મ ધીર લઘુતા કર સાગર, વિશ્વ જીવ તારણ ઉજ્યાગર. ૫
 તોરે કર્મ તોહિકો છાંને, અલ્પ જીવ કરતાં જગ લાંને;
 કૃપાનાથ આજ્ઞા નૃપ કીજે, ઉભય પુત્ર હમકો સૈંગ દીજે. ૬
 તવ સુત ગુરુ કુલ કરહિ નિવાસા, બાલક વિદ્યા કરહિ પ્રકાશા;
 બડા ધર્મ પાલે સત નીતી, અલ્પ જીવ કરહી સોઉ પ્રીતી. ૭
 યાતે તાત રજા મોહિ કરિયે, વિદ્યા ભવન પાદ પ્રભુ ધરીયે;
 સમય લગ્ન ચોધડિયો ભારી, શુભ મહર્ત નૃપ કરો તયારી. ૮
 સમય સમુજ રાણી દે આઈ, નૃપ સંમતિ ગુરુ પૂજ કરાઈ;
 દિજ પવકી રજા શિર પર ધારી, પ્રગટયો પ્રેમ નૃપત દે નારી. ૯
 ગદ ગદ કંઠ કહે કર જોરી, તાત ઉભય શિશુ તવ કર ડોરી;
 સુધરે જીવન ધર્મ સુધારે, આશ્રમ કર્મ કર્ત નહિં હારે. ૧૦

દોહા

અલ્પ મતી નારી હુમે, કહિયે કહા વિશેષ;
જીવન મુક્તી સુખ લહે, કરિયે સો ઉપદેશ. ૧
તથા અસ્તુ ગુરુ મુખ કહ્યો, પુત્રી રહે સધીર;
બોધ યુક્તિ લખિ પુત્ર તવ, તરિ ઉતરે હિ ભવતીર. ૨

ચોપાઈ

સમય સમુજી નૃપ શીશ નિવાવા, શુદ્ધ પ્રેમ નૃપતી ઉર છાવા;
કુલ ગુરુ ઉઠે સમય વિચારી, જ્ય જ્ય શબ્દ કીન નરનારી. ૧
પુણ્ય વૃષ્ટિ દિનકે શિર છાજે, હરિપુર સમ જ્યહાં સંત વિરાજે;
હરસિ ચક્ષે ગુરુરાજ પ્રવીના, ઉભય પુત્ર નૃપતી સંગ દીના. ૨
ગુરુ કુલ ભેજી દીન દે બાલા, ઉચ્છવ કીનો પરમ વિશાલા;
વિત અપાર ગુરુ કુલ બે દીના, અધિક દાન વિદ્યા નૃપ ચીના. ૩
વિધિ વત દાન કરન કોઉ ચાવે, ગુરુ કુલમે નિજ દ્રવ્ય પુન્યાવે;
અધિક દાન વિદ્યા અતિ ભારી, સમજે મર્મ સુજન નર નારી. ૪
તસકર હરે ન રાજ હરાવે, તન સંગધિ કોઉ ભાગ ન પાવે;
દેશ વિદેશ માન દે વિદ્યા, મર્મ લખે તો જ્ય સવિદ્યા. ૫
ઉભય લોકમે વિદ્યા સંગી, ઉર બિચ પાવે દેવ અભંગી;
તિમિર ધ્વંશ રવિ સહજ પ્રકાશા, વિદ્યા પટે અવિદ્યા નાશા; ૬
વિષયા શક્ત બુદ્ધિ તજી ભાગે, આતમ તત્વ તાર ઉર લાગે;
વિદ્યા પડે વિવેક પડાવે, અપનો રૂપ આપ મહિં પાવે. ૭
ધ્રુવ પ્રવીણ વિદ્યા બડ જાંની, વિત અપાર અરખ્યો નૃપ જાંની.
વિતતે ભવન અન્ન પટ ત્યારી, વિદ્યા પઢત સુખી બ્રહ્મચારી. ૮
સાધન સર્વ મિત્રે ગુરુ ધાંમા, પાઠક વિદ્યા કુશલ તમાંમા;
પાઠક તવદા પૂરણ કરહી, વડે ધર્મ અધરમ કો હરહી. ૯
ધર્મ પાય સુખિયો નર નારી, દે આશીશ હોય ફલ ભારી;
જેહિ જન દ્રવ્ય ગુરુ કુલ દીનો, પુન્ય સફલ ફલસે જહિ જન લીનો. ૧૦

દોહા

વિદ્યા હિત વિત અરપિકે, પાવે મુક્તિ પ્રવીન;
ચાર પદારથ કરતજે, ભક્ત રામ આધીન. ૧
ગુરુ કુલ ગનપતિ પુજી કે, ઉભય પુત્ર કરિ પ્યાર;
સદગુરુ નિજ કર પાટિ લે, લીખ્યો મંત્ર ઓઢકાર. ૨

ચોપાધ

અક્ષર પ્રથમ લિખ્યો ઓંકારા, પાછે લિખી અંકડી ધારા;
 એકે એક હોય દશ વીસા, દશ દસ તિગુણ લિખે ગુરૂ તીસા. ૧
 બાવન અક્ષર લિખ સમુજવા, સ્વર વ્યંજન લિખિ મર્મ વખાવા;
 અષ્ટ સ્થાન અક્ષરકા વાસા, વેખરિ દ્વાર ગુરૂ પરકાસા. ૨
 પરા પસંતી મધ્યમ બાંની, વેખરિ દ્વાર લખે શિખ શાંની;
 લઘૂ દીર્ઘ માત્રા સમુજર્ધ, વસતવ અર્થ શુદ્ધિ સહ પાધ. ૩
 યાટી ઉભય ગુરૂ લખિ દીની, ધ્રુવ સુત ઉભય અપન કર લીની;
 ઉભય પુત્ર શિર ગુરૂ કર પરસે, પઠહુ પુત્ર છૂટો જમ દરસે. ૪
 સમય સમુજ ગુરૂ કારજ લાગા, વસતવ પઠને લગ્યો સુભાગા;
 ઉતકલ એક દશા ચિર થાવા, અજપા સિવરણ શ્વાસ જપાવા. ૫
 લક્ષા અર્થ એક ધુન લાગી, બ્રહ્મ સ્વરૂપ ભયો બડભામી;
 આતમ તત્વ પઠ્યો જન પાટી, પુષ્પિત કર્મ ક્રિયા જડ કાટી. ૬
 આતમ તત્વ તૃતી ઉપરાંમા, ભાસ માત્ર જગ તજ્યો તમાંમા;
 એકહિ દશા પંચદિન વીતા, પાઠક શબ્દ બકે વિપરીતા. ૭
 પાઠક ગુરૂ મુખ જન્ય પુકારે, કૃપાનાથ ચલ નેન નિહારે;
 ઉતકલ અક્ષર એક ન માંડા, પંચ દિવસ પાટી કર છાંડા. ૮
 સતગુરૂ ઉતકલ તુરત ખુલાવા, પરસિ શીશ કર પાસ બિહાવા;
 રે સુત સોર કરે સહ બાલા, વિદ્યા દ્રવ્ય લેહુ તતકાલા. ૯
 વિદ્યા દ્રવ્ય બાલ વય પાવે, સુખસે આયુષ સર્વ વિતાવે;
 બચપન બાલક હોય પ્રમાદી, આયુષ તક દુઃખ પર્મ ઉયાધી. ૧૦

દોહા

વિદ્યા હીન વિવેક બિન, નર મૂરખ દુઃખરૂપ;
 પશુ પામર કર જાનિયે, રંકરાવ બડ ભૂપ. ૧
 યાતે પુત્ર વિચાર ઉર, વિદ્યા પડિયે પૂર;
 ચાર પદારથ કરતલે, ઉપજે સુખ ભરપૂર. ૨

ચોપાધ

યાતે પુત્ર પ્રમાદ ન કીજે, સમુજ મર્મ પાટી કર લીજે;
 શ્રવન મનન નિદિ ધ્યાસ કરાવે, પઠત પઠત વિદ્યા ગુણ પાવે. ૧
 આશ્રમ ધર્મ વિદ્યા કરિ સુજે, અગ્નિ પુરૂષ ઈન માંય અલુજે;
 વિદ્યા હીન વરણ મહિ અંધા, જનમ ત્રાસ ભોગે જન અંધા. ૨

વિદ્યા પઢે અવિદ્યા જાવે, સત ચિત અપનો રૂપ લખાવે;
 યાતે પુત્ર પઢે ચિત થાઇ, ધર્મ ધુરંધર પ્રેમ વડાઇ. ૩
 સુખ મુખ રહો ન બોલહુ બાલા, જ્યા કરિ મર્મ લખે તતકાલા;
 સમય સમુજી ઉતકલ કરજોરી, ગુરૂ પદ વંદિ બહોર બહોરી. ૪
 ઇલા બોધ ઉરમે પ્રાર આવા, ગદ ગદ કંઠ નયન જલ છાવા;
 કહન ચહે મુખ કહા ન જાવે, સમુજી મર્મ મન બિરહ વડાવે. ૫
 વેખરિ અધિક બકે નહિ જાંની, મોદ અપાર માંઝ હુવ હાંની;
 બાહર મુખ વ્રતી નહિ ચાવે, નિજ સુખ અપનો આપ સુહાવે. ૬
 તન અસ્થૂલ ધરે કછુ ધર્મા, બાયર મુખ વિન બને ન કર્મા;
 જગ લગ વૃત્તી કર્મ કરાવે, ક્રિયા કર્મ આધીન રહાવે. ૭
 કર્મ સમય નિર વરતી ત્યાગે, પરવરતી વશ હોય સુભાગે;
 પતિ સમીપ જ્યું નારિ સુખારી, હોત વિયોગ પર્મ દુઃખ ભારી. ૮
 રૂપ લીન વૃત્તી ચેહિ ભાઉ, ચહેન અંતર આદિ સુભાઉ,
 યાતે જાંની ક્રિયા ન ચાવે, કર્મ અંત આતમ ધન પાવે. ૯
 જનમ અપાર કીન શુભ કર્મા, ડિગ્યો ન સૂર શનાતન ધર્મા;
 આખિર જનમ જ્ઞાન ધન પાવા, કર્મ ભાવ વૃત્તી વિસરાવા. ૧૦

દોહડા

સર્વ કર્મ કો ફલ મિલ્યા, પાયો આતમ સાર;
 અચલ વ્રતીએ કહિ દશા, સમુજો કર્મ અસાર. ૧
 પૂરવ પુન્ય પ્રતાપતે, ઉતકલ પાયો જ્ઞાન;
 રત આતમ નિશ્ચલ દશા, કર્મ ચહે નહિ આન. ૨

ચોપાઇ

યદ્યપિ સતગુરૂ શેષ પિછાંની, સમય સમુજી ઉચરે પ્રિય બાંની;
 જય મમ રૂપ સચ્ચિદાનંદા, પ્રકૃતિ પાર તુમ પરમ અનંદા. ૧
 દ્રષ્ટા દેવ સર્વ ઘટ સાખી, વિશ્વ અચર્યર કર ધર રાખી;
 ઘટ ઘટ પ્રગટ સાક્ષિ મમ દેવા, ગુપ્ત પ્રગટ જાનંત સખ ભેવા. ૨
 અગમ અગોચર વૃત્તી તુમારી, નામ રૂપ મલ રહિત વિકારી;
 કૃપાનાથ તુમતે કહા છાંને, ગુપ્ત કહા સો પ્રગટ વખાંને. ૩
 નિર અક્ષર અક્ષર કિમ લેખૂ, સર્વ વસ્તુ આતમ મમ પેખૂ;
 કાગળ કલમ પાટિ કર ધારં, લિખતાં લક્ષા અર્થ વિસારં. ૪
 ઇતર કર્મ વૃત્તી નહિ ચાવે, આતમ તત્વ સ્વરૂપ સુહાવે;
 વસ્તુ અર્થ કર્મ સહ ભાવે, વસ્તુ મિલે કર્મ વિસરાવે. ૫

નર સુર વિધિવત કર્મ કરાવહિ, નિજ કલ્યાંન આશ ઉર લાવહિ;
 યોગ યજ્ઞ જપ તપ તન ધારે, સ્વાસા સિંમરણ મંત્ર ઉચારે; ૬
 અહો નિશિ ધ્યાન ધરે જન યોગી, બ્રહ્મ રંધ્ર પહોંચે અનરોગી;
 સર્વેંગ સુત્ર આતમ નિજ પાવા, ક્રિયા કર્મ હઠ સર્વ વિલાવા. ૭
 ગુરુ મુખ પઢે વેદ વિધિ વિદ્યા, સત મિથ્યા લખિ હરે અવિદ્યા;
 મસ્ત મતંગ સ્વરૂપ અભંગા, અનુભવ અથગ પ્રગટ ઘટ ગંગા. ૮
 ગ્રંથ અપાર રૂપ હિત દેખા, ફલ પ્રગટયો જોહિ પર્મ વિવેકા;
 સત આતમ મિથ્યા જગ દરસા, અપનો આપ આપ મહિં પરસા. ૯
 કરત હિસાબ લાભ જગ પાવા, સમુજી લાભ કાગળ વિસરાવા;
 જનૂની પરમ બોધ મોહિ દીના, તોરી કૃપા મર્મ મેં ચીના. ૧૦

દોહા

આતમ તત્વ અપાર સુખ, સો પાયો મમ તાત;
 ગર્ક રહું નિજ રૂપમે, યાતે કર્મ ન ચાત. ૧
 બાવન અક્ષરતે પરે, પાયો પર્મ નિવાસ;
 સ્વર વ્યંજન શબ્દા પરે, થિર જહાં આશ નિરાશ. ૨

ચોપાઇ

રતન ખાંન ધર બેઠે પાઇ, સો નહીં કર વ્યાપાર^૧ ઉપાઇ;
 નર ધન હીન વિદેશ સિધાવે, અમિત કર્મ કરિ દ્રવ્ય કમાવે. ૧
 જય ગુરુરાજ સમજી યહ સેના, હમકો પદન તજો ગુરુ કેના;
 હરણ અવિદ્યા કારન વિદ્યા, સો મમ ઉર નહિં રહિ અવિદ્યા. ૨
 વિદ્ય અવિદ્યા ઉભય વિલાઇ, આતમ તત્વ શુદ્ધિ જગ પાઇ;
 યાતે તાત કંઈ કહા કર્મો, મો મન કુરે ન ધર્મ અધર્મો. ૩
 મો મન પઢે ન મિથ્યા પાટી, આતમ ધન માયા મેં ખાટી;
 અમૃત જ્ઞાન પરમ રસ પીના, લીંબ પાત કહા ચહે પ્રવીના. ૪
 મમ કર કલમ ન પાટી ધાઈ, પ્રણવ મંત્ર નિજ શ્વાસ ઉચાઈ;
 વિદ્ય અવિદ્યા ઉભય ન કાંમા, નિશ્ચલ પદ પાયો વિશ્રાંમા. ૫
 કરે કર્મ જનકો ચિત ચાવે, હમકુ તો નિજ તત્વ સુહાવે;
 મો મન એક નિવૃત્તિ ચાવે, પરવરતી દુઃખ રંચ ન ભાવે. ૬
 પરવરતી વિન કર્મ ન હોહી, વદત વેદ મુનિ જન નિર મોહી;
 નિરવરતી સુખ હુમે પિયારો, તજો ન મો મન નિશ્ચય ધારો. ૭

ચે તન રહે યા આજ સિધાવે, હમકો હર્ષ શોક નહિ આવે;
મેં હું અજર અમર અણુભેદી, માયા ગુણ મોહિ શકે ન છેદી. ૮
ચિદા ભાસ ચંચલ રહે હમતે, સો ગમ પ્રગટ લખી ગુરુ ગમતે;
નિશ્ચય પદ પાયો અણુરાગી, લિખ ઘટ બનુ કવન વિધિ રાગી. ૯
સર્વો પરી સ્વતંતર યોગી, સો કિમ બનું પ્રથા વિષ ભોગી;
તન અધ્યાસ ગયો કિમ આવે, પ્રાણ ચક્ષુ કહા વરણ દિખાવે. ૧૦

દોહડા

સર્વ બાલ વિદ્યા પઢે, જન કરિ હુમે ન દેખ;
મો અનાથ શરણે સમુજ, દીજે સત ઉપદેશ. ૧
સમય સમુજ સતગુરુ કહે, સુન સુત પર્મ સુજનન;
મમ આતમ લખિ વિશ્વકો, દીજ્યે નીતી દાન. ૨

ચોપાઈ

તવ કરિ મર્મ લખૂ મમ ભાઈ, ધન્ય ધન્ય તોરી ચિરતાઈ;
બચપન તાત અમર પદ પાવા, જનુની બોધ સહજ ચિર થાવા. ૧
ઘણા ઉદ્ધ પઢવે હરિ દાતા, તાતે કૃત્ય ભયો મમ તાતા;
જ્ઞાની માત તાત સુત પાવત, સમુજ સુબોધ ઉદ્ધર નહિ આવત. ૨
મિથ્યા શબ્દ ન પુત્ર સુનાવે, જળ તળ ગિરા જ્ઞાન મુખ ગાવે;
આતમ તત્ત્વ સુને સુત બાંની, કર્મ નહિ અવશ તરે શુધ પ્રાંની. ૩
બચપન પ્રતી હોય ઇક ધારા, જનની બોધ શબ્દ લે સારા;
સો સખ યોગ મિલ્યો તોહિ ભાઈ, પર્મ બોધ આતમ ચિતિ પાઈ. ૪
નિત્ય નિરંજન નિર આકારા, નામ રૂપ જડ જોહિ આધારા;
સો તેં રૂપ સ્વતંતર પાવા, પાવન કહા ન અપર રહાવા. ૫
વ્યાપક વિશ્વ રૂપ પિછાંના, જનકો કર્મ રહા નહિ આંના;
યદ્યપિ તાત સમુજ ઇક સેની, સમુજત મર્મ સર્વ સુખ દેની. ૬
તવ મુખતે જનુની ગુણ ગાવા, જનતે જ્ઞાન રતન ધન પાવા;
મિથ્યા શબ્દ શ્રવન નહિ સારા, જળતળ સુની જ્ઞાન મુખ ધારા. ૭
સુનિ સત શબ્દ સુજગ આવા, લક્ષા અર્થ જ્ઞાન ધન પાવા;
પર્મ બોધ કહો કાહુ વીધી બુલે, પ્રેમ અગાધ ઉદધી મહીં બુલે, ૮
યહ મહિમા સત સંગતિ ભાઈ, વેદવિદિત મુનિવર મુખ ગાઈ;
સમુજ એક જનુની નહિ બોલત, ચિદાંત્રો તવ ઉર કો બોલત. ૯
વાર વાર નહિ બોધ સુનાવત, નિજ તત્ત્વ કવન વિધિ પાવત;
સમુજ એક જનુની તોહિ ત્યાગત, તું તન ત્યાગિ અપર તન લાગત. ૧૦

દોહા

તન ઉપાધિતે આતમા, ભાસત જીવ અનેક;
લખિ સ્વરૂપ સતસંગતે, લક્ષ અર્થ મહિ એક. ૧
દેહ અધ્યાસી જીવકો, કરો અવશ ઉપદેશ;
સુજગ હોય શાંતી ગ્રહે શંક ન કરિયે લેશ. ૨

ચોપાઈ

સમુજ એક ચુપ ચાપ રહાવે, વિશ્વ ક્રિયા કહું રહન ન પાવે;
સમુજ એક કોઉ કરે ન કર્મી, સર્વ વિશ્વ મહિ ધર્મ અધર્મી. ૧
આશ્રમ ધર્મ ન વર્ણુ વિભાગા, કહા નિચોવે નાય ૩ નાગા;
નારી પુરૂષ ન જાત વિનીતી, કર્મ ક્રિયા નહિ દિવસ ૩ રાતી. ૨
મેં તું કોન રંક અરૂ રાગ, કહા ગિગડે ફિર કાજ અકાગ;
જીવો બ્રહ્મ ન ભેદ અભેદા, હર્ષ શોક નહિ છેદ અછેદા. ૩
માતા તાત બ્રાતા નહિ બંધૂ, એક બ્રહ્મ ભર્યો જગ સિધૂ;
નારી પુરૂષ ન ભેદ લગારા, જલ અદાર તન તજો વિહારા. ૪
નિજ સ્વરૂપ મહિ લાભ ન હાંતી. હો ચુપ ચાપ તજો સુખ બાંતી;
તન અસ્થુલ ક્રિયા સહ ત્યાગો, નેન મુંદ આતમ સુખ લાગો. ૫
એક રૂપ મહિ ક્રિયા ન શોભે, રંચ હિલ તેહુ આતમ ક્ષોભે;
હે મમ પુત્ર સમુજ મમ ભાઈ, કર્મ તજો જગ નાંહ ભલાઈ. ૬
એક અનેક ભર્યો યહ એકા, યદ્યપિ કરિયે કર્મ વિવેકા;
જાંતી કર્મ તજો સંસારા, કો પ્રકાર સુધરે જીવ સારા. ૭
જાંતી શુન્ય હોય તજી કર્મી, તો જગ ઉપજે અવશ અધર્મી;
જાંતી કરે કર્મ શુભ હાંતી, લલ્યો ન જાંત અવશ શક પ્રાંતી. ૮
ગિગડે આપ ૩ અપર વિગોવે, પામર અવશ નીચ ગતિ હોવે;
નિદે સત્ય કર્મકો પ્રાંતી, નહિ જાંતી વો અવશ અજાંતી. ૯
ધર્મ પરાયણ જાંતી સોઈ, જગ ઉધાર જનમ્યો નિર મોઈ;
નિર ગુણુ સર ગુણુ ભેદ ન લાવે, ધર્મ ધીર સો જાંતિ કહાવે. ૧૦

દોહા

ભક્તિ જાંત શુભ કર્મ કો, તજો ન જાંતી ધીર;
ધર્મ દિપાવે વિશ્વમે, જીવન મુક્ત સુધીર. ૧
કર્મ હિન જાંતી કિસો, તરવર તાડ સમાન.
ફલ છાયા કિન કામકી, લે ન શકે સુખ આંન. ૨

ચોપાઈ

યાતે તાત સમુજ ચિત ચાઈ, શબ્દ ભેદ શીખહુ હરસાઈ;
 આતમ ઇતર શબ્દ નહિ જાને, શબ્દ બ્રહ્મ ચેહ આપ પિછાંને. ૧
 બ્રહ્મ સમુંદર શબ્દ તરંગા, લક્ષા અર્થ અમી ધન સંગા;
 શબ્દ અર્થ લખે સો જાંની, અર્થ શૂન્ય સો અવશ અજાંની. ૨
 શબ્દ બ્રહ્મ જાને જન યોગી, બ્રહ્મ રંધ આતમ રસ ભોગી;
 સવિતા બ્રહ્મ શબ્દ રવિ ધારા, સમુજે સુજન સહેજ ભવ પારા. ૩
 ઉપણુ અનલ ભિની નહિ ભાઈ, શબ્દ બ્રહ્મ એસે ઇકતાઈ;
 ભૂપણુ કનક એક કટિ જાને, શબ્દ બ્રહ્મ યું એક પિછાંને. ૪
 ભજન અતિકા ભેદ ન ભાસે, શબ્દ બ્રહ્મ એકા નિર આસે;
 યાતે શબ્દ બ્રહ્મ કો ભેદા, પદત પદત પાવે પદ છેદા. ૫
 પદ તે ચલત ભવન નિજ પાવે, શબ્દ નામ તે નાંમી મિલાવે;
 શબ્દ મહા રસ અર્થ લખાવે, ગુનત નામ નામી મિલિજાવે. ૬
 સીંધુ સરિતા સર્વ સમાઈ, એસે શબ્દ બ્રહ્મ ઇકતાઈ;
 સહિતા વીચ પડયો જલ આઈ, સાગર મિલન કહા કહિ નાઈ. ૭
 સોહં શબ્દ વ્રતી જન લાગી, બ્રહ્મ રૂપ હો વહિ બડ ભાગી,
 યાતે સમુજ સેન મમ બાલા, શબ્દ અર્થ લેવહુ તતકાલા. ૮
 તું પરિ બ્રહ્મ રૂપ મમ ભાઈ, તવ હિત ગાથ ન તોય સુનાઈ;
 જગ મે કો જાણી તો સમ, બોધત તુરત લખે આતમ ગમ. ૯
 મલ વિશેષહીન તું તાતા, કિય આવણું ભંગ તવ માતા;
 યાતે સત્ય સ્વરૂપ લખાવા, અલ્પ બોધ આતમ ધન પાવા. ૧૦

દોહા

અમિત જીવ આશા મુખી, વૃત્તી જગદાધાર;
 ત્રીન દોષ બુદ્ધી ગલિત, જન હિત ચેહે ઉપકાર. ૧
 ભય રોચક વૈરાગ કર, સત મિથ્યા કરિ બોધ;
 સમુજી જીવ સિવરણુ લગે, જ્યય યહ જગત નિરોધ. ૨

ચોપાઈ

સુનિ સુબોધ ઉતકલ કર જોરી, વંદિ પાદ કહે વચન બહોરી;
 જ્યય ગુરુ રાજ સત્ય તવ બોધા, સર્વ મર્મ બાલક તવ શોધા. ૧
 આશ્રમ વ્રદ્ધ વ્રદ્ધ તવ દેહી, જ્ઞાન વ્રદ્ધ મમ આદ સનેહી;
 કહે સો કર્મ કરે મમ દેવા, સર્વ પ્રકાર લખ્યો મેં લેવા. ૨

શબ્દ ભેદ પ્રભુ સરસ બતાવા, સમુજી અર્થ આતમ સુખ પાવા;
 ગુરુ સમ ગુરુ અપર નહિ કોઇ, સુનિ સત બોધ શુદ્ધિ મમ હોઇ. ૩
 ગુરુ સમ કવન અપર ઉપકારી, મહા મલીન મમ વ્રતી સુધારી;
 નિર અકાર વ્રતી દુઃખ રૂપા, તર્ક પુરે ઉર અજબ અનુપા. ૪
 વ્રતી વિવશ જીવ મહિ ભેદા, કિમ કરિ દૂર યહ ખેદા;
 તુમ સમ તાત કરે ગુરુ બોધા, વ્રતી વિકાર શુદ્ધ જીવ શોધા. ૫
 યાતે ગુરુ ગુણ અગમ અપારા, સુનિ તવ બોધ ભયો નિરધારા;
 તજૂં ન તાત તોર મરિયાદા, ક્ષમા કરો મમ જો અપરાધા. ૬
 યદ્યપિ તાત અર્જ ઇક મોહી, સુનિ માનહુ મરજી જો તોરી;
 પાટી લિખન કર્મ તજ દીજો, મુખ તે બોધ તાત મોહિ કીજો. ૭
 સર્વ બોધ ચાહિ આજ સુનાવો, યા કેઇ સંવત તક બતલાવો;
 અતિ શુક્ષ્મ અદાખિ કોઉ ગાથા, એક વાર કહિયે મમ તાતા. ૮
 બૂઝો આજ યથા કેઈ દિનતે, લીજો અર્થ સર્વ ભિન ભિનતે;
 કહિણુ યુક્તિ ચાહે વિષય આગાધા, તોરી કૃપા કરે સંવાદા. ૯
 યાતે તાત ન પાટી દીજો, સુને દાસ અરુ શબ્દ કહીજો;
 અક્ષર દગ્ધ શુદ્ધ સ્વર વ્યંજન, છેદ ભેદ માત્રા કહો ભિન ભિન. ૧૦

દોહા

વેદ આદિ વિદ્યા સખે, ગુરુ બોધ હુઇ ઇક વાર;
 ફિર નહિ વિસરે દાસ તવ, બુજીય વારંવાર. ૧
 તાત ચીત તવ ચરણ મે, સિવરુ શ્વાસ ઉશ્વાસ;
 દાસ સુખી તજી દંભતા, સખતે ભયો ઉદાસ. ૨

ચોપાઇ

ઉતકલ પ્રબલ પ્રેમ કુરિ આવા, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવા;
 સતગુરુ સત્ય સમુજ યહ સેના, સત્ય સત્ય માને સુત કેના. ૧
 નિજમન જ્ઞાન હિમાલય ગાલા, વ્રતી સવ તજ્યા જગ ચાલા;
 જ્ઞાના અનલ કર્મ જીન નાસા, સર્વ કર્મ તે ચીત ઉદાસા. ૨
 ઇન્દ્રી સર્વ વિષય રસ ત્યાગા, ચોથે પદ મય લીન સુભાગા;
 એકો બ્રહ્મ જીવ જેહિ યોગી, ગર્ક રૂપ આતમ રસ ભોગી. ૩
 નિરાલંબ નિરક્ષેપ નિયારા, સો કિમ ચાહે વ્રથા વિહારા;
 વ્રતી લીન ભઇ નિજ રૂપા, સખતે શ્રેષ્ઠ સ્વતંતર ભૂપા. ૪

ધીર પુરુષ આતમ રત જ્ઞાની, જીનકો વૃથા કરે મે હાંની;
 જાંતુ સર્વ દશા મે યાકી, રંચ ન બોધ રહ્યો ઇન બાકી. ૫
 બ્રહ્મ રૂપ યહ પુરુષ પુરાતન, મો અપરાધ બેદ ઇનકે મન;
 પુરુષ અબોધ બકે કછુ બાંની, મેં કિમ બોલું સર્વ સુજાંની. ૬
 ગુરુ કુલ બાલક સર્વ અબોધી, કર્મ હીન લખિ હોય વિરોધી.
 મેં કિમ હીન ઇન જાંન, બ્રહ્મ રૂપ મેં પ્રગટ પિછાંનુ. ૭
 ધ્યે ધ્યાતા બુદ્ધી ઇન નાસા, અસ્તિ ભાંતિ પ્રિય રૂપ પ્રકાસા;
 ઇનકો કર્મ કરે નહિ બાધા, પાયો પરમાનંદ અગાધા. ૮
 મેં નિરેખ્યો ઇન તર્ક વડાઈ, બ્રહ્મ રૂપ યહાં કસર ન કાંઈ;
 તરુવર બીજ એક ઇન જાંના, યાતે કર્મ યહે નહિ આંના. ૯
 વિશ્વ બ્રહ્મ ઇન ઉર ઇકિતાઈ, ઇનતે ઇતર જ્ઞાન કહા ભાઈ;
 આદ અંત નિજ રૂપ લખાયો, હો ચુપચાપ બ્રહ્મ રસ ધાયો. ૧૦

દોહા

બ્રહ્મ ભૂત જીન અવસ્થા, રહી ન આશા લેશ.
 ચિદાનંદ ચેતન મયે, જીનકો કયા ઉપદેશ. ૧
 મન મરજી જો કછુ કહે, નહિતર રહે ચુપ ચાપ;
 શ્રવન સુને નહિ અપર કીટ, નિરેખ્યો અપનો આપ. ૨

ચોપાઈ

ગુરુ સર્વજ્ઞ નેન ભરિ પાંતી, શિર કર પરસિ કહે પ્રિય બાંતી;
 રે મમ આતમ પ્રાણુ પિયારા, તવ સંવાદ ભયો ઇતબારા. ૧
 તવ કર કલમ ન પાટી દેવહુ, મમ આતમ સમ નિશિદિન સેલહુ;
 જળ તળ સકુર હોય ઉર હમકો, ધર્મ પ્રથા બોધું સુત તમકો. ૨
 આતમ તત્વ બોધ તોહિ પૂરણ, સમજ્યો મર્મ ન રહ્યો અપૂરણ;
 આશ્રમ ધર્મ કર્મ કરિ હીના, શ્રવન બોધ કછુ કરે પ્રવીના. ૩
 ન્યાય કર્મ અરુ નિત્ય અચારા, સો કરી બોધ સુનાઉ સારા;
 જ્યેષ્ઠ કુંવર ગાદી અધિકારા, ધર્મ મર્મ ધરિયે ઉર સારા. ૪
 ચોરહિ કાલ તાત દે ગાદી, ધ્રુવ ચિત આહત રહિત ઉપાધી;
 વિષ્ણુ પુર મહિ કરહિ નિવાસા, નિરવરતી ભાગે હિ હરિદાસા. ૫
 પૂરણ જ્ઞાન ભક્તિ રસ ખ્યાસા, જગ પ્રપંચ તે ભયો ઉદાસા;
 જ્યેષ્ઠ કુમાર પ્રાણુ તે ખ્યારા, ધ્રુવ ગાદી બેઠન અધિકારા. ૬

લઘુ બ્રાત્ર ગાદી નહિ પાવે, તુમકો તાત અવશ ખેદાવે;
 યાતે રાજ ક્રિયા લહુ ભેદા, રાજપ્રજા વિચ્છ હોય ન ખેદા. ૭
 સર્વ ધર્મ દષ્ટા હોય રાજ, અપન અપર સારે નૃપ કાજ;
 ન્યાય યુક્તિ નપતી નહિ જાને, ઉભય લોક મહિ હોય હિરાંને. ૮
 ન્યાય હીન નપતી જગ કેસો, સુકો વૃક્ષ વિપિન મહિ જેસો;
 સખતે ન્યારે પ્રથમ જનાવે, સર્વ હીન ગુણ અર્થ ન આવે. ૯
 યાતે તાત બોધ કહ્યુ લીજે, પર ઉપકાર કાજ ભલ કીજે;
 રાજા યથા હોય સહ પરજા, કરતા પુરૂષ ધર્મ યહ સરજા. ૧૦

દોહા

ગુરુ મુખ ગાદી બોધ સુન, ઉતકલ ભયો અધીર;
 પુલકિ ગાત લોચન સજલ, કંપન લાગ્યો સધીર. ૧
 નિત્ય કર્મ અવસર ભયો, ગુરુ આજ્ઞા દે બાલ;
 સમય સમુજ આશીશ દે, ઉઠી ચલે તતકાલ. ૨

ચોપાઇ

નિત્ય કર્મ કીનો સહ બાલા, હરસત આય જુડે મખ શાલા;
 યજ્ઞ કર્મ વિધિ વત દિજ કીના, લક્ષા અર્થ બાલ સહ ચીના. ૧
 પ્રથમ કર્મ કરિ સવ દિખાવા, પાછે કર્મ સુબોધ સુનાવા;
 બાલક બોધ સુને અરુ દેખે, વેદો યુક્ત કર્મ સત પેખે. ૨
 કર્મ મર્મ બાલક ઉર ચીના, પર્મ પ્રેમ મય ભયે પ્રવીના;
 જોરિ ઉભય કર વંદન કીના, બાલક બોધત શબ્દ નવીના. ૩
 જય ગુરુરાજ કાજ ભલ કીના, સમુજ અનાથ શરણુ મહિ લીના;
 દુસર કૃપા કરે કો એસી, વેદ શાસ્ત્ર વરણે મુનિ જેસી. ૪
 બાલક વિનય કરત બેલ ભારી, નેન નીર ઢલકયો બ્રહ્મચારી;
 બાલ વિનય લખિ સતગુરુ પ્રેમા, વિકલ વિદેહ રહ્યો નહિ નેમા. ૫
 કૃપાવંત આશીશ સુનાઇ, પુત્ર ન સુખી ચાર ફલ પાઇ;
 આશ્રમ ત્રીન નિભાવ હુ રાંમા, આશ્રમ ચતુર કરો વિશ્રાંમા. ૬
 વિશ્વ પ્રેમિ હોવહુ મમ ભાઇ, નીતી કર્મ સર્વ સુખદાઇ;
 અચપન રામ ભક્તિ તોલિ પ્યારી, ભવ તરણી યહિ સલા હમારી. ૭
 રામ ભક્તિ સમ કર્મ ન એકા, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ કીન વિવેકા;
 રામ ભક્તિ સુંદર સુખ ખાંતી, સમજત સુજન જનમ દુઃખ હાંતી. ૮

જીવન મુક્ત ભક્તિ કરિ પાવે, વ્યાપક અપનો રૂપ લખાવે;
હે સુત એક મર્મ લખ લીજે, ઉતકલ મંગ દેષ નહિ કીજે. ૯
ઉતકલ આતમ રૂપ પિછાંની, વંદે હુ અવશ જોરિ યુગ પાંની;
જો નિજ મન તવ તર્ક વડાવે, પ્રેમ યુક્ત કોહિ પ્રશ્ન કરાવે. ૧૦

દોહડા

બાલ અવસ્થા તર્ક તજ, વૃત્તી લક્ષ વિવેક;
જ્ઞાન વદ્ધ લખિ બોધ તે, શંકા રહે ન એક. ૧
તનકી ક્રિયાં ન દેખિયે, જ્ઞાંતી નિરખો જ્ઞાન;
શબ્દ યથારથ સેન લખ, લગે નિરંજન ધ્યાન. ૨

ચોપાઈ

ભોજન સમય ભયો મમ ભાઈ, પોપન પ્રાંન ચક્ષો હરસાઈ;
ઈષ્ટ દેવ કો ધરી અહારા, પાવ હુ ભોજન રહિત વિકારા. ૧
ગુરુ આજ્ઞા બાલક શિર ધારી, ભોજન શાલ ગયે બ્રહ્મચારી;
બેઠે સર્વ અપન અધિકારા, પત્રાવલિ પડસે હિ અહારા. ૨
હરિગુરુ હર જોહિ ઈષ્ટ પિયારા, તેહિ જીય મંત્ર જપે ઇકધારા;
ઈષ્ટ દેવ લખિ ભોગ ધરાવા, મહા પ્રસાદ લખિ બાલક પાવા. ૩
શ્રિ અનુસાર અહાર સુલીના, સમય સમુજ અચમન સહ કીના;
લખિ અવસર જોડે બ્રહ્મચારી, ઉતકલ દશા સર્વ ઉર પ્યારી. ૪
ઉતકલ વસતવ એકહિ ભવના, સુખમય સદા ઉપાધી કોહિ ના;
સંધ્યા કર્મ કીન દે ભાઈ, નિશા સમય લખિ સેન કરાઈ. ૫
ઉતકલ કીન સુસોપતિ વાસા, વસવવ ઉરમહિં પરમ ઉદાસા;
નિદ્રા નેન નિકટ નહિ આઈ, ચિંતા પ્રબલ અપન ઉર છાઈ. ૬
પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવા, અર્ધ નિશા સુત રૂદન કરાવા;
ઉતકલ ઉજકિ રૂદન સુનિ જગા, રોવત નિરખ્યો બ્રાત સુહાગા. ૭
કર અહિ બ્રાતા ગોદિ મહિં લીના, કર સુખ ચુંબત ભયો પ્રવીના;
રે મમ બ્રાત કવન દુઃખ ભારી, અર્ધ નિશા રોવત બ્રહ્મચારી. ૮
નરતન ઉત્તમ નૃપ ધર જાંમા, અમિત પ્રકાર સર્વ સુખ ધામા;
અપને માત તાત દઢ જાંતી, ચાર પદારથ કર દુઃખ લાંતી. ૯
જીવન મુક્ત જ્ઞાન મમ બ્રાતા, કો પ્રકાર તું પ્રાણુ દુઃખાતા;
રોવે અધમ નીચ કૃત પાપી, રામ ભક્તિ ઉરમે નહિ થાપી. ૧૦

દોહા

દિન રોવે નિન કમ તજ, ધર્મ હીન કોહિ નાર;
અન્યાયી રાજા રવે, તું પ્રિયે કવન પ્રકાર. ૧
ત્યાગી રોવે મોહ વશ, અહમ્યારિ વશ ભોગ;
ગૃહસ્થ રોવે દ્રવ્યહિન, તવ કિમ ત્રાહ અરોગ. ૨

ચોપાઇ

રોવે શરવીર રણુ ભાગા, જીવત જગ મહિં મર્યો અભાગા;
સતિ નાર પતિ મરહટ^૧ ત્યાગી, છુપી જાઈ ગૃહ દુષ્ટ અભાગી. ૧
ધર્મ ગયો અર અવયશ ભારી, સો ભલ રોવે પરમ દુખારી;
ભક્ત ભક્તિ તજ ભોગ પ્યારા, શઠ બક^૨ ભગત રોન અધિકારા. ૨
અર્ધ દગ્ધ જ્ઞાની ભલ રોવે, ઉરતે દૂર અવિદ્યા નોવે;
તજ જગ રાગ લીન વૈરાગા, ગિરિવર ગુહા વસ્યો બડ ભાગા. ૩
એકા એક કરત અભ્યાસા, પ્રણવ મંત્ર ઉચરત નિજ શ્વાસા;
યદ્યપિ મન પાવન વશ નાંધ, મિથ્યા ચિંતવન હોત સદાધ. ૪
હઠ કરિ હઠ્યો ન વૃત્તી રકાઈ, કર્મ હીન રોવે ભલ ભાઈ;
અહકો રહ્યો ન ત્યાગ સજ્જવા, કર્મ હીન અધ બિચ અટકાવા. ૫
વિધવા ગર્ભ ધાર ભલ રોવે, ઉભય પક્ષ બુદ્ધી વિન ખોવે;
વિધ વાપન અર ધર્મ ગુમાયો, ધર્મ હીન પાપી સુત જાયો. ૬
વિધવા પુત્ર રોહિ ભલ દુના, બ્રાતા વંશ તાત વિન સુના;
કારન કવન રોન તવ ભાઈ, દુઃખી હોય નહિં દેહુ બતાઈ. ૭
તવ દુઃખ દૂર કરે તતકાલા, તુમ રોવત મમ કષ્ટ વિશાલા;
તન મન પ્રાણુ તાત તવ આગે, અરપૂં તુરત પ્રિયે તોહિ લાગે. ૮
હમતે બને કહો મમ ભાઈ, તન લગિ બને તો શકું બનાઈ;
બ્રાત કે બ્રાત અર્થ નહિં આવે, ધિક ધિક બ્રાત ન બ્રાત કહાવે. ૯
એકહિ તાત પાય કહા કીના, બ્રાત બ્રાત કારજ નહિં ચીના;
દુષ્ટ મટે યા અનલ જરાવે, બ્રાત કે બ્રાત અરથ નહિ આવે. ૧૦

દોહા

મિત્ર મિત્રકો કાજ કર, સુયશ લેત સંસાર;
નિજ બ્રાતા નહિં બાંહેદે, તેહિ બ્રાત ધિક્કાર. ૧
સુખ દુઃખ મેં સેમિત સદા, બ્રાત બ્રાત સુખ દેત;
ભજન ભક્તિ પરતાપતે, અમર ચાર ફલ લેત. ૨

ઓપાઘ

કહો બ્રાત હુખ દેર ન કીજે, વૃથા અમોલ વખત સત છીજે;
 વૃથા કષ્ટ નહિં પાવહુ ભાષ, મો મન પ્રાંણુ રહ્યો ધગરાષ. ૧
 કર મુખ મુંબત ઉર ભરિ આવા, ઉતકલ ઉગ્ર પ્રેમ ઉર છાવા;
 દેખહુ તન સખંધ પ્રભુતાર્ધ, સમય પાય પ્રગટે ઉર આર્ધ. ૨
 ઉભય શરીર અંશ યહ એકા, કુરે અચાનક કીન વિવેકા;
 માંની સમુજી ઉલટિ અટકાવે, યદ્યપિ શુક્ષ્મ તર્ક કરાવે. ૩
 યાતે ત્યાગી વંશ તજવે, દુરતે દૂર દૂર ચલિ જાવે;
 સુને ન જ્યહાં અપને કુલ ગાથા, તદ્યપિ કબિ ઉર ધૂમ મચાતા. ૪
 ઉતકલ દસા પ્રેમ મય પેખી, વસતવ બોલ્યો બાલ વિવેકી;
 જય બડ બ્રાત ક્ષમા મો કીજે, મો મન કષ્ટ ગાય સુન લીજે. ૫
 કૃપાવંત ગુર બોધ સુનાવા, તખતે મો મન તરક વડાવા;
 તુમકો રાજગાદી અધિકારા, હમકો સતા ન એક લગારા. ૬
 ઉભય બ્રાત હમ એકહી તાતા, કયું નહિ રાજ મિલે મમ બ્રાતા;
 બચપન માતુ કીન ઉપદેશા, મિલે રાજસુત નાંચ અદેસા. ૭
 નૃપતી હોન પૂર મોહિ આશા, ગુર મુખ શબ્દ સુનત નિર આશા;
 જનુની વચન ભયો નિર મૂલા, તાતે ઉર ઉપજી મોહિ સૂલા. ૮
 પઠિ વિદ્યા કહા લાભ કમાવે, નૃપ અધિકાર હુમે નહિં પાવે;
 નીતી પઢો કિ પઢો અનીતી, હમકો ભવન ભોગ સુખ ભીતી. ૯
 યાતે તાત રહ્યો નહિં જાવે, સમુજી મર્મ ઉર ગિરહ વડાવે;
 રાજકુંવર તોહુ રાજ ન પાવા, રાજકુંવર હમ વૃથા કહાવા. ૧૦

દોહડા

તાત ક્ષમા મોહિ કીજીયે, યે મો મનકી વાત;
 નૃપપદતે મો હીન લખ, ઉર નહિં બ્રેહ સમાત. ૧
 પુલકિ ગાત ક્ષોચન સજલ, વસતવ ભો બેભાંન;
 તાત તાત કહિ ગાદી ભે, હડહડ હર્યો નિદાન. ૨

ઓપાઘ

રે મમ તાત અલ્પ યહ બ્રાતા, તેહિ હિત કષ્ટ વૃથા તું પાતા;
 ઇન મહિં વાત કવન પ્રિયે ભારી, હો સુચેત સુન રહિત વિકારી. ૧
 ઉભય માતુ તાત ઇકે અપના, પ્રિયે અંધુ ત્યાગ કલપના;
 સતગુર કહ્યો તાત દે ગાદી, અંધુ મો મન પરમ ઉપાધી. ૨

નૃપ અધિકાર કવન સુખ ભાષ, મર્મ હીન મનમે હરસાઈ;
 સુનિ ગુર શબ્દ હૃદય મોહિ કંપા, લખા^૧ બાજબિ શિર પર કંપા. ૩
 યદ્યપિ મારિ રહ્યો મનમાંધ, ધન્ય તાત તેં ગાય સુનાઈ;
 બંધુ અનંદ ભયો મોહિ ભારી, અવશ હોહુ તું નૃપ અધિકારી. ૪
 આજ તે રાજ દીન તોહિ ભાઈ, રાજધર્મ શીખહુ હરસાઈ;
 રાજધર્મ શીખે હુ ગુર પાસા, મિથ્યા તર્ક ત્યાગિ અભિલાસા. ૫
 ભૂપકો ભૂપ હોન કહા ત્રાસા, સિંહકો સિંહ હોન કહા આશા;
 અગતી અગન હોન કહા ચાવે, જલકો જલ કહા પ્યાસ ખુળવે. ૬
 તુમકો ભૂપ હોન કહા સંસે, અવસ રાજ પાવહિ નીર સંસે;
 યદ્યપિ તાત દેહિં મોહિ રાજ, તદ્વતિ તાત ન લખે અકાળ. ૭
 હક કરિ ગાદી તાત ખિઠાવે, રામ સપથ મેં વિપન વસાવે;
 તુમતે તાત રખું ને ચોરી, સખતે અધમ ગતી હો મોરી. ૮
 માત તાત ગુર ગો સંતાપા, વૃથા કેહુ લાગો મોહિ પાપા;
 હરિહર દ્રાહ ગતી ને પાવે, કહું ખૂઠ હરિ મોય દશવે. ૯
 દે વિશ્વાસ કરે કોહિ ધાતા, કપટ કરે ગતિ દેહિ વિધાતા;
 અધમતે અધમ ગતી દેહુ દાતા, રજ વિશ્વાસ કરે ઉર ધાતા. ૧૦

દોહા

ક્ષણિક ભોગ સુખ સાલખી, બાલક કરે વિલાપ,
 સંત વૃથા લખિ ચિર રહે, આતમ રસ તે ધાપ. ૧
 કવન વસ્તુ બ્રાતા આધક, જા બ્રાતા નહિં દેત;
 તન ધન ભવન વિભાગ સખ, કયું બ્રાતા નહિં લેત. ૨

ચોપાઈ

સર્વ કાલ સુખ મેં રહુ ભાષ, સંપતિ સર્વ આજ તેં પાષ;
 થોડે કાલ હુમે મિજમાંના, જંગલ વસ્તિ હું બ્રાત નીદાના. ૧
 ફેરી ફિરત ફકડ મેં આવા, ધલા ઉદર મેં વાસ વસાવા;
 મેં ફકીર કહા રાજ કમાવે, દંડ કમંડલ હુમે સુહાવે. ૨
 બ્રાતા ઉરતે શોચ વિસારી, વિદ્યા રાજ પઠા બ્રહ્મચારી;
 શુદ્ધ હૃદય તું ધન મમ ભાષ, ગુપ્ત ગાય સહ પ્રગટ સુનાઈ. ૩
 રે નિષ્પાપ બ્રાત તું ભારી, સમુજ મર્મ મેં ભયો સુખારી;
 આખિર જ્ઞાન હોયગો તોહી, આશ્રમ ચતુર હોય નિરમોહી. ૪
 આખિર મોક્ષ મિલે જડ ભાગી, આશ્રમ કર્મ કરો ભય ત્યાગી;
 તાત શંક ઉર કળહુ ન કીજે, વિદ્યા દ્રવ્ય પ્રેમ યુત લીજે. ૫

મેં નહિં પદું વિચાર ન કીજે, લક્ષા અર્થ સમુજી હર લીજે;
જન ધન હીન કર્મ બહુ કરહી, નર ધનવંત ધીર હર ધરહી. ૬
આતમ તત્વ અચલા ધન પાવા, યાતે તાત કર્મ વિસરાવા;
વિશ્વ પદારથ ચીત ન ચાવે, યાતે કર્મ હીન દરસાવે. ૭
યાતે તાત ત્યાગ હર શંકા, ગુરુમુખ કરિયે કર્મ નિશંકા;
રેમમ બ્રાત પ્રાણુતે પ્યારા, કષ્ટ લહી તેં વિગર વિચારા. ૮
પુલકિ ગાત બોચન ભરિ વારી, બ્રાત હાથ ચુંબ્યો કેઈ વારી;
વસતવ ખુશી ભયો લિખી બોધા, અરખ્યો રાજ કાજ સત શોધા. ૯
જય હો તાત ખુશી મેં આજ, મમ હરતે સહ હર્યો અકાજ;
લધુ બ્રાત આશા કરિ પુરણુ, દીન રાજ પદ કહા સંપૂરણુ. ૧૦

દોહા

અખ વિદ્યા પૂરણુ પદું, ધર્મ સનાતન ધાર;
અવશ મિલે મોહિ રાજપદ, બ્રાત વચન ઇતપાર. ૧
જીવ ભાવ જોહિ હર વસે, તિન માયાકી ચાહ;
રામ અમલ માતા રહે, સો જન બેપરવાહ. ૨

ચોપાઇ

જય મમ તાત બ્રાત હિતકારી, નૃપ પદ અરપિ કીન સુખ ભારી;
નિજ સુખ અપર દેન કેા ચાવે, તો સમ બ્રાત બ્રાત મન ભાવે. ૧
રાજ લક્ષ્મી પરમ વિશાલા, માંગત દેત કવન તતકાલા;
ધન્ય તાત તોરી ગતિ ગૂઢા, લખિ ન શકું બાલક મતિ મૂઢા. ૨
જોરિ ઉભય કરપદ લપટાવા, પુલકિ ગાત બોચન જલ છાવા;
હિતકલ નિરખિ દશા નિજ બ્રાતા, દશાવંત મનમે શરમાતા. ૩
દેખહુ જ્ઞાન વિના જન દીના, મિથ્યા ભોગ સત્ય કરિ ચીના;
ક્ષણિક ભોગ સુખ કહા ખુશાલી, નભ મહિં ધનુષ ખુલી જીમ લાલી. ૪
કેા ધનુષ પ્રકટ છુપિ જાવે, યહ પ્રકાર જગ ભોગ કહાવે;
નભકેા અશ્વ અર્થ કહા આવે, એસે મિથ્યા ભોગ વિલાવે. ૫
નભમે બાગ પુષ્પ કેા લીના, માયા ભોગ ચહત યું દીના;
સુપન ભૂપ સુખ સંપતિ પાવા, જાત્રતમે વેા રંક કહાવા. ૬
તરકી શીશ ધૂત ઘટ લીનો, સર્યો ન કાજ નાશ ધૂત કીનો;
મનકે ગયે મનોરથ સારે, મનકે મૂઢ લીન ધિક્કારે. ૭
એસે નામ રૂપ યહ માયા, જ્ઞાન હીન સત સમજ લુભાયા;
અમિત વાર કરિયે ઉપદેશા, યદપિ જ્ઞાન હોય નહિં લેશા. ૮

ચંચલ ચિત માયા વશ ભારી, વૃત્તિ વિષય વશ પરમ વિકારી;
કોટિક જનમ પુન્ય પ્રભુતાર્થ, સુખી હોય સતસંગતિ પાઈ. ૬
પૂરણ પુન્ય સુજગ હો આવે, સત મિથ્યા મન મર્મ લખાવે;
સોઈ શબ્દ અર્થ ઉર જાને, સમુજી સ્વરૂપ અભય સુખ માંને. ૧૦

દોહા

ગુપ્ત ગાથ પરગટ કરૂં, તો ન લખે મમ બ્રાત;
વૃથા બોધ જાણસિ વિન, ચિત મહિં માયા ચાત. ૧
ઉતકલ જનૂની બોધ ઉર, સમજ્યો અતિ ઉપકાર;
ગુનિત શક્યો ગુન માતુકે, પ્રગટ્યો પ્રેમ અપાર. ૨

ચોપાઈ

સમય સમુજી અપનો મન ભારી, ઉતકલ બોલ્યો બ્રહ્મ વિચારી;
વસતવ બ્રાત સુખી રહુ ભાઈ, મેં બોલ્યો સો સત્ય સદાઈ. ૧
મે કછુ હસ્તિ તોય નહિં દીનો, તેં કછુ હરસિ હાથ નહિં લીનો;
શબ્દ માત્ર દેના અરૂં લેના, મિથ્યા વાત તાત કહા કેના. ૨
મન મૂરખ ધારત અહંકારા, તન ધન યે સખ ભવન હમારા;
મુખ તે કહે રૂ મેરા માંને, યદ્યપિ સંગ ન અક્ષે સયાંને. ૩
મેં કછુ ચહત ઓર તોહિ દેના, તેં સુત કહ્યો રાજપદ લેના;
અદ્યરાજ રાજી કહા ભાઈ, અક્ષય રાજ કરૂં બગસાઈ. ૪
માને તાત હજી મોહિ કેના, અમર રાજ ચાહુ મેં દેના;
વસતવ વચન સુનત ધખરાવા, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવા. ૫
જોરિ ઉભય કર બોલેહુ બાલા, ઉગ્ર માસ ઉર બિરહ વિશાલા;
કૃપાનાથ કહા શબ્દ સુનાવા, અરખ્યો રાજ લેન ચિત ચાવા;
દીનો રાજ રહ્યો કહા દેના, લીનો રાજ અપર કહા લેના;
અક્ષય અમર કહા નહિં જાંનૂ, તાત રાજ સો સત્ય પિછાંનૂ. ૭
ધનતે ધતિર રાજ તુમ લીજે, હમકો તાત રાજ ચેહિ દીજે;
અમર રાજ હમ ચીત નહિં ચાવે, હમકો સત્ય રાજ ચેહિ ભાવે. ૮
બ્રાતા ભેદ ન કરિયે કોઈ, વચન ગયે અપયશ જગ હોઈ;
દીનો વચન સત્ય કરિ રાખો, બગસી ચીજ કહા અબિલાખો. ૯
ઉભય બ્રાત મહિં ભેદ ન કોઈ, સમુજી સુગાથ રહો નિરમોઈ;
આયુષ તકમેં તવ પદ દાસા, કરૂં સેવ ઉર પરમ હુલાસા. ૧૦

ઢાહા

ઉતકલ બ્રાતા વચન સુન, ઉર ગિય કરત વિચાર;
સમુજ બોધ નેહિ દીજયે, જનકો નેહિ અધિકાર. ૧
મેં કછુ બોધે ઓરહી, યે સમુજે કછુ ઓર;
પાત્ર વિના ઉપદેશ કિમ, કરિ કેસરિ ધકઠોર. ૨

ચોપાઈ

રે મમ તાત શોચ નહિં કરિયે, કરો રાજ ધીરજ ઉર ધરિયે;
મેં કછુ જ્ઞાન ગિરા તવ બોધા, તેં વિન સમજ ઉલટ મગ શોધા. ૧
લેન ચહો કહા ફૂકસ ભાઈ, કછુ વસ્તૂ આતમ સ્થિત પાઈ;
અલ્પ ભોગ સુખ કામ તુમારા, પદ અવાચ્ય જ્યહાં રાજ હુમારા. ૨
રે મમ બ્રાત કૃપા ભલ કીની, પાત્ર કુપાત્ર શુદ્ધિ મોહિ દીની;
સુખમય રહો કછુ નહિં કેના, પ્રાત ભયો વિદ્યા ચિત દેના. ૩
નિત્ય કર્મ કીજે મમ ભાઈ, ઉભય સિનાંન કરો સુચિતાર્થ;
ઉરમે રામ વારિ જલ નાધયે, વિદ્યા દાન તુરત પ્રિયે પાધયે. ૪
પાછલ નિશા વ્રતી ચિર હોવે, રામ ભક્તિ વિદ્યા મન મોવે;
યાતે તાત પ્રમાદ ન કીજે, રામ મંત્ર વિદ્યા ચિત દીજે. ૫
વસતવ કહે સત્ય તવ આંની, વિદ્યાતે સુધરે સખ પ્રાંની;
યાતે તાત પદું ચિત ચાઈ, રાજ્ય કર્મ નૃપ નીતિ ભલાઈ. ૬
ન્યાય કુશલ વ્રપતી જસ ભારી, મહિમા પ્રજા કરે નરનારી;
યાતે તાત હુમે ચિત ચાવે, ન્યાય કર્મ કરે સુયશ વડાવે. ૭
સુયશ વડે અર પ્રજા સુખારી, તાત કહે યહ કર્મ વિચારી;
બનિ રહે શિર કૃપા તુમારી, મિગડી સુધરહિ વાત હુમારી. ૮
ઉતકલ વસતવ વચન પિછાંના, પાત્ર કુપાત્ર મર્મ મેં જાંના;
જનકો નેહિ વસ્તૂ જણાસા, સુનહિ બોધ સોઈ પર્મ હુલાસા. ૯
ખાસે નીર ક્ષુધા આહારા, ચલે ન વસ્તુ અપર વ્યવહારા;
અપર વસ્તુ અરપે નહિં ભાવે, ઉપજે શોક અર દેવ વડાવે. ૧૦

ઢાહા

ઉતકલ આશા હીન જન, ભયો સ્વતંતર ભૂપ;
ઉમગ્યો પ્રેમ અગાધ લખ, સતગુર કૃપા અનૂપ. ૧
પ્રાત કર્મ કરિ બાલ સખ, પદતે લગે પ્રવીન;
ગુર બોધે સંતોષ યુત, નેહિ જન આશય ચીન. ૨

ઓપાધ

એક સમય આજ્ઞા ગુરૂ પાઈ, આયે ભૂપ ભવન દોહી ભાઈ;
 પ્રથમ તાત પદ વંદન કીના, ધ્રુવ સતકાર કીન સુત ચીના. ૧
 ગુરૂ આજ્ઞા આયે મમ ભાઈ, મોહ વશ આજ્ઞા નહિ ચુરાઈ;
 ગુરૂ તે કપટ પાપ અતિ ભારી, કષ્ટુહ ન હો જીવ રહિત વિકારી. ૨
 ગુરૂ પિતુ માત તેં કપટ કરાવે, કોટિક જનમ કાક તન પાવે;
 ગુરૂ તે કપટ કરે હત ભાગી, અમિત યોનિ તન ધરે અભાગી. ૩
 યાતે હે સુત શિક્ષા મોરી, કરિયે નાંહ ગુરૂ સન ચોરી;
 ઉતકલ અર્જ કીન કર જોરી, જય મમ તાત વિનય યહ મોરી. ૪
 ગુરૂતે ચહત પાર ભવ તરના, શિપકો અપર કવન જગ શરના;
 જીવન મુક્તિ મિલે ગુરૂ ગમતે, જીનતે હોય કપટ કિમ હમતે. ૫
 સત મિથ્યા ગુરૂ મર્મ લખાવે, સમુજી સેન શિપ રૂપ સમાવે;
 સર્વોપરી સ્વતંતર સ્વાંમી, શિપ દે બોધ હરે સહ ખાંમી. ૬
 સતગુરૂ સમ જગમે જન કોહા, જીન ઉપદેશ જય મદ મોહા;
 ગુરૂ સમ જગમે કો પિતુ માતા, શિપકો કરે અપન સમ તાતા. ૭
 કરિ સુબોધ મન તર્ક મિટાવે, વ્યાપક અપનો રૂપ લખાવે;
 કરે કપટ હમ કવન પ્રકારા, મો મન એક ગુરૂહિ આધારા. ૮
 તાત કૃપા કરિ ક્ષમા કરીજે, બાલ બકોર ન હૃદય ધરીજે;
 ગદગદ કંઠ થકિત ભઈ ખાંની, વંદે પાદ જોરિ યુગ પાંની. ૯
 ધ્રુવ કર પકરિ ગોદિ મહિં લીના, ઉભય પુત્ર શિર નિજ કર દીના;
 રાજકુંવર આશય તવ ભારી, ભયો પ્રસન તવ વચન વિચારી. ૧૦

૩

દોહા

ધ્રુવ ઉતકલ કે વચન સુન, ઉર મહિં કરત વિચાર;
 જંગ પ્રપંચકો ત્યાગિકે, સુત લે આતમ સાર. ૧
 સમય સમુજી આજ્ઞા દમ, જીવહુ જનની પાસ;
 નિત્ય કર્મ કરિ હરી ભજો, હૃદય રામ વિશ્વાસ. ૨

ઓપાધ

પિતૃપદ વંદિ માતૃ ઢિંગ આવા, ઉભય માતૃ મન હર્ષ વડાવા;
 ઉર લપટાય લીન દે બાલા, ઉર મહિં ઉપજ્યો પ્રેમ વિશાલા. ૧
 ઉભય પુત્ર નેનાં જલ છાવા, પ્રેમ વિવશ મુખ વચન ન આવા;
 કર મુખ ચુંબતિ વારંવારા, નેનાં પ્રબલ ચક્ષે જલ ધારા. ૨

જનની સમ જગ કો હિતકારી, બેત બલધ્યા વારંવારી;
 તન મન પ્રાંન અધિક સુત જાને, માતુ પ્રેમ કહો કહા વખાને. ૩
 વિશ્વ ચરાચર માતુ અધારા, જનની તે પ્રગટે તન સારા;
 પિતુકો કષ્ટ પલક બર ભાઈ, જનની કષ્ટ કહ્યો નહિ જાઈ. ૪
 પિતુકો પ્રેમ વર્ષ દસ વીસા, જનુની દેહ લગિ પ્રેમ સરીસા;
 ઉભય માતુ સુતકો સંતોષા, જિમિ યુગ કુમુંદ ચંદ્રિકા પોષા. ૫
 અપને અપને ભવન સિધાઈ, બે સુત સંગ પરમ સુખ પાઈ;
 ઉતકલ પ્રેમ માતુ ગુરુ જાની, ઇલા પ્રેમ સુત જાની પિછાંની. ૬
 ઉતકલ પ્રેમ બોધ કુરિ આપા, ઇલા પ્રેમ સુત નહિ વિસરાવા;
 ઉતકલ પ્રેમ ગુરુ ઉપકારા, ઇલા પ્રેમ ઉતર્યો સુત પારા. ૭
 જાની પુત્ર સમુજ સુખ ભારી, ઉતકલ પુત્ર ઇલા મહતારી;
 એસો પુત્ર માતુ જન એસી, તિનકો જનમ ત્રાસ કહા કેસી. ૮
 નાહય ધોય તન કીન અચારા, હરિ અરપન લીને સુત અહારા;
 જનની કહે પુત્ર કહો કેસા, ઉતકલ કહે હમે રાંહિ જેસા. ૯
 કહો પુત્ર યહ કહા દિખાવે, ઉતકલ કહ કહુ હોય સુનાવે;
 નામ રૂપ સુત અજ્ય અનેકા, જનની સો જડ ચેતન એકા. ૧૦

દોહા

અહો પુત્ર તું કોન હે, કિમ કરિ ધર્યો શરીર;
 પંચ તત્વ તન ત્યાગિકે, કહાં ધરોગે ધીર. ૧
 જય જનની મમ રૂપકો, મુખ તે કહ્યો ન જય;
 દેહ છતાં મમ રૂપ મે, વ્યાપક રહ્યો સમાય. ૨

ચોપાઈ

જનની કહે ધન્ય તું બાલા, તેં પાયો નિજ રૂપ વિશાલા;
 અજ મોહિ ભયો ભરોસો ભારી, અચલ વ્રતી નહિ ડિગેહુ તુમારી. ૧
 જરા ભૂલ સુત રહિય ન તોરે, સત વિશ્વાસ ભયો ઉર મોરે;
 જગ પ્રપંચ યહ નીર બબૂલે, જાની જન ધનમે નહિ ભૂલે. ૨
 રાજ પાટ ધન ધામ ખજાના, સુપન માત્ર જાની જન જાના;
 પંચ તત્વ તન વિશ્વ ઉપાધી, યા મહિં જીવ ભમે પરમાદી. ૩
 વિષયા શક્ત બુદ્ધિ બલ હીના, અલ્પ ભોગ સુખ ભયે અધીના;
 અસ્તી ભાંતિ પ્રિય આતમ અપના, લખે ન વ્યાપક ત્યાગિ કલપના. ૪
 મિથ્યા મોહ બધ્યો સંસારા, વિન સમજે પચિ મરત ગંવારા;
 ભર્મ ભુત વિષયા સુખ ચાવે, યાતે જીવ પરમ દુઃખ પાવે. ૫

મુખતે બેઠે મેરિ અરૂ તેરી, આતમ ભૂપ ભયો વશ ચેરી;
 અજર અમર ઇન્દ્રી રસ ચાવા, કરિ કુસંગ જગ જીવ કહાવા. ૬
 અપનો રૂપ મોહ વશ ભૂલા, દ્રષ્ટિ પદારથ આહત ઉલા;
 કરતા ભરત હરત સુર સ્વામી, વ્યાપક સખ ઘટ નાથ નમાંમી. ૭
 અપનો આપ રૂપ નહિ જાનત, યાતે અલ્પ વિષય મુખ માનત;
 જ્યું નૃપ દાસી હાથ વિકાવા, ભૂપ સતા ઉરતે વિસરાવા. ૮
 ચંચલ ચપલ ચેરિ કહા કરહી, અહો નિશિ નૃપકે વચન વિચરહી;
 યદ્યપિ ભયો વિષય વશ હીના, તન મનતે ચેરી આધીના. ૯
 રજ ભર સતા ભૂપ નિજ ધારે, ચેરી નૃપ મુખ ત્રાહ પુકારે;
 જડ માયા આતમ કર ચેરી, શાસ્ત્ર સંત વરણે ઉર હેરી. ૧૦

દોહા

માયા કહુ તો હે નહીં, બ્રહ્મ કહયો નહિ જાય;
 હેન નહિ કે બીચ મેં, સિમ્રથ રહયો સમાય. ૧
 બીજ વક્ષ નહિ ભિન્નતા, તરંગ તોય નહિ ભેદ;
 હો ચુપ ચાપ પ્રિયારી ઉર, જાંની કરે ન ખેદ. ૨

ચોપાઇ

જલતે ઇતર બર્ફ કહાં ભાઇ, આતમ ઇતર ન સૃષ્ટિ કદાઈ;
 ઇખ સરસ રસ માંડ ખિલોના, સમુજી મર્મ ધરિયે મુખ મોના. ૧
 નામ રૂપ ગુણ ધરે અપારા, તોહુ ઇખ રસ સર્વ પસારા;
 યું જડ માયા ઇખ પિછાંનો, વ્યાપક બ્રહ્મ સરસ રસ માંનો. ૨
 એસો પ્રબલ જ્ઞાન જોહિ જનકો, સંશય સર્વ હર્યો નિજ મનકો;
 હો ચુપચાપ આપ લખિ અપના, અક્ષય આપ સર્વ જગ અપના. ૩
 વેદ અંત અપનો લખિ આપે, પાપ પુન્ય પર જાપ અજાપે;
 ધ્યે ધ્યાતા પ્રતી ભઈ લીના, નભવત સુખર વિશેષ ન દીના. ૪
 મમ આતમ તું પરમ વિશાલા, સત્ય રૂપ ચિન્હો તતકાલા;
 નિજ સ્વરૂપ પ્રતી ચિર રહિયે, અકરમ કરમ ઉદાસી ગહિયે. ૫
 ક્રિયા કર્મ જડ દેખ વિચારી, યદ્યપિ કરો અપર ઉપકારી;
 વિશ્વ જીવ સહ કર્મ ન અધીના, મિથ્યા દેહ સત્ય કરિ ચીના. ૬
 સત મિથ્યા ઉર મર્મ ન જાનત, યાતે અસત સત્ય કરિ માંનત;
 જાંની ગુપ્ત સમજ યહ મર્મ, વિલગ વખાનત ધર્મ અધર્મ. ૭

સત મિથ્યા દે મર્મ લખાવે, લખિ જન મર્મ પર્મ પદ પાવે;
તો સમ સુખી હોય જીજ્ઞાસી, કરે કર્મ સહ પર્મ ઉદાસી: ૮
પુષ્પિત કર્મ કર્ત રહે સારા, ઉર મહિં કુરે ન તર્ક અસારા;
યાતે પુત્ર મર્મ લખિ લીજે, વેદો યુક્ત કર્મ સહ કીજે. ૯
હડ હડ હર્યો માતુ સુન બાંની, જનુની કર્મ લાભ કહા હાંની;
મેં કો કર્મ કીન મમ માતા, દ્રઢ સ્વરૂપ નહિં જગત દિખાતા. ૧૦

દોહા

મણિ ગણવત મમ આતમા, ગર્ક ભર્યો વિન બેદ;
શબ્દ માત્ર મિથ્યા કરમ, મો મન જરા ન ભેદ. ૧
વિન બોધે મમ આતમા, કર્મ લગાઉ બાધ;
પારસ કહા પરબોધિયે, આપહિ રહિત ઉપાધ. ૨

ચોપાઇ

અનલ અનલ જલજલ કહા બોધે, અપન સુભાવ આપહી શોધે;
અગ્ને અયલ તેહુ વાયુ કહાવે, યું ચેતન કહા કર્મ કરાવે. ૧
કરી કર્મ કોઉ બસ્તુ બનાવે, અસે કાલ પુરુષારથ જાવે;
નામ રૂપ જડ કર્મ પસારા, અસિત કાલ પૂરણ ઇતિબારા. ૨
જનુની મમ સ્વરૂપ નહિં કર્મી, નિશ્ચલ એક ન ધર્મ અધર્મી;
કર્મ ભેદ બુદ્ધિ વિપરીતા, નિષ્કર્મી ચેતન કહા ચીંતા. ૩
રવિ મહિં તિમિર ન કરે પ્રવેશા, જનની કર્મ ત્રયા ઉપદેશા;
ધૃત લીન કયું છાછ વિલોવે, લીને રૂપ નિશ્ચલ ચિત સોવે. ૪
મો મન ડરે કર્મ સુન ગાથા, કરતાં કર્મ ગતી કો માતા;
કર્મ ભર્મ મન મર્મ લખાવા, કર્મ પરે આતમ થિર થાવા. ૫
જનુની જનમત બોધ સુનાવા, નિશ્ચય ભયો અમર ધર પાવા;
અગમે અન્ય ધર નહિં શંકા, કર્મ ધર્મ તે પરમ નિશંકા. ૬
ઈતર કર્મ ચમ ચીત ન ચાવે, આતમ દશા એક મન ભાવે;
કહુ કવન મુખ તોરિ વડાઇ, અમર બોધ દીનો સુખદાઇ. ૭
હે સો હે કહુ કહ્યો ન જાવે, જ્યું ગુંગે ગમ ગુંગો પાવે;
જનુની ઈતર કર્મકી ગાથા, અલ્પ બોધ દીજે નહિં માતા. ૮
પુલકિ ગાત લોચન ભરિ વારી, ગદ ગદ કંઠ ભયો બ્રહ્મચારી;
ઇલા અપન મન તર્ક વિશાલા, આશ્રમ કર્મ કરે નહિં બાલા. ૯
પ્રથમ ભૂલ મે ભઈ હુમારિ, કિન બોધ મેં કર્મ વિસારી;
આશ્રમ ધર્મ કર્મ નહિં શોધા, આતમ તત્ત્વ એક મત બોધા. ૧૦

હોહા

મેર શિખર ખગમગ ગયો, પાયો નિશ્ચલ ધાંમ;
બોધ સુને કિમ રાહકો, પેડી તજી તમાંમ. ૧
પાવ ચક્ષે પુરુષારથી, સર્વ પેડિ લખિ સાર;
શિખર મેરધર થિર ભયો, તેહુ સર્વ વીચાર. ૨

ચોપાઇ

કર્મ હીન આતમ ધન પાવા, કર્મ ધર્મ નહિં મર્મ સુનાવા;
અખ કિમ લખે કર્મ જગ સારા, અનિ બેઠો ભપ રહિત વિકારા. ૧
જગકો લાભ હોય નહિં લેશા, કવન યુક્તિ ચેહ કહ ઉપદેશા;
જો બોધે તો નિજ મત બોધે, કર્મ હીન ઉલટો મગ શોધે. ૨
નિષ્ટા બ્રહ્મ શાસ્ત્ર વિન ઉના, કૂપ વિશાલ નીર વિના સુના;
શાસ્ત્ર વિના કિમ કર્મ વખાંને, યુક્તી કર્મ શાસ્ત્ર કરિ જાંને. ૩
કરતા બોધ કર્મ નહિં જાંને, કો પ્રકાર શિપ કર્મ વખાંને;
પૂરવ જનમ કર્મ ધન જરા, જરા ભૂલ હિત ચે તન ધારા. ૪
પુન્ય પ્રતાપ જ્ઞાનિ પિતુ પાવા, સુનતહિ બોધ સુજગ હોઇ આવા;
નિપ કર્મો લખિ સેહિજ સ્વરૂપા, નૃપતી પુત્ર હોત જીમ ભૂપા. ૫
કવન યુક્તિ ધન કર્મ પ્રબોધે, હમતે પ્રથમ તર્ક સહ સોધે;
વિન સમજે ઉપદેશ બતાવે, સમજે કો ફિર કહા સમુજાવે. ૬
ધનકો એક નિવૃત્તી પ્યારી, નિશ્ચલ ચિત સુતો બ્રહ્મચારી;
નિરવતી સુખ ત્યાગ સુભાગે, પરવતી પ્રિયે કહો કહું લાગે. ૭
નિરવતી સુખ સહેજ સ્વરૂપા, પરવતી દુઃખ રૂપ અનૂપા;
ચાતે ઉતકલ કર્મ ન ચાવે, કેવલ નિરવરતી મન ભાવે. ૮
અમૃત પાંત કરત દિન જાવે, કૂપ નીર કડવો કિમ ભાવે;
નિજ મન મસ્ત હસ્તિ ગતિ પાઇ, સો બક ધ્યાન ન ચહે કદાઇ. ૯
શરવીર સુતો રણુ જીતી, સો કાયર કરે ન પ્રીતી;
પંચાનન બુધર વનવાસી, પિંજર કેદ ન ચહે ઉદાસી. ૧૦

હોહા

પરમ વિવેકી આતમા, પાયો નિશ્ચલ ધાંમ;
ગર્ક ભયો નિજરૂપમેં, ત્યાગે કર્મ તમાંમ; ૧
અહોપુત્ર સુખમે રહો, નિરણુય નિત્ય સ્વરૂપ;
કર્મ કરો યા ના કરો, નિશ્ચલ આતમ ભૂપ. ૨

ચોપાઇ

કરિ સંવાદ ભયો સુખ ભારી, એક સ્વરૂપ પુત્ર મહતારી;
 સર્વ કાલ સુખ એક સરીસા, જેહિ પર કૃપા કરે ગુરુ ઇશા. ૧
 સુધા સિંધુ ગુરુ જેહિ અપનાવા, બ્રહ્મ ઉદ્ધિ સમ લહેરિ સમાવા;
 સરિતા કર્મ દ્વંધી તક ભાઇ, મિલે સમુદ્ર ક્રિયા વિસરાઇ. ૨
 ક્રિયા કર્મ ગુણ થકે કિનારે, લય ઉપાધિ નિજ રૂપ નિહારે;
 યે ગુરુ કૃપા મિલે ફલ ભાઇ, કોટિક જનમ પુન્ય પ્રભુતાઇ. ૩
 ગુરુગુન ગુનત પ્રેમ પુરિ આવા, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવા;
 લગી તાર સિંવરણુ નનજ આસા, ઉર મહિં પ્રગટયો પરમ પ્રકાશા. ૪
 ઉતકલ માતુ ઉભય સુખ ભારી, સુનિયે વસતવ વિગત વિચારી;
 વસતવ માતુ અપન ગ્રહે આવા, નેમ યુકત આચાર કરાવા. ૫
 હોય પવિત્ર કીન હરિ પૂજન, તન મન વચન સાક્ષિ હરિ સૂજન;
 હરિહર એક સમુજી પદ વંદા, માતુ પુત્ર મન પરમ આનંદા. ૬
 સુત હિત કર્ત ભઇ અસ્તુતી, વરનન લાગી રામ વિભૂતી;
 જલથલ અનલ વાયુ નભ સારે, સર્વ વિશ્વ પ્રભુ તોહિ આધારે. ૭
 ધામ ધરા ધન માલ ખજાના, કર્મ યુકત દીને તુમ દાંના;
 નરતન પાય ધર્મ રૂચિ લાગે, તોરિ કૃપા સોઇ જીવ સુભાગે. ૮
 તોરી કૃપા મિલે સત સંગા, શિર પર ગુરુ કર ધાર નિસંગા;
 વેદોયુકત કર્મ જીવ કરહી, તોરી કૃપા પાર ભવ તરહી. ૯
 વિકરમ હર કરે શુભ કર્મ, જગ જાને જીવ ધર્મ અધર્મ;
 રામ કૃપા વિન રંચ ન બોધા, કોટિક ગ્રંથ કરે પરબોધા ૧૦

દોહા

ભજન ભક્તિ હરિગુરુ કૃપા, પાવે પર્મ નિધાન;
 કર્ત રહે શુભ કર્મકો, તો હરિ લાગે ધ્યાન. ૧
 યે મમ બાલક બુદ્ધિ વિન, તો શરણાંગત દેવ;
 વિદ્યા શુભ ગુણ ન્યાય નૃપ, તાત દેહું સહે ભવ. ૨

ચોપાઇ

વિનય કંઈ કહા વ્યાપક દેવા, ઘટઘટ પ્રગટ લખો સહ ભેવા;
 દીન દાસ ભક્તી પદ ચાવે, ભોગ ભવન સુખ નાંહ સુહાવે. ૧
 મમ સુત ભક્તિ મુક્તિ પદ ચાવે, જીવે જ્યહાં લગ રાજ કરાવે;
 હરિહર તાત કૃપા યહિ કીજે, નૃપ અધિકાર મોર સુત દીજે. ૨

મમ સુત મિલે રાજ અધિકારા, મો ઉર અપર ન આશ લગારા;
 દ્રષ્ટા દેવ લખો ઘટ ઘટકી, ને મોહિ આશ અપર ખટપટકી. ૩
 નેનાં સુત નૃપતી પદ દેખૂ, જીવન જનમ સુફલ કરિ લેખૂ;
 કરત વિનય ઉપજી બ્રેહ ભારી, ગદગદ કંઠ ભધ ધ્રુવ નારી. ૪
 ધ્રુવ પ્રવીણ દીનો ઉપદેશા, બ્રાહ્મિ મોહ વશ રહ્યો ન લેશા;
 પ્રબલ પ્રેમ વશ સુત ઉર લાધ, વસતવ બોલ્યો પ્રેમ વડાધ. ૫
 જય જનૂની મોહિ ક્ષમા કરીજે, બ્રાત ગાય મમ મુખ સુન લીજે;
 ગુર ગાદી હિત બોધ સુનાવા, ઉતકલ સુનત શબ્દ ગભરાવા. ૬
 ગર્હ રેન મોહિ ચિંતા ભારી, રાજ મિલન મન આશ વિસારી;
 પુલકિ ગાત લોચન જલ ધારા, જાગ્યો ઉતકલ તેન નિહારા. ૭
 તાત તાત કહિ ઉર લપટાવા, વારવાર મમ મર્મ ખુઝાવા;
 મો મન પ્રબલ રાજપદ આશા, સર્વ વિગત મુખ કીન પ્રકાશા. ૮
 ઉતકલ હસે વાત સુન મોરી, તાત રાજલક્ષ્મી સહ તોરી;
 દંડ કમંડલ હુમે પિયારા, ભૂપ કર્મ યહ તાત તુમારા. ૯
 બ્રાત ભરસો પૂરણ કીજે, રાજ ધર્મ વિદ્યા ગુણ લીજે;
 બ્રાત વચન યહ કીન પ્રકાસા, જનૂની હુમે પ્રબલ વિશ્વાસા. ૧૦

દોહા

કદાપિ ગાદી તાત દે, બ્રાત ન માંને ત્રાસ;
 મે અરપું તોકું અવશ, હૃદય રાખ વિશ્વાસ. ૧
 માતા હોય ન હાંનિ હમ, બ્રાતા સંત સ્વરૂપ;
 માતા કે સુત સરિસ દે, યાતે બનિહુ ભૂપ. ૨

ચોપાઈ

સુનિ સુત વચન પ્રેમ ભો ભારી, રાખહિ રામ વાત મમ ધારી;
 પ્રેરક રામ વસે ઉર સારે, બ્રાત બ્રાત લખ ભલિ હુ વિચારે. ૧
 રામ કૃપા કરિ વાત બનાવે, પૂરણ મન વિશ્વાસ ન આવે;
 ઇલા બહિન મન ભલી વિચારે, ઉભય પુત્ર મન અપન નિહારે. ૨
 શાંન્ત રહે ત્રપ નાં ભરમાવે, તો મમ પુત્ર રાજપદ પાવે;
 કદાપિ ઉર દુતિઆ કુરિ આઈ, તો સુત ભલહિ ન રાજ કદાઈ. ૩
 નભકે ફલ સમયે સુત રાજ, કૃપા કરે સારે હરિ કાજ;
 તો કર તાત કહું કરજેરી, કદાપિ અરજ માંન પતિ મોરી. ૪
 મો વિસવાસ પતી કર પૂરા, પાછે કર્મ રખ અંકૂરી;
 કદાપિ પતિ દુતિયા ઉર આવે, ધર્મ જાય અરૂ ભર્મ ગુમાવે. ૫

જેષ્ટ પુત્ર રાજહિ અધિકારી, પતિ મુખ બકુ પ્રથા કિમ નારી;
 તીરથ દાન વર્ત તપ કીના, રામ ભક્તિ સિંવરણુ રસ પીના. ૬
 મૂઠ દેષ કરિયે સખ જાવે, ફિર યહ રાજ અર્થ કહા આવે;
 ધરિ મુખ મૂન ભણું ભગવંતા, સર્વ મર્મ જાનત શ્રુતિ અંતા. ૭
 જનકી આશ લખે જગદીશા, સર્વ શાક્ષિ વ્યાપક મમ ઈશા;
 પ્રગટ કરે નહિ રાખિ હુ છાંને, મો મન તર્ક રામ સખ જાંને. ૮
 રે મમ પુત્ર પ્રેમ વશ ભાઇ, નિશ્ચલ ચિત કહો રામ સદાઈ;
 હમકો અપર નહીં વિશ્વાસા, એક રામ પૂરે મન આશા. ૯
 રામ વિના કોઈ કામ ન આવે, રટતે રામ સર્વ પદ પાવે;
 રમા રામ યહ સર્વ પસારા, દેન લેન સખ ઉનહિ અધારા. ૧૦

દોહા

ભક્ત સકામી હરિ ભજે, ઉર આશા ભરપૂર;
 ઉલુક નેન નહિં કિરન પર, પ્રગટ હોય ભલ સૂર, ૧
 રામ રવી ઘટમે પ્રગટ, ક્યું ન હોય નિષ્કાંમ;
 હોન હાર હરિ હર લખે, જીન જીવ ખખર તમામ. ૨

ચોપાઇ

નિષ્કામી સુખિયા સંસારા, હરિ વિશ્વાસ જીત નહિં હારા;
 સુધરે યિગડે ઉર નહિં ધારે, વિશ્વ કર્મ સહ રામ અધારે. ૧
 કરતા કર્મ ગતી જગ થાપી, જીવ જતન કે શકે ઉથાપી;
 ધરિ વિસવાસ રહે નિષ્કાંમા, રટે રામ તજી ફિકર તમામા. ૨
 પરારખ્ય તન ઉપર રાખા, ભજન વિના ઉર નહિં અભિલાખા;
 વિધવત સમય કર્મ સહ સાધે, ચિત ચંચલ તજી રામ અરાધે. ૩
 જો કછુ કર્મ કરે નિષ્કાંમા, ફલ આશા ઉર તજી તમાંમા;
 કર્મ ક્રિયા જડ ચેતન રામા, સતા પાય ગુણ કુરે તમાંમા. ૪
 જીવ મૂઠ મન મર્મ ન જાંને, મેં કરતા જાંને વિન માંને;
 મેં કરતા લખિ કર્મ હઠાવે, હઠ કરિ હડે ન અતિ દુઃખ પાવે. ૫
 કરતા કી ગતિ કરતા જાંને, જીવ જાંન વિન હોત હેરાંને;
 કર્મ આશ કરિ પાસ બંધાવે, ફલે ન સુફલ પ્રથા દુઃખ પાવે. ૬
 કર્મ સકામ ભક્ત નરનારી, મુક્તિ મિલે નહિં પર્મ દુઃખારી;
 જાહર ભક્ત રામ ગુણ ગાવે, ફલ આશા ઉર અધિક બઢાવે. ૭
 એસે ભક્ત રામ નહિં ભાવે, વારવાર જગ જનમ ધરાવે;
 સ્વર્ગ નર્ક ભોગે વશ આશા, કળહુ ન ઉરતે જાય દુરાસા. ૮

જળ તળ જીવ હોય નિષકાંભી, સનમુખ હોય વિશ્વપતિ સ્વાંભી;
 દ્રઢ વૈરાગ્ય વિવેક વડાવે, સત મિથ્યા પ્રભુ મર્મ લખાવે. ૯
 રામ કૃપા કરિ સંત મિલાવહિ, ઘટમે પ્રગટ રામ પરખાવહિ;
 પારસ મિલે ન ધનકી આશા, રામ લખે ચિત જળ દુરાશા. ૧૦

દોહા

પ્રેમ ભક્તિ હરિ ભજન મે, બ્રાહ્મી પ્રબલ પ્રવીન;
 યદ્યપિ કર્મ સકામ વશ, રહી દીનકી દાન. ૧
 ગુરૂ આજ્ઞા તક માતુ ઢિંગ, રહે પુત્ર કરિ પ્રેમ;
 માત તાત આજ્ઞા લઈ, સમુજ ગુરૂ કુલ નેમ. ૨

ચોપાઈ

માત તાત આજ્ઞા લે બાલા, ગુરૂ કુલ ઉડી ચલે તતકાલા;
 રાજકુંવર નીતી દ્રઢ ધારે, પ્રબલ બાલ કિમ નીતિ વિસારે. ૧
 પ્રબલ પ્રેમ લાગે ગુરૂ ચરનાં, રીઝે ગુરૂ અપર કો ડરનાં;
 ઉભય બ્રાત શિર ગુરૂ કર દીના, દે આશીશ કૃતારથ કીના. ૨
 રે સુત ભૂપ કૃતારથ દોષ, જીવન મુક્ત મિલે નિરમોષ;
 ચાર પદારથ કર તલ તોરે, દ્રઢ વિસવાસ હોત મન મોરે. ૩
 ન્યાય કર્મ સમ કર્મ ન આંના, નીતી નિપુણ હોય નૃપ દાંના;
 ચાર ભેદ કરિ ન્યાય નિહારે, તરે ભૂપ પરબ સહ તારે. ૪
 ન્યાય પાય પરબ સુખ ભારી, નૃપ આશીશ દેત નરનારી;
 અમિત જીવ આશીશ સુનાવે, ક્યું નહિં ભૂપ પર્મ પદ પાવે. ૫
 નિજ સુત સમ પરબ નરનારી, ક્યું નહિં હોય સર્વ સુખ ભારી;
 નેમિત નિત્ય કર્મ નૃપ જાને, પ્રથમે ધર્મ અચાર પિછાંને. ૬
 હવન દાંન શાલામખ કીજે, દિજ આશીશ નૃપત નિત લીજે;
 દિજ હરિરૂપ વેદ વિધિ ગાવે, ધન્ય ભાગ આશીશ સુનાવે. ૭
 દિજ આશીશ સુદલ હો ભાઈ, ઉભય લોક નૃપતી સુખદાઈ;
 સર્વ ધર્મ નૃપતી પરવીના, પ્રબલ ધર્મ સો નૃપ આધીના. ૮
 વેદો યુક્ત કર્મ નૃપ કરહી, ધન્ય ભૂપ કારજ સહ સરહી;
 ડંડ વિડંડ કરે નહિં રાજ, વડે અનીત રૂ હોય અકાજ. ૯
 યુક્ત દંડ અરૂ નીતિ દ્રઢાવે, ન્યાય યુક્ત ભલ કેદ કરાવે;
 વિધી યુક્ત કરિયે સહ કાજ, જગમહિં સુયસ લેત ભલ રાજ. ૧૦

દોહા

વર્ણાશ્રમકે ધર્મકે, નૃપતિ કરે પ્રતિ પાર;
ધર્મ સેતુ સંસારમે, નૃપતી ચક્ષે વિચાર. ૧
નૃપ નહિ જાને નીતિ કો, મન મુખ કર્મ કરર;
પ્રજા નૃપતિ સુખ નાં લહે, કલપત રહે જરર. ૨

ચોપાઈ

યાતે નીતિ ધરો ઇતખારા, પુત્રો કારજ સુફલ તુમારા;
સર્વ કાલ સુખ સરિસ તુમારે, ધર્મ નીતિ ધરિયે ઇતખારે. ૧
જાવહુ પુત્ર પદો નિજ શાલા, ઉર ધારો મમ વચન વિશાલા;
ગુર આજા ઉઠે દોહા ભાઈ, જોરિ ઉભય કર શીશ નિવાઈ. ૨
વસતવ જાય પાટિ કર ધોરી, ઉતકલ બેઠિ રહ્યા બ્રહ્મચારી;
વસતવ અક્ષર લિખે વિવેકા, ઉતકલ અચલ સર્વ ઇક પેખા. ૩
વસતવ વિદ્યા કરે પ્રયાસા, ઉતકલ રામ રટે નિજ શ્વાસા;
વસતવ રાજ કરન મન આશા, ઉતકલ અજર અમર નિર આશા. ૪
વસતવ સતગુર બોધ સુદાવા, ઉતકલ ઉરમે શબ્દ ન ભાવા;
વસતવ ગુર ગાથા બહુ પ્યારી, ઉતકલ સુની ન અન અધિકારી. ૫
નીતી પ્રથા શબ્દકી રચના, ભયો નિરોગ આપધી પચના^૧;
તન અભિમાન કીન નિરમૂલા, સો કિમ કરે કર્મ અસ્થૂલા. ૬
કદાપિ કરે તો મરજી તિનકી, બોધો અમિત સુને નહિ કિનકી;
નિપકર્મી કિમ કર્મ કરાવે, સર્વ વ્યાપિ નિજ રૂપ દિખાવે. ૭
એક દેશિ બુદ્ધિ જન ત્યાગી, લોચન અનંત ખુલ્લે બડભાગી;
પક્ષી નભ પદ અપર ન પેખે, અપના પાવ આપહી દેખે. ૮
યું જ્ઞાની મત જાનત જ્ઞાની, લખે ન અપર અગ જન પ્રાંતી;
જ્યું અહિ રંદ્ર અહી કોહિ જાને, અપર મિલે નહિ હોહિ હેરાંને. ૯
યું જ્ઞાની ગમ જ્ઞાની લેતા, લખે ન અપર સર્વ મહિ રેતા;
જ્યું અરવિંદ પત્ર જલ માંહી, લિખે ન સેમિલ ભિન્ન સદાઈ. ૧૦

દોહા

ઉતકલ આદી રૂપકો, સમજ લીન સાક્ષાત;
નિશ્ચલ શુદ્ધ સ્વરૂપ મે, જ્યહાં નહિ જાત જમાત. ૧

વસતવ પઠે વિવેક યુત, આશધરા ધન ધાંમ;
નિત નતન તર પાત સમ, વિદ્યા પઠે તમામ. ૨

ચોપાઈ

એક સમય નિશિ મહિં ધ્રુવ ભવના, પ્રણવ મંત્ર પીવત રસ પવના;
ધર્ત ધ્યાન બુદ્ધિયા છબિ પેખી, મધૂર વચન મૂખ કહા વિવેકી. ૧
અહો પુત્ર પરવરતી ત્યાગી, હરિપુર વસો નિરવરતી લાગી;
પુત્ર કરન કહુ રહે ન કર્મી, આશ્રમ પ્રથા સેજ વિધિ ધરમા. ૨
પુત્ર પ્રૌઢ તન ભયે સયાંના, અરપિ રાજ તજ્યે કૃમ આંના;
તજ નર દોઢ વિષ્ણુપુર જાણ્ય, હરિ પદ પંકજ ધ્યાન લગાઈય. ૩
માયા તર્ક સમુજ મમ ભાઈ, નિત નૂતન જગ કર્મ બતાઈ;
ઓ કરિ કર્મ તજું સંસારા, દુતિયે ઓ કરિ તજું વોહારા. ૪
ત્રતિયે તર્ક કરે ફિર ત્યારી, ચતુરથ પુરે સો પર્મ પિયારી;
પંચમ અધિક પ્રયોજન પ્રેરે, જ્ઞાની ચપલ ચાલ ચિત હેરે. ૫
યું કરિ ચપલા ચોર બનાવે, જ્ઞાન ધ્યાન ભક્તિ વીસરાવે;
ચપલા ચાલ લખે જન શૂરા, હરિ ગુર કૃપા હોય ભરપુરા. ૬
દ્રઢ જ્ઞાની યહ મર્મ લખાવે, જ્ઞાની અદ્રઢ મર્મ ન પાવે;
મમ આતમ હમકો તું ભાવા, શુક્ષ્મ તનતેં બોધ સુનાવા. ૭
હો સુચેત પ્રિયે ત્યાગ ઉપાધી, પ્રાત હોત દીજે સુત ગાદી;
ધ્રુવ પદ વંદે પ્રેમ વિશાલા, બુદ્ધિયા લીન ભઈ તતકાલા. ૮
ધ્રુવ પ્રવીણ નિજ નેન ઉધારા, માયા મર્મ લખે ઉર સારા;
પુત્ર પ્રૌઢ અરપું યુગ રાજ, બચપન નૃપ પદ હોય અકાળ. ૯
કરં લગ્ન ઈન સુંદરિ લાવું, અરપિ રાજ ફિર હરિપુર જાવું;
ચપલા ચાલ લખી ઉર અપને, અજપા જાપ લગ્યો ઉર જપને. ૧૦

દોહા

તપી ત્યાગિ નર સુર અપર, જોગી જોગ કરમાય;
તીન કાલ જ્ઞાની દ્રસે, યદ્યપિ ગુરૂકી ચામ. ૧
શુક્ષ્મ માયા મન કુરે, કિમ કરિ જાને કોય;
જો જન જાને ગુર કૃપા, સંત સમાગમ હોય. ૨

ચોપાઈ

હરિ ગુર કૃપા હુમે વિસવાસા, મો મન માયા ન કર નિવાસા;
જૂને બીજન હો અંકૂરા, ચેહિ પ્રકાર મોહિ પર્મ સખૂરા. ૧

બુઢિઆ બોધ પસંતી બાંની, સમુજી મર્મ મન તર્ક પિછાંની;
 શુક્ષ્મ માયા કીન નિવાસા, જ્યા કરિ પુત્ર લગનકી આશા. ૨
 જય ગુરુરાજ મર્મ મેં પાવા, શુક્ષ્મ તનતે આય જગાવા;
 બુઢિયા નહિં પરમ ગુરુ દેવા, અજ્ય મેં પ્રગટ લખ્યો ગુરુ ભેવા. ૩
 પ્રાત હોત કરિ સર્વ તયારી, કરિહુ પુત્ર રાજ અધિકારી;
 તજી પ્રપંચ વીખૂપુર જાઉ, દ્રઢ સ્વરૂપ ચિત અવર ન ચાઉ. ૪
 જય ગુરુ રાજ ન આય જગાતે, તો પરવરતી વખત વિતાતે;
 ઉર માયા કિય આય પસારા, લખિ તર્ક ઉપકાર તુમારા. ૫
 વર્ષ છતીસ સહસ હરિ દીના, વિધી યુક્ત પૂરણુ સહ કીના;
 ઉભય વર્ષ ઉપર યહ વીતે, યદ્યપિ સુખ મનમેં નહિં ચીતે. ૬
 ભૂલ્યો ભગત તજ્યો ભગવંતા, કિમ કરિ રાજ તજે અમ્મ અંતા;
 જગત સોય રહ્યો મુખ માયા, અલ્પ જીવ કિમ હોય અમાયા. ૭
 માત તાત નિજ બાલક મારે, કો જગમે આય અપર ઉગારે;
 રમા રામ શિવ શક્તી માતા, ચરન કમલ રત ભક્ત રહાતા. ૮
 શિશુ જનુની તજી કહો કહાં જાવે, જનુની નિજ સુત ગોદ ખિલાવે;
 સુત હિત કષ્ટ સહે મહતારી, યદ્યપિ તજે ન અંશ વિચારી. ૯
 યાતે માતુ કૃપા મોહિ કીજે, વૃત્તી દશા માતુ મોહિ દીજે;
 તોરી કૃપા ભયો નિરખંધા, દીજે આતમ તત્વ અનંદા. ૧૦

દોહા

વિનય કરત બ્રેહ વશ ભયો, ધ્રુવ ધર્મી બખિ ભેદ;
 માયા મુખ વ્રતી સમુજી, ઉર મહિં ઉપજી ખેદ. ૧
 ભક્ત ભીડ ભંજન પ્રભૂ, નરહરિ દીન દયાલ;
 ધ્રુવ ધર્મી કે ભવનમેં, પ્રગટ ભયે તતકાલ. ૨

ચોપાઈ

રે મમ ભક્ત જગત હિત કારી, કવન હેતુ કરણા ઉર ભારી;
 તવ ઉર કષ્ટ કવન મમ સંતા, જનમ મરણુ આઘો તવ અંતા. ૧
 જન હિત હમ ત્રીય દેવ અધીના, કોટિક સંત કાજ હમ કીના;
 સંત વિના કો સૃષ્ટિ સુધારે, સંત બોધ જગ ધર્મ પ્રચારે. ૨
 કોટિય જીવ ભક્તિ મગ લાગે, મોહ નિસા સૂતા જીવ જાગે;
 ભજન ભક્તિ કરહી શુભ કર્મા, તજ્ય જાંને જીવ ધમ અધર્મા. ૩
 જન ઉર માયા કરે પ્રચારા, પ્રથમ આય લે હુકમ હમારા;
 સંત સરલ ચિત મોહિ આંને, ચૌદે લોક ચિત્ર કરિ જાંને. ૪

નામ રૂપ જડ જાન સયાંને, ચેતન આતમ અપન પિછાંને;
 અચલ વ્રતી કહુ મુખે ન બોલે, નિજ મન મર્મ કાઠૂ બોલે. ૫
 યાતે નિજ માયા હમ પ્રેરે, દયા દ્રષ્ટિ જગાસી હેરે;
 પર ઉપકાર કરણ ચિત આવે, પઢે ગ્રંથ અરૂ અપર પડાવે. ૬
 બોધ યથારથ વિમલ ઉચારે, જન જગાસી ઉર મહિં ધારે;
 શ્રવન મનન નિદિધ્યાસ કરાવે, જ્યાકરિકે નિજ રૂપ લખાવે. ૭
 વાર્ણાશ્રમ અગનિત જીવ બોધે, જ્યા કરિ જીવ ધર્મ મગ શોધે;
 સાત્વિક માયા યે ગુણ સારા, કહો પુત્ર કહા બડ્યો વિકારા. ૮
 જ્યું ગો ગર્ભ સર્વ હિતકારી, સંત બોધ જન સભા સુધારી;
 કોઉ ઈક પ્રેમ દુધ પ્રિય લાગા, રામ ભક્તિ મહિં લીન સુભાગા. ૯
 કોઉ અક. દહીં છાછકે પ્યાસા, સત્ય શરીર ભોગ જગ આશા;
 આતમ તત્વ^૧ સર્પિ કોઉ લીના, નિજ સ્વરૂપ મહિં લીન પ્રવીના. ૧૦

દોહા

વૃશભ શબ્દ બુદ્ધી ગઉ, લક્ષ બિંદુ ઉર લીન;
 જીવ વચ્ચે લે જ્ઞાન ધૂત, પાયો રૂપ પ્રવીન. ૧
 શુદ્ધ પાત્ર જગાસિ જન, યુગ આવણું હરેહ;
 ગુરૂ વચનામૃત ધારિ ઉર, કારજ અપન કરેહ. ૨

ચોપાઈ

જન જલધી વ્યાપક મેં નીરા, કવન હેતુ જન હોત અધીરા;
 જન તન કાષ્ટ અનલ મેં અંદર, ક્યું જન ધારત ઉર મહિં દાંદર^૨. ૧
 જલતે તરંગ કવન વિધિ ન્યારી, તરંગ કાહે વિધિ હોત દુઃખારી;
 વસ્ત્ર તંતુ રૂઠ કર આશા, વિન સમજે મન હોત ઉદાસા. ૨
 સર્વ વસ્ત્ર રૂઠ કરિ ભાસે, યું હર ભક્ત મંગ નિર આસે;
 ઉસણ અનલ ભિન્ન કહુ નાંઈ, યું મેં વ્યાપિ રહ્યો સખ માંઈ. ૩
 સંત હૃદય મમ મંદર ભાઈ, અસન અપર ન ચેન કદાઈ;
 જન મન મંદિર આદ અનાદી, સમુજે સુજન ન લખે પ્રમાદી. ૪
 વેદ શાસ્ત્ર મુનિ અમિત સુનાવે, હરિ હરિ જનકે હૃદય રહાવે;
 મમ શિર ઈષ્ટ શંભુ અજ બોધે, રામ સંત તન મંદિર શોધે. ૫
 ગુડ રસ સરસ ઇખ મહિં આવે, જન તન ઇખ રામ રસ પાવે;
 ઘટ મઠ ભેદ ઉપાધી સંગા, આદ કિયે નભ સરિસ નિમંગા. ૬

ઘટમે ઘટયો ન મઠ વિશેષા, કો પ્રકાર ઘટ હોત કલેશા;
તન માયા ચેતન મમ રૂપા, કવન હેતુ તોહિ બ્રહ્મ અનૂપા. ૭
ગો નિજ દૂધ અધિક દિન દીના, ધન્ય ગાય અવગુણ કહા કીના;
સંત શરીર અધિક સંસારા, ધન્ય બોધ જગ કીન પ્રચારા. ૮
તુમ સમ સંત વિશ્વ મહિં થોરા, રાખન અધિક ચહે મન મોરા;
યદપિ તાત ભલે જગ ત્યાગી, મમ પુર વાસ વસહુ બડ ભાગી. ૯
સ્વર્ગ દ્વોક સુર આશા ભારી, કબ યહાં વાસ કરે તપ ધારી;
કરિ સત સંગ તર્ક મન જાવે, ધરિ નર દેહ પરમ પદ પાવે. ૧૦

દોહા

ધ્રુવ પ્રવીણ હરિ પદ ગિર્યો, ઉર મહિં પ્રેમ વિશાલ;
જન શિર કર ધર નરહરી, લીન ભયે તતકાલ. ૧
હરિ સુબોધ ચિંતા ગર્હ, ધ્રુ ઉર અનંદ અપાર;
તિમિર હયો સવિતા પ્રગટ, સુજગ ભયે નરનાર. ૨

ચોપાઈ

હરિ સુબોધ સુન નૃપ સુખ પાવા, સમુજ મર્મ ચિંતા વિસરાવા;
ગુરૂ મૂરતિ હરિ રૂપ બનાવા, સનમુખ સરસ બોધ સમુજવા. ૧
પ્રથમ આપ બુઢિયા તન ધારા, મિથ્યા સુખ સુખ સૂતો લલકારા;
શુક્ષ્મ માયા તર્ક બતાઈ, ભાસ માત્ર યહે ઉંધ ઉડાઈ. ૨
મોહ વિવશ અતિશય પસતાવા, ધરિ સ્વરૂપ હરિ બોધ સુનાવા;
ગુરૂ વ્યાપક બોધત જન સારે, નિરખિ નેન દ્રઢ ભયે હુમારે. ૩
હરિ ગુરૂ વ્યાપક રક્ષક જનકે, દ્રઢ વિશ્વાસ ભયો મો મનકે;
મેં બડ ભાગ ભલે જગ આવા, હરિ મન નારદ સત ગુરૂ પાવા. ૪
તન અરૂ મન દે સંગ રહાવે, મિલે એક દે દર્શ દિખાવે;
હરિ દર્શન ગુરૂ દર્શ અનૂપા, ગુરૂ દરશન નિશ્ચય હરિ રૂપા. ૫
હરિ બોધે સત ગુરૂ ઉર ધારે, ગુરૂ બોધે હરિ પ્રગટ નિહારે;
યાતે હરિ ગુરૂ મેં પદ દાસા, હરસિ ચહું હરિકે પુર વાસા. ૬
હરિ વ્યાપક વિશ્વ ધર જાંના, યદપિ હરિપુર અધિક બખાંના;
વ્યાપક તનમે જીવ કહાવે, તીન થાંન તોહુ અધિક કહાવે. ૭
જાત સુપન સુસોપતિ સારા, શાંતી લખે ન લખે ગવારા;
વિશ્વ વિરાટ એક તન આતમ, નામ રૂપ વ્યાપક પરમાતમ. ૮
યદપિ તીન પુરી અધિકાઈ, હરિહર અજ જ્યાહાં વસત સદાઈ;
યાતે હરસિ ચહું હરિ સરના, હરિ ગુરૂ શરણુ જીવકો ડરના. ૯

યાતે આજ રાજ સુત અરપી, વસિહું હરિપુર સર્વ સમરપી;
મમ મન કારજ કરિ હું પૂરણુ, હરિ આજા ભઈ સંપૂરણુ. ૧૦

દોહા

પ્રાત કર્મ ધ્રુવ ઉર કુરે, વિધિવત કીન વિચાર;
યજ્ઞ શાલ દિજ હર્ષ હૃત, પહુંચે પ્રેમ પસાર. ૧
દિજ મંડલ પદ પુજકે, ભૂપ નિવાયો શીશ;
ધર્મ ધુરંધર ધીર લખ, વિપ્ર દીન આશીશ. ૨

ચોપાઈ

દુતિયે ભૂપ ગિરે દિજ ચરનાં, ઉમગ્યો પ્રેમ પ્રબલ કહા વરના;
જોરિ ઉભય કર ગદ ગદ બાંની, મધુર વચન ઉચરે નૃપ જ્ઞાંની. ૧
જય હરિ રૂપ વિપ્ર તપ ધારી, મમ બિગડી તુમ સર્વ સુધારી;
સર્વ પ્રકાર કીન પ્રભુ પાવન, અબ મોહિ રહ્યો ન કર્મ અપાવન. ૨
તવ સત કર્મ દિપે સંસારા, રાજા પ્રજા કરમ આધારા;
નિત્ય કર્મ તરૂ મૂલ સમાના, વિશ્વ તરૂ પસર્યો વિધિ નાના. ૩
કર્તા કર્મ વિપ્ર જગ જાંના, જૂઠ ગાથ લખિ મો મન માંના;
આશ્રમ વ્રદ વયો વ્રદ તાતા, જ્ઞાન વ્રદ સુનિયે છક ગાથા. ૪
કૃપાનાથ કારજ યહી કીજે, જોષ્ટ પુત્ર કો નૃપ પદ દીજે;
અતિ ઉપરામ ભયો મન મેરો, વસિહુ વિષ્ણુપુર ત્યાગિ વિખેરો. ૫
ચિત ઉપરામ કામ નહિ આવે, કેવલ શુદ્ધ નિવૃત્તી ભાવે;
યાતે તાત કરો યહ કાજ, ઉતકલ આજ તિલક કરૂ રાજ. ૬
વિપ્ર વચન મમ મંગલકારી, અવશ આજ દિન કરહુ તયારી;
મુહૂરત લગ્ન તિથી ઘડિ વારા, સુલભ ગ્રહ જોહિ રામ અધારા. ૭
કર્મ પ્રધાન કરે સહ કર્મા, અપર કર્મ કો ધર્મ અધર્મા;
યાત્રે હુમે રામ વિસવાસા, કોટિક કર્મ કરે નહિ ત્રાસા. ૮
યાતે તાત આજ યહ રાજ, ઉતકલ અરપિ કરો મમ કાજ,
સુનિ નૃપ વચન વિપ્ર ઉર શોચા, કારજ રાજ આજ ગ્રહ પોચા. ૯
પ્રથમ ભૂપ પદ ધરે ન ગાદી, જો ધારે તો પરમ ઉપાધી;
કાં તજી તુરત વિપિન કર વાસા, રહે રાજ પર પરમ ઉદાસા. ૧૦

દોહા

ત્રતિયે દિન મહુરત સરસ, ભલે ભૂપ દેહુ રાજ;
દેહુ નૃપતિ પદ કુંવરકો, હોવાહિ આજ અકાજ. ૧

ભૂપ કહે મમ રૂપમે, હાંની લાભ ન હોય;
આજ દેહુ સુપરાજ પદ, કર્મ ભર્મ મન ખોય. ૨

ચોપાઈ

ભલે તાત કીજે યહિ કાળ, ત્રિભુવન પતિ રાખહિ તવ લાળ;
ઈશ્વર રચિત સૃષ્ટિકે કર્મા, જોતિય ગણિત સનાતન ધર્મા. ૧
રામ રૂપ તુમ આતમ વાદી, અહ નહિ જોર જ્યહાં જીવ પ્રમાદી;
યાતે તાત હુમે અહ ભીતી, વિગ્ન ન હોય રાજ અહ નીતી. ૨
તાતે જોતિય કહ્યો વિચારા, અદ્ય ગાથ બુદ્ધી અનુસારા;
તો સમ વિપ્ર કવન તપ ધારી, આદ અંત જાનત વીધિ સારી. ૩
ભલે તાત નિજ ભવન પધારે, આય ન્યાય ગૃહ કાજ સુધારે;
ગુર કુલતે દે પુત્ર બુલાઈ, રાજ કાજ કહિયે સમુજાઈ. ૪
નાય ધોય સિંગાર ધરાઈયે, પદ ભૂસણુ વિધિવન પધરાઈયે;
ધરિ શિર મુગટ સંગ લે બાલા, ન્યાય ભવન આધ્ય તતકાલા. ૫
સમય સમુજ દિજ આજ્ઞા પાઈ, ભૂપ ભવન ચાલે હરસાઈ;
દિજ મંડલ અપને ગૃહ આવા, કરિ વિચાર જોતિય દેખાવા. ૬
જોતિય અંગ સર્વ વિધિ દેખા, યદ્યપિ યોગ મિલે નહિ એકા;
જોતિય પક્ષ સત્ય જગ માંહી, સુત પદ રાજ સ્વિકારે નાંહી. ૭
અમિત ઉપાય કરે ભલ રાજ, ઈન મહુરત યહ બને ન કાજ;
ઉગે દિવસ દેહિ સુત રાજુ, ત્યાગિ ચલે નૃપ સરે ન કાજુ. ૮
સુતકી સુરત ન તાત દિખાવે, લધુ પુત્ર ભલ રાજ દરાવે;
અતિ ઉપરામ યોગ^૧ વૈરાગા, ઉભય દિવસે નૃપ ધરે ન રાગા. ૯
કરતા પુરૂષ ગતી કો જાને, વિશ્વ કર્મ નિજ રજા પ્રમાને;
હોની અન હોની જન હાતે, જીવો અજ બનાવત વાતે. ૧૦

દોહા

ગુર કુલતે દે પુત્રકો, ભૂપ બુલાયે દાર;
પ્રજ્વલ પ્રેમ ચરનાં ગિરે, તાત કીન સતકાર. ૧
તાત રજા લે માતુ સન, વંદન કીન સપ્રેમ;
ઉભય પુત્ર ઉર પ્રેમ વશ, જનુની રહ્યો ન નેમ. ૨

ચોપાઈ

વારવાર જનુની ઉર લાઈ, સુતકો નિરખિ પરમ સુખ પાઈ;
જનુની પ્રેમ કહે કહા ગાથા, માતા પ્રેમ લખે કોહિ માતા. ૧

કાં કોહિ પુત્ર સપૂત પિછાંને, જનૂની જનુન ગંગ સમ જાંને;
 જનની જનક રજા શિર ધારે, પ્રથા રાખિ નિજ જનમ સુધારે. ૨
 આંહી ઇલા પુત્ર પ્રીય લાગા, પુલકિ પ્રેમ વશ શાંત સુભાગા;
 નિત્ય કર્મ નિજ પુત્ર કરાવા, સમય સમુજી ભોજન મૈંગવાવા. ૩
 ઉભય પુત્ર પિતૃ સંગ ખિહાયે, દાસી થાલ સમય પધરાયે;
 પ્રથમ અહાર અર્પિ હરિ દીના, મહા પ્રસાદ લખિ આપહિ લીના. ૪
 રૂચિ અનુકુલ નૃપ લીન અહારા, ધ્રુવ ઉર કુરે પુત્ર અધિકારા;
 કરિ અચવન બેઠે ચિર આધ, સનમુખ હરસિ બેઠે દે ભાધ. ૫
 સમય સમુજી નૃપ કહે હરસાધ, ઉતકલ સુનો શબ્દ ચિત ચાધ;
 સહસ છતીસ રાજ હરિ દીના, વિધિવત સુન પૂરણુ પ્રભુ કીના. ૬
 પ્રજા પુત્રવત નિજ મન જાંની, કાહુ ન કરી ધર્મ મગ હાંની;
 પ્રજા નારિ નૃપ પુત્રિ પિછાંની, કરિયે ન્યાય સુતા સનમાંની. ૭
 ડાંડ વિડાંડ ન કાહુ કરિયે, પ્રજા ત્રાસ કરિ વીત ન હરિયે;
 દુસશીષ દેહી નર નારી, કર્જદાહ નૃપ હોય ભિખારી. ૮
 જ્ઞર જુગાર મંસ મદ ગિનકા, વૃત્તી વિકાર ચાર શઠ ઇનકા;
 તાંન તાલ કરિ વખત વિતાવે, ન્યાય પક્ષ શઠ ચિત ન ચાવે. ૯
 પ્રજા ત્રાસતે તપ બલ ખોવા, તાતે ભૂપ નીચ મતિ હોવા;
 કુકરમ કર્મ કરત દિન રાતી, નૃપ પદ ધર્મ ન નીતિ સુહાતી. ૧૦

દોહા

યાતે ઉતકલ પુત્ર મમ, ધરિ ઉર નીતી સાર;
 આજ લેહુ સલરાજ પદ, આશ્રમ પ્રથા સુધાર. ૧
 દે દિવાંન પદ બ્રાતકો, પ્રજા કર્મ કરે પ્રીત;
 બ્રાત ભાવ વડતો રહે, હો ન ધર્મ વિપરીત. ૨

ચોપાઈ

રે મમ પુત્ર ગુઠ યહ ગાથા, સમજેહિ ભૂપ હોય સુખ સાતા;
 રાજ કુટુંબ વરણુ અભિમાંની, એકહિ અંશ પ્રગટ સહ માંની. ૧
 સુખ સંપતિ નૃપતી સમ ચાવે, કર્મ યુક્ત સંપતિ ચહ પાવે;
 વક્ષ એક શાખા પસરાધ, મધુર કટુકતા સમ ઇકતાઈ. ૨
 કુટુંબ શાખ તરવર નૃપ જાંનો, ત્રપ અભિમાંન સર્વ સહ માંનો;
 યથા યોગ વસ્તુ સહ ચૈયે, યાતે વંશ સાર નૃપ લેયે. ૩
 કુટુંબ કષ્ટ પાવે સો રાજ, ગિરે નર્ક અર હોય અકાજ;
 વંશ તવરોધ પ્રેમ વિજીતી, હરસિ કહે તુમ મોર સજાતી. ૪

કરિ દિવાન કારજ સહ સૂંપા, સદા સ્વતંત્ર કહે જેહિ ભૂપા;
રાજ કાજ કરિયે હરસાધ, મમ કર કર ઉર રખો ન ભાઈ. ૫
મમ કર સતા સતા સુત તોરી, સત્ય ગાથ માંનો યહ મોરી;
કહ પ્રધાન જય હોહુ નરેશા, તવ મુખ વચન વૃથા નહિં લેશા. ૬
ચેરી^૧ ચુગલ ચક્રાર ધુતારે, ઇનકી વાત તાત નહિં ધારે;
મમ કર કલમ સત્ય નૃપ ધારે, ચોર ચુગલ ઠગ મારિ નિકારે. ૭
જાત વિજાતી નહીં હુમારે, સમુજ કુચાલ કરે હદ બારે;
રાજ કાજ મહિં ખટપટ કરહી, તાત શ્રવન તેહિ શબ્દ ન ધરહી. ૮
ભૂપ ન જાની શહ ચતુરાઈ, તથા અસ્તુ કેહિ ગિરા સરાઈ^૨;
ભયો નચીત ભૂપ પદ અર્પી, મૂસક અહિ જીમ દેહ સમર્પી. ૯
મેંદિ પત્ર જીમ લાલિ છુપાની, મિત્ર કપટ કોહિ લખે ન પ્રાંની;
મેંદી કર નિજ રૂપ પ્રકાશા, મિત્ર કપટ પ્રગટે હો ત્રાસા. ૧૦

દોહડા

ત્રપ દિવાનકો રાજ દે, ભયો વિષય મય લીન;
શહ દિવાન અંકુશ વિના, કારજ અપનો કીન. ૧
ભૂપ વંશ દુષ્પિયો ભયો, પ્રજા દુઃખી નર નાર;
કરિ વિદંડ સહ વિત હર્યો, નૃપ નહિં લીની સાર. ૨

ચોપાઈ

નિજ હિત વિત હરિ કીન દુઃખારી, પ્રજા રાજકો કીન ભિખારી;
રાજા મિલ્યો ન પરજા રાખા, પીસત નાજ પિસારી કાકા. ૧
અપનો વંશ પ્રજા દુઃખ ભારી, વિન વિવેક ત્રપ વાત વિગારી;
યાતે નૃપતિ સમુજ તતકાલા, અપને વંશ કરે પ્રતિ પાલા. ૨
પ્રજા પુત્ર વત લખિ નરનારી, સહ સંતોષે નીતિ નિહારી;
ખુદી વાન કુટુંબી સૂરા, નીતી ધર્મ કર્મ શુભ પૂરા. ૩
શુભ ગુણુ સર્વ પરખ જેહિ લીજે, દેશ દિવાન તાહ પદ દીજે;
જો જેહિ લાયક લક્ષણુ જેહી, ત્રપતી શોચ તેહિ પદ દેહી. ૪
યદ્યપિ ભૂપ નચિત ન હોવે, સુખ દુઃખ પ્રજા નેન નિજ જોવે;
જ્યહાં લગિ અપની સતા ધરાવે, ત્રપતી અવશ પ્રજા મહિં જાવે. ૫
અનુચર કરે નીતિ મહિં બાદા, પ્રગટ પ્રજા ભલ કરે સંવાદા;

સમજે મર્મ ૩ કષ્ટ હરાવે, ઉભય લોક નૃપતી યશ છાવે. ૬
 યાતે પુત્ર સમુજ યહ સેની, કરો રાજ યહ મોક્ષ નિસેની;
 વેદો યુક્ત કર્મ સહ કીજે, જ્યા કરિ સુયશ વિશ્વ મહિં લીજે. ૭
 ઉભય બ્રાત જનુની દે પ્રેમા, નીતી યુક્ત નિભાવો નેમા;
 હરિહર ભક્તિ હૃદય ધરં ભાષ, જ્યા કરિ કે હો વિશ્વ ભવાષ. ૮
 અગ્ર મમ ચીત ભયો ઉપરાંમા, કરિહુ નિવાસ વિષ્ણુ કરજ ધાંમા;
 યાતે પુત્ર સૈભાભો ગાદી, કરો રાજ જ્યહાં રહિત ઉપાધી. ૯
 ગુરુ ગો વિપ્ર માતુ પદ સેવા, ભાવ સહિત સેવહુ લખિ દેવા;
 ઈનકી કૃપા સર્વ સુખ ત્યારી, ભોગત ભોગ મિલે ફલ ચ્યારી. ૧૦

દોહા

કહો પુત્ર મમ બોધકો, કહા લીન ઉર સાર;
 કરો પ્રશ્ન ઉર શંક જે, ઉત્તર કરં વિચાર. ૧
 ઉતકલ કહે શંકા કહા, શંકા રહિત સ્વરૂપ;
 નિષ્કંટક મમ આતમા, મહા ભૂપકો ભૂપ. ૨

ચોપાઈ

તન સંબંધ જ્ય તાત હમારે, તીન કાલ તુમ જાનનહારે;
 સત્ય બોધ પ્રભુ સર્વ તુમારા, તન અભિમાની જન કૃત સારા. ૧
 આશ્રમ ધર્મ વર્ણ અભિમાની, સો શિર ધરહિ તુમારી યાંતી;
 તન અધ્યાસ ભોગ મન આશા, સો ત્રય આશ્રમ કરહિ નીવાસા. ૨
 રાજપાટ ધન ધામ ખજાના, ભોગહિ ભોગ જેહિ મન માંના;
 જન મન વાસ વિષય વશ કીના, સો જીવ આશ્રમ અવશ અધીના. ૩
 અપનો આપ મર્મ નહિં ચીના, માયા અપર સમજ આધીના;
 શબ્દ માત્ર જગ હુમ વિલાસા, સુનિ તવ બોધ હોત મોહિ હાસા. ૪
 સર્વ વ્યાપિ વિભુ રાજ હમારા, સખતે શ્રેષ્ઠ સારતે સારા;
 એક ન દોય અપર નહિં કોઈ, વ્યાધી જરા વિધન નહિં હોઈ. ૫
 જાત જમાત ન ચરી મિતાઈ, હય ઉપાધી તે રહિત સદાઈ;
 આશ્રમ ધર્મ ન વર્ણ અવર્ણી, યમકી ત્રાશ ન શર્ણ અશર્ણી. ૬
 હર્ષ ન શોક નહીં મદ મોવા, સંગ્રહ લોભ નહીં કષ્ટુ ખોવા;
 હોય પુત્ર તો કર યુવરાજ, મરે ભૂપ તો હોય અકાજ. ૭
 ધર્મી ધર્મ ઉચાપન થાપા, જાંમણુ મરણુ પુન્ય નહિં પાપા;
 રાજ રંચ રંચ નહિં ભેદા, ક્ષર અક્ષર નાંહી પદ છેદા. ૮

માયા બ્રહ્મ કહ્યો નહિં જાવે, અપનો આપ સમજ સુખ પાવે;
ઉરે પરે નહિં આદ મહેશા, અક્ષર બ્રહ્મ ન માયા દેશા. ૯
તાત કહું કહા અજ્ય અનૂપા, સો સહ મર્મ લખો જન ભૂપા;
ઈચ્છા વિના બને નહિં કર્મા, જો કછુ કરે સો હોય અધર્મા. ૧૦

દોહા

તાત કૃપા કરિ દીજ્યે, લઘુ બ્રાતકોરાજ;
હમકો આજ્ઞા કીજ્યે, વસું વિપિન મહા રાજ. ૧
વિશ્વ વિદિત વ્યાપક સદા, નિરઅકાર નિરઅંધ;
અમર ભૂપ મમ સાહ્યબી, જન મહિં રંચ ન દંદ. ૨

ચોપાઇ

ઉત્કલ શબ્દ અથાગ અગાધા, રૂકી ગિરા કરિ તાત સંવાદા;
ધ્રુવ પ્રવીણ જ્ઞાની ગુણ સાગર, સર્વ મર્મ જાનત ઉજ્યાગર. ૧
યદ્યપિ આશ્રમ પર્મ પિછાંની, મધુર વચન બોલે ધ્રુવ બાંની;
જય હો પુત્ર શબ્દ સત તોરા, નીતી યુક્ત લખે મન મોરા. ૨
જ્ઞાની સર્વ જ્ઞાન મત ગાવા, જીવો બ્રહ્મ એક ધર આવા;
એક વાર ઉપજ્યો ઉર જાંના, જન મન કબુલ ન હો અજાંના. ૩
જલકી લલર મિલી જલ અંદર, ન્યારી હોય ધરે નહિં દંદર;
જીવ બ્રહ્મ જનકે ઇકતાઈ, પુનઃ બ્રાંતિ નહિં ભાસ્ય કદાઈ. ૪
અસ્તિ ભાંતિ પ્રિય રૂપ દિખાવે, રંચ માત્ર માયા ન દ્રસાવે;
અપનો આપ સ્વતંતર સ્વાંમી, જન મન અપર કરે કો ખાંમી. ૫
જ્ઞાની સર્વ એક મત ધારી, શંકા રહિત સદા બ્રહ્મચારી;
અપનો આપ કરે કો બાદા, પ્રથમ અપન ઈન્દ્રી મન સાધા. ૬
સ્વગત ભેદ તન જીવ ન ભેદા, નામ રૂપ જ્ઞાની નહિં ખેદા;
જ્યું કોઉ અંગ હોત તન રોગા, જીવ સંભાલત હરસિ અશોગા. ૭
વિશ્વ વિરાટ જ્ઞાની લખિ અંગા, આશ્રમ ધર્મ કરે નહિં ભંગા;
વિશ્વ જ્ઞાની સહ સહજ નિરોગી, અરૂ અંગ જાંનો જીવ રોગી. ૮
વડે રોગ સોઈ નિત નિત કર્મા, સમજી શકે નહિં ધર્મ અધર્મા;
જનમ મરણુ જીવ ત્રાસ કરારી, કલ્પત અમિત દુષિત નરનારી. ૯
જ્ઞાની વૈદ્ય લખે ચલ મર્મા, આધી વ્યાધી ધર્મ અધર્મા;
દરદી શબ્દ નાડિ લખિ જ્ઞાની, આશા રોગ પિછાંને પ્રાંતી. ૧૦

દોહા

આશ રોગ ઉરમે પ્રબલ, ભયો બુદ્ધિ બલ હીન;
વિષય કુપિત^૧ મદ પાન કરિ, રહે દીનકો દીન. ૧
ધ્યાન તિતિક્ષા ધારણા, વૃત્તી વિષય વિયોગ;
નામ આપધી શ્વાસ ધિસે, પીતાં હોય નિરોગ. ૨

ચોપાઇ

ગુરુ હકીમ યહ ઓપધિ પાવે, જનમ મરણ જીવ રોગ મિટાવે;
તન અધ્યાસ રોગ અતિ ગુહા, કિમ કરિ લખે મતિ મૂઢા. ૧
મેં તું મમતા ખાય ખટાર્ધ, વ્રદ્ધી રોગ વિષય રસ ચાધ;
ઉભય વિશેષણ સતગુરુ પુરા, સો જાનંત જીવ રોગ અંકૂરા. ૨
સત મિથ્યા દ્વ મર્મ બતાવે, ઘોટિ ઘોટિ આતમ રસ પાવે;
સતગુરુ વૈદ્ય પથ્ય ક્રિય પૂરણ, સો શિવ રોગી રખે સંપૂરણ. ૩
પૂર પથ્ય પાણે જન રોગી, સત્ય સત્ય જીવ અવશ નિરોગી;
શાંતી વૈદ્ય અજ્ઞાની રોગી, ભયે રોગ વશ ભોગ સંયોગી. ૪
તુમ સમ વૈદ્ય પ્રગટ સંસારા, સમુજ અંગ કરતે ઉપકારા;
અપના જાન સુધારે અંગા, હય ઉપાધિ મદ મોહ નિસંગા. ૫
તન અરુ પ્રાણુ રહે દ્વે સંગા, જગ્ય લગ બોધે બોધ નિસંગા;
તો સમ ધીર ધર્મ મય શૂરા, બોધિ શકે મન રાખિ સખૂરા. ૬
જ્ઞાન રતન ધનકો જન બોધે, પ્રથમ આપ અપનો ધર શોધે;
જીવત મરે કરે રવે કાળ, વ્યાપક બ્રહ્મ બને રવે રાગ. ૭
ચાર મૂન જન કહ સંસારા, ત્રીન મૌન વૃત્તી જીન ધારા;
પ્રથમ એક આતમ સમજવા, દુતિયે હનિ સંકલ્પ ઉઠાવા. ૮
ત્રીતિયે મનો ઇન્દ્રિ કરિ નાસા, ચતુરથ વાણી જ્ઞાન વિલાસા;
વાણી મૌન રખે નહિ જાંતી, જગમેં હોય ધર્મ મગ હાંતી. ૯
ત્રીન મૂન જાંતી ગાહિ રાખે, ખુલ્લે ન મૂન બ્રાંતિ અભિલાખે;
સો તુમ હો પૂરણ મુનિ ભાર્ધ, બોધહુ અપન સમજ સમુદાઇ. ૧૦

દોહા

શૂરવીર સુરદાર કો, શત્રુ લગે ન ભાર;
કર કૃપાન ધરિ રણુ ધસે, સહજ હઠાવત માર. ૧
કાયર કંપે દૂરતે, શ્રવન સુનત સંગ્રામ;
વિન વિવેક ભાગે અબુધ, ત્યાગે વિભો તમામ. ૨

ચોપાઈ

ચાતે તાત વિગત લખિ સારી, લેહુ રાજ પદ વિગત વિકારી;
 તોરે મન જગ બ્રહ્મ વિલાસા, માયા નટી કરે નહિ ત્રાસા. ૧
 હોય દોય તો ત્રાસ કરાવે, તવ ઉર એક સ્વરૂપ દિખાવે;
 તો સમ ભૂપ કરહિ જીવ બોધા, જગ પ્રપંચ જીવ હોહિ નિરોધા. ૨
 તો મન તો ઇક વાણિ વિલાસા, અમિત જીવ નરહી તજી આશા;
 આશા કાંસ ઝંખ્યો સંસારા, તુમ સમ સંત છુડાવનહારા. ૩
 પારસ ઘટે ન લોહા પરસે, હો ધન વંત જીવ બહુ તરસે;
 પારસ સમ તવ જ્ઞાન અનાદી, સુધરહિ જીવ અમિત પરમાદી. ૪
 પેંડોઈ પુરૂષારથ ધ્યાવે, ધન્ય પુરૂષ તેહિ રાહ બતાવે;
 જગ ઉપરામ રામ અનુરાગી, રાહ બતાવત જન બડ ભાગી. ૫
 ચાતે પુત્ર ધરો ઉર ધ્યાના, ઉરમે ગ્રહણ કરો મમ જ્ઞાના;
 વસ્તી વિપન કરેહિ તન વાસા, જ્યહાં ત્યહાં કરિયે કર્મ ઉદાસા. ૬
 કર્મ વિના તન રહે ન કબહી, વેદ શાસ્ત્ર ભામે જન સગહી;
 ચલે પ્રાણુ તેહુ કર્મ કલાવે, કર્મ ગાથ ચિત ચંચલ ચાવે. ૭
 જલ અહાર તોહુ કર્મ સનેહી, પરિપક કર્મ બની યહ દેહી;
 મન ઇન્દ્રી ઇચ્છા યહ કર્મી, કર્મ ભેદ સોહિ ધર્મ અધર્મી. ૮
 વિપન વસ્તિ ઇચ્છા યહિ કર્મી, સમુજી મર્મ જ્ઞાની ચિત શર્મી;
 જેહિ આશ્રમ જ્યહાં સહજ નિવાસા, વિધિવત કરિયે કર્મ ઉદાસા. ૯
 જ્ઞાન આન મન સર્વ ઉપાધી, રહહુ સ્થીર સાંત મન સાધી;
 કર્મ અંત અવસર જગ ચાવે, અપની અપની દોડ વિલાવે. ૧૦

દોહા

નિરાકાર નિરોધેપ તું, સત ચિત આનંદ રૂપ;
 ધર્મ પ્રથા શિર ધારિકે, બનો સુપન કે ભૂપ. ૧
 સુપન રોગમે સુપન કે, વૈદ્ય ઔપધી સાહય;
 યું જ્ઞાની જન સમુજી કે, હરત જીવકી ત્રાહય. ૨

ચોપાઈ

કહો પુત્ર અથ કયા મન ભાવા, મો મરજી સહ ગાય સુનાવા;
 ઉર મરજી કહિયે કુશલાતા, જરા શંક ઉર ધરો ન તાતા. ૧
 ઉતકલ સમય સમુજી મુખ બોલા, મનકે મર્મ પ્રગટ સહ બોલા;
 કૃપાનાથ તન તાત હુમારે, મેં સમજ્યો ધર આય તુમારે. ૨

ઇલા માતુ કીનો ઉપકારા, જ્ય સમજ્યો શુધ રૂપ હમારા;
 ધન્ય તાત તોરે મુખ જાંની, ઇશુ મગ ચલત જરા નહિ હાંની. ૩
 કોટિક જાંની સાર મત શોધા, સત્ય સત્ય મોહિ તાત પ્રબોધા;
 જાંની સર્વ યહી મત ધારે, તરે આપ અરૂ અપર ઉધારે. ૪
 સત્ય ગાથ તવ સર્વ સુહાવે, યદ્યપિ આતમ મમ ધજરાવે;
 કર્મ ગાથ પ્રભુ અપરમ પારા, કુશલ કર્મ જીનકો જે પ્યારા. ૫
 અમિત સૃષ્ટિ જેહિ જીવ અપારા, કો યહ સર્વ સુધારન હારા;
 જ્યું તરૂ પાત આય અરૂ જાવે, યું નૂતન નિત સૃષ્ટિ ઉપાવે. ૬
 બોધે એક અમિત જન માવે, કહાં લગ શઠ વ્રતી સમુજાવે;
 ઇતને તન જાંની હો અંતા, કોટિક અજ રહે વિન ભગવંતા. ૭
 નિજ સુખત્યાગ વિષય સુખ ચાવે, જગત સૂતો કવન જગાવે;
 યદ્યપિ અમિત સૂર જન જાંની, અમિત જગાવત સૂતે પ્રાંની. ૮
 એક દેસિ બુદ્ધિ મમ તાતા, સ્વે સ્વરૂપ બિન અપર ન ભાતા;
 હો ચુપ આપ આપ લખિ અપના, અપર કુરે નહિ ચીત કલપના. ૯
 મેં મેરેમે મસ્ત મરાલા, અપર ચીત ચાવે નહિ ચાલા;
 અપન આપ આપહિ મહિ રાજી, અપર ભાવ મન મિટી દુરાજી. ૧૦

દોહા

પરમારથ સ્વારથ કહા, દયા દષ્ટિ કહા દેખ;
 પદ અવાચ્ય વાણી પરે, પાયો આતમ એક. ૧
 કારણ જીનકો દીજીયે, જે કર જાંને કોય;
 નગન ધર્યો જલ ગંગમે, ધોવે કહા નિચોય. ૨

ચોપાઈ

કર્મ વસ્ત્ર મોહિ અંગ ન લાગા, યાતે દશા ભધ સમ નાગા;
 રંચ માત્ર માયા જગ ભાસે, તો કધુ કર્મ કરે નિરઆશે. ૧
 મેં તું તોર મોર નહિ દરસે, નભવત તત્વ નિજનૈદ પરસે;
 મંદ આતમા સમુજ તજીજે, પુત્ર ભાવ ઉરતે તજ દીજે. ૨
 અલ્પ બુદ્ધિ લખિ આજ્ઞા કરિયે, ભૂપ ભાર બ્રાતા શિર ધરિયે;
 મમ લધુ બ્રાત બુદ્ધિ બલદાંના, રાજ કર્મ મહિ કુશલ નિદાના. ૩
 વિદ્યા સર્વ શિખિ ભો ત્યારી, સર્વ પ્રકાર પ્રજ્ઞ સુખ ભારી;
 શુભ ગુણ એક ન અંગ અધૂરા, આત્રમ ધર્મ કર્મ મહિ પૂરા. ૪
 તાત રાજ દેહિ સૂચશ લીજે, મો દુરબલ હિત હઠ તજ દીજે;

અમિત સૃષ્ટિ મહિં જીવ અનેકા, ધન મહિં ક્યા લાયક મેં એકા. ૫
 ફૂલ્યો વિપિન ટાસ ઇક સૂકી, તાતે વક્ષ લતા કહા લૂખી;
 ખોરે મેઘ માલ ધન ઘોરા, ઈલા^૧ નીર ફેલ્યો ચહું ઓરા. ૬
 અલ્પ વાદ લીનાં વરસાઈ, યાતે ક્યા દુમ લતા સુકાઈ;
 કોટિક ધેનુ દૂધ દે દારે, એક ખાંટ નહિં છાંટ નિકારે. ૭
 તાતે ધણી ન હોય મધીણા^૩, ધુરે પનવ કાહા બજે ન વીણા;
 નારી સહસ્ત્ર ભૂપ પતિવરતા, મન રંજન સેવા મન હરતા. ૮
 રૂઠી એક કુડ શિર ધૂની, યાતે નૃપત સેજ^૪ કહા સૂની;
 સહસ્ત્ર સિંધ નૃપ મારિ ગિરાવે, ભાગો સસા કહા પસતાવે. ૯
 કોટિક સખી દાંન વિત અરપે, તન મન ધન હરિ અર્થ સમરપે;
 શહ હહદાન સૂમ ન અરપે પાઈ, કહો ક્યા ઘટે ધર્મ પ્રભુતાઈ. ૧૦

દોહા

કોટિક ગ્રંથ કતારથી, મુનિ જન સંત મહંત;
 અમિત યુક્તિ બોધે અનંત, કો રજ સમ મેં સંત. ૧
 શીશ કેશ ઇક ગિરિ પર્યો, ટાલ દેખાવત કાહ;
 નૃપ કરતે પાઈ ગિરિ, કહા બોય પસતાહ. ૨

ચોપાઈ

યાતે તાત વિચાર ન કીજે, વસતવ રાજ કાજ ભલ દીજે;
 અપનો આપ સર્વ મય શાખી, મન મરજી સોઈ ગહિ રાખી. ૧
 અંતઃકરણુ ધર્મ સહ ન્યારા, મન મરજી સો કર વ્યવહારા;
 કો બોધે શોધે કો કાહ, મન મરજી સહ બેપરવાહ. ૨
 પ્રથમ તાત ઉર કરોહુ વિચારા, તુમ ક્યું વાસ વિજયપુર ધારા;
 વહાં કહા અધિક તુન્ય કહા યાંહી, ચેતન સુભર ભયો સખ હાંહી. ૩
 મો તન લક્ષ વર્ષકી આયુ, આપ પ્રલય તક બે પરવાહ;
 હમકો જનમ મરણુ બય વ્યાધી, તુમ હો બેઠે રહિત ઉપાધી. ૪
 હમકો તન લગિ લેશ અવિદ્યા, તુમકો નહિં અવિદ્યા વિદ્યા;
 હમકો ગુર વ્યાપક વિશ્વાસા, તુમ ત્રીય દેવ હરે આય ત્રાસા. ૫
 હમ હોય કષ્ટ મુખે નહિં બોલે, તુમકો કષ્ટ દેવ ત્રીય ડોલે;
 આતમ વિના અધાર ન મોરે, સિદ્ધિ સુર હાજર રહે તોરે. ૬

અભય અસંગ હુમે કો ત્રાસે, સર્વ દેવ મમ રૂપ પ્રકાસે;
કાલ નિરંજન હુમે ઉપાયા, મમ અધાર ભાસત યહ માયા. ૭
સ્વર્ગ નર્ક સમ હુમે ન શંકા, સર્વ વ્યાપિ મેં એક નિસંકા;
નભ વત વ્યાપિ રહ્યો મેં પૂરણ, વિમલ વ્યાપિ મમ રાજ સંપૂરણ. ૮
સર્વ ગાથ જાનત તુમ જાંની, કહિયે કયા તુમતે નહિં છાંની;
સમુજ વિચાર રાજ તુમ કરિયે, દયા દ્રષ્ટિ કરિ નહિં પર હરિયે. ૯
કવન કષ્ટ તે રાજ તજીજે, જ્યા તે વાસ વિજયપુર કીજે;
કષ્ટ હોય બાલક કિમ દૈયે, કષ્ટ નહિં તો કયું તજી જીયે. ૧૦

દોહા

તાત રાજ યાંહાં કીજીયે, આશા ધામ વિહાય;
સ્વર્ગ નર્ક મન વાસના, સમુજે કહા સમુ જાય. ૧
રવિ પ્રકાશ પશ્ચિમ હોવે, હોય વિશ્વ ભલ નાશ;
એહિ ગાદિયા રાજમે, હમ નહિં કરે નિવાસ. ૨

ઓપાધ

ઉતકલ આધક પ્રેમ કુરિ આવા, ગદગદ કંઠ નયન જલ છાવા;
સમથ સમુજ ધ્રુવ કરત વિચારા, ઇન સમજા ધ્રુવ કવન પ્રકારા. ૧
સુત સમજાવત સૂર^૧ છુપાવા, સંઘા કર્મ હૃદય કુરિ આવા;
સુતકો રજા કીન નૃપ હરસી, યજ્ઞે પુત્ર પિતૃકે પદ પરસી. ૨
ચાલિ ગયે ઢિંગ નિજ મહતારી, જનૂની ઉભય હર્ષ ભો ભારી;
ધ્રુવ પ્રવીણ અસ્નાન કરાવા, વસ્ત્ર પહિરી નિજ ઇષ્ટ મનાવા. ૩
અતિ પવિત્ર આસન થિર થાવા, પુત્ર શબ્દ ઉરમે કુરિ આવા;
વિમલ શબ્દ ઇન રહિત ઉપાધી, આશ્રમ ધર્મ ભયો પરમાદી. ૪
ઇલા બોધ કરતે નહિં જાંના, પ્રથા હીન બોધું ઇન જાંના;
અનુક્રમ તે ઇન બોધ કરાવત, કોટિક જીવ સુબોધ સુનાવત. ૫
તવ લગિ કરત અઝડ ઉપકારા, બોધ કરત નહિં ઇલા વિચારા;
વરસ્યો નિર સમૂંદર ઉપર, કહા ઉપકાર ભયો યહ ભૂપર. ૬
ઉપજ્યો તહાં જલ સહજ સમાયો, જીવ માત્ર કહું અર્થ ન આયો;
આતમ સિંધૂ પુત્ર મિલાવા, પરમારથ હિત અર્થ ન આવા. ૭
છાયા કૂપ કૂપ મહિં કીના, કૂય છાંહ સુખ અપર ન લીના;
રાંધે આપ આપ છુપિ આવે, સો પરમારથ કહા કરાવે. ૮

એસે એક વિષે પણ જાની, નિષ્ઠા બ્રહ્મ સર્વ તે છાની;
જીજ્ઞાસી હિત અર્થ ન આવે, નિશ્ચય આપ પર્મ પદ પાવે. ૯
યાતે દોય વિશેષ ન જાની, દે ઉપદેશ સુધારે પ્રાની;
બ્રહ્મ નિષ્ઠ અર શાસ્ત્ર પિછાને, બોધત જોહિ જીજ્ઞાસા જાને. ૧૦

દોહા

જેષ્ટ પુત્ર અધિકાર ધન, રાજપાટ ધન ધામ;
લઘૂ પુત્રકો રાજદુ, શંકા કરે તમામ. ૧
થાતે ઉત્કલ રાજપદ, અરપું પ્રાત જદેર;
જો નહિં માને પ્રેમ સે, કરિહુ દ્રષ્ટિ કર. ૨

ચોપાઈ

કરિ વિચાર જન જુડે સમાદી, પ્રતી રૂપ લીન ભઈ આદી;
યાં હાં ઉત્કલ જનુની પદ વંદા, માતૃ મન મહિં પર્મ અનંદા. ૧
નેમેા યુક્ત અચાર કરાવા, સમય સમુદ્ધ ભોજન મૈંગવાવા;
બ્રહ્મા અર્પણ ભોજન કીના, રૂચિ અનુસાર પુત્ર મુખ લીના. ૨
કરિ ભોજન બેઠે ધિર આધ, જનુની વચન કહે હરસાધ;
કહેા પુત્ર કહા તાત સુનાવા, તાત શબ્દ સુનિ કહા મન ભાવા. ૩
ઉત્કલ કહ નિશ્ચય પિતૃ ગાધ, મમ નિશ્ચય સોહુ હમેં સુહાધ;
અપની અપની સર્વ સુનાવા, અપને ઉર સો આપ કરાવે. ૪
પ્રિયે વસ્તુ હુંદે સખ કોઈ, વિન પાયે વિશ્રામ ન હોઈ;
મિલી વસ્તુ પાયો વિશ્રાંમા, તેહિ જન ત્યાગે ફિકર તમાંમા. ૫
એ સહિ માતૃ કેહુ કયા મનકી, જય જનૂની જાનંત મન તનકી;
ભાસ્ય નાશ દ્રષ્ટી મહિં આવા, સત્ય વસ્તુ તુમ પ્રથમ દ્રઢાવા. ૬
આતમ ઇતર વસ્તુ કો માતા, જોહિ હિત હાથ ધરે હરસાતા;
મમ સ્વરૂપ નિત આદ અનાદી, અગમ અગોચર રહિત ઉપાધી. ૭
કો નૃપતી પદ પ્રજા ન રાજ, અરી મિત્ર નહિં કાજ અકાની;
સદા સ્વતંત્ર રાજ મમ પૂરણ, ગર્ક ભર્યો નહિં કલહુ અપૂરણ. ૮
સ્વતઃ સુભાવ ભૂપકો ભૂપા, સુખ દુઃખ તે પર અજળ અનૂપા;
તીનું દેવ અપર સુર રાજ, મોતે ક્રિયા કરે સહ કાજ. ૯
રાજ પ્રજા અધિક પતસાઈ, હમતે હરસિ સર્વ સુખદાઈ;
અવ દેહિ લોક અચાર સારા, કુશલ ક્રિયા સો મમહિ અધારા. ૧૦

દોહા

સર્વ વિભૂતી વિશ્વ ચેહ, સો સખ મેરો રૂપ;
તિનકો કહા બનાઇ ચે, સુપન સૃષ્ટિ કો ભૂપ. ૧
જનૂની જાત વિજાતકી, મિથ્યા પસરી જાલ;
કવન સંબંધ સ્વરૂપમે, મહા કાલકો કાલ. ૨

ચોપાઈ

યાતે કવન રાજપદ ધારે, જ્યા કરિકે મમ કાજ સુધારે;
કવન રાજપદ હમરે બાકી, ઇચ્છા તરજી કરે ઉર તાકી. ૧
તન સંબંધ તે તાત રૂ માતા, તાતે પ્રથા રખું કુછ તાતા;
દીપક તે દીપક પ્રગટાવે, એસે તવ ઉપકાર કહાવે. ૨
ઉભય દીપ મહિં સતા સમાંના, પ્રગટે દીપ અનૈત ભલ આંના;
યદ્યપિ દીપ ન ગુણુ વિસરાવે, જીવો ગમ સત ગુરૂ તે પાવે. ૩
યાતે માત ગુરૂ તું મોરી, કૃપા અપાર હુંમે શિર તોરી;
જનમત માતુ ન શુધ બતાતી, મનો વૃત્તી કિમ બ્રહ્મ મિલાતી. ૪
પૂરવ જનમ રૂપ વિસરાવા, તાતે તાત ઉદ્ર તવ આવા;
તદ્યપિ પૂર્વ પુન્ય પ્રભુતાઇ, તો સમ માતુ વિશ્વ મહિ પાઈ. ૫
અબ નહિં ભૂલેહિ દાસ તૂમારા, ગુરૂ માતા કીનો ઉપકારા;
પ્રાત હોત પિતુ હઠ નહિં કરહી, તો તન લગ સુત રજા વિચરહી. ૬
જો પિતુ દેવહિ નૃપ અધિકારા, વસહિ વિપિન મહિં પુત્ર તુમારા;
જિરિવર ગુહા વૃત્તી મમ સાધૂ, નિજ સ્વરૂપ મમ ચીત અરાધૂ. ૭
અંતિમ આજ સમાગમ તેરો, રણી પુત્ર ચહે વન ચેરો;
સેવા બની ન ગુરૂ પદ હમતે, ઊરણુ^૧ નાંચ દયાલૂ તુમતે. ૮
જ્ઞાન સમોશિષ કહા ગુરૂ અરપે, નામ રૂપ જડ કહા સમરપે;
લેન દેન વસ્તુ ઇકે માંના, મિથ્યા સર્વ પદારથ આંના. ૯
ગુરૂ બ્યાપક નિશ્ચય સખ દેસા, નિશ્ચય મો મન નાંચ અદેસા;
તદ્યપિ ગુરૂપદ શિશ તન સેવે, અમિત પ્રકાર અધિક ફલ લેવે. ૧૦

દોહા

હમતે બન્યો ન માતુ સો, તાત વૃથા હઠ કીન;
ચમકિ ચલ્યો ચિત વિપિનકો, ભયો નિવૃત્તી લીન. ૧

કરત નહીં યહ તાત હઠ, તન લગ ગુરુપદ લાભ;
જલગ રસત ભૂમી હરિત, કય હુમ હોત અલાતી. ૨

ચોપાઈ

ગુરુ દરશન કરિ કે નહિં રાજી, જીન મન મેટી પરમ દુરાજી;
ગુરુ દરશન કરિ જો સુખ હોવહિ, કહે કવન સુખ અંદર ગોવહિ. ૧
ગુરુ વચનામૃત જિન પ્રિયે લાગે, સો સુખ સમુ જોહિ શીષ સુભાવે;
સતગુરુ શબ્દ અર્થ સમુજાવે, સમુજ સુજન શિષ અતિ સુખ પાવે. ૨
અમિત યુક્તિ કોહિ અર્થ બતાવે, ગુરુ મુરતી સમ શિષ ન સુહાવે;
બોધે સત્ય ભાવ મહિં ભેદા, યાતે નિજ મન તજે ન ખેદા. ૩
ખિરહિન ફૂક કોડ મહિં ન્યારી, યું ગુરુ ગિરા લગે ઉર પ્યારી;
યાતે માતુ કેહું કહા મોરી, તું દ્રષ્ટા કરિયે કિમ ચોરી. ૪
નીરાકાર ગુરુ વ્યાપક સારે, લક્ષ ડિગે નહિં અડિગ હુમારે;
તન વિન સત્ય બોધ કો બોધે, શિષ્ય રૂપ અપનો કિમ શોધે. ૫
યાતે માતુ સમાગમ તોરા, છોડત ખિરહ વિવશ મન મોરા;
અંતઃકરણ ઉત્કટિ ઘર આવા, યાતે માતુ વિપિન ચિત ચાવા. ૬
ધન્ય તાત કીનો ઉપકારા, નિરવરતી સુખ હુમે સંભારા;
જન્ય જનુની યહ કૃપા કરીજે, રહો પુત્ર નહિં શબ્દ કહીજે. ૭
કૃત્ય ગુની અવગુણ મોહિ આવહિ, કોટિક યત્ન ન વૃતી રૂકાવહિ;
યાતે માતુ કૃપા યહિ કીજે, હર્ષમાન હોય આજ્ઞા દીજે. ૮
તનતે દૂર વસું મમ માતા, મન તે રંચ ન દૂર રહાતા;
માનસિ સેવ કરું પદ પૂજ, વ્યાપક સમુજી ભાવ નહિં દૂજ. ૯
વિનય કરત ઉતકલ બ્રેહ ભારી, ઉર લપટાય લીન મહતારી;
તવ સ્વરૂપ સુત આન ન જાંના, વસો વાસ જ્યહાં ચીત લોભાના. ૧૦

દોહા

વસો વસ્તિ યા વિપિન મેં, જ્યહાં ત્યહાં એક સ્વરૂપ;
તન ઉપાધિ તક તન ક્રિયા, તું સ્વે બ્રહ્મ અનૂપ. ૧
ધન્ય વિવેકી આતમા, પૂરણ તવ વૈરાગ;
તજી વસ્તી વનમે વસે, પર્મ દીપાવે ત્યાગ. ૨

ચોપાઈ

જ્ઞાન ત્યાગ સંગમે દે સારા, નિરખિ તરે જગ જીવ અપારા;
જ્ઞાન ત્યાગ વિન લાગત શીકા, તિયિ શ્રંગાર શુન્ય વિન ટીકા. ૧

અય પિંજર હરિ ગરજ અપારા, પશુ ડરે નહિં સમજત સારા;
 પકર્યો આપ અપર કહા કરહી, હાક રોફ ઉરમે નહિં ધરહી. ૨
 જ્ઞાની ગિરા ત્યાગ વિન એસી, બોધો અમિત યુક્તિ કોઉ કેસી;
 સિંધ સિંધ મહિં શંક ન હોઈ, ધાક સુનત કંપે નહિં કોઈ. ૩
 જ્ઞાની ધન્ય જ્ઞાન ગતિ પાઈ, નિશ્ચય જીવન મુક્ત સદાઈ;
 જન સમાજ સત જ્ઞાન સુનાવે, ત્યાગ વિના વિશ્વાસ ન આવે. ૪
 જાહર ક્રિયા સર્વ કોઉ દેખે, અંતરકી ગમ કોહુ હન પેખે;
 પૂરન જ્ઞાન ભયો જન જાતે, જ્ઞાની વિરક્ત ભો જગ તાતે. ૫
 જ્ઞાની જગત જરા નહિં દરસે, અપના રૂપ સર્વ મહિં પરસે;
 આશ્રમ ભેદ ન તન અભિમાના, વ્યાપક અપના રૂપ પિછાના. ૬
 મુક્ત આપ નિશ્ચય નાહ શંકા, નિજ સ્વરૂપ જાણ્યો નિર શંકા;
 જન સમાજ બોધન કોઉ આવે, વશ વૈરાગ ત્યાગ જગ જાવે. ૭
 વસિયે વાસ વિપિન મે જાઈ, ગિરિવર ગુહા ધ્યાન ચિરતાઈ;
 સુને લોક દરશન હિત આવે, રામ રૂપ લખિ હર્ષ જડાવે. ૮
 વિન બોધે ઉપજે વૈરાગા, ધોવન ચહે જનમ જીય દાગા;
 ભોગ વાસનાતે ચિત ભાગે, ભજન ભક્તિ સિંવરણ ચિત લાગે. ૯
 સુધરે જીવ અમિત નર નારી, ત્યાગ સંગ વિચરે બ્રહ્મચારી;
 પન્નગ પશુ પક્ષી જન રાજ, દરશન ચાહત દેવ સમાજ. ૧૦

દોહા

શ્રેષ્ઠ દશા વૈરાગકી, ધારિ શકે જન કોય;
 તરે તરાવે અપરકો, અમિત જીવ અધ ખોય. ૧
 મમ આશા પૂરણ ભઈ, પ્રિય સુત પાયો જ્ઞાન;
 વિપિન વસ્તિ ગિરિવર ગુહા, ભાવે વસ મેદાન. ૨

ચોપાઈ

ભલે પુત્ર મરજી જ્યહાં રહિયે, લક્ષા અર્થ લક્ષ ઉર લહિયે;
 ત્યાગ તિતિક્ષા જ્ઞાન ખજાના, સમજે સુજન સંત જન દાના. ૧
 ઈંદ્રાદિક બ્રહ્મા તક ભોગા, ત્યાગી સમજે સમ તન રોગા;
 ખાન વિહાર તિતિક્ષા ધારે, દિપે ત્યાગ નિજ કાજ સુધારે. ૨
 માયા ચિત્ર જાણુ જગ ત્યાગા, આશા હીન જ્ઞાન બડ ભાગા;
 જ્યું હય ગજ રથ ફોજ તયારી, ભૂપ વિભો કરિ શોભત ભારી. ૩
 વિપિન વસ્તિ વિચરે નૃપ એકા, શોભા સૂત નેન જીન દેખા;
 ત્યાગ તિતિક્ષા યમ ઉર પ્યારા, સો જ્ઞાની શોભે સંસારા. ૪

નૃપ સમ જ્ઞાન કર્મ બલ હીના, શત્રુ ડરે ન દેખત દીના;
 યાતે પુત્ર કાજ ભલ કીના, તજ્યો રાજ ચહ વિપિન પ્રવીના. ૫
 યહિ આશીશ અખંડ સુત મેરો, જ્ઞાન વિરાગ બનો રહે તેરો;
 અહમે જ્ઞાન ત્યાગ રહે મનપે, તપસી ત્યાગ રખે મન તનપે. ૬
 યાતે તાત ત્યાગ તન મનમે, આશા નાશ વસો ભલ વનમે;
 આજ્ઞા કહા કરૂં મેં તમકો, વ્યાપક રૂપ દસે સુત હમકો. ૭
 ગવના ગવન દેહ લગ ભાધ, અચલ રૂપ તવ સહજ સદાધ;
 વિચરત નભ દરસે ઘટ સંગા, ઘટ ફૂટે નભ અચલ નિસંગા. ૮
 યું તન છૂટે ક્રિયા થકાવે, આતમ અચલ આય નહિં જાવે;
 યાતે પુત્ર રજા કહા કીજે, સમુજ મર્મ ચુપ ચાપ રહીજે. ૯
 કહન સુનન તે તવ પદ ન્યારા, સુભર ભર્યો સખમે ઇક સારા;
 પાસ તે પાસ દૂર તે દૂરા, સમજ પરી જન લીન સખૂરા. ૧૦

દોહા

સેન કરો સુન સેજપે, ગવના ગવન વિસાર;
 અચલ આતમા એક રસ, સમજ લેહુ સુત સાર. ૧
 ત્યાગ અહણુકી ગંધકો, ત્યાગ દેહુ તતકાલ;
 અહણુ ત્યાગકી ગંધતે, હોય જ્ઞાન પેમાલ. ૨

ઓપાર્થ

અહણુ ત્યાગ અરૂ રાગ ત્વરાગા, ચતુરથ ભોમી ઇતર વિભાગા;
 ત્રીન ભોમિ ઊપર મમ પૂતા, રૂપ લીન જોગી અખધૂતા. ૧
 રાગ વિરાગ ત્યાગ નહિં ગંધા, વ્યાપક સુતે સચ્ચિદાનંદા;
 તવ મન તર્ક કુરી વન વસ્તી, તુરિયા પદ તહાં જરા ન તસ્તી. ૨
 ગર્ક સ્વરૂપ જરા નહિં ભેદા, વિદ્યા રહી ન રહી અવિદ્યા;
 મન મરજી તહાં કરહુ નિવાસા, અહણુ ત્યાગ તજ્યે મન આશા. ૩
 સુખ દુઃખ અહણુ ત્યાગ દરસાવે, તમ લોં પ્રોક્ષ જ્ઞાન મુનિ જગાવે;
 યાતે પુત્ર ભલે વન જાવહુ, અહણુ ત્યાગ વૃત્તી વિસરાવહુ. ૪
 પર ઉપકાર અપન હિત કારન, જાહર ત્યાગ કરો ભલ ધારન;
 પુષ્પિત કર્મ કરત રહ જ્ઞાની, ધર્મ કર્મ મય હોય ન હાંની. ૫
 વિકરમ કર્મ ધર્મ નહિં દરસે, જ્ઞાની સર્વ નિજનૈદ પરસે;
 કર્મ ગંધ ઉગમે નહિં જ્યાકે, કેવલ એક બ્રહ્મ રસ ચાખે. ૬
 વસ્તી વિપિન બ્રાંતિ નહિં ભાસે, વ્યાપક અપનો રૂપ પ્રકાસે;
 યદ્યપિ વિધિવત કર્મ સ્વિકારે, જ્ઞાની ક્રિયા સર્વ જન ધારે. ૭

યાતે પુત્ર ધારણા ધરિયે, ઉરતે અહણુ ત્યાગ પરહરિયે;
 મોટી માયા સવ તળવે, શુક્ષ્મ ઉરમે લખી ન જાવે. ૮
 અહણુ ત્યાગ વૈરાગ કુરાવે, શુક્ષ્મ માયા તર્ક કહાવે;
 પુત્ર તર્ક તળયે લખિ સારી, રૂપ લીન રહિયે બ્રહ્મચારી, ૯
 આખિર બોધ સમુજ મમ બાલા, નભવત અચલ રહો તજ ચાલા;
 સતગુર શિષ્ય રૂપ મહિં એકા, સમુજ બેહુ પ્રિય પરમ વિવેકા. ૧૦

દોહા

જ્ઞાન રતન ધન ઉર ધરો, જ્યહાં તહાં કરહુ નિવાસ;
 વ્યાપક આતમ એક તું, કો દાકુર કો દાસ. ૧
 કહા વસ્તિ મે નુન્યતા, વનમે કહા વિશેષ;
 વિશ્વ વિદિત વ્યાપક સદા, શ્રેષ્ઠ આતમા શેષ. ૨

ચોપાઈ

ઉતકલ હરસિ માતુ પદ લાગા, માતુ બોધ ચિત હેમ સુહાગા;
 હેમ ખાર મિલિ હરે મલીના, ગુર સુબોધ વૃત્તી શુધ કીના. ૧
 ઉતકલ સમુજ માતુ મુખ બોધા, શુક્ષ્મ તર્ક વૃત્તી મહિં શોધા;
 તન લગિ શિષ્ય ગુર બોધ સુનાવે, નિત નૂતન કહુ લાભ દિખાવે. ૨
 વેદ પાઠિ શિષ્ય બ્રહ્મ સ્વરૂપા, ગુર સુબોધ તેહુ અજ્ઞાન અનૂપા;
 ગુર સમ ગુર અપર નહિં કોઇ, સમુજહિ સુજન શિષ્ય નિરમોઇ. ૩
 શુક્ષ્મ વૃત્તી તર્ક અયુક્તા, પ્રગટ દિખાય કીન મોહિ મુક્તા;
 શુક્ષ્મ માયા વૃત્તી નિવાસા, સુનિ સુબોધ સમજ્યો તવ દાસા. ૪
 નિરવરતી હિત વિપિન વસાઉ, વૃત્તી તર્ક વૃથા વિસરાઉ;
 સર્વ પ્રકાર બોધ સત દીના, તોરી કૃપા દાસ તવ ચીના. ૫
 જય જનુની આજ્ઞા અખ દીજે, તવ સુત હિત ચિંતા નહિં કીજે;
 કરિ વંદન જય શયન કરાવા, વ્યાપક રૂપ લક્ષ ઉર લાવા. ૬
 ઇલા માતુ મન હર્ષ ન શોકા, જ્ઞાન લક્ષ કરિ ભઠ અશોકા;
 સમુજ ધર્મ તન શયન કરાવા, ઇલા ચીન સહજે ચિર થાવા. ૭
 વસતવ માતા કીન અચારા, હરિ અરપન કરિ લીન અહારા;
 કરિ અચવન બેઠે ચિર આઈ, માતુ પુત્ર સન ગાથ બુજાઈ. ૮
 રે મમ પુત્ર તાત કહા કીના, ઉતકલ બોધ પિતા કસ દીના;
 કહ્યો તાત કહા પુત્ર જનાવા, કહે પુત્ર કહુ અવન સુનાવા. ૯
 સત્ય સત્ય સુન ગાથ સુનાવે, ઉભય આશ મન મર્મ લખાવે;
 શબ્દ મર્મ લખનો કહિનાઈ, હરિ ગુર કૃપા લખું મમ ભાઈ. ૧૦

દોહા

વસતવ કહે માતા સુનો, ઉતકલ કરે ન રાજ;
નિજ મત ખેંચત તાત મમ, અવશ ધરું શિર તાજ. ૧
વિવિધ બોધ કીનો નૃપતિ, બ્રાત ધરત નહિ કાંન;
હઠ કર અરપહિ રાજ પદ, વસહિ વિપિન નિરમાન. ૨

ચોપાઇ

સુનિ સુત વચન પ્રેમ મયભારી, રટત રામ વસતવ મહતારી;
ગદ ગદ કંઠ નયન જલ ધારા, હરિ પદ વંદત વારંવારા. ૧
ભક્ત ભીડ ભંજન હરિ નાથા, સર્વ ઘટોઘટ આપ રહાતા;
અંતઃકરણ શાક્ષિ મમ દેવા, મમ આશા જાનત તુમ ભેવા. ૨
ભક્ત આશ પૂરે ભગવંતા, વદત વેદ સુનિ મંત મહંતા;
જય જન ત્રાસ હરણ સુર સ્વામી, જય જગ કારણ નાથ નમામી. ૩
વિશ્વ ચરાચર કર્મ અધીના, દ્રષ્ટા દેવ કર્મ તુમ કીના;
અંતઃકરણ હરણ ત્રીય ત્રાસા, તવ પદ દાસ ન હોય નિરાસા. ૪
તવ પદ દાસ સર્વ ફલ પાવે, કૃપાનાથ કરિ કૃપા દરાવે;
ઉતકલ ઉર વૈરાગ દ્રઢાધ્ય, વસતવ નૃપ અધિકાર દરાધ્ય. ૫
ઉતકલ ઊઠી કરે વન વાસા, વસતવ રાજ કરે વિન ત્રાસા;
ઉતકલ ઉઠી ભવન નહિ આવે, હરહુ રાગ વૈરાગ વડાવે. ૬
ઉતકલ ઉર માયા નહિ આવે, કૃપાનાથ સોઈ કૃપા કરાવે;
ઉતકલ તાત તજે હઠ મનકો, અટકે નાંચ જાત સુત વનકો. ૭
લઘુ પુત્ર અરપે નૃપ રાજ, કૃપાનાથ કરિયે યહ કાજ;
મો મન આશ કરો હરિ પૂરણ, તુમ વ્યાપક ઘટ સર્વ સંપૂરણ. ૮
કરો સો કરણદાર કરતારા, સર્વ વિશ્વ પ્રભુ ખેલ તુમારા;
બ્રાત હોત હઠ કરે ન રાજ, તો મમ સુત સુધરે સહ કાજ. ૯
મમ સુત ભૂપ નિરખું નિજ નેનાં, કૃપાનાથ ઉપજે સુખ ચેનાં;
છટ દેવ પૂરણ વિસવાસા, કારજ સુફલ કરો લખિ દાસા. ૧૦

દોહા

હરિ ગુર હર ભક્તી કરે, નિજ ઉર ફલકી આસ;
છળ આસ પૂરણ કરે, જનમ હરે નહિ ત્રાસ. ૧
નિષ્કામી હરિ હર ભજે, સજે પ્રબલ વૈરાગ;
ભાગ ભક્ષો જોહિ ભગતકો, તજે પદારથ રાગ. ૨

ચોપાધ

પુલકિ ગાત લોચન ભરિ વારી, શિશુ શિર કર પરસે કેધ વારી;
 રે મમ પુત્ર પ્રાણુતે પ્યારા, મિલહિ રાજ ઇષ્ટ ઇતપ્યારા. ૧
 અર્ધ ભરોસો મમ ઉર આવા, ઉતકલ મુખતે શબ્દ સુનાવા;
 ઉતકલ અવશ વસે વન જાઈ, તોર તાત હઠ કરે ન ભાઈ. ૨
 ઇષ્ટ દેવ પરણુ વિશ્વાસા, અપને દાસ ન રખે ઉદાસા;
 નૃપ હઠ હરે હરી અધહારી, મુક્લ કરહિ પ્રભુ આશ હમારી. ૩
 રે મમ પુત્ર રટા મુખ રાંભા, તા કરિ સુધરે કામ તમાંભા;
 પુત્ર પ્રેમ વશ પ્રભુ ગુણુ ગાઘય, જ્યા કરિ સર્વ પદારથ પાઈય. ૪
 ઇષ્ટ દેવ ભક્તી પરતાપા, સર્વ જીવ મન મિટે સૈતાપા;
 પુત્ર તાત તવ વિગર વિચારા, હઠ કરિ રાજ દેન સુત ધારા. ૫
 ઉભય પુત્ર મહિ કહુ કહા ભેદા, તેહિ હિત નૃપતી કરે ઉર ખેદા;
 ભૂપ ભેદ તજી દે તવ રાજ, દુતિયા હરે સરે સહ કાજ. ૬
 ભૂપ વિષમતા મનતે ત્યાગે, ઉતકલ ઉઠી વિપિન મગ લાગે;
 ભૂપ ભેદ સખકો દુષ્પદાઈ, ઇષ્ટ દેવ સખકો સુખદાઈ. ૭
 પ્રાત હોત કછુ બને વોહારા, ભાવી પ્રજલ કરે કરતારા;
 ઇષ્ટ દેવ જાનત ગતિ સારી, હરહિ ઇષ્ટ હરિ જન અધ હારી. ૮
 આજ પુત્ર નિદ્રા પરહરિયે, નિસિસહહરસિ ભજનહરિ કરિયે;
 ભજન ભક્તિ કરિ સુધરહિ કાજ, નરહરિ નાથ દેહિ તવ રાજ. ૯
 અચપન રામ મંત્ર મુખ ગાવે, હરસિ હરીજન કાજ કરાવે;
 અચપન રામ ભક્તિ ઉર પ્યારી, હરે ત્રાસ જન દેવ મુરારી. ૧૦

દોહા

દેખો ભક્ત સકામકી, વૃત્તી હરે ન હામ;
 ફલ આશા ઉરમે પ્રજલ, કિમ કરિ હો નિષ્કાંમ. ૧
 જલ થલ મે વ્યાપક હરી, જન મુખ સુને સુખોધ;
 મમ લખે નહિ આશ વશ, ઉર ઉપજે નહિ બોધ. ૨

ચોપાધ

જનૂની પુત્ર બ્રહ્મ વશ દોષ, રટ રામ વૃત્તી ફલ મોહી;
 બ્રહ્મ વશ વિકલ રટ મુખ રામા, ઉર મહિ આશ કરણુ નિજ કામા. ૧
 પુરુષ સકામ ભક્તિ હરિ કરહી, મિલે ન મુક્તિ કાજ નિજ સરહી;
 ઇષ્ટ દેવતે વસ્તુ પ્યારી, તાતે ગયે મોક્ષ પદ હારી. ૨

મોક્ષ લાભ સમ લાભ ન દૂળ, આશા વિવશ હૃદય નહિં સૂળ;
 અચલ લાભ આશા વશ હારા, જનમ મરણ દુઃખ સહે ગવારા. ૩
 આશા રહિત રામ ગુણ ગાવત, નિશ્ચલ ધામ મોક્ષ પદ પાવત;
 અચલ ધામ આશા તજી પાવત, જનમ મરણ જમ જાલ હઠાવત. ૪
 સર્વોપરી હરી કર ધાંમા, તહાં વ્યાપે નહિં કષ્ટ તમાંમા;
 નિઝનંદ આનંદ સદાઈ, રંચ ન હો વિશ્લેષ કદાઈ. ૫
 અચલ ધામ આશા વશ ખોવા, નટ બાજી વશ જનમ વિગોવા;
 નૃપપદ પાય કહા સુખ લીના, આયુષ ધરી કાલ વશ કીના. ૬
 ધરા ધામ ધન હુકમ પસારા, ચલ્યો એકલો સર્વ વિસારા;
 પરવશ ભયો જીવ જમ હાથે, લોક કુટુંબ ચલ્યો નહિં સાથે. ૭
 પરમારથ કરતે નહીં કીનો, મરણો પ્રથમ હૃદય નહિં ચીનો;
 મન મલીન વિષયા રસ લાગો, અંતે ઉઠ ચલ્યો નર નાગો. ૮
 પરવશ પર્યો અમિત પરતાવે, ગયો વખત ફિર હાથ ન આવે;
 ગંગા મિલી ન પીનો નીરા, ક્યું શઠ ગયો સુરસરી તીરા. ૯
 સુરતર મિલ્યો ભૂખ નહિં ભાગી, સરસ સમય મહિં રહ્યો અભાગી;
 નર તન રતન જતન કરિ જાનત, તજી આશ અક્ષય સુખ માંનત. ૧૦

દોહા

તજો આશ હરિકો ભજો, લજો જો કુકરમ કામ;
 નિષ્કાંમી ભક્તિ રતા, સુધરે કામ તમામ. ૧
 વસતવ માતા પ્રેમ વશ, રટે રામ એક તાર;
 પુલકિ ગાત લોચન સજલ, ઉરમહિ આસ અસાર. ૨

ચોપાઇ

કર્મ સકામ ન હરે ઉપાધી, નિત નિત નૂતન વ્યાપત વ્યાધી;
 યાતે સુજન સકામ ન ચાવે, હો નિષકામ ભક્તિ ચિત લાવે. ૧
 જીવન મુક્ત મિલે નિષ્કાંમી, અહમ સ્વરૂપ સ્વતંતર સ્વાંમી;
 રવિ રજની સમ વિલગ કહાવે, જાંની સુજન સકાંમ ન ચાવે. ૨
 બ્રાહ્મી ભેદ ભક્તિ મન ભાવા, કર્મ પ્રધાન મર્મ નહિં પાવા;
 રવિ વિન ફિરણુ ન કરે પ્રકાશા, કર્મ હીન નર વૃથા પ્રયાસા. ૩
 નેન વિહીન યત્ન બહુ કરહી, લખે ન વર્ણુ સંશય કિમકરહી;
 એસે કર્મ ગતી મમ ભાઇ, જતન ન કરિયે હુંસ વડાઇ. ૪

હોનહાર કે ટાલનહારા, અનહોની કરિયે કે ધારા;
 યે સિદ્ધાંત અપેલ^૧ અનાદી, યદ્યપિ યત્ન કરહિ પરમાદી. ૫
 વસતવ ખાંહી નિજ મન રોકી, રટતે રામ રાજપદ સોકી^૨;
 ભક્તિ કરે નાંચ વસવાસા, યાતે ઉર ચાહે ફલ આશા. ૬
 ઇષ્ટ દેવતે ફલ અધિકાઇ, ભક્ત ભક્તિ ગતિ શૂધન પાઈ;
 ઇષ્ટ દેવ ઇચ્છા વિન પોષે, ભૂધર શિર તરૂ સમ સંતોષે. ૭
 શરણાંગત મંશય નહિં કોઈ, કરિહે ઇષ્ટ હોઈ સો હોઈ;
 હો નિષકાંમ રામ ગુણુ ગાવે, તરજી તાત સમજન ઢિગ આવે. ૮
 સર્વ કામ હરિ હાથ સુધારે, તું તવ ટેક એક કિમ હારે;
 રટત નાંમ નાંમી મિલિ જઈ, રટો રામ સગ કામ વિહાઈ. ૯
 નર નિષકાંમ રામ નહિં ગાવે, મીઢે ન મોક્ષ જનમ જગ પાવે;
 યાતે જન સમાજ સમુદાઈ, રટો રામ તજી કાંમ સદાઈ. ૧૦

દોહડા

ઉતકલ ગાદી અરપવા, ધ્રુવ જ્ઞાની હઠ કીન;
 પ્રથમ દિવસ નિષ્કળ ભયો, સોચત વિપ્ર પ્રવીણ. ૧
 ત્રીન કાલકો જ્ઞાન જે, જ્ઞેતિપમેં ભરપૂર.
 ભવિષ વાત ભાષે પ્રથમ, કિમ નૃપ કરહી ઉકૂર. ૨

ચોપાઈ

વેદ વિદિત વિદ્યા ભરપૂરા, દ્વિજ મુખ વચન હોય કિમ દૂરા;
 જ્ઞેતિપ પ્રથમ વિગત સંબોધે, અક્ષર ગણિત ગ્રહો ગતિ શોધે. ૧
 જ્ઞેતિપ વ્રથા હોય નહિં કળહી, વ્રથા હોય નૃપતી હઠ સગહી;
 ઉગે દિવસ કરહિ હઠ રાગ, ઉતકલ જય સરે નહિં કાગ. ૨
 તજે રાજ ત્યાગી તન લેસા, વસહિ વિપિન જન વ્રથા ન લેસા;
 ગિરિવર ગુહા ધરેહિ હરિ ધ્યાના, રટહિ રામ હોય રામ સમાના. ૩
 ત્રતિયે દિન શુભ મંગલ જોગા, અચલ ભુપ ભોગે જગ ભોગા;
 જ્ઞેતિપ સત્ય હોય વિભુ નાથા, તો યહ સત્ય હોય સહ ગાથા. ૪
 કરતા કર્મ ગતી જહી હાથા, સત્ય હોય જહિં રચિ વિધાતા;
 કે કરિ તર્ક સુધારનહારા, સમુજી મર્મ ભજ્યે કરતારા. ૫
 દ્વિજ મંડલ શાંતી રસ છાવા, વીતી નિશા પ્રાત હોઈ આવા;
 પ્રાત કર્મ ધ્રુવ ઉર કુરિ આવા, દાસિ દાસ જય શબ્દ સુનાવા. ૬

પ્રાત કર્મ કીના વિધી સારી, યજ્ઞ શાલ નૃપ કીન તયારી;
 યહાં દિન મંડલ કરી અચારા, યજ્ઞ શાલ આયે ચલિ સારા. ૭
 યજ્ઞ સાલ વિધિ હવન તયારી, વેદ મંત્ર ઉચરત ધુનિ પ્યારી;
 ધ્રુવ ધર્મી મખસાલ પધારા, કરિ દિન દર્શ પ્રેમ નૃપ ભારા. ૮
 દિન કુલ હોય નહીં સંસારા, જીવ તરે જગ કવન પ્રકારા;
 શુભ ગુણુ સર્વ પ્રથમ દિન બોધે, સમુજી જીવ મુક્તી મગ શોધે. ૯
 વચનામૃત દિનકો કોઉ લેવહિ, તેહિ જીવ જમ દર્શન નહિ દેવહી;
 દિન મુખ બોધ ચલહિ નરનારી, હરિ જગ ત્રાસ લેહિ સુખ ભારી. ૧૦

દોહા

દિન મંડલ મુખ જાય કે, નૃપતિ નિવાયો શીશ;
 ભૂપ મર્મ લખિ વિપ્રજન, દેન લગે આશીશ. ૧
 કો પ્રકાર આશીસ દે, સર્વ સંપૂરણુ કાજ;
 હરિહર હાજર હર્પાયુત, બને રહો મહારાજ. ૨

ચોપાઈ

સર્વ પ્રકાર સર્વ ગુણુ સાગર, સર્વ શિરોમણિ સર્વ ઉજ્યાગર;
 સર્વ મર્મ જનનત તુમ જીકે, સગ જન તેં પ્રિય આપ હરીકે. ૧
 સર્વ સૃષ્ટિ દ્રષ્ટા તુમ દેખત, મો મન ક્રિયા સર્વ તુમ પેખત;
 આશ્રમ ધર્મ નિભાવન કાજ, રાખત ભેદ વિપ્ર અર રાજ. ૨
 ઉર મહિં તાત ઈષ્ટ હમ જાને, લખો મર્મ હમ કહા વખાને;
 દિન મંડલ મુક્તા પદ પાવા, તવ પ્રતાપ નિજ રૂપ લખાવા. ૩
 હરિહર અજ દર્શન સુરઆદી, કર્મ અપાવન હરે પ્રમાદી;
 સર્વ પ્રકાર સર્વ ગમ પાઈ, કૃપાનાથ તોરી પ્રભુતાઈ. ૪
 કોટિક જીવ કતારથ ભયહૂ, હરિહર દર્શ લાભ ભલ લયહૂ;
 એસી કૃપા અપાર કો કરહી, કોટિક જીવ કર્મ વિન તરહી. ૫
 વિન પુરુષારથ નિજ ઘર આધ, કૃત્ય કીન હરિ દર્શ દિખાઈ;
 હરિહર અજ દર્શન કરિ કોઈ, નર્ક ન જાય અવશ ગતિ હોઈ. ૬
 યાતે તાત કીન મોહિ પાવન, કર્મ રહો નહિ એક અપાવન;
 દિનમંડલ ઉપજી બેહ ભારી, વંદિ ભુપ મુખ ગિરા ઉચારી. ૭
 જય દિન રાજ વિશ્વ હિતકારી, જગહિત દિન અજ કીન વિચારી;
 વેદો યુક્ત કર્મકે કરતા, જગાસી જનકે દુઃખ હરતા. ૮
 તય મુખ વચન ગ્રહે નરનારી, અવશ ચલે જગ ત્રાસ વિસ્તારી;
 અજસુત હરિમુખ નાંમ તુમારા, સુજન સંત પૂરણુ ઇતિઆરા. ૯

જય દિજરાજ આજ યહ કાળ, ઉતકલકો દીજે પદ રાગ;
 આજ કાજ ચૂકે નહિ દેવા, રણી દાસ કરહિ પદ સેવા. ૧૦

દોહા

વિપ્ર કહે દિન આજકે, નહીં રાજકે કાજ;
 ભૂપ પ્રતી વિપરીત હો, હોવહિ કાજ અકાજ. ૧
 પ્રતિય દિન અતિશય સરસ, દીનખંધુ દરસંત;
 નિજ મનમાંને સો કરો, સર્વ શિરોમણિ સંત. ૨

ચોપાઇ

સમય સમુજ નપ કહે કરજેરી, ઈષ્ટદેવ દિજ આરત મોરી;
 કૃપાનાથ કરિયે યહિ કાળ, અવસ આજ ઉતકલ હુવ રાગ. ૧
 પુરણ સુયશ આજ દિજે લીજે, સંકા ત્યાગ રાજ સુત દીજે;
 જોતિપ ભમે હોય મન જ્યાકે, ગ્રહો વિધન કરહી ધર વાકે. ૨
 વન પશુ વિપીન વસે સહ કાલા, સિંહ સાથકો કરહિ કુચાલા;
 તિમિર ઘોર ખદ્ધોત પ્રકાશા, લુપ્ત ભયે રવિ તેજ ઉગસા. ૩
 આતમ સતા સતા સગ માંધ, આતમ ઇતર સતા કોઉ નાંધ;
 કો કાહ્ સન વિધન કરાવે, સગમે આતમ રામ રહાવે. ૪
 જોતિપ ઇતર કવન વિન આતમ, વ્યાપક એક સર્વ પરમાતમ;
 આતમ તત્વ રવી દરસાવે, જોતિપ પતંગ સર્વ છુપિ જાવે. ૫
 યાતે દિજમન તજે ઉપાધી, ઉતકલ હરસિ દેહુ નૃપ ગાદી;
 કૃપાનાથ આજ્ઞા મોહિ દીજે, કરિ અચાર તુમ ત્યારિ કીજે. ૬
 દિજ શિર નાય ચક્ષે નૃપ નાથા, ભવન ભૂપ આયે હરસાતા;
 દિજ યહ નિજમન કરત વિચારા, યનહી અવશ કરહિ કરતારા. ૭
 કરતા પુરુષ કીન સહ કર્મી, સુફલ ફલેય હોય અધર્મી;
 નિજ નિજ ભવન ગયે દિજ સારે, ભવન કીન કુછુ ધર્મ અચારે. ૮
 પ્રથમ ઇષ્ટ કો અરપન કીના, પાછે વિપ્ર અન્ન સેહે લીના;
 રચિ અપની સગ લીન અહારા, ભૂપ ભવન હિત ભયે તયારા. ૯
 જોહિ અસ્થલ ગાદી શૃંગારે, દિજ હરપત સહદાર પધારે;
 હરસિ દિવાન વિપ્ર સતકારા, અતિ પવિત્ર આસન બેહારા. ૧૦

દોહા

ખગર પાય પરજ સમે, હરસિ ચક્ષે નરનાર;
 ભક્તીરસ ગાવત પ્રિયા, આયે નૃપકે દાર. ૧

બ્રાહ્મિ ધલાકે તાતદે, વાયુ નૃપ શિસુમાર;
સહ કુટુંબ આયે સરવ, જ્ય ધુનિ શબ્દ ઉચાર. ૨

ચોપાઇ

દેશ દિવાન સર્વ સનમાંના, અતિ પવિત્ર દીને અસ્થાંના;
સર્વ પ્રકાર કીન યહાં ત્યારી, ભુપ વસ્તુ જગ જોહિ અધિકારી. ૧
ધ્રુવ અપને ગ્રહ કીન અચારા, દરશન હેતુ આઇ દે દારા;
પુત્ર પ્રવીણુ ઉભય બ્રહ્મચારી, તાત ચરણ વંદે કેઈ વારી. ૨
બ્રાંમી ધલા ઉભય પતિ પૂજન, રામ રૂપ લખિ ભાવ ન દૂજન;
ગદ ગદ કંઠ નયન જલ ધારા, પદ રજ શીશ ધરી કેઇ વારા. ૩
જ્ય પતિનાથ ચરણ રજ દાસી, પતિપદ સેવ સ્વચ્છ થજ કાસી;
સર્વ તીર્થ ક્ષત્ર પતિ પદ સેવા, કૃપાનાથ મો મન સત ભેવા. ૪
કૃપાનાથ આખિર મન મોરા, તજે ન ધ્યાન ચરણ ચિત તોરા;
યહિ વરદાન દેહુ મમ નાથા, દ્રષ્ટા દેવ સર્વ તવ હાથા. ૫
રાણી ઉભયે પ્રેમ મય ભારી, સમય સમુગ્ર નૃપ ગિરા ઉચારી;
જ્ય હો સતી પતીવ્રત નારી, મનો કામના સત્ય તુમારી. ૬
ઘટ ઘટ રામ પ્રગટ સહ જનને, જનમન ભાવ સર્વ પરમાંને;
હરિહર ભક્તિ કરી તુમ ભારી, આશ્રમ ધર્મ નિભાવનહારી. ૭
ધરા ધામ ધન માલ ખજાના, ઉભય પુત્ર છક પુત્રિ નિદાના;
ઉતકલ આજ દેહુ પદરાજ, વસતવ કરે પ્રજનસહ કાજ. ૮
ઉભય બ્રાત ઉર પ્રેમ અપારા, તન લગ ખિસે ન ભાવ લગારા;
બ્રાત્રુભાવ સમ ભાવ ન દૂજન, સુજન બ્રાત જીનકો યહ સૂજન. ૯
માત તાત બ્રાતા પ્રિય ભગતી, કા સમ અપર નહીં મન લગતી;
અપર પ્રેમ સહ વિશ્વ અધૂરા, હરિ ગુરૂ માત તાત પ્રિય પૂરા. ૧૦

દોહા

આસય મિલસી આપને, સર્વ વિશ્વ નરનાર,
યાતે કહા આશીસ હું, ચલો વિચાર વિચાર. ૧
ઉતકલ અવસર જાનિકે, અરજ કીન કરજોર;
કૃપાનાથ કરિયે કૃપા, કહન ચહે કહુ ઓર. ૨

ચોપાઇ

કૃપાનાથ દોનું હમ ભાઇ, તવ સમ તાત સર્વ સુખદાઇ;
ઉભય લોક સુખ અપરંપારા, હસતામલક મોહિ સારા. ૧

ચાર પદારથ કરતલ મોરે, જન્મતે જનમ લીન ધર તોરે;
 કેવલ પરારબ્ધ તન વ્યાધી, તોરી કૃપા ન રહી ઉપાધી. ૨
 છૂટે બાંણુ સરિસ તન કર્મો, રહિ તટસ્થ પાત્રે કષ્ટુ ધર્મો;
 વસ્તી વિપિન કામ નહિં એકા, જ્યહાં ત્યહાં રહિયે સહિત વિવેકા. ૩
 યાતે તાત જાત હઠ ત્યાગી, કેહુ સો કરિયે નૃપ બાગી;
 મેં હઠ તજી તજે હઠ તોરા, અવશ બને યહ કાજ બહોરા. ૪
 વસતવ આજ રાજ નૃપ કીજે, હમકો ધન અનુચર પદ દીજે;
 પ્રજા ન્યાય હમ વખત વિતાવે, વસતવ રાજ વિભો સુખ પાવે. ૫
 અન્ન વસ્ત્ર વિન હુમે ન આશા, રો રામ યહાં કરે નિવાસા;
 હાંની લાભ હાર નહિં જીતા, મોહ મમત મમ મન વિપરીતા. ૬
 પદ વિન ત્રાણુ કર્મંડલ કરમે, પ્રણવ મંત્ર અજપા ઉર ધરમે;
 ઘટિકા ચાર પ્રજા કરિ કાંમા, સ્થલ એકાંત રહું ઉર રામા. ૭
 વસતવ રાજ પાટ સુખ સારા, વરતે આશ્રમ ચતુર વેહારા;
 કૃપાનાથ કારજ યહ કરિયે, તો હમ અવશ કોઈ યહ દરિયે. ૮
 નહિંતર કરે વિપિન હમ વાસા, હર્ષ હોય યા પરમ ઉદાસા;
 અપર કર્મ હમ કરે ન કબહી, નિગ્ગનંદ બાસત જગ સગહી. ૯
 મન મરજી સો સર્વ સુનાઈ, મરજી તાત કહો સમુજાઈ;
 ભૂપ કહે સુનહુ મમ બાલા, તવ હઠ ત્યાગિ દેહુ તતકાલા. ૧૦

દોહડા

બ્રહ્મચર્ય આશ્રમ તુમે, ચાહત પદ સંન્યાસ;
 ધર્મ હીન નહિં નભિ શકે, ફિરિયે હોય ઉદાસ. ૧
 હરિહર અજ નીતી દિપે, નરચુર નૃપતે ચાર;
 તપિ ત્યાગી નીતી તજે, ઉપજે કષ્ટ અપાર. ૨

ચોપાઈ

તુમતે જ્ઞાન હુમે કહા થોરા, જ્યા કરિ વચન ન માનત મોરા;
 હમતે અધિક કવન પદ પાવા, તાકરિ કે મોહિ તુચ્છ ગિનાવા. ૧
 કવન હડીલા જ્ઞાન તુમારા, માનત એક ન શબ્દ હમારા;
 તામસ ત્યાગ અજગ સંન્યાસી, જ્ઞાંની શ્રેષ્ઠ હોય વન વાસી. ૨
 વસ્તિ વસે સો જ્ઞાન ન પાવે, વસે વિપિન સો મુક્ત કહાવે;
 વસ્તી વસે સર્વ જડ વાદી, વિપિન વસે સો જુડે સમાદી. ૩
 વસ્તિ વસે સો દુરબલ દીના, વસે વિપિન સો પર્મ પ્રવીના;
 પશુ પક્ષી જેતે વન વાસી, કરિ કેસરિ સગ પર્મ સંન્યાસી. ૪

વનમે વસે જનમ નહિં પાવે, વસ્તિ વસે સો જનમ ધરાવે;
કો મતિ મંદ બોધ તવ દીના, તામસ વશ ઉત્તરો મગ ચીના. ૫
રે સુત સુન રહની સંન્યાસી, વિપિન વસ્તિ તે ચીત ઉદાસી;
સર્વ આશ કરિ જન મન હીના, સો સંન્યાસી પર્મ પ્રવીના. ૬
પરારબ્ધ જ્યહોં લેત ખસેરા, વસ્તી વિપિન ચીત નહિ હેરા;
બૂધર ગુહા તરે રહે તરવર, મરહટ તીર વસે જાય સરવર. ૭
જ્યહાં ત્યહાં નિશા કરે રહિ નાસા, પ્રાત ચક્ષે તજી ઠોડ નિવાસા;
એકહિ અસ્થલ રહે સંન્યાસી, અવસ પડે માયા ગલ કાંસી. ૮
મઠ માયા ચેલા અરૂ ચેલી, વ્રતી વિષય પાય મન કેલી;
રજતમ મિલે સત્વ ગુણુ પાછે, મમતા સહિત ચહે સુખ આછે. ૯
મેં તું મમતા માંન બડાઇ, વડી રાગ વૈરાગ ગમાઇ;
યાતે સમુજ શ્રેષ્ઠ સંન્યાસી, વિચરત વૃતી રહે ઉદાસી. ૧૦

દોહા

તરણુ અવસ્થા ત્યાગ જગ, ધરે તિતિક્ષા પૂર;
હઠ કરિ સાધે યોગ હઠ, ઉતરે પાર જર. ૧
પ્રથમ તજે આશ્રમ પ્રથા, દુતિયે પ્રથ નહિ જ્ઞાન;
ત્રતિયે તન નહિં તિતિક્ષા, અવશ હોય હેરાન. ૨

ચોપાઇ

આશ્રમ ધર્મ અધિક સંસારા, વિન સમજે તજી દેત ગવારા;
આશ્રમ તોર ચહે કલ્યાંના, મૂઠ કે તાત મર્મ નહિં જાંના. ૧
દશા વિરક્ત જાંને નહિં પૂરણુ, યાતે સરે ન કાજ સંપૂરણુ;
ત્યાગી રાગ ચલ્યો બડ ભાગી, વિષય ન પરસ સમજ સમ આગી. ૨
ધાતૂ પાત્ર ન ધારત કરમે, રહે ન રેન બંધ કહું ધરમે;
કર ખપ્પર ભિક્ષા લે યોગી, વસે વ્રક્ષ તર વૃતી નિરોગી. ૩
ઉદર સમો અન તન સમ ચીરા, ધન્ય ધન્ય જન ત્યાગ ગૌભીરા;
જર કોડી કર ચહે ન કળહી, ભૂપ રાજ અરપે ભલ સખહી. ૪
ધર્મ ધીર જનુની ભલ જાયા, કરિ જગ ત્યાગ વિરાગ દિપાયા;
અર્થ વિના કહું મુખ નહિં બોલે, મરત હસ્તિ^૧ સમ એકલ ડોલે. ૫
સુમરણુ શ્વાસ પ્રેમ ધુનિ લાગી, ધન્ય ધીર મન અચલ વિરાગી;
રાજા રંક દર્શ કોઉ આવે, મન મરજી વિન દ્રષ્ટિ ન લાવે. ૬

ધન અબધૂત એસિ મતિ ધારી, જીવન મુક્ત મિલ્યો બ્રહ્મચારી;
 ત્યાગ તિતિક્ષા દે સંગ રાખા, ધન અબધૂત અમર રસ આખા. ૭
 યે મમ બોધ યુક્ત સંન્યાસી, જીનકે દર્શ અવશ ફલ કાસી;
 યહ ગુણુ સર્વ નહીં ઉર આવે, વ્રથા ભૂલિ જગ ત્યાગ કરાવે. ૮
 કર ખપ્પર લંગોટ લગાધ, યું જગ ત્યાગ હોય નહિં ભાધ;
 વસ્ત્ર માત્ર ત્યાગી નહિં પૂરણ, વ્રતી ત્યાગ સો ત્યાગ સૈંપૂરણ. ૯
 યાતે પુત્ર બોધ મમ લીજે, આશ્રમ તોડ ત્યાગ નહિં કીજે;
 આશ્રમ ધર્મ સજો મમ બાલા, જીવન મુક્તિ મિલે તતકાલા. ૧૦

દોહા

તજીયે ચિતકી ચાતુરી, આશ્રમ વ્રદ્ધ પિછાંન;
 ગુરૂ માતા પિતુકે વચન, માંન માંન સુત માંન. ૧
 ઇતને મંત્રી આયકે, ચરણ નમાયો શીશ;
 ગાદી અવસર ઉર ધરી, વિપ્ર બુલાવત ઇશ. ૨

ચોપાઇ

કૃપાનાથ સસુરાલ ભુવાલા^૧, સહ કુટુંબ સંગ બાલ ગોપાલા;
 શિશુમાર વાયૂ દે આવા, સ્વચ્છ ભવન આસન ચિર થાવા. ૧
 દર્શ હેતુ આયે ગાદી થલ, પ્રજા પ્યાસ દર્શન લોચન જલ;
 કૃપાનાથ અગ દેર ન કીજે, સમય અમોલ વખત શુભ છીજે. ૨
 સુનિ ધ્રુવ શબ્દ હર્ષ જો ભારી, માત દર્શ હરસી દે નારી;
 હરસિ ચલે નૃપ પર્મ પ્રવીના, ઉભય પુત્ર અપને સંગ લીના. ૩
 ગાદી ભવન ભૂપ ચલિ આવા, પ્રજા વિપ્ર જય શબ્દ સુનાવા;
 અવસર સમુજ સસુર દે આવા, વૃદ્ધ સમુજ ધ્રુવ શીશ નિવાવા. ૪
 ધ્રુવકો અધિક સસુર ઉર ચીના, ઉભય ભૂપ પદ વંદન કીના;
 શાંન વૃદ્ધ સખતે અધિકાઇ, કૃત્ય ભયે હમ દર્શન પાઈ. ૫
 ધ્રુવ પ્રવીણ અવસર સમુજવા, ઉભય ભૂપ આસન બૈઠાવા;
 ધ્રુવ દિજ પદ આય શીશ નિવાઇ, નિજ આસન બેઠે હરસાઈ. ૬
 જનુની તાત પુત્ર પદ ભાગા, સમુજ ભૂપ દે પ્રેમ સુભાગા;
 સિસુમાર વાયૂ સુખ પાવા, સુતા પુત્ર દે કંઠ લગાવા. ૭
 પુત્રી પુત્ર સમુજ સુખ ભારી, હૃદય લગાવત વારંવારી;
 હાર હીર પુત્રન ગલ ડારા, સમય સમુજ અતિશય સતકારા. ૮

તન સંબંધ પ્રભુ પ્રબલ રચાવા, ઉભય ભૂપ બોચન જલ છાવા;
સમય સમુજ આસન મૈંગવાવા, ઉભય પુત્ર ધ્રુવ પાસ ખિઠાવા. ૯
વળે વજ્ર અમિત વિધિ નાના, કોકિલ કંઠ તિયા કલ ગાના;
ધુરે ભેરિ ચહું ઓરિ અનેકા, સુને ન શબ્દ એકકો એકા. ૧૦

દોહા

મંડપ સરસ સુહાવનો, શોભે ધ્વજ સુચંગ;
વેલી મધુકર શિલ્પ કૃત, લક્ષત નાના રંગ. ૧
પિક ચક્રાર મેનાં સુવા, ઉડિ ઉડિ કેલિ કરંત;
બોલત શબ્દ સુહાવને, શિલ્પ દિપાયો મંત. ૨

ચોપાઇ

ધન કારીગર કલા તુમારી, શોભા કર્તા સર્વ નરનારી;
ક્રિયા કર્તા જડ જીવ સમાના, ધન કારીગર કલ નિધાના. ૧
બંધી જન મંડપકી શોભા, ગાવત સુનત સર્વ મન બોભા;
વિવિધ ભાંતી વંશાવલિ ગાવે, સુનિ નૃપ સભા હર્ષ સુખ પાવે. ૨
દિજ મંડલ આશીશ સુનાવા, ભૂપ વિપ્ર પદ શીશ નિવાવા;
જય હો ભૂપ જગત હિતકારી, ધર્મ પ્રથા સહ વિશ્વ સુધારી. ૩
તુમ સમ ભૂપ ભોમિ અવતારા, જગત હેતુ સમજે કરતારા;
ભોગ મોક્ષ દોનું યડ ભાગી, જાહર આહર વ્રતી વિરાગી. ૪
એસી વ્રતી ધરે કો દુઃખ, હરિહર ચરણ પ્રગટ જન પૂજ;
ધન્ય તાત કહા ગાય સુનાવે, સમુજ મર્મ આતમ સુખ પાવે. ૫
તવ પ્રતાપ હમકો વિસવાસા, જીવન મુક્ત હુમે વિન ત્રાસા;
મનકી ગૂઢ ગાય મન જાને, યા હરિહર મમ ઈષ્ટ પ્રમાને. ૬
દિજ હરિ રૂપ પ્રેમ જો ભારી, ધ્રુવ પ્રવીન વંદે કેઈ વારી;
સર્વ પ્રકાર સર્વ સતકારા, જનુની દર્શ આઈ ધ્રુવ દારા. ૭
ભૂપ ભવન જ્યહાં અધર અટારી, ધ્રુવ સાસુ બેઠી દે પ્યારી;
ઉભય પુત્રિ સનમુખ જળ આઈ, જનુની સુતા નિરખિ હરસાઈ. ૮
જનુની હર્ષ હૃદય લપટાઈ, એકવ્રશ વિકલ કણો નહિ જાઈ;
વારવાર મુખ લેત યજ્ઞેયા, પુરણ પ્રેમ વિશ્વ મહિ મૈયા. ૯
પુત્રી પ્રેમ ભયો અતિ ભારી, વારવાર લિપટત મહતારી;
ઉભય માતુ પુત્રી સંતોષો, હર્ષી સુતા સુભગ નિર્દોષી. ૧૦

દોહા

અમર સોહાગનિ મમ સુતા, અજર અમર વર પાય;
ચાર પદારથ કરતથે, પુત્રી શ્રેષ્ઠ ન લાય. ૧
પુત્રવતી સેવા પતી, ભોગ મોક્ષવતિ તાત;
કૃપાવતી સાચી સતી, નિજ કુલ કીન સનાથ. ૨

ચોપાઇ

સુતા શાંત રહિયે મન રોડી, સખતે શ્રેષ્ઠ આજ પલ ચોખી;
તાત પુત્રકો દેવત રાજ, સખતે શ્રેષ્ઠ કાજ નૃપ સાજ. ૧
ઉતકલ આજ રાજ પદ પાવે, સુતા સમુજ મન હર્ષ બડાવે;
નૃપ ધર શ્રેષ્ઠ સ્વચ્છ યહિ કાજ, નિજ ધરત રાજ્યકી હુતશિરતાજ. ૨
નિરખત નેન પુત્ર દે ગાદી, ભૂપ સજે હરિ રહિત ઉપાધી;
ઉભય લોક કારજ નિજ સારા, ધન્ય ભૂપ ઉત્તમ કૃત ધારા. ૩
યાતે સુતા સમુજ ચેહિ સેની, હરસિત રામ રટો દે બેની;
તો સમ સુતા કવન પુન પૂરા, રામ રૂપ પતિ ભક્ત સખૂરા. ૪
વિશ્વ ચરાચર શુભ જસ છાવા, હરિહર આદિ દેવ ધર આવા;
કોટિક જીવ કૃતારથ કીના, જીવન મુક્ત લાભ નૃપ લીના. ૫
યાતે સુતા સમુજ સુખ લેયે, હરસત હૃદય રામ મુખ કૈયે;
જનુની બોધ ઈલા સુખ ભારી, આત્મી કષ્ટ શબ્દ મહ તારી. ૬
અપને પુત્ર કરન ચહ રાજ, ધ્રુવ વિપરીત કરે કિમ કાજ;
જેષ્ઠ કુમાર પુત્ર રાજ અધિકારી, લઘુ નૃપ કરે ન વિગર વિચારી. ૭
ધર્મ પ્રથા નહિં તજે વિવેકી, વ્યાપક રામ સતા જીન પેખી;
વ્યાપક રૂપ લખા જીન અપના, સો કિમ કરહી વૃથા કનપના. ૮
આત્મી દશા દેખી નિજ માઈ, અમિત પ્રકાર પુત્રિ સમુજઈ;
કહો પુત્રિ કહો શોચ વિશાલા, શાક્ષી રામ હરહિ તતકાલા. ૯
ભક્ત ભીડ ભંજહિ અવહારી, જનમન જાનત દેવ મુરારી;
સુખ દુઃખ સુતા કાહુ નહિં કૈયે, ધરિ હરિ ધ્યાન શરણુ ગહિયે. ૧૦

દોહા

સર્વ દાસિ સન મુખ મિલી, પ્રેમ પ્રચાર પ્રચાર;
સુતા માતૃ સંતોષ મય, સમજ સનાતન સાર. ૧
ધ્રુવ પ્રવીણ અવસર લખી, દિજ સન આજ્ઞા કીન;
ઉતકલ અરપો રાજ પદ, જય હો વિપ્ર પ્રવીન. ૨

ચોપાઈ

કુલ ગુરુ સુનિ નૃપતી મુખ જાંની, ઉઠે ભૂપ વચન સનમાંની;
વામ ઘોંક દચ્છિન દિશિ ખાંસી, ભૂપ ભવન નારી ઈક હાંસી. ૧
ડાભો નેત્ર વિપ્રકો ફરકા, શુકન મર્મ લખિ આહ્વાણુ હરખા;
યે નિશ્ચલ રેવહિ કિમ ગાદી, હોય અચાનક પર્મ ઉપાધી. ૨
યહિ અવસર હઠ નાંહ ભલાઈ, કરિયે ભૂપ રજા હરસાઈ;
આસન દિવ્ય પ્રથમ સિંગારા, વિપ્ર સમય લખિ કીન અચારા. ૩
વેદ મંત્ર ઉચરત દિજ સારે, ઉદાસીન મુખ મંત્ર ઉચારે;
ધ્રુવ પ્રવીણ જાનત ગતિ સારી, યદ્યપિ ન્યાય પક્ષ ઉર ભારી. ૪
ન્યાઈ પુરૂષ ધર્મ શિર ધારે, સર્વ જય તોહુ ધર્મ ન હારે;
નીતી પક્ષ તજે નહિં શરૂ, પ્રાણાંગત તક વ્રતી સખૂરા. ૫
સમુજ ભૂપ ચુપ ચાપ રહાવા, વિપ્ર જોષ્ટ સુત તુરત ખુલાવા;
ઉતકલ ભૂસુરકે પદ લાગા, રામ રૂપ શોભત બડ ભાગા. ૬
દિજ કર પકર ગાદિ બેઠારા, જય જય ધુનિ ઉચરત જન સારા;
ભૂપ મુકુટ અપને કર લીના, હરસિ પુત્ર શિર ધર્યો પ્રવીના. ૭
આજતે રાજ સતા સુત તોરી, નિશ્ચલ રહો ગિરા યહ હમારી;
પ્રજા પુત્રવત પાલહુ ભાઈ, ઇનતે અપની હોય ભલાઈ. ૮
પ્રજા દુઃખાય રાજ નહિં કીજે, ઉભય લોક મહિં અપયશ લીજે;
નીતી પ્રથા રચી કરતારા, તોડેહિ નૃપ અપરાધ કરારા. ૯
યાતે પુત્ર ધર્મ શિર ધારી, કરિયે કર્મ વિચાર વિચારી;
નરમહિં નૃપત રામ અવતારા, જોહિ જન ભૂપ ધર્મ શિર ધારા. ૧૦

દોહા

ધર્મ હીન નૃપ વિશ્વમે, અવશ્ય મન કે અધિકાર;
પ્રજા ત્રાસ અતિશય દુઃખી, યમ સમજે નર નાર. ૧
યાતે પરજા પુત્ર વત, પાલિ અભય સૂખ લેહ;
નૃપ પરજા આશીશતે, જમ દર્શન નહિં દેહ. ૨

ચોપાઈ

કરિ સુખોધ ધ્રુવ આસન આવા, જય જય ધુનિ ચહુ ઓર સુહાવા;
વિવિધ પ્રકાર દાન નૃપ દીના, જોહિ અધિકાર હરસિ તેહિ લીના. ૧
વાર વાર નૃપ દિજ સંતોષા, મમ કુલ વૃક્ષ તાત તુમ પોષા;
તુમતે તાત ભલાઈ મોરી, યાતે કૃપા ચહે હમ તોરી. ૨

યે દે બાલક દિજ પદ દાસા, ઉતરેહિ પાર હુમે વિસવાસા;
 દિજ પદ દાસ દુઃખી નહિં દેખા, વિવિધ ભાંતિ હમ કીન વિવેકા. ૩
 દિજ ગુણુ સરસ દાસ મહિં આવે, રામ ભક્તિ પ્રિય પ્રેમ વડાવે;
 સંત સમાગમ લાગે પ્યારી, ન્યા કરિ હોય જ્ઞાન અધિકારી. ૪
 દિજ પ્રતાપ મેં સખ કુછ પાવા, યાતે ભૂસુર અધિક સુહાવા;
 જીનકે સરે જીનીસે કાળ, અપર રંક જીનકે વહિ રાજ. ૫
 જય હો વિપ્ર કૃપા કર સાગર, હમકો સુખી કીન ઉજ્યાગર;
 ભૂપ વિનય કરિ ગદ ગદ બાંની, સમય સમુજ દિજ કહે સુગંની. ૬
 જય હો ભૂપ ધર્મ શિર ધારણુ, તુમ પ્રગટે જગ ધર્મ વધારન;
 કો પ્રકાર કહ્યુ કહ હમ બાંની, સર્વ પરે તુમ શાક્ષિ સુગંની. ૭
 તુમરે કર્મ તુમીકો છાને, અપર કરે તો હોય અકાને;
 જ્ઞાંની સમ સમતા કો ધારે, રહિ તટસ્થ સહ કાળ સુધારે. ૮
 આશય પ્રગટ કરે નહિં અપનો, કરે કર્મ જાને જગ સપનો;
 જ્ઞાંની ગતી શુદ્ધ કો પાવે, જો પાવે તો જ્ઞાંની કહાવે. ૯
 અક્ષત અંદન દિજ કર લીના, વિધિવત લિક સર્વકો કીના;
 દિજ મંડલ આશીષ સુનાવા, સભા ભૂપ અતિશય સુખ પાવા. ૧૦

દોહા

સમય સમુજ ધ્રુવ સુજન જન, વિનય કીન કર જોર;
 હોગે દિન યહ અસ્થલે, કરિયો કૃપા બહોર. ૧
 લઘુ પુત્ર દીવાન પદ, દીજે દીન દયાલ;
 ફલે સુફલ કારજ સખે, કીજે કૃપા કૃપાલ. ૨

ચોપાઈ

કરિ દિજ વિનય ભૂપ ચિર થાવા, જય જય શબ્દ ભવન મહિં છાવા;
 શ્વસુર ઉભય ઉર પ્રેમ વિશાલા, સાસુ ઉભય મન પર્મ ખુશાલા. ૧
 અર્ધ દગ્ધ આંહી મન ભારી, બ્રેહ વશ સુમરે દેવ મુરારી;
 જય હરિનાથ સર્વ ઘટ જાનંત, મમ આશા ઉર સર્વ પિછાંનત. ૨
 નૃપ કિરજોર કરી અતિ ભારી, ઉતકલ કીન રાજ અધિકારી;
 દ્રઢ વૈરાગ રામ ધુન લાગી, વિપિન વાસ ચાહત બડ ભાગી. ૩
 ભૂપ પશવત પકરિ બેઠાવા, ઈન અપને મન રાજ ન ચાવા;
 હે હરિ તાત લખો મમ મનકી, ઉતકલ આજ વાટ લે વનકી. ૪
 દ્રઢ વૈરાગ આજ દો એસા, રાજ આશ ઉર પુરે ન લેશા;
 ઉતકલ આજ રેન ઉઠિ થાવે, તો તવ ભક્તિ પ્રબલ ફલ પાવે. ૫

ફિર નહિં ડિગે ભક્તિ વિસવાસા, તવ ફલ દાસ સુફલ હોય આશા;
 ઉર હરિ વિનય કીન કર જોરી, વંદન કીન બહોર બહોરી. ૬
 ઉતકલ માતૃ હર્ષ નહિં શોકા, જ્ઞાન પાપ મન ભદ્ર અશોકા;
 પુષ્પિત કર્મ હોઈ સો હોઈ, ફલ આશા ન કરે નિરમોઈ. ૭
 નિરા દંદ નિર ઇચ્છા ન્યારા, કલ્પિત દરસે સર્વ વિહારા;
 નામ રૂપ જન મિથ્યા જાના, વૌ ક્યું કરે વૃથા અભિમાના. ૮
 સર્વ ક્રિયા અપને મેં જાના, સમુજ આપ યું નિર અભિમાના;
 ચુપ મુખ રહે કહે નહિં કાહ, અપને ઉર રહે એ પરવાહ. ૯
 વિધિવત કર્મ કરે જગ સારા, ફલ આશા નહિં રંચ વિકારા;
 નારી પુરુષ ન જાત વિજાતી, રૂપ લીન સો સર્વ સજાતી. ૧૦

દોહડા

ઈલા અચલ નિજ રૂપમે, જ્યાં ત્યાં વ્યાપક એક;
 મેં તું તર્ક ન એકમે, કીનો પ્રથમ વિવેક. ૧
 ઉતકલ માતૃ પ્રતાપતે, પાયો નિજ દેહાર;
 જીવ ચરાચર વિશ્વમે, સખમે આતમ સાર. ૨

ચોપાઈ

ધ્રુવ અરખ્યો સુતકો અધિકારા, ઉતકલ ઉર નહિં અસર લગારા;
 અજર અમર અન ભેય પદ પાયો, વ્યાપક અપનો રાજ વસાયો. ૧
 જનમ મરણ ભય કાલ ન વ્યાપે, પ્રદ સ્વરૂપ કો થાપ ઉથાપે;
 જે જન પીન ગંગ જલ ભારા, જલ મલીન કિમ ચહે અસારા. ૨
 સર્વ વસ્તુ અપને ધર પાવે, સો જન અપર ન આશ કરાવે;
 ક્ષણિક ભોગ મિથ્યા સુખ રાજ, જ્ઞાનીકે મન સર્વ અકાજ. ૩
 અજ પુરુષ બોલે કષ્ટ જાની, કલ્પિત શબ્દ સુને નહિં જાની;
 નિર અભિમાન રહે જન જ્ઞાની, જન મન જીત લાભ નહિં હાની. ૪
 ચેહિ પ્રકાર ઉતકલ લખિ સારા, ચુપ મુખ રહ્યો ન શબ્દ ઉચારા;
 જનુની ત્યાગ તિતિક્ષા બોધા, ઉતકલ અસલ સોઈ મગ શોધા. ૫
 ધાયલ શર સિંધ જીમ ગરજે, ઉતકલ વિપિન વાટ ચિંત તરજે;
 રજની હોય વિપિન ઉઠિ ધાઉ, બેહિ ગુહા ધુનિ ધ્યાન લગાઉ. ૬
 જનની તાત દીન પાવન તન, ક્ષણ ભર સમય રખું ઇનકો મન;
 પૂરણ જ્ઞાન ભયો યા તનતે, ઇન અલજાન મિટે નહિં મનતે. ૭
 કવન વસ્તુ ઇન બદલે દીજે, જ્યા કરિ જ્ઞાન રતન ધન લીજે;
 વસ્તુ સર્વ વૃથા જગ માંડી, જ્ઞાન તુલ્ય કોઉ આવત નાંડી. ૮

ધન્ય તાત જનની ઉપકારા, રૂપ બોધ બગર્યો તત્ સારા;
 સેવા સમય ત્યાગિ વન જાઉ, જ્યા કરિ કે મેં રૂણી કહાઉ. ૯
 હઠી તાત અપનો હઠ હાંના, લખિ લઘુ દાસ મર્મ નહિ જાંના;
 સત્ય ગાથ પિતુકો સમુજાઇ, નિજ મત પ્રબલ ન મોરિ સુનાઈ. ૧૦

દોહા

ગુરુ સ્વરૂપ લખિ માતુકો, સેવ કરત ચિત આય;
 તાત ઉપાધી અતિ કરી, વસુ વિપિન મહિં જાય. ૧
 નિત્ય કર્મ અવસર લખી, ધ્રુવ મન કીન વિચાર;
 કર્મ ગાથ સમુજાય કે, રજા કીન નર નાર. ૨

ચોપાઈ

ઉતકલ ઉઠી સર્વ શિર નાવા, ઉર મહિં પ્રબલ પ્રેમ કુરિ આવા;
 આખિર વંદન આજ હમારા, મો શિર પ્રબલ તાત ઉપકારા. ૧
 ભેદ વિના બ્રાંતી મન ભાવા, કરિ વિચાર ઉર મર્મ લખાવા;
 મહિં મમતા કરિ યહ થલ પૂરણ, તન લગિ નિભે ન ત્યાગ સંપૂરણ. ૨
 ત્યાગ તિતિક્ષા મનતે જાવે, શાંતી જગ શોભા નહિં પાવે;
 યાતે તાત કીન હઠ પૂરા, વિપિન સિધાવે મમ સુત શરા. ૩
 ત્યાગ તિતિક્ષા પૂર નિભાવે, તા કરિકે સુત શાંત દિપાવે;
 યાતે તાત રાજ પદ દીના, બઢ્યો વિરાગ વિપિન સત ચીના. ૪
 યાતે તાત કીન હઠ સારા, જના રહે વૈરાગ હુમારા;
 યુષ મુખ ભયો ન કાહુ સુનાવા, સમુજા મર્મ અંતર સુખ પાવા. ૫
 સભા વિસરજન કરિ ધ્રુવ હરસા, પુષ્પ વૃષ્ટિ નૃપતી શિર વરસા;
 કરિ વંદન ચાલે નરનારી, ભૂપ ગયે નિજ ભવન અટારી. ૬
 ધ્રુવ પ્રવીન સુત રજા કરાઇ, પુત્રો રાજ મિલિયે નિજ માઇ;
 વંદિ ચલે ઉરમે હરસાવા, નિજનિજ જનુની શીશ નિવાવા. ૭
 વિધિવત માતુ પુત્ર સતકારા, નિત્ય કર્મ કરિ કીન અચારા;
 સમય સમજા ભોજન મંગવાવા, હરિ અરપન કરિ નિજસુત પાવા. ૮
 હરિ ભોજન અચમન જન કીના, મિલિ બેઠે દે બ્રાત પ્રવીના;
 યહાં ધ્રુવ કીના નિત્ય અચારા, વેદો યુક્ત કર્મ સતકારા. ૯
 શિશુમાર વાયુ નૃપ પ્રેમી, નીતી કર્મ પ્રથા નિતી નેમો;
 નિત્ય કર્મ કીના વિાધ સારી, ભોજન વ્યંજન કીન તયારી. ૧૦

દોહા

શીશ માર બોલી સુતા, દાસી ભેજ દાર;
અનુગામિનિ ધ્રુવકો કહ્યો, તવ ટેરત સસુરાર. ૧
સુનત રજા પુત્રી ઉભય, આય મિલી નિજમાય;
આયે ધ્રુવ હરસત હૃદય, સસુરન શીશ નિવાય. ૨

ચોપાઇ

ઉઠે ભૂપ હર્ષ ઉર ભારી, ધ્રુવ સતકાર કીન કેઇ વારી;
વારવાર વંદન ધ્રુવ કીના, અતિ પવિત્ર આસન નૃપ દીના. ૧
વિધિવત પૂજ કીન ધ્રુવ કેરી, નીતિ પ્રથા પ્રેમ યુત હેરી;
પુત્રી પત્ની પૂજ કોઉ કરહી, સો જન વિષ્ણુ લોક વિચરહી. ૨
રમા રામ સમ સમજ સનેહી, રામ ધામ વસહી તજ દેહી;
ધર્મ પુત્રી સમ પુન્ય ન એકા, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ કીન વિવેકા. ૩
અભય દાંન સમ દાંન ન આંના, સમજહિ સુજન સંત જન દાંના;
કરિ સતસંગ સુજન ગમ પાઈ, ધન્ય ધર્મ પુત્રી પરણાઈ. ૪
શિશમાર વાયુ મન મર્મી, યાતે પદ પૂજન વિધિ ધર્મી;
ભોજન સર્વ ભયે વિધિ સારી, બેઠિય આસન યુક્ત વિચારી. ૫
ધ્રુવ કહ તાત વિનય સુન લીજે, ભોજન આજ દાર હમ કીજે;
એકહિ વાર કહે દે રાગ, તવ મુખ વચન હમે શિર તાગ. ૬
ભોજન કહિયે હોય પ્રકારા, સો હમ કીને પ્રથમ વિચારા;
ભોજન જ્ઞાન ભાવ કરિ આતમ, ત્રસ હોય ભેટે પરમાતમ. ૭
વિષય ભૂખ ફિર લગે ન કમહી, નિમ્નનંદ ભાસે જગ સખહી;
જીમે ફિર જીમન નહિ આશા, સો ભોજન કીનો તવ દાસા. ૮
તોરે ધર વિન કહાં યહ ભોજન, કોટિક યતન કરે કેઇ જન;
તવ ધર સંત સમાગમ સારા, ભોજન જ્ઞાન મિલે તવે દારા. ૯
નિજ કલ્યાંન ચહે જન ભારી, સો ધર આવે શરણુ તુમારી;
અવર ઠોર કહું ભૂખ ન ભાગે, બેહવશ વિકલ ચરણુ તવ લાગે. ૧૦

દોહા

શુદ્ધ પાત્ર સુનિ શબ્દ તવ, જીવ ભાવકો દાર;
ત્રસ ભયો નિજરૂપ લખ, મિલે પદારથ ચાર. ૧
સો ભોજન હમ પ્રથમ હી, તવ ધર પાયો તાત;
ત્રસ ભયે લખિ તત્વકો, મિલ્યો રૂપ સાક્ષાત. ૨

ટોણા

રક્ષા પ્રાન હેતુ જડ ભોજન, લીજે આજ હમારે સો જન;
 અન ભોજન કરિ પુષ્ટ શરીરા, ત્રમ પ્રાણુ રહે ધર્મ સધીરા. ૧
 સુક્ષ્મ સ્થુલ ઉભય ચે દેહી, અન ભોજનકે પરમ સનેહી;
 ઘી અર અન્ન મિલે મિષ્ટાંના, ત્રમ હોય સુર લોક નિદાંના. ૨
 નર સુર અસુર સર્વ સુખદાર્ઠ, અન ભોજન સહ પ્રીય સદાધ;
 દુતિયે એક વિશ્વ મહિં રીતી, સુજન સંત ધારે ઉર નીતી. ૩
 અપની સુતા ધર્મ જન ન્યાઈ, માત તાત તિન ધન્ય કમાઈ;
 અવસર કાજ મિલન ભલ જાવે, પુત્રીકે ધર અન્ન ન પાવે. ૪
 પુત્રીકે ધર ભોજન કરહી, અવશ્ય પુન્ય અપનો પિતુહરહી;
 વધે પાપ પુન સહજ ઘટાવે, યું લખિ સુજન આહાર નમાવે. ૫
 નિત નિત ભોજન પુત્રી ધર પાવે, ધર્મ હીન હો નર્ક ગિરાવે;
 પુત્રી દ્રવ્ય તાત ધર આવે, વંશ જાય અર અપયશ છાવે. ૬
 પુત્રી જર પિતુકે ઉર પ્યારો, સો શહ સહજ જનમ નિજ હારો;
 ધર્મ લગ્ન સમ ધર્મ ન દૂગ, રામ કૃપા જેહીં જન સુજ. ૭
 સખતે અધિક પાપ જગ ચેહી, પુત્રી વેચ વીત હર લેહી;
 નીચતે નીચ નર્ક અધિકારી, લે વિત સુતા જનમ ગો હારી. ૮
 અમિત પ્રકાર કરે વિધિ ધર્મા, પુત્રિ દાંમ લે બયો અધર્મા;
 શ્રેષ્ઠ ધર્મ સમજ્યો નહિં પ્રાંની, સુતા દાંન સો સ્વર્ગ નિસાંની. ૯
 યાતે અર્જ કરે કર જોરી, કહા બોધે બુદ્ધી મમ થોરી;
 કૃપા સિંધુ સહ મર્મ પિછાંને, યાતે અધિક ન વિગત વખાંને. ૧૦

ટોણા

ધ્રુવ ધર્મી નારી ઉભય, ઉભય પુત્ર સત ભાય;
 તાત માત મુખે પ્રેમતે, જમે રચી જડાય. ૧
 કરિ અચવન આનંદ યુત, પાંન સોપારી લીન;
 કછુ ચક ચર્ચા જ્ઞાન યુત, નિજ ગૃહ ગયે પ્રવીન. ૨

ચોપાઇ

દાસિ દાસ રચિ ભોજન પાવા, કરિ અચવન નિજ આસન આવા;
 ભાનુ છુપે નિશા ચલિ આઈ, રટે રામ સહ હર્ષ વડાઈ. ૧
 ધ્રુવ આસન જ્યહાં અધર અટારી, જુડે સમાધ સંત બ્રહ્મચારી;
 સંત ગતી કે જાનન હારા, રમે સર્વ સૈંગ સખતે ન્યારા. ૨

લખે કૃપા કરિ સંત લખાવે, જીવન મુક્ત લાભ જીવ પાવે;
 સંત સુભાવ સર્વ જન ચાવે, મિલે તાહ શંભૂ અપનાવે. ૩
 બ્રાહ્મી ઈલા આય નિજ ગેહા, ભાવ યુક્ત ઉર રામ સનેહા;
 ઈલા સમુજ સંખ્યા ધરિ ધ્યાના, અહરંધ મહિં લીન સુખાના. ૪
 યોગી યોગ યુક્તિ કરિ રાજ, અપર કર્મ તે ભઈ દુરાજ;
 પાન અપાન પ્રેમ રસ પીવે, સો અબધૂત જુગો જુગ જીવે. ૫
 સોવે જગ જોગી જન જાગે, પ્રબલ કાલ યોગી ભય ભાગે;
 જીવત મરે કરે કહા કાલા, અહરંધ પહુંચે તતકાલા. ૬
 કાલ કરાલ જાલ નહિં દરસે, પર્મ પ્રકાશ નિજનંદ પરસે;
 એસો હોય લખે ગમ એસી, અપર સુનત લાગત ઉર ભેસી. ૭
 પૂરે ગુરૂ પૂરન પદ પાવા, આદ અનાદી ભવન વસાવા;
 પૂરણુ ગુરૂ પુરણુ મત બોધે, જ્યા કરિ શીશ રાહ સત શોધે. ૮
 પૂરે ગુરૂ તે પરચા પાયા, આપ આપકો આપ લખાયા;
 ગુરૂ પૂરે શિષ રહ ન અધૂરા, શુદ્ધ પાત્ર હોવે શિષ સૂરા. ૯
 ઈલા સુબોધ સુની ધ્રુવ બાંની, ભઈ અહરંધ લીન સુખાની;
 ધન્ય ધીર ધારી અબધૂતા, નિજસુત બોધ જગાયો સૂતા. ૧૦

દોહા

ઈલા અમર નિજ આતમા, સમુજ સેન સુખાન;
 વ્યાપક નિજ આતમ સુખર, રહી ન ખેંચાતાંન. ૧
 બ્રાંમી મતી ભક્તિ રતી, ઉર મહિ દલકી આશ;
 ચાર પદારથ કરતલે, તદપી રહે ઉદાસ. ૨

ચોપાઈ

બ્રાહ્મી મન વિશ્રામ ન પાછ, રામ રામ કહિ બ્રેહ વડાઈ;
 હે હરિનાથ કાજ કહા કીના, ભૂપ રાજ ઉતકલકો દીના. ૧
 મમ સુત વિલખે વદન રહાવા, કરિ તવ ભક્તિ કહા ફલ પાવા;
 જન ચિંતા હારી કહે સારે, તો મમ કારજ કાહે વિસારે. ૨
 તવ પદ દાસ હોય દુઃખિયારી, તો તવકો કેવહિ દુખહારી;
 જો તવ દાસ કાજ નહિં સારો, તો જીવહિ હરિ વિરદ તુમારો. ૩
 જો તવ દાસ દુઃખી સંસારા, તો તવ ભક્તિ કહા ઉપકારા;
 દાસ કબેશ હરહુ નહિં દેવા, તો કો કરહિ તુમારી સેવા. ૪

મેં અખલા તપ ચરણ પુજારી, તથાપિ તાત ન સુની હમારી;
 કારણ સર્વ ભયો વિપરીતા, તાત તાતે હુમે મન ચીંતા. ૫
 ઉતકલ ઉર પ્રભુ વાસ કરાવે, વસ વૈરાગ વિપિન ઉઠ ધાવે;
 હરિ પ્રેરક ઉતકલ થહ કાળ, તો મમ પુત્ર મિલે પદ રાળ;
 ઇતનો કાળ કરો હરિ મેરો, આપ વિના કે કરહિ નિવેરો. ૬
 કરિ હરિ વિનય બ્રહ્મ ભઈભારી, ભમતી રત તેહુ તિયા નિહારી;
 સહજ સુભાવ અદ્ય મતિ નારી, સર્વ વીભો તેહુ પર્મ દુઃખારી. ૭
 ધન્ય પ્રિયા ધીરજ મતિ ધારે, આપ તરે અરૂ વંશ ઉગારે;
 નારી પુરૂષ અર્થ નહિ આવે, રામ રટે સો રામ સમાવે. ૮
 ભક્તિ સકામ દેહ અભિમાની, જોહિ જીવ મોક્ષ પંથકી હાંની;
 તન અભિમાની સો નરનારી, સકે ન આતમ તત્વ વિચારી. ૯
 નિષ્કામી આતમ અનુરાગી, સો નર નાર વિશ્વ બડ ભાગી;
 દેખેહુ ઇલા નારિ તન પાવા, બ્રહ્મ રંધ મહિ વાસ વસાવા. ૧૦

દોહા

ઇષ્ટ દેવ અસ્તૂતિ કર, બ્રાહ્મી ભઈ ઉદાસ;
 ઇષ્ટ ભંસો ત્યાગિ ઉર, આઈ ઉતકલ પાસ. ૧
 વસતવ સૂનો નિંદ વશ, ઉતકલ જાગ્રત ધીર;
 અતિ વ્યાકુલ બ્રામી ભઈ, તેનાં નિઝરત નીર. ૨

ચોપાઈ

ઉતકલ ઉઠી માતુ પદ લાગા, જય જનુની કેહિ નીમ્યો સુભાગા;
 પ્રમલ બ્રેહ્ જનુની કિમ ભારી, કવન હેતુ તવ પ્રતી દુઃખારી. ૧
 કહો સો કાળ કરે મમ માતા, કે કારણુ તવ પ્રાણુ દુઃખાતા;
 કઠિણુ કર્મ કે જગમે કાળ, કરિ ન શકે તોરો સુત આળ. ૨
 અવસ કહો અખ દેર ન કીજે, જનુની વખત અમોલખ છીજે;
 ગયો વખત ફિર હાથ ન આવે, અવસર ચૂક પછે પછતાવે. ૩
 જસું મરજી ત્યું દાસ તયારી, મન ચિંતા હરિયે મહતારી;
 હિતમ આસન માતુ ગિહાઈ, સુનિ સુત વચન હૃદય સુખ પાઈ. ૪
 અરથી અરથ સરે સુખ સારા, અપર અમિત હોવે અનચારા;
 બિગડે અપર આપ સુખ પાવે, અરથી અપર ભયો નહિ આવે. ૫
 અરથી કે મન અર્થ ચિયારો, ભજન હીન અપનો ભવ હારો;
 રામ રટે તોહુ ઉર મહિ આશા, તાતે સહે કાલકી ત્રાસા. ૬

બ્રાહ્મી ભક્તિ રામ પદ રાતી, યદ્યપિ આશ જરાવત છતી;
 ઉત્કલ વચન ભયો વિશ્રાંભા, કહન લગી મન ભાવ તમાંમા. ૭
 અવસર સમજી નેન ભરિ નીરા, મધુર વચન બોલી સુન વીરા;
 તો સમ પૂત સપૂત સુશાંની, રામ કૃપા નિધિ રખી ન હાંની. ૮
 પૂત સપૂત વંશ જહિ આવે, સર્વ વંશ ઉત્તમ ગતિ પાવે;
 રટે રામ ત્યાગે સખ કાંમા, તાતે તારે વંશ તમાંમા. ૯
 પૂરણુ ત્યાગ ભજે ભગવંતા, જીનકો જનમ મરણુ હો અંતા;
 ધન અખધૂત એસિ મતિ ધારી, ત્યાગિ ચહ્યો જન વિગત વિકારી. ૧૦

દોહા

પ્રથા ભોગ સુખ સાલખી, સુપન માત્ર સંસાર;
 વસ્તિ ત્યાગ વનમે વસે, ઉર મહિં સમજ અસાર. ૧
 ત્યાગી ત્યાગ્યો જગતકો, ચહ્યો વિપિન શુધ ભાવ;
 શ્રવેર સંગ્રામ સમ, પાછા ધરે ન પાવ. ૨

ચોપાઈ

ત્યાગી સૂર લહે જો કખડી, ધર્મ પ્રથા તૂટે જગ સખડી;
 સર્વ વિશ્વ હોવે અપમાંના, તે જન જીવન મરન સમાંના. ૧
 માત તાત નિજ વંશ લજાવે, ત્યાગી સૂર ઉલટિ ધર આવે;
 ચરહટ^૧ સતી પતી તજ ભાગે, જગ મહિં જીવત પર્મ અભાગે. ૨
 પ્રથમ ત્યાગ સત જગત દિખાવા, પાછે ભાગિ ભવન દિશિર આવા;
 ત્યાગી સતી ભયે ઉપહાસી, વસો ભવન મન હોય ઉદાસી. ૩
 વનદે રહે ન ધર સુખકારી, નિજ પતિ માર દુઃખી જીમ નારી;
 જીવત અપયશ જગમે લીના, ભોદ્^૩ ભવન આય કહા કીના. ૪
 યાતે પુત્ર દશા લખિ તોરી, બ્રેહ વશ વિકલ વ્રતી ભઈ મોરી;
 જ્ઞાન વિરાગ વિવેકી પૂરણુ, ઉત્તમ ગુણ તવ દશા સૈપૂરણુ. ૫
 બૂધર વિપિન ધ્યાન ચિત લાગો, પ્રથમ સમુજ ચિતતે જગ ત્યાગો;
 તવ જનુની કીનો ઉપકારા, બોધ જ્ઞાન ત્યાગ જગ સારા. ૬
 જનુની ઈલા પુત્ર તવ જેસા, ધન્ય લાલ ધાર્યો ઉપદેશા;
 તવ ઉર વિષય ભાવ નહિં આવા, સમુજ પ્રથમ વૈરાગ સૈભાવા. ૭
 પૂરણુ ત્યાગ નિભે સુત તેરો, આશિરવાદ યહી શુભ મેરો;
 તવ ઉર પુત્ર લગે નહિં માયા, અવશ રામ તુમકો અપનાયા. ૮

કાલ ભયો વિપરિત વેહારા, યાતે રૂકાવ ચીત હુમારા;
તોરે તાત રાજ પદ દીના, જ્ઞાન વિરાગ ત્યાગ હરિ લીના. ૯
ભદ્રો ત્યાગ લગે મમ ભાષ, નૃપ પદ તાત સતા યગસાધ;
રાગ ત્યાગ સેમિલ કિમ શોભે, સમુજ મર્મ ઉત્તમ જન ક્ષોભે. ૧૦

દોહા

યા ત્યાગી હો વન વસે, યા ગૃહ આશ્રમ ધાર;
એક મ્યાનમે ના રહે, ઉભય અસીકી ધાર. ૧
માતૃ વિના કો પુત્રકા, કરે દયા ભરપૂર;
ત્યાગ રાગ દે મર્મ લખ, કરિયે એક જરૂર. ૨

ઓપાર્શ્વ

ત્યાગ તિતિક્ષા વિપિન નિવાસા, ભજન ભક્તિ કરિ સિંવરણુ શ્રાસા;
ત્યાગ તિતિક્ષા વસ સહ દેવા, જનમુખ આય કરે રહિ સેવા. ૧
ત્યાગ તિતિક્ષા સર્વ વખાંને, ત્યાગી હોય ત્યાગ ગમ જાંને;
ત્યાગ સમાન નહીં કોઈ કર્મો, વિધિવત ભક્તે કરે કોઈ ધર્મો. ૨
રાગી રાગ વિષય મન ભાવે, સો ત્યાગી કહા મર્મ લખાવે;
રાજ પાટ ધન ધામ ખજાના, ત્યાગ હીન યહ સત્ય પિછાંના. ૩
મેં મેરો તેરો કરિ ભૂલા, વૃથા ભોગ ચાહે જગ ઉલા;
ત્યાગ વિરાગ હૃદય નહિં ગંધા, સો કિમ પાવે પર્મ અનંદા. ૪
ભજન ભક્તિ વૈરાગ ન જાંના, મોહ મમતા મહિં ભયો હેરાંના;
ભૂધર શિખર પંગુ કિમ જાવે, ગિયોં ભોમિ નિજ વખત વિતાવે. ૫
ત્યાગ વિરાગ રાગિ પદ નાંધ, યાતે ઉલટિ પર્યોં ભવ માંધ;
મોક્ષ અટારી સો કિમ જાવે, ચામ દામ ચંચલ ચિત ચાવે. ૬
ખગ મગ ચહે પશુ કોઈ પ્રાંતી, પરવિન ઉડે હોય તન હાંતી;
ત્યાગ વિરાગ ઉભય પર ભાઈ, સુખતે જીવ પરમ પદ પાઈ. ૭
રાગી ત્યાગ વિરાગ ન જાંને, મુખતે કલ્પિત વાત વખાંને;
યાતે તાત સમુજ મન મારા, કરિયે કારજ હૃદય વિચારા. ૮
વડે પુરુષ રીતી જગ ચેહી, સત્ય વાત પર પર્મ સનેહી;
હાંતી લાભ હૃદય નહિં લાવે, સત્ય વાત સો પંથ સંભાવે. ૯
આખિર ચલિયે સર્વ વિસારી, યાતે ચાલે પ્રથમ વિચારી;
ઉભય લોક મહિ શુભ જસ છાવે, ધન્ય ધીર સોઈ કાજ કરાવે. ૧૦

દોહડા

બ્રાહ્મી અપને સ્વાર્થ હિત, બોધે બોધ ઉપોધ;
સાર ગ્રહી ઉતકલ અતી, લીન અપન મત સોધ. ૧
જો જોહિ લાયક વસ્તુ પર, અવશ હોમ ઉર પ્રેમ,
વિન લાયક વિપરીતતા, વિશ્વ અનાદી નેમ. ૨

ચોપાદ્ય

લગી આગ માણત મન ભાવે, વેરાગી સત બોધ સુહાવે;
સતી નાર હરસે સત ગાથા, અપર શબ્દ નહિં શ્રોત્ર સુહાતા. ૧
બોધક ભાવ હોઈ સો હોઈ, શ્રોતા સત્ય ગ્રહે ઉર સોહી;
જનુની દે મન રાજ સુહાવા, યદ્યપિ હુમે વિરાગ દ્રઢાવા. ૨
જલકો આદિ સુભાવ ન જાવે, તપ્યો અનલ તે આગ જુઝાવે;
જનની જનની કારજ કીના, લાયક બોધ પુત્ર લખિ દીના. ૩
જનની બોધ અપન શિર ધાડે, વસુ વિપિન મે ગુહા સંભાર;
જય મમ માતૃમુદિત ઉર હો મનમેં, વસ્તી ત્યાગ જય વસુ વનમેં;
માતૃ વચન અતિ હૃદય સુહાવા, પુલકિ ગાત ક્ષોચન જલ છાવા;
જોરિ ઉભય કર વંદન કીના, ગિર્યો માતૃ પદ પર્મ પ્રવીના. ૫
જય જનની સત બોધ સુનાવા, વિધી યુક્ત વૈરાગ દ્રઢાવા;
માતા બોધ નહીં વિસરાઉ, યહિ અવસર વન જય વસાઉ. ૬
જનની ત્યાગૂં બોધ તુમારો, જગ મહિ જીવન વૃથા હુમારો;
કેતા કાલ જગત મહિં રેના, માતા તજું તુમારા કેના. ૭
પ્રથમ વચન દીનો મેં માતા, મેં નહિં રાજ કરે લધુ બ્રાતા;
હઠ કરિ તાત રાજ જગસાવે, યદ્યપિ બ્રાત વિપિન ઉઠિ ધાવે. ૮
પ્રાણુ તજું તેહુ પ્રાણુ નહિં ત્યાગૂં, કરિયે રજા વિપિન મગ લાગૂં;
બ્રાહ્મિ કહે ધન પુત્ર સપૂતા, ધન્ય જનમ ધાર્યો અઅધૂતા. ૯
તુમ હમ બ્રાત વચન ધૃતી ધારણુ, ભક્ષે પંથ લીજે ઉઠિ આરણુ^૧;
સખકો ધર્મ રહે મમ બાલા, વિપિન વાટ લીજે તતકાલા. ૧૦

દોહડા

ઉતકલ જનની વચન સુન, ત્યાગે તન કે ચીર;
દંડ કમંડલ કર લિયો, ધરે વેશ મુનિ ધીર. ૧
જય જનુની કહિ પદ ગિર્યો, હર્ષ શીશ નિવાય;
હૃતિયે વંદે માતૃ નિજ, ચલ્યો વિપિન મગ ધાય. ૨

ઓપાઈ

હરિ જૈજીર કરિ^૧ ચલ્યો વિપિનકો, ઉતકલ ત્યાગ પ્રિયે ઉર મનકો;
 ઘેર્યો સિંહ શત્રુ કર નાસા, ડકરી^૨ ચલ્યો કીન વનવાસા. ૧
 શરવીર શત્રુ અહિ મારા, હો નિશંક નિજ શામ^૩ જુહારા^૪;
 તન અધ્યાસ શત્રુ સંહારા, સમુજી જ્ઞાનિ જન સહજ વિહારા. ૨
 ઉતકલ ચલ્યો વિપિતકી વાટી, ભાસ માત્ર તોડી જગ ટાટી;
 જ્ઞાની જન નિરવરતી પ્યારી, પરવરતી જન પ્રથમ નિકારી. ૩
 સો કિમ ચહે પ્રપંચ પ્રવરતી, આતમ તત્વ લીન જન વરતી;
 બુધર વિપિન નિરખી જન હરચ્યો, સુક્ત નાજ નીર જીમ વરચ્યો. ૪
 બુધર ગુહા દેખિ મન ભાવા, હર્યો રાજ વ્રપતી જીમ પાવા;
 અસ્થલ ભેદ ઉપાધી ભારી, સમુજે જ્ઞાની બ્રહ્મ વિચારી. ૫
 નિરવરતી પરવરતી ભેદા, મંગ દોષ અસ્થલ કરિ ખેદા;
 ગૃહ આશ્રમ પાયો જન જ્ઞાના, તેહિ જન દુઃખ સુખ લગે સમાના. ૬
 અચપન જ્ઞાન હોત જેહિ જનકો, સુખ દુઃખ ભાન હોત તેહિ મનકો;
 લેસ અવિદ્યા આદિ સુભાવા, નિરવરતી પરવરતી ભાવા. ૭
 આતમ તત્વ ગર્ક ભો જ્ઞાની, જનકો હર્ષ શોક નહિં હાંતી;
 નિરવરતી પરવરતી દોષ, જ્ઞાની હાંતી કરે ન કોષ. ૮
 જ્ઞાની જનકો જ્યહાં ચિત ચાવે, મન મરજી તહાં વાસ કરાવે;
 વસ્તી હાંન ન વન અધિકાર, નિજ સુખ વ્રતી લીન સદાધ. ૯
 યદ્યપિ જ્ઞાનિ જન મન મરજી, જ્યહાં ત્યહાં વાસ વસે વિન ગરજી;
 આશા નાસ ઉદાસ અરોગી, તન અધ્યાસ જીત જન જોગી. ૧૦

દોહા

બ્રાંમી હરસી ભવનમે, અવશ આજ સુતરાજ;
 ઉતકલ હરચ્યો ગિરિ ગુહા, સમજ્યો રાજ અકાજ. ૧
 અપની અપની કામના, સુદલ ક્ષે હરસાય;
 સત મિથ્યા સમજ્યા વિના, જીવ અધમપુર જાય. ૨

ઓપાઈ

ધરિ આસન મન ધ્યાન લગાવા, પ્રણવ મંત્ર અજપા ચિત ચાવા;
 ગુર જનુની ઉર લખિ ઉપકારા, પુલકિ ગાત બોચન જલ ધારા. ૧
 ધન્ય માતૃ કીનો ઉપકારા, સત્ય બોધ દે જનમ સુધારા;
 અસિ સમ સખ્દ ઉચારે દેવા, મમ સ્વરૂપ પાયો સત બેવા. ૨

અંતઃકરણ સમુજી ઉપકારા, બ્રેલ વશ રૂકે ન ચીત હુમારા;
 ગુરુ સ્વરૂપ વ્યાપક મેં જાનું, અસ્તિ ભાંતિ પ્રિય રૂપ પિછાનું. ૩
 નભમે નીર જલધિ કરિ પાવે, યું ગુરુ મૂરતિ જ્ઞાન સુનાવે;
 મોર ચક્રોર વરસિ કૃષિ કાળ, યું દુઃખ હરહી સંત સમાજ. ૪
 ગુરુ મુરતી યાતે ચિત ચાવત, ધરં ધ્યાન ઉરમે કુરિ આવત;
 વચન વિચારત પ્રેમ અપારા, ગુરુ સમ કો કરહી ઉપકારા. ૫
 કરિ ન શક્યો જનૂની પદ સેવા, મો મન વિકલ હોત લખિ ભેવા;
 કરિયે કહા જોર નહિ લાગે, લખી પ્રવરતી મમ ચિત ભાગે. ૬
 મમ હિત માતુ સગુણ તન ધારા, સુત સુખોધ કીનો ઉપકારા;
 કહિયે કહા કહન નહિ આવે, વચન વૃત્તી ગુરુ રૂપ દિખાવે. ૭
 મનો વ્રતી અંદર અરૂ બાહર, ગુરુ સ્વરૂપ દરસે મોહિ જાહર;
 વચન પરે કહા વચન સુનાવે, સમુજી મર્મ આતમ સુખ પાવે. ૮
 ગુરુ સમ અગમ ગતી કો પાવે, પાવત પાવન હાર સમાવે;
 સતગુરુ શિષ્ય કહ્યો નહિ જાવહિ, તરંગ તોય સમ સહજ સમાવહિ. ૯
 તદ્વપિ તન પાયો કહ્યુ કારન, હરન હેતુ ધારત ગુરુ ધારન;
 યાતે ગુરુ મુરતી મોહિ પ્યારી, ભયો અચલ સત સુર્ત નિહારી. ૧૦

દોહા

ગુરુ મુરતી વંદન કરી, ઉતકલ ખેંચ્યો શ્વાસ;
 અહરંધ્ર આતમ ભવન, તહાં જન કીન નિવાસ. ૧
 ચેહે ઉતકલ સંવાદકો, વાંચે કરે વિચાર;
 અહ જ્ઞાન હોવે અવસ, સહેજ તરે નરનાર. ૨

ચોપાઈ

ઉતકલ ગાય અમિત અધ હરણી, સમુજેહિ મર્મ ભર્મ ભવ તરણી;
 જનમ મરણ જીવ જલ ન આવે, ઉતકલ દશા મર્મ લખિ પાવે. ૧
 ઉતકલ દશા નિભાવન હારા, સત્ય સત્ય આખિર અવતારા;
 ઉતકલ દેક દેક નર ધારે, સુધરે આપ અપર સુધારે. ૨
 અચપન જ્ઞાન રતન ધન પાયો, ઉલટ વ્રતી શિવ રૂપ સમાયો;
 યાતે બ્રાત ગાય ચિત લાઘ્ય, ભક્તિ સાથ મુક્તી પદ પાઘ્ય. ૩
 ઉતકલ કથા આદિતે ગાઇ, સુનિયે વસતવ ધ્રુવ પ્રભુતાઇ;
 ઉતકલ ઉઠી વિપિનકો ધાવા, બ્રાહ્મી સુતકો હરસિ જગાવા. ૪
 વસતવ ઉઠી માતુ પદ લાગા, રામ મંત્ર મુખ રટ્યો સુભાગા;
 સમય સમુજી ખોલ્યો મદુ બાંની, જય જનુની કહા સમય પિછાંની. ૫

આય અચાનક હુમે જગાવા, કે કારણ અપને ચિત ચાવા;
 ચીત ચિતવન સો કહો વિસારી, જનુની નિદ્રા સમય પિયારી. ૬
 બ્રાંહ્મી કે મન હર્ષ વિસાવા, સુતકો ગોદ લીન તતકાલા;
 વારવાર સુત હૃદય લગાવા, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવા. ૭
 ગદગદ કંઠ કહત ભઈ બાંની, સુનહુ પુત્ર મમ ચતુર સુખાંની;
 હે કુમાર કારણ જો ભારી, ઈષ્ટ દેવ મમ વાત સુધારી. ૮
 નરહરિ નાથ ભક્ત હિતકારી, ભક્ત બીડ ભંજન અધહારી;
 હરિજન સાથ ભરંસો આવા, ઉતકલ ઉડી વિપન મમ ધાવા. ૯
 નૃપ આભૂષણુ સર્વ ઉતારા, મુનિપટ દંડ કમંડલ ધારા;
 હર્ષ શોક વિન વિપિન સિવાવા, નરહરિ નાથ કૃપા ફલ પાવા. ૧૦
 આતર હરણુ કરણુ જન કાળ, કૃપા કીન હરિ ભક્ત નિવાળ;
 કૃપા સિંધુ કીનો ઉપકારા, તાતે સુત લે રાજ તુમારા;
 નિદ્રા ત્યાગ તત્વ લખ ભાઈ, કૃપાનાથ હરિ કીન સહાઈ. ૧૧
 માતૃ વચન સુનિ કંપ્યો બાલા, ઉર મહિં ઉપજ્યો પ્રેમ વિશાલા;
 ભાતૃભાવ વસતવ ઉર આવા, ત્રાહ ત્રાહ મુખ શોર સુનાવા. ૧૨
 ભૂસન વસન બ્રાત સન દેખા, વિકલ ભયો કરિ ત્રાહ વિશેખા;
 રે મમ માતૃ કાળ કહા કીના, હમકો રાજ બ્રાત વન દીના; ૧૩

દોહા

જનમે તથ્યતે આજ તક, રહે બ્રાત દે સંગ;
 સો કિમ કીન બિછોહ મમ, કે મત બોધ કુસંગ. ૧
 મો મન મરજી રાજ પદ, યદ્યપિ બ્રાતા સાત;
 કાન્તિ ગેય કારન કવન, કરિ કુચાલતેં માત. ૨

ચોપાઈ

ખાંન પાંન નિદ્રા સુખ સંગા, પુખ્ત વાટિકા કેલિ પ્રસંગા;
 લઘુ બ્રાત લખિ પ્રેમ અપારા, નિજતે ક્ષણુ ભર રખ્યો ન ન્યારા. ૧
 પ્રાંણુ સમાન સમુજી મમ બ્રાતા, શિર કર પરસિ હૃદય હરસાતા;
 સર્વ રાજ અરપન મોહિ કીના, હરસત હૃદય વચન મોહિ દીના. ૨
 બ્રાત રાજ કરિ રહે સુખારી, મેં સેવા કરિહુ મહતારી;
 સો કિમ નિશિ મહિં ત્યાગ સિધાવા, અવશ માતૃ કદુ વચન સુનાવા. ૩
 વિન કુચાલ બ્રાતા કિમ જાવે, કે કારણુ વનવાસ વસાવે;
 સત્ય ગાથ કે વહુ મહતારી, મો મન બ્રાત વિના દુગ્ધ ભારી. ૪

રતન બ્રાત બડ ભયો વિયોગા, કવન કાજ મમ રાજ વિભોગા;
 કેવલ આશ રાજ સુખ કીની, બ્રાત વિયોગ ત્રાસ મોહિ દીની. ૫
 ભોગત ભોગ હોય દુઃખ ભારી, સો જનંત ગતિ દેવ મુરારી;
 મંગલ સમય ઉદંગલ ભારી, જનુની મંગલ આશ વિસારી. ૬
 અવસર સમય પ્રથમ દુઃખદાઇ, સો પાછે કિમ હોત ભલાઈ;
 બ્રાત વિયોગ ભઈ હિર ત્રાસા, નૃપ પદતે ચિત ભયો ઉદાસા. ૭
 બ્રાત વિયોગ રાજ સુખ કેસા, અર્ધ અંગ બુકવે^૧ સુખ જેસા;
 બ્રાત ભુજા બલ હીન કહાવા, બ્રાત અધમ લખિ વિપિન સિધાવા. ૮
 બ્રાતુભાવ તજી નૃપપદ ચાવા, સમુજી મર્મ મોહિ બ્રાત સુગાવા;
 ધન અબધૂત ધર્મ મત ધારા, ત્યાગી રૂકે ન વિન સતકારા. ૯
 રાજ વિભાગ માંગ મેં લીના, તખતે બ્રાત નિરાદર કીના;
 બ્રાત પ્રીયે નહિ નૃપ પદ પ્યારા, અખ મેં સમજ લીન નિજ સારા. ૧૦

દોહડા

પૂરણ ક્ષમા વિવેક યુત, પૂરણ બ્રાત સનેહ;
 પૂરણ અરખ્યો રાજ પદ, પૂરણ માન વનગેહ. ૧
 વસતવ બ્રાતા ભાવ વશ, વિકલ ભયો ભરિ નેન;
 સમુજી જોલ વશ પુત્રકો બ્રાહ્મી મુખ મૃદુ ખેન. ૨

ચોપાઇ

અહો પુત્ર ત્રિય સમુજ સુજાંની, રામકૃપા અપને શિર માંની;
 સર્વ પ્રકાર સિદ્ધિ સુત પાઇ, રામ કૃપા કરિ યહ વડાઈ. ૧
 જન કારજ જેહિ નિજ મન ધારે, રામ કૃપા કરિ પાર ઉતારે;
 ઉતકલ જ્ઞાન પાય યહિ આશા, નરહરિ નાથ વિપિન દે વાસા. ૨
 ગિરિવર ગુહા બેહિ ધારૂં ધ્યાના, સુમરિ રામ હો રામ સમાના;
 રાજ પાટ ધન ધામ ન ચાઉ, ગિરિવર ગુહા બેહિ હરિ ધ્યાઉ. ૩
 અહોનિશિ ઉતકલ યહિ હિર આસા, તાતે પુત્ર કીન વન, વાસા;
 જન મન આશ સુફલ હરિ કીની, ઉતકલ હરસિ વાટ હરિ લીની. ૪
 જન ચિંતવે જયું નરહરિ કરહી, જન મન ત્રાસ તુરત હરિ હરહી;
 જન મન સુફલ કરે હરિ આશા, મો મન ભયો પ્રબળ વિસવાસા. ૫
 તુમકો કરણ અહુ મેં રાજ, પ્રાત હોત સારેહિ હરિ કાજ;
 જન હરિ કરે ન કયહિ નિરાસા, સુફલ કાજ પૂરણ વિસવાસા. ૬

ભક્ત ભીડ ભંજન જેહિ નાંભા, ભક્ત કાજ હો સુફલ તમાંભા;
 સમુજી પુત્ર ભજીયે ભગવંતા, સુફલ કાજ કરિયે શ્રુતિ અંતા. ૭
 મોરે પુત્ર ઉભય સમ ભાષ, ઉભય કુંવર મન ચહુ ભલાષ;
 સુત મન ભાવ સુફલ કરે સ્વાંમી, વિનવુ તવપદ નાથ નમાંમી. ૮
 ઉભય પુત્ર આશા ઉર ભારી, સુફલ કર હિસો તાત મુરારી;
 યે અરજી હરિકો મેં કીની, અપર વાત ચિત નાંહ નવીની. ૯
 સો મમ વિનય સુફલ હો આષ, સત્ય સત્ય મેં દેત દિખાઈ;
 પુત્ર અપર શંકા પરહરિયે, કેવલ ધ્યાન વિજી પદ ધરિયે. ૧૦

દોહા

પુત્ર ચરાચર વિશ્વકો, કરનહાર કરતાર;
 સખ ઉર વ્યાપક સમુજી કે, ભજીયે શોચ વિસાર. ૧
 રામરજા વિન વિશ્વમે, પત્ર હલ્લે નહિં તાત;
 સુનિ સુખોધ સુમિરો હરી, સત્ય વચન તવ માત. ૨

ચોપાઈ

રે મમ પુત્ર સમુજી યહ મર્મા, જપિયે જગત પતી તરૂ ધર્મા;
 રાજા રજા શિર પર ધર લીજે, મનકે મનન ભાવ તજ દીજે. ૧
 સર્વ કર્મ કરતા અધહારી, જો કછુ કરે સો દેવ મુરારી;
 સો હરિ ભક્ત ભક્તિ ચિત ચાવે, હરિ કરતા લખિ ધ્યાન લગાવે. ૨
 જન ઉર આશા લખે હરિ દેવા, યાતે ધ્યાન ધરો પદ સેવા;
 ચિત ચંચલતા કબુલ ન કીજે, કરે રામ શિર પર ધર લીજે. ૩
 ભયો પ્રાત સુત નિશા વિહાષ, નિત્ય કર્મ કરિયે મમ ભાઈ;
 માતુ વચન સુનિ આત્મજ જાગા, નિત્ય કર્મ કરને તખ લાગા. ૪
 નિત્ય કર્મ કરિ ધ્યાન જુડાવા, શ્વાસા સિમરણુ રામ રટાવા;
 રટત રામ બ્રાતાકી ગાથા, ઉર મહિ કુરી પ્રાણુ ધજરાતા. ૫
 અહો રામ કહા કરે ઉપાષ, ત્રણુ સમ ત્યાગ ચહ્યો મમભાઈ;
 બ્રાત કુટિલ હમકો ઉર ચીના, તાતે વાસ વિપિન મહિ કીના. ૬
 રાજ પાટ ધન ધાંમ અપારા, કર્મ યોગ મિલહી જીવ સારા;
 બ્રાત પ્રવીણ મિલન કઠિનાંષ, રામ કૃપા વિન સુલભ ન પાઈ. ૭
 કો પ્રકાર ગતિ લખું મુરારી, જો કછુ કરો કરો અધહારી;
 યદ્યપિ નાથ વિનય સુન લીજે, વિપિન બ્રાત તન રક્ષા કીજે. ૮
 રાજકુંવર સુંદર સહ ભોગા, આજ અચાનક ભયો વિયોગા;
 એકા એક વિપિન ઉઠિ ધાવા, રાજ ભોગ જન મન વિસરાયા. ૯

મેા મન ત્રાસ હોય અતિ ભારી, વિપિન વાસ યસિ બ્રાત દુઃખારી;
યદ્યપિ તાત રામ વિશ્વાસા, રક્ષા કીન ગર્ભકી ત્રાસા. ૧૦

દોહા

વસતવ બ્રાતા પ્રેમ વશ, વિનય કીન હરિ તાત;
વિપિન વસ્તિ વ્યાપક હરી, રક્ષક તાત અનાથ. ૧
વસતવ નિજ મન રોકિ કે, રટન લાગ્યો જન રામ;
કરિ અચાર બ્રાહ્મી હરસ, સુધર્યો કામ તમામ. ૨

ચોપાઈ

બ્રાહ્મી કે મન મોદ અપારા,	દીનબંધુ હરિ કાજ સુધારા;
હરિ પદ ભક્તિ કરહિ નર નારી,	સો મમ સમ હોવહિ સુખ ભારી. ૧
પ્રેમ મગ્ન હો ધ્યાન જુડાની,	ચાતક મીન મિલ્યો જ્યું પાની;
ભક્ત સકામ ભક્તિ મત રાતા,	જીનકો યહ ગતિ દેત વિધાતા. ૨
પ્રેમ ભક્તિ વશ જો ફલ આવે,	હરસિ તેહિ તુરત દરાવે;
જીવન મુક્ત લાભ નહિં જાને,	વિપય અનંદ અધિક કરિ માને. ૩
વિપય આશ જન સુફલ ફલાવે,	ભેદ હીન ઉર અનંદ બડાવે;
કરિ હરિ ભક્તિ વિપય ફલ ચાવા,	મોક્ષ લાભ જીન હાથ ગુમાવા. ૪
સમુજહિ સંત સુજન જન જ્ઞાની,	કરહિ ભક્તિ નિષ્કામ સુજાની;
કરે ભક્તિ અર ફલ નહિં આવે,	વિન ઇચ્છે ચાર ફલ પાવે. ૫
ભૂપ પુત્ર કહા નૃપ પદ ચાવત,	વિન ઇચ્છે સુત તાત દરાવત;
યું જન પુત્ર તાત હરિ દેવા,	વિન ઇચ્છે જનત સખ ભેવા. ૬
ભક્તિ લીન જન ફલ નહિં આવે,	સહિ જન ઉર હરિ વાસ કરાવે;
સર્વ પ્રકાર કરે જન કાજ,	ચાતે કહે હરિ ભક્ત નિવાજ. ૭
ભક્ત ભક્તિ નહિ કરે સકાંમા,	તો હરિ સારે કામ તમાંમા;
ભક્તિ સકામ કરે નર નારી,	ઈચ્છત ફલ અરપે અધહારી. ૮
કષ્ટુ યક કાલ મિલે ફલ રાજી,	પુન્ય ક્ષીણુ મન હોય દુરાજી;
તપસા તેજ પુન્ય હો નાસા,	મૃત્યુ લોક ફિર કરહિ નિવાસા. ૯
મિલે સંગ તો ભક્તિ કરાવે,	હો કુસંગ વિપયા રસ આવે;
ચાતે ભક્તિ કરો નિષ્કામા,	જનમ મરણુ દુઃખ જાય તમાંમા. ૧૦

દોહા

નિષકાંમી બંધન હરે, કાંમી બંધન રૂપ;
ચાતે તજીયે કામના, કરિયે ભક્તિ અનૂપ. ૧

ઈલા અગોચર વૃત્તી જે, કરી ધાધ^૧ નિજ ધ્યાન;
પ્રાત કાજ ઉરમે કુરે, નીતી કર્મ નિદાન. ૨

ચોપાઠ

રામ રામ કહિ નેન ઉધારે. દાસી દાસ ખડા નિજ દારે;
જય જનુની કહિ શીશ નિવાવા, વિલખે વદન નેન જલ છાવા. ૧
ચિત્ત ઉદાસ દાસ અર દાસા, ઈલા કહે પ્રિયે કહા ત્રાસા;
જો તવ કષ્ટ હોય ઉર ભારી, પ્રગટ કરો સુત હૃદય વિસારી. ૨
સત્ય વાત મહિં શંક ન કીજે, કષ્ટ હોય ઘટ^૨ અવસર છીજે;
અવશ કહો સુત શંક ન લાવે, જો કછુ અને સો રામ બનાવે. ૩
સમય સમુજ અનુચર કરજોરી, કહે ન લગે આરત નહિં થોરી;
જનુની વિગત ભઈ અતિ ભારી, કહત કટે કિન જીભ હમારી. ૪
કો ઉછાહ મુખ ગાઈ સુનાવે, અટકત જીભ પ્રાણ દુઃખ પાવે;
યદ્યપિ માતૃ ક્ષમા કર મોરી, હોવહિ પ્રગટ રખે કિમ ચોરી. ૫
મસક ઉદ્ર કિમ મેર સમાવે, સિમટિ ધરી કિમકાખ છિપાવે;
યું ચેહે ગાથ રહે કિમ છાંની, કહે માતૃ હમ અકથ કહાંની. ૬
ઉતકલ તાત પ્રબલ ખડ ભાગી, નિજ મન વૃત્તી રામ સૈગ લાગી;
હમ હિત દર્શ પ્રાત ઉઠિ ધાવા, રાજકુંવર આસન નહિં પાવા. ૭
ભૂપન વસન મિલે મોહિ સારા, રાજકુંવર નહિં નેન નિહારા;
પટ આ ભૂપણુ સખ હમ લાયે, પ્રગટ કિયે નહિં વસ્ત્ર છુપાયે. ૮
જનુની ત્રાસ ભઈ અતિ ભારી, સંવત સમ હમ પલક નિકારી;
ભૂપન વસન મુગુટ ઢિગ લાવા, ત્રાય ત્રાય મુખ શોર મચાવા. ૯
દાસી દાસ ગિરહ ઉર ભારી, વાર વાર વરજત મહતારી;
ઘટિકા એક ન રૂકે રૂકાવા, પાછે કછુક શાંતિ થિર થાવા. ૧૦

દોહા

ઈલા પ્રેમ અધિકો બદ્યો, ઉતકલ વિપિન નિવાસ;
ત્યાગ તિતિક્ષા ધારિ ધિન, તજ પ્રવરતી ત્રાસ. ૧
દાસિ દાસ વરજત ભઈ, ઉચરત ભઈ સુખેન;
હે સુત સુનિયે બચન મમ, ઉર ઉપજે સુખ ચેન. ૨

ચોપાઇ

સમજહુ તાત બોધ મમ સેની, ઉર ગહિ રખો સર્વ સુખ દેની;
 શોક મૂલ તે હરિયે ભાઈ, સમજી મર્મ હર્ષો ગુન ગાઈ. ૧
 કવન પુત્ર જનની અસ જાયો, ત્યાગ વિપય જગ વિપન સિધાયો;
 કો અસ ધીર ધર્મ શિર ધારે, રામ ભક્તિ વશ વિપય વિસારે. ૨
 ભક્તિ લીન રામ રસ ચાખા, સો જન તજે ભોગ અભિલાખા;
 પરવરતી ચિતમે નહિ પ્યારી, નિરવરતી ચહ બ્રહ્મ વિચારી. ૩
 અચપન જ્ઞાન ભયો બહ ભાગી, સો જન ચક્ષે પ્રવરતી ત્યાગી;
 નિરવરતી અસ્થાન નિવાસા, સુખસે ધ્યાન ધરે ગુરુ દાસા ૪
 વસ્તી વિપિન કામ નહિ કોઈ, જ્ઞાની રત નિરવરતી હોઈ;
 પરવરતી તહાં પરમ ઉદાસી, નિરવરતી જ્યાંહાં રહે નિશંકા. ૫
 સ્વર્ગ નર્ક જન મન નહિ શંકા, નિરવરતી જ્યાંહાં રહે નિશંકા;
 પરવરતીતે ત્યાગિ ઉદાસી, ચીત ન કરે તજે તટ કાસી. ૬
 નિરવરતી સુખ જે જન લીના, અન્ય વિભવ નહિ ચહે પ્રવીના;
 પરવરતી તે નર્ક નિસેની, નિરવરતી આતમ સુખ દેની. ૭
 બ્રાતા ભાવ સમુજી ઉર ધરિયે, મિથ્યા મોહ ભાવ પરહરિયે;
 ધન્ય ભોગ ઉતકલ વન ધાવા, જ્ઞાન વિવેક વિરાગ દિપાવા. ૮
 ક્ષણ ભંગુર દરસે જગ સપના, ધન્ય ધીર તજી ચલ્યો કલપના;
 સુપન માત્ર નૃપતી સુખ સારા, વિન સમજે પચિ મરત ગવારા. ૯
 તન લગિ ભોગ પ્રગટ સુખ ભાસા, તન છૂટે જસ^૧ બાજી તમાસા;
 છૂટે ભોગ ભવન સુખ સારા, ગયો જીવ જેહિ કર્મ અધારા. ૧૦

દોહા

યાતે બ્રાતા આજ યાંહાં, કરિયે હર્ષ અપાર;
 અરજ કરો નરહરિ પ્રભુ, ઉતકલ કરિયો પાર. ૧
 પટ ભૂપન શિર કિરિટકો, નૃપ સુખ ધરિયે જય;
 સુત ઉતકલ વનમેં વસ્યો, દેવહુ સર્વ જનાય. ૨

ચોપાઇ

સુનિ ઉપદેશ દાસિ અરુ દાસા, લખે મર્મ મન પ્રેમ હુલાસા;
 જય જનની સત બોધ સુનાવા, સમુજે મર્મ શોક વિસરાવા. ૧
 જય જનની ધન ધીર તુમારી, નિજ સુતબોધ કીન તપ ધારી;
 તુમ સમ ધીર ધરે કો માતા, વડે પ્રેમ સુત વિપિન સિધાતા. ૨

જનની તાત પુત્ર પરબોધે, બંધન હોય સોય મગ સોધે;
 પતની પુત્ર વડે પરવારા, માત તાત મન હર્ષ અપારા. ૩
 સુત પ્રપંચ વસ જમ મુખ પાજી, માત તાત બંધન કરે રાજી;
 જય જનની કહા કહે વિશેષા, સુત બંધન રાખ્યો નહિં લેશા. ૪
 વિનય કરત ઉપજી શ્રેષ્ઠ ભારી, ઈલા માતુ વંદે નરનારી;
 ઈલા સર્વ સંતોષ કરાવા, બોધે શબ્દ સર્વ મન ભાવા. ૫
 રે મમ ભાત રામ ગુણુ ગાવો, નિત્ય કર્મ મહિં ચીત લગાવો;
 નિત્ય કર્મ સમ કર્મ ન આંના, કર્મ કરત જીવ બ્રહ્મ સમાંના. ૬
 કર્મ કર્ત જીવ હો નિષ્કર્મી, સમુજહિ સેન સુજન જન મર્મી;
 અશુભ કર્મ શુભ કર્મ નસાવે, હો નિપ કર્મ પર્મ પદ પાવે. ૭
 યાતે કર્મ કરો ચિત ચાર્ધ, કરિ શુભ કર્મ જીવ સુખદાઈ;
 વેદ શાસ્ત્ર મુનિ સર્વ પુકારે, કરિ શુભ કર્મ કાજ કોઉ સારે. ૮
 વિન પદ ચલે ભવન કિમ જાવે, રવિ વિન રજની કવન હટાવે;
 પાક બને નહિં કરે વિચારા, ભૂખ ન જાય ન કિયે અહારા. ૯
 વિધિવત કર્મ કિયે વિન ભાઈ, મોક્ષ મિલે નહિં અન્ય ઉપાઈ;
 યાતે નિત્ય કર્મ ચિત લાઈય, જ્યા કરિ સુલભ પરમ પદ પાઈય. ૧૦

દાહા

ઈલા માતુ ઉપદેશ સુન, નિત્ય કર્મ ચિત લીન;
 લગે પ્રેમ યુત કર્મમે, દાસી દાસ પ્રવીન. ૧
 ધ્રુવ પ્રવીન નિજ કર્મ કર, બેઠે પર્મ હુલાસ;
 ઉતકલ તન ભૂપન વસન, લે આયે દે દાસ. ૨

ચોપાઈ

અનુચર વંદે પાદ નરેસા, ભૂપ કહે કારજ કહો કેસા;
 અનુચર શ્રેષ્ઠ ઉપજી ઉર ભારી, નૃપ સતકાર કીન કેઈવારી. ૧
 શ્રેષ્ઠ વશ વિકલ ન હોવહુ તાતા, કહો પ્રગટ કહુ કીન વિધાતા;
 અનુચર કહે તાત કહા કૈયે, ભૂપન વસન પુત્ર કા લૈયે. ૨
 ભૂપન વસન ભૂપ ઢિંગ રાખા, નૃપતી વચન નીતિ યુત ભાખા;
 નિજ મંત્રીકો તુરત ખુલાવા, આય ભૂપ પદ શીશ નિવાવા. ૩
 કહે ભૂપ કરતા ગતિ ન્યારી, ભયો કહા અર કહા વિચારી;
 ઉતકલ દીન હરસિ ચંદ રાજ, સો વિપરીત ભયો યહ કાજ. ૪
 કહા ચિતવે પ્રભુ કહા બનાઈ, ભાવી પ્રબલ લખી નહિં જાઈ;
 ઉતકલ ઉર મહિં પરમ વિરાગા, તેહિ હિત ત્યાગિ ચલ્યો જગરાગા. ૫

જીનકે ચિત ચંચલતા ત્યાગી, વિષય આશ કિમ પરમ વિરાગી;
ભસ્મી ભૂત કીન મન અપના, સો કિમ કરહી વિષય કલપના. ૬
મનો ઇન્દ્રિ નિગ્રહ જીન કીના, શ્વાસા પલટિ પ્રેમ રસ પીના;
સિવરણુ તાર શ્વાસ મહિં લાગી, યા સમ કવન વિશ્વ બડ ભાગી. ૭
અજર અમર આતમ સુખ પાવા, સો સુખ અપર ન રૂકે રૂકાવા;
કાજ કાજ સુખ વ્રય ખજાના, આતમ સુખ સમ સુખ નહિં આના. ૮
નજ સ્વરૂપ જિન ચડી ખુમારી, જગ પ્રપંચ જન ચલ્યો વિસારી;
ક્ષણિક ભોગ ભોગે જીવ ભોગી, આતમ તત્વ લીન જન જોગી. ૯
ક્ષણિક ભોગ જીન ચીત ન આવે, નિજ સુખ મસ્ત ન અપર સુધાવે;
ઉતકલ દશા સર્વ મેં જાનૂ, શબ્દ પરે કહો કહા વખાનૂ. ૧૦

દોહા

દશ પચીસ ચારાં પરે, તીન ન કરે પ્રવેશ;
નિત પ્રકાશ રવિચંદ વિન, સો ઉતકલકો દેશ. ૧
જો જન રેતો જગતમે, કરતો ઉત્તમ કામ;
અમિત જીવ ઉપદેશ લે, પાવત આતમ રામ. ૨

ચોપાઇ

ધલા બોધ ઉચરત નહિં જાના, કેવલ આતમ તત્વ વખાના;
સત મિથ્યા દો પ્રથા વખાની, આશ્રમ ધર્મ ભઈ ચલ લાંની. ૧
માત તાત ગુરુ બોધ સુનાવે, સુત શિષ્ય દરપન સો મન ભાવે;
શુદ્ધ હૃદય કહું શંક ન કરહી, ગુરુ સુબોધ લખિ નિજ ઉર ધરહી. ૨
ગુરુ નિજ મન નીતી સોઈ બોધે, તન લગિ જન મન સો મગ શોધે;
કર્મ ભક્તિ વર્ણાશ્રમ નીતી, પ્રથમ ગુરુ બોધે કર પ્રીતી. ૩
તો જન તજે ન આશ્રમ કર્મો, પ્રથા યુક્ત ચાલે ચિત રમી;
તન પ્રવંત ગુરુ બોધ ન ત્યાગે, સાધે આશ્રમ ચાર સુભાગે. ૪
અનુક્રમ તે સહ કર્મ કરાવે, વંશ પિત્રુ રણુ સર્વ ચુકાવે;
ભોગત ભોગ ભયો નિર આશા, નિજ સ્વરૂપ મહિં કીન નિવાસા. ૫
અમિત પતિત ભવ પાર ઉતારા, આખિર મે નિજ રૂપ સંભારા;
આશ્રમ તોડ દોડ વન લીના, જ્ઞાનતે અધિક કાજ કહા કીના. ૬
દોડિ ગયો તેહુ રૂપ લખાયો, ગૃહિ ગૃહિ ધર્મ સાધિ પદ પાયો;
આખિર ઉભય એક સ્થલ વાસા, તો કિમ કરિયે તરજી પ્રયાસા. ૭
દોડિ ગયો સ્વારથ રત એકા, તોડિ ગયો પરમાર્થ અનેકા;
આશ્રમ ધર્મ ધીર જન ધારા, અમિત જીવ જિન કાજ સુધારા. ૮

પદ નિરવાણ મિલ્યો જન સાધુ, કીનો બોધ કહા અપરાધુ;
 પુષ્પ પત્ર કરિ વૃક્ષ દિપાવે, પત્ર હીન શોભા નહિ પાવે. ૬
 તર તર છાંહ પુષ્પ ફલ હીના, મગ વિચ ઉગ વૃક્ષ કહા કીના;
 યું જાંની નહિ જાંન સુનાવા, મિલ્યો મોક્ષ કહા લાભ કમાવા. ૧૦

દોહા

પ્રથા હીન નહિ બોધિયે, આતમ જાંન અગાધ;
 પ્રથા હીન તરવો કહિન, જે કોઉ જાંને સાધ. ૧
 કર્મ ભક્તિ આશ્રમ સહિત, દીજે આતમ જાંન;
 સર્વ ધર્મ શિષ સાધિકે, પાવે પદ નિરવાન. ૨

ચોપાઇ

રે મમ મંત્રી ચતુર સુજાંના, ઉતકલ સરિસ પુત્રકો આંના;
 અચપન આતમ તત્વ લખાવા, જડા ભાસ ઉર રંચ ન આવા. ૧
 કેવલ ચિત નિરવરતી ખ્યારી, પ્રીયે ન પરવરતી અહમચારી;
 એસો પુત્ર રાજ પદ પાવત, કોટિક સુતે જીવ જગાવત. ૨
 ખટ સંપતિ કરિ સુત ભરપૂરા, ધર્મ દિપાવત પર્મ સખૂરા;
 ત્યાગ તિતિક્ષા ઇનિ ઉર ભારી, યાતે દશા દિપાવત સારી. ૩
 ત્યાગિ રાજ પદ વિપિન સિધાવા, મો મન ઉર અંદેશ ન આવા;
 આશ્રમ ધર્મ તોડિ વન વાસા, યાતે મો મન રંચ ઉદાસા. ૪
 યદ્યપિ કહા કરિયે મમ ભાઈ, દેવ ગતી કહું લખી ન જાઈ;
 અકરણ કરણ અનાથા નાથા, કીયા કર્મ ભાવી જીન હાથા. ૫
 જે પ્રભુ કરે શીશ ધર લીજે, સમય સમુજ કારજ કછુ કીજે;
 દિજ મંડલ કો ખગર જનાવે, યજ શાલ સારે દિજ આવે. ૬
 ધર્મ ક્ષેત્ર જ્યાંહાં બેઠ અટારી, કરિયે જાહર વાત વિચારી;
 દિજ વિન સંમતિ દેકો સારા, જ્યા કરિ સુલભ તરે સંસારા. ૭
 દિજ સંમતિ વિન કરિયે કાળ, બિગડે કારજ હોય અકાળ;
 આશ્રમ વૃદ્ધ વયો વ્રધ જાંની, ઇનિ સંમતિ કારજ નહિ હાંની. ૮
 જાવહુ પુત્ર કહો દિજ ગાથા, યજ શાલ આવું મેં બ્રાતા;
 કરિ વંદન મંત્રી ઉદિ ધાવા, સર્વ ગાથ સત વિપ્ર સુનાવા. ૯
 હરસે વિપ્ર સુની નૃપ જાંની, યજ ભૂમિ દિજ ચક્ષે સુજાંની;
 યજ શાલ કીની સહ ત્યારી, વિધિવત પૂજ સર્વ સંવારી. ૧૦

દોહા

ધ્રુવ ધરમી કરિ નેમકો, હરસિ ગયે મખશાલ;
દિજમંડલ દર્શન કરી, ઉમગ્યો પ્રેમ વિરશાલ. ૧
દિજ હરસે વરસે સુમન, હરસે ભૂપ દયાલ;
કરસે સુકૃત કર્મ કો, નિરખે જ્ઞાન રસાલ. ૨

ચોપાઇ

ભૂપ આય દિજકે પદ લાગા, ધર્મ સેતુ શાંત સુભાગા;
દિજ આશીશ દીન કેઇ વારી, ઉભય લોક જય હોહુ તમારી. ૧
રામ ભક્તિ અરૂ રાજ કમાવા, મોહ નિશા કેઇ જીવ જગાવા;
ભલહિ તાત જગ દર્શન દીના, પાપ પ્રવાહ પ્રખલ હર લીના. ૨
ઉભય લોક શુભ રાહ સુધારી, અગમ અગોચર બુદ્ધિ તુમારી;
તુમ સમ તુમહિ તાત કહા ગાવે, સમુજ સમુજ આતમ સુખ પાવે. ૩
ગદગદ કંઠ ભયે દિજ સારા, નૃપ દિજ પદ વંદે કેઇ વારા;
દિજ આજ્ઞા આસન નૃપ આવા, જોરિ ઉભય કર વિનય સુનાવા. ૪
જય દિજરાજ ક્ષમા પ્રભુ કીજે, દુરખલ દાસ વિનય સુનિ લીજે;
મો મન હરસિ કાજે પ્રભુ ધારા, ભયો અકાજ ન કાજ લગારા. ૫
વિપ્ર વચન મેં હૃદય ન લાવા, તુરતહિ તાત પ્રખલ ફલ પાવા;
કો જનંત કર્તા ગતિ ભારી, ઉતકલ વિપિન વસ્યો તપ ધારી. ૬
નૃપ અધિકાર હરસિ હમ દીના, ઉતકલ વાસ વિપિન મહિ કીના;
પટ ભૂપણુ તન મુકુટ ઉતારા, કંડ કમંડલ નિજ કર ધારા. ૭
ત્રણુ સમ ત્યાગિ ચલ્યો સુતરાજ, જગત કાજ જીન માંન અકાજ;
હમતે મિલ્યો ન માતુ મિલાવા, વશ વૈરાગ વિપિન ઉક ધાવા. ૮
પ્રખલ તિતિક્ષા જનપર ધારી, વિપિન વાસ તન ત્રાસ કરારી;
ભજની ભજન તાર ઉર લાગી, તન મન ત્રાસ ન ગિને સુભાગી. ૯
ભૂખ પિપાસ પ્રેમ કરિ નાસા, ભજન પ્રતાપ નહીં તન ત્રાસા;
વ્યાપક રામ વસે વન વસ્તી, રક્ષક રામ નહીં જન તસ્તી. ૧૦

દોહા

હોનહાર હોવે અવશ્ય, રચી રામ કરતાર;
વસનવ ગાદી દીજયે, સો દિજ કરો વિચાર. ૧
જોતિષ જોગ વિચારીકે, કરો દિજ રાજ;
સુદલ સમય શાંતી રહે, હોય ન કાજ અકાજ. ૨

ચોપાઘ

મો મન જોતિય નહિં ઇતખારા, જ્યા કરિ જોગ નહિં સ્વીકારા;
 જોતિય જોગ અક્ષય કરિ જાના, મન મુખ્ય કારણ ભયે હેરાંના. ૧
 અખ મોહિ ભયો પ્રખલ વિશ્વાસા, જોતિય રવિ સમ કરત પ્રકાસા;
 જોતિય સત્ય ભયો ઇતખારા, જોતિય સુધરે સર્વ વેહારા. ૨
 જોતિય જોગ ત્રથા કોઉ જાને, મમ સમ હો વહિ અવશ હેરાંને;
 નીતી રચી વિશ્વ કરતારા, સો સત કવન હઠાવનહારા. ૩
 યાતે તાત કહું કર જોરી, જોતિય જોહુ બહોર બહોરી;
 રજ ભર ભૂલ રખો નહિં તાતા, જ્યા કરિ કારણ સુક્લ સનાથા. ૪
 વિધન વિહીન કરે સુત કાળ, તવ પ્રતિ યહ નતિ વિપ્ર સમાજ;
 પ્રજા પુત્ર વત નૃપ સંતોષે, સુકૃત નાજ નીર જીમ પોષે. ૫
 ધર્મ રચી અધરમ કર નાસા, મમ સુત કઅહુ ન હોય ઉદાસા;
 નૃપ પદ પાય કષ્ટ નહિં હોવે, જોતિય તાત જુક્તિ કર જોવે. ૬
 આગમ ભેદ સર્વ ઇન માંહી, કૃપાનાથ જોતિય જન બાંહી;
 યાતે તાત કૃપા યહિ કીજે, જોતિય જોધ રાજપદ દીજે. ૭
 વસતવ આજ હેહુ પદરાજ, કૃપાનાથ કરિયે દિજ કાળ;
 વિપ્ર વિના કો તારણહારા, કૃપાનાથ કરિયે ભવપારા. ૮
 ગદગદ કંઠ નેન ભરિ વારી, દિજપદ ભૂપ વંદ કેધ વારી;
 દિજ મંડલ ઉર હર્ષ અપારા, નૃપ સંતોષે વારંવારા. ૯
 જય હો ભુપ ભક્તિ હિતકારી, બની રહો ચે કૃપા તુમારી;
 સર્વ પ્રકાર સર્વ મુખ્ય ખાંની, તો મન ત્રથા પ્રગટે હમ જાંની. ૧૦

દોહા

જોતિય અક્ષર આદિતે, કીનો સર્વ વિચાર;
 ગદ ઉપાધી દિવસ દે, ચે દિન મૂહરત સાર. ૧
 નવ ઘટિકા શુભ લગ્ન મે, નૃપ પદ સજીયે સાજ;
 સુત ગાદી બિઠાઈયે, કરે અકંટક રાજ. ૨

ચોપાઈ

જોતિય ત્રથા યુક્ત હમ દેખા, ભિન્ન ભિન્ન મમ કીન વિવેકા;
 શુભ અવસર દિન રહિત ઉપાધી, ચેહિ મૂહરત દીજે સુત ગાદી. ૧

નિપકંટક શત્રુ કરિ હીના, કાલ આદિ કોઉ કરહિ ન હીના;
 ઉભય લોક પૂરણુ જસ હાવે, કરિ સતસંગ મુક્તિ પદ પાવે. ૨
 તવતનતે તન પ્રગટયોહુ તાતા, ક્યું નહિં તે જન તત્વ સમાતા;
 તવ મુખ તાત સુની જન આંની, સમુજત પદ પાચો નિરખાંની. ૩
 તવ મુખ બોધ સમુજ થિર થાવા, જીવન મુક્ત સ્વતંતર પાવા;
 સુનિ ઉપદેશ પ્રજા નરનારી, રામ ભક્તિ કરિ ભયે સુખારી. ૪
 યાતે તાત પુત્ર તવ રૂપા, ક્યું નહિં મિલે બ્રહ્મ પદ ભૂપા;
 અજર અમર ધર કિમ નહિં પાવે, ક્યું નહિં આતમ તત્વ સમાવે. ૫
 આશ્રમ ધર્મ યુક્ત શિર ધરહી, સો જન જીવન મુક્ત વિચરહી;
 યાતે ભૂપ કરે સહ ત્યારી, દિજ આજ્ઞા શુભ લગ્ન વિચારી. ૬
 સમય સમુજ નૃપ શીશ નિવાવા, દિજ મુખ રજા પાય હરસાવા;
 યજ્ઞશાલ બિધિવત દે દાંના, વંદિ ચલે ધર ભૂપ નિદાના. ૭
 જયજય શબ્દ કીન દિજ દેવા, જોતિપ અર્થ ભૂપ મન ભેવા;
 કૃપા કીન ચેહ શંભુ ભવાની, જોતિપ ગાય મહિપ મન માંની. ૮
 દિજ મંડલ હરસ ઉર ભારી, જય હો ઉમા શંભુ ત્રિપુરારી;
 હરિહર અજદેવા ત્રય સાખી, જોતિપ સતા સત્ય તુમ રાખી. ૯
 દિજ મંડલ નિશ્ચય પ્રભુ આવા, જોતિપ સત્ય સર્વ મન ભાવા;
 જોતિપ આગમ કહત પુકારી, માંનત સુખી હોય નરનારી. ૧૦

દોહા

દિજ મંડલ નિજ ભવનકો, ચલે સર્વ હરસાય;
 ભૂપ સવારે ભવનકો, યજ્ઞશાલતે આય. ૧
 રજા કીન સખ નમ્રમેં, યથા યોગ સનગાર;
 હાટ વાટ ચોસઠ સજો, કીને પ્રજા તયાર. ૨

ચોપાઈ

રે મંત્રી મન પૃથા વિચારી, ગાદી ભવન કરો સહ ત્યારી;
 દિજ આજ્ઞા કીજો સહ કાળ, ગાદી સમય સજો સખ સાળ. ૧
 લે સુત સંગ તુરત હમ આવે, સમય સમુજ અભિપ્રેક કરાવે;
 રજા પાય ચાલે મંત્રી જન, ઉપજ્યો પ્રેમ અધિક મનહી મન. ૨
 દિજ મંડલ જય શીશ નિવાવા, ભૂપ વચન સો સર્વ સુનાવા;
 હરજો વિપ્ર સર્વ બ્રહ્મચારી, પ્રથમ પૂજ જિન સર્વ સવારી. ૩
 સર્વ તીર્થ જલ ઔષધિ સારી, લે સંગ ચલે વિપ્ર અધહારી;
 દિજતે પ્રથમ મંત્રિ ચલિ આવા, ગાદિ ભવન વિધિ યુક્ત સજાવા. ૪

દિગ્ગ હરિ રૂપ પ્રથમ જ્યહાં આયે, જ્યહાં અધિકાર સુઆસન પાયે;
 શિશુ માર વાચુ નૃપ આદી, જોહિ આધિકાર જીડે તેહિ ગાદી. ૫
 પ્રજા તોરિ નર અવસર જાંની, પ્રેમ યુક્ત સગ પ્રજા જીડાંની;
 ધ્રુવ પ્રવીન શુભ સમય પિછાંની, પ્રેમ યુક્ત તેડી દે રાંની. ૬
 રાની પ્રથમ પૂજ વિધિ સાજી, રજા સુનત ઉરમે અતિ રાજી;
 હરસત હૃદય પીવ પદ લાગી, પતિ પદ પૂજન લગી સુભાગી. ૭
 અક્ષત પુષ્પ પતી પદ પૂજ, રામ રૂપ લખિ ભાવ ન દૂજ;
 પદ પંખારિ ચરણોદક લીના, નિજ મન જનમ સફલ કરિ ચીના. ૮
 ગદગદ કંઠ નયન જલધારા, નિરખિ દશા નૃપ વચન ઉચારા;
 પ્રાણુ પ્રિયા ઉત્તમ ગુણુ ધરિયે, વ્રથા વિશ્વ લખિ સિંવરણુ કરિયે. ૯
 વિશ્વ ચરાચર વ્યાપક સાખી, સગ માયા જીન કર ધર રાખી;
 સર્વ જીવ પ્રેરક ધન નાંમી, જો કછુ બને કરે સુર સ્વામી. ૧૦

દોહડા

ઉતકલ ચરણો રાજપદ, અતિ ઉત્તમ જન જાંન;
 મન ધારી ટારી સખે, કીનો વિપિન પયાંન. ૧
 હરિધારી સારી સખે, કારી લગે ન કોય;
 મારી થારી ના બને, અસુરારી કૃત હોય. ૨

ચોપાઈ

યાતે પ્રિયા ન પ્રાણુ દુખાવો, કરતા ગતી સમુજ ચિર થાવો;
 હોન હાર મહિં જોર ન કાદ, જો કછુ બને સો બને સુભાદ. ૧
 ગહન ગતી લખિ શોચ ન કીજે, કરતા કરે શીશ ધર લીજે;
 અદ્ય જીવ કલપે કેઇ કાળ, સુફલ ફલે નહિં હોય અકાળ. ૨
 તપ બલ ધર્મ કર્મ પ્રભુતાર્થ, ઇત તો કારજ સુફલ સદાર્થ;
 અધિક કાજ સિંધ હો ન કદાર્થ, કોટિક કલપે જીવ સદાર્થ. ૩
 ઘટ મહિં નીર ભર્યો સો આવે, કર્મ ગતી સો કાજ કરાવે;
 જાંની ફિકર હરે લખિ મર્મા, કર્મ જોગ કછુ ધર્મ અધર્મા. ૪
 અતિસે પ્રબલ કર્મ ગતિ જાંની, સદા અદ્રવ્ય કુરે અતિ છાંની;
 હોવે પ્રગટ પ્રવાહ દિખાવે, તહાં લગિ જન કોઉ જાંન ન પાવે. ૫
 યાતે પ્રિયા શોચ પરહરિયે, ઉચ્છવ સમય વિલાપ ન કરિયે;
 ભૂપન વસન પુત્ર પધરાઈય, ગાદી સમય વિલંબ ન લાઈય. ૬
 ઈલા અપન મન કિન વિચારા, મો મન પતી ન સમજે સારા;
 કવન પુત્ર કો આવે જાવે, કો શહકો શહ શોચ કરાવે. ૭

આન જાન માયા કૃત સારા, મમ સ્વરૂપ નિત રહિત પિકારા;
ઉતકલ પુત્ર ન મેં મલતારી, સમજણ વિના ઉપાધી સારી. ૮
જડ તન જૂઠું સત્ય કરિ માંની, જ્ઞાન લીન જડ જાત વખાંની;
જનુની જનક પુત્ર પરિવારા, જ્ઞાની ત્યાગે સમજ વિધારા. ૯
તન સખંધ અજ્ઞાની પ્યારો, જ્ઞાની ઉરતે પ્રથમ નિકારો;
નામ રૂપ જડ જાન સુભાગે, રૂપ લીન જડ સંગ ન લાગે. ૧૦

દોહડા

સદા સ્વતંત્ર આતમા, નામ રૂપ કરિ આદ;
અમર આતમા આપ લખ ચુપ મુખ હર્યો પ્રમાદ. ૧
સુપન માત્ર જીવન મરણ, લાભ ન લાંની શોક;
નભ સમ વ્યાપક રૂપ, નિજ, ઉરતે ભયો અશોક. ૨

ચોપાઇ

પ્રભા અપન મન રૂપ વખાંના, ધ્રુવ ત્રિકાલ દરસી સહ જાંના;
વિન અવસર મુખ વચન ન બોલા, સમુજ મર્મ મન રહ્યા અડોલા. ૧
રાણી સમુજ શબ્દ નહિં ભાષા, નિજ નિશ્ચય ઉરમે ગ્રહિ રાખા;
સમય સમુજ સામ્ર દે આઠ, ધ્રુવ સંતોષી શીશ નિવાઈ. ૨
જય જનુની દર્શન લભ દીના, લખિ લઘુદાસ કૃતારથ કીના;
રાજપાટ રચના યદ સારી, ક્ષેત્ર સુક્લ સહ કૃપા તુમારી. ૩
પુત્ર પુત્રી દાસી જન દાસા, તોરી કૃપા વસે સુખ વાસા;
યથા લાભ સંતોષ પિયારા, રામ ભક્તિ કરિ જનમ સુધારા. ૪
હર્ષ શોક તજ દિવસ ગુન્નરે, જગ સુપનો લખિ જનમ સુધારે;
જનુની જનક ગુરૂ પરતાપા, ભજન ભક્તિ વશ હર્યો સંતાપા. ૫
ભક્ષે માતૃ મોહિ દર્શન દીના, મો મન જનમ સુક્લ કરિ ચીના;
સુત યુવરાજ કાજ યહિ કીજે, લાવડુ પુત્ર સમય સત છીજે. ૬
વસતવ પટ ભૂપન પધરાવા, પિતૃ સનમુખ પદ શીશ નિવાવા;
ભૂપ કહે જય હોડુ તુમારી, સનમુખ રહો ઇષ્ટ ત્રિપુરારી. ૭
હરિ હર ભક્તિ કરો ચિત લાઈ, ઉભય લોક સુત હોડુ ભલાઈ;
સમય સમુજ ધ્રુવકી દે સામ્ર, વિનય કરત નેનાં ભરિ આંસુ. ૮
જય જન તાત કૃપા યહિ કીજે, અંત સમય શુદ્ધી મોહિ લીજે;
જમ દર્શન નહિં દે દયાલા, હમ શરણાંગત તુમે કૃપાલા. ૯
હરિ હર હરિ જન એક પિછાંની, કૃપાનાથ વંદે પદ પાંતી;
પુત્રી પુત્ર ભાવ હમ નાંધ, મો મન તુમ સમ રામ ગુસાંધ. ૧૦

દોહા

ધ્રુવ પ્રવીણ શુધ ભાવ લખ, ઉમંગ્યો પ્રેમ અગાધ;
કહ આખિર વીજળપુરી, વસો માતુ મમ સાધ. ૧
ઈતિને અનુચર વિપ્રકો, આય સુનાયો કાજ;
સમુજ ભૂપ સુત સંગ લે, આયે વિપ્ર સમાજ. ૨

ચોપાઈ

જય જય શબ્દ કીન નરનારી, દિજ પદ નૃપ વંદે કેમ વારી;
અક્ષત પુષ્પ ભૂપ શિર ડારા, વેદ મંત્ર ઉચરે સુખ સારા. ૧
શિશુ માર વાયુ વ્રપ દાંના, હરસિ મિત્ર દે પરમ સુજના;
અપર ભૂપ માતેત અપારા, વિવિધ આય વંદે પદ સારા. ૨
સખ સંતોષ ભૂપ થિર થાવા, રાજકુંવર નિજ પાસ ગિઠાવા;
સમય સમુજ નૃપ કહ કર જોરી, જય દિજ દેવ કૃપા નહિ થોરી. ૩
અવસર સમુજ કાજ પ્રભુ કીજે, વસતવ પુત્ર રાજ પદ દીજે;
વારવાર પ્રભુ વિનય હમારી, યતી રહે દિજ કૃપા તુમારી. ૪
કૃપાનાથ હાજર તવ આજ્ઞા, સમય કર્મ કીજે તતકાજ્ઞા;
પ્રથમ ભૂત યાદી મોહિ આવે, ભૂસુર દાસ સમુજ વિસરાવે. ૫
સુનિ નૃપ વચન વિપ્ર સખ હેરમે, અમૃત વચન પ્રેમ યુત વરસે;
જય નરેશ નીતી હિત કારી, ધર્મ પ્રથા સદ વિશ્વ સુધારી. ૬
વડે પુરુષ યડપત નહિ ધારે, કો જગ નીતી ધર્મ સુધારે;
ગૂઢ ગતી નૃપ મર્મ તુમારા, સમુજ ભેદ મોહિ મોહ અપારા. ૭
જય મમ તાત લાભ અખ લીજે, અમૃત સમય રાજ સુત દીજે;
અપને સુત વ્રપ કર યુવરાજ, ધન્ય ભૂપ સાર્યો નિજ કાજ. ૮
રાજ કાજ નિજ ભાર ઉતારા, સમજ નરેશ ભયો ભવપારા;
સર્વ સતા સુતકો વ્રપ દીની, મનતે દૂર વાસના કીની. ૯
અદ્ય વસ્તુ ત્યાગન કહિનાઈ, ધન્ય રાજ ત્યાગી પ્રભુતાઈ;
અખિર સતા તજે સખ કોઈ, જીવત તજે સો જન નિરમોઈ. ૧૦

દોહા

સમય અમો લખ સમુજકે, વિધિવત પૂજ કરાય;
ગાદી પદ અરપન કિયો, ધ્રુવ ધર્મી હરસાય. ૧
જય જય ધુનિ ઉચરત ભયે, પુષ્પ પ્રચાર પ્રચાર;
વેદ મંત્ર દિજ સુખ કહે, હરસ ભયો નરનાર. ૨

ચોપાઇ

દિજ આશીશ દીન કેઇ વારી, બંદી જન વિરદાવત ભારી;
 અનુક્રમતે વિરદાવલિ ગાવત, સુનિ સહ ચતુર હર્ષ ઉર લાવત. ૧
 મંગલ સમય નારિ બહુ આર્ષ, સુવરણ કલસ શીશ ધરિ લાઈ;
 વિધિવત ભૂપ ચરણ કરિ સેવા, સમય મંત્ર ઉચરે દિજ દેવા. ૨
 સમય દાંન દીનો સર નારી, જોહિ અધિકાર વિચાર વિચારી;
 યુક્ત દાંન લે હર્ષ વડાવત, મંગલ ગીત સમય લખિ ગાવત. ૩
 સુનિ હરસત ત્રપતી નરનારી, સમય ગાથ લાગત સહ પ્યારી;
 શીકી નીકી ન્યાવન^૧ ગારી, નીકી શીકી વિગર વિચારી. ૪
 ગનપતિ રામ મંત્ર દે સારા, ઉચરે જીવ તરે મંસારા;
 યદ્યપિ સમય દિપે યહ સારા, વિન અવસર વિપરિત વ્યવહારા. ૫
 મરણ ખંભ ગણ દેવ મનાવે, પરણત રાંમ મંત્ર મુખ ગાવે;
 ક્ષોભે અવશ સર્વ નરનારી, અટકે અવશ રૂદે મુખ ગારી. ૬
 યાતે સમય શોચિ નરનારી, કરિયે કાજ વિચાર વિચારી;
 ધ્રુવ પ્રવીણ ભંડાર ખુલાવા, જાન્યક વિપ્ર દાંન અરપાવા. ૭
 દાસી દાસ અપર નર નારી, દીને દાંન સમુજ અધિકારી;
 ધ્રુવ પ્રવીણ સુત સેન જનાઇ, દિજ પદ શીશ ધરો મમ ભાઈ. ૮
 દિજકી દૂપા અપન ભવ પારા, સુનહુ પુત્ર સિદ્ધાંત હુમારા;
 વસતવ સેન સમુજ ઉદિ ધાવા, દિજ પદ સનમુખ શીશ નિવાવા. ૯
 દિજ આશીશ દીન કેઇ વારા, રહો અકંટક રાજ તુમારા;
 ગો ગુર દિજ માતા પિતુ સેવા, પુજ્યે ભૂપ ઇષ્ટ લખિ ભેવા. ૧૦

દોહડા

ધર્મ સનાતન ઉર ધરો, વેદો યુક્ત વ્યવહાર;
 ભજન ભક્તિ સતસંગતે, સહજ જીવ ભવ પાર. ૧
 તાત તાત જનુની પિતા, ઇન પદ ધરિયે શીશ;
 સુત સપૂત સંસારમે, ઇન મુખ લે આશીશ. ૨

ચોપાઇ

દિજ મુખ રજ તાત શિર નાવા, ઉર મહિં પ્રબલ પ્રેમ કુરિ આવા;
 દુતિયે માતુ તાત દે જાની, પર્યો પ્રેમ વશ તાત સુજાની. ૧

જનુની તાત ઉભય હરસાવા, પ્રેમ યુક્ત આશીશ સુનાવા;
 જય મમ પુત્ર કાજ સત કરિયો, ધર્મ સનાતન પૃથા વિચરિયો. ૨
 નિજ કુલ કર્મ ન ભૂલહુ ભાષ, ધર્મ રતા જન લેત ભલાષ;
 વેદો યુક્ત ધર્મ જન ત્યાગા, સો જન જગમે પરમ અભાગા. ૩
 યાતે સમુજ પ્રજા સુખ દીજે, નિજ કુલકી નિત સાર કરીજે;
 રાજ કાજ નિજ કુલકો દીજે, ભૂપ અકંટક રાજ કરીજે. ૪
 રાજ અંશ બુદ્ધી બલ ભારી, માલ પ્રજા ન કરે દુઃખારી;
 કુલ પરમાણુ હોય જન શક્તી, અપર તર્ક કરિ શકે ન બુદ્ધી. ૫
 વૈખ્ય દ્રવ્ય સંચય કરિ જાને, સેવા લાભ શુદ્ધ મન માંને;
 દિજ દે બોધ કર્મ કુશલાઈ, જીવ માત્ર જગ ચહે ભલાઈ. ૬
 ક્ષત્રી યુદ્ધ ન્યાય પખ ભારી, તન મનતે નિજ પ્રજા રખારી;
 રક્ષા ન્યાય ક્ષત્રિ કુલ કીજે, વિત હિત વણિક કાજ ભલ દીજે. ૭
 દિજ હરિ રૂપ સમુજ પદ સેવે, દિજંદા ધર્મ બોધ જગ દેવે;
 શુદ્ધ સેવ કરિ મન સંતોષે, વણિક ક્ષત્રિ બ્રાહ્મણ ઇન પોષે. ૮
 અન્ન વસ્ત્ર વિત દે હરસાઈ, તિરસ્કાર નહિ કરે કદાઈ;
 કુલ મરિયાદ^૧ ન તોડે કબહી, વ્યાપક રામ લખે ઘટ સખહી. ૯
 નિજ આતમ લખિ આદર દીજે, બ્રહ્માચાર કર્મ નહિ કીજે;
 સર્પ સિંહ વિંચ્છુ ખર આગાર, આતમ એક સરીખ વિભાગા. ૧૦

દોહા

અપની જાગે સહ દિપે, ક્ષોભે ક્ષોભ વિક્ષોભ;
 હાથ હાથ કૃત હાથકી, રોમ રોમ કૃત રોમ. ૧
 વ્યાપક આતમ એક હે, પંચ તત્વ તન એક;
 કર્મ ધર્મ મહી ભેદ હે, કરિયે સુજન વિવેક. ૨

ચોપાઈ

એહહુ તાત જય નિજ ગાદી, કરિયે કારજ રહિત ઉપાધી;
 તાત રજા બેઠો અધિકારી, શ્રવન બોધ સુદ્ધી ઉર સારી. ૧
 સસુર બોધ સુન ધ્રુવ જન જાંની, વંદે તાત જોરિ યુગ પાંની;
 જય મમ તાત બોધ તવ શક્ષા, સમજ પાર પહોંચે પરબુદ્ધા. ૨
 શુદ્ધ શ્વાન દિજ હસ્તી ગાઈ, આતમ અવશ હોય ઇકિતાઈ;
 કર્મ ધર્મ તન મિલે ન સંગા, કરે એક તો કષ્ટ અભંગા. ૩

સે મિલ ઇન મત મિલે ન કળહી, રૂચિ અનુસાર કરે કૃત સખહિ;
વિલગ ભોગ ચહિ ઉર સખહી, ઇક વ્યવહાર હોય નહિ કળહી. ૪
જાંની ભૂપ સમજ ચહ ગાથા, પોષે સર્વ દોષ નહિ લાતા;
સખ વ્યવહાર યુક્ત સંતોષે, મમ આતમ વ્યાપક લખિ પોષે. ૫
યાતે તાત વાત ઉર ધરિયે, નીતી યુક્ત કાજ સહ કરિયે;
અપર શીખ દેવે કહા ભાઈ, વિધી કર્મ સખડો સુખદાઈ. ૬
કરો રાજ વિધિ સિંવરણ કાળે, જીવન મુક્ત લાભ સુત લીળે;
વેદ ધર્મ સમ ધર્મ ન ભાઈ, સમજે સો જન રામ સહાઈ. ૭
હરિ ગુરુ દાસ જનમ મેં પાવા, દે અક્ષર લઘુ નામ ધરાવા;
રામ મંત્ર ભક્તિ વિશ્વાસા, હરિહર તાત હરી ત્રય ત્રાસા. ૮
નિત નિત નૂતન ભક્તિ પિયારી, તિમતિમ કૃપા કીન અધહારી;
ગુરુ નારદ ઉપદેશ વતાવા, જખતે વ્યાપક રૂપ લખાવા. ૯
દિન દિન વૃત્તી વઢ્યો વેરાગા, તિમતિમ તજ પદારથ રાગા;
વર્ષ છત્તીસ હજાર નિભાવા, કીન રાજ ઉર રાગ ન આવા. ૧૦

દોહા

સિંવરણ શ્વાસા રત રહે, ગત ઉરતે સંસાર;
મત આતમ રત એકતા, યે ગુરુ ગમ સત સાર. ૧
સુત સિંવરણ કરતા રહે, ધરતા રહે હરિ ધ્યાન;
સંગ દોષ ડરતા રહે, પાવો પદ નિરવાન. ૨

ચોપાઇ

ચહિ પ્રકાર હમ નેમ નિભાવા, તાતે હરિ ગુરુ પાર લંઘાવા;
હરિ ગુરુ સંત કૃપા ભલ કીની, મો સમ અધમ શુદ્ધિ પ્રભુ લીની. ૧
અમિત જન્મ કૃત હમકો સુજે, હોય ગિલાંની કેહુ ન દુજે;
પૂરવ જન્મ ગાથ કહા ગાઉ, સમુજ મર્મ અખ તક પસતાઉ. ૨
ઘોર નકરકે હમ અધિકારી, સંત સમાગમ સર્વ સુધારી;
સુધરે જીવ સુસંગતિ પાછ, અપર ઉપાય ન તરે કદાઈ. ૩
અપર કર્મ સુધરે નહિ કાજ, ચાર વરણ રંક અર રાજ;
પાય સુસંગતિ જનમ સુધારે, કરિ કુસંગ અપનો ભવ હારે. ૪
સંગદોષ અતિશય પ્રભુતાઈ, દશાવાન જન દેત ભુલાઈ;
હરિહર ગુરુ જનકે શિર સહાઈ, દયા દ્રષ્ટિ કરિ લેત અચાઈ. ૫

નહિતર સંગ દોષ કહિનાઇ, નિજ બલ હો ન કોડ ઉપાધ;
 વીતી કેહુ વૃથા નહિં ભાખી^૧, હરિહર અજ સતગુરુ લખિ સાખી. ૬
 કહિયે કહા લખું ઉર સારી, જ્યહાં જ્યહાં કૃપા કીન અધારી;
 યાતે તાત વાત લખિ સાચી, રહો ધર્મ રત રખો ન કાચી. ૭
 રે મમ પ્રજા ધર્મ હિતકારી, રામ ભજન કરિ રહો સુખારી;
 વસતવ ભૂપ રાજ અધિકારી, ઇનકી રજા ચલો નરનારી. ૮
 શાંત રૂપ મન રહો સુભાગા, આજતે રાજ કાજ હમ ત્યાગા;
 ન્યાય કમ નૃપતી સન લીજો, બ્રાતા મન દુરાજી નહિ કીજો. ૯
 વિદ્યા નિપુર્ણ તોહુ તન બાલા, અરપી ન શકે ન્યાય તતકાલા;
 મમ મંત્રી જ્ઞાની જન દાંના, પ્રજા ન્યાય યહ કરહિ નિદાંના. ૧૦

દોહા

બ્રાત હરીહર વચન યહ, વર્ષ છતીસ હજાર;
 ઉભય વર્ષ ઉપર ગયે, અજ ન રહે તવ દાર. ૧
 ઉગે દિન આજ્ઞા હરી, બદી કરે નિવાસ;
 બ્રાતા ભક્તી રત રહો, કરો ન ચિત ઉદાસ. ૨

ચોપાઇ

રે મમ બ્રાત સર્વ બડ ભાગી, કરી હરિ દર્શ ભક્તિ લય લાગી;
 રામ મંત્ર ભક્તિ રસ લાગે, સો જન અવશ વિષય સુખ ત્યાગે. ૧
 મિલ જિજ્ઞાસ મદ મચ્છર નાંધ, વ્યાપક રામ સર્વ ઘટ માંધ;
 જાહર નીતી કર્મ નિભાવે, જ્યા કરિ જીવ અમિત સુખ પાવે. ૨
 ઉર અંદર સખસે ઇકતાઇ, સર્વ વસ્તુ મય રામ ગુસાઈ;
 શુભ ગુણ સર્વ સંત ઉર આવે, યાતે જ્ઞાની સર્વ સુલાવે. ૩
 જ્ઞાની સર્વ અપન સમ માંને, દૂસર ભાવ હૃદય નહિં આંને;
 જ્ઞાનીકો જગ તાત પિછાંને, રામ રૂપ લખિ સેવા દાંને. ૪
 જ્ઞાની કે ગુણ ઉત્તમ ગાથા, રામ કૃપા તુજમે યહ બ્રાતા;
 દુતિયે રાજ સભા અવનીશ્વર, બ્રાતા કરો ભક્તિ ઉર હરિહર. ૫
 રામ ભક્તિ કરિ હરિ રસ પીજો, જીવન જનમ સુફલ કરિ લીજો;
 સર્વ પ્રજા અપને સમ જાંનો, પક્ષી પર સમ પ્રજા પિછાંનો. ૬
 એક પાંખ પક્ષી કિમ ધાવે, ખગ મગ ચલે ન ભૂમિ ગિરાવે;
 પાંખ ખોય પક્ષી પસતાવા, ભૂપર ગિયોં કષ્ટ અતિ પાવા. ૭

ન્યાય પ્રજા દે પાંખ અનાદી, સુજન લખે નહિં લખે પ્રમાદી;
 ન્યાયી ભુપ પ્રજા ઉર પ્યારા, પક્ષિ પાંખ સમ દેત સહારા. ૮
 ઉર અન્યાય અસી કર ધારા, ન્યાય પક્ષ નૃપ કારિ વિહારા;
 લખિ અન્યાય પ્રજા દુઃખ ભારી, ભાસ વિરોધ ભયો નર નારી. ૯
 બિગડી પ્રજા ન અરપે પાછ, લે કુકુંબ પરદેશ સિધાઈ;
 ભૂત ખળાંને ભૂપ ભરાઈ, ભેદી ભૂપતિ ચિંત સદાઈ. ૧૦

દોહડા

વત ભૂધર જલપૂર દે, તાતે નદી સુહાય;
 કદાપિ ચે દેતો યનહ તટની તલો દિખાય. ૧
 દ્રવ્ય કોપ સરિતા સરિસ, પ્રજા વિપિન વિતદેત;
 નિરખિ પ્રેમ ઉચરત અથમ, ન્યાય પ્રજા નૃપ હેત. ૨

ચોપાઈ

યાતે તાત પ્રજા સુખ લીજે, ઈનિ સુખતે અપનો સુખ લીજે;
 ગર્ભ સુખી ગોકો સુખ ભારી, ગર્ભ દુઃખી ગો પર્મ દુઃખારી. ૧
 વચ્છ પ્રજા પાત્રો કર પ્રીતી, ધર્મ સનાતનડી યહિ રીતી;
 વસતવ બાલ ભૂપ તન છોટા, ભજબલ બ્રાત સર્વ તુમ મોટા. ૨
 તન ભુજ ઉભય રહે દે સંગા, હણી શત્રુ રહે આપ નિસંગા;
 મંડલેશ તુમ નૃપ ભુજ ભાઈ, નૃપ સન ઉર રાખહુ ઈકિતાઈ. ૩
 મેં હરિપુર અગ્ન કરિહુ નિવાસા, રામ મંત્ર અજપા ઉર શ્વાસા;
 ચિત ઉપરામ નિવરતી આવે, પરવરતી ઉર નાંહ સુહાવે. ૪
 તુમ હમ પરારબ્ધ ઈકિતાઈ, પરવરતી દુઃખ રૂપ નિભાઈ;
 તુમ હમ પરારબ્ધ જો અંતા, સ્વર્ગ નિવાસ ભગુ ભગવંતા. ૫
 મંડલેશ્વર પરજા મમ ભાઈ, જો હમસે કછુ બની દિહાઈ;
 કરિયો માફ દાસ લધુ જાંની, વંદુ સર્વ જોરિ યુગ પાંની. ૬
 ગદ ગદ કંઠ ભયો નૃપ ભારી, બ્રહ્મ વશ પ્રજા સર્વ નરનારી;
 ચુપ મુખ સર્વ ન ઉત્તર આવા, સર્વ સભા કરણા રસ છાવા. ૭
 પુલકિ ગાત લોચન જલ ધારા, સર્વ સભા તન ભાન વિસારા;
 કરણા સુરસરિ કે તટ નાવા, સર્વ સભા તન પાપ નસાવા. ૮
 સમય સમુજ નૃપતી મન ભારી, અતિ પવિત્ર મુખ મિરા ઉચારી;
 જય હો સભા સર્વ નર નારી, જો પવિત્ર તન પ્રેમ પખારી. ૯
 રે મમ બ્રાત વૃથા નહિં બોલૂ, સત્ય ભાવ મનકો મેં બોલૂ;
 મોરે મન એસા મતિ આવે, સર્વ સંગ લે સ્વર્ગ ધાવે. ૧૦

દોહા

પંચ તત્વ વન ત્યાગિ કે, જીવ અમરપુર જાય;
 યે નીતી હરિહર પ્રથમ, જ્યાંતે રહ્યો અટકાય. ૧
 યદ્યપિ બ્રાતા ચિંત તજ, તન ત્યાગે હરિ ધામ;
 પરારબ્ધકે અંતમે, હરિપુર વસો તમાંમ. ૨

ચોપાઇ

યાતે સર્વ ચિંત તજ દીજે,	સોચ વિહાય ભક્તિ રસ પીજે;
મેં આગે તુમ પાછે આવો,	સમુજ મર્મ ચિંતા વિસરાવો. ૧
સો નરનાર સ્વર્ગ પદ આસા,	નિશ્ચય હરિપુર કરહિ નિવાસા;
જ્ઞાંતી સુજન નારિ નર કોઇ,	વિષય આશ તિહુબોગ વિગોઈ. ૨
સ્વર્ગ નર્ક સંશય નહિં રાખા,	નામ રૂપ ત્યાગી અભિલાખા;
આન જાન જીન ભાવ મિટાવા,	નિશ્ચલ ચિત આતમ પદ પાવા. ૩
વ્યાપક રૂપ અપન જીન જાંના,	ધ્યે ધ્યાતા જીન એક પિછાંના;
હસ્તામલક વિશ્વ જીન ભાસે,	સર્વ પુરી દ્રષ્ટા નિર આસે. ૪
સો હરિ હરપુર કરે ન આશા,	તુરિયા રત ચિત તત્વ નિવાસા;
ઉનકી ગતી લખે જન વેહી,	તજ આભાસ ભયો નિરમોહી. ૫
જ્ઞાંતીકી ગમ જ્ઞાંતી પાવે,	ગુપ્ત રૂ પ્રગટ કહ્યો નહિં જાવે;
દિસત દેહ વિદેહ વિરાજે,	જ્ઞાંતીકે ગુણ જ્ઞાંતી છાજે. ૬
યાતે જ્ઞાંતી સ્વર્ગ ન ચાવે,	દર્શ લાભ ઇચ્છે સો પાવે;
અપના આપ દર્શ કર જ્ઞાંતી,	નિશ્ચલ પદ પાયો નિરખાંતી. ૭
મો સમ હરિ દર્શન કોહિ ચાવે,	સો જન અવશ વિષ્ણુપુર આવે;
સત્ય સત્ય નિશ્ચય યહ મોરી,	જનમુખ જન રાખત નહિં ચોરી. ૮
યાતે પ્રગટ ઉભય પપ્પ ભાખા,	આશય મિલે ભાવ ગેહિ રાખા;
નિજ નિશ્ચય સો વૃથા ન હોવે,	જ્ઞાંતી સુરત રૂપ મહું મોવે. ૯
નિજ આશય મિલહી જન સારા,	દ્રઢ નિશ્ચય જીન પ્રથમ વિચારા;
સ્વર્ગ નર્ક મુક્તી નિરખાંના,	અવશ જાય જીન પ્રથા પિછાંના. ૧૦

દોહા

યાતે બ્રાતા મર્મ લખ, સમજો સાર અસાર;
 આશય મિલહી આપને, કરિયે પ્રથમ વિચાર. ૧
 નિત્ય કર્મ અવસર ભયો, ચિત રહ્યો હરસાય;
 પ્રાત સમે હરિપુર ચલે, સર્વ દર્શ દે આય. ૨

ચોપાધ

જય જય શબ્દ કીન નરનારી, નિજ કર પુષ્પ પ્રચાર પ્રચારી;
 બ્રેહવશ વિકલ વિગત નૃપ ચીની, અવસર સભા વિસરજન કીની. ૧
 નૃપ પદ વંદિ ચક્ષે નર નારી, ગયે ભવન તન શુદ્ધિ વિસારી;
 મંડલેશ નિજ આસન આવા, ખાંન પાંન નિંદ્રા વિસરાવા. ૨
 કોઠિ નાયે કોઠિ નાન ન પાયે, બ્રેહવશ વિકલ શુદ્ધિ વિસરાયે;
 શિશમાર વાયુ દે રાજ, બ્રેહવશ બોલત ભયો અકાળ, ૩
 સુધરી બિગડી બાજી સારી, કરે ધરે શિર દેવ મુરારી:
 દિજ મંડલ અપને ગ્રહ આવા, ઉમગત પ્રેમ ન રૂકે રૂકાવા. ૪
 મિલિ બેઠે મન કરત વિચારા, કવન ગતી વ્યાપક કરતારા;
 સર્વ મર્મ જાનત મન શુદ્ધી, તદ્દપિ ઉપજે તર્ક વિરૂદ્ધી. ૫
 બ્રહ્મ રૂપ નૃપ જનમ ન મરના, કેવલ નિરવરતી હરિ શરના;
 જીવન મુક્ત સ્વતંતર બેગી, ચિદાનંદ આતમ રસ ભોગી. ૬
 કેવલ ભૂપ ભક્તિ રસ પ્યારા, નિજ મરજી વિષ્ણુપુર ધારા;
 ઘટાકાશ સમ મિલે મિલાવે, ઘટ ઉપાધિ આવે અરૂ જાવે, ૭
 તનતે ભૂપ સ્વર્ગ પુર જાવહિ, વ્યાપક આતમ સર્વ રહાવહિ;
 લક્ષ્મી અર્થ અપન મન જાને, યદ્દપિ તર્ક ઉત્પટ ઉર આંને. ૮
 મો મન ગાથ સત્ય યદ જાંની, બિદ્યુરત દેહ સમાગમ હાંની.
 તન વિનસતસંગતિ કિમ કરહી, જનમ રોગ જાલિમ કિમ હરહી. ૯
 યાતે નિજ મન હોત બિહાવા, સત સંગત ઉપકાર વિશાવા;
 યા સમ અપર ઉપાય ન કોઇ, અપનો આપ લખે કરિ સોઇ. ૧૦

દોહા

મન હટકે ખટકે ગિરહ, ચટકે વચન ચકોર;
 વિન ઘટકે અટકે સરવ, ભટકે જમન બહોર. ૧
 ધ્રુવ પ્રવીણ નિજ ગ્રહ ગયે, નિજ સુતકો લે સાત;
 હરસત મન આજ્ઞા દર્ષ, સુત વંદહુ પદ માત. ૨

ચોપાધ

નિજ આસન નૃપતી થિર થાવા, પૂજન વિધી અનુચર લે આવા;
 કરિ અચાર નૃપ ખ્યાંન જીડાવા, વ્યાપક અપનો રૂપ લખાવા. ૧
 વસતવ જનુની શીશ નિવાવા, વિકલ વિદેહ નેન જલ છાવા;
 દુતિયે ધલા માતુ પદ લાગા, પ્રબલ પ્રેમ વશ ભયો સુભાગા. ૨

જનુની ઇલા ગોદી સુત લીના, વાર વાર મુખ ચુંબન કીના;
 રે મમ પુત્ર બ્રેહ કિમ ભારી, કવન હેતુ સુત ભયો દુઃખારી. ૩
 સર્વ પ્રકાર સુખી મમ બાલા, કવન હેતુ તવ બ્રેહ વિશાલા;
 તાત કૃપા કરિ નૃપ પદ દીના, મમતા ત્યાગ મોક્ષ મગ લીના. ૪
 કવન કષ્ટ બોલહુ મમ ભાઈ, મનકે મર્મ કહો સમુ જાઈ;
 વસતવ સમય સમુજી કરજોરા, સુનિયે કષ્ટ માતુ મન મોરા. ૫
 નૃપ પદ પાય કવન સુખ માતા, પ્રબલ કષ્ટ મમ લખે વિધાતા;
 પ્રાણુ પ્રિયે બ્રાતા વન ધાવા, મેં માત મંદ ભૂપ પદ પાવા. ૬
 બ્રાતા વિપિન ગયો તપ ધારી, મેં શઠ રાજ પાય સુખ ભારી;
 યા સુખ આગ લગે કિન અબહી, બ્રાતા વના વૃથા સુખ સબહી. ૭
 બ્રાત નિકાર રાજ પદ લીના, નરહરિ નાથ તુરત ફલ દીના;
 નૃપ પદ તાત સતા દી સારી, રવિ પ્રકાસ પિતુ સ્વર્ગ તયારી. ૮
 અમિત ઉપાય ન રૂકહિ રૂકાવા, કરહી સત્ય અપન ચિત ચાવા;
 તાત સ્વર્ગ બ્રાતા વન ધાવા, કહા સુચસ મેં ભૂપ કહાવા. ૯
 અપયશ અવશ હોય મમ માતા, શીશ ધરે કષ્ટ કરે વિધાતા;
 ન્યાય કરન અતિશય કઠિનાઈ, ડો પ્રકાર પરજી સુખદાઈ. ૧૦

દોહા

બ્રાત બિછોહે મેં દુઃખી, પ્રાત બિછોહન તાત;
 ત્રિતિય પ્રજા ઉત્પાતમન, માત પ્રાન ગભરાત. ૧
 ઇલા વિવેકી આતમા, અવસર ઉચરી બોલ;
 પુત્ર વિવેકી વચન સુન, વિશ્વ વૃથા ઝકઝાલ. ૨

ચોપાઈ

માત તાત ભગિની ડો ભાઈ, તન સબંધ યહ જૂઠ સગાઈ;
 મોક્ષ હેતુ નર તન અવતારા, તેહિ શઠ ત્યાગ સબંધ પિયારા. ૧
 પંચ તત્ત્વ તવ સૃષ્ટિ ઉપાધી, મિથ્યા સત્ય લખે પરમાદી;
 ચેતન જીવ ભયો જડ સંગા, તા કરિકે દુઃખ સહે અભંગા. ૨
 મિથ્યા ડો સત માંન અભાગી, પાવત કષ્ટ વૃથા સૈંગ લાગી;
 રવિ રજની સમ વિલગ સુભાઉ, કિમ કરિ નિભે સ્વતંતર ભાઉ. ૩
 યે તન જીવ દેહ જડ રૂપા, જડ વિનાસિ તું સત્ય સ્વરૂપા;
 કાષ્ટ પૂતરી સત સઠ માંને, મરકટ મૂરખ હોત હિરાંને. ૪

નટ ખટપટ કરિ કેદ કરાવા, હાટ હાટ મુખ પકરિ ન ચાવા;
 પ્રખલ કષ્ટ પસતાવત પાપી, સમજ હીન દુઃખ લીન અમાપી. ૫
 મન મરકટ વિષયા રસ ચાવે, જડ તન પૂતરિ પ્રેમ વડાવે;
 મનો ઇન્દ્રિ સુખ સમજ અભાગી, બેઠો સત સ્વરૂપ સુખ ત્યાગી. ૬
 મેં બ્રાહ્મણ ક્ષત્રી મુખ બોલે, સમજ હીન ચિદ્રાંચિ ન બોલે;
 મેં હું વણિક કર્મ વેપારા, શુદ્ધ બને મન શોચ અપારા. ૭
 ઠામી યતી બને સંન્યાસી, વિપિન વાસ કરિ રહે ઉદાસી;
 મેં જોગી ભોગી મેં દીના, જડવત ભયો વિચાર ન કીના. ૮
 જલચર નભચર ચોની સારી, દેહ રૂપ બોલત નરનારી;
 માત તાત બ્રાતા સુત ભગની, મેં તન માંન લગી ઉરે લગની. ૯
 રચિત કાલ તન અવધિ અધારા, જ્યા પર ચલે ન જોર તુમારા;
 અવધીપૂર અવશ તન જાવે, સમુજા બિછોલ પરમ દુઃખ પાવે. ૧૦

દોહા

અજર અમર તું આતમા, મિલ બિછોલ નહિ હોય;
 આંન જાન તનમે ઘટે, તું સુખ નિંદરિ સોય. ૧
 સમુજ સેન લક્ષા અરથ, જે સારનકો સાર;
 હર્ષ શોક તજ તત્વ રત, વેદે યુક્ત વ્યવહાર. ૨

ચોપાઈ

ધન્ય ભાગ એસે પિતુ બ્રાતા, જીવન મુક્ત મહાસુખ પાતા;
 કોટિક જનમ પુન્ય પ્રભુતાઈ, જ્ઞાન દશા જીનકે ઉર આઈ. ૧
 જીવત બ્રાત ભયો વનવાસી, જીનકે દર્શ મિલે ફલ કાશી;
 ધન્ય બ્રાત કેતી મન મારા, વસ્યો વિપિન લખિ જગત અસારા. ૨
 મનો ઇન્દ્રિ આશા ગેહિ મારી, તન અધ્યાસ ત્યાગ તપ ધારી;
 સર્વ ત્યાગ ત્યાગ્યો અધ્યાસા, વ્યાપક રૂપ ભયો નિર આસા. ૩
 એસો બ્રાત કહાં સંસારા, જનમ પાય ઉતર્યો ભવ પારા;
 એસી દશા દેહુ કરતારા, જે ચિતવો સુત વારંવારા. ૪
 તન અધ્યાસ બ્રાત તજ દીજે, જ્ઞાની બ્રાત દશા ઉર લીજે;
 જગમે રહે જગતતે ન્યારા, જ્ઞાની દશા પ્રખલ ઇતિઆરા. ૫
 તોરે તાત દશા યહ રાખી, જગમે રહે ન જગ અભિલાખી;
 આશ્રમ ધર્મ સરસ જીન રાખા, પૃથા હીન મુખ શબ્દ ન ભાખા. ૬

યથા યોગ સખકો સંતોષા, સુક્ત નાજ નીર જીમ પોષા;
 પ્રિયા પુત્ર પરમ પરિવારા, નીતી નેમ નિભાવન હારા. ૭
 હરિ ગુરુ અજ શંભુ પદ દાસા, જ્યાતે યહે વિષ્ણુપુર વાસા;
 સર્વ વિશ્વ નિજ રૂપ પિછાંના, તદ્દપિ ઈષ્ટ અધિક મન માંના. ૮
 કેવળ જગ હિત યે કૃત સારા, પતી નાથ મન જીત ન હારા;
 સ્વર્ગ નર્ક જ્ઞાની નહિં શંકા, જ્યહાં ત્યહાં આતમ તત્વ નિસંકા. ૯
 નિરવરતી પરવરતી ત્યાગી, વ્યાપક રૂપ ભયે બડ ભાગી;
 આંન જ્ઞાન ઈન મન નહિં ખેદા, તું નહિં લખે લખું મે ભેદા. ૧૦

દોહા

સમુજી મર્મ શંકા તજ્જે, મમ સુત રહે અનંદ;
 સુભર ભયો આતમ અચલ, સરસ સચ્ચિદાનંદ. ૧
 જીવત દરસે તાત તન, સો જડ તન અધ્યાસ;
 આવન જીવન બ્રાંતિ તજ, તાત સદા તવ પાસ. ૨

ચોપાઇ

આતમ તાત જીવ સુત ભાઈ, સર્વ ઘટોઘટ રહ્યો સમાઈ;
 ક્ષણ ભર હોય ન તાહ જુદાઈ, કવન હેતુ કવન કો ભાઈ. ૧
 તાત દશા અપને ઉર ધરિયે, યાતે સુલભ કાજ જગ કરિયે;
 અપની આતમ સખ સંસારા, જ્ઞાની સમુજી ધર્મ શિર ધારા. ૨
 વર્ણાશ્રમકે ધર્મ ન ત્યાગે, કરે કર્મ આતમ મય જાગે;
 કર્મ સકામ કરે અજ્ઞાની, તેહિ નિષ્કાંમ બોધ દે જ્ઞાની. ૩
 અકરમ કર્મ સાખિ હો કરહી, ફલ હિત આશ હૃદય નહિં ધરહી;
 રાજપાટ ધન ધામ ખજાના, જ્ઞાની ધરે ન ઉર અભિમાના. ૪
 જીવ ભાવ જીતેજી હારા, જીવત મરે રૂ કરે વિહારા;
 એસે સંત જગત મહિં આવે, બ્રહ્મ રૂપ જગ ધર્મ વડાવે. ૫
 સો તવ તાત પ્રગટ મગ સાધા, લખિ ન શકે જીન મતિ અગાધા;
 નર સુર શોક ઉભય મન રાખા, બ્રહ્મ રૂપ ઉર નહિં અભિલાખા. ૬
 સખમે રહે સવ સે ન્યારા, મનતે અગમ જીત નહિં હારા;
 ધ્યે ધ્યાતા બુદ્ધી વિસરાઈ, યદ્દપિ ભક્તિ પક્ષ પ્રભુતાઈ. ૭
 ભક્તિ રાહ જીવ રૂપ સમાવે, અપર પંથકો નિજ પદ પાવે;
 યાતે પ્રગલ્ભ ભક્તિ પખ કીના, પાથ જ્ઞાન તન રહે અધીના. ૮

પંચ તત્વ તન પંકિલ પૂરણુ, હાડ ચામ મલ મુત્ર સૈપૂરણુ;
મૃત્યુ લોક મહિં ચે તન શોભે, હરિ હરપુર દેખત સુર ક્ષોભે. ૯
તવ પિતૃતનયહ હરિધામ સિધાવે, સુર નરનાર વધાવત આવે;
જ્ઞાન અનલ સુક્ષ્મ તન જ્ઞરા, પંચ તત્વ તન રહિત વિકારા. ૧૦

દોહા

ચે તન પારસ રૂપ હે, તજે ઈન્દ્રિ રસ આશ;
જ્ઞાની કે અટકે કવન, જ્યહાં ત્યહાં કરો નિવાસ. ૧
હરસ ભરે હાજર રહો, ઉચ્છવ કરો અપાર;
ગમન કરત પિતૃ પદ ગહી, કહે કરો પ્રભુ પાર. ૨

ચોપાઇ

પુત્ર પ્રવીણુ સમજ સહ સારા, ભયો પ્રેમ વશ આનંદ અપારા;
પુત્ર દશા લખિ જનુની હરસી, પ્રેમ ધાર નેનાં જલ વરસી. ૧
વસતવ પર્મ વિવેક સુહાવા, જનૂની બોધ સરસ મન ભાવા;
શુદ્ધ પાત્ર જનુની પદ લાગો, જડા ભાસ ઉરતે તજી ભાગો. ૨
જય જનુની સત બોધ સુનાવા, અમિત કાલ અજ્ઞાન હઠાવા;
સરલ બોધ દે સુત કે તારા, જય મમ માત ચલ ઉપકારા. ૩
મોહ મમત આશા ઉર ભાગી, જનૂની તવ સુત ભયો સુભાગી;
મિથ્યા તન અધ્યાસ હિઠાવા, સત્ય રૂપ આતમ સમુજવા. ૪
જય જનૂની મન કરે ન શોકા, સરલ બોધ સુનિ ભયો અશોકા;
નામ રૂપ જડ વૃથા દિખાવા, સમુજ સુબોધ સહેજ ધિર થાવા. ૫
વસતવ ભયો પ્રેમ વશ ભારી, મરમ ન લખી બ્રાંમિ મહતારી;
પતિ વિયોગ લખિ ત્રાહુ પુકારી, વ્યાકુલ ભઇ વસતવ મહતારી. ૬
ઇલા બોધ ઉરમે નહિં આવા, અતિ અજ્ઞાન બ્રાંમિ મન છાવા;
ઇલા કહે સુન અહિન સુખાંની, સુન મમ બોધ ક્ષમા ઉર આંની. ૭
રામ રજા અપને શિર ધરિયે, નીતી ત્યાગ શોચ નહિં કરિયે;
ધરિ નર દેહ મિથે સહ આઈ, મિલ બિછોહ યહ નીતિ સદાઈ. ૮
મિથ્યા દેહ વિલાપ ન કીજે, સત્ય સ્વરૂપ અપન લખ લીજે;
આંન જાંન જડ દેહ સદાઈ, આતમ અચલ ન ચલે કદાઈ. ૯
દેહ પતી યહ ધિર ન ચલાવે, વ્યાપક પીવ દૂર નહિં જાવે;
વૃથા શોચ ભગિની તજ દીજે, શ્વાસા સિંમરણુ રામ જપીજે. ૧૦

દોહા

કો આવે જાવે કવન, એન પ્રથા તજ ભાંન;
બ્રાહ્મી નામ શરીરકો, તું સત આતમ માંન. ૧
હર્ષ શોક મનકો લગે, જનમ મરણ તન જાંન;
સમજ સ્વતંતર રૂપ તવ, કાહે હોત હેરાંન. ૨

ચોપાઇ

ઇલા બોધ ધુનિ શ્રવન સુનાવા, જગ લગ બ્રાહ્મી ચિત્ત રૂકાવા;
ઇલા બોધ દે જન થિર થાઇ, બ્રાહ્મી નિજ મન બ્રેહ વડાઇ. ૧
ઇલા બોધ ઉરમે નહિં આવા, પતિ વિયોગ સો સત્ય દિખાવા;
ઇલા કહે એની કહા જાંના, દુસર વાર રૂદન કિમ હાંના. ૨
બ્રાહ્મી કહે વિવાહ ન કીજે, અપનો જ્ઞાન આપ ગહિ લીજે;
આતમ બ્રહ્મ સચ્ચિદાનંદા, કવન વસ્તુ દીસે સહ રૂંદા. ૩
વસ્તુ હીન મુખ વાત બનાવે, વાતહિ વાત અમર પદ પાવે;
રાજ રંક બને મુખ વાતે, વાત વાત કછુ લગે ન હાતે. ૪
જરા વસ્તુ કોઉ પ્રગટ દિખાવે, રૂકે ચીત અર વાત સુહાવે;
જનમ મરણ આવત અર જાવત, મિલ જિહોહ સો પ્રગટ દિખાવત. ૫
ઘટ વધ પ્રગટ વિશ્વ નરનારી, અરિ મિત્ર કોઉ સુખી દુઃખારી;
ભક્તિ ભાવ મન પ્રેમ વડાવે, ઉચરત રામ પર્મ સુખ પાવે. ૬
પ્રગટ પ્રેમ સાગર મહિં બૂલે, નિજ નિશ્ચય સો કિમ કરિ બૂલે;
હોત પર્મ સુખ પ્રગટ નિહારી, સો કિમ માંને વાત તુમારી. ૭
નિરાકાર નિરબેપ નિયારા, સો હમ ચહે ન રામ તુમારા;
વાતે વાત ભયે તુમ ત્યાગી, વાતે વાત ભયે જડ ભાગી. ૮
તેં તું બ્રહ્મ બ્રહ્મ સહ ભાઈ, મિલે કછુ નહિં વાત સદાઈ;
વાતે લેના વાતે દેના, આગે પાછે વાત ચવેના. ૯
વાતે વાત મોક્ષ પદ લેના, નભકો પુષ્પ સુગંધી દેના;
મિલે પાંચ દશ વાત બનાવે, હાન લાભ કછુ હાથ ન આવે. ૧૦

દોહા

મમ સમ જૂને પ્રશ્ન કોઉ, હસી કાઢો મમ બેન;
ભુખ ન ભાગે ખાન વિન, ઔપધ વિના ન ચેન. ૧
પીવ પધારે સ્વર્ગ કો, કિમ કરિ ધરિયે ધીર;
કિમ કરિ હટકું મોર મન, ઉછલત બિરહ ગંભીર. ૨

ચોપાઈ

અરે બહિન કહા જ્ઞાન તુમારો, પતિ પદ પ્રેમ ધર્મ તે હારો;
કવન ગુર તોહિ જ્ઞાન વતાયો, તાતે પતી પ્રેમ વિસરાયો. ૧
પતિ વિન પતની કવન અધારા, પતિ વીયોગ જીવન ધિક્કારા;
પતિ વિયોગ જીવે કિમ નારી, કષ્ટ પાય કઈ મરે દુઃખારી. ૨
પતી વીયોગ સમ દુઃખ ના દૂજ, નારી પતીવ્રતા જન સૂજ;
તુમકો જ્ઞાન દીન કિન ભારી, પતિ વિયોગ દુઃખ રહો સુખારી. ૩
એન શીખ મોરી ઉર લીજે, પીવ વિરોધ જ્ઞાન નવ કીજે;
તવ મુખ વાત ગાત મમ ધૂજે, પીવ વિયોગ જ્ઞાન કિમ સૂજે. ૪
અપર નારિ તવ જ્ઞાન સુનાવહિ, બહિની નિજ કુલ કલ્લંક લગાવહિ;
ધર્મ ત્યાગ અધરમ તોહિ સૂજ, કો ગુર દુષ્ટ પાવ જેહિ પૂજ. ૫
હરિ હર ભક્તિ તરે સંસારા, કો ઉપદેશ સર્વસે ન્યારા;
હમકો સમજ પરે નહિ દેશા, ઇલા ન કરિયે યે ઉપદેશા. ૬
તવ મુખ જ્ઞાન તુમીકો છાજે, જે હમ કરે સર્વ કુલ લાજે;
પતિ પદ પ્રેમ પ્રગલ મોહિ પ્યારા, તિરે જગત હમ ધર્મ અધારા. ૭
તજે ધર્મ હમ કવન અધારે, હમકો રામ ભક્તિ પતિ તારે,
વ્યાપક બ્રહ્મ હમે નહિ દેખા, હમકો પ્રિયે રામ રસ એકા. ૮
જે બહિની હમ શીખ સુનાવે, બ્રહ્મ વાદ તજ ભક્તિ સંભાવે;
રટત રામ વાતે સગ ભૂજે, પ્રેમ પિયુષ સાગર મહિં જૂજે. ૯
રટત રામ ભવ સાગર છૂટે, વાતે બ્રહ્મ શીશ જમ ફૂટે;
રટત રામ કેતે અધ તરિયા, સુખી હોય હરિ લોક વિચરિયા. ૧૦

દોહા

ખટપટ તજીયે બહિન મમ, ઝટપટ રટિયે રામ;
ઘટ ફુટે ખટવો^૧ કહા, પ્રગટે કપટ તમામ. ૧
ત્રાહ ત્રાહ કરિ જૂ ગિરી, ઇલા ગોદિ મહિં લીન;
ચલો પતી પદ પૂજ્યહિ, સુન મમ એન પ્રવીન. ૨

ચોપાઈ

ઇલા અપન મન કીન વિચારા, મમ મુખ બોધ વિગર અધિકારા;
વિગર વિચાર જ્ઞાન મેં ભાખા, પાત્ર કુપાત્ર ભાન નહિ રાખા. ૧

વસતવ જ્ઞાન સુનત સુખ પાવા, પ્રથા મોહ અધ્યાસ ઉઠાવા;
 સમુજ સેન સુખિયો સુત કેસે, રંક રતન ધન પાયો જેસે. ૨
 જ્ઞાન ભાન પ્રગટે ઘટ જ્યાંહી, મલ વિક્ષેપ જસુ ઉર નાંહી;
 મલ વિક્ષેપ હરે જન સાદુ, સો જન સમજે જ્ઞાન અનાદુ. ૩
 મલ વિક્ષેપ ભર્યા જન દેહી, કંકર સંકર સરિસ સનેહી;
 જ્ઞાન વિવેક વિરાગ ન માંને, મન મુજ કર્મ સત્ય કરિ જાંને. ૪
 તેહિં જનકો કાહા બોધ સુનાવે, લખે ન મર્મ પર્મ દુઃખ પાવે;
 વડે ન જ્ઞાન અજ્ઞાન વડાવે, ઉપર કૃપી ન અન્ન નિપાવે. ૫
 સમય સમુજ અપનો મન મારા, બ્રાંમી સુજગ કીન કેઇ વારા;
 ચલિયહુ બહિન પતી પદ પૂજે, જ્યા કરિ મોય ભક્તિ મગ સૂજે. ૬
 પતિ પદ પૂજન શ્રવન સુનાઈ, હો સુચેત બ્રાંમી હરસાઈ;
 વિધિવત પૂજ સંગ લે પ્યારી, પતિ સનમુખ આઈ દે નારી. ૭
 વિધિવત કીન પતી પદ સેવા, રામ રૂપ લખિ સમુજ સુભેવા;
 ચરનોદક લે ઇલા અનંદા, વ્યાપક પીવ સચ્ચિદાનંદા. ૮
 બ્રાંમી મુખ ચરણોદક પાવા, પ્રગટયો પ્રેમ ન રૂકે રૂકાવા;
 બ્રેહ વશ વિકલ ભઈ વહ નારી, ધ્રુવ પ્રવીન જાંનત ગતિ સારી. ૯
 સમય સમુજ બોલે પ્રિયે જાંની, સુનહુ બ્રાંહ્મિ મમ પ્રિયા સુજાંની;
 કારણુ કવન બ્રેહ ઉર ભારી, કહુ વચન સો સમજ વિચારી. ૧૦

દોહા

મમ બિછોહ આતુર ભઈ, સો મેં જ્વનત ભેવ;
 યદ્યપિ ધર સંતોષ ઉર, સુફલ કરહિ હરિ દેવ. ૧
 ઉગે દીન મેં બદ્રિકા, ઉભય દિવસ વિશ્રાંમ;
 દૂજે દીન તન ત્યાગ તું, વસહિ વિષ્ણુપુર ધામ. ૨

ચોપાઈ

જ્ઞાન અનલ શુક્લમ નહિં જારા, તિનકો રામ ભક્તિ મગ પ્યારા;
 ભક્તી પક્ષ લીન હરિ દાસા, હર અજ હરિપુર કરહિ નિવાસા. ૧
 રામ ભક્તિ રત મુક્તિ ન ચાવે, ભક્તિ લીન મન અપર ન ભાવે;
 પ્રેમ ભક્તિ રત બુક્ત સદાઈ, મરણુ ત્રાસ ઉર નાંહ કદાઈ. ૨
 ભક્તે રામ બગસે નર દેહી, પ્રેમ ભક્તિ રત રામ સનેહી;
 રામ ભક્ત ચિત રામ પિયારા, ત્રિપથ પદારથ ભયે અસારા. ૩
 રામ રજા તહાં કરે નિવાસા, ઉર મહિ અપર પુરે નહિં આસા;
 રામ રજા અપને શિર ધારે, રટત રામ દિન રેન નિકારે. ૪

બ્રેલ વશ વિહલ રો મુખ રામા, વૃથા વિશ્વ સુખ તજ્યો તમાંમાં;
 યા નરદેહ લાભ ભલ લીના, મિથ્યા જગત રામ સત ચિના. ૫
 જગ પ્રપંચ ચિત નાંહ સુહાવે, પૂરણુ પ્રેમ રામ મુખ ગાવે;
 એસે ભગત ભજે ભગવંતા, જનમ મરણુ આવે જિન અંતા. ૬
 રામ રો સો રામ સમાના, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ અમિત વખાંના;
 યે મમ વચન સત્ય સુન ક્ષાંત્રી, રો રામ તજી ફિકર તમાંમી. ૭
 બે તોહિ મંગ સ્વર્ગ હમ જાવે, યાતે પ્રિયા શોચ નહિં લાવે;
 સમુજી મર્મ કરણુ રસ ત્યાગી, રો રામ પ્રિયા પ્રેમ સુહાગી. ૮
 સજતે શ્રેષ્ઠ ભક્તિ તવ પ્યારી, હરિપુર વાસ દર્શ અધ હારી;
 જને કાજ યહ ભક્તિ પ્રતાપા, સમુજી પ્રિયા ત્યાગો સંતાપા. ૯
 પ્રાત હોત બદ્રી મેં જાવું, દુતિયે દિન પ્રિયા તોય બુલાવું;
 રહો અશોક શોક નહિં કીજે, રામ ભક્તિ રત ચિંત હરીજે. ૧૦

દોહા

હરસ ભરી બ્રેહ્કો હરી, હરિપુર સમજ નિવાસ;
 હરિ હરિ કરિ ચરણાં ગિરી, ઉર ધરિ પિય વિશ્વાસ. ૧
 પ્રિયે વસ્તુ ચાહે સર્વ, હંચ નીચ નરનાર;
 વસ્તુ પાત્ર નિહારિયે, અરપત કરે વિચાર. ૨

ચાપાઇ

સમય સમુજી દાસી અર દાસા, વંદે નૃપ પદ પરમ ઉદાસા;
 વિલખે વદન કહે કરજેરી, જય પતિનાથ કવન ગતિ મોરી. ૧
 કૃપાનાથ હમ કવન અધારા, કો પ્રકાર ઉતરે ભવ પારા;
 જનમ પાય તવ પદ સેવા, અપર કર્મ હમ કહૂ ન ભેવા. ૨
 જનમ ધરે યા નર્ક સિધાવે, ચેતન ત્યાગ તાત કહાં જાવે;
 સ્વર્ગ નર્ક મન હુમે ન આસા, કેવલ આપ અરણુ વિસવાસા. ૩
 હમ હર્ષત તવ દર્શ નિહારી, મો મન તો પદ સેવ પિયારી;
 હરિહર અજ લખિ તવ પદ પૂજા, મો મન તાત ભાવ નહિં દૂજા. ૪
 રામ ભક્તિ નહિં તપ બલ મોરે, કેવલ તાત શરણુ હમ તોરે;
 મો મન વાત તાત સહ જાને, ગુપ્ત કહા સો પ્રગટ વખાંને. ૫
 તવ પદ રજ હમ દાસ તુમારે, આપ વિના કો અપર હુમારે;
 કવન તાત હોવહિ ગતિ મોરી, કરિયે પ્રગટ કહે કર જોરી. ૬

વિકલ વિદેહ ભયે સહ દાસા, નૃપ ગિછોહ ઉરમે અતિ ત્રાસા;
 સમય સમુજી ધ્રુવ સહ સંતોષા, ભૂમે બાલ માતુ પથ પોષા. ૭
 રે બ્રાતા નહિં હોહુ દુઃખારી, સેવા લાભ મિલે ફલ ચારી;
 સેવા ધર્મ સવ અધિકાઈ, સેવ કર્મ સખતે કહિનાઈ. ૮
 તન મન અપનો પ્રથમ વિસારે, સો જન સેવા અપર સુધારે;
 પર આધીન હોય તન મનતે, સેવા અપર સરે તેહિ જનતે. ૯
 પર આધીન હોન કહિનાઈ, યાતે સેવ ધર્મ અધિકાઈ;
 દાસી દાસ સેવ પદ સાધા, તાતે તવ પુન ભયો અગાધા. ૧૦

દોહા

સેવ ધર્મ પરતાપતે, મિલે વિજયપુર ધાંમ;
 રામ ભક્તિ મહિં રત રહો, મિલિહો મુક્ત તમાંમ. ૧
 શોચ તજે હરિ હર ભજે, જન્યે જો કુકરમ કામ;
 રામ રટે અંધન કટે, હટે કામ વિશ્રામ. ૨

ચોપાઈ

યાતે શોચ ન કરિયે ભાઈ, સેવા લાભ અમર ફલ પાઈ;
 રામ ભક્તિ સેવા દે નાંમા, સાધન ઉભય મિલે હરિ ધાંમા. ૧
 સમુજી તાત ચિંતા પરહરિયે, રામ મંત્ર શિવરણુ નિત કરિયે;
 આગે પાછે હરિપુર આવો, હરિપુર હરિહર દર્શ કરાવો. ૨
 વ્રથા ન વચન રતી ભર ભૈયા, રામ રામ જગ રોક રૂપૈયા;
 ધન્ય નારિ નર રામ રટાવા, નરતન સુફલ મુક્તિ ફલ પાવા. ૩
 શિશુમાર વાચુ નૃપ રાંતી, સમય સમુજી વંદે યુગ પાંતી;
 ધ્રુવ કહે જનૂની પમં સુખારી, મોક્ષ દેહુ તોહિ દેવ મુરારી. ૪
 જીવત સુપસ મુવે હરિ ધાંમા, જનૂની તજ્યે ફિકર તમાંમા;
 લખિ અવસર વસતવ ચલિઆવા, તાત ચરણ મહિં શીશ નિવાવા. ૫
 ઈલા જ્ઞાન અરખ્યો અતિ ભારી, મિલત તાત તન શુદ્ધિ વિસારી;
 વિકલ વિદેહ પર્યો પિતુ ચરનાં, બિહુરન સમુજી બિરહ કહા વરનાં. ૬
 હરસિ તાત ગોદિ મહિ લીના, જગ જગ મમ પુત્ર પ્રવીના;
 ઈલા માતુ કહા બોધ સુનાવા, મોહ વિવશ સુત સજ વિસરાવા. ૭
 માત પુત્ર બ્રાતા પિતુ નેહા, જડ શરીર કરિ સર્વ સનેહા;
 બિહુડે દેહ ગેહ^૧ નરનારી, એક પલકમે ચલત વિસારી. ૮

તન સબંધ તજી ચલત અકેલા, યાતે સુપન સમજ તજ મેલા;
આતમ અચલ જાય નહિં આવે, વ્યાપક સો ઘટ સર્વ રહાવે. ૯
સમુજ સુખોધ જગ મમ બાલા, નિજ સ્વરૂપ નિરખો તતકાલા;
ધલા માતુ દીનો ઉપદેશ, તેહિ ઉર પુત્ર તજો નહિં લેશા. ૧૦

દોહા

સુનિ સુખોધ જગ્યો તનય, વંદત વારંવાર;
જ્ઞાન ગલિત પિતુ પ્રેમમે, શ્રવત નેન જલધાર. ૧
માત તાત ગુરુ રામ સમ, ધનિ પદ પૂરણ પ્રેમ;
તિન બિછોડી તેડી સમે, જ્ઞાન ધ્યાન નહિં નેમ. ૨

ચોપાઈ

રે મમ પુત્ર આતમા વાદી, વિધન વિહીન તપો તવ ગાદી;
આતમ નિશ્ચય રહો તુમારી, વાર વાર આશીશ હુમારી. ૧
ધલા માતુ કીનો ઉપકારા, ધન્ય ભાગ મુત શ્રેષ્ઠ તુમારા;
રામ રૂપ લખિ જનુની સેવા, સમુજે પુત્ર પ્રગટ યહ ભેવા. ૨
તન સહીત મેં હરિપુર વાસા, સિંવર રામ વિષય નિર આસા;
જગ લગ વિશ્નુ લોક રહાવે, તખતક જે ધ્રુ સંજા નહિં જાવે. ૩
રામ ભક્તિ સમ કર્મ ન ભાઈ, શુભ ગુણ સર્વ વસે ધનિ માંધ;
ધ્યજત સર્વ સુદલ ફલ પાવે, પ્રેમ સહિત જગ ભક્તિ કરાવે. ૪
હરિહર ભક્તિ કરે નરનારી, પાવે અવશ સુદલ ફલ ચારી;
સમુજ મર્મ ભક્તી રસ પીજે, આશ્રમ ધર્મ ન પ્રથા તજી જે. ૫
આશ્રમ પ્રથા તોડ હરિ ધ્યાવે, કષ્ટ પાય પીછે પસતાવે;
યાતે પ્રથમ વિચાર વિચારી, આશ્રમ ધર્મ ન ચુક લગારી. ૬
આશ્રમ ધર્મ તોડ હરિ ધ્યાવે, સો નિર્વિઘ્ન ન વિશ્વ રહાવે;
આશ્રમ ધર્મ સમુજ ચિત દીજે, જીવન મુક્ત વિશ્વ જસ લીજે. ૭
યાતે સર્વ સમુજ યહ સારા, રામ મંત્ર જપિયે ઈક ધારા;
હમહિત શોચ ન કરિયે ભાઈ, તવ સૈંગ સમજો હુમે સદાઈ. ૮
તો મન મર્મ સર્વ મેં જાનૂ, કહો તો તો મુખ પ્રગટ વખાનૂ;
દેહ વિષ્ણુપુર કરહિ નિવાસા, યદ્યપિ સંગ લખો હરિ દાસા. ૯
હરિહર કૃપા હમે સહ સુજો, શંકા હોય ભલે કોઈ બૂજો;
યાતે હમે બિછોડ ન માંનો, અહો નિશિ પાસ હુમે તુમ જાંનો. ૧૦

દોહા

લખિ અવસર ભોજન સમે, લાયે બ્રેહ અગાહ;
હરિ અરપન કરિ સખ લિયોં, માંને મહા પસાહ. ૧
શૂરવીર ચસકે નહીં, લાગે ધાવ અનંત;
સમય કર્મ ચૂકે નહીં, મનકો મારત સંત. ૨

ચોપાઇ

કરિ અચવન નૃપ રજા કરાઇ, નિજ આસન ચલિયે હરસાઈ;
લખિ થલ કહ વસતવ કરજેરી, કૃપાનાથ વિનતી યહ મોરી. ૧
લખિ લઘુદાસ ક્ષમા પ્રભુ કીજે, અરજ દાસ વિનય સુન લીજે;
તવપદ તાત આજ યહાં વાસા, કાલ વિજયપુર કરહો નિવાસા. ૨
સનમુખ દર્શન કરે તુમારા, યહ અવસર કહાં વારંવારા;
ખાંન પાંન નિદ્રા સુખ સારે, મિલે હમેશ કર્મ અનુસારે. ૩
તુમ સમ સંત સંગ કહાં દેવા, યાતે રહે રેન પદ સેવા;
તો સમ સંત વિજયપુર જાવે, ખાંન પાંન નિદ્રા કો આવે;
તવ સતસંગ મિલે ફલ ચારી, તાત ચલે કિમ દર્શ વિસારી;
હમ હત ભાગ ભવન યહિ કોરા, તવ પદ દર્શન લાભ બહોરા. ૪
નિદ્ર અહાર વિષય રસ ભોગી, વ્રથા જન મમ સંત વિગોગી;
હમ શહ જીવ કરહિ કહા કાળ, સંત દર્શ વિન અવશ અકાળ; ૫
મમ જીવન જગમે ધિક્કારા, આજ બિછોદ ન હોય તુમારા;
તવ દેખત મમ પ્રાણુ સિધાવે, તો હમ જગ બડભાગ કહાવે. ૭
કર્મ ગતી સત હોવહિ તાતા, ધરે શીશ કછુ રચી વિધાતા;
ગુપ્ત જ્ઞાન જનુની સમુજવા, સમુજ મર્મ આતમ સુખ પાવા. ૮
વ્યાપક આતમ મર્મ બતાયો, લક્ષા અર્થ સમુજ સુખ પાયો;
યદ્યપિ તાત બિછોદન તોરા, સહિ ન શકે દુરબલ મન મોરા. ૯
આદીતે તનકો સત જ્ઞાના, માત બ્રાત પિતુ પ્રેમ પિછાંના;
અખ હટકે^૧ છટકે મન મોરા, દર્શન લાભ ચહે પદ તોરા. ૧૦

દોહા

પુત્ર વચન સુન ધ્રુવ કહ્યો, રહો સર્વ યહિ રાત;
પ્રેમ સહિત શિવરણુ કરો, હોન લગ્યો પરભાત. ૧

સર્વ નમ્રકે નારિ નર, બ્રેહ વશ વીતી રેન;
હોય બિછોવા રામ જન, સ્વર્ગ જાત સુખ દેન. ૨

ચોપાઈ

સિંવરણુ કરત નિશા સખ વીતી, નમ્ર નારિ નર વડી પરીતી;
નિત્ય કર્મ લાગે નર નારી, સંત બિછોહ બિરહ ઉર ભારી. ૧
ધ્રુવ સમ હરિજન સ્વર્ગ સિધાવે, ભૂખ પિપાસ નિંદ કિન આવે;
નિત્ય કર્મ કરિ ધ્યાન જુગાવે, બ્રેહવશ વિકલ નેન જલ છાવે. ૨
ધ્રુવ મૂરતિ ઉરમે કુરિ આવત, વંદન પાદ ધ્યાન વિસરાવત;
ધ્રુવકો ધ્યાન કરત નર નારી, રામ ધ્યાન મન શુદ્ધિ વિસારી. ૩
સંત રામ ઈકે રૂપ પિછાંની, પરત ચરણુ જોરત યુગ પાંની;
એકહિ દશા નમ્ર નર નારી, કહત બ્રેહ વશ રામ પુકારી. ૪
હે હરિનાથ જાત ધ્રુવ સાધુ, હમ બિછુડત શક પાપી અગાધૂ;
ભલે તાત તવ નીતિ નિભાવે, મમ તન આજ સર્વ ભલ જાવે; ૫
ભલે રામ મમ તન ધન જાવે, તથાપિ સંત ન સંગ છોડાવે;
ધ્રુવ સૈંગ આજ ત્યાગિ તન જાવે, તો જગમે બડ ભાગ કહાવે. ૬
તન ધન રહે સમાગમ ત્યાગી, દુષ્ટ દીન હમ પર્મ અભાગી;
યાતે તાત આજ તન લીજે, ધ્રુવ પ્રવીણુ જનકો સૈંગ દીજે. ૭
કલ્પે લોક નમ્ર નર નારી, ઉમગ્યો પ્રેમ હૃદય ત્રિપુરારી;
દેખહુ ઉમા ભક્તિ ગતિ મૈમા, ભક્ત દેહ તક રહે ન નેમા. ૮
ચહે તજન તન સંગ ન ત્યાગે, એસે ભક્ત પ્રિયે મોહિ લાગે;
મેં ધન તણુ ન ત્યાગે મોહી, આતમ એક દ્રશે તન દોહી. ૯
હરિહર હરિજન દાસ કહાવે, ઉમા અધિક હમ કહા સુનાવે;
સર્વ ભોગ જગ ભયે ઉદાસા, એકહિ ઈષ્ટ રામ પદ દાસા. ૧૦

દોહા

હરિ લક્ષ્મી હર મર્મ લખ, પ્રગટ્યો પ્રેમ અગાહ;
મમ દ્રષ્ટા શિવ રામ જન, પ્રિયે લગે જન સાહ. ૧
સુન લક્ષ્મી મમ ઇષ્ટ સિવ, રામ ભક્તિ લવ લીન;
ગુપ્ત મર્મ લખિ સંત જન, રટતે રામ પ્રવીન. ૨

ચોપાઈ

લક્ષ્મી શંભુ ગતી કો જાને, વ્યાપક શંભૂ આપ પિછાંને;
શિવ પદ સેવિ હુમે સુખ ભારી, સુખ મય સદા કૃપા ત્રિપુરારી. ૧

ઇષ્ટ સમાન કવન સુખ દૂખ, શંભૂ કૃપા જોહિ જન સૂખઃ
 સો જન સુખી ઇષ્ટ શિર ધારે, તરે તરાવે ઇષ્ટ અધારે. ૨
 સમુજી ન શકે વેગિ યહ મર્મા, સમુજે સુલભ કૃપા તર ધર્મા;
 જોહિ પર કૃપા કરે શિવ સ્વામી, સરે સુલભ જીવ કાજ તમામી. ૩
 શંભૂ કૃપા સર્વ અધ જાવે, રટત રટત શિવ રૂપ સમાવે;
 રામ ભક્તિ જાને કાઉ રીતી, પ્રથમ કરે શંભૂ પદ પ્રીતી. ૪
 કરિ મમ ભક્તિ કરે શિવ ભેદા, તરિ ન શકે ઉપજે જીવ ખેદા;
 મમ ઉર પ્રિયે શંભુ પદ સેવે, નર નિરવિધન મોક્ષ પદ સેવે. ૫
 યાતે લક્ષ્મી દેખ વિચારી, ધ્રુવ પદ સેવ કીન ત્રિપુરારી;
 ત્રીન દેવ પીપર તર જાની, સેવે પ્રથમહિ પરમ સુજાની. ૬
 છડે દિવસ વિપિન ફલ પાવા, રેન દિવસ તર ફેરિ ફિરાવા;
 ભૂખ પિપાસ નિંદ મન મારી, તરતર રહ્યો પર્મ તપ ધારી. ૭
 ત્રીન દેવ અપને ઉર ધારા, રામ મંત્ર જન મુખે ઉચારા;
 સંવત બાર રહ્યો ઇન રીતી, હરિગુરુ દર્શન વડી પરીતી. ૮
 સપ્ત રૂપી દર્શય આય દીના, દર્શ આશ ગુરુ પૂરણ કીના;
 દુતિયે દર્શન આશ હુમારી, મુનિ સનમુખ જન કહ્યો વિચારી. ૯
 સમુજી સેન મુનિ આગમ ભાષા, દુતિયે જનમ ફક્તે અભિલાષા;
 પારધિ તન સતગુરુ પદ ત્યાગા, યા સમ અપર કવન બડ ભાગા. ૧૦

દોહા

પ્રથમ જનમ યે પારધી, ભક્તિ કીન શિવ તાત;
 શંભુ કૃપાતે ધ્રુવ ભયો, રામ રૂપ સાક્ષાત. ૧
 ત્રીન દેવ ભક્તી કરે, ઉર માહ ગિને અભેદ;
 જીવન મુક્તી સુખ લહે, માયા કરે ન ખેદ. ૨

ચોપાઈ

લક્ષ્મી મો મન પ્રેમ અગાધૂ, આવહિ આજ અપન ગ્રહ સાધૂ;
 ધ્રુવ સમ આજ કવન જગ સંતા, ધર્મ વડાય ભજ્યો ભગવંતા; ૧
 આશ્રમ ધર્મ યથા નહિં તોડી, પૂરણ પ્રીતિ રામ સંગ જોડી;
 યાતે પ્રિયા પ્રિયે મોહિ લાગે, આપ દશ મોહિ દેહિ સુભાગે. ૨
 પુલકિ ગાત લોચન જલ ધારા, રામ ભક્ત પ્રભુ લગે પિયારા;
 પ્રેમ વિવશ સુરપતિ સુર આવા, પ્રેરત સુરપતિ હાજર આવા. ૩

જય મમ ઇષ્ટ દાસ પદ ત્યારી, કંઈ કાળ સો રજા તુમારી;
હરસિ હરી કહે સુનહુ સુરેશા, તુમતે મર્મ છુપે નહિં બેશા. ૪
ધ્રુવ સમ જાકી વિમાન ગિહારી, બદ્રી આશ્રમ દેહુ ઉતારી;
ઉભય દિવસ કરહી જન વાસા, હરિપુર ત્રિતિયે દિવસ નિવાસા. ૫
ધન્વ અસ્તુ કહિ વંદન કીના, રજા પાય પુર ગયે પ્રવીના;
યહાં ધ્રુવ નમ્ર કુલાહલ ભારી, નિત્ય કર્મ કીનો નરનારી. ૬
ધ્રુવ પ્રવીન સાધે નિત કર્મ, યજ્ઞ શાલ આયે તર ધર્મ;
વિપ્ર વંદ બાલક નર નારી, યજ્ઞ શાલ સહ પૂજ સવારી. ૭
વિધિવત હવન ભયો જયકારા, તેહિ થલ ધ્રુવ મખ સાલ પધારા;
પુષ્પ વૃષ્ટિ નૃપતી શિર છાંઈ, જય હો ભુપ કહે હરસાઈ. ૮
દિજ પદ નૃપતી શીશ નિવાવા, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવા;
જય દિજ દેવ કૃપા ભલ કીની, જીવન મુક્તિ દાસ સન દીની. ૯
આશ્રમ ચાર ધર્મ નિભાવા, ભુસુર કૃપા પ્રગટ ફલ પાવા;
દિજ વદ સેવ કરહિ નરનારી, નિશ્ચય સો નહિં હોય દુઃખારી ૧૦

દોહા

તાત માફ દિજ કીજયો, અવગુણ કીન અનેક;
અપનો સુત દુરગુણ ભર્યો, જનુની ગીતે ન એક. ૧
યે નરતન અવગુણ અમિત, કુરતે રહે અસાર;
ચરણ રેણુ લખિ દાસકો દિજ જન લીજો સાર. ૨

ચોપાઈ

વિનય કરત નૃપતી બ્રેહ ભારી, દિજ આસીસ દીન કેઇ વારી;
જય હો ભુપ ધર્મ હિત કારી, સર્વ સૃષ્ટી મહિં નીતિ સુધારી. ૧
તો સમ ભૂપ ભોમિ અવતારા, આશ્રમ ધર્મ ન્યાય નિરધારા;
પાપ પુન્ય અર કર્મ અકર્મ, અસત્ય સત્ય રૂ ધર્મ અધર્મ. ૨
પ્રથા બોધ દે સત સમુજવા, કોટિક સુતે જીવ જગાવા;
હમતે આદિ વર્ણ પ્રભુ ચારી, સમુજ ધર્મ નિજ ભયે સુખારી. ૩
વર્ષ છતીસ હજાર વિતાવા, આનંદ વશ પલ સમ દરસાવા;
લખે ન તાત વર્ષ યહ વીતા, આજ દિવસ લાગ્યો વિપરીતા. ૪
મિલન સંત સમ સુખ નહિં દુઃખ, હરિહર કૃપા હોય જીન સુખ;
ગિહુડત મંત કષ્ટ ઉર ભારી, રામ કૃપા સમુજહિ નરનારી. ૫

હમ તુમ કૃપા જ્ઞાન કહ્યુ પાવા, વ્યાપક અપનો રૂપ લખાવા;
 યદ્યપિ બિહુડન આજ તુમારા, રૂકે ન પ્રબલ પ્રેમકી ધારા. ૬
 સમજન તદપિ હૃદયભરિ આવત, નેન નીર પરવાહ ચલાવત;
 નેન રૂકે નહિ જલકી ધારા, કરિ કરિ અહ્મ જ્ઞાન હમ હારા. ૭
 પ્રગટ લાભ વૃત્તી મન ભાવે, સુનત શબ્દ થિર રૂપ લખા;
 વિન સતસંગ જ્ઞાન કિમ હોવત, વિપય આસ વૃત્તી કિમ ખોવત. ૮
 વિન સતસંગ વિવેક ન આવે, સત મિથ્યા કિમ મર્મ લખાવે;
 સત મિથ્યા જાને વિન મર્મા, કિમ કરિ સમજે ધર્મ અધર્મા. ૯
 પ્રગટ લાભ સતસંગતી પાવા, તાતે રૂકે ન ચીત રૂકાવા;
 એહિ તન આશા જીવ કહાવત, એહિ તનતે મુક્તી પદ પાવત. ૧૦

દોહા

એહિ તન આશા ભૂ ગિરે, જનમ મરણ નહિ અંત;
 એહિ તન મન વશ હરિ ભજે, તુરત કહાવત સંત, ૧
 રામ બિછોવો જીવ કે, સો દે સંત મિલાય;
 સંત બિછોવો સિમ્રથા, રામ મંત્ર વિસરાય. ૨

ચોપાઈ

યાતે સર્વ લોક નરનારી, ભૂપ બિછોહ બયો દુઃખ ભારી;
 સંત સમાન સર્વ ગુણ સાગર, સત્ય સુબોધ દીન નૃપ નાગર. ૧
 સંત સુબોધ સુનત નરનારી, તજી વિકાર કહુ રામ પુકારી;
 સંત સુબોધ સર્વ સુખદાઇ, જીવો અહ્મ હોય ઈકતાઇ. ૨
 કરિ સતસંગ તરે સંસારા, યાતે સંત સમાગમ સારા;
 હિત ઉપદેશ કરત નર નારી, તુરત તરે જીવ રહિત વિકારી. ૩
 યાતે દિજ ઉત્તમ ગુણ ગાલક, ધ્રુવ પ્રવીણ સખહી વિધિ લાયક;
 તન અભિમાન તજ્યો ધ્રુવ જ્ઞાની, યાતે વંદત વિગ્ર સુજ્ઞાની. ૪
 સમય સમુજી વસતવ સુત આવા, દિજ સંમતિ પિતુ પાવ પુજવા;
 અક્ષત પુષ્પ તોય અર અંદન, પુજન પ્રેમ પ્રબલ મનહી મન. ૫
 પય કરિ પાદ પખારે દોષ, ધ્રુવ કહે મુક્તિ મિલો નિરમોષ;
 તન લગિદિજ પદ પૂજ વિચારી, તો તોહિ અવશ મિલે ફલ ચારી. ૬
 દિજ હરિ રૂપ સમુજી પદ પૂજ, ઉર મહિં ભાવ હોય નહિ દૂજ;
 ઉભય લોક મહિ શભ યશ છાવે, જીવન મુક્ત સ્વતંત્ર સમાવે. ૭
 તાત બિછોહ પુત્ર દુરિ આવા, નેન નીર નહિ રૂકેહુ રૂકાવા;
 દિજ સંમતિ રાણી દે આઈ, વિધિવત પતી પદ પૂજ કરાઇ. ૮

પય કરિ પાદ પખારે રાંની, ચરણોદક લીનો નિજ પાંની;
સમુજ ગિછોહુ વિકલ ભય ભારી, શકી ન અપની દેહ સંભારી. ૯
બ્રાહ્મી સમજ્યો પીવ ગિછોહા, ઈલા સંત લખિ ઉપજ્યો મોહા;
તન ગિછોહ ગિછુડી સત સંગત, તન વિનબોધમિલે કહાં સતસત. ૧૦

દોહા

યેહિ પ્રકાર પુજા કરી, નથ લોક નરનાર;
સંત સરીખે સંત જન, પ્રગટ રામ અવતાર. ૧
દિજ પજે નૃપ બ્રહ્મ લખ, ઉર મહિં પ્રેમ વિશાલ;
સુર વિમાન લે તેહિ સમય, આય ગયે તતકાલ. ૨

ચોપાઇ

દેવ આય નૃપતી પદ વંદા, ઉર મહિં ઉપજ્યો પ્રેમ અનંદા;
દેવ સેવ કરિ દિજ હરસાવા, પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ છાવા. ૧
જય જય કારભયો અતિ ભારી, ધ્રુવ બ્રહ્મ થલ કીન તયારી;
દ્રવ્ય ખજાના ખોલિ લુટાવા, ઉર અજ્ઞાન સોઠ કર પાવા. ૨
કહ્યુક રામ ભક્તિ મન શુદ્ધી, તિન ત્યાગે લખિ સમય વિરૂદ્ધી;
જ્ઞાન રતન ધન લુટત સૂરે, જડ ધન ધારત પુરૂષ અધૂરે. ૩
જ્ઞાની જ્ઞાન રત ધન ચાવે, તત્વ પ્રથા ધન દષ્ટિ ન લાવે;
તત્વ રતા તે મુક્ત સમાવે, તન ધન ધામ ધરા નહિ ચાવે. ૪
ધ્રુવ સમ સંત સ્વર્ગપુર જાવે, તેહિ અવસર ધન કે મન ભાવે;
ઉર અજ્ઞાન પુરૂષ નરનારી, લીન દ્રવ્ય જન વિગત વિચારી. ૫
સુર અવસરલખિકલ કરજેરી; જન ભય હરણુ વિનય યહ મોરી;
સમય અમોલ યેહ નર નાથા, અદિ વિમાન સુર કરો સનાથા. ૬
સુરપુર હરિપુર પાવન કીજે, નિજ સ્થલ સમુજ નિવાસ કરીજે;
કોટિક સુર સુરપુર અભિમાંની, સો સુર સુનહિ યથારત બાની. ૭
કુકરમ કર્મ કરત અટકાવહિ, નરતન પાય પરમ પદ પાવહિ;
ચાતે તાત કૃપા યેહિ કીજે, જન વિમાન હર્ષત પદ દીજે. ૮
સુરપુર હરિપુર અજપુર સારે, જન દર્શન હિત પ્રેમ અપારે;
કરિયે કૃપા સંત સુખકારી, વારવાર યહ વિનય હમારી. ૯
બ્રહ્મ વશ વિકલ ભયે સુર દોષ, દયા દ્રષ્ટિ ધ્રુવકે ઉર દોષ;
ધ્રુવ પ્રવીણ સમ નેન નિહારા, સર્વ વિશ્વ સો રૂપ હમારા. ૧૦

દોહા

મૃત્યુ લોકકે નારિ નર, પાગે શાંત અપાર;
યાતે ચલિયે સ્વર્ગપુર, યહાં રહે નહિં સાર. ૧
દિજ તે આજ્ઞા પાયકે, ચલન ચહે સુર લોક;
જન વંદન સખતે કિયો, બ્રાતા રહો અશોક. ૨

ચોપાઇ

બ્રેહ વશ વિકલ હોત નરનારી, નૃપ સંતોષત વારંવારી;
બ્રાતા ભાવ રામ પદ ધરિયે, મિલન બિછોલ ભાવ પરહરિયે. ૧
રામ રજા કારજ સખ હોવત, વ્રથા ભેદ વિન નિજ મન મોવત;
મિલ બિછોલ કરતા ગતિ ભાધ, હટિ ન શકે યહ ક્રોડ ઉપાધ. ૨
યદ્યપિ તાત કૃપા હરિ કીની, તન સહીત શુદ્ધી હરિ લીની;
ભક્તિ વડાવન કેા હરિ નાથા, અપની નીતી તજી વિધાતા. ૩
તન અસ્થૂલ સ્વર્ગ નહિં જાવે, તન ત્યાગી ભલ સ્વર્ગ સિધાવે;
તદ્યપિ રામ દયાલુ ભારી, જન હિત દે નિજ નીતિ વિસારી. ૪
સ્વર્ગ બુલાવત યે તન સંગા, દેખલુ રામ દયાલુ અભંગા;
નિજ જનકે અપરાધ વિસારી, મુક્તિ દેત તુરત અધ હારી. ૫
એસો નરહરિ દીન દયાલા, ચિતવત મુક્ત કરે તતકાલા;
એસો રામ સમુજ હિતકારી, ધન્ય ભાગ સિંવરેલિ નરનારી. ૬
એસો રામ દયાલ ન ધ્યાવે, સો જન અપનો જનમ શુમાવે;
નરતન પાય કાજ કહા કીના, રામ ભક્તિ રત ચીત ન દીના. ૭
રટે રામ સો રામ સમાવે, સો તુમકો હરિ પ્રગટ દિખાવે;
બ્રાતા સેન સમુજ ઉર સારી, પ્રેમ વિવશ ભજ્યે અવધારી. ૮
રે મમ બ્રાતા બિરહ વિસારો, ઘટિકા પાવ રામ ધુનિ ધારો;
સિદ્ધાસન બેઠો નરનારી, કહો પ્રેમ વશ રામ પુકારી. ૯
ધ્રુવ મુખ વચન સુનત સહ પ્રાંની, શુદ્ધ ભાવ કહ રામ સુજાંની;
સિદ્ધાસન કરિ ધ્યાન જુડાવા, રામ મંત્ર શ્વાસા મુખ ગાવા. ૧૦

દોહા

ધ્યાન ધરત પર બ્રહ્મકો, પ્રતી ભધ ઇકતાર;
ધ્રુવ ધરમી તખ યાનમેં, બેઠે જગત વિસાર. ૧
રામ ભક્તિ સતસંગ તે, જીયો જગ જંજાલ;
લખિ અવસર નભ મગ ચહે, આયે બદ્રિ વિશાલ. ૨

ઓપાઠ

રામ રામ કરતે જન સારે, દર્શ લાભ હિત નયન ઉધારે,
 ધ્રુવ નૃપ સહિત વિમાન ન પેખા, વિરહાતુર જન ભયે વિશેખા. ૧
 ધ્રુવ તિય પુત્ર નગ્ર નર નારી, બ્રેહ અગાધ કહે રામ પુકારી;
 અહો રામ કો કર્મ હમારા, ત્યાગિ ગયે નૃપ પ્રાણ અધારા. ૨
 રામ મંત્ર દીનો વિસવાસા, છૌર ચક્ષે મમ લખી ન ત્રાસા;
 શાસ્ત્ર સંત જન કહે નિરમોઈ, સત્ય સત્ય નિશ્ચય મોહિ હોઈ. ૩
 કરુણા વિવશ સમુજ નરનારી, વૃદ્ધ વિપ્ર બોલે અહમ્યારી;
 રે મમ બ્રાત ભક્ત હિતકારી, કરુણા વિવશ ભયે કિમ ભારી. ૪
 ધ્રુવ જન બોધ હૃદય મહિં ધારો, ધરહુ ધીર મુખ રામ ઉચારો;
 વારંવાર સત બોધ સુનાવા, અતિ ઉતમ ઉર કિમ વિસરાવા. ૫
 સમુજ ધીર ધરિયે મમ ભાઈ, રટિયે રામ ખિરહ વિસરાઈ;
 તન અધ્યાસ ત્યાગ મન વ્યાધી, રટો રામ જન રહિત ઉપાધી. ૬
 શત્રુ ફોજ શસ્ત્ર કરિ મારે, મોહ મરે મુખ રામ ઉચારે;
 સમુજ મર્મ મન મોહ વિસારી, રામ મંત્ર ઉચરો નરનારી. ૭
 રે મમ બ્રાત વૃથા સંસારા, રામ કૃપા જન મોહ વિસારા;
 આંન જાંન જમ નીતિ અનાદી, સમજ હીન કલપે પરમાદી. ૮
 યદિ અવસર મન મોહ લટાઈ, હરિ ગુણ ગુનત ચક્ષે વરભાઈ;
 અમૃત મિશ્રે ન વારંવારા, કવચિત હોત સાધૂ અવતારા. ૯
 અમૃત અમર કરે નર દેહી, સંત બોધ અક્ષય પદ લેહી;
 ધ્રુવ ત્રપતી સાધૂ પદ સાધા, અમિત બોધ દે હર્યો પ્રમાદા. ૧૦

દોહા

સરસ બોધ દિજ મુખ સુન્યો, હરસિ ચક્ષે નરનાર;
 આય લગે નિત કર્મમે, ઉરતે શોક વિસાર. ૧
 નીતિ કાંડ પુરણ ભયો, સરસ ભર્યો રસ જાંન;
 રામ ભક્તિ રસ પ્યાસ સો, પીવહિ સંત સુજાંન. ૨

નીતિકાંડ સંપુરણમ.

શાન્તી : શાન્તી : શાન્તી :

અથ નીર્વાણ કાંડ પ્રારંભતે.

દોહા

પદ નિરવાન અનાદિકો, બોધે સતગુર સાર;	
ઉત્તમ જન નિશ્ચય મિલે, જ્ઞાન વિચાર વિચાર.	૧
હરસ શોક જામણ મરણ, કાલ લગે નહિ આણ;	
નિશ્ચય પર વ્યાપક વિભૂ, તાલ કહે નિરવાણ.	૨
ઉત્તમ જન નારી પુરૂષ, પાવે ઉત્તમ જ્ઞાન;	
કેણી સમ રેણી રહે, પાવે પદ નિર્યાણ.	૩
શૂરવીર જે શિવ મિલે, સત ગુર મિલે સુજાન;	
તજ પ્રપંચ અજપા જપે, પાવે પદ નિરવાન.	૪
પ્રણવ મંત્ર ઉચરત રહે, વ્યાપક રૂપ પિછાન;	
અસ્તિ ભાતિ પ્રિય આપ લખ, પાવે પદ નીરવાન.	૫
વિશ્વ ચરાચર સંત જન, આતમ તત્વ વખાન;	
તજ ચંચલતા થિર રહે, પાવે પદ નિરવાન.	૬
યાતે પદ નિરવાનકો, ધ્રુવ જન જાન વીશેષ;	
સુયશ લીન સંસારમે, ભયો આતમા શેષ.	૭
સુનો કાંડ નિરવાનકી, ગાથા સરસ નવીન;	
તન સચેત હરિપુર વસે, ધ્રુવ યશ સુર સહ કીન.	૮
બદ્રી આશ્રમ મુતી જન, સત સંગતિ દિનરાત;	
જ્યહાં ધ્રુવકે માતા પિતા, દર્શ કીત હર્ષાત.	૯

ચોપાઇ

સુર વિમાંન ધ્રુવ રાજ કરાઇ, ચલે દેવ જન શીશ નિવાઈ;	
હરસિ દેવ ઇન્દ્રાવતિ આવા, સુરપતિ સન જન મર્મ જનાવા.	૧
ગદ ગદ કંઠ ભયે સુર સ્વાંમી, જય જન અશરણ શરણ નમાંમી;	
હરિહર હરિજન સમ કો દૂજ, સત્ય હોય ઇનકો જે સૂજ.	૨
સુર સુરેશ મુખ રામ ઉચારા, પુલકિ ગાત લોચન જલ ધારા;	
જય જય ધુનિ ચહુ ઓર સુહાઇ, પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ છાઇ.	૩
સુર ઉર પ્રેમ પ્રગટ ભો ભારી, સંત દર્શ દેવહિ અધહારી;	
સો દિન સુદલ મિલે સત સંગા, ઉપજે આતમ જ્ઞાન અભંગા.	૪
શુર ઉર આશ લગી જન દર્શન, મિલે લાભ હોવહિ હરિ પર્સન;	
ધ્રુવ પ્રવીણ બદ્રી થલ દેખી, ઉપજ્યો ઉર આનંદ વિશેખી.	૫

માત તાત મુનિ મંડલ વાસા, દશન પ્રેમ પિયુષ રસ પ્યાસા;
 મુનિ મંડલ ધ્રુવ સનમુખ આવા, સમુજ મર્મ મુનિ જન હરસાવા. ૬
 હરિ આજ્ઞા સુરતર સહ સિદ્ધી, જય જય શબ્દ કીન નવ નિદ્ધી;
 વચન પ્રથમ મુનિના પદ પૂજ, રામ રૂપ લખિ ભાવ ન દૂજ. ૭
 દુતિયે તાત માત પદ સેવા, રામ રમા સમ સમુજ સુભેવા;
 મુનિ મંડલ પય પાદ પખારા, લે ચરણોદક નીતિ સુધારા. ૮
 ગદ ગદ કંઠ ભયો જન જ્ઞાની, ગુપ્ત ગાથ મુનિ મંડલ જાની;
 પુલકિ ગાત લેચન જલ ધારા, જય જન વિશ્વે નીતિ સુધારા. ૯
 હમ તુમ ભેદ જરા નહિ ભાઈ, હમતે શ્રેષ્ઠ ગતી તેં પાઈ;
 હમ તન લગ અદ્રીથલ વાસા, તન સહિત તુમ હરિપુર વાસા. ૧૦

દોહા

તન સંબંધ ત્રિય તાપ તજ, તીન ગુણાં પર તાત;
 માત તાત નહિ ભેદ તવ, બ્રહ્મ રૂપ સાક્ષાત. ૧
 ધર્મ દિપાવન કારણે, માત તાત મુનિ સેવ;
 ધર્મ કર્મ દષ્ટા સદા, સો હમ જાનંત ભેવ. ૨

ચોપાઈ

સમય સમુજ ધ્રુવ પિતુ પદ વંદા, માત તાત મન પર્મ આનંદા;
 જય હો રમા રામ સમ તાતા, મો અનાથકો કીન સનાતા. ૧
 જનુની જનક ગાથ કહા ગાઉ, શુભ ગુન ગુનત ગુનત અટકાઉ;
 ગુણ અગાધ સિંધુ કહા ગાવે, ગુનત ગુનત ગુણ બુદ્ધિ સમાવે. ૨
 માત તાત ગુરૂ પર ઉપકારી, બોધત બોધ સર્વ હિતકારી;
 ગુણ અતીત ગુરૂકે ગુણ સારે, બુદ્ધી લીન લહત કિમ પારે. ૩
 નિર અકાર નિરગુણ નિરબંધા, સતગુરૂ શ્રેષ્ઠ સચ્ચિદાનંદા;
 તદ્દપિ માત તાત ઉપકારા, તિન કરિ તન પ્રગટે મંસારા. ૪
 સત્ય પ્રેમ પોષત પિતુ માતા, પુત્ર પ્રોઢ સમુજત સહ ગાથા;
 પઠિ ગુણિ ગુપ્ત લખે ગુણ સારા, સત મિથ્યા અરૂ સાર અસારા. ૫
 મલ વિક્ષેપ દોષ દે હારી, સતગુરૂ બોધત લખિ અધિકારી;
 પ્રગટે જ્ઞાન પ્રબલ ઇકતાઈ, જવહિ તન મન જ્ઞાન ન જાઈ. ૬
 જીવન મુક્ત લાભ જીન પાવા, હરિ ગુરૂ કૃપા ન જનમ ધરાવા;
 તરૂ માલી જીમ કરત તયારી, માત તાત પૂરણ ઉપકારી. ૭
 પ્રગટે ફલ મળકે મન ભાવે, યું ગુરૂ બોધે મુક્ત સમાવે;
 યે તન યજ્ઞ શાલ ધ્રુવ નાંખા, માત તાત ઉપકાર તમાંખા. ૮

સતગુરુ યજ્ઞ યુક્તિ બતલાવા, કર્મ હોમ આતમ ફલ પાવા;
અમિત જન્મ આશા ઉર ભારી, કળ ભેદ મેં વિશ્વ વિહારી. ૯
માત તાત ગુરુકે પરતાપા, અમિત જન્મ મેટયો સંતાપા;
પદ નિરવાંણુ મિલ્યો ધર આદ, હરિ ગુરુ કૃપા ભયો મેં સાધૂ. ૧૦

દોહા

માત તાત હરિ ગુરુ કૃપા, દુતિયે સંત સમાજ;
ધન પદ રજહો હરિ ભજે, રમે રામ જેહિ લાજ. ૧
જય જય ધુનિ મુનિ મુખ કરી, ધ્રુવ ઉર પ્રેમ વિશાલ;
કાલ કરન નિજ કાળકો, આય ગયે તતકાલ. ૨

ચોપાઇ

કાલ કરાલ સર્વ જીવ સાલા, નિરખિ ડરે ગતિ સમુજ વિશાલા;
અરણુ ઉદય સમ નેન ગુલાલા, તન પ્રચંડ ત્રીશલ કરાલા. ૧
અજરે આશ કાંસી કરે ધારી, જેહી વશ જીવ કીન નરનારી;
અતિ વિકરાલ રૂ પરમ દયાલા, આશા નાશ મુક્ત તત કાલા. ૨
જળ લગિ જીવ આશ નહિં ત્યાગે, જન્મ મરણુ ભલ ભમે અભાગે;
કાલ તાત કોઉ ત્રાસ ન દેવહિ, અજી જીવ આપહિ ગહિ લેવહી. ૩
કાલ કર્મ નીતી નહિં ત્યાગે, દોષ ન દે જન સમુજ સુભાગે;
સમય કર્મ નહિં કાલ ચુકાવે, મર્મી સુજન મર્મ કોઉ પાવે. ૪
કાલ સમાન નેમિ કો પૂરા, સમય કર્મ ચૂકે ન સખૂરા;
વિશ્વ ચરાચર કાલ અધારા, આદ અંત મધ કાલ પસારા. ૫
તીનુહિ લોક કાલ આધીના, કાલ ઉથાપિ કાજ કો કીના;
નરસુર અસુર કાલ ગતિ હારા, સમુજ મર્મ ચુપ રહે ગિચારા. ૬
કાલ નિરંજન સખ ઘટ વ્યાપક, કો તિન નિતિ ઉથાપક થાપક;
જય હો કાલ નિરંજન સંતા, નામ રૂપ ગુણુતે તુમ અંતા. ૭
જય કૃતાંત ધ્રુવ દાસ તુમારા, કરો ક્ષમા અપરાધ હુમારા;
અદ્રીથલ આઈ દર્શન દીના, જય કૃતાંત કરતારથ કીના. ૮
નામ રૂપ વ્યાપક ભગવંતા, સમય કર્મ કરતે સહ સંતા;
તોરી ગતી લખે જન ગાંની, જીનકો સતગુરુ મિલે સુખાંની. ૯
કાલ આદિ વસ્તુ સહ જાંની, સમુજ સ્વરૂપ ભયો નિરખાંની;
ક્રિયા કર્મ જડ નામ તમાંમા, કાલ આદિ જીને વિશ્રાંમા. ૧૦

દોહા

કો પ્રકાર અસ્તૂતિ તવ, કંઈ નિરંજન દેવ;
કર્મ ક્રિયા ત્રીય દેહમે, સર્વ તુમારી સેવ. ૧
આપ ઉપાવત વિશ્વકો, હોત આપ મહિં લીન;
જીવ ક્રિયા તવ આશરે, કહા કંઈ મેં દીન. ૨

ચોપાઈ

ગદગદ કંઈ ભયે ધ્રુવ ધર્મી, વંદે કાલ સમય લખિ મર્મી;
કહ કૃતાંત અવસર કર જોરી, જ્ય હો સંત કૃપા નહિ થોરી. ૧
મમ ગુણ લઘુ અધિક તુમ ગાવા, સમુજી મર્મ મમ ચિત શરમાવા;
કાલકો કાલ અકાલ અનામી, સેવક સર્વ સર્વ શિર સ્વાંમી. ૨
નામ રૂપ જડ હમતે આદી, કરિ ન શકે જીન નેમ પ્રમાદી;
સખ પર સતા સ્વતંતર જીનકી, શકે ઉથાપી સતા કહો કીનકી. ૩
જીનકો નામ લેત અધ નાસા, મરણ હેતુ ચિત રહે ન ઉદાસા;
કોટિક પતિત હોય ભવ પારા, મો મન લગે ન જોર લગારા. ૪
કર્મ દાંડ દેવન હમ ત્યારી, જોહિ છાડાવત વિપન વિહારી;
અંત સમે હરિહર કોહ નાવે, અધમતે અધમ સંત ગતિ પાવે. ૫
જમ કંકર હમ જોર ન લાગે, રામ મંત્ર સુનતાં તજી ભાગે;
એસો રામ કામ જીન હાથે, કહા હમ જીર કરે તિન સાથે. ૬
રામ રજા સખ કામ સવારે, યાતે જીત ન હાર હમારે;
પત્ર ન લિલે રામ વિન પ્રેરે, કહે કૃતાંત નિશ્ચય હમ હેરે. ૭
ધ્રુવ સર્વજ્ઞ શ્રેષ્ઠ તુમ જ્ઞાંની, આદ અંત ગાથા તુમ જ્ઞાંની;
મો મન મર્મ લખો જીન સારા, તુમતે છુપે ન ભેદ લગારા. ૮
ઉભય લોક નીતી તુમ જ્ઞાંનત, યાતે પ્રગટ ન તોય અખાંનત;
પાંચ તત્વકો યે તન દેવા, અરપત જીવ કરન નિજ સેવા. ૯
અપર શરીર ન ઉપજત જ્ઞાંના, જ્યહાં જનમે ત્યહાં જીવ હેરાંના;
નરતન રતન મોક્ષ કર ખાંની, સો તુમ જ્ઞાંનત સંત સુજ્ઞાંની. ૧૦

દોહા

જીવન મુક્તી સુખ લહે, નર તનમે ભરપુર;
લખિ સ્વરૂપ નિરખાંણુ નિજ, ત્યાગત દેહ જરૂર. ૧
શુદ્ધમ તન સ્વર્ગી પુરી, અત્યુ લોક નર દેહ;
યે મમ નીતી અનાદિહે, જન મન કાજ કરેહ. ૧

ચોપાઠ

સંત શિરોમણિ નીતિ ન ત્યાગે, કર્મ સુનીતિ કર્ત સુભાગે;
 વિશ્વનાથ બાંધી તે નીતી, સંત વડાવત તેહિ કર પ્રીતી. ૧
 વેદ શાસ્ત્ર મરિઆદ ન તોડે, દિન દિન વૃત્તી ધર્મ દિશિ જોડે;
 યાતે તાત ધર્મ ગુણ સાગર, એ મમ નીતી પ્રયત્ન ઉભાગર. ૨
 નરતન ત્યાગી સ્વર્ગ ભલ જાવે, શુક્લમ તન હરિ ધ્યાન ધરાવે;
 કાલ શબ્દ સુનિ જન હરસાવા, હડ હડ હસા કાલ શરમાવા. ૩
 પ્રથા હીન મેં શબ્દ ઉચારા, જ્યા કરિ સંત હસે નિરધારા;
 કાલ દયાલ કહે કરજોરી, કૃપાનાથ કરિયે નહિં ચોરી. ૪
 કવન હેતુ હરિજન મુખ હાસી, ભ્રમતેં ભાઈ બુદ્ધી ઉદાસી;
 સમય સમુચ્છ બોલે ધ્રુવ બાંની, જ્ય કૃતાંત તુમ પર્મ સુજાંની. ૫
 વિશ્વ ચરાચર નીતિ અનાદી, ભક્તિ હીન નહિં લખે પ્રમાદી;
 તોરી કૃપા લખું મેં તાતા, કહિ ન શકું મો મન શરમાતા. ૬
 અહં પદહિ પ્રભુ પ્રયત્ન ડરાઉં, યાતે શબ્દ કહત શરમાઉં;
 તોરી રમ્મ કહું કહું તાતા, અહં પદ રખિયો દૂર વિધાતા. ૭
 મહાત્મા સુત શિર તવ અસવારી, યાતે સજડ રખો અધારી;
 હરિ ગુરુ કૃપા વિપિન કરિ વાસા, રટયો રામ મુખ શ્વાસ ઉશ્વાસા. ૮
 ચિત્ત વ્રતી મહિં વિધન અપારા, સતગુરુ પ્રગટ કીન નિરધારા;
 જો કહું બનિ સો રામ બનાધ, હમતે બને ન અમિત ઉપાધ. ૯
 લખિ લઘુદાસ દેવ ત્રીય આવા, યોગ નિંદ્રાતે તુરત જગાવા;
 નિરખિ દેવ ત્રીય મુખ ભોભારી, સો મુખ જાનત દેવ મુરારી. ૧૦

દોહા

નામ રૂપિણી માતુ મમ, ઉમિયા અતિ ઉપકાર;
 કૃપાવંતિ નિજ બાલ લખ, મમ તન કીન તયાર. ૧
 હરિહર વર માંગત કહયો, મેં માગ્યો પ્રિય મોય;
 દર્શ લાભ આનમ દશા, બને રહે રેહ દોય. ૨

ચોપાઠ

હરિહર હરસિ અસ્તુ મુખ ભાખા, તયતે યહ નિશ્ચય ગહિ રાખા;
 સત્રા તત્વ દેહ સુર ગાવા, જ્ઞાન અગ્નિ સો પ્રથમ જરાવા. ૧
 સંચિત કર્મ જ્ઞાન કરિ નાસા, આશા કાંસી ભયો ઉદાસા;
 ચિદ્ર અંથી ચિતતે તથા ભાગી, આતમ તત્વ તાર જળ લાગી. ૨

સુક્ષ્મ તન ચિદ્રંથી ઉદાસા, સો તવ કૃપા નહીં મમ પાસા;
 તન અસ્થૂલ આતમા દોષ, ત્રિતિયે શુક્ષ્મ સંગ ન મોષ. ૩
 આશા નાશ કરી હરિ જગતે, દર્શન લાભ અસ્તુ કલ્યો તખતે;
 હરિ ગુરુ કૃપા સ્વરૂપ લખાવા, પ્રથમ આશ શુભ સુકલ ફલાવા. ૪
 આશા રહિત આતમા મોરી, જય કૃતાત કરિયે કહા ચોરી;
 ચવહે લોક ચક્ર જીવ સારા, સકુર સર્વ જાનો કરતારા. ૫
 નિર વિકાર અસ્થૂલ શરીરા, સો તુમ પ્રગટ લખો મતિ ધીરા;
 આતમ શુદ્ધ શુદ્ધ મમ દેહી, શુદ્ધ ભાવ સત રામ સનેહી. ૬
 ભક્ષે તાત મરણ જ્યું કીજે, તજું શરીર ક્રિયા મમ છીજે;
 રજા હોય વિષ્ણુપુર જાઉં, ત્યાગૂં દેહ સ્વરૂપ સમાઉં. ૭
 સુક્ષ્મ તન તે પ્રથમ જરાવા, તાતે તાત વિનય યદ ગાવા;
 રજ ભર દાસ રજ નહિં ચોરે, સર્વ પ્રકાર શર્ણુ પદ તોરે. ૮
 નીતી ત્યાગ દાસ કહાં જાવે, પદ નિર્વાણુ કવન વિધિ પાવે;
 રજા હોય ઈમ દાસ તયારી, વારવાર યહિ વિનય હમારી. ૯
 કાલ નિરંજન વંદન કીના, જન ઉર ઉપજ્યો પ્રેમ નવીના;
 કાલ રાજ ઉર કરત વિચારા, કો પ્રકાર કરિયે નિરધારા. ૧૦

દોહડા

હરિહર અજ હરસત હૃદય, ભક્ત અમર વર દીન;
 તોડિ શકે ઈન નીતિ કો, કો અસ વિશ્વ પ્રવીન. ૧
 ધ્રુવ લે જાવહિ સ્વર્ગ તન, મમ નીતી હો નાસ;
 જ્ઞાન અનલ શુક્ષ્મ જ્યો, કરિયે કવન પ્રયાસ. ૨

ચોપાઈ

કહિયે કહા ભક્તિ અતિ શદ્ધા, જોહિ જન દર્શન ચહે વિખૂદ્ધા;^૧
 હરિહર અજ ચાહત ઈન સંગા, ધ્રુવ સતસંગ સુધા સમ ગંગા. ૧
 સુક્ષ્મ તન ઈનકે નહિં પાસા, તન અસ્થૂલ શુદ્ધ નિર આશા;
 ઘટ ફૂટે નભ નભહિ સમાવે, તન છૂટે ધ્રુવ સ્વર્ગ ન જાવે. ૨
 યાતે ચક્ષે ન મમ ચતુરાઈ, કરિ થોક હમ કોડ ઉપાઈ;
 એક વાત પૂરણ હતઆરા, ધ્રુવ પ્રવીણુ કરહી નિસતારા. ૩
 સંત સ્વભાવ હર્ષ નહિં શોકા, સત્ય રૂપ લખિ ભયે અશોકા;
 સત મિથ્યા જન કીન વિવેકા, ઇતર સુભાવ પુરે નહિં એકા. ૪

શુભ ગુણુ સર્વ ધર્મ ભંડારા, ધનિકો બુદ્ધ કરે નિરધારા;
 કાલરાજ શુભ સમય વિચારા, અતિ કામલ મુખ શબ્દ ઉચારા. ૫
 જય હો ભક્ત જગત હિતકારી, એક વિનય જન સુનેહુ હમારી;
 તવ તન રહે ન નીતી જાવે, સંત શિરોમણિ સોઈ બતાવે. ૬
 પર ઉપકાર કરત જગ જાંની, કરે ન કાહુ ધર્મ મય હાંની;
 મો મન પ્રબલ ભયો વિસવાસા, તુમતે મમ નીતી નહિં નાસા. ૭
 યાતે તાત કૃપા યેહિ કીજે, ઉભય પક્ષ નીતી નહિં છીજે;
 કાલ વચન સુન ધ્રુવ જન જાંની, ધન્ય કૃતાંત કહે મુખ બાંની. ૮
 જય સર્વજ્ઞ સર્વ કર કરતા, જયતિ નિરંજન સર્વ સમરથા;
 અપને જનકો કરન સનાથા, શબ્દ અમોલ્ય હો મમ તાતા. ૯
 વિશ્વ ચરાચર સમુર સુજાંની, જય ત્રિકાલ ગાથા કહા છાંની;
 યદ્યપિ તાત કહું કરજેરી, તુમતે પ્રબલ બુદ્ધિ કહાં મોરી. ૧૦
 દાસ કો દાસ કહે કરજેરી, કરા કાજ મરજી હોય તોરી;
 યતિ કો અર્ધ અંગ કહે નારી, સંમતિ શાસ્ત્ર લખેા તુમ સારી. ૧૧

દોહા

ઇલા નારિ ઇચ્છા હરી, સમુજી શુદ્ધ સ્વરૂપ;
 નારી પુરૂષ વિભાગ તજ, કેવળ આતમ ભૂપ. ૧
 બ્રાંમી મતિ ભક્તિ રતી, સતી પીવ પદ નેહ;
 હરો તુરત તન તાલકો, પ્રભુ નિજ કાજ કરેહ. ૨

ચોપાઈ

અર્ધ અંગ મમ નારી લીજે, તાત તોરિ નીતી સત કીજે;
 હરિપુર જાવહિ અર્ધ શરીરા, સુખ મય રહે તાત મતિ ધીરા. ૧
 શુક્લમ તન પ્રભુ તુરત નિકારો, હરસિ કરે તિયા સંગ હમારો;
 તવ નીતી રેવહિ નિરધારા, હરિહર હરસહિ લખિ વ્યવહારા. ૨
 યે તવ દાસ વિષ્ણુપુર જાવે, તન લગિ તવ ઉપકાર મનાવે;
 તુમતે ઇતર પ્રબલ કો દેવા, વિશ્વ ચરાચર તવ પદ સેવા. ૩
 મન મરજી કરિયે યહ કાજ, તોરે હાથ સર્વકી લાજ;
 ધ્રુવ પ્રવીણ મુખ શબ્દ સુનાયા, કાલરાજ ક્ષોચન જલ છાવા. ૪
 જય હો કહિ મુખ કાલ કરાલા, ધ્રુવ કે નય ગયે તતકાલા;
 બ્રાંહ્મી કરત વિલાપ અપારા, ત્રાય ત્રાય તન શુદ્ધિ વિસારા. ૫
 હે હત ભાગ જીય કહા કીના, પતિ પદ તુરત પ્રાણુ કિન દીના;
 રે શઠ જીવ શર્મ નહિં આવા, વિષ્ણુડત તન તજી સંગ ન ધાવા. ૬

પતિ વીયોગ સમ કષ્ટ ન નારી, ત્યાગહિ તન કો કષ્ટ કરારી;
તાત કાલ કારજ ચેહિ કીજે, મમ તન તરજી તુરત હરિ લીજે. ૭
અતિ ઉપકાર લખું મેં તોરે, પિય દર્શન જાવે દુઃખ મોરે;
હે હરિ તાત વિનય સુન લીજે, ગિછુડે પીવ દર્શ પ્રભુ દીજે. ૮
પીવ વિયોગિનિ નારિ દુઃખારી, તુરત હરો તન દેવ મુરારી;
વસતવ ઇલા બહુત સમુજાઈ, બ્રેહ વશ વિકલ ન એક સુનાઈ. ૯
કાલરાજ કરણા લખિ ભારી, પ્રાણ હરણ તન કીન તયારી;
સંત રૂપ ધરિ દર્શન દીના, સમય સમુજી સુક્ષમ તન છીના. ૧૦

દોહા

કાલ બલી સુક્ષમ ગ્રસ્યો, આયે અદ્રિ વિશાલ;
આંખી પતિ દર્શન કરી, ચરણ ગીરી તતકાલ. ૧
મુનિ મંડલ લખિ મર્મ કો, જય જય કીન અપાર;
ધર્મ રતા જન જગતમે, પ્રગટ રામ અવતાર. ૨

ચોપાઇ

કાલ બલી જન જુક્તિ લખાઈ, પ્રગટયો પ્રેમ પ્રબલ ઉર આઈ;
જય હો ભક્ત ભૂપ નિરખાંતી, નીતિ પ્રથા મમ કરી ન લાંતી. ૧
સમુજી દાસ મમ માંન વડાવા, કીન પ્રશ્ન પ્રતિ ઉત્તર પાવા;
કરિ તવ દર્શ પાપ મમ હારા, રામ કૃપા સતસંગ તુમારા. ૨
મમ દ્રષ્ટા મેં મરમ લખાવા, કરિ સતસંગ અવસ્ય મન આવા;
બ્રહ્મ સ્વરૂપ સદા નિરખાંતી, કરિ સતસંગત ગાથા પિછાંતી. ૩
દીન બંધુ અતિ ક્ષમા^૧ તુમારી, કલિ ન શકે લઘુ બુદ્ધિ હમારી;
સંત સંત સમ સંત કહાવે, જન સમતોલ અપર નહિ આવે. ૪
જય જગ જીત કાલ કર કાલા, લખિ ન શકે કોઉ મર્મ વિશાલા;
સગુણ શરીર કાજ સખ કરતા, ગુણ અતીત દુરગુણ સહ હરતા. ૫
નીતી નિપુણ ધર્મ કર સેતૂ, આશા રહિત કર્મ જગ હેતૂ;
કર્મ કરે જન ફલ નહિ આવત, તાતે પદ નિરવાન સમાવત. ૬
દ્રષ્ટા રૂપ અકરતા આદ્ય, નરતન નામ ધરાવત સાધૂ;
તન ધારી પુનિ તન તે ન્યારા, કહો કો જાનત મર્મ તુમારા. ૭
તનકી ક્રિયા સર્વ જગ પેખત, ગુણ અતીત તવ ગુણ કો દેખત;
નિરગુણ સરગુણ કહ્યો ન જાવે, ગુપ્ત ગાથ તવ કૃપા લખાવે. ૮

હરિહર હરસિ ક્યું ન ઢિગ આવે, બ્રહ્મ સદેહ સમુજી સુખ પાવે;
જ્ઞાંની સમ જગ કો હિતકારી, ધર્મ પ્રથા જગ નીતિ સુધારી. ૯
જ્ઞાંની ઇષ્ટ સર્વ શિર ઉપર, બ્રહ્મ રૂપ વિચરત રહે ભૂપર;
યે સુન સવ ઐદેશે આવે, સત્ય મર્મ કોઉ સંત લખાવે. ૧૦

દોહા

તન મનકો અહંકાર તજ, નિજ મન ઈન્દ્રી હાત;
નિર ઇચ્છા બોધે જગત, બ્રહ્મ રૂપ સાક્ષાત. ૧
સંત શ્રેષ્ઠ અસ્તુતિ કરી, ઉમળ્યો પ્રેમ વિશાત;
જન સ્વરૂપ ઉરમે ધરી, લીન ભયે તત્કાલ. ૨

ચોપાઈ

કાલ સૈવાદ સૂનત મુનિ સારા, પુલકિ ગાન લોચન જલ ધારા;
સંત શિરોમણિ કવન પ્રકાશ, કાલરાજ કીનો નિરધારા. ૧
અકરણ કરણ અનાદી સાદ્, કર્મ અગત ગત હર્ત પ્રમાદ્;
દીસત દેહ ત્વદેહી વ્યાપક, બંધન કર્મ ઉથાપક થાપક. ૨
સર્વ દેવ આજ્ઞા જન ધારે, સંત કહે સો કામ સવારે;
જીવન મુક્ત સ્વતંતર સંતા, ઇનતે અપર કવન ભગવંતા. ૩
કાલરાજ જ્ઞાની ગુણ ગાવા, મુનિ મંડલ ઉર હર્ષ સુહાવા;
મુનિ મંડલ ધ્રુવ આસન દીના, જ્ઞાનિ અપન સમ સંત પ્રવીના. ૪
મુનિ મંડલ ધ્રુવકો મુનિ જ્ઞાના, ધ્રુવ મન મુનિ પદ દાસ પ્રમાના;
મુનિ પદ દાસ સમા સુખ દ્વજ, સર્વ વિશ્વ મહિં હુમે ન સૂજ. ૫
દાસા તન સુખ કહ્યો ન જાવે, સમુજી મર્મ આતમ સુખ પાવે;
દાસા તનમે મેં કહ્યું પાવા, કર્મ અંત નિજ રૂપ સમાવા. ૬
દાસા તનકો સુખ ભરપૂરા, સમુજે સેન સુજન જન સુરા;
દાસા તન મહિં તન વિસરાવે, જનમ મરણ બલિમ દુઃખ જાવે. ૭
દાસા તન નીતી જીન ભાવા, નિજ સ્વરૂપ મહિં સહજ સમાવા;
હમકો સુદલ ક્ષે તન દાસા, હરિપુર હપિત કરિહુ નિવાસા. ૮
યાતે તાત દાસ પદ દીજે, સ્વાંમી પન બુદ્ધી હરિ લીજે;
હરિ ગુરૂ કૃપા રહે હમ દેહી, જળ લગ જન પદ દાસ સનેહી. ૯
અપર ભાવ મમ કુરે ન કળહી, એસી કૃપા કરો મુનિ સખહી;
વિશ્વ ચરાચર સખ સુખ દેખા, દાસ ભાવ સમ સુખ નહિં એકા. ૧૦

દોહા

મુનિ મંડલ માતા પિતા, ધ્રુવ મુખ શબ્દ સુનાય;
જ્યજ્ય ધુનિ ઉચરત ભયે, પુષ્પ ગિરાય ગિરાય. ૧
સાસુ સસુર સનમુખ નિરખિ, ચરણ ગિરી અકુલાય;
બ્રાંમી નિજ નર તન તજ્યો, તદ્દપિ ભાવ ન જાય. ૨

ચોપાઇ

સુક્ષ્મ કારણ તન અસ્થૂલા, યે તન તીન મોહ કરિ મૂલા;
અતિ અજ્ઞાન તીન તન છાવા, કરિ ઇન પ્રીત જીવ પદ પાવા. ૧
જાત્રત જીવ નેત્ર મહિં વાસા, અમિત પ્રકાર કુરે ઉર આશા;
નાડી હિતા કંઠ જીન ધામા, સુપન હોત જ્યહાં જીવ તમાંમા. ૨
જાત્રત સુપન ભોગ સમ તૂલા, ભોગત ભોગ વૃત્તી અનૂકૂલા;
જાત્રત સુપન ભઈ દે મિથ્યા, સુસોપતી સુતો તજી ચિંત્યા. ૩
ગાઠ સુસુપતિ અતિ અજ્ઞાના, સુતો જીવ કછુ નહિં જ્ઞાના;
તીનું સત મિથ્યા જ્ય જોઈ, તુરિયા પદ જાગ્યો નિર મોહ. ૪
મહા જાત્રત ગાવત જન જોગી, તુરિયા તત્ત્વ મહા રસ ભોગી;
નિજ સ્વરૂપ જાત્રત હોય આવા, જીવ ભાવ સો સહજ ભુલાવા. ૫
જાત્રત સુપન સુસોપતિ ત્યાગી, ચોથે પદ પરચો અડ ભાગી;
જ્ય યહ જીવ કલપના જાવે, પદ નિર્વાણ સહજ થિર થાવે. ૬
પદ નિર્વાણ મિથે કય ભાઈ, જાગહિ જીવ વિરાગ વડાઈ;
જાદિર મુખ વૃત્તી કરિ કર્મા, અહમત^૧ ભયો ત્યાગ નિત ધર્મા. ૭
હરિગુરુ ભક્તિ સમાગમ પાવે, ઉલટ વૃત્તી સનમુખ હોય આવે;
સનમુખ વૃત્તી તજે સહ ચાલા, અજપા જપ જપે ઉર માલા. ૮
રટત મંત્ર ઉપજે ઉર પ્રેમા, ઉમગત શ્રેષ્ઠ રહે નહિ નેમા;
જીમ જીમ વૃત્તી મંત્ર મહિં લાગે, તિમ તિમ તિમિરજાય જીવ જાને. ૯
પલટે પ્રાણ પિછમ દિશિ ધ્યાવે, અહરંધ્ર મહિં વાસ વસાવે;
સહજહિ અપનો આપ લખાવે, જીવ ગ્રંથિ સુક્ષ્મ વિસરાવે. ૧૦

દોહા

નર નિર્વાણી આતમા, લખ્યો અપન મહિં આપ;
તીન દેહ તજ તત્ત્વ રત, નહિં જ્યહાં જપ અજપ. ૧
ઇન પદ વિન આશા અનંગ, હડે ન શુક્ષ્મ દેહ;
અર્ધ ઉર્ધ્વ ભરમત ફિરત, તજે ન વિષય સનેહ. ૨

ચોપાઈ

યાતે બ્રાંહ્મિ પરમ દુઃખારી, સુક્ષ્મ તન મહિં કષ્ટ કરારી;
 સાસુ સસુર જીવ નિજ જાની, કરિ સતકાર ધરે શિર પાંની. ૧
 સસુર કહે કિમ પુત્રી દુઃખારી, સહ પ્રકાર હરિ વાત સુધારી;
 રામ ભક્તિ સારે સહ કાળ, કિમ રોવત કહા ભયો અકાળ. ૨
 નિજ સુત રાજ મિલ્યો તવ આશા, ઉતકલ કીન વિપિન મહિં વાસા;
 નર નિરવાંણુ નહીં ઉર આશા, જનુની બોધ ભયો નિર આશા. ૩
 કેવલ નિરવરતી ઉર ખારી, યાતે વિપિન વસ્યો તપ ધારી;
 અમૃત પાન કરન દિન જાવે, નિંખ પત્ર સો કિમ કરિ આવે. ૪
 નિરવરતી અમૃત અધિકાઈ, સુખ મય આતમ રહત સદાઈ;
 સુખ મય જીવન જો જન આવે, સો નિરવરતી નેહ લુભાવે. ૫
 જગ પ્રપંચ નિરવરતી નાસા, અહોનિશિ નિરખે અજળ તમાસા;
 જીવત મર્યો હર્યો પરમાદા, પદ નિરવાણુ સ્વતંતર લાદા. ૬
 યાતે જન નિરવરતી ખારી, સહજ મિલે નિજ રહિત વિકારી;
 પરવરતી પરપંચ અપારા, રહિ ન શકે વૃત્તી છક ધારા. ૭
 ધર્ત ધ્યાન વૃત્તી થિર થાપી, ચિત ચંચલતા સર્વ ઉથાપી;
 યદ્યપિ આશ્રમ ધર્મ ઉપાધી, આવે અમિત જીવ પરમાદી. ૮
 નાના શબ્દ બકે બેશુદ્ધી, સુનિ વૃત્તિ વહિ અવશ વિરુદ્ધી;
 વૃત્તી મણી અપર રંગ ધારે, શુકલ આપ સો સહજ વિસારે. ૯
 જળ લગ રંગ સંગ નહિં જાવે, તવ લગ વો રંગ આપ દિખાવે;
 મણિવત વૃત્તી શુદ્ધ સદાઈ, સંગ દોષ નહિં તજે કદાઈ. ૧૦

દોહા

વિધિ નિષેધ શુભ અશુભ ક્રમ, જો વૃત્તી હોય પાસ;
 તજે ન વૃત્તી તાહકો, કરિયે કોડ પ્રયાસ. ૧
 યાતે જાની નિવરતી, ઈચ્છિત રહત હમેશ;
 પરવરતી ચાહત નહીં, કરો કોડ ઉપદેશ. ૨

ચોપાઈ

ઉતકલ વીર ગયો વન યાતે, હઠયો ન સૂર કરી બહુ બાતે;
 વથા રાજ સુખ ચિંત ન લાયો, નિષકંટક નિજ રાજ વસાયો. ૧
 કણુ વસ્તુ આતમ ધન પાવે, વિષય ક્ષેતરાં સો કિમ આવે;
 પારસ પાય પથર પરહરહી, નિજ સુખ મિલ્યો રાજ કહા કરહી. ૨

સુર તર મિલ્યો અપર તર ત્યાગે, આતમ રતા ન જગ સૈંગ લાગે;
 ઉતકલ મિલ્યો અમર ધર આદ્, પદ નિરવાણ લીન જન સાદ્. ૩
 વસતવ દાજ દીન ભલ કીના, તેં ઉર હરસિ વિષ્ણુપુર લીના;
 ધન્ય પુત્રી પતિ ભક્તિ સૈભાધ, સહજહિ ચાર પદારથ પાઈ. ૪
 એસો જીવ કવન બડભાગી, વસે વિષ્ણુપુર નર તન ત્યાગી;
 હરિ સનમુખ જીન કીન નિવાસા, ધનતે ધતિર કવન સુખ આશા. ૫
 યાતે સુતા શોચ નહિ કીજે, રામ ભક્તિ પૂરણ ચિત દીજે;
 તો સમ કવન સતી જગ નારી, ચલી પીવ સૈંગ દેહ વિસારી.
 સુનિ પિતુ વચન બ્રાહ્મી થિર થાઈ, ભક્તિ ગાથ સુન ઉર હરસાઈ;
 બ્રાંહ્મિ સાસ પદ શીશ નિવાવા, સુમતિ સહજ શિર હાત ધરાવા. ૭
 મુખતે પ્રતિ ઉતર નહિ દીના, સમુજ મર્મ ચુપ રહી પ્રવીના;
 દેખહુ જ્ઞાન વિના ઘટ સુના, અર્ધ ઉર્ધ ભરમત ઉર ઉના. ૮
 જ્ઞાન વિના તૃણા કિમ જાવે, ઉર્ધ કુંભ કયું ઉદધિ ભરાવે;
 બાયર મુખ વૃત્તી સુખ માંના, જ્યા કરિકે જીવ હોત હેરાંના. ૯
 મન મુખ ધર્મ અર્યો નહિ ત્યાગે, અઘટ કષ્ટ શક સહે અભાગે;
 ગુર મુખ જ્ઞાન અસે જીજાસી, સનમુખ જાગે જગત ઉદાસી. ૧૦

દોહા

જીનકો જે આશય અખૈડ, તેહિ અનુસર લે બોધ;
 અતિ ઉતમ આશય વચન, લખિ અનુચિત ઉર કોધ. ૧
 ભક્તિ પક્ષ સુનિ સખદ કો, બ્રાંહ્મી હર્ષ અપાર;
 નિરવરતી જ્ઞાની ગિરા, સમજ શકી નહિ સાર. ૨

ચોપાઈ

નિત્ય કર્મ અવસર ચલિ આવા, મુનિ મંહલ મુખ શબ્દ સુનાવા;
 જય હો ભક્ત જગત હિતકારી, નિત્ય કર્મ અવસર ચલ ભારી. ૧
 બદ્રી આશ્રમ ગંગ તરંગા, નિરમલ હોત નાત^૧ જન અંગા;
 સુનત શબ્દ ધ્રુવ કહે કર જોરી, કૃપાનાથ નિશ્ચય ચહિ મોરી. ૨
 નિત્ય કર્મ નીતી પંથ આદ્, સમજે સુજન સમાગમ સાદ્;
 ચલિયે તાત ગંગ તટ જાઇય, છુપ્યો પાપ કોઉ નાહ્ય ગમાઇય. ૩
 ચે અવસર નહિ વારંવારા, ભુનિ જન સંગ રામ અવતારા;
 નાવન ગંગ સમાગમ તોરા, જીવન આજ સુફલ પ્રભુ મોરા. ૪

૧. નહાવાથી.

સભા વિસરજન મુનિન કરાવા, હરસત હૃદય સુરસરી આવા;
 તટ પર ભેઠ કીન અસ્નાંના, મુનિ મંડલ સહ બ્રહ્મ સમાંના. ૫
 ધ્રુવ પ્રવીણુ અવસર સત પેખી, ઉર મહિં ઉપજ્યો પ્રેમ વિશેખી;
 માત તાત પદ નીર પખારા, ચરણોદક લીનો ગંગ ધારા. ૬
 દુતિયે મુનિ પદ સર્વ પખારા, લે ચરણોદક ભયો સુખારા;
 મુનિ મંડલ ધ્રુવ પ્રથા નિહારી, પ્રશ્ન પ્રેમ ઉપજ્યો ઉર ભારી. ૭
 જીવન મુક્ત તાત નિરવાંની, યદ્યપિ પાલત પ્રથા મુખાંની;
 પર ઉપકાર હેતુ યહ બાંના, ધ્રુવ પદ મિલ્યો સહજ નિરબાંના. ૮
 એસે સુજન વિશ્વ ભલ આવે, ધર્મ નીતિ જગ સેતુ બંધાવે;
 સંત લક્ષ ઉરમે જીવ ધારે, સો જન નિશ્ચય જનમ સુધારે. ૯
 ધ્રુવ નિરબાંની ઇષ્ટ હમારે, સો પ્રવીણ મમ ચરણ પખારે;
 કેવલ ધર્મ પ્રથા હિતકારી, ધારે જીવ તરે નરનારી. ૧૦

દોહડા

ધ્રુવ કહે જનુની સુરસરી, હરન પાપ બલ પૂર;
 ધ્રુવ અનાથ કો કર ધરી, કરિયો પાર જરૂર. ૧
 પ્રગટ હોય ગંગા કહે, જન પદ પાવન કીન;
 તિરે તિરાયે અપરકો, જય હો ભક્ત પ્રવીન. ૨

ચોપાઈ

તવ સમ ભક્ત ધરે પદ ધરણી, મહિ પવિત્ર હોવત તવ કરણી;
 કરિ તવ દર્શ પ્રબલ અન્ન જાવે, લે તવ બોધ જનમ નહિં પાવે. ૧
 ભલે તાત બદ્રીથધલ આવા, હરિપુર સમ ગિરિ શોભા પાવા;
 મમ તટ નાંચ કીન મોહિ પાવન, મો તન રહે ન પાપ અપાવન. ૨
 ગુણ અતીત શુભ ગુણ સહ બાંની, તોં સમ હોય તોર ગમ જાંની;
 નિરગુણ સગુણ ભાવતે ન્યારા, જાંની ગુણ ગિણ લે કો પારા. ૩
 સર્વ કર્મતે રહિત ઉપાધી, યદ્યપિ લેત કર્મ સહ સાધી;
 કરે કર્મ રૂ ફલતે હીના, ધન્ય અખત ગતિ તાત પ્રવીના. ૪
 જય મુનિ રાજ સર્વ સમુદાઈ, કીન કૃત્ય મોઈ દર્શ દિખાઈ;
 ધ્રુવ જનુની ધન ધન ધ્રુવ તાતા, જીવન મુક્ત કીન વિભુ નાથા. ૫
 જનમે ધન્ય જીયે ધન ધ્યાંની, જીવત મરે મરન ધન જાંની;
 મારી મરે સો સૂર સયાંને, સૂર મરે જાહર જગ જાંને. ૬
 સર્વ અરી મારે લલકારી, ક્યું ન હોય જય તાત તુમારી;
 તો સમ તાત પુત્ર ધ્રુવ પૂરા, ઉતકલ પાત્ર વિકટ ભટ સૂરા. ૭

અતિશય વાર^૧ વળ્લઈ વંકા, શત્રુ સૈંદાર રૂપ નિજ ડંકા;
રંચ માત્ર જગ ભાન ન ભાવા, આતમ અચલ આદ ધર આવા. ૮
એસે પુત્ર પૌત્ર ધર કાકે, આખિર જનમ વિશ્વ મહિં જ્યાકે;
અમૃત આંખ સરસ ફલ ભારી, યા સમ તાત તુમે નરનારી. ૯
સુરસરિ માતૃ પ્રેમ ભર્યો ભારી, ગદ ગદ કંઠ નૃપતિ નરનારી;
મુનિ મન ઉપજ્યો પ્રેમ વિશાલા, ગંગા લીન ભઈ તતકાલા. ૧૦

દોહા

નિત્ય કર્મ મુનિ જન કિયો, વિધિવત જગત વિસાર;
હરિ પ્રેરિત સિદ્ધી સરવ, લાઘ્ય રૂચી અહાર. ૧
કંઠ મૂલ ફલ વિપિન કે, મુનિ પાવત કર પ્રીત;
આશ્રમ દિપે વ્યવહાર શું, સત્ય સનાતન રીત. ૨

ચોપાઈ

રસિક અહાર ન લેત મુનીશા, વિદ્ન હોત સિંવરત જગદીશા;
રસતે પુષ્ટ હોય યદ કાયા, પ્રખલ ઇન્દ્રિ વ્યાપે ઉર માયા. ૧
તાળે તુરી સવાર દુઃખારી, તન સખંધતે વૃત્તી વિકારી;
યે મુનિ રોપ ન કરો સુખાંતી, વિનવે દાસ જોરિ યુગ પાંતી. ૨
વીતી કહું ન સુતી સુનાઉં, યાતે તન સખંધ વ્યગરાઉં;
સિદ્ધી સમુજ સમય અનુકૂલા, મુનિ મુખ ધરે વિપિન ફલ ફૂલા. ૩
છષ્ટ દેવ અરપીસુ અહારા, રૂચિ સમ મુનિ જન કીન કરારા;
કરિ અચવન બેઠે થિર આઠ, અતિ શોભત જન જગત વિદારા. ૪
લલિત કાંતિ સુંદર છબિ છાજે, મનુ તનુ ધરિ વેરાગ્ય ખિરાજે;
કામ ભગ્યો કરિ શીલ સુભાવા, ક્ષમા ખડગ કરિ ક્રોધ પત્તાવા. ૫
લધુતાતે મમ માન ઉડાવા, ધીરજ ગર્વ ગુમાન ગુમાવા;
વિતરક તર્ક જ્ઞાન કરિ નાસા, રૂપ લીન ત્યાગી દુર આસા. ૬
તન અધ્યાસ જનમ અરૂ મરના, જળ્યતે ભગે લીન ગુરૂ શરના;
જ્ઞાના અનલ કર્મ સહ જારા, મિથ્યા દરર્યો વિશ્વ વોહારા. ૭
ગધ અવિદ્યા વિદ્યા ત્યાગી, નિજ સ્વરૂપ નિશ્ચલ ખડભાગી;
પરારખ્દ સમુજે નહિં અપના, રહિ તટસ્થ મન તથા કલપના. ૮
જાગ્રત સુપન સુસોપતી ત્યાગી, મહા જાગ્રત તુરિયા અનુરોગી;
દ્વિતિયા ગઈ રહી ઇકતાઈ, ઈન સમ અવર કવન સુખ ભાઈ. ૯

વ્યાપક રૂપ સવ નિજ ભાસે, સુખ મય સદા અપર કો ત્રાસે;
કાલકે કાલ મુક્ત મુખ દાસી, સો કિમ કરિ રહે ચિંત ઉદાસી. ૧૦

દોહા

અહ્મ ભૂત જન અવસ્થા, સર્વ ઉપાધી હીન;
મસ્ત સદા નિજ તત્વ રત, કિમ કરિ દરસે દીન. ૧
એ પરવાઇ પુરૂષકો, વંદત કાલ હમેશ;
નામ રૂપ દ્રષ્ટા સદા, સમજ લીન શિવ શેશ. ૨

ચોપાઇ

એસે મુનિ બ્રીથલ શેભે, જગાસી નર સુર મન લેભે;
કથા પ્રસંગ હોત જ્યહાં ભારી, સુનિ સત બોધ સુખી નરનારી. ૧
બ્રી વિશાલ વસન કઠિનાઇ, તન અધ્યાસી રહે ન કદાઈ;
ઇન્દ્રી દમન અહ્મ મય વાસા, સો બ્રીથલ કરત નિવાસા. ૨
ત્યાગ તિતિક્ષા તન મન ધારી, બ્રી વાસ વસે અહ્મચારી;
કેવલ નિરવરતી અસ્થાંના, કુરે ન પરવરતી ગુણ આંના. ૩
મુનિ મંડલ બ્રીથલ પ્યારા, અહ્મ રૂપ જન રહિત વિકારા;
કંદ મૂલ ફલ ભોજન પાઈ, નિજ આતમ રત મસ્ત સદાઈ. ૪
અપન આપમેં આપ મહિ રાજી, જનમ મરણ મન મિટી દુગાજી;
ધન અબધુત બ્રીથલ વાસા, તત્વ રતા જીય અપર ન આશા. ૫
હરિહર અજ મુનિ દર્શન આવે, કરિ સતસંગ પરમ સુખ પાવે;
અન્યો અન્ય પરમ સુખ પાવે, એક એક અસ્તુતી કરાવે. ૬
હરિહર અજ મુનિ ઈષ્ટ પ્રમાને, અહ્મ રૂપ મુનિકો હરિ જાને;
સર્વ દેવ સુક્ષમ તન ધારી, મુનિ જન સુક્ષમ રહિત વિકારી. ૭
પ્રલય પ્રયંત શરીર રહાવે, આશા વિવશ આય અરૂ જાવે;
જ્ઞાની જીવન મુક્ત કહાવે, આશા ત્યાગ પરમ પદ પાવે. ૮
વ્યાપક રૂપ અહ્મ નિરખાંની, નરસુર વંદત મર્મ પિછાંની;
મુનિ મંડલ નિરવરતી પ્યારી, ગિરિવર ગુહા વસે અહ્મચારી. ૯
આયુષ અંત હોય તન આવે, દીપ જ્યોતિ સમ સહજ સમાવે;
તન મન વચન મુનિન નીરવરતી, બ્રીથલ નહિં રંચ પ્રવરતી. ૧૦

દોહા

નિરવરતી સુખ જન ચહે, વસે બ્રીથલ ધામ;
જ્ઞાન તિતિક્ષા ત્યાગ વશ, આશા નાસ તમામ; ૧

હરિ પ્રેરિત સુર બ્રિથિલ, ધ્રુવ સન શીશ નિવાય;
પ્રાત હોત વીણુપુરી, હરિજન ધરિયે પાય. ૨

ચોપાઈ

ધ્રુવ સુર શબ્દ સુનત બેહભારી, ઉર મહિં યાદ સુરચિ મહતારી;
પુલકિ ગાત બોચન જલ ધારા, ઉર મહિં સકુર માતુ ઉપકારા. ૧
મુનિ જન નિજ મન કરત વિચારા, બેહવશ ધ્રુવ જન કવન પ્રકારા;
સર્વ પ્રકાર પર્મ સુખદાઇ, ધ્રુવ સમ આજ કવન પ્રભુતાઇ. ૨
હરિહર અજ સુર સુરપતિ સારે, ધ્રુવ ચિતવે સો સત્ય નિહારે;
ધ્રુવ મુખ રજા ન મેટે કોઇ, યાને બેહ પ્રબલ કિમ હોઇ. ૩
સમય સમુજ સુર કહ કરજેરી, જન હરિ રૂપ ક્ષમા નહિં થેરી;
કવન હેતુ બેહ પ્રબલ શરીરા, કારણ પ્રગટ કરેહુ મતિ ધીરા. ૪
પુષ્પક યાન પ્રાત યહાં આવે, હરિપુર હરિજન બેદિ સિધાવે;
ચેહિ આજ્ઞા હરિ હુમે સુનાઇ, સત્ય સત્ય સનમુખ તવ ગાઇ. ૫
યા મહિં સંત રતી નહિં ભેદા, તાત કહા કારણ કહા બેદા;
હમતે ચૂક ભધ કોઇ ભારી, કરિયે ક્ષમા સંત અવહારી. ૬
ક્ષમાવંત કો સંત સમાના, તજી જગ રાગ રૂપ નિજ જાના.
જીવત મરે મરે દિર જીવે, બ્રહ્મરંધ્ર આતમ રસ પીવે. ૭
જન સમ કવન અવર જગ શુરા, સવ શ્રેષ્ઠ અરૂ સર્વ સખૂરા;
યાતે તાત કૃપા યહિ કીજે, કહિયે મર્મ ભર્મ મમ છીજે. ૮
ધ્રુવ સર્વજ્ઞ શંક સુર ચીના, કહન લગે મન મર્મ પ્રવીના;
સુર મુનિ કારન નાંહિ અનેકા, એકહિ કારન બેહ વિશેકા. ૯
સુરચિ માતુ કીનો ઉપકારા, સુધરે કારજ સર્વ હુમારા;
જનુની વચન વિપિન પદ ધારા, હરિહર દર્શન પ્રગટ નિહારા. ૧૦

દોહા

હરિહર અજ સતગુર કૃપા, કીન સર્વ નિજ કાજ;
આશ્રમ નીતી સહ નિભી, રખી રામ મમ લાજ. ૧
સુરચી માતા ત્યાગ તન, ક્રોધ વિવશ ગતિ નીચ;
મેં હરિપુર વો નકંમે, સાલત મો ઉર બીચ. ૨

ચોપાઈ

સુરચિ માતુ તજી સ્વર્ગ સિધાઉ, મેં કૃતમ્નિ શદ તાત કહાઉ;
મો શિર કીન અખંડ ઉપકારા, શબ્દ સુનાય કીન ભવ પારા. ૧

વિપિન વાસ તપ ભેદ ન જાના, માતૃ કૃપા સહ મર્મ પિછાંના; ૨
 જનુની બોધ વિપિન કરિ વાસા, સર્વ કર્મ તે ભયો ઉદાસા.
 હરિ ગુરુ કૃપા પરમ પદ પાવા, બ્રહ્મ રંધ્ર મહિં વાસ વસાવા; ૩
 આતમ તત્વ લખ્યો અવિનાસી, જનમ મરણ મેટી જમ કાંસી.
 માતૃ કૃપા મોહિ ભયો અનંદા, નિશ્ચય સહજ સચ્ચિદાનંદા; ૪
 મોક્ષ કારિણી માતૃ વિસારી, કિમ કરિ ભેદુ વિપિન વિહારી.
 શ્રી મુખ^૧ કથત માતૃકી મહેમા, ઉમગત પ્રેમ રહે નહિં નેમા; ૫
 મો મન ગાથ લખે હરિ સારી, કરિયે કૃપા ભક્ત ભય હારી.
 મો મન કષ્ટ ન રખે મુરારી; અવશ નાથ તારહિ મહતારી; ૬
 હરિપુર હરિ સુર ગાથ સુનાવો, મો મુખ ગિર પ્રગટ જય ગાવો.
 સુશ્રિ માતૃ દર્શન હરિ દીજે, પદરૂપ દાસ વિનય સુન લીજે; ૭
 સુશ્રિ માતૃ મેં પુત્ર કહાઉ, હનકો ત્યાગિ સ્વર્ગ કિત ચાઉ.
 રૂણી પુત્ર બની નહિં સેવા, સા સહ મર્મ લખે હરિ દેવા; ૮
 કૃપાનાથ મુખ ગાય સુનાવે, માતૃ વિના ધ્રુવ સ્વર્ગ ન આવે.
 મોરે હરિપુર બદ્રિ વિશાલા, મુનિ સુબોધ યહ જ્ઞાન રસાલા; ૯
 સત સંગતિ કરિ હુમે સુખારી, વિન સતસંગ સ્વર્ગ દુઃખ ભારી.
 કૃપાનાથ હરિ કરૂણા કાની, બદ્રિ નિવાસ સમાગમ દીની; ૧૦
 અપર વસ્તુ હમકો નહિં ચૈયે, સુર કરિ કૃપા પ્રગટ હરિ કૈયે.

દોહા

પર્મ કૃપા કરિ નરહરી, જ્ઞાન રતન ધન દીન;
 તન લગ દીજે દાસકો, મંત ચરણ આધીન. ૧
 ધ્રુવ જન મુખતે શબ્દ સુત, સુર ચાલે શિર નાય;
 પ્રેમ મગ્ન હરિ પદ ગિરે, દી જન ગાથ સુનાય. ૨

ત્રાપાર્થ

કૃપાનાથ ધ્રુવ પર્મ સુખારી, સુશ્રિ માતૃ હિત ચિંતા ભારી;
 સ્વર્ગ આન હિત શબ્દ સુનાવા, ગદ ગદ કંઠ નયન જલ છાવા. ૧
 હરિ ગુરુ પદ વંદે કેઈ વારી, તિમ તિમ જન ઉર બ્રેહ કરારી;
 કૃપાનાથ જાનો ગતિ સારી, ધ્રુવ નહિં આવે વિન મહતારી. ૨
 હરિ સુનીતિ લખિ સરસ સુહાવા, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવા;
 શિવ સર્વજ સમુજ ધ્રુવ ગાથા, ઉમગ્યો પ્રેમ ન હૃદય સમાતા. ૩

શિવા શંભુ લખિ પ્રેમ અપારા, પતિ પદ વંદત વારંવારા;
 જ્ય પતિ નાથ ભક્ત હિતકારી, કવન હેતુ ઉર ગિરહ કરારી. ૪
 તવ ઉર નાથ નહીં મદ મોહા, ઉગ્ર પ્રેમ શિવ કારણ કોહા;
 સર્વ વિશ્વ સમતૂલ તુમારે, શ્રેષ્ઠ વશ કિમ અંદેશ હુમારે. ૫
 શીવ સર્વજ્ઞ કહે સુન ગોરી, સર્વ સમાન ગિરા સત તોરી;
 યદ્યપિ જ્ઞાની ભક્ત પિયારા, ધર્મ સેતુ જન આંધન હારા. ૬
 જ્ઞાની ભક્ત જગત નહિ આવે, સત મિથ્યા કો મર્મ લખાવે;
 સત મિથ્યા જાને વિન સારા, કિમ કરિ જીવે તજે વિકારા, ૭
 વિધિ નિષેધ જાને વિન કર્મા, કિમ કરિ સમજે ધર્મ અધર્મા;
 અધરમ ધર્મ વિલગ કરિ ગાવે, જ્ઞાની ભક્ત વિભાગ દેખાવે. ૮
 જ્ઞાની હોય ભક્તિ પથ પારે, સો સત મિથ્યા પ્રગટ નિહારે;
 તન અધ્યાસ તજ્યો જન અપનો, નામ રૂપ જાન્યો તિન સપનો. ૯
 વ્યાપક આપ વસ્તુ વ્યતિરેકા, વિષય પદારથ ચહે ન એકા;
 નભવત અપનો રૂપ લખાયો, અપન આપમેં આપ પાયો. ૧૦

દોહા

નિજ આતમ નિરણુય કર્યો, સુભર ભર્યો સખ દેશ;
 યદ્યપિ ઉર ભક્તિ રતા, તા જનકુ આદેશ.^૧ ૧
 એસો જન મમ ઇષ્ટ સમ, યદ્યપિ મમ પદ દાસ;
 પ્રિયા કહું કહા ગુપ્ત મત, જ્ઞાની જાનત ખાસ. ૨

ચોપાઇ

એસે સંત ઇષ્ટ સમ મોરે, ઉર ઉપજે મંશય સુન તોરે;
 એસે સંત ધરે કષ્ટ આશા, હમ હાજર હોય કરે નિરાશા. ૧
 સુરતર ચિન્તામણિ સુરગાઇ, એસે જન પદ રહત સદાઈ;
 યદ્યપિ ઇનિતે સરે ન કાળ, હરિ હાજર હોય ભક્ત નિવાળ. ૨
 હરિ આજ્ઞા જન હિત હો મોકો, હમ ધ્યાવત લે પ્રિય સૈંગ તોકો;
 જન રક્ષા સમ કો મોહિ કર્મા, મો મન અધિક લખે યહિ ધર્મા. ૩
 માલી તર રક્ષા બહુ કરહી, સુક્ષ્મ ફલે કારજ સહ સરહી;
 જ્ઞાની ભક્ત તર તન કૈયે, સેવા લાભ હુમે ફલ લૈયે. ૪
 જ્ઞાન ભક્તિ મુક્તી ફલ પૂરણ, ધર્મ લાભ જગ મિલે સૈપૂરણ;
 ઇન રક્ષા હમ લાભ ઉઠાવે, યે નિસંગ જગ બોધ સુનાવે. ૫

યાતે ઉમા ભક્ત જન જ્ઞાની, હમ હરસત મમ આત્મ પિછાંની;
 યે મમ પ્રિયે પ્રીય હમ ઇનકો, ગુમ ગાય કહિયે કહો કિનકો. ૬
 જન જાનત યા મો મન જાને, અવર લક્ષ વિન કવન પિછાંને;
 ઉમા ગુમ મત કહો ન જાવે, સમુજ મર્મ આતમ સુખ પાવે. ૭
 દેખહુ પ્રિયા ભક્ત ધ્રુવ ગાથા, સમુજ મર્મ મમ ઉર ઉચરાતા;
 આશ્રમ ધર્મ કીન નહિ ભંગા, જ્ઞાન ગંગ ઉર અભંગ તરંગા. ૮
 જાહર ધર્મ પ્રથા નહિ ત્યાગી, ઉર મહિ અચલ આત્મ અનુરાગી.
 જાહર પ્રથા ધર્મ કરિ દાસા, ઉર મહિ આતમ તત્વ પ્રકાશા. ૯
 જાહર ધર્મ હર્ષ સુખ રાસી, ઉર આતમ રત કર્મ ઉદાસી;
 જાહર હર્ષ શોક દરસાવે, ઉર આતમ રત અચલ રહાવે. ૧૦

દોહા

અસો હોય એસી લખે, અવર ન જાનત કાય;
 વિશ્વ પ્રેમી ઉપકાર પર, પ્રિય લાગત અતિ મોય. ૧
 ધ્રુવ કરણી ઉરમે ધરે, કરે સુનીતી સ્નેહ,
 તરે તરાવે અવરકો, દૂજ ધરે ન દેહ. ૨

થોપાઇ

શિવ સર્વજ્ઞ ગાઇ ધ્રુવ ગાથા, જીનકે શિર શંભૂ પિતુ માતા;
 હરિહર ભક્તિ કરહિ નર નારી, જન શિર રહાય સદા ત્રિપુરારી. ૧
 ભક્તિ સરસ રસ શંભુ પિયારી, અહો નિશિ મસ્ત રહત અધહારી;
 શિવ ભક્તિ વિષ્ણુ પદ ધારત, વિષ્ણુ પલ પલ શંભૂ અરાધત. ૨
 શિવ ભક્તી વિષ્ણુ ઉર પ્યારી, હરિકો ઇષ્ટ લખે ત્રીપુરારી;
 અન્યો અન્ય ઇષ્ટ લખિ રાજી, એક રૂપ નહિ હોત દુરાજી. ૩
 હરિપુર હરિ શંભુ શિર નાવા, પ્રગટ હોન બદ્રી થલ ચાવા;
 હરિ સંકલ્પ હરહિ હરસાવા, અજસન શંભૂ સેન જનાવા. ૪
 અજ ઉર સમજ હરીહર ગાથા, ભક્તિ વડાવન ચહે જગનાથા;
 વિશ્વ ચરાચર જીનહિ અરાધે, સો હરિયે અવસર કિન સાધે. ૫
 ભક્તિ ભક્ત જગ ધર્મ વડાવન, એસે ચરિત કરત હરિ પાવન;
 સુર સુરપતિ ઉર કરત વિચારા, યે અવસર નહિ વારંવારા. ૬
 દેવ દર્શ અરૂ સંત ભમાજી, ઇનિતે ઇતર કવન શુભ કાજી;
 ખપસર સર્વ તજી સુગારા, સાંમ વેદ ધુનિ રાગ ઉચારા. ૭

પૂરણ પ્રેમ ભક્તિ રસ ભારી, લીન હોય ગાવત સુર નારી;
અમિત પ્રકાર પુણ્ય કર માલા, સુર સુરપતિ ચાલે તતકાલા. ૮
હરસિ ચલે જન જાય વધાવે, પૂરવ જનમ સર્વ અધ જાવે;
હરસિ ચલે સુર સુરપતિ નારી, સંત દર્શ જડ લાભ વિચારી. ૯
હરિહર અજ ઉર અતિ હરસાવા, પ્રેમ વિવશ બદ્રી થલ આવા;
સિંધુ સુતા ગિરિજા અજ નારી, પ્રગટ ભધ જન દર્શ વિચારી. ૧૦

દોહા

કો અસ જનમ્યો જગતમેં, જન સમ શુભયશ ક્ષેત;
જન સંગત તરસત સખે, દેવ દર્શકે હેત. ૧
બદ્રી થલ પાવન અતી, પ્રગટ ભયે સખ દેવ;
જય જય ધુનિ ઉચરત ભયે, મુનિ મંડલ લખિ ભેવ. ૨

ચોપાઈ

ધ્રુવ પ્રવીણ ઉર પ્રેમ અપારા, હરિહર અજ વંદે કેધ વારા;
જય ત્રય દેવ સર્વ અધ હરતા, અકરણ કરણ અકરતા કરતા. ૧
કો તવ મર્મ લખે અધહારી, જો જાને કછુ કૃપા તુમારી;
નામ તીન તુમ એકહિ રૂપા, પ્રકૃતિ પાર તુમ અજળ અનૂપા. ૨
સ્વગત ભેદ સમ નામ તુમારા, તીન કર્મ હિત તન ત્રય ધારા;
ગુપ્ત મર્મ જાને તવ ભક્તા, તજી વિવાદ ભક્તી આસકતા. ૩
ત્રિગુણ ભેદ તજી આતમ વાદી, સો સખ લખે ન લખે પ્રમાદી;
ભેદ વાદિ જન તવ નહિ જાને, ભેદ વડે સોધ કર્મ વખાને. ૪
સતગુરુ જાને ન સત નહિ બોધે, ભેદ વધે સોધ મગ શોધે;
યાતે તાત કૃપા નહિ તોરી, જીવે તજે નહિ નિજ ચિત ચોરી. ૫
ત્યાગિ જાને યા રાગિ કહાવે, રામ કૃપા વિન અધ નહિ જાવે;
સો જીવ હોવત પિગત વિકારી, કરિયે કૃપા આય ત્રિપુરારી. ૬
જીવો ઉલટિ બ્રહ્મ પદ પાવે, તીન દેવ તુમ કૃપા કરાવે;
ઉમા માતુ મમ આદ ભવાંની, શુક્ષ્મ રૂપ કુરે અતિ છાંની. ૭
જીવો કર્મ કરે નિજ ઇચ્છા, કર્મ પ્રધાન કરે કો રિચ્છા;
ઇચ્છા દેવી ઉર લપટાઈ, જીવે લખે નહિ ઇન પ્રભુતાઈ. ૮
ઇન્દ્ર ઝરોખે વાસો લીના, જીવ ચરાચર નિજ વશ કીના;
અર્ધ ઉર્ધ્વ જિય ચક્ર ભમાવે, નિજ ઇચ્છા સોઈ કર્મ કરાવે. ૯
તોરી કૃપા હોય જોડિ જનપે, રામ રંગ લાધે તિન મનપે;
રામ ભક્તિ સિંવરણ ચિત લાગે, સમુજ સુજગ ઇચ્છા તન ત્યાગે. ૧૦

દોહા

તવ માયા તવ ભક્ત કે, ત્યાગે લખિ નિજ પૂત;
 નિજ પ્રપંચ પ્રેરે નહિ, અવશ બને અબધૂત. ૧
 રમા રામ શિવ શક્તિ મિલ, જન રક્ષક સુત જનન;
 તરે તરાવે અપરંપા, પાવે પદ નિરખાન. ૨

ચોપાઇ

કૃપાનાથ અતિશય ઉપકારા, દે દર્શન મમ જનમ સુધારા;
 અપનો ગિરદ વિચાર સુરેશા, દર્શ દીન સમ હરન કલેશા. ૧
 એસી કૃપા કરે કે દૂગ્ધ, જીવ સનાતન તુમહી સૂગ્ધ;
 ભલે જુરે સહ જીવ તુમારે, યાતે તાત ક્યું ન મોહિ તારે. ૨
 સવ જીવ સાક્ષી ધન નાંમી, જય સર્વાંગ નમાંમિ નમાંમિ;
 તો વિન રક્ષક કે પ્રભુ મોરો, આદ્ય જીવ શરણુ સત તોરો. ૩
 જય જગ જીવન કૃપા તુમારી, આય દર્શ દીને અવધારી;
 હરિહર પદ વંદે ધ્રુવ ધ્યાંની, અજપદ વંદે પર્મ સુગ્ધાંની. ૪
 ગિરિજા રમા ભક્ત પદ વંદા, ઉર મહિં ઉપજ્યો પરમ અનંદા;
 નામ રૂપિણી માતુ ભવાંની, તોરી કૃપા સુખી સહ જ્ઞાંની. ૫
 નામ રૂપ યહ કાટ તુમારો, નિશ્ચય યહ જગ માતુ હુમારો;
 તોરી કૃપા વૃત્તી વિશ્રાંમા, ખેંચિ લીન સહ તકે તમાંમા. ૬
 માયા ચરિત અપાર દિખાવે, તોરી કૃપા વૃત્તી નહિં ભાવે;
 નિજ સુતસમુજ સ્વતંતર રાખા, વૃત્તી વિપય હરિ અભિલાખા. ૭
 જીવ માત્ર જગ તવ આધીના, નિજ સુત સમુજ મુક્ત મોહિકીના;
 જનુની જુક્તિ મુક્તિ તું દાતા, સો જાનંત ગતિ શંભુ વિધાતા. ૮
 હરિહર જાનંત પ્રગટ પ્રમાની^૧, કે જન જાનંત કૃપા ભવાંની;
 હરિહર અજ શાક્ષી મમ દેવા, ચપલા સર્વ સૈવારત સેવા. ૯
 સતા પાય સગ કાજ સૈવારે, નામ રૂપ ગુણુ વિશ્વ પસારે;
 તુહિં કરતા ભરતા જગ હરતા, જય જનની કહા કહે સમરથા. ૧૦

દોહા

દેવ દેવિ અસ્તુતી કરી, ધ્રુવ ઉર પ્રેમ અપાર;
 જય જય જાંની સુર કરે, પુષ્પ પ્રચાર પ્રચાર. ૧

સર્વ સિદ્ધી આસન સરવ, પ્રથમહિ રખે સૈવાર;
સમય સમુજ્જ એકે સખે, જ્યહાં જનકે અધિકાર. ૨

ચોપાઇ

સર્વ તીર્થ નર ધાર શરીરા, બ્રીધલ આયે મતિ ધીરા;
વિપન દેવિ સુંદર તન ધારી, બ્રીધલ આઇ મિલ સારી. ૧
સપ્ત રૂપી અરૂ રૂપી અનેકા, દીરઘ દશા એકતે એકા;
સનક સનંદન ચારિહુ ભાષા, બ્રીધલ આયે હરસાધ, ૨
વસ્ત્ર વિહીન દિગંબર દેહા, મરત હસ્તિવત રામ સનેહા;
જટા જૂટ કેઈ એક જંગોટી, પુષ્પ પત્ર પાવે નહિં રોટી. ૩
કાઉ યોગી હક યોગ કમાવા, સુર મગ ચાલિ બ્રીધલ આવા;
મુનિ નારદ નિજ કર ધર વીણા, બ્રીધલ આયે પરવીણા. ૪
યેહિ પ્રકાર સહ દેવ મુનીશા, દર્શ હર્ષ પાયો શિવ ઈશા;
મનુ ભગવાન તાત અજ પેખી, ગિરે તાત પદ પ્રેમ વિશેખી. ૫
નૃપ ઉતાન પાત લખિ તાતા, પિતુ પદ શીશ ધર્યો હરસાતા;
પિતા મહે ચતુરારન પેખા, ગિરે ચરણ ઉર પ્રેમ વિશેખા. ૬
વડી સાસ સુમતી પદ લાગી, સાવિત્રી કહે ધન્ય સુભાગી;
નરતન ધાર ધર્મ શિર ધારા, ઉધરે આપ રૂ અમિત ઉધારા. ૭
જય પુત્રી સોભાગ સયાંની, તોરી ગાથ સર્વ મેં જાંની;
આતમ તત્વ રતા નરનારી, ચોથે ગદ પર રહત તુમારી. ૮
વિપય ભાવ જગ ભાંન ભુલાવા, આપો ઉલટ આપ ધર પાવા;
આતમ લખ્યો વ્યવહારા ન ત્યાગા, તો સમ સુતા કવન બડ ભાગા. ૯
ધ્રુવ સમ પુત્ર ઉદ્ર તવ આવા, વિશ્વ ચરાચર ધર્મ વડાવા;
ઇશ આદિ સહ દેવ અર્ધાના, પુત્રી પુત્ર ભક્તિ વશ કીના. ૧૦

દોહા

ધ્રુવ અમોલ અવસર લખી, ઉર મહિં અતિ હરસાય;
તાત તાત તિનકે પિતા, પર્યો તીન પિતુ પાય. ૧
અજ હરસે વરસે સુમન, ડરસે પાપ હરંત;
સુરત તરસે હરસે દરસ, ભક્તો સમાગમ સંત. ૨

ચોપાઇ

તીન દેવ પાદ કરિ પૂજા, બ્રહ્મ રૂપ લખિ ભાવ ન દૂજા;
સપ્ત રૂપી મુનિ મંડલ સારા, ધ્રુવ પ્રવીણ પદ પાદ પખારા. ૧

તીન તાત કીન પદ સેવા, હરસે દેવ સર્વ લખિ ભેવા;
 પરમ હંસ સનકાદિક ચ્યારી, ધ્રુવ હરસે ચવ ચરણ પખારી. ૨
 વંશ પરાપરમે બડ ભાગી, મમ વડીલ આતમ અનુરાગી;
 જીનકે વંશ વડે અજ સ્વાંમી, તિનકે પુત્ર રહે કિમ ખાંમી. ૩
 મેં બડ ભાગ વંશ ઈન આવા, અરક વૃક્ષકો આંબ બનાવા;
 મો મન કરતો તકે કઠોરા, મેં હરિ ભકત ભકિત ચિત બેરા. ૪
 સો મન સર્વ તકે તજી ભાગા, કરિ તવ દર્શન ભયો સુભાગા;
 ધન જિન વંશ પરાપર રીતી, ધર્મ સનાતન પરમ પરીતી. ૫
 બ્રહ્મ પયો નિધિ રત મમ દાંના, આતમ ઈતર કર્મ નહિ જાંના;
 મોર પિતામહ બ્રહ્મ અનાદી, જ્ઞાંતી લખે ન લખે પ્રમાદી. ૬
 ગિંદૂ રૂપ સર્વ ઘટ વ્યાપક, જીવ માત્ર સૃષ્ટી તન થાપક;
 કર્મ કરે અર કર્મ અતીતા, કો જાને ઈનકી મતિ રીતા. ૭
 વિનય કરત ઉપજી બ્રહ્મ ભારી, ગુરુ પદ ગિયો જ્ઞાન વૃત ધારી;
 મુર નારદ શિર પર કર દીના, પ્રથાવંત જ્ઞાંતી શિષ્ય ચીના. ૮
 ગુરુ નારદ કહે ધન્ય સપૂતા, ધર્મ યુદ્ધ જીત્યો અગધૂતા;
 એક પક્ષ જગ સંત અપારા, તું જન ધન્ય સજી દે ધારા. ૯
 જ્ઞાન પાય ભકિત નહિ ત્યાગી, યાતે સર્વ શ્રેષ્ઠ બડભાગી;
 અનલ બર્ષ રાખે કો સંગા, તિમિર રવી કિમ સંગ પ્રસંગા. ૧૦

દોહડા

જગ પ્રપંચ સો ઘોર તમ, રવિ સમ જ્ઞાન હમેશ;
 સેમિલ રાખે તાત તે, તરિ આયો નિજ દેશ. ૧
 વ્યાપક બ્રહ્મ અનાદિ તું, તદ્વપિ પ્રથા પ્રવિન;
 ઉભય પક્ષ રણુ ધીર વિન, પાત્રિ શકે નહિ દીન. ૨

ચોપાઇ

જય હો ભકત જગત હિતકારી, સનમુખ રહો સદા ત્રિપુરારી;
 સર્વ દેવ દેવી ગુણ સાગર, જન પર કૃપા કરેહુ ઉજ્યાગર. ૧
 ધર્મ પ્રથા જગમે જન થાપે, દેવી દેવ ન તાહિ ઉથાપે;
 શુભ ગુણ ભકત સર્વ સૂર જાંને, તાતે પુત્ર ન અધિક વખાંને. ૨
 હરિપુર તે ઉત્તમ^૧ જન આવા, કરિ તવ દર્શ પરમ શુભ પાવા;
 તદ્વપિ તાત બ્રહ્મ હર ભારી, હૃદય લગાવહુ જન બ્રહ્મચારી. ૩

ગુરુ મુખ વચન સુનત ધ્રુવ હરસા, પુલકિ ગાત લોચન જલ વરસા;
 ઉત્તમ બ્રાત ચરણ લિપટાવા, બ્રાત્રુ ભાવ તન ભાન ભુલાવા. ૪
 ધ્રુવ કર પકરિ બ્રાત ઉર લાવા, ઉમગત પ્રેમ ન રૂકે રૂકાવા;
 રે મમ બ્રાત પ્રાણુતે પ્યારા, ધન્ય તોર ગુણ અગમ અપારા. ૫
 બ્રાત્રુ ભાવ સિમા તું ભાષ, કહા વરણું મેં તોરી ભલાષ;
 હરસત ઉમા માતુ વર દીના, હમતે પ્રથમ મૃત્યુ તેં લીના. ૬
 એસે બ્રાત વિશ્વ મહિં થોરા, અંધૂ ભાવ લખું સત તોરા;
 દેવી વર ઇચ્છા તવ ભારી, વિપિન વાટ ભેટી શઠ નારી. ૭
 દે ઉપદેશ કૃતારથ કીની, તજ્યો પ્રાણુ હરિ પદ આધીની;
 યક્ષ લક્ષ વિન યુદ્ધ કરાવા, કર્મ દંડ હરિ સર્વ દિરાવા. ૮
 તનુ તન ત્યાગ પ્રભૂ પદ આવા, જનુની શ્રેષ્ઠ વશ દેહ જરાવા;
 ઉત્તમ માતુ પરમ ઉપકારા, હમતે સેવ ન બની લગારા. ૯
 કરિયે કહા કર્મ ગતિ ગૂઢા, લખે ન જીવ મર્મ મતિ મૂઢા;
 હરિહર કૃપા હોય અથ નાસા, તો જીવ જલ મિટે જમ ત્રાસા. ૧૦

દોહા

લખિ અવસર હરિ હરસિ કે, બોલે પ્રેમ પ્રચાર;
 મમ આતમ કહે સો કહે, તવ ઉર શંક અસાર. ૧
 તવ જનુની નિજ ક્રોધ વશ, અજગર ધર્યો શરીર;
 ક્રોધ હર્યો તન કષ્ટ વશ, સો આવહિ મતિ ધીર. ૨

ચોપાઇ

અજગર દેહ સદસ દસ સાલા, ભૂખ પિયાસ રૂ કષ્ટ કરાલા;
 ત્રીન રૂતુ તન રહત ઉધારા, રૂચિ અનુસાર મિલે ન અહારા. ૧
 સસા કુરંગ રીંછ અરૂ સૂરા, નિરખિ કાલ લખિ ભાગત દૂરા;
 વિપિન પશુ સહ નિરખિ પલાવે, કરે ક્રોધ પરિ હાથ ન આવે. ૨
 અપર ન એક બાંહ બલ કોઇ, નરતન ભૂલ યાદ ઉર હોઇ;
 જલચર થલચર નભચર સારે, એ સખ પૂરખ જનમ નિહારે. ૩
 પૂરવ જનમ ગાથ દરસાવે, સમુજ મર્મ સખ જિય પસતાવે;
 જનમ અપાર કર્મ નિજ ભાસે, સમુજ સજી જીવે અતિ ત્રાસે. ૪
 અધરમ ધર્મ વિશ્વકે કર્મ, નરવિન સર્વ લખે જીવ મર્મ;
 કષ્ટ પાપ કુકરમ ચાહ હરના, કેવલ ચહે વિશ્વપતિ સરના. ૫
 કરિ જીવ પાપ પ્રખ્યાત પસતાવે, તિમતિમ અધિક આશ અથ જાવે;
 યાતે અમિત જનમ અથ દરસે, તરસે રામ ભકિત પદ પરસે. ૬

કષ્ટ સહ અરૂ મનકો મારે, અંતર ગત હર નાંમ ઉચારે;
 અવરાસી તન મન ઇક ધારા, કળ મોહિ મિત્રે મનુષ્ય અવતારા. ૭
 કરિ સતસંગ રામ ગુણ ગાવે, જીવન મુક્ત લાભ હમ પાવે;
 લખ ચોરાસી જીવ દુઃખારી, એસે ત્રાહ કરત નરનારી. ૮
 કષ્ટ વિવશ કુકરમ સહ ભૂલે, નરતન પાય પ્રેમ જલ જૂલે;
 કુકરમ હરે કરે સતસંખા, હર પ્રતાપ હો જ્ઞાન અભંખા. ૯
 યાતે તવ જનુની દુઃખ પાઈ, અજગર તન સહ અધમ ભુલાઈ;
 યાતે યહિ અવસર તન ત્યાગી, યહિ થલ આવહિ પરમ વિરાગી. ૧૦

દોહા

હરિ આજ્ઞા યુગ પારપદ, ધાયે લેઈ વિમાંન;
 અજગર તન ત્યાગ્યો તુરત, ખગ મગ કીન પયાંન. ૧
 બ્રીથલ સુર નર સભા, સુરગી સનમુખ આય;
 ભૂલ કપટ ચરણાં ગિરી, હર નહિ પ્રેમ સમાય. ૨

ચોપાઈ

જય હરિહર અજ ઇષ્ટ હુમારે, મો સમ અધમી કવન ઉધારે;
 તો સમ કૃપા મોહ^૧ સમ પાપી, શુદ્ધ કીન પ્રભુ થાપ ઉથાપી. ૧
 નરતન તાત કીન ઉપદેશા, પાપ વિવશ હર લગ્યો ન લેશા;
 સુનિ તવ બોધ વ્રતી વિપરીતા, સાર બોધ સમુજી નહિ રીતા. ૨
 તન સગંધ સુત મોહ અપારી, નિજ અજ્ઞાન ન શકી વિચારી;
 ધ્રુવ પ્રવીણ આતમ અનુરાગી, મિથ્યા દોષ દીન હત ભાગી. ૩
 વ્યંગ ઉપોધ શબ્દ મુખ ગાવા, ધ્રુવ જ્ઞાંતી હર રંચ ન લાવા;
 ધ્રુવ પત્ની પ્રિયે પ્રેમ સુહાગી, પૂરણ પ્રેમ મોર પદ લાગી. ૪
 મેં મમતા વશ તાહ ઘિકારી, ગદ ગદ કંઠ ભઈ શુધ નારી;
 પુત્ર મરણ સુન તુરત પલાઈ, મોહ વિવશ તન અનલ જરાઈ. ૫
 જલત જવાલ પતિ દુરગુણ ગાવા, ધ્રુવ જનુની ડો દોષ લગાવા;
 મિથ્યા દોષ દેહ જીન પ્રાંતી, હોવહિ અવશ મોક્ષ મગ લાંતી. ૬
 મો સમ અધમ કવન જગ પ્રાંતી, હરિહર સત્ય શીખ નહિ માંતી;
 મો મન પાપ સુદ્ધ કલ સારા, ભૂતલ અહિ અજગર તન ધારા. ૭
 સંવત દસ સહસ્ર દુઃખ ભારી, ક્રોધ વ્રતી સહ હરી મુરારી;
 કૃપાનાથ કહિયે કહા મોરી, વિશ્વ ચરાચર બાંનત ચોરી. ૮

મેં વિસરી પ્રભુ નાંહ વિસારી, મો ગિગડી સહ વાત સુધારી;
કૃપાનાથ અતિ કષ્ટ કરારી, ફિર નહિં દેવહુ દેવ મુરારી. ૯
હરિહર તાત કૃપા ભલ કીની, સમુજ અનાથ શરણુ મોહિ લીની;
શિવ કહે સુતા ન મોરિ ભલાઈ, ધ્રુવ ઉપકાર કીન લખિ માઈ. ૧૦

દોહા

ધ્રુવ કહે તાત ન કરિ શકું, કો પેં પર ઉપકાર;
હરિહર અજ અપનો સમુજ, આપહિ લેત ઉગાર. ૧
ચિડિ ચક્રાર ચક ચક કરે, અતિ અમૃત કે હેત;
સરલ પ્રેમ જગાસિ લખ, શશિ અમૃત તેહિ દેત. ૨

ચોપાઇ

બાલક બકે તોતરી બાંની, માત તાત લે અર્થ પિછાંની;
જીવ કૃત્ય બાલક સમ સારે, કૃપાનાથ કરિ કૃપા ઉગારે. ૧
કો અસ કર્મ કરે જીવ ભારે, પ્રગટ આય તવ રૂપ નિહારે,
અદ્ભુત ચરિત આજ લખિદેવા, ચુપ મુખ ભયો ન જાંનુ ભેવા. ૨
સર્વ દેવ ઉત્તમ મમ બ્રાતા, શુક્ષ્મ તન સુરચિ મમ માતા;
મુનિ મંડલ મમ સ્થૂલ શરીરા, ઉભય શરીર સુરસરી તીરા. ૩
બદ્રાથલ ગંગા તટ ભારી, આવે ચેહિ સ્થૂલ કૃપા મુરારી;
શુક્ષ્મ ઉર અજાન હુમારા, તર્ક કરે પ્રભુ વારંવારા. ૪
પરમ હંસ મુનિ મંડલ સારા, વૃત્તી અચલ નહિં ચલે લગારા;
સુક્ષ્મ તન પાવન દિવિ^૧ ભોગા, તદ્દપિ વૃત્તી ક્યું ન નિરોગા. ૫
સુરચિ માતુ ઉત્તમ અરૂ બ્રાંમી, શુક્ષ્મ તન વૃત્તી ન વિરામી^૨;
તાત કૃપા કરિ કારણ કહિયે, તાતે સર્વ મર્મ ધન લેયે. ૬
સુર નર સભા પ્રજ્ઞ લખિ હરસા, પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ વરસા;
જય જય શબ્દ કીન સુરનારી, ચરચા સુનન ચહે અધિકારી. ૭
સમય સમુજ બોલે ત્રિપુરારી, ઉતર કરિયે દેવ મુરારી;
ધ્રુવ જન પ્રજ્ઞ સર્વ હિતકારી, મુનિ સમુજે સગ્ગહી અધિકારી. ૮
હરિ કરજોરિ ઇષ્ટ પદ વંદા, ઉર મહિં ઉપજ્યો પર્મ અનંદા;
બોધ સમાન કવન સતકર્મો, સુચવે શંભુ સનાતન ધર્મો. ૯
યદ્યપિ હમતે અજ અધિકાઈ, ચાર વેદ જન કંઠ સદાઈ;
શુક્ષ્મ સ્થૂલ દેહ દે દ્રષ્ટા, હમતે કરહી બોધ સપષ્ટા. ૧૦

દોહા

આદિ કારણ સૃષ્ટિકે, અજ કરતા મમ દેવ;
અર્ધ નિદ્રા રહિ જગ રચે, સો જાનત યહ ભેવ. ૧
અજ હરિહર શિર નાયકે, બોલે વચન રસાલ;
આતમ રત મુનિ મંડલી, બોલે બુદ્ધિ વિશાલ. ૨

ચોપાઇ

સમય સમુજ બોલે મુનિ વંદા, જય હો દેવ સચ્ચિદાનંદા;
સર્વ શક્તિ વ્યાપક મમ દેવા, તોરી કૃપા લખે જન ભેવા. ૧
તુમતે ધતર કવન બલ બુદ્ધી, જનકો વિશ્વ ચરાચર શુદ્ધી;
તીન દેહ દ્રષ્ટા મમ દેવા, સર્વ અતીત લખે કો ભેવા. ૨
જગ કારણ ધારણ અવલંબા, નામ રૂપ જડ ચેતન થંભા;
ધી દ્રષ્ટા પ્રેરક ધી ધર્મા, ધી નિજ કિમ જાને તવ મર્મા. ૩
ત્રિગુણ રૂપ ઘટઘટ તુમ વ્યાપક, સર્વ સનાતન થાપ ઉથાપક;
તોરી કૃપા હમે કછુ પાવા, જાને કછુ સો તુમલિ જનાવા. ૪
જન રક્ષક ભક્ષક બલ ખંડન, અધરમ હરન ધર્મ મહિં મંડન;
અતિ પ્રચંડ શક્તી શિવ ધામા, વિશ્વ ચરાચર વસ્તુ તમાંમા. ૫
પ્રબલ વેગ વ્યાપક તવ માયા, ઉગરહિ દાસ શરણ તવ આયા;
તોરી કૃપા દોષ ત્રયે નાસા, સંત સમાગમ રૂપ પ્રકાસા. ૬
આપ્રણ નાસ કીન ગુરુ દેવા, સો પ્રસિદ્ધ જાનત તુમ ભેવા;
જ્ઞાન અનલ શુક્ષ્મ તન જારા, કૃપાનાથ ઉપકાર તુમારા. ૭
નામ રૂપિણી માયા આદી, તોરી કૃપા ન કીન ઉપાધી;
નામ રૂપ નિરણુય હમ કીના, દેવી દાસ દુઃખ નહિં દીના. ૮
ત્રિગુણ રચિત યહ મોર શરીરા, તરિ ન શકે વૈતરણી તીરા;
ગુણ અતીત નિરગુણ નીર બંદા, વ્યાપક સર્વ સચ્ચિદાનંદા. ૯
તોરી કૃપા ત્રિગુણ તેહિ ત્યાગે, જીવ ભાવ તજી આતમ જાગે;
અપનો રૂપ લખે અવિનાસી, સહજ સનાતન નિજ મુખ રાસી. ૧૦

દોહા

સમય સમુજ સનકાદિકો, વિનય કીન કરજોર;
ગુપ્ત જ્ઞાન હારહર વિના, લખિ ન શકે કોઉ ઓર. ૧
પુત્ર પિતાકે જનમ કો, કિમ કરિ કરે ગિયાંન;
અહભુત રચના આપકી, હમકો પરે ન જાન. ૨

ચોપાધ

હમ બાલક તુમ તાત હમારે, લખિ ન શકે હમ મર્મ તુમારે;
 યાતે તાત કૃપા યહિ કીજે, તીન અવસ્થા મર્મ કહીજે. ૧
 ધ્રુવ જન પ્રશ્ન સર્વ હિતકારી, કરિયે ઉત્તર કૃપા મુરારી;
 કૃપાનાથ સત બોધ કરીજે, મિથ્યા તર્ક હોય કહુ છીજે. ૨
 શંકા ગુપ્ત બોધ સુનિ જાવે, રામ કૃપા અવસર અસ આવે;
 હમ બડ ભાગ સમય બલહારી, દર્શ દેવ શંભૂ ત્રિપુરારી. ૩
 સનક સનંદન ગદગદ બાંની, સમ રૂપી કહે સમય પિછાંની;
 જય અધિવેશ આદ અર અંતા, વ્યાપક વરણુત સંત મહંતા. ૪
 નિત્ય નિરંજન નેમ અનેમી, શુક્ષ્મ લક્ષ લખે જન નેમી;
 નેમ પ્રેમ પૂરણુ ઉર જ્યાકે, લક્ષા અર્થ અભય રસ ચાખે. ૫
 નેમી પ્રેમે નેમ નિભાવે, જગદાકાર વૃત્તી વિસરાવે;
 સનમુખ વૃત્તી સોહં બોલે, ચિદ્રાંથી પ્રેમી જન બોલે. ૬
 જનમ મરણુ ચિદ્રાંથી કારણુ, હરિ ગુરુ કૃપાતે કીન નિવારણુ;
 શુક્ષ્મ તર્ક વાસના ત્યાગી, જાતે જીવ ભયો બડ ભાગી. ૭
 સત્ય સ્વરૂપ સ્થિતિ જન ચીના, લીન સદા જલમે જીમ મીના;
 ગર્ક તત્ત્વ વૃત્તી તજી તર્કા, અહોનિશિ મસ્ત રહત ચિત હર્કા. ૮
 વિશ્વ ચરાચર સમજ સ્વરૂપા, હર્પત રહે સ્વતંતર ભૂપા;
 એસો હોય ગતી યહ જાંને, વિન જાંને કહા મર્મ પિછાંને. ૯
 હરિહર કૃપા મર્મ પદ પાવે, વિનહિ પ્રયાસ સ્વરૂપ સમાવે;
 યાતે તાત કૃપા યહિ કીજે, સુર નર સભા બોધ વિત^૧ દીજે. ૧૦

દોહા

સમય સમુજી નારદ કહે, જયજય નરહરિ નાથ;
 તાત ખિલાવત પુત્રકો, સુત લખિ કરે સનાથ. ૧
 વિશ્વ ચરાચર પુત્ર તવ, તાત હરીહર દેવ;
 સુલભ તરે સંસાર સુત, હરસિ સુનાધયે ભેવ. ૨

ચોપાધ

સમય સમુજી સુરરાજ સુબાંની, કલન લગે પ્રિય વચન પ્રમાંની;
 જય જગદીશ્વર દીન દયાલા, બોધ કૃપા કીજે તતકાલા. ૧

સુનિ સુબોધ સુધરહિ નરનારી, હરે પાપ પ્રભુ કૃપા તુમારી;
 જપ તપ વ્રત તીરથ મખદાના, પર્મ ધર્મ નહિ બોધ સમાના. ૨
 સુનિ સત બોધ બાય ઉર ક્રોધા, ક્ષણ મહિ સુદલ ફલે સત બોધા;
 હમ સુર સર્વ બોધ વિન હારે, કર્મ સકામ કેદ બયે સારે. ૩
 જે સત બોધ પ્રથમ હમ પાવત, બ્રહ્મ લોક લોવૃષ્ટિ ન લાવત;
 સુરતન પાય કાજ કહા કીના, જ્ઞાન હીન રહે કાલ અધીના. ૪
 સત મિથ્યા સમજે વિધિ સારી, છૂટો બાંણ લગે કહા કારી;
 નિજ નિજ કર્મ શરીર બંધાવે, ભોગે વિના અંત નહિ આવે. ૫
 સુર તન બોધ હોય વ્રઠ ધારા, નર તન તરત લગે નહિ વારા;
 સુર તન કુકરમ કષ્ટક હટાવે, નર તન હરિ ગુર કૃપા કરાવે. ૬
 સુર તન વૃત્તી હોય ઉપરામા, નર તન સહજ મિલે સુખ ધામા;
 અમિત જન્મ સુર કર્મ દિખાવે, વૃત્તી ઉર ઉપરામ સુદાવે. ૭
 સુરતન વૃત્તી તજે કષ્ટ યાત્રા, નર તન જ્ઞાન હોય તતકાલા;
 હરિહર તાત લખો ગમ સારી, સર્વ લક્ષ તોહિ તાત મુરારી. ૮
 નર સુર ઇચ્છે બોધ તુમારા, કૃત્ય કૃત્ય કીજે કરતારા;
 હરિહર અજ જોહિ દર્શ દિખાવે, સિદ્ધ કાજ કહા કરી રહાવે. ૯

દોહા

શુક્લમ અર અસ્થૂલ તન, દે કિન કે આધાર;
 કો કર્તા ઇન કર્મકો, કવન વસ્તુ મહિ સાર. ૧
 ઈન્દ્ર પ્રજ્ઞ સુન શિવ હસે, હરિ ઉર હર્ષ અપાર;
 મુનિ મંડલ લખિ મર્મ કો, જય જય શબ્દ ઉચાર. ૨

ચોપાઇ

સુર જય શબ્દ કીન હરસાઈ, પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ છાઈ;
 હરિ સર્વજ્ઞ શંભુ પદ વંદા, કરણ ચહા ઉર બોધ અનંદા. ૧
 જય શંભૂ જય મુનિ મનરંજન, જય સુરેશ વિશ્વ દુઃખ ભંજન;
 શિવ કૃપાલુ મુનિ બોધ ઉચારે, ઈન્દ્ર વરસિ કારજ જગ સારે. ૨
 શિવ પદ શેષ મિલે મુનિ સારા, અમૃત બોધ અસીકી ધારા;
 મધવા જીવ ચરાચર પોષે, નર સુર સંત સર્વ સંતોષે. ૩
 જય સુરેશ આશીશ હુમારી, નર તન પાય સ્વરૂપ સુખારી;
 નર તન જીવ સુખી કે કારન, પ્રજ્ઞ કીન તુમ પાપ નિવારન. ૪
 ધ્રુવ જન ચહત જ્ઞાનકી ગાથા, જ્યું અમલીકો અમલ સુહાતા;
 રાગી રાગ જ્ઞાન ચહ જ્ઞાની, વિશ્વ નેમ ચહત મન માંતી. ૫

યાતે પ્રથમ ઉભય અતિશદ્ધા, સમજાહિ સુજન સંત પરબુદ્ધા;
 ઉભય પ્રથમ તવ પર ઉપકારી, સમુજ ધરે ઉર રહિત વિકારી. ૬
 નર સુર અસુર જીવ નરનારી, ઉત્તર લખે સો પર્મ સુખારી;
 મમ શિર ઈષ્ટ કૃપા શિર દેવા, યાતે કષ્ટુ ભાખત યહ ભેવા. ૭
 અપરા પરા પ્રકરતી દોષ, પ્રતિય હોત વિકરતી સોષ;
 સામ્ય અવસ્થા ત્રીગુણ કહિયે, તનમાત્રા પાંચુ ઈન લેયે. ૮
 સામ્ય અવસ્થા ભર્મ પ્રકરતી, પાંચુ માત્રા ભધ વિકરતી;
 ઉપાદાન કારણ પરકરતી, કાર્ય યે રૂપ નામ વીકરતી. ૯
 મહાતત્વ ઉપજાવન હારી, યાતે પરકરતી મહતારી;
 યાતે અમર અનાદી માંતી, સમજાહિ મર્મ સુજન જન જાંતી. ૧૦

દોહા

પંચ ભૂત મન ઈન્દ્રિ દશ, સોલ વિકરતી જાન;
 ઉત્તર ઉત્તર જો રહી, સાત પ્રકૃતી માંન. ૧
 વ્યષ્ટિ સમષ્ટા સ્થૂલકો, પંચતત્વ આધાર;
 શુક્ષ્મ તન અરૂ સ્થૂલકો, ઈન્દ્રિ કરે વ્યવહાર. ૨

ચોપાધ

મન પ્રેરક ઈન્દ્રીકો રાજ, ઇનકી રજ કરે સહ કાજ;
 અંતઃકરણ ઈન્દ્રિ મન સારા, યદ્યપિ પ્રાણુ સવ સરદારા. ૧
 શુક્ષ્મ સ્થૂલ સરીર જુદાઈ, પ્રાણુ કરી ઇનકી ઇકતાઈ;
 ઈન્દ્રી સર્વ કરે નિજ કાજ, યદ્યપિ પ્રાણુ શ્રેષ્ઠ ઈન રાજ. ૨
 સુનિયે કહ ઇક યુક્તિ પુરાંની, સમુજે શ્રેષ્ઠ પ્રાણુ સહ પ્રાંની;
 દશ ઈન્દ્રી અરૂ મન સંવાદા, સુનિ સમુજે મન જાય પ્રમાદા. ૩
 ચઉદ ત્રિપૂટી ચિત અરૂ બુદ્ધી, મેં બડ મે બડ ગિરા અશુદ્ધી;
 કાન કહે હમ વિન કહા પ્યારે, શબ્દ અર્થ વિના સુન ધારે. ૪
 જલચર સ્થલચર નભચર સારે, શબ્દ ક્રિયા કરિ કાજ સુધારે;
 શ્રોત્ર વિના કોઉ સરે ન કાજ, સર્વ વિશ્વ જીવ હોય અકાજ. ૫
 યાતે શ્રોત્ર સર્વ સરદારા, અપર ઈન્દ્રિ સહ દાસ હમારા;
 ત્વચા કહે કયું કરો બડાઈ, હમ વિન તવ રક્ષણ કો ભાઈ. ૬
 હાડ માંસ તન ચાંમ ઠંકાવે, તાતે તન શોભા યહ પાવે;
 રાજ રંક સંત તપિ ત્યાગી, ચર્મ હીત ઘ્રાણિત હત ભાગી. ૭
 ત્યાગે સર્વ પાસ નહિ આવે, ચર્મ હીન વિશ્રામ ન પાવે;
 સ્પર્ષ જ્ઞાન કરહી હમ ભારી, યાતે સુખી સર્વ નરનારી. ૮

હમતે લઘુ ઇન્દ્રી તુમ સારી, અપન અપન મન લેહુ વિચારી;
 નિજ નિજ મુખતે કરો બડાઇ, કવન બડો યહ મર્મ ન પાઇ. ૬
 નેન કહે હમ સર્વ દિખાવે, ચલે સુરાહ ૩ વિધન બચાવે;
 નેન વિહીન ગિરે તન દૂપા, પ્રાણુ જાય અરૂ કષ્ટ અનૂપા. ૧૦

દોહા

રસના મુખ હડ હડ હસી, કો બડ મોહ સમાન;
 વિન વિવેક ઇન્દ્રી સરવ, મિથ્યા કરત ગુમાન. ૧
 ચવ પ્રકાર આહારકો, હમહિ કરત પિછાન;
 કટુક મધુર કહું ના કહે, સર્વ હોય હેરાન. ૨

ચોપાઈ

સર્વ ઇન્દ્રિ તનકી પુષ્ટાઈ, વ્યંજન હમતે પાય સદાઈ;
 પુષ્ટ પદારથ હમતે પાઇ, નિજ કૃત કર્ત સર્વ હરસાઇ. ૧
 શબ્દ વેહાર હોત રહે હમતે, મિથ્યા ગર્વ કરો વિન ગમતે;
 રાજ પ્રજા શબ્દ કરિ ગાવે, જીભ વિના કો મર્મ લખાવે. ૨
 રસના ન્યાય ચુકાવે રાજ, જીભ હીન નૃપ હોય અકાજ;
 વિશ્વ જીવ જીવહા વિન સારે, કહો કવન વિધિ કાજ સુધારે. ૩
 નર સુર અસુર સંત અવતારા, પ્રતિ ઉત્તર કરિ કારજ સારા;
 સંત સરલ ચિત બોધ સુનાવે, જીભ હીન કહો કિમ સમુજાવે. ૪
 લક્ષા અર્થ લહે જન જાંતી, ગુરુ સુબોધ સુધરે સહ પ્રાંતી;
 જીભ્યા પ્રશ્ન કરે શિષ્ય સુરા, જીભ્યા દે ગુરુ જ્ઞાન સખૂરા. ૫
 હરિ ગુરુ ગાવે મંત્ર ઉચારે, હરિ હર પ્રસન્ન હોય જન તારે;
 ચારૂ વેદ ભિન્ન કરિ ગાવે, યદ્યપિ મર્મ જીભ કરિ પાવે. ૬
 અસત સત્ય મુનિ જન સમુજાવે, જીભ્યા વિના અર્થ કહા આવે;
 કવન બડો સો કહા બતાવે, કહિયે કહા પ્રવાહ દિખાવે. ૭
 યા તનપે કોહિ બડપન ધારે, મથા ગુમાન ગર્વ કરિ હારે;
 બડા બડા સો બડા સદાહી, છોટે બડા ન હોત કદાહી. ૮
 ચુપ મુખ રહો ન ભર્મ ગુમાવો, નિજ નિજ અપને કર્મ કરાવો;
 જીનકો રામ બડાપન દીના, ડાટિ શકે ન કો પરમ પ્રવીના. ૯
 અંત સમે ઈક રામ ઉચારે, અધમ તે અધમ પલક મહિં તારે;
 મમ બડપન પ્રસિદ્ધ સંસારે, અપર ચહે સો પર્મ ગવારે. ૧૦

દોહા

ધ્રાંણ કહે વિન ધ્રાંણ કે, દિપે સભા મંઝાર;
નારી નર કારણ નહીં, દેત સર્વ ધિક્કાર. ૧
સર્વ વિશ્વકે જીવ જે, શ્વાસ લેત ઇકે નાક;
નાક વિના નરબોકમે, જનમ ધર્યો હક નાક. ૨

ચોપાઈ

ગંધ સુગંધ વિભાગ વતાવે, અતિ શુક્લમ તોહુ પ્રગટ દિખાવે;
લેત સુગંધ કુગંધ હટાઈ, નર સુર શ્રેષ્ઠ પુરૂષ સુખદાઈ. ૧
પર્મ સરોદય આગમ ભાષે, પૂરણ પ્રેમ મોર સૈંગ રાખે;
મૃત્યુ તક હમ પ્રથમ બતાવે, સુજન શ્રેષ્ઠ જન ધ્યાન લગાવે. ૨
જોગી જન આતમ રસ ભોગી, સો સુખમણુ ધર પ્રથમ સૈયોગી;
રેચક પૂરક કુંભક કરહી, અજપા સુમરણુ શ્વાસ ઉચરહી. ૩
છડા પિંગલા સુખમણુ સાધી, જનમ મરણુ જીવ હરે ઉપાધી;
ઉભય લોક કારજ હમ સારે, લખહિ મર્મ જન હૃદય વિચારે. ૪
મો સમ શ્રેષ્ઠ કવન યા તનમે, સર્વ ઈન્દ્રિ શોચહુ નિજ મનમે;
સમુજી મર્મ રહિયે ચુપ ચાપા, મમ પદ લાગિ જપો હરિ જાપા. ૫
નેન નાસિકા વૃત્તી લગાવો, અજર અમર અક્ષય પદ પાવો;
જનમ મરણુ છૂટે જંજાલા, યાતે શ્રેષ્ઠ ધ્રાંણ ત્રય કાલા. ૬
વાક ઇન્દ્રિ બોલી અકુલાઈ, વિન સમુજે કહા કરો બડાઈ;
વાક વિના કો કરે વિવેકા, સત મિથ્યા કોહિ લખે ન એકા. ૭
સર્વ ઇન્દ્રિ જાને ભલ સારા, વાક વિના કિમ હો નિરધારા;
સતગુર શિષ્ય રંક ભલ રાજા, વાક વિના કોહિ સરે ન કાજા. ૮
મનકી શંક રહે મન માંઈ, વાક વિના નિરણુ કોહિ નાંઈ;
ચતુરથ વેદ પુરાણ કહાવે, વાક વિના કોહિ અર્થ ન પાવે. ૯
જીવ જાતિ કોહિ વાક્ય ઉચારે, જ્યું ત્યું કરિ કારજ નિજ સારે;
ચાર જાતકે જીવ અપારા, સર્વ વાક્ય કરિ બન વ્યવહારા. ૧૦

દોહા

હસ્ત ઉભય હસ કરિ કહે, હમ કરે સતા અગાધ;
હમ રક્ષણુ સખકી કરે, વ્રથા કરો બકવાદ. ૧
શૂરવીર સંગ્રામમે, મો વિન સરે ન કાજ;
નર સુર સુખ બાહુ સખલ, ચાહે ઇન્દ્ર ધિરાજ. ૨

ચોપાઈ

કરે વિન હવન દાન કિમ હોવે, ધર્મ બીજ કહો કિમ કરિ બોવે;
 કરે વિન કૃપિક કરે કહા કર્મા, અન દાન સમ અપર ન ધર્મા. ૧
 કરે વિન ખાન પાન કિમ પાવે, ભોજન વિન ત્રપી કિમ આવે;
 કરે વિન તન શુદ્ધી કિમ કરહી, વણિક કાજ કરે વિન કિમ સરહી. ૨
 વળે વળંત્ર અમિત સુર સાખા, નર સુર ઈન્દ્ર કરત અભિલાખા;
 કરે વિન વ્યંજન કોહિ વિધિ કરહી, ભોજન વિના ઉદર કિમ ભરહી. ૩
 જોગી જોગ સાધના સાધે, અષ્ટ અંગ કરિ યોગ અરાધે;
 રેચક પૂરક કુંભક કરહી, યદ્યપિ કરે વિન કાજ ન સરહી. ૪
 હરિ ગુર ઇશ પૂજ ચિત આવે, તદ્યપિ કરે કરિ પૂજ કરાવે;
 લે ચરનોદક વંદન કરહી, યદ્યપિ કરે વિન કાજ ન સરહી. ૫
 કરકે કરે ગુણ કો લે પારા, શુદ્ધમ ગુણ મો અમિત અપારા;
 શૂરવીર મમ સમ કો દૂળ, સર્વ ઈન્દ્ર મમ મર્મ ન સૂળ. ૬
 યાતે સમુજી રહો ચુપ સારે, રક્ષણુ ચહો તો હમહિ જીહારે;
 ભુજ કહ મમ બલ કિમ કરિ જાંતે, વિજ્યુ વિરંચી પ્રગટ વખાંતે. ૭
 પાદ કહે શદ ઇન્દ્રી સારી, પદ વિન સરે ન કાજ લગારી;
 સખકી ક્રિય સુદ્ધ હોય હમતે, બંકા ન વૃથા લખો ગુર ગમતે. ૮
 હરિહર દર્શ હર્ષ કોહિ આવે, પદ વિન જય પદ્મટિ કિમ આવે;
 ગવના ગવન તીર્થ કોહિ જાવે, તુલા દાન દિજ હરસિ દરાવે. ૯
 માત તાત ગુર ઈષ્ટ અરાધે, પ્રથમ પાદ સેવા સહ સાધે;
 સર્વ શરિર શ્રેષ્ઠ અંગ જાંતી, લે ચરણોદક લેત સુજાંતી. ૧૦

દોહા

હરિ ગુર પદ પૂજ પ્રીયે, મિલે મુક્ત જીવ સાર;
 વદત વેદ વાણી વિમલ, મુનિજન વારંવાર. ૧
 પદ પૂજત હરિ પદ મિલે, પદ વિન પદ નહિં પાય;
 યાતે પદ પૂજત રહો, સર્વ ઈન્દ્ર સત ભાય. ૨

ચોપાઈ

કહે ગુદા હમ મલ નહિં ત્યાગે, તડકિ કરો સહ દુષ્ટ અભાગે;
 મુવ અધાર ચક્ર હમ રાજ, હમતે સરે સર્વકે કાજ. ૧
 સર્વ જીવ તન મૂલ અધારા, મૂલ અધાર તરે સંસારા;
 જડ ચેતન તન મૂલ બંધાવે, પાછે ટાલ ફૂલ ફૂલ આવે. ૨

જ્યું તર પસરે મૂલ અધારા, એસેહિ સમુજ લેહુ સંસારા;
 જોગી જોગ કલા ધર પાવે, મૂલ બંધ સો પ્રથમ લગાવે. ૩
 ફિર ઉડ્યાંન જલંધર બંધા, પ્રણવ મંત્ર કરિ પર્મ અનંદા;
 ગન નાયક સિંવરે જન યોગી, અવશ્ય હોય આતમ રસ ભોગી. ૪
 મૂલ બંધ જોગી નહિ જાને, બ્રહ્મ રંધ્ર સુખ કિમ કરિ માને;
 યાતે મુલ શ્રેષ્ઠ કરિ જાના, તથા કરો સહ ઈન્દ્રી ગુમાના. ૫
 નહિ માનો તો કરિ અતલાવે, તડકિ તડકિ સહ કષ્ટ ઉઠાવે;
 યાતે શ્રેષ્ઠ લેહુ મોહિ માંની, તજી વિવાદ રહિયે સહ છાંની. ૬
 વંદત રહિયે વારંવારા, હમતે સુખમય સર્વ વિહારા;
 સેણે સમુજ સાર ઉર લીજે, હમતે વાદ કષુ નહિ કીજે. ૭
 શિસના કહે ઈન્દ્રિ શહ સારી, નીચ ઉચ નહિ શકે વિચારી;
 સર્વ ઈન્દ્રિ તુમ અકલ વિહીની, શિસના શ્રેષ્ઠ વિગત નહિ ચીની. ૮
 સર્વ ઈન્દ્રિ કારજ છક કરતા, ઉભય કર્મ મેં કરે સમર્થા;
 નિત તજે અરૂ શ્રુષ્ટી ઉપાવે, ગુપ્ત મર્મ નર ચતુર લખાવે. ૯
 સર્વ મુલ સૃષ્ટી હમ રેશા, બીજ ગિંદુ હમ કરત પ્રવેશા;
 વિશ્વ જીવ તન હમતે હોવત, તેહિ તન હમ નહિ જનમ વિગોવત. ૧૦

દોહા

રાવ રંક જોગી જતી, સંત હરી અવતાર;
 નર તન હમતે હોત હે, મોક્ષ મિથે જેહિ સાર. ૧
 તપિ ત્યાગી નર સુર સખે, ભલે વળવત માલ;
 કામ બાણ કંપે સખે, કરે પલક પેમાલ. ૨

ચોપાઈ

ભક્તિ હીણ કોઉ યોગ કમાવે, હરે યોગ હમ ભોગિ બનાવે;
 નિજ અહંકાર બને કોઉ ત્યાગી, તેહિ શહ પકરિ કરે હમ રાગી. ૧
 તપિ તપ સાધિ ધરે અહંકારા, એસે શહ કહ પકરિ પહારા;
 અમિત ભૂપ સુર સુરપતિ સારે, એ સખ મમ પદ દાસ ગિચારે. ૨
 કામ ભક્ત સુર નર સંસારા, રામ ભક્ત કોઉ સંત ગિચારા;
 હરિ ગુર ભક્તિ મહા રસ ચાખે, હમ વશ હોત હરીજન જ્યાકે. ૩
 રામ ભક્તિ રાતે નરનારી, તેહિ જન લગે ન વિષય બચારી;
 પ્રણવ મંત્ર ઉચરે નિજ શ્વાસા, તેહી પદ હરસિ રહે હમ દાસા. ૪
 ભજન ભક્તિ સુંદર ઉર જ્યાકે, હમ નહિ વિધ્ન કરે કષુ પાકે;
 ભક્ત હીન હમ પટકિ પહારે, જીવ દશા વસ રહેત હુમારે. ૫

યાતે સર્વ ઇન્દ્રિ સુન લીજે, ગર્વ ગુમાન સર્વ તજ દીજે;
 સત્ય સત્ય ગાથા મેં ગાઇ, વિષય ઇન્દ્રિ હમ શ્રેષ્ઠ સદાઇ. ૬
 મુખતે કહે ન બડપન આવે, બડે બડાપન પ્રગટ દિખાવે;
 નિજ મન બડપન તજી ગરૂઆઇ, નિજ કારણ કરિયે હરસાઇ. ૭
 દશ ઇન્દ્રી મન સુન્યો વિવાદા, મનકે નિજ મન ક્રોધ અગાદા;
 ગોલક સમ ઇન્દ્રી શઠ નારી, સ્વાંમી ભૂલિ ગઇ અહંકારી. ૮
 રાજા ત્યાગ રંગ કહે રાજા, વા શઠ હોવત અવશ અકાજા;
 દશ ઇન્દ્રી પ્રેરક મેં સ્વાંમી, હમ બડ બડે ઇન્દ્રિ અતિ ખાંમી. ૯
 શઠ ઇન્દ્રી દશ બડો અસારા, તુમકો સમજ પડે નહિ સારા;
 દશ ઇન્દ્રી પ્રેરક મેં એકા, વૃથા બડો તુમ વિગર વિવેકા. ૧૦

દોહડા

સર્વ જીવ તન રથ ભયો, ઇન્દ્રિ અશ્વ કરિ માંન;
 રથ અપાર રથિ એક મેં, હાંકુ લખો સુખન. ૧
 નકે સ્વર્ગકી રાહ બિચ, પ્રેરે સજ સંસાર;
 આતમ રત અબધૂતકો, સહજ કરે ભવ પાર. ૨

ચોપાઈ

નર સુર અસુર ઇન્દ્ર મમ દાસા, તુચ્છ ઇન્દ્રિ બોલત મોહિ દાસા;
 મોરે હુકમ ચક્ષે સંસારા, તુમ કહા બડપન તુચ્છ વિચારા. ૧
 વિશ્વ ચરાચર કર ધર રાખી, દ્રષ્ટા દેવ સર્વ મેં સાખી;
 મો વિન ક્રિયા હોય નહિ કાહ, કો બલ ઇન્દ્રી બેપરવાહ. ૨
 ઇન્દ્રી વિષય સર્વ હમ હાતે, બડપન કરો ભૂલિ કો વાતે;
 વિશ્વ જીવ કર પકરિ નચાઉં, મો મરજી જીમ બેલ ખિલાઉં. ૩
 પશુ પક્ષી જલચર નર સારે, મો મુખ તપિ ત્યાગી મુનિ હારે;
 ગર્વ ગુમાન કર્તા કેઇ હારા, અતિ પ્રવીણ હમ કીન ગવારા. ૪
 જડ ઇન્દ્રી વિન સત્તા સયાંની, મમ આધીન ઉંચ મુખ બાંની;
 સમુજ સાર વિન શબ્દ સુનાવે, નિજ કૃત કિયે સર્વ ફલ પાવે. ૫
 દશ ઇન્દ્રી મનકી સુન વાતા, બોલન ચહે પ્રાણુ સરમાતા;
 મન મોદક મરજી યુત પાવે, બોજન વિના ન ઉદર ભરાવે. ૬
 દસ ઇન્દ્રી મન વાત બનાવે, તનમે કો બડ મર્મ ન પાવે;
 મન ઇન્દ્રી અતિશય મગરૂરી, ઇન બોધું ઉર રાખિ સખૂરી. ૭
 સમય પાય શ્વાસા કરજોરી, કહે ઇન્દ્રિ મન સુનિયે મોરી;
 કરિ વિચાર મુખ શબ્દ ઉચારો, સુચશ હોય પ્રિય વિશ્વ તુમારો. ૮

વિન વિવેક મુખ શબ્દ ઉચારે, હોવહિ અપયશ બને ગવારે;
ભૂપ કહે કોઈ બને ન ભૂપા, અપયશ હો અર કષ્ટ અનૂપા. ૯
ત્રણ મેર સમ મન મકલાવે, પશુ પદ તલ દે ભક્ષ કરાવે;
સુપને વાંઝ પુત્ર સુખ ભારી, ખુલી આંખ જામ પર્મ દુઃખારી. ૧૦

દોહા

પંગૂ સ્વપને નૃત્ય કરે, મનમે ભયો ખુશાલ;
ખુલી આંખ સુપનો ગયો, પદવિન અતિ બેહાલ. ૧
સર્વ ઇન્દ્રી મન કલપના, સુપન માત્ર સહ જાન;
પિપિલી ગજ મિર બેઠિકે, ગજ સમ કરત ગુમાન. ૨

ચોપાઈ

ચીટી સમ અભિમાન તુમારા, વિન વિવેક મિથ્યા અહંકારા;
સુનો ધ્યાન દે મમ ઉપદેશા, ઉર અહંકાર રહે નહિ લેશા. ૧
મનકે તરંગ મિટે મુનિ સારા, સુનહુ બોધ મમ સહિત વિચારા;
વિશ્વ શરીર પ્રાણુ અવલંબા, ભવન દીપે તલ થિર હો થંબા. ૨
મક્ષ હરે સખ મૂલ અધારા, મૂલ હીન સુકે તર સારા;
વિશ્વ તર તિનકો મેં મૂલા, લખે ન જીવ જ્ઞાન ગતિ ભૂલા. ૩
મેં તર પેઠ પુખ્ત ફલ શાખા, સર્વ વિશ્વ મેં કર ધરિ રાખા;
જીવ ચરાચર હમહિ અધારા, જડ ચેતન તન હમને ધારા. ૪
નર સુર નાગ હરી હર દેવા, અજ લખિ મર્મ લગે મમ સેવા;
પ્રણવ મંત્ર ઉચરે સંગ શ્વાસા, જીમ જીમ ઉર મહિં પર્મ પ્રકાશા. ૫
શબ્દ બ્રહ્મ આદી ઓંકારા, મોરી સતા પ્રગટ સંસારા;
પ્રણવ પ્રાણુ એકે કરિ જાનો, દૂસર ભાવ ન હૃદય પ્રમાનો. ૬
અર્ધ ઉર્ધ્વ ગતિ પ્રાણુ કલાવે, શબ્દ બ્રહ્મ તેહુ સંગ રલાવે;
સુક્ષ્મ મર્મ સંત જન જાને, અર્ધ ઉર્ધ્વ આતમ રસ માને. ૭
રેચક પૂરક કુંભક રાખે, પવન પક્ષટિ પ્રેમ રસ ચાખે;
પાન અપાન ગતિ ધર લાવે, પલટે મૂલ પિછમ દિશિ આવે. ૮
મેર ઇકાંસ પ્રાણુ કરિ ભેદત, જીવ અંધિ પ્રાણુ કરિ છેદત;
દશવે દાર કરે ધર યોગી, જીતિ પ્રાણુ જન ભયો નિરોગી. ૯
વજ્રે વજ્ર અમિત પરકારા, નાન શબ્દ પ્રાણુ કરિ સારા;
અમૃત ઉર્ધ્વ ઝરે રસ પૂરણ, રચિ પીવે જોગી સંપૂરણ. ૧૦

દોહા

એક વાયુ દશ તન ધરું, દશહિ હમારા નામ;
દશ જાગે અસ્થાન કર, કારણ કરું તમામ. ૧
પાંચ પ્રકૃતી પ્રાણુ સમ, સંગમે રખું જરૂર;
વિશ્વ ક્રીયા હોય પંદ્રસે, તજો ઇન્દ્રિ મગરૂર. ૨

ચોપાઇ

પ્રાણુ અપાન ઉદાન સમાના, પંચમ મિલ્યો વયાન નિદાના;
દેવદત્ત કૂરમ અરૂ નાગા, કુકલ ધનંજય કર્તા વિભાગા. ૧
યે દશ પ્રાણુ નામ દશ ભાષા, જોગી જુગત સમજ ઉર રાખા;
પંચ પ્રકૃતી કે યે નાંમા, ચલન વલન આકુંચન કામા. ૨
દુતિયે પસરાવન અરૂ ધાવન, મિલી પંચુ નિજ કર્મ લોભાવન;
નિજ અસ્થાન કર્મ નિજ સારે, હારજન હોસો હૃદય વિચારે. ૩
પંદર મિલ સારત હમ કાંમા, વિશ્વ ચરાચર ક્રીયા તમાંમા;
ત્રિપ્ત સમય જલ ગગન ચડાવે, રતુ વસંત ભૂમી વરસાવે. ૪
ઉક્ષણુ સીત રમે સમ દોષ, લે વિશ્રામ વિશ્વ જીવ સોષ;
ચંદ્ર સૂર્ય નક્ષત્ર જુસારા, અધર સૃષ્ટી સખ હુમે સહારા. ૫
ચલન વલન યદિ ક્રીયા હમારી, સર્વ ઇન્દ્રી મન દેખુ વિચારી;
શોણિત ગિંદુ અન્ન રસ સારા, ફિરત રહેત તન હમલિ અધારા. ૬
નર સુર અસુર નાગ ખગ કિંતર, હમતે પ્રસન રહત અજ હરિહર;
યાતે તાત વિવાદ તજી જે, સમુજી બોધ સાંતી ઉર લીજે. ૭
છોટે બડે શબ્દ તજ ભાષ, સર્વ સમાન લખો સુખદાષ;
હમ તુમ એક અધાર અમનાંમી, વિશ્વ ચરાચર કો ઇકે સ્વાંમી. ૮
નામ રૂપ ગુણુ જનલિ અધારા, સમુજી મર્મ તજીયે અહંકારા;
સખતે શ્રેષ્ઠ શાક્ષિ મમ દેવા, જન પદ વિશ્વ ચરાચર સેવા. ૯
જનકી સતા સરે સહ કાળ, દ્રષ્ટા ચેતન વિન કો રાજ;
સમુજી સજન તજો ગરવાષ, જડ અહંકાર ન હોય ભલાષ. ૧૦

દોહા

બોધ યથારથ પ્રાણુકો, મનકો લગ્યો અસાર;
ઉઘ્ર ક્રોધ કરિ ચંદ્ર શિષ, બોલ્યો ભુજ પસાર. ૧
નિરાકાર નિર્વેપ તું, એક ઇન્દ્રિ કો જ્ઞાન,
મમ અધાર ભટકત ફિરત, વિરથા કરત ગુમાન. ૨

ચોપાઈ

દશ ઇન્દ્રિ મનદો તન આમા, પ્રાણુ આદિ વશ મોર તમામા;
 સર્વ ઇન્દ્રિ મિલિ કલત શરીરા, જીન અધાર તુમ રહત અધીરા. ૧
 અર્ધ ઉર્ધ્વ ગતિ અતિ દુઃખ પાવે, તન પ્રયંત થિરતા નહિ આવે;
 હમ કરિ કર્મ સહજ સુખ સોવે, વિગર કાજ ચંચલ નહિ હોવે. ૨
 તુમ તન મન સન કર્ત મળૂરી, આંદો નિસિ હાજર રહત હળૂરી;
 કરત મળૂરી ભૂપ કહાવે, સમજ વિના શદ હંશ વગાવે. ૩
 મન ઇન્દ્રા મિલ સર્વ અકારા, પ્રાણુ ઠરે આય હમણિ અધારા;
 જળતળ જીવ અપન તન ત્યાગે, જળ અપર તન વસે સુભાગે. ૪
 તજી તન એક અપર તન ધારે, જીવ નહીં યદ કૃત્ય હુમારે;
 શુક્ષ્મ તન સોઠિ હમને ધારા, ફિરિ ફિરિ ધરં અમિત અવતારા. ૫
 પ્રાણુ ઇન્દ્રિ મોરે સંગ આવે, મેં નૃપતી શિર હુકમ ચલાવે;
 વિશ્વ જીવ આજ્ઞા મમ ધારે, મો મરજી મો કાંમ સવારે. ૬
 વિશ્વ ચરાચર મો સમ આંના, હંશ કરે સો હોય હે રાંના;
 મો મરજી જીવ મોક્ષ પદાઉ, તર્ક કરે અધગ્નિય અટકાઉ. ૭
 કોટિક શરવીર રણુ યોધા, અમિત તર્ક વશ પકરિ પ્રભોધા;
 મો મુખ જોર ચણે નહિ કાહ, રહિ ન શકે કોઉ એપરવાહ. ૮
 તુમ નોકર મેં નૃપતિ તુમારો, પ્રાણુ ઇન્દ્રિ ઉર વિગત વિચારો;
 જળ લગિ આશ વિપય નહિ જાવે, કો પ્રકાર જીવ જનમ હટાવે. ૯
 કોટિક કષ્ટ તજું નહિ આશા, અવશ જીવ તન કરહિ નિવાસા;
 પ્રાણુ ઇન્દ્રિ કહું સરે ન કામ, વસિયે અવશ વસે જ્યહાં રામ. ૧૦

દોહા

મેં સ્વતંત્ર તનકો ધરં, તુમ પરતંત્ર પ્રસંગ;
 રજા પુક્ત ચાકો અવશ, કિમ કરિ રહો નિસંગ. ૧
 સમુજી મર્મ તજ ગર્વકો, રહિયે મમ પદ દાસ;
 નહિતર કરે કુચાલકો, પ્રાણુ ઇન્દ્રિ હોય ત્રાસ. ૨

ચોપાઈ

પ્રાણુ કહે સુનિયે મન રામ, દોજ વિના નૃપ સરે ન કામ;
 પ્રજા દોજ કરિ નૃપ સુખ પાવે, પ્રજા હીન નૃપ કષ્ટ ઉઠાવે. ૧
 યદ્યપિ આપ ભણે મમ રામ, પ્રાણુ ઇન્દ્રિ વિન હોય અકામ;
 તર પદલવ ફલ ફલ વિહીના, સકે તર સમ લાગત દીના. ૨

પ્રજ્ઞ હીન નૃપ હોય દુઃખારી, પ્રજ્ઞ યુક્ત નૃપ સદા સુખારી;
 ઉભય પક્ષ કરિ શોભત સારા, એક અપન મત હોત વિકારા. ૩
 અનુચર વિના રજા કો ધારે, માલિક કારજ કવન સુધારે;
 ઇન્દ્રા રજા કરે તવ કાળ, તાજે તુમ ઇનકે શિર રાજા. ૪
 ઇન્દ્રી પાલન હુકમ તુમારા, એક એક મિલિ શોભત સારા;
 મત નહિં કરિયે રે મન રાજા, તવ મતતે હો અવશ અકાળ. ૫
 વ્યંગ વચન સુનિ મન ઝુઝ લાવા, અલ્પ પ્રાણ કહા શબ્દ સુનાવા;
 રે તું શબ્દ રીસ કરિ ભાષા, રે શઠ પ્રાણ શુદ્ધિ નહિં રાખા. ૬
 ક્ષણ મહિં કરે પયાંન અભાગી, મોરી શીખ તોય નહિં લાગી;
 ચુપ મુખ રહો સમુજા અપને મન, નહિંતર ચત્તો ત્યાગી મોરો તન. ૭
 ઉગ્ર ક્રોધ મન શબ્દ ઉચારા, પ્રાણ અપન ઉર કીન વિચારા;
 અતિ મગરર વચન મન ભાષે, કરિયે કછુક સ્વાદ મન ચાષે. ૮
 મનિ અપમાન કરત અહંકારી, ચલિયે અપન પરેગમ સારી;
 કો છોટા બડ મનહિ અતાવે, તાડે વિના ન શઠ સમુજાવે. ૯
 ક્ષણ ભર તનતે વલગ રહાવે, મન ઇન્દ્રી સહ મર્મ લખાવે;
 શઠ સમુજે નહિં બોધ સુનાવે, સમુજે સુલભ કષ્ટ જાળ પાવે. ૧૦

દોહડા

દસુ પ્રાણ એકે ભયા, પ્રાંચ પ્રકૃતી સેન;
 પંદર મિલ ઉઠણ ચડા, ઇન્દ્રી સર્વ અચેન. ૧
 મન મૂરખ વ્યાકુલ ભયો, કરને લગ્યો કુલાલ.
 શિર પછાર ભૂપર ગિર્યો, ભયો પર્મ બેહાલ. ૨

ચોપાઈ

પ્રાણ પ્રવીણ દયા ઉર લાઇ, ફિર બેઠો નાભી ચિર આઇ;
 અર્ધ ઉર્ધ નિજ ગતિ સંભાલી, મન ઇન્દ્રી સહ ભયા ખુશાલી. ૧
 ઘટિકા પાવ પ્રાણ ચિર ચાવા, તનતે ફિર ઉઠણ ચિત ચાવા;
 નાભીતે ઉઠા બ્રહ્મચારી, મન ઇન્દ્રી ફિર ત્રાહ પુકારી. ૨
 પ્રાણ વિયોગ પર્મ દુઃખ પૂરણ, મન ઇન્દ્રી ઉર લખે સંપૂરણ;
 હરિ અહંકાર કહે કરજોરી, પ્રાણનાથ સુનિયે ચહ મોરી. ૩
 તુમ માલિક હમ દાસ તુમારે, ક્ષમા કરો અપરાધ હુમારે;
 હમ ભૂલે તવ મર્મ ન પાવા, તાત શઠ મુખ શબ્દ સુનાવા. ૪
 પ્રાણનાથ નાભી ઘર આવે, પલક એક મોહિ કલપ વિતાવે;
 વારવાર હમકે શિર રાજા, તો વિન મોર સરે નહિં કાળ. ૫

નાભી થિર બેઠો મમ સ્વામી, મનો ઇન્દ્રિ તુમ અંતર યાંમી;
 લખિ લધુ દાસ કૃપા પ્રભુ કીજે, નાભી ધર થિર આસન લીજે. ૬
 અખ હમ સેન લખી પ્રભુ સારી, તુમતેં હમ સખ ઇન્દ્રિ સુખારી;
 મન ઇન્દ્રી લખિ ત્રાસ કરારી, પુરે પ્રાંણુ ઉર દયા વિચારી. ૭
 પ્રાંણુ આય નાભી થિર થાવા, મન ઇન્દ્રી સુખ લે હરસાવા;
 પ્રેમ પુષ્પ લે સહ પદ આવા, વારવાર પદ શીશ નિવાવા. ૮
 જય હો પ્રાંણુ સર્વ ઘટ સાખી, વિશ્વ ચરાચર તુમ ધર રાખી;
 તો વિન સરે ન કારજ કાહ, ભક્ષે સમજ વિન બેપરવાહ. ૯
 જલચર થલચર નભચર સારે, સર્વ ક્રિયા પ્રભુ તુમહિ અધારે;
 હમ કહ્યુ બકે સમજ વિન સ્વામી, વિષયા શક્ત ભરી બહુ ખાંમી. ૧૦

દોહા

પ્રાંણુ કહે બ્રાતા સુનો, આપણુ સર્વ સમાન;
 સર્વ શાક્ષિ કરતા પુરૂષ, તે લખિ હશે ગુમાન. ૧
 અમિત કોટિ સૃષ્ટી દિપે, એક રામ આધાર;
 સમુજ મર્મ તજી કામકો, ભજત હોઉ પ્રિય પાર. ૨

ચોપાઈ

સમજ વિહીન ગુમાન ન કીજે, વ્યાપક એક શાક્ષા લખ લીજે;
 વિશ્વ વિરાટ એક કર ધારા, નામ રૂપ જડ જનહિ અધારા. ૧
 વિશ્વ ક્રિયા સખ એક અધારા, હમ તુમ ગર્વ સમજ વિન ધારા;
 ઉભય પક્ષ કરિ વિશ્વે સારી, કો અપની જગે બડે દેખ વિચારી. ૨
 અરા ન્યાય પુઠી મીલ પૈયા, અપની જગે બડે સખ ભૈયા;
 અરા ન્યાય પુઠી નહિં ધાત્રે, શકટ સુપંથ કવન વિધિ ચાત્રે. ૩
 પુઠી હોય અરા નહિં જયાકે, રથીવાન કેસે રથ હાંકે;
 પુઠી અરા હોય નહિં ન્યાઇ, ધરી ખીચ વેંધે કહા ભાઈ. ૪
 પુઠી અરા ન્યાય હોય ભાઈ, તો રથ ચક્ષે કસર નહિં કાંઈ;
 એક એક મિલિ સાકુટ સારા, એક એક મિસિ એક અધારા. ૫
 કો છોટા બડ કરે વીભાગા, સર્વ સમાન અપન જેહી જાગા;
 નિજ નિજ કર્મ સવ કુશલાતા, કો બડ છોટ કહે ઇન બ્રાતા. ૬
 સાકુટ સમ અપની હકુરાઈ, બડ છોટે કહુ કહો ન ભાઈ;
 પતી હીન દુખની જીમ નારી, ભૂપ હીન જીમ પ્રજા દુઃખારી. ૭
 પતની વિના પતી સુખ હીના, પ્રજા હીન વૃપતી અતિ દીના;
 એક એક મિલિ સર્વ સુખારી, વિલગ હોય હો પર્મ દુઃખારી. ૮

યાતે તુમ હમ પર્મ મિતાર્થ, સર્વ કર્મ સિદ્ધી હોય ભાર્થ;
જોગી જતી ધ્યાન રત સાધૂ, અપની મદદ મિલે વર આદુ. ૯
મનો ઇન્દ્રિ અપને મગ ધાવે, કો પ્રકાર જન ધ્યાન ધરાવે;
પ્રાણ નાભિ થર થિર નહિ ડેરે, પ્રણવ મંત્ર વ્રતી કિમ હેરે. ૧૦

દોહા

મનો ઇન્દ્રિ કર જોરિ કે, બોલે શબ્દ ઉચાર;
અમિત યુક્તિ ઉપદેશ દો, મોરે તુમ સિરદાર. ૧
પ્રગટ પ્રાણ પરચો દિયો, સમજ લીન સહ સાર;
વિશ્વ ચરાચર જીવકો, પ્રાણ નાથ આધાર. ૨

ચોપાઇ

સ્વાંમી કો સેવક કિમ કેયે, ભાવ સમાન હૃદય કિમ લેયે;
બડે બડે સો બડે સદાર્થ, છોટે બડા ન હોય કદાર્થ. ૧
પ્રેમ પુષ્પ ઇન્દ્રી કર ધારા, પ્રાણ પાદ પૂજે કેઇ વારા;
મન કો હર્ષ ભયો અતિ ભારી, નાયત ગાય બળવત તારી. ૨
પ્રાણનાથ દ્રષ્ટા તુમ દેવા, કો પ્રકાર કરિયે તુમ સેવા;
સર્વ વસ્તુ મહિં આપ વિરાજે, તુમ કરિ વિશ્વ ચરાચર જાજે. ૩
કવન વસ્તુ મહિં તુમ નહિ દેવા, યાતે સર્વ વસ્તુ તુમ સેવા;
સુક્ષ્મ સ્થૂલ ક્રિયા જે સારી, સર્વ કર્મ સો સેવ તુમારી. ૪
હમ થિર હોય જપે ઓંકારા, લખ્યો તાત ઉપકાર તુમારા;
કહા હમ સેવ કરે પ્રભુ તોરી, આશ્રિત સમુજ સેવ તુમ મોરી. ૫
હર્યો પ્રમાદ સૈવાદ તુમારે, રંટે રામ અરૂ જનમ સુધારે;
પ્રાણ નાથ પદ તજું ન તોરા, તજું ન શ્વાસ વચન દ્રઢ મોરા. ૬
શ્વાસો શ્વાસ રામ ધુનિ ધારું, ઇન્દ્રી કારજ સર્વ વિસારું;
વિષય આશ ઉરતે કહું નાસા, રહું રામ તનકો દે ત્રાસા. ૭
યમ અરૂ નેમ તિતિક્ષા ધારું, કોટિક કષ્ટ સહુ નહિ હારું;
ઇન્દ્રી વિષય ભોગ મેં ચાવા, જ્યા કરિ કોટિક જનમ ધરાવા. ૮
પ્રાણનાથ તોરે ઉપદેશા, સમુજ સાર સહ તજું કલેશા;
પૂરણ ભયો આજ ઇત આરા, અમ નહિ ચૂકે દાસ તુમારા. ૯
શ્વાસો શ્વાસ ભજું ભગવંતા, જનમ મરણ હોવહિ મમ અંતા;
તો વિન અપર ઘણી નહિ ધારું, પ્રણવ મંત્ર ઓંકાર ઉચારું. ૧૦

દોહા

મન ઇન્દ્રિ અર પ્રાણુકો, સરસ સત્ય સંવાદ;
સમુજ શકે સાધુ સુજન, જનકો મતો અગાદ. ૧
પંચ તત્વ તનકો રચે, કર્મ ઇન્દ્રિ કરતાર;
મન પ્રેરક ઇનમે મિલ્યો, પ્રાણુ સર્વ મહિં સાર. ૨

ચોપાઈ

સુનહુ સુરેશ પ્રશ્ન ત્રય તોરા, ભાષે સત નિશ્ચય કહ્યુ મોરા;
અજ સનમુખ યે ભયો સંવાદા, મનો ઇન્દ્રી સહ તજ્યો વિવાદા. ૧
અખ ધ્રુવ પ્રશ્ન સુનો મમ ભાઈ, જ્યા કરિ કહા વિશ્વ ભલાઈ;
કારણુ શુક્ષ્મ તન અસ્થૂલા, ઇન કરિ વિશ્વ રચ્યો સહ મૂલા. ૨
ત્રીન અવસ્થા પાંચુ કોપા, દ્રષ્ટા ચેતન રહ નિરદોષા;
ત્રીય અભિમાની જીવ કલાવે, વિલગ ભોગ જ્ઞાંતી ગમ પાવે. ૩
વાણી ચાર વૈખરી આદી, સુજન લખે નહિં લખે પ્રમાદી;
માત્રા વિલગ વિચારે જ્ઞાંતી, સમજી સ્વરૂપ બને નિર્યાંતી. ૪
ત્રીન અવસ્થા જીતે યોગી, તુરિયા તત્વ બને રસ ભોગી;
સુપન માત્ર સમજે સંસારા, હમન ઇન્દ્રિ મન મિટે પસારા. ૫
સુપન જન્ય જન્યત હો આવે, જિય જન્યત સો સુપન દિખાવે;
જન્યત સુપન ઉભય કો ત્યાગી, જન્યત મહા ભયો બડ ભાગી. ૬
મહા જન્યત તુરિયા પદ ભાઈ, પહુંચે સંત સદા સુખદાઈ;
ગાદ સુસોપતિ સમ સુખ સૂતા, સર્વ જીવ જોગી અખધૂતા. ૭
સમ ભામિ તુરિયા પદ ભાઈ, પહોંચે જોગી ખજર જનાઈ;
અંતઃકરણુ મનઇન્દ્રિય આદી, અગ્ની જ્ઞાન ભસ્મ પરમાદી. ૮
ઉલટ વ્રતી આતમ રત હોઈ, વિપય પદારથ ચિતે ન કોઈ;
નભવત ધિર ત્યાગે સહ ચાલા, સોહં મંત્ર રટે સત માલા. ૯
લપટિ પ્રાણુ રહે દિન રાતી, ઇતર તર્ક ઉર નાંહ સુહાતી;
શુક્ષ્મ જ્યો હ્યો સહ કર્મ, વૃત્તી પત્ત ભઈ નિજ ધર્મ. ૧૦

દોહા

શ્વાસા રત સોહં રટે, પ્રણવ મંત્ર તેહિ નામ;
લક્ષ અર્થ લખિ ધિર ભઈ, ત્યાગ્યો ફિકર તમાંમ. ૧
નામ રૂપ મિથ્યા લખ્યો, સત સમજ્યો નિજ રૂપ;
પદ અવાચ્ય વાણી પરે, સુખ મય મસ્ત અનૂપ. ૨

ચોપાધ

ગાઢ વૃત્તી આતમ રત ભાષ, ઉર મહિં ગર્ક ભરી ઇકિતાધ; અપન આપ વિન અપર ન ભાસે, હર્ષત મસ્ત રહે નિર આસે. ૧
 ઉચ નીચ કહુ દ્રષ્ટ ન આવે, ધ્યે ધ્યાતા જન એક દિખાવે; કર્મ ક્રિયા અર શબ્દ અનેકા, ઉનકે અથ ભયો ઉર એકા. ૨
 ચિદાનંદ નિજરૂપ અનૂપા, જનકી દ્રષ્ટિ નહીં લધુ ભૂપા; કબહુક હરસિ હસે અર ગાવે, કબહુક બ્રેહ વશ રૂદન કરાવે. ૩
 કબહુક જોગ જુક્તિકી વાતે, ઉત્તમ જનકો ગાય સુનાતે; કબહુક વેદ અંતકી ખાંતી, એકા એક બકે નિરખાંતી. ૪
 કબહુક જલ પીવે અન ખાવે, કબહુ માસ ખિન ખાન વિતાવે; કબહુક રન દિવસ મહિં જાગે, કબહુ માસ ભર સવ સુભાગે. ૫
 કબહુક કર્મ કરે શુભ ભારી, સત્ય બોધ બોધે નરનારી; કબહુક મૌન ગ્રહે દસ માસા, હસે દોઢ અર કરે તમાસા. ૬
 કબહુક ભૂપન વસ્ત્ર પિરાવે, ભાવ રજોગુણ હાટ દિખાવે; કબહુક ગર^૧ ગોદડી લંગોટી, ભિક્ષા કર ખપ્પર દે રોટી. ૭
 દેહ દશા નહિં ઢક્યો ઉવારો, મસ્ત ગયેંદ આતમ મત વારો; જોગી દશા કવન વિધિ ગાવે, ગાવત ગાવત હૃદય ભરાવે. ૮
 સંત હોય સો મસ્ત પિછાંને, વિગર મસ્ત મસ્તાંકા જાંને; દર્દી લખે દર્દીકી ખાતે, વિન દરદી સુનિ વાત હસાતે. ૯

દોહા

થિર વૃત્તી આતમ રતા, લખ્યો આતમા સાર;
 અસ્તિ ભાતિ પ્રિય રૂપ સત, ભાસ માત્ર સંસાર. ૧
 નિજ આતમ સર્વોપરી, સમજી રહે અશોક;
 સર્વ વ્યાપિ લખ આપકો, જ્ઞાંતી કરે ન શોક. ૨

ચોપાધ

સુનિયે મમ સ્વરૂપ ધ્રુવ જ્ઞાંતી, યે જ્ઞાંતી ગુણ લેહુ પિછાંતી;
 યે મુનિ મંડલ પરમ સુજ્ઞાંતી, મમ આતમ રત ભયે સુજ્ઞાંતી. ૧
 મમ સ્વરૂપ મહિં કીન નિવાસા, નિશ્ચલ ભયે તજી જન આશા;
 ઉત્તમ જન મમ રૂપ લખાવે, અપલ ચાલ વૃત્તી વિસરાવે. ૨ .

મમ સ્વરૂપ હાકુર નહિં દાસા, અહો નિશ આતમ તત્વ પ્રકાશા;
 મમ સ્વરૂપ ધ્યાતા નહિં ધ્યાના, નિશ્ચલ પદ આતમ ઈક જાના. ૩
 મમ સ્વરૂપ પાયો નિર આંતી, એકહિ દશા મસ્ત રહે જાંતી;
 અંદર બાહર સમુજ સ્વરૂપા, પર્મ પવિત્ર જ્ઞાનિ નિજ ભૂપા. ૪
 ઉર મહિં આશ રહી નહિં એકા, સત મિથ્યા ઉર પર્મ વિવેકા;
 મમ સ્વરૂપ મેં લીન સદાઈ, દુતિયા તર્ક ન પુરે કદાઈ. ૫
 ભાસ માત્ર જગ ભાન ભુલાવા, અસ્તિ ભાતિ પ્રિય રૂપ લખાવા;
 શિવ સ્વરૂપ શાંતી મય શોભત, સંત દર્શ નર સુર મન લોભત. ૬
 હમતે આદિ સર્વ ઈન ચાવત, બ્રહ્મ રૂપ લખિ હર્ષ વડાવત;
 સંત સંત સમ અપર ન કોઈ, બ્રહ્મ સદેહ સદા નિરમોઈ. ૭
 મન સંકલ્પ ભયો સંસારા, મનકો ભ્રમ મનહી કર ડારા;
 સર્વ સ્વતંત્ર રૂ સમર્થ યોગી, સંત સમાન કવન રસ ભોગી. ૮
 આપ નિરંજન અંજન દેહા, દેહ અછત તોહુ રહે વિદેહા;
 વિશ્વ ચરાચર હમ સુર સારે, જ્ઞાંતી પદ વંદત કેઈ વારે. ૯
 જ્ઞાંતીકી ગમ જાંતત જ્ઞાંતી, જ્ઞાંતી લક્ષ ન લખે અજ્ઞાંતી;
 કવન વિવેસણુ જ્ઞાંતી દીજે, શબ્દ પરે જ્ઞાંતી ગમ લીજે. ૧૦

દોહા

નરતન ધર કર કાજકો, કરે રાજ મહારાજ;
 વૃત્તી લીન આતમ રતા, રહ્યો ન બાકી. કાજ. ૧
 જ્ઞાન અગ્ર શુક્ષ્મ જર્યો, ડરખ્યો કાલ કરાલ;
 અસ્થિર ચિત શાંતી મયે, સાધૂ મસ્ત મરાલ. ૨

ઓપાધ

સંત ગાથ ચેહ અગમ અગાધા, સુનિ સમજે જીવ હરે પ્રમાદા;
 અગમ અગોચર શાંત કલાંતી, સંત સ્વરૂપ થકિત જ્યહાં બાંતી. ૧
 તુમતે આદિ સર્વ મુનિ દેવા, મમ સ્વરૂપ ધ્રુવ સમુજ સુભેવા;
 સંત સુભાવ કહ્યુક મેં ગાવા, ઇષ્ટ કૃપા કહ્યુ મર્મ લખાવા. ૨
 મનો વૃત્તી આતમ રત ભાઈ, તેહિ જન કરિયે કલા વડાઈ;
 બ્યાજ સમા જનકે ગુણુ ગાવા, પ્રગલ્ભ ઉદ્ધિ કો પાર લંઘાવા. ૩
 તન અસ્થૂલ સંત વિશ્રાંભા, શુક્ષ્મ તન મય દેવ તમાંભા;
 પાંચ તત્વ જનકો તન જાંતો, શુક્ષ્મ સત્રા તત્વ વખાંતો. ૪
 સપ્રહ શબ્દ રૂપ રસ ગંધા, પંચ વિપય મિત્રિ જીવ અનંદા;
 કર્મ ઇન્દ્રિ અને પંચ કલાવે, અપને આપ વિપય સંગ ધ્યાવે. ૫

પંચ પ્રાણ મિલિયે તન ધારત, અપને અપને કાજ સુધારત;
 મન બુદ્ધી મિલ સત્ર કહાવે, યાતે શુક્ષ્મ દેહ બંધાવે. ૬
 તન અસ્થૂલ કાલ અધીના, કર્મ પ્રધાન સર્વ મહિં કીના;
 કર્મ અંત તન રહે ન કોઈ, રાવ રંક એકો ગતિ હોઈ. ૭
 તન શુક્ષ્મ ધનિકો મન કર્તા, આશા બલ કરિ ભયો સમર્થા;
 આશા આગ લગી ઉર ભારી, અધટ કષ્ટ ભોગે નરનારી. ૮
 વિષય ભોગ વૃત્તી નહિં ત્યાગે, તિમ તિમ જીવ માયા મુખ જાગે;
 માત તાત ભ્રાતા સુત બંધા, પ્રબલ કષ્ટ તોહુ લખે અનંદા. ૯
 સમુજ સુકાજ અકાજ નારિ વસ, નિજ સુખ ત્યાગ લાગ વિપયારસ;
 અપનો કાલ કરત જીવ આપે, કર્મ ગતી કહો કવન ઉથાપે. ૧૦

દોહા

અપને કીને કર્મકો, ભોગત અપને આપ;
 અપન જ્ઞાન પાયા વિના, અપર કરે કો માફ. ૧
 શુક્ષ્મ તનકી ચપલતા, વડત રહત દિન રાત;
 અધિક કર્મ ચાહત રહે, કર્ત અપરકી ધાત. ૨

ચોપાઈ

અપર જ્ઞાન જીવ બકે અપારા, સજતે અધિક શ્રુષ્ટી સરદારા;
 અધિક ન્યુન જ્ઞાંતી ઉર ભારી, જ્યા કરિકે જિય પર્મ દુઃખારી. ૧
 મેરી તેરી મન લલચાવે, તિમ તિમ શુક્ષ્મ અધિક વડાવે;
 મિથ્યા કર્મ કલંક વડાવે, જનમ મરણ જીવ અંત ન આવે. ૨
 જ્ઞાન વિના કુકરમ નહિં ત્યાગે, નિત નિત વૃત્તી વિષય સૈંગ લાગે;
 ચપળ વૃત્તી મહિં હોય ન જ્ઞાના, નૂતન નિત વાડે અજ્ઞાના. ૩
 અર્ધ ઉર્ધ્વ જિય જીવ ભમાવે, જ્ઞાન હીન વિશ્રામ ન પાવે;
 ભૂ મિન તર જામે કેઈ જાગે, નભ મહિં પ્રક્ષ પુષ્પ કિમ લાગે. ૪
 ધ્યાન વૃક્ષ વૃત્તી મહિં જાંમે, તો જીવ જારે કર્મ તમાંમે;
 વિદ્યા પ્રબલ અવિદ્યા હારે, સમુજ સ્વરૂપ કાજ નિજ સારે. ૫
 થિર વૃત્તી કરહી સત સંગા, તો પાવે નિજ રૂપ અભંગા;
 ચપલ ચાલ ચિત તજે વિકારા, અપન જીવ જન આપ ઉગારા. ૬
 શુક્ષ્મ તન જગ લગ નહિં નાસા, તય લગ જીવ જાય નહિં આસા;
 નિત નિત વૃત્તી ચપલતા વાઢે, વૃદ્ધ ખજૂર પત્ર નવ કાઢે. ૭
 ધ્રુવ પ્રવીન સમજાહુ વિધિ સારી, નિર વિકાર મુનિ દેવ વિકારી;
 સુરતન જનમ મરણ બહુ વ્યાધી, મુનિ તન એકે રહિત ઉપાધી. ૮

દેવ વિષય આશા મન લોભે, બ્રહ્મ રૂપ મુનિ મંડલ સોભે;
શુક્ષ્મ તન મુનિ જ્ઞાન જરાવા, શુક્ષ્મ તન દેવો સહ પાવા. ૯
મુનિ જ્ઞાની સુર જ્ઞાન વિહીના, મુનિ સ્વતંત્ર સુર કાલ અધીના;
જીવન મુક્ત મુની જન સારે, માયા જનિત પ્રપંચ વિસારે. ૧૦

દોહા

દિવ્ય ભોગ દેવો સખે, ભોગત વૃત્તી ભોગ;
યાતે વાડે ચપલતા, મુનિ હરિ આસ અરોગ. ૧
જ્ઞાની આશા કહા કરે, અસ્તિ ભાતિ પ્રિય આપ;
નરસુર લગે ઉપાધિમેં, મેં મેરો ઉર થાપ. ૨

ઓપાધ

ભાસ માત્ર જગ જ્ઞાની ભૂલા,	દ્રષ્ટિ પદારથ ચહે ન ઉલા;
નિજ સ્વરૂપ નિરણુય ત્રય કાલા,	કાલ જીન જીત દ્રષ્ટિ વિશાલા. ૧
અલ્પ ભોગ જીન ઉર નહિ આવે,	અખંડ વૃત્તી આતમ રસ ચાવે;
સુપન માત્ર ભાર્યો સંસારા,	જગત જ્ઞાની સર્વ વિચારા. ૨
ઓદી ^૧ ઓટ શત્રુ જીન મારા,	નરતન ઓટ અજ્ઞાન વિસારા;
હરે શત્રુ નૃપતી અતિ રાજી,	હરસે જ્ઞાની મિટી દુરાજી. ૩
બ્રાંતી ગર્હ ભર્મ સહે ભાગા,	લખિ સ્વરૂપ રહે હર્ષ સુભાના;
રહ પ્રારબ્ધ અધીન શરીરા,	રહિ તટસ્થ ભોગે મતિ ધીરા. ૪
ધન અબધૂત નિશ્ચે દ્રઢ ધારી,	હો બેઠે વિગત વિકારી;
નર સુર સર્વ વિષય રસ ભોગી,	યાતે આતમ તત્વ વિયોગી. ૫
અહોનિશિ વિષય ભોગ ઉર આસા,	અમિત મિલે તોહુ મિટે ન ત્રાસા;
ચપલ વૃત્તી થિર હોય ન કબહી,	વિશ્વ ભોગ ભોગે ભલ સખહી. ૬
ભોગી કબ હિન હોય અરોગી,	રોગ હરે સૂરા જન જોગી;
પ્રબલ રોગ આધી અરૂ વ્યાધી,	હરિ બેઠે મુષિ સર્વ ઉપાધી. ૭
જગત માંચ સુસોપતી રાખે,	યાતે અખે તત્વ રસ ચાખે;
શુક્ષ્મ દેહ ઉપાધી મૂલા,	સમુજ જ્ઞાનિ જન હર્યો સમૂલા. ૮
બાપૂ ^૨ ગયો બિલાડી ^૩ ભાગી,	જગતે પત્ર નિરખીયો જાગી;
જીવ પુત્ર બાપુ અજ્ઞાના,	બિલ્લી આશ ચહે સુખ આંના. ૯
જાગ્યો જીવ સ્વરૂપ લખાવા,	ઉર અજ્ઞાન આશ વિસરાવા;
સંચલતા વૃત્તી ભઠ નાસા,	થિર વૃત્તિ નિજ રૂપ પ્રકાસા. ૧૦

દોહા

શુક્ષ્મ જરે યોગિ જન, લયો બ્રહ્મ નિજ સાર;
આખિર તક એકહિ દશા, અપને આપ અધાર. ૧
જન્મ લગ શુક્ષ્મ ના જરે, જનમ મરણ નહિ પાર;
ભોય આશ બઢ રહે, ધરે અમિત અવતાર. ૨

ચોપાઈ

યાતે તાત સુર્યિ ઉર ત્રાસા,	શુક્ષ્મ તન મહિં કીન નિવાસા;
પૂરણ સતી પતી વૃત બ્રાંમી,	પતિ હિત આશા તજી તમાંમી. ૧
તન અસ્થૂલ પ્રિયા તુરત ત્યાગી,	પતિ પદ લાગી પરમ સુહાગી;
ઉત્તરત હૃદય પ્રેમકી ધારા,	શુક્ષ્મ તન કરિ ચહ ઉપકારા. ૨
ઉત્તમ ઉત્તમ નેમ નિભાયા,	તુમતે પ્રથમ ત્યાગિ તન આવા;
તજત પ્રાંણુ તવ પદ અનુરાગી,	હરિપુર વાસ લીન બડભાગી. ૩
હરિ હર સમ તવ પદ રજ આવત,	પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવત;
ધ્યે ધ્યાતા વૃત્તી નહિ નાસા,	અર્ધ ઉર્ધ્વ જીવ જાય ન ત્રાસા. ૪
જીવ મલ શુક્ષ્મ તન લાગા,	કરિ સત સંગત લખ સુભાગા;
ધરિ નર દેહ કરહિ સત સંગા,	તજ ઉપજે જીવ જ્ઞાન અભંગા. ૫
દ્રઢ વૈરાગ વિવેક વિચારા,	વૃત્તી અચલ રહ ઇક ધારા;
તન મન ધન મિથ્યા દરસાવે,	બ્રેહ વશ નેન નિંદ નહિ આવે. ૬
અર્ધ ઉર્ધ્વ અજપા ઘટ ધારે,	વૃત્તી મિથ્યા તર્ક વિસારે;
બ્રહ્મ નિષ્ઠ સતગુરુકે પાસા,	વૈદિક વિદ્યા કરે અભ્યાસા. ૭
ઉભય વિશેષણુ સતગુરુ પૂરણ,	શિષકો અરપત બોધ સૈપૂરણ;
શુદ્ધ પાત્ર શિષ સુનિ ગુરુ બોધા,	અપનો રૂપ આપ મહિં શોધા. ૮
બલિમ કષ્ટ ઇન્દ્રિ મન મારા,	સત ગુરુ કૃપા ભયો ભવ પારા;
જ્ઞાન અનલ શુક્ષ્મ ભયો નાસા,	અગ્રત જોયે અજન્મ તમાસા. ૯
વ્યાપક આપ અખંડ નિરબાંની,	જ્યહાં નહિ પહુચિ શકે ચવ બાંની;
સોહં શબ્દ અર્થ કુરિ આવા,	લક્ષા અર્થ સમુજ સુખ પાવા. ૧૦

દોહા

ચિદાનંદ ચેતન મયે, વ્યાપક અપનો આપ;
અન્વય આતમ એકમે, જપું કોનકો જાપ. ૧
મહા પ્રલયકી આગ સમ, ઉપજે આતમ જ્ઞાન;
ભરિમ ભૂત હોય વાસના, મિટી જનમ જીમ હાંન. ૨

ચોપાઠ

સુનિ નિશ્ચલ ચંચલ સુર સારે, થેહિ કારણુ જન લેહુ વિચારે;
 હર પ્રતાપ ગાઘ યહ ગાથા, સંશય અપર કહો મમ તાતા. ૧
 સનત કુમાર સમય કર જોરી, વિનય કીન આરત નહિ થોરી;
 જય હરિહર અજ ધન મમ તાતા, આદી કારણુ વિશ્વ વિધાતા. ૨
 ઉભય પક્ષ ભાસત સંસારા, લખ્યો મર્મ ઉપકાર તુમારા;
 શિશુ તન દીન કીન પ્રભુ પાવન, રહ્યો ન બાકી કર્મ અપાવન. ૩
 ભયો અતંત અભાવ કૃપાલા, સનમુખ નિશ્ચય વૃત્તી વિશાલા;
 વ્યાપક સુતે સ્વરૂપ હમારા, અક્ષય સુખ ઉપકાર અપારા. ૪
 સુત્ર આતમા શેષ લખાયો, જનમત તાત દર્શ જગ પાયો;
 ઉર મહિં શંક રહી નહિ એકા, જગતે અપન આપકો દેખા. ૫
 યદ્યપિ તાત સમય સુનિ ગાથા, મમ ઉર પ્રશ્ન ભયો જગનાથા;
 ઇન્દ્રી સરસ કીન સંવાદા, ઉત્તમ જન સુનિ હરે પ્રમાદા. ૬
 મન ઇન્દ્રી સંવાદ અનૂપા, સમુજહિ સુજન સંત બડભૂપા;
 સુનિ સંવાદ સાર ગ્રહ કોઈ, તેહિ જન જનમ મરણુ નહિ હોઈ. ૭
 મન ઇન્દ્રી અરૂ પ્રાણુ મુગાથા, વિધી યુક્ત ગાઘય મમ તાતા;
 સગતે શ્રેષ્ઠ પ્રાણુકો રાખા, યાતે તાત ભઈ અભિલાખા. ૮
 તત્ત્વ પાંચ જડ કલિયે દેવા, સો સહ પ્રગટ લખો તુમ ભેવા;
 ઇન મહિં અધિક ન્યૂન કહો કેસા, અપન અપન ધારત ગુણ સેસા. ૯

દોહા

અપને અપને કર્મમે, સર્વ રહે મગરર;
 અધિક ન્યૂન ઇનમે કહા, કરિયે પ્રથક જરર. ૧
 પાવન કવન પ્રકારતે, અધિક વખાન્યો તાત;
 ક્રિયા કરે કો આસરે, કરિયે બોધ સનાથ. ૨

ચોપાઠ

અધિક પ્રાણુ પ્રભુ કવન પ્રકારા, કૃપાનાથ કરિયે નિરધારા;
 વિશ્વ ચરાચર તુમહિ અધારા, ક્રિયા કર્મ ગુણ જાનન હારા. ૧
 શિવ અજ હરિ ત્રયે નામ ધરાવા, એક રૂપ સતગુર સુમુજવા;
 ક્રિયા કર્મ હિતમય ગુણ ધારા, એક રૂપ સિદ્ધાંત હુમારા. ૨
 રવી કિરણુ સમ તુમ હમ નાતા, યાતે પ્રશ્ન કુરે મમ તાતા;
 કિરણુ જલદ આવણુ કરાવે, ભાનુ નિકટ આવણુ ન આવે. ૩

યાતે પ્રશ્ન ભયો સુર સ્વામી, કહો કૃપા કરિ નાથ નમાંમી;
 યે જડ પ્રાણુ શ્રેષ્ઠ કિમ દેવા, દ્રષ્ટા દેવ કહો સહ ભેવા. ૪
 આપ વિના કો શંક નિવારે, દે ઉપદેશ જીવ કો તારે,
 પ્રથમ બોધ પ્રભુ સત્ય સુનાવા, નિશ્ચય ભયો શાંતિ સુખ આવા. ૫
 કૃપાનાથ જનનત મન માંધ, કુતરક તર્ક ન કીન ગુસાંધિ;
 લખિ લઘુદાસ શરણુ પ્રભુ લીજે, કૃપા દ્રષ્ટિ કરિ ઉત્તર કીજે. ૬
 સનત કુમાર વિનય કરિ ભારી, ગદ ગદ કંઠ ભયે બ્રહ્મચારી;
 સુર સુર પતિ મુનિ મંડલ સારે, સુનમ પ્રશ્ન ઉપજ્યો સુખ ભારે. ૭
 જય જય શબ્દ ભયો ચહૂં ઓરા, હરન ચહે હરિ કર્મ કહોરા;
 હરિ સર્વજ્ઞ સમુજી યહ મર્મા, શંકર પદ વંદ તર ધર્મા. ૮
 જય અખધૂત શંભુ સુખ રાસી, શિવ શિવ શબ્દ રટત ફલ કાસી;
 ભક્ત ભીડ ભંજન ત્રિપુરારી, યાતે નામ ધર્યો અધહારી. ૯
 અંત સમે શિવશિવ મુખ ભાખે, ચાર પદારથ કરતલ જ્યાકે;
 શિવ કલ્યાંન શબ્દ યહ શેશા, સમુજી મર્મ મુનિ જન ઉપદેશા. ૧૦

દોહા

શિવતે શક્તી પ્રગટ હો, નામ રૂપ પરકાસ;
 બીજ વૃક્ષ સમ એકતા, શિવમે કર્તા નિવાસ. ૧
 ઉત્પતિ પાલન પ્રલય તક, શિવ શક્તી મિલ કાજ;
 આદ અંત મધ એક રસ, સહ દ્રષ્ટા મહારાજ. ૨

ચોપાઇ

જય અખધૂત ધર્મ ધૃતી ધારણુ, કરિયે બોધ કૃપા જગ કારણુ;
 ઈષ્ટ દેવ અદ્ભૂત તવ ગાથા, સમુજી શકે જોહિ શંભુ લખાતા. ૧
 સખતે શ્રેષ્ઠ દેવ તવ ધાંમા, યાતે મહાદેવ તવ નાંમા;
 તાતે તાત દેવ ત્રિપુરારી, કરોહુ બોધ પ્રભુ સમય વિચારી. ૨
 સુર સુરપતિ મુનિ મંડલ સારા, પ્રખલ પ્રેમ ચહ બોધ તુમારા;
 પ્રખલ પ્રેમ હરિ હરિ કુરિ આવા, ઈષ્ટ દેવ પદ શીશ નિવાવા. ૩
 સુન હરિ શબ્દ શંભુ ત્રિપુરારી, ભયે પ્રેમવશ મંડલી સારી;
 પ્રેમ ગાથ સુખ કલ્યો ન જાવે, પ્રેમી પુરૂષ પ્રેમ ગતિ પાવે. ૪
 ધટિકા એક રહે ચિર સારે, સુર મુનિ કાહુ ન શબ્દ ઉચારે;
 સમય સમુજી બોલા શિવ સ્વામી, સકુર માત્ર જન ખખર તમામી. ૫
 અમિત સૃષ્ટિ જીન રોમ અધારા, જગ કારણુ પ્રિય શબ્દ ઉચારા;
 જય હરિ હરણુ જનન અપરાધા, સરસ કીન સુર સન સંવાદા. ૬

ઇન્દ્ર પ્રશ્ન કીનો પ્રભુ પૂરણુ. યહિ પ્રકાર ધ્રુવ પ્રશ્ન સૈપૂરણુ;
 મનો ઇન્દ્રિ સંવાદ સુનાવા, જન મહિં શ્રેષ્ઠ પ્રાણુ સમુજવા. ૭
 સત્ય સત્ય પ્રભુ સત્ય સદાઇ, હરિ મુખ ગિરા ન અસત કદાઇ;
 સદા સપષ્ટ સર્વ મુનિ ભાષા, ભેદ ભાવ મહિં રંચ ન રાખા. ૮
 યદ્યપિ ઇષ્ટ રજા શિર ધારી, કહું કૃપા શિર વિપન વિહારી;
 હરિ અજ મર્મ સર્વ યહ જાને, દ્રષ્ટા દેવ કદ્દ નહિં છાને. ૯
 યદ્યપિ રજા કીન લખિ દાસા, લક્ષ હોય સો કરં પ્રકાસા;
 આતમ તત્વ અગોચર ગાથા, કો સમજાય શકે મમ તાતા. ૧૦

દોહા

પદ અવાચ્ય આતમ દશા, અગમ અગોચર એક,
 દુતિયા તાંહાં ન સંભવે કિમ કરિ કરે વિવેક. ૧
 નેતિ નેતિ નીતી કહે, નિગમ લાહે નહિં પાર;
 નામ રૂપ ગુણકો ધરે માયા જોહિ અધાર. ૨

ચોપાઇ

યદ્યપિ ઇષ્ટ દેવ શિર ધારી, જ્ઞાન ગિરા કદ્દુ કહું વિચારી;
 આતમ એક અપર નહિં સંગા, નામ રૂપતે ઇતર અભંગા. ૧
 માયા નામ રૂપ નહિં ધારે, જળ લગ એક અક્ષ નિરધારે;
 માયા શાંત અનાદી માંની, અક્ષ રૂપ કહું કરે ન હાંની. ૨
 માયા અક્ષ ઉભય સૈંગ કેસે, તરંગ તોય તરૂ બીજહિ જેસે;
 વિધન વિહીન રહે નિત સંગા, નિશ્ચલ આતમ અચલ અભંગા. ૩
 સમે પાય ફિર સુતે કુરાવે, નામ રૂપિણી નામ ધરાવે;
 બાહર કુરે ધરે ગુણ સારા, યદ્યપિ માયા અક્ષ અધારા. ૪
 અન્યો અન્ય સ્વરૂપ દિખાવે, તદ્યપિ વ્યાપક સંગ રહાવે;
 પરકુરતી વીકરતી ધારત, પંચ તત્વ કરિ સૃષ્ટિ પસારત. ૫
 નભ વાયૂ વન્હી જલ ચારી, મહિ અધાર સૃષ્ટા યહ સારી;
 જડ ચેતન જગ જીવ અપારા, વસે સુવસ સુખ ભોમિ અધારા. ૬
 ઇલા તત્વ સગતે અધિકાઇ, ઈન અધાર સહ સૃષ્ટિ રચાઇ;
 ભૂમી અધાર નીર કો માના, કરિ વિચાર ભાખત જન હાંના. ૭
 જલતે અધિક કહે રસ સારે, જ્યા કરિ ઔષધિ પ્રગટ પ્રચારે;
 અન્ન આદિ ઔષધ કહે જ્ઞાંતી, વ્યાધી સેગા મિટાવત હાંની. ૮
 ઔષધ અધિક પુરૂષ કરિ જાંને, વિધિ નિષેધ નેતા કમ માંને;
 નરતે અધિક ગિરા કહ સારે, જ્યા કરિ જંગમ કાજ સુધારે. ૯

જડ મહિં શબ્દ કરે ટંકારા, સુજન લખે જન કીન વિચારા;
આંણી તે સ્વર અધિક વખાંના, નાદ ભેદ ગુરૂ ગમતે જાંના. ૧૦

દોહા

સ્વર સો ઈશ્વર જાનિયે ઓંકાર જોહિ નાંમ;
આદ અંત મધ એક રસ, જનકો હાર તમામ; ૧
શબ્દ બ્રહ્મ ઓંકાર જે, સ્વરતે અધિકો જાન,
પ્રણવ મંત્ર યાકો કહે, રટતે રહત નિદાન. ૨

ચોપાઇ

અક્ષર બ્રહ્મ આદિ ઓંકારા, નર સુર અસુર ભજત ભવ પારા;
બ્રહ્મ વિશેષ શબ્દ કરિ માંના, વ્યાપક બ્રહ્મ સમાન વખાંના. ૧
સ્વરતે શબ્દ શબ્દ ઓંકારા, ગુરૂ ગમ પાય રટે મુનિ સારા;
અક્ષર બ્રહ્મ વિદેહી વ્યાપક, અકરણ કરણ ઉથાપક થાપક; ૨
સર્વ શક્તિ ચેતન મય સારે, સર્વ સનાતન કાળ સુધારે;
તન મન પ્રાંણુ કરે નિજ કામ, સર્વ શક્તિ ચેતન ઈક રાજ. ૩
ચેતન સતા હોય સો હોઇ, યા મહિં શંક કરો મત કોઈ;
જડ મહિં ક્રિયા હોય નહિં કળહી, પર પ્રકાસિ ભાખત જન સગહી. ૪
સ્વે પ્રકાસિ ચેતન જન ગાયા, તેહિં મિલ ક્રિયા કરે જડ માયા;
ત્રીન પાંચ ચાડ જડ રૂપા, મિલિ ચેતન ગુણુ ક્રિયા અનૂપા. ૫
યદ્યપિ શ્રેષ્ઠ પ્રાંણુકો ગાવા, પ્રણવ મંત્ર કરિ પ્રાંણુ રટાવા;
ધરતે અધિક ખજાનો ભાવત, રતન અપાર તાહિ મહિં પાવત. ૬
તન યહ ભવન તિજેરી પ્રાંણુ, જ્યાં મહિં ઓં વસે નિરવાણુ;
જીવ માલ લૂટે મિલિ શ્વાસા, વિમલ પ્રગટ ઉર પ્રગલ પ્રકાશા. ૭
શ્વાસોશ્વાસ રટે દિન રાતી, સુલભ લખે જીવ બ્રહ્મ સજ્જતી;
અક્ષર બ્રહ્મ આપ સમજાવે, જનમ મરણુ જાંજલ મિટાવે. ૮
નાંમી નામ એક હો આવત, તળ ચેહ જીવ મોક્ષ પદ પાવત;
અજર અમર નિજ રૂપ દિખાવે, પુષ્પિત કર્મ સર્વ વિસરાવે. ૯
વૃત્તી લીન ભદ્ર નિજ રૂપા, ઉપમા રહિત બ્રહ્મ બડ ભૂપા;
આપહિ ઉલટ આપ ધર આવા, નિરવાંણી નિરવાંણુ સમાવા. ૧૦

દોહા

અસ્તિ ભાતિ પ્રિય દૂધ સમ, માંખણુ સમ ઓંકાર;
પ્રાંણુ મથનતે પ્રગટ હોય, જોતી રૂપ અપાર. ૧

યોગ સિદ્ધ યોગી કરે, સો યહ પ્રાણ અધાર;
પલટિ મૂલ પશ્ચિમ ચલે, પહુચે દસમે દાર. ૨

ચોપાઈ

પ્રાણ અપાન એક હો આવે, પલટિ મૂલ પશ્ચિમકો ધાવે;
મેર ઇકીસ પ્રાણ કરિ છેદા, યોગી ભ્રમર ગુફા નિરભેદા. ૧
ભ્રમર ગુફા મહિં બ્રહ્મ વિલાસા, બ્રાંતી ભર્મ સર્વ ભયો નાસા;
દસમે દાર ખુલી જહાં બારી, બ્રહ્મરંધ્ર પહુચ્યો બ્રહ્મચારી. ૨
વજ્રે વજ્રંત્ર કહે કથા શોભા, તહાં જોગી જન મન અતિ લોભા;
શાંભ વેદ સુંદર ધૂનિ પ્યારી, વિન પગ નૃત્ય કરે ઇક નારી. ૩
મુખ વિન રાગ કરાવિન વાળ, યોગી સુને પ્રાણ જન સાળ;
કોટિક સૂર શશી ઉજ્યારા, નિરખે જન જગસે હો ન્યારા. ૪
ખલકે ગંગ અમીકી ધારા, નિસદ્ધિન તબ વિન ઘોર અપારા;
દામિનિ દમક રહી ચહું ઓરા, નિરખે યોગ યોગિ ચિત જોરા. ૫
સૂર શશી વિન પરમ પ્રકાસા, નિરખે મસ્ત મંત તજ આશા;
ઓત્ર વિના બહુ રાગ સુનાવે, મુખ જીવ્હા વિન સુંદર ગાવે. ૬
પુરૂષ વિદેહ વિના ઐંગ નારી, વસે મંગ અરૂ રહે બ્રહ્મચારી;
દસમે દાર યોગ ચિત દરસે, સાધે પ્રાણ સોધ જન પરસે. ૭
બ્રહ્મ રંધ્રકી વિગત અનોખી, પરસ્યા મંત અતાવે ઓખી;
યોગી યોગ કલા ધર પાવે, તેહિ જન જલિમ રોગ મિટાવે. ૮
બ્રહ્મરંધ્ર પહુચે સો યોગી, વિપયા શક્ત અને નહિં ભોગી;
તૃતી વિમલ રહિ આતમ રત, તર્ક હીન ભાસ્યો આતમ સત. ૯
નિજ સુખ ગર્ક રહે જન યોગી, નિજનંદ અક્ષય રસ ભોગી;
તહાં નહિં ત્રીન અવરથા ભાસે, ત્રય અભિમાની નાંહ પ્રકાસે. ૧૦

દોહા

મમ સ્વરૂપ નિર બાણુમે વિશ્વ ન તેજસ પ્રાણ;
પંચ કોપતે અતિ પરે, જગ મેં દેખ્યો જગ. ૧
લય ચિંતવન કીનકો કહે, નહીં હિરણ વૈરાટ,
ઈશ ભીન ભાસે નહીં, યે શય દાલી દાર. ૨

ચોપાઈ

પદ અવાચ્ય વાણી નહિં પૂજે, ગુંગે સેન લખી કોઇ ગૂંગે;
પંચીકરણ પ્રપંચ અપારા, મમ સ્વરૂપ નહિં કુરે લગારા. ૧

એક અનેક અનેક ન એકા, એક ન દોય રૂપ નિજ દેખા; ૧
 ઉરે પરે આદ ન અંતા, મમ સ્વરૂપ વ્યાપક ભગવંતા. ૨
 આતમ ઇતર જગત નહિં લેશા, મુનિ મંડલ મમ સત ઉપદેશા; ૩
 મુનિ સર્વજ્ઞ સર્વ તોહિ દર્શત, પર ઉપકાર કરન ચિત હર્સત. ૪
 સંત સમાન કવન પિતુ માતા, સત્ય બોધ દે કર્ત સનાતા; ૫
 મુનિ મન શંક હોય નહિં લેશા, અહો નિશિ કરણ ચહત ઉપદેશા. ૬
 સનકાદિક ચવ બ્રહ્મ સ્વરૂપા, બાલ યોગિ ઉત્તમ બડ ભૂપા; ૭
 શંકા રહિત રૂપ નિજ પાવા, માયા રચિત પ્રપંચ મિટાવા. ૮
 જીવન મુક્ત સ્વતંતર યોગી, આતમ તત્વ અખંડ રસ ભોગી; ૯
 ત્રિગુણ અતીત અવસ્થા આદ, તુરિયા લીન ભયે શુચિ સાધૂ. ૧૦
 જન્મત મહા જાત્રત મય ભોગી, તન મન વચન સ્વચ્છ અનરોગી; ૧૧
 બ્રહ્મ સદેહ ઇષ્ટ સમ ભોરે, એસે જન નહિં જનમ બહોરે. ૧૨
 શિવ સર્વજ્ઞ સંત ગુણ ગાવા, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવા; ૧૩
 મુનિ શિવ શબ્દ સર્વ મુનિ હરસા, પુલકિ ગાત લોચન જલ વરસા. ૧૪
 પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ છાઈ, જય જય ધુનિ સુર સર્વ સુનાઈ; ૧૫
 તીરથ સર્વ પ્રેમ ભો ભારી, પ્રેમ અપાર ભયો સુર નારી. ૧૬
 ધ્રુવ જનૂની સુરચી ધ્રુવ નારી, ચક્રિત ભઈ શિવ શબ્દ વિચારી; ૧૭
 શુક્ષ્મ તન મુક્તી નહિં પાવે, આદિ દેવ શિવ પ્રગટ સુનાવે. ૧૮

દોહા

કહા ભયો સુરતન મિલ્યો, વસે વિષ્ણુપુર વાસ; ૧
 જીવ ભાવ જાવે નહિં, જળ લગ નાંચ નિરાસ. ૨
 વિશ્વ ચરાચર વીચમે, જીવ નહીં વિશ્રામ; ૩
 હરે ન આતમ તત્વ વિન, હરે આશ તમામ. ૪

ચોપાઈ

મુનિ શિવ શબ્દ સુરચી પસતાની, શુક્ષ્મ તનતે પરમ ગિલાંની; ૧
 પશ્ચિમ ચરિત સર્વ ઉર દરસે, બ્રેહ વશ વિકલ નેન જલ વરસે. ૨
 વશ વિમોહ મેં વખત વિતાવા, આતમ તત્વ મર્મ નહિં પાવા; ૩
 નારી તન અતિશય અજાંના, હરિહર બોધ સાર નહિં જાંના. ૪
 નિજ અજ્ઞાન બ્રમિત ભઈ બુદ્ધી, શિવ ઉપદેશ લીન નહિં શુદ્ધી; ૫
 સત્ય બોધ મહિં તર્ક કરાઈ, પાપ વિવશ અપની મત ભાઈ. ૬
 હરિ કૃપાલુ પુત્રી લખિ બોધી, યદ્યપિ શઠ અપની મતિ શોધી; ૭
 વિપન વિહારી નર હરિ નાથા, તાત કે તાત માતકી માતા. ૮

જન જનૂની લખિ જનક કૃપાલા, બોધે હરણુ હૃદય જંજાલા;
 ઘોર નિશા સમ મમ અજ્ઞાના, નર હરિ નાથ વચન નહિ માંના. ૫
 ગિરિવર ગુહા ઘોર તમ છાવા, હડે ન રવિકર કિરણુ હઠાવા;
 વૃત્તી ગુહા ઘોર અજ્ઞાના, રવિ સમ જ્ઞાન મર્મ નહિ જાંના. ૬
 જ્ઞાન નિરાદર વશ અજ્ઞાના, ગરલ શરીર પાય હેરાંના;
 ભૂખ પિપાસ ત્રાસ સહિ ભારી, મન જાંને યા દેવ મુરારી. ૭
 નિજ કૃત મુક્ત ક્ષે કહા કીજે, બોધે બીજ સોઈ ક્ષે લીજે;
 અમૃત ગરલ કીન સોઈ પાંના, સુક્લ ક્ષે શાક્ષી ભગવાના. ૮
 અમર હોય ચાહે અધપુર જાવે, અપની મરજી આપ સિધાવે;
 હરિ ગુર દોષ દેત મતિ મૂઢા, અપની કર્મ ગતી અતિ ગૂઢા. ૯
 અપને કર્મ મર્મ નહિ જાનંત, સમજ હીન અપની મત તાનત;
 ગુર પદરજ નિજ શિર પર ધારે, રામ કૃપા નિજ કૃત્ય વિચારે. ૧૦

દોહા

જગ્ય લગ અપને આપકો, કિયે કૃત્ય નહિ ખ્યાલ;
 હરિ ન શકે અજ્ઞાનકો, તરિ ન શકે જમ જાલ. ૧
 પાય કષ્ટ પેમાલ હો, ખ્યાલ ભયો નિજ કાજ;
 પ્રગલ વિષય વૈરાગ વિન, હોયાં અમિત અકાજ. ૨

ચોપાઇ

હરિહર કૃપા ભઇ મોઇ શુદ્ધી, અગ ઉર કુરે ન રહી અધીના;
 હરિહર ગુર મુખ સાર ન લીના, શુક્લમ હયોં ન રહી અધીના. ૧
 બોધ સમય લક્ષણુ ઉર નારી, કર્મ કાલ વશ રહી દુખારી;
 હરિહર હરસિ સ્વર્ગ દેહિ વાસા, જ્ઞાન વિના કિમ વિલગ દુરાસા. ૨
 ચૌદે લોક ચક્ર શીરિ આવે, જ્ઞાન વિના કિમ મોક્ષ કહાવે;
 હરિહર હરસિ ચરણુ દિગ રાખે, જ્ઞાન હીન અમૃત કિમ ચાખે. ૩
 ભેદ બુદ્ધિ કીને વિન નાસા, નિજ સ્વરૂપ નહિ હોય પ્રકાશા;
 અપની આપ ભૂલ નહિ ત્યાગે, હરિ ગુર શબ્દ શ્રોત્ર નહિ લાગે. ૪
 યે અનુભવ મમ ઉર ઇત બારા, હરિહર ગુર મુખ રહી ગૌવારા;
 મો મન કપટ નૈન મહિં છાવા, હરિહર સુર ધ્રુવ દોષ લગાવા. ૫
 કપટ મંડલી કહિ કહિ બોલી, વ્યંગ વચન ભાખે ભરિ ઝોલી;
 મોરે સુતકો રાજ ન દીના, ધ્રુવ લખિ દાસ કાજ ઇન કીના. ૬
 ઇશ્વર ભાવ હોત જો ઇનમે, નીચ ઉંચ દ્રષ્ટી નહિ કિ નમે;
 હરિહર ગતી મર્મ નહિ પાવા, યાતે મિથ્યા શબ્દ સુનાવા. ૭

સત નિદે સો યહિ ક્ષત્ર પાવે, શુક્ષ્મ તન બહુ જનમ ધરાવે;
 સો સખ સુક્ષ્મ ક્ષત્રી મમ કરણી, કહિયે કહા કષ્ટ અતિ વરણી, ૮
 સુરચી સૌર સુનત મુનિ સારે, હરિ માયા લખિ રામ ઉચારે;
 માયા પ્રબલ વેગ અતિ ભારી, બચે શરણ ત્રિપુરારિ પુરારી. ૯
 રમા રામ શંકર અરૂ દેવી, સનમુખ હોય ભક્ત ગુણ ભેવી;
 લખિ નિજ દાસ કૃપા ચવ કરહી, જીવન મુક્ત જીવ ભવ તરહી. ૧૦

દોહા

મુનિ મન માયા મર્મ લખ, ભયે ભક્તિમેં લીન;
 તન લગ તજે ન ભક્તિ, ગુણ સો જન પરમ પ્રવીન. ૧
 સુરચી શુક્ષ્મ ભાવ તન, પતિ લખિ ધ્રુવ પિતુ પાય;
 ઉગ્ર ગિરહ ઉરમે કુરી, હૃદય ન શ્વાસ સમાય. ૨

ચોપાઈ

રોકિ હૃદય મુખ ગદગદ બાંની, વારવાર વંદત પદ પાંની;
 કૃપાનાથ મેં પરમ ગૌવારી, પિય ઉપદેશ ન શકી સંભારી. ૧
 પદ દાસી લખિ પર્મ પ્રબોધી, મેં શહ હહ અપની મતિ શોધી;
 યો કલ્યાંન પરમ પતિ ચાવા, અમિત યુક્તિ કરિ બોધ સુનાવા. ૨
 યદ્યપિ પુત્ર મોહ પ્રભુતાઇ, સત્ય શીખ વિપરીત સુલાઇ;
 સમુજ હીન કહિ નિષ્કુર બાંની, ક્ષમા ક્રોધ મમ પીવ સુખાંની. ૩
 પતિ મુખ વચન ભંગ કરિ નારી, નર્ક નિવાસ ભ્રમે ભવ ચારી;
 સખતે અધિક પાપ મેં ક્રીના, હેરિ હેરિ અપને મન ચીના. ૪
 ઉત્તમ મરન સુનત દુઃખ ભારા, તદ્યપિ દુર ગુણ કથે તુમારા;
 પુત્ર સંગ મમ અંગ જરાવા, જલત જવાલ પતિ દુરગુણ ગાવા. ૫
 જખ લગ જીવ અપન તન ત્યાગા, પતિ દુરગુણ મુખ બકા અભાગા;
 સો ક્ષત્ર પ્રગટ રામ મોહિ દીના, નર તન ત્યાગ ગરલ તન લીના. ૬
 કોટિક કષ્ટ પાય પસતાઇ, નિજ કૃત ગતી અપન શિર આઇ;
 વિશ્વ ચરાચર જે તન ધારી, ભોગત ભોગ કર્મ ગતિ સારી. ૭
 સુખ દુઃખ સુક્ષ્મ કિયે કૃત સારા, અપર દોષ દે પરમ ગૌવારા;
 નિજ મન ભો સો પ્રગટ સુનાઉ, સમુજ મર્મ મનમેં પસતાઉ. ૮
 ગયો વખત અખ જોર ન લાગે, કિયે કર્મ આયે મુખ આગે;
 શુક્ષ્મ તન જીવ જેલ અનાદી, કિમ કર છૂટહિ કર્મ પ્રમાદી. ૯

સુરચિ સોચિ કૃત ભઠ દુઃખારી, પદ વંદે જય ધ્રુવ મહતારી;
સાધવિ બહિન સરલ આચારા, તવ દુરગુણ ગાયે કંઈ વારા. ૧૦

દોહા

નર પસતાવે પાપ કર, પ્રથમ લખે નહિં સાર;
આખિર પ્રગટે પાપ ફલ, રોવે અધમ અપાર. ૧
દયા દષ્ટિ અવસર લખી, ધ્રુવ જનુની કહે બેન;
સુજગ જીવ શાંતી ગ્રહો, લખિ સ્વરૂપ હો ચેન. ૨

ચોપાઈ

રે શિવ રૂપ સમજ જીવ અપના, તત્ત્વ ત્રિયે તન ત્યાગ કલપના;
નામ રૂપ જડ તત્ત્વ ઉપાધી, મર્મ લખે જન આતમ વાદી. ૧
નામ રૂપતે ચેતન ન્યારા, સમુજ મર્મ મન જય વિકારા;
મેં તું માત તાત અરૂ બ્રાતા, ભગતી ભાવ દ્વૈત મહિ ભાતા. ૨
તું કહે તવ અવગુણ મેં ગાવા, શબ્દ ઉપાધી દ્વૈત સમાવા;
મેં તું તર્ક લર્પ અરૂ રોકા, દ્વૈત ભાવ તજી રહો અશોકા. ૩
મેં તું તર્ક ત્યાગ લે શુદ્ધી, નિજ સ્વરૂપ નહિં જરા અશુદ્ધી;
પતિ પત્ની નહિં શોગ સુદાગા, સત્ય રૂપ નહિં રંચ વિભાગા. ૪
જો તોહિ જન્મ કષ્ટ દરસાવત, સમુજ સુખોધ સત્ય કિન ધાવત;
પૂરવ જનમ પાપ તોહિ દરસે, આતમ તત્ત્વ તીર્થ કિન પરસે. ૫
પસતાયે કહું કાજ ન સરહી, કટે પંથ પુરૂપારથ કરહી;
તજી પુરૂપારથ મન પસતાવે, તિમતિમ જીવ અધમ ગતિ પાવે. ૬
કુકરમ ડરે ડરે પુરૂપારથ, સો જન સહજ હોય આતમ રત;
યાતે તાત ન હોય દુઃખારી, બ્રહ્મ વિદેહ નહીં તું નારી. ૭
નારિ ભાવ તત્ત્વ લખિ તજીયે, સોહં બ્રહ્મ અર્થ યુત ભજીયે;
આતમ ઈતર કલપના ત્યાગો, નિજ સ્વરૂપ આતમ મય જાગો. ૮
દ્વૈત ભાવ કરિ જનમ અનેકા, એક ભાવ કરિ જનમ ન એકા;
પિતા પુત્ર પત્ની પતિ પ્યારો, ભાવ માત્ર મન અજા પસારો. ૯
મૃગ તૃણાવત મિથ્યા ભર્મા, સુજન સંત જાનંત કોહિ મર્મા;
મર્મા મર્મ સમુજ મન મારા, સત ચિત આનંદ રૂપ હમારા. ૧૦

દોહા

નર અરોગ આતમ રતા, કહ અરોગકી બાત;
નર રોગી મુનિ શબ્દ કો, હોત હૃદય મહિં ધાત. ૧

શુક્લમ તન અસ્થૂલમેં, સમ વરતી અજ્ઞાન;
મર્મ લખે નહિં આપ ચેહ, બોધ ધરે નહિં ધ્યાન. ૨

ચોપાઈ

સમુજ સુબોધ જગ મમ ભાષ, મેં તું તર્ક ત્યાગ ઠકરાઈ;
જળ લગિ જીવ ભાવ નહિં જાવે, તળ લગ આતમ દષ્ટિ ન આવે. ૧
મમ આતમ લખિ શબ્દ સુનાવા, કરહુ તાત અપને ચિત ચાવા;
સુમતી સહજ યથારથ વાદી, સત્ય શબ્દ કહિ જુડી સમાદી. ૨
ગુર ઉપકાર સમુજ સુખ પાઈ, પ્રજલ પ્રેમ પુલકાવલિ છાઈ;
સુનિ સુબોધ સુરચી પસતાંની, સમુજે કહા પ્રથમ ભો હાંની. ૩
સાધન જ્ઞાન ગયો અસ્થૂલા, ધર્મ ક્ષેત્ર મુક્તી કર મૂલા;
મુનિ મંડલ જ્ઞાંની ગુણ સાગર, નર તન મોક્ષ લીન ઉજ્યાગર. ૪
નર તન વિન નહિં તત્વ લખાવે, ક્રોટિક ગ્રંથ વેદ વિધિ ગાવે;
શસ્ત્ર વિહીન સૂર કહા કરહી, મરે ન અપર આપ ભલ મરહી. ૫
તન અસ્થૂલ શસ્ત્ર કરિ જાંને, શૂરવીર જીજ્ઞાસી માંને;
માયા જનિત શત્રુ અજ્ઞાંના, જ્ઞાન અસી અરિ હરે નિહાના. ૬
પરમ વિવેક વિરાગ વિચારા, કામ ક્રોધક્રો મારનહારા;
શુભ ગુણ સર્વ વસે નર દેહી, અવશ જને જીવ આદ સનેહી. ૭
અપર શરીર જ્ઞાન કર હીના, મિલે ન જ્ઞાન રહે જીવ દીના;
નર તન જીવ મિલે બડ ભાગી, સમુજ સુબોધ જને નહિં રાગી. ૮
જીવન મૂક્તિ મિલે નર દેહી, જીવ ભાવ તજી બ્રહ્મ સદેહી;
મોક્ષ નિસેની મેં તન ખોવા, ભૂને બીજ કૃષી જીમ રોવા. ૯
નર તન રતન અમોલખ હારા, શુક્લમ તન વશ ભઈ ગૌવારા;
કર્મ પ્રધાન કીન કરતારા, જાંનત લગે ન જોર લગારા.

દોહા

ધ્રુવકે તાત ઉતાન પદ, હર્ષ શોકતે હીન;
જીવ ભાવ લખિ સુરચી કો, કધુ નહિ કહ્યો પ્રવીન. ૧
સુરચી સુત ઉત્તમ નિરખિ, બ્રેહ વશ ભઈ અપાર;
સમય સમુજ ઉત્તમ કહે, કવન ગતી કરતાર. ૨

ચોપાઈ

ઉત્તમ ગતિ સમુજ નિજ માતા, શિવસન પ્રશ્ન કરન ચિત ચાતા;
નરસુર મુનિ હરિહર પદ વંદા, ઉર માહ ઉપજ્યો પરમ અનંદા. ૧

ગુરુ નારદ આતા શિર નાવા, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવા;
 ગદગદ કંઠ મધુર મુખ બાની, હરિહર હર્ષ પ્રેમ પિછાની. ૨
 એસે જન એસી ગતિ હોહી, યાતે હોત જગત નિરમોહી;
 ઉભય લોક પ્રેમી જસ છાવે, વિનહિ પ્રયાસ મોક્ષ પદ પાવે. ૩
 પ્રેમકી ગતિ જાનત પ્રેમી, પલપલ ઉત્પરત પ્રેમ અનેમી;
 ગુરુ મુખ પાય ઉભય કરજોરી, શિવ પદ વંદન કીન બહોરી. ૪
 જય મહેશ શંભુ ત્રિપુરારી, અદિ અંત જાનત ગતિ સારી;
 આદ અંત મધ વ્યાપક સારે, કો પ્રકાર હમ પ્રશ્ન ઉચારે. ૫
 દ્રષ્ટા દેવ સર્વ ઘટ જાને, અલ્પ બુદ્ધિ હમ કહા બખાને;
 મો મન પ્રશ્ન પ્રથમ શિવ જાનત, ઠીક બુદ્ધિ કરિ તોહુ વખાનત. ૬
 કૃપાનાથ કરિયે નહિ રોસા, કરે પ્રગટ નિજ મનકે દોસા;
 મો મન ભાર્ય પ્રગટ કરિ ગાઉ, અધિક ન્યુન નહિ તાત સુનાઉ. ૭
 પ્રબલ વિચિત્ર ચિત્ર જગ ભાસે, સમુજ મર્મ મનવો અતિ ત્રાસે;
 અમિત પ્રકાર વિચારત હારે, ત્રાહમાન શિવ શરણુ તુમારે. ૮
 કહુ કલ્પોલ કરત નરનારી, કહુ રોવત કરુણા કર ભારી;
 કહુ શોક વશ અન્ન ન ખાવત, કહુ હર્ષ વશ વિપય વડાવત. ૯
 કહુ જગ ત્યાગિ ભયે તપ ધારી, કહુ ધર વિપય લુબ્ધ નરનારી;
 અમિત જીવ જગ સાચ દિખાવે, કોઉ જન સુપન માત્ર સમુજાવે. ૧૦

દોહા

કોઉ અક જૂલત પાલને, કોઉ કિશોર રંગ રાગ;
 વૃદ્ધ ચક્ષે લે લષ્ટિકા, કોઉક ચક્ષે તન ત્યાગ. ૧
 કોઉ એક જન તુમતે મિલે, કોક નર્કપુર જાત;
 કોઉ શુક્ષ્મ તન ત્રાસ લે, મો મન હોત ઉદાસ. ૨

ચોપાઇ

કારણુ સમજ પરે નહિ દેવા, લખિ લઘુ દાસ લખાઈ ભેવા;
 અતિ વિચિત્ર રચના પ્રભુ તોરી, સમજ ન પરત થકિ મતિ મોરી. ૧
 હેરિ હેરિ હિયેમે હમ હારા, તાતે શંકર શરણુ પુકારા;
 જય અખિલેશ શંભુ ત્રિપુરારી, વિશ્વ જીવ જાનત ગતિ સારી. ૨
 આદ અંત વ્યાપક તુમ એકા, સવ શાક્ષિ કહા કરે વિવેકા;
 યદ્યપિ તાત પુત્ર સમ મમ હહ, કરન ચહત પરગટ મન ખટપટ. ૩

ધ્રુવ ગુરુ નારદ ગાથ સુનાઇ, નિર ઇચ્છા પૂરણ પદ પાઇ;
 ઇચ્છાવાન ગિરે ભવ કૃપા, નિર ઇચ્છા સુખ લહે અનૂપા. ૪
 ગાવે રામ કામ કહ્યુ ચાવે, મિલે ન મુક્તિ જનમ જગ પાવે;
 પુરૂષ સકામ ભક્તિ અતિ કરહી, જનમ મરણ મહા દુઃખ ન હરહી. ૫
 મન વાંછિત પાવે જગ ભોગા, આધિ વ્યાધિ જન્ય નહિ રોગા;
 ઇચ્છા રહિત રામ ગુણ ગાવે, હરિહર ધ્રુવ પદ ભક્તિ લોભાવે. ૬
 ગુરુ પદ રજકો નિજ ચિત ચાવે, ગદ ગદ કંઠ રામ ધુનિ લાવે;
 રાસ ભાવ મય લીન સદાઇ, અવશ જીવ અક્ષય પદ પાઈ. ૭
 વિષય ભોગ ઉર જરા ન ચાવે, મિલ મુક્તિ નહિ કષ્ટ રહાવે;
 ઇષ્ટ સમીપ ચહે નિત વાસા, સો સુપને નહિ ચિત ઉદાસા. ૮
 યે ગાથા નારદ ગુરુ ગાઈ, યડ બ્રાતા ધ્રુવ યહો સુનાઇ;
 સુનિ ઇન વચન ભયો વિશ્વાસા, હેરિ હેરિ ત્યાગી જીવ આશા. ૯
 શિશુપનતે ધ્રુવ ચરન પિયાના, ઇષ્ટ ગુરુ ઇન પદ ઇતિઆરા;
 હરિહર અજ નિજ બ્રાત પિછાંનુ, રામતે અધિક બ્રાત કરિ જનનુ. ૧૦

દોહા

બ્રાતાતે સતગુરુ મિલે, સતગુરુતે ત્રિય દેવ;
 શ્રેષ્ઠ ભક્તિ નિષ્કામતા, સમજ લીન સત ભેવ. ૧
 નામ રૂપિણી અંગિકા, વર દે કીન સન્નાથ;
 સત્ય ફલી મન વાસના, મમ નિશ્ચય સાક્ષાત. ૨

ચોપાઈ

શિશુપનતે સત બોધ સુનાવા, ત્યજતે વિષય ભોગ નહિ ચાવા;
 જનુની ક્રોધ કીન કેઇ વારી, તદ્વપિ વ્રતી ન ડિગી હમારી. ૧
 યે સખ પ્રગટ મર્મ મેં જાના, હરિ ગુરુ પ્રગલ્ભ કૃપા ભગવાંના;
 શૈલ સુતા મમ માતુ પ્રતાપા, યુદ્ધ સમે નહિ ભયો સૈંતાપા. ૨
 વૃત્તી ડિગી ન ભયો કલેશા, તન કરિ કષ્ટ ભયો નહિ લેશા;
 રામ મંત્ર રટતે તન ત્યાગા, કરિ હરિ દર્શન ભયો સુભાગા. ૩
 નરતન ત્યાગ લીન સુર દેહી, યદ્વપિ ઉર મન રામ સનેહી;
 દિવ્ય ભોગ ઉર આશ ન એકા, જન્ય દ્રષ્ટા તોહિ સર્વ વિવેકા. ૪
 જન્યતે તાત વિષ્ણુપુર આવા, સર્વ વાત મોહિ આનંદ વડાવા;
 હરિહર નામ જપત અથ નાસા, પ્રગટ દર્શ ઉપજે કિમ ત્રાસા. ૫

તદ્યપિ તાત તર્ક મન લાવે, રામ મંત્ર મહિં વિધન કરાવે;
 ભોગ યંત્ર આવત મુખ આગે, ભાગત ઉડી ભવન ધુનિ ત્યાગે. ૬
 ભોગ રોગ લખિ મર્મ ગિલાંની, કૃપાનાથ તુમતે કહા છાંની;
 ભોમી ભોગ ભયો ઉપરાંમા, અતિ ઉત્તમ ચાલ્યો હરિ ધામા. ૭
 સ્વર્ગ ભોગ જવાલા અતિ ભારી, કો વિધિ રહિયે રહિત વિકારી;
 અતિશય ત્રાસ ભઈ ત્રિપુરારી, સો સખ મર્મ લખો અધહારી. ૮
 રંચ માત્ર ઉર ભોગ ન ભાવે, યદ્યપિ આય પ્રપંચ દિખાવે;
 દિવ્ય ભોગ ભાસત મુખ આગે, તિમ તિમ જીવ તાપ અતિ લાગે. ૯
 ભોમી ભોગ ન હુમે તપાવા, સ્વર્ગ ભોગ કરિ અતિ દુઃખ પાવા;
 યાતે તાત કહું કરજોરી, દુરખલ દાસ શંભુ કર ડોરી. ૧૦

દોહા

દાસ સદા નિર દુઃખ રહે, ભોગ કરે નહિં ત્રાસ;
 એક ચિંત તવ ચરણમે, મતર કુરે નહિં આશ. ૧
 જગ્યતે આયા સ્વર્ગમે, ધરિ ન શક્યો પ્રભુ ધ્યાન;
 જય શાક્ષી યા સ્વર્ગતે, ભયો ચીત ઉપરામ. ૨
 કોઉક વખાનત જ્ઞાનકો, મો મન ભક્તિ વિશેષ;
 મર્મ લખું નહિં રંચમે, કહો શંભુ અખિલેશ. ૩

ચોપાઇ

ઉત્તમ વિનય કરત બ્રેહ ભારી, પ્રેમ નિમગ્ન ભયે ત્રિપુરારી;
 નરહરિ નાથ ગૂઢ ગતિ જાંના, ભયે પ્રેમ વશ કૃપા નિધાના. ૧
 ધ્રુવ પ્રવીણ મુનિ મંડલ સારા, પ્રખલ પ્રેમ વશ અજગ્ય અપારા;
 ધ્રુવકે માત તાતકી ગાથા, લીન પ્રેમ જાંનત શિવ તાતા. ૨
 સુરચિ બ્રાંમિ કહુ મર્મ ન પાઇ, ચિત્ર દીપ સમ દશા સુલાઇ;
 સમય સમુજ આપ ત્રિપુરારી, જન હિત કારણ ગિરા ઉચારી. ૩
 રે મર્મ ભક્તિ રસ પૂરણ, ભક્તિ કર્મ તવ ભયે સંપૂરણ;
 જોહિ જન રામ ભક્તિ ઉર ભાવે, સો નિશ્ચય મન રૂપ સમાવે. ૪
 જીવન મુક્ત સ્વંતર યોગી, ભોગત ભોગ વિભોગ વિયોગી;
 ભક્તિ અંત સંત સોઇ જાંની, લીન રૂપ મમ જન વિજાંની. ૫
 ભક્તી અંત ભેદ યહ પાવે, સમુજ મર્મ ચુપ આપ રહાવે;
 ભક્તી અંત સંત સોઈ પૂરા, સર્વ કર્મ મન ભયો સખૂરા. ૬
 ભક્તી અંત સંત ભલ આવા, નર સ્વરૂપ ધરિ બોધ સુનાવા;
 ભક્તી અંત સંત દે દરશન, મિલે તાહ હોવે હરિ પરસન. ૭

ભક્તી અંત સંત સુન મોઘા, ઉત્તમ જન ઉત્તમ મગ શોઘા;
 ભક્તી અંત સંત બ્રહ્મ રૂપા, વિશ્વ ચરાચરમે બડ ભૂપા. ૮
 ભક્તી શિરોમણિ પાય સુખારી, યા મમ શ્રેષ્ઠ કવન નરનારી;
 ભક્તિ પાય ભક્તી લે અંતા, હમ તેહિ અધિક લખે ઉર સંતા. ૯
 ભક્તિ ન્યાવ સમ યે સંસારા, નાવ હીન કિમ લલલિ કિનારા;
 ભક્તિ ન્યાવ ઉતરે ભવ પારા, શાસ્ત્ર વેદ વિધિ કિય નિરધારા. ૧૦

દોહા

ચહે કિનારે નાવ તજ, તો પહોંચે નિજ ધામ;
 નાવ તજે નહિં મોહ વશ, નિષ્ફલ કાજ તમામ. ૧
 પાર લહે નહિં નાવ વિન, યે જનંત સખ કોય,
 હહ કરિ તજે ન નાવકો, પાર ન પાવે સોય. ૨

ચોપાઈ

ભક્તિ જ્ઞાન સંધી જેહિ પાઇ, તિનકી દશા કહું સુન ભાઇ;
 તનુમાનસા ભોમી પાવે, સો જન ભક્તી અંત લખાવે. ૧
 શુદ્ધ મન ઇન્દ્રી રસ ત્યાગા, મન નિગ્રહ કરિ ભયો સુભાગા;
 ઇષ્ટ વિના કોહિ દ્રષ્ટ ન આવે, ભજત ભજત તન ભાન ભુલાવે. ૨
 તન મન પ્રાણ રહે નહિં શુદ્ધી, ઇષ્ટ લીન હોવહિ જન બુદ્ધી;
 રોમાંચિત મુખ ગદ ગદ બાંની, બ્રહ્મ સમીપ ભયો શો પ્રાંની. ૩
 અતિ ઉપરાંમ ચહે એકાંતા, ત્યાગી તર્ક ભયો મન શાંતા;
 ભૂખ પિયાસ આશ સહ ત્યાગી, ચુપ મુખ ચિત રામ લય લાગી. ૪
 ભોગ રોગ સમ ભૂપણ ભાર, ચહે ન ચીત મોક્ષ ફલ સાર;
 કહે સુને નહિં ચરચા કાહ, ઇષ્ટ લીન મન બેપરવાહ. ૫
 ચૌદ લોક પદારથ સારા, ચિત ઉપરામ લખે સખ ખારા;
 દહ વૈરાગ ખાગ કર ધારી, ઇષ્ટ ઇતર સખ આશ વિકારી. ૬
 લપ શોક નહિં માન બડાઇ, એક ઇષ્ટ વિન દષ્ટિ ન કાંઇ;
 વિપિન વસ્તિ મન એક ન શંકા, ઇષ્ટ લીન મન ભયો નિશંકા. ૭
 અતિશય ભોગ કલેશ કરાવે, ઉગ્ર પ્રેમ વશ ઇષ્ટ મનાવે;
 આવે ભોગ ભક્ત નહિં ચાવે, જનકે મન વિપરીત દિખાવે. ૮
 વિન ઇચ્છા આવે કિમ ભોગા, જન ઉપરામ હોય મન શોગા;
 ઇષ્ટ કિનારો ભેટ ન ચાવે, ઇતર વસ્તુ ઉરમે નહિં ભાગે. ૯
 ઉત્તમ ઉત્તમ મોઘ વિચારો, કરત વિચાર હોય નિરધારો;
 જગ લગ નાવ ઉદધિ બિચ ભાઈ, તજ લગ જંતૂ અમિત દિખાઈ. ૧૦

દોહા

જલ જંતૂ જલમે વસે તિનકો જરા ન દોષ;
ચલત નાવ દષ્ટી દિખે, કિમ કરિ કરિયે રોપ. ૧
પાય કિનારો ન્યાવ તજ, પથિક ગયે નિજ દેશ;
સુખસે સૂતે ભવન નિજ, ઉર નહિં જરા કલેશ. ૨

ચોપાઈ

ભક્તી નાવ વિશ્વ ભવ એકા, હરિજન બેઠે સહિત વિવેકા;
કરનધાર ગુરૂ ખેવન હારા, ઇષ્ટ દેવ સોઘ કુશલ કિનારા. ૧
વ્યાપક બ્રહ્મ અચલ ધર કૈયે, ઇષ્ટ પ્રતાપ પાર ધર લૈયે;
હરિ ગુરૂ કૃપા કિનારો પાવે, ભક્તિ નાવ તજી બ્રહ્મ સમાવે. ૨
વ્યાપક બ્રહ્મ સર્વ જીવ ભવના, પાવે ન્યાવ ભક્તિ ચઢિ ગવના;
ચઢે ન નાવ હોય કિમ પારા, મિલે ન ભવન ન તજે કિનારા. ૩
નવ પ્રકાર ભક્તી ગુણ એસા, ભાખે પુત્ર લખે હમ જેસા;
તું અખ ઇષ્ટ કિનારે આવા, વિશ્વ પદારથ જૂઠ દિખાવા. ૪
હરિ ગુરૂ કૃપા ભઈ તવ ભારી, જ્યા કરિ આશા સર્વ વિહારી;
અખ તું ભયો જ્ઞાન અધિકારી, સોહં રટિયે શંક વિસારી. ૫
ભક્તિ જ્ઞાન ભેદ મત માંનો, કરિ વિચાર ઉરતે બ્રમ ભાંનો;
દાસોહં દુતિયા યહિ ભાઈ, સોહં અર્થ સદા ઇકતાઈ. ૬
દાસોહં દુતિયા નહિં જાવે, જીવ જતહાં લગિ જનમ ધરાવે;
સોહં શબ્દ અર્થ જખ પાવે, દહો દૂઈ દૂર હહ જાવે. ૭
હ અક્ષર દૂઈ જીવ આદ, ઉત્તમ શિપ જાંને જન સાદ;
ભક્તિપક્ષ તજન કહિનાઈ, ઇષ્ટ દેવ દેવ સમ મેં કિમ માઈ. ૮
ભક્તિ પ્રેમ ભાવ ઉર આદા^૧, કરિ ન શકે જનકો જીવ આધાર^૨;
બ્રહ્મ રૂપ સાધૂ જન ભેટે, દે ઉપદેશ ભર્મ મન મેટે. ૯
ઉત્તમ શિપ સતગુરૂ તવશાસા, સત્ય બોધ સમુજે વિન ત્રાસા;
ભક્તિ કર્મ કરિ યહિ ફલ પાવે, ભક્તિ અંત સ્વરૂપ લખાવે. ૧૦

દોહા

તર સીંચે ફલ હોત હે, ફલ ત્યાગે અતિ હાંન;
ભક્તિ કર્મ તર જ્ઞાન ફલ, લીજે પુત્ર નિદાન. ૧
પુત્ર પિતા સમ હોત હે, યામે રતી ન વંકડ;
જીવ બ્રહ્મ કી એકતા, અહિયે તત્ત્વ નિશંક. ૨

ઓપાઠ

તરંગ તોય એકો લખ ભાઈ, ભૂષણ કનક ન ભેદ કદાઈ; ૧
 પટ તંતૂ બીજ સમાના, માયા બ્રહ્મ હોય કિમ આંના. ૧
 ઇક્ષુ ઇક્ષુ રસ ભિન્ન ન ભાઈ, રવી કિરણ દે સંગ સદાઈ; ૨
 ઉપણ અનલ ભિન્ન કહો કેસે, તર ફલ ભિન્ન મિલ્યો મહિજેસે. ૨
 એસે વિશ્વ વિશ્વપતિ એકા, ઉત્તમ જન ઉર કરહુ વિવેકા; ૩
 સમુજી સ્વરૂપ રહો ચિર ભાઈ, વિશ્વ બ્રહ્મ સમુજહુ ઇકિતાઈ. ૩
 ઇષ્ટ કૃપા અવસર યહ આવા, તાતે ઉત્તમ પ્રજા કરાવા; ૪
 ઉત્તર યહિ આતમ રત રૈયે, નિજ સ્વરૂપ વ્યાપક લખ લૈયે. ૪
 પદ નિરવાંણુ સત્ય યહિ માંનો, નિશ્ચલ આતમ તત્વ પિછાંનો; ૫
 ગૂઢ તત્વ ઉરમે લખિ પાવે, ભિન્ન વસ્તુ નહિં વિશ્વ દિખાવે. ૫
 નર્ક સ્વર્ગ જગ ભોગ અપારા, હુમ્મ હોય દરસે બ્રહ્મ સારા; ૬
 બ્રહ્મ તત્વ તીરથ જીવ પરસે, નિજ સ્વરૂપ વ્યાપક ઇક દરસે. ૬
 ભાસ્ય માત્ર માયા નહિં ભાસે, પદ નિરવાંણુ લીન નિર આસે; ૭
 આદ અંત વ્યાપક ઇક ભૂપા, ધ્યે ધ્યાતા મિલ એક સ્વરૂપા. ૭
 આદ અંત એકો ભગવંતા, મમ અધાર સહ વિશ્વ રહંતા; ૮
 અસ્તિ ભાતિ પ્રિય હમહી દિખાવે, મેં વ્યાપક કહુ આય ન જાવે. ૮
 નામ રૂપ જડ વસ્તુ અનેકા, મણિ ગણુવત અન્વય મેં એકા; ૯
 પાંચ તીના આઠાંતે આહર, તુરિયા પરે લખે જન જાહર. ૯
 પદ અવાચ્ય આતમ નિરઆંના, સમુજા પુત્ર મિટે બ્રમ આંના; ૧૦
 જગ્ય લગિ નાવ તજે નહિં પંથી, જલ જંતૂ ભય જાય ન ગ્રંથી. ૧૦

દોહા

ભેદ ભક્તિ તજી એકતા, સોહ શબ્દ ઉચાર; ૧
 દસમી આતમ નિવેદની, તુહીં બ્રહ્મ નિરધાર. ૧
 ૧૧૧ ચરાચર જ્ઞાંનિ જન, સર્વ સત્ય મત એક; ૨
 અજ્ઞાંની જાંને નહીં, એકહિ તર્ક અનેક. ૨

ઓપાઠ

શિવ સર્વજ્ઞ કથન અદ્વૈતા, સુનત ભાસ્ય માયા નહિં દ્વૈતા; ૧
 કથન કરત શંકર મન કેસે, ચક્ષે ન ચીત ચિત્ર નર જેસે. ૧
 પદ અવાચ્ય વૃત્તી ચિર હોઈ, પુલકિ ગાત શંભૂ નિરમોઈ; ૨
 પ્રેમ ગાથ પ્રેમી જન જાંને, પ્રસવ પીડ કહા વાંઝ પિછાંને. ૨

હરિ હર હર્ષ ભયો અતિ ભારી, જય જય ધુનિ મુનિ સર્વ ઉચારી;
 ધ્રુવ પ્રવીણ મન પ્રેમ અપારા, અહ્મ તત્વ લાગી ઉર તારા. ૩
 સુર સુરપતિ અતિ હર્ષ વડાવા, પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મગ વરસાવા;
 શિવ મુખ શબ્દ સુનત સુખ ભારી, બોધ લહર લે સર્વ સુખારી. ૪
 બ્રાંમી સુનત શંભુકી બ્રાંની, શુક્ષ્મ તનતે ભઈ ગિલાંની;
 જ્ઞાન હેત અતિશય મન ચાવા, દ્રષ્ટા શિવ સહ મર્મ લખાવા. ૫
 સુરચી સુનત જ્ઞાન હરસાધ, તદ્વપિ મન ન લેત ચિરતાઈ;
 હઠ કરિ જ્ઞાન ગિરા ચિત લાવે, મન મરકટ હઠી દૂર હઠાવે. ૬
 જ્ઞાન હેત ઉપજી બ્રેહ ભારી, સો ગતિ લખે શંભુ ત્રિપુરારી;
 ઉત્તમ ઉર મહિં કરત વિચારા, ઇષ્ટ તજે કહા કવન પ્રકારા. ૭
 ઇષ્ટ વિના કો પાર ઉતારે, કિમ કરિકે હમ જનમ સુધારે;
 હરિ હર દર્શ ઇષ્ટ કરિ પાવા, વિનહિ પ્રયાસ વિષ્ણુપુર આવા. ૮
 ઇષ્ટ પ્રતાપ ભઈ સેહે શુદ્ધી, જોહિ પદ પ્રીત ન વૃત્તી વિરુદ્ધા;
 કૃત્ય ધનિ હોય કહા ફલ પાવે, પતિત હોય ભવ સિંધુ સિધાવે. ૯
 ઇષ્ટ ત્યાગ કોઉ આન મનાવહિ, સો સુપને વિત્રાંમ ન પાવહિ;
 ઇષ્ટ સિવાય અહ્મ કો આંના, જ્યાતે બોધત શિવ ભગવાંના. ૧૦

દોહા

ધ્રુવ ગુર નારદ વિષ્ણુપદ, શિવા શંભુ પદ શેશ;
 ઈતર અહ્મ કહા વસ્તુ હે, મો મન હોત અંદેશ. ૧
 સ્વરૂપ નહીં શંભુ ગિરા, પ્રેમ યુક્ત કહ મોય;
 સમુજ પરે વિન પ્રીતિ કિમ, કિમ કરિ નીર્ણય હોય. ૨

ચોપાઇ

તજી ભક્તિ હોવત દુઃખી ભારી, જો ન તજી કોપે ત્રિપુરારી;
 તજી ભક્તિ તોહુ મમ ગતિ નીચા, શંભુ કોપ ગિરે ભવ બીચા. ૧
 ઉભય પક્ષ અતિશય કહિનાઈ, કો તજી અહણુ કરે કો ભાઈ;
 ઉત્તમ અતિ ગતિ વિકલ વિદેહા, બ્રેહ વશ લગ્યો રામ પદ નેહી. ૨
 શિલ સર્વજ્ઞ મર્મ જન પાવા, ભક્તિ ભાવ લખિ પ્રેમ વડાવા;
 ભક્તિ શિરો મનિ વિશ્વ ચરાચર, લખહિ સુજન કુકરતે ડર ડર. ૩
 ચાર પદારથ ચીત્ત ન ચાવે, અહોનિશિ રામ ભક્તિ મન ભાવે;
 ભક્તિ ભક્ત ભગવાંત સ્વરૂપા, સમુજહિ મર્મ સુજન જન ભૂપા. ૪
 રામ ભક્તિ વશ જનમ ધરાવે, હરિજન હરસિ યહી વર ચાવે;
 હરિજન હરિસન વિનય સુનાવે, હરો કર્મ જોહિ ભક્તિ ભુલાવે. ૫

વાર વાર માંગત વર ચેહી, પ્રખલ પ્રીતિ પદ ઈષ્ટિ અનેહી;
 ઈષ્ટિ ભક્તિ મુક્તિ પદ માંનત, ઇતર મુક્તિ હરિજન નહિ જાનત. ૬
 આતમ તત્વ લખે નહિ રીતા, સુનત શબ્દ લાગત વિપરીતા;
 અમલી અમલ વિનાં કિમ જીવે, યું જન હરસિ રામ રસ પીવે. ૭
 કેરી કેદ વિવશ ભયો ભારી, નિજ તન મન જન શુદ્ધો વિસારી;
 હાંની લાભ માન અપમાના, જે પરવાહ કેદ મન માંના. ૮
 પૂરણ ભક્ત દશા ચેહી ભાવે, આપો ભૂલ ભક્તિ રસ આવે;
 સમજી સ્વરૂપ ભક્તિ રસ પીવે, જીવ વિના ભલ જલુ જુગ જીવે. ૯

દોહા

જીવ ભાવ તજ ભક્તિ રસ, પીવે પુરૂષ પ્રવીન;
 ભેદ ત્યાગ ભક્તિરતા, સુલ કાજ જોહિ કીન. ૧
 ભક્તિ કર્મ ત્યાગે નહીં, લાગે સહજ સ્વરૂપ;
 ઉર ઇચ્છા જાગે નહીં, મહા ભૂપકો ભૂપ. ૨

ચોપાઇ

પરણ ભક્ત કરે સતસંગા, તો ઉર ઉપજે જ્ઞાન અભંગા;
 વિન સત સંગ બ્રાંતી નહિ ભાગે, અમિત જનમ માયા મુખ જાગે. ૧
 અર્ધ ઉર્ધ્ધ ધારત અવતારા, વિન સતસંગ નાય નિસતારા;
 વિન સતસંગ વિવેક ન હોઈ, વિગર વિવેક ન હો નિરમેહી. ૨
 દુઃખ અંધન તોડન ચિત આવે, પ્રેમ જ્યોત્સ્ના નહિ ભાવે;
 ધ્યે ધ્યાતા ભક્તી મત આદૂ, શુક્ષ્મ વિપય લખે જન સાધૂ. ૩
 સમજન કહિણ કરણ કહિનાઈ, લહે મર્મ મુક્તિ પદ પાઈ;
 પ્રેમ ભક્તિ બાધો સો પ્રાંતી, હોય ન શકે સહજ મહિ જ્ઞાંતી. ૪
 ભક્તિ મહા રસ નિજ ચિત આવે, જ્ઞાન ભાન જોહિ દ્રષ્ટ ન આવે;
 ઉભય વિષેષણ સતગુરૂ ભેટે, કરિ સુખોદ સંશય સખ મેટે. ૫
 યાતે ઉત્તમ ઉત્તમ માતા, બ્રાંમી સહિત ચક્ષે અજ સાતા; ૧
 અહ્મ લોક ત્રય વાસ વસાવે, કરિ અજ સંગ સ્વરૂપ લખાવે. ૬
 અજ હરસે શંભુ સુન બાની, વંદે ચરણ જોરિ યુગ પાંતી;
 જય મહેશ કરણા ભલ કીની, ઉત્તમ જન સત સંગતિ દીની. ૭
 તોરી કૃપા હોય ત્રિપુરારી, સંત સમાગમ મિલહિ સુખારી;
 તો ભક્તિ કરિ યહિ ફલ પાવે, સંત સમાગમ સહજ મિલાવે. ૮

સંત સમાગમ સંશય હરણી, સલિતા સહજ તરે વેતરણી;
હરિહર કૃપા મિલે સત સંગા, હરહિ પાપ જીમ પરસત ગંગા. ૯
સંત સમાગમ પાપ હઠાવે, અપનો આપ સ્વરૂપ લખાવે;
જીવન મુક્ત લાભ જીવ પામે, જનમ મરન જગ જલ ન આવે. ૧૦

દોહા

શિવ પદ અજ વંદન કરે, ઉર મહિં પ્રેમ અપાર;
પુલકિ ગાત લોચન સજલ, સમજ સમાગમ સાર. ૧
નર સુર મુનિ હરસત ભયે, જય જય શબ્દ ઉચાર;
પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મગ ભયે, પ્રેમ મગ્ન નરનાર. ૨

ચોપાઇ

સમય સમુજી કહ નરનારિ નાથા, દીન બોધ જન કીન સનાથા;
જય મહેશ શંભૂ ત્રિપુરારી, કરત ક્રિયા જડ કૃપા તુમારી. ૧
માયા પ્રત્યક્ષ પ્રત્યંક ઉદંડાર, તોરી કૃપા કોક જન ખંડા;
શુક્ષ્મ સ્થૂલ રૂપ દે ધારા, સમુજી શકે કોક ભક્ત તુમારા. ૨
નાના રૂપ ધરે અસ્થૂલા, વૃત્તી રૂપ શુક્ષ્મ ઉર મૂલા;
શુક્ષ્મ તર્ક લખન કહિનાઈ, શિવ પદ સેવત સુલભ સદાઈ. ૩
શિવ પદ રોપ લખે જન સુરા, સો જન નિશ્ચલ લે પદ પૂરા;
આતમ ભાવ ભયો ઉર ભારી, માયા તર્ક ન કુરે લગારી. ૪
દ્વૈત ભાવ કરિ દ્વૈત ન જાવે, ઉર અદ્વૈત ન દ્વૈત દિખાવે;
દુતિયા હોય એક તે નાસા, એક ભાવ વિન વિશ્વ વિલાસા. ૫
આખિર એક હોય નહિં દરસે, અપનો આપ આપકો પરસે;
જોયા આપ આપકો જોયા, તય યહ જીવ કૃતારથ હોયા. ૬
જનમ મરણ બાદી સહ શંકા, લખિ સ્વરૂપ નિજ ભયો નિશંકા;
ધ્યે ધ્યાતા બુદ્ધી વિસરાઈ, અસ્તિ ભાંતિ પ્રિય રૂપ દિખાઈ. ૭
નભવત વિભુ વ્યાપક સખ દેશા, ગર્ક જ્ઞાન ઉર તર્ક ન લેશા;
મસ્ત મતંગ ભયો નિરમોઈ, સુતે વેહાર^૩ હોઈ સો હોઈ. ૮
બે પરવાહ મિટી સહ આશા, હર્ષમાન નહિં ચીત ઉદાસા;
ઉભય પક્ષ ઉરતે ભય નાસા, મધ્ય અવસ્થા બ્રહ્મ વિલાસા. ૯
ભર્મ કર્મ ચિંતા ઉર ભાગી, સંગ્રહ ત્યાગ ન રાગ વિરાગી;
સોહં બ્રહ્મ સત્ય મત જાંના, નિશ્ચલ પદ પરસ્યો નિરખાંના. ૧૦

દોહા

હર ભક્તિ હરિજન કરે, આશા ત્યાગ સુજનન;
શિવ પદ સેવે કામ તજ, પાવે પદ નિરખાન. ૧
સર્વ કાજ પૂરણ ભયો, આજ શંભુ પરતાપ;
તાજ શંભુ પદ સેવતાં, સહેજ મિટે સૈતાપ. ૨

ઓપાર્થ

જય મહેશ કારજ સહ સારા, કૃપાનાથ કર અહિ ધ્રુવ તારા;
ભોગ મોક્ષ દીને ફલ દોષ, તો વિન અપર કરે કહો કોઈ. ૧
સર્વ જીવ દૃષ્ટા તુમ દેવા, ધીપર તાત લખે કો ભેવા;
સર્વ જીવ પ્રેરક મમ સ્વામી, જય મમ ઇષ્ટ નમાંમી નમાંમી. ૨
અમિત નામ નાંમી તુમ એકા, શંભુ કૃપા જન કીન વિવેકા;
સર્વ શક્તિ શંભૂ ત્રિપુરારી, બની રહે પદ તૃતી હુમારી. ૩
છબ્દ દેવ ઉર આશ હુમારી, બની રહે શિર કૃપા તુમારી;
તોરી કૃપા અમિત અધ્ધ હરણી, કહ્નહિન કૃપાનાથ મમ કરણી. ૪
કો કરણી કરિ શંભુ રિઝાવે, કર્મ ક્રિયા જડ ઉરેલિ થકાવે;
ચેતન આપ ક્રિયા જડ સ્વામી, જય મમ ઇષ્ટ નમાંમી નમાંમી. ૫
વિશ્વ ચરાચર બ્રહ્મટિ વિલાસા, તોરી કૃપા લખે કોઉ દાસા;
અંતઃકરણ તૃતી ગો ગોચર, જય મહેશ તુમ અગમ અગોચર. ૬
તોરી કૃપા તોહિ કોઉ યાચે, યાચત યાચત હોય અયાચે;
પદ અવાચ્ય શંભૂ અસ્થાંના, તૃતી લીન જય કિમ જાંના. ૭
ક્રિયા કર્મ યુક્તી બલ ત્યાગી, શિવ પદ પંકજ રજ અતુરાગી;
ધરિ વિશ્વાસ શ્વાસ શિવ ધ્યાવે, ભક્તિ પ્રતાપ શંભુ પદ પાવે. ૮
જપત જપ અજપા હો આવે, સોહં શંભૂ રૂપ લખાવે;
શેશ આતમા સો શિવ રૂપા, તોરી કૃપા લખલિ જન ભૂપા. ૯
મેં લઘુ દાસ કૃપા યહિ કીજે, વિમલ ભક્તિ સેવા સુખ દીજે;
વિમલ ભાવ ભક્તી પદ સેવા, યા સમ લાભ અપર નહિ દેવા. ૧૦

દોહા

ભક્તિ ભાવ ઉંચો અતી, અજ સમજત ઉર સાર;
પુલકિ ગાત લોચન સજલ, ઉર મહિં પ્રેમ અપાર. ૧
ભક્તિ વિન મુક્તી નહિ, વિરલા જાંનત ભેદ;
તૃતિય દોષ બુદ્ધી હરે, સહજ હોત નિરખેદ. ૨

ચોપાધ

હરિહર અજ ત્રય એક સ્વરૂપા, અન્યો અન્ય ભક્તિ રત ભૂપા;
એક એક હર ઇષ્ટ મનાવે, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવે. ૧
અપને આપ આપ મહિં રાજી, દુતિયા ભાવ ન હોય દુરાજી;
લઘુતા લક્ષ ભક્તિ કરિ આવે, તન અધ્યાસ ન દષ્ટિ દિખાવે. ૨
નામ રૂપે ચિત ઉપરામા, વ્યાપક બ્રહ્મ લખ્યો સુખ ધામા;
મણિ ગણુ નામ રૂપ નિજ પેખે, ભૂલ ન ઇતર ભાવ હર દેખે. ૩
એકહિ ભાવ અપર નહિં ભાઉ, બ્રહ્મ રૂપ જન યહી સુભાઉ;
હરિહર અજ જન અંતર નાંહી, મસ્ત રહે આતમ સુખ માંહી. ૪
જ્ઞાંની જ્ઞાન ગર્ક રહે યોગી, આતમ તત્વ અખંડ રસ ભોગી;
અર્ધ નિંદ્રવત જગત વિહારા, જ્ઞાંનીકે મન જીત ન હારા. ૫
લક્ષા અર્થ ગર્ક રહ જ્ઞાંની, કર્મ ક્રિયા કરતા તહાં હાંની;
એકો બ્રહ્મ અપર નહિં ભાસે, નિજ સ્વરૂપ લીનો નિર આસે. ૬
એસો હો એસી ગમ જાને, ઇતર પુરૂષ નહિં ભાવ પિછાંને;
સખતે શ્રેષ્ઠ સૃષ્ટિ મહિં જ્ઞાંની, તા સમ અપર તુલે નહિં પ્રાંની. ૭
કો પ્રકાર જ્ઞાંની ગુણુ ગાવે, ક્રિયા કર્મ ગુણુ ઉરહિ થકાવે;
જ્ઞાંનીકી ગમ જાનત જ્ઞાંની, પદ અવાચ્ય જ્યહાં લાભ નહાંની. ૮
જ્ઞાન રૂપ હરિ હર અજ તીનૂ, બ્રહ્મ કિલોલ કરત મન મીનૂ;
ઈનકો મર્મ લખે કો ભાધ, લખે લક્ષ શિવ રૂપ સમાધ. ૯
એસો હો એસી ગમ જાને, નિજ સ્વરૂપ અક્ષય સુખ માંને;
અપનો આપ સમુજ કહે કેસો, ચુપચુપ ભયો સમુજ નિજ હેસો. ૧૦

દોહા

શિવ અજ હરિકે વચન સુન, હરસે સંત સમાજ;
જય જય ધુનિ ઉચરત ભયે, શ્રેષ્ઠ સુફલ દિન આજ. ૧
કાજ કીન મહારાજ જન, સમય અમોલખ સાજ;
ધર્મ પાજ કીની પ્રબલ, હરિહર અજ મહારાજ. ૨

ચોપાધ

મુનિ મંડલ હર પ્રેમ અગાદા, અજ હરિહર મુખ સુન સંવાદા;
જ્ઞાન ગિરા ગિરીશ મુખ ગાવા, મુનિ મુનિ સર્વ પર્મ સુખ પાવા. ૧
આશય ગૂઢ તત્વ શિવ બોધા, મુનિ સર્વજ્ઞ સરલ ચિત શોધા;
મુનિ આશય શંભૂ મુખ ગાવા, યાતે પ્રબલ પ્રેમ ઘટ છાવા. ૨

મુનિ મંડલ આતમ અસ્થાના, સોઈ ઉચરે શિવ નાથ સુખાંના; ૩
 દષ્ટા દેવ કહે કહા દૂળ, હસ્તા મલકે રૂપ જીન સૂળ. ૩
 અજર અમર અણુદ્રડ અણુજાતી, બીલીકી જીન પાતિ સુહાતી; ૪
 બીલ વિપુલ^૧ ફલ શ્રુષ્ટિ અપારી, તરવત આપ શંભુ ત્રિપુરારી. ૪
 માયા ત્રિગુણ પત્ર ત્રીય ભાઈ, હર હરસે કોઈ દેત ચડાઈ; ૫
 વસ્તુ હોય જ્યાહિકો દીજે, હરિહર ભક્ત અભય ફલ લીજે. ૫
 ત્રિગુણ ભાસ હરિહરકી માયા, હરિજન અરપિ પરમ સુખ પાયા; ૬
 હરિ માયા અપની કરિ જાંની, સખતે નીચ વિશ્વ મહિં પ્રાંની. ૬
 સમુજી મર્મ હરિજન નહિં આવે, યાતે હરિહર જન અપનાવે; ૭
 બીલપત્ર સમ સમજ સુભાગી, શિવકો અરપ બને બડભાગી. ૭
 તન મનતે માયા તિન ત્યાગી, તત્વ અરાધત અચલ વિરાગી; ૮
 હરિહર કૃપા રૂપ નિજ પાવે, ભાસ્ય આશ તજી તત્વ સમાવે. ૮
 યદિ પ્રકાર શિવકી કરિ પૂજ, ઉરતે ભાવ મિટાયા દૂજ; ૯
 હર માયા હરકો કરિ અરપન, ઉરતે તનમન કીન સમરપન. ૯
 શિવરાત્રી માયા શિવ ધ્યાવે, સો જન સુઝભ મોક્ષ પદ પાવે; ૧૦
 બીલપત્ર લખિ મર્મ ચડાવે, તેહિ જન ઉર માયા નહિં આવે. ૧૦

દોહા

વિશ્વ બીલ સૃષ્ટી અમિત, ત્રિગુણ પત્ર ત્રીય જાંન; ૧
 શિવ વ્યાપક તર સમજી કે, સેવત સંત સુખાંન. ૧
 ચાર પદારથ કરતલે, માયા કરે ન બાધ; ૨
 જીવન મુક્તી સુખ લહે, સમુજી અરાધે સાધ. ૨

ચોપાઈ

મનિ મંડલ ધ્રુવ તાત સુખાંની, ભયે પ્રેમ વશ ગાથ પિછાંની; ૧
 ધ્રુવ પ્રવીન સત અવસર જાંની, વંદે ઈષ્ટ જોરિ યુગ પાંની. ૧
 નરસુર સર્વ રૂપ મય દેખી, ઉર મહિં પ્રગટયો પ્રેમ વિશેખી; ૨
 ગદ ગદ કંઠ નેન જલ ધારા, પર્મ પ્રેમ મય શબ્દ ઉચારા. ૨
 જય હરીહર અજ આદ ભવાંની, કાહા ગુન ગુનુ થકીત મમ બાંની; ૩
 અગમ અગોચર મર્મ તુમારા, ધી પ્રેરક પાવે કો પારા. ૩
 સર્વ અતીત સર્વમેં વ્યાપક, કર્મ ક્રિયા ગુણ થાપ ઉથાપક; ૪
 નામ રૂપ ગુણ ધારત માયા, તવ અધાર યહ વિશ્વ રચાયા. ૪

નિરગુણ નાથ સગુણ માયા તન,	તોરી કૃપા લખે તોરે જન;
નિરગુણ સરગુણ ગ્રંથી ભારી,	લહે મર્મ જન કૃપા તુમારી. ૫
નામ રૂપ ગુણ સરગુણ સ્વાંમી,	વ્યાપક નિરગુણ નાથ તમાંમી;
ક્રિયા કરે કિમિ યદ જડ માયા,	ક્રિયા હીન આતમ દરસાયા. ૬
માયા બ્રહ્મ ક્રિયાતે ન્યારા,	ક્રિયા કર્મ તેહુ અમિત પ્રકારા;
ક્રિયા વિહીન ઉભય ઈત્યારા,	યદાપિ ઉભય ક્રિયા ગુણ ધારા. ૭
દે મિલિ સંગ ક્રિયા ગુણ ધારત,	મિલે ન મર્મ હેરિ કવિ હારત;
જડ ચેતન દે કરત વિભાગા,	ક્રિયા વસ્ત્ર વિન જ્યું નર નાગા. ૮
યાતે ચકિત ચીત મમ દેવા,	મનતે અગમ લખું કિમ ભેવા;
નિરગુણ સરગુણ હુમે ન ભેદા,	તોરી કૃપા તજ્યો મન ખેદા. ૯
અરુ નીર તંતૂ પટ એકા,	વાર વાર ઉર કીન વિવેકા;
આતમ સભર આદ અર અંતા,	હરિ ગુર કૃપા કીન ભગવંતા. ૧૦

દોહા

નિરગુણ સરગુણ ગ્રંથિમે, અલ્પ જીવ ઉલ્લંઘત;	
સમુજી મર્મ હરિ ગુર કૃપા, સરસ સલૂઝત સંત.	૧
નિરગુણ સરગુણ એક હે, અરુ નીર તર ખીજ;	
વક્ષ અર્થ હરિજન લહે, હરિ ગુર અગસી રીજ.	૨

ચોપાઇ

હરિ ગુર કૃપા હુમે વિસવાસા,	દુતિયા તર્ક ગર્હ ઉર ત્રાસા;
નિરગુણ સરગુણ હુમે ન દરસે,	જડ ચેતન આતમ ઇક પરસે. ૧
એક ન દોય અપર નહિ સંગા,	જ્યહાંત્યહાં આતમ અચક્ષ અભંગા;
ચિદાભાસ ચંચલ નહિ કોઈ,	ગવના ગવન દ્રસે નહિ દોઈ. ૨
તુરિયા તર્ક ગર્ક મેં યોગી,	યોગ વિયોગ ન સદા અરોગી;
ના ધ્રુવ ભયો ન જનમ ધરાવા,	બાલ તરણ નહિ વદ્ધ કલાવા. ૩
ના ઘર તજ્યો ન વનકો ધાવા,	પ્રાણ ક્રિયા કર કષ્ટ ન પાવા;
મંત્ર બ્રાંતિ નહિ મંત્ર આરાધા,	નારદ મિલે ન કીન સૈવાદા. ૪
રૂઠે દેવ ન ત્રાસ દિખાઈ,	દાસ જાન હર કીન સહાઈ;
ડરપે દેવ ન શર્ણુ પુકારા,	શિવ કરિ ક્રોધ ન સુર લલકારા. ૫
હરિ અજ શિવ અસ્તુતી ન કાની,	સમુજી પ્રસન્ન નહિ ભઈ ભવાંની;
સર્વ દેવ મધુવન નહિ આવા,	ધ્રુવકો લાય ન નૃપતિ બનાવા. ૬
લગ્ન ભયો નહિ પરને નારી,	ભયો ન આત્રમ ચવ અધિકારી;
પુત્ર ભયે નહિ ઉતકલ જાંતી,	ત્યાગી ભયો નહીં કહ હાંતી. ૭

ધ્રુવ સુતકો નહિં રાજ દરાવા, તજી નિજ રાજ ન બ્રિ આવા;
 જનની જનક ન બ્રાંમી નારી, ધ્રુવ ધર્મી નહિં સિલા તુમારી. ૮
 તુમહી સર્વ સજે યહ સાજી, તુમહી સર્વ કીને યહ કાજી;
 તુમહી ધ્રુવ જન નામ ધરાવા, તુમ ધર ત્યાગ વિપિન ઉઠ ધાવા. ૯
 તુમહી નારદ રૂપ ધરાવા, વિપિન વાટ તુમ જ્ઞાન સુનાવા;
 તુમહી યમુન ગંગ તન ધારા, દે જન દર્શ કીન ઉપકારા. ૧૦

દોહા

તુમહી જગાયો ભકત કો, તુમહી દીનો જ્ઞાન;
 અભય કીન કર પરસિકે, દીનો જન વરદાન. ૧
 તુમહી કર્મ પ્રધાન કહિ, તુમહી ચર્યા કીન;
 પશુ પક્ષી મધુ વિપિન કે, તુમ વિપતી હર લીન. ૨

ચોપાઇ

તુમ લે સંગ ભકત ધર આવા, ભૂપ પ્રજા સહ શોક મિટાવા;
 તુમહી બોધ દીન નરનારી, સુનિ હરસે સહ કૃપા તુમારી. ૧
 તુમહી ઉત્તમ ત્રાસ મિટાઈ, ભેટી પુત્ર સુરચિ સુખ પાઈ;
 તુમહી ધ્રુવ કીનો યુવરાજી, નૃપ ઉત્તાન સારે સહ કાજી. ૨
 તોરી કૃપા સમરૂપિ આવા, ચવ સનકા દિક બોધ સુનાવા;
 તુમહી બુદ્ધિઆ રૂપ બનાવા, વિપિન વાટ ધ્રુવ કો અટકાવા. ૩
 બુદ્ધિઆ બોધ પ્રબલ બલ ભારી, અમિત યુક્તિ નહિં ચલી હમારી;
 ચુપ મુખ ભયો ન ઉત્તર આવા, પ્રેમ વિવશ બુદ્ધિયા ઉર લાવા. ૪
 રજ ભર ધ્રુવ ઉરમે અહંકારા, તાતે તાત માત તન ધારા;
 જન અભિમાન હઠાવન હારા, કોઉ જન જ્ઞાનત દાસ તુમારા. ૫
 સહસ છતીસ રાજ ધ્રુવ કીના, ભો ન મોહવશ આતમ ચીના;
 યદ્યપિ ઉભય વરસ અધિકાઈ, બુદ્ધિયા શુક્ષ્મ ગિરા સુનાઈ. ૬
 ધ્રુવ કરૂણા હરિ સનમુખ આવા, જ્ઞાન ગિરા કરિકે સમુજવા;
 ઉતકલ કીન તુમે યુવરાજી, વિપિન ચલ્યો લખિ રાજ અકાજી. ૭
 આતમ તત્વ અખંડ અનુરાગી, ઉતકલ સમજન કો ખડ ભાગી;
 જ્યું જલોદ જલ નિધિ વરસાવા, ગિરત ખુંદ જેહિં સિંધુ સમાવા. ૮
 વસતવ રાજ દીન તુમ દેવા, બ્રાંમી આશ સુફલ હરિ સેવા;
 તુમહી વસતવ બોધ સુનાયા, નૃપ નીતી અરૂ ધર્મ સિખાયા. ૯
 સમય સમુજ ધ્રુવ કીન તયારી, પઠવે યાંન કૃપા અથ હારી;
 પ્રજા નાર કરૂણા રસ ભારી, ધ્રુવ પર બોધે કૃપા તુમારી. ૧૦

દોહા

આતમ તત્વ પ્રબોધ દે, જન ચાલ્યો જગ જીત;
ગુરુ સુબોધ હરિહર કૃપા, સો જીવ હોત અજીત. ૧
ઉત્તમ આશ્રમ બ્રહ્મિકા, નરસુર જીર્યો સમાજ;
નામ ધરત નિજ ભક્ત કો, આંખ કરત હરિ કાજ. ૨

ચોપાઇ

સુરચી માતુ પત્રગ તન ધારા, કષ્ટ છુડાય કીન ઉપકારા;
જન હઠ રાખ લીન અઘહારી, ધ્રુવ સનમુખ ભેટી મહતારી. ૧
હરિ હઠ ત્યાગ ભક્ત હઠ રાખે, યાતે જન દર્શન અભિલાષે;
સુરચી માતુ યહ બ્રાંમી નારી, ઉત્તમ ભેટે કૃપા તુમારી. ૨
જનૂની જનક દર્શ સુખ પાવા, સર્વ રૂપ પ્રભુ તુમહિ બનાવા;
નામ રૂપ જડ તુમહિ અધારા, વિશ્વ વિરાટ તુમહિ કર ધારા. ૩
સવિત ગિંબ અમિત ઘટ માંહી, તુમતે ઇતર વસ્તુ કોહી નાંહી;
કવન યુક્તિ પ્રભુ સૃષ્ટિ રચાઇ, સમજ પરે નહિં તવ પ્રભુતાર્થ. ૪
અમિત પ્રકાર કીન ચતુરાઇ, રજ ભર સતા સમજ નહિં આઈ;
હરિ ગુરુ કૃપા એક સુખ ભારી, સર્વ વ્યાપિ મમ દેવ મુરારી. ૫
એકો બ્રહ્મ અપર નહિં કોઈ, હરિ ગુરુ કૃપા લક્ષ ઉર મોઈ;
આતમ અચલ અમરધર પાવા, મેં તું તર્ક ન તત્વ સમાવા. ૬
ભેષ ધરં ન ગૃહસ્થ કમાઉ, વસ્તી વસુ ન વિપિન સિધાઉ;
કરં ન યોગ ભોગકી આશા, હર્ષ કરં નહિં શીર ઉદાસા. ૭
પાંન અપાંન ગતી નહિં સાધૂ, કુંભક કરં ન મંત્ર આરાધૂ;
મૂલ આધાર ચક્ર નહિં ભેદુ, ગાંઠ છકાસ બંક નહિં છેદુ. ૮
હસમે દાર અમી નહિં વાસા, વિશ્વ ચરાચર રૂપ પ્રકાસા;
વેખરિ દાર અમી નહિં પીઉ, પિનાહિ પ્રયાસ જીગટે જીગ જીઉ. ૯
કર્મ ક્રિયા મમ સર્વ વિલાવા, જાગતે આપ આપકો પાવા;
ક્રિયા કર્મ ગુણતે મેં ન્યારા, સત ચિત આનંદ રૂપ હમારા. ૧૦

દોહા

પરારબ્ધ આધીન તન, ભલે રહે મમ સંગ;
મેં વ્યાપક શક્તી સદા, તુરિયા તીત અસંગ. ૧
અમિત સૃષ્ટિ મમ આસરે, મમ સ્વરૂપ નિજ ધામ;
બ્રહ્મ ત્યાગ કિન કો કરં, મુજમે ભાસ્ય તમામ. ૨

ચોપાઈ

ગદ ગદ કંઠ થકિત ભઈ ખાંતી, વૃત્તી અચલ ભૂપ નિર ખાંતી;
 પુલકિ ગાત લોચન જલ ધારા, પર્મ બોધ મય શબ્દ ઉચારા. ૧
 મુનિ મંડલ સત બોધ સુહાવા, ધ્રુવ સમ પ્રેમ સર્વ ઘટ છાવા;
 ધ્રુવકે માત તાત અતિ હરસે, પુલકિ માત લોચન જલ વરસે. ૨
 જ્ઞાની પુત્ર હોય ઘર જ્યાંકે, જનૂની જનક જ્ઞાન રસ ચાખે;
 હઠ કરિ વંશ^૧ સુધારનહારા, ભક્ત પુત્ર સત કો ઉપકારા. ૩
 અતિ ઉપકાર ભૂપ સુત માના, તથા તન ભાવ ગુરુ સમ જાના;
 ધ્રુવતે લાભ ભયો અતિ ભારી, જનમ મરણ ત્રય તાપ નિવારી. ૪
 રામ કૃપા એસો સુત જાવે, જનૂની જનક મુક્તિ પદ પાવે;
 કોટિક જીવ કરે કલ્યાંના, સત ઉપદેશ દેત જન દાંના. ૫
 હરિહર અજ હરિજન ઘર આવે, અમિત અધમ દર્શન અધ જાવે;
 કોટિક તીર્થ ભક્ત ઘર વાસા, રો રામ જ્યાંલાં શ્વાસ ઉશ્વાસા. ૬
 યે સખ ગાથ સત્ય મમ ભાઈ, દેખી કહું ન મુની સુનાઈ;
 ધ્રુવ પ્રતાપ નારદ ગુરુ પાવા, હરિ અજ્ઞાન જ્ઞાન બગસાવા. ૭
 હરિ ગુરુ કૃપા કીન સહ કાળ, મુનિ મંડલ મોહિ મિથ્યો સમાજ;
 કવન પ્રકાર ગુરુ ગુન ગાવે, ગુનત ગુનત ગુરુ રૂપ સમાવે. ૮
 વારવાર હરિ ગુરુ પદ વંદા, ભૂપ પ્રેમ વશ પરમ અનંદા;
 પ્રેમ મગ્ન મુનિ મંડલ સારા, સમય સમુજી શિવ શબ્દ ઉચારા. ૯
 જય હો ભક્ત ભક્તિ રસ ભોગી, સમુજી સ્વરૂપ ભયો અણુરોગી;
 એકો બ્રહ્મ ન દૂધ દરસે, તીરથ રૂપ પરસ કહા પરસે. ૧૦

દોહા

આતમ તીરથ અચલ સુખ, પરસ્યો સંત સુખાંન;
 જાન્યો અપને આપંકો, અપર રહી નહિ જાંન. ૧
 નવ પ્રકાર ભક્તિ ધરે, દસમી કરે નિવાસ;
 ધ્યે ધ્યાતા કરિ એકતા, મમ સ્વરૂપ સોઇ દાસ. ૨

ચોપાઈ

પિતા પુત્ર અપને સમ ચાવે, દે યુવરાજ પરમ સુખ પાવે;
 તાત કૃપા અપનો પદ અરપે, તન મન ધન સહ પુત્ર સમરપે. ૧
 જીમ જીમ પુત્ર અધિક પદ પાવે, તિમ તિમ તાત માતુ હરસાવે;
 યહિ પ્રકાર જન મમ સુત ભાઇ, ભક્તિ લીન લખ હર્ષ સદાઇ. ૨

જીમ જીમ રાગ તજે મંસારા, વશ વૈરાગ ભક્તિ રસ પ્યારા;
 શ્વાસ ઉશ્વાસ રામ ગુન ગાવે, રૂકે પ્રાણ અજપા ચિત શ્વાવે. ૩
 પ્રણવ મંત્ર શ્વાસા ધુનિ લાગે, વૃત્તી રૂકે બ્રેહ ઘટ જાગે;
 રોમાં ચિત અરૂ ગદ ગદ બાંની, જ્યું ગુંગે ગમ ગુંગે જાંની. ૪
 દિન દિન વૃત્તી રૂકે બ્રેહ લાગી, ભજતાં ભક્ત ભયો અડભાગી;
 રાંના અનલ પ્રબલ હો આવે, તિમ તિમ મંચિત કર્મ જરાવે. ૫
 શુક્ષ્મ જ્યોં હ્યોં દુઃખ સારો, વ્યાપક અપનો રૂપ નિહારો;
 આપે ઇષ્ટ ભિન્ન નહિ ભાસે, સર્વ વ્યાપિ નિજ રૂપ પ્રકાસે. ૬
 જીમ જીમ ભક્ત ઇષ્ટ ઇકિતાઈ, તિમ તિમ પ્રસન હોત હમ ભાઈ;
 ધન્ય ભક્ત ભગવત પદ પાવે, હરિહર અજ માયા હરસાવે. ૭
 હોય હુમે જન જનમ ધરાવે, ભક્તી અંત મર્મ નહિ પાવે;
 ભક્ત ભયો પરિ ભક્તિ ન ચીની, તાતે જનમ ત્રાસ જન લીની. ૮
 મમ જનકો હમ જનમ ન આવત, ભક્તી અંત ભક્ત સ્થિર થાવત;
 ભક્તી અંત સ્વરૂપ લખાવે, સો મમ ભક્ત હરસિ હમ પાવે. ૯
 સમુજ અકાર હુમે જન સેવા, વ્યાપક ભાવ લખ્યો નહિ ભેવા;
 સરગુણમે નિરગુણ મોહિ જાંને, સો જન વ્યાપક ભાવ પિછાંને. ૧૦

દોહા

પ્રથમ ધ્યાન સરગુણ ધરે, શ્વાસા સુમરે રામ;
 નિરગુણ વ્યાપક સમુજકે, જન પાવે મમ ધાંમ. ૧
 મમ સમ મમ જન જાંનિકે, મો મન પર્મ હુલાસ;
 મમ સ્વરૂપ નિર્ણય કિયો, તેહિ જન જનમ ન ત્રાસ. ૨

ચોપાઈ

ભક્તિ અંત હુમે જન પાવે, સો જન જનમ મરન નહિ આવે;
 તન અધ્યાસ ત્યાગ મોહિ ભેટે, સો મમ હાસ જનમ દુઃખ મેટે. ૧
 મમ સ્વરૂપ નિશ્ચય જન પાગો, આતમ તત્વ ધ્યાન કરિ ધાયો;
 યુક્ત કર્મ ભક્તી મગ હેરા, સો નહિ ફિરે વિશ્વ ફિર ફેરા. ૨
 કરિ સતસંગ શ્વાસા મોહિ ધ્યાવા, સો જન રૂકે ન કાહુ રૂકાવા;
 આતમ તત્વ તીર્થ જન નાયો, આપ આપ મહિં સહજ સમાયો. ૩
 ઇષ્ટ ધાર શિર ઇષ્ટ સમાવે, નરહરિ રૂપ વિશ્વ ભલ આવે;
 પૂરણ ભક્તિ કીન નર મોહી, આપ ઇષ્ટ વિચ ભેદ ન કોઈ. ૪

રીઝે રિઝાય ઇષ્ટ સમ હોધ, સખતે શ્રેષ્ઠ સરસ મત સોધ;
 રીઝે ઇષ્ટ આપ જળ્ય ખોવે, જીવત મરે ઇષ્ટ સમ હોવે. ૫
 સર્વ પ્રકાર જીવ મત ભાગા, એકહિ ઇષ્ટ તત્ત્વ સૈંગ જાગા;
 જ્ઞાના અનલ કર્મ સહ નાસા, આતમ પરસિ હરી સહ આસા. ૬
 ધ્યે ધ્યાતા એક ધર આવા, કર્મ ભક્તિ પૂરણ ફલ પાવા;
 ભક્તિ ભક્ત ભગવંત સ્વરૂપા, ઇનિતે ઇતર કવન બડ ભૂપા. ૭
 ભક્ષે ભક્ત ભક્તી રસ પીના, આપો ઇષ્ટ એક મત ચીના;
 દુતિયા ગદ્ય રહી ઇકતાઈ, સરિતા સાગર સહેજ સમાઈ. ૮
 નામ રૂપ ગુણ સર્વ વિલાવા, તજી ચંચલતા સિંધુ કલાવા;
 સર્વ તીર્થ ફલ આર્ણવ એકા, આતમ પરમત મુક્ત વિવેકા. ૯
 આતમ ઇષ્ટ શ્રેષ્ઠ મમ ભાઈ, સમજી સંત ચૂપ રહત સદાઈ;
 ઉત્તમ જનકો હમ યહ આવત, મમ સ્વરૂપ કળ્ય ભક્ત સમાવત. ૧૦

દોહડા

મમ સ્વરૂપ પાયા વિના, વિપુલ જનમ મન શ્વેત;
 બીજ વિના ખાલી રજી, જ્યું કિ સાંનકો ખેત. ૧
 કર કુઠાર કંટક હરે, અતિ પવિત્ર મહિ કીન;
 બોયે વિન ઉગે કહા, રજી દીનકો દીન. ૨

ચોપાઈ

કૃષી જીવ ભોમી તન ભાઈ, કંટક કર્મ નિષેધ સદાઈ;
 મોક્ષ લાભ ઇચ્છા ઉર લાગી, જ્ઞાની ગુરુ દિગ ગયો સુભાગી. ૧
 ગદગદ કંઠ ગિર્યો ગુરુ પાયે, ઉર ઇચ્છા સો શબ્દ સુનાયે;
 વિશ્વ તરુ કંટક મય ભારી, તૃષ્ણા ઇચ્છા પ્રબલ અંધારી. ૨
 તાપ તીન અગ્ની યહું આરા, શીતલ નાંદ વિપિન કોઈ દારા;
 ગરજત ક્રોધ ભયંકર ભારી, આતમ ડરપત પ્રબલ હમારી. ૩
 અજગર કામ કુટિલ શિર તાકે, ઇષ્ટ ગુરુ વિન કો હમ રાખે;
 વાયુ વિકટ વળે ચહું આરા, કેર ન હેત હુમે ઇક દોરા. ૪
 મોહ દૈત્ય ભારત દિન રાતી, જપન હેત નહિ પ્રબલ અરાતી;
 કાલ પ્રબલ અરિ આયુષ કાટે, ઉગરે કવન કહો ગુરુ વાટે. ૫
 દુઃખી દીન શરણાંગત તોરી, દુરબલ દાસ હાથ તવ દોરી;
 કૃપાસિંધુ કહા કહું વિશેષા, હમકો સમજ પરે નહિ લેશા. ૬
 શરણાંગત લખિ વિનય સુનીજે, કૃપાસિંધુ ઉત્તર કહું કીજે;
 જ્યાકરી હરે વિપિન તન વ્યાધી, ઇષ્ટ મિત્રે અરુ જાય ઉપાધી. ૭

વિનય કરત ઉપજી બેઠ ભારી, વિકલ વિદલ ન શક્યો સંભારી;
પાત્ર સુપાત્ર નિરખિ ગુરુ દેવા, દયા દ્રષ્ટિ બોલે લખિ ભેવા. ૮
રે મમ પુત્ર ન હોય દુઃખારી, હો સુચેત સમજો વિધિ સારી;
રે મમ પુત્ર રાખ વિસવાસા, નિશ્ચય આજ હરે તવ ત્રાસા. ૯
અપની ભૂલ આપ દુઃખ પાવે, મિલે ભૂલ ભવ દૃષ્ટિ ન આવે;
બ્રાંતિ માત્ર ભાર્યો જગ ભાષ, સમુજી શબ્દ હોવહિ સુખદાર્ઠ. ૧૦

દોહા

કરિ કુસંગ અધ્યાસ તન, મન કલખ્યો સંસાર;
જીવ ભયો આશા વિવશ, સમજ પરે નહિં સાર. ૧
નિશિદિન સંધી ભ્રમિત હો, માંનત જેવરિ સાપ;
હરે તિમિર સવિતા તથે, સમજત આપો આપ. ૨

ચોપાઇ

તું મમ રૂપ કરત મત ભાઈ, હરે વિપત તોય વિશ્વ દેખાઈ;
વિશ્વ નહીં યદ બ્રહ્મ વિલાસા, સમજ હીન હોવત ઉર ત્રાસા. ૧
તુંહિ કરતા ભરતા તુંહિ હરતા, તો સમ કો જગ અપર સમરથા;
લખિ સ્વરૂપ નિશ્ચય રહો ભાઈ, તો વિન અપર કવન દુઃખદાર્ઠ. ૨
બોધત ગુરુ જ્ઞાનકી ધારા, ઉચરત ઉર મહિં પ્રેમ અપારા;
બ્રહ્માકાર વૃત્તી હો આવત, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવત. ૩
સમય સમુજી શિષ્ય કહે કરજોરી, કૃપાનાથ સુનિયે યદ મોરી;
મેં કરતા ભરતા કિમ સ્વાંમી, વિકરમ કર્મ ભરી મોહિ ખાંમી. ૪
ભરત હરત હરિહર મમ દેવા, સો મમ ઇષ્ટ કરે પદ સેવા;
ધનકો મિલન હુમે ઉર આશા, મિલે ન માગ હોત ઉર ત્રાસા. ૫
અમિત વિદન અટકાવત આઈ, તાતે તવ પદ વિનય સુનાઈ;
ભેટે ઇષ્ટ કવન વિધિ સ્વાંમી, કવન યુક્તિ હરિયે મમ ખાંમી. ૬
કંટક વાટ નહીં અટકાવે, કૃપાનાથ સોઈ કર્મ બતાવે;
અપર કર્મ મમ ભઈ ગિલાંની, ભેટું ઇષ્ટ જાય મન હાંની. ૭
હરિ હર મિલે બોધ સોઈ દીજે, કૃપાનાથ કારજ યહિ કીજે;
ભૂખે ખાન તૃપિત જીમ પાંતી, દર્શ આશ મમ લખો સુખાંતી. ૮
ઉત્ર ત્રાસ કરિ પદ લપટાવા, કૃપાસિંધુ ગુરુ મર્મ લખાવા;
બોધ યથારથ ધને ન દીજે, કર્મ ભક્તિ ઉપદેશ કરીજે. ૯
બ્રહ્મ વારતા ધન વિપરીતા, ઉલટો કુંભ નીર વિન રીતા;
અમિત યુક્તિ કરિ બોધ ન આવે, સનમુખ વિના ન નીર ભરાવે. ૧૦

દોહા

રે સુત નવધા ભક્તિ કર, શ્વાસા મંત્ર ઉચાર;
રામ ઓહં સોહં જપો, પ્રિયે લગે સોહ સાર. ૧
વેદ વિહિત નિત કર્મકો, કરમે ધાર કુઠાર;
ઉર ભોમી તર અલ્પ મત, કાટી દૂર નિકાર. ૧

ચોપાઈ

દ્રઢ વૈરાગ રાગ નિરમૂલા, સિંવરણુ હરે વિષય કર સૂલા;
મદન વિષય બ્રહ્મચર્ય હઠાવે, મને નિગ્રહ ચિત સહજ રૂકાવે. ૧
ત્યાગ ખાગ કર મોહ વિનાસા, હરિહર કૃપા નચિત ઉદાસા;
તૃષ્ણા બોભ સંતોષ ઉડાવે, તિમિર રવી સમ પાસ ન આવે. ૨
ધીરજ ધ્યાન તિતિક્ષા નેમા, ગો વશ જ્ઞાન ભક્તિ દ્રઢ પ્રેમા;
નિત્ય કર્મ નિયમિત ગ્રહિ રાખો, અલ્પ શબ્દ મુખતે મત ભાખો. ૩
શ્રદ્ધા સાચ ધર્મ અગવાંની^૧, તાતે મિટે સર્વ દુઃખ હાંની;
સર્વ વ્યાપિ નિજ ઇષ્ટ પિછાંની, ધરિયે ધ્યાન ધીર ઉર આંની. ૪
દૃષ્ટા ઇષ્ટ દાસ મેં દેવા, મુરતી ઉર કરિયે પદ સેવા;
વિધિવત પૂજા ઉર મહિં કીજો, પદ પખારી ચરણોદક લીજો. ૫
પૂરણ પ્રેમ પ્રસાદ જમાઈયે, મહા પ્રસાદ લખી આપહી પાઈયે;
કરિ અચવન અરજી કર જોરી, કૃપાનાથ તવ કર મમ ડોરી. ૬
દીન દયાલ કાલ ડર ભારી, યમ દર્શન નહિં દેહુ મુરારી;
અમિત જનમજમ કીન દુઃખારી, યાતે અરજ કરું અધહારી. ૭
જન્મ ત્રાસ મરનો દુઃખ ઘોરા, કૃપાનાથ નહિં દેહુ બહોરા;
અરજ કરત ઉમગે ઉર પ્રેમા, તન મન વિકલ રહે નહિં નેમા. ૮
ચહિ પ્રકાર નવધા ગુણ ગાવે, અપને ઉરમે ઇષ્ટ મનાવે;
રીઝે ઇષ્ટ અપન ઉર લાવે, તીન તાપ ત્રય દોષ મિટાવે. ૯
હર આવણું ઠર્યો નિજ રૂપા, ઇષ્ટ આપ એકો બડ ભૂપા;
ઇષ્ટ કૃપા પૂરણ ફલ પાવે, પૂરણ પ્રેમી ઇષ્ટ સમાવે. ૧૦

દોહા

દસમી આત્મ નિવેદની, ભક્તિ બ્રહ્મ સ્વરૂપ;
સમજે સાધૂ સૂર જન, સોભા અજગ્ય અનૂપ. ૧
ઇષ્ટ દેવ વિચ અંતરો, જગ્ય લગ મિથ્યા વાત;
ઇષ્ટ આપ એકે ભયો, સમજ્યો સરસ સજાત. ૨

ચોપાઈ

ધ્યે ધ્યાતા બુદ્ધી રહે કળ્પલો, નિજ સ્વરૂપ જાન્યો નહિ જળ્પલો;
 નિજ સ્વરૂપ નિર્ણય જન કીના, અપનો રૂપ ઇષ્ટ કરિ ચીના. ૧
 ભક્તી ગુણ જ્ઞાની નહિ ભૂલે, પ્રૌઢ પુત્ર જનુની જોઈ ફૂલે;
 જનુની કાજ પુત્ર કહુ નાંઈ, શિશુપત્ર ગુન સુતકે ઉર માંઈ. ૨
 જ્ઞાની જ્ઞાન પ્રૌઢ બડ ભૂપા, કર્મ ભક્તિ ગુણ પ્રિયે અનુપા;
 પ્રથમ કર્મ કીના નિજ હેતૂ, પાછે ધર્મ કર્મ જગ સેતૂ. ૩
 ભક્તિ કર્મ સેતુ સંસારા, અમિત જીવ ઉતરે ભવ પારા;
 તરણી તરન ત્રાસ કોઈ નાંઈ, અપર હેતુ વિચરત દધિ માંઈ. ૪
 ગો દે દુગ્ધ અપર ઉપકારા, આપ અર્થ નહિ લેત લગારા;
 યું જ્ઞાની કરછી વિધિ કર્મ, પર ઉપકાર કરન જગ ધર્મા. ૫
 જીવન મુક્ત ભયો નિરમોઈ, કર્મ ક્રિયા ગુણ રહ્યો ન કોઈ;
 જીવત મર્યો મરન નહિ ત્રાસા, વૃદ્ધ નારિ જીમ પુત્ર નિરાસા. ૬
 પુત્ર વિવાહ કરે વૃદ્ધ નારી, અપને ઉરતે આશ વિસારી;
 યું જ્ઞાની વિધિ કર્મ અનેકા, અપર હેતુ નિજ ચહે ન એકા. ૭
 જ્ઞાની ગુણ ધ્રુવ જન ભંડારા, ઇન સમ સંત સર્વ અતિ પ્યારા;
 શિવ સ્વરૂપ એસે જન જાનો, મોતે ઇતર ભાવ નહિ આનો. ૮
 હમતે અધિક બોધ ગુન ઇનમે, વાણી બોધ કીન નહિ કિનમે;
 જંગમ તીરથ જન સંસારા, જ્ઞાની લખે ન લખે ગવારા. ૯
 જ્ઞાનીકી ગમ જાનત જ્ઞાની, લખે ન કોટિક કષ્ટ અજ્ઞાની;
 મુખમે જીભ જલજ જલ માંઈ, યું જ્ઞાની મિત્ર ભિન્ન સદાઈ. ૧૦

દોહડા

જ્ઞાની મેરી આતમા, મેં હું જ્ઞાન સ્વરૂપ;
 ઓત પ્રોત રવિ કિરણસમ, જન લે જુક્તિ અનૂપ. ૧
 સર્વ ધર્મ દૃષ્ટા સોઈ, ભક્તિ કર્મ કરિ અંત;
 ઇષ્ટ આપ એકે ભયા, સર્વ શિરોમનિ સંત. ૨

ચોપાઈ

બોધ યથારથ કર ગૌરીશા, ભયે પ્રેમવશ વ્યાપક ઇશા;
 સુનિ શિવ શબ્દ સર્વ સુખ પાવા, વિશ્વ પ્રેમ મનુ તનુ ધરિ આવા. ૧
 નર સુર સભા પ્રેમ ભો ભારી, રૂકી વૃત્તી ચઢિ જ્ઞાન અટારી;
 લક્ષા અર્થ સર્વ લય લાગી, શિવ મુખ બોધ સુન્યો બડભાગી. ૨

નિઝરત નેન નીરકી ધારા, વરસિ ઘટા જીમ ચલે પનારા; ૩
 જ્ઞાન ઘટા વરસે શિવ સ્વાંમી, પ્રેમ નીર મુનિ નેન તમાંમી. ૩
 સરિતા નીર સમુદ્ર સમાવે, પ્રેમી સુજન બ્રહ્મ દધિ પાવે;
 યાતે પ્રેમ શ્રેષ્ઠ જન ગાવા, હરસિ હરીહર પ્રેમ સમાવા. ૪
 વિશ્વ ચરાચર પ્રેમ પિયારા, પ્રેમી વિવશ ચાલત જીવ સારા;
 ઉદધિ પ્રેમ ઉભય ઇન ધારા, જ્ઞાંની લખે ન લખે ગવારા. ૫
 એક ધાર મુક્તી પદ પાવે, દ્વસરા ધારા નર્ક સિધાવે;
 જોહિ જન પ્રેમ ભક્તિ મહિં લાગા, રામ સ્વરૂપ સુજન બડ ભાગા. ૬
 વિષય વાસના પ્રેમ પિયારા, નર્ક ગયો અરૂ નરતન હારા;
 યાતે પ્રેમ સમજ મમ ભાઈ, કરિયે પ્રેમ સમુજ સુખદાઈ. ૭
 નર સુર પ્રિયા સર્વ જો દેવી, ભય પ્રેમ વશ સમુજ સુખેવી;
 સર્વ શાંતિ મય સમજ સુખારી, નરહરિ નિર્મલ ગિરા ઉચારી. ૮
 જય મમ ઇષ્ટ શંભુ ત્રિપુરારી, અમર બોધ દે કીન સુખારી;
 અજર અમર શિવ બોધ ઉચારા, મંશય શોક તર્ક મન હારા. ૯
 કર્મ ભક્તિ પ્રભુ જ્ઞાન સુનાવા, સમુજ મર્મ મંડલ સુખ થાવા;
 ઇનિતે અપર કવન મત બોધે, સમજ સુજન આદ્ય મગ શોધે. ૧૦

દોહા

બાકી બોધ ન બુંદ ભર, રખ્યો ન ભેદ લગાર;
 મુનિ સમજે એલે સુજન, સદજ તરે નરનાર. ૧
 ઇષ્ટ ભક્ત કી એકતા, સરસ કહી સમગ્રય;
 સમજ સુજન શાંતી લાહે, જનમ મરણુ દુઃખગ્નય. ૨

ચોપાઈ

કહા લગિ કયું અમિત ગુણ સ્વાંમી, જય મમ ઇષ્ટ નમામિ નમાંમી;
 નિરગુણ સગુણ કહા અળ કહિયે, જ્યાં તહાં સર્વ વ્યાપિ શિવ લહિયે. ૧
 વિવર્ત^૧ કનક સમી યહ માયા, સર્વ વ્યાપિ શિવ આપ રહાયા;
 ઇષ્ટ સરસ રસ આદિ ૩ અંતા, યું જગ વ્યાપિ રહે ભગવંતા. ૨
 ત્રિગુણ તત્વતેં પર તુમ તાતા, તોરિ કૃપા તોહી જન પાતા;
 મુનિ મંડલ ધ્રુવ દાસ તુમારા, મુનિ સત બોધ ધ્યાન ઇક ધારા. ૩
 લક્ષા અર્થ લીન સહ ભારી, મિલે તત્વ યહ કૃપા તુમારી;
 યહ અવસર કીજે કહા કાળ, કરો રજા શિવ ભક્ત નિવાળ. ૪

મમ શિર ઇષ્ટ રજ્જ સોઘ કરહી, ચરણ દાસ સોહ શિર પર ધરહી;
 રજ્જ વિના રજ્જ કરે ન કર્મી, સેવક સેવ સનાતન ધર્મી. ૫
 નર હરિ નાથ શંભુ પદ પરસા, ઉમગ્યો પ્રેમ નેન જલ વરસા;
 નરહરિ પ્રેમ નિરખિ ઐહ ભારી, હરિપદ વંદત વારંવારી. ૬
 નર હરિ નાથ નિરંજન તાતા, દ્રષ્ટા દેવ છુપી કો બાતા;
 જય મમ ઇષ્ટ ચરણ મેં દાસા, તુમ મોરે ઉર કરો પ્રકાસા. ૭
 તીન કાલ પ્રભુ જાનન હારા, તુમ કર છુપે ન મર્મ લગારા;
 જનકો નામ^૧ કરો જગદીશા, કવન લખે તોરી ગતિ ઇશા. ૮
 ઇષ્ટ રજ્જ સેવક શિર ધરહી, રજ્જ હોય સો શબ્દ ઉચરહી;
 ભક્ત આશ સહ કીન સંપૂરણ, રજ્જભર રહ્યો ન કાજ અપૂરણ. ૯
 વેદિક ધર્મ વિશ્વ મલિં થાપા, જ્યા કરિ જીવ હરહિ સંતાપા;
 નરસુર નાર કર્મ શુભ ચાવા, ભક્તિ જ્ઞાન ઉર મર્મ લખાવા. ૧૦

દોહા

ધર્મ તર નરહરિ પ્રભુ, ચરણ કડં કરજોર;
 રજ્જ હોય ગવને સરવ, અપની અપની કોર. ૧
 ધર્મ નીતિ નર સુર સખે, દિપે સરસ સંસાર;
 યાતે અવસર સમજી કે, કિયે સમય વ્યવહાર. ૨

ચોપાઇ

શિવ સર્વજ્ઞ પ્રેમ મય ભારી, જય જય હુનિ ચહું ઓર ઉચારી;
 પુણ્ય વ્રષ્ટિ નભ મારગ છાઈ, સુર તિય ગાવત હર્ષ વહાઈ. ૧
 પ્રેમ મમ ભક્તી રસ ગાવત, ત્રિવિધિ તાલ મરદંગ વજ્રવત;
 કર ગાંધર્વ અમિત કલ ગાંના, જ્ઞાન ભક્તિ વિત શબ્દ ન આંના. ૨
 સર્વ તીર્થ મુનિ મંડલ સારા, સમુજ મર્મ ઉર પ્રેમ અપારા;
 ઇષ્ટ રજ્જ નરહરિ શિર ધારી, સમય સમુજ બોલે અવહારી. ૩
 સજિયે સર્વ વિમાન સુરેશા, શંભૂ રજ્જ વિલંબ ન લેશા;
 ઇષ્ટ દેવ કારજ સહ સારા, ભક્ત સિંધુ ગહિ પાર ઉતારા. ૪
 ઉત્તમ માતૃ આત્મિ દ્રુવ નારી, બ્રહ્મ ક્ષોક અજ સંગ સુખારી;
 કરિ સત સંગ હરહિ મન વ્યાધી, લખિ સ્વરૂપ રહ રહિત ઉપાધી. ૫
 જ્ઞાના અગ્નિ કર્મ કરિ નાસા, સુક્ષ્મ હરહિ વિનહિ પ્રયાસા;
 જીવ સૃષ્ટિ સંકલ્પ હોહી હરહી, અચન્ન નિવાસ રૂપ મય કરહી. ૬

વિન સત સંગ સ્વરૂપ ન જાને, વેદ સાસ્ત્ર મુનિ સર્વ વખાને;
 બ્રહ્મ લોક સતસંગતિ ભારી, જીવ હોત કરિ સંગ સુખારી. ૭
 નિરમલ ભક્ત જનમ નહિ પાવે, બ્રહ્મ લોક ભલ વાસ કરાવે;
 કરિ સત સંગતિ સમજ સુખાના, નિશ્ચલ રૂપ લહે નિરખાના. ૮
 યાતે અજ કૃપા યહિ કીજે, તૃતિય ભક્ત અપને સંગ લીજે;
 બોધ યથારથ ધનિકો દીજે, કરુણા સિંધુ કૃતારથ કીજે. ૯
 મુનિ મંડલ કદા કહે સુનાઈ, ભયે અચલ નીજ રૂપ સમાઈ;
 ગવના ગવન હર્ષ નહિ સોકા, જોહિ તેહિ આશ્રમ રહો અશોકા. ૧૦

દોહા

જીવન મુક્તી સુખ લયો, ભયો કર્મકો નાશ;
 નિજ સ્વરૂપ નિર્ણય કીયો, અહો નિશિ આશ નીરાસ. ૧
 અહ્ય કાલ તન ત્યાગિ કે, હોહુ અચલ નિરધાર;
 યાતે પદ વંદત હુમે, તુમકો વારંવાર. ૨

ચોપાઈ

મિલ ખિછોહ તવ ઉર નહિ આવે, પદ નિરવાણુ સ્વરૂપ દિખાવે;
 તુમ કહેણી રહેણી ઇક કોરા, હમતે બને ન કર્મ કોરા. ૦
 સખતે કહિન કાજ પ્રભુ ચેલી, રેણી કેણી સંગ ન રેલી;
 રાખન ચહે યતન કરિ સંગા, યદ્યપિ ઉઠત બીચ તરંગા. ૨
 ઇચ્છા અપર કુરે ઉર આઈ, ધર્મ હોન લખિ કરે સહાઈ;
 છલ પ્રપંચ કછુ ઉર મહિ ધારે, જ્યા કરિકે હમ અસુર સૈહારે. ૩
 બ્રહ્માકાર વૃત્તી વિસરાવે, તેહિ અવસર સંગ્રામ રચાવે;
 વિપમ વૃત્તી વિન સરે ન કાની, ધર્મ કર્મ મય હોય અકાની. ૪
 અસુર સૈહાર હરીજન તારે, યહિ પ્રકાર કારજ જન સારે;
 રેણી કેણી સરિસ ન મોરે, યાતે મુનિ મંડલ કર જોરે. ૫
 સમુજ મર્મ મુનિ અધિક સુહાવે, રેણી કેણી સરિસ નિભાવે;
 જખતે જ્ઞાન ભયો ઉર અંદર, રજ ભર કુરે ન મુનિ ઉર દાંદર. ૬
 કુશલ જ્ઞાન મુનિજન મન આતમ, તુમ સમ અપર કવન પરમાતમ;
 જ્ઞાની જન મમ આતમ સારે, મસ્ત રહું જન નેન નિહારે. ૭
 જ્ઞાની ગુન ગાવત અધહારી, પિયુષ પ્રેમ ઉમગ્યો ઉર ભારી;
 મુનિ મંડલ જય શબ્દ ઉચારા, હરિહર પદ વંદે કેઇ વારા. ૮
 જય હરિહર અજ જનભય હરતા, કો તુમ સમ જગ અપર સમરથા;
 કર ભર હરતા હુમ સુર સ્વામી. હમ તુમ દાસ નમામી નમામી. ૯

રેણી કેણી તવ ઇક ધારા, પ્રગટ બોધ દે હમહિ ઉગારા;
ગુપ્ત ગાથ સોહિ પ્રગટ પ્રકાશા, અખ નહિં ભૂલે તવ પદ દાસા. ૧૦

દોહા

પરમ કૃપાલુ નરહરી, દીન સત્ય ઉપદેશ;
જ્યા કરિ હમ ચેતન બયે, રખે ન માયા લેશ. ૧
નિર અકાર વૃત્તી પ્રબલ, કુરત રહત દિન રાત;
પ્રગટ કરે કો ગુપ્ત મત, તુમ વિન નરહરિ નાથ. ૨

ઓપાઠ

ભક્ત સંત જ્ઞાની અરૂ ધ્યાની, સખકો કરત વૃત્તી ઉર હાંની;
યોગિ યોગ રેણી અરૂ કરણી, વૃત્તી તર્ક સર્વ સુખ હરણી. ૧
અચલ વૃત્તી સહ સિદ્ધ કલાવે, વિચલ વૃત્તી સહ અધપુર જાવે;
થીર વૃત્તી વિખ્યાસ ત્યાગે, સનમુખ હોય રૂપ સંગ લાગે. ૨
વૃત્તી લીન અન્ન મય હોવત, જળ યદ જીવ રૂપ મય સોવત;
વૃત્તી અચલ અમર ધર પાવત, જનમ મરન જન્નલ મિટાવત. ૩
તાત હુમે વૃત્તી ડર ભારી, આય અચાનક કરત દુઃખારી;
ભજન ભક્તિ મહિં ચિત ન લાગે, પ્રબલ હોય ગાયર મુખ જાગે. ૪
અમિત ગ્રંથ યુક્તી ઉર ધાન્ને, પુનિ સંકલ્પ હોત દુઃખ ભારે;
કૃપાનાથ કહિયે કહા દેવા, દષ્ટા દેવ લખો મન લેવા. ૫
વૃત્તી તર્ક ગુને કહા ગાથા, સત્ય લખો મમ તત્ત્વ વિધાતા;
નરહરિ નાથ કૃપા યદિ કીજે, વૃથા તર્ક વૃત્તી હર લીજે. ૬
વૃત્તી કુરે વિખયકી ઓરા, તળ લગ જરે ન કર્મ કહોરા;
વૃત્તી તર્ક હુમે અપરાવે, પાર પરે નહિં અહુરિ ગિરાવે. ૭
મૂવો જીવિ મરે ફિર તાતા, દુતિયે હો મમ આતમ ધાતા;
ગિરિવર ચહયો જો ફેર ગિરાવે, કવન પુન્ય કરિ ફિર વહાં જાવે. ૮
યાતે તાત અર્જ યદિ મોરી, ચિત ચંચલ જાનત જીવ ચોરી;
સવિતા આપ જીવ પ્રતિગિયા, વિશ્વ ચરાચર તવ અવલંબા. ૯
નામ રૂપ જડ તોરી માયા, વિશ્વ ભેદ સહ તુમહિ સમાયા;
તુમતે ઇતર ન વૃત્તી વિશ્રાંભા, તવ અધાર કર તર્ક તમાંભા. ૧૦

દોહા

યાતે તાત ન દીજીયે, જનમ મરણુ દુઃખ ધોર;
તરજી તાત સુત કરગ્રહી, લીજીય અપની ઓર. ૧

મમ ચિત વિધન વિહીન હોય, તવ પદ રહ લવ લીન;
લીન હોય તનકી ક્રિયા, તબ લગિ હોય ન દીન. ૨

ચોપાઇ

વિનય કરત મુનિ મંડલ સારા, પુલકિ ગાત લોચન જલ ધારા;
હરિહર અજ ઉર હર્ષ અપારા, પુષ્પ વૃષ્ટિ સુર વારંવારા. ૧
શિવ સર્વજ્ઞ સંત ગુન જાંની, ગદગદ કંઠ કહે મૃદુ બાંની;
સંત સમાન સંત ગુણ સાગર, સંત સમે નહિં અપર ઉજ્યાગર. ૨
જગમે રહે જગતસે ન્યારા, ધર્મ નીતિ મર્યાદ વિહારા;
પર ઉપકાર કરન ચિત ચાવત, પ્રથા બોધ નરનારિ સુનાવત. ૩
સમુજ સજાત જીવ સત બોધત, ઉત્તમ જન ઉત્તમ મગ શોધત;
સર્વ જીવ ઉરતે હિતકારી, સત્ય સત્ય મેં જન બલિહારી. ૪
આપ તરે જીવ અપર તરાવે, યાતે સંત અધિક મોહિ ભાવે;
વૃત્તી બેહદ હદ તન વાસા, વ્યાપક રૂપ સ્વતંતર ભાસા. ૫
બ્રહ્મ રૂપ મુનિ મંડલ સારા, યદ્યપિ કરત પરમ ઉપકારા;
ભક્તી કર્મ પ્રથા નહિં ત્યાગે, સુન ઈન શબ્દ સર્વ પ્રીય લાગે. ૬
સર્વ સૃષ્ટિ જીવ તારનહારા, ધર્મ સેતુ મુનિ થંભ અધારા;
અમિત યુક્તિ કરિ બોધ સુનાવત, ઉત્તમ જીવ ધર્મ ગમ પાવત. ૭
કર્મ ભક્તિ સત જ્ઞાનકિ ધારા, હિત કરી જન મુનિ બોધનહારા;
અમિત જીવ ઉત્તમ મગ શોધે, મુનિ મંડલ વિન કે જગ બોધે. ૮
ગુણ કરિ ત્રિગુણ વ્યાપિ ત્રય દેવા, સો મુનિ બોધિ વતાવત ભેવા;
સત મિથ્યા દે મર્મ વતાવે, જીવ બ્રહ્મ ઈકતા સમુજાવે, ૯
મુનિ અનંત ગુન અંત ન આવે, ગુનત ગુનત ગુન અંત સમાવે;
કર્મ અંત આતમ અવિનાશી, પરસેત જીવ સર્વ સુખ રાશી. ૧૦

દોહડા

અજર બોધ આતમ દશા, સો મુનિ બોધત સાર;
અજર અમર પદ ઈન કૃપા, સહજ લેત નરનાર. ૧
શિવ મુખ સર્વ સુબોધ સુન, હરસે નર સુરદેવ,
જય જય ધુનિ ઉચરત, ભયે, સમુજ સત ભેવ. ૨

ચોપાઇ

મુનિ મધવા સુર હરિ ત્રિપુટારી, સમુજે લક્ષ પ્રેમ મય ભારી;
પાલો પિંગલિં ભયો જીમ પાંતી, સર્વ વૃત્તી ઇક રૂપ સમાની. ૧

સુર પ્રવીન ઉર જ્ઞાન સુહાવા, નિજ કૃત સમુજી હૃદય સક્રિયાવા;
હર હમેશ હરિહર પદ પરસે, યદ્યપિ નિજ સ્વરૂપ નહિં દરસે. ૨
ક્ષણિક જ્ઞાન ઉપજે ઉર આધ, વિષયા શક્ત નહીં થીરતાઈ;
યાતે જન પદ વંદન મોરી, જગ મહિં જનમ ન લેત બહોરી. ૩
નિરાકાર વૃત્તી વશ રાખત, આતમ તત્વ અમર રસ ચાખત;
પદ નિર્વાણ લીન નિજ આસે, જેહિહિત હમ સુર સહ અભિલાસે. ૪
સર્વ આતમા નિશ્ચય સાદ્, કરિ ઇન મંગ મિલે ધર આદ્;
જય ધ્રુવ કહા કરે બડાઈ, સમુજી ઇષ્ટ પદ વંદુ સદાઈ. ૫
હરિપુર હરસિ દર્શ નિત પાઉ, મમ મન મંશય સર્વ હઠાઉ;
શુક્ષ્મ તન કેદી સુર સારા, સમુજે દર્શન કીન તુમારા. ૬
જય તય કેદ હોય મમ અંતા, નરતન પાય ભજે ભગવંતા;
તુમ સમ જન પદ રજ શિર ધારે, જ્યા કરિ કે નિજ રૂપ નિહારે. ૭
જય ઉરતે ઇચ્છા જડ જાવે, ત્યાગિ તત્વ નિજ તત્વ સમાવે;
જાનત સર્વ જોર નહિં લાગે, મો સમ જગ કે તાત અભાગે. ૮
વિનય કરત ઉપજી બ્રેહ ભારી, પુલકિ ગાત લોચન ભરિ વારી;
સુરપતિ નયન સુનત મુનિ સારા, ઉમગ્યો પ્રેમ નેમ જલ ધારા. ૯
સુરપતિ અધિક વિશ્વ હકુરાઈ, જ્ઞાન હીન ઉર ત્રાસ સદાઈ;
દીન તે દીન દાસ કર દાસા, મિલ્યો જ્ઞાન ફિર નાંચ ઉદાસા. ૧૦

દોહા

વિશ્વ ચરાચર જીવ દુઃખ, જીવ નહિં પાગે જ્ઞાન;
જ્ઞાન લીન સતસંગતે, તે જન બ્રહ્મ સમાન. ૧
સમય સમુજીકે યાન સજ, હરિહર આજ્ઞા કીન;
અરસપરસ વંદન કરી, હરસે દેવ પ્રવીન. ૨

ચોપાઈ

અજ અજપુર સન કીન તયારી, હરિહર પદ વંદે કેઈ વારી;
હરિહર અજ નિજ રૂપ પિછાંની, વારંવાર વંદે પદ પાંની. ૧
અન્યો અન્ય પ્રેમ ભયો ભારી, લખિ ન પરત ઇનકી ગતિ ન્યારી;
અજ પ્રિય આય ઉમા પદ લાગી, પ્રેમ મગ્ન દે અચલ સુહાગી. ૨
ગદગદ કંઠ કીન અસ્તૂતી, સર્વ આપિ કહિ વરણી વિભૂતી;
નામ રૂપિણી જગ અવલંબા, સર્વ શક્તિ અવિગતિ જગદંબા. ૩

શુદ્ધ સત્વ ગુણુ તુમારા, ઈશિ યિંયવત તુમહિ અધારા;
 તુમતે તમ પ્રધાન જડ માયા, સતા પાય યહ વિશ્વ રચાયા. ૪
 લખિ તવ રૂપ પરમ પદ પાવે, મર્મ હીન જીવ નર્ક સિધાવે;
 મેં મેરી માંનત અજ્ઞાંતી, જ્યા કરિ હોત મોક્ષ મગ હાંતી. ૫
 સર્વ શક્તિ સહ હાટ તુમારો, મેરી મન માંનત સો હારો;
 સમજી સંત મમતા મદ ડારત, જ્યા કરિ અપનો જનમ સુધારત. ૬
 તોરી કૃપા મોક્ષ યહિ માતા, સર્વ દેવિ મમ મુખ્ય વિધાતા;
 વિશ્વ વિરાટ ચરાચર અંગા, નિશ્ચય મમ ઉર અડગ અભંગા. ૭
 સર્વ દેવિ હમ દાસિ તુમારી, કૃપા બની રહે વિનય હુમારી;
 લઘુ અનુચરિ આજ્ઞા અથ ડીજે, અવસર દર્શ કૃપા કરિ દીજે. ૮
 શુભ ગુણુ અમિત દાસ મહિ આવે, કૃપાવતી તોહુ કૃપા કરાવે;
 લખિ લઘુ દાસ કૃપા યહિ ડીજે, ભક્તિ અભેદ અભય પદ દીજે. ૯
 તવ પદ પંકજ રજકી ચેરી, ચરન શરન ચાલત મતિ મેરી;
 શિશુ સમ હાક બાક મમ બાંતી, સર્વ લખો મમ માતુ સુજાંતી. ૧૦

દોહા

શિવા હરસિ શિર કર ધરે, સુતા ખુશી રહે તાત;
 તુમ મમ અંગ અનાદિ કે, મમ સ્વરૂપ સાક્ષાત. ૧
 ઉભય પક્ષ કરિ વિશ્વ યહ, ભાસત નાના રૂપ,
 એક પક્ષતે ના બને, લખિયે યુક્તિ અનૂપ. ૨

ચોપાઇ

શિવા શબ્દ સુન હરિહર દેવા; ભયે પ્રેમવશ સમજ સુભેવા;
 સર્વ દેવિ લક્ષ્મી ગુણુ ધાંમા, સમુજી મર્મ ઉર હર્ષ તમાંમા. ૧
 ધ્રુવ પ્રવીણ અજકે પદ વંદા, નિજ સ્વરૂપ લખિ પર્મ અનંદા;
 અજ ઉર ઉભય ભાવ કુરિ આવા, પુત્ર જ્ઞાંતિ લખિ પ્રેમ વડાવા. ૨
 તન અધ્યાસ પ્રયત્ન બલ ભારી, સમે ન ચૂકત ચતુર ખિલારી;
 નભ દામનિ નિજ ઝલક દિખાવે, યું અધ્યાસ સુતે કુરિ આવે. ૩
 જ્ઞાંતી જ્ઞાંત વૃત્તી ગહિ રાખે, અક્ષય અમર અજમી રસ ચાખે;
 સુરચી પદ વંદે ધ્રુવ દાંના, જ્ઞાંત હીન બ્રેહ વિવશ હેરાંના. ૪
 ત્રાહ ત્રાહ કરિ રોવન લાગી, સમય ચૂક મેં ભય અભાગી;
 મિથ્યા દોષ દીન મેં તુમકો, સુક્ષ્મ કેદ કાન હરિ હમકો. ૫

પુત્ર સુભટપન કરિ તન ત્યાગા, હરિપુર હરસિ લીન બડભાગા;
ભક્તિ વિવશ ધન રાજ ન કીના, મેં શઠ વૃથા દોષ તોહિ દીના. ૬
અવગુણ અમિત કેહુ કહા મોરા, શુભ ગુણ અમિત વર્ણુ કયા તોરા;
સ્ત્રી રાહુ સમ વિલગ સુભાઉ, ભાસત પ્રગટ સુભાવ કુભાઉ. ૭
મિથ્યા ભાવ અર્થ નહિં આવા, શુદ્ધ ભાવ તવ પ્રગટ દિખાવા;
કહા આશીશ દેઉ મમ ભાઇ, બની રહો તવ વિશ્વ ભલાઈ. ૮
ગદગદ કંઠ થકિત ભઈ બાંની, સમય સમુજી ધ્રુવ કહત સુખાંની;
જય જનુની તજી તત્વ ઉપાધી, સમુજ સ્વરૂપ સમાગમ સાંધી. ૯
મેં તું તર્ક વૃથા જગ મેલો, વ્યાપક આતમ સર્વ અકેલો;
માત તાત બ્રાતા તન બ્યાંધી, મિથ્યા તર્ક તજો મન સાંધી. ૧૦

દોહા

ઉત્તમ જન અવસર લાખી, ધ્રુવ પદ વંદે આય;
પુલકિ ગાત લોચન સજલ, હૃદય ન પ્રેમ સમાય. ૧
અહો બ્રાત અજ તાત પદ, લેહુ સમાગમ સાર;
સત્યા સત્ય વિવેક કર, તજીયે ભાસ્ય અસાર. ૨

ચોપાઈ

ઉત્તમ ઉત્તમ ગાથ પિછાંની, સુખ મુખ ભયો જોરિ યુગ પાંની;
ભક્તિ અંત મંધી ચિત આવા, સત્ય શબ્દ ઉત્તમ મન ભાવા. ૧
સમય સમુજ બ્રાંમી પતિ ચરણાં, બ્રેલ વશ વિકલ કવન વિધિ વરણાં;
પતિ હિત રાજ અપન તન ત્યાગા, કરિ દર્શન કિર રહી અભાગા. ૨
પતિ પદ ભેટિ મિટયો નહિં શોગા, દુષ્ટ કર્મ મહિં લિખ્યો વિયોગા;
સ્વર્ગ પાય સંશય નહિં ભાગા, મત્વશ કર્મ ગતિ કહિન વિભાગા. ૩
જય પતિ નાથ પ્રિયા કર ત્યાગા, ત્યાગિ પ્રેમ મુખકો સુખ લાગા;
સર્વ દેવ નારી નિજ લોભા, કવન હેતુ ત્યાગો કહા શોભા. ૪
નારી નર્ક ગિરાવન હારી, સર્વ દેવ કિમ નાર પિયારી;
નર સુર નારિ દિપાવન હારી, કરિયે ક્ષમા કવન બ્રહ્મચારી. ૫
કારન કવત તજો મમ સ્વાંમી, ત્રણ સમ ત્યાગ કરો કો ખાંમી;
માયા બ્રહ્મ અનાદી મેલા, કહા કરિયે કહો બ્રહ્મ અકેલા. ૬
નરતન ત્યાગ દેવ તન ધારા, ભાવ ભેદ નહિં ભયો લગારા;
ભાવ માત્ર સંસ્કૃતિ તુમ ભાખા, સો સત સમુજી હૃદય ધરિ રાખા. ૭
રજા યુક્ત અજપુર પદ ધારે, પતિ ભાવ ન વૃત્તી વિસારે;
નિજ મન ભાવ સત્ય હો સ્વાંમી, તો મમ ભાવ હોય કિમ ખાંમી. ૮

તવ પદ ભક્તિ ભાવ પરતાપા, દેવ દર્શ કરિ મિટયો સંતાપા;
અવર મોક્ષ સુખ કો મમ નાથા, તવ પદ સેવ સર્વ સુઃખ દાતા. ૯
મો મન સત્ય ભાવ યહિ ભાવે, સેવા સમ નહિ અવર સુહાવે;
શુક્લમ સ્થૂલ શરીર ન કાળ, ભક્તિ ભાવ દો ભક્ત નિવાળ. ૧૦

દોહા

મોક્ષ લાભ પદ સેવ તવ, મોચિત અપર ન ચાહ;
કંથ કૃપા કરિ દીજ્યે, હોત બિછોડે ત્રાહ. ૧
બ્રાંમી વરણુત ભાવ નિજ, સજલ ભયે દે નેમ;
ધ્રુવ પ્રવીન અવસર સમજ, કહે મધુર મુખ બેન. ૨

ચોપાઇ

રે મમ આતમ સમજ પિયારે, તન સબંધ કારજ કો સારે;
માત તાત પત્ની પિવ પ્યારી, સર્વ સજ્જત અવર નિધિ^૧ સારી. ૧
ધન સનેહ અલુબ્યો સંસારા, વિવશ ભાવ સહ કષ્ટ અપારા;
મિથ્યા ભાવ બ્રમે સંસારા, અર્ધ ઉર્ધ્વ ધારત અવતારા. ૨
કો પત્ની કો પીવ કહાવે, ભાવ વિવશ જીવ મર્મ ન પાવે;
વૃત્તી નાર પીવ પરમાતમ, સનમુખ હોય નિરખિ નિજ આતમ. ૩
ચેતન બ્રહ્મ અજર તું આદી, મિથ્યા તન માન્યો પરમાદી;
મિલ બિછોડ માયા મહિં ભાસે, અન્વય આતમ એક પ્રકાસે. ૪
મેં તું તર્ક ત્યાગ તન દેખો, તવ સ્વરૂપ વ્યાપક ઇક પેખો;
નારી પુરૂષ ન જ્ઞાત વિન્નતી, સર્વ વ્યાપી ઇક રામ સજ્જતી. ૫
મમત મોહ મિથ્યા ઉર ધારત, સમય સમુજી કારજ કિન સારત;
ઉભય નારિ ઇક બોધ સુનાવા, ઇલા સમુજી આતમ સુખ પાવા. ૬
દે ઉપદેશ અપન સુત તારા, કર ગ્રહિ ભવ નિધિ પાર ઉતારા;
ધન્ય માતુ એસે સુત જાયા, સર્વ ત્યાગ જાય વિપિન વસાયા. ૭
કરિ હમ હઠ જીન નૃપ પદ અરપા, લઘૂ બ્રાત સન સર્વ સમરપા;
ત્રણુ સમ ત્યાગિ ચહ્યો અબધૂતા, બ્રહ્મરંધ્ર ગિરિવર જાય સૂતા. ૮
ઇલા પુત્ર ઉતકલ અધિકાઇ, હમતે શ્રેષ્ઠ દશા જીન પાઈ;
પરવરતી મય મમ દિન વીતા, વો નિરવરતી પાય નચીંતા. ૯
જ્ઞાન ત્યાગ એકણુ ધર આવે, પાય નિરવરતી ધર્મ દિપાવે;
વિપિન પશુ કે સરિ કહા ત્રાસા, યુ અબધૂત વિપિન વિન આશા. ૧૦

દોહા

વિશ્વ પદારથ સ્વપ્ન સુખ, નિજ સુખ આતમ સાર;
મસ્ત ભયો વ્યાપક સમજ, સો કિન ચહે અધાર. ૧
વિધ્ન હીન વ્રતી વિવશ, આતમ રત હમેશ;
નાર નિવરતી પાસ નિત, તિન કહા દેશ વિદેશ. ૨

ઓપાર્થ

યાતે ભાસ ભર્મ તજ બ્રાંમી, સંગમે સમજ શ્રેષ્ઠ તવ સ્વાંમી;
વ્રતી નાર પતી નિજ આતમ, વ્યાપક વિલગ નહીં પરમાતમ. ૧
ના મેં પીવ નહીં તું નારી, તન સંબંધ ભાસત ભ્રમ ભારી;
અપની ભૂલ આપ દુઃખ પાવે, આપ લખે વિન કો અટકાવે. ૨
હરિ ગુરુ સંત બોધ દે સારા, સમુજ હીન તજ દેત ગૌવારા;
તન અધ્યાસ કષ્ટ કર કોપા, અમિત જનમ કરિ નહિં નિરદોષા. ૩
કરિ સતસંગ સુજન જન સાધૂ, વ્યાપક રૂપ લખે નિજ આદુ;
સમજ પરી સંશય સખ જાવે, આપ આપ મહિં આપ લખાવે. ૪
રે આતમ મમ અજ પદ રૈયે, કરિ સતસંગ સ્વરૂપ સમૈયે;
પતની પીવ ભાવ દુઃખદાર્ઠ, ઉભય ત્યાગ સુખ લે ઇકતાઈ. ૫
તુમતે ભાવ તજ્યો નહિં જાઈ, યાતે અજ પદ સંગ સદાઈ;
ઉદધિ તરે નાવ નર પાવે, ભવનિધિ પાર સમાગમ જાવે. ૬
જલ લગ તુમ હમ સંગ રહાવે, તખ લગ તવ અજ્ઞાન ન જાવે;
પતની પીવ તુમે અધ્યાસા, રહે સંગ નહિં જાય દુરાસા. ૭
પાછિત મર્મ સમુજ પ્રભુતાઈ, જ્ઞાન ગિરા કેઈ વાર સુનાઈ;
યદ્યપિ પીવ ભાવ પદ પૂજ, આતમ તત્વ તુજે નહિં સૂજ. ૮
સંગ દોષકી યે પ્રભુતાઈ, ભાવ કુભાવ ન હો કદાઈ;
એકાએક વસે જઈ વનમે, યદ્યપિ અસર કરે આય મનમે. ૯
આતમ તત્વ ધ્યાન કો ત્યાગે, તન અધ્યાસ વ્રતી સૈંગ લાગે;
સંગમે સદા સરે કિમ કાજ, સત્ય સત્ય હો અવશ અકાજ. ૧૦

દોહા

યાતે મમ ઉપદેશ સંત, સમુજ ધરો ઉર ધીર;
અજમુખ શબ્દ વિચાર કર, તરિ લાગો ભવતીર. ૧
હરિહર આજ્ઞા શિર ધરો, અજ પદ કરો નિવાસ;
સુનિ સુબોધ સંશય હરો, પ્રગટે પર્મ પ્રકાશ. ૨

ચોપાઇ

બ્રાંમી ધ્રુવ મુખ શબ્દ સુહાવા, હરિ સમ સમુજી શીશ પદ નાવા;
 તન અધ્યાસ ભર્મ સમ ભાસા, મોહ મમતતે ચીત ઉદાસા. ૧
 ગદગદ કંઠ નયન જલ ધારા, શર્મ ભરી અધ શબ્દ ઉચારા;
 અદ્ય શબ્દ શિવ સનમુખ ગાવા, દેવ સભા શહ મોહ લગ્નવા. ૨
 શર્મ ભરી હરિહર પદ લાગી, શંભુ કહે સુત હો અડ ભાગી;
 અજ સતસંગ પરમ મુખ પાવો, સત મિથ્યા લખિ રૂપ સમાવો. ૩
 સર્વ દેવિ સન શીશ નિવાવા, હોઉ અચલ ઉમિયા મુખ ગાવા;
 ઉમિયા પદ વંદી કેમ વારી, રે મમ સુતા ન હમતે ન્યારી. ૪
 તન સખંધ હરી હરો તુમારા, જીવન મુક્તિ મિત્રો નિરધારા;
 શુક્લમ તન વ્યાધી કર મૂલા, સંત સમાગમ જન્ય સમૂલા. ૫
 અજ સનમુખ સતસંગતિ સારા, લખિ સ્વરૂપ જીવ હરહિ વિકારા;
 મમ આતમ અક્ષય મુખ લીજે, અજપદ સંત સમાગમ કીજે. ૬
 શુક્લમ તન જીવ જોલ સમાના, યાતે તજન ચહે જન દાના;
 કરિ સતસંગ સ્વરૂપ લખાવે, શુક્લમ જ્ઞાના અનલ જરાવે. ૭
 સતસંગતિ વિન અપર ઉપાર્ધ, શુક્લમ કોટિ યતન ન જામ;
 યાતે સુતા સમજ શિવ ખેનાં, અજપદ રહો સદા મુખ ચેનાં. ૮
 શિવા શબ્દ સુન ભધ સુખારી, સર્વ દેવ વંદે કેમ વારી;
 સુન ઉપદેશ બ્રાંમિ મુખ પાઠ, હર્પ સમેત વિમાન ચઢાધ. ૯
 હરિહર પદ અજ વંદન કીના, હરહરિ હરસ રૂપ નિજ ચીના;
 અન્યો અન્ય પ્રેમ ભો ભારી, ડો જાનત જીનકી મતિ ન્યારી. ૧૦

દોહા

વિશ્વ ચરાચર જીવકે, ઉર પ્રેરક ત્રય દેવ;
 નીતિ પ્રથા જન ઓધ દે, લખે સુજન જન ભેવ. ૧
 તીન ભક્તકો સંગ લે, અજ એકે નિજ યાન;
 સમય સમુજી વંદન કરી, અજપુર કીન પયાંન. ૨

ચોપાઈ

જય જય શબ્દ કીન સુર ભારી, હરસે પુષ્પ પ્રચાર પ્રચારી;
 સામવેદ ગાવત સુર નારી, નીતીયુક્ત ભક્તિ ધુનિ પ્યારી. ૧
 શિવ અવસર લખિ કહ હરસાધ, હરિપુર ચક્ષો સર્વ સુર ભાધ;
 ધ્રુવ જનકો હરિપુર પહુચાધય, નિજ સ્થલ પાછે સર્વ સિધાધય. ૨

શંભુ શબ્દ સુન મુનિ જન સારા, હરિહર પદ વદે કેઇ વારા;
 જય જન માંન વડાવત ભારી, જય જય જય શંભુ ત્રિપુરારી. ૩
 જો જગ ઇશ કરો નહિં એસે, મમ સમ અધમ જ્ઞાન હો કેસે;
 હરહરિ હર્ષ ન હૃદય લગાવત, પાપી જીવ ભક્તિ કિમ પાવત. ૪
 જગદાધાર ધર્મ નહિં ધારત, જીવ ચરાચર કવન સુધારત;
 નામ રૂપ જડ તુમહિ અધારા, ક્રિયા કર્મ ગુણ તુમહી ધારા. ૫
 અગમ અગોચર આદ મહેશા, મનતે અગમ લક્ષ નહિં લેશા;
 પદ રજ દાસ કોહિક ગમ પાવા, જીન કર પકર શંભુ અપનાવા. ૬
 જય શંભુ ધ્રુવકો અપનાવા, ભોગ અર મોક્ષ ઉભય ફલ પાવા;
 શબ્દ પરે કહા શબ્દ વખાંનત, અપની આપ આપ ગમ જાંનત. ૭
 સમય સમુજ મુનિ શિવપદ વંદા, ઉર મહિં પ્રગટયો પરમ અનંદા;
 જય હરિહર ધારણ શ્રુતિ સેતૂ, તોરે ચરિત સર્વ જગ હેતૂ. ૮
 મોહ મમત માયા પર સ્વાંમી, પરહિત કારણ કર્મ તમાંમી;
 વિશ્વ ચરાચર કર ધર રાખી, સર્વ પરે સગમે ઇક સાખી. ૯
 આણંદ અમર અગમ્ય અનાદી, મર્મ લખે કિમ પુરૂષ પ્રમાદી;
 હરિહર ગુરુ જેહિ જન અપનાવા, તજી પ્રમાદ નિજ રૂપ સમાવા. ૧૦

દોહા

મુનિ જન ગુનિ જન જ્ઞાની જન, સુજન હરીજન હેત;
 પ્રગટ ધર્મ હિત અધમ હર, તવ વિન કો જસ લેત. ૧
 ભલે તાત ધ્રુવ સંગ લે, નિજપુર કરો નિવાસ;
 વિશ્વ ચરાચર ભવન તુમ, સમુજી પરે પદ દાસ. ૨

ઓપાધ

સુનિ મુનિ શબ્દ સર્વ સુર હરસે, પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ વરસે;
 દુંદુભિ અમિત વજ્રે નભ માંઈ, ગન ગાંધર્વ મધુર સુર ગાઈ. ૧
 શામવેદ ઉચરત ચહુ ઓરા, સુરરસ મુનિ મન લેત નિચોરા;
 સરવે શબ્દ રસ મુનિ મન ભાવા, શબ્દ બ્રહ્મ લખિ ધ્યાન જીડાવા. ૨
 સુર ગાંધર્વ ગિરા તિય ઘેરી, મુનિ મન મગ્ન મંત્ર ધુનિ હેરી;
 તનમન વિપિન વરિત તજી ભાંના, લીન શબ્દ મુનિ બ્રહ્મ સમાંના. ૩
 મુનિ મન વૃત્તી અચલ શિવ પેખી, ' ઉર મહિં ઉપજ્યો પ્રેમ વિશેખી;
 પ્રેમ વિવશ શંભુ કહ જાંની, ધન્ય ધન્ય મુનિ તાત સુજાંની. ૪
 મોહ મમત મચ્છર કર હીના, મહામંત્ર ઉર ત્રીય પ્રવીના;
 સુનત શબ્દ સ્વર અર્થ વિચારી, લક્ષ લીન મુનિ મંડલિ સારી. ૫

જોહિ આશય વૃત્તી જ્યહાં જાવે, પાય પદારથ સહજ રૂકાવે;
 નિશ્ચલ ચક્ષે ન અપર સુહાવે, ધ્યે વિન અપર વસ્તુ નહિં ભાવે. ૬
 યાતે હઠ કરિ મુનિ મન સાધે, પકરિ પ્રાણ મુનિ મંત્ર અરાધે;
 જીવત મરે કરે નિજ કાળ, યાતે ધન્ય ધન્ય મુનિ રાજ. ૭
 નિજ સંકલ્પ મનન મન જીતા, વિશ્વ ચરાચર સોહિ અજીતા;
 ભવનિધિ તર્યો રૂપ નિજ પાવા, કોટિ સૂરતે શ્રેષ્ઠ કહાવા. ૮
 ગહિ સંકલ્પ સરવ સંહારે, બ્રહ્મ રૂપ સોઈ ઇષ્ટ હમારે;
 હમતે અધિક લખો અબધૂતા, નિજ સ્વરૂપ નિશ્ચલ સુખ સૂતા. ૯
 તન મન ભાન તજ્યો નિરમોહી, સુતે સુભાવ હોઈ સો હોહી;
 નિરાકાર નિર્મલ નિર દ્વંદ્વા, સખતે શ્રેષ્ઠ સચ્ચિદાનંદા. ૧૦

દોહા

સરસ વ્રતી મુનિ શાન્ત લખ, શિવ આજ્ઞા શુધ ભાય;
 ધ્રુવ પ્રવીણ કો સંગ લે, દેવ ચક્ષે હરસાય. ૧
 હરિપુર આયે હર્ષ યુત, પુષ્પ વૃષ્ટિ સુર કીન;
 ધન્ય વાદ ધ્રુવકો કહી, જય ધુનિ કરત પ્રવીન. ૨

ચોપાઈ

હરિહર ગૌરી પાદ પખારા, પુલકિ ગાત લોચન જલ ધારા;
 લક્ષ્મી વાર વાર શિર નાવા, ઉમગ્યો પ્રેમ ન રૂકે રૂકાવા. ૧
 લે ચરણોદક કલ કરજોરી, જય મમ ઇષ્ટ કૃપા નહિં થોરી;
 જય મમ તાત સુજન ધ્રુવ તારા, જય મહેશ કીનો ઉપકારા. ૨
 જય અધહરણ શંભુ ત્રિપુરારી, જય અંખે જન માતુ હમારી;
 શિવ અરશિવા સર્વ વિભુ વ્યાપક, કર ધર હરત ઉથાપક થાપક. ૩
 જય મહેશ મેં કછુહ ન અરપા, તુમ કૃપાલુ નિજ રૂપ સમરપા;
 ઇષ્ટ દેવ અરપું કહા તુમકો, સર્વ વસ્તુ અરપી તુમ હુમકો. ૪
 નામ રૂપ જડ તુમહિ અધારા, શિવ શંભુ કર યે સંસારા;
 વિશ્વ વિરાટ શિવા કર અંગા, વ્યાપક શંકર અચલ અભંગા. ૫
 એક સ્વરૂપ શિવા શિવ સ્વામી, ગિરા અર્થ વતનાથ નમામી;
 ઉપણુ અનલ તંતુ પટ એકા, તરંગ તોય સમ કીન વિવેકા. ૬
 માયા અનિરવચનિ મુનિ ગાવા, શબ્દ પરે શિવ રૂપ બતાવા;
 ઉભય અર્થ એકહિ સમજાવત, ગુનત ગુનત ગુણ બુદ્ધિ થકાવત. ૭
 શબ્દ પરે શિવ રૂપ બતાયા, વચન પરે વરણી મુનિ માયા;
 અર્થ કિયે એકહિ દરસાવત, સમુજ મર્મ ચુપ થાપ રહાવત. ૮

એક અનેક અનેક ન એકા, શિવ સ્વરૂપ નિર્ણય જાળ દેખા;
પદ અવાચ્ય શિવ રૂપ અગાદા, કો મુખ કરિયે શિવ સંવાદા. ૯
શિવ સ્વરૂપ સમજ્યો સો સાદુ, મસ્ત ભયો તજી વાદ વિવાદુ;
અપનો આપ લખ્યો સોઈ શંભુ, અવર સર્વ ત્યાગ્યો અવલંબુ. ૧૦

દાહા

નિજ સ્વરૂપ સોઈ શંભુ પદ, લક્ષ અર્થ ચેહિ જાન;
જીવન મુક્તો મર્મ લખ, પાયો પદ નિરવાન. ૧
શિવ અગાધ અસ્તૂતિ કર, હરિ ઉર પ્રેમ અપાર;
સુરપતિ સુર શંભુ શિવા, જય હરિ રહે ઉચાર. ૨

ચોપાઈ

નારદ પ્રેમ ભયો અતિ ભારી, બ્રેહ વશ અવસર રાગ ઉચારી;
કર ધર બીન વિવેક પ્રવીના, હરિહર રૂપ સ્વતંતર ચીના. ૧
હરિહર અજ ત્રય એક પિછાંની, હરિ મન મુખ ઉચરે ત્રિય બાની;
જય હરિહર અજ એક સ્વરૂપા, મર્મ લખે કો અજાળ અનપા. ૨
આપહિ એક અનેક દિખાવો, એક અનેક ન આપ કહાવો;
વિશ્વ ચરાચર તત્ત્વ ઉપાધી, તુમ વિન અપર શકે કો સાધી. ૩
સૂર શશી પાવન નભ પાંની, સમય કર્મ જડ કરે સુજાંની;
સમય કર્મ કરિ સર્વ સુખારી, તોરી સતા સર્વ અધ્રહારી. ૪
અમિત સૃષ્ટિ જડ જંગમ સારા, સર્વ ધરે શિર હુકમ તુમારા;
દ્રુમ ફલ ફૂલ રમયુત ધારે, અમિત સૃષ્ટિ કારજ જીવ સારે. ૫
જડ અકાર બ્યાપક તુમ દેવા, આપ આપ સાધત મિલિ સેવા;
વચ્છે હર્ષ દૂધ લે ધારા, વિન વચ્છે ગો ત્રાસ કરારા. ૬
એક એક વિન એક દુઃખારી, એક એક મિલિ સર્વ સુખારી;
ઉભય પક્ષ કરિ વિશ્વ રચાવા, લખ્યો એક સો એક સમાવા. ૭
નારી નર દુરસ્ત કરિ દેખા, ચુપ મુખ ભયો ચરણ તવ પેખા;
મેં તું તર્ક તત્ત્વ લખિ ત્યાગી, તખતે દાસ ભયો બડ ભાગી. ૮
કહિયે કહા કહ્યો નહિં જાવે, કથુ કથન સહ ઉર થકાવે;
વિશ્વ ચરાચર હરિહર નારદ, અજાતે આદિ શેષ અરૂ શારદ. ૯
ભૂપણુ કનક ભેદ સમ ભાસે, પરતંતૂ સમ મર્મ નિરાસે;
જ્યું જલ આપ બર્ફ તન ધારા, ત્યું જગ ઇશ્વર ધરે અકારા. ૧૦

દોહા

ગુપ્ત મર્મ તોરી કૃપા, લક્ષ લખે કોઉ દાસ;
તર્ક હરે મન વાસના, પ્રગટે પરમ પ્રકાસ. ૧
નિરવાંની નિરવાંનમે, નિશ્ચલ રહ્યો સમાય;
મસ્ત ભયો એ લક્ષ લખ, કો આવે કો જાય. ૨

ઓપાધ

શાક્ષી શબ્દ કહત શરમાઉં, તો વિન અપર વસ્તુકો લાઉં;
દોય વિના શાક્ષી કહો કેસા, વંધ્યા પુત્ર શબ્દ કહે જેસા. ૩
કેહુ અજનમા જનમ દિખાવે, જાંમન મરણુ આપ નહિં આવે;
વ્યાપક કહું વસ્તુ કોઈ હોવત, જ્યું મણુકે ધાગા જેહિ પાવત. ૨
કેહું એક તો દોય ઉપાધી, કિમ કરિ કહિય આદિ અનાદી;
યાતે શબ્દ પરે મમ સ્વાંમી, જય હો નાથ નમાંમિ નમાંમિ. ૩
જખતે તાત ભક્તિ પદ પાવા, સિંવરણુ ઓપધ દર્દ હટાવા;
હે સો હે મુખ કહ્યો ન જવે, ગુંગો ગુડ લે કેમ સરાવેર. ૪
સમજ પરે પરિ કહત યજ્ઞવે, પતિ સુખ પ્રિયા કવન મુખ ગાવે;
જ્ઞાંની જ્ઞાન ગર્ક ભો યોગી, મસ્ત સદા આતમ રસ ભોગી. ૫
તોરી કૃપા લહે ગમ સારી, જય જય જય શંભૂ ત્રિપુરારી;
રમા રામ શક્તી શિવ સ્વાંમી, એક સ્વરૂપ જરા નહિં ખાંમી. ૬
અન્યો અન્ય ઇષ્ટ તુમ માંના, ઉભય ઇષ્ટ રસ એક સમાંના;
ભેદી ભક્ત ઉભય પદ સેવે, જીવન મુક્ત અધુત^૩ ફલ લેવે. ૭
ઉભય ઇષ્ટ પદ ધ્રુવ જન પૂજ, નિજ મન ભાવ મિટાયા દૂજ;
ઇષ્ટ પ્રતાપ હરી ત્રય ત્રાસા, અભરંદ્ર જન કીન નિવાસા, ૮
નરતન હરિપુર વાસ વસાવા, હરિહર નિજ મન નીતિ છુપાવા;
નરતન સ્વર્ગ પુરી નહિં આવે, કાલ રાજ ગિય આય ગિરાવે. ૯
હરિહર હરસિ નીતિ યહિ થાપી, કાલ આદિ નહિં શકે ઉથાપી;
યદ્યપિ હરિહર ભક્ત સુહાવા, તન સહિત હરિપુર ધ્રુવ લાવા. ૧૦

દોહા

તાત કહે પિતુ પુત્રકો, પ્રત્યલ પ્રેમ ઉર લાય;
યું હરિજન હઠ હરિ રખે, નિજ હઠ નેક વિહાય. ૧
સિંહ સકલ પ્રાની હનત, યદ્યપિ નિજ સુત હેત;
યું હરિ નિજ હઠ ત્યાગકે, જન કહે ત્યું કર દેત. ૨

ચોપાઇ

એસે હરિહર દીન દયાલા, ભજત ભક્ત મુનિ જન ત્રય કાલા;
 હરિહર પર્મ કૃપાલ ન ભજહી, નરતન રતન માત પિતુ લજહી. ૧
 રમા રામ ગૌરી શિવ સ્વામી, ભજે ન ઈન અધમ તમામી;
 વિપય લીન બુદ્ધી આશક્તા, સો કિમ હોય હરીહર ભક્તા. ૨
 વિપયા શક્ત બુદ્ધિ જન ત્યાગી, સો શિવ ભક્ત ભયો બડભાગી;
 હરિહર અજ જન એક લખાવા, સો જગ જીત પરમ પદ પાવા. ૩
 નારદ નિશ્ચય પ્રગટ સુનાવા, પ્રજ્ઞાલ પ્રેમ ઉરમે કુરિ આવા;
 પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ છાઇ, જય જય ધુનિ સુર સર્વ સુનાઈ. ૪
 ધ્રુવ ઉર આશ સકાજ ત્રિપુરારી, સમય સમુજ શિવ ગિરા ઉચારી;
 ધ્રુવ ચાહત એકાંત નિવાસા, સો શિવ પ્રગટ કીન પરકાસા. ૫
 હરિપુર અધર શિખર શુભ ભવના, ધ્રુવ સહિત કરિયે સુર ગવના;
 શંભુ રજ્જ સુનિ સર્વ સિધાવા, ગિરિવર શિખર શુભ તહાં આવા. ૬
 સુંદર ગુહા નિરખી સુર સારા, હરસે શિવ મનુ આપ સૈવારા;
 સુર તર પુષ્પ લતા અતિ સુંદર, લલિત છખી સોહત સહે ભૂધર^૧. ૭
 દાડમ દ્રાક્ષ કેત તર અંબા, હરિપુર સુર રસ લે અવલંબા;
 સુમન વાટિકા સરસ સુહાવન, અતિ ઈકાંત મુનિજન મન ભાવન. ૮
 પ્રજ્ઞાલ પુન્ય હરિહર પદ દાસા, સો જન આય કરહિ વહાં વાસા;
 સર્વ રતુ સમ રહત સદાઈ, અધિક અસર નહિ કરે કદાઈ. ૯
 સર્વ સિદ્ધિ સુરતર સહ ગાઈ, જન પદ હાજર રહત સદાઈ;
 યોગી યોગ કલા ધર પાવા, પ્રિય આતમ રસ સર્વ વિહાવા. ૧૦

દોહા

આતમ રસ અબધૂતકો, ચિત ચેતન મય લીન;
 સો કહા જાને સિદ્ધિ રસ, અહરંધ્ર ધર કીન. ૧
 નામ રૂપ સૃષ્ટિ અમિત, નાના તક વિસાર;
 વિભુવત નિજ આતમ ભયો, સર્વ સારકો સાર. ૨

ચોપાઇ

અહરંધ્ર સમ ગુહા સુહાઈ, ધૂની જ્ઞાના અનલ જરાઈ;
 સંચિત કર્મ તિજેરી જારી, સો જન શોભત શિખર અટારી. ૧

મૃગ છાલા મનકી મનુ કાડી, તેહિ પર સોવત ચતુર ખેલાડી;
 ક્રોધ કેસરી નિજ કર મારા, ચર્મ દ્રષ્ટિ જોહિ ચર્મ ઉતારા. ૨
 જન અગ્નધૂત સાથરી શોભે, નર સુર મુનિ નિરખત મન લોભે;
 અમૃત ગંગ નીર અધિકાર્થ, પ્રેમ અંબુ ઉર કુંભ ભરાઈ. ૩
 દિશા વસ્ત્ર યોગી અંગ ઓડા, અવર વસ્ત્ર અવલંબન છોડા;
 જ્ઞાન દીપ જ્યહાં પરમ પ્રકાસા, સૂર રાસી તહાં કહા ઉજાસા. ૪
 વિન વાદલ દામિનિ ધન ઘોરા, વિન મુખ મહા મંત્ર ચહ ઓરા;
 ભ્રમર ગુફા સમ ગુફા સુલાઈ, ધ્રુવ અગ્નધૂત નિરખિ મન ભાઈ. ૫
 ઝરના ઝરત હોત સ્વર કેસા, સ્વર ગાંધર્વ શામસૃતિ જોસા;
 કેવળ નિરવરતી મય ભવના, રજ ભર અપર ઉપાધી કવના. ૬
 પરવરતી જ્યહાં રંચ ન ત્રાસા, સદા નિવૃત્તી કરત નિવાસા;
 ધ્રુવ લખિ મર્મ પ્રેમ ભો ભારી, કેવલ કૃપા શિવા ત્રિપુરારી. ૭
 સર્વ ગ્રહો સુરજ અર ચંદા, સમય સમુજી શિવકે પદ વંદા;
 કૃપાનાથ શિવ કૃપા કરીજે, મમ અભિલાષ શંભુ ઉર લીજે. ૮
 નર સુર ગ્રહો સર્વ શિર ધ્રુવજન, સત્ય કહે શાક્ષી તુમ મો મન;
 જ્ઞાન ભક્તિ દોનું ધ્રુવ સાધા, યાતે હમતે અગમ અગાધા. ૯
 રાખન ઉભય પક્ષ કઠિનાઈ, હમતે સંધે ન કોડ ઉપાઈ;
 સજે સમાન ન એકણુ ધારા, યાતે ધ્રુવ જન તાજ હમારા. ૧૦

દોહડા

જ્ઞાન ભક્ત દે મંગ લે, ધ્રુવ આયે નિજ ધામ;
 યાતે ચાહત પરિક્રમા, હમ ગ્રહવિબુધ તમામ. ૧
 ધ્રુવ તપસાકો તેજ જો, ગિરિવર શિખર ઠરાય;
 અહોનિશિ દરસે ગિંચ સમ, હમ વંદે ભલિ ભાય. ૨

ચોપાઈ

પ્રેમ અગાધ સુની સુર ખાંતી, પ્રસન્ન ભયે શિવ સહિત ભવાંતી;
 તથા અસ્તુ શિવ ગિરા ઉચારી, પ્રગટયો ગિંચ તેજ અતિ ભારી. ૧
 હડહડ હસે શંભુ અધહારી, જય હો દેવ ભક્તિ તવ ભારી;
 મહિમા ભક્ત ધર્મ તોહિ પ્યારા, તાતે તુમ ચહ શબ્દ ઉચારા. ૨
 મેં ઈન ગિંચ ધરં ધ્રુવ નામા, જ્યોતિશ્ચક્ર કહિય ગુન ધામા;
 સંધ્યા સમય કરે ધ્રુવ દરસન, હરિહર સર્વ દેવ હો પરસન. ૩
 ભૂલિ ભક્ત કોઉ પાપ કમાવે, કરિ ધ્રુવ દર્શ અંત તેહિ આવે;
 મધ્ય રેન ધ્રુવ દર્શન પાવે, ધામ ધરા સુખ સહજ મલાવે. ૪

પાછિલ રેન દર્શ ધ્રુવ પાવે, નવ ગ્રહ દેવ ન ત્રાસ દિખાવે;
 ત્રીન કાલ રજની કર દરસન, હરિહર સર્વ દેવ હો પરસન. ૫
 કરિ ધ્રુવ દર્શ રામ મુખ ગાવે, જીવન મુક્ત લાભ જીવ પાવે;
 રેન સમે જન લે નહિ અહારા, રામ મંત્ર ઉચરે ઇક ધારા. ૬
 પ્રણવ મંત્ર શ્વાસા મન લાવે, કરિ કુંભક અર પ્રાણ રૂકાવે;
 ખુલે નેન ધ્રુવ દર્શન કરહી, ધ્રુવ સમ યોગી રૂપ વિચરહી. ૭
 ધન જોગી જન રેન જગાવે, ત્રાટક ધ્રુવ પર ધ્યાન લગાવે;
 અસલ વૃત્તી વિટલપ સખ ત્યાગે, સોહં મંત્ર સદજ મહિં લાગે. ૮
 મનકી તર્ક મિટે ઉર સારી, સુખી હોય ધ્રુવ નેન નિહારી;
 ધ્રુવકી ગાથ અચલ કહા ગાવે, સર્વ લેખો સુર કહા સુનાવે. ૯
 રે ધ્રુવ પુત્ર બેહુ ચિર ભાઇ, નિરવરતી સુખ રહો સદાઈ;
 રે સુત પર્મ કીન ઉપકારા, જનમ પાય જગ ધર્મ સુધારા. ૧૦

દોહા

પરવરતી મહિં નિવૃત્તી, જ્ઞાની જન લે ધાર;
 નામ રૂપ જડ ગુણ ક્રિયા, હોવત મમ આધાર. ૧
 ધ્યે ધ્યાતા અર ધ્યાનકો, જ્ઞાની લીનો અંત;
 આશ્રમ કર્મ ઉદાસ ચિત, મમ સ્વરૂપ સો સંત. ૨

ચોપાઇ

જય મમ રૂપ ભૂપ બડ ભાગી, આતમ તત્વ અચલ અનુરાગી;
 નરતન આશ્રમ ધર્મ નિભાવા, નિજ સ્વરૂપ પૂરણ પદ પાવા. ૧
 કર્મ ભક્તિ અર જ્ઞાન સખૂરા, એકહિ પક્ષ ન રહ્યો અધૂરા;
 તુમ સમ સંત વિશ્વ મહિં થોરા, યાતે દેવ હર્ષ ચહુ ઓરા. ૨
 કેવલ નિરવરતી સુખ લીજે, ગિરિવર ગુહા નિવાસ કરીજે;
 અજ ચિરતક તન આયુ તુમારી, બ્રહ્મરંધ્ર સુત રહો સુખારી. ૩
 અજ આયુ યોગી પલ એકા, સત્ય સત્ય હમ કીન વિવેકા;
 અજ આયુષ દીરઘ કરિ ગાવે, અદ્ય જીવ યહ મર્મ ન પાવે. ૪
 યોગીકી ગમ જનંત યોગી, દસમે દાર બ્રહ્મ રસ ભોમી;
 ખેચરિ દાર અમર રસ પીયા, ધન અબધૂત જુગો જુગ જ્યા. ૫
 જોગીકી પલ ખલક ખપાવે, યોગી વિપુલ^૧ સૃષ્ટિ હોય આવે;
 યાતે તાત ગુફા ચિર રીજે, બ્રહ્મરંધ્ર આતમ રસ પીજે. ૬

કાલકો કાલ કાલ કર કરતા, ધ્રુવ આતમ મમ ભયો સમરથા;
 કાલ કર્મ ગતિ સઝ વિધિ જતા, નિજ સ્વરૂપ લખિ ભયો નચીતા. ૭
 શિવ સર્વજ્ઞ ભક્ત ગુન ગાવા, નિજ સુત સમુજ પ્રેમ ઘટ છાવા;
 સુર મંડલ સુરપતિ હરિ દેવા, ભયે પ્રેમ વશ સમજ સુભેવા. ૮
 ધ્રુવ અવસર વંદે યુગ પાંતી, ગદ ગદ કંઠ મધુર મુખ આંતી;
 જય મમ તાથ ગાથ કહા ગાઉ, શબ્દ પરે કહા શબ્દ સુનાઉ. ૯
 તરંગ તોય સમ મમ મુખ આંતી, કૃપાનાથ તુમતે કહા છાંતી;
 વિશ્વ ચરાચર બ્રહ્મ સ્વરૂપા, રચ્યો ખેલ તુમ અજબ અનૂપા. ૧૦

દોહા

કૃપાનાથ પૂરણ કૃપા, અપર કહ્યું નહિં ચાય;
 તજે વૃત્તી જગ્ય ધ્યાનકો, દર્શ દિખાવહુ ચાય. ૧
 જ્ઞાન અગ્નિ શુક્લમ જ્યોત્, યદ્યપિ તન અસ્થૂલ;
 કુરે તર્ક સતસંગ વિન, તન માયા કર મૂલ. ૨

ચોપાઇ

મહા પ્રલય તક મમ તન તાતા, શિવ સંભાવહુ વિશ્વ વિધાતા;
 અમિત પ્રકાર ભરસો ભારી, માયા કરે ન દાસ દુઃખારી. ૧
 સિંહની નિતિ નિજ સુનકો ખારે, અપર સૃષ્ટિ સહ બાલ પછારે;
 અહિ નારી અપના સુત ખાવે, રામ કૃપા કર કોક બચાવે. ૨
 મહા પ્રલય તક મમ તન તાતા, માયા ચરિત કરે નહિં ધાતા;
 માયા નેમ ન ગિન કૃપાલા, ક્ષણ મહિ રૂપ ધરે વિકરાલા. ૩
 રામ કૃપા વિન પાર ન પાવે, પાર હોત પદ પકરિ ગિરાવે;
 જય મમ તાત શંભુ ત્રિપુરારી, તન લગ ભક્તિ ન તજે તુમારી. ૪
 પદ નિરવાંણ ભક્તિ કરિ પાવા, યાતે ચીત ન હોં લક્ષવા;
 ભક્તી હીન પરમ પદ પાવે, વંદ્યા પુત્ર ન વંશ વધાવે. ૫
 યાતે તાત કૃપા યહિ કીજે, ખુલ્લે ધ્યાન દર્શન તજ દીજે;
 કરિ તવ દર્શ પરમ સુખ પાઉ, મહા પ્રલય તક વખત વિતાઉ. ૬
 વિનય કરત ધ્રુવકો બ્રેહ ભારી, સમુજ મમ બોલો ત્રિપુરારી;
 મમ સ્વરૂપ ધ્રુવ તું નિરવાંતી, દાસ ભાવ બોલો ભલ આંતી. ૭
 અજર અમર અણુ ભેદ અનાદી, કો માયા કહા કરે પ્રમાદી;
 મેં તવ મર્મ લખું મમ ભાષ, ભક્તિ મહારસ ત્યાગત નાષ. ૮
 તુમ સમ જ્ઞાંતી પરમ સુખાંતી, તજે ન ભક્તિ પરમ રસ આંતી;
 કેવલ વિશ્વ ધર્મ હિતકારી, ભયો જ્ઞાન જગ્ય ભક્તિ વિસારી. ૯

આતમ તત્વ મર્મ જાળ પાવા, તથાતે કર્મ મર્મ વિસરાવા;
કેવલ કર્મ કરે જગ કારન, જન અવતાર વિશ્વ જન^૧ ધારણુ. ૧૦

દોહા

બ્રહ્મ વિલાસી તાત તુમ, બ્રહ્મ રૂપ સાક્ષાત;
આદ અંત મધ એક રસ, તુમ હમ એક સજાત. ૧
અચલ અનામી અજન્મા, મહા ભૂપકો ભૂપ;
સર્વ વિશ્વ વ્યાપક તુંહી, તુમ હમ એક સ્વરૂપ. ૨
હું તું હાંની લાભ તજ, પદ અવાચ્ય નિરવાંન;
માયા શબ્દ ન સંચરે, તવ સ્વરૂપ નહિં હાંન. ૩
તાત અભય પદ આતમા, કહ કહા શબ્દ બહોર;
અખ આજ્ઞા મોહિ દીજીયે, વિનય કરત કરજોર. ૪
સુનત શબ્દ ધ્રુવ પદ ગિર્યો, પ્રગટયો પ્રેમ વિશાલ;
હરિહર સુર વર સુરપતી, લીન ભયે તતકાલ. ૫
ધ્રુવ ધર્મી ચેતન ભયો, દેવ દર્શ નહિં કીન;
સમુજ રૂપ મય સર્વ કો, હડ હડ હસ્યો પ્રવીન. ૬
મૃગ છાલા આસન કિયો, તીનું બંધ લગાય;
સુભર ભર્યો મમ આતમા, કો આવે કો જાય. ૭
રેચક કર પૂરક કર્યો, કુંભક ઉર હહેરાય;
પલટ મૂલ પીછમ ચઢ્યો, બ્રહ્મરંધ થિર થાય. ૮
તરંગ તોય રવિ કિરણુ સમ, ભયો બ્રહ્મમે લીન;
ભક્તિ પદારથ મુક્ત ફલ, યાતે ચહે પ્રવીન. ૯
હરિપુર શિખર સુહાવનો, જહું ધ્રુવ કીન નિવાસ;
ધ્રુવ તારો દરસે પ્રગટ, મુનિ જન વંદત દાસ. ૧૦
બદ્રીથલ તે વિજયપુર, ધ્રુવ થિર આસન કીન;
વસતવ ધ્રુવકે પુત્રકી, સુનિયે ગાય પ્રવીન. ૧૧

છતી નીર્વાણ કાંડ સંપૂર્ણ.

વસતવ કાંડ પ્રારંભતે

ચોપાઈ

ધ્રુવ વસતવ નૃપતી પદ દીના, નીતી બોધ પ્રેમ યુત કીના;
સર્વ પ્રજા સત બોધ સુનાવા, સમય પાય અદ્રીસ્થલ આવા. ૧
પ્રજા વિપ્ર ઉર બિરહ વડાઈ, ધ્રુવ વિછોડ શુદ્ધી વિસરાઈ;
વસતવ વિકલ ભયો અતિ ભારી, પતિ બિછોહ બ્રાહ્મી દુઃખિયારી. ૨
તન મન ભાંન ભાંન તજી ભાગા, ઘટિકા ઉભય તુરત તન ત્યાગા;
વસતવ માતુ મરણ મન જાંના, ત્રાહ ત્રાહ કરિ ભયો હેરાંના. ૩
જનુની જનક ઉભય મોહિ ત્યાગા, મો સમ કો જગ અધમ અભાગા;
મમ જીવન જગકો કો કાળ, હાંતી કારજ ભયો અકાળ. ૪
રે મમ કર્મ કાળ કહા કીના, સુયશ ગમાય અધમ જસ લીના;
માત તાત પર લોક સિધાવા, કવન લાભ નૃપતી પદ પાવા. ૫
અધમ રાજપદ કહા સુખ ભારી, તાત તુરત ત્યાગ્યો મહતારી;
વસતવ વિકલ ભયો ઉર કેસે, વિદ્યુત નીર મીન મન જેસે. ૬
વસતવ દુઃખી દેખ દિજ સારે, સમય બોધ મુખ શબ્દ ઉચારે;
રે યુવરાજ કાળ ઉર ધારી, સમય કર્મ નૃપ કરહુ વિચારી. ૭
વિશ્વ ચરાચર જેહિ તન ધારા, લીન હોય સુત સર્વ અકારા;
નામ રૂપ માયા ગુણ જેતા, પંચ તત્વ વૈરાટ સમેતા. ૮
હો વેહિ લીન પદારથ સારા, રહે અમર ઈકિ રામ હમારા;
યદ્યપિ તાત પ્રેમ પિતુ માતા, સમુજ બિછોહ હોત મન ધાતા. ૯
તદ્યપિ સમય સમુજ મન મારો, આખિર અવસર માતુ સુધારો;
હર્ષ શોક સુખ દુઃખ મન મારી, અવસર કારજ લેહ સુધારી. ૧૦

દોહડા

વસતવ વચન વિચાર દિજ, સુખ મુખ ભયો પ્રવીન;
ઉત્તર ક્રિયાહિ માતુ તન, દિજમુખ આજ્ઞા કીન. ૧
સોડસ દિન મધરાતમે, માત તાત હિત પ્રેમ;
શુભ ગુન બ્રેહ વસ ભયો, નિજ મન રહ્યો ન નેમ. ૨

ચોપાઈ

બ્રેહ વશ વિકલ નેન જલ છાવા, માત તાત બ્રાતા ગુણ ગાવા;
એકા એક ભવન સુન દેખા, વિકલ ભયો વશ મોહ વિશેખા. ૧

દાસી દાસ વિકલ લખિ ધાવા, ઉતકલ જનૂની ખખર જનાવા;
 વસતવ વિકલ બેલ વશ ભારી, રજા હોય કરિયે મહતારી. ૨
 અવસર સમુજી ધલા કેહ જાઇય, મમ સનમુખ વસતવ સુત લાઈય;
 રજા પાય અનુચર ઉઠિ ધાવા, વસતવ સનમુખ શબ્દ સુનાવા. ૩
 જનૂની યાદ કરત યુવરાજ, દર્શન કરત સરે સહ કાજ;
 સુનત શબ્દ વસતવ ઉઠિ ધાવા, માતુ ચરણ નિજ શીશ નિવાવા. ૪
 વંદન કરત પ્રેમ ભો ભારી, શિર પર કર પરસત મહ તારી;
 સુત કર પકરિ અપન ઉર લાઈ, તાત તાત કહિ ગિરા સુનાઈ. ૫
 રે સુત વિકલ ન હોય સુજાંની, કો ચિંતવન કહિયે મૃદુ જાંની;
 કારણ સહિત હેતુ મુખ ગાઇય, પ્રતિ ઉત્તર લે સુત સુખ પાઇય. ૬
 નર તન રતન કાજ યહિ કીજે, જીવન મુક્ત લાભ ભલ લીજે;
 રે સુત બોલ ન હોહુ દુઃખારી, વારવાર જનૂની બલહારી. ૭
 જનૂની શબ્દ પ્રેમ મય જાંની, વસતવ બોલે પરમ સુજાંની;
 જય જનૂની મમ ગંગ સમાના, મેં મતિ મંદ બાલ અજાના. ૮
 માત તાત તજીકે ઉઠ ધાવા, બ્રાત પ્રથમ તજી વિપિન સિધાવા;
 બ્રાતા દોષ રંચ નહિં માતા, મેં ખલ કપટ કીન કુશલાતા. ૯
 મો મન નૃપ પદ અધિક પિછાંના, બ્રાત ભાવ ઉર કદર ન જાંના;
 બ્રાતા વારવાર મોહિ જૂજ, નૃપ પદ લેન શ્રેષ્ઠ મોહિ સૂજ. ૧૦

દોહા

હરસ બ્રાત હમકો કહો, કહા મરજી હે તોય;
 પ્રેમ વિવશ હમ ચું કહો, નૃપ પદ દીજે મોય. ૧
 બ્રાતા અપને વચનકો, સત્ય કીન મમ માત;
 અરપિ હુમે વનકો ગયે, મેં મન લખિ પરતાત. ૨

ચોપાઈ

એસેહિ માત તાત ગે ત્યાગી, રાજ પાય મેં પરમ અભાગી;
 નૃપ પદ સત્ય હોય જીન લાગે, માત તાત બ્રાતા કિમ ત્યાગે. ૧
 મેં મતિ મંદ મર્મ નહિં પાવા, બ્રાત ભાવ તજી રાજ સુહાવા;
 સારા સાર મર્મ નહિં જાંના, વિન વિવેક મેં પરમ હેરાંના. ૨
 જનુની સાર અસત્ય ન શુદ્ધી, નૃપપદ વિવશ વિકલ મમ બુદ્ધી.
 ધન્ય બ્રાત સમકો બડ ભાગી, તજી પ્રપંચ સિંવરણ લય લાગી. ૩
 તજી સમસમુજી બ્રાત મોહિ ત્યાગા, પાય રાજ પદ ભયો અભાગા;
 માત તાત ઉર ધ્યાન લાવા, શઠ લોભી લખિ તુરત વિહાવા. ૪

નિપટ^૧ખોટ શઠ કપટ અપારા, જ્ઞાંતી બ્રાત દીન દુઃખ ભારા;
 પ્રથમ બ્રાત સૈંગ કપટ કરાવા, બ્રાત બ્રાત લખિ બ્રાન્તિ ન લાવા. ૫
 મોહિત વિપિન વાસ જય કીના, સર્વ વિભવ હરસત મર્મ દીના;
 એસે બ્રાત કપટ અથ ભારી, કર અહિ દંડ દેત ત્રિપુરારી. ૬
 જય જનૂની મેં પાતકિ ભારી, કિમ કરિ માફ કરહિ અથહારી;
 માત તાત બ્રાતા મેં ખોવા, પાયો રાજ કવન સુખ હોવા. ૭
 જનૂની પાપ વિવશ મમ બુદ્ધી, સવ ધર્મ ભૂલ્યો મન શુદ્ધી,
 કેવળ માતુ તોર પદ દાસા, કરિ સુખોધ હરિયે મમ ત્રાસા. ૮
 વસતવ શ્રેષ્ઠ વશ ભાન ભુલાવા, કર ગહિ માતુ અપન ઉર લાવા;
 રે મમ પુત્ર ન હોહુ દુઃખારી, વિશ્વનાથ તવ સર્વ સુધારી. ૯
 હરિહર સર્વ વિશ્વ મહિં વ્યાપી, ધર્મ પ્રથા નહિં શકે ઉથાપી;
 હરિહર હરસિ કીન સો ગાથા, શિર પર હરસિ ધરો મમ તાતા. ૧૦

દોહા

હરિ ગુરુ કૃપા પ્રતાપતે, બ્રાત કીન વનવાસ;
 દિખ્યો જ્ઞાન વૈરાગતે, હો હન પુત્ર ઉદાસ. ૧
 જ્ઞાંતી પાયો જ્ઞાન ધન, લખ્યો આતમા શેશ;
 યદ્યપિ નિરવતી પ્રિયે, નિશ્ચય ચીત હમેશ. ૨

ચોપાઇ

ઉતકલ નિરવરતી અતિ પ્યારી, તાતે વિપિન વસ્યો બ્રહ્મચારી;
 આતમ તત્વ અમર પદ પાવા, નિષ્કંટક નિજ રાજ વસાવા. ૧
 બ્રાત હેત ચિંતા નહિં કીજે, સાધુ લક્ષ અપને ઉર લીજે;
 તન સંગંધ તજી તત્વ અરાધો, ઉતકલ સમ અપનો મન સાધો. ૨
 માત તાત તવ અચળ વિરાગી, હરિપુર હરસિ ગયે બડ ભાગી;
 યહિ અવસર તવ તાત સમાંના, ધર્મ દુરંધર કો જગ આંના. ૩
 આશ્રમ ચાર કીન જીન પૂરણ, નિજ સ્વરૂપ પદ લીન સંપૂરણ;
 નર સુર સુરપતિ હરિહર દેવા, સર્વ મનાય લીન નિજ ભેવા. ૪
 અસ્તિ બ્રાંતિ પ્રિય રૂપ પિછાંતી, સર્વ કાજ કીનો સન માંતી;
 બ્રહ્મ સ્વરૂપ ભક્તિ નહિં ત્યાગી, યાતે વિશ્વ વિદિત બડ ભાગી. ૫
 એસે સંત રામ અવતારા, ધરિ સ્વરૂપ જગ ધર્મ સુધારા;
 એસે સંત ગયા નહિં આયા, બ્રહ્મ રૂપ સહ વિશ્વ સમાયા. ૬

એસે તાત રામ સમ ભાઈ, શુભ ગુન ગુનિયે હર્ષ વડાઈ;
 પૂરવ પુન્ય સુફલ ફલ આવા, એસે માત તાત તેં પાવા. ૭
 પુત્ર પદારથ મિથ્યા જાની, હરિગુર પદ વંદો યુગ પાંની;
 મહા મંત્ર અજપા ઘટ જપિયે, તો ત્રય તાપ પુત્ર નહિં તપિયે. ૮
 અજપા સિંવરણ શ્વાસ જપીજે, વ્યાપક રૂપ અપન લખ લીજે;
 પંચ તત્વ, તન મનકી વ્યાધી, જીવ સરોગી આદિ ઉપાધી. ૯
 કરિ સતસંગ સમજ યદ મર્મા, ભજીયે મંત્ર સનાતન ધર્મા;
 તત્વ ઉપાધી તન વિસરાઈ, મહા મંત્ર રટિયે મમ ભાઈ. ૧૦

દોહા

જડ તન તત્વ વિકાર ખટ, પરમ ઉપાધી જ્ઞાન;
 ચેતન વ્યાપક અજનમા, આદિ રૂપ નિરવાન. ૧
 તન ઉપાધિ તન અરપિ કે, પુત્ર રહો નિરંદ;
 સોઈ અહ્મ અનાદિ તું, સદા શ્રેષ્ઠ નિરંદ. ૨

ચોપાઈ

પિતા પુત્ર પતની અર માતા, તન સમંધ યદ રચ્યો વિધાતા;
 પંચ કૃત્ય તન યદ પરિણામી, બદલત રહે યામે યદ ખાંમી. ૧
 બાલક તન દુઃખકો ભંડારા,, પર આધીન સર્વ વ્યવહારા;
 સુખ દુઃખ કષ્ટ કલો નહિં જાવે, ત્રાસ પડે મુખ રૂદન કરાવે. ૨
 વીતે બાલ જવાંની આઈ, વિવશ વિશય રસ ભો હરસાઈ.
 કેવળ પ્રિયા કુંદુગ પિયારો, મુત હિત સંચિ દ્રવ્ય હિય હારો^૧. ૩
 ધામ ધરા તન ધન અહંકારા, મમતા વશ નહિં મંત્ર ઉચારા;
 પ્રણવ મંત્ર શ્વાસા નહિં ગાવા, વિપય વિવશ ભક્તિ વિસરાવા. ૪
 વિપયા શક્ત બુદ્ધિ વિપરીતા, સમુજ ન પરે સનાતન રીતા;
 આતમ તત્વ લક્ષ નહિં જાના, મોહ મમતા વશ મૂઢ ફસાંના. ૫
 જીવન મુક્ત લાભ નહિં લીના, મૂઢ ગુર મિલ વિપ રસ પીના;
 નિજ મન મૂઢ મૂઢ ગુર પાવા, મૂઢ મૂઢ મિલિ રોગ રોગ વડાવા. ૬
 વેદો યુક્ત કર્મ નહિં ચીના, બોધે મૂઢ મૂઢ ગોહિ લીના;
 કર્મ સકામ બોધ ગુર દીના, શિષ્ય સકાંમી અર્થ ન ચીના. ૭
 ભક્તિ સકામ જનમ નહિં બાધા, અર્ધ ઉર્ધ્વ જીવ કષ્ટ અગાધા;
 ભોગત ભોગ જવાંની વીતી, જરા અવસ્થા શિર અણુ ચીંતી. ૮

કંપત તનુ શીતલતા છાઈ, સર્વ રોગ કીનો ધર આઈ;
 સર્વ ઇન્દ્રિ વિષયા રસ ત્યાગા, કરણી વિત ખલ ખોય અભાગા. ૯
 સર્પ ડસ્યો મુખ કહૂ ન આયો, ઝેર વિવશ નર પ્રાણુ ગુમાયો;
 ઇંદ્રી વિપય ડંક અહિ મારા, આતમ તત્વ પ્રાણુ ધન હારા. ૧૦

દોહા

ત્રીન અવસ્થા દુઃખ મય, ભોગત જન અજ્ઞાન;
 સુખી ભયે સત સંગતે, તેહિ જન પાયો જ્ઞાન. ૧
 વિશ્વ પદારથ કર્મ વશ, રહત કર્મ આધીન;
 સમુજ મર્મ આતમ રતા, જ્ઞાની કારજ કીન. ૨

ચોપાઈ

જ્ઞાની સર્વ સમુજ નિજ સારા, ભયો નિરોગી ત્યાગ વિકારા;
 વિન અબધૂત ધર્મ મગ ધારા, તન લગ તજે ન ધર્મ અચારા. ૧
 આશ્રમ ચાર વિચાર વિચારી, વેદો યુક્ત કર્મ નર નારી;
 આશ્રમ ધર્મ કરે નહિ ભંગા, મંત્ર ભાવ ઉર ગંગ તરંગા. ૨
 બ્રહ્મ ચર્ય પાલે શુધ નીતી, પરિપક હો ગૃહ આશ્રમ પ્રીતી;
 દંપતિ પ્રેમ ભક્તિ રસ ચાખે, મિથ્યા કર્મ ન ઉર અભિલાખે. ૩
 ગૃહ આશ્રમ નહિ કર્મ અભૂરા, સર્વ પ્રકાર શાંતિ મય શૂરા;
 ગૃહસ્થ આશ્રમ પૂર નિભાવા, વાનપ્રસ્થ આશ્રમ ચિત ચાવા. ૪
 ગો બ્રાહ્મણુ કરિ પુજ્ય અતીથી, ગૃહી કર્મ પર રહી ન પ્રીતી;
 ચિત ઉપરામ રામ ગુણુ ગાવે, અહોનિશિવિપિન વાસ ચિત ચાવે. ૫
 કુટુંબ કાજ ધર તન વ્યવહારા, સત્ય રામ મિથ્યા સંસારા;
 સંતતિ સન કારજ ધર અરપા, નિજ તન મન દે રામ સમરપા. ૬
 ગુર પદ વાનપ્રસ્થ લે દિક્ષા, ઉર મહિ ધાર લીન ગુર શિક્ષા;
 ઇન્દ્રી ગણુ આસા મન મારી, દંપતિ ભૂપ ભયે બ્રહ્મચારી. ૭
 આશ્રમ ત્રીન વિદિત સંસારા, યુક્ત ચલે ઉતરે ભવ પારા;
 ચતુરથ પદ આશ્રમ સન્યાસા, જ્યા મહિ રંચ રહે નહિ આસા. ૮
 આશા નાસ સોહ સંન્યાસી, અથવા ધર અથવા વનવાસી;
 દૃઢ પ્રતિ ઉપજ્યો જેહિ જ્ઞાના, વરણાશ્રમકા નહિ અભિમાના. ૯
 કાશાંખર કુલ વણુ ન ખાસા, સો સંન્યાસી આશ ઉદાસા;
 વ્રહ્મ કિશોર બાલ તન કોઈ, તજે આશ સંન્યાસી સોઈ. ૧૦

દોહા

આશ્રમ કે કારણ નહીં, નહિં વર્ણ અભિમાન;
આશાહીન આતમ રતા, સૌ સંન્યાસ સુજન. ૧
આતમ રત અબધૂત જે વૃત્તી વિભુ રહંત;
ધૃતિર ન દેખે આપ વિન, સર્વ શિરોમણી સંત. ૨

ઓપાધ

જીવ બ્રહ્મ એકે ધર આવા, જગ જાહર જોગિન્દ્ર કહાવા;
બ્રાંતી માત્ર અપર જગ ભાસા, સુપને ભૂપ શ્વપચ તન ત્રાસા. ૧
નિદ્રા દોષ ગયે નૃપ જગા, શુદ્ધ કષ્ટ નહિં રંચ વિભાગા;
ભૂપ ભૂપ પદ અપર ન પાવા, શ્વપચ બ્રાંતિ ભાગી સ્થિર થાવા. ૨
મિથ્યા દોષ સ્વપન તજી ભાગો, સુખિયો ભૂપ સ્વપનતે જાગો;
આતમ દશા ભૂપ સમ કૈયે, પ્રાપ્તીકા પ્રાપ્તી કહા દૈયે. ૩
નિજ પ્રાપ્તો આતમ મમ ભાદ, હરસે કહા અધિક વિત પાદ;
વિત ગાડ્યો ધરમે કોઈ ભૂલ્યો, વિભ્રમ વશ સંવત કોઈ ડૂલ્યો. ૪
ખોજત દ્રવ્ય મિલ્યો તેહિ કોરા, હરસે કહા મિલ્યો કોહિ ઓરા;
રોગ વિવશ ત્રીદોષ કોરા, નિજ ધર અપર બક મુખ સોરા. ૫
ઔપધ રોગ દોષ ભોગો નાસા, સમુજી ભવન નિજ ભોગ વિલાસા;
એસે જીવ બ્રહ્મ ઇકતાઈ, ભૂલિ કહે મેં મર્ત^૧ સદાઈ. ૬
ઔપધ જ્ઞાન ગુર મુખ પાવે, અરમી બ્રહ્મ શબ્દ મુખ ગાવે;
કર કંકણ બ્રાંતી કરિ ખોવા, ખૂજત ફિર્યો નેન ભરિ રોવા. ૭
દરપનતે કર કંકન દેખા, અપર મિત્રે સમ અનંદ વિશેખા;
યેહિ પ્રકાર આતમ ઇક કોરા, ભ્રમતે મૂલી ભ્રમે ચહું ઓરા. ૮
આપહી બ્રહ્મ અપર ઉર માંની, અર્ધ ઉર્ધ્વ ભટકત શહ પ્રાંની;
આપ અજનમા અગમ અગોચર, વિન વિવેક માંન્યો તન ગોચર. ૯
આપ નિરંજન અંજન માંની, કિસ મદારિ મોહ વશ પ્રાંની;
શહ મરકટ હાયા મમ માંના, ગિરત સિંહ મુખ હોત હેરાંના. ૧૦

દોહા

સત આતમ મિથ્યા જગત, સૌ માંની વિપરીત;
સતમે શુદ્ધી અસત કર, અસત વડાઈ પ્રીત. ૧
દરપન કર સંગતિ ગુર, સમુજે નિજ સાક્ષાત;
પ્રાપ્તીકા પ્રાપ્તી યહી, સંશય શોક વિલાસ. ૨

ચોપાઈ

આયો ગયો ન આતમ અંતા, હે જ્યું સુભર ભર્યો ભગવંતા;
 રવિ રશમીજલ ધન જિમિ ગગના, એસે સમુજી રહો મન મગના. ૧
 જલધર અમિત આય અરૂ જાવે, મહા અકાશ મન બ્રાંતી ન લાવે;
 ઘટ મહ ભેદ ઉપાધી સંગા, મહા વ્યોમ નિત અચલ અભંગા. ૨
 આવન જાન ઉપાધી ભેદા, મહા અકાશકો કોહૂ ન છેદા;
 એસે પાંચ તત્વ તન વ્યાધી, ચિદાનંદ ધન રહિત ઉપાધી. ૩
 મૃગ તૃષ્ણા વત માયા ભાસે, કાહૂ ન નીર મિલ્યો નર પ્યાસે;
 મૂરખ મૃગ દૌરી તન ત્યાગે, નીર મિલ્યો નહિં મર્યો અભાગે. ૪
 સમજ હીન સ્વારથ હિત ધાયો, અર્થ સર્પો નહિં ગર્થ ગમાયો;
 સ્વે આનંદ બ્રાંતિ વશ ખોયો, આગે મિલ્યો ન આપ વિગોયો. ૫
 યાતે તાત માત્ર જગ બ્રાંતી, સમુજી સુખોધ ગ્રહો મન શાંતી;
 અસલી રૂપ ગયો નહિં આયો, નામ રૂપ જલ ભર્મ દેખાયો. ૬
 આંન જાન માયા કૃત ભાઈ, પર પ્રકાસિ જડ ભિન્ન સદાઈ;
 માત તાત કલ્પે મન આધી, તેદિ તનતે તન પુત્ર ઉપાધી. ૭
 કારણ કારણ એક સ્વરૂપા, સમુજી યુક્તિ ચેદ પુત્ર અનુપા;
 પિતા પુત્ર તજ કારણ કારણ, વ્યાપક આતમ અમિત ઉદ્ધારણ. ૮
 જડ ચે શબ્દ હોય જડ લીના, આતમ અચલ અમિત જન ચીના;
 જડ ઉપાધિ તનકે પિતુ માતા, રેંટ માલ સમ ચક્ર કિરાતા. ૯
 આતમ સુભર આંન નહિં જાના, સમુજી સુખોધ ત્યાગ ભ્રમ આંના;
 તત્વ ઉપાધી તજ્યે જાલા, નિજ સ્વરૂપ દેયે તતકાલા. ૧૦

દોહડા

તત્વદર્શી તવ તાતકી ગ્રહો સુનીતી સારં;
 આત્રમ ધર્મ સંભારિ કે, તરિ ઉતરો ભવપાર. ૧
 ભોગ મોક્ષ ભાગી બનો, નરતન સમુજ સ્વરૂપ;
 અકરમ બુદ્ધી ઉર ધરો, મહા ભૂપકો ભૂપ. ૨

ચોપાઈ

વિધિ નિષેધ દે કર્મ અનાદી, સુજન લખે નહિં લખે પ્રમાદી;
 કરિ વિધિ કર્મ પર્મ પદ પાવે, કુકરમ કર્મ નક પુર જાવે. ૧

કર્મ કરે અરુ ફલતે હીના, સોજન યોગી પુરુષ પ્રવીના;
 કર્મ કરે અકરમ ઉર દેખે, અકરમ કર્મ જ્ઞાનિ કરિ લેખે. ૨
 સર્વ કર્મ દ્રષ્ટી યદિ જ્ઞાની, કરતે કર્મ રૂપ નહિં હાંની;
 નૈમિત નિત્ય કર્મકી ધારા, જ્ઞાની તજે ન ધર્મ અચારા. ૩
 અમિત જન્મ શુભ કર્મ પ્રતાપા, તત્વ લીન ત્યાગ્યો સંતાપા;
 જ્ઞાની ગુણ ગ્રાહી સંસારા, સારસાર ગ્રહિ તજ્યો અસારા. ૪
 આતમ સાર અસાર અનાતમ, જ્ઞાની ગરક ભયો પરમાતમ;
 સર્વ વિશ્વ નિજ બ્રહ્મ વિલાસા, મિત્ર અરી નહિં હર્ષ ઉદાસા. ૫
 સર્વ સજ્જત વિજ્ઞત ન એકા, આપ અપન મિત્ર કીન વિવેકા;
 પંચ ભૂત જડ ચેતન આપૂ, ચેતન ગર્ક ભયો નિજ આપૂ. ૬
 આંન જ્ઞાન માયા કૃત મેલો, સર્વ વ્યાપિ મમ બ્રહ્મ અકેલો;
 ધનવત સુભર ભયો સખ હાંઉ, વિશ્વ ચરાચર આતમ ગાઉ. ૭
 ઉરે પરે નહિં આતમ કૈયે, હે સો રૂપ સમજ થિર રહીયે;
 સખતે શ્રેષ્ઠ યદી મત યાલા, સમુજત મોક્ષ મિત્રે તતકાલા. ૮
 વેદ શાસ્ત્ર મુનિ મંડલ ગાઇ, શાંત ભયે આતમ સુખ પાઈ;
 જલિ જન આતમ તત્વ લખાયો, સમુજી સ્વરૂપ પરમ પદ પાંચો. ૯
 પદ નિરવાણુ મિત્રે ઘર આદૂ, તુરિયા પદ પાચો જન સાદુ;^૧
 જીવત મરે અમર ઘર પાવે, નિશ્ચલ ચિત નિરવાણુ સમાલે. ૧૦

દોહડા

પુત્ર કથુ કલ્પ વાણિતે, અગમ અગોચર ગાત;
 અપર લખે નહિં મર્મ કો, લખે તાહ સાક્ષાત. ૧
 અમર મરે નહિં આતમા, ભાસ્ય માત્ર સંસાર;
 લક્ષ યહ નિર્વાણુ પદ, લેત સુજન જન સાર. ૨

ઓપાઇ

બોધત બોધ સુબોધ સુખાંતી, ગદગદ કંઠ થકિત ભઈ બાંતી;
 ઈલા અર્જર આતમ નિજ જાંના, સમજી સ્વરૂપ ભઈ નિરવાંના. ૧
 શબ્દ અતીત શબ્દ કરિ ગાવા, પદ નિરવાણુ શબ્દ સમજવા;
 શબ્દ પરે સો શબ્દ ન આવે, સંત શબ્દ કરિ પ્રગટ લખાવે. ૨
 ઈલા બોધ કરિ શાંત રહાઇ, આતમ લીન પ્રતી ત્વસરાઇ;
 તુરિયા તત્વ ગર્ક રહ યોગી, આતમ તત્વ અખંડ રસ ભોગી. ૩
 ક્રિયા કર્મ વિરમે જ્યહાં બાંતી, નિજ સ્વરૂપ મય લાભ ન હાંતી;
 યદ્યપિ પ્રેમ અગાધ અપારા, પુત્રકિ ગાત લોચન જલ ધારા. ૪

ઇલા શબ્દ ઉચરે ઓંકારા, વસતવ બોધ સમજ વીસારા;
 મલ વિક્ષેપ ઉભય ઉર નાસા, બ્રહ્મચર્ય ઉત્તમ જીજ્ઞાસા. ૫
 પરમ પવિત્ર જ્ઞાન અધિકારી, માતૃ સુબોધ શુદ્ધી વીસારી;
 નિત્યા નિત્ય વિવેક લખાવા, સત મિથ્યા નિશ્ચય ઉર આવા. ૬
 નામ રૂપ જડ જગ વ્યતિરેકા, આતમ અન્વય કીન વિવેકા;
 ભાસ્ય માત્ર ભાસી સહ માયા, વ્યાપક ચેતન આપ રહાયા. ૭
 સત્ય બોધ જનની મુખ ગાવા, શુદ્ધ હૃદય સુત સર્વ લખાવા;
 પ્રેમ મગ્ન જનની નિજ જાંની, વંદન કીન જોર યુગ પાંની. ૮
 સમય સમુજી ઉચરે મુખ વચના, જ્ઞાંની શબ્દ કહે કહા રચના;
 ગદ ગદ કંઠ નેન ભરિ વારી, મધુર વચન મુખ જાંની ઉચારી. ૯
 જનની મહિમા કિસવિધ ગાઉં, સેવત ભવ અબ્ધિ તર જાઉં;
 જનની સમ નહિ કો ઉપકારી, જ્યાકો સતપર પ્રેમ અપારી. ૧૦

દોહા

જય જનની તવ બોધકો, કહા વખાનું સાર;
 મન વાણી બૂદ્ધી લઘૂ, લક્ષા અર્થ અપાર. ૧
 સત ચિત આનંદ સતગુર, વાણી અગમ અગાદ;
 મર્મ લહે તોરી કૃપા, જોહિ જીયે જય પ્રમાદ. ૨

ચોપાઇ

જય જનની સતગુર સમ મોરે, લક્ષ ભયો વચનામૃત તોરે;
 જય જનની કીનો ઉપકારા, કરિ સુબોધ સુત જનમ સુધારા. ૧
 તો સમ માત તાત સુત પાવે, ક્યું નહિં સહજ સ્વરૂપ સમાવે;
 પૂરવ જન્મ પુન્ય મમ પૂરણ, તાતે તવ મુખ બોધ સંપૂરણ. ૨
 અખ નહિં તણુ ભણુ ભગવંતા, નિશ્ચય જનમ મરણ મમ અંતા;
 ગુર માતૃ કરુણા યહિ કીજે, તવ પદ પ્રેમ ભક્તિ મોહિ દીજે. ૩
 ગુર પંકજ રજ પરમ હુલાસી, પરસત અવશ અંત ફલ કાસી;
 નિત નિત નૂતન પ્રેમ વડાવે, જનની સો આશીશ દરાવે. ૪
 જનની એક શંક ઉર આઈ, કૃપાવતી કહિયે સમુજાઈ;
 અલ્પમતી આતુરતા મોરી, દષ્ટા દેવ કંઈ નહિં ચોરી. ૫
 ત્રણ સમ તવ પદ બાલક મૈયા, પ્રતિ ઉત્તર કરિયે પડ પૈયા;
 તાતકે બ્રાત સુરચિ જન માઈ, મોરિ માતૃ ચવકો ગતિ પાઈ. ૬

જોતમે જોત મિલે ચાડ જન, યા ધન મોક્ષ મિલિ કોઉ ભિનભિન;
લખિ લઘુ બાલ કૃપા યહિ કીજે, ભિન્ન ભિન્ન ધનિકી ગમ દીજે. ૭
જનની જુક્ત મુક્તકી દાતા, તો વિન કો મોહિ વિગત બતાતા;
તું ત્રિકાલ દર્શી મમ મૈયા, આદ અંત મન મર્મ જનૈયા. ૮
માત તાત ગતિકી ગમ પાઉ, શાંત હૃદય સિંધરણુ ચિત લાઉ;
માત તાત ઉર પ્રેમ વડાવા, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવા. ૯
ઇલા માતુ સત સમય પિછાંની, મધુર વચન ઉચરી પ્રિયે બાંની;
માત તાત ગુરુ ભક્તિ પિયારી, રે સુત ભયો જ્ઞાન અધિકારી. ૧૦

દોહા

પુત્ર પ્રશ્ન તવ મમ પ્રિયે, કીનો સરસ વિચાર;
વિલગ મર્મ ધનકો કહું, પુત્ર સમજ લહુ સાર. ૧
ઉત્તમ જન માતા સુરચિ, તવ જનની તન ત્યાગ;
શુક્ષ્મ તન તીનું જને, અજપદ રંજ બડ ભાગ. ૨

ચોપાઇ

જીવન મુક્ત તાત તવ ભાઈ, ભોગ મોક્ષ બેઠે ઘર પાઈ;
વિશ્વ ચરાચર જેહિ સમ ભાસે, મમ આતમ વ્યાપક નિર આસે. ૧
જીન જીયે આંનજાંન નહીં કાંઈ, મસ્ત મરાલ સદા મન માંઈ;
એકો બ્રહ્મ અપર નહિં પરસે, સર્વ વિશ્વ આતમ નિજ દરસે. ૨
મોક્ષ બંધ મન બ્રાંતિ ન ભાસે, નિજ નિર બંધ સ્વરૂપ પ્રકાસે;
સર્વ વિશ્વ જીવ પ્રેમ સમાંના, અધિક ન્યુન કો ઉર નહિં જાંના;
ન્યાય યુક્ત પરજી હિત રાખા, નિતી ત્યાગ વચન નહિં ભાખા;
આશ્રમ ચાર પ્રથા જીન પાલી, ધર્મ નીતિ મર્યાદ ન ટાલી. ૪
તેમિત નિત્ય કર્મ નહિં ત્યાગા, સત મિથ્યા ઉર કીન વિભાગા;
બ્રહ્મ રૂપ તોહુ ભક્ત ન ત્યાગી, ધર્મ સેતુ બાંધી બડ ભાગી. ૫
સત ઉપદેશ દીન સંસારા, આહ કોડ કીને અધ પારા;
જાહર જગત ધર્મ સહ સાધા, અંદર આતમ તત્વ અરાધા. ૬
નર સુર કર્મ ભક્તિ મગ બોધા, અપને આપ રૂપ નિજ સોધા;
ભક્તિ પ્રતાપ દેવ ઘર આવા, પ્રજા દર્શ કરિ પાપ નસાવા. ૭
આખિર દેવ રજા શિર ધારી, હરિપુર વાસ કીન બ્રહ્મચારી;
હરિપુર શિખર ગુહા અતિ પ્યારી, જ્યહાં થિર બેઠે બ્રહ્મ વિચારી. ૮
બ્રહ્મરંધ્ર કીના જ્યહાં વાસા, આપો આપ અપર નહિં આશા;
નામ રૂપ જડ અપર ન સંગા, બ્રહ્મરંધ્ર જ્યહાં આપ અભંગા. ૯

આપ અપંપર^૧ અપર ન કોઇ, પહેંચે સંત વતાવે સોઇ;
વિન પહેંચે કેસે ગમ પાવે, દષ્ટિ પડે સોઈ વસ્તુ વતાવે. ૧૦

હોહા

તોર તાત ત્રયે લોકમે, ધર્મ સનાતન સાધ;
આપ મિલે નિજ રૂપમે, કોટિક હર્યો પ્રમાદ. ૧
પ્રાણુ ખેંચ પીછમ ગયે, દશમે દાર રહંત;
યોગીકી છક પલક મે, હોય ખલક કો અંતર. ૨

ચોપાઇ

દસમે દાર કીન જન વાસા, બ્રહ્મ લીન જ્યહાં અપર ન આસા;
યોગી પલ સમ કાલ વિતાવે, કાલ સૃષ્ટિ કો અંત દિખાવે. ૧
સો સંવત બ્રહ્માકે વીતે, યોગી પલ સમ ગિને ન ચીતે;
યોગી સુખી દુઃખી સંસારા, યાતે સર્વ યોગ મત પ્યારા. ૨
યોગી સમકો વિશ્વ અજીતા, જો કોહિ લખે યોગકી રીતા;
યોગી જનમ ન ધરે બહોરા, સર્વ પ્રકાર વિષય ચિત ચોરા. ૩
જીવત મર યોગી જન જીવે, ખેચરી દાર મહારસ પીવે;
જીવન સુદલ કીન જન યોગી, બ્રહ્મરંધ્ર આતમ રસ ભોગી. ૪
યોગીકી ગમ જાનત યોગી, સમુજે કહા વિષય રસ ભોગી;
યોગી જગત જીતિ ધર આવા, જીવત મરા અમર પદ પાવા. ૫
યોગી પકરિ પ્રાણુ ધર લાવા, બ્રહ્મ રંધ્ર મહિં વાસ વસાવા;
યોગી જગત વૃત્તી વિસરાઇ, પલટિ પ્રાણુ પહુંચ્યો ધર આઈ. ૬
યોગી વિષમ દષ્ટિ તજી ભાગી, વ્યાપક આપ લખ્યો અણુરાગી;
યોગી યોગ કલા ધર ચીના, ધન અબધૂત ન અપર અધીના. ૭
યોગી સપ્ત ભોમિ પર છાજે, યોગી જન વિન કવન વિરાજે;
યોગ કર્મ સમ અપર ન કર્મો, છતર કર્મ સાધે સખ ધર્મો. ૮
અષ્ટ અંગ કરિ યોગ કહાવે, સાધત વિષમ વૃત્તી વિસરાવે;
રેચક પરક કુંભક સાધા, તિમતિમ વાડે યોગ અગાધા. ૯
પાન અપાન એક હોય આવે, તિમ યોગી નિજ રૂપ લખાવે;
પહુંચ્યો બ્રહ્મરંધ્ર નિજ ભવના, સો યોગી જગ કરે ન ગવના. ૧૦

હોહા

આતમ નગરી એક જગ, રાહ ચલે ચહુ ઓર;
જેહિ જેહિ રસ્તે જો ચલે, આવત એકહિ ઠોર. ૧

સુભર ભયે આતમ દધી, સરિતા ચક્ત અનેક; ૨
 અપને અપને ઘાટ મિલ, આગે જલ નિધિ એક.
 ઇલા માતુ નિજ પુત્રકો, દીનો બોધ વિશાલ;
 શુદ્ધ હૃદય શાંતી ભધ, સુત સમજ્યો તતકાલ. ૩
 અહો માતુ ઉપકાર તવ, કો મુખ કહિયે સાર;
 નિજ સ્વરૂપ ન્યારો કિયો, જ્યો જગત અસાર. ૪
 સ્વારથ પરમારથ સતા, આતમ સતા અગાધ;
 જનની યુક્તી બોધ દે, સુતકો કીનો સાધ. ૫
 પ્રાત ભયો ચરચા કરત, નિત્ય કર્મ પર પ્રેમ;
 જાવહુ સુત જનની કહ્યો, યજ્ઞ શાલ નિત નેમ. ૬
 પદ વંદે સુત પ્રેમ યુત, જનની આજ્ઞા પાય;
 વેદ યુક્ત નિત કર્મ હિત, ચાલે હર્ષ વડાય. ૭

ઓપાર્થ

દાસી દાસ ભયે સહ રાજી, ભૂપ ભવન મન મિટી દુરાજી;
 સંશય શોક ભવન તજી ભાગા, રામ મંત્ર મુખ રટે સુભાગા. ૧
 મંગલ ભયો અમંગલ હારા, છૂટન લગી પ્રેમકી ધારા;
 પ્રેમ પિયૂષ રસ સગ્ન ઉર વ્યાપા, રાજા પ્રજા હર્યો સંતાપા. ૨
 રામ ભક્તિ સિંવરણ ચિત લાગા, નિત્ય કર્મ મય કુશલ સુભાગા;
 વસતવ નિત્ય કર્મ સહ કીના, યજ્ઞશાલ પદ ધરે પ્રવીના. ૩
 વિપ્ર વૃંદ નૃપતી જગ દેખા, ઉર મહિં ઉપજ્યો પ્રેમ વિશેષા;
 બ્રેહ વશ વિકલ વિપ્ર પદ વંદા, માત તાત સમ સમજ સમંદા. ૪
 પ્રેમ વિવશ મુખ શબ્દ ન આવે, ઉર મહિં ઇષ્ટ અધિક ગુણ ગાવે;
 જય દિજ તાત તાતકે તાતા, તવ પદ ભક્તી દેહુ વિધાતા. ૫
 જગ મહિં જનમ દેહુ ભલ દેવા, જો મોહિ મિલે વિપ્ર પદ સેવા;
 ધરિ જગ જન્મ વિપ્રપદ પરસા, જેહિ પર દેવ હરીહર હરસા. ૬
 હરિ મુખ વિપ્ર વેદ ધુનિ ગાવે, સુનત શબ્દ સંશય સહ જાવે;
 દિજ હરિ રૂપ ચરણ રજ ધારે, સો જન જીવન જનમ સુધારે. ૭
 પય કરિ પાદ પખારી પીવે, મરે ન અમર જુગો જુગ જલે;
 દિજ પદ રજ પર પ્રેમ વિશાલા, જીવન મુક્ત મિલે તતકાલા. ૮
 મોરે તાત કીન દિજ સેવા, જેહિ પ્રતાપ પાયો સત ભેવા;
 ભોગ મોક્ષ દોનુ અડભાગી, હસ્તામલક રૂપ લય લાગી. ૯

દ્વિજ પદ સેવ પરમ પદ પાવા, હરિપુર નિશ્ચલ વાસ વસાવા;
વિશ્વ ચરાચર સુયશ વડાયો, દ્વિજ પ્રતાપ પૂરણ પદ પાયો. ૧૦

દોહા

રામ રૂપ દ્વિજ મંડલી, સદા વસો ઉર મોર;
ઉભય શ્લોક તારણ તરણ, જન શરણાંગત તોર. ૧
નીતિ પ્રથાયુત તાતકો, સો તુમ બોધે સાર;
વોહિ બોધો મોહિ દાસ લખ, યહિ દ્વિજ વિનય હમાર. ૨

ચોપાઇ

દ્વિજ મંડલ હરસે અતિ ભારી, ભયે પ્રસન નૃપ દશા નિહારી;
દ્વિજ ત્રિકાલ દર્શી સત જ્ઞાની, ગુપ્ત ગાથ નૃપ લીન પિછાંની. ૧
જય મહારાજ ધર્મ કર સેતૂ, હમ લખ લીન તુમારો હેતૂ;
ધ્રુવ સર્વજ્ઞ ધર્મ કર સાગર, સર્વ ધર્મ દષ્ટા ઉજ્યાગર. ૨
જેજે ધર્મ પ્રથા જન થાપી, યેહિ મમ બોધ ન ચલો ઉથાપી;
પાવન ભવન પ્રજ્ઞ સહ પાવન, કરિ હરિ દર્શન ભયે સુદાવન. ૩
પરમ પવિત્ર તાતકી કરણી, સમુજે મર્મ જય નહિં વરણી;
મન જનનત મુખ કલન ન આવે, સમુજ સમુજ મનમે સુખ પાવે. ૪
જ્યું ગુંગે ગુડ ખાય સરાયો^૧, અપર શ્રવણ નહિં શબ્દ સુનાયો;
એસે તાત તાત તવ કરણી, સમુજે મર્મ જય નહિં વરણી. ૫
વિશ્વ ચરાચર પાવન કીના, નિશ્ચલ તત્વ આપ ગહિ લીના;
અમિત પતિત કીને ભવપારા, દીને બોધ સુબોધ સુધારા. ૬
ધ્રુવ વિછાદ દુઃખ કલો ન જાવે, ગુનત ગુનત ગુન ભાંન ભુલાવે;
જ્યું જલધી જલ પાય સુખારી, ધ્રુવ મુખ શબ્દ સુધા સમ ભારી. ૭
જલધી ગયે ન જલકી આશા, સંત વિના સતસંગ ઉદાસા;
સુધા સમાન શબ્દ કી ધારા, તેહિ હિત તરસત પ્રાંન હમારા. ૮
રામ રજા મુખ જોર ન લાગે, બાંધ્યો વિશ્વ કર્મકે ધાગે;
કર્મ પ્રધાન કીન કર તારા, કોઉ જન ચલે ન જોર લગારા. ૯
મન મરજી જ્યું ખેલ ખિલાવે, સમુજ મર્મ ચુપ રહ તિરહાવે;
તીન કાલ દષ્ટા ઇક રાંમા, જેહિ અધાર યહ કર્મ તમાંમા. ૧૦

દોહા

રામ રજા શિર પર ધરે, કરે ન અપર ઉપાય;
ડરે ન ભાવી ભોગતે, વિચરે જન ચિત ચાય. ૧

મન ધારી હારી બની, કારી લગી ન કોય;
ચિત ચિતવન ડારી સખે, હરિહર કરે સો હોય. ૨

ચોપાઈ

દ્વિજ મંડલ નૃપતી ગુન ગાવા, પુલકિ ગાત લોચન જલ છાવા;
ગદ ગદ કંઠ દીન વરદાંના, જય મહારાજ હોહુ કલ્યાંના. ૧
ભોગ મોક્ષ હોવહુ બડ ભાગી, રાગ ત્યાગ મન અચલ વિરાગી;
નીતી યુક્ત રાજ જગ કીજે, પ્રજા ન્યાય કરિ સુયશ લહીજે. ૨
દંડ વિદંડ કરો મત કાહૂ, યુક્ત દંડ કરિ સુયશ વડાહૂ;
પુત્ર પુત્રિવત પરજા માંની, સંભાવણુ ઉર નિર અભિમાંની. ૩
વિશ્વ ચરાચર અંતર્યામી, સમુજી સેન સેવક કો સ્વામી;
સર્વ સમાન વસે ઇક દેવા, એક એક મિલિ કીજે સેવા. ૪
નૃપતી ધર્મ અધર્મ ઉદાવે, પ્રજા ભૂપ પદ સેવ કરાવે;
અન્યો અન્ય કરે નિજ કાંમા, ઉભય મોક્ષ પાવે નિજ ધાંમા. ૫
સુખમય દિવસ મોક્ષ સોઈ માંનો, હો કલ્પેશ સો નર્ક પિછાંનો;
યાતે તાત નીતિ ઉર ધરિયે, વિધિવત રાજ કાજ સહ કરિયે. ૬
નેમિત નિત્ત કર્મ નહિં તજીયે, મહા મંત્ર અજપા ઉર ભજીયે;
બાહિર ભીતર શુદ્ધ રહીજે, હસ્તામલક મોક્ષ પદ લીજે. ૭
વેદ શાસ્ત્ર મુનિ મંડલ ગાવા, સત્ય બોધ સોહિ ગાય સુનાવા;
સમય કર્મ સિંવરણુ ચિત દીજે, જય મહારાજ સુયશ જગ લીજે. ૮
ધર્મ સનાતન નિજ શિર ધરિયે, નીતી યુક્ત કારજ સહ કરિયે;
વેદો યુક્ત ધર્મ પિતુ ધારા, ધન્ય પુત્ર સોહિ ધર્મ સંભારા. ૯
નૃપતી ધર્મ પ્રજા શિર ધરહી, રામ ભક્તિ સત પંથ વિચરહી;
યે મમ શીખ શીશ ધરે ભાઈ, ઉભય લોક મહિં શુભ યશ છાઈ. ૧૦

દોહા

અક્ષત પુષ્પ ગિરાય દ્વિજ, બોધ યથારથ દીન;
વસતવ ભૂપ વિવેક યુત, ઉર મહિં ધર્યો પ્રવીન. ૧
હય ગો ગજરથ વિત અતી, વસતવ દીન અપાર;
હરસિ વિપ્ર લીનો સખે, જો જીનકો અધિકાર. ૨

ચોપાઈ

દે દ્વિજ દાંત રજા નૃપ પાઈ, જનૂની દર્શ ચલે હરસાઈ;
માતુ ચરણુ જય વંદન કીના, કર શિર પરસે માતુ પ્રવીના. ૧

જય હો પુત્ર ભક્તિ હિતકારી, ધર્મ રચી ઉર રહો તુમારી;
 સર્વ પ્રકાર ધર્મ શિર ધરિયે, નીતી વિગર કર્મ નહિં કરિયે. ૨
 બેહુ તાત માત બલહારી, લેવહુ ભોજન રચિ અનુસારી;
 સમય સમુજ ભોજન મેંગવાવા, નિજ સુતકે સનમુખ બેઠાવા. ૩
 જ્ઞાની વિશ્વ ચરાચર તાતા, વસતવ ઇલા ક્યું ન મન ભાતા;
 જ્ઞાની કુશલ કર્મ સંસારા, બ્રહ્મ રૂપ મન જીત ન હારા. ૪
 જીમ દુમ નીર કરત હરિયારી, મધુર કટુક મન મર્મ વિસારી;
 મધુર કટુક ગુણ બીજ મઝારા, જલ સમ ભાય જીત નહિં હારા. ૫
 જ્ઞાની જલવત સમ જગ પેખે, નીચ ઉંચ ચિત દષ્ટિ ન દેખે;
 જ્ઞાની કર્મ દિપાવનહારા, કુશલ કર્મ શુભ નિતિ વ્યવહારા. ૬
 વસતવ પર્મ વિવેક પિયારા, વ્યંજન હરિ અરપન કરે સારા;
 અંદર બાહિર અંતર્યામી, ભોજન ભાવ લેહુ સુર સ્વામી. ૭
 નામ રૂપ ભોજન અસ્થૂલા, તુમ વ્યાપક અકાર નિરમૂલા;
 શુદ્ધ ભાવ તવ રૂપ સમાવે, ભાવ ભોજ્ય તોહિ ભોગ ધરાવે. ૮
 ભોજન ભાવ પ્રથમ તુમ પાવે, મહા પ્રસાદ હરિ હમહિ સિરાવે;
 વસતવ વિનય કરત બેહુ ભારી, માત તાત સમ સુત અધિકારી. ૯
 પ્રેમી સુત ગૃહસ્થ મેં દીજે, કવિ કોવીદ અરજી સુન લીજે;
 ઉભય લોક પાવે અધિકારા, નર હરિ ભજન ભયો ભવપારા. ૧૦

દાહા

પ્રેમી સુત સમ તાતકે, અપર વસ્તુ નહિં સાર;
 ભોગ મોક્ષ ભાગી બને, ધન જીવન સંસાર. ૧
 માત તાત અજ્ઞા તજે, મન મરજી જો કાજ;
 પુત્ર ત્રાસ દુખિયો પિતા, ભોગ મોક્ષ જીન નાસ. ૨

ઓપાધ

લખિ પ્રસાદ લિય ભૂપ અહારા, ધન્ય ભાગ જોહિ ધર્મ અચારા;
 મહા પ્રસાદ કી મહિમાં ભારી, લખે સુજન જન રહિત વિકારી. ૧
 હરિ ગુર ભોજન લેત અહારા, મહાપ્રસાદ ભાખત સંસારા;
 હરિ ગુર મુખતે બોધ ઉચારે, મહાપ્રસાદ મુનિ વર કહે સારે. ૨
 પ્રથમ પ્રસાદ અપન મુખ કીજે, મહાપ્રસાદ સરવન^૧ હોય લીજે;
 મહા પ્રસાદ પાયો જે પ્રાંતી, જીવન મુક્ત ભયો નિરવાંતી. ૩

મહાપ્રસાદ મહિમા અતિ ગૂઢા, સમુજન શકે મહામતિ મૂઢા;
 મહાપ્રસાદ જન પાય પચાચો, જગ પ્રપંચ જન જનમ ન આચો. ૪
 મહાપ્રસાદ દે રીતી ગાવા, વસતવ સમુજ મર્મ દે પાવા;
 રૂચિ અનુસાર અહાર સુમાના, અચવન કીન લીન મુખ પાંના. ૫
 સમય સમુજ જનૂતી પદ વંદા, માતૃ નિજ મન પરમ અનંદા;
 રે મમ પુત્ર સુખી રહુ તાતા, કૃપા બની રહે વિશ્વ વિધાતા. ૬
 ધર્મ કર્મ મય હો કુશલાઇ, હોહુ અચલ આતમ પદ પાઈ;
 પ્રજા ન્યાય કીજે વિધિ સારી, શબ્દા અર્થ વિચાર વિચારી. ૭
 લોભ લાજ પર હિત ભય માંની, મરન ચહત પરજા જન પ્રાંની;
 લોભ લાજ પર હિત કોઉ ચાવે, સો નિસંક હો શબ્દ સુનાવે. ૮
 ગુનેગાર ભયસે કોઉ ચાવે, પીપલ પાત સમો ચિત ડોલે;
 દેશ કાલ અવસર નહિં જાંને, કલ્પિત શબ્દ કહે મન માંને. ૯
 યદ્યપિ નૃપ સાહસ નહિં કીજે, ચાર ભેદ કરિ મર્મ લખીજે;
 કરિ નિર્ણય કીજે જેહિ શિક્ષા, કર્મ ભક્ત દીજે જેહિ દીક્ષા. ૧૦

દોહા

અપર ત્રાસતે તાતજે, અધરમ કર્મ અનીત;
 તજે સહજ સતસંગતે, લગે રામ ચદ પ્રીત. ૧
 પ્રજા પુત્ર વત જાંનકે, તાતતોર^૧ જેહિ કાજ;
 અમિત પતિત પાવન કિયે, ભેટે હરિ મહારાજ. ૨

ચોપાઈ

ભૂપ કર્મ કીજે ભલ ભાઇ, રાખિ હૃદય નહિં રામ મિતાર્ધ;
 અપને સમ કરિયે સન માંના, હરિયે ત્રાસ ત્યાગિ અભિમાંના. ૧
 સર્વ વિશ્વ વ્યાપક ઇક દેવા, અપન દાસ કરિયે સહ સેવા;
 નર હરિનાથ કર્મ સોઇ દીના, હરસિ કરો હરિ હો આધીના. ૨
 હરિ ગુર કૃપા ભૂપ તન પાવા, ધર્મ પ્રથા હિત જનમ ધરાવા;
 ધર્મ પ્રથા મહિં ભેદ ન કીજે, ઉભય લોક મહિં શુભ યશ લીજે. ૩
 સુયશ લેહિ જગ સો જન દાંના, અપયશ જીવન મરણુ સમાંના;
 યાતે પુત્ર ધર્મ ઉર ધારી, કરિયે ન્યાય વિવેક વિચારી. ૪
 ન્યાય ધર્મ નૃપ શુદ્ધિ વિસારી, દુરાશીષ દે પ્રજા દુખારી;
 રાજ પ્રજા મહિં વિવિધ વિરોધા, ધિક ધિક ભૂપ નર્ક મગ શોધા. ૫

યાતે પુત્ર વિચાર વિચારી, સો મગ ચલો પ્રજા સુખ ભારી;
 પુષ્ટ ઘેનુ દે દુગ્ધ અપારા, પ્રજા પુષ્ટ દે વિત અતિ સારા. ૬
 રાજા પ્રજા ગાય ગોપાલા, ચતુરથ સુખી ધર્મ જ્યહાં પાલા;
 મમ સુખોધ સુત નિજ ઉર ધારી, કરિયે કર્મ સમય અનુસારી. ૭
 ગુપ્ત ગાય સુત યાદ ઉર લીજો, પ્રણવ મંત્ર નિજ શ્વાસ જપીજો;
 જે નિજ જાપ તાપ ત્રય હરહી, નિર્ભય નિજ સુખ સહજ વિચરહી. ૮
 અંદર એક તત્વ રત રીજો, જાહર વિધિવત કર્મ કરીજો;
 નીતી યુક્ત જગત વ્યવહારા, ઉર ઇક્તા નિશ્ચય દહ ધારા. ૯
 અંદર એક લક્ષ નહિં જાવે, જાહર નીતિ પ્રથા નિભાવે;
 મન તન વચન અપર ઉપકારા, નિજ સમ સમુજ સર્વ સંસારા. ૧૦
 પુત્ર પ્રવીન ધર્મ રત રીજો, ભક્તિ ભાવ સિંવરણ ચિત દીજો;
 લઘુતા ખડગ અપન કર ધરિયે, ક્રોધ દંભ શત્રુ પરહરિયે. ૧૧

દોહા

પ્રથા વસ્ત્ર ઐંગ હરિ કે, ધર્મ છત્ર શિર ધાર;
 અસી સુનીતી કર ધરી, અધરમ શત્રુ સંહાર. ૧
 ઈશ્વર સૃષ્ટી સ્થૂલ તન, અનિયે દષ્ટા ભૂપ;
 અલ્પ સૃષ્ટિ સંકલ્પ લખ, સમજો સહજ સ્વરૂપ. ૨

ચોપાઇ

પુત્ર સુખોધ શ્રવણ કરિ ભાઇ, મનન કરત હોવ હિ સુખદાઈ;
 કરિ નિદિ ધ્યાસ ધર્મ મગ ધરિયે, સુત ઉપદેશ અપર કહા કરિયે. ૧
 હે સો કહો અપર કહા કહિયે, સુત સત શેશ સમુજ ચિર રહિયે;
 કહું તો નિશ્ચય જાય હુમારી, જો ન કહું તો પાતકી ભારી. ૨
 જ્ઞાની ધર્મ સુખોધ સુનાવે, કરે ન ખોધ ન જ્ઞાની કહાવે;
 જ્ઞાની જ્ઞાન પરે ધર પાવા, હો ચુપ ચાપ સ્વરૂપ સમાવા. ૩
 જ્ઞાન ખોધ દુતિયા કર કરમા, સમુજ મર્મ જ્ઞાની ચિત શરમા;
 યદ્યપિ વ્યાપક સમજ સ્વરૂપા, ખોધત આતમ તત્વ અનૂપા. ૪
 યું લખિ ખોધ કીન મમ ભાઇ, સમુજ મર્મ નિજ રૂપ સમાઇ;
 મેં કહ્યું કહ્યો સુન્યો તેં બાલા, ગુપ્ત મર્મ સમુજે તતકાલા. ૫
 જે તન કાલ રચિત મમ ભાઈ, ભૂલ ન કહું કરિયે ચિરતાઈ;
 કેરું કેરું કરિયે નહિં ભાઈ, કેરું કેરું કર વિશ્વ દગાઈ. ૬
 કાલ કાલ કરિ કાલ વિતાવે, કાલ કરાલ અચાનક આવે;
 પતિત પ્રવાહ કાલ ગતિ કૂરા, કરિ સંગ્રામ હરે કેઇ શૂરા. ૭

કાલ કે કાલ કાલ કર કરતા, બ્રહ્મ અખંડ કાલ કર હરતા;
 શેષ આતમા સંત લખાવે, જનકે કાલ નિકટ નહિ આવે. ૮
 જો તું પુત્ર પ્રવીન પ્રમાની, ભોગ મોક્ષ મહિં કરહું ન હાંની;
 તજો ભોગ પ્રેરે મોક્ષ ન પાવે, મોક્ષ હોય નિજ રૂપ સમાવે. ૯
 વૃત્તી માંય વિવેક વિરાગા, ભોગત ભોગ તજો મન રાગા;
 શુક્ષ્મ મર્મ જગત કહા જાને, જ્ઞાની જ્ઞાન પાય સુખ માને. ૧૦

દોહા

વૃત્તીકો દષ્ટા બને, મોક્ષ બંધ સો જાન;
 વૃત્તી આશય નાં લખે, મોક્ષ ન મિલે અજાન. ૧
 ઈન્દ્રી ગ્રામ શરીર યહ, શુક્ષ્મ કારણ ચીન;
 ચોથો પદ તુરિયા લખે, હોય બ્રહ્મમેં લીન. ૨

ચોપાઈ

સખતે શ્રેષ્ઠ જ્ઞાન યહ ભાઈ, સમુજત મર્મ મોક્ષ પદ પાઈ;
 અપર બોધ કહું ચીત ન દીજે, વેદો યુક્ત બોધ યહિ લીજે. ૧
 શબ્દ જલ પસર્યો સંસારા, હસે સંત અરૂ કસે ગૌવારા;
 વૃત્તી વિન મોક્ષ પદ સખકે, યદ્યપિ જનમ ધરત શહ કખકે. ૨
 જડ અધાર ચેતન કહ હાંના, ચેતન જડતે ચહે કલ્યાંના;
 ગુંજ આગ કાસ કરિ માંના, હરે ન શીત હોય હેરાંના. ૩
 જલાભાસ રવિ કિરણ દિખાવે, ચાતક^૧ મરે નીર નહિ પાવે;
 મૃગજલ હિત હોડત મૃગ પ્યાસા, તોય ન મિલે તજો તન શ્વાસા. ૪
 મૃગ જલ વિષય જીવ મૃગ લોભા, મિટે ન પ્યાસ હોત ચિત લોભા;
 અર્ધ ઉર્ધ્ધ ધારત અવતારા, રૂપ લખે વિન લહે ન પારા. ૫
 જે સખ શબ્દ જલ કરિ ભૂલા, જ્ઞાન હીન ચાહત સુખ ઊલા;
 વારવાર જનમે અરૂ મરહી, તત્ત્વ જ્ઞાન વિન હોહ ન દરહી. ૬
 ભેદવાદિ સતગુરૂ મત બોધા, મિલે વીત સોઈ મગ શોધા;
 ફલ રસાલ રસ વાગલ દરહી, યું ધનહીન શિષ્ય ગુરૂ કરહી. ૭
 ચામ દામ ચંચલ ચિત રાતા, સો ગુરૂ કરે જ્ઞાન શિષ્ય ધાતા;
 બધિક સમાન દયા કરિ હીના, સમુજહિ ચાતુર પુરૂષ પ્રવીના. ૮
 જ્ઞાની ગુરૂ બ્રહ્મકે વાસા, વિશ્વ પદારથ ચીત ઉદાસા;
 વિશ્વ પ્રેમિ એસે જન કહિયે, ઈનકે બોધ પરમ પદ લહિયે. ૯

૧. પપૈયો.

પરમ દયાલ દંભતે હીના, પતિત અપાર પાર ભંવ કીના;
સમ સંતોષ વિચાર વિવેકા, સુનત બોધ જીવ તરહિ અનેકા. ૧૦

દોહા

શબ્દ જાલ જાલી રચે, જીનકો પરહરિ^૧ તાત;
વેદ યુક્ત ગુરુ બોધ દે, સમુજ રૂપ સાક્ષાત. ૧
ધર્મ સેતુ સંસારમે, સુજન થંભ તેહિ જાનં;
જીવન મુક્તી સુખ લહે, બોધ જગત દે દાન. ૨

ચોપાઇ

ધલા બોધ ઉચરત ઉર પ્રેમા, સજલ નેન મન રહ્યો ન નેમા;
વ્યાપક રૂપ સમજ મન અપના, થિર વરતી ચિત મિટી કલપના. ૧
તખ વસ્તવ ઉચરા કર જોરી, જય મમ માતુ કૃપા નહિ થોરી;
તવ મુખ બોધ વૃથા નહિ જાવે, તન લગ વસ્તવ નેમ નિભાવે. ૨
વેદ વિદિત તવ ગિરા પિયારી, જનૂની સૂઝ રખું ઉર સારી;
ધન્ય માતુ દે લોક સુધારા, લખિ લઘુ જાલ કીન ભવ પારા. ૩
વેદો યુક્ત કર્મ સહ કરિહૂ, કરિ સત સંગ બોધ ઉર ધરિહૂ;
પાન અપાન કરું અબ્યાસા, જ્યા કરિ પ્રગટહિ પરમ પ્રકાસા. ૪
પલટી મૂલ પછિમ દિશ ધાઉં, દસમે દાર સ્વરૂપ સમાઉં;
અહરંધ્ર યોગી ધર આદૂ, શરવીર પહુંચે કોઉ સાધૂ. ૫
હરિ ગુરુ કૃપા ધર્મ મગ ધરિહું, પિતુ મગ માતૂ અવસ વિચરહું;
જનૂની બોધ કસુર નહિ રાખી, સત્ય કહું વ્યાપક શિવ સાખી. ૬
મમ અપરાધ ન હૃદય વિચારા, જનૂની બોધ દીન સત સારા;
જ્ઞાની સમ જગ કો ઉપકારી, કરિ સત સંગ શુદ્ધિ ભઈ સારી. ૭
જય જનૂની તવ સુત નહિ જૂલે, હરિ ગુરુ કૃપા અભય સુખ જૂલે;
મો મન મહિં પૂરણ વિસવાસા, પૂરણ પદ પાવહિ તવ દાસા. ૮
યદ્યપિ માતુ કૃપા ચહિ કીજે, દુષ્ટ સંગ કુમતી હરિ લીજે;
વૃત્તી ધરમ ફિરત ચહું ઓરા, ઠરે ન સર્વ કાલ ઇક ઠોરા. ૯
તુમ ત્રિકાલ જાનત ચિત ચોરી, યાતે દાસ અરજ કર જોરી;
શરણાંગત કહા વિનય સુનાવે, સમુજ દીન ભવ પાર લંધાવે. ૧૦

દોહા

પુલકિ ગાત લોચન સજલ, ગિયોં ચરણ અકુલાય;
જનૂની કહે સુખિયો રહ, ચતુર પદારથ પાય. ૧
પ્રજ્ઞ ન્યાય અવસર લખી, રજ્ઞ લીન કર જોર;
જનૂની આજ્ઞા દીજીયે, દર્શન કરે બહોર. ૨

ચોપાઇ

રજ્ઞ પાય જનૂની શિર નાઇ, હિત ઉપકાર ચક્ષે હરસાઈ;
વસતવ ભૂપ કચેરી આવા, જય જય શબ્દ પ્રજ્ઞ સુખ ગાવા. ૧
દુંદભિ ભેર વજ્રે સુરનાઈ, પુષ્પ ટ્રણિ નભ મારગ છાઈ;
કર ગાંધર્વ અમિત કલ ગાના, ખિરદાવલિ ગાયત ભટ નાના. ૨
સમય પાય નૃપ તખ્ત વિરાજ, સુર મહિંદ્ર સભા ઈમિ છાજ;
નૃપ પદ પ્રજ્ઞ કરત આય વંદન, અક્ષત પુષ્પ ચઢાવત ચંદન. ૩
યથા યોગ નૃપતી સંતોષા, સુકત નાજ નીર જીમ પોષા;
સુનિ નૃપ શબ્દ પ્રજ્ઞ સુખ પાવા, મનુ દુતિયે ધ્રુવ આય મિલાવા. ૪
કરત નિછાવર વારંવાર, ચલત નેન મહિ નીર પનારા;
વારવાર છમિ નિરખિ નરેશા, ધ્રુવ સમ સુરત ન્યુંન નહિં લેસા. ૫
રે ધ્રુવ તાત પ્રગલ પ્રભુતાઇ, જ્ઞાન દાન દે યોનિ છુડાઇ;
રે ધ્રુવ તાત ભૂખ ઉર ભારી, તવ દર્શન હિત પ્રજ્ઞ દુઃખારી. ૬
પ્રાણનાથ લખિ પ્રજ્ઞ દુઃખારી, એકર દર્શ દેહુ નરનારી;
ધ્રુવ હિત પ્રજ્ઞ બ્રેલ વશ પેખી, વસતવ ઉપજ્યો કષ્ટ વિશેખી. ૭
માત તાત ગાથા કુરિ આઈ, ઈલા બોધ શુદ્ધિ વિસરાઇ;
વિશ્વ પ્રેમિ જનકો કે ભૂલે, કરિ કરિ યાદ પ્રેમ જલ ખૂલે. ૮
માત તાત ગુર સમ ઉપકારી, તે કિમ ભૂલે જન અધિકારી;
જેહિ અવસર વસતવ મન કેસે, શિશુ મરાલ વિછયોં સૈંગ જેસે. ૯
સર્વ સભા કરણા રસ છાવા, સમય સમુજ દિજ મંડલ આવા;
વસતવ દેખે વિપ્ર સમાજ, વંદન કીન અપન મન સાજ. ૧૦

દોહા

હર્ષ શોક સુખ દુઃખ મહીં, બડે ન પ્રથા તજંત,
સત મિથ્યા લખ ધર્મ રત, તેહિ જન સાધુ કહંત. ૧
દેન લેન આશીશ દિજ, અક્ષત પુષ્પ ગિરાય;
ભૂપ પ્રજ્ઞ સુખિયા સદા, ચતુર પદારથ પાય. ૨

ઓપાઠ

જય હો વસતવ ભૂપ તુમારી, માત તાત પરજ્ઞ હિત કારી;
 ધ્રુવ તવ તાત પ્રથા જગ પારી, ધન્ય તાત સો નીતિ પિયારી. ૧
 ગો દિજ પૂજ અતીથી સેવા, ધન્ય તાત ગુણ પાયો ભેવા;
 બેઠહુ ભૂપ ધર્મ થિર ગાદી, રામ કરે તોહિ રહિત ઉપાદી. ૨
 સર્વ પ્રકાર સુખી રહુ ભાષ, વિશ્વનાથ શિવ સાથ સદાઈ;
 ભજન ભક્તિ નૃપ નીતિ ન ત્યાગો, હરિહર કૃપા રૂપ મય જાગો. ૩
 અપનો રૂપ નિકટ નહિ દૂરો, જાનત મર્મ સુજન જન સરો;
 મન મનોજ^૧ નિજ વૃત્તી સુધારે, સોસત પુરૂષ સ્વરૂપ નિહારે. ૪
 તું સુત સહજ કરહિ સહ કાળ, કૃપા કરહિ શિવ ભક્ત નિવાળ;
 મંગલ સમય શાય પરહરિયે, અવસર ઉચિત કાજ નિજ કરિયે. ૫
 ઉભય પ્રકાર વિખાત ગિરહ રસ, સમુજે મર્મ કીન મનવો વસ;
 હર્ષ શોક ઇનકે ગુણ દોઈ, ઉમગત હૃદય નેન જલ દોઈ. ૬
 મંગલ સમય વિરહ રસ શોભે, ભજન ભક્તિ પ્રેમી જન લોભે;
 ભક્તી પ્રેમ નેન જલ ધારા, કરણ ધાર ગુરૂ પાર ઉતારા. ૭
 પ્રેમ ગિરહ સુક્તી ફલ દાતા, રામ કૃપા ગુરૂ મિલે વીધાતા;
 સત મિથ્યા કરિ બોધ લખાવે, પુલકિ ગાત લોચન જલ ડાવે. ૮
 યાતે ભૂપ ભયો ઉપકારા, સર્વ સિદ્ધ હો કાજ તુમારા;
 કહા આશીશ કસર નહિ કાંઈ, રામ રાજ જ્યહાં ભક્તિ સદાઈ. ૯
 દે આશીશ વિપ્ર થિર થાવા, ભૂપ વિપ્ર પદ પૂજ કરાવા;
 વિધિવત પૂજ કરી નૃપ હરસે, પુણ્ય વૃષ્ટિ નૃપતી શિર વરસે. ૧૦

દોહા

પય પખાર પદ વિપ્રકે, નૃપ ચરણોદક લીન;
 વારવાર વંદન કરી, ગદ ગદ ભયો પ્રવીન. ૧
 વિપ્ર પ્રજા હરસત ભયે, ધ્રુવ સમ ધર્મ પિછાંન;
 સર્વ વૃત્તી સુખમય ભઈ, કીન પ્રેમ રસ પાંન. ૨

ઓપાઠ

વસતવ વચન વિવેક ઉચારા, જય દિજ રાજ કીન ઉપકારા;
 તાતકે તાત વિપ્ર કુલ સારે, રામ કૃપા હમ પ્રગટ નિહારે. ૧

જમ હરિ રૂપ હરી અવતારા, સખ સંશય પ્રભુ હરેહુ હમારા;
 માત તાત બડ બ્રાત ગિછોહી, તન અધ્યાસ દીન દુઃખ મોહી. ૨
 તોરી કૃપા માતુ કર બોધા, જ્યા કરિ ધર્મ સનાતન શોધા;
 તનકો ધર્મ પ્રથમ આચારા, પાછે કર્મ બને શુભ સારા. ૩
 તન કામલ જલ નાયે જાવત, મનકે મલ કરિ જ્ઞાન હકાવત;
 જીવો બ્રહ્મ સગત દિખાવા, ધર્મ સનાતન જન યહિ ગાવા. ૪
 મૂરખ જીવ ભયો જડ ધર્મા, યાતે કરન લગ્યો કૂકર્મા;
 અપર ધર્મ યાતે દુઃખ દોષ, અર્ધ ઉર્ધ્વ ભટકત ભવ માંધ. ૫
 જનૂની બોધ કૃપા કરિ કીના, યાતે અપર ધર્મ તજ દીના;
 યહિ આશીશ દેહુ દિજ દેવા, અચલ જ્ઞાન સાધૂ તવ સેવા. ૬
 તવ પદ જલ હમ મિલે હમેસા, મન વિકાર ઉર રહે ન લેશા;
 હરિ ગુર સંત શીશ રહેો મોરે, ચરણ દાસ ચરણાં રહે તોરે. ૭
 મોક્ષ દાર દે પદ મોહિ સુખ, યાતે ચિત ચાહત નહિં દૂખ;
 અમિત કાટિ જીવ દે પદ પરસા, હરે પાપ મુક્તી પાય હરસા. ૮
 જે જીવ મુક્ત ચહે નિજ કોઇ, હરિ ગુર સંત સેવ પદ દોષ;
 પુરણ પ્રેમ ઉભય પદ પૂજ, તત્વ મિલે ત્યાગે ગુણ દૂખ. ૯
 ઉભય પાદ મહિમા કહા ગાવે, પરસે સુજન મર્મ સોઉ પાવે;
 ઉભય પાદ મહિમા જન જાંની, વો જગ જનમ ધરે નહિં પ્રાંતી. ૧૦

દોહા

ભૂપ ભવન અપને ચલે, પ્રથમ દાર પરસાય;
 અનુક્રમતે સીઠી ચહે, નિજ સત્યા સુખ પાય. ૧
 જીવ ચરાચર વિશ્વમે, મોક્ષ દાર દે પાદ;
 પ્રથમ પરસિ ચાલે સુજન, પાવે રૂપ અગાદ. ૨

ચોપાઇ

ભૂસુરે સર્વ કૃપા તવ દેવા, તા કરિ મિલ્યો ગુર પદ ભેવા;
 હરિ ગુર ઈષ્ટ ચરણ ચિત લાગા, યા સમ જગ મહિં કવન સુભાગા. ૧
 દિજ કુલ સર્વ જીવ હિતકારી, મમ હિત તવ પદ વૃત્તી હમારી;
 વરણુત ગાથ પ્રેમ ભો ભારી, જય જય શબ્દ કીન નરનારી. ૨
 વંદિ પાદ નૃપ આસન આવા, પ્રજા પુષ્પ નૃપ શીશ ગિરાવા;
 સમયે સમુજ નૃપતી મૃદુ બાંની, સુનેહુ તાત મમ પ્રજા સુજાંની. ૩

ધર્મ પ્રથા મોરે પિતૃ થાપી, મો મન ચહું ન રંચ ઉથાપી;
 વર્ણાશ્રમ સુ ન્યાય નૃપ નીતી, સર્વ પ્રજા ઉર ધરે પ્રતીતી. ૪
 નીતી પ્રથા તજહિ નરનારી, ભોગહિ દંડ કર્મ અનુસારી;
 પાછે દોષ ન દેવહુ તાતા, કરો કર્મ સોહિ નીતિ સુહાતા. ૫
 રાજ ક્રિયા મહિં કસર દિખાવે, રામ સપથ તોહિ તુરત કહાવે;
 જો ન કહો તુમ પાતકિ ભારી, કહું તાત તોહિ સપથ હમારી. ૬
 ચાર વરણુ હિય કોહિ નીચા, મોહિ સમાન ભાવ સખ બીચા;
 નારી પુરૂષ ન્યાય યુત ગાવે, હો હાજર હમ સર્વ સુનાવે. ૭
 પીંડ પ્રાણુ લગ કારજ સારે, સત્ય કહે હમ રામ અધારે;
 યાતે તાત સંક ઉર ત્યાગી, સત્ય કહી બનિહે બડ ભાગી. ૮
 નીલ્ય કર્મ મહિં કસર ન કીજે, જીવન જનમ સુફલ ફલ લીજે;
 યે અવસર નહિં વારંવારા, વેદ શાસ્ત્રી મુનિ કરત પુકારા. ૯
 સંધ્યા સમય ભયો મમ ભાષ, નિત્ય કર્મ હિત વૃત્તી હુભાઈ;
 શુભ અવસર મહિં દેર ન કીજે, કરિ તતકાલ સમય ફલ લીજે. ૧૦

દોહા

સર્વ સભા દિજ મંડલી, રજા ભૂપ સન કીન;
 જય જય શબ્દ ઉચારિ કે, નિજ ગૃહ ચલે પ્રવીન. ૧
 સમય સમુજ નૃપતી ચલે, સુખ મય ભવન પધાર;
 દાસ દાસિ હાજર હુવે, કીનો નિત્ય અચાર. ૨

વસતવ ચરીત્ર સમાપ્ત.

અંથ મહાત્મ્ય

ચોપાઠ

ધ્રુવ સમ પુત્ર ભયો વૃત ધારી, આખિર આજી રામ સુધારી;
ધર્મી પુરુષ ધર્મ વૃત ધારે, તિનકી ક્યું નહિં રામ સુધારે. ૧
ધ્રુવ સમ ધર્મ ધરે નર નારી, હરિહર કૃપા અવશ ભવપારી;
જાય શરીર સુયશ નહિં જાવે, સુજન સંત પ્રીતી યુત ગાવે. ૨
હરિહર સુજન સંતકી ગાથા, કથત કથત મુક્તી પદ પાતા;
જનકે ચરિત ચીત શુધ ગાવે, તેહિ જન હરસિ શંભુ અપનાવે. ૩
હરિહર ગુણ ચાહ જન ગુન ગાવત, શબ્દ માત્ર ત્રીય એક કહાવત;
પારસ મૂરતિ અંગ ન પેખો, પરસત લોહ હેમ કરિ દેખો. ૪
યહિ પ્રકાર હરિજન હરિ જાંનો, દૂસર ભાવ હૃદય મતિ આંનો;
તીન ભાવ તજી એક લખીજો, જન ગુણ ગુનત મુક્તિ પદ લીજો. ૫
હરિહર પ્રગટ કરત નહિં ખોધા, સનમુખ સંત અમિત જન ખોધા;
યાતે રામ સંત ઇકિતાઇ, સત્ય ગાથ મુનિ અમિત સુનાઈ. ૬
રામ રામ જન મહિમા ગાવે, સત્ય સત્ય સત લોક સિધાવે;
સમુજી સુભેવ ગાથ ધ્રુવ ગાઇ, સંત ચરણ રજ શીશ ચઢાઇ. ૭
દાસકો દાસ દંભ તજી ખોલે, સંત તાત સુત બંધન ખોલે;
અમિત જનમ યોની ભરમાયો, સંત દર્શ વિન મુખ નહિં પાયો. ૮
હરિ ગુર કૃપા સમાગમ પાઇ, સર્વ પ્રકાર ભઈ સુખદાઇ;
મો મન રામ સંત ઇકિતાઇ, વારવાર પદ વંદુ સદાઇ. ૯
કબલુક હરસિ રામ ગુણ ગાઈ, કબલુક શ્રેષ્ઠવશ સંત મનાઈ;
ઉભય ચરણ વંદુ હરસાઈ, વિષમ વૃત્તી નહિં હોય કદાઈ. ૧૦

દોહા

ઉપણુ અનલ ન ભિન્નતા, પુષ્પ સુગંધી એક;
રામ રામ જન એકતા, કોવિદ કીન વિવેક. ૧
હરિ હાજર રહે હરિ જનાં, હરિજન હરિ વશ હોય;
ખીજ વૃક્ષ સમ એકતા, કિમ કરિ કહિયે દોય. ૨

ચોપાઈ

રામ રામ જનકે ગુન ગાવે, સો જન સુલભ રામ પદ પાવે;
મો મન પ્રબલ અટલ વિસવાસા, હરિહર પદ પાવત હરિ દાસા. ૧

યાતે હરિહર જક મક જાની, સુજન સંત ગાવત ગુન જાની;
 હરિહર ભક્તિ ભક્ત ગુણ ગાવત, પુલકિ ગાત લોચન જલ ઢાવત. ૨
 અમૃત કથા શ્રોત્ર કર પીવત, જ્યા કરિ સંત જુગો જુગ જીવત;
 સંત સમાગમકી પ્રભુતાઇ, હોત અચલ સત સંગતિ પાઈ. ૩
 યે ધ્રુવ ચરિત રામ ગુન ગાથા, સુજન સંત મુક્તી પદ પાતા;
 આદ અંત યહ ગ્રંથ વિચારે, જીવન મુક્તિ મિલ નિરધારે. ૪
 મુર મુખ વાંચિ લહે નિજ સારા, નારી પુરુષ સહજ ભવ પારા;
 કેવલ હર આતમ જાસા, પઢે ગ્રંથ જાવે જમ ત્રાસા. ૫
 જ્ઞાન ભક્તિ શુભ કર્મ અચારા, ધર્મ સનાતનકી ઇકિ ધારા;
 પક્ષપાત વિન પ્રથા અનાદી, સમુજલિ સુજન ન લખે પ્રમાદી. ૬
 શુભ આચાર કર્મ શુભ કરણી, નવધા પરા ભક્તિ સત વરણી;
 ભક્તી સહિત જ્ઞાન યહ પૂરણ, મિલે ગ્રંથ યહ પઢે સૌપૂરણ. ૭
 પતની પીવ પુત્ર અર તાતા, પ્રજા ભૂપ નીતી સત ગાથા;
 રાજ રાજ પ્રજા કિમ કીજે, વાંચિ ગ્રંથ યહ મર્મ લખીજે. ૮
 સંત સભા કેઈ ગ્રંથ વખાંના, કહ્યુ મકિ સાર જુદિ મમ જાંના;
 મો મન પક્ષપાત તજ દેવા, જ્યહાં તહાં લીન સત્ય ઉપદેશા. ૯
 હિંદુ યવન ન પંથ વિસારી, મો મન જન્યો સત્ય અધિકારી;
 સાર ગ્રહી કૂકસ તજ દીના, નીત નવીન છાઇ તજ લીના. ૧૦

દોહા

અલ્પ જુદિ અનુસાર કહ્યુ, મો મન લીનો સાર;
 સર્વ લિખ્યો યા ગ્રંથકો, લેજો સુજન વિચાર. ૧
 તરનિ સંગ પિપિલી તિરે, નિજ મન કયા અભિમાન;
 પાર કીન ભવસિંધુતે, નરહરિ નાથ નિદાન. ૨

ચોપાઈ

મમ જુદી વસ્તુ કહ્યુ સારા, મો સહ ગ્રંથ લિખી વિસતારા;
 સમિત સંત ગાથા યહિ ગાઇ, મો દુતિયે યહ ગાય સુનાઈ. ૧
 મો મન લક્ષ લિખી સમુજવા, મો મનતે નહિ અધિક મિલાવા;
 રામ કૃપા કરિ પ્રેરે ગાથા, મો સહ હરસિ લિખી મમ તાત. ૨
 હારહર કથા સર્વ સુખ દેતી, અર્થ ધર્મ યુત મોક્ષ નિસેતી;
 હરિહર કથા કરલિ નર નારી, નિર અંશય પાવલિ ફલ ચારી. ૩
 પદિ યે ગ્રંથ આશ ફલ ધારે, હરિહર અવશ કાજ જન સારે;
 ધામ ધરા ધન સુત વિત નારી, સુફલ આશ કરહી ત્રિપુરારી. ૪

હરિહર કથા પ્રેમ યુત ગાવે, હોય જ્ઞાન નિજ રૂપ સમાવે;
મલ વિક્ષેપ ભક્તિ કરિ જાવે, સતગુરુ દુર આવાર્ણુ હાવે. ૫
ગુરુ સુખોધ જેખે નિજ સૂરત, વિશ્વ વિરાટ શંભુ સ્વ મૂરત;
હરિહર ભક્તિ પ્રતાપ અપારા, સવ ત્યાગ સિદ્ધાંત નિહારા. ૬
યાતે સર્વ સંત ભક્તી રત, સૂરણુ પ્રેમ ચહત મેરો મત;
નિજ કારજ જીનતે જે સરહી, જીનકો સુયશ હરસિ સો કરહી. ૭
યહ સુનિ તર્ક કુતર્ક ન કીજે, સમુજ વિચાર સાર અહિ લીજે;
જેહિ નૌકા ઉતરે દધિ પારા, તિનકો ગુણુ ગાવત સંસારા. ૮
યાતે સુજન સંત ગુણુ ગ્રાહી, હરિહર કથા કથત ચિત ચાહી;
મનકે મનન ભાવ સંપૂરણુ, હરિહર ગુન ગાવત સખ પૂરણુ. ૯
રાજા પદે રાજ પદ પાવે, સર્વ શત્રુ કર માર હટાવે;
ઉભય લોક જીતે નૃપ સોદા, હરિહર કથા પ્રેમ ઉર હોઈ. ૧૦

દોહા

પુરૂષ સકામી નારિ નર, હરિહર ભક્તિ સુહેત;
મનો કામના સિદ્ધ હોય, હરિપુર કુંદુખ સમેત. ૧
શ્રીયુત પ્રેત છલ છિદ્રકો, લગે ન જન ધર જોર;
સર્વ દેવ રક્ષા કરે, ટારે કર્મ કડોર. ૨

ચોપાઇ

રામ કથા જેહિ ભવન નીવાસા, તેહિ ઘર વિધન કરે નહિં વાસા;
ઘટિકા એક કથા અહિ કરહી, કોટિક જનમ પાપ પરહરહી. ૧
શ્યામ શુભે પ્રીતી યુત ગાવે, તરે આપ જીવ અપર તરાવે;
નર નિષ્કાંમ ગ્રંથ યહ ગાવહિ, જીવન મુક્ત સ્વરૂપ સમાવહિ. ૨
સંશય રહિત હોત નરનારી, હરિહર કથા વિચાર વિચારી;
જો જો ગ્રંથ ધર્મ અનુકૂલા, સંશય શોક મિટાવત સૂલા. ૩
તરની સમ તરત ભવ તીરા, સો સખ સાર લખે મતિ ધીરા;
સંમતિ સંત ગાગે યહ ગાઈ, તરન સિંધુ સંશય હમ નાઈ. ૪
મેં નિસંગ સૂતો ચેહિ તરણી, હરિહર પાર કરહિ વિન કરણી;
ધાયે કો ફિર કહા ધપાવે, પુન્ય હોય ભૂખ્યો અન પાવે. ૫
અપની કરહી હો ભવ પારા, હરિહર જેહિ જન કથા ઉપકારા;
મમ સમ અધમ કરે હરિ પારા, અતિ ઉપકાર સુયશ સંસારા. ૬

જન ધનવંત તાહ કહા દાંના, ભૂપ શિરોમનિ કયા સનમાંના;
 દુરબલ દાંન લઘુ સતકારા, તિન આશીશ હોય ઉપકારા.
 યાતે હરિ નિરધાર અધારા, સુજન સુયશ આવત સંસારા;
 સમુજ મર્મ મન ભયો નિસંગા, હરિહર જન પદ તળું ન સંગા.
 જખતે હરિહર પદ ચિત લાગા, સેવતે કુકરમ ભગે અભાગા;
 વિષય શત્રુ ત્રાસ્યો ત્રય તાપા, ઈન વશ કુકરમ કીન અમાપા.
 જખતે હરિહર ગુરુ પદ દાસા, તખતે કઠણુ ભગે ત્રય ત્રાસા;
 યાતે રામ કથા સુખ દેણી, સમુજે સુજન કહે કહા કેણી.

દોહા

આધી વ્યાધી રોગ દે રામ કથા કરિ જાય;
 જીવન મુક્તી સુખ લહે, સતમે સહજ સમાય. ૧
 નૃપ પરમ નારી પુરૂષ, દેવ પિતર ગણુ પ્રેત;
 જીવન મુક્તી સુખ લહે, રામ કથા કરિ હેત. ૨

ચોપાઇ

જો જીવ રામ કથા ચિત રાતા, વહિ ઉર પાયો તત્વ વિધાતા;
 આતમ તત્વ કર્મ કરિ અંતા, ધર જોડે પાયો ભગવંતા.
 હરિહર કથા સર્વ લખિ સારા, જન હો જોડો રહિત વિકારા;
 મેં તું તર્ક વાસના ત્યાગી, મિલ્યો તત્વ ગુરુ મુખી સુભાગી.
 અપનો આપ અમર ધર પાયો, જનમ મરણુ મન શોક મિટાયો;
 રામ કૃપા મિલહી ગુરુ સંતા, સતગુરુ કૃપા હોય ભવઅંકા.
 સતગુરુ સંત કૃપા ફલ યેહી, અવશ હોય જીવ રામ સનેહી;
 રામ સનેહી જન સુખદાર્ઠ, સત્ય સત્ય લખિ સત્ય સુનાર્ઠ.
 રામ સનેહી રહિત વિકારા, સાર ગ્રહી લીનો ઉર સારા;
 રટતે રામ કામ ભોયા નાસા, ઉરતે દુસ્તર^૧ ગઘ દુરાસા.
 રામ સનેહી જન પ્રભુતાર્ઠ, કરિ સતસંગ સ્વરૂપ સમાધ;
 રામ સનેહી જનકે દરસન, મિલે તાહ હરિહર હો પરસન.
 રામ સનેહી રામ સમાવે, જગમે જનમ મરણુ નહિં પાવે;
 રામ સનેહી જનકી મેમા, હરસત હર ગાવત વશ પ્રેમા.
 સર્વ ભૂત મહિં રામ રખાવે, રામ સનેહી દરશન પાવે;
 વિશ્વ ચરાચર વ્યાપક રાંમા, રામ ધામ યહ વિશ્વ તમાંમા.

તરંગ તોય અર પુષ્પ સુગંધા, વ્યાપક રામ સચ્ચિદાનંદા;
આદ અંત ઇક રામ રહાવે, રામ સનેહી મમ લખાવે. ૯
જન અખંધૂત રામ ધુન ધારે, તરહિ આપ જીવ અમિત ઉધારે;
ધર્મ સેતુ જન રામ સનેહી, પર ઉપકાર હેતુ જન દેહી. ૧૦

દોહા

નામ રૂપ માયા પ્રબલ, જનતે જન ઉપરાંમ;
લીન ભયે નિજ તત્વમે, રામ સનેહ તમામ. ૧
રામ સનેહી રામ સમ, ભાસત જગ મહિ દેહ;
મસ્ત દસા આતમ નસા, સો જન રામ સનેહ. ૨

ચોપાઇ

એસે રામ સનેહી સાધૂ, આગે વિશ્વ હરણુ અપરાધૂ;
એસે રામ સનેહી સંતા, ભેજે અવશ આપ ભગવંતા. ૧
પદ સંન્યાસ દિપાવન કાળ, પ્રગટે સંત શિરોમનિ તાળ;
નારી પુરૂષ રંક નહિં રાજ, સમ ઉપદેશ ધર્મ યુત સાજ. ૨
નિજ સમ સમુજ સુખોધ સુનાવે, સમુજ સુજન જન રૂપ સમાવે;
માત તાત સમ જીવ હિતકારી, સમુજ સુખોધ તરહિ નરનારી. ૩
ઉંચ નીચ ઉર દૃષ્ટિ ન જાકે, વ્યાપક રામ સરસ રસ ચાખે;
વિષય વિયોગ યોગ ગતિ પાવા, રામ રૂપ જન રામ સમાવા. ૪
એસે રામ સનેહી યોગી, અને ન વિશ્વ પદારથ ભોગી;
અસ્તિ ભાતિ પ્રિય આપ દિખાવે, સો અખંધૂત વસ્તુ કો ચાવે. ૫
જપત નાંમ નાંમી ઘટ પાયો, આપો ત્યાગ આપ ધર આયો;
જનકો અપર વસ્તુ કો ભાવે, જ્યાહાં ત્યાહાં અપનો રૂપ દિખાવે. ૬
એસે રામ સનેહી દેવા, જહિ પદ રજા ચાહત હમ સેવા;
માત તાત સમ વિશ્વ વિદીતા, રામ મંત્ર સમજવત રીતા. ૭
મેં મતિ મૂઢ ભ્રમત સંસારા, કુકરમ રાતે^૧ કર્મ અસારા;
સંત સમાગમ મર્મ ન જાંના, ફિર ફિર કુકરમ કર્મ વખાંના. ૮
રામ કૃપા પાછ નર દેહી, મિત્રે સંત મોહિ રામ સનેહી;
રામ મંત્ર દીનો ઉપદેશા, ભેદ ભાવ રાખ્યો નહિં લેશા. ૯
લખિ લઘુ દાસ ચરણમે લીના, વારંવાર બોધ સત દીના;
વ્યાપક રામ મર્મ સમુજવા, રટત નામ નાંમી ઉર પાવા. ૧૦

દોહા

રામ રટે ઘટમે પ્રગટ, વિરલ જાનંત ભેદ;
 રામરૂપ સતગુર મિલે, તો સમુજે વિન ખેદ. ૧
 રામ સદેહી સતગુર, મિલિયા મનસુખદાસ;
 રામ રૂપ ઉરમે પ્રગટ, મો મન ભયો પ્રકાસ. ૨

ઓપાર્શ

જીવે બ્રહ્મ એક સમુજવા, સુનતાં બોધ સ્વરૂપ લખાવા;
 ગુરુ ગમતે આતમ ગમ પાર્શ, નિગમે ગમ ગમ રહી ન કાષ. ૧
 નાંમી નાંમ એક દસાવા, નાંમી મિલે નાંમ વિસરાવા;
 નાંમ જપે વિન મિલે ન નાંમી, કોટિક કષ્ટ મિટે નહિં ખાંમી. ૨
 નાંમ જપત નાંમી ઘટ પાવે, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ સંત સુનાવે;
 મો મન ભયો પ્રગલ વિશ્વાસા, રટતાં રામ ભાગિ ત્રય ત્રાસા. ૩
 આદ અંત મધ એક લખાયો, હરિ ગુરુ સંત કૃપા પદ પાયો;
 હરિ ગુરુ સંત શંભુ પદ દાસા, પદ પખારિ પાઉં જલ પ્યાસા. ૪
 સંત સમાગમ સો મમ જીવન, અમૃત કથા શબ્દ રસ પીવન;
 હરિ હર સંત ચરિત મોહિ પ્યારા, ભવ નિધિ પાર કીન છત્યારા. ૫
 ભવ નિધિ જીવ પર્યો યહ આર્ષ, તરિ ન શકે કોઉ અપર ઉપાર્ષ;
 ભક્તી ન્યાવ સત સંગતી પાષ, કરણુ ધાર ખેવે ગુરુ આર્ષ. ૬
 નિશ્ચલ ચીત ભજાહિ ભગવંતા, સુલભ જીવ પાવે ભવ અંતા;
 ગુરુ પદ સપથ સત્ય મેં ગાઉ, મો મન વીતી સત્ય સુનાઉ. ૭
 મો સમ અધમ લીન ગુરુ શરના, રટત રામ જમકો અખ ડરના;
 અતિ ઉપકાર પાર કો પાવે, રામ રામ રટિ રામ સમાવે. ૮
 અવર ઉપાય કવન જગ એસો, પાવે રામ રૂપ સત હેસો;
 હરિ ગુરુ કૃપા રામ રસ પીવે, રામ રૂપ હોય જુગ જુગ જીવે. ૯
 સિંવરણુ સંત સમાગમ હીના, સો જીવ વિશ્વ વિદિત રહે દીના;
 મહામંત્ર ઉચરે નિજ શ્વાસા, સો જીવ મુક્ત ન હોય ઉદાસા. ૧૦

દોહા

રામ મંત્ર મહિમા અનંત, કહાં લગ કર વખાંન;
 બાલક સમ બકતો રહું, જેતી મેરી જાનં. ૧
 લઘુ પખીલ સિંધૂ તરે ગિરિ શિર પંગુ નિવાસ;
 અલ્પ મતી આતમ મિલે, જે હરિહર ગુરુ દાસ. ૨

ચોપાઇ

યહિ વિશ્વાસ અખૈંડ ઉર મેરે, હો કહ્યાંણુ રામ ગુર પ્રેરે;
 અપર ઉપાય અમિત કોઉ કરહી, રામ કૃપા વિન કાજ ન સરહી. ૧
 મેં મતિ મૂઢ નીચતે નીચા, જનમ મરૂ સ્થલ જંગલ બીચા;
 કુકરમ કર્મ નીચ કૃત મેરે, વારવાર અપને ઉર હેરે. ૨
 સોગત અસર અધમ કૃત મેરે, પાપ લિખે કહા કાગદ કોરે;
 યા જગ જનમ ન કીન ભલાઈ, પૂરવ જન્મ પુન્ય પ્રભુતાઈ. ૩
 રામ કૃપા કીની તતકાલા, મિલે સંત મોહિ પરમ દયાલા;
 ભંટત સંત ભર્મ સહ ભાગા, રામ મંત્ર સિંવરણુ ચિત લાગા. ૪
 સંત સમાગમ રામ સ્વરૂપા, સમુજે સુજન સંત બડભૂપા;
 કરિ સત સંગ રામ ધન પાવે, જીવન મુક્ત ન જનમ ધરાવે. ૫
 સોઈ ઉપકાર કીન ગુર દેવા, હરિ ગુર કૃપા લખ્યો સત ભેવા;
 ભારત વર્ષ ધરી નર દેહી, મિલે સંત મોહિ રામ સનેહી. ૬
 પરમ દયાલ દયા કરિ ભારી, શરણાંગતકો લીન ઉગારી;
 ધરિ શિર લાય કૃતારથ કીના, રામ મંત્ર અક્ષય પદ દીના. ૭
 મો મન મૂઢ જગાવનહારા, સત્ય બોધ બોધે કેઠ વારા;
 સુનત શબ્દ સંશય સખ ભાગા, જીવો બ્રહ્મ એક રંગ લાગા. ૮
 મહા જગત તુરિયા પદ કહિયે, ગુર પ્રતાપ સહેજે ગમ લહિયે;
 સર્વ અતીત શબ્દ નહિં પૂજે, ગુંગેકી ગમ જાંતી ગૂજે. ૯
 અગમ અગોચર ગમ કિમ પાવે, બ્રહ્મ રૂપ ગુર સેન જનાવે;
 શર વીર શિષ્ય મર્મ લખાવા, આપો ઉત્તટ આપ ધર આવા. ૧૦

દોહા

બ્રહ્મરૂપ સતગુર મિલે, દેત બ્રહ્મ ઉપદેશ;
 બ્રહ્મ લક્ષ લે સુજન જન, મિલે બ્રહ્મ કે દેશ. ૧
 કુરે ન ઉર અધ્યાસ તન, ચુરે ન ચીત ચક્રાર;
 મુરે^૧ ન આતમ લક્ષ મન, ધુરે અનાલદ ધોર. ૨
 વાગો અપને આપકો, ધાયો અપનો આપ;
 પ્રાપ્તીકી પ્રાપ્તી ભર્મ, જપે કોનકો જપ. ૩
 જીવ ભાવ જપતા રહે, ઇશ્વર અજપા એક;
 તુરિયા પદ વૃત્તી મિલી, રહી ન દુતિયા રેખ. ૪

સર્વ જ્ઞાનિ જન જ્ઞાન કર, નિજ મત થાપ્યો ચેહ;
 તુરિયા પદ મેલી ન સો, ધરે ન દુજી દેહ. ૫
 અનંત જન્મ કે પુન્ય ફલ, ચેહિ પદ ઉપજે પ્રેમ,
 જીવન મુક્તી સુખ લહે, સર્વ સંત ચેહિ નેમ. ૬
 હરિ ગુરૂ સંત પ્રતાપતે, નિજ અનભો કુછ ચીન;
 યાતે ઉત્તમ મગ ગહા, તર્ક ન કરો પ્રવીન. ૭
 તન મોહન મુરધર^૧ ધરા, નથ ખેડાપો નામ;
 રામદાસ મહારાજ જ્યાં, રટ્યો નિરંતર રામ. ૮
 રામ સનેહી સંપ્રદા, રામદાસ મહારાજ;
 રામ રામ ઉપદેશ કર, સારે જીવાં કાજ. ૯
 બાવન શિષ્ય જીનકે પ્રસિદ્ધ, રટ્યો રામ હી રામ;
 વિપય પદારથ બવન કર, લીન ભયે નીજ ધામ. ૧૦
 તરૂ શાખા સમ તાહ શિષ્ય, જન મનસુખ મહારાજ;
 સિમરથિયો ચરણાં ગિર્યો, કર અહિ રાખી લાજ. ૧૧
 મમ મંત્ર ઉપદેશ દે, શિર કર પરસે તાત;
 ભયે પ્રેમ વશ પર્મ ગુરૂ, અહ્મ રૂપ શાક્ષાત. ૧૨
 સદ્ગુરૂકે પરતાપતે, મમ ચિત લાગ્યો રામ,
 શ્વાસ ઉશ્વાસા સિંવરતે, પરલય પાપ તમામ. ૧૩
 બચપનમે સતગુરૂ મિલે, પૂરણ પૂન્ય પ્રતાપ;
 જપત જપ મહા મંત્રકો, સહેજ હરે ત્રય તાપ. ૧૪
 ગૃહ આશ્રમ બહુ દિન રહે, રટ્યો રામ ઈકિતાર;
 રામ પ્રતાપ ગૃહસ્થકો, લગ્યો ન લેપ લગાર. ૧૫
 બાવન સાલ ગૃહસ્થમેં, મમતા રહિત નિવાસ;
 તેપનમે બાંનો ધર્યો, ભયો ભેષ પદ દાસ. ૧૬
 સ્વર્ગ નિવાસી સતગુરૂ, સુનિ મન વિરહ અપાર;
 વિપિન વાસ ગિરિવર ગુહા, પ્રણવ મંત્ર ઈકિતાર. ૧૭
 ઉર પ્રકાસ સતગુરૂ કૃપા, જીર^૨ મરન હરી મન ત્રાસ;
 લખિ સ્વરૂપ નિશ્ચલ સદા, સર્વ અવિદ્યા નાસ. ૧૮
 રામદાસ મહારાજકે, શિષ્ય પૂર્ણ સંગ્રામ;
 પ્રોહિત જાતી અવતરે, ગઢ છડર શુભ ધામ. ૧૯

જનકે શિષ્ય સાખા વડી, પાછલ ભાઉ દાસ;
 રામ કૃપાતે ચરણ જન, સમ્રથકીન નિવાસ. ૨૦
 રામ સનેહી સંત જન, કર અહિ લીનો તાર;
 ખેડા પાકો ભેખ સહ, રાખત કૃપા અપાર. ૨૧
 દીન અંધુ લખિ દીન મમ, દયા દષ્ટિ ભરપૂર;
 જોહિ અધાર આતમ લખ્યો, મિલે નૂરમે નૂર. ૨૨
 નિશ્ચલ પદ આતમ દશા, બની રહે હર શ્વાસ;
 ભય ભાગા નિર્ભય ભયા, મિટી જનમ જીય ત્રાસ. ૨૩
 જાઉં તો જાઉં કાંઠાં, આવુ કહો કો ધામ,
 આવન જવન હે નહીં, વ્યાપક આતમ રામ. ૨૪
 વ્યાપક કહુ તો ભિન્નતા, વ્યાપક કહ્યો ન જાય;
 ઉભય પક્ષ કે મધ્યમે, સિમરથ રહ્યો સમાય. ૨૫
 ધ્રુવ ચરિત્ર યા ગ્રંથકી, મહિમા અગમ અપાર;
 જોખિ શકું કિમ સિંધુ જલ, જન ગુન લે કિમ પાર. ૨૬
 રામ રામ જન હોય મિલ, મહિ પર ચરિત કરેહ;
 પાર ન પાવે ગુનન જન, ગુનતાં કાજ સરેહ. ૨૭
 રામ ઘાટ ક્ષિપ્રા નદી, મહા કાલ શિવ શેશ;
 ધ્રુવ ચરિત્ર પૂરણ જહાં, સત્વિક માલવ દેશ. ૨૮
 ખંભક્તી તિથિ શુક્ર ચખ, સંવત માસ વિશાખ;
 શુકલ તાજ ગુરૂ વાસરે, ભયો સંઘ ઇતિ ભાખ. ૨૯
 વિન સ્વરતાલ વિવેક વિન, ખર સમ શબ્દ ઉચાર;
 સ્વર નહિં રીઝે અપર નર, નિજ ઉર પ્રેમ અપાર, ૩૦
 આદ અંત મધ સંત જન, નરસુર હરિહર દેવ,
 બક્યો બાલ તવ બુદ્ધિ વિન, પ્રગટ લખો તુમ ભેવ. ૩૧
 બાલ બકે તાતા કરે, હરસત માત રૂ તાત;
 જીવ બાલ તવગુણ બકે, સુનિયેં સમજ સજ્જત. ૩૨
 પય પ્યાસો બાલક બકે, જન દર્શન જીવ પ્યાસ;
 હરસિ તાત દશન હુમે, મમ ઉર કરો નિવાસ. ૩૩
 જીવ માત્ર સુત તાતકો, ચિતવે વારંવાર;
 જન સુત માતા તાતા તુમ, કો મુખ કરે પુકાર. ૩૪
 જોહિ વિધિ રાખો જ્યું રહે, દાસ ન જોર લગાર;
 મન મરજી જ્યું કીજીયે, રખો આર યા પાર. ૩૫

મો મન મરજી સો કહ્યો, સુનખો^૧ હરિ પિતુ હાથ;
 ભવ તારણુ નવ ભૂલસો, સુનિયો સમુજી અનાથ. ૩૬
 વ્યાપક લખ નિરખે ભયો, ઘટ ઘટ જાનનહાર;
 સિમ્રથ અખ દીજે નહીં, યા ભવમે અવતાર. ૩૭
 જો નરતન દો નરહરી, તો ભક્તી પદ દેવ;
 રામ મંત્ર શ્વાસા રડું, કંઈ સંત પદ સેવ. ૩૮
 અમિત જનમ ધરિ વિશ્વમે, કીને કર્મ અપાર;
 રામ ભક્તિ સતસંગતે, પાયો આતમ સાર. ૩૯
 અટલ ભરંસો ઉર ભયો, કરે ન નર્ક નિવાસ;
 રામ ભક્તિ ગુરુ ચરણમે, લીન ભયો જે દાસ. ૪૦
 રામ ભક્તિ સત સંગમે, હરિ સિંવરન દિન જન્ય;
 સહજ મિ લે સ્વરૂપમે, અપર ન મોક્ષ ઉપાય. ૪૧
 રામ ભક્ત ગુન ગાવતાં, મો મન હટે ન હાર;
 ધીપિપીલ થાગે કહા, હરિ ગુન સિંધુ અપાર ૪૨
 નિજ મન રંજન કારને, ધ્રુવ ચરિત્ર યહ કીન;
 રામ કથા લખિ આદરો, વંદૂ પાદ પ્રવીન. ૪૩
 કુશલ ન કવિતા કરનમે, કુશલ ન છંદ સ્વરૂપ;
 આપ કુશલ કવિ સુજન જન, મહાભૂપકે ભૂપ. ૪૪
 સુજન કવી માતા પિતા, મેં બાલક પદ દાસ;
 બાલક ભાષા તાતકી, સીખે વિનહિ પ્રયાસ. ૪૫
 ભક્ત કવી માતા પિતા, હરસિ કરો સતકાર;
 પ્રેમ પિયુષ તવ શબ્દ લે, સુત ઉતરે ભવ પાર. ૪૬
 સર્વ વિશ્વ વ્યાપક પ્રભૂ, સર્વ વિશ્વ હરિ ધાંમ;
 સર્વ સનાતન શિર ધરું, સખ પદ કંઈ પ્રણામ. ૪૭
 જગત સ્વપ્ન સુસોપતી, તુરિયા કીન નિવાસ;
 સમ્રથ સમ્રથ દેશમે, કો દાકુર કો દાસ. ૪૮
 પ્રાણ ચક્ષુ સાધૂ સરસ, રામ દાસ તેહિ નામ;
 શ્રી રઘુવર મહારાજ કે, પદ પાયો વિશ્રામ. ૪૯
 શાંતી શાંતી શાંતિ અખ, શાંતી સદા સુહાય;
 શાંતીમે સુખ સહ જહી, સમ્રથ રહ્યો સમાય. ૫૦

ગ્રંથ મહાત્મ્ય સમાપ્ત.

— :ધ્રુવ ચરિત્ર સમાપ્ત: —

ૐ શાંતી: ૐ શાંતી: ૐ શાંતી:

❀ શ્રી નભલીલા ❀

દોહા.

- ગનપત રાખન ગનપતી, પતિત કરન ભવપાર;
મતિ રતિ જત સતથિર રહે, સમજન આતમ સાર. ૧
- સત સ્વરસતિ સત ગનપતી, સત સવિતા સત માત;
સત શંભૂ સત વિષ્ણુ અજ, સતમે સત હી સમાત. ૨
- પંચ ઇષ્ટ ઉપમા રહિત, ઇક આતમ ચિદ રૂપ;
નિરગુન ગુન ગાવન ચહે, કરિયે કૃપા અનૂપ. ૩
- પદ અવાચ્ય વાણી પરે, કિમ કરિ વરણે કોય;
યદ્યપિ ગુન ગુનતે સુજન, કૃપા તુમારી હોય. ૪
- હરિ અપને ગુન આપહી, કથન કરત જન હેત;
નિરગુન ગુન સ્વર ગુન કરે, નિજ જન શોભા દેત. ૫
- ગુન અગાધ ગોચર પરે, સો ગો કરિ કિમ ગાય;
તરંગ તોય સમ બુદ્ધિ ગુન, કથે રામ બલપાય. ૬
- કલમ પત્ર સ્યાઇ મિલે, લિખે ન અક્ષર એક;
હરિ પ્રેરક પ્રેરક બને, તો હો અંક અનેક. ૭
- કર સંકલપ બુદ્ધી કલમ, પ્રેરક વ્યાપક દેવ;
પ્રેમ સ્યાઇ ઉર પત્રમે, લિખે અપન ગુન ભેવ. ૮
- મુનિજન ગુનિજન સુજનજન, હરિ કૃપાલુ લખિ હેત;
રામ રજા શિર ધારિ કે, ગુન અપાર લખિ દેત. ૯
- ભૂપ રજા અનુચર સુજન, કરત કાજ લખિ હેત;
હાન લાભ અપયશ સુચશ, નૃપ અરપન કરિ દેત. ૧૦
- રામ ભૂપ અનુચર સુજન, પ્રભુ ગુન ગુને અપાર;
બોધ યથારથ દેલ લગ, ધરે ન ઉર અહંકાર. ૧૧
- પ્રભુ ગુન ગાવત ભક્ત જન, જન ભય હરે દયાલ;
ધર્મ હાનિ જન ત્રાસ લખ, તન ધારત તતકાલ. ૧૨
- જન જિય ગાવત રામગુન, ધર્મ દિપાવન હેત;
અસુર અમિત અધમી અથગ, ભક્ત સુજન દુઃખ દેત. ૧૩
- ઉભય કૃત્ય કે ફલ ઉભય, હરિ અપને કર દેત;
અસુર ત્રાસ લે કર્મ વશ, ભક્ત ભક્તિ ગણિ લેત. ૧૪

જન મન રંજન કારને, હરિ કર ચરિત અનેક;	
અમિત રૂપ બહુ રૂપિ લે, ઉર મહિં નિશ્ચય એક.	૧૫
બહુ રૂપી આતમ અચલ, નામ રૂપ સંસાર;	
વિશ્વ ચરાચર ગુન ધરે, જડ ચેતન આધાર.	૧૬
અગ્ન જીવ નારી પુરૂષ, જિનકો જડ અધ્યાસ;	
જ્ઞાની તન અધ્યાસ તજ, સોહં સહજ પ્રકાશ.	૧૭
તરંગ તોય રવિકિરણ સમ, વસ્ત્ર સુત્ર નહિ ભેદ;	
નૃપ સોયો નિજ સેજપે, જિન જિય જરા ન ખેદ.	૧૮
સર્વ વ્યાપિ સાક્ષી સદા, ગર્ક ભર્યો સજ ઠામ;	
ગ્રહણ ત્યાગ કિનકો કરે, સજહી અપનો ગામ.	૧૯
વિશ્વ ગામ વ્યાપક હરી, નારી પુરૂષ ન ભેદ;	
સમજિ મર્મ હરસત સુજન, અગ્ન ખેદ વિન ખેદ.	૨૦
બરફ નીર સમ નર હરી, બીજ તર સમ એક;	
બીજ તર તર બીજમે, ધારત ટાસ અનેક.	૨૧
બીજ હરી માયા તર, ધારત રૂપ અપાર;	
તાણે વાણે સુત્ર સમ, કવન પુરૂષ કો નાર.	૨૨
ત્યાગે તો ભાગે કહાં, જાવે કેતિક દૂર;	
ગર્ક ભર્યો રસ ઇષ સમ, જહાં તહાં નભ ભરપૂર.	૨૩
ધર્મ ધરા ગો વિપ્ર હિત, ધારત વપુ ચોવીસ;	
લીલા વિવિધ પ્રકાર કર, ધર્મ બહાવત ઇશ.	૨૪
તમગુન રજગુન સત્વગુન, ત્રિય પ્રકાર જન જીવ;	
ભાવ ગહિ નિજ જો ભજે, પાવે નર હરિ પીવ.	૨૫
તમ ગુન તે નિશિચર ભજત, રજ ગુન ગોપી રીત;	
સત ગુનતે સાધુ ભજે, સહજ તરે હરિ પ્રીત.	૨૬
જ્ઞાન ભક્તિ શુભ કર્મ કર, પતિત હોત ભવ પાર;	
સમજે મમ શ્વાસા રટે, સમ્રથ ચે મત સાર.	૨૭
ઇષ્ટ રતા આતમ મતા, ગતા કામ મત ક્રોધ;	
વિશ્વ છતા અહંકો હતા, સમ્રથ સેવિય સોધ.	૨૮
હરિહર અજ ગુરૂકી કૃપા, રામ ભક્તિ જળ હોય;	
સહજ મિલે સ્વરૂપ મેં, પ્રેમ નીર મલ ધોય.	૨૯
સમ્રથિયો સમ્રથ ભયો, સામ્રથ હરિ પદ સેવ;	
સો સામ્રથ સામ્રથ ભજે, સામ્રથ સમજે ભેવ.	૩૦

કૃષ્ણચંદ્ર નરહરિ પ્રભુ, શુન ગાવન ચહે દાસ;

તન મન માયા ત્રાસ હર, ઉર મહિં કરો પ્રકાસ. ૩૧

એક સમય શ્રી કૃષ્ણચંદ્ર આનંદકંદ ભગવાનને પુરણ માસી રાત્રી કે સમય અપને પ્રેમી સખાઓકો તથા અપને સત સ્વરૂપ પ્રકૃતિરૂપ ગોપિકાઓકો દેખ અપને ભક્તાંકા અત્યંત શુદ્ધ ભાવ જોયકે સર્વવ્યાપી કૃષ્ણ મહારાજને વિચાર ક્રિયા કે ધન ઉત્તમ જિજ્ઞાસીઓકો મેરા શુદ્ધ સ્વરૂપ દિખાના ચાહ્યે, આજ ધનદો એસે રાસ રમાના ચાહ્યેકી રમતે રમતે આપહી જ્ઞાન હો જાય, એસી આકાશમેં નભ લિલા દિખાનિ ચાહ્યે.

ચોપાઈ.

હરસિ હૃદય હરિ તારિ બળવા,	સુનત ગોપ ગોપી થિર થાવા;
સરસ સતાર સરંગી વીના,	ગાંધ્રવ થિર કર ભયે પ્રવીના. ૧
સમય કૃષ્ણ જોયે હરસાઇ,	નભ મગ વૃત્તિ કરો મમભાઇ;
સુન હરિ શબ્દ દાષ્ટ નભ દેખા,	સુંદર ત્રિપિન નૈન ભરિ પેખા. ૨
નભ તારે તરૂ રૂપ દેખાયે,	સર્વ ગોપ ગણુ ઉર હરસાયે;
પત્ર ફૂલ ફૂલ વિવિધ પ્રકારા,	મંદ સુગંધ લગે ઉર પ્યારા. ૩
કોકિલ મધુકર મોર ચકોરા,	કૃષ્ણ કૃષ્ણ ઉચરત મુખ શોરા;
ગંગ તરંગ ચક્ષે ચહું ઓરા,	પરસિ વિલય હોય કર્મ કઠોરા. ૪
દાહુર ધુનિ ચહું ઓર સુહાવત,	શામ વેદ ગાંધ્રવ મનુ ગાવત;
ઝખ ^૧ કલોલ મહિ કરત અપારી,	બ્રહ્મ લીન જિમ વૃત્તિ સુખારી. ૫
સર્વ જાતિ જિય તીન પ્રકારા,	થિર નિજ થલ લાગત ઉર પ્યારા;
ગંગા યમુન સૂર સરિ ધારા,	નિરખિ ગોપ હરસે ઉર સારા. ૬
વોહિ સહ ગાય વચ્છ સોઈ આવે,	વોહી ગ્વાલ ગો લાડ લડાવે;
ગ્વાલનિ અમિત ભાત ભરિ લાવે,	ઉમગત હૃદય કૃષ્ણ મુખ ગાવે. ૭
વૃંદ વૃંદ ગોપી અરૂ ગ્વાલા,	સર્વ ખીચ ખેલત નંદલાલા;
નિજકર મુખ સુર બંસિ બળવત,	પ્રણવ મંત્ર સમ શબ્દ સુહાવત. ૮
ચકિત ચિત્ત ગોપી અરૂ ગ્વાલા,	નભ મગ નૃત્ય નિરખિ નંદલાલા;
કર્મ ભોમિ યા સ્વર્ગ કહાવે,	વજ સમ સરસ અપન મન ભાવે. ૯
રચના અધિક એક તે એકા,	ચકિત ચિત્ત કિમ કરે વિવેકા;
ગ્વાલ ગ્વાલિ સહ અપન સજ્જતી,	થિર ચકોર પાયો જલ સ્વાતી. ૧૦

દોહા.

કોટિક ગ્વાનિ ગ્વાલ સમ, વ્રજ સમ ભોમિ સુહાય;
 કૃપા સિંધુ નંદલાલ વો, વિપમ કલ્હો કિમ જાય. ૧
 ગ્વાલ ગોપિ મિલને લગે, પ્રેમ બઢાય બઢાય;
 વ્રજ વાસી હરસત મિલે, નિજ મન તર્ક ન જાય. ૨

ચોપાઈ.

મિલત પ્રેમ ઉપજ્યો ઉર ભારી, ગિછુરે ગ્વાલ મિલી મહતારી;
 પ્યાસે નીર રંક ધન પાયો, અધિક ગોપ ગણુ પ્રેમ બઢાયો. ૧
 નૈન નીર મનુ ચલત પનારે, ઉચરત કૃણુ કૃણુ મુખ સારે;
 કિતને પ્રેમિ ગોપિ અર ગ્વાલા, અપન નૈન મૂઢે તતકાલા. ૨
 ઉર ખેલત નિરખે નંદલાલા, હસિ રોવત ફિર હસે વિશાલા;
 જાહર નિરખત વિપન વિહારી, અંદર વોહિ ખેલત અધહારી. ૩
 વ્રજવાસી સહ દશા ભુલાયે, આપ કૃણુ અંતર નહિ પાયે;
 જાહર અંદર એક દેખાવા, તર્ક ત્યાગ મનવો થિર થાવા. ૪
 કૃણુ કૃપાલ લખી જન ગાથા, ઉમગ્યો પ્રેમ ન હૃદય સમાતા;
 મમ જન સુખી સુખી મે આદી, સુજન લખે નહિ લખે પ્રમાદી. ૫
 તરંગ તોય તર યીજ સમાના, કિમ કરિ વિલગ કરે કોઉ આના;
 ભક્ત ભક્તિ ભગવંત કહાવે, શબ્દ ભિન્ન તોહુ એક રહાવે. ૬
 ભય ભંજન રંજન અધહારી, અપને જનકો કરત સુખારી;
 નભ લીલા પ્રભુ અજળ રચાવા, શિવ અજસુર સુરપતિ સુખ પાવા. ૭
 હર અજ ઉમગ્યો પ્રેમ વિશાલા, ભગ્ત રિઝાવત દીન દયાલા;
 હરિ સમ, કો, કૃપાલ જગ આના, શિવ કહે શિવા સત્ય હમ જના. ૮
 ચલહુ શિવા હરી પદ જાઇય, રામ ચરિત અપને ઉર લાઇય;
 ઇષ્ટ દેવ સમ દેવ, ન, દૂજ, વ્યાપક કૃણુ પ્રગટ મોહિ સૂઝા. ૯
 ધર્મ હેતુ ધારત અવતારા, કૃણુ ચરિત સહ અગમ અપારા;
 અમિત યુક્તિ જનકો મન મોવે, જ્યા કરિ ભગ્ત કૃતારથ હોવે. ૧૦

દોહા.

ઉમા રામ વ્યાપક સદા, વિશ્વ રામ નહિ ભેદ;
 સુજન સુખી લખિ મર્મકો, અધ જન પાવત ખેદ. ૧
 લઘુ દિર્ગ તરવર ભયો, રસ વિચરત ફલ ફૂલ;
 વિભુ વેરાટ યું એક લખ કિમ કરિ હો પ્રતિફૂલ. ૨

ચોપાધ.

રસમય પત્ર ફૂલ ફલ સારે, રસતે દુમ હોવત કિમ ન્યારે;
અમિત જ્ઞાતિ દુમ રસતે ફૂલે, વિલગ કરન ચાહત સો ભૂલે. ૧
વિશ્વ તરૂ રસ તવશ્વ વિહારી, જડ માયા ચેતન કિમ ન્યારી;
તન વિન જીવ ક્રિયા કાલા ધારે, ઉપજ નારિ કલા વંશ વધારે. ૨
જલચર સ્થલચર નભચર સારે, ક્રિયા કર્તા સહ કૃષ્ણ અધારે;
કૃષ્ણ રામ શિવ અજસુર નામા, નામી બ્રહ્મ એક ગુણ ધામા. ૩
નામ રૂપ માયા ગુણ ધામા, બ્રહ્મ સતા યે હાટ તમામા;
નામ રૂપ જડ મૂર્ત પ્રમાનો, સર્વ ક્રિયા ચેતન મય જનો. ૪
જડ માયા કહું હુલે ન ચાલે, કહો પ્રતી ઉત્તર કલા પાલે;
ધન્દ્રી સર્વ અપન રસ ચાવે, વાંચિછત મિલત પરમ સુખ પાવે. ૫
યે સખ ચેતનકી ચતુરાધ, ઉત્તમ જન ગુરુ તે ગમ પાઈ;
ક્ષણિક ભોગ તજિ ભાવ અખંડા, મનો ધન્દ્રિ વિપિયા રસ ખંડા. ૬
સો, જન, સુજન કૃષ્ણ ગમ જને, વ્યાપક સમજિ અભે સુખ માને;
સોઈ પંડિત ચાતુર સૌઈ દાના, વ્યાપક રૂપ કૃષ્ણ કરિ જના. ૭
આકર્ષ્ય કૃષ્ણ કીન સંસારા, હસ્તા મલક વીશ્વ કર ધારા;
પૂરન જન જોઈ જુરે સમાદી, કૃષ્ણ રૂપ સમજે સોઈ આદી. ૮
ધન્ય ભક્ત ભક્તી રસ પાવા, કૃષ્ણ રૂપ લખિ સહજ સમાવા;
તન અધ્યાસી મર્મ ન પાવે, અમિત બુદ્ધિ દુતિયે દુઃખ આવે. ૯
કૃષ્ણ ચરિત્ર અગાંધ અમાપી, લખિ ન શકે ધાતિ કે જિય પાપી;
નિજ આતમ ધાતી નર નારી, રામ ભક્તિ સત સંગ વિસારી. ૧૦

દોહા.

પૂરણ પાપી નારિ નર, ભક્તિ નહીં સતસંગ;
મીન મારિ નરકે ગયો, કીર કનારે ગંગ. ૧
નર તન ગંગા જન ગુને, ભક્તિ પ્રેમ જલ નાય;
અમિત પતિત પાવન ભયે, નામી નામ મિલાય. ૨

ચોપાધ.

સર્વ જીવ ચેતન કિમ ન્યારા, વહે વેદ જ્ઞાની ઈતિયારા;
અમિત સંત સાખા યહિ ગાઈ, ઉમા મોર યહ નિશ્ચય સદાઈ. ૧
સર્વ જીવ આતમ મય માંને, કૃષ્ણ કૃપાલ જુદા કિમ જાંને;
સર્વ શક્તિ મય બ્રહ્મ અનૂપા, મમ શિર ઇષ્ટ સર્વ બડ ભૂપા. ૨

જિનકો નામ જપત મોહ નાસા, જન વશ મોહ રત પ્રેમ પ્રકાસા;
 ઉમા ગુપ્ત મત આદ અનાદી, જ્ઞાની લખે ન લખે પ્રમાદી. ૩
 ઉમા ઈષ્ટ દર્શન હિત જાઈય, ઉત્તમ ચરિત અપન ઉર લાઈય;
 ઉમગ્યો પ્રેમ શંભુ ઉર ભારી, રામ ભક્તિ અપને ઉર પ્યારી. ૪
 શિવ કે મર્મ કૃષ્ણ લખિ સારા, છૂટન લગી, નેન જલ ધારા;
 શિવ સર્વજ્ઞ ભક્તિ ઉર પ્યારી, લલિતા મય મુખ ગિરા ઉચારી. ૫
 શંભુ પ્રધાન ભક્તિ જડ ભારી, લખિ હરસે હરિ વિપન વિહારી;
 કૃષ્ણ કૃપાન નૈન, જલ છાવા, શિવ પદ પંકજ શીશ નિવાવા. ૬
 જય મહેશ મમ ઈષ્ટ અનાદી, સખતે શેષ સર્વતે આદી;
 મેં કછુ કરે સો તુમહિ અધારા, તુમ કર છુપે ન મર્મ લગારા. ૭
 ઈષ્ટ વંદિ હરિ જંસિ જાનઈ, ભક્તિ લીન જિન સર્વ સુનાઈ;
 બ્રહ્મરંધ્ર ધર યોગી પાવા, વ્યાપક અપનો રૂપ લખાવા. ૮
 મુનિ મંડલ પાયો ધર આદી, સુન જંસી જોલિ ખુલી સમાદી;
 સુનિ જંસી ઉર હર્ષ બહાવા, કૃષ્ણ ચરણ દર્શન ચિત ચલાવા. ૯
 મન પાવન સંકલપ જિન જીતા, આશા ત્રાસ વૃત્તિ વિપરીતા;
 સુક્ષ્મ તન મહિં કીન નિવાસા, નર સુર નભ મગ કરે ન ત્રાસા. ૧૦

દોહડા.

વિશ્વ જીત જોગી સોઈ, સુક્ષ્મ નિજ વશ કીન;
 સુર શશી નર સુર પ્રિયે, સર્વ સિદ્ધિ આધીન. ૧
 પૂરણ યોગી યોગ સિધ, સમજ્યો આતમ સાર;
 સુન જંસી હરસત હૃદય, ખગ મગ ચક્ષે અપાર. ૨

ચોપાઈ.

સુર સુરપતિ સુન જંસિ અવાજ, સ્વર્ગ ભોગ ત્યાગે સહ કાજ;
 લોચન લાભ લેન ચિત ચલાવા, અપ્સર સહિત યાન ચઢિ ધાવા. ૧
 તીરથ સર્વ ધાર તન અંજન, ખગ મગ નિરખન ચક્ષે નિરજન;
 મન મોહન જંસી સ્વર પ્યારા, નર સુર વૃત્તિ ભઈ ઇક ધારા. ૨
 શ્રોત્ર જંસિ સુર ઉર નૈહલાલા, ઘટ ઘટ પ્રગટ રમે ગોપાલા;
 કૃષ્ણ છબીલો સહ ઉર વાસી, હરિ પદ ભકત ન રહે ઉદાસી. ૩
 સર્વ સિદ્ધિ સુર તરે સુર ગાઈ, ખગ મગ ચક્ષે દર્શ ચિત ચાઈ;
 સભા સંગ ચતુરાનન દેવા, નભ મગ ચક્ષે દર્શ લખિ ભેવા. ૪
 હર અજ હરી વિશ્વ કરતારા, સમજિ શંકે, કો, ચરિત અપારા;
 લખે સોઈ હરી આપ લખાવે, કૃપા લીન કોઈ મર્મ ન પાવે. ૫

નર સુર નભ મંડલ જુરિ સારા, જ્ય હરિ જ્ય હરિ શબ્દ ઉચારા;
 ગ્વાલ ગોપિ પ્રેમી લખિ સારા, પુષ્પ વૃષ્ટિ સુર વારંવારા. ૬
 સુક્ષ્મ તન યોગી સનકાદી, સુન બંસી રસ જુરે સમાદી;
 બ્રહ્માકાર વૃત્તિ વિસરાઇ, શામ વેદ ધુનિ અધિક સુહાઈ. ૭
 એક એક સતકાર ન કીના, શ્રોત્ર ધાર સુર વૃત્તિ અધીના;
 નર સુર સર્વ ભયે થિર કેસે, ચલે ન ચિત્ર મૂરતી જેસે. ૮
 કૃષ્ણ કૃપાલ સમય યહ ચીના, ચરિત કીન ઇક પરમ નવીના;
 ધર્મ સેતુ ઉર પ્રથા પિછાની, નર સુર સર્વ લીન સનમાની. ૯
 ધર આયે જેહિ આદર કીજે, ધર્મ વિવેક નિરાદર છીજે;
 જાહર નરહરિ બાંસ બળવા, સુક્ષ્મ તન સતકાર કરાવા. ૧૦

દોહા.

હર અજસુર મધવા સહિત, દેવી સંત સમાજ;
 પ્રબલ પ્રેમ સખસે મિલે, પ્રથા સુધાર્યો કાજ. ૧
 હર અજ હરસે મર્મ લખ, સંત સુખી લખિ સાર;
 ધર્મ પ્રથા નીતી લિયે, હરિ ધારત અવતાર. ૨

ચોપાઈ.

યાતે નામ ધર્યો ગોપાલા, દશ ઈન્દ્રી સાક્ષી નૈદલાલા;
 દશ ઈન્દ્રી દશ દેવ રખારે, ચેતન એક નામ દસ ધારે. ૧
 દશ હી દશ વિપિયા રસ માતી, વિપિયા વશ જિવ બની અરાતી;
 ત્રિગુણ તર્ક પ્રિય તાપ તપાયો, સુખ દુઃખ માનિ સ્વરૂપ ભુલાયો. ૨
 કરિ સતસંગ ભજિત પદ પાવે, વ્યાપક કૃષ્ણ સ્વરૂપ લખાવે;
 બ્રહ્મ સદેહ કૃષ્ણ અવતારા, સો સમજે અધ્યાસ બિડારા. ૩
 તન અભિમાની તર્ક અપારા, યાતે ભ્રમિત ચક્ર સંસારા;
 બ્રહ્મા ચીટી સમ કરિ જાંના, સો જન કૃષ્ણ સ્વરૂપ પિછાંના. ૪
 નભ ઉપમા ઉપમા લખ લખયે, ઘટ મહ ભેદ ઉપાધી કમચે;
 નભ અવકાશ બને મહ સારા, નામ રૂપ યું બ્રહ્મ અધારા. ૫
 ઘટ મહ બીચ સકાશ ન આવે, તોયે પુરૂષ કહો કહાં સમાવે;
 ચેતન વાસ ન કરે અકારા, કર્મ ક્રિયા ક્રિમ સુશલ વેહારા. ૬
 ઘટ મહ ગર્ક ભર્યો નભ સારે, યું જડ ચંચલ બ્રહ્મ અધારે;
 ઘટ ખોજે સો નભ હી પાવે, યું વિશ્વે ઘટ બ્રહ્મ દેખાવે. ૭

નામ રૂપ મિથ્યા ઘટ દરસે, નભમેં નામ રૂપ નહિ પરસે;
 ચિત ચિતવે સોઈ વસ્તુ દેખાવે, ઈનમે કવન ઐદેશો લાવે. ૮
 નિશ્ચય સુક્લ ક્લે સખ કાહૂ, અજ તજ રહે એ પરવાહૂ;
 જ્ઞાની ગર્ક લખે પરમાતમ, સોઈ નિશ્ચે જાન્યો, નિજ આતમ. ૯
 અમિત નામ તોહુ એક અધારા, નામી મિલે નામ ગુણ સારા;
 સરિતા સર્વ ઉદધિ મહિં આવે, યું નામી સેહે નામ સમાવે. ૧૦

દોહા.

નામ જુદો નહિ નામિતે, નામી નામ ન ભેદ;
 તર્ક કુરે અજ્ઞાનિ ઉર, જ્ઞાની જરા ન ખેદ. ૧
 નામ રૂપકો વાદ કર, લખ નામી નિજ સાર;
 લક્ષ અર્થ મેં થિર રહો, પુરે ન તર્ક લગાર. ૨

ચોપાઈ

એસેહિ રામ કૃષ્ણ અવતારા, સુજન સંત લીનો યહ સારા;
 જીવન મુક્ત લાભ જિન પાવા, જગમે જનમ ન બહુરિ ધરાવા. ૧
 વજ્ર લેપ જિય પાપ કમાવહી, નિદા દેવ પરમ દુઃખ પાવહી;
 વિગર વિચાર જ્ઞાન સમ જલપે, મિથ્યા દોષ અપર દે કલપે. ૨
 નિજકી લખે ન અપર સુનાવે, અમિત બુદ્ધિ અધમી દુઃખ પાવે;
 ભક્તી પંથ સુલભ નહિ ભાઈ, હરિહર કૃપા હીન નહિ પાઈ. ૩
 બહુતે ગિરે મરે માયા વસ, ભક્ત સૂર પાવે આતમ રસ;
 વ્યાપક રૂપ કૃષ્ણ લખિ પાવા, મિલ્યો સુજન નહિ ડિગહિ ડિગાવા. ૪
 નભ લીલા મંડપ અતિ શોભા, નર સુર સર્વ એક મત લોભા;
 હર અજ નર મુનિ મંડલ સારા, કૃષ્ણ સત્ય પરિબ્રહ્મ નિહારા. ૫
 ગ્વાલનિ ગ્વાલ ઈષ્ટ કરિ જાના, મરત પ્રેમ હરિ પદ લપટાના;
 સુર સુરપતિ મન તર્ક પસારા, વિષ્ણુ મિનુજ લીન અવતારા. ૬
 અમિત ચરિત કરી ધર્મ બઢાવે, અધમ હટાય ઉલટિ ધર આવે;
 વિવિધ પ્રકાર સૃષ્ટિ અજ કરતા, વિષ્ણુ પાલન કરે સમરથા. ૭
 આખિર પ્રલય કરે શિવ સ્વામી, શેષ રહે મમ નાથ નમામી;
 યદ્યપિ વીજ્ઞુ શ્રેષ્ઠ નિરધારે, સુર દુઃખ હરન અસુર ગાહિ મારે. ૮
 અધરમ હરન કરન જન કાળ, યાતે વીજ્ઞુ શ્રેષ્ઠ સુર રાજ;
 હરિહર ભક્ત કષ્ટ નહિ પાવે, રામ રમા જોહ, ગોદ ખેલાવે. ૯

નિજ સુત સમજિ કરે ભવ પારા, યાતે પ્રયલ ભક્તિ મત ધારા;
અપર પંથ મહિં વીધન અનેકા, ભક્તિ પંથ મહિં વીધન ન એકા. ૧૦

દોહા

નર સુર મુનિ નિજ ભાવમે, મસ્ત રહે દિન રાત;
એક ભાવ આતમ મિલે, એક નર્ક લે જાત. ૧
તજી તર્ક મન વાસના, લખિ સ્વરૂપ શુધ ભાવ;
દેહ અધ્યાસી આશ વશ, જોલિ શહ ગ્રહ્યા કુભાવ. ૨

ચોપાઈ

અપન ભાવ કરિ મુક્ત સમાવે, અપને ભાવ ગર્ભ દુઃખ પાવે;
અપને ભાવ ભ્રમત સંસારા, અપને ભાવ રામ રસ પ્યારા. ૧
અપને ભાવ જતી સત સાધે, પ્રણવ મંત્ર કરિ ભાવ અરાધે;
અપને ભાવ બંક દિશિ ધાવે, બ્રહ્મરંધ્ર મહિં વાસ કરાવે. ૨
અપને ભાવ બ્રહ્મ નિજ એકા, અપન ભાવ કરિ સૃષ્ટિ અનેકા;
અપને ભાવ મંત્ર ત્રિધિ સાધે, કર્મ આશ વશ દેવ અરાધે. ૩
અપન ભાવ જગ બંધન રૂપા, અપન ભાવ જગ બ્રહ્મ સ્વરૂપા;
અપન ભાવ કરિ જાત વિજાતી, ભાવ અપન કરિ મિત્ર અરાતી. ૪
અપને ભાવ કામિ બ્રહ્મચારી, અપને ભાવ પુરૂષ અરૂ નારી;
અપને ભાવ પિતા અરૂ પૂતા, અપને ભાવ બને અબધૂતા. ૫
અપને ભાવ તીર્થ સત માને, વિપ્રમ ભાવ નિંદા મુખ હાને;
જીવ દયા નિજ ભાવ પસારા, હિંસક કર્મ ભાવ કરિ ધારા. ૬
અપને ભાવ અનવ તન જારે, અપન ભાવ વૃસલી^૧ મત ધારે;
અપન ભાવ કરિ શત્રુ સૈદારે, અપન ભાવ કાયર હોય હારે. ૭
વિશ્વ જીવ નિજ ભાવ અધારા, નિજ નિજ ભાવ સુક્ષ્મ ક્ષત્ર સારા;
કોઈ કાહુ નહિ દોષ દરાવે, અપને ભાવ સર્વ ક્ષત્ર પાવે. ૮
એસે કૃષ્ણ ભાવ જન પ્યારા, મિલે સર્વ સન એકલિ વારા;
ભાવ મૂર્ત સખકે મન ભાઈ, મિલે કૃષ્ણ જન હર્ષ બહાઈ. ૯
કૃષ્ણચંદ્ર મન કીન વિચારા, નર સુર સુરત ભઈ ઇક ધારા;
પંચ રાત્રિ ઇક રેન દિખાઈ, અજ શિવ ઇતર ખખર નહિ પાઈ. ૧૦

દોહા

પર્મ કૃપાલૂ કૃષ્ણને, સમજ્યો સમય પ્રસંગ;
શિવ અજ સનકાદીક સન, અવશ કરે સત સંગ. ૧

સત સંગત સમ વિશ્વમેં, અપર લાભ કે સાર;
સહજહિ મિલે સ્વરૂપમે, શબ્દ વિચાર વિચાર. ૨

ચોપાઈ

કૃષ્ણચંદ્ર ચેહિ કાજ વિચારા, બંસી ધુન રોકી તેહિ વારા;
બંસી રૂકી ધુની સંગ પ્રેરી, ચંચલ વ્રતિ ભઈ સખ કેરી. ૧
શબ્દ ધુની સોહિ બ્રહ્મ સ્વરૂપા, સમુજે સત્ય સુજન જન ભૂપા;
શબ્દ લીન સોહિ બ્રહ્મ સમાવે, યાતે શબ્દ બ્રહ્મ મુનિ ગાવે. ૨
શબ્દ યથારથ અર્થ લખાવે, સો જન આપ આપકો પાવે;
શબ્દ અર્થ સમજે સોહિ જ્ઞાની, શબ્દ મર્મ વિન પર્મ અજ્ઞાની. ૩
વસ્તુ મિલે શબ્દ કર ભાઈ, શબ્દ મર્મ વિન વસ્તુ ન પાઈ;
શબ્દ મર્મ સમજન કઠિનાઈ, સુલભ લખે હરિ કૃપા કરાઈ. ૪
મોક્ષ બંધ દે શબ્દ સંદેશા, શબ્દ લખે જોહિ મિટે અંદેશા;
વિશ્વ વેહાર શબ્દ કરિ હોવત, પ્રણવ શબ્દ મુનિ જન મન મોવત. ૫
શબ્દ બ્રહ્મ જિનકી દે ધારા, એક આર દૂજી ભવ પારા;
શબ્દ યથારથ તે ભવ તરહી, મિથ્યા શબ્દ જીવ ભવ પરહી. ૬
કરિ સતસંગ શબ્દ ગતિ પાવે, સત મિથ્યા દે મર્મ લખાવે;
બંસી શબ્દ વેદ ધુનિ ભાઈ, યાતે નર સુર વ્રતિ રૂકાઈ. ૭
કૃષ્ણ ભાવ બંસી મુખ આવા, યાતે સર્વ સહજ થિર થાવા;
રૂકી બંસિ સહુ નેન ખુલાવા, એક એક સન દર્શન પાવા. ૮
યથા યોગ સહુ વંદન કીજે, ધર્મ નીતિયુત આદર દીજે;
હરિ પ્રેરિત સિદ્ધી નિજ કાજ, વિધિવત આસન દીન સમાજ. ૯
ગાંધ્રવ અમિત ભક્તિ રસ ગાવત, ત્રિવિધ તોલ મરદંગ બગવત;
સુનિ સુનિ નરસુર મુનિમન હરસત, મર્મ અગાધ નૈન જલ વરસત. ૧૦

દોહા.

હરિ પ્રેરક મુનિ મુખ ગિરા, શિવપદ શીશ નિવાય;
જય મહેશ કરિયે કૃપા, સુનન બોધ ચિત આય. ૧
તુમ સર્વજ્ઞ સુજન પ્રભુ, આદ અંત મધ એક;
જડ ચેતન બિચ અંધિકો, કહો કરિ નાથ વિવેક. ૨

ચોપાઈ.

સુક્ષ્મ વિષય અપર કે જાને, વિન જાને કહા વસ્તુ વખાને;
આતમ તત્ત્વ અગમ ગોતીતા, શિવ સર્વજ્ઞ લખો સહ રીતા. ૧

ગ્રંથી શબ્દ અર્થ સમજાઈય, જ્યા કરિ શુદ્ધ સ્વરૂપ લખાઈય;
 સર્વ સાક્ષિ જનો ગમ સારી, કહિયે કહા શંભુ ત્રિપુરારી. ૨
 મુનિ મન પ્રેમ ભયો અતિ ભારી, હર હરસે મુનિ મર્મ વિચારી;
 હરિ પ્રેરક મુનિ પ્રશ્ન કરાવત, કૃષ્ણ કૃપાલ બોધ જગ ચાવત. ૩
 કૃષ્ણ કૃપાલ કૃપા કર આગર^૧, સર્વ જીવ સાક્ષી ઉજિયાગર;
 જન કલ્યાન હેતુ તન ધારા, સર્વ જીવ ચાહત ભવ પારા. ૪
 અજ લખિ મર્મ વંદે યુગ પાંતી, પર્મ પ્રેમ ભો શંભુ ભવાંતી;
 શિવ સર્વજ્ઞ સમય સત ચીના, પ્રતિ ઉત્તર ચહે પ્રેમ નવીના. ૫
 આશય ગૂઢ શંભુ મન ભાવા, ઉચરે શબ્દ નૈન જલ છાવા.
 જય અજ સુત સનકાદિક ચારી, બ્રહ્મ સદેહુ શુદ્ધ બ્રહ્મચારી. ૬
 તુમ સર્વજ્ઞ તજ તમ પારા, તુમ સન છુપે ન મર્મ લગારા;
 ઇન્દ્રી દવન ગવન ગઢ વંકા, બ્રહ્મ રંધ તુમ વસો નિશંકા. ૭
 તત્ત્વ સ્વરૂપ દ્રસો તન ધારી, પ્રગટ લખું મેં કૃપા તુમહારી;
 તુમ સમ સંત ચહે ઉપકારા, પતિત કરન ચાહત ભવ પારા. ૮
 પ્રથમ અપન ઉતરે ભવપારા, સો ચહ અવશ અપર ઉપકારા;
 મુનિ તવ રૂપ શબ્દ નહિ લાગે, જાગ્યો પુરૂષ ફેર કહા જાગે. ૯
 પ્રશ્નો ઉત્તર પ્રથા અનાદી, સૂતો જાગે જીવ પ્રમાદી;
 દ્વૈત પ્રપંચ બોધ કરિ જાવે, વ્યાપક અપનો રૂપ લખાવે. ૧૦

દોહા.

ગ્વાલ ગોપિનર સુર સભા, વ્યાપક નરહરિ નાથ;
 અમિત ચરિત કરિ રીઝવે, સખડો સમજ સખત. ૧
 ઇષ્ટ કૃપા મમ બુદ્ધિયુત, કહું ગ્રંથિકો સાર;
 સમજિ સુજન સંશય હરે, પતિત સમજિ ભવ પાર. ૨

ચોપાઈ.

અગ્રોનિનાથ મૃદુ વચન ઉચારા, સુનિયે મુનિ ગ્રંથી નિરધારા;
 બ્રહ્મ પયોનિધિ વ્યાપક સારે, નામ રૂપ જડ જિનાંક અધારે. ૧
 માયા શાંત અનાદી માંતી, સો કિમ કરે બ્રહ્મકો હાંતી;
 જડ ચેતનકો કહા દુષ્પદાઈ, વિષ રસ વિવશ થિતિ વિસરાઈ. ૨
 માયા વસ્તુ અપર કોઉ આવે, તો વશ જીવ ભક્ષે દુષ્પ પાવે;
 માયા વસ્તુ ન ઇતર કદાઈ, તરંગ તોય સમ મુનિ મુખ ગાઈ. ૩

યરક નીર દુતિયા કિમ હોવત, સમજ હીન મિથ્યા મન મોવત;
 બીજ તર અર યગુર સમીરા, સમજિ મર્મ ગાવત મતિ ધીરા. ૪
 ચેતન બીજતર જડ માયા, વદત વેદ મુનિ ગ્રંથ સુનાયા;
 ઊપણુ અનલ ભિન્ન કિમ કહિયે, માયા બ્રહ્મ અર્થ યહિ લહિયે. ૫
 અનલ વિના ઊપણુ કહા કરહી, ઊપણુ વિના અનલ કેા કરહી;
 તિક્ષણુ વિના મિરચ કહો કેસી, રસ વિન વૃથા દેખ હો જેસી. ૬
 દંપતિ દિપે હોય ઇકતાઇ, વિલગ ભયે નહિ એક ભલાઇ;
 માયા બ્રહ્મ સતા કૃત સારા, ભેદ ભાવ કરિ કહુ સંસારા. ૭
 માયા શુન્ય શુન્ય બ્રહ્મ ભાઈ, ઉભય સબંધ પ્રબલ પ્રભુતાઇ;
 વિવિધ પ્રકાર રૂપ જગ ભાસે, સર્વ સબંધ બને નિરઆશે.^૧ ૮
 ક્રિયા કર્મ ગુણ અમિત અનૂપા, બને સબંધ લખે જન ભૂપા;
 ગવતા ગવન સબંધ અધારા, ચિદા ભાસ ચંચલ ગુન સારા. ૯
 હર્ષ શોક મમતા મોહ માંને, જાત વિજાત સબંધ બખાંને;
 સ્વર્ગ નર્ક પુન પાપ સબંધા, તજ્યો સધે સત ચિદાનંદા. ૧૦

દોહા.

અમિત ખિલોના ઇખ રસ, કિમ કર કહિયે દોય;
 ઇખ બ્રહ્મ રસ વિશ્વ યહ, કિમ કરિ સંશય હોય. ૧
 સમ તુલ વસ્તુ ગ્રંથિ હોય, કરિ વિવેક લહુ સાર;
 વિપમ વસ્તુ ગ્રંથી કહા, નિરાકાર આકાર. ૨

ચાપાઇ.

કર કંકન ખોયો કહા ભાઈ, શું આતમ નિત પ્રાપ્ત સદાઈ;
 અમિત બુદ્ધિ ખોયો લખિ ધાવે, ખોજત ફિરત હાથ નહિ આવે. ૧
 દરપન મુખ નિજ વસ્ત્ર લઠાવા, લખિ પ્રતિબિંબ કટક^૨ કર પાવા;
 પાયો ખોયો કિમ મુખ ગાવે, ઉભય પક્ષ ઉર પ્રબલ દેખાવે. ૨
 અમિત બુદ્ધિ બહુ કષ્ટ ઉઠાવા, ભર્મ વિલય અતિશય સુખ પાવા;
 કંકણુ બ્રહ્મ જીવ કર ભાઈ, આશ વિવશ ભૂલ્યો પ્રભુતાઇ. ૩
 આશા ફાસ વિપય રસ આવે, જિમ જિમ જડતા જેર જનાવે;
 ક્ષણિક ભોગ વિપિયા રસ આવા, અક્ષય લાભ રૂપ વિસરાવા. ૪
 બઢી અવિદ્યા જેર જમાવે, સત્ય વસ્તુ વિપરીત દેખાવે;
 સત મિથ્યા મિથ્યા સત દરસે, સતકો ત્યાગ વૃથા સુખ તરસે. ૫

પરિણામી જડ માયા સદાઈ, એક રૂપ નહિ રહે કદાઈ;
 ચેતન જીવ એક રસ પૂરણ, સો સુખ ચાહત સર્વ સંપૂરણ. ૬
 મિથ્યા સુખ સો સત કિમ હોવત, સમજ હીન બદલે સુખ રોવત;
 જડ ચેતન ગ્રંથી યહિ ગાવત, ગૂઢ મર્મ જ્ઞાની ગમ પાવત. ૭
 સત મિથ્યા સમજ્યો જિન મર્મ, જ્ઞાની સુજન કુરે નહિ ભર્મ,
 ક્ષણિક ભોગ આશા તજિ સારી, બ્રહ્મ લીન સુખમય બ્રહ્મચારી. ૮
 અસ્તિ ભાતિ પ્રિય આતમ રૂપા, અક્ષય સુખ જિન અજગ્ય અનૂપા;
 ધ્યે ધ્યાતા બુદ્ધી વિસરાવા, સુત્ર આતમા આપ દેખાવા. ૯
 જડ વ્યતિરેક વસ્તુ કહા પારા, અન્વય આતમ એક પસારા;
 યામં જડ ચેતન કહા કીજે, બર્ષ નીર મમ લખી જે. ૧૦

દોહા.

ભૂલ કહો જડતા કહો, ગ્રંથિ કહો અજ્ઞાન;
 સર્વ લણે ક્ષણ એકમે, પ્રગટ હોય જગ્ય જ્ઞાન. ૧
 ફેન બુદ્ધ બુદ્ધ જલનિધી, માયા બ્રહ્મ કિલોલ;
 જ્ઞાની લખિ આનંદમે, જડ મતિ ડામા ડોલ. ૨

ચાપાઈ.

કો ગ્રંથી જડ કહો દહેરાવે, નિજ સ્વરૂપ વ્યાપક દરસાવે;
 લક્ષા અર્થ વિના દુઃખ પાવે, ચિદાભાસ ચંચલ દરસાવે. ૧
 શશિ પ્રતિબિંબ લક્ષે જલ સંગા, યદ્યપિ નભ મહિં શશી નિસંગા;
 જલ જંતૂ શશિ નિજ સમ માંને, શશિ સત મર્મ દેવ નર જાંને. ૨
 ચંદ્રમણી વિત મોલ અમોલા, પાઈ મોલ ન દે મતિ ભોલા;
 રવિ રજની સહ વીશ્વ નસાવે, ચંચડ ઘૂડ તિમિર નહિ જાવે. ૩
 ખલ બુદ્ધોત તિમિર ઉર પ્યારા, રવિ પ્રકાશ ઉર લગે અકારા;
 ચે સજ મર્મ લખે વિન ભર્મ, તજ ત્રિગિ સંચિત તજે ન કર્મ. ૪
 કાલ્પત કર્મ કરે બહુ ભારી, જિમ જિમ જીવ હોત દુષ્પિયારી;
 કર્મ સકામ ન તજે સઅંદા, કિમ કરિ લખે સત ચિદાનંદા. ૫
 અર્ધ ઉર્ધ આશા વશ જાવે, જાણ જાવે તાણ કાલ ગિરાવે;
 બ્રહ્મ લોક તક કાલ પસારા, નામ રૂપ માયા કૃત સારા. ૬
 નિષ્કામી ભક્તી પદ પાવે, મત વિદ્યેય ભક્તિ કરિ જાવે;
 આત્મણ એક રહે ઉર બાકી, ગુરુ સુબોધ લાંની હો તાકી. ૭

વિમલ પ્રકાશ આશ હોય નાસા, આત્મ ભાગો અજ્ઞાન તમાસા;
 જ્ઞાન અનલ પ્રગટયો ચહુ મેરી, સંચિત કર્મ જરી સહ ઢેરી. ૮
 અપનો રૂપ આપમેં પાયો, મોક્ષ બંધ ચિત તર્ક બુલાયો;
 સ્થિર વૃત્તી ચંચલતા બૂલી, અમર પ્રેમ આતમ રસ જૂલી. ૯
 મસ્ત મરાલ અગમ ગમ પાર્ષ, મિથ્યા કર્મ કિલોલ બુલાઈ;
 ભઈ અચલ આતમ વર પાર્ષ, લીન ભઈ સુખ ભાન બુલાઈ. ૧૦

દોહા.

પદ અવાચ્ય આતમ દશા, વૃત્તી લીન અગાધ;
 મેં તું તહાં ન કહિ શકે, સમુજ પરે કોહિ સાધ. ૧
 નિષ્કામી ભકતી રતા, ગુરુ સુખોધ ચિત લીન;
 પ્રિય આત્મ તજ તત્ત્વ રત, જિન વિવેક ચહ કીન. ૨

ચોપાઇ.

ભક્તિ વિના મુક્તી નહિ પાવે, જનની વિના ન જનમ ધરાવે;
 માતૃ વિના દુગ્ધ કો પાવે, ભક્તિહીન કહાં પ્રેમ બઢાવે. ૧
 રામ ભક્તિ જિનકી દે ધારા, પ્રથમ ભકત મન કરે વિચારા;
 નર સકામ ભક્તિ હરિ કરહી, જનમ મરણુ જાકો નહિ ટરહી. ૨
 ઇચ્છા ફલ દે વિપિન વિહારી, તીન તાપ જિવ શકે ન ટારી;
 ધાર સકામ મોક્ષ મગ હીના, સત્ય લખે જન સંત પ્રવીના. ૩
 નિષ્કામી સ્વામી હરિ ધ્યાવે, પ્રેમ ભક્તિ મુક્તી પદ પાવે;
 ફલકી આશ કરે નહિ કળહી, રામ વિના મિથ્યા જગ મળહી. ૪
 ઇષ્ટદેવ ફલ દેવન ચાવે, નિષ્કામી જન મન નહિ ભાવે;
 ઇષ્ટ પ્રગટ કહે લે મમ ભવતા, તદ્વપિ જન મન નહિ આશકતા. ૫
 ઇષ્ટ કહે કહ્યુ માગહુ ભાઈ, ભક્તિ દાન દો કહ હરસાઈ;
 અપર ચીજ સહુ અલ્પ સદાઈ, ભક્તિ અભય પદ મો મન ભાઈ. ૬
 વાર વાર ભકતી ચિત આવત, અપર વસ્તુ ઉરમે નહિ આવત;
 વારંવાર ચેહિ વર દીજે, જન્મ મરણુ સંકટ હર લીજે. ૭
 નિષ્કામી જન ચહિ પ્રભુતાઈ, અપર વસ્તુ નહિ ચહે કદાઈ;
 જિવન મૂક્તિ ભકતી પરતાપા, જનમ મરણુ ભાગી પ્રિય તાપા. ૮
 અજ્ઞાપા જાપ જપે દિન રાતી, માયા કુતરક ભગે અરાતી;
 મસ્ત પ્રેમ વશ પ્રભુ ગુન ગાવે, સ્થિર વૃત્તી નહિ તર્ક ચલાવે. ૯
 ગત કલેશ આતમ સુખ પાવે, સ્થીર વૃત્તિ નિજ રૂપ લખાવે;
 અંથી ગઈ આશ સહ નાસા, જ્યોતે નિજ સ્વરૂપ કર કાસા. ૧૦

દોહા

અપર આશ ગ્રંથી યહી, જ્ઞાન અનલ હોય નાશ;
અન્વય દરસે રૂપ નિજ, કો ઠાકુર કો દાસ. ૧
દુતિયામે આશા બઢે, એક લખે હોય દૂર;
આશ નાસ સન્યાસ પદ, નિગ્ગનંદ ભરપૂર. ૨

ચોપાઈ

જય સનકાદિક પ્રશ્ન કરાવા, લઘુમતિ યુક્ત ગ્રંથિ ગુન ગાવા;
ગ્રંથી ગુન મુનિ વિવિધ પ્રકારા, અમિત ગ્રંથ કીને નિરધારા. ૧
સવ ગ્રંથ યહિ અર્થ પ્રકાસા, ગ્રંથી નાશ મિટે જળ આશા;
તન અધ્યાસ વસ્તુ જડ આવે, સો ગ્રંથી ગુન પ્રગટ દિખાવે. ૨
ગ્રંથી ગર્ભ લીન સળ આસા, નિશ્ચલ પદ પાગો સન્યાસા;
મૃતિકા મય ભંજન અનરૂપા, અમિત સૃષ્ટિ મય બ્રહ્મ અનૂપા. ૩
હરિ અધાર સૃષ્ટી યે સારી, સમુજે સુજન સંત બ્રહ્મચારી;
કો ભંજન મૃતિકા કરિ ન્યારા, અમિત સૃષ્ટિ મહિં ઈષ્ટિ હમારા. ૪
જડ ચેતન મય નરહરિ નાથા, કરિ હરિ ભક્તિ મર્મ કાઉ પાતા;
ગોપી ગ્વાલ પ્રબલ તપ ધારી, પ્રગટ રમે સંગ વિશ્વ વિહારી. ૫
નર લીલા કરિ નરહરિ નાથા, અપને જનકો કરત સનાથા;
બલ બંડન મંડન મહિ ધર્મા, અધમ ઉધારન હરહિ અધર્મા. ૬
નભ લીલા કરિ પાવન કીને, પ્રેરિ નાથ મોહિ દર્શન દીને;
સુર સુરપતિ મુનિ મંડલ આવા, સર્વ પ્રેરિ સતસંગ કરાવા. ૭
સત સંગતિ સમકો જગ સારા, દીનો લાભ કીન ઉપકારા;
જય મમ ઇષ્ટ કૃપા યહિ કીજે, વાર વાર સત સંગતિ દીજે. ૮
જ્ઞાન આદિ શુભ કર્મ અપારા, સત સંગતિ શુભ ગુન ભંડારા;
કરિ સત સંગ સર્વ ગુન પાવે, આપ આપ મય સહજ સમાવે. ૯
સત સંગતિ મહિમા કહા ગાવે, ગુનત ગુનત ગુન રૂપ સમાવે;
યાતે ઈષ્ટ અરજ સુન લીજે, સુજન સંત સત સંગતિ દીજે. ૧૦

દોહા

શિવ સમાન વ્યાપક સદા, આદ અંત મધ એક;
નર સુર નીતિ ધર્મ હિત, પ્રબલ નિભાવત નેક. ૧
ભક્તિ જ્ઞાન શિવ કથન કર, બ્રેહ વશ ભયે અપાર;
અજ ઈન્દ્રાદી નરહરી, વંદત વારંવાર. ૨

ચોપાઇ

કમલાપતી કૃષ્ણ કરજોરી, વિનય કરત આરત નહિ થોરી;
 જય અખિલેશ કૃપા ભલ કીની, ગ્રંથી અર્થ શુદ્ધિ સહ દીની. ૧
 અમિત જનમ જિય ભૂલ નિકારી, શિવ કૃપાલુ સમ કો ઉપકારી;
 ગ્રંથી અર્થ સમુજ ઉર ધરહી, સો જિય જીવન મુક્ત વિચરહી. ૨
 અપની ભૂલ ગ્રંથિ સત ગાઇ, અપર ગ્રંથિ કોઉ દરસત નાઈ;
 ભૂલ ભગી ભવસાગર ભાગા, આપો ઉલટ આપ મહિં જાગા. ૩
 શિવ સ્વરૂપ જાણ્યો અવિનાસી, શિવ પદ લીન ન રહે ઉદાસી;
 માયા બ્રહ્મ ભેદ દરસાવે, જગ લગ શિવ સ્વરૂપ નહિ પાવે. ૪
 માયા બ્રહ્મ ઉભય ઇકતાઇ, બરફ નીર સમ શુદ્ધિ પાઇ;
 શિવ પદ લીન ભયો સો યોગી, તજિ આશા મન ભયો નિરોગી. ૫
 સો શિવ નિશ્ચલ રૂપ વખાંના, ભેદ ભાવ ઉરમેં નહિ આંના;
 સમુજિ સજ્જત શંભુ સત ભાખા, સમજે અર્થ મિટે અભિલાખા. ૬
 અપને સમ સર્મજે શિવ પ્રાની, ગુપ્ત ગાથ અદ્વૈત વખાની;
 શિવકો ભેદ ભાવ નહિ ભાસે, સર્વ સજ્જત લખે નિર આસે. ૭
 શિવ મુખ શબ્દ હૃદય ધરિ રાખે, સો જિવ સુલભ બ્રહ્મ રસ ચાખે;
 શિવ પદ સેવ કરે નરનારી, હસ્તામલક મિલે ફલ ચારી. ૮
 તનતે ધનતે સુત પરિવારા, અવશ્ય મિલે વંચિત ફલ સારા;
 જીવન મુક્ત હોન જન ચાવે, અવશ શંભુ પદ સેવ કરાવે. ૯
 ઇષ્ટ દેવ આશા જન પૂરે, ભગત કાજ કોઉ રહ ન અધૂરે;
 શિવ સર્વજ્ઞ હુમે વિશ્વાસા, જન્મત મોર પૂર્ણ કો આશા. ૧૦

દોહડા

નર તન ધરિ મમ નેનતે, પ્રથમ દર્શ શિવ રૂપ;
 પ્રાત દર્શ દે દાસપે, કીની કૃપા અનૂપ. ૧
 તગતેં દહ વિશ્વાસ ઉર, શિવ દાસનકે દાસ;
 તજિ ઉદાસ શિવ શિવ રહે, સુફલ ફલે મન આસ. ૨

ચોપાઇ

કૃષ્ણ કૃપાલ કીન અસ્તૂતી, વારવાર શિવ વરણિ વિભૂતી;
 હરિહર અજ ત્રિય એક સ્વરૂપા, એક એક ચહ ઇષ્ટ અનૂપા. ૧
 અન્યો અન્ય વંદના ભારી, કો જાને ઇનકી ગતિ ન્યારી;
 અંકુશ ઇષ્ટ સમજિ શિર ધારે, નિરંકુશ નર નીતિ ઉજારે. ૨

નિરંકુશ સમ કો જગ પાપી, વેદ ધર્મ મરિયાદ ઉથાપી;
 વરણાશ્રમ તજો વિધિ ધર્મી, મન મુખ જલ્પિ કરે અધ કર્મી. ૩
 આપ જાય અરૂ અપર વિગોવત, દુષ્ટ જન્મ અધ કારન હોવત;
 યાતે સુજન સંત મુનિ જ્ઞાની, સાર ભગિત વંદત નિજ પાની. ૪
 ઇષ્ટ દેવ અપને શિર ધારત, સર્વ સુલભ નિજ કાજ સુધારત;
 ઇષ્ટ વિના જિય ભષ્ટ જમારો. નિષ્ટ હોય શદ કાજ વિગારો. ૫
 ભય વિન ભજન ભગિત કિમ કરહી, નિરંકુશ પશુ વૃત્તિ વિચરહી;
 કુકરમ કર્મ ક્રોધ ઉર જ્વાલા, કામી કુકરમ ભયો બેહાલા. ૬
 હરિ ગુરુ હર નહિ ઇષ્ટ પિછાના, અપની ભૂલ ભ્રમ્યો હૈરાના;
 સુર તરુ કામ ધેનુ નર દેહી, સુલભ તિરે જિય ઇષ્ટ સનેહી. ૭
 શ્રેષ્ઠ દેવ હરિહર અજ તીનુ, ઇષ્ટ લીન મન જલ જિમ મીનુ;
 બ્રાત બ્રાત જિમ અંકુશ આંને, તીનુ દેવ ઇષ્ટ ઉર જાંને. ૮
 તિનુ દેવ સૃષ્ટિ કર કરતા, અધિક ન્યૂન કો સર્વ સમર્થા;
 તદ્દપિ ઇષ્ટ લખે અધિકારી, ધન કર ધનપ્રી પ્રગલ્ભ જગદા. ૯
 ચતુર પ્રવીન લખે યદ ગાથા, ઇષ્ટ શરણુ મોઠી જીવ સનાથા;
 સમુજિ સાર શિર ઇષ્ટ ન ત્યાગે, જીવન મૃગિત લેણિ સુભાગે. ૧૦

દોહા

નર તન ધારિ નારિનર, ચહે ચારી ફલ હાત;
 તન મન અરપે ઇષ્ટ પદ, લીન રહે દિન રાત. ૧
 કૃષ્ણ કૃપાલુ નરહરી, શિવ વંદે કેઈ વાર;
 ભાવ મર્મ લખિ સુર મુની, પ્રગટગો પ્રેમ અપાર. ૨

ચોપાઈ

સનકાદિક મુનિ મંડલ સારે, જય જય મુનિ સુર સર્વ ઉચારે;
 પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ છાઈ, સંત સમાગમ સખ મન ભાઈ. ૧
 બ્રહ્મ સ્વરૂપ શ્રેષ્ઠ શિવ જ્ઞાની, સમજ સુખોદ હોય અધ હાની;
 સનકાદિક કહે વારંવારી, કૃત્ય કૃત્ય કીને ત્રિપુરારી. ૨
 ગ્રંથી અર્થ સરસ સમુજવા, મન મંશય મમ સર્વ મિટાવા;
 વૃત્તી ચહે વૃથા વિષિયા મુખ, ઉચ્ચ કલેશ જીવ નાના દુખ. ૩
 વ્યાપક અપનો રૂપ લખાવા, સ્થિર વૃત્તી અક્ષય મુખ પાવા;
 જય મહેશ શુદ્ધી ભલ દીની, કુતરક તર્ક સર્વ હર લીની. ૪

સત સંગત વિન તર્ક ન જાવે, કરિ સત સંગ અમર પદ પાવે;
 જય મમ ઈષ્ટ કૃપા યહિ કીજે, વિષય પદારથ મન નહિ રીજે. ૫
 મન મરકટ શઠ ચંચલ ભારી, કૃપાસિંધુ જનત ગમ સારી;
 હરિહર કૃપા હોય મન નાસા, તવ પદ ભક્તી જય દુરાસા. ૬
 આશા રોગ વિશ્વ દુઃખ ભારી, જોહિ છૂટે જાણે કૃપા તુમારી;
 કૃપા હીન બહુ કષ્ટ કરાવે, આશા રોગ સમૂલ ન જાવે. ૭
 જો જાવે કરિ ભક્તિ તુમહારી, વેદ શાસ્ત્ર મુનિ વદત વિચારી;
 યાતે ભક્તિ શ્રેષ્ઠ પદ ગાવત, કૃપાનાથ તુમ પ્રથમ શિષ્યાવત. ૮
 મમ હિત તાત ભક્તિ શિર ધારત, જનમપુર જાવત જીવ ઉગારત;
 તીન દેવ તુમ બ્રહ્મ સ્વરૂપા, ત્રિગુણ અતીત સર્વ શિર ભૂપા. ૯
 કર્મ અતીત કર્મ કિમ લાગે, સત્ય કથત તવ સંત સુભાગે;
 લમ લઘુ બાલ મર્મ કલા જાને, સુની સુનાઇ વિગત વખાને. ૧૦

દોહડા

અજ દરસે વરસે સુમન, સુજન સંત તુમ આદ;
 પ્રસન ભયો તવ પ્રશ્ન સુન, સાધુ સાધુ તુમ સાધ. ૧
 શિવ સુખોધ દીનો ભક્તે, કીનો અતિ ઉપકાર;
 તરણિ તરાવહિ અપરકો, ઉત્તમ જન લખિ સાર. ૨

ચોપાઈ

રે પુત્રો મમ પરમ પ્રવીના, યુક્ત પ્રશ્ન શંભૂ સન કીના;
 શિવ સુખોધ ગ્રંથી સમુજવા, સો સુનિ નર સુર સર્વ સુહાવા. ૧
 પુત્રો પ્રથમ સાર તુમ જાના, પ્રશ્ન કીન તુમ હોય અજાના;
 જ્ઞાની પ્રશ્ન પરમ ઉપકારા, અજ જીવ સમજે કધુ સારા. ૨
 પ્રશ્ન વિના ઉત્તર કિમ હોવે, સત્ય વાદ મુનિ જન મન મોવે;
 પ્રશ્ન યથારથ સભા સુખારી, સુનિ સુખોધ ઉપજે સુખ ભારી. ૩
 મિથ્યા તર્ક પ્રશ્ન મુખ ગાવે, અતી પ્રશ્ન કરિ પ્રેમ ગુમાવે;
 અપની બકે લખે નહિ કાહ, ધર્મ પ્રથા કરિ જે પરવાહ. ૪
 મન મુખ કલ્પિત કર્મ બખાને, વેદ શાસ્ત્ર મરિયાદ ન જાને;
 ઉત્તમ જન સત સંગતિ સારા, સુનિ સુખોધ વૃત્તી ઇક ધારા. ૫
 જલ્પ વાદ વૃત્તી વિપરીતા, બહુધા ભઇ ત્યાગ સત રીતા;
 નિરમલ જલ મહિષી સુત આવા, સ્વચ્છ નીર સો ગાર મિલાવા. ૬
 નિરમલ જલ પીત બહુ પ્રાની, પ્યાસે ગયે કીન શઠ હાની;
 મિથ્યા પ્રશ્ન દૂર તે તજીયે, ધરિ મુખ મુન મંત્ર પ્રભુ ભજીયે. ૭

અર્થ વાદ વિન અંથ ન હોવે, સત્ય પ્રશ્ન જ્ઞાની મન મોવે;
કરિ સુખોધ આતમ સુખ પાવે, ભૂલે જીવ અમિત ધર આવે. ૮
પુત્રો પ્રશ્ન પ્રિયે મોહિ લાગા, સત્ય સુખોધી પર્મ સુભાગા;
એકલિ દશા રહો મમ ભાઇ, લગે ન હરિહર માયા કદાઈ. ૯
સુક્ષ્મ તર્ક મૂલ સુખ માયા, જલપત આશા નામ ધરાયા;
ઈન્દ્રી ભોગ અપર સુખ આવત, જીવ ભાવ કર જન્મ ધરાવત. ૧૦

દોહા

મરે ન જનમે આતમા, જળ ઉપજે નિજ જ્ઞાન;
વિન જાને નિજ રૂપકો હોવત અતિ હેરાન. ૧
નભ સમ વ્યાપક એક નર, અપર ડિગાવે કૌન;
અકવર્તિ, નૃપ, રમ, રહ્યો, જલ્લા તલ્લા અપનો ભૌન. ૨

ચોપાઇ

સમુજે અર્થ સુલભ સહ કાળ, અર્થહીન નર હોય અકાળ;
કોડી હીરો સરિસ અખાને, જળ લગિ મોત્ર સત્ય નહિ જાને. ૧
કવડી તન હીરો નિજ આયે, અપર કવન ઈન થાપ ઉરાયે;
તજિ હીરો કવડી સત માંની, તાતે ભયો દેહ અભિમાની. ૨
મેં તું તર્ક બદે આસગતી, અમિત પ્રકાર ડરે યા જગતી;
જળ તળ લખે એક દાન નાંમી, તળ છૂટે ચે ફિકર તમામી. ૩
કરત ભરત હરતા તૂલિ કહીયે, એકા બ્રહ્મ અપર કો લહીયે;
એસો જ્ઞાન પ્રગલ્ભ ઉર આવે, મિત્રે રૂપ નહિ જનમ ધરાવે. ૪
સુનિ સુખોધ સમુજે ચે મમર્મી, સમુજે સત્ય જળ મન ભર્મી;
સંશય અર્થ અંથિ કર કહીયે, સંશય નાશ અંથિ કહા લહીયે. ૫
રજ્જુ સર્પ સમજ વિન દેખા, રજ્જુ લખી સર્પ નહિ પખા;
રજ્જુ આતમ કર અજાના, વિશ્વે સર્પ વિવિધ વિધિ જાના. ૬
જ્ઞાન રવી આતમ સત જાના, જાગ્યો નૃપ નિજ સુપન વખાના;
સત વસ્તુ વિપરીત દેખાવે, યાકો અંથ અંથિ કહિ ગાવે. ૭
નામ સવિદ્યા યહિ જન ગાલત, સત વસ્તુ વિપરીત દેખાવત;
ભગી અવિદ્યા એક લખાવા, સમજિ સ્વરૂપ અમર સુખ પાવા. ૮
હર પ્રતાપ પુત્રો મેં જાનું, ઇષ્ટ શરણ અક્ષય સુખ માનું;
નામ રૂપ સૃષ્ટી તન ધારી, મમ અંકલ્પ ઉત્પન હો સારી. ૯
વિધ નિષેધ દે કર્મ કરાવે, અર્ધ ઉર્ધ્વ મરજી જહાં જાવે;
પ્રભુ આજ્ઞા સહ કર્મ કરાજી, મેં કરતા અભિમાન ન લાજી. ૧૦

દોહા

વિશ્વ કર્મ ઉપરામ ચિત, પ્રણવ મંત્ર ધુનિ ધાર;
 ઇષ્ટ કૃપા લક્ષા અરથ, લગે ન કર્મ લગાર. ૧
 બ્રહ્મા બ્રહ્મ સ્વરૂપ સત, કથન, કીન સાક્ષાત;
 નર સુર શિવ હરસે હરી, હૃદય ન પ્રેમ સમાત. ૨

ચોપાઇ

સુર સુરપતિ ઉર સમય વિચારા, હરન અસુર હરિ નર તન ધારા;
 નભ લીલા અવસર યહ ભારી, અસુર ત્રાસ વરણે વિધિ સારી. ૧
 મધવા કહ મોહિ લજ્યા આવે, યુદ્ધ કીન કિમ સનમુખ જનવે;
 ગોવરધન લીલા પ્રભુ કાની, મોરી પૂજા કૃષ્ણ હર લીની. ૨
 હમકો ક્રોધ ભયો અતિ ભારી, મિનુજ લગે નહિ કૃષ્ણ મુરારી;
 વ્રજકો નામ યવન નહિ સાર, જલ દુખોય સમુદર મહિં ડાર. ૩
 સુંદ ધાર વૃષ્ટી નભ કાની, સાત દિવસ લગ શધ ન લીની;
 અમિત સૃષ્ટિ હરિ નિજકર ધારા, હરતા મલક સર્વ મંસારા. ૪
 ગોવરધન ભારી કહા જિનકો, નામ રૂપ આડંબર ઇનકો;
 અમિત સૃષ્ટિ જિન રોમ પ્રકાસે, કો જનમ્યો જગ જે ઇન માસે. ૫
 મનુજ સમજ મહિમા નહિ જાંતી, સુક્ષ્મ તન કરિ બુદ્ધિ હેરાંતી;
 સર્વ શક્તિ વ્યાપક મમ નાથા, સર્વ કર્મ સંકલપ ઇન હાથા. ૬
 સમ દિવસ વૃષ્ટિ કરિ ધોરા, અતિ અભિમાન લીન મન મોરા;
 વ્રજ ભોમી તર નર અર નારી, ભૂધર પશુ ખગ ભવન અટારી. ૭
 વ્રજ ભોમી દધિ કાન નિવાસી, નિરખિ નેન ઉપજે સુખ રાસી;
 અહિ ઐરાવત વ્રજ મહિં આવાં, કૃષ્ણ કૃપાનિધિ ચરિત દેખાવા. ૮
 મોર ચક્રોર કરે સુખ મેના, કોયલ કેલિ કરે સુખ ચેના;
 તર તર તાલ^૧ યગીચે વાપી, ગો વછ કેલ કરત અણુ માપી. ૯
 ભોગ જીવન ભોમી નરનારી, ગ્વાલનિ ગ્વાલ રમે બ્રહ્મચારી;
 ગોવરધન પ્રભુ ભવન યનાવા, વ્રજ ભોમી શિર છત સમ છાવા. ૧૦

દોહા.

સમ દિવસકા વૃષ્ટિ જલ, અંદર બુંદ ન એક;
 જન રક્ષક રક્ષા કરે, પય પય મરો અનેક. ૧

દર્શ કર્તે નૈદ લાલા કે, ઉર ભાગે અભિમાન;
સમાજિ મર્મ ચરણાં ગિર્યો, વ્રેલ વશ તન બેભાન. ૨

ઓપાર્થ.

કૃષ્ણ કૃપાલ દયા કર સાગર, સર્વ શક્તિ વ્યાપક ઉજ્યાગર;
મમ કરપકારિ ગોદિ મલિં લીનો, હરસિ હાથ મોરે શિર દીનો. ૧
સુર નરેશ નહિ હોદ્દુ દુઃખારી, મેં તોરી જનૂ ગમ સારી;
તુમ કર દોષ જરા નહિ ભાઈ, નૃપ નીતી યદ રીતિ સદાઈ. ૨
નૃપ સન કરે અપર કોઠિ ક્રોધા, અવશ્ય નૃપત કરિયે તેહિ ક્રોધા;
અરિ સનમુખ નૃપતી-સુખ હોઈ, નૃપ અધિકાર રાજ યલ ખોઈ. ૩
હાર છત ચિત ચિંત ન કરહી, આખિર સુદ્ધ ક્ષે શિર ધરહી;
નૃપ નીતી સત ચેહિ સુરેશા, પ્રસન ભયો મોહિ શંક ન લેગા. ૪
યદપિ તાત સાહસ નહિ કીજે, આદ અંત કછુ મર્મ લખીજે;
તુમ કર પૂજ હુમે હર લીની, અતિ વૃષ્ટા તખતે તુમ કીની. ૫
ન્યૂન વિશેષ ન તુમ હમ દોઈ, કિયે કૃત્ય પાવે ફલ સોઈ;
અભા વેદ નીતિ યદિ રાખી, કિયે કૃત્ય સતકાર કરીજે;
હરસિ ભવન જાળ્યે મમ ભાઈ, પ્રગ્ન ભોમિ પોસો હરસાઈ. ૭
સુન હરિ શબ્દ હૃદય સુખ પાવા, વારવાર પ્રભુ પદ લપટાવા;
વારવાર પ્રભુ દી આશીપા, સુખ મય સદા રહો સુર ઇશા. ૮
કૃષ્ણ કૃપાલ લખિ પ્રેમ બઢાવા, વ્રેલ વશ વિકલ વચન નહિ આવા;
કૃષ્ણ રગ અપને શિર ધારી, વંદિ ચક્ષે મન માન વિસારી. ૯
અપર દેવ દ્રષ્ટા ભરિ દેખા, હરિ સમ અપર કૃપાલ ન એકા;
દીન જનની પ્રભુ કૃપા કરીજે, દેહ જગ ભક્તિ ભાવ પ્રભુ દીજે. ૧૦

દોહા.

વેા દિન આવત યાદ મમ, ઉર મલિં તક અપાર;
હરિ વ્યાપક મનકી લખે, છુપે ન કૃત્ય હમાર. ૧
સર્વ હર્સ સુરકી સભા, સુર ગુર કહે વિચાર;
હરિ વ્યાપક જનકી લખે, ખિગરી લેત સુધાર. ૨

ઓપાર્થ.

સુક્ષ્મ તન અર તન અસ્થૂલા, યા મલિં રાગ દેષ મોહ મૂલા;
હરિ સર્વજ્ઞ સર્વ ઘટ વાસી, હર્ષ શોક ક્રિમ કરે ઉદાસી. ૧

જડ ચેતન બિચ વ્યાપક એકા, બીજ વૃક્ષ સમ વિશ્વ વિવેકા;
 મધુર કટુક તરફે ફલ ફૂલા, જડ થડ પત્ર બીજ મહિં મૂલા. ૨
 રૂપાંતર તર બીજ કલાવે, રૂપાંતર તર પલ્લવ છાવે;
 તરવર બાજ એક દો કેસા, વિશ્વ હરી એકો ગુણુ એસા. ૩
 અરી મિત્ર હરિ ગિને ન કાહ, નામ રૂપ તે બે પરવાહ;
 ગોદિજ ધર્મ હેતુ તન ધારે, લિલાવત જન કાજ સુધારે. ૪
 નરસુર અસુર કાજ કરિ પૂરણ, બ્રહ્મ જોત મય લીન સૈપૂરણ;
 યાતે તાત શંક નહિ કીજે, મન મરણ સો વિનય કરીજે. ૫
 સુર ગુર સુરપતિ સુર સુન બાની, ઇન્દ્ર આદિ મન ગઢ ગિલાની;
 ગુર સર્વજ્ઞ સુબોધ સુનાવા, હરસત હૃદય હરી દિગ આવા. ૬
 જોરિ ઉભય કર વંદન કીના, કૃષ્ણ કૃપાલ મર્મ લખ લીના;
 કલકુ સુરેશ વાત ઉર ધારી, સુદલ હોય સોઉ મર્જી તુમારી. ૭
 ઇન્દ્ર કહે હરિ તે કલા છાંની, વિશ્વ ચરાચર તર્ક સુગંની;
 કંસ વંશ અતિશય દુઃખ દાર્ઠ, કુકરમ કર્મ અનીત બઢાર્ઠ. ૮
 દંત વક દમ ઘોપ અનીતી, શિશુપાલ ત્યાગી નર રીતી;
 જરા સંઘ બહુ યુદ્ધ મચાવે, નૃપ છતી ગ્રહ કેદ કરાવે. ૯
 નર્કી સુર અતિ નર્ક સ્વરૂપા, યથા નામ ધારે ગુણ ભૂપા;
 નિસિચર કર્મ નાથ કલા છાંને, વિનય કર્ત હમ હો હૈરાંને. ૧૦

દોહડા.

અસુર સૈહારન કારન, નરહરિ ધર્મો શરીર;
 સુક્ષ્મ તન અજ્ઞાન વશ, જલપત હોય અધીર. ૧
 વર્ષ એક દશ ભોમ વ્રજ, સુરપતિ કહે નિવાસ;
 દ્વાદશ મેં મથુરા વસુ, હેં અસુર અરિ ત્રાસ. ૨

ચોપાઈ.

અલ્પ કાલ સુરપતિ રહ્યો બાકી, કહે કાજ શંભૂ ધરિ સાખી;
 સાત વર્ષ આયુષ મમ ગાવે, માત તાત અતિ પ્રેમ કરાવે. ૧
 બાલ ગ્વાલ અપને સમ જાંની, કીડા કરત નિત્ય મન માંની;
 વૃદ્ધ તરણ વ્રજકી સહ બાલા, વારવાર ટેરત કેહિ લાલા. ૨
 વ્રજ ભોમી નારી નર સારે, સર્વ લખે મોહિ પ્રાણુ અધારે;
 જાગ્રત સુપન ઉભય તન માંડી, ખેલત સંગ સર્વ ગ્રહિ બાંડી. ૩
 સુનત બંસિ ઘેનુ ઉઠ ધાવે, હાંકારિ સનમુખ શીશ નિવાવે;
 બંસી ટેર સુનત ખગ સારે, કૃષ્ણ કૃષ્ણ મુખ ટેર ઉચારે. ૪

માત તાત સમ સરિસ સનેહા, પ્રેમ એક ભાસત દે દેહા;
 વ્રજ પશુ પક્ષિ નારિ નર સારે, મેં ઉનકે વેા પ્રિયે હમારે. ૫
 સમય સમજ હમ ઇનહિ ખેલાવે, પાછે મથુરા વાસ કરાવે;
 મથુરા વાસ કર્મ વિપરીતા, ભક્તી પ્રેમ ત્યાગે સહ રીતા. ૬
 યુદ્ધ કર્મ કરિ અસુર સૈંદાઈ, તાઈ જન મહિ ભાર ઉતાઈ;
 યુદ્ધ ક્રોધ મહિં પ્રેમ ન છાજે, પ્રેમ ભક્તિ કિમ ક્રોધ વિરાજે. ૭
 યાતે પ્રેમ ભક્તિ રસ લૂટે, મથુરા ગયે ભક્તિ રસ છૂટે;
 બાલ અવસ્થા સખ સુખ ખાની, પુરૂષ નારિ સૈંગ કછુહ ન હાની. ૮
 બાલ ચરિત હમકો પ્રિય ભારી, સુન સુરેશ કહુ સત્ય વિચારી;
 વૃદ્ધ તરણુ કોહિ, શંક, ન લાવે, શિશુપન સમજિ સર્વ મન ભાવે. ૯
 જનત વિજ્ઞતી ધર મહિ ચોરે, ઉચ નીચ નહિ સુરપતિ મોરે;
 મોકું ભજે ભજૂ મેં તાકો, ગુપ્ત ગાથ સુરપતિ કહુ કાકો. ૧૦

દોહા.

ગુપ્ત ગાથ જ્ઞાની લખે, કાં હર અજ મમ નાથ;
 જડ ચેતન મેં એક મેં, સર્વ હમારી જનત. ૧
 પંચ તત્વ તન એક હે, જીવે બ્રહ્મ સજ્જત;
 બ્રાંતી ભાસે વિપમતા, સમજે કવન વિજ્ઞત. ૨

ચોપાઈ.

કૃષ્ણ સ્વરૂપ વૃત્તિ સ્થિર થાવા, પ્રજ્ઞા પ્રેમ વશ નેન ભરાવા;
 પ્રેમ ગાથ વ્રજકી સહ જાંની, નર સુર નેન પનારે પાંતી. ૧
 પ્રેમ ભક્તિ સખકે મન માંતી, પ્રેમ દશા ધન કૃષ્ણ બખાંતી;
 પ્રેમ ભક્તિ વશ હરિ ગુન ગાવે, સો જન જગ નહિ જન્મ ધરાવે. ૨
 પ્રેમ ભક્તિ ભગતન હર ખારી, મહિમા ભક્તિ, કથે, ત્રિપુરારી;
 ભક્તિ પ્રધાન મોક્ષ સુખ દાતા, સમુજે સુલભ પર્મ સુખ પાતા. ૩
 વ્રજ ભોમી હરિ ભક્તિ નિવાસા, યાતે ચહ વ્રજ રજ મુનિ દાસા;
 નભ લીલા ભગ્ની મય સારી, સુર શંભૂ હરસે અવહારી. ૪
 કૃષ્ણ કૃપાલ સમય શુભ ચીના, અજ હર વંદે પ્રેમ નવીના;
 જય મમ ઈષ્ટ દર્શ ફિર દેખયો, લખિ લઘુ દાસ શુદ્ધિ મમ લેખયો. ૫
 મુનિ મંડલ વિનતી ચહ મોરી, તુમરે લાથ દાસ કર ડોરી;
 કર્મ ગહન ઇન ગતી વિશાલા, સંત રહાય કરિયે તતકાલા. ૬

કરિ સત સંગ સર્વ ગમ પાવે, મિથ્યા કર્મ કરત અટકાવે;
 નર તન ધારિ કરન ચહું કાળ, કૃપાનાથ નહિ હોય અકાળ. ૭
 અજ શિવ આજા પાય સુખારી, નર સુર સંત પ્રેમ ભો ભારી;
 જય જય ધુનિ ચહું ઓર સુહાર્ધ, પુષ્પ વૃષ્ટિ નભ મારગ છાઈ. ૮
 કૃષ્ણ કૃપાલ સર્વ શિર વંદા, સર્વ સભા મન પર્મ આનંદા;
 નિજ નિજ સ્થલ ચાલે હરસાઈ, નભ લીલા વરણુત પ્રભુ તાઈ. ૯
 મુનિ મન પ્રેમ કલ્થો નહિ જાવે, સર્વ વસ્તુ મહિં કૃષ્ણ દેખાવે;
 વ્યાપક રૂપ કૃષ્ણ મન ભાવા, પ્રેમ મગ્ન મુનિ નિજ સ્થળ આવા. ૧૦

દોહડા.

જ્વાલ જ્વાલ પ્રજ કે સખ, નિજ નિજ ભવન નિવાસ;
 નભ લીલા પૂરણુ ભઈ, લક્ષ લખે ડોહ દાસ. ૧
 પ્રાત સમય જાગે સખે, નિજ મન કરત વિચાર;
 નભ લીલા યે અસત સત, લહો કૃષ્ણ મિલિ સાર. ૨

ચોપાઈ.

સર્વ જ્વાલ સંશય મન આવા, સત્ય ગાથા યા સુપન દેખાવા;
 સખકો એક સુપન કિમ આવે, ઘર સૂતે ન ભમે કિમ જાવે. ૧
 જ્વાલનિ સખ સંશય ભો ભારી, મિલી જ્વાલ સંગ વિગત ઉચારી;
 જ્વાલ બ્રાત સુનિયે ચિત લાઈ, નભ લીલા નૈદલાલ દેખાઈ. ૨
 નર સુર ઈન્દ્ર શંભુ અજ સારે, સર્વ રેન હમ નેન નિહારે;
 તુમ હમ સર્વ કૃષ્ણ સૈંગ ખેલે, એક એક ચદુવર કર ઝેલે. ૩
 જ્વાલનિ વચન સુનત કહ જ્વાલા, સંશય સર્વ હરે નૈદલાલા;
 તુમ દેખો સો હમ હિ દેખાવા, કૃષ્ણ કુંવર ખૂઝન ચિત ચાવા. ૪
 યમુના તટ ચલિયે ચહિ વારા, ન્હાય ધોય કછુ કરે આચારા;
 પ્રથમો ધર્મ અચાર જખાના, પાછો અપર કર્મ સન માના. ૫
 સત્ય સમુજિ યમુના તટ આયે, ન્હાય ધોય આચાર કરાયે;
 મલ શુદ્ધી જલતે તન ન્હાયે, મન શુદ્ધી ગોવિંદ ગુન ગાયે. ૬
 ગોપી જ્વાલ સર્વ મિલ જાલા, ચલત રાહ ભેટે નૈદલાલ;
 પ્રબલ પ્રેમ વશ પદ લપટાવા, ખોજત રંક રતન જિમ પાવા. ૭
 વ્યાપક નરહરિ વિપિન વિહારી, ઘટ ઘટ પ્રગટ લખે ગમ સારી;
 સખ સંતોષ, કલ્થો હરસાઈ, યમુના તટ ચલિયે મમ ભાઈ. ૮
 આગે કૃષ્ણ લાર સહ જાલા, યમુના તટ આયે તતકાલા;
 કદમ તરે તર શીતલ છાયા, જ્વાલ સહિત એહે ચદુરાયા. ૯

યમુના તટ તર સ્થલ અલિહારી, જ્યાં એકે શ્રી કૃષ્ણ મુરારી;
ધન વેા દેશ સમય અરૂ કાલા, જ્વાલ સહિત આલ એસે ગોપાલા. ૧૦

દોહા.

કૃષ્ણચંદ્ર અવસર લખી, સુખ ઉચરે મૃદુ ખેન;
બ્રાત ગાથ પરગટ કહો, સુનિ ઉપજે સુખ ચેન. ૧
પ્રેમ વિવશ ગદગદ ગિરા, જ્વાલ સર્વ કરજોર;
ઉર શંકા ઉચરન લગે, વંદિ બહોર બહોર. ૨

આપાર્થ.

કૃષ્ણ કૃપાત દયા કરે સાગર, ઘટ ઘટ પ્રગટ લખો ઉજિઆગર;
વ્યાપક પુરૂષ વસ્તુ કહા છાંને, સપ્તર માત્ર જિવ સર્વ પિછાંને. ૧
દષ્ટા દેવ અચંખો ભારી, જાનંત પછો વિપિન વિહારી;
યદ્યપિ નાથ કહે કહ્યું મોરી, કો પ્રકાર કરિયે પ્રભુ ચોરી. ૨
વીતી નિશા અચંખો ભારી, નભમે લીલા અજગ્ય નિહારી;
લમતે આદિ ગોપિ અરૂ જ્વાલા, નભમે સંગ રમે નૈદલાલા. ૩
લમતે દુગુન જ્વાલ તલ્લો દેખે, દુગુન નલિ ગાય તલ્લો પેખે;
દુગુ નલિ પ્રેમ પરસ્પર ભારી, દુતિયા રજ નલિ દ્રષ્ટિ નિહારી. ૪
દુગુ નલિ રાસ પ્રેમ દરસાવા, દુગુન પ્રેમ અંસી સુર છાવા;
દુગુ ન દેવ નભ પુષ્પ ગિરાવા, ગાંધ્રવ દુગુન ભક્તી રસ ગાવા. ૫
અજ શિવ દુગુન બોધ સત દીના, જ્યા કરિ કૃત્ય જનમ હમ ચીના;
વજરતે દુગુન સર્વ સુખ પાવા, સર્વ સત્ય યા સુપન દેખાવા. ૬
સત્ય હોય તોહુ સત્ય ન લાગે, પ્રાત સર્વ હમ ધર કિમ જાગે;
હમ તે યુક્તિ અને નહિ એકા, કૃષ્ણ કૃપા કરિ કહો વિવેકા. ૭
હમ બહુ યતન કર્તા હિય હારે, કહણુ કષ્ટ ઘટ આપ નિવારે;
દાસકે દાસ દાસ પદ દાસા, તવ પદ લીન વૃત્તિ યહિ આશા. ૮
ગદ ગદ કંદ ગોપિ અરૂ જ્વાલા, સમય સમજિ એલે નૈદલાલા;
રે મમ પ્રાણ પ્રિયે અધિકારી, સર્વ શંક મન હર તુમારી. ૯
સત્યા સત્ય સમજ તેહિ આવે, એક ચિત્ત મમ શબ્દ સુનાવે;
ઉત્તમ જન ઉત્તમ મગ લાગે, બોધ સમય સંકલપ સહ ત્યાગે. ૧૦

દોહા.

બોધ સમય વૃત્તી ડિગે, શબ્દ જ્ઞાન નલિ હોય;
ગંગ કિનારે ગો લણી, એકો ચહું ફલ ખાય. ૧

સત સંગત ગંગા સરસ, બોધ નીર મહિં ન્હાય;
ત્યાગ તેહિ કુતરક તરક, નર તન મારી ગાય. ૨

ચોપાઈ

નર તન પાય સમાગમ ત્યાગે, જોહિ સમ જગમે કવન અભાગે;
સત સંગતિ રસ જળ્ય તુમ જાનો, એક ચિત્ત કુતરક સહ ભાનો. ૧
ચિત્ત ઉપરામ વૃત્તિ ધર આવે, જીવન મુક્ત લાભ જળ્ય પાવે;
શબ્દ અર્થ સમજે સતસંગા, ઉપજે આતમ જ્ઞાન અભંગા. ૨
યાતે પ્રથમ કહ્યો સમજાઈ, નિજ ચિત્ત તજિયે ચંચલતાઈ;
જીવન મુક્ત કરન હિત ભાઈ, નભ લીલા મેં તોય દિખાઈ. ૩
અળ્ય સુનિયે ઇનકા કષ્ટ મર્મા, જ્યાતે સર્વ જળ્ય મન ભર્મા;
નભ ચેતન હમકો કરિ માનો, વિશ્વ વિપિન પીપર તર જાનો. ૪
પિપર તર મમ શ્રુતિ મુળ ગાવા, મેં પીપર તર વિશ્વ દેખાવા;
ઉંચો મૂલ ટાસે ઇન નીચા, રસ વત મેં પસર્યો સળ યીચા. ૫
ચ્યાર વેદ ટાસ ઇન કહીયે, અમિત શબ્દ સાખા ઇન લઈયે;
કર્મ પુણ્ય ગુનિ જન ગુન ગાવે, પત્ર છંદ મુનિ પ્રગટ સુનાવે. ૬
મોક્ષ સરસ ફલ લાગો ઇનકે, લક્ષા અર્થ સુકલ ભો જિનકે;
તરફલ ગિય છક નીતિ વિશાલા, ફલ તર સમય તજે તતકાલા. ૭
તર ફલ તજે તજે ફલ આસા, દૂટ ત્યાગિ મહિ કરહિ નિવાસા;
વિશ્વ તર વિપ રસ રસ આસા, કૂંપલ વહત જનમ જિય ત્રાસા. ૮
કૂંપલ અનલ પરસ હોઈ જાવે, રસ સૂકે અર ભોમિ ગિરાવે;
જ્ઞાન અનલ વૃત્તી મહિં જાગે, ક્ષણિક ભોગ વિપિયા રસ ભાગે. ૯
નામ રૂપ આશા તજિ ભાગી, નિશ્ચય મહિં સૂતો બડ ભાગી,
નિશ્ચલ ચિત્ત મન જુરે સમાધી, ભાસ માત્ર મન મિટી ઉપાધી. ૧૦

દોહા

નામ રૂપ માયા તર, જોહિ જન કહ વેરાટ;
રસવત ચેતન બ્રહ્મ મેં, સર્વ હમારો હાટ. ૧
જલ થલ નભચર જીવ જો, ચંચલ મમ આધાર;
યહિ નભ લીલા જાનિયે, બ્રાતા કરો વિચાર. ૨

ચોપાઈ

નરસુર અસુર ગોપિ વ્રજ ગ્વાલા, વચ્છ ગૌ ચેતન એક ચાલા;
સુરપતિ સુર અજ આદ મહેશા, એક બ્રહ્મ કાનો ઉપદેશા. ૧

સર્વ નામ નામી મે એકા, સત્ય લખે જિન કાન વિવેકા;
 અસ્તિ ભાતિ પ્રિય મેં પસરાવા, લખે મર્મ ગુરુ તે ગમ પાવા. ૨
 નારી પુરુષ દેહ કર નામા, મમ આધાર યહ ભૂત તમામા;
 પાંચ ત્રીન આહુ કર મેલો, જ્ઞાની મિથ્યા લખે ઝમેલો. ૩
 માન મોહ અરિ સમુજ વિહારા, કામ ક્રોધ કર પકરિ નિકારા;
 બુદ્ધી ત્રીન દોષ કરિ તર્કા, મસ્ત મતંગ રૂપ નિજ ગર્કા. ૪
 જિનકો હર્ષ શોક નહિ વ્યાપે, નિજ આતમ વ્યાપક અણુ માપે;
 મમ સ્વરૂપ સો મિદ્યો ન ન્યારો, પર્મ ધામ આતમ ઉજિયારો. ૫
 મૂર રાશી પાવક નહિ પાની, પદ અવાચ્ય પહુચે નહિ યાની;
 પર્મ ધામ મમ જો જન જાવે, લીન સ્વરૂપ બહુરિ નહિ આવે. ૬
 સગસે પરે ધામ મમ ભાઈ, લક્ષ લખે સો સહજ સમાઈ;
 કરિ મમ ભક્તી ભક્ત મોહિ પાવે, ત્રીન પ્રકાર શરણુ સમજાવે. ૭
 ભયકર ભક્તિ પાપ નસાવે, પ્રેમ ભક્તિ વૈકુંઠ વસાવે;
 દાસો હમ કહે વારંવારા, દ અક્ષર લખિ મર્મ નિકારા. ૮
 સોલં શબ્દ અર્થ લખિ ગાવે, સો સમ સહજ સ્વરૂપ મિલાવે;
 ત્રીન ભેદ આતા સમજાવે, જગમે બહુરિ ન જન્મ ધરાવે. ૯
 માક્ષ હેતુ નભ લીલા ગાઈ, સમુજો અર્થ સર્વ સુખદાઈ;
 લીલા માત્ર વીશ્વ સહ ભાઈ, મેં નભ ચેતન યુક્તિ સુનાઈ. ૧૦

દોહા

નામ રૂપ લીલા લલિત, ક્રિયા કરત સગ જીવ;
 સર્વ ક્રિયા મમ આશરે, સર્વ શક્તિ એક શીવ. ૧
 જલ નિધિ લીલા જલ મણી, તરંગ બુદ્ધ બુદ્ધા રેન;
 તરંગ તોય ટકરત રહે, જલ નિધિકે ઉર ચેન. ૨

ચોપાઈ

અહ સમુદ્ર કર્મ ઝક ઝોલા, સમજ હીન મૂરખ મન ડોલા;
 તરંગ હોય કહા જલતે ન્યારી, અહ કિ લોલ વીશ્વ યહ સારી. ૧
 તરંગ લીન તો હુ જલહિ મિલાવે, જિવ ત્યાગિ તન કહો કહો જાવે;
 કર્મ ક્રિયા ગુણ દાસત ન્યારા, ફૂલ પત્ર ફલ વૃક્ષ અધારા. ૨
 કો આવે જાવે કો ભાઈ, અમિત બુદ્ધિ કરિ અર્થ ન પાઈ;
 સમજો અર્થ હોય સ્થિર બૂદ્ધી, અપની જીવ આપ લે શક્તી. ૩
 મમ આતમ મે સત કરિ માંનો, ઇતર તર્ક અમ માત્ર પિછાંનો;
 જીવ ક્રિયા સો લીલા કહયે, નભ સમ લાલ હુમે લખ લહયે. ૪

સુપન નહીં જે સત્ય સદાઈ, તવ હિત મેં તોહિ પ્રગટ દેખાઈ;
 લક્ષા અર્થ શબ્દ સમજવા, અથ કરિયે અપને મન ભાવા. ૫
 અર્થ લખેાં તો જીવન મૂકતા, નહિતર મમ ભક્તી આશકતા;
 શાસ્ત્ર ગુરુ સત જોધ સુનાવે, અપના જ્ઞાન આપહી પાવે. ૬
 ગુરુ શાસ્ત્ર ચિતમેં કિમ આવે, અપની વૃત્તી આપ રૂકાવે;
 જોધ યુક્તિ ઉરમેં અહિ રાખે, થિર વૃત્તી આતમ રસ ચાખે. ૭
 ભૂલે રાહ જતાવત કોઈ, રાહ કટે પુરપારથ હોઈ;
 મુખમે ત્રાસ રખે કાઉ લાઈ, ઉદ્ધ ભરે જળ આપ ગિટાઈ. ૮
 રોગ યુક્ત ઔપધ દે વૈદા, પચ પૂરણુ જાવે જિય ખેદા;
 ભોગ આશ સુક્ષમ તન રોગા, ગુરુ સુખોધ કહુ મિલે સુયોગા. ૯
 ઔપધ જ્ઞાન ત્રિમે દિન રાતી, પીતાં આશ જાચ ઉતપાતી;
 ચિત નિરોગ અંચલતા ત્યાગે, સ્થિર વૃત્તી આતમ રત લાગે. ૧૦

દોહા

નર તનમે મન વશ કરો, પચ મન સંશય રોગ
 શાસ્ત્ર ગુરુ સેવત રહે, તથ તન હોય નિરોગ. ૧
 સમ ભોમિકા શાનકી, સમુજે અપની આપ;
 તુરિયા મમ પદ લીન હો, જપે કોન કો જાપ;

ચોપાઈ

તુરિયા તત્ત્વ ધામ મમ દાસા, સૂર શશી વિન પરમ પ્રકાસા;
 પર્મ ધામ યોગી ગમ પાવે, પહુંચે સુજન ઉલટિ નહિ આવે. ૧
 વૃત્તિ અકુંહિત રૂપ સમાવે, મમપુર યું વૈકુંઠ કલાવે;
 અપર ધામ કુંહિત હો જૂઠ્ઠી, કર્મ સકામી કરે અશક્ષી. ૨
 નિષ્કામી નિશ્ચય પદ પાવે, મમપુર ગયો જહુરિ નહિ આવે;
 પર્મ ધામ મમ સગકે પાસા, પૂજે સુજન ત્યાગ અભિલાષા. ૩
 પર્મ ધામ મમ નિઠટ ન દૂરા, પહુંચે ઇન્દ્રિ જીતિ જન શરા;
 મમપુર સુલભ સમીપ સુખારી, સુખસે પહુંચિ શકે નરનારી. ૪
 તાત ભવન સુતતે હોય દૂરા, પિતા પ્રેમ કલિયે કિમ પૂરા;
 તાત સતા સુતકો કઠનાઈ, તાત નહિ પૂરણુ અરિતાઈ. ૫
 પુત્ર પિતા ધર જનમે ભાઈ, તાત ભવન જિન કિમ કઠિનાઈ;
 સુત હિત તાત ભવન વિત રાખા, અરપન કરન પ્રજલ અભિલાષા. ૬
 લાયક હોય તુરત તેહિ અરખે, ભૂપ સતા સુત સર્વ સમરખે;
 દે યુગરાજ ભૂપ સુખ માંને, ગૂઢ મર્મ જ્ઞાની ગમ જાંને. ૭

સર્વ જીવ સુત મેં તિન તાતા, સર્વ ક્રિયા ફલ હમતે પાતા;
હલન ચલન ચિતકા ચતુરાઇ, હમ ગિન પત્ર હિમે કિમ ભાઈ. ૮
મેરી રજા કરે જિવ કર્મા, પલટિ ભેદ સમજે જન મર્મા;
કોઈ ધર્મા કોઈ અધમ કરાવે, સર્વ સતા ચેતનતે પાવે. ૯
અપતર અસી લોહ નિર આસે, ભિન્ન વિહાર કર્મ કરિ ભાસે;
રક્ષણ ભક્ષણ કર્મ કરાવે, લોહ મહિં વિપમ ભાવ કિમ આવે. ૧૦

દોહા

વિધિ નિંધ દે કર્મકા, નીતિકા મેં આદ;
મિત્રે ધામ સોઈ મગ લાઈ, મર્મ લખે જન સાધ. ૧
જીવ ધામ જનમન મરણ, અદ્ય કર્મ કરિ પાય;
યુક્ત કર્મ ભક્તી હતા, સો મમ ધામ સમાય. ૨

ચોપાઇ

અંતઃકરણ ચાર મમ ધામા, જ્યા કરિ સંકલપ હોત તમામા;
ખુદી જલ મહિં મમ પ્રતિ ગિંગા, સર્વ તર્ક હમતે અવલંબા. ૧
ચિદા ભાસ મુનિ સર્વ સુનાવે, ગુરુ સુખોધ યહ મર્મ લખાવે;
અસ્તિ ભાતિ પ્રિય મેં સખ દામા, અમિત સૃષ્ટિ ભાસત મમ ધામા. ૨
દસ પચીસ ચવ તીન અતીતા, ઇનતે કામ કરે મમ રીતા;
ઈનમે રત સોઈ જીવ કરાવે, ઇનતે પાર પર્મ પદ પાવે. ૩
જગત સુપન સુષુપતિ ત્યાગે, તુરિયા તત્વ વૃત્તિ અનુરાગે;
તીન અવસ્થા જીવ કરાવે, તજે તીન મન ધામ સમાવે. ૪
સખંદે પાસ સુલભ સદા ભાઈ, દૂર ધર્મે જિન ભક્તિ ન પાઈ;
પ્રેમ ભક્તિ ઉચરે મમ નામા, જિન જન સુલભ સદા મમ થામા. ૫
હરિ ત્રિય દોષ પર્મ પદ પાવે, શ્રેષ્ઠ ભક્તિ દસમી મુનિ ગાવે;
આત્મ નિવેદનિ દસમી કહ્યે, મોક્ષ હેતુ ગુરુતે ગમ લઘ્યે. ૬
પરા ભક્તિ પાવે સો યોગી, પર્મ ધામ મમ ભયો સંયોગી;
મુજમે લીન ભયો મમ આતમ, ઇનતે અવર કવન પરમાતમ. ૭
એસી દશા હોય યહ પાવે, ચલિત બુદ્ધિ નહિ મર્મ લખાવે;
મુનિ મમશબ્દ ભ્રમિત ભો ભારી, ચલિત કીન ચિત વિપય વિકારી. ૮
મમ તન ચરિત લખે સંસારા, મમ મુખ શબ્દ મુજન લહ સારા;
વાજહિ^૧ ભક્ત ભક્તિ નહિ જાને, લે મમ શરણ વિપય સુખ માંને. ૯

એસે ભક્ત ભક્તિ કરિ ભૂલા, વિષય પદારથ ચાહત ઊલા;
તન ધન ધામ વિષયચિત ચાવે, સો મમ પરમ ધામ કિમ પાવે. ૧૦

દોહા

સર્વ વિષય રસ ત્યાગી કે, પ્રેમયુક્ત મમ નામ;
તન ધન મન અધ્યાસ તજ, મિલે પર્મ મમ ધામ. ૧
પર્મ ધામ પ્રાપ્તી ભયો, આશા કરે ન આન;
અહ્ન ભૂત જિન અવસ્થા, તાહિ લખે ભગવાન. ૨

ચોપાઇ

ગ્વાલનિ ગ્વાલ રહેા કુશલાતા, કરિયે કારજ ધર્મ સુહાતા;
જનમ મરણ સંશય પર હરીયે, યદ્યપિ કર્મ ધર્મયુત કરીયે. ૧
કર્મ ખીજ તરવર ફલ પાછં, પ્રથમ કાછ^૧ કાછે જ્યું નાચે;
પાછે વૃત્તિ ઉપાય ન લાગે, પ્રથમ સમુજિદૃત કરહિ સુભાગે. ૨
વૃત્તી ધર્મ કર્મ અનુસરહી, ચિત વેદિ અવજ યતન ભલ કરહી;
કર્મ કરે જ્યું વૃત્તિ ડિગાવે, જ્ઞાન ધ્યાન ભક્તી રસ જાવે. ૩
કર્મ યને બુદ્ધી કર ભાઈ, યાતે બુદ્ધિ કર્મ મૈંગ જાઈ;
જ્ઞાની કર્મ ગતી લખ સારી, પ્રથમ કર્મ સો કર્ત વિચારી. ૪
વાવે ખીજ તર ફલ આખર, પ્રથમ વિચાર કરે નારી નર;
યાતે તાત વાત લખ લીજ, યુક્ત કર્મ કરિ ભક્તિ કરીજ. ૫
નભ લીલા ગાથા યહ ગાઈ, સત્ય સત્ય યહ યની યનાઈ;
નભ વિન મિલે ન કોઈ અવકાસા, સો ચેતન મેં પરમ અકાસા. ૬
જડ ચેતન મુજમે અવકાસા, મુજમે લીન લખે સોઈ દાસા;
જગત હરી એકો કર જાને, જીવન મુક્ત મહારસ માને. ૭
એસો પ્રબલ જ્ઞાન ભયો જાકે, યદ્યપિ કર્મ પ્રથા શિર રાખે;
ધર્મ પ્રથા તજિ ભક્ત કહાવે, ભેષી ભક્ત ન હુમે સુહાવે. ૮
પુત્ર કપૂત ન તાત સુહાવે, દુષ્ટ ભક્ત મગ ભક્તિ લખાવે;
કામ ક્રોધ હલ હિર પ્રવીના, ભક્તિ સરસ રસ દુષ્ટ ન ચીના. ૯
સો મમ પર્મ ધામ કિમ પાવે, જમ કિંકર કર પકરિ ગિરાવે;
ભક્ત કેવાય સ્વભાવ ન ત્યાગા, જ્યા કરિ જમ કિંકર કર લાગા. ૧૦

ઢોહા

કર્મ ગાથ બ્રાતા લખો, પખો ન રાખું પ્રેમ
સખો હમારો કર્મ શુભ, રખો યાદ મમ નેમ. ૧
બ્રાતા લક્ષણ બક્તિ મમ, પર્મ ધામડો પંથ.
સમજિ શકે નહિ મૂઢ મત, સમુજે મંત મહંત. ૨
નભ લીલાડો અર્થ યદ, જીવ માત્ર નહિ દુર;
નભમે લીલા જીવમે, સુભર ભયો ભરપૂર. ૩
નભ લીલા લક્ષણ લલિત, લખે અર્થ જન ભૂપ;
વિપિન વસ્તિ ઉર તર્ક તજ, જાહે તહે લીન સ્વરૂપ. ૪
ગુનિજન મુનિજન મુજન જન, જેહિજન નિજ મન રામ;
વ્યાપક જન્યો રૂપ મમ, અવશ્ય મિત્રે મમ ધામ. ૫
નભ લીલા પૂરણ ભઈ, પૂરણ કાનો કાજ;
પૂરણ જન પૂરણ મિત્રે, લખી પૂરણ વજરાજ. ૬
નભલીલા સંપૂર્ણ.

નવીન પદ.

પદ ૧—રાગ આશા.

ગુરુ સમ ડો ભવમે લિતકારી,
સમ ઉપદેશ દેત સખ જનકો, પરમ વિવેક વિચારી. ટેક.
નિજ આશા અણુજે જીવ સારે, વૃત્તિ વિવેક વિસારી:
અધઃ ઉર્ધ્વ અવતાર ધરે નિત, પાપ પુન્ય અધિકારી. ગુરુ...૧
જન્મ રૂ મરણ મહા દુઃખ દુસ્તર, વિકલ સકલ નરનારી;
હરિ ગુરુ મંત દીન લખિ જનકો, બોધત વારંવારી. ગુરુ...૨
દે ઉપદેશ દહન કરિ દુઃખકો, સિંમરણ દેત સુખારી;
શ્વાસ ઉશ્વાસ તાર ઉર ઈશ્વર, અમિત જીવ ભવ પારી. ગુરુ...૩
તારણ તરણ નાવ સમ સત ગુરુ, જે સમજાદિ વિધિ સારી;
બ્રહ્મ સ્વરૂપ સોધ ગુરુ સિમ્રથ, વંદુ પદ કેઈ વારી. ગુરુ...૪

પદ ૨

મેં મન અગમ હું રે, ગમ કરિં જાને જનનહારા. ટેટ.
પંચતત્વ ત્રીન ગુણ મિલકે, યેહી સ્થૂલ વિચારા;
સતરા તત્વ મિથ્યા સુક્ષ્મમે, દષ્ટા ચેતન ન્યારા. મેં મન...૧

પાંચ કોપ અવસ્થા ચારી, જિનતે અગમ અપારા;
 ચુંગક સતા ચક્ષે જ્યું સૂઈ, કાયા હોત વ્યવહારા. મેં મન...૨
 પુત્રી પીવ બનાયો તાતકો, કીન અતી અનચારા;
 નિજ પતિકો ફિર પુત્ર બનાયો, જગ્ન ભાસ્યો સંસારા. મેં મન...૩
 સાસુ વહુ મિત્ર ભેદ ડાર કે, સસરે જલ પસારા;
 નામ રૂપ જડ ચેતન કીના અપના દીન ઇશારા. મેં મન...૪
 મારે પુત્ર પ્રિયા જગ્ન અપની, માકા મૂળ ઉખારા;
 સદ્ગુરુ ભેદ બતાવે સમ્રથ, સહજ હોત ભવ પારા. મેં મન...૫

પદ ૩ આશા, દેશ, સોરઠ

રે મન ભજ ભજ શંભુ ભવાની,
 વિશ્વ વેરાટ સર્વ શક્તિ યહ, નિજ જનકો મુખ દાની. ટેક.
 જડ અધાર ચેતન કો કહિયે, સો લે શંભુ પિછાની;
 નિરગુણ સરગુણ નામ રૂપિણી, સો માયા મહારાની. રે મન...૧
 પાંચ રૂં ત્રીન ચાર ચૌદા મિત્ર, જિવ ચરાચર ખાની;
 નર સુર અસુર ઇન્દ્ર આદિ નૃપ, ચે મનિહી રજધાની. રે મન...૨
 અનિરવચની ગેહ આદ અનાદી, વદત વેદ સ્વર બાની;
 મુક્તા તુલા દે નામ ઇનીકો, સમજે સંત સુજની. રે મન...૩
 સમજિ મર્મ શ્વાસા ધુનિ સુમિરે, હોય પાપ જિન હાની;
 તારણ તરણ સમજિ પદ સેવત, પાર કરે ગહિ પાની. રે મન...૪
 તુરિયા તત્વ પાર પદ પરસે, ગુપ્ત અર્થ લહે જ્ઞાની,
 સિમ્રથ સુભર ભર્યો સ્વે આતમ, સાચર લહેર સમાની. રે મન...૫

પદ ૪

જગમેં બાળે પોત્ર કે ઢોલ, ટેક.
 ચાડ વરણ તજે આશ્રમ ધ્રમ, હો ગયે ડામા ડોલ;
 એકે હાસ એક પરમંશા, યું ભયે હલકે મોલ. જગમેં...૧
 તીરથ વૃત પ્રતિમા તજ પ્રીતી, બનતે બ્રહ્મ ડફોલ;
 અરમી બ્રહ્મ ભાષે મુખ એસે, અથ પાપી અણુતોલ. જગમેં...૨
 સલ કમસલ નિરખે અમ દષ્ટી, એસે ચખકે ચોલ;
 વાયુ લાગ ભયે ખલ બહેરે, બોલત બોલ કુબોલ. જગમેં...૩
 મિથ્યા તર્ક સંત બન બેકે, હગ પકશાળા બોલ;
 પખ ડહેકાય હાય સુન લીજે, આવત છતિયા છોલ, જગમેં...૪

હા નૃપરાય ન્યાય નહિ કરતે, પોલમે ધસ ગયા ગોલ;
 યિના ખુન ખોસે જગ ખાંડન, મય ગર્હ રોડા રોડ. જગમેં...૫
 જિમ ધૂત સહત દૂધમે કાંછ^૧, મેલે વસ્તર ચોલ;
 સિમ્રથ રામ સમજ મન અપને, તું મુખડે મત ખોલ. જગમેં...૬

પદ ૫

હરિ જન હરિ હરિ દુઃખ હારે
 જ્યું જ્યું ભીડ પડે ભક્તનમે, નરહરિ નાથ પધારે. ટેક.
 ભવમે ભગત જગત સુખ ત્યાગે, વિપ રસ ભાવ વિસારે;
 વિપય વિસાર તાર સિંવરણમે, રામ ઝટ શિર ધારે. હરિજન...૧
 પ્રગટે પ્રેમ નેમ વિન પૂરણ, પુલકિત નૈન પનારે;
 મન પવન પલટી ધર આયા, અજપા જાપ પુકારે. હરિજન...૨
 નાગન જાગ ભાગ મગ લીનો, આશા ત્રાસ વિહારે;
 પિશ્વમ ઘાટ વાટ યિન બેહદ, સત્ય સ્વરૂપ સંભારે. હરિજન...૩
 એસા સંત પંથ યિન ચાલે, સનમુખ શ્યામ જુહારે;
 કાટિક પંથ કીન જન પાવન, ધન અવની પદ ધારે. હરિજન...૪
 જગમે સંત તાત ભવ તારણ, સત સત શબ્દ ઉચારે;
 સિમ્રથ સેન સમજ ગુરૂ શરણે, વ્યાપક રામ નિહારે. હરિજન...૫

પદ ૬

હરિ મોટા હરિજનકો ધર હેરે
 સુખમય ભવન એક સંતનકો, વિદ્ય ભરે બહુ તેરે. ટેક.
 ભક્તી સરસ એક રસ લાગ્યો, અપર આશ નહિ પ્રેરે;
 સુખમે લીન દીન નહિ દુઃખમે, નહિ તેરે નહિ મેરે. ૧
 નિવતે કૃષ્ણ કૌરવો નિજ ધર, અભિમાનિ બહુ તેરે;
 અમિત રસાલ ત્યાગ નૃપકે ધર, ભાવજ ભાવજ ટેરે. ૨
 ભીલનિ ભાવ પ્રેમ ફલ પાયે, વિપિન રામ વિચરે રે;
 સીવરી વિનય કીન સો શ્રી હરિ, અક્ષર એક ન ચેરે. ૩
 તરંગ તોય તંતૂ પટકે તુલ, હરિ હરિજન હમ હેરે;
 સિમ્રથ રામ પતિત ભયે પાવન, નિશ્ચય ધાર ધને રે. ૪

પદ ૭

નિર્ગુણ કાન દેશકો વાસી
 હે મધુકર સમજાય સંહદે, સાચ સમજ નહિ હાસી. ટેક

૧ કાઠમડાનાં ખીજ.

કો, હૈ જનક જનની કો કહિયત, કોન નાર અરૂ દાસી;
 • કોન વરણુ પુનિ વેપ હૈ કેસો, કોન રસાં અભિલાષી. ૧ નિર્ગુણુ ૧
 પાવેગો પુનિ ક્રિયો આપનો, જો રે કહેગો ગૌસી;
 સુનત ચુપ મુખ રહ્યો હગ્યો સુ, સૂર મતી જિન નાસી. ૨ નિર્ગુણુ ૨

પદ ૮

નિર્ગુણુ સગુણુ દેશકો વાસી

સૂર શ્રુતી સમજાય સૌંદ દે, સાચ સાચ નહિ હાસી. ટેક
 તોપ જનક જનની હૈ શાંતિ, વિદ્યા નાર અવિદ્યા દાસી;
 વરણુ અનેક ન ભેપ ન વરણુ, પ્રેમ રસાં અભિલાસી. નિર્ગુણુ ૧
 જડ ચેતન બ્રાંતિ જિન ભાસે, તજ ગુન નિર્ગુણુ કાસી;
 આપુમે આપ આપ તજ નિરખ્યો, ભ્રમ ગયે બ્રહ્મ પ્રકાસી.

નિર્ગુણુ ૨

સખમે આપ આપ સખહીમે, આપ ભગો ધન રાસી;
 આપ વિના દૂજો ના દરસે, યિન હરિ ભક્તિ ઉદાસી. નિર્ગુણુ ૩
 આતમ ધૂત વ્યાપક સોહં હૈ, વાણી જિનકી છાસી;
 કેસે વર્ણુ શકે બાલક સખ, ઉતપતિ મા અરૂ માસી. નિર્ગુણુ ૪
 ગુરૂ કિરપા પાયો નિજ હૈ સો, યાતે કહું કહ્યું ગૌસી;
 સિમ્રથ રામ કહ્યો ફલ કુલહી, સેગુન નિગુન ઇક ભાસી, નિર્ગુણુ ૫

પદ ૯

કર્મનકી ગત ન્યારી, ઉધો કિમ કરિ લખે અનારી. ટેક.
 કરતે કર્મ ન કોઇ વિચારે, ફલ આશા નહિ સારી;
 આશ વિવશ વસ્તૂ ના છૂટે, કિમ છૂટે રસ પ્યારી. કર્મનકી ૧
 સત સંગત કરિ રૂપ પિછાને, આશા તૃણુ મારી;
 વિષય વિરાગ શ્યામસે શગા, વા કર્મન બલિહારી, કર્મનકી ૨
 શુષ્ક જ્ઞાન હૈ ધીકી નૈયા, ભાર ભર્યો હૈ ભારી;
 વિન ભક્તી અહંકાર ન છૂટે, દૂખનકી તૈયારી. કર્મનકી ૩
 મૃગ વિન મૃગી મૃગી વિન મૃગ જિમ, હોવે ના સુખીઆરી;
 જ્ઞાન ભક્તિ સંયોગ વિના જિવ, કર્મ ભાવ કિમ જરી. કર્મનકી ૪
 કરે કર્મ અકરમ બુધ રાખે, ધ્યાન ધણીનો ધારી;
 સિમ્રથ રામ જનમ આ છેલો, કર્મ ખુટે ભવ પારી, કર્મનકી ૫

અગાઉથી ગ્રાહક થનારનાં નામ.

હિંમતનગર

રાજસેવક મહાશંકર અનોપરામ
વકીલ

શાસ્ત્રી ગણપતીશંકર જ્ઞેશંકર
રાજજ્ઞેષી ગોપાળભાઈ જ્ઞેગીદાસ
પા. વલ્લભચંદ ઝવેરચંદ

કામદાર જમનાદાસ ઉદયલાલ
મહેતા મણીલાલ પુરૂષોત્તમદાસ
દિક્ષિત લલ્લુભાઈ રેવાશંકર
જ્ઞેષી ત્રિભોવનદાસ દયારામ
પ્રલલાદજી હાથીભાઈ રાવજી
રાવલ લીલાધર મોતીરામ
વકીલ શાંતિલાલ શોભારામ
જેઠાલાલ રત્નેશ્વર

દકકર લલ્લુભાઈ જ્ઞેચંદ
વ્યાસ ચુનીલાલ રણછોડદાસ
જ્ઞેષી મુળદેવરામ ધીરજરામ
મોતીચંદ કાલીદાસ સોની
ખેમચંદ મોતીચંદ સોની
રૂગનાથસિંહજી બનેસિંહજી ચાવડા
રાવલ દેવશંકર મોતીરામ
શાહ શામળદાસ કરસનદાસ
પંડયા અમથાલાલ શીવરામ
ખત્રી મુળચંદ હરિભાઈ
શાહ મણીલાલ મોહનલાલ
શાહ મણીલાલ સાંકળચંદ
જ્ઞેષી કાશીરામ જીવરામ
સોની નરસિંહ મોતીચંદ
સોની જેઠાલાલ રણછોડ
શાહ કાળીદાસ કરસનદાસ
કંદોઈ નાથાલાલ જેઠાલાલ

મોદી તારાચંદ મોતીચંદ
ખત્રી શકરચંદ હરીભાઈ
ધનજીભાઈ રતનસિંહજી ડોપ્રીદાસ
સોની જેઠાલાલ મુલચંદ

ઈડર

પંડયા નાથાલાલ કાશીરામ

વિસનગર

પંચાલ હરિચંદ મંછારામ
પ્રા. પ્રભુદાસ ભાવમંગ
વૈદ લક્ષ્મણ દત્ત
શેઠ ગોપાળભાઈ મણીભાઈ
શેઠ ડોસાભાઈ મગનભાઈ
શેઠ મથુરાદાસ મગનલાલ
શેઠ કાળીદાસ મગનલાલ
શેઠ કૃષ્ણાલાલ ચુનીલાલ
શેઠ શાન્તિલાલ મથુરાદાસ
શેઠ કાન્તિલાલ મથુરાદાસ
વકીલ ગીરધરલાલ ડોસાભાઈ
શેઠ ગીરધરલાલ વિહલદાસ
શેઠ મણીલાલ વિહલદાસ
શેઠ માણેકલાલ વિહલદાસ
મોદી કૃષ્ણાલાલ સુળચંદ
મોદી ચુનીલાલ હકમચંદ
મોદી અમૃતલાલ બળદેવ
મોદી ભોગીલાલ બળદેવ
શા. નારણદાસ છોટાલાલ
શા. માણેકલાલ નાનચંદ
શા. ભોગીલાલ કકલદાસ
શા. અમૃતલાલ ઉગરચંદ
શા. મંગળદાસ હકમચંદ
શા. નાથાલાલ રવીકરણ

શા. પોપટલાલ અંબાલાલ
 શા. મણીલાલ અંબાલાલ
 શા. વૃજલાલ રવીરણ
 શા. લીલાચંદ મગનલાલ
 શા. નાથાલાલ સેવકદાસ
 શા. ગોકળચંદ મોતીદાસ
 શા. ભાગીલાલ હરગોવનદાસ
 શા. મગનલાલ યજ્ઞદેવદાસ
 ભગત માણેકલાલ નથુદાસ
 ગીરધરલાલ દયારામ બન
 મોતીલાલ માણેકલાલ બન
 પંડ્યા અમથારામ કાશીરામ
 વ્યાસ નારાયણલાલ રમીયતરામ
 વ્યાસ ચંદુલાલ હરગોવનદાસ
 વ્યાસ ચીમનલાલ નારાયણલાલ
 પંડ્યા રણછોડદાસ ખુશાલદાસ
 બનતી ઓછવલાલ મણીલાલ
 પંડ્યા મણીલાલ મગનલાલ
 મહારાજ જહુલાલ ચીમનલાલ
 મહારાજ સાકરલાલ મગનલાલ
 કીરપાશંકર મગનલાલ
 કંસારા ગોપાળદાસ વૃજલાલ
 „ કરસનલાલ ગોકળદાસ
 „ રણછોડલાલ મોતીલાલ
 „ ચીમનલાલ વીહલદાસ
 „ ચીમનલાલ મણીલાલ
 વકીલ વિહલદાસ હરિલાલ
 ડોકટર રતીલાલ હરિલાલ
 કંસારા મણીલાલ હરિલાલ
 „ નાથાલાલ યજ્ઞભાઈ
 „ પરશોતમ વીહલદાસ
 „ નારાયણલાલ વીહલદાસ

„ ગીરધરલાલ દામોદરદાસ
 „ કરશનદાસ નારણલાલ
 „ રણછોડલાલ ગોપાળદાસ
 પા. હેમચંદ ઝવેરદાસ
 પા. નાથાલાલ ઘેલાદાસ
 પા. જેઠાલાલ જીવરામ
 પા. જેઠતારામ ગંગારામ

કુમાણુ

શેઠ અંબાલાલ હરજીવનદાસ
 શેઠ મોહનલાલ હરગોવનદાસ

મેસાણુ

મુખીપટેલ ગંગારામ નરસિંહદાસ
 પા. શીવરામ મોતીદાસ
 પા. એચરલાલ ખુશાલદાસ
 પા. પરશોતમ ખુશાલદાસ
 પા. ઈશ્વરદાસ ઉમેદદાસ
 પા. શીવદાસ મોજીદાસ
 પા. ગોપાળદાસ કાનદાસ
 પા. ગોપાળદાસ ખુશાલદાસ
 પા. નરસિંહદાસ ભાયચંદદાસ
 પા. જેઠાલાલ લાલદાસ
 પા. કાનજી શીવલાલ વકીલ
 પા. ચતુરભાઈ વીસાદાસ
 ચારોટ શીવલાલ લાલજીભાઈ
 ગાંધી મયાચંદ જીવરામ
 શા. અમૃતલાલ રણછોડદાસ
 શા. ચુનીલાલ ભુદરદાસ
 મોંઘી બેન
 ઈચ્છા બેન
 નર્મદા બેન
 બનતી વીહલદાસ હરગોવનદાસ

દવાડા

પા. શીવરામ માનદાસ

દવાડા ભક્ત મંડળ

સાદરા

શીવરામ માધવજી

અમરસીંગ મોહનસાગ

પીલવાઈ

શેઠ વાડીલાલ છગનલાલ

ઉંઝા

શેઠ છોટાલાલ રતીકરજી

શેઠ કૃષ્ણલાલ છોટાલાલ

પાટણ

ત્રીવેદી ત્રિભોવન રામશંકર

ઉમરેઠ

ભગત કાળીદાસ ભીખાભાઈ

વઢવાણ

નર્મદાશંકરભાઈ

આવળા-ઉનાવા

રાવળ દેવશંકર વેણીરામ

,, કર્ણાશંકર વેણીરામ

ગાઝારીયા

અમીન દેશવલાલ રામભાઈ

અમદાવાદ

શેઠ મફતલાલ ગગલદાસ

શેઠ મોતીલાલ હીરાભાઈ

પારી ચીનુભાઈ નારાયણદાસ

પારી વલ્લભદાસ હેમચંદ

પારી ચંપકલાલ ગોપાળદાસ

શેઠ કુમુદચંદ મથુરાદાસ

શેઠ શાન્તિલાલ ગોપાળદાસ

શેઠ અંબાલાલ જેઠાલાલ

મહેતા મનુભાઈ ડાહ્યાભાઈ

શેઠ ભગવાનદાસ તેજજી

શેઠ હીરાભાઈ તેજજી

પારી પરશોતમદાસ હરિવલ્લભદાસ

શેઠ નારણભાઈ મગનાજી

શેઠ રતીલાલ નાથાલાલ

શેઠ મોતીલાલ હીરાલાલ

શેઠ બાબુલાલ ગોરધનદાસ

શેઠ તારાચંદ તુલશીદાસ

શેઠ કનૈયાલાલ હરિલાલ

શેઠ હીરાભાઈ ગીરધરલાલ

શેઠ બાલુભાઈ ગીરધરદાસ

શેઠ નટવરલાલ અચરતલાલ

શેઠ કરતુરભાઈ ચંદુલાલ

શેઠ મોહનલાલ ચુનીલાલ

શેઠ નાનુભાઈ માણેકલાલ

શેઠ ઠાકોરલાલ ચીમનલાલ

શેઠ જ્ઞેશીંગભાઈ ભાગીભાઈ

શેઠ રમણલાલ મગનલાલ

શેઠ પોપટલાલ હરિલાલ

શેઠ નટવરલાલ રાયચંદ

શેઠ છોટાલાલ હીરાચંદ કડીયા

ડોક્ટર હરિભાઈ મણીલાલ

વકીલ ગોવિંદભાઈ છગનલાલ

દેસાઈ બટુકલાલ છગનલાલ

દેસાઈ મુકુંદરાય બળવંતરાય

ઠાકોર મુકુંદરાય મણીલાલ પ્રોફેસર

ધીરજલાલ ચીમનલાલ

વકીલ રતીલાલ જીવણલાલ લાખીયા

ડોક્ટર બળવંતરાય નરસિંહલાલ

કાનુગા

વકીલ જયન્તિલાલ નરભેરામ ઠાકોર

મોતીલાલ જીવણરાય કાનુગા

વામનરાવ રતનલાલ ઘોળકીયા
 વકીલ
 ડોક્ટર માધવજી બી. મચ્છર
 પા. ચુનીલાલ ગીરધરલાલ
 પા. ધીરજલાલ ખુશાલદાસ
 પા. ફકીરભાઈ વલ્લભભાઈ
 પા. પ્રેમચંદભાઈ રણછોડદાસ
 પા. સાંકળચંદ આત્મારામ
 પા. પરમાનંદ જગજીવનદાસ
 પા. નારણભાઈ મનસુખરામ
 પટેલ ત્રીકમદાસ ત્રીજલુખણદાસ
 પરમાણંદદાસ જગજીવનદાસ
 મગનલાલ જગજીવનદાસ
 રામજીભાઈ મીસ્ત્રી
 વિહલદાસ ઈશ્વરદાસ
 પા. શંકરદાસ જોષીતારામ
 રમણલાલ ગોરધનદાસ
 મણીલાલ ગણપતરામ
 સોની ચંદુલાલ ગાપાલાલ
 હીરાબેન મગનલાલ
 વીજયાબેન મણીલાલ
 સંતદાસ ભગત જ્ઞાની
 હાથીલરાય જળવંતરાય
 દત્તભાઈ લક્ષ્મભાઈ ડોક્ટર
 રણજીભાઈ ડાહ્યાભાઈ
 ઈશ્વરદત્ત રતનલાલ
 વકીલ વાઘજીભાઈ લાધાભાઈ
 ગાપાલાલ ગહેચરદાસ સાકરવાળા
 જોષીબેન
 સોની બેન
 જીવકોર બેન
 મોતી બેન

જડી બેન
 ગુલાબ બેન
 લક્ષ્મી બેન
 ભાગીરથ બેન
 મહાલી બેન
 બાલુ બેન
 કંસારા સાંકળચંદ રતનચંદ
 „ સાંકળચંદ નાગરદાસ
 „ અમૃતલાલ ત્રીભાવનદાસ
 „ વાડીલાલ મુળચંદ
 „ ચુનીલાલ જગજીવનદાસ
 „ માણેકલાલ જીણાભાઈ
 રંગવાળા વ્યાસ અમથાલાલ
 જીવતરામ
 રંગવાળા ચીમનલાલ કાળીદાસ
 દેસાઈ અંબાલાલ મણીલાલ
 હાકર મણીલાલ રામશંકર
 મણીશંકર એમ. વ્યાસ એન્જનીયર
 ઘોળકીયા મારતર
 વાડીલાલ ગાપાલાલ
 શેઠ હીમતલાલ મોતીલાલ
 ઘાંચી રણછોડ જોષીલાલ
 ખલાસ હરિલાલ ભાણુભાઈ
 મગનલાલ કેવળદાસ
 પંચાલ ઉત્તમદાસ ભુદરભાઈ
 „ આત્મારામ ભુદરભાઈ
 „ મોહનલાલ જ્યેષ્ઠ
 „ હરિલાલ પુંજલાલ
 „ ભુલાભાઈ હીરાચંદ
 „ અંબાલાલ કુલચંદ
 „ લાલજી એચરભાઈ
 „ કાળીદાસ રણછોડદાસ
 „ ચંદુલાલ નથુલાલ

„ શંકરભાઈ છગનલાલ
 „ મંગળદાસ બેચરદાસ
 „ ડાહ્યાભાઈ મથુરદાસ
 „ આત્મારામ માધવજી
 „ સોમાભાઈ માધવજી
 પંચાલ જીવણુલાલ સાંકળચંદ
 „ મંગળદાસ નાગરદાસ
 „ નારાયણ મોતીલાલ
 „ રણુછોડદાસ મયાચંદ
 „ શીવરામ ગણેશદાસ
 „ કેશવલાલ પ્રભુદાસ
 „ નટવરલાલ સોમાભાઈ
 „ નંદલાલ ગીરધરલાલ
 „ શાંતિલાલ
 પંચાલ ગુલાબચંદ જીવરામ
 „ પથુભાઈ વસ્તારામ
 ઠાકર નર્મદાશંકર ગણુપતરામ
 કામેશ્વર લીલાધર સ્પી. માસ્તર
 પરશોત્તમદાસ હિંમતલાલ ડાકવાળા
 કર્તુરજી ભુરાજી
 ભગવાનજી વેનાજી
 પ્રતાપજી રાગજી
 મોતીલાલ હીરાભાઈ
 ભોગીલાલ ત્રીકમજી
 અસાજી નંદલાલ
 હેમરાજ મેઘરાજ
 ભુદરજી રતનાજી
 શવાજી અસલાજી
 નોગણુજી ત્રીકમજી
 વળજી માલાજી
 કચરાજી જીવાજી
 સામજી નારાયણજી
 ત્રીલોકજી દેવાજી

મણીલાલ જમનાદાસ
 અંબાલાલ ફકીરદાસ
 સોમાભાઈ ગોરધનદાસ
 મોહનલાલ મગનલાલ
 મદતલાલ લલુભાઈ
 બખુભાઈ જીણુભાઈ
 ધાંચી અમૃતલાલ મગનલાલ
 જની શંકરલાલ જગજીવનદાસ
 પા. અંબારામ પુરુષોત્તમ
 શા. માણેકલાલ ચુનીલાલ
 પીતાંબરદાસ અચરતલાલ
 વલ્લભરાય હીરાભાઈ
 ખોડાજી ગલાજી
 જેણુજી ગલાજી
 સેંધાજી જીવાજી
 આશારામ બંસીજી
 હજી માનજી
 વનાજી સવાજી
 રોડાજી
 ચુનીલાલ
 રૂપાજી મંગાજી
 ભીખજી ભગત
 છોગાજી અખાજી
 નરસાજી ચેનજી
 નાથાલાલ રતનાજી
 નાથાજી વનાજી
 બાલાભાઈ રેવાશંકર
 પ્રલ્લાદજી ચંદ્રશંકર દિવાન
 લલુભાઈ ઈશ્વરદાસ
 વિહલભાઈ ઈશ્વરદાસ
મીઠાખળી
 જયેન્દ્રલાલ દલસુખરામ વકીલ
 ડાહ્યાભાઈ કાળીદાસ વકીલ

પા. પ્રહલાદભાઈ મોહનલાલ
 પા. નારણભાઈ કાળીદાસ
 પા. બેચરદાસ નરસીદાસ
 પા. કેશવલાલ નરસીદાસ
 પા. મણીલાલ મગનલાલ
 પા. બેચરભાઈ સાંકળચંદ
 પા. રણુછોડ ગીરધરલાલ
 પા. અંબારામ રામદાસ
 પા. ખોડીદાસ રેવનદાસ
 પા. શકરાભાઈ રામાભાઈ
 પા. મોતીરામ આપુભાઈ
 શ્રી. ત્રીભોવનદાસ જગજીવનદાસ
 મહેતા જમનાશંકર ચુનીલાલ
 જોષી ચીમનલાલ ત્રીભોવનદાસ
 પા. અંબારામ ઝવેરદાસ
 ભગત ધનજી બેચરદાસ

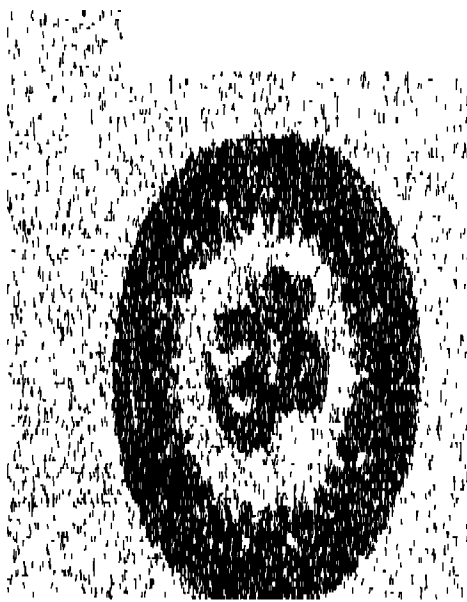
સરસપુર

પા. ભોગીલાલ હરગોવનદાસ
 પા. જીવણભાઈ આશાભાઈ
 પા. પોપટલાલ કરશનદાસ
 પા. પ્રહલાદભાઈ
 પા. બોધાભાઈ મણીલાલ
 મીસ્ત્રી નાથજી ઇશ્વરદાસ
 ,, તલકચંદ પાનાચંદ

ગામતીપુર

શ્રી મણીલાલ રામજીભાઈ

,, ભોગીલાલ મહતલાલ
 ,, ગોરધનદાસ ત્રીભોવનદાસ
 ,, વીહલદાસ ઇશ્વરદાસ
 ,, મણીલાલ દોલતસિંહ
 ,, અમરસિંહ વાસુદેવ
 ,, પથુજી મેઘાજી
 ,, અંબાલાલ સોમાભાઈ
 ,, બાલાભાઈ વાસુદેવ
 ,, જીવણજી ખોડાજી
 ,, આત્મારામ જ્ઞેશીંગભાઈ
 ,, જીવણલાલ અંબારામ ગાંધી
 ,, ગોરધનદાસ કેશવલાલ
 ,, વીરજીભાઈ ભંડારી
 ,, જાદવજી
 ,, મુળજી
 ,, રણુછોડદાસ ભગવાનદાસ
 ,, અંબાલાલ ત્રીકમલાલ
 ,, વીરજીભાઈ (હોળી ચકલે)
 ,, ગોપાળભાઈ
 ,, જીવાભાઈ મુખી
 ,, કલ્યાણજી
 ,, શાન્તીલાલ શીવરામ
 ,, લાભશંકર અંબાશંકર
 ,, નારણદાસ પ્રભુરામ દાવડ
 ,, ગોરધનદાસ વજ્રભુખણદાસ

સુ. ૩૫૫૫-૬૨
* કિલ્લાઈ બાગીચ
૧. બેંગાલી રા. મુબારક

